روزشمار جنگ ایران و عراق

۱ مرداد ۱۳۵۹ تا ۳۰ شهریور ۱۳۵۹

کتاب نهم

تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

نعمت‌الله سلیمانی خواه

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

بسم الله الرحمن الرحیم

روزشمار جنگ ایران و عراق

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

روزشمار جنگ ایران و عراق جلد ۹

مشخصات کتاب

سرشناسه : سلیمانی خواه، نعمت الله، ۱۳۳۹ -

عنوان و نام پدیدآور : تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

مشخصات نشر : تهران: مرکز اسناد دفاع مقدس ،مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ،۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری : ۱۳۴۴ ص.

فروست : روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب نهم

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۴۳-۵۶-۱

وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر

یادداشت : فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۷۸۹۶۱

ص: ۱

اشاره

روزشمار جنگ ایران و عراق

۱ مرداد ۱۳۵۹ تا ۳۰ شهریور ۱۳۵۹

کتاب نهم

تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

نعمت الله سلیمانی خواه

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

ص: ۳

روزشمار جنگ

ایران و عراق - کتاب نهم

تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

نویسنده:

نعمت الله سلیمانی خواه - ویرایش محتوایی و نظارت علمی: هادی نخعی - ویرایش ادبی: هانیه مرشدی

مجری:

مدیریت بررسی های تاریخی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

همکاران آماده سازی: مریم سادات نجفی (صفحه آرایی) ،سجاد نخعی(نمایه) ،محمد محمدپور (گزینش عکس)

لیتوگرافی: فرآیند گویا

چاپ: قلم آذین

صحافی: فرد

ناظر چاپ: محمد بهروزی

چاپ اول: ۱۳۹۳

تعداد: ۱۰۰۰نسخه

قیمت: تومان

شابک:۱-۵۶-۵۴۴۳-۶۰۰-۹۷۸

ISBN:۱-۵۶-۵۴۴۳-۶۰۰-۹۷۸

مراکز پخش:

۱ - تهران، خیابان انقلاب، خیابان۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱

۲ - تهران، خیابان انقلاب،خیابان فخر رازی، مجتمع ناشران فخر رازی، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ

۳ – خرمشهر، جنب مسجد جامع،بازار شهید محمد جهان آرا، شماره ۲۷

ص: ۴

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی رضا لطف الله زادگان، هادی نخعی

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، حمیدرضا فراهانی،

علی‌رضا لطف‌الله‌زادگان، هادی نخعی

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱	۱۳۵۷/۱۱/۲۱ _ ۱۳۵۸/۲/۱۶	پیدایش نظام جدید	منتشر شد
۲	۱۳۵۸/۲/۱۷ _ ۱۳۵۸/۴/۲۴	بحران در خوزستان	منتشر شد
۳	۱۳۵۸/۴/۲۵ _ ۱۳۵۸/۶/۱۵	آشوب در پاوه؛ حذف حسن البکر، قدرت بلامنازع صدام و دوری مجدد عراق از سوریه	تدوین اولیه
۴	۱۳۵۸/۶/۱۶ _ ۱۳۵۸/۸/۱۲	پذیرش شاه در امریکا (زمینه‌سازی کشمکش بزرگ)	تدوین اولیه
۵	۱۳۵۸/۸/۱۳ _ ۱۳۵۸/۱۰/۱۴	انقلاب دوم علیه امریکا، پی‌آمدهای داخلی و جهانی اشغال سفارت امریکا در تهران	تدوین اولیه
۶	۱۳۵۸/۱۰/۱۵ _ ۱۳۵۸/۱۲/۲۹	انتخاب بدفرجام اولین رئیس‌جمهور ایران و پی‌آمدهای داخلی و خارجی آن؛ تقلیل روابط ایران و عراق از سفیر به کاردار	تدوین اولیه
۷_۱	۱۳۵۹/۱/۱ _ ۱۳۵۹/۱/۳۱	قطع رابطه امریکا با ایران	منتشر شد
۷_۲	۱۳۵۹/۲/۱ _ ۱۳۵۹/۲/۳۱	تشدید جنگ سرد عراق علیه ایران با دعاوی ملی و منطقه‌ای	مرحله آماده‌سازی
۸	۱۳۵۹/۳/۱ _ ۱۳۵۹/۴/۳۱	محاصره اقتصادی و کودتای نوژه: آخرین گام‌های امریکا و عراق پیش از جنگ	مرحله تحقیق
۹	۱۳۵۹/۵/۱ _ ۱۳۵۹/۶/۳۰	تصمیم صدام به جنگ علیه ایران؛ لغو یک‌جانبه معاهده ۱۹۷۵ الجزایر	کتاب حاضر
۱۰	۱۳۵۹/۶/۳۱ _ ۱۳۵۹/۸/۵	هجوم سراسری	منتشر شد
۱۱	۱۳۵۹/۸/۶ _ ۱۳۵۹/۱۰/۱۵	هویزه، آخرین گام‌های اشغالگر	منتشر شد
۱۲	۱۳۵۹/۱۰/۱۶ _ ۱۳۵۹/۱۲/۲۹	پایه‌گذاری اتحادیه جدید (شورای همکاری) در منطقه علیه ایران و تشکیل جبهه متحد در داخل کشور علیه خط امام	مرحله تدوین اولیه
۱۳	۱۳۶۰/۱/۱ _ ۱۳۶۰/۳/۲۰	بحران در فرماندهی عالی جنگ	مرحله تدوین و نظارت

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱۴	۱۳۶۰/۳/۲۱ ـ ۱۳۶۰/۵/۲	عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا؛ ورود منافقین به دورهٔ مقابله مسلحانه	تدوین اولیه
۱۵	۱۳۶۰/۵/۳ ـ ۱۳۶۰/۷/۱۴	شکست منافقین در ایجاد جنگ داخلی؛ شکست عراق در آبادان (عملیات ثامن‌الائمه)	مرحله بازنگری
۱۶	۱۳۶۰/۷/۱۵ ـ ۱۳۶۰/۹/۳۰	آزادی بستان در عملیات طریق‌القدس؛ طرح هشت‌ماده‌ای فهد برای صلح خاورمیانه	مرحله آماده‌سازی
۱۷	۱۳۶۰/۱۰/۱ ـ ۱۳۶۰/۱۱/۳۰	عملیات‌محمدرسول‌الله(ص) در جبهه شمالی؛ درگیری مسلحانه اتحادیه کمونیست‌ها در آمل	طرح کلی
۱۸	۱۳۶۰/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۱/۱/۳۱	عملیات فتح‌المبین؛ زمینه‌ها و پی‌آمدهای آن	طرح کلی
۱۹	۱۳۶۱/۲/۱ ـ ۱۳۶۱/۳/۳۱	آزادی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس؛ حمله اسرائیل به لبنان و حضور سپاه در آن منطقه	مرحله تدوین و نظارت
۲۰	۱۳۶۱/۴/۱ ـ ۱۳۶۱/۵/۳۱	عبور از مرز؛ تعقیب متجاوز با عملیات رمضان	منتشر شد
۲۱	۱۳۶۱/۶/۱ ـ ۱۳۶۱/۷/۳۰	آزادسازی ارتفاعات سومار و تهدید مندلی در عملیات مسلم‌بن‌عقیل؛ تصویب قطعنامه ۵۲۲ شورای امنیت	منتشر شد
۲۲	۱۳۶۱/۸/۱ ـ ۱۳۶۱/۹/۳۰	عملیات محرم؛ بهبود شرایط امنیتی و اقتصادی کشور	منتشر شد
۲۳	۱۳۶۱/۱۰/۱ ـ ۱۳۶۱/۱۱/۳۰	والفجر مقدماتی؛ دستگیری سران حزب توده و تیرگی روابط ایران و شوروی	منتشر شد
۲۴	۱۳۶۱/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۲/۱/۳۱	عملیات والفجر ۱؛ انفجار سفارت امریکا در بیروت	مرحله بازنگری
۲۵	۱۳۶۲/۲/۱ ـ ۱۳۶۲/۳/۳۱	انحلال حزب توده و دستگیری سران آن؛ اخراج دیپلمات‌های شوروی	مرحله تدوین و نظارت
۲۶	۱۳۶۲/۴/۱ ـ ۱۳۶۲/۵/۳۱	عملیات‌های والفجر ۲ و ۳	طرح کلی
۲۷	۱۳۶۲/۶/۱ ـ ۱۳۶۲/۷/۲۷	خطر گسترش جنگ: ایران تهدید کرد که تنگه هرمز را می‌بندد؛ مانور نظامی شورای همکاری	مرحله نظارت
۲۸	۱۳۶۲/۷/۲۸ ـ ۱۳۶۲/۹/۳۰	عملیات والفجر۴؛ انفجار مقر تفنگداران دریایی امریکایی در بیروت؛ سفر فرستاده ویژه ریگان به بغداد	مرحله تدوین و نظارت
۲۹	۱۳۶۲/۱۰/۱ ـ ۱۳۶۲/۱۱/۳۰	تدارک جنگ در هور؛ انفجار سفارت ایران در دمشق	طرح کلی
۳۰	۱۳۶۲/۱۲/۱ ـ ۱۳۶۳/۱/۳۱	عملیات خیبر؛ انتخابات مجلس دوم	طرح کلی
۳۱	۱۳۶۳/۲/۱ ـ ۱۳۶۳/۴/۱۹	آغاز جنگ کشتی‌ها؛ توافق غیرمستقیم ایران و عراق: قطع حملات به مناطق مسکونی	مرحله تدوین و نظارت
۳۲	۱۳۶۳/۴/۲۰ ـ ۱۳۶۳/۶/۳۰	فعال‌شدن دیپلماسی ایران؛ سفر وزیرخارجه آلمان به ایران؛ سفر رئیس‌جمهور ایران به سوریه، لیبی و الجزایر	طرح کلی
۳۳	۱۳۶۳/۶/۳۱ ـ ۱۳۶۳/۹/۶	تجدید رابطه رسمی امریکا و عراق	منتشر شد
۳۴	۱۳۶۳/۹/۷ ـ ۱۳۶۳/۱۱/۱۴	تدارک جنگ مجدد در هور؛ طرح صلح مشترک شورای همکاری و اروپا	مرحله تحقیق
۳۵	۱۳۶۳/۱۱/۱۵ ـ ۱۳۶۴/۱/۱۸	عملیات بدر؛ آغاز جنگ شهرها	مرحله تحقیق
۳۶	۱۳۶۴/۱/۱۹ ـ ۱۳۶۴/۳/۲۳	ترور امیر کویت؛ سفر وزیرخارجه عربستان سعودی به ایران؛ تلاش میانجیگرانه دبیرکل سازمان ملل	طرح کلی
۳۷	۱۳۶۴/۳/۲۴ ـ ۱۳۶۴/۵/۳۱	توسعه روابط با قدرت‌های آسیایی (سفر آقای هاشمی به چین و ژاپن)	منتشر شد
۳۸	۱۳۶۴/۶/۱ ـ ۱۳۶۴/۸/۱۵	فرمان امام: تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی، دریایی در سپاه	تدوین اولیه

عکس

عکس

شماره جلد	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۳۹/۱	۱۳۶۴/۸/۱۶ _ ۱۳۶۴/۹/۲۳	نخستین گام به‌سوی فتح فاو؛ غلبه بر تردیدها و کاهش نگرانی‌های عملیات در منطقه فاو؛ انعطاف در مواضع شورای همکاری خلیج فارس	منتشر شد
۳۹/۲	۱۳۶۴/۹/۲۴ _ ۱۳۶۴/۱۰/۳۰	تدارک عبور از اروند؛ تشدید تلاش‌های آماده‌سازی برای انجام عملیات در منطقه فاو	مرحله نظارت
۴۰	۱۳۶۴/۱۱/۱ _ ۱۳۶۴/۱۲/۶	فتح فاو و آمادگی ایران برای پایان عادلانه جنگ و واکنش منفی نظام بین‌الملل	مرحله تحقیق
۴۱	۱۳۶۴/۱۲/۷ _ ۱۳۶۵/۲/۹	عملیات والفجر۹؛ شروع عملیات "دفاع متحرک" عراق؛ انتقاد از عراق برای استفاده از سلاح شیمیایی	مرحله تحقیق
۴۲	۱۳۶۵/۲/۱۰ _ ۱۳۶۵/۴/۱۷	عملیات کربلای ۱؛ شکست استراتژی "دفاع متحرک" عراق	مرحله تدوین و نظارت
۴۳	۱۳۶۵/۴/۱۸ _ ۱۳۶۵/۶/۲۰	در تدارک عملیات سرنوشت‌ساز	منتشر شد
۴۴	۱۳۶۵/۶/۲۱ _ ۱۳۶۵/۸/۲۲	ماجرای مک فارلین؛ عملیات فتح ۱.	منتشر شد
۴۵	۱۳۶۵/۸/۲۳ _ ۱۳۶۵/۱۰/۴	پی‌آمدهای افشای ماجرای مک فارلین؛ عملیات کربلای ۴	تدوین اولیه
۴۶	۱۳۶۵/۱۰/۵ _ ۱۳۶۵/۱۱/۳۰	عملیات کربلای ۵؛ شدیدترین درگیری‌های طول جنگ در پشت دروازه‌های بصره	تدوین اولیه
۴۷	۱۳۶۵/۱۲/۱ _ ۱۳۶۶/۱/۲۲	آخرین تلاش‌ها در جنوب؛ پی‌آمدهای کربلای۵ در منطقه و نظام بین‌الملل	منتشر شد
۴۸	۱۳۶۶/۱/۲۳ _ ۱۳۶۶/۳/۱۰	عملیات کربلای ۱۰؛ آغاز دوره جدید جنگ در جبهه‌های شمال غرب؛ تداوم تحرکات جهانی علیه استمرار جنگ	تدوین اولیه
۴۹	۱۳۶۶/۳/۱۱ _ ۱۳۶۶/۴/۲۹	تصویب قطعنامه ۵۹۸ (زمینه‌های سیاسی و نظامی)	منتشر شد
۵۰	۱۳۶۶/۴/۳۰ _ ۱۳۶۶/۶/۳۱	اسکورت نفتکش‌ها؛ تقابل مستقیم ایران و امریکا در جنگ کشتی‌ها	منتشر شد
۵۱	۱۳۶۶/۷/۱ _ ۱۳۶۶/۸/۲۷	جنگ محدود ایران و امریکا در خلیج‌فارس	منتشر شد
۵۲	۱۳۶۶/۸/۲۸ _ ۱۳۶۶/۱۰/۲۴	تکاپوی جهانی برای توقف جنگ	منتشر شد
۵۳	۱۳۶۶/۱۰/۲۵ _ ۱۳۶۶/۱۲/۲۲	موشک‌باران تهران؛ عملیات بیت‌المقدس ۲	تدوین نهایی
۵۴	۱۳۶۶/۱۲/۲۳ _ ۱۳۶۷/۱/۲۷	عملیات والفجر ۱۰، بمباران شیمیایی حلبچه؛ فشار جهانی به ایران برای پذیرش قطعنامه ۵۹۸	منتشر شد
۵۵	۱۳۶۷/۱/۲۸ _ ۱۳۶۷/۳/۵	تک موفق عراق در فاو با استفاده از مواد شیمیایی؛ حملات امریکا به شناورها و سکوهای نفتی ایران؛ تک موفق عراق در شلمچه	مرحله تحقیق
۵۶	۱۳۶۷/۳/۶ _ ۱۳۶۷/۴/۲۷	پذیرش قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی
۵۷	۱۳۶۷/۴/۲۸ _ ۱۳۶۷/۵/۲۹	شکست عراق در اشغال مجدد خوزستان، آتش‌بس؛ مرور پیشرفت اجرای مفاد قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی

فهرست روزشمار

فهرست راهنمای نقشه ها

فهرست راهنمای جدول ها

فهرست راهنمای عکس ها

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور. ۵۴۰

احمد مفتی زاده ۵۹۰

رئیس مجلس در مصاحبه ای علل تأخیر در معرفی کابینه را توضیح داد. ۵۹۴

بنی صدر در مصاحبه با خبرگزاری پارس درباره تشکیل کابینه بار دیگر به نارضایتی اش از انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر تأکید کرد. ۵۹۵

بنی صدر در نامه ای به مجلس درباره تعیین کابینه: به آقای رجایی گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم... کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. ۶۱۲

هاشمی رفسنجانی در مصاحبه با خبرنگاران. ۶۱۳

صدام حسین رئیس جمهور عراق: ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم هایی که با امریکا مرتبط اند گفت وگو کنیم. ۶۱۸

امام خمینی در دیدار علما و روحانیون کردستان با ایشان. ۶۲۷

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه. ۶۳۰

آندره گرومیکو وزیر خارجه شوروی در پاسخ به قطب زاده: در نامه شما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده تا چه رسد به افکار انقلابی ۶۵۶

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۶۶۴

محمدعلی رجایی نخست وزیر امروز در نامه ای وزرای کابینه را به مجلس معرفی کرد ۶۹۸

رجایی: رئیس جمهور نوشته بود که به غیر از وزرای کشور و دفاع با سایر وزیران کاری ندارد. ۶۹۸

ابوالحسن بنی صدر در دو نامه به مجلس و امام تلاش کرد ماجرای معرفی کابینه و زیرپاگذاشتن قرارهای خود با نخست وزیر را به نفع خود برگرداند. ۷۱۷

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای مطبوعاتی ۷۵۰

کارتر رئیس جمهور امریکا در مصاحبه ای تلویزیونی گفت که امید چندانی به آزادی سریع گروگان ها ندارد. ۷۵۲

حجت الاسلام اکبر هاشمی رئیس مجلس امروز به ارائه گزارشی به نمایندگان درباره اقدامات چند روز گذشته برای انتخاب افراد کابینه پرداخت. ۷۶۷

آیت الله خامنه ای خطیب جمعه تهران: موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و غربی ها از همین امر وحشت دارند. ۷۸۲

ژنرال کنعان اورن فرمانده کودتا در ترکیه. ۹۵۴

سلیمان دمیرل نخست وزیر بازداشت شده ترکیه. ۹۵۴

نمایندگان در مجلس شورای اسلامی به بحث درباره چگونگی پاسخ به نمایندگان کنگره امریکا و نحوه رسیدگی به مسئله گروگان ها پرداختند. ۹۹۲

رونالد ریگان نامزد ریاست جمهوری امریکا ۹۹۴

عزت ابراهیم الدوری معاون ریاست شورای انقلاب عراق ۹۹۹

رئیس مجلس در مصاحبه ای مطبوعاتی.. ۱۰۱۸

ملاقات شاه ایران و صدام معاون رئیس جمهور عراق در الجزایر و امضای قرارداد ۱۹۷۵ ۱۰۵۲

صدام حسین رئیس جمهور عراق.. ۱۰۵۲

بنی صدر در مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری فرانسه. ۱۰۵۴

ابراهیم یزدی در پاسخ به سخنان ولایتی به دفاع از عملکردش در دوران وزارت خارجه پرداخت. ۱۱۰۸

آیت الله خامنه ای نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در پاسخ به ابراهیم یزدی: شورای انقلاب کی و طی چه حکمی گفته بود که با امریکا کج دار و مریز رفتار کنید؟ ۱۱۰۹

مهندس بازرگان نماینده تهران در جلسه امروز به دفاع از سیاست خارجی دولت موقت پرداخت و آن را هماهنگ شده با شورای انقلاب و امام دانست. ۱۱۱۰

جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا ۱۱۱۱

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۱۱۳۳

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق. ۱۱۶۹

سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده عملیاتی غرب کشور ۱۱۸۳

احمد مفتی زاده ۵۹۰

رئیس مجلس در مصاحبه ای علل تأخیر در معرفی کابینه را توضیح داد. ۵۹۴

بنی صـدر در مصـاحبه بـا خبرگزاری پارس درباره تشـکیل کابینه بار دیگر به نارضایتی اش از انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر تأکید کرد. ۵۹۵

بنی صـدر در نـامه ای به مجلس دربـاره تعیین کـابینه: به آقـای رجـایی گفته بودم جز وزرای کشور و دفـاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم... کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. ۶۱۲

هاشمی رفسنجانی در مصاحبه با خبرنگاران. ۶۱۳

صدام حسین رئیس جمهور عراق: ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم هایی که با امریکا مرتبط اند گفت وگو کنیم. ۶۱۸

امام خمینی در دیدار علما و روحانیون کردستان با ایشان. ۶۲۷

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه. ۶۳۰

آندره گرومیکو وزیر خارجه شوروی در پاسخ به قطب زاده: در نامه شـما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده تا چه رسد به افکار انقلابی ۶۵۶

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۶۶۴

محمدعلی رجایی نخست وزیر امروز در نامه ای وزرای کابینه را به مجلس معرفی کرد ۶۹۸

رجایی: رئیس جمهور نوشته بود که به غیر از وزرای کشور و دفاع با سایر وزیران کاری ندارد. ۶۹۸

ابوالحسن بنی صـدر در دو نـامه به مجلس و امـام تلاش کرد ماجرای معرفی کابینه و زیرپاگذاشـتن قرارهای خود با نخست وزیر را به نفع خود برگرداند. ۷۱۷

دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه ای مطبوعاتی ۷۵۰

کارتر رئیس جمهور امریکا در مصاحبه ای تلویزیونی گفت که امید چندانی به آزادی سریع گروگان ها ندارد. ۷۵۲

حجت الاسـلام اکبر هاشـمی رئیس مجلس امروز به ارائه گزارشی به نمایندگان درباره اقدامات چند روز گذشته برای انتخاب افراد کابینه پرداخت. ۷۶۷

آیت الله خامنه ای خطیب جمعه تهران: موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و غربی ها از همین امر وحشت دارند. ۷۸۲

آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب... ۸۲۱

سلیمان دمیرل نخست وزیر بازداشت شده ترکیه. ۹۵۴

نمایندگان در مجلس شورای اسلامی به بحث درباره چگونگی پاسخ به نمایندگان کنگره امریکا و نحوه رسیدگی به مسئله گروگان ها پرداختند. ۹۹۲

رونالد ریگان نامزد ریاست جمهوری امریکا ۹۹۴

عزت ابراهیم الدوری معاون ریاست شورای انقلاب عراق ۹۹۹

رئیس مجلس در مصاحبه ای مطبوعاتی.. ۱۰۱۸

ملاقات شاه ایران و صدام معاون رئیس جمهور عراق در الجزایر و امضای قرارداد ۱۹۷۵ ۱۰۵۲

صدام حسین رئیس جمهور عراق.. ۱۰۵۲

بنی صدر در مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری فرانسه. ۱۰۵۴

ابراهیم یزدی در پاسخ به سخنان ولایتی به دفاع از عملکردش در دوران وزارت خارجه پرداخت. ۱۱۰۸

آیت الله خامنه ای نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در پاسخ به ابراهیم یزدی: شورای انقلاب کی و طی چه حکمی گفته بود که با امریکا کج دار و مریز رفتار کنید؟ ۱۱۰۹

مهندس بازرگان نماینده تهران در جلسه امروز به دفاع از سیاست خارجی دولت موقت پرداخت و آن را هماهنگ شده با شورای انقلاب و امام دانست. ۱۱۱۰

جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا ۱۱۱۱

آیت الله خامنه ای امام جمعه تهران. ۱۱۳۳

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق. ۱۱۶۹

سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده عملیاتی غرب کشور ۱۱۸۳

پیشگفتار

مقدمه

ص: ۱۵

پیشگفتار

پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس ها و نقشه های کتاب نهم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و با عنوان تصمیم صدام به جنگ علیه ایران آماده انتشار شد.

کتاب حاضر ۶۱ روز از دوران زمینه سازی جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و درمجموع شامل ۷۳۳ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱/۵/۱۳۵۹ تا ۳۰/۶/۱۳۵۹ است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱. مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که در گزارش های مختلف در سراسر کتاب بدان ها پرداخته شده است.

۲. هر روز از روزشمار به منزله یک فصل و شامل چندین گزارش و تفسیر و تحلیل وقایع همان روز است که در پایان آن، فهرست منابع و مآخذ مطالب همان روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در قالب متن روزشمار نمی گنجید، در پاورقی یا در ضمیمه پایان همان روزشمار آمده است.

۳. پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب دارد و دستیابی به مطالب موردنظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (اعلام) آمده است. همچنین عکس هایی

ص: ۱۷

از صحنه های وقایع و اشخاص ذکرشده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴. برای آگاهی بیشتر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

* * *

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس ضمن درخواست علو درجات برای راویان شهید از خداوند متعال، از همه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق و تدوین و آماده سازی کتاب با نویسنده و مرکز همکاری کرده اند، ازجمله هانیه مرشدی، زهرا گل محمدی، زهرا سادات صبح گل، زینب سادات موسوی، معصومه رحیمی و حسن باقی پور سپاس گزاری می کند.

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

۱۳۹۳

ص: ۱۸

مقدمه

کتاب حاضر

جلد نهم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق است که در آن نویسنده با بهره گیری مستقیم از منابع غنی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، روزشمار اول مرداد ۱۳۵۹ تا سی ام شهریور ۱۳۵۹ را که مشتمل بر ۷۳۳ گزارش و ۶۲ ضمیمه است، تألیف و ارائه کرده است. در اینجا نگارنده اذعان و تأکید می کند که حجم رویدادها و وقایع پرشتاب در این ۶۱ روز چنان زیاد بوده است که برای ارائه مطالبی از همین نوع، و نه همه آنها، تعداد صفحات یک جلد کتاب کافی نیست. ازاین رو، به خوانندگان پیگیر و محققان و پژوهشگران ارجمند توصیه می شود که از سرنخ های ارائه شده در کتاب استفاده کرده، ذهن تشنه و حقیقت یاب خود را از منابع دیگر مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سیراب سازند.

کتاب پیش رو، به مرور حوادث سرنوشت ساز و مهم مرداد و شهریور ۱۳۵۹ اختصاص دارد؛ رویدادهایی که پس از گذشت ۲۰ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی در یکی از حساس ترین نقاط جهان، منجر به جنگ هشت ساله علیه ایران شد. در بررسی این دو ماه، روند مهم ترین موضوعات مبتلابه کشور، که درگیر مشکلات و بحران های عدیده داخلی و خارجی است، مورد توجه قرار گرفته است. این حوادث و وقایع بعضی به طور مستقیم به زمینه سازی های جنگ تحمیلی مربوط اند و بعضی غیرمستقیم. نویسنده کوشیده است علاوه بر تحلیل و توصیف موضوعاتی که به طور مستقیم به جنگ ربط داشته اند، از موضوعاتی که در مؤلفه های قدرت حکومتی، امنیت ملی و ثبات سیاسی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی تأثیر مهمی داشته اند، یا به نوعی در زمینه سازی جنگ دخیل بوده اند، در قالب رخدادهای داخلی، منطقه ای و جهانی نیز غفلت نکند.

در موضوعات خارجی از مهم ترین مباحث، سیر روابط و مناسبات ایران با دو کشور امریکا و عراق است که سهم اصلی را در تحمیل جنگ هشت ساله داشته اند و ماه های مرداد و شهریورِ منتهی به جنگ، شاهد وقایع تعیین کننده ای در روابط ایران با این دو کشور بوده است. در موضوعات داخلی نیز صف بندی های عرصه سیاسی کشور - شامل گروه ها و جریان های داخل

ص: ۱۹

و خـارج جنـاح بنـدی حکومتی – و نیز درگیری هـای غرب کشور، به خصوص تمهیـدات حمـایتی عراق از گروه هـای معارض در مناطق کردنشـین برای ایجاد امنیت خاطر این کشور از این محور مهم بعـد از آغاز تهاجم علیه ایران، از مهم ترین مباحثی است که به آن پرداخته شده است.

به طورکلی، در دوره زمانی کتاب حاضر، نظام جمهوری اسلامی همچون ماه های قبل همچنان در وضعیتی دوگانه قرار داشت. جمهوری اسـلامی ازسویی بـا اتکا به مشـروعیت سیاسـی بالای حاصل از پتانسـیل مردمی انقلاب، در آخرین مراحل بنای نهادهای قانونی مثل تعیین صلاحیت نماینـدگان مجلس شورای اسـلامی، انتخاب نخست وزیر و تعیین کابینه جدیـد هیئت دولت بود. ازاین رو در بحث صف بنـدی جنـاح هـای داخـل نظـام یکی از سـخت ترین و پرمناقشه ترین دوران های خود را می گذرانـد. تا این زمان؛ یعنی درطول ۲۰ ماه گذشته، براساس همین پتانسـیل انقلابی و مردمی، نهادهای قانونی نظام تأسـیس یا پایه ریزی شده بود؛ همه پرسی قانون اساسی و انتخابات ریاست جمهوری برگزار شده و اولین رئیس جمهوری اسلامی ایران مشخص گردیده بود؛ انتخابات مجلس شورای ملی که در تابستان همین سال نامش به مجلس شورای اسـلامی تغییر یافت، انجام گرفته و در روزهای مرداد و شـهریور مراحل تعیین صـلاحیت نماینـدگان منتخب مردم در پیش بود. بااین همه، نظام جدیـد همچنان درحال طی مرحله گـذار بود و هنوز به مرحله اسـتقرار قطعی و ثبات طبیعی و قانونی خویش نرسیده و تا آن مرحله، چند گام بیشتر نمانده بود.

در بحث مطالبات گروه های سیاسـی داخل و بیرون از نظام، گرچه نظام نوپا به طور رسمی و حقوقی تأسیس شده بود، هنوز پتانسیل ناشی از وضـعیت انقلابـی نیرومنـد بود و جریـان های سیاسـی و اجتماعی اعم از مخالفان و موافقان نظام جدیـد، با نوع رفتار انقلابی فعالیت می کردنـد و در یک چرخه منظم قانونی و عقلانی قرار نگرفته بودنـد؛ هرچنـد این رونـد درحال به ثمرنشسـتن بود. گرچه تشـکل ها و گروه هایِ داخلیِ صـرفاً سیاسـی، به قانون و نظام جدید تمکین کرده و تقریباً خلع سـلاح شده بودند، هنوز برخی ساختمان ها و امکانات دولتی در دست این گروه هـا قرار داشت. در این اوضـاع و احوال، مطالبـات سیاسـی نیرومنـدی وجود داشت که نظام، قـادر یا مجاز به جـذب و پاسخ مساعد به آنها نبود، بنابراین، مطالبات مزبور بلاتکلیف می ماند و عرصه سیاسی را دستخوش بحران می کرد.

بااینکه نهادهای قانونی یکی پس از دیگری شکل گرفته یا درحال شکل گیری نهایی بودند، بحران مشارکت، همچنان هم در جناح بندی حکومتی و صف بنـدی نخبگـان جدیـد و هم در صف بنـدی جریـان های عرصه سیاسـی کشور، سـیری روزافزون و رو به تهدیـد بیشتر و شدیـدتر داشت. مطالبـات قومی به خصوص در منـاطق کردنشـین که توسـط گروه های غیرمـذهبی و چپ گرای مسـلح قالب براندازی و تجزیه طلبـانه یـافته بود، همچنـان و در ادامه مـاه هـای قبـل، نظـام را بـا بحران جـدی مواجه کرده بود و پایـان این دوره؛ یعنی آغاز جنگ ازسوی عراق، نقطه اوج

این تحرکات تجزیه طلبانه بود که به سود عراق در جنگ هشت ساله رقم می خورد و با مشغول کردن بخش عظیمی از نیروهای مسلح ارتش و سپاه به خود خیال عراق را در حمله به مناطق میانی و جنوب غربی کشور تاحدودی آسوده می کرد. در روند تهدیدافزای مرداد و شهریور ۱۳۵۹، حمایت حکومت عراق از نیروهای معارض در کوهستان ها و روستاهای مناطق کردنشین در چهار استان غربی کشور هرروز آشکارتر می شد، طوری که هر ناظر بیرونی آگاهی می تواند حرکت های رو به جلوی عراق در منطقه غرب کشور و ارتباط آن با محورهای میانی و جنوبی را به خوبی حدس بزند.

البته ادامه وضعیت دوگانه در این مقطع؛ یعنی امتزاج وضعیت انقلابی و استقرار حاکمیت قانونی نظام جدید، طبیعی هر دولت منبعث از انقلاب است و بحران های مختلف از پیامدهای طبیعی این دوره گذار است که نظام جدید رفته رفته در تلاش برای حل وفصل آنها است. اما پیگیری سیر حوادث در شهرهای مختلف نشان می دهد که با تشدید مناقشات مرزی میان ایران و عراق از یک سو و میان نیروهای مسلح انقلاب و گروه های معارض مسلح مخالف نظام از سوی دیگر، مناقشات و درگیری های خیابانی و شهری نیز به طرزی معنی دار رو به افزایش بوده است.

بنابراین، ایران انقلابی با دو بحران جدی و تهدیدافزای مناسبات با امریکا و مناسبات با عراق روبه رو بود:

در بحث مناسبات و مناقشات با دولت امریکا، ایران به خصوص با مشکلات مربوط به حل وفصل بحران گروگان گیری در سفارت امریکا به دست دانشجویان پیرو خط امام، مبارزه نظام با کودتای امریکایی ۱۸ تیرماه گذشته و دستگیری و محاکمه کودتاگران مواجه بود.

در بحث بحران مناسبات با عراق، تصمیم گیران بعثی حاکم بر این کشور با سوءاستفاده از وضعیت ناآرام برخی مناطق داخلی و مرزی ایران پس از پیروزی انقلاب و نیز نابودی رژیم شاهنشاهی و ازبین رفتن ژاندارم منطقه، درصدد دستیابی به این جایگاه راهبردی و تفوق یافتن بر جهان عرب و منطقه بودند و با طرح موضوعاتی همچون ادعاهای ارضی درخصوص برخی مناطق ازجمله میمک و خان لیلی در غرب کشور یا پیگیری موضوع جزایر سه گانه در خلیج فارس، درصدد حل ضعف ژئوپلتیک خود برای دسترسی به دریا برآمدند، به این ترتیب که خواستار تحقق آرزوی تاریخی احراز مالکیت و حاکمیت بر تمامی اروندرود و عقب بردن مرز دو کشور به ساحل شرقی آن بودند. آنان همچنین درپی ادامه عربستان سازی در خوزستان ایران بودند که اگر به تجزیه ایران منجر نشد، لااقل یک پایگاه نفوذ دائمی در ایران ایجاد و یک بحران قومی عرب گرایانه دائمی را به ایران تحمیل کند. این تحریک آشکار که از ماه های قبل در گفتار و رفتار رهبران و تصمیم گیران بعث عراق مشهود بوده، در این دو ماه آخر منتهی به جنگ نیز روندی رو به افزایش داشته است.

بنابراین، مروری بر حوادث و رخدادهای دو ماه مرداد و شهریور ۱۳۵۹، آشکارا نشان

می دهـد که نظام جمهوری اسـلامی ایران در معرض بحران های متعددی که بیان شد، قرار گرفته است. مجموعه این بحران ها را همچون دوره های قبل می توان در چهار عنوان دسته بندی کرد. در کتاب حاضر باتوجه به اهمیت موضوعات و بحران های مورد توجه، به ترتیب، مطالب زیر مرور و گزارش های تحلیلی ارائه شده است.

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق.

۲. بحران در کردستان.

۳. بحران امنیت داخلی به ویژه در تعامل و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی (اعم از جریان های داخل جناح حکومتی و خارج از آن).

۴. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا و بلوک غرب.

شایان ذکر است که در متن روزشـمار، گزارش های هرروز، عموماً به ترتیب همین ردیف های چهارگانه مزبور تنظیم شده است که نشانه نگرش خـاص کتـاب به زمینه سازی نهایی جنگ عراق علیه ایران می باشـد؛ ابتـدا، موضوعات مربوط به روابط ایران و عراق و محیط ملی عراق بیان شده است. این شـروع ممکن است سیاسـی یا نظامی باشد. سپس مباحث خوزستان و بحران های ایجادشده توسط عوامل وابسته به حکومت بعث عراق در این منطقه حساس ذکر شـده است. موضوع بعـدی تحرکات گروه های مسـلح معاند با نظام در مناطق کردنشـین است. گزارش هـای روزهای مرداد و بخشـی از روزهای شـهریور، حوادث مناطق کردنشـین را به طور عمومی تشـریح و تبیین کرده، اما به تدریج دو محور اصلی آذربایجان غربی و کردستان در کنار استان های کرمانشاه و ایلام مورد توجه خاص قرار گرفته است. گزارش های بعـدی به مسائـل امنیتی و فعـالیت هـای انبوه گروه های خارج نظام مثل سازمان های مخالف اختصاص یافته که وضـعیت دوگانه را نیز در درون خود جـای داده است. دراین میان، مسائل امنیتی دیگری مثل دسـتگیری جاسوسان امریکایی یا غربی در برخی اسـتان های غیرمرزی کشور مثل اصفهان یا برخورد با سران ایل قشقایی در استان فارس مورد دقت و توجه قرار گرفته است. گزارش های بعدی مربوط به رفتار و مناقشـات داخـل حکـومت و دو جنـاح داخلی و رقیب در نظـام است که بیشـترین حجم را در این ردیـف به خـود اختصـاص داده است. برخوردهـای متعـدد ایـن دو جنـاح بر سـر انتخـاب نخسـت وزیر و نیز رأی اعتمـاد بـه نماینـدگان منتخب مردم و همچنین افشـاگری هـای کمیسـیون های تحقیق و افراد حاضـر در مجلس درباره تعیین صلاحیت یا عدم صلاحیت نمایندگان مجلس، این مکان مقدس را به محلی برای جنجـالی تریـن مناقشـات فیمـابین تبـدیل کرده بـود. وخـامت اوضـاع مناسـبات میـان ایران و امریکـا و هم پیمانـان غربی اش از دیگر موضوعات مورد بحث است که دراین میان مناسبات میان ایران و ابرقدرت دیگر، یعنی شوروی سوسیالیستی نیز مدنظر می باشد.

در اینجا ذکر این نکته اهمیت دارد که عراق با بهره گیری از درگیری های ایران و امریکا،

درپی تحقق مطامع خویش برآمد، بدین ترتیب که در درگیری های غرب کشور، چه با حمایت از گروه های مسلح معارض و چه به طور مستقیم با حملات مداوم یا پراکنده آتشباری و هوایی به مناطق و پاسگاه های مرزی، جبهه دیگری درمقابل نیروهای مسلح ایران گشود. این راهکنش درحقیقت برای عراق نوعی ایجاد سهولت در حرکت به سوی تحمیل یک جنگ تمام عیار محسوب می شد و عاملی برای زمینه سازی تجاوز بود. در همین حال مرکزیت سیاسی و فرماندهی نظامی ایران همچنان تحت تأثیر جناح بندی موسوم به لیبرال - خط امام و مناقشات آنان قرار داشت.(۱) این مناقشات سیاسی به خصوص در دو ماه مرداد و شهریور، بر سر تعیین صلاحیت نمایندگان هر دو جناح و نیز تعیین نخست وزیر و اعضای هیئت دولت و سرانجام با سخنرانی رئیس جمهور در روز ۱۷ شهریور به اوج خود رسید.

موضوعات دیگری نیز این وضع را پیچیده تر و مشکل تر می کرد و آن وقتی بود که در صف بندی عرصه سیاسی کشور، گروه های متعددی با دعاوی انقلابی یا شبه انقلابی برجای مانده از مبارزه با رژیم گذشته یا حتی با سوءاستفاده از وضعیت بحرانی بعد از انقلاب، به شدت فعال شده و حاضر به قرارگرفتن در ذیل حاکمیت و قانون جدید نبودند. آنها هرجا ضرورت سازمانی و تشکیلاتی شان ایجاب می کرد مدعی ایفای نقش جریان های سیاسی دارای مطالبات دمکراتیک و... بودند و هرجا که لازم می شد، با اتکا به سلاح، نقش چریکی و شبه نظامی خود را آشکارا و پنهان نشان می دادند. علاوه براین، گروه های دیگری نیز فعال بودند که باتوجه به وضعیت کشور نه در صف محاربان بودند و نه در صف وفاداران قطعی نظام جدید قرار داشتند و بنا بر سنخ، ماهیت و نوع حضور، بعضاً درحال نزدیکی هرچه بیشتر به رئیس جمهور، جذب طرف داران و یارگیری بیشتر و آماده سازی افراد خود برای روزها و ماه های آینده بودند. این گروه ها مثل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به تدریج نقش منافقانه خود را بیشتر آشکار کردند و با سوءاستفاده از تفکرات و رفتارهای رئیس جمهور درصدد خط دادن به وی در مبارزه و مناقشه با جناح رقیب برآمدند.

بدین ترتیب، نوع صف بندی جریان های سیاسی داخلی، اعم از داخل حاکمیت و غیر آن، درمجموع فضایی را ایجاد کرده بود که آن نیز نظیر بحران قومی، از دیدگاه رژیم عراق تسهیل کننده تحرکات و عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز ارتش این کشور در روزهای پایانی شهریور ۱۳۵۹، به شمار می رفت.

با مروری کلی بر جریان ها و حوادث ۲۰ ماه گذشته پیش از تجاوز نظامی عراق به ایران، کم کم به این نکته تلخ و درعین حال عبرت آموز پی می بریم که حاکمان عراق در یک سناریوی ازپیش تعیین شده، درصدد براندازی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی بوده اند. توضیح مطلب این است که با وقوع انقلاب اسلامی ایران، یک اراده ملی و قدرتی نوین برای تأسیس

۱- در نگارش صفحات اولیه این مقدمه، از مقدمه کتاب هفتم روزشمار جنگ ایران و عراق، نقل و اقتباس صورت گرفته است.

بنیان های جدید برمبنای تفکرات انقلابی و ناب اسلام شیعی و انقطاع از گذشته حاصل شد و همین امر آن را به رخدادی تاریخی و بسیار تأثیرگذار در سطح منطقه و حتی جهان تبدیل کرد که همه مناسبات و رفتارها با تأثیر از آن دستخوش تغییر و تحول اساسی شدند. ادراک و کشف منطق وقوع رخدادهای منجر به جنگ می تواند ما را در پاسخ به چرایی و چگونگی وقوع جنگ تحمیلی یاری رساند و درعین حال، منشأ پرسش های جدید باشد.

در وهله نخست، این حقیقت که با گذشت کمتر از ۲۰ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، جنگ بزرگی میان ایران و عراق با تهاجم سراسری و سهمگین ارتش عراق به خاک ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ آغاز شد و نیز توجه به فاصله زمانی کوتاه میان این دو رویداد بسیار مهم (وقوع انقلاب اسلامی و آغاز جنگ)، این پرسش اساسی را به وجود می آورد که: آیا میان انقلاب اسلامی و جنگ نسبتی وجود دارد؟ اگر پاسخ به این سؤال مثبت است، سازوکارها و عوامل مؤثر در شکل گیری روند آغاز جنگ با تأثیر از انقلاب چیست؟

این دوره ۲۰ ماهه؛ یعنی از زمان پیروزی انقلاب تا بروز جنگ، خود به سه دوره تقسیم می شود که در روزشمار جلد نهم، دو ماه مرداد و شهریور سال ۱۳۵۹ (یعنی ماه های پایانی دوره سوم) بررسی شده است. اما برای درک بیشتر و بهتر این مقطع که شامل بخش عمده تابستان سال ۱۳۵۹ بوده و اغلب تأثیراتِ ماه های قبل در دو ماه آخر منتهی به جنگ را در بر می گیرد، دو دوره قبل به اختصار مرور می شود.

دوره اول به مدت ۱۰ ماه، فاصله زمانی پیروزی انقلاب تا تصرف سفارت امریکا در آبان ۱۳۵۸ را شامل می شود. در این دوره، با پیروزی انقلاب و جابه جایی در ساختار قدرت در ایران، مهم ترین دغدغه مردم و رهبران انقلاب، استقرار نظام جدید و تثبیت آن با غلبه بر چالش ها و بحران های سیاسی، امنیتی پیشِ رو بود. در مقابل، رژیم عراق خود را برای اولین بار دربرابر تهدیدها و فرصت های جدیدی می دید؛ بدین معنا که ازبین رفتن توازن قدرت در منطقه و تضعیف توان نظامی - امنیتی ایران، فرصتی را برای عراقی ها پدید آورد که بر پایه آن، تلاش هایی را به منظور فشار به ایران و در اولین گام، رسیدن به آرزوی دیرینه خود؛ یعنی تجزیه خوزستان، طراحی و اجرا کردند. امریکایی ها نیز با درپیش گرفتن سیاست صبر و انتظار و تقویت جریان های میانه رو، برای بازگرداندن دوباره قدرت خود در ایران و نیز برای مهار تأثیر و پیامدهای انقلاب اسلامی نوپا، ساختارهای جدیدی را در سطح منطقه طراحی کردند و در این ضمن به قدرت عراق و مهار آن و درعین حال، بهره برداری از انگیزه و توان آن کشور برای مهار ایران توجه خاصی مبذول داشتند.

دوره دوم، از تصرف سفارت تا قطع رابطه امریکا با ایران در فروردین ۱۳۵۹ است. تصور موجود از رخدادهای داخلی کشور و نقش امریکا در سازماندهی و هدایت آنها، همچنین موافقت امریکا با سفر شاه به این کشور، زمینه های افزایش نگرانی ایران از تکرار حادثه

کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ را فراهم ساخت و همین امر به تصرف سفارت امریکا در تاریخ ۱۳ آبان ۱۳۵۸ انجامید. این حادثه بسیار تأثیرگذار در روند جریانات شتابنده انقلاب - که امام خمینی آن را "انقلاب دوم" نامید - در سطح جهان نیز به تدریج نگرشی تازه به ایران را پدید آورد و افکار جهان اسلام و کشورهای منطقه، به دلیل مبارزه ایران با امریکا، به سود انقلاب اسلامی بسیج شد. سیاست امریکا نیز از صبر و انتظار به تهدید و طراحی اقدامات سیاسی - امنیتی و مداخله نظامی علیه ایران تغییر یافت. عراقی ها نیز که در عربستان سازی و تجزیه خوزستان با ناکامی مواجه شدند، در اندیشه طراحی جنگ علیه ایران، تمهیداتی را پیش بینی کردند که با تصرف سفارت امریکا به تأخیر افتاد.

دوره سوم، از قطع رابطه امریکا با ایران (۱۹ فروردین) تا پایان شهریور ۱۳۵۹ و آغاز تجاوز سراسری عراق به ایران را شامل می شود. ناامیدی امریکا از آزادی گروگان ها، هم زمان با فرارسیدن زمان انتخابات ریاست جمهوری در امریکا، سیاست های خصومت آمیز امریکا علیه ایران را تشدید کرد و اعلام قطع رابطه با ایران و تحریم اقتصادی این کشور، نقطه عطف جدیدی برای اعمال تهدیدها علیه ایران بود و عراق در میان کشورهای همسایه و همسو با امریکا، بهترین مهره ای بود که می توانست انقلاب اسلامی نوپای ایران را یا در نطفه خفه کند یا حداقل مانع از صدور آن شود. به این ترتیب، روند جدیدی از فشارهای بین المللی، منطقه ای و داخلی علیه جمهوری اسلامی ایران آغاز شد. در این دوره، نگرانی از اقدامات امریکا و عراق و درگیری خونین گروه های مسلح معاند با نظام در قالب مطالبات قومی در مرزهای غربی کشور، به بسیج اجتماعی برای مقابله با این تهدیدها منجر شد؛ درعین حال، مناقشات سیاسی کشور، به ویژه در رأس بنیان های رسمی تازه تأسیس نظام و نیز فتنه انگیزی های فرصت طلبانه و منافقانه گروه ها و سازمان های تازه از بند رسته یا نوپا در نقاط مختلف کشور، با ایجاد جبهه ای جدید در داخل برای مقابله با انقلاب تشدید شد. بااین همه، هیچ یک از تمهیداتی که برای بازدارندگی اندیشیده شد، نتیجه ای راهبردی در بر نداشت و سرانجام، تجاوز سراسری عراق به ایران در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ آغاز شد.

مقطع زمینه سازی شروع جنگ، در تابستان ۱۳۵۹، آخرین حلقه از رویدادهای شتابنده دوره سوم است. در کتاب حاضر، توصیف رویدادهای ماه های دوم و سوم این فصل در قالب چهار کانون بحران صورت گرفته است که نقطه آغاز اوج گیری آن با شروع تابستان ۱۳۵۹ بوده است و در پایان شهریور با اوج گیری بیشتر هر چهار کانون بحران، منجر به تحمیل جنگی خانمان سوز ازسوی عراق به جمهوری اسلامی ایران شده است.

بحران در مناسبات سیاسی عرصه حکومت

پس از گذشت ۵ ماه از انتخاب اولین رئیس جمهور ایران، از آنجا که مجلس شورای اسلامی در تیرماه ۱۳۵۹، آغاز به کار کرد، زمینه برای تشکیل هیئت دولت فراهم گردید. مجلس دوره اول در تابستان ۱۳۵۹ با دو موضوع اساسی روبه رو بود که همین دو موضوع در کنار برخی مسائل و تنش های حاشیه ای، جریان مناسبات داخلی حکومت را با بحران فزاینده ای مواجه ساخت. اولین موضوع چگونگی حل مسئله گروگان های امریکایی و دیگری رأی اعتماد به نخست وزیر و کابینه بود. علاوه براین، موضوع مقدم تر، رسیدگی به وضعیت تعیین صلاحیت نمایندگان منتخب مردم بود که باتوجه به داشتن گرایش های فکری وابسته به یکی از دو جناح عمده داخل حاکمیت، خودبه خود بحث ها و مناقشات جنجال برانگیزی را در داخل و بیرون از مجلس و در لایه های جامعه انقلابی برمی انگیخت.

درمورد گروگان ها، اگرچه امام حل این مسئله را برعهده مجلس گذاشته بود، امام اختلافات بین دو جناح موسوم به لیبرال و خط امام و نیز اختلافات درون جناحی باعث بروز موضع گیری های متفاوت در داخل حکومت ایران شده بود که این امر طولانی شدن ماجرای گروگان ها را درپی داشت. این موضع گیری ها آغاز تحول در سیاست داخلی و خارجی جمهوری اسلامی ایران بود، طوری که برخی معتقدند یکی از علل اساسی و زمینه ساز اقدام امریکا در تحمیل جنگ به ایران به شمار می رود.

در اوایل مرداد ۱۳۵۹، در جریان تصویب صلاحیت نمایندگان مجلس، درگیری دو جناح طرف داران خط امام (در قالب حزب جمهوری اسلامی و نمایندگان طرف دار آن)، که اغلب اعضای مجلس را تشکیل می دادند، با طرف داران رئیس جمهور که اقلیت قابل توجهی را در مجلس شامل می شدند، بر سر تصویب صلاحیت دکتر حسن آیت، نماینده مردم تهران و از اعضای کادر مرکزی حزب جمهوری اسلامی و نیز دکتر احمد سلامتیان، نماینده مردم اصفهان و از طرف داران عمده رئیس جمهور، مناقشه سختی در مجلس درگرفت که به طرز پرتنشی به مطبوعات وابسته به دو جناح و نیز مطبوعات گروه های مختلف کشیده شد و در رسانه های ضدانقلاب و نیز کشورهای غربی و عراق هم بازتاب وسیعی داشت.

انتخاب نخست وزیر نیز ازجمله موضوعاتی بود که کشمکش نیروهای موسوم به خط امام و جناح موسوم به لیبرال ها را تشدید کرد. این اختلافات که طبیعتاً دامنه آن به طور وسیعی به مطبوعات نیز کشیده می شد، باعث شد که امام خمینی بارها به نرمی و با رفتاری پدرانه و گاه نیز با عتاب به طرفین دعوا، آنها را به احتراز از اختلافات و اتحاد با یکدیگر در اوضاع پرتنش کشور، دعوت کند. نگاهی به برخی حوادث یک ماه پیش از آن؛ یعنی آغاز تیرماه ۱۳۵۹، به خوبی از میزان دلواپسی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی پرده برمی دارد. امام خمینی در اول تیر ۱۳۵۹، خطاب به مسئولان نظام فرمودند: «باید

از اختلافاتی که اخیراً می بینید به جان هم افتاده اند و روزنامه ها چه می کنند، بری باشیم.» دو روز بعد (۳/۴/۱۳۵۹) ملاقات چهارساعته مهمی میان رئیس جمهور و اعضای شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی در منزل دکتر محمدجواد باهنر صورت گرفت که در آن مذاکرات مهم و تعیین کننده ای درزمینه مسائل جاری انجام شد و تصمیماتی به منظور ابهام زدایی و ایجاد جو تفاهم اتخاذ گردید. این جلسه که به "میثاق وحدت" شهرت یافت، به خصوص در شهریورماه ۱۳۵۹، درحقیقت مناقشات بی پایان دیگری را در درون خود پرورانده بود و روز به روز فاصله میان این دو جناح داخل نظام را بیشتر می کرد.

در ۲۹/۴/۱۳۵۹، حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی با رأی ۱۴۶ تن از نمایندگان مجلس به ریاست مجلس شورای اسلامی انتخاب شد. در همان روز، فرمان تاریخی امام خمینی برای تشکیل دولت مکتبی، قاطع و جوان صادر گردید که در آن چنین آمده است: «اگر دولت مثل سابق باشد، با آن دید و آن وضع، باید عزای انقلاب را بگیریم... سفارتخانه ها حالا در هرجا که دست روی آن می گذارند، فاسد است، ... این مطالب را آقایان می خواهند با مغزهایی که در اروپا تربیت شده، درست بکنند، ما می خواهیم اسلام را اجرا بکنیم، ... ما چقدر سیلی از این ملیت خوردیم!... اینها باید منحل باشند، ما از اینها ضربه دیدیم... یک دولت متدین تمام، صددرصد اسلامی و قاطع، یک نفر وزیر اگر مثل بعضی از این وزرا که الآن هستند باشد، اینها نپذیرند... باید همین مجلس یک مجلسی باشد که با قاطعیت عمل کند و دولت اگر بخواهد یک قدم کنار بگذارد، با قاطعیت بخواهدش و ردش کنند.»

با یک چنین مقدماتی که در قالب رویدادهای مهم سیاسی میان گروه های داخل نظام رخ نمود، وارد فضای سیاسی مرداد ۱۳۵۹ می شویم. در این ماه باوجود میثاق وحدت و قول و قرارهایی که میان دو جناح رقیب گذاشته شده بود رئیس جمهوری، ابوالحسن بنی صدر و مجلس شورای اسلامی مدت ها برای انتخاب نخست وزیر اختلاف داشتند. مجلس به نخست وزیرِ پیشنهادیِ وی رأی اعتماد نمی داد زیرا او را فاقد کارآمدی و اوصاف موردنظر برای اعمال خط امام می دانست. درنهایت، محمدعلی رجایی ازطرف رئیس جمهور به مجلس معرفی شد. مجلس شورای اسلامی نیز در ۲۰ مرداد ۱۳۵۹، به آقای رجایی رأی اعتماد داد. اما مخالفت رئیس جمهور - که با مواضع وی مشخص بود که با اکراه تن به معرفی رجایی داده است - و نیز کارشکنی وی در معرفی وزیران، به خصوص مخالفت با سه وزیر امور خارجه، دفاع ملی و کشور، پیشرفت کار دولت را با وقفه و مشکل مواجه ساخت. این مشکلات درکنار دامن زدن به اختلافات داخلی - که اوج آن در سخنرانی بنی صدر در ۱۷ شهریور ۱۳۵۹ بود و در آن رئیس جمهور به شدت به حزب جمهوری اسلامی حمله کرد و آن را به کارشکنی و توطئه علیه رئیس جمهور متهم ساخت - باعث تشدید اختلافات در لایه های بالایی حکومت و کندی کار دولت می شد که این موضوع نیز به عنوان یکی از عوامل اصلیِ تصورِ غلط صدام از اوضاع داخلی ایران و ترغیب وی به تسریع در شروع جنگ علیه ایران، قلمداد شده است.

بحران در مناسبات عرصه سیاسی کشور

دراین باره به اختصار به مواضع مؤثرترین گروه های سیاسی بیرون نظام اشاره می شود:

مواضع سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

ادامه اعتراض و مظلوم نمایی در شهرهای مختلف به بهانه حمله گروه ها به اماکن و دفاتر سازمان و نیز اعتراض به پاک سازی در ادارات؛ "شهیدنمایی" و "مظلوم نمایی" به جای هرگونه پاسخ گویی در قبال مواضع انحرافی ایدئولوژیک و سیاسی - اجتماعی سازمان و تلاش برای تشدید و بزرگ نمایی اختلافات دو جناح حکومتی؛ تشدید فعالیت هواداران سازمان در برهم زدن اجتماعات مذهبی و ایجاد درگیری و تشنج به خصوص در ماه مبارک رمضان، ازجمله برهم زدن سخنرانی جواد منصوری در شب احیای دانشگاه امام صادق(ع) در شب ۲۱ رمضان سال ۱۳۵۹؛ جمع آوری و اخفای سلاح و مهمات در شهرهای مختلف (یک انبار بزرگ سلاح و مهمات از عزتالله کفایتی در شهرستان محلات در ۱۷ مرداد ۱۳۵۹ کشف شد)؛ ایجاد درگیری و جدال های بعضاً خونین در تهران و شهرهای کوچک و بزرگ دیگر بر سر دستگیری و محاکمه سعادتی از اعضای کادر مرکزی سازمان که به جرم جاسوسی برای شوروی دستگیر و زندانی شده بود و جنجال هواداران این سازمان در شهرهای مختلف برای آزادسازی وی؛ همچنین گشودن یک جبهه وسیع جنگ داخلی در ایران با بحران آفرینی و اجرای عملیات روانی و تلاش برای منحرف کردن اذهان مسئولان نظام و امکانات جمهوری اسلامی و مشغول کردن بخشی از نیروها و امکانات کشور جهت پاسخ گویی به این گونه بحران ها.

مواضع سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از بدو انقلاب اسلامی و به ویژه در دوره سوم باعث شد تا امام خمینی به شدت از این گونه گروه ها انتقاد کند. امام خمینی در ۴/۴/۱۳۵۹، درباره توطئه گروه های خلقی علیه انقلاب فرمودند:

«اینهایی که در کنار جمهوری اسلامی هستند و می خواهند به اسم جمهوری اسلامی، به اسم اسلام، به اسم خلق، به اسم ملت کار بکنند، اینها را ببینید چه می کنند. ممکن است من هی بگویم اسلام، هی بگویم فدایی خلق و هی بگویم مجاهد اسلام و مجاهد خلق، این حرف ها را بزنم، لیکن وقتی که اعمال من را شما ملاحظه می کنید، ببینید که از اول من مخالفت کردم، در هرجا تفنگ کشیدم و مخالفت کردم و هرجا بنا بود یک اصلاحی بشود، شما دیدید که من آمدم و مقابلش ایستادم و مشتم را گره کردم و تفنگم را کشیدم... یک وقت می بینید که از همه اطراف، این گروه هایی که این مفسده ها و این میکروب ها را درست می کنند جمع می شوند و در کردستان و آنجا فساد می کنند.»

ص: ۲۸

سازمان پس از سخنرانی شدید امام خمینی و حمله به آنها در یک حرکت تاکتیکی، موقتاً همه مراکز و دفاتر سازمانی خود را تعطیل اعلام کرد (۸/۴/۱۳۵۹). درحقیقت، کادر رهبری سازمان با توسل به مانور فوق، بدون اعلام مواضع رسمی در قبال موضع گیری امام، اهدافی را تعقیب می کرد؛ هدف هایی که در تمام مدت ماه های مرداد و شهریور نیز مدنظر سازمان بود. این اهداف عبارت بودند از:

- مظلوم نمایی، تبلیغ وجود فشار و خفقان و ایجاد زمینه برای اقدامات بعدی.

- عقب نشینی تاکتیکی موقت به منظور کسب امتیاز از مقامات مسئول کشور.

- سکوت موقت به منظور فروکش کردن بحران علیه سازمان.

مواضع چریک های فدایی خلق (اقلیت)

به دنبال انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق در ۲۱/۳/۱۳۵۹، دو گروه اقلیت و اکثریت در تمام طول مدت تابستان ۱۳۵۹، درگیری های لفظی و رسانه ای داشتند و یکدیگر را به سازش کاری با لیبرالیسم یا امپریالیسم و ضدانقلاب متهم می کردند. دراین میان، مواضع اقلیت را می توان چنین خلاصه کرد:

- افشاگری مداوم درباره درگیری های کردستان، تحریک ارتشیان و ایجاد اختلاف میان ارتش و سپاه پاسداران انقلاب.

- تحلیل از انشعاب در نیروهای مذهبی و گرایش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به سمت نیروهای چپ و مترقی (روزنامه کار، ۲۶/۶/۱۳۵۹).

- تحریک دانش آموزان با نزدیک شدن زمان بازگشایی مدارس.

- تحلیل درمورد انحراف حزب توده و اکثریت و سازش کاری آنها با لیبرالیسم (روزنامه کار، ۲۶/۶/۱۳۵۹)

- حمله به خط امام و متهم کردن این جریان به دادن فرصت بیشتر تبلیغاتی به لیبرال ها.

- اتهام به رجایی درمورد طرف داری از سرمایه داری.

- شرکت اقلیت در درگیری های مسلحانه کردستان در کنار حزب دمکرات و کومه له.

مواضع چریک های فدایی خلق (اکثریت)

- تلاش و تحلیل های هرروزه و اغلب تکراری به منظور ایجاد شکاف بیشتر میان دو جناح رقیب در حکومت.

- طرف داری مکرر از سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به عنوان نیروهای انقلابی و مترقی.

- تشویق مسئولان نظام و پیشنهاد ایجاد رابطه اقتصادی و سیاسی با کشورهای سوسیالیستی برای برون رفت از بحران.

- حمایت از شوروی و حمله به دخالت های امریکا، پاکستان و قطب زاده درمورد افغانستان (روزنامه کار (اکثریت)، ۲۹/۵/۱۳۵۹).

- پیشنهاد صلح عادلانه در کردستان.

- صدور بیانیه مشترک با حزب دمکرات کردستان و پیشنهاد صلح با نظام به منظور ایجاد فرصت برای ضدانقلاب برای تدارک حملات آتی. (۲۹/۵/۱۳۵۹).

- تحلیل ریشه های جنگ در کردستان و مقصردانستن گروه های چپ تندرو و سران ارتش.

مواضع حزب توده

حزب توده باتوجه به سوابق منفی و خائنانه ای که از دیرباز در اذهان عمومی ملت ایران از خود بر جای گذاشته بود، این بار با درس گرفتن از گذشته، مواضعی بسیار احتیاط آمیز اتخاذ کرده بود و باتوجه به رابطه اطلاعاتی دوجانبه قوی که با اتحاد جماهیری سوسیالیستی شوروی (سابق) داشت، از این رابطه در موارد مختلف به سود خود و حامی اصلی اش بهره برداری می کرد. به طورکلی مواضع حزب توده را می توان در این مقطع چنین خلاصه کرد:

- طرف داری شدید از مواضع ضدامپریالیستی امام و انقلاب، بدون اشاره به اسلامی بودن نظام و انقلاب.

- پیش بینی و افشاگری درمورد توطئه های امپریالیزم امریکا در همسویی با رژیم های ارتجاعی منطقه؛ ازجمله روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در ۳۰/۴/۱۳۵۹ به نقل از روزنامه پراودا، ارگان رسمی خبرگزاری تاس، می نویسد: «کاخ سفید و پنتاگون، یک هفته پس از شکست دخالت نظامی امریکا در تهران، برنامه ریزی برای یک یورش وحشیانه جدید را آغاز کرده است.» پراودا دراین مورد ضمن اشاره به یک واحد دیگر متشکل از ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی امریکایی و چندین کشتی هلیکوپتربر گوادال کانال می نویسد: «این گروه به واحدهای نیروی دریایی آرمادا در منطقه خلیج فارس که به ناوهای هواپیمابر کانستلیشن مجهز هستند، خواهند پیوست. این واحد به دو ناو هواپیمابر و ۲۵ کشتی جنگی دریایی که تفنگ داران دریایی، ۱۲۵ هواپیمای فانتوم و ۱۰۰ تانک و هلیکوپتر را حمل می کند، مجهز است.»

- هشدار و اطلاع رسانی درباره توطئه مشترک ضدانقلاب داخلی و عراق و امپریالیزم امریکا برای ایجاد توطئه ای بزرگ تر از کودتای نافرجام نقاب (۴/۵/۱۳۵۹).

- طرف داری از رژیم کمونیستی افغانستان و حضور شوروی در آنجا.

- پیشنهادهایی به دولت جدید برای حذف ارتش و سپردن همه امور نظامی به سپاه و کمیته ها، یا انحلال ارتش و بازسازی مجدد آن (۵/۵/۱۳۵۹).

- تشویق مـداوم خـط رابطه بـا شوروی و بلوک شـرق برای رفع بحران اقتصادی و به دست آوردن حامیان قوی در مقابل امپریالیسم غرب، همراه با ذکر گزارش های مفصل از پیشرفت های اقتصادی شوروی و بلوک شرق.

- حملات شدیـد و پی درپی به قطب زاده، وزیر امور خـارجه جمهوری اسـلامی ایران و افشـای روابط پنهانی وی با غرب؛ ازجمله افشای ملاقات قطب زاده و شاپور بختیار در سوئیس (۶/۵/۱۳۵۹).

- حمله شدید به عوامل ضدانقلاب و قاسـملو در کردسـتان و حمایت از جناح منشـعب از قاسـملو یعنی حزب دمکرات پیرو کنگره چهارم (۷/۵/۱۳۵۹).

- افشای توطئه تجمع ۲۰ هزار نفر ضدانقلاب مسلـح در اطراف کرمانشاه و تمرکز دو لشکر عراقی به منظور پشتیبانی از افراد مسلح مزبور (۷/۵/۱۳۵۹).

- تبرئه شوروی از تسلیح عوامل ضدانقلاب و گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین. (۲۴/۶/۱۳۵۹).

بحران در مناسبات ایران و امریکا

متعـاقب شـکست امریکـا در دو مقطع مماشات و ارتباط با لیبرال ها و ناکامی در عملیات نظامی و حمله به طبس برای آزادی گروگان ها، تشدیـد تنش میان امریکا و ایران امری قطعی بود و بـدین طریق شـمارش معکوس برای شـروع جنگ آغاز شد. اما امریکا هنوز یک برگ برنـده دیگر در آسـتین داشت که درصـورت موفقیت در اجرای آن، نه تنهـا گروگـان هـا آزاد می شدنـد، بلکه امیـدوار بود تـا جمهوری اسـلامی نوپای ایران برچیـده شده و دولتی موافق میل او بر سـر کار آید. هنوز بیش از دو ماه از حمله به طبس نگذشـته بود که تلاقی سـه کانون بحران؛ یعنی مثلث شوم امریکا، عراق و ضدانقلاب داخلی دست به اقدامی سـهمگین و مخاطره آمیز زد. گرچه وقوع عملیات نقاب کمتر از ۱۵ روز قبـل از مرداد ۱۳۵۹ بوده است، امـا از آنجـا که بازتاب آن به شـکل های گوناگون در مرداد و شـهریور نمودار است، در اینجا به آن اشاره می شود.

کودتای نقاب هم زمان با شدت یافتن درگیری های مرزی عراق، چهار روز پیش از اجرای آن، در ۱۸ تیرماه ۱۳۵۹، در نطفه خفه شد. در ساعت ۲۳:۲۰ همـان شـب، بنی صـدر و فرمانـده نیروی هـوایی و فرمانـده سـپاه پاسـداران در یـک مصـاحبه تلویزیـونی شـرکت کرده و توضـیحاتی را درمورد کودتا ابراز داشـتند. مرتضـی رضایی، فرمانـده سپاه پاسداران، دراین باره چنین گفت: «کارتر و سازمان جاسوسـی سی. آی. ای. و صـهیونیسم بین الملل بعـد از شـکست مفتضـحانه در کویر طبس، بلافاصـله درصـدد ایجاد یک توطئه جدید برآمد که از داخل، ستون پنجم و

مزدوران داخلی و از بیرون، کشور عراق حمله دوجانبه خواهند کرد و پایگاه های نیروی هوایی و محل های حساس کشور را تصرف کرده و بمباران کنند. اسرائیل که در این طرح مقدار زیادی پول و مهمات مصرف کرده بود، نقش اساسی را بازی می کرد و صدام حسین و بختیار نقش های جانبی و فرعی را به عهده داشتند. قرار بود در تهران بیت امام و در قم مدرسه فیضیه و محل ریاست جمهوری و محل های سپاه پاسداران؛ هم پادگان ولی عصر و هم ستاد مرکزی سپاه، انبارهای مهمات ارتش و چند جای دیگر بمباران شوند. هم زمان با این بمباران، عراق هم از زمین و هم از هوا حمله می کرد و در غرب کشور مستقر می شدند و سرتاسر غرب را که بعد از چندین ماه فداکاری و شهادت های بسیار زیادی برادران ارتشی و سپاه تصرف کرده بودند، دوباره پس بگیرند. بعد از اینکه پایگاه حر [نوژه] تصرف می شد، اینها سوار فانتوم ها می شدند و کلیه پایگاه های دیگر را که اعلام پشتیبانی نمی کردند، آنها را بمباران می نمودند و در سطح وسیعی اعلامیه پخش می شد و آقای بختیار وارد ایران می شد.»

در تمام طول مرداد و حتی شهریور ۱۳۵۹، متهمان دستگیرشده در بازجویی ها و محاکمات که متن آن در مطبوعات منتشر می شد اقرار کردند که در این طرح، قبلاً ـ با نیروی هوایی عراق تماس برقرار کرده بودند و طبق طرح، حمله جنگنده های عراقی با بمباران مزدوران داخلی هم زمان و هماهنگ بوده است. بدین وسیله در ایران دو جبهه وسیع درگیری ایجاد می کردند و نیروهای مؤمن به انقلاب را وادار می کردند تا هم با عوامل خارجی یعنی نیروهای عراقی و هم با مزدوران داخلی درگیر شوند. درارتباط با این توطئه که بخشی از فرماندهان و پرسنل لشکر۹۲ زرهی خوزستان نیز در آن شرکت داشتند، عده ای از افراد این لشکر با مساعدت کارکنان انجمن اسلامی لشکر۹۲ زرهی و حمایت و پیگیری مجدانه استاندار خوزستان، محمد غرضی و امام جمعه اهواز، حجت الاسلام موسوی جزایری، دستگیر و تعدادی نیز متواری شدند.

با نزدیک شدن انتخابات ریاست جمهوری در امریکا، تلاش امریکا و کارتر برای یافتن راهی برای مهار انقلاب همچنان ادامه یافت. افزایش ناوگان دریایی و نیروهای واکنش سریع امریکا و انگلیس در اقیانوس هند، دریای احمر و خلیج فارس و استفاده از پایگاه های نظامی کشورهای مصر، سومالی، کنیا و عمان و حتی ترکیه برای حمله احتمالی بعدی، امریکا را هنوز مترصد حمله و اجرای توطئه براندازی تازه تری در ایران نشان می داد. این توطئه به طور اجمال توسط آیت الله بهشتی در تیر و مرداد افشا گردید؛ همچنان که افشای این توطئه و تفصیل سناریوی آن به وسیله تحلیل گر و روزنامه نگار معروف امریکایی، جک اندرسون، در همان زمان و نیز تکذیب آن ازسوی مسئولان امریکایی، بازتاب وسیعی در رسانه های داخلی و خارجی داشت.

درحالی که در داخل کشور هرروز بخش دیگری از توطئه کودتاگران افشا می شد و افراد

مختلفی حتی از میان غیرنظامیان دراین خصوص دستگیر می شدند و در زمانی که محاکمه کودتاگران آغاز شده بود، تظاهرات موافقان و مخالفان انقلاب اسلامی در مقابل کاخ سفید، جنجال و تنش دیگری در مناسبات ایران و امریکا به وجود آورد؛ به خصوص اینکه رفتار خشونت بار پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی تظاهرکننده بازتاب وسیعی در ایران داشت، طوری که علاوه بر واکنش نسبتاً شدید وزارت امور خارجه ایران و برخی مسئولان، اکثر نمایندگان مجلس شورای اسلامی خواستار محاکمه فوری و علنی گروگان های امریکایی شدند. امام خمینی نیز در دیدار با نماینده پاپ به شدت از امریکا و رفتار پلیس فدرال انتقاد کرد. بااین همه، وزیر امور خارجه امریکا، ادموند ماسکی، درپی نامه بیش از ۱۸۰ نفر از اعضای کنگره این کشور به رئیس مجلس شورای اسلامی ایران، در مصاحبه خود در ۱۹/۵/۱۳۵۹ اظهار امیدواری کرد که با پایان یافتن ماه رمضان و انتخاب نخست وزیر و شکل گیری کامل مجلس، گروگان ها آزاد شوند، اما مسئولان نظام درخصوص موضوع گروگان گیری مواضع متفاوتی داشتند. وزیر امور خارجه ایران، صادق قطب زاده، در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه اظهار کرد: «محاکمه گروگان ها به ضرر منافع ایران خواهد بود.» و بنی صدر نیز در تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹ در مصاحبه با تهران تایمز گفت: «پس از گروگان گیری امریکایی ها درحقیقت ایران به گروگان امریکا درآمد.» از سوی دیگر، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در پاسخ به اعضای کنگره امریکا، نامه مفصلی تهیه کردند که در آن، جنایات امریکا در حکومت پهلوی و پس از انقلاب اسلامی در ایران به تفصیل بیان شده بود.

پس از انتخاب محمدعلی رجایی به سمت نخست وزیری ایران، ادموند ماسکی در نامه ای خطاب به رجایی خواستار آزادی گروگان ها شد. این درحالی بود که آیت الله بهشتی در مصاحبه خود درباره گروگان ها اظهار کرد که «هدف ما محاکمه سیاست تجاوزکارانه امریکاست.»

برخی تنش ها میان ایران و امریکا باتوجه به نیت و رفتار مسئولان امریکا در تیرماه، تأثیرات خود را در رفتار سیاستمداران امریکا و درنتیجه عراق برای اجرای طرح های توطئه علیه ایران، در ماه های مرداد و شهریور ۱۳۵۹ به دنبال داشته است. ازجمله: در تیرماه ۱۳۵۹، برژینسکی مشاور امنیت ملی، مغز متفکر و تصمیم گیرنده امریکا برای مقابله با ایران، برنامه مذاکره محرمانه مقامات عالی رتبه امریکا و عراق را طراحی کرد. به گزارش نشریه نیویورک تایمز، هدف از این دیدار بحث و مذاکره درباره راه های هماهنگ کردن فعالیت های امریکا و عراق در مخالفت با سیاست های ایران بود. برژینسکی صدام را "نیروی متعادل کننده" امام خمینی تلقی کرد. ملاقات محرمانه صدام و برژینسکی در مرز اردن به منزله چراغ سبز امریکا به عراق برای آغاز جنگ بود و این تلقی را در صدام به وجود آورد که درصورت حمله به ایران مورد حمایت امریکا قرار خواهد گرفت.

ص: ۳۳

بـدین ترتیب، آخرین برگ برنـده امریکـا رو شـد و نیروهای ارتش بعث که جنگ غیررسـمی خود را از روزهای آغازین پیروزی انقلاب شروع کرده بودند، در آخرین روز تابستان ۱۳۵۹ به طور رسـمی و با امیـد به حمایت امریکا و متحدان غربی اش جنگ علیه ایران را آغاز کردند.

تداوم بحران در مناسبات ایران و عراق

در این دوره بحران و تنش میان دو کشور به طور روزافزونی شدت یافت؛ در این میان برخی اقدامات عراق در عرصه دیپلماتیک و نظامی به وضعیت متشنج مناسبات دو کشور دامن می زد که از آن جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد.

آخرین آماده سازی ها

با آغاز تابستان ۱۳۵۹، عراق بـا دقت امور داخلی ایران را زیرنظر گرفته بود و در توطئه کودتـای نقـاب نقش فعـالی به عهـده داشت، ولی نسـبت به فصل گذشته کم تحرک تر می نمود، به این امید که امریکا بتواند با کودتای نقاب، دولت ایران را سرنگون کند. پس از ناکامی کودتـای نقـاب، عراق درحـالی که از پشتیبـانی امریکـا نیز بهره منـد بود، بـار دیگر، به خصوص در حجم وسـیع تری در مرداد و شـهریور ۱۳۵۹، بازیگر اصـلی صـحنه شد. این بار عراق اقدامات خود را علیه ایران، با اجرای عملیات خرابکارانه در داخل و نواحی مرزی ایران، به خصوص منـاطق مرزی غرب کشور و بـا کمـک اطلاعـاتی و تسـلیحاتی به گروه های معارض مسـلح حزب دمکرات کردسـتان و کومه له شدت بخشید.

دولت عراق همچنین پس از انجام تبلیغات بین المللی و مانورهای دیپلماتیک مبنی بر مشـروعیت نداشتن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، به اقدامات عملی برای زیرپاگذاشـتن این قرارداد دست زد. ماه های مرداد و شـهریور ۱۳۵۹ را بایـد "دوران آماده سازی نهایی عراق برای تجاوز" به خـاک ایران نامیـد. در این دو مـاه، عراق بـا سـرعتی بـاورنکردنی از هیـچ اقـدامی برای آمـاده ساختن ارتش و افکار عمومی مردم عراق و همچنین منطقه و جهان برای حمله به ایران فروگذار نکرد.

ادامه حمایت از مخالفان ایران

دولت عراق بـا آگـاهی کامل از مقاصـد آتی خود، به پشتیبانی همه جانبه و آشـکار از گروه ها و شخصـیت های مخالف انقلاب اسـلامی پرداخت. برخلاف گذشـته، این حمایت ها به صورت مخفی یا مختص گروه و جریان خاصی نبود. صدام حسین در مصاحبه ای در آستانه مرداد ۱۳۵۹، دراین بـاره گفت: «مـا بـا رژیم ایران روابـط بـدی داریم و بنـابراین نبایـد انتظار داشـته باشـید که اگر یکی از معارضـین و یا مخالفین این رژیم اعلام کرد که در مخالفت با آن است به او جواب منفی بدهیم.»

بخشـی از بحران کردسـتان و تحرکات و فعالیت های تجزیه طلبانه گروه های مسـلح معارض نظام نیز مسـلماً در همین راستا قابل بررسی و تبیین است. بخشـی از این اقدامات مربوط به یکی دو ماه قبل از مرداد ۱۳۵۹ است که در دو ماه آخر منتهی به جنگ علاوه براینکه شدت بیشتری پیـدا کرده، تـأثیرات زیادی در عملکرد گروه های معارض قومی و نیز مخالفان ضـدانقلاب در ماه های مرداد و شـهریور در غرب کشور داشـته است؛ ازجمله: اقرار دسـتگیرشدگان درگیری های پیرانشـهر به تماس با پالیزبان و صـدام و قول مساعـد برای اعطای هرگونه کمـک مـادی و نظامی به توطئه گران (۳۰/۳/۱۳۵۹)؛ مین گـذاری عناصـر ضـدانقلاب و عوامل بعثی در جاده های مختلف مرزی که این اعمـال در تمـام مـدت مرداد و شـهریور نیز ادامه داشت، ازجمله برخورد یـک تریلر ارتشـی با مین در ۱/۴/۱۳۵۹ در مسـیر سرپل ذهاب به گروه نوبیشـگان، انفجـار یک بمب قوی در خیابان امام خمینی اهواز توسط مزدوران طرف دار دولت بعث عراق در ۳/۴/۱۳۵۹ و کشته یا زخمی شدن بیش از ۳۶ نفر؛ ورود شاهپور بختیار ازطریق عراق به مناطق مرزی غرب کشور و سازمانـدهی دقیق و منظم گروه های مسـلح به کمـک سـردار جـاف و پالیزبـان در هفته اول تیرماه ۱۳۵۹؛ دایرکردن دو ایسـتگاه رادیویی در عراق علیه انقلاب اسـلامی ایران توسـط سازمـان سـیا و تشـکیل یـک شورای برنـامه ریزی جهت عملیـات تخریبی علیه انقلاب اسـلامی در عراق در اوایـل تیرمـاه ۱۳۵۹؛ ملاقات "ملاعبـدالله"، نماینـده قاسـملو، با مقامات عراقی در کرکوک برای دریافت کمک های مادی و نظامی و نیز ملاقات "امیرغاخی"، نماینده دیگر قاسـملو، در قلع دره عراق با انصاری، وزیر اقتصاد شاه مخلوع، درمورد چگونگی آزادکردن خلق کرد در اوایل تیرماه ۱۳۵۹؛ کشف مخفیگاه یک باند جاسوسی عراق در اهواز در ۸/۵/۱۳۵۹ و ده ها مورد دیگر که تا پایان شهریورماه ادامه داشت، همگی، سخنان صدام را در حمایت از گروه های معارض و ضدانقلاب تأیید می کنند.

گسترش تحرکات دیپلماتیک در منطقه برای کسب حمایت

سران دولت بعث عراق برای کسب پشتیبانی کشورهای منطقه و همچنین توجیه آنها درمورد حرکات آتی عراق، رفت وآمـدهای متعددی به این کشورها کردند. در این فصل، عراق تحرک دیپلماتیک بی سابقه ای را آغاز کرد: ارسال یادداشت ها و اعتراضـیه های پی درپی به مجـامع بین المللی و طرح ادعـای اشـغال جزایر سه گانه به دست ایران؛ ادعای خـدشه دار بودن مشـروعیت قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و ادعای تجـاوزات مرزی ایران به عراق ازجمله این تحرکـات است. از همه جـالب تر و تأمل برانگیزتر دیـدار غیرمنتظره صـدام حسـین از عربسـتان سعودی و تحکیم روابط این دو کشور بعد از ۲۲ سال بود.

گسترش تحرکات و اقدامات نظامی

در ۳۱ تیر ۱۳۵۹، صدام حسین صریحاً به حکومت جدید ایران حمله کرد و مواضع خصمانه عراق را چنین آشکار ساخت: «اکنون ما نیروی نظامی کافی برای بازپس گرفتن سه جزیره عربی اشغال شده توسط ایران را فراهم کرده ایم و برخلاف تصور عده ای، ما از هنگام اشغال این جزایر در ماه مارس ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳) نه سکوت کرده ایم و نه دچار رخوت و سستی شده ایم، بلکه از آن زمان و پس از درگیری به جنگ فرسایشی با شاه، توان و قدرت نظامی و اقتصادی خود را در مدت هفت سال افزایش داده ایم.»

اما در آن روزها کشمکش های سیاسی و تشنج آفرینی گروه های مختلف سیاسی و به اصطلاح خلقی، چنان فضای متشنجی را ایجاد کرده بود که تصمیم گیران سیاسی - نظامی و در رأس آن، بنی صدر، رئیس جمهور که در آن مقطع فرمانده کل نیروهای مسلح نیز بود، این سخنان را جدی نگرفتند و حتی با وجود برخی افشاگری ها و هشدارها، سخنان صدام را گوشه ای از تبلیغات جاری و عادی عراق تلقی کردند. اما تحولات بعدی، منظره جدیدی را از روابط دو کشور فرا روی ناظران سیاسی قرار داد. برخی از مهم ترین اقدامات عراق در این فصل به خصوص در مرداد و شهریور ۱۳۵۹ به این شرح است:

- افزایش سنگرسازی و ساختن استحکامات مرزی.

- نقل وانتقال گسترده نیروها در تمام خطوط مرزی.

- مانور یگان های اصلی عمل کننده در مناطق مشابه.

تحرکات جدید عراق از اول شهریورماه به گونه ای متفاوت نسبت به گذشته و با برنامه ریزی منسجم و همه جانبه دنبال شد و با بمباران گسترده شهر قصرشیرین در ۱۳ شهریور ادامه یافت. شهرهای سومار، مهران و پاسگاه های مرزی خرمشهر نیز زیر آتش سلاح های سبک و سنگین عراق قرار گرفتند. از آغاز نیمه دوم شهریور، ارتش عراق تجاوزات نظامی محدود خود به خاک ایران را آغاز کرد. بهانه چنین اقداماتی، آزادسازی سرزمین هایی ازجمله ارتفاعات میمک (سیف سعد) و منطقه خان لیلی (زین القوس) بود که عراق ادعا می کرد به موجب قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، باید طی مراحلی به عراق واگذار می شده، ولی هنوز این کار انجام نشده است. به هرحال، ذکر اخبار روزانه نیمه دوم شهریور ۱۳۵۹ خود گویای تجاوزات نظامی عراق به خاک ایران است که در این کتاب در قالب گزارش هایی مبسوط تشریح و تحلیل شده است. خلاصه اهم این اقدامات به این شرح است:

- ۱۶/۶/۱۳۵۹، ارتش عراق ارتفاعات میمک (سیف سعد) را اشغال کرد.

- ۱۹/۶/۱۳۵۹، نیروهای عراق منطقه خان لیلی (زین القوس) را تصرف کردند.

ص: ۳۶

– ۲۰/۶/۱۳۵۹، صدام حسین در جلسه هیئت دولت اعلام کرد که تصمیم به بازپس گیری سرزمین های غصب شده ازسوی ایران را دارد.

– ۲۱/۶/۱۳۵۹، وزارت دفاع عراق اعلام کرد نیروهای عراقی، سرزمین های عراقی را که به موجب قرارداد سال ۱۹۷۵ میلادی قرار بود ایران از آن عقب نشینی کند و این کار را نکرد، بازپس گرفته اند.

– ۲۳/۶/۱۳۵۹، روزنامه الثوره، ارگان حزب بعث، عراق نوشت: «درپی سه روز نبرد، نیروهای عراقی موفق شدند ۲۱۰ کیلومتر از مناطق واقع در مرز ایران و عراق را تصرف کنند.»

– ۲۴/۶/۱۳۵۹، عزت ابراهیم الدوری، معاون ریاست شورای انقلاب عراق، در نشست مطبوعاتی در رم اعلام کرد: «عملیات جنگی این کشور در مرزهای ایران برای بازپس گیری ۱۳۰۰ کیلومتر مربع خاک متعلق به عراق تا پایان هفته جاری خاتمه خواهد یافت.» وی افزود: «عراق پس از انجام عملیات نظامی، طی یادداشتی، به ایران یک هفته مهلت داد تا سرزمین های این کشور را باز پس دهد.»

لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

دولت عراق در ۲۶ شهریور ۱۳۵۹، کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد را به وزارت خارجه احضار کرد و با ابلاغ یادداشت به شماره ۱۴۰۲۴/۷/۱/۵ و به تاریخ ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ (۱۷ دسامبر ۱۹۸۰ میلادی) به طور یک جانبه موافقت نامه الجزایر را لغو کرد. در بخش پایانی این یادداشت رسمی چنین آمده است:

«دولت جمهوری عراق، دولت جمهوری اسلامی ایران را به پذیرش وضع جدید و اتخاذ روشی مبتنی بر عقل و منطق در قبال اعمال حاکمیت و حقوق مشروع مردم عراق در سراسر قلمرو خاکی و رودخانه ای خود در شط العرب، عیناً مانند وضعی که پیش از موافقتنامه الجزیره سابق الذکر وجود داشت، دعوت می نماید.»

هرچند دولت ایران این اقدام را هرگز نپذیرفت، اما دولت عراق برای تحقق خواسته های خود، دست به اقدامات بعدی زد؛ یک روز پس از لغو یک جانبه قرارداد الجزایر، سخنگوی وزارت امور خارجه این کشور اعلام کرد که از تمام کشتی ها و نفتکش هایی که قصد عبور از شط العرب را دارند، خواسته می شود تا پرچم عراق را بر عرشه خود نصب کنند و مالیات عبور را نیز که مبلغ آن در بغداد تعیین خواهد شد، بپردازند. درپی این تصمیم، نیروی دریایی عراق در ۲۹/۶/۱۳۵۹، ۳ فروند کشتی بازرگانی ایران را در دهانه فاو متوقف کرد و از آنها خواست تا پرچم عراق را بر روی عرشه خود بالا ببرند.

ص: ۳۷

با انجام چنین تمهیداتی، ارتش عراق در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹، به طور رسمی و با چند لشکر پیاده و زرهی و از سه محور اصلی غرب، میانه و جنوب مرزهـای دو کشور، وارد خـاک ایران شـد و هم زمـان با این اقـدام، هواپیماهای عراق به فرودگاه های شـهرهای مهم ایران ازجمله تهران، اهواز و تبریز حمله کردند.

شرح تهاجم سراسری عراق و اقدامات دو طرف درگیر که مملو از صحنه های حماسی دفاع از میهن اسلامی ایران است و نیز موضع گیری های کشورها و سازمان های بین المللی درباره تهاجم عراق به ایران در روزشمارهای بعدی آمده است.

***

خداونـد منان را شاکر و سپاسـگزارم که توفیق عنایت فرمود تا بخشـی از تاریخ شـتابنده این مرز و بوم؛ یعنی ۶۱ روز پیش از آغـاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را به رشـته تحریر درآورم و نیز قـدردان و مـدیون اسـتاد ارجمنـدم جنـاب آقـای دکـتر هـادی نخعی هسـتم که با راهنمایی های دقیق و موشکافانه خود مرا در این امر خطیر یاری کردند. همچنین از جناب آقای دکتر حسین اردستانی، رئیس محترم مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، بسیار سپاسگزارم که با ایجاد فضایی مناسب جهت تحقیق و نگارش، امکان نشر این اثر را فراهم کردند.

مسلماً هرگز لطف و سعهصدر دوستان و همکاران خود را در آرشیو مرکز اسناد، مدیریت بررسی های تاریخی و عزیزانی که در امر آماده سازی و نشر این اثر زحمات طاقت فرسایی متحمل شدند، فراموش نمی کنم و از همه عزیزان و سرورانم سپاسگزارم.

و آخر دعوانا ان الحمدلله رب العالمین

نعمت الله سلیمانی خواه

تهران – بهمن ۱۳۹۳

ص: ۳۸

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱ مرداد ۱۳۵۹ ۱۰ رمضان ۱۴۰۰ ۲۳ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

بحران در روابط ایران و عراق روز به روز شدت بیشتری می یابد. دراین مورد مصاحبه صدام حسین رئیس جمهور عراق با روزنامه السیاسه کویت که شب پیش از تلویزیون بغداد پخش شد، از یک سو و نامه اعتراضیه صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل از سوی دیگر، گویای تنشی روزافزون در روابط دوجانبه است.

صدام حسین در این مصاحبه، آشکارا و با لحنی جنگ طلبانه، مستقیماً امام خمینی را مورد حمله قرار داد و به کمک به مخالفان جمهوری اسلامی اذعان کرد. وی در ادامه اظهار کرد: «عراق در فوریه گذشته (بهمن ۵۸) اصول منشور ملی را اعلام کرد. به عقیده ما تعهد کشورهای خلیج [فارس] به این منشور، به عنوان تعیین کننده چارچوب ملی و روابط فیمابین، امنیت خلیج [فارس] را تأمین می کند، نگهبان امنیت خلیج [فارس]، فرزندان خلیج [فارس] و کشورهای آن هستند. ضمن اصول اعلام شده منشور ملی، اصلی روشن وجود دارد که دلالت بر عدم توسل به زور درمورد کشورهای هم جوار جهان عرب می کند. براساس همین اصل است که مسئله ایران مورد بحث قرار می گیرد؛ البته بعد از اینکه ایران با واقع بینی و شهامت مسئله حقوق اعراب را موردنظر قرار دهد و از جزایر سه گانه عربی عقب نشینی کند و روابط فیمابین خود، عراق و کشورهای خلیج [فارس] را براساس محترم شمردن حق حاکمیت مطلق آنان و خطازدایی موضع گیری های شاه دراین زمینه، استوار نماید.»(۱)-(۲)

از سوی دیگر، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران نیز در تلگرامی به دبیرکل سازمان ملل، به سیاست خصومت آمیز دولت عراق علیه ایران، به شدت اعتراض کرد. در این نامه به مواردی از تخلفات عدیده، کینه ورزی ها و دشمنی های رژیم عراق علیه ایران اشاره شده و این رژیم به دلیل نقض حاکمیت ملی ایران مورد سرزنش قرار گرفته است. ازجمله در این نامه آمده است:

«از زمان برقراری جمهوری اسلامی ایران، دولت عراق سیاست خصومت آمیز شرورانه را علیه ایران در پیش گرفته است. ستیزه جویی عراق جهت تضعیف ثبات جمهوری نوپای ایران، شکل دیگری به

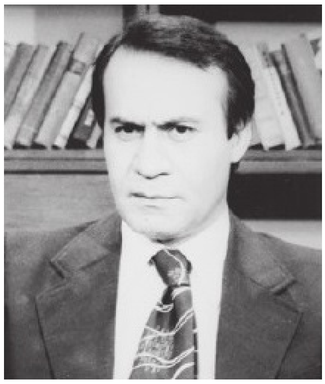

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از مصاحبهٔ صدام رئیس جمهور عراق، با روزنامه السیاسه چاپ کویت.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۵، ۳۱/۴/۱۳۵۹، صص۲۵ و ۲۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۲، ۳۰/۴/۱۳۵۹.

خود گرفته است. تاخت وتاز به پایگاه ها و روستاهای مرزی ایران توسط بخشی از نیروهای نظامی عراق که در امتداد مرز آرایش گرفته اند، آغاز شده است. رژیم بعثی به طور سیستماتیک از عناصر خرابکار در استان های خوزستان و کردستان - که تاکنون خسارت جانی و مالی زیادی را وارد ساخته اند - حمایت کرده و به آنها کمک می نماید. یک ایستگاه رادیویی که در عراق است، در برنامه های روزانه خود با ادعاهای کینه توزانه و نادرست علیه رهبریت ایران سم پاشی می کند. این اقدامات بدون شک نقض آشکار حاکمیت ایران و مغایر با اصول منشور سازمان ملل است. درهرحال، به منظور ارزیابی جناب عالی از علل ستیزه جویی دولت عراق در طرح ریشه کن کردن هزاران شیعه ایرانی الاصل عراقی تصمیم گرفتم این نامه را برای شما بنویسم.»(۱)-(۲)

در نامه قطب زاده مسئله عمده، موضوع رانده شدگان عراقی می باشد و تا آخر نامه به توضیح این امر پرداخته شده است.

گفتنی است وسایل ارتباط جمعی جهان به گفته های صدام حسین در نشست مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی - که شب پیش از تلویزیون عراق پخش شد - و نیز نامه امروز وزیر امور خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل، توجه خاصی نشان دادند.(۳)

۱- ضمیمه دارد؛ ادامهٔ نامهٔ صادق قطب زاده به دبیرکل سازمان ملل متحد.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، ترجمه محمدعلی خرمی، ج۱، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۷، صص ۳۹ تا ۴۱.

۳- روزنامه فرانسوی لوموند سخنان صدام حسین درباره روابط ایران و عراق را این گونه درج کرده است: «وی برای مسئولین ایرانی بارها تأکید کرده است که علاقه مند است روابط حسن هم جواری براساس احترام متقابل و عدم دخالت در امور داخلی میان دو کشور برقرار شود، ولی علاقه مندی و آمادگی ما با مخالفت رهبران نژادپرست و مستکبر ایرانی روبه رو شد.» لوموند اضافه می کند که آقای رئیس جمهور گفته است: «ما جنگ نمی خواهیم، ولی چنانچه ما را وادار به جنگ کنید، می دانیم چگونه به آن پاسخ دهیم و به هیچ وجه دست بسته نخواهیم ماند.» (خبرگزاری پارس، نشریهٔ گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۲۴، به نقل از رادیو صوت الجماهیر بغداد، ۱/۵/۱۳۵۹.) رادیو امریکا در بخش فارسی و عربی اخبار صبحگاهی و رادیو کلن آلمان غربی نیز در بخش فارسی خود ضمن بیان قسمت هایی از نامهٔ قطب زاده به دبیرکل سازمان ملل، گزارش خبری تقریباً مشابهی با این مضمون پخش کردند: وزیر خارجهٔ ایران، قطب زاده، دولت عراق را متهم کرد به اینکه قصد دارد ثبات موجود در ایران را ازطریق اقدامات خصمانه نابود سازد. در نامه ای که قطب زاده برای دبیرکل سازمان ملل کورت والدهایم ارسال داشته، آمده است که دولت عراق در استان های خوزستان و کردستان ایران به طور سیستماتیک از نیروهایی حمایت و پشتیبانی می کند که برای سرنگون ساختن رژیم و براندازی حکومت فعلی در ایران تلاش می کنند. وزیر خارجهٔ ایران همچنین حزب بعث را متهم کرده است به اینکه تابه حال، درحدود ۴۰ هزار نفر از شیعیان ایرانی مقیم عراق توسط مقامات عراقی از آن کشور رانده شده اند. ... (خبرگزاری پارس، نشریهٔ گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، ۳/۵/۱۳۵۹، ص۲۹، به نقل از رادیو صدای امریکا و رادیو کلن، ۲/۵/۱۳۵۹.)

۱

در ادامه روند نزدیکی عراق به غرب، دو گزارش درباره نوع روابط عراق با امریکا و فرانسه ذکر می شود.

گزارش آسوشیتدپرس از بغداد حاکی است: «منابع دیپلماتیک اظهار داشتند علی رغم تحریم شرکت های امریکایی طرف قرارداد با اسرائیل توسط کشورهای عربی، عراق در سال جاری به حجم مبادلاتی بیشتر از حجم سال گذشته خود با امریکا خواهد رسید. در اولین ربع سال جاری، صادرات امریکا به عراق برابر با نصف کل صادرات ۵۴۰ میلیون دلاری سال گذشته بود. صادرات امریکا به عراق از سال های ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ (سال پیروزی انقلاب اسلامی ایران) به ترتیب، بالغ بر ۲۱۱ و ۳۱۷ میلیون دلار بود. طی سال گذشته، واردات نفتی امریکا از عراق - که دومین تولیدکننده [تأمین کننده] نفت غرب با تولیدی برابر ۴/۳ تا ۵/۳ میلیون بشکه در روز می باشد - به ۵۵۰ میلیون دلار رسید. درحال حاضر، عراقی ها به شدت طالب دست یافتن به تکنولوژی و تسهیلات دیگری که برای برنامه های پنج ساله شان لازم است، می باشند. دیپلمات های آگاه اظهار داشتند حدود ۴۰۰ کارگر ساختمانی امریکایی در مجتمع پتروشیمی عراق در بصره به همراه کارگران آلمانی مشغول کارند. بعد از امریکا، ژاپن، آلمان و فرانسه بزرگ ترین متحدین تجاری عراق می باشند. درحال حاضر، حدود ۱۲ شرکت تجاری امریکایی در بغداد دفتر دارند.»(۳)(۱)

همچنین، به دنبال توافق های تسلیحاتی اخیر فرانسه با عراق، خبرگزاری پارس در تفسیری با اشاره به این نکته که فرانسه اخیراً در تجهیز تسلیحاتی بعضی کشورهای خاورمیانه حتی از خود امریکا پیشی گرفته است، افزود: «طبق اخبار واصله در هفته گذشته، فرانسه قرارداد فروش اورانیوم غنی شده به عراق را امضا کرده است. به نظر می رسد درصورت پیاده شدن طرح های عراق، این کشور قادر به ساختن بمب اتمی در دهه ۸۰ خواهد بود. ... به نظر می رسد که ضمن یک توافق اعلام نشده، امریکا برخی از مسئولیت های امپریالیسم جهانی را به دوش فرانسه به اصطلاح آزادی خواه گذارده است.»(۲)

از سوی دیگر، به گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه: «براساس گزارش های دریافت شده از منابع آگاه مرزی، گروهی از کارشناسان نظامی و غیرنظامی فرانسوی ظرف هفته گذشته برای بررسی و تقویت ارتش عراق وارد بغداد شدند... فرانسوی ها همچنین آموزشگاه هایی برای تربیت خلبان و تکنیسین در امور پرواز در عراق تشکیل داده اند و در این آموزشگاه ها افراد شاخه نظامی حزب بعث عراق و افسران و جوانان وابسته به این حزب تعلیمات نظامی می بینند.»(۳)

۲

تحرکات مرزی عراق، چه به صورت تقویت مواضع نیروهای نظامی و پاسگاهی و چه به صورت درگیری های مرزی روزافزون است. در غرب کشور، این تحرکات و حملات، امروز متوجه مناطق قصرشیرین، خان لیلی، نفت شهر و سومار بود. ازجمله: ساعت ۹:۳۰ شب گذشته، پاسگاه پرویز، کوره های قصرشیرین و هنگ ژاندارمری قصرشیرین مورد حمله قرار گرفت(۴)

در ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، نیروهای عراق تنگ هوان را به مدت نیم ساعت با کالیبر ۵۰ زیر آتش گرفتند.(۵)

ص: ۴۱

۱- روزنامه اطلاعات، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۴ و - روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ روزنامۀ انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۳- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، گزارش خبرنگار کیهان اعزامی به قصرشیرین، به نقل از فرمانده سپاه قصرشیرین و گزارش سپاه این شهر.

۵- سند شمارۀ ۴۲۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام مرکز فرماندهی سپاه به سماجا۳(مرکز فرماندهی)، ۱/۵/۱۳۵۹.

در ساعت ۹:۳۰ تا ساعت ۱۱ صبح، پاسگاه های نفت شهر، ژاله پناه، تنگاب نو، یکه شان و برج احمدی زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز مستقیم عراق قرار گرفت. از گروهان خان لیلی - که با نیروهای مهاجم عراقی درگیر است - یک "جوانمرد"(۱) براثر اصابت ترکش گلوله توپ، شهید شد.(۲)

حدود ساعت ۱۱:۳۰ صبح نیز بین نیروهای عراق از یک سو و پاسداران و نظامیان ایرانی مستقر در پاسگاه دربندجوق واقع در نوار مرزی قصرشیرین با سلاح های سنگین به مدت یک ساعت درگیری رخ داد که در جریان آن، به نیروهای خودی تلفاتی وارد آمد.(۳)

به گفته آذربن فرمانده سپاه قصرشیرین: «عراق ضمن تقویت مواضع قبلی، حملات خود را متوجه سومار، نفت شهر، و پاسگاه های خان لیلی کرده است و شدت یافتن حملات عراق، به دنبال عملیات شناسایی بود که سه روز پیش ۳ فروند هواپیمای عراقی در این منطقه انجام دادند.»(۴)

از ساعت ۱:۳۰ تا ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، بازهم پاسگاه دربندجوق زیر آتش توپخانه ارتش عراق قرار گرفت که با آتش متقابل سپاه پاسداران مستقر در این پاسگاه، آتش دشمن قطع شد.

در ساعت ۲:۳۰ بعدازظهر، عراق حملات خود را به حدی در منطقه نفت شهر شدت داد که به نظر می رسید قصد دارد به تأسیسات نفتی نفت شهر دسترسی پیدا کند. چند ساعت بعد، نیروهای عراق تاحدودی به سوی خاک ایران و نفت شهر پیشروی کردند و این درحالی بود که هواپیماهای عراق از این حملات حمایت هوایی می کردند.

ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، پاسگاه زینل کش و سه تپان نفت شهر زیر آتش دشمن قرار گرفت و مأموران مستقر در این پاسگاه ها تقاضای پشتیبانی هوایی کردند.

در ساعت ۴:۲۰ بعدازظهر، نفت شهر همچنان زیر آتش توپخانه ارتش بعث قرار داشت که براثر آن یک زن از اهالی این شهر مجروح شد.

در ساعت ۶ بعدازظهر، در پاسگاه سه تپان نفت شهر، درگیری شدت یافت و نیروهای دشمن در این منطقه به ویژه در بالای سنگرهای "درویش کشته" و "سه تپان" قصد پیشروی داشتند و نیز در همین ساعت یک جوانمرد دیگر در پاسگاه نفت شهر به شدت زخمی شد. تا ساعت ۷ غروب امروز، عراق نیروهای خود را در مناطق "می پیچ"، "ال سمور"، "نفت خانه"، "قشقه"، "ابوعبید"، "شیرکش" و "مانگاهول" مستقر و در این مناطق حملات خود را متوجه تأسیسات نفتی و پاسگاه های خان لیلی، سومار و نفت شهر کرده بود. نیروهای ایران نیز در این مناطق همچنان با نیروهای بعث درگیر بودند و از ساعت ۷ غروب به بعد اوضاع در این مناطق آرام گرفت.

در ساعت ۹ شب، هواپیماهای ایرانی، برای مقابله با جنگنده های عراقی - که در این درگیری نیروهای ارتش عراق را پشتیبانی هوایی می کردند - بر فراز نفت شهر، سومار و نوار مرزی به پرواز درآمدند.

۱- "جوانمرد" عنوان نیروهای غیررسمی ژاندارمری بود که به طور موقت به خدمت گرفته می شدند.

۲- سند شمارهٔ ۲۷۷۰۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران، فرماندهی ژاندارمری، رکن۳، دایرهٔ عملیات، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شمارهٔ ۴۲۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه کیهان ۲/۵/۱۳۵۹، ص۲، گزارش خبرنگار کیهان اعزامی به قصرشیرین.

از ساعت ۱۰ شب تا ۱ بامداد، پاسگاه پرویز و از ساعت ۱۱ شب تا ساعت۲ بعد از نیمه شب، هنگ ژاندارمری قصرشیرین و پاسگاه یکه شان و برج احمدی نیز زیر آتش توپخانه ارتش بعث عراق بود.(۱)

ناحیه ژاندارمری کرمانشاه در گزارش ساعت یک بعد از نیمه شب خود، آخرین وضعیت منطقه را به نقل از مرزبان سومار چنین گزارش می کند: «با آتش شدید پاسگاه ایران و افراد کمکی که به موضع دشمن با سلاح های سنگین انجام گرفته، درنتیجه، دشمن در نزدیکی پایگاه درویش کشته به عقب رانده شده و فعلاً تیراندازی در نفت شهر، سلمان کشته، سه تپان، سانواپا و گمرک نو قطع شده و آتش عراق از ساعت ۲۳:۳۰ روز ۱/۵/۵۹ فعالیت خود را متوجه شهرستان قصرشیرین و پاسگاه های یکه شان و هدایت نموده است.»(۲)-(۳)

دراین حال، گزارش لشکر۲۸ ارومیه حاکی از افزایش توان و تقویت قدرت حفاظتی و مراقبتی نیروهای عراقی در منطقه هم جوار با مرزهای غربی ایران است. در این گزارش آمده است: «گردان های ۷۸ و ۷۹ تیپ۱۶۶ گارد مرزی عراق که به ترتیب در بویان و نالیان از توابع استان سلیمانیه مستقر می باشند، از مورخه ۱/۵/۵۹ فعالیت های حفاظتی و حراستی خود را افزایش داده و به طور مرتب و مستمر در نوار مرزی به گشت مشغول اند و ازطرف شعبه توجیه سیاسی از لشکر۷، دوربین های عکاسی قوی از نوع اوئیدا در اختیار پرسنل یگان های مزبور قرار گرفته است. به طوری که فعالیت این یگان ها پیگیری می شود، کلیه اعمال و نقل وانتقالات و فعالیت های یگان های ایرانی را به طور دقیق زیر نظر دارند و همچنین اقدام به تحکیم سنگرها و مواضع نموده و ازطرف مسئولان تیپ، دستورات حفاظتی و امنیتی مستمر به آنان ابلاغ می گردد.»(۴)

امروز همچنین تقویت مواضع پاسگاهی عراق نیز ادامه یافت؛ ازجمله: در ساعت ۸ روز جاری، پاسگاه گمرک نو عراق با نصب یک دستگاه مسلسل ۱۲۰۰ روی برج دیدبانی، ارتفاع شمال پاسگاه ایرانی مقابل را پوشش و در معرض تهدید قرار داد. در ساعت ۱۶:۲۰، پاسگاه بندباریکه عراق نیز با حدود ۸ دستگاه خودرو گاز۶۶ و یک جیپ فرماندهی تقویت شد.(۵)

حملات مشترک نیروهای عراقی و عوامل مسلح داخلی (مهاجمان ضدانقلاب) نیز ادامه دارد؛ ازجمله یک مرکز خبری سپاه، ضمن گزارش تحرکات امروز، چنین نوشت: «سیصد نفر از افراد مسلح ارتش بعث عراق با چندین نفر از ضدانقلابیون در اطراف ایناغی مستقر و قصد حمله به پایگاه سحانی دوزان را دارند و ضمناً ضدهوایی هم داشته اند.»(۶)

۱

در دو گزارش ازسوی مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی شهرستان آبادان و یک گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، وضعیت دو طرف مرز و پاسگاه های ایران و عراق در روزهای اخیر، تشریح شده است که در ادامه ذکر می شود.

۱- همان.

۲- ضمیمه دارد؛ وضعیت نامطلوب پاسگاه های مرزی منطقهٔ عمومی قصرشیرین.

۳- سند شمارهٔ ۳۴۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، رکن۳، مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شمارهٔ ۱۱۴۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۴۶، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شمارهٔ ۲۷۷۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین ناحیه رکن۲، ۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شمارهٔ ۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۴۹، گزارش مرکز اطلاعات و بررسی های

سیاسی سپاه غرب کشور.

یک مقام مسئول در واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان، که از مرز آبی ایران از آبادان تا دهانه دریا (خلیج فارس) و قسمت هایی نظیر کوشک و شلمچه، بازدید کرده است، مشاهدات خویش را چنین گزارش می دهد: «۱. عراق جـــاده مرزی دارد و در هر دو کیلومتری، از پاسگاه مرزی با استحکامات خوب برخوردار است. ۲. پاسگاه های ایران اکثراً فاقد برج دیدبانی هستند و باید علاوه بر برج دیدبانی، بعد از قراردادن عناصر مؤمن در آنها امکاناتی نظیر دوربین جهت دید در شب قرار داد تا به رفت وآمدهای شب، پاسگاه مسلط باشد. ۳. پرسنل پاسگاه ها، از آموزش نظامی سلاح های سنگین برخوردار نیستند (نظیر تفنگ۱۰۶ و خمپاره انداز) و یا اصلاً از سلاح های سنگین برخوردار نیستند و یا مهامات دارند، ولی سلاح را ندارند و یا بالعکس.»(۱)

همین مقام، در گزارش دیگری آورده است: «۱. در مورخ ۲۵/۵/۵۹ روبه روی کوی افسران گارد ساحلی، بلندگویی در خاک عراق به طرف ایران گذاشته می شود. ۲. در نوار مرزی عراق، در خانه های عراقی ها، عوامل بعث هستند، به طوری که فراریان را دیگر به پاسگاه نمی برند، بلکه در همین خانه ها از آنها پذیرایی می نمایند. ۳. رانندگان تاکسی ها [در آبادان] باعث تبلیغ عقاید سیاسی و دامن زدن به نارضایتی ها می شوند و یکی از رانندگان تاکسی ها می گوید که تا جو داغ است باید پول آب و برق نداد. ۴. در شرکت نفت، نفوذ عوامل بختیار زیاد شده است. ۵. رادیو، در برنامه عربی خود آگاهی سیاسی به اعراب نمی دهد، بلکه فقط سرود پخش می کند و به صدام فحش می دهد درحالی که لازم است آگاهی سیاسی لازم داده شود.»(۲)

درگزارش مرزبانی از هنگ ژاندارمری سوسنگرد نیز آمده است:

«در ساعت ۹ روز جاری، اکیپ گشت زنی پاسگاه طلائیه قدیم گروهان هوزگان در بین میله مرزی ۱/۱۴ و ۲/۱۴ که تاکنون در جریان سیل زیر آب بوده و اخیراً خشک شده، به چند خانه که از گِل ساخته شده برخورد [نمودند] که جهت شناسایی به سوی خانه ها عزیمت [می کنند]، لیکن درحدود ۱۰۰ متری خانه ها به طورناگهانی ازسوی چند نفر که ملبس به لباس نظامی و انیفورم عراقی بوده اند به طرف آنان تیراندازی [می شود] و مأمورین نیز متقابلاً به سوی آنان تیراندازی [می کنند] که درنتیجه عوامل عراقی مجبور به عقب نشینی می گردند. ...»(۳)

۱

هم زمان با درگیری ها و تحرکات مرزی عراق، در این سوی مرز در خاک ایران نیز عناصر وابسته به عراق در خوزستان، فعالیت هایی دارند. این عناصر که در گذشته با عنوان "خلق عرب" فعالیت های سیاسی - نظامی آشکاری داشته اند، همچنان دست به انفجار در مراکز اقتصادی و مجامع عمومی می زنند.

به گزارش ستاد خبری سپاه اهواز، دیروز در جاده اهواز - اندیمشک، یک بمب قوی با تلاش نیروهای سپاه کشف و خنثی شد. این بمب که حاوی ۱۲ عدد بلوک تی. ان. تی، ۴ عدد نارنجک، ۲ عدد چاشنی ساده و یک عدد چاشنی الکتریکی و مقداری فتیله انفجاری بوده است، در نزدیکی چاه نفت شماره ۶۶ شرکت ملی نفت ایران در مسیر کارخانه تصفیه شکر کار گذاشته شده بود.(۴)

۱- سند شمارهٔ ۳۴۷۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان به ستاد واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شمارهٔ ۳۴۷۷۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی شهرستان آبادان به ستاد واحد هماهنگی

نیروهای انتظامی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۳۶۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ رکن۳ به ت - ف ژاجا (ادارهٔ مرزبانی، رونوشت: رکن سوم امنیت)، ۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامهٔ جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ روزنامهٔ انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و روزنامهٔ کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

در همین خصوص، واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز امروز در نامه ای به دفتر سیاسی استانداری خوزستان درباره خرابکاری های احتمالی دیگر، چنین هشدار می دهد: «از آنجا که ضدانقلابیون مستقر در کردستان پس از شکست متواری شده و احتمالاً برای یافتن کار در این استان [خوزستان] وارد منطقه شده اند و ازطرفی به علت مهارت در امر انفجار و تیراندازی و تهیه وسایل انفجار و آتش سوزی، متمنی [است] سازمان ها و شرکت ها را در جریان امر قرار دهند تا از هرگونه پیشامد احتمالی جلوگیری شود.»(۱)

از سوی دیگر، در ادامه برخورد با این گونه خرابکاری ها در خوزستان، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر، ۴ تن از عاملان بمب گذاری در آبادان اعدام شدند. این افراد عبارت اند از:

۱. علی دیوان بچّاری به جرم شرکت در قتل پاسدار شهید رضا بنده بهمن؛(۲) رفت وآمد مکرر به کشور عراق، همکاری با ایادی حزب بعث، آوردن اسلحه و مهمات از عراق و توزیع جهت خرابکاری؛ قیام مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران؛ جاسوسی و همکاری با عوامل ضدانقلاب؛ حمل و نگهداری ۱۴۳۶ تیر فشنگ کلاشینکف و موشک آر.پی.جی۷.

۲. فلک کنعانی به جرم قیام مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران در چهارشنبه سیاه(۳) سال ۱۳۵۸ در ایستگاه۸ کوی بهار؛ شرکت در بمب گذاری پل ایستگاه۷ آبادان که بمب مزبور توسط پاسداران کشف و خنثی شد(۴) و حمل یک عدد بمب قوی که در نزدیکی مسجد بازرگان(۵) منفجر و موجب قطع دست وی شد.(۶)

۳. محمد خالدی به جرم بمب گذاری در منطقه تانکی ابوالحسن که یکی از بمب ها در دست متهم منفجر و سبب قطع دست وی گردید؛ اقدام به بمب گذاری در منزل پسرعمویش؛ حمل و نگهداری یک عدد بمب که با تلاش پاسداران کشف شد.

۴. عبدالله شنیشل بچّاری به جرم حمل ۴ عدد مین ضدتانک روسی محتوی ۵۶ کیلوگرم مواد منفجره تی. ان. تی؛ نگهداری یک قبضه اسلحه کلاشینکف عراقی و همکاری با جاسوسان عراقی.(۷)

۱- سند شمارهٔ ۳۴۷۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، کردستان، ج۱، ص۱۸۰.
۲- شهید رضا بنده بهمن از نیروهای سابق و مستعفی تکاوران نیروی دریایی ارتش بود که در ماه های اولیهٔ پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروه چریکی ثوره را به همراهی تعدادی از جوانان پرجنب وجوش و شجاع آبادان بنیاد نهاد. این گروه که سلاح های خود را از ارتش و کمیتهٔ انقلاب اسلامی دریافت می کرد، در راه مبارزه با جریان های موسوم به خلق عرب و مقابله با فعالیت های خرابکارانهٔ جبههٔ تحریر نقش ارزشمندی داشت. شهید بنده بهمن، فرمانده گروه ثوره، در یکی از درگیری ها در کمین عوامل مسلح موسوم به خلق عرب قرار گرفت و به شهادت رسید. (نگارنده)
۳- ضمیمه دارد؛ شکل گیری گروه چهارشنبهٔ سیاه و بخشی از فعالیت های آن.
۴- با اطلاعی که مردم عرب منطقهٔ ایستگاه۷ دادند، بمب مزبور توسط اکیپی از سپاه آبادان به سرپرستی نگارنده [نعمت الله سلیمانی خواه]، کشف و خنثی شد.
۵- این مسجد که در ایستگاه ۶ منطقهٔ بهار قرار دارد، پس از سقوط دولت موقت مرحوم مهندس مهدی بازرگان، به مسجد قدس تغییر نام داد.
۶- فرد مزبور پس از دستگیری، مدتی در بیمارستان شرکت نفت تحت نظر و درمان قرار گرفت و محاکمهٔ وی پس از بهبود کامل انجام شد.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

۱

ازجمله اقـدامات عوامل عراق در داخل کشور، بمب گـذاری در اماکن عمومی همچون بازار است. حدود ساعت ۱۰ صبح امروز، ۳ بمب قوی در پاساژ کمپانی واقع در کوچه برلن منفجر شـد. این پاساژ در نزدیکی کنسولگری آلمان غربی و سـفارت ترکیه، در خیابان لاله زار قرار دارد و یکی از مکـان هـای پر رفت وآمـد تهران است. نحوه عمـل بمب ها به طور هم زمان بوده و در نقاط مختلف پاساژ قرار داشته است. ابتدا ۳ بمب منفجر شـد و بمب چهـارم بـا تلاـش مـأموران خنثی گردیـد. با انفجار این بمب ها خسارات زیادی به پاساژ وارد آمـد. پارکینـگ پاسـاژ، محل انفجار بمب ها بوده است و براثر انفجار، قسـمت تحتانی بعضـی مغازه ها فروریخت که باعث زخمی شـدن کسـبه محل گردید. همچنین به حدود ۵ مغازه خسارت سنگینی وارد آمد، ۵۰ مغازه خسارات نسبتاً فراوانی دیدند و شیشه های طبقه اول پاساژ به طورکامـل خرد شـد. تعـداد دقیق مجروحان این حادثه معلوم نیست و حـدود ۱۰۰ نفر تخمیـن زده شـده است. بنـا بر همین گزارش، ۲ فرد مظنون به بمب گذاری دستگیر شده اند. یک روزنامه عصر نوشت که این بمب گذاری کار گروه فرقان بوده است،(۱) اما به احتمال قوی تر، عناصر وابسته به عراق در آن دخالت داشته اند.(۲)

۲

درگیری ها و تحرکات ایذائی پراکندهٔ گروه های مسلح معارض با نظام جمهوری اسلامی، در سه استان کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی امروز هم، هرچند درحدی نه چندان واجد اهمیت، ادامه یافت.(۳)*

در کرمانشاه، ساعت ۵:۱۰ دقیقه بامداد، در یک مغازه وسایل یدکی ماشـین آلات کشاورزی واقع در خیابان سیروس، بمبی منفجر شد که تلفات جانی نداشت، اما کلیه وسایل این مغازه و یک اتومبیل شخصی منهدم شد.(۴)

در پـاوه، گزارشـی از نیروی زمینی ارتش حـاکی از ایـن گـونه تحرکـات در ایـن منطقـه اسـت و در آن آمـده اسـت: «حـدود ۶۰۰ نفر از ضدانقلاب در هیرتا (بین پاوه و نوسود) مستقر شده اند.»(۵)

در ارومیـه، در سـاعت ۲۱:۴۰ دقیقه، در مقابـل درمانگـاه شـماره یـک این شـهر واقع در خیابـان دلگشـا، بمبی منفجر شـد که تلفات جانی نداشت و فقط براثر انفجار آن شیشه های ساختمان های اطراف شکست.(۶)

ص: ۴۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- مجـدداً اعلام شـد: درارتباط با این انفجار - که موجب کشته شـدن ۶ نفر و مجروح شـدن حـدود یک صـد نفر شـد و خسارات مالی فراوان درپی داشت - بعدازظهر روز بعد از انفجار (پنجشـنبه)، یک جوان عراقی در خیابان ناصرخسـرو دستگیر شد و به زندان اوین انتقال یافت. (روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.)

۳- * مواردی که به نوعی به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد مربوط می شود، جداگانه در گزارش بعدی، آمده است.

۴- روزنامه کیهان، ۲/۵/۵۹، ص ۲.

۵- سند شمارهٔ ۵۶۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص ۱۹۰، ۱/۵/۱۳۵۹، از سماجا۳ - مرکز فرماندهی به ژاجا.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

از سوی دیگر، هم زمان با اقدامات ایذائی و درگیری های پراکنده در منطقه عمومی اطراف ارومیه، نیروهای انتظامی نیز اقدامات تأمینی انجام می دهند. دراین مورد گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه حاکی است: «سرهنگ تاج الدینی فرمانده ستون عملیاتی منطقه قطور، اعلام کرد: در منطقه الند و قطور، جمع آوری اسلحه از گروه های سیاسی غیرقانونی همچنان ادامه دارد. ستون های ژاندارمری تابه حال ۹۰۰ قبضه اسلحه های مختلف با ۴ هزار فشنگ از مهاجمین گرفته اند. وی افزود: با اقدامات قاطع ستون های ژاندارمری، صنار [سنار] مامدی و همراهانش ناچار شده اند منطقه را ترک و به بخش صومای و روستاهای اطراف متواری شوند. طی عملیات در منطقه قطور، تعدادی از مهاجمین دستگیر شدند که طبق قانون با آنها رفتار خواهد شد. سرهنگ تاج الدینی افزود: هم اکنون کمک به اهالی و روستاهای منطقه الند و قطور ازطریق استانداری آذربایجان غربی و فرماندهی خوی و گروه های امداد همچنان ادامه دارد.» خبرنگار کیهان می افزاید: «آخرین خبر دراین زمینه حاکی است، در دو روز اخیر، ۶ قبضه اسلحه در اشنویه و ۶۰ قبضه اسلحه در بازرگان به دست مأموران ژاندارمری افتاده است.»(۱)

۱

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد متشکل از نیروهای مردمی کرد، از همراهان اصلی و تأثیرگذار سپاه پاسداران در مناطق کردنشین به شمار می روند. نیروهای این سازمان گاه ضعف ها یا ناهماهنگی هایی در اجرای برخی عملیات ها داشته اند، بااین حال، نقش آنها در این مناطق انکارناشدنی است. بخشی از فعالیت ها و درگیری های نیروهای این سازمان در کنار نیروهای سپاه و ارتش، در گزارش های مختلف مشاهده می شود. ازجمله امروز در یک گزارش نیروی زمینی ارتش آمده است:

«۱. شهر سنندج در اختیار نیروهای خودی است و پاک سازی حومه آن ادامه دارد. به منظور پاک سازی حومه هزارکانیان(۲) و استقرار پاسگاه مراقبت در هزارکانیان به وسیله پیشمرگان کرد مسلمان، ستونی مرکب از یگان نظامی و پاسداران در تاریخ ۳۱/۴/۵۹ به محل اعزام و در ساعت ۱۳:۴۵ همان روز ستون به هزارکانیان رسیده و مشغول پاک سازی و استقرار پاسگاه می باشد. ۲. (از) پاسگاه تیره، تعدادی پاسدار پیشمرگ مسلمان جهت پاک سازی آبادی زنوری(۳) به محل اعزام (شدند)، چون ارتباط عناصر اعزامی به پاسگاه قطع می گردد،

۱- روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۲- Hezar-Kaniyan، هزارکانیان: ده از دهستان سارال بخش دیواندره شهرستان سنندج، واقع در ۲۸ کیلومتری جنوب غربی دیواندره و ۶ کیلومتری جنوب نعل شکن. (لازم به یادآوری است که دراین باره و همه موارد مشابه در پانوشت ها، برای درج مشخصات نواحی مختلف مناطق کردنشین و دیگر مناطق استان های غرب کشور، از کتاب فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها) جلدهای ۴ و ۵، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، استفاده شده است.)

۳- Zanuri زَنوری: ده از دهستان کلاتزران بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۳ کیلومتری شرق رزاب و ۹ کیلومتری جنوب غربی راه شوسهٔ مریوان به سنندج.

تعداد ۶ نفر پیشمرگ مسلمان با یک دستگاه تویوتا به منظور بررسی چگونگی ارتباط به طرف آبادی مذکور اعزام (می شوند که) در بین راه با کمین دشمن مواجه (شده) درنتیجه تعداد ۳ نفر از آنها شهید می گردد. سایر مناطق نسبتاً آرام است. ...»(۱)

گزارش دیگر نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی حاکی است: در ساعت ۱۳ امروز، درگیری میان پیشمرگان مسلمان کرد دیواندره با مهاجمان مسلح ضدانقلاب در آبادی ضامن آباد درحوالی تخت به وجود آمد که با واردشدن سپاه پاسداران و تیپ، مهاجمان متواری شدند. در این درگیری، یک نفر پیشمرگ شهید و ۲ نفر زخمی شدند.مناطق کردنشین (دیواندره)، (۲) در هامش این گزارش از قول سپاه زنجان آمده است که: «پیشمرگان تخت رفته بودند تا یکی از ماشین های کشاورزی مربوط به یکی از پیشمرگان را بیاورند و درگیر شدند. ... ضمناً این مأموریت بدون هماهنگی و اطلاع سپاه و ارتش بوده است. از مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] کسی کشته نشده و پس از یک ساعت به سپاه اطلاع می دهند و سپاه زنجان وارد عملیات می شوند و یکی از پاسداران از ناحیه پا تیر می خورد.»(۳)

همچنین، از ساعت ۲۳ دیشب تا ساعت ۴ بامداد امروز، مهاجمان حزب دمکرات کردستان ایران و کومه له در نزدیکی های دوآب از توابع نوسود، مواضع پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد را با سلاح های سنگین و سبک زیر آتش گرفتند و نیروهای سپاه و پیشمرگان کرد با پشتیبانی سلاح های سنگین ارتش، مهاجمان ضدانقلاب را به عقب راندند و در این درگیری ها یکی از پاسداران از ناحیه دست و پا مجروح شد.(۴)

از سوی دیگر، مهاجمان مسلح ضدانقلاب از ساعت ۹ شب تا ۲ بامداد، به روستای محمودآباد از توابع میاندوآب با سلاح های سنگین و خمپاره ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری حمله کردند. فرماندار میاندوآب با اعلام این خبر گفت: هدف حمله، بیشتر پیشمرگان مسلمان کرد بود و طی آن، ۱۵ عدد خمپاره به طرف محمودآباد شلیک شد. براثر برخورد خمپاره به خانه مسکونی یکی از اهالی، این خانه با خاک یکسان شد و خمپاره دیگری به تیر چراغ برق اصابت کرد و خساراتی به بار آورد. وی افزود: پیشمرگان مسلمان کرد متقابلاً به این تیراندازی ها پاسخ دادند و خوشبختانه این درگیری در محمودآباد تلفات جانی نداشته است. فرماندار میاندوآب اضافه کرد: «هنوز هم راه شاهین دژ به تکاب در این منطقه بسته است.»(۵)

۱

بااینکه هنوز در برخی نقاط استان کردستان، امنیت کامل برقرار نشده و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مشغول پاک سازی هستند، رسیدگی به وضعیت اداری شهر و طرح های عمرانی نیز در دستور کار دولت می باشد. دو نمونه از انعکاس رسانه ای این موضوع، ذکر می شود.

نمونه اول درج سخنان استاندار کردستان درمورد وضعیت ادارات شهر سنندج است؛ وی گفت: «ادارات ما هنوز از وجود ساواکی ها و شاه پرست ها پاک نشده و به زودی لیست

۱- سند شمارهٔ ۵۶۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۵۶، از سماجا۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا - مرکز فرماندهی، ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شمارهٔ ۵۶۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسنادص۲۵۱، از سماجا۳ - مرکز فرماندهی، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شمارهٔ ۵۶۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۵۱، از سماجا۳ - مرکز فرماندهی،

.۲/۵/۱۳۵۹

۴- سند شمارۀ ۵۶۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ۱/۵/۱۳۵۹ ص۲۴۷.

۵- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۵.

ساواکی ها افشا خواهد شد. هیئت های پاک سازی دقیقاً و به سرعت مشغول بررسی پرونده افراد هستند و تا دو هفته دیگر همه ادارات ما پاک سازی خواهند شد.» دکتر مهرآسا درخصوص امنیت کردستان گفت: «شهرها از امنیت نسبتاً خوبی برخوردار هستند.» وی یادآور شد که «من حسن همکاری را در بین همشهریان نمی بینم و متأسفانه هرکسی تنها به ذکر دردهای شخصی خود اکتفا می کند؛ البته، شاید اطمینان لازم را به ما ندارند، شاید فکر می کنند ما باز پایدار نخواهیم بود. من در اینجا یک بار دیگر اعلام می کنم که مسائل پیشین در این شهر تکرار نخواهد شد.» استاندار در این مصاحبه متذکر شد که «درحال حاضر نیز طرح های عقب افتاده را شروع کرده ایم و به راه اندازی کارخانه قند و مجتمع مرغداری و کارخانه نخ ریسی مشغول هستیم و برای بیکاران کارهای تولیدی ایجاد خواهیم کرد.»(۱)

نمونه دوم یک گزارش مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی است که نشان می دهد اسارت چند تن از اعضای جهاد سازندگی بانه به دست نیروهای کومه له، خشم مردم این شهر را برانگیخته است. گزارش خبرنگار این روزنامه دراین زمینه حاکی است:

«به دنبال دستگیری ۵ تن از اعضای جهاد سازندگی بانه توسط حزب کومه له، گروه کثیری از اهالی بانه که برای آزادی این عده به شهر بوکان رفته و به مدت ۳ روز در نقاط مختلف شهر متحصن شده بودند، امروز نیز پس از اجتماع و تحصن در مسجد جامع و خیابان های اطراف این شهر و صدور قطعنامه، بوکان را به مقصد بانه ترک کردند. در بخشی از این قطعنامه آمده است: ما اهالی شهرستان بانه متشکل از روحانیون و اعضای ادارات، فرهنگیان، کارمندان، کشاورزان و کارگران که به منظور نجات ۵ نفر بی گناه از اعضای جهاد سازندگی که در دست گروه های مسلح اسیرند، تا حال ۳ مرتبه دسته جمعی به سوی نقاط مختلف اجتماع و راه پیمایی نموده ایم و اکنون که نوبت سوم است، در شهر بوکان و در مسجد جامع و خیابان های اطراف متحصن و بارها با مسئولان کومه له چه در مسجد و چه در دفتر سیاسی آنها به مذاکره نشسته ایم و جداً خواستار رهایی ۵ نفر مذکور شده ایم؛ مع الوصف، تاحال به مطلوب خود نرسیده ایم. ... ما اهالی بانه پشتیبانی قاطع خود را از انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی اعلام می داریم. با قاطعیت هرچه تمام تر خواهان آزادی افراد جهاد سازندگی می باشیم و تا آزادی آنها از پای نخواهیم نشست. از تمام گروه های سیاسی و سایر مردم کرد خواهانیم که هرچه زودتر برای آزادی افراد جهاد و خواسته برحق و مشروع مردم بانه با ما همکاری نمایند. توطئه اخیر را برعلیه جمهوری اسلامی که به وسیله امریکا و بعث عراق و صهیونیزم به وجود آمده بود و خوشبختانه خنثی گردید، محکوم می کنیم. به پیروی از پیام ۲۶ آبان ۵۸ امام خمینی، خواهان احقاق حقوق مشروع ملت ستمدیده کرد در چارچوب جمهوری اسلامی ایران می باشیم.»(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۲ و ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۰.

درباره قتل علی اکبر طباطبایی، همکار پرویز ثابتی و وابسته مطبوعاتی اردشیر زاهدی در امریکا و یکی از مخالفان جمهوری اسلامی ایران - که روز گذشته در حومه شهر واشنگتن، به دست فردی ناشناس انجام شد - امروز صدای امریکا چنین گزارش داد:

«مقتول، علی اکبر طباطبایی، وابسته مطبوعاتی سابق سفارت ایران در واشنگتن بود که دیروز در روز روشن در مقابل در ورودی خانه مسکونی خود به دست مهاجم ناشناسی به ضرب گلوله به قتل رسید. ... طباطبایی مدت ها بود که ریاست بنیاد آزادی ایران را به عهده داشت. بنیاد مزبور سازمانی است متشکل از گروه های سیاسی ضدرژیم ایران. علی اکبر طباطبایی نماینده غیررسمی شاپور بختیار در امریکا بود که چند روز پیش خود از سوءقصدی در پاریس جان سالم به در برد. طباطبایی یکی از افراد فعال علیه رژیم ایران بود که تظاهرات ضدرژیم را که قرار است یکشنبه آینده در واشنگتن برپا شود، ترتیب داده بود. ... سازمان اف.بی.آی. برای رسیدگی به این حادثه وارد عمل شده است. وزارت خارجه امریکا گفته است که از انگیزه این اقدام اطلاعی در دست ندارد. شاپور بختیار در مصاحبه تلفنی با خبرنگاری در واشنگتن تأکید کرده که وی هیچ شک و تردیدی ندارد که علی اکبر طباطبایی به وسیله مزدوری که با پول توسط مأموران آیت الله خمینی خریداری شده است، به قتل رسیده است.»(۱)

رادیو لندن ضمن درج خبر فوق، اضافه کرد: «دکتر بختیار فقط چند ساعتی پیش از قتل آقای طباطبایی با وی به وسیله تلفن صحبت کرده بود.»(۲)

خبرنگار واشنگتن پست نیز در شماره امروز خود مقاله نسبتاً مفصلی را به بنیاد آزادی ایران و اهداف آن اختصاص داده است. در بخشی از این مقاله آمده است: «در آوریل ۱۹۷۹، سه ماه پس از ورود آیت الله خمینی به ایران، ۱۰ تن که برخی از آنها هوادار شاه و برخی ضد [امام] خمینی بودند، در خانه ای در حومه شهر واشنگتن ایالت مریلند، گرد آمدند و درباره آنچه که می توانستند انجام دهند به بحث پرداختند.» نویسنده مقاله سپس با لحن کینه توزانه ای ادامه می دهد: «حاصل این بحث های غیررسمی آفرینش بنیاد آزادی ایران بود که هدفش سرنگونی دولت [امام] خمینی و پرده برداشتن از جنایت ها و اعمال ویرانگرانه ای بود که توسط آخوندهای حاکم بر ایران صورت می گرفت. ریاست این گروه را علی اکبر طباطبایی بر عهده داشت که دیروز در خانه اش که مرکز فعالیت های بنیاد در آن قرار داشت، به قتل رسید. ... در تمام مراحل این طباطبایی بود که صحنه گردان فعالیت ها بود. ...»(۳)

ص: ۵۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۶، رادیو لندن، ساعت ۱۶:۱۵، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص۱۲و۱۳، رادیو صدای امریکا، ۱/۵/۱۳۵۹، به نقل از واشنگتن پست.

بااینکه مدتی است تلاش هایی آشکار و پنهان، برای نزدیکی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و جریان بنی صدر شروع شده است، در روزنامه منتسب به بنی صدر، از مواضع گذشته این جریان راجع به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، هنوز نشانه هایی به چشم می خورد. آنچه امروز در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد، می تواند بقایای مواضع گذشته باشد و می تواند پیغامی برای رهبران سازمان باشد که برای تحقق هدف نزدیکی، به ناچار باید حداقل هایی رعایت شود.

درهرحال، در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی به عنوان سخنگوی یک جریان اصلی حکومتی، مقاله مفصلی تحت عنوان "سخنی درباره مجاهدین و با مجاهدین" درج شده که به انتقاد از این جریان فکری و برخی مواضع آنها پرداخته است. در بخشی از این مقاله به قلم مهدی علم الهدی با طرح این ادعا که سازمان مجاهدین خلق (منافقین) نقش شایسته ای در پیروزی انقلاب اسلامی ایفا کرده، چرا جایگاهی شایسته در مرحله پس از پیروزی نصیب آنها نشده، آمده است:

«قسمتی از این چرا در غفلت یا تغافل مجاهدین (منافقین) نهفته است که ضرورت بازنگری در مواضع و تجدیدنظر در خطوط کلی استراتژی و تاکتیک ها و به ویژه در اصل ایدئولوژی شان و پیراستن آن از غبار التقاط را درنیافتند و سرعت سیر انقلاب چنان بود که ناچار شدند همان برنامه های قدیم را با تاریخ جدید ادامه دهند. ندانم کاری و جهت گم کردگی ایشان در آغاز انقلاب از یک سو و عادت به مواضع و موازین قدیمی، پرشوری ناشی از جوانی - هم جوانی سنی و هم سیاسی - و از همه مهم تر، بودن مرکز ثقل رهبری انقلاب در جای دیگر، یعنی در میان روحانیت، همه دست به دست هم دادند و مجاهدین را از تصدی مسئولیت سازنده بازداشتند. محتمل تر از همه این بود که مجاهدین با میلیشیایی که داشتند پاسداری نظامی از انقلاب را بر عهده بگیرند یا جهاد سازندگی یا چیزی نظیر آن به راه اندازند؛ ... بعد از رأی به اولین رفراندم، احساس جداماندگی و ازیادرفتگی به مجاهدین دست داد. ناچار تردید و کنارکشیدن خود را با کنار گذاشته شدن یکسان گرفتند و آهنگ مخالفت با رقیبان که تصور می کردند همانا "دولت" است، ساز کردند؛ حال آنکه دولت این بار همان ملت بود و بد و خوبش مستقیماً تابع و بازتاب بد و خوب مردم بود. ... در آغاز، یعنی بعد از پیروزی انقلاب، انتظار طبیعی مردم از مجاهدین این بود که برای رعایت ادب مبارزه و آیین فتوّت هم که شده، وقتی که انقلاب پیروز شد، به خدمت رهبر انقلاب برسند و سلاح خود را ببوسند و بر زمین بگذارند و در باب انحلال یا ابقای خود و گرفتن گوشه ای از کار، از پیشگاه امام کسب تکلیف کنند. اخلاق و ادب اسلامی یعنی همین. باری، جوانی و جویایی نام و یک وسوسه نامطلوب یعنی بیم ازدست دادن تشخص خود و همرنگ جماعت شدن و رفته رفته از سر زبان ها افتادن، اجازه نداد. چقدر جای تعجب و تأسف است که نه این کار را کردند و نه راه میانه ای در پیش گرفتند، بلکه از همان اول به سیم آخر زدند. آیا این یکی از

ص: ۵۱

تلخ ترین طنزهای تاریخ معاصر ایران نیست که یکی از مبرزترین و مبارزترین گروه های سیاسی، به جای حفظ راه و رسم انقلابی پیشین خود، ماجراجویی و پرخاشگری پیشه کند و دربرابر انقلاب، موضع غیردوستانه و دشمن پسندانه و غیرسازنده بگیرد و نیروی عظیمی را با شعر و شعار عاطل نگه دارد و بذر بی اعتقادی و لغزخوانی و کفران نعمت در دل مردمان و به ویژه نوجوانان بپاشد!»

نویسنده مقاله سپس با اشاره به مواضع چپ روانه سازمان ادامه می دهد: «این سازمان که پس از وداع با گذشته درخشانش، بیشتر به یک سازمان پیشاهنگی شباهت دارد، همواره از چپ روی - که بیش از هر چیز، حس ماجراجویی و تجری نوجوانانه را ارضا می کند - پرده ای بر سر اشتباهات و بی برنامگی و ندانم کاری خود کشیده است. ... آیا سازمان مجاهدین [منافقین] نمی داند چه بسیار از مخالفان (یعنی مخالفان انقلاب) را به خود جذب می کند و هواخواه خود می سازد که بر طبق اصول ایدئولوژیک خود سازمان نخستین دشمن آشتی ناپذیر این گونه مخالفان است، یا باید باشد؟... چرا باج گیرانی که برای مطامع شخصی خود، از اعتصاب، که در جای خود از ابزارهای مقدس مبارزه و احقاق حق بوده است، سوءاستفاده می کنند، باید بتوانند خود را به این سازمان بچسبانند و سازمان باری به هرجهت، به روی خود نیاورد و این سیاهی لشکرها را غنیمت شمارد و برای پرشماره جلوه دادن میتینگ های خود، به کارشان ببرد؟ تظاهرات و میتینگ های مکرر و دردسرآفرین مجاهدین و میلیشیانمایی آنان طبعاً دولت و ملت را نگران می کرد و اگر مجاهدین تصور می کنند فقط دولت یا صرفاً بعضی انحصارطلبان را نگران می کرد، اشتباه می کنند. ...»(۱)

۱

برخورد دو روزنامه جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی که هریک نماینده یکی از دو جناح مطرح حاکمیت هستند، با مطالب مندرج در روزنامه کیهان که باتوجه به حضور و مسئولیت ابراهیم یزدی، طبعاً تمایلاتی به نهضت آزادی در مطالب آن وجود دارد، به نوبهخود قابل تأمل است. درواقع این نمونه ای است از نوع برخورد دو جناح اصلی حکومتی با جناح سومی که روز به روز در حاکمیت وقت، ضعیف تر می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود تحت عنوان "جریان سازی در ارگان نهضت آزادی!"، مطلب کیهان را درباره «اعتراض نهادهای انقلابی و مدیران کل به برکناری استاندار زنجان» عیناً آورده، می نویسد: «مطالب زیر که عیناً از یکی از روزنامه های عصر کلیشه شده است، موضع کینه توزانه گردانندگان این روزنامه را که درحقیقت نقش ارگان نهضت آزادی را ایفا می کند، تاحدود زیادی نشان می دهد. ما از گردانندگان این روزنامه سؤال می کنیم آیا ازنظر شرعی شما این حق را دارید که با استفاده از امکاناتی که مستضعفین در اختیار شما قرار داده اند به چنین سم پاشی هایی برعلیه

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۵.

حزب جمهوری اسلامی و رئیس دیوان عالی کشور مشغول شوید؟ آیا شما با درج یک پیام تلفنی از یک سازمان مجهول الهویه به صورت همدست این سازمان عمل نکرده اید؟ آیا این نهادهای انقلابی و مدیران کلی که به برکناری استاندار زنجان اعتراض کرده اند، اسم ندارند؟! نام و نشان ندارند؟! ...»

در بخشی از خبر مندرج در روزنامه کیهان آمده است: «نهادهای انقلابی و مدیران کل استان زنجان طی نامه سرگشاده ای به امام که رونوشت آن برای ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی ارسال شده، خواستار بازگشت استاندار برکنارشده زنجان شدند و برکناری وی را نتیجه اعمال نفوذ حزبی خاص خواندند.» در این نامه سرگشاده همچنین آمده است: «با کمال تأسف، حزب حاکم انحصاراً چنان جوی در مملکت به وجود آورده که خود را فعال مایشاء ملت محروم و ستم دیده می داند و برای احدی حق اظهارعقیده نیست. ...» روزنامه جمهوری اسلامی در پایان می نویسد: «آیا واقعاً این گونه عمل کردن، به خاطر ایجاد جو خاصی در جامعه و درنتیجه جریان سازی در بطن حرکت انقلابی توده های میلیونی نیست؟»(۱)

در همین حال، روزنامه انقلاب اسلامی نیز اظهارات علیرضا نوبری را تحت عنوان "پاسخ رئیس کل بانک مرکزی ایران به جعلیات کیهان و تفسیر رادیو بر این جعلیات" همراه با عین مطالب مندرج در کیهان آورده است. در بخشی از مطلب مندرج در کیهان ۲۴ تیرماه تحت عنوان "آقای نوبری، خسرو قشقایی و کیهان" آمده است: «علیرضا نوبری مدیرکل بانک مرکزی، در گفت وگویی با خبرنگار اقتصادی کیهان، برخی روزنامه ها و به خصوص کیهان را مورد انتقاد قرار داد. نوبری در پاسخ همکار ما که علت حمله را پرسید، پاسخ داد که به طورمثال، خبر روزنامه کیهان درمورد خسرو قشقایی(۲) کذب محض است، چراکه مدارک موجود ازنوع مدارک دانشجویان مسلمان پیرو خط امام است و بی پایه و اساس! طی این اظهارنظر، آقای مدیرکل بانک مرکزی احساس می شد که قصد دفاع از قشقایی را به خاطر اینکه بنی صدر وی را مبری از اتهامات دانسته بود، دارد. آقای نوبری همچنین به چاپ خبر طرح حکومت

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۲- خسرو قشقایی که در زمان نخست وزیری دکتر مصدق عضو کمیسیون خارجی مجلس بود، بعد از شکست جنبش ملی، از فعالان جنبش دانشجویی خارج کشور، محسوب می شد. وی مدتی سردبیر باختر امروز، ارگان جبهه ملی خارج کشور بود؛ گرایشی که به تدریج رنگ چپ گرفت و در آن حل شد و از عرصه خارج گردید. خسرو قشقایی بعد از پیروزی انقلاب، به ایران آمد و در منطقه نفوذ خانواده اش، به فعالیت سیاسی پرداخت و در دور اول انتخابات مجلس اول به نمایندگی مردم اقلید برگزیده شد. دراین حال، منطقه سمیرم در استان اصفهان، با حضور مجدد ناصرخان و خسروخان قشقایی، به سمت وضعیت بحرانی پیش می رفت. انتخاب خسرو قشقایی برای نمایندگی مجلس نه تنها از اختلافات فیمابین وی با مسئولان نظام نکاست؛ بلکه روزبه روز، به خصوص در برخورد با سپاه و نیروهای مذهبی انقلابی منطقه - که نوعی گرایش چپ ضدخانی و ضدفئودالی داشتند - این وضعیت حادتر شد. (ناظر علمی) برای بررسی بیشتر دربارهٔ سابقه مسئله "خسرو قشقایی" به کتاب های قبلی روزشمار جنگ و نیز گزارش های مرتبط بعدی، در همین کتاب، مراجعه شود.

سوسیال دمکرات امریکایی کیهان ایراد گرفت و گفت [که] چنین مطالبی صحت نداشته است.»

در بخشی از پاسخ نوبری که به طور مفصل در روزنامه انقلاب اسلامی درج شده، ضمن انتقاد به عملکرد و جوسازی های رسانه ها به طور کلی، آمده است:

«... پس از ختم مصاحبه [تلویزیونی]، ایشان [خبرنگار کیهان] از من خواستند که دلیل بیاورم و اینجانب از کیهان همان روز برای ایشان چند دلیل درزمینه اثبات این امر که چگونه روزنامه ها با تیتر و عنوان بازی می کنند، آوردم. ... درمورد اولین تیتر بزرگ (کیهان) گفتم که مطالب روزنامه، برنامه کودتاگران برای تشکیل حکومت سوسیال دمکرات امریکایی را شرح نمی دهد و فقط نامی از آن می برد و بنابراین، تیتر به مطلب نمی خورد. این حرف غیر از این است که دوست ما بنویسد: "آقای نوبری همچنین به چاپ خبر طرح حکومت سوسیال دمکرات امریکایی کیهان ایراد گرفت و گفت چنین مطالبی صحت نداشته است". این جمله کیهان را بنده قویاً تکذیب می کنم. ... درمورد آقای خسرو قشقایی، بنده این جمله کیهان را که از قول من نوشته است "خبر روزنامه کیهان درمورد خسرو قشقایی کذب محض است" را شدیداً تکذیب می کنم. جمله کیهان کذب محض است. خداوندا! چرا این قدر تخریب؟ اصلاً مسئله دانشجویان پیرو خط امام هم نبوده است که ظاهراً نام آنها را در مقاله گذاشته اند که آنها را نیز نسبت به اینجانب بخروشانند. و بنده برخلاف ادعای شما ابداً قصد دفاع از قشقایی را به خاطر اینکه بنی صدر وی را مبری از اتهامات دانسته بود، نداشته و ندارم. ... جناب آقای بنی صدر نیز فرموده بودند: اگر اسناد همین باشد که به من دادند، کافی نیست. در آن تاریخ فقط ترجمه چند نوشته انگلیسی بود که به بانک مرکزی برای ترجمه صحیح دادند، نه نامه به شاه در پرونده بود و نه گفت وگو با جاسوس امریکایی و نه اسناد دریافت پول ازطریق ساواک. ... آنچه که اینجانب گفتم این بود که اسناد چاپ شده، همکاری وی را با مثلاً سیا ثابت نمی کند، شاید سند دیگری باشد که این امر را ثابت کند؛ همین.»(۱)

۱

سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه در آستانه رسمیت یافتن مجلس شورای اسلامی(۲) درحالی ایراد شد که این روزها بحث و رایزنی درمورد یکی از پرمناقشه ترین مسائل کشور؛ یعنی معرفی و انتخاب نخست وزیر درمیان جناح های داخلی، بسیار داغ است. درپی این سخنان که در موازنه قدرت جناح بندی کنونی تأثیری تعیین کننده داشت، شخصیت ها و جریان های مختلف به اعلام موضع پرداختند که ازجمله به سخنان امروز آیت الله بهشتی و

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۹.

۲- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۵۹.

اطلاعیه های دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و جامعه روحانیت مبارز تهران اشاره می شود.

بامداد امروز، آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب، در یک مصاحبه با رسانه های گروهی داخلی و خارجی شرکت و درباره چرایی و چگونگی تغییرات آتی در سطح مسئولان نظام تلویحاً جهت گیری خاصی را اعلام کرد. وی درباره پیام اخیر امام گفت: «جامعه از اینکه مدیریت انقلاب همه سونگری کافی را برای حفظ و شتاب انقلاب [و] پیشرفت های انقلاب رعایت نمی کند، ناراضی است؛ لااقل باید بگویم که یک جناح نیرومند از جامعه ناراضی است؛ همان جناحی که نیروی اصلی این انقلاب بود، از سال ۴۱ تا حالا؛ آنهایی که دشوارترین و سنگین ترین بار مسئولیت را در این مدت به عهده داشتند از روشی که به کار برده می شده ناراضی بودند و مکرر اظهارنگرانی کرده اند. بنابراین، این جناح احساس می کند که در این مقطع که کشور دارد وارد مرحله جدیدی می شود، می تواند امیدوار باشد که یک برخورد انقلابی ازطرف مجلس و مسئولان با هدایت و پیشبرد انقلاب در آینده نزدیک وجود خواهد داشت.»(۱)

آیت الله بهشتی در پاسخ به سؤالی درباره عملکرد وزیر ارشاد و وزیر امور خارجه گفت: «همان طوری که امام در پیامشان فرمودند، ما در مقطع زمانی گذشته کوشش کردیم تا افرادی جدید را شناسایی کنیم تا بتوانند عهده دار این گونه مسئولیت ها بشوند و در آن موقع که با این برادرها کار شروع شد، خوب تنها برادرانی بودند که از قدیم می شناختیم و در جریان جنبش عظیم ما سهیم بودند و فعالیت های کم و زیادی داشتند. ... و امید می رفت با استعدادها و توانایی هایی که دارند منشأ خدماتی باشند و تاحدودی هم منشأ خدماتی بوده اند، ولی کیفیت کارشان در حد مطلوب و در حدی که انقلاب احتیاج داشته، نبوده است. همان طورکه امام فرموده اند اگر ما دوباره انقلاب کرده بودیم، آن وقت بهتر و دقیق تر کار می کردیم، چون نتیجه انقلاب اول افراد زبده ای را به ما می شناساند.»(۲)

وی در پاسخ به این سؤال که آیا خودتان شخص بخصوصی را به عنوان کاندیدای نخست وزیری به رئیس جمهور پیشنهاد کردید، گفت: «من شخصاً آقای رجایی، مهندس میرسلیم و آقای مهندس کلانتری را مناسب یافتم. آقای فارسی هم خیلی جدی مطرح بود، ولی ایشان قبلاً اعلام کرده بود که فعلاً آماده نیست مسئولیت اجرایی به عهده بگیرد. حزب جمهوری اسلامی

۱- همان، ص۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۲.

در جلسه عمومی که داشت با اکثریت قاطع آقای فارسی را پیشنهاد کرد. دراین میان آقای بنی صدر می خواهد ببیند در میان افرادی که نام برده می شود کی ازنظر همکاری با ایشان قابل قبول تر است. به هرحال، تصمیم درباره نخست وزیر با رئیس جمهور و مجلس شورای اسلامی است و همه اینها صرفاً در حد یک پیشنهاد و در حد یک اظهارنظر است.»(۱)

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی نیز، اطلاعیه شماره۱۳۸ خود را انتشار دادند. در اطلاعیه دانشجویان ضمن درج قسمت هایی از سخنان امام خمینی، آمده است:

«شاید قابل طرح نباشد و دیگر واضح شده باشد که سکوت ما در این مدت، زبانی بود که اگرچه نمی توانست با روشنی و رسایی اعتقادات ما را بیان کند، ولی بهتر از بیان محافظه کارانه و گفتن بی محتوای مسائل بود. ... شاید نتوان گفت: دولت موقتی که برای عرضه خدمات اسلامی و انقلابی تشکیل شد، چه ضربه های مهلکی را بر پیکر انقلاب و بر جسم و جان این ملت رنج دیده وارد ساخت و همین بس که نظری بر خیل شهیدان و وسعت مصائب وارد بر ملتمان بیفکنیم. و درپی اینها بود که ما را برای یک مدت طولانی که اثرات آن هنوز از بین نرفته، دچار ضدانقلابیون رسوا و ریشه های گندیده ای کرد که به دستور اجانب و با سرکردگی شیطان بزرگ، سرتاسر مملکت را پر کردند و مشغول توطئه گری شدند. ما نمی خواهیم و مجال آن نیست که بررسی کنیم و عملکرد بسیاری از وزرا و مسئولینی را که در آن زمان بر سر مهم ترین کارها و ارگان های این کشور منصوب می شدند و نمی خواهیم پرونده دولتمردان فاسد آن روز و نمونه هایی چون حسن نزیه این حقوق دان خودفروخته و [مقدم] مراغه ای جاسوس امریکایی و امیرانتظام مأمور سیا و علی ایزدی زمینخوار چاپلوس امریکا که هرکدام در لیست وزارت و یا استاندار و یا مسئولیت دیگر منصوب بودند، پرده برداریم. ما نمی خواهیم بگوییم که آقای مدنی که هم اکنون در مقابل مجلس شورای اسلامی موضع گرفته و این عالی ترین ارگان تصمیم گیری را فاقد صلاحیت می داند، به کمک دستیار خود علوی چه بر سر این مملکت آوردند و نمی خواهیم بگوییم چه کسی و چرا و با چه برنامه ای خود را ملزم به ملاقات با برژینسکی این عامل شیطان بزرگ، می بیند و هم اکنون نیز بااین همه صحبت هایی که برای تعیین نام مجلس شده است، معتقد است اسم مجلس باید مجلس شورای ملی بماند و در کردستان بدون توجه به رهنمودهای امام در کنار نهرهای خون پاک برادرانمان با افرادی چون شیخ عزالدین و قاسملوی تبهکار پشت یک میز به مذاکره بنشینند.»

در این اطلاعیه مفصل همچنین باتوجه به بحث انتخاب نخست وزیر و کابینه آینده، در پیشنهادی خطاب به نمایندگان مجلس آمده است: «در دولت آینده هیچ یک از این افرادی که تاکنون نشان داده اند فاقد روحیه کامل انقلابی هستند و نیز از قاطعیت و تفکر مکتبی و اراده نیرومند بهره چندانی

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۳.

ندارند، نباید وزیر و نخست وزیر شوند، زیرا دراین صورت برآورنده نظرات امام نخواهید بود. ...»(۱)-(۲)

جامعه روحانیت مبارز تهران نیز به اعلام موضع پرداخت و درخصوص پیام اخیر امام و در آستانه انتخاب نخست وزیر و تشکیل دولت جدید، اطلاعیه ای صادر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «... امام بر روی بنیادی ترین مسائل انقلاب دست گذارده و از بینش غیرانقلابی فرماندهان ارتش و مسئولان امور، از خطراتی که استقلال نهادهای خودجوش انقلاب مانند سپاه پاسداران و کمیته ها را تهدید می کند، از ماهیت چهره ها و گروهک های به اصطلاح ملی و از وضع اسفبار سفارتخانه ها که بعضاً به لانه فساد تبدیل گردیده و از مسائل مهم دیگر سخن گفتند و برای چندمین بار تأکید کردند که تمام عملکردها باید مکتبی و انقلابی باشند. این بیانات در این مقطع زمانی که ما را به فکر واداشته و باید آن را با شما امت دلیر در میان بگذاریم، آن است که اجازه ندهیم خدای نکرده این بینش بر جامعه حاکم گردد که پس از آنکه امام امت به مسئولان امور هشدار و اخطار می کنند، آنان با انجام مصاحبه و انتشار اعلامیه، رسالت سنگین خود را تمام شده تلقی کنند و از عملکرد انقلابی و قاطع سر باز زده و باز همان مشکلات و همان موانع برجای خود باقی بماند. ... امت یکپارچه و به پاخاسته ما و نمایندگان آنان در مجلس شورای اسلامی، از نخست وزیر و دولتی پشتیبانی می کنند که قاطع، مکتبی، انقلابی در خط امام و آشنا با محرومیت های توده زحمت کش و برخاسته از متن انقلاب خون بار اسلامی باشد. اگر چنین دولتی بر سر کار بیاید، تضاد میان دولت و ملت در درک حرکت پرتپش انقلاب و عملکردهای قاطع و انقلابی از میان خواهد رفت و قوای سه گانه مانند یدی واحده انقلاب اسلامی را به سوی استقرار کامل و ایفای رسالت جهان شمول آن هدایت خواهند نمود.»(۳)

۱

درخواست بنی صدر، رئیس جمهوری، از امام خمینی مبنی بر نخست وزیری حجت الاسلام حاج سیداحمد خمینی و رد این درخواست ازسوی امام،(۴)* امروز در رسانه ها انتشار علنی یافت.(۵) امروز همچنین شایعاتی درمورد تعیین و معرفی نخست وزیر ازسوی رئیس جمهور بر سر زبان ها بود؛ به خصوص با انجام مراسم سوگند ریاست جمهوری که روز گذشته در مجلس شورای اسلامی و با حضور رئیس دیوان عالی کشور و نمایندگان مجلس برگزار شد، انتظار می رفت که امروز رئیس جمهور، نخست وزیر را معرفی کند، اما هم دفتر ریاست جمهوری و هم شخص رئیس جهمور از اظهارنظر دراین خصوص خودداری کردند.(۶)

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از اطلاعیه شماره۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

۲- همان، ص۱۴.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۱۵.

۴- * ضمیمه دارد؛ نامه بنی صدر به امام و پاسخ ایشان به نقل از صحیفه امام.

۵- روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۱۶.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۵/۱۳۵۹، ص۱.

به نوشته روزنامه کیهان، آخرین شایعات حاکی از آن است که محمدعلی رجایی، مصطفی میرسلیم، موسی کلانتری، جلال الدین فارسی و مهندس غرضی برای احراز پست نخست وزیری مطرح هستند. خبرنگار کیهان در تلاش برای یافتن نام نخست وزیر قطعی ایران، پیش ازظهر امروز، در تماس با یکی از نزدیکان بنی صدر اطلاع یافت که دیروز دکتر بنی صدر از انتخاب و معرفی نخست وزیر سلب مسئولیت کرده است. وی گفت با اعلام سلب مسئولیت ازسوی دکتر بنی صدر، احتمالاً ـ مجلس شورای اسلامی خود برای انتخاب و معرفی نخست وزیر اقدام خواهد کرد. یک وزیر مطلع فعلی نیز امروز به خبرنگار کیهان گفت: دیشب جلسه مشترک اعضای شورای انقلاب با دکتر بنی صدر برای آخرین بررسی ها و رسیدن به تفاهم با دکتر بنی صدر بر سر انتخاب نخست وزیر تشکیل شد. این وزیر گفت که نتایج جلسه معلوم نیست چه بوده، اما استراحت امروز دکتر بنی صدر در منزل، بعضی چیزها را روشن و خبرهای رسیده را نیز تأیید می کند.(۱)

دراین حال، به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، ملاقات دوساعته مهندس مصطفی میرسلیم، معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران با امام خمینی و سپس ملاقات دوساعته دیگر وی با بنی صدر(۲) بسیار بااهمیت تلقی شده و احتمال معرفی ایشان را به عنوان نخست وزیر، افزایش داده است(۳)

به نوشته روزنامه کیهان، شایعه افزایش احتمال نخست وزیری میرسلیم درحالی است که ارگان حزب جمهوری اسلامی که نمایندگانش کرسی های زیادی را در مجلس شورای اسلامی به خود اختصاص داده اند، صبح امروز رسماً اعلام کرده است: «جلال الدین فارسی نامزد نخست وزیری این حزب است.» شخص فارسی نیز این مطلب را تأیید و حتی فاش کرده که

۱- روزنامه کیهان، ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- بنی صدر بعداً در کارنامهٔ خود درمورد این ملاقات، با اشاره به وضعیت نابسامان سیاسی و تبلیغاتی کشور، چنین می گوید: «بعد، آقای میرسلیم نزد من آمد و به تفصیل با او دربارهٔ دولت صحبت کردم و گفتنی ها را به او گفتم. گفتم... ما امروز متأسفانه با این جو تحریک و تخریب که دستگاه های تبلیغاتی ما به وجود آورده اند، ما نمی توانیم استعدادهای معتقد را به سوی خود جلب کنیم، استعدادها را به اعتقاد بیاوریم و چرخ های کشور را به حرکت درآوریم. گفتم من بارها دربارهٔ اینکه بن بست اقتصادی را با فشار و خفقان سیاسی نمی توان حل کرد، گفته، نوشته و اصرار ورزیده ام. صحبت این شد که رفته اند و گفته اند که نوبت دیکتاتوری ملاهاست و ما این دیکتاتوری را برقرار می کنیم و چنین می کنیم و چنان می کنیم و تکلیف رئیس جمهور در این وسط معلوم نیست. اگر بنا بر اجرای قانون اساسی است که قانون اساسی برای جلوگیری از هرگونه دیکتاتوری است و قطعاً در اسلام دیکتاتوری به نام "دیکتاتوری ملاها" نداریم تا کسانی بخواهند آن را برقرار کنند و نمی تواند هم برقرار شود. این وضعیتی که الآن هست؛ دیکتاتوری در هرج ومرج همان وضعیتی است که دنباله اش، حربهٔ آخر آن مراحلی است که در نوار آمده است]منظور همان نوار معروف به "نوار آیت" است [که پردهٔ سقوط است. ... بعد راجع به رادیو تلویزیون صحبت کردم و گفتم که کمتر خواسته اند توجه کنند که حرف من چیست؟... مطلب سومی که صحبت کردیم این بود که... دولت چنان که رویهٔ من در گذشته هم بوده، در کار هیچ وزیری دخالت نمی کند و اعتقاد به اینکه او باید مسئول حوزهٔ مسئولیت خود باشد. از او باید مسئولیت خواست. اما وقتی تصمیمی گرفته شد، دولت باید آن تصمیم را اجرا کند و تابع مؤثرهای خارجی نباشد که از اینجا به آنجا فشار بیاورند و تصمیم را لغو بکنند و تصمیم دیگری را تحمیل بکنند.» (روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.)

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

در یک رأی گیری، وی ۷۰ رأی و دیگران کمتر از ۱۰ رأی آورده اند که میرسلیم نیز جزء کسانی است که کمتر از ۱۰ رأی آورده اند. جلال الدین فارسی در همین گفت و گو اعلام کرده که شانس وی به دلیل اینکه بنی صدر او را معرفی نکرده، چندان زیاد نیست و این نیز به دلیل تفاوت بینش این دو است. کیهان می افزاید: «دراین میان، نام رجائی که تا چندی پیش، بیش از دیگران شنیده می شد، اکنون کمتر مطرح می شود و نام غرضی از لیست دیروز (امروز) خط خورد. ...» کیهان سپس نتیجه می گیرد: «به هرحال، باتوجه به ملاقات میرسلیم با رهبر انقلاب و رئیس جمهور از یک سو و تأیید نسبی فارسی، می توان میرسلیم را نخست وزیر دانست.»(۱)

از سوی دیگر، مناقشه موجود میان جناح های مطرح داخلی حکومت بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر، در رسانه های خارجی نیز انعکاس داشته است که در اغلب موارد، این بازتاب ها با نوعی عملیات روانی علیه خط امام و مسئولان بلندپایه و با انگیزهٔ تشدید اختلافات داخلی صورت می گیرد. دراین باره، رادیو لندن با اشاره به سخنان یکشنبه (۲۹ تیرماه) امام خمینی اعلام کرد: «به دنبال نطق شدید و انعطاف ناپذیر آیت الله خمینی که در آن دولت قبلی را محکوم کرده و خواستار دولت جدید صددرصد انقلابی و اسلامی شد، آقای بنی صدر در وضع دشواری قرار گرفته است. کاندیدای آقای بنی صدر برای نخست وزیری، یعنی آقای حسن حبیبی وزیر علوم و آموزش عالی، احتمالاً به این مقام نخواهد رسید و احتمالاً آقای بنی صدر باید کسی را انتخاب کند که کاملاً مقبول رقبای سیاسی خود در حزب جمهوری اسلامی باشد.»(۲) رادیو لندن در همین بخش خبری به بررسی مطالب مطبوعات بریتانیا درباره ایران پرداخته و گزارش خبرنگار روزنامه تایمز مالی را آورده است: «در این گزارش آمده است که آقای بنی صدر مجبور بود برای آن عده که خواهان حکومتی دمکراتیک و پیشرفت طلب بودند، نقشی ایفا کند که از همان آغاز، آینده روشنی نداشت و متأسفانه آقای بنی صدر در ایفای این نقش نیز سرعت عمل کافی نشان نداده است، لکن عدم توانایی(۳) رئیس جمهور ایران در شناسایی موقعیت خود ممکن است بار دیگر باعث شود که آقای بنی صدر تعادل خود را حفظ کند، به خصوص که احتمالاً حزب جمهوری اسلامی مقداری از محبوبیت خود را از دست داده است.»(۴)

رادیو کلن آلمان غربی نیز به بررسی مناقشه حاضر پرداخته و گفت: «بنی صدر با پیشنهاد پست نخست وزیری به سیداحمد خمینی، درحقیقت قصد داشته است ضمن اینکه یک فرد مورد اعتماد آیت الله خمینی را به نخست وزیری بگمارد، از فشار حزب جمهوری اسلامی و شرکت وسیع تر این حزب در قوه اجرائیه جلوگیری به عمل آورد. از تهران گزارش می رسد حزب جمهوری اسلامی، جلال الدین فارسی را کاندیدای نخست وزیری کرده است. گفته می شود در چند روز اخیر، بنی صدر تحت فشار شدید نمایندگان حزب جمهوری اسلامی در مجلس قرار گرفته است.» رادیو کلن با اشاره به اینکه جلال الدین فارسی از مخالفین جدی ابوالحسن بنی صدر در شورای

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۲۷ ، ۲/۵/۱۳۵۹، صص۵ و ۶، رادیو لندن (بخش فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- در سند اصلی "عدم توانایی" آمده که به نظر می رسد اشتباه در تایپ یا ترجمه باشد. کلمه "توانایی" به نظر درست می آید.

۴- همان، ۲/۵/۵۹، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۵/۱۳۵۹.

رهبری حزب جمهوری اسلامی است تأکید می کند درصورت تصدی پست نخست وزیری، بنی صدر آخرین امید خود را برای مقاومت دربرابر حزب جمهوری اسلامی از دست خواهد داد. این رادیو در پایان این سؤال را مطرح می کند که «درصورت انتخاب یک نخست وزیر طرف دار حزب جمهوری اسلامی، بنی صدر قادر به چه اقدامی خواهد بود؟»(۱)

رادیو مونت کارلو نیز در تفسیر مشابهی اعلام کرد: «ناظران که سیاست ایران و کشمکش قدرت ها در داخل کشور را دنبال می کنند، اظهار می دارند: روحانیون پایبند به این امر هستند که چه پرزیدنت بنی صدر موافقت کند و چه نکند، شخصی را به نخست وزیری برسانند و این موضوع از تسلط مطلق روحانیون بر اکثریت کرسی های پارلمان سرچشمه می گیرد.»(۲)

۱

جناح بندی در مجلس شورای اسلامی، علاوه بر موضوع انتخاب نخست وزیر، در موضوع تعیین صلاحیت نمایندگان نیز بروز دارد. در مباحثات امروز مجلس بر سر تعیین صلاحیت نماینده لنجان، احمد غضنفرپور و نماینده تهران، حسن آیت، جلوه ای از این قضیه به چشم می خورد.

در جلسه امروز صبح مجلس، علی اکبر پرورش، نماینده اصفهان و نایب اول مجلس، در سخنانی ضمن تشریح نحوه برخورد اسلام با قدرت و اعلام احترام خویش به امام امت و حجت الاسلام سیداحمد خمینی و رئیس جمهوری، درخواست کرد که کوشش نشود مجلس در مقابل امام قرار بگیرد. وی افزود: مسئله انتخاب نخست وزیر باید ازطریق مجلس انجام شود و دراین خصوص، امام و مجلس را نباید رودرروی هم قرار داد. وی با اشاره به نامه رئیس جمهوری به امام درمورد انتخاب سیداحمد خمینی به نخست وزیری گفت: ممکن است این نامه ای که برادر عزیزمان نوشته اند عنوان مشورت داشته باشد که دراین صورت نبایستی منتشر بشود.(۳) سپس آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، به سخنان آقای پرورش اشاره کرد و گفت: «من دیشب همان لحظه ای که نامه آقای بنی صدر پخش می شد با آقای بنی صدر بودم و چون آقای بنی صدر تشریف ندارند، من وظیفه خود می دانم که بگویم ایشان گفتند این نامه مال مدتی پیش است، پیش از اینکه مجلس تشکیل شده باشد نوشته شده است. و البته ایشان هم تعجب کرد که چرا نامه الآن پخش شده است. به نظر می رسد که ایشان مسئول پخش نامه نبوده و زمان هم چون گذشته بوده، بنابراین اعتراضی به طور اصولی – به نظر من که در جریان بودم – وارد نیست. با توضیحی هم که خودشان دادند، ایشان هم اعتراض داشتند [همهمه نمایندگان] خواهش می کنم، دیگر من توضیح دادم ایشان اعتراض داشت به پخش آن.»(۴)

سپس گزارش کمیسیون تحقیق درباره اعتبارنامه احمد غضنفرپور، نماینده لنجان، توسط مخبر کمیسیون قرائت شد که در آن آمده است: پرونده احمد غضنفرپور به علت اعتراض فؤاد کریمی (نماینده اهواز) به این کمیسیون ارجاع شد. آقای فؤاد کریمی موارد اعتراض خود را

۱- همان، ص۱۴، رادیو کلن ساعت ۱۴:۳۰، ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۲۲، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۰:۳۰، ۱/۵/۱۳۵۹.

۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۲۵۸.

۴- همان، ص۲۵۹.

بدین شرح به کمیسیون ارائه داده اند: ۱. سابقه تزلزل در مبانی عقیدتی به دلیل سابقه فعالیت های مارکسیستی و مائوئیستی. ۲. اشاعه فساد در رادیو و تلویزیون به وسیله انتشار و پخش نوارهای موسیقی مبتذل. ۳. سانسور اخبار روحانیت مبارز و اتحادیه های دانشجویان انجمن های اسلامی اروپا. ۴. مخالفت با پاک سازی عناصر ضدانقلاب در رادیو و تلویزیون در زمان تصدی ایشان در شورای سرپرستی.

به دنبال قرائت گزارش کمیسیون تحقیق، فؤاد کریمی به تفصیل درباره مندرجات گزارش، توضیحاتی داد و بعد از آن، آقای غضنفرپور به طور مشروح به دفاع از خود پرداخت و در پایان گفت: کسانی که می گویند مکتبی می اندیشند، باید به سابقه شان توجه کرد و دید که در این راه چه قدمی برداشته اند. سه چهار ماه است که علیه من و برادران دیگر تهمت مائوئیستی زده اند، روزنامه صبح آزادگان تمام روز علیه بنی صدر و تمام اطرافیانش سم پاشی می کند، اینها می خواهند بگویند که در اطراف بنی صدر یک عده آدم بی دین وجود دارند. سرانجام درباره پرونده انتخاباتی احمد غضنفرپور با ورقه رأی گیری شد که درنتیجه، اعتبارنامه ایشان با ۹۲ رأی موافق در مقابل ۶۲ رأی مخالف و ۵۳ رأی ممتنع از مجموع ۲۰۹ رأی به تصویب رسید.(۱)

پس از آن، گزارش کمیسیون تحقیق درباره حسن آیت، نماینده تهران، قرائت شد که جنجال هایی را برانگیخت. از آنجا که پرونده حسن آیت به علت اعتراض احمد سلامتیان، نماینده اصفهان، به کمیسیون تحقیق ارجاع شده و در آنجا به تصویب اعضای کمیسیون رسیده بود، احمد سلامتیان پس از قرائت رأی کمیسیون توسط مخبر آن، به عنوان مخالف مطالبی را به شرح زیر بیان کرد. وی گفت: «بنده در یک نامه از دکتر سحابی (رئیس سنی وقت مجلس) درخواست کرده بودم که چند پرونده در اختیار کمیسیون قرار بگیرد؛ اسنادی که در وزارت آموزش وپرورش است و همچنین مدارک جاسوسخانه درمورد حزب زحمت کشان ملت ایران؛ زیرا این حزب در مظان این بود که عمده ترین نقش را در کودتای ۲۸ مرداد بازی کرده و بعد از ۲۸ مرداد بزرگ ترین نقش را درمورد پشتیبانی از رژیم کودتا داشته و ما حسن آیت را در آن موقع به عنوان یکی از جوانان این حزب می شناختیم. ... در سال ۱۳۴۰، بعد از اینکه روزنامه اطلاعات به عنوان ارگان ساواک نقش لودادن دانشجویان را داشت، دانشجویان تصمیم به تحریم روزنامه اطلاعات گرفتند، ولی روزنامه اطلاعات به عنوان مقابله، یک کرسی بحث آزاد درست کرد که در آن افرادی مانند ارسنجانی و فریدون نفیسی شرکت می کردند و اداره کننده جلسات، جوانی بود به نام حسن آیت. کار به جایی رسید که وقتی این افراد وارد دانشگاه می شدند، با گارد داخل می شدند. اما اشتهار به فساد اخلاقی؛ من پرونده ای داده ام به کمیسیون راجع به مدرسه پروین اعتصامی دامغان... شکایت شده [که] معلمی که معلم دختران نوجوان بوده در سر کلاس رفتار سوء داشته و بنده نمی توانم قبول کنم ساواک برای چنین فردی می خواسته پرونده سازی کند.»

۱– همان، ص۲۶۸.

سلامتیان همچنین گفت: «آقای دکتر آیت در شرایط و اوضاع کنونی جوی را به وجود آورده که به نظر من پایش را درست جای پای دکتر مظفر بقایی می گذارد.» وی همچنین افزود: «حسن آیت بنا بر بندهای چهار و شش ماده نهم قانون انتخابات که عدم اشتهار به فساد و نادرستی است، با اعمال خودش سلب صلاحیت کرده و ماندن این افراد در مجلس متضمن خطراتی است. به شما نمایندگان مجلس تذکر می دهم که در مرحله تصمیم گیری یک اصل تاریخی هستید.»

پس از پایان سخنان سلامتیان نظر به اینکه وقت مجلس تمام شده بود، دفاعیات حسن آیت به جلسه روز بعد (پنجشنبه) موکول شد.(۱)

۱

مسائل ایران و عراق همچنان در سطح وسیعی در رسانه های جهان بازتاب دارد. در اینجا به دو نمونه متفاوتِ برداشت رسانه ای راجع به ایران و نیز نمونه ای از بازتاب تکاپوهای عراق اشاره می شود.

روزنامه هرالد تریبیون چاپ پاریس، با اشاره به سخنان اخیر امام خمینی می نویسد: «مردانی که آیت الله خمینی آنان را برای اداره حکومت انتخاب کرده است، نتوانسته اند رضایت خاطر وی را جلب نمایند. دلیل امر طبق اظهارات خود آیت الله آن است که "آقایانی که در اروپا تعلیم دیده اند" لیاقت آن را ندارند که یک انقلاب اسلامی را اداره کنند. وزارت خارجه به سرپرستی صادق قطب زاده شدیداً هدف حمله آیت الله قرار گرفت، مع ذالک آیت الله به ارتش و دستگاه قضایی نیز حمله کرد و در پایان، قاطعانه هشدار داد که "کلیه سازمان های ما در وضع نابسامانی به سر می برند." رئیس جمهور ابوالحسن بنی صدر نیز ظاهراً در نابسامان ترین وضع به سر می برد، زیرا او لااقل اسماً تصدی اکثر سازمان های کشور را به عهده دارد.»

این روزنامه در پایان، نتیجه گیری می کند: «به سبب وجود انواع متفاوت مخالفت ها، اوضاع ایران به معجونی بسیار قابل احتراق مبدل شده است. ...»(۲)

روزنامه پراودا چاپ مسکو نیز در مقاله ای به قلم خبرنگار ویژه خود با اشاره به محاکمه کودتاگران، می نویسد:

«رسیدگی به شرایط کودتای اخیر نافرجام در تهران همچنان ادامه دارد و در جریان این رسیدگی معلوم شد که سررشته توطئه به آن سوی اقیانوس بسته است. واشنگتن تلاش می کند شرکت خود را در رویدادهای اخیر ایران انکار کند، ولی کوشش آن برای ازبین بردن آثار شرکت خود در این ماجرا بی نتیجه می ماند. کافی است یادآوری شود که اشخاص معروفی به داشتن روابط نزدیک با پنتاگون، جزء توطئه چینان بودند؛ از آن جمله اند مهدیون فرمانده سابق نیروی هوایی ایران و محققی فرمانده سابق ژاندارمری شاه. ...»(۳)

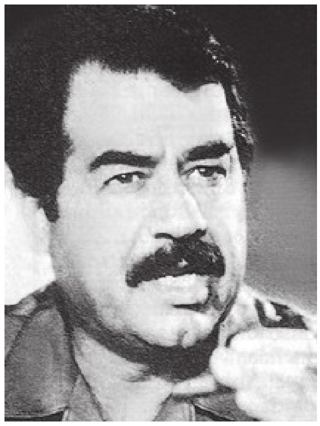

۱- همان، ص۲۷۳.

۲- بولتن روزانهٔ مطبوعات جهان، وزارت ارشاد ملی، ادارهٔ کل مطبوعات خارجی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو مسکو، ساعت ۱۵:۳۰، ۱/۵/۱۳۵۹.

در همین حـال، دیپلماسـی رژیم عراق - که درجهت بهبود روابـط بـا کشورهای عرب همسو با امریکا و غرب - فعال است، بازتاب رسانه ای قابـل توجهی دارد. ازجمله در یـک تفسیر از خبرگزاری آسوشیتدپرس درمورد بهبود روابـط عراق بـا اردن، با یادآوری این نکته که: دولت های عراق و اردن «ایـدئولوژی های مغایر با یکـدیگر دارنـد» چنین آمده است: «عراق و اردن با گسترش روابط اقتصادی و سیاسـی خود به سـال هـا سوءظن و دشـمنی دوجـانبه خـاتمه می دهنـد. ... این نزدیکی، جنبه های عملی نیز دارد. مقامات اردنی، عراق را به خاطر پرداخت فوری کمک هایی که در کنفرانس سـران عرب تقبل کرده است و سایر سـرمایه گذاری های آن، مورد ستایش قرار داده اند. ... عراق از ۲۵/۱ میلیارد دلاری که در کنفرانس سـران عرب قول پرداخت آن را به اردن داده، ۱۸۶ میلیون دلار به این کشور می پردازد. ... گمـان می رود اردن با ۳۰۰ میلیـون دلاـر دیگر که از عراق می گیرد بهـای بیش از ۲۵۰ تانک چیفتن را که از انگلسـتان خریـداری کرده است و همچنین جت های جنگنده میراژ ساخت فرانسه را بپردازد. عراق همچنین هزینه یک پروژه ۱۳۰ میلیون دلاری را برای بهبود شرایط بندر عقبه و ساختن یک شاهراه بزرگ از عقبه به بغداد را تأمین خواهد کرد.»(۱)

ضمیمه اول گزارش۱: بخش های دیگری از مصاحبه صدام حسین با روزنامه کویتی السیاسه

رئیس جمهـور عراق در پاسـخ به انتقـادات برخی کشورهـای عربی مبنی بر اینکه چرا پیش از این درمورد جزایر سه گـانه سـکوت اختیـار کرده بود، چنین می گوید: «بعضـی از کشورهای عرب و نمایندگان آنان می گویند چرا شـما در فاصله میان مارس سال ۷۵ (اسفند ۵۳ ه. ش.) تاکنون درباره سه جزیره عربی سـکوت کردید تا اینکه شاه سرنگون شد؟ و چرا اکنون این مسئله را مطرح کرده اید؟ آنان این سؤال را بـدون اینکه بپرسـند چرا خود سـکوت اختیار کردنـد، مطرح می سازنـد، درحالی که می دانند عراق هفت سال تمام با رژیم شاه دسـت وپنجه نرم کرده و از سال ۷۱ (۵۰ ه.ش.) تا سال ۷۵ (۵۴ ه. ش.) درمورد مسئله جزایر کلنجار رفته است، چرا آنان خود سکوت کردند! از آن گذشـته، آیا رواست، ما درمورد اشـغال سـرزمین معینی دربرابر کسـی سـکوت کنیم و دربرابر دیگری سـکوت را بشکنیم! ما هیچ گاه سکوت نکرده ایم، ولی شـیوه های حق طلبی خود را درمورد جزایر تغییر دادیم و یکی از شـیوه ها همان است که گفتم. من بلافاصله پس از امضای پیمان از ایران دیدار کردم و مسـئله را با شاه در میان گذاشـتم و صـریح و روشن به او خاطرنشان ساختم که اگر مسئله حاکمیت مـا در خلیـج [فـارس] که تـو آنهـا را زیر پـا گذاشـته ای حـل نگردد، پیمـان موجـود میـان عراق و ایران هر لحظه در معرض خطر قرار می گیرد.»(۲)

ص: ۶۳

۱- روزنامۀ کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از آسوشیتدپرس از امان.

۲- ستاد تبلیغات جنگ - شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی - ستیز با صلح، چاپ اول، ۱۳۶۶ ه. ش تهران، صص ۶۸ و ۶۹.

صدام حسین در بخش دیگری از مصاحبه خود با حمله به امام خمینی گفت: «ما از کسانی نیستیم که برای خمینی تعظیم کنیم و با او مقابله کردیم؛ خواست با ما زورآزمایی کند، با او زورآزمایی کردیم و شرط بست که ما را شکست بدهد و شرط بستیم که شکستش دهیم و خواهیم دید کدام از ما شکست خواهد داد.» صدام آن گاه با مطرح کردن این سؤال که «آیا کشمکش میان ما و او به جنگ مبدل خواهد شد؟» گفت: «این چیزی است که او تصمیم می گیرد. ما جنگ نمی خواهیم. ... (اما) ما از آنهایی نیستیم که طبل جنگ را توخالی به صدا درآوریم، ولی اگر کسی بخواهد حصار خارجی ما را بکوبد، یعنی از دور تیری رها کند، ما درهای درونی را به هزاران گلوله می بندیم. ما جنگ نمی خواهیم، ولی هرکس که با ما جنگ داشته باشد برطبق مفاهیم موجود با آن رفتار می کنیم.» رئیس جمهور عراق در پاسخ به این سؤال که «آیا از شاپور بختیار نخست وزیر اسبق ایران و سایر گروه های مخالف ایران پشتیبانی می کند؟» گفت: «ما با رژیم ایران روابط بدی داریم و از ما انتظار نداشته باشید که یکی از مخالفان بیاید و بگوید من از برادران مخالف شما هستم و می خواهم به این عمامه مشت بزنم، به او بگوییم ما شما را نمی شناسیم و به او سلام نکنیم؛ (بلکه) هریک از مخالفان به ما سلام گوید، سلام او را با قدرت پاسخ می دهیم.»(۱)

ضمیمه دوم گزارش۱: ادامه نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، به دبیرکل سازمان ملل

در ادامه نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، به دبیرکل سازمان ملل - که به صورت سند شماره S/۱۴۰۷۰ تلگرام مورخ ۲۳ جولای ۱۹۸۰ انتشار یافت - چنین آمده است:

«تا حال حاضر، درحدود ۴۰,۰۰۰ نفر از مردان، زنان و کودکان بی گناه توسط دولت بغداد در یک وضعیت غیرانسانی رانده شده اند. مردم از دسترسی به اموال و پس اندازهای منقول و غیرمنقول خود که در طی دوران زندگی خود به دست آورده اند، محروم شده و در موارد بسیاری نیز کودکان از والدینشان و زنان از همسرانشان جدا شده اند. تعداد زیادی از کسانی که مجبور به ترک خانه خود شده اند، فرزندان ایرانیانی بودند که قبلاً به عراق مهاجرت کرده و از آن زمان هویت و تابعیت عراقی به دست آورده اند. بنابراین، اخراج بسیاری از آنها موجب ازدست دادن هویت و تابعیت خود می باشد. تابه حال، هیچ گاه دولت عراق علت اخراج شیعیان را توضیح نداده است و آنها از حداقل حقوق قانونی خود نیز بی بهره مانده اند. جای تعجب نیست که با عدم وجود اهرم بین المللی بازدارنده، اخراج دسته جمعی از عراق ادامه دارد.

آقای دبیرکل، درحالی که نمونه های مشخص از موارد نقض حقوق بشر جهت تبلیغات و توجه جهانیان منتشر شده، مواردی از نقض آشکار حقوق بشر نیز وجود دارد که مورد بی اعتنایی زیادی واقع شده است. مشکل پناهندگان به عنوان پدیده ای جدید در روابط بین المللی مطرح شده است. اخراج دسته جمعی پناهندگان از عراق، بخشی از این حوادث جدید ناعادلانه و ناخوشایند است. رفتار وقیحانه این چنینی که یکی از اعضای جامعه بین المللی به مقیاس وسیعی مرتکب شده است، به تدریج عامل بی ثباتی در منطقه خواهد شد که توجه سازمان ملل باید به آن معطوف شود. تاکنون دولت ایران تلاش نموده از این پناهندگان حمایت کند و محل سکونت برای آنان فراهم سازد، بااینکه این قبیل تلاش ها، از مسئولیت های اصلی سازمان ملل است که نباید از تلاش هایی که جهت جلوگیری از این مسئولیت مهم صورت می گیرد، غافل شد.

صادق قطب زاده - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران»(۲)

ص: ۶۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۵، ۳۱/۴/۱۳۵۹، صص۲۵ و ۲۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۲،

۳۰/۴/۱۳۵۹.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل، پیشین، صص ۴۱ - ۳۹.

ضمیمه گزارش۳: وضعیت نامطلوب پاسگاه های مرزی منطقه عمومی قصرشیرین

دفاع پاسگاه های مرزی منطقه عمومی قصرشیرین در مقابل حملات روزافزون نیروهای عراقی درحالی است که این پاسگاه ها در وضعیت مطلوبی به سر نمی برند و ازنظر امکانات و استحکامات و حتی نیروهای نظامی در وضعیت نامطلوبی قرار دارند. یک گزارش از هنگ ژاندارمری قصرشیرین به فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، رکن۳، دایره عملیات، گویای وضعیت نامناسب پاسگاه های مرزی این منطقه است. در این گزارش آمده است: «به طوری که خاطر فرماندهی مستحضر است، پرسنل این هنگ از بعد از انقلاب تاکنون، بلاانقطاع در سراسر مرز درگیر زدوخوردهای مرزی با نیروهای ارتش و مهاجمین مزدور بعث عراق می باشند که شهدای زیادی را در راه حفظ حدود و ثغور و دفاع از رژیم جمهوری اسلامی تقدیم ملت قهرمان ایران کرده است و به علت مداومت این درگیری ها، پرسنل، خسته و روحیه آنان تقلیل یافته و لذا برای جلوگیری از متلاشی شدن بقایای نیروی موجود مستقر در پاسگاه ها، ایجاب می کند که چند واحد از پرسنل تازه نفس از واحدهای داخلی به منظور جایگزین [ی با] پرسنل قدیمی واحدها به این هنگ مأمور و ترتیبی داده شود که این افراد فرسوده تجدید قوایی بکنند که بتوانند اغلب اقلاً در آتیه با روحیه خوب، مقابل حملات و تهاجمات پی درپی دشمن ایستادگی نمایند. ضمناً اغلب پاسگاه های مرزی دراثر اصابت گلوله توپخانه منهدم و پرسنل در این فصل گرمای طاقت فرسا، محلی برای استراحت موقتی ندارند که این مسئله مزیدبرعلت شده و افراد سخت در مضیقه قرار گرفته اند. علی هذا، استدعا دارد به هرنحوی که فرماندهی نسبت به انجام پیشنهاد این هنگ درمورد اعزام واحدهای مأمور جایگزین واحد، [و] تعمیر پاسگاه ها اوامر مقتضی صادر و نتیجه را ابلاغ نمایند.

سرگرد حاج علیخانی.»(۱)

ضمیمه گزارش۵: شکل گیری گروه چهارشنبه سیاه و بخشی از فعالیت های آن

"چهارشنبه سیاه" عنوان گروهی است که در تاریخ ۱۸/۴/۱۳۵۸ با تلفن به دفتر خبرگزاری پارس، اعلام موجودیت کرد و مسئولیت بخشی از انفجارها و حملات مسلحانه را در خوزستان به عهده گرفت.(۲)نام "چهارشنبه سیاه" اشاره به وقایع خونین روز چهارشنبه ۹/۳/۱۳۵۸ دارد. بخشی از حوادث و درگیری های آن روز، در مطبوعات چنین منعکس شده است: در ساعت ۷:۴۵ صبح، فرمانداری خرمشهر مورد تهاجم مسلحانه قرار گرفت که محافظان ساختمان به مقابله پرداختند. در ساعت ۸ صبح، اعراب در ناحیه... با پاسداران درگیر شدند و ساختمان های پست و تلگراف و چندین مغازه را به آتش کشیدند. همچنین ساختمان دخانیات طعمه حریق شد. به علت آتش سوزی سیم ها، قسمت هایی از برق و تلفن شهر قطع شد و پاسداران آبادان به حال آماده باش درآمدند. سازمان سیاسی خلق عرب اقدام به سنگربندی در خیابان ها کرده است و صدای رگبار لحظه ای در شهر قطع نمی شود. از عشایر خوزستان و سایر نیروهای خلق عرب جهت کمک به اعراب دعوت شده و آنها وارد شهر شده اند. در ساعت ۹ صبح، حمله به کلانتری۱ خرمشهر، با تلاش افراد آن دفع گردید. در سه راه شلمچه، در جاده مرزی نیز اعراب قسمتی از تأسیسات غیرقابل استفاده را به آتش کشیدند.(۳) همچنین در ساعت ۱۰:۳۰، افراد خلق عرب، ازطریق کارون و شط العرب (اروندرود) به پایگاه دریایی خرمشهر حمله کردند. جایگاه پمپ بنزین و نمایندگی جنرال موتور و یک سوپرمارکت به آتش کشیده شد. به هنگام ظهر، ۳ کشتی هزار تنی تجارتی به آتش کشیده شد.(۴) از سوی دیگر، ساختمان های سازمان سیاسی و کانون فرهنگی خلق عرب از همان ساعات اول درگیری به محاصره نیروهای انقلاب درآمد و پس از چند ساعت درگیری تصرف شد. به این ترتیب، مرکز هدایت آشوب و درگیری ها سقوط کرد. در این اوضاع، عراق مقابل

۱- سند شمارهٔ ۲۷۷۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۹/۴/۱۳۵۸.

۳- . روزنامه اطلاعات، ۹/۳/۱۳۵۹.

۴- همان، ۱۰/۳/۱۳۵۹.

پاسگاه های مرزی بـه تجمع نیرو دست زد و بالگردهـایش در خسـروآباد به پرواز درآمدنـد. همچنین دو ایسـتگاه رادیـویی برای "مردم عربسـتان" (عرب های ایرانی خوزسـتان) مرتب پیام عربی می فرسـتاد. عده ای از نیروهای مسلح خلق عرب در خارج از خرمشهر به طرف این شـهر حرکت کردند یا در شـهرهایی همچون اهواز و آبادان به تحرکاتی دست زدند. در اهواز مسـئله بدون حادثه خاتمه یافت، اما در آبادان تعدادی از اتومبیل های پارک شده مورد آسیب قرار گرفتند و ساختمان شـرکت نفت در ایستگاه۱۰، کنار بهمن شیر، مورد تهاجم مسلحانه واقع شد و خساراتی به آن وارد آمد.(۱)

در درگیری آن روز، ضـربه تعیین کننـده ای به موجودیت سازمـان سیاسـی و کانون فرهنگی خلق عرب وارد آمـد و آن سازمان به حالتی شبیه انحلال کشـیده شد. چنین وضـعی مقدمه ای شد برای تشـکیل گروه های کوچک تر، ولی مخفی و با آزادی عمل بیشتر در جنایت و نیز وابسـتگی تام و تمام در همه ابعاد به عراق. گروه چهارشـنبه سـیاه از آن جمله بود. در اسناد کنسولگری عراق در خرمشهر که بعدها به دست آمـد، این مسـئله چنین گزارش شـده است: «بعد از دسـتگیری تعداد زیادی از افرادی که در این مرکز [سازمان فرهنگی خلق عرب] بودنـد، افراد باقیمانـده شـروع به تشـکیل گروه های کوچک تری کردنـد، مانند گروه سـیدهاشم موسوی [چهارشـنبه سـیاه]. برای سازمان فرهنگی خلق عرب چیز قابـل ذکری که بتوانـد در خلق عرب مؤثر باشـد، باقی نمانـد.» و نیز درباره نحوه عملکرد و روابط این گروه چنین آمـده است: «عناصـر گروه [چهارشـنبه سـیاه] درخواست اسـلحه کردند تا بتوانند وارد عمل شوند. بیشتر تأکید داشـتند که سـلاح کمری با صـداخفه کن به آنها داده شود تا بتوانند افراد و شخصـیت های مخالف عرب را ترور کنند. این گروه اقدام به عملیات ایذایی زیادی کرده و از حمـاسه آفرین ترین گروه هـا بوده است. برای کارهای نظامی - تبلیغاتی و در مرحله فعلی برای شکسـتن رکودی که در منطقه حاکم شـده، از ما خواسـته انـد که نقشه های بررسـی شده و عملی در اختیار آنها بگذاریم که ازلحاظ نظامی اقدام کنند. همچنین مخفیگاه هایی تعیین شود که کار آنها کشف نگردد.»(۲)

ضمیمه اول گزارش ۱۳؛ بخش هایی از سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۵۹:

«من هرروز که از این انقلاب می گـذرد توجه به این معنـا بیشتر پیـدا می کنم که ملت ما انقلابی عمل کردنـد و ما نکردیم و ما یا مقصـر هستیم و یا قاصر؛ و در هر دو جهت در پیشگاه ملت جواب باید بدهیم. ...

از اول هم که به حسب الزامی که من تصـور می کردم دولت موقت را قرار دادیم، خطـا کردیم. از اول بایـد یـک دولـتی که قـاطع باشـد، جوان باشـد، قاطع باشـد بتوانـد مملکت را اداره کنـد، نه یک دولتی که نتواند. منتها آن وقت ما نداشتیم فردی را که بتوانیم، آشـنا نبودیم بتوانیم انتخاب کنیم. این انتخاب شد و خطا شد و حالا هم که دولت می خواهد در مجلس شورا دولت ایجاد بشود حالا ما باید این مطلب را به مجلس شورا اعلام کنیم که بایـد یک دولت متـدین تمام صددرصـد اسـلامی و قاطع، یک نفر وزیر اگر مثل بعضـی از این وزرا که الآن هسـتند باشـد اینهـا نپذیرنـد. تمام وزرا یکی یکی بایـد بررسـی بشود. وزیر متـدین صددرصـد انقلابی مکتبی و قاطع. اگر چنانچه ما دولتمان باز مثل سابق باشد؛ آن طور وضع، آن طور دید را داشته باشد، ما باید عزای این نهضت را بگیریم و پیروزی ما امکان ندارد. ...

باید دولت قاطع باشد، باید مجلس قاطع باشد. اگر در مجلس اشخاصـی هسـتند که اینها باز همان طبل را می زنند و همان حرف ها را می زننـد به اینها نباید گوش بدهند. باید همین مجلس یک مجلسـی باشد که با قاطعیت عمل کند و دولت اگر بخواهد یک قدم کنار بگذارد با قاطعیت بخواهـدش و ردش کننـد و از اول هم که می خواهنـد یک دولتی را قرار بدهنـد، تصویب کنند یک دولتی را، یک دولتی باید باشد تمام افرادش،

۱- ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریهٔ تاریخ جنگ، شماره ۳، بهار ۱۳۷۱، ص۳.

۲- مهـدی انصاری، محمد درودیان، هادی نخعی، خرمشـهر در جنگ طولانی، مرکز اسـناد و تحقیقات دفاع مقدس، چاپ چهارم، ۱۳۹۰، ص۸۸.

وزرایش، تمامشان اشخاصی باشند که بفهمند چی شده است، بفهمند که ما در چه حالی واقع هستیم، بفهمند که اسلام به چه جور باید در ایران پیاده بشود. ...

سفارتخانه ها در هرجا که دست روی آن می گذارند، فاسد است. ...

ما نمی توانیم تحمل کنیم این مطلب را که آقایان می خواهند با مغزهایی که در اروپا تربیت شده، درست بکنند. ما می خواهیم اسلام را اجرا بکنیم. ...

اگر ارتش ما کارش را درست انجام داده بود که ما حالا باز گرفتار بلوچستان نبودیم، گرفتار کردستان نبودیم...

ما رؤسای ارتشمان نه یک اشخاصی هستند انقلابی و نه وزارتخانه هایمان این طورند و نه دولت انقلابی ما داریم. ...

تا کی این جوان های بیچاره ما تلف بشوند و بازهم قدردانی از آنها نشود و توی سرشان زده شود، هی کشته بدهند و هی توسری بخورند، هی کشته بدهند و هی تکذیب شوند؟...

با رسمیت مجلس دیگر باید تمام امور را مجلس اصلاح بکند؛ یعنی با تمام قدرت دولتی را که تعیین می کند دولت صددرصد اسلامی دارای قدرت باشد و کارهایی را که دولت می کند و همین طور کارهایی را که در وزارتخانه ها می شود و کارهایی که در استان ها می شود تحت نظر باشد و مجلس بازخواست کند از اینها، بخواهد اینها را و اگر خطا کردند استیضاح بکند تا کار را درست انجام بدهند. ...

این اشخاصی که انقلابی نیستند باید در رأس وزارتخانه ها نباشند و آقای بنی صدر امثال اینها را معرفی به مجلس نکند و اگر کرد، مجلس رد بکند و هیچ اعتنا نکند؛ الّا آنکه وزیری باشد که کارآمد باشد، اسلامی باشد، مسامحه کار نباشد، انقلابی باشد. ...

ما چقدر سیلی از این ملیت خوردیم. من نمی خواهم بگویم در زمان ملیت، در زمانی که این همه از او تعریف می کنند چه سیلی به ما زد آن آدم. ... بروند کنار اینها، بروند گم بشوند اینها. اینها منحل باید باشد، ما از اینها ضربه دیده ایم. ... ما اسلام را می خواهیم، غیراسلام را نمی خواهیم... اگر در وزارتخانه ها، اگر در جایی احکام اسلام بخواهد جاری نشود، ما درِ وزارتخانه را می بندیم. ...»(۱)

ضمیمه دوم گزارش۱۳: بخش دیگری از اطلاعیه شماره۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام

در بخش دیگری از اطلاعیه شماره۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام آمده است: «با اشغال لانه جاسوسی و گروگان گیری که بعداً مشخص گردید که این مرکز حکومت امریکا در ایران پس از پیروزی انقلاب هم به دلیل مسامحه کاری ها و اتخاذ شیوه های مخالف خط امام هنوز به قوت خود باقی بوده، سرنخ همه توطئه ها و طرح های خائنانه به دست آمد و حتی غائله کردستان برای مدتی فروکش کرد و انقلاب شور زایدالوصف اولیه خود را بازیافت و دولت غیرانقلابی که فاقد هرگونه خصلت انقلابی بود، در مقابل شتاب انقلاب تاب توان نیاورد و سقوط کرد و به فرموده امام، انقلاب بزرگ تر از انقلاب اول که مواجهه مستقیم با شیطان بزرگ بود، آغاز گردید. ولی با کمال تأسف باید بگوییم که باز با دولت و وزرا و مسئولینی سروکار داشتیم که اکثر فاقد روحیه انقلابی و در مواردی با خصلت های ضدانقلابی اجازه دادند کسانی که به نفع امریکا و در خدمت امریکا بودند، همچون میناچی بر سر حساس ترین پست های این مملکت، یعنی وزارت ارشاد باقی بمانند. مگر این آقای میناچی از درون دولت موقت تا این لحظه که امام از عملکرد آنها این چنین ناراحت اند بر سر کار باقی هستند، برای ما چه کرد؟... آیا چنین فردی لیاقت این را داشت و دارد که چنین پست حساس را در دست داشته باشد؟ و پس از افشای شخصیتش توسط اسناد لانه جاسوسی، کوچک ترین ترتیب اثری داده نشود و حتی به دفاع بی مورد از او

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۴/۱۳۵۹، ص۱۲.

برخیزند؟ همچنان که اخیراً از خسرو قشقایی این فئودال وابسته به سیا که مجلس شورای اسلامی او را به جرم وابستگی اش برای همیشه از سمت محترم نمایندگی خلع کرده، دفاع کردند. کدام وزارتخانه ما پس از گذشت نزدیک به دو سال، اسلامی است و در طول این مدت همه کار می شد انجام داد. ...

آیا این سفارتخانه های ایران در خارج که به فرموده امام هرکدام محلی است برای فساد، هرجا سر بزنی کارشان چیزی جز خوردوخوراک و فساد و فحشا نیست، به نفع اسلام و زیبنده انقلاب اسلامی است؟... و آیا با چه اطلاعاتی، وزیر امور خارجه، دانشجویان جوان و مسلمان ایرانی که سفارتخانه ایران در پاریس را به اشغال انقلابی خود درآوردند تا آنجا را از لوث وجود طرف داران بختیار خیانتکار پاک کنند، حمله می کنند، آن دلسوختگان را ضدانقلاب می دانند و از پلیس فرانسه تقاضای حمله و دستگیری شان را می نمایند، چگونه تحمل کند افرادی را که به عشق دلسوزی از اسلام و انقلاب ایران، جان خود را بر کف نهاده و کمر همت برای قتل بختیار(۱) توطئه گر بسته اند، افرادی توطئه گر و ضدانقلاب بدانند؟ اصولاً در انقلاب اسلامی ما همان طوری که امام امت بارها فرمودند که: شهیدانمان در میدان شهادت شعار نه شرقی نه غربی، جمهوری اسلامی را فریاد زدند، مع الوصف، در زمانی که امام، امریکا را شیطان بزرگ و دشمن اصلی می دانند، در زمانی که در جنگ رویاروی با این آدم خوار به سر می بریم، می بینیم وزیر امور خارجه آن چنان موضعی دربرابر شرق، آن هم نه به خاطر شناخت مکتبی، می گیرد که پنداری ما امروز با امریکا هیچ خصومتی نداریم و این همه توطئه جنایت ازجانب این جهان خوار پلید صورت نمی گیرد و گویی می توان برای مقابله با شرق، با شیطان بزرگ کنار آمد. ... این ننگ را ما چگونه تحمل کنیم که وزیر امور خارجه ایران در خارج ایران بگوید اصولاً ما را دلیلی بر مبارزه با عقاید سیاسی قاتلان هزاران شهید ایران، یعنی شاه جنایتکار و بختیار مزدور بیگانه نیست. پس رسالت مبارزه با این جرثومه های فساد با کیست؟...

تا کی باید صبر کنیم به این امید که روزی سیطره این افکار غربی و این دلباختگان غرب جنایتکار بر این مملکت از بین برود؟ شما ای مسئولینی که دست اندرکار تشکیل دولت آینده هستید، از مسامحه کاری و محافظه کاری و به شیوه های غیرانقلابی عمل کردن دست بردارید که این شیوه دولتمردان موقت بود که محکوم و ثمری جز رشد ضدانقلاب در مناطق مختلف کشور و در دستگاه های حکومتی نداشت. ... امروز روز احیای مجدد و هرچه بیشتر سپاه پاسداران، دادگاه های انقلاب، جهاد سازندگی و کمیته ها می باشد و همه این ارگان های انقلابی باید به قوت خود مانند روز نخستین باقی بمانند و نیروهای ملت مستضعف در خط امام و فعال و جوان، حکومت را در دست گیرند که حکومت از آن آنان است...»(۲)

ضمیمه گزارش۱۴: نامه بنی صدر به امام و پاسخ ایشان به نقل از صحیفه امام

«نامه [به آقای بنی صدر (رد پیشنهاد نخست وزیری آقای سیداحمد خمینی)]

زمان: ۱ مرداد ۱۳۵۹/ ۱۰ رمضان ۱۴۰۰

مکان: تهران، جماران

موضوع: پیشنهاد پست نخست وزیری به آقای سیداحمد خمینی

مخاطب: بنی صدر، ابوالحسن (رئیس جمهور)

[بسمه تعالی. حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی به عرض می رساند، در اوضاع و احوال فعلی و باتوجه به اینکه جامعه ما جامعه جوانی است و هیجان مثبت کار برای قراردادن کشور در خط تولید

۱- دربارهٔ تهاجم به بختیار و بازتاب آن به روزشمار **۲/۵/۱۳۵۹** رجوع کنید.

۲- روزنامه کیهان، **۲/۵/۱۳۵۹**، ص۱۴.

و فعالیت، جنبه معنوی و هیجان آفرین را جنبه اصلی می گرداند، حاج احمدآقا یکی از مناسب ترین اشخاص برای تصدی نخست وزیری است. درصورتی که موافقت فرمایید عین صواب است.

ابوالحسن بنی صدر].

بسمه تعالی

بنا ندارم اشخاص منسوب به من متصدی این امور شود. احمد، خدمتگزار ملت است و در این مرحله با آزادی بهتر می تواند خدمت کند. والسلام علیکم.

روح الله الموسوی الخمینی»(۱)

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، ص۵۶.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲ مرداد ۱۳۵۹ ۱۱ رمضان ۱۴۰۰ ۲۴ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

در ادامهٔ ایجاد و تشدید روزافزون مناقشات سیاسی میان ایران و عراق ازسوی مقامات عراقی، امروز «برای اولین مرتبه یک مقام بلندمرتبهٔ دولت عراق اعدام آیت الله (سید)محمدباقر صدر را که پنج ماه پیش صورت گرفت، تأیید کرد.»(۱) بخش فارسی رادیو لندن ضمن اعلام این خبر، افزود: «آیت الله محمدباقر صدر از نزدیکان آیت الله خمینی بود.» فرمانـدار نجف به رابرت فیتز خبرنگار تایمز، گفت: «آیت الله محمدباقر صدر به اتهام خیانت و توطئه برعلیه رژیم عراق و حفظ رابطه اش با آیت الله خمینی محکوم و اعدام شد.» وی افزود: «مقامات عراق جسد آیت الله محمدباقر صدر را تحویل بستگانش داده اند تا در گورستان وادی السلام به خاک سپرده شود.»(۲)

ازسوی دیگر، حواشی این مناقشات در میان طرف داران دو کشور ایران و عراق در بیروت، همچنان ادامه دارد. ازجمله «ریاض طه رئیس سندیکای مطبوعات لبنان، به هنگام عبور از غرب بیروت در اتومبیل خود هدف گلوله قرار گرفت و به قتل رسید.» خبرگزاری فرانسه دراین باره می افزاید: «ریاض طه از لبنانی های شیعه و طرف دار انقلاب اسلامی ایران بود. ناظران سیاسی اظهار عقیده می کنند که وی توسط عوامل بعث عراق به قتل رسیده است.»(۳)

آیت‌الله سیدمحمدباقر صدر

محور دیگر مناقشات در روابط سیاسی، ادامهٔ بحران اخراج دسته جمعی افراد ایرانی الاصل از کشور عراق به سوی مرزهای ایران می باشد. دراین خصوص، روابط عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در اطلاعیه ای

۱- ضمیمه دارد؛ یادآوری نحوهٔ اعلام شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر.

۲- خبرگزاری پارس نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، ۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۹، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیروت.

اعلام کرد که تاکنون ۶۴۲,۳۸ نفر از عراق رانـده و از مرزهای مختلف وارد کشور شـده اند. بنا بر این اطلاعیه و برابر اعلام ادارهٔ مرزبانی ژانـدارمری، آمـار رانـده شـدگان از عراق از بـدو درگیری هـا تـاکنون از مرزهـای غربی کشور، بـدین شـرح است: ۱. از مرز قصرشـیرین ۵۳۴,۱۲ نفر؛ ۲. از مرز سومار ۲۷۴,۱۶ نفر؛ ۳. از مرز مهران ۶۱۶۰ نفر؛ ۴. از مرز دهلران ۳۶۷۴ نفر.(۱)

در همین حال افزایش روزافزون تبلیغات رسانه های عراق علیه مقامات بلندپایهٔ ایران و تیره جلوه دادن اوضاع داخلی نظام نوپای جمهوری اسـلامی ایران، همچنـان ادامه دارد. ازجمله روزنامهٔ الثوره، ارگـان حزب بعث عراق در مقاله ای با عنوان "رژیم [امام] خمینی تا چه وقت می تواند دربرابر وخامت اوضاع ایران پایداری نماید؟" می نویسد:

«از بررسـی اوضـاع در ایران چنین برمی آیـد که رژیم [امـام] خمینی علی رغم گـذشت بیش از ۱۷ ماه از رانـدن شاه، دیگر قـدرت این را نـدارد که زمام امور را به دست بگیرد و امور مملکتی را در جهتی که امنیت و ثبات را برای خلق های ایران تضـمین نمایـد، سوق دهد. ... یـک نگرش پویا به کلیـهٔ جنبه های زنـدگی طی چنـد ماه گذشـته به اثبات می رسانـد که آینـدهٔ ایران تارتر و وخیم تر از گذشـته خواهد بود.»(۲)

۱

حملات ایذایی و آتشباری عراق در نوار مرزی غرب کشور، امروز چشمگیر بود.

گزارش هـای رسـیده از منطقه نشان می دهـد که درپی درگیری ها و حملات چنـد روز گذشـتهٔ توپخانـهٔ عراق به نفت شـهر، این شـهر از سکنه خـالی شـده است و اینـک فقط نیروهای ارتش، سپاه و ژانـدارمری در این منطقه برای دفاع در مقابل حملات عراق مسـتقر هسـتند. بخشـدار و رئیس شـهربانی نفت شـهر گفتند: حتی قصابی ها و نانوایی ها تعطیل شده و اهالی نفت شـهر به شـهرهای دیگر مهاجرت کرده اند.

علاوه براین، از ساعت ۱۲ امروز، مجـدداً نوار مرزی قصرشـیرین، سومار و نفت شـهر هدف آتش توپخانه و خمپاره اندازهای ارتش عراق قرار گرفت. عراق حملات خود را از ساعت ۶ بعدازظهر به مرز باویسی، تیله کوه، ازگله و گرده نو کشاند و از این ساعت تمام این مناطق زیر آتش توپخانهٔ عراق قرار داشت.(۳)

در منطقـهٔ قصرشـیرین همچنین در سـاعت ۲۰، منطقـهٔ مرزی خـانه شـور هـدف حملـه عوامـل داخلی عراق (مهاجمـان) قرار گرفـت که به درگیری با پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد انجامید. یک مین نیز در جادهٔ شورتپه کشف و خنثی شد.(۴)

شب هنگام نیز پاسـگاه های قلعه سـفید و پرویز با توپ های دورزن عراق هدف قرار گرفتند که در قلعه سفید براثر ترکش توپ به یکی از سنگرها یک سرباز ایرانی زخمی شد. این درگیری ها تا صبح ادامه یافت.(۵)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۲۸، تاریـخ ۳/۵/۱۳۵۹، صص ۱۶ و ۱۷، رادیو بغـداد (فارسـی)، سـاعت ۱۳، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۵- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۱

در استان خوزستان، درپی تحرکات اخیر مرزی نیروهای عراق و عوامل وابسته به آن، شورای فرماندهان سپاه استان خوزستان در جلسهٔ امروز خود ضمن بررسی این تحرکات و ناهماهنگی هایی که در امر مرزداری میان نیروهای مرزی سپاه وجود دارد، تصمیم گرفت که "واحد مرزبانی" را زیر نظر (دفتر) هماهنگی استان خوزستان تشکیل دهد. در این جلسه همچنین مقرر شد سپاه با همکاری و مساعدت استانداری خوزستان پاسگاه های مرزی مستقلی را بسازد. آن گاه موضوع اعزام نیرو به مرز و تقاضای دفتر هماهنگی مناطق مرکز درمورد اعزام نیرو به کردستان مطرح شد که پس از صحبت هایی دراین مورد قرار شد نیروهای بسیج به مرز سوسنگرد و نیروهای کادر به کردستان اعزام شوند. مسئلهٔ کمبود سلاح نیز یکی از موضوعات مطرح شده در این جلسه بود که علت آن، ضعف مرکز عنوان و قرار شد که ازطرف فرماندهان سپاه استان دراین باره قطعنامه ای تهیه و برای سپاه مرکز ارسال گردد.(۱)

۲

امروز هم نظیر روزهای گذشته، تحرکات ایذایی مسلحانه در برخی مناطق غرب و شمال غرب کشور ادامه یافت. ازجمله:

به گزارش لشکر۱۶ زرهی: «در منطقهٔ دیواندره و حومه، عناصر ضدانقلاب اقدام به نقل وانتقال های جدیدی نموده و سلاح های مختلف به خصوص کلاشینکف در منطقه توزیع گردیده است.» در هامش این پیام، از نیروهای مستقر در زنجان و سنندج درخواست پاک سازی مجدد منطقه شده است.(۲)

گزارش شهربانی کرمانشاه نیز حاکی است افراد حزب دمکرات در جادهٔ باینگان مستقر شده و به روستاییان ابلاغ کرده اند هرچه زودتر محصولات را جمع آوری کنند، چون آنها قصد دارند با دولت وارد جنگ شوند. طبق همین گزارش، کومه له نیز به افراد خود اخطار کرده است که خود را تصفیه کنند و افراد مسلمان در کومه له به حزب دمکرات ملحق شوند؛ در غیر این صورت با اینها مبارزهٔ مسلحانه خواهند کرد(۳)

در پاوه شب هنگام، فرماندار این شهر اعلام کرد: «شب جمعه (امشب) از ساعت ۲۰ تا ۲ بامداد، در گردنهٔ مزیدی بین نیروهای خودی و مهاجمین مسلح، درگیری روی داد.» به گفته فرماندار پاوه، در این درگیری به نیروهای ارتش و پاسدار آسیبی وارد نیامده است.(۴)

دراین حال، نیروهای مسلح خودی، در مقابله با تحرکات و عملیات عناصر مسلح ضدانقلاب با کمبودها و ناهماهنگی هایی مواجه هستند؛ ازجمله در گزارش واحد عملیات سپاه سنندج آمده است: «به علت نداشتن تأمین، جادهٔ مریوان که به طول ۱۳۰ کیلومتر است و فعلاً تأمین ۴۵ کیلومتر آن برقرار شده است، ولی به علت نداشتن نیرو و تدارکات نتوانسته ایم تأمین بقیهٔ جاده را برقرار سازیم.»(۵)

۱- سند شمارهٔ ۱۱۵۶۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صورت جلسهٔ فرماندهان سپاه استان خوزستان، ۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شمارهٔ ۵۶۳۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۴۹، ۲/۵/۱۳۵۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا؛ و - سند شمارهٔ ۱۱۴۹۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۵۰، ۲/۵/۱۳۵۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب.

۳- سند شمارهٔ ۵۶۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۱۹۱، ۲/۵/۱۳۵۹، از وزارت کشور به نخست وزیری (دفتر امور انقلاب).

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۵- سند شمارهٔ ۵۶۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۸۷، ۲/۵/۱۳۵۹، گزارش سپاه سنندج به عملیات سپاه مرکز.

ناهماهنگی در میان نیروهای خودی به اشکال دیگر نیز ظاهر می شود؛ مثلاً: «برابر گزارش لشکر۱۶ مستند به گزارش تیپ۲ مستقر در دیواندره، در ساعت ۸ روز ۲/۵/۵۹ دراثر برخوردی که بین پیشمرگان مسلمان کرد شاخهٔ دیواندره با مهاجمین صورت گرفت، منجر به کشته شدن یک کودک و زخمی شدن کودک دیگری شده است.» در هامش این پیام ضمن پیگیری جریان واقعه از سپاه زنجان، مراتب ازسوی فرمانده عملیات سپاه، تأیید شده و از قول وی آمده است که پیشمرگان مسلمان کرد اصلاً به حرف سپاه و ارتش توجه ندارند و حتی برای یک گرگ، چند تیر حرام می کنند.(۱)

۱

وضعیت امنیتی استان آذربایجان غربی همچنان بی ثبات است و امور عمرانی در آن یا معطل مانده است یا به کندی پیش می رود. دراین باره نمایندهٔ ارومیه در مجلس شورای اسلامی، غلامرضا حسنی که اولین ناطق پیش از دستور امروز در مجلس بود، با اشاره به مشکلات منطقهٔ خود، گفت: «غرب کشور از هر چیزی بیشتر نیاز مبرمی به تأمین امنیت منطقه داشته و دارد.» وی آن گاه پیشنهادهای خود را به شرح زیر به مجلس ارائه کرد:

«۱. هرچه زودتر شهرهای مهاباد، بوکان، سردشت و پیرانشهر و حومه های آن به وسیلهٔ ارتش و سپاه و کمیته های رزمنده و مقاوم آذربایجان غربی به تصرف کامل درآید. ۲. پس از تأمین امنیت منطقه، تأسیس سدهای مختلف (به اجرا درآید.) ۳. تعیین نرخ های معین برای خرید محصولات کشاورزان توسط دولت و مجلس شورای اسلامی، تا سطح تولید بالا رود. ۴. دایر و معمورکردن اراضی بایر و موات استان آذربایجان غربی مطابق اصل ۴۵ و بند ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی.»(۲)

ناطق بعدی کامل عابدین زاده نمایندهٔ خوی بود که در اظهارات خود باتوجه به مسائل امنیتی منطقهٔ خود گفت: «پاسداران و کمیته ها امید دل ما هستند، اما ارتش وسایل کافی نظامی در اختیار اینها نمی گذارند و برادران سپاهی ما آن چنان که شایسته است اصول نظامی را یاد بگیرند، به آنها یاد نمی دهند و بیخود شهید می شوند.» وی افزود: «طوماری ازجانب اهالی خوی به دست من رسیده است که در آن خواستار انحلال سازمان ها و احزاب غیراسلامی که بر علیه جمهوری اسلامی توطئه می کنند، شده بودند. ازجمله سازمان به اصطلاح مجاهدین خلق [منافقین] و به اصطلاح چریک های فدایی و جبههٔ ملی (این عشرتکدهٔ سیاسی سرمایه داران و خوانین و تمام شاخه های منشعب از آن) و همین طور حزب توده.»(۳)

نبود امنیت کامل در مناطق آزادشده نیز گاه مشکلاتی را در سطح برخی شهرها به وجود می آورد. ازجمله باتوجه به وضعیت فوق العادهٔ میاندوآب، به دستور فرماندار، اداره آموزش وپرورش این شهر از امروز به مدت نامعلومی تعطیل شد. بهرنگ فرماندار میاندوآب، با اشاره به لغو امتحان آخر سال هنرستان فنی این شهر و پاسخ گونبودن ادارهٔ آموزش وپرورش دراین باره، گفت: «باتوجه به اینکه در آموزش وپرورش میاندوآب هیچ فردی قدرت جواب گویی

۱- سند شمارهٔ ۵۶۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۵۳ ، ۵/۵/۱۳۵۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۲۷۷.

۳- همان، ص۲۷۸.

به خواسته های هنرجویان را نـدارد، علی هـذا دسـتور داده شد این اداره تا اعلام نتیجهٔ قطعی ازسوی مسـئولان آموزش وپرورش به حالت تعطیـل درآیـد.» وی افزود: «یکی از مسـئولان آموزش وپرورش اسـتان، هنرجویـان را از امتحانات محروم کرده، ولی من به عنوان مسـئول امنیـتی منطقـه اعلاـم می کنم که این منطقه حـالت فـوق العـاده دارد و احتمـال می رود درگیری هـایی به وجـود آیـد و به همین خـاطر به مسئولان استان هشدار می دهم که در ناآرامی های احتمالی مسئول خواهند بود.»(۱)

۱

وضـعیت خاص کنونی یعنی آزادی های بی حد و حصـر و لجام گسـیختهٔ حاکم بر جامعهٔ انقلابی و گروه های سیاسـی مختلف، رفتارهای خـارج از قانون جریان های مختلف (موافق و مخالف نظام) را در پی دارد، دراین میان، دادگاه های انقلاب نقشـی تعیین کننـده یافته انـد. موارد زیر، مربوط به کرمان، قم و تبریز، امروز در مطبوعات بروز داشت.

شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس از کرمان، چنین نوشته است:

«درپی انتشار مقاله ای توسط خانم اعظم طالقانی، نمایندهٔ مجلس شورای اسلامی، در روزنامه های عصر تهران مورخ ۲۹/۴/۵۹ که طی آن نویسـنده به حکم دادگاه انقلاب اسـلامی کرمان مبنی بر سـنگسار چنـد متهم، اعتراض کرده بود، دادسـرای انقلاب اسـلامی کرمان دیروز نسـبت به نامبرده اعلام جرم کرد. در این اعلام جرم که متن آن برای حجت الاسـلام والمسـلمین هاشـمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسـلامی و حجت الاسـلام محمـدعلی موحـدی نمایندهٔ مردم کرمان در مجلس شورای اسـلامی ارسال گردیده، بازپرس دادسـرای انقلاب اسـلامی کرمـان به آیت الله قدوسـی دادسـتان کـل انقلاـب نیـابت داده است که خـانم اعظم طالقـانی را برای تحقیق احضـار و نتیجه را به دادسرای انقلاب اسلامی کرمان اطلاع دهند.»(۲) در نامهٔ بازپرس دادسرای انقلاب اسلامی کرمان آمده است:

«چون خانم اعظم طالقانی به اتهام اهانت به دادگاه انقلاب اسـلامی کرمان و ریاست دادگاه و اعضای آن و توهین به احکام اسلام و ایراد و اجرای حـدود ازطریق مقـاله ای که در روزنـامه های یکشـنبه ۲۹ تیرماه ۵۹ کیهـان و اطلاعـات به چاپ رسـیده و نتیجتاً تحریک عوامل ضـدانقلابی و تهدید مسئولان امر، تحت تعقیب این دادسـرا قرار گرفت، به جناب عالی نیابت داده می شود نامبرده را احضار و درصورت عدم حضور، با رعایت مقررات شرعی، جلب و پس از انجام تحقیقات لازم، نتیجه را به این دادسرا اعلام نمایید.»(۳)

روزنـامه کیهـان نیز در شـماره امروز خبر داد: «دادگـاه انقلاـب اسـلامی قم در نـامه ای به حجت الاسـلام قدوسـی دادسـتان کـل انقلاب، کارشـکنی عـده ای غیرمسـئول دربارهٔ احضار فرمانـدار قم به دادگاه را محکوم کرد و اعلام داشت که درصورت عدم حضور فرماندار قم در دادگـاه انقلاـب، کـادر این دادگاه از حضور در سر کار خودداری خواهـد کرد.» در این نامه آمـده است: «پیرو شـکایاتی که از آقای فرماندار قم به دادسرای انقلاب شهر قم واصل شده و به دنبال ملاحظهٔ آشفتگی و اعمال

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۵.

ضـدانقلاب که در محیط ادارات و سـطح شـهر مقـدس قم پایگاه خون و انقلاب، مشاهـده و گزارش شده است، دادسـرا و دادگاه انقلاب اسـلامی قم بر خود لاـزم دانست تـا به عنوان وظیفـۀ انقلاـبی خویش خصوصـاً بـاتوجه به فرمایشـات اخیر رهبر کبیر انقلاـب حضـرت امام خمینی مدظله العالی، فرماندار را که مسـئول سامان دادن به اوضاع شـهر و ادارات است به دادسـرا دعوت کند تا توضیحات لازم را بدهد. متأسـفانه بعضـی مقامات غیرمسـئول مانع از حضور نامبرده گردیده اند. انتظار آنکه شورای عالی قضایی و دادسـتانی کل انقلاب اسـلامی مسئله را رسیدگی و پیگیری کننـد تا اسـتقلال قوۀ قضایی در حکومت اسـلامی محفوظ بماند و روابط به جای ضوابط شـرعی حکم فرما نباشد.»(۱)

دادگاه انقلاب اسلامی تبریز نیز اطلاعیه ای صادر کرد که در آن آمده است:

«اخیراً مشاهـده می شود که بعضـی از گروه های فرصت طلب در لفافۀ حمایت از خلق با عنوان کردن بحث آزاد اقـدام به تجمع در معابر عمومی و چهارراه ها کرده و ایجاد تشـنج و هرج ومرج می نماینـد؛ لـذا دادگاه انقلاب اسـلامی تبریز در این شـرایط حساس که ابرقدرت های شـرق و غرب درصدد ضربه زدن به انقلاب خونبار اسلامی می باشند شدیداً اخطار می نماید که از تجمع و سد معبر خودداری کرده و درصورت تکرار، مسئولیت هرگونه تشنج و زدوخوردها متوجه عاملین بوده و قاطعانه مجازات خواهند شد.»(۲)

۱

در ادامـۀ محاکمه و مجازات عاملان کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته،(۳) دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، ۲۰ نفر دیگر را به جرم شرکت در کودتای اخیر، به اعـدام محکوم کرد و این حکم سـحرگاه امروز به اجرا درآمـد. در اطلاعیۀ دادگاه انقلاب اسـلامی مرکز ضـمن ذکر اسامی اعـدام شـدگان آمـده است که این عـده: «به جرم توطئه و کودتا علیه جمهوری اسـلامی و نقشـۀ بمباران منزل امام و مناطق حساس تهران، باغی بر حکومت اسلامی تشخیص داده شده و به اعدام محکوم گردیدند.»(۴)

بخش فارسی رادیو لندن در گفتاری درباره اعدام ۲۰ کودتاچی گفت:

«با اعـدام این عده، تعداد کودتاگرانی که اعدام شده اند به ۲۵ تن می رسد. ... این ۲۰ تن و همچنین ۵ نفری که قبلاً اعدام شده اند یا در نیروی زمینی و نیروی هوایی به خدمت اشتغال داشتند و یا از نظامیان بازنشستۀ این دو نیرو بودند. هنوز روشن نیست که چند نفر توطئه گر دیگر محاکمه خواهند شد، ولی سرلشـکر مهدیون که یکی از بانیان اصـلی طرح کودتا معرفی شده است هنوز دربرابر دادگاه حاضر نشده است. بعد از کشف طرح کودتا، طبق گفته، بیش از ۳۰۰ نفر بازداشت شده اند.»(۵)

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۳- شرح این کودتا مربوط به کتاب هشتم روز شمار جنگ ایران و عراق، می باشد.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

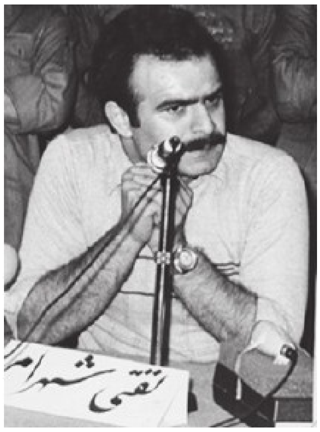
۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

نکته قابل ملاحظه اینکه، محمـدتقی شـهرام نیز همراه این عـده به اعـدام محکوم و تیرباران شد.(۱) در اطلاعیـهٔ دادگاه انقلاب دربارهٔ وی آمده است:

«محمدتقی شـهرام به جرم به شهادت رساندن فرزندان دلیر اسلام مجید شریف واقفی و علی میرزا جعفر علاف و جواد سعیدی و مضروب کردن شـهید صـمدیه لباف که منجر به شـهادت نامبرده گردیـد، چون این مجاهـدین شـهید حاضـر نشدنـد دست از عقیـدهٔ اسـلامی خود بردارند، هدف ترور ناجوانمردانهٔ آقای تقی شـهرام قرار گرفتند که حتی هیچ یک از سازمان های همفکر و همیاران حاضـر نشدند صـحه روی این اعمال جنایتکارانه و هولناک بگذارنـد؛ لذا دادگاه انقلاب اسـلامی مرکز این وارث خون شـهیدان، نامبرده را مفسدفی الارض و مهلک نسل تشخیص داده و به اعدام محکوم نمود.»(۲)

دربـارهٔ محاکمـهٔ تقی شـهرام، هفته نامـهٔ کـار، ارگان سراسـری سازمان چریک های فـدایی خلق ایران (اکثریت)، پیامی منتشـر کرد که در بخشـی از آن آمـده است: «... شـهرام یکی از رهبران جریـانی بود که به دنبـال انشـعاب در سازمـان مجاهـدین خلق [منافقین] در سال ۵۴، موجب شـهادت چنـد تن از اعضـای این سازمـان شـد. سازمان ما همان گونه که در آن زمان و بارها پس از آن اعلام داشت، اتخاذ چنین شیوه و روش هـایی را در صف نیروهـای انقلابی به زیان جنبش کمونیستی و وحـدت نیروهای انقلاب دانسته و قویاً محکوم ساخته است. ...» این سازمـان سپس در ادامـهٔ این پیـام به شـدت به دادگـاه محاکمـهٔ تقی شـهرام حمله کرد و آن را "موجب اعتبـار کودتاچیان و سایر عوامل امپریالیسم" دانست.»(۳)

۱

محمدتقی شهرام

درپی اظهـارات صـادق قطب زاده وزیر امور خـارجه، دربـاره مـاجرای ترور ناموفق شاپور بختیار(۴)* و واکنش خشـمگینانه برخی محافل انقلابی علیه این گونه سـخنان، امروز آیت الله بهشتی رئیس دیوان عـالی کشور، عضو شورای انقلاب و دبیرکل حزب جمهوری اسـلامی که از مهم ترین عناصـر شـاخص حـاکمیت است، به ارائه نوعی توضـیح پرداخت که ازسویی احساسـات و رفتار انقلابی را تخطئه نکنـد و ازطرفی شئونات رسمی کنونی نظام را نیز حفظ کند.

۱- ضـمیمه دارد؛ معرفی تقی شـهرام؛ عضو مؤثر مرکزیت سازمـان مجاهـدین خلق(منـافقین) در امر تغییر مواضع ایـدئولوژیک سازمـان به مارکسیسم و تصفیه های خونین درون سازمانی مربوط به این کار.
۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر

۳- هفته نامۀ کار، ارگان سراسری سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، سال دوم، ۸/۵/۱۳۵۹، صص۱۲ و ۱۹.

۴- * ضمیمه دارد؛ درباره ترور ناموفق بختیار و برخی تبعات و بازتاب های آن.

وی در مصاحبهٔ مطبوعاتی امروز خود، درمورد اظهارنظر قطب زاده درباره حمله به مقر بختیار در فرانسه چنین گفت: «سخنان اخیر وزیر امور خارجه درمورد اعدام انقلابی بختیار یک اظهارنظر شخصی بود و قبلاً در شورای انقلاب مطرح نشده، بنابراین قاعدتاً نمی تواند نظر شورای انقلاب باشد.» ایشان در پاسخ به این سؤال که اگر یک گروه اسلامی تشکیل بشود برای ازبین بردن ائمهٔ کفر، ازنظر اسلامی چه صورتی پیدا می کند، گفت: «ازنظر اسلامی این به خودی خود هیچ اشکالی ندارد، ولی چون الآن حکومت اسلامی داریم این گروه ها کارشان باید دررابطه با شاخه ای از رهبری قرار بگیرد و آن شاخه از رهبری به جوانب کار توجه کند و اصولاً مسئله این است که این باید با رهبری کل انقلاب باشد.»

دکتر بهشتی در پاسخ به این سؤال که «باتوجه به دخالت بختیار در کودتای شوم اخیر آیا احتمال قطع رابطه با فرانسه می رود؟» اظهار کرد: «به هرحال دادگاه بختیار را غیاباً مورد محاکمه قرار می دهد و رأی خود را صادر می کند و پس از صدور رأی، به تقاضای دادگاه، موضوع استرداد بختیار مطرح می شود و اصولاً ـ پس از محاکمات اخیر که تمام دلایل وقوع جرم او مشخص تر شد، بعداً دادگاه دراین زمینه نظر خواهد داد.»(۱)

شاپور بختیار: منافع مشترکی مابین افکار من و دولت عراق وجود دارد.

از سوی دیگر، شاپور بختیار که تحت حفاظت شدید پلیس فرانسه، از مهلکهٔ چند روز پیش جان سالم به در برده است، در تلویزیون بی بی سی درخصوص قتل علی اکبر طباطبایی در روز گذشته و نیز دربارهٔ سوءقصد به جان خود در پاریس، سخن گفت. وی همچنین در مصاحبهٔ دیگری با برنامهٔ فارسی رادیو بی بی سی در پاسخ به این سؤال که آیا فکر می کند به دنبال سوءقصد به جان وی، دولت فرانسه ممکن است از وی بخواهد فعالیت های سیاسی خود را متوقف سازد یا فرانسه را ترک کند، گفت: «دولت فرانسه یک چنین چیزی را از وی نخواسته است و به نظر محتمل نمی رسد که چنین کند، گو اینکه وی برای اینکه جان کسان دیگر را به خطر نیندازد درصدد است به خانهٔ امن تری نقل مکان کند.»(۲) وی نقش خود را در طرح کودتای اخیر قبول نکرد، اما دربارهٔ اقدام کودتاگران گفت: «این طغیان همیشه در جست وجوی یک رهبر یا یک نقطهٔ اتکاست. چون من این افتخار را دارم که همان طوری که با رژیم سابق مخالفت کرده ام، همان روز اول به آقای خمینی هم "نه" گفتم... همه جا این طغیان ها و این عصیان ها پولاریزه می شد دور اسم من. اما من ازنظر سازمانی با هیچ کدام از اینها ارتباط نداشتم.»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۹، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۲۰، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۳۵۹/۵/۲.

بختیار درمورد رابطهٔ خود با عراق و در پاسخ این سؤال که آیا عراقی ها به شما قولی داده اند، گفت: «من قولی از هیچ کس نمی خواهم، ولی منافع مشترکی هست مابین افکاری که من دارم و دولت عراق (دارد)؛ ما هر دو مخالف رژیم [امام] خمینی هستیم به همان دلایلی که مدت های قبل تاکنون من بیان کرده ام.»(۱)

مقامات فرانسه نیز درمورد ترورهای اخیر در این کشور عکس العمل نسبتاً شدیدی نشان دادند. ازجمله والری ژیسکاردستن، رئیس جمهور فرانسه، اظهار کرده است که باوجود افزایش اخیر عملیات تروریستی در فرانسه، این کشور همچنان به صورت مأمنی جهت پناهندگان سیاسی خواهد ماند. وی همچنین در بیانیه ای که به دنبال جلسات هفتگی کابینهٔ فرانسه انتشار یافته، اخطار کرده است که با چریک هایی که قصد داشته باشند فرانسه را به صورت یک پایگاه خود درآورند، با شدت هرچه تمام تر برخورد خواهد شد. رئیس جمهور فرانسه سوءقصد هفتهٔ گذشته به جان دکتر بختیار در پاریس و همچنین ترور دکتر بیطار نخست وزیر پیشین سوریه را اعمال غیرقابل قبولی خواند. در بیانیهٔ دیگری آقای کریستیان بونه، وزیر کشور فرانسه گفته است که فرانسه، قصد ندارد به صورت پناهگاه تروریست ها درآید.(۲)

در همین حال، نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده نیز در صفحهٔ اول خود با اشاره به اظهارات امروز مقامات قضایی فرانسوی که رسماً اعلام کردند تاکنون به دولت فرانسه هیچ گونه درخواستی مبنی بر استرداد شاپور بختیار نرسیده است، می نویسد: «بنابراین دولت فرانسه از خود سلب مسئولیت می کند و ادامهٔ حضور بختیار را با این اعلام به گردن دولت ایران می اندازد که تاکنون درخواست استرداد نکرده است. باید هرچه زودتر استرداد او را طلب کرد.»(۳)

۱

انتخاب و معرفی نخست وزیر که این روزها به صورت یکی از نقاط حساسِ تقابل و اصطکاک دو جناح حکومتی نظام نوپای اسلامی درآمده است، رایزنی های زیادی را در سطوح بالای نظام درپی دارد. دراین مورد جلال الدین فارسی یکی از افرادی که ازسوی حزب جمهوری اسلامی برای مسئولیت نخست وزیری مطرح شده است، در مصاحبهٔ تلفنی با روزنامهٔ جمهوری اسلامی، دربارهٔ دو خط فکری حاکم بر نظام و نیز پذیرفتن نخست وزیری دولت آقای بنی صدر چنین گفت:

«مسئله از مدت ها پیش ازنظر من منتفی بوده است، به این علت که خط من با خط ایشان تفاوت هایی دارد. ممکن است در این تفاوت ها خط ایشان با خط انقلاب اسلامی و خط امام منطبق تر باشد، ولی به نظر من ممکن است منطبق نباشد. بنابراین، تفاوت هایی در این دو خط وجود دارد و این برای عده ای از مردم محسوس است. ... حتی اگر این خط ما چنین اختلاف فاحشی نداشته باشد، ولی تصوری که برای من و ایشان هست، که دو خط متفاوت داریم، همین باعث می شود نتوانیم همکاری کنیم. مع ذلک در جلسهٔ پریشب حزب که با شرکت اعضای شورای

۱- همان، ص۲۱، رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲/۵/۱۳۵۹.

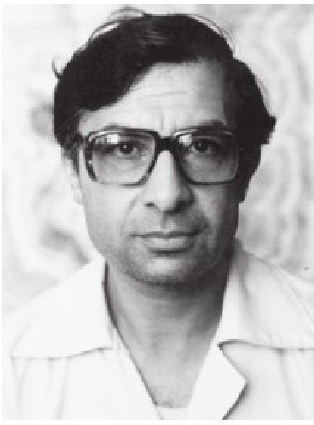
۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۷، تاریخ ۲/۵/۱۳۵۹، ص۵، رادیو لندن، ۱/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، رادیو صدای امریکا، ساعت۷، ۲/۵/۱۳۵۹.

۳- نامهٔ مردم، شمارهٔ ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱.

مرکزی و نمایندگان شهرستان ها تشکیل شد در آن جلسه مسائل دولت آینده و کاندیدای حزب و فراکسیون حزب برای نخست وزیری و دولت مطرح شـد و بااینکه سؤال کردند، من نفی کردم و گفتم خود من به آقای میرسـلیم رأی می دهم؛ ولی وقتی آرا را خواندند ۷۷ نفر به من رأی دادند و آرای دیگران در حدود ۱۰ رأی بود و از من توضـیح خواستند و گفتم مخصوصاً در شرایط فعلی سعی کنیم هرچه می توانیم ازطرف خودمان گـذشت کنیم تا مسـئولان بالای سـطح انقلاب و دولت بتواننـد باهم تفاهم داشـته باشـند و همکاری کننـد و چرخ انقلاب و دولت را با سرعت پیش ببرند؛ به خصوص بعد از امضای میثاق وحدت. از طرفی بایستی این میثاق را اجرا بکنیم باتوجه به اینکه مجلس هم به یـک طرف قضـیه اضـافه شـده است. بنابراین ما از درون مجلس و با هیئت دولت بایستی سـعی کنیم حـداکثر همکاری را با رئیس جمهور داشته باشیم و حتی تا مرز زیرپا گذاشتن اصول پیش برویم و فقط زیرپاگذاشتن اصول را نپذیریم.»

فارسـی در بخش دیگری از مصاحبهٔ خود گفت: «باید رضایت آقای رئیس جمهور را درمورد وزرا و نخست وزیر جلب بکنیم و هر چیزی را که ایشان مایل هسـتند بپـذیریم، اما روش عملی نخست وزیر و هیئت دولت مورد قبول ایشان، نبایـد طوری باشـد که نتوانـد هدف های انقلاب را تحقق بدهد یا به مردم لطمه بزند یعنی اصول مکتب در عمل زیر پا گذاشـته شود، ولی در انتخاب افراد که (با) ایشان می توانند همکاری کنند آن قدر گذشت کنیم که قابل قبول باشد. بنابراین مصلحت ما نیست کسی مثل من را مطرح بکنند، ولی مسئولین تشکیلات حزب در سـطح کشور این موضوع را قبول نکردنـد و تأکیـدشان بر این بود که امام گفته اند (دولت و نخست وزیر) باید انقلابی و قاطع و مکتبی باشد. ...»(۱)

۱

جلال‌الدین فارسی درباره پذیرفتن نخست‌وزیری: مسئله از نظر من منتفی شده است به این علت که خط من با خط ایشان (بنی‌صدر) تفاوت دارد. همین باعث می‌شود نتوانیم همکاری کنیم.

امروز مجلس شورای اسـلامی، به گونه ای بی سابقه، یکی از شلوغ ترین و متشنج ترین جلسات خود را پشت سر گذاشت. جو مجلس آن چنـان غیرعـادی بود که هم ازطرف وکلای مجلس و هم ازطرف تماشـاچی هـا بارهـا به تشـنج کشـیده شـد. جلسهٔ امروز مجلس شورای اسـلامی به ریاست حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی تشکیل شد و ۳ ساعت و ۱۰ دقیقه به طول انجامیـد و در آن اعتبارنامهٔ حسن آیت با ۱۱۴ رأی موافق و ۳۰ رأی مخالف و ۲۶ رأی ممتنع به تصویب رسید.(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۷.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۳.

حسن آیت درپی سخنان احمد سلامتیان در روز قبل،(۱) به دفاع از خود پرداخت و به ادعاهای سلامتیان، چنین پاسخ گفت:

«روزی که جناب سلامتیان به اعتبارنامهٔ من اعتراض کرد بسیاری در داخل مجلس خندیدند و تعجب کردند و همچنین بسیاری در خارج مجلس. من ازجهت خوشحالی که داشتم خندیدم ولی تعجب نکردم؛ خوشحال شدم برای اینکه به مصداق تعرف الأشیاء بأضدادها، من به ضدم شناخته می شدم؛ کسی که خواهیم دید در جبههٔ ملی دوم با شاهپور بختیار و خسرو قشقایی چه در داخل و چه در خارج همکاری داشت؛ در جبههٔ ملی چهارم سال ۱۳۵۷ آن جبههٔ ملی که، امام اخیراً به حدی ناراحت بودند که فرمودند "بروند گم شوند"، هم سخنگو بود و هم معاون؛ و کسی که الآن دفتر به اصطلاح هماهنگی رئیس جمهور و مردم را تشکیل داده و سنجش افکار این دفتر اعلام کرده است که امام خمینی ۴۸٪ طرف دار دارد و دیگری ۶۸٪؛ سنجش افکاری که اعلام کرده بود مسعود رجوی نمایندهٔ اول تا سوم تهران خواهد بود. این چنین فردی با من مخالفت کرد و این باعث افتخار من است. معلوم است ضربتی که من به اینها وارد کردم این ضربت این قدر کاری و مؤثر بوده که آنها را گیج کرده و دیوانه وار دست به هر کاری می زنند، من کراهتی نداشتم این به نفع انقلاب و اسلام است.»

آیت درمورد دو نواری که متن آنها در روزنامه ها منتشر شد، گفت: «آن روزی که اینها آن نوار را با تحریف و با حذف بسیارش که درحال حاضر استخراج شدهٔ آن اینجاست پخش کردند، موضوع را تشبیه کردم به سینما رکس آبادان که شاه مذهبی ها را می خواست بکوبد، ولی مشتی شد بر مغز خود شاه، اینها هم این را به وجود آوردند که حزب (جمهوری اسلامی) را بکوبند و خواهیم دید چه خواهد شد.»

حسن آیت در جلسه امروز مجلس: روزی که جناب سلامتیان به اعتبارنامهٔ من اعتراض کرد خوشحال شدم کسی که در جبههٔ ملی دوم با بختیار و خسرو قشقایی همکاری داشت با من مخالفت کرده است... معلوم است ضربتی که من به اینها وارد کردم کاری و مؤثر بوده است... من از سال ۴۲ تا ۵۰ با بقایی رابطه سیاسی نداشتم، رابطه من با بقایی در سال ۴۰ است که آیت‌الله کاشانی زنده بود.

آیت آن گاه درباره مسئلهٔ کرسی آزاد، به وضع سیاسی سال ۱۳۳۹ اشاره کرد و گفت: «دکتر امینی می خواست وانمود کند که آزادی هست، همان طورکه شاه در آن موقع و مبارزات اخیر می خواست وانمود کند که آزادی هست. برای اینکه ما آنها را رسوا کنیم بایستی تلاش می کردیم که نشان بدهیم آزادی نیست. براین اساس، (روزنامه) اطلاعات کرسی آزادی تشکیل داد. البته یک عده دانشجو هم خودش

۱- در روزشمار **۱/۵/۱۳۵۹**، گزارش آن درج شد.

داشت. ...» دکتر آیت درحالی که یک برگ روزنامهٔ اطلاعات ۲۹ سال پیش را به نمایندگان نشان می داد مطالبی را که از قول وی نوشته شده بود، قرائت کرد. متن قرائت شده به این شرح بود:

«آقای آیت دانشجوی رشتهٔ فوق لیسانس علوم اجتماعی اظهار داشت، "و لا ـ تحسبنّ الذین قتلوا فی سبیل الله..." چند روز دیگر روز شانزدهم آذر است. هشت سال پیش در ایامی به دستور دولت زاهدی برای خیرمقدم نیکسون، ۳ تن از رزمندگان راه آزادی را در صحن مقدس دانشگاه به ضرب گلوله از پای درآوردند، دولت زاهدی مانند سایرین تصور می کرد با شکنجه می شود رستاخیز ملت را توقف [متوقف] کرد ولی بعد از هشت سال می بینیم که نه تنها آن کشتار وحشیانه پیروز نشد، بلکه نیروی جدیدی ایجاد کرد که به نهضت ملی قدرت بخشید. این درسی است که تاریخ به قدرتمندان داده است. جا دارد که به شهدای راه آزادی درود بفرستیم و از کشندگان آنها اظهارتنفر کنیم.»

دکتر آیت سپس تدریس انقلاب سفید را رد کرد و آن را نادرست دانست. وی در ادامهٔ صحبت، دربارهٔ مسئلهٔ پروندهٔ دامغان گفت: «موضوعی که ایشان دلشان می خواست نگویند که عفت عمومی لکه دار شود [نشود]، گفتند که در دامغان آیت، دانش آموز دختری را بوسیده.» دکتر آیت سپس به ذکر فعالیت های خود در دامغان پرداخت و با اشاره به نفوذ متنفذین برای کوتاه کردن دست وی، گفت: «از قبل از عید ساواک تهدید کرد که برایم پرونده می سازند و آبرویم را می برند. بعد از عید که من آمدم دامغان، به گوش می خورد که دانش آموزی که وابسته به ساواک بود گفته بود که من برای اینکه آبروی فلانی را ببرم سر کلاس بین جمع او را خواهم بوسید. این به گوش من رسید و من مراقب بودم. به هرحال او هم نتوانست چنین کاری بکند و چنین اتفاقی هم نیفتاد. اما در شهر شایع کردند و همان موقع نه مردم قبول کردند و نه دبیرها.»

آیت سپس درمورد ماجرای نوار گفت:

«مردم یک روز صبح از خواب بیدار شدند و دیدند روزنامه ای که اسم خودش را گذاشته انقلاب اسلامی بزرگ ترین تیتر تاریخ خودش را زده: "طرح توطئه توسط دکتر حسن آیت" روزنامه ای که همیشه عصر منتشر می شد، ساعت ۱۰ همه جا هم پخش شد. ... آقای سلامتیان صریحاً نگفتند که ما چه توطئه ای می خواستیم بکنیم. من دلم می خواست که صراحتاً می گفتند، اما روزنامهٔ انقلاب اسلامی چند تا توطئه به ما نسبت داده است؛ توطئه برای ازبین بردن جمهوری اسلامی، برای ساقط کردن بنی صدر.» وی سپس به بخش هایی از دو نوار که متن آن پخش شده اشاره کرد و یادآور شد که مسائل مطروحه چیزی جز دفاع از جمهوری اسلامی و تأیید دورهٔ چهارسالهٔ ریاست جمهور نیست. دکتر آیت سپس دربارهٔ نقش مجاهدین خلق (منافقین) در همسویی با دفتر هماهنگی رئیس جمهوری برای اجرای این توطئه اشاره کرد و گفت:

«توطئه را دفتر هماهنگی ریاست جمهوری و جنبش مجاهدین خلق [منافقین] علیه (حزب) جمهوری اسلامی و یکی از افرادی که در آن خط بوده یعنی من، کرده اند. شخصی که پیش من

آمده و با دسیسهٔ قبلی آمد و ضبط صوت در جیبش بود، شخصی است اهل محلات به نام عزت الله کفایتی. این فرد قبل از انقلاب هم پیش من آمده بود. بعد از انقلاب هم آمد و گفت دانشجویان تبریز را ما متشکل کرده ایم و اینها دارند مأیوس می شوند از انقلاب فرهنگی، ما هم به این سؤالات جواب دادیم. اما مسئله از این مهم تر بود. ایشان سؤالات دیگری هم کردند و من جمله اینکه ما می توانیم رجوی را بکشیم، نظر تو چیست؟ گفتم که خیر، قابلیت کشته شدن را ندارد، ما باید تبلیغ کنیم مردم را. گفت حالا او را که نکشیم، موسی خیابانی را که ممکن است از تبریز بیرون بیاید می توانیم بکشیم. گفت موسی خیابانی در تبریز رأی می آورد، اجازه می دهید ما برویم تقلب کنیم؟ گفتم خیر، ما تقلب هم نمی خواهیم بکنیم. شاهدش این آقای موسوی دادستان تبریز (است) این آقای کفایتی پیش ایشان هم رفته و همان سؤالات را کرده است، حالا توطئه چی بود؟ توطئه این بود که فردا من بگویم رجوی را بکش. آقا هم سراغ یکی در تبریز و یکی در تهران به سراغ چند نفر دیگر هم در خارج از مجلس رفته اند.» دکتر آیت در ادامهٔ صحبت گفت:

«چند توطئهٔ کثیف دیگر هم اینجا انجام شد. یکی تفتیش عقاید، واترگیت نیکسون به مراتب از این کوچک تر بود. در آنجا در یک سالن ضبط صوت کار گذاشته بودند، ولی این آمده در خانهٔ من و فقط من بودم و او. شما می دانید آدم در خانه چطور صحبت می کند، در یک جلسهٔ خصوصی چطور حرف می زند و در یک جلسهٔ عمومی چطور حرف می زند. من حرف ناحقی نزدم، ولی این کار زشت است. قانون اساسی تفتیش عقاید، استراق سمع و تمام اینها را ممنوع کرده. بردن حیثیت یک فرد را کجای دنیا اجازه می دهند که در یک روزنامه، صبح بلند بشوی و ببینی یک نوار تحریف شده و مونتاژشده ای را منتشر کنند؟! من از ملت ایران تشکر می کنم، ملت ما بیدار بود. بازی که مصدق السلطنه سر آیت الله کاشانی درآورد، نتوانست اینجا بازی شود، ولی آن جنایتکارانی که این طرح را ریختند آنها باید محاکمه شوند و این را همه می دانند که کفایتی عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین] است.»

وی در پایان دفاعیات خود، راجع به حزب زحمت کشان گفت:

«بنده از سال ۵۰ مطابق آن چیزی که در این پرونده هم هست با دکتر بقایی اصلاً ارتباط نداشتم. در همان نوار که اینها به طور کامل آن را منتشر نکرده اند و در اینجا به طور کامل پیاده شده است و موجود است، من گفته ام در ایران یک خطی است که با خط امریکاست یا قابل تحمل برای امریکا. جزو این خط گفته ام علی اصغرخان حاج سیدجوادی، شاپورخان بختیار، داریوش فروهر و دکتر بقایی است. من از سال ۴۲ تا ۵۰ با بقایی رابطهٔ سیاسی نداشتم. رابطهٔ من با بقایی در سال ۴۰ است؛ موقعی که آیت الله کاشانی زنده بود و من در جناح آیت الله کاشانی بودم.» دکتر حسن آیت در پایان سخنان خود گفت: «در پایان فقط یک چیز تقاضا دارم، چون این جلسه تاریخی است و من می خواهم خط ها روشن بشود، من تقاضا می کنم که رأی نسبت به اعتبارنامهٔ من علنی باشد.»(۱)

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۲۷۹.

استعفای دو تن از نمایندگان، که هر دو هم روحانی بودند، در اعتراض به جو حاکم بر جلسهٔ امروز مجلس و نوع رأی گیری درمورد پروندهٔ حسن آیت از نکات مهمی بود که در امور و مباحث مربوط به جناح بندی کنونی نیز بازتاب گسترده ای داشت. ابتدا محی الدین انواری نمایندهٔ رزن همدان در ادامه اعتراض به رأی گیری علنی و درپی وی محمد شجاعی یکی از نمایندگان زنجان، از نمایندگی مجلس استعفا کرد.(۱)

روزنامهٔ انقلاب اسلامی دربارهٔ دلایل استعفای محی الدین انواری می نویسد:

«آیت الله محی الدین انواری نمایندهٔ مردم رزن در مجلس شورای اسلامی در یک تماس تلفنی با روزنامهٔ انقلاب اسلامی، علل استعفای خود را از مجلس در روز رأی گیری نسبت به اعتبارنامهٔ دکتر آیت چنین بیان داشت: دلیلی که من می توانم بگویم این است که برخوردهای درون مجلس به هیچ وجه اسلامی نیست. نمایندهٔ مردم نمی تواند در رأی دادن آزاد باشد. من جوی را در مجلس می بینم که دسته ای می خواهند نمایندگان را به دنبال خودشان بکشند. من احساس آزادی در مجلس نمی کنم، اصلاً فراموش شده که ما مسلمان هستیم و باید در همه جا روش اسلامی داشته باشیم. مثلاً وقتی نماینده ای خواست رأی مخالف بدهد به او بگویند ما تقاضای رأی علنی کرده بودیم تا منافق ها را بشناسیم، انگار در این جامعه هرکس با آن گروه خاص مخالف بود، می شود منافق. این منطبق بر کدام اصول اسلامی است؟ و حتی کار به آنجا کشید که نمایندهٔ مردم را تهدید کردند. ... هتک به یک نماینده، توهین به ملت است و توهین به موکلین من است. ... امیدوارم که این برخوردها ناآگاهانه باشد چون اگر آگاهانه باشد خدا به ما رحم کند. در این شرایط نمی توان با این مجلس کار کرد مگر آنکه رهبر کبیر انقلاب، نمایندگان را بخواهند و دستور دهند که اخلاق اسلامی را رعایت کنند. ...»(۲)

در همین حال به نوشتهٔ روزنامهٔ کیهان: «عده ای از نمایندگان مجلس، بازاریان و اهالی رزن ضمن تماس های مکرر با کیهان خواستار بازگشت ایشان (انواری) به مجلس شدند.» کیهان در ادامهٔ همین خبر، می نویسد: «یکی از مراجعه کنندگان نیز از وسایل ارتباط جمعی خواست که با انتشار کامل مباحثات مجلس به مردم امکان دهند که جریان های انحرافی حاکم بر مجلس را بشناسند، تا با حمایت از نمایندگان صالح، اجازه ندهند مجلس از عناصر انقلابی تهی و میدان تاخت وتاز بلامنازع کسانی که خواست های شخصی و یا گروهی خود را مقدم بر مصالح انقلاب و امت قرار داده اند، شود.»(۳)

روزنامهٔ کیهان همچنین در یک مصاحبه با حجت الاسلام شجاعی، نمایندهٔ زنجان، علت استعفای وی را چنین نقل می کند: «علت استعفای من اعتراض به جبهه گیری های نامطلوبی است که ازطرف مدعیان خط امام، برخلاف توصیه های خود ایشان از موضع ولایت فقیه که دارند، صورت می گیرد.» وی افزود: «این گونه جبهه گیری ها علیه رئیس جمهوری و دولت درحقیقت جبهه گیری علیه امام است، زیرا امام بارها به نمایندگان توصیه فرمودند که از دولت

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

و رئیس جمهوری حمـایت کننـد.» شـجاعی در ادامه افزود: «اعلام رأی گیری علنی ازسوی حسن آیت، کاری برخلاف آیین نامه نیست، ولی با جوی که قبل از رأی گیری ایجاد کرده بود، این رأی گیری تبدیل به یک رأی گیری سیاسی شده بود. ...»(۱)

بنی صدر نیز در کارنامهٔ روزانه، موضع خود را دربارهٔ حوادث امروز مجلس چنین اظهار می کند:

«بین ساعت یک تا دو بعدازظهر، دکتر چمران و آقای انواری نزد من آمدنـد و وضع مجلس را تشـریح کردنـد. آقای انواری گفت که به لحاظ محیط و جو ترور در مجلس که عـده ای به وجود آورده و بـا رأی گیری علنی درواقع می خواستند صف بنـدی را دربرابر صـف بندی به وجود آورند، استعفا کرده است. من به او گفتم تا زود است و هنوز دیر نشده و این طرح شیطانی نیز به اجرا درنیامده، باید عمل کرد. دشـمن اگر بخواهـد رژیم جمهوری را از پا درآورد، جز از راه این گونه صف بنـدی ها، چگونه می تواند به این کار موفق بشود؟ و اینکه در مجلس محیطی به وجود بیایـد که نتواننـد اشخاصـی مثل شـما (انواری) اظهارنظر بکننـد، این چیزی نیست که قابل تحمل و قبول باشد و یقیناً خود مجلس مراقب اهمیت خطر هست و زیر بار توطئه گرها نخواهد رفت.»(۲)

۱

جلسهٔ جنجالی امروز مجلس شورای اسـلامی که یکی از پرمناقشه ترین درگیری های جناحی را در کشور نشان می دهد، حواشی مختلفی داشت که در میان مطبوعات و رسانه های خبری انعکاس یافت. ازجمله:

خبرگزاری پارس با پرداختن به حواشـی این جلسه در نشریهٔ ویژهٔ خود نوشت: «به هنگام رأی گیری پروندهٔ آقای حسن آیت، جلسهٔ امروز مجلس یکی از متشـنج ترین جلسـات آن بود. پس از اینکه آقـای حسن آیت اعلام کرد که رأی گیری به صورت علنی باشـد، موافقین و مخالفین با این امر، مجلس را متشنج کردند.»(۳)

روزنامهٔ کیهان نیز دربارهٔ حواشی این جلسه چنین نوشت:

«در این جلسه که اعتبارنامـهٔ حسن آیت مورد رسـیدگی قرار می گرفت، اتفاقات و عکس العمل های بسـیاری را به همراه داشت، ازجمله: در شروع صحبت های آیت، در یک مورد که آیت استناد به یک مطلب کرد یک مرتبه خلخالی از جا بلند شد و با حالتی عصبانی گفت: "با سـند صـحبت کنید، با سـند صحبت کنید" آیت با خونسردی تمام حرف خود را دنبال کرد و در یک موقعیت به خلخالی گفت: "چرا زمانی که سلامتیان مرا متهم کرد که انقلاب سفید درس می دادم شما سند نخواستید؟"»

به نوشـتهٔ کیهان: «این جلسه، شخصیت بسیاری از افراد را نشان داد؛ چه بسیاری تحت تأثیر جو قرار گرفته بودند و عمل هایی از خود بروز می دادنـد که درمورد آنـان این چنین فکر نمی شـد. برای اولین بـار آیت درخواست کرد که رأی گیری به صورت علنی باشـد تا خطوط فکری با این رأی ها مشخص

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از تهران، ۲/۵/۱۳۵۹.

شود. ... این مسئله مخالفت های بسیاری را برانگیخت و رئیس جلسه اشاره کرد این همان آیین نامه ای است که شما خود آن را تصویب کرده اید. یکی از نمایندگان، حجت الاسلام انواری از رزن گفت: "بدین ترتیب که عمل می شود اگر ما رأی مخالف بدهیم ما را تهدید می کنند" که توکلی نمایندهٔ بهشهر، با فریاد پاسخ داد: "کسانی که جرئت ندارند رأی علنی بدهند و از تهدیدها می ترسند بهتر است که در اینجا نباشند." حجت الاسلام انواری موقع رأی دادن، ورقهٔ استعفای نمایندگی خود را تقدیم رئیس مجلس کرد و با صدای بلند گفت: "بدین وسیله استعفا می دهم" و نشان داد که جرئت دادن رأی علنی را دارد! و از مجلس خارج شد و خلخالی فریاد زد استعفا قبول نمی شود.»

کیهان در ادامه می افزاید:

«موقعی که اسم سلامتیان خوانده شد، سلامتیان رأی کبود خود را به عنوان مخالف بالا گرفته و با عجله آمد و رأی خود را داخل گلدان انداخت. در اینجا تعدادی از خانم های تماشاچی شروع به دست زدن کردند که با مخالفت بسیار مواجه شد و پاسداران مسئول پارلمان طبق آیین نامه، چهار تا از تماشاچی ها را بیرون انداختند. حجت الاسلام خوئینی ها که یکی از نواب رئیس مجلس می باشد و در طول جلسه به رفسنجانی اعتراض می کرد که چرا خلخالی بدون اجازه صحبت می کند، موقع رأی گیری با آرامش درحالی که کارت سفید یعنی موافق در دستش بود، آمد کنار تریبون و در یک لحظه بعد از اینکه مجلس را متوجه خود کرد، گفت: "من برای اینکه ثابت کنم تهدید درست نیست با دادن این رأی، رأی منفی به بنی صدر می دهم." در اینجا عده ای از تماشاچی ها این کار را تأیید کردند و عده ای مخالفت. در یک لحظه جو مجلس متشنج شد و در قسمت بالکن که تماشاچی ها بودند یک حالت پرخاش بین تماشاچیان به وجود آمد که ظاهراً در خارج از پارلمان و در راهرو مجلس به نزاع کشید. رضا اصفهانی در هنگام رأی دادن درحالی که با یک عجلهٔ خاصی! از میان صندلی ها با رأی کبود خود به عنوان مخالف عبور می کرد در جلوی تریبون رو کرد به نمایندگان و گفت: "بنده نه به خاطر مخالفت با بنی صدر و نه به خاطر مخالفت با آیت، بلکه برای حق، این رأی را می دهم." خلخالی نیز بعد از اینکه عمامه اش را به سر گذاشت و عبایش را بر روی دوش انداخت آمد جلو و گفت: "من نه به خاطر مخالفت با آیت، بلکه به خاطر مخالفت با مظفر بقایی، حزب زحمت کشان و قاتلان کاشانی این رأی را می دهم." و رأی کبود خود را به گلدان انداخت. ... محمدجواد حجتی کرمانی، نمایندهٔ کرمان، درحالی که رأی کبود خود را بالا گرفته بود، گفت: "من به خاطر احترام به شخص دوم مملکت یعنی رئیس جمهور این رأی را می دهم."»

کیهان در پایان می افزاید: «جلسهٔ پنجشنبه گذشته (امروز) نشان داد که عده ای از نمایندگان به دور از هرگونه ضابطهٔ اسلامی عمل می کنند آن چنان که مخالفت های شخصی و خرده حساب ها در اینجا بسیار نقش داشت و عده ای نشان دادند که رأیشان نه به خاطر حب علی است، که به خاطر بغض معاویه است! یکی از نکات بسیار جالب این است که مردم در

بالای سر نمایندگان حضور دارند و همهٔ مسائل را می بینند... و شاهد هستند که چگونه دسته بندی ها و گروه گرایی ها و باندبازی ها بر بعضی از نمایندگان حاکم است.»(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز دربارهٔ حواشی این جلسه چنین نوشت:

«آیت الله خلخالی در مقابل ادعای دکتر حسن آیت مبنی بر اینکه دفتر هماهنگی محبوبیت امام و شخصیت ها را با آمار و ارقام تعیین می کند، به شدت خروشید و به آیت گفت که اگر مدرکی دراین مورد داری ارائه بده، و الاـ حرف نزن. هنگامی که دکتر آیت در مقام پاسخ گویی به جریان دبیرستان پروین اعتصامی دامغان بود، (آیت) گفت که ساواک برای کوبیدن من این پرونده را ساخته است. آیت الله خلخالی در جواب گفت که در رسیدگی به اعتبارنامه های دیگران ما به گزارشات ساواک استناد کرده و اصل را بر صحت گذاشته ایم. اگر گزارشات ساواک درمورد شما اثری ندارد پس درمورد دیگران هم نباید اثری داشته باشد. ضمناً آیت الله خلخالی در جلسهٔ روز چهارشنبه اعلام کرد که من صحت پروندهٔ دامغان را تأیید می کنم.» روزنامهٔ انقلاب اسلامی سپس افزوده است:

«یکی از دلایل رد اعتبارنامهٔ حسینجانی، نماینده بندر انزلی، انتقاد وی از شورای انقلاب بوده است. اگر این قاعده عمومیت داشته باشد که هرکس در مقام انتقاد از ارگان های انقلابی برآید، تضعیف آن ارگان است و نبایستی به مجلس راه پیدا کند، پس چرا درمورد کسی که علیه رئیس جمهور، دومین مقام کشور اعمالی خیلی بالاـتر از انتقاد و تضعیف انجام داده است چنین نشد؟! هنگامی که دکتر آیت تقاضای رأی علنی کرد و پذیرفته شد، حجت الاسلام انواری بلند شد و گفت رأی علنی نگیرید، زیرا عده ای ما را تهدید می کنند که اگر رأی مخالف بدهید، چنین و چنان خواهیم کرد و سرانجام ایشان در همان جلسه طی یادداشتی به رئیس مجلس، استعفای خود را تقدیم رئیس مجلس نمود و از نمایندگان خداحافظی کرد. محمدجواد حجتی کرمانی یکی از کسانی بود که در جلسهٔ روز پنجشنبهٔ مجلس می خواست علیه آیت شهادت بدهد، ادای شهادت ایشان مواجه شد با مخالفت رئیس مجلس. هرچه وی اصرار کرد که شهادتش مهم است، نه تنها سودی نبخشید بلکه مواجه با اخطار رئیس مجلس گردید، و اصرار بیشتر وی، اخطار دوم رئیس را به همراه داشت و بالاخره آقای حجتی کرمانی موفق به ادای شهادت نگردید.»(۲)

۱

امروز ازسوی بانک مرکزی، آخرین مهلت معاوضهٔ اسکناس های ۵۰۰۰ ریالی اعلام گردیده بود. دراین باره خبرنگار روزنامهٔ کیهان چنین گزارش می دهد:

«یکی از مأموران بازرسی فرودگاه مهرآباد در جواب این سؤال که چه مقدار و مبلغی از اسکناس های ۵۰۰۰ ریالی در روزهای اخیر کشف و توقیف شده است، گفت: تاکنون حدود ۵ الی ۶ میلیون تومان از این اسکناس ها را از مسافرین هنگام ورود به ایران در فرودگاه مهرآباد کشف و ضبط کرده ایم. اغلب این مسافرین از راه های کشورهای حوزهٔ خلیج فارس و کشورهای

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۳.

عربی منطقه بوده انـد و حتی از اتباع غیرایرانی این کشورها نیز مقادیری ارز کشف و ضـبط شده است. خبرنگار کیهان در تماسـی با آقای کاشانی رئیس ادارهٔ نشر اسکناس از قول ایشان، می گویـد: متأسـفانه باوجود اینکه حدود دو ماه از انقضای مهلت گردش اسـکناس های ۱۰,۰۰۰ ریـالی قـدیم گذشـته، هنوز این اسـکناس هـا در خـارج از مرزهـای ایران خصوصاً در کشورهای حوزهٔ خلیـج فارس بین صـرافان سودجو به ازای دسـتمزد به کـارگرانی که در آن کشورهـا مشـغول کارنـد، ردو بـدل می شونـد؛ به این ترتیب که اسـکناس های ۱۰,۰۰۰ ریالی و ۵۰۰۰ ریالی متعلق به افراد فراری مقیم خارج از کشور هرکدام به مبلغ ۳۰ الی ۵۰ تومان خرید و فروش می شوند.»(۱)

در همین ارتبـاط، گزارش دیگری حـاکی است که یـک بانـد بزرگ جعـل و چـاپ اسـکناس، در ورامین و کرج به وسـیلهٔ مـأموران ادارهٔ آگاهی کشف شـد و همراه با دسـتگیری اعضای بانـد، یک دسـتگاه ماشـین چاپ اسـکناس و مقادیر زیادی اسـکناس جعلی چاپ شده به دست آمـد. به گزارش خبرنگـار شـهری روزنامه کیهان، یکی از مسـئولان ادارهٔ آگاهی شـهربانی جمهوری اسـلامی ایران درباره این خبر گفت: «پس از اعلام بانک مرکزی مبنی بر جمع آوری اسکناس های ۱۰۰۰ تومانی و چاپ اسکناس های جدید با آرم جمهوری اسلامی، بیم آن می رفت که برخی فرصت طلبان و جاعلین شـناخته شده و سابقه دار برای بی اعتبار نشان دادن اسکناس های جدید، اقدام به چاپ اسـکناس جعلی بنمایند؛ (لذا) اکیپی متشـکل از افراد متخصص دراین زمینه را بسیج کردیم و به طورمخفی به شناسایی کسانی که سوابقی داشـته یا در کار چاپ بودند، پرداختیم.» در پایان این گزارش آمده است: «مأموران در یک حملهٔ غافلگیرانه موفق شدند همهٔ اعضای یک بانـد را پس از روزهـای متـوالی تعقیـب و شـناسایی، پیش از آنکه موفـق شونـد اسـکناس هـای چـاپ شـده را وارد بـازار کننـد، دسـتگیر نمایند.»(۲)

۱

در بازتاب رسانه ای مسائل ایران، امروز این تهدیـد که نقشه های تسـلیحاتی امریکا و انگلیس با حضور روزافزون آنها در خلیج فارس، به تحقق می پیونـدد در بخش فارسـی رادیو مسـکو، که خوراک تبلیغـاتی نیروهـای چپ به خصوص حزب توده را در ایران تأمین می کنـد، مورد تأکید قرار گرفت. دراین مورد رادیو مسکو به نقل از خبرگزاری تاس از واشنگتن، چنین می گوید:

«ایالات متحدهٔ امریکا ضـمن تنظیم نقشه های مداخلهٔ مسلحانه در منطقهٔ خلیج فارس همچنان بر جمهوری اسـلامی ایران فشار نظامی وارد می کند. طبق اطلاع منابع موثق در پنتاگون، ۵ ناو هواپیمابر حامل ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی که ناو هلیکوپتربر گوادال کانال در رأس آنها قرار دارد برای پیوسـتن به ناوگروه بزرگ امریکا از دریای مدیترانه رهسـپار دریای عمان شدند تا مستقیماً در نزدیکی سواحل ایران دست به مانور بزنند. روزنامهٔ نیویورک تایمز درارتباط با این نکته خاطرنشان می سازد که ناو هلیکوپتربر گوادال کانال حامل هلیکوپترها از نوع هلیکوپترهایی است که در آوریل سال جاری در اقدام خرابکارانهٔ نافرجام کماندوهای امریکایی بر ضد ایران به کار برده شده اند.»

ص: ۸۸

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

رادیو مسکو می افزاید: «این ناوها حامل تمام تجهیزات لازم برای نفوذ کماندوهای پیاده شده در داخل خاک کشور است. درعین حال، در نواحی صحرایی ایالت یوتای امریکا تعلیمات نظامی با شرکت بیش از ۵۰۰ تفنگ دار لشکر ضربتی هوابرد شمارهٔ ۱۰۱ در محیط محرمانه ای انجام می گیرد.»(۱)

در همین خصوص خبرگزاری تاس از لندن دربارهٔ حضور نظامی انگلستان در منطقهٔ خلیج فارس چنین گزارش می دهد: «در چارچوب برنامه ای که دولت محافظه کار انگلستان برای تقویت حضور نظامی خود در منطقهٔ خلیج فارس و اقیانوس هند تهیه کرده است، هم اکنون یک اسکادران عظیم دریایی در این منطقه مشغول فعالیت است. آن گونه که وزارت دفاع اعلام کرده است این اسکادران شامل ۲ ناوشکن، ۳ ناوچه و چند کشتی پشتیبانی است.» خبرگزاری تاس می افزاید: «این کشتی ها در ماه مه جاری در راه بازگشت به این منطقه رسیدند و توقفشان در این ناحیه کاملاً مشهود است که دو هدف دارد: نخست دراختیارگرفتن یک نقش فعال در تدارکات نظامی دولت کارتر در منطقهٔ عملیات ناتو و دیگر نشان دادن تمایل محافظه کاران به بازآوردن عظمت و شکوه سابق انگلستان، که این مطلبی است که محافظه کاران در شعارهای انتخاباتی شان اعلام کرده بودند.»(۲)

ضمیمه گزارش۱۷: یادآوری نحوه اعلام شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر

یادآوری می شود چگونگی اعلام خبر شهادت آیت الله صدر و خواهرش بنت الهدی خود قابل توجه است؛ به این ترتیب که ابتدا خبر به صورت شایعات قوی و خبرهای احتمالی پخش و سپس با تناقضاتی همراه شد. ثانیاً پس از حدود ۸ روز، آن هم به طور غیررسمی و با تلاش ها و پیگیری های فراوان علاقه مندان به وی، خبر شهادت قطعی گردید. حکومت عراق با به کارگیری این روش می خواست افکار عمومی به تدریج آمادهٔ پذیرش مطلب شود و تبعات احتمالی آن علیه حکومت صدام کاهش یابد.

سیر اجمالی ماجرا به این ترتیب بود که آیت الله سیدمحمدباقر صدر، روز یکشنبه ۱۷/۱/۱۳۵۹ به دست مأموران امنیتی بعثی، در خانه اش بازداشت شد و سپس او و خانواده اش را به بغداد منتقل کردند.(۳) دستگیری ایشان، اعتراضات وسیعی را در سطح منطقه و محافل اسلامی و عربی و نیز در داخل به همراه داشت. اما تا روز دوشنبه ۲۵/۱/۱۳۵۹، خبرهای متفاوت دربارهٔ سرنوشت آیت الله سیدمحمدباقر صدر، باعث بروز تردیدهایی دراین مورد می شد که در برخی روزنامه های داخل و خارج انعکاس داشت. روزنامه جمهوری اسلامی مورخ ۲۵/۱/۱۳۵۹ گزارش داد:

«درپی انتشار شایعهٔ به خطرافتادن جان آیت الله صدر، جامعهٔ روحانیت مبارز عراق خارج از کشور، افراد متعددی از برخی از کشورهای عربی به عراق اعزام داشتند تا درمورد صحت این مسئله تحقیق کنند. دراین رابطه دو تن از افراد مطمئن و صالح از امارات عربی متحده عازم عراق شدند. این دو تن در تماس هایی که با بستگان علامهٔ مجاهد شهید آیت الله العظمی صدر در نجف و کاظمین داشتند، به نقل از یکی از برجسته ترین افراد حوزهٔ علمیهٔ نجف اشرف که از نزدیکان شهید آیت الله صدر می باشد، گزارش دادند که ساعت ۱۲ نیمه شب چهارشنبهٔ گذشته [۲۰/۱/۱۳۵۹] افراد سازمان امنیت با سه اتومبیل، جلوی درب منزل ایشان رفتند؛ ایشان را با خود می برند و در میان راه ضمن تهدید شدیداللحن به ایشان می گویند که جنازهٔ آیت الله صدر و همشیره اش بنت الهدی صدر، در اتومبیل است. این دو تن افزودند پس از مدتی، اتومبیل متوقف و هنگام خروج، متوجه شدیم که در وادی السلام نجف هستیم. همان جا یک گورکن احضار کرده، مراسم دفن را انجام دادیم.» روزنامه جمهوری اسلامی در ادامهٔ این مطلب، با عنوان "تأیید خبر" آورده است: «در تماس تلفنی که خبرنگار ما با حجت الاسلام والمسلمین سیدمهدی حکیم فرزند مرحوم آیت الله العظمی حکیم، برقرار کرد، ایشان تمام گزارش فوق را تأیید کردند. همچنین در تماسی که با

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۸، تاریخ ۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، رادیو مسکو، ساعت ۱۵:۳۰، ۲/۵/۱۳۵۹.
۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری تاس از لندن.
۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس.

حجت الاسلام دکتر سیدحسین صدر از بستگان نزدیک عالم مجاهد و فقیه شهید، آیت الله العظمی سیدمحمدباقر صدر، در سوریه برقرار شد، ایشان نیز خبر فوق را تأیید کردند.»(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز در ۲۶/۱/۱۳۵۹ گزارش داد:

«حجت الاسلام محمدمهدی آصفی سخنگوی "حزب الدعوه الاسلامیه" عراق در گفت وگویی با خبرگزاری پارس گفته است: طبق اطلاعات و اخبار صحیح و دقیقی که از منابع موثق به وسیلهٔ افراد حزب به دست آورده ایم، آیت الله محمدباقر صدر و همشیرهٔ ایشان توسط عمال رژیم فاشیست عراق شهید شده و جنازهٔ ایشان چهارشنبهٔ گذشته [۲۰/۱/۱۳۵۹] به بستگانش تحویل داده شده است که آثار شکنجه در بدن ایشان مشهود بوده است.» به این ترتیب، پس از ۸ روز تردید، خبر شهادت آیت الله صدر قطعی دانسته شد.(۲)

ضمیمه گزارش۲۳: معرفی تقی شهرام؛ عضو مؤثر مرکزیت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در امر تغییر مواضع ایدئولوژیک سازمان به مارکسیسم و تصفیه های خونین درون سازمانی مربوط به این کار

در کتاب تبار ترور نوشته صادق کوشکی دراین باره چنین آمده است:

«محمدتقی شهرام دانشجوی رشتهٔ فیزیک، پس از دستگیری های سال ۵۰ به دام ساواک افتاد و به ۱۰ سال زندان محکوم شد. اعضای سازمان (مجاهدین خلق [منافقین]) در یکی از آثار منتشرشدهٔ خود او را اهل سفسطه، حراف، چپ نما و حیله گر معرفی کرده اند. شهرام پس از انتقال به زندان تازه تأسیس ساری با حسین عزتی که یک مارکسیست بود آشنا می شود. این آشنایی به تأثیرپذیری و گرایش شهرام به مارکسیسم می انجامد که بعدها اثرات قابل توجهی بر روند ظهور تغییر ایدئولوژی در تشکیلات سازمان می گذارد. در زندان ساری عزتی و شهرام با افسر نگهبان زندان ارتباط برقرار کرده، او را با اندیشه های خودشان آشنا می کنند. پس از مدتی، عزتی و شهرام موفق می شوند در اردیبهشت ۵۲ با طرح نقشه ای که با همکاری افسر نگهبان (ستوان امیرحسین احمدیان) اجرا می شود، از زندان فرار کرده و بیست اسلحهٔ کمری را نیز با خود به سرقت ببرند. ... مدتی نگذشت که سازمان، ستوان احمدیان به همراه چهار نفر دیگر از اعضا را به خارج از کشور فرستاد و شهرام نیز به قم منتقل شد و حدوداً تا شهریور ۵۲ در آنجا ماند. او در مدت اقامتش در قم، با مصطفی شجاعیان، از کادرهای اصلی چریک های فدایی خلق، و بهرام آرام ارتباط برقرار نمود و دراثر ارتباط با شجاعیان - که تسلط تئوریک نسبتاً بالایی بر مارکسیسم داشت - پیوند کاملی با این ایدئولوژی برقرار کرد. البته این رویه از سال ۵۱ در زندان آغاز شده بود، اما به پیشنهاد رجوی، از اعلام صریح این قضیه خودداری می نماید. ... فراهم آمدن فضای مناسب برای قدرت گرفتن به عللی چون نبود نیروهای کیفی ناشی از جریان دستگیری ها و حادثهٔ کشته شدن رضا رضایی باز می گردد. همین امر بود که منجر به تبدیل او به عنصر مسلط مرکزیت شد. ... او به لحاظ سازمانی، در شرایطی وارد تشکیلات شد که برای فراهم آوردن زمینهٔ تسلط بیشتر بر اعضا آنها را در چند شاخه تقسیم بندی کرده و مسئولیت هر شاخه را به یکی از اعضای مرکزیت واگذار کرده بودند. دراین میان، تقی شهرام مسئولیت شاخهٔ سیاسی را به عهده گرفت که خط دهندهٔ اصلی نیز محسوب می شد. بهرام آرام در کنار ابراهیم جوهری شاخهٔ نظامی و بازوی اجرایی عملیات را بر عهده داشت و مجید شریف واقفی و علیرضا سپاسی آشتیانی نیز شاخهٔ کارگری را هدایت می کردند. البته تا خرداد ۵۲ آرام و شهرام در رأس امور بودند تا اینکه در اواخر شهریور همان سال، به پیشنهاد شهرام، مجید شریف واقفی نامزد عضویت در مرکزیت شد. این ترکیب تازمانی که شریف واقفی با شهرام دچار اختلاف نظر شده و درنتیجه کنار گذاشته شد، باقی ماند. شهرام بنا به خصیصهٔ انحصارگرایی و دیکتاتورمآبی اش و همین طور گرایش و تسلط چندساله بر تئوری های مارکسیستی، به قصد زیرسلطه گرفتن تشکیلات، به محض ورود عنوان کرد که باید دربارهٔ فعالیت های دوسالهٔ سازمان جمع بندی انجام پذیرد تا نقاط ضعف و قوت مشخص شود و رهنمودهای لازم، به منظور تصحیح خط مشی سازمان فراهم آید. به نظر می رسد که شهرام می خواسته با این حربه ها خود را فوق

مرکزیت قرار دهـد. ... مصادف با سال ۵۴، ترور افرادی چون شـریف واقفی که از سال ۵۲ در کـادر مرکزیت سازمان قرار داشت و همین طور مرتضـی صـمدیه لباف فصل جدیدی را در کارنامهٔ اقدامات سازمان گشود که سـرآغاز تحولات و دگرگونی های فراوانی شد. علت ترور واقفی در همان زمان، خیانت او به سازمان عنوان شد، اما بنا به اعترافات اعضای دسـتگیرشده در سال های بعد، علت واقعی این ترور اختلافات عقیدتی و فکری واقفی با مرکزیت و

ص: ۹۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۳.

به خصوص شخص تقی شهرام بوده است. درمورد این واقعه، به این توضیح بسنده می کنیم که شریف واقفی و صمدیه لباف هر دو در یک روز (۱۶ اردیبهشت ۵۴)، اما در دو قرار جداگانهٔ ساختگی مورد هجوم اعضای سازمان قرار می گیرند که در این درگیری ها واقفی کشته شده، اما لباف مجروح شده و موفق به فرار می شود که بعد از مدت کوتاهی توسط ساواک دستگیر می شود. ...

شهرام مدتی پس از ورودش به سازمان، مباحثی را دربارهٔ نارسایی های موجود در مذهب برای ادامهٔ مبارزه، در حضور اعضای مرکزیت طرح کرد و مرتب این بحث ها را ادامه داد. در طول مباحثهٔ ایدئولوژیک با هدایت تقی شهرام، جزوه ای با عنوان "جزوهٔ سبز" تهیه شد. اگرچه او در این جزوه با طرح ضعف ها و نارسایی های مذهب، زمینه را از هرجهت برای رد و نفی آن فراهم ساخت، لیکن هنوز از اظهار کلام آخر که همان رد مذهب بود خودداری می کرد. ... به دنبال اصرار شهرام مبنی بر اینکه مذهب نمی تواند نیازهای مبارزه را برآورده ساخته و توجیه علمی ندارد، سازمان شاهد واکنش مجید شریف واقفی – که به همراه علیرضا سپاسی اجرایی را بر عهده داشت – شد. ... او که نتایج حاصل از بحث های شهرام را در تضاد با تفکرات مذهبی و اسلامی می دانست، اقدام به واکنش منتقدانه نسبت به جریان تغییرات ایدئولوژیک کرد. درمورد اختلاف شهرام و واقفی، غیر از ابعاد ایدئولوژیک، مسائلی چون برخورد غیردمکراتیک و یک جانبهٔ دو عنصر دیگر مرکزیت (شهرام و آرام) با مجید شریف واقفی، ازجمله عدم انعکاس نظرهای مخالف وی به درون سازمان و همین طور خلع او از مسئولیت های سازمان و فرستادنش به کارگری برای دورشدن از تشکیلات به اضافهٔ تهدیدش به تصفیه، نقش بسزایی داشته است. اما آنچه رنگ و روی این درگیری را بیشتر به جنبه های ایدئولوژیک متمایل کرده، همراهی مرتضی صمدیه لباف، به عنوان فردی مذهبی و متکی به مبانی اعتقادی با شریف واقفی بود. ... کادر رهبری مارکسیست پس از کشتن واقفی و دستگیری لباف، نمایش خود را برای تخریب این دو و توجیه عمل خود تا دستگیری های سال ۵۴ دنبال کردند. آنها پس از دستگیری لباف، او را متهم به خیانت کردند و حکم اعدام را مستحق او دانستند و این مطلب را شایع کردند که او که در هنگام عملیات ترور ازسوی سازمان، موفق به فرار از چنگ هم قطاران سابق خود شده بود، ازسوی مأموران دستگیرشده و اطلاعات قابل توجهی را در اختیار مأموران ساواک قرار داده است. جالب اینکه پس از دستگیری عدهٔ زیادی از اعضای سازمان در مرداد ۵۴ و با اعترافات محسن خاموشی و وحید افراخته در یک مصاحبهٔ تلویزیونی درمورد قتل واقفی و ترور لباف، این قضیه آشکار شد که صمدیه لباف نه تنها هیچ گونه اطلاعات سازمانی را بروز نداده، بلکه مقاومت خوبی هم از خود نشان داده است. ...

و اما واکنش اعضای دستگیرشده (اعتراف به ماجرای اختلاف واقفی و لباف با مرکزیت و ترور آنها) باعث فاش شدن مسئلهٔ تغییر ایدئولوژی شده، سازمان را وامی دارد تا به صورت رسمی و طی بیانیه ای مواضع جدید ایدئولوژیک خود را اعلان کند. جزوهٔ بیانیهٔ اعلام مواضع ایدئولوژیک، در مهرماه ۵۴ بلافاصله پس از پخش مصاحبهٔ خاموشی و افراخته، در سطح بیرون از سازمان انتشار یافت و مسئلهٔ تغییر مواضع ایدئولوژیک در آن به صورت روشن و مشخص مطرح شد.»(۱)

ضمیمه گزارش۲۴: درباره ترور ناموفق بختیار و برخی تبعات و بازتاب های آن

حملهٔ مسلحانه به منزل شاپور بختیار در فرانسه، حدود ساعت ۸:۳۰ تا ۸:۴۰ صبح جمعه ۲۷/۴/۱۳۵۹، در محل اقامت وی در پاریس،(۲)در داخل و خارج از ایران بازتاب وسیعی داشت. سفارت جمهوری اسلامی در پاریس یک روز بعد از حادثهٔ پاریس، اطلاعیه ای را ازسوی صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه که در پاریس به سر می برد، منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«دولت جمهوری اسلامی ایران نه تنها کوچک ترین اطلاعی از این عمل ندارد، بلکه آن را توطئهٔ دیگری می داند که به وسیلهٔ بختیار و عواملش در فرانسه ترتیب داده شده است. دولت جمهوری اسلامی ایران نیازی به مبارزه با عقاید سیاسی گروهی که مسئول قتل عام ده ها هزار شهید هستند نداشته و متوسل به روش های ارعاب که خود بارها آن را محکوم کرده است، نمی شود. گروهی که تحت نام

"پاسداران اسلام" مسئولیت این سوءقصد را به عهده گرفته است برای ما کاملاً ناشناخته می باشد و هیچ رابطه ای با پاسداران انقلاب اسلامی ایران که مطبوعات بین المللی کوشش دارند آنها را مسئول این عمل وانمود کنند، ندارند.»(۳)

ص: ۹۱

۱- محمدصادق، کوشکی، تبار ترور (مروری بر تاریخچه و کارنامهٔ تروریستی سازمان مجاهدین خلق)، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸، صص ۷۱ - ۵۱ با تلخیص.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۵۹، ص۳، گزارش تلفنی خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از پاریس.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۵۹، ص۲.

روزشمار جنگ جمعه ۳ مرداد ۱۳۵۹ ۱۲ رمضان ۱۴۰۰ ۲۵ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

چراغ سبز آشکار امریکا به فرانسه در تجهیز عراق به اورانیوم غنی شده، آن هم درحالی که نقض وسیع حقوق بشر در عراق قطعی است، از نزدیکی بیشتر عراق به امریکا و متحدان آن حکایت می کند.

دراین زمینه خبرگزاری فرانسه از واشنگتن چنین گزارش می دهد: «یک مقام رسمی در واشنگتن اظهار داشت: کاخ سفید با تحویل سوخت اتمی به عراق ازسوی فرانسه مخالفت نخواهد کرد.» بنا به همین گزارش: «سخنگوی دولت امریکا اضافه کرد: فروش اورانیوم به عراق؛ کشوری که قرارداد جلوگیری از گسترش سلاح های اتمی را امضا کرده است، هیچ گونه مانعی ندارد.»(۱) بخش عربی رادیو ریاض نیز به نقل از منابع دولتی در واشنگتن، خبر داد: «ایالات متحدهٔ امریکا با مجهزساختن عراق به انرژی اتمی به وسیلهٔ فرانسه مخالفت نخواهد کرد، ولی مایل است اطمینان یابد که این امر گسترش سلاح های هسته ای را افزایش نمی دهد. منابع مذکور اضافه نمودند که فروش اورانیوم به عراق، هیچ گونه امر خلافی نیست.»(۲)

یادآوری می شود که تجهیز عراق به انرژی اتمی درحالی انجام می گیرد که خبرهای موثقی از داخل این کشور مبنی بر نقض حقوق بشر در رسانه های جهانی منتشر می شود و این علامت نگرش خاص امریکا به وضع کنونی عراق؛ بالاخص در قبال ایران است. چراکه امریکا و متحدان غربی اش همیشه نقض حقوق بشر را حربه ای برای تحریم کشوری با سیاست های ضدحقوق بشر در جزئی ترین کالاها و تجهیزات، دانسته اند.

در همین زمینه، خبرگزاری ترکیه از آنکارا به نقل از روزنامهٔ هرگون چاپ ترکیه، نوشته است: «۸ نفر دیگر از ترک های عراق در این کشور اعدام شدند. در سال جاری ۲۳ نفر ترک در عراق اعدام شده اند که برخی از آنان نوجوانان کمتر از ۱۸ سال بوده اند.» روزنامهٔ هرگون می افزاید: «هدف دولت عراق، پراکندگی و نابودی مردم کرکوک است. حقوق بشر در آنجا نقض می شود و به متهمین که در دادگاه های سری محاکمه می شوند اجازهٔ وکیل گرفتن داده نمی شود.» به نوشتهٔ این روزنامه: «یک مسجد در میدان کرکوک که ده سال پیش ساخته شده بود، به دست نیروهای

۱- روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۲۹، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۲۳، بخش عربی رادیو ریاض، ساعت ۱۶، ۳/۵/۱۳۵۹.

عراقی به طورکامل نابود شد و باعث تأسف فراوان مسلمانان ترک کرکوک شد.» این خبرگزاری سپس به نقل از آسوشیتدپرس از لندن، آورده است: «سازمان عفو بین المللی دیروز یک مبارزهٔ بین المللی برای متقاعدساختن عراق برای پایان دادن جزای مرگ به فعالیت های غیرخشونت آمیز سیاسی را اعلام کرد. سازمان حقوق انسانی برندهٔ جایزهٔ نوبل در بیانیه ای اظهار داشت شمار اعدام های عراق بالا گرفته است. عفو بین المللی گفت: فهرست اسامی کسانی را که بنا به گزارش ها در عراق اعدام شده اند به طور مرتب دریافت می نماید. در سال ۱۹۷۴، سازمان عفو بین المللی به طور متوسط نام چند نفر را دریافت کرد که به علل سیاسی در عراق اعدام شده بودند، اما در شش هفتهٔ اول امسال، اسامی ۱۰۰ نفر که در عراق اعدام شده اند به ادارهٔ مرکزی رسیده است. عفو بین المللی افزود: پاک سازی و اعدام مقام های دولتی در عراق از جولای ۱۹۷۹ که صدام حسین جانشین احمد حسن البکر گردید، بالا گرفته است.»(۱)

۱

درگیری های مرزی قوای مهاجم عراق امروز چشمگیر بود.

از ساعت ۲۲ شب گذشته، اجرای آتش روی پاسگاه های پرویز، دربندجوق و تنگ هوان شروع شد و در مناطق و پاسگاه های مختلف درگیری ها از یک تا چند ساعت به طول انجامید.(۲) از شب گذشته همچنین توپخانهٔ ارتش عراق پاسگاه های قلعه سفید و هدایت و هنگ را مورد حمله قرار داد که یکی از سربازان پاسگاه قلعه سفید مجروح شد.(۳)

در ساعت ۹ صبح، ارتش بعث عراق با آتش توپخانه، هنگ قصرشیرین و پاسگاه های اطراف و شهر قصرشیرین را هدف حمله قرار داد که درنتیجه، چندین توپ به منازل سازمانی درجه داران اصابت کرد.(۴) گزارش دیگری از هنگ قصرشیرین حاکی است: «ارتش بعث عراق با توپخانه بدون وقفه هنگ و گروهان های قصرشیرین، خان لیلی، سومار و پاسگاه های تابعه را مورد حمله قرار داده است. هنگ مزبور تقاضای پشتیبانی هوایی و هرچه بیشتر کمک فوری ازطریق لشکر ۸۱ و تیپ اباذر دارد.»(۵)

از ساعت ۲ بعدازظهر، عراق پاسگاه های نفت شهر، گروهان خان لیلی، گروهان سومار و تنگاب را آماج حملات خود قرار داد. در پاسگاه سه تپان براثر برخورد گلوله توپ عراق به یکی از سنگرها، یک درجه دار به شدت زخمی شد.(۶)

هنگ قصرشیرین آخرین وضعیت درگیری در منطقهٔ استحفاظی گروهان سومار را چنین گزارش می کند: «درگیری های امروز کشور عراق با پاسگاه های سلمان کشته، چقاشیرگه و سه تپان و نفت شهر تا ساعت ۱۶ امروز ادامه داشت و با پشتیبانی ارتش مستقر در نفت شهر تمام مواضع آنان درهم کوبیده شد.»(۷)

دراین میان، درگیری در نفت شهر شدت بیشتری داشت، به طوری که از ساعت ۸ صبح امروز، که مجدداً نیروهای بعثی حمله به این شهر را شروع کردند، همچنان تا ساعت ۱۹، به طور پراکنده

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، به نقل از خبرگزاری ترکیه از آنکارا؛ و - روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از آسوشیتدپرس از لندن.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از مالکیان، یکی از مسئولان سپاه پاسداران قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۷۷۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه (رکن۳) به تهران، ت - ف - ژاجا (رکن۳)، - رونوشت فرماندهی

لشکر ۸۱ زرهی، ۳/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به کرمانشاه رکن۳، ۳/۵/۱۳۵۹.

۴- همان.

۵- سند شماره ۲۸۳۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)، رونوشت فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه، ۳/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۲۷۷۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به کرمانشاه (رکن۳)، رونوشت تیپ ۳ زرهی اباذر، ۳/۵/۱۳۵۹.

درگیری ادامه داشت. یادآوری می شود در دو روز گذشته که نیروهای عراق (احتمالاً برای دسترسی به چاه های نفتی و تأسیسات نفت رسانی نفت شهر) حملات خود را متوجه این شهر کرده اند، بیش از ۱۸ نقطهٔ شهر هدف قرار گرفته است؛ بعضی از این نقاط عبارت اند از: میدان مصدق، مرکز شهر، مقر سپاه پاسداران، ساختمان شهربانی، ساختمان پاسگاه نفت شهر، منازل و خانه های سازمانی فرهنگیان و محلهٔ منصورآباد.(۱) دراین میان، خانواده هایی که استطاعت ترک شهر را داشتند، نفت شهر را ترک کرده و حدود ۱۰۰ خانوادهٔ دیگر در شهر باقی مانده اند.(۲)

در همین حال، ارتباط تلفنی سرپل ذهاب و نفت شهر نیز براثر اصابت گلولهٔ توپ به سیم ها و دیرک های خطوط ارتباطی قطع شد.(۳)-(۴)

۱

در ادامه درگیری های غرب کشور، اطلاعیه های ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نشان می دهد که از حدود ساعت ۹ شب، پادگان سقز و نیز هنگ ژاندارمری این شهر مورد حمله واقع شده است.

بنا بر این اطلاعیه ها: «در ساعت ۲۰:۴۵ روز ۳/۵/۵۹، پادگان سقز از دو قسمت مورد حملهٔ خمپاره انداز ۱۲۰ میلی متری و سلاح های سبک یک تیپ متجاسرین قرار گرفته که تا ساعت ۲۳ ادامه داشته که با قاطعیت به آتش آنان پاسخ داده شده است. در این درگیری یک نفر سرباز شهید و ۲ نفر سرباز دیگر مجروح و یک افسر که به وسیلهٔ احزاب اسیر شده بود، موفق به فرار گردیده است.»(۵)

در گزارش دیگری آمده است: «از ساعت ۲۱ روز ۳/۵/۵۹، ضدانقلابیون از ارتفاعات جنوب غربی، پادگان تیپ و مواضع ژاندارمری واقع در پادگان را با سلاح های خمپاره انداز ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری [مورد] تیراندازی [قرار دادند] که به وسیلهٔ نیروهای خودی مواضع ضدانقلابیون به شدت کوبیده شد.»(۶)

۲

بعدازظهر امروز، ۴ تن از کسانی که در حوادث و درگیری های اسفندماه ۱۳۵۸ در اندیمشک(۷) شرکت فعال داشتند به حکم دادسرای انقلاب اسلامی شهرستان دزفول، تیرباران شدند. به گزارش خبرگزاری پارس از اهواز به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، اسامی این افراد و جرائمشان به این شرح است: ۱. محمدرضا نامداری معروف به محمدرضا چرخی به جرم استفاده از اسلحه برای ارعاب مردم و فعالیت چشمگیر در زدوخورد اندیمشک و مقابله

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۳- البته روز بعد (۴/۵/۱۳۵۹) مجدداً ارتباط تلفنی این دوشهر با یکدیگر برقرار گردید.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۹۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب، ۶/۵/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام سماجا، ۴/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۱۱۴۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۹۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب،

۶/۵/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام سماجا، ۳/۵/۱۳۵۹.

۷- ضمیمه دارد؛ مروری بر حوادث خونین اسفند ۱۳۵۸ در اندیمشک.

با سپاه پاسداران. ۲. هوشنگ رستمی به جرم رهبری گروه های منحرف در حمله به سپاه پاسداران اندیمشک و تبلیغات و تحریکات سوء و تصرف ادارات دولتی ازجمله راه آهن و شهربانی و آموزش وپرورش. ۳. محمدرضا رستمی به جرم سوءاستفادهٔ کلان از بیت المال و خارج کردن اموال از ایران، لودادن دانشجویان ایرانی، داشتن روابط حسنه با سیا در امریکا و تحریک و طرح ریزی درگیری های اندیمشک به موجب اظهارات خود. ۴. حسین شاکری به جرم تحریک و تشویق به تحصن و تصرف ادارات دولتی به موجب شهادت عدهٔ کثیری و اظهارات متهم به شرکت مؤثر و فعال در درگیری های خونین اندیمشک.(۱)

۱

درحالی که در فضای کنونی کشور، نهادهای نظام جدید هنوز کاملاً استقرار نیافته اند؛ گاهی نیروهای مختلف سیاسی - اجتماعی، تحت تأثیر ادامهٔ "وضعیت انقلابی" دست به "اقدام مستقیم" می زنند و درگیری هایی ایجاد می شود که چندان در کنترل دولت و نهادهای نظام نیست.(۲) نمونه هایی از آن امروز در همدان، شیراز، تبریز، رشت و اصفهان اتفاق افتاد.

در همدان، بازهم معضل غائله آفرینی هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به چشم می خورد که تحریک مردم را به دنبال داشته است. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی:

«جمعیتی حدود ۱۰۰۰ نفر دفتر سازمان توحیدی حدید(۳) همدان را به تصرف خود درآوردند. این عده سپس در خیابان طالقانی مقابل دفتر انجمن دانش آموزان مسلمان که هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می باشند اجتماع کرده و خواستار تخلیهٔ آن شدند. براساس همین گزارش، با تمام تلاش و کوشش مأموران شهربانی برای استقرار نظم و متفرق شدن جمعیت و جلوگیری از هرگونه درگیری بین گروه های مخالف و موافق، پلیس مجبور به شلیک تیراندازی هوایی شد که درنتیجه براثر پرتاب سنگ و آجر، دو مأمور پلیس و چند نفر مختصر جراحتی پیدا کرده که به طور سرپایی در بیمارستان مداوا شدند و یک نفر دیگر درحال حاضر در بیمارستان بستری است. طبق اظهارات روابط عمومی شهربانی، ساختمان

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- یادآوری می شود برخی اقدامات که باعث تشدید تشنج و بی ثباتی در فضای کنونی می شود، به وضعیت یادشده دامن می زند. ازجمله این اقدامات، بمب گذاری در معابر و مکان های پرتجمع است که در شهرهای مختلف ازجمله پایتخت انجام می شود. البته بسیاری از آنها با تلاش مردم یا مأموران کشف و خنثی می شود؛ مثلاً به گزارش روزنامهٔ اطلاعات، شامگاه همین امروز بمب پرقدرتی که در زیر پل هوایی خیابان حافظ جنب پارک هتل گذارده شده بود با هوشیاری مردم کشف و با اطلاع دادن به کلانتری مرکزی به همت مأموران مربوطه خنثی شد. (روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۵.)

۳- گروه توحیدی حدید، گروهی کوچک اما فعال و تندرو بود؛ با شباهت هایی به گروه فرقان و گروه موسوم به آرمان مستضعفین. نظیر آن گروه ها از نوعی "ایدئولوژی اسلامی" برخوردار بود که با نگاهی سطحی و به شدت چپ گرایانه و البته با تفسیر به رأی های عدیده، آن را تنظیم کرده بودند.

مذکور با حضور نمایندگان دادسرای انقلاب، سپاه پاسداران، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و شهربانی و در حضور مردم ضمن تنظیم صورت مجلس، لاک و مهر شد.»(۱)

در شیراز، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر اطلاع داد که گروه هایی از مردم دفتر حزب رنجبران(۲) شیراز را اشغال کرده اند. پس از اشغال این دفتر، وسایل موجود در آن به سپاه داده شد، لیکن سپاه از تحویل گرفتن وسایل این دفتر خودداری کرد.(۳) روزنامهٔ جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر نوشت: «در این ساختمان ده ها چماق، چند بمب آتش زا، تعداد زیادی کتاب و روزنامه های ممنوعه و مضره و مقدار زیادی اسناد و مدارک به دست آمد و ۵ نفر دستگیر شدند که جهت تحقیق تحویل زندان داده شدند.»(۴)

در تبریز، بعدازظهر امروز، به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی: «گروهی از مردم مسلمان تبریز با شعار "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" و شعارهای دیگر، به طرف دفتر حزب توده حرکت کرده و آنجا را اشغال و تخلیه نمودند. ... مدارک و تمام کتب و جزوه های به دست آمده از محل حزب توده در دادگاه انقلاب اسلامی ضبط شده است. ...»(۵)

در رشت، امروز عصر، حوادثی روی داد که روزنامه انقلاب اسلامی آن را چنین منعکس کرد: «گروهی درحالی که شعار می دادند در خیابان های رشت به راه پیمایی پرداختند. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس حاکی است این عده در مسیر راه خود، کلیهٔ دکه های متعلق به گروه های سیاسی و همچنین دفتر حزب رنجبران و سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در رشت را تخریب و اشغال کردند. به هنگام اشغال این دفاتر به کسی آسیب نرسید.»(۶)

دراین باره، حزب رنجبران که مرامی مائوئیستی دارد و از چین تغذیه می شود در اطلاعیه ای ضمن اعتراض به تصرف مقر این حزب، خواستار پایان دادن به اعمال خودسرانهٔ غیرقانونی و اخراج افراد غیرمسئول و بازگرداندن مقر حزب رنجبران شده است.(۷)

در اصفهان، اتفاق از نوع دیگری بود. به گزارش روزنامهٔ انقلاب اسلامی، ادارهٔ کل ارشاد ملی استان اصفهان بامداد امروز، به اشغال گروهی از جوانان که خود را پیرو خط امام می نامند، درآمد و از ورود کارکنان این اداره به محوطهٔ مذکور جلوگیری شد. این روزنامه می افزاید: «در گفت وگوی تلفنی با یکی از جوانان اشغال کننده، انگیزهٔ این اشغال سهل انگاری هایی که در این اداره انجام شده و عدم پاک سازی کامل عنوان شد و جوان مذکور افزود: اشغال این اداره تا حضور نمایندهٔ دادستان، مسئول اداره و هیئت پاک سازی ادامه خواهد داشت.»(۸)

۱- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.
۲- حزب رنجبران ائتلافی از گروه های کوچک مائوئیست طرف دار تز سه جهان بودند و در جناح بندی وقت حکومت، برعکس حزب توده، از جریان بنی صدر حمایت می کردند.
۳- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.
۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.
۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴.
۶- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.
۷- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۶.
۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

اقرار تعـدادی از عاملاـن کودتـای اخیر در خوزسـتان دربـارهٔ ابعاد تازه ای از این کودتای نافرجام، در برنامـهٔ تلویزیونی شامگاه امروز این استان و نیز مطبوعات کشور بازتاب داشت.

مناظرهٔ تلویزیونی ۵ تن از عاملاـن کودتای نافرجام اخیر از لشـکر۹۲ زرهی خوزسـتان که قرار است در دادگاه انقلاب اسـلامی خوزسـتان محاکمه شوند، از سیمای جمهوری اسلامی ایران مرکز آبادان پخش شد. در این برنامه ۵ کودتاگر، سرهنگ کامران عزیزمرادی را عامل و محرک اصـلی این کودتـا در اهواز معرفی کردنـد. هـدف کودتـا نیز درصورت موفقیت، آوردن بختیار بر سـر کار برای اعلام حکومت جمهوری سوسیال دمکرات ذکر شد. قبل از آغاز این مناظره، مهندس شمخانی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب خوزستان و مسئول لشکر۹۲ زرهی اهواز اعلام کرد که درارتباط با کودتای نافرجام، ۳۰ تن از افراد لشکر۹۲ زرهی در این شهر دستگیر و بازداشت شده اند؛ این افراد در هماهنگی عملیات با امریکا و عراق دست داشـته انـد. ضـمناً در پایان مناظره، وسایلی ازقبیل عکس های متعدد از شاه مخلوع و خاندان وی، تعـداد زیـادی مجلاـت مسـتهجن و مشـروبات الکلی، مقـادیری مواد منفجره و اسـلحه ازجمله نارنجک، اسـلحهٔ کمری، فشـنگ و نیز نشریاتی از قبیل کار و کارگر که هنگام بازرسی از منازل و محل کار این افراد به دست آمده بود، از تلویزیون نشان داده شد.(۱)

در همین خصوص، حجت الاسلام موسوی جزایری نمایندهٔ امام در استان خوزستان، درباره کودتای امریکایی، نقش عراق در این توطئه و اقدامات آقای غرضی استاندار خوزستان در خنثی سازی آن، توضیحاتی داد. وی گفت:

«اینها مسـلماً کودتای خیلی خطرناکی داشـتند و در همان بازجویی های اولیه که پس از دسـتگیری شـد اعتراف کردند و حتی گفته بودند که یکی شان که اسـمش سـرگرد سـتوده است، بنا بوده فرماندار نظامی بعد از کودتا بشود و دیگری که اسـمش سـرگرد (سرهنگ) عزیز مرادی است و افسر مرز بوده و متأسـفانه الآـن هم فراری است و هنوز دسـتگیر نشـده، بنا بوده فرمانـده لشـکر بشود. بعـد از کشف کودتا، برادران پاسـدار که مراجعه کردنـد به منزل سـرگرد عزیز مرادی، اعلامیه های کودتا را در منزلشان یافتنـد.» وی درمورد نقش توطئه گران لشـکر خوزسـتان و اینکه چه قسـمتی از نقشه را بر عهـده داشـتند، گفت: «اینها جنبـهٔ خبری و پیروی داشـتند، که به محض اینکه کودتا در مرکز صورت گرفت، بلافاصله مواضع حساس ایران را گرفته و رادیو تلویزیون را اشغال کنند و کار خودشان را انجام بدهند.»

موسوی جزایری درباره تجاوز هواپیماهای عراقی به ایران در آن شب و اینکه قرار بوده است لشکر خوزستان به جای دفاع، به آنها بپیوندد و بعـد به هواپیماها اجازهٔ پرواز داده شود و آنها به جای مواضع دشـمن، مواضع دیگری را بکوبنـد، گفت: «درحقیقت جریان مرز عراق به این صورت بود که قبل از زمان کودتا، اینها مرز را خالی می کنند و برمی گردند به طرف پادگان؛ یعنی همان افسر

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۲.

مرز به نام سرگرد عزیز مرادی که عرض کردم دستور می دهد که تمام ابزار و تجهیزات جنگی را، تانک ها و توپ ها را، اینها را با تمام مرزبان ها، همه حرکت کنند و اینها می آیند جلو پادگان. اعضای انجمن اسلامی وقتی که متوجه می شوند، مشکوک شده و بلافاصله به استاندار اطلاع می دهند.»

وی سپس دربارهٔ نقش استاندار خوزستان در خنثی سازی این کودتا یا قسمتی از آن، افزود:

«نقش آقای غرضی به این صورت بوده که قبل از این جریان و مدت ها پیش، اعضای انجمن اسلامی و افراد متدین دیگری که در لشکر بودند کمابیش گزارشاتی به ایشان می دادند، حتی با خود بنده در تماس بودند و مرتب می گفتند انتصاباتی که می شود و نقل و انتقال ها و حرکت های دیگری انجام می شود که کاملاً مشکوک [است] و بوی توطئه می دهد. اخیراً این گزارشات خیلی زیاد شده بود. ... پرسنل مسلمان با حالت وحشت زده و خیلی ناراحت به آقای غرضی مراجعه می کردند که ما یک اوضاع خیلی ناجوری می بینیم و یک حرکت های خیلی مشکوکی می بینیم که هیچ توجیه و تفسیری ندارد جز توطئه. آقای غرضی می فرستادند به دنبال افسران، آنها را احضار می کردند، شب تا صبح اینها را موعظه می کنند. تا اینکه روز بعد همین جریان انتقال تمام افراد و تانک ها از سر مرز به پادگان و نرفتن اینها توأم با آمدن بی موقع آنها را به اطلاع آقای غرضی می رسانند. ... بالاخره اینها دستگیر و بعد از دستگیری کاملاً مشخص می شود که یک جریان کودتای خشن و بی رحمانه ای در کار بود.»(۱)

۱

صحبت هایی که پس از کودتای نوژه، به ویژه این روزها در برخی مجالس و محافل و رسانه ها درباره انحلال ارتش می شود، باعث شد که امام خمینی بعدازظهر امروز در دیدار با تیمسار فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و فرماندهان نیروهای سه گانهٔ ارتش، دربارهٔ این موضوع نکاتی را به قرار زیر گوشزد کند:

«من بسیار متأسفم از اینکه گاهی به واسطه خیانت یا ندانم کاری های بعضی از ارتشی ها این بهانه به دست اشخاص فاسد می دهد که ارتش را تضعیف کند. ما امروز در همه ارگان های دولتی و ملی احتیاج به تقویت داریم. این مسائلی که گاهی گفته می شود و لازمه اش تضعیف ارتش یا ژاندارمری یا قوای مسلحه است، این ازجانب ملت نیست؛ این ازجانب آن گروه هایی است که می خواهند تضعیف کنند روحیه همه ارتش را و همه ملت را، که دنبال او چنانچه خدای نخواسته، یک مطلبی واقع بشود، اینها ضعیف باشند و این موجب تأسف است. امروز مملکت ما با این وضعی که دارد احتیاج به همفکری دارد، احتیاج به همکاری دارد، احتیاج به نظم دارد. اگر در یک کشوری نظامش تحت قواعد و تحت مسائلی که در نظام مطرح است، از اینکه فرمانده وقتی که فرمان داد باید اطاعت بشود؛ فرمانده کل قوا وقتی امری کرد باید اطاعت بشود، فرمانده های هنگ ها یا سایر جاها وقتی امر کرد باید اطاعت بشود. اگر این معنا نباشد در نظام، این دیگر نظام نیست. اگر یک نظامی

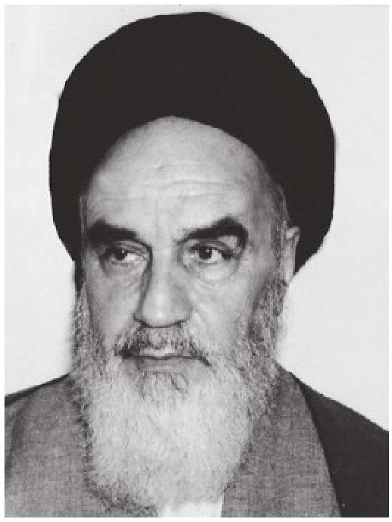

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

خودش بین خودش یک بی نظمی هایی باشد، اگر قوای مسلحه در بین خودشان هماهنگی نباشد، ما توقع نداشته باشیم که کشور ما به پیش برود.»

امام سپس درباره رفتارهایی نظیر کودتای اخیر و اهداف آن چنین گفت:

«تمام این مسائل را برای ما پیش می آورند. یک صد نفر، دویست نفر فرض کنید وقتی که در یک گروهی فاسد شدند و خیالی داشتند، در عین حالی که خود ارتش با قدرت جلو اینها را گرفت و این طور توطئه ها را کشف کرد، و همین طور پاسدارها هم کمک کردند و همه با هم این توطئه را خنثی کردند، نباید در نظر اشخاص بیاید که ارتش چطور است. این ارتش همان است که خودش این کار را کرده و همان است که کردستان را و جاهای دیگر را به قوه خودش با سپاه پاسداران هماهنگ شدند و کارها را انجام دادند.

امام خمینی در دیدار با تیمسار فلاحی جانشین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: من بسیار متأسفم از اینکه گاهی به واسطه خیانت یا ندانم‌کاری بعضی از ارتشی‌ها این بهانه به دست اشخاص فاسد می‌دهد که ارتش را تضعیف کند.

من متأسفم از اینکه هرجا انسان نگاه می کند و دست می گذارد یک اشخاصی هست در آن، یک اقلیت هایی هست در آن، که می خواهند ضایع کنند مطلب را؛ حتی در مجلس و دولت که می خواهند تعیین کنند یک جور برخوردهایی، من می بینم که این برخوردها برخوردهایی نیست که موافق با صلاح یک کشور باشد و موافق با اسلام باشد. امروز چنانچه، همه این ارگان ها به هم جوش نخورند و همه با هم همدست نباشند باید در انتظار مصیبت باشیم.»

امام خمینی با بیان اینکه «امروز اطاعت از بالادست ها یک امر شرعی است»، افزود: «امروز یک کسی است که بالای سر همه است و او خدای تبارک و تعالی است، که همه چیز را در ظاهر و باطن می بیند. اگر بخواهیم در این مملکت از این آشفتگی هایی که حالا مثلاً هست جلوگیری بکنیم جز اینکه هم قوای مسلح با هم و مجلس با - عرض می کنم - دولت، با رئیس جمهور، با امثال ذلک با هم، تشریک مساعی نکنند، نباید توقع داشته باشیم که مملکت ما به پیروزی نهایی برسد.»

امام خمینی دربارهٔ ضرورت پرهیز از بی نظمی و دخالت برخی ارگان ها در امور یکدیگر گفت:

«این را کراراً من گفتم که چنانچه مثلاً در ارتش اشخاصی هستند که برخلاف موازین هستند، یا توطئه ای در کار دارند، یا از طاغوت هستند، یا اعتقاداتشان مضر است، یا عملشان عمل فاسد است، خود

ارتش بایـد این کـار را بکنـد و اگر دادگـاه هـا آنهـا را از ارتش بخواهنـد، بایـد ارتش اطـاعت کنـد؛ خود دادگاه ها هم مستقیماً نرونـد، پاسدارها هم مستقیماً نروند. نباید یک هرج ومرجی به پیش بیاید که ما به خاطر این هرج ومرج از بین برویم. باید همه قوا با هم باشند و مراتب محفوظ باشد، سلسله مراتب محفوظ باشد.

قدرت ها همه با هم باشند، از بالاها حرف شنوی کنند؛ ... باید الآن با هوشیاری، تمام ملت دنبال سر دولت و رئیس جمهور و ارتش و - عرض می کنم - ژاندارمری و پاسبان ها و پاسدارها باشند و هست ملت. و یک مملکتی که ملتش دنبال سر قوای انتظامی اش و قوای مسلحش باشد هیچ آسیبی نمی بیند.»(۱)

۱

تنش روزافزون میان دو جناح حاکم نظام از یک سو و مناقشه بر سر انتخاب نخست وزیر در روزهای اخیر باعث نگرانی هایی در سطح رهبری نظام شده است. دراین مورد، امام خمینی در دیدار امروز بعدازظهر خود با فرماندهان ارتش بازهم جناح های موجود در مجلس و دولت را به حفظ وحدت و رعایت قوانین توجه داد.

امام خمینی در این دیدار گفت: «مملکت الآن مال خود شما هست، این طور نیست که مثل سابق باشد که شما زحمتش را بکشید منافعش را امریکا ببرد یا منافع را شوروی ببرد. الآن شما هر زحمتی را بکشید منافعش را ملت خودتان و خودتان می برید.

بنابراین، بایـد همه این قوا با هم مجتمع بشونـد و همه تقویت بکننـد هم را؛ مجلس بایـد تقویت بکند همه قوای مسلحه و همه ارگان های دیگر را، دولت را و رئیس جمهور را تقویت بکنـد، رئیس جمهور هم بایـد تقویت بکند اینها را. ارتش باید از رئیس جمهور اطاعت بکند چون رئیس کل قواست، و رئیس جمهور هم باید با آنها پدرانه رفتار بکند.

اسلام است؛ اسلام وضعش غیر آن چیزهای دیگری است که می خواهند قدرت نمایی کنند و خودنمایی کنند و هرکس خودش را نمایش بدهد. ما همه باید خودمان را فانی کنیم و همه ما دنبال این باشیم که آن مکتبمان پیش ببرد، نه دنبال این باشیم که خودمان پیش ببریم. ما خودی نداریم؛ هر چه هستیم مکتبمان است. وقتی مکتب مطرح است هم من و شما و آقا و دیگران و همه ارگان های دولتی و همه اینها باید خود را کنار بگذارند، دنبال مکتب باشند؛ خودشان را فانی کنند در مکتبشان.»

امام در ادامه افزودند: «این یک واجب شرعی است برای همه؛ یک واجب شرعی است برای وکلای مجلس که با دولت و با رئیس جمهور همراهی کنند، یک تکلیف شرعی است برای رئیس جمهور و دولت، که باید با مجلس هم زبان باشند و هماهنگ باشند. اگر هماهنگ باشید ما بُردیم و اگر بنا باشد هرکس از یک طرف بکشد، او بخواهد خودش را نمایش بدهد، هرکس یک طرف دیگر بکشد، پاسدارها بخواهند دخالت در - فرض کنید - ژاندارمری بکنند، ژاندارمری بخواهد دخالت در پاسدارها بکند، آنها بخواهند در ارتش دخالت بکنند، آنهای دیگر بخواهند آنجا، کمیته

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۱۳۵۹ - ۵۷.

بخواهند در یک جای دیگر دخالت بکند، ارگان های دیگر در جای دیگر، فاسد می شود این کار... این یک وظیفه شرعی - الهی است که من دارم به همه می گویم، نه مخصوص شما، برای همه است این؛ برای پاسدارها هست، برای پاسبان ها هست، برای ارتش هست، برای ژاندارمری هست، برای مجلس هست، برای دولت هست، برای رئیس جمهور هست. این یک مسئله شرعی است، همه مکلف اند شرعاً به اینکه کار را انجام بدهند. و آن چیزی که من می گویم این است که لازم است این و باید بشود، هرکدام به وظایف قانونی شان باید عمل بکنند. قانون برای همه وظیفه معین کرده؛ اگر یکی دست از قانون بردارد و بخواهد دخالت دیگری بکند، برخلاف شرع عمل کرده. باید هرکس همان کاری، آقای رئیس جمهور همان کاری که برایش معین کرده است قانون، همان کار مهمی که برای او قرار داده، آن کار را خوب انجام بدهد. مجلس آن وظایفی را که قانون برایش معین کرده همان را درست بکند، دیگر مجلس دخالت نکند در اجرا و قوه مجریه در قوه مقننه و هر دو در قوه قضاییه.»(۱)

از سوی دیگر، در همین خصوص روزنامۀ جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در گزارش نمازجمعۀ امروز تهران نوشت: آیت الله سیدعلی خامنه ای «در پایان خطبۀ اول نمازجمعۀ امروز تهران دربارۀ نحوۀ تفکر دو جناح حاکم به اجمال مطالبی را بیان کرد. وی گفت: امروز دو جریان فکری در این جامعه وجود دارد و همۀ شما آن را می شناسید. افرادی که این دو جریان را هدایت می کنند هر دو نماز می خوانند، روزه می گیرند. یک جریان، جریان اسلامی و عقیده دارد که ظاهر و باطن یکی باشد. جریان دوم، جریانی است آن هم اسلامی، اما بدون این خصوصیت و معتقد است فقهی که در توضیح المسائل است فقه واقعی اسلام نیست.» وی اضافه کرد: «امروزه راه انقلاب اسلامی را امام باید تعیین کند؛ اینجاست که خط امام جان می گیرد و زنده می شود. اگر از سال ۴۲ به پیام های امام توجه کنید می بینید که موضع امام دربرابر مسائل چگونه بوده است. خط امام کاملاً روشن است؛ خط امام، احترام به شعائر مذهبی [است]، خط احترام به احکام دین [است].»(۲)

اما خطبه های امروز نمازجمعۀ قم، در نوع برخورد جناحی متفاوت بود. آیت الله مشکینی امام جمعۀ این شهر، با اشاره به مسئلۀ پرمناقشۀ انتخاب نخست وزیر میان دو جریان فکری در جامعه، به شدت به دولت موقت حمله کرد. وی در بخشی از خطبه های دوم نمازجمعۀ قم خطاب به ملت ایران گفت:

«اکنون تمام توجه ملت باید به نمایندگان محترمشان باشد و نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز در موقعیت بسیار حساس و خطرناک هستند. آقایان وکلاـ باید برای اقتصاد، فرهنگ، نظام و انتظام و کشاورزی و دامداری و صنعت و خدمات، طرحی درست بریزند و به دست قوۀ مجریۀ صحیح یعنی نخست وزیر و وزرای مؤمن و انقلابی در خط امام بسپارند.»

امام جمعه قم افزود: «ای آقای رئیس جمهور و ای وکلا، اگر نخست وزیر را آن طورکه امام فرموده انتخاب کنید، قدمتان روی چشم. اگر در انتخاب دقت نکردید، ملت با شما انقلابی رفتار می کند. ... آقای رئیس جمهور می بخشید برای اینکه ماها مارگزیده هستیم، بعد از دولت موقت دیدیم آنچه را

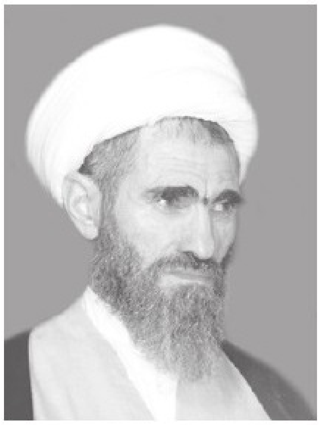
۱- همان، صص۶۲ - ۶۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۶.

که دیدید و هرچه شنیدیم کمتر شنیدید. جنایت ها و خیانت ها که بر این مملکت از دولت موقت شد به خدا قسم شاید زمان طاغوت این جنایت را انجام نداده بودند. بالاخره این ملت ملتی است مانند آن انسانی که مارگزیده، از طناب الوان می ترسد. می ترسم فردا وزرایی مثل وزرای آن کابینه سر کار بیایند که اولین فردش حسن نزیه بود؛ وقتی که وزیر نفت شد رفت آبادان اولین کاری که کرد برای خودش ماهی ۶۰ هزار تومان حقوق دریافت کرد. آن وقت امام وقتی که به این آقا دستور فرمودند یک یا دو روز پول نفت را برای مردم ستمدیده و مظلوم کردستان خرج کنید از انجام این کار طفره می رود و امروز این وضع در کردستان پیش می آید که هرروز بیش از ۱۰ نفر در این منطقه کشته می شوند. باید دولت موقت و هیئت حسن نیت به محاکمه کشیده شوند تا معلوم شود چرا این قدر خون در این منطقه ریخته شده.(۱)

ای وکلای مجلس شورای اسلامی، ای آقای رئیس جمهور، ملت را بشناسید، این همان ملتی است که امام فرموده: ملت انقلابی بودند ولی ما انقلابی نبودیم، و این همان ملتی است که طاغوت را به زانو درآورد. بنابراین، اگر مجلس در چارچوب اسلام عمل نکنند و در خط امام نباشد، درِ مجلس را می بندیم و انقلابی رفتار می کنیم.»(۲)

۱

آیت‌الله مشکینی امام‌جمعه قم:
ای آقای رئیس‌جمهور و ای وکلا... اگر در انتخاب [نخست‌وزیر] دقت نکردید ملت با شما انقلابی رفتار می‌کند.

موضوع روابط متقابل ایران و شوروی در دیدار امروز کاردار سفارت شوروی در تهران با آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و عضو شورای انقلاب، مورد بحث قرار گرفت.

آقای هاشمی رفسنجانی در پاسخ به تبریک کاردار سفارت شوروی، ضمن ابراز تشکر اظهار کرد: «ما هم متقابلاً خواستار روابط توأم با حسن هم جواری هستیم، ولی لازم است تذکر بدهم که متأسفانه بعضی نقاط تاریک در این روابط هست که ما خواستار رفع و زدودن آن هستیم. نکتهٔ اول باتوجه به سوابقی که از کشور اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هست، توقع داریم که این کشور در رابطه اش با کشورهای دیگر پا بر جای پای امریکا نگذارد. به عنوان نمونه مسئلهٔ دخالت

۱- آقایان ابراهیم یزدی (وزیر امور خارجه دولت موقت) و مهدی بازرگان (نخست وزیر دولت موقت) در واکنش به اظهارات آیت الله مشکینی جوابیه های جداگانه ای منتشر کرده اند. ر.ک: روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص آخر و روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

شوروی در کشور برادر مسلمان ما افغانستان است. نکتهٔ دوم مسئلهٔ صدور گاز ایران به شوروی است که باتوجه به مبارزهٔ رو در رویی که با امپریالیسم امریکا داریم توقع داریم شوروی موقعیت ما را درک کند. زمانی که ما قیمت ها و نحوهٔ فروش گاز ایران به شوروی را بررسی کردیم دیدیم که قیمتی که شما می پردازید یک ششم قیمت بین المللی است و این تقریباً معادل مخارجی است که دولت جمهوری اسلامی برای استخراج و انتقال گاز می نماید.»

کاردار سفارت شوروی در تهران، در پاسخ دربارهٔ مسئلهٔ قیمت گاز گفت: «ما نمی توانیم بیشتر از دوسوم قیمت قبلی افزایش دهیم چون عیناً به همین قیمت ما به کشورهای اروپای غربی می فروشیم.» وی دربارهٔ موضوع دخالت شوروی در افغانستان اظهار کرد: «درمورد افغانستان ما درحقیقت به کمک دولت آنجا رفتیم و کسانی که در آنجا برعلیه حکومت می جنگند، گروه های ضددولتی هستند.»

در پایان این دیدار، آقای رفسنجانی پاسخ داد: «بحث گروه ها نیست، این مردم افغانستان هستند که برعلیه حکومتی که با کودتا روی کار آمد قیام کرده اند.» وی درمورد قیمت گاز نیز گفت: «درمورد قیمت گاز هم اگر ثابت شود که قیمت گازی که شما به کشورهایی نظیر آلمان غربی عرضه می کنید در همین حدود است، پیشنهاد شما قابل بررسی است.»(۱)

۱

امروز مناقشهٔ دیگری در حوزهٔ سیاست خارجی میان ایران و امریکا به وقوع پیوست.

به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس از سازمان ملل، هیئت نمایندگی امریکا در مجمع عمومی سازمان ملل از سخنان شمس اردکانی رئیس هیئت نمایندگی ایران مبنی بر اینکه "ایالات متحده دشمن شماره یک صلح در کرهٔ زمین است" چنان خشمگین شد که برای اولین بار در ۱۵ سال گذشته، به اعضای هیئت تحت سرپرستی خود دستور داد فوراً و به حال اعتراض تالار سخنرانی را ترک کنند.(۲)

لازم به یادآوری است که امروز صبح پارلمان رژیم صهیونیستی لایحه ای را تصویب کرد که براساس آن بیت المقدس پایتخت همیشگی این رژیم شود. مناخیم بگین نخست وزیر رژیم اشغالگر قدس، دراین باره گفت: تمام اعضای اتحادیهٔ ملل در نیویورک باید بدانند که بیت المقدس پایتخت همیشگی و تقسیم نشدنی اسرائیل و ملت یهود می باشد. به نوشتهٔ روزنامهٔ اسرائیلی یدیوت اهارونت، بنا به تصمیم مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، از ماه اوت آینده دفاتر نخست وزیری به بخش شرقی بیت المقدس انتقال خواهد یافت.(۳) به همین دلیل امروز اجلاسیهٔ فوق العادهٔ سازمان ملل برای رسیدگی به پیش نویس قطعنامه ای دربارهٔ مسئلهٔ فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس، که سرانجام پس از تغییرات بسیار امروز به این اجلاس تسلیم شد، تشکیل گردید.(۴)

۱- همان، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه اطلاعات، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از یونایتدپرس از سازمان ملل.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۶.

۴- ضمیمه دارد؛ روند تهیه و تصویب پیش نویس و قطعنامهٔ مجمع عمومی سازمان ملل دربارهٔ مسئلهٔ فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس.

دکتر علی شمس اردکانی در نشست ویژهٔ سازمان ملل دربارهٔ فلسطین، دربرابر مجمع عمومی این اجلاسیه در سخنان بسیار تندی، رژیم اشغالگر قدس را به انگلی تشبیه کرد که از دیگران تغذیه می کند و ایالات متحده را دشمن صلح خواند. وی همچنین از کشورهای عضو سازمان ملل خواست تا اقدامات شدیدتری مانند تحریم اقتصادی علیه کشورهای حامی این رژیم انجام دهند. اردکانی افزود: «فشار سیاسی برعلیه اسرائیل به تنهایی کافی نیست و بایستی از فروش و صدور مواد خام اولیهٔ استراتژیک به این کشورها [ی حامی اسرائیل] به خصوص امریکا، جلوگیری به عمل آید تا حمایت آنان از اسرائیل پایان یابد، زیرا اسرائیل بدون حمایت آنان نمی تواند به تجاوزات خود ادامه دهد.»(۱)

در همین زمینه، بخش فارسی رادیو صدای امریکا گفت:

«علی شمس اردکانی که از پیش، خود را برای ایراد انتقادات شدید علیه امریکا آماده کرده بود در آغاز گفتار خود نیز اعلام کرد که به تنها مسئلهٔ موجود در دستور اجلاسیه اکتفا نخواهد کرد. اعضای هیئت نمایندگی ایالات متحده نیز با پیش بینی این امر و به دنبال مشاورهٔ قبلی با واشنگتن هم زمان با آغاز بیانات نمایندهٔ ایران، اجلاسیهٔ مجمع را ترک گفتند. ویلیام وندن [واندل] هویل رئیس هیئت نمایندگی ایالات متحده، متعاقباً اعلام کرد که این اقدام به منظور ادای دین اخلاقی امریکائیان به ۵۲ دیپلمات گروگان در ایران و احترام به آنان صورت گرفته است.»

این رادیو در بخش دیگری از گزارش خود افزود: «گو اینکه شمس اردکانی از گروگان های امریکایی که از آبان ماه گذشته تاکنون در اسارت به سر می برند نامی نبرد؛ بااین همه، کلمهٔ گروگان در گفتار او به گوش رسید با این تفاوت که این بار مفهوم کاملاً متفاوتی داشت. اردکانی از روابط ایران و امریکا در دورهٔ پیش از برکناری شاه، به تلخی یاد کرد و مدعی شد که ایران به مدت ۲۶ سال گروگان آزمندی و زیاده خواهی ایالات متحده بوده است. وی همچنین گفت که طی آن دوره منابع و پایگاه های نظامی ایران برای حمایت و حفاظت از اسرائیل به کار گرفته شده است.»

به گفتهٔ رادیو امریکا: «ویلیام وندن [واندل] هویل هنگامی که از گفته های شمس اردکانی باخبر شد اظهار شگفتی کرد و گفت ایران چگونه می تواند درحالی که خود به نقض قوانین بین المللی اقدام کرده است به سایر کشورهای جهان پند و اندرز دهد.»(۲)

ضمیمه گزارش۳۴: مروری بر حوادث خونین اسفند ۱۳۵۸ در اندیمشک

در اسفندماه ۱۳۵۸، حوادث خونینی در اندیمشک روی داد که می توان در آن دست گروه های مخالف نظام ازجمله سازمان های مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق را آشکارا مشاهده کرد که در تحریک بیکاران و تحصن در ادارهٔ آموزش وپرورش، نقش اساسی داشتند. دربارهٔ این حوادث که در روزهای شنبه ۲۵ و یکشنبه ۲۶ اسفندماه رخ داد و در جریان آن ۲ نفر کشته و حدود ۷۰ نفر مجروح شدند،

۱- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری ها از سازمان ملل.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژ، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، صص۲۸ و ۲۹، رادیو صدای امریکا، ساعت ۹، ۴/۵/۱۳۵۹.

سرپرست فرمانداری دزفول چنین گزارش داد:

«به دنبال برنامه ریزی برای به کارگیری دیپلمه های بیکار در شهر اندیمشک، تصمیم گرفته شد که به بیکاران مجرد نیازمند ماهانه هزار تومان و متأهلین بیکار نیازمند یک هزار و پانصد تومان پرداخت گردد و برای اجرای این کار در مرکز گسترش خدماتی تولیدی و عمرانی، گروه تحقیقی به کار افتاد که این حقوق را از تاریخ ۱۲ اسفندماه پرداخت کند، ولی روز شنبه ۲۵ اسفندماه، بلافاصله بعد از انتشار آگهی نتایج انتخابات شورای ملی، عده ای جلوی ایستگاه راه آهن اندیمشک تجمع کرده و قصد اشغال خط آهن جنوب را داشته و به پلیس راه آهن دستور داده شد که به علت اهمیت خط آهن، به شدت از ورود آنان به محوطهٔ ایستگاه جلوگیری کنند و بعد از اینکه موفق نشدند با مسالمت وارد ایستگاه شوند، به صورت پراکنده به طرف بازار اندیمشک حرکت کرده و چند مغازه را غارت کردند. بعد از این جریان بود که به علت شکایت بازاریان مبنی بر غارت مغازه هایشان، سپاه پاسداران اقدام به دستگیری ۱۰ نفر از حمله کنندگان به مغازه ها کرد. ... بعد از دستگیری آن ۱۰ نفر، عده ای حدود ۱۵۰ نفر اطراف سپاه اندیمشک جمع شده و شروع به پرتاب سنگ و دادن شعار به طرف سپاه کردند که عدهٔ زیادی از مردم به طرف داری سپاه وارد معرکه شده و در این درگیری با پرتاب سنگ از طرفین حدود ۶۰ نفر به صورت سطحی مجروح شدند و به علت استفادهٔ بعضی ها از اسلحهٔ غیرمجاز نیز حدود ۶ نفر مجروح شدند. در تمامی این مراحل سپاه پاسداران آرامش خود را حفظ کرده و از هرگونه تیراندازی بیجا خودداری کردند. به دنبال این حوادث در روز ۲۶/۱۲/۵۸، عده ای دوباره در اطراف سپاه تجمع کرده و به شعاردادن برعلیه سپاه پرداختند که باز مردم با آنها درگیر و حدود ۲۰ نفر را دستگیر و تحویل قاضی شرع دادند. بعد از آن، در تماسی که ازسوی اکثریت مردم صورت گرفت خواستار تأمین شهر به وسیلهٔ شهربانی شدند. به دنبال این تصمیم کلیهٔ پاسداران به مقر خود برگشته و از مردم خواسته شد که خیابان ها را ترک کنند تا شهربانی بتواند در شهر امنیت برقرار کند. در طول ۲۴ ساعتی که امنیت با شهربانی بود غارت مغازه ها، آتش زدن، حمله به خانه های افراد مذهبی و دستگیری آنان و ایراد ضرب وجرح به افراد مذهبی و به کاربردن سلاح غیرمجاز توسط عده ای از گروه های چپ گرا وجود داشت. در ساعت ۵ بعدازظهر روز ۲۶/۱۲/۵۸، در تماسی که با معتمدین شهر و نمایندگان متظاهرین گرفته شد، خواسته های زیر را ارائه دادند: ۱. اخراج پاسداران غیربومی؛ ۲. اخراج کلیهٔ مسئولین غیربومی؛ ۳. آزادی بی قید و شرط کلیهٔ دستگیرشدگان؛ ۴. محاکمهٔ مسببین این حوادث؛ ۵. رسیدگی به کلیهٔ خواسته های بیکاران؛ ۶. شهرستان شدن اندیمشک.»(۱)

ص: ۱۰۶

۱- گفتنی است که شهر اندیمشک و همهٔ ارگان ها و ادارات دولتی آن تا سال ۱۳۶۰، توسط افراد غیربومی که اغلب از شهر دزفول اعزام شده بودند، اداره می شد که این افراد در اغلب مواقع رفتار مناسبی با ساکنان بومی اندیمشک که از طوایف مختلف بختیاری بودند، نداشتند. همان طورکه از گزارش سرپرست فرمانداری دزفول نیز برمی آید، این شهر عملاً تابعی از شهرستان دزفول به حساب می آمد. حتی سپاه اندیمشک نیز زیر نظر سپاه دزفول اداره می شد و مهر و امضای مستقلی نداشت و فرمانده و شورای فرماندهی آن نیز تا شهریورماه سال ۱۳۶۰، اغلب دزفولی بودند. دراین میان، گروه های مخالف نظام ازجمله سازمان مجاهدین خلق(منافقین) و چریک های فدایی خلق به خصوص از اختلافات قومی که از دیرباز میان این دو شهرستان وجود داشت و نیز کمبودهای ناشی از فضای حاکم بر شهر سوءاستفاده کرده و به برخوردهای قومی و گروهی بیشتر دامن می زدند. در شهریور سال ۱۳۶۰، با اعزام نگارنده به عنوان فرمانده سپاه اندیمشک ازسوی فرماندهی سپاه منطقهٔ خوزستان، سپاه این شهر استقلال یافت و نگارنده با اعمال سیاست بومی سازی مسئولان سپاه اندیمشک، اقدام به استحکام سپاه کرد که این امر رفته رفته به دیگر ارگان های شهری و انقلابی سرایت کرد و شهر اندیمشک تاحدود زیادی استقلال خود را بازیافت و درنتیجه، فعالیت های سوء گروه های مخالف نیز تاحد زیادی فروکش کرد.

سرپرست فرمانداری دزفول در ادامهٔ گزارش خود افزود: «به دنبال بحث های طولانی تصمیم بر این شد که محاکمهٔ تمامی افراد و دستگیرشدگان توسط قاضی شهر بلافاصله روشن شود و هیچ گونه تجمع صورت نگیرد. ... در این حوادث گروه های چپ نقش اساسی و رهبری دارند. تعداد زخمی های با چوب و چماق از طرفین درگیر حدود ۷۰ نفر و تعداد کشته شدگان ۲ نفر [...] در تمامی مراحل، پاسداران آرامش خود را حفظ و از هرگونه دامن زدن به تشنجات خودداری کرده اند.»(۱)

رئیس شهربانی این شهر نیز در گفت وگویی تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس در اهواز با اشاره به اجتماع ۳ هزار تن از افراد بیکار این شهر در آموزش وپرورش اندیمشک در بیست روز قبل، گفت:

«چون طبق توافق حاصله ظرف ده روز به خواست های آنان رسیدگی نشد، صبح روز شنبه ۲۵/۱۲/۵۸، چهار هزار تن با نام افراد بیکار با اجتماع در مقابل راه آهن اندیمشک مانع خروج مقامات ناحیهٔ لرستان شدند. وی افزود: به دنبال این اجتماع قرار شد، بعدازظهر همان روز نمایندگان این عده جلسه ای با مقامات استان داشته باشند که متأسفانه به علت حملهٔ اجتماع کنندگان به بازار اندیمشک و غارت اجناس که منجر به دخالت پلیس و سپاه پاسداران و دستگیری ۱۰ تن از آنان شد، این جلسه تشکیل نگردید.» رئیس شهربانی اندیمشک اضافه کرد: «درپی این دستگیری، بقیه در اطراف سپاه پاسداران اجتماع کرده و خواستار آزادی دستگیرشدگان شدند و مذاکراتی نیز برای آزادی آنان صورت گرفت، ولی در این موقع با دخالت عده ای دیگر، درگیری شدیدی درگرفت و دو گروه با پرتاب سنگ به سوی یکدیگر که باعث زخمی شدن حدود ۶۰ نفر شد، به مسئله دامن زدند.» وی افزود: «در جریان درگیری های شامگاه شنبه که تا ساعت سه ونیم بامداد روز بعد ادامه داشت و مأمورین با شلیک تیر هوایی سعی در خاتمه دادن به آن داشتند، حدود ۲۰ مغازه غارت شد که مقداری از اجناس پس گرفته و تحویل سپاه پاسداران شد.»(۲)

ضمیمه گزارش۴۰: روند تهیه و تصویب پیش نویس و قطعنامهٔ مجمع عمومی سازمان ملل دربارهٔ مسئلهٔ فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس

خبرگزاری پارس از نیویورک دربارهٔ مفاد طرح قطعنامهٔ پیشنهادی ۳۴ کشور عضو سازمان ملل ازجمله جمهوری اسلامی ایران به اجلاس فوق العادهٔ مجمع عمومی چنین گزارش داد:

«نکات اساسی این طرح که در مقدمه شامل ۵ بند و در قسمت اجرایی حاوی ۱۲۳ بند است و پس از مذاکرات و تبادل نظرهای وسیعی در گروه غیرمتعهد و نظر نمایندگی ناظر سازمان آزادی بخش فلسطین تدوین شده است به شرح زیر می باشد: مجمع عمومی ضمن بررسی مسئلهٔ فلسطین در اجلاس فوق العادهٔ خود با اعتقاد بر اینکه عدم موفقیت حل این مسئله، صلح و امنیت بین المللی را به شدت به مخاطره می افکند و با اظهار تأسف از اینکه شورای امنیت در جلسهٔ مورخ ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ خود درنتیجهٔ رأی منفی ایالات متحده نتوانست براساس توصیهٔ کمیتهٔ اعمال حقوق غیرقابل انتظار مردم فلسطین تصمیمی بگیرد و پس از شنیدن سخنان نمایندهٔ ناظر سازمان آزادی بخش فلسطین به عنوان نماینده مردم فلسطین...

۱. بار دیگر قطعنامه های ۳۲۳۶ و ۳۲۳۷ مورخهٔ ۲۲ نوامبر ۱۹۷۴ و تمام قطعنامه های دیگر مصوب خود را درزمینهٔ مسئلهٔ فلسطین یادآوری و تأیید نماید.

۲. به خصوص تأکید می نماید که بدون خروج اسرائیل از تمام سرزمین های اشغالی فلسطین و عرب ازجمله بیت المقدس و بدون حل عادلانهٔ مسئلهٔ فلسطین برمبنای تحقق حقوق غیرقابل انتظار مردم فلسطین، صلح همه جانبه و عادلانه و پایدار در خاورمیانه امکان پذیر نخواهد بود.

۳. بار دیگر حق مردم فلسطین را برای بازگشت به خانه و اموال خود در فلسطین که از آن رانده و ریشه کن شده اند تأکید می کنند.

ص: ۱۰۷

۱- سند شماره ۴۳۲۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرپرست فرمانداری دزفول به تهران - وزارت کشور، ۲۸/۱۲/۱۳۵۸.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۳۶۱، ۲۷/۱۲/۱۳۵۸، صص۳و۴، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۶/۱۲/۱۳۵۸.

۴. حقوق غیرقابل انتظار مردم فلسطین ازجمله حق خودمختاری، بدون دخالت از خارج و حق استقلال و حاکمیت ملی و حق تأسیس یک دولت مستقل حاکم را تأکید می نماید.

۵. حق سازمان آزادی بخش فلسطین را به عنوان نماینده مردم فلسطین برای شرکت در تمام کوشش ها و مباحثات و کنفرانس های مربوط به مسئلهٔ فلسطین و وضع خاورمیانه در چارچوب ملل متحد و براساس برابری یادآوری می نماید، اصل اساسی غیرقابل قبول بودن گرفتن سرزمین از راه توسل به زور را مجدداً تأکید می نماید.

۶. از اسرائیل می خواهد تا به طورکامل و بدون قید و شرط از تمام سرزمین های اشغالی فلسطین و عرب که از ژوئن ۱۹۶۷ تسخیر نموده ازجمله بیت المقدس با اموال و خدمات آن به صورت دست نخورده خارج شود و مصرانه خواستار است که تخلیهٔ تمام این سرزمین ها پیش از پانزدهم نوامبر ۱۹۸۰، آغاز شود.

۷. مخالفت خود را با تمام سیاست ها و نقشه های اسرائیل به منظور اسکان فلسطینی ها در خارج از میهن خودشان ابراز نماید.

۸. از شورای امنیت درخواست می کند تا چنانچه اسرائیل از اجرای مفاد این قطعنامه سر باز زند برای بررسی وضع و اتخاذ تدابیر مؤثر برطبق فصل هفتم منشور ملل متحد اجرای مجازات سیاسی و اقتصادی تشکیل جلسه دهد.»(۱)

بخش فارسی رادیو صدای امریکا نیز دربارهٔ آخرین تغییرات پیش نویس این قطعنامه چنین گفت:

«پیش نویس قطعنامه ای که سرانجام به اجلاسیهٔ مجمع عمومی تسلیم شده است به میزان قابل ملاحظه ای طی چند روز گذشته تغییر و تعدیل یافته و بسیاری از شرایط حاد پیش نویس اولیه حذف شده است. ازجمله در متن نهایی از ضرورت نظارت سازمان ملل بر خروج اسرائیلی ها از سرزمین های اشغالی و همچنین بازپس دادن این اراضی به سازمان آزادی بخش فلسطین یاد نشده است. به علاوه، از قید پرداخت خسارت به فلسطینی هایی که از بازگشت به مرزوبوم خود چشم پوشی کرده اند خودداری شده و درمورد قطع کمک های نظامی و اقتصادی به اسرائیل تازمانی که به اشغال سرزمین های اعراب ادامه می دهد نیز مطلبی گفته نشده است. بااین همه، قطعنامهٔ کنونی نیز حاوی مطالبی است که کماکان ازنظر اسرائیل و ایالات متحده غیرقابل قبول می باشد. در این قطعنامه توصیه شده است که اسرائیل برنامهٔ خروج از کلیهٔ اراضی اشغالی ازجمله بیت المقدس را بدون قید و شرط از پانزدهم ماه نوامبر آغاز کند، آوارگان فلسطین به خاک خود بازگشته و به تشکیل یک کشور مستقل فلسطینی اقدام نماید. سازمان آزادی بخش فلسطین در شرایط برابر در هرگونه مذاکرات مربوط به صلح در خاورمیانه مشارکت داشته باشد. در متن نهایی قطعنامه به منظور جلب نظر موافق کشورهای اروپای غربی تغییرات کلی حاصل شده و لحن آن به میزان قابل ملاحظه ای ملایم تر شده است؛ بااین همه، کشورهای اروپای غربی اعلام کرده اند که از دادن رأی به این قطعنامه امتناع خواهند کرد چراکه در آن از شناسایی موجودیت اسرائیل در محدودهٔ مرزهای مطمئن و قابل قبول یاد نشده است. ولی تردیدی نیست که قطعنامهٔ حاضر آراء لازم برای تصویب در مجمع عمومی ویژه را حائز خواهد شد و گو اینکه لیست سخنرانان باقیمانده همچنان بلند است، ولی نظر مقامات سازمان ملل بر آن است که اقدام به رأی گیری آتی روز دوشنبه آینده امکان پذیر می باشد. اسرائیل از پیش اعلام کرده است که قطعنامهٔ مصوبهٔ مجمع عمومی ویژه را به هر صورت که باشد محترم نخواهد شمرد چراکه اجلاسیهٔ حاضر غیرقانونی می باشد. و گفتنی است که به موجب مفاد قطعنامه چنانچه اسرائیل به مصوبات مجمع عمومی ویژه عمل نکند با اقدام تحریمی مواجه خواهد شد.»(۲)

بالاخره در روز دوشنبه ۶/۵/۱۳۵۹، قطعنامهٔ سازمان ملل در پایان یک اجلاس اضطراری شش روزه، با ۱۱۲ رأی مثبت در مقابل ۷ رأی منفی و ۲۴ رأی ممتنع به تصویب رسید. ایالات متحده به همراه کانادا، استرالیا، نروژ، جمهوری دومینیکن و گواتمالا در کنار اسرائیل علیه

این قطعنامه رأی دادند. کشورهای

ص: ۱۰۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۲۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۹، ۴/۵/۱۳۵۹.

اروپای غربی نیز به این قطعنامه رأی ممتنع دادند. ویلیام واندل هویل، که در روز جمعه ۳/۵/۱۳۵۹ برای نخستین بار ظرف ۱۵ سال گذشته، در اعتراض به سخنان نماینده ایران سالن را ترک کرد، قبل از رأی گیری در رد قطعنامهٔ مذکور آن را محکوم ساخت. اما ازنظر اعراب تندرو این قطعنامه حداقل قابل قبول برای مصالحه است. متون قبلی قطعنامه شامل دستور به کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، برای اعزام یک نیروی حافظ صلح این سازمان به کرانهٔ غربی رود اردن بود. اما بعداً این قسمت جای خود را به تقاضای ایجاد یک مکانیسم پیچیدهٔ سازمان ملل برای حصول اطمینان از اجرای این قطعنامه ها داد. این تقاضا نیز نهایتاً حذف شد و در متن نهایی فقط از والدهایم خواسته شده است که درجهت اجرای این قطعنامه اقدامات ضروری را به عمل آورد که این خود تقاضای بغرنج تری است که به گفتهٔ دیپلمات ها فقط والدهایم را ملزم می دارد که در اجلاس بعدی مجمع عمومی گزارش دهد که اوضاع تغییری نکرده است. یهودا بلوم نماینده اسرائیل در سازمان ملل، در اجلاس ۳/۵/۱۳۵۹ گفت: «کشور متبوع وی این قطعنامه و نیز اجلاس ویژه را که موجد آن است غیرقانونی و غیرمنطقی می داند.» وی همچنین تأکید کرد که اسرائیل این موضع خود را که بیت المقدس پایتخت جدایی ناپذیر این کشور است و ملاحظات امنیتی عقب نشینی کامل اسرائیل را از اراضی اشغال شده در سال ۱۹۶۷ دربرنمی گیرد، تغییر نخواهد داد.(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۷.

روزشمار جنگ شنبه ۴ مرداد ۱۳۵۹ ۱۳ رمضان ۱۴۰۰ ۲۶ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

بـااینکه امروز نسـبت به روز گذشـته، آرامش نسبی بر مرزهای ایران و عراق حاکم بود، تشـنج و ناامنی همچنان محسوس است و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، عملاً در وضعیت فوق العاده به سر می برند.

این آرامش نسبی شب هنگـام به هم خورد و در منطقـهٔ عمومی قصرشـیرین «از ساعت ۱۰ شب تا یک بامداد، پاسـگاه برارعزیز زیر آتش توپ های ارتش عراق قرار گرفت که با آتش متقابل پاسداران و ارتش مسـتقر در منطقه، این آتش متوقف شد.»(۱)در منطقهٔ نفت شهر و پاسـگاه های خان لیلی نیز درگیری های پراکنـده که از شب پیش آغاز شده بود تا بامداد امروز، ادامه داشت که ارتش جمهوری اسـلامی ایران، سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی، مأموران ژاندارمری و جوانمردان حملات نیروهای بعث عراق را دفع کردند.(۲)در این درگیری ها یک درجه دار ژاندارمری و ۲ سرباز وظیفه مجروح شدند.(۳)گزارش دیگری از کرمانشاه حاکی است که از ساعت ۲۲ تا ساعت ۶ بامداد روز بعـد، درگیری هـای پراکنـده ای در تنـگ هوان و تنگ ترشابه بین نیروهای ارتش جمهوری اسـلامی ایران و سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی از یـک سو و مهاجمـان مسـلح که از حمایت ارتش بعث عراق برخوردار بودنـد، ازسوی دیگر رخ داد. در این درگیری ۲ تانک ارتش بعث عراق از بین رفت و یکی از پاسداران انقلاب اسلامی ایران مجروح شد.(۴)

همچنین، امروز ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز اعلام کرد:

«درپی انتقال نیرو ازسوی سپاه پاسداران به نوار مرزی در منطقهٔ دشت آزادگان برای کارهای فرهنگی و حفاظت و پاسداری از مرزها طی هفتـهٔ گذشـته، ازسوی مزدوران بعث عراق با موشک آر.پی.جی۷ به روسـتاهای مشمشـیه و برگه در نوار مرزی دشت آزادگـان که محل اسـتقرار پاسداران اعزامی به این منطقه است، حمله شد که با آتش متقابل برادران پاسدار و عشایر مسلمان و غیور منطقه، این حملات دفع و

۱- روزنامهٔ کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۷، به نقل از مسئول سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۶.

خنثی شد. این گزارش حاکی است که این حملات هیچ گونه خسارتی را به همراه نداشته است.»(۱)

ازسوی دیگر، در ادامهٔ تحرکات مرزی عراق، امروز هم در منطقهٔ قصرشیرین و نیز مرز آبی آبادان، فعالیت هایی مشاهده شد. گزارش مرزبانی قصرشیرین درمورد تحرکات نیروهای عراق در این منطقه حاکی است: «در ساعت ۱۰:۳۰ مورخ ۴/۵/۵۹، سربازان عراقی مستقر در بند باریک منطقهٔ خود، روبه روی پاسگاه هدایت (ایران) در نزدیک خط مرز مشغول کندن سنگر بودند.»(۲)رکن۲ ستاد لشکر۹۲ زرهی خوزستان نیز گزارش داد: «در مورخ ۴/۵/۵۹، کلیهٔ پاسگاه های مرزی تابع گروهان شرطه فاو تقویت گردیده اند. در این تقویت به هر پاسگاه ۱۵ نفر سرباز، ۲۵ قبضه کلاشینکف، ۱۵ صندوق مهمات، ۳ خودرو ایفا و ۲ جیپ روسی واگذار گردیده (است. ضمناً) ارتباط پاسگاه ها به وسیلهٔ بی سیم های ساخت شوروی با برد ۱۰۰ کیلومتر صورت می گیرد.»(۳)

همچنین، منابع ایران از درگیری های جزئی در داخل نیروهای مسلح عراق گزارش می دهند که معمولاً به سرعت تحت کنترل قرار می گیرد. دراین مورد براساس گزارشی که عصر امروز به خبرگزاری پارس مرکز کرمانشاه رسید: «در پادگان خانقین کشور عراق اغتشاش روی داده است.» بنا به همین گزارش، به نقل از منابع مطلع و فراری از ارتش عراق: «عده ای از افسران و سربازان پادگان خانقین مرکز اسلحه و مهمات پادگان خانقین را اشغال و تحت تصرف خود درآوردند.»(۴)

۱

هم زمان با تیرگی روزافزون مناسبات ایران و عراق و شدت یافتن درگیری های مرزی و تحرکات نظامی، تبلیغات رسانه های عراق همچنان با شدت بیشتری جهت تحریک مردم عرب خوزستان و تحریکات "عربستان سازی" ادامه دارد. امروز نیز از بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد در برنامهٔ موسوم به "صدای جزیره و خلیج عربی" تفسیر زیر پخش شد:

«شنوندگان عزیز، رژیم فاشیستی ایران می پنداشت که به آسانی می شود نهضت رهایی بخش ملی را در عربستان [خوزستان] نابود کرد و ملت این منطقه را به زانو درآورد و او را وادار نمود که دست از خواسته های به حق خود که پیشاپیش آنها "خودمختاری" است، بردارد؛ لیکن حوادث اخیر و جریاناتی که در طول این ۱۵ ماه اخیر در عربستان می گذرد ثابت کرد که پنداشتن (پندارهای) مورد بحث رژیم فاشیستی ایران درمورد عربستان خواب و خیالی بیش نبوده که در افکار... [آیت الله] خمینی رخنه کرده است؛ همچنان که در افکار شاه رسوخ کرده بود. ... از زمانی که امپراتوری پهلوی سرنگون شد و دارودستهٔ [آیت الله] خمینی زمام امور را در دست گرفته اند، عربستان تدریجاً به صورت رزمگاه عملی و میدان نبرد حقیقی درآمده است و نیروهای ارتش [آیت الله] خمینی که همانا نیروهای سرکوب ملت عرب عربستان شاه هستند

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- سند شمارهٔ ۱۱۴۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۹۳، از سپاه (فرماندهی) به ستاد غرب، ۶/۵/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام سماجا، ۵/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شمارهٔ ۴۰۹۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۹۳، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۳- سند شمارهٔ ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، اخبار برون مرزی، شماره سریال ۲، ص۱، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

با روش های مختلف مناطق عربی را به صورت خرابه ها درمی آورند و نیروهای هوایی این رژیم که هواپیماهای آن اکثراً ساخت امریکاست، به نیروهای دیگر ارتش در سرکوب مردم عربستان کمک کرده تا خانه های ملت عرب را در این منطقه همراه با مدارس، مساجد، دانشگاه ها و بیمارستان ها درهم بکوبند. علاوه بر نیروهای ارتشی و هوایی، پاسداران انقلاب نیز در امر اهانت به سالخوردگان، زنان و کودکان نقش خود را داشته و دارند و نیازی به بیان نیست. تمام این جنایات را [آیت الله] خمینی و جلادان و دارودسته و نیروهایش علیه عربستان به این خاطر به کار بستند تا شاید آتش انقلاب ملی و آزادی بخش را نزد توده های عربستان خاموش سازند و بدین وسیله عربستان را جزء لاینفک خاک رژیم نژادی فارسی قرار دهند و ملت عرب آن را دربرابر خود وادار به تسلیم نمایند؛ لیکن علی رغم انواع مرگ ها، خرابی ها و نابودی هایی که به وسیلهٔ جلادان خلق های ایران علیه ملت عرب عربستان صورت گرفته است، آیا این جلادان توانسته اند مبارزات خلق های قهرمان را در عربستان [خوزستان] نابود سازند؟ پاسخ این پرسش بدون تردید منفی است و بهترین گواه، افزایش روزافزون و اوج گیری شدید عملیات قهرمانانه و مسلحانهٔ جوانان عربستان علیه افراد و تأسیسات [آیت الله] خمینی است؛ عملیاتی که نه تنها در دل فاشیست ها دلهره ایجاد کرده بلکه آنان را ناچار ساخته تا به شکست های خود اعتراف کنند.»(۱)

۱

درگیری ایران و عراق، در عرصه های خارج از دو کشور، ازجمله در لبنان نیز بروز دارد.

امروز هنگام تشییع جنازهٔ ریاض طه، رئیس سندیکای مطبوعات لبنان که چند روز قبل کشته شد، تیراندازی شدیدی میان اعضای سازمان شیعیان و طرف داران انقلاب ایران (امل) و افراد مسلح حزب بعث که تحت حمایت عراق هستند، درگرفت. خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت، ضمن نقل این خبر افزود: «به گفتهٔ شاهدان عینی شدت تیراندازی به حدی بود که سلیم الحوص، نخست وزیر لبنان، که در مراسم شرکت داشت ناچار شد به یک هتل پناهنده شود. شاهدان عینی گفتند: در محل دیگری نزدیک به محل این حادثه تیراندازی دیگری میان سازمان امل و یک گروه از چریک های فلسطینی درگرفت.»(۲) گزارش خبرگزاری فرانسه از بیروت درمورد این درگیری ها به نقل از رادیو صدای لبنان وابسته به محافظه کاران، حاکی است: «در جریان زدوخوردهای شدیدی که بعدازظهر دیروز (شنبه) بین سازمان امل جنبش شیعیان و جبههٔ آزادی بخش عرب (طرف داران عراق) در شهر بعلبک روی داد ۱۶ نفر کشته و عدهٔ زیادی زخمی شده اند. به گفتهٔ رادیو محافظه کاران لبنان، پس از مداخلهٔ نیروهای بازدارندهٔ عرب، زدوخورد بین واحدهای سازمان امل و جبههٔ آزادی بخش عرب پایان یافت.»(۳)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، صص۳۳ و ۳۴، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۹:۴۵، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت.

۳- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیروت.

در غرب کشور تحرکات ایذایی همچنان تداوم دارد و دراین میان، عراق علاوه بر فعالیت تبلیغاتی و سیاسی بر ضد ایران، در حمایت، تجهیز و سازماندهی ضدانقلابیون ایرانی معاند با نظام نیز فعال است.

امروز نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی اعلام کرد: «اخیراً تعداد ۷۰ نفر از افراد کومه له در حوالی پاسگاه بنّاسورت عراق روبه روی آبادی "بایو" مشاهده گردیده است.»(۱) گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان نیز حاکی است که «تعدادی تانک و افراد نامشخص در حدود ساعت ۱۶ روز ۴/۵/۵۹، در مسیر اورامانات به سروآباد درحال حرکت مشاهده شده اند.» در ادامهٔ این گزارش آمده است: «دکتر [مادح] نقشبندی رهبری عملیات را جهت تصرف پاسگاه "شویه" واقع در سه راهی سنندج - مریوان به عهده دارد.»(۲) همچنین برابر اعلام نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی: «روزانه تیراندازی های پراکنده در سطح شهر سنندج ازطرف ضدانقلابیون به عمل می آید که به وسیلهٔ نیروهای خودی پاسخ داده می شود.»(۳)

خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز گزارش داد: «گروه ضربت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در بانیوند روز شنبه گذشته (۴/۵/۵۹) در ادامهٔ عملیات پاک سازی ارتفاعات "ماکووان"، در دامنهٔ این کوه که مقر مهاجمان مسلح و عناصر ضدانقلاب است، به مدت ۲ ساعت با مهاجمان مسلح درگیر شد.»(۴)

همچنین، در ادامهٔ پاک سازی مناطق آزادشده، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد که امروز یک قبضه اسلحهٔ یوزی و مقدار زیادی مواد منفجره و تعدادی فشنگ ژ۳ از مغازه ای در سنندج کشف و ضبط شده است.(۵) در منطقهٔ خوی نیز دومین اطلاعیهٔ ستون عملیاتی ژاندارمری مستقر در این شهر، درخصوص پاک سازی منطقهٔ قطور و الند، منتشر شد. در بخشی از این اطلاعیه خطاب به اهالی منطقهٔ مذکور آمده است: «با عنایت خداوند متعال، با همکاری اکثریت اهالی و ساکنین بخش قطور و الند تا روز ۴/۵/۵۹، ۹۱۴ قطعه جنگ افزار غیرمجاز و ۴۲۵۵ تیر فشنگ جمع آوری و ضبط شد.»(۶)

بهرنگ، فرماندار میاندوآب، درباره آتش سوزی خرمن ها در روستای خان کندی از توابع این شهر در چند روز گذشته، گفت: «در روزهای اخیر گروه های مسلح غیرقانونی که همواره از پیشرفت های انقلاب اسلامی ایران و وحدت خلل ناپذیر امت مسلمان در وحشت و هراس به سر می برند با پرتاب خمپاره های منور موجبات ناراحتی مردم مسلمان را فراهم کرده و حتی خرمن های آنها را به آتش می کشند و وقیحانه تر اینکه این گروه ها با نشر اکاذیب، برادران ارتشی را عامل این اعمال ننگین معرفی می نمایند که این قبیل شایعات را به شدت تکذیب می کنیم.»(۷)

امروز همچنین یک حرکت مشکوک در مرز استان آذربایجان غربی با شوروی رخ داد. به گزارش سپاه پاسداران بیله سوار در نوار مرزی ایران و شوروی، «در ساعت ۱۸، یک فروند هلیکوپتر حدود ۸ کیلومتر در خاک ایران می آید، ولی از آنجا که برادران پاسدار، قوانین و روابط مرزی بین دو کشور را نمی دانند، هیچ گونه اقدامی نمی کنند.»(۸)

ص: ۱۱۴

۱- سند شمارهٔ ۵۶۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۵۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شمارهٔ ۱۱۴۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۹۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد

غرب، ۵/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شمارهٔ ۵۶۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۵- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۶- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرنگار کیهان از خوی.

۷- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- سند شماره ۴۰۹۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، شمارهٔ ۵، ص۱، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

علاوه بر درگیری های مناطق کردنشین، در برخی مناطق دیگر کشور نیز برخوردهای خونینی بین گروه ها و جریان های مخالف نظام و مردم مشاهده می شود که گاه با تلفات انسانی فراوان همراه است. ازجمله:

در لنگرود، به گزارش خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی:

«عصر روز شنبه ۴/۵/۵۹، درپی اشغال فرمانداری لنگرود که به وسیلهٔ فدائیان و مجاهدین خلق [منافقین] صورت گرفته بود، جوانان انجمن اسلامی به سوی فرمانداری حرکت نمودند و پس از آزادساختن فرمانداری از اشغال توطئه گران هنگامی که افراد به منازل خود مراجعت می کردند با یک توطئهٔ حساب شده و حملهٔ غافلگیرانه، یکی از جوانان وارسته و رزمندهٔ انقلابی به نام سیدجلال نورمحمدی به وسیلهٔ ضربات چوب و چماق گروه های ضدمردمی به درجهٔ شهادت نائل آمد و تنی چند ازجمله برادر نجفی به وسیلهٔ چاقو مجروح و در بیمارستان لنگرود بستری شدند. تعدادی از توطئه گران دستگیر [شدند] ولی شاهپور نوربخش قاتل فراری است. ضمناً به گفتهٔ آگاهان، شاهپور نوربخش از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می باشد. گزارش دیگر حاکی است به دنبال دستگیری تعدادی از توطئه گران، این گروهک ها همچون عمال محمدرضاخان به مسجد امین لنگرود حمله کرده و شیشه های مسجد را با پرتاب سنگ شکستند.»(۱)

در آبیک قزوین، به گزارش خبرنگار روزنامهٔ انقلاب اسلامی: «شنبه شب در روستای نظرآباد مقدم بین روستاییان و عده ای از تظاهرکنندگان درگیری هایی به وجود آمد. این گروه به عنوان اعتراض به دادگاه های انقلاب دررابطه با اعدام تقی شهرام تجمع کرده بودند. خبرنگار ما در محل از روحانی معروف نظرآباد حجت الاسلام غلامحسین غلامی، که مستقیماً در جریان واقعه بود، چگونگی ماجرا را جویا شد. وی اظهار داشت: عناصر ضدخلقی به تخریب خانه های مستضعفین مبادرت ورزیدند و تعدادی از جوانان مسلمان این روستا را مجروح کردند. این درگیری ها با دخالت مأمورین پاسگاه ژاندارمری نظرآباد و سپاه پاسداران کرج به پایان رسید. حجت الاسلام غلامی اظهار داشت: دراین رابطه ۳ تن به اسامی... دستگیر شدند.»(۲)

در شیراز، به گزارش خبرنگار روزنامهٔ اطلاعات: «۳۵ تن از اعضا و هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] که در درگیری های این شهر دستگیر شده بودند، به اتهام پرتاب سه راهی، بمب آتش زا، آتش زدن اماکن عمومی و توطئه علیه جمهوری اسلامی ایران، هریک با قرار ۳۰۰ هزار تومان زندانی شدند.» بنا به همین گزارش، بازداشت شدگان در نامه ای که برای مقامات مملکتی فرستادند، به بازداشت خود اعتراض و اعلام کردند که اعتصاب ملاقات می کنیم و اگر به خواسته هایمان رسیدگی نشود، دست به اعتصاب غذا خواهیم زد. در پایان این گزارش آمده است: ۲۰ نفر که در این درگیری مجروح شده بودند، اعلام جرم خود را به دادستانی انقلاب شیراز ارائه دادند.(۳)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از لنگرود.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرنگار انقلاب اسلامی از آبیک.

۳- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرنگار اطلاعات از شیراز.

در تنکابن، به نوشتهٔ روزنامهٔ جمهوری اسلامی: «ساعت ۱۱:۳۰ شب، عده ای از عناصر ضدانقلاب و از عوامل رژیم سابق و سردمداران حزب خلق مسلمان ساقی کلایه به مسجد جامع شهر و حجت الاسلام راشد یزدی که درحال سخنرانی بود حمله کرده و شیشه های مسجد را شکسته و عده ای از مؤمنین داخل مسجد را مورد ضرب وشتم قرار دادند و بیش از دو ساعت مسجد را در محاصره و اشغال خود داشتند که به وسیلهٔ برادران سپاه پاسداران و ژاندارمری، حلقهٔ محاصره شکسته و برادران و خواهران داخل مسجد را که وحشت زده بودند خارج کردند و عوامل اصلی این حادثه را دستگیر کردند.»(۱)

دراین حال در اندیمشک، امروز اطلاعیه ای ازطرف دادگاه انقلاب اسلامی دزفول صادر شد. در بخشی از این اطلاعیه که در اختیار خبرگزاری پارس در اهواز قرار گرفته، آمده است:

«بدین وسیله به تفاله های رژیم شاهنشاهی که در قالب مسخرهٔ گروه های ورشکسته در راه تداوم انقلاب اسلامی سنگ اندازی می کنند و درپی ایجاد آشوب و برادرکشی در اندیمشک هستند اکیداً هشدار داده می شود که هرگونه توطئه در نطفه خفه خواهد شد، هشدار می دهیم که هرگونه اخلال در نظم عمومی و بیان شعارهای ضداسلامی، محاربه با حکومت اسلامی تلقی شده و با توکل به خداوند درهم کوبندهٔ ستمگران و تکیه بر نیروی عظیم مردم، به شدت سرکوب خواهد شد.»(۲)

۱

درحالی که امروز صبح، محاکمهٔ ۶ نفر دیگر از عوامل کودتای نافرجام تیرماه گذشته، در دادگاه ویژهٔ انقلاب مستقر در زندان اوین آغاز شده است،(۳) خبرهایی از تحرکات و اقدامات منسوب به عوامل دیگر این شبکه،(۴) در رسانه ها به چشم می خورد. حجت الاسلام حسینی، سرپرست پاک سازی ادارات استان گیلان، خبر داد که تعدادی از کارکنان دولت و بازاریان رشت مبالغی برای تشکیلات توطئهٔ مزبور جمع آوری کرده اند که به زودی جزئیات آن فاش خواهد شد.(۵)

خبرگزاری پارس نیز از تهران گزارش داد: «ساعت ۲۲ دو شب پیش [امروز]، شخصی که خود را سخنگوی سازمان پاک سازان مجلس(۶) می نامید و از معرفی خود امتناع می کرد در یک تماس تلفنی با خبرگزاری پارس و درارابطه با انفجار بمب در پاساژ کمپانی، این اطلاعیه را منتشر کرد.» بخشی از این اطلاعیه به نقل از خبرگزاری پارس، چنین است: «پس از نادیده گرفتن خواسته های به حق ما که ازطریق بمب گذاری در پاساژ کمپانی خواستار استعفای

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تنکابن.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- نظر به پیوستگی تشکیلاتی شبکه مزبور با عراق، تحرکات یادشده در این گزارش را همچنین می توان در زمره اقدامات عوامل داخلی عراق قرار داد.

۵- همان، ص آخر.

۶- شواهد و قرائن نشان می دهد که افراد ساواک منحله که برخی شان با کودتاگران ارتباط داشته اند، تحت این نام به بمب گذاری و خرابکاری مشغول بودند.

رفسنجانی... شده بودیم و به خواستهٔ ما جامهٔ عمل نپوشانیدند، برای دومین بار اعلام می کنیم اگر به خواستهٔ ما که به نفع این ملت زودباور است گوش فراندهند ما عملیات بمب گذاری و خرابکاری که منجر به کشته شدن افراد می شود، را ادامه خواهیم داد. ...»(۱)

دراین حال، به گزارش روزنامهٔ اطلاعات، شب هنگام دو بمب که در نزدیکی منزل حجت الاسلام معادیخواه کار گذاشته شده بود به همت پاسداران کمیتهٔ منطقه و مرکز پلیس، کشف و خنثی شد. سخنگوی پاسداران کمیتهٔ منطقه با اعلام این خبر گفت: «ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه به ستاد مرکزی این کمیته اطلاع داده شد که یک بستهٔ مشکوک در نزدیکی منزل حجت الاسلام معادیخواه در ظرف زباله وجود دارد. پاسداران این کمیته بلافاصله به محل اعزام و موفق می شوند دو بمب قوی را که قرار بود در ساعت ۱۲ شب منفجر شود، کشف نمایند.» وی افزود: «ما بلافاصله با مرکز پلیس تماس گرفتیم و مأمورین پلیس در محل حاضر و موفق شدند دو بمب مذکور را خنثی کنند. این سخنگو اضافه کرد که قدرت این دو بمب بسیار زیاد بود و اگر منفجر می شد تا حدود چندین خانهٔ اطراف محل بمب گذاری را ویران می کرد.»(۲)

همچنین، «ساعت ۱۵ دیروز [۴/۵/۱۳۵۹]، یکی از دو موتورسواری که قصد داشتند بمبی به داخل اتوبوس پر از مسافر شرکت واحد خط میدان بهارستان - میدان شهدا پرتاب کنند، توسط مأموران انتظامی و با همکاری مردم دستگیر شد. نفر دیگر با استفاده از شلوغی خیابان ها موفق به فرار گردید.»(۳)

دراین باره، نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده نیز در تفسیری بر نقش ساواکی های فراری در چنین حوادثی تأکید کرد و نوشت: «دست ساواکی ها را می توان از پشت تمام حوادثی که در چند ماه اخیر در ایران روی داده است به آسانی مشاهده نمود. فعالیت ساواکی ها چند رشتهٔ مهم را در بر می گیرد. ... ضدانقلاب پس از هر شکست برای آنکه اظهار وجود کند، بر جنگ روانی و تبلیغی خود شدت می بخشد. انفجار اخیر در تهران که ۶ کشته و ۱۰۰ زخمی به جای گذاشت، هدفی جز بالابردن روحیهٔ ضدانقلاب پس از کشف توطئهٔ اخیر نداشت.»(۴)

۱

درپی رایزنی ها و اظهارنظرها درباره انتخاب و معرفی نخست وزیر، که همچنان ازسوی افراد و محافل گوناگون ادامه دارد، سرانجام امروز بنی صدر در نامه ای به هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، مهندس مصطفی میرسلیم را به عنوان نخست وزیر پیشنهادی معرفی کرد. روزنامهٔ کیهان ضمن درج این مطلب، می افزاید: «چنین برمی آید که مجلس شورای اسلامی نیز باتوجه به مذاکرات مفصلی که قبلاً صورت گرفته است، به نخست وزیری میرسلیم رأی تمایل بدهد.»(۵)آقای موسوی گرمارودی، مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری، متن نامهٔ مزبور درخصوص نخست وزیری آقای مصطفی میرسلیم را بدین شرح انتشار داد: «بسم الله الرحمن الرحیم. نمایندگان محترم، به مقتضای جو موجود و برای آنکه استعدادهای کارآمد و مسلمان و مؤمن

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از تهران، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- همان، ص ۱۶.

۴- نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب تودهٔ ایران، دورهٔ هفتم، سال دوم، شمارهٔ ۲۹۲، شنبه ۴ مرداد ۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۵- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

به انقلاب اسلامی در راه بیرون کشیدن کشور از بحران ناشی از سلطهٔ قدرت های بیگانه در دوران رژیم پیشین متحد و بسیج شوند، آقای مصطفی میرسلیم را به عنوان نخست وزیر پیشنهاد می نماید. امیدوارم بتواند تمایل نمایندگان محترم را جلب و بیانگر هماهنگی های ضرور بگردد. رئیس جمهور - ابوالحسن بنی صدر.»(۱)

امروز، قبل از این معرفی، میرسلیم با دکتر بنی صدر به مدت دو ساعت (از ساعت ۱۱ تا ۱ بعدازظهر) ملاقات و مذاکره کرده بود.(۲)

دراین باره، عزت الله سحابی، وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه وبودجه در گفت وگوی کوتاهی با خبرنگار روزنامهٔ انقلاب اسلامی گفت: «آقای میرسلیم در مجموع خصوصیاتش از سایرین که خود را نامزد کرده بودند بهتر است.» سؤال شد آیا وی خواهد توانست با انتخاب وزرا یک دولت تفاهم ملی به وجود آورد و کابینهٔ وی موفق خواهد بود؟ عزت الله سحابی پاسخ داد: «ببینیم ایشان چه کسانی را انتخاب می کنند و من فکر می کنم که دولت تفاهم ملی نمی تواند کار بکند، دولت یک حزبی باید کار بکند؛ همان حزبی که مجلس را نیز در دست دارد، کار بکند. نباید مسئولیت ها لوث شود و هدف ها لوث گردد. باید خود حزب کار بکند.»(۳)

۱

شامگاه امروز ابوالحسن بنی صدر با شرکت در یک مصاحبهٔ مفصل رادیو تلویزیونی دیدگاه ها و دلایل خود را دربارهٔ انتخاب و معرفی میرسلیم به عنوان نخست وزیر، وضعیت دولت گذشته و آینده و جوی که این انتخاب و معرفی در آن انجام شده است، بیان کرد. در بخشی از این مصاحبه که متن کامل آن در مطبوعات انتشار یافت، آمده است: «رئیس جمهوری در آغاز در پاسخ سؤال خبرنگار تلویزیون درمورد دلایل معرفی میرسلیم به مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: از انقلاب به این طرف که امام آقای مهندس بازرگان را به شرحی که می دانید و متن فرمانی که صادر شد به نخست وزیری تعیین کردند بعد او استعفا داد و وزرایی روی کار آمد که اکثریت آنها را شورای انقلاب به آنها رأی داده بود. شاید نادر باشند وزرایی که من در آن وقت با آنها موافق بودم، تا حالا که یک جوی درست شده است، ازنظر من جو سالمی نیست. دکتر بنی صدر افزود: "مکتبی" برای هر گروه یک معنی پیدا کرده است و حالا دعوا با دیگران تمام شده، دعوا بین خودمان شروع شده است که در این جو، اولاً بعضی اشخاص

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامهٔ انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

حاضـر نمی شونـد به کـار مشـغول شونـد به لحاظ اینکه یک دسـتگاه قوی وجود نـدارد که اگر آنها مورد حملهٔ ناروا قرار گرفتنـد بتواند بگویـد آقـا چرا حمله می کنی؟ خوب، وقتی جو این چنین ناسـالم بشود، ناچـار وقت کشور را بایـد صـرف این کرد که چه کسـی مکتبی است، چه کسـی مکتبی نیست... پس باتوجه به این جو بایـد حدود مسـئولیت ها هم روشن و مشـخص بشود. پس از این دو عامل، سومین عامـل این است که بلکه مـا بتوانیم از بحران بیرون برویم و یـک محیـط تفـاهمی به وجود آوریم و معلوم کنیم که مسـئلهٔ مـا بیشـتر مسـئلهٔ انقلاب و روش هاست تا مسـئلهٔ اشـخاص و گروه ها. یک عـده ای معین و معرفی شـده بودنـد و من میان آن عـده پس از دو بار صـحبت کردن با آقای میرسـلیم امیـدوار شـدم که بلکه ایشان بتوانـد معرف یک تفاهمی بشود و او را معرفی کردم؛ البته عامل ملاحظهٔ جو موجود عامل مؤثری در این انتخاب بوده است.»

در بخش دیگری از این مصاحبه، خبرنگار تلویزیون پرسـید: «اگر دولت آینـده از یک گروه یا حزب خاصـی باشـد از نظر شـما مسـئله ای نخواهـد بود؟ رئیس جمهوری جواب داد: از نظر من مسـئله ای نخواهـد بود، اما من مسـئولیتی هم در قبال آن نخواهم پذیرفت. ...، از باب اینکه کشور در یک وضـعیتی نیست که چنین دولتی بتوانـد آن را اداره کند و ممکن است آن دولت در مجلس هم رأی داشـته باشد، من مـانع از اینکه آن دولت معرفی بشـود و رأی بیـاورد نخـواهم شـد. خبرنگـار درمورد دلایـل پیش بینی رئیس جمهوری درمورد قـادرنبودن چنین دولتی در ادارهٔ مملکت پرسـید. رئیس جمهوری پاسـخ داد: علت آن، مشـکلاتی است که ایران دارد و روحیـهٔ مردم ایران است، من این را چندین بار در مصاحبه ها هم گفته ام، وقتی که یک گروه همهٔ قوا را قبضه کرد بقیه تمام همّ و غم خود را صـرف خراب کردن آن گروه و عدم همکاری با آن می گذارند و تا خرابش نکنند آرام نمی نشینند. خبرنگار تلویزیون اظهار داشت: عکس این حالت هم ممکن است و وجود افراد مختلف در یک دولت موجب

ص: ۱۱۹

درگیری های داخلی و عدم هماهنگی داخلی خواهد شد. رئیس جمهوری گفت: بله مختلف هم اشکال دارد. اگر دولت در داخل خود هماهنگی نداشته باشد مانند دولت ماه های گذشته می شود و کار پیش نمی رود، هماهنگی داخلی خیلی امر واجبی است. بنابراین، باید رفت روی ترکیبی که هماهنگی درونی دولت را تأمین بکند و مهم تر اینکه بتواند به جامعه اطمینان بدهد. این اهمیت دارد، نه اینکه دو تا از این دسته باشند، سه تا از آن دسته باشند. خیر، ترکیبی باشد که جامعه خود را در آن ببیند و اطمینان پیدا کند، آرامش بیابد و این نیرویی را که درحال حاضر در تخریب صرف می شود برود در سازندگی صرف کند؛ چون اگر ما در این مرحلهٔ تخریب بمانیم قطعاً کشور را از دست ما خواهند گرفت، هیچ دراین مورد تردید نکنید، ما باید این نیروی محرکه ای را که درحال حاضر در تخریب عمل می کند، در خط سازندگی بیندازیم... و من به عنوان رئیس جمهوری برای خود این نقش را قائل هستم این است که آن طوری که بگویم دنبال اختیارات هستم و این جور چیزها، نیست؛ اصلاً اینها اختیارات لازم ندارد، با زبان صدق حرف زدن لازم دارد، با اعتقاد عمل کردن لازم دارد، جلب اعتماد و اطمینان مردم لازم دارد. همین قدر که این دستگاه های تبلیغاتی، (به)خصوص این رادیو تلویزیون، که کارش به نظر من خلاصه می شود در مداحی و فحاشی، اگر این رویه را ترک کند و برود روی خط تبلیغ سازندگی و حرکت برای استقلال واقعی ایران، ما را بس (است) و دستگاه های دولتی هم هرکدام کار خودشان را بکنند، کفایت می کند...»(۱)

۱

بااینکه ازجمله اختیارات و وظایف مجلس شورای اسلامی نظارت بر رئیس قوهٔ مجریه و تأیید نخست وزیر منتخب رئیس جمهوری است، بنی صدر از پیش از انتخابات تاکنون، که بحث ها و رایزنی های فعالی درمورد انتخاب و معرفی نخست وزیر در جریان است، به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر هماهنگی مجلس با رئیس جمهوری (نه هماهنگی رئیس جمهوری و مجلس) تأکید می کند و راه حل خروج از بن بست اقتصادی را در حل مسائل سیاسی می داند. دراین مورد روزنامهٔ اطلاعات می نویسد: «دیروز [امروز] ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، نامه ای درمورد اوضاع جاری کشور به حضور امام فرستاد. در این نامه وضع اقتصاد کشور تشریح و ضرورت حل سیاسی آن بیان گردیده است. در این نامه آمده است: دو راه حل بیشتر نیست در تشکیل دولت جدید و هر دو راه حل می تواند عملی باشد. یک راه حل این است که باتوجه به جوسازی ها و باتوجه به اینکه مطالب آن نوارها یک به یک انجام گرفته و می گیرد - حمله به گروه های سیاسی و تصفیه حساب با آنها انجام گرفته و می گیرد، وزارتخانه ها عملاً از کار افتاده اند و کوبیدن اطرافیان بنی صدر توسط ارگان های حزب [جمهوری اسلامی] به شدت ادامه دارد - اگر کودتای ناکام انجام گرفته بود همه چیز زیر و رو می شد و اگر وضع کنونی ادامه پیدا کند، باز در آینده [کودتا] خواهد شد. از همه بدتر چرخ اقتصادی کشور که با کار

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۲.

شبانه روزی به حرکت افتاده بود، روی به رکود می نهد. بعد کار مقابل کردن مجلس با رئیس جمهوری و جلوگیری از اینکه کاری انجام گیرد. در این اوضاع باتوجه به اینکه دشمن در دو زمینهٔ اساسی با ما جنگ خواهد کرد؛ یکی زمینهٔ اقتصادی و اتفاقاً در همین وقت ترجمهٔ مطبوعات خارجی را آورده بودند؛ و ازجملهٔ آنها تایمز مالی لندن که تحت عنوان "کشتی انقلاب ایران به گل می نشیند" مقاله ای نوشته و پیش بینی کرده بود که تا زمستان اقتصاد ما فلج می شود، که نشان می دهد دشمن برنامه ای را برای فلج کردن اقتصادی دارد و تعقیب می کند.» بنی صدر سپس می افزاید: «در این اوضاع و احوال دو راه حل بیشتر نیست: یکی اینکه (من این را از چند ماه [پیش] به این طرف متوالیاً گفته ام) اختیار انتخاب نخست وزیر و دولت را به هر گروهی که نخواهد در این موقعیت مشکل، مسئولیت را به عهده بگیرد، بسپارد؛ دراین صورت ناگزیر باید مردم بدانند که رئیس جمهوری مسئول عملکرد دولت نیست. و راه دوم راه حل تفاهم است؛ که یک دولت متجانس به وجود بیاید و این دولت متجانس و هماهنگ با مجلس و رئیس جمهوری بتواند کار خود را در این وضعیت مشکل پیش ببرد.»(۱)

در همین حال روزنامهٔ انقلاب اسلامی، ارگان وابسته به جناح بنی صدر نیز در سرمقالهٔ امروز خود با اشاره به اینکه برای خروج از بن بست اقتصادی باید از راه حل سیاسی سود جست، می نویسد: «برای ممکن کردن راه حل سیاسی لازم است که یک دولت منسجم و [در] تفاهم با رئیس جمهور به وجود آید. و اگر ممکن نشد که یک دولت منسجم و تفاهم بر سر کار آید، بهتر است که رئیس جمهور موضع خود را مشخص کند.» در سرمقالهٔ این روزنامه سپس آمده است: «عده ای نمی گذارند جو مجلس درجهت تفاهم با رئیس جمهور حرکت کند و این مسئله در روز پنجشنبه کاملاً ـ آشکار گردید؛ تاجایی که یکی از نمایندگان مجلس در موقع رأی مثبت دادن به اعتبارنامهٔ دکتر آیت گفت: "من برای اینکه ثابت کنم که شایعهٔ تهدید وجود ندارد، به عنوان مخالف با شخص بنی صدر رأی موافق (به آیت) می دهم." و حتی مسئله ای را که بنا بود در شورای انقلاب به آن رسیدگی کنند و برادران حزب جمهوری اسلامی که در آن روزها می گفتند که مسئلهٔ آیت مربوط به خودش است و حتی وضعش را با حزب روشن خواهند کرد، در روز پنجشنبه نشان دادند پشتیبان آیت هستند و تمام کوشش خود را در پشتیبانی از دکتر آیت به کار بردند و همگی بدون توجه به آن همه مدارک و استدلال و... رأی مثبت دادند.» روزنامهٔ انقلاب اسلامی آن گاه به نمایندگان جناح رقیب خود هشدار داده و می نویسد: «ما به این دسته از نمایندگان مجلس شورای اسلامی و حزب جمهوری اسلامی هشدار می دهیم که وضعیت کشور سخت خطیر است و با اندکی غفلت خدای ناکرده همه چیز از دست خواهد رفت و در آن وضعیت کسی باقی نخواهد ماند و همگی جمله قربانی خواهند شد.»

این روزنامه سپس با استفاده از بخش هایی از سخنان امام در روز گذشته خطاب به فرماندهان ارتش، راه حل های خود را برای برون رفت از بحران فعلی، براساس رعایت نظم و انضباط در همهٔ

۱- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۲.

امور، چنین ارائه می دهد: «هرکس و هر ارگانی باید به وظایفی که قانون اساسی برایش تعیین کرده است عمل کند و از مراکز متعدد تصمیم گیری که چیزی جز به هرج ومرج کشیدن کشور را به دنبال نخواهد داشت سخت پرهیز کند.» در ادامهٔ این سرمقاله آمده است:

«بیش از چند ماهی است که رئیس جمهور موفق نشده است که یک دولت تفاهم به وجود آورد تا امور مجریه را به دست او سپارند و معلوم باشد که مسئول اعمال درست و نادرست وزرا و سایر مسئولین به دست چه کسی است؛ گرچه تابه حال تمام مسئولیت به عهدهٔ شورای انقلاب بوده و دولت؛ دولت منتخب شورای انقلاب، باوجوداین به علت مشخص نبودن حدود و ثغور مسئولیت ها هرکسی دیگری را مسئول می داند. اگر جو مجلس درجهت ضدیت با رئیس جمهور پیش برود و کسانی در این جهت کوشش کنند، خطرات مهمی همه را تهدید می کند و از همه مهم تر همان طوری که امام فرمودند: مکتب و اسلام را تهدید می کند. واقعیت نیز این است که اگر این انقلاب اسلامی به پیروزی قطعی نرسد، اسلام در خطر است. بنابراین ای نمایندگان محترم مجلس، سخت در وضعیت کشور بنگرید و به واقعیت گردن گذارید و از مقابله کردن اجتناب کنید.»(۱)

۱

در کنار مسائل مربوط به جناح بندی کنونی حاکمیت، بحث طرف داری یا ضدیت با ملی گرایی نیز از موضوعاتی است که از زوایای مختلف، نظرهای مختلفی راجع به آن ابراز می شود. به عنوان مثال، دیدگاه های متفاوت یدالله سحابی و ابراهیم یزدی دراین باره قابل ذکر است.

به نوشته شماره امروز روزنامهٔ کیهان: «دکتر یدالله سحابی نمایندهٔ مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، در ضمن تشریح مشکلات خود در دوران تصدی ریاست سنی مجلس گفت به ملی بودنش افتخار می کند.» وی در توضیحی درمورد ملی و ملیت گفت: «ملیت و اسلامیت جدا از هم نیستند و ملی خلاف اسلام و دین نیست. من افتخار به ملی بودن می کنم. بعد از کودتای ۲۸ مرداد ما مبارزات بسیاری علیه امپریالیزم داشتیم. مبارزات همه ملی بود، ما نمی توانیم پیوندهای خود را با گذشته ببریم. در مبارزات سیاسی ما محافل دینی (اسلامی) در صدر همه چیز و عامل وحدت بود.» دکتر سحابی درمورد مهندس بازرگان گفت: «به نظر من آقای بازرگان سمبل دین و اخلاق است.»(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۱۲.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۳.

اما دکتر ابراهیم یزدی نمایندهٔ دیگر مجلس شورای اسلامی، در سخنانی در حوزهٔ علمیهٔ قائم چیذر، ناسیونالیسم و ملی گرایی را در دنیای اسلام عامل تفرقه و اسارت و متناقض با اسلام خواند. وی در قسمتی از سخنان خود گفت: «ناسیونالیسم و ملی گرایی با اسلام تناقض دارد و علت به وجودآمدن ناسیونالیسم فرانسوی و ایتالیایی، راهی برای خروج از مسیحیت و شکست سلطهٔ کلیسا بود و جدایی مذهب و سیاست. این باعث موفقیت اروپایی ها شد و به کلیسایی ها گفتند: "هر کاری دلتان می خواهد خودتان بکنید به غیر از سیاست." و بدین وسیله راه علم و دانش باز شد. ولی وقتی ناسیونالیسم به دنیای اسلام آمد باعث تفرقه و اسارت ما شد.»

یزدی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «به برکت انقلاب، همهٔ ما یک امت شدیم و اگر حرف از "خلق ها" بزنیم یک عمل ارتجاعی است و این نوع ملی گرایی ضداسلام است و محکوم است. ملی گرایی، جدایی مذهب از سیاست را می خواهد و در اسلام جدایی مذهب از سیاست نداریم و حرف دشمنان ماست.»

وی افزود: «در ایران کوشش کردند دو تا پرونده برای انقلاب باز کنند، به خصوص در ماه های اخیر پیروزی انقلاب. اگر مطبوعات بین المللی را نگاه کنیم تماماً یک محور دارند: امام را می گویند یک رهبر مذهبی و به فکر و اندیشهٔ خودشان، دنبال یک رهبر سیاسی می گشتند، تا اینکه همیشه عکس سنجابی را کنار امام چاپ می کردند و می گفتند این دو با هم چگونه خواهند جنگید. اروپایی ها و امریکایی ها جبههٔ ملی را یکی از مقتدرترین سازمان های سیاسی ایران می دانستند و سنجابی را رهبر سیاسی تلقی کرده بودند.»

وی اضافه کرد: «من مخالف گرفتن دفاتر جبههٔ ملی و حزب توده هستم، کاندیداهای جبههٔ ملی و حزب توده هریک ۱۷ و ۲۵ هزار رأی آوردند؛ حداقل بین ۲ میلیون نفر. چرا بیخودی اینها را گنده می کنند؟ این کار غلط است. آنها چیزی ندارند، بساط به راه می اندازند، ولی پایگاهی در اجتماع ما ندارند، ... در این مراحل حساس اگر کلید کار را بدهیم به ملی گرا و او را جای حساسی قرار بدهیم، او ضربه می زند، لطمه می زند.»(۱)

ص: ۱۲۳

۱- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۳.

رخدادهای جاری ایران، امروز نیز، طبق معمول در محافل و رسانه های خبری بازتاب چشمگیری داشت. دراین میان، مسائل مربوط به انتخاب و معرفی نخست وزیر مهم ترین آن بود. دراین باره در گزارش خبرنگار بی بی سی از تهران، چنین آمده است:

«نامزدی آقای میرسلیم پس از یک هفته تأخیر و مذاکرات پشت پرده، امروز اعلام شد. از آنجا که آقای میرسلیم عضو حزب جمهوری اسلامی بوده و اسم او در فهرست اشخاص مورد قبول حزب مزبور آمده است به نظر می رسد که چندان اشکالی در راه نخست وزیری وی وجود نداشته باشد. در مجلس ایران که حزب جمهوری اسلامی و طرف داران آن نفوذ فراوان دارند قرار است فردا به عنوان صحه گذاردن به این انتخاب، رأی اطمینان گرفته شود. پس از آن، انتخاب وزرای کابینۀ دولت آغاز خواهد شد. ... گفته می شود که آقای میرسلیم در مقایسه با بعضی از همکاران خود در حزب جمهوری اسلامی میانه روتر بوده و از میان نامزدهای دیگر پیشنهادی حزب جمهوری اسلامی، تنها کسی بود که می توانست مورد تأیید دکتر بنی صدر قرار گیرد، لکن در رأی گیری تازه که در میان اعضای حزب جمهوری اسلامی صورت گرفت بجز آقای فارسی کس دیگری رأی فراوان به دست نیاورد.» خبرنگار بی بی سی سپس می افزاید: «بدون شک، آقای فارسی نامزد اول حزب جمهوری اسلامی برای نخست وزیری بود، لیکن او به دلیل آنکه از نقطه نظر آرمانی خود را نقطۀ مقابل بنی صدر می داند و درنتیجه همکاری با رئیس جمهور را غیرممکن می شمارد، اسم خود را از فهرست نامزدهای نخست وزیری حذف کرد.»(۱)

رادیو کلن آلمان غربی نیز در برنامۀ فارسی خود تحت عنوان "نظری بر رخدادهای سیاسی هفتۀ گذشته"، طبق روال معمول خود، به سیاه نمایی اوضاع ایران پرداخته است. در بررسی این رادیو از اوضاع ایران آمده است:

«گزارش هایی که از تهران به دست می رسد نیز ناخوشایند است. ... آیت الله خمینی سعی دارد با تکیه به مجلسی که در روز دوشنبه هفتۀ گذشته برای اولین بار تشکیل جلسه داد به تحکیم و تثبیت مبانی اسلام بپردازد. او از مجلس ایران خواست که به عنوان نمایندۀ مردم از تمامی امکانات خود جهت استقرار و تقویت یک حکومت کاملاً اسلامی در کشور استفاده کند.» این گزارش در ادامه با اشاره به تأخیر در معرفی نامزد پست نخست وزیری، به مسئله ترور علی اکبر طباطبایی و سوءقصد نافرجام به شاپور بختیار آخرین نخست وزیر شاه مخلوع ایران، پرداخته و تلویحاً دست یازیدن به چنین اقداماتی را به رهبری ایران نسبت می دهد.(۲)

دراین میان، رادیو بغداد، با ادبیات خاص خود، گوی سبقت را در سیاه نمایی اوضاع ایران از همه ربوده و چنین گزارش می دهد: «نزاع میان مراکز قدرت در ایران شدت می یابد. اخبار رسیده حاکی است که کشمکش و اختلاف میان ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور و بهشتی رئیس به اصطلاح حزب جمهوری اسلامی، درمورد انتخاب نخست وزیر جدید رو به شدت گرایید. اخبار

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، ۵/۵/۱۳۵۹، صص ۲۲ و ۲۳، رادیو لندن (بخش فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۹، رادیو کلن (بخش فارسی)، ساعت ۱۴:۳۰، ۴/۵/۱۳۵۹.

رسیده افزودند که اوج گیری شدت نزاع میان تمام مراکز قدرت حاکم در ایران ممکن است [آیت الله] خمینی را به دخالت برای پایان دادن به حالت نزاع درمورد انتخاب نخست وزیر جدید وادار سازد. منابع آگاه در تهران گفتند که مصطفی میرسلیم معاون نخست وزیر در امور کشور و فرمانده پلیس که یکی از نزدیکان [آیت الله] خمینی به شمار می رود ممکن است کاندیدای [آیت الله] خمینی باشد برای این پست، [تا] به نزاع میان مراکز قدرت پایان دهد.»(۱)

۱

یک گزارش از نشریهٔ انگلیسی زبان اکونومیست حاکی از نوسانات موجود در روابط عراق و شوروی، نزدیکی عراق به غرب و کشورهای ساحلی خلیج فارس و تلاش این کشور برای جایگزینی ژاندارمی منطقه به جای ایران زمان شاه است. بنا به این گزارش: «در سال ۱۹۷۲، عراق با روسیه معاهدهٔ دوستی امضا کرد، اما ارتباط این دو کشور از زمانی که حزب حاکم بعث عراق دشمنی خود را با کمونیست های طرف دار شوروی از سر گرفته، مخدوش شده است. در سال ۱۹۷۸، یک گروه بیست نفره از رهبران کمونیست عراق اعدام و صدها تن دیگر دستگیر شدند. صدام روسیه را به خاطر حمایت از اتیوپی در مشاجراتش با سومالی و تهاجمش به افغانستان، به شدت محکوم کرد. هنوز حدود دو هزار مستشار روس در عراق هستند، ولی صدام سلاح های کمتری از روسیه می خرد و سلاح های خود را بیشتر از فرانسه، ایتالیا، یوگسلاوی، پرتغال و برزیل خریداری می کند. روسیه هم این اعمال توهین آمیز را با حمایت از ایران در مشاجرات مرزی اش با عراق، تلافی می کند.» اکونومیست در ادامهٔ گزارش خود به وضعیت عراق در سازمان اوپک و درگیری این کشور با ایران و لیبی بر سر قیمت نفت پرداخته و روابطش بعد از انقلاب ایران با کشورهای عربی ساحلی خلیج فارس را بررسی کرده و می نویسد: «در اوپک، صدام دربرابر تلاش ایران و لیبی برای حفظ منحنی صعودی قیمت های نفت ایستاد و با تندی دربرابر آن موضع گرفت و در سال ۱۹۷۸، تولید خود را شدیداً افزایش داد؛ درحالی که تولید ایران کاهش پیدا کرد و پس از آن به میزان روزی ۵/۳ میلیون بشکه نفت از چاه های عراق استخراج می شد. شیخ نشین های حوزهٔ خلیج فارس که از شاه ایران برای محافظت آنها دربرابر عراق کمک می خواستند، اکنون به نظر می رسد که عکس این قضیه، یعنی کمک عراق برای محافظت دربرابر تهدید ایران، را پذیرفته اند.»

این نشریه می افزاید: «اروپایی ها برای فروش ملزومات خود به این کشور دست و پا می شکنند. فرانسه مشتاقانه سفارشاتی برای فروش تسلیحات و فناوری هسته ای به عراق را پذیرفته است. در امریکا، زبیگنیو برژینسکی با بلندنظری آمادهٔ فراموش کردن گذشتهٔ نامطلوب عراق و استقبال از یک متحد بالقوهٔ جدید بوده است، ولی مقامات وزارت خارجه باتوجه به اینکه صدام کاملاً موجودیت اسرائیل را رد کرده است و همچنین سرکوب سیاسی در عراق،

۱- همان، صص۱۳ و ۱۴، رادیو بغداد (بخش فارسی)، ساعت ۱۲، ۴/۵/۱۳۵۹.

دراین باره اظهارنظر نکرده اند. هنگامی که درآمد عراق از فروش نفت افزایش پیدا کرد، بازارهای غرب بیشتر از بازارهای قدیمی روسیه، جاذبه پیدا کرد. روسیه در مقام صادرکنندهٔ کالاهای غیرنفتی به عراق، تنها در ردهٔ چهاردهم است. ... عراق امیدوار است که کرسی ریاست اعراب را که مصر به خاطر امضای معاهدهٔ کمپ دیوید، از آن کنار گذاشته شده بود، به دست آورد. غرب در مقابل عراق چه نتیجه ای می تواند بگیرد؟ صدام به درستی به این نتیجه رسیده است که برای منافع عراق باید موضعی بین روسیه و امریکا اتخاذ کند. عراق تحت حاکمیت صدام هنوز جانشینی برای ایران تحت حاکمیت شاه نشده است. رژیم وی آن قدرها باثبات نیست و امکان دارد توسط جناح طرف دار روسیه یا جمعیت شیعهٔ طرف دار آیت الله خمینی سرنگون شود.» اکونومیست در پایان گزارش خود چنین نتیجه می گیرد: «خط مشی غرب در قبال عراق به ویژه در نحوهٔ نزدیک شدن به این کشور باید امیدوارانه، ولی محتاطانه باشد.»(۱)

۱

سیاست تبلیغاتی حزب توده همسو با رسانه های بلوک شرق، مبتنی بر مخالفت شدید با امریکا و حمایت موضعی از ایران، انتقاد ملایم از حاکمیت، طرف داری از گروه های "مترقی" و درعین حال سرزنش شدید گروه های چپ غیرروسی (مائوئیست ها، تروتسکیست ها و...) و نیز مذهبی های "تندرو"، با جهت گیری خاص این رسانه هاست. این حزب امروز در نشریهٔ خود نامهٔ مردم، تحلیلی بر تهدیدات داخلی و پیرامونی انقلاب اسلامی ایران عرضه داشته است. در بخشی از این تحلیل آمده است:

«خبرهای مکرری از ادامه و تشدید توطئه گری امپریالیسم امریکا و متحدانش می رسد. پوشش نظامی توطئه تقریباً تکمیل شده است: امپریالیسم امریکا دورتادور ایران پایگاه های نظامی خود را تقویت کرده و در اسرائیل، مصر، عمان، پاکستان، ترکیه، سومالی، کنیا و عربستان سعودی مستقیم و غیرمستقیم نیروی نظامی مستقر کرده است. بزرگ ترین واحد دریایی امریکا در دریای عمان و خلیج فارس کمین می کند و نیروی نظامی و امکانات ناتو را در خدمت خود دارد. رژیم بعثی عراق در نبرد امریکا علیه ایران متحد طبیعی امریکاست و برخی از شیخ نشین های خلیج فارس زمینهٔ مساعدی برای تحریک و توطئه به دست می دهند. این پوشش نظامی که سایهٔ آن بر کشور ما سنگینی می کند، با ستون پنجم متشکل و قوی امپریالیسم و در درجهٔ اول امپریالیسم امریکا در داخل کشور ما تکمیل می شود. از کردستان گرفته تا خوزستان و فارس نیروهای مسلحی در خدمت ضدانقلاب اند و در سایر استان ها و پایتخت کشور، عمال دشمن با استفاده از همراهی دولت موقت و ندانم کاری و تنگ نظری محافل قشری، مواضع مهمی را در دستگاه حکومتی اشغال کرده اند.»

این نشریه در تحلیل خود می افزاید: «توطئهٔ کودتا که کشف شد نشان داد که چه امکانات

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، تهران: انتشارات شکیب، ۱۳۷۸، صص۲۰۵ و ۲۰۶، نشریهٔ اکونومیست، ۴/۵/۱۳۵۹، مترجم جعفر بختیاری.

وسیعی در اختیار توطئه گران بوده و چه امکانات وسیع تری در دست توطئه گرانی است که هنوز کشف و دستگیر نشده اند. دستگاه سیاسی کودتا تقریباً دست نخورده باقی مانده است و آنها هنوز بمب منفجر می کنند و جاهایی دارند که پس از چنین جنایت عظیمی و کشتار عده ای بی گناه خود را مخفی کنند.»

نامهٔ مردم سپس به نقل از روزنامهٔ پراودا می نویسد: «اسناد محرمانه ای که اینک فاش شده است نظیر تلگراف ژنرال هویزر و یادداشت های برژینسکی نشان می دهد که هدف امریکا توطئهٔ هرچه بیشتر علیه رژیم انقلابی ایران است.» نامهٔ مردم آن گاه می افزاید:

«خبرهایی هم که از همهٔ اطراف کشور می رسد در تأیید این هشدارهاست. تجاوزگری فاشیست های عراقی تشدید شده، از منطقهٔ فارس خبرهای هشداردهنده ای می رسد، در کردستان عده ای خرابکار هرنوع راه حل مسالمت آمیز را با اعمال جنایتکارانهٔ خود، غیرممکن می سازند. از محافل اقتصادی هم خبرهایی می رسد که درصورت صحت، نگران کننده است. سخن از تدارک اقداماتی برای تشدید عدم رضایت، بهانه گیری برای تعطیل، اعتصاب و خرابکاری است. هنوز همهٔ ابعاد توطئه آشکار نیست، ولی سواد آن آشکارا دیده می شود. کاملاًـ محتمل است که توطئهٔ آینده ترکیبی از انواع خرابکاری ها در نقاط مختلف کشور، متشنج کردن اوضاع، مشغول کردن مردم و درعین حال تجاوز نظامی باشد. کشف توطئهٔ اخیر، دستگیری تعداد قابل ملاحظه ای از عوامل کودتا و مجازات سریع و قاطع عده ای از آنها نشان می دهد که این خطر عظیم است که به تذکرات مکرر امام خمینی توجه بیشتری مبذول دارند و برای نبرد قطعی تر با امپریالیسم تدابیری بیندیشند؛ ولی متأسفانه این هشیاری کافی نیست و خوش خیالی بر بیداری می چربد. کسانی پیدا می شوند که می کوشند وسط این دعوای بزرگ نرخ تعیین کنند و هزار و یک مسئلهٔ شخصی خود را که در حالت عادی و با وسایل عادی قادر به حل آن نبوده اند، با ایجاد جو متشنج و با استفاده از این جو حل کنند، غافل از اینکه دربرابر خطری که انقلاب ایران و منافع مردم ایران را تهدید می کند، این مسائل حقیر، مفلوک و چیزی کمتر از حقیر است.»(۱)

۱

مسائل مربوط به ترور علی اکبر طباطبایی همکار پرویز ثابتی و وابستهٔ مطبوعاتی سفارت ایران در واشنگتن در زمان شاه مخلوع و اردشیر زاهدی، همچنان به عنوان یکی از حربه های تبلیغات روانی علیه جمهوری اسلامی، در رسانه های مختلف بازتاب دارد.

به گزارش رادیو صدای امریکا: «مأموران ادارهٔ آگاهی امریکا فعالیت های خود را برای یافتن قاتل علی اکبر طباطبایی مبارز فعال ضدرژیم [آیت الله] خمینی گسترش داده اند. به گفتهٔ این مقامات، تعقیب "دیوید بلفیلد" مسلمان سیاه پوستی که به داود صلاح الدین معروف است

۱- نامهٔ مردم، پیشین، ص۱.

اکنون به چند قسمت محدود شده است. یکی از احتمالات، پنهان شدن وی در سفارت الجزایر در واشنگتن و دیگر فرار او از امریکا می باشد. بلفیلد در بخش امور ایران در سفارت الجزایر کار می کرده است.»(۱) همچنین، «پلیس امریکا مصراً کوشید تا به درون کنسولگری [الجزایر] راه یافته و به جست وجوی ضارب، که گفته می شود یکی از سیاه پوستان مسلمان طرف دار رژیم انقلابی ایران است، بپردازد؛ اما مقامات کنسولگری اظهار داشتند ما در اینجا باید از مصونیت سیاسی برخوردار باشیم و به همین خاطر به پلیس امریکا اجازهٔ ورود نخواهیم داد. درنتیجه، پلیس امریکا از تصمیم خود منصرف شد، ولی از مقامات خواست تا از ایرانیان مقیم کنسولگری سؤالاتی پیرامون این قضیه پرسیده شود. ... گفته می شود وی همچنین عضو "سازمان چریک های اسلامی امریکا" بوده است.»(۲) ازسوی دیگر، بنا به گفتهٔ رادیو صدای امریکا «دیروز طی مراسمی، جنازهٔ مرحوم علی اکبر طباطبایی در گورستان مسلمانان، نزدیک ویرجینیا به خاک سپرده شد.»(۳) «برادر وی که در محل حضور داشت اظهار داشت به تظاهرات خود علیه رژیم ایران ادامه خواهند داد. گفته می شود این عده قصد دارند طی روزهای آینده به نشانهٔ اعتراض به زندانی کردن گروگان های امریکایی و زیرپاگذاشتن حقوق بشر در ایران، تظاهراتی را در واشنگتن به راه اندازند. همچنین، ایرانیان موافق دولت انقلابی کشور خود اعلام کردند متقابلاً ـ دربرابر این عده تظاهراتی را بر پا خواهند داشت.»(۴)

۱

دربارهٔ حضور نظامی امریکا در خلیج فارس، خبرگزاری پارس به نقل از بخش عربی رادیو کویت، گزارش داد: «جون اندرسون کاندیدای مستعفی ریاست جمهوری امریکا، از هم پیمانان امریکا در اروپا دعوت کرد تا به امریکا درجهت بازگرداندن قدرت خود در خلیج [فارس] کمک نمایند. نامبرده به یک شورای بررسی امور جهانی در سانفرانسیسکو ابلاغ کرد که بحران گروگان های امریکا در تهران و دخالت شوروی در افغانستان از بارزترین نمونه های اضمحلال نفوذ امریکا در منطقه به شمار می آیند.»(۵)

دربارهٔ سوریه، خبرگزاری رویتر از دمشق گزارش داد: «کمیتهٔ مرکزی حزب سوسیالیست بعث عربی سوریه به ریاست رئیس جمهوری حافظ اسد، اولین جلسهٔ خود را برپا کرد. هیئت عالی ۷۵ نفره که اوایل سال به وسیلهٔ هشتمین کنگرهٔ منطقه ای به وجود آمده بود، به مقررات داخلی و گزارشاتی که درمورد این هیئت ازطرف کادر رهبری تسلیم می شود، رسیدگی خواهد کرد.» به گفتهٔ همین خبرگزاری: «حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه به رهبران حزب حاکم

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۰، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۰، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۴/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۰، تاریخ ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳۴، به نقل از بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۱۴:۳۰، ۴/۵/۱۳۵۹.

بعث گفت که مخالفین وی در هر کجا که باشند، سرکوب خواهند شد.» رویتر افزود: «از اول ماه جاری، سوریه سرکوبی مخالفان به خصوص گروه افراطی زیرزمینی اخوان المسلمین را شروع کرده است. حافظ اسد که ۱۰ سال قبل طی یک کودتا قدرت را به دست گرفت، گفت: گروه های ارتجاعی که سعی دارند ثبات سوریه را برهم بزنند متلاشی شده اند و اکنون آخرین نفس های خود را می کشند.»(۱)

ص: ۱۲۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از رویتر از دمشق.

روزشمار جنگ یکشنبه ۵ مرداد ۱۳۵۹ ۱۴ رمضان ۱۴۰۰ ۲۷ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه حاکی است که در نواحی مرزی این منطقه امروز آرامش برقرار شده است. گفته می شود این آرامش بی ارتباط با سفر یاسر عرفات به بغداد و مذاکراتش با مقام های عراقی نیست.(۱)اما این وضعیت آرام دیری نپایید، چراکه «در ساعت ۱۶ دو فروند میگ عراقی به مدت نیم ساعت پاسگاه های مرزی منطقهٔ گرده نو - باویسی ازجمله تنگ هوان، بیشگان، تیله کوه، تپه رش و شیخ سله را زیر رگبار مسلسل قرار دادند.»(۲)علاوه برآن، به گزارش سپاه غرب کشور: «امروز دو جت عراقی جهت شناسایی و نقشه برداری در مناطق دالهو [دالاهو] به فضای هوایی ایران تجاوز نمودند.»(۳)

خبرگزاری پارس همچنین به نقل از ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه و هنگ ژاندارمری قصرشیرین، گزارش داد که اوضاع مناطق مرزی نفت شهر، سومار و قصرشیرین، شب هنگام، نسبتاً آرام بوده است و تنها در بعضی موارد تیراندازی های پراکنده ای انجام گرفت(۴)

در برخی نواحی مرزی استان خوزستان نیز برخوردهای جزئی روی داد. ازجمله، ساعت ۱۶ بین مأموران مرزی ایران و عراق در نوار مرزی بستان واقع در شهرستان دشت آزادگان، درگیری چند ساعته ای رخ داد که خسارت چندانی درپی نداشت.(۵)

در ساعت ۲۳:۲۰ دقیقه، عده ای از عوامل عراق قصد ورود به خاك ایران را داشتند که در کمین پاسداران افتادند و به مدت ۱۲ دقیقه با آنها درگیر شدند.(۶)

۲

در ادامهٔ مبارزه با عوامل داخلی و ستون پنجم رژیم عراق که در پوشش های مختلف برای جاسوسی و خرابکاری وارد خوزستان شده اند، امروز یک جاسوس عراقی در آبادان تیرباران شد. در بخشی از اطلاعیهٔ دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر که دراین باره منتشر شد، آمده است: «بار دیگر یکی از جاسوسان خودفروختهٔ حزب مزدور عراق به نام سمیر بری

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۱، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۵/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

۳- سند شمارهٔ ۲۳۸ اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۴۹، ۸/۵/۱۳۵۹ از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به ادارهٔ مرکزی اطلاعات.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

فرزند علی به دست عدالت اسلامی افتاد تا به سزای اعمال ننگین خویش برسد، تا نتیجهٔ گزارشاتی که از پالایشگاه آبادان، دادگاه انقلاب اسلامی، زندان انقلاب و بازار کویتی ها به حزب مزدور رد کرده [را] ببیند.» در ادامهٔ این اطلاعیه آمده است: «نامبرده یکی از ممتازین اتحادیهٔ دانش آموزان حزب بعث عراق بود که دوره های اسلحه را با عالی ترین درجه به پایان رسانیده و زیرنظر مستقیم فاروق اعلامی رئیس آن اتحادیه و زیر پوشش رانده شدگان کار می کرده که داوطلبانه جهت جاسوسی روانهٔ آبادان گردیده [است.] نامبرده در تاریخ ۵/۵/۵۹ در دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر بنا به اعترافات صریح و نوارهای کشف شده از وی، مفسد فی الارض و محارب با خدا شناخته و محکوم به اعدام گردید. حکم صادره در ساعت ۵:۴۲ دقیقهٔ بعدازظهر ۵/۵/۵۹ به مرحلهٔ اجرا درآمد.»(۱)

۱

امروز نیز تحرکات ایذایی عوامل و گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، در گزارش ها مورد توجه است. ازجمله: «برابر گزارش واصله از مناطق سپاه پاسداران مستقر در پادگان مریوان، گروه های مسلح ضدانقلاب به علت درگیری در نوسود، از داخل به طرف آن شهرستان جهت کمک به عناصر ضدانقلاب درگیر در نوسود حرکت کرده و مهمات آنها در کوهی به نام جمیه و پشت خانهٔ عزت بیک نگهداری می شود. ضمناً احتمال زیاد می رود که امشب یا فردا به سوی دزلی و نوسود و مریوان هجوم برده و خیال دارند به پادگان مریوان حمله نمایند.»(۲)

گزارش دیگری نیز حاکی است: «یکشنبه ۵/۵/۵۹ حدود ۲۰۰ نفر از افراد مسلح کومه له از مریوان به آبادی آویهنگ آمده اند که از این تعداد ۳۰ نفر به آبادی آمدند و بقیه به کوه سرخ آویهنگ رفته اند و خواروبار و مهمات زیادی را در بعضی از خانه ها پنهان کرده اند.»(۳) بنا به یک خبر تأییدشدهٔ دیگر نیز، تعداد ۶۰۰ نفر از افراد گروه کومه له و حدود ۱۰۰ نفر از افراد گروه پیکار مسلح به کلاشینکف و ژ۳ و سلاح های دیگر در دهات هنیمه(۴) به سر می برند.(۵)

همچنین، باتوجه به اخبار رسیده مبنی بر گسیل افراد کمکی گروه ضدانقلابی پیکار از استان های هم جوار کردستان به این منطقه، ادارهٔ مرکزی اطلاعات سپاه پاسداران مرکز به واحدهای اطلاعات سپاه شهرستان های کرمانشاه، همدان و زنجان اعلام کرد: «ظرف امشب قرار است تعدادی از افراد پیکار که همگی جوان می باشند در دسته های ۵ نفری یا کمتر یا بیشتر به کردستان بروند.» در ادامهٔ این خبر آمده است: «خواهشمند است راه هایی که به کردستان منتهی می شود کنترل و افراد [مزبور] را دستگیر نمایید.»(۶)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۶.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۴۸، ۵/۵/۱۳۵۹، از مرکز فرماندهی سپاه پاسداران (واحد اطلاعات) به ستاد مشترک ارتش.

۳- سند شماره ۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۰۰، ۸/۵/۱۳۵۹، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران.

۴- نام دقیق آن هنیمن است؛ دهی از دهستان ژاوه رود بخش کامیاران از شهرستان سنندج. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۶۱، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران.

۶- سند شماره ۵۶۳۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۱۸۲، ۵/۵/۱۳۵۹.

علاوه بر تحرکات و نقل وانتقالات فوق، درگیری مسلحانه نیز وجود داشته است. ازجمله: «گزارش هنگ ژاندارمری سقز گویاست در ساعت ۲۴ روز ۴/۵/۵۹، ضدانقلاب از داخل شهر بانه و منازل مسکونی، با سلاح سبک به مواضع سپاه پاسداران انقلاب و گروهان ژاندارمری و مواضع پادگان تیراندازی [کردند] که با آتش شدید، مواضع مهاجمین خنثی گردید.» بنا به همین گزارش، درگیری تا ساعت دریافت خبر، یعنی ساعت ۱۴:۳۵ دقیقهٔ ۵/۵/۱۳۵۹، همچنان ادامه داشته و یک پاسدار مجروح شده است.(۱)

۱

درحالی که بعدازظهر امروز، دادگاه ویژهٔ انقلاب اسلامی ارتش مستقر در زندان اوین، رسیدگی به پروندهٔ ۷ کودتاچی دیگر را که دررابطه با کودتای اخیر دستگیر شده اند، آغاز کرد،(۲)ادامهٔ ناآرامی ها و ناامنی ناشی از برخوردهای بعضاً خشونت بار سیاسی، بر نگرانی های مسئولان قوهٔ قضائیه افزوده است. به عنوان مثال، همین امروز شیخ قاسم اسلامی، یکی از مبلغان هیئت قائمیهٔ تهران، در ساعت ۸:۳۰ بعدازظهر، جلو منزلش در شمیران، ترور شد که در مطبوعات، گروه فرقان عامل این ترور معرفی گردید.(۳) فضای موجود باعث انتقاد و هشدار دادستان کل کشور به عاملان این حملات شده است. در بخشی از اطلاعیه ای که به همین منظور امروز ازطرف دادستان کل کشور، آیت الله موسوی اردبیلی، صادر شد، آمده است:

«در چند روز گذشته، اشخاص متفرقه بدون داشتن دستوری ازطرف مقامات مسئول، به اماکن و دفاتر گروه ها و بعضی روزنامه ها، حتی بعضی از ادارات دولتی ریخته و آنجا را اشغال نموده اند و به تصور اینکه عمل آنها یک اقدام انقلابی است، موجبات مزاحمت افراد و دستگاه های مربوطه را فراهم کرده اند. باتوجه به اینکه در نظام اسلامی و حکومت قانون، هر عملی که انجام می شود باید ازطریق مقامات مسئول و طبق قوانین حاکم بر اجتماع صورت گیرد، اقدام به این قبیل اعمال علاوه براینکه خلاف مقررات جاری و مخل امنیت قضایی و تضعیف ارگان های مملکتی است، مخالف نص صریح قانون اساسی و مصالح عالیهٔ کشور و دستور قرآن کریم است که می فرماید: "و لایجرمنّکم شنآن قوم علی أن لاتعدلوا إعدلوا هو أقرب

ص: ۱۳۳

۱- سند شمارهٔ ۵۶۳۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۴۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۵/۵/۱۳۵۹

۲- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۳- همان؛ و - روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

للتقوی(۱)" و این قبیل اعمال مطمئناً بهانهٔ خوب و زمینهٔ مساعدی است که ضدانقلاب زیر پوشش آن نیات و افکار و نقشه های شوم خود را عملی سازد.» در پایان این بیانیه آمده است: «بدیهی است در کشوری که قوهٔ قضائیه و قوهٔ اجرائیه و مجلس شورای اسلامی آن مورد قبول و حمایت امام و امت قرار دارد، این گونه اعمال جز هرج ومرج ثمرهٔ دیگری نخواهد داشت. علی هذا لازم است کلیهٔ افراد مسلمان و متعهد که به خیال وظیفهٔ انقلابی و اسلامی دست به چنین اعمالی می زنند به شدت از آن احتراز نمایند و اگر افرادی به این کارها ادامه دهند تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت. در خاتمه متذکر می گردد: اماکنی که تاکنون به طریق فوق تصرف شده است، باید در اسرع وقت تخلیه شده و در اختیار دادستانی کل کشور و یا دادستانی انقلاب اسلامی و یا کمیتهٔ مرکزی قرار گیرد تا نسبت به آنها برابر مقررات تصمیم مقتضی اتخاذ شود.»(۲)

۱

امروز نامهٔ رئیس جمهور خطاب به نمایندگان مجلس شورای اسلامی دربارهٔ معرفی مهندس مصطفی میرسلیم به عنوان نخست وزیر، در جلسهٔ علنی مجلس قرائت شد(۳)و بااینکه انتظار می رفت نمایندگان مجلس دربارهٔ تعیین نخست وزیر به بحث و تبادل نظر پرداخته و تکلیف این موضوع را مشخص سازند، تا پایان جلسهٔ امروز، از تعیین نخست وزیر خبری نشد.(۴)درعوض، نحوهٔ انشای نامه مورد مناقشه و بحث برخی نمایندگان قرار گرفت.(۵)*

به نوشتهٔ روزنامهٔ انقلاب اسلامی: «به دنبال قرائت نامهٔ رئیس جمهور، عده ای از نمایندگان به انشای نامهٔ مذکور اعتراض نمودند مبنی بر اینکه، چرا کلمهٔ نمایندگان به کار برده شده است و چرا خطاب به مجلس نیست. حجت الاسلام سیدمحمد خامنه ای دراین رابطه اظهار داشت چون مجلس یک شخصیت حقوقی است باید این متن اصلاح شود. آقای شبستری ضمن قرائت مادهٔ ۱۲۴ قانون اساسی یادآور شد که قانون بیش از این برای رئیس جمهور تکلیف معین نکرده است و آیین نامه برای رئیس جمهور الزام آور نیست. آقای آیت هم ضمن تأیید حرف های حجت الاسلام سیدمحمد خامنه ای به این مسئله اعتراض نمود. حجت الاسلام محلاتی دراین رابطه اظهار داشت که کسانی که این مسائل را مطرح می کنند کسانی هستند که مسائل آفرین اند. سرانجام رئیس مجلس این موضوع را به رأی گذاشت مبنی بر اینکه آیا نامه اگر هم قید مجلس شورای اسلامی نداشته باشد گرفتن آن تخلف آیین نامه هست یا خیر؟ که با اکثریتی قاطع، عدم تخلف بودن آن تصویب گردید و پذیرش نامه مورد قبول قرار گرفت.»(۶)

همچنین، در پایان جلسهٔ امروز رئیس مجلس اعلام کرد که در بعدازظهر همین روز، مجلس

۱- ۸ سوره مائده است: وَ لا یجرِمَنَّکم شَنَآنُ قَومٍ عَلی اَلّا تَعدِلُوا اِعدِلوا هُوَ اَقرَبُ لِلتَّقوی. ...

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۴- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

۵- * متن نامه در روز گذشته آمده است.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۳.

جلسهٔ خصوصی خواهد داشت تا درباره انتخاب نخست وزیر بحث و مذاکره شود.(۱)لازم به ذکر است که تا پایان جلسهٔ غیرعلنی امروز بعدازظهر نیز، تکلیف نخست وزیر مشخص نشد و ادامهٔ بحث به جلسهٔ غیرعلنی فردا موکول شد(۲)

بنی صدر دربارهٔ نحوهٔ دعوت از وی برای شرکت در جلسهٔ غیرعلنی روز بعد مجلس، در کارنامهٔ روزانهٔ خود می نویسد: «دیروقت به منزل آمدم و معلوم شد که کسانی همان روز بعدازظهر هم آمده بودند و گفتند که قرار شده است من در جلسهٔ خصوصی مجلس شرکت کنم. شب هم تا دو ساعتی بعد از نیمه شب در همین باره با عده ای صحبت شد، که این طور با تلفن، دعوت رئیس جمهور به مجلس، آن هم بدون آنکه جهات قانون اساسی رعایت بشود، صحیح نیست.»(۳)

از سوی دیگر، «آقای میرسلیم صبح امروز، اعلام کرد که تاکنون هیچ یک از وزرای کابینه مشخص نشده اند و هرگونه پیش بینی و اعلام احتمالی اسامی، نظر خبرنگارانی است که گزارش تهیه می کنند و من تاکنون اسمی از کسی نبرده ام.»(۴)

در همین حال، آیت الله پسندیده برادر امام، در نامه ای به رئیس مجلس شورای اسلامی، از وی و نمایندگان مجلس خواست که دست رئیس جمهور را برای انتخاب نخست وزیر باز بگذارند.

در این نامه آمده است: «داعی که یک فرد موکل ضعیف هستم تقاضا دارم دست حضرت آقای رئیس جمهور را برای امور مربوطه بالاختصاص انتخاب دولت و دست آقای کاندید نخست وزیری را برای انتخاب کابینه و دست وزرا را برای انتخاب معاونین و مشاورین باز بگذارید و آنان را تأیید فرمایید تا نگویند چون دست ما بسته بود قادر به ادارهٔ امور و اوامر رهبر عظیم الشأن نبودیم و از خود مسئولیت را سلب نمایند. آقایان وکلای محترم همیشه قادر به سؤال و استیضاح هستند؛ خوب است سال اول به قوای مجریه فرصت و قدرت بدهند تا از این کوه رفیع لیز و لغزنده و در مقابل احزاب و افراد معاند و توطئه چی و اخلالگر بتوانند به خواست خداوند به قله برسند و برنامهٔ جمهوری اسلامی را ضربتی ولی تدریجی با مراعات احکام مقدس اسلام اجرا نمایند و اوقات آنان معطوف به دفاع از خود نباشد. ...»(۵)

۱

امروز ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه به وقت تهران، اولین خبر رسمی مرگ شاه مخلوع ازطریق خبرگزاری آسوشیتدپرس و سپس خبرگزاری رسمی مصر که از قول دفتر رئیس جمهوری مصر گزارش می داد، به ایران رسید. این خبر در میان مردم شور وصف ناپذیری ایجاد کرد و رانندگان در سطح شهر با روشن کردن چراغ ها و به صدادرآوردن بوق اتومبیل های خود در این شادی شرکت کردند.(۶) خبرگزاری های جهانی و برخی مسئولان امریکایی با مرگ شاه مخلوع، به حل وفصل بحران گروگان های امریکایی تاحدودی امیدوار شدند، اما این خبر در میان مسئولان جمهوری اسلامی واکنش چندان مؤثری در حل مشکل گروگان گیری به دنبال نداشت.

۱- همان.

۲- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۵- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۶- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

به نوشتۀ روزنامۀ کیهان: «این خبر عکس العمل های متفاوتی را در محافل سیاسی گوناگون جهان به وجود آورد. امریکا، اسرائیل، انگلستان، فرانسه و مصر پس از مرگ شاه مخلوع برای خانوادۀ او پیام تسلیت فرستادند. به گزارش آسوشیتدپرس، چند ساعت بعد از مرگ شاه مخلوع در قاهره، دولت کارتر اعلامیۀ کوتاهی منتشر ساخت که در آن نسبت به خانوادۀ وی همدردی گردید. ... به گزارش رویتر، به دنبال درگذشت شاه مخلوع، مقامات رسمی تیم بحران که با وضع گروگان های امریکایی در ایران در ارتباط اند بلافاصله در وزارت خارجۀ ایالات متحده گرد آمدند تا اثرات احتمالی مرگ شاه مخلوع را بر سرنوشت ۵۲ گروگان امریکایی که در تهران به سر می برند مورد بحث و بررسی قرار دهند. رویتر می افزاید: آگاهان سیاسی در ایالات متحده نتوانستند نگرانی شدید امریکا در قبال موضع گیری تازۀ ایران را کتمان کنند. آنها معتقدند که ایران فشار تازه و پیش بینی نشده ای به امریکا وارد سازد.»(۱)

رادیو صدای امریکا خبر داد: «جودی پاول، سخنگوی کاخ سفید، گفته است که پیش بینی اثرات درگذشت شاه در فعالیت هایی که به منظور رهایی گروگان ها صورت می گیرد، امکان پذیر نیست، زیرا دانشجویان گروگان گیر در موارد مختلف خاطرنشان کرده اند که تغییر سرنوشت شاه هرچه باشد در وضع گروگان ها تأثیری نخواهد داشت.»(۲)

رادیو مسکو نیز از قول مفسر خود گفت: «گرچه شاه دیگر زنده نیست، نیروهای امپریالیستی که زمانی او را به قدرت رسانده بودند و وی در فعالیت های جنایتکارانه و ضدمردمی خود همیشه به آنها متکی بود، زنده اند و فعالانه عمل می کنند.»(۳)

همچنین شاپور بختیار، درمورد مرگ شاه و تأثیر آن در آزادی گروگان ها گفت: «احتمالاًـ آزادی گروگان های امریکایی را تحکیم خواهد کرد.» رادیو امریکا با اعلام این خبر افزود: «بااین همه، بختیار گفت: آیت الله خمینی این بار با توسل به بهانۀ دیگری به اسارت گروگان ها ادامه خواهد داد و احتمالاًـ در تعیین سرنوشت دیپلمات های امریکایی توسط مجلس شورای اسلامی پافشاری خواهد کرد.»(۴)

در ایران، مقامات مختلف ایرانی در گفت وگوهایی که ازسوی خبرگزاری های جهان مخابره شده است، اعلام کردند که این حادثه تأثیری بر روابط ایران و امریکا نخواهد گذاشت؛ اما «حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در یک سخنرانی برای گروهی از ساکنان چیذر شمیران در حوزۀ علمیۀ قائم، گفت: مرگ شاه مخلوع تحولی در مسئلۀ گروگان ها به وجود خواهد آورد و از هفتۀ آینده کمیسیون هایی که در مجلس شروع به کار کرده، مسئلۀ گروگان ها را بررسی خواهد کرد.»(۵)بنا به همین گزارش: «حجت الاسلام

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲ ، ۷/۵/۱۳۵۹، صص۲۲و۲۳، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۲۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در پاسخ به این سؤال که اموال شاه بعد از مرگش چه خواهد شد؟ گفت: باید اموالش را پس بگیریم. امریکا قبلاً حاضر بود اموال شاه را پس بدهد، حالا هم باید به قولش عمل کند.»(۱)

همچنین: «مهدوی کنی، عضو شورای نگهبان، دربارهٔ چگونگی بازپس گرفتن اموال ملت که شاه مخلوع از کشور خارج کرده است، گفت: با مرگ شاه ان شاءالله زودتر می توانیم اموال ملت را پس بگیریم. امریکا از شر خودش خلاص شد و بالاخره باید سپرده ها و اموالش را هم کاری بکند.» وی درمورد سرنوشت گروگان ها گفت: مجلس باید تصمیم بگیرد. همچنین دربارهٔ تأثیر مرگ شاه در روابط ایران و امریکا گفت: چندان مؤثر نخواهد بود.

خبرنگار کیهان در ادامه گزارش فوق به نقل از آیت الله خامنه ای می افزاید: «امام جمعهٔ تهران درمورد مرگ شاه گفت: چند لحظه پیش خبرش را شنیدم و هیچ صحبتی ندارم و فعلاً دراین مورد چیزی نمی گویم.» از ایشان درمورد گروگان ها سؤال شد و وی در پاسخ گفت: «آن هم همین طور. درحال حاضر مجلس مسائل مهم تری دارد و هیچ این بحث ها را نمی شود کرد. مجلس حالا در یک مراحل خیلی حساس است و مسائل مهم تری دارد مانند تشکیل کابینه، انتخاب نخست وزیر و حل مسائل مملکتی که خیلی هم مهم تر است از مسئلهٔ گروگان ها و هر قضیهٔ دیگری.»

«موسوی گرمارودی مشاور رئیس جمهوری در گفت وگویی اظهار داشت که ازنظر ما شاه مخلوع سال هاست که مرده و مرگ او هیجانی در ما ایجاد نمی کند. گرمارودی تأکید کرد که مرگ شاه مخلوع تأثیری در روابط ایران و امریکا نخواهد گذاشت. وی افزود: درمورد گروگان های امریکایی نیز این مجلس است که تصمیم خواهد گرفت.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، موسوی خوئینی ها نمایندهٔ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و نمایندهٔ مجلس نیز اعلام کرد که مرگ شاه هیچ گونه تغییری در مسئلهٔ گروگان های امریکایی به وجود نخواهد آورد و این عده فقط در مقابل استرداد اموال غارت شده به وسیلهٔ شاه، آزاد خواهند شد. خوئینی ها افزود: موضع ما درمورد مسئلهٔ گروگان ها با مرگ شاه تغییر نمی کند. ما جسد او را نمی خواهیم، اکنون ما استرداد اموال او را تقاضا می کنیم.

بنا به گزارش این خبرگزاری، علی اکبر معین فر وزیر نفت نیز نظر مشابهی را ابراز کرد و گفت: شاه شاید مرده باشد و اگر این چنین باشد او به وسیلهٔ امریکا کشته شده است.

علیرضا نوبری رئیس کل بانک مرکزی ایران و یکی از نزدیکان بنی صدر نیز پس از آگاهی از خبر مرگ شاه مخلوع به خبرگزاری فرانسه در تهران گفت: ما خیلی خوشوقت هستیم از دریافت این خبر، اما بهتر بود که می توانستیم او را در یک دادگاه بین المللی محاکمه کنیم. نوبری که همچنین مسئول تشکیل پروندهٔ مربوط به بازپس گرفتن اموال غارت شده به وسیلهٔ شاه و خانوادهٔ پهلوی است، افزود که یک چنین محاکمه ای به ما امکان می داد که ما تمام جنایاتی را که شاه مخلوع درمورد مردم ایران مرتکب شده است به جهانیان نشان دهیم. درمورد اموال شاه، نوبری اعلام کرد که مقامات مسئول ایرانی برای بازپس گرفتن اموال شاه و خانواده اش کلیهٔ اقدامات لازم را در سطح بین المللی دنبال خواهند کرد.»(۲)

۱- همان، ص۳.

۲- همان.

در امریکـا، شـهر واشـنگتن امروز عرصه تظـاهرات موافقان و مخالفان جمهوری اسـلامی بود. در این تظاهرات موضوع ترور چنـد روز قبل طباطبـایی رئیس بنیـاد آزادی ایران و نیز انتشـار خبر جدیـد مرگ شاه در مصـر، در هم آمیخته و باعث گسترش آن شـده بود. به گزارش خبرگزاری هـا از واشـنگتن، تعـداد زیـادی از دانشـجویان انجمن اسـلامی دانشـجویان امریکـا و کانادا و نیز مسـلمانان و طرف داران رژیم انقلابی ایران در واشنگتن به تظاهرات پرداختنـد. با مـداخله پلیس امریکا عـده ای از تظاهرکننـدگان مضـروب و حـدود ۱۵۰ نفر از آنـان بازداشت شدنـد. بنا به گزارش ها، تظاهرات این عـده از مسـلمانان ایرانی درست بعـد از انتشار خبر مرگ شاه مخلوع انجام شد، اگرچه به طور مستقیم بـا آن در ارتبـاط نبود. این عـده از ایرانیان توانسـتند با موافقت مقامات امریکایی در پارک "لافایت" روبه روی کاخ سـفید، تظاهرات خود را برگزار کننـد. گفته می شود زمانی که تظاهرات رو به پایان بود پلیس از ترس اینکه مبادا تظاهرکنندگان با مخالفان خود به زدوخورد بپردازنـد به آنهـا حمله و ده ها تن را با ضـرب باتون مجروح کرد. تعـداد زیادی از تظاهرکننـدگان وقتی صـحنه را ترک می کردند سـر و صورتشان زخمی و خون آلود بود. به موجب خبرهای رسیده، هم زمان با این تظاهرات قرار بود عده ای از فراریان طرف دار شـاه نیز علیه رژیم انقلابـی ایران دست به تظـاهرات بزننـد و محـل این دو تظـاهرات نزدیـک به هم بـود. مجموعـاً در طـول مـدت برپـایی تظاهرات، ۴ گروه ایرانی حضور داشتند که ۳ گروه در حمایت از انقلاب ایران و یک گروه (وابسته به طباطبایی معدوم و همکار زاهدی) علیه انقلاب ایران به تظاهرات پرداختند.(۱)

گزارش دیگری حاکی است که امروز حـدود «۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر از عزاداران طاغوت در واشـنگتن از کاخ کنگره به طرف کاخ سـفید راه پیمـایی کردنـد. این راه پیمایی را ۸۰۰ پلیس امریکـا حفاظت می کردنـد و برای مرگ طاغوت یک دقیقه سـکوت اعلام کردنـد. در جلو کاخ سفید، ۲۰۰۰ نفر از دانشجویان ایرانی – که بیشتر از اعضای انجمن اسلامی بودند – به تظاهرات فراریان طاغوت حمله کردند و پلیس حدود ۱۰۰ نفر از دانشـجویان را دسـتگیر کرد و تعدادی از دانشـجویان نیز زخمی شدند که به بیمارسـتان منتقل شدند. شـعار دانشـجویان ایرانی "درود بر خمینی و مرگ بر امریکا" بود.»(۲)

رادیو امریکا نیز با توجیه حرکت خشونت آمیز پلیس امریکا، درمورد این واقعه چنین گفت: «درخلال تظاهرات چندساعتهٔ ایرانیان مخالف و موافق رژیم [آیت الله] خمینی که در واشنگتن برگزار شد، نیروهای انتظامی موفق به جدا نگه داشتن طرفین شده است. بااین وجود، عدهٔ زیادی بازداشت شده و بنا به گزارش ها، چند تن نیز زخمی گردیدند که حالشان چندان وخیم نیست. در حین تظاهرات پیش گفته، گروه های مخالف و موافق با دردست داشـتن پلاکارت های [پلاکاردهای] متعدد و شـعارهای گوناگون به راه پیمایی پرداخته و سـخنرانی های آتشـینی ایراد شد، اما در یک نقطه از مسـیر تظاهرات، دسـته ای از طرف داران [آیت الله] خمینی به طرف تنی چند از مخالفین رژیم ایران سنگ و بطری پرتاب کردند. پلیس نیز با مشاهدهٔ این صحنه

ص: ۱۳۸

۱- همان، ص۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

به سرعت وارد عمل شده تا طرفین را از همدیگر جدا سازد.» این رادیو افزود: «تظاهرات ضد [آیت الله] خمینی باوجود ترور پنجشنبهٔ گذشتهٔ رئیس بنیاد آزادی ایران که از برپاکنندگان اصلی تظاهرات بود، برگزار می گردید. برادر مرحوم علی اکبر طباطبایی که در صف اول راه پیمایان ضد [آیت الله] خمینی قرار داشت، گفت که مرگ شاه کلیهٔ گروه های مخالف [آیت الله] خمینی را چه در امریکا و چه در اروپا متحد خواهد ساخت.»(۱)

۱

سخنگوی وزارت نفت امروز اعلام کرد که درآمد ایران در تیرماه ۱۳۵۹ از فروش نفت خام به خارج، معادل ۹۰۴,۲۱۳,۸۶۴ دلار امریکا بوده است که به طور متوسط روزانه حدود ۲۸ میلیون دلار می باشد. این عایدات برمبنای صادرات حدود ۸۰۰ هزار بشکه نفت خام در روز است. به این ترتیب، جمع درآمد نفتی ایران در چهار ماههٔ اول امسال معادل ۵,۲۰۵,۳۳۰,۰۰۰ دلار یعنی معادل ۳۶۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال است که به طور متوسط روزانه معادل ۴۲ میلیون دلار می باشد.(۲)

از سوی دیگر، علی اکبر معین فر، وزیر نفت، امروز در گفت و گویی با خبرنگار روزنامهٔ اطلاعات، ضمن بیان سیاست های عمومی ادارهٔ صنعت نفت، وضعیت گاز کشور و نیز اوضاع مجتمع عظیم پتروشیمی بندر امام خمینی را شرح داد. بنا به این گزارش: «وزیر نفت نسبت به پیگیری سیاست های عمومی در صنعت نفت اظهار خوش بینی کرد. وی که مدتی پیش اعلام کرده بود به احترام آرای مردم، پست وزارت را ترک خواهد کرد، گفت: امیدوارم هرکسی که مسئولیت این صنعت را برعهده می گیرد سیاست های عمومی ادارهٔ صنعت [نفت] را که ازسوی شورای انقلاب تصویب و انجام می شد تعقیب کند. این سیاست ها عبارت بود از حفظ بیشتر مخازن کشور، کنترل سطح تولید، بالابردن قیمت نفت در اوپک، سعی در استفاده از حداکثر ظرفیت پالایشگاه های کشور و ایستادگی درمورد هرگونه تحریک و توطئه.»

معین فر افزود: درمورد گاز باتوجه به قطع صدور گاز به شوروی این امیدواری برای من هست که سیاست ضربتی گازرسانی به نقاط مختلف کشور به ویژه روستاها و شهرهای کوچک قاطعانه تعقیب شود، به طوری که پس از ۶ ماه، ما دیگر اساساً گاز اضافی موجود نداشته باشیم. وی درمورد ادامهٔ ساخت پتروشیمی ایران و ژاپن نیز گفت: «اقدامات

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۹، رادیو امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۶/۵/۱۳۵۹.
۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۱.

درمورد این پتروشیمی نیز منجر به راه انـدازی مجدد کارهای ساختمانی آن شد، به طوری که هم اکنون بیش از ۵۰۰ کارشناس ژاپنی در بنـدر امام خمینی آمادهٔ کار شده اند.» وی افزود: «امیدوارم این مجتمع عظیم را که تابه حال بیش از ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار خرج آن شده است به سامان برسانیم و تا حدود یک سال دیگر به مرحلهٔ بهره برداری برسد.»(۱)

۱

اختلافـات و مناقشـات دو جنـاح حاکم، در جلسـهٔ علنی جنجال برانگیز پنجشـنبهٔ گذشـته، بروز یافت که در آن دکتر حسن آیت با دفاع از خود دربرابر نماینـدگان مجلس، عـاقبت رأی آورد. امـا تـداوم بازتـاب مسائل این جلسه در مطبوعات کشور، حاکی از ادامـهٔ برخوردهای جنـاحی است. دراین مورد امروز روزنامـهٔ کیهـان دو مطلب داشت؛ یکی مصـاحبه با حجت الاسـلام انواری، نماینـدهٔ رزن همـدان، دربارهٔ علت اسـتعفای ایشـان در آن جلسه و دیگری یـادداشت طولانـی دکتر ابراهیم یزدی نماینـدهٔ امام در مؤسـسهٔ کیهان و سـردبیر این روزنامه درمورد علت رأی کبود وی به آیت.

حجت الاسـلام محی الـدین انواری در این مصاحبه دربارهٔ جو آمیخته با تهدید موجود در مجلس و علت اسـتعفای خود گفت: «مسـئله ای که دررابطه با اسـتعفای من در روز پنجشـنبهٔ گذشـته مهم بود، مسـئلهٔ اخلاقی و اسـلامی است و بعد سیاسـی اش برای من مطرح نبود؛ چه اعتبارنامـهٔ آقـای آیت تصویب می شـد یـا نمی شـد آن وظیفـهٔ نماینـدگی است که بـاتوجه به گزارش مخبر کمیسـیون تحقیق و اظهـاراتِ مخالف و موافق و دفاع نماینده با درکی که دارند، آرای خودشان را آزادانه بدهند. علت اسـتعفای من دررابطه با مجلس شورای اسـلامی است با عنوان اسـلامی بودنش.» انواری سپس با ذکر مقدمه ای دربارهٔ قیام اسلامی مردم ایران و انتخابات گذشته و نظر امام درباره اخلاق برگزیـدگان ملت، افزود: «در ظرف این دو ماه مـدتی که از عمر مجلس می گـذرد ناظر جریاناتی بودم که متأسـفانه مشاهـده می شود که مجلس دارد به شـکلی درمی آیـد که خـدای نـاکرده کم کم از آن نام مجلس شورای اسـلامی فاصـله بگیرد، چرا؟ اولاً در برخوردها گاه گاهی دیـده می شود بعضـی از نماینـدگان که وابسـته به بعضـی از گروه ها هسـتند به یک تعصب عجیب رسـیده انـد که تصور می کنند قیمومیت مجلس باید در دست آنها باشد، تنها آنها مسائل را می فهمند و تنها آنها در خط اسلام هستند و هرکس بخواهد سخنی برخلاف و روش آنها بگوید ولو اسلامی باشند او را

ص: ۱۴۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۵/۵/۱۳۵۹، ص۲.

می کوبند، جوی به وجود آمده که آن آزادی که یک نماینده باید در ابراز رأی و نظر داشته باشد وجود ندارد و می خواهند این را بگیرند. ... به هرحال، خطی به وجود می آورند که این تنها ما هستیم که مکتبی هستیم و تنها ما هستیم که اسلام را تشخیص می دهیم و راه ما درست است و هرکس برخلاف این کند و [برخلاف] روش ما، سخنی و حرفی داشته باشد محکوم است. ... متأسفانه می بینیم آنهایی که سخن از مکتب و خط امام می گویند با کمال تأسف روششان و برخوردشان با سایر دوستانشان که در آنجا هستند و آنها هم خدمتگزار اسلام هستند، برخوردشان غیراسلامی است. تأکید می کنم که بُعد سیاسی این قضیه برای من مطرح نیست.»

انواری همچنین با اشاره به این مطلب که در اسلام، هدف وسیله را توجیه نمی کند، چنین گفت: «من می گویم اگر ما حتی هدف اسلامی داریم بایستی از راه های مشروع باشد نه اینکه با اهانت به دیگران به اهداف مقدس اسلام برسیم. ... اگر بنا باشد با فحش و ناسزا و از میدان به درکردن مخالف حتی کسی به هدف اسلامی اش برسد این در اسلام محکوم است. برای نمونه، شخصی به عنوان مخالف می خواهد صحبت کند اجازهٔ سخن به او نمی دهند. مگر این مجلس، مجلس مشورت نیست که وکلا نظراتشان را بدهند. برخی افراد که وابسته به بعضی گروه ها هستند شروع می کنند به آن نماینده اهانت کردن. فرض کنید جناب خلخالی که مردی انقلابی است و نمی شود انکار کرد و مورد تأیید امام می باشد و با تمام وجودش الآن دارد به انقلاب خدمت می کند، اگر بلند شد مطلبی اظهار کرد یک عده از نمایندگان بلند شوند و به او بگویند خفه شو، آیا این درست است؟ اسلامی است؟ آیا پیغمبر نفرمود: "من اهان مؤمناً فقد اهاننی" اهانت به مؤمن اهانت به پیغمبر است و اهانت به پیغمبر اهانت به خداست. و یا فرض بفرمایید جناب حجتی کرمانی که من پنج سال در زندان زیر یک سقف با این فرد زندگی کردم و جز صفا و صمیمیت و خلوص نیت و پاکی از این مرد، من چیزی ندیدم وقتی بلند شود اعتراض کند، نماینده ای که وابسته به یک گروهی است بگوید خجالت بکش. چرا خجالت بکشد؟ مگر کار خلافی کرده؟ یا قبلاً جناب محلاتی که نمایندهٔ امام در سپاه پاسداران می باشد به عنوان مخالف بخواهد حرفی بزند جلو صحبتش را بگیرند و بعد بگویند خفه شو بنشین. این برای من ازنظر اخلاقی و اسلامی قابل تحمل نیست و درخور شئون یک مجلس اسلامی نیست و اگر بخواهد اهانت شود و کلماتی ازقبیل تو منافقی، آن هم به جناب خلخالی زده شود برای من اسباب تأسف است.»

انواری در بخش دیگری از مصاحبه اش گفت: «مسئله ای که خیلی به نظرم مهم بود بعد از اینکه اعلام شد رأی علنی گرفته می شود، گروهی از نمایندگان و وکلای منتسب به بعضی از گروه های سیاسی که در کنارشان بودیم خوشحال بودند و اظهار می کردند که ما امروز مشخص خواهیم کرد چه کسانی با ما مخالف هستند تا بعداً به حساب آنها برسیم. این است مجلس اسلامی؟...»(۱)

مطلب دوم کیهان، "یادداشت روز" این روزنامه به قلم دکتر ابراهیم یزدی با عنوان "گزارش به موکلین، رأی کبود به آیت" است. در بخشی از این سرمقاله آمده است:

۱- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

«ملت ایران با کمال تأسف ناظر بر جریانات مجلس در روز پنجشنبهٔ گذشته بود، که هرگز درخور شأن مجلس شورای اسلامی نبود. و این همه درحالی بود که آن روز قسمت هایی از بیانات امام را درمورد مجلس با خط زیبایی بر دیوارهای مجلس نصب کرده بودند که امام فرموده بود: "در مجلس تبادل نظر کنید و مباحثه کنید، اما تصفیه حساب های شخصی و گروهی نکنید."!...

به موجب آیین نامهٔ داخلی مجلس، فقط نماینده ای که اعتراض کرده است حق صحبت دارد. لذا آقای سلامتیان [روز چهارشنبه] دلایل خود را درمورد صلاحیت آقای آیت بیان داشتند. روز پنجشنبه، آقای آیت به دفاع از خود پرداختند و در پایان سخنان خود از مجلس درخواست رأی علنی نمودند و گفتند که برای مشخص کردن خط سیاسی افراد، این درخواست را می کنند. البته برطبق آیین نامهٔ داخلی مجلس نماینده ای که به اعتبارنامه اش اعتراض شده است حق دارد چنین درخواستی را بنماید؛ اما اینکه محور و معیار برای تعیین خط سیاسی نمایندگان براساس رأی به اعتبارنامهٔ فرد خاص باشد، این نهایت خودمحوری را نشان می دهد. ... از آنجا که من بعد از مطالعهٔ پروندهٔ آیت و بررسی تمامی جوانب به اعتبارنامهٔ آقای آیت رأی مخالف داده ام و از آنجا که این رأی به درخواست نامبرده علنی بوده است و اسامی مخالفین منتشر شده است، من حق مردم می دانم که بدانند که نمایندهٔ آنها چرا به این اعتبارنامه رأی مخالف داده است.»(۱) یزدی سپس ایرادات خود به صلاحیت آقای آیت را به تفصیل بیان کرده است.

۱

جناح بندی کنونی حاکمیت، در عرصهٔ تبلیغات رسانه های خارجی، همچون مطبوعات وابسته به گروه های ضدنظام در داخل، به جنگ قدرت میان حزب جمهوری - و در رأس آن آیت الله دکتر بهشتی - و دکتر بنی صدر تعبیر و القا می شود. در ایجاد، تشدید و سوءاستفاده از چنین وضعی، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بیشترین تلاش تبلیغاتی را از راه های مختلف انجام داده است. در عرصهٔ رسانه های خارجی نیز چنین وضعی حاکم است و برخی از این رسانه ها به تبعیت از ادبیات گروه های اپوزیسیون داخل، به تبلیغات پرحجم خود علیه گروه های موسوم به خط امام می پردازند. ازجمله، در بازتاب مناقشهٔ جناح های حاکم نظام بر سر انتخاب نخست وزیر و دولت جدید، رادیو صدای امریکا به نقل مطالب دو روزنامهٔ مشهور امریکایی پرداخت؛ این رادیو ابتدا، به نقل از روزنامهٔ واشنگتن استار اعلام کرد: رئیس جمهور بنی صدر چند ساعت پس از پیشنهادکردن مصطفی میرسلیم برای انتصاب به مقام نخست وزیری جدید رژیم اسلامی ایران اعتراف کرد که از این کار خود قویاً اکراه داشته است. میرسلیم که فقط سی وسه سال دارد عضو حزب جمهوری اسلامی یعنی تشکیلات سیاسی رقبای مذهبی بنی صدر است. بنی صدر که با اکثریت حزب جمهوری اسلامی در مجلس روبه روست، کوشش خود را برای تعیین نخست وزیر دلخواهش رها کرد و مجبور شد میرسلیم را پیشنهاد کند، زیرا بقیهٔ نامزدهای مقام نخست وزیری یا به حد نومیدکننده ای

۱- روزنامه کیهان، ۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

نامناسب بودند و یا به شدت با بنی صدر مخالفت می ورزیدند. ... بنی صدر گفت ما دشمنان خود را رها کرده ایم و در داخل به جان هم افتاده ایم. وی با لحنی که آشکارا به رقبای مذهبی او اشاره داشت، گفت: تاریخ ایران ثابت کرده است که هیچ دسته ای نمی تواند به تنهایی در ایران حکومت کند. بنی صدر هشدار داد که ایرانیانی که توسط حزب خودکامه ای از حق بیان عقاید سیاسی خود محروم شده اند دیر یا زود متحد خواهند شد و آن را نابود خواهند کرد.

این رادیو افزود: «روزنامهٔ واشنگتن استار در پایان مطلب خود به درخواست آیت الله خمینی برای وحدت میان همهٔ صفوف مسلمانان اشاره می کند و به نقل از یکی از سیاستمداران باتجربه می گوید: دیگر از این حرف ها گذشته است. قدرت طلبی بازی همه شده است و هرکس که زورش برسد با آسودگی خیال، امور را در دست می گیرد.»

رادیو امریکا سپس به مطالب روزنامهٔ نیویورک تایمز پرداخت: «حزب جمهوری اسلامی که اکثریت کرسی های مجلس اسلامی را به دست آورده احتمالاً ـ بیشتر پست های کابینه را هم اشغال خواهد کرد. این امر باتوجه به کناره گیری احتمالی قطب زاده از دولت که طرف دار مذاکره برای حل مسئلهٔ گروگان ها بوده احتمالاً سبب خواهد شد که شرایط آزادی گروگان های امریکایی دشوارتر شود. ...»(۱)

رادیو کلن آلمان غربی نیز ضمن اشاره به تأثیر مرگ شاه بر سرنوشت گروگان های امریکایی و روابط ایران و امریکا، به تحلیل جنگ قدرت میان جناح های رقیب پرداخت. به گفتهٔ این رادیو: «ظاهراً مبارزات قدرت در صحنهٔ سیاسی ایران که از ماه ها پیش آغاز شده است همچنان ادامه دارد. شاه مخلوع، یعنی سمبل تنفر و انزجار انقلاب ایران، امروز درگذشت و از صحنهٔ سیاست جهانی محو گردید. این خبری بود که دستگاه های ارتباط جمعی ایران را بیش از هر چیز دیگری به خود مشغول کرده بود. از نام نخست وزیر بازهم خبری نیست و ظاهراً تأیید او ازطرف مجلس بازهم به مدت نامعلوم دیگری موکول شده است.» رادیو کلن اشاره کرد که آیت الله خمینی اخیراً برای چندمین بار درخواست کرده است که دولت جدید ایران باید بیش از پیش در مسیر اسلام قدم بردارد و لیبرال بودن بیش از حد دولت را مسئول نارسایی ها و نابسامانی های موجود کشور دانسته است. این رادیو سپس افزود:

«واقعیت مبارزات سیاسی کسب قدرت در ایران نیز در همین مسئله نهفته است. دکتر بنی صدر رئیس جمهور ایران و دکتر بهشتی رئیس حزب جمهوری اسلامی، هریک می کوشند تا خلق و جامعه را در مسیر خود به حرکت درآورند؛ حال با به تعویق افتادن تعیین نخست وزیر ایران ازطرف مجلس شورای اسلامی، این سؤال مطرح می گردد که آیا روحانیون بازهم عهد و سازش خود را با بنی صدر پایدار خواهند داشت و یا به متلاشی ساختن اساس سیاسی ایران به نفع خود و قبل از آنکه این اساس اصولاً ریشه و پایه ای به خود بگیرد، ادامه خواهند داد.»(۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۱، ۶/۵/۵۹، صص۱۷ و ۱۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۵/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، صص۱۹ و ۲۰، رادیو کلن (فارسی) ساعت ۲۱، ۵/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ دوشنبه ۶ مرداد ۱۳۵۹ ۱۵ رمضان ۱۴۰۰ ۲۸ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

در ادامهٔ تحرکات ارتش عراق در مرزهای غربی و جنوب غربی ایران، طبق خبرهای رسیده از منابع داخلی، «یگان های مانوری لشکر۶ زرهی ارتش عراق [که] در منطقهٔ استحفاظی خود در مقابل منطقهٔ سومار قرار دارد، گسترش پیدا کرده اند و این لشکر را لشکر۱۰ زرهی پشتیبانی نموده و لشکر۷ پیادهٔ ارتش عراق، جناح شمالی و تیپ های ۱۴ و ۲۴ و ۲۷ مکانیزه، جناح لشکر۶ را پوشش می نماید.»(۱)گزارش سپاه نفت شهر نیز حاکی است: «به دستور قائم مقام شهر مندلی، شهرهای نفت خانهٔ مندلیه و زرباطیه عراق از سکنه تخلیه شده اند و پاسگاه های عراقی "قشقه"، "الصمود" و "انقطاع مکتوب" در مرز سومار و پاسگاه های "الشهداء"، "امیزی" و "کاسه کاس" در مرز ایلام توسط چریک های محلی شدیداً تقویت شده اند.»(۲)همچنین، «برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام مستند به اعلام پاسگاه انجیره و هلالی و گروهان صالح آباد، در ساعت ۲۱ روز ۶/۵/۵۹، ۴ دستگاه خودرو با چراغ جنگی به پاسگاه الشهدای عراق وارد و در همان ساعت، ۳ دستگاه دیگر نیز با چراغ جنگی و نورافکن به طرف پاسگاه "تک تک مشکی"و "پلکان" در حرکت بودند.»(۳)

اما سه گزارش جداگانهٔ دیگر از هنگ قصرشیرین، دربارهٔ تحرکات ارتش عراق، حاکی از احتمال حملهٔ برخی از این یگان ها در ساعات آتی است. بنا به خبر پاسگاه حیدرآباد، پاسگاه نی کند عراق شدیداً تقویت شده است؛ در این گزارش آمده است: «در ساعت ۱۱ یوم جاری، ۶۰ دستگاه تانک جنگی با پرسنل کافی وارد [پاسگاه نی کند شده] و قصد حمله به پاسگاه های مرزی را دارند.» در پایان این گزارش از رکن۳ ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه درخواست تقویت پاسگاه مرزی خودی شده است.(۴)هنگ قصرشیرین در گزارش دوم خود آورده است: «گزارش پاسگاه زینل کش حاکی است در بین پاسگاه باغچه و فلکاهول عراق یک پاسگاه دیگر مستقر گردیده و تعداد ۱۴ دستگاه تانک و ۱۲ دستگاه [خودرو] گاز به [فاصلهٔ] تقریبی یک کیلومتری مرز نزدیک شده اند.»(۵) آخرین گزارش این هنگ حاکی است: «برابر [اعلام] گروهان قصرشیرین به استناد گزارش پاسگاه ژاندارمری هدایت، در ساعت ۱۲:۴۵ و ساعت ۱۶ یوم جاری، تعداد ۴ دستگاه

ص: ۱۴۵

۱- سند شمار ۴۰۹۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۹۳، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۸۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۴- سند شماره ۲۷۷۱۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیهٔ کرمانشاه (رکن۳)، ۶/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۰۸، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیهٔ کرمانشاه، ۶/۵/۱۳۵۹.

تویوتا با یک جیپ در حدود ۱۰۰ الی ۱۵۰ نفر مهاجم که در داخل آنها بودنـد به پاسگاه مجیدسالار عراق مراجعت کردند و همگی در اطراف پاسگاه و بالای پاسگاه مجیدسالار دیده می شوند و این طور به نظر می رسد که قصد حمله به این پاسگاه را داشته باشند.»(۱)

۱

هم زمان با تحرکات مرزی ارتش عراق، اقدامات این کشور در تجاوز به حریم هوایی و نیز درگیری های پراکندهٔ مرزی، حاکی از ادامه و تشدید روند ناآرامی در مرزهای غربی و جنوب غربی ایران است.

«به گزارش سپاه پاسداران قصرشیرین، یک میگ عراق در ساعت ۱۶:۱۰ دقیقه، مناطق باویسی و ازگله را زیر آتش قرار داده و سپس به منطقهٔ دالاهو رفته و بعداً خاک ایران را ترک نموده [است].»(۲)

ازطرف دیگر، هواپیماهای عراقی به طور متوالی در این مناطق به شناسایی مواضع نیروهای ایران می پردازند. به گزارش خبرنگار روزنامهٔ کیهـان از کرمانشـاه، «هواپیماهـای عراقی هر چنـد روز یـک بار به حریم هوایی ایران تجاوز می کننـد تا مواضع نظامی جمهوری اسـلامی ایران را شـناسایی کننـد و هـدف آنها این است که در زمان مناسب این مناطق را مورد حمله قرار دهنـد، زیرا اکثر اوقات این هواپیماها در فاصلهٔ ۲۰۰۰ پایی از زمین پرواز می کنند.» بنا به همین گزارش، «یکی از مسـئولین سپاه پاسداران ایلام ضمن تأیید مطالب بالا، به خبرنگار کیهان گفت: حدود ساعت ۱۲ نیمه شب، ۲ هواپیمای عراق به خاک ایران تجاوز کردند و چند لحظه بر فراز نخجیرک به پرواز درآمدند، که دراثر تیرانـدازی نیروهای خودی، خاک ایران را ترک کردنـد. به دنبال این جریان، حدود ساعت ۳ بامداد نیز ۲ هواپیمای دیگر عراق نیز حریم هوایی ایران را مورد تجاوز قرار دادند.»(۳)

ازسوی دیگر، به دنبـال درگیری شب گذشـته مـأموران عراقی بـا نیروهـای ایرانی در منطقه مـذکور، امروز صـبح نیز عراق بـا سـلاح هـای سنگین ازقبیـل خمپاره و توپ، پاسـگاه سوبله در خاک ایران واقع در نوار مرزی بسـتان را زیر آتش گرفت. به گزارش خبرگزاری پارس، سرهنـگ رضوی، فرمانـده ژانـدارمری خوزسـتان، ضـمن اعلام این خبر، گفت: با شروع حمله ازطرف مأموران عراقی، مأموران ایرانی به آتش آنـان پاسـخ دادنـد و پس از دو ساعت، مهاجمان عراقی مجبور به عقب نشـینی شدنـد. وی اضافه کرد: این درگیری از ساعت ۹:۳۰ دقیقه تـا ساعت ۱۱، ادامه داشت و در جریـان درگیری به نیروهـای ایرانی و پاسـگاه آنـان هیـچ گونه خسارتی وارد نیامـد.(۴)در گزارش ژانـدارمری خوزسـتان نیز دربارهٔ این درگیری آمـده است: «در این درگیری قسـمتی از پاسگاه سوبلـهٔ عراق منهـدم شـد.» این گزارش می افزایـد: «با توجه به اینکه مأمورین عراقی پاسگاه های خود را تقویت نموده اند، ناحیه [ژاندارمری] تقاضای اعزام واحد کمکی به پاسـگاه سوبله نموده است.»(۵)

مین گذاری نوع دیگری از تحرکات ایذایی عراق است. امروز یک عدد مین نزدیک محل شیروخورشـید سـرخ دهلران کار گذاشـته شده بود که براثر انفجار آن ۱۱ نفر زخمی شدند.(۶)

۱- سند شماره ۲۸۳۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیهٔ کرمانشاه (رکن۲)، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۵- سند شماره ۳۴۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳)، بنا به گزارش ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان.

۶- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

دامنه مبارزات گروه های معارض عراقی علیه حکومت صدام، به برخی کشورها گسترش یافته است و دراین میان، به کمک دستگاه های تبلیغاتی حکومت صدام، از ایران به عنوان مسئول اقدامات معارضین مزبور، بعضاً در رسانه ها و اکثراً در اقوال مسئولان عراقی، یاد می شود.(۱) امروز در ابوظبی و لبنان دو حادثه اتفاق افتاد.

به نوشتهٔ روزنامهٔ جمهوری اسلامی: «سفارت بعث عراق در ابوظبی پایتخت امارات عربی [متحده] دیروز [امروز ۶/۵/۱۳۵۹] منفجر شد. در این انفجار عظیم، ۲ تن از مسئولین بلندپایهٔ سفارت عراق کشته و چند تن دیگر زخمی شدند. خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از بیروت گزارش داد: به دنبال انفجاری که دیروز (امروز) در ابوظبی روی داد و منجر به قتل دو دیپلمات عراقی گردید، روزنامهٔ دست چپی السفیر چاپ بیروت نوشت: یک گروه ناشناس که خود را "اتحاد عارف البصری" می نامد مسئولیت این انفجار را برعهده گرفت. السفیر توضیح داد که عارف البصری یک تبعهٔ عراقی است که اخیراً اعدام شده است.»(۲) خبرگزاری پارس به نقل از حزب دعوت اسلامی که با این خبرگزاری تلفنی تماس گرفته است، گفت: حجت الاسلام شیخ عارف البصری یکی از برجسته ترین شاگردان عالم مجاهد و مرجع شهید آیت الله العظمی سیدمحمدباقر صدر بود که در سال ۱۹۷۴ به اتهام عضویت در حزب الدعوه الاسلامیه به همراه چهار تن دیگر از بهترین شاگردان آیت الله صدر یعنی: سیدعمادالدین طباطبایی، سیدعزالدین قپانچی، سیدحسین جلوخان و سیدنوری آل طعمه در زندان های فاشیستی رژیم بعث به شهادت رسیدند.(۳) همچنین، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری امارات عربی متحده از بغداد، گزارش داد: صدام حسین، رئیس جمهوری عراق، امروز پیام مکتوبی از شیخ زاید بن سلطان آل نهیان، رئیس امارات عربی متحده، درباره مناسبات دوجانبه و آخرین تحولات منطقه دریافت کرد. این پیام را رئیس دربار امارات عربی متحده که صبح امروز وارد بغداد شد، تسلیم صدام حسین کرد. خبرگزاری پارس افزود: ناظران سیاسی، این روابط را، به ویژه باتوجه به اوج گرفتن جهاد امت مسلمان عراق علیه حکومت فاشیستی بعثی، که انفجار سفارت عراق در ابوظبی نمونه ای از آن است، بیشتر مربوط به مسائل امنیتی می دانند.(۴)

روزنامهٔ واشنگتن پست نیز ضمن نقل اسامی کشته و زخمی شدگان، نوشت: «خبرگزاری عراق، دولت انقلابی ایران را مسئول این حمله دانست.» این روزنامه افزود: «قبلاًـ طی ماه جاری دبیر سوم سفارت عراق در بیروت، ابراهیم خزعل حصون به ضرب گلوله به قتل رسید. عراق در این حمله نیز ایران را مقصر دانست.»(۵)

ص: ۱۴۷

۱- برخی اظهارات که در رسانه های عمومی نیز انعکاس می یابد، ازجمله عوامل تقویت کردن این ادعاهاست. نمونه ای از این گونه موارد در ضمیمه این گزارش آمده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس.

۵- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، گروه مترجمین، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ص۲۰۸، مترجم جعفر بختیاری.

حادثهٔ دوم در بیروت رخ داد. بـه گزارش آسوشـیتدپرس: «پیش ازظهر امروز، یـک سیاسـتمدار هـوادار رژیم بعث عراق در بیروت مـورد تهاجم یک مرد مسلح ناشناس قرار گرفت و کشته شد. این شـخص که موسـی شـعیب نام دارد یک مسلمان شـیعهٔ لبنانی و عضو حزب سوسـیالیست بعث لبنان بود که با رژیم صـدام حسـین همکاری نزدیک دارد.»(۱) رادیو اسـرائیل نیز ضـمن نقل این خبر، گفت: «این ترور نگرانی عمیقی را در بیروت به وجـود آورده است، زیرا بیم آن می رود که مـوجب برخوردهـای خـونین تـازه ای بین طرف داران ایران و عراق در بیروت شود.»(۲)

ازسوی دیگر، حزب دعوت اسلامی عراق در اطلاعیه ای ضمن هشدار به برخی دولت های عربی منطقه، اعلام کرد:

«باکمال تأسف تعدادی از رژیم های وابسته، دسـتگاه های اطلاعاتی و امنیتی خود را در اختیار رژیم سـفاک عراق گذارده و آلت دسـت سازمـان امنیت عراق شـده انـد، به طوری که آزادانه دست به ترور و تعقیب و دسـتگیری مخالفـان خود می زننـد. بـارزترین این کشورها کویت و امارات متحده و اردن می باشـند. ما مسئولیت ریختن خون هر شـهید و یا دسـتگیری هر مخالفی با رژیم وابستهٔ صدام، مخصوصاً مجاهدان عراقی که در این کشورهای ذکرشده صورت می گیرد، به عهدهٔ همان رژیم می گذاریم.»(۳)

۱

گرچه بمب گـذاری و عملیـات ایـذایی عوامل وابسـته به عراق اغلب باعث ایجاد تلفات انسانی و خسارات مالی نسـبتاً عمـده ای در داخل شهرهای مرزی یا نزدیک به مرز می شود، اما در بسیاری مواقع این تحرکات با هوشیاری مردم و تلاش مأموران انتظامی خنثی می گردد و در موارد متعددی، عاملان شناسایی و به مجازات می رسند. دو خبر زیر نمونه هایی از این موارد است.

به نوشتهٔ روزنامهٔ جمهوری اسلامی: «بمبی که ازسوی مزدوران بعث عراق در یکی از خیابان های اهواز گذاشته شده بود خنثی گردید. بنا بر همین گزارش، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقهٔ دوشـنبه شب، در خیابان مجاهدین بین حافظ و فردوسـی بمبی در کنار خیابان گذاشته شده بود که [ساکنان] منازل اطراف متوجه می شونـد و به اطلاع کمیته می رسانند و افراد کارشـناس بلافاصـله در محل حاضـر و این بمب را خنثی می نمایند.»(۴)

ازسوی دیگر، در ادامـهٔ مبـارزه بـا عوامـل بمب گـذار، «دادگاه انقلاب اسـلامی اهواز اعلام کرد که سـیدعباس موسوی فرزنـد فاضل اهل شادگـان به اتهـام رفتن به عراق، آوردن اسـلحه و داشـتن چاشـنی انفجـاری و فتیله و همکاری با خرابکاران تأسـیسات صـنعتی، محکوم به اعدام شد که حکم صادره در ساعت ۶ بعدازظهر دوشنبه، به اجرا درآمد.»(۵)

دراین حال، رادیو صدای امریکا در گزارش خود، دربارهٔ تأثیر خرابکاری های مداوم در تأسیسات صنعت نفت بر روند تولید نفت، گفت: «خرابکاری های مداوم در مولد نیرو در پالایشگاه آبادان، میزان تولید نفت این پالایشگاه را به متجاوز از یک سوم یعنی جمعاً چهارصد

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴۳، رادیو اسرائیل، ۶/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۵- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

هزار بشکه در روز کاهش داده است. مقامات مسئول در ایران می گویند توربین های پالایشگاه آبادان در دست تعمیر قرار گرفته است. درعین حال، گفته می شود که دستگاه انتقال نیرو در پالایشگاه آغاجاری نیز به کلی از کار افتاده است و فعالیت در پالایشگاه کرمانشاهان نیز پس از تهاجم گروهی از مهاجمان عراقی به این پالایشگاه، به صورت نیمه تعطیل درآمده است.»(۱)

۱

تشدید حمایت علنی عراق از شاپور بختیار و افسران فراری هوادار وی، علامتی دیگر از اراده دولت بعث بر تداوم و تسریع روند رو به وخامت مناسبات ایران و عراق است.

شاپور بختیار، آخرین نخست وزیر شاه مخلوع، امروز در مصاحبه با رادیو فرانسه، دربارهٔ ارتباط خود با عراق گفت: «منافع مشترک من و عراق دربرابر رژیم جمهوری اسلامی ایران موجب گردیده است که از دولت عراق کمک دریافت دارم.» خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این مطلب افزود: «شاپور بختیار که در یک آپارتمان لوکس در پاریس اقامت دارد از موضع عراق در قبال رژیم جمهوری اسلامی ایران ستایش به عمل آورد و گفت که رژیم بعث عراق همه نوع کمک به او می دهد. هنگامی که از آخرین نخست وزیر شاه مخلوع درمورد پخش برنامه های فارسی وی از ایستگاه رادیویی بسیار قوی عراق سؤال شد، وی از جواب دادن به این سؤال خودداری کرده و فقط گفت که "تمام ایستگاه های رادیویی جهان اسلام مخالف رژیم آیت الله خمینی هستند."»(۲)

۲

تحرکات ایذایی، نقل وانتقالات و درگیری های مسلحانهٔ عوامل گروه های مسلح غیرقانونی، اعم از مهاجمان محلی (غیرسیاسی) وابسته به عراق و عوامل تشکیلاتی و هواداران تشکل های سیاسی، در مناطق کردنشین همچنان ادامه دارد. دراین میان، برخی از این تحرکات از چشمان عناصر اطلاعاتی خودی دور نمی ماند.

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۲، تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت۷، ۶/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پاریس.

بنا به یک گزارش: «برابر خبر رسیده از ناحیهٔ گورانی(۱) و قلخانی در تاریخ ۶/۵/۵۹، محمود مرادی که سرپرست یک گروه هشتاد نفری از مهاجمین می باشد ازطرف سردار جاف جهت خرابکاری و دستبرد به منطقهٔ گهواره و اسلام آباد تا کرمانشاه مأموریت گرفته است.»(۲)

در گزارش دیگری آمده است که «کومه له در تاریخ ۶/۵/۵۹، شش بار قاطر فشنگ از آبادی دزلی(۳) و کیایه(۴) با ماشین تا آبادی رشاش(۵) آوردند و از آنجا کومه له که در آویهنگ بود، اولاغه [بار مزبور] را فرستادند به آبادی هویه(۶) و از آنجا به توریور(۷) برده اند و هر بار قاطر دو گونی می باشد.»(۸)

همچنین، گزارش دیگری حاکی است: «سیدجواد حصامی با تعداد ۳۰ نفر در کوه های اطراف آبادی تخت (در جنوب ایرانشهر از توابع سقز) مستقر بوده و دارای ۲ قبضه ژ۳ و کلاشینکف و یک قبضه توپ ۱۰۶ و آر.پی.جی۷ می باشند.»(۹)

در استان آذربایجان غربی، سپاه پاسداران ارومیه نیز دربارهٔ حملهٔ افراد ضدانقلاب مسلح وابسته به عراق، چنین هشدار می دهد: «به احتمال زیاد، ظرف امشب ۶/۵/۵۹، عناصر مزدور عراقی به واحدهای مستقر در منطقه ضربه بزنند. ضمن هوشیاری کامل، پیش بینی های لازم را معمول دارید.»(۱۰)

از ارومیه همچنین گزارش می رسد که «از ساعت ۱۲ دیشب، مهاجمین مسلح با اسلحه های مختلف به پیشمرگان مسلمان کرد در روستای چره اطراف ارومیه حمله کردند. یک مقام آگاه در هنگ ژاندارمری ارومیه ضمن تأیید این خبر گفت: بلافاصله فرمانده گروهان تأمین منطقه به اتفاق جوانمردان و پیشمرگان مسلمان کرد به این تیراندازی ها که از روستای اشکه سو صورت گرفت پاسخ دادند و مهاجمین را عقب راندند. براساس این گزارش در این حادثه هیچ گونه تلفات یا آسیبی به پیشمرگان مسلمان کرد وارد نیامد و از میزان تلفات مهاجمین گزارشی نرسیده است.»(۱۱)

گزارش دیگری حاکی است که: «در کرمانشاه ساعت ۳ بامداد امروز، گروهی از مهاجمین مسلح با انواع سلاح برنو، ژ۳ و کلت کمری در ناحیهٔ سیدفاطمه و خیابان گلستان این شهر شروع به تیراندازی کردند که مأموران شهربانی به تیراندازی های آنها پاسخ دادند و پس از یک ساعت و نیم درگیری، آنها را متواری ساختند. در این درگیری به کسی آسیب وارد نیامد.»(۱۲)

گفتنی است که برخی از این تحرکات، ارزش نظامی نداشته و صرفاً برای ایجاد رعب و وحشت در میان مردم منطقه و در چارچوب یک عملیات روانی خاص صورت می گیرد. دراین مورد، گزارش خبرنگار کیهان مستند به گزارش ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه، حاکی است:

۱- گوران، یکی از بخش های مهم شهرستان اسلام آباد. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- سند شماره ۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۴۹، ۸/۵/۱۳۵۹ مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور.

۳- دزلی، دهی از دهستان اورامان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۴- نام آبادی را اشتباه ذکر کرده است. احتمالاً کمینه باشد؛ ده از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۵- رشنش درست است. ده از دهستان کلاترزان بخش زراب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۶- huye - دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ك: همان.

۷- توریور: دهی از دهستان ژاوه رود بخش حومهٔ سنندج. ر.ك: همان.

۸- سند شماره ۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰۰، واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان.

۹- سند شماره ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۴۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات)، ص ۱.

۱۰- سند شماره ۴۲۵۵۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۵۲.

۱۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

۱۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

«در اثر انفجار یک بمب در دهلران، گروهی از مردم این شهر مجروح شدند. بنا به همین گزارش، این بمب توسط مزدوران بعث عراق درجهت ایجاد رعب و وحشت در میان مردم کار گذاشته شده بود. درارتباط با انفجار این بمب طبق گزارشات رسیده، تعدادی از عوامل مزدور بعث عراق توسط مأموران ژاندارمری شناسایی و بازداشت شده اند.»(۱)

برخی گزارش ها نیز حاکی از "بریدن" بعضی از عوامل گروه های مسلح غیرقانونی هستند؛ ازجمله بنا به گزارش سپاه پاسداران باینگان، «یکی از اعضای حزب منحلهٔ دمکرات بامداد امروز، با یک قبضه اسلحهٔ کلاشینکف خود را تسلیم سپاه پاسداران باینگان کرد و پس از انتقال به پاوه، امان نامه دریافت کرد.»(۲)

ازسوی دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج، «در ادامهٔ عملیات پاک سازی شهر سنندج، پاسداران مستقر در این شهر از خانه ای واقع در خیابان بیمارستان موفق به کشف دو قبضه اسلحه و تعداد زیادی فشنگ و نشریات مارکسیستی شدند.»(۳)

گزارش دیگری از کرمانشاه مربوط به دستگیری شب هنگام اصغرخان سنجابی برادر دکتر کریم سنجابی از سران جبههٔ ملی است. در گزارش خبرگزاری پارس آمده است که وی درارتباط با مسئلهٔ زمین و داشتن ایادی مسلح غیرمجاز در منطقهٔ سنجابی بازداشت شده و هم اکنون در زندان دیزل آباد کرمانشاه به سر می برد. بنا به همین گزارش: «عده ای از پاسداران با مراجعه به منزل اصغرخان سنجابی می خواستند وی را جهت ادای توضیحات به کمیتهٔ مرکزی احضار کنند که در این موقع رفت وآمدهای مشکوکی را ازسوی ساکنین خانه مشاهده کردند که پس از دریافت حکم ازطرف دادستانی، وی را بازداشت کردند. در بررسی های منزل نامبرده تعدادی اسلحه و مهمات، جواهرات و سایر آلات لهو و لعب و همچنین مدارکی دال بر وابستگی اش به خاندان منحوس پهلوی به دست آمد.»(۴)

۱

بااینکه برخی شهرها و روستاهای استان کردستان و دیگر مناطق کردنشین پاک سازی شده و این پاک سازی ها همچنان ادامه دارد، یکی از مشکلات عمدهٔ این مناطق، نبود امنیت کامل برای اجرا یا ادامهٔ بازسازی و عمران شهری و روستایی است. دراین مورد مسئول جهاد سازندگی سنندج در گفت وگویی با خبرنگار رادیو سنندج گفت:

«در روستاهای کردستان فعلاً برای ایجاد کار و عمران امنیت نسبی وجود ندارد، به محض به وجودآمدن امنیت، فعالیت های سازندگی شروع می شود. وی افزود: برای رفع کمبود آب در منطقه تصمیماتی گرفته شده، ازجملهٔ این کمک ها حفر دو حلقه چاه و بازسازی چاه های قدیمی و تعمیرات آن است که مقدمات انجام این کار فراهم شده است. وی درمورد راه اندازی کارخانه ها گفت: دراین مورد دو برنامه موجود است؛ اول، راه اندازی و ترمیم و رفع نیازها و دوم ایجاد پروژه های جدید صنعتی. در مرحلهٔ اول کارخانه های تولید نخ، نان ماشینی، کارگاه راه سازی و چند کورهٔ آجرپزی شروع به کار کردند.»(۵)

۱- همان، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۳، تاریخ ۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱، از کرمانشاه، ۷/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنندج.

درهمین زمینه، یک گزارش مبسوط از وضعیت شهر و سپاه مریوان و روستاهای اطراف آن، نشان از عمق فاجعه در این مناطق دارد. در بخشی از این گزارش که "واحد پیگیری و هماهنگی و نظارت و ارزشیابی" سپاه مرکز اعزامی به مریوان آن را تهیه کرده، آمده است:

«این شهر در بین تپه های جنگلی واقع شده و تپه های اطراف شهر در دست برادران پاسدار و ارتشی قرار دارد. دهات های اطراف این شهر هنوز پاک سازی نشده و ازاین لحاظ در موقعیت خطرناکی قرار دارد. به دلیل نزدیک بودن این شهر به مرز عراق و باز بودن مرز، رفت وآمد مردم [به عراق] به راحتی صورت می گیرد و به دلیل ناامن بودن جاده های اطراف و نرسیدن مواد سوختی و آذوقه، تقریباً ۸۰٪ کمبودها از عراق وارد می شود. دراثر نرسیدن گازوئیل و بنزین به شهر مدتی است که شهر از داشتن آب و برق محروم است و امروز با ورود یک ماشین گازوئیل فعلاً این کمبود برطرف شده است.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «به دلیل مشخص بودن مقرهای سپاه و پراکنده بودن ضدانقلاب در شهر و دهات های اطراف، امکان حمله به سپاه می باشد.» در بخش پیشنهادهای این گزارش نیز اضافه شده است: «با تعمیر سینما و نشان دادن فیلم های آموزنده می توان تا حدی از بیکاری مردم شهر که عده ای از آنها به تیله بازی مشغول اند، کاست و هم فرهنگ مردم را بدین وسیله بالا برد. با اعزام خبرنگار و فیلم بردار به شهر درمورد غارتگری های ضدانقلاب و تعمیر دکل رادیویی که به وسیلهٔ گروه های مسلح غارت شده و وسایل آن را به قیمت ارزان به عراق فروخته اند، می توان با دادن روحیه به مردم آنان را درمورد کار این گروه ها روشن کرد و افشاگری نیز می توان درمورد گروه ها انجام داد. ... برای رفع کمبود و مشکلات کشاورزی می توان سد نیمه تمام باشماق را با ارسال نیروی متخصص، تکمیل و مورد بهره برداری قرار داد. برای جبران خسارت ها و نابسامانی های اقتصادی، طرح های عمرانی ازقبیل احداث کارخانه های تولیدی، صنعتی و دامداری و... پیاده شود. ... برای جلوگیری از وابستگی اقتصادی به عراق و تأمین مایحتاج زندگی افراد شهر، ارزاق عمومی ازقبیل وسایل سوختی و تغذیه و پوشاک و خواربار به توسط استفاده از امکانات هوایی ارتش ارسال گردد. اعزام پزشک و دارو برای رفع احتیاجات بهداشتی مردم [انجام گیرد.]»(۱)

مشکل نبود امنیت در کردستان و برخی مناطق کردنشین دیگر، همچنین باعث شده که مسئلهٔ تقسیم زمین و احیای کشاورزی و طبیعتاً موضوع اشتغال زایی نیز همچنان لاینحل باقی بماند. بااین همه، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در اطلاعیه ای خواستار اعزام هیئت تقسیم زمین به کردستان شده است. در این اطلاعیه خطاب به مسئولان امر آمده است:

«هیئت ۷ نفری تقسیم زمین را به کردستان اعزام دارید. ... زمینی که خدا برای همهٔ مردم آفریده، عملاً عده ای آن را در دست گرفته و همواره بی آنکه رنجی برده باشند، گنج می اندوزند. فئودال ها و زمین خواران امکان زندگی و تلاش شرافتمندانه را از کشاورزان سلب و

۱- سند شماره ۴۳۶۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، صص ۹۹ - ۹۴، ۶/۵/۱۳۵۹، گزارش واحد پیگیری و هماهنگی و نظارت و ارزشیابی به واحد فرماندهی.

در شیوهٔ دیرین آنها را استثمار نموده اند. ... این تبهکاران در زیر برق سرنیزهٔ رژیم دست نشاندهٔ پهلوی همچنان کشاورزان را مورد غارت و چپاول قرار می دادند و اینک با انقلاب اسلامی که نویدبخش آزادی راستین مستضعفین است، کشاورزان توقع دارند که چون گذشته، زمین در چنگ زمین خواران نباشد. بساط چپاول و استثمار برچیده گردد.» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «اگرچه نیروهای انقلابی و مسلمان در منطقه هرجا را از وجود پلید مزدوران پاک ساخته اند و قدم های انقلابی در حل مشکل زمین به نفع کشاورزان برداشته اند، اینک از مسئولان امر خواستاریم هرچه زودتر هیئت ۷ نفری را به کردستان اعزام دارند و زمینهٔ هرگونه یاوه سرایی ضدانقلابیون و مزدوران بیگانه را از میان بردارند.»(۱)

۱

تحرکات و ناآرامی های سیاسی و بعضاً خشونت آمیز در شهرها و روستاهای مختلف، گرچه در مقایسه با مناطق کردنشین و مرزی، بسیار جزئی می نماید، اما به هرحال وضع عادی را برهم می زند. در ایجاد این گونه ناآرامی های پراکنده حضور برخی گروه های سیاسی مخالف و اغلب معاند با نظام، که در خارج از کردستان به جای تحرکات نظامی، به سازماندهی اعتراض ها و خواسته های مردم و جهت دهی به آنها، تحت عناوین و نام های مختلف، می پردازند، مشاهده می شود. البته بعضاً گروه های مدافع نظام نیز چه به صورت رسمی و چه در قالب تحرکات مردمی، به اقدام متقابل می پردازند.

در آمل، خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی وقایع امروز این شهر را چنین گزارش داد:

«مجاهدین خلق [منافقین] مرکز آمل به اتفاق نیروهای چپ ازجمله فدایی، پیکار، طوفان و دیگر گروه های مخالف، بدون مجوز قانونی از ساعت ۵/۹ شب در سطح شهر دست به راه پیمایی زدند. بلافاصله مردم نیز در سطح شهر به حالت آماده باش برای خنثی نمودن هر نوع توطئه ای درآمده و در ساعت ۱۱ شب از حسینیهٔ ارشاد دست به راه پیمایی زدند و اعلام نمودند که هرلحظه و هردقیقه آمادهٔ درهم شکستن توطئه های هرنیروی مخالف انقلاب می باشند. براساس همین گزارش، بعضی از ناظران بر جریان راه پیمایی شبانهٔ خلقی ها، اظهار داشتند که چرا نیروهای به اصطلاح خلقی هنگام شب اقدام به راه پیمایی نموده اند.»(۲)

در قزوین، به نوشته روزنامه اطلاعات: «عامل توزیع نشریات "کار" در قزوین با رأی دادگاه انقلاب اسلامی این شهر، محاکمه و به زندان محکوم شد. در اطلاعیهٔ این دادگاه آمده است: جلال ملاحسنی فرزند صفر به اتهام توزیع و فروش نشریهٔ کار و [به عنوان] عامل توزیع آن در قزوین، [و نیز به جرم] کشف مقدار زیادی نشریات کار و پیکار و اعلامیه های توهین آمیز چریک های فدایی خلق از منزل وی، محاکمه و به ۳ سال زندان در کاشان محکوم شد.»(۳)

در لنگرود، درگیری بین متحصنین در فرمانداری این شهر و گروهی از مردم، به خشونت گرایید. به گزارش خبرنگار کیهان: «به دنبال درگیری های عصر پنجشنبه قریهٔ "لیلاکوه" و

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص ۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

"ملات" از توابع لنگرود و زخمی شدن چند نفر و نیز دستگیری یک نفر، گروهی از اهالی لیلاکوه به منظور آزادی شخص دستگیرشده در فرمانداری شهرستان لنگرود متحصن شدند. ازسوی دیگر فخر روحانی نمایندهٔ مردم، جهت مذاکره با متحصنین به سوی فرمانداری حرکت کرد و در بین راه، گروهی از مردم مسلمان نیز با او همراه شدند. ولی مذاکره به خشونت گرایید و در جریان درگیری که روی داد، دو نفر از مردم به نام های جعفر نجفی و سیدجلال نورمحمدی زخمی شدند که حال نورمحمدی وخیم است.»(۱)همچنین، درپی درگیری های هفتهٔ اخیر در این شهر، عصر امروز «گروهی به دفاتر حزب توده، جنبش مسلمانان مبارز و سازمان چریک های فدایی خلق در شهرستان لنگرود حمله کردند.»(۲)

در درگیری امروز فرمانداری لنگرود، جراحات واردشده به یکی از مردم شهر باعث فوت وی شد؛ درپی این واقعه، واحد دانشجویی حزب جمهوری اسلامی بیانیه ای دراین مورد صادر کرد که در بخشی از آن به ریشه یابی این درگیری ها پرداخته شده و آمده است:

«... جای تأسف است که به مانند اغلب موارد، این بار هم ضعف و سستی نهادهای انقلابی باعث رشد و تقویت این عناصر مزدور و این سینه چاکان غرب و شرق و رهروان راه شیطان شد و در پیامد آن، این مزدوران کثیف به قدری جسور شدند که یکی از گل های انقلاب را پرپر کردند. برای پیگیری دقیق این ماجرا باید مسائل مربوط به مدتی قبل از این حادثه را ذی تأثیر دانست و بررسی کرد. مدتی بود که سپاه و جهاد شهر لنگرود تحت تأثیر و نفوذ گروه های ضدانقلابی و منافق قرار گرفته بودند و عملاً نه فقط انقلاب را تقویت نمی کردند، بلکه درجهت تضعیف انقلاب و گسترش اعمال ضددین قرار گرفته بودند. به طور مثال، در ساحل نزدیک لنگرود که چمخاله نام دارد انواع فحشا و فساد جریان داشت و این تنها دراثر ضعف و اشکال نهادهای انقلابی شهر و عدم توجه مسئولان دربرابر گزارشات و شکایات مردم مسلمان شهر بود و باعث ناراحتی مردم مسلمان شهر من جمله برادر شهید نورمحمدی شده و آنان را که پیروان راه الله بودند سخت می آزرد و او بود که همواره در پیشاپیش صفوف محکم مردم مسلمان لنگرود الله اکبرگویان در حرکت بود و با آثار کفر و طاغوت و ریشه های پس ماندهٔ آنان مبارزه و جهاد می کرد و سعی در محو آن داشت. ... ازاین رو، این خائنان به خلق درصدد قتل وی درآمدند و این عمل شوم را در آخرین حادثهٔ زمان حیات این شهید جاوید انجام دادند. حادثه بدین ترتیب بود که منافقان دوچهره یعنی اعضای مجاهدین خلق [منافقین] و گروه های چپ یعنی فدائیان و پیکار و غیره به فرمانداری لنگرود هجوم برده و فرماندار را به گروگان گرفته بودند و درصدد ایجاد اغتشاش و آشوب در شهر بودند که برادر شهید "جلال" به همراه عده ای از مردم مسلمان لنگرود الله اکبرگویان به کمک فرماندار می آید و با اعضای سازمان مجاهدین [منافقین] و فدائیان خائن به خلق رودررو می شود. به کمک مردم آنان را به عقب می راند و در پایان این ماجرا بود که این خائنان و نوکران مزدور برادر مؤمن و فداکار را با چماق و تیرآهن به شهادت می رسانند. ...»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۶.

درحالی که بنی صدر به تدریج در جناحی متقابل با نیروهای موسوم به خط امام قرار می گیرد و این تقابل در جریان انتخاب نخست وزیر بروز بیشتری می یابـد، سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، آشـکارا و به بهانه های مختلف، موضع حمایت و نزدیکی روزافزون به بنی صدر و دورکردن وی از جنـاح خـط امام را پیگیری می کنـد. ازجمله این موضوع در جریان اعلام خبر برگزاری دادگاه و محاکمـهٔ محمدرضـا سعادتی از اعضای اصـلی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، که به جرم جاسوسی برای شوروی دستگیر شده است، به چشم می خورد. این سازمان درخصوص دادگاه سعادتی، نامه ای به رئیس جمهوری نوشته و به طرزی مظلوم نمایانه تقاضاهایی را مطرح کرده است.

در این نامه ضـمن طرح درخواست غیرمنطقی از بنی صدر مبنی بر فراهم کردن امکان حضور موسـی خیابانی، احمد حنیف نژاد و محسـن (ابوالقاسم) رضایی در دادگاه برای "دفاع سیاسـی - ایدئولوژیک" از سـعادتی، از رئیس جمهور، دادسـتان کل کشور و دادسـتان انقلاب درخواست شـده است که همه افراد مرتبط با پرونـده سـعادتی، یک نفر مترجم رسـمی برای تأیید ترجمه های برخی اسـناد لانهٔ جاسوسـی دررابطه با دستگیری نامبرده، کارشناس عکس و نوار و نیز امضاکنندگان گزارش پزشکی قانونی در دادگاه حضور یابند.

در ادامه این نـامه، برای تحریک افکار عمومی و ایجاد شـبهه در اذهان مبنی بر احتمال رعایت نشـدن حقوق متهم در جریان دادگاه آمـده است: «همچنین امیـدواریم هیـچ گونه تضـییقی برای شـرکت نماینـدگان وسایل ارتباط جمعی، خبرنگاران داخلی و بین المللی در سراسـر جریان محاکمهٔ سعادتی به وجود نیاید. همچنان که در سال گذشته اعلام و پذیرفته شده دفاع حقوقی را آقای عبدالکریم لاهیجی به عهده خواهنـد داشت و آخرین تقاضـای قـانونی ما این است که ملاقات های ضـروری قبل از محاکمـهٔ وکلا با متهم، محل محاکمـهٔ علنی، جای مکفی برای حضور ناظرین و خبرنگاران مطبوعات و رادیو تلویزیون وجود داشته باشد.»(۱)

ص: ۱۵۵

۱- روزنامه اطلاعات، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

عصر امروز، دادگاه ویژهٔ انقلاب اسلامی مرکز به منظور رسیدگی به پروندهٔ احمدرضا کریمی عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، متهم به همکاری با ساواک و کمیتهٔ مشترک، تشکیل جلسه داد. در این جلسه، نماینده دادستان متن کیفرخواست احمدرضا کریمی را قرائت کرد. در بخشی از این کیفرخواست آمده است:

«۱. به شرحی که در اوراق پرونده و مدارک واصله از مرکز بررسی اسناد ملی منعکس است، احمدرضا کریمی متهم پرونده از سال ۱۳۵۰، تحت مسئولیت آقای محمدحسن ابراری جهرمی درارتباط با سازمان مجاهدین خلق [منافقین] قرار گرفته و تا پاییز ۱۳۵۱ در آن سازمان فعالیت داشته است. ۲. نظر به دارا بودن خصلت عمل زدگی و نیز به دلیل غرور بیجا و روحیهٔ خودپرستی از پاییز ۱۳۵۱ خود را از مسئولیت مستقیم آقای ابراری خارج می کند و رأساً دست به تشکیل یک گروه با مشی مبارزهٔ مسلحانه می زند و دراین رابطه افرادی را در تهران و شهرستان ها عضوگیری می کند. علی رغم این خودسری به دلایل امنیتی و نیز به جهت داشتن امکانات تدارکاتی و انسانی، سازمان مزبور همچنان تا زمان دستگیری متهم در تماس با آقای ابراری باقی می ماند. ... ۳. در تاریخ ۳۱ فروردین ۱۳۵۲ پس از دستگیری محمد زاگرس خسروی، احمدرضا کریمی لو می رود و دستگیر می شود. ۴. پس از دستگیری به وسیلهٔ بازجویان ساواک ازقبیل حسین زاده، اکبری، عضدی و حسینی مورد بازجویی قرار می گیرد و پس از دوران اولیهٔ بازجویی، همکاری فعال و مؤثری را با ساواک منحله درجهت معرفی افرادی که با وی فعالیت داشته اند آغاز می کند. سازش و همکاری وی با رژیم منحوس پهلوی دو بعد دارد؛ الف) انجام مصاحبهٔ رادیو تلویزیونی و مطبوعاتی درجهت تأیید رژیم. این مصاحبهٔ فرمایشی که از رادیو تلویزیون پخش گردید و مطبوعات و روزنامه های آن زمان نیز به درج آن دست زدند، نشانهٔ اوج تسلیم طلبی و سازش نامبرده است. وی در این مصاحبه مبارزه علیه رژیم را نفی کرده و به ارتباط با دولت بعثی عراق اعتراف نموده است. این گونه اعمال که در دوران طاغوت به وسیلهٔ عناصر ضعیف و سازش کار بدان دست زده می شد ثمری جز تضعیف نیروهای مبارز و اصیل نداشت و رژیم منحوس پهلوی حداکثر بهره برداری را از آن به عمل می آورد. ... ب) بعد دوم، سازش و همکاری متهم نامبرده با رژیم سرنگون شدهٔ پهلوی، معرفی عدهٔ زیادی از افراد مبارز در طی بازجویی ها است. ... ۵. دررابطه با افرادی که توسط متهم به ساواک معرفی و دستگیر شده اند درنتیجهٔ شکنجهٔ بازجویان ساواک تعداد زیادی زنجیروار دستگیر و به زندان های مختلف محکوم گردیدند. باتوجه به نقش مؤثر متهم در [ایجاد]تفرقه [در میان] این افراد و همکاری پیگیر با کمیتهٔ مشترک، وی نمی تواند دراین خصوص از مسئولیت و سهمی که در این قضیه داشته است شانه خالی کند. ۶. نامبرده پس از انجام مصاحبهٔ رادیو تلویزیونی و مطبوعاتی از

زنـدان اوین به زنـدان کمیتـهٔ مشترک منتقل می شود و در موارد بسـیاری به اطاق های بازجویی احضار می شود و با زندانیان سیاسـی آن روز مواجهه داده می شود و به توصیهٔ بازجویـان کمیته سـعی می کنـد که در ارادهٔ مبـارزین، خلـل وارد نمایـد. در همان برخوردها آقای احمدرضا کریمی تلاش می کرده تا سازش خود را در شکلی منطقی و ظاهراً قابل قبول برای مبارزین توجیه کند و هرگونه مبارزه با رژیم را نفی نماید. ...»(۱)

در بخش دیگری از کیفرخواست احمدرضا کریمی،(۲) آمده است: «... ۹. پرونده حکایت دارد که بین متهم و ساواک حدود یک سالی فاصـله می افتد و او از اوایل اردیبهشت ۵۳ تا تابستان ۵۴، از کمیته به زنـدان هـای قزل قلعه و اوین منتقل می شود؛ البته اگر هـدف از آن شکـار افراد مبـارز نبوده و این قهر واقعیت داشـته باشـد. در تیرماه ۵۴ سـیدعبدالرضا حجازی روحانی نما، واسـطهٔ ارتباط مسـتقیم با عناصر ساواک می گردد و دراثر این وساطت او رابطهٔ نزدیک تری با سازمان مخوف مذکور پیدا می کند و در جریان مصاحبهٔ رادیو تلویزیونی، خلیل دزفولی در تنظیم متن آن نقش مؤثری را به عهـده می گیرد که از آن جمله است گنجاندن فرازهایی از نهج البلاغه در متن مصاحبه که بـا زیرکی و تزویر خاصـی صورت گرفته است. رژیم گذشـته از ترتیب دادن این گونه برنامه های نمایشـی درصـدد تضـعیف نیروهای اصـیل مبـارز و ایجـاد یـأس و ناامیـدی در جـامعه و موجه جلوه دادن اعمال خود بوده است... ۱۰. متهم در جریان دسـتگیری اخیر مجـدداً مـاهیت اصـلی خود را برملاـ ساخته و با عناصـری که هویت آنها بر مردم پوشـیده نیست رابطه برقرار نموده و درصـدد جلب نظر و کسـب وجهـه نزد ایـن سیاسـتمداران و لیـبرالیست هـای به اصـطلاح ملی گرا بـوده است. وی دراین رابطه قصـد داشـته نـامه ای خصوصـی از راه غیرقانونی به بیرون بفرسـتد که به دست پاسـداران افتاده است که در پرونـده ضـبط است. ۱۱. بـدون اینکه متهم از گذشـتهٔ تلخ خود متنبه شود و اقلاًـ به نوشـته هـای اخیر خود اصالت بخشـد با تردستی و شـیرین کاری ها و قراردادن نامه ها در جلـد کتاب ها، مبادلـهٔ اسـنادی از امیرانتظام به خارج را به عهده می گیرد و اسـناد کشف شده و اقاریر متهم شاهد گویایی بر صحت این مدعاست. ۱۲. متهم در نامه ای که در بند ۱۰ از آن یـاد شـده به همپالگی های به اصـطلاح مجاهـدین خلق خود در بیرون اطمینان می دهـد که مطلبی درجهت خلاف منافع آنها در دادگاه اظهار ندارد و مستقیماً به نفع آنان موضع گیری نماید. ۱۳. آنچه که [از] تحقیقات معموله از سراکیپ های کمیتهٔ مشترک برمی آیـد عمـدهٔ اتهامات متهم همکاری مسـتمر او چه در زمانی که زنـدانی بود و چه زمانی که به دلیل همکاری و پاس داشـتن آن آزاد شـد، شـناسایی افراد، معرفی آنـان در گشت زنی ها، دسـتگیری، محاکمه و مجازات و در مواردی نظیر دسـتگیری بهمن روحی آهنگران، مرگ حین شـکنجهٔ دژخیمان ساواک است. ۱۴. به دلالت این بازجویی ها متهم پس از آزادشـدن از زنـدان با کمیته و ساواک در ارتباط مستمر بوده و همکاری مؤثر داشته و...»

ص: ۱۵۷

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- این بخش از کیفرخواست را روزنامه کیهان سه روز بعد در تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹، منتشر کرد.

در پایان کیفرخواست آمده است: «از پیشگاه معظم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز برای متهم درخواست کیفر شرعی می نمایم تا با مجازات مفسدانی چون احمدرضا کریمی جامعهٔ ما هرچه بیشتر به سوی تعالی و اهداف اسلامی گام بردارد. نمایندهٔ دادسرای انقلاب اسلامی مرکز. ...»(۱)

۱

با همه تلاش ها، امروز، انتخاب اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی بازهم در هاله ای از ابهام فرورفت. رئیس جمهور در نامه ای از مجلس خواست که اخذ رأی تمایل درمورد نخست وزیری میرسلیم به تعویق بیفتد. متن این نامه به شرح زیر است:

«بسمه تعالی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، بعد از حضور در آن مجلس محترم و پیشنهادی که در جلسهٔ خصوصی به تصویب رسید، ناگزیر فعلاً اخذ رأی تمایل نسبت به نامزد نخست وزیری بی وجه به نظر می رسد. بنابراین تا اطلاع ثانوی موضوع را مسکوت بگذارید.

رئیس جمهوری - ابوالحسن بنی صدر»(۲)

این اقدام بنی صدر، درپی جلسهٔ غیرعلنی امروز مجلس(۳) بود که در آن بنی صدر به عنوان رئیس جمهوری شرکت کرده بود. در این جلسه پس از مباحثی وی به طورضمنی خاطرنشان کرد که مهندس میرسلیم دیگر یک شانس بزرگ برای پست نخست وزیری نیست.(۴)

بنی صدر، شب هنگام در مسجد انصارالحسین سخنرانی کرد و ضمن گزارشی از جلسهٔ غیرعلنی امروز مجلس، طبق روال معمول خود، ضمن حمله به حزب جمهوری و گروه موسوم به خط امام و متهم کردن آنها به مخالفت با او، دربارهٔ مسئلهٔ انتخاب نخست وزیر و هیئت دولت و رابطهٔ مجلس و رئیس جمهوری و دولت آینده مطالبی را بیان کرد. وی در بخشی از سخنان خود گفت:

«من امروز صبح در مجلس خصوصی نمایندگان شرکت کردم و ظاهراً بیش از دو ساعت صحبت کردم. دلم می خواست که این صحبت ها را برای شما تکرار بکنم، اما شاید حالا زود باشد و در آیندهٔ نزدیکی اگر ان شاءالله فرصت مناسبی برسد و من آنچه را که امروز به نمایندگان گفتم با همهٔ مردم بگویم. اما یک نکته ای هست که آن را امروز صبح گفتم و گفتم که نشانهٔ هوش سرشار ملت ما همین است که حقیقت بر آنها پوشیده نیست. پرسیدم از آنها اگر

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از دفاعیات احمدرضا کریمی.

۲- همان، ص آخر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی در شماره روز بعد (۷/۵/۱۳۵۹) خود، پس از نقل نتیجهٔ جلسهٔ غیرعلنی امروز مجلس، نوشت: «در این جلسه تصمیم گرفته شد که نخست وزیر توسط هیئتی متشکل از پنج نمایندهٔ مجلس شورای اسلامی، یک نفر نمایندهٔ امام و یک نفر نمایندهٔ رئیس جمهوری انتخاب شود.»

۴- همان.

رئیس جمهوری که با رأی نزدیک به ۱۱ میلیون انتخاب شده است و بعد از انتخاب نیز اقبال مردم به او بیشتر شده و از یک محبوبیت کافی برخوردار است... به قدری تضعیف بشود که نتواند بر کار بماند به من بگویید آن رئیس جمهوری بعدی که همین مردم انتخاب خواهند کرد با این میزان رأی انتخاب خواهد شد و این مقدار محبوبیت به دست خواهد آورد و اگر نمی تواند و به دست نمی آورد، آن جمهوری که به این ترتیب ادامه پیدا کند، برپا می ماند؟ و گفتم این دستگاه های تبلیغاتی که یا به کنایه یا به اشاره یا به صراحت با دروغ می خواهند ریاست جمهوری را تضعیف بکنند اینها هیچ فکر کرده اند پس از اینکه این رئیس جمهور ضعیف با مشکلات و مسائل کشور روبه رو شد چگونه از پس آنها برخواهد آمد؟

بنی صدر در بخش دیگری از سخنانش گفت: «من اطمینان دارم که تا دولتی که روی کار می آید مردم مطمئن نشوند که این دولت با رئیس جمهوری هماهنگی خواهد کرد آن را نخواهند پذیرفت و برای این اطمینان و کسی که می تواند این اطمینان را به مردم بدهد رئیس جمهور آنهاست. [امروز صبح] یکی از نمایندگان پرسیده بود که "چرا شما می گویید مجلس باید با رئیس جمهوری هماهنگ باشد و چرا نمی گویید رئیس جمهور باید با مجلس هماهنگ باشد؟ خود این دلالت می کند که شما می خواهید مجلس دنباله روی رئیس جمهور باشد." در آنجا فرصت اینکه من به این سؤال جواب بدهم دست نداد؛ به لحاظ اینکه سؤال های بسیاری نمایندگان کرده بودند فرصت به جواب این سؤال نرسید. در قانون اساسی ما این مسئله تکلیفش معین شده. در این قانون اساسی رئیس جمهوری یکی از وظایف و مسئولیت هایش هماهنگ کردن قوای سه گانهٔ مقننه، مجریه و قضائیه است؛ یعنی این سه تا دستگاه را رئیس جمهور باید مثل قطعات یک ساعت با هم هماهنگ بکند. بنابراین ناچار این سه قوه هستند که باید با رئیس جمهوری هماهنگی بجویند تا او بتواند آنها را با هم و همهٔ آنها را با جهت عمومی انقلاب هماهنگ بکند. ...

پس وقتی می گوییم مجلس باید با رئیس جمهوری هماهنگی بجوید معنایش این نیست که

ما اصل را رئیس جمهور می دانیم و فرع را مجلس می دانیم؛ معنایش همان قانون اساسی است. یکی هم برنامه ای است که مردم به آن برنامه رأی داده اند...»(۱)

بنی صدر پس از صحبت مفصلی در توضیح مقولاتی چون "مکتب"، "اسلام"، "جمهوری اسلامی"، "شرع"، "انقلاب" و... از دیدگاه خود و با نقد تلویحی و بعضاً صریح رقیبان، به مسئله آزادی پرداخت و گفت:

«آزادی یعنی چه؟... آزادی یعنی تحمل داشته باشی حرف دیگران را گوش بدهی. اگر بخواهی تحمل نکنی، پس دیگر چرا شعارش را می دهی؟... شما باید چهاردست و پا به این آزادی بچسبید. در قسم نامهٔ رئیس جمهور چه بود؟ آزادی های مردم را محترم بشمارد. درست است، ... مگر شما قانون اساسی را تصویب نکردید؟ تصویب کردید که اجرا شود یا تصویب کردید که اجرا نشود؟ این باید بهایش را بپردازی. بخواهی هم قانون اساسی اجرا شود هم کسی که شما دوست ندارید نفسش در نیاید، این جور در نمی آید و وقتی قانون اساسی اجرا نشد جمهوری شما سست می شود. ...»(۲)

۱

این روزها، بیشتر از اینکه درباره شخص مصطفی میرسلیم که نخست وزیر پیشنهادی بنی صدر به مجلس شورای اسلامی است، بحث شود، مباحث و اظهارنظرها حول نوع برخورد با این مسئله و دلایل آن، دور می زند که حکایتی روشن از اختلافات دو جناح رقیب است. دو نمونه متفاوت در اینجا ذکر می شود.

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، آیت الله لاهوتی نمایندهٔ رشت، در مصاحبه با این روزنامه به علت انتخاب میرسلیم اشاره و اظهار کرد: «اولین مسئله ای که متأسفانه به چشم می خورد، دخالت بعضی از ارگان های غیرمسئول و تحمیل به مقام ریاست جمهوری است؛ درحالی که در قانون اساسی تصریح شده است که نخست وزیر به معرفی ریاست جمهوری و رأی اعتماد مجلس تعیین می شود. درحالی که ملت ایران آگاه است که افراد به خصوصی ازطرف افراد خاص صورتاً به عنوان معرفی و در

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲.

باطن به عنوان تحمیل به ریاست جمهوری معرفی می شونـد و ملت ایران آگاه شد که ریاست جمهوری در مصاحبهٔ یکی دو روز پیش، از این مسئله پرده برداشت. ... بنـابراین امیـدواریم که تحمیـل هـا برطرف شود که این تحمیـل ها به زیان قانون اساسـی است که نماینـدگان مجلس شورای اسلامی سوگند وفاداری و حمایت نسبت به آن یاد کرده است و من بیش از عدم موفقیت آقای میرسلیم، از تعدی و تجاوز به قانون اساسـی نگرانم.» آیت الله لاهوتی سـپس درباره موفقیت کابینهٔ میرسـلیم گفت: «درمورد موفقیت یا عدم موفقیت آقای میرسلیم به شرط کسب رأی اعتماد مجلس شورای اسـلامی باید به عرض برسانم که این مسـئله نه چنان است که آقای میرسلیم به تنهایی از عهدهٔ آن برآیـد. بسـتگی دارد به همکـاری و همیـاری همـهٔ مسـئولان و دست انـدرکاران و انتخـاب اعضـای کابینه، به شـرط عـدم دخالتِ دخالت کنندگان، که آقای میرسلیم هرگز مصون از عدم دخالت آنان نیست.»(۱)

ازسوی دیگر حزب جمهوری اسـلامی امروز بـا انتشـار بیـانیه ای خاطرنشـان کرد که از کابینه ای که مکتبی و دارای ویژگی هایی که امام اعلام کرده است باشـد، حمایت خواهـد کرد. در بخشـی از این بیانیه، خطاب به ملت شـریف و نمایندگان محترم مجلس شورای اسـلامی آمده است:

«۱. باتوجه به اینکه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر می دارد رئیس جمهور فردی را به عنوان نخست وزیر به مجلس معرفی کند و مجلس به او رأی تمایـل بدهـد، طبعاً این حـق قـانونی برای رئیس جمهور محفوظ است و مطـالبی که ازطرف حزب جمهوری اسـلامی دراین مورد گفته شـده یا خواهـد شـد صـرفاً جنبـهٔ معرفی افراد صالـح دارد و طبیعی است این کار به هیـچ وجه دخالتی در وظایف قانونی رئیس جمهور و مجلس به حساب نمی آیـد. ۲. همان طورکه قبلاً با صـراحت تمام دبیرکل حزب در جلسـهٔ شورای انقلاب به آقای رئیس جمهور گفته انـد حزب جمهوری اسـلامی خود را موظف می دانـد اگر کـابینه ای مکتبی تشـکیل شود که دارای ویژگی های اعلام شـده ازسوی امام باشـد از آن با تمام نیرو حمایت کنـد هرچنـد هیچ یک از اعضای کابینه هیچ گونه انتسابی به این حزب نداشـته باشـند. همان گونه که اگر قرار باشـد کـابینه ای فاقـد شـرایط و معیارهای مکتبی روی کار بیایـد در حـدود وظایف خود دربرابر آن خواهـد ایسـتاد. ۳. باتوجه به مطالب یادشـده، هر کابینه ای که روی کار بیایـد مسـئولیت با کسانی است که قانون اساسـی آنها را مسـئول می دانـد. ۴. حزب جمهوری اسـلامی از نماینـدگان محترم مجلس می خواهد و درعین اینکه بر معیارهای مکتبی تکیه می کند و دراین زمینه هیچ گذشتی را روا نمی دانـد تمام سـعی خود را برای جلوگیری از ایجاد جو تشـنج و برقراری جو تفاهم به عمل آورنـد و کاری کنند که همان گونه که امام امت فرموده اند مجلس مظهر اخلاق اسلامی باشد. ...»(۲)

بااین حال، روزنامـهٔ جمهوری اسـلامی هنوز هم آشـکارا تمایل خود را به نخست وزیری جلال الدین فارسـی اعلام می دارد. این روزنامه ذیل خبر جلسه غیرعلنی مجلس و اینکه قرار شد

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۲.

هیئتی مسئول رسیدگی به صلاحیت داوطلبان نخست وزیری شود، می افزاید: «دررابطه با تعیین نخست وزیر، ازسوی گروه های مختلف مردم نیز تظاهرات گسترده ای پس از خاتمهٔ مراسم سخنرانی در مساجد، در چند روز اخیر صورت گرفته است، که در آن مردم قاطعانه خواستار نخست وزیری جلال الدین فارسی بودند.» در ادامهٔ این مطلب آمده است: «در جلسه ای که دوشنبه ۳۰/۴/۵۹ در سالن اجتماعات دفتر مرکزی حزب جمهوری اسلامی با شرکت عدهٔ کثیری از نمایندگان دفاتر حزب از سراسر ایران برگزار گردید، مسئلهٔ نخست وزیری و نیز پیشنهاد حزب دراین باره مورد بحث و گفت وگو قرار گرفت. در این جلسه نمایندگان دفاتر شهرستان ها و نیز گروهی از شورای مرکزی حزب نظر خود را به صورت رأی مخفی ابراز نمودند، نتیجهٔ اکثریت آرای پیشنهادی، برادر جلال الدین فارسی بود. در این جلسه اسامی برادران غرضی استاندار خوزستان و رجایی و مهندس میرسلیم نیز مورد بحث قرار گرفت. اکثریت حاضر در جلسه با پیشنهاد یکی از برادران حزبی مبنی بر پیشنهاد چند نامزد دیگر علاوه بر برادر فارسی، مخالفت نمود و اعلام شد که باتوجه به پیام امام امت نامزدی آقای جلال الدین فارسی می تواند به عنوان یک اقدام مکتبی، بیانگر خطی باشد که حزب بارها آن را در بیانیه ها، روش سیاسی خود دنبال کرده است.»(۱)

ضمیمه گزارش۶۸: پیشنهاد علامه یحیی نوری برای بسیج معاودین عراقی علیه رژیم بعث عراق

علامه یحیی نوری در اطلاعیهٔ مفصلی که در روزنامهٔ انقلاب اسلامی امروز به چاپ رسیده ضمن استناد به آیاتی از قرآن کریم از امام خمینی و مسئولان امر درخواست کرده است رانده شده های عراقی را علیه رژیم بعثی عراق بسیج کند. در این اطلاعیه آمده است:

«بسمه تعالی - (و اخراج اهله منه اکبر...) (و اخرجوکم من دیارکم...) قرآن کریم.

درمورد حدود ۴۰ هزار عراقی از وطن رانده شده، متأسفانه ما تاکنون وظیفهٔ صریح و قرآنی و مسئولیت انقلابی اسلامی مان را انجام نداده ایم. وظیفه ای که طبق آیات سورهٔ بقره و ممتحنه و دیگر آیات که ذیلاً شرح داده می شود، به ما می گوید اگر حکومتی جبار یا گروه ظالمی، مردمی را از وطن و خانه و کاشانه اخراج و آواره کنند، نفس این عمل از دلایل قطعی مقابله و مبارزه با متجاوزان است. مردم مورد ستم و تجاوز و نیز دیگران نمی توانند سکوت و سازش پیشه کنند، بلکه باید نبرد کنند و یا آنها را مسلح ساخت تا حق خود را از زورگویان بازستانند...

رژیم جبار عراق کاملاً جهت گیری اش روشن است. طبق دستور در رسانه های گروهی اش به ما فحش می دهد، آشوب ها پدید می آورد، تجاوزات مرزی می نماید. از زمین و هوا حمله می کند، توطئه می چیند، به کودتاچیان کمک می دهد و اسلحه می فروشد و... نه از آن جهت که کمترین تجاوزی از ناحیهٔ ایران به عراق شده است، بلکه از آن جهت که اربابان و امپریالیست ها و امریکا چنین می خواهند. می خواهند انقلاب اسلامی ایران پا نگیرد. رژیم صدام بدبخت یک دست نشانده است. ...

بلی، ما باید مکتبی عمل بکنیم، بی درنگ این آوارگان عزیز را برای گرفتن حق خودشان و سرکوب کردن رژیم جنایتکار عراق مسلح و بسیج نماییم. تمام بلاد اسلامی و همهٔ مردم عدالت خواه دنیا از اینکه ایران آوارگان عراق را امداد نماید ستایش خواهند داشت، چنان که یاری دادن عراق به کودتاچیان را سرزنش می نمایند. من از محضر رهبر عزیز انقلاب می خواهم به مسئولان، امر نمایند که تحت نظام و مراقبت ارتش جمهوری اسلامی عراقی های

۱- همان.

اخراج شده مسلح شوند و فرعون عراق را سر جایش بنشانند. گروه زیادی از عراقیان اخراجی و نیز علمای محترم آنها بارها به اینجانب مراجعه نمودند و مصرانه درخواست کردند مسلح شوند و امداد گردند که حق خود باز ستانند؛ که رژیم عراق جز منطق سرنیزه منطقی نمی شناسد و باید با همین منطق با او مواجه شوند. من از آقای رئیس جمهور می طلبم در کنار رزمندگان ارتشِ و پاسداران مجاهد ما که تجاوزات صدام حسین را خنثی می کنند به ده ها هزار اخراج شدۀ عراقی از زن و مرد و پیر و جوان فرصت و بلکه حق تقدم داده شود تا دماغ صدام را به خاک بمالند و آب و خاک و حقوق خود را بازستانند، که: الجنه تحت ظلال السیوف.

رمضان ۱۴۰۰ – یحیی نوری»(۱)

ضمیمه گزارش۷۵: بخشی از دفاعیات احمدرضا کریمی

کریمی پس از استماع کیفرخواست به دفاع پرداخت و بعد از ذکر نحوۀ دستگیری خود در استان خوزستان، گفت: «شایعات درمورد من بسیار است، ولی من می خواهم که برمبنای واقعیت هایی که وجود داشته محاکمه بشوم. صرف احمدرضا کریمی بودن برای بعضی ها این مجوز را ایجاد می کند که هر نوع تهمت و افترایی را بزنند. ... من خیلی خیانت کرده ام و با رژیم قبل هم سازش نموده ام. من نمی خواهم این مسائل واضح را انکار کنم، من می خواهم دادگاه در حد اتهامات اثبات شدۀ من، مرا مجازات کند.»

وی در دنبالۀ اظهارات خود گفت: «در اظهارات من ممکن است خیلی از ارزش ها جابه جا شود، مانند ارزش هایی چون زندان رفتن و شکنجه شدن که برخی از افراد این موارد را برای خود افتخار می دانستند، این ارزش ها ممکن است در صحبت های من دگرگون شود همان طورکه درمورد خود من شد. من شکنجه کم نشدم و کم هم زندان نرفتم، اما برای خود هیچ نوع فضیلتی احساس نمی کنم.»(۲)

احمدرضا کریمی در دومین جلسۀ محاکمۀ خود به شرح آشنایی اش با برخی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پرداخت و گفت: من قبل از دستگیری برخی اعضای سازمان مجاهدین خلق در شهریور ۱۳۵۰، با تعدادی از آنها آشنا بودم؛ ازجمله با تراب حق شناس که در جهرم شاگرد پدر من بود و محمدحسن ابراری که وی را از جهرم می شناختم و سعید محسن که در جهرم افسر وظیفه بود. مرحوم ابراری هم مانند من چنین برخوردی را با روحانیت داشت. مثلاً او در مثبت ترین موضع عقیدتی خود درمورد امام می گفت: آقای خمینی آدم خوب و انقلابی است، اما حیف که آخوند است. من هم جذب چنین جریاناتی شدم. البته برخورد این افراد با افراد مختلف، متفاوت بود؛ اگر طرفِ گفت وگو افکاری داشت که طرف دار روحانیت بود آنها از موضع طرف داری از روحانیت وارد بحث می شدند، اما اگر طرف اعتقادات مذهبی محکمی نداشت آنها می گفتند که ما ضدآخوند هستیم. ... از نظر ما در آن زمان علم مبارزه مارکسیسم بود و ما این مسئله را به عنوان متد مبارزه پذیرفته بودیم و معتقد بودیم که باید کلیۀ تجربیات سازمان های مارکسیستی در سراسر جهان را مطالعه کنیم.(۳)

وی افزود: «رشد این نوع تفکر مارکسیستی در سازمان بود که تصفیۀ افرادی چون شریف واقفی و صمدیه لباف در آن زمان حداقل ازسوی ۹۰ درصد از اعضای سازمان مورد قبول واقع شد. برای اعضای سازمان برای وحی و روح و هر جلوۀ متافیزیکی توجیهات مادی عنوان می شد. ...»

احمدرضا کریمی در ادامه گفت: «وحید افراخته روی مرا سفید کرد. او تمام مسائل داخلی سازمان از سال ۴۸ تا ۵۴ را برای ساواک شرح داد، او سرشاخه و از اعضای مرکزی سازمان بود.»

وی در ادامۀ دفاعیات خود گفت: «در یک تحلیل که ازطرف چریک های فدایی شده بود و به دست من افتاد، این سازمان، تغییر ایدئولوژی سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در سال ۵۴ را از بزرگ ترین پیروزی های خلقی نام برده بود و از تقی شهرام و بهرام آرام به

عنوان رفقای کبیر نام برده بود. مسئلهٔ دیگر در سازمان مسئلهٔ

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۷.

اصالت دادن به سازمان و تشکیلات بود. "استالینیسم" حاکم بر سازمان نیز می خواست به اعمال سازمان اصالت بخشد و افراد و اعضا در مقابل سازمان مسئول و بدهکار باشند و عقاید سازمان به صورت وحی منزل باشد. مرکزیت درمورد شریف واقفی و صمدیه لباف به اعضا می گوید این دو نفر از سازمان بریده اند و دیگر نمی خواهند مبارزه کنند، افکار بورژوازی در آنها رخنه کرده است، آنها را به کار یدی نیز فرستادیم، اما تغییری در افکار آنها نداده اند، این دو نفر ممکن است دستگیر شوند و برای سازمان خطرآفرین باشند. مسئلهٔ ترور این دو نفر که ازسوی برخی از اعضای مرکزیت سازمان صادر شد مورد قبول اعضای مرکزیت قرار گرفت.»(۱)

کریمی در سومین جلسهٔ محاکمهٔ خود، پیش از پرداختن به ادامهٔ دفاعیات، کتابی را که دانشجویان ایرانی مقیم خارج از کشور مدت ها قبل چاپ کرده بودند و حاوی آخرین مدافعات برخی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بیدادگاه های نظامی شاه بود، به اعضای دادگاه ارائه داد و گفت: «این کتاب نشان می دهد که دفاعیات اعضای سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در دادگاه های نظامی ماهیت مارکسیستی دارد.» وی درمورد جو حاکم بر این سازمان در سال های ۵۰ به بعد، گفت: «اصولاً ـ کتب توصیه شده به اعضای سازمان غیراسلامی بود. تنها چند کتاب از نوشته های دکتر شریعتی مورد مطالعه قرار می گرفت؛ درحالی که در همان سال ها به شریعتی حمله می شد که وی دارد مارکسیست را می کوبد. خلیل دزفولی می گفت: ناصر جوهری که شش ماه بود تغییر ایدئولوژی داده بود هنوز به تفسیر قرآن می پرداخت، یا کتاب اقتصاد به زبان ساده تألیف محمود عسگریزاده همان خلاصهٔ تئوری اقتصادی مارکس است. اصولاً ـ تحلیل های اقتصادی سازمان از اوضاع و احوال مملکتی در آن موقع نیز با یک دید مارکسیستی مطرح می شد. برای مثال دفاعیهٔ رجوی با دید اقتصادی مارکسیستی بیان شده بود. احمدرضا کریمی در دنبالهٔ دفاع از خود به روابط تشکیلاتی درون سازمانی اشاره کرد و گفت: اکثر ازدواج های درون سازمانی براساس روابط تشکیلاتی بود؛ همین طور جداشدن زن ها و شوهرها نیز به تصمیم تشکیلات بود. احمد احمد و خانمش فاطمه فرتوک زاده به خاطر تصمیم تشکیلات سازمان بود که از هم جدا شدند.»(۲)-(۳)

در چهارمین جلسهٔ دادگاه، چندین زندانی سیاسی که از همکاری وی با ساواک آسیب دیده بودند، به طرح شکایت پرداختند و بعضی به نوع دفاعیات کریمی معترض بودند. ازجمله:

منصور زاهدی گفت: «... ایشان در دادگاه تمام انحرافات شخص خود را متوجه سازمان مجاهدین خلق [منافقین] می کند، درحالی که مسائلی که ایشان عنوان می کنند عقاید شخصی خودشان است.»

عزیزالله چرخ انداز گفت: «حسن ابراری در کل مبارزه، یک موجود باارزشی است. وی مجاهدی است که در جهرم به صورت اسطوره درآمده است و اهالی جهرم عقیده دارند که وی "زاپاتای" جهرم است و نمی میرد. ساواک از تمام بچه های جهرم در ابتدای بازجویی آدرس حسن را می پرسید. ... نقل کریمی از شهید ابراری درمورد عقیدهٔ وی درمورد روحانیت که گفته است وی ضدآخوند بود فقط یک تهمت است و دروغ محض است. "عفت ابراری" خواهر حسن می گفت: وقتی حسن می خواست از منزل برود دو چیز برداشت؛ یکی رسالهٔ امام و دیگری نهج البلاغه. چطور می شود وی ضدروحانیت باشد؟»

آخرین شاکی، مهدی برائی دانشجوی دانشکده فنی بود که پشت تریبون قرار گرفت. وی قبل از طرح شکایت خود، معرفی نامه ای از مجاهدین خلق را تسلیم رئیس دادگاه کرد. در این نامه که با آرم و مهر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بود، برادران مجاهد مهدی برائی و احمد شادبختی به عنوان نمایندگان این سازمان برای پاسخ گویی به اظهارات احمدرضا کریمی معرفی شده بودند. حاکم شرع گفت: این طور که مشخص است

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۱.

۲- در کتاب خاطرات احمد احمد، آقای احمد احمد این موضوع را به عنوان یک مسئله دردناک شخصی و نیز بروز فاجعه آمیزی از سقوط اخلاقی وقت سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، مفصلاً توضیح داده است.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

شما دراین باره مشاوره کرده اید و کار خوبی نموده اید، من هم با دادستان انقلاب دراین باره صحبت خواهم کرد و در جلسهٔ بعدی پاسخ خواهم داد چون جلسات دادگاه ادامه دارد. مهدی برائی سپس به شرح آشنایی خود با متهم پرداخت و گفت: بر سر یک قرار که با متهم در جلوی سیدنصرالله داشتم توسط ساواک دستگیر شدم، در ساواک معلوم شد که کریمی یکی از مأموران است. عمل ایشان در آن سال ضربه و خیانت بزرگی به جنبش بود. ایشان به احمد هفت قرنی معروف شده بود. کار او را نمی توان یک انحراف دانست. وی فردی ضدانقلاب و خائن است. راه بازگشت برای وی به هیچ وجه وجود ندارد. اعمال وی ماهیت خیانت کار او را روشن و مشخص می کند. درمورد عضو بودن ایشان در سازمان مجاهدین خلق (منافقین) باید بگویم اگرچه من قبل از دستگیری فکر می کردم که وی عضو سازمان باشد، اما بعد از دستگیری در داخل زندان تمام افراد عضو سازمان، عضویت کریمی در سازمان مجاهدین خلق را تکذیب کردند و اکنون هیچ عضوی از سازمان وجود ندارد که این مسئلهٔ عضویت وی در سازمان را تأیید کند. حسن ابراری هم که در آن زمان در زندان بود به من گفت که کریمی عضو سازمان مجاهدین نیست. در سال ۵۲، مجاهدین خلق اعلامیه ای دادند که کریمی عضو سازمان مجاهدین نیست. حاکم شرع سؤال کرد: آیا این اعلامیه اکنون موجود است؟ شاکی پاسخ داد: فکر می کنم باشد، ولی من هرچه به دنبال آن گشتم آن را پیدا نکردم، اما اکنون نیز سخنگوی سازمان عضویت ایشان را تکذیب کرده است. حاکم شرع گفت: اطلاعیهٔ کنونی سازمان نمی تواند مسئلهٔ ماسبق عضویت ایشان را تکذیب کند. اگر شما اعلامیهٔ سابق سازمان را پیدا کنید می تواند آن اعلامیه برای تبرئهٔ سازمان مؤثر باشد. مهدی برائی گفت: مثل روز روشن است که ایشان نمی توانسته عضو سازمان باشد. حاکم شرع گفت: دادگاه به طورقاطع نمی تواند بگوید که ایشان عضو سازمان مجاهدین بوده است یا نه. عضویت در سازمان ازسوی خود ایشان عنوان شده و ایشان خودشان سازمان را به الحاد متهم کرده است. مهدی برائی گفت: خودخواهی، فرصت طلبی، کلاشی، استفاده از هر چیزی برای رسیدن به هدف از خصایص کریمی است. ایشان فکر می کند این توجیهات و سخنان می تواند مفری باشد برای رهایی از مجازات.(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۲.

روزشمار جنگ سه شنبه ۷ مرداد ۱۳۵۹ ۱۶ رمضان ۱۴۰۰ ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

درپی آرامش نسبی در مرزهای منطقهٔ عمومی قصرشیرین در ۴۸ ساعت گذشته، امروز درگیری های مرزی ازسوی نیروهای عراقی در سراسر این منطقه بار دیگر شدت گرفت. دراین مورد، «گزارش هنگ قصرشیرین حاکی است ساعت ۱۰:۰۰ مورخهٔ ۷/۵/۵۹، پاسگاه تنگاب به مدت ۵/۴ ساعت زیر آتش سلاح های سبک و سنگین پاسگاه قلعه یهودی عراق قرار گرفته و خسارات فراوانی به ساختمان پاسگاه وارد و تعدادی از تخت خواب ها و لوازم پاسگاه از بین رفته و دراثر اصابت گلولهٔ خمپاره یک جوانمرد مجروح گردیده است.»(۱)

همچنین، «برابر گزارش تلفنی هنگ قصرشیرین، از ساعت ۱۰:۳۰ روز جاری [به] وسیلهٔ ارتش عراق، قرارگاه هنگ و منطقهٔ گروهان خان لیلی قصرشیرین زیر آتش دوربرد توپخانه قرار گرفته و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی نموده است.»(۲) بنا به همین گزارش، «خبر از معاون وزیر نفت ضمن اطلاع واصله از رئیس منطقهٔ کرمانشاه [حاکی است] از ساعت ۱۱:۳۰ امروز، از طرف نیروهای عراقی به تأسیسات نفتی ایران حمله [شده] و در ساعت ۱۴:۰۵ با خمپاره، مخازن نفت خام نفت شهر مورد اصابت گلوله قرار گرفتند.»(۳)گزارش دیگری از هنگ قصرشیرین حاکی از آن است که: «هم زمان با پاسگاه های چقاشیرگه، سه تپان، نفت شهر از سومار، پاسگاه های برج احمدی، یکه شان، دربندجوق، تنگاب نو از گروهان قصرشیرین و پاسگاه های زینل کش، امنیه و واحد توپخانهٔ مستقر در خان لیلی زیر آتش توپخانه [عراق] قرار گرفته و چاه نفت بانمیل عراق نیز دراثر گلوله های توپخانه [خودی] آتش گرفته و تاکنون گزارشی از تلفات جانی و مالی به دست نیامده است.»(۴) همچنین، به گزارش سپاه قصرشیرین، «دیشب ۶/۵/۵۹ درگیری های پراکنده در مرز وجود داشت، ولی اکنون فقط در پاسگاه ولدکشته، پرسنل شهربانی و ژاندارمری درگیر می باشند.» درضمن، در این گزارش به نحوهٔ پخش خبرهای نظامی از رادیو و تلویزیون انتقاد شده و آمده است: «در اخبار رادیو [و] تلویزیون مستقیماً نام واحدهای ما را اعلام می کنند، درصورتی که عراق از این موضوع استفاده کرده و در مقابل واحدهای ما نیروهای خود را تقویت کرده و نیروهای ما را می کوبد.»(۵)

ص: ۱۶۷

۱- سند شماره ۳۴۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن۳ (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، وزارت کشور (سماجا)، ۹/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرهنگ ستاد شهریاری به تهران - ت - ف - ژاجا - رکن سوم مرکز فرماندهی - رونوشت به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه جهت هرگونه اقدام لازم، ۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شمارهٔ ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۸۰ به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- سند شمارهٔ ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص ۸۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۲۷۷۱۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیهٔ (رکن۳) رونوشت به تیپ ۳ زرهی ابوذر، ۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شمارهٔ ۰۲/۴۰۹۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

خبرنگار کیهان نیز درگیری های منطقهٔ عمومی قصرشیرین را چنین گزارش می کند: «قصرشیرین و سرتاسر نوار مرز از شهرنفت [نفت شهر] تا باویسی بار دیگر از ساعت ۱۱ صبح، زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز عراق قرار گرفت. از این ساعت پاسگاه های گروهان خان لیلی، سومار، خسروی، دربندجوق نیز زیر آتش توپخانهٔ ارتش بعث بود. دراین میان، عراق از پاسگاه های تله چفت و پاسگاه روبه روی برارعزیز، هنگ ژاندارمری و اطراف قصرشیرین را زیر آتش مستقیم خود قرار داد که درنتیجه در ساعت ۱۱:۱۵، براثر شلیک یک گلولهٔ توپ عراق به خط انتقال نیروی برق روبه روی جنگل داری قصرشیرین، برق روستاهای این شهر و نیمی از شهر سرپل ذهاب قطع شد و نیز در همین ساعت براثر اصابت گلوله های توپخانهٔ ارتش بعث به کوره های قصرشیرین ۲ نفر کارگر دراثر ترکش توپ مجروح شدند.» این گزارش می افزاید: «همچنین، در ساعت ۵/۱۲، براثر اصابت یک تیر توپ عراق در روبه روی هنگ ژاندارمری قصرشیرین و اصابت آن به خط انتقال نیروی برق سرپل ذهاب و قصرشیرین باعث قطع شدن برق قصرشیرین شد که این خط در ساعت ۲ بعدازظهر به وسیلهٔ مأموران برق منطقهٔ قصرشیرین ترمیم و برق سرپل ذهاب نیز دایر شد.» بنا به همین گزارش: «ارتش، سپاه پاسداران و نیروهای ژاندارمری از ساعت ۱۱ به مقابلهٔ شدید برخاستند و تاکنون (ساعت ۲ بعدازظهر) هنوز صدای شلیک توپ های طرفین به گوش می رسد. در همین ساعت (۵/۱۲)، درگیری ها در نوار مرز شهرنفت [نفت شهر] و سومار شدت پیدا کرد که درنتیجه پاسگاه های سه تپان، چقاشیرگه و سلمان کشته نیز به مقابله با ارتش بعث برخاستند و درنتیجهٔ این حملات و مقاومت نیروهای ایران، عراق حملات خود را متوجه شهرنفت کرد و تأسیسات نفتی و شهری آن را زیر آتش توپخانهٔ خود قرار داد و خساراتی به این نقاط وارد آورد. براثر شلیک توپخانهٔ سنگین عراق، ۳ منبع نفت شهرنفت و اکثر نقاط این شهر منفجر و دچار حریق شد و کارخانهٔ برق شهرنفت نیز از کار افتاد. آتش یکی از این منابع نفت در ساعت یک بعدازظهر مهار شد، ولی منبع دیگر تا ساعت ۶ بعدازظهر در آتش می سوخت و حتی شعله های آن از سومار که ۴۰ کیلومتر با شهرنفت فاصله دارد نیز پیدا بود. دراثر درگیری و مقاومت شدید نیروهای ایران، ۶ نفر از نظامیان و افراد عادی مجروح شدند. ضمناً براثر پاسخ گویی نیروهای ایران، [چاه] نفت بانمیل خانقین و یک لولهٔ نفت عراق در نفت خانهٔ این کشور منفجر و دچار حریق شد. ضمناً عراق تمرکز نیروهای خود را هرساعت در مناطق العمود، قشقه و واترویل افزایش می دهد و شهرنفت و پاسگاه های ایران را در منطقهٔ سومار و خان لیلی از مناطق فوق زیر آتش می گیرد.»

خبرنگار کیهان در پایان گزارش خود می افزاید: «ساعت ۷ بعدازظهر، مقاومت شدید نیروهای ایران در مناطق شهرنفت و سومار باعث شد که نیروهای ارتش بعث عقب نشینی کنند. ساعت ۵/۷ با آرام شدن اوضاع این منطقه، توپخانهٔ ارتش بعث حملات خود را متوجه تنگ هوان، تپه رش و تنگ توشابه [ترشابه] کرد که با آتش متقابل نیروهای ایرانی، این درگیری بعد از ۵/۲ ساعت آرام شد و نیروهای ایرانی در این منطقه تلفاتی نداشتند.»(۱)

ص: ۱۶۸

۱- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

از سوی دیگر، پس از درگیری های یکشنبه و دوشنبه بین نیروهای مرزی ایران و عراق در نوار مرزی بستان، اوضاع این منطقه آرام گزارش شده است. به گزارش خبرنگار کیهان از اهواز: «فرمانده ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان ساعت ۹ صبح امروز اعلام کرد: از ساعت ۱۱ صبح دیروز تا این ساعت، مرز آرام است و هیچ گونه درگیری جدیدی بین نیروهای ایران و عراق روی نداده است. وی همچنین اضافه کرد: درپی برخوردهای اخیر، به مرزبان دشت آزادگان مأموریت داده شد که شدیداً به مرزبان عراق درمورد حملات انجام شده از طرف مأموران رژیم بعث عراق اعتراض نماید و گوشزد کند که عواقب وخیم این گونه حوادث به عهدهٔ آن کشور خواهد بود.»(۱)

۱

هم زمان با درگیری ها و تحرکات مرزی عراق، حوادث مربوط به تحرکات عوامل داخلی عراق نیز هرروزه مشهود است؛ ازجمله: در جنوب، عناصر مسلح وابسته به این کشور امروز به مقر سپاه پاسداران شادگان حمله کردند. گزارش خبرگزاری پارس به نقل از سپاه پاسداران خرمشهر، همچنین می افزاید: «حملهٔ عوامل ضدانقلاب با مقاومت دلیرانهٔ اعضای سپاه پاسداران مواجه شد و مهاجمین مجبور به عقب نشینی شدند. به موجب همین گزارش، براثر تیراندازی های متقابل، یکی از مهاجمین به نام محسن دورقی کشته شد. در این درگیری به پاسداران انقلاب آسیبی وارد نیامد.»(۲)

از سوی دیگر، در مقابله با جاسوسان و عوامل نفوذی عراق، امروز یک تکاور عراقی، به جرم جاسوسی برای این کشور در آبادان تیرباران شد. دراین زمینه «دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در اطلاعیهٔ خود آورده است: دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر به پروندهٔ عادل عدنان خلف تبعهٔ عراق، شغل کماندوی ارتش نیروی دریایی عراق که در تاریخ ۱/۳/۵۹ دستگیر شده بود، رسیدگی کرد و نامبرده را به جرم: ۱. عبور غیرمجاز از مرز، ۲. رئیس اتحادیهٔ حزب بعث در مدرسهٔ الساترالعربی بعثیه در بصره، ۳. عضو فعال حزب بعث در پادگان و منطقهٔ عراق ۴. گزارش دادن برعلیه مجاهدین و مبارزین مسلمان عراقی به سازمان امنیت عراق ۵. قصد فرار از زندان انقلاب آبادان، مفسدفی الارض و محارب با خدا شناخته و به اعدام محکوم گردید. حکم صادره در سحرگاه روز سه شنبه ۷/۵/۵۹ به مرحلهٔ اجرا درآمد.»(۳)

در همین حال، در ادامه فرار برخی عراقیان به تنگ آمده و پناهنده شدن به جمهوری اسلامی، در ساعت ۲ بامداد امروز در شلمچهٔ (شلحهٔ) حاج حسین، یک جوان عراقی با یک بلم پارویی به ساحل ایران آمد. فرد مزبور خود را ساکن بغداد و دانش آموز معرفی کرد. مأموران ژاندارمری اعزامی به محل، وی را به گروهان منتقل کردند تا پس از تحقیقات لازم، به اردوگاه شاهرود اعزام شود.(۴)

در غرب کشور نیز تحرکات یادشده ادامه دارد. امروز در اسلام آباد غرب، ۲ بمب خنثی شد و در سرپل ذهاب نیز ۲ جاسوس به اعدام محکوم شدند. به گزارش خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور، در ساعت ۶:۴۵ بامداد امروز، افراد

۱- همان، خبرنگار کیهان از اهواز.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۴، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار خبرگزاری پارس از خرمشهر، ۸/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۴- سند شماره ۴۲۳۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد اطلاعات)، ۱۱/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش ژاندارمری آبادان، گروهان خسروآباد.

شهربانی اسلام آباد غرب به سپاه پاسداران این شهر گزارش دادند که در منطقهٔ "شرف آباد" در محل رفت وآمد مردم، یک بمب ساعتی کار گذاشته شده است. بلافاصله چند تن از برادران پاسدار به محل عزیمت و بمب را خنثی کردند. بنا به همین گزارش، یک بمب دیگر نیز در ساعت ۹:۱۵ صبح امروز در همان محل کشف و خنثی شد.(۱) از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس، دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین و سرپل ذهاب، "اسد پست دار" معروف به "اسد خراط" را به جرم داشتن رابطه با عوامل ضدانقلاب، همکاری و شرکت در ایجاد انفجار در محل استقرار معاودین عراقی، فعالیت برای تحکیم حکومت گذشته و حملهٔ چماق داری علیه مبارزات مردم مسلمان ایران و دایرکردن مرکز فحشا و... و "محمد غیاثی" را به جرم دایرکردن شیره کش خانه و وادارکردن همسرش به خودفروشی و جاسوسی برای عراق، مفسدفی الارض شناخته و هر دو نفر به اعدام محکوم شدند و حکم صادره در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقهٔ امشب در سرپل ذهاب اجرا شد.(۲)

۱

مناطق بحرانی غرب کشور گرچه امروز نسبت به روزهای گذشته از آرامش برخوردار بود، اما مراقبت از تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام در این مناطق، در دستورکار نیروهای خودی قرار داشت. این مسئله در گزارش های امروز به چشم می خورد. مرکز فرماندهی سپاه به نیروهای مستقر در بانه و سنندج هشدار داد: «شیخ جلال حسینی که به تازگی با دولت عراق پیمان همکاری بسته و با افراد مسلح خود که تعداد ۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر می باشند، در روستای "سراب بند" در ۵ کیلومتری نوار مرزی عراق مستقر بوده و قصد دارد در شب های پنجشنبه و جمعه به پادگان بانه و ژاندارمری و سپاه پاسدار [ان] حمله نمایند.»(۳)

همچنین، در منطقهٔ سنندج، که منطقهٔ اصلی نفوذ کومه له محسوب می شود، برطبق یک گزارش تأییدشدهٔ دیگر: «در حدود ۵۰ نفر مسلح کومه له به قریهٔ "زنوری"(۴) آمده و مستقر شده اند و آماده شدند برای روزی که ارتش و پاسداران و پیشمرگان برای هفتمین روز شهادت شهید فایق به قریهٔ زنوری بیایند، آنها را محاصره کنند.» این گزارش می افزاید: «آنها یک خمپاره انداز در روی کوه نصب کرده اند. [ضمناً] در همان مسیری که ۳ نفر شهید شدند، بیشتر افراد در داخل درخت ها و بیشه ها جلو آبادی مستقر شدند.» بنا به همین گزارش، «نیروهای ضدانقلاب بیشتر در منطقهٔ "آویهنگ" و "بیساران" و "هوسه" و "توریور" و "حلوان" فعالیت دارند و چند قبضه توپ و خمپاره مستقر کرده اند و به مردم گفته اند که محصولات را جمع آوری کنید که می خواهیم آمادهٔ جنگ شویم. و می گویند در "کره جو" پر شده از پیشمرگان دشمن [که این محل] در حدود ۲۰ کیلومتری سنندج می باشد.»(۵)

ص: ۱۷۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه.

۲- همان، ص۵، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۵۶۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۴۶، از مرکز فرماندهی به بانه و سنندج، ۷/۵/۱۳۵۹.

۴- zanuri، دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۶۱، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۷/۵/۱۳۵۹.

درباره تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در محور سنندج - مریوان، مرکز اطلاعات سپاه غرب کشور گزارش داد:

«در تاریخ ۷/۵/۵۹ تعداد ۳۰ نفر افراد سپاه رزگاری به دهکدهٔ "رزآب" در حوالی مریوان آمدند و به ملّای ده گفته اند برای ما تبلیغات انجام بده و سرکردگی گروه مزبور با شیخ مسعود نقشبندی فرزند شیخ جمال الدین کمالی می باشد. ملّای ده در جواب به آنها گفته است من به هیچ کدام شما اطمینان ندارم، زیرا امروز شما می آیید، فردا کومه له و پس فردا دمکرات می آید. سپس افراد این گروه پس از به نتیجه نرسیدن مذاکرات با ملّای ده، به قهوه خانهٔ نزدیک رزآب که در آن قهوه خانه ناصر حاج امین لک با ۲۰ نفر از افرادش اقامت دارند [رفته و] متفقاً تصمیم می گیرند که به قریهٔ "مِگِل" رفته و جلو ستون اعزامی به مریوان را بگیرند.»(۱) خبر دیگری نیز حاکی است: «تعدادی از گروه های مسلح در تاریخ ۷/۵/۵۹ در گردنهٔ "گاران" (سنندج - مریوان) درحال کندن سنگر دیده شده اند.»(۲)

از طرف دیگر، رکن۲ ستاد مشترک ارتش نیز در گزارشی تأییدشده و نسبتاً مفصل، وضعیت تحرکات گروه ها و احزاب مسلح مخالف نظام را در مناطق سقز، تکاب و دیواندره شرح داده و از برخی ناهماهنگی هایی که ازسوی پیشمرگان مسلمان کرد در منطقهٔ دیواندره صورت گرفته، گله کرده است. در این گزارش آمده است:

«برابر اطلاع واصله،

۱. سیدجواد حصاری با تعداد ۳۰ نفر در کوه های اطراف آبادی "تخت" (تخت، در جنوب ایرانشاه از توابع سقز قرار دارد) مستقر بوده و دارای دو قبضه ژ۳ و کلاشینکف و یک دستگاه توپ ۱۰۶ و آر.پی.جی۷ می باشند. ضمناً محل یادشده ازنظر موقعیت خطرناک می باشد.

۲. حاجی ملاعبدالله شرافتی سرپرست حزب دمکرات در "افشار" تکاب و در آبادی "گلاره سفلا" مستقر هستند و تعداد ۸۰ نفر به محل مزبور رفت وآمد دارند.

۳. یگان های ارتش در دوراهی تکاب عمل می نمایند و گفته می شود قادر به تعقیب ضدانقلابیون نمی باشند.

۴. سازمان پیشمرگان مسلمان کرد خودسرانه شروع به عملیات در دیواندره و حومه نموده اند؛ ازجمله اخیراً جهت آوردن تراکتور و یک نفر پاسدار به آبادی اطراف رفته که به علت بی احتیاطی، پاسدار شهید و ۲ نفر مجروح گردیده اند. ضمن پاک سازی نیز به آبادی "وِزمان" رفته اند و دو پسربچه را که به الاغی سوار بوده اند، کشته اند. جو موجود در منطقه نامساعد و امکان بروز اختلافات شیعه و سنی پیش بینی می شود. [همچنین] پرسنل سپاه پاسداران و ارتش از پیشمرگان کرد مسلمان دیواندره ناراضی هستند.

۵. در آبادی های ابراهیم آباد، تله کان، وباپال، شرافت آباد و شاه قلعه، احزاب رفت وآمد دارند و در آبادی شاه قلعه افراد کومه له و دمکرات مستقر هستند.

۱- سند شماره ۵۶۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۱۵، مرکز اطلاعات سپاه غرب کشور به ادارهٔ مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۰۵، مرکز فرماندهی به سپاه سنندج، ۹/۵/۱۳۵۹.

۶. افراد مظفر محمدی در نرگله و نعل شکن و با تعداد ۱۲۰ تفنگ و دو قبضه ۱۰۶ و یک قبضه آر.پی.جی۷ رفت وآمد دارند. [همچنین] برادر سوربان سنندجی با تعداد ۲۰ نفر در "سالار" می باشند و ۳۰ نفر چریک فدایی به همراه فریده قریشی در محل یادشده فعالیت دارند و گفته شده است که ضمن برپانمودن چادر، سیم کشی نموده و از روشنایی برق استفاده می نمایند و به احتمال زیاد در محل یادشده ایستگاه رادیویی و فرستنده مستقر نموده اند. ضمناً ۵ دستگاه خودرو در پشت "تازه آباد محمدامین" وجود دارد که ۳ دستگاه آن لندرور و یک دستگاه استیشن و یک دستگاه خودرو جیپ می باشد. خودرو مسروقۀ سپاه پاسداران دیواندره در "نعل شکن" توسط ضدانقلابیون مورد استفاده قرار می گیرد.

۷. فرماندار تعیین شدۀ سقز توسط آقای استاندار، به نام ح. د(۱) وابسته به ساواک بوده و دارای انحراف اخلاقی می باشد.

۸. در آبادی "گورباباعلی" بین تکاب و ایرانشهر در فاصلۀ ۲۰ کیلومتری دوراهی تکاب، دمکرات ها به سرپرستی ملاکریم حسین اهل "پارسانیا" با تعداد ۶۲ نفر در آبادی "قَپلانتو" مستقر هستند.»(۲)

اما روزنامۀ نامۀ مردم ارگان مرکزی حزب توده، در یک افشاگری آورده است که: «قاسملو در یک سخنرانی در تاریخ ۷/۵/۵۹ که در دهکدۀ "عیسی کند" انجام گرفت، تلویحاً تأیید کرد که از رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، کمک می گیرد. او گفت: "دولت به ما خودمختاری نمی دهد و سعی می نماید که ما اسلحه بر زمین بگذاریم. ما کمک دولت های دیگر را برای احقاق حقوق خودمختاری قبول می کنیم و تا سرحد نابودی خواهیم جنگید. دوستان، اگر ما اسلحه بر زمین بگذاریم، این شما هستید که نباید اسلحه بر زمین بگذارید." نامۀ مردم سپس می افزاید: «آری، قاسملو، ریاکارانه می کوشد تا مردم کرد را به بهانۀ خودمختاری، آلت انجام توطئه های دولت های دیگر، یعنی امپریالیسم امریکا و بعث عراق، علیه انقلاب ایران کند.»(۳)

۱

هنوز بسیاری از مناطق استان کردستان در دست عوامل مسلح مخالف نظام و محل تحرکات و عملیات نظامی آنها است، اما این موضوع در آن حد تحریک کننده نیست که اوضاع به روال عادی خود بازنگردد. با این نگاه، امروز وزارت آموزش وپرورش، در اطلاعیه ای، از فرهنگیان استان کردستان برای حضور مجدد در ادارات و مدارس این استان برای انجام خدمت دعوت کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است:

«اینک که در اجرای فرمان امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی، با جانبازی سپاه پاسداران و فداکاری

۱- در سند نام کامل آمده است.

۲- سند شماره ۵۶۳۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، صص۸۳ - ۸۱، ۷/۵/۱۳۵۹، از سماجا۲ (۴۰) به سپاه پاسداران - مرکز بررسی های سیاسی و اطلاعات.

۳- نامۀ مردم، شمارۀ ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲.

ارتش جمهوری اسلامی ایران و همکاری پیشمرگان مسلمان کرد زمینهٔ خدمت برای کارکنان دولت در استان کردستان از هر حیث فراهم گردیده است، آن عده از برادران و خواهران مسلمان و متعهد که قبلاًـ در ادارات آموزش وپرورش و مدارس کردستان مشغول انجام وظیفه بوده اند و طی چند ماه گذشته، به علت جو نامساعد حاکم بر منطقه و تهدیدهای گروه های مسلح غیرقانونی بالاجبار ناچار به مهاجرت از آن استان شده اند، اعلام می شود تا در اسرع وقت به استان کردستان مراجعت و خود را به استانداری معرفی کنند تا ترتیب اشتغال به کار مجدد آنها داده شود.»(۱)

۱

دستگیری و محاکمهٔ عوامل کودتای نافرجام تیرماه گذشته همچنان ادامه دارد. در همین زمینه، خبرنگار کیهان از مشهد، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر از کشف و دستگیری یک شبکه از کودتاچیان در نیشابور خبر داد.

بنا به این گزارش: «یکی از اعضای این گروه که در مرحلهٔ اول دستگیر شد، "غ - ج" کارمند شرکت تعاونی مصرف روستاها است. وی امسال سفری به امریکا کرده و همچنین با یکی از ساواکی های تهران رابطه داشته است. "غ - ج" به وسیلهٔ پولی که از رابط ساواکی خود دریافت می کرد در نیشابور دست به خرید اسلحه می زد. در همین رابطه با کوشش سپاه پاسداران از منزل شخصی به نام "ی - خ" ساکن یکی از روستاهای نیشابور مقداری اسلحه و مهمات کشف شد. براساس گزارش سپاه پاسداران، سومین نفر از این گروه شخصی به نام "ح - ه" است که همدست "غ - ج"(۲) می باشد. ...»(۳)

روزنامهٔ جمهوری اسلامی نیز ضمن درج این خبر، تعداد دستگیرشدگان دررابطه با کودتای اخیر را ۷ تن ذکر کرده و از قول خبرنگار خود آورده است:

«طبق اطلاعات به دست آمده، عوامل کودتا و توطئه گر در این شهر [نیشابور] شبکهٔ بسیار مهمی را تشکیل داده بودند که بسیاری از افراد و گروه های مخالف جمهوری اسلامی در آن دست داشتند، ولی چون مقامات مسئول درحال پیگیری این شبکه و توطئه گران هستند فعلاً اطلاعات بیشتری در دست نیست.» خبرنگار این روزنامه در پایان می افزاید: «در جریان دستگیری عوامل این شبکهٔ کودتاچی چندین روز افراد وابسته به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] دست به درگیری و تحصن در مقابل فرمانداری و دادگاه انقلاب زده بودند و احساسات مردم را با شعار تحریک می کردند که دراین رابطه چند نفر از آنان بازداشت گردیده اند.»(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- اسامی اشخاص به طور کامل در خبر آمده است.

۳- همان، ص۲، خبرنگار کیهان از مشهد.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از نیشابور.

در مطبوعات کشور خبرها و گزارش های متعددی منتشر می شود که از ادامهٔ ناآرامی ها و ناامنی در کشور حکایت می کند. در برخی حوادث رخ داده، دست داشتن گروه هایی چون مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق در تشدید ناآرامی و ناامنی کاملاً آشکار است. حوادث دیگری نتیجه ادامهٔ وضعیت انقلابی پس از انقلاب و بالارفتن توقعات گروه های هوادار نظام از سازمان های دولتی است. بعضی جریان ها ناشی از مداخله نهادهای انقلابی در امور یکدیگر است. برخی حوادث هم خرابکاری پس مانده های ساواک بوده و بعضی هم به طرز بی سابقه ای مشکوک به نظر می رسد.

مورد اول مربوط به کشف یک خانهٔ تیمی در مسجدسلیمان است. در گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی دراین باره آمده است: «به گزارش رسیده از سپاه مسجدسلیمان، یک خانهٔ تیمی ضدانقلاب در این شهر کشف و یک دختر و ۶ پسر جوان دراین رابطه دستگیر شدند. این خانه مرکز تعلیمات مختلف کمونیستی و ضدجمهوری اسلامی بوده است و همچنین مقادیر زیادی از مجلات سکسی و قرص ضدحاملگی و بسیاری نشریات دیگر که نشان دهندهٔ ارتباط با درگیری های کردستان است کشف گردیده و این ۷ نفر اینک در بازداشت به سر می برند.»(۱)

از قائم شهر نیز خبر می رسد که «پیرو بخشنامهٔ استانداری مازندران مبنی بر برچیدن دکه های غیرمجاز در سطح شهرهای استان مازندران، شهرداری قائم شهر نیز طی اطلاعیه ای از کلیهٔ دکه داران این شهر خواست که محل خود را تخلیه و افراد غیرمجاز که از وزارت ارشاد ملی و شهرداری مجوز ندارند، کیوسک های خود را برچینند. پس از انقضای مهلت مقرر، مأمورین شهرداری با حمایت پلیس جهت انجام مأموریت خود همراه با یک دستگاه لودر وارد عمل شدند که توسط هواداران گروه های سیاسی خصوصاً پیکار از انجام مأموریت آنان ممانعت به عمل آمد و لذا شب هنگام مجدداً درحالی که مردم از مساجد شهر به کمک مأمورین شهرداری شتافته بودند، لودر شهرداری در ظرف کمتر از ۲ ساعت اقدام به تخریب کلیهٔ کیوسک های غیرمجاز نمود.»(۲)

در شهرستان نور، به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی: «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان نور دررابطه با حملهٔ گروهی از طرف داران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به مسجد بازار نور اطلاعیه ای صادر کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: درپی تظاهراتی که سه شنبه شب ازسوی هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در شهرستان نور برگزار شد و مورد اعتراض گروهی از مردم واقع گردید، هواداران این سازمان مسجد بازار نور را مورد تهاجم قرار دادند و ضمن شکستن شیشه های مسجد، چند تن از مردم و یکی از پاسداران را مجروح نمودند. سپس گروه کثیری از اهالی نور به عنوان اعتراض به عمل این عده، در شهر به راه پیمایی پرداختند که این راه پیمایی بدون درگیری خاتمه یافت.» بنا به همین گزارش، «۲ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] دررابطه با درگیری های این شهرستان دستگیر و در بازداشت سپاه پاسداران به سر می برند.»(۳)

در همین حال، امروز نیز تهران شاهد یک انفجار مهیب دیگر بود. ساعت ۴ بامداد امروز در

۱- همان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از قائم شهر.

۳- . همان، خبرنگار انقلاب اسلامی از نور.

خیابان پیروزی، چهارراه کوکاکولا، ساختمان یک سالن غذاخوری براثر یک انفجار مهیب به کلی ویران شد و به خانه ها و مغازه های اطراف خساراتی وارد آمد. خبرنگار شهری کیهان با اعلام این خبر می افزاید: «چند تن از پاسداران که در محل حادثه حضور داشتند گفتند احتمالاً در ساختمان بمب منفجر شده است و بمب منفجرشده از نوع تی.ان.تی. و در داخل بنگاه خدمات ساختمانی قرار داشته که براثر جست وجوی پاسداران مقداری مواد منفجره به دست آمده است که به همین سبب گفته می شود که در این محل اقدام به تهیهٔ مواد منفجره و انتقال آن به نقاط دیگر شهر می شده است. این انفجار تلفات جانی نداشته است.»(۱)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی جهرم دربارهٔ تکوین یک توطئهٔ وسیع در سطح استان فارس هشدار داد. در اطلاعیه روابط عمومی سپاه جهرم آمده است: «طبق اخبار واصله، توطئهٔ وسیعی در سطح فارس در شرف تکوین است. این توطئه که بی شک ازجانب گروه های منحرف شکست خورده همچون فدائیان و مجاهدین خلق [منافقین]، توده ای ها و ساواکی ها و مزدوران سیا، موساد، سازمان کا.گ.ب. رهبری خواهد شد، از قلب روستاها تا دل شهرها را در بر می گیرد، ولی کور خوانده اند، که مردم بیدارند و پاسداران انقلاب اسلامی بیدار هستند.» در بخش دیگری از این اطلاعیه ضمن تذکراتی آمده است: «ائمهٔ جماعت مردم را نسبت به این توطئه هشدار دهند و قاطعانه ما خواستار آنیم که خسرو امریکایی و ناصر و عبدالله خان ساواکی دستگیر شوند، چون تا زمانی که این ائمه آزاد هستند، خطر هرگونه آشوبی می رود. همچنین از برادران انجمن های اسلامی ارتش و پرسنل مؤمن به ویژه عشایر غیور فارس می خواهیم که آماده باش کامل خود را حفظ کنند.»(۲)

از اصفهان خبر می رسد که «دررابطه با پنجمین روز اشغال ادارهٔ کل ارشاد ملی اصفهان ازسوی گروهی از جوانان مسلمان مستقر در این ادارهٔ کل، امروز اطلاعیه ای انتشار یافت. در این اطلاعیه ضمن یادآوری این مسئله که هدف از اشغال ادارات، آشوب و اغتشاش نیست، انحلال وزارت ارشاد ملی و رسیدگی به عملکردهای این وزارتخانه و وزیر آن را از مجلس شورای اسلامی خواسته اند. ...»(۳)

در تبریز، یک خبر حاکی از حادثه ای بی سابقه و کاملاً مشکوک است. دراین مورد، «مسئول سپاه پاسداران شهرستان "گرمی" به خبرگزاری پارس گزارش داد: پاسداران گشتی "گرمی" در ساعت ۳ بامداد روز سه شنبه ۷/۵/۵۹ یک شیء نورانی را در آسمان "گرمی" دیدند که با سرعت زیاد ازسوی شمال به طرف جنوب در حرکت بود. به موجب همین گزارش، روز بعد نیز اهالی روستای "دریامان"از توابع گرمی در اطراف دکل تلویزیونِ محل، یک شیء نورانی را دیدند که بلافاصله به پاسداران اطلاع دادند و پاسداران به محل اعزام و شیئی نورانی را که به نظر می رسد یک بالن مخابراتی و اطلاعاتی است، به دست آورده با خود به گرمی بردند. به گزارش خبرگزاری پارس، در روی این بالن علامت مخصوص شوروی وجود دارد و چنین به نظر می رسد که بالن مذکور از طرف همسایهٔ شمالی به آسمان فرستاده شده است.»(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص ۴. خبرنگار جمهوری اسلامی از جهرم.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تبریز.

۱

ابوالحسن بنی صدر، امروز در گفت وگویی کوتاه با خبرگزاری پارس دربارۀ جلسۀ خصوصی روز گذشته با نمایندگان مجلس صحبت کرد و گفت در این جلسه «تصمیم گرفته شد که یک هیئتی انتخاب شود و به کار داوطلبان نخست وزیری و وزارت رسیدگی کنند و صلاحیت آنها را تشخیص بدهند.» وی درمورد چگونگی تعیین این هیئت گفت: «اعضای این هیئت از طرف امام، رئیس جمهور و مجلس تعیین می شوند.»(۱)

روزنامۀ کیهان نیز از قول "یک مقام دفتر ریاست جمهوری" درمورد تعداد اعضای این هیئت، نوشت: «این هیئت مرکب از یک نمایندۀ رئیس جمهوری، یک نمایندۀ امام و ۵ نفر از نمایندگان مجلس خواهد بود.» این گزارش همچنین از قول "یک مقام آگاه در روابط عمومی مجلس"، اسامی احتمالی اعضای این هیئت (از طرف مجلس) را چنین آورده است: «محمدجواد باهنر، سیدعلی خامنه ای، شیخ محمد یزدی، سیداحمد مصطفوی کاشانی و اکبر پرورش.» همچنین، «این مقام تأکید کرد که اعضای این هیئت پس از تشخیص صلاحیت وزرا و نخست وزیر، آنان را به مجلس معرفی می کنند و مجلس دراین مورد رأی نهایی را صادر خواهد کرد.»(۲)

اما دفتر امام خمینی در اطلاعیه ای که امروز صادر کرد، معرفی یک نماینده ازسوی امام برای شرکت در این هیئت را منتفی دانست. در این اطلاعیه آمده است: «از آنجا که جناب آقای رئیس جمهوری در مصاحبۀ خود گفته اند که با نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصمیم گرفته شده است تا نماینده ای ازجانب حضرت امام خمینی برای شرکت در هیئت رسیدگی به صلاحیت نخست وزیر و وزرا تعیین گردد تا با نمایندۀ آقای رئیس جمهور و نمایندگان منتخب مجلس شورای اسلامی افراد صالح و متدین و قاطع را به مجلس معرفی نمایند، حضرت امام فرمودند تا به اطلاع برسانیم ایشان نماینده ای برای این موضوع انتخاب نخواهند فرمود و این موضوع مربوط به جناب آقای رئیس جمهور محترم و مجلس شورای اسلامی می شود که امیدواریم در این مهم موفق و مؤید باشند.»(۳)

۲

درباره پیامد استعفای دو نماینده روحانی مجلس، به خصوص آقای انواری که عضو شاخص "جامعه روحانیت مبارز تهران" و زندانی سیاسی سابقه داری است، اطلاعیه تشکل مزبور و مباحث امروز مجلس قابل ذکر است. جامعۀ روحانیت مبارز تهران، امروز اطلاعیه ای خطاب به نمایندگان مجلس شورای اسلامی صادر کرد که لحن نسبتاً تندی داشت.

در بخشی از این اطلاعیه چنین آمده است:

«برخوردهای غیراسلامی و موضع گیری های خصمانۀ تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی موجی از تأسف در میان امت مسلمان و دلیر ایران برانگیخته است که نمی توان و نباید آن را از آقایان و خانم های نماینده پنهان داشت... امروز ملت سلحشور ما با امریکا و شوروی و نوکران حلقه به گوش استعمار و صهیونیسم و منافقان حیله گر می جنگند. پس نمایندگان ملت نیز باید با دشمنان واقعی اسلام و جمهوری اسلامی مبارزه کنند، نه اینکه در مجلس که به نام

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۷/۵/۵۹، ص۲.

۳- همان، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۱۱.

اسلام و با ارادۀ امت و امام تشکیل گردیده به جان یکدیگر بیفتند و به هتک یکدیگر بپردازند.»

در بخش دیگری از این اطلاعیه با اشاره به استعفای آقای انواری، نمایندۀ رزن، آمده است: «اگر به عنوان مثال، آیت الله انواری مبارز نستوهی که در دورۀ سیاه حکومت پهلوی مدت ۱۳ سال در زندان رژیم شاه جلاد به سر برده و عمری را برای تحقق حکومت اسلامی مبارزه کرده است، در مواردی رأی و نظر متفاوت دارد، هیچ نماینده ای به حسب قانون حق ندارد او را مورد بازخواست قرار دهد؛ همان طورکه ایشان نیز درمورد دیگران از چنین حقی برخوردار نیست. اساس را باید بر انتخاب آزاد گذاشت، نه اینکه با ایجاد محیط تفتیش و سوءظن مجلس را که ثمرۀ خون صد هزار شهید به خون خفته است از محتوای اسلامی خارج کرد. آقایان نمایندگان به ویژه روحانیون آگاه و متعهد بیایند از گروه گرایی دست بردارند و خود را از حوزۀ جاذبه های حزبی و گروهی خلاص کنند که رسالت آنان بدون استقلال آنان تحقق پذیر نیست. ما از روحانیونی که اکنون در سنگر مجلس آغازگر حرکت نوینی در جمهوری اسلامی هستند انتظار داریم که سخت مراقب گفتارها و رفتارها و موضع گیری های خود باشند، روابط خود را با دیگران براساس تقوا و اخلاق اسلامی تنظیم کنند و اصل آزادی بیان و رأی را هیچ گاه از یاد نبرند. از آیت الله انواری نیز می خواهیم که به رسالت خود در سنگر مجلس ادامه دهند و باتوجه به تلگرامی که ازسوی اهالی محترم رزن همدان به جامعۀ روحانیت مبارز تهران رسیده و در آن تأکید کرده اند که استعفای اعتراضی ایشان به هیچ عنوان از نظر ما موکلین مقبول نیست، هرچه زودتر به مجلس شورای اسلامی بازگردند. ...»(۱)

همچنین در جلسه امروز مجلس، آقای هاشمی که خود عضو شاخص جامعه روحانیت مبارز تهران محسوب می شود، در مقام رئیس مجلس درباره استعفانامۀ محی الدین انواری، نمایندۀ رزن، چنین توضیح داد: «روحانیت مبارز در جلسۀ شورای مرکزی با ایشان صحبت کردند و از ایشان خواهش کردند تا دوباره در مجلس حاضر شوند. عده ای دیگر ازجمله خود من هم از ایشان خواستم که اصراری دراین مورد نداشته باشند، بالاخره ایشان موافقت کردند و گفتند که فردا به مجلس خواهد آمد.»

هاشمی رفسنجانی سپس با قرائت استعفانامۀ محمد شجاعی نماینده زنجان، به گونه ای انتقادآمیز به مطالب طرح شده در آن پاسخ داد، اما در برخورد با مطالب کیهان نوع دیگری واکنش نشان داد.

وی ضمن حملۀ شدید به روزنامۀ کیهان، اظهار داشت: «ما انتظار نداشتیم که به این زودی روزنامۀ کیهان همان نقش آیندگان را که دربرابر مجلس خبرگان داشت دربرابر مجلس شورای اسلامی داشته باشد. در صفحۀ اول کیهان مسئلۀ استعفای آقای انواری با آن عکس مظلومانۀ خاص چاپ می شود. ما اگر خودمان روزنامه نگار نیستیم لااقل به این فنون آشنا شده ایم. آیا واقعاً آن سرمقاله ضرورتی داشت که با این شرایط چاپ شود؟ در آنجا مسئله اصلاً از حد آقای آیت تجاوز کرده بود. و همین طور انتشارات تابع کیهان که من اسم نمی برم. در آنجا هم مشخص است که چه می کنند. و روزنامۀ انقلاب اسلامی هم بیکار ننشسته است. من به عنوان مسئول مجلس که نمی تواند از حق مجلس بگذرد این مسئله را به طور جدی و برای آخرین بار مطرح می کنم که از این به بعد

۱- روزنامه کیهان، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۳.

این گونه برخوردها نسبت به مجلس را تنها با تذکر نمی شود اکتفا کرد. این را ما مواجهه با انقلاب اسلامی تلقی می کنیم. متأسفانه در اظهاراتی که می شود، به طور رندانه ای قضیه را به امام هم مربوط می کنند انگار که امام از این اظهارات نباید ناراضی باشد چون لااقل سکوت کرده اند.»

سپس ابراهیم یزدی خطاب به هاشمی گفت: «این استعفانامه [استعفانامهٔ آقای انواری] هیچ ربطی به روزنامهٔ کیهان ندارد و کسی که استعفا داده حق دارد که متن استعفانامهٔ خود را به هر روزنامه ای که دلش می خواهد برای چاپ بدهد. از طرفی، خبر این استعفا آن قدر اهمیت دارد که در صفحهٔ اول چاپ شود. البته ممکن است شما مخالف باشید، اما این یک اختلاف سلیقه است. من هیچ انتظار نداشتم که آقای هاشمی از متد تکفیر استفاده کنند و بگویند کیهان مثل آیندگان شده است. آیا باید در ازای زحمتی که من قبول کرده ام این طور با من برخورد بشود؟ چون من در یک خط مشخص که بعضی ها علاقه دارند نیستم؟ من قضاوت درمورد این امر را به امام که این مأموریت را به من داده اند و به ملت واگذار می کنم و در اینجا هم قصد دفاع ندارم. آیا روزنامهٔ کیهان درجهت تضعیف مجلس می کوشد؟ باید بگویم که اولین و مفصل ترین تحلیل را درمورد مجلس من به عنوان گزارش به موکلین نوشته ام و از مجلس و از حیثیت و حرمت مجلس در تمام موارد دفاع کرده ام. من در آن سرمقاله به موکلین خودم گزارش داده ام که چرا رأی مخالف داده ام. شما هم بنویسید چه رأی داده اید و چرا رأی داده اید تا من چاپ کنم.»(۱)

۱

درحالی که مجلس شورای اسلامی در آغاز کار خود با موضوع بسیار مهم و تنش زایی چون انتخاب نخست وزیر و هیئت دولت جدید دست به گریبان است، بحران حل نشدهٔ گروگان های امریکایی نیز همچنان پیش روی آن خودنمایی می کند.

امروز کاردار سفارت سوئیس که حافظ منافع امریکا در ایران است، در ملاقات با رئیس مجلس شورای اسلامی، نامهٔ ۱۸۵ نفر از نمایندگان کنگرهٔ امریکا را تقدیم وی کرد. در این ملاقات، مسائلی چون قطع روابط امریکا و ایران و نیز مسئلهٔ گروگان ها مطرح شد و آقای هاشمی تأکید کرد که «رابطهٔ ما با امریکا خصمانه است و در شرایط حاضر، دولت امریکا جوی را به وجود آورده که مانع تفاهم و رسیدن به یک راه حل مسالمت آمیز است و تا زمانی که امریکا به اشتباهاتش اعتراف نکند و خطاهایش را جبران ننماید، تفاهم به وجود نخواهد آمد.» وی درمورد مفاد این نامه گفت: «نامهٔ کنگرهٔ امریکا به امضای ۱۸۰ [۱۸۵] نمایندهٔ کنگره رسیده است و مفاد آن پس از درمیان گذاشتن با مجلس شورای اسلامی منتشر می شود.»(۲)-(۳)

رئیس مجلس همچنین در مصاحبهٔ امروز خود با خبرنگاران تلویزیون آلمان غربی با تفصیل بیشتری دربارهٔ مناقشهٔ موجود میان امریکا و ایران سخن گفت. وی دربارهٔ اثر مرگ شاه مخلوع در روابط ایران و

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۳۳۰ و ۳۳۱.

۲- متن نامه روز بعد در مجلس قرائت شد که در روزشمار ۸/۵/۱۳۵۹ آمده است.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹ ص آخر.

کشورهای غربی به ویژه امریکا گفت: «نمی توانم بگویم مرگ شاه بی اثر است و به هرحال مؤثر خواهد بود.» ایشان سپس با اشاره به ملاقات امروز خود با کاردار سفارت سوئیس و دریافت نامهٔ ۱۸۵ تن از اعضای کنگرهٔ امریکا، افزود: «با کاردار سفارت سوئیس نیز صحبت کردم و یادآور شدم امریکا در این چند ماه به جای اینکه کاری کند و جو را مساعد کند، مشکلات فراوانی ایجاد کرده و به عنوان مثال ده مورد از توطئه های امریکا را برای کاردار سوئیس تشریح کردم و به کنگرهٔ امریکا نیز پیغام فرستادم و تأکید کردم امریکا علاوه بر کارهایی که در گذشته کرده و جنایاتی که علیه ایران مرتکب شده، در این مدت نیز دست به تبلیغات دامنه دار دروغ علیه ایران زده، حساب های ایران را بلوکه کرده، به تعهدات خود درمورد تحویل قطعات یدکی که قبلاً پول آن را نیز گرفته عمل نکرده، بخش فارسی رادیو صدای امریکا به تبلیغات سوء خود علیه ایران دامن زده و علاوه برآنکه کشورهای غربی طرف دار معامله با ایران را تحت فشار قرار داده، در توطئه ای که اخیراً کشف شد، با نیروهای چپ همکاری داشته است. به این ترتیب، به جای اینکه درجهت رفع مشکلات گام مثبتی بردارد همیشه کارها را بدتر کرده است و به نظر من خیلی مشکل است ملت ایران قانع شود که می تواند با امریکا در صلح و صفا زندگی کند.»(۱)

۱

درحالی که امروز جسد شاه مخلوع در مراسمی با حضور انور سادات رئیس جمهور مصر و ریچارد نیکسون رئیس جمهور اسبق امریکا، در یکی از مساجد شهر قاهره به خاک سپرده شد،(۲)رسانه های امریکا با دستاویز قراردادن موضوعاتی چون مرگ شاه و تأثیر احتمالی آن در سرنوشت گروگان های امریکایی و روابط ایران و امریکا و نیز ترور علی اکبر طباطبایی و ترور ناموفق شاپور بختیار، در چند روز اخیر تبلیغات وسیعی را علیه جمهوری اسلامی ایران به راه انداخته اند. دراین خصوص، گزارش امروز نمایندهٔ وزارت امور خارجهٔ ایران مقیم سفارت الجزایر در واشنگتن حاکی است: «شبکهٔ سراسری سی. بی. اس. در برنامه های مخصوص روز یکشنبهٔ خود ضمن نمایش فیلمی از زندگی و مرگ شاه مخلوع از برنامهٔ مدرنیزه کردن شاه و اعطای حقوق ساختگی به زنان و این ادعای شاه که ایران را در ردیف یکی از بزرگ ترین قدرت های صنعتی جهان قرار خواهد داد، سخن به میان آورد.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «اخراج نمایندهٔ دولت ایران از دفتر حفاظت منافع ایران در سفارت الجزایر، کوشش برای دگرگون جلوه دادن مرگ یکی از مأموران ساواک دست نشاندهٔ اشرف پهلوی و زاهدی و تبلیغات سوء چند روز گذشته برای خدشه دار کردن حیثیت دولت ایران و شرکت دادن خائنین و دزدان بیت المال مردم ایران که - مقیم امریکا هستند - در تظاهرات ساختگی گروه طباطبایی، نشان دهندهٔ این است که رژیم امپریالیستی امریکا هیچ گاه قادر به درک مفاهیم انقلاب اسلامی نبوده و دست از دشمنی و توطئه علیه استقلال و تمامیت ارضی کشور برنمی دارد.»(۳)

خبرگزاری پارس نیز با اشاره به بخش های دیگری از این گزارش و منابع دیگر، آورده است: «وسایل ارتباط جمعی امریکا و وزارت خارجهٔ این کشور کوشش کرده که دفتر منافع ایران را رسماً

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمهٔ دکتر جعفر ثقه الاسلامی، نشر نوین، ۱۳۶۲، ص۲۶.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۳.

متهم سازد که از کیفیت قتل طباطبایی اطلاع داشته است؛ به همین دلیل، تاکنون قادر شده اند که از کلیهٔ کارمندان امریکایی آن دفتر بازجویی به عمل آورند. دفتر منافع ایران با کسب تکلیف از وزارت امور خارجهٔ ایران از بازجویی کارمندان ایرانی توسط اف. بی. آی. جلوگیری کرده [است، اما] باتوجه به شرایط موجود معلوم نیست که این داستان چه سرانجامی یابد؛ اما تاکنون وزارت خارجهٔ امریکا علاوه بر بازجویی از کارمندان امریکایی این دفتر موفق شده که ۴ تن از کارمندان آن دفتر ازجمله رئیس دفتر ایران را نیز اخراج کند. مطبوعات و رادیو تلویزیون ها برای ایجاد جنجال و تبلیغات بیشتر قادر شده که اعمال دیگری را با تحولات جاری مرتبط سازد؛ با این ترتیب که یکی از مسلمانان ایرانی طرف دار انقلاب اسلامی و آیت الله خمینی را به نام بهرام ناهیدیان عامل دولت ایران جهت خرابکاری در امریکا معرفی سازند و وی را متهم نموده که با موضوع قتل طباطبایی ارتباط داشته است. ناهیدیان شخصی است که "خانهٔ اسلامی" را از پول خود برپا ساخته است. خانهٔ اسلامی محل تجمع مذهبی و سیاسی مسلمانان ایرانی است که علیه شاه در امریکا قبلاً فعالیت می کردند و اکنون نیز مسلمانان سیاه پوست امریکایی از آن محل برای ملاقات های مذهبی خود استفاده می کنند. داود صلاح الدین مدتی در خانهٔ اسلامی زندگی می کرده است.»

این گزارش سپس افزوده است: «با ترسیم چنین تصویری، وسایل ارتباط جمعی امریکا قادر شده تا تبلیغات وسیعی را جهت بی حیثیت کردن حکومت فعلی ایران صورت دهند و از آیت الله خمینی و اسلام، هویتی تروریستی و ضدانسانی بسازند؛ چنان که در برنامه های مختلف تلویزیونی تاریخچهٔ تروریسم را در دهٔ گذشته مرور و به گونه ای مختلف، ترور ناموفق بختیار و ترور طباطبایی را در چارچوب رشد تروریسم بین المللی مربوط نموده اند.»(۱)

۱

حزب تودهٔ ایران همواره نقش یک گروه طرف دار انقلاب و ایران را بازی می کند که صرفاً به فعالیت سیاسی (و نه عقیدتی) می پردازد و برای تداوم نظام و انقلاب - که این حزب همواره عنوان "اسلامی"اش را فراموش می کند - به ارائهٔ راه حل های مختلف می پردازد. البته این راه حل ها همیشه خط سیر مشخصی را دنبال می کند و آن اینکه امپریالیسم امریکا و حامیانش همواره دشمن واقعی مردم ایران هستند و اتحاد جماهیری شوروی حامی و دوستدار انقلاب و مردم ایران است و برای برون رفت از مشکلات فعلی که علت و بانی اصلی آن امپریالیسم امریکاست، باید و ناگزیر از شوروی کمک خواست و دست دوستی آن را رد نکرد. در ادامهٔ این خط سیر، امروز نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در مقاله ای تحت عنوان "نقش فعال دولت بعثی عراق در ادامهٔ توطئه های خطرناک امپریالیستی علیه ایران"، نتیجه می گیرد که باید به گروه های چپ حامی نظام میدان داد و هر توطئه ای علیه ادامهٔ فعالیت های آنها، به سود امپریالیسم و در همان راستا قرار دارد. در این مقاله آمده است:

«پس از کشف توطئهٔ کودتا و دستگیری عمال اصلی آن که شبکهٔ نظامی این توطئه را تشکیل می دادند و در جریان کشف و بازجویی از شرکت کنندگان در آن، وجود یک شبکهٔ

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۲ به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

سیاسی در این توطئه افشا گردید و ازجمله معلوم شد که توطئهٔ جدیدی با اشکال دیگر در شرف تکوین و اجراست و اینک که از نواحی جنوب و غرب کشور اخباری درمورد زدوخوردهای شدید و تمرکز ۲۰ هزار نفر در اطراف کرمانشاه و تمرکز دو لشکر از نیروهای مسلح دولت بعثی عراق به منظور پشتیبانی از توطئه گران می رسد، واقعیت وجود چنین توطئه ای که بخش دیگری از طرح های توطئهٔ بزرگ کودتاست، روشن تر می گردد. دولت بعثی عراق در تمام توطئه ها و عملیات خرابکارانه ای که علیه جمهوری اسلامی ایران طبق نقشهٔ امپریالیستی کارتر صورت گرفته همیشه نقش فعال داشته و با تجاوزات مسلحانهٔ خود در نواحی مرزی ایران و عراق، زمینه های لازم را برای اجرای این توطئه ها فراهم کرده است. در توطئهٔ بزرگ کودتا، دولت بعثی عراق وظیفهٔ تجاوز مسلحانه به مناطق مرزی ایران و بمباران این مناطق را به عهده گرفته بود، تا با این عمل توجه اصلی را از عملیات کودتاگران در مرکز کشور و در سایر نقاط حساس منحرف سازد و درضمن، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران انقلاب را برای رویارویی با کودتاچیان و نیروهای ضدانقلاب پشتیبان آنان، پراکنده و تضعیف نماید...»(۱)

۱

امروز گروه ناشناخته ای با نام "نهضت انقلاب اسلامی پاکستان" اعلامیه ای منتشر کرد و در آن سفارت پاکستان در تهران را جایگزین لانهٔ جاسوسی امریکا برشمرد. در بخشی از این اعلامیه که اعلامیهٔ شمارهٔ پنج این گروه، عنوان شده، آمده است: «نهضت انقلاب اسلامی پاکستان ضمن تأکید بر اینکه سفارت پاکستان وظایف لانهٔ جاسوسی را دررابطه با عوامل ضدانقلاب ازطریق جاسوسان سیا انجام می دهد، مجدداً توجه دولت ایران را به این موضع جلب نموده و خواستار پیگیری و اقدام فوری دراین زمینه می باشد. گروه های وابسته به سفارت با چهره ای ظاهراً اسلامی عملاً به دستور عوامل سیا تیشه به ریشهٔ اسلام زده و اطلاعات لازم را ازطریق سفارت در اختیار اربابان خود قرار می دهند. ... سفارت پاکستان به وسیلهٔ یکی از عوامل خود اخبار و اطلاعات لازم را در اختیار سازمان خبرگزاری یونایتدپرس - که یکی از بزرگ ترین خبرگزاری های امریکا در ایران بوده و به وسیلهٔ یک پاکستانی اداره می شد - قرار می داد و پس از اخراج رئیس خبرگزاری یونایتدپرس و بسته شدن خبرگزاری مذکور توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، سفارت پاکستان این امر را کماکان ازطریق دیگری انجام می دهد. یکی از فعال ترین جاسوس های امپریالیسم امریکا در ایران تحت عنوان "دبیرکل سازمان عمران منطقه ای" به نام آقای "مختار مسعود" با ایجاد یک شبکهٔ جاسوسی، با عوامل ضدانقلابی در ایران در ارتباط نزدیک بوده و به نفع امریکا فعالیت می نماید. ضمناً گروه دیگری وابسته به سفارت و طبق نظر مستقیم آغاشاهی(۲) خائن در فعالیت می باشد و وظیفهٔ اصلی شان ایجاد و پخش شایعات داخلی ضدانقلاب می باشد. ...»(۳)

۱- نامهٔ مردم، شمارهٔ ۲۹۵، ۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- وزیر امور خارجهٔ وقت پاکستان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص ۲ و۳، خبرگزاری پارس از تهران، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۸ مرداد ۱۳۵۹ ۱۷ رمضان ۱۴۰۰ ۳۰ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

عراق همچنـان درحـال گـام برداشـتن به سوی بهبود روابـط با غرب است. دراین میان، دو کشور انگلسـتان و فرانسه، در فضای مورد تأیید امریکا، از اولویت خاصـی برخوردارند. به دنبال سفر روز گذشتهٔ یک هیئت عراقی به لندن به منظور گفت وگو با مقامات انگلیسی جهت احداث یک پالایشگاه نفت در ناصریه واقع در جنوب عراق،(۱) امروز نیز در یک حرکت دیپلماسـی متقابل، هیئتی از نمایندگان مجلس عوام انگلسـتان به ریاست روبرت هیگ، نماینـدهٔ محافظه کار، برای دیـداری چندروزه از عراق، وارد بغداد شدند. روبرت هیگ به هنگام ورود به بغداد اظهار امیدواری کرد مذاکرات هیئت تحت سرپرستی او - که متشکل از نمایندگان حزب محافظه کار و حزب کارگر است - با رهبران عراق به توسعهٔ هرچه بیشتر روابط دو کشور کمک کند.(۲)

در همین حـال، دولت فرانسه نیز امروز بـا صـدور بیـانیه ای اعلاـم کرد که بـا قرارداد مربوط به تحویـل یک مرکز تحقیقات اتمی به عراق مـوافقت کرده اسـت. ایـن قرارداد همچنیـن متضـمن این است که فرانسه سـوخت مصـرفی این مرکز را که اورانیـوم است، برای عراق تهیه کند.(۳)

روزنامـهٔ واشـنگتن پست نیز امروز ضـمن نقـل این خـبر، به تفسـیر روابـط هسـته ای فرانسه و عراق پرداخته، نوشت: «دولت فرانسه امروز با صدور بیانیه ای اعلام کرد که اورانیوم غنی شده ای که این کشور به عراق تحویل می دهد منحصر به نیازهای رآکتور هسته ای تحقیقاتی است که فرانسه به عراق فروخته است. منابع فرانسوی اعلام کرده اند که اگر عراق سـعی کند که اورانیوم را برای سـلاح های اتمی به کار ببرد، فرانسه سـریعاً روابط خود را با بغـداد قطع می کند.» این روزنامه در ادامهٔ تفسـیر خود می افزاید: «بیانیهٔ دولت فرانسه یک روز پس از اظهارات اسـحاق شامیر، وزیر امور خارجه اسـرائیل، صادر شـد که در اعتراض به کاردار فرانسه در اسـرائیل گفته بود که کمک هسـته ای فرانسه به عراق طرح های تجاوزکارانهٔ این کشور علیه اسرائیل و همسایگانش را تقویت

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پاریس.

خواهـد کرد. ژاک شیراک که برای اولین بار در سال ۱۹۷۴ طرح معـامله بـا عراق را مطرح کرده بود، گفته بود که باوجودی که فرانسـه سلاح های اتمی به عراق نمی دهـد، اما آموزش و تجربیات ساخت پیشـرفته ترین سـلاح های اتمی را در اختیار دنیای عرب قرار می دهد. تعدادی از دانشمندان عراق در مرکز تحقیقات اتمی فرانسه آموزش های سطح بالا دیده بودند.»(۱)

۱

تشنج و بحران در روابط ایران و عراق، امروز در حوادث خونینی که در پایتخت های دو کشور اتریش و لبنان روی داد، بروز یافت.

در اتریش براثر انفجـار بمـبی در نزدیکی سـفارت ایران در وین، ۶ نفر مجروح شدنـد. طبق گزارش پلیس وین، یـک سـاک محتوی مواد منفجره به یـک کرد عراقی داده شـده بـود تـا آن را در سـفارتخانهٔ ایران قرار دهـد، لیکن طبق گفتـهٔ این شـخص، او می خواسـته است در نزدیکی سـفارت ایران از یک کیوسک تلفن به پلیس جریان را اطلاع دهـد که در این هنگام بمب منفجر می شود.(۲)در همین خصوص، امروز آلـدیس دیت بور، وزیر امور خارجـهٔ اتریش، اعلام کرد که سـامی حنـا عطاءالله، دبیر اول سـفارت عراق، به علت دست داشـتن در حملـهٔ تروریستی علیه سـفارت ایران، اخراج شـده است. وزیر امور خارجـهٔ اتریش پس از احضار کاردار سـفارت عراق به وی اخطار کرد: «دولت متبوع وی اجازه نخواهد داد دولت عراق در خاک اتریش برعلیه کشورهای دیگر فعالیت تروریستی نماید.»

گزارشـگر رادیو لنـدن نیز در گزارش ارسالی خود از وین، تعداد زخمی های اتریشـی را ۸ نفر ذکر کرده و آورده است: «زخمی شـدن ۸ نفر اتریشـی که اختلافات ایران و عراق هیـچ گونه ارتباطی به آنان نداشـته است، خشم محافل رسـمی اتریش را برانگیخته است. ... توطئهٔ انفجـار بمب - که بسـیار ناشـیانه طرح ریزی شـده بـود - مـوجب واردآمـدن خسـارات زیـادی به آپارتمـان هـای مجـاور و سـفارت ایران گردید.»(۳)

از سوی دیگر، در بیروت نیز بـار دیگر زدوخوردهـای نسبتاً شدیـدی بین جنبش امل و احزاب و سازمان های لبنانی و فلسطینی وابسته به حکـومت عراق در منطقـهٔ "مزرعـه" در غرب بیروت، روی داد کـه در آن دو طرف از سـلاح هـای سـبک و متوسـط اسـتفاده کردنـد. به گزارش نماینـدهٔ صداوسـیمای جمهوری اسـلامی در بیروت، نبرد وقتی شـروع شـد که یک اتومبیل حامل نیروهای ضـربتی پلیس لبنان در نزدیکی منطقهٔ درگیری، هدف حملهٔ افراد بعث عراق قرار گرفت و ۳ نفر از افراد پلیس زخمی شدند. از تلفات نبردهای امروز بین جنبش امـل و بعث عراق هنوز اطلاعی در دست نیست، ولی برخی گزارش ها حاکی است که در این درگیری ها ۲ نفر از بعثی ها کشته شده اند و یک نفر از اعضای جنبش امل زخمی شده است.(۴)

ص: ۱۸۴

۱- پژوهشـگاه علوم و معـارف دفـاع مقـدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ۱۳۸۷، ص۲۰۹، روزنامهٔ واشنگتن پست، ۸/۵/۱۳۵۹ رونالد کیون، ترجمه جعفر بختیاری.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از وین.

۳- خبـرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۳۵، تاریـخ ۱۰/۵/۱۳۵۹، صـص ۲و۳، رادیو لنـدن (فارسـی)، سـاعت ۲۰:۴۵، ۹/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

اما ماجرای بیروت به همین جا ختم نمی شود، طبق گزارش وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، از ساعت ۱۰ شب به وقت بیروت، سفارتخانه های ایران و عراق در بیروت به مدت ۵ ساعت یکدیگر را زیر آتش شدید انواع سلاح ها قرار می دهند. در اطلاعیه ای که وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران در همین خصوص منتشر کرده، ضمن اعلام این موضوع، آمده است: «در این حملهٔ مسلحانه - که با انواع سلاح ها صورت گرفت - طبقات سفارت تقریباً ویران گردیده و محافظین دولتی سفارت که ناظر به حملهٔ مسلحانه بودند اظهار داشتند که از تمام اطراف سفارت که مزدوران عراقی سنگر گرفته بودند، خصوصاً از ساختمان وابستهٔ نظامی عراق، به طرف سفارت ایران با انواع گلوله، خمپاره، و آر.پی.جی۷ شلیک می شد.»(۱) بخش عربی رادیو صدای امریکا نیز ضمن گزارش خود از چگونگی وقوع این حادثه، از قول مقامات رسمی لبنان اعلام کرد که نخست از ساختمان سفارت عراق که نزدیک سفارت ایران است به سوی سفارتخانهٔ ایران شلیک شده است.(۲)همچنین بخش عربی رادیو لندن با نقل ادعاهای منابع ایرانی و عراقی درمورد میزان خسارات مالی واردشده به سفارتخانه های طرفین، به نقل از خبرنگار خود از تهران به جنگ تبلیغاتی میان عراق و ایران اشاره کرد و گفت: «این جنگ تبلیغاتی آن چنان اوج گرفته است که رژیم های موجود در دو کشور صراحتاً از اقدام برای سرنگون ساختن رژیم دیگری بحث می کنند.»(۳)

۱

به دنبال تقویت مجدد نیروهای عراقی در منطقهٔ عمومی قصرشیرین - که از شب پیش آغاز شده است - (۴) نیروهای مرزی عراق از اولین ساعات امروز، آتشباری خود را به روی پاسگاه های مرزی ایران از سر گرفتند.

در ساعت ۱ بامداد، دو تانک ارتش عراق به نوار مرزی ایران در منطقهٔ پاسگاه پرویز تجاوز کرده و آن را زیر آتش گرفتند که براثر مقابلهٔ نیروهای ارتش و سپاه پاسداران مجبور به عقب نشینی شدند. در جریان این درگیری یکی از پاسداران انقلاب اسلامی مجروح شد.(۵) در ساعت ۴:۳۰ بامداد نیز، پاسگاه ژاله پناه در منطقهٔ سومار هدف حمله توپخانهٔ عراق قرار گرفت که با آتش متقابل نیروهای جمعی این پاسگاه، درگیری طرفین ادامه یافت و پس از مدتی، حملهٔ مهاجمان عراقی خنثی شد.(۶) همچنین در همین ساعت، ارتش عراق مستقر در چهارکلات، منطقهٔ کلانتر را زیر آتش گرفت که این حمله نیز با مقاومت نیروهای مستقر در این منطقه خنثی شد.(۷) گزارش هنگ قصرشیرین نیز حاکی است: «ارتش عراق با سلاح های سنگین و سبک در ارتفاعات پاسگاه قلعه یهودی مستقر شده و مواضع خود را در ۱۰۰ متری این پاسگاه که در

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص۲۴، رادیو صدای امریکا (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۱۶، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۴۹، از عملیات غرب به عملیات تهران، ۸/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، مستند به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقهٔ غرب کشور مستقر در کرمانشاه.

۶- سند شماره ۲۸۳۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه (رکن۳)، مستند به گزارش گروهان سومار، بنا به

گزارش پاسگاه ژاله پناه، ۸/۵/۱۳۵۹

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین، به نقل از فرمانده عملیات سپاه پاسداران قصرشیرین.

فاصلهٔ ۲ کیلومتری پاسگاه قدیمی ایران قرار دارد، مستحکم کرده و در ساعت ۱۱:۳۰ پس از انجام جابه جایی در سنگرهای عراق، پاسگاه زینل کش را زیر آتش شدید خود قرار دادند. هنگ مزبور با هماهنگی تیپ۳ اباذر با آتش توپخانه مبادرت به پاسخ گویی نمود.»(۱)

اما درگیری های نوار مرزی قصرشیرین از ساعت ۲:۳۰ بعدازظهر به بعد، شدت بیشتری یافت. از این ساعت به بعد، منطقهٔ باویسی، گرده نو و پاسگاه های زینل کش، تنگاب نو و دیگر پاسگاه های خان لیلی و هنگ ژاندارمری قصرشیرین زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز عراق قرار گرفت که درنتیجه در منطقهٔ باویسی براثر مقابلهٔ ارتش جمهوری اسلامی ایران، یک گروهبان دوم شهید و یک استوار مجروح شد.(۲)

در ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، درگیری ها در نوار مرزی همچنان ادامه داشت و هر ساعت عراق این درگیری ها را به یک قسمت مرز می کشاند. در همین ساعت، براثر اصابت گلوله های توپ نیروهای ارتش بعث که در آق داغ و پایگاه روبه روی برارعزیز مستقر و هنگ ژاندارمری و شهر قصرشیرین را هدف گرفته بودند، باغ جنگل داری طعمهٔ حریق شد (این باغ در ۲ کیلومتری قصرشیرین و روبه روی هنگ ژاندارمری این شهر قرار دارد). آتش نیم ساعت بعد با تلاش مأموران آتش نشانی خاموش شد(۳)

در ساعت ۲۱ نیز به مدت دو ساعت بین مهاجمان بعث عراق و نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه های زینل کش و سه تپان درگیری مجددی روی داد که در آن یک جوانمرد مجروح شد.(۴) سرانجام، از ساعت ۲۲:۳۰، درگیری ها فروکش کرد و آخرین گزارش ها حاکی است که وضع نفت شهر آرام است و تیراندازی های پراکنده ادامه دارد. وضع قصرشیرین و نوار مرزی نیز در این ساعت آرام گزارش شده است.(۵)

از سوی دیگر، سپاه قصرشیرین درباره درگیری های روز گذشته در نفت شهر بین مهاجمان بعث عراق و نیروهای جمهوری اسلامی ایران، اعلام کرد: علاوه بر انفجار ۳ منبع نفت در نفت شهر، لولهٔ نفت چاه شماره ۹ سومار به نفت شهر نیز منفجر شده و به تأسیسات اداری و مسکونی شهر نیز خساراتی وارد آمده است.(۶) گزارش مرکز اطلاعات غرب کشور نیز حاکی است که «هنگام شب، میگ های عراقی در سه نوبت دست به شناسایی زدند و چند منبع نفت شهر آتش گرفت و یک منبع نیز هنوز در آتش می سوزد.»(۷)

در مناطق مرزی خوزستان نیز تقویت نیروهای ارتش عراق امروز هم ادامه داشت؛ ازجمله «بنا به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، در ساعت ۹:۳۰ امروز در مقابل پاسگاه طاوسیه عراق، یک دستگاه مینی بوس وارد و مشغول پیاده کردن نیروهای نظامی گردیده اند که ازطریق ژاندارمری، دستورات مراقبتی صادر گردیده است.»(۸)همچنین، «بنا به گزارش مرزبانی درجه۱

۱- سند شماره ۲۸۳۱۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه به ت - ف - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، برابر گزارش تلفنی هنگ قصرشیرین، به استناد پاسگاه زینل کش، ۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- همان.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۵- سند شماره ۵۶۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۵۶۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات سپاه غرب به ادارهٔ مرکزی، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

سوسنگرد به استناد گزارش ژاندارمری بستان، براثر پرتاب گلوله های خمپاره انداز توسط مأمورین ارتش عراق به اطراف پاسگاه، مأمورین پاسگاه، ۲ گلولهٔ عمل نکرده [را یافتند] و متعاقب آن ضمن کاوش و گشت زنی ۳ گلولهٔ خمپاره انداز دیگر که یک گلولهٔ آن عمل نکرده در تپه های ماسه ای حوالی پیدا می نمایند.» بنا به این گزارش، «به مرزبانی سوسنگرد ابلاغ گردید درخصوص پیدا شدن گلوله های جدید مذکور، مجدداً پیرو سابقه [تجاوزات مرزی عراق]، شدیداً به مرزبان مقابل اعتراض نمایند.»(۱)

دراین حال، امروز یک عراقی دیگر - که رانندهٔ یک گریدر و مأمور تسطیح جاده در نوار مرزی بود - با رهاکردن گریدر و ورود به خاک جمهوری اسلامی ایران، خود را به مأموران پاسگاه رشیدیه واقع در نوار مرزی بستان، معرفی و تقاضای پناهندگی کرد.(۲)

۱

تحرکات ایذایی عوامل عراق امروز در جنوب و غرب کشور ادامه یافت.

در جنوب، ساعت ۹:۳۰ دقیقهٔ صبح امروز، انفجار یک بمب قوی در مقابل محل هتل نوفل لوشاتو واقع در چهارراه امام خمینی اهواز، ۸ کشته و ۴۰ زخمی برجای گذاشت و به مغازه ها و ساختمان های اطراف خسارات زیادی وارد کرد. این بمب در یکی از شلوغ ترین معابر عمومی اهواز و در یک موتورسیکلت کار گذاشته شده بود.(۳) دراین باره، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد در ساعت ۱۶:۳۰ اعلام کرد: «جوانان عربستان (خوزستان) به عملیات قهرمانانهٔ خود علیه رژیم نژادپرست [امام] خمینی در ایران که مخالف دادن حقوق حقهٔ اقلیت های غیرفارسی است، ادامه می دهند. طی انفجاری در مقابل یکی از هتل های اهواز، به قتل ۷ تن و زخمی شدن بیش از ۳۰ تن منجر گردید.»(۴)

در شهرستان گچساران نیز سحرگاه امروز براثر انفجار بمبی که مقابل منزل یکی از کارگران صنعت نفت این شهر کار گذاشته شده بود، به یک اتومبیل خساراتی وارد آمد و براثر شدت انفجار، کلیهٔ شیشه های منازل مسکونی اطراف محل انفجار شکست. این دومین انفجار درطول هفتهٔ گذشته در این شهر است که فقط خسارات مالی به بار آورده و تلفات جانی نداشته است.(۵)

از سوی دیگر، امروز ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به منظور رعایت جوانب احتیاطی و مقابله با عوامل عراقی، دو مورد را به سپاه اهواز اعلام کرد: «۱. از تاریخ ۲۷/۳/۵۹، مسئولین امنیتی بصره آموزش تعدادی از افراد ترکمن و اعراب متواری خوزستان را در منطقهٔ الزبیر (توابع بصره) آغاز نموده اند. ۲. از تاریخ ۱/۴/۵۹، دولت عراق ۵۰ نفر از اعراب متواری ایرانی را که دورهٔ چریکی و طرز کار با مواد منفجره [را] در پادگان محمدالقاسم (توابع بصره) طی نموده اند، جهت خرابکاری در مناطق حساس و تأسیسات مستقر در اهواز، خرمشهر و آبادان به ایران اعزام نموده است.»(۶)

۱- سند شماره ۳۴۷۷۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد (رکن۳) به ریاست مرزبانی جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳، ص۴.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۴، تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۷، رادیو صوت الجماهیر (عربی)، ساعت ۱۶:۳۰، ۸/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از گچساران.

۶- سند شماره ۵۶۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بی سیم ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه مرکز به واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۸/۵/۱۳۵۹.

در غرب کشور، یک خبر حاکی است: یک گروه ۴۰۰ نفری از قلخانی ها قصد حمله به پاسگاه های ازگله(۱) و خانه شور(۲)* را دارند و چندین نفر مأمور خرابکاری و مین گذاری در جادهٔ قلقله و خانه شور و ازگله و نیز گروگان گیری در این منطقه شده اند. در این اقدامات ایذایی، یک گروه دیگر در حدود ۲۰۰ نفر به سرپرستی سیدهادی عراقی جهت خرابکاری و دستگیرکردن شخصی به نام علی، سرپرست پاسگاه خانه شور، گروه مذکور را همراهی می کند.(۳) تعداد ۵۰ نفر مسلح نیز در درختزارهای اطراف آبادی دوسینه(۴) به حالت آماده به سر می برند.(۵)همچنین، تردد تعدادی از افراد ضدانقلاب در جادهٔ توریور و روستای بیساران (۶) و تیراندازی افراد حزب رستگاری (رزگاری) به یک بالگرد خودی در "کوه حسن تر" گزارش شده است.(۷)

۱

در مناطق کردنشین، تحرکات و اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی و از سوی دیگر عملیات پاک سازی، ادامه دارد. موضوع سوم قابل ذکر، فقدان امنیت لازم برای انجام دادن وظایف و خدمات عمومی دولتی است.

گزارش های رسیده از منابع خودی با ارزیابی "صحت دارد"، خبر از تجمع حدود ۲ هزار نفر مسلح در روستاهای اطراف مریوان، ازجمله، تنگ باغ و تازه آباد را می دهد و خاطرنشان می سازد که بیشترشان از نیروهای جلال طالبانی هستند و قصد حمله دارند. حدود ۵۰ نفر از پیشمرگان کومه له نیز در بایندال (؟) و کوه های اطراف بوده و با کندن تونل، با شهر در ارتباط می باشند.(۸)

اخبار رسیده از مهاباد نیز حاکی از آدم ربایی در این منطقه است. بنا به گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی، امروز در راه سرو(۹) افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی دو نفر از اعضای گروه ۱۴ وابسته به وزارت دفاع ملی به نام های آقایان اسداللهی و هیزی را دستگیر کردند.(۱۰)

در همین حال، موضوع ارتباط با کردهای ترکیه برای جلب کمک آنها، نیز در دستور کار گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفته است. یک گزارش از سپاه مرکز با استناد به منابع موثق خود حاکی است که امروز شخصی به نام عبدالله ساچری، از افراد بانفوذ کردستان، قرار است با اتومبیل به طرف ترکیه حرکت کند. نامبرده در روز جمعهٔ هفتهٔ جاری در جلسه ای، کردهای منطقهٔ سیواس ترکیه را ملاقات خواهد کرد تا نظر آنها را برای کمک به کردهای ایران جلب کند.(۱۱) در

۱- Azgala، نام یکی از دهستان های گرمسیری بخش ثلاث شهرستان کرمانشاه. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- * خانه شور، دهستانی از توابع شهرستان کرمانشاه. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۴۹، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به ادارهٔ مرکزی اطلاعات، ۸/۵/۱۳۵۹.

۴- Do-sine، دهی از دهستان پهلویدژ بخش بانه شهرستان سقز. ر.ک: همان.

۵- سند شماره ۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۰۰، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۸/۵/۱۳۵۹.

۶- همان.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۶۷ از واحد اطلاعات و بررسی های

سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۹/۵/۱۳۵۹

۸- سند شماره ۱۱۴۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه) ص۱۴۷، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۸/۷/۱۳۵۹.

۹- Serow، دهی از دهستان ایل تیمور بخش حومهٔ شهرستان مهاباد، واقع در ۲۷ کیلومتری جنوب غربی مهاباد. ر.ک: همان، جلد ۴.

۱۰- سند شماره ۴۲۵۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه ارومیه، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۳، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، ص۵، ۵/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۴۲۵۶۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۱۸۵، از عملیات سپاه تهران به سپاه ارومیه، ۸/۵/۱۳۵۹.

کنار این تحرکات، امروز عصر هم یک درگیری بین مهاجمان مسلح و نیروهای مستقر در "قلقلهٔ(۱) جوانرود" رخ داد که تا ساعت ۲۲:۳۰ (ساعت مخابرهٔ خبر) همچنان ادامه داشت. در این درگیری فرمانده ارتش مستقر در قلقله شهید و فرمانده سپاه قلقله زخمی شده است.(۲)

از سوی دیگر، در مطبوعات، اخبار پاک سازی در کردستان جایگاه همیشگی خود را دارد. امروز نیز بخشی از عملیات پاک سازی در کردستان در ۴۸ ساعت گذشته، در روزنامهٔ جمهوری اسلامی منعکس شده است. این روزنامه خبر داد: «طبق خبر رسیده به خبرگزاری پارس، در عملیات پاک سازی روستاهای "سنگ سفید" و "پائین چوب" در محور سنندج - سقز که - دو روز پیش درگیری شدید بین نیروهای انقلاب و عناصر ضدانقلاب رخ داد - طی این درگیری ۲۰ تن از مهاجمان کشته و ۲۰ تن دستگیر و تعدادی مجروح شدند. در این عملیات یک برادر پاسدار شهید و سه تن دیگر مجروح شدند و عملیات پاک سازی با قاطعیت ادامه دارد.» این گزارش در ادامه افزوده است:

«ستون نظامی که مشغول پاک سازی دهات محور سقز - سنندج بود، پس از انجام یک رشته عملیات موفقیت آمیز خود که منجر به کشته شدن عدهٔ زیادی از ضدانقلابیون و دستگیری تعدادی از آنان شد، مجدداً به مرکز اصلی خود مراجعت کرد. براساس گزارش رسیده از ستاد عملیات ارتش و سپاه پاسداران: در یک سلسله عملیات پاک سازی در اطراف شهر مریوان، نیروهای انقلاب موفق شدند در حین پاک سازی، ۷ تن از افراد مسلح کومه له را دستگیر کنند. همچنین، بنا به گزارش سازمان پیشمرگان مسلمان کرد: «سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران و پیشمرگان مسلمان کرد در جریان عملیات پاک سازی روستای "طاهنه" شرکت کردند، ولی ضدانقلابیون به طرف یک ریوی ارتشی آتش گشودند. در این درگیری نیروهای انتظامی به کمک شتافتند و ضدانقلابیون متواری شدند. هم زمان، بالاتر از روستای مذکور، یک درگیری شش ساعته بین ضدانقلابیون از یک سو و برادران ارتشی و پیشمرگان مسلمان کرد از سوی دیگر روی داد که به نیروهای ارتشی و پاسدار و پیشمرگان مسلمان کرد آسیبی نرسید. از تلفات ضدانقلابیون نیز اطلاعی در دست نیست. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از قول سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، حاکی است که طی عملیات پاک سازی روستای "قصریان" از توابع سنندج، ۱۰ قبضه اسلحهٔ شکاری به دست آمد. در این کار، سپاه پاسداران، ارتش و پیشمرگان مسلمان شرکت داشتند.»(۳)

از سوی دیگر، ناآرامی و نبود امنیت در بخش های وسیعی از مناطق کردنشین، به ویژه کردستان، مشکلات فزاینده ای را برای مردم و دولت پدید آورده است و در این میان، رسیدگی به مایحتاج ضروری مردم و نیز امور عمرانی با مشکلات عدیده ای روبه روست. دراین باره امروز دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، در تماسی با خبرنگار کیهان اظهار کرد: به علت ناآرام بودن

۱- Qolqole، دهی از توابع مرکز دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج. ر.ک: همان، جلد ۵.

۲- سند شمارهٔ ۵۶۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

جاده های مشرف به مریوان، سوخت رسانی به این شهر به سختی انجام می گیرد. وی همچنین گفت: جاده های سنندج به مریوان ناآرام است و مهاجمان مسلح در ارتفاعات منطقه سنگر گرفته اند؛ لذا مواد سوختی به سهولت وارد این شهر نمی شود، زیرا امکان دارد مهاجمان مواد سوختی را به سرقت ببرند. وی افزود: غیر از مشکل مریوان در امر سوخت رسانی، شهرهای دیگر کردستان هیچ گونه کمبودی دراین خصوص ندارند، اما دولت باید به فکر منطقهٔ کردستان باشد. استاندار همچنین اضافه کرد: اگر قرار است مواد خوراکی برای تمام شهرهای ایران جیره بندی شود باید دولت سهمیهٔ کردستان را بیشتر و هرچه زودتر ارسال کند. دکتر مهرآسا درمورد وضعیت کلی شهرهای کردستان گفت: در سقز و بانه و سنندج وضع آرام است و فقط بعضی شب ها تک تیراندازی هایی می شود. مهاجمان هم اکنون شهرها را ترک کرده اند و به دهات و کوهستان ها پناه برده اند و در آیندهٔ نزدیک تمام مناطق کردستان پاک سازی خواهد شد.(۱)

۱

انشعاب در کادر رهبری حزب دمکرات کردستان، و ایجاد یک کمیتهٔ مرکزی جدید با عنوان "کمیتهٔ مرکزی حزب کردستان ایران (پیرو کنگرهٔ چهارم)"، باعث اختلافات اساسی در این حزب و تبلیغات شدید آنها علیه یکدیگر شده است.(۲) امروز، کمیتهٔ مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگرهٔ چهارم) در مقابله با تلاش های تبلیغاتی که جهت لوث کردن موضع گیری های این جناح در قبال انحرافات "گروه قاسملو" به عمل می آید، اعلامیه ای انتشار داده است. در این اعلامیه که در نشریهٔ نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده منتشر شده، خطاب به "مردم مبارز ایران و خلق رزمندهٔ کرد"، آمده است:

«در تاریخ ۶/۵/۵۹ هیئت سه نفری ازطرف مابقی اعضای کمیتهٔ مرکزی [گروه قاسملو] پیشنهادی بدون مهر و امضا مبنی بر همکاری مجدد را مطرح کردند. پیشنهادشان بدین قرار بود که ما طی اعلامیه ای چند سطر زیر را بنویسیم: "ما گروه هفت نفری بدین وسیله اعلام می داریم که اقدام خود را مبنی بر انشعاب و جدایی از حزب دمکرات کردستان ایران عملی اشتباه آمیز

۱- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- «سه انشعاب در حزب دمکرات از سال ۱۳۵۷ به بعد روی داده است. انشعاب اول به رهبری غنی بلوریان یا گروه پیروان کنگره چهارم در سال ۱۳۵۸ اتفاق افتاد. پیروان کنگره چهارم (غنی بلوریان) که طبق برداشت آن موقعشان جمهوری اسلامی یک نظام ضدامپریالیستی بوده و بدین سبب حزب دمکرات کردستان می بایست قبل از مطرح کردن خواست ملی از نظام تازه تأسیس شده جمهوری اسلامی حمایت می کرد. اولین انشعاب در کنگره چهارم حزب دمکرات با جداشدن تعدادی از رهبران و کادرهای این حزب به رهبری غنی بلوریان عملی شد. (اینجا این را اضافه کنم که غنی بلوریان یک زندانی باسابقه در دوره نظام پهلوی بود که با شروع نارضایتی ها در ایران قبل از قیام بهمن ماه سال ۱۳۵۷ از زندان آزاد شد)» (منبع: سایت: www.azadi-b.com مصاحبه آوات فرخی با نسان نودینیان درمورد اتحاد دو جناح حزب دمکرات، تاریخ نشر در سایت: ۲۴ خرداد ۱۳۹۱.)

می دانیم و حاضریم به صفوف حزب بازگردیم و مسائل مطروحه را در چارچوب مفاد اساسنامهٔ حزب بحث و حل نماییم."

ما جهت روشن شدن اذهان مردم بارها تأکید کرده ایم که این اعلام مواضع انشعاب نیست، بلکه طرد سرطان انحراف است که به سرنوشت انقلاب ایران و مبارزهٔ خلقمان جهت کسب خواست های حق طلبانه اش پیوند مستقیم دارد. خلق کرد نیک می داند که بعد از اعلام مواضع، پاسخ اصولی و منطقی ما را با سیلی از اتهامات و ناسزا پاسخ گفتند و در جریان روند مبارزه، اعلامیه ها و نوشته های افشاگرانهٔ ما را پاره کردند و افراد صادق حزبی را مورد حمله و ضرب و شتم قرار می دادند؛ غافل از اینکه این اعمال غیراصولی و ناجوانمردانه نه تنها ما را از راه اصولی حزبمان بازنمی دارد، بلکه ما را مصمم تر خواهد کرد. طرح چنین پیشنهاداتی نه به منظور خدمت به وحدت حزب و پیشبرد مبارزات خلق کرد است، بلکه تاکتیکی است عوام فریبانه جهت پرده پوشی اعمال انحرافی خود؛ تاکتیکی است به منظور ادامهٔ چماق داری و ایجاد جو خفقان، زیرا مشهور است که: دزد، بازار آشفته می خواهد. ما ضمن ادامهٔ راه اصولی حزب محبوبمان، از تمامی اعضا و هواداران و پیشمرگان صادق حزب و خلق کرد می خواهیم که تحت تأثیر این چنین اعمال عوام فریبانهٔ منحرفین قرار نگیرند و با طرد منحرفین، به انقلاب ایران و مبارزهٔ حق طلبانهٔ خلق کرد کمک نمایند. پاسخ اصولی و منطقی ما به پیشنهاد تاکتیک مآبانه شان بدین شرح است: "ما پیروان کنگرهٔ چهارم بعد از اینکه مشخص گردید که اکثریت رهبری:

اولاً: از برنامهٔ مصوب کنگرهٔ چهارم حزب مبتنی بر پشتیبانی از انقلاب ایران و راه اصولی مبارزهٔ خلق کرد منحرف گشته است. ثانیاً: زمانی که ارتباط با رژیم فاشیستی بعث عراق بدون اطلاع ما داشت بالا می گرفت و حزب را به آلت دستی علیه انقلاب و نیروهای اپوزیسیون عراقی تبدیل می کرد. ثالثاً: زمانی که در صفوف حزب، عناصر وابسته و مشکوک و افسران ضدانقلابی مشهود می گردید و جهت طرد آنها هیچ اقدامی صورت نمی گرفت. رابعاً: زمانی که با انحراف از مشی سنتی حزب، "کردستان" کم کم به پایگاهی علیه انقلاب ایران تبدیل می گردید و منحرفین نه تنها هیچ اقدامی علیه ضدانقلابیون نمی نمودند، بلکه در بعضی موارد با آنها همکاری می کردند؛ بعد از مبارزات پیگیرانهٔ درون حزبی جهت افشا و طرد منحرفین و بازگردانیدن حزب از انحرافات، اقدام به اعلام مواضع مبتنی بر مشی مصوب کنگرهٔ چهارم حزب نمودیم و اکنون که دوشادوش اعضا و کادرهای صادق حزبی "پیروان کنگرهٔ چهارم" راهمان را ادامه خواهیم داد، هیچ گونه دلایلی برای بازگشت از راه اصولی خود و همکاری با منحرفین نمی بینیم و زمانی حاضر به همکاری با مابقی اعضای منحرف نشدهٔ کمیتهٔ مرکزی هستیم که: ۱. به انحرافات اکثریت رهبری حزب به ویژه دفتر به اصطلاح سیاسی و دبیرکل [قاسملو] اعتراف نمایند. ۲. اقدام فوری جهت طرد منحرفین، که حزب را به انحراف و

وابستگی کشانده اند. ۳. اقدام جهت پاک سازی حزب از عناصر وابسته و افسران ضدانقلابی و مرتجعین، که به داخل صفوف حزب رخنه کرده اند. ۴. مبارزهٔ عملی و پیگیر علیه نیروهای ضدانقلابی و ایادی سرسپرده به امپریالیسم امریکا و بعث عراق. درصورت قبول شرایط فوق حاضریم با اعضای صادق منحرف نشدهٔ حزبی جهت طرد هرگونه انحرافات و وابستگی، مبارزهٔ خود را ادامه دهیم. در غیر این صورت پیشنهاد می نماییم که در نشستی مشترک با شرکت نمایندگان اقشار مختلف مردم، به افشاگری و طرد سرطان انحراف بپردازیم."

کمیتهٔ مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران پیرو کنگرهٔ چهارم. ۸/۵/۵۹.»(۱)

۱

سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، در اوضاع کنونی با تناقض ها و مشکلات زیادی روبه روست. از یک سو این سازمان دربرابر خیل انتقادات و حملاتی که مبتنی بر التقاط عقیدتی اعضای مرکزی و متون ایدئولوژیک سازمان است، همواره شیوهٔ سکوت را برمی گزیند و از دعوت رقیبان به این گونه مناظره ها همواره شانه خالی می کند؛ و از سوی دیگر با مواضع پرنوسان و متناقضی که پس از پیروزی انقلاب در مقاطع گوناگون اتخاذ کرده، همواره در معرض پرخاش کادرها و توده های وسیع مذهبی هوادار نظام قرار دارد(۲) و لقب منافقین، که اوایل انقلاب، فقط مارکسیست های داخل این سازمان را در بر می گرفت، اکنون بر مجموع سازمان اطلاق می شود. ازاین رو، در مطبوعات کشور همواره مطالب گوناگونی از اشخاص و گروه های مذهبی در تحلیل مشکلات ایدئولوژیک و عملکردهای سیاسی سازمان، ارائه می شود. امروز نیز در روزنامه های انقلاب اسلامی و کیهان دو مطلب درباره مواضع عقیدتی و سیاسی اعضای اصلی این سازمان منتشر شده است.

روزنامه انقلاب اسلامی که به دلیل تمایل سازمان در نزدیکی به بنی صدر، بعضاً جهت گیری هایی در موافقت نشان می دهد، در شماره امروز خود، بیانیه دفتر تحکیم وحدت (انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور) را علیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درج کرد. دفتر تحکیم وحدت که در کنار سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و هم سو با آنان، ازجمله نیروهای فعال و پیشتاز در عرصهٔ

۱- نامهٔ مردم، شمارهٔ ۳۰۱، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص ۱و۲.

۲- همین امروز عصر، به گزارش خبرگزاری پارس، دفتر هواداران مجاهدین خلق(منافقین) در خیابان فاطمی ارومیه، به دست گروهی با عنوان "جوانان مسلمان پیرو خط امام" تصرف شد. به هنگام تصرف دفتر مذکور، درگیری هایی بین گروه ها روی داد و چند تیر هوایی شلیک شد. یکی از مسئولان کمیتهٔ مرکزی ارومیه نیز درباره این حادثه گفت: ازسوی کمیتهٔ مرکزی دراین رابطه کسی را دستگیر نکرده و درهمین حال گفته می شود که چند تن از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) به وسیلهٔ متصرفین دفتر آنان، دستگیر شده اند. درنهایت، گزارش ۱۷:۱۵ دقیقه خبرگزاری پارس نشان می دهد که اوضاع آرام است و بر سردر دفتر هواداران مجاهدین خلق(منافقین) تابلویی با عنوان ستاد جوانان مسلمان پیرو خط امام نصب شده است. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.)

سیاسی کشور، به ویژه در فضای دانشگاهی و فرهنگی محسوب می شود، در این بیانیه مفصل، ایدئولوژی سازمان مجاهدین خلق و سمت گیری سیاسی آن را در فضای بعد از انقلاب به نقد کشیده است. در بخشی از این بیانیه، چنین آمده است:

«... ۱. کادر رهبری سازمان باید پاسخ دهد: چگونه است که شما مدعیان انقلابی (!) علی رغم ادعاهایتان زیربنای تفکراتتان را اصول مارکسیسم تشکیل می دهد؟ و در جای جای نوشته هاتان آیه ای از قرآن و یا فرازی از نهج البلاغه درجهت توجیه این اصول به کار رفته است، تا آنجا که برخی از متون سازمان شما از سوی مارکسیست های رسمی مورد استقبال قرار گرفته و در مسیر مطالعاتی هوادارانشان جای گرفته است. ... مسلماً پذیرش همین اصول، عمده ترین عامل کودتای ۵۴ در سازمان شما و همچنین مارکسیست شدن گروهی از اعضا بوده است. ...

۲. گستردن چتر حمایت خود بر طیف نیروهای کفر و ضدانقلاب را که حول مخالفت با خط امام به وجود آمده است را چگونه پاسخ می گویید؟... آن هم نه برعلیه امپریالیسم (که خود جای حرف بسیار دارد) که در رویارویی با انقلاب و با امام بیدار و آگاه و روشن بین و نیز رویاروی ارگان های انقلابی و خدمتگزاران صادق و جان برکف این امت. ...

۳. ... سازمان به جای محورگرفتن الله و وحدت حول آن با اعتصام به حبل الله، ضدیت با امپریالیسم را نشانده است؛ آن هم نه ضدیت مؤثر و عملی که ضدیت صوری و شعاری و روشن فکرمآبانه...

۴. ضدیت با روحانیت اصیل ازجمله عملکردهای سازمان است. ... تا جایی که تضاد اصلی خود در جامعه را روحانیت یافته و با برچسب ارتجاع درجهت حذف موجودیت و پایمال کردن شخصیت و حیثیت آن گام برمی دارند. ...

۵. ... این نکته از ابتدای پس از انقلاب قابل ذکر است که هواداران سازمان در دانشگاه ها (انجمن های دانشجویان مسلمان) به پیروی از مشی کلی سازمان، تضاد اصلی خود را با نیروی معتقد به خط امام متشکل در انجمن های اسلامی نهاده و با ایجاد جو شانتاژ و القاب و برچسب های گوناگون ازقبیل مرتجع و واپس گرا و عوامل احزاب حاکم و غیره سعی در حذف انجمن های اسلامی و جلوگیری از فعالیت های سیاسی - اجتماعی ما را داشتند. در راه اعمال این روش ها حتی با گروه های چپ امریکایی که نام بسیارشان به خارج از محدوده راهی نداشت، متحد شدند. ... در ابتدای پیروزی انقلاب که هنوز هیچ گونه طرح و برنامه ریزی برای دگرگونی نظام دانشگاهی و جذب نیروهای آزادشده در دست نبود، اینان خواستار به تعطیل کشاندن دانشگاه ها به بهانه های مختلف بودند. اما پس از سخنان راهگشای امام که مسیر انقلاب فرهنگی در جامعه و به خصوص دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت و حرکت عظیم خدایی درجهت تحول بنیادین نظام حاکم بر دانشگاه ها آغاز گشت،

سرسختانه در رأس نیروهای مخالف به مقاومت پرداختند... اگرچه براثر یک تاکتیک سیاسی عقب نشستند و متحدان رنگارنگ را دربرابر انبوه امت جان برکف تنها گذاردند. ...

۶. شیوه های غیراسلامی سازمان در برخورد با مخالفین عقیدتی بیانگر عدم وجود اخلاق اسلامی و حاکمیت اخلاق ضداسلامی در کادر رهبری سازمان است. شیوه های متداول مارک زدن و لجن مال ساختن شخصیت ها و جریان های مختلف... همچنان که پس از فتوای علما و روحانیون در بند در زندان ازجمله آیت الله منتظری و آیت الله طالقانی دربارهٔ مارکسیست ها، آقایان مجاهدین خلق [منافقین]، صادرکنندگان فتوا را مرتجع و همکار ساواک نامیدند و فریاد برآوردند که سخن ساواک از حلقوم ارتجاع بیرون آمده است. ...

بارزترین برخورد منافقانهٔ ایشان درارتباط با اصل ولایت فقیه و امامت خمینی کبیر امام پیامبرگونهٔ امتمان است. در موارد بسیار امام را امام خوانده اند و ایشان را رهبر انقلاب اسلامی دانسته و با واژه هایی چون زعیم عالی قدر و پدر بزرگوار یاد کرده اند، اما درعمل هیچ گونه پایبندی بدان نداشته اند و نه تنها از رهبری امام پیروی نکرده اند که در اکثر موارد درست درجهت ضدیت با آن گام برداشته اند. ... تضاد و دوگانگی آشکار در بسیاری از عملکردها و تاکتیک های سازمان به چشم می خورد؛ به عنوان مثال، موضع آن در قبال سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حاکی از این برخورد ریاکارانه است. سازمان از اوایل تشکیل سپاه، این نهاد انقلابی برخاسته از متن توده های زحمت کش و شهادت جو، همواره کمر به تضعیف آن بسته است و به طور مستقیم و غیرمستقیم سعی در بی اعتبار ساختن آن نموده است؛ تا جایی که به هواداری از سازمان علیه سپاه آن چنان شعارهای شرم آور را می دهند و این فرزندان جان برکف انقلاب و امام را امریکایی می نامند و کادر سازمان هیچ نمی گوید و سکوت می کند و تلویحاً تأیید نیز می نماید. با این چنین عملکردی است که بناگاه اعلام می نماید همهٔ نیروهای خویش را برای مبارزه با امپریالیسم امریکا در اختیار سپاه قرار می دهند. آیا سپاه در یک لحظه تغییر ماهیت داده است؟ یا نه، آقایان به خطای فاحش خود در شناخت سپاه اقرار کرده اند؟ اما به فاصلهٔ کوتاهی می بینیم که سازمان به موضع اولیه بازمی گردد و سپاه را می کوبد. ... برخورد احساسی از موضع مظلوم نمایی – اصولاً سازمان رشد خویش را در جو خفقان ظاهری و در محیط ضدیت و نفرت شدید با مسئولین انقلاب و مخالفین خود می یابد. براین اساس، همواره درپی آن است که جو کینه و انتقام و هیجان کاذب را در اوج خود حفظ کند و بر موج احساسات سوار گردد. سازمان در پی حادثه آفرینی های گوناگون درجهت سوءاستفادهٔ تبلیغاتی برای جلب هواداران است. ... ۷. سیستم تشکیلاتی غیراسلامی سازمان درجهت اعمال تصمیمات کادر رهبری به هواداران از یک سو و اجرای مکانیکی و بدون چون وچرای اینان از سوی دیگر است. عملکرد سازمان در چارچوب هدف های مقطعی آن با این سیستم تشکیلاتی سبب اسارت و هرزرفتن

ص: ۱۹۴

نیروهای فکری و جسمی بسیاری گشته است. جوانان پرشور و پرانرژی که اکنون باید توان خویش را درجهت ساختن و آبادکردن این خراب آباد مانده در پس طاغوت گذارند، همهٔ سعی و استعداد و خلاقیتشان در کادر محدود چسباندن چند پوستر و اعلامیه و ایستادن بر سر گذرگاه ها و چهارراه خلاصه گشته است. ... ۸. موضع سازمان پس از سخنان امام؛ اکنون پس از گذشت یک ماه از سخنان تاریخی امام می توانیم به بررسی عملکرد سازمان در قبال این سخنان بنشینیم. امام صادقانه از انحرافات می گوید تا اگر صداقتی باشد به خود باز آیند و از انحراف دست شوند. اما سازمان بلافاصله از یک سو با اعلام تعطیل دفاتر سیاسی خود و عدم انتشار روزنامه، با یک برخورد منافقانه در موضع مظلومیت جای گرفته، جو خفقان کاذب سیاسی را بر هواداران القا می کند و از سوی دیگر درپی قشون کشی سیاسی برمی آید. ...»(۱)

اما کیهان از منظر دیگری به ایدئولوژی سازمان می پردازد. این روزنامه در مصاحبه با مهندس مهدی بازرگان و خطاب به ایشان با اشاره به این نکتهٔ مشهور که «بنیان گذاران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و درنتیجه خود این سازمان به مقدار زیادی تحت تأثیر نوشته های شما بوده اند و از آنها در نوشته های ایدئولوژیک خود استفاده کرده اند. به عنوان نمونه و شاهد، کتاب راه انبیا راه بشر دقیقاً با توجه به کتاب راه طی شده تدوین شده است.» می پرسد: «نظر شما دراین خصوص چیست؟ آیا در همان موقع که این نظرات ابراز می شد شما انحرافی در آن می دیدید؟ باتوجه به اینکه بسیاری از نظرات شما در نوشته های آنها به چشم می خورد.» بازرگان در پاسخ می گوید: «همان طورکه می دانید و گفته اند سازمان مجاهدین خلق [منافقین] از جوجه ها و فرزندان نهضت آزادی ایران بودند. در زندان هم مرحوم حنیف نژاد با ما بود. بعضی هایشان مانند مهندس ناصر صادق در دانشکده فنی شاگرد من بود و بعد هم در شرکت "یاد" همکار من بود. به همین علت، یکی از سیئات ما و از جرم های بزرگ ما در نزد ساواک، چه من و چه دکتر سحابی و همکاران دیگرمان، این بود که این چنین اولاد و فرزندانی تحویل جامعه دادیم! و آن مقام امنیتی (ثابتی) در یک مجلس علنی که با یک واسطه به گوش من رسیده بود، گفته بود که ما از مارکسیست ها، از کمونیست ها و از این توده ای ها نمی ترسیم، اما از این مسلمان ها بیشتر می ترسیم. و عین همین حرف را روزی که من و دکتر سحابی را احضار کرده بودند، ثابتی و آن دیگری عطارپور، به ما گفتند. گفتند که همهٔ اینها زیر سر شماست و شما مسئول همهٔ این کشتارها هستید! (کشتارهایی که فرض کنید مجاهدین خلق [منافقین] می کشتند و یا کشته می شدند، در آن سنوات، سال ۵۲). برای اینکه شما یک نسیمی برانگیختید که حالا این نسیم طوفان شده است. این عقیدهٔ ساواک بود و دشمنی ساواک با ما از همه بیشتر بود. ...»

بازرگان سپس به بحث اصلی سؤال می پردازد و می گوید: «همان طورکه گفتید عده ای از کتاب های من ازجمله راه طی شده و همچنین تفسیر پرتوی از قرآن مرحوم طالقانی جزء کتاب های اصلی و تعلیماتی مجاهدین [منافقین] بود. در ملاقات هایی که آن زمان به طور مخفی

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، صص۶و۷.

مرحوم حنیف نژاد یا سعید محسن با ما می کردند، می گفتند: "ما از شما نمی خواهیم که با ما همکاری بکنید، زیرا همکاری شما با ما سبب لورفتن ما می شود (چون ما شناخته شده بودیم و ممکن بود از این طریق ساواک به آنها پی ببرد) اما آنچه از شما می خواهیم این است که مطالعات اجتماعی و مطالعات دینی و اسلامی بکنید و به ما خوراک بدهید. ما احتیاج به ایدئولوژی داریم." بعد ما که در زندان بودیم و نهضت آزادی عملاً منحل شد و ما در شرایطی بودیم که نمی توانستیم علناً و عمومی فعالیت تشکیلاتی داشته باشیم، مجاهدین به مبارزهٔ مسلحانه معتقد شدند و مبارزهٔ مسلحانه جزء برنامه و رئوس نهضت آزادی نبود. از طرف دیگر، اینها مقداری از نظریات و کتاب های ما را می گرفتند، ولی صرفاً این نبود. خودشان هم اولاً واقعاً اهل تحقیق و تتبع و فعالیت و مطالعه بودند و ثانیاً کتاب های دیگر را می گرفتند و می خواندند. باوجودی که ما با هم به علت مسائل امنیتی تماس کمی داشتیم، ولی بعضی از کتاب هایشان را چه آن موقع و چه بعد، خوانده بودم. البته باید بگویم که با همهٔ کتاب هایشان موافق نبودم. از همان اول باید گفت که یک خرده انحرافی (نه انحرافی که آنها را از دین خارج کند و نه انحرافی که آنها را از عقیده خارج سازد) به طرف مبانی مارکسیسم وجود داشت؛ کمااینکه من در سخنرانی هایم در مسجد قبا که تحت عنوان "آفات توحید" منتشر شده، به انحرافات آنها و نه تنها آنها بلکه خیلی ها... اشاره کردم و هنوز هم معتقدم وجود دارد. مارکسیسم چیزی است که امروزه در دنیا تأثیر فوق العاده ای بر جوانان و غیرجوانان و نتیجتاً در ایران، گذاشته است و خیلی ها ازنظر مبانی فلسفی و اقتصادی جذب آن شده اند. این آقایان هم مثل خیلی های دیگر به این چیزها توجه داشتند.

تا این حدود عقیده ای بود که آن وقت هم داشتم، ولی به هیچ وجه نمی گویم که اینها ضددین بودند، منافق بودند؛ نه، من هر شب برای اینها دعا می کنم، چون مسلمانشان می دانم، همان طورکه مرحوم طالقانی مسلمانشان می دانست. و اینها واقعاً خالصاً مخلصاً لوجه الله این مبارزه را کردند و به معنی واقعی شهید شدند. اما حالا، خوب، می دانید که بعد از فدائیان خلق این دسته بودند که بیشتر با دولت موقت درافتادند. و افکار و نظریاتشان را نمی توانم تأیید بکنم، اختلافاتی هم هست. بهشان گفتیم بیایید اینها را روشن بکنید. البته گو اینکه بعضی از کتاب هایشان را به من دادند، ولی متأسفانه فرصت نکردم که درست بخوانم و عمیقاً بتوانم انتقاد کنم؛ ولی شنیدم که راجع به قیامت یک توجیه خاصی دارند، که با اسلام جور در نمی آید. قسم نمی خورم! شنیدم. راجع به مالکیت شنیدم که اینها عقیده شان این است که اینها که در ایران هست خلاف اسلام است و باید از بین برود؛ که همان طورکه گفتم منطبق با اسلام نیست. و بعضی دیگر از نظریات که اینها را البته باید خواند و دید و با آنها بحث کرد. و متأسفانه نظر خاصی ندارم. به طورکلی با هرگونه انحراف اسلام از آن حالت اصیل، مخالف بوده و هستم و در آن خطر می دیدم.»(۱)

ص: ۱۹۶

۱- روزنامه کیهان، ۸/۵/۱۳۵۹ ص۱۱.

در ادامهٔ محاکمه و افشاگری عاملان کودتای ۱۸ تیرماه گذشته، در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش، امروز روزنامهٔ کیهان بخش هایی از سخنان هرمز زمانپور سیاهکلی را درخصوص افشای طرح کودتا و بمباران نقاط حساس و ارتباط با سعید مهدیون، عامل اصلی طرح توطئهٔ کودتا، منتشر ساخت.

در همین شماره، روزنامهٔ کیهان به قلم فردی به نام (احتمالاً ـ مستعار) "سعیدرضا حامد"، ضمن یک افشاگری مفصل دربارهٔ تیمسار مهدیون، به ماجرای وی و اینکه آخرین سمتش در جمهوری اسلامی سرپرست نیروی هوایی ارتش بوده می پردازد که در آن چنین آمده است:

«سعید مهدیون بعد از برکناری از فرماندهی نیروی هوایی، مدتی از صحنه خارج می شود. لازم به یادآوری است که نامبرده چندین بار به وسیلهٔ افراد کمیته ها و خصوصاً یک بار به وسیلهٔ اکیپی ازطرف کمیتهٔ امام (مستقر در مدرسهٔ علوی) دستگیر و متأسفانه به وسیلهٔ دادگاه انقلاب آزاد می گردد. نامبرده برای آخرین بار در ۱۰/۷/۵۸، دستگیر می شود و بالاخره خوشبختانه این بار کارش به دادگاه انقلاب می کشد و در تاریخ سه شنبه ۱۴ اسفندماه ۵۸ شعبهٔ اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز محاکمهٔ وی همراه با دو تن از بلندپایگان رژیم سابق به اسامی سپهبد بازنشسته منوچهر یزدان بخش و سرلشکر غلامحسین دیلمی رزمخواه را آغاز می نماید. ... سپهبد مهدیون در دادگاه چنین معرفی می گردد: سعید (سیدسجاد) مهدیون فرزند سیدیحیی دارای شناسنامه ۱۷۹۸ صادره از زنجان متولد ۱۳۰۷، سپهبد بازنشسته، فرمانده پایگاه های بوشهر و دزفول و بندرعباس و آخرین سمت وی فرمانده پدافند نیروی هوایی قبل از انقلاب بوده است. وی همچنین بعد از انقلاب برای مدتی کوتاه فرمانده موقت نیروی هوایی بوده است. در دادگاه سعید مهدیون، نمایندهٔ دادستان متن کیفرخواست دادسرای انقلاب اسلامی مرکز را به شرح زیر قرائت می کند:

سعید مهدیون متهم است به: ۱. به قتل رساندن یک سرباز در پایگاه هوایی بوشهر در سال ۱۳۵۱. ۲. غارت و حیف ومیل بیت المال به مقدار زیاد. ۳. روابط مکرر و نامشروع با زنان هرزه و شوهردار. ۴. شرکت در مجالس شراب خواری و قمار. ۵. استفادهٔ نامشروع از امکانات دولتی خود درجهت منافع نامشروع و شخصی. ۶. معاونت و همکاری با سوءاستفاده کنندگان مالی و اختلاس از بیت المال. ۷. ترویج فساد در بین پرسنل نیروی هوایی. ۸. سرکوبی عشایر کرمانشاه و فارس و خلع سلاح آنها جهت تحکیم مبانی رژیم منفور گذشته در سال های ۱۳۳۴ و ۱۳۳۵. ۹. شرکت در کنفرانس پیمان استعماری سنتو.»

سپس نماینده دادستان دلایل اتهام را قرائت می کند و در ادامه می آید که: «سعید مهدیون همان کسی است که در زمان شاه جلاد برای به اصطلاح بالابردن روحیهٔ پرسنل اعزامی به ظفار اقدام به فرستادن هنرمندانی ازقبیل هنرمند مشهور خانم گوگوش به جبههٔ ظفار می نماید که دراین رابطه مورد تشویق قرار می گیرد و خبر این اقدام وی در مطبوعات آن زمان منعکس می گردد.»

در ادامه مطلب آمده است: «بالاخره دادگاه انقلاب اسلامی مرکز (شعبهٔ اول) بعد از چند

ص: ۱۹۷

جلسه بررسی، گویا وی را به پنج سال حبس محکوم می نماید، ولی متأسفانه در تاریخ شنبه ۲۳ فروردین ۱۳۵۹، از طریق روزنامهٔ کیهان خبردار می شویم که ایشان به همراه ۲۴۸ نفر دیگر با عنوان عفو امام و به دستور دادستان کل انقلاب از زندان اوین آزاد می شود. و بعد از حدود سه ماه سر از توطئه ای خائنانه درمی آورند. آنچه که قابل توجه است این است که دادگاه انقلاب ارتش چرا در محاکمهٔ چنین فردی تعلل به خرج داده و وقت کشی می کند؟ نکند خدای ناکرده آقایانی که در دادگاه انقلاب ارتش مشغول خدمت هستند قصد آزادی ایشان را دارند؟ نکند خدای نکرده با ایشان این دفعه نیز همان رفتاری شود که دفعات قبل به وسیلهٔ دادگاه های انقلاب صورت گرفت؟ نکند همان دست های بسیار قوی و نامرئی که صدها جنایتکار اعم از سراکیپ های ساواک، نمایندگان مجلس شاه خائن، وزرای کابینه ها، سرمایه داران زالوصفت و صدها جنایتکار دیگر ازجمله خود مهدیون را از زندان آزاد نمود و از اعدام رهایشان ساخت این دفعه نیز در کار است تا او را همچون شیخ الاسلام زاده ها، خوش کیش ها و امثالهم از مجازات برهانند؟ دادگاه انقلاب پاسخ بدهد: چرا دادگاه انقلاب اسلامی در محاکمه و مجازات وی تعلل کرده و با دستاویز عفو امام وی را که مرتکب این همه جنایت و خیانت شده است، آزاد می نماید؟ چرا دادگاه انقلاب ارتش (باوجودی که امام دستور محاکمه و مجازات فوری کلیهٔ کودتاگران را صادر فرموده اند، در محاکمه و مجازات سعید مهدیون جنایتکار تعلل می کنند؟...

نویسنده این مقاله به عنوان یک مسلمان و به عنوان فردی از این امت انقلابی برای خود این حق را قائل است که خواستار تشکیل یک دادگاه علنی و بررسی علل آزادی سعید مهدیون به وسیلهٔ دادگاه انقلاب و علل تعلل در محاکمهٔ وی گردد تا به ملت مستضعف و شهیدپرور ایران و امام امت، خمینی کبیر، روشن گردد که چه کسانی در این کشور زمینه ساز کودتا هستند؟ چه کسانی هستند که جنایتکاران و مفسدین درجه یک را با عنوان عفو امام آزاد می کنند؟ و بالاخره روشن شود چه کسانی خائن هستند و چه کسانی خادم؟ چه کسانی انقلابی اند و چه کسانی ضدانقلابی؟ چه کسانی واقعاً در خط اسلام و امام هستند و چه کسانی غیر آن؟»(۱)

۱

امروز مهندس بازرگان، نخست وزیر دولت موقت، در پاسخ به سخنرانی ۲۹ تیرماه امام خمینی، نامهٔ سرگشادهٔ مفصلی خطاب به امام ارسال کرد که متن کامل آن در روزنامهٔ کیهان به چاپ رسیده است. در این نامه آمده است:

«به حضور محترم رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی دامت برکاته. در سخنرانی ۲۹ تیرماه با بزرگواری متواضعانه ای فرمودید: "من هر روزی که از این انقلاب می گذرد بیشتر توجه به این معنی پیدا می کنم که ملت ما انقلابی عمل کردند و ما نکردیم. ما یا مقصریم یا قاصر و در هر دو جهت در پیشگاه ملت جواب باید

۱– همان، ص۱۴.

بـدهیم. مردم همان طورکه می دانیـد ریختند در خیابان ها و این جرثومۀ فساد را بیرون کردند و به پیروزی نسبی رسـیدند. وقتی که امر به دست ماهـا افتاد هیـچ کـدام انقلابی عمل نکردیم و اگر چنانچه ما تجربه داشتیم؛ یعنی یک انقلابی کرده بودیم و از بین رفته بودیم، یک انقلاب کرده بودیم، این طور عمـل نمی کردیم. مـا بـا بی تجربگی این انقلاب را ایجـاد کردیم. یعنی ملت کرد و مـا بـا بی تجربگی آن کارهای انقلابی که بایـد در اول انقلاب بشود با مسامحه گذرانـدیم و آن مسامحه موجب شد که این گرفتاری ها را تا حالا پیدا کردیم و از این به بعـد هم داریم، مگر اینکه انقلابی جبران کنیم... لهـذا از اول که ما به حسب الزامی که من تصور می کردم دولت موقت را قرار دادیم، اخطار کردیم از اول بایـد یک دولتی که قاطع باشـد و جوان باشد، قاطع باشد، بتواند مملکت را اداره کند نه یک دولتی که نتواند اداره کند، منتها ما آن وقت فردی را نداشتیم که بتوانیم، آشنا نبودیم بتوانیم انتخاب کنیم. انتخاب شد و خطا شد..."»

مهندس بازرگان پس از نقل این بخش از سخنرانی امام خمینی در روز ۲۹ تیرماه گذشته، چنین ادامه می دهد: «به نظر اینجانب نه تنها در آن زمان مسامحه ای و خطایی از ناحیـۀ آن جناب رخ نـداده است بلکه وقتی سر گذشت جست وجو و گزینش مسـئول دولت موقت را از خاطر می گـذرانیم هم عمل رهبر عالی قدر از روی بصـیرت و تجربت و مشورت صورت گرفته، اختیار و إشـعار کامل از هر جهت داشـته انـد و هم از ناحیـۀ بنـده اعلام موضع و اتمام حجت همراه با پیش بینی های لازم انجام گردیده، جای هیچ گونه ابهام و اغوا یا ایراد بعدی وجود نداشته است و آنچه حملات و اعتراضات بی اساس که از چپ و راست باریدن گرفته ناحق و ناجوانمردانه است. شاهد قضیه فرمان تاریخی ۱۵ بهمن ۵۷ است که در شـرایط روز نه کسـی را مناسب آن مأموریت خطیر می یافتید و نه کسـی جرئت قبول آن را داشت و در مقدمۀ آن چنین آمده است: "بنا به پیشـنهاد شورای انقلاب... به موجب اعتمادی که به ایمان راسخ شما به مکتب مقدس اسلام و اطلاعی که از سوابقتـان در مبـارزات اسـلامی و ملی دارم، جنابعـالی را... مـأمور تشـکیل دولت موقت می نمـایم..." از طرف دیگر، یقیناً به خاطر دارید که قبل از اعلام قبولی خود با اشاره به نوشته ها و گفته ها و مشاغلی که عهده دار بودم و برای شخص امام و آقایان اعضای شورای انقلاب شـناخته شـده و روشن بود، بر این نکته تأکیـد کردم که معتقد به نظم و اصول و شـیوه های منطقی و تدریجی می باشم و آقایان با علم و قبول رویه ای که در گذشـته داشته ام و در آینده تغییر نخواهم داد مرا به این سمت معرفی و منصوب می فرمایید. در متن فرمان که به وسـیلۀ اعضای شورا تنظیم و به دست مبارک توشـیح شد، برنامۀ دولت موقت را مرحله به مرحله ترسیم فرموده بودید: ترتیب ادارۀ امور مملکت، انجام رفرانـدم، تهیۀ قانون اساسـی، تشـکیل مجلس مؤسـسان و بالاخره انتخاب وزرا، شـرایطی تعیین فرمودید و در پایان فرمان از کارمندان دولت و ارتش و افراد ملت خواهان "همکاری کامل و رعایت انضباط برای

وصول به اهـداف مقـدس انقلاب و سازمان یافتن امور کشور" شـده بودیـد. وزرایی هم که معرفی شدنـد مورد تصویب شورای انقلاب و تأیید آن جناب قرار گرفتند. منظور آنکه مسامحه یا غفلت و خدای نکرده تقصیر از طرف امام رخ نداده است.»

بازرگان پس از توضیـح مفصلی درباره روش کار دولت موقت که مبتنی بر تـدریجی بودن مراحل کارها، وجود مشـکلات در پیداکردن افرادِ کارآمـد بـا حسن نیت و فعـال و نیز احـترام به آزادی هـا درحـدود قـانون بوده است، چنین می نویسـد: «همچنین دربـارهٔ کشورهـای خارجی تصـریح فرموده بودنـد که به شـرط عدم دخالت آنها در امور و رعایت حقوق متقابل، خواهان برقراری روابط اقتصادی و سیاسـی هستیم. رهنمود فوق که در ملاقـات هـای حضوری نیز تکرار می گردیـد ملاـک عمـل دولت موقت در روابـط خـارجی بود. این اعتماد و تأیید امام نسبت به دولت موقت در نُه ماه خدمت ادامه داشت و هیچ گاه نخواستید، با آنکه دولت استعفایش را در اختیارتان گذارده بود شخص یـا دولت دیگری را تعیین فرماییـد. حتی پس از اسـتعفای ۱۴ آبان ماه ۵۸ در فرمـانی که به عنوان شورای انقلاـب صادر فرمودید زحمات طاقت فرسای اینجانب مورد تأیید قرار گرفته بود.»

وی در ادامه می نویسد:

«اولین آوازه هـای انتقـاد و مخالفت علیه دولت و انحراف ملت، از ناحیـهٔ گروه هایی آغاز شـد که مرامشان همواره با آزادی و اسـتقلال و اسـلام منافات داشت و به ثمررسـیدن انقلاب "نه شـرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" قابل قبولشان نبود؛ آنهایی که کارشان کارشکنی و اخلال است و ایـدئولوژی شان تکیه بر تضاد و تعرض و تخریب دارد... حملات و بـدگویی های آنان از متصـدیان، بیشتر اتهام مزدوری و وابستگی به امریکـا بود و توطئه هـای فرضـی امپریالیسم امریکا را که برای آنها اصالت دارد و دشـمن شـماره یک مکتبی شان می باشـد، پیش می کشیدند. مجاهدین خلق [منافقین] نیز در این رهگذر هماهنگی نشان می دادند. چیزی که باعث تعجب و تأسف شد اینکه بعضی از گروه های انقلابی و مسـلمان نیز دانسته و ندانسته تحت تأثیر گروه های چپ قرار گرفتند. این آقایان برای آنکه در رهبری قشرها عقب نیفتنـد و بعضـی از نیروهای جوان را که همیشه و در همه جا در شـعاع جـذبه های مارکسـیسم قرار داشـته، عاشق داغی و تیزی یا شدت و قاطعیت و به اصـطلاح انقلابی هسـتند، از چنگ چپی ها گرفته به طرف انقلاب (یا حزب) بکشانند، تندتر از آنها خواستند و بلندتر از آنها فریـاد زدنـد. ایجـاد اشـتهای کـاذب در طبقـات محروم کردنـد و انتقام جویی و تجاوزگری را در ادارات و کارخانجات و دهات دامن می زدند. ...

دولت موقت که گناهی جز اجابت امر رهبر انقلاب و اجرای دسـتوری که دسـتش داده بودند نداشت، پس از نُه ماه تلاش شبانه روزی بی دریغ و بی منت، وقتی خود را محسود و محصور دید و دراثر تعدد مراکز تصمیم گیری و رقابت های قدرت، راه های خدمت و فعالیت از هر سو

به روی او بسته می شد، در اول آبان ماه ۵۸، به شورای انقلاب هشدار و به محضر امام پیام داد که مشکلات و خطرات تهدیدکننده چنان است که تنها اگر تمام عوامل و مقامات دست به دست داده، یکدل و یک جهت کار کنیم می توان امیدوار به نجات و توفیق بود. و چون هشدار و دعوت فوق مفید چندان واقع نشد، در ۱۴ آبان ماه ۵۸، استعفای خود را تقدیم و تقاضا نمود کسانی یا مجموعه ای را که هماهنگی داشته، علیه خود مزاحمت و اختلاف ننمایند مسئول ادارهٔ مملکت و پیشبرد انقلاب فرمایند که خوشبختانه مورد موافقت قرار گرفت. پس از استعفا و مأموریت یافتن شورای انقلاب برای ادارهٔ مملکت، ملاحظه فرمودید اکثراً وزرا همان منتخبین دولت موقت بود، جز معدودی آقایان تازه نفس کسان دیگری را نیافتند و اقدامات انقلابی چشمگیری هم بیش از ادامهٔ آنچه ما نموده بودیم نکردند.

وقتی آقای بنی صدر رئیس جمهور شدند، در سخنرانی های خود همان تأکید و توصیه های دولت موقت دایر به رعایت انضباط در کشور، تمرکز قدرت، حمایت از خدمتگزاران، توجه به کارهای تولیدی و فعالیت و سازندگی را به مردم و مقامات می نمودند، به طوری که به زودی ازطرف مخالفین متهم به دنباله روی از بنده شدند.(۱)»

بازرگان در ادامه به مسئله مبارزه با امریکا می پردازد و می نویسد:

«وقتی با جسارت و حدّت بی سابقه پنجه در پنجهٔ ابرقدرتی چون امریکا اندازیم چرا نباید لااقل قسمت عمدهٔ مسائل و مصائب را ناشی از این جهات و اقدامات دانست و به جای کوبیدن دوستان، درجهت وحدت و همدلی عمل بکنیم؟

چو کردی با کلوخ انداز پیکار حذر کن کاندر آماجش نشستی

وای به حال وقتی که حریفان به جای کلوخ و کمان، بمب اتم و قدرت بی پایان یا حیله و وسیله های کلان در چنته داشته باشند. شوخی نیست! این انقلاب از همهٔ انقلاب های دنیا و حتی قیام انبیا وسیع تر و شدیدتر است، چه توقعی است که بی دردسر و بی تلفات و بی مشکلات رد شود؟ درست است که عنایت خداوندی و اعجازهایی شامل رهبر انقلاب و ملت بوده است و ان شاءالله خواهد بود، ولی مفهوم و وعدهٔ قرآن "ولنبلونّکم بشیءٍ من الخوف و الجوع و نقص من الاموال و الانفس و الثمرات و بشّر الصابرین" هم سر جای خود هست. چرا صحبت از مسامحهٔ خودتان و متصدیان می فرمایید یا مسائل فرعی و ظواهر جزئی جلوی چشم آمده، کوه مشکلات و مسائلی را که با آنها روبه رو هستیم در نظر نمی آید؟ آیا برای وزرا و مسئولین، باقی مانده و می ماند که مسامحه کنند؟ این خود ناشکری و دلسردکردن خدمتگزاران نیست؟ معنای "من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق" چیست؟»

۱- اشاره به این که در میتینگ سازمان پیکار و دیگر گروه های چپ تندرو شعار "راه بنی صدر- راه بازرگان" داده می شد.

بازرگان پس از انتقاد به «کسانی که بی اطلاع و خارج از گودند، تجاهل می کنند، به آسانی ایراد می گیرند یا اتهام می زنند و ذهن امام را مشوب می سازنـد»، می افزایـد: «در این سـفر دراز دشوار انقلاب بود که مرحوم طالقانی و دکتر سحابی و بنده و بسیار کسان دلسوز سفارش عفو و تأسی به عمل رسول خدا و علی و بسیاری از بزرگان و فاتحین را خدمتتان می کردیم. ... البته نه دربارهٔ عاملین و آمرین و مباشـرین قتل یا غارتگران دست اول بیت المال و نه آنکه بعـداً غفلت از اعمال و احوالشان شود و مراقبت و کیفر شدیـد به عمل نیاید؛ که "ولو کنت فظاً غلیظ القلب لانفضّوا من حولک فاعف عنهم واستغفر لهم و شاورهم فی الامر" و همان کاری که خـدا را به آن سپاس گذاشته، می فرمایید "الحمدلله علی عفوه بعد قدرته." رهبر انقلاب نیز با عفوی که ماه ها پس از استعفای دولت موقت نمودند صحت و حق بودن خواستهٔ ما را تأیید فرمودند.»

نامه مفصل بازرگان با این عبارت تمام می شود: «اینک به جوانانی که قرار است روی کار آیند و زمام امور را به دست بگیرند خوشامد و خداقوت می گویم. دربرابر مشکلات برای آنان از خداوند متعال آرزوی موفقیت دارم در آنچه رضای حق و خیر خلق است توفیق کامل بیابند. والسلام علی اهل التقوی.

مهدی بازرگان ۸/۵/۵۹.»(۱)

۱

کشمکش و تقابل میان دو جریان رقیب حاکم بر نظام جمهوری اسلامی، در موضوعات مختلفی ازجمله مسائل جاری کشور، سرانجام تعیین نخست وزیر، بحث رابطهٔ متقابل رئیس جمهور و مجلس و این روزها مسئلهٔ تضعیف مجلس، منعکس می شود. امروز نمایندگان این دو جریان در سخنانی درخصوص مسائل مزبور نظرهای خود را بازگو کردند. دراین زمینه، بخشی از اظهارات دکتر بنی صدر، آیت الله بهشتی و دکتر آیت ذکر می شود.

بعدازظهر امروز، در اجتماع جامعهٔ زنان انقلاب اسلامی شعبهٔ شمیران، دکتر بنی صدر ضمن سخنرانی، به سؤالات آنان پاسخ داد. وی بازهم از توطئه ای که علیه او در جریان است سخن گفت.

۱- همان، ص۹.

بنی صـدر با تأکیـد بر اینکه نمی توان در جمهوری که هماهنگی میان امام و رئیس جمهوری و مجلس وجود دارد، تزلزلی به وجود آورد و اگر بخواهنـد این جمهوری را متزلزل کننـد بایـد امکان این هماهنگی را از بین ببرنـد، گفت: «اگر در مجلس به نخست وزیر و وزیرانی رأی بدهنـد که بتواننـد مانند ساعت با رئیس جمهوری کار کنند امکان دارد جمهوری از پای درنیاید. بنابراین می خواهند نگذارند و اگر بخواهنـد نگذارنـد بایـد اسبابی فراهم بیاورنـد تا یک دولت دیگری زمینه پیـدا کند؛ یعنی دولتی که از اول بخواهد میان مجلس و رئیس جمهوری تضاد به وجـود آورد و براساس آن بمانـد. اگر بخواهنـد چنین دولـتی به وجود بیاورنـد اول کسانی را که می بیننـد بـا رئیس جمهوری هماهنگی دارنـد و می توانند کار کنند، خراب می کنند؛ چنان که می بینید از چندی پیش چنین جوی به وجود آورده اند.» بنی صدر در توضیح جو خاصی که باعث معرفی میرسلیم ازطرف وی شد، اظهار کرد: «من تردید داشتم که بگذارند آقای میرسلیم پذیرفته شود. در مجلس روز پنجشنبه جوری وانمود کردنـد که درواقع، رأی گیری [به اعتبارنامهٔ حسن آیت] یک رأی گیری در مقابل رئیس جمهوری تلقی شود، ولی ما بایـد نگذاریم آن نقشه اجرا شود و بایستی جلو مقابل کردن مجلس با رئیس جمهور را از بین می بردیم و راه ازبین بردن آن هم همین بود؛ برای ما وابستگی حزبی مسئله نیست، توانایی و تفاهم مسئله است و به این جهت نظر حزب جمهوری را پذیرفتیم و نامزد او را برای نخست وزیری به مجلس معرفی کردیم. در مجلس گفتنـد که "بهتر از او بوده، اما او چون نمی توانسته با من تفاهم داشته باشد، آقای میرسلیم را معرفی کردم." من می خواهم بگویم که این [حرف] درست نیست، چون غیر از او دو نفر دیگر را هم معرفی کردنـد، یکی آقای جلال الدین فارسی که خود معرفی کننـدگان گفتند توانایی نخست وزیری ندارد و یکی آقای رجایی که من گفتم ایشان خشک سر هستند یعنی آنچه را که صحیح می داننـد راجع به آن حتی بحث را هم جایز نمی دانند و درنتیجه همکاری او با وزرایش مشکل است و همکاری او بـا رئیس جمهوری از آن هم مشکل تر است و آن عـده که در آن مجلس بودنـد این ضعف او را تصدیق کردند.»

بنی صدر در ادامهٔ سخنان خود با اشاره به این نکته که «این روزها که تاریخ ایران نوشته می شود اگر این مطالب گفته نشود بعد وضعی پیش می آید که ما نمی دانیم چه کسی مسئول آن است»، افزود: «لابد شما قضاوت هایی که دربارهٔ دولت مهندس بازرگان انجام گرفته و این

روزها انجام می شود را شنیده اید؛ من از لحظهٔ اول با تشکیل آن دولت مخالف بودم و حرف من این بود که ایشان آدم بسیار خوب و اصولی هستند و از این نقطه نظرها یک انسان نمونه هستند، اما اصول و دیدی که قبول دارد با انقلاب و شرایط آن سازگار نیست. بنابراین، مرد این میدان نیست. بعد آن دولت استعفا داد و امام در نامه ای که استعفای او را پذیرفت از زحمات گذشتهٔ او هم تقدیر کرد. حالا به او چه می گویند؟ چه کسی مسئول آن دولت است؟ فردا هم مسلم است که این حرف ها پیش می آید. حالا می گویند آن وزرا غیرانقلابی بودند و بد کار کردند؛ اگر فردا هم یک دولتی تشکیل شود چه کسی مسئول است؟ هرکسی که دولت تشکیل می دهد باید در مقابل مردم باصراحت مسئولیت آن دولت را هم بپذیرد و این طور نباشد که بعد از مدتی بگویند وزرا خودشان مسئول هستند. البته وزرا درحد خود مسئول هستند، اما آنهایی که این مسئولیت را به عهدهٔ آنها گذاشته اند مسئول تر هستند.»(۱)

از سوی دیگر در همین زمان، دکتر بهشتی در یک مصاحبهٔ اختصاصی با روزنامهٔ جمهوری اسلامی به سؤالات خبرنگار این روزنامه دربارهٔ انتخاب نخست وزیر آینده، کاندیدای حزب جمهوری اسلامی و جریان تضعیف مجلس پاسخ داد. وی دربارهٔ این مسئله که «چرا امام برای تعیین نخست وزیر و وزرا نماینده یا نمایندگانی تعیین ننمودند؟»، اظهار کرد: «امام خواسته اند برطبق موازین قانون اساسی عمل شود و این تأکید از ایشان بر رعایت قانون اساسی است.» وی درمورد پیشنهاد حزب جمهوری اسلامی برای کاندیدای نخست وزیری گفت: «در جلسهٔ مشترک اعضای شورای مرکزی و نمایندگان شهرستان ها، آقای جلال الدین فارسی برای نخست وزیری پیشنهاد شد.» ایشان دربارهٔ شرایط نخست وزیر و وزرا و رابطهٔ آنها با حزب گفت: «نخست وزیر و وزرا باید دارای ویژگی های ذکرشده در بیانات صریح امام باشند. این همان خصوصیاتی است که حزب جمهوری اسلامی نیز در بیانیهٔ خود روی آن تأکید کرده بود و در میثاق وحدت در شورای انقلاب مورد توافق قرار گرفته و رئیس جمهور و اعضای شورا همه بر آن متفق بوده اند و مسئلهٔ عضویت در حزب جمهوری اسلامی در این معیارها نیامده است. حزب در بیانیهٔ اخیر خود صریحاً تأکید کرده است که آنچه اصالت دارد همان معیارهای اسلامی و انقلابی است و اگر نخست وزیر و وزرا دارای این معیارها باشند و هیچ یک عضو حزب نباشند، باز حزب با تمام وجود از آنها حمایت می کند و اگر واجد این شرایط نباشند هرگز نمی تواند آنها را تأیید کند.»

آیت الله بهشتی دربارهٔ حرکاتی که اخیراً برای تضعیف مجلس شورای اسلامی انجام می شود، گفت: «این حرکات پیش از انتخابات و حتی در فاصلهٔ میان مرحلهٔ اول و مرحلهٔ دوم آن به وضوح دیده می شد. درحالی که قانون اساسی تأکید دارد که در ادارهٔ جمهوری اسلامی ایران مجلس نمایندگان منتخب مردم، مجلس شورای اسلامی، نقش بنیادی دارد. امام نیز بارها بر این اصل تأکید کرده اند و

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲ و ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

رئیس جمهور و قوهٔ مجریه اجراکنندگان مصوبات این مجلس خواهند بود. وقتی که مجلس و قوهٔ مقننه چنین نقش اساسی در پیشبرد انقلاب و جامعهٔ انقلابی ما دارد، بدیهی است که هرنوع تضعیف آن تضعیف کل نظام جمهوری اسلامی است و ازنظر ما صددرصد مردود است.»(۱)

همچنین شامگاه امروز، حسن آیت، نمایندهٔ مردم تهران - که به هنگام دفاعیهٔ وی در جلسهٔ علنی پنجشنبهٔ گذشتهٔ مجلس شورای اسلامی برای کسب رأی اعتماد، فضای مجلس متشنج شد - در یکی از مساجد جنوب تهران سخنرانی داشت، اما با اعتراض عده ای از حاضران، سخنرانی وی ناتمام ماند. آیت این اقدام را توطئه مخالفانش و یک کار تشکیلاتی می دانست. اتفاقاً ایجاد این گونه تشنجات و درگیری ها با شگردهای سازمان مجاهدین (منافقین) هم سازگار است. درهرحال، روزنامهٔ انقلاب اسلامی ماجرا را بدین نحو گزارش کرده است:

«حسن آیت در پاسخ یکی از حاضرین درمورد دلیل تقاضای رأی علنی گفت: "می خواستیم منافقین شناخته شوند." که به دنبال همین جواب، اعتراض شدید عدهٔ زیادی از حاضرین باعث شد سخنرانی وی ناتمام بماند. وی که در مسجد ولی عصر در خیابان جیحون سخن می گفت، به اعتراض شدید مردم در مسجد حجت که دوشنبه شب در آنجا سخنرانی داشت اشاره کرد و گفت: "آن کار، کار چند نفر توطئه گر بود." و وقتی در مقابل سخنانش در همین مسجد نیز با اعتراض شدید روبه رو شد، گفت: "در جمع شما هم توطئه گران نفوذ کرده اند." آیت در آغاز صحبت خود به طور خلاصه علت شکست نهضت ملی و روابط مصدق - کاشانی را توضیح داد و سپس به طور مفصل به بررسی فعالیت های حزب زحمتکشان به رهبری دکتر بقایی پرداخت و ضمن خواندن چند برگ از اعلامیه های این حزب در سال های پیش، از آن به عنوان حزب فعال و مؤثر یاد کرد و گفت: "دکتر بقایی یکی از یاران دکتر مصدق و آیت الله کاشانی بوده است." اعتراض شدید مردم به وی از زمانی شروع شد که او در پاسخ سؤال یکی از حاضرین، دلیل درخواست رأی علنی را شناختن منافقین اعلام کرد؛ چون بلافاصله عدهٔ زیادی با اعتراض شدید از او پرسیدند: "آیا خلخالی هم منافق است؟ آیا محلاتی هم منافق است؟ آیا..." که در این حالت وی دیگر نتوانست به سخنرانی ادامه دهد و ناچار به ترک مسجد شد.

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۶.

پس از خروج آیت، جمعیت در مسجد باقی ماند و به بحث خود ادامه دادند و به هیچ وجه به درخواست ها و تذکرات مسئولان مسجد و افراد کمیته توجهی نکردند و بالاخره یکی از افراد کمیته پس از تذکرات فراوان برای متفرق کردن افراد اقدام به شلیک چند تیر هوایی در داخل صحن مسجد کرد که درنتیجه مردم از مسجد خارج شدند. بنا به گفتهٔ مأمورین کمیته در این جریان یک زن به اتهام اخلال در قسمت بانوان و دو جوان دستگیر شدند که جوانان پس از بازجویی آزاد شدند و زن متهم، جهت تعقیب قانونی به کمیته اعزام شد.» این گزارش می افزاید: «اجتماع مردم در مقابل مسجد تا ساعت یک بعد از نیمه شب، ادامه داشت.»(۱)

۱

در دقایق پایانی جلسهٔ علنی امروز مجلس شورای اسلامی، نامه ای که ازسوی ۱۸۵ تن از اعضای کنگرهٔ امریکا خطاب به پارلمان ایران فرستاده شده بود، قرائت شد. ابتدا هاشمی رفسنجانی درباره این نامه توضیحاتی داد و موارد اختلاف ایران و امریکا را به طور خلاصه برشمرد و گفت:

«روز گذشته، کاردار سفارت سوئیس با چند نفر دیگر پیش من آمدند و این نامه را دادند. من به آنها گفتم که البته تصمیم نهایی با مجلس و نمایندگان است، اما آنچه را که من می توانم به شما بگویم این است که اعضای کنگره موظف هستند به مردم امریکا بگویند که دولت امریکا دروغ می گوید که ما در تلاش هستیم تا بحران بین المللی را برطرف کنیم. امریکا از آن روزی که در ایران مسئلهٔ گروگان ها پیش آمد نه تنها تلاشی برای رفع بحران نکرده است، بلکه دائماً اقدام در تشدید بحران می کند و ملت ایران به اضافهٔ طلب کاری هایی که از گذشته از امریکا دارند و جنایاتی که امریکا در ایران کرده و خون هایی که ریخته، غارتگری هایی که کرده و عقب افتادگی هایی که ایجاد کرده است و خیلی مسائل دیگر که اثرش مدت ها برای ما باقی خواهد ماند، هنوز هم شاهد تجاوزهای دیگر امریکا هستند. من دراین رابطه برای نمونه چند مورد را برای آنها شمردم: ۱. بلوکه کردن پول های

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۲.

ایران در بانک های امریکا. ۲. عدم انجام وظیفه درمورد تعهداتی که امریکا داشته است درمورد تهیهٔ قطعات یدکی کارخانه و لوازم فنی گران قیمتی که پول آنها هم قبلاً۔ پرداخت شده است. ۳. فشاری که امریکا به سایر کشورها آورده تا آنها هم ما را بایکوت کنند. ۴. تبلیغات غلط و گمراه کننده ای که امریکا در سراسر دنیا به منظور بد نشان دادن چهرهٔ انقلاب ما کرد. ۵. حملهٔ نظامی امریکا در جریان طبس که هنوز هم عمق آن برای مردم دنیا روشن نشده است. ۶. کودتای نافرجام اخیر که به حمایت امریکا و اقمار او، اسرائیل، مصر، عراق و عاملش بختیار و به کمک عمال داخلی در شرف انجام بود. ۷. این رادیو صدای امریکا که همه می دانید چه چیزهایی پخش می کند. ۸. مسئلهٔ تحریم صدور مواد غذایی و مواد اولیه که امریکا از آن طرف می گوید که نفت را نباید وسیله ای برای اعمال سیاست قرار داد و ازطرفی دیگر از این طریق کوشش کرده که بیشتر ما را فلج کند. ۹. قضیهٔ حمله به تظاهرات دانشجویان مسلمان ایرانی و اجازهٔ تظاهرات به کسانی که ماهیتشان برای ما مشخص است، دادن. و یکی دو مورد دیگر را هم برایشان گفتم. البته من در تمام این موارد توضیح دادم که همهٔ اینها به نفع ماست؛ زیرا توانستیم که روی پای خود بایستیم و از اینکه شما این طور عمل کردید پشیمان نیستیم، ولی می خواهم بگویم که دولت امریکا دروغ می گوید که دنبال رفع بحران بین المللی است و گفتم که پارلمان ایران اگر صلاح دید به این نامه پاسخ خواهد داد و من در جزئیات قضیه اصلاً وارد نشدم.»

پس از صحبت های رئیس مجلس، متن کامل نامه به شرح زیر قرائت شد:

«کنگرهٔ ایالت متحده امریکا - مجلس نمایندگان - واشنگتن - دوم جولای ۱۹۸۰ - به حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی - رئیس و اعضای مجلس شورای اسلامی - تهران - ایران.

اینک که شما به عنوان اعضای یک مجلس جدید ایران انجام وظایف خود را شروع کرده اید، ما امضاکنندگان زیر اعضای کنگرهٔ ایالات متحده امریکا، در عظمت مسئولیت هایی که شما به عنوان نمایندهٔ برگزیدهٔ ملت خودتان برعهده گرفته اید احساس مشارکت می نماییم، همین احساس مسئولیت است که محرک ما در بیان امید خالصانهٔ این دو ملت است که می توانند یک تفاهم بهتری در اهداف و آرمان های یکدیگر برای آینده درک نمایند. به همین دلیل است که ما نگرانی عمیق خود را درمورد انحطاط روابط فیمابین که نتیجهٔ ادامهٔ نگهداری اتباع امریکایی به عنوان گروگان می باشد بیان نماییم. این بحران نه تنها باعث گسستن روابط ایران و امریکا شده است، بلکه ادامهٔ آن یک موضوع بحرانی در سطح جهانی را خلق کرده است. در زمانی که ملل آزاد در زیر حملات نیروهای سلطه طلب و توسعه طلبی که روبه رشد هستند، قرار دارند حل این موضوع جدی و همه جانبه موردنیاز دو ملت می باشد تا بتوان به خطرات خیلی مهم تری که صلح جهانی را تهدید می کند بپردازیم. متناسباً درحالی که ما از تمامی موضوعات مهم داخلی که دربرابر دولت شما قرار دارد آگاه هستیم، از شما مصرانه می خواهیم که به عنوان اولین قدم در راه حل

خطرات خیلی مهم تر و حساس تر که ملل جهان و دنیای کنونی با آن روبه رو است برای موضوع گروگان ها، بهترین و بالاترین اولویت را قائل شوید. امضا: ۱۸۵ عضو کنگرهٔ امریکا.»

بنا به همین گزارش، پس از قرائت این نامه، صادق خلخالی گفت: «نامهٔ نمایندگان کنگرهٔ امریکا نباید ما را تحت تأثیر قرار بدهد که ما عکس العمل نشان بدهیم و مثلاً به شدیدترین وجهی با آنها معامله کنیم. این مربوط به دولت امریکا است. ما راه صحیح و واقعی خودمان را باید برویم. حالا ـ اگر مجلس صلاح بداند (کمااینکه امام این مسئله را به مجلس محول کرده است) که این گروگان ها را در اختیار رئیس جمهور قرار دهد، خلاصه شدت عمل نباید نشان داد.» سپس هاشمی رفسنجانی گفت: «این مطلبی نیست که با بحث های کوتاه بتوان دربارهٔ آن تصمیم گرفت. من فقط نامه را به اطلاع شما رساندم، اما بحث کردن و اظهارنظرکردن دربارهٔ آن را درصورت لزوم به جلسهٔ بعد واگذار می کنیم و فعلاً هیچ گونه اظهارنظری مطرح نخواهد شد.»(۱)-(۲)

۱

بحران گروگان گیری همچنان سایهٔ سنگین خود را بر روابط ایران و امریکا گسترده است، اما تلاش برای حل وفصل آن، به ویژه ازسوی مقامات امریکایی ادامه دارد و به ادعای وزیر امور خارجهٔ امریکا این تلاش ها در قالب "تماس غیرمستقیم با مراجع سیاسی و بیشتر شخصیت های عمده در ایران" درحال انجام است.

امروز ادموند ماسکی در سخنانی احتیاط آمیز در حضور اعضای کنگره گفت: «ایالات متحده در تلاش خود برای تأمین آزادی گروگان ها تقریباً با کلیهٔ مراجع سیاسی و بیشتر شخصیت های عمده در ایران به طور غیرمستقیم در تماس می باشد.» ماسکی افزود: «اگرچه به نظر او این تماس ها درحال حاضر چندان سازنده و مؤثر نمی باشد بااین همه، امریکا امیدوار است که درصورت فیصلهٔ کشمکش های داخلی در ایران که برای کسب قدرت صورت می گیرد، چشم انداز آزادی گروگان ها نیز به بهبودی گراید.» وی همچنین گفت: «گو اینکه تشخیص و تعیین میزان تأثیر مرگ شاه پیشین ایران در مسئلهٔ گروگان ها درحال حاضر امکان پذیر نمی باشد، مع هذا آزادشدن ریچارد کوئین گروگان بیمار امریکایی را باید نشانه ای مثبت و مایهٔ امیدواری دانست.» وزیر خارجهٔ امریکا با بیان اینکه دلسوزی مقامات ایرانی درمورد نابسامانی یکی از گروگان ها دلگرم کننده است، اظهار امیدواری کرد که آنها ملاحظات انسانی ادامهٔ اسارت ۵۲ گروگان دیگر را نیز موردنظر قرار دهند. ادموند ماسکی گفت:

«ما اینک و طی هفته های آینده از کلیهٔ منابع دیپلماتیک برای ترغیب رهبران ایران به خاتمه دادن به بحران گروگان ها استفاده خواهیم کرد. رهبران ایران گوشزد کرده اند که با مردم امریکا نزاعی ندارند، ولی این رهبران باید بدانند تا زمانی که اسارت گروگان ها ادامه دارد این

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از مقالهٔ تحلیلی روزنامه جمهوری اسلامی درباره نامه اعضای کنگرهٔ امریکا.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۳۴۹ و ۳۵۰.

مردم امریکا هستند که آزادی آنان را طلب خواهند کرد؛ مردمانی مانند ریچارد کوئین گروگان رهاشده و خانوادهٔ او هستند که از اسارت گروگان ها رنج می برند و به هنگام پایان بحران در شادی غرقه خواهند شد.» ماسکی خاطرنشان کرد: «اگرچه ایالات متحده به خاطر ادامهٔ اسارت گروگان ها به اعمال تحریم اقتصادی علیه ایران اقدام کرده است؛ بااین همه، امریکا آماده است که به مجرد آزادشدن گروگان ها رفتار خود را با ایران براساس احترام متقابل استوار سازد و درصورتی که رهبران ایران بخواهند، به تجدید روابط دیپلماتیک اقدام نماید.»

وزیر خارجهٔ امریکا همچنین هشدار داد که «بحران گروگان ها و ادامهٔ هرج و مرج ناشی از انقلاب در ایران به عدم ثبات در منطقهٔ خلیج فارس کمک می کند.» وی گوشزد کرد: «رهبران ایران دراثر بحران تصنعی گروگان گیری از هدف های اصولی منحرف شده و از پرداختن به مسائلی که استقلال و امنیت ایران را تهدید می کند باز مانده اند.»(۱)

۱

یکی از درخواست های رسمی ایران برای حل بحران گروگان های امریکایی استرداد اموالی است که شاه مخلوع به امریکا و بانک های آن انتقال داده است. باتوجه به مرگ شاه و خاک سپاری جسد وی در روز گذشته در قاهرهٔ مصر، موضوع استرداد اموال منقول و غیرمنقول وی و برآورد میزان آن، در برخی محافل خبری جهانی بازتاب داشته است. ازجمله، رادیو لندن در تفسیری به قلم مفسر خود، مشکلاتی را که در راه وصول این دارایی ها وجود دارد، چنین بازگو می کند: «ارزیابی هایی که از ثروت شاه به عمل آمده با یکدیگر اختلاف زیادی دارند. در ادعانامه ای که ازطرف دولت ایران در نوامبر گذشته به دادگاه عالی نیویورک ارجاع گردید شاه متهم به سوءاستفاده، اختلاس و انتقال دارایی و اموال به ارزش ۲۰ میلیارد دلار به حساب شخصی خود گردیده است. افزایش درخواست دیگری مبنی بر پرداخت مبلغی معادل ۶/۳۶ میلیارد دلار به عنوان جبران خسارات، ادعانامهٔ مزبور را به بزرگ ترین دعوی حقوقی تاریخ مبدل ساخته است. از ماه ها پیش گروهی از کارشناسان مالی در تهران مشغول گردآوری مدارکی در اثبات ادعانامهٔ مزبور بودند و علیرضا نوبری ادعا کرده است که شاه مبلغ ۳۲ میلیارد دلار دزدیده است. از سوی دیگر، یک سخنگوی امریکایی شاه اظهار داشته: ثروتی که شاه مخلوع برجای گذارده از ۵۰ میلیون دلار تجاوز نمی کند. تخمین درآمدهای شاه در مدت ۳۷ سال سلطنتش مسلماً با دارایی که وی به هنگام مرگ در اختیار داشت برابر نیست و ضمناً هنگامی که شاه ایران را ترک می گفت بسیاری از اموال خود را در آن کشور برجای گذارد. مضافاً بر این، مشکل دیگر، متمایزساختن ثروت شخصی شاه از دارایی سایر افراد خانوادهٔ سلطنتی است که تعداد آنها بیش از ۶۰ نفر است و اکنون همگی در گوشه وکنار جهان پراکنده اند.»

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۵، تاریخ ۱۰/۵/۱۳۵۹، صص۹و۱۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۹/۵/۱۳۵۹.

مفسر بیبی سی می افزاید:

«در بودجهٔ کشور، مبلغی برای رهبر عـالی کشور منظور شـده بود؛ ولی علاوه براین، مبـالغ بیشتری به شاه پرداخت می شـد که در بودجه ذکری از آن به میـان نمی آمـد. به عنوان مثال، براثر بررسـی تحلیل گران وزارت خارجهٔ امریکا درصورت درآمـدهای شـرکت ملی نفت ایران درمـورد درآمـد فروش و همچنین درآمـدهای ارزی، اختلاف حسـاب و اشـتباه محاسـبات دائمی مشاهـده شـده بود و این اختلاف محاسبه تا سال ۱۹۷۷ به رقمی معـادل یـک میلیارد دلار در سال یا ۵ درصـد درآمـد نفت ایران بالغ می گردید. به علاوه، معمولاً اعضای خانوادهٔ سلطنتی سهام های کوچکی درحدود یک درصد شرکت های جدیدالتأسیس بازرگانی و صنعتی را به خود اختصاص می دادند و بسـیاری از آنـان حق العمل های معتنابهی از قراردادهای خارجی من جمله قراردادهای دفاعی با شـرکت های امریکایی و اروپایی دریافت می داشتند.» در ادامهٔ این گزارش آمده است:

«وسیلهٔ شاه دراین مورد، بنیاد پهلوی بود که به عنوان یک سازمان خیریه در سال ۱۹۵۸ تأسیس گردید. فعالیت اصلی این بنیاد خرید سهام در صـنایع و انجام معاملات و سـرمایه گذاری های مشترک در ایران و خارج بود. طبق آخرین ارزیابی کارشـناسان مالی مستقل، مجموعهٔ دارایی خانوادهٔ سـلطنتی به ۲۰ میلیـارد دلار بـالغ می گردد که شایـد یک میلیارد دلار آن به صورت املاک، پول نقـد و اوراق بهادار در خـارج از ایران نگاهـداری می شود، ولی ارزش اموال منقول طبق ارزیـابی مزبور کمتر از میزانی است که مورد تقاضـای دولت ایران بوده است.»(۱)

اما تفسیر مفسر رادیو مسکو دربارهٔ میزان دارایی های شاه، متفاوت است: «دولت ایران با اقامهٔ دعوی به دادگاه نیویورک درخواست کرده است مبلغ معادل ۵۶ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار که شاه مخلوع ربوده و به امریکا منتقل کرده بود به کشور ایران مسترد شود. طبق اسـناد و مـدارکی که به دست دانشـجویان مسـلمان پیرو خط امـام افتاده، ثروت شاه سابق حـداقل بالغ بر ۱۰۰ میلیـارد دلار است. منبع وصول این ثروت هـای افسـانه ای که گنـج غار علاءالـدین هم به ارزش آن نمی رسـد برای همه روشن است. شاه تمام این ثروت ها را از مردم ایران ربوده و تصاحب کرده بود. به قول مفسـر تلویزیون فرانسه، شاه همواره خزانهٔ دولت را با خزانهٔ شخصـی خودش اشتباه می کرد. وی وجوه گزافی به بانـک هـای امریکـا و کشورهـای اروپای غربی سپرده بود. ناگفته نمانـد که شاه مخلوع نه به تنهایی، بلکه با همکاری و شـرکت انحصارها و بانک های امریکا ثروت ایران را غارت می کرد. انحصارهای امریکایی من جمله کمپانی راکفلر از نفت ایران مانند نفت خود بهره برداری می کردند. ضمناً قسمتی از سرمایهٔ شاه به بانک "چیس مان هاتن" راکفلر سپرده شده است.»(۲)

۱- خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۳۴، تاریـخ ۹/۵/۱۳۵۹، صص۱۷ - ۱۵ رادیو لنـدن (فارسـی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از رادیو مسکو.

پارلمان اسرائیل امروز بیت المقدس را به عنوان پایتخت "یکپارچه و ابدی" اسرائیل اعلام کرد.(۱) خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این خبر اعلام کرد: «لایحهٔ مربوط به پایتخت نمودن بیت المقدس با ۶۹ رأی موافق دربرابر ۱۵ رأی مخالف به تصویب رسید. به موجب این لایحه تمامی بیت المقدس (شرق و غرب) به پایتخت اسرائیل تبدیل خواهد شد و دفتر رئیس جمهور، کنیسه، دفتر نخست وزیری و دادگاه عالی به این شهر انتقال خواهد یافت. ... بخش شرقی بیت المقدس که قبلاً جزو قلمرو اردن بود، پس از جنگ ۶ روزهٔ اکتبر ۱۹۶۷ به اسرائیل ملحق گردید.» در ادامهٔ این گزارش دربارهٔ عکس العمل برخی کشورها به تصویب این طرح، آمده است:

«در این میان ونزوئلا که قبلاً سفارتخانهٔ خود را از تل آویو به بیت المقدس انتقال داده بود، قصد بازگشت به تل آویو را دارد. ترکیه نیز تهدید به قطع روابط دیپلماتیک کرده است و ادموند ماسکی، وزیر خارجهٔ امریکا، این رأی گیری را "تحریک کننده" قلمداد نموده است. انور سادات رئیس جمهور مصر نیز انتقال پایتخت اسرائیل به بیت المقدس را مغایر با روح و هدف قرارداد کمپ دیوید خواند و کمال حسن علی، معاون سادات، گفت مصر بیت المقدس را به عنوان پایتخت اسرائیل به رسمیت نمی شناسد. دولت هلند نیز نسبت به تصمیم پارلمان اسرائیل ابراز تأسف کرد و هرگونه اقدام یک جانبهٔ دولت اسرائیل را درجهت تغییر موقعیت اسرائیل رد کرد. ...»(۲)

در همین حال، امروز در نیویورک، ۳۴ کشور عضو سازمان ملل متحد ازجمله جمهوری اسلامی ایران طرح قطعنامه ای را درباره حل مسئلهٔ فلسطین به اجلاس فوق العادهٔ مجمع عمومی تسلیم کردند. در این طرح ضمن تأکید بر حق سازمان آزادی بخش فلسطین به عنوان نمایندهٔ مردم فلسطین برای شرکت در تمام کوشش ها و مباحثات و نشست های مربوط به مسئلهٔ فلسطین و اوضاع خاورمیانه در چهارچوب ملل متحد، به طور مؤکد خروج اسرائیل به طور کامل و بدون قیدوشرط از تمام سرزمین های اشغالی پس از ژوئن ۱۹۶۷ و ازجمله بیت المقدس خواسته شده است. این طرح در مقدمه شامل ۵ بند و در قسمت اجرایی شامل ۱۳ بند است. خبرگزاری پارس ضمن نقل این خبر، مفاد این طرح را به تفصیل بیان داشته و می افزاید: «بحث عمومی اجلاس فوق العادهٔ مجمع همچنان ادامه دارد و قرار است در پایان جلسهٔ امروز، قطعنامهٔ مورد بحث به رأی گذاشته شود. به احتمال زیاد، امریکا و اسرائیل به این طرح رأی مخالف و کشورهای عضو بازار مشترک [اروپا] رأی ممتنع خواهند داد.»(۳)

ص: ۲۱۱

۱- پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بلافاصله ایران با اسرائیل قطع رابطه و اعلام کرد که اسرائیل را به رسمیت نمی شناسد و به همین منظور سفارت این کشور در تهران را به سفارت فلسطین تغییر داد و مخالفت با دولت غاصب فلسطین اشغالی و دفاع و حمایت از گروه های مبارز فلسطینی جزو اصول مسلم جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت. ازاین رو، اخبار و مسائل مربوط به اسرائیل و رابطهٔ آن با جهان عرب به عنوان مسائل راهبردی و تعیین کننده، در این روزشمار مورد توجه خواهد بود.

۲- همان، ص۴. به نقل از خبرگزاری فرانسه از بیت المقدس.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

ضمیمه گزارش ۱۰۰: بخش هایی از مقالهٔ تحلیلی روزنامه جمهوری اسلامی دربارهٔ نامهٔ اعضای کنگرهٔ امریکا

روزنامه جمهوری اسـلامی (ارگان حزب جمهوری اسـلامی) در مقاله ای به قلم "م. ر. شاهد" (که ظاهراً نامی مستعار است)، نامه اعضای کنگره امریکـا خطـاب به پارلمـان ایران را تحلیـل کرده است. در این تحلیل، به تناسب فضای شدیـداً ضـدامریکایی کنونی که ضـدیت با امریکا و نفی هرگونه سازش با آن خودبه خود به صورت نوعی ملاک مشروعیت درآمده است، از هرگونه مسالمت پرهیز شده و محتوای نامه مزبور به کلی مردود و بی اعتبار و و توطئه آمیز تحلیل شده است. در بخشی از این مقاله آمده است:

«... نامـهٔ مذکور که به تأیید و امضای بیش از ۱۸۰ تن از اعضای کنگره رسـیده بود، واقعیت هایی را برای ملت ما بیش از پیش روشن می کنـد. نگرشـی کوتـاه به شـرایط و وضـعیت زمـان نگارش نامه و افراد مورد خطاب آن ما را به این حقیقت نزدیک می سازد که علی رغم ناموفق بودن شـیوه های دیگر، امریکا این بار باب مراوده را می خواهد ازطریق دیپلماسی بازنماید. ... نامهٔ کنگرهٔ امریکا در شرایطی نوشته شـده کـه امریکـا پس از سـرنگونی رژیم شـاه از هیـچ گـونه جنـایتی درمـورد ایران از بلـوکه کردن ذخـایر ارزی تـا تحت فشـار قراردادن کشورهای هم پیمانش مبنی بر تحریم اقتصادی فروگذار نکرده است و هرروز به وسـیلهٔ ایادی مزدورش گوشه ای از مملکت را به آشوب می کشاند. هنوز خاطرهٔ تجاوزگری هواپیماهای نظامی و چتربازانش را در طبس فراموش نکرده بودیم که طرح کودتای بمباران خانهٔ امام و مراکز حساس را برایمان تـدارک دیـد. نامهٔ کنگرهٔ امریکا در زمانی نگاشـته شده که هم اکنون بهترین فرزندان این مملکت به جرم حق طلبی در زیر چکمه های پلیس وحشـی واشـنگتن له شـده و شـکنجه می شوند و طبق اطلاعات رسـیده، ۱۹۱ دانشـجوی مسلمان دستگیر و حال ۴ تن از آنان به شدت وخیم است. ...

بررسـی اجمـالی نامه نشانگر این واقعیت است که بسـیار محتاطانه نگاشـته شـده و درعین حال به شـیوهٔ همیشـگی امپریالیست ها تهدیـد و ارعاب را نیز به همراه دارد. در سـطور اول نامه، اعضای کنگرهٔ امریکا انگیزهٔ تیرگی روابط امریکا و ایران را مسئلهٔ گروگان ها می دانند و بلافاصـله به این مطلب اشـاره می شود که ادامـهٔ گروگان گیری بحران جهانی را به همراه دارد و صـلح جهانی را تهدیـد می کنـد. راستی چقـدر باید خوش باور باشـیم که بگوییم امریکا تضاد اصـلی ما را با خودش تنها در مسـئلهٔ گروگان ها می داند. امریکا لااقل در طول این چند ماه اخیر، به خوبی این حقیقت را دریافته است که گروگان ها عامل تضاد ما نیستند و گروگان گیری یک معلول است.

امریکا به این مسئله وقوف کامل دارد که اگر گروگان گیری را به عنوان انگیزهٔ تیرگی روابط ذکر کند بر روی حقیقت بزرگی سـرپوش نهـاده است؛ چه، گروگـانگیری نتیجـهٔ طبیعی سـال ها فشار و دیکتاتوری و سـلطه جویی و نیز عکس العمل منطقی دربرابر جاسوسـی چند خائن خودفروخته می باشد.

اگر کنگرهٔ امریکـا هنوز تضاد ما را با رژیم سـلطه جو و خودکامـهٔ خود درک نکرده چگونه می توانـد باب تفاهم را مفتوح نمایـد. بسیار جـالب است که آقایان اعضای کنگره حاصل تـداوم گروگان گیری را به وجودآمـدن بحران جهانی و یا درخطر افتادن صـلح جهانی ذکر کرده اند. به راستی کنگرهٔ امریکا خود به خوبی نمی داند صلح جهانی را چه کسی به خطر انداخته است!...

کنگرهٔ امریکا که ادعای نماینـدگی ملت امریکا را دارد چگونه تحمل می کنـد که رژیم آن کشور مزدورانی چون شاه جنایتکار را بر ملل محروم جهان تحمیل نماید. ...

در بخش دیگری از این نامه، اعضای کنگره برای ملل آزاد جهان دایهٔ دلسوزتر از مادر شده و این نغمهٔ شوم را سر داده اند که "در زمانی که ملـل آزاد دربرابر حملات نیروهـای سـلطه طلب و توسـعه طلبی که رو به رشـد هسـتند، قرار دارنـد حل این موضوع (گروگان گیری) موردنیاز دو ملت می باشـد تا بتوان به خطرات خیلی مهم تری که صـلح جهانی را تهدید می کند بپردازد." و نیز در ادامهٔ همین نامه آمده

است: "مـا از تمـامی موضوعـات مهم داخلی که دربرابر دولت شـما قرار دارد آگـاه هستیم. از شـما (نماینـدگان مجلس شورای اسـلامی) مصرانه می خواهیم که به عنوان اولین قدم در راه حل خطرات خیلی مهم تر و حساس تر که ملل

ص: ۲۱۲

جهان و دنیای کنونی با آن روبه رو است بهترین و بالاترین اولویت را قائل شوید." ما از کنگره سؤال می کنیم این "ملل آزادی" که شما از آن سخن می گویید در کدام نقطه از جغرافیای این کرهٔ خاکی قرار گرفته اند که اشک شما برای آنها ریخته می شود؟ پر واضح است در فرهنگ کنگره، ملل آزاد به ملت هایی گفته می شود که رژیم های دیکتاتوری همچون شاه ملعون را به خوبی تحمل کرده و تن به ذلت چکمه پوشانی چون سادات و ملک حسن و... بدهند. باید از ارسال کنندگان نامه پرسید گروگان گیری ایران چه ارتباطی به ملل آزاد دارد؟ شما باید خوب بدانید گروگان گیری نتیجهٔ خشم و عکس العمل طبیعی همان ملت های آزاد واقعی می باشد. ... نمایندگان کنگره مشخص نکرده اند که موضوعات مهم داخلی ایران در شرایط حاضر چیست، ولی اگر مقصودشان مشکلات و نابسامانی ها باشد باید با قاطعیت تمام بگوییم امریکا و مزدوران داخلی اش در تمام حوادث و مشکلات نقش اول را ایفا می کند. ...»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۶.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۹ مرداد ۱۳۵۹ ۱۸ رمضان ۱۴۰۰ ۳۱ ژوئیه ۱۹۸۰

۱

در اتریش و لبنـان، اقـدامات مسـلحانه عراق علیه ایران، امروز تبعات متفاوتی داشت. در اتریش، انفجار بمب در نزدیکی سـفارت ایران در وین که عصـر دیروز توسط یک شـخص کرد عراقی و به دسـتور دو تن از اعضای سـفارت عراق در وین رخ داده بود، واکنش تند دولت اتریش را درپی داشت، در همین حال حمله به سفارت و مراکز ایران در لبنان، امروز همچنان ادامه یافت.

امروز دکتر هانس پوش وابسـتهٔ فرهنگی سـفارت اتریش در تهران که پس از مکالمهٔ تلفنی با صدراعظم اتریش، در مصاحبه با خبرگزاری پـارس شـرکت کرد، گفت: آقای برونو کرایسـکی صـدراعظم اتریش، پس از اطلاع از حادثـهٔ انفجار بمب در نزدیکی سـفارت جمهوری اسـلامی ایران در وین، گذرانـدن تعطیلات خود را در اسپانیا نیمه تمام گذاشت و به اتریش بازگشت. مشاور فرهنگی سـفارت اتریش در تهران که قبلاًـ مشـاور سیاسـی کرایسـکی بـوده است، افزود: صـدراعظم اتریش بلافاصـله پس از مراجعت به وین جلسـهٔ هیئت وزیران این کشور را تشکیل داد که در این جلسه تصمیم گرفته شد دو نفر از اعضای سفارت عراق در اتریش را که در بمب گذاری در سفارت ایران دست داشـته اند، از اتریش اخراج کند. به همین مناسبت، کرایسکی نیز برنامهٔ سفر خود را به عراق که قرار بود در سال جاری انجام شود، لغو کرد. کرایسـکی همچنین گفته است چنانچه این اعمال ناشایست ازطرف سـفارت عراق ادامه یابد تصـمیم شدیدتری علیه آن سـفارت اتخاذ خواهد شد.

از سوی دیگر، خبرگزاری پـارس گزارش داد: "سـامی حانـا عطاءالله" دبیر سـفارت عراق و "حمیـد تازد" وابسـتهٔ سـفارت عراق به عنوان عنصـر نـامطلوب از خـاک کشور اتریش اخراج شدنـد. در این انفجـار که عصـر دیروز در وین رخ داد ۶ اتریشـی زخمی شدنـد و به چند سفارتخانهٔ خارجی خسارت هایی وارد شد.(۱)

ص: ۲۱۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

اما ماجرای حمله به سفارت جمهوری اسلامی ایران در بیروت که شب گذشته با تیراندازی ازطرف سفارت عراق آغاز شده بود، امروز نیز با شدت بیشتری تکرار شد. روزنامهٔ اطلاعات دراین باره از قول یک منبع موثق آورده است: «بار دیگر عوامل مزدور عراق به سفارت جمهوری اسلامی ایران و بیمارستان زهرا، تنها بیمارستان متعلق به شیعیان حمله کردند. در این حمله که از ساعت ۱۰:۳۰ بعدازظهر، شروع شد، مزدوران بعث ده ها خمپاره و موشک آر.پی.جی. و اینرگا به ساختمان های بی دفاع سفارت و بیمارستان شلیک کردند. این عملیات که با نقشهٔ قبلی انجام شد، خوشبختانه تلفات جانی نداشت و ازطرف جوانان امل به آن پاسخ داده شد.» اطلاعات به نقل از این منبع افزود: «تشدید این حملات ازطرف عراقی ها و نیروهای چپ فلسطینی به منظور درهم ریختن اوضاع لبنان و ایجاد جنگ به منظور جلوگیری از تشکیل کابینه است. این منبع ذکر می کند که اعضای سفارت در بیروت هیچ نیرویی برای دفاع ندارد و تنها دوستانی که دارند جوانان شیعهٔ مؤمن به انقلاب اسلامی که از جنبش امل متشکل شده اند، می باشند.»(۱)

۱

درگیری هایی که در نوار مرزی منطقهٔ عمومی قصرشیرین میان نیروهای ارتش عراق و ایران در تمام مدت روز گذشته جریان داشت و در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه دیشب فروکش کرده بود، امروز بازهم ادامه یافت.

از ساعت ۱ بامداد امروز، این درگیری ها با آتشباری توپخانه و خمپاره انداز عراق ازطرف پاسگاه قلعه یهودی به سوی پاسگاه تنگاب نو آغاز شد و تا ساعت ۲ بامداد ادامه یافت. در این درگیری یک دلاور ژاندارمری زخمی شد(۲) و منبع آب تنگاب نو، که پاسگاه و روستاهای تنگاب را مشروب می کند، براثر اصابت گلولهٔ توپ های عراق منفجر شد.(۳)

همچنین از ساعت ۶ صبح، پاسگاه های برارعزیز و تنگ هوان زیر آتش توپخانهٔ عراق قرار گرفتند که در هر دو منطقه، سپاه پاسداران به مقابله پرداخت.(۴)

از ساعت ۷ صبح به مدت ۵/۴ ساعت پاسگاه های نفت شهر، گروهان خان لیلی و گروهان سومار زیر آتشباری توپ های عراق قرار گرفت.(۵)

از ساعت ۲ بعدازظهر به بعد، سرتاسر نوار مرز از پاسگاه های نفت شهر، شهر نفت شهر، تأسیسات نفتی، پاسگاه های گروهان خان لیلی، گروهان سومار، تنگاب، زینل کش، سلمان کشته، برارعزیز، پرویز، دارخور، منطقهٔ باویسی، تیله کوه، تنگ هوان و گرده نو زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز عراق قرار گرفت و نیروهای ارتش، سپاه و ژاندارمری به مقابله با این حملات پرداختند. در منطقهٔ برارعزیز یک پاسدار و در پاسگاه پرویز نیز دو پاسدار و یک درجه دار و در دارخور نیز دو پاسدار زخمی شدند.(۶)

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- سند شمارهٔ ۲۸۳۰۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین (بنا به گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه تنگاب نو)، ۹/۵/۱۳۵۹، به ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)؛ و - سند ۲۸۳۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بنا به گزارش هنگ قصرشیرین، ۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- همان.

۵- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۶- همان.

در ساعت ۴ بعدازظهر در نفت شهر، درگیری بالا- گرفت و با اصابت یکی از گلوله های عراق به یک سنگر، ۳ نفر از سربازان ارتش مجروح شدند که یکی از آنها در بیمارستان قصرشیرین براثر شدت جراحات درگذشت.(۱)

ساعت ۱۷:۴۵ دقیقه نیز ارتش عراق یک بار دیگر به نقاط مختلف نفت شهر ازجمله محل استقرار نیروهای انتظامی منطقه با توپخانه و سلاح های سنگین حمله کرد(۲)که براثر این آتشباری ها به لوله های نفتی خروجی از چاه های شماره ۱۱ و ۱۲ و نیز یک لولهٔ گاز آسیب وارد آمد و دچار آتش سوزی شد.(۳)با آتش متقابل نیروهای ایران نیز ۲ مخزن نفتخانهٔ عراق آتش گرفت.(۴)

از ساعت ۱۹، پاسگاه امینه گروهان خان لیلی زیر آتش سلاح های سبک و سنگین ارتش عراق قرار گرفت که خساراتی به ساختمان پاسگاه و چند خودرو نظامی و یک موتور شارژ بی سیم وارد شد و ارتباط پاسگاه قطع گردید. با آتش متقابل نیروهای پاسگاه امینه، به پاسگاه "محمدخدر" عراق خساراتی وارد آمد. این درگیری در ساعت ۲۱:۱۱ خاتمه یافت.(۵)در ساعت ۱۹، پاسگاه تپه کل از گروهان خان لیلی نیز هدف آتشباری سلاح های سنگین ارتش عراق قرار گرفت.(۶)با آتش متقابل پرسنل پاسگاه مزبور در ساعت ۲۱:۳۰، یکی از تأسیسات کشور عراق در محلی به نام "بوکه" واقع در بانمیل، خساراتی دید.(۷)

در ساعت ۸ بعدازظهر بازهم درگیری ها در مناطق مختلف نفت شهر شدت گرفت و براثر اصابت گلوله های توپ عراق، چاه نفت شماره ۴ نفت شهر نیز طعمهٔ حریق شد.(۸)

در ساعت ۸:۳۰ بعدازظهر، براثر اصابت یک گلوله به خط انتقال نیروی برق قصرشیرین - خسروی، برق قصرشیرین قطع شد.(۹)-(۱۰)

امروز هنگ ژاندارمری قصرشیرین گزارشی هشدارآمیز به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه ارسال کرد که در آن، براساس گزارش گروهان سومار با اشاره به گلوله باران نفت شهر در تاریخ ۷/۵/۱۳۵۹، دربارهٔ اوضاع این شهر آورده است: «شهر و منابع آن مورد اصابت گلولهٔ توپخانهٔ عراق قرار گرفته و خسارات زیادی به بار آورده و دراثر همین تیراندازی، اهالی نفت شهر وحشت زده شده و به طورکلی شهر را تخلیه کرده اند و درحال حاضر بجز مأمورین ژاندارمری و شهربانی کسی در این شهر سکونت ندارد.» این گزارش می افزاید: «توپخانهٔ ارتش مستقر در نفت شهر و سوار زرهی و سپاه پاسداران [محل] خود را تغییر داده و در حدود ۱۵ کیلومتر از شهر فاصله گرفته اند و احتمال تهاجم نیروهای کشور عراق به داخل شهر وجود دارد و چون که اطراف شهر خالی از نیروهای نظامی است و پاسگاه حوزهٔ بسیار وسیع و حساس دارد، خطر تمام پرسنل را تهدید می کند.» پاسگاه

۱- همان.

۲- سند شماره ۳۴۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی کل به وزارت کشور، ۱۰/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی نفت شهر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری (رکن۳)، ۱۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۰۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۹/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۷۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۱۰/۵/۱۳۵۹؛. و - سند شماره ۲۸۳۰۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ر۳ به ت - ف - ژاجا - ر۳ دایره عملیات، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۹- این شهر تا ساعت ۳:۵۰ دقیقه بامداد روز بعد، در خاموشی قرار داشت.

۱۰- همان، ص۲.

تهیه کننـده گزارش در پایان باتوجه به کمبود نیرو و قدرت آتش در منطقهٔ سومار، خواسـتار اسـتقرار مجدد گروهان و سوار زرهی جهت حفاظت از شهر شده است.(۱)

موضوع جالب توجه اینکه عراق هم زمان با تحرکات ایذایی در مرزهای غربی، تقویت پاسگاه های مرزی و تقویت و سازماندهی عناصـر مسلح معانـد بـا نظام جمهوری اسـلامی ایران، با عوامل اطلاعاتی خود مترصـد و آمادهٔ دفع حملات عناصـر مسلـح کرد معارض عراقی از داخل ایران به نیروهای مرزی خود می باشد و دراین زمینه حتی ایران را مسئول حملات معارضـین مزبور می شناسد. دراین باره، گزارش رکن دوم سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران حـاکی است: «طبق اطلاع عوامـل اطلاعاتی لشـکر۷ ارتش عراق در شـهر مریـوان ایران، تعداد ۱۰۰ نفر مسلح به سرپرستی "بکر حاج صفر" قصد حمله به واحدهای تیپ۱۱۶ گارد مرزی عراق را دارند. افراد فوق مسلح به تفنگ برنو، کلاشینکف، خمپاره انداز۸۱ و ۱۲۰ میلی متری می باشـند. مقامات فوق با تأکید و هشدار به واحدهای تیپ مذکور خواسـتار پاسخ گویی هرگونه حملات ازطرف ایران شده است.»(۲)

۱

نیروهای هوایی عراق، کم وبیش در مناطق مرزی جنوب و غرب کشور فعال اند.

امروز یک فروند هواپیمای نظامی ارتش عراق در حوالی خسـروآباد آبادان به آسـمان ایران تجاوز کرد که با شلیک نیروهای ژاندارمری، به آسـمان عراق متواری شـد. دراین خصوص ازطرف مرزبـان خرمشـهر به مرزبان عراق اعتراض شـده است. سـرهنگ رضوی(۳) فرمانده ژانـدارمری خوزسـتان، بـا اعلام این خبر به خبرگزاری پارس، افزود: همچنین درپی درگیری های چنـد روز اخیر در مرز ایران و عراق، به مرزبان سوسـنگرد دسـتور داده شـد درپی اعتراضات قبلی، مراتب را به مرزبان عراق اعلام کند تا وی ازطریق پاسگاه فکه به ایران آمده و آثار تجاوزات ارتش عراق را در داخل خاک ایران مشاهـده کنـد.(۴) دراین حـال، گزارش مرزبان سوسـنگرد حاکی است که در ساعت ۰۵:۰۰ امروز، صدای چند انفجار از غرب پاسگاه مرزی سـعیدیه ایران شـنیده می شود که پس از بررسی معلوم گردیده که صدای انفجار مربوط به شـلیک آر.پی.جی۷ ازسوی عوامـل عراقی به خـاک ایران بوده است. دراین خصوص به مرزبـان ابلاغ شـد که به مرزبان عراقی اعتراض کند.(۵)

سـتاد مشترک ارتش نیز در بیانیـهٔ خود از حملات هوایی جنگنـده هـای عراقی در این منطقه خبر می دهـد. در این بیـانیه آمـده است: «از بامداد روز ۹/۵/۵۹، ارتش مزدور عراق قریـهٔ چمشیر، رودبار غرب و ارتفاعات پاسـگاه بدر از توابع ایلام را به وسـیلهٔ راکت و بمب های آتش زا مورد

۱- سند شماره ۲۸۳۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۹/۵/۱۳۵۹.

۲- سـند شمارهٔ ۲۴۳ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۰۸، از سماجا۲ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، ۹/۵/۱۳۵۹.

۳- در اصل متن سرهنگ صفری ذکر شده است، اما نام صحیح فرمانده ژاندارمری خوزستان، سرهنگ رضوی می باشد.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۵- سـند شماره ۳۴۳۲۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ژانـدارمری جمهوری اسـلامی ایران (ادارهٔ مرزبانی) به نخست وزیری (دفتر امور انقلاب)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

حملۀ هوایی قرار داده که یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران با آتش شدید آتشبارهای ضدهوایی، این حملات را دفع و نیروهای مهاجم را به عقب راندند. در این درگیری ها تلفات مالی و جانی به وجود نیامده است.»(۱)گزارش بعدی ژاندارمری ایلام حاکی است که در ساعت ۲۰ دقیقۀ بامداد منطقه شیروان و بدره، در نزدیکی سایت رادار آبدانان هدف بمباران هوایی قرار گرفته درحالی که این سایت هیچ گونه اخطاری دراین مورد نداده است.(۲)

۱

هم زمان با افزایش تحرکات ایذایی ارتش عراق در مرزهای غربی، عوامل داخلی وابسته به این کشور نیز فعالیت های خود را در شهرهای مرزی استان خوزستان تشدید کرده اند.

امروز سرهنگ رضوی در مصاحبه با خبرگزاری پارس در اهواز گفت: «مأموران پاسگاه کیان دشت و گروهان ژاندارمری در زیر یکی از پل هایی که سوسنگرد را به هویزه (هویزگان) متصل می کند، ۳ بمب کشف کردند که توسط پاسداران خنثی شد.»(۳) گزارش سپاه اهواز نیز حاکی است امروز ۳ عدد بمب (مین) ضدتانک که در زیر پلی واقع در دشت آزادگان کار گذاشته شده بود به همت برادران گشتی سپاه پاسداران کشف و خنثی شده است.(۴)

همچنین، یک مخفیگاه اسلحه و شبکۀ جاسوسی عراق بین اهواز - بندر امام خمینی کشف و ۴ تن دراین رابطه دستگیر شدند. یک مقام آگاه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز امروز ضمن اعلام این خبر گفت: اعضای سپاه توانستند با محاصرۀ این مخفیگاه و ورود به آنجا، ۲ قبضه آر.پی.جی۷ به همراه خرج آن و نیز ۱۲ عدد نارنجک روسی را کشف و ضبط و ۴ نفر را که جزء اعضای یک باند مرتبط با عراق و مشغول جاسوسی برای این کشور بودند دستگیر کنند. وی افزود: در یک روستای مرزی منطقه دشت آزادگان، ۸۵۶ بطری سموم نباتی و چند کارتن سیگار بغداد و بیش از ۲۵۰۰ فشنگ شکاری به دست آمد، که با تحقیقات به عمل آمده، معلوم شد که چند نفر از اهالی این روستای مرزی دربرابر دادن سموم نباتی مبادرت به گرفتن مهمات از عراق می کردند که درحال حاضر در بازداشت به سر می برند.(۵)

همچنین، بنا به اطلاع دادستان انقلاب خرمشهر، نیمه شب امروز، دو نفر ناشناس که می خواستند به طور غیرمجاز از مرز شلمچۀ خرمشهر به عراق بروند تحت تعقیب برادران سپاه پاسداران قرار گرفته و چون قصد فرار داشتند برادران پاسدار اقدام به تیراندازی کردند که یکی از آنان مجروح و دیگری موفق به فرار گردید.(۶)

در ادامۀ اقدامات علیه این گونه تحرکات ایذایی و جاسوسی، «در ساعت یک بامداد امروز، دادگاه انقلاب اسلامی آبادان - خرمشهر تشکیل جلسه داد و پس از رسیدگی به اتهامات ۲ تن از

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۲- سند شماره ۲۸۳۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه (رکن۳)، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۴.

خرابکاران و جاسوسان حزب بعث عراق، هر دو را به اعدام محکوم کرد.» در رأی صادره درمورد این دو محکوم آمده است: «باقر قباشیان به جرم رفت وآمدهای مکرر به عراق و ارتباط وی با سازمان امنیت عراق و دادن اطلاعات و گزارش درمورد اوضاع منطقه و ارگان های انقلابی و جاسوسی برای دولت بعث عراق و آوردن اسلحه و مهمات و مواد مخدر و توزیع آن میان افراد ضدانقلاب و عمال بعث و جعفر فرهانی به جرم رفت وآمدهای مکرر به کشور عراق، جاسوسی در سپاه پاسداران به نفع اجانب و دادن اطلاعات و گزارش نظامی به آنان، رابطهٔ مستقیم با عبدالحسین [عراقی][(۱)] یکی از اعضای سازمان امنیت عراق، به اعدام محکوم شدند.»[(۲)]

۱

در ادامه بحران در مناطق کردنشین امروز درگیری های شدید و خونینی میان نیروهای مسلح خودی و گروه های مسلح ضدانقلاب، به ویژه در مثلث بحرانی بانه - سقز - مریوان روی داد. در دیگر مناطق نظیر ارومیه و جوانرود نیز، نیروهای خودی با انفجار بمب و مین مواجه شدند. عمده ترین این درگیری ها و ایذائات به قرار زیر است:

گزارش سپاه غرب کشور حاکی است: ستونی مرکب از ارتش و سپاه پاسداران انقلاب و پیشمرگان مسلمان کرد که از روز گذشته به قصد رساندن آذوقه، از سنندج به طرف مریوان در حرکت بوده است، امروز در بین راه با کمین ضدانقلاب مواجه و درگیر شده است. این درگیری تا ساعت ۱۹:۳۰، ۴۰ زخمی و ۳ شهید داشته است.[(۳)] گزارش دیگری از ستاد عملیات غرب کشور، تعداد زخمی های ارتش و سپاه را ۲۰ نفر و شمار شهدا را ۴ پاسدار و ۶ ارتشی اعلام می کند.[(۴)]ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز در اطلاعیهٔ مشروحی جریان این درگیری را اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است:

۱- عبدالحسین مطوری معروف به عبدالحسین عراقی یکی از جاسوسان زبده و کارکشتهٔ دولت عراق بود که درزمینهٔ جاسوسی و بمب گذاری، جذب افراد مخالف نظام و بردن آنان به پادگان زبیر در نزدیکی بصره جهت فراگیری آموزش های نظامی و روش های بمب گذاری فعالیت های عمده و مهمی داشت. وی چندین بار ازسوی پاسداران انقلاب آبادان و خرمشهر تحت تعقیب قرار گرفت و هربار با مهارت خاصی و به کمک یک جاسوس دوجانبه که معمولاً در آخرین دقایق وی را مطلع می ساخت، اقدام به فرار می کرد. حتی یک بار چند هفته پیش از جنگ، در یک درگیری در اروندرود به هنگام فرار با یک قایق پارویی، یک واحد گشتی سپاه آبادان، که نگارنده نیز در آن بود، به تعقیب وی پرداخت و توسط پاسدار شهید سیدمسعود ساجد از ناحیهٔ ران زخمی شد و بااینکه قایقش در رودخانه غرق و یک پایش به شدت زخمی شده بود، با شناکردن خود را به آن سوی اروند رساند و به عراق گریخت. وی پیش از انقلاب یک افسر جزء در سازمان استخبارات عراق بود که در مخالفت با دولت عراق، به ایران پناهنده شد و برای ارتش شاه جاسوسی می کرد. بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، به عراق گریخت و مورد عفو صدام قرار گرفت و مجدداً در خدمت سازمان استخبارات درآمد و به ایران مراجعت کرد و فعالیت های قابل توجهی به نفع عراق انجام داد. وی در سال ۱۳۶۴ در غرب کشور با درجهٔ سرگردی توسط نیروهای خودی کشته شد. (براساس سند شماره ۱۵۵۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه، بی تا)

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از خرمشهر.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۰۶، از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به سماجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) ۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۰۷، از ستاد عملیات غرب کشور به ستاد عملیات تهران (مرکز فرماندهی)، ۹/۵/۱۳۵۹.

«یک ستون نظامی متشکل از پرسنل ارتش جمهوری اسلامی ایران، ژاندارمری، سپاه پاسداران و پیشمرگان کرد مسلمان در روز ۸/۵/۵۹، مأموریت داشت ۱۴ دستگاه تانکر بنزین و گازوئیل و ۱۰ کامیون حامل خواربار را که بنا به درخواست استاندار کردستان بوده، از سنندج برای مردم مریوان اعزام نماید. ستون اعزامی در ساعت ۱۰:۲۰ روز ۹/۵/۵۹، در گردنهٔ گاران مریوان با ضدانقلابیون و مزدوران بی وطن درگیر می شود که چگونگی درگیری را مشروحاً به اطلاع و آگاهی ملت شریف و مسلمان ایران می رسانیم: چون مسیر اعزام ستون از پیش مشکوک تشخیص داده شده بود لذا روز قبل با اعزام گشتی، مواضع دشمن از وجود مهاجمین پاک شده بود، ولی مهاجمان با استقرار در دهات اطراف گاران و اطلاع از حرکت ستون در ساعت ۱۰:۲۰ صبح روز ۹/۵/۵۹، خود را به مواضع گاران رسانیده بودند. ستون اعزامی شب را در گردنهٔ گاران می مانند و ساعت ۱۰:۲۰ صبح روز ۹/۵/۵۹ به طرف مریوان حرکت می نماید که در ۵ کیلومتری گردنهٔ گاران با مهاجمین و ضدانقلابیون درگیر می شود. مهاجمین ابتدا قصد محاصرهٔ ستون را داشتند که با هوشیاری و سرعت عمل فرمانده ستون و هماهنگی برادران پاسدار و نظامیان ستون، از محاصره نجات و خود مهاجمان به وسیلهٔ ارتشیان و پاسداران محاصره می گردند و درنتیجه تعداد ۳۵ جسد از مهاجمان به جای می ماند و بقیه که تعداد معدودی از آنها زنده مانده بودند، متواری می گردند. مهاجمین در ابتدای درگیری به وسیلهٔ آر.پی.جی۷ به اولین خودرو ستون تیراندازی می نمایند که منجربه شهادت تعدادی از برادران پاسدار و سرباز می گردد. ستون اعزامی پس از هفت ساعت درگیری، با دادن ۱۱ شهید از بهترین برادران نظامی و پاسدار و ۲۶ مجروح موفق می شود در ساعت ۵:۳۰ بعدازظهر همان روز وارد مریوان گردد و محمولهٔ خود را سالم به مقصد برساند.»(۱)

از سوی دیگر، هنگام پاک سازی روستاهای آرمَردِه، بَلَکه، بانِوان و کوچِر از توابع بانه، درگیری شدیدی میان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی از یک سو و عده ای از عوامل شیخ جلال حسینی، کومه له و چریک های فدایی خلق از سوی دیگر روی داد که براثر آن حدود ۲۰۰ مهاجم کشته یا زخمی شده و عده ای از آنها نیز به عراق گریختند.(۲) گزارش ژاندارمری حاکی است که در این عملیات عناصر خودی مرکب از یک ستون از تیپ بانه، عناصری از هوانیروز و سپاه پاسداران انقلاب بوده و از سلاح سنگین، سبک و تانک و یک فروند بالگرد کبرا و یک فروند بالگرد ۲۱۴ استفاده کرده اند. در این درگیری پایگاه مهاجمان کاملاً منهدم شده و ۴۰ نفر از آنان کشته و تعدادی نیز دستگیر شده اند. همچنین، از نیروهای خودی یک تن شهید و ۳ نفر زخمی شده اند.(۳)در گزارش ستاد عملیات غرب کشور نیز علاوه بر تأیید دو گزارش فوق، آمده است:

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص۲ و۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، مستند به اطلاعیهٔ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۵۰، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

«درضمن عملیات، یک هواپیمای عراقی بر فراز دهکده [آرمرده] دیده شده است.»(۱)-(۲)

علاوه بر درگیری های شدید در دو منطقهٔ بانه و مریوان، عناصر مسلح مخالف نظام در دیگر مناطق غرب و شمال غرب کشور نیز تحرکات ایذایی داشته اند. ازجمله: بنا به گفتهٔ مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی(۳) در گفت وگو با خبرگزاری پارس، شامگاه امروز تشنجاتی در مناطق نقده و سلماس روی داد و یک بمب نیز در قسمت کمربندی ارومیه منفجر شد. وی گفت: در حملهٔ مهاجمان به پاسگاه ژاندارمری نقده، ۲ نفر شهید و ۳ نفر مجروح شدند. در سلماس نیز به پاسگاه تازه شهر حمله شد و طی آن ۳ ژاندارم زخمی شدند و از تعداد تلفات و مجروحان مهاجمان اطلاعی در دست نیست. یکی از اهالی شهر نیز در این درگیری به شهادت رسید.(۴) گزارش سپاه جوانرود نیز حاکی است: در ساعت ۸ بامداد امروز، یک دستگاه اتومبیل سیمرغ که از سوی پایگاه وانی سر(۵) مأموریت عملیات تجسسی در اطراف این پایگاه را داشت، با مین برخورد کرد و منهدم شد. در این حادثه یکی از اعضای گروه فدائیان امام خمینی شهید و ۳ نفر دیگر مجروح شدند که حال یکی از آنها وخیم است. بنا به همین گزارش، گروهی از مأموران این پایگاه ۶ عدد مین در همین مسیر کشف و خنثی کردند.(۶)

بااین حال، دکتر مهرآسا استاندار کردستان، درخصوص درگیری های بانه و مریوان و اوضاع این منطقه به خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «اوضاع استان کردستان ازنظر امنیتی آرام و خیلی خوب است. این درگیری ها نمایشی از اعمال دست های کوچکی است که گاه بی گاه می خواهند بگویند ما هم هستیم، درحالی که اینان کاملاً از هر سو در محاصره بوده و تحت فشار هستند. مثلاً در وقایع اخیر بانه بیش از ۱۰۰ تن از آنان کشته شدند و یا برابر آخرین گزارش رسیده، اخیراً تنها در دو روستای سقز ۱۹ نفر از ضدانقلابیون دستگیر و حدود ۴۰ تن کشته دادند. ما هم اینک در "سنته"(۷) واقع در راه سقز - سنندج اقدام به تأمین یک پاسگاه کرده ایم که [در] امنیت این راه

۱- ضمیمه دارد؛ گزارش سپاه پاسداران مستقر در بانه از طرح کلی عملیات پاک سازی.

۲- سند شماره ۵۶۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۵۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- یادآوری می شود باتوجه به استعفای دکتر جمشید حقگو، از امروز مهندس طاهری به عنوان استاندار آذربایجان غربی مشغول به کار شده است. استعفای جمشید حقگو گرچه در میان مطبوعات داخلی بازتاب چندانی نداشت، اما رادیو صدای امریکا دراین مورد یک گزارش خبری کوتاه داشت. در این گزارش آمده است: «استاندار آذربایجان غربی استعفا کرده است. وی علت استعفای خود را مداخلهٔ پاسداران انقلاب و حزب جمهوری اسلامی اعلام داشته است. دکتر جمشید حقگو گفته است وی قادر نیست درحالی که پاسداران انقلاب و اعضای حزب جمهوری اسلامی به ناآرامی های آذربایجان غربی می افزایند، به عنوان استاندار انجام وظیفه کند.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص۲۱، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۱۰/۵/۱۳۵۹.)

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۵- Vani-sar، دهی از دهستان باباجانی بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- Sonnate، دهی از دهستان کل تپه فیض الله بیگی شهرستان سقز. ر.ک: همان.

فوق العاده مؤثر است.» استاندار کردستان دربارهٔ برگزاری انتخابات در کردستان باتوجه به شروع کار مجلس شورای اسلامی و راهیابی نمایندگان شهرهای سنندج، سقز، بانه و مریوان گفت: «به عقیدهٔ من انتخابات به این زودی در این منطقه نباید انجام شود، زیرا آن ترس بی جهت غالب بر افراد هنوز برطرف نشده است و چند ماه دیگر وقت لازم است تا مردم به پشتیبانی کامل دولت مستظهر شوند و بتوانند در یک انتخابات آزاد شرکت کرده و آرای خود را آزادانه به صندوق بریزند.»(۱)

۱

مراقبت های اطلاعاتی از تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین اهمیت خاص خود را دارد. امروز، واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان، در گزارشی با استناد به منابع خود، دربارهٔ تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی آورده است: «۱۴۰ نفر از افراد حزب رستگاری [رزگاری] از قریهٔ "برودر"(۲) وارد "گنده بورد"(۳) شدند و قرار است طی امشب و فردا با کمک چریک های فدایی خلق به پاسگاه "تیژتیژ"(۴) حمله کنند و دو پاسگاه را به تصرف خود درآورند.» بنا به همین گزارش: «در زمانی که ستون [حزب رزگاری] به آبادی "قلاشیخان"(۵) رفته است، ۳۰ نفر از افراد چریک های فدایی در آبادی بوده اند که حالا به طرف تختاخ، که بین آبادی برودر و "تودارصمدی"(۶) می باشد، رفته اند و قرار است هر دو [گروه رزگاری و چریک های فدایی] به کمک هم به دو پاسگاه مزبور حمله کنند. آنها مسلح به سلاح های سنگین شامل توپ و خمپاره هستند که آنها را به وسیلهٔ قاطر حمل می کنند.»(۷)

گزارش دیگری از منابع خودی حاکی از به کارگیری نیروهای کرد عراقی در حمایت و تقویت گروه های مسلح معاند با نظام است. بنا به این گزارش، سردار جاف همراه دکتر حسن و کدخدا کریم چفته ای به مناطق سلیمانیه رفته و تعداد ۴۷۰ نفر از پیشمرگان کرد را با حقوق ماهیانه ۹۰ دینار عراقی استخدام کرده اند. در تاریخ ۸/۵/۱۳۵۹ تعداد ۲۱۱ تن از این افراد پیشمرگهٔ کرد به "میدان" (محلی در عراق) آمده و سردار جاف گفته است هر ۳۰ نفر از اینها باید به یکی از سران پیشمرگه در ایران سپرده شوند تا بتوان بهترین استفاده را از آنها علیه نظام جمهوری اسلامی کرد. این گزارش می افزاید: در

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲ - Burider، بوریدر صحیح می باشد: دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، ۱۶ کیلومتری شرق رزاب و ۶ کیلومتری غرب هرسین. ر.ک: همان.

۳- Genebu، گنه بو صحیح می باشد: دهی از دهستان کلاترزان بخش حومهٔ شهرستان سنندج، ۴۵ کیلومتری شمال غربی سنندج. ر.ک: همان.

۴- تیژتیژ: دهی از دهستان کلاترزان بخش حومهٔ شهرستان سنندج، واقع در ۴۵ کیلومتری شرق سنندج. ر.ک: همان.

۵- همان قلعه شیخان است: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، ۴۷ کیلومتری شمال شرق رزاب. ر.ک: همان.

۶- تودارصمدی: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج. ر.ک: همان.

۷- سند شمارهٔ ۱۱۴۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۶۷، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، ۹/۵/۱۳۵۹.

تاریخ ۹/۵/۱۳۵۹ کریم چفته ای ۲۲ نفر از این افراد را تحویل گرفته و قرار شده است که ۸۰ نفر دیگر را هم به وی بدهند تا کوهستان "بمو" را کنترل کنند. رحمان کوچ از طایفهٔ الیاسی(۱) نیز ۳۰ نفر از اینها را از عراق تحویل گرفته است و با انواع سلاح ها ازقبیل آر.پی.جی۱۳ (موشک دورزن) و خمپاره وارد خاک ایران شده اند. تعداد افراد این گروه ۸۷ نفر بوده و مأموریت دارند تا در جادهٔ "بالاطاق" به طرف "کرند" خرابکاری کرده و همچنین پاسگاه بالاطاق را اشغال کنند.(۲)

۱

فقدان امنیت در کردستان، معضلات زیادی را پیش روی دولت گذاشته است. علاوه بر مشکل بزرگ اعادهٔ امنیت به این منطقهٔ بحرانی، اصلاح زیرساخت های شهری، پیگیری مسائل عمرانی ناتمام و حل وفصل وضعیت بغرنج نظام آموزش وپرورش در این استان، ازجمله درگیری های توان فرسای دولت می باشد.

اداره های آموزش وپرورش کردستان بجز شهرستان های قروه، بیجار و سنندج بعد از پایان درگیری های بهار امسال به کلی منحل شد. فرهنگیان نیز از آغاز سال جاری تاکنون تنها حقوق فروردین ماه را حدود دو هفته قبل، دریافت کرده اند. اقداماتی در جریان است که پاک سازی کاملی در آموزش وپرورش کردستان انجام شود و کادر آموزشی و اداری مجدداً درصورت پذیرفته شدن با احتساب سابقهٔ قبلی به خدمت آموزش وپرورش استان کردستان درآیند. بدین منظور هیئت اعزامی وزارت آموزش وپرورش به استان کردستان، درباره استخدام مجدد کادر اداری و آموزشی این استان اطلاعیه ای صادر کرده که در آن آمده است: به دنبال انحلال آموزش وپرورش استان کردستان و برکناری کلیهٔ کادر اداری و آموزشی آن استان، جهت استخدام مجدد، به اطلاع کادر منحلهٔ سابق می رساند باتوجه به اینکه هیئت های بررسی ازطرف نمایندهٔ تام الاختیار وزارت آموزش وپرورش به کلیهٔ شهرستان های تابعه عزیمت کرده اند، کارکنان می توانند درصورت تمایل به استخدام مجدد با ضوابط تعیین شده از روز سه شنبه ۱۱/۵/۱۳۵۹، به ادارهٔ آموزش وپرورش محل خدمت خود یا مرکز استان مراجعه کرده و فرم استخدامی را دریافت و حداکثر تا تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹ تکمیل نموده با پست سفارشی به آدرس محل های مزبور ارسال نمایند. در این اطلاعیه ضمن مشخص کردن روز چهارشنبه برای شرکت در امتحان مصاحبهٔ کتبی، آمده است: عدم موفقیت یا عدم شرکت در امتحان به منزلهٔ پذیرفته نشدن در استخدام جدید است.(۳)

۱- Elyasi، الیاسی: دهی از بخش سنجابی شهرستان کرمانشاهان، ۱۱ کیلومتری شمال کوزران، ۴ کیلومتری شرق راه کوزران به ثلاث. ر.ک: همان.

۲- سند شمارهٔ ۲۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۲۵، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب به ادارهٔ مرکزی اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۱.

از سوی دیگر، مردم سردشت و روستاهای اطراف آن در طوماری که برای جهاد سازندگی استان کردستان فرستادند، خواستار شروع مجدد فعالیت جهاد سازندگی در این منطقه شدند و خاطرنشان ساختند که پیوسته پشتیبان این نهاد بوده و به هیچ کس اجازه نمی دهند مزاحمتی برای برادران عضو جهاد ایجاد کند. در این اطلاعیه همچنین آمده است: باتوجه به اینکه فعالیت های جهاد سازندگی در ۴۸ روستا به طور ناقص انجام شده، انتظار داریم جهاد سازندگی بار دیگر فعالیت خود را در این منطقه آغاز کند. جهاد سازندگی کردستان نیز در پاسخ ضمن سپاسگزاری از مردم مسلمان سردشت، اعلام کرده است که در اولین فرصت که گروه های مسلح و ضدانقلابیون شهر و روستا را ترک کنند یا اسلحهٔ خود را زمین بگذارند و امنیت منطقه به وسیلهٔ مسلمانان تأمین گردد، کار خود را از سر خواهند گرفت.(۱)

۱

در ادامهٔ محاکمه و محکومیت دست اندرکاران کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته و نیز محاکمهٔ عوامل رژیم گذشته، امروز ۱۵ تن در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش و دادگاه های انقلاب مرکز تیرباران شدند. جرم ۱۱ تن از محکومان مرتبط با کودتا ذکر شده است. یک تن به عنوان رئیس ساواک بوشهر، خارک و بازار تهران و یک تن دیگر به نام ابراهیم بروخیم به جرم ارتباط با اسرائیل، جزو محکومان بوده اند.(۲)روزنامه جمهوری اسلامی که در صفحه اول خود اسامی اعدام شدگان و جرایمشان را درج کرده، راجع به اتهام دو تن دیگر چیزی ننوشته است. رادیو پاریس در گزارش خود دربارهٔ اعدام ابراهیم بروخیم چنین می گوید: «ابراهام بروخیم یهودی که امروز در تهران اعدام شد در یکی از دادگاه های انقلاب اسلامی به اتهام برقراری ارتباط با اسرائیل محکوم شده است.» این رادیو می افزاید: «به ابراهام بروخیم که یکی از ثروتمندان طایفهٔ یهود ایران بوده همچنین اتهام پناه دادن به اسرائیلی ها در یکی از هتل هایی که در پایتخت ایران متعلق به وی بوده، وارد شده است.»(۳)

۲

فعالیت فراریان رژیم گذشته و بعضی کسانی که بعد از انقلاب سمتی داشتند و سپس در جایگاه مخالف به خارج کشور نقل مکان کردند، ازجمله مسائل مورد توجه رسانه های خارجی است. اطلاعات و اخباری که از مطبوعات خارجی به دست می آید حاکی از فعالیت شدید بعضی از این گونه مخالفان است. دراین زمینه، مجلهٔ فرانسوی زبان نوول ابسرواتور در مقاله ای با عنوان "ایران و برنامه های خارج نشینان"، به بررسی برخی فعالیت های مخالفان ایران در خارج از کشور پرداخته که در روزنامهٔ انقلاب اسلامی امروز درج شده است. این مقاله از این نظر که

۱- همان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹ ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۹، رادیو اسرائیل (بخش عربی)، ساعت ۲۰، ۹/۵/۱۳۵۹، به نقل از رادیو پاریس.

به فعالیت خارج کشور اشخاصی چون شاپور بختیار، آزاده شفیق،(۱) هوشنگ نهاوندی،(۲) احمد بنی احمد،(۳) رحمت الله مقدم مراغه ای،(۴) حسن نزیه،(۵) تیمسار بهرام آریانا و بالاخره تیمسار اویسی(۶) اشاره دارد، قابل توجه است. در این مقاله آمده است:

«شاپور بختیار که دور از ویلای زیبا و خرم خود در شمیران در شمال تهران، امروز در یک آپارتمان محقر در خیابان یونیویسیته پاریس به سر می برد و جانب دار رژیم سلطنتی است، امید دارد به زودی به کشور خویش بازگردد. به زعم خودش: "در سه یا چهار ماه آینده، بسیج عظیمی شکل خواهد یافت. ما به روی این شورش کار می کنیم و در این رهگذر ملاها با برداشت مضحکی که از حکومت دارند، بهترین متحدین ما به شمار می آیند." برای وی بازگشت دوبارهٔ شاه به هیچ وجه عملی نیست. [بختیار می گوید:] "چندی پیش او را دیدم، سرطان به جگر او زده، بیش از چند هفته ای زنده نخواهد ماند، ولی می توان درمورد پسرش به عنوان رهبر مشروطه اندیشید. ولیعهد هم اکنون درحال فراگیری علوم سیاسی در ویلیام کالج در ایالات متحده می باشد. بله، چندان بااستعداد نیست. شاید این امر بهتر باشد و به یک نقش ظاهری اکتفا کند."»

نوول ابسرواتور سپس می افزاید: «این گفتار ظاهراً نه یاوه است و نه رویایی شبیه رویاهای تبعیدشدگان روسی است. مخالفین رژیم کنونی ایران که مقر فعالیت خود را پاریس قرار داده اند به این زودی ها خیال عقب نشینی ندارند و ازطریق نوارکاست، مطبوعات زیرزمینی و به خصوص فرستنده های قوی رادیو در بغداد که دولت عراق در اختیارشان گذاشته مرتباً با مخالفین داخلی در تماس هستند. و اما (وحدت مقدس) داستانی دیگر دارد. حتی جانب داران رژیم سلطنتی وحدت نظر ندارند. یکی خط پرنسس آزاده دختر اشرف است که می پندارد پس از سقوط رژیم [آیت الله] خمینی باید چون گذشته خانوادهٔ پهلوی قدرت ادارهٔ مملکت را در دست بگیرد و حتی نیازی به نظرخواهی ازجانب مردم نیست. [و خط دیگر،] "تماس های همه جانبه" [است] این تز "افسران آزاد" است. افسران جوان و فعالی که جانب دار شاه هستند و نشریهٔ هفتگی ایران آزاد را منتشر می کنند (۱۱۰۰۰ تیراژ) که به طور مخفی در ایران پخش

۱- آزاده شفیق، دختر اشرف پهلوی

۲- هوشنگ نهاوندی دارای سمت های متعددی در حکومت شاه ازجمله رئیس دانشگاه تهران، رئیس دفتر شهبانو فرح و...

۳- احمد بنی احمد نماینده تبریز در آخرین مجلس شاه، که به دعاوی اصلاح طلبانه پرداخت.

۴- مقدم مراغه ای فعال سیاسی در حکومت گذشته و اولین استاندار آذربایجان شرقی پس از انقلاب.

۵- حسن نزیه، فعال سیاسی در حکومت گذشته، عضو کانون وکلا و اولین رئیس و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران پس از انقلاب.

۶- تیمسار اویسی از مؤثرترین فرماندهان ارتش در امر سرکوب؛ ازجمله فرماندار نظامی تهران در دوره حکومت نظامی، وی ریاست بخش های متعددی از بالاترین رده های ارتش شاه را برعهده داشت.

می شود. افراطی تر از این گروه، "جبهۀ آزادی بخش ایران" هوشنگ نهاوندی که ۱۰ روز بعد از جمعۀ سیاه استعفا داد، می باشد. وی جانب دار سلطنت مشروطه بوده ولی از همکاری با جمهوری خواهان چه در یک جبهۀ مقاومت و چه بعد در یک "دولت وحدت ملی" امتناع نمی ورزد. آیا با شاپور بختیار همکاری و تماس دارید؟ لبخند مرموزی زده و می گوید: "ما یکدیگر را ندیده ایم، ولی گروه ها همه با هم در تماس هستند." محل دفتر بختیار در آپارتمان زیبایی در خیابان راسپای به وسیلۀ دو زن جوان (یکی دختر پاکروان) اداره می شود. این دختر هرنوع تماس و رابطه ای را با اعضای رژیم سابق، کمونیست ها، سلطنت طلب ها و مذهبیون قشری تکذیب می کند [و می گوید:] بالعکس، آمادۀ همکاری با همۀ گروه های دیگر از سوسیالیست ها و لیبرال ها خواهیم بود. مثلاً در همکاری با حسن نزیه امید زیادی داریم. وی هم اکنون در فرانسه به سر می برد. وی می تواند به سابقۀ مبارزاتی و صداقت خود مفتخر باشد. او می تواند کاندیدای ایدئالی برای مخالفین ضدسلطنتی رژیم کنونی باشد. او ماه ها است که در تلاش تکوین جبهه ای از گروه های مختلف و شخصیت های متفاوت می باشد." ظاهراً تلاش ساده ای نخواهد بود، زیرا گروه های "جنبش خلق برای آزادی ایران" دست چپی های غیرکمونیست، جمهوری خواهان دمکراتیک آقای بنی احمد و مقدم مراغه ای، تحت عنوان "اتحاد برای آزادی" حاضر به همکاری با نزیه بوده ولی تمایلی به همکاری با بختیار ندارند، زیرا وی را بسیار نزدیک به رژیم شاه می دانند.»

این نشریۀ فرانسوی زبان سپس چنین ادامه می دهد:

«در پس همۀ این گفت وگوهایی که دنیای کوچک خارج نشینان را مهیج می کند، روابط و پیوندهای محکم تری به چشم می خورد: نظامیان فراری، تماس های محکمی با عوامل ارتش در ایران دارند. این ارتشیان خواه سلطنت طلب، خواه بختیاریست یا جمهوری خواه باشند در درجۀ اول نظامی هستند و گفت وشنودهای سیاسی از حوصلۀ ایشان خارج است و بیش ازپیش خود تشکیل جلسه می دهند تا طرح "پیروزی" قطعی را بریزند. برای نظامیان بروز جنگ داخلی اجتناب ناپذیر است، زیرا مردم بیش از همیشه در موافقت و مخالفت نسبت به رژیم جمهوری اسلامی متفرق هستند و باید این تفرق شدیدتر شود تا امکان مداخله فراهم آید. ماه هاست ژنرال اویسی بین نیویورک، پاریس، عراق در سفر است. نیروهای وی در خط مرزی عراق درگیر مبارزه با نیروهای [آیت الله] خمینی هستند و با همدستی عوامل داخلی خود لوله های نفتی زیادی را منفجر می سازند. نیروهای نظامی دیگری که جانب دار بختیار هستند در عراق مستقر هستند. بختیار تابه حال، ۵ بار با اویسی ملاقات کرده [است.] خود بختیار مدعی است که "این ملاقات ها را برای بی اعتبارکردن وی ترتیب داده و ساخته اند. نیروهای نظامی، ایرانیانی هستند که جانب دار

من هستند، ولی از من دستور نمی گیرند، زیرا مخالف کودتای نظامی هستم، به خصوص اگر اویسی سردمدار کودتا باشد؛ گرچه شخص مفیدی است، ولی شهرت بدی نزد مردم دارد." شاید به همین دلیل است که وی [بختیار] اخیراً با تیمسار آریانا نظامی که در سال ۱۹۶۹ کنار گذاشته شد تماس هایی را ترتیب داده. وی روابط حسنه ای با جانب داران شاه دارد و جمهوری خواهان نیز می توانند بدون ازدست دادن اعتبار خود با او همکاری کنند. آریانا اخیراً قوای پنج گانهٔ نظامی درست کرده (نیروی زمینی، هوایی، دریایی، ژاندارمری و شهربانی). برنامهٔ [بختیار] "ترکیب دولت وحدت ملی تحت مدیریت ارتش و پس از برقراری نظم، نظرخواهی از مردم برای قانون اساسی جدید" [می باشد.] ولی چگونه می توان به این هدف رسید؟ [بختیار می گوید:] "مخالفین بسیار خوش بین هستند. ما درحال تحکیم وحدت در داخل و خارج هستیم. هرروز رژیم [آیت الله] خمینی دشمنان بیشتری برای خود می سازد. مخالفت عمومی شکل خواهد گرفت. این مخالفت را نیروهای ما در داخل به تکوین خواهند رساند و پس از آماده شدن زمینه، نیروهای مستقر در مرزها وارد عمل خواهند شد. این اقدام در چهار ماه آینده یا هشت ماه آینده و یا... به وقوع خواهد پیوست. درهرحال، این زمان بسیار دور نیست."»(۱)

۱

موضوع انتخاب نخست وزیر همچنان در هاله ای از ابهام فرومانده است و در فضای پرتنش سیاسی کشور، هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر، به ناچار کار خود را با تأنی و کندی به پیش می برد. بنی صدر که یک فهرست ۱۴ نفری را برای بررسی صلاحیت آنها به این هیئت پیشنهاد کرده است، امروز در نامه ای خطاب به هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر، نکاتی را که ظاهراً هنوز باعث نگرانی و اصرار اوست، گوشزد می کند. در این نامه آمده است:

«به نظرم رسید یک احتمال را به اطلاع شما برسانم و آن اینکه به نظر من آنها که طرح سقوط جمهوری را تهیه و با سماجت به اجرا گذاشته اند بنای کارشان بر ایجاد اختلاف است و طرحشان این است که نگذارند هیچ شخصیتی که بتواند همکاری و هماهنگی به وجود بیاورد نخست وزیر شود. تا که میان مجلس و رئیس جمهوری و احتمالاً امام مخالفت و ناسازگاری قطعی بشود و به ترتیب زیر عمل کرده اند: ۱. کسانی را که فکر می کرده اند با رئیس جمهوری هماهنگی کامل دارند از دو ماه [پیش] به این طرف از روی قرار و قاعده کوبیده اند و می کوبند. [نمونه اش] سلامتیان و نوبری. ۲. کسان دیگری در کار آمدند که باز بنای هماهنگی داشتند؛ آنها را هم کوبیدند: حبیبی و سحابی. ۳. بعد نوبت به اعضای حزب جمهوری یا نزدیکان آنها رسید که باز امکان همکاری با آنها بود؛ آنها را هم کوبیدند: کلانتری و میرسلیم. بنابراین کار را ادامه خواهند داد تاجایی که تنها

ص: ۲۲۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از مجلهٔ نوول ابسرواتور، ۱۸ اکتبر ۱۹۸۰، به قلم کنیز مراد.

نامزدهایی باقی بمانند که تن به همکاری نمی دهند و همکاری با رئیس جمهوری را "سازش کاری" می شمارند. می دانند که رئیس جمهوری مسئولیت این طور اشخاص را نخواهد پذیرفت. فکر کرده اند نزد امام بروند که حالا که رئیس جمهوری مسئولیت نمی پذیرد خودِ شما تأیید کنید؛ و امام این کار را بکنند؛ درنتیجه اختلاف کامل میان رئیس جمهوری با امام و مجلس بشود و مقدمات سقوط فراهم گردد. باتوجه به این طرح (ولو فرضی) باید اشخاص با حسن نیت عمل کنند که نقشه (ولو فرضی) به عمل نیاید. بنابراین به اطلاع شما می رسانم: ۱. در فهرست ۱۴ نفری، آقای سلامتیان را از آن جهت آورده ام که آقایان به وضع او برسند، وگرنه به خلاف تصور آنها که زحمت کوبیدن او را به خود دادند، در اوضاع فعلی معرفی او بی وجه است. می خواستم و می خواهم عده ای باخدا تحقیق کنند و کشور بیچارهٔ ما را از این بیماری مهلک که لجن مال کردن استعدادها است رها کنند. ۲. آقایان ممکن است هر ۱۴ تن و یا بیشتر از آن را صاحب صلاحیت تشخیص بدهید؛ دراین صورت کار ساده می شود و من می توانم به ترتیبی که هماهنگی کامل به وجود بیاید عمل کنم. ۳. ممکن است عده ای را صاحب صلاحیت تشخیص بدهید (و البته با ذکر دلیل) اگر این عده همان دو سه نفری باشند که همکاری با آنها ممکن نیست، من تا بتوانم افراد دیگری را به شما معرفی خواهم کرد که حتی المقدور بن بست پیش نیاید. ۴. برای تشخیص صلاحیت از اعضای شورای انقلاب مدد بگیرید، به خصوص آقایان مهدوی کنی و دادستان کل که حاضر نشدند نمایندگی مرا بپذیرند، اما قبول کردند که طرف شور قرار بگیرند. ۵. خود من نیز آماده ام هرگونه توضیحی بخواهید ازجمله دربارهٔ علت همکاری و یا علت عدم امکان همکاری را بدهم. توفیق شما را از خداوند مسئلت می کنم.

ابوالحسن بنی صدر، ۹ مرداد ۱۳۵۹.»(۱)

۱

بااینکه یک هفته از جلسهٔ جنجالی پنجشنبهٔ گذشتهٔ مجلس شورای اسلامی می گذرد، حواشی پس از آن علاوه بر اینکه بر این فضای متشنج می افزاید، به نوبهٔخود، انعکاسی از وضعیت سیاسی کشور است. دراین ارتباط، نامهٔ سرگشادهٔ حجت الاسلام محمدجواد حجتی کرمانی به رئیس مجلس و مصاحبهٔ حجت الاسلام محلاتی دو تن از نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی، که در کیهان امروز به تفصیل آمده است فضای سیاسی حاکم بر دو جناح مطرح کشور را تبیین می کند.

حجتی کرمانی در بخشی از نامهٔ خود ضمن دفاع از خویش در مقابل برچسب هایی که در مجلس و خارج از آن به ایشان زده می شود، خود و اکثر نمایندگان فعلی مجلس را جزو افراد منفردی که در خط امام هستند دانسته و خطاب به رئیس مجلس چنین می نویسد:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۳.

«... چنان که بارها و بارها ملاحظه کرده ایم آراء [مجلس] برحسب تشخیص "افراد" و تابع جوی است که فرد یا گروهی بتواند این "جو" را بسازد (تصویب اعتبارنامه های بسیار متعارض و ناهماهنگ معزی، غضنفرپور و آیت...). کسانی که در مجلس و بیرون مجلس، حزب جمهوری اسلامی را حاکم بر مجلس می پندارند، این تصور درستی نیست، ولی آنچه درست است این است که در بسیاری از موارد "جو" به وسیلهٔ دوستداران شما و حزب شما ساخته می شود...

و این را نمی توان برای شما و حزب جمهوری اسلامی گناهی به شمار آورد زیراکه هر گروهی سعی می کند نظر خود را که مطابق صلاح مملکت و اسلام می داند به دیگران بقبولاند. سخن در نحوهٔ عمل است نه نفس عمل. ... هاشمی، برادرم! سخن در این نیست که ما اسلام اصیل نه شرقی، نه غربی و پیراسته از هرگونه التقاط را می خواهیم و باید این اسلام در کشور ما و من جمله در مجلس ما حاکم باشد. سخن در این نیست که... سخن در این است که شما با این طرز عملتان دارید نزدیک ترین افراد به خود را نیز از خود طرد می کنید. این شد سیاست که کسانی مثل آیت الله انواری پس از متجاوز از ۱۲ سال زندان بدان گونه که در روزنامه ها خواندید از وضع مجلس به ستوه آید و استعفا دهد و شما به جای آنکه به درددل او برسید، بیایید در مجلس دکتر یزدی را دراز کنید که چرا عکس "متبسم" آقای انواری را در صفحهٔ اول چاپ کرده اید؟ یا آقای شجاعی، نمایندهٔ زنجان، را غیابی محاکمه کنید که چرا در استعفانامهٔ خود، مجلس را "تضعیف" کرده است؟ من به حق می گویم و این را اداء حق نسبت به بالغ بر یک میلیون و چهارصد هزار رأی دهندهٔ به خود می دانم که بگویم شما خودتان بیش از هرکس (با محاسبهٔ مقامی که دارید) مجلس را تضعیف می کنید.» وی سپس با بیان نحوهٔ برخورد و شیوهٔ ادارهٔ مجلس توسط آقای هاشمی در اوایل کار مجلس و تعریف از آن، به نحوهٔ برخورد وی در روز پنجشنبهٔ پیش انتقاد کرده و می نویسد: «ولی در جلسهٔ پنجشنبه که پروندهٔ آقای "آ" مطرح بود و طبعاً مسئلهٔ نوار پیش آمد و بقیهٔ قضایا... شما در چنگ رعایت آیین نامه گرفتار آمدید و توجه نکردید که اگر رأی گیری آن روز همان گونه که خودتان گفتید حساس است پس چه بهتر از همان آیین نامه استفاده می کردید و با نامهٔ ۱۵ نفر از نمایندگان رأی گیری مخفی می شد و مجلس طبق نظر آقای "آ" به آن مقابلهٔ شدید نمی افتاد.»(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۵/۱۳۵۹، ص۳.

همچنین، حجت الاسلام فضل الله محلاتی،

نماینـدهٔ امام در سپاه پاسـداران و نماینـدهٔ محلات در مجلس شورای اسـلامی، در مصاحبهٔ خود با خبرگزاری پارس(۱) دربارهٔ علت رأی مخـالف خود به اعتبارنامـهٔ دکتر حسن آیت، گفت: «مخـالفت من بـا آیت از این جهت است که ایشـان با فرمان امام مخالفت کردنـد و به ملت هم توهین کرده انـد و بایـد عرض کنم بااینکه امام مقرر فرمودنـد که همـهٔ نیروها در کنار هم قرار بگیرند و از هر نوع اختلافی پرهیز کننـد، ایشان برنامه هایشان برنامـهٔ اختلاف انگیز بوده و همیشه دست به یک کارهایی می زنند که اساس جمهوری اسـلامی را متزلزل می سازد. به یاد داریـد که در انتخابات ریاست جمهوری، جامعهٔ روحانیت مبارز تهران جناب آقای بنی صدر را کاندید نمود و درآن مورد با حزب جمهوری اسـلامی اختلاف نظر پیـدا کرد. این اختلاف قهری است و گاهی پیش می آیـد. درخلال مبارزهٔ انتخاباتی مواجه شدیم با افرادی از حزب جمهوری اسلامی که از مبارزات اصولی و انسانی خارج شده و دست به یک سلسله خرابکاری، تهمت های نابجا به آقای بنی صـدر زدنـد. حتی چنـد نفر از آنـان به جلسـهٔ روحـانیت مبارز آمـده و آنجا اتهامات زیادی به آقای بنی صـدر وارد آوردنـد. بالاخره انتخابات تمام شـد و آقای بنی صدر پیروز شدند. ... متأسـفانه در حزب جمهوری اسـلامی عناصـر معدودی وجود داشـتند که به هیچ وجه حاضـر نبودنـد امر امام را اطاعت نمایند و همچنان به خط مشـی انحرافی خود ادامه دادند و ازجمله آقای آیت بود که در مقام این بود که اختلافـات زمـان آیت الله کاشـانی و مصـدق را تجدیـد نموده و مکرر اعلام کرد که این راه را ادامه خواهـد داد. تا آنجا که آقای آیت و دکتر محمود کاشـانی همفکر ایشـان به کاشان می رونـد و در آنجا آقای آیت ضـمن سـخنرانی برخلاف امر امام بزرگ ترین اهانت را به رئیس جمهور و ملت ایران نمودند. ...»(۲)

۱- خبرگزاری پـارس، تنهـا به انتشـار بخش هـایی از این مصـاحبه اکتفـا کرده است. ر.ک: خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش های ویژه، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص۱و۲، از تهران، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

در رونـد روبه گسترش روابـط عراق بـا غرب، روابـط هسـته ای و نظامی با کشورهای غربی، به ویژه فرانسه، جایگاه ویژه ای دارد و درپی آن، عراق به دنبال جایگاه تازۀ خود در منطقه می باشد. دراین زمینه، نشـریۀ انگلیسـی زبان کریستین ساینس مانیتور امروز در مقاله ای، به بررسی و تحلیل مسائل مذکور پرداخت. در بخشی از این مقاله آمده است:

«فرانسه بر آن است تا دو رآکتور اتمی و آزمایشـی و مقدار قابل توجهی اورانیوم غنی شده با درجه ای که برای ساخت سـلاح های هسـته ای به کار می رود، به عراق بفروشد. فرانسه این فروش را علی رغم ادعاهای اسـرائیل مبنی بر اینکه این اقدام منجر به بروز جنگ هسته ای در خاورمیانه می شود انجام می دهـد، زیرا عراق دومین تأمین کننـدۀ نفت فرانسه بعـد از عربسـتان و سومین شـریک تجاری فرانسه بعد از ژاپـن و آلمـان غربی اسـت. فروش هـای نظـامی فرانسـه بـه عراق مجموعـاً بیش از ۵/۱ میلیـارد دلاـر است که شامـل فروش یـک حصـار الکترونیکی پیشرفته برای مرز عراق، موشک های زمین به زمین پلوتن [pluton] و قراردادی برای تکمیل بمب افکن میراژ ۴۰۰۰ به طور مشترک با نیروی هوایی فرانسه می باشد. امریکا که مایل است عراق به عنوان یک نیروی تثبیت کننده در خاورمیانه جانشین ایران شود، از اعـتراض به فروش هـای هسـته ای فرانسه به عراق خـودداری کرده است. اورانیوم فروخته شـده به عراق دارای غنـای ۹۳ درصـد می باشد. اورانیوم سـلاح های اتمی دارای غنای ۹۷ درصد می باشد؛ البته ۹۳ درصـد هم برای یک بمب کافی است. فرانسه سـعی می کند که یک سیسـتم جایگزین به نام کارامل که از اورانیوم غنی شـدۀ ۷ درصـدی اسـتفاده می کنـد، به عراق بفروشد. عراق نمی تواند از کارامل برای یـک بمب اسـتفاده کنـد. فرانسه اعلاـم کرده است که کنترل های بین المللی مانع از آن می شود که عراق از اورانیوم برای مقاصـد نظامی اسـتفاده کنـد. اقـدامات عراق تحـت نظـارت آژانس بین المللی اتمی و حـدود ۱۰۰ تکنسـین فرانسـوی خواهـد بود. عراق نیز معاهـدۀ منع گسترش سلاح اتمی [NPT] را امضا کرده است.»

کریستین ساینس مانیتور سپس به روابط اتمی عراق با سایر کشورهای غربی می پردازد و می افزاید:

«عراقی هـاماننـد پاکسـتانی هـا منـابع خریـد اورانیوم را متنوع کرده انـد. در ژانویه آنهـا قراردادی بـا برزیـل برای تهیـۀ اورانیوم، کمک به آموزش تکنسین ها و کمک به کشف اورانیوم در عراق امضا کردند. برزیل که ۴۰ درصد نفت خود را از عراق وارد می کند از این قضیه بسـیار خوشحال بود. ایتالیا که ۲۰ درصـد نفت خود را از عراق وارد می کنـد نیز قراردادی برای تحویل چهار مرکز تحقیقات هسـته ای به قیمت ۵۰ میلیون دلاـر امضا کرده است. پرتغال نیز در قراردادی که مارس گذشـته امضا شـد، با تحویل مقادیری اورانیوم غنی شـده توافق کرده است. تنهـا کسـی که از این موضوع احسـاس خطر می کنـد، اسـرائیل است که پیش بینی می کنـد عراق تـا سـال ۱۹۸۵ توان بالقوۀ سـاخت بمب اتمی را دارا باشـد. در آوریل ۱۹۷۹، یـک گروه کمانـدوی هفت نفره، مـدار خنک کننـدۀ دو رآکتوری را که فرانسه برای عراق ساخته بود، منفجر کردنـد و وزارت اطلاعات عراق مسئولیت این حادثه را متوجه موساد، سازمان اطلاعات اسـرائیل، دانست. در ۱۶ ژوئن امسال، یحیی مشاد، رئیس برنامه های اتمی عراق در پاریس کشته شد. فرانسوی ها درحال حاضر

سرگرم آموزش ۱۵ تکنسین عراقی در تأسیسات هسته ای خود در ساکلی [Saclay] هستند. برای اسرائیل که تصور می رود بیش از ۱۰ بمب اتمی داشته باشد همهٔ اینها چندان مایهٔ آرامش نیست، چراکه این فرانسوی ها بوده اند که به اسرائیل کمک کرده اند تا تأسیسات هسته ای تحقیقاتی خود [را] در دیمونا، حدود ۲۰ سال پیش، ایجاد کنند.»(۱)

ضمیمه گزارش۱۰۸: گزارش سپاه پاسداران مستقر در بانه از طرح کلی عملیات پاک سازی

سپاه پاسداران مستقر در بانه، گزارش کلی عملیات روز ۹ مرداد ۱۳۵۹ را ارائه داده است. در بخشی از این گزارش آمده است:

«عملیات توسط سپاه و ارتش و یک تیم از واحد نیروی مخصوص انجام شد. نیروهای شرکت کننده در عملیات عبارت اند از: ۱. ۴۵ نفر سرباز و درجه دار و یک افسر به انضمام ۵ خودرو با راننده از لشکر۲ مرکز مستقر در بانه؛ ۲. ۵۰ نفر از برادران سپاه به انضمام یک دستگاه سیمرغ و یک قبضه کالیبر ۵۰؛ ۳. یک دستگاه نفربر به اتفاق یک سرباز از ستون قزوین مستقر در بانه؛ ۴. یک فروند هلیکوپتر کبرا و یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ از هوانیروز.

نحوهٔ عملیات: ابتدا به آبادی آرمرده رفته و آنجا را محاصره کردیم. بعد از یک درگیری کوتاه مدت، یک نفر مسلح ضدانقلاب دستگیر و ۲ نفر نیز کشته شدند. ضدانقلابیون سپس به طرف گرماب و بلکه متواری شدند. یک دستگاه اسکورپین نیز در آنجا استتار شده بود. سپس به طرف آبادی بلکه واقع در ۳۵ کیلومتری بانه و نزدیک مرز حرکت کردیم. در فاصلهٔ ۱۵۰۰ بالای آبادی خمپاره انداز را برپا و تعداد ۵۰ گلولهٔ خمپاره به پایگاه های آنها که توسط هلیکوپتر راهنمایی می شدیم شلیک کردیم. بعد یک گروه از برادران پاسدار با یک دستگاه نفربر به ابتدای آبادی رفته و پس از یک ساعت درگیری و دادن یک نفر زخمی برگشتند. عملیات با موفقیت انجام شد. در بازگشت بعد از طی ۳ کیلومتر از راه، به کمین آنها برخوردیم که بعد از ۲۵ دقیقه نبرد، کمین شکسته شد. در این درگیری یک سرباز و یک برادر پاسدار زخمی و یک درجه دار از لشکر۲ به نام گروهبان یکم عرب شهید شد. ضمناً یک تفنگ برنو و یک سرپر و حدود ۷۰ فشنگ برنو از آنها بر جا ماند. از تعداد تلفات ضدانقلاب اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی بیش از ۱۰۰ کشته و زخمی داده اند. این عملیات ضربهٔ محکم و کوبنده ای بود چون ما درست مرکز تجمع آنها و سنگر اصلی شان را درهم کوبیده ایم. درنتیجه این عملیات باعث شد که جو کلی منطقه تغییر کند و نیروهای ضدانقلاب به شدت روحیهٔ خود را از دست داده اند.»(۲)

۱- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، ج۱، پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس - مرکز ملی اسناد، گروه مترجمان، ۱۳۸۷، ص۲۱۱، مترجم جعفر بختیاری.

۲- سند شماره ۳۶۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۵۲، از سپاه پاسداران مستقر در بانه، به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ جمعه ۱۰ مرداد ۱۳۵۹ ۱۹ رمضان ۱۴۰۰ ۱ اوت ۱۹۸۰

۱

گـام هـای نه چنـدان بلنـد، امـا متوالی امریکا و عراق درجهت نزدیکی دولت های دو کشور که عمـدتاً مربوط به دشـمنی مشترک آنان با ایران است، بازهم برداشته شد.

به نوشـته وال استریت ژورنـال: «وزارت خـارجه امریکا اعلام کرد: "شـرکت جنرال الکتریک مجاز خواهـد بود که ۸ موتـور جت را برای نصب در کشتی هـای جنگی سفارشـی عراق که ایتالیـا درحال ساخت آن است، بفروشـد." این قرارداد فروش ۲/۱۱ میلیون دلاری، ازنوع غیرنظـامی می باشـد و مورد مخـالفت بعضـی از اعضای کنگره قرار گرفت. زمانی که دولت کارتر آن را در ژانویه گذشـته تصویب کرد، وزارت امور خـارجه بـازنگری این قرارداد را پـذیرفت. وزارت امور خـارجه روز گذشـته اعلام کرد به این نتیجه رسـیده است که لغو این اجـاره نامه به نفع سـیاست کلی خارجی کشور نمی باشـد.» مطابق همین گزارش، «یک منبع دولتی در پنتاگون گفت: "عراق بهتر است به جـای شوروی تجهیزات نظـامی خود را از غرب تهیه کنـد. بـااین وجود، دولت همچنان عراق را در لیست کشورهای حامی تروریست بین المللی قرار می دهد." این موتورها در ۴ فروند فریگیت نصب می شود که در خلیج فارس مسـتقر خواهند شد و اصولاً درراستای مقابله با قدرت نیروی دریایی ایران به کار می روند.»(۱)

مطـالب فوق صـرفاً یـک سری مطـالب روزنـامه ای نیست، در تأییـد آن می توان به گفتار امروز بخش عربی رادیو امریکا اشاره کرد: «... دولت ایتالیا توضیح داده است که مسئلهٔ فروش این وسایل رزمی به دولت عراق از دو جنبه برایش اهمیت دارد: نخست اینکه ایتالیا مقادیر زیـادی از نفت موردنیـازش را از عراق تـأمین می کنـد و دوم، ایتالیـا برای بازاریـابی در کشورهـای مختلـف کمـال اهمیت را قائـل است. مقامات ایتالیایی اضافه کرده انـد که عراق می تواند درصورت خودداری امریکا و ایتالیا از فروش این موتورها، آنها را از کشورهای دیگر خریداری نماید؛ پس بهتر است

ص: ۲۳۵

۱- جنـگ ایران و عراق از نگـاه مطبوعـات؛ "زمینه سـازی و آغاز تجاوز"، ج۱، ص۲۱۴، وال استریت ژورنـال، ۱/۸/۱۹۸۰، مترجم مهدی رنجبران.

به این نکته توجه شود که عراق تاکنون ازنظر نیازمندی های نظامی و غیرنظامی خود تنها بر شوروی تکیه داشت و اکنون این فرصت را نباید از دست داد و روی عراق را از بازارهای اروپای غربی برگرداند.» رادیو امریکا در پایان می افزاید: «مقامات امریکایی درعین حال تأکید کرده اند که فروش این موتورها و ناوچه ها به دولت عراق، این واقعیت را تغییر نمی دهد که عراق ازنظر دولت امریکا هنوز در لیست کشورهایی قرار دارد که از عملیات ایجاد آشوب و ترور در سطح بین المللی حمایت می کند و این مسئله هرگز بدان معنی نیست که امریکا فعالیت های عراق را برای ایجاد بلوا و آشوب و ایجاد محیط ترور، فراموش کرده است.»(۱)

۱

درپی انفجار دو روز پیش در نزدیکی سفارت ایران در پایتخت اتریش، که با مشارکت دو دیپلمات عراقی سفارت این کشور در وین روی داد و موجب اخراج آن دو ازسوی دولت اتریش شد، امروز نیز در پایتخت آلمان غربی، دو دیپلمات عراقی توسط پلیس برلن غربی بازداشت شدند.(۲) رادیو لندن به نقل از پلیس برلن غربی گزارش داد:

«این دو دیپلمات عراقی در اقدام برای انفجار یک مرکز جوانان که محل تشکیل کنگرهٔ دانشجویان کرد بود شرکت داشتند. پلیس می گوید که مأمورانش مراقب بودند و دیدند که یکی از آنها به نام خالد (خلیل) جابر دبیراول سفارت عراق در برلن شرقی یک چمدان پر از مواد منفجره به دیگری داد؛ آن گاه دبیراول با یک اتومبیل دیپلماتی به سرعت از آن محل دور شد و پلیس در میان خیابان های برلن به تعقیبش پرداخت. اتومبیل پس از تصادم با چندین اتومبیل دیگر در محلی که پلیس جاده را سد کرده بود توقف کرد. هم دبیراول و هم دیپلمات دیگر از قرار

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، صص۲۳و۲۴، رادیو صدای امریکا (بخش عربی)، ساعت ۸:۴۵ ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- دو هفته پس از بازداشت این دو دیپلمات، در تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹ خبرگزاری رویتر گزارش داد: مقامات قضایی آلمان غربی امروز گفتند که دولت این کشور از شورای شهر برلن غربی خواسته است دو دیپلمات عراقی را که هفته گذشته درارتباط با تلاش برای بمب گذاری دستگیر شده اند، بدون محاکمه از آلمان اخراج کنند. خبرگزاری رویتر ضمن نقل این خبر افزود: «این دیپلمات ها که هر دو عضو سفارت عراق در برلن می باشند در روز اول اوت [۱۰/۵/۱۳۵۹] هنگامی که در خارج یک مرکز دانشجویی برلن یک چمدان حاوی مواد منفجره قوی را به شخص ثالثی تحویل می دادند دستگیر شدند. این مرکز دانشجویی محل برگزاری یک کنفرانس دانشجویان کرد بود و مأمورین امنیتی در داخل گروهی که با این دو عراقی مرتبط بوده و قصد داشتند این مرکز را منفجر نمایند نفوذ کرده بودند. مقامات امنیتی گفتند که این دو دیپلمات که یکی از آنان به نام خلیل جابر دبیر اول و دیگری به نام حی علی محمود، از مقامات سفارت عراق بودند، به هنگام دستگیری با پلیس به زدوخورد پرداختند. شورای شهر برلین درخواست دولت برای اخراج این دو عراقی را در هفته آینده مورد بررسی قرار خواهد داد.» (روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری رویتر از برلن غربی، ۲۴/۵/۱۳۵۹.)

اطلاع در حین بازداشت شـدن با پلیس گلاویز شدنـد. پلیس می گوید دیپلمات عراقی از برلن شـرقی وارد برلن غربی شده بود.»(۱) رادیو لنـدن می افزایـد: «حادثهٔ برلن پس از آن روی داده که بمبی برای آسـیب رساندن به سـفارت ایران در وین کار گذاشـته شده بود پیش از موعد مقرر منفجر شد و ۸ نفر را مجروح کرد. دولت اتریش می گوید که مقامات عراقی یک دیپلمات اتریشی را از سفارت آن کشور در بغداد متعاقب اخراج دو دیپلمات عراقی اخراج کرده است.»(۲)

در همین حـال، روزنامـهٔ تایمز در گزارش امروز خود دربارهٔ حادثـهٔ انفجار بمب در نزدیکی سـفارت ایران در پایتخت اتریش، ضـمن نقل چگونگی ماجرا که به اخراج دو دیپلمات عراقی از وین انجامید، نوشته است: «سفارت ایران در وین به عنوان مرکزی برای انجام معاملات ایران با کشورهای خارجی به ویژه کشورهای اروپای شرقی درمورد خریـد سـلاح، قطعات یدکی، غذا و وسایل صـنعتی فعالیت می کند. اتریش در بایکوت نمودن ایران نقشی ایفا نمی کند و خواهان کاهش تنش های فزایندهٔ خاورمیانه در پایتخت خود است.»(۳)

۱

امروز گرچه خطوط مرزی ایران و عراق از آرامش نسبی برخوردار بود، حالت فوق العاده و غیرعادی در آن سوی مرزهای غرب و جنوب غربی همچنان مشاهده می شد و مرزبانان جمهوری اسلامی ایران تحرکات و نقل وانتقالات نیروهای عراقی را زیر نظر داشتند.

«خبرنگار خبرگزاری پارس به نقل از دید بانان پاسگاه های مرزی ایران، گزارش داد که ارتش بعث عراق در ۴۸ ساعت گذشته، دست به نقـل وانتقالات وسـیعی زده و نیروهای جدیـدی در طول نوار مرزی ایران از سومار تا باویسـی و ازگله متمرکز کرده است. از سوی دیگر، جنـب وجوشـی در منطقـهٔ "چهارکلاـب" عراق کـه پایگـاه عوامـل مزدور بعـث عراق، سـردار جـاف و سـایر مزدوران اسـت بـه چشم می خورد.»(۴)

یک گزارش نظامی دیگر با ارزیابی "صـحت دارد"، حاکی است: «عراق نیروهای گارد مرزی خود را، که برخی به تازگی تشـکیل شـده اند، به استعداد ۳۳ گردان در مناطق مجاور مرزی ازجمله خانقین و نفت خانه [مقابل قصرشـیرین]، زرباطیه، حارثه و زبیر [در بصـره]، قلعه دیزه [مقابل سـردشت]، پنجوین [مقابل باشـماق]،(۵) روانـدوز، موسـی کـاظم، اربیـل، عمـاره، باطونه، منطقـهٔ میرگه، کرکوک، دهوک و سلیمانیه [مقابل سردشت] مستقر ساخته است.»(۶)

۱- همان، ص۱۲، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹؛ و - همان، ص۱۳، رادیو اسرائیل (عربی)، ساعت ۲۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۲، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- جنـگ ایران و عراق از نگـاه مطبوعـات؛ "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، ج۱، ص۲۱۵، مقالـهٔ تایمز به قلم سومترمن، ۱/۸/۱۹۸۰، مترجم مهدی رنجبران.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار خبرگزاری پارس، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۵- دهی از دهسـتان تیلکوه بخش دیواندره شهرستان سنندج، واقع در ۵۴ کیلومتری شـمال غربی دیواندره. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- سند شماره ۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به فرمانده تیپ۲، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

دراین حـال، ارتش عراق در مناطق مجاور مرزی همچنان دست به تحرک، مانور و تمرینات نظامی و جنگی می زنـد؛ به طوری که «مانور تعدادی از یگان های وابسته و تحت امر لشکر۷ پیادهٔ ارتش عراق که از حدود یک ماه قبل آغاز شده است، همچنان در منطقهٔ سیدصادق و حلبچهٔ عراق [مقابـل نوسود] ادامه دارد.»(۱)همچنین، بنـا به گزارش سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران، در سـاعت ۸ امروز، تعـدادی خودرو جیپ و گـاز ارتشـی که حامل افراد نظامی بودنـد از پاسـگاه شـلمچهٔ کشور عراق به طرف نخلسـتان قسـمت جنوب غربی پایگاه دریایی خرمشهر رفت وآمد داشته و یک گروه نیز در مقابل پاسگاه شلمچهٔ ایران گمارده اند.(۲)

علاوه بر نقـل وانتقالات و تحرکـات نظامی ارتش عراق در مناطق مجاور مرزی، مقامات امنیتی و اطلاعاتی برخی یگان های ارتش عراق نیز به دلیـل حملات مکرر نیروهـای معـارض کرد عراقی، به طور مکرر اعلام آمـاده باش کرده و خبر از حملات گروه های معارض می دهنـد. ازجمله در همین خصوص، «مقامـات امنیتی و اطلاعاتی تیپ۹۹ احتیاط عراق مـدعی اند که اخیراً یک گروه مسلح از طرف داران [جلال] طالبانی مجهز به سلاح های برنو، کلاشینکف و آر.پی.جی۷ به قریهٔ تپه از توابع قره داغ در اسـتان سلیمانیه حمله نموده که پس از یک درگیری و ایجاد خسارات و تلفات، متواری شـده انـد.» همچنین، مقامات امنیتی عراق مـدعی شـده انـد که اخیراً گروه هایی از اکراد شورشی (عراق) وارد قراء مرزی منطقهٔ سلیمانیه شده و قصد دارند در فرصت های مناسب به یگان های عراقی حمله کنند.(۳)

از سوی دیگر، امروز سپاه یکم ارتش عراق با ابلاغ یک نامـهٔ سـری و فوری به نیروهای تحت امر ازجمله تیپ۳۹ پیاده، مدعی شده است که «دشـمن [نیروهای ایران] قصـد دارد از دو محور حمله کند: محور اول، به منطقهٔ ماووت – قلعه دزه در منطقهٔ اولاغلر به طرف دوکان و محور دوم، از کوه قندیل به طرف قلعه دزه با شرکت گروه های خرابکار [گروه های معارض کرد عراقی]»(۴)

در همین حـال، منـابع ایران از بعضـی درگیری های جزئی و سـرپیچی از دسـتورها در ارتش عراق گزارش می دهنـد که به سـرعت تحت کنترل درآمده و به شدت با آنها برخورد می شود. ازجمله «تعداد ۸ نفر از افسران جزء و درجه داران عراقی قرار است در آیندهٔ نزدیک به علت سرپیچی از دستورات فرماندهان در دادگاه انقلابی بغداد محاکمه شوند.»(۵)

۱

در کنـار تحرکـات مرزی و آمـادگی روزافزون ارتش عراق در مرزهـای غربی و جنوب غربی، عوامل وابسـته به عراق با حمایت قاطع این کشور، در داخل مرزهای جمهوری اسلامی همچنان به تحرکات و فعالیت های خود ادامه می دهند. گزارش ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان

۱- سند شماره ۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲)، به فرماندهی تیپ۲، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شـماره ۲۶۲۹۰۵مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: نامـهٔ سـری و فـوری سـپاه یکـم ارتش عراق، ۲۲/۴/۱۳۵۹، کـه در تـاریخ ۱۰/۵/۱۳۵۹ به این یگان ابلاغ شده است.

۵- سند شماره ۲۱۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به فرماندهی تیپ۲، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

حـاکی است که امروز «ازطریق مرکز قرارگاه شـرطه الزیادیه روبه روی نهر عبود، حوزۀ گروهان ژانـدارمری آبادان ۴ نفر از اعضای جبهه آزادی بخش عرب به نام های صـدام حامد، عبدالرضا یوسف، علی الزویدات و حسین نام به ایران وارد و پس از یک شب، ۲ نفر از آنان به نـام های صـدام حامـد و عبـدالرضا یوسف از همان راه مجدداً به کشور هـدف [عراق] مراجعت و ۲ نفر دیگر... در خـاک ایران مانـده اند.»(۱)

همچنین، گزارش هنگ سوسـنگرد نیز از تحرکات عوامل وابسـته به عراق در این ناحیه خبر می دهد. دراین مورد گزارش پاسـگاه ساسان حاکی است:

«در ساعت ۰۴:۵۰ مورخۀ جاری، مأمورین گشت پاسـگاه در حاشـیۀ هورالعظیم صدای یک فروند قایق موتوری را در پانصد متری جنوب پاسـگاه، شـنیده که بلافاصـله کمین می نماینـد و به محض رسـیدن قـایق مزبور به کنـار هور، مأمورین به سرنشـینان قایق ایست داده که به طرف مـأمورین تیرانـدازی [می کننـد] در تیرانـدازی متقابـل مـأمورین، یکی از سرنشـینان [قایق] به نام جواد قربانی... با یک قبضه اسـلحۀ کلاشینکف... با پنج خشاب فشنگ... و یک قبضه اسلحۀ کمری... دستگیر و بقیه با استفاده از تاریکی شب فرار می نمایند. ...»(۲)

۱

امروز، علاوه بر یک درگیری شدید، چند تحرک ایذایی نیز در مناطق مختلف کردسـتان رخ داد. طبق گزارش ستاد عملیات غرب کشور، امروز در عملیـات پـاک سازی جادۀ مریوان، ۱۲ نفر از نیروهای خودی به شـهادت رسـیدند.(۳)گزارش دیگری حـاکی اسـت که در روز جاری به سوی پادگان بانه تیرانـدازی شـده است. مرکز فرماندهی سـپاه خواهان تفصـیل گزارش این حمله از سـپاه سـنندج شده است.(۴) همچنین گزارش ژاندارمری حاکی است که شب هنگام ضدانقلابیون در سـقز به سـمت مقر سپاه پاسداران تیراندازی کرده اند که متقابلاً نیروهای انتظامی مستقر در منطقه به این اقدام آنان پاسخ داده اند.(۵)

۲

بجز مناطق کردنشین که وضـعیت خاص خود را دارد و بخش عظیمی از نیروها و امکانات کشور صـرف مقابله با ناآرامی های آن مناطق می شود، در دیگر نقاط کشور نیز تقریباً به طور روزانه، تحرکات و ناآرامی هایی براثر برخوردهای مربوط به گروه های مختلف بروز می کند که گرچه در مقایسه با مناطق کردنشین، جزئی می نماید، به هرحال وضع عادی را برهم می زند.

مهندس جعفری فرماندار جدید آمل، در پایان نمازجمعۀ این هفته در سخنانی به پاک سازی

۱- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی اسـتانداری خوزسـتان، شماره سریال۲، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از ناحیۀ ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران، ت - ف - ژا (رکن۳)، دایرۀ امنیت، برابر گزارش گروهان ژاندارمری هوزگان (هویزه)، مستند به گزارش پاسگاه ساسان، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (مریوان)، ج۱، ص۱۱۰، از سـتاد عملیات غرب کشور به ستاد عملیات (مرکز فرماندهی)، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سـند شماره ۱۱۴۸۹۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (سـنندج)، ج۲، از مرکز فرمانـدهی به سـپاه سـنندج،

.۱۲/۵/۱۳۵۹

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، شمارهٔ ۶، ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص۱.

کامل عوامل ضدانقلاب در ادارات اشاره کرد و گفت این کار به زودی شروع خواهد شد و کارگروهی تحت عنوان پاک سازی در اسرع وقت این عوامل ناباب را از کلیهٔ ادارات پاک سازی خواهد کرد، وی افزود: یک هفته به گروه هایی ازجمله مجاهدین خلق (منافقین) و چپی ها مهلت می دهیم تا دکه ها و وسایل خود را جمع آوری کنند، در غیر این صورت پیشاپیش مردم حرکت و تمام وسایل آنها را جمع آوری خواهیم کرد.(۱)

دراین حال، به گزارش خبرگزاری پارس، «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ساری اعلام کرد که ۴ تن از جوانان هوادار مجاهدین خلق [منافقین] را به اتهام برهم زدن نظم یک مجلس سخنرانی، توهین به روحانی سخنران و ایجاد آشوب و درگیری بازداشت کرده است. ... هم اکنون (ساعت ۱۸:۴۵ دقیقه) چند تن از مادران و خویشان بازداشت شدگان در مقابل سپاه پاسداران ساری اجتماع کرده و خواستار آزادی آنها هستند.»(۲)

در شهرستان اهر نیز درگیری مشابهی میان هواداران برخی گروه ها ازجمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نیروهای سپاه رخ داد. برابر گزارش شهربانی تبریز: «ساعت ۹:۳۰ امروز، عده ای در حدود ۴۰ نفر از اعضای خانوادهٔ دستگیرشدگان به منظور اعتراض به دستگیری ۱۸ نفر از [هواداران] مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق و حزب توده در محوطهٔ فرمانداری شهرستان اهر متحصن [شدند] که منجر به درگیری جزئی بین اعضای سازمان های فوق و سپاه پاسداران آن شهرستان می گردد. در این درگیری نیز تعداد ۱۲ نفر دستگیر شدند. وضعیت شهر فعلاً آرام [است] و احتمال درگیری می رود.» به گزارش سپاه اهر، امروز یک درگیری دیگر نیز در این شهرستان رخ داد که بدون هیچ گونه خسارت و خطری تمام شد. در درگیری های امروز اهر حدود ۴۰ نفر دستگیر شده اند که توسط دادستان انقلاب این شهر بازجویی می شوند.(۳)

۱

در شرایط فعلی، ازنظر غالب نیروها و عناصر هوادار نظام و مطابق آنچه در بیشتر محافل مذهبی سیاسی مطرح است، "آیت الله دکتر بهشتی" عضو شورای انقلاب، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، شخصیتی است با قوت های چشمگیر و بعضاً منحصربه فرد. وی نه تنها در امور سازماندهی تشکیلات، مدیریت و اجرا، بلکه از جنبه های معنوی، روحانی و علمی نیز درخور توجه ویژه است. باتوجه به همین نکات است که صرف نظر از دعوا و نزاع میان دو جریان رقیب حاکم بر کشور، شخصیت بهشتی همواره آماج پیکان تبلیغات زهرآگین گروه های مخالف ازجمله مجاهدین خلق (منافقین) قرار می گیرد.

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص۱، ساری - خبرگزاری پارس، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

دراین میان رسانه های غربی نیز، البته با ادبیاتی متفاوت، به این تحرکات دامن می زنند. خبرگزاری یونایتدپرس، اختلاف دو جریان مزبور در ایران بر سر انتخاب نخست وزیر را بهانه ای برای حمله به بهشتی قرار داده است. در بخشی از این گزارش آمده است:

«در گزارش هایی که از تهران به پاریس رسیده، آمده است که آیت الله بهشتی، رهبر حزب جمهوری اسلامی ایران، به ابوالحسن بنی صدر اولتیماتوم داده است که نامزد او برای احراز مقام نخست وزیری را بپذیرد وگرنه با احتمال به برکناری روبه رو خواهد شد. بهشتی بعد از آیت الله خمینی نیرومندترین مرد ایران است. در این گزارش همچنین گفته شده که آیت الله بهشتی به بنی صدر گفته است اگر دربارهٔ نخست وزیر توافق(۱) ادامه یابد موضوع به امام خمینی ارائه خواهد شد. اگر مسئلهٔ مداوم انتصاب نخست وزیر به آیت الله خمینی ارجاع گردد ایشان می توانند یا دستور انحلال پارلمان را صادر کنند و یا بنی صدر را از ریاست جمهوری برکنار کنند. تاکنون یازده نفر برای احراز مقام نخست وزیری نامزد شده اند که جلال الدین فارسی از موقعیت بهتری برخوردار است زیرا بهشتی از وی حمایت می کند.»

گزارشگر این خبرگزاری سپس به نقل شایعات روز متوسل شده و ادامه می دهد: «گفته می شود بین طرفین مسامحه ای در جریان است و بهشتی که از قدرت زیاد برخوردار است اگر اولتیماتوم او پذیرفته شود اجازه خواهد داد مشاغلی مانند وزارت خارجه و دفاع در کابینه به طرف داران بنی صدر داده شود. ... روز شنبه رسیدگی به گزینش کابینهٔ نخست وزیر و اعضای کابینه به وسیلهٔ هیئت ویژه آغاز خواهد شد. در هیئت ویژه پنج عضو پارلمان و فقط یک نفر به نمایندگی ازطرف بنی صدر عضویت دارند، بنابراین سلطهٔ حزب جمهوری اسلامی در کمیسیون حتمی خواهد بود.»(۲)

تظاهرات روز یکشنبهٔ گذشتهٔ دانشجویان مسلمان ایرانی در مقابل کاخ سفید و حملهٔ پلیس امریکا به آنان و ضرب وشتم و بازداشت تعداد زیادی از دانشجویان دختر و پسر ایرانی، که موجب افزایش تنش در روابط ایران و امریکا شده است، امروز نیز در رسانه های خبری جهان و نیز در محافل ایران، ازجمله در نمازجمعه تهران، بازتاب وسیعی داشت.

رادیو صدای امریکا دراین باره گفت: «ایرانیان و دانشجویانی که از آیت الله خمینی رهبر مذهبی شان پیروی می کنند و از روز دوشنبهٔ گذشته براثر دست زدن به تظاهرات و ایجاد آشوب

۱- احتمالاً به اشتباه ترجمه شده و باید «تنازع و اختلاف» باشد.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۶، تاریخ ۱۱/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرگزاری یونایتدپرس از پاریس، اول اوت (۱۰/۵/۱۳۵۹).

در واشنگتن بازداشت شده اند، دست به اعتصاب غذا زده اند. ازسوی دادگاه امریکا ۱۹۳ نفر از تظاهرکنندگان که ۲۰ تن از آنان زن هستند متهم به حمله به پلیس و ایرانیانی شده اند که مخالف با رژیم تهران می باشند. یک سخنگوی دولت امریکا دراین زمینه اظهار داشت اعتصاب کنندگان غذا جز مواد شکری و آب چیز دیگری را از دوشنبهٔ پیش نخورده اند. ...»(۱)

رادیو لندن نیز دراین زمینه گفت: «در واشنگتن مقامات امریکایی در حدود ۲۰۰ نفر از تظاهرکنندگان ایرانی را که از روز یکشنبه تاکنون، در پایتخت ایالات متحده در بازداشت بوده اند به مقامات مهاجرت تحویل می دهند. ... یک مأمور ادارهٔ مهاجرت امریکا گفت که بعضی از ۲۰ نفر زنی که بازداشت شده اند حاضر به همکاری نبودند و مأموران پلیس و ادارهٔ مهاجرت ناچار شدند به زور آنها را از سلول هایشان بیرون بکشند. وی افزود تظاهرکنندگانی که از معرفی خود امتناع ورزند برای اخراج از امریکا به دادگاه جلب خواهند شد.» این رادیو می افزاید: «گروهی در حدود ۳۵ نفر ایرانی در جلو کاخ سفید اعتصاب غذا کرده اند و این اعتصاب به نشانهٔ اعتراض به خشونت پلیس به هنگام بازداشت ایرانی ها در روز یکشنبهٔ گذشته بوده است.»(۲)

همچنین، به گفتهٔ رادیو اسرائیل: «۲۰۰ نفر ایرانیانی که براثر تظاهرات طرف داری از آیت الله خمینی در واشنگتن بازداشت شده اند به اتاق های زندان منتقل نشده، در حیاط به سر می برند. این اقدام به خاطر آن است که مقامات امریکایی از عکس العمل آن نسبت به گروگان های خود در ایران مشکوک اند.» به ادعای این رادیو: «بازداشت شدگان صریحاً اشاره کرده بودند که چنانچه به سلول های زندان منتقل شوند گروگان ها مورد آزار قرار خواهند گرفت.»(۳)

در همین حال، رادیو مسکو از انتقال ۱۷۰ نفر از بازداشت شدگان ایرانی از پایتخت امریکا به نیویورک در شامگاه امروز خبر داد. این رادیو افزود: «این افراد که روز یکشنبه هنگام سرکوب شرکت کنندگان در تظاهرات پشتیبانی از انقلاب ایران توسط پلیس در واشنگتن بازداشت شدند، اکنون پروندهٔ آنها ازسوی مقامات امریکایی مأمور مسائل مهاجران، بررسی خواهد شد. در همین حال، اعتصاب غذای ۴۰ ایرانی دربرابر کاخ سفید که به نشانه همبستگی با این بازداشت شدگان اعلام شده، پنج روز است ادامه دارد.»(۴)

امروز همچنین آیت الله خامنه ای، امام جمعه تهران، در مراسم نمازجمعه، علاوه بر طرح مسائل مختلفی ازقبیل توجه به روز قدس، هشدار درمورد بی نظمی ها و اختلافات میان گروه ها و نیز تأکید بر جایگاه مکتبی و قاطع نخست وزیر درحال انتخاب، به مبارزات اخیر دانشجویان مسلمان ایرانی در امریکا اشاره کرد و دولت امریکا را، شدیداً مورد حمله قرار داد. به گزارش روزنامهٔ جمهوری اسلامی: «امام جمعهٔ تهران در خطبهٔ دوم با اشاره به هفتهٔ آمادگی مسلمانان

۱- همان، ص۲۴، رادیو صدای امریکا (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، صص۱۳و۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۱۲، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۲۰، ۱۰/۵/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، تاریخ ۱۲/۵/۱۳۵۹، ص۶، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت ۱۵:۳۰، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

جهان برای مراسم روز قـدس و آمادگی دشـمنان اسـلام برای سـرکوب حرکات روز قدس گفت: یکی از نمونه های این سـرکوب، عمل جنایتکارانهٔ دسـتگاه پلیس امریکاست نسـبت به جوانان مسلمان دانشجوی ایرانی روزه دار. ماجرای جوان ها، در چند جمله این است: یک عـده جوان مسـلمان دانشـجو، در امریکـا در مقابـل تظاهرات ساواکی های فراری ایران که می خواسـتند علیه جمهوری اسـلامی تظاهرات کننـد، اینهـا تظـاهرات راه انداختنـد. دولت امریکـا به آنها اجازه داد، ولی به دانشـجویان اجازه نـداد. پس از آن، پلیس امریکا، این دولت مـدعی طرف داری از حقوق بشـر و دفـاع از قـانون، این مـدعی طرف داری از آزادی، پلیس مثل سگ وحشـی، به جان دختران و پسـران مسـلمان افتـاد، آنهـا را کتـک زد. پنجـاه شـصت نفر از آنها را زیر مشت و لگـد و کتک مجروح کرد. دویست نفر از آنها را گرفتنـد و به زنـدان بردنـد. بچه های ما آنجا روزه دار هسـتند. سـلول های کوچک، هفت نفری، هشت نفری در گرمای تابسـتان با دهان روزه زنـدانی هسـتند. آیـا این است معنـای طرف داری از حقوق انسـان. ای اف بر شـما طرف داران و مـدعیان... و ای اف بر شـما کسـانی که وقتی در داخل ایران چنـد نفر مفسـدی که می خواهنـد بمب بر سـر مسـلمان ها بریزنـد به جوخهٔ اعدام سپرده می شوند اعتراض می کنید و از یک چنین جـانوران وحشـی جنایتکاری حمایت می کنیـد. ... پلیس امریکا گفت ما از دست این جوان های مسـلمان خسته شـدیم. بله، دولت امریکا هم از دست ملت مسلمان خسته شده، این خستگی ادامه پیدا خواهد کرد تا کمر امپریالیزم امریکا بشکند.»(۱)

ص: ۲۴۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۳.

روزشمار جنگ شنبه ۱۱ مرداد ۱۳۵۹ ۲۰ رمضان ۱۴۰۰ ۲ اوت ۱۹۸۰

۱

نزدیکی عراق به غرب، به تدریج جدی تر می شود. البته این امر، به دلیل ویژگی های خاص دولت بعثی، ازجمله اقدامات تروریستی علیه مخالفان صدام در خارج کشور، با مشکلاتی همراه است. یکی از نمودهای این نزدیکی سفر فرانسوا دونیو، وزیر بازرگانی فرانسه است که شب گذشته برای یک دیدار سه روزه وارد بغداد شد. وی صبح امروز با طایه عبدالکریم، وزیر نفت عراق، درمورد همکاری های اقتصادی دو کشور به ویژه موضوع انرژی اتمی دیدار و گفت و گو کرد. وزیر بازرگانی فرانسه با صدام حسین نیز یک دیدار رسمی داشت. خبرگزاری پارس که این خبر را به نقل از خبرگزاری فرانسه منعکس کرده، در پایان می افزاید: «در چندماهه اخیر روابط اقتصادی دو کشور شدیداً افزایش یافته و در هفتهٔ گذشته نیز فرانسه تعهد کرد در آیندهٔ نزدیک یک مرکز اتمی در اختیار عراق بگذارد.»(۱)

در جنبه تعارض های این نزدیکی می توان به ماجرای دستگیری دو دیپلمات عراقی در پایتخت آلمان غربی اشاره کرد که یکی از اتهامات آنها دست داشتن در توطئهٔ نافرجام بمب گذاری در محل برگزاری نشست سالانهٔ دانشجویان کرد در برلن غربی بود؛ این موضوع دیروز و امروز در رسانه های جهان بازتاب وسیعی داشت. پلیس جمهوری فدرال آلمان شامگاه امروز اتهام دو دیپلمات عراقی را که در سفارت این کشور در برلن شرقی انجام وظیفه می کردند رسماً اعلام کرد. اتهامات آنان حمل اسلحهٔ آتشین بدون مجوز، اقدام به قتل، توطئه و طرح کشتار عده ای نامعین و نامحدود و بالاخره اقدام عملی برای اجرای این توطئه و طرح کشتار مردم، ذکر شد.

بنا به گفتهٔ مقامات پلیس آلمان غربی: «دو دیپلمات عراقی درحال تحویل دادن این چمدان به شخص ثالثی بودند تا نامبرده طبق نقشهٔ کروکی ساختمان مزبور، بمب های داخل چمدان را در محل هایی که در این نقشه علامت گذاری شده بود، کار بگذارد. مقامات پلیس آلمان فدرال خاطرنشان شدند که هرگاه موفق به دستگیری این دو دیپلمات عراقی نمی شدند، بدون تردید براثر توطئهٔ آنان معلوم نبود چند صد نفر قربانی این توطئه می شدند و تازه قربانیان معلوم نبودند، زیرا در

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۴، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

ساختمان محل برگزاری کنفرانس سالانهٔ دانشجویان کرد مقیم آلمان فدرال، تنها دانشجویان نبودند، بلکه صدها تن دیگر از اتباع آلمان فدرال و غیر آنها در طبقات دیگر آن زندگی می کنند.»(۱)

در امریکا بااینکه عراق همچنان در لیست کشورهای تروریست قرار دارد، تلاش های جدی برای نزدیکی به بغداد در دستورکار مقامات آن کشور قرار دارد. رادیو صدای امریکا این خبر را بدون تفسیر خاصی، به طورخلاصه ذکر کرد،(۲) اما روزنامهٔ واشنگتن پست ضمن نقل این خبر افزود: «خالد جابر که به عنوان دبیر اول سفارت عراق در برلن شرقی معرفی گردیده است، به همراه حی علی محمود از کادر سفارت و نیز یک عراقی دیگر بازداشت شدند. مقامات رسمی گفتند که این طرح با هدف حمله به تجمعی در یک مرکز دانشجویی در برلن غربی تدارک دیده و مقامات امنیتی در میان توطئه گران نفوذ کرده بودند.» واشنگتن پست ادامه داد: «این نقشه دو روز پس از آنکه بمبی به منظور انفجار سفارت ایران در وین تهیه شده بود و عمل نکرد، خنثی گردید.»(۳)

دراین حال، خبرگزاری فرانسه از نوع برخورد حمایت آمیز آلمان شرقی خبر داد: «مصونیت سیاسی پذیرفته شده ازطرف آلمان شرقی برای آلمان غربی قابل قبول نمی باشد. سفیر عراق در برلن شرقی دربارهٔ این موضوع اعلام داشته است که این دو عراقی قربانیان مبارزات ضدعراقی شده اند که به وسیلهٔ صهیونیسم ترتیب داده شده است.» به گزارش این خبرگزاری: «مقامات آلمان شرقی دراین مورد هم عکس العملی نشان نداده اند و خبرگزاری رسمی این کشور در اخبار خود اشاره ای به این ماجرا نکرده است.»(۴)

۱

تحرکات ارتش عراق در عرصه های زمینی و هوایی و نیز درزمینه آمادگی های داخل ارتش عراق ادامه دارد. ازجمله:

در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی در نوار مرزی مهران، پاسگاه های زالوآب، پایگاه زالوآب، پاسگاه های دوراجی، گمرک و سایر پاسگاه های روبه روی نوار مرزی مهران در کشور عراق از نیمه شب گذشته به طور چشمگیری تقویت شده اند و امروز بلدوزرهای عراقی درحال کندن سنگر در این منطقه مشاهده شده و پاسگاه زالوآب را با بتون آرمه و سیم خاردار در اطراف آن، مسلح ساخته اند. گزارش ادارهٔ مرکزی اطلاعات سپاه ضمن نقل این خبر، افزوده است: «برابر اخبار واصله، عراق در نظر دارد عملیاتی را در همین یکی دو هفته دیگر در نوار مرزی مهران شروع کند که احتیاج ضروری به تقویت پاسگاه های مرزی در این ناحیه می باشد.»(۵)به همین منظور، فرماندهی هنگ ایلام به کلیهٔ پاسگاه های تابعهٔ خود دستور مراقبت و هوشیاری کامل داده است.(۶)

در جنوب، به ترتیب در ساعت ۱۹ و ۱۹:۲۵، عراق اقدام به تقویت نیرو در پاسگاه های مقابل پاسگاه های دویرج و طاووسیه، واقع در منطقهٔ مرزی بستان کرد.(۷)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص۴ و ۵، رادیو لندن (عربی)، ساعت ۹:۳۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۲۹، رادیو صدای امریکا، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- پژوهشگاه رعلوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات (زمینه سازی و آغاز تجاوز)، ج۱، ص۲۱۶، ترجمه مهدی رنجبران.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از برلن.

۵- سند شماره ۲۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ادارهٔ مرکزی اطلاعات سپاه به مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب

کشور، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۹۸۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام (فرماندهی هنگ، رکن۳)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۶۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به رکن سوم ژاجا برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

درزمینه فعالیت های نیروی هوایی عراق نیز، در ساعت ۳۰ دقیقه بامداد امروز، به ترتیب ۳ فروند هواپیمای عراقی در سطح بالا، تقریباً ۱۵ هزار پایی، که از تیررس ضدهوایی های نیروهای خودی بالاتر است، بر فراز شهر مریوان درحال پرواز مشاهده شدند.(۱)

در ساعات ۰۲:۳۰ و ۰۴:۴۵ نیز توپخانهٔ هوایی مرزبانان ایران در منطقهٔ آبادان به طرف هواپیمای ناشناسی که بر فراز آسمان مشاهده شده بود تیراندازی کرد که هواپیمای مزبور محل را ترک کرد.(۲)در پیامد این تجاوز هوایی، مرزبان جمهوری اسلامی رسماً به مرزبانان عراق اعتراض کرد.(۳)-(۴)

عراق علاوه بر تحرکات مزبور، به تشدید اقدامات تأمینی، حفاظتی و ضداطلاعاتی در داخل مرزهای خود مبادرت کرده است. گزارش لشکر۹۲ زرهی اهواز حاکی است: «فرمانده نیروهای گارد مرزی بصره به کلیهٔ پاسگاه های مرزی و یگان های مستقر در نوار مرزی ابلاغ نموده دولت ایران اخیراً اقدام به مین گذاری در راه های شوسه و راه های بین پاسگاه های مرزی عراق را نموده است. لذا کلیهٔ راه های فوق و مناطق مشکوک را به وسیلهٔ مین یاب بررسی و در جاده های مرزی به طور شبانه روزی گشتی های مسلح گمارده شود.»(۵) در همین حال، عراق دست به اقدامات شدید ضداطلاعاتی در میان شهروندان خود زده است؛ منابع اطلاعاتی خودی گزارش می دهند که «اخیراً ازطرف مسئولین عراقی به سندیکاهای رانندگان وسایل نقلیهٔ عمومی ابلاغ شده که ضمن ثبت نام در حزب بعث، می بایستی فرم استخدام و سوگندنامه را به عنوان مأموران اطلاعاتی امضا و با سازمان های اطلاعاتی محل کار خود نسبت به کسب خبر و معرفی افرادی که فعالیتی علیه رژیم دارند، همکاری نمایند.»(۶)

درزمینه تحرکات مرزی عراق، یک گزارش از هنگ ژاندارمری اهواز گویای آماری از این گونه تحرکات، از ابتدای سال جاری تا امروز است. در بخشی از این گزارش آمده است:

«از ابتدای سال جاری تا ۱۱/۵/۵۹، ۳۵ فقره تجاوز هوایی [به] وسیلهٔ هواپیما، ۱۳ فقره استقرار و مانور کشتی های جنگی و ۲۰ فقره پرواز هلیکوپتر در مرز [به] وسیلهٔ کشور عراق انجام گرفته است. ضمناً ۵ مورد اشیای نورانی نیز مشاهده شده که یکی از آنها به شکل بالن در گرگر سربندر سقوط می کند که [به] وسیلهٔ برادران پاسدار جمع آوری و به آبادان برده می شود. همچنین برحسب تفکیک تجاوزات کشور مقابل، مشاهده می شود که بیشترین تجاوز هوایی و دریایی کشور عراق در اردیبهشت ماه به وقوع پیوسته است.» این گزارش در خاتمه، درصد عملیات تجاوزکارانهٔ کشور عراق را به شرح زیر تفکیک کرده است: «تجاوز هواپیما: ۴۷٪؛ تجاوز ناو جنگی: ۱۸٪؛ پرواز هلیکوپتر: ۳/۲۸٪ و اشیای نورانی تقریباً ۷/۶٪. از ارقام چنین برمی آید که بزرگ ترین تجاوزات هوایی و دریایی ازطریق هواپیما انجام گرفته است. همچنین، کشور عراق در تاریخ ۲۲/۲/۱۳۵۹ در مرز ایران مبادرت به یک مانور هوایی نیز نموده است.»(۷)

۱- سند شماره ۲۵۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۲- سند شماره ۴۲۳۵۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار محترم استان خوزستان برابر گزارش شهربانی آبادان، ۱۱/۵/۱۳۵۹
۳- ضمیمه دارد؛ اعتراض رسمی مرزبان جمهوری اسلامی ایران به مرزبان عراق در بصره.
۴- سند شماره ۲۹۷۷۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامهٔ مرزبانی درجه۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره، به شمارهٔ ۴/۵/۵۰/۴۰۱/۱۲، مورخ ۱۴/۵/۱۳۵۹.
۵- سند شماره ۳۴۸۸۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به مقام محترم استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی، انتظامی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - رکن۲ به ف۱۹ - ف۲۱ - ۰۷ - رکن۲، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۷۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دفتر استانداری استان خوزستان به معاونت استانداری استان خوزستان به نقل از گزارش هنگ ژاندارمری اهواز، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

در نوار مرزی غرب کشور که از دیروز تـا ظهر امروز از آرامش نسبی برخوردار بود، از ساعت ۱۲ ظهر امروز، مجدداً حملات آتشباری و پیشـروی تانـک های ارتش عراق به طرف ۶ نقطـهٔ مرزی قصرشـیرین از سـر گرفته شـد و یکی از شدیـدترین درگیری هـای مرزی در ۴۸ سـاعت گذشـته، به وقوع پیوست. از همین سـاعت، پاسـگاه هـای دارخور و برارعزیز که نیروهـای سـپاه پاسـداران در آنها مسـتقر هسـتند؛ همچنین پاسـگاه های دربنـدجوق، پرویز و تنگ ترشابه زیر آتش سـلاح های سـبک و سـنگین عراق قرار گرفت و چند گلولهٔ توپ نیز به طرف هنگ ژاندارمری قصرشیرین شلیک شد. این آتشباری با پاسخ متقابل سپاه و توپخانهٔ ارتش مواجه گردید.(۱)

گزارش هنگ ژانـدارمری قصرشـیرین حاکی است که دشـمن تاکنون چنـدین بار به پایگاه سابق خاله کشـته که مشـرف به زینل کش می باشد، حمله کرده و چند لحظه ای در آن مستقر شده، اما با آتش توپخانهٔ خودی متواری گردیده است و هم اکنون نیروهای خودی در آن مسـتقر هسـتند. بااین حال، در گزارش مزبور آمده است که این محل در تهدید می باشد و هنگ قصرشـیرین، تقاضای یک واحد سـنگین زرهی برای مقابله و تصرف نواحی اطراف این قسمت را دارد.(۲)

طبق گزارش سـپاه قصرشـیرین: «تمام پاسـگاه های قصرشـیرین زیر آتش سـلاح های سـنگین توپ و تانک ارتش عراق قرار گرفته است و ارتش جمهوری اسـلامی، بدون دیدبان به طرف آنها شـلیک می کند و [این کار] غیر از مصـرف [مهمات] توپ و تانک و نیروی انسانی، بازدهی ندارد. ضمناً سپاه قصرشیرین برای تأمین دیدبان تمام امکانات خود را در اختیار برادران ارتشی قرار خواهد داد.»(۳)

آخرین گزارش هـای امروز حاکی است که درگیری های مرزی در منطقـهٔ عمومی قصرشـیرین در ساعت ۲۰، شـدت گرفته است. در این ساعت، آتش دشـمن روی سـتاد هنگ قصرشیرین و اطراف ساختمان آن شـدت گرفت و بـدون تلفات جانی، فقط مقداری از زمین های اطراف خانه های سازمانی طعمهٔ حریق گردید و خساراتی نیز به سیم های برق سـتاد هنگ و تپه های ساختمان وارد آمد.(۴) در درگیری های مرزی امروز درمجموع، ۱۹ تن از افراد سپاه پاسداران مجروح شدند و ۳ تن به شهادت رسیدند(۵)که یکی از آنها از اهالی برارعزیز می باشد.(۶)

گزارش خبرنگـار کیهـان از درگیری هـای امروز در این منـاطق حـاکی است: «در شـروع حمله، تانـک هـای عراقی تـا صـد متری پاسـگاه برارعزیز پیشروی کردنـد، ولی بـاوجود پشتیبـانی آتش توپخانـهٔ عراقی هـا از این تانـک ها، نیروهای ایرانی توانسـتند جلو این پیشـروی را بگیرنـد و درعین حال موفق شدند ۶ تانک عراق را از کار بیندازنـد. به دنبال آن، حملـهٔ ایرانی ها به پاسـگاه عملیاتی این واحـد عراقی در شهرک نظـامی مسـتقر در خـاک عراق منجر بـه کشـته شـدن تعـداد زیـادی از سـربازان مهـاجم عراقی گردیـد.» ایـن گزارش بـه نقـل از میرزابیگی، یکی از مسئولان عملیاتی سپاه پاسداران قصرشیرین،

۱- سـند شماره ۲۸۳۲۸۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنگ قصرشـیرین به فرمانـدهی ناحیه، رکن سوم، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۵۶۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان به ادارهٔ مرکزی، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۳۵۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ناحیـهٔ ژانـدارمری کرمانشاهان به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سـند شماره ۵۶۴۳۸ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرمانـدهی)، به سـماجا، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات، شماره ۶، ص۲، ۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۳۲۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ۰۵ - رکن۳، ۱۱/۵/۱۳۵۹

۵- سند شماره ۵۶۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان به ادارهٔ مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

می افزاید: «یکی دیگر از پاسگاه های عراقی حدفاصل بین پاسگاه برارعزیز و دارخور ایران که در چند روز گذشته به طور مداوم به سوی خاک ایران آتش می گشود، با شلیک توپخانهٔ ایران از بین رفت و صدای آژیر آمبولانس ها و هلیکوپترهای عراقی که برای کمک به [حمل] مجروحان و کشته شدگان زیرآوارماندهٔ این پاسگاه درحال فعالیت بودند از این سوی مرز عملاً مشخص می شد.»(۱)

از سوی دیگر، به دنبال درگیری های امروز نوار مرزی و براثر اصابت گلوله های توپخانه و خمپاره اندازهای عراق، خساراتی به تأسیسات نفتی نفت شهر ازجمله تأسیسات بهره برداری و تلمبه خانهٔ خطوط لولهٔ نفت وارد آمد(۲)و صدور نفت خام به پالایشگاه کرمانشاه قطع شد.(۳)به تلافی حملات عراق به نفت شهر، توپخانهٔ سنگین ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز یکی از مخازن نفتی کشور عراق را مورد حمله قرار داد و به آتش کشید.(۴) گزارش شهربانی نفت شهر حاکی است که این شهر از دو جهت هدف توپخانهٔ دشمن واقع شده و شهربانی در خطر نابودی است. همچنین، ارتش کشور عراق در نقاط مرزی درحال پیشروی به سوی نفت شهر می باشد و درضمن، ارتش ایران حدود ۱۵ کیلومتر از نفت شهر، عقب نشینی کرده و تغییر موضع داده است.(۵) البته گزارش بعدی شهربانی جمهوری اسلامی ایران به نقل از گزارش لشکر۸۱ زرهی، گزارش فوق را رد و این تغییر موضع را حدود ۱۲۰۰ متر عنوان می کند.(۶)

در همین حال، حراست کل صنعت نفت از ستاد نیروی زمینی ارتش درخواست کرده «ترتیبی داده شود که به منظور پوشش چاه های نفتی نفت شهر با گونی های شن و ماسه و بهره برداری مجدد از چاه ها و انجام تعمیرات لوله ها و مخازن و آماده نمودن کارکنان جهت ادامهٔ کار و برگشت اهالی بومی به منزل مسکونی خود، منطقهٔ نفت شهر مورد پوشش حفاظتی قرار گرفته و با اعزام نیرو و تجهیز آنها با سلاح های سنگین و لوازم موردنیاز و هماهنگی با ژاندارمری و سپاه پاسداران به منظور پوشش بیشتر مرز، وزارت نفت را در انجام وظیفهٔ خود به منظور راه اندازی مجدد و بهره برداری از مخازن نفتی یاری نمایند.»(۷)

۱

هم زمان با تشدید تحرکات مرزی عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی، عوامل داخلی وابسته به این کشور نیز اقدامات خود را افزایش داده اند. این اقدامات طبق روال گذشته شامل بمب گذاری در مناطق پرجمعیت و سازمان های دولتی، عبور قاچاق از مرز برای آوردن سلاح و بمب های آماده، بردن افراد فراری به آن سوی مرز به منظور آموزش و سازماندهی آنها، جاسوسی برای دولت عراق و ارتباط با عوامل فراری کودتای نافرجام تیرماه گذشته است. ازجمله رخدادهای امروز مرتبط با موارد مزبور چنین است:

۱- همان.

۲- سند شماره ۳۴۳۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۳۴۳۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- همان؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه پاسداران، شماره۶، ص۱، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از حراست کل صنعت نفت به فرماندهی سماجا (ادارهٔ دوم)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۰:۲۰ امروز، دو بمب صوتی در محوطهٔ شهرداری اهواز کشف و با تلاش پاسداران مستقر در واحد اجرائیات شهرداری خنثی شد.(۱) سپاه پاسداران خرمشهر نیز اعلام کرد که شامگاه امروز به دنبال شلیک ۳ تیر ژ۳ ازسمت نخلستان های منطقهٔ فیله، عوامل ضدانقلاب ۵ تیر آر.پی.جی۷ نیز از همین سو به طرف گمرک این بندر شلیک کردند. این تیرها به پشت دیوار گمرک خرمشهر اصابت کرد و خساراتی به بار نیاورد.(۲)

واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر نیز از شناسایی و دستگیری یک جاسوس عراقی به نام گروهبان دوم کادر علی رویس(۳) خبر داد که جمعی گردان۱۵۱ دژ خرمشهر بوده است. فرد مزبور اطلاعات نظامی واحد خود ازجمله تعداد نفربرها، خودروها، دژها، تفنگ های کالیبر۱۰۶ و تعداد نیروهای پادگان را به عوامل بعث عراق می داده است.(۴)

در همین حال، منابع اطلاعاتی خودی گزارش می دهند که جبههٔ آزادی بخش خلق عرب دفتری در شهرک الفاو عراق دایر کرده که رئیس آن شخصی به نام عادل فیصلی از اعضای این جبهه می باشد. این دفتر زیر نظر معاون ادارهٔ امنیت الفاو به نام رحیم عبدالله الحانی فعالیت می کند. برنامهٔ کاری این دفتر، آموزش به ایرانیانی است که به طور قاچاق ازطریق مرز الفاو به عراق وارد می شوند تا مانند گذشته جهت آموزش به بصره اعزام شوند. دراین رابطه، اختیارات کامل به رئیس دفتر مذکور داده شده است.(۵)

از سوی دیگر، گزارش واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان نیز براساس اطلاعات تازه تری که از عوامل دستگیرشدهٔ کودتا در خوزستان دریافت شده، حاکی از فعالیت های جاری و آتی شبکه های کشف نشدهٔ کودتاگران و نیز ارتباط عوامل داخلی وابسته به عراق با کودتاگران می باشد. در این گزارش آمده است:

«... ۱. باتوجه به اظهارات رهبران کودتا -، که در همهٔ ارگان ها نفوذ داشته اند - گفته می شود افسران شهربانی اهواز با لشکر۹۲ زرهی اهواز و افسران شهربانی شهرستان ها نیز در تماس بوده اند و با عوامل شهربانی تهران نیز بی ارتباط نبوده اند. ۲. عوامل کودتا با آنهایی که در نوار مرزی یا ژاندارمری هستند احتمالاً ـ در ارتباط بوده اند تا برای فرار ازطریق آنها اقدام شود. ۳. در آیندهٔ نزدیک، عوامل باقیماندهٔ کودتا می کوشند تا اعدام ها را در ارتش باعث تحریک و توطئه کنند تا بدین وسیله روحیه را در ارتش ضعیف کنند. ۴. ستاد خنثی سازی توطئه در بیانیه هایش از کمیته ها نام می برد، درصورتی که از پرسنل انقلابی ارتش نام

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از روابط عمومی شهرداری اهواز.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- گروهبان دوم کادر، علی رویس از دیرباز با کنسولگری عراق در خرمشهر رابطه داشته و اطلاعات نظامی را به آنها می داده است. دایی وی، حاج قاسم بزاز از جاسوسان عراقی بود که درحال آمدن به ایران ازطریق مرز سوسنگرد کشته شد. کلیهٔ دوستان علی رویس از ضدانقلابیون بوده که اکثراً به بصره رفته و با خود سلاح آورده اند. (سند شماره ۴۳۲۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، ۱۱/۵/۱۳۵۹.)

۴- سند شماره ۴۳۲۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به استانداری خوزستان (مسئول امور انتظامی)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شمارهٔ سریال۲، ص۲، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

نمی برد. ۵. جبهه التحریر خوزستان گفته می شود با عوامل کودتا در اهواز بدون ارتباط نبوده اند؛ مخصوصاً شیوخ عشایر شادگان. ۶. عوامل متواری کودتا، از منطقهٔ شادگان گویا قصد خروج به عراق را دارند؛ باتوجه [به اینکه] ارتباط با شیوخ عرب داشته اند.»(۱)

۱

باتوجه به مرزی بودن شهر آبادان، یکی از معضلات این شهر قاچاق اجناس مختلف توسط لنج داران از کشورهای حاشیهٔ خلیج فارس است. از آنجا که این مسئله علاوه بر جنبه های اقتصادی، احتمال دارد ابعاد سیاسی و امنیتی نیز پیدا کند، مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان ضمن بررسی هایی که از دهانهٔ مرز آبی ایران به عمل آورده، با لنج دارانی که به علت جلوگیری دولت از ورود اسکناس های ابطال شدهٔ رژیم سابق، اجازهٔ ورود به بندر آبادان را نداشتند، گفت وگو کرده و سپس در گزارش خود خواسته های لنج داران را برای اینکه به قاچاق اجناس امریکایی روی نیاورند، به شرح زیر بیان کرده است:

«۱. اجازهٔ صادرات اجناسی نظیر خارَک، رطب، یونجه و محصولاتی که مثلاً تخمشان در اینجا کاشته می شود، ولی در کویت یا دیگر کشورهای خلیج فارس فروش می رود، به آنها داده شود تا از این طریق هم به صادرات کشور کمک شود و هم اینها بتوانند عایداتی نصیب خود کنند. ۲. وزارت بازرگانی درصدی از اجناس مورد ضرور کشور نظیر لوازم یدکی ماشین، قطعات موردنیاز و باتری و غیره را اجازه دهد که ازطریق مرز آبی کشور و از کانال همین لنج داران وارد کشور شود تا اینها (به گفتهٔ خودشان) مجبور نباشند برای سود و کسب معاش، پپسی امریکایی و شکلات بیاورند.»(۲)

۲

مراقبت اطلاعاتی از تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین که بعضاً با حمایت های دولت عراق همراه است، نشان می دهد که این گونه تحرکات امروز قابل توجه بوده است.

دراین زمینه گزارش تیپ۱ پیرانشهر حاکی از آن است که «اخیراً پایگاهی توسط گروه های مخالف در نزدیکی مرز "کلاشین" در خاک عراق تشکیل شده است و احتمالاً موشک تیراندازی شده به طرف [یک] هواپیما [ی جنگنده ایرانی]، از پایگاه مزبور بوده است.»(۳)همچنین، تجمع نیروهای مسلح این گروه ها در برخی مناطق به ویژه در اطراف اسلام آباد و نیز در محدودهٔ سنندج - مریوان، بسیار قابل توجه و تأمل بوده است. در همین زمینه، به گزارش ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه، افراد زیادی، حدود ۲۰۰۰ نفر در ارتفاعات دالاهو در منطقهٔ ریجاب(۴) مستقر می باشند و قصد دارند بعد از عید رمضان حمله کنند.(۵)

ص: ۲۵۱

۱- سند شماره ۳۴۷۷۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان به ستاد واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۷۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ازواحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان به ستاد واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص۳۵، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- Rigab ده مرکز دهستان ریجاب بخش کرند شهرستان اسلام آباد، واقع در ۴۰ کیلومتری شمال غربی کرند و ۹ کیلومتری شمال

بالاطاق. ر.ك: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۵- سند شماره ۱۱۴۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب، **۱۱/۵/۱۳۵۹**.

گزارش مرکز اطلاعات غرب کشور نیز حاکی از تجمع حدود ۷۰۰ نفر از افراد حزب کومه له در آبادی گلیه(۱) از توابع مریوان است. بنا به این گزارش، افراد کومه له در پشت کوه گلیه مستقر هستند و روی کوه و خط الرأس آن را سنگربندی کرده اند.(۲)

گزارش دیگر حاکی است که امروز «به قرار اطلاع کامل، تعداد ۲۷۰ نفر پیشمرگهٔ کومه له و دمکرات و فدایی از دزلی وارد قریهٔ آویهنگ و در آنجا مستقر شده اند. [همچنین] پیشمرگ هایی که قبلاً در آویهنگ بوده اند به بیساران و توریور انتقال یافته اند.» در ادامهٔ این گزارش آمده است: «اطراف آبادی آویهنگ را که حدود ۷۰ کیلومتر با سنندج فاصله دارد، روزانه سنگربندی کرده اند. درضمن، اهالی آویهنگ نهایت همکاری را با ضدانقلابیون دارند و آنها را می پذیرند و اکثر پیشمرگ ها درجه داران و ساواکی های فراری و معلمان می باشند. ضدانقلابیون درحال حاضر در روستای آویهنگ و بیساران و هویه بوده و آنجا را سنگربندی نموده اند.»(۳)

گزارشی دیگر، خبر از الحاق گروه های مسلح در منطقهٔ مریوان می دهد. در این گزارش آمده است: «یک گروه از افراد مسلح جلال طالبانی به سرگروهی بیک حاجی صفر که نفرات آنها ۵۰ نفر می باشد، با گروهی از دمکرات ها به سرگروهی سیدرسول محیاتی وارد دزلی شده و به گروه ملاسعدی، سرگروه افرادی که در دزلی مستقر بوده اند، ملحق شدند و دارای یک خمپارهٔ ۱۲۰ و تفنگ۱۰۶ می باشند.»(۴) تعداد دیگری از این افراد نیز در آبادی های اسنیوه(۵) و برواسی مستقر شده اند.(۶) قابل توجه اینکه «طبق گزارشات مکرر لشکر۲۸، عدهٔ زیادی از ضدانقلابیون در آبادی آویهنگ و توریور مستقر می باشند.»(۷)

یک گزارش از مرکز اطلاعات غرب کشور نیز استعداد نیروهای تجمع یافتهٔ سپاه رزگاری را در منطقهٔ مریوان ۳۰۶ نفر برآورد کرده و به طور دقیق به تعداد و نوع سلاح های آنها اشاره کرده است.(۸) تعداد و نوع سلاح های ذکرشده در این گزارش بسیار درخور توجه است.(۹)**

۱

امروز همراه با اقدامات ایذایی پراکنده در مناطق کردستان، این گونه تحرکات در مناطق کردنشین آذربایجان غربی نیز به شکل حمله های متعدد به مراکز نظامی و نیروهای خودی انجام شد.

در کردستان، به گزارش سپاه همدان، شامگاه امروز ۳ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد به

۱- Gelye دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۱۶ کیلومتری شمال رزاب و ۱۵ کیلومتری جنوب جادهٔ مریوان به سنندج. ر.ک: همان.

۲- سند شماره ۵۶۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات غرب کشور به ادارهٔ مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹

۳- سند شماره ۱۱۴۹۲۷مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۶۰، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به لشکر۲۸ (رکن۲)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۱۶، از مرکز اطلاعات غرب کشور به ادارهٔ مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۵- Asnave آسنَوه: دهی از دهستان ویسه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۲۴ کیلومتری دژ شاهپور و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

۶- سند شماره ۵۶۴۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۲۰، از مرکز اطلاعات غرب کشور به اداره مرکزی، ۱۳/۵/۱۳۵۹

۷- سند شماره ۴۳۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۱۶، از سماجا۲ (ح - ۴) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۶۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات غرب کشور به ادارهٔ مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۹- ** تنفگ ۷۵ م. م، ۵ قبضه؛ کلاشینکف، ۹۷ قبضه؛ برنو، ۵۳ قبضه؛ ژ۳، ۷۲ قبضه؛ یوزی ۳ قبضه؛ خمپاره، ۵ قبضه؛ بازوکا ۶۰، ۴ قبضه؛ تفنگ ۵تیر، ۴۳ قبضه؛ کلت، ۷ قبضه؛ نارنجک، ۲۰۰ عدد؛ مین، ۵۰۰ عدد؛ مین یاب، ۳ عدد؛ کالیبر ۵۰، ۱۲ قبضه؛ مسلسل قناسه، ۳ قبضه؛ گلولهٔ توپ، ۳ عدد؛ بمب ساعتی، ۷۰ عدد؛ انواع فشنگ، ۲۸۰ صندوق. (سند شماره ۵۶۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات غرب کشور به ادارهٔ مرکزی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.)

نام های محمدعلی جعفری، عبدالحسین پناهی و مظفر صادق به هنگام گشت در روستای دهگلان(۱) مورد حملهٔ مهاجمان [ضدانقلاب] قرار گرفته و به شهادت رسیدند.(۲)

درزمینه تحرکات ایذایی در آذربایجان غربی، «برابر گزارش ناحیهٔ ژاندارمری آذربایجان غربی در ساعت ۰۳:۲۰، ۱۱/۵/۵۹ ضدانقلابیون اطراف پاسگاه تازه شهر سلماس را محاصره و به پاسگاه شهر تیراندازی [کردند]. در این درگیری ۳ نفر درجه دار و یک سرباز زخمی شدند.»(۳) گزارش تلفنی فرمانده سپاه سلماس حاکی است که تعداد مهاجمان ضدانقلاب در این حمله ۸۰ نفر به همراه تعدادی از اهالی بوده و درگیری تا ساعت ۲:۳۰ نیمه شب ادامه داشته است. این درگیری مجدداً از ساعت ۳ تا ۶ صبح از سر گرفته شد و جمعاً ۵ نفر از پرسنل ژاندارمری زخمی شدند.(۴)همچنین، براثر تیراندازی ضدانقلابیون که تیرهای آتش زا پرتاب می کردند، مقداری از علوفهٔ دام های مردم آتش گرفت.(۵)

گزارش دیگری از ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «در ساعت ۰۳:۰۰ امروز، ضدانقلابیون از ساختمان مقابل پاسگاه مرکزی نقده - که کردنشین می باشد - با سلاح های سنگین به پاسگاه تیراندازی و دراثر اصابت گلولهٔ آر.پی.جی۷ به ساختمان پاسگاه، یک نفر درجه دار و یک سرباز زخمی گردیدند.»(۶) این حمله با مقاومت شدید نیروهای ژاندارمری مواجه شد و مهاجمان ضدانقلاب به هنگام عقب نشینی، ۲ نفر از اهالی روستای بالقچی(۷) نقده را به گروگان گرفته و با خود بردند.(۸)در ساعت ۱۲ شب نیز یک بمب در غرب کمربندی خیابان آپادانای ارومیه منفجر شده که خوشبختانه هیچ گونه تلفاتی نداشته است.(۹)

۱

سازمان چریک های فدایی خلق پس از انشعاب، در شاخه اکثریت به طوری واضح به سمت مواضع و تحلیل های حزب توده رفته است. این امر در نگرش سازمان به مسائل کردستان نیز تأثیرگذار بوده است. در گذشته، در میان جریان های کمونیستی، حزب توده به سرزنش کومه له و گروه هایی چون رزگاری که با عراق رابطه مستقیم داشتند می پرداخت. اکنون اکثریت نیز درپی این موضع، به نقد وابستگی گروه های مسلح کرد به عراق و امپریالیزم امریکا می پردازد. در همین چارچوب، امروز شاخهٔ کردستان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) در اطلاعیه ای دربارهٔ بروز این اختلافات و وابستگی برخی گروه های مسلح غیرقانونی به رژیم عراق، دست به افشاگری زده است. در این اطلاعیه آمده است:

«در تاریخ ۷ مرداد ۵۹، حامد محمدطاهربیگ کلاشی معروف به حامدبیگ از فئودال های منطقهٔ باباجانی و مزدور رژیم فاشیستی بعث عراق در مهاباد توسط پیشمرگان فدایی دستگیر شد. او

۱- Deh-golan دهی از دهستان ییلاق بخش حومهٔ شهرستان سنندج، واقع در ۴۷ کیلومتری شرق سنندج، سر راه سنندج - همدان. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.

۳- سند شماره ۵۶۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سلماس)، ص۱۵۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۵۶۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سلماس)، ص۱۵۹، گزارش تلفنی فرمانده سپاه سلماس به سپاه ارومیه، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۶- سند شماره ۵۶۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۵۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، شماره۶، ص۲، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- Baleqchi دهی از دهستان حومهٔ بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۵/۳ کیلومتری جنوب غربی نقده و ۵/۲ کیلومتری جنوب جادهٔ نقده به مهاباد. ر.ک: همان، جلد۴.

۸- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، به نقل از مهندس طاهری استاندار آذربایجان غربی.

جهت تماس با برخی از افراد به مهاباد آمده بود. حامدبیگ سال گذشته همراه با شیخ جلال حسینی هنگامی که با مقادیر زیادی سلاح از عراق بازمی گشت، در منطقهٔ مریوان توسط پیشمرگان حزب دمکرات دستگیر شد و حزب دمکرات پس از ضبط سلاح های حامدبیگ و شیخ جلال حسینی آنها را آزاد کرد. سلاح های مذکور پس از چندی با اصرار کومه له، تحویل شیخ جلال گردید. رفقای ما در مریوان در جریان این واقعه طی اطلاعیهٔ افشاگرانه ای علیه نیروهای وابسته به بعث، از شیخ جلال حسینی و حامدبیگ به عنوان عناصر وابسته به بعث عراق یاد کردند که زیر پوشش دفاع از حقوق خلق کرد با سلاح های دریافت شده از عراق به توطئه گری و جنگ افروزی مشغول اند. در این هنگام ما روابط مشکوک و ناسالم برخی نیروهای سیاسی با جریانات وابسته به بعث را زیر علامت سؤال قرار دادیم و از آنها خواستیم موضع خود را در قبال نیروهای توطئه گر و وابسته به بعث و امپریالیسم روشن نمایند، اما علی رغم هشدارهای مکرر ما با این مسئله ازجانب آنها برخورد نشد، بلکه کومه له در اطلاعیه ها و بیانیه های خود به دفاع از افرادی نظیر شیخ جلال حسینی به عنوان نیروی ملی و مترقی! پرداخت و سیاست سازمان [چریک های فدایی خلق] را برای استقرار صلح عادلانه در کردستان و مبارزه با نیروهای وابسته مورد حمله قرار داد. به دنبال این واقعه، کومه له شتاب زده به خاطر اینکه رابطهٔ خود با نیروهای وابسته را از نظر توده ها پنهان نماید، جاروجنجال خلع سلاح سپاه رزگاری را به راه انداخت و همان گونه که می دانیم کومه له رهبران دستگیرشدهٔ رزگاری را در سنندج آزاد ساخت و آن تعداد از مزدوران رزگاری را که کومه له آنها را به اصطلاح خلع سلاح کرده بود، بار دیگر، از ارباب خود صدام حسین جنایتکار سلاح های بهتری دریافت داشتند. طی این مدت عناصر مزدور و وابسته به بعث و سایر عمال و ایادی امپریالیسم از برکت وجود رژیم جنایتکار بعث هرروز پول و سلاح های بیشتری دریافت کرده اند. حامدبیگ پس از آن بارها برای دریافت اسلحه به عراق مراجعت کرده و به اعتراف خود تاکنون ۳۰۰ قبضه کلاشینکف و برنو و تعدادی آر.پی.جی۷ و مهمات از بعث عراق دریافت داشته است و مردم آن منطقه به خوبی می دانند که حامدبیگ در منطقهٔ تحت نفوذ خود تحت چه عنوانی فعالیت نموده و با کدام یک از نیروها همکاری و دوستی داشته است. ما به زودی اعترافات صریح حامد محمدطاهربیگ را به صورت نوار و نوشته در اختیار مردم قرار خواهیم داد. همچنین از آنجا که این مزدور کثیف در اختیار سازمان ما قرار دارد، می تواند در حضور مردم توضیح دهد که چگونه و تحت چه عنوانی از بعث سلاح دریافت داشته و رابطه اش با کسانی که ظاهراً خود را مدافع خلق می دانند و "دادگاه های خلقی" تشکیل می دهند، چگونه بوده است. ...»(۱)

یادآوری می شود علاوه بر مسائلی که در افشاگری سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) آمده است، گونه ای دیگر از اختلاف بین "کومه له" و "دمکرات" وجود دارد. اختلافات موجود میان این دو گروه علاوه بر مسائل مسلکی و مهم تر از آن عموماً به دلیل حفظ یا بسط قدرت

۱- هفته نامهٔ کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران (اکثریت)، شماره ۷۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از خبرنامهٔ شماره ۳۲، ۱۱ مرداد ۱۳۵۹.

نفوذ در مناطق محلی است. روابط این دو گروه گرچه هرازگاهی دچار نوسان بوده است، با عامل دوری و نزدیکی با حکومت بعث عراق که طبعاً منتج به جذب امکانات می شود، درهم می آمیزد و باعث تشدید درگیری می گردد. ازجمله، یک گزارش مربوط به امروز حاکی است: «۸۰ نفر از پیشمرگان کومه له، دفتر حزب دمکرات در بوکان را به علت اینکه امکان دارد یک [نفر از] کومه له را دستگیر کرده باشند، محاصره نمودند، ولی حزب دمکرات به خاطر جلوگیری از برادرکشی به صورت توافق موضوع را فیصله دادند.»(۱)

۱

درحالی که شهر مرزی و بندری آبادان از بدو پیروزی انقلاب همواره شاهد درگیری ها، تظاهرات مسلحانه و بمب گذاری های گروه های موسوم به خلق عرب بوده است، و از سوی دیگر به دلیل درگیری های مرزی ارتش عراق ماه های متوالی است که به طور جدی تهدید می شود، نقش گروه های سیاسی چون سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، سازمان چریک های فدایی خلق، اتحادیهٔ کمونیست های ایران، گروه پیکار و رنجبران و دیگر گروه های چپ در تشدید بحران های قومی، صنفی و سیاسی در این گونه مناطق، طبعاً با تأثیر بیشتری همراه است. دراین میان، یکی از موضوعات عمده ای که مستمسک گروه های سیاسی مزبور در تبلیغات پرحجم خود علیه مسئولان نظام نوپای اسلامی بوده، ماجرای خانوادهٔ شهدای سینما رکس آبادان است.

از تحصن خانواده های قربانیان فاجعهٔ سینما رکس در محل ادارهٔ دارایی آبادان برای فشار به مسئولان قضایی و سیاسی کشور جهت تسریع در تشکیل دادگاه عاملان این فاجعه، ۱۰۵ روز می گذرد. در تمام این مدت، محل دارایی و خیابان های مختلف شهر کانونی برای فعالیت سیاسی گروه های مزبور بوده است. از آنجا که رسیدگی به پروندهٔ پیچیدهٔ متهمان فاجعه سینما رکس در هفته های اخیر با اعزام دادستان ویژهٔ رسیدگی به این امر، به زودی آغاز می شود، فشار گروه های سیاسی نیز در تحریک خانواده ها و پخش شایعاتی مبنی بر اهمال کاری و سهل انگاری مسئولان سیاسی و قضایی کشور روز به روز بیشتر می شود. این امر باعث واکنش چاره ناپذیر مسئولان قضایی و سیاسی شهر شده و بحران تازه ای را ازسوی گروه های سیاسی به دنبال داشت.

به گزارش شهربانی آبادان، در ساعت ۱:۳۵ دقیقهٔ بامداد امروز، مأموران سپاه پاسداران به اتفاق حجت الاسلام طباطبایی، حاکم شرع استان خوزستان و معاون سیاسی استانداری، به ادارهٔ دارایی مراجعه و متحصنین فاجعهٔ سینما رکس را بدون درگیری شدید از محل خارج کردند. حفاظت ادارهٔ مزبور فعلاً به وسیلهٔ مأموران سپاه پاسداران و شهربانی آبادان تأمین می شود.(۲)

دراین باره، حسن تیزمغز، دادیار دادسرای انقلاب اسلامی آبادان، درمورد علت اخراج متحصنین از محل تحصنشان گفت: «روز جمعه حجت الاسلام جمی در نمازجمعه ضمن اعتراض به هرگونه تحصن و راه پیمایی باتوجه به این مسئله که تحصن بازماندگان شهدای

۱- سند شماره ۳۱۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۵۹۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

سینما رکس در ادارهٔ دارایی کـار ایـن اداره را مختـل کرده اسـت، خواسـتار خروج این گروه از محـل تحصـنشان شـد. در همـان شب نیز ازطریق صداوسیمای جمهوری اسـلامی مرکز آبادان اطلاعیه ای که ازسوی فرماندار آبادان(۱) صادر شـده بود، پخش شد که پیرو آن از متحصـنین در محل دارایی خواسته شـده بود ادارهٔ مزبور را ترک کننـد. حـدود ساعت ۱۲ شب شـنبه بود که من و طباطبـایی حاکم شـرع دادگـاه هـای انقلاب خوزستان به محل ادارهٔ دارایی رفتیم و به متحصـنین گفتیم که قصـد مـذاکره با آنها را داریم؛ اما آنها به ما پرخاش کردنـد و یکی از پاسـداران را که برای گشودن درِ اداره وارد محل شـده بود مورد ضـرب وشـتم قرار دادنـد و ما به ناچار متحصـنین را از محـل تحصن خود بیرون برده و بـا اتوبوس به قسـمت دیگر شـهر انتقـال داده و آنجا رها کردیم.» دادیار دادسـرای انقلاب آبادان همچنین افزود: «متأسـفانه عـده ای افراد ضـدانقلاب و افراد گروه های سیاسـی در بین متحصـنین نفوذ کرده بودنـد که مانع از مذاکرهٔ آنها با ما می شدند.»(۲)

اما اخراج متحصنان، پایان ماجرا نبود، در ساعت ۹ صبح، عده ای حدود ۳۰۰ نفر در اعتراض به اقدام سپاه پاسداران، در جلو ادارهٔ دارایی اجتماع کرده و به طور نشسـته دست به تحصن زدند و با دادن شـعارهایی، عمل سپاه را محکوم کردند.(۳) ساعتی بعـد، گروهی به طرف داری و گروهی دیگر در مخـالفت بـا متحصـنین به دادن شـعار و پرتاب سـنگ به سوی یکـدیگر پرداختنـد. این درگیری نیم ساعت طول کشـید و چنـد تن نیز زخمی شدند. درگیری با مداخلهٔ سپاه پاسداران و شـلیک گاز اشک آور پایان گرفت.(۴) گزارش شهربانی آبادان حـاکی اسـت: «در این جریـان مغـازه هـای اطراف شـهربانی تعطیـل و کماکـان همـان عـده در خیابـان پراکنـده و گـه گـاه شـعارهایی می دهند.»(۵)

این درگیری ها تا غروب امروز همچنان ادامه داشت. شـهربانی به اسـتاندار گزارش داد که «از ساعت ۱۹ روز جاری، عده ای در حدود ۳ هزار نفر به حمایت از بازمانـدگان فاجعـهٔ سـینما رکس در خیابان امیری اجتماع و اقـدام به دادن شـعار علیه سپاه پاسـداران نمودنـد که با شلیـک چنـد تیر هوایی به وسیلهٔ برادران سپاه به خیابـان و کوچه هـای اطراف متفرق شدنـد، ولی اجتمـاع آنان کماکان ادامه دارد. سپاه پاسـداران در منطقه مراقبت می نمایـد و پرسـنل شـهربانی مراقبت از شـهربانی و دارایی را ادامه می دهند. دراثر همین درگیری مغازه های مرکز شهر به صورت تعطیل درآمده که تا ساعت ۲۰:۳۰ [تظاهرات پراکنده] ادامه دارد.»(۶)

آخرین گزارش امروز شهربانی حاکی است از ساعت ۲۱، جمعیت مزبور به حمایت از بازماندگان فاجعهٔ سینما رکس از خیابان طالقانی و خیابـان یک احمـدآباد راه پیمایی کرده، سـرانجام پس از گذشـتن از چنـد خیابان در ساعت ۲۲ درحالی که به حـدود ۳۰۰۰ نفر بالغ می شدند، در میدان سَدِّه بدون درگیری و حادثهٔ سوئی پراکنده گردیدند و درحال حاضر وضعیت عادی است.(۷)

۱- دو ضـمیمه دارد؛ مصـاحبه فرمانـدار آبادان درباره علت پایان دادن به تحصن خانواده های بازمانـدگان شـهدای سـینما رکس آبادان و ضمیمه دوم؛ مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان درباره پایان دادن به تحصن مزبور.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱، مصاحبه با خبرنگار کیهان در آبادان.

۳- سند شماره ۳۵۹۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- سند شماره ۳۵۹۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۳۵۹۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۵۹۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

درحالی که در مرزهای ایران و عراق تشنج و ناامنی روز به روز افزایش می یابد و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در غرب و جنوب غربی کشور، عملاً ـ درحالت فوق العاده به سر می برند، در داخل نیز گرفتاری های عدیده ای براثر برخورد هواداران و مخالفان گروه های سیاسی وجود دارد که بر بی ثباتی کشور می افزاید.

شامگاه امروز مصادف با شب ۲۱ رمضان، در مراسم احیائی که در محل دانشگاه امام صادق(ع) برگزار شد، هنگام سخنرانی جواد منصوری درباره موضع گیری گروه های سیاسی ازجمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، توسط هواداران این سازمان، مجلس به اخلال کشیده شد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، بیش از ۱۰۰ نفر که در جلو جمعیت نشسته بودند به اعتراض برخاسته و با ایجاد همهمه و شعار، مجلس سخنرانی را به هم زدند. این وضع موجب اعتراض سایر شرکت کنندگان در اجتماع شده و دامنهٔ درگیری به خیابان نیز کشیده شد. بلافاصله پاسداران برای برقراری نظم به آن منطقه اعزام شده و از گسترش درگیری و اخلال جلوگیری کردند. در همین رابطه چند نفر بازداشت شده اند که تحقیقات اولیه نشان می دهد از اعضای مجاهدین خلق (منافقین) هستند.(۱)

دراین باره سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز اطلاعیه ای منتشر کرد که در قسمتی از آن آمده است:

«درحالی که بهترین عزیزان ما در زیر چکمهٔ "سیا" امریکا با زبان روزه به سر می برند و درحالی که عزیزان ما در مرزهای عراق با عوامل حلقه به گوش امریکا برای حفاظت از اسلام و ایران جان می دهند و... درحالی که هزاران نفر از مردم دلباخته در سوگ ابرمرد تاریخ امیرمؤمنان به دعا و نیایش نشسته اند... عده ای که در لباس اسلام به نام خلق، با خلق مبارزه می کنند و علی رغم تذکرات مکرر و روشن کردن نقش ضدانقلابی وابستگان به سازمان به اصطلاح مجاهدین خلق [منافقین] که منافقانه خود را حتی به امام امت مسلمان جلوه داده اند، تلاش در برهم زدن مجلس نیایش و احیای شب شهادت امیرمؤمنان می کنند. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است:

«دیشب هنگامی که مجلس نیایش و سخنرانی در بررسی و پیگیری بیانات امام منعقد گردیده بود، چون مسئولان انتظامات عناصر مشکوکی را مشاهده کردند، از قبل از شروع برنامه متذکر شدند تا درصورت بروز حرکت غیرعادی برادران و خواهران شرکت کننده به هوش باشند... ولی عناصر معلوم الحال بعد از گذشتن مدت کمی از سخنرانی به بهانهٔ اعتراض به سخنران بنای شلوغ کاری را گذاشتند که به وسیلهٔ نیروهای انتظامی شناسایی شده و پس از درگیری بسیار مختصری بازداشت شدند. از بازداشت شدگان ۲ عدد چاقو و یک عدد پنجه بکس گرفته شد.»(۲)

دراین حال، اطلاعیه روابط عمومی دادستانی کل انقلاب اسلامی مرکز نشان می دهد که اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، علاوه بر ایجاد درگیری و تشنج، دست به اعمال دیگری نیز

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۷.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

می زنند که بازهم درجهت تشدید وضعیت بی ثباتی در کشور است. در این اطلاعیه آمده است:

«صبح شنبه، محاکمهٔ آقای سعید متحدین عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به اتهام سرقت مسلحانه، در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز آغاز گردید. متهم به قصد سرقت از جواهرفروشی واقع در خیابان نادری، وارد شده و پس از تهدید با سلاح کمری درصدد ربودن جواهرات مغازه برمی آید که صاحب مغازه پس از مشاهدهٔ این وضع دادوفریاد کشیده و کارگران وی که در زیرزمین مغازه مشغول کار بودند به کمک وی شتافته و با شلیک ۲ تیر وی را مجروح و خلع سلاح و تحویل افراد انتظامی داده اند. نامبرده در دادگاه مدعی شده است که وی قصد داشته با جواهرات و پول های مسروقه به خانواده های فقیر جنوب تهران کمک کند.»(۱)

۱

وقوع برخی رویدادها که بعضاً درارتباط با کودتای نافرجام گذشته یا حوادثی از این دست، مشکوک به نظر می آیند، مسئولان سیاسی - انتظامی کشور را بر آن داشته است تا دست به اجرای برخی اقدامات تأمینی و حفاظتی بزنند؛ ازجمله برای مقابله با تحرکات عوامل مخالف نظام جمهوری اسلامی در سراسر کشور، به ویژه به منظور کشف شبکه های باقیمانده از عوامل فراری کودتای اخیر، تصمیم به تشکیل کمیته های اطلاعاتی در استان های مختلف گرفته اند. در قسمتی از بخشنامهٔ خیلی محرمانه ای که شهربانی کل کشور به رؤسای شهربانی های مراکز استان ها ارسال داشته، آمده است: «... برمبنای تصمیمات متخذه در وزارت کشور قرار است در استانداری های هر استان کمیته های اطلاعاتی ویژه ای تشکیل گردد که این کمیته ها ضمن تلاش درجهت جمع آوری اخبار مهم استان، وظایفش تبادل اطلاعات منطقه ای و تجزیه وتحلیل منطقهٔ استحفاظی از دیدگاه های مختلف سیاسی، نظامی، اطلاعاتی و بررسی بحران ها و تهدیدات منطقه و علل گسترش بحران و مآلاً ـ مبارزه و خنثی کردن تهدیدات و ترسیم تصویری از رویدادهای منطقه با ذکر راهکارهای اصولی جهت استانداران و همچنین ارسال گزارشات به مراکز اطلاعاتی کشور خواهد بود. ...»(۲)

در همین حال، واحد عملیات سپاه تهران در تلفنگرامی به مرکز فرماندهی، دربارهٔ وضعیت پوشش هوایی مرکز صداوسیمای کشور ابراز نگرانی و درخواست پدافند ضدهوایی کرده است: «نظر به اینکه مرکز رادیو تلویزیون (جام جم) فاقد توپ ضدهوایی می باشد، لذا لازم است هرچه سریع تر نسبت به نصب توپ ضدهوایی در محوطهٔ آن سازمان اقدام مقتضی به عمل آید...»(۳)

از سوی دیگر، یک مورد مشکوک از شهرستان بیرجند این طور گزارش شده است: «خبر واصله از سپاه مشهد، در ساعت ۰۳:۱۰ امروز یک فروند هواپیمای نظیر اف۵ از شمال به طرف جنوب شهر بیرجند با سرعت زیاد در پرواز بوده، به طوری که مشخص نشده مسیر هواپیما کجاست و بلافاصله از دید محو شد. درضمن تماسی که با نیروی هوایی مشهد گرفته شد افسر نگهبان اظهار داشتند با بررسی پیرامون مسئله، هیچ گونه پروازی در منطقه نداشته ایم.»(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- سند شماره ۲۹۴۰۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران (ادارهٔ امور اجتماعی) به رؤسای شهربانی های مراکز استان، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۸۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه تهران (عملیات) به مرکز فرماندهی، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۸۸۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مشهد به اطلاعات، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه مرکز، شماره ۶، ص۱، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۱

بنی صدر امروز بازهم به مخالفان خود حمله کرد و آن دسته از نمایندگان مجلس شورای اسلامی را که در مجلس دم از مخالفت با وی می زنند مستکبر نامید؛ اعلام مخالفتی که به تظاهرات عده ای به طرف داری از وی انجامید. وی که در مدرسه عالی شهید مطهری در اجتماع مردم تهران سخنرانی می کرد، ضمن انتقاد شدید از اقدام اخیر رژیم اشغالگر قدس مبنی بر تعیین بیت المقدس به عنوان پایتخت این کشور، در بخش دیگری از سخنان خود با یادآوری این مطلب که «امروز کسانی که خود را قیم افراد مستضعف می دانند مستکبر هستند و این دسته از مستکبران یکی از موانع و مشکلات پیروزی کامل مستضعفان ایران هستند»، گفت: «اگر کسانی باشند به عنوان نمایندهٔ مخالف رئیس جمهور، حق آنهاست. من هیچ گونه مخالفتی ندارم، حق هرکس است که موافق باشد یا مخالف، اما تا آنجایی که من بتوانم برای موافق کردن مستکبران، باج نمی دهم. اما حرف من این است که اگر کسی آمد و خود را داوطلب نمایندگی مردم کرد باید به مردم بگوید که وقتی به مجلس رفت چه خواهد کرد تا مردم از روی آگاهی رأی بدهند. آنها هم که از مردم رأی گرفته اند می بایست همان موقع به مردم می گفتند که به مجلس می روند برای مخالفت با رئیس جمهوری. بنابراین وقتی نگفته اند و در آنجا دم از مخالفت می زنند درواقع مستکبرانی هستند که خود را بیشتر از دیگران قیم مستضعفان می دانند.»(۱)

این سخنرانی که به دعوت انجمن اسلامی صنف بافنده ترتیب یافته بود، حاشیه هایی نیز داشت؛ صحنه هایی که نمایانگر کشانده شدن اختلافات دو جناح رقیب به میان خیابان ها و مجامع است. بنا به گزارش خبرگزاری پارس: «مردمی که در محوطهٔ باغ و خیابان های اطراف اجتماع کرده بودند با دادن شعارهایی چون؛ "بنی صدر بنی صدر حمایتت می کنیم؛ نخست وزیر ایران منتخب بنی صدر"، ابراز احساسات می کردند.» بنا به همین گزارش، «مردم در پایان سخنرانی رئیس جمهوری، درحالی که شعارهای بالا را می دادند در طول خیابان جمهوری به راه پیمایی پرداختند.»(۲)

۲

باوجود نوساناتی که در روند درگیری سیاسی کنونی بین ایران و امریکا روی می دهد، چشم انداز روشنی، حتی در میان مدت، برای آن متصور نیست. دراین میان، موضوع دستگیری، ضرب وشتم و بازداشت دانشجویان ایرانی در تظاهرات روز یکشنبهٔ گذشته و اعتصاب غذای گروهی دیگر از آنان در مقابل کاخ سفید در اعتراض به رفتار پلیس امریکا، همچنان بازتاب وسیعی دارد.

در اطلاعیهٔ "ستاد خبری مبارزات انجمن های اسلامی دانشجویان خارج از کشور"، چنین آمده است: «هفتمین روز اعتصاب غذای خواهران و برادران انجمن های اسلامی دانشجویان در امریکا و کانادا با استقبال بی سابقه ای نسبت به روزهای قبل پشت سر گذاشته شد و توریست هایی که از نقاط مختلف امریکا در این روز تعطیل برای بازدید از کاخ سفید به این محل آمده بودند آن چنان

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱، از تهران، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

اجتماعی را موجب شده بودند که حتی پیاده روهای مقابل کاخ سفید نیز راه بندان شده بود.»(۱)

وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران امروز اطلاعیه ای بدین شرح صادر کرد: «روز گذشته، نمایندهٔ ایران در سازمان ملل متحد راجع به رفتار خشونت آمیز پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی که درحال حاضر در اعتصاب غذا هستند با معاون اجرایی کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، [مطالبی را] مطرح کرد و اظهار داشت امریکا علناً مرتکب عمل غیرقانونی و رفتار وحشیانه خلاف اصول ابتدایی حقوق بشر با دانشجویان ایرانی می شود و مقامات مسئول امریکا نیز چشم خود را دربرابر این اعمال می بندد. نمایندهٔ ایران رسماً از معاون اجرایی دبیرکل خواست که برای جلوگیری از ادامهٔ این وضع اقدام فوری به عمل آورد. درنتیجهٔ این مذاکرات، معاون اجرایی دبیرکل قول داد که مطالب را تلگرافی به اطلاع دبیرکل سازمان ملل متحد که درحال حاضر برای دیدار از کشورهای آسیای جنوب شرقی، نیویورک را ترک کرده است برساند و خود وی نیز ازطریق نمایندگان دائم ایالات متحده در سازمان ملل اقدامات لازم را به عمل آورد.»(۲)

همچنین، سخنگوی وزارت امور خارجه امروز گفت: «به منظور رسیدگی و هماهنگی دربارهٔ مسائل دانشجویان زندانی ایرانی در امریکا طبق درخواست نمایندهٔ دفتر حفاظت منافع ایران در واشنگتن مقیم سفارت الجزایر، جلسه ای با حضور چند تن از وکلای حقوقی و نفر دوم سفارت الجزایر در محل دفتر حفاظت منافع ایران در امریکا تشکیل شد و پس از مذاکرات لازم تصمیم گرفته شد از عده ای از پزشکان ایرانی مسلمان و متعهد دعوت شود که در زندان از دانشجویان دیدن کنند. این دیدار توسط چند پزشک ایرانی انجام شد و بیش از چهار ساعت به طول انجامید. گزارشی که پزشکان ایرانی به دفتر نمایندگی ایران داده اند نشان می دهد که حال جسمی اکثریت دانشجویان بد و دچار حالت تهوع، سرگیجه و لرزش اندام و خشک شدن پوست می باشند، لیکن روحیهٔ دانشجویان قوی توصیف شده است. طبق گزارش پزشکان، رفتار مسئولان زندان با دانشجویان به شکل وحشتناکی تنفرآمیز می باشد. ...» سخنگوی وزارت خارجه افزود: «پس از این گزارش، نمایندهٔ ایران از وکلا می خواهد که از دادگاه فدرال واشنگتن اجازهٔ مرخص شدن کسانی که به حالت مریضی سخت افتاده اند و انتقال آنان به بیمارستان گرفته شود. نمایندهٔ الجزایر به همراهی وکیل نمایندگی دفتر ایران با برادران و خواهران دانشجو ملاقات کردند و یک بار دیگر پشتیبانی دفتر حفاظت منافع ایران را به آنان اعلام داشتند.»

سخنگوی وزارت خارجه اضافه کرد: «بنا به درخواست نمایندهٔ ایران، گزارش بدرفتاری و شکنجهٔ دانشجویان توسط مسئولین زندان ازطریق نفر دوم سفارت الجزایر و وکیل دفتر حفاظت منافع ایران به وزارت خارجه امریکا تسلیم شده و مذاکراتی در جریان است که به نحوی آزادی بی قیدوشرط برادران و خواهران هرچه زودتر عملی گردد.»(۳)

ص: ۲۶۰

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

از سوی دیگر، کار به اخراج گروهی برخی دانشجویان دستگیرشده نیز کشیده شده است. بنابر گزارش امروز رادیو صدای امریکا: «ادارۀ مهاجرت امریکا اقداماتی را درجهت اخراج گروهی از ایرانیان طرف دار [آیت الله] خمینی آغاز کرده است. ... به گزارش خبرنگار ما از واشنگتن، ۱۹۰ نفر ایرانی که هفتۀ پیش بازداشت شده اند درصورتی که مدرکی دال بر معتبربودن روادید اقامت خود در امریکا به مقامات ادارۀ مهاجرت ارائه نکنند با خطر اخراج از امریکا روبه رو خواهند شد. ... و اما پنجشنبه شب، یک گروه ۲۰ نفری از زنانی که در بازداشت به سر می برند توسط مقامات انتظامی به ادارۀ مهاجرت امریکا تحویل شده اند. ... دیروز نیز سایر بازداشت شدگان که عدۀ آنها به ۱۷۰ تن بالغ می گردد، به مقامات ادارۀ مهاجرت امریکا تحویل شدند. یکی از مقامات ادارۀ مهاجرت دراین باره گفت: این برای امریکا جای بسی خوشبختی است که به ایرانیان بازداشت شده ای که قصد بازگشت به ایران را دارند اجازۀ چنین کاری را بدهد، درحالی که افراطیون اشغالگر سفارت امریکا در تهران همچنان دیپلمات های امریکایی را در بند اسارت خود دارند و به آنان اجازۀ بازگشت به وطنشان را نمی دهند.»(۱)

این رادیو در گزارش دیگری در اخبار شامگاهی خود گفت: «... طبق تقاضای وزارت امور خارجۀ امریکا، پلیس واشنگتن اتهام خود را از دانشجویان ایرانی پس گرفته و آنان را در اختیار ادارۀ مهاجرت امریکا گذاشته است. وزارت امور خارجۀ امریکا نگران آن است که این حادثه ممکن است احتمالاً در وضع گروگان های امریکایی در ایران تأثیر داشته باشد. ...»(۲)

رادیو لندن نیز درباره موضع گیری تبلیغاتی ایران گفت: «دستگیری درحدود ۱۷۰ نفر دانشجوی ایرانی در امریکا به دنبال تظاهرات آنان در واشنگتن سروصدای زیادی در تهران برپا کرده است. رادیو تهران پلیس امریکا را فاشیست نامیده و دائماً آن را به خشونت و وحشیگری متهم می سازد. رادیو ایران اکنون می گوید که یکی از مأموران بازجویی امریکا سابقاً عضو ساواک بوده است. دانشجویان تندرویی که گروگان های امریکایی را تحت بازداشت دارند درخواست کردند تا تظاهراتی به نشانۀ همبستگی با دانشجویان ایرانی دربرابر سفارت امریکا برگزار گردد. و از نمایندگان مجلس نیز تقاضا شده است تا از سازش با شیطان بزرگ اجتناب نمایند.»(۳)

۱

موضوع روابط ایران و شوروی که این روزها به سردی گراییده، یکی از محورهای گفت وگوی سفیر ایران در مسکو در ملاقات امروزش با ابوالحسن بنی صدر در تهران بوده است.

محمد مکری در پایان این ملاقات در گفت وگویی با خبرگزاری پارس گفت: «در این ملاقات درمورد روابط دو کشور ایران و شوروی و همچنین مسئلۀ افغانستان مذاکره شد.» وی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، ص۹، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲۰، به نقل از رادیو لندن.

افزود: «ما در مواضع انقلابی خودمان مستحکم هستیم و یک سانتی متر هم عقب نمی رویم، ولی روابط دوستانه را هم حفظ می کنیم. ... روابط ما با شوروی خوب است، ولی روابط خوب ما دلیل بر این نیست که ما در مواضع خودمان مستحکم نباشیم.» آقای مکری افزود: «در این ملاقات همچنین درمورد اسلحه ای که شوروی به عراقی ها می دهند – که مرزهای ما بمباران شود – بحث کردیم و من نمی توانم در یک کشوری که ادعای دوستی با ایران می کند سفیر باشم و شاهد بمباران مرزهای کشورم باشم.» وی در پاسخ این سؤال که شما برای جلوگیری از این کار چه اقدام هایی انجام داده اید، گفت: «اقداماتی انجام داده و می دهم و تا آنجا که می توانم سعی می کنیم تا صدور اسلحه از شوروی به عراق متوقف شود.» آقای مکری در پاسخ به این پرسش که آیا شما در این مدت برای جلوگیری از تجاوز شوروی به افغانستان اقداماتی انجام داده اید، گفت: «من مرتب درحال مذاکره و اقداماتی هستم و حالا هم که به ایران آمده ام به این علت است که قرار شد سفرای کشورهایی که در المپیک شرکت نمی کنند از مسکو خارج شوند. و این عمل نه به عنوان اعتراض، بلکه یک ژست سیاسی است.» وی افزود:

«ما روابط حسنه را با شوروی حفظ می کنیم و سعی می کنیم روابط اقتصادی و مبادلات اقتصادی و بازرگانی به موجب پروتکلی که اخیراً امضا شد، گسترش یابد؛ ولیکن باید دنیا و شوروی بفهمند که موضع ما واقعاً یک موضع نه شرقی و نه غربی است و ما اگر با امریکا مبارزه می کنیم، آنها این مطلب را هیچ وقت به مغز خودشان راه ندهند که ما یک روزی ممکن است به دامان شوروی بیفتیم. و اگر هم ما در بعضی مطالب با شوروی توافقی نداریم برای خوشایند امریکا نیست. اگر در صدور گاز به موافقت نرسیدیم این دلیل سوء روابط ما نیست و ما چون استقلال داریم در بعضی مواردی که به نفع ما است و منافع ما حفظ شود موافقت می کنیم و مخالف قراردادهایی که به نفع ما نیست، می باشیم.»(۱)

۱

نبردهای ۴۸ ساعت گذشته در مناطق کردنشین و نیز اعدام های اخیر کودتاچیان در ایران، در میان برخی محافل خبری؛ به ویژه رادیو صدای امریکا بازتاب وسیعی داشته است. لحن این رادیو و نیز خبرهایی که از کردهای مسلح مخالف بیان می کند، حائز اهمیت ویژه است. این رادیو در گزارشی از خبرنگار خود چنین می گوید:

«در تازه ترین برخوردهای قوای دولتی و مبارزان کرد، حداقل ۲۰ نفر کشته و ۴۰ نفر زخمی شده اند و براساس گزارش هایی که ازطرف منابع کردها منتشر شده است، مبارزان کرد یک کاروان مهمات را در مریوان در نزدیکی مرز عراق مورد حمله قرار داده اند. کاروان مهمات

۱– همان، ص۷، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

متشکل از ۳۰ کامیون عازم سنندج، مرز [مرکز] استان کردستان بوده است. در صفحات شمالی، نبردهایی در حدود اشنویه – که ظرف دو روز گذشته تحت حکومت نظامی درآمده است – گزارش شده است. منع عبورومرور شبانه پس از کشته شدن ۱۳ پاسدار به دست مبارزان حزب دمکرات کردستان اعلام گردیده است.

منابع کردها می گویند حزب دمکرات کردستان مشغول بسیج نیرویی عظیم در مقر قاسملو در نزدیکی اشنویه است که صحنهٔ زدوخوردهای شدید چند ماه گذشته بوده است. همین منابع معتقدند که هدف برقراری حکومت نظامی ممانعت از اعزام مبارزان حزب دمکرات کردستان در منطقه بوده است. درحالی که ناآرامی در منطقهٔ شمالی کردستان رو به افزایش است، گزارش می رسد در جنوب کردستان زدوخوردهای شدید میان نیروهای عراق و قوای رژیم ایران نیز رو به فزونی است.

رادیو دولتی ایران ادعا دارد که شواهد موجود حاکی از بسیج بزرگ نیروهای زرهی عراق در امتداد مرزها است. در عرض ۴۸ ساعت گذشته، مناطق مرزی مرکز تحت آتش توپخانهٔ عراقی ها قرار گرفته است. رادیو ایران می گوید که ۴ سرباز ایرانی کشته شده اند و پالایشگاه نفت شاه [نفت شهر] در کرمانشاه در شعله های آتش درحال سوختن است.»(۱)

۱

رادیو لندن امروز به مناسبت مرگ شاه در هفتهٔ گذشته، و اشاره به دعاوی ایران درباره ثروت وی، ضمن مروری کوتاه بر روند تیرگی روابط ایران و امریکا، به تفسیر وضعیت کنونی این مناسبات پرداخته است.

این رادیو می گوید: «تیرگی مناسبات ایران و امریکا بعد از انقلاب ایران، موقعی به اوج خود رسید که ایرانی ها به عنوان تحت فشار گذاشتن امریکا برای استرداد شاه مخلوع دیپلمات های امریکایی را به گروگان گرفتند. بااینکه تقریباً مسلم بود که شاه به ایران تحویل داده نخواهد شد، این اقدام باعث شد که شاه از کشوری به کشور دیگر پناهنده شود و بالاخره هفتهٔ گذشته در بیمارستانی در مصر مرد. بعضی از ناظران به خصوص خود امریکایی ها تصور می کردند که مرگ شاه ممکن است تغییراتی را در روابط این کشور با ایران باعث شود. گو اینکه ایرانی ها بلافاصله پس از مرگ شاه اعلام کردند که این پیشامد تغییری در سیاست های جاری ایران نسبت به امریکا و به خصوص وضع گروگان ها نخواهد داد. در عرض هفتهٔ گذشته، مقامات امریکایی مشغول جمع بندی روابط بین دو کشور و تغییرات احتمالی در آن بودند. جیم آندرسون این اشتغال فکری امریکایی ها را چنین بررسی می کند: "در مرحلهٔ اول، وزارت خارجهٔ امریکا گفت مرگ شاه در جریان بحران گروگان ها تأثیری نخواهد داشت، چون هیچ گاه

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص۱۱ و ۱۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۱/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، بخشی از همین گزارش را تکرار کرده است.

امکـان آن وجود نـداشت که امریکا او را به مقامات ایران تحویل دهـد. حال که تجزیه وتحلیل این مسئله تا انـدازه ای تغییر کرده است و عقیـدهٔ عمومی بر آن است که مرگ او حـداقل عامـل احساسـات را از بین برده است و برای تنـدروهای اشـغال کننـدهٔ سـفارت امریکا در تهران آسان تر خواهـد بود که پیروزی خود را اعلام کننـد و حداقل آزادی گروگـان ها را مورد مطالعه قرار دهند. به هرجهت، تندروهای ایرانی علناً خود را به دو درخواست دیگر وابسـته کرده اند: استرداد ثروت های شاه و عذرخواهی ازطرف ایالات متحده امریکا. باید گفته شود که امکان عملی شـدن هیـچ یک از این دو درخواست وجود نـدارد. احتمالاً در دنیا احـدی نمی داند و این شامل بیوهٔ او نیز می شود که شاه چه مقـدار از ایران خارج کرد و چه مقـدار به جا گذاشت. در اظهاریهٔ نهایی او رقم ۵۰ میلیون دلار ذکر شده است، ولی انقلابیون ایران رقمی را ادعا می کننـد که می توانـد ۶۰ برابر این مبلغ باشـد؛ یعنی حـدود ۳۰ میلیـارد دلار. تاکنون یک ادعانامه توسط یک گروه حقوق دان که وکالت ایران را به عهده گرفته اند به دادگاه ایالتی نیویورک تسـلیم شده است. وزارت خارجهٔ امریکا می گوید از هر اقدام قانونی برای استرداد ثروت شاه جلوگیری نخواهد کرد، ولی این اقدامات احتمالاً سال ها به طول خواهد انجامید."»

رادیو لنـدن سـپس دربارهٔ واکنش امریکا به درخواست دوم ایران می گویـد: «وزارت خارجهٔ امریکا موضوع عذرخواهی علنی را رد کرده است، ولی تشـکیل یـک کمیسـیون تحقیق بین المللی برای بررسـی تاریخچـهٔ دخـالت امریکـا در ایران مورد موافقت آنها قرار گرفت. این ترتیبات هنگامی که دانشـجویان تنـدرو تعهد خود را در اجازه دادن به کمیسـیون تحقیق برای دیدار گروگان ها و یا قراردادن گروگان ها در حیطـهٔ اختیار دولت ایران برآورده نکرد، منتفی شـد و اکنون عامل دیگری وارد معرکه شـده است. در حدود دویست دانشـجوی طرف دار آیت الله خمینی درپی تظـاهرات تعطیلات آخر هفته و درگیری هـایی بـا ایرانیـان ضـد [آیت الله] خمینی دسـتگیر شدنـد. آنها مـدعی هسـتند که افراد پلیس واشـنگتن با آنها بدرفتاری کرده اند و بعضـی از آنها از افشای هویت خود خودداری می کنند. این عده را پلیس به ادارهٔ مهاجرت تحویل داده است و یقیناً این، اولین قدم برای اخراج آنها از امریکاست. ...»(۱)

۱

موضوع افزایش و تشدید حضور ناوگان های جنگی امریکا در اقیانوس هند و خلیج فارس، این روزها از دیدگاه های مختلف بررسـی می شود. سه دیـدگاهی که درپی می آید، هریک به طور خاصـی به بررسـی این موضوع پرداخته اند که حاوی اطلاعاتی درخور توجه است. رادیو آلبانی که بازتاب دهندهٔ مواضع حکومت کمونیستی ضدروسی آلبانی است و در داخل ایران نیز

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص۴ و ۵، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

طرف دارانی کوچک اما پرسروصدا دارد، در بخش فارسی خود در تفسیری درباره این موضوع، شوروی را در کنار امریکا قرار داد. در بخشی از گزارش این رادیو آمده است:

«حضور نظامی امپریالیسم امریکا در خلیج فارس بار دیگر تقویت شده است و ناوگان دائمی آنها در این منطقه که شامل ۲۴ کشتی جنگی، ۳۰ ناو هواپیمابر، صدها هواپیما و هزاران تن از دستجات [است]، اخیراً ۵ کشتی جنگی جدید همراه با کشتی هلیکوپتربر گارد ساحل و ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی [به آن] افزوده شده است. یک واحد دیگر از ناوگان امریکا که می تواند نیاز یک لشکر ۱۲۰۰۰ نفری را برآورده سازد، به پایگاه امریکا در "دیه گو گارسیا"ی اقیانوس هند وارد خواهد شد. این تمرکزدهی ابزار نظامی بلافاصله پس از ضرباتی است که از انقلاب ایران متحمل شده اند.»

در این گفتار همچنین آمده است: «آب های اقیانوس هند در رقابت با امپریالیسم امریکا... همچنین به اشغال یک واحد ناوگان نظامی دریایی ابرقدرت دیگر اتحاد شوروی سوسیال امپریالیستی درآمده است که شامل ۲۵ کشتی جنگی و هزاران سرباز آمادهٔ دخالت درجهت منافع توسعه طلبانهٔ مسکو می باشد. در آب های اقیانوس هند به موازات ناوگان های دو ابرقدرت، واحدهای ناوگان های انگلیسی، فرانسوی و اخیراً آلمان غربی به گشت وگذار مشغول شده اند.»(۱)

رادیو مسکو نیز در بخش عربی خود بدون اشاره به حضور ناوگان های شوروی، در ضدیت با امریکا و به نحوی با جانب داری از کشورهای منطقهٔ خلیج فارس، به این موضوع پرداخت: «دولت کویت قاطعانه ادعاهای واهی و بی اساس واشنگتن تحت عنوان "مسئلهٔ دفاع از منافع [منابع] نفتی در منطقهٔ خلیج [فارس]" را رد می کند و این عنوان و سایر عناوین دیگری را که قبلاً ـ نیز ازسوی محافل امپریالیستی و دست نشاندگان آنان نظیر "پرکردن خلأ ناشی از عقب نشینی بریتانیا" به گوش می رسیدند، یک نوع دسیسه برای دخالت در امور داخلی کشورهای منطقه می داند.»(۲)

بخش عربی رادیو لندن در پاسخ به این سؤال یکی از شنوندگان که: "نیروی دریایی امریکا در اقیانوس هند در چه سطحی است و هدف از استقرار این نیروها در اقیانوس چیست؟" می گوید: «حوادثی که در سال های اخیر به وقوع پیوسته عاملی بوده است تا ایالات متحده درمورد میزان و قدرت نظامی خود در منطقهٔ اقیانوس هند تجدیدنظر کند. در جریان بروز جنگ در منطقهٔ شاخ افریقا و درگیری میان دو یمن و نیز وقوع بحران ایران، امریکا بر حجم نیروی کوچک خود در منطقهٔ خاورمیانه افزود و ابتدا تعداد ناوگان خود را از ۳ ناو به ۵ ناو رزمی افزایش داد. این نیرو در منطقهٔ خلیج (فارس) و دریای عرب فعالیت دارد. اضافه براین، چند ناو هواپیمابر امریکایی نیز هم اکنون در منطقهٔ اقیانوس هند تقسیم شده اند. هواپیماهای جنگندهٔ امریکایی نیز از پایگاه "دیه گو گارسیا" - که متعلق به انگلستان است - جهت انجام

۱- همان، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو صدای آلبانی، ساعت ۸:۳۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹، صص۶ و ۷، رادیو مسکو (عربی)، ساعت ۲۰، ۱۱/۵/۱۳۵۹.

پروازهـای اکتشـافی، پروازهای دوره ای بر فراز اقیانوس هنـد انجام می دهنـد. ... بریتانیا سال ها خلأ قـدرت در این منطقه را پر می کرد و زمانی که در اواخر دهۀ ششم از این منطقه خارج می شد ناوگان دو ابرقدرت یعنی امریکا و شوروی وارد آن شدند.»(۱)

ضمیمه گزارش۱۲۵: اعتراض رسمی مرزبان جمهوری اسلامی به مرزبان عراق در بصره

متن نامۀ اعتراض آمیز مرزبان درجه۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره به شرح زیر است:

«پس از درود فراوان، برابر اعلام مقام مربوطۀ جمهوری اسـلامی ایران، در ساعت ۰۴:۴۰ روز ۱۱/۵/۱۳۵۹، یک فروند هواپیمای عراقی که از شرق به طرف شمال غربی درحالی که چراغ هایش روشن بوده به فضای جمهوری اسلامی ایران واقع در اروندکنار تجاوز که با عکس العمـل مأمورین ایرانی مواجه و به سـمت فضای عراق متواری گردیـده است. ضـمن اعتراض شدیـد به این گونه عملیات تحریک آمیز که مغـایر بـا حسن هم جواری است، از همکـار گرامی مـان خواهشـمندیم مراتب را به مقامـات مربوطـۀ عراقی منعکس فرموده و تنبیه خلبـان خاطی را خواسـتار که از ادامـۀ این گونه تجاوزات جـداً خودداری نماینـد و نتیجه را اعلام فرماینـد. همراه با شایسـته ترین درودهای قلبی، مرزبان درجه۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر - سرهنگ ستاد پناهی.»(۲)

ضمیمه اول گزارش۱۳۲: مصاحبه فرماندار آبادان درباره علت پایان دادن به تحصن خانواده های بازماندگان حادثه سینما رکس آبادان

مهندس فریبر باتمانقلیچ، فرماندار آبادان، در مصاحبه با خبرنگار روزنامه کیهان گفت: «اولاً در اداره دارایی ازنظر مسائل مالی مشـکلات زیـادی پدیـد آمـده بود و کـار اداره دارایی خوابیـده بود. مـا تلاـش کردیم که هرچه زودتر تشکیل دادگـاه را که یکی از خواسـته هـای متحصـنین بود تسـریع کنیم تا بازماندگان به خواسـتشان برسـند و این مشکل حل شود. وقتی که دادستان ویژه اعلام نمود که برای شرکت در دادگاه علنی کارت صادر می شود و از مردم دعوت کرد که برای شـرکت در دادگاه به گرفتن کارت اقدام نمایند، دیگر ضرورتی در ادامه تحصن نبود؛ چون دادگاه درحال تشکیل شـدن بود و اینها می توانسـتند هر صـحبت و خواسـته ای که دارنـد در دادگاه علنی مطرح نمایند. به همین دلیل ما از متحصنین خواستیم به تحصنشان پایان دهند.» فریبر باتمانقلیچ در ادامه صحبت هایش در پاسخ به این سؤال که فکر نمی کنیـد که "اگر دادگاه تشکیل می شد متحصـنین خودبه خود به تحصـنشان پایان می دادند؟"، گفت: «این مشـکل همیشه وجود دارد، چون یک عده از گروه های سیاسـی می خواستند از این مسئله سوءاستفاده کنند. بنابراین، می توانستند حتی بعد از تشکیل دادگاه و اتمام و صـدور حکم دادگاه بازهم به تحصن خود ادامه دهند و بگویند این دادگاه و رأیش را قبول نداریم. و این کاری بود که به دادگاه صـدمه می زد و آن را بی اعتبـار می نمود. ... وقـتی که قرار است دادگـاه علنی تشـکیل شود دیگر دلیلی برای ادامه تحصن وجود نـدارد. ...»(۳)

ضمیمه دوم گزارش۱۳۲: مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان درباره پرونده فاجعه سینما رکس و پایان تحصن

مهـدی کیانی دراین باره گفت: «بعـد از انقلاب به واسـطه مشـکلات و ناهماهنگی ها و شاید سـهل انگاری ها، مسـئله سـینما رکس با آن جـدیتی که انتظار می رفت تعقیب نشد، ولی بااین همه، افرادی بودند که دنبال پرونده بودند. در اینجا یک مسـئله را باید در نظر گرفت و آن مسئله گروه هاست. این گروه ها چه قبل از انقلاب و چه بعد از انقلاب خواستند استفاده سیاسی از مسئله سینما رکس بکنند و تبلیغات سیاسی را هم به راه می انداختند. بعد از

۱- همان، صص۵ و ۶، رادیو لندن (عربی)، ساعت ۸:۳۰ ۱۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۹۷۷۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه کیهان ۹/۶/۱۳۵۹، ص۶.

انقلاب باتوجه به ضعف های مسئولان و مبهم بودن پرونده سینما رکس، گروه ها شروع به استفاده سیاسی از این مسئله کردند. یک سال از [تشکیل] پرونده سینما رکس گذشت و با آن جدیتی که باید، پرونده تعقیب نشد. بعد از یک سال، برخی از خانواده ها و نمایندگان آنها قضیه را تعقیب و نزد مقامات رفته بودند تا اینکه دادستان انقلاب چند نفر را چند نوبت، برای جمع آوری پرونده به منطقه اعزام کرد؛ ولی هر بار که خواستند دست به کار شوند، با جو تبلیغاتی این گروه [ها] و اتهاماتی که می زدند نهایتاً مجبور می شدند کارشان را رها کنند و بروند. الآن دادستان ویژه آقای نقیبی رسیدگی به پرونده را به عهده گرفته اند. باتوجه به اینکه این نیروها و طیفشان اساساً مخالف با انقلاب است، حالا می خواهند از این مسئله استفاده کنند و اسلام و انقلاب و مسئولین و همه را به بازی گرفته و لوث کنند و خود استفاده نمایند. به این صورت که گروه ها در ابتدای تحصن، به وسیله اطلاعیه و اعلامیه ها کم کم زمینه را فراهم کردند و امروز کم کاری و مشکلاتی را که سر راه رسیدگی پرونده بود با اعلامیه خود به این صورت مطرح کردند که "چه کسانی از رسیدگی به پرونده سینما رکس می ترسند؟" یعنی خواستند خودبه خود این سؤال را مطرح کنند که "افرادی که از رسیدگی به پرونده می ترسند خود در این کار دست دارند." با این صحنه سازی ها زمینه را آماده کردند؛ تظاهرات می کردند، با تشنجی که ایجاد می کردند این [تحصن] را به صورت یک جریان درآوردند؛ درحالی که در حدود سه ماه پیش که اینها دست به تحصن زدند و خواستار رسیدگی به پرونده سینما رکس بودند و باتوجه به جو تبلیغاتی که به راه انداخته بود [ند] و با درنظرگرفتن این حق که بازماندگان باید عاملان فاجعه را بشناسند، ما سعی کردیم با مسئولین برخورد کنیم که مسئله و تشکیل دادگاه را پیگیری کنند. حدود سه ماه از این قضیه گذشت و این تحصن به عنوان یک خواست برای تشکیل دادگاه نبود، بلکه محل تبدیل به یک مقر تبلیغاتی شده بود. تمام امور حقوقی از پرداخت حقوق به کارمندان گرفته تا مالیات شهر همه مربوط به اداره دارایی می شد. از طرف دیگر، [اداره دارایی] در مرکز شهر هم واقع شده بود که محلی مناسب برای پخش هرگونه شایعه می باشد. ما در این مدت صبر کردیم تا کوچک ترین برخوردی پیش نیاید، تا اینکه دادستان ویژه از تهران آمد و مسئله را به طور مستقیم دنبال کرد و خواست اینها برآورده شد. و حالا هم دادگاه در شرف تشکیل است. فرماندار ازطریق رادیو صحبت کرد، امام جمعه در نمازجمعه خواست که به تحصن خود پایان دهند؛ چراکه اینها بازماندگان سینما رکس هستند، به خواست آنها رسیدگی شده و حاکم شرع پیش اینها رفت تا از آنها بخواهد به تحصن خود خاتمه دهند. و چون [هنگام] روز مرکز شهر شلوغ بود و افراد اینها هم دوروبر جمع بودند، خودبه خود ایجاد درگیری می کرد. این بود که شب را انتخاب کردیم؛ همراه حاکم شرع به دارایی رفتیم، در را به روی ما باز نکردند و گفتند ما صحبتی نداریم. یکی از برادرها از بالای در به داخل رفت و در را باز کرد. آنها شروع به هیاهو و جنجال به راه انداختن کردند. ما هم به داخل رفتیم و دیدیم که فقط چند تا پیرزن بودند که واقعاً بازمانده هستند و بسیاری از افراد بازمانده نبودند و در یک رابطه سیاسی در آنجا حضور داشتند و بسیاری از افراد آنها شروع به فحاشی و هتاکی به انقلاب و به رهبری [کردند] و ما آنها را سوار ماشین کرده و در خیابان های محلشان پیاده کردیم و خود در اداره دارایی مستقر شدیم. و فردای آن روز اینها با جمع کردن نفرات خود که از گروه های پیکار و فدایی ها و هواداران مجاهدین خلق [منافقین] بودند حوالی اداره دارایی جمع شدند. این گروه های سیاسی با منتسب نمودن این کار [جنایت] به روحانیت و با شعار "دادگاه فرمایشی محکوم است"، قصد دارند که رژیم شاه را تبرئه کنند و انقلابیون را از بین ببرند و با ایجاد جو تفرقه در بین مردم، زمینه کودتا را فراهم نمایند. البته در بین متحصنین در دارایی عده ای از خانواده شهدا نیز بودند که ما منکر آنها نمی شویم، ولی پشت سر اینها گروه های سیاسی را می دیدیم که برای تضعیف انقلاب، هر زمان تاکتیک های مختلفی را به کار می برند و می خواستند افراد مورد اعتماد ملت را خراب کنند.»(1)

۱- همان.

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۲ مرداد ۱۳۵۹ ۲۱ رمضان ۱۴۰۰ ۳ اوت ۱۹۸۰

۱

درگیری ها و تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور، البته نه چندان وسیع، امروز ادامه یافت.

در غرب کشور، در ادامه درگیری های مرزی روز گذشته که امروز تاحدی فروکش کرده است، نیروهای عراقی شب گذشته به پاسگاه ژاله پناه در سومار و یک پاسگاه مرزی دیگر حمله کردند. این تهاجم که تا ساعتی از بامداد امروز به طول انجامید با تلاش مأموران ژاندارمری قصرشیرین دفع شد.(۱)

شهر قصرشیرین نیز روز آرامی را داشت، فقط در ساعت ۲ بامداد، صدای رگبار مسلسل در اطراف پمپ بنزین این شهر شنیده شد، ولی پس از آنکه پاسداران انقلاب به محل رفتند تیراندازی قطع شد. خبرنگار روزنامهٔ انقلاب اسلامی ضمن نقل این خبر، دربارهٔ اوضاع این شهر چنین گزارش می دهد:

«در شهر قصرشیرین عوامل و عناصر ضدانقلاب و گروه های چپ گرا شایع کرده اند که به زودی شهر قصرشیرین بمباران می شود و این امر موجب نگرانی اهالی شده است. همچنین شایع شده بود که به علت آسیب رسیدن به تأسیسات نفتی در نفت شهر، به زودی پالایشگاه کرمانشاه از کار خواهد افتاد. این شایعات به نحوی بود که حتی نانوایی ها دست از تهیهٔ نان کشیده بودند، ولی به آنها و مردم اطمینان داده شد که جای هیچ گونه نگرانی نیست و مواد نفتی و مایحتاج عمومی به اندازهٔ کافی در شهر موجود است.»(۲)

از سوی دیگر، یکی از جاسوسان عراقی که گروهبان فراری ارتش بوده است، امروز با تلاش سپاه پاسداران قصرشیرین در منطقهٔ خسروی دستگیر شد. به دنبال دستگیری این فرد، ۸ نفر دیگر نیز که احتمال دارد با مخبرین عراقی در ارتباط باشند، دستگیر شدند.(۳)

هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز خبر از جابه جایی ادوات زرهی ارتش عراق در شامگاه امروز می دهد. بنا به این گزارش، «در ساعت ۲۲، تعدادی تانک و خودرو ارتش عراق که صدای آنها به گوش می رسیده روبه روی پاسگاه قلعه سفید درحال حرکت بوده که دستورات مراقبتی صادر گردیده است.»(۴)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- همان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۴- سند شماره ۲۸۳۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ عملیات) رونوشت: ف - لشکر ۸۱ زرهی (رکن۳)، ۱۴/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش ۱۳/۵/۱۳۵۹ هنگ قصرشیرین.

در جنوب، ورود حـدود ۲۰ نیروی جدید به پاسـگاه مقابل پاسگاه چزابه(۱)و نیز اقدام مشابهی در پاسـگاه مقابل پاسـگاه کوشک مشاهده شـده است. همچنین اسـتقرار تعدادی نیرو و تجهیزات ازقبیل تانک در ۶ کیلومتری پاسـگاه طلائیه قـدیم در خاک عراق و نیز در حوالی ۴ کیلومتری پاسگاه طلائیه جدید، گزارش شده است.(۲)

از سوی دیگر، سرهنگ رضوی فرمانده ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان، اظهار کرد: «درپی درگیری های چند روز اخیر در مرز ایران و عراق، به مرزبان سوسـنگرد دسـتور داده شـد درپی اعتراضات قبلی، مراتب را به مرزبان عراق اعلام نماید تا ازطریق پاسـگاه فکه به ایران آمده و آثـار تجـاوزات ارتش عراق را در داخـل خاک ایران مشاهـده کننـد.» وی افزود: «درصورتی که مرزبان عراق حاضـر به این ملاقات نشود صـورت جلسـهٔ یـک طرفه تنظیم و از وزارت امـور خارجـهٔ جمهـوری اسـلامی ایران درخـواست پیگیری موضوع فراهم خواهـد شـد.» وی همچنین از کشف ۲ گلولهٔ خمپارهٔ ارتش عراق در نوار مرزی بستان خبر داد.(۳)

در همین حـال، درپی حملـات مکرر مرزی عراق و دفـاع متقابـل نیروهای مرزی ایران در روزهای اخیر، امروز سـتاد عملیاتی ارونـد نیز به کلیهٔ یگان های تابعهٔ خود در مناطق مرزی خوزسـتان اعلام کرد: «باتوجه به ضـرباتی که در چند روز گذشته به نیروهای مرزی عراق وارد شده، احتمال دارد درصدد تلافی برآیند و در چند روز آینده حملاتی به پاسگاه های مرزی و نیروهای ارتشی مستقر در مرز ایران صورت بگیرد. بنابراین آمادگی هرگونه پاسخ گویی را داشته باشند و از هم اکنون پیش بینی های لازم را معمول دارند.»(۴)

۱

شهر مرزی آبـادان از یـک سـو در نزدیکی درگیری هـای مرزی واقع شـده و از سوی دیگر در مبـارزه ای مسـتمر بـا نفوذ و فعـالیت هـای تخریبی عوامـل وابسـته به عراق به سـر می برد و همین امروز نیز به «حکم دادگاه انقلاب اسـلامی آبادان و خرمشـهر ۲ تن دیگر از عوامل بعث عراق به اعـدام محکوم شدند و حکم صادره به اجرا درآمد.»؛(۵) در همین حال با ورود بازپرس ویژهٔ دادگاه انقلاب برای رسـیدگی به پرونـدهٔ فاجعـهٔ سـینما رکس و نزدیـک شـدن به پایـان مرحلـهٔ تحقیقـات دراین مورد – که نیـازی مبرم به جو آرام و به دور از هیـاهو و جنجال وجود دارد – گروه های سیاسـی چپ شـهر با سوءاستفاده از احساسات خانواده ها و بازمانـدگان داغـدار این فاجعه، به جوسازی، شایعه پراکنی و برپایی تظاهرات برای فشار بیشتر به مسئولان پرداخته، جو عمومی شهر را به التهاب کشانده اند.

بـه دنبـال درگیری هـا و تظـاهرات دیروز ایـن گروه هـا کـه پس از اخراج متحصـنین از ادارهٔ دارایی شـهر، شـدت گرفت؛ امروز نیز بنـا به گزارش شهربانی آبادان: «بازماندگان فاجعهٔ سینما رکس آبادان و هواداران آنان قصد دارند ترتیبی دهند که مغازه های آبادان باز نشود و از اهالی

۱– سـند شماره ۳۴۷۷۲۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ۰۷ – ۳ بـه ت – ف – ژاجـا (دایرهٔ امنیت)، به گزارش هنـگ ژانـدارمری سوسنگرد، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲– سـند شماره ۲۴۷۷۲۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ ژانـدارمری سوسـنگرد به تهران – ت – ف – ژاجـا (رکن۳)، دایرهٔ امنیت، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳– روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۴– سند شماره ۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی اروند به کلیهٔ یگان های تابعه، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۵– روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از اهواز.

خواسته اند که به کمک آنها بشتابند.»(۱)گزارش بعدی این منبع حاکی از آن است که «صبح امروز، عده ای حدود ۳ هزار نفر از اهالی آبادان(۲) در محل گورستان مزبور [آنان] اجتماع کرده و عده ای شعارهایی علیه سپاه پاسداران می دادند. یک نفر از آنان برای بقیه سخنرانی و ضمن اعتراض به تشکیل دادگاه ویژه که آن را تشریفاتی قلمداد نموده، اظهار داشت: افراد دستگیرشده متهمین اصلی نبوده و احتمالاً چند نفر از آنان در مظان اتهام سهل انگاری بوده اند و بقیه بی گناه هستند. نامبرده اضافه نمود که به جای سرهنگ امینی معاون تیمسار رزمی، سرهنگ سیاوش امینی را دستگیر کرده اند که وی بی گناه است. نامبرده در خاتمهٔ سخنرانی خود خواستار دستگیری متهمین اصلی پرونده شد و افراد مزبور سپس متفرق گردیدند.»(۳)در آخرین گزارش شهربانی آبادان، اوضاع شهر در ساعت ۱۹ امروز عادی توصیف شده است.(۴)

۱

در ادامه حملات پراکنده "مهاجمان" وابسته به عراق در منطقهٔ عمومی سرپل ذهاب و قصرشیرین گزارش خبرگزاری پارس دراین زمینه حاکی است: «ساعت ۲۰:۴۵ دقیقهٔ امروز، مهاجمین مزدور و عناصر ضدانقلاب از سه طرف به تلمبه خانهٔ پاطاق(۵) و بالاطاق پاسگاه ژاندارمری تیراندازی کردند. مأموران مستقر در پاسگاه مذکور به آتش مهاجمین مسلح پاسخ دادند و از تیپ زرهی اباذر عده ای به یاری مأموران ژاندارمری رفتند و مهاجمین را سرکوب و متواری ساختند. در این درگیری به تأسیسات تلمبه خانهٔ پاطاق و بالاطاق آسیبی وارد نیامد.»(۶)

هنگ ژاندارمری ایلام نیز به استناد اعلام پاسگاه شیروان گزارش داد: «در ساعت ۲۲:۳۰ امروز، تعدادی مهاجم به نزدیک پاسگاه حمله نمودند که نگهبان وقت به محض مشاهده به آنان ایست داده که توجهی به ایست نگهبان نمی نمایند و اقدام به تیراندازی می کنند. پس از نیم ساعت درگیری با همکاری اهالی، مهاجمین متواری می گردند. این درگیری بدون خسارات خاتمه می یابد.»(۷)

دراین حال تحرکات و حملات مکرر نیروهای عراقی و دیگر عوامل مسلح در چند روز گذشته در مناطق مرزی و کردنشین استان های غرب کشور، از یک سو تأمین نیرو و از سوی دیگر هماهنگی جدی نیروهای رزمنده را برای مقابله با این گونه تحرکات و حملات، به همراه اطلاع رسانی هماهنگ و به موقع، بیش از پیش ضروری ساخته است. به همین منظور، امروز

۱- سند شماره ۳۵۹۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (امور اجتماعی) به استاندار خوزستان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- بنا به مشاهدات نگارنده که در محل حضور داشته است، این افراد که در سند از آنها به لفظ "اهالی آبادان" یاد شده، تعدادی معدود از خانواده های قربانیان حادثه "سینما رکس" و بقیه از هواداران گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق(منافقین) بودند که از نقاط مختلف شهر خود را به گورستان آبادان رسانده بودند.

۳- سند شماره ۳۵۹۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۸۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۵- Pataq نام یکی از دهستان های چهارگانهٔ بخش سرپل ذهاب شهرستان قصرشیرین. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- سند شماره ۲۸۲۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به استناد گروهان ایلام، ۱۴/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۸۹۵

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ عملیات)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

ستادی در کرمانشاه برای هماهنگی بین نیروهای سپاه پاسداران و ارتش به وجود آمد. پرتویی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه، با اعلام این مطلب به خبرنگار کیهان گفت: «به منظور هماهنگی بیشتر سپاه پاسداران و ارتش در مناطق ایلام، کردستان، آذربایجان غربی و کرمانشاه ستادی تشکیل شده است که مرکز آن در کرمانشاه قرار دارد و عملکرد سپاه پاسداران در این چهار منطقه و همچنین ارتش را در بر می گیرد.» وی افزود: «به همین دلیل روابط عمومی سپاه پاسداران به قرارگاه ارتش انتقال یافت تا با هماهنگی بیشتر با ارتش، اخبار و اطلاعات مربوط به این چهار استان را در اختیار رسانه های گروهی و مردم قرار دهد.»(۱)

۱

درپی درگیری های شب گذشته در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، امروز نیز عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در این منطقه به پاسگاه های نظامی حمله کردند.

دراین مورد، گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «از ساعت ۲۴ روز ۱۱/۵/۵۹، مهاجمین از چهار سو به پایگاه نلی وان (اشنویه) تیراندازی [کردند] که با شدت تمام به آتش [آنان] پاسخ [داده شد] و در این درگیری یک نفر شهید و یک جوانمرد دیگر زخمی [شد] و درگیری تا ساعت ۳ بامداد روز ۱۲/۵/۵۹ ادامه داشته است.»(۲)

همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: «در ساعت ۲۰ امروز، افراد حزب دمکرات و کومه له از چهار طرف به پاسگاه آغ بلاغ(۳) حمله [کردند] و این درگیری تا ساعت ۰۱:۰۰، ۱۳/۵/۵۹ ادامه داشت که به وسیلهٔ جوانمردان و با کمک افراد قیادهٔ موقت، ضدانقلابیون عقب نشینی می نمایند. در این درگیری تعداد ۲ نفر از جوانمردان به درجهٔ رفیع شهادت نایل و ۲ نفر از افراد قیادهٔ موقت نیز زخمی می شوند و تعداد ۱۵ نفر از افراد [محلی روستای] آغ بلاغ به وسیلهٔ مهاجمین دستگیر و به گروگان برده می شوند. ضمناً تعداد ۱۱ نفر از مهاجمین کشته و زخمی و دستگیر می شوند و ۲ زخمی که یکی به نام سیدانور علوی که در درگیری های درهٔ قاسملو فرمانده حزب دمکرات بوده، هم اکنون در اسارت جوانمردان می باشد.»(۴) در حاشیهٔ این گزارش، ضمن کسب صحت خبر از سپاه ارومیه، دربارهٔ دستگیری سیدانور علوی آمده است: «فرد مزبور خیلی مهم می باشد و حزب دمکرات گفته است که اگر او را آزاد کنید ما نیز گروگان ها را آزاد می کنیم.»(۵)

از سوی دیگر، باتوجه به دو درگیری یادشده و حملات مکرر در منطقهٔ عمومی اشنویه - نقده، لشکر۶۴ ارومیه اطلاعیهٔ شمارهٔ ۱۶ خود را خطاب به ساکنان منطقهٔ اشنویه، به این شرح صادر کرد:

«بسمه تعالی. اهالی شرافتمند و مسلمان منطقهٔ اشنویه، اکنون که یگان های نظامی و انتظامی

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۵۶۴۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص۲۴۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات و اطلاعات)، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- Aqbolaq دهی از دهستان دشت بیل بخش اشنویه شهرستان ارومیه، واقع در ۱۸ کیلومتری شمال اشنویه. ر.ک: همان.

۴- سند شماره ۵۶۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۳۵، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

۵- همان، حاشیهٔ سند.

جمهوری اسلامی ایران بنا به درخواست شما اهالی غیور و مرزنشینان ازجان گذشته در این منطقه مستقر گردیده و مسئولیت دارد امنیت کامل شما را به منظور تأمین رفاه و آسایش ساکنین محترم منطقه برقرار نماید، لذا توجه خواهران و برادران عزیز شهر اشنویه و حومه را به رعایت نکات زیر معطوف می دارد:

۱. هرگونه رفت وآمد از ساعت ۹ و نیم بعدازظهر الی ۵ صبح روز بعد، از محورهای اشنویه - نقده و اشنویه - جلدیان - دره قاسملو و سایر محورهای منتهی به اشنویه به منظور برقراری تأمین عابرین، باید با اجازهٔ مقامات انتظامی و نظامی باشد.

۲. هرگونه رفت وآمد افراد مسلح غیرقانونی به طورکلی ممنوع می باشد.

۳. چنان که در ساعات ذکرشده با فرمان ایست مأموران مواجه شوند، بلافاصله توقف و خود را تسلیم نمایند در غیر این صورت با آتش مأموران روبه رو خواهند شد.

فرمانده عملیات منطقهٔ اشنویه.»(۱)

۱

در میان بازتاب های رسانه های جمعی درباره درگیری نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در سه روز گذشته، بعضی به لحاظ وجود اطلاعات و اعترافاتی در آن قابل توجه است. ازجمله رادیو صدای امریکا دراین باره می گوید:

«اوضاع در غرب ایران چنان آشفته است که رژیم ایران ناگزیر از اعلام حکومت نظامی در ارومیه شده است. رژیم دلیل برقراری حکومت نظامی را کشته شدن ۱۳ پاسدار به دست مبارزان کرد ذکر کرده است. رژیم ایران علاوه بر مسائل اقتصادی و سیاسی داخلی، در مرزهای خود با عراق نیز درگیر است. در برخوردهای مرزی ایران و عراق که هفتهٔ گذشته روی داد، نیروهای دو کشور پاسگاه های یکدیگر را به زیر آتش گرفتند. کشته شدن ۴ سرباز ایرانی و آتش گرفتن قسمتی از پالایشگاه نفت شاه [نفت شهر] از نتایج این برخورد بوده است.»(۲)

همین رادیو در بخش خبری دیگر خود به آمادگی نیروهای مسلح ضدانقلاب برای مبارزه با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی اشاره کرده و می گوید: «اعضای حزب دمکرات کردستان هم اینک در نقاط سوق الجیشی اطراف مهاباد موضع گرفته اند. ... گفته می شود عبدالرحمن قاسملو رهبر حزب دمکرات کردستان و شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردان از مخفیگاه های کوهستانی، عملیات اعضای حزب دمکرات کردستان را رهبری می کنند.»(۳)

رادیو لندن نیز به نقل از خبرنگار خود از تهران درمورد برخوردهای سه روز گذشته چنین گفت:

«اظهارات منابع چریک های کرد و منابع ارتش درمورد جزئیات اساسی برخوردهای سه روز گذشته با یکدیگر مطابقت دارد، ولی همان طورکه انتظار می رود درمورد تعداد تلفات، هریک رقم متفاوتی را ذکر می کنند. براساس ارقام رسمی، ۳۵ نفر از چریک های کرد و ۱۱ نفر از

۱- روزنـامه اطلاعـات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، بـه نقـل از سـتاد مشـترک ارتش جمهـوری اسـلامی ایران؛ و - روزنـامه جمهـوری اسـلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۳۸، تاریـخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، رادیو صـدای امریکـا (فارسـی)، سـاعت ۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۳۹، تاریـخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، رادیو صـدای امریکـا (فارسـی)، سـاعت ۷، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

نیروهای دولتی کشته شده اند. ولی منابع کرد اظهار می دارند که حدود ۱۰۰ نفر از سربازان و پاسداران در جریان درگیری جان خود را از دست داده انـد و دربرابر، تعـداد تلفات چریک های کرد ناچیز است. برخورد مزبور در تنگـهٔ "قاران" بین سنندج و مریوان روی داد و طی آن براثر حملهٔ چریک ها به یک ستون ارتشی، نبرد شدیدی آغاز شد که بین ۴ تا ۷ ساعت ادامه داشت. کومه له که مبارزترین گروه در میـان گروه هـای کرد است، اعلام داشت که ۵ نفربر زرهی را منهـدم و ۳ نفربر دیگر را بـه قعر دره سـرنگون کرده است. هر دو طرف تأیید می کنند که ستون ارتشی سرانجام موفق شدند خود را به مریوان برسانند.

نبرد مزبور نمایانگر آن است که چریک های کرد هنوز قادرند که به حملات جنگ و گریز دست بزنند. برخورد مزبور احتمالاً شدیدترین برخورد از هنگام تسلط یافتن ارتش بر بانه و دیگر شهرهای عمدهٔ کردستان در ماه مه است که در جریان آن پادگان بانه که مدت چندین هفته در اشـغال چریـک هـای کرد قرار داشت مجـدداً تحت کنترل ارتش درآمـد. از آن هنگـام چریـک ها به طورعمـده به کوهسـتان ها پراکنده شده و از تاکتیک های چریکی اسـتفاده می کنند. درحالی که ارتش کنترل شهرها و کنترل جاده ها را در دست دارد، چریک ها هنوز کوهستان ها را تحت کنترل دارند و شب ها با استفاده از تاریکی هوا، نسبتاً آزادانه در سراسر منطقه رفت وآمد می کنند.»(۱)

۱

امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عـالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسـلامی، که به دعوت آیت الله طاهری به اصـفهان سـفر کرده است، در جمع صـدها هزار نفر از نمـازگزاران ظهر روز بیست ویکم مـاه مبـارک رمضـان در مسـجد میـدان امـام، حضـور یـافت و درخصوص مسائـل مختلف ازجمله دسـتاوردهای انقلاب و برخی خطرهایی که آن را تهدیـد می کنـد و نیز دربارهٔ رونـد انتخاب نخسـت وزیر سخنرانی کرد.

به نوشتهٔ روزنامهٔ جمهوری اسـلامی، وی که پس از شـرکت در جلسهٔ عمومی حزب جمهوری اسـلامی در اصفهان، در این مراسم حضور یافته بود در بخشی از سخنانش با اشاره به سیر انقلاب اسلامی تاکنون، گفت:

«مسـئلهٔ اساسـی این است که آیا پس از این همه فـداکاری، اعتصاب و جان فشانی و دادن هزاران شـهید و معلول آیا ما به راستی درجهت دستیابی به یک جامعـهٔ توحیدی اسـلامی قرار گرفته ایم یا نه؟ علت این تردید، تجربهٔ تاریخ است. تاریخ به ما مکرر نشان داده که انقلاب ها با آرمان و خطی شروع می شود و پیش می رود، اما با پیروزی نه تنها خط انقلاب در همان مسیر راستینش نگهداری نشده، بلکه گاهی درست درجهت مخالف آن منحرف شده است. بنابراین ما حق داریم دلهره داشـته باشـیم که آیا اصالت و هویت اسلامی و مکتبی انقلاب تا چه اندازه تضمین می شود و تداوم انقلاب در خط مکتب چه پشتوانه ها و تضمین هایی در بر دارد. ...»

۱- خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۳۸، تاریـخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص۵ و۶، رادیو لنـدن (فارسـی)، سـاعت ۲۰:۴۵، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

آیت الله بهشتی در ادامهٔ سخنان خود با اشاره به نقش قوای مقننه، قضائیه و مجریه در انتخاب نخست وزیر، به بیان علل تأخیر در این انتخاب پرداخت و گفت:

«باتوجه به اینکه در قانون اساسی تصریح شده که نخست وزیر به پیشنهاد رئیس جمهور و تأیید مجلس باید انتخاب شود، متأسفانه در این مدت باتوجه به اختلاف عقیده بین رئیس جمهور و اعضای مجلس و عدم تطبیق، این مهم به تعویق افتاده است. از روزی که مسئلهٔ نخست وزیری مطرح شد ما با مشکلات بسیاری مواجه شدیم؛ ازجمله اینکه در شورای انقلاب در ابتدا آقای بنی صدر عنوان کردند که نخست وزیر ما یک شخصی مکتبی و انقلابی خواهد بود و دیدید که ما هم همین را می گوییم. پس گفتیم اول معیارها را تعیین کنیم تا مشخص شود چه کسانی انقلابی هستند و معیارها کاملاً مشخص باشد. آن گاه نشستیم و معیارها را نوشتیم و همهٔ اعضای شورای انقلاب امضا کردند، ولی با مشکل تطبیق این معیارها بر اشخاص مواجه شدیم که مثلاً ما می گوییم فلان شخص انقلابی است آقای بنی صدر می گویند نه و بالعکس. درنتیجه هیئت سه نفری برای بررسی روی معیارها و اشخاص مشخص شد و از همهٔ گروه ها خواستیم که معیارها و افراد خود را معرفی کنند و حزب جمهوری اسلامی بنا به وظیفهٔ تشکیلات سیاسی و متعهدانهٔ خود طی اطلاعیه ای معیارها و اشخاص موردنظر خود را اعلام نمود. ولی این مسئله نیز با مشکلات و رد پیشنهادات مختلف مواجه شد. درنتیجه، این کار مهم به مجلس محول شد و کار مجلس نیز مشخص بود: پیشنهاد ازطرف رئیس جمهور و تأیید ازطرف مجلس و شما خود شاهد و ناظر جریانات مجلس بوده اید.

ولی مسئلهٔ مهمی که شما باید در تمام جریانات واقع شوید و خود قضاوت کنید نکتهٔ مهمی است که در جلسه ای که آقای بنی صدر حضور داشتند و قرار بر این شده که ۵ نفر به نمایندگی ازطرف مجلس و یک نفر ازطرف رئیس جمهور و یک نفر ازطرف امام انتخاب شوند و مسئلهٔ نخست وزیر را پیگیری کنند. باتوجه به این طرح، انتخاب صورت می گیرد و ۵ نفر انتخاب می شوند، ولی آقای رئیس جمهور وقتی لیست اسامی این ۵ نفر را می بیند می گوید "خیر اینها

ص: ۲۷۷

که دو نفرشـان از بنیـان گـذاران حزب جمهوری اسـلامی هسـتند و آقای باهنر و [آیت الله] خامنه ای در این هیئت نباشـند" و پس از یک سری اعتراضات، برادرانمان آقای [آیت الله] خامنه ای و باهنر شـخصاً خودشان گفتنـد همان ۳ نفر دیگر باشـند، که البته با اعتراض شدید نمایندگان روبه رو شدند، ولی بااین حال کمیسیون با ۳ نفر ازطرف مجلس انتخاب شد و کار خود را شـروع کرد و همان طور هم که می دانیـد امام اعلام نمودنـد در این امر دخالت نمی کننـد و قرار بر این شـد که آقای رئیس جمهور افرادی را که در نظر دارنـد به کمیسـیون معرفی کننـد تا پس از بررسـی هیئت مذکور به آقای رئیس جمهور معرفی و آقای بنی صدر به مجلس پیشـنهاد کنند و نمایندگان درمورد آنان تصمیم بگیرند.»

روزنامهٔ جمهوری اسلامی در آخر گزارش خود می نویسد: «در پایان سخنان دکتر بهشتی، مردم با فریادهای "بهشتی، بهشتی خدا نگهدار تـو بمیرد، بمیرد دشـمن خونخوار تو" از ایشـان اسـتقبال بی نظیری نمودنـد و شـدت ازدحـام به حـدی بود که تـا مـدت زیـادی مردم نمی توانستند از مسجد و میدان امام خارج شوند.»(۱)

امـا امروز در اصـفهان مراسم دیگری نیز برپـا بود که نقطـهٔ مقابـل مراسم قبل محسوب می شود. به گزارش خبرگزاری پارس: «به مناسـبت شهادت نخستین پیشوای شیعیان جهان، علی علیه السلام، امروز هزاران نفر از طبقات مختلف مردم اصفهان در مسجد جامع اجتماع کردند. در این اجتمـاع ازسوی گروهی از شـرکت کننـدگان طومـاری به عنوان رهبر انقلاـب اسـلامی ایران تهیه و به امضـا رسـید. در این طومار، ضمن پشتیبانی از رئیس جمهوری لزوم لغو اعتبارنامهٔ دکتر حسن آیت مورد تأکید قرار گرفته است.»(۲)

۱

مصاحبـهٔ مفصـلی که در روز پنجشـنبه گذشـته بنی صدر با روزنامهٔ آلمانی فرانکفورتر روندشاو چاپ فرانکفورت انجام داده و در شـمارهٔ امروز این روزنامه منتشر شده است، در مطبوعات داخلی ایران انعکاسـی نداشت، اما رسانه های جمعی جهان ضـمن درج قسمت هایی از این مصاحبه، به تفسیر و تحلیل آن پرداخته اند. ازجمله بخش فارسی رادیو کلن به انعکاس بخش هایی از این مصاحبه پرداخت و گفت:

«در این مصاحبه بنی صدر دربارهٔ مسائل مهم ایران ازجمله عوارض محاصـرهٔ اقتصادی این کشور ازسوی ایالات متحده امریکا و بعضـی از کشورهای غرب به اظهارنظر پرداخته است. بنی صـدر گفته است که تحریم اقتصادی ایران ازسوی ایالات متحده باعث افزایش هزینه های وارداتی کالا در ایران گردیـده و دولت ناچار شده است دراین رابطه حدود ۴ میلیارد و ۵۰۰ میلیون مارک بیش از گذشته پول بپردازد. و این به معنـای یک افزایش هزینه به میزان ۲۰ تا ۲۵ درصـد است. رئیس جمهور ایران افزوده است که برای تـأمین کالاهای موردنیاز ایران بایستی در سراسر جهان به جست وجو و انعقاد

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری پارس از اصفهان، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

قراردادهای جدید بپردازد. لکن بنی صدر درعین حال به ایالات متحده امریکا هشدار داده است که آن کشور قادر نخواهد بود با بایکوت اقتصادی، ایران را به زانو درآورد. ...»(۱)

روزنامهٔ هرالد تریبون چاپ پاریس نیز ضمن درج مطالب مشابهی از قول بنی صدر نوشت: «در انقلاب ما، عامل معنوی قوی تر از عوامل مادی است.» این روزنامه همچنین افزود: «بنی صدر اظهار داشت امریکا برای آزادکردن گروگان ها مجازات هایی را اعمال کرده، روی به زانودرآوردن ایران در این زمستان حساب می کند، اما من معتقدم که این برداشتی است که درمورد ویتنام نیز کرده بود.»(۲)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز ضمن درج مطالب فوق، به بخش هایی از این مصاحبه دربارهٔ انتخاب نخست وزیر در ایران اشاره کرد و افزود: «این روزنامه از قول بنی صدر، می نویسد: تعیین و استقرار یک دولت جدید در ایران خیلی طول نخواهد کشید. یک دولت مثل کشورهای دیگر به اکثریتی در پارلمان احتیاج دارد و این، گفت وگو و مباحثه را ضروری می سازد. بنی صدر در این مصاحبه گفته است که تأخیر در تشکیل یک دولت در ایران هنگامی به وقوع پیوست که مصطفی میرسلیم کاندیدای حزب جمهوری اسلامی با مشکلاتی در مجلس روبه رو شد. او توضیح بیشتری دراین باره نداد. ... بنی صدر در قسمت دیگری از مصاحبه اش گفته است که محکومیت های اعدام در ایران خیلی اندک بوده است. بیشتر آنها براثر مسامحه بوده است؛ اگرچه بسیاری از محکومیت های اعدام با دقت کامل صادر شده است.»(۳)

۱

ساعت ۱۹ امروز، اسقف کاپوچی برای تقدیم نامه ای از پاپ ژان پل دوم، رهبر کاتولیک های جهان، با امام خمینی ملاقات کرد. متن کامل نامه پاپ به شرح زیر است:

«حضور محترم آیت الله العظمی روح الله خمینی. آن حضرت [بر] احساسات عمیق احترام و عواطف دوستانه که به وسیلهٔ آن کلیسای کاتولیک تحولات امور ملت شریف ایران را همواره دنبال می نماید، کاملاً واقف اند و در سخنرانی که با سفرای ممالک دنیا در واتیکان داشتم، این فرصت را غنیمت شمرده، علناً تاریخ باشکوه و سنت های بشردوستی ملت ایران را متذکر شدیم و بهترین آرزوهای خود را برای طول و بقای عمر آن حضرت و صلح و پیشرفت ایران صریحاً اعلام کردیم. سرچشمهٔ این احساسات، آن ایمان و اغناء عمیقی است که باید به ویژه در دنیای امروزی، مسیحیان و مسلمانان را بر آن دارد تا با شناسایی یکدیگر و دوستی و با الهام گرفتن از مبادی دیانت مربوطهٔ خود در دفاع از اصول عدالت مشترک بوده، همان طورکه در ستایش خدای یکتا و داور عادل همهٔ مردم سهیم هستند. بنابراین، یقین داریم که آن حضرت به فضل آن نفوذ روحانی که نزد ملت و متصدیان امور جمهوری اسلامی ایران دارند، طوری بذل رحمت ترتیب فرمایند تا اینکه کاتولیک هایی که ساکن آن کشور

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، رادیو کلن آلمان غربی، ساعت ۲۱، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

۲- ادارهٔ کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، بولتن روزانهٔ مطبوعات جهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۴، از هرالد تریبون - چاپ فرانسه (پاریس)، ۴ اوت ۱۹۸۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، تاریخ ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص۳و۴، خبرگزاری آسوشیتدپرس از فرانکفورت، ۳ اوت ۱۹۸۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

هستند، بتوانند با صلح و صفا زندگی نموده و اشخاص دینی مسیحی از یک برخورد شایسته به مأموریتی که به آنها محول گردیده است، برخوردار گردند و امور دینی و تربیتی که با احترام به عقاید اسلامی قسمت اعظم ملت ایران که آنها را پذیرفته است و باتوجه به ارزش های فرهنگی و آرمان سیاسی آن انجام داده اند، ادامه دهند. اوامری که آن حضرت دراین مورد صادر خواهند فرمود، برای پیشرفت روابط حسنه بین مسیحیان و مسلمانان جهان بی اندازه پرارزش خواهد بود. با تقدیم درود فراوان به آن حضرت، برای ملت شریف ایران موفقیت و صلح از خداوند قادر توانا خواستارم. ژان پل دوم پاپ.»(۱)

امام خمینی در پاسخ به این نامه بیانات نسبتاً مفصلی ایراد کرد که بخش هایی از آن چنین است:

«این دفعه دومی است که آقای پاپ برای من کاغذ می دهند و اشخاص را می فرستند؛ دفعه اول برای آن لانه جاسوسی بود که جوان های عزیز ما اطلاع پیدا کردند که این مرکزی که در ایران به اسم سفارت امریکا هست سفارتخانه نیست و اشخاصی که در آنجا هستند اشخاص دیپلمات نیستند، بلکه جاسوسانی هستند که در یک مرکز جاسوسی متمرکز هستند و برای ضرر ملت ما و کشور ما در آنجا مجتمع هستند و آقای پاپ شاید ندانسته توصیه کردند برای آنها و من در آن وقت مفصل تنبهاتی به ایشان دادم. و این دفعه برای مدارس خودشان به اسم "مدرسه اندیشه" کاغذ نوشته اند و رسول فرستاده اند و از ما سفارش خواسته اند برای اینکه مدارسشان در اینجا باشد. ما با نصارا و با یهود و با سایر اقشار ملت ها هیچ دشمنی نداریم و از مدارس به هیچ وجه جلوگیری نمی کنیم، مادامی که مدرسه باشد و برای تعلیم وتعلم باشد؛ حالا ـ چه تعلیم وتعلم دستورات مسیح - علیه السلام - یا دستورات دیگران؛ لکن اگر ما فهمیدیم که در ایران مدارس طور دیگری هست، آنجا هم نظیر همان لانه جاسوسی است، نمی توانیم تحمل کنیم که در مملکت ما به اسم تعلیم وتربیت و به اسم

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

مدارس، یک امور دیگری انجام بگیرد. و البته این با دولت است که در این موضوع تأمل کند و این موضوع را درست بررسی کند؛ چنانچه مدارس، مدارس هستند، برای تعلیم وتربیت هستند، هیچ ممنوعیتی ایجاد نخواهد شد و چنانچه خدای نخواسته این مدارس هم یک وضع دیگری دارند و به اسم مدارس هستند، آن هم ملت ما تحمل نمی کند و ما نمی توانیم تحمل کنیم. و من باید این مطلب را برای آقای پاپ به وسیله شما پیام بدهم که شما آیا از اوضاع این امریکا و این اشخاصی که خودشان را منتسب کرده اند به مسیحیت بی اطلاع هستید، یا اینکه مطلع هستید و بدون اینکه توجهی به آن بکنید از آن می گذرید؟ آیا شما مطلع هستید که ما پنجاه سال در تحت سلطه انگلیس و امریکا تمام هستی مان به باد رفت؟ شما توجه دارید به اینکه کشور ما در تحت سلطه ای که توسط رضاخان، انگلیس ها به ما تحمیل کردند و توسط محمدرضا که انگلیس ها و امریکایی ها و شوروی ها به ما تحمیل کردند، اینها چه کردند با مملکت ما، با کشور ما؟ شما آیا داد مظلوم ها را هیچ وقت بنایتان هست که گوش کنید؟ یا همان فریاد ظالم ها را به آن ترتیب اثر می دهید؟ شما می دانید که با این جوان های ما، با این دخترها و پسرهای دانشجوی ما الآن امریکا چه می کند، و پلیس امریکا با آنها چه کرده است؟...

ایشان این مسائل را اصلاً توجه به آن دارند؟ توجه به این دارند که حضرت مسیح - علیه السلام - با بشر چه جور بود، و شما که مدعی نیابت از او هستید توجه به این مسائل هیچ نمی کنید؟ کاش یک پیکی هم برای کارتر ایشان می فرستادند. ...

این تبعیض را چرا ایشان قائل هستند؟ مگر حضرت مسیح تعلیماتش تعلیمات تبعیضی است؟ مگر حضرت مسیح با یک طایفه خوب اند و آن ثروتمندان و با طایفه دیگر بد هستند و آن مظلومان و اشخاصی که بیچاره و فقیر هستند که شما دارید این کار را می کنید؟...»(۱)

و در بخش آخر: «امریکا باید این را بداند که دیگر گذشته است از اینکه او خیال بکند که می تواند باز در ایران با این شیطنت ها برگردد و آقای پاپ هم سفارش کند به این امریکا که نکنند این طور با بشر، این طور دژخیمی نکنند با بشر، این طور ظلم نکنند به بشر. بشر اشخاصی هستند که عبادالله هستند، بندگان خدا هستند، با بندگان خدا این طور نکنند، این قدر ظلم نکنند، این قدر ستم نکنند. من امیدوارم که آقای پاپ به وظیفه دینی خودشان به وظیفه مسیحیت خودشان عمل کنند و این کارهایی که دژخیمان امریکا می کنند و پلیس امریکا می کنند جلوگیری کنند. و ما در مقابل امریکا ایستاده ایم تا آخر و نخواهیم گذاشت امریکا باز برگردد، یا آن اشخاصی که تبع او هستند برگردند. و ملت ما تا آخر نفَس برای دفاع از حق حاضر است و تحت بار ظلم نخواهد رفت. و السلام علی من اتبع الهدی.»(۲)

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص۶۹ - ۶۷.

۲- همان، جلد ۱۳، ص ۷۱.

در امریکا دو مسئله جداگانه مطرح است که گفته می شود شاید در چگونگی حل مسئله گروگان ها تأثیرگذار باشد.

اولین مسئله پیامدهای رفتار خشونت بار پلیس واشنگتن با دانشجویان ایرانی تظاهرکننده در یکشنبهٔ گذشته است که به ضرب وشتم و بازداشت تعداد زیادی از آنان انجامید.

رادیو صدای امریکا امروز آخرین وضعیت دانشجویان ایرانی در بند را چنین گزارش داد:

«قریب ۲۰۰ نفر ایرانی طرف دار [آیت الله] خمینی که در تظاهرات پرآشوب هفتهٔ پیش در واشنگتن شرکت کرده بودند هم اکنون در زندان های فدرال ایالت نیویورك به سر می برند و در انتظارند که ادارهٔ مهاجرت امریکا به وضعیت آنان رسیدگی کند. ... بازداشت شدگان تابه حال از معرفی خویش خودداری کرده و به عنوان اعتراض به بازداشت خود دست به اعتصاب غذا زده اند. درارابطه با تظاهرات هفتهٔ پیش، یک گروه ۲۰ نفری از زنان طرف دار [آیت الله] خمینی نیز بازداشت شده اند و هم اکنون این عده در دارالتأدیبی در ایالت نیویورك نگهداری می شوند. ... اما به گفتهٔ سخنگوی وزارت خارجهٔ امریکا، مقامات امریکایی درمورد وضعیت بازداشت شدگان طرف دار [امام] خمینی با مقامات سفارت الجزایر، که حافظ منافع ایران در ایالات متحده می باشد، مذاکراتی انجام داده اند.»(۱)

رادیو صدای امریکا در بخش بعدی اخبار خود نیز ضمن تکرار مطالب فوق، افزود: «مقامات رسمی در تهران گفته اند امکان دارد بازداشت ایرانیان و نحوهٔ رفتار پلیس امریکا با آنان در سرنوشت گروگان های امریکایی اثر بگذارد.»(۲)

از سوی دیگر، در کنار ماجرای برخورد پلیس و مقامات قضایی امریکا با دانشجویان در بند ایرانی و احتمال تأثیر آن در سرنوشت گروگان های امریکایی در ایران، که از هر دو طرف با تبلیغات پرحجمی روبه رو بوده است، موضوع رسیدگی به برخی پرونده های اختلافات مالی شرکت های امریکایی با ایران نیز این روزها به عنوان عاملی که می تواند در نحوهٔ رفتار با گروگان های امریکایی تأثیرگذار باشد، مطرح است. به گزارش آسوشیتدپرس:

«دو قاضی فدرال امریکا به تقاضای دولت این کشور درمورد عدم رسیدگی به دو پرونده مربوط به اختلافات مالی شرکت های امریکایی با ایران ترتیب اثر ندادند. دو قاضی مذکور از پذیرش یک نامهٔ محرمانهٔ دولت که طی آن هشدار داده شده بود اگر رسیدگی به این پرونده ها ادامه یابد، تلاش های وزارت امور خارجهٔ امریکا برای آزادی گروگان ها لطمه خواهد دید، خودداری کردند. دولت، نامهٔ مشابهی نیز به دادگاه فدرال نیویورک که در آنجا ۹۲ پرونده مشابه دربارهٔ شرکت های امریکایی و پول ایرانی در انتظار رسیدگی است ارسال داشته است.» آسوشیتدپرس می افزاید: «به طورکلی در سراسر امریکا ۱۷۵ پرونده مربوط به ایران و امریکا در دادگاه ها مطرح است که انتظار می رود نامهٔ دولت به تمام دادگاه ها فرستاده شود. ویلیام میلر وزیر خزانه داری امریکا که نسخه هایی از این نامه را به قضات ارائه داد گفت: هر اقدام دادگاه در این زمان بسیار حساس ممکن است نتایج نامطلوب بر تلاش های رئیس جمهور درجهت حل مشکلات امریکا و ایران داشته باشد. ...»(۳)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۸، تاریخ ۱۳/۵/۱۳۵۹، صص۱۵و۱۶، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۷، رادیو صدای امریکا (عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از آسوشیتدپرس از ماساچوست - بوستون.

در کنار اخباری که این روزها دربارهٔ تلاش های اشرف پهلوی و امیران فراری ارتش شاه مخلوع در کشور مصر، برای اجرای یک کودتا در ایران، پخش شده است، منابع خبری جهان از برخی موضع گیری ها و تلاش های شاپور بختیار در مبارزه برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران خبر می دهند. اقدامی که اعتراض وزیر خارجه ایران را موجب شده است.

بختیار همچنین ضمن مصاحبه ای با روزنامهٔ تایمز لندن از طرح تشکیل یک دولت موقت در ایران براساس قانون اساسی ۱۹۰۶ سخن گفت. خبرگزاری فرانسه ضمن نقل این خبر افزود:

«وی در این مصاحبه همچنین به شرکت در برنامه های رادیویی سری که از عراق علیه حکومت اسلامی ایران پخش می شود اعتراف کرده و گفته است دو بار برای ملاقات با اعضای دولت عراق به آن کشور سفر کرده است. بختیار به تایمز گفته است: من مخالف بنی صدر هستم و امیدوارم [آیت الله] خمینی نیز به زودی کنار برود. ... به نوشتهٔ تایمز، آخرین نخست وزیر دوران پادشاهی ایران درمورد روابطش با عراق گفته است: دو بار به عراق سفر کرده است. ضمناً دو بار نیز به انگلستان و همچنین به سوئیس و بلژیک مسافرت کرده است. به گفتهٔ بختیار از او دعوت شده است با مقام های عراقی دیدار و گفت وگو کند و او با عراق و دیگر کشورهای مسلمان نظرات مشترکی دارد.»(۱)

دراین حال صادق قطب زاده، وزیر امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای با روزنامهٔ فرانسوی لوماتن، ضمن اعتراض به دولت فرانسه برای اعطای پناهندگی به بختیار و دیگر افراد هوادار او، از اطلاع داشتن برخی مقامات فرانسوی از ماجرای ترور وی در دو هفته پیش پرده برداشت. به نوشته این روزنامه، وی گفت: «مقامات دولت فرانسه از نقشهٔ حمله به خانهٔ شاپور بختیار اطلاع داشته اند و می توانسته اند آن را خنثی کنند.» قطب زاده افزود: «بختیار در روز حمله یک جلیقهٔ ضدگلوله پوشیده بود و دو محافظ او کاملاً مسلح بودند و پسر بختیار که افسر پلیس فرانسه است در خانهٔ او حاضر بود. بختیار می دانست که حمله ای علیه او تدارک دیده شده است و من معتقدم حداقل برخی از مقامات دولت فرانسه نیز از این برنامه اطلاع داشتند.» وی موضع دولت فرانسه را غیردوستانه خواند و گفت: «اگر موضع دولت فرانسه تنها غیردوستانه بود چندان اهمیتی نداشت، ولی وقتی پای عمل به میان می آید مسئله فرق می کند. فرانسه به افرادی نظیر بختیار پناهندگی کامل می دهد؛ افرادی که درصدد اجرای یک کودتای نظامی هستند. زمانی که من و آیت الله خمینی و سایر مقامات فعلی جمهوری اسلامی ایران در فرانسه به حالت تبعید به سر می بردیم، پلیس فرانسه به ما اطلاع داد که نباید تدارک هیچ قیام مسلحانه ای را از داخل خاک فرانسه ببینیم. وقتی ما در فرانسه بودیم مخالفت ما تنها جنبهٔ سیاسی داشت و ما کاری نمی کردیم جز به زبان آوردن عقیده مان. ... برای ما مشکل است که بپذیریم، کشوری که ادعا می کند دوست ما است به ایرانیانی پناه می دهد که آشکارا اعتراف می کنند درحال تدارک یک کودتای نظامی و مبارزهٔ مسلحانه در ایران هستند. ...»(۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.

۲- همان، ص۱۷، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از پاریس.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۳ مرداد ۱۳۵۹ ۲۲ رمضان ۱۴۰۰ ۴ اوت ۱۹۸۰

۱

با وقوع انقلاب اسلامی در ایران و سقوط نظام شاهی، تأثیر این تحول در سیاست داخلی و خارجی رژیم عراق، همواره در محافل جهانی مورد بحث و بررسی بوده است. آرزوی برتری در میان کشورهای منطقه، به ویژه رهبری جهان عرب، با سقوط شاه، بازهم در میان سران عراق جان تازه ای گرفت. شروع روند نزدیکی به غرب نیز ازجمله تغییرات سیاست خارجی عراق است. بخشی از این فرایند شامل ارتباط عراق با آن دسته از همسایگان خود می شود که در بلوک بندی جهانی از وابستگان امریکا محسوب می شوند.

دراین زمینه، خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد ضمن پرداختن به روابط عراق با کشورهای عرب و همسایه و با اشاره به اینکه پس از سقوط شاه ایران، بغداد دومین منبع مهم نفتی با استخراج ۵/۳ میلیون بشکه در روز شد و خط اول جبهه دربرابر توسعهٔ انقلاب اسلامی آیت الله خمینی گردید، چنین می نویسد: «عراق روابط خاصی را با کشور همسایهٔ سلطنتی، اردن که کلید درگیری خاورمیانه محسوب می شود برقرار می نماید. کمک ۱۸۶ میلیارد دلاری عراق به طور سالانه به "امان" می رود و طرح پروژهٔ ۱۳۰ میلیون دلاری برای توسعهٔ تأسیسات بندر عقبه و ساختن راه جدیدی از عقبه به بغداد با کمک مالی عراق انجام می شود.»(۱)-(۲)

همچنین به نوشته میدل ایست چاپ لندن: «عراق در عرض دو سال گذشته، تلاش زیادی برای دست یافتن به آرزوی قدیمی خود درزمینهٔ رهبری منطقه و پرکردن خلأ ناشی از قدرت ایران بعد از سقوط شاه مخلوع نموده است. اثرات این امر کاملاً در سیاست خارجی عراق مشهود است. عراق ازلحاظ بین المللی گرایش بیشتری به غرب پیدا کرده و از شرق فاصله گرفته است. ازلحاظ منطقه ای نیز سیاست خارجی آن کشور بیشتر به سوی "میانه روی" متمایل گردیده.»

ص: ۲۸۵

۱- بعدها در اوایل جنگ تحمیلی، زمانی که نیروی دریایی عراق به دست نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران تقریباً نابود شد و آبراه تنگهٔ هرمز و خلیج فارس در سیطرهٔ نیروی دریایی ایران قرار گرفت، بندر عقبه در اردن و آزادراه عقبه - بغداد مهم ترین راه ترانزیتی عراق برای دریافت کمک های نظامی و تدارکاتی شد.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، صص۳و۴، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

میدل ایست می افزاید: «خبرهایی در دست می باشد که واشنگتن مشغول برقراری تماس هایی با دولت بعثی عراق جهت ایجاد نوعی همکاری در مسائل مورد علاقهٔ دو کشور است. طبق گزارش های موثق، وزیر خارجهٔ عراق، سعدون حمادی، ضمن سفر خود به نیویورک جهت شرکت در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد با وزیر خارجهٔ امریکا ملاقات نموده است. آخرین نمونهٔ این روابط جدید را می توان سخنرانی اخیر پرزیدنت سادات رئیس جمهوری مصر دانست. سادات ضمن سخنرانی خود تقریباً به همهٔ رهبران کشورهای عربی غیر از ملک خالد و صدام حسین حمله نموده و از آنها به شدت انتقاد نمود. این امر بدون شک به دستور مقامات واشنگتن بوده است. واشنگتن آشکارا به کمک عراق در مناقشات خود با ایران امیدوار است و نیز عراق در اختلافات خود با ایران از مسائل موجود بین ایران و امریکا بهره برداری می نماید. خبرهایی در دست است که واشنگتن بدون جاروجنجال از تلاش عراق برای طرح مجدد مسئلهٔ جزایر خلیج فارس در سازمان ملل متحد حمایت می نماید. درعین حال، عراق به خوبی آگاه است که اگر خواستار رهبری منطقه است دوستی با غرب خیلی بیشتر برایش صرف دارد.»(۱)

یادآوری می شود درحالی که سه روز بیشتر از تصویب فروش ۸ فروند موتور جت امریکایی برای نصب در چهار کشتی جنگی عراقی درحال ساخت در ایتالیا نمی گذرد، «مقامات رسمی بویینگ امروز اعلام کردند که این شرکت یک قرارداد ۱۵۰ میلیون دلاری برای فروش ۴ فروند هواپیمای جت مسافربری دیگر به دولت عراق را منعقد کرده است.» نیویورک تایمز به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس ضمن اعلام این خبر، افزوده است: «وزارت خارجه [امریکا] در هفتهٔ جاری درحال بررسی اجازه نامهٔ مربوط به فروش یک فروند جمبوجت ۷۴۷ و سه فروند هواپیمای ۷۲۷ به عراق می باشد. سخنگوی شرکت بویین گفت: این قرارداد ۱۵۰ میلیون دلاری شامل لوازم یدکی و کمک فنی برای چهار فروند هواپیمای جت می شود.»(۲)

بخش دیگری از تحلیل های مربوط به سیاست خارجی عراق، درباره مقایسه رابطه این کشور با عربستان سعودی و ایران است. میدل ایست دراین باره نوشته است:

«عراق برای پذیرفته شدن به عنوان رهبر خاورمیانه، مجبور بوده است که یکی از این دو راه را انتخاب نماید: یا به تفاهمی با رقبای بالقوهٔ خود برسد و یا اینکه درصورت توانایی، آنها را تضعیف نموده و تحت کنترل خود درآورده، به طوری که دیگر نتوانند نقش یک کشور جانشین را به عنوان رهبر منطقه بازی کنند. ظاهراً تا همین اواخر عراق امیدی به کنترل ایران یا عربستان سعودی نداشت و به همین جهت از در مسالمت و تفاهم وارد شد؛ تفاهمی که در سال ۱۹۷۵ بین شاه و رهبران عراق به وجود آمد، به شورش کردهای مورد حمایت ایران در شمال عراق پایان بخشیده و منجر به توافقی راجع به راه آبی شط العرب گردید. این توافق درواقع دامنهٔ گسترده ای داشت و مسائل امنیتی را نیز در بر می گرفت. توافق مذکور حکم یک ازدواج مصلحتی را داشت و پس از سقوط شاه، بغداد به این فکر افتاد که ایران ضعیف شده است و احتمالاً ـ می توان رفتار نوع دوم را با آن کشور کرد. ... [اما] عربستان سعودی هنوز در طبقه بندی سیاست خارجی عراق جزء دستهٔ اول محسوب می شود و

ص: ۲۸۶

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از نشریه میدل ایست چاپ لندن.

۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، جلد۱ (زمینه سازی و آغاز تهاجم)، انتشارات شکیب، ۱۳۸۷، صص۲۱۸و۲۱۹، نشریهٔ نیویورک تایمز به نقل از یونایتدپرس، ۴/۸/۱۹۸۰ (۱۳/۵/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

همکاری رسمی با آن کشور از سال ۱۹۷۳ به دنبال انعقاد یک پیمان همکاری امنیتی داخلی شروع شده است. همکاری های سیاسی و اقتصادی عراق با عربستان سعودی قابل ملاحظه است. آقای عبدالکریم، وزیر نفت عراق، اخیراً روابط دو کشور را "عالی" توصیف کرده و نیز عراق از سیاست میانه روی عربستان در قیمت گذاری نفت ضمن کنفرانس های اوپک جانب داری می نماید.»

۱

امروز علاوه بر اینکه در اولین ساعات بامداد، منطقهٔ مرزی شلمچه هدف تجاوز هوایی سه فروند هواپیمای جنگندهٔ عراق قرار گرفت،(۱) درگیری های مرزی ایران و عراق در منطقهٔ عمومی قصرشیرین، با آتشباری ارتش عراق به پاسگاه های گروهان خان لیلی از سر گرفته شد.

در ساعت ۰۹:۳۰، پاسگاه خسروآباد و در ساعت ۱۰:۳۰ نیز پاسگاه "تپه گل" زیر آتش سلاح های مختلف دشمن واقع شد. از ساعت ۱۰:۳۰ امروز، ازطریق پایگاه "محمدخسرو" و "مانگاهول" عراق مقابل گروهان خان لیلی، پاسگاه های تپه گل، زینل کش، امینه، رضاآباد و خسروآباد آماج حملات توپخانهٔ دشمن قرار گرفتند و خساراتی به آنها وارد آمد.(۲) به گزارش خبرنگار کیهان، این درگیری ها تا ساعت ۱ بعدازظهر، ادامه داشت. نیروهای ایرانی نیز به دفاع از خود پرداختند. خبرنگار کیهان دراین زمینه از قول "یک منبع آگاه مرزی"، افزوده است: «در درگیری های امروز و دیروز در نوار مرز قصرشیرین یک تانک در مقابل پاسگاه پرویز و یک تانک در مقابل پاسگاه برارعزیز که متعلق به نیروهای عراق است، توسط نیروهای ایرانی منهدم شد. ...» همچنین به گفتهٔ یک منبع دیگر مرزی «در درگیری های امروز و دیروز، تأسیسات بزرگ نفتی "بانمیل" عراق منهدم و لوله های نفت "باغچه بان" عراق نیز طعمهٔ گلوله های توپ ایران شد.»(۳)

از ساعت ۱۸، یک بار دیگر نیروهای ارتش عراق، به تنگ هوان و تنگ ترشابه واقع در منطقهٔ ازگله حمله کردند. نیروهای ایران نیز به حملات آنها پاسخ دادند. این درگیری ها تا صبح روز بعد، به طور پراکنده در مناطق تنگ هوان، پیشه گان، زینل کش، دربندجوق، باویسی و مناطق قصرشیرین ادامه داشت.(۴)

خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی نیز از درگیری سپاه پاسداران با ارتش عراق در منطقه "باباهادی" خبر داد. بنا به این گزارش، امروز درگیری سختی بین افراد سپاه پاسداران در قریهٔ "باباهادی" و ارتش بعث عراق رخ داد. در این درگیری، سپاه پاسداران مستقر در قریهٔ "باباهادی" زیر آتش توپخانهٔ ارتش عراق قرار گرفت و تعداد ۲۱ منزل مسکونی براثر اصابت آتشبارهای عراقی ویران شد.(۵)

همچنین، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین: «مهاجمین ارتش بعث عراق در ساعت ۲۲:۳۰ امروز به سوی شهرک امام خمینی [این شهر] تیراندازی [کردند] و نیروهای نظامی مستقر در محل، متقابلاً پاسخ دادند.»(۶)

از طرف دیگر، منابع اطلاعاتی ژاندارمری از آمادگی تعداد زیادی از عوامل وابسته به پالیزبان برای ایجاد ناامنی و تحرکات ایذایی در منطقهٔ عمومی قصرشیرین خبر می دهند. بنا به گزارش این منابع: «در تاریخ ۱۳/۵/۵۹، حدود ۱۱۷۵ نفر از افراد ضدانقلاب وابسته به گروه

۱- سند شماره ۲۹۷۷۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به مقام محترم استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ناحیهٔ کرمانشاه (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)،

عملیات، ۱۴/۵/۱۳۵۹

۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۱۴/۵/۱۳۵۹..

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از منطقهٔ باباهادی.

۶- سند شماره ۳۴۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور برابر اعلام شهربانی قصرشیرین، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

پالیزبـان بـه سـرپرستی رحمـان گـچ الیـاس از عراق به ایران وارد و در اطراف قریـهٔ سـیاکانی(۱) (تابع قصرشـیرین) مسـتقر و ضـمن تقسیم مهمات، به هر نفر ۲۴۰۰ تومان پرداخت نموده اند. در خبر اضافه شده هدف آنان به شرح زیر است:

الف) کوچ دادن ساکنین قریهٔ قوچیاش به عراق. ب) حمله به پاسگاه ژاندارمری بالاطاق. پ) اقدام به سرقت احشام اهالی قریهٔ بانزرده.(۲) ت) اقـدام به خرابکاری در پاسگاه های مرزی قصرشـیرین و کوزران.(۳)»(۴) همچنین، در سـاعت ۲ بعـدازظهر امروز، یک بمب تخریبی قوی که حاوی ۷ پونـد تی.ان.تی. بود، با هوشـیاری یکی از پرسـنل ارتش در بازار علاف خانه، بخش ۳ کرمانشاه، کشف و تحویل سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر شد. بمب مذکور خنثی گردید.(۵)

علاـوه براین، از داخـل عراق و در منـاطق مشـرف به مرز ایران نیز خبر از نقل وانتقالات دیگری از نیروهای عراقی می رسـد. دراین مورد، «برابر اعلام نیروی زمینی ارتش جمهوری اسـلامی ایران در تاریـخ ۱۳/۵/۵۹، نیروهایی به اسـتعداد ۴۰۰ نفر با ۴۰ دسـتگاه خودرو زیل، ۷ دستگاه تانک و ۲ قبضه ضدهوایی سام۶ وارد پنجوین شده اند.»(۶)

در همین حال، تیمسار سـرتیپ ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی و سـرپرست ژاندارمری جمهوری اسـلامی ایران، پیش ازظهر امروز، پس از حضور در پادگـان صالـح آباد و سـخنرانی در اجتماع پرسـنل لشـکر۸۱ زرهی پشتیبـانی منطقه و ناحیـهٔ ژانـدارمری کرمانشـاه، به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «در این سفر برای مبارزه و سرکوبی ضدانقلاب و عناصر سلطه جو چه خارجی و چه داخلی دستوراتی داده شد و تأکیـد گردید که درصورت ادامهٔ تجاوزات، هرجا گلوله ای به سوی ملت و ارتش جمهوری اسـلامی ایران شـلیک شد با ۱۰ گلوله پاسخ داده شود و اگر به یک نقطه از شـهرهای ما گلوله ای بزنند، ۱۰ منطقه را ویران خواهیم کرد. اگر یکی از تأسـیسات ما را ویران کنند، ۱۰ مؤسـسهٔ آنها را ویران خواهیم کرد. ... دسـتور جدید این است که اگر بار دیگر علیه تأسـیسات ما تجاوزی صورت گیرد تمام تأسـیسات و مواضع دشمن را مورد حمله قرار دهند.»(۷)

۱

مناطق کردنشین امروز هم شاهد تحرکات و حملات گروه های مسلح غیرقانونی بود.

در مریوان برابر اعلاـم ژاجـا: «از ساعت ۲۴ روز گذشـته تا [ساعت] ۵ [بامـداد] امروز، ضدانقلابیون با سـلاح های سـبک و سـنگین از دو طرف، پاسـگاه مریوان را مورد حمله قرار داده که پرسنل پاسگاه حملات مهاجمین را دفع کردند.»(۸) در این حمله یک درجه دار زخمی شد

۱- سیاه خانی صحیح است.

۲ - Banzarke بـان زرکـه: دهی از بخش دره شــهر شهرسـتان ایلاـم. واقع در ۳۹ کیلومـتری جنـوب شـرقی دره شـهر. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۳- Kuzaran کـوزَران: ده مرکز بخش سـنجابی شهرسـتان کرمانشاهـان. واقع در ۴۸ کیلومتری شـمال غربی کرمانشـاه و ۲۷ کیلومتری جنوب روانسر. ر.ک: همان.

۴- سـند شماره ۲۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از ژانـدارمری جمهوری اسـلامی ایران (رکن۲) به دفتر ریاست جمهوری اسـلامی ایران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۹، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۶- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه مرکز، ص۲، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۸- سند شماره ۵۶۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

و از میزان تلفات دشمن، اطلاعی در دست نیست.(۱)بنا به گزارش خبرگزاری پارس، بعدازظهر امروز نیز «یک گروه ۱۰ نفری از ضدانقلابیون مسلح در گردنهٔ "گاران" در راه سنندج - مریوان کمین کرده و قصد حمله به نیروهای ارتش و سپاه پاسدار مستقر در یک پاسگاه نظامی را داشتند، ولی با همکاری مردم مسلمان و به ستوه آمدهٔ روستاهای اطراف، نیروهای انقلاب از نقشهٔ مهاجمان مطلع شده و طی یک درگیری که پیش آمد، هر ۱۰ مهاجم کشته شدند. در این جریان، تلفاتی به نیروهای انقلاب وارد نیامد. کشته شدگان از بقایای مهاجمینی بوده اند که پنجشنبهٔ گذشته به کاروان حامل سوخت حمله کرده بودند. این خبر مورد تأیید ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت.»(۲)

یادآوری می شود برای تقویت نیروهای خودی در مریوان، عصر روز گذشته یک گروه از نیروهای سپاه شیراز وارد مریوان شده بودند.(۳)

در کامیاران، به گزارش ستاد مشترک ارتش: در حوالی نیمه شب، مهاجمین با سلاح سنگین و سبک به طرف واحدهای مستقر در کامیاران تیراندازی [کردند] که آتش متقابل و درگیری دو ساعت ادامه داشت.(۴)

در نقده شب هنگام، پاسگاه ژاندارمری مورد حمله واقع شد. به گزارش سپاه ارومیه: «از بالای تپه ای که مشرف به پاسگاه ژاندارمری نقده می باشد، با خمپاره، آر.پی.جی. و کالیبر ۵۰ در ساعت ۵/۲ بعد از نیمه شب از طرف مهاجمین شروع به تیراندازی شد که تا ساعت ۵/۳ ادامه داشت. برادران پاسدار به یاری برادران ژاندارمری شتافته و مهاجمین را به عقب می رانند.»(۵)

در سنندج و در ادامهٔ پاک سازی روستاهای اطراف این شهر، سخنگوی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرده است که «یکی از عوامل جلال طالبانی توسط پیشمرگان مسلمان مقر شهید عدنان مردوخی دستگیر شده است. این سخنگو اعلام داشت در پاک سازی آبادی یمینان،(۶) دو قبضه اسلحهٔ ژ۳ و برنو کشف و ضبط شده است.»(۷)

در کامیاران، به گزارش ستاد مشترک ارتش: «در ساعت ۱۱:۳۰، ۱۳/۵/۵۹ بمبی در ساختمان آموزش وپرورش کامیاران منفجر [شد] که خساراتی نسبتاً زیاد به وجود آورد.»(۸)

دراین حال، در استان آذربایجان غربی، ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری ماکو، مستقر در خوی، با انتشار اطلاعیه ای به افراد مسلح غیرقانونی تا پایان مرداد فرصت داد تا سلاح های خود را تحویل دهند. در این اطلاعیه آمده است: «بدین وسیله به اهالی و عشایر و چادرنشین های شهرها و بخش های ماکو، سلماس، پلدشت، شوط، سیه چشمه، قره ضیاءالدین و ساکنین حوزهٔ استحفاظی گروهان های ژاندارمری سد ارس، اسلام کندی، پلدشت ماکو، سیه چشمه، قطور، خوی و سلماس ابلاغ می گردد که تا عصر روز جمعه مورخ ۳۱/۵/۵۹ فرصت دارند کلیهٔ

۱- سند شماره ۵۶۴۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۲۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا مد. اطلاعات، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۱۹، از عملیات سنندج به عملیات

مرکز، ۱۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۶۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات و اطلاعات)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۵۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۶- Yamnan یَمنان: دهی از دهستان گاورود بخش کامیاران شهرستان سنندج. واقع در ۳۶ کیلومتری شمال کامیاران و ۴ کیلومتری غرب راه کرمانشاه به سنندج. ر.ک: همان.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد از سنندج.

۸- سند شماره ۵۶۴۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

اسلحه ها و مهمات مجاز و سایر تجهیزات نظامی و وسایل مخابراتی ژاندارمری و ارتش و شهربانی را که در اختیار دارند بدون هیچ گونه واهمه و ترس و در قبال اخذ رسید به نزدیک ترین پاسگاه عملیاتی یا گروهان ژاندارمری تحویل نمایند.»(۱)

۱

درحالی که از یک سو در مناطق مرزی ایران و عراق تشنج و ناامنی روزافزونی در جریان است و از سوی دیگر در مناطق کردنشین، بخشی از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مشغول مبارزه با گروه های مسلح ضدانقلاب هستند، در برخی شهرهای دیگر اتفاقاتی رخ می دهد که به ناآرامی و ناامنی بیشتر دامن می زند. دراین میان، رد پای عوامل رژیم گذشته، به ویژه عناصر فراری و شبکه های کشف نشدهٔ کودتای نافرجام تیرماه گذشته نیز، محسوس است. در همین خصوص، درحدود ساعت ۱۴:۳۰ دقیقهٔ امروز، دو بمب نسبتاً قوی در مقابل مسجد جامع همدان منفجر شد. به گزارش خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی «این بمب که در حوض خانهٔ مسجد جامع نصب شده بود، توانست ۲۴ تن از خواهران و برادران نمازگزار را مجروح کند، به طوری که حال یکی از آنها وخیم بوده و ۴ نفر دیگر به اتاق عمل برده شده اند.»(۲)

خبرنگار کیهان ضمن ارسال گزارشی می نویسد: «یک مقام آگاه در شهربانی اعلام کرد که بمب مذکور از نوع خمیره ای و با ساعت تنظیم شده بود و طوری میزان شده بود که وقتی نمازگزاران از مسجد خارج می شوند بمب منفجر شود. دراین رابطه به گفتهٔ سخنگوی سپاه پاسداران همدان، سه نفر دستگیر شده اند و تحقیقات از آنها ادامه دارد.»(۳) به گزارش خبرگزاری پارس «درپی انفجار بمب در مقابل مسجد جامع همدان، یک ناشناس ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر، در تماس تلفنی به خبرگزاری پارس اظهار داشت که مسئولیت انفجار این بمب را "سازمان پاک سازان مجلس" که خود را نیز عضو آن می خواند، به عهده می گیرد. وی افزود: این سازمان تا زمانی که حزب جمهوری اسلامی ایران منحل نشود به فعالیت های خود ادامه می دهد.»(۴)

امروز همچنین درپی درگیری ها و تظاهرات مربوط به بازماندگان فاجعهٔ سینما رکس در چند روز گذشته، از ساعت ۲۱ شب، گروه کثیری از مردم آبادان از محل جهاد سازندگی به پشتیبانی از سپاه پاسداران و حاکم شرع به راه پیمایی پرداختند و با دادن شعارهایی ازقبیل "حمله به پاسداران، حمله به انقلاب است"؛ "پاسدار، پاسدار، حمایتت می کنیم"؛ "حکم طباطبایی مورد تأیید ماست"، خیابان های شهر را طی کرده و پس از عبور از مقابل ادارهٔ دارایی در محل استادیوم تختی، اجتماع کردند و سپس قطعنامه ای خوانده شد. همچنین انجمن اسلامی کارکنان صنایع نفت و جهاد سازندگی در اطلاعیهٔ جداگانه ای پشتیبانی خود را از پاسداران و حاکم شرع اعلام کردند.(۵)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از همدان.

۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از همدان.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان.

در منطقهٔ فارس، درگیری ها و دغدغه های سپاه، از نوعی متفاوت با قضایای غرب کشور است. در این منطقه مسائل مربوط به تحرکات خوانین و عوامل وابسته به آنها از موضوعات مورد ابتلای سپاه است؛ به طور مثال، دو گزارش از فیروزآباد و آبادهٔ فارس مربوط به تحرکات خسرو و ناصر قشقایی در روزنامه های امروز آمده است.

در گزارش روزنامهٔ اطلاعات آمده است: «تعداد زیادی اوراق تعرفهٔ انتخابات مجلس و مهر انتخابات شهرستان اقلید فارس از منزل خسرو قشقایی به دست آمد. سپاه پاسداران فیروزآباد جهت سرکشی به یکی از باغ های منطقه رفته بود که در آن باغ منزل خسرو قشقایی مورد شناسایی قرار گرفت. مأمورین سپاه به بازرسی از منزل پرداختند و تعداد زیادی مدارک و مهمات جنگی به دست آوردند. به دنبال این جریان، شایع شد که مجدداً به وسیلهٔ افراد مسلح راه شیراز به فیروزآباد بسته شده است.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است:

«همچنین از منزل خسرو و ناصر قشقایی تعداد ۳ هزار و ۵۰۰ تیر فشنگ، ۵۰ عدد خشاب ژ۳ و کلت، تعداد ۵۲۱ عدد پوکهٔ انواع فشنگ ها، ۵ عدد اسلحهٔ کمری، ۴ عدد تفنگ های جنگی، تعدادی شیشهٔ مشروبات الکلی، همچنین تعدادی عکس سکسی که به گفتهٔ دکتر آیین فرمانده سپاه پاسداران فیروزآباد، مربوط به دختر ناصر قشقایی می باشد، همچنین عکسی از ناصر قشقایی در فرودگاه شیراز در کنار شاه مخلوع، یک رادیو با دستگاه گیرنده و فرستنده، ۲ عدد پروژکتورهای قوی، دوربین های دریایی و تعدادی دوربین های تفنگ دار(۱) مختلف، [به دست آمد]. سرپرست پاسداران فیروزآباد گفت: طبق مدارک به دست آمده، هنگامی که دریادار مدنی وزیر دفاع بوده دستور مسلح کردن خوانین سراسر ایران را داده و طبق این دستور تعداد ۲۶ قبضه اسلحهٔ برنو توسط ژاندارمری فیروزآباد در اختیار خوانین قشقایی قرار گرفته است. وی همچنین گفت: هم اکنون ناصر و خسرو قشقایی در سرحد چهاردانگه می باشند و عبدالله قشقایی نیز در کوه های مهرپویه فیروزآباد مشغول جمع آوری و تجدیدقوا هستند و طبق گزارش های رسیده، ازطریق بنادر جنوب از امریکا وسایل جنگی زیادی به آنها رسیده و قرار است در پاییز آینده، توسط عشایر [وابسته به خسرو قشقایی] درگیری بزرگی به وجود بیاورند. وی همچنین گفت: عشایر [مزبور] تعداد زیادی از مهمات جنگی ژاندارمری فیروزآباد و قیر و کارزین را به غنیمت برده اند.»(۲)

در گزارش کیهان آمده است: «فرمانده سپاه پاسداران آباده اعلام کرد که خسرو و ناصر

۱- منظور گزارشگر، دوربین هایی است که روی تفنگ نصب می شود.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار اطلاعات از شیراز اعزامی به فیروزآباد.

قشقایی به علت احساس خطر در منطقه، دو ماه زودتر از هر سال از منطقه به طرف گرمسیر حرکت کردند. وی همچنین افزود: گزارش هایی به ما رسیده که اتومبیل هایی مرتب به منطقه می آیند و بین عشایر [وابسته به خسرو قشقایی] اسلحه توزیع می کنند.» حجت الاسلام عبدالکریم رضوانی، فرمانده سپاه پاسداران آباده، در ادامهٔ مصاحبه با خبرنگار کیهان در آباده افزود: «پس از افشاگری درمورد خسرو و ناصر قشقایی و ارتباطشان با ساواک، این دو، پایگاه و محبوبیتشان را بین عشایر از دست دادند و چون احساس خطر می کردند، ۵۲ روز زودتر از هر سال از منطقه به سوی گرمسیر کوچ کردند. آنها قبل از حرکتشان اعلام کردند که هرکس با ماست باید با ما به طرف گرمسیر حرکت کند تا ما حساب بقیه را تسویه کنیم.»(۱)

۱

مناقشات میان دو جناح حاکم بر کشور، از یک سو با ادعای تضعیف رئیس جمهوری و از سوی دیگر با ادعای تضعیف مجلس شورای اسلامی، همچنان ادامه دارد و این مسئله در تنش بر سر انتخاب نخست وزیر نیز آشکار می گردد. دراین میان، نقش برخی گروه ها ازجمله گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تشدید آتش این مناقشات، هرروز آشکارتر می شود. انتشار بیانیه حزب جمهوری اسلامی و همراه با آن سرمقاله روزنامهٔ جمهوری اسلامی به عنوان ارگان این حزب ضمن اینکه دربردارنده گوشه ای از مفاد و مضمون این جناح بندی است، به موضع اخیر و نقش منافقانهٔ گروه های مزبور اشاره کرده است.

در بخشی از بیانیه حزب آمده است:

«دشمنان قسم خوردهٔ انقلاب که خصمانه ترین ضربه ها را به نهادهای اصیل و خودجوش انقلاب یعنی سپاه، کمیته، دادگاه های انقلاب، جهاد سازندگی و مایهٔ اصلی این نهضت یعنی روحانیت وارد کرده و درعین حال به نتیجهٔ مطلوب نرسیده اند، اکنون با تمام نیرو برای درهم کوبیدن مهم ترین پایهٔ این رژیم مقدس که مجلس شورای اسلامی است، بسیج شده اند. آنها می خواهند این سنگر را که به فرمودهٔ امام، اصل است، درهم بکوبند تا مانع تمامیت رژیم جمهوری اسلامی شوند و نگذارند مجلس رسالت خود را در انتخاب نخست وزیر که باید متعهد و مکتبی و انقلابی باشد به انجام برسانند. برای ما جای هیچ گونه تردیدی نیست که در تشدید این منازعات، گروه های مطرودی که این روزها مردم با نفرت به آنها می نگرند، نقش اساسی دارند و هدفشان این است که در این آشفته بازار پروندهٔ سیاه خود را به فراموشی بسپارند و مردم را متوجه مسائل دیگر کنند. مایهٔ تأسف فراوان است که این روزها... گروهی از کسانی که خود را به آقای رئیس جمهور نزدیک نموده و از نام ایشان سوءاستفادهٔ آشکار می کنند به آتشی که ازسوی دشمنان انقلاب اسلامی برافروخته شده دامن می زنند و با تمام امکاناتشان درصدد تشدید اختلافاتی هستند که خود به وجودآورندگان آن می باشند و درنتیجه به تضعیف مجلس و تأخیر تمامیت رژیم جمهوری اسلامی و استقرار نظم و امنیت و قانون در کشور کمک می کنند. ... آیا این افراد در تلاش آن نیستند که نمایندگان را وادار کنند در انتخاب نخست وزیر و وزرا از

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از آباده.

معیارهای مکتبی دست بردارنـد و تسـلیم جوی شوند که آنها ساخته اند؟ ما وظیفهٔ خود می دانیم به برادرمان آقای بنی صدر هشدار دهیم که این افراد که هرگز کـاری به نفع ایشـان و انقلاـب انجـام نـداده انـد و همواره نقش تخریبی شـان جامعه را آزار داده است از خود طرد نماینـد و مطمئـن باشـند کـه ملت انتظـار نـدارد این افراد را در اطراف رئیس جمهـور خـود و در پست هـای مهم مملکـتی ببینـد. ... حزب جمهوری اسـلامی همچنین وظیفهٔ خود می داند به ملت عزیز اعلام خطر کند که کسانی که اختلاف ها را تشدید و مجلس را تضعیف می کنند هدفی جز نابودی انقلاب اسلامی ندارند. ...»(۱)

روزنامهٔ جمهوری اسـلامی همچنین در سـرمقالهٔ امروز خود به نقد و بررسـی سـخنرانی های اخیر بنی صدر، به ویژه سخنرانی شنبه گذشته وی در مدرسه عالی شهید مطهری پرداخته است. در بخشی از این سرمقاله آمده است:

«اولین رئیس جمهور جمهوری اسـلامی پرشکوهمان در سخنرانی های مختلف اخیرشان، سخن از دشمنانی به میان آورده اند که در مقابل حکومت علی وار او ایسـتاده اند و سنگ اندازی می کنند. البته یک بار نیز در سرمقاله ای ایشان از حکومت علی وار خود و حزب معاویه سخن گفته بودنـد. ... در روزهـای اخیر همراه مقـایسه ای که رئیس جمهورمـان از زمـان خود و حضـرت علی(ع) به عمـل آورده انـد، به کرات به نماینـدگانی در مجلس شورای اسـلامی اشاره کرده انـد که اگر مخالفت خود را با ایشان به هنگامهٔ انتخابات، برملا می ساختند، مردم حاضـر نمی گردیدند آنها را برای مجلس انتخاب نمایند. به نظر ما راست تر از این نمی توان سـخن گفت، ولی باید بلافاصـله تذکر داد که سـخن بالاـ درست است، ولی ناتمـام است؛ چراکه اگر خود آقـای بنی صـدر به هنگـام انتخابـات ریاست جمهوری به فرض محال اظهار می داشـتند که در آینـده به خواست نماینـدگان ملت اعتنا نخواهند کرد، مسـلماً مجموع آرای ایشان بیش از آرای آقای مدنی نمی توانست باشد.»(۲)

۱

امروز از سه مقام عالی رتبـهٔ جمهوری اسـلامی ایران؛ رئیس مجلس، رئیس جمهور و وزیر امور خارجه، سـخنانی منتشـر شـد که نشان می دهد حل بحران گروگان های امریکایی به طرز خاصـی با بحران تازهٔ دسـتگیری دانشجویان ایرانی توسط پلیس امریکا، گره خورده است. همچنین ملاقات نماینـده ایران در سازمان ملل متحد با دانشـجویان زندانی درخور توجه است. سـخنان امروز آقای هاشـمی رفسـنجانی در مجلس شورای اسـلامی، پیام وزیر امور خارجهٔ ایران به دبیرکل سازمان ملل متحد و پیام رئیس جمهور ایران خطاب به دانشـجویان در بند ایرانی، حاکی است که مسئولان جمهوری اسلامی ایران، امریکا را در این امر مقصر دانسته و اذعان دارند که رهبران امریکا علاقهٔ چندانی به آزادی گروگان ها از خود نشان نمی دهند.

رئیس مجلس شورای اسلامی در سخنان امروز خود در مجلس با اشاره به ماجرای دستگیری دانشجویان ایرانی در امریکا گفت:

«خوشبختانه عمل انقلابی دانشجویان دختر و پسر مسلمان ایرانی در امریکا که ازنظر اهمیت باید

۱- روزنامهٔ جمهوری اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲.

بعد از اشغال انقلابی جاسوسخانهٔ امریکا در ایران به حساب بیاید، کاری بود که دوباره تضاد درونی امریکا را رو کرد و امریکا درست برعکس همهٔ تبلیغاتی که در دنیا کرده بود، عمل کرد. ... و اما در دنبال این جنایت امریکا، نخستین عکس العملی که ما نشان می دهیم این است که بحثی را که قرار بود امروز پیرامون نامهٔ کنگرهٔ امریکا بکنیم به تأخیر می اندازیم و با این مسئله با بی اعتنایی برخورد می کنیم.» وی سپس گفت: «پیشنهادی با قید دو فوریت به هیئت رئیسه رسیده است راجع به اینکه بعضی از نمایندگان از شورای عالی قضایی خواسته اند تا مقدمات تشکیل هیئت محاکمه کنندهٔ جاسوسان امریکایی را فراهم کند. گفت وگو راجع به این پیشنهاد را نیز به جلسهٔ بعد موکول می کنیم.»(۱)

بنی صدر رئیس جمهور نیز امروز پیامی خطاب به دانشجویان مسلمان ایرانی در امریکا صادر کرد. در بخشی از این پیام آمده است:

«من بارها گفته ام که خود امریکا مانع حل شدن مسئلهٔ گروگان ها است و هربار مسئله ای پیش می آورد، تا این مسئله به صورت لاینحل باقی بماند و هربار که سخن طرح مسئله پیش می آید ما شاهد یکی از این بازی ها می شویم. اینکه ملت امریکا نمی داند که دولت امریکا در خدمت سرمایه داری امریکا چه نقشه هایی را مجبور به اجرا است یک سخن است و اینکه دستگاه های تبلیغاتی امریکا در همه جای جهان مسئله اش انزوای سیاسی ما گردیده سخن دیگر و اینکه خود ما سیاست دوراندیشانه ای باید داشته باشیم تا اسیر بازی های امریکا نشویم، مسئلهٔ سوم است. فرزندان عزیز من، دانشجویان مسلمان مبارز، محکم و استوار در مواضعی که دارید بایستید، سختی را همچون خواهران و برادران خودمان که در روزهای نخست با شکیبایی آنها را تحمل کردند تحمل کنید. تا می توانید تسلیم ماجراطلبی امریکا نشوید. اگر می خواهند شما را اخراج کنند تا می توانید مقاومت کنید؛ تا شما را کشان کشان به داخل هواپیما نبرند، خود نروید. ...»(۲)

امروز همچنین صادق قطب زاده، وزیر امور خارجهٔ ایران، در پیامی به کورت والدهایم، دبیرکل سازمان ملل متحد، نوشت: «متجاوز از یک هفته است که در حدود ۲۰۰ نفر از دانشجویان زن و مرد ایرانی در امریکا مورد وحشیانه ترین حملات پلیس امریکا قرار گرفته و باوجود آنکه عده ای از آنها هنوز جراحات ناشی از ضرب وشتم پلیس را در بدن های خود دارند در زندان های نیویورک زندانی هستند و حال بعضی از آنها وخیم است. خواهران و برادران دانشجوی ما هیچ گناهی نداشته مگر آنکه در مقابل تظاهرات خائنین به وطنشان که توسط دولت امریکا تقویت و پشتیبانی می شدند، می خواستند صدای حق طلبانهٔ خود را نیز بلند کنند و با تظاهرات آرام خود نشان دهند که ملت مسلمان ایران از خائنان وابسته به رژیم پهلوی منزجر و متنفر است.»

وی در بخش دیگری از پیامش آورده است: «جناب آقای والدهایم، از شما می پرسم این چگونه حقوق بشری است که امریکا مدعی رعایت آن و سازمان ملل مدعی نگهبانی و نظارت بر انجام آن هستند؟ پلیس امریکا حتی رعایت قوانین داخلی امریکا را هم نمی کند و اعضای سازمان ملل متحد نیز در همان کشور حاضرند و ناظر؛ حال چگونه است که همه صحبت از رعایت قوانین بین الملل می کنند و می کنید؟... آیا ابرقدرت ها حق دارند هرآنچه می خواهند بکنند و هیچ

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۳۵۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

اعتراض و صدایی از کسی نباید برآید؟ که هرکدام زورش بیش، ظلمش بیش؟ و اگر چنین است چگونه است که صحبت و یا اعتراض به عدم انجام قوانین بین المللی توسط ایران می شود؟ اینجانب به نام جمهوری اسلامی ایران از شما مصراً و قطعاً می خواهیم که: ۱. بلافاصله هیئتی ازطرف سازمان ملل تعیین نمایند که از زندانیان ایرانی در امریکا بازدید کرده و موارد نقض حقوق بشر را به سازمان ملل متحد گزارش نمایند. ۲. از مقامات امریکا خواسته شود که زندانیان بلافاصله و بدون قیدوشرط آزاد گردند و درصورت تأخیر در این امر، ۳. به زندانیان امکان داده شود که اطبای موردنظر خود را انتخاب نمایند تا از آنها بازدید نموده و مجروحین را معالجه کنند. ۴. ... اگر حضور ایرانیان مسلمان متعهد برای دولت امریکا غیرقابل تحمل است به برادران و خواهران امکان دهند که آن دیار را ترک و به وطن خود بازگردند که ما آمادهٔ استقبال از آنها هستیم. از آنجا که ما با دولت امریکا هیچ رابطه ای نداریم، لهذا مصراً از شما می خواهم که در موارد فوق فوراً اقدام نموده و نتیجه را به دولت جمهوری اسلامی ایران گزارش کنید.»(۱)

در همین حال، جمال شمیرانی نماینده ایران در سازمان ملل، پس از ارسال پیام برای والدهایم، امروز از ایرانیان زندانی در زندان منهاتان نیویورک بازدید کرد. در این زندان ۲۰ دختر ایرانی زندانی هستند و بازدید نماینده ایران در سازمان ملل مدت ۴۵ دقیقه به طول انجامید. زندان ۱۷۱ تن از دانشجویان پسر در یک صد کیلومتری شهر نیویورک واقع شده و ورود به این محوطه برای دیپلمات های ایرانی ممنوع است. مقامات آگاه اظهار کرده اند این مقررات را به تلافی همان سیستمی که دانشجویان خط امام درمورد گروگان های امریکایی به کار بسته اند، برقرار کرده اند.(۲)

۱

امروز ساعت ۸:۱۵ دقیقهٔ صبح به وقت لندن، دانشجویان عضو اتحادیهٔ انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا به منظور اعتراض به رفتار خشونت بار پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی، تظاهرات ایستاده ای در مقابل سفارت امریکا در لندن برگزار کردند.(۳) گزارش روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری ها از لندن حاکی است:

«پلیس لندن در حمله ای به دانشجویان ایرانی تظاهرکننده در جلو سفارت امریکا در انگلستان، بیش از ۱۵۰ تن از آنان را بازداشت کرد. این دانشجویان به دعوت انجمن اسلامی دانشجویان اروپا و به نشانهٔ همبستگی با برادران و خواهران ایرانی توقیف شده در جلو کاخ سفید امریکا، دست به تظاهرات زده بودند و هدف آنان تسلیم یک اعتراض نامهٔ کتبی به مقامات سفارت امریکا بوده است. ۲۰ تن از بازداشت شدگان دختر هستند. خبرگزاری فرانسه، آسوشیتدپرس و رویتر در آغاز، گزارش های پر از [اخبار] ضدونقیض به نقل از پلیس لندن درمورد تعداد تظاهرکنندگان و دستگیرشدگان و همچنین درمورد چگونگی شروع درگیری و مقصر جلوه دادن دانشجویان ایرانی مخابره نمودند. سرانجام خبرگزاری آسوشیتدپرس در قسمت پایانی خبر خود گزارش داد که تظاهرات به صورت آرام در اوایل صبح روز دوشنبه در

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

جلو سفارت امریکا آغاز شد، ولی ظاهراً پلیس تظاهرکنندگان را به دو قسمت تقسیم کرده و از الحاق آنها به یکدیگر جلوگیری به عمل می آورد. سپس دانشجویان اقدام به شکستن سد پلیس و پیوستن به یکدیگر می نمایند، ولی پلیس با حمله به آنان از این اقدام جلوگیری به عمل آورده و زدوخورد آغاز می شود. لازم به یادآوری است که تنها وسیلهٔ دانشجویان برای دفاع از خود، پلاکاردهایشان بوده است. حدود ۹۰ دقیقه بعد، بیش از ۱۵۰ افسر پلیس سعی در متفرق ساختن دانشجویان نموده و زدوخورد دیگری را به وجود می آورند. بنا به گزارش خبرگزاری ها به نقل از پلیس انگلیس، هیچ یک از طرفین به طور جدی آسیبی ندیده است.»(۱)

رادیو لندن نیز در گزارشی به آخرین وضعیت دانشجویان زندانی در امریکا و برخی حواشی آن پرداخت. این رادیو در تفسیری، ضمن اشاره به حوادثی که موجب بازداشت دانشجویان ایرانی در تظاهرات یکشنبهٔ هفتهٔ پیش در امریکا شد، خبر داد:

«بازداشت شدگان ایرانی اینک به زندان ایالتی منتقل شده اند و در این محل تحقیقاتی دربارهٔ موقعیت قانونی آنها در امریکا آغاز شده است. این تحقیقات طبق مقررات و دستورالعمل های اکید و جدیدی که به دنبال اسارت گروگان های امریکایی در تهران اتخاذ شده است، انجام می گیرد و به نظر می رسد که مقامات ادارهٔ مهاجرت امریکا مترصدند این دستورالعمل ها را مورد اجرا قرار دهند؛ دستورالعمل هایی که طبق آن خارجی ها باید به درستی و به طور کامل هرگونه اطلاعاتی را که مقامات از آنها می خواهند در اختیارشان بگذارند و در غیر این صورت از امریکا اخراج خواهند شد. آقای دیوید کراسلند، کمیسر موقت ادارهٔ مهاجرت و تبعیت، طبق گزارشی گفته است کلیهٔ کسانی که از اعلام هویت و اطلاعات مربوط دیگر خودداری کنند تا فردا، سه شنبه، رسماً خبر آغاز مراحل قانونی اخراج خود را دریافت خواهند کرد. آنچه که جالب توجه است آن است که او اضافه کرد تصمیم برای آغاز مراحل قانونی اخراج این عده با سایر دستگاه های دولتی من جمله کاخ سفید همگام می باشد. تاکنون به نظر می رسد که تنها یکی از بازداشت شدگان که یک زن می باشد، هویت خود را اعلام کرده و اطلاعات دیگر مورد تقاضا را در اختیار مقامات گذاشته است.»(۲)

گوینده رادیو لندن در این تفسیر همچنین گفت: «بازداشت دانشجویان ایرانی بلافاصله پس از وصول نامهٔ قریب به ۱۸۰ تن از اعضای کنگرهٔ امریکا صورت گرفت. اگر لحن نسبتاً دوستانهٔ این نامه اثری داشت، اکنون آن اثر به کلی از میان رفته است. درحقیقت تقارن این دو مسئله نتیجه ای خلاف آنچه که اعضای کنگرهٔ امریکا انتظار داشتند پدید آورد.»(۳)

۱

در کنار تبلیغات انبوه بخش فارسی و عربی رادیو صوت الجماهیر عراق، رادیوهای مختلفی از داخل خاک این کشور و نیز کشور مصر - که به فراریان رژیم شاه مخلوع تعلق دارند - با شیوه های مختلف عملیات روانی، علیه انقلاب اسلامی ایران دست به تبلیغات وسیع می زنند. دراین خصوص، امروز روزنامهٔ کیهان ترجمهٔ مقاله ای را از نشریهٔ ایت دیز منتشر ساخته که در آن آمده است:

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۵۹، ص۴.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۳۹، تاریخ ۱۴/۵/۱۳۵۹، صص۸و۹، رادیو لندن (فارسی)، ساعت۲۰:۴۵، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۳/۵/۱۳۵۹.

«یکی از روزنامه های نیویورک اخیراً گزارش داده بود که مقامات امریکایی به یاری مقامات مصری شتافته تا بتوانند برنامه های فارسی زبان ضد [آیت الله] خمینی انور سادات را ازطریق دو فرستندهٔ رادیویی هرچه بیشتر تقویت نمایند. در گزارش مزبور که از مقامات امریکایی نقل قول گردیده، گفته شده است که درحقیقت سازمان سیا در ماه می گذشته (اردیبهشت)، برنامه های فارسی زبان این دو فرستنده را به راه انداخته است. این برنامه ها پر از تبلیغات ضد [امام] خمینی و آهنگ های فارسی سبک غربی است. به دنبال گزارش روزنامهٔ مزبور، سازمان سیا و همچنین عالی ترین مشاور امنیتی کاخ سفید؛ یعنی زبیگنیو برژینسکی، از تأیید و یا رد این گفته خودداری ورزیدند. یکی از سخنگویان برژینسکی در شورای ملی امنیت در اظهارنظر نسبت به گزارش فوق گفت که ممکن است این خبر جان ۵۲ امریکایی گروگان در ایران را به خطر اندازد.»

در این مقاله همچنین آمده است: «بخش فارسی رادیو مصر که رادیو "صدای وطن" نام دارد غالباً دربارهٔ شاهپور بختیار، آخرین نخست وزیر شاه مخلوع ایران، سخن رانده و به جانب داری از او می پردازد، ولی از آنجایی که اکثر قریب به اتفاق مردم ایران سرسختانه مخالف "شیطان بزرگ" امریکا می باشند و بختیار را هم عامل امریکا و سیا می دانند، ازاین رو، پخش این گونه برنامه ها موجب رسوایی بیشتر او می گردد. ... روی هم رفته، چهار ایستگاه مخفی رادیویی به فرستادن پیام هایی بر ضد انقلاب ایران به داخل خاک این کشور اختصاص یافته اند.

حامیان بختیار، رادیو دیگری را نیز به نام "رادیو ایران" اداره می کنند و ایستگاه صد کیلوواتی آن در محلی در نزدیکی بصره عراق در آن سوی اروندرود واقع در مرز ایران و عراق واقع شده است. این رادیو هم به پخش نقطه نظرهای شاهپور بختیار و آهنگ های فارسی و همه گونه شایعه و دروغ علیه انقلاب ایران و رهبران این کشور مبادرت می ورزد. ... اویسی نیز که رقیب تبعیدی شاهپور بختیار و فرمانده اسبق ارتش شاه مخلوع بود، سه ساعت از برنامه های رادیو دولتی بغداد را در اختیار گرفته است.»

در مقاله فوق اضافه شده است: «البته اویسی فعالیت خود را به پخش برنامه های رادیویی منحصر نساخته و به جمع آوری افراد برای ترتیب دادن جنگ های کوهستانی در کوه های استان کرمانشاه پرداخته است. ... اویسی که به خاطر دادن فرمان آتش به سوی انبوه تظاهرکنندگان ضدشاه در جمعهٔ خونین به "قصاب تهران" معروف شده، مایهٔ امید مخالفین انقلاب و سردمداران غرب است. وی به خصوص پس از افشای ارتباط سیا و بختیار از اعتبار بیشتری برخوردار گردیده است.»

در این مقاله همچنین از برنامه های "صدای آزاد ایران" یاد شده که از رادیو بغداد پخش می شود و به برنامه های شاهپور بختیار شباهت دارد و می کوشد تا زمینه را برای کودتای نظامی و سقوط حکومت کنونی ایران فراهم سازد.

این نشریه در پایان تحلیل خود می افزاید: «در پایان باید اضافه کرد که نه بختیار، نه اویسی و نه هیچ کس دیگری از افراد شاه و سیا نمی توانند حتی قدمی در براندازی رژیم جمهوری اسلامی [آیت الله] خمینی بردارد و تنها شاید کشمکش قدرت بین گروه های مختلف این کشور بتواند سهمی در تضعیف این رژیم داشته باشد.»(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۰، به نقل از نشریهٔ ایت دیز.

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۴ مرداد ۱۳۵۹ ۲۳ رمضان ۱۴۰۰ ۵ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه تلاش رهبری عراق برای برقراری روابط نزدیک تر با کشورهای بلوک غرب و امریکا، در سفری که برای محافل سیاسی و خبری غیرمنتظره بود، امروز صدام حسین وارد عربستان سعودی شد.(۱)آسوشیتدپرس، به نقل از رادیو رسمی ریاض، گزارش داد که شامگاه امروز صدام حسین، رئیس جمهور عراق، به نخستین دور مذاکرات شبانهٔ خود با ملک خالد که درمورد مسائل دوجانبه و موضوعات بین المللی بود، خاتمه داد. آسوشیتدپرس افزود:

«رهبر رادیکال و چپی عراق که تمایلات چپ گرایانه دارد، در تلاش با هدف استقرار روابط نزدیک تر با کشور ثروتمند و سلطنتی عربستان سعودی به طور غیرمنتظره وارد ریاض شد. این نخستین دیدار یک رهبر عراقی از عربستان سعودی پس از انقلاب سال ۱۹۵۸ است که حکومت سلطنتی عراق را واژگون ساخت. رادیو ریاض گفت: این مذاکرات رسمی سه شنبه شب آغاز شد و در آن مسائل اعراب و موضوعات اسلامی و بین المللی به ویژه اوضاع خاورمیانه و منطقهٔ خلیج فارس و نیز مسائل دوجانبه مطرح شد. طبق همین گزارش، در این مذاکرات علاوه بر ملک خالد، شاهزاده فهد ولیعهد عربستان، شاهزاده سعودالفیصل وزیر خارجه، شاهزاده سلطان بن عبدالعزیز وزیر دفاع و شاهزاده عبدالله بن عبدالعزیز فرمانده گارد ملی این کشور حضور داشتند. حضور وزیر دفاع و فرمانده گارد ملی عربستان در این جلسه به عنوان نشانه ای حاکی از اینکه مذاکرات صدام در عربستان به مسائل نظامی و وضع پیش آمده در منطقهٔ خلیج فارس به دنبال سقوط رژیم شاهنشاهی ایران و مداخلهٔ نظامی شوروی در افغانستان نیز ارتباط داشته است، تلقی می شود. ...»(۲)

یک مفسر رویتر از بحرین ضمن نقل خبر دیدار غیرمنتظرهٔ صدام حسین از عربستان سعودی گفت: «ناظران سیاسی این سفر را با اهمیت خاصی تلقی کرده اند و آن را به عنوان بهترین نشانهٔ نیاز دو کشور به وحدت استراتژیک دربرابر انقلاب اسلامی ارزیابی می کنند. ... به گزارش منابع موثق، در این سفر مقامات بلندپایهٔ نظامی و امنیتی عراقی، صدام را همراهی می کنند.»(۳)

ص: ۲۹۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۳۲، رادیو اسرائیل (عربی)، ساعت ۱۹، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از آسوشیتدپرس از ریاض.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری رویتر از بحرین.

خبرگزاری فرانسه نیز دراین باره گزارش داد: «گرچه هدف از این دیدار به طور رسـمی اعلام نشده است، ولی بنا به گفتهٔ ناظران، احتمالاً طرفین دربارهٔ مسئلهٔ فلسطین، درگیری های بغداد با همسایـهٔ خود، یعنی ایران، امنیت خلیـج [فارس] و سیاست نفتی، مذاکراتی خواهند داشت.»(۱)

شایان ذکر است ازجمله شواهد مربوط به نزدیکی هرچه بیشتر عراق به عربستان سعودی، گزارش روزنامهٔ الشرق الاوسط چاپ لندن، دربارهٔ دفاع از برنامهٔ هسته ای عراق است. این روزنامه که متعلق به عربستان است، در گزارش امروز خود در پاسخ به حملات تبلیغاتی درمورد برنامهٔ هسته ای عراق، از قول سخنگوی سفارت عراق در لندن، نوشته است: «این موضوع، حمله ای برای مسخ حقایق است. برنامهٔ هسته ای عراق برنامه ای صلح جویانه و کوچک و روشن می باشد که اهداف آن اعلام شده و عراق در عصری که به کارگیری انرژی هسته ای برای مقاصد صلح جویانه امری طبیعی در زندگی مردم شده است، آن را به مورد اجرا درمی آورد.» الشرق الاوسط سپس افزوده است: «لازم به یادآوری است که نیروگاه هایی که عراق قرارداد آن را به امضا رسانده، ۳۴ کشور دیگر بدون اینکه چنین جنجالی به وجود آید به آن دست یافته اند.»(۲)

۱

در ادامهٔ جنگ تبلیغاتی رسانه های عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و رهبری انقلاب، امروز روزنامهٔ الجمهوریه چاپ بغداد، ضمن اشاره به مصاحبه ای با آیت الله العظمی خویی، با بهانه قراردادن یک گزارش دروغین از روزنامهٔ الانباء کویت که در آن از قول منابع این روزنامه در تهران، عنوان شده بود که امام خمینی خواستار انتقال مرکزیت علمی حوزه ها از نجف به قم است، کوشید یک جنگ روانی علیه امام خمینی به پا کند. دراین باره خبرگزاری فرانسه به نقل از آژانس خبری عراق از بغداد، گزارش داد:

«آیت الله ابوالقاسم خویی طی اعلامیه ای در روزنامهٔ دولتی الجمهوریه، بیان داشته است که شهر مقدس نجف در جنوب عراق همیشه مرکز پرجمعیت مذهب تشیع بوده و خواهد بود و

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از ریاض.

۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران - عراق از نگاه مطبوعات؛ (زمینه سازی و آغاز تهاجم)، ج۱، صص۲۲۱ و ۲۲۲، انتشارات شکیب، تهران، ۱۳۸۷، روزنامهٔ عربی الشرق الاوسط، ۵/۸/۱۹۸۰ (۱۴/۵/۱۳۵۹)، ترجمه نعمت الله سلیمانی خواه.

حوزهٔ علمیه برای آموزش اسلام به مذهبیون در نجف واقع است. آیت الله خویی ابراز داشته است که او در رأس هیئت علمی تمام قدرت خود را برای اداره کردن مادی و معنوی آن به کار می برد. در اینجا خبرگزاری عراق می افزاید که بیانات آیت الله خویی قصد امام خمینی مبنی بر انتقال پایتخت شیعیان از نجف به قم را رد می کند.»(۱)

رادیو صوت الجماهیر بغداد نیز ضمن نقل بخش هایی از مصاحبهٔ آیت الله خویی با روزنامهٔ الجمهوریه، گفت: «این اظهارات طی مصاحبه ای که روزنامهٔ الجمهوریه با امام خویی به عمل آورد و امروز منتشر شد، بیان گردید و پاسخی بود به [آیت الله] خمینی که خواستار انتقال مرجعیت مذهبی و حوزهٔ علمیه از شهر نجف اشرف به شهر قم در ایران شده بود و نقش این شهر عربی اسلام در تاریخ و اهمیت تاریخی و مذهبی آن در میان امت عرب را از یاد برده بود. ... [آیت الله] امام خویی در پایان اظهاراتش تأکید کرد که مرجعیت در نجف اشرف باقی است و تا ابد در این شهر باقی خواهد ماند.» رادیو بغداد سپس افزود: «روزنامهٔ کویتی الانباء اخیراً به نقل از اخبار واصله از تهران، نوشت که [آیت الله] خمینی از اینکه علمای دین در عراق با دعوت پوچش درمورد انتقال مرجعیت مذهبی و حوزهٔ علمیه از شهر نجف اشرف به شهر قم در ایران مخالفت کرده اند، خشمگین شده است.»(۲)

۱

عملیات تعرضی و تهاجمی نیروهای عراقی امروز با شدتی کمتر و تحرکات و نقل وانتقالات ارتش عراق درحدی چشمگیر ادامه یافت.

از ساعت ۱۶ تا ۱۸ امروز، ارتش عراق پاسگاه تیله کوه را زیر آتش گرفت.(۳)همچنین در طول روز درگیری های پراکنده در منطقهٔ گرده نو، باویسی، تنگاب و خان لیلی ادامه داشت، اما وضع منطقهٔ مرزی نفت شهر و سومار آرام بود.(۴)

بنا به یک گزارش: «یک نفربر که از تیپ۳ زرهی ابوذر سرپل ذهاب عازم منطقهٔ باویسی بود، در ساعت ۲ بعدازظهر، در جادهٔ باویسی با یک مین ضدتانک برخورد کرد که درنتیجه ۸ نفر از برادران ارتش جمهوری اسلامی ایران مجروح شدند. این مجروحین که با یک اورال ارتشی عازم بیمارستان قصرشیرین بودند، مجدداً روی یک مین ضدتانک دیگر رفتند که باعث وخیم شدن حال ۲ نفر از آنان شد.»(۵)

از سوی دیگر، یک منبع موثق مرزی امروز به خبرنگار کیهان در قصرشیرین گفت: انبار مهمات شهرک چارکلا عراق که در درگیری های دیروز (دوشنبه) منفجر شده بود، هنوز هم در آتش می سوزد و دود آن در تمام منطقه دیده می شود. وی افزود: این انبار بزرگ ترین انبار مهمات عراق در این منطقه بود که هم پاسگاه های این منطقه و هم مهاجمان بعث را تغذیه می کرد.(۶)

اما آتشباری های روزهای اخیر در مناطق نفتی نفت شهر و مشرف به چاه های نفت که خساراتی

ص: ۳۰۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۱، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۸، خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص۳۲ و ۳۳، رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۶:۳۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات کرمانشاهان (مرکز بررسی مناطق ایران، منطقهٔ ۷)به ادارهٔ مرکزی اطلاعات سپاه، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۵- روزنـامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگـار کیهـان از قصرشـیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسـلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

را به این نقـاط وارد آورده است، نیروهـای نظـامی ایران را بر آن داشـته تا برای حفاظت از چاه نفت موسـیان اقـدامات حفاظتی بیشتری را اعمال کنند. یک گزارش دراین باره حاکی است: «درحال حاضـر، یک دستهٔ تقویت شده از گروهان مأمور در تپهٔ ۳۴۳ در موسیان یونیت چـاه نفت بیات مستقر است.» در گزارش، ذکر شـده که این کافی نیست و «درصورت امکان تقاضا می شود یک گروهان پیاده ارتش با تجهیزات کافی و تقویت شده برای حفاظت [از] تأسیسات مزبور در محل مستقر شود.»(۱)

امروز همچنین نیروهـای ارتش عراق در منـاطق مرزی غرب و جنوب غربی کشور دست به تحرکـات نسبتاً وسـیعی زدنـد. امروز «۳۰۰ نفر پرسنل عراقی با ۳۵ دستگاه تانک و ۵ قبضه توپ دورزن که توپ ها به خودرو بسته شده بود، وارد پایگاه بویان گردیده اند.»(۲)همچنین، «عراقی هـا در نـوار مرزی خود بـا ایران دست به ایجـاد اسـتحکامات نظـامی تـازه و احـداث ۵ فرودگـاه [بانـد فرودگـاه هلیکوپتر] و اعزام نیروهـای تـازه نفس زده انـد. بانـد فرودگـاه جدیـد عراقی ها که محل فرود هواپیماها و هلیکوپترهای نظامی است توسط عوامل اطلاعاتی ایران گزارش شـده است.»(۳)گزارش دیگری حـاکی است: «عراقی هـا برای وسـعت عمـل بیشـتر در نوار مرزی علیه ایران، دست به تخلیهٔ روستاهای خود زده اند. عراقی ها همچنین برای پاک سازی منطقهٔ مرزی خود به ویژه در مناطق کردنشـین از بمب های ناپالم و تخریب و آتش سوزی در منازل مردم روستانشـین اسـتفاده می کنند و هدف آنها این است که فضا و وسعت عمل لازم را برای ایجاد درگیری دامنه دار در نوار مرزی ایران، آماده کنند.»(۴) در همین خصوص «به دسـتور قائم مقام شهر مندلی عراق، شهرهای نفت خانهٔ مندلی [و] زرباطیه عراق از سـکنه تخلیه و پاسـگاه های "قشقه"، "السعود"، "القطاع" و "مکترو" در مرز سومار و پاسگاه های "الشهداء"، "انیزی" و "کاسه کـاف" در مرز ایلام به وسـیلهٔ چریک های محلی شدیـداً تقویت شـده است.»(۵) در گزارش دیگری نیز آمـده است: «اخیراً پاسـگاه هـای چیلات، جناح و خزینه عراق به وسـیلهٔ چریک هایی از طایفـهٔ بدو تقویت شده اند.» در ذیل همین گزارش اضافه شده است: «طایفهٔ "بدو" اکثراً در مواقعی که دولت عراق با ایران اختلاف دارند به خدمت احضار و مورد اطمینان حزب حاکم عراق می باشند.»(۶)

در کنـارهٔ رودخانـهٔ ارونـد نیز منطقـهٔ سوم دریـایی خرمشـهر دربـارهٔ امکان خرابکاری افراد یک گروهان مردان قورباغه ای آموزش دیـده مستقر در بندر ام القصر، وابسته به نیروی دریایی عراق، هشدار می دهد.(۷)

۱

در کنـار عملیـات تعرضـی و تحرکـات نظـامی ارتش عراق در منـاطق مرزی هم جـوار، دولت عراق اقـدامات خصـمانهٔ دیگری را نیز علیه جمهوری اسـلامی ایران در دست اجرا دارد. این اقـدامات از حفر غیرمجـاز چاه های نفت در مرز مشترک گرفته تا شـرکت در توطئه های بازمانـدگان رژیم سـابق در اموری نظیر کودتـا را در بر می گیرد. آموزش و پشتیبـانی نظـامی و تبلیغـاتی از ایرانیـان فراری به آن کشور و اعزام آنان برای اجرای عملیات بمب گذاری و ترور مسئولان ایرانی نیز از دیگر اقدامات خصمانه عراق است.

۱- سند شماره ۲۷۶۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به ناحیهٔ کرمانشاه (رکن۳)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- سـند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (بانه)، ص۲۱۴، بولتن خبری مرکز فرمانـدهی عملیات، ص۲، بنا به اعلام نزاجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۵- سـند شماره ۳۴۷۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـتاد لشـکر۹۲ زرهی (رکن۲)، برابر اعلام نزاجا مستـند به گزارش سماجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۳۴۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد.

گزارش هـای متعـددی درخصوص مسائل مزبور وجود دارد؛ ازجمله یک گزارش حاکی است: «دولت عراق اقـدام به حفر یک حلقه چاه نفت واقع در جنوب پاسگاه صـدام حسـین در مختصات ۴۷ درجه و ۳۷ دقیقه و ۵ ثانیه طول شـرقی و ۳۲ درجه و ۶ دقیقه عرض شمالی نموده و هم اکنون نیز ریگ شـماره ۲۱ مشـغول حفاری می باشد.» در حاشـیهٔ این گزارش آمده است: «دولت عراق با فعالیت چشـمگیری مشـغول احداث و استخراج نفت از معادن مشترک بین ایران و عراق می باشد و این، شصت وهفتمین چاهی است که در منطقهٔ نوار مرزی از پاسگاه شیب تا طیب توسط دولت عراق حفر شده است.»(۱) در گزارش تکمیلی همین منبع آمده است: «عمق چاه های حفرشده توسط دولت عراق در منطقهٔ نوار مرزی از پاسـگاه شـیب تا طیب حداقل ۳ هزار متر و حـداکثر ۴ هزار و ۵۰۰ متر می باشد. ضـمناً کلیهٔ لوله های انتقال به یونیت ها در زیر خاک به عمق یک متر و نیم پوشانیده شده است.»(۲) در گزارشی که مربوط به ۹/۵/۱۳۵۹ است و امروز به سپاه اهواز رسیده، چنین آمده است: «کشور عراق در نوار مرزی از موسیان و سعیده تا فکه مشغول حفر چاه های نفتی است»(۳)

دراین حال، گزارش منابع اطلاعاتی ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «تعدادی از پرسنل فراری ایران که در عراق آموزش دیده انـد ازطرف دولت بعث عراق به ایران جهت ترور شخصـیت هـا نفوذ داده می شونـد. در خبر اضافه شـده [که] ۳ [نفر] جهـت ترور حجت الاسـلام خلخالی با مقـداری پول ازطرف خانقین نفوذ داده شـده اند که با تهیهٔ وسایل مانند موتورسـیکلت، سـلاح و مواد منفجره به انجام عمل خود مبادرت نمایند.»(۴) حزب توده نیز در شمارهٔ امروز نامهٔ مردم در یک خبر از همین نوع، به نقل از منابع موثق خود در کردستان آورده است: «عمـال بعث عراق تعـدادی اتومبیـل بـا نمرهٔ ایرانی را از مرز ایران عبور داده انـد و به کرکوک و موصل می برنـد. در این دو منطقه، جنایتکاران بعثی ماشـین ها را دقیقاً جاسازی می کننـد و در هریک مقدار زیادی (از ۷۰۰ تا ۱۰۰۰ پوند) تی.ان.تی. قرار می دهند. سپس اشخاصـی را برای انتقال این ماشـین ها به شـهرهای مختلف ایران و مکان های ازپیش تعیین شده، مأمور می کنند. اشخاصی که این ماشـین ها را به ایران می آورند، یا کرد و یا پناهنده هایی هسـتند که دولت بعثی عراق تابه حال از بازگشت آنان به ایران جلوگیری کرده است. این اشـخاص به شـرط آنکه اتومبیل ها را به مکان های مشخصی که عراقی ها تعیین می کنند حمل کنند، امکان بازگشت مجدد به ایران را کسـب می نماینـد. ... تـاکنون، ۲۰ دسـتگاه اتومبیـل به موصـل و کرکوک انتقـال یـافته است و ظـاهراً ۲ دسـتگاه از آنهـا به ایران بازگشته است که رد آنها معلوم نیست. ...»(۵)

همچنین، گزارش منـابع اطلاعـاتی ایران دربـارهٔ رابطـهٔ دولت عراق با کودتای اخیر و شـخص شاپور بختیار حاکی است: «شاپور بختیار در نظر داشته درصورتی که کودتا با موفقیت انجام شود ازطریق برنامهٔ دوم تلویزیون عراق سخنانی ایراد نماید.»(۶)

اما مهم ترین حادثه امروز در همین زمینه فرود یک هواپیمای فراندشیب نیروی هوایی ارتش

۱- سـند شماره ۴۲۳۵۷۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـتاد لشـکر۹۲ زرهی (رکن۲) به اسـتانداری خوزسـتان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹۰.

۲- سـند شماره ۴۲۳۴۲۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـتاد لشـکر۹۲ زرهی (رکن۲) به اسـتانداری خوزسـتان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹

۳- سـند شماره ۳۴۷۷۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـتاد هماهنگی نیروهای انتظامی اسـتان خوزسـتان به سپاه پاسداران اهواز، ۱۴/۵/۱۳۵۹، مستند به خبر لشکر ۹۲ زرهی، ۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- نامهٔ مردم، شماره ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۶- سند شماره ۳۴۸۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (دفتر سیاسی و انتظامی) به وزارت کشور (ادارهٔ کل انتظامی)، به نقل از شهربانی استان خوزستان، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی ایران در خاک عراق است. گزارش اولیهٔ ستاد مشترک ارتش دراین باره حاکی است: «در تاریخ ۱۴/۵/۵۹، یک فروند هواپیمای فراندشیب نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران که در مأموریت آموزشی منطقهٔ ارومیه پرواز می نموده، در ساعت ۱۰:۵۸ همان روز ارتباط هوایی آن با پایگاه تبریز قطع می گردد و تلاش پایگاه جهت ارتباط مجدد تاکنون بی نتیجه مانده است.»(۱)اما گزارش سپاه تبریز دراین مورد حاکی است: «در تاریخ ۱۴/۵/۵۹، یک فروند هواپیمای فراندشیب با چهار سرنشین که به قصد مأموریت از تبریز به مراغه رفته در خاک عراق نشسته [است]. نیروی هوایی هواپیما را گمشده اعلام کرده است.»(۲)

۱

همکاری اطلاعاتی با استخبارات عراق، همکاری با سران فراری ایرانی جهت براندازی نظام جمهوری اسلامی و بمب گذاری در شهرهای هم جوار مرزی، ازجمله تحرکات امروز عوامل داخلی عراق است.

یک گزارش از رکن دوم لشکر۹۲ زرهی خوزستان خبر از همکاری افراد جبههالتحریر با عوامل اطلاعاتی عراق می دهد: «افراد مشروحهٔ زیر که عنصر جبههٔ به اصطلاح آزادی بخش خوزستان می باشند با استخبارات عماره در ارتباط بوده و ماهیانه ۷۰ دینار از دولت عراق حقوق دریافت می دارند.» در ادامه گزارش از رئیس یک دبیرستان نام برده شده که به استخبارات عراق معرفی و به این کشور سفر کرده است و نیز، با ذکر نام تعدادی از افراد معرفی شده اند که در کسب اخبار نظامی فعال هستند. در ارزیابی این خبر آمده است: «به نظر می رسد نامبردگان در پوشش همکاری با یک نهاد انقلابی مستقر در دشت آزادگان به این عمل دست زده و آزادانه به عراق تردد می کنند.»(۳)

گزارش دیگری از همین منبع که امروز صادر شده، از همکاری سران جبههالتحریر با سازمان اطلاعاتی عراق و سران فراریان ایرانی حکایت دارد: «برابر اعلام نزاجا در تاریخ ۲۳/۳/۵۹، شیخ عبدالله فرزند شیخ خزعل و مکی فیصلی و سیدهادی نزاری و صدام [زویدات] پسر شیخ حامد زویدات [که قبلاً تیرباران شده است] با سرگرد حافظ رئیس سازمان استخبارات و سرهنگ حمید تکریتی رئیس سازمان امن العام بصره ملاقات و دربارهٔ همکاری با سران متواری و فعالیت علیه ایران یا سازمان های امنیتی، مذاکره و تصمیماتی اتخاذ شده است.»(۴)

همچنین به گزارش شهربانی خرمشهر، ساعت ۱۰:۳۰ امروز، یک بمب صوتی روبه روی سینما میهن منفجر شد.(۵)یادآوری می شود که در ساعت ۳:۵۰ دقیقهٔ بعدازظهر دیروز هم یک بمب صوتی قوی در پشت دیوار بیرونی انجمن اسلامی لشکر۹۲ زرهی اهواز منفجر شده بود که براثر آن تمام شیشه های پنجره های اطراف محل ساختمان انجمن اسلامی شکست.(۶)

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از اطلاعیهٔ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۰۵، از سپاه تبریز به سپاه مرکز، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۱۶۸۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۱۶۸۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۴۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۹.

وابستگی سران حزب دمکرات کردستان به دولت عراق و دریافت تدارکات مالی و نظامی مستمر از این رژیم، بارها مورد تأکید مسئولان نظامی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته است. شمارهٔ امروز نشریهٔ نامهٔ مردم، ارگان حزب توده، نامهٔ افشاگرانهٔ شورای فرماندهی سران منشعب از حزب دمکرات موسوم به "سمکو" را درمورد اعمال ضدانقلابی و ارتباط قاسملو و دیگر سران این حزب با دولت عراق و سران ایرانیان فراری، منتشر ساخت.

نامهٔ مردم در ابتدا چنین می نویسد: «شورای فرماندهی سپاه "سمکو"، نیروی مسلح حزب دمکرات ایران در منطقهٔ اشنویه، طی نامه ای خطاب به "دفتر سیاسی" شورای نظامی حزب دمکرات کردستان ایران و اعضای کمیتهٔ مرکزی، به روش ضدانقلابی گروه قاسملو در شرکت در توطئه های بعث عراق و دیگر عمال امپریالیسم امریکا علیه انقلاب ایران، به شدت اعتراض کرده است.» نامهٔ مردم آن گاه متن کامل این نامه مفصل را آورده که در بخشی از آن آمده است:

«... ۱. دفتر سیاسی باید به طور جامع گزارشات مستدل و جامعی از تمام فعالیت های چندماههٔ اخیر به تمام سازمان های سیاسی و نظامی حزب ارائه دهد. ۲. اکنون که مبارزات ضدامپریالیستی خلق های ایران وارد مرحلهٔ نوینی شده است و هرروز بیشتر ازطرف امپریالیست ها به سرکردگی امریکا مورد تهاجم قرار می گیرد و در همان حال از پشتیبانی نیروهای مترقی و ضدامپریالیست سراسر جهان برخوردار است، به چه منظور دفتر سیاسی آن چنان سیاستی را در پیش گرفته که عملاً ـ با عوامل امپریالیسم مانند اویسی، پالیزبان، کوری ره ش، بختیار و به طورکلی تمام نیروهای اهریمنی علیه انقلاب ایران در یک جبهه قرار گرفته است؟ ۳. عوامل نامبردهٔ فوق مخصوصاً سپاه رزگاری به طور علنی در کردستان فعالیت می کنند. درحالی که ضدانقلابی بودن این نیروها برای تمام سازمان ها و احزاب مترقی در سراسر ایران به خوبی نمایان است، چرا دفتر سیاسی تاکنون چندین بار جهت مذاکره با این نیروی ضدانقلابی، آقای ملامحمد عثمانی را به عنوان نماینده برای مذاکره با شیخ عثمان و دیگر زمامداران سپاه رزگاری تعیین کرده و خواستار ادغام این سازمان در حزب شده است؟ آیا تنها توجه به کمیت، ارزش کیفیت را به حداقل نخواهد رساند؟ ۴. اکنون وابستگی بخشی از رهبری حزب ما به رژیم فاشیستی بعث عراق برای بسیاری از اعضا و هواداران حزب روشن شده است. درحالی که در گزارش کمیتهٔ مرکزی حزب به کنگرهٔ چهارم آمده است: حزب دمکرات از هرگونه وابستگی بیزار است، چرا با مهر و امضای دفتر سیاسی و آقای دکتر قاسملو سیل اسلحه و مهمات به کردستان جاری است؟ بی مناسبت نیست برای روشن شدن بیشتر قضیه از آقایان سروان حاتم، سلیم سلیمی، مراد گرده سور، رسول پیشنماز، علی شاوسین و... یاد کنیم که همگی با اطلاع و اجازهٔ دفتر سیاسی، اسلحه و پول وارد کرده اند. تازه این اطلاعات مربوط به گوشهٔ کوچکی از کردستان است. نظیر این

اتفاقات در سایر مرزهای کردستان مشاهده شده است. ملاقات آقای دکتر قاسملو با طه یاسین رمضان (طه جزراوی) معاون ریاست جمهوری و رئیس الوزرای رژیم بعث عراق که به عنوان جلاد خلق های عراق شهرهٔ خاص و عام است و ملاقات آقای سرهنگ قادری عضو کمیسیون نظامی حزب با افسران عراقی در مرز "ثمرچین" از چه چیز حکایت می کند؟! ۵. انشعاب اخیر در کمیتهٔ مرکزی اگرچه ازطرف کمیسیون انتشارات کم اهمیت تلقی شده، لیکن ازنظر سیاسی بازتاب بسیار گسترده ای در حزب و در سراسر ایران و جهان داشته است و روز به روز شعاع این بازتاب گسترده تر می شود. در جزوه ای که بیانگر نظریات و مواضع منشعبین است به واقعیتی غیر قابل انکار اشاره شده است و آن عبارت است از رخنهٔ عوامل ساواک، افسران فراری ارتش و عوامل رژیم بعث عراق. ۶. هرگاه کسی صحبت از پاک سازی در حزب را مطرح کند عده ای از اعضای مسئول و صاحب نظر حزب با ساده لوحی وجود ظهیرنژادها، فلاحی ها و... را در هیئت حاکمه به میان می کشند و شرط سالم سازی و پاک سازی در حزب را مشروط به پاک سازی در دولت می دانند. اما طرح مسئله به این شکل اشتباه محض است. هیچ گاه نباید سالم سازی صفوف حزب را مشروط به خوشایند یا عدم خوشایند رقیب سیاسی و احیاناً خصم خود کرد.»(۱)

«... ۷. در حزب از دمکراسی زیاد سخن به میان می آید. آیا جای این نیست بپرسیم که زندانی کردن رفیق فاروق کیخسروی و همراهانش را باید به حساب دمکراسی گذاشت؟ این شیوهٔ برخورد غیراصولی راه را برای دیکتاتوری در حزب هموار می سازد و خلاف کلیهٔ اصول فکری، اخلاقی و حزبی ما است و نقض آشکار اصل سانترالیزم دمکراتیک است. ... آیا باید غنی بلوریان و رفقایش صرفاً به اتهام اعلام نظریات خود به عنوان خائن و جاش معرفی شوند، یا کسانی چون سیدرسول دهقان که بیشتر اسلحه های سنگین و خودروها را تحویل عراق داد و خائنینی چون علی امیر عشایری و تیمسار صیادیان جلاد را از چنگ عدالت مردم ستمدیدهٔ ایران رها ساخت و به رژیم عراق فراری داد؟! آیا باید از واردکنندگان اسلحه و پول عراقی و حامیان آنان در دفتر سیاسی به عنوان انقلابی یاد کرد و از غنی بلوریان و رفقایش به عنوان خائن؟! چرا درمورد خیانت ها و ارتباطات سرهنگ قادری که طبق مدارک و اطلاعات دقیقی که داریم، سکوت اختیار کرده اید، ولی علیه رفیق مبارز و صادق و صمیمی غنی بلوریان قهرمان زندان های شاه خائن در همه جا دادوفریاد راه انداخته اید؟ واقعاً دردناک است.!»(۲)

ص: ۳۰۶

۱- ضمیمه دارد؛ مواردی از نامهٔ افشاگرانهٔ "سمکو" که ارتباط این انشعاب با انشعاب سازمان چریک های فدایی خلق و و ارتباط هر دوی آنان را با حزب توده نشان می دهد.

۲- نامه مردم، شماره ۳۰۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۱

در ادامه اقدامات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین، یک گزارش حاکی از نوعی تدارک و آمادگی این گروه ها است: «۱. عده ای از سران احزاب به نام دکتر جعفر شفیعی، نورسلطانی و ابوبکر هدایتی در میان مردم بوکان شروع به تبلیغات و عضوگیری کرده اند و به مردم می گویند تا ماهی سه هزار تومان به افراد می دهیم به شرط اینکه به مرز عراق بیایند.» این گزارش می افزاید: «تعدادی مهمات مربوط به این افراد در [روستای] قهرآباد(۱) وجود دارد و چند روز پیش یک نفر را به گروگان گرفته اند. ۲. افراد مسلح دمکرات، فدایی و کومه له در نزدیکی شهر سقز در دهکدهٔ خورده لوکی(۲) حدود ۵۰ نفر مسلح هستند و دارای ۲ ماشین لندرور که در حوالی آبادی و تا نزدیکی ساختمان پنج طبقه مشغول گشت زنی هستند و عده ای دیدبان در قهوه خانهٔ خرابه پنهان کرده اند و در همان حوالی به سر می برند و به وسیلهٔ وانت های تویوتا به رنگ های زرد، قرمز، سفید و کمپرسی و جیپ روباز برای آنها بنزین و آذوقه تهیه می نمایند.»(۳)در منطقهٔ بانه نیز خبر می رسد که «طبق اخبار رسیده، افراد حزب کومه له با استفاده از گروگان ها می خواهند به وسیلهٔ کندن تونل در زمین، برادران پاسدار را در منطقه محاصره نمایند.»(۴)

۲

به دنبال ناآرامی های چند روز اخیر منطقهٔ عمومی نقده - اشنویه، امروز نیز این محور ناآرام بود. به گزارش ناحیهٔ ژاندارمری آذربایجان غربی: «از ساعت ۲:۳۰ تا ۳:۳۰ بامداد امروز، مهاجمین با سلاح های سنگین پایگاه مهرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نقده را مورد حمله قرار دادند.»(۵) همچنین، براساس همین گزارش: «از ساعت ۲ الی ۴:۲۰ [بامداد] امروز، مهاجمین با سلاح های سنگین از ارتفاعات قراء "جلوآن" (۶)و "قارنا"(۷) به شهر نقده و از محل کردنشین به ساختمان فرودگاه مرکزی ژاندارمری تیراندازی [کردند] که به وسیلهٔ مأمورین به آتش مهاجمین پاسخ داده شده است.»(۸)در این درگیری ها ۵ خمپاره به سوی نقده پرتاب شد(۹) که خسارات مالی وارد کرد، اما تلفات جانی نداشت.(۱۰)

ص: ۳۰۷

۱- Qahrabad قهرآباد: دهی از دهستان گل تپه فیض الله بیگی بخش مرکزی شهرستان سقز واقع در ۱۲ کیلومتری شمال سقز و یک کیلومتری شرق جادهٔ سقز به میاندوآب. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- Khordeluki خورده لوکی: دهی از دهستان سرشیو بخش مرکزی شهرستان سقز واقع در ۱۳ کیلومتری جنوب شرقی سقز و ۶ کیلومتری جنوب جادهٔ سقز به سنندج. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۴۳۶۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۰۲، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به واحد اطلاعات و بررسی های غرب کشور، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۵۷، از مرکز فرماندهی به سپاه بانه، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳(مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۶- Galvan گلوان: دهی از دهستان حومهٔ بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۸ کیلومتری جنوب غربی نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۷- ** Qarne قارنه یا قارنا: دهی از دهستان حومهٔ بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۸ کیلومتری جنوب غربی نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۸- سند شماره ۵۶۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۵۵، از سماجا۳(مرکز فرماندهی) به نزاجا،

.۱۵/۵/۱۳۵۹

۹- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۹، خبرنگار اطلاعات از نقده به نقل از فرمانده ناحیهٔ ژاندارمری آذربایجان غربی.

۱۰- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از نقده به نقل از کمیتهٔ انقلاب اسلامی شهرستان نقده.

گزارش سپاه ارومیه نیز حاکی است: «از بالای تپه ای که مشرف به پاسگاه ژاندارمری نقده می باشد، در ساعت ۵/۲ بعد از نیمه شب، ازطرف مهاجمین با آر.پی.جی. و کالیبر ۵۰ شروع به تیراندازی شد که تا ساعت ۵/۳ ادامه داشت. برادران پاسدار به یاری برادران ژاندارمری شتافتند و مهاجمین را به عقب می رانند. در این درگیری به کسی آسیبی نرسیده است.»(۱) همچنین، بنا به گزارش سخنگوی روابط عمومی سپاه ارومیه: «از ساعت ۱۰ شب، مهاجمین مسلح غیرقانونی با سلاح های آر.پی.جی۷ و کلاشینکف به روستای گران آباد از توابع شهرستان نقده حمله کردند که درنتیجه ساکنین روستا به مقابله با ضدانقلابیون پرداخته و مهاجمین مجبور به فرار شدند.» وی افزود: «این حمله خسارات جانی در بر نداشته و از خسارات مالی نیز گزارش دقیقی نرسیده است.»(۲) از سوی دیگر، «در ساعت ۲۲:۴۵ پاسگاه نلی وان در حوالی اشنویه، از چهار طرف با سلاح های سنگین و خمپاره انداز ۸۱ میلی متری و توپ ۵۷ میلی متری مورد حملهٔ شدید ضدانقلاب واقع شد که با آتش شدید نیروهای خودی مواجه شدند. این درگیری بدون تلفات نیروهای ژاندارمری در ساعت ۴:۲۰ بامداد روز بعد، خاتمه یافت.»(۳)در گزارش تکمیلی همین منبع آمده است: «در این درگیری ۱۱ نفر از دشمن کشته و ۳ نفر زخمی و یک نفر به نام سیدانور علوی فرمانده عملیات گروگان گرفته شده که برای حزب [دمکرات] اهمیت فوق العاده ای دارند. ضمناً ۲ جوانمرد شهید و یک نفر زخمی شده است.»(۴)

در همین حال، لشکر۶۴ ارومیه درباره درگیری های اخیر در شهر اشنویه و پاک سازی این شهر با تلاش ارتش اطلاعیه ای صادر کرد. در بخشی از این اطلاعیه از مردم مسلمان اشنویه درخواست شده تا به شایعات دشمنان توجه نکنند و سلاح های خود را با دریافت رسید به نزدیک ترین قرارگاه نظامی تحویل نمایند.(۵)

در کنار این حمله ها، یک بمب صوتی قوی نیز در شهر ارومیه منفجر شد. این انفجار در ساعت ۲۳، در راستهٔ غلام خان و اول کوچهٔ معتمدی ارومیه رخ داد و هیچ گونه تلفات جانی نداشت. بمب مذکور در جنب منزل رئیس کمیتهٔ مرکزی کار گذاشته شده و براثر انفجار آن، شیشه های منزل وی و ۴ خانهٔ دیگر آسیب دید.(۶)

۱

در روند توسعه و شکل گیری تدریجی سازمان سپاه و به تناسب موقعیت و الزاماتی که وجود دارد، موضوعات متنوعی در حوزهٔ مأموریت سپاه قرار گرفته است. دراین میان، علاوه بر آنچه در مناطق کردنشین یا در شهرهای دور از مرز دیده می شود، در سپاه شهرهای مرزی وظایف محوله از تنوع و نیز اهمیت ویژه برخوردار است. در اینجا به چند مورد مربوط به نقاط مختلف اشاره می شود.

در خوزستان، یک گزارش از عملکرد چهارده روز گذشتهٔ واحد عملیات سپاه دزفول، نمونه ای از تنوع عملکرد و نیز حساسیت بالای مأموریت های این سپاه می باشد. در بخش هایی از این گزارش آمده است:

۱- سند شماره ۵۶۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از ارومیه.

۳- سند شماره ۴۲۵۵۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص۲۵۱، از فرماندهی سپاه مرکز به مخابرات سپاه ارومیه، ۱۶/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی.

۴- سند شماره ۴۲۵۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص۲۵۲، از فرماندهی سپاه مرکز به واحد اطلاعات ارومیه، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۶- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامهٔ جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۴.

«واحـد عملیات علاوه بر حفاظت از پادگان کرخه و زندانیان ضدانقلابی در زندان "یونسـکو"، کار روزانه و مسئولیت عادی اش گشـت نوار مرز از بخش موسیان تا فکه (حدود ۷۰ کیلومتر) و کنترل و بازرسـی نفر و اتومبیل در جادهٔ دهلران (از پل کرخه تا شهرستان دهلران) [می باشد.]»

در ادامه این گزارش، مأموریت دیگر سپاه تعقیب و دستگیری عوامل ساواک منحله در منطقه است؛ ازجمله «در تاریخ ۱۰/۵/۵۹، یک نفر به نام دریکوند در روستای بنوار از منطقهٔ سنجر واقع در ۲۰ کیلومتری جنوب غربی دزفول، به جرم همکاری و عضویت در ساواک منحله توسط واحـد عملیات سپاه پاسداران دزفول دسـتگیر می شود.» همچنین، «در تاریخ ۷/۵/۵۹ یک نفر به نام "شـمعلی سـگوند" در شهرک بهرام واقع در ۶ کیلومتری جنوب اندیمشک، به جرم همکاری و عضویت در ساواک منحله توسط واحد عملیات دستگیر می شود.»

در بخش های دیگری از این گزارش به دسـتگیری عوامل بمب گذار و جاسوسان وابسته به عراق و انتقال آنان به زندان اوین تهران اشاره شـده است: «انتقال دو نفر زنـدانی ضـدانقلاب به اسامی شـیخ جاسم بوحمیدی و کریم بوحمیدی از زندان ایلام به زندان یونسـکو دزفول توسـط واحـد عملیـات. نامبردگان از افرادی هسـتند که با سازمان امنیت عراق ارتباط برقرار کرده و عامل انفجار لوله های نفت موسـیان و عامل واردکردن اسلحه به منطقهٔ استان ایلام هستند. ...»

اجرای احکام صادره در دادگاه انقلاب اسلامی دزفول، از دیگر مأموریت های این سپاه محسوب می شود:

«احکـام محکومین شامـل افراد ضـدانقلابی از عوامل انفجار و جاسوس عراق گرفته تا رهبری متحصـنین ادارات انـدیمشک و لواط کار و هروئین فروش که در دادگاه انقلاب دزفول به ریاست حجت الاسـلام طباطبایی محکوم به اعـدام شده بودند، توسط واحد عملیات به اجرا درآمد. اسامی افراد معدومی که به جرم جاسوسی برای کشور عراق و خرابکاری به اعدام محکوم شدند عبارت اند از: ۱. حنّوش دبات به جرم رهبری گروه خرابکاری در لوله های نفت و قطار و... ۲. عباس دبات به جرم مشارکت فعالانه در گروه و انفجارها ۳. جاسم چنانه به جرم انفجار در لولهٔ نفت ۴. رازی رویشاوی معروف به هلیل به جرم عضویت در گروه خرابکار و عامل برقراری ارتباط این گروه با بیگانه ۵. شـیخ یعقوب سـعدی به جرم واردکردن اسـلحه و مقاومت مسـلحانه دربرابر پاسداران به هنگام دستگیری ۶. شـیخ عبدالساده سلیمانی به جرم واردکردن اسلحه و مهمات زیاد از عراق و تقسیم بین افراد ضدانقلابی و...»(۱)

در کرمان، فعالیت بخشـی از نیروهای سپاه معطوف به مبارزه با عوامل ناامنی و بی ثباتی خاص این منطقه است. دراین مورد بنا به گزارش سپاه شهرستان بم:

«به دنبال درگیری هایی که شب دوشـنبه بین سـپاه و قاچاقچیان چندین ساعت ادامه داشت و از قاچاقچیان ۳ دستگاه خودرو سیمرغ حامل سیگار به جای ماند و قاچاقچیان متواری شدند، شب

۱- سـند شماره ۲۶۶۰۹۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش کـار واحـد عملیات سـپاه دزفول در ۱۴ روز اخیر از ۱/۵/۱۳۵۹ تا ۱۴/۵/۱۳۵۹.

گذشته نیز نیروهای سپاه بم، فهرج و ماهان در تعقیب و درگیری با قاچاقچیان بودند که یک وانت سیمرغ و یک موتورسیکلت ایژ از آنان به جای ماند. همچنین مقدار زیادی سیگار و مقادیری وسایل، مدارک، اوراق، اسناد و عکس از آنان به دست آمد. در این درگیری۲ نفر از قاچاقچیان مجروح و اسیر شدند. یک جسد نیز در حین گشت کشف شد که هویت آن هنوز مشخص نشده است.»(۱)

از سوی دیگر، بخش دیگری از درگیری سپاه درارتباط با ناامنی حاصل از بمب گذاری ها در مناطق مختلف کشور است. دراین مورد امروز خبرنگار کیهان گزارش داد: «یک بمب بسیار قوی که در زیر پل "شاه طره" واقع در کیلومتر ۱۰ جادهٔ تهران - ساوه، کار گذاشته شده بود، توسط پاسداران ستاد عملیاتی ۸ یاسر کشف و خنثی شد.» بنا به این گزارش: «پل شاه طره از موقعیت مهمی در مسیرهای ارتباطی کشور برخوردار است و روزانه رفت وآمد زیادی از روی آن صورت می گیرد.»(۲)

۱

گرچه مسئلهٔ معرفی نخست وزیر ازسوی رئیس جمهوری امروز رسماً اعلام نشد، در جلسات خصوصی پشت درهای بسته مشخص شد که آخرین گزینه، محمدعلی رجایی است. دراین مورد، هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر امروز با بنی صدر یک جلسهٔ سه ساعته داشت. در این جلسه که وزرای دولت نیز شرکت داشتند، درباره تعیین نخست وزیر بحث و تبادل نظر شد. در پایان جلسه، رئیس جمهوری در گفت وگویی با خبرنگار خبرگزاری پارس اعلام کرد که احتمالاً تا دو روز دیگر نتیجهٔ بررسی تعیین نخست وزیر اعلام می شود.(۳)بنی صدر در کارنامهٔ امروز خود درمورد این جلسه می گوید:

«بعد هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر برای مجلس آمده بودند و با آنها مفصل صحبت کردیم و در حدود ۵/۲ ساعت، بلکه بیشتر آنجا بودیم که دربارهٔ صلاحیت افرادی که به من پیشنهاد کرده بودند تک تک صحبت کردیم. قبلاً هم گفته بودم و به آنها نوشته بودم که بنای کار طراحان بر این است که وضع را به صورتی در بیاورند که در فهرست کسی نماند جز آنها که نمی توانند با رئیس جمهوری همکاری داشته باشند و این مقدمهٔ توطئه ها و فتنه های بعدی شان است. بعد آنها با این بیان که باید کوشش کرد و کسی را یافت که مبین همکاری و تفاهم باشد، رفتند.» وی سپس می افزاید:

«بعد من به منزل آقای موسوی اردبیلی رفتم و با اعضای سابق شورای انقلاب در آنجا دیدار و گفت وگو کردیم [که تا] نیمه شب طول کشید. من از آنها انتقاد کردم که شما بنا بر این نداشتید که نخست وزیر مبین تفاهم باشد، پس بهتر این است برویم روی خط اینکه حالا که کشور ما آزمایشگاه شده خوب است هرکس بیاید آزمایش بکند و برود. آقای معین فر با هیجان زیاد و به طور مفصل گفت که بهتر است که اینها خودشان بیایند و کار را در دست بگیرند و کسی را که بهتر از همه می دانند سر کار بیاورند تا فردا نگویند بهتر از این هم داشتیم، ولی

۱- سند شماره ۴۰۹۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، شماره ۸، ص۳، گزارش سپاه بم، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۹، خبرنگار کیهان از اسلام شهر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

خوب چون با رئیس جمهور تفاهم نـداشت ما کس دیگری را معرفی کردیم. ... موضوع دیگری که مورد بحث واقع شـد این بود که عده ای می خواهند قبل از اینکه دیر بشود،

رئیس جمهوری را از سـر راه بردارنـد و برای این، هر سـخن و حرفی را شـاخ وبرگ می دهنـد و تغییر می دهنـد و عوض می کننـد و می بُرند، [و] هرجا بتوانند مورد بهره برداری قرار می دهند و این جامعه را به سوی بحران می برند. بعد از این گفت وگوها من گفتم که شـما که نامزدهایتان را برای نخست وزیری می خواهیـد به رئیس جمهور تحمیل کنیـد، یک متنی را بنویسـید و امضا کنید نزد من بگذارید که اگر این دولت خوب از آب درنیامـد، بعـد نگوییـد که ما مسـئول نبودیم. و مثل گذشـته نشود که بایـد رفت دنبال جن و پری و تشـخیص مسـئول. وضـعیت مشـخص باشد که چه کسانی مسـئول بودند و اینها بیایند دربرابر مردم جواب گو باشند. آقای هاشمی قبول کرد که این نامه نوشـته شود، اما در عمل و واقع این نامه نوشـته نشـد. بعد من پرسـیدم دراین صورت چگونه می خواهید من مسـئولیت هیئت دولتی را بپـذیرم که او را به مصـلحت کشور نمی دانم؟ در اینجـا من بایـد به خواننـدگان این سـتون بگـویم که در مقـام ریـاست جمهوری منتهـای کوشـش من بایـد صـرف این بشود نهادهای جدیـدی که در قانون اساسـی آمده و مسـتقر می شوند خوب و منظم پیش بروند و این گونه مباحثـات نه به معنای سازش کاری است و نه به معنای زدوخورد و برخورد و این حرف هاست، بلکه کوششـی است برای اینکه جمهوری را از شر خناس های زمان و توطئه گران گوناگون در امان بداریم و در یک محیط سالمی دولت جدید تشکیل بشود تا بتواند کار خود را انجام دهـد. در این مجلس هم به اصـطلاح داوطلب های آقایان عضو حزب جمهوری، آقای رجایی بود. و آقای معین فر (خطاب به آنها) گفت که اگر هم شـما [جلالـ الـدین] فارسـی را بهتر می دانیـد او را نخست وزیر بکنیـد؛ فردا نیاییـد و بگوییـد رجـایی را از راه ناچـاری پذیرفته بودیم. گفتند نه، ما در شرایط فعلی او را بر همه مرجح می دانیم.»(۱)

دراین حـال، آیت الله محمـد صـدوقی، امـام جمعـهٔ یزد نیز در اطلاـعیه ای خطـاب به رئیس و نماینـدگان مجلس شورای اسـلامی دربـارهٔ انتخاب نخست وزیری مکتبی و در خط امام، هشدار داد. در این اطلاعیه آمده است:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲.

«اکنون که بحمدالله پایه های اساسی جمهوری اسلامی ایران یکی پس از دیگری استحکام می یابد و مجلس شورای اسلامی شروع به کار نموده و مملکت بایـد بر ثبـات سیاسـی بیشتری نایـل آیـد، نیازمنـد به یک دولت صددرصـد اسـلامی و انقلابی هستیم و این کار می رود مسئولین خصوصاً مجلس به این مهم توجه بیشتری مبـذول دارنـد و در رأی تمایل چنانچه احساس نمودنـد خدای ناکرده یک نفر از وزرا غرب زده یـا شـرق زده هسـتند به هیـچ عنوان نپذیرنـد؛ که ملت مسـلمان ما دیگر تاب تحمل مسامحه کاری ها و مهمل بافی ها را نخواهد داشت. افرادی باید انتخاب شوند که صددرصد در خط امام و پیرو خط ایشان باشـند. چنانچه مشاهده گردد عناصـری ناباب با بی توجهی مسئولین، منتخب و مجلس هم رأی تمایل داد، ملت و ما ساکت نخواهیم نشست، زیرا نمی توانیم پیام خون شصت هزار شهید و صد هزار معلول را فراموش کنیم و نظاره گر باشـیم که فلان شـخص دلش برای وجهـهٔ بین المللی می سوزد و می خواهد اسـلام دمکراتیک عرضـه کند یا فلان وزیر و معاون وزیر می خواهد برای خوشامد سوسیالیست [ها] احکام مقدس اسلام را توجیه و تأویل و گاهی نسخ نماید. ما و ملت مسـلمان مـا خواهـان اجرای موبه موی احکام حیات بخش اسـلام هستیم و برای اجرای این مهم تا آخرین قـدرت که در اختیار داریم ایستادگی خواهیم نمود.»(۱)

۱

رئیس مجلس شورای اسـلامی امروز در یک مصاحبهٔ اختصاصـی با خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسـلامی، درباره اولویت های مجلس و نیز انتخاب نخست وزیر سخن گفت. بنا به گزارش این روزنامه: «حجت الاسلام هاشمی دربارهٔ اولویت های مجلس گفت: در ابتدا باید ببینیم مقامات اجرایی چه مسائل فوری دارند و به طورکلی در مشورت های عمومی باید ببینیم کدام یک [از] گرفتاری های کشور سریع تر باید مورد بررسـی قرار گیرد. به نظر من، مسـئلهٔ مسـکن از مسائل حاد کشور است، مسـئلهٔ مسـکن را باید روشن بکنیم و طرح هایی هم در این اواخر در شورای انقلاب بود که به مجلس خواهـد آمد. مسـئلهٔ گرانی را باید فکر جدی برایش بکنیم. مسـئلهٔ بیکاری را بایستی جداً تحت بررسی قرار بدهیم تا راه حل ریشه ای برایش پیدا کنیم. اینها جزو مسائل فوری است. البته مسئلهٔ گروگان ها با سیاست خارجی و درنتیجه با مسائل اقتصادی ما ارتباط پیدا کرده است؛ باید زود مورد بررسی قرار بگیرد و روشن بشود، البته نمی گویم جزو

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از یزد.

اولین مسائلی باشد که مورد بررسی قرار بگیرد.»

رئیس مجلس شورای اسلامی آن گاه دربارهٔ معرفی نخست وزیر به مجلس گفت: «تا آنجا که من اطلاع دارم امروز بنا بود که نمایندگان مجلس نظرشان را به آقای رئیس جمهور بدهند و قاعدتاً داده اند و ما باید منتظر باشیم که آقای رئیس جمهور به مجلس معرفی بکند.»

ایشان در پاسخ این سؤال که گویا آقای رئیس جمهور دو تن از هیئت پنج نفری مجلس را به علت اینکه مؤسس حزب جمهوری اسلامی هستند قبول نکرده اند، گفت: «چون ایشان به مجلس پیشنهاد کرده بودند مجلس گروهی را برای این منظور انتخاب بکنند و مجلس نیز این کار را کرد و قبول نمی توانستند بکنند و دلیل آن را چنین آورده بودند که چون این دو قضاوتشان را کرده بودند؛ بنابراین آنهایی باشند که قضاوت نکرده باشند، ما هم برای آنکه از سرعت کار نکاهیم مسئله را تمام کردیم و مجلس هم به تلخی پذیرفت که این دو نفر ([آیت الله] خامنه ای و دکتر باهنر) نباشند و سه نفر دیگر به کار خود ادامه دادند. ۳ تن از اعضای دیگر این هیئت عبارت اند از آقای پرورش، حجت الاسلام امامی کاشانی، حجت الاسلام محمد یزدی.» وی در آخر افزود: «تا آخر همین هفته، نخست وزیر به مجلس معرفی می شود و دلیلی برای تأخیر آن نمی بینم.»(۱)

۱

به دنبال بحث دیروز مجلس شورای اسلامی دربارهٔ اعتبارنامهٔ سیداحمد مدنی، نمایندهٔ شهرستان کرمان، از آنجا که تعداد مخالفان وی زیاد بود، دنبالهٔ بحث و بررسی به جلسهٔ امروز مجلس کشیده شد و در پایان، اعتبارنامهٔ وی با ۱۷۶ رأی رد شد و آیت الله خلخالی پیشنهاد بازداشت و محاکمهٔ وی را داد. دلایل رد اعتبارنامهٔ مدنی بنا به اسناد موجود در کمیسیون تحقیق مجلس، به طور خلاصه عبارت است از:

«۱. ارتباط با ساواک و شاه مخلوع: ایشان به عنوان فرمانده پایگاه دریایی بندرعباس از سال ۳۵ تا ۴۹ با ساواک در ارتباط بوده اند، جمعاً ۳۲ سند دراین رابطه وجود دارد. ... ۲. فعالیت سیاسی با ضدانقلاب: فعالیت سیاسی با عناصر ضدانقلاب از بهمن ماه ۵۷؛ از مدت ها قبل از سقوط رژیم یک حرکت سیاسی برای جلوگیری از وقوع انقلاب اسلامی به وجود آمده بود که محور آنها امینی، بختیار و دوستانشان بودند. آقای مدنی هم یکی از فعالین این جریان

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۲.

بوده اند. این اسناد شامل مکالمهٔ تلفنی [مدنی] با نهاوندی، سناتور موسوی، مجیدی، امینی و... که شامل ۷۸ صفحه است. ... ۳. اتهامات در سمت فرمانده نیروی دریایی: آقای مدنی در سمت رئیس ستاد نیروی دریایی وسایل فرار بعضی از امرای فاسد را فراهم ساخته است. ... ۴. ارتباط با امریکا: در اسناد به دست آمده از جاسوسخانه سندی است به تاریخ ژوئن ۱۹۷۹. در این سند آمده است که: "آقای مدنی به شدت ملی گراست و طرف دار امریکا." مهندس اسدالله ثابت پور از همکاران نزدیک مدنی که مجری طرح های نیروی دریایی و شهردار آبادان بوده است در تماس با سفارت امریکا می گوید: "مدنی شخصی است ضدروحانیت و ضدسازمان فلسطینی". درضمن، ثابت پور تمایل خود را به ادامهٔ تماس اعلام می دارد.»(۱)

از سوی دیگر، درپی افشای عملکردهای تیمسار مدنی، در جلسات دیروز و امروز مجلس، ۲۱ تن از نمایندگان در نامه ای به دادستان کل انقلاب خواستار دستگیری وی شدند.(۲)رادیو لندن نیز دربارهٔ این تصمیم مجلس گفت: «از ایران خبر می رسد که دریادار سیداحمد مدنی فرمانده سابق نیروی دریایی ایران که در جریان انتخابات ریاست جمهوری این کشور پس از ابوالحسن بنی صدر بیش از سایرین رأی به دست آورده بود، رسماً از مجلس شورای اسلامی طرد شده است و اکنون عده ای خواستار بازداشت و محاکمهٔ وی شده اند. ... وی که یکی از اعضای برجستهٔ جبههٔ ملی ایران است اکنون به مجلس پشت کرده و رسیدگی به اعتبارنامه ها را عملی نادرست دانسته است. وی اظهار داشته قبول یا رد کسی که با رأی هزاران نفر انتخاب شده است در صلاحیت چند نمایندهٔ مجلس نیست. وی از حزب جمهوری اسلامی نیز آشکارا انتقاد کرده و اظهار داشته که این حزب قصد دارد کشور یک حزبی ایجاد کند.» رادیو لندن در پایان می افزاید: «روشن نیست دریادار مدنی هم اکنون در چه محلی به سر می برد.»(۳)

۱

▫

به دنبال تظاهرات روز گذشتهٔ دانشجویان مسلمان انجمن اسلامی مقابل سفارت امریکا در لندن به حمایت و تأیید دانشجویان در بند ایرانی در امریکا و رفتار خشونت آمیز پلیس اسکاتلندیارد با تظاهرکنندگان که به دستگیری حدود ۱۲۰ نفر از آنان انجامید،(۴) امروز آقای آرتور رایت، کاردار سفارت انگلستان در تهران، ضمن تماس با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «وزارت امور خارجه

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۳۸۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

و پلیس انگلستان تعداد دانشجویان مسلمان دستگیرشده در لندن را ۷۱ نفر اعلام کرده اند. دانشجویان که از آغاز دستگیری دست به اعتصاب غذا زده اند، در دو دادگاه جداگانه که صبح امروز [به وقت لندن] تشکیل شد، شرکت کردند و همچنان از گفتن نام خود خودداری نمودند. ...»

براساس همین گزارش: «اتهام دانشجویان ازسوی مقامات انگلیسی ممانعت از برقراری نظم و دربارهٔ چند نفر از آنان اتهام حمله به پلیس عنوان شده است.» کاردار سفارت انگلیس اضافه کرد: «آقای اهدائی، نماینده و مسئول وزارت امور خارجهٔ ایران، دررابطه با مسائل دانشجویان ایرانی قرار است ملاقاتی با دانشجویان دستگیرشده داشته باشد.» آقای رایت از زخمی شدن و آزار دانشجویان مسلمان توسط پلیس انگلستان اظهار بی اطلاعی کرد و افزود: «چند تن از افراد پلیس جراحات جزئی برداشته اند.» وی ادعا کرد که تظاهرات دیروز دانشجویان تا ساعت ۶:۴۵ عصر، آرام بوده تا اینکه دانشجویان ایرانی به پلیس حمله کردند. طبق این گزارش: «یکی از اعضای فعال انجمن اسلامی دانشجویان در تماسی تلفنی با خبرگزاری پارس اعلام کرد: دانشجویان درحالی که تظاهرات ایستاده و منظمی را در جلو سفارت امریکا در اعتراض به حملات وحشیانه و رفتار سبعانهٔ پلیس فاشیست امریکا برگزار می کردند، مورد حملهٔ پلیس انگلستان قرار گرفتند. پلیس وحشی انگلستان از آغاز درگیری، دانشجویان مسلمان را به بدترین وجه مورد ضرب وشتم قرار داد.»(۱)

دراین حال، گزارش رادیو لندن دراین مورد حاکی است: «در لندن ۷۰ دانشجوی ایرانی در جریان تظاهراتی در خارج سفارت امریکا بازداشت شدند و امروز بازپرسی از آنها در دادگاه های مربوطه آغاز شد. ... امروز ایرانیان بازداشت شده در دو دادگاه حاضر شدند و طبق اعلام جرم پلیس، آنها متهم به حمله به افراد پلیس و همچنین به همراه داشتن حربه شدند. خبرنگار ما از جریان دادگاه گزارش می دهد که جریانات دادگاه تا حدودی مغشوش بوده است. ... اکثر بازداشت شدگان اظهار داشتند که تا قبل از ملاقات با مقامات سفارت ایران از هرگونه همکاری خودداری خواهند کرد و تعدادی نیز گفتند که تا هنگام ملاقات با مقامات مزبور دست به اعتصاب غذا خواهند زد. ضمناً تظاهرات آرامی با شرکت ۵۰ نفر به طرف داری از بازداشت شدگان دربرابر دادگاه انجام گرفت.»(۲)

رادیو کلن نیز گزارش داد: «حدود ۴۰ نفر از ایرانیان که برای برگزاری تظاهرات اعتراض آمیز دربرابر ساختمان میسیون دیپلماتیک واتیکان در تهران اجتماع کرده بودند خواستار شدند که پاپ ژان پل دوم می بایستی برای آزادی تظاهرکنندگان ایرانی که درحال حاضر در ایالات متحده و بریتانیا به سر می برند، تلاش کند. به گفتهٔ یکی از سخنگویان این گروه، اعضای گروه آن قدر در مقابل میسیون دیپلماتیک واتیکان در تهران خواهند ماند تا پاپ ژان [پل] دوم خواسته های آنان را برآورده سازد.»(۳)

۱- همان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص۹و۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت۴۵:۲۰، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص۲۹ و۳۰، رادیو کلن آلمان غربی (فارسی)، ساعت ۲۱، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

با گـذشت حدود ۱۰ مـاه از مـاجرای گروگان گیری در سـفارت امریکا در تهران، که موجب تنش شدیـد در روابط سیاسـی میان ایران و امریکا شـده است، هنوز هم این ماجرا اصـلی ترین محور منازعهٔ کنونی میان دو کشور به شـمار می رود. حل این مسـئله مهم ترین دغدغهٔ دولتمردان امریکـایی است و همین امر، در طول ده مـاه گذشـته، به اقتضای رویـدادهای پیش رو، بیم ها و امیـدهای گوناگونی را در میان مقامـات امریکـایی برانگیخته است. بـاتوجه به حوادث روزهـای اخیر ازجمله مرگ شـاه، بحث بر سـر طرح مسـئلهٔ گروگـان ها در مجلس شورای اسـلامی و طرح موضوع بـازپس گیری دارایی های شاه متوفی و نیز دارایی های مسدودشـدهٔ ایران از نظام اقتصادی امریکا ازسوی مقامـات ایرانی، امیـد به حـل بحران گروگـان گیری در میـان مقامـات امریکـایی بالا گرفته است. دراین باره، «جوزف سیسـکو، قائم مقام معاون پیشـین وزیر خارجـهٔ امریکا، درخصوص گروگان های امریکایی در ایران اظهار داشت که رونـد وقایع، منجر به آزادی گروگان ها خواهـد شـد، امـا این تصـمیم در درجـهٔ اول در دست رژیم کنونی ایران است. وی افزود: اعتقاد دارم که تهدیـد اصـلی برای ایران ازسوی امریکا نیست، بلکه در ادامهٔ ناآرامی های داخلی و افزایش فشارها ازسوی جنبش های تجزیه طلبانه و نیز جنبش های سیاسی می باشد. وی در پایـان اظهار داشت که ما دوست ملت ایران هستیم نه دشـمن آن و تهدیـد ایران ازسوی کشورهای همسایـهٔ آن است و افرادی در ایران هستند که این حقیقت را درک می کنند.»(۱)

همچنین، بنـا به گزارش خبرگزاری آسوشـیتدپرس: «مجلـهٔ نیوزویـک در شـمارهٔ اخیر خود می نویسـد که ایالات متحـده میـل دارد برای آزادشـدن گروگان های امریکایی در تهران، دارایی های ایران در ایالات متحـده را که پس از تصـرف سـفارت امریکا مسـدود شده بود، آزاد نمایـد. یکی از مقامات دولت جیمی کارتر به نیوزویک گفته که امریکا تنها درصورتی دست به این اقدام خواهد زد که مطمئن شود گروگـان هـا به زودی آزاد خواهنـد شـد. نیوزویـک به نقل از یک مقام دولت امریکا گفته موضوع آزادی گروگان ها می بایستی کاملاً روشن شود و ترتیباتی که برای این کار داده می شود باید معتبر باشد.»(۲)

ضمیمه گزارش۱۶۵: مواردی از نامهٔ افشاگرانهٔ سمکو که ارتباط این انشعاب با انشعاب سازمان چریک های فدایی خلق و ارتباط هر دوی آنها را با حزب توده نشان می دهد.

«در مقابل دادنامهٔ منشعبین به جای اینکه با بیانی روشن و مستدل به آنان پاسخ داده شود، مورد فحاشی قرار گرفته و کلمهٔ ننگین "جاش" را درمورد صـادق ترین فرزنـدان این خلق به کار برده ایـد. آیا با اصل انتقاد از خود و انتقاد از دیگران در حزب ما به این صورت برخورد می شود؟... مسـلماً مبارزهٔ ایدئولوژی در هر حزبی شـرط ضروری وحدت فکری است. چنانچه در سازمان چریک های فدایی خلق دیدیم در مقابـل انشـعاب اقلیت، سازمان در کنار نظریات اکثریت در روزنامـهٔ کار نظریات و مواضع اقلیت را نیز جهت قضاوت اعضا و هواداران خود و توده هـای مردم منعکس نمود. این است شـیوهٔ اصولی برخورد بـا نظریات مخالفان. ... ۸. موضع خصـمانهٔ حزب ما علیه حزب تودهٔ ایران ازنظر سیاسی به زیان ما است، زیرا تحلیل و

ص: ۳۱۶

۱- پژوهشـگاه علوم و معـارف دفـاع مقـدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات (زمینه سازی و آغاز تهاجم)، ج۱، ص۲۲۲، به نقل از روزنامهٔ الشرق الاوسط (چاپ انگلستان)، ۵/۸/۱۹۸۰(۱۴/۵/۱۳۵۹)، ترجمه نعمت الله سلیمانی خواه.

۲- روزنـامه کیهان، ۱۴/۵/۵۹، ص۹؛ و روزنامـهٔ جمهوری اسـلامی، ۱۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، هر دو بـه نقـل از خبرگزاری پـارس، به نقـل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از تهران.

دیدگاه های حزب تودهٔ ایران درمورد مسائل ما و مسائل ایران پایهٔ تحلیل اردوگاه سوسیالیستی و احزاب کمونیست و مترقی جهان است. مسلماً به منظور مبارزهٔ اصولی و عملی با امپریالیسم امریکا وحدت و همفکری حزب ما با حزب تودهٔ ایران، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان مجاهدین خلق و دیگر نیروهای ضدامپریالیست ضرورت حیاتی دارد، اما برای برقرارکردن روابط اصولی با این نیروها بایست تجدیدنظری در اتخاذ سیاست های فعلی و موضع گیری هایمان در مقابل انقلاب ضدامپریالیستی و مردمی کشورمان و جمهوری اسلامی ایران صورت پذیرد. ... چگونه با انقلابی که در محاصرهٔ همه جانبهٔ امپریالیسم به سرکردگی امریکا و عمال سرسپرده ای چون رژیم فاسد مصر، رژیم فاشیستی بعث عراق و ضدانقلاب داخلی است و هرروز با توطئهٔ تازه ای علیه خود مواجه می شود باید این چنین موضع گیری خصمانه ای اتخاذ کرد؟! آیا نباید عمده را بر غیرعمده و اصل را بر فرع مقدم شمرد؟!... فراموش نکنیم که از این انقلاب نباید انتظار یک انقلاب سوسیالیستی داشت و به خاطر بسپاریم که انقلاب ایران توازن قوا را به نفع صلح و سوسیالیسم، به سود نیروهای مترقی و جنبش های آزادی بخش ملی در خاورمیانه برهم زده است. تاریخ بی رحم است و هیچ اشتباه و خطایی را نمی بخشد.

با آرزوی توفیق. حزب دمکرات کردستان ایران، شورای فرماندهی هیز "سمکو" شنو. ۲۷/۴/۵۹.»(۱)

۱- نامه مردم، شمارهٔ ۳۰۰، ص۲، ۱۴/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۵ مرداد ۱۳۵۹– ۲۴ رمضان ۱۴۰۰ – ۴ اوت ۱۹۸۰

۱

اقدامات عوامل عراق در بیروت که برخوردهای خونین بین طرف داران ایران و عراق ایجاد کرده است، امروز اقدامی درخور توجه درپی داشت. به گزارش آسوشیتدپرس از بیروت:

«چریک های فلسطینی امروز گفتند برای متوقف کردن جنگ میان دو گروه طرف دار ایران و عراق، مداخله خواهند کرد. این اعلامیه امروز به دنبال کشته شدن یک روحانی مسلمان شیعه در جنوب لبنان و بمب گذاری در دفتر یک روزنامه در بیروت، در مطبوعات لبنان انتشار یافت. یک کمیتهٔ مشترک متشکل از سازمان آزادی بخش فلسطین و متحدان لبنانی چپ گرای آن دیشب در بیروت تشکیل شد و تصمیم گرفت از وخیم ترشدن اوضاع امنیتی در مناطق مسلمان نشین لبنان جلوگیری کند. در بیانیهٔ این کمیته همچنین آمده است کمیته تصمیم گرفته یک نیروی مشترک برای جلوگیری از برخورد مجدد گروه های طرف دار ایران و عراق تشکیل دهد.»(۱)

درمورد نوع دخالت های عراق در کشورهای عربی منطقه، روزنامهٔ الاهرام چاپ مصر امروز دولت عراق را به اجرای عملیات خرابکارانه و ترور در کشورهای عربی خلیج فارس متهم کرد. به گزارش یونایتدپرس: «این روزنامه نوشت هدف دولت عراق از این اقدامات تصرف [تسلط] یافتن بر این منطقه می باشد. روزنامهٔ الاهرام همچنین یک گزارش سری از عملیات مأمورین امنیتی عراق در کشورهای عربی خلیج فارس انتشار داده است.»(۲)

۲

عملیات و تحرکات مرزی ارتش عراق، امروز نیز به صورت اجرای آتش توپخانه در قصرشیرین، نقل وانتقال نیرو و اقدام برای تخریب لوله های نفت غرب کشور ادامه یافت.

امروز شهر قصرشیرین هدف آتشباری توپخانهٔ عراقی ها قرار گرفت. در این آتشباری که از ساعت ۶ بعدازظهر شروع و بیشتر ازسوی کوه های آق داغ اجرا شد، اکثر گلوله های توپ به

۱– خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳۲، آسوشیتدپرس از بیروت، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲– خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۰، تاریخ ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۳۵، رادیو اسرائیل، به نقل از یونایتدپرس، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

اطراف مقر سپاه پاسداران و هنگ ژاندارمری و خانه های روبه روی باغ فلاحت اصابت کرد. براثر اصابت چند گلولۀ توپ و ترکش آنها در محله های اطراف سپاه پاسداران و مقابل باغ فلاحت، یک زن کشته و ۲ کودک یازده ساله و شش ماهه مجروح شدند.(۱) همچنین، خط انتقال برق قصرشیرین قطع شد و این شهر از ساعت ۷ تا ۸ شب در یک خاموشی کلی به سر برد.(۲)

دراین حال، بهروز ماکویی، استاندار کرمانشاهان، که قبل ازظهر امروز از مناطق مرزی بازدید کرده بود، در یک مصاحبۀ مطبوعاتی دربارۀ وضعیت نفت شهر گفت: «در بازدیدم از نفت شهر، با کمال تأسف این شهر را به کلی خالی از سکنه دیدم و فقط نیروهای انتظامی، پاسداران انقلاب و تعدادی از کارکنان شرکت نفت و کارگران برق ساکن آنجا بودند و با بسته بودن مغازه های شهر، وضع تغذیه برای نیروهای انتظامی به صورت مشکل درآمده است و در قسمتی از نفت شهر، مرگ ومیر حیوانات و لاشه های آنها بهداشت منطقه را به شدت تهدید می کند.» ماکویی اضافه کرد: «جریان نفت در نفت شهر به کلی قطع شده و خطری ازنظر انفجار لوله های نفت وجود ندارد؛ تنها خطر این است که مبادا چاه های نفت مورد حمله قرار گیرد.»(۳)

تحرکات ارتش عراق نیز امروز در حد جابه جایی و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی در پاسگاه های هم جوار، همچنان ادامه داشت. دراین مورد طبق گزارش پاسگاه انجیره، «در ساعت ۱۸ امروز، تعداد ۴ خودرو سنگین به پاسگاه الشهدا وارد و تعداد ۵ دستگاه تریلی که حامل توپ سنگین می باشد در دو کیلومتری پاسگاه الشهدا توپ ها را پیاده نمودند [و] با خودروهای دیگری مکرراً درحال رفت وآمد می باشند.»(۴)

همچنین، رژیم عراق در یک اقدام که به نظر می رسد بیشتر جنبۀ تبلیغاتی و روانی داشته باشد، مردم شهرهای مرزی خود را برای رویارویی با نبرد با ایران آماده می کند. دراین مورد، بنا به گزارش منابع خودی، «قرار است فردا از ساعت ۹ صبح تا ۱۲ شب، اهالی شهر بصره با صدای آژیر خطر، اقدامات امنیتی ازجمله خاموش نمودن برق و استقرار در محل های امن را آزمایش نمایند و علت آن هم احتمال برخورد میان عراق و ایران و جلوگیری از خطر هوایی ازطرف ایران ذکر شده است.»(۵)

عوامل داخلی وابسته به عراق نیز همچنان عملیات ایذایی خود را در شهرهای مرزی دنبال می کنند. ازجمله این تحرکات بمب گذاری در زیر خطوط نفتی است، که به منظور مقابله با آن عوامل انتظامی خودی اقدامات تأمینی را شدت بخشیده اند. دراین زمینه، «طبق گزارش گروهان

۱- این کودک شش ماهه که از ناحیۀ شکم و پاها زخمی شده بود، بابک امیری نام داشت که روز بعد در بیمارستان مهدی رضایی درگذشت. (روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.)

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲۰، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۸۲۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - تیمسار فرماندهی (رکن۳)، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۳۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیۀ ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به واحد هماهنگی انتظامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

موسیان در ساعت ۰۹:۳۰ روز جاری، وسیلهٔ نگهبان نفت لوله اطلاع حاصل شده تعدادی مواد منفجره در مسیر خطوط لولهٔ نفت اعراب پیله [توسط] خرابکاران نصب شده [است]. معاون یگان و ۴ نفر از مأمورین به محل اعزام و پس از بازکردن بستهٔ فوق، معلوم شد ۸ قالب تی.ان.تی مجهز به دو آتش زنه در یک کیسهٔ پلاستیکی قرار داده شده که پس از خنثی نمودن مواد منفجره، در یگان نگهداری گردیده [است].»(۱) همچنین، در یک اقدام تأمینی برای حفاظت از تأسیسات نفتی در همین منطقه، «طبق گزارش فرمانده گروهان موسیان، یک دسته به تعداد ۵۰ نفر در چاه نفت بیات مستقر شده اند. ولی بازهم کم است و لازم است یک گروهان در آن منطقه با تمام تجهیزات و وسایل رفاهی نیز مستقر شود.» در پایان این گزارش همچنین درخواست شده که «درصورت امکان حداقل یک دستهٔ تقویت شدهٔ دیگر به این هنگ اعزام تا نسبت به تقویت منطقهٔ نفت موسیان و دهلران اقدام شود.»(۲)

۱

روند عملکرد عناصر داخلی وابسته به رژیم عراق، میزان و نحوهٔ درگیری ها و تحرکات مرزی عراق و نیز اقدامات نیروهای انقلابی و انتظامی جمهوری اسلامی ایران در مقابلهٔ با آنها، از آغاز سال جاری تا نیمهٔ مردادماه به طور خلاصه و آماری در بولتن امروز استانداری خوزستان آمده، این گزارش گویای میزان شدت وضعف درگیری ها در خوزستان تا این تاریخ است. در شمارهٔ امروز این بولتن دربارهٔ انفجارها آمده است:

ضدانقلاب در سال جاری مبادرت به ۷۲ فقره بمب گذاری در سطح استان خوزستان کرده که با همکاری مردم ۳۱ مورد آن کشف و خنثی شده است، ولی ۴۱ فقره از این بمب گذاری ها که عمل نموده اند جمعاً ۲۷ شهید (و ۲ کشته که خود عامل انفجار بوده اند) و ۱۷۸ مجروح (بدون احتساب زخمی شدگان سرپایی) و بستری به جای گذاشته است. جالب توجه است که فعالیت ضدانقلاب در سه ماههٔ اول سال جاری ازلحاظ آماری وضع حداکثر دارد، ولی به علت مقابلهٔ جدی نهادهای انقلابی، در دوماههٔ تیر و مرداد سیر نزولی داشته است. همچنین نهادهای انقلابی و نیروهای انتظامی، علاوه بر دستگیری تعدادی ضدانقلابی، مشخصاً موفق به شناخت و بازداشت ۱۴ نفر عوامل بمب گذار و تحویل آنان به مقامات مسئول شده اند.

در ادامهٔ این گزارش آمده است: «بیشترین انفجارات در شهرستان های خرمشهر و دشت آزادگان انجام گرفته، ولی حداکثر تلفات در اهواز و آبادان به وقوع پیوسته است. تجزیه و تحلیل آماری نشان می دهد که ضدانقلاب می کوشد در مراکز شهری چون اهواز و آبادان که شهروندان را آحاد یکسانی ازلحاظ قومی تشکیل نمی دهد بیشتر به داخل جمعیت ها نفوذ نماید و از اینکه چه اندازه

۱- سند شماره ۲۷۶۶۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه (رکن۳)، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۶۶۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه (رکن۳)، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

افراد بی گناه فدای مطامع غیرانسانی او می شوند اندیشه ای ندارد.(۱) بالعکس، در دشت آزادگان که اهالی آن از جمعیت های قومی یکسانی تشکیل می شود، اقدامات ضدانقلاب عموماً حاشیه ای بوده، چنانچه با بیشترین واقعهٔ انفجارات، کمترین تلفات به بار آمده است. ...»

در گزارش دربارهٔ انفجارات در لوله های نفت چنین آمده است: «انفجارات لوله های نفت و گاز در سال جاری عبارت اند از: دو مورد در فروردین ماه که کارشناسان مربوط علت آن را پوسیدگی و ترک خوردن لوله ها گزارش نموده اند و یک مورد نیز در خردادماه به وقوع پیوسته است. ... با نظری کوتاه به انفجارات، تهاجمات و خرابکاری در لوله های نفت سال گذشته و مقایسهٔ تطبیقی با سال جاری نشان می دهد که به علت فعالیت های انقلابی خصوصاً سپاه پاسداران، و اجرای طرح حفاظت نفت،(۲) این گونه اقدامات خرابکاری ضدانقلاب به ۱۷ درصد تقلیل و از همان آغاز سال متوقف می شود. چنانچه دو مورد انفجار را که به علت پوسیدگی لوله ها واقع شده حذف نماییم، عملکرد ضدانقلاب ۱۴ درصد کاهش نشان می دهد.»

این گزارش همچنین وضعیت آماری درگیری های مرزی با عراق و عوامل وابسته به آن را چنین بیان می کند:

«۱. از اول سال جاری تا ۱۵/۵/۱۳۵۹ جمعاً ۴۹ فقره درگیری مرزی با کشور عراق و عوامل مزدور او گزارش شده که از این فقرات ۳۷ مورد آن در مرزهای خشکی و ۱۲ مورد در نقاط آبی به وقوع پیوسته اند. تلفات این درگیری ها از نیروهای خودی ۷ شهید و ۳ نفر مجروح و از عوامل دشمن ۲ کشته و ۴ مجروح بوده است.

۲. بیشترین درگیری ها در خردادماه و به ترتیب در شهرستان های خرمشهر، دشت آزادگان و آبادان انجام گرفته اند.

۳. سلاح هایی که به وسیلهٔ دشمن و عناصر مزدور او به کار برده شده اند به ترتیب عبارت اند از: سلاح سبک، آر.پی.جی۷ و سلاح سنگین.

۴. میزان آمادگی نیروهای خودی در مقابله با دشمن و عناصر مزدور او در ۶۳ درصد موارد درگیری، خوب بوده است که بهترین وضعیت آمادگی مطلوب جزو افتخارات سپاه پاسداران می باشد. نکتهٔ قابل توجه در تجزیه و تحلیل آماری نشان می دهد وقتی که برادران سپاه و پرسنل ژاندارمری

۱- لازم به یادآوری است در شهرهای اهواز، آبادان و خرمشهر اکثر بمب گذاری ها در مکان های شلوغ و پررفت وآمد چون بازار و خیابان های مشرف به بازار بوده است و تعداد زیادی از شهدا و مجروحان را اهالی روستاهای عرب نشین که برای خرید و دادوستد به شهر می آمدند، تشکیل می داد. (مشاهدات نگارنده).

۲- اجرای این طرح، کار مشترک جوانمردان ژاندارمری و نیروهای سپاه بود. جوانمردان افرادی مردمی بودند که با استخدام موقت در ژاندارمری، به این امر کمک شایان توجهی کردند.

[به طور مشترک] در کارزار بوده اند کارایی آنان مطلوب تر و تلفات خودی صفر بوده است.»

گزارش استانداری خوزستان آن گاه به تجاوزات هوایی عراق می پردازد:

«۱. براساس گزارش های موجود از اول سال جاری تا ۱۵/۵/۱۳۵۹ جمعاً ۳۸ فقره تجاوز هواپیماها و ۲۰ فقره عملیات مرزی هلیکوپترهای کشور مقابل گزارش شده است، ولی بنا به اظهار نماینده نیروی هوایی در یک جلسهٔ حضوری، تجاوزات هوایی به مراتب بیش از این دفعات بوده اند که نماینده نیروی هوایی علت عدم گزارش مستمر جمیع تجاوزات را: انحرافات هواپیما براثر اشتباه خلبان و کثرت تکرار واقعه ذکر نموده است؛ که بدیهی است توجیه کننده نمی باشد.

۲. بنا به اسناد موجود، حداکثر تجاوزات هوایی اولاً در اردیبهشت ماه و ثانیاً نسبت به شهرستان آبادان و مرزهای آن انجام گرفته و این نشان می دهد که قصد عمدهٔ کشور مقابل، شناسایی و بررسی امکان نفوذ در تأسیسات نفتی آن شهرستان بوده است.

۳. در این تجاوزات هوایی، یکی از هواپیماهای کشور عراق به مرزهای ایران در شهرستان دشت آزادگان وسیلهٔ برادران مستقر در مرز [مورد] شلیک واقع [می شود] و سقوط می نماید که جریان امر به موقع گزارش شده است.»

همچنین، دو مورد دیگر دربارهٔ تحرکات نیروی دریایی عراق آمده است: «۱. در اطلاعات رسیده، از ۱۳ واقعهٔ استقرار و حرکت ناوهای جنگی و کشتی های عراقی در مرزهای آبی ایران و عراق نام برده شده که به موقع مورد مراقبت نیروهای خودی قرار گرفته اند و نیز ۵ بار مشاهدهٔ اشیاء نورانی در استان خوزستان گزارش شده است. ۲. همچنین در اردیبهشت ماه امسال نیروهای هوایی و دریایی کشور عراق برای آمادگی پرسنل خود مبادرت به مانورهای هوایی و دریایی در مرزهای خود نموده اند.»(۱)

۱

در مناطق کردنشین حملات گروه های مسلح ضدانقلاب، تحرکات آنان و نیز مراقبت های خودی ادامه دارد.

به دنبال حملهٔ مهاجمان مسلح به پایگاه میرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نقده در نیمه شب گذشته، امروز نیز این پایگاه از ساعت ۱۰ صبح هدف حمله واقع شد. این درگیری تا ساعت ۱۲:۵۵ امروز ادامه یافت.(۲)به گزارش استاندار آذربایجان غربی: «روستای میرآباد همچنین ساعت ۲ بامداد ازطرف مهاجمین با خمپارهٔ ۸۱ میلی متری مورد حمله قرار گرفت که با آتش متقابل ژاندارمری این حمله دفع شد.»(۳)

ص: ۳۲۳

۱- سند شماره ۲۹۲۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن وقایع استانداری خوزستان، به نقل از گزارش های مقامات انتظامی ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه.

مهاجمان مسلح ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک روستای "گوران آباد" از توابع نقده را نیز شب هنگام هدف حمله قرار دادند.(۱)

به گزارش خبرنگار کیهان: «نیمه شب چهارشنبه، پاسداران گشتی مرز بازرگان در جادهٔ ترانزیتی بازرگان - ماکو به یک عده افراد مسلح برخورد کرده و تیراندازی بین طرفین به مدت یک ساعت در می گیرد که با رسیدن نیروهای کمکی پاسداران، مهاجمین فرار می کنند.»(۲)

دراین حال، در دیگر مناطق، گزارش های متعددی از تحرکات، تجمعات و آمادگی گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه افراد مسلح وابسته به حزب دمکرات و کومه له و سردار جاف وجود دارد. طبق گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: «در روستای "بید" در منطقهٔ کوهستان اورامانات تعداد ۱۲ هزار نفر از افراد کومه له بسیج [شده اند] و قصد ضربه زدن به نیروهای ارتش و سپاه پاسداران را دارند.»(۳)گزارش دیگری از همین منبع حاکی است: «برابر اعلام نیروی زمینی، شرکت افراد مسلح وابسته به سردار جاف در عملیات منطقهٔ نوسود، پاوه، باینگان تأیید گردیده است و احتمالاً فرماندهی کلیهٔ ضدانقلابیون در مناطق ذکرشده به عهدهٔ دکتر حسن بیگ جاف عموی سردار جاف می باشد.»(۴)

همچنین، تحلیل محتوای گزارش های رسیده از منطقهٔ غرب، نیروهای مسلح خودی را به این نتیجه می رسانند که احتمال حملهٔ مشترک نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی با حمایت مستقیم ارتش عراق در روز عید فطر در حوالی مریوان - بانه وجود دارد: «به اهالی آبادی های اطراف بانه ازطرف عناصر مسلح غیرقانونی ابلاغ شده است که قبل از عید فطر منزل خود را ترک نمایند.»(۵) چراکه «در روز عید فطر قرار است به یکی از شهرهای غرب به احتمال مریوان [یا] بانه حمله شود و روز بعدش ارتش عراق قرار است ازطریق هوا و زمین حمله کند.»(۶)و نیز «طبق خبر رسیده روستای نزدیک مرز، امروز ارتش عراق به نزدیک آبادی سیران بند(۷) آمد.»(۸)

ازسوی دیگر، یک گزارش نسبتاً مفصل از منابع اطلاعاتی ستاد خبری سپاه پاسداران حاکی از تجمع عوامل کومه له و دمکرات در غارها و کوه های اطراف شهر تکاب می باشد. در این گزارش که محل روستاها، کوه ها، رودخانه و غارهای مورد اشاره به شکل کروکی ذکر شده، آمده است که در روستای احمدآباد علیا عده ای به نام پیشکار ساکن می باشند که وابسته به حزب کومه له هستند. این ده که در منطقهٔ افشار و در نزدیکی رودخانهٔ سارق قرار دارد همراه چندین ده دیگر به کلی نابود و مختل شده اند و کلیهٔ اموال ساکنان آن را افراد کومه له ضبط کرده و به اطراف

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۳، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۶۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۵۱، از سماجا۲ (۴۱ ح) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۱۹۵، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۵۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۱۱۴۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از روابط عمومی سپاه پاسداران به مرکز فرماندهی، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۷- Seyran - band سیران بند: دهی از دهستان پهلوی دژ بخش بانه شهرستان سقز، واقع در ۲۳ کیلومتری جنوب شرقی بانه و یک کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۸- سند شماره ۱۱۴۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۴۹، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به لشکر۲۷ (رکن۲)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

رودخانۀ سارق در محل هایی معروف به تنکر قلعه و گچی قلعه برده انـد. در غارهای اطراف این رودخانه، حـدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ سرباز و پاسـدار و افراد شخصـی که اسـیر شـده انـد، توسط افراد کومه له، دمکرات و فئودال ها نگهـداری می شونـد. همچنین این گزارش حاکی است که در جاهای به خصوصـی در بلنـدی های مشـرف به رودخانه افراد دشـمن در جایگاه های خاصـی به دیـد بانی مشـغول اند و همۀ رفت وآمدها به این منطقه را به طور دقیق زیر نظر دارند.(۱)

امروز همچنین گروه تجسـس جاده ها مرکب از افراد سازمان پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی جوانرود در راه باباجانی نزدیک روسـتای قلقله، ۱۴ مین ضـدتانک روسـی را کشف و خنثی کردند.(۲)همچنین، روابط عمومی سـپاه پاسـداران غرب کشور امروز اطلاعیه ای صادر کرد که در بخشـی از آن آمده است: «برادران پیشـمرگان مسلمان کرد و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مریوان به دنبال یک سـری عملیات خلع سلاح موفق شدند تعدادی سلاح به انواع مختلف کشف و ضبط کنند. نیروهای انقلاب اسلامی همچنان مصمم به خلع سـلاح و پاک سازی منطقه از عناصـر وابسـته به بیگانه هستند. بدیهی است کسانی که اسلحۀ خود را تحویل نیروهای انقلاب اسلامی بدهند در پناه جمهوری اسلامی با آرامش کامل می توانند زندگی کنند و درصورت مقاومت و توطئه به شدت سرکوب خواهند شد.»(۳)

دراین حال، بهرنگ، فرماندار میاندوآب، در پایان بازدید خود از منطقۀ محمودآباد شاهین دژ، وضع این منطقه را نسبتاً آرام توصیف کرد و گفت: فعـالیت های آموزشـی و عمرانی در محمودآباد همچنان ادامه دارد. وی افزود: «در این منطقه که چنـدی قبل صـحنۀ برخوردهای ضدانقلابیون با نیروهای پاسدار، پیشـمرگان مسـلمان کرد و ژاندارمری بوده، هم اکنون کلاس های آموزشـی قرآن، دین و اسلحه شناسی توسط برادران و خواهرانی که از مدرسۀ شهید مطهری تهران آمده اند، تشکیل شده است و ۱۲۰ نفر دختر و پسر به طور جداگانه آموزش می بینند. ...»(۴)

۱

آنچه امروز استاندار آذربایجان غربی در گفت وگو با خبرگزاری پارس اعلام کرد، گوشه ای از مشکلات و مصائب عمومی این روزهای برخی مناطق کردنشین است. وی در اظهارات خود درخصوص تحصن امروز گروهی از روحانیون روستاهای اطراف اشنویه در فرمانداری مهاباد در اعتراض به رفتار جوانمردان و پیشمرگان مسلمان کرد، توضیحاتی داد.

به گزارش خبرگزاری پارس: «مهندس طاهری، اسـتاندار آذربایجان غربی، عصـر امروز در تماسـی با این خبرگزاری در ارومیه اعلام کرد: "حدود ۲۰ نفر از روحانیون روستاهای اطراف اشنویه به مهاباد رفته و در فرمانداری این شهر تحصن کرده اند." طاهری گفت: "این عده

۱- سند شماره ۷۰۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد خبری سپاه پاسداران، مستند به خبر یکی از مخبران این ستاد، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

به دنبال آغاز کار شعارهای پاک سازی در منطقهٔ اشنویه و به بهانهٔ آزار و اذیت جوانمردان تحصن کرده اند.(۱) امروز همچنین از پیرانشهر خبر رسید که گروهی از اهالی اشنویه به پیرانشهر کوچ کرده و خواستار محل سکونت و آذوقه از فرمانداری شده اند." طاهری گفت: "اینها گفته اند که جوانمردان معدودی که به پاک سازی و خلع سلاح منطقه مشغول اند به خانه های مردم مراجعه کرده و هر خانواده را مجبور به تحویل تفنگ می کنند و دراین رابطه برخی از خانواده ها ناچار با فروش وسایل زندگی خود تفنگ تهیه کرده و به جوانمردان تحویل می دهند و در این ماجرا یک نفر از اهالی منطقه نیز فوت کرده است." وی افزود: "به دنبال این ماجرا، مسئله با سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر۶۴ [ارومیه]، در میان گذاشته شد و ایشان تلگرامی به این شرح ارسال کرده [است]: " استاندار آذربایجان غربی! محترماً، با تحریک عوامل سرسپرده و تبلیغات افراد مسلح غیرقانونی ضدانقلاب، خلع سلاح منطقه متوقف گردید. لذا از مقام استانداری تقاضا و استدعا دارم افرادی که مورد اعتماد و احترام آن استانداری و ریاست جمهوری و امام امت است به منطقه اعزام تا در داخل ستون های پاک سازی نسبت به خلع سلاح اقدام و تأمین منطقه فراهم شود؛ در غیر این صورت اگر از هر مقامی یا مرجعی نسبت به پرسنل ارتش، ژاندارمری و جوانمردان و پاسداران تهمت یا بهتان ناروا بشود، فرمانده ستون مسئول نخواهد بود. لذا محرکین و مبلغین ضدانقلاب در آبادی ها و شهرستان ها به زنان و دوشیزگان تفهیم کرده اند اگر افرادی از یگان ژاندارمری، جوانمردان و پاسدار و غیره به آبادی یا منزلی جهت بازرسی مراجعه کردند سعی کنید با چنگول زدن به صورت و بدن [خود] و عمل تصنعی و کاذب ایجاد برخلاف حیثیت و شرف انسانی از ورود پرسنل مأمور به محل های مظنون و موردنظر جهت کاوش و جست وجوی خلع سلاح، موانعی ایجاد تا ضدانقلابیون با این روش بتوانند در اجرای مأموریتِ محولهٔ یگان ها وقفه ای ایجاد و جلوگیری نمایند. فرمانده لشکر۶۴ - سرهنگ زکیانی."

طاهری آن گاه گفت: "ضمناً فرمانده لشکر۶۴ تلفنی به من گفت جوانمردان همراه یگان ها هستند و همراهی آنان مفید و تعدادشان زیاد است، ولیکن ممکن است یک یا چند نفر افراد ناباب نیز در میان آنان باشد." استاندار آذربایجان غربی افزود: "به فرمانده لشکر سفارش کردم چنانچه به کار خود اعتقاد و اطمینان دارید یگان ها مأموریت خود را با قاطعیت انجام بدهند."»(۲)

۱- ضمیمه دارد؛ علت تحصن گروهی از اهالی اشنویه در فرمانداری مهاباد در بیانیه بخشداری اشنویه.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) که هرروز مواضع شبیه تری به عامل اصلی انشعاب سازمان یعنی حزب توده، اعلام می کند، در شماره امروز نشریه کار ارگان سازمان، مقاله ای با عنوان "برای مبارزه با دارودستهٔ ضدانقلابی پالیزبان - بختیار، زحمت کشان روستا در منطقهٔ (ایلام و کرمانشاهان) باید مسلح شوند" نظیر حزب توده، بدون اشاره به تحرکات ایذایی و ضدانقلابی گروه های مسلح چپ در مناطق کردنشین، چنین آورده است:

«غرب کشور ما، به خصوص روستاهای ایلام در کرمانشاهان (روستای سنجابی، گوران، بیونیج و دشت کرند) اکنون مدت هاست که به عرصهٔ تاخت وتاز ضدانقلابیون دست نشاندهٔ امپریالیسم امریکا - باند ضدخلقی پالیزبان و بختیار - تبدیل شده است. این عناصر مزدور در دسته های صد نفری متشکل شده اند و امنیت و آرامش و امکان زندگی و فعالیت تولیدی را از روستاییان منطقه سلب نموده اند. تاکنون ده ها هزار رأس از احشام روستاییان توسط این باندها به غارت برده شده است و عدهٔ زیادی از زحمت کشان منطقه به شهادت رسیده و یا به گروگان گرفته شده اند. ... روستاییان زحمت کش و رزمندهٔ منطقه، زیر فشار این تهاجمات و به منظور نابودی بقایای رژیم ضدخلقی پهلوی تاکنون بارها از دولت جمهوری اسلامی خواسته اند که آنها را مسلح نمایند تا بتوانند از جان و مال خود دفاع نمایند لیکن دراین زمینه اقدام جدی ازطرف سازمان های مسئول صورت نگرفته است. آن بخش از زحمت کشان منطقه نیز که خود مسلح هستند، به علت سوابق ذهنی درمورد خلع سلاح روستاییان و نیز مسلح نمودن مالکان بزرگ و رؤسای عشایر توسط دولت حاضر نیستند سلاح خود را علنی نمایند. روستاییان زحمت کش منطقهٔ ایلام و کرمانشاهان هرروز بیش از روز پیش به ضرورت شوراهای واقعی خود درجهت سرکوب مسلحانهٔ باندهای پالیزبان پی می برند. ... روستاییان "گوش کری بان زرده" در قسمتی از نامهٔ خود خطاب به دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب قصرشیرین می گویند:..."ما اهالی روستای مزبور از دست این مزدوران خودفروخته و وطن فروش که تاکنون ۷۵۰ رأس گوسفند ما را به سرقت برده اند جرئت کوچ به محل را نداریم لذا از آن مقامات محترم و عدالت خواه استدعا داریم ما را مسلح نمایند تا بتوانیم ضمن مبارزه با این عوامل خائن، محصول زمین های خود را برداشت نماییم و..." سازمان ما تاکنون بارها و بارها تأکید کرده است که بسیج مسلح توده ها ضامن پیروزی خلق های میهن ما بر امپریالیسم امریکاست. ... بدون شک هرگونه کوتاهی در این امر، ازطرف هر مقام و سازمانی که باشد، مستقیماً خدمت به امپریالیسم امریکا و ضربه ای بر دستاوردهای انقلاب کارگران، دهقانان و سایر زحمت کشان میهنمان می باشد. ...»(۱)

ص: ۳۲۷

۱- هفته نامهٔ کار (اکثریت)، شماره ۷۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹، صص۱۴و۱۸.

درحالی که در دو روز گذشته، محاکمهٔ ۱۵ نفر دیگر از دست اندرکاران کودتای نافرجام تیرماه گذشته به پایان خود نزدیک می شد،(۱) به گزارش روزنامهٔ کیهان: «حجت الاسلام محمدی ری شهری، رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی ویژهٔ ارتش، امروز در یک مصاحبهٔ مطبوعاتی مطالب تازه ای درخصوص اعترافات عاملان کودتا و نقش و رابطهٔ گروه های مختلف سیاسی با طراحان این توطئه و همچنین ارتباط برخی از روحانیون طراز اول با این عده ایراد نمود و سپس به پرسش های خبرنگاران پاسخ گفت. ری شهری در این مصاحبه که در محل دادگاه های انقلاب ارتش برگزار شد درزمینهٔ ارتباط گروه های سیاسی با عاملان کودتا گفت: "رکنی" که رابط هماهنگ کنندهٔ شاخهٔ نظامی طرح کودتا بوده و یکی از اعضای حساس گروه محسوب می شده، اعتراف و اظهار نمود که سازمان ها و گروه هایی مانند "پان ایرانیست ها"، "جبههٔ ملی"، "سازمان چریک های فدایی خلق" و "سازمان مجاهدین خلق ایران" [منافقین] در جریان این طرح قرار داشته اند و مطالعات و بررسی هایی نیز درزمینهٔ همکاری با موافقت هریک از این گروه ها صورت گرفته بوده است. این متهم در جریانات بعدی تحقیق اضافه کرد که در جلسه ای که با حضور احسان، محققی و مهدیون تشکیل شده بوده است درزمینهٔ قدرت رزمی هریک از گروه ها ازجمله سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و سازمان چریک های فدایی بحث و گفت و گو شده بوده است، به طوری که ضمن بررسی های انجام شده توسط چند تن از افراد شرکت کننده در این طرح، قدرت رزمی سازمان مجاهدین در تهران ۸۰۰ نفر و سازمان چریک های فدایی خلق ۳۰۰ نفر اعلام گردیده. پس از این بررسی ها تصمیم گرفته شده است که با این دو سازمان صحبت شود و از آنها قول گرفته شود که علیه یا له عاملان این طرح وارد عمل نشوند و درعوض پس از پیروزی و اجرای کامل طرح، امتیازات خوبی به آنان داده شود.»

حجت الاسلام ری شهری در پاسخ این سؤال که این اظهارات تا چه حد صحت دارد و چه تضمینی برای صحت این مطالب وجود دارد؟ گفت: «این عده در شرایطی

۱- ر.ک: روزنامه کیهان، ۱۴/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

قرار دارند که اغلب حرف ها و صحبت هایشان صحیح است و اعترافاتی که می کنند درجهت مثبت است، چراکه نظرشان بر این است تا با دادن اطلاعات صحیح، تخفیفی در مجازات به دست آورند. البته مطالبی که درخصوص رابطهٔ سازمان ها و گروه ها بیان گردیده تماماً نقل قول و اعترافی است که توسط رکنی صورت گرفته و بجز این شخص، دیگران نیز هریک به نوعی در مراحل تحقیق و بازجویی به این مسائل اشاره کرده اند. هیچ گونه تضمینی بر اینکه مطالب عنوان شده توسط این افراد صحت داشته باشد وجود ندارد، ما صرفاً به این دلیل که ملت مسلمان را در جریان وقایع و آنچه که در دادگاه های ویژهٔ ارتش می گذرد قرار داده باشیم، این مطالب را بازگو می کنیم.»

وی به مسئلهٔ ارتباط تعدادی از روحانیون با عوامل کودتا اشاره کرد و گفت: «متأسفانه باید اعلام کنم که چند تن از روحانیون رده بالا نیز با افراد و اعضای این گروه رابطه داشته اند و همین طور بوده است چند تن از آقازاده های این آقایان، به طور جزئی براساس مطالبی دراین زمینه که ازسوی چند تن از عاملان بازگو شده، قرائنی بر صحت امر در دست است که ان شاءالله پس از تحقیقات و بررسی های دقیقی که در جریان است، به زودی نتیجهٔ نهایی و اسامی این چند تن اعلام خواهد شد.»

ری شهری در پایان این مصاحبه به تعداد اعدام شدگان اشاره کرد و گفت: «تاکنون حدود ۳۳ نفر از دستگیرشدگان و عاملان توطئهٔ نافرجام کودتا اعدام شده اند و ۶ نفر نیز به حبس های مختلف محکوم گردیده اند.»(۱)-(۲)

۱

فعالیت های نابسامان گروه های سیاسی - که براثر خلأ قانونی ناشی از وضعیت انقلابی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، روز به روز بر شدت و حدّت آن افزوده شده است - از یک سو و نیز اختلافات روزافزون گروه های سیاسی حاکم بر نظام، از سوی دیگر، وضعیت بی ثباتی که طبیعت دوران گذار است را تشدید کرده است. دراین زمینه سخنان امروز دادستان کل کشور، آیت الله موسوی اردبیلی قابل توجه است.

وی در مصاحبه ای در پاسخ به این سؤال که «حمله به گروه ها و ادارات معمولاً با نام مقدس اسلام صورت می گیرد، عمل این عده چه تأثیری در روند انقلاب خواهد داشت؟» گفت: «هرگونه هرج ومرج، بی نظمی، خدشه دار ساختن امنیت قضایی و مخالفت با مواد مصرح قانون اساسی و قوانین روشن اسلام، صدمه و خسارت جبران ناپذیر به انقلاب می زند.» وی درمورد «تصرف ادارات و دفاتر گروه ها و اینکه چه مسائلی باعث شده که این مسئله در مقطع کنونی پیش آید و چگونه می توان از تکرار این گونه حوادث جلوگیری کرد؟» افزود: «پاره ای

۱- ضمیمه دارد؛ تحلیل حزب توده از مصاحبهٔ ری شهری.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامهٔ اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامهٔ جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص۱و۲.

سخنرانی ها و تحریکات و مساعدبودن زمینه و اشتیاق مردم به اصلاح امور و شاید عوامل زیاد دیگر، این گونه مسائل را پیش می آورد.» دادستان کل کشور در پاسخ به این پرسش که «در بین حمله کنندگان به سازمان های دولتی و گروه ها معمولاً چهره های سرشناس انقلابی هم مشاهده می شوند و آیا این مسئله پیگیری می شود یا خیر؟» گفت: «مسئله پیگیری می شود. برای ما مهم نیست چه کسی حمله می کند، مهم این است چه کاری می شود و آیا بر صلاح انقلاب و اسلام و کشور است یا نه.» وی در پاسخ به اینکه «گروه ها و احزاب تحت چه شرایطی ازنظر قانون اساسی می توانند فعالیت کنند؟» اظهار کرد: «فعالیت سیاسی سالم و دور از هرگونه توطئه و تحریک؛ البته باید این گروه ها با به کاربستن دستورات دولت و گردن گزاردن به قوانین جاری کشور، مشروعیت خود را ثابت کنند.» دادستان کل کشور در پایان افزود: «آنچه خط امام است افشای گروه هاست و حمله به آنها در خط امام نیست.»(۱)

وی در بخش دیگری از سخنان خود افزود: «کشور احتیاج به نظم و آرامش دارد. گاهی افراد در پای سخنرانی تند می نشینند و عده ای شعارهای تندی می دهند و می روند گوشه ای را تسخیر می کنند و احساس وظیفه می کنند و می بینیم که تبدیل به حرکت شد در جامعه و قابل کنترل نیست و دراین حال ضدانقلاب سوءاستفاده می کند و حالا کدام نیرو می تواند وضع را به اول برگرداند؟...»(۲)

۱

امروز حدود ۱۹۰ دانشجوی ایرانی که در تظاهرات ده روز پیش در واشنگتن توسط پلیس این شهر دستگیر شده بودند، آزاد شدند. در طول این مدت محافل رسمی و نیمه رسمی ایران و امریکا به شدیدترین تبلیغات علیه یکدیگر پرداختند. آزادسازی افراد شرکت کننده در تظاهرات واشنگتن، بازهم در محافل سیاسی دو کشور بازتاب داشت. در ایران، رسانه ها آن را عقب نشینی دولت امریکا تلقی کرده و یک پیروزی برای جمهوری اسلامی به حساب آوردند و در امریکا، آزادی آنها را در مقایسه با عدم آزادی گروگان ها در ایران، ترسیم کردند و از قانون مداری خود سخن گفتند. آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور، امروز در یک مصاحبهٔ مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی دراین مورد اظهار کرد:

«اصولاً این نوع اقدامات برای امریکا دو خطر خواهد داشت: یکی اینکه ادامهٔ این برخورد قهرمانانه در امریکا بازتابی در جامعهٔ امریکایی به خصوص جامعهٔ مسلمان امریکایی خواهد داشت که به سود امریکا نمی تواند باشد. لذا می توان گفت که این برنامه حماسه ای بود که این جوان های انقلابی دررابطه با اسلام سرودند. دوم اینکه آنها [امریکایی ها] قصد داشتند هرچه زودتر غائله را خاتمه بدهند.»(۳)

ازسوی دیگر، محافل خبری غرب از قول سخنگوی پلیس امریکا اعلام داشتند که این عده پس از معرفی خود به پلیس، از زندان ها آزاد شدند.»(۴) اما رادیو صدای امریکا در یک گزارش نسبتاً مفصل دراین خصوص گفت: «۱۷۱ مرد و ۲۰ زن تظاهرکنندهٔ ایرانی زمانی از بازداشتگاه های

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۳، خبرنگار کیهان از شمیران.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۸.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، به نقل از رادیو کلن آلمان غربی.

مجزای خود در نیویورک آزاد شدند که مقامات ادارهٔ مهاجرت اعلام کردند حضور اکثر آنان در امریکا قانونی است. ... ایرانیان آزادشده پس از رهایی با اتوبوس به یک مرکز اسلامی در نیویورک که در ناحیهٔ کوئینن قرار دارد رفتند. به هنگام رسیدن ایرانیان به مرکز اسلامی، حدود ۵۰ امریکایی که از ساکنان محل بودند فریاد می زدند گروگان های ما را رها کنید و به این ترتیب از ۵۲ گروگان امریکایی که در تهران به اسارت گرفته شده اند یاد کردند.» گزارشگر رادیو صدای امریکا ضمن شرح نحوهٔ تظاهرات و بازداشت دانشجویان مسلمان ایرانی و اعتصاب غذای آنان در زندان، افزود: «ایرانیان پس از رهایی از بازداشتگاه و رفتن به مرکز اسلامی در کوئینن، آیین نیایش کوتاهی بر پا کردند و سپس به گفت وگو با خبرنگاران پرداختند. سخنگوی این گروه گفت: آنان در دورهٔ بازداشتشان کتک خورده و شکنجه شده اند. وکیل امریکایی آنان نیز ضمن تکرار این اتهامات گفت حقوق فردی و مدنی بازداشت شدگان وحشیانه مورد تجاوز قرار گرفته است. البته هیچ شاهدی بر این مدعا در دست نیست. ...»(۱)

بخش فارسی رادیو لندن نیز به طور تلویحی به توجیه رفتار مقامات پلیس و زندان امریکا با دانشجویان ایرانی پرداخت: «جودی پاول سخنگوی کاخ سفید که سخنگوی اول پرزیدنت کارتر می باشد، درمورد بازداشت ۱۹۲ دانشجوی ایرانی گفت: برعکس رفتاری که با گروگان های امریکایی در ایران می شود، با این دانشجویان کاملاً طبق مقررات قانونی رفتار شد.»

این رادیو در ادامهٔ گزارش خود ضمن برتردانستن تفکر بنی صدر و طیف او در مقایسه با اندیشهٔ امام خمینی و پیروان او دربارهٔ چگونگی آزادی و رفتار با گروگان های امریکایی، با ظرافت خاصی تفکر امام خمینی را زیر سؤال برد و افزود:

«شدت تنفر ایرانیان نسبت به امریکا به حدی است که بیشتر آنان چه دراثر واکنش آنی و چه دراثر تبلیغات سیاسی معتقدند که از امریکا فقط بدی و گناه سر می زند. ... تلاش های پیشین آقای بنی صدر رئیس جمهوری و صادق قطب زاده وزیر امور خارجهٔ ایران برای یافتن راهی برای رهایی گروگان ها موضع آنها را به شدت تضعیف کرده است. آیت الله خمینی مسئولیت تصمیم گیری دربارهٔ سرنوشت گروگان ها را به عهدهٔ مجلس ایران محول کرده است... درمورد مسئلهٔ گروگان ها چنین به نظر می رسد که رهبران ایران قربانی تبلیغات خود باشند. گرچه اکثر رهبران سیاسی ایران بدون شک تشخیص داده اند که ادامهٔ اسارت گروگان های امریکایی علاوه بر آنکه نتیجهٔ مثبتی دربر ندارد توأم با ضررهای زیادی نیز می باشد، ولی احدی جرئت ابراز عقیده را ندارد.»(۲)

در همین حال ماجرای دانشجویان دستگیرشده در لندن نیز محل تأمل است. دکتر سیف الله اهدائی، کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در انگلستان، در گفت وگویی درمورد وضع دانشجویانی که در جریان تظاهرات علیه امریکا در لندن دستگیر و در سه زندان این شهر زندانی شده اند، گفت: «این خواهران و برادران از زمان بازداشتشان در عصر روز دوشنبه، تاکنون در

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، تاریخ ۱۷/۵/۱۳۵۹، صص۱۰و۱۱، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت۷، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص۱۳و۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

اعتصاب غذای کامل به سر می برند و چنانچه این اعتصاب ادامه یابد سلامت آنان به خطر خواهد افتاد.» اهدائی سپس از ملاقات خود با مقامات وزارت خارجهٔ انگلستان سخن گفت و افزود: «به این مقامات تأکید کردم... وزارت خارجهٔ انگلستان به خوبی می داند تأثیر پخش خبر حمله و زندانی کردن غیرقانونی دانشجویان مسلمان و مدافع انقلاب اسلامی ایران در انگلستان، در سراسر ایران چه جوی ایجاد خواهد کرد که کنترل آن از عهدهٔ هیچ مقام دولتی ساخته نیست.» دکتر اهدایی گفت: «مقامات انگلستان در دیدار با وی بیشتر مایل بودند به جای پاسخ دادن به سؤالات و درخواست های من درمورد آزادی بدون قیدوشرط دانشجویان زندانی، به مقامات انگلیسی اطمینان داده شود که سفارتشان در تهران مورد حملهٔ متقابل دانشجویان و مردم ایران قرار نخواهد گرفت.»(۱) از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه: «سخنگوی وزارت امور خارجهٔ انگلیس حاضر نشد دربارهٔ جزئیات مذاکرات کنسول ایران و مقام های انگلیس توضیح بدهد و همین قدر گفت که این دیدار با توافق دو طرف انجام گرفت.»(۲)

۱

امروز آشکار شد که روند پرتنش بررسی صلاحیت، معرفی و انتخاب نخست وزیر به پایان کار خود نزدیک شده است. دراین زمینه، گزارش روزنامهٔ اطلاعات از جلسهٔ خصوصی مجلس شورای اسلامی حاکی است:

«مجلس شورای اسلامی ساعت ۹ صبح امروز، جلسهٔ خصوصی داشت و در این جلسه گزارش کار هیئت بررسی صلاحیت کاندیداهای نخست وزیری مطرح و بررسی شد. از ۱۳ نفر کاندیداهایی که صلاحیت آنها برای احراز نخست وزیری به وسیلهٔ این هیئت بررسی شد، اسامی افراد واجد شرایط به دکتر ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری، اعلام شده، تا هریک را که مناسب نخست وزیری بداند به مجلس معرفی کند.»

اطلاعات همچنین می افزاید: «دیروز طی جلسه ای با حضور دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری و با شرکت اعضای هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیری و وزرا، مسئلهٔ مربوط به تعیین نخست وزیر مورد بررسی قرار گرفت که در پایان که حدود سه ساعت به طول انجامید رئیس جمهوری در گفت وگویی اعلام کرد که احتمالاً تا دو روز دیگر نتیجهٔ بررسی تعیین نخست وزیر اعلام می شود.»(۳)

همچنین، مصاحبهٔ امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی نیز نشان از هماهنگی و توافق نهایی مسئولان دو جناح رقیب بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر دارد. دکتر بهشتی دربارهٔ نشست هفتگی اعضای شورای انقلاب و تاریخ معرفی نخست وزیر گفت: «با آقای بنی صدر، رئیس جمهوری، صحبت شد. با ایشان مشورت ها و تبادل نظرها شد. فکر می کنم که نتایج مثبتی در پیش هست و می شود امیدوار بود که در طی

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- همان، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۵/۵/۱۳۵۹، ص ۳.

همین یکی دو روز آینده مسئلهٔ معرفی نخست وزیر ازطرف رئیس جمهوری به مجلس حل بشود و به یاری خداوند با نظر نهایی مجلس، این مطلب تمام بشود.»(۱)

بااین حال، بنی صدر در سخنرانی امروز خود در اجتماع مردم بندر انزلی، «با اشاره به این نکته که من نمی توانم مسئولیت دولتی را که تشخیص بدهم نمی تواند با من کار کند، بپذیرم و یادآوری این نکته که تا بتوانم مقاومت می کنم تا دولتی که بر سر کار می آید توانایی همکاری همه جانبه و وسیع با رئیس جمهوری و قوهٔ مقننه را داشته باشد، گفت: در قانون اساسی پیشنهاد نخست وزیر با رئیس جمهوری است و وزرا باید با تصویب او انتخاب بشوند و تنظیم قانون اساسی به این صورت به این خاطر است که دستگاه اجرایی کشور از هماهنگی کامل برخوردار باشد. بنابراین نمی توان پذیرفت که عده ای، همکاری برای رئیس جمهور برگزینند بدون اینکه نظر او را دراین زمینه بپرسند. نخست وزیر و وزیران اگر برای همکاری با رئیس جمهوری است، همچنان که امروز در پیام امام بود و در قانون اساسی ما هم به صراحت آمده است، باید به صلاحدید و انتخاب رئیس جمهور باشد تا او بتواند آنچه را که در جریان انتخابات ریاست جمهوری به مردم وعده کرده است به انجام برساند.»(۲)

۱

اظهارت بنی صدر، در مصاحبه با تلویزیون فرانسه، که شب گذشته از یک برنامهٔ تلویزیونی در پاریس پخش شد، مبنی بر اینکه «خاک فرانسه به صورت پایگاه اصلی برای تعلیم افرادی درآمده که بعداً برای اعمال خرابکارانه به ایران اعزام می شوند»، عکس العمل هایی را در محافل رسمی فرانسه و نیز در میان مخالفان جمهوری اسلامی ایران در آن کشور برانگیخت. گزارشگر رادیو لندن با نقل این خبر به تفسیر روابط سیاسی میان ایران و فرانسه که در طول دو سال گذشته به سردی گراییده، پرداخته و می گوید:

«این اتهامات که صریحاً و قاطعانه ازسوی فرانسوا پونسه، وزیر خارجهٔ فرانسه، مورد تکذیب قرار گرفت، به خوبی نمایان می سازد که روابط میان ایران و فرانسه تا چه حد به سردی گراییده و دولت ایران تا چه حد نگران فعالیت های ایرانیان مخالف رژیم خمینی در خارج از کشور است. ... ماه گذشته مدت کوتاهی پس از سوءقصد نافرجام علیه شاپور بختیار در پاریس، روزنامه متنفذ حزب جمهوری اسلامی کشور فرانسه را پناهگاه توطئه گران و دشمن جدید ایران خواند. یک هفته بعد، صادق قطب زاده وزیر خارجهٔ ایران که در بدو امر هرگونه دخالت ایران را در توطئهٔ ترور بختیار تکذیب نموده بود، طی مصاحبه ای با روزنامهٔ لوماتن چاپ فرانسه اظهار داشت ما به سختی می توانیم بپذیریم که کشوری که ادعای دوستی با ایران را دارد به ایرانیانی که آشکارا به فراهم ساختن مقدمات کودتای نظامی و مبارزهٔ مسلحانه در ایران اعتراف دارند در خاک خود پناه بدهد.»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس اعزامی به بندر انزلی.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۱، تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص۱۷ - ۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

رادیو مونت کارلو نیز دربارهٔ اظهارات اخیر بنی صدر گفت: «دولت فرانسه اظهارات بنی صدر را قاطعانه رد کرده و آقای فرانسوا پونسه وزیر خارجهٔ فرانسه، امروز به هنگام خروج از اجلاس هفتگی شورای وزیران فرانسه اظهار داشت که اظهارات رئیس جمهور ایران بی اساس و عاری از حقیقت است. وی اضافه نمود که در فرانسه هیچ اردوگاهی از این نوع وجود ندارد و فرانسه درهرحال اجازهٔ برپایی هر نوع اردوگاه آموزشی از هر طرف که باشد را نخواهد داد.» به گفتهٔ این رادیو: «مخالفان ایران اظهارات بنی صدر به تلویزیون فرانسه را بی اساس توصیف کرده و گفته اند که غیرممکن است فرانسه اجازهٔ برپایی اردوگاه های آموزشی بیگانه در خاک خود را بدهد.»(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز درمورد عکس العمل برخی گروه های مخالف ایرانی درمورد مصاحبهٔ بنی صدر گزارش می دهد: «نهضت ایران آزاد که به وسیلهٔ آزاده شفیق، دختر خواهر شاه مخلوع، رهبری می شود اعلام کرد که "مبارزی که توانایی هایی غیر از توانایی تبلیغات را داشته باشد به طرف یکی از کشورهای خاورمیانه؛ به طور مثال عراق یا مصر یا مستقیماً ایران، گسیل می شود و به هیچ وجه در فرانسه به وی تعلیمات نمی دهند."» خبرگزاری فرانسه می افزاید: «یک دستگاه رادیویی طرف دار بختیار (رادیو ایران) ازطریق عراق برای ایران برنامه می فرستد و همچنین رادیو غلامرضا اویسی (صدای آزاد ایران)(۲) که طرف داران آن را افسران سلطنت طلب تشکیل می دهند.»(۳)

۱

امروز خبرگزاری پارس متن نامهٔ محرمانه ای را با امضای "روحانیون بیدار"(۴)* منتشر ساخت. این نامه با وجود محرمانه بودن، علاوه بر مقصد اصلی یعنی شخص رئیس جمهور و "دفتر هماهنگی مردم با رئیس جمهور"، برای خبرگزاری پارس و مطبوعات نیز ارسال شده است. البته بعد از پایانِ نامه، بخش دیگری به آن اضافه شده است: «لازم به تذکر است که متن نامه محرمانه بوده و سعی بسیار شده مستقیم و غیرمستقیم مطالب به عرض مسئولین امور به ویژه مقام ریاست جمهوری برسد ولیکن برادران ما بعد از تلاش های زیاد به این نتیجه رسیدند که دولتمردان را آن قدر غرور گرفته که حتی حاضر به شنیدن ایراداتشان نیستند؛ لذا تصمیم گرفته شد عین نامه را البته با اندک تغییرات مصلحتی در اختیار ملت مسلمان ایران قرار دهیم.»(۵)

در بخش هایی از این نامه آمده است:

بی هیچ ادعایی باید بگوییم در انتخابات ریاست جمهوری شاید جزء اولین کسانی بودیم

ص: ۳۳۴

۱- همان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳۰، رادیو مونت کارلو (عربی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۲- در هر دو مورد پرانتزها مربوط به متن خبرگزاری پارس است.

۳- همان، ص۱۱، خبرگزاری فرانسه از پاریس، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

۴- * با امضای "روحانیون بیدار" بعدها بازهم نامه های سرگشاده ای، ازجمله خطاب به جامعه مدرسین قم و در نقد آنها انتشار یافت. باتوجه به نوع جهت گیری و وجود برخی تندروی ها در مضمون آن، برخی فعالان حدس می زنند که تهیه و ارسال نامه ها کار افراد مرتبط با سیدمهدی هاشمی باشد.

۵- همان، صص۷ - ۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

- که شـما را در بین کاندیداها لایق تر از همه اعلام کردیم و به شـما رأی دادیم. لیکن متأسفانه بعد از شروع کار شما، تدریجاً تمام آمال و آرزوهایمان رو به نابودی گرایید.

- خط مشی عمل شما به هیچ وجه مذهبی نیست و حتی اجرای قانون اساسی را بر خود الزام نمی دانید!! بعد از انتخابات ریاست جمهوری اقدام به تأسیس سازمان یا دفتری بدون اساسنامه و مرامنامهٔ مشخصی نمودید که اصولاً پایبند به هیچ ایده ای هم نیست و در آنجاست که در دفتر هماهنگی و گـاه در دفتر کار شـما، هم کمونیست های امریکایی و هم مائوئیست های چینی و توده ای ها و جنبشـی ها و چپی ها صاحب منصب می شوند.

- شـما به محض احراز پست ریـاست جمهوری اعلام کردیـد برای من در انتصاب و انتخاب افراد، سابقه و عقیـده مطرح نیست و عملاً هم نشان دادیـد افرادی را که هزاران جنایت کرده انـد تصـفیه که نشدند بلکه ارتقاء مقام هم پیدا کردند. به عنوان نمونه... و یونسـی توده ای (استـاندار سـابق کردسـتان) کسـی که بزرگ ترین خـدمات اقتصـادی و نظامی را به حزب دمکرات کرد از گوشه گیری به در آمـده و به عنوان نماینده مخصوص ریاست جمهوری جهت حل مشکلات کردستان می رود.

- مهم تر از همه اگر یادتان باشد در جلسه و کمیسیون خصوصـی مجلس خبرگان طی سخنانی فرمودید "اصلاً لازم نیست رئیس جمهور اسـلامی هم باشـد، بلکه بایـد ملی باشـد"، که به یکباره جلسه متشـنج شد و این شـما بودید که مورد حملات و انتقاد شدید دیگر برادران قرار گرفتید. ...

- باور کنید آقای بنی صدر! والله می لرزیم از اینکه این جمله را بر زبان می آوریم که نماینده شما آقای سلامتیان از میهمانان خارجی در کنفرانس به اصطلاح "بررسی جنایات امریکا" در هتل هیلتون با مشروب و حتی مجالس رقص و بدتر از اینها پذیرایی کرد!! و چه جنایت های دیگری که به اسم اسـلام مرتکب نشدند! و تشـریفات را آن قدر زیاد کردند که در عرض سه روز، حدود ۸ میلیون تومان از دسترنج این ملت مظلوم و این تودهٔ زحمت کش کـارگر و کشـاورز محروم که علی رغم همـهٔ فشارها تنها به عشق امام در کشتزارها و کارخانه ها جان می کند را خرج عیاشی چند نفر بیگانه کردند و حتی از ترجمهٔ پیام امام به زبان های مختلف خودداری کردند.

- آقای بنی صـدر! رئیس جمهوری مردمی که مدعی هستید طرف دارانتان حتی بیشتر از طرف داران خمینی شده، شـما را به خدا سوگند اگر این ملت مظلوم شهیدداده مسائل را دقیقاً بداند، به شما چه خواهد گفت؟

- شـما اصولاً مسائل جزئی و عادات روزمرهٔ اسلام را هم رعایت نمی کنید و گذشته از مسائل عبادی حتی برخلاف دستور اسلام از دست دادن با زن های جاسوس امریکایی ابا ندارید و افتخار هم می کنید که متمدن و پیشرفته هستید.

شما آگاهانه یا ناآگاهانه به گونه ای دیگر و شدیدتر از دولت قبلی در خط امریکا عمل

- می کنید: الف) دفاع سرسخت شما و روزنامه تان از جاسوس های امریکا، مانند مدنی ها، امیرانتظام ها، خسرو قشقایی ها و سرتیپ باقری ها و صدیقی ها و حتی کوشش در بخشش سخاوتمندانهٔ پست های حساس مملکتی به این گونه افراد.

- حملات پی درپی شما به نهادهای انقلابی و مردمی - که شیوهٔ دولت سابق نیز بود - مانند سپاه پاسداران و کمیته ها و جهاد سازندگی و این دشمنان سرسخت امریکا بیانگر چیست؟

- در جریان حملهٔ قبلی امریکا به ایران، چرا عاملان این توطئه سرتیپ باقری ها و غیره افشا نشدند و دستگیر نگردیدند بلکه ازجانب شما تأیید مجدد شدند؟ و چرا جریان بمباران مشکوک هلیکوپترهای امریکایی را که دو ساعت بعد از اعلام رمزگونهٔ خبر توطئه ازطریق رادیو انجام شد و یکی از هلیکوپترها مملو از اسناد و پرونده های عوامل امریکا در ایران و در منطقه بود (؟) برای مردم روشن نمی کنید؟

- چرا برخلاف قانون اساسی، در قوهٔ قضائیه دخالت کرده و دستور آزادی ضدانقلابیونی چون قشقایی و دیگران را دادید که هم اکنون با سایر جاسوسان مشغول توطئه علیه انقلاب اسلامی می باشند. نمونهٔ دیگر دخالت های بیجای ریاست جمهوری در قوهٔ قضائیه دستور آزادی خانم فرخ رو پارسای می باشد، که البته توجه و اعتنایی به این دستور نشد.

- چرا باید بعد از انتخاب شما، در کردستان وضع به گونه ای بگذرد که سپاه و ارتش نتوانند در سرکوبی مفسدین قاطعانه عمل کنند و درنتیجه بار دیگر عزالدین حسینی ها به صحنه برگردند. جناب بنی صدر! آیا می دانید عزالدین حسینی این توطئه گر مرموز که ازسوی امام خمینی مفسدفی الارض و جزء ائمهٔ کفر شناخته شده، از لطف شما هم اکنون در مهاباد امام جماعت می باشد و بسا مردم فریبی می کند.

- چرا به خواست برادران سپاه توجه نکرده و نمی خواهید آنها تحت رهبری ولایت فقیه و زیر نظر یک فرد انقلابی عمل کنند؟ چرا افرادی را که مورد تأییدشان نیست به عنوان فرمانده بر آنان تحمیل می کنید که درنتیجه نارضایتی و ناهماهنگی در سپاه به وجود آید و شما مجبور شوید دائماً در گوشه وکنار بفرمایید که سپاه نظم ندارد و ارتش نظم دارد.

آنچه از کردار شما برمی آید اینکه شما انقلابی نبوده و عمل نکرده اید و دردناک تر از همه اینکه با انقلابیون همکاری نمی کنید. شاهد الف) مخالفت با جهاد سازندگی و قطع بودجهٔ مستقیم آن به طوری که در حساس ترین نقطهٔ ایران، کردستان فعالیت های جهاد رو به تعطیلی رفته است. ب) مخالفت رودررو یا پشت پرده با انقلابیونی چون حجت الاسلام [آیت الله] خامنه ای و رفسنجانی و کلاً با روحانیت انقلابی. ج) مخالفت با دادگاه های انقلاب و دادگاه های ویژه و حتی مخالفت با احکام آیت الله خلخالی نسبت به عاملین قاچاق و تکرار این جمله (که قبلاً هم از زبان آقای بازرگان شنیدیم) که اگر ما اینها را اعدام کنیم غربی ها

- کشور ما را آدمکش و تروریست و مرتجع می خوانند. د) مخالفت شدید و پی درپی با برادران دانشجوی خط امام و منزوی کردن آنها به حدی که دیگر حتی توان افشای جاسوسان را هم ندارند؛ که این گونه امریکا به خواستش رسید و البته با دست شما.

- راستی آقای بنی صدر! شما بعد از نوشتن کتاب کیش شخصیت چگونه به خود اجازه می دهید در اوج غرور ادعا کنید که من بزرگ ترین اندیشمند قرن هستم و کسی را تاب مقاومت با من نیست و این امام است که به من احتیاج دارد، نه من به او و حتی به آیت الله منتظری بگویید که من از همهٔ شما فقیه ترم و...

- تضعیف دولت، غرور بیش از حد است نه گفتن عیب ها. تضعیف دولت، میدان دادن به جاسوس های امریکاست و پیوند با سعید سنجابی ها و رجوی ها و فدائیان خلق و... می باشد، نه پشتیبانی از سازمان های اسلامی چون مجاهدین انقلاب و حزب جمهوری و سازمان فجر اسلام و روحانیت مبارز و... آقای بنی صدر! به خون شهیدان سوگند این افراد و سازمان هایی که اکنون شما را احاطه کرده اند پایبند به هیچ ایده ای نیستند و حمایت و موضع گیری شان مقطعی و جنبهٔ سازمانی دارد نه ریشهٔ معنوی و اعتقادی. و برای شما زیبنده تر است که هرچه زودتر اینها را رها کرده و به دامن انقلاب و انقلابیون راستین برگردید.(۱)

۱

امروز امام خمینی در آستانه روز جهانی قدس (جمعه آتی) سخنانی ایراد و ازجمله موارد زیر را خاطرنشان کرد:

- روز قدس را باید مسلمان ها زنده نگه دارند. من کراراً راجع به طمع های اسرائیل تنبه داده ام که اسرائیل این طور نیست که اکتفا کند به این زمین هایی که غصب کرده است، حالا دیدید که پایتخت خودش را قدس قرار داده است.

- شما دیدید که امریکا با این جوان های عزیز ما با این دخترها با این پسرها با این دانشجویان عزیز چه رفتار وحشیانه کرد و آنها چه شجاعتی در مقابل پلیس امریکا از خود نشان دادند و در مقابل همهٔ قدرت هایی که آنجا بود و همهٔ پلیس ها و همهٔ دستگاه های انتظامی، اینها با مشت گره کرده ایستادند، تحمل کتک ها را کردند، تحمل جنایت های امریکا را کردند لیکن از آن مسئله ای که پیش آنها مسئله بود، اصلاً نگذشتند.

- مسلمین باید از این جوان ها، از این جوان هایی که از ایران در خارج هست؛ چه در انگلستان و چه در اروپا و چه در امریکا هست، تنبه پیدا کنند که باید چه کرد.

- اسلام همهٔ مسلمان ها [را] وادار می کند به اینکه باهم متفق باشید، اختلاف نداشته باشید، اگر اختلاف داشته باشید فشل می شوید و رنگ و بویتان از بین می رود.

چطور من به دولت عراق بگویم دولت اسلامی؟ چطور من به دولت مصر بگویم دولت

۱- همان، صص۷- ۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۱۵/۵/۱۳۵۹.

- اسلامی؟ این دولت هایی که در ممالک اسلامی هستند اینها را می بینیم که بر ضدمسلمین، بر ضد این مسلمین که الآن در ایران مقابل امریکا و مقابل شوروی ایستاده اند آنها پایگاه درست می کنند برای امریکا که بیا حمله کن به مسلمین.

- من گمانم این است که امریکا شوروی را هم بازی داده. شوروی الآن به عراق کمک می کند، درصورتی که عراق امریکایی است نه شوروی [ای].

- من مطمئن هستم و در اینجا اطمینان می دهم به ملت خودمان که [آنها] نمی توانند کاری انجام بدهند. ملت باید توجه داشته باشد که تا توجه به خدا دارد، تا توجه به اسلام دارد، تا خدمتگزار اسلام است کسی نمی تواند به او آسیبی برساند، مگر اینکه این حیثیت از بین برود. باید این جهت اسلامیت، راه خالص اسلامیت را حفظ کند.

- این ملی گرا ها و آنهایی که فریاد ملی، ملی می زنند، همین هایی هستند که بعضی شان در این کودتا هم دخالت داشتند بر ضدمملکت خودشان برای دیگران. و همین هایی هستند که بعضی از آنها به طوری که شواهد هست، دخالت در این امر داشتند. این گروه های مختلفه ای که در ایران هست و هی داد خلق را می زنند و داد اینکه چگونه هستیم، اینها هم همین هایی هستند که در این مسائل [کودتا] دخالت داشتند.

- مجلس باید به تمام قوه ای که دارد و قوهٔ او از تمام قوه ها بالاتر است و بر تمام مسلمین واجب است که پشتیبانی کنند از دولت و از ملت و از مجلس به خصوص باید با تمام معنی کوشش کنند که افرادی که سر کار می آیند: نخست وزیر، سایر وزرا و سایر کسانی که کارهای مهم را دارند از اشخاصی مسلمان، متعهد، متوجه به کارهایی که در دنیا می شود و مدبر، لیکن متعهد به اسلام، متعهد به مکتب.

- مکتب بزرگ ترین چیزی است که از برای ما مطرح است. نباید راجع به مکتب یک کلمه ای کسی بگوید. اشتباه می کند اگر می گویند که مکتب چطور است. تمام مقصد ما مکتب ماست و مسلمان های ما برای مکتب ما است که این طور قدرت دارند و این طور در مقابل دیگران می ایستند.

- هریک از این گروه ها یا هریک از این افراد که بر ضد آن رفیق خودش یک کلمه ای بگوید، از مکتب خارج شده است و اصلاً به درد ایران دیگر نمی خورد. هرکدام از اینها که دیگری را بخواهند تضعیف کنند، مجلس بخواهد یکی دیگر را تضعیف کند، دولت بخواهد مجلس را تضعیف بکند، مجلس بخواهد دولتش را تضعیف بکند، رئیس جمهور بخواهد مجلس را تضعیف بکند، مجلس بخواهد رئیس جمهور را تضعیف کند، تمام اینها برخلاف اسلام است.

این چه مسلمانی است که هر روزنامه ای که مال یک طایفه است به طایفهٔ دیگر فحاشی می کند؟... این آقای رئیس جمهور با مجلس و مجلس با رئیس جمهور چرا این طور رفتار می کنند؟

- چرا بایـد این طـور باشـد که صـدای مردم دربیایـد؟ من نصـیحت بشـون می کنم. من از لسـان اسـلام بشـون نصـیحت می کنم که بـاهم اختلاف نکنید. ... سرِ چی اختلاف می کنید؟ چه میراثی هست که شما می خواهید قسمت کنید و سرش باهم اختلاف می کنید؟ این همه مردم جوان هایشـان را دادنـد، میراث برای شـما گذاشـتند که اختلاف باهم بکنیـد؟ و این طور توی سـر هم بزنیـد؟ و این طور فساد ایجاد کنید؟

- آنهایی که می گویند ما ملیت را می خواهیم احیا بکنیم، آنها مقابل اسـلام ایسـتاده اند. اسلام آمده است که این حرف های نامربوط را از بین ببرد. افراد ملی به درد ما نمی خورند. افراد مسلم به درد ما می خورند. اسلام با ملیت مخالف است.

- یک همچین ملتی که ما داریم به این صـفا و به این خوبی که در همهٔ قضایا پشتیبان دولتشان هسـتند، پشتیبان رئیس جمهورشان هسـتند، پشتیبان مجلسـشان هسـتند، حیف است که این ملت را ما عواطفشان را جریحه دار کنیم و ما بنشـینیم باهم مخالفت کنیم. نه خـدا را خوش می آید از این و نه ملت را. ملت ناراحت است از این کار. جلو روزنامه هایتان را بگیرید.

- روزنـامه هـا مشـغول فتنه انگیزی هسـتند و مشـغول این هسـتند که دولت را بـا رئیس جمهـوری و مجلس را بـا رئیس جمهوری و رئیس جمهور را با مجلس مخالف کننـد و این یک توطئه ای است که در روزنامه ها ایجاد شـده است و باید خود آقایان جلویش را بگیرند قبل از اینکه ملت جلویش را بگیرد، قبل از اینکه خود ملت بیایـد و بی ملاحظه از کسـی تمام این روزنامه ها را خفه کنـد خودشان جلویش را بگیرند.

این قدر در مجلس باهم اختلاف نداشـته باشـند، جهات شـرعی را حفظ بکنند، جهات اخلاقی را حفظ بکنند. هی این به او بدگویی بکند او به او بدگویی بکند که این اسـباب ناراحتی مسلمان هاست. آقایان می گویند و مسلمان ها می گویند خوب ما خون بچه هایمان را داده ایم، قبرستان پر است از جوان های ما و قبرستان های شهرستان ها پر است از

– جوان های ما که در راه این مملکت و در راه این اسلام کشته شده اند. حالا که اینها کشته شده اند گویا آقایان آمده اند از خارج و داخل حالا باهم نشسته اند باهم دعوا می کنند. سر چه میراثی دعوا می کنید؟ میراث پدر کدامتان است؟ یک قدری آرام باشید، یک قدری توجه کنید به مسائل، هروقت هرکدام صحبت کنید به ضد دیگری نباشد و این خلاف آداب اسلام است، خلاف آداب مسلمین است، خلاف انسانیت است، خلاف مشی انبیا و مشی اولیا است. نکنید این کار را، یک قدری آرام باشید، یک قدری هوای نفس را کنار بگذارید. تمام گرفتاری های ما سر این هوای نفسی است که داریم.

– این قدر خودنمایی نکنید. این اشتباه است. انسان باید توجه به خدا داشته باشد و خودش را در مکتبش فانی کند. هی نگویید من؛ بگویید مکتب من. هروقت می گویید بگویید مکتب من. از پیغمبرها بشنوید، از اولیای خدا تعلیم بگیرید که همیشه دنبال مکتب بوده اند، نه دنبال خودشان.(۱)

ضمیمه گزارش۱۷۸: علت تحصن گروهی از اهالی اشنویه در فرمانداری مهاباد در بیانیه بخشداری اشنویه

«برابر اعلام ژاندارمری کل کشور مستند به اعلام بخشداری اشنویه، بنا به تحریکات محمدابراهیم راوندی و حزب دمکرات کردستان شاخهٔ اشنویه، مردم اشنویه را تهدید کرده اند چنانچه مغازهٔ خود را باز کنند مغازهٔ آنان را به آتش خواهند کشید. چون بخشداری تحصن را مردود شناخته است برای بزرگ جلوه دادن موضوع، ۱۳۰ نفر از اهالی اشنویه به دستور حزب دمکرات روز ۱۵/۵/۵۹ به مهاباد عزیمت و در فرمانداری مهاباد تحصن نموده و نسبت به اعمال جوانمردان اعزامی نقده مخصوصاً حاجی عظیم عبودی اعتراض [کرده] و پاک سازی منطقه را به صورت غارت دهات جلوه داده [اند.] و آقای باباطاهری فرماندار مهاباد که همکاری زیادی با حزب دمکرات دارد جریان را به رسانه های گروهی داخل و خارج و خبرگزاری های جهان مخابره نموده [است.] لذا تظاهرات و تحصن این افراد بنا به دستور حزب دمکرات و کومه له و عوامل وابسته به آنان صورت گرفته است.»(۲)

ضمیمه گزارش۱۸۰: تحلیل حزب توده از مصاحبهٔ ری شهری

مصاحبهٔ رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی ویژهٔ ارتش، واکنش برخی گروه های سیاسی را برانگیخت و علیه یا له این سخنان مقالات و تحلیل های متعددی در نشریات وابسته به آنها نوشته شد.

ازجمله؛ نشریهٔ نامهٔ مردم باتوجه به خط مشی حزب توده، ضمن پیگیری مطالبات خود به نوعی جانب داری جهت دار از سخنان رئیس دادگاه های انقلاب ویژهٔ ارتش می پردازد و در مقاله ای با عنوان "شاخهٔ سیاسی توطئه را باید به هر قیمت کشف و سرکوب کرد"، می نویسد:

«اقاریر و اعترافات کودتاگران در مرحلهٔ بازجویی، در دادگاه و در مصاحبه های رادیو تلویزیونی هرروز بیشتر از عمق این توطئهٔ امپریالیستی و ابعاد گستردهٔ آن پرده برمی گیرد. به یقین اگر توطئه وارد عمل می شد کشتار و تخریب در پهنه ای به وسعت سراسر خاک کشور ما دامن می کشید و توطئه گرانی که اکنون در چنگال عدالت، خود را "نادم"، "جاهل" و "فریب خورده" نشان می دهند، هرکدام به مثابهٔ سلاح امپریالیسم امریکا چه جان های پاکی را که به مسلخ نمی بردند و... به برکت هشیاری مردم انقلابی، توطئه عقیم ماند و بخش مهمی از شاخهٔ نظامی کودتا دستگیر شد. اما همچنان که حجت الاسلام رضوانی، حاکم شرع پادگان

۱– صحیفه نور، جلد۱۲، صص ۲۸۳ – ۲۷۱.

۲- سند شماره ۵۶۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

نوژه، در مصاحبه با روزنامهٔ جمهوری اسلامی گفته است، بخش مهمی از شبکهٔ کودتا هنوز نامکشوف است. ... امید امپریالیسم دسیسه گر در اجرای نقشه های بعدی اش علیه انقلاب، علاوه بر ضدانقلاب خارج از کشور و همکاری دولت های جنایتکاری چون مصر و عراق، به همین شبکهٔ سیاسی است که تقریباً دست نخورده باقی مانده و... اهمیت شبکهٔ سیاسی، چنان که به تکرار نوشته ایم، به هیچ رو کمتر از شاخهٔ نظامی نیست. حجت الاسلام ری شهری در توضیح وظایف شاخهٔ سیاسی کودتا می گوید: "این شاخه در تجزیه و تحلیل سیاسی کودتا نقش داشت و فعالیت تبلیغاتی نیز می کرده و طرح کودتا از آنها بود." چنان که مشهود است، آنکه زمینه تدارک می دیده، تبلیغ می کرده و طرح می ریخته، شاخهٔ سیاسی بوده است. نباید چنان خام بود که تصور کرد این طراحان کودتا اکنون بیکار، در گوشهٔ لانه های خود خزیده و دست از طراحی توطئه ای دیگر برای زمانی دیگر شسته اند. ...»(1)

۱- نامه مردم، شماره ۳۰۷، ۲۳/۵/۱۳۵۹، صص ۱و۲.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۶ مرداد ۱۳۵۹ ۲۵ رمضان ۱۴۰۰ ۷ اوت ۱۹۸۰

۱

بحران و تنش روزافزون در روابط و مناسبات ایران و عراق و نیز ایران و امریکا، از دلایل عمدهٔ نزدیکی دوسویهٔ غرب، به ویژه امریکا و رژیم عراق می باشد. مناسبات اخیر تجاری و نظامی عراق با امریکا، فرانسه، ایتالیا و برخی کشورهای غربی دیگر در همین چارچوب صورت می گیرد. همچنین است نزدیکی عراق به کشورهای غرب وابسته به بلوک غرب.

دراین حال به گزارش واشنگتن پست، این نزدیکی موجب بروز نگرانی هایی در میان اعضای کنگرهٔ امریکا شده؛ چراکه عراق ازجمله کشورهایی است که همیشه از تروریسم بین المللی حمایت کرده است. پرزیدنت کارتر در ماه دسامبر گذشته، شخصاً از عراق، لیبی، یمن جنوبی و سوریه به عنوان کشورهایی نام برد که بارها از تروریست های بین المللی حمایت کرده اند. ایالات متحده و عراق دارای مناسبات سیاسی نیستند، اما بخش های حفظ منافع دو کشور که در سفارتخانه های تعطیل شده یکدیگر است، در واشنگتن و بغداد فعالیت می کنند. عراق علاوه براینکه یکی از صادرکنندگان عمدهٔ نفت است،(۱) یکی از بزرگ ترین نیروهای نظامی منطقهٔ خلیج فارس را نیز در اختیار دارد. به همین دلیل دولت امریکا کوشیده است عراقی ها را به ازسرگیری مناسبات که در طول جنگ اعراب و رژیم صهیونیستی قطع شده بود، تشویق کند. هرچند تاکنون نتیجه ای از این کوشش ها به دست نیامده است، مقام های امریکایی معتقدند که با کاهش وابستگی های اقتصادی و نظامی عراق به شوروی و ادامهٔ درگیری های آن کشور با ایران، مناسبات واشنگتن و بغداد در موقعیت بهتری قرار گرفته است.

روزنامهٔ نیویورک تایمز در گزارشی نوشته است که «علی رغم نبودن پیوندهای رسمی بین عراق و ایالات متحده، میزان دادوستد بین دو کشور افزایش درخور توجهی یافته است. این میزان در سال گذشته از مرز یک میلیارد دلار گذشت. امریکا بیش از ششصد میلیون دلار کالا

۱- ضمیمه دارد؛ نگاهی به درآمدهای نفتی عراق در گزارش نشریه اخبار مالی بین المللی.

که بیشتر آن نفت بود از عراق خریداری کرد و در مقابل پانصد میلیون دلار کالا که بیشتر فراورده های کشاورزی و ماشین آلات صنعتی بود به عراق فروخت.»(۱)

درمورد نزدیکی عراق به کشورهای عرب وابسته به بلوک غرب، می توان به سفر غیرمنتظرهٔ اخیر صدام به عربستان سعودی که پس از انجام مذاکراتی با رهبران عربستان، دیروز خاتمه یافت، اشاره کرد. به نوشته روزنامهٔ عربی زبان الشرق الاوسط چاپ لندن، صدام حسین پس از ترک طائف، در تلگرافی به ملک خالد بر ضرورت اقدام مشترک کشورهای عربی در مقابله با خطرها و تهدیداتی که امت عرب و مقدسات و حاکمیت آن را تهدید می کند، تأکید کرد. صدام حسین گفته است: «در این مذاکرات، ضرورت مقابلهٔ آگاهانه و قاطع با هر فردی که خواستار آسیب رساندن به امت ما و مقدسات ما می باشد، مورد تأکید قرار گرفت.»(۲)

همچنین، رادیو کلن ضمن تحلیل کوتاهی درباره این سفر غیرمنتظره، با اشاره به نمازگزاردن صدام حسین در مسجدالحرام، در تفسیر تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر منطقه و نیز بررسی مناسبات و روابط ایران و عراق گفت: «صدام حسین یک عرب مسلم است و ازنظر ایدئولوژی متمایل به کار سوسیالیستی است. عشق ورزی نمایشی صدام حسین به اسلام ازاین رو بایستی به عنوان یک ژست سیاسی ادای احترام دربرابر میزبانش ملک خالد که شخصی سخت مؤمن است، به ویژه دربرابر رهبری ایران به حساب آورد؛ چون مسئولان امور ایران از این کار خسته نمی شوند که دستگاه رهبری عراق و در رأس آن صدام حسین را به عنوان جنایتکار معرفی کنند.»

این رادیو در پایان می افزاید: «هنوز نمی توان دربارهٔ اثرات نزدیکی بین عراق و عربستان سعودی به طور درازمدت پیش بینی هایی کرد، ولی باید متذکر گردید که این اولین دیدار یک رئیس جمهور عراق از عربستان سعودی از زمان سقوط رژیم سلطنتی در عراق است. عراق و عربستان سعودی درحال حاضر بزرگ ترین کشورهای تولیدکنندهٔ نفت در خاور نزدیک هستند و نفوذ این کشورها بدین ترتیب به طور چشمگیری به فراسوی شبه جزیرهٔ عرب می رسد.»(۳)

۱

تحرکات نظامی عراق در غرب کشور امروز نیز ادامه یافت.

شهر قصرشیرین امروز زیر آتش سنگین توپخانهٔ عراق قرار داشت. در ساعت ۱۸، شش گلولهٔ توپ به این شهر اصابت کرد که براثر آن یک پیرمرد، یک پیرزن و یک کودک کشته و ۲ نفر زخمی شدند.(۴) همچنین، در همین منطقه، پاسگاه های هوان و تیله کوه از ساعت ۱۹ تا ۲۱، با ارتش بعث عراق درگیر بودند.(۵) از ساعت ۴ بعدازظهر تا ساعت ۹:۳۰ شب و از ساعت ۱۱ تا نیمه شب نیز در همین منطقه مهاجمان مسلح ضدانقلاب در یک عملیات مشترک و با پشتیبانی آتشباری ارتش عراق به نیروهای سپاه پاسداران مستقر در باویسی، هوان و تپه رش هجوم بردند. مهاجمان بعثی که بیش از ۵۰۰ نفر بودند، از سلاح هایی ازقبیل آر.پی.جی۷، تیربار

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، ۱۷/۵/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲، رادیو صدای امریکا، ساعت ۷، ۱۶/۵/۱۳۵۹.
۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، به قلم یونس محمد اسحاق، ۷/۸/۱۹۸۰، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ترجمه نعمت الله سلیمانی خواه. تهران: انتشارات شکیب، ۱۳۸۷، صص ۲۳۰و۲۳۱.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۲، ۱۷/۵/۱۳۵۹، صص۳و۴، رادیو کلن آلمان غربی (فارسی)، ساعت۲۱، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شمارهٔ ۵۶۴۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات غرب به مرکز فرماندهی، ۱۷/۵/۱۳۵۹.
۵- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

کلاشینکف و برنو استفاده می کردند و ازطرف توپخانۀ عراق پشتیبانی می شدند. این درگیری تا ساعت ۲ بعد از نیمه شب، ادامه داشت.(۱)

در ساعت ۲۳ نیز یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در منطقۀ باویسی با نیروهای بعث عراق درگیر شدند و ارتش جمهوری اسلامی ایران به آتش توپخانۀ دشمن پاسخ داد.(۲)

مین گذاری و بمب گذاری در مسیر ستون ها و محل رفت وآمد نیروهای خودی نیز از دیگر تحرکات ایذایی این گروه ها است. گزارش خبرگزاری پارس به نقل از بخشدار جوانرود، حاکی است: «پاسداران انقلاب اسلامی در مسیر خانه شور، ۱۳ مین ضدتانک را که توسط عمال مزدور عراق کار گذاشته شده بود کشف و خنثی کردند.»(۳)

دراین حال، تحرکات مرزی نیروهای عراق در مناطق مرزی استان خوزستان نیز ادامه داشت. بنا بر گزارش ژاندارمری کل کشور: «در ساعت ۱۶ امروز، یک دستگاه خودرو حامل ۲۰ نفر با تجهیزات کامل در پاسگاه سوبله عراق پیاده نمود که در داخل سنگرهای مربوطه مستقر گردیدند.»(۴)همچنین، گزارش واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به نقل از مخبرین خود حاکی است: «در چند روز اخیر مهندسین نیروی دریایی کشور عراق اقدام به نقشه کشی در جزیرۀ ام الرصاص نموده اند. این اقدام جهت تأسیس پایگاه نظامی در جزیرۀ ام الرصاص می باشد.» البته در ذیل این گزارش اضافه شده: «باتوجه به احداث سریع پل نظامی بین کوت زین و جزیرۀ ام الرصاص، احتمالاً خبر صحت دارد.»(۵)

هم زمان با درگیری های مرزی، عوامل داخلی وابسته به عراق در استان خوزستان نیز بازهم اقدام به تحرکات ایذایی و بمب گذاری کردند. به گزارش سپاه خرمشهر: «نیمه شب پنجشنبه، ۶ موشک آر.پی.جی۷ به وسیلۀ ضدانقلابیون به طرف انبارهای عمومی واقع در پنج کیلومتری خرمشهر، پرتاب شد که خساراتی به بار نیاورد.»(۶) در اهواز نیز در ساعت ۲۲:۴۰ امروز، بمبی که بر روی خط آهن ایستگاه بام دژ - آهودشت کار گذاشته شده بود منفجر شد. انفجار این بمب تلفات جانی نداشت و فقط شیشه های لکوموتیو یک قطار مسافری عادی شکست و زیر آن آسیب دید.(۷)

۱

موضع اصلی حزب توده به طورکلی، هم سویی ظاهری با نظام جمهوری اسلامی، البته بدون ذکر اسلامی آن و مخالفت شدید با امریکا و کشاندن و تلاش برای ترغیب مسئولان نظام به طرف اتحاد جماهیری سوسیالیستی شوروی به عنوان جایگزینی برای بلوک غرب و امریکا است. در بحث درگیری های خونین مناطق غرب کشور نیز موضع حزب توده، باتوجه به عوامل اطلاعاتی و نفوذی قوی خود در میان گروه های سیاسی و نظامی معاند با نظام، کوبیدن جریان قاسملو، حمایت از انشعابیونِ از حزب دمکرات کردستان ایران همچون غنی بلوریان و افشاگری درمورد جریان قاسملو است، البته بدون اینکه از گروه های چپ دیگر که علیه نظام

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، به نقل از گزارش دایرۀ سیاسی - ایدئولوژیک لشکر ۸۱ زرهی.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شمارۀ ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۶۴، به نقل از بولتن خبری مرکز

فرماندهی - عملیات سپاه، ص۱.

۵- سند شماره ۲۸۷۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری پارس از خرمشهر.

۷- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، به نقل از گزارش ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز.

جمهوری اسلامی در این منطقه می جنگند سخنی به میان آورد. این مواضع، همه در راستای تلاش برای نزدیک کردن هرچه بیشتر ایران به بلوک شرق است. درارتباط با این موضع کلی و باتوجه به عوامل اطلاعاتی این حزب در گروه قاسملو، دو مقاله از نشریهٔ نامهٔ مردم ارگان مرکزی حزب توده، قابل توجه است. این نشریه امروز در دو مقالهٔ جداگانه درباره توطئه های دولت بعثی عراق علیه انقلاب اسلامی ایران و نیز وابستگی عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل حزب دمکرات کردستان به عراق، دست به افشاگری دیگری زده است. در بخشی از مقالهٔ اول تحت عنوان "توطئه های دولت بعثی عراق علیه انقلاب ایران تشدید می شود" آمده است:

«دولت بعثی جنایتکار عراق همهٔ امکانات خود را برای مقابله با انقلاب ایران و براندازی نظام جمهوری اسلامی در کشور ما به کار گرفته است و طرح های توطئه و خرابکاری، تجاوز نظامی، اعزام گروه های خرابکار و جاسوس به ایران را با توطئهٔ جدید امپریالیسم امریکا علیه ایران، که پس از کشف کودتای ۱۸ تیر و دستگیری عاملین آن ازجانب دولت کارتر درحال تدارک است، هماهنگ می سازد. تشدید و گسترش درگیری های مسلحانه در نواحی مرزی ایران و زیرآتش گرفتن مستمر این نواحی ازجانب نیروهای مسلح عراق و حمله به پاسگاه های مرزی، تمرکز واحدهای بزرگ مکانیزهٔ ارتش عراق در مرزهای ایران، با اقدامات جنایتکارانهٔ عمال بعثی درمورد ربودن اتومبیل های ایرانی و بازگرداندن آنها با مواد منفجره به قصد خرابکاری و آدمکشی، مؤید خبر مربوط به تشدید اقدامات خرابکاری و تحریکات نظامی دولت بعثی عراق علیه انقلاب ایران است. ... در طرح توطئهٔ جدید امریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، عمده ترین نقش اجرای طرح را دولت بعثی عراق به عهده گرفته است که علت آن، علاوه بر ماهیت ضدخلقی و ضدانقلابی رژیم بعثی حاکم بر این کشور، بیم از گسترش نفوذ و تأثیر انقلاب ضدامپریالیستی و خلقی ایران است که می تواند پیامدهای نامطلوبی برای رژیم دیکتاتوری حاکم بر عراق داشته باشد. ...»(۱)

در نوشتار دیگری با عنوان "سند وابستگی قاسملو به بعث عراق" آمده است:

«سندی که کلیشهٔ آن را به همراه ترجمه اش ملاحظه می کنید، نامه ای است از عبدالرحمن قاسملو، در تاریخ ۱۰ خردادماه ۱۳۵۹ برای یکی از مسئولین حزب دمکرات کردستان که رابط [ی که] میان قاسملو و جنایتکاران بعث عراق است، [آن را] نوشته است. چنان که واضح است، قاسملو با خاکساری یک مزدور سرسپرده در قبال اربابش، تمامی تقاضاهای حکام بعث عراق را به جان می پذیرد و تمامی شرایط آنها را تقبل می کند و فقط در مقابل، خواستار آن می شود که فاشیست های بعثی، تنها و تنها او و همفکران او را به عنوان عامل خود در ایران به رسمیت بشناسند و تنها و تنها وی را برای توطئه و تحریک علیه جمهوری اسلامی ایران و خلق دلاور کرد مسلح کنند.»
نامهٔ مردم سپس کلیشهٔ کردی نامه را به همراه ترجمهٔ آن آورده است. ترجمهٔ نامه چنین است:

۱– نامهٔ مردم، شمارهٔ ۳۰۲، ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص ۱، ۷ و ۸.

«برادر گرامی...، پس از سلام های گرم. پیشمرگ های کاک محمود آمدند. خیلی ممنون. این هم "قه ناسه"(۱) که به وسیلهٔ کاک... برایت می فرستم. روز دوشنبه کاک ملارحمان نزد شما می آید تا باهم به آن سوی مرز بروید. جواب ما هم دربارهٔ تقاضاهای آنان [عوامل رسمی رژیم عراق] بدین قرار است: ۱. درمورد محدودکردن گروه های عراقی تا ازطریق کردستان به عراق حمله نکنند، ما فعالیت می کنیم و درستش می کنیم. ۲. در مورد تقاضایشان که ما دو نفر را به آنجا بفرستیم و آنان نیز دو نفر نزد ما بفرستند، نظر ما این است: شما تاکنون اسلحه و مهمات زیادی به آن دسته و گروه داده اید، اما چنین شرطی که نمایندهٔ خودتان را نزد آنان بفرستید، برایشان نگذاشته اید. حال چطور شده که این تقاضا را از ما دارید؟ باشد، ما قبول می کنیم، اما تقاضایمان از شما این است که به گروه های دیگر کمک تسلیحاتی و غیره نکنید، مگر با اطلاع ما. برای برادران سلام زیاد دارم.

برادرت قاسملو. ۱۰/۳/۱۳۵۹.»(۲)

۱

درباره تحرکات مسلحانه گروه های درگیر در مناطق کردنشین، امروز نیز گزارش هایی از کامیاران، بانه، سقز، مریوان، سنندج و ارومیه به مراکز ذی ربط واصل شد.

در بانه، در ساعت ۲۱:۳۰، پاسگاه سنته زیر آتش قرار گرفت که مأموران به آتش آنان پاسخ دادند. گزارش گروهان بانه حاکی است تیراندازی پراکنده در تمام طول شب بین مهاجمان مسلح غیرقانونی و سپاه پاسداران در سطح شهر وجود داشته است.(۳)

در کامیاران، در ساعت ۲۲:۳۰، مهاجمان ضدانقلاب به یگان های مستقر در این شهر، از ضلع جنوب غربی به وسیلهٔ خمپاره انداز و سلاح های دیگر حمله کردند که نیروهای خودی به آتش آنها پاسخ گفتند و درگیری در طول شب ادامه یافت.(۴)

از سقز نیز خبر می رسد: «در نزدیکی ربط نیروهای دشمن دیده شده اند و حتی مجهز به ضدهوایی شده اند و اطمینان دارند از این مسیر ستون [نیروهای خودی] عبور خواهد کرد [و] می توانند ضربه بزنند.» همین گزارش به نیروهای خودی هشدار می دهد که قبل از عزیمت، شناسایی و مراقبت کامل را انجام دهند تا نیروها در راه قتل عام نشوند.(۵)

گزارش دیگری از تجمع نیروهای پیشمرگ کومه له با سلاح ها و تجهیزات سبک و سنگین در جادهٔ مریوان - نوسود و دوراهی مریوان - دزلی و ارتفاعات دزلی و گردنهٔ زارنه حکایت دارد.(۶) دراین حال، گزارش های متعدد دیگری همچون روزهای گذشته مبنی بر قصد و تصمیم گروه های مسلح غیرقانونی کرد برای تجمع و حملهٔ همه جانبه در روز عید فطر وجود دارد که جهت پیشگیری های لازم هشدار داده است.(۷)

۱- تفنگ دوربین دار گرینوف مخصوص تک تیراندازان، ساخت روسیه.

۲- همان، صص ۱و۷.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۵۶۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۶۴، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۱.

۵- سند شماره ۱۱۴۸۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۴۹، از واحد اطلاعات و بررسی های

سیاسی کردستان به لشکر۲۸ (رکن۲)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۱۱۴۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۲۸ (رکن۲) به ستاد عملیات مشترک ارتش و سپاه پاسداران، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۱۹۷، از مرکز فرماندهی به کلیهٔ واحدهای غرب (ارومیه، سنندج، کرمانشاه)، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

در سنندج، ستون اعزامی این شهر به مریوان پس از اجرای مأموریت، به سنندج بازگشت و نیروهای پادگان لشکر۲۸ سنندج ضمن تجلیل از شهدای این ستون، آن را تا محل استقرار همراهی کردند. این ستون که حامل آذوقه و مواد سوختی برای اهالی مریوان بود، روز پنجشنبه گذشته در گردنهٔ گاران مورد حملهٔ مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و ۱۱ تن از افراد آن شهید و ۳۸ تن هم زخمی شدند. در این درگیری همچنین ۳۸ مهاجم کشته و عدهٔ زیادی از آنها مجروح شدند.(۱)

در شهر ارومیه نیز ۴ بمب کار گذاشته شد. گزارش سپاه ارومیه حاکی است یکی از بمب ها صوتی بود که شب هنگام در کنار منزل مولودی، رئیس کمیته مرکزی ارومیه، منفجر شد و براثر آن شیشه های خانهٔ وی و همسایگان خرد گردید. بمب دیگر در ساعت ۱۲:۳۰ ظهر، جلو دادگاه انقلاب و پیش از رسیدن نیروهای خنثی کنندهٔ بمب، منفجر شد که تا شعاع ۱۰۰ متری شیشه های خانه ها و مغازه های اطراف شکست. یک بمب هم در ساعت ۳۰ دقیقهٔ بامداد روز بعد، در پاساژ شهر منفجر شد، اما یک بمب ساعتی که در ورزشگاه تختی کار گذاشته شده بود کشف و خنثی گردید.(۲)

همچنین خبرهایی از درگیری های میان گروه های مسلح غیرقانونی منتشر شده که حاکی از اختلافات اساسی این گروه ها پس از انشعاب در حزب دمکرات کردستان می باشد. گزارش خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی دراین زمینه چنین است:

«در درگیری بین افراد حزب دمکرات و کومه له که در روز پنجشنبه ۱۶ مردادماه در اطراف مهاباد رخ داد، ۴ تن از طرفین کشته شدند. براساس گزارشات تأییدنشده ای افراد دمکرات در اطراف سردشت ۴۵ نفر از افراد کومه له را خلع سلاح و دستگیر کرده اند. در همین رابطه مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، گفت: ۱۵۰ نفر از افراد دمکرات در حومهٔ سردشت ۱۷ نفر از افراد کومه له را دستگیر کرده اند و در همین رابطه کومه له اعتراض نامه ای منتشر ساخته است. وی همچنین گفت: برخورد این دو گروه سیاسی در مهاباد مهم ترین واقعه بعد از انشعاب در حزب دمکرات کردستان است.»(۳)

این درحالی است که مهندس هاشمی، معاون سیاسی و امور اداری استانداری آذربایجان غربی، درباره درگیری های چند شب گذشته در مناطق کردنشین این استان، اعلام کرد: «عوامل و دست هایی در کار است تا به وسیلهٔ شایعه و تبلیغات سوء، درگیری های چند روز اخیر در مناطق استان را بزرگ جلوه دهند تا زمینه را برای به وجودآوردن درگیری های بزرگ تر فراهم نمایند و به تشنج در مناطق مختلف ازجمله مناطق حساس نقده، اشنویه و پیرانشهر دامن بزنند. ...»(۴)

۱

در ادامهٔ محاکمه و مجازات عوامل دخیل در کودتای ۱۸ تیرماه گذشته، سحرگاه امروز، ۱۳ کودتاگر و یک سرتیپ ساواک تیرباران شدند. دراین باره روابط عمومی دادستانی انقلاب اسلامی مرکز اطلاعیه ای منتشر کرد. در این اطلاعیه ضمن ذکر اسامی افراد تیرباران شده، آمده است:

«شعبهٔ اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز برای رسیدگی به اتهامات ۱۳ تن که در کودتای نافرجام

۱- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۳۶، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۱؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۹، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹،

ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه در گفت وگوی اختصاصی با معاون سیاسی و امور اداری استانداری.

علیه جمهوری اسلامی ایران در چهارشنبه ۱۸/۴/۵۹ شرکت داشتند، از تاریخ ۱۳/۵/۵۹ الی ۱۵/۵/۵۹ متناوباً تشکیل جلسه داد و پس از قرائت کیفرخواست و تفهیم مواضع اتهام و استماع مدافعات و آخرین دفاعیات متهمان، دادگاه ختم دادرسی را اعلام کرده و وارد شور شد و متهمین [را] به جرم یاغیان بر امام عادل و جمهوری اسلامی ایران و همچنین داشتن پشتیبان و تجهیزکنندهٔ نیرومندی چون امریکا و اسرائیل، مفسدفی الارض و محارب با خدا و رسول او تشخیص داده و به اعدام محکوم کرد. ...» در این اطلاعیه همچنین دربارهٔ محکومیت یک سرتیپ ساواک آمده است:

«درضمن، شعبهٔ دوم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز جهت تجدیدنظر و رسیدگی مجدد به پروندهٔ سرتیپ سابق حسین ترابی فرزند اسماعیل، در تاریخ شانزدهم مردادماه ۱۳۵۹ تشکیل جلسه داد و پس از استماع آخرین دفاعیات متهم، دادگاه وارد شور شد و حکم قبلی دادگاه را که متهم را محکوم به ۱۵ سال حبس و استرداد کلیهٔ اموال کرده بود، لغو کرده و باتوجه به مدارک موجود در پرونده و اقاریر صریح متهم در دادگاه و در اوراق بازجویی... محکوم به اعدام کرد.»(۱)

همچنین، بعدازظهر امروز، پس از محاکمه ۱۲ نفر از نظامیان متهم به شرکت در کودتای نافرجام، در شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، حکم برائت آنها صادر گردید و بعدازظهر امروز همگی از زندان اوین آزاد شدند.(۲)

۱

امروز در شهرستان محلات خانهٔ عزت الله کفایتی وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) توسط سپاه بازرسی و اعلام شد که مقادیری مواد منفجره، مهمات و سلاح از این خانه کشف شده است. گزارش خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی از محلات دراین زمینه حاکی است:

«یکی از مسئولان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محلات ضمن تماس با خبرنگار ما اظهار داشت: ما از مدت ها قبل خانهٔ کفایتی را زیر نظر داشتیم و به علت رفت وآمدهای مشکوک بدان کاملاًـ مظنون شده بودیم و با بررسی و کنترل جریاناتی که در آن می گذشت بالاخره تصمیم به بازرسی آن گرفتیم که ضمن بازرسی از خانه، مقدار قابل توجهی سلاح و مهمات ازقبیل خشاب کلاشینکف، نارنجک، مواد منفجره، تیربار و کلت به دست آمد.»

این روزنامه سپس به نقل سخنان مسئول سپاه پاسداران محلات پرداخته و می نویسد:

«عزت الله کفایتی درحال حاضر فراری است و فعلاً دررابطه با همین پرونده ها افرادی را تحت نظر داریم و تعداد ۷ نفر را دستگیر کرده ایم که با قید ضمانت آزاد شدند و کارهای داخلی مان تمام نشده تا در خارج نامبرده را تعقیب نماییم و پدر ایشان مدت دو روز است که در بازداشت می باشد که به علت ارتباط با پسرش دستگیر نمودیم و الآن هم اظهار می نماید که "ما انتقاممان را می گیریم، ما تنها نیستیم، صد هزار نفر پشتیبان ما هستند." و مواد منفجرهٔ آمادهٔ انفجار خیلی زیادی [در منزل کفایتی] بوده و ما رفتار مشکوکی که در اینجا به وجود آمده بود و گروه هایی که مرتب [به این خانه] رفت وآمد داشتند و شبانه تمرینات داشتند و افرادی که با

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، صص۱و۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳.

اینها در رابطه بودند را زیر نظر داشتیم و بعد، خلاصه، برادران پاسدار با حکم دادستانی روز پنجشنبه ساعت ۱۲ به منزل وی رفتند و پس از بازرسی این مواد کشف شد.»(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی در گزارش دیگری از این واقعه، همچنین به ذکر برخی سوابق و فعالیت های عزت الله کفایتی پرداخته و می نویسد:

«کفایتی یکی از اعضای باسابقه و فعال مجاهدین خلق [منافقین] است که تاکنون ازسوی کادر رهبری مجاهدین خلق به مأموریت های مهمی فرستاده شده است. پس از اشغال انقلابی سفارت امریکا و اوج گیری مبارزات دانشجویان انجمن های اسلامی در داخل و خارج کشور و پس از اینکه طرح پاک سازی و سالم سازی دانشگاه ها ازسوی انجمن های اسلامی مورد بررسی قرار گرفت، کفایتی ازسوی کادر رهبری سازمان مجاهدین خلق مأموریت یافت تا تحت عنوان مخالفت با سازمان مجاهدین خلق، با چهره های سرشناس وارد مذاکره و گفت وگو شود و طرح ترور رهبران مجاهدین خلق را مطرح کند. هم زمان با این مأموریت، روزنامه مجاهد اعلام کرد که انقلاب فرهنگی توطئه ای برای قتل عام نیروهای مترقی است تا بدین وسیله همراه با یک برنامهٔ تبلیغاتی زمان بندی شده از خروج گروه های سیاسی مخالف انقلاب اسلامی از دانشگاه ها جلوگیری به عمل آید. کفایتی در تعقیب مأموریت خود با حجت الاسلام موسوی تبریزی، رئیس دادگاه انقلاب تبریز، تماس گرفت و سؤال هایی درزمینهٔ مسائل جاری کشور و بیشتر درجهت ایجاد اختلافات داخلی و نیز ترور رجوی و خیابانی مطرح ساخت که نتوانست جواب های دلخواه سازمان مجاهدین خلق را به دست بیاورد. کفایتی عین همین سؤالات را در یک گفت وگوی خصوصی از دکتر آیت کرد و طوری بحث را ادامه داد که حتی المقدور نظر سازمان را تأمین کند، که در این مرتبه جواب های دلخواه خود را درزمینهٔ ترور به دست نیاورد، ولی درجهت اخذ نتایجی به منظور ایجاد شکاف در بین گروه های اسلامی تا حدودی موفق شد. سازمان مجاهدین خلق پس از حذف سؤال هایی که درمورد ترور رجوی و خیابانی بود بقیهٔ نوار را در اختیار رئیس جمهور گذاشت و روزنامهٔ انقلاب اسلامی قسمت هایی از آن نوار را انتخاب و منتشر نمود. ...»(۲)

۱

موضوع مناقشه برانگیز انتخاب نخست وزیر و وزرا یکی از مهم ترین مسائلی است که درحال حاضر رئیس جمهور بنی صدر و مجلس شورای اسلامی با آن مواجه اند. پیش ازاین، بارها ازسوی رئیس جمهور بنی صدر اعلام شده بود که پس از اعلام آمادگی مجلس، نخست وزیر به مجلس معرفی خواهد شد و براین اساس مردم منتظر بودند که اولین دولت منتخب مردم در جمهوری اسلامی ایران لااقل از ده روز پیش کار خود را آغاز کند، اما درپی اختلاف دو جناح مطرح حاکم بر نظام، انجام این مهم به تعویق افتاد. گزارش روزنامهٔ کیهان دراین باره حاکی است: «سرانجام به دنبال مذاکرات مفصل مجلس و رئیس جمهوری قرار شد هیئتی صلاحیت کاندیداهای نخست وزیری را [بررسی و آنان را] معرفی کند و درپی اعلام این خبر ۱۳ نفر از چهره های معروف سیاسی کشور

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از محلات، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از محلات.

برای ایـن پسـت اعلاـم کاندیـداتوری کردنـد و یـا ازسـوی دیگران برای ایـن پست معرفی شدنـد. این هیئت کـار رسـیدگی به صـلاحیت کاندیـداها را امروز و فردا به پایان خواهـد برد و برابر خبرها، اولین نخست وزیر جمهوری اسـلامی ایران ظرف امروز و فردا معرفی خواهد شد.»

ایـن روزنـامه سپس به نقـل اظهـارات یکی از کاندیـداهای مطرح پرداخته و نوشـته است: «محمـدعلی رجـایی، وزیر آمـوزش وپرورش و نماینـده مردم تهران در مجلس شورای اسـلامی، در یک مصاحبـهٔ اختصاصـی با خبرگزاری پارس نقطه نظرهای خود را دربارهٔ نحوهٔ عمل مجلس شورای اسـلامی و اظهارنظر آقای رئیس جمهور درمورد ایشان و برنامه هایی که نخست وزیر آینده باید داشـته باشد تشـریح کرد. آقای رجایی در جواب این سؤال که مجلس چه خطی را در شـرایط کنونی دنبال می کنـد؟ گفت: مجلس امتحان خودش را در بعضـی از برخوردهـا داده است و تصویب اعتبارنامـهٔ آقایـان غضـنفرپور و آیت نشـان داد که مجلس نه در خـط حزب است و نه برعلیه آقـای رئیس جمهور؛ برای اینکه اگر می خواست در خط حزب جمهوری اسـلامی باشد به نظر می رسید که مثلاً اعتبارنامهٔ آقای غضنفرپور را تصویب نکند.»

آقای رجایی درمورد گزینش نخست وزیر گفت: «تجربهٔ دیگر مجلس برخورد آن با کاندیدای نخست وزیر منتخب آقای رئیس جمهور و حزب بود و به طوری که اعلام شده است، دربارهٔ آقای میرسـلیم، آقای رئیس جمهور و حزب به تفاهم رسیده بودند، ولی مجلس با خطی که مشـخصاً خودش دارد و به اعتقاد من خط انقلاب و خط امام است، در مقابل این انتخاب مقاومت کرد و این نشان می دهد که مجلس به دنبال خط خاص خودش است. ...»

آقای رجایی درمورد این گفتـهٔ رئیس جمهوری که نخست وزیر بایـد با رئیس جمهوری کار کنـد گفت: «مجلس می گویـد نخست وزیر بایـد در خط امام باشـد و براساس قانون اساسـی کار کند و من این منطق را می پسـندم که نخست وزیر می تواند با معیار قانون اساسـی با مقـام ریاست جمهوری و نه شـخص معین و با مجلس و نه نماینـده معین کار کنـد و اگر ما معیار شـخص را به معیار قانون اساسی تبـدیل کنیم از این بن بست خـارج می شویم. بـا قانون اساسـی می توان جلو هرگونه حرکت غلط یا خودسـری را گرفت. ... این تنها آقای رئیس جمهوری نیستند که احساس مسئولیت می کنند، بلکه ۲۷۰ نماینده مجلس با احساس مسئولیت کامل اعمال دولت را کنترل خواهند کرد.» رجایی همچنین اظهار کرد: «من از کابینـهٔ مختلط صددرصـد به دور هسـتم و معتقـدم کابینه باید به طور یکدست از انقلابیون در خط امام باشد.»(۱)

ص: ۳۵۱

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۵/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری پارس.

دراین حال، بنی صدر در یادداشت های روزانهٔ خود، دربارهٔ مذاکرات امروزش با برخی نمایندگان مجلس، به سوابق این مناقشه پرداخته و چنین می نویسد: «صبح هیئتی از مجلس برای احراز صلاحیت داوطلبان نخست وزیری نزد من آمدند، گفت وگوی مفصلی انجام گرفت. من به آنها گفتم آنکه در بیان امام بود "سر چه اختلاف دارند"، اختلاف را چه کسی با چه کسی دارد؟ چون تا آنجا که به رئیس جمهور مربوط می شود، کاری را که من کرده ام، هیچ رئیس جمهوری در هیچ تاریخی نکرده است. نخست براساس پیشنهادی به حزب جمهوری که خود آنها هم قانع شدند یا شاید قانع بودند من با آنها شوخی کردم، گفتم قصد شما از مطرح کردن آن دو نفر [جلال الدین فارسی و محمدعلی رجایی] برای سومی [میرسلیم] بود که براساس تفاهم من او را به مجلس معرفی کردم. بعد در جلسهٔ خصوصی بحث و گفت وگو کردید، از من خواستید به مجلس آمدم صحبت کردم. پیشنهاد کردیم هیئتی تشکیل شود و احراز صلاحیت بکند، همهٔ کسانی که به من پیشنهاد شده بود [۱۴ نفر] ضمن یک نامه ای برای شما صورت دادم که شما ببینید اینها مکتبی هستند، مسلمان هستند، صلاحیتشان به چه میزان است. شما رفتید به دنبال احراز صلاحیت، بعد هم آمدید. پس، از ناحیهٔ من ترک اولی ای نبوده، تفاهم طلبی هم بوده. من هم می دانستم و می دانم و اگر بنا بر این بود که اختلاف و مقابله باشد روش دیگری در پیش می گرفتم. ولی اینکه گمان برود روش صحیح حکومتی این است که ما برای هر مسئولی یک مقابلی درست کنیم که نتواند تکان بخورد، این کار کشور را به بن بست می کشاند و در این بن بست انقلاب و کشور زیان می بینند. ... بالاخره آنها گفتند با مطالعاتی که کرده اند یک نفر [رجایی] را هم صالح تر یافته اند و هم گفته اند که در مجلس زمینهٔ بیشتری دارد. من گفتم که شما در مجلس خصوصی آن ۱۴ نفر را به رأی بگذارید، اگر تمایل مجلس به کسی شد که من دلم از او قرص نبود، سکوت می کنم. یکی از اعضای هیئت پرسید: آیا شما در سخنرانی هایتان هم حرفی نمی زنید؟ گفتم: چرا، وقتی که معلوم شد حق با من است و آن روز که معلوم شد روش پیشنهادی من درست است آن روز حرف می زنم ولی تا آن روز، نه.»(۱)

بنی صدر همچنین شامگاه امروز در سخنرانی خود در مسجد سیدالشهدای نازی آباد ضمن بحث دربارهٔ سیر انتخاب نخست وزیر و مناقشاتی که دراین زمینه با حزب جمهوری اسلامی داشته اند، دربارهٔ یکی از کاندیداهای مطرح؛ یعنی محمدعلی رجایی چنین گفت: «اما می ماند آقای رجایی. آقای رجایی حرف را می شنود اما آنچه که خودش می خواهد می کند و تفاهم دراین صورت مشکل است با او. اولاً کم گوش می دهد به حرف و بحث با او مشکل است و در مواردی هم که بحث را می شنود، کمتر عمل می کند. و دوم اینکه اطلاع از امور کشور ندارد، یک نخست وزیر باید اطلاعات وسیعی داشته باشد از مسائل کشور.»(۲)-(۳)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱و۱۴.

۲- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از سخنان امروز بنی صدر در اجتماع مردم نازی آباد در مسجد سیدالشهدا.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، صص ۱و۲.

بنی صـدر درمورد آخرین گفت وگوهای خود با هیئت تعیین شده و آخرین تصـمیمات خویش درباره انتخاب نخست وزیر گفت: «امروز صبـح آمدنـد آنجا پیش من همان هیئت. گفتنـد بین اینهایی که معرفی شدنـد، بعضـی شان که خودشان نمی خواهند و بعضـی شان زمینه ندارند و ما مناسب ترین را آقای رجایی یافتیم؛ چون شـما گفتید که ایشان صادق اند، اما خب، این عیب را دارند که اطلاعشان کم اسـت یا ندارند و اینکه خشک سرند؛ این اصطلاح را به کار بردید. و حالا خودشان آمدند اینجا و می گویند آن مواردی که شما اشاره کردید، نه، راویش درست روایت نکرده. خودشان هم یک توضیحاتی داد. گفتم خُب پس شـما بروید مجلس، مجلس خصوصی بکنید نسبت به این عده رأی بگیرید. من اگر اطمینان قلبی داشتم نسبت به آن کسی که شما رأی دادید، خب، می گویم بله، همکاری وجود دارد و عمل می کنـم. اگر نداشـتم، غیر از سـه نفر کـه اسم بردم اینهـا را به مردم خـواهم گفت که من مسـئول اینهـا نیسـتم و رئیس جمهـوری را مردم انتخاب کرده اند که استواری حکومتشان به او باشد. پس باید این حق را برای خودش حفظ بکند. ...»(۱)

۱

وضـعیت دیپلماسـی و سـیاست های وزارت امور خارجه در طول هشت ماه تصدی صادق قطب زاده در این سمت، در جلسۀ امروز مجلس شورای اسلامی، با حضور وی مطرح شد و وزیر امور خارجه به پرسش های صریح برخی نمایندگان پاسخ گفت.

وی در بخشـی از سخنانش اظهار کرد: «آنچه درزمینۀ سیاست خارجی انجام شد در یک چارچوب معین و مشخص نبود و ناظر بر این بود که شـخص وزیر خارجه آن طوری که مصلحت می بیند باتوجه به مقتضیات عمل کند و ثانیاً تمام تصمیماتی که گرفته شد و جنجال به پا کرد یـا نکرد به طور مشـخص با تصویب شورای انقلاب اسـلامی انجام گرفته است.» وی افزود: «... اما اصول سـیاست خارجی ما براساس قول و فعل امام بود (که زمینۀ اصـلی هم همین بود) اصل و اساس این سـیاست، سیاست نه شرقی و نه غربی بود و ما اگر با امریکای جهان خوار در جنگ هستیم این دلیل بر این نیست که ما به ابرقـدرت دیگر که او هم متجاوز و جنایتکار است رو بیاوریم. ... ولی طبیعتاً نوکران سیاست شـرق بسـیار گفتنـد و تهمت زدنـد. و حالا کسانی که سال ها به نوکری روسـیه مشـغول بوده انـد، اینها شـده انـد خط امام و به ما تهمت امریکایی می زنند. (هاشمی رفسنجانی: چه کسانی؟ قطب زاده: حزب خائن توده).»

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.

وی سپس دربارهٔ رویارویی با دو بحران پیش روی خود چنین گفت: «در ۸ ماه گذشته که در وزارت خارجه بودیم من با دو بحران بزرگ بین المللی در ابعاد بسیار وسیعی روبه رو شدم. یکی مسئلهٔ گروگان ها که به تفسیر سیاستمداران بزرگ دنیا یکی از بزرگ ترین بحران های بین المللی بعد از جنگ جهانی دوم بود. ۸ ماه است که این بار را به دوش می کشم و فحش می شنوم و نفس نکشیدم و این بار را تا به اینجا کشیدم. به این مسئله جنایت روسیه در افغانستان اضافه شد که یکی دیگر از بزرگ ترین بحران های بین المللی بوده و هست، که بار اصلی آن باز به دوش وزارت خارجه و به یک معنا بر دوش وزیر بود. ولی متأسفانه درزمینهٔ اعمال سیاست خارجی رسانه های گروهی این مملکت خصوصاً رادیو تلویزیون نقشی بسیار مخرب و منفی داشتند؛ ازاین لحاظ که کشورهای دیگر تصور می کنند که رادیو تلویزیون ایران نظر قطعی دولت ایران را می گوید.»

قطب زاده در پاسخ به این سؤال فخرالدین حجازی که: چرا کارمندان وزارت امور خارجه در اوایل ماه مبارک رمضان در سفارتخانهٔ دولت صدام خائن به عنوان تبریک به سالگرد تأسیس ننگین حزب بعث حاضر شده و با خوردن ویسکی و شامپانی شادی کرده اند؟ ضمن استناد به نامهٔ سفارت عراق که هرگز در سفارت عراق مشروب خورده نشده است، گفت: «اتهامی زده شده که مأمورین ما در آن جشن شرکت کرده اند. این جداً دروغ و کذب محض است و حتی یک نفر هم از مأمورین وزارت امور خارجه که ۴ نفر از آنها را به این جلسه دعوت کرده بودند، در آن شرکت نکردند.»

وزیر خارجه افزود: «سؤال بعدی این است که پس از فرمان امام، دانشجویان ایرانی برای ازبین بردن آرم های طاغوتی به سفارتخانهٔ ایران در فرانسه می روند و درحالی که به عکس شاه مخلوع و فرح و روزنامهٔ کثیف آزاد بختیار در روی میز اعتراض می کنند، دستور بازداشت آنها توسط سفیر ایران به وسیلهٔ پلیس فرانسه صادر می کنند و آنها را ضدانقلاب خطاب کرده و به دانشجویان دختر و پسر توهین می کنند. در جواب باید بگویم اولاً موقعی که به ما خبر رسید که عده ای وارد سفارتخانه شده اند کوچک ترین اطلاعی از هویت آنها نداشتیم. از اتحادیهٔ دانشجویان مسلمان سؤال کردیم آنها هم گفتند ما این افراد را نمی شناسیم. اجازهٔ تماس با مأمورین سفارتخانه و سفیر نیز به ما داده نشد. طبیعتاً با تجربه ای که از سفارت ایران در انگلیس داشتیم دچار ترس و وحشت شدیم که مبادا اینها خرابکار باشند و لذا دستور تخلیه شان را دادیم.

در اطلاعیهٔ همین افراد آمده بود که با نهایت صلح و صفا وارد سفارتخانه شدیم. اما واقعیت قضیه این بود که سه نفر را با زنجیر آن چنان زده بودند که دو نفر آنها مدتی در بیمارستان بودند... ثانیاً یک دانه عکس درمجموع سفارتخانه وجود نداشت و تعدادی از این تابلوها را از همان بدو قضیه به زیرزمین آنجا برده بودند و قبل از آنکه امام به ایران تشریف بیاورند عکس های این ظلمه از سفارتخانهٔ ایران در پاریس برداشته شد.»

قطب زاده دررابطه با ترور بختیار در پاریس اظهار کرد: «سؤال شده که اخیراً [گروهی موسوم به "سازمان] جوانان انقلابی مستضعفان جهان" که دستِ ملت شهیدپرور ایران می باشند، جان برکف تا درِ اتاق بختیار برای اجرای حکم پیش می روند، شما آنها را طرف دار شاه مخلوع خطاب کرده و به مقدسات پاک نسل جوان توهین کرده و به اصطلاح دمکراتیک حرف می زنید. باید بگویم... آقای بنی صدر و آقای سیداحمدآقا هم از این موضوع بی خبر بودند. درنتیجهٔ تحقیقات معلوم شد که ۱. دو ماشین پلیس که در تمام ۲۴ ساعت دمِ خانهٔ بختیار وجود دارند ساعت ۸:۲۰ دقیقه از دم در رفته اند و ۵۰۰ متر آن طرف تر نگه داشتند. ۲. یکی از پلیس هایی که همیشه در آنجا حضور دارد و مسلح به مسلسل و جلیقهٔ ضدگلوله است، او هم در آن ساعت در آنجا نبود. ۳. بختیار هیچ وقت جلیقهٔ ضدگلوله نمی پوشید، اما آن روز پوشیده بود و این را از دارودستهٔ داخل خانهٔ بختیار فهمیدیم. ۴. دو نفر از گاردهای بختیار که تا آن روز مسلح نبودند آن روز مسلح بودند. ۵. پسر بختیار خائن که عضو رسمی پلیس فرانسه است آن روز نه تنها در منزل بختیار خائن بوده بلکه در را هم او باز کرده است. باتوجه به این اطلاعات ما اعلام کردیم که دولت ایران کوچک ترین اطلاعی از این ماجرا ندارد و با اطلاعاتی که داریم دولت فرانسه و عوامل خودشان قبلاً از این حادثه مطلع بودند. و اگر مصلحت بود در یک جلسهٔ خصوصی خواهم گفت که طبق اعترافات دستگیرشدگان، آنها از چه دولتی پول می گرفته اند. ...»(۱)

۱

درحالی که اعتصاب غذای ۷۰ دانشجوی ایرانی دستگیرشده در لندن در زندان های این کشور ادامه دارد، امروز وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران اطلاعیه ای درخصوص دستگیری این دانشجویان و اقدامات وزارت امور خارجه دراین باره صادر کرد. در این اطلاعیه آمده است:

«درپی دستگیری ۷۰ نفر از دانشجویان مقیم انگلیس که روز دوشنبه در حین تظاهرات در مقابل سفارت امریکا در لندن دستگیر و توقیف شده بودند، کاردار ایران در سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن در همان روز طی یک نامهٔ فوری به مقامات پلیس، رفتار نامناسب مأموران پلیس را نسبت به دانشجویان به آنها گوشزد می کند و روز بعد، کاردار سفارت ایران در لندن طی ملاقات با مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجهٔ انگلیس اعتراض شدید خود را نسبت به اعمال بی رحمانهٔ پلیس ابراز داشته و خواستار آزادی بدون قیدوشرط

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۴۰۰ و ۴۰۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۴.

دانشجویان می گردد. پس از این ملاقات، کاردار سفارت ایران در لندن به همراه مأمور وزارت امور خارجهٔ انگلیس به زندان مقر دانشجویان رفته و با ایشان که دست به اعتصاب غذای خشک زده بودند ملاقات می نماید.» این اطلاعیه می افزاید:

«دولت انگلستان اعلام نموده تا زمانی که این دانشجویان هویت خود را ابراز نکنند نمی توانند آنها را محاکمه و یا آزاد کنند و از طرف دیگر دانشجویان نیز گفته اند مادام که آزادی بی قیدوشرط آنها تضمین نشود از اعلام اسم خویش خودداری خواهند کرد و به اعتصاب غذا نیز ادامه خواهند داد. امروز (روز پنجشنبه) نیز کاردار ایران از عدهٔ دیگری از دانشجویان که به علت کمی سن در دارالتأدیب به سر می برند بازدید کرده و طبق اطلاع، حال سه تن از آنها تاکنون بسیار وخیم می باشد. درحال حاضر کاردار سفارت ایران در لندن اقدام به گرفتن وکیل برای دانشجویان کرده تا نسبت به رفتار بی رحمانهٔ پلیس انگلیس که به ناحق دانشجویان را توقیف کرده اند اقدام نماید.»(۱)

یادآوری می شود باآنکه پس از گذشت بیش از دو هفته از بازداشت و ضرب وشتم دانشجویان تظاهرکننده ایرانی، این افراد دیروز از زندان های امریکا آزاد شدند، امروز نیز چند صد تن از دانشجویان مسلمان ایرانی در خیابان های واشنگتن دست به تظاهرات زدند. مخبر صدای امریکا گزارش کرده است که تعداد زیادی از امریکاییان با دادن شعارهایی مبنی بر درخواست اخراج ایرانیان از امریکا، بر سر راه این تظاهرکنندگان قرار گرفته اند. تظاهرکنندگان نیز با فریادهای زنده باد خمینی به امریکاییان پاسخ می گویند. ضمناً قریب ۲۰۰ دانشجوی ایرانی که دیروز آزاد شدند نیز در تظاهرات امروز شرکت کرده اند.(۲)رادیو صدای امریکا در بخش خبری دیگر خود دربارهٔ پاسخ رسمی مقامات امریکا به شکوائیهٔ ایران به دبیرکل سازمان ملل دربارهٔ بدرفتاری و شکنجهٔ دانشجویان ایرانی در بند، چنین می گوید: «کورت والدهایم طی نامه ای [که] به عنوان دانالد مک هنری ارسال کرده بود، اتهامات ایرانیان مبنی بر نقض حقوق بشر دررابطه با ایرانیانی که در جریان تظاهرات بیست وهفتم ژوئیه [۵ مردادماه] در واشنگتن دستگیر شده بودند [را] بازگو کرده بود. نماینده امریکا در سازمان ملل در جوابیهٔ خود ضمن اعلام خبر آزادی ایرانیان گوشزد کرده بود که اگر تظاهرکنندگان در ابتدای کار با مقامات انتظامی همکاری می کردند و هویت خود را افشا می کردند از ادامهٔ بازداشت آنها جلوگیری می شد. ...»(۳)

ضمیمه گزارش۱۸۷: نگاهی به درآمدهای نفتی عراق در گزارش نشریه اخبار مالی بین المللی

در گزارش نشریه فوق آمده است: «کشور عراق درحال حاضر دومین تولیدکننده و صادرکنندهٔ عمدهٔ نفت در اوپک می باشد. تولید نفت که در اواسط دههٔ ۱۹۷۰ حدود ۲ میلیون بشکه در روز بود در دورهٔ ژانویه – مه ۱۹۸۰ به ۵/۳ میلیون بشکه در روز رسید و صادرات نفت حدود ۳/۳ میلیون بشکه در روز بود. عراق طرف دار تشدید افزایش قیمت نفت نیست و بیشتر پیرو ترقی قیمت این کالاـ در چارچوب اوپک می باشد و در اول ژوئیه قیمت نفت سبک بصره به ۹۶/۳۱ دلار در هر بشکه افزایش یافت که ۴ دلار بیشتر از قیمت نفت مشابه عربستان سعودی می باشد. درآمد نفت از محل صادرات در سال ۱۹۸۰ به ۵/۳۴ میلیارد دلار خواهد رسید. علی رغم افزایش واردات، مازاد حساب جاری حدود ۲۰ میلیارد دلار در سال جاری پیش بینی گردیده است. (اخبار مالی بین المللی، ۴ اوت ۱۹۸۰).»(۴)

۱– روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۲– خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۲، ۱۷/۵/۱۳۵۹، ص۸ رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت۲۱:۳۰، ۱۶/۵/۱۳۵۹.

۳– همان، ص۹، ساعت ۷:۰۰.

۴– روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

ضمیمه گزارش۱۹۳: بخش هایی از سخنرانی امروز بنی صدر در مسجد سیدالشهدای نازی آباد و حوادث پس از سخنرانی

بنی صدر با اشاره به این نکته که کار رادیو تلویزیون کوبیدن نیست بلکه سازندگی است، گفت: «حرف من این است که صبح که رادیو را باز می کنی مشغول تصفیه حساب اند تا وقتی که شما بخوابید. از خارجه به من گفته اند که در سرویس های خارجی رادیو و تلویزیون ما یک کلمه خبر، که دولت چه می کند، رئیس جمهور چه می کند، پخش نمی کند. پس معلوم به اینکه مدیرعامل رادیو و تلویزیون آدم مکتبی ازنظر من هم است، هم قاطع است، اما دست هایی دخالت کرده اند و مانع از این شده اند که او بتواند در آنجا نظم و انضباط اسلامی برقرار بکند. و این است دلیل انتقاد من به رادیو و تلویزیون. ... و چون چنین نمی کند من انتقاد می کنم و این انتقاد را آن قدر ادامه می دهم تا اصلاح بشوند. اگر هم نشد، من تردیدی در دعوت مردم برای اینکه آنجا را با هجوم مردم اصلاح بکنیم به خود راه نخواهم داد.»

بنی صدر در ادامهٔ سخنان خود به تشریح اقداماتی که برای تشکیل دولت جدید از زمان انتخابش به عنوان رئیس جمهوری انجام شد و مذاکراتی که دراین زمینه با اعضای شورای انقلاب داشته است پرداخت و با اشاره به این نکته که وی در دوازدهم فروردین، حجت الاسلام سیداحمد خمینی را به عنوان نخست وزیر پیشنهاد کرده است، گفت:

«روزی فرزند امام پیش من آمد و گفت که می آیند و می گویند (همین چیزهایی که نوارش درآمد) که یک وقت قضیهٔ مصدق و کاشانی پیش نیاید. و من گفتم بسیار خوب، ما اگر خیال می کنیم که اهل علم و تحقیق و زحمتیم، ما نمی خواهیم داستان شکست ها تکرار شود و دلیلی ندارد که ما انقلاب را به پیروزی نرسانیم و بخواهیم دعوای محبوبیت کنیم، اگر قضیهٔ مصدق و کاشانی پیش بیاید و حالا برای اینکه نتوانند تبلیغات سوء بکنند و حرف ها را عوض و بدل کنند و بگویند، شما را پیشنهاد می کنم که بشوید نخست وزیر، که اطمینان کامل باشد که قضیهٔ مصدق و کاشانی پیش نخواهد آمد. پس قضیهٔ استفاده از نفوذ امام و معنویت در کار نبود، مسئله این بود. ... او را هم امام قبول نکرد.»

بنی صدر همچنین گفت: «راجع به دولت؛ من گفتم... چون یکی از شئونات رئیس جمهوری این است که رئیس قوهٔ مجریه است؛ یعنی نخست وزیر و وزرا همکاران او هستند، خب، همکاران من را می شود که من آنها را نپسندم، معنایش این است که من را صغیر فرض می کنند و برایم قیم نصب می کنند. قانون هم می گوید پیشنهاد نخست وزیر با رئیس جمهوری است و نخست وزیر هم باید وزرایش را با تصویب رئیس جمهور معین کند. خب، حرف ها و نقل ها ادامه پیدا کرد و... خلاصه... قرار شد که من آقای میرسلیم را به مجلس معرفی نمایم. آنها هم ایشان را حمایت بکنند بلکه میرسلیم در مجلس مقبول بشود. ... و بعد من را دعوت کردند به مجلس. من رفتم و [در مجلس] گفتم برای اینکه مسئله ای پیش نیاید و در داخل و خارج از کشور عنوان نشود که طرفیت هست و ما باهم مقابلیم، بهتر است که شما یک هیئتی را معین کنید و یک نماینده هم من معین کنم تا اینها بنشینند بین کسانی که داوطلب اند احراز صلاحیت بکنند و بین آنها ما یک کسی را که تفاهم راجع بهش هست ایشان را به مردم معرفی کنیم. من یک نامه نوشتم به آن هیئت و ۱۴ نفر که به من پیشنهاد شده بود معرفی کردم.» بنی صدر با ذکر افرادی که از لیست ۱۴ نفری حذف کردند گفت: «باید از کسانی که فکر می کنند کاملاً همکاری می توانند با من داشته باشند، آنها را بزنند تا نوبت برسد به آنهایی که نمی توانند و گفتم این اشخاصی هم که زدند اسم بردم: آقای سلامتیان، نوبری، حبیبی، مهندس سحابی، میرسلیم و بعد کلانتری. اینها به تدریج زدند تا برسند به آنجایی که کسانی انتخاب بشوند که همکاری نمی توانند بکنند. ... این نامه را هم نوشتم و گفتم اگر شما بین این چهار نفر می خواهید، من نمی توانم با آنها همکاری کنم. ده تای بقیه اش را می پذیرم که همکاری کنم، گرچه من صالح تر از آنها می شناسم برای نخست وزیری. ... اگر من بنایم بر دعوا و این حرف ها بود خیلی راه خوبی داشتم. هم با حزب می توانستم دعوا راه بیندازم و هم با مجلس. آن هم این طور بود: شروع می کردم یک به یک نخست وزیر معین کردن و آنها هم رد می کردند. درسته؟ دیگر بیشتر از این که نمی شد؟ چند نفر را رد می

کردند؟... من بنایم تضعیف مجلس نبوده و نیست. برای اینکه مجلس ضعیف به زیان جمهوری است و به زیان شخص رئیس جمهوری است. مجلس قوی مجلسی است که از خود استقلال داشته باشد و خط مستقیم برود و در امور، جانب انصاف را از دست ندهد و اجازه ندهد که این گروه و آن گروه از عنوان مجلس به نفع خودشان استفاده کنند.»(۱)

در پایان سخنرانی تحریک آمیز بنی صدر، بنا به گزارش خبرگزاری پارس، حاضرین درحالی که با سخنان بنی صدر تحریک شده بودند با سردادن شعارهای تندی علیه حسن آیت دست به راه پیمایی زدند.(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص۱ و۳.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱، تهران، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ جمعه ۱۷ مرداد ۱۳۵۹ ۲۶ رمضان ۱۴۰۰ ۸ اوت ۱۹۸۰

۱

در موضوع رونـد نزدیکی عراق بـه غرب، مجهزشـدن عراق به فنـاوری هسـته ای و درپی آن سـلاح هسـته ای، مهم ترین مسـئله است. دو کشور فرانسه و ایتالیا در این تجهیز، عراق را پشتیبانی و تدارک می کنند. گزارش امروز روزنامهٔ واشـنگتن پست نیز گویای بخشـی از این قضیه است که چنین می نویسد:

«دو کشور اروپایی فروشـندهٔ تسـلیحات هسته ای تصمیم گرفته اند که توانایی هسته ای عراق را بالا ببرند. رآکتور تحقیقاتی ساخت فرانسه یکی از ایـن طرح هـاست. در اینجـا مسئله ایـن اسـت که چرا فرانسه سـوخت اورانیـوم عراق را تـأمین می کنـد. ماننـد دیگر رآکتورهـای تحقیقـاتی، این رآکتور به گونه ای طراحی شـده است که سوخت مصـرفی آن به انـدازهٔ ماده موردنیاز برای ساخت یک بمب اتمی است. چنین سوختی به راحتی می توانـد دوباره در چرخـهٔ تولید قرار گیرد. امکانات چرخهٔ تولید مجدد در مقیاس کوچک را نیز ایتالیا در اختیار عراق می گذارد که به عراق همان قابلیت ساخت بمب اتمی را می دهد.»

این نشـریه می افزایـد: «گزارش های اخیر در مطبوعات فرانسه نشان می دهـد پیش تر در بارگیری نخستین محمولـهٔ ۷۰ کیلوگرمی، مقدار کـل سوخت اتمی به مقصـد عراق فرسـتاده شـده است. اگرچه این رآکتور تـا یک سال دیگر آمادهٔ بهره برداری نخواهـد بود، آن مقـدار سوخت برای بمبی به اندازهٔ تقریبی چهار برابر بمب هیروشیما کافی است. ...»(۱)

۲

امروز نیروهای نظامی جمهوری اسـلامی ایران در شـهر قصرشـیرین و دو منطقهٔ قلعه سـفید و دربندجوق با حملهٔ آتشـباری شدید عراقی ها مواجه شدنـد. نصـر، فرمانـده عملیـات سپاه قصرشـیرین، دراین مورد گفت: سـاعت یک بامـداد، ارتش عراق بار دیگر با خمپاره، تیربار و توپخانه شهر قصرشیرین را زیر آتش سنگین خود قرار داد که بلافاصله برادران سپاه و ارتش به

۱- پژوهشـگاه علـوم و معـارف دفـاع مقـدس، جنـگ ایران و عراق از نگـاه مطبوعـات جهـان، ج۱، صص۲۳۱ و ۲۳۲، واشـنگتن پست، ۸/۸/۱۹۸۰ (۱۷/۵/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

آن پاسخ دادند. این حمله تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت و به قسمت هایی از چند نقطهٔ شهر ازجمله مقر سپاه پاسداران، هنگ ژاندارمری نصرآباد و شهرک امام خمینی آسیب هایی وارد آمد.

وی دربارهٔ حملهٔ عراق به دربندجوق اظهار کرد: در ساعت ۲۴ همین شب، ارتش بعث عراق منطقهٔ دربندجوق را هدف حملهٔ توپخانه ای قرار داد، اما با مقاومت نیروهای ایرانی، ساعت ۳ بامداد با دادن تلفات سنگین مجبور به قطع حملات خود شد. ساعت یک ونیم بامداد هم بعثی ها منطقه و پاسگاه قلعه سفید را زیر آتش توپخانه قرار دادند که این درگیری نیز تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت.(۱)

همچنین براساس گزارش های رسیده از سپاه پاسداران قصرشیرین، «عوامل مزدور بعث عراق با مسموم کردن یک چشمه آب آشامیدنی در روستاهای "مله دزکه" و "تپه کبود" موجب مسموم شدن ۲۰ نفر از اهالی که اکثر آنها کودک بودند، شدند.»(۲) در ادامهٔ گزارش مزبور آمده است که این عده حدود ساعت ۱۱ صبح امروز، به بیمارستان قصرشیرین منتقل شدند و تحت مداوا قرار گرفتند.(۳)

از سوی دیگر، در ادامهٔ مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق، امروز در جاده سومار - نفت شهر، ۲ سرنشین یک اتومبیل جیپ شهباز که جاسوس عراقی بودند، بازداشت شدند.(۴)

به حکم دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب، نیز ۲ تن از جاسوسان بعث عراق به نام های علیرضا خیرخواه و یدالله پیکان اعدام شدند. این دو تن به همراه ۶ نفر دیگر در ۱۲ مرداد ۱۳۵۹ دستگیر شده بودند که پس از محاکمه، مفسدفی الارض شناخته و در ساعت ۱:۳۰ امشب اعدام شدند.(۵) در احکام صادره ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین - سرپل ذهاب دربارهٔ این دو تن آمده است: «علیرضا خیرخواه فرزند بابا، گروهبان فراری ارتش، اهل خسروی به جرم جاسوسی و دادن اطلاعات به کشور عراق و عوامل بختیار و پالیزبان، مفسدفی الارض شناخته و محکوم به اعدام شد. یدالله پیکانی فرزند علی، شغل کشاورز از اهالی خسروی به جرم جاسوسی علیه کشور جمهوری اسلامی ایران به نفع رژیم بعث عراق، قاچاق کشی و همکاری با ساواک، مفسدفی الارض [شناخته] و به اعدام محکوم شد.»(۶)

۱

در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، حدود صد نفر از جوانان در میدان قاضی محمدشهر مهاباد، ضمن حمله به دفتر حزب توده، وسایل موجود در آن را به خیابان ریخته و به آتش کشیدند و شعارهایی در حمایت از قاسملو و علیه حزب توده ازقبیل "رهبری قاسملو مورد تأیید ماست" و "مرگ بر حزب توده" سر دادند. این تجمع بدون هیچ گونه درگیری در ساعت ۱۳:۳۰ خاتمه یافت.(۷) دراین خصوص، نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده چنین نوشت:

«درپی افشاگری نامه مردم درمورد وابستگی قاسملو به جنایتکاران بعثی عراق، اوباشان گروه قاسملو که از خشم دیوانه شده بودند، در تاریخ ۱۷ مردادماه ساعت ۱۱:۳۰ صبح، به دفتر حزب

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۷- سند شماره ۵۶۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر۶۴، ۱۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شمارهٔ ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۳۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۷/۵/۱۳۵۹، ص۱، برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر۶۴.

توده ایران در مهاباد حمله کردند و پس از مضروب ساختن عده ای از اعضای حزب توده ایران، وارد دفتر شدند، کتاب ها و اعلامیه های موجود را به آتش کشیدند، میزها و صندلی ها و دیگر وسایل را غارت کردند و به خانه های خود بردند. در جریان هجوم اوباشان، ۳ تن از رفقای ما به نام های "قاسم خوئی"، "مصطفی ثانی" و "قاسم ربانی" به شدت مجروح شدند که خوشبختانه حالشان رو به بهبودی است. بعدازظهر همان روز، ۸ نفر از رفقای ما به خاطر فروش نامه مردم، توسط همان افراد دستگیر و به، به اصطلاح شورای نظامی گروه قاسملو برده شدند. در آنجا، آنها را مورد تهدید قرار دادند و از آنها خواستند که از فروش نامه مردم خودداری کنند. ازجمله کسانی که رفقای ما را مورد توهین و دشنام قرار دادند، "کریم حسامی" مسئول حزب دمکرات قاسملو در مهاباد بود.» نامه مردم سپس افزوده است: «وحشت گروه قاسملو از حزب توده ایران و افشاگری های مهلک (مهلک برای آنها) نامه مردم طبیعی است. هریک از این افشاگری ها چون تیغی برنده، نقاب عوام فریبانه ای را که در "دفاع از حقوق خلق کرد" بر چهره کشیده اند، می دَرَد و ماهیت زشت و خائنانهٔ آنان را بر خلق کرد می نمایاند. ...»(۱)

۱

درپی ملاقات پیش ازظهر دیروز علی اکبر هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس شورای اسلامی)، شیخ محمد یزدی، فضل الله محلاتی و محمدعلی رجایی با بنی صدر در منزل وی که دو ساعت و نیم به طول انجامید(۲) - و نیز ملاقات امروز شیخ محمد یزدی و فضل الله محلاتی (۲ تن از اعضای هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر) و محمدعلی رجایی (نماینده تهران) با امام خمینی و همچنین باتوجه به مصاحبهٔ تلویزیونی امشب رئیس مجلس شورای اسلامی،(۳) احتمال نخست وزیری محمدعلی رجایی و معرفی قریب الوقوع وی ازسوی رئیس جمهور افزایش یافت.

گزارش روزنامه کیهان دراین زمینه حاکی است: باتوجه به اینکه مجلس درمورد میرسلیم، اگرچه در جلسات خصوصی، به توافق نرسید و از سوی دیگر بنی صدر ضمن اینکه با شدت در مقابل کاندیدای اول حزب جمهوری اسلامی، جلال الدین فارسی ایستادگی کرد، پیشنهاد نخست وزیری میرسلیم را هم بازپس گرفت، شانس رجایی افزایش یافت و سرانجام باتوجه به ملاقات نمایندگان هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر با ریاست جمهوری و سپس ملاقات امشب آنها با امام، آن هم درحالی که رجایی آنها را همراهی می کرد، نخست وزیری وی قطعی به نظر می رسد. ضمن اینکه حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در مصاحبهٔ تلویزیونی امشب خود اعلام کرد که از ۱۵۰ نفری که در مجلس حضور داشتند، نزدیک به ۱۰۷ نفر به نخست وزیری رجایی تمایل داشتند.(۴)

۱- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۰۵، صص۱و۸.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- همان؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲.

امروز، پس از گذشت یک سال از نام گذاری آخرین جمعه ماه رمضان به نام "روز جهانی قدس"، راه پیمایی هایی در شهرهای مختلف ایران برگزار شد. این مراسم در تهران و شهرستان ها به صورت اجتماعات وسیعی بود که در بعضی شهرستان ها، با تنش ها و بعضاً تلفاتی همراه بود. در خارج از ایران نیز تجمعات و اعتراض هایی به همین مناسبت در برخی مناطق برپا شد.

در تهران، به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی:

«در آخرین روز جمعه ماه مبارک رمضان طبق اعلام قبلی، اقشار مختلف مردم قهرمان تهران درحالی که روزه دار بودند از مسیرهای هشت گانه به سوی دانشگاه تهران راه پیمایی کردند. تعداد جمعیت برادران و خواهران شرکت کننده به حدی زیاد بود که از اولین ساعات شروع تظاهرات، سطح خیابان انقلاب از میدان امام حسین تا دانشگاه تهران، پوشیده از جمعیت بود و از ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه، راه پیمایی به کندی صورت می گرفت. تراکم جمعیت درجهت خیابان های کارگر و آزادی نیز در همین حد بود. ... تظاهرکنندگان پوسترهای بسیاری از نقشهٔ فلسطین اشغالی و تصویر مسجدالاقصی و همچنین تصاویر امام خمینی، رهبر انقلاب، را حمل می کردند. ... علاوه بر شرکت اقشار مختلف مردم تهران، برادران و خواهران ارتشی نیز پیرو اطلاعیهٔ قبلی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در دسته های منظم و طویل در تظاهرات شرکت داشتند. ... شعارها... به شرح زیر بود:

"ما مسلمین ایران فرمانبر امامیم - بهر رهایی قدس آمادهٔ قیامیم"؛ "مسلمان، مسلمان حکم امام باشد - بهر رهایی قدس، وقت قیام باشد"؛ "فلسطین پیروز است - اسرائیل نابود است"؛ "مرگ بر امریکا"؛ "مرگ بر اسرائیل"؛ "مرگ بر شوروی"؛ "مسلمان به پا خیز قدس در انتظار است - مسلمان به پا خیز موقع کارزار است"؛ "برخیزید برخیزید، امت ها امت ها - تمام است، تمام است عمر ابرقدرت ها"؛ "جهاد کن مسلمان - بیت المقدست را آزاد کن مسلمان"؛ "در فلسطین پرچم اسلام و قرآن می زنیم - مشت محکم بر دهان یاوه گویان می زنیم"؛ "مرگ بر پلیس فاشیست امریکا"؛ "مرگ بر پلیس فاشیست انگلیس"؛ همچنین شعار "مرگ بر پلیس فاشیست امریکا" در مقابل لانهٔ جاسوسی با شور بیشتری داده شد. ...»

در ادامهٔ این گزارش آمده است: در مراسم روز قدس در دانشگاه تهران، اعضای جنبش های آزادی بخش جهان و مقامات دولتی و سفرای کشورهایی که نام اسلامی دارند نیز حضور داشتند. در شروع مراسم، شهردار الخلیل که به مناسبت همین روز به تهران آمده است، سخنرانی کرد و در پایان آن، قطعنامه ای ۱۳ ماده ای قرائت شد که در آن ازجمله آمده است:

- «ما ضمن محکوم کردن توطئه های خطرناکی که در چهرهٔ شوم ملیت گرایی و نژادپرستی از ناحیه دشمن اسلام درجهت شکستن صف متحدین مسلمین جهان صورت می گیرد، خواستار وحدت هرچه بیشتر مسلمانان جهان در چارچوب قوانین اسلامی می باشیم.»

- «ما به حکم تعهد اسلامی خود و باتوجه به رهنمودهای امام امت خمینی بزرگ درجهت صدور انقلاب اسلامی به جهان تا آخرین قدم خواهیم کوشید و حمایت بی دریغ خود را از تمامی نهضت های جهان مستضعفین اعلام می نماییم.»

- «فلسطین و بیت المقدس را متعلق به همهٔ مسلمین جهان دانسته و به حکم "و اعتصموا بحبل الله جمیعاً ولاتفرقوا" خواستار اتحاد مسلمین جهان درجهت آزادسازی فلسطین می باشیم.»

- «ما انتقال پایتخت اسرائیل به بیت المقدس را گامی دیگر در راه دستیابی به هدف پلید صهیونیسم، گسترش دادن تصرف غاصبانهٔ اراضی مسلمانان دانسته و از تمامی مسلمانان و آزادگان جهان می خواهیم که در جلوگیری آن هدف شوم، از این گام جنایتکارانه با همهٔ قوا تلاش کنند و از هیچ کوششی فروگذار ننمایند.»

- «ما براساس پیشنهاد فقیه عالی قدر حضرت آیت الله منتظری از همهٔ مسلمانان جهان خواستاریم که برای یک راه پیمایی بزرگ و باشکوه به طرف بیت المقدس جهت آزادسازی قدس، خود را آماده کنند تا صف واحد امت جهان اسلام مانند بنیان مرصوص، هستی اسرائیل اشغالگر را درهم شکند.»

- «ما تجاوزات جنایت بار امپریالیسم شرق را در افغانستان و رفتار مزورانه اش را در فلسطین به شدت محکوم نموده و با مبارزات برحق این ملت ها اعلام همبستگی نموده و خواستار حمایت بی دریغ جمهوری اسلامی از این مبارزات می باشیم.»(۱)

در شهرستان ها نیز مراسم روز قدس با برپایی راه پیمایی هایی برگزار شد که در برخی شهرها در حاشیه این مراسم درگیری هایی خودجوش ازسوی مردم شرکت کننده در راه پیمایی با گروه های معارض با نظام رخ داد. ازجمله به گزارش مطبوعات:

در رشت، باتوجه به اینکه از قبل اعلام شده بود گروه ها و احزاب باید بدون ذکر نام در راه پیمایی روز قدس شرکت کنند و اطلاعیه ای نیز در همین خصوص صادر شده بود، ازطرف سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلامیه هایی در سطح شهر پخش شد که با مخالفت مردم مواجه گردید و در چند نقطه درگیری هایی بین مردم و هواداران این سازمان رخ داد.(۲)

در خوی، راه پیمایان روز قدس بعدازظهر به دفاتر و کتاب فروشی های گروه های سیاسی ازجمله دفتر حزب توده، مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق حمله و پس از تخریب این اماکن، از فعالیت گروه های مزبور جلوگیری کردند.(۳)

در گزنک آمل، نقش خصومت آمیز و جنایتکارانهٔ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به طرزی آشکار رخ می نماید. «گزارش ناحیهٔ ژاندارمری مازندران حاکی است در ساعت ۱۲ امروز، هنگام انجام تظاهرات روز قدس در بخش گزنک آمل بین افراد حزب اللهی و مجاهدین [خلق] درگیری رخ داد که درنتیجهٔ آن یک نفر که تا این ساعت [ساعت ۲۱:۲۷ دقیقه] هویتش معلوم نگردیده فوت نموده است.»(۴)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از خوی.

۴- سند شماره ۵۶۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

گزارش روزنـامه جمهـوری اسـلامی از این واقعه چنین است: «در درگیری که هـواداران مجاهـدین خلق [منـافقین] بـا راه پیمایـان آملی به وجود آوردند دو نفر شهید شدند.

ظهر دیروز هنگامی که مردم مسلمان و متعهد چند روستای آمل برای بزرگداشت روز جهانی قدس به راه پیمایی پراخته بودند ناگهان در مقابل پل گزنک این شهر مورد هجوم افراد و هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] قرار گرفتند.

هواداران این سازمـان که با سـنگ و پاره آجر به صـفوف راه پیمایان حمله کرده بودنـد با مقابله شدیـد مردم مسـلمان روبه رو شدنـد که درنتیجه ۳ تن زخمی شدند.

بر پـایه گزارش خبرنگار ما در جریان این درگیری شخصـی ۶۵ ساله به نام زاهـدی که در اثر اصابت سـنگ و پاره آجر به شـدت مجروح شـده بود ناگهان از پشت و ازطرف نامعلومی مورد اصابت گلوله قرار گرفت و شـهید شـد. در همین اثنا یکی از راه پیمایان دیگر که یک جوان ۱۸ سـاله و عضو انجمن اسـلامی مسجد امـام حسین آمـل بود و حمیـد معلمی نـام داشت هنگامی که قصـد دسـتگیری چنـد تن از مهاجمین به مردم را داشت از کوه پرت شد و براثر اصابت سنگ های فراوان وی نیز به شهادت رسید.

درپی این درگیری مردم مسـلمان آمل بلافاصـله به کمک راه پیمایان مسلمان شتافته و با دخالت مردم ۲۰ نفر دستگیر شدند، ولی تاکنون مشخص نشده است که چه کسی با شلیک گلوله موجب شهادت برادر زاهدی شد.»(۱)

برگزاری راه پیمـایی و تظـاهرات گسترده در ایران و برخی کشورها ازجمله خودِ امریکا، در رسانه های جمعی غرب به ویژه رادیو صـدای امریکا بازتاب داشت. درحالی که طبق معمول پوشـش خبری راه پیمایی در تهران کم رنگ بود، رادیو صدای امریکا با تفصیل بیشتری به گزارش تظاهرات دانشجویان مسلمان به مناسبت روز قدس در واشنگتن پرداخت و اعلام کرد:

«در تهران در مراسم قدس، گروه زیادی از ایرانیان دست به تظاهرات زدند و تصـمیم اسرائیل مبنی بر تعیین بیت المقدس به عنوان پایتخت دائمی آن کشور را محکوم کردنـد. هم زمان با تظاهرات تهران، ... عـده ای از ایرانیان مقیم واشـنگتن برای دومین روز دست به تظاهرات زدند. آنان پلیس واشنگتن را متهم می سازند که در تظاهرات دو هفته پیش نسبت به آنان اعمال خشونت کرده است. در تظاهرات دیروز، پلیس با کوشش فراوان مانع از برخورد امریکاییان خشمگین و ایرانیان تظاهرکننده شد.»(۲)

این رادیو در بخش خبری دیگر خود گفت: «برای دومین روز متوالی تظاهرکنندگان طرف دار [آیت الله] خمینی دست به یک راه پیمایی در واشـنگتن زدنـد و این درحالی بود که پلیس واشـنگتن آنان را زیر پوشـش شدیـد از محافظت قرار داده بود. تظاهرکننـدگان طرف دار [آیت الله] خمینی که تعدادشان به ۶۰۰ نفر بالغ می گردید، با واکنش گروه کثیری از

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.

۲- خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش های ویژه، شـماره ۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، صص۱۸ و ۱۹، رادیو صدای امریکا (فارسـی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

امریکایی های خشمگین روبه رو شدند. نیمی از طرف داران [آیت الله] خمینی را در این تظاهرات، اعراب فلسطین تشکیل می دادند و بر روی پلاکاردهایی که حمل می کردند نوشته شده بود مرگ بر صهیونیزم و آزادی برای فلسطینیان. فلسطینی ها هم در شعارهای خود همچنین پرزیدنت انورسادات را به خاطر عقد پیمان صلح با اسرائیل محکوم کردند. ... این تظاهرات نسبت به تظاهرات روز پنجشنبه که در آن امریکایی های خشمگین به طرف طرف داران [آیت الله] خمینی بطری، تخم مرغ و گوجه فرنگی پرتاب کردند، نسبتاً به آرامی صورت گرفت و تنها در چند مورد حوادث جزئی گزارش شده است. ...»(۱)

در ایتالیا، به گزارش رادیو صدای امریکا، «بین ۲۵ تا ۵۰ ایرانی که به مدت دو ساعت در میدان سن پیتر رم، تظاهرات می کردند، بازداشت شدند. پلیس رم ناچار شد برای متفرق ساختن تظاهرکنندگان که از همکاری با پلیس خودداری می کردند آنان را بازداشت کند. ... همچنین ایرانیان تظاهرکننده در رم شعارهایی حمل می کردند که در آن امپریالیزم، فاشیسم و صهیونیزم محکوم شده و از اسرائیل خواسته شده بود که بیت المقدس را ترک گویند. افراد مزبور از شوروی خواسته اند که خاک افغانستان را ترک کند.»(۲)

در بیروت نیز تعدادی از ایرانیان امروز در مقابل سفارت امریکا در این شهر دست به تظاهرات زدند.(۳)

۱

مصاحبهٔ مطبوعاتی محمد مکری سفیر ایران در مسکو، که چشم اندازی از افزایش تیرگی در مناسبات ایران و شوروی را ترسیم کرده بود، بهانه ای شد تا رسانه های غربی امیدوارانه تیرگی روابط ایران و شوروی را مورد بررسی قرار دهند. خبرگزاری فرانسه از مسکو گزارش داد:

«محمد مکری در یک مصاحبهٔ مطبوعاتی هشدار داد که ایران درصورت ادامهٔ کمک های نظامی اتحاد شوروی به عراق، سفیر خود را از شوروی فراخواهد خواند و دراین صورت نمایندگی ایران به سطح کاردار تنزل خواهد یافت. وی گفت: شک دارم که چنانچه این موضوع سریعاً حل نشود، در شوروی مدت زمان بیشتری به عنوان سفیر باقی بمانم. مکری اتحاد شوروی را متهم کرد که عراق را با تسلیحاتی که درحقیقت برعلیه ایران مورد استفاده قرار می گیرد مجهز می سازد و شوروی ها بدون شک مطلع هستند که در توطئهٔ اخیر علیه ایران، عراقی ها نیز دست داشته اند.» این خبرگزاری افزود: «به دنبال این هشدار محمد مکری، روابط ایران و شوروی به سرعت رو به تیرگی گذاشت. محمد مکری که به خاطر حمایتش از روابط نزدیک تر بین دو کشور بسیار مشهور می باشد؛ در ۲۲ فروردین ماه خواستار تعلیق کمک های شوروی به عراق شد، ولی این اقدامش بی نتیجه بود. ظرف پنج سال گذشته، شوروی بیش از ۵/۱ میلیارد دلار تسلیحات به عراق داده است. دکتر مکری همچنین به دیگر عوامل اختلاف

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۴، تاریخ ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص۳۱ و ۳۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، صص۱۸ و ۱۹، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۳- همان.

بین دو کشور من جمله عدم پاسخ گویی شوروی به درخواست ایران برای گشودن یک کنسولگری در شهر دوشنبه واقع در جمهوری فارسی زبان آسیای مرکزی؛ تاجیکستان، اشاره کرد. دکتر مکری در این کنفرانس مطبوعاتی افزود که ایران درصورت دریافت جواب منفی دراین مورد، کنسولگری خود را در شهر لنینگراد خواهد بست.» خبرگزاری فرانسه در پایان گزارش خود افزود: «ناظران آگاه سیاسی معتقدند که رهبران شوروی از وجود یک دفتر ایرانی در یک منطقهٔ مسلمان نشین فارسی زبان به شدت در هراس می باشند. شوروی اخیراً اجازهٔ عبورومرور آزاد محصولات باری را به مقصد ایران از خاک خود لغو کرده است.»(۱)

روزنامه واشنگتن پست نیز ضمن درج بخش هایی از مصاحبهٔ سفیر ایران در مسکو، دربارهٔ درخواست ایران از شوروی مبنی بر قطع صدور سلاح به عراق، نوشت: «درخواست ایران، شوروی را در یک موقعیت نامناسب قرار می دهد چراکه آنها در چارچوب یک پیمان دوستی که در سال ۱۹۷۲ منعقد گردید، متعهد به تأمین تسلیحات برای نیروهای مسلح عراق می باشند. این مطلب مشخص کرد که شوروی هواپیماهای میگ۲۳ و موشک های زمین به هوا و زمین به زمین در اختیار عراق قرار داده است. عراق متحد اصلی شوروی در جهان عرب محسوب می شود، اما اخیراً نشانه هایی دال بر کاهش وابستگی را نشان می دهد.»

این روزنامه افزود: «مکری به وجود ده ها بالگرد و هواپیما اشاره کرد که توسط نیروهای عراقی در آنچه که او "بمباران روزانهٔ مرزهایمان" نامید، مورد استفاده واقع می شوند. او به جزئیات بیشتری نپرداخت، اما گفت که از این تسلیحات جهت پشتیبانی از نیروهای ضدانقلابی درون ایران استفاده می شود.» واشنگتن پست سپس ضمن اشاره به برخی دیگر از اختلافات ایران و شوروی افزود:

«در ماه ژوئن، ایرانی ها یک دیپلمات شوروی را به خاطر اتهامات جاسوسی اخراج کردند و از شوروی خواستند تعداد کارمندان سفارتش را در تهران کاهش دهد. ایران همچنین به خاطر عدم پذیرش تقاضای خود مبنی بر افزایش امکانات ترانزیت رودخانه ای درون شوروی ناراحت است. ایران خواهان ایمنی استفاده از شبکهٔ کانالی شوروی است که ارتباط میان دریای خزر و دریای سیاه را برقرار می کند تا بتواند مانع از محاصرهٔ اقتصادی امریکا شود.»(۲)

۱

بخشی از گزارش ها و اخبار رسانه های جمعی غرب به فعالیت های تازهٔ مخالفان نظام جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور اختصاص یافته است. گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس دراین زمینه حاکی است: «شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، امروز ایجاد یک "جنبش مقاومت ملی ایرانی" را در یک بیانیهٔ مطبوعاتی که توسط دفتر او در پاریس انتشار یافت اعلام نمود. بختیار که در پاریس در تبعید به سر می برد از کلیه وطن پرستان ایرانی خواست به این جنبش که هدفش نجات

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از مسکو.
۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، صص۲۳۶ و ۲۳۷، مقالهٔ واشنگتن پست، به قلم بخش خارجی نشریه، ترجمه مهدی رنجبران.

کشور از چنگ رهبران بی سواد به اصطلاح مذهبی و اجنبی برای ایران است، ملحق شوند. بختیار ضمن ادعای اینکه بنیادهای اقتصادی ایران فروریخته، قانون و نظم بی اعتبار شده و زنان به وضع بردگی افتاده اند، رژیم فعلی ایران را به ساقط نمودن فرهنگ و تمدن ایران متهم ساخت. بختیار افزود: چنان که کسی با این جنبش مقاومت ملی همکاری نکند در ردیف جنایتکاران تاریخ خواهد بود.»

خبرگزاری فرانسه در ادامهٔ گزارش خود آورده است: «ایجاد یک جنبش دیگر به نام "جنبش ملی برای نجات ایران" در بیستم ماه جون توسط حسن نزیه، مدیرعامل سابق شرکت ملی نفت ایران و مخالف رژیم فعلی ایران که اینک در فرانسه به حالت تبعید به سر می برد، اعلام شد. آقای نزیه امروز به خبرگزاری فرانسه گفت امیدوار است که هر دو جنبش با هم، همکاری کنند. وی افزود: ما راجع به بسیاری از مسائل مربوط به ایران در نقطه نظرهای مشترک سهیم هستیم.»(۱)

رادیو لندن نیز خبر از تشکیل گروهی مخالف جمهوری اسلامی موسوم به "جبههٔ دکتر مصدق" می دهد: «در لندن دکتر خسرو شاکری یک سیاستمدار ایرانی از دمکرات های میانه رو و متمایل به چپ در ایران خواسته است که برای برانداختن حکومت اسلامی اتحاد کنند. دکتر شاکری که اکنون در پاریس اقامت دارد در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت که کمیته ای در خارج از ایران تشکیل شده که خود را جبههٔ دکتر مصدق می خواند. وی حکومت اسلامی ایران را حکومتی بی رحم خواند و گفت که هدف کمیتهٔ مزبور برانداختن این حکومت و تشکیل یک جمهوری دمکراتیک متشکل از تمام گروه هاست.»(۲)

در همین حال، بنا به گزارش رادیو لندن، «بیش از پنجاه نفر از نمایندگان پارلمانی حزب کارگر بریتانیا طی نامه ای به رهبران ایران نسبت به رفتار این کشور با نویسندگان، وکلا، دانشجویان، آموزگاران، دست اندرکاران اتحادیه های کارگری و نمایندگان مجلس اعتراض کرده اند. این نامه خطاب به آیت الله خمینی، آیت الله بهشتی و رئیس جمهوری بنی صدر نوشته شده و در آن آمده است که گروه های یادشده در ایران اغلب مورد اعمال خشونت آمیز قرار می گیرند و به طور غیرعادلانه بازداشت و زندانی می شوند. در این نامه خاصه به ابوالفضل قاسمی، دبیرکل حزب ایران، اشاره شده که به اتهام همکاری با ساواک، واجد صلاحیت برای شرکت در مجلس شناخته نشده است.»(۳)

ص: ۳۶۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۸ اوت ۱۹۸۰ (۱۷/۵/۱۳۵۹)؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۴، تاریخ ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص۳۲ و ۳۳، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت۷، ۱۸/۵/۱۳۵۹، قریب به همین مضمون را ذکر کرده است.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۱۴۳، تاریخ ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۹:۴۵، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص۸ و ۹، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۹:۴۵، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ شنبه ۱۸ مرداد ۱۳۵۹ ۲۷ رمضان ۱۴۰۰ ۹ اوت ۱۹۸۰

۱

امروز مجدداً نیروهای عراقی مناطق باویسی تا نفت شهر و اطراف قصرشیرین را زیر آتش سنگین توپخانه گرفتند.

بنا به گزارش ها، در ساعت ۱۰:۳۰، ارتش بعث عراق پاسگاه های نفت شهر، سه تپان، چقاشیرگه، سلمان کشته و سانواپا را زیر آتش سلاح های سنگین خود قرار داد که با مقابلهٔ شدید مأموران این پاسگاه ها روبه رو شد. فرمانده گروهان سومار نیز با تعدادی از نیروها و سلاح های سنگین به کمک پاسگاه های درگیر شتافتند.(۱)

گزارش بعدی گروهان سومار حاکی است که درگیری در نفت شهر در ساعت ۱۱:۳۰ خاتمه یافت و براثر اصابت ترکش گلولهٔ توپ، یک دستگاه وسیلهٔ نقلیهٔ شرکت نفت آتش گرفت و یکی از کارگران این شرکت مجروح شد.

درگیری در پاسگاه چقاشیرگه نیز در ساعت ۱۱:۳۰، خاتمه یافت که براثر اصابت گلولهٔ دشمن به ساختمان پاسگاه جدید چقاشیرگه خساراتی وارد آمد. نیروهای خودی نیز مواضع دشمن را منهدم و چند منبع نفتی عراق را به آتش کشیدند.(۲)

امروز همچنین نیروهای عراقی یک بار دیگر شهر قصرشیرین و پاسگاه های دربندجوق و یکه شان را زیر آتش توپخانه گرفتند که با مقابلهٔ نیروهای ارتش و سپاه پاسداران مواجه شدند. در این تبادل آتش که تا ساعت ۱۱ صبح، ادامه داشت، به کابل برق قصرشیرین خساراتی وارد آمد.(۳)

از سوی دیگر، در ادامهٔ تحرکات مرزی عراق، گزارش پاسگاه کانی شیخ، تابع گروهان سومار، حاکی است: «در ساعت ۲۲:۳۰ مورخهٔ ۱۸/۵/۵۹، تعداد ۱۰ الی ۱۳ تانک و خودرو ارتش عراق به طور ستون و به فاصلهٔ ۲۰۰ الی ۳۰۰ متری به سمت جنوب سنگرهای شمارهٔ ۲ و ۳ حرکت نموده اند و احتمال حمله به پاسگاه [کانی شیخ] وجود دارد.»(۴)همچنین «به گزارش پاسگاه انجیره و شوروشیرین در ساعت ۱۲ امروز، تعداد چند دستگاه خودرو از نوع تریلر حامل توپ وارد پاسگاه علی الشهداء عراق شده و مستقر گردیده اند.»(۵)

۱- سند شماره ۲۸۳۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا - ر۳ (مرکز عملیات فرماندهی)، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

۴- سند شمارهٔ ۲۸۳۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به کرمانشاه (رکن۳)، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شماره سریال۲، ص۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، به نقل از لشکر ۹۲ زرهی اهواز (رکن۲)، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

در جنوب نیز تحرکات عراق مدنظر است. ازجمله اخبار برون مرزی استانداری خوزستان نشان می دهد «امروز یک شرکت ژاپنی مبادرت به ایجاد یک پل جدید بر روی رودخانهٔ الدویب که مناطق محیله و الزیادیه را به هم متصل می کند، نمود. به همین منظور، بولدوزرها برای گشودن خیابانی که از شاهراه بصره - فاو به شط العرب منتهی می گردد، اقدام به کندن نخل ها کرده اند. خیابان یادشده آسفالته می باشد.»(۱)

در همین حال، از سومار خبر می رسد که حکومت بعث عراق در ۲۴ ساعت گذشته، ۷ نفر دیگر از عراقی های ایرانی الاصل مقیم این کشور را ازطریق مرز سومار از آن کشور اخراج کرده است. با ورود این عده، تعداد اخراج شدگان از عراق تاکنون به ۳۸۰۲۲ تن رسیده است.(۲)از طرف دیگر، منابع اطلاعاتی ارتش عراق ادعا کرده اند که «در مریوان تعداد ۱۰۰ نفر مسلح به سرپرستی بگ حاج صفر، قصد حمله به واحدهای تیپ۱۱۶ گارد مرزی را دارند.» این منابع گفته اند: «افراد مسلح مزبور مسلح به برنو، کلاشینکف و خمپاره انداز۸۱ و ۱۲۰ [میلی متری] می باشند.» مقامات فوق با تأکید و هشدار به واحدهای تیپ مذکور خواستار پاسخ گویی به هرگونه عملیات ازطرف ایران شده اند.(۳)

۱

گزارش های متعدد از نقده حاکی است که این شهر در طول شب گذشته تا روشنایی صبحگاهیِ امروز وضعیت کاملاً ناآرامی داشته است. دراین حال اشنویه نیز روز ناآرامی را پشت سر گذاشت و در ارومیه هم دو مورد بمب گذاری ناموفق انجام شد.

حدود ساعت ۲ بامداد امروز، سپاه نقده گزارش داد: «از ساعت ۲۱:۳۰، با سلاح سنگین ازقبیل خمپاره ۱۲۰ و ۸۱ و سلاح های کوچکی که از داخل شهر از محله کردنشین شلیک می شد سطح شهر تماماً زیر آتش دمکرات ها و ضدانقلاب بود. سپاه پاسداران بلافاصله اقدام به مقابله نموده و تا حال موفق شده مهاجمین را وادار به عقب نشینی نماید، از اهالی تُرک شهر حدود ۳۰ نفر زخمی و ۲ نفر کشته و از سپاه پاسداران ۴ نفر مجروح به نام های ابراهیم حمزه زاده، علی نامدار، قلی محمدیان، محرم پویا به جای می ماند، درگیری ادامه دارد.»

گزارش تلفنی دیگر سپاه نقده حاکی است: «[مهاجمان] به شهر حمله کرده و با خمپاره شهر را می کوبند و چند خمپاره به خانه های شهر برخورد کرده و تا ساعت ۰۰:۳۰ حدود ۱۰ تا ۱۲ نفر زخمی و ۲ نفر کشته و فعلاًـ تیراندازی ادامه دارد و برادران پاسدار با همکاری ژاندارمری شدیداً دفاع می کنند، ۳ نفر از زخمی ها پاسدار که حال یکی وخیم می باشد، به ارتش و ژاندارمری و استانداری اطلاع داده شده است.»(۴)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی آخرین تلفات نیروهای خودی را در ساعت ۱۹:۳۰، ۴ کشته و ۳۱ مجروح اعلام کرد،(۵)اما مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، درمورد درگیری

۱- همان، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۱۱۴۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرماندهی سپاه پاسداران، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۶۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی -

عملیات سپاه، ص۲.

۵- سند شماره ۵۶۴۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۶۲، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، مستند به خبر لشکر۶۴ ارومیه، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

نقـده و تلفات آن گفت: ۴۷ نفر براثر شبیخون هفت ساعتـهٔ گروه های مهاجم ضـدانقلاب به نقـده زخمی و ۴ تن شـهید شدند. وی افزود: ساعت ۲۲ جمعه شب، مهاجمان ضـدانقلاب با توپ، خمپاره، آر.پی.جی۷ و دیگر سـلاح های سنگین و سبک به شهر نقده حمله کردند. این درگیری تا ساعت ۵ بامداد روز بعد، ادامه داشت. گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه نیز حاکی است در این درگیری ۲ تن از مهاجمان مسلح غیرقانونی کشـته و تعـداد زیادی زخمی شدند.(۱)همچنین مسـجد صاحب الزمان نقده آسـیب دید.(۲)در این درگیری افراد ضدانقلاب از منازل مسکونی شهر استفاده کرده و آنها را سنگر خود قرار داده بودند.(۳) گفته می شود که ضدانقلابیون مسلحی که به شهر نقده حمله کرده بودند از روستاهای "کلدان" و "قارنه" آمده بودند(۴)

اما گزارش سـرگرد نجفی، سـرپرست گروهان پاک سازی نقـده، حاکی است: «ضدانقلابیون از آبادی "گلبان" با اسـلحه های سـنگین به طرف شـهر نقـده تیرانـدازی کرده انـد که درنتیجه تعـدادی زخمی و خسـاراتی به بار آمـده است.» افسـر مزبور برای خاموش کردن آتش ضدانقلابیونِ آبادی گلبان، توسط توپخانهٔ زمینی یا ازطریق هوا، از لشکر۶۴ تقاضای پشتیبانی کرده است.»(۵)

همچنین، مهجور فرمانـدار ارومیه، اظهار کرد: «به دنبال درگیری در شهرسـتان نقـده، یک دسـتگاه آمبولانس ژاندارمری حامل یک افسـر وظیفه پزشـک که از اشـنویه عـازم نقـده جهت کمـک به مجروحین بود، براثر انفجار مین منهـدم شـد که درنتیجه پای افسـر پزشک براثر انفجار مین قطع شد و دو نظامی دیگر نیز به شدت مجروح شدند.»(۶)

گزارش های تکمیلی حاکی از آن است که در همین شب، ۲ تانک لشکر۶۴ ارومیه که برای کمک از اشنویه عازم نقده بودند در اطراف اشـنویه، مورد حمله مهاجمان واقع شدنـد که یکی از تانک ها منهـدم گردیـد و ۳ تن از خدمـهٔ آن کشـته شدنـد و تانک دیگر با ۳ تن از خدمه اش به گروگان گرفته شد.(۷)

از سوی دیگر، هم زمان با درگیری در نقـده، دو پایگاه ژانـدارمری در روسـتاهای شـیطان آباد از توابع ارومیه و دوآب از توابع شهرسـتان نقده، هدف حمله گروه های مهاجم قرار گرفت. اسـتاندار آذربایجان غربی دراین باره گفت: «ساعت ۲۳:۴۰ جمعه شب، به پایگاه شیطان آباد ازسوی گروه های مهاجم حمله شـد که بلافاصـله پرسـنل پایگاه پاسـخ دادنـد و مهاجمین پس از ساعتی مجبور به فرار شدند. در این درگیری هیـچ گونه آسیبی به پایگاه وارد نیامد.» اسـتاندار افزود: «در ساعت یک بامداد نیز به پاسـگاه "دوآب کوه" نقده بین راه نقده – جلـدیان حمله شـد که این حمله نیز بـا مقـاومت پرسـنل پاسـگاه روبه رو شـد و مهـاجمین یـک سـاعت بعـد مجبور به فرار شدنـد. در این درگیری ۳ تن از افراد پاسگاه مجروح شدند.»(۸)

درپی درگیری خونین نقـده، که از ساعت ۹:۳۰ دیشب شـروع و تا ۵:۳۰ بامداد امروز به طول انجامید، سـپاه پاسداران این شـهر باتوجه به نامهٔ شکوائیهٔ امام جمعهٔ کردهای نقده به فرمانده سپاه

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه.

۳- سند شماره ۴۲۵۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۵۸، از سپاه ارومیه به سپاه نقده، ۱۷/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- سـند شماره ۵۶۴۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (نقـده)، ص۶۱، از سماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، ۱۸/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ۵ ژاندارمری ارومیه.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵ ، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱، از ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص۲۵۹، از قسمت خبری اطلاعات ستاد به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

مرکز - مبنی بر حمله نیروهای سپاه به محله های کردنشین شهر نقده و گلوله باران این مناطق - ضمن ارسال نامۀ جوابیه به سپاه مرکز، گزارشی از درگیری ها را با جزئیات بیشتر و تکمیلی بیان کرده و سخنان امام جمعۀ کردهای نقده را خلاف واقع دانسته است. در این نامه آمده است:

«به تاریخ هجدهم ماه جاری [امروز]، مهاجمین مسلح غیرقانونی با استفاده از اسلحه های سنگین ازجمله خمپاره ۱۲۰ میلی متری، از گردنه های مشرف، شهر نقده را زیر آتش گرفته و دراین میان تعداد ۷ نفر از برادران ترک شهید و ۳۳ نفر مجروح شدند و تعداد ۲ نفر از برادران بارزانی کشته و ۲ نفر دیگر زخمی شدند و چندین خانۀ مسکونی برادران کرد و ترک و حتی مسجدجامع ترک ها آسیب فراوان دیده است و دراین رابطه ادعاهای ملاصالح رحیمی [امام جمعه کردهای نقده] که گفته است پاسداران نقده منطقۀ کردنشین را به خمپاره بسته بود، کذب محض است؛ به دلیل اینکه افراد سپاه جهت محافظت از برادران کرد و دلگرمی آنان فوراً در منطقۀ کردنشین مستقر [شدند] و فقط به تیراندازی مهاجمین پاسخ می دادند و افراد ژاندارمری و کمیته نیز در اطراف بودند. حتی بعد از اتمام تیراندازی و عقب نشینی مهاجمین، یک گروه از افراد سپاه در منطقۀ کردنشین به گشت زنی پرداخته و سه نفر دیگر نیز به عنوان محافظت از خانواده و شخص آقای ملاصالح رحیمی در پشت بام و جلو درب [منزل ایشان] کشیک می دادند.»(۱)

همچنین جلایی پور، فرماندار نقده، اعلام کرد: «در عملیات پاک سازی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نقده، دهات کردنشین دیزج، خلیفان و مهماندار خلع سلاح شدند. ده خلیفان یکی از پایگاه های مهم ضدانقلاب در شانزده ماه اخیر در منطقه بود که پس از خلع سلاح مهاجمین، نیروهای سپاه پاسداران در این ده مستقر شدند تا امنیت اهالی کردنشین را تأمین نمایند.» وی افزود: «در این عملیات یکی از اعضای سپاه پاسداران زخمی شد.» این گزارش حاکی است که ملاصالح رحیمی یکی از روحانیون منطقۀ کردنشین نقده کلیه سلاح و مهمات خود را به ستاد عملیات سپاه پاسداران تحویل داد.(۲)

یک گزارش سپاه مرکز نیز درمورد رعایت نکات ایمنی به منظور خلع سلاح کامل عوامل مسلح غیرقانونی در این منطقه، از دستور کنترل شدید کلیۀ جاده های ورودی و خروجی به شهرهای ارومیه و نقده حکایت دارد.(۳) در همین حال، استاندار آذربایجان غربی درباره خلع سلاح نقده اطلاعیه ای منتشر کرد که در آن آمده است:

«پیرو اطلاعیۀ لشکر۶۴ ارومیه مبنی بر خلع سلاح نقده، روز شنبه خلع سلاح منطقۀ کردنشین توسط سپاه پاسداران با رعایت کامل اخلاق اسلامی انجام گرفت. فرماندار نقده ضمن تشکر از سپاه پاسداران به کلیۀ برادران کرد نقده اعلام کرد که امنیت کامل منطقۀ کردنشین توسط سپاه پاسداران تضمین و به کلیۀ نیروهای مسلح غیر از سپاه و شهربانی اعلام می کند که به منطقۀ کردنشین وارد نشوند، در غیر این صورت توسط سپاه جلب و به دادگاه تحویل داده خواهند شد.»(۴)

۱- سند شماره ۱۳۶۶۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۲۴، نامۀ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نقده به فرمانده سپاه مرکز، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۶۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۶۳، از مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از ارومیه.

دراین حال، گاه در حین عملیات نیروهای مشترک خودی اتفاقاتی رخ می دهد که نشان از ناهماهنگی نیروها دارد. گزارش سپاه ارومیه درمورد یک حادثهٔ تقریباً مشکوک نمونه ای از این موارد است. در این گزارش آمده است:

«طبق اطلاع رسیده از نقده، هنگامی که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نقده از خلع سلاح سه روستای کردنشین اطراف نقده [روستاهای دیزج، خلیفان و مهماندار] در ساعت ۹ [صبح] برمی گشته، با آتش هلیکوپتری که از لشکر۶۴ عازم آنجا بوده روبه رو می شوند. در این تیراندازی ۴ نفر از برادران زخمی شده اند و علت این تیراندازی فعلاً معلوم نیست.»(۱)-(۲)

همچنین، از ارومیه خبر می رسد که امروز یک بمب ساعتی قوی قبل از انفجار در نزدیکی دانشگاه ارومیه کشف و خنثی شد. به گفتهٔ استاندار آذربایجان غربی، این بمب قرار بود در ساعت ۱۱ امروز منفجر شود که به موقع با تلاش مأموران شهربانی خنثی شد.(۳)

ساعت ۱۰:۵۵ امروز یک بمب ساعتی که عوامل ناشناس آن را در زیر ماشین سرگرد تفقدی، فرمانده گردان متخصص خنثی سازی لشکر۶۴ ارومیه، کار گذاشته بودند، کشف و خنثی گردید.(۴)

امروز نیز منطقهٔ اشنویه همچنان ناآرام بود. از بعدازظهر امروز، درگیری در اطراف اشنویه روی داد. مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، ضمن تأیید این خبر گفت که امروز شهرستان نقده ظاهراً آرام بود، ولی در اطراف اشنویه درگیری هایی بین نیروهای انقلاب و مهاجمان مسلح غیرقانونی به وجود آمده است. وی افزود: در این درگیری ها تاکنون یک نفر از افراد جوانمرد به شهادت رسیده است.(۵)

در همین حال، در کیهان امروز گزارشی درج شد که در آن آمده است: «براثر بالاگرفتن اختلاف و زدوخورد بین کردها و ترک های اشنویه، ۱۵۰ نفر از کردهای اشنویه در فرمانداری مهاباد متحصن شدند. این عده برای جلوگیری از گسترش جنگ خانگی در اشنویه از رئیس جمهوری استمداد کردند.» بنا به گفتهٔ باباطاهری، فرماندار مهاباد، این عده خواستار رسیدگی فوری مقامات مسئول به مشکلات منطقهٔ خود شدند. فرماندار مهاباد همچنین گفت: «متحصنینی که به نمایندگی ازسوی روستاییان اشنویه به مهاباد آمده اند اعلام کرده اند که به بهانهٔ خلع سلاح، شدیداً مورد آزار و اذیت قرار گرفته اند.» حاج ملاابراهیم راوندی یکی از متحصنین اهل اشنویه نیز درباره حوادث اخیر و انگیزهٔ تحصن مردم مناطق کردنشین اشنویه گفت: «اختلاف کردها و ترک ها از زمان جنگ خانگی نقده شروع شد و زمینهٔ آن تا امروز ادامه داشته است.» وی افزود: «در ادامهٔ این اختلاف و آغاز درگیری های دو طرف، یک نفر کشته و تعدادی مجروح و اموال گروهی از مردم به یغما رفته است.» وی ضمن تذکر و هشدار به دولت گفت: «چنانچه دولت و رئیس جمهوری برای رفع غائله اقدام قاطع و مؤثر انجام ندهد، امکان گسترش جنگ خانگی و توسعهٔ درگیری ها بسیار وجود دارد.»(۶)

۱- ضمیمه دارد؛ نامهٔ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به فرماندهی سپاه پاسداران درمورد این حادثه.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۸۱، از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه (اطلاعات و بررسی های سیاسی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهران (اطلاعات و بررسی های سیاسی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۳۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۱، ۱۷/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر۶۴ ارومیه.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

امروز نیز تحرکات و درگیری های مسلحانه در چندین نقطه از مناطق کردنشین ادامه داشت.

بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، «در ساعت ۱۹ امروز، مهاجمین [مسلح ضدانقلاب] از ارتفاعات اطراف پاوه اقدام به تیراندازی با خمپاره انداز به طرف گردان ارتش مستقر در پاوه نمودند که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه و تلفات و ضایعاتی در بین نبوده است و درحال حاضر (ساعت ۰۴:۴۰ بامداد) تیراندازی به طور خفیف ادامه دارد.»(۱)

شهربانی پاوه نیز اعلام کرد: «در ساعت ۱۹:۲۵ روز جاری به وسیلهٔ افراد مهاجم از ارتفاعات اطراف کوه های "دشه" ۷ گلولهٔ خمپاره به طرف شهر شلیک شد که در چهار کیلومتری شهر به زمین اصابت نمود و تاکنون (ساعت ۰:۴۰ نیمه شب) خساراتی نداشته است.»(۲)

دراین حال، کاظمی، فرماندار پاوه، دربارهٔ مهاجرت گروهی از مردم نوسود به شهر پاوه گفت: «درحال حاضر، حدود ۱۷۰ نفر از مردم و کارمندان شهر نوسود از این شهر مهاجرت کرده و دسته دسته خود را به پاوه می رسانند. مهاجمین [ضدانقلاب] از محل فرار مردم اطلاع پیدا کرده و مانع عبور آنها از این محل شدند، ولی کماکان مردم تحت فشاری شدید، از کوه های اطراف خود را به شهر پاوه می رسانند.» وی سپس گفت: «به زودی تکلیف شهر نوسود را روشن خواهیم کرد و دست ضدانقلابیون را از منطقه کوتاه می کنیم و مردم به خانه و کاشانهٔ خود بازخواهند گشت.» وی افزود: «درحال حاضر، مناطق باینگان و نوریاب و سایر مناطق از آرامش کامل برخوردارند و تنها منطقهٔ نوسود در اختیار عناصر ضدانقلاب قرار دارد.»(۳) همچنین، از ساعت ۲۲:۳۰ دقیقهٔ شب پیش، مهاجمان مسلح [ضدانقلاب] با شلیک خمپاره به سوی یگان های مستقر در کامیاران در ضلع جنوب غربی این بخش، حمله کردند. در این درگیری که تا ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز ادامه یافت، نیروهای مسلح خودی به آتش مهاجمان [ضدانقلاب] پاسخ دادند و به نیروهای جمهوری اسلامی آسیبی وارد نیامد.(۴) از طرف دیگر، بنا به گزارش سخنگوی مرکز فرماندهی سپاه پاسداران، در عملیات پاک سازی که امروز توسط سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران در روستای کانی سانان مریوان اجرا شد، ضمن درگیری با مهاجمان [مسلح غیرقانونی]، ۵ نفر از آنها کشته و ۲۱ نفر دستگیر شدند و تعداد ۳۰ قبضه اسلحهٔ شکاری پران به دست آمد. در این عملیات یک نفر از افراد سپاه پاسداران زخمی و تعدادی از مهاجمان معاند با نظام کشته یا زخمی شدند. براساس همین گزارش، حزب کومه له ضمن اعلامیه ای اخطار کرده است که اگر سپاه پاسداران تا روز عید فطر شهر را تخلیه نکند، شهر را حمام خون می کنیم.(۵) درضمن امروز در مریوان ۲ نفر از افراد مسلح غیرقانونی با دو قبضه اسلحهٔ کلاشینکف و برنو خود را تسلیم سپاه پاسداران کردند.(۶)

از سنندج نیز خبر می رسد تعدادی اسلحه و مهمات توسط سازمان پیشمرگان مسلمان کرد کشف شده است. بنا به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج، این سازمان گزارش داد که امروز «یک قبضه برنو و یک قبضه پنج تیر روسی به وسیلهٔ افراد این سازمان در سنندج کشف شد. از

۱- سند شماره ۵۶۵۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۱۹۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۹/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۲- سند شماره ۵۶۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۱۹۶، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۹، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از کرمانشاه، مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۵- سند شماره ۵۶۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۳۹، از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۳۴، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از سخنگوی مرکز فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

یک گروه وابسته به سازمان به اصطلاح رزمندگان آزادی طبقهٔ کارگر مستقر در خیابان فردوسی سابق سنندج نیز تعدادی کتاب های ضداسلامی، اعلامیه های علیه جمهوری اسلامی ایران و وسایل آتش زا و مهمات برای انفجار و خرابکاری کشف گردید.»(۱) همچنین، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج شامگاه امروز در خیابان ادب سنندج، یک دستگاه ماشین استنسیل، تعداد زیادی فشنگ، ۲ شناسنامهٔ جعلی، چند بطری مشروب، تعدادی نشریات کمونیستی و یک قبضه کلت کشف کرد. در همین خصوص ۳ نفر دستگیر شدند.(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به نقل وانتقالات شدید دشمن در منطقهٔ بانه، واحد عملیات سپاه سنندج خواستار تجهیز بیشتر نیروهای پیشمرگان مسلمان کرد شد. در این گزارش آمده است: «طبق اطلاع موثق، به علت اینکه دشمن دست به نقل وانتقالات زده و پیشمرگان خود را هرچه بیشتر به بانه نزدیک کرده و قصد انجام عملیات دارند، جهت مقابله با آنها و نیز اعزام نیرو به دهات اطراف جهت غافلگیرکردن آنها نیاز مبرم و شدید به تجهیز پیشمرگان مسلمان می باشد. لطفاً سریع تر حداقل جهت صد نفر اسلحه و به تناسب، تدارکات لازم را ارسال دارید.»(۳)

۱

باوجود گذشت ۱۹ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هنوز هم به گونه ای، وضعیت دوران انقلاب در برخی مناطق و شهرها حاکم است و برقراری کامل نظم عمومی توسط نهادهای مسئول به زمان بیشتری نیاز دارد. جو انقلابی حاکم بر جامعه باعث شده است که هر شخص و هر جریان و گرایشی، برای دستیابی به خواسته اش، از همان روش های مورد استفاده در زمان انقلاب، بهره گیرد. به طورطبیعی، دراین میان، بعضاً فضای بسیار مناسبی نیز برای تبلیغات و بزرگ نمایی برخی گروه ها و احزاب پدید می آید. ازجملهٔ این گروه ها سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است که طبق روش معمول، در برخی مناطق به وسیلهٔ هواداران خود ابتدا به بهانه های مختلف، ایجاد درگیری کرده و سپس با استفاده از جو متشنج پیش آمده، شروع به تبلیغات مظلوم نمایانه و جذب بیشتر هوادار می کند. درگیری به وجودآمده در مراسم راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل در این مجموعه قرار می گیرد. گزارش خبرگزاری پارس دراین مورد، گویای مطلب است. در این گزارش آمده است:

«پس از درگیری اخیر راه پیمایان روز قدس و هواداران مجاهدین [منافقین] در گزنک، هم اکنون [در] یکی از مناطق درگیری به نام "قادی محله" ازسوی طرف داران مجاهدین، حکومت نظامی اعلام شده است. به موجب همین گزارش، ازسوی دادستانی انقلاب اسلامی آمل، به آنها اخطار شده است که چنانچه تا فردا دست از این اعمال خود برنداشته، به شدت با آنها رفتار خواهد شد. همچنین به هنگام تشییع جنازهٔ شهید حمید معلمی - که در ساعت ۱۰ صبح از مسجد امام حسین آغاز گردید - امام جمعهٔ آمل، حجت الاسلام حسن زاده [آملی]، پس از تجلیل از مقام شهید، اعلام کرد که فردا تمام ادارات و مغازه ها را تعطیل کرده و در مسجد متحصن گردیم تا تکلیف ما با آنها روشن شود.»

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از سنندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۵۶۴۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۶۳، از عملیات سنندج به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

این گزارش می افزاید: «صبح امروز، گروهی از طرف داران مجاهدین [منافقین] با نشر و پخش اعلامیه هایی مبنی بر محکوم کردن سپاه پاسداران این شهر و مقصردانستن این ارگان انقلابی در قتل قدرت الله زاهدی، [سبب شدند تا] درگیری هایی در شهر آغاز گردید. درپی این درگیری ها، عده ای زخمی و تعداد ۱۲ نفر دستگیر شدند. همچنین به همین مناسبت، امروز بازار آمل به حالت تعطیل درآمد.»(۱)

دراین حال، گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از آمل دربارهٔ حادثهٔ دیروز و وقایع امروز آمل حاکی است: «... درپی دعوتی که ازسوی امام جمعهٔ آمل، آیت الله حسن زاده آملی، در مراسم تشییع جنازهٔ حمید معلمی مبنی بر تعطیل یکپارچهٔ بازار و تحصن مردم در تکیهٔ "اسک" به منظور روشن شدن وضعیت چگونگی پاک سازی افراد ضدانقلاب در ادارات، به خصوص آموزش وپرورش و پاک سازی شهر از وجود گروه های ضدانقلاب و توطئه گر و مجازات عاملین درگیری های گزنک - که اکنون در تهران در بازداشت به سر می برند - به عمل آمد، بازار آمل امروز یکپارچه تعطیل و گروه های مردم ضمن تجمع در تکیه اسک، خواستار اقدام فوری جهت برآوردن خواسته هایشان ازسوی مسئولین امر شدند.» خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی سپس به نقل مصاحبهٔ خود با برخی متحصنین پرداخته و می نویسد: «همچنین جامعهٔ روحانیت آمل با انتشار اطلاعیه ای از تحصن مردم آمل پشتیبانی نموده و تا حصول قطعی نتیجه، با مردم به تحصن خواهند نشست.»(۲)-(۳)

از سوی دیگر، گزارش خبرگزاری پارس از خرم آباد حاکی از آن است که هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در این شهر نیز مسئله ساز بوده اند. این گزارش حاکی است: «فرمانده عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرم آباد اعلام کرد: تعدادی از افراد وابسته به جنبش مجاهدین خلق [منافقین] این شهرستان دررابطه با کشف وسایلی در محل تردد آنها که ازسوی سپاه پاسداران خرم آباد غیرمجاز تلقی می شد، دستگیر شدند.» بنا به همین گزارش: «درپی این دستگیری، عده ای به هواداری دستگیرشدگان در مقابل سپاه پاسداران خرم آباد اجتماع کردند که پس از مدتی، به دنبال افشاگری های مسئولین سپاه و تودهٔ مردم منطقه، متفرق شدند.»(۴)

۱

درحالی که بعدازظهر امروز، محاکمهٔ ۵ تن دیگر از کودتاگران در دادگاه ویژهٔ انقلاب آغاز شده است،(۵) روزنامه کیهان در شمارهٔ امروز خود، مقاله ای از نشریهٔ میدل ایست چاپ لندن را با عنوان "ایران: هیچ کودتایی ناگهانی و در کوتاه مدت ممکن نیست" ترجمه و منتشر کرده است. در بخش هایی از این مقالهٔ تحلیلی که به بررسی وضعیت داخلی و زمینه های کودتا در ایران پرداخته، آمده است:

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، از آمل، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از اطلاعیه حزب جمهوری اسلامی آمل درباره حوادث روز گذشته در راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد.

۵- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۳.

«بعد از اینکه رئیس جمهوری ایران چندی پیش اظهار داشت طی چهار ماه گذشته، "هفت توطئهٔ کودتا" کشف و خنثی شده است، این سؤال به ذهن انسان می رسد که آیا اصولاً احتمال کودتا در آینده ای نزدیک در ایران وجود دارد یا نه؟... در این چارچوب است که ما این اعمال برخی از افسران نیروهای مسلح را در نظر داشته باشیم. طرف داران بختیار (به اصطلاح دنبال یک ایران دمکراتیک هستند) دراین بین، طرفی نخواهند بست؛ چراکه به محض بروز یک جنگ داخلی، نه تنها سال ها از یک رأی گیری آزاد خبری نخواهد بود، بلکه این "ژنرال ها" هستند که بی تردید برنده خواهند شد و دراین صورت قدرت به زیرکشیدن آنها هم کار آسانی نخواهد بود. اما اگر قرار باشد غیر از این دو گروه (ارتشیان یا طرف داران بختیار) گروه سومی علیه انقلاب دست به تحریک بزنند آن وقت این سؤال مطرح می شود که در دو طرف گود چه نیروهایی سنگر خواهند گرفت؟ آیت الله خمینی به سادگی قادر است پاسداران، اقشار پایین ارتش، پلیس و توده های میلیونی مردم شهر و روستا، کارگران و همچنین گروه های رادیکال و چپ را بسیج کند، بجز یقه سفیدان (اصطلاحی برای مدیران و کارمندان مرفه). اتحاد اقشار مذکور بسیار اساسی و لازم است و درست اتحاد همین اقشار هم بود که پیروزی انقلاب را ممکن ساخت. در طرف مقابل، عده ای بازماندگان فراری نیروهای سه گانه یا افسران "نخبه" رژیم گذشته، ثروتمندان و همچنین تعدادی از یقه سفیدان ناراضی چه در بخش های دولتی و چه در بخش های خصوصی قرار دارند. یعنی در میان طبقهٔ کارمند اگرچه خیلی ها دست به اعتصاب زدند، ولی این عده کسانی بودند که فقط نشستند و انقلاب را ازطریق تلویزیون دنبال کردند. در این ارزیابی نیروها باید افزود که اگرچه مخالفان رژیم انقلابی ایران "حرفه ای"اند ولی به شدت از پشتوانهٔ توده ای دور هستند. افسران فراری ارتش قادرند خسارات زیادی وارد کنند و حتی مردم بی شماری را هم خواهند کشت، ولی هرگز جنگ داخلی را برنده نخواهند شد.»

در ادامه این مقاله همچنین آمده است: «درست است که عده ای ناراضی وجود دارد و برخی ها هم می بینند که انتظاراتشان برآورده نشده و یا شاید هرگز برآورده نشود، اما خیلی ها هم هنوز امیدوارند و بروز کوچک ترین حرکتی علیه دولت باعث خواهد شد اینها دست از نارضایتی خود بکشند. اگر مجبور به انتخاب بشوند، بدون شک "امام" را انتخاب خواهند کرد. کشاورزی که تا زانو توی آب بود می گفت: "امام مرد خوبی است، او درست مثل من روی یک پتوی ساده می خوابد، ولی بعضی از اطرافیانش آدم های خوبی نیستند." برای مردی مثل این کشاورز، نظامیان کودتاگر هیچ کاری نخواهند توانست کرد. حتی یک پتو هم به او نخواهند توانست داد. درست نقطهٔ مقابل این کشاورز، شخصی قرار داشت که به تازگی از یک وزارتخانه تصفیه شده بود و البته مقام مهمی هم داشت. او می گفت: "توده ها" دارند از آقای خمینی فاصله می گیرند. پرسیدیم: منظورت از توده ها کشاورزان است؟ (۵۲ درصد جمعیت ایران) گفت: نه. گفتیم: منظورت

طبقات کم درآمد و پایین جامعه است؟ (یک سوم جمعیت) گفت: نه. گفتیم: منظورت جنوب شهری های تهران است؟ (دوسوم جمعیت ۶ میلیونی پایتخت) گفت: نه. و خوب، معلوم بود که منظورش از "توده ها" متمولین شمال شهر است. اما زمانی که امام زنده است هیچ سؤالی پیش نمی آید که اگر یک کودتای طرف دار رژیم سیاسی صورت گرفت چه خواهد شد، اما بعد از امام؛ خیلی چیزها به سرعت فرق خواهد کرد و شاید به سرعت هم به بدی گراید.»(۱)

۱

ناخدا یکم بهرام افضلی، فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای اختصاصی با روزنامهٔ کیهان که امروز منتشر شد، مطالبی را درباره وضعیت جغرافیای سیاسی منطقه و تهدیدات پیرامونی انقلاب نوپای اسلامی ایران بیان کرد. وی با اشاره به اینکه اقیانوس هند را "اقیانوس آینده" نامیده اند و سرنوشت سیاسی آینده در زیر و روی این اقیانوس حل وفصل خواهد شد، گفت:

«مدخل های اصلی این اقیانوس تنگهٔ هرمز، باب المندب، دماغه امید نیک، سنگاپور و تنگهٔ بین جزایر سوماترا و میرجاوه است که کلاً توسط ابرقدرت ها به خصوص دولت های غربی محافظت می شود. امریکاییان پس از ترک حضور نظامی انگلیس باتوجه به نارضایتی ملل منطقه از حضور سیاسی، دکترین جدیدی را پیاده کردند. این کشور به فکر ایجاد پایگاه های هوایی و دریایی در نقاط دورافتاده افتاد که درحال حاضر بزرگ ترین آنها پایگاه هوایی - دریایی "دیه گو گارسیا" است که در ۲۵۰۰ مایلی جنوب شرقی بندرعباس واقع است. برای توازن نیروها، شوروی نیز به اقیانوس هند آمد و یک قدرت نمایی دریایی شکل گرفت.»

ناخدا یکم افضلی سپس به علل این هجوم یا قصد کنترل پرداخت و گفت: «امریکایی ها سعی کردند باوجود حضور و ایجاد پایگاه های جدید تحت عنوان حفاظت از خط کشتی رانی یا کنترل عبورومرور این اقیانوس، ناوگان عظیمی را در نزدیکی مرزهای ما مستقر کنند. این درحالی است که کشورهای وابسته و دول دست نشاندهٔ امریکا چون عمان، کنیا و جدیداً سومالی و به خصوص بحرین تسهیلات بندری و دریایی در اختیار این کشور جهان خوار بگذارند، به خصوص بحرین که از چند دهه قبل به طور مرتب امریکا از آن به عنوان بندر و پایگاه استفاده می کند.»

وی سپس به بیان دلایل این تجمع و پیاده کردن رهنامه

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از نشریهٔ میدل ایست چاپ لندن.

امریکا می پردازد و هـدف ها را چنین تشـریح می کنـد: «هـدف اصـلی امریکا از حضور نظامی این چنین گسترده در منطقه دو اصل کلی است: یکی جلوگیری از گسترش انقلاب اسلامی ایران به کشورهـای هم جوار و دوم، به خـاک و خون کشـیدن انقلاب ایران؛ چراکه به قول ژیسکار دستن که از کـارتر نقـل قول کرده است، امریکا حاضـر نیست حاکمیت خود را بر دو کشور آلمان و ایران از دست بدهـد. جهان خوار بزرگ برای رسـیدن به این دو هدف از محاصـرهٔ اقتصادی شروع کرد. بعد عملیات ایذایی و فرسایشی را آغاز کرد که در این راه از عوامـل بعث عراق، خودفروختگـان ایرانی و یـا ناآگاهان داخلی حـداکثر بهره برداری را کرد. امریکا دوسـتانش را وادار ساخت که قطعات یدکی موردنیاز صنایع ایران را تأمین نکنند، از ایران نفت نخرند و... که هدف همهٔ این عملیات کاملاً واضح است.»

فرمانده نیروی دریایی در بخش دیگری از این مصاحبه دربارهٔ امکان محاصـرهٔ دریایی ایران گفت: «خلیج فارس با منابع بی کران نفتی که برای تغذیهٔ صنایع عظیم دول غرب و ژاپن سرازیر می گردد، از چنان موقعیت استراتژیکی و اقتصادی برخوردار است که حتی تصور چنین عملی که منـافع دول بزرگ غرب را در مخـاطرهٔ شدیـد قرار خواهـد گرفت غیرمتصور است. بنابراین، به نظر من امکان چنین امری خودبه خود منتفی است.»

افضـلی درمورد اینکه چرا نـاوچه هـای جنگی ایران که در فرانسه و انگلسـتان ساخته شـده است ازطرف این کشورها به ایران تحویل داده نمی شود، گفت: «سه فرونـد از نـاوچه هـای موشـک انـداز باقیمانـده در فرانسه در ظاهر تحت عنوان اختلاف قراردادی و در باطن به علل سیاسی، باوجودی که بیش از یک سال و اندی از اتمام ساختمان آن می گذرد، در بندر "شربورگ" فرانسه به حال بلاتکلیف نگاهداری می شود. مقامات فرانسوی ما را به کارخانـهٔ سازنـده و کارخانه به دولت و وزارت دفاع این کشور حواله می دهـد. مذاکراتی دراین مورد صورت گرفته است و امیدواریم مسئله به نحوی حل وفصل گردد.»

وی همچنین دربـارهٔ اینکه نـاو خـارک تحویل ایران شـده، ولی بااین حال، نتوانسـته است از دولت انگلسـتان اجازهٔ حرکت دریافت کنـد، گفت:

«دولت انگلسـتان به اسـتناد روابـط حسـنه ای که بـا ممالـک متحـده امریکـا دارد، بـاوجودی که ادعای اسـتقلال و غیروابسـتگی می کنـد، برخلاف مصالـح اقتصادی و سیاسـی خودش، با اسـتناد به دسـتاویز مسـخرهٔ شـرایط موجود سیاسـی، اجازه نامهٔ خروج این ناو را علی رغم اینکه همـهٔ هزینه هـا پرداخت شـده است، به اسـتناد حق حـاکمیت خود، صادر نمی کنـد. به این ترتیب، چنـدین ماه است نیروی دریایی و پرسـنل مـا را سـر گردان سـاخته است. البته اقـداماتی ازطریق وزارت امور خارجه و وزارت دفاع دراین زمینه با فشارهایی به دولت انگلیس صورت گرفته است، اما منجربه نتیجـهٔ مطلوب نشده است. حتی دولت انگلیس از واگذاری سوخت موردنیاز برای چرخش امور داخلی ناو به حد کافی نیز خودداری ورزیده است. ...»(۱)

۱- همان.

بااینکه پس از حدود دو هفته مناقشه بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر، سرانجام امروز بنی صدر، محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد، سیر انتخاب نخست وزیر، متن نامهٔ بنی صدر دراین خصوص به رئیس مجلس و نیز سخنرانی وی در پنجشنبه گذشته(۱) در اجتماع مردم جنوب تهران، نشان می دهد که تمایل چندانی به این انتخاب نداشته است.

در متن نامهٔ بنی صدر به رئیس مجلس آمده است: «با استناد به شور هیئت منتخب و تمایلی که ازسوی آن مجلس محترم اظهار شده است، آقای محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر معرفی می کنم. ...»(۲) این موضوع، در داخل و خارج از ایران، بازتاب داشته است؛ ازجمله: روزنامه کیهان که متمایل به افکار نهضت آزادی است، دراین زمینه چنین گزارش داد: «بنی صدر پیش از این پس از مذاکرات مختلفی که با رهبران حزب جمهوری اسلامی کرده بود، مهندس مصطفی میرسلیم را به عنوان نخست وزیر معرفی کرد، اما در مجلس حمایت کافی از وی به عمل نیامد، به گونه ای که بنی صدر در یکی از سخنان خود عنوان کرد که چنین چیزی گویا از قبل نیز پیش بینی شده است و ادعا کرد که حمایت لازم از میرسلیم به عمل نیامد.» این گزارش می افزاید: «پس از اینکه مشخص شد میرسلیم نمی تواند رأی کافی را در مجلس بیاورد، بنی صدر بلافاصله و قبل از بحث علنی، پیشنهاد نخست وزیری میرسلیم را پس گرفت. مجلس نیز طی این مدت گفت وگوهایی داشت که طی یکی از جلسات آن قرار شد هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر تشکیل شود. این هیئت سرانجام پنجشنبه گذشته، محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر پیشنهاد کرد. روزنامه انقلاب اسلامی که بیشتر افکار رئیس جمهوری را مطمح نظر قرار می دهد، دیروز [شنبه ۱۸/۵/۱۳۵۹] رجایی را نخست وزیر منتخب مجلس و نه بنی صدر معرفی کرد. این معرفی و آن هم بدین گونه، خود می تواند احتمالاً نشانگر کمی تمایل بنی صدر به انتخاب رجایی باشد.»(۳)

دراین حال، جامعهٔ روحانیت مبارز تهران نیز که سابقهٔ نوعی حمایت از بنی صدر در مقابل حزب جمهوری اسلامی را دارد، باتوجه به سخنان امام خمینی به مناسبت

ص: ۳۸۰

۱- این موضوع به تفصیل در روزشمار ۱۶/۵/۱۳۵۹، درج شده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۹.

روز جهانی قدس، امروز در اطلاعیه ای، ضمن تأکید بر اسلامیت نظام، دربارهٔ شرایط انتخاب نخست وزیر و لزوم اتحاد و عدم اختلاف میان جناح های حاکم بر نظام، به اعلام مواضع پرداخت. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «امام خمینی، رهبر بزرگ انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی، بار دیگر با دم مسیحایی خود مسئولان امور و دولتمردان را به وحدت کلمه دعوت کردند و ضمن تأکید بر اسلامیت انقلاب برای چندمین بار ماهیت ملی گرایان و گروهک های به اصطلاح خلقی را افشا ساختند و خیانت آنها را نسبت به انقلاب اسلامی و وابستگی شان را به ابرقدرت ها گوشزد فرمودند.»

این اطلاعیه سپس به شرایط انتخاب نخست وزیر و دولت پرداخته است: «ملت ما خواهان نخست وزیر و دولتی مکتبی، قاطع، انقلابی، جوان، باتقوا، و مؤمن به انقلاب اسلامی و ولایت فقیه و خط اصیل امام خمینی است. بنابراین، تنها از کابینه ای پشتیبانی خواهد کرد که دارای شرایط فوق براساس رهنمودهای امام باشد. مجلس شورای اسلامی که خانهٔ امید این امت است باید در انتخاب نخست وزیر و دولت آینده معیارهای مکتبی را نصب العین خود قرار دهد و دربرابر چهره های غرب زده و ملی گرا و لیبرال و سازش کار شدیداً مقاومت کند تا دیگر اشتباهات گذشته تکرار نشود. بیانات امام نمایشگر خاطر آزردهٔ ایشان و ملت از اختلافات موجود است. مسئولان امور با رعایت موازین اسلامی دست به دست هم بدهند، همانند ملت متحد و یکپارچهٔ خود در راه تداوم انقلاب و استقرار کامل جمهوری اسلامی و ایفای رسالت جهان شمول آن ایثارگرانه تلاش کنند. ...»(۱)

از سوی دیگر، رسانه های غربی ضمن اشاره به نامهٔ امروز بنی صدر و معرفی محمدعلی رجایی، به بررسی این موضوع پرداخته اند. ازجمله رادیو کلن آلمان غربی گزارش داده است: «به نظر می رسد که موضوع انتخابات نخست وزیر ایران به مرحلهٔ نهایی خود نزدیک می شود و بین رئیس جمهوری ایران دکتر سیدابوالحسن بنی صدر و مجلس شورای اسلامی ایران دراین زمینه توافق حاصل شده است. ...» رادیو کلن سپس انتخاب رجایی را یک پیروزی مهم برای بنی صدر به شمار آورده و می گوید: «عدم عضویت و وابستگی محمدعلی رجایی به حزب جمهوری اسلامی مبین این واقعیت است که رئیس جمهور ایران در اختلاف نظر خود با مجلس شورای اسلامی ایران که حزب جمهوری اسلامی در آن از اکثریت کامل برخوردار است، به پیروزی مهمی دست یافته است، زیرا حزب جمهوری اسلامی ایران سعی داشت که نخست وزیر آینده ایران از میان اعضای آن حزب انتخاب شود. ... توصیهٔ آیت الله خمینی به مجلس و رئیس جمهور مبنی بر حل اختلاف نظرها و یافتن راهی برای توافق، شاید در تسریع سازش بین رئیس جمهور و مجلس بی تأثیر نبوده است. به هرحال، امید می رود که با قطعیت یافتن انتخاب محمدعلی رجایی، نابسامانی که در دستگاه حکومتی ایران وجود دارد و

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۵/۱۳۵۹، ص۲.

قبل از همه مسئلهٔ گروگان های امریکایی در ایران که باعث انزوای ایران در صحنهٔ جهانی شده است، خاتمه یابد.»(۱) اما مفسر رادیو لندن برخلاف تفسیر رادیو کلن، معرفی محمدعلی رجایی را نوعی شکست بزرگ و عقب نشینی برای بنی صدر می داند و می گوید: «اکنون معلوم شده است که بیشتر نمایندگان مجلس شورای اسلامی به نخست وزیر شدن محمدعلی رجایی رأی تمایل دادند و دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری ایران که با ۷۵ درصد آرای ملت انتخاب شده، ناگزیر این را پذیرفته است و اینک محمدعلی رجایی وزیر آموزش وپرورش دولت موقت، در آستانهٔ نخست وزیری است.»

این رادیو سپس از قول مفسر خود دربارهٔ محمدعلی رجایی توضیح بیشتری داده است: «... وی در اوایل سال های ۱۹۶۰، به عضویت نهضت آزادی ایران به رهبری مهندس بازرگان درآمده و در رژیم شاه سابق به خاطر فعالیت های سیاسی خود چندین سال در زندان به سر برده است. محمدعلی رجایی همواره ارتباط نزدیکی با جامعهٔ روحانیت ایران داشته است و صلاحیت وی ازنظر اسلامی بی شک مورد تأیید حزب جمهوری اسلامی قرار دارد. هنوز روشن نیست که آقای رجایی شخصاً تا چه حد پیرو روش افراطی و قشری می باشد، ولی هم اکنون از وی چنین نقل شده است که دولت وی سازش ناپذیر خواهد بود. وی همچنین اظهار داشته است که دولت باید از انقلابیون پیرو خط امام تشکیل گردد. تقریباً شکی نیست که پیشنهاد تعیین آقای رجایی به سمت نخست وزیر نمایانگر شکست بزرگی برای دکتر بنی صدر است. ... بنی صدر با این اقدام خود سرانجام سدی را که مانع انجام اقدامات جدی و ضروری مجلس ازقبیل بحث و تصمیم دربارهٔ سرنوشت گروگان های امریکایی بود از میان برداشته است.»

مفسر رادیو لندن با این بیان به موضوع بحران گروگان گیری در دولت موقت می پردازد و می گوید: «مسئلهٔ گروگان های امریکایی یکی از مسائل عمده ای بود که به استعفای مهندس بازرگان در ماه نوامبر گذشته منجر گردید. باآنکه یکی از علل اصلی استعفای وی وجود مراکز متعدد قدرت در ایران بود که در واقع اختیار ادارهٔ مملکت را از وی سلب کرده بودند، درحقیقت از زمان استعفای مهندس بازرگان تاکنون در هر دو مورد یادشده چندان تغییری حاصل نگردیده است، ولی حزب جمهوری اسلامی موفق شده است که دربرابر کاهش قدرت پرزیدنت بنی صدر و هواخواهان وی موقعیت خود را چه در داخل و چه در خارج از مجلس تحکیم نماید.»

مفسر بی بی سی در پایان می افزاید: «دکتر بنی صدر اشاره کرده است اگر کابینه و نخست وزیر مورد تأیید وی نباشد مسئولیت اقدامات آنان را نخواهد پذیرفت. دکتر بنی صدر گفته است که درصورت لزوم از مردم کسب نظر خواهد کرد.»(۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۴ ، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص۱۵ و ۱۶؛ رادیو کلن (فارسی)، ساعت: ۱۴:۳۰، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو لندن (فارسی)، ساعت: ۲۰:۴۵، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

امروز عصر، امام خمینی در دیدار با شرکت کنندگان در همایش قدس که برای حضور در این گردهمایی به ایران آمده اند، سخنان مبسوطی ایراد کرد(۱) که بخش هایی از آن چنین است:

«مشکل مسلمین فقط قدس نیست، این یکی از مشکلاتی است که مسلمین دارند. افغانستان مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ پاکستان مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ ترکیه مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ مصر مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ عراق مگر از مشکلات مسلمین نیست؟ باید ما تحلیل کنیم که مشکل که در همه اقطار مسلمین هست، از کجا پیدا شده است و راه حلش چیست؟ چرا مسلمین در همه جای دنیا تحت فشار حکومت ها و ابرقدرت ها هستند و راه حل این مسئله چیست تا اینکه هم رمز پیروزی بر همه مشکلات به دست بیاید و هم قدس و افغان و سایر بلاد مسلمین آزاد بشوند.

مشکل مسلمین، حکومت های مسلمین است. این حکومت ها هستند که مسلمین را به این روز رسانده اند. ملت ها مشکل مسلمین نیستند. ملت ها با آن فطرت ذاتی که دارند، می توانند مسائل را حل کنند، لکن مشکل، دولت ها هستند. شما سرتاسر ممالک اسلامی را وقتی که ملاحظه کنید کم جایی را می توانید پیدا بکنید که مشکلاتشان به واسطه حکومت هایشان ایجاد نشده؛ این حکومت ها هستند که به واسطه روابطشان با ابرقدرت ها و سرسپردگی شان با ابرقدرت های چپ و راست، مشکلات را برای ما و همه مسلمین ایجاد کرده اند. اگر این مشکل از پیش پای مسلمین برداشته بشود، مسلمین به آمال خودشان خواهند رسید و راه حلش با دست ملت هاست.»(۲)

امام خمینی سپس با اشاره به چگونگی شکل گیری انقلاب اسلامی در ایران و معنویت حاکم بر مردم، در بخش دیگری از سخنانش ملی گرایی را اساس بدبختی دانست و گفت: «آن چیزی که از همه چیز [بیشتر] برای آنها مطرح است، اسلام است و آن

۱- ضمیمه دارد؛ بازتاب سخنان امام در رادیو امریکا درباره پاکستان.

۲- صحیفه نور، ج ۱۳، صص۸۴ - ۸۳.

چیزی که سر راه اسلام قرار دادنـد، این حکومت های فاسدند. با دست حکومت های فاسد و با تبلیغ حکومت های فاسد، این نژادپرستی هـا و گروه پرستی هـا در بین مسلمین رشـد کرده. عرب هـا را در مقابـل عجم ها و ترک ها قرار دادنـد و عجم ها را در مقابل عرب ها و ترک ها را در مقابل دیگران و همه نژادها را در مقابل هم.

اینکه من مکرر عرض می کنم که این ملی گرایی اساس بدبختی مسلمین است، برای این است که این ملی گرایی، ملت ایران را در مقابل سایر ملت های مسلمین قرار می دهـد، و ملت عراق را در مقابل دیگران... حکومت هایی که در بلاد مسلمین هست، اینها به اسلام هیچ کاری ندارند. اگر یک دفعه اسلام بگویند، برای این است که شما را بازی بدهند. اسلام صدام هم مثل اسلام محمدرضاخان است. اسلام آن مصری هم؛ سادات هم، مثل اسلام صـدام است. این یک اسـلامی است که در لفظ گفته می شود، لکن پایگاه درست می کند و می گویـد مـا همراه هم می شویم، برویم ایران را از بین ببریم. ایران یعنی چه؟ یعنی، یـک مملکت اسلامی. بـا کـافر هم عهـد می شود برای کوبیـدن مسـلمین. این فرم اسـلام آقای سادات! اسـلامش این فرم است. آقای صدام هم اسـلامش این فرم است که می گوید: اسـلام. می گویـد: مسلم... در بعضی از نطق هایش گفته که با ملت ایران ما کاری نداریم، ما همراه هستیم، با حکومت ایران هم همراهیم. اما روزی نمی شود، الا ـ اینکه سرحدات این ملت را، سرحدات این مملکت را بـا آتش و توپ هـای کـذا مورد تجاوز قرار می دهـد. این یک فرم اسلامی است؛ اسلام وارداتی از امریکا و وارداتی از شوروی!

ما تا به اسـلام برنگردیم؛ اسلام رسول الله، تا به اسلام رسول الله برنگردیم، مشکلاتمان سر جای خودش هست، نه می توانیم قضیه فلسطین را حلش کنیم و نه افغانسـتان را و نه سـایر جاهـا را. ملت هـا بایـد برگردنـد به صـدر اسـلام. اگر حکومت هـا هم بـا ملت ها برگشـتند که اشکالی نیست و اگر برنگشتند، ملت هـا بایـد حساب خودشـان را از حکومت هـا جـدا کننـد و با حکومت ها آن کننـد که ملت ایران با حکومت خودش کرد تا مشـکلات حل بشود، و الا هی ما روز قـدس بگیریم، فریاد بزنیم، هی آقایان اجتماع کننـد و حرف بزننـد، فریاد و حرف جلو آنهـا را نمی گیرد. بلی، گاهی می گیرد... اگر در روز قـدس تمام کشورهای اسـلامی، ملت ها همه برخیزنـد و فریاد بزننـد، نه برای قـدس تنها، برای همه ممالک اسـلامی، پیروز خواهنـد شـد. ما با فریاد، محمدرضاخان را بیرونش کردیم. ... گمان نکنند که فریاد و شعار فایده ندارند. نخیر، شعار فایده دارد.»(۱)

امام خمینی در بخش دیگری از سخنان خود دربارهٔ مسئلهٔ صدور انقلاب گفت: «ما که می گوییم "انقلابمان را می خواهیم صادر کنیم"، می خواهیم این را صـادر کنیم، می خواهیم این مطلب را، همین معنایی که پیـدا شـده، همین معنویتی که پیـدا شـده است در ایران، همین مسائلی که در ایران پیـدا شده، ما می خواهیم این را صادر کنیم. ما نمی خواهیم شمشـیر بکشـیم و تفنگ بکشـیم و حمله کنیم. عراق با ما الآن مدت هاست دارد حمله می کند و ما هیچ حمله ای به آنها نمی کنیم. آنها حمله

۱- همان، صص ۹۰ – ۸۷.

می کنند ما دفاع می کنیم. دفاع لازم است. ما می خواهیم که این انقلابمان را، انقلاب فرهنگی مان را، انقلاب اسلامی مان را به همه ممالک اسلامی صادر کنیم. و اگر این انقلاب صادر شد، هرجا صادر بشود این انقلاب، مشکل حل می شود. شما کوشش کنید که این طوری که ایران انقلاب کرد و این طوری که ایران الآن هم حاضر برای همه چیز است، ملت های خودتان را بیدار کنید. ...»(۱)

۱

دولت سوریه مهلت تسلیم شدن اعضای سازمان اخوان المسلمین را تمدید کرد. گزارش آسوشیتدپرس از دمشق دراین باره حاکی است:

«حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه، امروز به اعضای سازمان زیرزمینی اخوان المسلمین که با رژیم سوسیالیستی وی مخالف اند، ۲۰ روز دیگر فرصت داده است که خود را به مقامات کشور تسلیم نمایند و از مجازات مرگ رهایی یابند. در یک بیانیهٔ دولتی آمده است که این اقدام ریاست جمهوری در پاسخ به درخواست روحانیون و حاکمان محلی صورت گرفته است، زیرا تعداد زیادی از اعضای این سازمان سرگرم تسلیم شدن به مقامات دولتی می باشند. براساس گزارشات رسمی، طی یک ماه مهلت تعیین شده که امشب به پایان می رسد، حدود ۶۰۰ تن از چریک های مسلمان عضو اخوان المسلمین با تحویل سلاح های خود تسلیم مقامات دولتی شده اند. اعضای اخوان المسلمین به خاطر مبادرت ورزیدن به سوءقصدهای سیاسی و بمب گذاری ها که به ادعای دولت در این حملات بیش از ۱۵۰ نفر از طرف داران حافظ اسد در شانزده ماه گذشته ازجمله ۳ مشاور روسی، در سوریه جان خود را از دست داده اند، ازطرف دولت سوریه مورد نکوهش قرار گرفته اند.»(۲)

۲

موضوع ورود روز گذشتهٔ ناوهای جنگی و تفنگ داران دریایی امریکا به اقیانوس هند و پیوستن قریب الوقوع آنها به ناوگروه امریکا در خلیج فارس، امروز در رسانه های خارجی بازتاب داشت. ازجمله خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن گزارش می دهد که وزارت دفاع ایالات متحده اعلام کرد که ۱۸۰۰ جنگجوی دریایی ایالات متحده وارد اقیانوس هند شدند تا جنگجویان دیگری را که در این آب ها مشغول انجام وظیفه هستند یاری دهند. این جنگجویان در یک گروه متشکل از ۴ کشتی نیروی دریایی ایالات متحده از دریای جنوبی چین به منطقهٔ اقیانوس هند سفر کرده اند. جنگجویان تازه نفس واحد مشابه اجازه خواهند داشت که پس از یک گشت دریایی در منطقهٔ اقیانوس هند، به ناوگان ششم ایالات متحده در مدیترانه بازگردند. این گزارش می افزاید: «ایالات متحده در پاسخ به انقلاب ایران و مداخلهٔ شوروی در افغانستان گروهی از جنگجویان نیروی دریایی خود را به عنوان یک آرایش نظامی از اوایل امسال در آب های منطقه به حال آماده باش نگهداشته است.»(۳)

۱- همان، صص ۹۱ - ۹۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۴۴، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۲، آسوشیتدپرس از دمشق، ۹ اوت (۱۸/۵/۱۳۵۹).

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

رادیو مسکو نیز ضمن اعلام این خبر ازقول وزارت جنگ امریکا، افزود: «این واحد تفنگ داران دریایی به ناوگروه امریکا که در خلیج فارس در نزدیکی سواحل ایران مستقر است خواهد پیوست و به مانور خواهد پرداخت. به عقیدهٔ ناظران، این عملیات بر وخامت اوضاع منطقه که پس از شکست ماجرای نظامی واشنگتن علیه ایران در ماه آوریل که به بهانهٔ آزادکردن گروگان ها صورت گرفت، بازهم خواهد افزود.»(۱)

ضمیمه گزارش۲۰۴: نامهٔ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به فرماندهی سپاه پاسداران دربارهٔ حادثهٔ زخمی شدن چند پاسدار حین درگیری در روستاهای اطراف نقده

«... برابر گزارش لشکر۶۴ ارومیه، پاسخ واصله حاکی است به هنگام درگیری پاسداران با مهاجمین مسلح حزب دمکرات، موقعیت به صورتی می گردد که پاسداران و مهاجمین در محاصرهٔ یکدیگر افتاده و ازطرف پاسداران درخواست هلیکوپتر می گردد که بلافاصله هلیکوپتر به منطقهٔ درگیری حوالی آبادی خلیفان اعزام که ضمن تیراندازی، مهاجمین با به جاگذاشتن ۳ نفر کشته و انواع سلاح سبک و سنگین، متواری می شوند و در این جریان، گویا ۴ نفر از برادران پاسدار دراثر تیراندازی های طرفین و یا احیاناً به انگیزهٔ نزدیکی عناصر خودی با مهاجمین، مورد اصابت گلوله واقع و زخمی می گردند؛ لیکن فرمانده سپاه پاسداران نقده به تصور اینکه هلیکوپترها دارای دوربین های مجهز می باشند و می توانند عناصر خودی و مهاجمین را از یکدیگر تشخیص دهند (درحالی که هلیکوپترها فاقد دوربین می باشند) شکایت نموده [است].»(۲)

ضمیمه گزارش۲۰۶: بخش هایی از اطلاعیهٔ حزب جمهوری اسلامی آمل دربارهٔ حوادث روز گذشته در راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل

«... در روز قدس، منافقین بیانیه ای منتشر می کنند و در آنجا قبل از حادثه آفرینی به "خلق مسلمان" هشدار می دهند (دقت فرمایید!!) و بالاخره در روز قدس در گزنک به مردمی که از منطقهٔ لاریجان آمده بودند و علیه کفر حاکم بر مسجدالاقصی و کفر شرق و غرب راه پیمایی داشتند، حمله می نمایند و با شلیک گلوله و پرتاب سنگ نیروهای خلقی و مترقی از مجاهدین راه طاغوت، به سرکردگی چماق دار مترقی! (پزشک منطقه) که از مدت ها قبل آگاهانه گزنک را انتخاب نموده بود (برادران و خواهرانی که با زمینه سازی آقایان غائله آفرین در گزنک آشنا باشند، خطوط را ریشه ای درک خواهند کرد، به ویژه در ماه مبارک رمضان) دو شهید به نام برادر حمید معلمی و برادر قدرت الله زاهدی در این منطقه به جای می گذارند. جالب اینجاست که برادر زاهدی قبلاً نیز درپی اندرزهای پدرانهٔ خود نسبت به فرزندانش مبنی بر اینکه از منافقین جدا شوند، ازجانب یکی از فرزندانش تهدید به قتل می شود. ما از مقامات مسئول خواهانیم که مسئله را پیگیری کرده تا انتقام را از حادثه آفرینان زمینه ساز کودتا و دخالت های نظامی شرق و غرب بستانند. ضمناً از مردم مسلمان خواهانیم همگام با تمامی نهادهای انقلابی و روحانیت اصیل اسلام، حضور خود را در صحنه ها اعلان دارند. اتهامات وارده بر برادر مجاهد عبدالله فردوسی را شدیداً تکذیب نموده و توضیحات لازم به وسیلهٔ ایشان در تکیهٔ "اسک" به مردم داده خواهد شد. در خاتمه، پشتیبانی این دفتر را از برادران و خواهران روزه دار متحصن در تکیهٔ اسک اعلام می داریم. حزب جمهوری اسلامی - آمل.»(۳)

ضمیمه گزارش۲۱۰: بازتاب سخنان امام درباره پاکستان در رادیو امریکا

سخنان امام خمینی در جمع اعضای شرکت کننده در همایش جهانی روز قدس، در رسانه های جمعی غرب بازتاب داشت. ازجمله رادیو صدای امریکا در بخش های خبری خود به این موضوع و بازتاب آن در پاکستان پرداخت. در بخشی از گزارش این رادیو آمده است:

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، ۱۴۴، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۲۰، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت: ۱۵:۳۰، ۱۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۱۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۱۹/۶/۱۳۵۹، بازگشت به شمارۀ ۲۴۸/۰۱۰/۳/۱۱۰، مورخه ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.

«رهبر مذهبی ایران خطاب به نمایندگان شرکت کننده در روز قدس که ازطرف عدهٔ زیادی از کشورهای مسلمان در آن شرکت جسته بودند گفت: امروزه در دو کشور مصر و عراق دین اسلام با شأن و مقام واقعی خود فاصلهٔ زیادی دارد. وی اضافه کرد که در سایر کشورهای اسلامی نیز نظیر افغانستان، پاکستان و ترکیه کشورهایی که بنا به گفتهٔ وی زیر نفوذ یکی از دو ابرقدرت امریکا و روسیهٔ شوروی هستند موقعیت اسلام بهتر از این نمی باشد. بیانات آیت الله خمینی مؤید حملات اخیر مطبوعات ایران علیه روش و سیاست محمد ضیاءالحق، رئیس جمهور پاکستان، است. مطبوعات ایران در هفته های اخیر، ضیاءالحق را نظیر شاه ایران، عامل ایالات متحده امریکا خواندند. گرچه پاکستان به طور آشکار نسبت به سیاست ضدپرزیدنت ضیاءالحق در ایران، عکس العملی از خود نشان نداده، ولی به طوری که گزارش شده است، پاکستان از راه های دیپلماتیک شدیداً به این سیاست ایران اعتراض کرده است. ضمناً دولت پاکستان از آغاز روی کارآمدن رژیم جدید ایران سعی کرده است با حمایت از رژیم ایران در محافل بین المللی و ارسال گوشت و سبزیجات و دیگر مواد غذایی موردنیاز به آن کشور، در ردیف دوستان ایران قرار گیرد. همچنین سازمان هواپیمایی بین المللی پاکستان وسایل و قطعات یدکی موردنیاز ایران را به آن کشور ارسال داشته است تا سازمان هواپیمایی ایران بتواند به کار خود ادامه دهد. علاوه برآن، علی رغم حملات مطبوعات ایران علیه پاکستان، آن کشور از انتقاد دولت ایران و یا شخص آیت الله خمینی خودداری کرده است. در پاکستان این احساس وجود دارد که انتقادات و حملات ضدپرزیدنت ضیاءالحق ازطرف عوامل و عناصر تندرو و چپ ایران سرچشمه می گیرد. حملات ضدپاکستانی اخیراً مورد انتقاد شدید قطب زاده، سرپرست وزارت امور خارجه ایران، قرار گرفت. وی حمایت پاکستان را از ایران ستود و هشدار داد که ادامهٔ انتقادات ایران از پاکستان، ایران را به سوی انزوا می کشاند. ...»(۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۲، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص۲۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۰/۵/۱۳۵۹ عیناً همین مطالب را تکرار کرده است.

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۹ مرداد ۱۳۵۹ ۲۸ رمضان ۱۴۰۰ ۱۰ اوت ۱۹۸۰

۱

گرچه محافل مختلف غربی و عربی مسئله وجود شکنجه و سرکوب در رژیم کنونی عراق را امری قطعی می دانند، گاهی، گزارشی در این باب در خارج عراق انتشار می یابد که سطحِ فوق تصوری از خشونت را بازگو می کند. ازجمله می توان به اعلامیه اخیر حزب کمونیست عراق اشاره کرد؛ این حزب به رغم پیمان دوستی عراق و شوروی، ازسوی دولت عراق درمعرض سرکوب تا حد نابودی قرار گرفته است.

امروز نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده، بخش هایی از اطلاعیهٔ "حزب کمونیست عراق" را به صورت زیر منتشر کرد:

«چند روز قبل، حزب کمونیست عراق، طی اطلاعیه ای پرده از حملهٔ وحشیانه و جنون آمیزی برداشت که رژیم بعثی عراق در بغداد، بصره و دیگر شهرهای عراق علیه نیروهای مبارز صورت داده است. درنتیجهٔ این هجوم، تاکنون صدها زن و مرد رزمنده دستگیر شده اند. اعلامیهٔ منتشره ازطرف حزب کمونیست عراق طی افشای وحشی گری ها و درندگی رژیم بعث عراق، از افکار عمومی در کشورهای عربی و در سراسر جهان خواسته است تا همبستگی خود را با میهن پرستان عراقی، که درمعرض ددمنشانه ترین تضییقات قرار گرفته اند، اعلام دارند. در هجوم عمال بعثی، مبارزان زیادی، به ویژه مبارزان زن، همراه کلیهٔ اعضای خانواده شان (حتی اطفال) دستگیر شده اند. بازداشت شدگان مورد شکنجه های وحشیانهٔ جسمی و روحی ازجمله بستن شبانه روزی چشم، ضرب وجرح مداوم، خاموش کردن سیگار روی بدن های لخت آنها، تهدید به مرگ و تجاوز، واردکردن شوک الکتریکی و استعمال باطوم و شیشه و... قرار گرفته اند. براثر این اعمال وحشیانه، تابه حال عده ای از مبارزان به شهادت رسیده اند... که اجساد شکنجه شدهٔ آنها را به خانواده شان تحویل داده اند. جنایتکاران بعثی تابه حال تعداد زیادی از مبارزین حزب کمونیست عراق و عده کثیری از رزمندگان ضددیکتاتوری را که به احزاب و سازمان های سیاسی و ملی وابسته اند، به شهادت رسانده اند. ... ده ها نفر نیز بلافاصله پس از آزادی از زندان، به علت مسمومیت از غذا، جان باخته اند.»

ص: ۳۸۹

در اطلاعیهٔ حزب کمونیست عراق همچنین آمده است:

«حملات مزدوران بعثی در این اواخر بیشتر روی زنان تمرکز یافته است. از میان بازداشت شدگان می توان از خانم رجاء عبدالمجید مهندس کشاورزی، بانو خانه دار لیلی یوسف (ام حارث) و خواهرش کلارا یوسف، سامیه شیخلی همسر مربی سرشناس و شخصیت ملی عبدالستار زبیر و برادرزاده اش ثائر عبدالرزاق زبیر، صبیحه نوری، شوهرش عبدالرزاق احمد محمد و فرزندانش ثوره عبدالرزاق، شروق عبدالرزاق و تموز عبدالرزاق و ودیعه هادی داود همسر عبدالجبار احمد و دخترانش منار، مواهب و صوفیا که بزرگ ترین آنها ۸ سال دارند، نام برد.»

این اطلاعیه می افزاید: «شکل بازداشت ها کاملاً وحشیانه است. گروه های سازمان امنیت بعثی، شبانه به خانه ها یورش برده و تمام افراد خانواده را بازداشت می کنند و در مخفیگاه سازمان امنیت نگاه می دارند. آنها سپس در خانهٔ دستگیرشدگان به کمین می نشینند و هر که را که به آنجا بیاید دستگیر می کنند و با خود می برند. جنایتکاران بعثی از این بازداشت های وحشیانهٔ دسته جمعی، اظهار بی اطلاعی می کنند. آنها تابه حال نسبت به بازداشت "دکتر صفا حافظ" و "دکتر صباح دره" و صدها بازداشتی دیگر، اظهار بی اطلاعی کرده اند.»

نامه مردم سپس می نویسد: «حزب کمونیست عراق از کلیه میهن پرستان عرب، از کلیه سازمان ها، احزاب، اتحادیه های ملی و بین المللی و از همهٔ آنهایی که به آزادی انسان، شرافت و حق طبیعی او در داشتن یک زندگی شرافتمندانه، ارج می نهند خواسته است تا بانگ اعتراض شدید خود را علیه پایمال شدن بی شرمانهٔ قوانین و عرف انسانی وسیلهٔ رژیم عراق بلند کنند و خواستار قطع هرگونه حملهٔ وحشیانه به میهن پرستان، پایان دادن به کشتار و شکنجه و آزادی مادران، اطفال و شوهران آنها و همهٔ زندانیان سیاسی زن و مرد در عراق گردند.»(۱)

۱

گرچه امروز نوار مرزی غرب و جنوب غربی کشور نسبتاً آرام است، جزئیات آخرین رویدادهای چند روز گذشته و اخبار امروز نشانهٔ ادامهٔ درگیری های فرسایشی در سراسر نوار مرزی است.

دراین زمینه، مالکیان فرمانده سپاه مستقر در قصرشیرین، امروز گفت: «عراق برای گسترش جنگ در سراسر نوار مرزی قصرشیرین از باویسی تا سومار، حدود ۳۰۰ تانک و تعداد زیادی آتشبار و توپخانه با پوشش عملیات هوایی مستقر کرد.» وی همچنین افزود: «اوضاع نوار مرزی در ۳۶ ساعت گذشته، تقریباً آرام بود، اما نقل وانتقال نیروهای عراقی در مرز و اقدامات آنها درجهت تجدیدقوا مورد کنترل ماست.» فرمانده سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین اولتیماتوم ایران به عراق را کم اثر دانست و گفت: «اولتیماتوم ازطریق دیپلماسی اگر همراه با سرکوب مواضع دشمن نشود، اثر چندانی نخواهد داشت.» وی در ادامهٔ این مطلب، باتوجه به تغییر جبههٔ مداوم نیروهای عراقی در مرز، گفت: «یک تیم گشت عراقی ها که شامل ۵ تانک و ۳ الی ۴

۱– نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شمارهٔ ۳۰۴، صص ۱ و ۲.

کامیون مهمات و توپخانه و خمپاره انداز است به طور مرتب در نوار مرزی جابه جا می شود و هرروز در یک نقطه روی مواضع نیروهای ایران آتش می گشاید.»(۱)

دراین حال، گزارش های نیروهای نظامی منطقه حاکی است: «ساعت ۲۳ امروز، ارتش عراق بار دیگر با توپخانه به پاسگاه دربندجوق و یکه شان قصرشیرین حمله کرد. این حمله که یک ساعت طول کشید خسارات جانی و مالی در بر نداشت.»(۲)همچنین، بنا به گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین: «یک واحد ارتش جمهوری اسلامی ایران با پیشروی قدم به قدم خود در منطقهٔ "پله رشید" قصرشیرین آتش توپخانهٔ عراق را در این نقطه خاموش کرد.» براساس این گزارش، «مقامات مسئول مرزی ایران با هرگونه تخلیهٔ احتمالی مردم شهرها و روستاهای مرزی که در تیررس توپخانهٔ عراق قرار دارند شدیداً مخالفت نموده و مردم را به ماندن و استتار در پناهگاه های خود تشویق کرده اند.»(۳)

گزارش دیگر خبرنگار کیهان از قصرشیرین حاکی است: «به دنبال مسموم کردن آب های نوار مرزی توسط مزدوران عراق، از ورود مواد غذایی قاچاق مخصوصاً روغن نباتی از مرز عراق جلوگیری می شود.» بنا به همین گزارش: «یک مقام آگاه مرزی بامداد امروز دراین مورد گفت: چون احتمال می رود که عراقی ها در ادامهٔ حملات ناجوانمردانهٔ خود، مواد غذایی مسموم نیز به داخل خاک ایران بفرستند، از این جهت دستوراتی درجهت نمونه برداری و آزمایش از مواد غذایی به ویژه روغن نباتی عراقی در سراسر نوار مرزی قصرشیرین و حومه صادر شده است.»(۴)

از سوی دیگر، در ادامهٔ تحرکات مرزی عراق و جابه جایی نیرو و ادوات نظامی، گزارش مرزبانی مهران حاکی است: «در ساعت ۱۰:۱۵ امروز، تعداد ۳ دستگاه تانک و تعدادی نفربر در قسمت جنوب پاسگاه هلاله حوزهٔ گروهان صالح آباد در داخل خاک عراق دیده شده اند.»(۵) همچنین، سپاه مرکز دربارهٔ آمادگی و قصد نیروهای عراق برای حملهٔ قریب الوقوع در مناطق مرزی خوزستان، به سپاه اهواز هشدار داده است. در این گزارش آمده است: «برابر خبر رسیده از سماجا، [به] دو توپخانهٔ لشکر یک مکانیزهٔ عراق و یک گروهان لشکر مأموریت داده شده به طرف هدف های تعیین شده در داخل خاک ایران پیشروی نمایند و نیروهای هوایی عراق پیشروی هایی در جبهه ها بکنند. [و] نیروی پدافند هوایی لشکر یک کاملاً مراقب اوضاع باشد. زمان اجرای مأموریت معلوم نیست؛ فقط به واحدهای عراقی ابلاغ شده بی سیم های خود را روشن بگذارند و آمادهٔ ابلاغ پیام حمله یا عدم اجرای فرمان باشند.»(۶)

از مرز آبی آبادان نیز خبر می رسد که «امروز یک موتورلنج ایرانی که حامل ۸۶ نفر مسافر بوده در منطقهٔ "خورعبدالله" توسط مأمورین عراقی دستگیر و بنا بوده آنها را تحویل مقامات عراقی دهند. از قرار اطلاع، این افراد قصد رفتن به کویت را داشته اند.»(۷)

از سوی دیگر، درپی تجاوزات مرزی مکرر عراق به مرزهای خوزستان، گزارش امروز ادارهٔ مرزبانی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «چون در روزهای ۱۳ و ۱۶/۴/۵۹ ازسوی مزدوران

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین، در مصاحبهٔ اختصاصی با فرمانده سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه، هنگ ژاندارمری و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- همان.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۵۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه مرکز)، ص۱، برابر گزارش ژاجا مستند به گزارش مرزبانی مهران، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۱۸۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه تهران به سپاه اهواز، مستند به گزارش سماجا (رکن۲)، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۶۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مستند به نامهٔ شمارهٔ ۲۹۷ - ۴ - ۷ مورخ ۳۰/۵/۱۳۵۹ واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان.

عراقی به قلمرو ایران و به سوی پاسداران انقلاب اسلامی تیراندازی شده بود، از مرزبان خرمشهر خواسته شده بود که دراین مورد به مرزبان مقابل اعتراض و در جلسهٔ مذاکرات مشترک مطرح و اضافه گردد درصورتی که عراقی ها به عملیات تجاوزکارانهٔ خود ادامه دهند پاسخ شدید داده خواهد شد. ...»(۱)

۱

تحرکات، تجمع و تقویت مواضع گروه های مسلح معاند با نظام با حمایت رژیم عراق، در مناطق کردنشین همچنان ادامه دارد و با نزدیک شدن به روز عید فطر، این تحرکات بیشتر می شود. به دنبال گزارش های متعدد منابع خودی مبنی بر حملهٔ همه جانبهٔ عوامل مسلح ضدانقلاب در روز عید فطر، یک گزارش حاکی است که در روستاهای اطراف سنندج گروه های زیادی به صورت یک نیم دایره نسبت به شهر سنندج تجمع کرده اند. در این گزارش آمده است: «در ۵/۲ کیلومتری حسن آباد(۲) افراد ضدانقلاب در حدود ۱۰۰۰ نفر مستقر شده اند. در آبادی های "کرجو(۳)"، "پیرخضران(۴)"، و "زنوزی" نیز حدود ۵۰۰ نفر نیروی مسلح استقرار یافته اند. در آبادی "تودرملا(۵)" نیز حدود ۱۰۰ نفر از این افراد مستقر شده اند. همچنین در ابتدای جادهٔ سنندج - سقز حدود ۳۰۰ نفر مسلح به اسلحه های کلاشینکف، ژ۳، برنو و توپ ۱۰۶ و خمپاره و آر.پی.جی۷ مستقر شده و همگی قصد دارند در روز عید فطر به شهر [سنندج] حمله نمایند.» این گزارش دربارهٔ موقعیت کلی افراد این گروه ها، می افزاید: «محل تجمع کل نیروهای ضدانقلاب نسبت به شهر [سنندج] به صورت یک نیم دایره از شمال و شرق و جنوب می باشد.»(۶)

همچنین خبرگزاری پارس دراین باره گزارش داد: «ناظران و مسافرینی که از مناطقی کردنشین ازجمله پاوه، جوانرود و باینگان وارد کرمانشاه شدند اظهار داشتند که افراد مسلح زیادی از گروه های سیاسی را دیده اند که وارد روستاهای این مناطق شده اند. این مسافران اظهار داشتند که مهاجمین مسلح قصد حملات جدیدی را به این مناطق دارند.» این گزارش افزوده است: «دیروز در پاوه نشانه هایی از این قصد ظاهر شد و مهاجمین به مقر یگان های ارتش مستقر در این منطقه تیراندازی کردند.»(۷)

۱- سند شماره ۵۶۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (ادارهٔ مرزبانی) به وزارت امور خارجه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۲- حسن آباد: ده مرکز دهستان حسن آباد بخش حومهٔ شهرستان سنندج واقع در ۸ کیلومتری جنوب سنندج و ۵ کیلومتری غرب جادهٔ سنندج به کرمانشاه. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۳- کرجو: دهی است از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج واقع در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی سنندج و ۵ کیلومتری جنوب گرماش. ر.ک: همان

۴- پیرخضران: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج واقع در ۲۴ کیلومتری شمال شرقی رزاب و ۸ کیلومتری جنوب جادهٔ اتومبیل رو سنندج به مریوان. ر.ک: همان.

۵- Tudar-molla تودرملا: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج واقع در ۲۶ کیلومتری شمال غربی سنندج و ۳ کیلومتری شمال جاده سنندج به مریوان. ر.ک: همان.

۶- سند شماره ۱۱۵۰۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به فرماندهی سپاه مرکز، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، تاریخ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱، از کرمانشاه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

دراین حال، به گزارش خبرگزاری پارس: «در ساعت ۱۷ امروز، طی یک درگیری بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی که درحال پاک سازی اطراف بانه بودند، با مهاجمین مسلح، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران مهاجمین مسلح را که قصد حمله به پادگان بانه را داشتند، به عقب راندند و حدود ۱۵۵ تن از آنها را به هلاکت رسانده و سالم به پایگاه های خود بازگشتند.»(۱)همچنین، امروز نیروهای خودی پاک سازی روستای "وله ژیر"(۲) از توابع مریوان را بدون دادن تلفات به اتمام رسانده و اجناس قاچاق زیادی را کشف کردند.(۳)

از سوی دیگر، کردهای معارض عراقی نیز گاه به گاه از خاک ایران به پاسگاه ها و نیروهای عراقی ضرباتی وارد می آورند. دراین زمینه، یک گزارش از نیروهای خودی حاکی است که امروز در حدود ۲۵۰ تن از پیشمرگان بارزانی که در مناطق مرزی ایران به سر می برند به عراق رفته و به پاسگاه "نوماچک" حمله کردند.(۴) در این درگیری که بین پیشمرگان حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق و نیروهای بعثی در "سرخیار" از توابع استان سلیمانیه روی داد، ۵۰ تن از سربازان عراقی کشته و بیش از ۵۰ نفر مجروح شدند. همچنین ۳ خودرو ارتش بعث عراق منفجر شد. در این درگیری، از پیشمرگان حزب سوسیالیست کردستان عراق ۲ تن کشته و ۵ تن نیز زخمی شدند.(۵)

۱

به دنبال درگیری هایی که از دو روز پیش در نقده و اشنویه رخ داد، امروز این ناآرامی به مهاباد و برخی روستاهای تابع شاهین دژ نیز کشیده شد. فرماندهی سپاه مرکز دستور داد تا کلیهٔ جاده های ورودی و خروجی شهرهای ارومیه و نقده به شدت کنترل شود(۶) دراین حال، ضمن هشدار دربارهٔ احتمال توطئه، کمک رسانی به نیروهای مستقر در شهر نقده ادامه دارد.(۷)

لشکر۶۴ ارومیه اعلام کرد که امروز خلع سلاح نقده با رعایت کامل اخلاق اسلامی انجام گرفت و فعلاً اوضاع این شهر آرام است.(۸)

از سوی دیگر از ساعت ۲ بامداد امروز، مهاجمان وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی از بالای چهارراه ژاندارمری مهاباد، مقر سپاه پاسداران این شهر را با سلاح های سنگین و سبک مورد حمله قرار دادند. این حمله به مدت یک ساعت ادامه داشت که با مقاومت پاسداران، ضدانقلابیون مسلح با برجای گذاشتن ۳ کشته و ۵ مجروح، مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری به نیروهای خودی آسیبی نرسید.(۹)

درپی تشنج در شهر مهاباد، گروهی از مردم از ترس گسترش جنگ در شهر، خانه های خود را ترک کرده و به کوهستان ها پناه بردند.(۱۰) همچنین شامگاه امروز، فردی ناشناس با تپانچه به سوی

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴ هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۲- Vole-jir وله ژیر: دهی از دهستان ویسه بخش مریوان شهرستان سنندج واقع در ۸ کیلومتری دژ شاهپور و ۳ کیلومتری غرب جاده اتومبیل رو مریوان - رزاب. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۵۶۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴۰، از عملیات غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۱۳، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، تهران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از مهاباد، به نقل از سخنگوی حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق.

۶- سند شماره ۵۶۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۵۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۳۸، از فرماندهی سپاه مرکز به سپاه ارومیه، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از نقده.

۹- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، هر دو به نقل از سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.

۱۰- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

مقر سپاه پاسداران شهر مهاباد تیراندازی کرد؛ این حادثه باعث شد که اوضاع شهر تا حدودی متشنج گردد. برای جلوگیری از افزایش تشنج در شهر، یک افسر به نمایندگی از پادگان مهاباد به فرمانداری آمد و ضمن ایراد سخنانی به مردم اطمینان داد که ازجانب ارتش هیچ گونه خطری آنها را تهدید نمی کند. بعد از این سخنرانی اوضاع شهر آرام شد.(۱)

از سوی دیگر، صبح امروز در نشستی که با حضور فرماندار مهاباد، فرمانده پادگان مهاباد، مسئولان سازمان های اداری، گروه ها و احزاب سیاسی و معتمدان محل در ساختمان شهرداری این شهر تشکیل شد، پس از دو ساعت بحث و تبادل نظر، مقرر گردید: ۱. گروه ها و احزاب در امور انتظامی دخالت ننمایند. ۲. افراد از هر گروه وابسته، به طورمسلح در شهر تردد نکنند. ۳. انتظامات به عهدهٔ شهربانی مهاباد خواهد بود و کلیهٔ قوای انتظامی مستقر در مهاباد در کنترل و اختیار تیپ مهاباد قرار دارد که فرمانده پادگان مهاباد مسئول اعمال آنان می باشد.

ازطرفی، ساعت ۲۱ شامگاه امروز، روستاهای هولاسو، محمودآباد و ینجی آباد از توابع شاهین دژ، با خمپاره و تفنگ ۱۰۶ میلی متری مورد حمله افراد مسلح قرار گرفت و خساراتی وارد آمد(۲). بهرنگ فرماندار میاندوآب، ضمن اعلام این خبر، گفت: «... در این حمله به خانه های مسکونی خسارات زیادی وارد آمد و ۲ نفر از اهالی مجروح شدند. مهاجمین همچنین ۲ نفر از اهالی روستای هولاسو را به گروگان گرفتند. در روستای ینجی آباد نیز ۵ رأس دام براثر اصابت گلوله تلف شدند. در روستای محمودآباد نیز چند خمپاره به اطراف روستا و نزدیکی درمانگاه اصابت کرد و خسارات مالی به بار آورد.»(۳)

باتوجه به اوضاع متشنج اشنویه در چند روز گذشته، لشکر۶۴ ارومیه امروز نیروهای ژاندارمری تحت امر خود را با کلیهٔ وسایل و تجهیزات، در یک حرکت فوری، از این شهر خارج کرد. این لشکر دلیل این عقب نشینی فوری را «بنا به مصالح و مقتضیات و موقعیت موجود عملیاتی» عنوان کرده است. تعداد نیروهای ژاندارمری مستقر در اشنویه ۱۲۰ نفر بود که در ساعت ۲۰ امروز ضمن تخلیهٔ شهر، به پایگاه نلی وان که مشرف بر اشنویه است، نقل مکان کرده اند.(۴)

۱

زیاده طلبی و سهم خواهی گروه های سیاسی مخالف و بعضاً معاند با نظام، که هیچ گونه وجاهت قانونی و حقوقی ندارد، اوضاع شهرهای مختلف کشور را همچنان ناآرام کرده است، که هرروز می توان نمونه های متعدد و مختلف آن را مشاهده کرد. دراین زمینه، امروز نیز رویدادهای گوناگونی در برخی شهرها روی داده که در مطبوعات منعکس شد.

به دنبال درگیری هایی که در حین اجرای مراسم روز قدس بین طرف داران مجاهدین خلق

۱- همان.

۲- به گفته فرماندار میاندوآب، این حمله تا ساعت ۴:۳۰ بامداد روز بعد ادامه یافت.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از میاندوآب.

۴- سند شماره ۵۶۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

(منافقین) و طرف داران انجمن های اسلامی در گزنک آمل روی داد و به کشته شدن ۲ نفر انجامید، بعدازظهر دیروز و امروز، بازار آمل به درخواست آیت الله حسن زاده آملی امام جمعهٔ این شهر، تعطیل بود.(۱)علاوه بر تعطیل شدن بازار آمل، تحصن گروهی از مردم این شهر که از روز گذشته در تکیهٔ "اسک" شروع شده بود، امروز نیز ادامه داشت. درپی این تحصن که به منظور روشن شدن وضعیت گروه های سیاسی و برچیدن بساط و دکه های آنها در سطح شهر آمل برقرار شده است، امروز عصر نماینده استاندار مازندران، دادستان انقلاب و فرماندار آمل ضمن حضور در جمع متحصنین تکیهٔ اسک، به آنان قول دادند که دفاتر گروه های سیاسی، در مهلت تعیین شده تعطیل و جلوی فعالیت آنان گرفته خواهد شد. همچنین نماینده استاندار مازندران ضمن سخنانی در این جمع، به متحصنین اطمینان داد که خاطیان و حادثه آفرینان روستای گزنک شدیداً تعقیب و مجازات خواهند شد. به دنبال این موضوع، متحصنین به تحصن خود پایان دادند و محل را ترک کردند.(۲)

در تهران نیز «ساعت یک بامداد امروز، در حدود ۴۰ الی ۵۰ نفر از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در مقابل مسجد امیر واقع در خیابان کارگر (امیرآباد سابق)، دست به تظاهرات نامنظمی زده و آزادی ۳ نفر از یاران خود را که درارتباط با سخنرانی آقای خزعلی در این مسجد دستگیر شده بودند، خواستار شدند. این ۳ نفر در چند شب پیش نظم مجلس را به هم زده بودند و دستگیری آنها به همین دلیل بوده است. تظاهرکنندگان با دادن شعارهایی ازقبیل "الله اکبر"، "خواهران زندانی آزاد باید گردند"، آزادی دستگیرشدگان را تقاضا داشتند.»(۳)

خبرگزاری پارس از رشت نیز خبر از یک درگیری دیگر می دهد. بنا به این گزارش: «عصر امروز، زنی با چوب دستی به چند زن بدون حجاب در یکی از خیابان های رشت حمله کرد که عمل وی با مخالفت گروهی از مردم روبه رو شد و به دنبال آن بین گروهی از مخالفان و موافقان برخوردهایی روی داد که براثر آن چند تن به طور سطحی مجروح شدند.» این گزارش افزود: «درپی این درگیری که باعث اختلال در عبورومرور وسائط نقلیه در شهر شده بود و هرلحظه گسترش می یافت، افراد کمیتهٔ مرکزی ناگزیر به دخالت شدند و با تیراندازی هوایی به این درگیری پایان دادند.»

روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت نیز در اطلاعیه ای که در همین خصوص انتشار داد، آورده است: «در درگیریی که در سبزه میدان رشت روی داد و منجر به دخالت پاسداران کمیتهٔ مرکزی رشت شد، عده ای مجروح و ۱۰ نفر دستگیر شدند. جریان از آنجا آغاز شد که یک خواهر مذهبی به دو خانم بی حجاب که وضع پوشش شان بسیار زننده بود حمله کرد. فدائیان و مجاهدین [منافقین] که همیشه در مکان سبزه میدان مشغول فوتبال دستی، بیلیاردبازی و روزه خواری هستند و آن روز حدود ۳۰ الی ۴۰ نفر بودند، عمل این خواهر را تکفیر می کنند. متعاقب آن ۸ الی ۱۰ نفر از برادران مذهبی حاضر در آن محل بر سر این مسئله با فدائیان و مجاهدین درگیر می شوند که منجر به زدوخورد می شود.»(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از آمل.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از آمل.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت، ۱۹/۵/۱۳۵۹.

در زمان کنونی که هنوز سازمان های امنیتی و ضـداطلاعاتی کشور شکل نگرفته است، یکی دیگر از مأموریت های مهم سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی شناسایی و مبارزه با فعالیت های جاسوسان کشورهای بیگانه است. امروز مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران اصفهان در یک مصاحبهٔ مطبوعاتی درباره دستگیری یک جاسوس زن انگلیسی در اصفهان با تلاش نیروهای سپاه این شهر، اطلاعاتی را بیان کرد. به نوشته روزنامهٔ جمهوری اسلامی، وی گفت:

«خانم "مارگارت جین وادل"، مسئول روابط بین المللی کلیسای اسقفی در قدس و خاورمیانه و یکی از افراد فعال و حرفه ای این سازمان ها می باشد. به دنبال تحقیقاتی که برادران سپاه درمورد اعمال و رفتار جاسوسان انگلیس و موساد انجام دادند این فرد را دستگیر کردند. البته وی تـازه به ایران آمـده که آمـدن وی بـدون رابطه با کودتای بختیار نبوده است و در تحقیقاتی که برادران سپاه درمورد شبکه های مختلف کودتـاگران انجام داده انـد، سرنخ هـایی به دست آوردنـد و به خصوص [ضـمن تحقیق دربـارهٔ] کسـانی که در کلیسای اسـقفی اصـفهان بـا کلیسای اسـقفی خاورمیانه رابطه داشـتند، ردپای ایشان را به دست آوردنـد و نامبرده را در روز ۱۱/۵/۵۹ دستگیر کردیم. این شخص که یکی از جاسوسان کارکشتهٔ موساد و شبکهٔ جاسوسـی انگلیس می باشد ازطریق شبکه و کلیسا فعالیت داشته است. ... وی تابه حال چندین سـفر به ایران کرده و آشنایی کاملی با مناطق مختلف ایران و آداب و رسوم مردم منطقه دارد و قبل از انقلاب نیز دراین زمینه در ایران فعالیت داشته است. ...

وی دارای شوهر و بچه می باشد و در تحقیقاتی که برادران در زندگی خصوصـی وی انجام دادند مشخص شده که شخص مذکور برای رسـیدن به مقصد پلید خود که همان جاسوسـی می باشد به هر عمل خلاف انسانی و اخلاقی دست می زده و ازطریق نامشروع، کارمندان سست عنصر و بوالهوس ادارات به خصوص وزارت خارجه را برای همکاری جلب می کرده است و کار جاسوسـی به این ترتیب بوده که کلیهٔ اخبار و اطلاعاتی را که شبکه های جاسوسـی اسـرائیل و انگلیس و احتمالاً امریکا احتیاج داشته اند، توسط شبکه های خاصی ارسال می شده و یا اینکه خودش اطلاعات را جابه جا می کرده و به کشورهای مختلف سفر می نموده و طبق اطلاعات ما، وی با شبکهٔ رادیو بی بی سی نیز رابطه داشته است.

همچنین اطلاع داریم که کلیسای اسقفی در شهرها، محل تجمع جاسوسان انگلیسی بوده که به عناوین مختلف همانند کمک به نابینایان و یـا ساختمـان بیمارسـتان، شبکهٔ جاسوسـی را تقویت می کردنـد و دادگـاه انقلاب در یک اطلاعیه به آگاهی ملت رسانـد که بیمارسـتان مسـیحی اصـفهان قبل و بعد از انقلاب یکی از مراکز این جاسوس خانه ها بوده و آقای ماکیاول جاسوس معروف انگلیسی در همین مرکز فعالیت می کرده و یکی دیگر از جاسوسان بسیار فعال انگلیسـی آقای اسـقف "حسن دهقان" می باشد که الآن در شبکهٔ جاسوسی قبرس فعالیت می کند و این خانم

مارگارت جین وادل چندین سال منشی حسن دهقان بوده است. البته برای اثبات اتهامات وی و سندیت جاسوسی ایشان، در هنگامی که دستگیر شد قصد داشت یک سری اسناد و مدارک خود را جابه جا کند که [این اسناد] به دست برادران پاسدار می افتد که پس از بررسی های دقیق در آتیه نزدیک، اگر لازم شد اسناد را منتشر خواهیم کرد. طبق اسناد به دست آمده، وی در بین شهرهای مهم ایران یک سمپات بوده، به خصوص مناطقی که ازنظر سوق الجیشی مهم بوده و آسیب پذیری داشته است همانند کردستان، سیستان و بلوچستان و گنبد.»(۱)

۱

در جلسهٔ علنی امروز مجلس شورای اسلامی، نامهٔ بنی صدر در معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر قرائت شد و اکثر نمایندگان مجلس که طیف مقابل رئیس جمهور را تشکیل می دهند، ایراداتی به متن نامه وارد آوردند و برخی نیز خواستار تغییر متن آن ازسوی رئیس جمهور شدند. متن نامه چنین است:

«بسمه تعالی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، با استناد به شور هیئت منتخب و تمایلی که ازسوی آن مجلس محترم اظهار شده است، آقای محمدعلی رجایی را به عنوان نخست وزیر معرفی می کنم. از خداوند متعال برای نمایندگان محترم و ایشان طلب توفیق می نمایم.

رئیس جمهور - ابوالحسن بنی صدر.»(۲)

بخش هایی از سخنان امروز نمایندگان مجلس درباره اعتراض به متن نامه و نحوهٔ اعلام آن در رسانه ها چنین است:

محمدجواد شرافت نماینده شوشتر: «دیروز قبل از آنکه این نامه در مجلس مطرح شود از رادیو تلویزیون ظهر و شب پخش شد. چطور ما هم باید مثل سایرین از رسانه های گروهی از این مسئله اطلاع پیدا کنیم و عاجز باشیم از توضیح به مردم که چرا در جریان مسائل حساس مملکت نیستیم!» هاشمی رفسنجانی در پاسخ گفت: «نامه نزدیک ساعت ۲ بعدازظهر بعد از اتمام جلسه به دست من رسید و نمایندگان تشریف نداشتند تا من به اطلاع آنها برسانم. البته این روشی است که آقای رئیس جمهور هم تابه حال به آن عمل کرده اند و نامه هایی را که به مجلس نوشته اند پیش از آنکه در مجلس مطرح شوند به رادیو تلویزیون و روزنامه ها داده اند. ...»

سیدمحمد خامنه ای نماینده مشهد: «طبق قانون اساسی، رئیس جمهور فردی را برای نخست وزیر نامزد می کند و پس از کسب رأی تمایل از مجلس شورای اسلامی، حکم نخست وزیری برای او صادر می کند. اما در نامه ای که قرائت شد رأی تمایل مقدم بر معرفی نخست وزیر است و این بدعتی برخلاف قانون اساسی خواهد شد.» رئیس مجلس در پاسخ گفت: «در نامه رأی تمایل رسماً مطرح نیست. همان واقعیتی است که خودمان هم می دانیم. برای

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اصفهان.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۶۷۵

اینکه هرچه زودتر دولت تشکیل شود آقای بنی صدر نظر مجلس را خواستند و منظورشان از تمایلی که در اینجا نوشته اند تمایلی است که در استمزاج از مجلس به دست آورده اند.»

علی ملکوتی نماینده سراب: «این استمزاج یک استمزاج غیررسمی بود و این را در نامهٔ رسمی درج کردن درست نیست. مطلب دیگر اینکه جناب رئیس جمهور مکرراً دربارهٔ کسانی که احتمالاً می خواستند نخست وزیر بشوند اظهار فرمودند که "اینها را من معرفی می کنم ولی مسئولیتشان را برعهده نمی گیرم." آیا این بار هم که آقای رجایی را معرفی کرده اند مسئولیتی به عهده نگرفته اند؟»

محمد رشیدیان نماینده آبادان: «دیشب آقای بنی صدر در مسجدالجواد سخنرانی کردند و گفته اند که "آقای رجایی را بر ما تحمیل کرده اند" و عده ای از مردم هم علیه مجلس و آقای رجایی شعار دادند. من تقاضا می کنم مسائلی که در مجلس و جلسات خصوصی گذشته است برای مردم شرح داده شود تا مجلس بیش از این تضعیف نشود.» به دنبال این سخن، هاشمی از هیئت منتخب تقاضا کرد جریاناتی را که در این فاصله گذشته است در جلسهٔ بعدی برای نمایندگان توضیح دهند.

عبدالمجید دیالمه نماینده مشهد: «کاری که هیئت منتخب کرد غیررسمی و براساس حسن تفاهم بود، اما ذکر آن در این نامه در متون رسمی مملکت باقی خواهد ماند، صحیح نیست. و به اضافه، زمینه هایی از قبل ایجاد شده و سخنرانی هایی که آقای رئیس جمهور می فرمایند عملاً مسئولیت قبول و پذیرش آقای رجایی را به عنوان نخست وزیر، به صورت ضمنی بر گردن مجلس گذاشته اند.»

مجید انصاری نماینده زرند: «باتوجه به اینکه این مسائل در جلسهٔ خصوصی مطرح شد و قرار بر این بود که در بیرون منعکس نشود، اما می بینیم که چکیدهٔ آن مذاکرات در نامهٔ رئیس جمهور منعکس شده، به اضافهٔ اینکه ایشان در مصاحبه ای چند دفعه تأکید کرده بودند که "من این همه ارفاق به مجلس برای تفاهم کرده ام." ارفاق را مجلس به ایشان کرده که کمکشان کرده است. اما برعکس، منتی هم بر سر مجلس گذاشته شده است. ما اجازه نمی دهیم که بیش از این سر مجلس کلاه برود و به انزوا کشیده شود.»

علم الهدی نماینده اردبیل: «... از هم اکنون ما محکوم هستیم و در آینده ایشان همهٔ

مسئولیت ها و کمبودها را به گردن مجلس خواهند گذاشت.»

محمـد میلانی نماینده تبریز: «به نظر من اگر مجلس مطابق این نـامه رأی دهـد، خودش موجودیت خودش را نقض می کنـد. ... روزنامه انقلاب اسلامی هم نوشته است که این نخست وزیر، نخست وزیر مجلس است، نه نخست وزیر رئیس جمهور.»

محمدجواد حجتی کرمانی نماینده کرمان: «... ما نباید در این چنبر الفاظ گیر کنیم و خیال کنیم واقعاً اشکال بر سر این مسئله است. واقع مسئله این است که مجلس با رئیس جمهور اختلاف نظر دارد و این اختلاف نظر ممکن است این مملکت را در خط سقوط قرار دهد. ما از آقای رئیس جمهور گلایه داریم که چرا نسبت به مجلس این گونه نامه می نویسد و چرا ایشان آن حالت های نفسانی شان را در نامه های رسمی منعکس می کنند؛ اما بدتر از این، عکس العملی است که مجلس نشان می دهد. (ادفع بالتی هی احسن) بالاخره باید یکی کوتاه بیاید تا مسئله حل شود. بیایید ما دراین مورد فرمان امام را عمل کنیم. اگر نامۀ آقای رئیس جمهور خلاف قانون بوده، جلسات خصوصی ما هم خلاف قانون بوده. آقای هاشمی هم در مصاحبۀ خود اعلام کردند که در مجلس ۱۰۷ رأی تمایل به آقای رجایی داده شده است.» وی در پایان گفت: «اگر واقعاً می خواهید مملکت آرام بگیرد شما را به خدا و به خون شهدا بیایید به آقای رجایی رأی تمایل بدهید و کار را تمام کنید.»

احمد توکلی نماینده بهشهر: «تشکیل هیئت منتخب به پیشنهاد خود آقای رئیس جمهور بود و مجلس حاضر شد با ایشان همکاری کند. یکی از مسائلی که این هیئت چند روز پیش در گزارش خود به آن اشاره کرد این بود که آقای رئیس جمهور فرموده اند "اگر مجلس رأی تمایل به آقای فارسی یا آقای غرضی یا آقای خلخالی نشان بدهد من اصلاً قبول نمی کنم و به مردم خواهم گفت که من مسئول نیستم. درمورد آقای رجایی هم مطمئن نیستم که بتواند با من همکاری کند".»

در اینجا امامی کاشانی که عضو هیئت منتخب برای تعیین نخست وزیر بود توضیح داد: «من با بقیۀ برادرانی که بودیم به آقای رئیس جمهور عرض کردم که بنابراین آیا شما آقای رجایی را معرفی می کنید؟ [ایشان گفتند:] "بله، معرفی می کنم." بعد با تبسم به ایشان گفتم که در سخنرانی ها چطور؟ بعد ایشان گفتند که "نه، من در سخنرانی هم چیزی نمی گویم." دوباره من گفتم که حتماً همین طور است؟ ایشان گفتند: "مگر اینکه دولت (آقای رجایی) کارهایی بکند و من تشخیص بدهم که این کارها درست نیست".»

سپس توکلی در ادامۀ سخنان خود گفت: «اما آقای رئیس جمهور شب جمعه یعنی چند ساعت پس از این توافق، درحالی که هنوز آقای رجایی به نخست وزیری انتخاب نشده اند در مسجد الشهداء سخنرانی می کنند و روزنامۀ انقلاب اسلامی که تمام حرکتش بر ضد مجلس است تیتر درشتی می زند که آقای رئیس جمهور فرمودند "آقای رجایی حرف را می شنود، اما آنچه که خودش می خواهد می کند و اطلاعی از امور کشور ندارد". و بعد هم در همان

سخنرانی می فرمایند که "من به مجلس ارفاق کردم که چنین کاری کردم." تمام این فرمایشات ایشان خلاف قراری بوده که خودشان گذاشته اند و برخلاف قدمی بوده که طرفین برای ایجاد تفاهم برداشته اند. ... این نامه به این صورت نباید پذیرفته شود.»

موسوی خوئینی ها نماینده تهران: «من توجه نمایندگان محترم را به سخنرانی اخیر امام جلب می کنم که مجلس و رئیس جمهور یکدیگر را تقویت کنند نه تضعیف و به نظر من مجلس این مقدار جرم و خلاف را بپذیرد و ملت را بیش از این نگران نکند.»

سرانجام پس از یک تنفس ۱۵ دقیقه ای، دراین باره که آیا نامهٔ آقای بنی صدر برخلاف آیین نامهٔ مجلس هست یا نه؟ رأی گیری به عمل آمد و براین اساس و طبق نظر اکثر نمایندگان، این نامهٔ بحث برانگیز به همین صورت از رئیس جمهور پذیرفته شد.(۱)

۱

بااینکه مجلس شورای اسلامی در جلسهٔ غیرعلنی خود در روز پنجشنبه گذشته به محمدعلی رجایی برای احراز مسئولیت نخست وزیری تمایل نشان داد و براین اساس، بنی صدر نیز در نامه ای در روز گذشته ایشان را به مجلس معرفی کرد، دو مطلب مندرج در شماره امروز روزنامهٔ انقلاب اسلامی که تفکرات و نظرهای بنی صدر را منعکس می سازد، حاکی از نارضایتی جناح مزبور از این انتخاب است.

این روزنامه در سرمقالهٔ امروز خود به قلم سیدجمال الدین موسوی مسائلی را درباره آقای رجایی مطرح کرد و تلویحاً صلاحیت عملی او را برای انجام وظایف به عنوان نخست وزیر، مورد تردید قرار داد. در بخشی از این سرمقاله آمده است:

«... چون آقای رجایی بیش از یک سال است که در رأس وزارت آموزش وپرورش قرار گرفته اند لذا عدهٔ زیادی از خوانندگان خصوصاً معلمین و کسانی که در آموزش وپرورش به نحوی کاری دارند خواسته اند که آقای رجایی گزارشی از عملکرد خود در سمت وزارت آموزش وپرورش به مردم و نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی ارائه دهند تا میزان کارایی و توانایی ایشان و یا عدم آن در حل مشکلات و پیشبرد برنامه هایی که بتواند در خدمت اهداف انقلاب باشد برای همگان روشن شود. ...» نویسندهٔ مقاله سپس با اشاره به سوابق مبارزاتی آقای رجایی و سرسختی وی بر سر عقیده در زندان، می نویسد: «اما بااین همه، یک مسئلهٔ مهم برای قبول چنین مسئولیت سنگینی باتوجه به مشکلات و بحران های موجود، احاطه داشتن بر این مشکلات و دانستن راه ها و برنامه ای که به این مشکلات پایان بخشد می باشد.» در ادامه سرمقاله روزنامهٔ انقلاب اسلامی با اشاره به برخی از این مشکلات و لزوم هماهنگی با رئیس جمهوری برای حل آنها، آمده است:

«اما آقای رئیس جمهوری دو ضعف در ایشان سراغ کرده اند که درصورت صحت، برای موفقیت باید این دو ضعف رفع شوند:۱. سخت سری: به این معنی که ایشان وقتی به نظری می رسند حتی اگر در یک جلسهٔ مشورتی خلاف نظر ایشان ثابت شود بازهم به هنگام اجرا همان

۱- همان، ص۴۱۸.

نظر خود را اعمال می کنند. ... ۲. عدم اطلاع از وضعیت کشور: دراین مورد بهتر است که آقای رجایی در یک کنفرانس مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی شرکت کنند و به طور مشروح و در هرزمینه به طور مشخص، استنباط خود را از وضع کشور و برنامه های خود را برای برطرف کردن مشکلات اعلام کنند. ...» نویسنده در پایان می افزاید: «آقای رئیس جمهوری در جریان انتخاب نخست وزیر کمال تفاهم و ازخودگذشتگی را نشان داد؛ با کمال حسن نیت از شخص موردنظر خود برای نخست وزیری گذشت و از ابتدا رویهٔ تفاهم و نه کشمکش را پیش گرفت. ...»(۱)

روزنامهٔ انقلاب اسلامی همچنین مصاحبهٔ خبرنگار خود با آیت الله لاهوتی نماینده مردم رشت، را درباره صلاحیت آقای رجایی برای احراز مسئولیت نخست وزیری، منتشر ساخت. در بخشی از این مصاحبه از قول نماینده رشت که سابقهٔ تمایل به جناح بنی صدر را دارد، آمده است: «از جهات مختلف آقای رجایی قابل اعتماد است، لکن مشکل ایران و نخست وزیری در شرایط فعلی بیش از توانایی آقای رجایی است. امیدوارم که ایشان با هماهنگی تام با مجلس و با اتحاد کامل با ریاست جمهور و همهٔ ارگان های مسئول دست به دست هم داده و مشکلات انقلاب اسلامی که می رود به صورت لاینحلی جلوه کند، حل نمایند.» نماینده مردم رشت در بخش دیگری از این مصاحبه ضمن اشاره به سوابق مبارزاتی آقای رجایی در زندان و اتکای شدید وی به دریافت ها و تحلیل های خود، دربارهٔ عملکرد آقای رجایی در وزارت آموزش وپرورش اظهار کرد: «دررابطه با کارنامهٔ ایشان در وزارت آموزش وپرورش به نظر می رسد چندان ندرخشیده است. شاید کوه مشکلات براساس نیم قرن حکومت پهلوی منفور مانع درخشیدن نامبرده شده. امیدوارم که دورهٔ نخست وزیری، ایشان براساس همکاری و تفاهم خیلی بهتر از گذشته باشد.»(۲)

۱

امروز وزیر خارجه و رئیس جمهور امریکا به بررسی احتمالات آزادی گروگان ها پرداختند و همچنین اعمال جنبه ای دیگر از تحریم های امریکا علیه ایران آغاز شد.

سخنان ادموند ماسکی، وزیر امور خارجهٔ امریکا در مصاحبه با مجلهٔ یو. اس نیوز اند ورلد ریپورت که امروز انتشار یافت، حاکی از امیدهای تازه مقامات امریکا، پس از تحولات اخیر و درحال وقوع ایران، دربارهٔ امکان آزادی گروگان های امریکایی است؛ هرچند که سخنان امروز کارتر، رئیس جمهور امریکا، نشان می دهد که این آزادی تا بعد از انتخابات آتی ریاست جمهوری در امریکا بعید به نظر می رسد.

وزیر خارجهٔ امریکا در این مصاحبه که خطوط اصلی سیاست خارجی امریکا دربارهٔ مسائل مهم جهان ازجمله بحران ایران را مشخص ساخته است، اظهار کرد: «برای حصول آزادی گروگان های امریکایی در ایران، دولت کارتر ابتکار تازه ای را مطالعه می کند.» ماسکی بدون اینکه وارد جزئیات این اقدام شود، گفت: «تماس های دیپلماتیک و غیردیپلماتیک و برقراری

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۵/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر.

۲- همان، ص۳.

تمـاس هـای غیرمسـتقیم بـا مقام های معتبر ایرانی ازجمله ابتکارهای تازه ای است که امریکا در پیش می گیرد.» وی حوادثی ماننـد مرگ شاه مخلوع و آزادی ریچـارد کوئین گروگـان بیمار امریکایی را وسـیله ای برای تجدیـد تلاش جهت رهایی گروگان ها خوانـد و گفت: «آزادکردن کوئین نشـان داد که در ایران افراد یا فردی وجود دارد که می توانـد تصـمیم مهم و خاصـی اتخاذ کنـد.» وزیر خارجـهٔ امریکا شروع کار مجلس شورای اسلامی را نیز یک عامل مهم برای رهایی گروگان های امریکایی خواند و گفت: «پایان ماه رمضان که همراه با شکل گرفتن مقامات سیاسـی و به خصوص تشکیل پارلمان و شـروع کار آن است می توانـد به صورت یک حوزهٔ قدرت مسـئول شـکل گیرد.» ماسکی در پایان این مصاحبه بی آنکه بخواهد ابراز امیدواری کرده باشد، گفت: «در ایران این فرضیه که ادامهٔ نگهداری گروگان ها برای منافع ایران مفید نیست تقویت می شود و این نظریه می تواند به آزادی گروگان ها منجر شود.»(۱)

بـااین حـال، جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا، امروز اعلام کرد وی اطلاعات محرمانه ای دارد که نشان می دهـد ایران قصـد دارد برای تأثیرگـذاری بر روی رأی دهنـدگان امریکایی گروگان ها را تا بعد از انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده نزد خود نگه دارد. کارتر که این مطلب را در برنامهٔ هفتگی "۶۰ دقیقه" شـبکهٔ سی. بی. اس. مطرح ساخت، افزود: «وی نمی داند که این اطلاعات محرمانه صحیح می باشـد یا خیر. کارتر در پاسخ به این سؤال که آیا احتمال انتخاب شـدن رونالد ریگان در انتخابات ریاست جمهوری می تواند موجب آزادی سـریع تر گروگان ها شود یا خیر؟ گفت: فکر نمی کنـد انتخاب یک فرد به خصوص در انتخابات عامل مهمی در آزادی گروگان ها باشد.»(۲)

در همین حال درزمینهٔ تحریم های امریکا علیه ایران، امروز اعلام شد که امریکا به اتحادیهٔ کارگری بنادر خود دسـتور داده است تا کشتی های به مقصـد ایران را بارگیری نکننـد. دکتر مرتضـی موحـدی زاده، مدیرعامل و رئیس هیئت مدیرهٔ بازرگانی دولتی ایران، امروز ضـمن بیان این مطلب افزود: «درنتیجه، کالاهایی که از شـرکت ها و مؤسـسات مختلف می خریم باید از امریکا به بندر دیگری ببرند و از آنجا به ایران حمـل شود. و این نقـل وانتقال موجب گرانی و تأخیر در ارسال کالاهای ضـروری می شود.» وی دربارهٔ تحریم اقتصادی و اثر آن بر معاملات خـارجی نیز گفت: «اثر تحریم بیشـتر مـوجب کـار و زمـان بیشـتر برای معاملات شـده است و آن نیز به خـاطر بیمه ای است که شرکت ها دریافت می دارنـد. این گرانی نیز بین کالاهای مختلف فرق دارد، ولی میزان آن ثابت است؛ مثلاً ۱۵ تا ۲۰ دلار در هر تن کالا اضافه شده است.»(۳)

۱

در ادامه بازتاب سـفر غیرمنتظرهٔ صدام حسـین به عربستان سعودی در هفتهٔ گذشته و دیدار با مقامات این کشور، خبرگزاری های غربی، به انعکاس خبر روزنامهٔ کویتی الانباء - که سابقهٔ تمایل به حزب بعث عراق را دارد - پرداختند. در این خبر از قول مقامات امریکایی برای

۱- خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، تاریخ ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت۱۹، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه شماره ۱۴۶، ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۹:۳۰، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۴۷، تاریـخ ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۳، رادیـو صـدای امریکـا (فارسـی)، سـاعت ۷، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری رویتر از نیویورک.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار اقتصادی کیهان در مصاحبه با مدیرعامل و رئیس هیئت مدیرهٔ بازرگانی دولتی ایران.

میانجیگری میان امریکا و عراق به منظور تجدید روابط رسمی دیپلماتیک ابراز تمایل شده است. این روزنامۀ کویتی دراین باره نوشته است: «دولت کارتر از عربستان سعودی تقاضا کرده است تا عربستان سعودی بین عراق و ایالات متحده به منظور ازسرگیری روابط دیپلماتیک وساطت به عمل آورد.» خبرگزاری یونایتدپرس از کویت با نقل این خبر از الانباء، افزود:

«عراق همانند دیگر کشورهای عربی بعد از جنگ اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۶۷ ظاهراً روابط دیپلماتیک خود را با واشنگتن قطع کرد؛ لیکن از آن زمان تاکنون، سایر کشورهای عربی روابط خود را مجدداً برقرار نموده اند. روزنامۀ مزبور به نقل از یک مقام رسمی امریکا در واشنگتن نوشته است: "دولت کارتر دست به کار کاملاً امکان پذیری زده است. وی همچنین گفته است: امریکا از هیچ اقدامی دراین مورد فروگذاری نخواهد کرد.» به گزارش خبرگزاری مزبور: «عراق ماه گذشته اعلام کرد که تقاضای ایالات متحده را مبنی بر ازسرگیری روابط دیپلماتیک رد کرده است.»(۱)

لازم به یادآوری است که روابط غیررسمی عراق با ایالات متحده و نیز روابط این کشور با کشورهای اروپایی چون فرانسه و ایتالیا در زمینه های نظامی، تجاری و ایجاد تأسیسات هسته ای روز به روز نزدیک تر شده است.

همچنین، روزنامۀ جمهوری اسلامی ضمن نقل خبر مزبور به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از کویت، نوشته است: «هفتۀ قبل صدام حسین به عربستان سعودی رفت و با شاهزادگان و مقام های بلندپایۀ کشوری و لشکری آن کشور در پشت درهای بسته مذاکره کرد. آگاهان برای این سفر اهمیت زیادی قائل اند، به خصوص که امریکا اظهار علاقه کرده است روابط سیاسی خود با عراق را به طور علنی از سر گیرد. ناظران اظهار عقیده می کنند که پس از انقلاب اسلامی ایران، فعالیت های پشت پردۀ عراق با همکاری امریکا درجهت ضربه زدن به انقلاب ایران آغاز شده است.»(۲)(۳)

ص: ۴۰۳

۱- همان، ص۴، به نقل از یونایتدپرس از کویت.

۲- روز بعد نیز، رادیو اسرائیل، در تفسیری راجع به دلایل سفر غیرمنتظرۀ صدام حسین به عربستان سعودی، چنین گفت: «یکی از دلایل سفر صدام حسین به عربستان سعودی و مذاکره با پادشاه آن کشور، وحشت از صدور انقلاب اسلامی ایران به این دو کشور است، زیرا رژیم فعلی ایران هر دو کشور را تهدید می کند و این دو کشور به علت وجود خطر مشترک، به یکدیگر نزدیک شده اند. در عراق امروزه یک جمعیت بزرگ شیعه زندگی می کنند که طبعاً آنها به حکومت شیعی ایران علاقه مندترند تا به حکومت بعثی عراق و با تبلیغاتی که به وسیلۀ رسانه های گروهی ایران و به خصوص رادیوها انجام می گیرد، عراق در این ترس به سر می برد که افکار انقلابی ایران در شیعیان مؤثر واقع شود؛ خصوصاً اینکه آیت الله خمینی بارها صریحاً و شخصاً درخواست سرنگونی صدام حسین و رژیم بعث عراق را کرده است. عربستان سعودی نیز از سرنگونی رژیم سلطنتی خود می ترسد و از نفوذ افکار تازه در این محدودۀ جغرافیایی بیم دارد و این عوامل است که باعث شده است که این نزدیکی و مسافرت صدام حسین به عربستان صورت بگیرد.» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژۀ، شماره ۱۴۶، ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص۱۴، رادیو اسرائیل (بخش فارسی)، ساعت: ۱۹، ۲۰/۵/۱۳۵۹.)

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از آسوشیتدپرس از کویت.

به دنبال تظاهرات انجمن های اسلامی دانشجویان در لندن و دستگیری آنان توسط پلیس انگلستان در هفتهٔ گذشته، صبح امروز به دعوت دانشجویان عضو اتحادیهٔ انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا، صدها نفر در مقابل سفارت انگلیس در تهران گرد آمده و دست به تظاهرات آرامی زدند. در حین تظاهرات، محل سفارت توسط کارکنان شهربانی، سپاه و بسیج ملی محافظت می شد. تظاهرکنندگان خواهان آزادی هرچه سریع تر دانشجویان دستگیرشده بودند. همچنین خواستار محاکمهٔ پلیس انگلیس در یک دادگاه انگلیسی که قاضی آن صهیونیست نباشد، شدند. دفتر اتحادیهٔ انجمن های اسلامی دانشجویان اروپا در تهران در قطعنامه ای که در پایان این تظاهرات خوانده شد ضمن افشای ماهیت امپریالیستی استعمارگران شرق و غرب خاطرنشان کرده است:

«ساواکی ها و درباری های فراری در امریکا و انگلیس با کمک پلیس فاشیست این کشورها علیه انقلاب اسلامی ایران و رهبر نستوهش سرگرم توطئه چینی هستند. ... ما توجه امام امت خویش را همچنین به سخنان نخست وزیر انگلیس در امریکا معطوف می داریم که به شیطان بزرگ گفت بگذارید هیچ شکی باقی نماند که انگلستان از شما کاملاً حمایت کرده و می کند و پیامد این اطمینان دادن ها تحریم اقتصادی، حمله به طبس، گروگان گیری در سفارت جمهوری اسلامی ایران در لندن و اینک حمله به دانشجویان در جلو سفارت امریکا در انگلستان می باشد.» بنا به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، در پایان، قطعنامهٔ این تظاهرات را دو تن از برادران تسلیم معاون کاردار سفارت انگلستان کردند. همچنین پس از سخنرانی حجت الاسلام شاه آبادی نماینده امام، نماز جماعت دربرابر سفارت اقامه شد و سپس جمعیت متفرق شدند.

این گزارش می افزاید: «ساعت یک بامداد روز یکشنبه نیز، حدود ۲۰۰ نفر از بستگان دانشجویان ایرانی در بند دربرابر سفارت اجتماع کرده بودند. در این اجتماع هادی غفاری حضور یافته و در سخنرانی خود به شدت انگلستان را نسبت به بدرفتاری با دانشجویان مورد حمله قرار داد و خواستار آزادی هرچه زودتر دانشجویان شد. بعد از سخنرانی هادی غفاری، درحالی که جمعیت به حدود ۳ هزار نفر رسیده بود شعارهای کوبنده ای علیه اعمال وحشیانهٔ دولت انگلستان داده شد و تظاهرکنندگان متفرق شدند.»

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه آورده است: «همچنین در ساعت ۲۲:۳۰ روز یکشنبه، جمعیت کثیر دیگری از همشهریان مسلمان به دعوت متحصنین جلو سفارت انگلیس رفتند. ... سپس فخرالدین حجازی نماینده اول تهران که به تظاهرکنندگان پیوسته بود، ضمن سخنانی از انگلیس به عنوان پیر متعهد یاد کرد و تاریخچهٔ نفوذ آنها را در دورهٔ صفویه برشمرد و هشدار داد که بایستی هرچه زودتر دولت انگلیس برادران و خواهران ما را آزاد کند. وی اولتیماتوم داد که اگر یک موی سر فرزندان این آب و خاک کم شود، منافع آنها را در خاورمیانه به باد خواهیم داد. این تظاهرات عظیم درحالی که ساعاتی از نیمه شب می گذشت، با شعارهای کوبنده پایان یافت.»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

دراین حال، دانشجویان ایرانی که در زندان های انگلستان به سر می برند، امروز پلیس این کشور را متهم ساختند که در تظاهرات ضدامریکایی که منجر به بازداشتشان شد، آنها را مورد حمله و ضرب وشتم قرار داده است. در یک اعلامیه که امروز ازطریق سیف الله اهدایی کاردار سفارت ایران در لندن، انتشار یافت آمده است: این دانشجویان قصد دارند پلیس انگلستان را تحت تعقیب قانونی قرار دهند. آنها شامگاه امروز پس از دیدار با کاردار سفارت ایران در لندن، به اعتصاب غذای خود که در اعتراض به بدرفتاری پلیس ترتیب داده بودند پایان دادند. یکی از شرایط آنها برای ازسرگرفتن خوردن و آشامیدن، صدور اعلامیه ای ازطرف کاردار سفارت ایران مبنی بر محکوم کردن رفتار پلیس با دانشجویان بود.(۱)

از سوی دیگر، انجمن اسلامی دانشجویان در ایتالیا با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که ۲۲ دانشجوی مسلمان ایرانی که بنا به درخواست مستقیم مقامات واتیکان در مراسم روز قدس دستگیر شده اند، امروز در دادگاه محاکمه می شوند. بنا به این اطلاعیه: «دانشجویان دستگیرشده حاضر به افشای نام خود نشده اند و در بازجویی های انجام شده، همگی نام خود را قدس اعلام کرده اند.» براساس همین گزارش، این اقدام انقلابی دانشجویان مسلمان به طور وسیعی در مطبوعات و رادیو تلویزیون ایتالیا منعکس گردید و حتی صحنه هایی از حملهٔ پلیس ایتالیا به دانشجویان، در روزنامه ها چاپ شد.(۲)

۱- . خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۵، تاریخ ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۷، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از رویتر از لندن.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۱.

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۰ مرداد ۱۳۵۹ ۲۹ رمضان ۱۴۰۰ ۱۱ اوت ۱۹۸۰

۱

در رونـد نزدیکی عراق به غرب اخلال ها و چالش های جدی مشاهده می شود که بخشـی از آن مربوط به ویژگی های خاص این کشور و عـدم اعتمـادی است که به رژیم عراق وجود دارد، به خصوص بخش عمـده ای از این چالش ها ناشـی از نفوذ رژیم اشـغالگر قـدس در صف کشورهـای غربی است. البته در نزد بعضـی از این کشورها ازجمله فرانسه، دشـمنی با انقلاب ایران آن قـدر انگیزه بخش است که بر نگرانی و "دلخوری" اسرائیل غلبه کند.

دراین زمینه روزنامـهٔ تایم مقاله ای به قلم ویلیام. ای. اسـمیت و هنری مولی، دربارهٔ جاروجنجال سیاسـی به وجودآمده درپی کمک هسته ای پاریس به بغداد منتشـر کرد که در آن آمده است: «فرانسه معتقد است که اسـرائیلی ها سخت در تلاش اند تا مانع از تحویل مواد هسته ای به عراق شونـد. در آوریل ۱۹۷۹، گروهی از خرابکـاران بـا نفوذ به یک مجتمع فوق امنیتی در نزدیکی "تولون" شـهر بنـدری فرانسه، مواد منفجره ای را در نزدیک دو مغز رآکتور که قرار بوده سه روز بعـد به عراق فرسـتاده شود، منفجر کردند. انفجار باعث ایجاد خسارت سنگین به رآکتورها و به تأخیرافتادن برنامهٔ ارسال تا چندین ماه شد. فرانسه سـرویس اطلاعاتی اسـرائیل "موساد" را مسئول این خرابکاری می دانـد. ...» این مقـاله سـپس می افزایـد: «آنچه بیشتر مسـئلهٔ عراق را حـاد کرده است این است که عراق کشوری است که در بی ثبـاتی سیاسـی و ستیزه جویی در سـیاست خارجی اش شهرت دارد. بغداد همچنان خود را درحال جنگ با اسرائیل و نیز رقابت شدید با ایران می داند. عراق به عنوان دومین صادرکنندهٔ بزرگ نفت جهان پس از عربستان سعودی، تحت حکومت صدام، جاه طلبی هایی را در سر داشته تا جایگزین ایران به عنوان قدرت برتر نظامی در منطقهٔ خلیج فارس گردد. ...»(۱)

مورد دیگر انگلسـتان است که با هسته ای شدن عراق مخالفت می ورزد. روزنامهٔ الجمهوریه بغداد امروز در پاسخ به انتقاد دولت انگلیس از برنامهٔ هسته ای عراق، نوشت: «انتقاد بریتانیا از برنامهٔ صلح آمیز هسته ای عراق، نشان دهنده تعصب شدید انگلستان در طرف داری از

۱- جنـگ ایران و عراق از نگـاه مطبوعـات جهـان، ج۱، صـص ۲۴۰ و ۲۴۱، نشـریه تـایم، بـه قلـم ویلیـام. ای. اسـمیت و هنری مـولی، ۱۱/۸/۱۹۸۰(۲۰/۵/۱۳۵۹)، مترجم مهدی رنجبران.

صهیونیست های اسرائیل است. ... انگلستان هنوز خیال می کند که یک امپراتوری را در اختیار دارد و به خود اجازه می دهد در امور داخلی عراق دخالت کند، ولی خورشید امپراتوری آنان مدت هاست که غروب کرده است.»(۱)

دراین حال، به گزارش رادیو اسرائیل و نیز خبرگزاری یونایتدپرس از پاریس، «یک سازمان ایرانی به نام "جمعیت طرف داران انقلاب اسلامی" تهدید کرد که رؤسای شرکت های فرانسوی را که در ساختمان کورهٔ اتمی برای عراق دست دارند به قتل خواهد رساند. در نامهٔ تهدیدآمیزی که جمعیت مزبور ارسال داشته، نوشته شده است به شما آخرین فرصت داده می شود که جان خود و خانوادهٔ خود را نجات دهید و این درصورتی است که به فعالیت خود درمورد تولید سلاح اتمی برای عراق خاتمه دهید. همچنین، ضمن نامه ای که [ازطرف] جمعیت طرف داران انقلاب اسلامی ایران برای خبرگزاری ها در پاریس فرستاده شده، گفته شده است که فرانسه دشمن آنان است، زیرا به دشمن آنان یعنی عراق کمک می کند.»(۲)

در امریکا نیز حتی فروش ۵ فروند هواپیمای بویینگ به عراق مباحث سیاسی تازه ای را به وجود آورده است. به نوشتهٔ نشریهٔ انگلیسی اوییشن ویک: «در کنگرهٔ امریکا مخالفت با درخواست شرکت بویینگ برای مجوز صادراتی مورد تأیید وزارت بازرگانی که این شرکت برای تکمیل مذاکرات با خطوط هوایی عراق به آن نیاز دارد، درحال افزایش است. ... این معامله همچنین شامل لوازم یدکی و تجهیزات پشتیبانی زمینی به ارزش ۲۰۸ میلیون دلار می گردد.» بنا به همین گزارش، «میلیسنت فنویک، نماینده و عضو کمیتهٔ روابط خارجی کنگره گفت: ... تصمیم آنها [شرکت بویینگ برای فروش هواپیماها به عراق] به تصور این مسئله است که ما در مبارزهٔ خود علیه تروریسم عزم راسخ نداریم.» این هفته نامه افزود: «خطوط هوایی عراق، ناوگان ترابری خود را که ساخت اروپا یا شوروی می باشند تماماً به ناوگان ساخت شرکت بویینگ تغییر داده که متشکل از ۳ فروند هواپیمایی ۷۴۷ است. تکمیل این قرارداد فروش، تعداد هواپیماهای این شرکت را به ۱۶ فروند می رساند.»(۳)

۱

در ادامهٔ ناآرامی های مرزی و تحرکات عراق، امروز پاسگاه پرویز(۴)و پاسگاه های مرزی خان لیلی(۵)و زینل کش در منطقهٔ عمومی قصرشیرین، هدف آتشباری نامنظم عراق قرار گرفت که تلفات جانی در بر نداشت.(۶) گزارش پاسگاه زینل کش حاکی است که در این درگیری که با آتش متقابل ارتش ایران روبه رو شد، سنگر پایگاه قلعه یهودی ارتش عراق با آتشباری توپخانهٔ ارتش ایران به کلی منهدم گردید.(۷)

همچنین، در گزارش دیگری از کرمانشاه آمده است: «اخیراً مأمورین عراقی بر میزان حفاظت و کنترل خویش بر جاده های خانقین و بغداد افزوده اند. هدف از این عمل، جلوگیری از تردد عناصر مخالف رژیم بعثی در مناطق عراق است.»(۸)

ص: ۴۰۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ۲۱/۵/۱۳۵۹، صص ۶ و ۷، خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۱۱ اوت، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۳، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از یونایتدپرس از پاریس.

۳- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، صص۲۳۹ و ۲۴۰، هفته نامهٔ اوییشن ویک، ۱۱/۸/۱۹۸۰ (۲۰/۵/۱۳۵۹)، مترجم مهدی رنجبران.

۴- سند شماره ۵۶۵۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مرکز بررسی مناطق ایران، منطقهٔ ۷ به نقل از سپاه کرمانشاه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۶- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- سند شماره ۲۸۳۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری قصرشیرین به ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۶۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

از منطقهٔ دریایی جنوب نیز خبر می رسد که عراق امروز بر تدابیر امنیت دریایی خود افزوده و در این منطقه ۴ فروند قایق گشتی مستقر کرده است که مواظبت از اسکله های دریایی را به عهده دارند.(۱)

در همین حال سخنگوی وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که از امروز حراست و مراقبت از چاه های نفت منطقهٔ دهلران افزایش یافته است. وی افزود این مراقبت با مشارکت واحدهای حراست وزارت نفت در مناطق نفت خیز جنوب با لشکر۹۲ زرهی اهواز انجام می شود. بنا به این گزارش، با پوشش حفاظتی منطقهٔ دهلران، عملیات بهره برداری از چاه های شمارهٔ ۲ و ۵ چشمه جوش و چاه های شمارهٔ ۲ و ۵ دهلران که در روی مخزن نفتی مشترک با عراق هستند، از امروز آغاز شده است. همچنین عملیات حفاری در روی چاه های شمارهٔ ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ که مدت ها به علت نبود امنیت متوقف شده بود، در همین تاریخ آغاز شد.(۲)

ازسوی دیگر، خبرگزاری عراق امروز گزارش داد دولت این کشور به ۴ تن از افسران نیروی هوایی ایران که در ماه جاری از ایران گریختند، پناهندگی سیاسی اعطا کرده است. بنا به این گزارش، این ۴ تن پنجم ماه اوت (چهاردهم مردادماه) با یک هواپیمای نظامی "اف۲۷" به عراق گریختند. نام و درجهٔ این افراد هنوز فاش نشده است.(۳)

۱

در آستانه عید فطر خبرها و گزارش های مربوط به تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین حاکی است که این گروه ها در هفته های گذشته، با حمایت رژیم عراق، خود را برای حملهٔ همه جانبه در روز عید فطر آماده کرده اند. این تحرکات امروز به ویژه در مناطق اطراف پاوه و بانه به اوج خود رسیده است.

گزارش های امروز نیروهای مسلح خودی نشان می دهد: پالیزبان و سردار جاف یک نیروی ۴۰۰۰ نفری در منطقهٔ "میدان" عراق تجهیز کرده اند و برای حمله به نوار مرزی ایران آماده می شوند. دولت عراق نیز این نیروها را با هواپیما، بالگرد، تانک و توپ و سایر تجهیزات تقویت می کند. این نیروها به احتمال قوی عملیات خود را در آیندهٔ نزدیک، از منطقهٔ پاوه آغاز خواهند کرد.

این گزارش می افزاید: «دمکرات ها و افراد سپاه رزگاری، هانی گرمله(۴) را مشترکاً گرفته اند و مقر سپاه رزگاری در آبادی بیدرواز(۵) می باشد و در آنجا کالیبر ۵۰ و جنگ افزار سنگین مستقر نموده اند. [همچنین] شیخ ملک، پسر شیخ عثمان نقشبندی، به اتفاق ۵۰ نفر از افراد مسلح در

۱- سند شماره ۲۶۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ستاد ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش واحد تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۳۰/۵/۱۳۵۹.
۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹ ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۲۱/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری یونایتدپرس از بغداد، ۲۰/۵/۱۳۵۹.
۴- هانی گرمله: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج واقع در ۶۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۱۸ کیلومتری غرب نوسود و ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
۵- بِیدَرواز: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۸۶ کیلومتری غرب پاوه و ۲۱ کیلومتری شمال غرب نوسود کنار کمینه و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

پنجوین عراق به سر می برنـد و انبار مهمات و اسـلحه خانـۀ دمکرات ها در آبادی نروی(۱) و هرگـان بوده که اخیراً به دزلی منتقل شـده است.» بنـا به همین گزارش: «حـدود هزار نفر از افراد مسلح رزگاری در منطقـۀ دورود(۲) مسـتقر هسـتند که فرماندهی آنها به عهدۀ پسر شیخ عثمان می باشد.»(۳)

همچنین، برابر اعلام شـهربانی کرمانشاه، «یک ژنرال عراقی به نام شیخ صیاح احمـد محمـد و یک اکیپ ارتش عراق با همکاری سـردار جاف در نزدیکی گردنۀ دروله(۴) واقع در نزدیکی های پاوه مستقر شده اند.»(۵)

یک گزارش از رکن ۲ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است:

«حزب دمکرات کردسـتان به نیروهای مسـتقر خود در کوهستان ها و پاسگاه های مختلف دستور داده است که برای امشب و فردا اسلحه و مهمـات به انـدازۀ کـافی برداشـته و ازلحاظ غـذا و آب کمبود نداشـته و از کوه ها و پایگاه های خود به طرف شـهرهای منطقـۀ کردسـتان سرازیر شوند. این دسـتور به دنبال تصمیم گروه های مختلف موجود در کردستان مبنی بر حمله به نیروهای مسلح و سپاه پاسداران در شب و روز عیـد فطر صـادر شـده است. ضـمناً حزب کـومه له ۱۵۵ نفر کشـته در درگیری هـای شب گذشـته داشـته است.»(۶)***(۷) لازم به یادآوری است کومه له نیز ضـمن اعلامیه ای، از پیش اخطار کرده بود: «اگر سـپاه پاسـداران تا روز عیـد فطر شـهر مریوان را تخلیه نکنـد، شهر را حمام خون می کنیم.»(۸)

فرمانده پادگان بانه نیز گزارش داد: «در ساعت ۱۸ امروز، گردهمایی نمایندگان تمام

۱- نَروی: دهی از دهسـتان اورامـان لهون بخش پـاوه شهرسـتان سـنندج، واقع در ۴۵ کیلومتری شـمال غرب پـاوه و ۳ کیلومتری شـرق راه اتومبیل رو پاوه به نوسود. ر.ک: همان.

۲- دورود: دهی از دهسـتان اورامـان بخش رزاب شهرسـتان سـنندج، واقع در ۹ کیلومـتری شـمال غرب رزاب و ۱ کیلومتری غرب جـاده اتومبیل رو مریوان به رزاب. ر.ک: همان.

۳- سـند شماره ۵۶۵۲۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به ژاجـا (پست فرمانـدهی)، برابر گزارش نزاجا، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سـند شـماره۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد مناطق کردنشـین (نوسود)، ص۲۵۳، بولتن خـبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص۱، برابر گزارش نزاجـا، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۱۱۴۹۹۱ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز (فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۴- Darule دروله: دهی از دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۳۱ کیلومتری جنوب غربی پاوه و ۲۷ کیلومتری غرب جاده اتومبیل رو کرمانشاه به پاوه. ر.ک: همان.

۵- سند شماره۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ص۱، به نقل از شهربانی کرمانشاه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۶- * هرچنـد این دومین روز است که منـابع خبری داخلی و غیر تبلیغـاتی جمهوری اسـلامی ایران، از درگیری و کشـته شـدن ۱۵۵ نفر از اعضای کومه له در ۱۹/۵/۱۳۵۹ خبر می دهند، اما این خبر چند روز بعد (در تاریخ ۲۲/۵/۱۳۵۹) توسط "یک سخنگوی چپ گرای کومه له" تکـذیب شد. به گزارش خبرگزاری رویتر از تهران، وی «گزارش رسانه های گروهی ایران را درمورد اینکه ۱۵۵ شورشی کرد در نبرد با نیروهای ارتش کشته شده اند، تکذیب کرد.» این سخنگو در تماس با رویتر از مهاباد گفت: «نبرد عمده ای میان شورشیان کرد و ارتش روی نـداده است، ولی جت های ارتش یک دهکـدۀ کردنشـین را بمباران کردنـد که درنتیجه آن ۳ غیرنظامی کشـته شدند.» (خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، صص۶ و ۷، خبرگزاری پـارس به نقـل از خبرگزاری رویتر از تهران، ۱۳ اوت

(۲۲/۵/۱۳۵۹).) در ادامه گزارش رویتر، خواه ناخواه به نقش و نوع رفتار کومه له اشاره شده است: «در یک بیانیه حزب کومه له که دیروز منتشر شد آمده است چریک های کومه له شنبهٔ گذشته به دنبال حمله به یک ستون ارتشی در نزدیکی شهر اشنویه، یک تانک و مقداری مهمات به غنیمت گرفتند. به موجب این اعلامیه، در درگیری که به دنبال حمله ایجاد شد چندین نفر از افراد ارتش و پاسداران کشته شدند.» (همان)

۷- سند شماره ۵۶۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا مد (عملیات)، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۰۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد عملیات غرب، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۶۵۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

گروه های مسلح غیرقانونی در "کندولان" (۱۰ کیلومتری جنوب غربی بانه) تشکیل شده و تصمیم گرفته اند که در روزهای آتی تمام پیشمرگان ضدانقلاب سنندج، مریوان، سقز، بوکان، مهاباد و بانه دست به یک حملهٔ همه جانبه زده و به هر قیمتی که شده مجدداً بانه را زیر کنترل خود درآورند. درضمن یک عده را هم در شهر [بانه] تحریک نموده اند که دست به تظاهرات بزنند و زمینه را برای اقدام آنان مساعد نمایند.»(۱)همچنین، طبق یک گزارش موثق دیگر، «قرار است ضدانقلابیون با تانک های غنیمت گرفته شده [در درگیری سه روز پیش نقده - اشنویه]، به زودی به بانه حمله کنند. در این گزارش همچنین آمده است اکرادی که رانندگی تانک ها را به عهده خواهند گرفت زیرنظر ارتشیان فراری و گروگان گرفته شده، آموزش دیده اند.»(۲)

دراین حال، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه، «بعد از درگیری های بانه، ضدانقلابیون کردستان زخمی های خود را به مقر چریک های فدایی واقع در آبادی "قامیشه" در مسیر سقز - مریوان برده اند و در حدود ۴۰ نفر از افراد حزب دمکرات از آنها مراقبت می کنند. دکتر معالج آنها شخصی به نام رسولی اهل بانه می باشد.»(۳)

از دیگر اقدامات این گروه ها می توان به موارد زیر اشاره کرد:

دستگیری مهندس شریف واقفی که از همکاران سپاه میاندوآب بود، توسط حزب کومه له دست نار؛(۴) اعدام ۷ نفر از گروگان ها توسط حزب دمکرات، این افراد بنا به اطلاعیه ای که امروز از رادیو وابسته به این حزب پخش شد، در "یک دادگاه انقلابی" در مورخ ۱۴/۵/۱۳۵۹ محکوم شده بودند؛(۵)-(۶)انفجار بمب در ساعت ۲۲:۴۵ امروز در زیر یک کامیون در گاراژ ضرغام کرمانشاه که موجب مجروح شدن یک نفر و واردآمدن خسارت به هتل ضرغام و ۷ وسیلهٔ نقلیهٔ دیگر و هتل ضرغام شد.(۷)

یک گزارش دیگر نیز حاکی است که در ساعت ۱۲ امروز، یک دستگاه نفربر حامل ۹ درجه دار در منطقهٔ دشت ذهاب درحال گشت بود که با بمبی که مهاجمان کار گذاشته بودند برخورد کرد، براثر انفجار بمب یکی از درجه داران مجروح شد و خساراتی نیز به نفربر وارد آمد.(۸)

همچنین در گزارش امروز سپاه زنجان آمده است: «جاده های اطراف دیواندرهناامن و دو روز تمام جاده ها را مهاجمین بسته اند و ماشین های ادارات را از دست مردم گرفته و به آتش می کشند. هیچ گونه اقدامی نمی شود و بدون پوشش هوایی نیز کاری نمی شود کرد.» این گزارش به این نکته نیز اشاره دارد که در پادگان سقز بالگرد به اندازهٔ کافی وجود دارد.(۹)

ازسوی دیگر، باتوجه به تهدیدات و تحرکات جدی گروه های مسلح ضدانقلاب در روزهای اخیر، فرماندهان سپاه در سنندج و مهاباد، برای مناطق تکاب(۱۰) و کنترل جادهٔ سردشت(۱۱)درخواست نیرو کرده اند.

۱- سند شماره ۵۶۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۷۷، از سماجا۲ (ادارهٔ دوم) به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۶۴، از واحد اطلاعات سپاه کرمانشاه به واحد اطلاعات سپاه ارومیه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۵۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۵۴، از اطلاعات سپاه میاندوآب به اطلاعات سپاه ارومیه، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۵- اسامی ۶ نفر از افراد اعدام شده توسط حزب دمکرات بدین قرار است: همافر نیروی هوایی محمد خاکی زاده، سرگرد سامی مقام از تهران، پاسدار حمید تفرشی، پاسدار اسدالله میرزایی، پاسدار علیرضا پرافتخار، پاسدار پاشاپور (و نفر هفتم که نامش در سند ذکر نشده) از ارومیه.

۶- سند شماره ۴۲۵۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۴، از رئیس بازرسی وزارت دفاع ملی به سپاه ارومیه، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه اطلاعات ۲۲/۵/۵۹، ص۳.

۸- سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۹۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۵۵۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۶۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۶۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۲، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۵۶۵۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه سنندج به اعزام نیروی سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۴۲۵۵۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۶۰، از فرماندهی سپاه مهاباد به فرماندهی سپاه سنندج، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۱

درپی درگیری های اخیر در نوسود و فشار نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به مردم این شهر، امروز نیز ۴۷ نفر دیگر از معلمان و کارمندان دولت مستقر در منطقهٔ نوسود به مهاجران این منطقه در پاوه پیوستند.

بنا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور، «این عده به عنوان اعتراض به اعمال ضدانقلابی کومه له، دمکرات، چریک های فدایی و رزگاری در منطقهٔ نوسود، روز بیستم مردادماه، مخفیانه به پاوه هجرت کردند. این عده گفتند که دیگر مردم نوسود جانشان به لب رسیده و خواهان مستقرشدن نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در این منطقه هستند.»(۱)

دراین حال، گزارش دیگری حاکی از نوعی فشار مشابه ازطرف دولت عراق به این منطقه است. بنا به گزارش امروز تیپ مهاباد، «تعدادی در حدود ۳۰ هزار نفر از اتباع پاکستانی و افغانی در خاک عراق هستند که دولت عراق قصد دارد آنها را در نوار مرزی ایران رها ساخته و به زور اسلحه به داخل خاک ایران سوق دهد.»(۲)

همچنین دو گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی از حمایت عراق از گروه های مهاجم مسلح معاند با نظام خبر می دهند. اولین گزارش حاکی است که مقامات عراقی دستور داده اند به منظور رفاه حال مهاجمان مستقر در اردوگاه "عربت"، در آن محل لوله کشی آب آشامیدنی ایجاد شود.(۳)در گزارش دوم دربارهٔ شخصی به نام سیدزاهد حسینی که مورد اطمینان پیشمرگان مسلمان کرد نیز می باشد، آمده است: «این شخص فردی بوده که در مبادلهٔ گروگان های کومه له و رزگاری نقش بزرگی داشته و حتی توسط مادح نقشبندی به سلیمانیه عراق فرستاده شده و با رئیس سازمان امنیت عراق بر سر یک میز نشسته و باهم صحبت داشته اند... و نامبرده مورد اطمینان شیخ عزالدین حسینی است.»(۴)

۲

شب گذشته و امروز مهاباد، نقده و خوی وضعیت نسبتاً آرامی داشتند،(۵)از ارومیه خبر می رسد که در ادامهٔ پاک سازی روستاهای اطراف نقده «امروز روستاهای دیزج، خلیفان و مهماندار خلع سلاح شدند.»

این گزارش حاکی است که «روستای خلیفان یکی از پاسگاه های مهم ضدانقلاب در منطقه بود و پس از خلع سلاح، نیروهای سپاه پاسداران انقلاب قصد استقرار در این روستا را داشتند. [اما] چند ساعت بعد، ضدانقلاب که بزرگ ترین پایگاهش را از دست داده بود با سلاح سنگین به روستا حمله می کنند که با آتش مدافعان روبه رو می شوند. در این درگیری ۳ تن از مهاجمین کشته و غیر از اسلحه های [افراد] خلع سلاح شده، یک قبضه آر.پی.جی۷ و یک سلاح سنگین از آنان به دست سپاه پاسداران افتاد.» این گزارش می افزاید: «هم اکنون تمام مواضع ده با حمایت

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۵۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۵۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کردستان به برادر بروجردی،

.۱۹/۵/۱۳۵۹

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با فرماندار نقده.

ارتش در دست سپاه پاسداران است و منطقه فعلاً آرام می باشد.»(۱)اما در گزارش گروهان نقده درمورد این برخورد آمده است که افراد سپاه پاسداران نقده، پس از خلع سلاح روستای خلیفان، منطقه را ترک و به نقده بازگشته بودند. در این هنگام عوامل مسلح که در قریهٔ "شاه ولد" و "دشت کوره" مستقر بودند، از خروج پاسداران نقده مطلع و به روستای خلیفان حمله می کنند. این گزارش می افزاید: «به محض اطلاع، فرمانده گروهان نقده به اتفاق سرپرست جوانمردان به محل عزیمت و مشاهده می نمایند که ترک های قریه که اسلحهٔ دستی [سبک] دارند ضمن مقابله با اکراد مهاجم، ۳ نفر از آنان را کشته و یک قبضه آر.پی.جی۷ و یک قبضه ژ۳ و یک قبضه برنو مربوط به کشته شدگان به جای مانده است که تحویل سپاه پاسداران نقده گردیده است.»(۲)

۱

علاوه بر مسائل و مشکلاتی که در غرب و جنوب غربی کشور حاکی از اوضاع بی ثبات و ناامنی در این مناطق است، سپاه پاسداران و ژاندارمری جمهوری اسلامی در برخی مناطق دیگر نیز در تقابل و مبارزه با ناامنی ها، با معضلات و مسائل گوناگون دست به گریبان اند.

درپی شایعاتی مبنی بر بمباران قریب الوقوع مناطق عشایری استان فارس که موجب کوچ زودهنگام آنان شده است، امروز روابط عمومی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در پیامی ضمن تأکید به دوستی و همکاری قدیم الایام این مردم شریف با ژاندارمری، همهٔ شایعات را تکذیب کرده، این اعمال را فقط به نفع ابرقدرت ها و امپریالیسم جهان خوار دانست و اعلام کرد: «دولت جمهوری اسلامی با تمامی قدرت جلو هرگونه ظلم و تجاوزی را نسبت به خواهران و برادران عشایر خواهد گرفت.» در این اطلاعیه «همچنین از مردم غیور خواسته شده است که طبق عرف و عادت همیشگی به زندگی خود ادامه دهند و هر خطا یا اجحافی را که ازجانب مأمورین مشاهده کردند فوراً مراتب را اعلام کنند تا فرد خاطی به شدیدترین وجه مجازات گردد.»(۳)

گزارش سپاه "چاه مبارک" از توابع بوشهر، نیز حاکی است: «عده ای از خوانین منطقهٔ جم و لامرد و عشایر قشقایی ازجمله منوچهر بهادری قشقایی، شیخ جبار بیدخونی، جعفر بیگلو، حبیب بیگلوی قشقایی، محمد باقری، غلامحسین رامشی، حسین باقری، حسین رستگار و علی رستگاری در کوه های اطراف "جم" موضع گرفته اند و قصد دارند به سپاه "لنگان طادری" و "چاه مبارک" حمله نمایند.»(۴)

از کرمان نیز خبر می رسد که «در درگیری ای که در منطقهٔ وارزین آباد بین مهاجمین [ضدانقلاب] و سپاه بم اتفاق افتاد ۳ نفر از برادران سپاه بم به شهادت رسیدند و تعدادی نیز زخمی شدند و مهاجمین در کوه ها سنگر گرفته اند.»(۵)

همچنین امروز سخنگوی سپاه رشت اعلام کرد که یکی دیگر از عوامل کودتای نافرجام، در این شهر دستگیر شد. وی گفت: «به دنبال گزارشات رسیده به سپاه، شخصی به نام یعقوب ایمن رئیس سابق صنف آرایشگران رشت، با جریان توطئهٔ کودتای نافرجام و عوامل بختیار در

۱- سند شماره ۴۲۵۵۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۶۶، از سپاه نقده به سپاه ارومیه، ۲۰/۵/۱۳۵۹

۲- سند شماره ۵۶۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۶۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص۲، برابر اطلاع سپاه

بوشهر، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

۵- همان، ص۲، برابر اعلام سپاه کرمان، ۲۰/۵/۱۳۵۹.

ارتباط بوده است. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت پس از تحقیقات و بازرسی از مغازه و منزل نامبرده، موفق به کشف مقادیر زیادی خبرنامه های مربوط به جریان کودتای نافرجام امریکایی و نامه های مبادله شده با شاه معدوم و نخست وزیر رژیم سابق و همچنین مجلات طاغوتی و عکس های شاه معدوم و پدرش گردید که بلافاصله به دستور دادستان کل انقلاب اسلامی، نامبرده دستگیر و درحال حاضر در بازداشت سپاه به سر می برد.»(۱)

یادآوری می شود محاکمه و دستگیری عوامل شرکت کننده در کودتای تیرماه گذشته، همچنان ادامه دارد. به دنبال شروع به کار دادگاه، ۱۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه، در روز گذشته،(۲)محاکمه شده اند و بنا به اعلام روابط عمومی دادستانی کل انقلاب صبح دیروز، محاکمهٔ تیمسار سعید مهدیون در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز انجام شده و نتیجهٔ دادرسی به دلیل «کشف برخی مسائل» در آیندهٔ نزدیک به اطلاع عموم ملت خواهد رسید.(۳)

۱

امروز گزارش ها و اخبار متعددی دربارهٔ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) منتشر شد که حاکی از وضعیت، اندیشه و عملکرد دوگانهٔ رهبران این سازمان است که از یک سو و در خفا در راه آمادگی جهت مبارزه مسلحانه می کوشند و از سوی دیگر و در سطح آشکار نیز برای کسب وجههٔ سیاسی در نزد هواداران تلاش می کنند.

مسئله مهم این روزها مسئله عزت الله کفایتی عضو مؤثر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) است که به دلیل انتشار نوار دکتر حسن آیت و نیز کشف تعدادی سلاح و مقداری مهمات از خانهٔ وی، متهم شده و تحت تعقیب قرار گرفته است. درپی ارسال نامهٔ شکوائیهٔ خانوادهٔ کفایتی به بنی صدر مبنی بر تهدید و ارعاب هایی که درمورد آنها می شود، امروز فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محلات اطلاعات تازه ای را در اختیار مطبوعات گذاشت. مهدی زاده، فرمانده سپاه محلات، کفایتی را عضو فعال سازمان مجاهدین خلق (منافقین) دانست و افزود: «همسایگان کفایتی گفته اند که شب ها عده ای مشکوک به این خانه رفت وآمد داشته اند.» وی همچنین گفت: «روز پنجشنبه گذشته با کسب اجازه از دادستانی انقلاب، وارد خانهٔ کفایتی شدیم و پس از بررسی دقیق از خانهٔ موردنظر، چیزی پیدا نکردیم تا اینکه در انتهای باغچهٔ حیاط به چند موزاییکی که در روی زمین قرار داشتند مظنون شدیم و پس از برداشتن موزاییک ها به جعبهٔ چوبی که در داخل پلاستیکی طناب پیچ شده بود برخوردیم و از داخل آن سلاح کشف کردیم.» وی سلاح های مکشوفه را به این شرح برشمرد: «یک قبضه تفنگ دست ساز گلوله زنی؛ ۱۳ فشنگ مجهول قرمزرنگ؛ ۱۸ عدد چاشنی فیتیله ای؛ ۵۲ تیر کلاشینکف؛ ۳۲ تیر ژ۳؛ یک عدد نارنجک جنگی؛ ۲ دینامیت؛ ۲۱ پوکه ژ۳؛ ۹ چاشنی تفنگ شکاری؛ یک قوطی باروت؛ یک عدد زانو پر از مهمات؛ خشاب خالی یوزی و یک قبضه کلت خراب.» فرمانده سپاه محلات همچنین

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۵۹، ص ۱

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹؛ و - ص ۱، روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

اعلام کرد که «دو نفر دیگر که به این خانه رفت وآمد داشته اند را دستگیر کرده ایم.»(۱)

گزارش خبرنگار کیهان نیز دربارهٔ نامهٔ شکوائیهٔ خانوادهٔ کفایتی به رئیس جمهور حاکی است: «خانوادهٔ کفایتی در نامه ای به رئیس جمهور به تهدید و ارعاب هایی که درمورد آنان و فرزندانشان می شود اعتراض کرده و اعلام داشتند: به دنبال سخنان آقای آیت در مجلس و درج آن در روزنامه ها که از عزت الله [کفایتی] نام برده بود، ما شاهد حملات و تهاجمات گسترده و سازمان یافته ازجانب عده ای از اوباش هستیم.» بنا به این گزارش: «مواردی که در نامه عنوان شده ازجمله فرستادن فردی مسلح برای ترور عزت الله، بسیج اوباش برای دستگیری و حتی قتل عزت الله کفایتی، اعزام اوباش و اجتماع هرروزه آنان در اطراف منزل، هتک حرمت و محاصرهٔ مسلحانهٔ این محل، تهدید و کتک زدن برادر کفایتی و پرتاب کوکتل مولوتف و تعیین جایزه برای دستگیری عزت الله است.»(۲) اما روزنامهٔ جمهوری اسلامی در گزارش خود، از قول فرمانده سپاه محلات نوشت: «خانوادهٔ کفایتی تحت تعقیب قانونی قرار دارند و اظهارات آنها در یکی از نشریات عصر دوشنبه (بخشی از نامهٔ خانوادهٔ کفایتی به رئیس جمهور) کذب محض است.»(۳)

روی دیگر سکهٔ رفتار منافقانهٔ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) امروز در اطلاعیهٔ این سازمان نمود یافت که در آن درخصوص تصفیهٔ هواداران خود از ادارات و نهادهای رسمی هشدار داد. در بخشی از این اطلاعیه که با عنوان همیشگی سازمان شروع شده، آمده است:

«با کمال تأسف، اخیراً موارد متعددی از تصفیهٔ غیرعادلانه در ادارات و نهادهای مختلف صرفاً به جرم کمترین حمایت و طرف داری از مجاهدین خلق ایران دیده شده است. این تصفیه ها به ویژه تا آنجا که به هواداران مجاهدین خلق مربوط می شود با هیچ معیار انقلابی قابل توجیه نیستند، زیرا بدون شک در یک پاک سازی انقلابی تنها ایادی رژیم ضدخلقی پیشین و یا عناصر ضدانقلابی مشمول تصفیه واقع می شوند نه کسانی که خود در طیف انقلابیون پاک باز و یا طرف دارانشان به حساب می آیند. از سوی دیگر این گونه تصفیه های انحصارطلبانه که ضمناً با تفتیش عقاید صورت می گیرد، مبتنی بر هیچ ضابطهٔ قانونی نیز نبوده و تصفیه شدگان فوق الذکر صرفاً "به جرم عقیده" یا تمایلات سیاسی شان مورد تعرض شغلی و... قرار می گیرند که خود نقض آشکار قانون اساسی است.»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «ما ضمن محکوم کردن این طرز عمل - تحت هر عنوان و بهانه ای که صورت گیرد - نظر عموم هم میهنان خود را به این حقیقت جلب می کنیم که تصفیهٔ هواداران نیروهای انقلابی و مردمی، نهایتاً راه را بر سلطهٔ مجدد دست نشاندگان ضدانقلابی و ضدخلقی هموار می سازد. ازاین جهت، مجاهدین خلق ایران از مقامات مسئول و عموم کارکنان و کارمندان صدیق تصفیه شده در هریک از نهادها تقاضا می کنند تا در هر مورد دلایل تصفیه ها را در پیشگاه تمام خلق افشا سازند.»(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از محلات، در گفت وگو با فرمانده سپاه محلات.

۲- همان.

۳- روزنامهٔ جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از محلات.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، تاریخ ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، پس از آنکه مطالبی که بعضی متهمان شرکت در کودتای نافرجام در مراحل بازجویی و دادگاه خود درخصوص ارتباط برخی گروه های سیاسی با شبکهٔ کودتاگران ابراز کرده بودند، در مصاحبهٔ خبری رئیس دادگاه های ویژهٔ ارتش افشا شد، امروز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تلگرافی به امام خمینی، این گونه اتهامات را افترا دانستند.(۱)

ازطرف دیگر، شامگاه امروز یعنی شب عید فطر، مجلس سخنرانی آیت الله خزعلی در حوزهٔ علمیهٔ قائم چیذر به تشنج کشیده شد. دراین زمینه نامهٔ حجت الاسلام معادیخواه که در روزنامهٔ جمهوری اسلامی منتشر شد، حاکی است:

«شب عید فطر بود، به منظور شرکت در مجلس سخنرانی دانشمند محترم آقای خزعلی به مدرسهٔ علمیهٔ چیذر (قائم) رفتم. به محض اینکه وارد مدرسه شدم برادرها و اهالی چیذر با نگرانی و درعین حال، آمادگی برای هرگونه پیشامد، با مشاهدهٔ چهره های جدیدی از سازمان مجاهدین [منافقین]، گفتند توطئه ای را در دست تکوین می بینیم. عده ای در اطراف و جوانب به پاسدارای پرداخته، عدهٔ دیگری به مجلس داری اشتغال داشته و در انتظار آمدن آقای خزعلی دقیقه شماری می کردند. ... حدود ساعت ۱۲، از راه رسیدند و با اندکی مکث و تأمل در مدرَس، پشت تریبون قرار گرفتند. سخن را با حدیثی از امام صادق شروع کردند، دراین زمینه که امامان معصوم و فقها می بایست مسائل اسلامی را تفسیر کرده و در اختیار مردم بگذارند. هرکسی حدیث شناس و اسلام شناس نیست و درنهایت سر از تعرض و گوشه به کج روی ها و انحرافات و تفسیر به رأی های مجاهدین درآورد و هنوز در مقدمهٔ سخن بود که از بالا و پایین (خانم ها از بالای بام و آقایان از پایین) سؤال بارانش کردند تا آنجا که سخن از گوشه وکنایه خارج شد و به صراحت نام تقی شهرام (معدوم) برده شد و برای نشان دادن خط مشی او یکی از اعترافاتش را در دادگاه بیان فرمود که ایشان باتوجه به مدارک و شواهدی که هم اکنون در دادگاه موجود است گفته است که سران ما مارکسیسم هستند، بااین تفاوت که من شهامت تصریح آن را داشتم و دارم و دیگران از این صراحت لهجه برخوردار نیستند و تا یکی دو سال دیگر بقیه هم اعتراف و تصریح خواهند کرد. سخن به این حدود که رسید هیجان و تشنجی از ناحیهٔ خواهران مسلح میلیشیا آغاز شد و با انداختن نامه ای از بالا به سوی یکی از هواداران که گویی با این رمز، ساعت شروع حمله را آغاز می کرد، برادر میلیشیا فریاد کشید؛ درحالی که با دست به آقای خزعلی اشاره می کرد: "این قدر دروغ نگو" که مجلس به هم ریخت و ظاهراً به یکی از مقاصد خود رسیدند.» در بخش دیگری از این نامه آمده است: «حدود یک ساعت برادران و خواهران پاسدار نتوانستند مجلس را آرام کنند و چون در میان خواهران و حمله و هجوم به آقای خزعلی شروع شده بود و احتمال درگیری بین خواهران می رفت، اقدام به شلیک هوایی شد. ...»(۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۶، تاریخ ۱/۵/۱۳۵۹، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

به دنبال مناقشات و گفت وگوهای طولانی میان بنی صدر و نمایندگان مجلس بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر در طول هفتهٔ گذشته و درپی کشمکش های مفصل و جنجالی دو هفتهٔ گذشته در مجلس و مطبوعات وابسته به دو جناح حاکم بر نظام، سرانجام امروز مجلس شورای اسلامی با اکثریت آرا، به محمدعلی رجایی به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، رأی تمایل داد. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی دراین مورد حاکی است:

«جلسهٔ علنی مجلس شورای اسلامی روز دوشنبه پس از نیم ساعت جلسهٔ خصوصی، ساعت ۱۱ صبح رسمیت یافت. در جلسهٔ خصوصی، نوار صحبت های آقای محمدعلی رجایی که در جلسهٔ غیررسمی روز پیش ایراد شده بود برای آن دسته از نمایندگان که موفق به شنیدن این سخنان نشده بودند، پخش گردید. ... سپس درمورد صلاحیت آقای محمدعلی رجایی که ازسوی رئیس جمهوری به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد شده بود به صورت مخفی رأی گیری به عمل آمد. براساس نتیجهٔ این رأی گیری آقای رجایی با ۱۵۳ رأی موافق و با اکثریت قاطع نمایندگان به نخست وزیری برگزیده شد. تعداد آرای مخالف ۲۴ رأی و تعداد آرای ممتنع ۱۹ رأی اعلام شد. ...»

در ادامه این گزارش آمده است: «درپی رأی تمایل مجلس، محمدعلی رجایی در یک گفت وگوی رادیو تلویزیونی، در حضور خبرنگاران داخل و خارج، شرکت کرد و خود را مقلد امام، فرزند مجلس و برادر رئیس جمهور خواند. رجایی پس از اشاره به معنا و تفسیر این سه مفهوم، دربارهٔ اولویت برنامه ها و نیز برنامه های درازمدت اظهار داشت: "من برنامهٔ خاصی به آن شکل که معمولاً دولت ها خود را با ارائهٔ آن معرفی می کنند الآن ندارم جز آنکه باید بگویم به اعتقاد من مردمی در ایران انقلاب کردند، خون دادند و مملکت و ثروت این کشور را از چنگال آن رژیم درآوردند و من برای خود این رسالت را قائلم که این مملکت و آن ثروت را به دست همین مردم انقلابی که در میدان هفده شهریور، در چهارراه سرچشمه و در نقاط مختلف ایران خون دادند، بسپارم و معتقدم که آنها شایسته ترین افراد برای ادارهٔ مملکت هستند."»

ص: ۴۱۷

این گزارش می افزاید: «وی سپس افزود: "برنامه ها را مردم تعیین می کنند و من به کمک نهادهای انقلابی و به یاری خداوند، برنامه ای متناسب با انقلاب اسلامی ایران تهیه خواهم کرد و به نمایندگان محترم مجلس پیشنهاد می کنم." رجایی درباره انتخاب وزرای کابینه و ضوابط تعیین آنها گفت: "از امکانات و اطلاعات همهٔ نهادهای انقلابی استفاده خواهد شد و ملاک هایی که امام فرموده اند و مجلس در همان رابطه در نظر گرفته و اکثریت مردم هم آن ملاک ها را برای وزیر قبول کرده اند و به راه آن ملاک ها حرکت کرده اند، در نظر می گیرم و ان شاءالله کابینه ای که دقیقاً در خط مردم، با فکر مردم و در خدمت مردم باشد، معرفی می کنم."»(۱)

بخشی از گزارش روزنامه اطلاعات دراین زمینه حاکی است:

«محمدعلی رجایی نخست وزیر در پاسخ این سؤال که نظرات ریاست جمهوری تا چه اندازه ای در انتخاب وزرا مؤثر خواهد بود، گفت: "همان طوری که در حضور هیئت بررسی شرایط انتخاب نخست وزیر، آقای رئیس جمهور فرمودند، ایشان هیچ نظری دربارهٔ انتخاب وزرا ندارند و من را کاملاً آزاد گذاشته اند و فقط دربارهٔ وزیر دفاع و کشور فرمودند من هم نظر خواهم داد."

نخست وزیر دربارهٔ معیارها و ضوابط انتخاب وزرا و ترکیب احتمالی کابینه نیز اظهار داشت: "من هنوز از اعضای کابینه کسی را انتخاب نکرده ام، ولی ضوابط همان هایی است که خود امام عنوان کرده است. ولی آنچه که من اضافه می کنم قبول رابطهٔ مرجعیت برای امام است و لذا کسی که عضو کابینه خواهد بود باید از امام تقلید کند." آقای رجایی درمورد زمان معرفی کابینه و شروع به کار دولت جدید گفت: "طبق قانون، مدت ده روز برای تشکیل کابینه مهلت دارم و مشورت هایی دارم با نهادهای انقلابی؛ لذا مهلت جدیدی نمی خواهم و در این مدت ده روز کابینهٔ خود را معرفی خواهم کرد."

وی دربارهٔ چگونگی ازبین بردن مراکز متعدد قدرت و تصمیم گیری اظهار داشت: "من در تشکیل کابینه از همهٔ نهادهای انقلابی تقاضای کمک و همکاری خواهم کرد و به همین نهادهای انقلابی متکی هستم زیرا به عقیدهٔ من همهٔ نهادهای انقلابی در آن ویژگی هایی که عنوان کردم مشترک اند. لذا آنچه که من به عنوان راه حل برای ازبین بردن مراکز قدرت دارم این است که مسیری را انتخاب کنم که مراکز قدرت احساس نشود. اگر دولت با سپاه پاسداران خودش را دو مرکز قدرت احساس می کند از ناهمگونی دولت با سپاه پاسداران است، و الا دولتی که از مردم باشد و سپاهی که از مردم باشد دو مرکز قدرت نمی توانند باشند؛ همه یک قدرت اند، زیرا از یک نیرو و از یک جمعیت می باشند."»(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۴.

در جلسه علنی امروز مجلس، گزارش هیئت منتخب بررسی صلاحیت نامزدی نخست وزیر توسط محمد یزدی نماینده قم و عضو این هیئت برای استحضار ملت ایران ارائه شد.

محمد یزدی در گزارش خود ازجمله چنین گفت: «باتوجه به اصل ۶۹ قانون اساسی که باید کلیهٔ مذاکرات مجلس را به اطلاع مردم رساند و باتوجه به روش عملی جناب آقای بنی صدر ریاست جمهور که معتقد هستند همیشه باید مردم را در جریان امور گذاشت و با تصمیم نهایی ریاست مجلس، خلاصه ای از گزارش کار هیئت را به عرض ملت ایران می رسانم. بعد از آنکه جناب آقای میرسلیم توسط جناب آقای بنی صدر برای نخست وزیری به مجلس معرفی شدند و در مجلس مشخص شد که رأی تمایل کافی به ایشان تعلق نخواهد گرفت، برای تسریع انتخاب نخست وزیر تصمیم گرفته شد آقای رئیس جمهور به مجلس تشریف بیاورند تا راه حل نزدیک تری پیدا شود. ایشان هم تشریف آوردند. سرانجام بعد از مذاکرات بسیار به پیشنهاد خود آقای رئیس جمهور قرار بر این شد که مجلس نمایندگانی را انتخاب کنند، ایشان هم نماینده ای را معرفی بکنند تا به این کار رسیدگی کنند. البته ایشان معتقد بودند نماینده ای هم ازسوی امام معرفی شود، ولی مجلس ضرورت این را احساس نمی کرد و تقریباً هم معتقد بود که امام این کار را نخواهند کرد که بعد هم عملاً همین طور شد. بعد از تشریف بردن ایشان، بلافاصله مجلس نمایندگان خود را انتخاب کرد که به ترتیب آقایان سیدعلی خامنه ای، باهنر، پرورش، امامی کاشانی و بنده انتخاب شدیم. بلافاصله در جلسه ای با حضور ریاست مجلس نتیجه به اطلاع آقای بنی صدر رسانده شد. از ایشان نیز خواسته شد که نمایندهٔ خودشان را معرفی کنند تا هیئت هرچه زودتر کار خودش را شروع کند. ایشان در گفت وگویی با رئیس مجلس نسبت به دو نفر ردیف اول نظر داشتند که بهتر است به جای این آقایان افراد دیگری باشند و معتقد بودند که ممکن است مردم فکر کنند حزب جمهوری اسلامی در این جریان دخالت دارد. در اولین فرصت مجلس در جریان این امر گذاشته شد. مذاکرات زیادی انجام گرفت و سرانجام بنا شد باقیماندهٔ اعضای منتخب

ص: ۴۱۹

یعنی سه نفر ردیف آخر کار را شروع کنند. و این تصمیم به اطلاع آقای بنی صدر رسید. ایشان هم نمایندهٔ خودشان آقای جلالی (نمایندهٔ نیشابور) را معرفی کردند.»

یزدی سپس به قرائت نامهٔ اول بنی صدر پرداخت که در انتهای آن آمده است: «اسامی که تاکنون به من پیشنهاد شده اند به قرار زیر است. البته همهٔ این آقایان دارای شرایط توانایی همکاری با رئیس جمهور نیستند. ممکن است آقایان همه را شایسته تشخیص بدهند. در آن صورت، من از میان آنها یک یا چند تن را که بیشتر دارای شرط توانایی همکاری باشند به مجلس محترم پیشنهاد خواهد کرد: سیدمحمدکاظم بجنوردی، حسن حبیبی، صادق خلخالی، مصطفی چمران، محمدعلی رجایی، عزت الله سحابی، احمد سلامتیان، رضا صدر (وزیر بازرگانی)، محمد غرضی، محمد غروی (استاندار آذربایجان)، جلال الدین فارسی، موسی کلانتری (وزیر راه)، مصطفی میرسلیم، یحیوی (وزیر مسکن)، فهرست وزیران در نوبت دیگر فرستاده می شود.» محمد یزدی به دنبال قرائت نامهٔ ریاست جمهوری افزود:

«لازم به تذکر است که آقای حبیبی پس از آنکه در مجلس این فهرست خوانده شد فرمودند که من آمادگی ندارم و استعفا کردند. پس از تحقیقاتی که کردیم در یک جلسه قرار شد با مبادلهٔ اطلاعات به یک نتیجهٔ نهایی برسیم. در همین زمان نامهٔ دیگری ازسوی آقای بنی صدر به ما رسیده بود که متن آن به این شرح است: "بسمه تعالی، هیئت محترم رسیدگی به صلاحیت نامزدی نخست وزیری، به نظرم رسید یک احتمال را به اطلاع شما برسانم و آن اینکه به نظر من آنها که طرح سقوط جمهوری را تهیه و با سماجت به اجرا گذاشته اند بنای کارشان بر ایجاد اختلاف است و طرحشان این است که نگذارند هیچ شخصی که بتواند همکاری و هماهنگی به وجود بیاورد نخست وزیر بشود تا که میان مجلس و رئیس جمهوری و احتمالاً امام مخالفت و ناسازگاری قطعی بشود و به ترتیب زیر عمل کرده اند: ۱. کسانی را که فکر می کردند با رئیس جمهوری هماهنگی کامل دارند از ۲ ماه به این طرف از روی قرار و قاعده کوبیده اند: سلامتیان و نوبری. ۲. کسان دیگری در کار آمدند که باز بنای هماهنگی داشتند؛ آنها را هم کوبیدند: حبیبی و سحابی. ۳. بعد نوبت به اعضای حزب جمهوری یا نزدیکان آنها رسید که باز امکان همکاری با آنها بود؛ آنها را هم کوبیدند: کلانتری و میرسلیم. بنابراین، کار را ادامه خواهند داد تاجایی که تنها نامزدهایی باقی بمانند که تن به همکاری نمی دهند و همکاری با رئیس جمهوری را سازش کاری می شمارند. می دانند که رئیس جمهوری مسئولیت این طور اشخاص را نخواهد پذیرفت. فکر کرده اند که به نزد امام بروند که حالا که رئیس جمهوری مسئولیت نمی پذیرد خود شما تأیید کنید، امام این کار را بکند. درنتیجه، اختلاف کامل میان رئیس جمهوری و امام و مجلس بشود و مقدمات سقوط فراهم بگردد. باتوجه به این طرح (ولو

فرضـی) بایـد اشـخاص بـا حسن نیت چنـان عمـل کننـد که نقشه (ولو فرضـی) به عمل در نیایـد. بنابراین، به اطلاع شـما می رسانم: ۱. در فهرست ۱۴ نفری، آقای سلامتیان را از آن جهت آورده ام که آقایان به وضع او برسند وگرنه به خلاف تصور آنها که زحمت کوبیدن او را به خود داده انـد، در اوضاع فعلی معرفی او بی ربط است؛ می خواسـتم و می خواهم عده ای با خدا تحقیق کنند و کشور بیچاره ما را از این بیماری که لجن مال کردن استعدادهاست رها کنند. ۲. آقایان ممکن است ۱۴ تن یا بیشتر از آن را صاحب صلاحیت تشخیص بدهند. دراین صورت کار ساده می شود و من می توانم به ترتیبی که هماهنگی کامل به وجود بیاید عمل کنم. ۳. ممکن است عده ای را صاحب صلاحیت تشـخیص بدهیـد البته با ذکر دلیل. اگر این عده همان دو سه نفری باشـند که همکاری با آنان ممکن نیست، من افراد دیگری را به شـما معرفی خواهم کرد که حتی المقـدور بن بست پیش نیایـد. ۴. برای تشـخیص صـلاحیت از اعضای شورای انقلاب مدد بگیرید؛ به خصوص آقایان مهدوی کنی و دادسـتان کل که حاضر نشدند نمایندگی مرا بپذیرند، اما قبول کردند که طرف شورا قرار بگیرند. ۵. خود من نیز آمادهٔ هرگونه توضیحی که بخواهید ازجمله دربارهٔ علت همکاری و یا علت عدم امکان همکاری بدهم."...»

محمـد یزدی پس از قرائت نامـهٔ فوق، در ادامـهٔ سـخنان خود گفت: «ما در هیئت، پس از مبادلـهٔ افکار، چنـد نفر را در نظر گرفتیم و ازنظر صلاحیت، آنهـا را درجه بنـدی کردیم و در همان جلسه به این نتیجه رسـیدیم که آقای رجایی در بین این دو سه نفر در ردهٔ بالا قرار می گیرند. بعد ما برای اینکه حق کسی پایمال نشده باشد آقای بنی صدر را هم در جریان گذاشتیم تا نظر خود را درباره این افراد بیان کنند.»

یزدی افزود: «بعد ما اطلاعات آقای بنی صدر و اطلاعات خودمان را روی هم ریختیم و مبادله کردیم؛ به این نتیجه رسیدیم که یک جلسه بـا حضور خودِ آقـای رجایی و آقای بنی صـدر ترتیب داده شود. پس از صـحبت های فراوان بالاخره برای ما مشـخص شـد که در بعضـی موارد سوءتفاهم بوده و یا گزارش غیرصـحیح. در همان جلسه آقای بنی صدر گزارشـی را که دربارهٔ آقای رجایی به دسـتشان رسـیده بود برای ما خواندنـد. و من چون قبلاً گزارش را دیـده بودم و تهیه کننـدهٔ گزارش را کاملاً می شـناختم و محـدودیت طرق تهیهٔ گزارش او را می دانستم مایل بودم تا آخر گزارش خوانده شود. ایشان هم گزارش را خواندند تا رسید به اینجا که آقای رجایی در موقع مسئولیتشان در وزارت آموزش وپرورش هرچه چریک فـدایی خلق و هرچه مجاهـد خلق بوده اینها را جـذب آموزش وپرورش کرده انـد و اسـتخدامشان کرده اند. درحالی که ما مطمئن بودیم که درست به عکس است و اصلاً از ایرادهایی که بر ایشان گرفته می شود این است که چرا با اینها مقابله کرده اند. بعد من به آقای رئیس جمهور گفتم بنابراین بپذیرید که گاهی مسائل ناقص به اطلاع شما می رسد و

طبعاً روی اطلاعات ناقص قضاوت هم ناقص خواهد بود. پس از اینکه به یک مقدار تفاهم رسیدیم من به ایشان گفتم اگر موافق باشید از این به بعد، هیئت کار خودش را خاتمه یافته اعلام کند و هرطور که خودتان صلاح می دانید طبق قانون اساسی فردی را برای نخست وزیری معرفی کنید. ایشان پیشنهاد کردند حالا که تحقیقات شما به اینجا رسیده است افرادی را که نه من و نه مجلس نمی توانیم با آنها کار کنیم، از فهرست کنار بگذاریم. بقیهٔ این افراد را به مجلس عرضه کنیم؛ هرکدام از این آقایان که رأی قابل توجهی آوردند من حاضر هستم که او را معرفی کنم، ولی تصریح می کنم که اگر آقایان غرضی، فارسی و خلخالی رأی قابل توجهی هم بیاورند من به قید عدم پذیرش مسئولیت کار آنها، حاضرم آنها را معرفی کنم. البته بعد در جلسهٔ خصوصی، آقای رجایی رأی قابل توجهی آوردند و نتیجهٔ رأی گیری به اطلاع آقای بنی صدر رسید. و کم کم زمینه برای معرفی ایشان به مجلس ازسوی ریاست جمهوری آماده شد.»(۱)

۱

امام خمینی به مناسبت فرارسیدن روز عید فطر، در حضور سی تن از نمایندگان کشورهای اسلامی به اتفاق وزیر امور خارجه، موارد زیر را خاطرنشان کرد:

- «من حالا می خواهم یک قدری از ویژگی های این انقلاب اسلامی [را]، که در ایران واقع شده است، به شما عرض کنم. ما می خواهیم که همه ممالک اسلامی این ویژگی ها را داشته باشد و این معنایی که در ایران تحقق پیدا کرده است در همه ممالک اسلامی باشد و این انقلاب صادر بشود به همه ممالک اسلامی و همه مستضعفان جهان در مقابل مستکبران بایستند و مسائل خودشان را اخذ کنند و حق خودشان را بگیرند و باید بدانند که حق، گرفتنی است، و الّا اعطا نخواهند کرد.»

- «در کجای ممالک اسلامی و غیراسلامی، این طور است که رئیس جمهور از همین مردم و در دامن همین مردم باشد و هرروز و در ماه مبارک، هرشب برود توی جمعیت های متفرق و مردم را ارشاد کند، بدون اینکه خوفی در دلش باشد. ما می دیدیم که در زمان حکومت غاصب شاه مخلوع، اگر این آدم می خواست در یکی از خیابان های تهران ظاهر بشود، قبل از اینکه او بخواهد بیرون برود، مأمورهای ساواک تمام خیابان ها را و تمام خانه های اطراف خیابان ها را خالی می کردند و مأمور می گذاشتند و محافظت می کردند؛ برای اینکه او از ملت نبود، او در مقابل ملت بود.»

«در کدام مملکت، شما سراغ دارید که رئیس مجلس منبر برود و مردم را هدایت کند و در ماه مبارک، شاید بیشتر از سی تا منبر رفته باشد و مردم را هدایت کرده باشد؟ و در کجا

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۴۳۵.

- شما سراغ دارید که رئیس دیوان عالی کشور یک عالِمی باشد که برود مردم را هدایت کند و مردم هم از او هدایت بشوند؟ و همین طور دادستان کل کشور و همین طور وزیر کشور و همین طور سایر ارگانی که هستند، با کمال اطمینان، بدون اینکه از کسی خوف داشته باشند؛ برای اینکه مبادی خوف در کار نیست، همه پشتیبان هستند، همه برادر هستند.»

- «در کجا سراغ دارید که مجلس شورایِ آنجا مثل مجلس شورای اسلامی ما باشد؟ در سابق، زمان شاه مخلوع و رضاخان مطرود، مجلس پر بود از "دوله"ها، "ممالک"ها، "سلطنه"ها، "سلطان"ها، متمکنین، اشراف، طرف دارهای شرق و غرب، نوکرهای ممالک اجنبی، ولی الآن در مجلس شورای ما یک چهره پیدا نمی کنید که از این طبقه اشراف باشد، از این طبقه بالا باشد، همه از همین مردم اند که در بین بازار راه می روند، و از همین جمعیت هستند؛ عده ای شان از علما و فقها هستند، عده ای شان از چهره های متدین هستند. مجلس شورای اسلامی ما الآن در هیچ جا نظیر ندارد.»

- «در کجا شما سراغ دارید که ارتشش این طور ملّی و در بین مردم باشد که وقتی ارتش در بین مردم برود یا ژاندارمری برود یا سپاه پاسداران برود، گل بر او نثار کنند و تظاهرات کنند برای او؟ آنها هم از باب این است که از همین مردم اند؛ از همین جمعیت هستند.»

- «در کجای دنیا شما سراغ دارید که از باطن ملت، بدون اینکه هیچ کس دعوت کند، این قدر کمیته، این قدر دادگاه، این قدر پاسدار، که خون خودشان را در راه این کشور و در راه اسلام فدا می کنند، بدون اینکه کسی آنها را دعوت کرده باشد؟ در سرتاسر کشور، این سپاه پاسداران، این کمیته ها، این دادگاه ها، همه برای همین اسلام و برای همین کشور خدمت می کنند.»

- «در کجای دنیا سراغ دارید که ملت آن چنان در خدمت اسلام باشد، آن چنان در خدمت دولت اسلامی باشد که هروقت غائله ای پیش بیاید خود ملت پیشقدم باشد و پشتیبانی کند؟»

- «ما علاوه بر اینکه گرفتار امریکا هستیم و گرفتار شوروی هستیم، گرفتار بعض اشخاصی [هستیم] که دعوی اسلام می کنند؛ بعضی ها که در رأس روحانیتِ بعضی ممالک واقع هستند، گرفتار آنها هم هستیم. آنها هم ما را تکفیر می کنند، آنها هم کلمات ما را تعبیر می کنند و دنبالش تکفیر می کنند. اینها اگر چنانچه واقعاً خطاکار هستند، خوب است که مطالعه کنند، بفهمند دارند چه می گویند و به نفع کی کار می کنند...

اینهایی که این طور سمپاشی می کنند و مع الأسف در لباس مفتی هستند و یا مفتی اعظم هستند، اینها نمی دانند که این کارها بر ضداسلام و بر وفاق میل ابرقدرت هاست؟ اینها نمی دانند که دانسته یا ندانسته، برای ابرقدرت ها دارند خدمت می کنند؟ چطور اینها در مقابل "سادات" و آن همه جنایاتی که کرده است نمی ایستند و تکفیری ما نشنیدیم از آنها؟

ص: ۴۲۳

اما ما که از امام مهدی که قوّه اجرایی اسلام است صحبت می کنیم و می گوییم که عدل در زمان او فراگیر خواهد شد و ازطرق خود آنها هم همین معنا هست که "يَمْلَأُ الأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا بَعْدَ ما مُلِئَتْ ظُلْماً وَ جَوْراً"، ما که راجع به آن می گوییم و می گوییم که انبیا موفق نشده اند اجرا کنند مقاصد خودشان را و خداوند در آخر زمان کسی را می آورد که اجرا کند مسائل انبیا را، این بیچاره ها برای خدمت به اجانب یا نفهمیده، تأویل می کنند که فلان گفته است که حضرت مهدی تتمیم می کند شریعت را. این بسیار ناگوار است برای ما. ما حضرت مهدی را یکی از افرادی می دانیم که تابع اسلام است، تابع پیغمبر اسلام است، لکن تابعی است که نور چشم پیغمبر اسلام است و اجرا می کند آن مطالبی را که حضرت رسول اکرم - صلی اللّٰه علیه و آله و سلم - فرموده است.

چرا باید اینها در حجاز، در کویت، در بعضی جاهای دیگر تأویل کنند حرف ها را بر ضد یک مملکت اسلامی که کوشش دارد همه برادرها را با هم مجتمع کند و کوشش دارد دست ابرقدرت ها را از سر این ممالک اسلامی کوتاه کند، آنها در خدمت ابرقدرت ها دانسته یا ندانسته هستند و می خواهند که تفرقه بین مسلمین بیندازند. اینها نمی دانند که نباید تفرقه بین مسلمین انداخت و برخلاف نص قرآن است؟ اینها مطّلع نیستند یا اینکه در خدمت - خدای نخواسته - ابرقدرت ها هستند؟»

- «ما می خواهیم که یک میلیارد جمعیت دنیا از مسلمین، این طور باهم متحد بشوند. اگر متحد بشوند، نه قضیه قدس دیگر باقی می ماند و نه قضیه افغانستان و نه قضایای دیگر و اگر وعّاظ السلاطین بگذارند و اتحاد ما را به هم نزنند، ان شاءاللّٰه، پیروز خواهیم شد و دوَل اسلامی و ممالک اسلامی پیروز خواهند شد.»(۱)

۱

▫

موضع گیری های اخیر مسئولان نظام جمهوری اسلامی ازجمله مصاحبهٔ محمد مکری سفیر ایران در مسکو، در روز جمعهٔ گذشته و انتقاد و حمله به سیاست های حمایتی شوروی از عراق از یک سو و سخنان امروز صادق قطب زاده وزیر امور خارجهٔ ایران در جمع حاضران در حوزهٔ علمیهٔ قائم

۱- صحیفهٔ نور، جلد ۱۳، صص۹۸-۹۳.

چیذر، همگی حاکی از تیرگی روزافزون روابط میان ایران و روسیهٔ شوروی است. امروز وزیر خارجهٔ ایران در پایان سخنان خود با بیان اینکه همهٔ سرزمین اسلام؛ چه فلسطین و چه افغانستان برای ما مقدس است، اظهار کرد: «در ایران حزبی است به نام حزب توده ایران که آنها دروغ می گویند؛ اینها حزب تودهٔ شوروی هستند، نوکر شوروی هستند و در اینجا عمل می کنند و جیره می خورند. حالا روزنامه شان را نیز می برند سفارت شوروی چاپ می کنند، می آورند بیرون. و اینها می گویند مخالف امریکا باشید، موافق شوروی باشید، ولی ما می گوییم امام فرموده "نه شرقی، نه غربی" و جلو تجاوزات دو ابرقدرت امریکا و شوروی خواهیم ایستاد.»(۱)

درپی این سخنرانی و اعلام موضع علیه سفارت شوروی و حزب توده، این سفارت تنها به صدور اطلاعیه ای کوتاه اکتفا کرد که در آن آمده است: «ادارهٔ مطبوعات سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در جمهوری اسلامی ایران اعلام می دارد که اظهارات آقای قطب زاده وزیر امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران، درمورد اتحاد شوروی و سفارت شوروی در تهران که در روزنامهٔ ۲۰ مرداد ۱۳۵۹ منتشر شد، کاملاً بی اساس و کذب محض می باشد.»(۲)

بااین حال، رئیس مجلس شورای اسلامی امروز در اولین مصاحبهٔ مطبوعاتی خود در حضور خبرنگاران داخلی و خارجی در پاسخ به این پرسش که آیا تیرگی روابط ایران و شوروی به دلیل کمک های شوروی به عراق است، احتیاط بیشتری به خرج داد و اظهار کرد: «حسن روابط طبیعی است که مشروط به این باشد که ازطرفین اقدامی برعلیه منافع و مصالح یکدیگر صورت نگیرد. رو به تیرگی گذاشتن روابط را من نمی بینم؛ چون شوروی کار جدیدی انجام نداده، وضعی است که از پیش هم بوده و به هرحال اگر روابط "کامله الودادی" بخواهد داشته باشد، مسائلی از این قبیل نباید وجود داشته باشد. و ما دشمنان را تحت حمایت شوروی می بینیم.» رئیس مجلس در پاسخ این سؤال که «آقای مکری گفته اند رابطهٔ ایران و شوروی به حد کاردار خواهد رسید، آیا این نشانهٔ تیرگی روابط نیست؟» گفت: «این تیرگی جدیدی نیست. به هرحال این خواستی است که ما از شوروی داریم که دشمنان ما را حمایت نکنند.»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، تاریخ ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۱ مرداد ۱۳۵۹ ۱ شوال ۱۴۰۰

۱۲ اوت ۱۹۸۰

۱

امروز مناطق مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر روز نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشتند،(۱)تنها یک گزارش حاکی است نیروهای سپاه پاسداران مستقر در پاسگاه پرویز ایران، به تلافی حملات مکرر عراق به پاسگاه های مرزی ایران در عملیاتی پاسگاه پرویزخان عراق را مورد حمله قرار دادند. این عملیات که در ساعت ۲۳:۳۰ شب قبل و با آتش پشتیبانی توپخانهٔ خودی آغاز شده بود، تا ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز به طول انجامید. بنا به همین گزارش، پس از به آتش کشیدن پاسگاه پرویزخان عراق و کشته شدن حداقل ۱۰ نیروی عراقی و زخمی شدن عده ای از آنان، بقیهٔ نیروهای عراقی مجبور به فرار شدند و همه نیروهای سپاه پاسداران سالم به پایگاه خود بازگشتند.(۲)

از سوی دیگر، در ادامهٔ تحرکات مرزی و نقل وانتقال های نیرو و تجهیزات و تقویت استحکامات عراق، گزارش پاسگاه "سانواپا"ی گروهان سومار حاکی است که در ساعت ۹:۲۰ روز جاری، خودروهای فراوانی ازطرف مندلی به طرف پاسگاه های مکتو، الصمور، ابوعبید و مکثن عراق درحال حرکت بوده اند. این گزارش می افزاید که احتمال حمله و درگیری وجود دارد.(۳) همچنین، گزارش ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان گویاست که امروز واحد مهندسی دفاع ساحلی عراق مبادرت به ایجاد سنگرهای توپخانهٔ ساحلی کرده است. بنا به این گزارش، این سنگرها در مرز ایران و عراق و در نزدیکی خور (مرداب) العلیه و ورودی مردابی که روبه روی الفاو است، قرار دارند. خور یادشده ازطرف مغرب به دهانهٔ فاو و دهانهٔ اروندرود و ازطرف مشرق با کشور کویت هم مرز است. در پایان این گزارش آمده است که این سنگرها جهت استفاده در آینده تهیه شده است.(۴)

دراین حال، بااینکه عراق هرروز در منطقهٔ مرز آبی اروندرود درحال سنگرسازی و تقویت استحکامات نظامی است و این امر احتمال حملهٔ قریب الوقوع عراق از این منطقه را تشدید می کند، امروز یک فروند از ناوچه های جنگی پایگاه دریایی خرمشهر به منطقهٔ دریایی خارک ارسال شد. بنا به گزارش پایگاه دریایی خرمشهر، «یک فروند ناوچه از خرمشهر به کمک درجه داران نیروی دریایی [خارک] فرستاده می شود و یک فروند ناوچه از بوشهر به خارک فرستاده می شود. در اوایل هفتهٔ آینده این دو فروند ناوچه در خارک مستقر [می گردند] که جمعاً سه فروند خواهند شد.»(۵)

ص: ۴۲۷

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین، تا ساعت مخابرهٔ خبر (۱۹).

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین به نقل از برادر نصر فرمانده عملیات سپاه قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۷۷۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری قصرشیرین به ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، شمارهٔ سریال ۲، ص۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، به نقل از ناحیهٔ ژاندارمری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۷۷۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه دریایی خرمشهر (فرمانده منطقهٔ دریایی خرمشهر)، ناخدا دوم جوادی به استاندار خوزستان جهت اطلاع، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

باوجود گزارش های متعدد نیروهای خودی مبنی بر آمادگی گروه های ضدانقلابی مسلح مستقر در مناطق کردنشین برای حملهٔ گسترده به شهرها و یگان های مسلح جمهوری اسلامی در روز عید فطر، برخی شواهد حاکی از آن می باشد که ظاهراً این حملات به تأخیر افتاده است، اما گزارش هایی که نیروهای خودی در ساعات پایانی امروز منتشر کرده اند، نشان می دهد که حملات اصلی ضدانقلابیون مسلح، بسیار نزدیک است. بااین حال، عوامل گروه های مذکور، امروز نیز طبق معمول روزهای گذشته، تنها به حملات ایذایی و تحرکات معمول خود مبادرت ورزیده اند.

دراین زمینه، به گفتهٔ ناصر کاظمی، فرماندار اورامانات،(۱) از اولین ساعات بامداد امروز (ساعت ۲۴:۳۰) مهاجمان مسلح مواضع نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی را با آر.پی.جی۷ و خمپاره انداز زیر آتش گرفتند که با پاسخ نیروهای مسلح خودی مواجه شدند. این درگیری تا ساعت ۳ بامداد، ادامه داشت و به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامد.(۲)

در عباس آباد سنندج نیز از ساعت ۱:۳۰ دقیقهٔ بامداد امروز، بین پیشمرگان مسلمان کرد و افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی درگیری به وقوع پیوست که تا اذان صبح ادامه داشت. طبق گزارش خبرگزاری پارس، در این درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامد و براثر بعد مسافت و تاریکی هوا، از میزان تلفات نیروهای مهاجم ضدانقلاب نیز اطلاعی در دست نیست.(۳)

همچنین، گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقهٔ امروز، خودرو حامل غذای پادگان مریوان که برای پاسگاه سه راهی سقز اعزام شده بود هدف حملات مهاجمان ضدانقلاب قرار گرفت و بلافاصله از پادگان مریوان نیروی کمکی به منطقهٔ درگیری اعزام گردید.(۴)

گزارش روابط عمومی ژاندارمری کرمانشاه نیز حاکی است: «در ساعت ۱۸:۵۰ امروز، مهاجمین مسلح معاند با نظام در پشت ارتفاعات زردویی به سوی گردان ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در قلعه راهیان واقع در چهار کیلومتری غرب پاوه، آتش گشودند که با آتش متقابل توپخانهٔ ارتش مواجه شدند. این درگیری تا ساعت ۲۰ ادامه داشت.»(۵)همچنین، بنا به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقهٔ غرب کشور، «نیمه شب امروز حدود ۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات [ایران] به درمانگاه وَرلَه(۶) حمله کردند و با بستن دست و پای نگهبان، وسایل پزشکی و کلیهٔ داروهای موجود درمانگاه را به سرقت بردند.»(۷) یک گزارش نظامی دیگر نیز از حملهٔ مهاجمان مسلح به پایگاه سیلوی سقز خبر می دهد. این حمله از ساعت ۲۳ شروع و تا ساعت

ص: ۴۲۸

۱- Owraman مشهور به شهر اورامان. ده مرکزی قدیمی بخش اورامان جزء بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۲۱ کیلومتری غرب رزاب و ۱۵ کیلومتری شمال نوسود. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص، به نقل از خبرنگار خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۴- سند شماره ۵۵۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس، از کرمانشاه.

۶- وَرلَه: دهی از دهستان میاندربند بخش مرکزی شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۵۲ کیلومتری شمال غرب کرمانشاه و کنار جاده شوسه سنندج. ر.ک: همان.

۷- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور، کرمانشاه.

۳ بامداد روز بعد ادامه داشت که با مقابلهٔ نیروهای مستقر در پایگاه، حملهٔ مذکور دفع شد.(۱)

خبر دیگر حاکی از آن است که امروز «بین یک ستون نظامی که از سنندج به طرف دیواندره در حرکت بود با ضدانقلابیون درگیری روی داد. در جریان این درگیری یکی از ضدانقلابیون زخمی شد و یکی از اعضای بنیاد شهید سنندج که توسط ضدانقلابیون دستگیر و به همراه یک کامیون متعلق به ادارهٔ راه وترابری سنندج به دیواندره برده شده بود، با استفاده از فرصت، فرار کرد.»(۲)

از ایستگاه راه آهن سلماس نیز خبر می رسد که بنا به گزارش جوانمردان مستقر در تیم ایستگاه شیرکی، در بامداد روز جاری به پل سه چشمه واقع در کیلومتر ۸۸۹/۸۹۰ تیراندازی شده و فعلاً (۱۳:۵۵) خط راه آهن در این منطقه مسدود شده است.(۳)

سپاه ارومیه نیز گزارش داد که امروز در گردنهٔ قوشچی واقع در ۴ کیلومتری پادگان قوشچی، میان نیروهای خودی و بیش از ۲۰ نفر از نیروهای مسلح غیرقانونی درگیری رخ داده است که بعد از تمام شدن مهمات، مهاجمان مجبور به فرار شده اند. این گزارش می افزاید: جنازهٔ ستوان یکم پاشایی افسر مؤمن پادگان که روز قبل به دست کومه له اعدام شده بود، امروز تحویل پادگان قوشچی شده است.(۴)

از سوی دیگر، در گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران که در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقهٔ امروز صادر شد، ضمن درخواست یک پرواز شناسایی از نیروی هوایی ارتش در مناطق مذکور، آمده است: «برابر اعلام سپاه پاسداران طبق اطلاع واصله، احتمال دارد امروز در غرب کشور (ارومیه) درگیری بین مهاجمین و نیروهای خودی رخ دهد و نیروهای بعث عراق و عوامل بختیار و دمکرات در مرز مستقر [شوند] و احتمال درگیری و امکان حملهٔ زمینی و هوایی از منطقهٔ سردشت تا بلندی های...(۵) (ارتفاعات پیرانشهر) می رود.»(۶)

۱

امروز نیز همچون روز گذشته، تحرکات و نقل وانتقالات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین چشمگیر بود. نیروهای مسلح ایران و دیگر مراکز خبری در گزارش های خود به این موضوع توجه ویژه داشتند که این امر نشان می دهد نیروهای خودی باتوجه به اخبار متعدد مبنی بر حملات قریب الوقوع گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام، در آمادگی و هوشیاری کامل به سر می برند. ازجمله:

گزارش واحد عملیات سپاه کرمانشاه حاکی است: «مهاجمین قصد حمله به پادگان مهاباد را دارند.» این گزارش می افزاید: «مهاجمین به سه گروه تقسیم شده اند و مأموریت آنها حمله به شهرهای کرمانشاه، سنندج و اشنویه می باشد.»(۷)

۱- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۳؛ و - روزنامهٔ اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از سخنگوی ستاد مشترک ارتش و سپاه پاسداران مستقر در سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۵۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ارومیه به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۵- سه نقطه از خود سند است.

۶- سند شماره ۵۶۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۳۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا (پت فرماندهی)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۵۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه مرکز، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

از منطقهٔ جوانرود نیز خبر می رسد که «عده ای از مهاجمین مسلح به سرکردگی حامد محمد طاهربیگ ازطرف "شیخ صله" "خانه شور" به "دروله" آمده و قسمتی از کوه های "کلاش" را تصرف کرده و قصد دارند ازطرف کلاش به پاسگاه های پاسداران و پیشمرگان کرد حمله کنند.»(۱)

پرواز شناسایی امروز ۲ فروند بالگرد جت رنجر و کبری نیروی زمینی ارتش از منطقهٔ کوهستانی مریوان نشان می دهد که «تعداد ۳ یا ۴ توپ متعلق به گروه های مسلح غیرقانونی، در ارتفاعات این منطقه استتار شده»(۲) و «نفرات مشاهده گردیده است.»(۳) گزارش دیگر از همین منطقه حاکی است که امروز «۳۰ نفر از افراد مسلح [ضدانقلاب] در آبادی های "قلعه جی" و "قلعه گاه" در روی محور پادگان مریوان به سنندج دیده شده اند و نیز تعداد ۶۰ نفر پیشمرگ [از افراد] جلال طالبانی [نیز] در آبادی های "بایره" و "باشماق" مشاهده شده اند.»(۴)

در گزارش شهربانی پاوه نیز آمده است: «به استناد اطلاع واصله، حدود ۳۰۰ نفر از مهاجمین و عوامل ضدانقلاب قرار است ازطریق کوه های "شاهپور" و "دوآب" حمله نمایند.»(۵)

همچنین، بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، به مناسبت فرارسیدن عید فطر، ازسوی شیخ عزالدین حسینی پیامی در هفت صفحه منتشر شده که خلاصهٔ آن چنین است: «۱. تشویق افراد کرد به [شرکت در] مراسم تجلیل از کشته شدگان جنگ های سنندج، بانه، مریوان، سقز، پاوه، نوسود، روانسر، کامیاران، دیواندره، اشنویه، درهٔ قاسملو، سلماس، قطور، تنگاب، شاهین دژ و تبدیل آن به حرکت اعتراضی علیه رژیم جمهوری اسلامی. ۲. نکوهش اعمال دولت و ارتش در کردستان. ۳. دعوت از گروه های سیاسی مبارز کردستان جهت اتحاد و جلوگیری از تفرقهٔ ملی و مذهبی و اینکه یک راه بیشتر جهت موفقیت نداریم و آن مقاومت است. ۴. تکیه بر این مطلب که مبادا در اینکه مطالبی درمورد تجاوز رژیم عراق و توطئه های پالیزبان و اویسی که در بین مردم پخش شده است در آنان تأثیر گذارده و ترک میدان مقاومت نمایند.»(۶)

دراین حال، چند گزارش دیگر، از همکاری مؤثر حکومت عراق با گروه های مسلح مناطق کردنشین و حمایت همه جانبه از آنها حکایت دارد. دراین باره، سپاه مرکز گزارش داد: «عراق به ۱۲۰۰ نفر از ورزیده ترین افراد نظامی خود و تعداد ۶ فروند [هواپیمای] میگ مأموریت داده است که پس از عید فطر، به فرماندهی افسری به نام "حمید"، به منطقهٔ جوانرود، قلقلی، بزمیرآباد و سلماس با پشتیبانی مهاجمین حمله نمایند.» همین خبر حاکی است: «افراد نامبرده، چندی قبل به وسیلهٔ میگ، منطقه را شناسایی نموده است.»(۷)گزارش های بعدی نشان می دهد که یک هواپیمای توپولف روسی در آسمان شهرهای سنندج و سقز دیده شده و احتمالاً در روستاهای سقز نیرو پیاده کرده است.(۸) اما گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اذعان دارد که این هواپیما در ساعت ۱۵ امروز، در منطقهٔ قشلاق درحوالی پاوه - سقز به زمین نشسته و در ساعت ۱۵:۲۵ مجدداً به پرواز درآمده است.(۹) گزارش اطلاعات سپاه کرمانشاه نیز دراین مورد حاکی است

۱- سند شماره ۱۱۴۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا به استناد اعلام لشکر۲۸ سنندج، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ازگله)، ص۲۰۹، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۱، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شمارهٔ ۵۵۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، کردستان، ج۱، ص۲۰۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۱۱۴۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۰۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۵۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد عملیات سپاه سنندج به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، از سنندج، ۲۲/۵/۱۳۵۹، به نقل از یکی از مسئولان ستاد مشترک ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در سنندج.

۹- سند شماره ۵۶۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۰۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) ۲۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۵۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، از عملیات سپاه سنندج به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

که این هواپیمای بیگانه پس از نشستن در منطقهٔ قشلاق، در روستاهای سقز نیرو پیاده کرده است.(۱)-(۲)

در گزارشی دیگر که مربوط به منطقهٔ کرمانشاه است، منابع اطلاعاتی خودی از شناسایی اشخاصی که مسلح به سلاح کلاشینکف بوده و درارتباط با مأموران حکومت عراق هستند یاد کرده اند. بنا به همین گزارش: «این افراد تاکنون چندین بار دست به سرقت زده و در درگیری قورچی باشی با پاسداران، شرکت داشته اند.» در این گزارش از افراد ذیل نام برده شده است: «رضا فرزند شاه محمد، محمد فرزند نامدار و مجید از ساکنین چالابه و دوشمیان (دارای دو دستگاه تراکتور مسروقه)، عبدالمحمد صیادی فرزند نوره، گل محمد صیادی و عبدالعزیز و دو پسرش از ساکنین بانبیل و خلیل ساکن چالابه.»(۳)

از سوی دیگر، اقدامات گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام درزمینه مین گذاری در جاده ها و بمب گذاری در شهرها و روستاهای مناطق کردنشین، یکی دیگر از راه های ایجاد ناامنی و واردآوردن خسارات جانی و مالی به نیروهای خودی می باشد که تقریباً به طور روزانه در مناطق مختلف انجام می شود. گزارش منابع اطلاعاتی خودی دراین باره حاکی است: «شخصی به نام انور فرزند محمدصالح ساکن روستای بیون بالا تعداد ۲۰ عدد مین را از منوچهر بیوله ای تحویل گرفته تا در جاده های منطقهٔ جوانرود کار بگذارد.»(۴)همچنین، به گزارش ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه، در ساعت ۱۴ امروز، مأموران پلیس راه کرمانشاه - خسروی مقدار ۲ پوند تی.ان.تی. کشف کردند که با تلاش مأموران لشکر ۸۱ زرهی خنثی شد.(۵)

۱

هم زمان با درگیری ها و تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین، وضعیت برخی شهرهای مناطق دیگر ازجمله شیراز، تبریز، بهشهر و پره سو نیز به دلیل برخوردهای سیاسی خشونت بار، تاحدی متشنج شد. محور اصلی این برخوردها نیز طبق معمول و به طرزی فزاینده، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) هستند.

در شیراز و تبریز، امروز هواداران و مخالفان سازمان مجاهدین خلق (منافقین) پس از پایان مراسم عید فطر، درگیر شدند که این درگیری ها به خشونت کشیده شد و تعداد زیادی مجروح برجای گذاشت. گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شیراز دربارهٔ حادثهٔ درگیری در این شهر چنین است:

«صبح [امروز] در قبرستان شیراز، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] مجلس [ختم] گرفته بودند. پس از نماز عید فطر عده ای از مردم به طرف آنجا حرکت کردند. ساعت ۱۲ به سپاه اطلاع داده شد که درگیری شدید است و ژاندارمری از ما استمداد می طلبید. عملیات سپاه با فرماندهی

۱- ضمیمه دارد؛ گزارش و توضیحات سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد مشترک ارتش دربارهٔ هواپیمای مزبور.

۲- سند شماره ۵۶۵۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه مرکز، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۳- . سند شماره ۱۱۴۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۱۱۴۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی - تهران، ۲۱/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

صحبت کرد و دستور داده شد که ژاندارمری نیروهای خود را تقویت کرده و سپاه هیچ گونه اقدامی نمی کند. تا ساعت ۱ تا ۲ بعدازظهر، درگیری ادامه داشت و سپاه به هیچ وجه دخالت نکرد. ساعت ۱۱ شب، مجدداً به سپاه گفته شد در یکی از خیابان های شیراز درگیری شده [است] که تا یک ساعت مشخص نبود که درگیری بین چه کسانی است. چون درگیری نزدیک پادگان بود و گزارش رسیده بود که امکان اغتشاش در شب وجود دارد، لذا به فرمانده منطقهٔ ارتش اطلاع دادیم که نگهبان های پادگان را تقویت کنند. دستور داده شد که برادران پاسدار آماده باشند، ولی در هیچ درگیری ای دخالت نکنند. درگیری باوجود ژاندارمری و کمیتهٔ مرکزی فارس ساعت نزدیک یک بامداد تمام شد. دراین رابطه، کمیتهٔ مرکزی ۱۳ نفر را دستگیر نمود. ...»(۱)

خبرنگار روزنامهٔ انقلاب اسلامی نیز در گزارش خود دربارهٔ این حادثه آورده است: «صبح روز عید فطر پس از برگزاری نماز عید فطر، گروهی از شرکت کنندگان در نماز برای ادای احترام به شهدای انقلاب اسلامی به "دارالرحمه" قبرستان این شهر رفتند. از طرف دیگر، هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] نیز در قطعهٔ پایین مزار شهدا، مراسم چهلمین روز درگذشت نسرین رستمی یکی از هواداران سازمان را برگزار می کردند که بین دو گروه ابتدا مشاجرهٔ لفظی روی می دهد و سپس طرفین با پرتاب سنگ و چوب به همدیگر حمله ور می شوند که منجر به زخمی شدن ۲۰۰ تن از طرفین می شود. جراحات مجروحین بیشتر سطحی گزارش شده است و تنها حدود ۲۵ نفر به بیمارستان منتقل شدند که به طور سرپایی معالجه و از بیمارستان مرخص شده اند. درگیری توسط نیروهای ژاندارمری خاتمه داده شد.» براساس همین گزارش، «حدود ۱۲ نفر دستگیر شدند که پس از تحقیقات لازم، آزاد گردیدند.»(۲)

در شهر تبریز نیز درگیری مشابهی رخ داد. بخشی از اطلاعیهٔ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تبریز دربارهٔ چگونگی بروز این حادثه حاکی است:

«به دنبال اعلام سخنرانی ازطرف سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در مسجد عندلیب، عده ای به عنوان مخالفت، به طرف مسجد حرکت می کنند و با دادن شعارهایی، از مردم داخل مسجد می خواهند که خارج شوند. در این هنگام افرادی از داخل مسجد به مخالفین یورش می برند که این عمل پیامدهای ناگوار بعدی را به دنبال داشت. دررابطه با این درگیری ها، عده ای که انتظامات جلسهٔ سخنرانی را به عهده داشتند ازطرف نیروهای انقلابی دستگیر و به دادگاه انقلاب اعزام می شوند. به دنبال این رویداد، مردم به ساختمان هایی که سازمان مجاهدین خلق این شهر متصرف شده بودند حمله ور شده و آنها را به تصرف خود درمی آورند.»(۳)

دراین خصوص، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] طبق روال همیشهٔ خود، بااینکه عامل و محرک اصلی این درگیری بوده است، اطلاعیه ای منتشر کرد که در آن، همهٔ تقصیرها را به گردن مخالفان خود انداخته است.(۴)

۱- سند شماره ۵۵۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه شیراز به تهران (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از شیراز.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تبریز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، ۲۴/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری پارس از تهران، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

اما در بهشهر و پره سو نیز حوادث مشابهی روی داد که مربوط به درگیری مردم با هواداران حزب توده است. درمورد حادثهٔ بهشهر، اطلاعیهٔ حزب توده - سازمان شهرستان بهشهر حاکی است: «روز سه شنبه ۲۱/۵/۱۳۵۹، ساعت ۱۰ صبح، گروه قلیلی که شناسایی شده اند، با آرم "پیشمرگان حزب الله"، به محل کتاب فروشی نشریات حزب تودهٔ ایران، که بسته بود، حمله کردند و پس از کندن درب کرکره و شکستن شیشه ها و قفسه ها و میز و صندلی و فیوز و کنتور برق، کلیهٔ کتاب ها و نشریات را از بین بردند.»(۱)

۱

بااینکه تنها دو روز از معرفی محمدعلی رجایی ازسوی بنی صدر به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی گذشته است، هفته نامهٔ کار ارگان چریک های فدایی خلق (اقلیت)، در شمارهٔ امروز خود حمله به رجایی را با شدت تمام آغاز کرد. نوع برخورد این سازمان در قبال مشی رجایی نشان می دهد این سازمان به کلی ذهنی و در قالب های ازپیش تعیین شده، جریان های مذهبی را تحلیل می کند و طبق مشی معمول گروه های مارکسیستی، "دروغ بزرگ" چاشنی اصلی تحلیل آنهاست. نشریه مزبور چنین نوشته است:

«در جلسهٔ خصوصی مجلس که به منظور نظرخواهی "نمایندگان" برای نخست وزیری محمدعلی رجایی تشکیل شده بود، ۱۰۵ تن از آنها به نفع وی رأی دادند. رئیس جمهور بنی صدر نیز پس از نطق های اخیر آیت الله خمینی که به وضوح درجهت تقویت موقعیت سران حزب جمهوری اسلامی و تضعیف جناح لیبرالی هیئت حاکمه ایراد شده بود، به ناگزیر رجایی را به عنوان نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران به مجلس معرفی نمود. نکتهٔ قابل توجه دراین میان آن بود که وی (بنی صدر) چه در نامهٔ معرفی رجایی به مجلس و چه در روزنامهٔ انقلاب اسلامی مخالفت خود را نسبت به وی پنهان نکرده و از او به عنوان فردی "خشک سر" و بی اطلاع از امور مربوط به ادارهٔ دولت نام برد. ناگفته روشن است که انتخاب رجایی به عنوان نخست وزیر باتوجه به عملکردها و سوابق قبلی او، در وهلهٔ اول بدین معناست که حزب جمهوری اسلامی در تهاجم اخیر خود علیه لیبرال ها برای کسب مواضع برتر در ارگان های دولتی، به موفقیت های قابل توجهی دست یافته است و در وهلهٔ دوم، نشانهٔ آن است که تضادها و تعارضات این دو جناح نه تنها تخفیف نیافته، بلکه در آینده بیش از پیش شدت یافته و در فاز جدید و بالاتری جریان پیدا می کند. لیکن برای توده های مردم مهم تر از هر مسئله، سیاست و برنامهٔ کابینهٔ جدید مطرح است. توده ها از خود می پرسند که کابینهٔ جدید چه فرق اساسی با کابینهٔ قبلی می تواند داشته باشد؟ محمدعلی رجایی با حمایت سرمایه داران، از همان ابتدای کار پاسخ صریح و روشنی به این مسئله داده است! او در مصاحبهٔ اختصاصی با خبرگزاری پارس چنین می گوید: "به نظر من یکی از برنامه هایی که فراموش شده، مسئلهٔ ایجاد یک نوع تعادل ثروت است در جامعه. در هجده ماه گذشته، نه دولت به سرمایه داران کاری داشته و نه خود آنان در سطح وسیعی حرکت کرده اند، بلکه بیشتر توجه به

۱- نامهٔ مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۰، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۵.

بالاآمدن در سطح طبقهٔ پایین بوده که به نظر من نه کافی است و نه اسلامی، لذا دولت آینده باید از سرمایه داران بزرگ بخواهد که در اعمال خود تجدیدنظر کنند." (روزنامهٔ جمهوری اسلامی، پنجشنبه ۱۶ مرداد ۵۹). آری، از دیدگاه رجایی، باید دولت آینده از سرمایه داران بزرگ بخواهد تا در استثمار وحشیانهٔ کارگران تجدیدنظر کنند؛ این است سنگ بنای سیاست و برنامهٔ دولتی که باید هم "مکتبی" و هم "جوان" و "قاطع" باشد! بیهوده نبود که حزب جمهوری اسلامی در میان کاندیداهای نخست وزیری خود، برای آقای رجایی مقام دوم را قائل بود و آیت الله بهشتی، دبیرکل حزب، در مصاحبه ها و نطق های اخیر خود، رجایی را باوجود آنکه عضو حزب نیست، بیش از همه "مکتبی" و "قاطع" توصیف نمود! درواقع، اختلاف بین این آقایان و جناح بنی صدر - لیبرال ها - به هیچ وجه بر سر وجود و یا عدم وجود اجتماعی مشتی سرمایه دار که به غارت و استثمار ددمنشانهٔ کارگران پرداخته و زندگی آنان را در حالت فقر و فلاکت متلاشی می کنند، نیست. هر دو جناح بر سر این مطلب که دولت باید در چنین شرایط بحرانی ای از سرمایه داران بزرگ بخواهد که در "اعمال خود تجدیدنظر کنند" و متقابلاً به عنوان چماق همین سرمایه داران، مبارزات کارگران را سرکوب کند، "میثاق وحدت" دارند. ...»

این هفته نامه در بخش دیگری از مقالهٔ خود، دولت دوروزهٔ محمدعلی رجایی را متهم به حمایت از سرمایه داری کرده، می نویسد: «وی [رجایی] در جای دیگری از مصاحبهٔ خود بلافاصله وظیفهٔ دولت در حمایت از سرمایه داران را متذکر شده و چنین می گوید: "دولت آینده باید درجهت اشتغال بیکاران در مؤسساتی که به کارگر یا کارمند احتیاج دارند سرمایه گذاری کند؛ یعنی دولت باید به مؤسسه ای کمک نماید که بتواند افراد را برای تولید بیشتر جذب کند. در شرایط حاضر، وضع قانون کار و وضع بیمه طوری است که مردم را از اینکه کارگر بگیرند، منع می کند و باید به طور جدی تری با این مسئله برخورد شود." (همان جا). معنای این گفته های آقای نخست وزیر جدید چیست؟ مسلماً این است که دولت جمهوری اسلامی باید به سرمایه داران در مؤسسات خصوصی کمک کند تا با استثمار هرچه بیشتر کارگران، سود بیشتری را نصیب خود کنند.»

در بخش دیگری از این نوشته، رجایی و دولت نوپای وی متهم به دشمنی با طبقهٔ کارگر شده است: «نخست وزیر خط اساسی سیاست دولت آینده را دشمنی با طبقهٔ کارگر ایران و دفاع از منافع سرمایه داران وابسته ترسیم نمود و سپس عوام فریبانه همان وعده های گذشتهٔ بازرگان را تحت عنوان "تعدیل ثروت در برنامهٔ دولت" نشخوار نمود. اما رجایی به این سخنان بسنده نمی کند؛ او در این مصاحبه حرف هایی می زند که بیشتر به شوخی و تفریح شباهت دارد: "حکومت را باید به دست انقلابیون ۱۷ شهریور و سرچشمه سپرد"! چه مرد شریف و باوجدانی! او با این گفته ها خاک به چشم کارگران می پاشد. اما بسیاری از کارگران و زحمت کشان میهنمان به خوبی بر این امر آگاه اند که انقلابی نمایی سران حزب جمهوری اسلامی و هم پالگی های آنان نظیر رجایی، درواقع حیله و نیرنگ سرمایه داران در مقابل رشد جنبش کارگری است. ...»(۱)

۱- هفته نامهٔ کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت)، شماره۷۱، ۲۱/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

بعدازظهر امروز، امام خمینی در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی با ایشان به مناسبت عید سعید فطر، در حسینیهٔ جماران سخنان مبسوطی ایراد کرد. در این دیدار که آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر نیز حضور داشت، امام خمینی به موارد زیر اشاره کرد:

- «این چهره مجلس اسلامی ماست و اگر از صدر مشروطه - الاّ شاید دوره اول - تا قبل از این مجلس ملاحظه کنید، اینجا جای آن وکلا نبود؛ وکلایی که از طبقه اشراف و از طبقه ثروتمند و مرفّه و حاضر نبودند در یک مجلس چندتایشان با هم جمع بشوند و حاضر نبودند در یک مجلس این طور مسجدی بنشینند و هرکدام در کاخ های بلند - الاّ بعضی ها که آنها هم از سنخ شما بودند - زندگی می کردند.»

- «ما امروز مواجهیم با یک چهره های اسلامی که به غیر از اسلام و به غیر از منافع مملکت خودشان فکر نمی کنند. و من امیدوارم که این مجلس، که مرکب از این طبقه انسانی ملت است، چه آنهایی که مسلم هستند و چه آنهایی که باز برادرهای ما هستند و از اقلیت ها هستند، این چهره ها، چهره هایی است که مال ملت است و امروز ملت راه پیدا کرده است به مجلس و دیروز، در گذشته، ملت هیچ خبری از مجلس نداشت و هیچ عملی نمی توانست انجام بدهد. این موجب شکر است در درگاه خدا. همه تشکر کنیم از یک همچو نعمتی که نصیب ما شده است.

و این تنها مجلس نیست که تحول پیدا کرده است از طاغوت به اسلامیت و انسانیت، سایر نهادهای دولتی هم، چه قوای مسلّحه و چه سایرین ازقبیل وزرا و امثال اینها، آنها هم همین طور هستند. الآن ملت ما می تواند ادعا کند که ما در همه امور ناظریم.»

- «آن چیزی که می خواهم عرض کنم این است که حیف است که چهره نورانی مجلس در آن، یک چیزهایی واقع بشود که مخالف زیّ شما آقایان است.

من معذرت می خواهم که چند کلمه موعظه کنم شما را. شما محتاج به موعظه نیستید، لکن تذکر، برادرها، خودش یک امری است. یکی از عذاب هایی که در جهنم اهل جهنم به آن مبتلا هستند، خِصامُ اهل النّار است. و یکی از نعمت هایی که اهل بهشت متنعّم اند؛ آن اخوانی که اخْواناً عَلی سُرُرٍ مُتَقابِلین، آن برادری و محبت که بین اهل بهشت است، یکی از نعمت های بزرگ خداست و آن خصامی که در جهنم است، یکی از عذاب هایی است که بر اهل جهنم است که دائم توی سر هم می زنند.

اهل معرفت می گویند که هر چیزی که در بهشت و در جهنم ظهور پیدا می کند سابقه ندارد، از خود آدم است.»

«ما می توانیم خودمان را در این عالم راجع به این محکی که از دو تا آیه شریفه استفاده می شود، بشناسیم که آیا اهل نار هستیم یا اهل بهشت. اگر کارهایمان روی خصام باشد - دشمنی - [اهل نار هستیم.] یک وقت این است که انسان در یک مسئله ای صحبت می کند، مباحثه

- می کنـد، خوب بین اهـل علم و طلبه هـا متعـارف است که گاهی وقت ها به فریاد می کشـد مطلب، به داد و قال می کشـد مطلب، لکن وقتی که مباحثه تمام شد، برادرند. بعد از مباحثه این طور نیست که این مباحثه اسـباب دشـمنی باشد. دو تا دوست اند، دو تا رفیق اند، سـر یک مطلبی، مطالبی، او آن طرف مطلب را می گیرد و او آن طرف مطلب [را].»

- «مـا اگر در مسـائلی که پیش می آیـد، در هر وضـعی که باشـد، البته مسائل زیاد الآن در مجلس طرح می شود و شـما بعـدها هم مواجه هستیـد با مسائل زیادی که برای ملت است و هرکسـی نظر دارد و هرکسـی اجتهاد دارد، هرکسـی بایـد مسائل را طرح بکنـد و بگوید، اما همان طوری که طلبه ها مسائل را می گویند، که منتهی به این نشود که حالا که من مخالف با شما هستم در نظر و شما مخالف من هستید در نظر این منتهی به این بشود که نه، مـا دو تـا خصم و دو تـا دشـمن بـاهم هستیم. اگر این طور باشـد که واقعاً - خـدای نخواسـته - روی خصام باشد، باید ما خودمان را بشناسـیم به اینکه ما اهل ناریم. برای اینکه خصام اینجا آن خصام را می آورد. چنانچه ایمان در کار باشد، برادری در کار باشد و با برادری و حسن نیت [و] رفاقت مسائل طرح بشود، همه باید نظر خودشان را بدهند و هیچ کدام هم برایشان حتی جایز نیست که یک چیزی را بفهمنـد و نگوینـد. بایـد وقتی می فهمنـد، اظهار کنند. این موافق هرکه باشد، باشد؛ مخالف هرکه هم باشد، باشـد؛ برای اینکه شـما وکیل مردم هستیـد، امین مردم هستیـد. امین و وکیل باید مسائلی که طرح می شود آن مقداری که می تواند و می فهمد اظهار کند، لکن به طور خصومت، به طور تنازع و خصومت نباشد، هرچه بتوانند آرام تر، لکن حالا صدا هم بلند شد، باشد.»

«آنهایی که مسائل را طرح می کننـد، مسائلشان باید باهم اختلاف داشـته باشد، نه خودشان. خودشان دوست، رفیق و برادر، ولی مسائل را باید طرح بکنند و اشکال دارند، بکنند و طرح بکنند مسائلی که روی مصالح اسلام است، روی مصالح کشور

- است و آن مقداری که می توانند بررسی بکنند و آن مقداری که قدرت دارند نظر بدهند، لکن بعد از اینکه مجلس تمام شد، همان طوری که بعد [از] اینکه مباحثه طلبه ها تمام شد، می نشینند باهم چای می خورند و رفیق و دوست هستند، آنها هم همین طور باشند.»

- «من امیدوارم که این مجلس، خدمت بزرگ بکند و ان شاءالله، کارها را با آسانی به پیش ببرد و هماهنگی کنند با دولت، با رئیس جمهور، با سایر ارگان هایی که هستند. همه تان می خواهید یک مطلبی پیش برود. نه آقای رئیس جمهور می خواهند که این مملکت - خدای نخواسته - آشفته باشد - رئیس یک مملکتی نمی خواهد آن مملکت آشفته باشد - و نه وکلای مجلس می خواهند که این مجلس آشفته باشد؛ برای اینکه شما همه مملکت هستید. مملکت از خود شماست. نمی شود که یک کسی برای خودش طرح خلاف بزند و نه وزرایی که هستند و بودند و بعدها هم ان شاءالله خواهند بود. اینها هم همه شان نظرشان به این است که اسلام را تقویت کنند، احکام اسلام را پیاده بکنند، برای این مملکت خدمت بکنند.»

- «ملت، اسلامی است... اینها برای خدا آمدند به میدان و همین مطلب در ذهنشان بود که ما برای خدا داریم کار می کنیم و اجرمان را هم از خدا می خواهیم. هیچ طلبی هم هیچ کداممان از هم نداریم.»(۱)

۱

امروز پیش از ملاقات نمایندگان مجلس شورای اسلامی با امام خمینی به مناسبت روز عید سعید فطر، سه ملاقات دیگر نیز با امام صورت گرفت که دراین میان، دیدگاه های ملاقات کنندگان قابل تأمل است. در ساعت ۸:۳۰ دقیقهٔ صبح، بنی صدر با امام ملاقات داشت.(۲)وی پس از پایان این دیدار در مصاحبه با خبرگزاری پارس اظهار کرد: «در این دیدار مسائل زیادی مطرح شد و امام برای ایجاد محیط تفاهم و اینکه به یکدیگر نپرند و روزنامه ها به یکدیگر حمله نکنند و رادیو تلویزیون تحریک نکنند رهنمودهایی فرمودند.» بنی صدر در پاسخ به این پرسش که در ملاقات با امام بیشتر روی چه مسائلی

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص۱۰۷ - ۹۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

تأکید داشتید؟ گفت: «پایین آوردن جو تحریک و به وجودآوردن محیط تفاهم.»(۱)

ملاقات دوم در ساعت ۹:۲۵ صورت گرفت و در آن، رئیس مجلس شورای اسلامی همراه اعضای هیئت دولت و در حضور سیداحمد خمینی با امام دیدار کردند. آقای هاشمی رفسنجانی دربارهٔ این دیدار گفت: «امام تأکید کردند که درحال حاضر که ارگان های کشور دارند تثبیت می شوند، دیگر حالت انتظار نباید داشت؛ باید جدی تر از گذشته وارد عمل شد و پوسته های خشکی که از بقایای گرفتاری های اداری موجود است، باید شکست و کارهای مفید را سریع تر انجام داد.»(۲)

در ملاقات سوم که در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه انجام گرفت، آقای محمدعلی رجایی اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی، به حضور امام خمینی رسید. وی در پایان این دیدار اظهار کرد: «رهنمودهای امام همگون بودن کادر دولت با مردم؛ یعنی هم خودشان همگن باشند و هم جنس و همفکر و هم از مردم باشند. این بزرگ ترین رهنمودهایی بود که امام در انتخاب اعضای کابینهٔ دولت جمهوری اسلامی ایران نمودند.»(۳)

۱

درزمینه اجرای تحریم اقتصادی ایران، خبرگزاری رویتر در مونترال به نقل از پلیس کانادا، از مصادره یک محمولهٔ لوازم یدکی اتومبیل که به ایران فرستاده می شده است، خبر داد. محمولهٔ مصادره شده را یک بازرگان ایرانی فرستاده بود. این خبرگزاری افزوده است: «حمل این اجناس، نقض محدودیت های اقتصادی علیه ایران می باشد که توسط دولت کانادا به عنوان قسمتی از کوشش های بین المللی برای به دست آوردن آزادی ۵۳ گروگان امریکایی در ایران، اعمال می شود. همچنین حمل دریایی مواد دارویی نیز تحت این محدودیت ها قرار دارند.»(۴)

از سوی دیگر، خبرگزاری یونایتدپرس اینترنشنال از توکیو گزارش داد: «۱۲ شرکت ژاپنی برای مذاکره دربارهٔ ازسرگرفتن فروش نفت ازسوی وزارت نفت ایران به تهران دعوت شدند.» بنا به این گزارش: «ژاپن در ماه های گذشته ظاهراً به حمایت از مجازات های اقتصادی امریکا علیه ایران اقدام کرد و افزایش قیمت نفت را که هر بشکه ۵۰/۲ دلار ازسوی ایران عنوان شده بود، نپذیرفت و درنتیجه عرضهٔ نفت به این کشور قطع شد. منابع بازرگانی توکیو روز سه شنبه [امروز] اظهار داشتند که نمایندگان شرکت های ژاپنی در آخرین هفتهٔ ماه اوت وارد تهران خواهند شد و درصورت توافق با مقامات ایرانی، عرضهٔ نفت ایران به ژاپن در اول اکتبر مجدداً از سرگرفته خواهد شد. این منابع خاطرنشان ساختند که ایران در ماه گذشته پیشنهاد کرده بود که روابط تجاری با ژاپن عادی شود و حدود یک هفته قبل درمورد ازسرگرفته شدن ساختمان مجتمع پتروشیمی در جنوب ایران با ژاپن به توافق رسید.»(۵)

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از مونترال.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۱۳، هر سه به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از یونایتدپرس اینترنشنال از توکیو.

ضمیمه گزارش۲۳۷: گزارش و توضیحات سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد مشترک ارتش دربارهٔ هواپیمای توپولف روسی

«هواپیمای دشمن که در روز ۲۱/۵/۵۹ در منطقه درحال پرواز بوده، برابر گزارش از سپاه غرب، بی سیم هایی که سپاه جوانرود زده است، در اطراف قشلاق یک فروند هواپیمای C۱۳۰ در ساعت ۱۱:۴۰ بامداد نشسته است. ما به سپاه جوانرود گفتیم صبر کند تا به لشکر ۸۱ بگوییم. بعداً فوری با لشکر تماس گرفته شد. آنها می خواستند جواب بدهند که [سپاه] جوانرود گفت هواپیما پرواز کرده، رفته و از لشکر جواب درستی نگرفته. بلافاصله با سرهنگ شیرازی تماس گرفتیم و به ایشان اطلاع داده شد. بعد در ساعت ۱۲:۳۷ ظهر [سپاه] جوانرود مجدداً تماس گرفت و گفت هواپیمایی که پرواز کرده بود روی منطقهٔ قشلاق پرواز می کند. ما فوراً با سرهنگ شیرازی تماس گرفتیم و ایشان گفت اگر می توانید بزنید. مجدداً [سپاه] جوانرود در ساعت ۱۳:۴۵ بعدازظهر گفت هواپیما دائماً روی منطقهٔ قشلاق پرواز می کند. و به سپاه جوانرود گفته شد هواپیما را بزنند، که درضمن این مرحله، فانتوم خودی بلند شده بود برای زدن. همین که موفق نشد. همچنین، پاسداران هر کاری کردند بزنند مورد اصابت قرار نگرفت. در این موقع، هواپیما مسیر خود را عوض می کند و در ساعت ۳:۲۰ بعدازظهر، از ژاندارمری ناحیهٔ کرمانشاه گزارش داده شد که یک هواپیمای روسی در یکی از روستاهای سقز نشسته و نیرو پیاده کرده است. ...»(۱)

ص: ۴۳۹

۱- سند شماره ۵۵۹۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۲ مرداد ۱۳۵۹ ۲ شوال ۱۴۰۰ ۱۳ اوت ۱۹۸۰

۱

درزمینه سیاست خارجی عراق و مانور این کشور در هر دو بلوک شرق و غرب می توان به رابطه حسنه این کشور با چین کمونیست و از سوی دیگر با پاکستان اشاره کرد. هرچند چین به دلیل تعارض با شوروی ازنظر بعضی، جزء بلوک شرق شمرده نمی شود، غربی هم به حساب نمی آید.

امروز دولت چین کمونیست، از تجهیز عراق به فناوری هسته ای حمایت کرد. دراین زمینه، گزارش خبرگزاری فرانسه از پکن حاکی است: «چین امروز حمایت قاطع خود را از "حق قانونی" دولت و مردم عراق در استفاده از تکنولوژی هسته ای برای مقاصد صلح آمیز اعلام کرد.» بنا به همین گزارش: «روزنامهٔ مردم ارگان حزب کمونیست چین از تهدید "گستاخانه" فلسطین اشغال شده مبنی بر اینکه به هر اقدامی دست خواهد زد تا مطمئن شود عراق صاحب سلاح های هسته ای نخواهد شد، انتقاد کرد. مردم طی تفسیری نوشت عراق برای سرعت بخشیدن به روند سازندگی ملی خود قراردادهایی با فرانسه و ایتالیا برای تهیهٔ تأسیسات و تجهیزات هسته ای منعقد ساخته است تا با استفاده از انرژی هسته ای، صلح را گسترش دهد. مردم نوشت: "این حق قانونی و مشروع یک دولت مستقل است که هیچ مداخله ای را نمی پذیرد."»(۱)

از سوی دیگر، به خصوص با تیره شدن روابط ایران و پاکستان، به ویژه درپی حملات تبلیغاتی برخی مطبوعات جمهوری اسلامی ایران علیه پاکستان، تلاش رژیم عراق برای ایجاد روابط نزدیک تر با پاکستان مهم تلقی می شود. خبرنگار رادیو صدای امریکا در اسلام آباد، ضمن تفسیری درباره این مسئله گفت: «... این هفته در اسلام آباد یکی از بزرگ ترین و پرشکوه ترین سفره های افطار ازسوی سفارت عراق گسترده شده بود و ۱۵۰ روزنامه نگار پاکستانی در هتل مجللی که آیین افطار در آن برپا شده بود شرکت کردند.» مفسر رادیو امریکا افزود: «این یکی از سلسله اقداماتی بود که اخیراً عراق درجهت بهبود روابطش با پاکستان انجام داده است. ماه پیش برای نخستین بار، ۲۸ روزنامه نگار پاکستانی به عنوان میهمان دولت عراق به بغداد رفتند و در جشن سالروز (... نامفهوم) عراق شرکت جستند. در سال های اخیر حجم مبادلات فرهنگی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پکن، ۱۳ اوت ۱۹۸۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

و بازرگانی دو کشور به طرز چشمگیر و قابل ملاحظه ای بالا رفته است. شرکت های پاکستانی قراردادهای عمدهٔ ساختمانی در عراق به امضا رسانده اند. عراق اینک ازنظر استخدام بیشترین کارگر پاکستانی، در ردهٔ سوم قرار دارد.»

این گزارش سپس به روابط ایران و پاکستان پرداخته و می افزاید: «روابط اقتصادی پاکستان و ایران به ویژه پس از انقلاب ایران متزلزل شده است. به علاوه، ایران [که] زمانی بزرگ ترین اهداکنندهٔ کمک به پاکستان بود، اینک کمک های خود را متوقف کرده است. علت این امر علاوه بر نابسامانی های اقتصادی ایران، به خاطر سوءظن این کشور نسبت به تلاش پاکستان برای در قدرت نگه داشتن شاه فقید ایران بوده است. هرچند پاکستان به سختی کوشیده است تا چنین سوءظنی را از میان بردارد و روابط دوستانه ای با ایران برقرار سازد، اما وسایل ارتباط جمعی متمایل به چپ ایران هر کاری بجز اقدامات دوستانه انجام داده اند. رادیو ایران، محمد ضیاءالحق رئیس جمهوری پاکستان را یک دیکتاتور می خواند و پوسترهایی در تهران دیده می شود که در آنها از ضیاءالحق، انور سادات رئیس جمهوری مصر و مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل به عنوان آلت دست های امریکا یاد شده است.»

در آخر این تفسیر آمده است: «عراق که زمانی به شدت تحت نفوذ مسکو بود، اخیراً از سیاستی مستقلانه تر نسبت به کرملین پیروی می کند. در میان مسائل دیگر، گفته می شود اینک عراق تلاش بسیاری درجهت تغییر منابع تأمین سلاح خود که تاکنون تقریباً فقط از شوروی دریافت می شد، به عمل می آورد.»(۱)

۱

گرچه امروز مرز ایران و عراق آرام بود، خبرهای منابع نیروهای خودی حاکی از تحرکات وسیع عراق و نقل وانتقالات نیروها و تجهیزات این کشور به ویژه در مناطق مرزی ایلام و مناطق هم جوار مریوان است. دراین زمینه، امروز از ایلام خبر رسید: «عراق با توپخانه و سلاح های سنگین و خمپاره های مختلف، در مرز، سنگرهای جدیدی [احداث و] برای حمله [حالت] گرفته است.» این گزارش می افزاید که «ایلام ازجهت نیرو و مهمات سخت محتاج است.»(۲) گزارش دیگری از همین منطقه دربارهٔ پرواز چند هواپیمای عراقی در فضای آسمان مهران و تپه های ۳۴۳ و سد کنجان چم است. در این گزارش همچنین آمده است که «به کلیهٔ نیروهای سپاه پاسداران آماده باش داده شده است، ولی ازطرف ارتش هیچ عکس العملی نشان داده نشده و هواپیماها تا یک ساعت در آسمان ایران مشغول گشت زنی بوده اند.» در پایان این گزارش اضافه شده است: «باتوجه به اینکه بارها ضرورت استقرار توپ های ضدهوایی در این منطقه تذکر داده شده است، تاکنون هیچ اقدامی صورت نگرفته و لازم است هرچه سریع تر توپ های ضدهوایی در این منطقه مستقر شوند.»(۳)گزارش پاسگاه سالاری ایلام نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقهٔ امروز،

۱- همان، ص۱۹، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷:۰۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره۵۵۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات سپاه مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۵۹۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی تهران، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

تعداد ۸ دستگاه تانک با چراغ جنگی در حدود ۴ کیلومتری غرب پاسگاه دراجی کشور عراق مستقر و با تپه های ۳۰۷ و ۳۳۰ پاسگاه دراجی با دادن علامت با چراغ دستی هماهنگی به عمل آورده و چنین به نظر می رسد که قصد حمله را دارند.»(۱)

از سوی دیگر، از منطقهٔ مرزی مریوان یک گزارش با ارزیابی "صحت دارد" خبر از اضافه شدن دو گردان به نیروهای گارد مرزی عراق می دهد. بنا به این گزارش: «اخیراً گردان های ۵۵ و ۵۶ مستقل گارد مرزی در سلیمانیه تشکیل و تحت امر مرزبانی استان سلیمانیه عراق قرار گرفته است.» در هامش این گزارش همچنین آمده است: «در استان سلیمانیه تیپ۶ زرهی احتیاط و تیپ۱۱۶ مستقل گارد مرزی در عملیات پاک سازی اکراد مخالف دولت، با لشکر سلیمانیه همکاری داشته اند.» این گزارش می افزاید: «به نظر می رسد که دولت عراق تصمیم گرفته است در آیندهٔ نزدیک تغییرات کلی و اساسی درمورد سازماندهی مدیریت ها و یگان های گارد مرزی آن کشور به وجود آورد و احتمالاً در این تغییرات، گسترش و تقویت نیروهای مرزی مورد توجه خاص قرار خواهد گرفت.»

در بخش دیگری از این گزارش با ارزیابی "صحت دارد" دربارهٔ فعالیت های هفته های اخیر نیروهای مرزی عراق در این منطقه آمده است: «گردان های ۷۸ و ۷۹ تیپ۱۶۶ گارد مرزی عراق که به ترتیب در بوبان و نالیان از توابع استان سلیمانیه مستقر می باشند، از مورخهٔ ۱/۵/۵۹ فعالیت های حفاظتی و حراستی خود را افزایش داده و به طور مرتب و مستمر در نوار مرزی به گشت مشغول اند و ازطرف شعبهٔ توجیه سیاسی لشکر۷، دوربین های عکاسی قوی از نوع اوئیدا در اختیار پرسنل یگان های مزبور قرار گرفته است، [و] به طوری که فعالیت این یگان ها پیگیری می شود، کلیهٔ اعمال و نقل وانتقالات و فعالیت های یگان های ایرانی را به طور دقیق زیر نظر دارند و همچنین اقدام به تحکیم سنگرها و مواضع نموده و ازطرف مسئولین تیپ، دستورات حفاظتی و امنیتی مستمر به آنان ابلاغ می گردد.»(۲)

همچنین، گزارش دیگری از همین نوع، با ارزیابی "صحت دارد" خبر از نقل وانتقالات مشابهی در این منطقه می دهد. در این گزارش آمده است: «به درخواست پاسگاه مرزی "بکلاس" واقع در نوار مرزی استان سلیمانیه، یک دستهٔ مهندسی از لشکر۷ ارتش عراق جهت احداث استحکامات جدید و مین گذاری اطراف پاسگاه، به آن منطقه اعزام شده اند.» این گزارش می افزاید: «اخیراً گروهان القعقاع تابع نیروی کماندو لشکر۲ پیادهٔ کوهستانی ارتش عراق که در پادگان "ناشان" واقع در منطقهٔ "ماووت" از توابع سلیمانیه استقرار دارد، جهت همکاری با یگان های تیپ۱۱۶ گارد مرزی، از پادگان مذکور عازم منطقهٔ "نالیاریز" شده است.» در ادامهٔ گزارش آمده است: «اخیراً گردان ۲ تانک تیپ۸ مکانیزهٔ لشکر۳ از بغداد به "بدره" انتقال یافته است.» در هامش این گزارش آمده است: «احتمالاً تیپ۸ مکانیزهٔ لشکر۳ ارتش عراق جهت پشتیبانی از یگان های مستقر در مناطق خانقین، مندلی و بدره، به خصوص لشکر۶ زرهی، به مناطق مذکور انتقال خواهد یافت.»(۳)

۱- سند شماره ۲۸۲۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران، فرماندهی ژاجا (رکن۳)، به لشکر ۸۱ زرهی (رکن۳)، برابر گزارش هنگ ایلام مستند به اعلام پاسگاه سالاری، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۴۹۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴۶، از لشکر۲۸ - ر۲ به ف - تی - ر۲، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۱۱۴۹۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴، از لشکر۲۸ - ر۲ به ف - تی - ر۲، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۱

موضوع رانـده شـدگان ایرانی ازسوی رژیم عراق، علاوه بر ایجاد مشـکلات عدیـدۀ اقتصـادی و اجتماعی برای دولت جمهوری اسـلامی ایران، مشکل حاد دیگری را نیز به همراه دارد. در میان این افراد رانده شده، دولت عراق گاه مبادرت به اعزام افرادی خبره برای جاسوسی در شـهرهای مختلف ایران می کند. خبری که از قول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی اصـفهان منتشر شده حاکی از یکی از این موارد است. بنا به این گزارش:

«یک جاسوس عراقی به نام "قاسم محمـدعلی آل مهـدی" که در میان رانده شدگان ایرانی از عراق بود، توسط پاسداران انقلاب اسـلامی اصـفهان شـناسایی و دسـتگیر شد. وی در بازجویی های مقدماتی اقرار کرد که برای مطالعه و کسب اطلاعات پیرامون وضع ارتش و سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی ایران، به کشور ما آمـده و قصـد داشت که در ارتش و سپاه نفوذ کنـد. روابط عمومی سپاه پاسـداران انقلاب اسلامی اصفهان دراین مورد اعلام کرد: قاسم محمدعلی آل مهدی، یکی از سرسپردگان بعثی ها که با پیگیری برادران سپاه دستگیر شد، اعتراف کرد که ازطرف سازمان "امن العام" (سازمان امنیت عراق) برای کسب خبر درمورد ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی ایران و نفوذ در آنها به ایران اعزام شده و قرار بود که اطلاعات کسب شده، به وسـیلۀ صـندوق پستی مخصوص و یک افسر عراقی به نام "ظاهر نعمان"، در اختیار بعثی های عراق قرار گیرد.»(۱)

۲

درحالی که در مناطق مختلف کردنشـین ایران، درگیری های پراکنده میان قوای دولتی و گروه های معاند با نظام، تقریباً به طور روزانه در جریـان است، گزارش های متعـدد مبنی بر همسویی و کمک های همه جانبـۀ عراق به گروه های مسـلح ضـدانقلاب وجود دارد؛ ازجمله: «برابر گزارش یگان جوانرود پاوه به اسـتناد یگان قلقله و پاسداران مستقر در منطقه، یک فروند هلیکوپتر عراق در شب ۲۲/۵/۵۹ در منطقۀ دالاهو پرواز نموده و به ضدانقلاب مهمات رسانیده [است].»(۲)همچنین: «در اطراف بخش باینگان،(۳) افراد مسلح حزب دمکرات، کومه له و دیگر مزدوران رژیم بعث عراق مسـتقرند و ترکیب کلی آنها که در حـدود ۴۰۰ تن می باشـند بدین قرار است: گروهی در کوه گزن واقع در پـانزده کیلومتری باینگـان و گروهی نیز در لشـکرگاه واقع در دوازده کیلومتری باینگان مسـتقرند. مهاجمین مـذکور دارای سـلاح هایی ازقبیل خمپارۀ ۱۲۰ و ۸۱ [میلی متری] و آر.پی.جی۷ هستند.»(۴) گزارش دیگری از نیروهای اطلاعاتی لشکر۲۸ کردستان

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرنگار اطلاعات از اصفهان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از اصفهان.

۲- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (بانه)، ص۲۱۴، بولتن خبری مرکز فرمانـدهی - عملیات سپاه، ص۲، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- Bayengan باینگان: دهی از دهستان جوانرود بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۱۴ کیلومتری جنوب غرب پاوه - کنار رودخانۀ مره خلیل. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۴- سند شماره ۱۱۴۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۰۱، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به ادارۀ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

حاکی است: «اخیراً دولت عراق مقادیر زیادی مهمات و تجهیزات برای گروه های ضدانقلاب از منطقهٔ پنجوین به بانه ارسال داشته که برای تقسیم آن، بین گروه های غیرمسئول نزاع درگرفته و اکنون مهمات در منطقهٔ بانه می باشد.»(۱) و آخرین گزارش امروز نیز حاکی از تحرکات عراق جهت کمک به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق هم جوار مرزی در نزدیک مریوان است. دراین زمینه گزارش امروز ستاد مشترک ارتش، گویاست: «اخیراً حدود ۲۰۰ نفر از چریک های عراقی مجهز به سلاح های سبک و سنگین وارد کوخلان (خاک عراق، نزدیک مرز مریوان) شده اند.» در ادامهٔ این گزارش، با اشاره به مختصات دقیق جغرافیایی منطقهٔ مزبور، آمده است: «در آبادی کوه میانه در شمال شرقی سکوآباد (نزدیک کوخلان عراق) ۴ قبضه توپ [به] وسیلهٔ سپاه رزگاری مستقر گردیده که ۳۲ خدمه دارند و توپ های مزبور می توانند گردنهٔ آریز را زیر آتش بگیرند.» در پایان این گزارش آمده است: «لشکر۲۸ به وسیلهٔ هلیکوپتر جت رنجر و هلیکوپتر کبری شناسایی انجام داده و خبر مزبور تأیید شده است.»(۲)

۱

شهر ارومیه در تمام طول شب، وضعیت کاملاً ناآرامی را پشت سر گذاشت.

گزارش های متعدد درمورد این شب ناآرام حاکی است: «ساعت یک و نیم بامداد امروز، ناگهان صدای تیراندازی در چند نقطه در شهر ارومیه به گوش رسید که پس از دقایقی تیراندازی با خمپاره و توپ نیز انجام گرفت و صدای سلاح های سنگین نیز به گوش رسید و به دنبال آن برق شهر قطع شد.»(۳) گزارش ژاندارمری آذربایجان غربی گویاست که «ضدانقلابیون با سلاح های سبک و سنگین به لشکر و مرکز سپاه ارومیه تیراندازی می کردند.»(۴) همچنین: «این درگیری تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت و بنا به درخواست سپاه پاسداران، تعدادی مأمور به سرپرستی سرگرد حیرت رزم با نفربر زرهی از هنگ ژاندارمری ارومیه به منظور پشتیبانی به مرکز سپاه پاسداران اعزام و تا خاتمهٔ درگیری در آن مستقر بوده اند.»(۵)

در طول درگیری، صدای جمهوری اسلامی ارومیه نیز که به کار خود در ساعت ۲۴ پایان می دهد، مجدداً شروع به فعالیت کرد و تا ساعت ۴ بامداد، چهار اعلامیه ازسوی فرمانده لشکر۶۴ ارومیه و یک پیام از امام جمعهٔ ارومیه، حجت الاسلام حسنی، از رادیو ارومیه پخش شد.(۶) «در اولین اطلاعیهٔ فرمانده لشکر۶۴ ارومیه، مردم به آرامش و حفظ خونسردی دعوت و قسمتی از درگیری نیز برای اهالی شرح داده شد. در اعلامیهٔ دیگر فرمانده لشکر نیز خواسته شد که در داخل شهر تیراندازی صورت نگیرد، زیرا ارتش جوابگوی ضدانقلاب است.»(۷) همچنین: «امام جمعهٔ ارومیه نیز با صدور اطلاعیه ای در ساعت ۲:۵۰ دقیقهٔ بامداد، اعلام کرد که تیراندازی مهاجمین با سلاح آر.پی.جی۷ از مناطق شملکان، دیزج و تژزیلو صورت گرفته است.»

ص: ۴۴۵

۱- سند شماره ۱۱۴۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۶۷، از لشکر ۲۸ (رکن۲) به مرکز اطلاعات غرب کشور، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۵۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، برابر گزارش نیروی زمینی مستند به گزارش لشکر۲۸ سنندج، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، رئیس عملیات به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۵- همان، اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۴۵، از ژاجا (رئیس عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

و نیز: «در چهارمین اعلامیهٔ فرمانده لشکر نیز که در ساعت ۳:۲۵ دقیقه پخش شد، آمده بود که چند خمپاره به داخل پادگان و چند نقطهٔ دیگر اصابت کرده است و همچنین اعلام شد که لشکر۶۴ ارومیه با به پرواز درآوردن هواپیماهای ارتش جمهوری اسلامی ایران سنگرهای مهاجمین را پاک سازی خواهد کرد.»

هاشمی، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، اظهار کرد که «مهاجمین از قسمت غرب پادگان و ساختمان های اطراف، آن را با سلاح های سنگینی از دور و نزدیک مورد حمله قرار دادند که دراثر آن به بعضی از قسمت های پادگان خساراتی وارد آمد.» وی افزود: «هدف کلی مهاجمین از این حملات، نامعلوم بود، ولی باتوجه به درگیری هایی که هم زمان در اشنویه، مهاباد و نقده به وجود آمده، می توان گفت این عملیات ناشی از یک توطئهٔ همه جانبه به منظور ایجاد ناامنی و تشنج و رعب در سراسر استان است.»

گزارش سپاه ارومیه حاکی است که «درگیری حدود دو ساعت طول کشید و خسارات چندانی به مقر سپاه وارد نشد، ولی یک آر.پی.جی به یک خانهٔ مسکونی اصابت کرد که درنتیجهٔ آن ۲ نفر از اهالی زخمی شدند. در همین رابطه، ۵ نفر از مهاجمین نیز دستگیر شده اند.»(۱)

دراین حال، بخشی از این درگیری از ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته تا ساعت ۳ بامداد امروز، معطوف به حملهٔ مهاجمان مسلح به پاسگاه شیطان آباد(۲)و دوآب از توابع ارومیه و نقده بوده است.(۳)بنا به گزارش هنگ ارومیه، مهاجمین در این ساعات از همه طرف با سلاح های سبک و آر.پی.جی۷ به این پاسگاه حمله ور شدند که با آتش متقابل مأموران ژاندارمری به اجبار عقب نشینی کردند. در این درگیری، نیروهای خودی تلفاتی نداشتند.(۴)

درخصوص این درگیری ها، اطلاعیه ای ازطرف لشکر۶۴ ارومیه صادر شد که در آن چنین آمده است: «چون ازسوی لشکر۶۴ ارومیه درمورد احتمال حملهٔ ضدانقلابیون پیش بینی های قبلی شده بود، باوجود حملهٔ ضدانقلابیون با سلاح های سنگین مانند خمپاره و آر.پی.جی۷ و ۱۱ کلیهٔ نقاط مشکوک به وسیلهٔ ارتش درهم کوبیده شد.» لشکر۶۴ ارومیه در اطلاعیهٔ دیگری خطاب به اهالی شهرهای مهاباد، پیرانشهر، اشنویه و روستاهای تابعهٔ آنها آورده است که «چنانچه مشاهده شود ازطرف هر گروه، فرد یا سازمان های مسلح غیرقانونی به هر نحوی ازقبیل اعمال بمب گذاری و گروگان گیری، [مبادرت به] راهزنی وسایل و تجهیزات پرسنل نظامی و انتظامی نمایند و یا افراد غیرانتظامی را مورد تهاجم قرار دهند، ضمن دستگیری مرتکبین، آنان را بلافاصله به دادگاه صحرایی تحویل [خواهند داد] تا به سزای اعمال ننگین خود برسند. ... ضمناً چنانچه اهالی منطقه به هر طریق با ضدانقلابیون همکاری نمایند آنان نیز جزو ضدانقلابیون منظور و به دادگاه اسلامی تحویل و به سزای اعمال خود خواهند رسید. اهالی شرافتمند منطقه از تهدید و گروگان گیری و

۱- سند شماره ۵۵۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۴۴، از سپاه پاسداران ارومیه به ستاد مرکزی سپاه، ۲۲/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۴۲، از مسئول هماهنگی اطلاعات منطقهٔ ۵ به اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز، ۲۲/۵/۱۳۵۹. (در این سند تعداد زخمی ها ۳ نفر از اهالی ذکر شده است.)

۲- سند شماره ۵۵۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۷، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از یک مقام آگاه در هنگ ارومیه.

۴- سند شماره ۵۵۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

ایجاد رعب و وحشت این خودفروختگان مملکت و ملت نهراسند. ...»(۱)

پادگان مهاباد نیز اطلاعیهٔ شماره ۲ خود را خطاب به مردم مهاباد منتشر کرد که در بخشی از آن چنین آمده است: «... در این لحظه که گروه های سیاسی غیرمسئول شهر مهاباد را ترک کرده اند، احتمال دارد تعدادی از افراد فرصت طلب و ضدانقلاب مبادرت به مین گذاری در اماکن عمومی و جاده ها نموده و ایجاد رعب و وحشت نمایند و خسارات جانی و مالی به بار آورند و مسئولیت آن را به عهدهٔ ارتش و یا سپاه پاسداران و یا دیگر ارگان ها و نهادهای انقلابی واگذار و چنین وانمود نمایند آنها بوده اند که امنیت شهر را تأمین می کردند. لذا پادگان مهاباد از یکایک اهالی محترم مهاباد انتظار دارد نهایت همکاری را با برادران سرباز و پاسداران انقلاب خود به عمل آورده و به تبلیغات شوم گروه های غیرمسئول وقعی نگذارند. ...»(۲)

۱

درحالی که شب گذشته تا پاسی از ساعات بامداد امروز، وضعیت ارومیه و اطراف آن ناآرام گزارش شده است، گزارش های متعددی نیز از حملات ایذایی گروه های مسلح معاند با نظام در دیگر مناطق کردنشین وجود دارد؛ ازجمله بنا به گزارش ناحیهٔ ژاندارمری کرمانشاه: «در ساعت ۲۲:۴۵ امروز تا ساعت ۳ بامداد روز بعد، مهاجمین با سلاح های سنگین و سبک به واحدهای مستقر در بخش کامیاران حمله کردند که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه شدند. در این درگیری به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامده است.»(۳)خبرنگار روزنامهٔ جمهوری اسلامی در کرمانشاه درمورد این درگیری به تفصیل بیشتری پرداخته و نوشته است:

«نیمه شب چهارشنبه ۲۲/۵/۵۹، گروهی از مهاجمین ازطرف جادهٔ الك با سلاح های سنگین ازجمله آر.پی.جی۷ و خمپاره به سوی مقر سپاه پاسداران مستقر در بخشداری کامیاران و مدرسهٔ ادب این شهر حمله کردند و هم زمان از داخل شهر نیز از بعضی نقاط به وسیلهٔ کلاشینکف، حملهٔ مهاجمین مورد حمایت قرار گرفت که بلافاصله برادران پاسداران کامیاران و سازمان پیشمرگان مسلمان کرد و ارتش جمهوری اسلامی پاسخ متقابل دادند که پس از دو ساعت درگیری، مهاجمین مجبور به فرار گشتند. ...»(۴)

گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور و سپاه پاوه نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته تا ساعت ۴ بامداد امروز، در منطقهٔ دشه که به تازگی به تصرف نیروهای انتظامی درآمده است بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و مأموران ژاندارمری از یک سو و افراد مزدور بعث عراق و دمکرات ها درگیری روی داد. مهاجمین در این درگیری سلاح های آر.پی.جی۷، خمپارهٔ ۶۰ میلی متری و نارنجک

۱- روزنامه جهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۵۹۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه.

تفنگی و سلاح سبک به کار بردند و با تحمل تلفات سنگین و چندین مجروح، مجبور به فرار شدند. در این درگیری به نیروهای خودی هیچ گونه آسیبی وارد نیامد.»(۱)

از منطقهٔ نودشه از توابع اورامانات نیز خبر می رسد که از ساعت ۳۰:۰۰، مهاجمان مسلح غیرقانونی، مواضع نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی را با آر.پی.جی۷ زیر آتش گرفتند که نیروهای ارتش و سپاه به آتش آنها پاسخ دادند. در این درگیری که تا ساعت ۳ بامداد ادامه داشت، به نیروهای خودی آسیبی وارد نیامد.(۲)

اخبار رسیده از سقز بیانگر این است که «از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ساعت ۳ بامداد امروز، به پایگاه سیلوی سقز حمله شد که حملهٔ مهاجمین توسط نیروهای خودی مستقر در این پایگاه، دفع گردید.»(۳)

همچنین، گزارش خبرنگار کیهان از سنندج حاکی است: «در روز چهارشنبه یک درگیری میان نیروهای ارتش و مهاجمین روی داد و تلفات زیادی به مهاجمین وارد آمد. درپی این درگیری، یک کامیون ادارهٔ راه که در اختیار مهاجمین بود از دست آنها خارج شد. یکی از پیشمرگان مسلمان کرد نیز که به گروگان گرفته شده بود نیز آزاد گردید.»(۴)

دراین حال، یک گزارش از سنندج حاکی از آن است که «۳۰۰ نفر از گروه های دمکرات و کومه له و فدایی در آبادی "توریور" و تمام نقاط آن ده مستقر می باشند. گروه های فوق دارای ۲ توپ ۱۰۶ [میلی متری] و ۳ بار الاغ مهمات می باشند که از "گُلین"(۵) به "توریور کهنه" که در غرب آبادی واقع می باشند حمل نموده اند.» همین گزارش می افزاید: «۴۰۰ نفر با سلاح های مختلف در آبادی "حلوان"(۶) مستقر هستند و از آویهنگ و بیساران، به عده و مهمات آنها افزوده می شود.» در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «گروه های مسلح تا "گردنهٔ کرسی" پیشروی داشته و حتی به آبادی "حسن آباد"(۷) در جنوب سنندج رفت وآمد دارند. افراد مزبور یکی از ماموس های پیش نماز حسن آباد را دستگیر و شبانه به "توریور" آورده اند.»(۸)از مریوان نیز خبر می رسد که «روز ۲۲/۵/۵۹، ۲۰۰ نفر از افراد گروه های مسلح غیرقانونی در آبادی های جنوب شرقی پادگان مریوان به حال آماده باش مشاهده گردیدند.»(۹)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، در گفت وگو با ناصر کاظمی فرماندار اورامانات.

۳- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۴۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، خبرنگار کیهان از سنندج.

۵- Golin گُلین: دهی از دهستان ژاوه رود بخش حومهٔ شهرستان سنندج، واقع در ۳۲ کیلومتری شمال غربی سنندج و ۳ کیلومتری خانقاه. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۶- Halvan حلوان: دهی از دهستان ژاوه رود بخش حومهٔ شهرستان سنندج، واقع در ۲۴ کیلومتری جنوب غربی سنندج، و ۵ کیلومتری غرب تخته. ر.ک: همان.

۷- حسن آباد: دهی مرکز دهستان حسن آباد بخش حومهٔ شهرستان سنندج، واقع در ۸ کیلومتری جنوب سنندج و ۵ کیلومتری راه سنندج به کرمانشاه. ر.ک: همان.

۸- سند شماره ۱۱۴۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۸۱، از واحد اطلاعات و بررسی های

سیاسی کردستان به فرمانده سپاه پاسداران، **۲۲/۵/۱۳۵۹**.

۹- سند شماره **۵۵۹۶۷** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، **۲۳/۵/۱۳۵۹**.

یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی از تجمع و آمادگی افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در منطقهٔ پاوه - نوسود است: «در حدود ۲۰۰ تن از مهاجمین وابسته به حزب رستگاری در ارتفاعات هانی گرمله،(۱) کیمنه(۲) و بیدرواز،(۳) و بیش از ۱۰۰ نفر دیگر از مهاجمین مسلح حزب دمکرات و کومه له در منطقهٔ نیسانه، گردنهٔ شمنی، داریان(۴) و نودشه(۵) مستقرند و تصمیم دارند که به پایگاه های پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و برادران ارتش حمله کنند.»(۶)

۱

تحرکات ایذایی، حملات مکرر گروه های مسلح معارض با نظام، بمب گذاری ها، کمین ها، مین گذاری ها در مناطق مختلف و وجود سلاح های غیرمجاز در دست افراد غیرمسئول و نیز پخش شایعات گوناگون، وضعیت امنیتی مناطق کردنشین را بغرنج و پیچیده کرده و گزارش های متعدد از نگرانی مسئولان و مردم این مناطق حکایت می کند.

گزارش خبرگزاری پارس حاکی است که بهرنگی، فرماندار میاندوآب، امروز دربارهٔ مسائل امنیتی منطقهٔ میاندوآب گفت: «این شهرستان دارای ۲ بخش و ۴۰۰ روستا و حدود ۲۶۵ هزار نفر جمعیت است که درحال حاضر ۱۰۰ روستا در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی است.» وی گفت: «مدت چهار ماه است که ما اطلاعی از سرنوشت اهالی چندین روستا در منطقه نداریم و نمی دانیم که اینها چگونه امرارمعاش می کنند. چندین ماه است ارتباط تلفنی بخش تکاب با میاندوآب قطع شده و هیچ گونه امکان مرمتی در دست نیست. هرشب مرتباً منطقهٔ تکاب و اغلب روستاهای تابع و شاهین دژ مورد حملهٔ گروه های مسلح غیرقانونی قرار می گیرند و اهالی درحالت دفاعی به سر می برند.» وی افزود: «در بازدید اخیر من از منطقهٔ تکاب و شاهین دژ، اهالی... خواستار پاک سازی منطقه از وجود ضدانقلابیون شدند.» بهرنگی گفت: «اگر در این کار

ص: ۴۴۹

۱- Hani-garmale هانی گرمله: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۶۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۱۸ کیلومتری شمال غرب نوسود و ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

۲- Keymane کیمنه: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۶۷ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۲۰ کیلومتری شمال غرب نوسود و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

۳- Beydarvaz بیدَرواز: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۸۶ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۲۱ کیلومتری شمال غرب نوسود و ۲ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: همان.

۴- Daryan داریان: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۲۶ کیلومتری شمال پاوه و ۳ کیلومتری جنوب رودخانهٔ سیروان. ر.ک: همان.

۵- Nowdeshe نودشه: دهی از دهستان اورامان لهون بخش پاوه شهرستان سنندج، واقع در ۴۸ کیلومتری شمال غرب پاوه و ۷ کیلومتری شرق پاوه به نوسود - شال شرکان. ر.ک: همان.

۶- سند شماره ۱۱۴۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۵۵، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

سستی شود، ضدانقلابیون روز به روز تقویت می شوند. البته برای پاک سازی، برادران ارتشی، پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد از روحیهٔ فوق العاده ای برخوردارند. ...»(۱)

استاندار آذربایجان غربی نیز امروز درمورد آتش سوزی روستای خانلر اشنویه گفت:

«چند روز پیش که درگیری بین نیروهای نظامی و گروه های مسلح غیرقانونی در اطراف اشنویه روی داد، گروه های مسلح غیرقانونی یک تانک نظامی را به غنیمت گرفته و با خود بردند و بعداً اطلاع دادند که تانک را تحویل خواهند داد و برای تحویل تانک نمایندگانی از ارتش و استانداری خواستند، ولی تانک را تحویل ندادند. در این درگیری وقتی ارتش با شدت عمل می کند، گروه های مسلح غیرقانونی به هنگام عقب نشینی، خرمن های دو روستا را به آتش می کشند. چون عبورومرور و کمک رسانی به منطقه امکان پذیر نبود، درنتیجه خرمن های هر دو روستا و قسمت اعظمی از ده خانلر طعمهٔ حریق شده است.»

طاهری افزود: «به دنبال این ماجرا چند تن از روحانیون و نیز حزب دمکرات و کومه له تبلیغات وسیعی را شروع کرده و حتی مردم را به تحصن و تخلیهٔ شهر و روستاها وادار می کنند. البته لازم است توضیح داده شود دراین میان، سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر۶۴ نیز دو بار تهدید کرده است اگر تانک را بدون قیدوشرط تحویل ندهند شهر اشنویه را مورد حملهٔ نظامی قرار خواهد داد.» طاهری در ادامه گفت: «من به سرهنگ زکیانی توصیه کرده ام که فعلاً از این کار خودداری کنند تا بلکه بتوان با تهدید و فشار تانک را پس گرفت.» طاهری آن گاه درمورد خبرهایی که ازطریق رادیو تلویزیون مهاباد منتشر شده گفت: «خبرهایی که از مهاباد مخابره می شود به هیچ عنوان مورد تأیید نیست؛ ما حتی دستور قطع حقوق سرپرست رادیو و تلویزیون مهاباد را داده ایم و هم اکنون آنها دنبال بهانه های مختلفی هستند تا جو را در منطقه نامساعد کنند.»(۲)

مهندس طاهری، استاندار آذربایجان غربی، همچنین در گفت وگویی با خبرنگار روزنامه اطلاعات، درمورد اوضاع شهر نقده گفت: «شهر نقده درحال حاضر آرام است و مسئله ای نیست.» وی درمورد اوضاع شهر مهاباد گفت: «این شهر در دست مهاجمان است و به طورکلی هیچ اختیاری دولت در آنجا ندارد.» طاهری افزود: «من صبح امروز، درمورد مهاباد با وزارت کشور تماس گرفتم که بایستی دراین زمینه تصمیم گرفته و اقدام بشود و اگر درمورد وضع مهاباد اقدام نشود، مسئله بسیار حاد خواهد بود و مسائلی ازقبیل حملهٔ مهاجمان به ارومیه در تمام نقاط استان تکرار خواهد شد.» استاندار آذربایجان غربی درمورد خلع سلاح گروه ها گفت: «خلع سلاح گروه ها در جاهایی که ارتش پیشروی دارد، انجام می شود و در نقده و سلماس انجام می شود، اما در جاهایی که هنوز نمی توانیم پیشروی بکنیم، اقدامی نشده است.»(۳)طاهری همچنین در مصاحبهٔ دیگری اظهار کرد: «درحال حاضر مناطق مهاباد و نقده آرام است،

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری پارس از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از ارومیه، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

ولی در اشنویه درگیری های پراکنده ای میان نیروهای مسلح انقلاب و مهاجمین وجود دارد.»(۱)

در همین حال، از کرمانشاه خبر می رسد که امروز جمع انبوهی از عشایر سنجابی در میدان جمهوری اسلامی کرمانشاه گرد آمده و اقدام به راه پیمایی کردند. گزارش روزنامهٔ اطلاعات درمورد این راه پیمایی حاکی است: راه پیمایان ضمن دادن شعارهایی در طرف داری از انقلاب اسلامی و رهبری امام خمینی و شعارهایی در تأیید دادگاه انقلاب اسلامی در دستگیری فئودال ها، خواستار مجازات آنها شدند. این گزارش می افزاید: «راه پیمایان سپس در مقابل جادهٔ سنجابی، قطعنامه ای در هشت ماده به این شرح صادر کردند: محاکمهٔ فئودال های دستگیرشده ازجمله اصغرخان، محمدخان، شاه مارخان سنجابی و کریمخان صفایی و نیز دستگیری سایر فئودال های منطقه که ظلمشان محرز می باشد و ریشه کن کردن وابستگان و قطع جریان سیاست آنها در منطقه و اجرای طرح انقلابی و اسلامی اصلاحات ارضی مصوبهٔ شورای انقلاب، سرکوبی شدید ضدانقلابیون و عمال وابسته به بعث عراق در نواحی مرزی و سایر نقاط مختلف کشور، تقسیم اراضی مالکین بین خوش نشینان و کشاورزان و مصادرهٔ اموال آنها به نفع مستضعفان، احیای کشاورزی جهت رهایی کشور از وابستگی، ایجاد راه ها و مدارس برای جلوگیری از کوچ مردم روستاهای منطقه به شهر و...»(۲)

۱

باتوجه به حوادث و درگیری های مکرری که معمولاً به طور روزمره میان طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم مؤمن به انقلاب اسلامی در مناطق و شهرهای مختلف صورت می گیرد، به نظر می رسد که کادر رهبری این سازمان، از تحریک این گونه مخالفان و ایجاد درگیری، به ویژه درگیری هایی که به خشونت و ضرب وجرح کشیده شود، برخلاف آنچه در مواضع خود اعلام می کند، چندان ناراضی نیز نباشد، زیرا نتیجه نهایی، جذب بیشتر هواداران است. نمونه های گزارش شده، به طور روزانه، از شهرهای گوناگون، گویای این شیوه می باشد. دراین خصوص، به دنبال درگیری روز گذشتهٔ طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز با گروهی از مخالفان خود، امروز نیز این درگیری ها ادامه یافت و چندین مجروح نیز برجای گذاشت. دراین مورد گزارش شهربانی شیراز حاکی است: «در ساعت ۲۱:۳۰ مورخهٔ ۲۱/۵/۵۹ به دنبال نمایش نوار ویدئویی مجاهدین خلق [منافقین] از تلویزیون مداربسته در کوچهٔ رشیدی، بین طرف داران آنها و مردمی که به آنجا حمله کردند با سنگ و چوب درگیری شد که تا ساعت ۱۳ روز ۲۲/۵/۵۹ ادامه داشت. تعدادی به طور سطحی مجروح [شدند] و سپاه پاسداران وارد [ساختمان] مجاهدین خلق شده و اوراق آنها را با خود بردند و ۱۰ نفر از مجاهدین خلق نیز توسط سپاه پاسداران دستگیر و به دادگاه انقلاب اعزام گردیدند.»(۳)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از کرمانشاه.

۳- سند شمارهٔ ۵۵۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، برابر اعلام شاجا مستند به گزارش شهربانی شیراز، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

گزارش امروز روزنامهٔ اطلاعات نیز دربارهٔ برخوردی از این نوع در شهر آباده شیراز است. بنا به این گزارش: «گروهی از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در آباده در مقابل شهرداری این شهر اقدام به نصب تابلو و شعار و پخش کتب و نوار کردند. این اقدام با اعتراض گروهی از مخالفین مواجه شد و میان آنها درگیری به وجود آمد. این درگیری با دخالت مأموران شهربانی و سپاه پاسداران خاتمه یافت.»(۱)

۱

امروز هیئتی برای رسیدگی به مسائل امنیتی منطقه به خوزستان اعزام شد. اما جلسه ای که شامگاه امروز در حسینیهٔ اعظم اهواز با حضور این هیئت و گروهی از مردم اهواز تشکیل شده بود، به تشنج و درگیری لفظی میان مشاور رئیس جمهور و استاندار خوزستان و طرف داران دو جریان اصلی حکومتی، کشیده شد. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس دراین مورد حاکی است:

«محمدحسن پیرحسینی مشاور رئیس جمهور و حجت الاسلام مجد سرپرست سازمان بسیج ملی، به همراه هیئتی مرکب از نمایندگان نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و وزارت کشور برای سازماندهی بسیج ملی و بررسی مسائل امنیتی منطقه و ایجاد هماهنگی نیروهای مسلح و نهادهای انقلابی، به خوزستان سفر کردند. این هیئت سپس در اجتماع گروهی از مردم اهواز در حسینیهٔ اعظم این شهر حضور یافت و طی سخنرانی هایی، نیازمندی ها و مشکلات مردم را مورد بررسی قرار داد. ...»(۲)

در گزارش خبرگزاری پارس دربارهٔ جو موجود در حسینیهٔ اعظم آمده است: «پس از سخنرانی حجت الاسلام مجد، آقای پیرحسینی، مشاور رئیس جمهور، آغاز سخن کرد و در قسمتی از اظهاراتش گفت: "به مسائل استان توجه نمی شود، درمورد اشخاص ناصالح و این گونه کسان تصمیمی گرفته نمی شود." دراین میان مواردی به ویژه درمورد انتصاب نابه جای چند تن از وزرا مطرح شد و نیز گفته شد استاندار خوزستان برای مردم این استان دلش نمی سوزد و اقدامی نمی کند.» در ادامهٔ این گزارش آمده است: «در این هنگام اعتراض هایی ازطرف مردم عنوان شد و مشاور رئیس جمهور برای حفظ نظم و آرامش، شخص اعتراض کننده و سایرین را که در موافقت و مخالفت مطالبی بیان می کردند به آرامش دعوت کرد و از آنان خواست در پایان مراسم مطالب خود را بیان کنند. پس از سخنان مشاور رئیس جمهوری، استاندار خوزستان به اعتراضات مردم پاسخ گفت و در چند مورد براثر هیاهو و جاروجنجال مردم، مجبور به قطع سخنانش شد.»

این گزارش می افزاید: «حجت الاسلام مجد، وی [غرضی] را دعوت به نشستن کرد، لیکن وی قبول نکرد و در ادامهٔ سخنان خود به تشریح کارهایی که انجام داده است پرداخت و از بی لطفی مردم گله کرد. وی در پایان اظهار داشت: "گفته شده است که من برای استقبال از نمایندهٔ رئیس جمهور به فرودگاه نرفته ام درحالی که این امر لزومی ندارد و نمایندهٔ رئیس جمهور یا هرکس دیگری بیاید، برای من فرق نمی کند؛ من جلو هیچ کس سر تعظیم فرود نمی آورم و در دوران زندگی خود نیز به کسی التماس نکرده ام." وی در اینجا جلسه را با خداحافظی و به صورت قهر ترک کرد.»

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۲/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار اطلاعات از آباده.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

خبرنگار خبرگزاری پارس در ادامهٔ گزارش خود آورده است:

«در این هنگـام گروهی به دادن شـعار "درود بر غرضـی" و گروهی به دادن شـعار "مرگ بر غرضـی" پرداختنـد. در اینجـا مشـاور رئیس جمهور گفت: "این صحبت اخیر آقـای غرضـی که گفته شـده برای اسـتقبال از مـا می بایست به فرودگاه می رفته، کـذب محض است و ایشـان به من توهین کرده است." خبرنگـار خبرگزاری پـارس افزود: «در تماسـی که بـا آقـای غرضـی داشتیم ایشان اظهار داشـتند: "همهٔ صحبت هایی که شده مورد تأیید نیست. ... اما اینکه گفته شده حرف بنده را کسـی قطع کرده باشد، موضوع به این صورت نیست. ضـمن اینکه صـحبت می کردیم سؤال می شـد و جواب هم داده می شـد و آقای مجد هم هرگز به بنده نگفته که بنشـین، بلکه جمعیت خواسـتار این بود که صـحبت ها ادامه پیـدا کنـد و صـحبت ها ادامه پیـدا کرد و مردم آرام شدنـد و جواب خودشان را هم گرفتند. این هم که گفته شـده تاکنون به حال خوزسـتان دلسوزی نشده، سـخن کسانی است که تازه وارد اسـتان شده اند و نمی دانند که گذشـتهٔ خوزسـتان به چه صورت بود. در آخر مطلب هم بنـده با کمال میل گفتم که بله، خطوطی که توسط نماینـدهٔ رئیس جمهور رسم شـده خطوطی نبوده که بر وفق انقلاب باشـد و من از سپاه پاسدار [ان] و جهاد سازندگی و دادسراهای انقلاب به شدت حمایت خواهم کرد و تمام بار انقلاب را بر دوش آنهـا می بینم و تنها آنها هسـتند که می تواننـد بار انقلاب را حمل کننـد. و مردم در اینجا خیلی تکبیر گفتنـد." اسـتاندار خوزسـتان افزود: "بنـده بـا همـان روشـی که داشـتم که نسبت به موجودیت ادارات خیلی خوش بین نبودم و اعتقـاد نـدارم که اینها ابزارهای انقلابی باشـند، این را هم بیان کردم و خواسـتار این شـدم که بسیاری از این ادارات بایـد منحل شونـد و کارکنان آنها در خط تولید ادامهٔ فعالیت دهنـد. و در آخر هم، این مطلب که "درود بر غرضـی" گفته شـده باشـد، محرز است؛ ولی مرگ بر مدنی گفتند و به هیچ وجه من چنین چیزی [مرگ بر غرضـی] نشنیدم و با حالت خداحافظی از مردم جدا شدم، زیرا کسانی که آنجا جمع شده بودند نمایندگان کسانی نبودند که من از آنها خداحافظی کنم."»(۱)

۱

بعـدازظهر امروز، سـفرای نُـه کشـور خـارجی مقیم تهران در دیـداری بـا رئیس مجلس شـورای اسـلامی، نـامه ای را به وی تسلیم کرده و خواستار آزادی گروگان های امریکایی شدند. متن کامل نامه به قرار زیر است:

«جناب حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی،

عـالی جنـاب، امضاکننـدگان زیر نماینـدگان کشورهـای نـامبرده در زیر می باشـیم: استرالیـا، اتریش، ایرلنـد، فنلانـد، یونان، سوئـد، نروژ، سوئیس و اسپانیا در اجرای دسـتورات دولت های متبوع خود جسارتاً حضور عالی اعلام می داریم که به عنوان نمایندگان کشورهایی که احترام به قوانین بین المللی و حـل مسـالمت آمیز مناقشـات ازنظر آنـان حـائز کمال اهمیت می باشـد با آن جناب خطاب می نماییم. دولت های متبوع ما نگرانی عمیق خود را از ادامهٔ بازداشت گروگان های سـفارت، [اعلام داشته] و [به] استقلال ایران و حق ملت ایران در تعیین آیندهٔ خود عمیقاً احترام می گذارند، ولی از همان

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۹، صص۴ - ۲، خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

لحظات اولیهٔ بحران بر این عقیده بوده اند که بازداشت گروگان ها نمایانگر نقض شدید قوانین بین المللی و موجب به خطرافتادن صلح و امنیت بین المللی می گردد. امضاکنندگان زیر، رؤسای هیئت های سیاسی از مجلس شورای اسلامی مصراً درخواست دارند که با درنظرگرفتن دلایل انسانی و حقوقی نسبت به خاتمه دادن به ادامهٔ بازداشت گروگان ها بدون تأخیر بیشتر، اقدام عاجل مبذول دارند. ما همچنین مصراً درخواست داریم که گروگان ها بدون محاکمه آزاد گردند. محاکمهٔ گروگان ها خود به طور آشکار دلیل جدیدی بر نقض قوانین بین المللی خواهد بود. از فرصت استفاده نموده، مراتب احترامات فائقه را نسبت به آن جناب تجدید می نماییم.»(۱)

آقای هاشمی رفسنجانی در پاسخ سفیر اسپانیا که به نمایندگی از سفرای مزبور، این نامه را تسلیم وی کرده بود، اظهار کرد: «لزوم حفظ حقوق بین المللی یک واقعیتی است که ما نیز به آن واقفیم و مراعات آن را به نفع همهٔ کشورهای ضعیف و متوسط می دانیم. اگرچه باور داریم که ابرقدرت ها با حق وتویی که برای خود دراین باره قائل شده اند قوانین تا حدودی یک طرفه است، اما حتی اگر این قوانین یک طرفه هم حفظ شود ما تاحدودی مصونیت پیدا خواهیم کرد.»

وی سپس ضمن انتقاد از خودداری ایتالیا از تحویل ۵ فروند بالگرد ایران که طی قراردادی مبلغ آن نیز پرداخت شده است، افزود: «هنگامی که از کشور ایتالیا علت عدم تحویل هلیکوپترها را می پرسیم می گویند امریکا از تحویل آن جلوگیری می کند.» آن گاه آقای رفسنجانی گفت: «این ابرقدرت ها هستند که خودشان پایبند قوانین نیستند؛ بااینکه قوانین یک طرفه و به نفع آنها می باشد حاضر به مراعات عادلانهٔ آن نمی باشند.»

وی سپس با اشاره به برخی از موارد نقض قوانین بین المللی توسط امریکا و حمایت آن کشور از رژیم پهلوی و نیز تحریم اقتصادی ایران ازسوی امریکا، خطاب به سفرای خارجی مقیم تهران گفت: «من باید بگویم که بحران گروگان ها کار دولتی نبوده، بلکه این مردم بودند که آنها را گروگان گرفته اند. ما هم تابع مردم هستیم و به خواست مردم عمل می کنیم. ما این انتظار را از ابرقدرت ها داریم که روابطشان را با ما رابطهٔ دو دولت مستقل بدانند؛ لذا این است که ما تجاوز شوروی به افغانستان و ارزان خریدن گازمان را که ظالمانه بود مورد خشم خود قرار می دهیم.»

رفسنجانی در ادامهٔ صحبت های خود متذکر شد: «سفارت امریکا یک جاسوسخانه بود و گروگان ها به عنوان جاسوس، آن هم نه جاسوس ساده، در ایران توطئه می کردند. همین هایی که اسمشان دیپلمات است ما رد پای آنها را در ترورهای گروه فرقان پیدا کردیم. آیا عرف و قوانین بین المللی به دیپلمات ها اجازهٔ شرکت در ترور شخصیت های برجستهٔ یک کشور انقلابی را می دهد؟»

رئیس مجلس در پایان گفت: «من این نامه را در خدمت نمایندگان مجلس شورای اسلامی مطرح خواهم کرد، ولی من از نمایندگان کشورهای دوست می خواهم که بیش از آنچه به عنوان نقض قوانین با ما در میان می گذارند، ده ها و بلکه صدها مورد تجاوزات امریکا به حقوق، اقتصاد، سیاست و فرهنگ مردم ما را به سران دولت امریکا متذکر شده و فشار بیاورند تا دست از زورگویی هایش بردارد.»(۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۴. (متن انگلیسی با اسامی و امضای نمایندگان هفت کشور مزبور در روزنامه درج شده است. نگارنده)

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸؛ همچنین ر.ک: روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۰.

موضوع دستگیری یک زن میسیونر مذهبی به جرم جاسوسی در اصفهان و نیز دستگیری دو تن از دیگر اتباع انگلیس در یزد در هفتهٔ گذشته به همین جرم، درمیان رسانه های غربی بازتاب وسیعی یافته است؛ ازجمله، خبرگزاری فرانسه از لندن به نامهٔ اسقف کانتربوری به امام خمینی دراین مورد اشاره کرده و چنین گزارش می دهد: «اسقف "رابرت رونسی"، رهبر مسیحیان انگلیک انگلستان، امروز اعلام کرد در پیامی که برای آیت الله خمینی ارسال داشته، خواستار آزادی میس "جین وادل"، میسیونری که در اصفهان به جرم جاسوسی دستگیر شده بود، شده است. وی همچنین در این پیام خواستار آزادی یک میسیونر دیگر به نام "جان کلمن" که به اتفاق همسرش دستگیر شده بود، شده است. رابرت رونسی در این پیام اضافه کرده که اوضاع کلیسای ما در ایران مدت هاست که وی را به خود مشغول کرده است. اسقف رونسی همچنین متذکر شده است که میس وادل به هیچ وجه در فعالیت های جاسوسی شرکت نداشته و اتهاماتی را که به وی وارد شده است برمبنای حقیقت نمی داند. رابرت رونسی در ادامهٔ اظهارات خویش گفته است که کلیسای انگلیک ایران یک مرکز مستقل بوده و تابع دولت انگلیس نمی باشد. ...»(۱)

رادیو اسرائیل نیز در بخش خبری امروز خود دراین باره گفت: «سفارت بریتانیا در تهران از مقامات دولت ایران درخواست کرد که دو نفر از اتباع انگلیسی را که در شهر یزد ناپدید شده اند، بیابد. این دو تن عبارت اند از جان کلمن پزشک و کشیش انگلیکان و همسرش "اُدری". نامبردگان برای ادای توضیحات به دادگاه انقلاب فراخوانده شدند و پس از آن اثری از آنان در دست نیست. سفارت بریتانیا همچنین درخواست کرد به نمایندهٔ این سفارت اجازه داده شود از خانم جین وادل سکرتر اسقف انگلیکان که هفتهٔ گذشته بازداشت شده است، بازدید نماید.»(۲) در همین حال، «سه میسیونر مذهبی نیز که هفتهٔ گذشته در اصفهان بازداشت شده بودند به انگلیس بازگشتند. به آنها ۷۲ ساعت مهلت داده شده بود که ایران را ترک کنند.»(۳)

ص: ۴۵۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، ۲۴/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن، ۱۳ اوت ۱۹۸۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۸، ۲۳/۵/۱۳۵۹، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹:۰۰، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۱۵، رادیو لندن (فارسی)، ساعت: ۲۰:۴۵، ۲۲/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۳ مرداد ۱۳۵۹ ۳ شوال ۱۴۰۰ ۱۴اوت ۱۹۸۰

۱

امروز در یکی از سینماهای بغداد آتش سوزی عظیمی رخ داد که یاد فاجعهٔ سینما رکس آبادان را در اذهان عمومی و رسانه ها زنده کرد. رسانه های داخلی ایران و برخی گروه های معارض عراقی این حادثه دلخراش را که در آن ۵۹ الی ۶۵ نفر کشته و بیش از ۵۰ نفر زخمی شدند،(۱) به رژیم عراق نسبت دادند، اما مقامات رسمی عراق واکنش های متفاوتی داشتند.

سازمان پیکار اسلامی عراق با انتشار اطلاعیه ای به مقایسه فاجعه سینما رکس آبادان و این حادثه پرداخت و اعلام کرد: «در فاجعه ای که روز پنجشنبه توسط مزدوران صدام حسین در یکی از سینماهای بغداد به وجود آمد ۶۵ کشته و ۵۱ زخمی دربرداشت و از شواهد چنین برمی آید که از ورود ماشین های آتش نشانی به صحنه حادثه ممانعت به عمل آمده و راه را برای هرچه بیشتر کشته شدن بی گناهان هموار ساخت.» سازمان پیکار اسلامی عراق در این اطلاعیه همچنین خاطرنشان ساخته که «ملت ما در عراق پس از این حادثه بر روی دیوارهای خیابان ها نوشتند که صدام سینما را با همه تماشاگران به آتش کشاند و این به معنی آن است که ملت ما جنایتکار واقعی را پیدا کرده و برای آن کیفر عادلانه ای مقرر می سازد. ...»(۲) دراین حال، رادیو تلویزیون عراق ضمن افزایش تبلیغات خود علیه ایران، این آتش سوزی را به مبارزان مسلمان عراقی نسبت داده اند. روزنامه جمهوری اسلامی ضمن اعلام این خبر به نقل از خبرنگار خود در کویت، افزود: «یک مسافر که از عراق به کویت آمده بود به خبرنگار ما اظهار کرد: "شعله های آتش از فاصله ده کیلومتری قابل رؤیت بود." ناظران سیاسی معتقدند این آتش سوزی کار خود دولت عراق بوده و برای زمینه سازی درجهت یک مانور عظیم سیاسی (و شاید هم نظامی) صورت گرفته است.»(۳)

اما روزنامه واشنگتن پست به نقل از خبرگزاری رسمی عراق، این آتش سوزی را ناشی از اتصال برق دانسته و آورده است که «اولین آتش سوزی ناشی از جرقه در مدار کوتاه برق گسترده نبود، اما بسیاری از قربانیان زیر پا له شدند.» واشنگتن پست افزود: «افراطیون اسلامی مسئولیت چندین بمب گذاری را ظرف ۶ ماه گذشته در عراق برعهده گرفته بودند، اما وزارت کشور عراق در بیانیه خود اشاره می کند که آتش سوزی این حادثه ارتباطی با مسائل سیاسی نداشته است.»(۴)

۱- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، ص۲۴۲، خبرگزاری آسوشیتدپرس، به نقل از روزنامه واشنگتن پست، ۱۶/۸/۱۹۸۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹، مترجم مهدی رنجبران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۶، خبرنگار جمهوری اسلامی از کویت.

۴- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، "زمینه سازی و آغاز تهاجم"، صص۲۴۲ و ۲۴۳، پیشین.

۱

در ادامه تبلیغات روزمره رسانه های عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و مقامات آن، امروز نیز رادیو بغداد در بخش های مختلف خبری خود ضمن حمله به مقامات ایران، بازهم به سیاه نمایی اوضاع داخلی ایران پرداخت. در بخشی از گفتار این رادیو ضمن حملهٔ شدید به انتخاب محمدعلی رجایی آمده است:

«بیچاره محمدعلی رجایی که از پیش محکوم به شکست است، زیرا اگر هم بخواهد کامیاب شود بازهم شانس او ناچیز است. رجایی نیز از این لحاظ بیچاره است که وی چکیده تضادهایی است که هنوز به پایان نرسیده است. ... آیا رجایی خوش شانس تر از همکار وی ابوالحسن بنی صدر خواهد بود، زیرا که بنی صدر هنوز مانند هیکلی است که از انجام هر کار و یا حرکتی عاجز و ناتوان است، زیرا [امام] خمینی او را برای این خواسته است که چون کالبدی بدون محتوا و چون مهره حاکمی بدون قدرت و اختیارات به حیات خود ادامه دهد. ...»(۱)

این رادیو در گفتار دیگری در همین بخش خبری، با تقلیدی ناشیانه از ادبیات گروه های چپ، به تحلیل اوضاع داخلی ایران پرداخته و می گوید: «پدیده عدم ثبات سیاسی همچنان به عنوان خصلت اساسی و مظهر عمده و برجسته ای در مسیر رویدادهای ایران باقی خواهد ماند و این پدیده اساساً ناشی از بروز تضادها و برخورد اندیشه های سیاسی است که بر پهنه ایران حکم فرما است و می توان ابعاد این پدیده را ازخلال علایم و نشانه های متعددی معین ساخت که دربرابر خلق های مبارز ایران روشن و آشکار است. پس از آنکه حزب جمهوری اسلامی که از حمایت و پشتیبانی [امام] خمینی برخوردار است امکان یافت سیطره و نفوذ خود را بر مراکز حساس و حیاتی مدیریت امور دولتی بسط دهد، سایر نیروهای سیاسی که به نحوی فعال، در سرنگونی رژیم شاه مشارکت نمودند، در انزوا قرار گرفتند و عملاً از مسیر رژیم دور نگه داشته شدند. همچنان که به آنها حتی اجازه شرکت در پارلمان که اصولاً می بایستی بیانگر آرا و اراده آزاد تمام خلق های ایران و به حق منبع زنده ای برای برقراری حالت ثبات و پیشرفت در ایران باشد، داده نشد. ... چراکه این مجلس جز مرکزی برای صدور آرا و افکار حزب جمهوری اسلامی چیز دیگری نیست. ...»(۲)

رادیو بغداد در بخش دیگری از برنامهٔ سخن پراکنی خود علیه جمهوری اسلامی ایران، باتوجه به فرار اخیر یک هواپیمای نظامی ایران به عراق و پناهنده شدن خلبان و سرنشینان دیگر آن، با همان ادبیات، چنین می گوید:

«میهن پرستان و انقلابیون راستین، دانشجویان مبارز انقلابی، کارگران ستمدیده، سربازان و افسران انقلابی ایران! رفقای شما در سرتاسر ایران در ارعاب و ترور به سر می برند. ... در پرتو این واقعیت بود که هواپیمای ایرانی با سرنشینان خود به عراق پناه برد؛ همچنان که دیگران نیز به دیگر کشورهای هم جوار پناه برده اند و عراق درهای خود را در روی آنان باز کرد و هر

ص: ۴۵۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۴۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹، صص۲۵ و ۲۶، رادیو بغداد (بخش فارسی)، ساعت: ۱۴، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۲۹، رادیو بغداد (فارسی)، ساعت: ۱۴، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

مبارز ایرانی را در آغوش گرفته و می گیرد، چراکه عراق... از مبارزات خلق های او پشتیبانی و همبستگی هرچه بیشتر را نشان می دهد. و درهمین رابطه است که به فرمانده و سرنشینان هواپیمای مزبور حق پناهندگی داده شد و این امر در بیانیه رسمی وزارت امور خارجه یادآوری گردیده است؛ مضافاً به اینکه عراق پیوسته گفته است ما همیشه در جانب خلق های پیکارجوی ایران قرار می گیریم و از خواست های مشروع آن خلق ها حمایت می نماییم. ...»(۱)

۱

در ادامه تحرکات مرزی عراق، امروز گزارش های منابع خودی حاکی از نقل و انتقال ها و تقویت استحکامات و نیروهای عراق در سراسر مرز است و این تحرکات، به خصوص در نواحی جنوب و مرز آبی نیز قابل توجه است.

دراین زمینه، یک هشدار از نیروی زمینی ارتش به ژاندارمری حاکی است که «عراق در سراسر مرز نیرو پیاده کرده و قصد دارد در تاریخ ۲۵/۵/۵۹ حمله نماید.»(۲)در گزارش پاسگاه ژاندارمری تپه گل نیز آمده است: «در ساعت ۲۰:۲۰ مورخ ۲۳/۵/۵۹ تعداد ۳ دستگاه خودرو نظامی وارد پاسگاه ممدخدر عراق گردیده و افراد پیاده نظام در آن پاسگاه مستقر و احتمال دارد که هر آن حملات خود را متوجه پاسگاه [تپه گل] نمایند.» در پایان این گزارش، پاسگاه مزبور تقاضای نیروهای کمکی کرده است.(۳)

همچنین، «برابر گزارش پاسگاه ۹۵۳ نفت شهر، پاسگاه کومه له سنگ عراق که روبه روی پاسگاه میان تنگ ایران قرار دارد اخیراً به پاسگاه وادی هران تغییر نام یافته و در سه کیلومتری آن نیز پایگاه عظیم وادی هران قرار دارد که استعداد آن بالغ بر یک گردان و جنگ افزار آن نیز شامل توپ و تانک و سلاح های مدرن است، که این گردان از تیپ مندلی اعزام گردیده است.»(۴)

از سوی دیگر، عراق در منطقهٔ مرزی خرمشهر و آبادان نیز تحرکات فراوانی ازقبیل تقویت استحکامات، نیرو و تجهیزات داشت. دراین زمینه، به گزارش ستاد مشترک ارتش، ارتش عراق در دو کیلومتری جاده بصره به فاو (روبه روی خرمشهر)، یک آتشبار ۱۲۲ میلی متری و ۶ آتشبار متوسط مستقر کرده است.(۵) همچنین، سنگرهای عراقی مقابل نهر فعلیه افزایش یافته و نیروهای آن تقویت شده اند.(۶) در ساعت ۲۱ نیز تعداد ۲ دستگاه خودرو گاز و یک دستگاه آمبولانس وارد پاسگاه شلمچه عراق شده و نیروهای نظامی پیاده کرده است.(۷)

در ادامه، درباره تحرکات عوامل داخلی عراق نیز یک گزارش حاکی است: «علی اکبر فرزند کدخدا عباس خسروی با مأمورین اطلاعاتی عراق همکاری دارد.» در بخش دیگری از همین گزارش آمده است: «اخیراً استخبارات "میدان" عراق، بیش از ۱۲۰ تن از مهاجمین مسلح را با تجهیزات کامل جهت تقویت نیروهای مستقر در بعوبه [بعقوبه] به آن منطقه فرستاده تا به پاسگاه های نوار مرزی ایران حمله کنند.»(۸)

عملیات مین گذاری در جاده ها و مقابله نیروهای خودی با آن نیز ادامه دارد. در ساعت ۱۱ امروز، یک نفربر خودی در تنگه رستم مابین گرده نو و باویسی، با مین برخورد کرد و به دلیل

۱- همان، صص ۲۱ و ۲۲، رادیو بغداد، ساعت: ۱۲، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۵۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص۱۴۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه، رکن۳ و رکن۲، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان خان لیلی به استناد گزارش پاسگاه تپه گل؛ و - سند شماره ۵۵۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش ژاندارمری کرمانشاه.

۴- سند شماره ۵۵۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۵۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا (رکن۳) مرکز فرماندهی، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۵۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا (رکن۳) مرکز فرماندهی، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۵۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - فیش سیاسی شماره ۵۰۶۳۹، مورخ ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی تهران، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

پاره شدن شنی آن، از کار افتاد در این حادثه یک درجه دار مهندس از ناحیه کمر آسیب دید.(۱)

همچنین، گزارش امروز روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حاکی است: «در چند روز گذشته، توسط فدائیان امام در نوار مرزی غرب کشور، منطقه خانه شور و قالیچه، تعداد ۱۷ عدد مین ضدتانک و ضدنفر کشف و خنثی گردید.»(۲)به گزارش رئیس شهربانی کرمانشاه، گروه گشتی پلیس در ساعت ۲۲ امروز از یک شخص مظنون که از اهالی آذربایجان بود، مقادیری مواد منفجره کشف کردند.(۳)

۱

امروز میان گروه های مسلح معارض با نظام و نیروهای مسلح خودی در مناطق مختلف کردنشین ازجمله سردشت، بانه و مریوان، درگیری های خونینی رخ داد.

در یک حادثه هوایی در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، که متعاقب آن درگیری شدیدی میان مهاجمان مسلح ضدانقلاب و نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در اطراف سردشت رخ داد، ۶۷ نفر از مهاجمان ضدانقلاب کشته و ۴۲ نفر دیگر مجروح شدند. در این حادثه، یک بالگرد ۲۱۴ ارتش به محاصره مهاجمان درآمد و منهدم شد، اما سرنشینان آن در یک عملیات نجات، با تلاش نیروهای کمکی که از سردشت به منطقه اعزام شده بودند، نجات یافتند.(۴)-(۵) نیروی زمینی ارتش نیز ضمن تأیید این خبر با استناد به منابع اطلاعاتی خود، اسامی برخی از مهاجمانی را که در این حادثه به طرف بالگرد ۲۱۴ ارتش تیراندازی کرده بودند آورده و اعلام کرده که این افراد از اهالی آبادی های کوله و لیلانه بوده اند.(۶)

در یک درگیری دیگر، مهاجمان مسلح غیرقانونی پایگاه آربابا در حومهٔ بانه را زیر آتش قرار دادند که با آتش توپخانه و خمپاره انداز شدیداً به حملات آنها پاسخ داده شد.(۷)

بعدازظهر امروز نیز در یک عملیات پاک سازی که به همت نیروهای ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در شمال شرقی شهر مریوان اجرا شد، ۱۰ نفر از مهاجمان مسلح غیرقانونی دستگیر و تلفات سنگینی به آنها وارد آمد و تعدادی مدارک و وسایل تبلیغاتی و لوازم ارتش، به دست نیروهای مسلح خودی افتاد.(۸)

در همین حال تحرکات مسلحانه و نقل وانتقالات عناصر مسلح ضدانقلاب، مرتباً گزارش می شود. یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «در گردنه کرسی یک گروه مسلح ضدانقلاب مستقر می باشند و شب ها به نزدیکی های فرودگاه و قلعه حسن آباد(۹) حمله

۱- سند شماره ۵۶۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ه - ع) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- ضمیمه دارد؛ اطلاعیه بعدی روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور درمورد این حادثه و چگونگی نجات سرنشینان بالگرد محاصره شده ۲۱۴.

۵- روزنـامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۷، به نقـل از خبرگزاری پـارس از کرمانشـاه، مسـتند به اطلاـعیه روابط عمومی سـتاد عملیات غرب کشور، سـاعت ۲۲:۴۵ دقیقه، ۲۳/۵/۱۳۵۹؛ و - روزنـامه جمهوری اسـلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقـل از همـان و نیز به نقـل از مهنـدس طاهری استاندار آذربایجان غربی.

۶- سند شماره ۵۶۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۶۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (پست فرماندهی)، برابر اعلام نزاجا، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ه - ع) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۸- روزنـامه جمهوری اسـلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقـل از خبرگزاری پـارس از سـنندج، براسـاس اطلاـع سـتاد مشترک ارتش و سـپاه پاسداران سنندج.

۹- حسن آبـاد: نـام یکی از دهسـتان های بخش حومه شهرسـتان سـنندج، این دهسـتان در جنوب شـهر سـنندج واقع شـده، ازطرف شـمال محدود است به دهسـتان حسـین آباد و ازطرف شـرق به دهسـتان ییلاق، و ازطرف غرب به دهسـتان کلاترزان و از جنوب به دهستان ژاوه رود. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

می آورند. در روستای کرجو(۱) و نوره(۲) نیز همچنان دشمن در فعالیت است. در روستای زلکه،(۳) ضدانقلاب به طور مسلح فعالیت دارند و ایوب نبوی که جزو کومه له بوده، سرپرست آنان می باشد و از منطقه هران به روستای زلکه برگشته است. در گردنه سنگ سرخ آویهنگ(۴) نیز یک روستا به نام دادانه(۵) و بزان(۶) واقع شده است و افراد مسلح در پشت این آبادی ها مستقر می باشند.» این گزارش می افزاید: «مظفر رستمی که اهل هویه(۷) می باشد و از کمونیست هایی است که در آن محل مبادرت به مین گذاری نموده است. [همچنین] در روستای پایگان(۸) و آویهنگ به نیروهای دشمن افزوده می شود.»(۹)همچنین، به گزارش سپاه نقده: «در اطراف روستای پلیسلو(۱۰) افراد حزب دمکرات در گردنه مستقر شده اند و طبق اطلاع، امشب به نقده [...(۱۱)] حمله خواهند کرد.»(۱۲) گزارش لشکر۲۸ کردستان نیز گویاست که «در پاسگاه قره موسی در بین بوکان و میاندوآب، پیشمرگان زیادی هستند که مشغول آموزش می باشند.»(۱۳) گزارش دیگری از مرکز اطلاعات غرب کشور حاکی است: «افراد مسلح کومه له همیشه در دهات نصرت در نزدیکی تونل کنگاور در کمین می باشند.»(۱۴)

ص: ۴۶۱

۱- Karju کرجو: دهی از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۵ کیلومتری جنوب غربی سنندج و ۵ کیلومتری جنوب گرماش. ر.ک: همان.

۲- Navare نَوَره: دهی از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۰ کیلومتری غرب سنندج و ۸ کیلومتری جنوب راه شوسه سنندج به مریوان. ر.ک: همان.

۳- Zalke زلکه: دهی از دهستان حسین آباد بخش میرانشاه شهرستان سنندج، واقع در ۳ کیلومتری شمال غربی حسین آباد و ۶ کیلومتری افراسیاب. ر.ک: همان.

۴- Avihang آویهنگ: دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۰ کیلومتری شرق رزاب و ۳۰ کیلومتری جنوب غرب سنندج. ر.ک: همان.

۵- دادانه: دهی از دهستان حسن آباد بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۴ کیلومتری جنوب غرب سنندج و ۳ کیلومتری غرب میره بزان. ر.ک: همان.

۶- Bezan بزان: دهی از دهستان کلاترزان بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۸ کیلومتری غرب سنندج و ۱۰ کیلومتری جنوب جاده شوسه سنندج به مریوان. ر.ک: همان.

۷- Huye هویه: دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۰ کیلومتری جنوب شرق رزاب و ۵ کیلومتری جنوب آویهنگ. ر.ک: همان.

۸- پایگِلان: Pay-gelan درست است: دهی از دهستان ژاوه رود بخش رزاب شهرستان سنندج، واقع در ۳۱ کیلومتری جنوب شرق رزاب و ۲۰ کیلومتری جنوب غرب آویهنگ. ر.ک: همان.

۹- سند شماره ۱۱۴۹۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۸۲، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان به ستاد مشترک ارتش و سپاه، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۱۰- یونسلی: Yunesli درست است: دهی از دهستان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۱۸ کیلومتری شمال غربی نقده و ۵/۸ کیلومتری شمال راه شوسه نقده به اشنویه. ر.ک: همان، جلد ۴.

۱۱- نقطه چین، علامت ناخوانابودن یک کلمه از سند است.

۱۲- سند شماره ۴۲۵۵۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۷۰، از سپاه نقده به سپاه ارومیه، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۱۳- سند شماره ۱۱۴۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۵۷، گزارش مرکز بررسی مناطق ایران (منطقه ۷)، از لشکر۲۸ (رکن۲)، به دفتر عملیات، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۱۴- سند شماره ۱۱۴۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۰۹، از مرکز اطلاعات غرب کشور به دفتر عملیات، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

۱

امروز عصر محاکمه ۷ نفر دیگر از متهمان به شرکت در کودتای تیرماه گذشته در دادگاه شعبه دوم ویژه ارتش در اصفهان آغاز شد و پس از پنج ساعت رسیدگی به پرونده متهمان، ۳ تن از آنان به اعدام محکوم شدند.(۱)

دراین حال، روزنامه انقلاب اسلامی امروز نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به امام خمینی را منتشر کرد که در صدر این نامه برخلاف روال همیشگی، از «بسم الله الرحمن الرحیم» استفاده شده و در آن، ضمن اشاره به انتشار اخباری مبنی بر دخالت این سازمان در کودتای مزبور، این موضوع یک بار دیگر به طرز زیرکانه ای تکذیب شده است. متن نامه به این شرح است:

«بسم الله الرحمن الرحیم، تهران - محضر امام خمینی - پس از عرض سلام، اخیراً برخی مسئولان رسمی به دخالت مجاهدین خلق در توطئه کودتای نافرجام برحسب اقرار یکی از متهمان معدوم اشاره نموده و برخی رسانه ها نیز این امر را عامداً دامن می زنند. وفاداری مجاهدین خلق به جمهوری اسلامی و ضرورت برطرف نمودن القاء شبهاتی ازاین قبیل ایجاب می کند تا با یادآورشدن این نکته که مجاهدین از مدت ها پیش تمام گفتنی ها را دراین رابطه طی نامه های متعددی به دفتر امام و دفتر رئیس جمهوری (که یک بار علناً نیز مورد تأیید ایشان قرار گرفت) در میان گذاشته اند. از شخص آن حضرت تقاضا می کنیم که چنانچه صلاح باشد، انتشار مفاد نامه های مذکور را که در تاریخ های هفدهم و هیجدهم تیرماه و سیزدهم مردادماه تقدیم شده است در وسائل خبری مقرر فرمایند. همچنین به عرض می رسد که مجاهدین که از قبل در جریان پخش شایعات کذایی قرار داشتند، پیشاپیش نسبت به افتراء مزبور هشدار داده و مصراً تقاضا نموده بودیم تا حاج احمدآقا (و یا هریک از آقایان مورد اعتماد دیگری را که اکنون صلاح بدانید) مشخصاً مسئول رسیدگی به این مطالب فرمایید تا حقایق چنان که باید به استحضار آن حضرت و عموم مردم برسد. والسلام علیکم - مجاهدین خلق ایران.»(۲)-(۳)

۲

امروز نیز همچون روزهای گذشته در برخی نقاط کشور حوادثی رخ داد که هم در فضای دوگانه انقلابی - نهادی و هم در فضای تحریکات گروه های سیاسی برای ایجاد درگیری با مردم هوادار انقلاب اسلامی و سپس بهره برداری تبلیغاتی، قابل تفسیر و ارزیابی است. از آن جمله، می توان به حوادث شهرهای بابلسر و ورامین اشاره کرد.

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- یادآوری می شود که در اینجا می توان به بی سلیقگی روزنامه انقلاب اسلامی و دیگر مطبوعاتی که چنین مطالبی را منتشر کرده یا به آن دامن می زنند، انتقاد کرد؛ چراکه ضرورت ندارد هرجا پای سازمان (منافقین) در کار باشد. این گونه مطالب، همان خواست رهبران سازمان مبنی بر شیوه مظلوم نمایی بیشتر و درنتیجه ضدتبلیغ را درپی خواهد داشت.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۳.

به گزارش خبرگزاری پارس: «در درگیری ای که چند روز پیش در بابلسر بین چند تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و یک مغازه دار روی داد یک جوان مذهبی که به طرف داری از مغازه دار وارد درگیری شده بود، مجروح شد. به دنبال این جریان، عده ای از اعضای انجمن های اسلامی بابلسر همراه با گروهی از اهالی در تعقیب موضوع، به منزل یکی از رهبران مجاهدین خلق حمله کردند و در آنجا چون متوجه شدند ۲۲ تن از دوشیزگان هوادار این سازمان مشغول آموزش رزمی هستند، آنها را دستگیر و به سپاه پاسداران بابلسر تحویل دادند.»(۱)

همچنین، در ساعت ۱۹ امروز، گروهی با حمله به کتاب فروشی و محل فروش نشریات حزب توده در ورامین، واقع در نزدیکی کارخانه قند ورامین، نشریات موجود در آن را به آتش کشیدند. روزنامه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده ضمن بیان این خبر، این حرکت مردمی را به اوباش بی مسئولیت نسبت داده است.(۲)

تحریکات و تبلیغات روانی گروه های سیاسی معاند با نظام، در خارج از کشور نیز انعکاس داشته، گهگاه با همسویی برخی مجامع مواجه می شود. ازجمله، درخصوص حملات مکرر به دفاتر گروه های سیاسی، اتحادیه فلورانس عضو کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایران در ایتالیا، امروز نامه ای به عنوان دادستان کل انقلاب، آیت الله قدوسی ارسال کرد. در بخشی از این نامه اعتراض آمیز آمده است: «حضور آقای قدوسی دادستان کل انقلاب! اتحادیه فلورانس عضو کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایران به حرکت های قانون شکنانه عده ای که با حمله به دفاتر احزاب و جمعیت های استقلال خواه ازجمله حزب رنجبران ایران و جبهه ملی ایران، آزادی های فردی و اجتماعی را نقض می نمایند، شدیداً اعتراض نموده و این گونه اعمال غیردمکراتیک و ضدمردمی را محکوم می نماید. ما خواستار بازشدن هرچه سریع تر دفاتر جبهه ملی و حزب رنجبران ایران بوده و مصرانه از شما می خواهیم که عاملین این اعمال غیردمکراتیک مورد پیگرد و مجازات قانونی قرار گیرند.»(۳)

۱

اظهارات اخیر رونالد ریگان کاندیدای ریاست جمهوری امریکا از حزب جمهوری خواه - که در مبارزه انتخاباتی با کارتر، از ضعف کارتر دربارۀ مسائل ایران بهره می برد - واکنش تند بنی صدر در موضع ریاست جمهوری ایران را در پی داشت.

ساعت ۱۱ امروز، بنی صدر از پایگاه هوایی نوژه همدان بازدید و وضعیت نیروها و آمادگی رزمی آنها را بررسی کرد. وی سپس در اجتماع مردم همدان در استادیوم آزادی این شهر حضور یافت و در یک سخنرانی مفصل درباره مسائل مختلف ازجمله آمادگی مردم برای

۱- همان، ص ۱۰.

۲- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۰۸، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۸.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۴۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

مقابله با توطئه گران، نظم و انضباط و پیروی از قانون و لزوم برقراری معنویت در کشور سخن گفت. بنی صدر سپس با اشاره به سخنان یکی از نامزدهای ریاست جمهوری امریکا و با تأکید بر اینکه هر متجاوزی جز گور در کشور ما پناهگاهی نخواهد یافت، گفت: «مطابق گزارش هایی که ما دریافت کرده ایم و اطلاعات نسبتاً قوی و روشنی که به دست آورده ایم، دشمنان این ملت تاریخی بر آن شده اند که از راه توطئه و تحریک، بالاخره ما را به زانو درآورند. نیروهایی در خارج مرزهای ما آمادگی دیده اند تا ازطریق آنها برای حمله به کشور ما استفاده کنند. داوطلب ریاست جمهوری امریکا، شخصی که شاید بتوان گفت مظهر فاشیسم دوران حاضر است، در هر سخنرانی می گوید به محض اینکه به عنوان ریاست جمهوری امریکا انتخاب بشود، ایران را فتح خواهد کرد.»(۱)

بنی صدر تأکید کرد: «من به عنوان رئیس جمهوری ایران به او می گویم که اگر شما رئیس جمهور امریکا بشوید و برای فتح کشور ما بیایید، این سرزمین را یک رشته گورهای آماده برای متجاوزانی که به این سرزمین می فرستید خواهید یافت.» وی سپس با اشاره به این نکته که «من در اینکه هیچ توطئه ای به خواست خدا و به همت مردم ما به نتیجه

۱- در بازتاب این سخنان بنی صدر، روز بعد، رادیو صدای امریکا در بخش خبری شامگاهی خود، به واکنش مقامات امریکایی درباره سخنان بنی صدر پرداخت: «ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، اظهار داشته است درصورتی که رونالد ریگان به مقام ریاست جمهوری امریکا انتخاب شود ایران را اشغال خواهد کرد. ولی در واشنگتن سخنگوی رونالد ریگان این اتهام را تکذیب کرده و گفت نامزد حزب جمهوری خواه چنین قصدی ندارد. سخنگوی مزبور به خبرنگار صدای امریکا گفت ریگان هیچ گاه چنین اظهاراتی ایراد نکرده، ولی گفته است چنانچه در ماه آوریل گذشته وی رئیس جمهور بود اجازه عملیات نجات گروگان ها را صادر نمی کرد. ...» (خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۰ ، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۱:۳۰، ۲۴/۵/۱۳۵۹).

نخواهـد رسـید معتقـدم»، افزود: «به همه آنها که گمان می کننـد از راه توطئه و تحریک می تواننـد این ملت را به زانو درآورند و خود را دشـمن ایران می داننـد و به آغوش دشـمنان ایران رفته اند اخطار می کنم و هشدار می دهم این توطئه ها به جایی نخواهد رسـید. ایران به خواست خـدا زنـده و برپا خواهـد مانـد و هیچ رژیمی جز رژیم جمهوری اسـلامی را نخواهد پذیرفت. ایران از جمهوری اسـلامی ولادتی دوبـاره یـافته است. ایران در جمهوری اسـلامی، اسـتقلال خویش را یـافته است. ایران در جمهوری اسـلامی شخصـیت و حیـثیت به دسـت آورده است.» وی گفت:

«برای اینکه بتوانیم این رسـالت تـاریخی را به انجام برسانیم لازم است صـفوف وحـدت و یکپارچگی خویش را مسـتحکم تر کنیم و برای اینکه این صـفوف مسـتحکم تر شود لاـزم است که قـانون اساسی به حکومت بنشـیند. اگر به قـانون اساسـی تجاوز شود و آنچه در قانون اساسـی مقرر است در عمل رعایت نشود، اسباب وحدت و یکپارچگی مردم از بین می رود و مقدمات سـستی و ضعف و نفاق فراهم می گردد و دشـمنان مـا قادر می شونـد جمهوری را مورد تجاوز قرار دهنـد.» وی در ادامه گفت: «تا این زمان من به حکم وظیفه ای که بنا بر قـانون و اخلاـق اسـلامی برعهـده دارم و بایـد پاسـدار وحـدت مردم باشم، نسبت به نقل سـخنان من با کم وزیادی که به عمل آورده اند سکـوت کرده ام، ولی پس از این، این رویه را طرد خواهم گفت؛ چراکه اگر مطلبی از قول رئیس جمهور نقـل شود و آن مطلب حقیقت نباشد، مردم در اشـتباه می افتند و این اشـتباه ممکن است بعدها سـبب سـلب اعتماد مردم بشود، که این سـلب اعتماد در این لحظات تعیین کننـده تـاریخی، امری نیست که من به عنوان رئیس جمهوری بتوانم آن را نادیـده بگیرم.» بنی صـدر در پایان سـخنان خود با اشاره به این نکته که «در مجلس گفته ام و در اینجا هم می گویم که نمایندگان مجلس حق مداخله در امور اجرایی را ندارند.» افزود: «هیچ کس نباید به اسم نماینده شما برای ادارات نماینده بگذارند، همچنان که دستگاه های اجرایی حق دخالت در امور قوه مقننه را ندارند. ...»(۱)

۱

تنش و سردی مناسبات و روابط سیاسی میان ایران و شوروی که از حدود یک ماه پیش شتاب بیشتری یافته است، امروز با جوابیه مفصل و شدیـداللحن وزیر امور خـارجه جمهوری اسـلامی ایران، صادق قطب زاده به همتای روسـی خود آنـدره آندرویـچ گرومیکو، به اوج خود رسید.

قطب زاده در ابتدای نامه آورده است: «جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۸/۴/۵۹ تذکاریه ای ازطرف وزارت امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی دریـافت نمود که شامـل گله هـا و اعتراضـاتی بود که ذیلاًـ به آنهـا می پردازیم، ولی قبـل از آنکه نکـات موردنظر دولت شـما و متقابلاً نظرات

۱- روزنامه جمهوری اسـلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنـامه کیهـان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو بـه نقـل از خبرگزاری پـارس از همدان.

دولت ما عنوان شود به ذکر علت اساسی تحریر این نامه به عنوان جناب عالی اشاره می کنیم.» وی سپس با اشاره به تاریخچه روابط ایران و شوروی در سده های اخیر به ویژه در دوران رژیم سابق، به طور مفصل به موارد متعدد دخالت های شوروی در امور داخلی جمهوری اسلامی ایران، به ویژه در امر کمک به گروه های مسلح و چپ مخالف نظام اشاره می کند که بخش هایی از آن به شرح زیر است:

- «مقدار بسیار زیادی اسلحه های بسته بندی شده ساخت شوروی در بسته های دست نخورده در مهاباد کردستان پیدا شده بود. به این گونه اسلحه ها نه ارتش ایران، نه عراق و نه ارتش ترکیه به آن مجهز هستند و سؤال این بود که چگونه این اسلحه های مدرن غیرموجود در منطقه، به دست ضدانقلابیون فعال در کردستان افتاده بود؟

- پول رایج روسیه برخلاف کشورهای آزاد دنیا در خارج از آن کشور ارزشی ندارد؛ تبدیل روبل به تومان را در خارج از مرزهای شوروی و بازگشت وجوهات آن را به کردستان چگونه توجیه می کنید؟

- اقمار شوروی که بر فراز ایران پرواز می کردند از مواضع نظامی ما در کردستان عکس برداری می کردند و این عکس ها را در اختیار ضدانقلاب قرار داده اند. ... شما عوامل خود را روانه ایران کردید و ستون پنجم خود یعنی حزب شناخته شده [توده] را تجدید سازمان کردید و از هرگونه کمک مادی و معنوی دریغ نکردید. اعضای سفارتخانه و کنسولگری های شما از تماس با ضدانقلاب کوتاهی نکردند.

- شورای انقلاب اسلامی ایران هم زمان با لغو قرارداد ۱۹۵۹ ایران و ایالات متحده امریکا، فصول تحمیلی ۵ و ۶ عهدنامه مودت ۱۹۲۱ ایران و روسیه شوروی را نیز ملغی الاثر اعلام نمود، ولی با کمال تأسف دولت شوروی هنوز به خواست مشروع ایران دراین مورد توجهی ننموده [است] و می ترسیم در این نبرد ما با امپریالیسم امریکا و احتمال تجاوزهایش به ایران، عهدنامه مزبور دستاویزی برای تجاوز به خاک میهن ما قرار گیرد.

- در حین کشاکش ما با امریکا، ناگهان دولت شما به بهانه پوچ به کشور همسایه و هم کیش ما افغانستان لشکر می کشد و مقاومت دلیرانه مردم این سرزمین را با آتش و خون درهم می کوبد و ما می بینیم که امریکا و دستیارانش دست از پا خطا نمی کنند و فقط به حملات لفظی اکتفا می نمایند؛ پس ما حق داریم بدگمان شویم که در تقسیم غنایم هر دو ابرقدرت، زیر پرده، توافق کرده اند و نگران آن باشیم که نسبت به انقلاب ما در پشت پرده چه می گذرد.

– در تذکاریه [۱۸/۴/۱۳۵۹] آمده است که مقامات ایرانی به خود اجازه داده اند که همه گونه جعلیات را درمورد سیاست شوروی نسبت به ایران بـا واردآوردن اتهامـات دروغین به سـفارت شوروی در تهران اظهـار نماینـد... فراموش نکنیـد که رسـانه های گروهی شـما نیز از واردکردن تهمت و افترا به مقامـات ایرانی فروگـذار نکرده انـد؛ برای مثـال، جعـل خبر ملاقـات وزیر امور خارجه ایران با شاپور بختیار در ژنو، که حقیقت آن، ملاقات بختیار با نمایندگان شما یعنی حزب کمونیست سوئیس بوده است.

– در تـذکاریه آمـده است که مبـارزه ای همه جـانبه علیه اتحاد جماهیر شوروی در ایران آغاز شـده – اگر مقصودتان از مبارزه همه جانبه علیه شوروی اخراج دبیر اول سفارت شوروی در تهران است، باید مجدداً و صریحاً گفته شود متأسفانه نه تنها وی بلکه بسیاری از مأموران شمـا به جـای انجـام کارهای جاری و عادی یک سـفارتخانه واقعی، به جاسوسـی اشـتغال دارنـد و بهتر است هرچه زودتر این گونه اعمال خاتمه یابد.»

قطب زاده سـپس با اشاره به اینکه جمهوری اسـلامی ایران خواهان اسـتقرار روابط حسنه و مناسبات مبنی بر حسن هم جواری واقعی، عدم دخـالت در امـور داخلی یکـدیگر و احـترام بـه اسـتقلال و حـاکمیت و تمـامیت ارضـی و احـترام کامـل متقابـل بـا اتحـاد شـوروی اسـت، پیشـنهادهایی را در چند بند به همتای روسـی خود ارائه کرد. ازجمله: خروج فوری ارتش شوروی از افغانستان؛ خودداری از انجام فعالیت های غیرمتعارف ازسوی سفارتخانه شوروی در تهران و سرکنسولگری ها و دیگر مؤسسات شوروی در ایران؛ اقدام فوری شوروی درمورد تقاضـای دولت جمهوری اسـلامی ایران مبنی بر کاهش متقابل کارمنـدان سـفارتخانه های طرفین و نیز تأسـیس کنسولگری ایران در شـهر "دوشـنبه" و درصورت مخالفت، تعطیل یکی از سـرکنسولگری های شوروی در ایران و حمایت نکردن شوروی از عوامل شناخته شده ای که خود را هوادار شوروی معرفی می کنند (سران تربیت شده حزب توده و گردانندگان روزنامه نامه

مردم) ولی کاری جز اخلال در مناسبات دو کشور ندارند.(۱)

مفـاد نـامه امروز وزیر امور خـارجه ایران و نیز سیـاست نه شـرقی، نه غربی ایران در برنـامه شامگـاهی امروز رادیو مسـکو مورد انتقـاد قرار گرفت. مفسـر رادیو مسـکو، طبق روال معمول خود، ضـمن تمجیـد از انقلاب ضدامپریالیستی ایران و بدون اشاره به اسـلامی بودن آن، در تفسیر خود آورده است:

«... دشـمنان داخلی و خارجی ایران که از دامنه وسیع و مقیاس بزرگ روحیات ضدامپریالیستی توده های مردم ناراضی بوده و یا صاف و سـاده ترسیده بودنـد، تلاش کردنـد این روحیات را با دامن زدن به روحیات عـدم اعتماد و خصومت آمیز و پیش داوری نسـبت به اتحاد شوروی، به اصطلاح، قوی کنند؛ ولیکن نه در گذشته تاریخ مناسبات ایران و شوروی و نه در همکاری های کنونی اتحاد شوروی و ایران، نمی توان نه اساسـی و نه بهـانه ای یافت تا به آن وسـیله اتحاد شوروی را به فلان مـداخله در امور داخلی ایران متهم ساخت. اصل اساسـی سیاست ایران به طوری که قطب زاده وزیر امور خارجه ایران گفته، عبارت از این است که نه از غرب و نه از شـرق متابعت نکند و بر ضد تمـام ابرقـدرت هـا مقـاومت نمایـد. ظـاهراً این تز به صـورت همکـاری و دلسـوزی، به منظور حراست از اسـتقلال ایران از هرگونه تخطی خارجی وانمود می شود، ولیکن در عمل از آنجا که سـیاست های غرب و شـرق درمورد ایران از اصل متفاوت اند، این تئوری در خدمت هـدفی مزورانه و دورویانه درآمـده است و آن اینکه می خواهنـد سـیاست ایالات متحده امریکا و اتحاد شوروی را در یک کفه ترازو قرار بدهنـد. ... هر اقـدام جدیـد تجاوزگرانه و خصـمانه ای که ایالات متحده امریکا درمورد ایران با لفاظی های مصـنوعی درباره به اصـطلاح خطر واهی شوروی و مقاصـد قلـدرانه اتحاد شوروی و نیات موهومش برای مـداخله در امور ایران تبلیغ کند، این اتهامات برای منظورها و مقاصدی است علناً بی وجدانانه که مضمون ضدشوروی آن را بد رونویسی کرده اند، انجام می گیرد.

اتحـاد شوروی از نیت و کوشـش برای اینکه دیگر کشورهـا من جمله همسایگـان خود را به وضع وابسـتگی درآورد، به دور است. اتحـاد شوروی به حفـظ و تحکیم ایران مسـتقل و واحـد در هر شـرایط ذی علاقه است، زیرا ایران کشوری است که اتحـاد شوروی عـادت کرده است در کنارش و پهلو به پهلویش زندگی کند و اتحاد شوروی آماده است براساس اصول برادرانه با آن همکاری کند.»(۲)

ضمیمه گزارش۲۵۷: اطلاعیه بعدی روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور درمورد حمله مهاجمان ضدانقلاب به بالگرد۲۱۴ و چگونگی نجات سرنشینان آن

«در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه پنجشـنبه یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که از بانه به مقصد سـردشت جهت انتقال مسئولین جهاد سازندگی مأموریت یافته بود، درحوالی بین دهکـده کلته واقع در ۹ کیلومتری سـردشت، مورد حمله مهاجمان مزدور قرار گرفت و براثر اصابت گلوله و نقص فنی در ۵۰۰ متری مهاجمین مجبور

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه، شـماره ۱۴۹، تاریخ ۲۴/۵/۱۳۵۹، صص۱۵ و ۱۶، رادیو مسـکو (فارسی)، ساعت: ۲۱:۰۰، ۲۳/۵/۱۳۵۹.

به فرود اجباری شـد. در این حادثه، سرنشـینان هلیکوپتر با هدایت سـتوان یکم چترباز علی اصـغر نوروزی از هلیکوپتر بیرون آمدند و فوراً موضع دفاعی گرفتنـد و در پاسخ به حملات مهاجمین ۴ نفر آنها را به هلاکت رساندنـد. در این هنگام حدود ۴۰ نفر از مهاجمین با وانت بارهای تویوتا هلیکوپتر و سرنشـینان آن را محاصره کردند. سرنشینان هلیکوپتر با حمایت یک هلیکوپتر کبرا که آنها را اسکورت می کرد به دفـاع پرداختنـد. پس از مـدتی هلیکوپتر کبرا برای مهمات گیری مجـدد به پادگان سـقز مراجعت کرد و جریان ماوقع را به بانه گزارش نمود. بعد از سـی دقیقه، یک فروند هلیکوپتر شـنوک به خلبانی سـروان طاهری با اسکورت یک فروند هلیکوپتر کبرا به محل حادثه اعزام شد و با دادن علامت ازطرف محاصره شدگان، با رشادت فراوان، زیر آتش مهاجمین فرود آمدند و افراد محاصره شده را از مهلکه نجات دادند. در این عملیات سـتوان نوری یکی از سرنشـینان هلیکوپتر شنوک، که تصور کرده بود یک نفر از سرنشینان سوار نشده، از هلیکوپتر شنوک پیـاده شـد و به جای مانـد و زیر آتش شدیـد مهاجمین به طورپیاده راهی پادگان سـردشت شـد. پس از طی چهار کیلومتر، متوجه هلیکوپتر کبرایی شـد که درحـال پرواز بود. با روشن کردن آتش، هلیکوپتر کبرا را متوجه خود کرد و با نزدیک شـدن هلیکوپتر مزبور به زمین، خود را به پـایه هـای آن آویزان کرد و در همین حـال، سالم به پادگان سـردشت رسـید. ازطرف پادگان سـردشت، پس از اطلاع از حمله مهاجمین، محل اسـتقرار آنها زیر آتش شدیـد توپخانه قرار گرفت که طبق آخرین گزارش های رسـیده، حـدود ۶۷ نفر از مهاجمین کشته و ۴۳ نفر از آنها مجروح شدند. ضـمناً هلیکوپتر ۲۱۴ نیز توسط مهاجمین منهـدم شد و حال یکی از سرنشـینان آن، که مجروح شده بود، فعلاً رضایت بخش است.»(۱)

ص: ۴۶۹

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۷، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

روزشمار جنگ جمعه ۲۴ مرداد ۱۳۵۹ ۴ شوال ۱۴۰۰ ۱۵ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه تعرضات و تحرکات مرزی عراق، امروز ارتش عراق در یک عملیات مشترک با افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به پاسگاه های تنگ هوان، تپه رش و دارخور حمله کرد. این حمله با مقاومت نیروهای ارتش و سپاه مواجه شد.(۱)-(۲) در منطقه عمومی مهران نیز پاسگاه مغان عراق که روبه روی پاسگاه بهرام آباد ایران قرار دارد، با روشن کردن نورافکن به هنگام شب، بر مراقبت های خود افزوده است.(۳)

در همین حال، در ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق گزارش فرمانده سپاه سرپل ذهاب حاکی است که ساعت ۶ بعدازظهر امروز، سه نفر از اهالی سرپل ذهاب درحال رفتن به سر زمین زراعتی خود واقع در ۳۰ کیلومتری سرپل ذهاب، پشت کو و دالاهو، به دست عده ای ناشناس به گروگان گرفته شدند؛ مهاجمان اتومبیل جیپ حامل آنها را نیز در محل حادثه به آتش کشیدند.(۴)

در ساعت ۷ امروز نیز به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه اطلاع داده شد که یک بمب در پشت هتل آفتاب این شهر کار گذاشته شده است. چند تن از پاسداران به محل رفتند و بمب را که محتوی چهار پوند مواد منفجره بود خنثی کردند.(۵)

از سوی دیگر، مرکز فرماندهی سپاه در یک هشدار جدی به سپاه اهواز، از احتمال کاربرد سلاح های شیمیایی در درگیری های مرزی آتی خبر می دهد. بنا به این گزارش: «دشمن در مناطق درگیر مبادرت به استفاده از گلوله های شیمیایی نموده است. خواهشمند است به واحدهای خود اعلام نمایید که با ایجاد سیستم اعلام خبر، پرسنل به موقع از ماسک ضدگاز استفاده نمایند.» مرکز فرماندهی سپاه در پایان این گزارش از سپاه اهواز خواسته است که آموزش های لازم را به افراد و

ص: ۴۷۱

۱- سند شماره ۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی تهران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- این حمله تا ساعت ۵ بامداد روز بعد، ادامه داشت و هیچ گونه خسارتی به نیروهای خودی وارد نیامد.

۳- سند شماره ۲۷۶۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به کرمانشاه (رکن۲ و رکن۳)، ۲۴/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقاتجنگ:ز از سرهنگ ستاد (کریمی) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ عملیات)، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سرپل ذهاب.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

نیروهـای تحـت امر داده و مراقبت هـای ویژه را اعمـال کنـد.(۱) مرکز فرمانـدهی سـپاه همچنیـن در گزارش دیگری بـه درخـواست اداره مرزبـانی، از نیروهـای تحت امر خود در اسـتان خوزسـتان می خواهـد که به هنگـام رویـارویی با درگیری ها و تعرضات مرزی عراق، فوراً چگونگی واقعه را به اطلاع مرزبان منطقه برسانند تا مرزبان بتواند اقدامات سیاسی لازم را معمول دارد.(۲)

۱

نـاآرامی ناشـی از تحرکـات ایـذایی گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشـین، همچنان ادامه دارد از آن جمله موارد زیر قابل ذکر است:

گزارش های متعدد حاکی است که باوجود عقب نشـینی نسبی گروه های مسـلح ضدانقلاب از داخل شـهر مهاباد، این شهر هنوز وضعیت بغرنجی دارد؛ زیرا به رغم اسـتقرار افراد سپاه و ژاندارمری در این شـهر، عقب نشینی ارتش در هفته گذشته به بلندی های مشرف به شهر، نیروهـای خودی را تضـعیف کرده است. به گزارش سـرگروه پاسـداران اعزامی از شهرسـتان محلاـت به مهاباد، امروز به مـدت ۶ ساعت، مهاجمـان با خمپاره ۱۲۰ میلی متری به پاسـگاه ژانـدارمری و مقر سـپاه مهابـاد حمله کردنـد. در این گزارش اطلاـعی از تلفات و خسارات طرفین داده نشده است.(۳)گزارش اطلاعات سـپاه مهاباد نیز حاکی است: «داخل پادگان مهاباد کلاً مین گذاری شده است و بیشتر مین ها الکتریکی می باشند. عمل مین گذاری زمانی انجام گرفت که آنجا به تصرف نیروهای ارتش و سپاه درآمد و خیلی از عوامل حزب منحله دمکرات که در ارتش می باشـند در داخـل پادگـان عمـل مین گـذاری را انجـام داده انـد. لاـزم به ذکر است راه های فاضـلاب اکثراً مین گذاری شده و باید شدیداً کنترل شود.»(۴)

دراین حال، وضعیت اشنویه نیز بحرانی گزارش شده است. گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است که در ساعت ۱ بامداد، مهاجمان به رادار دوآب از توابع اشـنویه حمله کردند که ازطرف پادگان جلدیان با آتش قوی به محافظان رادار کمک شد و درنتیجه در ساعت ۲:۳۰ دقیقه مهاجمان مجبور به عقب نشینی شدند.(۵)

براساس گزارشـی که نیروی زمینی ارتش در ساعات پایانی امروز ارسال کرد، «اهالی شهرسـتان اشنویه در روز جاری شهر را خالی کرده، به محل های اطراف نقل مکان نموده انـد. درنتیجه، تمام قسـمت های اطراف شـهر توسط ضـدانقلابیون سـنگربندی شـده و خود را آماده حمله به نیروهای نظامی و پاسداران در شهر می نمایند.»(۶)

از طرف دیگر، طبق گزارش مرکز اطلاعات غرب کشور، «سیدجلال حسینی قصد دارد دو دستگاه تانک چیفتن را [که چند روز پیش در درگیری اطراف اشنویه به دست گروه های مسلح

۱- سند شماره ۳۸۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۵/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۵۵۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۵/۱۳۵۹.
۳- سند شماره ۱۳۶۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۸۶، ۱۳/۷/۱۳۵۹.
۴- جواد اسـتکی، تاریـخ بیست سـاله پاسـداری از انقلاـب اسـلامی در غرب کشور (مین گـذاری در منـاطق غرب و شـمال غرب کشور)، دانشـکده فرمانـدهی و سـتاد و علوم دفاعی، مرکز مطالعات و تحقیقات توسـعه امنیت پایدار، ۱۳۸۶، ص۱۲۷، مسـتند به گزارش اطلاعات سپاه مهاباد، برادر صولت.

۵- سـند شـماره ۵۵۹۷۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) بـه نزاجـا (معـاونت عملیـات و اطلاعـات)، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۵۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به ژاجا، ۲۴/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش نیروی زمینی ارتش.

غیرقانونی افتاده بود] ازطریق بانه به عراق تحویل دهد.» همین گزارش در ادامه می افزاید: «افراد مسلح زیادی در بوکان مستقر شده و قصد حمله به ارتش را دارند و در قهوه خانه بین کامیاران - سنندج در پشت قهوه خانه که به کوله خر، نجف آباد ساسان، سرچین طلا منتهی می شود [مستقر شده اند] و از این جاده شورشیان استفاده می کنند که درگیری گردنه مروارید و پاسگاه کامیاران از آن جمله است.»(۱)

همچنین، از ساعت ۲۳ امروز تا ساعت ۱ بامداد روز بعد، مهاجمان مسلح غیرقانونی به روستاهای نیکی آباد، احمدآباد و نوروزآباد از توابع شاهین دژ با سلاح های سنگین و سبک ازقبیل خمپاره ۸۱، مسلسل کالیبر ۵۰ و توپ۱۰۵ میلی متری حمله کردند. بهرنگی، فرماندار میاندوآب، ضمن تأیید این خبر گفت: «حمله مهاجمین ازطرف روستاهای بی بی کندی و حاجی آباد صورت گرفته و پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در روستاهای محمودآباد حملات آنها را شدیداً دفع کردند. این حمله هیچ گونه تلفات جانی برای پیشمرگان مسلمان و اهالی روستاهای مورد حمله نداشته، ولی خسارات مالی وارد آمده است. از میزان تلفات مهاجمین نیز اطلاعی در دست نیست.»(۲)

از سقز نیز خبر می رسد که امروز مهاجمان مسلح ضدانقلاب به سوی سپاه مستقر در شهربانی و نیز گروهان ژاندارمری این شهر تیراندازی های پراکنده ای کرده اند.(۳) گزارش دیگری از همین منطقه حاکی است در ساعت ۱۵ امروز یکی از پیشمرگان مسلمان کرد جمعی هنگ ژاندارمری سقز هنگام مراجعت از مرخصی، در بین راه سقز - دیواندره در داخل تاکسی مورد سوءقصد مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و از ناحیه سر به شدت مجروح شد که حال وی وخیم است.(۴) همچنین، یک نفر غیرنظامی که قصد پرتاب نارنجک به مکتب قرآن سقز را داشته، براثر انفجار نارنجک کشته شد.(۵)

۱

انشعاب در کادر رهبری حزب دمکرات کردستان و ایجاد یک کمیتهٔ مرکزی جدید با عنوان "کمیتهٔ مرکزی حزب کردستان ایران (پیرو کنگرهٔ چهارم)"، باعث اختلافات اساسی در این حزب و تبلیغات شدید آنها علیه یکدیگر شده است. حزب دمکرات به رهبری قاسملو به تبلیغات صرف علیه رقیب جدید خود نیز اکتفا نکرده و دست به خشونت و درگیری های مسلحانه علیه اعضای فعال موسوم به "کنگره چهارم" زده است.

به دنبال طرف داری حزب توده از این انشعاب و اعضای حزب دمکرات کردستان (پیرو کنگره چهارم)، شامگاه امروز نیز افراد وابسته به قاسملو دست به تحرکاتی علیه اعضای کنگره چهارم

۱- سند شماره ۱۱۴۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سنندج)، ج۲، ص۸۳، از مرکز بررسی مناطق ایران، منطقه ۷، ف - ش - ۱۵ به دفتر عملیات، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۵۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ژاندارمری سقز، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۱۶، از سماجا۲ (ه - ع) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

زدند. دراین زمینه، گزارش نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده حاکی است: «اوباشان گروه قاسملو به سرکردگی سرسپردگان فراری شاه سابق، به روش های ساواک منشانه خود علیه نیروهای مترقی و انقلابی، که چهره واقعی آنها را می نمایانند، ادامه می دهند. آنها به دنبال یورش به دفتر حزب توده ایران در مهاباد، که طی آن در و پنجره ها را شکستند و کتاب ها و نشریات را سوزاندند، اکنون به آدم ربایی دست می زنند و شبانه، مسلحانه به خانه اعضا و مسئولین حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم) هجوم می برند و آنها را می ربایند. جمعه شب، اینان به سرکردگی سرهنگ علیار (افسر فراری رژیم طاغوت)، از قارنی های مورد اعتماد قاسملو، در بوکان به منازل پاره ای افراد حمله کردند و تعدادی را دستگیر و به نقاط نامعلوم بردند. نام تعدادی از ربوده شدگان چنین است: رحمن [رحمان] اصلانی، حامد جنتی، محمد بوکانی، ناصر وحیدی، ناصر فیض الله بیگی، ناصر کیخسروی و منصور کیخسروی.» نامه مردم سپس می افزاید: «گزمه های قاسملو قبلاً ـ دو نفر دیگر را نیز به نام های فاروق کیخسروی و محمد ماجدی به همین ترتیب ربوده بودند، فاروق کیخسروی از رهبران حزب دمکرات (پیرو کنگره چهارم) است. ...»(۱)

۱

امروز سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) درخصوص مسائل کردستان، اطلاعیه ای منتشر کرد که همسویی آشکار در موضع گیری و ادبیات خاص حزب توده را نشان می دهد؛ بدین نحو که بدون اشاره به فعالیت های انبوه نظامی و تبلیغاتی خود و دیگر گروه های چپ در کردستان و سایر مناطق علیه نظام جمهوری اسلامی، همچون حزب توده به تحلیل توطئه های گروه های وابسته به بختیار و مهاجمان همسو با وی پرداخته است؛ با این تفاوت که برخلاف حزب توده، نامی از قاسملو و نقش حزب دمکرات در این توطئه ها به میان نیاورده است.

در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «امپریالیسم امریکا در هفته های اخیر به تقویت نیروی نظامی خود در اقیانوس هند و خلیج فارس پرداخته و براساس اطلاعاتی که در دست است، درصدد است به کمک رژیم های ارتجاعی و دست نشانده منطقه، مناطقی از جنوب و جنوب غربی میهن را توسط ایادی و متحدان داخلی خود در اختیار گیرد. برنامه ضدانقلاب آن است که مناطق یادشده را به پایگاه و مراکز رهبری عملیات علیه انقلاب مردم مبدل سازد. ... گروهی از سرمایه داران، زمین داران و تجار بزرگ، فئودال ها و خوانین و سران عشایر و نیز سلطنت طلبان، طرف داران بختیار، افسران و ساواکی ها و تعدادی از سران احزاب و دسته جات لیبرالی که قدرت لایزال مردم ایران آنها را متواری کرده است، در نوار مرزی و روستاها و کوه های جنوب و جنوب غربی گرد آمده و متشکل و مسلح شده اند. رهبری این باندها در

۱- نامه مردم، شماره ۳۱۳، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱.

دست نوکران امپریـالیسم امریکا، بختیار و اویسـی می باشـد. کانون اصـلی تمرکز و رهبری در کشور عراق قرار دارد. امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریـالیسم امریکـا و رژیم های دست نشانـده منطقه همه گونه امکانات تـدارکاتی و تسلیحاتی در اختیار آنان قرار می دهنـد. سرمـایه داران و زمین داران بزرگ و به ویژه خوانین و فئودال های فارس، کرمانشاهان، سیستان و بلوچسـتان و نیز سـران "حزب ایران" و "حزب پان ایرانیست"، سـران "جبهه ملی" ازجمله تیمسار مدنی، وزیر دفاع، فرمانده نیروی دریایی و اسـتاندار سابق خوزسـتان، در ارتباط مستقیم با بختیار، اویسـی به متشـکل ساختن و مسلح کردن مزدوران خود پرداخته اند و شبکه گسترده ای که در تمام زمینه ها فعال است، در شهرهای کوچک و بزرگ ایران سازمان داده اند.»

در بخش دیگری از این اطلاعیه، سازمان چریک های فـدایی خلق (اکثریت) با هـدف رادیکال گرایی و تشدید کینه و احساسات تند علیه نظـام جمهوری اسـلامی و هرآنچه به آن وابسـته است و نیز به منظور تبرئـهٔ خود از جنایاتی که در کردسـتان مرتکب می شود، به دسـتگاه تبلیغـاتی نظـام حمله ور شـده، افزوده است: «مهره هـای تبلیغـاتی ضـدانقلاب در مطبوعـات رسـمی و نیمه رسـمی جمهـوری اسـلامی علیه انقلابیون کمونیست و به ویژه فدائیان خلق تبلیغ می کنند. هدف آنان بی اعتبارکردن انقلابیون، ایجاد روحیه بدبینی و نفاق در میان مردم، ایجاد پراکندگی و تغییر سـمت و سوی مبارزه مردم از امپریالیسم امریکا به انقلابیون کمونیست است. در این راه آنها از ضدیت و تبلیغات کینه توزانه جمهوری اسـلامی ایران علیه فـدائیان خلق و مجاهـدین خلق حـداکثر اسـتفاده را می برنـد. اخیراً خوانین فـارس و فئودال هـای سیسـتان و بلوچسـتان و تعدادی از سـران احزاب و محافل لیبرال در جلسه ای با شـرکت بختیار، اویسی در پاریس، نقشه های جدیدی علیه انقلاب مردم ما طراحی کرده اند. طبق اخباری که در دست ماست، "محی الدین هره کی" نماینده و فرسـتاده حزب بعث عراق با آنان در تمـاس بوده و مسـئول ارسـال سـلاح هـای گونـاگون به ایران شـده است. ... براسـاس یـک پیام رمز که ازجانب بختیار، اویسـی به یکی از مزدوران سـاکن غرب کشور مخـابره شـده، گفته شـده است در آخرین روزهای مردادماه جاری، حملاتی سازمان می یابـد که هـدف آن دراختیارگرفتن مناطقی در نوار مرزی جنوب و جنوب غربی میهن است. ...»(۱)

۱

در ادامه محاکمه و مجازات عوامل شـرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، امروز در تهران و اصفهان ۱۸ نفر ازجمله تیمسار سعید مهدیون، رهبر اصلی کودتا پس از جلسات متعدد بازپرسی و محاکمه، تیرباران شدند. گزارش روابط عمومی دادستانی کل انقلاب دربارهٔ محاکمه و مجازات ۱۵ نفر از این افراد در تهران حاکی است:

۱- هفته نامه کار (اکثریت)، شماره ۷۲، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۴.

«شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز برای رسیدگی به پرونده اشخاصی که ذیلاً ذکر می گردد به اتهام شرکت در کودتای نافرجام چهارشنبه ۱۸/۴/۵۹ از تاریخ ۱۸/۵/۵۹ الی ۲۰/۵/۵۹ متناوباً تشکیل جلسه محاکمه داد و دادگاه با قرائت کیفرخواست آغاز شد و پس از تفهیم مواضع اتهامات و استماع آخرین دفاعیات متهمین، وارد شور شد و متهمین را به جرم یاغیان بر امام عادل و قیام علیه جمهوری اسلامی ایران و داشتن پشتیبان تجهیزکننده نیرومندی چون امریکا و رژیم اشغالگر قدس صهیونیست، مفسدفی الارض تشخیص داده و محکوم به اعدام نمود.» در این اطلاعیه همچنین به اسامی اعدام شدگان و اتهام آنها اشاره شده است.(۱)به حکم دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان ویژه ارتش نیز ۳ نفر از متهمان به جرم شرکت در کودتای مزبور پس از چند جلسه محاکمه، مفسدفی الارض و محارب با خدا و رسول خدا شناخته و به اعدام محکوم شدند. حکم اعدام دربارهٔ ۱۸ نفر مزبور شامگاه امروز اجرا شد.(۲)

دراین حال، از ساری خبر می رسد که یک گروه تشکیلاتی سلطنت طلب که خبرگزاری پارس شبکه آنها را با کودتای نافرجام تیرماه گذشته مرتبط دانسته است، دستگیر شدند. بنا به این گزارش، «رهبر این شبکه سرهنگ "زال نادری" است که گاهی اوقات خود را به نام "سرگرد مقیمی" و یا اسامی مستعار دیگر معرفی می کرده است. وی دوره های رنجری را در اسرائیل و امریکا گذرانیده است. افراد این شبکه که از وابستگان رژیم سابق هستند، در کمیته های پنج نفری تحت نظر سرهنگ نادری فعالیت می کردند.» این گزارش می افزاید: «رهبر این شبکه به دلیل آشنایی که به منطقه ساری و اطراف آن داشته است، در اواخر بهمن ماه سال ۵۸، فعالیت خود را شروع کرده است. ... درپی تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ساری، کمیته های این شبکه وظایفی به شرح زیر برعهده داشته اند:

۱. شناسایی افراد مورد اعتماد در ادارات و مؤسسات دولتی. ۲. شناسایی افراد وابسته و تیرانداز. ۳. شناسایی مهره های فعال انقلاب اسلامی و معرفی آنها به طرف داران گروه. ۴. شناسایی انبار مهمات نیروها در استان مازندران. ۵. آموزش فنون جنگی و نظامی به افراد.» در این گزارش همچنین آمده است: «سرهنگ نادری که هم اکنون در زندان اوین در بازداشت به سر می برد، اعتراف کرده که با بختیار و اویسی ملاقات های مکرری داشته است و تاکنون توانسته است که چند تن از جاسوسان و سرسپردگان رژیم منفور سابق را ازطریق نوار مرزی فراری دهد.»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اصفهان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۹، خبرنگار کیهان از ساری.

درگیری ها و مناقشات گروه های سیاسی در شهرهای مختلف با گروه هایی از مردم و نوع رفتار و اعلام نظر مسئولان ذی ربط دراین باره، نمایانگر وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی در موقعیت کنونی نظام است. این موضوع خودبه خود باعث نگرانی هایی در مسئولان دستگاه قضایی و دیگر نهادها شده به گونه ای که بارها آنها را به واکنش و اظهارنظر و دعوت به قانون گرایی در موقعیت حساس کشور واداشته است.

دراین زمینه، آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، درپی اظهارات و بیانیه هفته پیش در محکوم بودن حمله به دفاتر و کتاب فروشی های گروه های سیاسی که باعث برهم زدن نظم عمومی و ناامنی و بی ثباتی می گردد، امروز در مصاحبه ای درباره برگزاری هم اندیشی رؤسا و دادستان های دادسراها و دادگاه های انقلاب، از وضع خاص این گروه های سیاسی انتقاد و تأکید کرد که این گروه ها اگر می خواهند مورد حمایت نظام قرار گیرند، باید رسمیت پیدا کنند تا نظام بتواند از آنها دفاع کند. دادستان کل به آنها درباره دفع الوقت و باقی ماندن در وضعیت کنونی هشدار داد.

موسوی اردبیلی درخصوص فعالیت های منجر به اخلال برخی گروه های سیاسی گفت: «اگر یک وقت مسئله از حدود قانون تجاوز کند، مقرراتی را که دراین باره داریم اجرا خواهیم کرد و این مقررات خیلی روشن است و باید به طور قاطع اجرا شود.» دادستان کل کشور اضافه کرد: «ما به این گروه ها بارها تذکر دادیم و از آنها خواستیم کارهاشان را با قانون اساسی تطبیق دهند. چنانچه این کار را نکنند، ناچار خواهیم بود اقدامات قانونی درباره اینها را به اجرا گذاریم. اینها نه تنها کارهاشان را با قانون اساسی تطبیق نمی دهند بلکه یک مقدار هم طلبکار هستند. مجدداً دعوت می کنیم اینها را که در این مرحله از تاریخ انقلاب از کارهایی که جز کار ضدانقلابی به روی آنها نامی دیگر نمی شود گذاشت، دست بردارند. اگر می خواهند کار سالم سیاسی انجام دهند این دیگر تحریک و توطئه لازم ندارد. به عنوان مثال، سازمانی به من

مراجعه کرده است و به عنوان سازمان، شکایتی دارد. می گویم آخر ما که این سازمان را نمی شناسیم؛ نه هیئت مرکزی و نه مجمع عمومی و نه مؤسس را می شناسیم و نه اطلاعی از اینها داریم، ما چطور بیاییم به مسائل یک سازمان، این طوری که همه چیزش برای ما مجهول است رسیدگی کنیم. به آنها گفته ام اگر می خواهید اعلام جرم و شکایت شما را بپذیریم ما باید شما را بشناسیم. می گویند ما به دلیل امنیت هیچ کدام از آنها را به شما نمی گوییم و شما همان طور چشم پوشیده از ما قبول کنید. این در کجای دنیا مرسوم است؟!»

دادستان کل کشور سپس تأکید کرد: «بالاخره مردم به اینها یک مهلت هایی خواهند داد و اگر نشد، اقدام قانونی خواهیم کرد.» وی افزود: «البته چون ما نمی خواهیم یک مسئله جدیدی را در مملکت ایجاد کنیم لذا فعلاً با مسائل آن طوری که فکر می کنیم صلاح است برخورد می کنیم. ...»(۱)

۱

در ادامه تظاهرات و تجمع گروه هایی از مردم مقابل سفارت انگلیس در تهران در اعتراض به دستگیری، ضرب وشتم و محاکمه تعدادی از دانشجویان ایرانی در لندن که هفته گذشته دربرابر سفارت امریکا در لندن دست به تظاهرات زده بودند، امروز نیز در تهران نمازگزاران پس از مراسم نمازجمعه اقدام به راه پیمایی به طرف سفارت انگلیس کردند.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی دراین مورد حاکی است: «نمازگزاران جمعه تهران پس از اقامه نماز، در گروه های چند هزار نفری به سمت سفارت انگلستان در تهران حرکت کردند تا به زندانی شدن دانشجویان مسلمان که در جریان اعتراض به امریکا در لندن دستگیر شده اند، اعتراض کنند.» این گزارش می افزاید: «در تظاهرات امروز فاصله بین چهارراه فردوسی تا میدان فردوسی مملو از تظاهرکنندگان بود. اعتراض به رویه پلیس انگلیس با سخنرانی چند برادر آغاز شد. این تظاهرات تا ساعت ها ادامه داشت. درضمن حجت الاسلام ناطق نوری امشب دربرابر سفارت انگلستان در تهران سخنرانی خواهند کرد.» در پایان این گزارش همچنین آمده است: «پس از پایان نمازجمعه، یکی از برادران از تمامی مردم مسلمان خواست تا پس از اقامه نماز مغرب، هرشب از مساجد به سوی سفارت انگلیس رفته و پشتیبانی خود را از برادران و خواهران متحصن [در مقابل سفارت انگلیس] اعلام دارند.»(۲)

لازم به ذکر است امام جمعه تهران به هنگام ایراد خطبه های امروز نماز از مردم خواسته بود که مراقب باشند کسی به سفارت انگلیس تعرضی نکند. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی دراین زمینه حاکی است: «[آیت الله] خامنه ای در قسمتی دیگر از سخنان خود گفت: "... برادران مسلمان به عنوان اعتراض در مقابل سفارت انگلیس جمع شده اند. من اعلام می کنم این برادران

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۳، در مصاحبه اختصاصی با کیهان، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

به هیچ وجه قصد حمله به سفارت را ندارند و هرکسی بخواهد به نام این برادران دانشجو که در مقابل سفارت انگلیس به عنوان اعتراض توقف کرده اند، از دو سه روز پیش تا امروز، اگر کسی بخواهد به نام اینها تعرضی به سفارت بکند او از این جوانان مسلمان نیست و خائن است. و من از این برادران عزیزی که در کنار سفارت انگلیس هستند نیز به نوبهخود تشکر می کنم. ..."»(۱)

۱

با گذشت بیش از سه هفته از قتل علی اکبر طباطبایی (همکار پرویز ثابتی و وابستهٔ مطبوعاتی اردشیر زاهدی در امریکا، و یکی از مخالفان جمهوری اسلامی ایران) در حومهٔ واشنگتن، به دست فردی ناشناس، امروز رسانه های گروهی غرب و برخی مقامات امریکایی در یک عملیات روانی، دست به قصه پردازی تازه ای زده و پای ارتشبد سابق حسین فردوست را به این ماجرا کشاندند.

به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از نیویورک، روزنامه نیویورک تایمز در شماره امروز خود دراین باره چنین نوشته است: «مقام های قوه مجریه معتقدند که ژنرال حسین فردوست رئیس امنیت داخلی ایران، ماه گذشته هنگامی که یک رهبر تبعیدی ایران با گلوله کشته شد در منطقه واشنگتن. دی. سی بوده است.» این روزنامه افزوده است: «قصد ظاهری از سفر فردوست افزودن فعالیت در این کشور به پشتیبانی از آیت الله روح الله خمینی و علیه مخالفین او بوده است. داوید یاسیج، سخنگوی وزارت خارجه گفت: "این وزارت از گزارش هایی که فردوست در ایالات متحده بوده و این گزارش ها در بین عوامل قوه مجریه و اطلاعات فدرال توزیع شده است، اطلاع دارد."» آسوشیتدپرس در ادامه گزارش خود آورده است: «تایمز به نقل از منابع نزدیک به تحقیقات می نویسد: "ممکن است فردوست ماه گذشته با یک پاسپورت جعلی به ایالات متحده آمده باشد." تایمز در پایان می نویسد: "ایرانیان تبعیدی گفته اند دو هفته قبل از کشته شدن علی اکبر طباطبایی در جلو خانه اش، فردوست را در اطراف واشنگتن دیده اند.»(۲)

رادیو صدای امریکا نیز ضمن بازگویی همین قصه، افزود: «... اف. بی. آی. یا اداره آگاهی امریکا درباره این گزارش نیویورک تایمز هیچ گونه توضیحی نداد، ولی از قول یکی از سخنگویان وزارت خارجه نقل شده است که آن وزارت خانه از محتوای این گزارشات مطلع بوده است. ...»(۳)

ص: ۴۷۹

۱- همان، ص ۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۰، تاریخ ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱، نیویورک - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۵ اوت، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، صص ۱ و ۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۴/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ شنبه ۲۵ مرداد ۱۳۵۹ ۵ شوال ۱۴۰۰ ۱۶اوت ۱۹۸۰

۱

امروز وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران اطلاعیه ای صادر کرد و که در آن ضمن حمله شدید به دولت عراق، این رژیم را نزدیک ترین دوست برای دشمنان خلق فلسطین، انقلابی نما و در عمل همکار امپریالیسم خواند. در این اطلاعیه ضمن اشاره به فعالیت های ایران در عرصه دیپلماسی بین المللی برای محکومیت تجاوزات جدید رژیم اشغالگر قدس در بیت المقدس، آمده است:

«متأسفانه بعضی از کشورهای اسلامی سعی داشته و دارند در قبال این توطئه کسانی را که از تصمیم اسرائیل حمایت کنند فقط به قطع رابطه سیاسی تهدید کنند که در رأس این توطئه، حکومت فاشیست عراق قرار دارد که همیشه در حرف، باهیاهو، انقلابی نما و در عمل همکار و یار ارتجاع و امپریالیسم امریکا می باشد. تجربه سال های اخیر نشان داده است که عراق باوجود نداشتن روابط سیاسی ظاهری با امریکا از هیچ گونه همکاری با مرتجعین و دستیاران امریکا کوتاهی نکرده و همیشه علیه آنها که با امریکا در ستیزه هستند توطئه کرده و می کند. نمونه آن کشتاری که به وسیله عوامل خود از رهبران فلسطین در سال های اخیر نموده و دشمنی هایی که با جمهوری اسلامی ایران و دول ضداستعماری عرب کرده و سعی بلیغی که در حمایت از حکومت شاه مخلوع به هنگام سقوطش نموده و ازجمله خیمه شب بازی آوردن فرح پهلوی به عراق و محدودیت هایی که برای رهبر انقلاب ایران فراهم آورد که مآلاً به خروج ایشان از عراق منجر شد و حتی به دولت کویت هم فشار آوردند که ایشان را نپذیرد. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران مواضع خود را در مقابل این توطئه نشان داده و یادآور می شود که قطع روابط سیاسی با دوستان اسرائیل کافی نیست و باید کانال های اقتصادی بر روی آنها که اسرائیل را یاری می دهند بسته شود. ...»(۱)

ص: ۴۸۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۷.

درپی چند روز آرامش نسبی در نوار مرزی، امروز عراق مجدداً حملات خود را به خاک ایران از سر گرفت. دراین زمینه گزارش گروهان خان لیلی حاکی است که از ساعت ۱۰ بامداد امروز تا ساعت ۱۵:۱۷ دقیقه، توپخانه ارتش عراق به پاسگاه زینل کش تیراندازی کرد که براثر آن خساراتی به پاسگاه و دکل بی سیم آن وارد آمد.(۱) همچنین شب هنگام، مهاجمان مسلح و نیروهای ارتش عراق در دو عملیات مشترک و جداگانه به پاسگاه قلعه سفید و پاسگاه روبه روی آن و نیز پاسگاه منطقه بیشگان حمله کردند. مهاجمان در این حمله که به مدت سه ساعت و با حمایت آتش توپخانه عراق انجام شد، با آتش متقابل نیروهای خودی مستقر در این دو پاسگاه، مواجه شده و با تحمل ۱۲ کشته، مجبور به عقب نشینی شدند.(۲)

از سوی دیگر، امروز نیز عراق به تحرکات مرزی خود ادامه داد و این تحرکات به طرز چشمگیری به سمت جنوب غرب تمایل داشت. در منطقه ایلام، وضعیت تحرکات عراق به شکلی بود که گزارش اطلاعات سپاه کرمانشاه خبر از «احتمال قوی حمله سراسری عراق ظرف امشب یا فردا شب» داد.(۳) و سپاه مرکز نیز «به کلیه یگان های تابعه در منطقه ایلام دستور آماده باش برای مقابله با حملات سراسری عراق به ویژه در امشب و فردا» صادر کرد.(۴)

یک گزارش از گروهان موسیان نیز حاکی است که ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، عراق یک دستگاه دکل چاه نفت در منطقه هم جوار مرزی نصب کرده است.(۵) یک گزارش تأییدشده دیگری از مریوان از استقرار ۸۰ دستگاه تانک و ۲۵ قبضه توپ بزرگ در منطقه کانی مانگا و...(۶) در خاک عراق حکایت دارد.(۷)همچنین، اطلاعات سپاه ارومیه، از ورود ۱۳ فروند هواپیمای سی۱۳۰ در شامگاه امروز از کشور ترکیه به خاک عراق خبر می دهد.(۸)

اما تحرکات مرزی امروز عراق در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نسبت به روزهای گذشته قابل توجه بود. «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، یک فروند هواپیمای عراقی به حریم ایران تجاوز کرد که با آتش پدافند مستقر در دژهای ارتش و فرودگاه آبادان، متواری شد. هم زمان با این تجاوز هوایی، نیروهای عراقی برای ردگم کردن اقدام به تیراندازی با سلاح های سنگین نمودند. لازم به یادآوری است که این چندمین بار در ماه های اخیر است که هواپیماهای عراقی به حریم فضایی ایران تجاوز می کنند.»(۹)همچنین، «نیروهای مهندسی عراق در مقابل اسکله های ۳ و ۴ و ۲۶ و ۲۷، روبه روی حفار بریم آبادان درحال قطع نخل ها و احداث سنگر در منطقه فاو مشاهده شدند.»(۱۰)

لازم به ذکر است که بنی صدر در سخنرانی دیروز خود در اجتماع مردم کرمانشاه در واکنش به حملات مکرر مرزی عراق گفته بود: «ارتش ایران موضع دفاعی خود را در قبال حملات عراق رها کرده و از این به بعد در موضع تهاجمی قرار خواهد گرفت.» وی در این اجتماع درباره هماهنگی

ص: ۴۸۲

۱- سند شماره ۲۸۳۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ت - ف - ژاجا - ر۳ (دایره عملیات)، ۲۵/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین مستند به گزارش گروهان خان لیلی.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین، هر دو به نقل از فرمانده عملیات سپاه قصرشیرین.

۳- سند شماره ۵۵۹۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۵۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۶۹، از واحد اطلاعات سپاه مرکز (تهران) به

واحد اطلاعات سپاه ایلام، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۲۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۷/۵/۱۳۵۹، بنا به گزارش مورخ ۲۶/۵/۱۳۵۹ گروهان موسیان.

۶- یک کلمه از سند ناخوانا است.

۷- سند شماره ۹۴۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۲، از مرکز بررسی مناطق ایران (منطقه ۷) به دفتر عملیات، ۱/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش لشکر۲۸ ارومیه (رکن۲)، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۳۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزیت سپاه پاسداران (اطلاعات و تحقیقات)، ۲۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند ۰۶۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۰۷۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۵/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

نیروهای نظامی جمهوری اسلامی گفته بود: «در داخل مرزها نیروهای مسلح ما با آرایش هجوم و توسعه دارند حاکمیت دولت را پیاده می کنند؛ یعنی برای اینکه ما در مرزها امنیت پیدا کنیم و در داخل مرزها نیز نیروهای وابسته و مزاحم نظم را سرکوب کنیم و کشور اسلامی مان را به امنیت رهبری کنیم، نیروهای مسلح ما باید هماهنگی می کردند و ما بر آنیم این هماهنگی را به وجود آوریم.»(۱)

۱

در ادامه تحرکات و حملات ایذایی گروه های مسلح معاند با نظام امروز نیز در مناطق کردنشین اقدامات و درگیری هایی وجود داشت. ازجمله:

در محور بانه در ساعت ۱:۲۰ دقیقه در ارتفاعات آربابا، گردنه خان، بین مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای خودی درگیری کوتاهی رخ داد که به شدت سرکوب شد و ضدانقلابیون مهاجم مجبور به عقب نشینی شدند.(۲)در ساعت ۱۰ امروز نیز در محور بانه - سردشت، گروه اعزامی از بانه مرکز تجمع افراد کومه له در منطقه کوهان را زیر آتش گرفت که درنتیجه یک خودرو منهدم و تعدادی از افراد دشمن کشته شدند و هیچ گونه آسیبی به افراد خودی وارد نیامد.(۳)

در منطقه سقز نیز برابر اعلام پاسگاه سکنته، «در ساعت ۲۱:۱۵ دقیقه، پاسگاه توسط ضدانقلابیون با سلاح های مختلف مورد حمله قرار گرفت که پرسنل پاسگاه به آتش ضدانقلابیون پاسخ می دهند» و این درگیری تا ساعت ۲:۱۵ دقیقه بامداد روز بعد (ساعت مخابره گزارش) همچنان ادامه داشته است.(۴)

گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است: «مهاجمین مسلح غیرقانونی شنبه شب در حمله به روستای هولاسو از توابع شاهین دژ با تحمل تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی شدند.» این گزارش به نقل از فرماندار میاندوآب، افزوده است: «مهاجمین [ضدانقلاب] به هنگام عقب نشینی، خرمن های روستای هولاسو را به آتش کشیدند.»(۵) همچنین، گروه ضربت مبارزه با مواد مخدر آذربایجان غربی امروز اعلام کرد که افراد این گروه در دره آشناآباد ارومیه ۱۰۰ قبضه اسلحه کمری ساخت چک اسلواکی با ۱۰ هزار تیر فشنگ کشف و فروشندگان و خریداران آن را دستگیر کردند.(۶)

در همین حال گزارش شهربانی ارومیه و فرمانداری میاندوآب نیز حاکی است که امروز «عبدالرحمن قاسملو به منطقه بوکان عزیمت و در روستاها توقف و سخنرانی و جوانان را برعلیه جمهوری اسلامی تحریک نموده و تأکید کرده که پیران و کودکان را در روستاهای دور اسکان دهند.» این گزارش می افزاید: «ضمناً حدود ۵۰ نفر مسلح با یک قبضه توپ ۱۰۶ [میلی متری] از وی محافظت می کردند و نیز در منطقه ایجاد رعب و وحشت شده است.»(۷)

در منطقه پاوه نیز منابع خودی گزارش دادند: «گروهی از افراد مسلح حزب دمکرات و کومه له از پشت شاه کوه به طرف پاوه حرکت کرده اند و در برزلنگ مستقر شده اند.» این گزارش می افزاید: «آنها دارای سلاح های سنگین هستند و قصد دارند به پاوه حمله کنند.»(۸)یک خبر دیگر نیز

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۵۵۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی به نزاجا)، ۲۶/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۰۶۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه بانه، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ه - ع) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش ژاجا، برابر اعلام پاسگاه سکنته، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ساعت: ۲:۱۵ دقیقه بامداد.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- سند شماره ۵۶۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان - شاهین دژ)، ص۳۳، از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۲۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۲۷، از سپاه (مرکز فرماندهی)به سپاه غرب، برابر اعلام نزاجا، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۱۱۴۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۰۳، از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۵/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۱۴۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، همان، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

حاکی است: «۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات در سه راهی پی تهن شهر به وسیله ۲ قبضه کالیبر۵ و یک خمپاره هشتاد [و یک] و ۴ تیربار ژ۳ و یک آر.پی.جی۷ راه را بسته اند.»(۱)

همچنین در گزارش خبرگزاری پارس از سنندج آمده است: «ساعت ۱۷:۲۰ دقیقه امروز، در نزدیکی روستای کوله واقع در مسیر سنندج - دیواندره، ضدانقلابیون راه را بر حدود ۵۰ اتومبیل بستند و ۱۵ نفر از سرنشینان یک آمبولانس، یک مینی بوس و سه دستگاه اتومبیل دولتی را به گروگان گرفتند و اتومبیل های آنان را نیز با خود بردند.» این گزارش می افزاید: «این ماجرا حدود دو ساعت و نیم طول کشید، ولی تیپ مستقر در این مسیر از ماجرا آگاه نشد و درنتیجه دخالتی نکرد. ضمناً از سنندج تا بانه ۴ تیپ نظامی مستقر است.»(۲)

از سوی دیگر، بنا به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، «سردار جاف با ارسال نامه هایی به سران ایل قلخانی به آنان توصیه نموده افراد خود را به استخدام سپاه پاسداران درآورند و اضافه نموده درصورت استخدام آنان در سپاه پاسداران، ماهیانه به هر نفر ۲۰۰۰ تومان حقوق پرداخت خواهد نمود.»(۳)

۱

شب گذشته، به هنگام بازگشت از نوار مرزی غرب کشور، بنی صدر و همراهانش از یک سانحه هوایی جان سالم به در بردند. گزارش خبرگزاری پارس دراین باره حاکی است:

«ساعت ۱۱ شب، هلیکوپتر حامل دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری، هنگام بازگشت ایشان از نوار مرزی ایران و عراق در نزدیکی اسلام آباد براثر نقص فنی سقوط کرد، ولی خوشبختانه به ایشان و هیچ یک از همراهان صدمه ای نرسید. دکتر بنی صدر در ساعت ۱:۳۰ بامداد در گفت وگویی جریان وقوع این حادثه را بیان کرد و گفت: "پس از حرکت از قصرشیرین و طی مقداری راه، استاندار به من اطلاع داد که هلیکوپتر دچار نقص فنی شده و مجبور به فرود اجباری می باشد. در این هنگام هلیکوپتر شروع کرد به دورزدن. ... خلبان، بعد متوجه شد چراغ ها از کار افتاده است. به هرحال، ناچار آماده فرود اجباری گردید که کنترل از دست او خارج شده و هلیکوپتر سقوط کرد. پس از سقوط هلیکوپتر، تیمسار ظهیرنژاد درب هلیکوپتر را باز کرد و کلیه سرنشینان به بیرون پریدند. در این لحظه بود که متوجه شدیم قطعات هلیکوپتر در نقاط مختلف افتاده است." رئیس جمهوری سپس افزود: "این الحمدلله از شگفتی ها و نشانه کمال رحمت خداوندی است که هلیکوپتر سقوط کرده و متلاشی بشود و به هیچ یک از سرنشینان کوچک ترین صدمه ای نرسد و نشانه دوم رحمت الهی این که در ۱۵ کیلومتری محل سقوط هلیکوپتر، ۱۵ روز پیش، ۱۵ نفر از سپاه پاسداران انقلاب به وسیله ضدانقلاب شهید شده بودند."» خبرگزاری پارس در ادامه گزارش خود از قول بنی صدر افزوده است: «محل سقوط در نزدیکی دهی بود و روستاییان آن ده که کرد بودند، آمدند و خیلی شادی کردند و

۱- سند شماره ۱۱۴۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کردستان به ستاد مشترک، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس از سنندج، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن دوم) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

شگفت زده شده بودند.» در پایان این گزارش آمده است که بنی صدر همراه دیگر سرنشینان هلیکوپتر، با یک جیپ و یک تراکتور که متعلق به روستاییان منطقه بود، به پاسگاه ژاندارمری آن منطقه انتقال داده شدند.(۱)

درپی سانحه شب گذشته سقوط بالگرد حامل رئیس جمهور و همراهان، امروز امام خمینی و آیت الله منتظری در پیام هایی جداگانه، سلامت و نجات وی و همراهان را از عنایات معجزه آسای خداوند دانستند. در پیام امام خمینی خطاب به بنی صدر آمده است:

«جناب آقای بنی صدر، رئیس جمهور، حفظه الله تعالی. نجات جناب عالی و همراهان محترم از سانحه ای که به حسب عادت مصیبت وار باید باشد، نشانه ای از الطاف الهی است برای پیشرفت انقلاب اسلامی ما؛ از این اموری که قدرت حق آشکارا در آن پیداست که همه درجهت حفظ این کشور و ملت است، کراراً دیده ایم. ان شاء الله تعالی از این پس نیز عنایت پروردگار با ماست و با همه وجود در پیشگاه مقدس شکرگزاریم. ما همه از خداییم و باید در راه خدمت به او باشیم. این عنایت معجزه آسا دلیل آن است که شما و همراهانتان در خدمت به کشور اسلامی صدیق بوده و صدیق خواهید بود. شما به شکرانه این نعمت بزرگ، زندگی ثانوی خود را بیش از پیش وقف خدمت به اسلام و کشور اسلامی نمایید و ملت بزرگ با رؤیت این عنایات پی در پی اطمینان کامل داشته باشند که مادام که در خدمت اسلام هستند آسیب پذیر نیستند و دشمنان کوردل این کشور بدانند که با توطئه ها و شیطنت ها نخواهند توانست کشور اسلامی را آسیب رسانند. ملت تا پای جان در خدمت به اسلام حاضر و در پشتیبانی از نهادهای اسلامی مصمم هستند و از خداوند تعالی عظمت اسلام و مسلمین و کشور اسلامی ایران را خواستارم. والسلام علیکم و رحمهالله. روح الله الموسوی الخمینی. ۲۵/۵/۵۹.»(۲)

بنی صدر نیز در پاسخ به پیام امام، پیامی بدین شرح خطاب به ایشان ارسال کرد:

«حضور مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی، پدر و رهبر عزیزم،

پیام تشویق و آموزنده عزّ وصول بخشید. اینجانب عنایت و حمایت امام امت را همواره نشانه

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۶؛ هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

عنایت الهی می دانستم و می دانم. از خداوند بزرگ که قدرت و فضل خویش را در این مناسبت به بهترین وجه بر این بنده عیان فرمود توفیق خدمت به دین و خلق او را طلب می کنم و یقین دارم از راهنمایی و حمایت های شما برخوردار خواهم بود. امام عمر و عزتت مستدام باد. ان شاء الله.»(۱)

امروز همچنین پیامی از آیت الله منتظری خطاب به بنی صدر بدین شرح منتشر شد: «جناب آقای بنی صدر، رئیس جمهور محترم ایران، دامه توفیقه. شکر خدا را که برای چندمین بار ملت مسلمان ایران مشمول عنایات حق شدند و جان رئیس جمهورمان و همراهان در یک حادثه هوایی محفوظ ماند. از خدای بزرگ حفظ و سلامت و توفیق شما را در خدمت به اسلام و مسلمین مسئلت دارم.»(۲)

آقای هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در جلسه امروز مجلس درمورد این موضوع گفت:

«... مجلس ضمن سپاس از خدای بزرگ و رئوف و مهربان که در جریان انقلاب و بعد انقلاب لطفش همیشه شامل حال مردم مسلمان بود، این نجات یافتن را باز فال نیکی می دانیم که بار دیگر لطف خدا را شاهد هستیم و خداوند نمی خواهد که روحیه ملت ما ضربه بخورد درشرایطی که ملت ما می رود همه ارگان های کشورش را با انتخاب خودش داشته باشد. پیداست که چنین حادثه ای اگر ثمرات تلخی بار می آورد برای ملت ما خیلی گران تمام می شد و تلخی آن برای مدت طولانی در ذائقه ما می ماند. این حادثه و حوادث مشابه، ما را یادآور می شود که خودمان را در کنف خدا ببینیم و این همه محبت و لطف را در نظر داشته باشیم و سپاسمندانه وظایف انسانی و اسلامی خودمان را انجام دهیم.»(۳)

۱

رئیس دادگاه های انقلاب ارتش، حجت الاسلام ری شهری، امروز در اطلاعیه ای، به دریادار دکتر سیداحمد مدنی، نماینده ردصلاحیت شده کرمان در مجلس شورای اسلامی، وزیر سابق دفاع، فرمانده پیشین نیروی دریایی و استاندار خوزستان در دولت موقت، ابلاغ کرد که خود را جهت رسیدگی به اتهامات منتسبه تا ۵ روز دیگر یعنی تا تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹ به دادگاه انقلاب ارتش معرفی کند.(۴) این فراخوان در رسانه های غربی بازتاب نسبتاً وسیعی داشت. ازجمله:

رادیو صدای امریکا درباره حکم تعقیب مدنی گفت: «دریادار پیشین نیروی دریایی ایران اینک تحت تعقیب است. پاسداران انقلاب اسلامی خانه و دفتر کارش را به تصرف درآورده اند،

۱- همان، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۶.

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۱.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۱۷؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

اموالش را مصادره کرده اند و یکی از دوستانش را به بازداشتگاه برده اند. پاسداران همچنین برخی از دوستان و همکاران مدنی را مورد بازجویی قرار داده اند؛ هرچند که فرمانده پیشین نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران هنوز رسماً متهم به گناهی نشده است. ... پیروان آیت الله خمینی ادعا می کنند که مدنی با سازمان اطلاعات مرکزی امریکا همکاری داشته و میلیون ها ریال پول از ایران خارج کرده است.»(۱)

نشریه انگلیسی زبان داون چاپ لندن نیز درباره حکم احضار مدنی به دادگاه انقلاب ارتش نوشت: «دریادار سیداحمد مدنی کاندید سابق ریاست جمهوری، جهت پاسخ به اتهاماتی درباره حادثه ۲۱ اوت(۲) به دادگاه انقلاب احضار شد. دریادار مدنی در تاریخ ۵ اوت، با ۷۷ رأی شورای انقلاب رد صلاحیت گردید. براساس مدارکی مستدل، وی طرف دار امریکا بوده و بختیار آخرین نخست وزیر شاه را تمجید کرده است. ...»(۳)

۱

مروری بر مطالب امروز نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، نشان می دهد که در چارچوب دیدگاه این حزب چه نوع توطئه ها یا حمایت هایی درمورد جمهوری اسلامی ایران وجود دارد. این نشریه در مطلبی با عنوان "همکاری های نظامی و فعالیت های توطئه گرانه رژیم های وابسته در منطقه" ضمن حمله به رژیم های پاکستان و عراق، دخالت شوروی در افغانستان را تلویحاً تأیید و به دولتمردان ایران توصیه اکید کرده تا "انقلاب دمکراتیک افغانستان" را به رسمیت بشناسند و با این رژیم روابط مستحکمی برقرار کنند. در بخشی از این مقاله آمده است:

«دیدار ضیاءالحق دیکتاتور پاکستان و صدام حسین دیکتاتور رژیم عراق از عربستان سعودی، نمایانگر نزدیکی و گسترش همکاری های نظامی رژیم های وابسته ضدخلقی در منطقه است. ... امپریالیسم امریکا پس از پیروزی انقلاب شکوهمند مردم ایران و استقرار جمهوری اسلامی در میهن ما و پیروزی انقلاب دمکراتیک در افغانستان، که موجب تحولی شگرف در اوضاع سیاسی - نظامی منطقه گردید، بر آن شد که در دو جهت به ترمیم و تقویت مواضع سیاسی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱ ، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۲۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷:۰۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- منظور نویسنده، ۲۱ اوت سال میلادی گذشته است و به حوادث خونین خوزستان، به ویژه خرمشهر و آبادان و اهواز اشاره دارد. در تیرماه سال ۱۳۵۸، تکاوران نیروی دریایی تحت امر مدنی با همکاری سپاه پاسداران و نیروهای مردمی توانستند جریانات و اغتشاشات جبهه تحریر موسوم به خلق عرب را به شدت سرکوب کنند، اما عملکرد ناشیانه مدنی و تکاوران تحت امر وی در این حوادث خونین، باعث برخی زیاده روی ها گردید و شماری افراد بی گناه نیز دراین میان کشته یا زخمی شدند. دراین مورد و موارد سوءاستفاده های مالی و نیز زدوبست با برخی شیوخ مرتجع و ساواکی آبادان و خرمشهر، گزارش های مفصلی از سپاه آبادان و انجمن اسلامی کارکنان پالایشگاه نفت آبادان و دیگر نیروهای انقلابی و نیز برخی نمایندگان خوزستان ازجمله نمایندگان آبادان محمد رشیدیان و محمد نصراللهی به مجلس شورای اسلامی ارائه شد. (براساس حضور میدانی و اطلاع نگارنده از شاهدان عینی)

۳- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، صص۲۴۳ و ۲۴۴، نشریه داون ۱۶/۸/۱۹۸۰ (۲۶/۵/۱۳۵۹)، مترجم مهدی رنجبران.

و نظامی خود در این منطقه بپردازد، تا موقعیت مسلط خود را در منطقه، که درنتیجه پیروزی این دو انقلاب متزلزل گشته، جبران کند.»

در ادامه این مقاله با اشاره به تقویت پایگاه های نظامی امریکا در دیه گو گارسیا در اقیانوس هند، پایگاه مصیره در عمان و تأسیسات و پایگاه های نظامی در عربستان سعودی و پاکستان، تأکید شده است که: «طرح های توطئه گرانه علیه جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک افغانستان، به منظور براندازی رژیم های حاکم در این دو کشور و تضعیف مواضع کشورهای عضو جبهه پایداری دربرابر تجاوز اسرائیل انجام می گیرد.» این مقاله سپس ضمن اشاره به نقش عربستان در این معادله سیاسی - نظامی افزوده است: «در خاک پاکستان اردوگاه هایی برای دسته جات و گروه های ضدانقلابی افغانی تشکیل شد.»(۱)-(۲)

نامه مردم در نوشتار دیگر خود از «استیضاح پارلمانی کمونیست های یونان درباره شرکت دولت یونان در تجاوزات امریکا علیه ایران» خبر داده و آورده است: «پس از توطئه نافرجام طبس، گروه پارلمانی حزب کمونیست یونان، دولت آن کشور را دراین باره استیضاح کرد.» نامه مردم سپس متن کامل پرسش حزب کمونیست یونان از دولت این کشور را آورده است. در بخشی از این نامه ضمن اشاره به محکومیت حمله به طبس ازسوی مردم یونان و احتمال قوی همسویی دولت یونان با امریکا در توطئه های دیگری علیه ایران، آمده است: «موقعیت یونان دراین زمینه بس خطیر است. چون محتمل است که پایگاه هایی که در سراسر کشورمان پراکنده است، چنان که گفته های محافل میلیتاریستی و نمایندگان "ناتو" ثابت می کند، به تخت جهشی برای ایالات متحده تبدیل شود. چند تن از رهبران سیاسی و نظامی ایالات متحده با دولت یونان نیز دیدار کرده اند و ضمن توضیح نظرات دولت امریکا، درخواست تفاهم و پشتیبانی آن را مطرح ساخته اند. ... دولت یونان باید اعلام کند که اجازه نخواهد داد تا از سرزمین یونان برای هیچ گونه اقدامی علیه ایران استفاده شود و از شرکت در نقشه های احتمالی "جامعه اقتصادی اروپا" و "ناتو" علیه آن کشور خودداری خواهد ورزید. ...»(۳)

۱- یادآوری می شود نشریاتی نظیر ارگان حزب توده تنها رسانه هایی نیستند که بنیه سازی مقاومت علیه رژیم کنونی پاکستان را به امریکا و امثال عربستان نسبت می دهند؛ گزارش امروز رادیو لندن انعکاس تفسیر روزنامه فایننشال تایمز (چاپ لندن) حاکی از نقش امریکا در حمایت از مقاومت مزبور و البته بیانگر تضاد در رفتار امریکا در قبال ایران و مبارزان مسلح افغانی است. بنا به این گزارش، مفسر این روزنامه که به تازگی از واشنگتن بازگشته است، می نویسد: «تعداد بسیار مراسم و برنامه هایی که به منظور گردآوری کمک مالی برای کسانی که به عنوان "مبارزان دلیر افغانی" توصیف می شوند، در واشنگتن برپا می گردید، مایه تعجب بود؛ به خصوص آنکه گروه های چریکی اسلامی مذکور درست به خاطر دستیابی به همان نوع حکومت جمهوری اسلامی مبارزه می کنند که در کشور همسایه آنان ایران برقرار است و آیت الله خمینی به خاطر دفاع از آن دائماً در امریکا مورد نکوهش قرار می گیرد. البته، به نظر می رسد که اکثر امریکاییان متوجه این سیاست متناقض نیستند. ...» (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۲۱، رادیو لندن (فارسی)، ساعت: ۲۰:۴۵، ۲۵/۵/۱۳۵۹.)

۲- نامه مردم، شماره ۳۰۸، ۲۵/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

۳- همان، ص۸.

در گزارشی دیگر، نامه مردم همچنین از ملاقات امروز اشرف پهلوی با شاپور بختیار در پاریس خبر داد و نوشت: «این ملاقات در محل اقامت بختیار و زیر حمایت پلیس فرانسه انجام گرفته است. و این هم تازگی ندارد. دولت و پلیس فرانسه مدت هاست که فعالیت ضدانقلابیون فراری ایران را آشکار و پنهان زیر حمایت خود گرفته اند. ...»(۱)

۱

گزارش های متعددی از تحرکات و تجمع افراد وابسته به خسروخان و ناصرخان قشقایی وجود دارد. ازجمله، گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است امروز ۵۵ دستگاه تویوتا و لندرور و خودروهای مختلف دیگر در محل استقرار خسرو قشقایی در محل آب پخش، واقع در ۳ کیلومتری غرب دارنگان، مستقر گردیده است. در ادامه این گزارش، با استناد به گزارش گروهان ژاندارمری فراش بند آمده است: «خسرو قشقایی و ناصر با عده ای مسلح حدود ۲۰ کیلومتری نورجین مستقر شده و قصد غارت اهالی را دارند. اهالی برای دفاع از خود تقاضای تحویل ۲۰ قبضه اسلحه دارند و درصورت عدم تحویل صلاح [سلاح]، دربرابر پیشامدها مسئولین را مقصر می دانند و حتی قصد ترک محل را دارند.»(۲)

دراین حال، فرمانده سپاه فیروزآباد درباره توطئه های احتمالی ازطرف خسروخان قشقایی و برخی خوانین دیگر و نیز احتمال حملات آنها گفت: «شایعاتی درباره خسروخان و ایادی وی به شدت در منطقه جنوب، به خصوص فیروزآباد به گوش می خورد ازجمله: ۱. توطئه نوشتن نامه خسروخان به امام و درخواست اخراج سپاه پاسداران از فیروزآباد و همچنین مسلح نمودن عشایر و درخواست نماینده خصوصی عشایر در مجلس شورای اسلامی. ۲. جمع آوری افراد مسلح و سازماندهی آنها از ساواکی ها و سرسپرده ها و چپ نماها و ضدانقلابیون و طبق شواهد موجود، برنامه ریزی کردن جهت حمله به سپاه و ژاندارمری و خلع سلاح آنها. ۳. ارتباط مستقیم با تیمسار مدنی، خوانین خوزستان و سردارهای بلوچستان و کرمان، ارتباط با مزدوران داخلی امریکا و ارسال اسلحه سنگین، پول نفت [نقد] طبق شواهد موجود از امریکا به وی و شایعه بمباران عشایر و تخلیه مردم از فیروزآباد و نقل وانتقالات نیروهای مسلح سرسپرده خود در شهر.»

وی افزود: «با شواهدی که ما در دست داریم احتمال می دهیم که یک حملات تنظیم شده ای در سطح منطقه در شرف تکوین است. ... اما متأسفانه شواهد امر نشان می دهد که مقامات اجرایی در انجام [اقدامات مؤثر] تعلل به وجود می آورند؛ لذا مسئولیت هرنوع وقایع ناگوار و ضایعات جبران ناپذیر دقیقاً به عهده مقامات اجرایی و افرادی مانند تیمسار فلاحی ها می باشد که با اتخاذ روش های محافظه کارانه در مقابل جاسوس های امریکایی آگاهانه یا ناآگاهانه به اسلام ضرباتی وارد می کنند.»

فرمانده سپاه فیروزآباد درباره تجمع نیروهای عشایر فارس منطقه اظهار کرد: «خسروخان و ملک منصور عده ای از سرسپردگان خود را حدود یک ماه و نیم از گرمسیر آورده اند و در میان آنها

۱- نامه مردم، شماره ۳۱۷، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۵۶۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۵/۱۳۵۹، با امضای سرتیپ فلاحی.

تعـدادی از بچه های خوانین که عموماً گرایش کمونیستی دارنـد آنها را همراهی می کننـد و شایعه پراکنی کرده انـد که کارهای ما مورد تأییـد ارتش و رئیس جمهور است، بجز آخوندها و پاسداران و مرتباً افراد ساده لوح را فریب می دهند و افراد جمع آوری می کنند و طبق اسناد و مـدارک، مقـدار زیـادی پول نقـد در اختیارشان گذاشـته شـده و اخیراً از سواحل جنوب مقـدار متوسـطی اسـلحه های سـنگین در اختیارشان گذاشته شده است. آنها در نظر دارند که پس از مدتی به گرمسیر حرکت کرده و کردستان دیگری در فارس بیافرینند.» وی در پایان گفت: «اگر این مصاحبه پخش نشود و یا اینکه سانسور گردد، از طریقی دیگر بسیاری از حقایق را افشا خواهد کرد.»(۱)

۱

درپی ملاقات سـفرای نُه کشور اروپایی در تهران، با رئیس مجلس شورای اسـلامی در چهارشـنبه گذشـته، متن نامه ای که در این ملاقات تقـدیم رئیس مجلس شـده بود، امروز در جلسه علنی مجلس قرائت شـد.(۲) پیش از قرائت متن نـامه مزبور، رئیس مجلس دربـاره ملاقات خویش با سـفرای کشورهای خارجی و نیز نامه دو نماینده از کنگره امریکا گفت: «دو سه روز پیش، مجدداً کاردار سـفارت سوئیس پیش ما آمد و نامه ای از دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا آورد. ضـمن مقداری شـیطنت که در نامه هست، همیشه به فکر آن هستند کلاه سر آدم بگذارند. مسـئولین امریکا بفهمند که اگر این رویه را بخواهند ادامه دهند کار خودشان را مشـکل تر می کنند و مواظب باشند که در نامه هایشان شـیطنت نکنند.» هاشـمی رفسـنجانی در ادامه سـخنانش اضافه کرد: «در ابتدای نامه از من به خاطر آنکه در نطقی گفته ام نامه کنگره امریکا به مجلس شورای اسلامی ممکن است منشأ آزادی گروگان ها بشود، تشکر کرده اند. اولاً من در هیچ نطقی این را نگفته ام و اعلام کرده ام که نـامه را به مجلس ارائه خواهم کرد. که البته به خـاطر اعمـال خلاف آنهـا درمورد دانشـجویان، جواب به این نـامه به تعویق افتاد.»

هاشـمی افزود: «بـاز مـا آنجـا مـذاکرات مفصـلی داشـتیم و یـک گزارش دیگری خـود دولت امریکـا بـا تلکس فرسـتاده بود که یـک نوع عذرخواهی از مسـئله دانشـجوها بود که در آن خدمات امریکایی ها به دانشـجوها ذکر شده بود. ... بعد تقاضا کرده بودند که خوب است ملت ایران هم مثـل ملت امریکـا، یـا دولت ایران هم مثل دولت امریکا با گروگان های ما رفتار کنـد و سرسـختی نکنـد. در آخر هم گفته بودند که اگر این وضع در ایران ادامه داشـته باشد، از این صـحنه هایی که برای دانشـجوها پیش آمد ممکن است بازهم تکرار بشود چون ملت امریکا هم عصـبانی است. من به ایشان گفتم اصـلاً این مقایسه ای که شما بین دانشجوهای بازداشتی ما و جاسوسان شما در اینجا می کنید، از چند جهت غلط است.»

۱- روزنامه جمهوری اسـلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگـار جمهوری اسـلامی از شـیراز، در مصـاحبه اختصاصـی با دکتر ماشاالله آئینی، فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فیروزآباد.

۲- متن کامل نامه در روزشمار چهارشنبه، ۲۲/۵/۱۳۵۹، آمده است.

رئیس مجلس پس از مقایسه گروگان های امریکایی و دانشجویان ایرانی بازداشت شده در امریکا، گفت: «ما گزارشی داریم که سازمان سیا دست اندرکار توطئه دیگری است که البته موفق نخواهد شد.» پس از پایان سخنان رئیس مجلس و قرائت نامه سفرای کشورهای اروپایی خطاب به ایشان، چند تن از نمایندگان درباره نامه مزبور و پاسخی که مجلس به آن خواهد داد تذکراتی دادند و رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کرد که نامه به کمیسیون خارجه مجلس فرستاده خواهد شد تا در این کمیسیون بررسی و مطالعه شود و پس از طرح گزارش آن در مجلس، مجلس نیز درباره آن تصمیم خواهد گرفت.(۱)

۱

امروز یک روزنامه نگار معروف امریکایی به نام جک اندرسون از توطئه جدید امریکا علیه ایران پرده برداشت. این ادعای جنجال برانگیز باتوجه به سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی در جلسه امروز مجلس که گفته است «ما گزارشی داریم که سازمان سیا دست اندرکار توطئه دیگری است که البته موفق نخواهد شد.»(۲) و باتوجه به سخنان هفته گذشته رئیس دیوان عالی کشور، آیت الله دکتر بهشتی، درباره کشف یک توطئه تازه ازسوی امریکا، معنای تأمل برانگیزی دارد. ازاین رو این خبر در محافل مطبوعاتی داخل و خارج از ایران، به ویژه مطبوعات وابسته به گروه های چپ بازتاب وسیعی داشت.

اندرسون در مقاله ای که برای روز دوشنبه روزنامه واشنگتن پست آماده کرد، مطالبی را درباره طرح نظامی جدید کارتر، موسوم به "جهش مثبت ۸۰" فاش ساخته است که خلاصه آن در شماره امروز نشریه مادستوبی (چاپ کالیفرنیا) انتشار یافته است. وی ادعا کرده است: «نظامیان طرحی برای یک حمله گسترده و قوی نظامی علیه ایران برای کارتر تهیه دیده اند. این عملیات ظاهراً برای نجات گروگان ها تنظیم شده است، اما درواقع برای تلافی شکست نظامی امریکا در طبس و کسب حیثیت کارتر است. این عملیات قرار است چند هفته قبل از انتخابات ریاست جمهوری امریکا انجام شود.» پخش این خبر، تقریباً جنجالی در امریکا برپا کرده است. بلافاصله پس از انتشار این خبر، "کلودیانا ونسند"، سخنگوی کاخ سفید، به تکذیب این خبر پرداخت و آن را «ادعایی مسخره و کاملاً غیرمسئولانه» خواند. وی گفت: «این نظریه که دولت فعلی یا هر دولت دیگری بخواهد به خاطر منافع سیاسی، جنگی را آغاز کند، یک ادعای مسخره و کاملاً غلط است زیرا رئیس جمهور، خلیج فارس را به عنوان یک منطقه با "منافع حیاتی" برای امریکا و غرب می داند.»

دراین میان، جک اندرسون اعلام کرده است که با تکذیب کاخ سفید درمورد صحت خبر خود دچار تردید نشده است. وی ضمن رد "تکذیب" کاخ سفید گفت: «تمام جزئیات این برنامه نظامی را در هفته آینده طی یک سری مقالات توضیح خواهد داد.» مقاله اندرسون را

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۴۴۷.

۲- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

بسیاری از مطبوعات مشهور امریکایی ازجمله واشنگتن پست - که وی هرروز در آن مطالبی می نویسد و یک ستون ویژه دارد - تحریم کرده اند. واشنگتن پست در شماره یکشنبه خود نوشت: «تصمیم گرفته است ستون مخصوص جک اندرسون را چاپ نکند، زیرا دلیلی برای صحت مطالب او پیدا نمی کند.» اندرسون در خلاصه مقاله اش گفته است: «شکست های انتخاباتی کارتر سبب شده است تا کارتر دستور آماده باش برای عملیات را صادر کند، زیرا به گفته پت کادل، مسئول تبلیغات انتخاباتی کارتر، امریکایی ها اکنون ازلحاظ روانی در شرایطی قرار گرفته اند که خواستار عملیاتی در ایران هستند.»(۱)

۱

درپی انتشار نامه قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، خطاب به همتای روسی خود آندره گرومیکو، تیرگی در روابط و مناسبات میان دو کشور با «اقدام امروز سفیر ایران در مسکو و بستن کنسولگری ایران در لنینگراد»،(۲) رو به افزایش گذاشت. دراین حال، رسانه های شوروی امروز مقاله روزنامه اومانیته ارگان حزب کمونیست فرانسه را که در آن به صادق قطب زاده شدیداً حمله شده بود، چاپ کردند. در این مقاله آمده است: «همدردی قطب زاده با واشنگتن بر همه آشکار است و بیانات اخیر وی خطری برای مردم ایران محسوب می شود.»(۳) اومانیته همچنین نوشت: «سخنان قطب زاده درمورد حزب توده ایران اکاذیب و اراجیفی بیش نیست.»(۴)

۲

امروز وزارت نفت گزارش عملکرد یک سال گذشته شرکت های تابع این وزارت را اعلام کرد. در بخشی از این گزارش با اشاره به مسائل و مشکلات ایجادشده برای گردانندگان این شرکت ها به دلیل خروج مستشاران و مدیران خارجی آنها، آمده است: «... در طول سال ۱۳۵۸، جمع متوسط روزانه تولید به ۳,۴۵۰,۰۰۰ بشکه نفت خام در روز رسید که از این مقدار حدود ۲,۶۵۰,۰۰۰ بشکه در روز صادرات نفت خام را تشکیل داد. مابه التفاوت این دو رقم که برابر ۸۰۰,۰۰۰ بشکه نفت خام در روز می باشد در پالایشگاه های داخلی تصفیه و از فراورده های آن ۲۵۰,۰۰۰ بشکه در روز صادر و بقیه ۵۵۰,۰۰۰ بشکه به مصرف داخلی رسیده است. به این ترتیب، جمع متوسط صادرات نفت خام و فراورده در طول سال ۱۳۵۸ بالغ بر ۲,۹۰۰,۰۰۰ بشکه در روز بوده است.»

در بخش دیگری از این گزارش ضمن ابراز رضایت از وضعیت فعلی تولید نفت، آمده است: «عملیات مربوط به پالایشگاه های کشور نیز خوشبختانه در طی سال ۱۳۵۸ موفقیت آمیز بوده است و علی رغم محدودیت ها و مشکلاتی ازقبیل پایین بودن مصرف نفت کوره در داخل کشور که در مواردی باعث پرشدن مخازن و درنتیجه پایین آمدن خوراک پالایشگاه ها شد و همچنین خرابکاری ها در لوله های نفت خام و گاز طبیعی پالایشگاه ها، خسارات و مسائل مربوط به سیل

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن؛ و نیز خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری تاس از واشنگتن، ۱۶ اوت (۲۵/۵/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۱، تهران، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۰، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از رویتر از مسکو، ۱۶ اوت (۲۵/۵/۱۳۵۹)؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۱، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۹، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت: ۱۵:۳۰، ۲۵/۵/۱۳۵۹؛ و - همان، ص۳، به نقل از خبرگزاری تاس از پاریس، ۱۶ اوت.

۴- نامه مردم، شماره ۳۰۹، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۲.

خوزستان و نظایر آنها، متوسط خوراک روزانه پالایشگاه های کشور حدود ۰۰۰,۹۷ بشکه در روز بیش از رقم مربوط به سال ۱۳۵۶ و حدود ۰۰۰,۸۰ بشکه در روز بیش از رقم سال ۱۳۵۷ بود. تولید فراورده های میان تقطیر (نفت سفید و گازوئیل) که پرمصرف ترین فراورده های نفتی در داخل کشور هستند، در سال گذشته به ترتیب حدود ۰۰۰,۲۰ و ۰۰۰,۲۵ بشکه در روز بیش از تولید آنها در سال های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ بود. ... اکنون نیز با بهره برداری از پالایشگاه اصفهان، خوراک روزانه پالایشگاه های کشور از مرز یک میلیون بشکه در روز گذشته است.» در ادامه این گزارش درباره وضعیت تولید فراورده های نفتی در سال جاری آمده است: «در سال جاری نیز تاکنون بیش از ۱۶۰۰ میلیون لیتر بنزین و نفت سفید و گازوئیل ذخیره سازی شده است که این رقم حدود ۵/۱۸ درصد بیش از رقم مربوط به همین دوره در سال گذشته می باشد. ...»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۵/۱۳۵۹، ص ۱۱.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲۶ مرداد ۱۳۵۹ ۶ شوال ۱۴۰۰ ۱۷ اوت ۱۹۸۰

۱

درزمینه نتیجه تحرکات دیپلماتیک عراق می توان به اظهارات امروز سخنگوی وزارت بازرگانی و تجارت اندونزی اشاره کرد؛ که گفت: «کشور وی درصدد است مسلسل های ضدتانک را از فرانسه خریداری و روی هلیکوپترهای مونتاژ در آن کشور سوار کرده و سپس آن را به عراق بفروشد. وی همچنین گفت عراق پیشنهاد خرید این هلیکوپترها را برای استفاده در ارتش خود به اندونزی داده است منتهی آن را مشروط به این شرط کرده که هلیکوپترهای فرانسوی مونتاژشده توسط صنایع هواپیماسازی "باندونگ" به مسلسل های فرانسوی "رودال" ضدتانک مجهز گردند. ...»(۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری عراق اعلام کرد که طارق الحمد آل عبدالله، دبیرکل شورای فرماندهی عراق، امروز از متخصصان اتمی عرب درخواست کرد برای کمک به توسعه نیروی هسته ای در این کشور، گرد هم آیند.(۲)

دراین حال در ادامه روند چرخش عراق به سوی امریکا و غرب، امروز رادیو اسرائیل اعلام کرد: «مطبوعات مصر به نقل از منابع موثق دیپلماسی در واشنگتن، گزارش دادند که ایالات متحده امریکا در پشت پرده و از راه های گوناگون با عراق در تماس است تا روابط میان بغداد و واشنگتن را عادی سازد. این منابع خاطرنشان شده اند که اکثر اعضای کنگره امریکا با این عمل دولت متبوع خود مخالف اند، ولی درپی بحران سیاسی میان ایران و ایالات متحده امریکا، به ویژه پس از مسئله گروگان گیری، واشنگتن سعی در به دست آوردن عراق داشته و دارد تا جای خالی ایران را در منطقه ازطریق بغداد پر کند.»(۳)

دراین باره، خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از ناظران سیاسی در واشنگتن، خبر داد: «... از آغاز بحران میان ایران و ایالات متحده، امریکا مناسبات خود را با بغداد افزایش داده و این افزایش بیشتر در دو طرح؛ یکی دیپلماتیک و دیگری بازرگانی، محسوس می باشد.»

این خبرگزاری افزود: «از سوی دیگر تشدید اختلاف میان عراق و ایران که از زمان به قدرت رسیدن آیت الله خمینی به اوج رسیده و همچنین کاهش امتیازات نظامی و بازرگانی با اتحاد شوروی باعث شده اند که ایالات متحده بیش از پیش خود را با رژیم صدام حسین

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۷، هر دو به نقل از خبرگزاری فرانسه از جاکارتا.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۳۴، رادیو اسرائیل (عربی)، ساعت ۱۹، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

نزدیک سازد. ... از سوی دیگر، باوجود قطع روابط سیاسی میان دو کشور، مناسبات بازرگانی همچنان برقرار است و در سال ۱۹۷۹ مبادلات بازرگانی میان عراق و ایالات متحده به یک میلیارد دلار رسیده است. ... ناظران در واشنگتن معتقدند ایالات متحده درحالی که با گسترش مواد اتمی علناً مخالفت می کند، از انتقاد به فرانسه که آماده شده اورانیوم غنی شده به عراق تحویل دهد، خودداری می ورزد. ...»(۱)

۱

تحرکات مرزی عراق و همچنین اقدامات ایذایی عوامل داخلی آن امروز در نوار مرزی غرب و جنوب کشور ادامه داشت.

گزارش مرزبانی سومار حاکی است: «شهر مندلی عراق از سکنه خالی شده و این موضوع می رساند که احتمال دارد ارتش بعث عراق قصد دارد به پاسگاه های مرزی هم جوار مانند پاسگاه [های] گیسکه، کانی شیخ، بازرگان [و] تلخاب حمله کند.» این گزارش در ادامه می افزاید پاسگاه های مزبور از موقعیت شناسایی رزمی ارتش برخوردار نیستند. مرزبان مزبور تقاضا کرده درخصوص تقویت و اعزام ارتش به آن محل اقدام عاجل معمول گردد.(۲)

همچنین در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه منگاهول عراق با ۲ دستگاه تانک و ۲ خودرو نظامی تقویت شد.(۳) گزارش گروهان صالح آباد نیز حاکی از تقویت شمال غربی پاسگاه هلاله در هفت کیلومتری خاک عراق با استقرار یک ستون از ارتش عراق است.(۴)

دراین حال، امروز در مناطق غرب و جنوب کشور بازهم حریم هوایی ایران مورد تجاوز هواپیماهای عراقی قرار گرفت. در ساعت ۱۷:۱۹ دقیقه، ۳ فروند میگ عراقی در روی نوار مرزی اورامانات و بانه و سردشت و از روی پایگاه ابوذر در حالت "فورمی" مشاهده شدند.(۵) ستاد اروند نیز که در پایگاه دریایی خرمشهر مستقر است، اعلام کرد در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، یک هواپیمای عراقی به حریم هوایی ایران در مرز خرمشهر تجاوز کرد و در امتداد اروندرود درحال پرواز مشاهده شد.(۶)

در همین حال، درخصوص تحرکات مرزی عراق در منطقه مرزی روبه روی آبادان، گزارش واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان حاکی است: «در تاریخ ۱۷/۸/۱۹۸۰ [۲۶/۵/۱۳۵۹] به جای نظامیان متمرکز در جنوب فاو، تعداد ۲۸۵ نفر از نیروی مقاومت ملی(۷) عراق که در میان آنها حسن صابر(۸) است، متمرکز شده اند.»(۹)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۷، همگی به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۲- سند شماره ۲۹۸۳۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی لشکر۸۱ زرهی کرمانشاه (رکن۳)، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۳- به کرمانشاه (رکن۳) ۲۶/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره۲۹۸۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ت ف - ژاجا (رکن۳ عملیات)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ه - ع) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان و شاهین دژ)، ص۳۹، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی

سپاه پاسداران، ۵/۶/۱۳۵۹، مستند به رؤیت یکی از خلبانان پاسگاه هوانیروز کرمانشاه، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از خرمشهر به نقل از ستاد اروند.

۷- نیروی مقاومت ملی، جیش المقاومه الشعبیه یا همان جیش الشعبی است.

۸- حسن صابر یکی از اعضای مؤثر جبهه تحریر خوزستان است که در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر با عراق همکاری تنگاتنگی داشت. (سند شماره ۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه آبادان به مرزبانی درجه یک خرمشهر، ۳۱/۵/۱۳۵۹، برابر اطلاعاتی که در ۳۰/۵/۱۳۵۹ به دست این واحد رسیده است.)

۹- سند شماره ۴۳۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلامیه مرزبان درجه یک خرمشهر، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مستند به نامه مورخ ۳۰/۵/۱۳۵۹ واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه آبادان؛ و - سند شماره ۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه آبادان به مرزبانی درجه یک خرمشهر، ۳۱/۵/۱۳۵۹، برابر اطلاعاتی که در ۳۰/۵/۱۳۵۹ به دست این واحد رسیده است؛ و - سند شماره ۲۶۰۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مرزبان درجه یک خرمشهر به ریاست رکن دوم ستاد ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

مشکلات امنیتی مرزی خوزستان، علاوه بر تحرکات و تجاوزات مرزی عراق، در دو بعد مقابله با جاسوسان عراقی و عناصر وابسته به این رژیم که از مرزها وارد خوزستان می شوند و نیز فعالیت ها و برخوردهای گروه های سیاسی در شهرهای مختلف نوار مرزی، قابل بررسی و تأمل است.

در بعد اول، گزارش سپاه خرمشهر حاکی از دستگیری شخصی از اهالی قصرشیرین است که در ساعت ۲۲ امروز، به هنگام ورود از عراق به منطقه مرزی خرمشهر، با هوشیاری افراد سپاه در منطقه پاسگاه مؤمنی دستگیر شد.(۱)این شخص حامل پیام مهمی از عوامل موسوم به خلق عرب برای یکی از شیوخ خرمشهر بود. در این گزارش همچنین آمده است که در همین منطقه، ۲ نفر دیگر شامگاه امروز از عراق وارد خاک ایران شده و موفق به فرار می شوند.(۲)

از سوی دیگر، به دنبال تشدید فعالیت های گروه های چپ و ایجاد درگیری هایی در روزهای اخیر در شهر آبادان، سپاه این شهر گزارش داد امروز «درپی شناسایی تعداد ۴۰ دکه در آبادان که در امر پخش شایعات و نشریات ممنوعه و توطئه برعلیه جمهوری اسلامی ایران و حرکت های ضدمردمی فعالیت داشتند، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی آبادان، توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این شهر برچیده شدند.»(۳)

دراین حال، حجت الاسلام سیدمحمدتقی طباطبایی، حاکم شرع دادگاه های انقلاب خوزستان، در حاشیه هم اندیشی پنج روزه دادسراها و دادگاه های انقلاب در تهران در مصاحبه ای با خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی درباره تحرکات و فعالیت های گروه های سیاسی در خوزستان و در پاسخ به این پرسش که «با گروه های منحرف سیاسی چون مجاهدین خلق [منافقین]، چریک های فدایی، توده ای ها، مائوئیست ها و غیره چگونه برخورد می کنید؟» ضمن اشاره به اینکه «در مقابل رفتار خصمانه گروه های سیاسی در منطقه شدیداً عمل می کنیم»، اضافه کرد: «ضدانقلاب و دشمن از دادگاه های انقلاب وحشت فراوان دارد و می کوشد تا مردم را به این دادگاه ها بدبین سازد. مدارکی به دست آمده که گروه های چپی و التقاطی دست در دست ضدانقلاب نهاده اند و علیه جمهوری اسلامی دست به خرابکاری زده اند و می زنند. همچنین، اعلامیه هایی علیه دادگاه های انقلاب ازسوی همین گروه ها انتشار می یابد. این گروه ها علاوه بر انجام کارهای سازمان یافته و با آگاهی کامل برای سرنگونی جمهوری اسلامی و اغفال عده زیادی که فریب آنان را می خورند، مسئله سینما رکس را هم پیراهن عثمان کردند، که با تشکیل دادگاه عمومی سینما رکس، این بهانه هم از دست آنها خارج شده است. ...»(۴)

همچنین، حجت الاسلام محسن اراکی، حاکم شرع دادگاه انقلاب آبادان و خرمشهر، امروز در جلسه اختتامیه هم اندیشی پنج روزه دادسراها و دادگاه های انقلاب در تهران، درخصوص فعالیت های گروه های سیاسی در این دو شهر مرزی گفت: «باید اعتراف کرد که رژیم انقلابی ما دررابطه با گروه های سیاسی رفتار انقلابی نداشته و حتی موازین شرعی اسلامی دررابطه با گروه های سیاسی رعایت نشده و هم اکنون نیز رعایت نمی شود.» وی افزود: «یکی از بزرگ ترین مشکلاتی که دولت ما هم اکنون با آن دست به گریبان است وجود همین گروه های سیاسی است

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- سند شماره ۵۶۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد مرکزی سپاه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۳.

که در همه جا از کارخانه تا مسجد و بازار و مدرسه حضور دارند و بنا به خواست اجتماع باید کار رسیدگی به امور آنها به عهده دادگاه هـای انقلاب واگـذار شود. ... چراکه این گروه های سیاسی بنا به وابستگی های گروهی شان قادر به تصـمیم گیری مسـتقل و بی طرفانه نیستند و به علاوه این، روشن شده که گروه های مزبور توطئه گر و مخرب هستند. ...»(۱)

۱

امروز هنگـام پـاک سـازی محور کامیـاران - روانسر، درگیری سـختی میـان نیروهـای خودی و گروه هـای مسـلح غیرقانونی رخ داد. این درگیری که از ساعت ۸ شب تا ۳ بامداد روز بعد، ادامه یافت، به هنگام بازگشت نیروهای خودی و با تیراندازی به خودرو سپاه پاسداران در ده کیلومتری کامیاران و در ارتفاعات حوالی "الک" و "الک کوان" در دو نقطه آغاز شد. در این درگیری یک تکاور ارتشـی شـهید و ۳ نفر دیگر از نیروهـای خودی مجروح شدنـد. از مهاجمان نیز حـدود ۲۰ تا ۳۰ نفر کشته شدند.(۲) در این عملیـات، جاده کامیاران - روانسر از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی شد و هم اکنون تردد در این محور برقرار است.(۳)

همچنین به گزارش سـتاد مرکزی سپاه پاسداران، امروز در منطقه سـنندج - دیواندره، «در درگیری با صدیق کمانگر، رهبر دمکرات های سنندج، حدود ۴۰ نفر از مهاجمین به هلاکت [رسیدند] و از نیروهای خودی یک نفر شهید و ۳ نفر زخمی شدند.»(۴)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکـات گروه هـای مسـلح معانـد بـا نظام، گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی است امروز یک کامیون حامل سلاـح و مهمـات و نیز یـک دسـتگاه وانت تویوتـا از مرز هانی گرمله پاوه وارد خاک ایران شدنـد. این گزارش می افزایـد: کامیون مزبور ارتشـی (متعلق به ارتش ایران که توسط ضـدانقلاب به گروگان گرفته شـده) بوده و ۲ نفر از اعضـای مـؤثر حزب دمکرات آن منطقه در اتومبیل تویوتا دیده شده اند که جلوی آن کامیون در حرکت بوده اند.(۵)

گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه حاکی از کشف مین و مواد منفجره در زیر پل بین راه سراب نیلوفر و کوزران و خنثی شدن آن بـا تلاـش مأموران ژانـدارمری می باشـد.(۶)دراین حـال، در ادامـه جریـان خلـع سـلاح در اطراف آبـادی هـای اطراف دالاـهو در منطقه قصرشیرین، امروز گروه ضربت سپاه این شهر موفق به کشف و ضبط ۲۰ قبضه انواع سلاح برنو، ژ۳ و کلت شدند.(۷)

۲

امروز اطلاعیه ای ازسوی اسـتاندار آذربایجان غربی خطاب به مدیرکل امور اقتصاد و دارایی این استان منتشر شد. در این اطلاعیه که عصر امروز به وسیله بالگرد در شهرهای مهاباد و بوکان پخش شد، آمده است:

«چون متأسـفانه درحـال حاضـر هیـچ گونه کنترل روی جریـان امور اداری و دولتی شهرسـتان مهاباد و بخش بوکان وجود نـدارد و عوامل ضدانقلاب در تمام سازمان ها و ادارات دولتی مهاباد نفوذ پیدا

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۶.

۲- سـند شماره ۵۶۰۲۸ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـتاد غرب کشور به سپاه (مرکز فرمانـدهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۵۶۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴، (خبرنگار جمهوری اسـلامی از کرمانشاه در گفت گو با پرتویی مسئول روابط عمومی

سپاه پاسداران غرب کشور).

۴- سـند شماره ۵۶۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (دیوانـدره)، ص۲۶۶، از سـپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه سنندج، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (پاوه)، ص۲۴۷، از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (رکن ۲، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

کرده و بـا اسـتفاده از بودجه دولتی جمهوری اسـلامی برعلیه آن اقـدام می کننـد و به لحـاظ عـدم امنیت، برای مقامـات اسـتان نیز امکـان عزیمت به آنجا و کنترل امور موجود نیست؛ لذا از این تاریخ (۲۶/۵/۵۹) تا اطلاع ثانوی از پرداخت هیچ [هر] گونه وجه به کلیه ادارات و سازمان های دولتی و نهادهای وابسته در مهاباد و بوکان، خودداری و حقوق کلیه افراد دولتی آنان قطع می گردد. ...»(۱)

هاشمی، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، نیز امروز ضمن انتقاد از صداوسیما و اشاره به این نکته که «در برخی از نقاط کردنشین، رسانه های گروهی بیگانه جای صداوسـیمای جمهوری اسـلامی را گرفته اند و صداوسـیمای جمهوری اسلامی ایران در این نقاط شنیده و دیـده نمی شود»، وجود آرامش نسبی در شـهرهای مهابـاد، سـردشت، پیرانشـهر و بوکـان را (نتیجه عـدم مقـابله بـا) نفوذ نیروهـای مسـلح غیرقانونی در این شـهرها خوانـد و گفت: «وقتی در مقابله با این افراد و گروه های غیرقانونی اقـدامی صورت نمی گیرد، آرامش نسبی نیز در این مناطق وجود دارد؛ باید سؤال شود چرا نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران دراین زمینه اقدامی نمی کنند؟...»(۲)

از سـوی دیگر، امروز در مهابـاد ۵ نفر که در درگیری هـای آذربایجـان غربی توسط مهاجمان مسـلح ضـدانقلاب به گروگان گرفته شـده بودنـد، با ۳ نفر از گروگـان های ضـدانقلابیِ در اختیار نیروهای مسـلح جمهوری اسـلامی تعویض و آزاد شدنـد. هاشـمی معاون سیاسـی اسـتاندار آذربایجـان غربی بـا اعلام این خبر افزود: «متأسـفانه برخلاف اصول و ضوابط انسانی این ۵ گروگان مورد شـکنجه قرار گرفته و یکی از آنها را از بالای پل پرت کرده اند که باعث نقص عضو وی شده است.»(۳)

دراین حال، در ادامه پاك سازی مناطق قطور و ماکو در این اسـتان، امروز اعلام شـد که ظرف دیروز و امروز، سـتون های انتظامی در این مناطق ۱۱۵ قبضه اسلحه جنگی جمع آوری کرده اند.(۴)

۱

امروز عصـر، سفرای کشورهای هلند و ژاپن و کاردارهای ایتالیا و انگلیس در دیدار با هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در محـل مجلس، تقاضانـامه جـامعه اقتصـادی اروپا (جمهوری فـدرال آلمان، بلژیک، دانمارك، فرانسه، ایرلنـد، ایتالیا، لوکزامبورگ، هلنـد، بریتانیای کبیر) و ژاپن، مبنی بر درخواست آزادی گروگان های امریکایی را تقدیم وی کردند. در بخشی از این تقاضانامه آمده است:

«... ۱. اشـغال سـفارت ایالات متحـد امریکـا در تهران و بـازداشت اعضـای آن به عنوان گروگـان، به تمام معنی یك تجاوز به قوانین بین المللی است. بنابراین، این حرکات غیرقابل قبول هسـتند و بـدون شك عواقب ناخوشاینـدی بر روی ادامه روابط حسـنه بین این دولت ها و جمهوری اسلامی ایران خواهند داشت. ۲. همین که اشغال سفارت ایالات متحد امریکا و بازداشت گروگان ها از چهارم نوامبر ۱۹۷۹ تابه حـال بیش از نُه مـاه به طـول انجامیـده، کـاری بجز وخیم کردن وضـعی که به هرحـال نگران کننـده بود، نمی کنـد. ۳. اکنـون که مجلس شورای اسـلامی قرار است بحث را درمورد گروگـان هـا آغاز کنـد، دولت های عضو جامعه اقتصادی اروپا و ژاپن شدیـداً از آن جناب و همچنین از اعضای مجلس شورای اسلامی درخواست می کنند که ایشان یك تصمیم کلی که منجر به آزادی فوری تمام

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار اطلاعات در مهاباد و بوکان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۷.

۳- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۳، (خبرنگار اطلاعات از ارومیه در گفت گو با فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی).

گروگان ها بشود اتخاذ نماینـد. این آزادی به دولت های عضو جامعه اقتصادی اروپا و ژاپن اجازه آن را خواهـد داد تا همان طورکه مایل هستند دوباره روابط حسنه خود را با جمهوری اسـلامی ایران که به نفع تمام این ممالك است، تحکیم کننـد. ۴. تا آزادی کلیه گروگان هـا، دولت هـای عضو جـامعه اقتصـادی اروپـا و ژاپن مایـل هسـتند مجـدداً مراتب نگرانی خود را درمورد رفتـار انسانی با گروگان ها طبق اصول قبول شده بین المللی اظهار دارند. ...»

در این ملاقـات همچنین سـفیر ژاپن خطاب به رئیس مجلس گفت: «ژاپن خواهان تحکیم روابط دوسـتانه و همکاری با کشور ایران است، اما به نظر می رسد که مسئله گروگان ها مانع خواست های ما گردیده است.»

سفیر هلند نیز در بخشـی از سخنانش اشغال سفارت امریکا و گروگان گیری را کاملاً برخلاف قوانین بین المللی و غیرقابل قبول دانست و خواستار ملاقات یک هیئت بین المللی با گروگان ها شد.(۱)

سپس هاشـمی رفسـنجانی در پاسـخ به اظهـارات ملاقـات کننـدگان مطالب مفصـلی ایراد کرد. وی با اشاره به این نکته که «مطالب آقایان همان مطالب قبلی است که سـفرای قبلی گفته اند»، اظهار کرد: «بعد از انقلاب سیاست خارجی کشور ما بر این اساس قرار گرفته است که نگـذاریم کشورمان توسط ابرقـدرت ها اسیر شود و بر همین رابطه فکر می کردیم که یک شاخه عمل ما این خواهد بود که ما بخشـی از مناسبات اقتصادی خودمان را با امریکا، در بین کشورهای پیشرفته اروپا و بازار مشترك اروپا توزیع کنیم؛ ولی بعد از درگیری با امریکا بر سر مسـئله جـاسوس هـای بـازداشتی، ملت ما چنان احساسـی پیـدا کرده است که کشورهای اروپایی و بازار مشترك و متأسـفانه ژاپن نمی خواهند مستقل از امریکا باشند و ابرقدرت امریکا این کشورها را نیز تحت نفوذ و اثر خود قرار می دهند.»

هاشـمی رفسـنجانی سپس با اشاره به حوادث چنـد دهه اخیر ازجمله دخالت کشورهای روسـیه و رقبای غربی آن در جریان جنگ جهانی اول و دوم، روی کارآمدن خانواده پهلوی با حمایت امریکا، سـرکوب نهضت مردم برای ملی کردن نفت در سال ۱۳۳۰ و قیام ۱۵ خرداد، گفت: «بعـد از انقلاب، امریکـا به جای اینکه از کارهای گذشـته خود عـذرخواهی کنـد به سـرعت در جاسوسـخانه خود با تمام امکانات مخابراتی و با همکاری تمام نیروهای ساواکی و سران ارتش در رده های بالا مشغول توطئه شدند.»

وی افزود: «در چنین شـرایطی اگر ملت ایران بفهمنـد که این سـفارت لانه توطئه است و جاسوس های سـیا در اطراف کشور؛ در قشـقایی، بویراحمـد، کردسـتان، ترکمن، بلوچسـتان و خوزسـتان و غیره با عوامل خرابکار و ضدانقلاب تماس برقرار کرده است و در مرکز با گروه های چپ و چپ نما برعلیه ما توطئه کرده و وارد کودتا می شود – که اسـناد اینها منتشر شده و سفارتخانه های شما هم آنها را دیده اند – ملت ایران با این جاسوسان جاسوسخانه چه خواهند کرد؟»

هاشـمی خطاب به سـفرای ملاقات کننده گفت: «شـما از ما می خواهید با گروگان ها رفتاری انسانی داشته باشیم؛ البته، این حق است و ما هم خودمان طبق تعالیم اسـلامی ملزم هستیم که با اسـیر خوش رفتاری کنیم و شـما اگر موردی برخلاف این دیدیـد تـذکر دهیـد.» وی در ادامه با اشاره

۱– روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۶.

به رفتار خشونت آمیز پلیس ایتالیا با دانشجویان تظاهرکننده ایرانی، به ویژه دختران دانشجو، درباره ملاقات یک هیئت بین المللی با گروگان ها، اظهار کرد: «ما تجربه داریم که در گذشته این کار را کردیم و معلوم شد بعضی از ملاقات کنندگان مأمور بودند و می خواستند از وضع و جای آنها گزارش بدهند تا حمله هواپیماهای امریکایی با طرح و نقشه اجرا شود. ...»(۱)

۱

بحران در روابط و مناسبات ایران و انگلستان ابعاد مختلفی به خود گرفته است. ادامه راه پیمایی یک هفته ای مردم و دانشجویان در مقابل سفارت انگلیس در تهران در اعتراض به دستگیری و محاکمه بیش از ۶۰ دانشجوی تظاهرکننده ایرانی در دو هفته پیش مقابل سفارت امریکا در لندن و تعطیلی سفارت انگلستان و احضار برخی دیپلمات های انگلیسی از تهران ازسوی دولت انگلیس نمودهایی از این بحران هستند. در ادامه چنین وضعی، «سفارت انگلیس در تهران امروز دراثر ادامه تظاهرات یک هفته اخیر در خیابان های اطرافش درهای خود را به روی مراجعین بست. اکثر کارمندان انگلیسی این سفارتخانه آن را ترک کردند و بخش صدور ویزای سفارتخانه فعلاً تعطیل شده است. ... سخنگوی سفارت انگلیس گفت "سفارتخانه هنوز از دولت ایران می خواهد که بگذارد نمایندگانش با ۳ نفر انگلیسی که در ایران دستگیر شده اند ملاقات کنند."... تظاهرکنندگان مقابل سفارتخانه در تهران خواستار آزادی ۶۰ دانشجوی ایرانی در لندن هستند که در طی تظاهراتی در مقابل سفارتخانه امریکا در لندن دستگیر شدند.»(۲)

«یک سخنگوی وزارت خارجه انگلستان اعلام داشت که "تعطیل سفارت انگلستان و احضار ۸ دیپلمات بریتانیایی در ایران، یک اقدام موقت و پیشگیرانه است." این اقدام در زمانی صورت می گیرد که روابط دو کشور بحرانی است. ... وزارت خارجه انگلستان همچنین دستور داده است که روادید ورود به انگلستان به نام اتباع ایرانی صادر نشود.»(۳)

همچنین، خبرگزاری پارس از لندن گزارش داد: «دانشجویان زندانی در انگلستان امروز در گروه های پنج نفری در دادگاه لندن حاضر خواهند شد تا به اتهام درگیری با پلیس اسکاتلندیارد محاکمه شوند. دکتر اهدایی کاردار سفارت ایران در لندن، ضمن نقل این خبر افزود: حضور مدافعان انقلاب اسلامی در دادگاه در گروه های پنج نفری به این دلیل ازسوی مقامات انگلیس به آنها تحمیل شده است که اتهام های جداگانه ای برای هرکدام مطرح شود، درحالی که گناه دانشجویان زندانی اعتراض علیه امریکا و نیز برگزاری تظاهرات دربرابر سفارت امریکا در انگلستان است. ...»(۴)

از سوی دیگر، «کمیته رسیدگی به بحران سیاسی ایران و انگلیس، که ناشی از بازداشت ده ها دانشجوی ایرانی در انگلستان، پدید آمده است، امروز اعلام کرد علی رغم فعالیت های گسترده ای که درجهت حل این بحران سیاسی مبذول داشته است، هنوز روزنه امیدی برای پایان بخشیدن به این بحران دیده نمی شود. این کمیسیون اضافه کرد چنین به نظر می رسد که بحران سیاسی میان ایران و انگلستان وارد ابعاد جدیدی بشود، زیرا انگلیس امروز فعالیت خود را در تهران متوقف ساخته است.»(۵)

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲۳، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۳، تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۹، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت ۹:۳۰، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از لندن، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۲، تاریخ ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۳۳، رادیو مونت کارلو (بخش عربی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۲۶/۵/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۷ مرداد ۱۳۵۹ ۷ شوال ۱۴۰۰ ۱۸ اوت ۱۹۸۰

۱

تنش در روابط عراق و سوریه امروز به اوج خود رسید و عراق عده ای از دیپلمات های سوری را دستگیر و اخراج کرد.

خبرگزاری یونایتدپرس از بغداد دراین باره گزارش داد: «عراق پس از کشف مقدار زیادی مواد منفجره و اسلحه در داخل ساختمان سفارت سوریه در عراق، به تمامی دیپلمات های سوریه و کارمندان سفارت این کشور مهلت داد که ظرف ۴۸ ساعت آینده، خاک عراق را ترک کنند. سخنگوی وزارت خارجه عراق اظهار کرد: هدف از این تجهیز جنایتکارانه مبادرت به خرابکاری و کشتار در عراق می باشد.» این گزارش افزود: «احمد علوان وزیر خارجه عراق، تمامی دیپلمات های کشورهای عربی ازجمله کاردار سفارت سوریه را فراخواند و آنها را در جریان (تجهیز جنایتکارانه ای) که در سفارت سوریه در عراق کشف شده است گذاشت. ...»(۱)

از سوی دیگر، دولت سوریه در بیانیه ای نسبتاً ملایم که در همین خصوص صادر کرد، ضمن متهم ساختن رژیم عراق به جاسازی اسلحه و مواد منفجره در سفارت سوریه در بغداد و دعوت از دیپلمات های کشورهای عربی مقیم بغداد برای بازدید، آورده است: «اقدام مقامات عراقی در قبال دیپلمات های سوری، مخالف با عرف دیپلماتیک و مصونیت سفارت می باشد.»

بیانیه سوریه با ذکر روند اظهارات خصمانه مقامات عراق علیه سوریه در چند ماه اخیر، این اقدام را تلاشی جدید به منظور برانگیختن درگیری جانبی با سوریه توصیف کرد. سخنگوی سوری بار دیگر خاطرنشان ساخت که «سیاست اصلی این کشور اجتناب از درگیری های فرعی در زمانی است که این کشور در مواجهه با رژیم صهیونیستی و امپریالیسم امریکا و توطئه کمپ دیوید می باشد.»(۲)

ص: ۵۰۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۷، به نقل از یونایتدپرس از بغداد.

۲- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران - عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ص۲۵۴، نشریه الشرق الاوسط (چاپ لندن)، به نقل از خبرگزاری سوریه از دمشق، ۲۰/۸/۱۹۸۰ (۲۹/۵/۱۳۵۹)، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه.

آخرین تحولات مناطق مرزی غرب، میانی و جنوب غرب کشور مورد توجه مسئولان و نیز رسانه های ایران است.

در غرب، براساس گزارش امروز خبرنگار کیهان از کرمانشاه، وضعیت چنین است: «بیشترین فعالیت نیروهای ارتش بعث عراق در چند روز گذشته، صرف تدارکات زمینی و هوایی و تخلیه افراد مزدور در پاسگاه های مرزی و نقل و انتقال تسلیحات سنگین خود بوده است. عراقی ها واحدهای گشت زنی خود را در اطراف منابع نفتی و تأسیسات نظامی افزایش داده و در اطراف "تپه رش" و چند پست دیدبانی خود نیز توپ های ضدهوایی نصب کرده اند. عراق همچنین نیروهای تازه نفسی به این مناطق گسیل داشته است.»

در این گزارش که از جمع بندی اطلاعات منابع آگاه مرزی ایران به دست آمده، اضافه شده است: «تقریباً بیشتر فرماندهان و مسئولان مرزی ایران متفق القول اند که عراقی ها درپی ضربات سنگینی که بعد از اعلام دستور تهاجمی به نیروهای ایران، به آنها وارد شده است، تشنج مرزی را تاحدودی کاهش داده اند و درحال تجدیدقوا و بررسی راه های جدیدی برای تجاوز مرزی هستند.» در این گزارش همچنین با اشاره به درگیری شب گذشته واحدهای ستاد هماهنگی نیروهای جمهوری اسلامی ایران با مهاجمان مسلح در اطراف کامیاران که به شهادت یک تکاور و مجروح شدن ۳ نظامی دیگر انجامید، آمده است: «گسترش درگیری در این مسیر خود گواه آن است که مزدوران عراقی و سربازان و افسران عراقی در لباس کردی قصد دارند آتش درگیری را در منطقه کردستان شعله ور کنند.»(۱)

از بعضی گزارش ها آشکار می گردد که رژیم عراق تعداد زیادی مین در اختیار نیروهای وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی می گذارد. ازجمله یک گزارش حاکی است: «دولت عراق مقادیری مین اسرائیلی به عده ای از مهاجمین [ضدانقلاب] به سرپرستی علی اکبر پالانی و احمد پالانی تحویل داده که در جاده های "باجگیران" و "ذهاب" و "سرقلعه" در مسیر حرکت خودروهای نظامی کار بگذارند.» همین گزارش می افزاید: «نامبردگان تاکنون چند عدد مین در جاده های مزبور کاشته اند. ضمناً به آنان ابلاغ شده نسبت به تخریب پل های منطقه "ذهاب" و "بردعلی" سریعاً اقدام نمایند. همچنین، به رحمان سرزلی (رحمان کج) مأموریت داده شده که پل های مذکور را منفجر نماید.»(۲)

امروز همچنین منابع اطلاعاتی خودی اعلام کردند که «در چند روز گذشته حدود ۲۰۰ نفر از افراد نادر سرزلی و کدخدا بهرام سرزلی در ارتفاعات "بمو" مستقر و خود را برای یک حمله وسیع به باویسی و ازگله آماده نموده اند.»(۳) یک خبر دیگر از همین منبع حاکی است: «تعدادی نیروی خارجی در حوالی نقده و اشنویه پیاده شده اند.» در این خبر به ماهیت این افراد اشاره ای نشده است و تحقیقات دراین مورد ادامه دارد.(۴)

ص: ۵۰۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۰۶۸۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۱۰۶۸۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی استان کرمانشاهان به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (تهران)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص ۲۷۰، از مرکز فرماندهی به سپاه ارومیه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

در منطقه میانی تحرکات مرزی امروز عراق، چشمگیر بود. دراین زمینه گزارش پاسگاه سانواپا تابع یگان سومار، حاکی است در ساعت ۱۱ امروز، تعداد ۸ دستگاه خودرو کشور عراق وارد ابوعبیده شده و احتمالاً قصد درگیری با پاسگاه های خودی را دارند.(۱)گزارش نیروی زمینی ارتش نیز بیانگر آن است که عراق درحال انتقال حدود ۲ گردان زرهی از لشکر ۱۰ زرهی خود به منطقه مقابل مهران تا دهلران است. طبق این گزارش، امروز یک ستون نظامی متشکل از ۷۰ دستگاه تانک تی۵۴ و تی۵۵ و خودروهای پشتیبانی کننده ازقبیل تانک های با جرثقیل و تانکرهای بنزین از بغداد به کوت اعزام گردیده و قرار است در نقاط مرزی "زرباطیه" تا "بجلیه"، مقابل مهران تا دهلران ایران مستقر شوند.»(۲)خبرگزاری پارس نیز به نقل از فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه گزارش داد: «ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، کماندوهای عراقی زیر پشتیبانی نیروهای ارتش بعث عراق، پاسگاه مرزی رضاآباد گروهان مهران عرب را مورد حمله قرار دادند که مأموران ژاندارمری با برخورداری از آتش نیروهای ارتش جمهوری اسلامی این حملات را دفع کردند.»(۳)

دراین حال در جنوب، از منطقه مرزی خرمشهر و آبادان گزارش ها حاکی از تجاوزات هوایی و تحرکات زمینی عراق در این منطقه بسیار حساس است. ازجمله، در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز نیز دو هواپیمای جنگی عراق در منطقه مرزی شلمچه تا امتداد اروندرود به گشت زنی و شناسایی پرداختند.(۴)همچنین، نیروهای پاسدار مستقر در مرز شلمچه امروز تحرکات دشمن را غیرعادی و به شرح زیر توصیف کرده اند: «استقرار دو ناوچه مسلح به سلاح های نیمه سنگین مقابل پاسگاه خیّن به مدت ۲۰ الی ۳۰ دقیقه؛ حضور دو ناوچه عراقی در آب ایران و عبور از نزدیک ترین نقطه ممکن نسبت به پاسگاه خیّن؛ پیاده کردن نیروهای نظامی در پاسگاه مقابل خیّن؛ حالت غیرعادی در سربازان عراقی و داشتن کلاهخود برای اولین بار و ورود یک ماشین به پاسگاه مقابل خیّن.»(۵)

۱

باوجود گذشت قریب به بیست ماه از وقوع انقلاب اسلامی، همچنان برخی عناصر وابسته به رژیم پیشین در ساختار ارتش مناصبی را بر عهده دارند که ضمن ادامه سلوک غیرمذهبی، درصدد توطئه علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی هستند.

نامه امروز "ستاد هماهنگی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه منطقه ۵" به "شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه" ضمن شرح وضعیت ناهنجار یکی از فرماندهان نظامی ناحیه ای حساس از مناطق کردنشین، از توطئه مشترک این فرمانده نظامی و احزاب مستقر در منطقه با همکاری رژیم عراق پرده برمی دارد. در این نامه آمده است:

«لشکر پیاده۶۴ ارومیه اخیراً طی نامه ۱۷/۲۱/۲۸/۲۰۱ – ۹/۵/۵۹ (فتوکپی نامه ضمیمه می باشد)

۱- سند شماره ۲۸۳۳۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به کرمانشاه (رکن۲ و رکن۳)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۹۷۷۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی)، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه خرمشهر به ستاد مرکزی، ۲۷/۵/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به ستاد فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

به فرمانده سپاه ارومیه اطلاع داده که فرمانده عملیات منطقه اشنویه (سرهنگ بهمنی) به ۶۰ نفر از برادران پاسدار سپاه نقده جهت پاک سازی منطقه، تحت نظر سرهنگ بهمنی می باشد.(۱) باتوجه به اینکه سرهنگ بهمنی (فرمانده پادگان جلدیان و فرمانده عملیات منطقه)(۲) به غیر از اینکه شخصی کاملاً ضدانقلاب... می باشد مستقیماً با سرهنگ قادری (فرمانده نظامی حزب دمکرات در منطقه) در ارتباط بوده و اخیراً سرهنگ قادری طی نامه ای از سرهنگ بهمنی خواستار تحویل مهمات و سلاح های پادگان جلدیان به حزب دمکرات گردیده بود و سرهنگ بهمنی نیز طی نامه ای درخواست سرهنگ قادری را قبول کرده و قصد داشته خود را با کودتای نافرجام [۱۸ تیرماه گذشته] هماهنگ نماید (خبر کاملاً موثق می باشد) و باتوجه به [این] مطلب که دولت عراق اخیراً تعداد ۲۰۰۰ نفر از عواملش را به منطقه اشنویه و نقده و ارومیه گسیل داشته است (خبر کاملاً موثق می باشد)، قرائن و شواهد موجود نشان دهنده توطئه بزرگی با همکاری دولت عراق - حزب دمکرات - سازمان کومه له - سرهنگ بهمنی در منطقه اشنویه - نقده - ارومیه می باشد.»

در این گزارش همچنین به این نکته اشاره شده که: «گزارش مفصلی از اعمال ضدانقلابی سرهنگ بهمنی طی نامه شماره ۷۲۳/م - مورخ ۲۶/۵/۵۹ به اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز ارسال شده است.»(۳)

۱

درحالی که ازنظر ارتباط و اخذ تدارکات و کمک از عراق بین گروه های مسلح ضدانقلاب چندان تفاوتی وجود ندارد، دراین میان سپاه رزگاری (رستگاری) بیش از همه مشهور به این وابستگی است و موجبات کاهش مشروعیت مبارزان کردگرا را بیشتر فراهم کرده، مورد هجوم دیگر گروه ها قرار می گیرد. در همین خصوص می توان به یک درگیری که امروز در منطقه واوان در نزدیکی سنندج بین افراد کومه له و رزگاری رخ داد، اشاره کرد که در آن ۳ نفر از افراد رزگاری و ۱۵ نفر از کومه له زخمی یا کشته شدند.(۴)

یکی دیگر از ضربات واردشده به گروه غیرقانونی رزگاری تسلیم شدن محمد ضیایی نقشبندی، برادر شیخ عثمان نقشبندی رهبر حزب غیرقانونی رزگاری به سپاه سنندج است. وی در مصاحبه ای نه تنها وابستگی این گروه مسلح معاند با نظام را به حکومت عراق محرز شمرد، بلکه به درگیری های میان احزاب و گروه های مستقر در مناطق کردنشین و نیز اختلافات درون گروهی اشاره کرد. محمد ضیایی نقشبندی در مصاحبه ای با روزنامه انقلاب اسلامی که امروز منتشر شد، ضمن عذرخواهی از ملت ایران، گفت:

۱- ویرایش سند، دست نخورده است.

۲- تمام پرانتزها و علائم - از متن سند است.

۳- سند شماره ۴۳۶۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۵۱، از ستاد هماهنگی اطلاعات و بررسی های سیاسی منطقه ۵ به شورای فرماندهی سپاه ارومیه، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا.

«من ابتدا در قریه ای زندگی می کردم که در آن کومه له به فعالیت مشغول بود. وقتی از نیات و مرام آنها که مائوئیست هستند مطلع شدم با آنها از درِ مبارزه برآمدم تا جایی که کومه له در سراسر کردستان علیه من اعلامیه پخش کرد (یکی از این اعلامیه ها را به دکتر چمران داده ام). طی یک درگیری دستگیر و ۳ ماه در زندان کومه له به سر بردم و پس از تبادل گروگان ها بین کومه له و رزگاری آزاد شدم.» وی سپس با اشاره به چگونگی تسلیم شدن خود به نیروهای سپاه سنندج، درباره نحوه رفتار افراد کومه له با وی به هنگام اسارت در دست آنها، گفت: «آنها ما و چند نفر دیگر را در زندان انداخته بودند که نه نور داشت و نه محلی که حتی ساعتی استراحت کنیم، از غذا هم خبری نبود، فقط مقداری نان خشک در اختیار ما قرار می دادند و مرتب به دولت فحاشی می کردند.» وی آن گاه به تاریخچه حزب رزگاری پرداخت و اظهار کرد: «سال پیش زمانی که من در زندان بودم این حزب تأسیس شد. اکثر اینها در کوه فعالیت می کردند. اکنون این حزب توسط عراق تقویت می شود و با هیچ یک از گروه های مسلح [غیرقانونی] کردستان همکاری ندارد، بلکه خودسر عمل می کند. اطلاعات دقیق تری درمورد این حزب ندارم زیرا به من اطمینان کامل نداشتند و حتی مرتب از من سؤال می کردند چرا خانواده ات را به اینجا نیاورده ای تا با تو زندگی کنند!» محمد ضیایی نقشبندی سپس درباره رابطه اش با شیخ عثمان نقشبندی گفت: «من در کادر رهبری حزب هیچ گونه دخالتی نداشته ام که با برادرم رابطه برقرار کنم. حزب دمکرات و کومه له هر دو علیه من به فعالیت مشغول اند. راستش را بخواهید من به عملکرد هیچ یک از این گروه ها اعتقادی ندارم و... به نظر من کارها و اعمال برادرم شیخ عثمان به هیچ وجه درست نیست.»

وی آن گاه به تشریح چگونگی فعالیت گروه های فعال در کردستان پرداخت و گفت: «بیشترین فعالیت از آن حزب دمکرات، کومه له و فدائیان خلق است. رزگاری و حزب توده هم فعالیت های جنبی دارند. اینها ازنظر مرام همان طورکه می دانید وابسته به شرق و مارکسیست هستند. متأسفانه مردم کردستان از چنین موضوعی اطلاع ندارند؛ چه، اگر آگاه شوند مثل مردم سنندج خود همه آنها را طرد خواهند کرد. (مردم سنندج وقتی آگاه شدند که گروه های چپ از دختران در سنگرها سوءاستفاده می کنند آنها را طرد کردند) به هرحال، محل فعالیت گروه های مسلح کردستان بیشتر در اطراف مریوان، مهاباد، بوکان، اورامانات و اطراف سنندج نظیر حسن آباد و کامیاران می باشد و نوع سلاح های آنها آر.پی.جی۷، کلاشینکف، خمپاره و نارنجک هایی است که از عراق برایشان ارسال می شود. ...»(۱)

۱

در ادامه حملات ایذایی و تحرکات و نقل وانتقالات روزمره گروه های مسلح معارض با نظام، امروز نیز در برخی مناطق کردنشین ازجمله غرب سردشت، منطقه بانه، مریوان (به خصوص محور مریوان – سنندج) و اطراف ارومیه، درگیری هایی رخ داد و در برخی مناطق نیروهای خودی موفق به کشف تحرکات یا پاک سازی و جمع آوری سلاح های غیرمجاز شدند.

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

گزارش امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی حاکی است: «تعداد ۴۰۰ نفر از مهاجمین قصد حمله به پادگان بانه را داشتند که با آتش های زمان بندی شده به وسیله توپ [خانه] و خمپاره انداز در محل عبور آنها، پیش بینی های لازم [به عمل آمد] و [از هجوم آنها] جلوگیری شد.»(۱)

همچنین، از ساعت ۲۳ امروز تا ساعت ۲ بامداد روز بعد، در غرب سردشت از فاصله دور به سمت پاسگاه های این ناحیه تیراندازی شد که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه گردید.(۲)

در همین حال، در ادامه پاک سازی منطقه مریوان، امروز در روستاهای سیف بالا و سیف پایین، ۶ نفر از مهاجمان مسلح ضدانقلاب در برخورد با نیروهای مشترک خودی کشته و ۲۰ تن مجروح شدند و مقادیری مهمات نیز از آنها به دست آمد.(۳)

همچنین گزارش شد که: «در جاده فرعی بین محور سنندج - مریوان، افراد رستگاری با سلاح های سنگین مانند خمپاره های ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری و آر.پی.جی۷ و اسلحه های ضدهوایی، درحالی که جاده سنندج - مریوان را با مین های الکتریکی مسلح نموده اند، موضع گرفته اند.» در ادامه این خبر آمده است که «در ایستگاه "سربناب" عده ای حدود ۲۰۰ نفر از مهاجمین [مسلح ضدانقلاب]، چندین مسافر را به گروگان گرفته اند.»(۴)گزارش دیگری وضعیت مناطق مزبور را کامل تر شرح داده است. بنا به این گزارش، آخرین اطلاعات رسیده از محور سنندج - مریوان حاکی است که درحوالی "سروآباد"، "قلعه جی"، "محمودآباد"، سه راهی "بیکره" (سه راهی دزلی) و آبادی های "جورنده" و "آلماده" که در دو طرف جاده پایین سنندج به مریوان واقع اند و نیز در آبادی های "تازه آباد" و "آسیاب" حوالی "کانی کیزله" که در دو طرف جاده بالای سنندج به مریوان قرار دارند، گروه های مسلح [ضدانقلاب] مشغول فعالیت هستند. در آبادی های "سیف پایین"، "سیف بالا"، "تُرکه"، "کاکل" و "انجیران" که تقریباً قسمت شمالی مریوان را تشکیل می دهند، حدود ۲۰۰ نفر از افراد کومه له و فدایی و در آبادی های قسمت جنوبی و جنوب غربی و نیز در آبادی های شمال غربی مریوان نیز تعدادی در حدود ۲۰۰ نفر از افراد مسلح [ضدانقلاب] فعالیت دارند. در آبادی های دزلی و اطراف آن نیز حدود ۲۵۰ نفر از افراد دمکرات و ۴۰۰ نفر از افراد رزگاری فعالیت دارند.(۵)

خبر امروز روزنامه جمهوری اسلامی نیز حاکی است: «نیروهای مشترک افراد لشکر۲۸ کردستان و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در پاک سازی شمال شرقی مریوان، طی یک برخورد با مهاجمین [مسلح ضدانقلاب]، ۱۰ نفر از آنها را دستگیر کردند و تلفات زیادی به مهاجمین وارد و اسلحه و مهمات زیادی به دست آوردند.» این گزارش می افزاید: «پاک سازی روستاهای "سفله کوچک" و "سفله بزرگ" نیز با موفقیت انجام شد و بعد از واردآمدن تلفات زیاد به مهاجمین [ضدانقلاب]، منطقه پاک سازی و نیروهای خودی در آن محل استقرار یافتند.»(۶)

۱- سند شماره ۵۶۰۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ه - ع) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۴، از سماجا۳ به ژاجا، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران غرب، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی به گزارش لشکر۲۸؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر اعلام نیروی زمینی.

۳- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران

غرب کشور.

۴- سند شماره ۵۶۰۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه سنندج، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، صص ۱۵۰ و ۱۵۱، از سماجا۲ (۱ع ح) به تیمسار فرماندهی نزاجا (مد حفاظت اطلاعات)، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

این روزنامه همچنین در گزارش دیگر امروز خود به نقل از خبرگزاری پارس نوشت: «عده ای از پاسداران انقلاب اسلامی و افراد جهاد سازندگی که در کشتزارهای گندم "حسن پالیزی" در "خوره" مشغول برداشت محصول بودند، با بطری های حاوی مواد منفجره مورد حمله مهاجمین [ضدانقلاب] قرار گرفتند که به کسی آسیبی نرسید و پاسداران توانستند حمله مهاجمین را دفع کنند.»(۱)

از ارومیه نیز خبر می رسد در پاک سازی روستاهای چهارستون و رشگیران از توابع سلماس که از ساعت ۱۱ صبح شنبه گذشته آغاز شده و امروز به پایان رسید، افراد سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد سلاح های مختلفی کشف و ضبط کردند.(۲)

از سوی دیگر، از آغاز عملیات پاک سازی و جمع آوری اسلحه در منطقه "قطور" از توابع شهرستان خوی، تا آخر وقت امروز، ۱۷۴۶ قبضه سلاح های مختلف و مقادیر فراوانی مهمات این سلاح ها کشف و ضبط شده است.(۳)

۱

نامه فرمانده سپاه پاسداران غرب کشور به مدیرعامل مخابرات استان کرمانشاهان در توضیح وضع کنونی این شهر حاوی نکات قابل تأملی است.

در نامه مزبور آمده است: «بدین وسیله به اطلاع می رساند که چون تعداد زیادی از مجروحین حوادث غرب کشور باید جهت معالجه به کرمانشاه بیایند و این مجروحین به علت نارسایی های مختلف به شهادت رسیده اند؛ لذا تصمیم به احداث یک گروه امداد گرفتیم که با مطالعه زیاد، اقدام به اجرای طرح نمودیم و با همکاری بنیاد مستضعفان، ساختمانی در شهرک الهیه جهت اورژانس تحویل سپاه شد و جهت تلفن شهرک، دو رشته تلفن در اختیار ما قرار گرفت که چون قطع است در درجه اول خواهشمند است که فوراً اقدام به وصل آن نمایید. و درضمن، چون امر فوق العاده خطیری در چند روز آینده در پیش است [!] احتیاج به ۳ رشته تلفن دیگر است که تقاضا می شود باتوجه به این امر مهم دستور آن را جهت نسب [نصب] بفرمایید. درصورت عدم اقدام سریع، مسئولیت عواقب بعدی به عهده شما نیز می باشد.»(۴)

۲

با کشف یک خانه تیمی مربوط به گروه های "کومه له" و "پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" در تهران به همت پاسداران کمیته، چند نفر دستگیر و تحت بازجویی قرار گرفتند. روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود ضمن نقل این خبر چنین می نویسد:

«در تحقیقات اولیه، گوشه ای از فعالیت های ضدانقلابی گروه مذکور فاش شد: ۱. تشکیل خانه تیمی برای فعالیت های ضدانقلابی و غیرقانونی درارتباط با کومه له و پیکار. ۲. تهیه اسلحه

۱- همان، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، در تماس با روابط عمومی سپاه غرب کشور.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳، هر دو به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از فرمانده ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری شهرستان ماکو مستقر در قطور شهرستان خوی.

۴- سند شماره ۲۷۴۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور به مدیرعامل مخابرات استان کرمانشاهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، امضا: فرمانده سپاه پاسداران غرب کشور: س. ب. [نام کامل وی در سند موجود است.]

و آموزش و آماده کردن افراد مسلح. ۳. دخالت در جریانات گنبد و مسافرت به کردستان و گرگان در بحبوحه جنگ [با افراد مسلح غیرقانونی در این مناطق]. ۴. تهیه مهر جعلی اسناد رسمی و جعل برگ پایان خدمت. ۵. سرقت کارت عبور مجاز کمیته. ۶. اعزام افراد به کارخانجات و رخنه در شوراهای کارگری به منظور اخلال و جلوگیری از فعالیت های تولیدی. ۷. تهیه دستگاه [دوربین] فیلم برداری، چاپ و زیراکس جهت فعالیت های ضدانقلابی. ۸. ایجاد اعتصاب و پخش اعلامیه های غیرقانونی در کارخانجات. ۹. تهیه نام و آدرس کارگران و جوانان به منظور اغفال.» در پایان این گزارش همچنین آمده است: «پس از کشف خانه مذکور و در شب اول مراقبت از خانه، پاسداران مورد حمله و تیراندازی قرار گرفتند.»(۱)

این درحالی است که وقوع حوادثی نظیر آنچه دو روز قبل (۲۵/۵/۱۳۵۹) در شهری رخ داد، فضای شدیدتری علیه سازمان هایی که از تحویل سلاح خودداری می کنند، ایجاد می کند. در حادثه مزبور، ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه در محل مسجد جامع صحن حضرت عبدالعظیم(ع)، هنگامی که نمازگزاران مشغول اقامه نماز مغرب و عشا بودند، ناگهان چاشنی بمبی منفجر شد، اما مواد تی.ان.تی. آن عمل نکرد. پاسداران انقلاب اسلامی شهری بلافاصله در محل حاضر شدند و بمب را خنثی کردند. مسئول انتظامات کمیته منطقه ۱۴ دراین باره گفت چنانچه این بمب منفجر می شد، مسجد را به کلی از بین می برد و گروه کثیری از نمازگزاران را به شهادت می رساند.(۲)

۱

به دنبال دستگیری ۸ تن از سران بانفوذ بختیاری توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان بروجن در استان چهارمحال و بختیاری به اتهام ارتباط با شبکه کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته،(۳) امروز همچنین پاسداران کمیته مرکز برای دستگیری سرلشکر حسن یزدی - که تحت تعقیب بود - به خانه وی در خیابان پاکستان تهران رفتند. به گزارش کیهان، حسن یزدی که یکی از عاملان اصلی کودتای نافرجام و در رژیم منحط سابق رئیس اداره ششم ارتش بود، پس از ورود پاسداران به خانه اش، به بهانه لباس پوشیدن در اتاق دیگری با شلیک دو گلوله به سرش، خودکشی کرد.(۴)

۲

در مصاحبه هفتگی امروز هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، موضوعات متعددی ازجمله، رابطه با امریکا و رسیدگی به بحران گروگان ها در مجلس مطرح شد.

رئیس مجلس در پاسخ این پرسش که «ازسوی امام مقرر شده بود که مجلس به کار گروگان ها رسیدگی کند؛ این بلاتکلیفی ناشی از چیست و مجلس تا چه زمانی درباره آزادی گروگان ها تصمیم خواهد گرفت؟» اظهار کرد: «امام که نفرموده بودند که اولین مسئله مجلس باشد. جزو کارهای مجلس است و مجلس هم ممکن است کارهای فوری تری داشته باشد. ما مسائلی مثل

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از نشریه نگهبان انقلاب اسلامی، وابسته به کمیته انقلاب اسلامی مرکز.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اطلاعات از شهری؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از

شهرکرد.

۴- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - همان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۳.

مسئله زمین و مسکن و بیکاری و گرانی و چیزهای روزمره ای که پیش می آید و خود کابینه و اینها مسائلی است که باید خیلی زود به آنها برسیم. البته آن هم جزو مسائلی است که خواهیم رسید؛ اینکه حالا اولین یا دومین باشد، سر فرصت می رسیم، عجله ای نداریم.»

هاشمی رفسنجانی در بخش دیگری از این مصاحبه در پاسخ به اینکه «آیا این گفته سفیر هلند که عملکرد گروگان گیری سابقه بسیار خطرناکی را در ادامه روابط بین الملل به وجود آورده و این مدت باعث وضع خطرناکی شده، از دیدگاه شما یک تهدید نیست؟ و آیا چه وضع خطرناکی را شما پیش بینی می کنید؟» گفت: «من به آنها در مقابل این حرف هایشان جواب دادم و گفتم ملت ایران به دلیل مظلومیت شدیدی که در مقابل تجاوزات امریکا در ده ها سال گذشته و بعد از انقلاب می بیند و با مدارکی که از دخالت افراد بازداشت شده در توطئه علیه ایران و جاسوسی به نفع دشمن ما دیده، خودش را محق تشخیص داده که این کار را بکند و عمل کوچکی در مقابل این همه ظلم بوده، اما اینکه کسی خیال کند که همین تنها چند گروگان باعث تشدید روابط بین الملل می شود، به طور مجرد، این یک مقدار ساده اندیش است. من به آقایان گفتم خصومت امریکا با انقلاب ما منشأش این چند گروگان نیست؛ امریکا قبل از این کار توطئه را علیه ما شروع کرده است. این توطئه ای را که ما حالا ـ سرکوب کردیم ریشه اش برمی گردد به قبل از گروگان گیری. و دولت های دیگری هم البته تحت فشار امریکا دارند عکس العمل نشان می دهند، اما من فکر نمی کنم آن طور باشد که بحران عظیمی از این ناحیه، دنیا را تهدید بکند.(۱)

۱

درحالی که امروز در لندن دادگاه رسیدگی به وضعیت حدود ۶۵ دانشجوی ایرانی که در تظاهرات دو هفته پیش در مقابل سفارت امریکا در لندن، توسط پلیس اسکاتلندیارد دستگیر و زندانی شدند، آغاز می شود، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن فراخواندن کاردار انگلیس در تهران، یادداشت اعتراض آمیز این وزارتخانه را تسلیم وی کرد. این اطلاعیه – که پیرو

۱– روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۶.

مذاکرات شفاهی ۱۸ مردادماه جاری مدیرکل سیاسی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با کاردار سفارت انگلیس تهیه شده است – رفتار پلیس انگلیس با دانشجویان ایرانی را محکوم کرده و این گونه برخوردها را تحمیلی و هماهنگ با اعمال پلیس امریکا دانسته است. همچنین در این اطلاعیه واکنش دانشجویان ایرانی ناشی از روحیه انقلابی و اعتقاد راسخ آنها به حقانیت خواسته هایشان و نیز اعتراض به روش های سیاست بازانه پلیس انگلیس در لوث کردن واقعیت اعمالشان دانسته شده است. در بخشی از اطلاعیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن تأکید مکرر بر لزوم آزادی فوری کلیه دانشجویان ایرانی زندانی در لندن، به سفارت انگلیس یادآور می شود چون حقانیت عمل دانشجویان ایرانی در انگلیس بر ملت ایران ثابت شده است و آزادی آنها خواست همه ملت است، بنابراین، امیدوار است که دولت شما هرچه زودتر بدون وقفه دانشجویان ما را از زندان های خود آزاد نماید.»(۱)

دراین حال، درپی تعطیل شدن بخش هایی از اداره های سفارت انگلیس در تهران، امروز وابسته مطبوعاتی این سفارت ضمن تأیید این مطلب اظهار کرد که این تعطیلی موقتی بوده و امیدوار است هرچه زودتر قسمت های تعطیل شده دوباره شروع به کار کنند. وی افزود که دایره ویزا و بخش های بازرگانی سفارت درحال حاضر به علت کمبود کارمند – که چندی پیش بنا به تصمیم دولت انگلیس به لندن رفته اند – تعطیل است و هیچ گونه ویزایی به کسی داده نمی شود. وی گفت که موضوع دانشجویان، مربوط به دادگاه های انگلیس است و ربطی به دولت انگلیس ندارد.(۲)از سوی دیگر، سخنگوی رسمی وزارت امور خارجه انگلستان امروز در لندن اظهار کرد: «به اطلاع مقام های ایرانی رسانده شده است که تصمیم درمورد سرنوشت ایرانیان بازداشت شده با دادگاه های انگلستان است.»(۳)وی همچنین اعلام کرد: «تصمیم کاردار سفارت انگلیس در ایران در تعطیل این سفارت در تهران هیچ تأثیری درزمینه امور سیاسی و یا بر سطح روابط میان دو کشور نخواهد داشت؛ چراکه این تصمیم به خاطر اتخاذ تدابیر احتیاطی امنیتی و اجتناب از شرایط مشخصی بوده است و نیز اینکه روابط دیپلماتیک میان دو کشور همچنان به قوت خود باقی است.»(۴)

۱

در ادامه روند تیرگی در مناسبات و روابط ایران و شوروی و درپی تسلیم نامه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به وزیر امور خارجه شوروی، آندره گرومیکو، توسط سفیر ایران در مسکو در دو روز پیش، امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اطلاعیه ای ضمن اعلام خبر بسته شدن کنسولگری ایران در لنینگراد از سیر فعالیت های دیپلماتیک خود در این وزارتخانه گزارش داد. در این اطلاعیه آمده است:

«به دستور صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در تاریخ ۲۶ مردادماه جاری کاردار سفارت شوروی در تهران به وزارت امور خارجه احضار شد و به وی اخطار شد که

۱– روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و – روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲– روزنامه کیهان، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۱.

۳– خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۳ ، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۳:۳۰، ۲۷/۵/۱۳۵۹.

۴– خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۴، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۲۵، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت: ۹:۳۰، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

در ظرف ۲۴ ساعت تصمیم خود را دایر به تعطیل کنسولگری شوروی در اصفهان به وزارت امور خارجه اطلاع داده و مقدمات بستن آن را فراهم نماید. ضمناً به وی تذکر داده شد: در سایر موارد ازجمله تقلیل پرسنل سیاسی سفارت شوروی در تهران هرچه زودتر اقدام و نتیجه را اطلاع دهند. از طرف دیگر، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو در تاریخ ۲۵ مردادماه برای انحلال و بستن کنسولگری ایران وارد لنینگراد شد. سفیر ایران به دنبال تقدیم یادداشت صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری [اسلامی ایران] به آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی و نیز به دنبال مذاکرات مفصلی که در تاریخ ۱۷ مردادماه جاری با "گورینکو" قائم مقام وزارت امور خارجه و سایر مقام های سیاسی شوروی برای تقاضای انتقال کنسولگری جمهوری اسلامی ایران از لنینگراد به شهر "دوشنبه" پایتخت جمهوری مسلمان نشین تاجیکستان و یا به "تاشکند" پایتخت جمهوری مسلمان نشین ازبکستان و همچنین به دنبال مذاکراتی درمورد تقلیل دیپلمات های شوروی در تهران و نیز توقف ارسال اسلحه به عراق و عقب کشیدن نیروهای شوروی از افغانستان به عمل آورده بود، امروز طبق دستور وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برای بستن کنسولگری و نقل و انتقالات کارمندان و سایر امور کنسولگری و مذاکره با مقامات محلی برای تصفیه امور جاری اقدام لازم را معمول داشت. دکتر مکری سفیر جمهوری اسلامی ایران در شوروی بلافاصله با ارسال یادداشت هایی، رسماً بسته شدن کنسولگری ایران در لنینگراد را با مقام های سیاسی محلی و مؤسسات فرهنگی شوروی و کلیه نمایندگی های سیاسی خارجی مقیم لنینگراد ابلاغ داشت.»(۱)

۱

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران امروز با صدور اطلاعیه ای قطع رابطه ایران و شیلی را اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بدین وسیله اعلام می دارد از آنجایی که استقرار عدالت در سرتاسر جهان و رعایت ارزش های والای انسانی در تمام کشورها مورد توجه خاص جمهوری اسلامی ایران می باشد و اعتقادات و اعمال حکومت شیلی مغایر با این اصول است و دولت این کشور سال هاست که سیاست اختناق و سرکوبی مردم شیلی را ادامه می دهد و این امر با مبانی و اصولی که دولت جمهوری اسلامی ایران به آن معتقد است منافات بیّن دارد و از آنجایی که پشتیبانی از تمام مستضعفان جهان از اصول سیاست دولت جمهوری اسلامی ایران است، لذا دولت جمهوری اسلامی ایران موجبی برای ادامه مناسبات سیاسی با حکومت شیلی ندید و به همین دلیل تصمیم گرفت که از تاریخ ۲۵/۵/۱۳۵۹ روابط سیاسی و کنسولی خود را با جمهوری شیلی قطع نماید. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از سفارت جمهوری شیلی در تهران خواست که در مدت ۱۵ روز سفارت خود را در تهران تعطیل و کلیه اعضای خود را از ایران خارج نماید.»(۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۵/۱۳۵۹، ص۲.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۸ مرداد ۱۳۵۹ ۸ شوال ۱۴۰۰ ۱۹ اوت ۱۹۸۰

۱

درحالی که در مرزهای مشترک ایران و عراق تحرکات رژیم بعث عراق و درپی آن درگیری های مرزی روز به روز شدیدتر می شود، بحران در مناسبات و روابط سیاسی این دو کشور نیز همچنان رو به افزایش است. دراین زمینه، سخنرانی امروز صدام حسین در یک اردوگاه نظامی موسوم به "دلیران قادسیه"، کینه وی را از انقلاب اسلامی ایران و شخص امام خمینی آشکار می سازد و همسو با آن، تبلیغات رسانه های گروهی عراق نیز به این امر دامن می زند.

صدام حسین در سخنرانی تهدیدآمیز امروز خود در میان جمعی از نظامیان این کشور شدیداً به امام خمینی حمله کرد و گفت: «این عمامه شرقی که سرگرم سایر عمامه های کوچک تر شده، دیگر ارزشی ندارد. در ابتدا هنگامی که [آیت الله] خمینی آمد، سربه سرگذاردن با امت عرب، خلیج و عراق را آغاز نمود. هر بیگانه اگر حتی به هر عربِ بد تجاوز کند ما شمشیر خود را کشیده و حتی قبل از آن عرب در کنار او قرار خواهیم گرفت و با بیگانه نبرد می کنیم.» وی سپس با انتقاد از برخی کشورهای عربی - بدون آنکه نامی از این کشورها ببرد - افزود: «انقلاب ایران صورت گرفت و ما برای آن آرزوی خیر کردیم و گفتیم شاه رفت و شاید شخصی که شاه نباشد روی کار بیاید، ولی دیدیم که این مرد که چهارده سال در عراق سپری کرده و از خیرات عراق خورده و در حمایت عراق بود از ابتدا با اعراب سر ستیز آغاز نمود. البته در آغاز که [آیت الله] خمینی سخن می گفت همین که رو به شوروی می کرد از راهش کنار می رفتند و همین که به طرف امریکایی ها حمله می برد از راهش کنار می رفتند، ولی با کمال تأسف و تأثر برخی از رژیم های عرب مانند برگ می لرزیدند. ما به آنها گفتیم که چرا از او می ترسید، بعثی ها و عراقی ها در پرتو اصول حزب بعث سوسیالیست عرب به هیچ وجه از او ترسی ندارند. او و آنهایی که در پشت او قرار دارند؛ یعنی آنهایی که طرح چنین ایرانی را ریخته اند فکر می کردند که اولین طرفی را که ضربه خواهند زد حزب بعث در عراق خواهد بود، ولی در اشتباه بودند و ملت عراق را به خوبی درک نمی کردند و همچنین حزب بعث را درک نمی کردند.»(۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳۸، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۶:۳۰، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

در همین حال، روزنامه الثوره، ارگان رسمی حزب بعث عراق نیز امروز در سرمقاله خود، با اشاره به درگیری های مرزی میان ایران و عراق و ضمن حمله به امام خمینی نوشت: «خصلت سرنوشت نبرد میان بعث و دشمنانش روشن و آشکار به نظر تجلی می نماید؛ علی الخصوص با رژیم [آیت الله] خمینی؛ چه این رژیم از نخستین لحظه به دست گرفتن زمام سلطه در ایران، تشخیص داد که حزب سوسیالیست بعث از تفوق خود جهیده و قد راست نموده است و رسالت عربی اش روز به روز بیشتر تحقق می یابد و دایره تأثیر و شعاعش هرلحظه بیشتر گسترش می یابد و تا سرحد آزادساختن تمام خاک میهن عربی و برپاساختن دولت وحدت عربی گام پیش برداشته است. به همین جهت رژیم [آیت الله] خمینی دریافت که بهتر آن است نخستین درگیری هایش را علیه عراق آغاز کند و این رژیم ضدخلقی درگیری های خود را تا مرز تشدید نمود. ... و درجهت مقابل [مقابله] و رویارویی با بعث و رژیم انقلابی عراق حرکت کرد. زیرا رژیم خمینی یقین حاصل کرده که این آخرین فرصتی است که می تواند از خلال آن با حزب سوسیالیست بعث مقابله کند تا پیش از اینکه قدرت هایش رشد و تکامل یابند و بیش از پیش پایگاه توده ای اش در سراسر خاک میهن عربی گسترده تر گردد، آن را تضعیف کند. ...»(۱)

۱

اوضاع مرزی نسبتاً آرام است، اما نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران همچنان در این مناطق در آماده باش به سر می برند. دراین حال نقل وانتقالات نیروهای عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب، امروز نیز ادامه یافت.

گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین حاکی است: «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۳ دستگاه خودرو گاز ۶۶ و ۲ دستگاه تانک وارد پاسگاه المصور عراق روبه روی پاسگاه سلمان کشته ایران شده و مستقر گردیده اند.»(۲) در گزارش دیگری آمده است که امروز «نیروهای ارتش عراق در مرز نوسود و شهر طویله عراق به طرف نوسود در حرکت و قصد مستقرشدن در کوه های روبه روی نوسود را دارند.» در این گزارش، منطقه موردنظر و ارتفاعات مقابل نوسود ازنظر سوق الجیشی بسیار بااهمیت توصیف شده است.(۳)

در منطقه عمومی خرمشهر نیز اخبار از تقویت شدید نیروهای زرهی عراق حکایت دارد: «[امروز] ارتش عراق به یگان زرهی خود در استان بصره اعلام آماده باش نمود و نیروهایش را در مناطق مرزی بصره شدیداً تقویت کرد.»(۴) همچنین، در ساعت ۲۱:۱۵ دقیقه امروز یک فروند هواپیمای ناشناس در آسمان پایگاه نیروی دریایی خرمشهر مشاهده شد که با آتش پدافند خودی متواری گردید.(۵)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۴، تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۹، صص ۴ و ۵، بخش فارسی رادیو بغداد، ساعت ۱۳:۰۰، ۲۸/۵/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه الثوره، ارگان رسمی حزب بعث عراق، چاپ بغداد.

۲- سند شماره ۲۷۶۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه رک۳ - رک۲، ۲۸/۵/، ۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۵۶۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به نزاجا، ۳۰/۵/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا قصرشیرین.

۳- سند شماره ۵۶۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش واحد اطلاعات سپاه اهواز، ۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۵/۱۳۵۹، گزارش واحد اطلاعات سپاه اهواز.

۵- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

امروز نیز پیگیری و بررسی تحرکات مختلف گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین در گزارش های مربوطه مورد توجه بود.

گزارش پادگان مریوان حاکی است که «۷۲ نفر مسلح از دزلی به طرف سه راهی گاران و آبادی کوریزه در حرکت اند.»(۱)

گزارش مبسوط دیگری از نیروهای اطلاعاتی ارتش در منطقه حاکی از تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین، به ویژه اطراف بانه، مریوان و اورامانات است. در این گزارش آمده است: «۲ نفر از جاسوسان وابسته به عراق اخیراً جهت جاسوسی به وسیله دولت بعث عراق به بانه اعزام گردیده اند. همچنین، اخیراً محمدصادق خان جاف با ۵۰۰ نفر تفنگ دار وارد شیلر گردیده است. نیز، فعالیت افراد مسلح در آبادی سیف بالا در شمال شرقی دریاچه مریوان بیشتر شده است. این افراد قصد دارند از راه سیف به پاسگاه دریاچه حمله نمایند.» بنا به همین گزارش، «قاسملو و عزالدین حسینی با مقامات عراقی صحبت کرده اند که پیشمرگان کرد به ارتفاعات شمال تهران - شمیرانات اعزام و [از آن طریق] مبادرت به خرابکاری نمایند.» همچنین، در ادامه گزارش مزبور آمده است: «اخیراً اسلحه های سنگین از اورامانات و مریوان وارد می شود و نوعی سلاح به نام قناسه نیز وارد می شود. نیز، ضدانقلابیون مقادیر زیادی اسلحه و مهمات در باغی به نام باغ خان نزدیک دزلی مخفی نموده اند.» در پایان، این گزارش می افزاید: «اغلب عناصر ضدانقلاب در دزلی و اورامان تخت و اطراف هانی گرمله تجمع نموده اند.»(۲)

همچنین ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران گزارش داد: «اخیراً تعدادی از کردهای شهرستان نقده خانواده های خود را از این شهرستان خارج کرده و به محل دیگری کوچ نموده اند. شایعات موجود در شهر حاکی است که افراد زیادی از مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] با سلاح های سبک و سنگین قصد حمله به این شهر را دارند.»(۳)

فرماندار مریوان نیز در مصاحبه با خبرگزاری پارس ضمن اشاره به وضعیت مواد سوختی در این شهر گفت: «مردم مریوان ازنظر آذوقه کمبودی ندارند، تنها مشکل ما مواد سوختی است، زیرا پخش شایعات سوء، سبب شده که رانندگان اتومبیل ها از حمل مواد سوختی به مریوان خودداری کنند، خصوصاً اینکه راه پایین سنندج - مریوان هنوز در دست پاک سازی است. ولی به هرحال، راه گاران پاک سازی شده و در نقاط مختلف این جاده برادران ارتشی، پاسدار و پیشمرگ مسلمان کرد مستقر هستند و امیدواریم به زودی امنیت کامل در راه پایین نیز به وجود آید. ...»(۴)

گزارش امروز فرماندهی و عملیات سپاه ارومیه نیز از ورود ۱۳ هواپیمای حامل نیرو، مهمات و اسلحه برای مهاجمان مسلح ضدانقلاب، از ترکیه به عراق خبر می دهد.(۵)دراین حال، با توجه به تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در حوالی ارتفاعات سردشت، اطلاعات سپاه ارومیه امروز اعلام کرد: «احتمال دارد فردا در غرب کشور درگیری بین مهاجمین [ضدانقلاب] و نیروهای

۱- سند شماره ۵۶۰۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص۱۵۴، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۰۶۷۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج ۱، ص۱۵۶، گزارش سماجا۲ (ه - ع)، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۷۹، از سماجا۳ (مرکزفرماندهی) به نزاجا،

.۲۸/۵/۱۳۵۹

۴- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۵- سند شماره ۵۶۰۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی و عملیات ارومیه به فرماندهی و عملیات مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

خودی رخ دهد و نیروهای بختیار و [حزب] دمکرات [کردستان ایران] و بعثی در مرز مستقر و امکان حمله زمینی و هوایی از منطقه سردشت تا بلندی کالیشن را دارند.» در این گزارش باتوجه به تحرکات و امکان حمله قریب الوقوع و مشترک مهاجمان مسلح ضدانقلاب و نیروهای عراقی، درخواست شده که فانتوم های پایگاه شکاری تبریز و همدان درحال آماده باش قرار گیرند.»(۱)

۱

درباره درگیری های امروز گروه های مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی و نیروهای خودی در مناطق کردنشین، گزارش مرکز فرماندهی ستاد غرب کشور حاکی است: «در عملیات گروه ضربت ارتش و سپاه که [با پشتیبانی آتش] توپخانه ارتش و خمپاره انداز سپاه همراه بود تعداد ۴۱ نفر از ضدانقلابیون در سه راهی سنندج - مریوان کشته و تعداد زیادی زخمی شدند.» این گزارش می افزاید که در درگیری آبادی نی آباد (از سنندج به طرف مریوان) نیز ۴ نفر از مهاجمان مسلح ضدانقلاب کشته و یک نفر زخمی شده است. در ادامه همین گزارش آمده است که «ساعت ۴ بعدازظهر امروز، در جریان شناسایی جاده توبره ریز، سپاه روانسر و کامیاران به ده توبره ریز و آهنگران رفته بودند و فرمانده سپاه روانسر برای مردم صحبت کرد، ولی در آهنگران به طرف آنها تیراندازی کردند که احتمالاً در این درگیری ۳ نفر از ضدانقلابیون کشته و ۱ نفر زخمی شدند.» این گزارش در پایان می افزاید: «در ساعت ۱۹ همین روز، افراد کومه له و فدائیان خلق با خمپاره به مقر سپاه و محل استقرار ارتش در جاده توبره ریز حمله کرد که درنتیجه ۶ نفر از مردم کشته شدند و ضدانقلاب در این حمله بیش از ۵ خمپاره به داخل شهر شلیک کرد.»(۲)

گزارش روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور نیز حاکی است که ساعت ۱۷ امروز، یک درگیری بین گروه رزمی تیپ یک اسلام آباد مستقر در ارتفاعات شمال قلخانی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه بیو نیج روی داد، یک نفر از افراد ضدانقلاب دستگیر شد و ۶ تن از آنها کشته شدند، تعدادی سلاح نیز به دست نیروهای خودی افتاد.(۳)

همچنین به گزارش روابط عمومی ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، از ساعت ۲۰ تا ساعت ۲۱:۴۵ امروز، ضدانقلابیون با خمپاره انداز به پایگاه ارتش مستقر در ارتفاعات غربی پاسگاه ژاندارمری کامیاران حمله کردند که نیروهای خودی با آتش متقابل به آنها پاسخ داده، مهاجمان مجبور به عقب نشینی شدند. بنا به این گزارش، «هم زمان با این درگیری، ارتفاعات قریه نوریاب و اطراف آن توسط مهاجمین [ضدانقلاب] مورد حمله قرار گرفت. ۴ خمپاره به سوی این روستا شلیک شد. این درگیری تا ساعت ۲۲ ادامه داشت.»(۴)

یک گزارش دیگر نیز از وقوع درگیری در پاسگاه مرزی خانه شور بین افراد فدائیان امام خمینی و پاسداران با مهاجمان مسلح معارض با نظام حکایت دارد. در این درگیری یک نفر از نیروهای فدائیان امام خمینی مجروح شد.(۵)

۱- سند شماره ۵۶۰۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۷۰، از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات و عملیات سپاه مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۷۰، از واحد اطلاعات ارومیه به واحد اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۰۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۵۸، از مرکز فرماندهی ستاد غرب به مرکز فرماندهی - تهران، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

از سوی دیگر، در ادامه بمب گذاری و مین گذاری افراد گروه های مسلح غیرقانونی، در ساعت ۲ بامداد امروز، بمبی در درمانگاه آغداشت ارومیه منفجر شد که براثر انفجار آن، بخشی از درمانگاه ویران گشت، اما به کسی آسیبی نرسید.(۱)همچنین، یک بمب ساعتی که افراد مسلح در زیر پل مرگ سنجابی در منطقه خوره کار گذاشته بودند، با هوشیاری پاسداران کشف و خنثی شد.(۲)

امروز همچنین افراد حزب کومه له، شخص مسلمانی را که هفته قبل به گروگان گرفته بودند، از روی منطقه مین گذاری شده عبور دادند که براثر انفجار مین، یک پای این شخص که ابوبکر صفاریان نام داشت، قطع و نامبرده دچار اختلال حواس گردیده است.(۳)

از طرفی، بنا به گزارش دفتر ویژه کردستان مستقر در نخست وزیری، به دنبال اقدامات این دفتر، ۵ تن از پاسداران و سربازان که در درگیری های مهاباد در اواسط سال پیش و در اوایل امسال دستگیر شده بودند، امروز آزاد شدند.(۴)

۱

درباره اوضاع کردستان و خوزستان، که تحرکات مرزی عراق و گروه های سیاسی مسلح معاند با نظام با حمایت بی وقفه دولت عراق در این مناطق روز به روز شدت بیشتری می یابد، دیدگاه ها و مواضع حزب توده قابل توجه است. نشریه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده در دو مطلبی که امروز منتشر کرده است، ضمن اشاره به برخی مسائل خوزستان و کردستان، درمورد عواقب آن هشدار می دهد.

در اولین مطلب، با عنوان "از ایجاد تشنج در خوزستان جلوگیری کنید!" آمده است: «دست هایی در کارند تا در شرایطی که توطئه های عظیمی علیه انقلاب در شرف تکوین است، بذر تشنج بپاشند و درواقع زمینه عمل ضدانقلاب را فراهم سازند. این دست ها به ویژه می کوشند تا در صنعت نفت، شاهرگ حیاتی اقتصادی کشور، نارضایتی، تشنج و تفرقه ایجاد کنند. ما نسبت به عواقب خطرناک این تلاش ها، به مسئولان امر هشدار می دهیم و خواستار رسیدگی فوری و جدی آنها به نارضایی تراشی در صنعت نفت هستیم.»(۵)-(۶)

تضاد میان حزب توده که به طور مستقیم وابسته به شوروی سوسیالیستی است و حزب دمکرات کردستان ایران و شخص قاسملو که با حمایت های بی دریغ و انبوه عراق در مناطق

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۳.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

۴- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۵- حزب توده، در موضوع "نارضایی تراشی در صنعت نفت"اشاره به پاک سازی هایی دارد که در مناطق نفت خیز جنوب درحال اجراست. هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ به ویژه هواداران حزب توده که باسابقه ترین حزب سیاسی بوده و بیشترین نفوذ را در صنعت نفت جنوب داشته است، بیشتر آماج این پاک سازی ها قرار گرفته اند. ضمن اینکه بیشترین تحریکات در میان کارکنان صنعت حیاتی نفت، ازسوی همین گروه ها دامن زده می شد. (براساس مشاهدات و اطلاعات نگارنده)

۶- نامه مردم، شماره ۳۱۱، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۱.

کردنشین مدام به حملات خود به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ادامه می دهد، از مطلب دوم نامه مردم به خوبی آشکار می شود. این نشریه در مطلب دوم با حمله به تبلیغات ضدتوده ای و ضدچپی رادیو سنندج، این نوع تبلیغات را تلویحاً نتیجه نفوذ عوامل وابسته به قاسملو و حزب دمکرات دانسته و نوشته است:

«رادیو سنندج مدتی است که به طورمرتب و پیگیر به پخش تهمت و افترا علیه سازمان های انقلابی و به خصوص حزب توده ایران پرداخته است. این رادیو، در شرایطی که عمال امپریالیسم امریکا و رژیم بعث عراق منطقه را به صحنه جنگ برادرکشی مبدل کرده اند، به جای افشای عوامل جنگ افروز و مزدوران امپریالیسم امریکا، به جای تبلیغ حل مسالمت آمیز مسئله کردستان بر پایه احقاق حقوق خلق کرد و به جای متمرکزکردن آماج حمله های خود روی دشمن اصلی انقلاب، شیطان بزرگ - امریکا، نیروهای انقلابی(۱) را مورد حمله قرار می دهد و بدین گونه مرز بین دوستان و دشمنان انقلاب را مخدوش می کند. ظاهراً گرایش های نو و مثبت در میان نیروهای انقلابی کردستان و از آن جمله کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم) و مواضع مثبت اخیر چریک های فدایی باعث خشم و ناراحتی گردانندگان رادیو سنندج شده و ازاین رو، این رادیو بخش عمده ای از برنامه های خود را صرف حمله به این مواضع صحیح و انقلابی کرده است. ...»(۲)

۱

تحریکات و تبلیغات شدید گروه های سیاسی در شهرها و روستاهای مختلف، اغلب باعث ایجاد درگیری هایی میان هواداران آنها و مخالفانشان می شود. این تحریکات معمولاً ـ در قالب دامن زدن به اعتصابات و تحصن ها شکل می گیرد و بازهم محور اصلی آنها، سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ می باشند. وقایع امروز، ازجمله بیانگر این وضعیت است.

در شهرستان ملایر، امروز سپاه پاسداران این شهر ضمن انتشار اطلاعیه ای درخصوص دستگیری ۱۲ تن از دیپلمه های بیکار که قصد اشغال فرمانداری این شهر را داشتند، اعلام کرد: «عده ای از آقایان دیپلمه های بیکار معتقدند باید تحصن کرد، اعتصاب کرد، فشار آورد و دولت را در منگنه قرار داد تا کار به دست آورد. همان گونه که بارها اعلام کرده ایم ضایعه بیکاری باید

۱- منظور مقاله مزبور از نیروهای انقلابی، حزب توده، سازمان چریک های فدایی خلق (به ویژه اکثریت)، حزب منشعب شده دمکرات (پیروان کنگره چهارم) و سازمان مجاهدین خلق(منافقین) می باشد که در مناطق کردنشین دارای مواضع تبلیغاتی وسیعی هستند و منظور از نیروهای ضدانقلابی، حزب دمکرات (پیروان قاسملو)، حزب رزگاری، حزب کومه له، پالیزبان، سردار جاف، طرف داران بختیار و اویسی و... هستند؛ چنان که در مقاله ها و گزارش های روزمره نامه مردم به چشم می خورد.

۲- همان، ص ۲.

جبران گردد تا از تورم بیکاران کاسته شود چون راه صحیح اشتغال، تحصن و تصرف اماکن نیست؛ که ما این میان نه تنها به هیچ گرفته شدیم، بلکه متحصنین از اهانت و تمسخر به ما نیز ابایی نداشتند، به طوری که ناچار شدیم ۱۲ تن از کسانی را که متفقاً از مسیر عدل خارج شده بودند بازداشت کنیم. ...»(۱)

در صومعه سرا، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بازهم دست به تحریک مردم وفادار به انقلاب اسلامی زدند. گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از این شهر حاکی است: «با درگیری لفظی که دامنه آن گسترش یافت، اجتماع و سخنرانی سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در صومعه سرا برهم خورد و متعاقب آن چند صد نفری با شعار "حزب فقط حزب الله"، نمایشگاه عکس و پوستر سازمان مجاهدین خلق را که در محل سخنرانی برپا شده بود، برهم زدند.» براساس این گزارش: «به دنبال پخش اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق [منافقین] مبنی بر سخنرانی یکی از هواداران این سازمان در میدان شهر، حدود ساعت ۹ شب ۲۸ مردادماه، گروهی از هواداران سازمان برای استماع سخنرانی در میدان شهر جمع شده بودند، که بین یکی از هواداران سازمان و راننده کامیون به هنگام عبور از میدان برخوردی لفظی روی می دهد و به تدریج دامنه آن گسترش یافته که عده ای از مسلمانان که در فاصله کمی از کامیون ایستاده بودند با شعار "الله اکبر" به همراه عده ای دیگر با شعار "مرگ بر منافقین با آرم مجاهدین" و "حزب فقط حزب الله" درگیری های پراکنده و ناسزاگویی های متقابل آغاز می شود و هرلحظه بر تعداد آنان اضافه می شود تا اینکه چند صد نفری با شعار "حزب فقط حزب الله" ابتدا به عکس ها و پوسترهای سازمان حمله می کنند و پس از آن با "شعار مرگ بر منافقین با آرم مجاهدین" به حرکت درآمده و به پاک سازی خیابان های شهر می پردازند. ...» در پایان این گزارش آمده است: «اطلاع حاصل شد که پرچم لااله الا الله که بر سردر دفتر حزب جمهوری اسلامی صومعه سرا نصب شده بود، شب گذشته [۲۸/۵/۱۳۵۹] به آتش کشیده شده است. ...»(۲)

دراین حال، فعالیت شدید گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان مسجدسلیمان نیز که یکی از شاهرگ های حیاتی صنعت نفت در کشور است، نگرانی هایی را در مسئولان امور انتظامی برانگیخته است، به طوری که در گزارش شهربانی استان خوزستان آمده است: «... بنا به گزارش افسر اعزامی از شهربانی استان، طی مذاکراتی که با فرماندار شهرستان مسجدسلیمان و سایر ارگان های ذی صلاح به عمل آمده، قرار شد به علت افزایش فعالیت های گروه های چپ گرا و ضدانقلاب در روستاها و کوه های اطراف و احتمال موضع گیری آنان برای حمله احتمالی، شهربانی استان به منظور تقویت کادر انتظامی شهربانی مسجدسلیمان ۱۵ نفر مأمور از کارآموزان فارغ التحصیل دوره جاری به محل منتقل و ازطریق مرکز نیز نسبت به تدارک و اعزام یک گروهان حداقل ۶۰ نفری به شهرستان مذکور اقدام گردد.»(۳)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از صومعه سرا.

۳- سند شماره ۲۸۶۸۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به ستاد عملیاتی شهربانی جمهوری اسلامی ایران، ۳۰/۵/۱۳۵۹، به موجب تلفنگرام ۲۸/۵/۱۳۵۹، شهربانی مسجدسلیمان.

در آستانه تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به پرونده فاجعه سینما رکس و به اسم حمایت از بازماندگان و خانواده های شهدای این فاجعه، چندین روز متوالی است که گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان دست به تحرکات و تبلیغات وسیعی زده اند. این درحالی است که رسیدگی به این پرونده پیچیده و پر از رمز و راز و تشکیل دادگاه آن، چند روزی است که با آمدن نقیبی دادستان ویژه رسیدگی به پرونده متهمان این فاجعه، در دست اقدام است. امروز ازجمله، حزب مائوئیست "رنجبران" - شاخه آبادان، "سازمان رزمندگان آزادی طبقه کارگر" - حوزه خوزستان و "سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)" - شاخه خوزستان، به مناسبت دومین سالگرد این فاجعه (۲۸ مرداد ۱۳۵۷)، اعلامیه های تحریک آمیز آ ی در سطح شهر آبادان پخش کردند(۱)

از سوی دیگر و در چارچوب طرف داری از نظام جمهوری اسلامی، امروز به مناسبت فرارسیدن دومین سالگرد فاجعه سینما رکس آبادان، مردم این شهر دست به راه پیمایی بزرگی زدند. این راه پیمایی که به گزارش مطبوعات، ده ها هزار نفر در آن شرکت داشتند، از خیابان کارگر آغاز شد و در مرکز شهر، جایی که بقایای سوخته سینما رکس به چشم می خورد، با نثار شاخه های گل به پای دیوارهای سوخته سینما به پایان رسید. در این راه پیمایی که روحانیون پیشاپیش مردم در حرکت بودند، حجت الاسلام معادیخواه نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، به سخنرانی پرداخت و آن گاه قطعنامه راه پیمایی توسط "بازماندگان شهدای سینما رکس" قرائت شد. در بخشی از این قطعنامه شش ماده ای به گروه های سیاسی هشدار داده شده و آمده است: «هرگونه فرصت طلبی و سوءاستفاده از خون عزیزانمان را به شدت محکوم کرده و هشدار می دهیم که بیش از این، خشم مردم را برنینگیزند. ما بازماندگان مسلمان و متعهد این فاجعه از برادر نقیبی دادستان ویژه فاجعه سینما رکس، می خواهیم عاملین و مسامحه کاران در فاجعه سینما رکس را در هر مقام و لباسی که هستند به ملت ایران معرفی و به مجازات شرعی برسانند. از دادستان محترم مصرانه می خواهیم درمورد این مسئله که متهمین این فاجعه ممنوع الخروج بوده اند، به چه عنوان و مجوزی از کشور خارج شده اند، تحقیق نموده و نتیجه را اعلام نمایند. ما بازماندگان این فاجعه، توجه آن دادستان محترم را به این مسئله مهم جلب نموده که ما بازماندگان احتیاج به قربانی نداشته، تنها و تنها خواستار مجازات عاملین این فاجعه هستیم. ...»(۲)

یادآوری می شود امروز در سخنان امام خمینی، در ملاقات با عده ای از بانوان کرمانشاه و اعضای بنیاد فرهنگی امام در شیراز، به این مسئله نیز چنین اشاره شد:

«ما پیروز شدیم ان شاءالله، ولی خسارت هم زیاد دیدیم. امروز روزی است که منطبق است با روز آتش زدن سینمای رکس در زمان آن شاه معدوم غدّار. آن طوری که شواهد شهادت می دهد و در آن وقت شواهد زیاد بر این مطلب بود، سینما رکس را عمداً عمال آن شاه معدوم مخلوع آتش

۱- سند شماره ۲۹۲۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۶/۶/۱۳۵۹، به ضمیمه متن کامل اعلامیه سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) شاخه خوزستان، ۲۵/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از آبادان.

زدند و شاید نظرشان به این بود که اذهان ملت را منصرف کنند از نهضت و متوجه کنند به این مصیبت و ما زمینه جنایتکاری این رژیم را می فهمیم که یک عده بی گناه را محصور کنند در جایی و آتش بزنند که ذهن مردم از خود آنها منصرف بشود و متوجه به آن مصیبت بشود. او به جزای اعمال خودش رسید و الآن در محضر خدای تبارک و تعالی بر او چه خواهد گذشت خدا می داند. من این مصیبت را به ملت ایران تعزیت عرض می کنم و امیدوارم که آن شهدا در محضر خدای تبارک و تعالی روسفید باشند. ما خسارات زیاد بردیم و مِن جمله، در کردستان که امروز باز روز شهادت عده ای از مسلمین در آن محل بوده است و بازهم منتظر خرابکاری ها هستیم.

و باید خرابکاران بدانند که ملت ایران مهیاست برای همه مصیبت ها در راه خدا. ما که برای خدا قیام کردیم و می خواهیم مملکت اسلامی ما احکام اسلام در آن جاری بشود باک از این مصیبت ها نداریم.»(۱)

۱

امروز در دیدار عده ای از مردم کرمانشاه با امام خمینی، ایشان سخنان مبسوطی بیان کردند که از آن میان تأکید بر ضرورت شکل گیری نظام جدید و استقرار ارکان آن و نیز تکیه بر مردمی بودن مسئولان کشور و اسلامی بودن مضمون و مقصد حرکت نظام، قابل ملاحظه است. بخش هایی از سخنان امام خمینی چنین است:

- «در عالم، نهضت های زیاد واقع شده است و انقلاب های بسیار، لکن اکثراً نهضتی بوده است از یک ظالمی بر ضد ظالم دیگر، از یک ستمکاری برای ستمکار دیگر. نهضت ها همچو نبوده است که همه آنها نهضت های صحیح باشد، بلکه غالباً نهضت هایی بوده است که یک رژیم ظالمی می آمده است و رژیم ظالم دیگر را از بین می برده است و خودش جایگزین آن می شده است و به ظلم ادامه می داده است.

آن دستوری که قرآن مجید در چند کلمه فرموده اند برای نهضت، که کیفیت نهضت باید چه باشد، آن این آیه شریفه است که می فرماید: انَّما اعِظُکمْ بِواحِدَةٍ. خطاب می فرماید به رسول خدا که بگو به امّت که من یک موعظه فقط دارم و آن این است که قیام بکنید برای خدا. اگر یک نفرید برای خدا قیام کنید، اگر جمع هستید برای خدا قیام کنید.»(۲)

«بعد هم دیدید که در ظرف یک سال و چند ماه، تمام چیزهایی که یک حکومت لازم دارد، ملت ما بر آن رأی دادند و متحقق کردند. شما بدانید که در بعضی از ممالک، که انقلاب کرده اند، انقلاب شیطانی، بعد از بیست سال، بعد از سی سال، باز قانون اساسی ندارند. این عراق - نزدیک ما که حکومت جابر دارد، و یک حکومت جابر یک حکومت جابرِ دیگر را از بین برده است - بااینکه با تمام قدرت دارد سرکوبی می کند ملت خودش را، نتوانسته تا حالا یک قانون اساسی برای خودش درست کند. حالا هم باز یک عده ای از

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص۱۴۵ -۱۴۴.

۲- همان، ص۱۳۷.

- خدا بی خبر می نشینند و حکومت می کنند؛ حکومت استبدادی بدتر از هر استبداد.»

- «هیچ سابقه ندارد، هیچ، که یک کشوری ملتش که قیام کردند و آن رژیم فاسد را از بین بردند، بعد از یک سال و نیم - مثلاً - همه چیزهایی که باید حکومت داشته باشد اینها متحقق کردند. قانون اساسی شان را نوشتند، جمهوری اسلامی شان را رأی دادند، رئیس جمهورشان را رأی دادند، مجلس خبرگانشان را رأی دادند، مجلس شورای اسلامی شان را رأی دادند و همین چند روز هم نخست وزیر، وزرای خودش را معرفی می کند و تمام و کمال آنچه که حکومت لازم دارد متحقق می شود و این سابقه ندارد در دنیا که همچو چیزی بشود.»

- «ممالک دیگری که نهضت هم نکردند، لکن در بین خودشان، از باب اینکه ملت با دولت موافق نیست، حکومت نظامی دارند. همین ترکیه نزدیک به ما، شهرهای بسیاری از ترکیه حکومت نظامی است و چندین ماه است بازهم تجدید کردند حکومت نظامی را؛ برای اینکه ملت با دولت نیست. چرا نیست؟ برای اینکه ملت مسلمان است و دولت روی ترتیب اسلامی عمل نمی کند. همین عراق، ملت با این دولت غاصبش موافق نیست.

لهذا، نمی تواند که مملکت خودش را آرام کند، باید دائماً سرکوب کند مردم را و نمی توانند یک دولتی که همه ارکانش یک ارکان صحیحی باشد، متحقق کنند.»

ص: ۵۲۴

- «اما مملکتی که حکومتش با خودش باشد و حکومتش از خودش باشد، یک مملکتی است که وقتی رئیس جمهورش یک سانحه ای برایش حاصل می شود [مردم نگران می شوند.] آن سانحه هم حقیقتاً جزء اعجازها بود؛ برای اینکه اگر دیده باشید در تلویزیون، آن تکه هایی که از آن هلیکوپتر پخش شده بود در زمین، اینها این عده ای که بودند که همه شان جزء رجال بزرگ ما بودند؛ رئیس جمهور بود، رئیس نیروی زمینی بود، رئیس های دیگری بودند، یکی از آنها آسیب ندید و بعد هم از سرتاسر ایران، یا مجلس دعا درست کردند یا تلگراف کردند یا تظاهر کردند یا راه پیمایی کردند. کجا همچو چیزی هست؟ برای این است که آقای بنی صدر از خارج نیامده تحمیل به شما بشود، یک قدرتی نداشته است که آن قدرت را به شما تحمیل بکند، یک نفر آدم مثل همه شما بوده، بدون اینکه قدرتی داشته باشد، لکن بیان کرده، صحبت کرده، مردم را متوجه کرده، مردم به او رأی داده اند. این از ملت است. وقتی یک چیزی از ملت شد، همه ملت همراهش هستند.

حالا چنانچه، در عراق یک سانحه ای برای صدام حسین پیدا بشود، یا در مصر یک سانحه ای برای سادات پیدا بشود و این سانحه - مثلاً - به آنها ضرر وارد نکند، مردم عزا می گیرند! و اگر آنها را از بین ببرد مردم شادی می کنند!»

- «شما این حکومت اسلامی و این نهضت اسلامی را قدر بدانید و همه چیز را از خدا بدانید. خیال نکنید که من و شما و نمی دانم کی غلبه کرده ایم. ما چیزی نداشتیم که، یک وقت در ذهنتان وارد نشود که خیر، ما ایرانی ها خودمان چه کردیم. خیر، آنکه پشتیبان شما بود - چون قیام للّه بود، نهضت لله بود - آن قدرت مطلق الهی بود که طرف دار شما و مؤید شما بود.»(۱)

۱

با رأی امروز دادگاه رسیدگی به اتهامات ۶۵ دانشجوی ایرانی که دو هفته پیش مقابل سفارت امریکا در لندن تظاهرات کرده و توسط پلیس انگلیس دستگیر و زندانی شدند، تعداد دانشجویان اخراج شده به ۷ تن رسید.(۲)از رم نیز خبر می رسد که طبق اعلام کاخ دادگستری رم، امروز ۱۲ دانشجوی ایرانی که در جریان تظاهرات روز ۱۷ مردادماه در رم دستگیر شدند، به پای میز محاکمه می روند. از ۲۲ دانشجویی که در آن روز در میدان سن پیترز رم دستگیر شدند، ۱۰ تن به طورموقت آزاد شدند.(۳)

۲

وضعیت بازار نفت و تخلف کشورهای عراق و عربستان از میزان سهمیه فروش نفت در آخرین اجلاس سازمان اوپک، مشکلاتی را برای دیگر کشورها ازجمله ایران، درپی داشته است. علی اکبر معین فر، وزیر نفت ایران، امروز دراین باره گفت: «... متأسفانه دو تولیدکننده عمده اوپک یعنی عربستان سعودی و عراق که مجموعاً ۴۰ درصد کل صادرات کشورهای

۱- همان، صص ۱۴۲ -۱۴۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۴، تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۲۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۹:۴۵، ۲۸/۵/۱۳۵۹.

۳- همان.

عضو اوپک را در اختیار دارنـد، نه درزمینه تقلیل تولید و نه درزمینه تعدیل قیمت هیچ اقدام اساسـی انجام نداده اند. مثلاً نفت خام سـبک عربسـتان که مشابه نفت خام سبک ایران است هم اکنون بشکه ای ۷ دلار ارزان تر از نفت خام ماست و به نفت خواران امریکایی تقـدیم می شود.»

وزیر نفت ایران افزود: «صـدام حسـین نیز که کمر همت بسـته است تـا در کلیه جبهه هـای ممکن درجهت اضـرار امت اسـلام به امپریالیزم خونخوار جهانی و صـهیونیزم بین المللی خوش خـدمتی کنـد و از این طریق با تولید حداکثر ممکن صـنایع نفتی، این ثروت ملت مسـلمان عراق را به بـاد فنا می دهـد و جالب آن است که در انجام مأموریت های محوله ازجانب اربابان خود، هرجا ایران فروش و صـدور نفت را قطع کرده و یا میزان آن را کاهش می دهد، بلافاصله حضور یافته و جای خالی ایران را پر می کند. ...»(۱)

امروز همچنین علیرضـا نوبری، رئیس کـل بانـک مرکزی ایران، دربـاره برخی مشـکلات اقتصـادی ایران ازجمله کـاهش صـادرات نفت و کسری بودجه گفت: «صادرات نفت ایران در تیرماه، متأسـفانه به سـطح ۵۷۰ هزار بشـکه رسـید و این سـطح بسیار پایین است. موقعی که صادرات و بودجه کشور در سال ۱۳۵۹ تصویب شد، صادرات نفت را براساس ۲ میلیون بشکه گذاشته بود؛ یعنی ۳ میلیون بشکه تولید و ۲ میلیون بشـکه صادرات. با این حساب کسـری بودجه از صددرصـد بیشتر بود. یعنی کسـری از خود بودجه بیشتر بود؛ که این در تاریـخ بی نظیر است. حالا این درآمد ما به جای آن، یک سوم و یا یک چهارم شده و با این مسـئله، کسری بودجه خیلی زیاد است و کشور در یک مضـیقه مالی شدید خواهد بود. ولی این بن بست دقیقاً یک بن بست اقتصادی نیست؛ بن بست سیاسی است که بایستی ازطرف سیاسی راه حل برایش پیدا بشود...»

وی در بخش دیگری از این مصـاحبه گفت: «۷۰۰ هزار الی یـک میلیون نفر نیروی کار جوان ۱۸ ساله به بازار می آیند؛ کسـی به این فکر نیست که برای اینها کار ایجاد کند و یک برنامه ای، طرحی برای بیکاران بریزد... و دقیقاً در همان زمینه هایی که می شود در مقابل غرب ایسـتاد و نیروی جوان را تربیت کرد، این زمینه ها را ما بسـته ایم. نفت را هم که به شـما عرض کردم؛ درآمـد ارزی نمی تواند این جوری دوام بیاورد. تورم کنونی ایران هم که بعد از جنگ

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

دوم در دنیا بی سابقه است. ...»(۱)

دراین حال وضعیت اقتصادی و میزان درآمدهای دو کشور ایران و عراق ازجمله مطالب قابل توجه است. گزارش های متعددی از محافل رسمی و مطبوعاتی، اوضاع اقتصادی هر دو کشور را که اتکای شدیدی به تولید و فروش نفت دارند، مشخص می سازد. روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط چاپ لندن، در شماره دیروز خود به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران، درباره اوضاع اقتصادی ایران چنین نوشته است: «افزایش هزینه های زندگی در ایران، که همچنان ادامه دارد، تاکنون به میزان افزایش دستمزدها که در بحبوحه انقلاب اعطا شده نرسیده است. در همین حال نشانه های بازار سیاه و قحطی، منجر به توقف قدرت خرید شده است. علی رغم آنکه تعداد بیکاران به ۲ میلیون تن از مجموع ۱۰ میلیون نیروی کار در ایران می رسد، دستمزدها افزایش زیادی یافته و به اعتقاد ناظران، دستمزد کارگران از آغاز انقلاب حداقل ۲ برابر شده و این علاوه بر افزایش هایی است که پیش از سرنگونی رژیم شاه اعطا شده بود. افزایش مخارج زندگی به میزان ۵۰٪ در سال تخمین زده می شود، اما این رقم کلی، در اقتصادی که نشانه های بازار سیاه بر آن تسلط داشته معنی و مفهومی ندارد. مسئولین ایرانی تأثیر محاصره اقتصادی بر نرخ تورم و کالاهای مصرفی وارداتی را ۳۵٪ ارزیابی می کنند.»(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج ۱، صص ۲۴۵ و ۲۴۶، روزنامه الشرق الاوسط، چاپ انگلستان، به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۹ مرداد ۱۳۵۹ ۹ شوال ۱۴۰۰ ۲۰ اوت ۱۹۸۰

۱

رژیم عراق علاوه بر اخراج عراقی های ایرانی الاصل - که تقریباً هر هفته به تعداد آنها اضافه می شود - از چند روز پیش، دست به اخراج اتباع پاکستانی و افغان مقیم این کشور زده و آنها را ازطریق مرز مهران به استان ایلام گسیل داشته است. دراین باره، امروز استانداری ایلام اطلاعیه ای منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «بار دیگر صدام حسین خونخوار این نوکر سرسپرده امریکا درجهت تحکیم پایه های رژیم پوسیده خود دست به جنایت هایی همانند همکار معدوم خود محمدرضای مخلوع زده است و تعدادی از برادران مسلمان پاکستان و افغانی را از مرزهای مهران در استان ایلام با وضع فجیعی به خاک ایران روانه کرده است. ...» در پایان این اطلاعیه آمده است: «ما بدین وسیله به تمام مردم مسلمان دنیا از جنایات این رژیم منفور و دیکتاتور و فاشیست اعلام جرم می نماییم و امیدواریم کشورها، مسئولین مسلمان و متعهد در قبال این رفتار ددمنشانه بیش از این سکوت نکنند.»(۱)

ضیائی، معاون سیاسی استانداری ایلام، ضمن تأیید این مطلب گفت: «کشور عراق با انجام یک طرح وسیع در مرز، سعی در عربی کردن نوار مرزی خود با ایران دارد.» وی افزود: «به همین منظور اکثر شهرهای مرزی ایران و عراق از وجود شیعیان تقریباً خالی شده و کشور عراق برای عربی کردن نواحی مرزی و استقرار مسلمانان اهل تسنن، گروهی از افراد و خانواده و وابستگان رژیم خود را از کشورهای اردن و عربستان و دیگر کشورهای عربی فراخوانده و با دراختیار گذاشتن امکانات فراوان در مرز متمرکز کرده است.»(۲)

۲

تحرکات مرزی عراق در قالب حملات پراکنده، تقویت پاسگاه های مرزی، استحکامات و تجهیزات نظامی و شناسایی های هوایی ادامه یافت.

حدود نیمه شب پاسداران مستقر در پاسگاه قلعه سفید و پرویز هدف حمله نیروهای عراقی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ایلام.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

مستقر در کوه های آق داغ قرار گرفتند. در ادامه، یک فروند میگ عراقی و نیز یک هواپیمای فانتوم از پایگاه حر وارد عملیات شدند در این درگیری که حدود سه ساعت طول کشید، تلفاتی به عراق وارد شد.(۱)

در همین شب پاسگاه رضاآباد ایلام نیز مورد حمله عراق قرار گرفت. این حمله با تجاوز دو هواپیمای عراقی به حریم هوایی این نقطه همراه بود.(۲)

درزمینه دیگر تحرکات عراق، تقویت منطقه یرخان با یک ستون زرهی، تقویت پاسگاه منظریه عراق توسط دو دستگاه اورال پر از نیرو، تقویت منطقه چارکلا و سرغزل عراق با یک ستون زرهی(۳) و تقویت پاسگاه محمدخدر عراق - که در مقابل پاسگاه تپه گل ایران قرار دارد - به وسیله دو خودرو نظامی و سه خاور پر از نیرو گزارش شده است.(۴)

در همین حال، مرزبان مهران درمورد مشاهده اشیاء نورانی در شب چنین گزارش داده است: «اغلب شب ها اشیایی با مشخصات زیر در آسمان مشاهده می شود که برای مرزبانی معلوم نشده این گونه اشیاء هواپیمای جنگنده یا مسافربری و یا بالن های هواشناسی هستند؛ زیرا ارتفاع آنها بسیار بلند است، صدا ندارند، مانند یک ستاره نورانی در حرکت هستند و سرعتی معادل سرعت یک هواپیما دارند و جهت حرکت آنها مختلف است؛ بعضی اوقات از شمال به جنوب یا مشرق و مغرب در حرکت اند.»(۵)

در جنوب نیز گزارش هایی از تحرکات عراق درزمینه تقویت مواضع و شناسایی، در دست است یک گزارش از منابع مرزی خودی حاکی است که عراق نیروهای خود را در تمام مرز خوزستان تا شلمچه به شدت تقویت کرده و در تمام این نقاط مبادرت به احداث کمین کرده است.(۶)

از منطقه مرزی شلمچه نیز خبر می رسد که همچون روزهای اخیر، امروز نیز در ساعت ۲۳، یک فروند هواپیمای شکاری ناشناس در آسمان مرز شلمچه مشاهده شد که پس از تیراندازی گردان مستقر در محل به سوی آن، هواپیمای مزبور متواری گردید.(۷)

۱

به دنبال افزایش شدید تبلیغات رادیو تلویزیونی کشورهای حوزه خلیج فارس با هدف بزرگ نمایی و سیاه نمایی مشکلات موجود در خوزستان و نیز با هدف جذب مردم عرب این منطقه، امروز روزنامه جمهوری اسلامی نامه "جمعی از دانشجویان مسلمان خوزستانی" را که روز گذشته به دفتر این روزنامه رسیده است، منتشر کرد. در بخشی از این نامه ضمن هشدار به مسئولان جمهوری اسلامی درمورد بذل توجه بیشتر به منطقه حساس خوزستان، آمده است: «... منطقه ای که صدام حسین همت خود را بر آن گماشته تا از آن برای اربابانش ابرقدرت های شرق و غرب پل پیروزی بسازد، باید ازطرف دولت جمهوری اسلامی ایران به نحو شایسته ای مورد توجه قرار گیرد. ازجمله مسائلی که برای مردم مستضعف خوزستان مطرح است هجوم

۱- همان، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۵۶۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۵/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹، مستند به

گزارش هنگ قصرشیرین، **۲۹/۵/۱۳۵۹**.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرمانده عملیات غرب، **۲۹/۵/۱۳۵۹**.

۶- سند شماره ۵۶۰۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، **۲۹/۵/۱۳۵۹**.

۷- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، **۱/۶/۱۳۵۹**.

تبلیغاتی امپریالیسم از مجرای بوق های سخن پراکنی بعث عراق و طاغوت های سعودی و شیوخ کویت و بحرین و امارات است. این بلندگوهای تبلیغاتی که تمام همّ خود را مصروف درشت نمایی عقب ماندگی های باقیمانده از دوران طاغوت می کنند با تأکید بر ناسیونالیسم افراطی و ضداسلامی و گرایش های پان عربیستی و تفسیرهای منفی از انقلاب اسلامی ایران می خواهند اذهان ملت مستضعف خوزستان را آشفته و نسبت به انقلاب بدبین کنند. ...»

در بخش دیگری از این نامه آمده است: «... باتوجه به کشش و جذبه برنامه های ضدانقلابی رادیو تلویزیون های عراق، کویت، عربستان، بحرین و امارات؛ چه به زبان فارسی و چه عربی، صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران اولاً برنامه هایی به زبان عربی پخش کند و ثانیاً فرستنده های خود را در منطقه خوزستان تقویت نماید. چراکه اکنون عدم پخش صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران در منطقه خوزستان وضع منطقه را با انفجار روبه رو کرده است. ...»(۱)

۱

تهاجم پراکنده مهاجمان مسلح معارض با نظام در مناطق غرب کشور در طول ۲۴ ساعت گذشته، به مناطق بیونیج، کرند، کامیاران، پاوه و کرمانشاه گزارش شده است. خبرگزاری پارس ضمن بیان این مطلب، افزوده است: «در تمام این تهاجمات ضدانقلابیون از خمپاره انداز، آر.پی.جی۷ و مسلسل استفاده شده است.»(۲)

در ادامه تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب، طبق یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی، امروز «جلسه ای با شرکت نمایندگان گروه های سیاسی مخالف دولت جمهوری اسلامی ایران در مناطق کردنشین غرب کشور و با حضور احمد ملاقادر و بهاءالدین نوری از سران حزب شیوعی عراق و جلال طالبانی درحوالی مرز پیرانشهر تشکیل و به مذاکره پرداخته اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «در این نشست از اقدامات حزب کومه له در قبال دولت ایران دفاع و آن را تأیید نموده اند. حضور جلال طالبانی و مسئولین حزب شیوعی در این گردهمایی به منظور برطرف نمودن اختلافات کومه له و گروه های سیاسی مخالف یکدیگر بوده است.»(۳)

یک گزارش دیگر منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «بختیار درعرض همین هفته با سپاه زیادی به پیش عزالدین حسینی خواهد رفت.»(۴) در گزارش امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز آمده است: «احتمال دارد در غرب کشور (ارومیه) درگیری بین مهاجمین و نیروهای خودی رخ دهد و نیروهای بعث عراق و عوامل بختیار و دمکرات در مرز مستقر و احتمال درگیری و امکان حمله زمینی و هوایی از منطقه سردشت تا بلندی ها و ارتفاعات پیرانشهر می رود.» در پایان این خبر از نیروی هوایی درخواست شده که یک پرواز شناسایی از این مناطق به عمل آید.(۵) دراین زمینه همچنین مرکز فرماندهی سپاه در گزارش خود به ستاد مشترک ارتش، امکان درگیری را از منطقه سردشت تا بلندی های کالیشن دانسته و درخواست

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۰۷۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص۶۷، از ستاد مشترک (اداره دوم، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۶۰۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه ارومیه به فرماندهی سپاه مرکز، ۲۹/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۲۶، گزارش مسئول تحقیقات و اطلاعات سپاه

ارومیه به سپاه غرب کشور، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۶۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص۳۶، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نهاجا (پست فرماندهی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

کرده تا فانتوم های پایگاه های شکاری تبریز و همدان درحالت آماده باش قرار گیرند.(۱)

دراین حال، امروز با دیده شدن صدیق کمانگر و ایوب یونسی از سران مؤثر حزب دمکرات، هریک به همراه ۵۰ نفر از افراد خود در منطقه روستای کلاته و اطراف پاسگاه تیژتیژ، احتمال حمله به این پاسگاه و پاسگاه های دیگر ازسوی آنها تقویت شده است.(۲) همچنین، از مریوان نیز خبر می رسد که جاده پایین سر راه در اختیار افراد چریک های فدایی و کومه له است و احتمال حمله به نیروهای خودی می رود.(۳)گزارش اطلاعات سپاه سردشت نیز حاکی از حرکت ملاحسن از سران حزب دمکرات به طرف منطقه قطور و احتمال حمله مجدد به این منطقه است.(۴)

از سوی دیگر، از کرمانشاه خبر می رسد که ساعت ۱ بعدازظهر امروز، ۵ فرد مسلح و ملبس به اونیفورم های نظامی به بانک ملی بخش "صحنه" کرمانشاه دستبرد زدند. در این حمله، مهاجمان جمعاً مبلغ یک میلیون و دویست و پنجاه هزار تومان به سرقت بردند.(۵)

۱

دو گزارش تکان دهنده درباره شهر تکاب و روستاها و راه های اطراف آن، وضعیت امنیتی ناپایدار این منطقه و مردم این دیار را منعکس می سازد. یکی از این دو گزارش انعکاس عام یافته است و دیگری گزارش داخلی سپاه است.

در گزارش امروز اداره طرح و برنامه عملیات به فرماندهی سپاه درباره این منطقه آمده است: «شهر تکاب از یک طرف به بیجار و ازطرف دیگر به شاهین دژ منتهی می شود که فاصله تکاب تا شاهین دژ در حدود ۹۵ کیلومتر می باشد که ۷۵ کیلومتر آن در دست ضدانقلاب می باشد و از سمت شمال به منطقه کوهستان وسیعی منتهی می شود که حدود ۸ تا ۹ ده در دست پاسداران می باشد. ... این منطقه، کوهستانی و زمستان آن بسیار سرد است؛ یعنی شش ماه در سال راه های منطقه براثر سرما بسته خواهد شد و اگر منطقه کاملاً پاک سازی نشود سپاه پاسداران در زمستان مجبور به تخلیه آنجا خواهد شد و این کار برای مردمی که در این دهات هستند و به ویژه افرادی که با سپاه پاسداران همکاری کردند بسیار گران تمام خواهد شد و دوباره ضدانقلاب در آنجا رشد خواهد کرد. و الآن مردم منطقه دارند اسباب کشی می کنند و به شهر می آیند و احتیاج به نیروی فوری است. ...»(۶)-(۷)

اما گزارش امام جمعه تکاب، حجت الاسلام محمدعلی خسروی که دادستان انقلاب اسلامی و مسئول دفتر حزب جمهوری اسلامی این شهر نیز هست، با تفصیل بیشتری به وضعیت این منطقه پرداخته و در آن آمده است:

۱- سند شماره ۱۰۶۷۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۷۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۴۱۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران غرب کشور، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۴، از سماجا۳ به ژاجا.

۳- سند شماره ۱۱۴۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۰، گزارش مرکز بررسی مناطق ایران - منطقه ۷ به دفتر عملیات، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۵۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (خوی)، ص۱۲۳، از اطلاعات سپاه سردشت به اطلاعات

سپاه ارومیه، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۶- ضمیمه دارد؛ گزارش مفصل گروه تحقیقات دفتر هماهنگی مناطق سپاه، درباره وضعیت امنیتی بیجار، دیواندره، تکاب و اطراف آن و موقعیت سپاه و نیروهای این شهرها.

۷- سند شماره ۱۳۶۶۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۸۸، از اداره طرح و برنامه عملیات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

«... صدای ضعیف ۱۵۰۰ آواره روستایی را که به تکاب پناهنده شده اند و از ظلم و ستم حزب دمکرات به ستوه آمده اند، منعکس کنید؛ مردان و زنان و کودکانی که منزل ها و اثاثیه خانه و تمام هستی شان را ضدانقلاب به آتش کشیده و خود با دست خالی ازطریق بیراهه ها جان سالم به در برده اند و اکنون در مدارس تکاب در کمال سختی و مضیقه به سر می برند و متأسفانه در طول این مدت کسی ازطرف مقامات مسئول به این امر رسیدگی نکرده است. ... همین افرادی که به جای همکاری با دمکرات به آنها روی خوش نشان ندادند و از اسلام و توده ملت جدا نشدند و روی همین اصل آواره شدند.»

وی در ادامه این گزارش درباره وضعیت شهر تکاب آورده است: «این شهر ۲۵ هزار نفری از آب آشامیدنی محروم است و اکنون که یک سال و نیم از پیروزی انقلاب می گذرد، دراین باره اقدامی جدی صورت نگرفته است. ... بخشدار و شهردار جدید تکاب از استاندار آذربایجان غربی قول اعطای بودجه کافی را گرفته اند، ولی چون مسئولین آب مشروب استان قبلاً باید منطقه را از نزدیک ببینند، ناامنی منطقه تکاب را بهانه قرار داده و از آمدن به تکاب خودداری می کنند. ...»

در این گزارش همچنین درباره وضعیت راه های ارتباطی تکاب با شهرهای اطراف آمده است: «شهر تکاب از سه طریق به سایر شهرستان ها ارتباط دارد: راه تکاب به جاده سقز که بیش از یک سال است توسط ضدانقلاب مسدود است؛ راه تکاب به شاهین دژ و میاندوآب که ۶ ماه است توسط ضدانقلاب و افراد حزب دمکرات و کومه له مسدود است؛ راه تکاب - بیجار که تنها راه ورود و خروج تکاب می باشد دراثر نرسیدن مسئولین درحال ویرانی و نشست پل ها و ازبین رفتن آسفالت می باشد.»

امام جمعه تکاب همچنین درباره ارتباط تلفنی این شهر با سایر مناطق افزود: «ارتباط تلفنی تکاب با خارج از شهر به علت عبور سیم های ارتباطی از مسیر سقز حدود ۷ ماه است که به طور کامل قطع است و اگر کسی بخواهد با شهرهای دیگری تماس بگیرد باید با طی چهار ساعت راه، به شهر زنجان مسافرت کند، چون شهر بیجار نیز حدود ۳ ماه است که ارتباط تلفنی ندارد.» در این گزارش درمورد وضعیت سیمای جمهوری اسلامی نیز آمده است: «حدود ۸ ماه است که مردم تکاب صداوسیمای جمهوری اسلامی را ندیده اند و در این مدت طولانی حتی یک بار مسئولین رادیو تلویزیون برای حل این مشکل به تکاب نیامده اند. و علت قطع سیما و صدای تلویزیون های تکاب این است که دکل گیرنده تصویر بر بالای تپه ای در دسترس ضدانقلاب نصب شده است که از ۸ ماه قبل وسایل و تجهیزات آن را باز کرده و برده اند... و این مردم تنها می توانند از صدای شوم رادیو عراق استفاده کنند.»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۵، نامه امام جمعه تکاب به ستون «مشکلات مردم» روزنامه جمهوری اسلامی.

علاوه بر مناطق غرب و جنوب کشور برخی اخبار و گزارش ها از فعالیت های جاسوسی در دیگر مناطق ایران حکایت می کند و از برخی شهرها نیز خبر از کشف شبکه ها و وسایل جاسوسی می رسد.

در استان گیلان، سپاه پاسداران درباره ظهور اشیاء نورانی در آسمان این استان امروز گزارش داد: «درپی مشاهده شیئی نورانی در نزدیکی مقر سپاه پاسداران بندر انزلی و شلیک پاسداران به سوی آن، شیء مزبور به سوی مرزهای شوروی گریخت. این شیء سپس دو شب متوالی در ارتفاعات بلندتری مشاهده شد.» ربیعی فرمانده سپاه پاسداران گیلان (مرکز رشت) دراین مورد گفت: «این شیء نورانی به احتمال قوی ماهواره های اطلاعاتی شوروی است که روی پایگاه های نظامی حرکت می کند.»(۱) ربیعی همچنین اعلام کرد که «یک شخص روسی به نام کلاچکو را درارابطه با نیروهای چپ دستگیر کردیم که از ایران اخراج شد.» وی افزود: «ما تحقیقات وسیعی را درمورد اتباع خارجی آغاز کرده ایم...»(۲)

در تهران نیز دو خانه تیمی مجهز به وسایل مخابراتی و ارتباطی با تلاش پاسداران کمیته کشف شد. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، «مأمورین کمیته منطقه یک شمیران که از مدت ها قبل پی به رفت وآمدهای مشکوکی در این خانه برده بودند پس از ورود به این خانه در بازرسی از آن، مقدار زیادی اسناد و مقادیر زیادی وسایل و ابزار ارتشی و تصاویر شاه مخلوع و آرم های چریک های فدایی خلق را همراه با لباس های کردی به دست آوردند. گفته شد که صاحب این خانه که گروهبان اکبرزاده نام دارد و عضو سازمان چریک های فدایی خلق نیز می باشد، متعاقب این امر موفق به فرار شد. وی ازسوی کمیته منطقه یک شمیران تحت تعقیب است. ...»(۳)

یک گزارش مشابه دیگر حاکی از کشف یک انبار بزرگ وسایل جاسوسی و الکترونیکی توسط پاسداران کمیته منطقه ۱۴ شهری است. به نوشته روزنامه اطلاعات، «امروز پاسداران و گروه ضربت کمیته منطقه ۱۴ شهری موفق شدند یک انبار از وسایل الکترونیکی و جاسوسی را که از مدت ها قبل در منطقه شهری تهران مخفی شده و میلیون ها تومان ارزش دارد، کشف و ضبط کنند.» اطلاعات به نقل از یک سخنگوی کمیته افزوده است: «دو نفر از عاملین درارابطه با این مرکز جاسوسی دستگیر شدند. این ۲ تن قصد داشتند شبانه بعضی از این وسایل جاسوسی را به جای دیگر انتقال دهند. ... وسایل جاسوسی که کشف و ضبط گردید بدین شرح است: تلویزیون های مداربسته، رادارهای بزرگ و کوچک، انواع بی سیم، لوازم یدکی فرستنده ها، لامپ های بزرگ تصویر تلویزیون، میکروفن، دستگاه های گیرنده و کمیاب و گران بها برای جاسوسی، کابل های فشار قوی، لوازم الکترونیکی جاسوسی که دربرابر گرما حساسیت دارند، فرستنده های تلویزیونی، دستگاه های الکترونیکی ضبط تلفنی، انواع وسایل ضبط صدا و میکروفیلم و دستگاه الکترونیکی جاسوسی جیبی و کیفی.»(۴)

ص: ۵۳۴

۱- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزای پارس از رشت، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۱

ازجمله مأموریت های سپاه، حفاظت از بنادر و راه های ورود و حمل محموله های قاچاق به خصوص سلاح و مهمات است که در گستره ای بسیار وسیع مطرح است. دراین زمینه، یک گزارش از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه اهواز (خوزستان) حاکی است: «یک لنج اسلحه و مهمات ازطریق مسقط و عمان در حرکت و بناست ازطریق بندر گواتر(۱) تخلیه و از راه های نفوذی (سند)، تاکستان پیشین با اتومبیل سیمرغ وارد بلوچستان و بین سران عشایر تقسیم نمایند.» در این گزارش از سپاه خوزستان خواسته شده که بر مراقبت شدید خود از بنادر و راه های احتمالی مورد استفاده قاچاقچیان بیفزایند.(۲)

از سوی دیگر، هیئت بررسی مسائل و مشکلات امنیتی استان های سیستان و بلوچستان، هرمزگان و کرمان به ریاست میرسلیم، معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران، که به زاهدان رفته بود، امروز به کار خود پایان داد. میرسلیم درمورد مسائل امنیتی سیستان و بلوچستان گفت: «ما به این نکته پی بردیم که ضدانقلاب به سیستان و بلوچستان آمده تا حیله های کهنه خود را به اجرا درآورد و از تعصبات مذهبی و قومی درجهت ایجاد تفرقه استفاده کند. ...» وی افزود: «همچنین برای استقرار امنیت، نتیجه بر این شد که قوای نظامی اعم از پاسداران، شهربانی و ژاندارمری تقویت شوند و با قاطعیت در مقابل ضدانقلاب بایستند و پاسگاه های مرزی کنترل بیشتری را در مرزها انجام دهند. درمورد قاچاق نیز قرار شد توسط مرزنشینان و کسانی که دارای کارت مبادلات مرزی هستند، شرکت تعاونی ایجاد گردد تا کالاهای موردنیاز را بتوانند وارد کنند. همچنین، سرمایه گذاری در این منطقه به علت عدم امنیت و عدم همکاری بین مردم و مسئولین ناموفق بوده و تاکنون فقط ۴۰ درصد آن جذب شده است. ...»(۳)

۲

دورهٔ انتقال از وضعیت انقلاب به نظام سیاسی باثبات (انقلاب - نظام) هنوز ادامه دارد و هرروز با مشکلات خاص خود دست به گریبان است. نمونه هایی از برخوردهای مربوط به دوران گذار میان جریان ها و گروه های موافق و مخالف، در شهرهای کوچک و بزرگ به طور روزمره مشاهده می شود.

در محله نازی آباد تهران، به دنبال آزادی ۶ تن از طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که پس از یک درگیری در روز ۲۶ مرداد ۱۳۵۹ دستگیر شده بودند، شامگاه امروز اهالی بازار دوم نازی آباد دست به یک راه پیمایی اعتراض آمیز زدند. گزارش روزنامه کیهان دراین زمینه حاکی است: «درپی این راه پیمایی که مردم شدیداً خواستار جمع شدن کتاب فروشی های سازمان مجاهدین

۱- بندر گواتر در شرقی ترین نقطه منتهی به دریای عمان و خلیج گواتر قرار دارد.

۲- سند شماره ۳۸۸۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از زاهدان.

[منافقین]، پیکار و راه کارگر بودند، سرانجام کمیته منطقه ۱۳ موضوع را به خود مردم واگذار کرد و دراین مورد از خود سلب مسئولیت نمود.» این گزارش به نقل از یکی از مسئولان کمیته منطقه ۱۳ افزوده است: «در تاریخ ۲۶/۵/۵۹ بین مردم و طرف داران مجاهدین خلق [منافقین] درگیری رخ داد و کسبه و اهالی محل کلیه کتاب فروشی های طرف داران مجاهدین خلق، پیکار و راه کارگر را جمع کردند که منجر به یک درگیری بین این گروه ها و مردم شد و یک نفر در این حادثه مجروح گردید. مأموران کمیته منطقه ۱۳ با دخالت در ماجرا ۶ تن از افراد این گروه ها را دستگیر کردند، ولی عصر دیروز [۲۹/۵/۱۳۵۹] پس از چند ساعت بازداشت، دستگیرشدگان را آزاد نمودند. این امر موجب اعتراض و راه پیمایی مردم محل شد که آنها ضمن ارائه طوماری مبنی بر برچیدن کتاب فروشی های غیراسلامی، تأکید کردند که اگر کمیته نخواهد جلو این افراد را بگیرد، ما خودمان اقدام خواهیم کرد.» این مسئول افزود: «وقتی اهالی محل درباره خواسته خود پافشاری کردند، ما هم از خود سلب مسئولیت کردیم و جریان را به خود مردم واگذاشتیم.»(۱)

همچنین، به گزارش خبرگزاری پارس، امروز «در هجوم به کتاب فروشی هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در بندر گناوه، کتاب ها و لوازم داخلی این مغازه از بین رفت.» طبق همین گزارش «دررابطه با این حادثه، کانون دانش آموزان مسلمان گناوه ضمن تسلیم شکایتی به دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر خواستار مجازات عاملین حمله به این کتاب فروشی شده است.»(۲)

از سوی دیگر، هواداران سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) شاخه بهشهر در اطلاعیه ای که منتشر و پخش شد ضمن اعتراض شدید به حکم دادگاه انقلاب اسلامی این شهر درباره یکی از هواداران این سازمان، که ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی بهشهر به ۵۰ ضربه شلاق محکوم شده بود، آن را محکوم کردند.(۳)

در همین حال، امروز روزنامه انقلاب اسلامی وابسته به جریان بنی صدر، نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را به آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، منتشر کرد. این نامه درباره اشغال ساختمان ها و برخورد برخی نهادهای رسمی در گوشه وکنار کشور با این سازمان بود. روزنامه انقلاب اسلامی پیش از متن نامه، در مقدمه خود آورده است: «چاپ مطلب زیر صرفاً به خاطر اطلاع مردم و مقامات و مسئولین از وضعی است که در گوشه وکنار کشور به خاطر تصمیم های فردی و مخالف با قانون اساسی به وجود می آید. هشدار دادستان کل کشور مبنی بر عدم حمله افراد غیرمسئول به دفاتر گروه ها و روزنامه ها که باید به وسیله همه رعایت شود، متأسفانه ازطرف یک مقام قضایی چنین برخوردی با آن می شود. ...»

سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که خود همواره در ایجاد درگیری فیزیکی و تحریک مردم وفادار به انقلاب اسلامی و بهره برداری تبلیغاتی از چنین حوادثی، در کنار و هماهنگ با دیگر گروه های چپ، نقش محوری داشته است در بخشی از نامه خود خطاب به دادستان کل کشور،

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، گزارش خبرنگار کیهان از نازی آباد؛ همچنین ر. ک: روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۵، تاریخ ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری پارس از بوشهر، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

۳- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، شماره ۷۲، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۸.

با لحنی مظلوم نمایانه چنین آورده است: «از موقعی که جناب عالی ضمن محکوم نمودن اشغال و تصرف اماکن و دفاتر گروه ها دستور تخلیه این قبیل مراکز را توسط مهاجمین اشغالگر هرج و مرج طلب و قانون شکن صادر نمودید، بیش از سه هفته می گذرد. متأسفانه در این مدت هیچ گونه ترتیب اثری به حکم دادستانی کل کشور داده نشده.»

در بخش دیگری از نامه آمده است: «تأسف آور اینکه تمام این تجاوزات و قانون شکنی ها توسط کسانی صورت می گیرد که در ادعا بیش از همه سنگ قانون اساسی جمهوری اسلامی را به سینه می زنند، ولیکن در عمل روشن و روشن تر می شود که این مدعیان ریائی قانون اساسی، کمتر از هرکسی ملتزم بدان بوده و بیش از همه (و قبل از همه) آن را نقض و پایمال می کنند. ...»(۱)

۱

پس از چند هفته مناقشه بر سر تعیین و انتخاب نخست وزیر، بالاخره شامگاه امروز حکم انتصاب محمدعلی رجایی ازسوی بنی صدر صادر شد. متن حکم مزبور نشان می دهد که بنی صدر رضایت چندانی به این انتخاب نداشته است. در بخشی از این حکم خطاب به آقای رجایی چنین آمده است:

«باتوجه به جریان گزینش شما و رأی تمایل نمایندگان محترم، به سمت نخست وزیری جمهوری اسلامی ایران منصوب می شوید. لازم به یادآوری است که در شرایط حساس کنونی، شما به عنوان نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران باید قبل از هر چیز نص و مفاد قانون اساسی را نصب العین خود قرار دهید و با کوشش در طریق استقرار امنیت و وحدت و بازسازی اقتصادی و متعین ساختن معنویت اسلامی در روابط بین مردم و حکومت، دفاع از استقلال سیاسی، اقتصادی و فرهنگی کشور و تأمین حقوق و آزادی های افراد ملت را سرلوحه برنامه دولت خویش قرار دهید و این کار میسر نیست جز با دستیابی به وحدت و تفاهم بین نیروهای متعهد نسبت به انقلاب اسلامی ایران.»(۲)

۲

درپی افزایش و حضور چشمگیر ناوگان های جنگی امریکا و تفنگ داران دریایی این کشور در اقیانوس هند و خلیج فارس که طبعاً باعث ایجاد نگرانی هایی در جمهوری اسلامی ایران می شود، حرکت تفنگ داران دریایی این کشور به سوی سواحل نزدیک ایران در خلیج فارس، واکنش هایی نه چندان واجد اهمیت را در میان مسئولان سیاسی و نظامی ایران در پی داشت.

درمورد این نقل وانتقالات نظامی، وزارت دفاع امریکا اعلام کرد که ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی امریکا که از سه هفته گذشته در اقیانوس هند مستقر بودند، به پایگاه امریکا در عمان در نزدیکی سواحل ایران منتقل شدند. طبق گزارش خبرگزاری فرانسه، این واحد نظامی دریایی مجهز به

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روابط عمومی نخست وزیری، مکاتبات رجایی با بنی صدر، تهران: دفتر تحقیقات و انتشارات، ۱۳۶۰، صص ۱۲۳ و ۱۲۴، شماره ۱۱۰۷۳، ۲۹/۵/۱۳۵۹.

تجهیزات سنگین ازقبیل زره پوش های ام۶۰ و بالگرد است. ورود این واحد ۱۸۰۰ نفره به منطقه می تواند نشانه افزایش حضور نظامی مستقیم امریکا در ناحیه خلیج فارس؛ جایی که ۲ ناو هواپیمابر و حدود ۲۰ ناوچه امریکایی دائماً در این منطقه درحال حرکت هستند، باشد. بنا به همین گزارش، هارولد براون وزیر دفاع ایالات متحده، در یک مصاحبه تلویزیونی علت حضور نیروهای هوایی و دریایی امریکا را در طول دریای عمان، یادآوری این مسئله به شوروی دانست که امریکا نیز مراقب خط نفت در این منطقه می باشد. ژنرال پل کلی نیز اظهار کرد که امریکا امکان بهره گیری از یک واحد ۹۰۰ نفره دیگر را در کمتر از ۴۸ ساعت در منطقه دارد.(۱)

از سوی دیگر، پیش ازظهر امروز در ایران، جلسه شورای امنیت ملی در همین خصوص و نیز درمورد مسائل امنیتی کشور تشکیل شد. بنی صدر در پایان این جلسه درباره خبر انتقال ۱۸۰۰ تفنگ دار امریکایی به خلیج فارس گفت: «این خبر ازطریق منابع داخلی به دست ما نرسیده و فقط رادیوهای خارجی آن را گفته اند، ولی درهرحال قرار شد مسئله تحقیق شود و نتیجه آن گزارش گردد.» وی همچنین اظهار کرد: «این جزیی از یک برنامه است که اگر اجرا شود، معلوم می شود آن برنامه درست است.» در پایان این جلسه همچنین ناخدا افضلی فرمانده نیروی دریایی، درباره نقل وانتقالات اخیر امریکا در خلیج فارس گفت: «چیزی که مؤید این خبر باشد هنوز در دست نیست.» وی افزود: «به هر صورت، وضع نیروی دریایی خوب است.» سرهنگ فکوری فرمانده نیروی هوایی نیز در پایان این جلسه گفت: «ما برای مقابله با هرگونه تهاجمی آماده هستیم.» این خبر به نقل از فرمانده نیروی دریایی و ستاد مشترک ارتش می افزاید: «گشتی های نیروی دریایی و هوایی جمهوری اسلامی مراقبت های لازم را دارند و در آماده باش به سر می برند.»(۲)

۱

اظهارات و مواضع امروز مقامات امریکایی و ایرانی درباره گروگان ها، هرچند راه عاجلی برای حل قضیه نگشود، اما اهمیت آن را مجدداً یادآوری کرد. طرف امریکایی که طبعاً خواستار سرعت بخشیدن به حل مسئله با روش های مرسوم نظیر مذاکره مستقیم و... بود، اقدام به ارسال نامه ای ازطریق ادموند ماسکی وزیر امور خارجه خود، کرد. این درحالی است که در آستانه ارسال این نامه، طرف ایرانی عجله برای این کار را ضروری نمی دانست و آن را به نوعی به بعد احاله می داد.

دراین میان، با انتصاب رسمی محمدعلی رجایی به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، امید های تازه ای در مسئولان رسمی دولت امریکا برای آزادی گروگان های امریکایی و حل مشکلات میان دو کشور ابراز می شود. امروز ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، با ارسال نامه ای خطاب به محمدعلی رجایی، خواستار مذاکره مستقیم برای حل مسائل بین دو کشور شد. متن این نامه چنین است:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۵/۱۳۵۹، صص۱ و آخر؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، هر سه به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

«آقای نخست وزیر! این نامه را به عنوان وزیر خارجه امریکا که به تازگی با مسائل جاری در روابط دو کشور روبه رو شده ام می نویسم. می دانم که این مسائل جزء مسئولیت های سنگینی است که شما به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران پذیرفته اید. امیدوارم من و وزیر خارجه منتخب شما بتوانیم برای رسیدن به راه حل های سازنده درباره مشکلات بین دو کشور با یکدیگر کار کنیم. یقیناً با مرگ شاه سابق، اینک فصلی از تاریخ ایران بسته شده و با استقرار دولت شما فصل جدیدی باز شده است. به عقیده من زمان آن رسیده که نگاهی تازه به مسائل بین ایران و امریکا بیفکنیم. ایالات متحده واقعیت انقلاب ایران و قانونی بودن جمهوری اسلامی را درک می کند. مردم ایران با اقدامات جدی پیگیر خود فرصت یافتند در مراحل ایجاد نهادهای جدید شرکت کنند. من به شما اطمینان می دهم ایالات متحده مایل به مداخله در آن مراحل نبوده است. ما معتقدیم که هیچ نیروی خارجی نباید در حق تصمیم گیری های سیاسی مداخله کند.

۵۲ نفر از امریکایی های هم وطن من مدت ۹ ماه است در ایران در اسارت به سر می برند. من با خانواده های آنان ملاقات کرده ام، من قادر نیستم برای شما توصیف کنم که این اشخاص بی گناه چه رنج عمیق و یأس آوری را تجربه کرده اند. همه امریکایی ها با هر عقیده خواستار آزادی سریع گروگان ها هستند. من امیدوارم شما بپذیرید وقت آن رسیده است که به رنج آنان شرافتمندانه پایان داده شود و گروگان ها به خانه هایشان نزد خانواده هایشان فرستاده شوند. من می پذیرم که ایرانی ها هم رنج برده اند، ادامه بن بست تنها می تواند تلخی و رنج دو طرف را افزایش دهد. کاسه صبر و تحمل رنج پر شده است، بگذارید این رنج را به پایان برسانیم.

من به شما اطمینان می دهم که ما حداکثر احترام را برای استقلال تمامیت ارضی شما و رعایت اصل عدم مداخله نشان خواهیم داد. ما می دانیم که تصمیم گیری درباره بحران گروگان ها به پارلمان ایران به عنوان نمایندگان مردم ایران واگذار شده است. ما همچنین می دانیم که در ایران مانند امریکا احساسات تندی درباره تظلمات گذشته وجود دارد. مسائل مورد اختلاف بین دو کشور فراوان است. ما به سهم خود مایلیم که این مسائل به طور منصفانه بررسی شود و درباره آنها به راه حل هایی براساس احترام متقابل و برابر برسیم. فکر می کنم در

آغاز مرحله تفاهم بیشتر، ایجاد کانال ارتباطی منظم مفید باشد. من شخصاً ترجیح می دهم اگر شما هم موافق باشید، این ارتباط به طور مستقیم با حسن ظن بین نمایندگان دو دولت ما برقرار شود. مذاکره مستقیم و صریح بهترین راه حل برای برطرف ساختن دشمنی و سوءتفاهم است. اگر موافق باشید ما می توانیم ازطریق یک گروه ثالث که پیام های بین ما را به طور منظم ردوبدل کنند عمل کنیم. سفارتخانه های سوئیس و الجزایر که حافظ منافع دو کشورند می توانند این نقش را بازی کنند. اشخاص دیگر هم به عنوان میانجی رسمی یا خصوصی می توانند همین وظیفه را انجام دهند. امیدوارم آمادگی داشته باشید که نقطه نظرهای خود را برای بحث درباره چنان مبادله افکاری که مفید باشد به ما ارائه دهید. من منتظرم که به خاطر منافع مردم دو کشورمان پاسخ را دریافت دارم. ارادتمند – ادموند ماسکی، ۲۰ اوت ۱۹۸۰.»(۱)

نامه فوق و درخواست تعجیل در حل مسئله گروگان ها، درحالی مطرح شده است که تصمیم گیران جمهوری اسلامی ایران باتوجه به شرایط داخلی کشور تأنی در این مسئله را برای دستیابی به یک راه حل مناسب لازم می دانند. برای مثال امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در مصاحبه هفتگی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی، به مسائل گوناگونی ازجمله وضعیت آزادی گروگان های امریکایی پرداخت. وی درمورد حل بحران گروگان ها گفت: «این مسئله باید به هرحال حل شود و تصمیم روشنی درمورد آن گرفته شود؛ منتها باتوجه به مسائل مختلف کشور، این مسئله نمی تواند مسئله درجه اولی باشد؛ هنوز نخستین دولت جمهوری اسلامی سر کار نیامده و استقرار نیافته است و طبیعی است پرداختن به مسئله گروگان ها باتوجه به این اولویت، نمی تواند منطقی و توجیه کننده باشد. من فکر می کنم طرح این مسائل به هرحال پس از روی کار آمدن دولت جدید و استقرار نسبی آن است.»

وی در پاسخ به سؤال خبرنگاری که پرسید: «باتوجه به اینکه امام تأکید فرمودند سرنوشت گروگان ها درعهده مجلس می باشد و با درنظرگرفتن اینکه گفته می شود مجلس آماده محاکمه گروگان هاست، تصمیم قطعی چه خواهد

۱– روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۴؛ و – روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از واشنگتن.

بود؟» گفت: «اینکه مجلس بایـد تصـمیم بگیرد طبیعی است که درعهـده مجلس است و این تصـمیم را خواهـد گرفت، البته پس از اینکه وضع دولت جدید و برنامه ها مشخص شود. و اما اینکه مجلس تصمیم به محاکمه گرفته است، باید بگویم که مجلس تابه حال تصمیم به محاکمه نگرفته و این مسئله را مجلس باید بعداً اعلام بنماید.»(۱)

همچنیـن در جلسه علنی امروز مجلس شـورای اسـلامی، طرح کمیسـیون خـارجه مجلس مبنی بر جـواب دادن به نـامه ۱۸۵ نماینده کنگره امریکـا تصـویب و قرار شـد که این جـواب در قـالب ادعانـامه ای ازطرف جمهوری اسـلامی ایران علیه دولت امریکـا باشـد. دراین مورد، سیدمحمد خاتمی نماینده اردکان و مخبر کمیسیون خارجه گفت: «پس از طرح نامه ۱۸۵ نفر از نمایندگان کنگره امریکا، در این موقعیت به دلایل چندی به این نتیجه رسـیدیم که لازم است به این نامه پاسخ داده شود.» وی در بخش دیگری از سـخنانش اظهار کرد: «... ما الآن موقعیتی برایمـان پیش آمـده تـا بتوانیم بخشـی از آرمان ها و خواست های خودمان را درمعرض افکار عمومی جهان قرار دهیم، می توانیم جـواب خودمـان را به صورت ادعانـامه ای علیه جهـان غرب در بیـاوریم؛ هرچنـد که رسـانه هـا این کـار را نمی کننـد. این جواب به ۱۸۵ نماینده امریکاست. این جواب که به صورت ادعانامه ای درخواهد آمد به صورت یک سـند رسـمی در اسـناد دشـمن ما ثبت خواهد شد. ...» وی سـپس متن نامه کمیسـیون خارجه را قرائت کرد. بعد از پایان یافتن سـخنان مخبر کمیسیون خارجه، عده ای از نمایندگان به عنوان مخالف و موافق صـحبت کردنـد. بعـد از سـخنان مخالف و موافق، رأی گیری به صورت قیام انجام شد و درنتیجه طرح کمیسـیون خارجه مبنی بر جواب دادن به نامه نمایندگان کنگره امریکا به تصویب رسید.(۲)-(۳)

۱

در ادامه تنش و سـردی روابـط و مناسـبات میان ایران و شوروی، امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران با صـدور اطلاعیه ای اعلام کرد که در یک اخطار ۲۴ ساعته از دولت شوروی خواسته شده است که یکی از دو کنسولگری خود را در رشت تعطیل کند. متن اطلاعیه وزارت امور خارجه بـدین شـرح است: «به دنبال تعطیل کنسولگری ایران در لنینگراد و ابراز تمایل وزارت امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران برای تأسـیس کنسولگری در شـهر "دوشـنبه" و مخالفت شوروی با این امر، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی به دولت شوروی اطلاع داد که می بایست در مـدت ۲۴ سـاعت، یکی از دو کنسولگری خود را در رشت تعطیـل نمایـد. پس از پایان مهلت مقرر، کاردار سفارت روسیه شوروی در وزارت امور خارجه

۱- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- نـامه نماینـدگان نخستین دوره مجلس شورای اسـلامی در پاسخ به نـامه ۱۸۵ تـن از نماینـدگان کنگره امریکـا و خطـاب به رئیس این کنگره، در تاریخ ۱۰/۶/۱۳۵۹ در جلسه علنی مجلس قرائت گردید. دراین باره رجوع کنید به روزشمار ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۵۰۰.

جمهوری اسلامی ایران حاضر شد و اعلام داشت که دولت مطبوع وی سرکنسولگری خود را در اصفهان تعطیل نموده و کنسولگری خود را در رشت به سرکنسولگری تبدیل می نماید.»(۱)

همچنین، در تماس خبرنگار سیاسی روزنامه کیهان با یک مقام وزارت خارجه، وی در پاسخ به این سؤال که چرا ایران اصرار دارد در شهر دوشنبه تاجیکستان کنسولگری داشته باشد، گفت: «شهر دوشنبه مسلمان نشین است و ما می توانیم در آنجا تبلیغات اسلامی داشته باشیم و به مردم آنجا اجازه دهیم تا از نشریات سفارت درصورت تمایل بهره مند شوند. درضمن، افراد ایرانی در تاجیکستان زیاد هستند، اما در لنینگراد ایرانی وجود ندارد و کنسولگری در آنجا هیچ کاری برای انجام دادن ندارد.» این مقام وزارت خارجه افزود: «دولت شوروی با انتقال کنسولگری جمهوری اسلامی ایران از لنینگراد به شهر دوشنبه مخالفت کرده است و دلیل مخالفت خود را چنین ذکر کرده است که در شهر دوشنبه هیچ کنسولگری خارجی وجود ندارد.» وی همچنین گفت: «ما انتظار داشتیم که این دولت یکی از کنسولگری های خود را در رشت تعطیل کند، اما با کمال تعجب این دولت کنسولگری خود در اصفهان را تعطیل کرد. در اصفهان حدود ۵۰۰ خانواده روسی که تقریباً ۲۰۰۰ نفر می شوند به سر می برند؛ به علاوه، چون ذوب آهن در آنجا وجود دارد تعداد افراد دولت روسیه شوروی رو به افزون است، اما در رشت فقط ۷۸ خانوار حدود ۲۵۰ نفر وجود دارند. دولت شوروی باید کنسولگری خود را در اصفهان باز نگه دارد و یکی از کنسولگری های خود را در رشت تعطیل کند.» وی در خاتمه درباره دلیل اصرار شوروی به داشتن کنسولگری در رشت، گفت: «این منطقه ازلحاظ سوق الجیشی برای شوروی خیلی مهم است؛ به علاوه، کنسولگری شوروی در رشت در نزدیکی سپاه پاسداران و ستاد نیروی دریایی قرار دارد.»(۲)

ضمیمه گزارش۳۱۴: وضعیت امنیتی بیجار، دیواندره، تکاب و اطراف آن و موقعیت سپاه و نیروهای این شهرها

گروه تحقیقات دفتر هماهنگی مناطق سپاه مرکز اعزامی به بیجار، دیواندره و تکاب در گزارش مفصل خود درباره این مناطق و وضعیت سپاه و نیروهای آن به مطالب قابل توجهی اشاره کرده است. در این گزارش درباره تکاب آمده است:

«وضعیت شهرستان تکاب: تکاب در جنوبی ترین قسمت آذربایجان غربی قرار دارد. در اینجا چون مردم طرف دار جمهوری اسلامی می باشند، توطئه شرق و غرب با دیکتاتوری حزبی به خصوصی در منطقه پیاده شده است. در روستاها به این صورت عمل شده است که چند نفر از افراد ترسویی که برای حزب دمکرات جاسوسی می نمودند انتخاب و مسلح نموده اند سپس یک نفر از حزب را مسئول این افراد کرده اند و چون سطح آگاهی فرهنگی پایین می باشد خودبه خود زورگو می شوند. بعد اسلحه به ده آورده و مردم را مجبور می کنند که اسلحه بخرند. روستایی چون پول ندارد لذا گاو و گوسفندشان را می گیرند و اسلحه می دهند و گاو و گوسفندها را از مرز خارج می نمایند. و حتی گندمشان را به [حزب دمکرات] مهاباد [باید بدهند] و از آنجا به کجا می رود معلوم نیست. برای نمونه در روز ۲۹/۵/۵۹ پیرمردی به نام باقر بهادری از روستای امین آباد که زنش به نام زینب خزری براثر ۱۱ تیری که یکی از پیشمرگه های دمکرات به پایش زده، یک پایش فلج شده است، به نمایندگی ازطرف ۵۰ خانوار روستای امین آباد به سپاه مراجعه نموده بود و اعلام

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۵؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۴.
۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲.

همبستگی می کرد و می گفت: "ما را نجات بدهید. من ۱۲ بچه دارم؛ مگر بچه های ما می توانند گندم نخورند که اینها ما را مجبور کرده اند که گندم ها را تمیز کنیم و به مهاباد منتقل نماییم؟"

همان طورکه آیت الله العظمی منتظری هم اشاره به این جریان نموده اند (که گندم را از مرز خارج می نمایند.) عملاً ـ زندگی را از روستایی می گیرند و جنگ و کینه را می کارند و سپس شروع به آبیاری می کنند؛ حال با تبلیغات، با زور و با هرچه باشد. و روستایی مسلح هم خودبه خود در اختیار حزب می باشد. هر که هم مخالفت نماید خانه اش را آتش می زنند یا منفجر می کنند؛ بقیه دیگر مطیع می مانند.

شرق و غرب و صهیونیسم به وسیله عمالشان، حزب بعث، پول های کلان در کردستان ریخته اند و عملاً اقتصاد را خود فلج نموده اند و وقتی مردم به احزاب منحله مراجعه می نمایند که "ما پول داریم ولی ارزاق عمومی نداریم" به مردم می گویند "دولت ارتجاع محاصره اقتصادی نموده است و چیزی نمی گذارد به کردستان وارد شود." و وقتی [مردم را] متوجه دولت نمودند بعضی مردم اصرار می نمایند که "خوب، ما چه کنیم؟" می گویند "حالا ـ این پول را بگیر ببینیم با دولت چه کار می توانیم بکنیم". با این شگردهای سیا، موساد و کا.گ.ب در کردستان عمل می نمایند.

گروه های امریکایی می خواهند حاکمیت خود را اعمال نمایند و گروه های روسی هم حاکمیت خود را؛ نمونه، ترور رهبر اتحادیه کمونیست های ایران در کردستان [است] که به وسیله گروه های امریکایی انجام گرفته است. دراین رابطه یک نفر مذهبی را گرفته، به جرم ترور شخص مذکور در مهاباد اعدام می نمایند. بعد از ملاقات وزیر امور خارجه امریکا و روسیه باهم، تمام احزاب منحله و کفار منطقه در روستایی به نام خانقاه در نزدیکی مهاباد اجتماع نموده و عملیات خود را هماهنگ می نمایند. در آن جلسه، شیخ گمراه(۱) و برادرش شیخ جلال و قاسملو، طالبانی، پالیزبان، نماینده بختیار و گروه های به اصطلاح سیاسی باهم ملاقات و هماهنگی می نمایند.»

در ادامه این گزارش آمده است: «در کردستان مخصوصاً تکاب، مردم بیشتر صنفی هستند تا سیاسی؛ این است که باید با قاطعیت عمل نمود تا این غده سرطانی را ریشه کن نمود و این کار امکان ندارد مگر بعد از عملیات نظامی. باید برای ایجاد امنیت سریع، در روستاها شوراهای اسلامی تشکیل داده و زمین ها را تقسیم و سریع ایجاد کار نمود و الا داستان سال گذشته به نوعی دیگر تکرار خواهد شد. ...

وضعیت تدارکات تکاب: تدارکات تکاب هم شرایط بیجار و خیلی بدتر از آنجا را دارد چون زمستان در راه است و بیشتر مواقع جاده بیجار - تکاب به طورکلی مسدود می باشد و زمستان های بسیار سردی دارد و باید هرچه سریع تر ازلحاظ تدارکاتی برای شش ماه تدارک شوند؛ مخصوصاً بی سیم که شدیداً در کل غرب و مناطقی مانند تکاب، کمبودش محسوس می باشد.

وضعیت پاسداران در منطقه تکاب: پاسداران در حدود ۶۰ - ۵۰ کیلومتری تکاب در کوه ها مستقر می باشند و ازلحاظ ماشین و سلاح سنگین مثل خمپاره ۱۲۰ در مضیقه می باشند و مخصوصاً ماشین؛ چون به طورکلی این مسئله محسوس می باشد. برادران پاسدار در ۴ نقطه مستقر می باشند. در یک محل فقط با ارتش می باشند و در بقیه مناطق فقط پاسدار می باشد. ... و اگر تا هوا سرد نشده اقدام نشود، به طورکلی دیگر نمی شود در آن مناطق رفت وآمد نمود.

وضعیت ارتش در منطقه تکاب: ارتش که دو گروهان رزمی در منطقه دارد بعد از بیش از یک ماه و نیم، ۵ الی ۷ کیلومتر جلو رفته است، درصورتی که ۸ نفر پاسدار روستای پهلوان که در ۵ کیلومتری می باشد از اول [این روستا] را نگه داشته است. در اینجا هم توپخانه را برده اند. اگر یک توپ ۱۵۵ کششی بود، بالای پل ساروخ را که صخره ای و دارای غارهای متعدد می باشد، کوبیده و راه برای پاسداران و پیشروی ارتش باز می شد. الآن فقط دارند وقت می کشند و جلو [پیشروی] ارتش گرفته شده است. اگر قبل از سردشدن هوا تا ماینبلاق

که پاسگاهی در آنجا هست پیشروی شود، خیلی از مسائل حل خواهد شد و می شود

۱- منظور شیخ عزالدین حسینی است.

عملیات خلع سلاح را سریع تر اجرا کرد. فرمانده واحد ارتشی در منطقه عملیات، سرگردی است که به مرخصی رفته و یا به بهانه دیدن فرمانده تیپ، منطقه عملیات را رها کرده است. فقط ستوان دومی آنجا بود که فکر می کنم فرمانده گروهان یک می باشد که کاملاً همکاری می نماید و سروان عبدالمجید جمشیدی که ازطرف برادر سرهنگ [صیاد] شیرازی در منطقه می باشند. ...»(۱)

در گزارش، علاوه بر تکاب به بیجار و دیواندره نیز پرداخته شده و درباره موقعیت سپاه بیجار نوشته است: «سپاه پاسداران بیجار در سه نقطه قرار دارد: نجف آباد در ۳۰ کیلومتری جاده بیجار - دیواندره؛ جعفرآباد در ۵۰ کیلومتری جاده بیجار - تکاب و بقیه افراد در ستاد سپاه در بیجار مستقر می باشند. درنتیجه، منطقه وسیعی در حدود ۷۰ کیلومتر را پاسداران بومی کنترل می کنند، که براثر کار زیاد رو به کسالت و فرسایش گذاشته اند. بیجار تنها شهر شیعه کردستان می باشد و از اول انقلاب هم دوش شهرهای دیگر همگام انقلاب اسلامی حرکت نموده اند. این شهر می تواند بهترین پشتوانه از هر لحاظ برای منطقه دیواندره، تکاب و سنندج باشد و لذا باید از همه لحاظ تقویت گردد؛ مخصوصاً ازلحاظ تدارکات؛ چون زمستان های بسیار سختی بر این منطقه حکم فرماست و همیشه یا بیشتر اوقات جاده زنجان - بیجار یا بیجار - دیواندره و تکاب بسته و یا رفت وآمد به سختی صورت می گیرد، به طوری که از زنجان تا بیجار که دو ساعت بیشتر راه نیست، شش ساعت طول می کشد و بعضی مواقع هفته ها بسته می شود و لذا تا هوا سرد نشده، حتی المقدور تدارک کافی باید نمود. جاده سنندج - بیجار امنیت کافی ندارد و نمی شود مهمات حمل نمود؛ پس، از سنندج نمی شود تدارکات اینجا صورت بگیرد. باید یا از کرمانشاه ترتیب تدارکات و مهمات و وسایل موردنیاز سپاه تأمین شود و یا از زنجان و یا از تهران. از تبریز نمی شود چون مشکلاتی در آنجا وجود دارد و نمی شود منتظر ماند.»

درمورد دیواندره آمده است: «ارتش بیشتر نیروهای خود را عقب کشیده است و فقط یک گردان رزمی از دیواندره تا سقز مستقر می باشد و این مسئله باعث تلاقی این فکر در توده مردم مخصوصاً دیواندره و سقز گشته است که "داستان سال گذشته دارد تکرار می شود و ما چه تضمینی داریم که شما فردا همه از منطقه خارج نشوید؟ اگر مطمئن شویم که برای همیشه امنیت ما را تأمین می کنید ما با شما هستیم." و دراین مورد بایستی هرچه سریع تر پیگیری شود. دراین مورد پیشنهاد این است که اولاً، درمورد سازمان پیشمرگه مسلمان که قبلاً در دیواندره مستقر بوده، تجدیدنظر اساسی شود و رأی برحق را در نظر داشت؛ با این حساب که منطقه دیواندره عشایری می باشد؛ مثلاً-ایل تیله کوه تا آن طرف مرز هم از افراد ایل پراکنده بودند و قبلاً دمکرات و کومه له از ترس اینکه "اگر یک نفر از افراد سازمان پیشمرگه قبلی را بکشیم یک ایل برعلیه ما برخواهند خاست" خیلی به دست و پا افتاده بودند و حتی برای نمونه حزب دمکرات به غلام خان و عبدالله خان نامه داده بود با مهر و امضا و دعوت به همکاری با خلق کرد کرده بود و اینها اشخاصی بودند که روی آنها ازطرف مسلمانان فشار می آمد که نباید در سازمان پیشمرگه مسلمان باشند. [به هرحال] مسئله سازمان پیشمرگه دیواندره اگر تجزیه و تحلیل شود و دقیق کار شود می تواند حتی بدون ارتش از سنندج تا سقز امنیت را حاکم کند. ولیکن درحالت فعلی، در شهر دیواندره به سازمان پیشمرگه مسلمان با آر.پی.جی حمله می کنند و نباید به این مسائل کم بها داد. ثانیاً، گروه های گشت کوهستان از افراد داوطلب ارتش، سپاه، سازمان پیشمرگه مسلمان (که به منطقه خوب وارد هستند) به مدت دو ماه عملیات در کوهستان به طور مستمر و با قدرت به وجود آمده و اگر سازماندهی شوند، مطمئناً مسائل حل خواهد شد. ...

روحانیت (تشیع و تسنن): بایستی مسئله روحانیت را در منطقه جدی گرفت و بودجه و نیروی مؤمن و مطمئن از حوزه ها جهت تشکیل اتحادیه یا حوزه روحانیت مبارز تشیع و تسنن اقدامات لازم صورت گیرد... البته در فکر ترتیب ملاقات روحانیون اهل سنت دیواندره با امام نیز می باشیم که اگر صورت پذیرد امکان تأثیر سخنان امام و خودِ زیارت امام شاید این برادران را متوجه مسئولیت سنگین و رهاشدن از دست شیخ گمراه شود.

سپاه دیواندره: آیا در دیواندره سپاه تشکیل می شود یا نه؟ تا به دنبال کادر بود و آیا دولت برنامه هایش را با سپاه و ارتش که به منطقه

آمـده انـد هماهنـگ نموده است یا نه؟ و اکنون جهاد سازنـدگی دیوانـدره براثر نداشـتن بودجه رو به تعطیلی می رود و این خطرناک می باشد و اگر در بودجه جهاد کارشکنی شود، در

۱- سند شماره ۳۸۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بیجار)، صص۱۹۰ تا ۱۸۳، گزارش گروه تحقیقات دفتر هماهنگی مناطق مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

منطقه زحمات برادران بیشتر خواهد شد و چه بسا این مسئله قوت بگیرد که دوباره براثر فشار اقتصادی، مردم به دولت جمهوری اسلامی شک نمایند. درست است که در کل مملکت مشکلات زیادی به چشم می خورد و لیکن کردستان غده چرکین است و بایستی ریشه ای و با برنامه در درازمدت حل شود و بودجه هرکجا قطع شد، [بودجه] کردستان قطع نگردد؛ چون دقیقاً امریکا - انگلیس و صهیونیسم و روس ها فعالانه مشغول توطئه می باشند و ما نباید بگذاریم توده مردم در دامن اینها افتاده و جنگ به درازمدت کشیده شود. ... یک تیم هوابرد به منطقه آمده و برادران پاسدار را آموزش نظامی می دهند.

مسئله زمین: هرچه سریع تر مسئله تقسیم زمین با جدیت و پشتکار دنبال شود تا زمینه تبلیغاتی از گروه های امریکایی و روسی گرفته شود.»(۱)

ص: ۵۴۵

۱- همان.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۳۰ مرداد ۱۳۵۹ ۱۰ شوال ۱۴۰۰ ۲۱ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه بحران روزافزون در روابط و مناسبات سیاسی ایران و عراق، نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل، در نامه ای به دبیرکل این سازمان، در پاسخ به نامه وزیر امور خارجه ایران،(۱) بار دیگر ادعای عربی بودن جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک را تکرار کرد و اظهارات وزیر امور خارجه ایران را مبنی بر صحت اسناد تاریخی مالکیت ایران بر این سه جزیره، مردود و نادرست شمرد. در بخشی از این نامه که امروز به عنوان یک سند تاریخی در سازمان ملل به ثبت رسید، آمده است: «اگر نظری اجمالی به دلایل قانونی بیفکنیم می توان خاطرنشان ساخت که در هیچ مقطعی از تاریخ هیچ یک از این جزایر تحت حکومت ایران نبوده است. واقعیت این است که بریتانیا جزایر مذکور را به طور جداگانه اشغال نکرده است. آنها در سال ۱۸۱۹ وقتی که از جزایر کواسیم (Kwassims) دفاع می کردند، رأس الخیمه را نیز اشغال کردند. این سه جزیره از سال ۱۷۵۰ بخشی از سرزمین رأس الخیمه بوده و تا سال ۱۸۶۶ بدون هیچ انقطاعی به همین صورت باقی ماند تاوقتی که میان امارات شارجه و رأس الخیمه تقسیم گردید و حکومت بر آن ادامه یافت تا اینکه به دست نیروهای نظامی ایران در ۳۰ نوامبر ۱۹۷۱ [۱۳۵۰] اشغال غیرقانونی شد.» در بخش دیگری از این سند آمده است: «بدیهی است روشی که رژیم فعلی ایران اتخاذ کرده است، خودداری از تخلیه جزایر اشغال شده است و آن چیزی جز رؤیای امپراتوری شاه نیست. این تعصب نژادپرستی با تفوق فارس های آریایی همراه شده است.»(۲)

از سوی دیگر، امروز "رشید عبدالله" وزیر امور خارجه امارات متحده عربی نیز در اقدامی مشابه عراق، ضمن طرح ادعای اشغال سه جزیره مزبور در خلیج فارس به وسیله ایران، به دبیرکل سازمان ملل اعتراض کرد. وی در پاسخ به نامه ای که صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در

۱- این نامه قبلاً (در خرداد ۱۳۵۹ (ژوئن ۱۹۸۰)) خطاب به دبیرکل سازمان ملل ارسال و به عنوان یک سند رسمی ثبت و منتشر شده است.

۲- جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل متحد، مترجم محمدعلی خرم، تهران: مرکز اسناد دفاع مقدس، ۱۳۸۷، صص۴۳ - ۴۱، شماره سند شورای امنیت: S/۱۴۱۱۷، شماره سند مجمع عمومی: A/۳۵/۴۰۴، ۲۱ اگوست ۱۹۸۰ (۳۰ مرداد ۱۳۵۹).

خردادماه گذشته، برای دبیرکل سازمان ملل ارسال کرده بود، گفته است که امارات متحده عربی امیدوار است مسئله این سه جزیره از راه های معمولی سیاسی حل وفصل شود و از اعمال تحریک آمیز اجتناب شود. وی از حکومت جدید ایران دعوت کرده است تا مشکلات ناشی از جاه طلبی های توسعه طلبانه رژیم شاه سابق را حل کند و این سه جزیره را به امارات متحده عربی مسترد دارد.(۱)

رشید عبدالله در پایان این نامه – که به عنوان سند رسمی در سازمان ملل به ثبت رسیده است – با تأکید مجدد بر علاقه مندی امارات متحده عربی به این سه جزیره، از ایران دعوت کرده است به منظور نشان دادن صداقت خود برای داشتن روابط حسنه با همسایگان، در یک گفت و گوی جدی دوجانبه شرکت کند تا بدین طریق با تحویل جزایر به صاحبان اصلی شان به این مشکل خاتمه دهد.(۲)*(۳)

۱

درحالی که تیرگی روابط عراق و سوریه تشدید می شود، همکاری های جدی و نزدیکی فوق العاده عراق و فرانسه ادامه دارد. دراین زمینه منابعی که نشریه معتبر وال استریت ژورنال به قول آنها استناد کرده است، یادآوری کردند که فرانسه، بی اعتنا به موضع تند غرب و انتقاد رژیم اشغالگر قدس، اخیراً اعلام کرده است در کمک خود به عراق برای رسیدن به فناوری هسته ای فرانسوی مصمم است(۴) البته رابطه فرانسه و عراق منحصر به این مورد نیست. نشریه مزبور همچنین خبر داد که: شرکت های فرانسوی "تامسون سی. اس. اف" و "سی. تی. آی. کاتل" در انتظار دستیابی به قراردادی معادل ۹۶۰ میلیون دلار در آینده ای نزدیک می باشند که براساس آن این شرکت ها یک کارخانه صنایع الکترونیکی برای عراق ایجاد خواهند کرد. منابع می گویند این پروژه مستلزم ایجاد امکانات تولید محصولات مصرفی برقی و همچنین تولید رادار برای دفاع ساحلی، کشتی ها و هواپیماهای جنگی می باشد. این منابع افزودند که انعقاد این قرارداد بر روابط فزاینده نزدیک سیاسی و تجاری میان فرانسه و عراق تأکید می ورزد.(۵)

۱- تقریباً همه مورخان و جغرافی دانان عرب و مسلمان صدر اسلام مثل طبری، مسعودی و یعقوبی تصدیق کرده اند که تمامی نواحی خلیج فارس، در دوران قبل و بعد از اسلام به ایران تعلق داشته است. (امنیت و مسائل سرزمینی در خلیج فارس: جغرافیای سیاسی دریایی، پیروز مجتهدزاده، ترجمه امیر مسعود اجتهادی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۶/۷/۱۳۸۰، ص ۲۱۰.)

۲- * لازم به یادآوری است که قبل از امارات متحده عربی، مسئله سه جزیره تنب بزرگ، و کوچک و ابوموسی را، دولت بعثی عراق مطرح و درخواست کرده بود که جمهوری اسلامی ایران این سه جزیره را بازگرداند. در خردادماه گذشته، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پاسخ لازم را به این درخواست داد و اینک بار دیگر مسئله بازگرداندن این جزایر ازجانب امارات متحده عربی مطرح می شود. صرف نظر از خواست غیرمنطقی عراق و امارات متحده عربی، به نظر می رسد که طرح این مسئله در اوضاع و احوال کنونی در منطقه و موقعیت جمهوری اسلامی ایران، نمی تواند تصادفی باشد.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و – روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴؛ و – روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، همه به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از نیویورک – سازمان ملل؛ همچنین ر. ک: جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ص۲۶۱، روزنامه الشرق الاوسط، انگلستان – سازمان ملل، ۲۲/۸/۱۹۸۰، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه.

۴- جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، صص۲۵۶ و ۲۵۷، وال استریت ژورنال، از پاریس، ۲۱/۸/۱۹۸۰، ۳۰/۵/۱۳۵۹، مترجم مهدی رنجبران.

۵- همان.

روند چرخش عراق و نزدیکی این رژیم به غرب منحصر به نزدیکی به فرانسه نیست. «صدام حسین رئیس جمهور عراق امروز، "گاستون تورن" معاون نخست وزیر لوگزامبورک و رئیس شورای وزرای جامعه اروپا را به حضور پذیرفت. طی این دیدار مهم ترین مسائل عربی و بین المللی، به ویژه درگیری اعراب و اسرائیل و روابط اروپا و اعراب مورد بحث و بررسی قرار گرفت. معاون نخست وزیر لوگزامبورک درپی این دیدار اظهار کرد که عراق با رضایت خاطر هرگونه ابتکار عمل صلح آمیز ازسوی جامعه اروپا در قبال خاورمیانه را می پذیرد. وی افزود که عراقی ها خواستار پیش شرط های سرسختانه برای شرکت در هرگونه مذاکرات احتمالی نیستند. ...»(۱)

این درحالی است که تقریباً به طور هم زمان، رژیم بعثی عراق، سفارت سوریه در این کشور را متهم به عملیات پنهانی علیه خود کرد و درپی آن، نوعی لشکرکشی در مرزهای خود با سوریه را آغاز کرد. بنا به برخی گزارش های رسیده از دمشق، بیش از ۵۳ هزار سرباز مصری برای حمله به سوریه و مقابله با انقلاب اسلامی، در خاک عراق مستقر شدند.(۲)

دراین حال، امروز رادیو بغداد گزارش داد که «آقای "اسماعیل حمود حسین" سفیر عراق در دمشق، عصر امروز با ۹ نفر از کارکنان سفارت عراق در سوریه، از این کشور اخراج و وارد بغداد شدند.» رادیو بغداد افزود: «این اقدام سوریه، زشت ترین نوع رفتار یک کشور نسبت به کشور دیگر است که تاکنون نظیر آن ازلحاظ نحوه اخراج سفیر و اعضای سفارت عراق در عرف و اصول بین المللی به چشم نخورده است. ...»(۳)

۱

درزمینه حملات، تحرکات و نقل وانتقالات نیرو و ادوات نظامی عراق، امروز در منطقه عمومی مرزی قصرشیرین، حمله آتشباری سنگین ارتش عراق به پاسداران مستقر در تپه های زید یحیایی، تنگ هوان و تنگ توچاله گزارش شده است، این درگیری در ساعت ۲۳ شروع و با آتش متقابل پاسداران، حدود ۴ ساعت ادامه یافت.(۴)

مشاهدات دید بان های پاسگاه هدایت تابع گروهان قصرشیرین نیز حاکی است: «در ساعت ۲۱:۴۵ دقیقه امروز، یک ستون زرهی ارتش عراق که ازطرف پرویزخان به طرف ناحیه خانقین [حرکت می کرده] در روی جاده آسفالته مشاهده شده است.»(۵) این پاسگاه همچنین خبر از حرکت یک ستون تانک زرهی ارتش عراق می دهد که «در ساعت ۲۳ امروز، ازطرف چهارکلا به طرف خانقین، درحال حرکت بر روی جاده آسفالته مشاهده شده اند.»(۶) یک گزارش مشابه دیگر از پاسگاه قلعه سفید تابع هنگ قصرشیرین حاکی است: «یک ستون زرهی ارتش عراق که تعداد آنها زیاد می باشد در جاده عراق به طرف یدخان در حرکت بوده و امکان دارد قصد حمله و تجاوز به خاک ایران را داشته باشند.»(۷)

از سوی دیگر، در ادامه اخراج عراقی های ایرانی الاصل از عراق، امروز دولت این کشور ۵

۱- همان، ج۱، ص۲۶۲، روزنامه الشرق الاوسط - انگلستان، به نقل از خبرگزاری عراق از بغداد، ۲۲/۸/۱۹۸۰، ۳۱/۵/۱۳۵۹، مترجم نعمت الله سلیمانی خواه؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۵۶، تاریخ ۳۱/۵/۱۳۵۹، ص۴۵، رادیو ریاض، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرنگار جمهوری اسلامی از دمشق.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۶، تاریخ ۳۱/۵/۱۳۵۹، ص۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت

۲۰:۳۰، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۲۷۶۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز عملیات)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۶۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۳۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به ت - ف - ژاجا (رکن۳ عملیات)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۶۷۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

نفر دیگر را اخراج کرد. با ورود این عده به مرز خسروی در کرمانشاه، جمع رانده شدگان تا امروز به ۳۹۲۰۱ نفر رسیده است.(۱)

در منطقه ایلام به گزارش ژاندارمری: «باتوجه به مشاهدات روزانه و دیدبان های مرزی، نیروهای عراقی در خط مرز مهران و صالح آباد مشغول تجدید سازمان و تجدید استحکامات و مواضع خود هستند و به احتمال قوی خود را برای یک یورش دیگر به پاسگاه های مرزی مهیا می نمایند.»(۲)همچنین، از همین منطقه خبر می رسد که در ساعت ۲ بامداد امروز، یک فروند هواپیمای جنگنده عراقی به حریم هوایی مهران تجاوز کرد که با آتش پدافندهای خودی متواری گردید.(۳)گزارش پاسگاه شوروشیرین تابع یگان صالح آباد نیز حاکی است: «در ساعت ۲۰ امروز، ۴ دستگاه تانک همراه با ۶ دستگاه کامیون گاز همراه با پرسنل نظامی وارد پاسگاه پلکانه عراق شده و موضع گرفته اند.»(۴)

همچنین، در منطقه مرزی خرمشهر، در گزارش دید بان های سپاه پاسداران آمده است: «ارتش عراق طی دو روز گذشته، اقدام به احداث ۱۲ سنگر جدید به شکل هلالی و به طول دو متر و عرض یک کیسه شنی و ارتفاع نیم متر در منطقه مرزی خین تا شلمچه نموده است.»(۵)

۱

به دنبال جمع آوری دکه های هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، گروه پیکار، رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر و دیگر گروه های چپ در شب گذشته توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان و درپی تشنج ها و تحریکاتی که این گروه ها از هفته های پیش در سطح شهر علیه سپاه پاسداران و دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان به راه انداخته بودند، امروز نیز بخش هایی از آبادان، به صحنه زدوخورد میان طرف داران این گروه ها و مردم انقلابی تبدیل شده بود. علاوه بر آبادان در خرمشهر نیز در روزهای اخیر تحرکات و درگیری میان این گروه ها و مردم مؤمن به انقلاب رو به افزایش گذاشته است. این درحالی است که تحرکات و تحریکات مرزی عراق در منطقهٔ جزیرهٔ آبادان و خرمشهر نیز به اوج خود رسیده و نیروهای نظامی و انتظامی منطقه را با بحران مضاعف در داخل هر دو شهر و مناطق مرزی مواجه ساخته است.

در آبادان، این درگیری ها ابتدا با راه پیمایی طرف داران گروه های مزبور در اعتراض به جمع آوری دکه های فروش نشریات آنان در حدود ساعت ۵ بعدازظهر آغاز و سپس به میدان طیب و روبه روی کلانتری۳ در ایستگاه یک بهار کشیده شد و تا ساعت ۱۲ شب ادامه یافت. با حمله طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ به ستاد فدائیان امام خمینی واقع در روبه روی کلانتری۳، گروهی از مردم نیز به حمایت از فدائیان امام خمینی با گروه های سیاسی مزبور درگیر شدند.(۶)

گزارش خبرگزاری پارس دراین زمینه حاکی است که گروهی از طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) شاخه آبادان شامگاه امروز، در اعتراض به جمع آوری دکه های کتاب فروشی آنان،

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۲۸۲۹۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۳) و ر۲، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۸۲۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۲) و (رکن۳)، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۷۰۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دید بان های مرزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آبادان.

در میدان طیب اجتماع و به ایراد سخنرانی پرداختند. این اقدام موجب عکس العمل و اعتراض شدید گروهی از مردم شد که در آن محل اجتماع کرده بودند. به دنبال این اقدام، درگیری روی داد که در آن عده ای زخمی شدند. همین گزارش حاکی است درگیری سرانجام پس از چند ساعت با دخالت سپاه پاسداران و تیراندازی هوایی پایان یافت. در این درگیری شخصی به نام "جاسم بنی رشید" براثر شدت جراحات در بیمارستان شرکت نفت به شهادت رسیده است. همچنین در این واقعه، ۲۹ نفر مجروح شدند که در بیمارستان های هلال احمر و شرکت نفت بستری هستند. این گزارش می افزاید: ۲ تن از مجروحان از افراد سپاه پاسداران هستند.(۱)

گزارش ستاد مشترک ارتش نیز دراین مورد حاکی است: «در درگیری که [میان] حدود ۵۰۰۰ نفر از گروه های موافق و مخالف سازمان مجاهدین خلق [منافقین] از ساعت ۱۲ الی ۲۳ تاریخ ۳۰/۵/۵۹ در آبادان رخ داد، یک نفر کشته و ۳۰ نفر زخمی گشته است، که با تیراندازی هوایی پرسنل سپاه پاسداران و دخالت مأمورین انتظامی، آرامش نسبی فعلاً برقرار گردیده است.»(۲)

از سوی دیگر، درپی درگیری هایی که در سطح شهرهای مرزی آبادان و خرمشهر، رخ داده است، دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر با صدور اطلاعیه ای فعالیت چند گروه و سازمان ازجمله مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده را در این دو شهر تا تعیین تکلیف آنان ازجانب مجلس شورای اسلامی، ممنوع اعلام کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«این چه دستی است که دقیقاً هم زمان با لشکرکشی مزدوران بعثی در نوار مرزی کشورمان و بسیج شدن ۵۳ هزار مسلح مصری، اسرائیلی و اردنی در مرزهای کشور تازه از بند رسته مان آشوب به پا می کنند. لذا از این تاریخ به بعد هرگونه فعالیت گروه های فوق الذکر تا تعیین تکلیف آنان ازسوی مجلس شورای اسلامی ممنوع اعلام می شود و مردم و قوای انتظامی مکلف اند از فعالیت این گروه ها به هر نحو و به هر شکل، به طورجدی و سریع ممانعت به عمل آورند.»(۳)

لازم به یادآوری است که درگیری امروز آبادان و نیز حکم دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در رسانه های غربی ازجمله رادیو لندن بازتاب داشت. دراین زمینه، رادیو لندن ضمن بازگویی وقایع، از قول رسانه های داخلی ایران افزود: «گفته می شود که در این درگیری یکی از طرف داران آیت الله خمینی کشته شده است.»(۴)

۱

تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام به صورت نقل وانتقال نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی تدارکاتی عراق امروز نیز ادامه داشت.

در ادامه تحرکات وسیع این عوامل در اطراف اشنویه و پیرانشهر، گزارش تأییدشده ستاد عملیات غرب کشور حاکی است: «افراد مهاجم [ضدانقلاب] در حدود ۲۰۰۰ نفر ازطریق پیرانشهر وارد ایران شده و دارای خمپاره و تفنگ ۱۰۶ و ضدهوایی بوده و وسیله انتقال آنها

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۵۷، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرگزاری پارس از آبادان.

۲- سند شماره ۵۶۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات عملیات)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۵۸، تاریخ ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲۹، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۶/۱۳۵۹.

لندرور، جیپ آهو بیابانی بی شماره و خودروهایی است که از عراق و یا پادگان های ایران گرفته اند.»(۱) فرماندهی سپاه نیز ضمن تأیید این خبر در گزارش خود آورده است: «حدود ۲۰۰۰ نفر نیروی خارجی در اطراف شهر پیرانشهر پیاده شده و با هماهنگی های نیروهای مهاجم [ضدانقلاب] مستقر در بین پیرانشهر، مهاباد و بوکان، به طرف نقده در حرکت می باشند و به زودی قصد حمله به نقده و اشنویه و ارومیه را دارند.»(۲)در بخش دیگری از این گزارش، با اشاره به گزارش منابع اطلاعاتی ستاد عملیات غرب کشور آمده است: «جلسه هماهنگی با حضور پالیزبان، بختیار، صدام حسین و دیگران امروز در عراق تشکیل شده و طرح کودتای قبلی در شرف انجام می باشد؛ با این فرق که در کودتای قبلی از پایگاه های داخلی برای حملات هوایی استفاده شده، ولی در این کودتا از پایگاه های عراق حمله می شود.»(۳)

منابع اطلاعاتی ارتش نیز گزارش دادند که امروز «نمایندگان "شیخ جلال حسینی" و "عبدالرحمن ذیبی" مشهور به "علما" تعداد ۴۰۰ قبضه خمپاره انداز، آر.پی.جی۱۱ و چندین توپ که بر روی قاطر حمل می شوند ازطریق مرز پنجوین عراق به ایران وارد و به منطقه مهاباد برده اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «اسلحه های مذکور همگی ساخت شوروی بوده و هم اکنون مشغول توزیع آن بین گروه های مسلح مستقر در مناطق مهاباد، سردشت و مریوان می باشند. مقدار زیادی از اسلحه های مورد بحث برای صدیق کمانگر ارسال شده است. ضمناً با هر گروه و جماعتی که این اسلحه ها را دریافت نموده اند، ۴ نفر از کسانی را که قبلاً در عراق توسط افسران ارتش عراق کار با آنها را یاد گرفته اند، همراه نموده اند.»(۴)

یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که در منطقه سردشت، «هر شب حدود ۱۵ بار الاغ کلاشینکف و برنو به ایران وارد می شود و بدون [دریافت] پول، بین مردم تقسیم می گردد و هیچ کس جلو این کار را نمی گیرد.» این گزارش می افزاید: «سردشت احتیاج به [نیروهای] پاسدار دارد.»(۵)

گزارش مشابهی از مریوان حاکی است که امروز «تعداد ۶ دستگاه تراکتور حامل مهمات خمپاره و کلاشینکف از مرز "بایوه ستوه" عراق تحویل پیشمرگ های کرد مستقر در "سیاه فاوهه" جهت حمله به پادگان مریوان گردیده است.»(۶)

۱

افزایش تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام از یک سو و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات و مهمات به مناطق مهاباد، سردشت و اطراف آن از سوی دیگر،(۷) حاکی از تحولات و درگیری های تازه ای در این مناطق است. در مقابل عملیات پاک سازی نیروهای خودی نیز ادامه

۱- سند شماره ۵۶۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص۳۹، از ستاد عملیات غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۰۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۳۰، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۲۳۲.

۴- سند شماره ۵۰۷۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۳۱، از ستاد مشترک ارتش (اداره دوم، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۱۱۴۹۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۷۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۳۰/۵/۱۳۵۹، مستند به گزارش سماجا.

۶- سند شماره ۴۳۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سنندج، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۶، از سماجا۳ (مرکزفرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا به استناد گزارش لشکر۲۸؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۷۰، به نقل از بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۷- بخشی از این تحرکات و نقل وانتقالات در گزارش قبلی آمده است.

دارد. آنچه از این تحرکات آشکار می شود این است که هم گروه های مسلح معانـد با نظام و هم ارتش و سپاه پاسـداران خود را برای یک عملیات متقابل و عمده آماده می کنند. این مناطق حساس در استان آذربایجان غربی، همچنان جولانگاه گروه های مسلح ضدانقلاب است و افراد این گروه ها تقریباً به طور روزمره عملیات های ایذایی علیه پادگان ها و محل های استقرار نیروهای مسلح ارتش و سپاه، اجرا کرده، یـا به تأسیسات دولتی حمله می کننـد. به نظر بعضـی نـاظران، یکی از اهـداف آنهـا از چنین اقـداماتی محک زدن استعداد و توان نیروهای خودی است.

دراین زمینه، گزارش سپاه ارومیه حاکی است: «در ساعت ۲ نیمه شب امروز، مهاجمین [ضدانقلاب]، پادگان لشکر۶۴ ارومیه و خانه های مسکونی اطراف پادگان را با خمپاره ۶۰ م.م مورد حمله قرار دادنـد که یک سرباز زخمی گردید و یک خانه هم ویران شد و به پادگان هیچ خسارتی وارد نیامد.»(۱) این درگیری در ساعت ۲:۳۰ بامداد خاتمه یافت.(۲) همچنین یک مقام آگاه در شهربانی ارومیه نیز اعلام کرد در این حمله چنـد خمپاره به ایستگاه برق اصابت کرد و موجب آتش سوزی شـد که با تلاش آتش نشانی به سرعت حریق خاموش گردید.(۳)

همچنین، امروز مهاجمان (ضـدانقلاب) با خمپاره به شاهین دژ حمله کرده، به خانه های مسکونی اهالی خساراتی وارد کردنـد. این حمله توسط افراد سپاه دفع شد.(۴)یک گزارش دیگر از مرکز فرماندهی سپاه نیز حاکی است: «ضدانقلاب می کوشد مخزن نفت آن شهرستان [میاندوآب] را به آتش بکشد، لذا درصورت امکان در امر تأسیسات وزارت نفت، حراست بیشتری به عمل آید.»(۵)

از سوی دیگر، با پایان یافتن مهلتی که لشکر۶۴ ارومیه برای تحویل سـلاح به عناصـر مسلح غیرقانونی در منطقه مهاباد داده بود، نیروهای مسلح سپاه و ارتش در فکر همـاهنگی هـای بیشتر، تجهیز نیرو و امکانات به منظور پاک سازی این مناطق، به ویژه منطقه مهاباد از دسـت گروه های مسلح ضـدانقلاب هسـتند. دراین زمینه درخواست فرمانـده سپاه مهاباد از شورای فرمانـدهی سپاه مرکز چنین است: «به منظور پاک سازی، لازم است مسئول طرح و عملیات به منطقه اعزام و بررسی و هماهنگی های لازم را با ارتش به وجود آوریم. باتوجه به پایان مهلت داده شده ازطرف لشکر۶۴ ارومیه برای تحویل سلاح ها، جهت پاک سازی شهر و کنترل جاده ها به ۶۰۰ نفر نیاز است، درحالی که نیروی موجود در مهاباد ۱۱۵ نفر می باشد.»(۶)

در همین حال، پاک سازی ها نیز در مناطق غرب کشور ادامه دارد:

از مریوان خبر می رسد که درپی پاک سازی روستاهای اطراف مریوان، ۴ نفر از مهاجمان مسلح (ضدانقلاب) کشته، ۹ تن زخمی و ۶ تن دیگر دسـتگیر شدند. در این درگیری شـبانه، صادق نوبخت سـرابی، مسـئول اطلاعات سپاه کردستان نیز به شهادت رسید.(۷) این گزارش همچنین حاکی است: «بعدازظهر امروز، به یگان های لشکر در اطراف اشنویه حمله شد و یک

۱- سـند شـماره ۴۲۵۵۵۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد منـاطق کردنشـین (ارومیـه)، ص۱۵۴، از سپاه ارومیـه بـه سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۵۶۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۴- سند شماره ۵۶۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سـند شـماره ۵۶۰۵۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد منـاطق کردنشـین (میانـدوآب)، ص۶۰، از مرکز فرمانـدهی بـه سـپاه

میاندوآب، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۶۰۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۵۲، از فرمانده سپاه مهاباد (سنندج) به شورای فرماندهی سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۶۰۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۳۰/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

درجه دار و یک جوانمرد مجروح و جوانمرد دیگر توسط ضدانقلاب زیر ماشین گرفته و شهید شد.» در این پیام وضع درجه دار ارتش نیز وخیم گزارش شده است.(۱)

همچنین در گزارش امروز روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج، آمده است: «در ادامه عملیات پاک سازی در حومه کامیاران، ۵۰ تن از عناصر ضدانقلاب توسط نیروهای مشترک ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در قریه الک دستگیر شدند.»(۲)

در ادامه مقابله با تحرکات نیروهای مهاجم ضدانقلاب، از بانه خبر می رسد که شامگاه امروز، دهکده های نجمه، بوئین پایین، کانی سود، صدبار و دوراهی بکره با توپ ۱۵۵ میلی متری توسط ارتش کوبیده شده است. این گزارش همچنین می افزاید: «اکثر شب ها به شعاع ۱۵ کیلومتری، اطراف بانه به وسیله خمپاره و توپ ۱۵۵ میلی متری توسط ارتش کوبیده می شود.»(۳)

۱

یکی از مسائل عمده در مقابله با گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، وضعیت آموزش های نظامی و پارتیزانی نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد، باتوجه به موقعیت سوق الجیشی مناطق مزبور و مقابله صحیح با نحوه جنگ ها و حملات چریکی گروه های مسلح معاند با نظام است.

دراین باره خبرنگار کیهان از کرمانشاه گزارش داد: «برای پاک سازی مناطق متشنج و درگیر در کردستان، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد آموزش چریکی و پارتیزانی می بینند.» براساس این گزارش، «ناصر کاظمی، فرماندار و مسئول پاسداران اورامانات، ضمن بیان این مطلب، دلایل انجام چنین آموزشی را تسریع در پاک سازی منطقه از عوامل عراقی و مزدور دانست و دراین باره گفت: با چنین شیوه هایی ما خواهیم توانست به سرعت به مواضع مهاجمان و مزدوران نزدیک شویم و با همان سلاح آنها؛ یعنی جنگ و گریز و واردکردن ضربات شبانه و قاطع، پاک سازی مناطق نوسود و بخشی از اطراف آن را انجام دهیم.» وی افزود: «برای آموزش های جنگ های چریکی و پارتیزانی، تعدادی از [افراد] سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان توسط گروهی از کارشناسان جنگ های چریکی وابسته به تیپ نوهد، تعلیم و تخصص می یابند.» وی همچنین گفت: «پاک سازی منطقه نوسود به زودی آغاز می شود.» کاظمی در پایان به نقل از منابع اطلاعاتی مستقر در نواحی مرزی ایران و عراق، افزود: «عراقی ها که به تدریج مواضع و پایگاه های خود را در داخل خاک ها از دست می دهند، اخیراً شروع به تقسیم پول برای تطمیع روستانشینان مرزی کرده اند و به مزدوران و کارگزاران خود در نواحی مرزی پاوه پول و اسلحه زیاد داده اند.»(۴)

۱- سند شماره ۵۶۰۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۰۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه در مصاحبه با فرماندار و مسئول پاسداران اورامانات.

با کشف یک خانه تیمی و مخفیگاه عوامل کودتای نافرجام اخیر در منطقه شمیران تهران، یکی از رابطان شبکه های کودتاچیان و تکثیرکننده پیام های سری و نوارهای سخنرانی های بختیار، شناسایی شد. گزارش امروز روزنامه اطلاعات دراین مورد حاکی است:

«امیرهوشنگ نور، سرهنگ بازنشسته شهربانی از اعضای کادر مرکزی شبکه کودتای نافرجام اخیر و طراح و مغز متفکر توطئه کودتا درحال حاضر متواری است و کلیه قوای انتظامی و پاسداران در تعقیب نامبرده می باشند. ...

بنا به اظهار سخنگوی کمیته منطقه یک شمیران، خانه مذکور ابتدا به سبب رفت وآمدهای مشکوکی که به اینجا می شد مورد سوءظن قرار گرفت و تصور می شد که این خانه تبدیل به عشرتکده شده باشد، اما هنگامی که گروه ضربت پاسداران کمیته منطقه یک این خانه را که در زعفرانیه شمیران است، زیر نظر گرفتند متوجه شدند که رفت وآمدکنندگان آن نمی توانند افرادی فقط خوش گذران باشند. پاسداران پس از دریافت حکم دادستانی وارد خانه شدند و هنگام بازرسی های اولیه، ناگهان سگی که در آن خانه بود به یکی از پاسداران حمله کرد. پاسدار مزبور برای آنکه از حمله سگ مصون بماند خود را به طرف زیرزمین خانه کشانید و متوجه شد که در آنجا مقادیر زیادی اسلحه و مهمات و وسایل نظامی انبار شده است. بلافاصله پاسداران خانه را محاصره کردند و در بازرسی های اولیه یک عده بیست نفری را که در یکی از اتاق های خلوت و دورافتاده آن خانه جلسه محرمانه داشتند، دستگیر کردند. ...» وی اضافه کرد: «... این خانه مرکز تصمیم گیری و تشکیل جلسات محرمانه بوده که امیرهوشنگ نور تصمیمات جلسات را به سایر شبکه ها و عوامل توطئه گر و کودتاچی ابلاغ می کرده است.» این گزارش در پایان می افزاید در این خانه علاوه بر کشف تعداد زیادی اسلحه و مهمات، اعلامیه هایی با امضای شورای نظامی کشور ایران و چندین دستگاه تکثیر نوار و ضبط صوت و دیگر وسایل تبلیغاتی به دست آمد.

اطلاعات همچنین یک نمونه از اعلامیه های این شبکه را - که چندین هزار نسخه از آن از این مخفیگاه به دست آمده است - منتشر ساخت. در این اعلامیه کوتاه آمده است: «هم قطاران عزیز ساعت موعود فرارسید؛ ارتش وطن پرست ایران حکومت پوسیده آخوندها را برچید. کلیه واحدهای ارتش، ژاندارمری و شهربانی اعلام همبستگی نمودند. هرگونه مقاومت به شدت سرکوب خواهد شد. آماده اخذ دستورات باشید. شورای نظامی کشور.»(۱)

یادآوری می شود که دو روز پیش نیز، «روابط عمومی سپاه پاسداران ساری اطلاع داد که رضا حبیبی یکی دیگر از همکاران شبکه کودتا که از عوامل دربار و رژیم منفور پیشین بوده است، دستگیر شده است.» براساس این گزارش، «حبیبی در سیاه کلا از توابع بابل، به توطئه گری و استخدام مزدور برای اعزام به مناطق غرب کشور مشغول بوده است.»(۲)

۱- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۵/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از سخنگوی کمیته منطقه یک شمیران.

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۵/۱۳۵۹، ص۹، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ساری.

با گذشت تنها یک شب از صدور حکم نخست وزیری محمدعلی رجایی توسط رئیس جمهور، روزنامه انقلاب اسلامی در سرمقاله امروز خود به مطالبی اشاره کرده است که به نظر می رسد هم حاکی از بالابردن توقعات از دولت جدید و هم تصویری کوتاه از چشم انداز مقابل؛ یعنی مشکلات و بحران های پیش روی دولت رجایی است. در بخشی از این سرمقاله که به قلم اسماعیل رضائی نوشته شده، آمده است:

«... با رسمیت یافتن مقام نخست وزیری، تمام نهادهایی که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور اجرای این قانون پیش بینی شده است کامل و هیچ بهانه ای دیگر به علت عدم ارگان های رسمی وجود ندارد. لذا از این پس، هر سه قوه قضائیه، مجریه و مقننه مسئولیت کامل و تمام عیار رعایت و اجرای قانون اساسی را به عهده دارند و این درحالی است که بی قانونی و عدم امنیت و احترام به طور روزافزونی جامعه را در خطر قرار داده است و آن چیزی که رئیس جمهور نیز به آن اولویت داده، خاتمه دادن به همین بی نظمی ها و قانون شکنی هاست. تابه حال، یک روز ادعا می شد مجلس استقرار نیافته، یک روز می گفتند رئیس جمهور وجود ندارد و یا اینکه دولتی در کار نیست، اما از امروز دیگر هیچ یک از این بهانه ها برای ملتی که با اکثریت مطلق به این نهادها رأی داده و مشروعیت اسلامی آنها هم ازطریق رأی ملت و هم ازطریق حکم امام تثبیت شده است، نمی تواند وجود داشته باشد. لذا مخالفت با قانون اساسی و اشکال تراشی و عدم اجرای آن ازطرف هر سازمان و گروه و فردی، ضدانقلابی بودن آنها را محرز می نماید.»

نویسنده سرمقاله، آن گاه می افزاید: «علاوه براین، در زمینه های اقتصادی، احتکار و گران فروشی و تقسیم زمین و مسکن و غیره و غیره... به همین نسبت که در رعایت آزادی های اجتماعی قانون شکنی شده است، بی توجهی و خودسری وجود دارد. و اگر از همین ابتدا که دولت کار خود را شروع می کند، قاطع و استوار بدون توجه به رعایت مصلحت این دسته و آن دسته و یا این صنف و آن صنف، رعایت دقیق و کامل قانون اساسی را مورد توجه قرار ندهد، به یقین عواقب خطرناکی در پیش خواهد بود و مطمئناً در مرحله اول، اجرای دقیق قانون اساسی به زعم خیلی از خودی ها و بیگانه ها که بیش از یک سال و نیم است فعال مایشاء بوده اند و هیچ حدومرزی برای اعمال خود قائل نبوده اند، گران تمام خواهد شد. علاوه براین، امروز نخست وزیر وارث هزاران مشکل پیچ در پیچ و آیین نامه ها و بخشنامه های جورواجوری است که مقداری از آنها از رژیم قبل باقی مانده و تعدادی از آنها را دولت موقت و شورای انقلاب تصویب نموده اند. و همان طورکه خود اشاره کردند سیستم اداری کشور را به حالت فلج درآورده اند. ...»

در بخش دیگری از این سرمقاله آمده است: «موضوعی که ظرف یک سال و نیم گذشته به آن توجهی نشده و یا اگر هم شده بسیار محدود، نداشتن برنامه های مشخص در سیستم

صنعتی و کشاورزی کشور است. کوششی که تابه حال شده فقط تا آنجا بوده که توانسته است از تعطیل و ایستایی آنها ازطریق بالا و پایین بردن بودجه های فوری، جلوگیری کند. و حال آنکه حفظ این گونه روش های کج دار و مریز نه آنکه قابل دوام نیست، بلکه به سرعت کشور را به ورطه نابودی خواهد کشاند. ...»(۱)

ص: ۵۵۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، صص۱ و آخر.

روزشمار جنگ جمعه ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ ۱۱ شوال ۱۴۰۰ ۲۲ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه تجاوزات و حملات عراق به پاسگاه های مرزی ایران، امروز در منطقه عمومی قصرشیرین، ارتش عراق و مهاجمان ضدانقلاب داخلی در یک عملیات مشترک، با نیروهای ایرانی درگیر شدند. گزارش خبرنگار کیهان در قصرشیرین از جزئیات این درگیری ها چنین است:

«مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] با پشتیبانی ارتش بعث امروز از ساعت ۵/۶ تا ۵/۷ عصر، تنگ هوان را زیر آتش خود قرار دادند و پس از یک ساعت درگیری شدید با سپاه پاسداران مستقر در این منطقه، با دادن تعدادی زخمی عقب نشینی کردند و ۲ نفر از دیدبانان ایرانی را مجروح ساختند که یکی از آنها یک افسر ارتش و دیگری از پاسداران مستقر در منطقه بود.» بنا به همین گزارش: «مهاجمین این درگیری را در ساعت ۹ شب به تیله کوه کشانیدند و با خمپاره ۱۲۰ میلی متری و پشتیبانی توپخانه ارتش بعث مستقر در چارکلاو [عراق] این منطقه را زیر آتش قرار دادند که تا ساعت ۱۲ شب ادامه داشت. مهاجمین در این منطقه با به جای گذاشتن مقدار زیادی گلوله های خمپاره، آر.پی.جی۷ و خشاب اسلحه های مختلف، سنگرهای خود را ترک کردند.»(۱)

همچنین، یک خبر از استانداری سنندج حاکی است که «تعدادی هواپیما و هلیکوپتر در ارتفاع بالا در غرب کشور (سنندج - کرمانشاه) مشاهده شده.» در این گزارش دستور داده شده اقدامات لازم دراین مورد انجام شود.(۲) از سوی دیگر، باتوجه به تحرکات اخیر عراق و عوامل داخلی وابسته به آن، فرماندهی سپاه از کلیه واحدهای تابعه خود در مناطق غرب و نیز استان خوزستان خواسته است که نیروهای خود را درحالت آماده باش درجه یک قرار دهند.(۳)

۲

هم زمان با تحرکات و حملات مرزی عراق، عوامل داخلی وابسته به این رژیم، هنوز به فعالیت های خود در قالب جاسوسی، تخریب و انفجار خطوط لوله های نفت و گاز و حمل سلاح از عراق به شهرهای مرزی خوزستان ادامه می دهند.

ص: ۵۵۹

۱- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۵۶۰۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه کرمانشاه و سنندج، ۳۱/۵/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از استاندار سنندج.

۳- سند شماره ۵۶۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه کرمانشاه، ۳۱/۵/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۸۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

بنا به گزارش پاسگاه ژاندارمری بهمن شیر آبادان ساعت ۲۴ امروز، صدای انفجاری در فاصله ده کیلومتری پاسگاه مزبور شنیده شده است؛ پس از ورود مأموران به محل، معلوم شد که ۲ الی ۳ رشته از خطوط لوله گاز در مسیر جاده آبادان - ماهشهر براثر انفجار بمب دچار آتش سوزی شدیدی شده است.(۱)

همچنین، ساعت ۴ بعدازظهر امروز، دو نفر از اعضای گروه تحقیق ستاد عشایر - که از مأموریت خرمشهر برمی گشتند - در طول بازار سپه به موتورسیکلتی با دو سرنشین مشکوک می شوند. این افراد پس از درگیری با اعضای گروه تحقیق، ۳ قبضه اسلحه کلاشینکف با ۷ خشاب پر و ۱۰۸ فشنگ کلاشینکف بدون خشاب را به زمین پرتاب کرده، متواری می شوند. این گزارش حاکی است که روی یکی از اسلحه ها شماره ارتش عراق موجود است.(۲)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با عوامل داخلی مسلح وابسته به عراق، دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر امروز اطلاعیه ای درباره خلع سلاح عمومی مناطق هم جوار مرزی صادر کرد. در این اطلاعیه آمده است: «به کلیه دارندگان اسلحه در آبادان و حومه خرمشهر، ماهشهر، شادگان، جزیره مینو، اروندکنار، دارخوین و کلیه روستاهای تابعه اعلام می شود که از تاریخ شنبه اول شهریور تا دوشنبه ۱۰ شهریورماه، می توانند اسلحه خود را به دادگاه انقلاب اسلامی آبادان تحویل دهند و دراین صورت مورد عفو قرار خواهند گرفت. ضمناً درصورتی که پس از انقضای مهلت تعیین شده از کسی اسلحه غیرمجاز کشف شود به شدیدترین وجه مجازات خواهد شد.»(۳)

۱

درپی درگیری های هفته های گذشته، به ویژه درگیری شدید دیشب هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ با گروهی از مردم در آبادان و نیز حوادث امروز خرمشهر، این دو شهر در وضعیتی ملتهب به سر می برند.

امروز در خطبه اول نمازجمعه آبادان - که در محل دانشکده نفت این شهر برگزار شد - حجت الاسلام غلامحسین جمی با اشاره به درگیری شب گذشته که به شهادت یک تن و زخمی شدن عده ای انجامید، گفت: «باید دید این درگیری ها علتش در کجاست. آنهایی که اعلامیه به نام خدا و به نام خلق صادر می کنند، دروغ است؛ اینها نه به خدا کاری دارند نه به خلق. اگر اعتقاد داشتند، این درگیری ها به وجود نمی آمد. این درگیری ها مجرد نیست و استقلال ندارد؛ دررابطه با مسائلی است که باید دقت شود؛ اینها دررابطه با شیطان بزرگ امریکاست.»

جمی در همین خطبه افزود: «هم زمان با توسعه های دشمن خارجی که باید پاسداران ما برای حفاظت از مرزها آماده باشند عوامل آنها این مسائل را در آبادان و خرمشهر به وجود می آورند تا پاسداران ما را مشغول درگیری داخلی کنند، تا دشمن خارجی نفوذ کند.»

ص: ۵۶۰

۱- سند شماره ۴۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری آبادان مستند به گزارش پاسگاه بهمن شیر، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از آبادان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از آبادان، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

امـام جمعه آبـادان سـپس خطاب به مردم گفت: «شـما نبایـد اجازه بدهیـد اینها به نام خلق دکه بگذارنـد؛ موظف هستیـد دفترهای آنها را برچینید و آنها را به سوراخ هایشان بفرستید تا دیگر سر در نیاورند. ...»(۱)

امام جمعه آبادان همچنین در دومین خطبه نماز درباره موضع گیری های غلط دولت عراق دربرابر انقلاب صحبت کرد.(۲)

همچنین، خبرگزاری پارس در گزارشی از درگیری امروز هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با اعضای انجمن اسلامی در خرمشهر خبر داد. بنـا به این گزارش: «سازمـان مجاهـدین خلق ایران [منافقین] بار دیگر دست به تحریکات تازه ای زدنـد و ۱۰ تن از هواداران این سازمان براثر مشاجره با گروهی از اعضای انجمن اسـلامی خرمشـهر به وسـیله سـپاه پاسـداران دسـتگیر شدنـد. سـخنگوی سـپاه پاسـداران خرمشـهر امروز گزارش داد که مشاجره لفظی میان دسـتگیرشدگان و اعضای انجمن اسـلامی خرمشـهر هنگامی روی داد که دو طرف هم زمان نمایشـگاهی از عکس و پوستر در جوار هم برپا کردند. اعضای انجمن اسـلامی عکسی از امام خمینی رهبر انقلاب و بنیانگزار [بنیان گذار] جمهوری اسلامی ایران را بر روی یکی از پایه های برق بین دو نمایشگاه نصب کردند که این عمل با اعتراض طرف داران سازمان مجاهـدین خلق [منـافقین] روبه رو شـد و آنها با اعضای انجمن اسـلامی به طور لفظی درگیر شدنـد.» سـخنگوی سپاه پاسـداران خرمشـهر افزود: «به رغم ممنوعیت فعـالیت های گروه های سیاسـی، طرف داران سازمان مجاهـدین [منافقین] علاوه بر این تحریکات، به عـده ای از دختران عضو این سازمان مأموریت دادند که به عنوان اعتراض نسبت به دستگیری دو تن از اعضای سازمان، دربرابر مقر سپاه پاسداران در خرمشـهر متحصن بشوند.» وی همچنین گفت: «چون سـپاه پاسداران مسـتقیماً مایل نبود با اعضای سازمان مجاهدین [منافقین] درگیر شود، از مردم خرمشهر استمداد کرد و قبل از رسیدن مردم، متحصنین محل تجمع خود را ترک گفتند.»(۳)

سـتـاد مشـترک ارتش جمهـوری اسـلامی نیز درمـورد ماجراهـای امروز خرمشـهر، در گزارش خـود چنیـن آورده اسـت: «در روز جمعه ۳۱/۵/۱۳۵۹، تعـدادی زن و مرد و دختر و پسـر از چریـک هـای فـدایی خلق و گروه های دیگر ساختمان سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی خرمشـهر را محاصـره و قصـد تسـخیر محـل را داشـتند که رادیو مرتباً با پخش اعلامیه از مردم جهت متفرق کردن این گروه ها کمک می خواست. که جریان بدون درگیری خاتمه یافت.» در پایان

۱- این گونه موضع گیری ریشه در شـناخت قبلی و اساسـی امـام جمعه آبـادان از وضـعیت و فضـای سیاسـی شـهر و نیز چگونگی و میزان مشـروعیت رفتارهای جاری دارد. برای درک بهتر فضای آن دوران مطالعه ضـمیمه این گزارش با پاورقی ها و توضـیحات می توانـد مفید باشد. این ضـمیمه گزارشـی از خبرگزاری پارس است درباره مرور وضـعیت گروه های سیاسی در آبادان بعد از انقلاب تا چند ماه پس از آغاز جنگ.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۷، تاریخ ۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۱، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

این گزارش آمده است: «درحال حاضر کلیه شهرهای خوزستان و خصوصاً آبادان و خرمشهر به یک حالت خطرناکی رسیده و هر آن احتمال درگیری سختی پیش بینی می شود.»(۱)

از سوی دیگر، به دنبال اعلامیه دیروز دادستان انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر مبنی بر ممنوع بودن فعالیت چند گروه و سازمان سیاسی ازجمله حزب توده، شاخه این حزب در آبادان در نامه ای خطاب به ریاست دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر، ضمن تأسف بار خواندن حوادث شب گذشته و امروز در آبادان و خرمشهر، هواداران حزب توده را از دست داشتن در این حوادث مبرا دانست و به این حکم درمورد سازمان خود شدیداً اعتراض کرد.(۲)

حزب توده - سازمان شهرستان خرمشهر نیز، در نامه ای به ریاست دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، به تصرف و تخریب اموال موجود در دفتر این حزب در خرمشهر، شدیداً اعتراض کرده و خواستار رسیدگی به این مسئله و دستگیری عوامل آن شده است.(۳)

۱

علاوه بر تیرباران ۳ تن از پاسداران به دست افراد گروه ضدانقلابی کومه له، درگیری و زدوخورد در مناطق کردنشین، به خصوص در نقده، مهاباد، اشنویه، اطراف میاندوآب و نیز جوانرود، چشمگیر و با خسارت هایی همراه بود.

بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش، همچون شب های گذشته: «در ساعت ۲ بامداد امروز نیز پاسگاه شیطان آباد نقده مورد حمله ضدانقلابیون قرار گرفت که بلافاصله به وسیله مأموران به آتش آنان پاسخ داده شد و مهاجمین متواری گردیدند.» این گزارش در پایان می افزاید: «مهاجمین با استقرار پایگاه در "دره قاسملو" و کنترل ارتفاعات و راه عبوری "ناناس" همه شب به پاسگاه یادشده تیراندازی می نمایند.»(۴)

در بخش تکاب نیز بعدازظهر امروز در درگیری بین پاسداران و افراد مسلح غیرقانونی درحوالی گردنه (پل)"ساروق"، واقع در ده کیلومتری غرب تکاب، ۲ نفر از پاسداران به نام "بهزاد اسدی" و "تبریزی" به شهادت رسیدند.(۵)

دراین حال، باتوجه به وضعیت عمومی مناطق اطراف ارومیه، به ویژه مهاباد، به دستور فرمانده سپاه مرکز، کلیه نیروهای تابع سپاه در غرب کشور به حالت آماده باش درآمده اند. ضمناً در این حکم، از سپاه مهاباد خواسته شده که سریعاً به پادگان مهاباد انتقال یابد.(۶) در همین خصوص، فرمانده سپاه ارومیه نیز در تلفنگرامی از سپاه مرکز برای شروع عملیات در مهاباد درخواست ۴۰۰ نفر نیروی پاسدار کرده است.(۷)

۱- سند شماره ۴۳۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به نزاجا (مد اطلاعات)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- نامه مردم، شماره ۳۲۴، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۵.

۳- نامه مردم، شماره ۳۲۵، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۴- سند شماره ۵۶۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۸۴، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۹۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا،

۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۹۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۶- سند شماره ۵۶۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه (کرمانشاه)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۶۰۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

از منطقه مریوان نیز خبر می رسد که امروز در ده "درزیان"(۱) درگیری دیگری با مهاجمان ضدانقلاب روی داد که در آن ۲ نفر از مهاجمان کشته، ۵ نفر زخمی و ۸ نفر اسیر شدند. یک پاسدار نیز به شهادت رسید.(۲)

اما خونین ترین حادثه، که نبود امکانات در آن مؤثر شمرده شد، ساعت ۹ صبح امروز در عملیات کمین افراد کومه له، در منطقه جوانرود رخ داد. گزارش ستاد عملیات غرب کشور دراین مورد حاکی است: «در بین راه خانشور به وانی سر بین برادران [پاسدار] و ضدانقلابیون درگیری به وجود آمد. دراثر حمله مهاجمین به آمبولانس حامل افراد سپاه، ۸ تن از برادران پاسدار به شهادت رسیدند. یکی از پاسداران نیز که به اسارات مهاجمین درآمده بود، موفق به فرار شد. ضمناً یک پاسدار دیگر نیز به اسارت مهاجمین درآمد.»(۳) ناصر کاظمی، فرماندار اورامانات و مسئول سپاه پاسداران پاوه، مسئولیت شهادت این افراد را به عهده مسئولان دانست و گفت: «اگر مسئولین امکانات لازم را در اختیار پاسداران بگذارند چنین اتفاقی هرگز نمی افتاد.» وی همچنین افزود: «افرادی که شهید شدند در یک آمبولانس از مأموریت بازمی گشتند که در بین راه مورد هجوم مهاجمین قرار گرفتند و ناجوانمردانه شهید شدند.» کاظمی ادامه داد: «اگر یک اتومبیل جیپ روباز در اختیار برادران پاسدار بود آنها می توانستند بلافاصله از ماشین پایین آمده و از خود دفاع کنند، ولی داخل آمبولانس این امکان وجود نداشت و به محض برخورد آر.پی.جی۷ آمبولانس آتش گرفت.»(۴)

همچنین، امروز افراد کومه له ۳ تن از پاسداران به نام های فرهاد هژبری، خلیل باکو و بهادران شهرستانی را که در اسارت این گروه بودند، تیرباران کردند.(۵)

۱

در کنار عملیات و درگیری های پراکنده و جنگ وگریز گروه های مسلح معارض با نظام، تحرکات این گروه ها در مناطق مختلف کردنشین، با حمایت بیشتر و آشکارتر دولت عراق همچنان ادامه دارد.

دراین زمینه گزارش امروز مرکز فرماندهی سپاه حاکی است: «لشکر عراق آماده باش داده. درضمن خبر ۳۰ هواپیمایی که می خواهند به ایران حمله کنند، مجدداً تأیید می شود.» این گزارش می افزاید: «عده زیادی در اطراف نوسود و دوآب، ضمن سنگرگیری در کوه ها خمپاره نیز کار گذاشته اند و هواپیماهای عراقی مهمات و آذوقه به آنها می رسانند و نیروهای عراقی قصد پیاده شدن در پنگانه را دارند.»(۶) حتی وضعیت عمومی مناطق غرب کشور نگرانی

۱- Darziyan، درزیان: دهی از دهستان بالک بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۱۱ کیلومتری دژ شاهپور و ۳ کیلومتری شرق راه اتومبیل رو مریوان به رزاب. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۶۶، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا به استناد گزارش لشکر۲۸؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۳- سند شماره ۵۶۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص۶۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان در مصاحبه با فرماندار اورامانات.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹ ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کرمانشاه.

۶- سند شماره ۵۶۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

فرماندهی سپاه مرکز را بیش از این برانگیخته، به طوری که امروز در پیام دیگری آورده است: «گروه های سیاسی به پشتیبانی نیروهای خارجی قصد یک حمله وسیع علیه ایران را دارند و ازطریق مناطق ماکو، سلماس، شاهین دژ، تکاب، سراب، زنجان تا قصرشیرین و ایلام این کار را می خواهند عملی کنند. موقع این طرح در اواخر مرداد و اوایل شهریورماه می باشد.»(۱)

دراین میان، سپاه غرب کشور در پیام امروز خود به فرماندهی مرکز سپاه، وضعیت تحرکات و اقدامات کلی گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت عراق را چنین بیان کرده است: «عراق نقاط ضعف ما را بیشتر در نقاط سردشت و پیرانشهر یافته است. اخبار رسیده حاکی است حرکت نیروهای مهاجم از پیرانشهر به سمت نقده و ارومیه و اشنویه، و نیز از سردشت به طرف بانه می باشد.» در ادامه همین گزارش با اشاره به حملات و درگیری های شب گذشته و امروز در مناطق مریوان، پادگان سردشت و نیز منطقه جوانرود آمده است: «این اخبار حاکی از حمله وسیع عراق با همراهی نیروهای مهاجم می باشد و اگر با بسیج مردم و نیروهای ذخیره ارتش به کمک نشتابید وضع از این هم بدتر خواهد شد.»(۲) ستاد مشترک ارتش نیز در پاسخ به این درخواست مقرر داشت: «یک دوره احضار و دوره های بعدی آماده احضار باشند و مراتب به وزارت دفاع ملی اعلام گردد.»(۳)

ستاد مشترک ارتش نیز خطاب به کلیه نیروهای تابعه خود، با اشاره به تحرکات ارتش عراق، وضعیت مناطق غرب و جنوب غرب را چنین توصیف کرده است: «ارتش عراق اقدام به تعرض محلی یا محدود یا گسترده در مرزهای کشور می نماید. باتوجه به تجمع ۲۰۰۰ نفر مسلح از متواریان و ضدانقلابیون در منطقه پیرانشهر، ممکن است به طورهم زمان ازطریق اشنویه به نقده حمله و پس از قطع راه ارتباطی ارومیه به جلدیان، نوسود و پیرانشهر، به نیروهای مزبور حمله نمایند.» در ادامه این گزارش آمده است: «عملیاتی نظیر بندهای فوق در استان های کرمانشاه، ایلام، خوزستان و کردستان محتمل است. [لذا] دستور فرمایید: الف) یگان های تابعه آماده اجرای طرح های پدافند بوده تا ضمن دردست داشتن ابتکار عملیات، از غافلگیری جلوگیری و امکان واکنش سریع در مقابل هرنوع عملیات احتمالی فراهم گردد. ب) درمورد حفاظت انبار مهمات، اماکن و تأسیسات مهم و حساس پیش بینی لازم معمول گردد.»(۴)همچنین، گزارش لشکر۲۸ به نقل از یکی از منابع قابل اعتماد خود، حاکی است: «ضدانقلابیون از آبادی های سقز سلاح های سنگین جهت حمله در یکی از روزهای آینده به پاسگاه های این پادگان، کار گذاشته اند و قرار است تعدادی از افراد خود را وارد شهر نموده که به پادگان سقز حمله نمایند.»(۵)

از سوی دیگر، امروز اخبار متعددی از تجمعات این گروه ها و نیز ملاقات هایی میان مسئولان گروه های ضدانقلاب گزارش شده که حاکی از طرح ریزی توطئه های تازه و مشترک سران فراری ارتش، رژیم عراق و مسئولان این گروه ها در مناطق حساس مهاباد و شهرها و بخش های اطراف آن است. ازجمله، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است که امروز «در

۱- سند شماره ۴۳۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۶۰۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۶۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۴۱، از سماجا۳ (عملیات) به سماجا۵ (بسیج و آمادگی ملی)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۶۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۵۶، از سماجا۳ (عملیات) به گیرندگان...، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ازگله)، ص۲۰۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۱، ۳۱/۵/۱۳۵۹.

ساعت ۱۸ الی ۱۹، سپهبد فراری صیادیان با نماینده دکتر بقایی و آرشام، رئیس سابق [ساواک] کرمان، در منطقه حاجی عمران (عراق) ملاقات داشته است.» همین گزارش می افزاید: امروز دکتر افشار با سنار مامدی ملاقات داشته است.(۱) یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی ارتش نیز حاکی است امروز «تعداد ۷۰۰ نفر مسلح به سلاح های مختلف سبک و سنگین ازجمله خمپاره انداز و چند توپ که به وسیله قاطر حمل می شده از برده رشه پشت کردستان به سمت منطقه قروه حرکت نموده اند. این عده قصد دارند در نقاط حساس و مرتفع قروه مستقر گردند. گروه مسلح مزبور قصد دارند پس از خاتمه جمع آوری محصول گندم وسیله کشاورزان محل، نیروهای نظامی و پاسدار را مورد تهاجم قرار دهند.»(۲) همچنین، مشاهده حدود ۶۰ نفر از پیشمرگان جلال طالبانی در آبادی های بایوه و باشماق و حدود ۳۰ نفر دیگر از افراد مسلح در آبادی های قلعه جی و قلعه گاه در روی محور پادگان مریوان به سنندج گزارش شده است.(۳)

۱

درحالی که خبرها و گزارش های چند روز اخیر حاکی از آماده شدن سپاه و ارتش برای حمله به شهر مهاباد و پاک سازی آن از گروه های مسلح ضدانقلاب است و از سوی دیگر گروه های مسلح غیرقانونی نیز در روزهای اخیر مبادرت به انتقال افراد و تجهیزات به این شهر کرده اند تا در مقابل حمله نیروهای خودی مقاومت کنند، امروز مسئولان شهر مهاباد و سران گروه های نظامی معارض با نظام هریک به نوبه خود سعی در حفظ و کنترل شهر و به تعویق انداختن بحران پیش رو دارند.

دراین مورد گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است امروز «اطلاعیه مشترکی توسط حزب دمکرات و چریک های فدایی خلق در شهرستان مهاباد منتشر شد و در آن آمده است که هیچ یک از گروه های سیاسی با اسلحه حق ورود به شهر را ندارند و درصورت مشاهده، بلافاصله توسط مقامات مسئول (شهربانی و اهالی) بازداشت و برابر مقررات با آنان رفتار خواهد شد. ضمناً اضافه گردیده که گروه های سیاسی موقع ورود به شهر اسلحه خود را به نزدیک ترین قرارگاهی که در خارج شهر می باشد، تحویل دهند.»

در این گزارش همچنین آمده است امروز «اطلاعیه ای توسط شورای شهر [مهاباد] منتشر شد و در آن چنین آمده است: الف) ارتش و پاسداران در شهر دخالت نخواهند کرد. ب) هیچ یک از افراد، گروه ها و اهالی حق تردد در شهر را با اسلحه ندارند. ج) امنیت شهر به عهده شهربانی می باشد. د) وضع شهر آرام است و مردم به زندگی عادی خود ادامه می دهند.»(۴)

امروز همچنین ۱۴ نفر از نمایندگان مردم مهاباد درباره مسائل مختلف این شهر با حسین طاهری استاندار آذربایجان غربی، ملاقات و گفت وگو کردند. طاهری درخصوص این ملاقات گفت: «قرار بود در ۳۱ مردادماه، یگان های ارتش در داخل شهر مهاباد شروع به گشت کرده و کنترل شهر را برعهده بگیرند و نیز باتوجه به محدودیت هایی که اخیراً ایجاد شده، و اطلاعیه هایی

۱- سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۴۷، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۷۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (قروه)، ص۳۷۲، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت عملیات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - سند شماره ۴۳۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۷۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه سنندج، ۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱.

که استانداری صادر کرده بود، گفت وگوهایی با نمایندگان اعزامی مهاباد به عمل آمد و آنها خواستار تمدید این مهلت شدند.» وی افزود: «در این ملاقات با درخواست نمایندگان مردم مهاباد موافقت شد و قرار شد این مهلت تا روز دوشنبه سوم شهریورماه جاری، تمدید شود.»(۱)

در همین حال، حجت الاسلام حسنی، امام جمعه ارومیه، در خطبه های امروز نمازجمعه این شهر درباره وضعیت امنیتی منطقه و گروه های مسلح ضدانقلاب چنین گفت: «از زمانی که در حزب دمکرات کردستان انشعاب به وجود آمده، قاسملو عامل سیای امریکا و [غنی] بلوریان عامل شوروی در منطقه شده اند.» وی افزود: «عوامل مسلح طالبانی، قاضیه [قاضی شیخ] عزالدین و قاسملو و بلوریان در داخل و خارج مرز علیه انقلاب اسلامی توطئه می کنند.» وی آن گاه با اشاره به کمک های مالی عربستان سعودی، روسیه و عراق برای ایجاد بلوا در ایران، از مردم خواست که با قاطعیت در مقابل ضدانقلاب بایستند.(۲)

۱

تقریباً همه روزه گزارش هایی از برخوردهای خیابانی و درگیری های هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم، که اغلب ناشی از تحریک، تندروی، زیاده خواهی و سهم طلبی گروه های مزبور بوده و با هدف زمینه چینی برای ایجاد هرج ومرج و نهایتاً براندازی یا تغییر نظام صورت می گیرد و بالتبع خشم مردم از این مواضع را در پی دارد، در مطبوعات رسمی و نشریات گروه های مزبور به چشم می خورد. ازجمله این موارد - که تاحدودی منبعث از شرایط گذار از انقلاب به نظام پایداری سیاسی است - حادثه مربوط به صومعه سرا است؛ به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی:

«به دنبال پاک سازی کامل شهر صومعه سرا از پرده ها و پوسترهای سازمان ها و گروه ها و نصب دوباره این پرده ها توسط هواداران مجاهدین خلق [منافقین]، امروز عده ای از مردم صومعه سرا پس از اقامه نمازجماعت در مسجد جعفری این شهر با راه پیمایی و دادن شعارهایی نظیر "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله" و "مرگ بر منافقین" به سوی میدان شهر به حرکت درآمدند. راه پیمایان پس از گذشتن از چند خیابان و با شعار "سکوت هر مسلمان خیانت است به قرآن"، به طرف تنها پرده نصب شده در شهر که متعلق به سازمان مجاهدین خلق [منافقین] بود، رفته و علی رغم مقاومت هواداران این سازمان که با شعار "مرگ بر ارتجاع" نیز همراه بود، این پرده را پاره و آن را پایین کشیدند.»(۳)

لازم به یادآوری است که روز گذشته نیز یکی از اعضای این سازمان با کیفی حاوی پول و مدارک در ایست بازرسی اراک - قم دستگیر شد. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی دراین زمینه چنین است: «روز پنجشنبه در جاده اراک - قم، تشکیل دهنده سازمان مجاهدین خلق شاخه اراک و عامل درگیری شدید اراک که ۲۰۰ زخمی به جای گذاشت، توسط برادران سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قم دستگیر شد. ...»(۴) گزارش خبرنگار کیهان نیز در همین مورد حاکی است: «ابوالقاسم توکلی عضو سازمان

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، مصاحبه خبرگزاری پارس با استاندار آذربایجان غربی.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۵.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، خبرنگار انقلاب اسلامی از صومعه سرا.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار جمهوری اسلامی از قم.

مجاهـدین خلق [منافقین] در بازرسـی اتومبیل های جاده قم - اراک توسط سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی قم دسـتگیر شد. از وی مبلغ ۸ میلیون ریـال وجه نقـد و برگ اعـانه کمـک به مجاهـدین خلق به دست آمـد. پس از انتقال به مقر سپاه در بازرسـی از کیف دستی او در جاسازی کیف، اسـناد و مـدارک زیادی درمورد سـپاه پاسداران، انجمن اسـلامی دانشـگاه علوم اراک و انجمن اسـلامی بازار کشف شد. ...»(۱)

ضمیمه گزارش۳۳۳: گزارش خبرگزاری پارس از تاریخچه وضـعیت گروه های سیاسـی در آبادان بعـد از انقلاب تا حدود چهار ماه و نیم پس از شروع جنگ تحمیلی

«کشف توطئه هـای ضـدانقلاب - بـا کشف شـبکه ای از هواداران سازمـان پیکـار در آبـادان که به فعالیت های غیرقانونی و احتمالاً دادن اطلاعـات نظـامی به مزدوران بعثی مشـغول بودنـد، به گفته مقامـات مسـئول ابعـاد توطئه ضـدخلقی این گروه هـا آشـکار شـد. گروهی از هواداران پیکـار که متأسـفانه در میـان آنـان پزشـک و کارمنـد ارشـد شـرکت نفت نیز وجود دارد بـا بهره گیری از مـدرن ترین تجهیزات مخابراتی، اطلاعات نظامی جبهه های جنگ را دریافت و در اختیار دشـمن قرار می دادند. کشف چنین شبکه ای آن هم در شرایط خاص فعلی که اگر کوچک ترین گزارش نظامی از این کانال به دشـمن برسد می تواند در سـرنوشت یک ملتی تأثیر بگذارد و برای نظام نوپای جمهوری اسـلامی فـاجعه ای دردناک تر از تهاجم همه جانبه دشـمنان باشـد، بسـیار قابل توجه است. عظمت فاجعه از این جهت است که دشـمن بیرونی به مرزهای خاکیمان تجاوز می کند و چون دشمن است بنابراین حرجی متوجه او نیست؛ لیکن حضور چنین گروه هایی در میان جامعه که از تنعمات و آزادی های فردی و اجتماعی آن برخوردارنـد و در یک برهه ای از زمان صـرف نظر از تضاد عقیدتی باید به حال آن جامعه مفید باشـند، علیه آن به توطئه گری مشـغول می شوند، قهراً از دشـمن اصـلی خطرناک ترند. با بررسـی شرایط اجتماعی و سیاسـی آبادان بعد از پیروزی انقلاب متوجه می شویم که این گروه ها در هر زمان برای این شـهر و مردم آن مسئله ساز بوده اند. نخستین برخورد این گروه بـا مردم در شـهر آبـادان درست در شـرایطی بود که تنها کمتر از دو ماه از پیروزی انقلاب می گـذشت. در آن زمان نه مجلسی بود، نه دولت ثابت، نه قانون اساسی و نه رئیس جمهوری. کشور در شرایط انتزاع از یک نظام فاسد و ریشه دار به سوی یک نظام عدل بود. در چنین شـرایطی که تنها پیام های رهبر انقلاب مشـعر بر ضـرورت حفظ وحدت و اجتناب از تفرقه افکنی بود که جامعه از بند استبداد رسـته مـا را رهنمود می سـاخت، گروه هـای سیاسـی توطئه هـای خود را در آبـادان آغـاز کردنـد. در اوایل فروردین ۵۷ بود که گروهی از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق ایران با دردست داشتن پلاکاردهایی و دادن شعارهایی تحت عنوان بیکاری [حمایت از دیپلمه های بیکار]، نخست سازمان آموزش وپرورش و سـپس ساختمان شهرداری را به اشغال خود درآوردند. حدود ۱۲ روز از تحصن این گروه گذشت.(۲) درخلال این مدت چه بسـیار مقامات مسـئول، معتمدین محل و مردم مسلمان با آنان برای برآوردن خواسته هایشان به گفت وگو نشسـتند، لیکن مؤثر واقع نشـد و به تحصن و اشـغال ساختمان شـهرداری ادامه دادنـد. سـرانجام مردم از تحریکات و اطلاعیه های آن چنانی آنان به تنگ آمدند و با توسل به قوه قهریه آنان را از شهرداری بیرون راندند که در جریان آن، چند نفری از هر دو طرف مجروح شدند. دراین میان ۴۴ تن دیگر از هواداران این سازمان کتابخانه عمومی شـهر را به تصـرف درآورده و مبادرت به فعالیت سیاسی - نظامی کردنـد. اخطارهای مکرر دادگاه انقلاب و مقامات ذی صـلاح مؤثر واقع نشـد و مردم رأساً اقـدام کردند و ساختمان را از اشـغال آنـان درآوردنـد که درجریـان منازعه دو گروه عـده ای از مردم براثر پرتاب سـنگ اینان مجروح شدنـد. از این ۴۴ نفر، تعدادی اسـلحه و نارنجـک دستی به دست آمـد و پس از مـدتی بـازداشت، آزاد شدنـد. این وضـع ادامه داشت. هرروز به بهـانه ای، تحصن، راه پیمـایی و اعتصاب می کردند و جایی را به اشغال خود

۱- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، خبرنگار کیهان از قم.

۲– تحصن این گروه حدود چندصد نفری، در ساختمان شهرداری آبادان همراه با اعتصاب غذا بود. اما در بررسی امر توسط نگارنده، اغذیه فروشی روبه روی شهرداری در آن زمان، به اینجانب گفت که آنها روزی ۲۰۰۰ ساندویچ از مغازه من خریداری می کنند. (براساس حضور میدانی و اطلاعات نگارنده)

در می آوردند. جالب اینجا بود که این گروه ها از عدم قاطعیت مسئولین سوءاستفاده کرده و به نصب شعارهای پارچه ای در معابر و نام گذاری شهر آبادان به نام "مسکو" و "جمهوری دمکراتیک خلق آبادان"(۱) پرداختند. فعالیت این گروه ها و تبلیغات مسموم کننده آنان رفته رفته گسترش یافت به گونه ای که هر شخصی که وارد آبادان می شد با خواندن شعارهایی که بر دیوارهای شهر نوشته شده بود، تصور می کرد به شهری در کشورهای آهنین وارد شده

ص: ۵۶۸

۱- در آبادان گروه های چپ بسیاری ازجمله سازمان چریک های فدایی خلق، پیکار در راه آزادی طبقه کارگر موسوم به "پیکار"، اتحادیه کمونیست ها، حزب توده و رنجبران (مائوئیست ها) و چند گروه کوچک دیگر فعالیت می کردند، اما برخلاف گزارش خبرگزاری پارس، هیچ گاه این گروه ها به خود جرئت ندادند که شهر آبادان را "مسکو" یا "جمهوری دمکراتیک خلق آبادان" بنامند. ماجرا از این قرار بود که فعالیت این گروه ها فوق تصور بود؛ یعنی تقریباً اکثر در و دیوارهای شهر و حتی کوچه ها و خیابان ها و حتی کفِ خیابان ها پر بود از شعارهای جورواجور کمونیستی و پلاکاردها و آرم های گوناگون؛ به طوری که اگر یک ناظر بیرونی، که خبر از وضعیت آبادان نداشت، وارد این شهر می شد تصور می کرد که به یکی از شهرهای بلوک شرق مثل لنینگراد یا مسکو قدم گذاشته است. نکته جالب و درخور تأمل این است که وقتی گروه تحقیقات و اطلاعات سپاه به کمک برخی عوامل نفوذی خود به داخل این گروه ها راه یافت، به نکات جالب و تعجب برانگیزی رسید؛ ازجمله اینکه تعداد افراد فعال و اصلی برخی از این گروه ها از تعداد انگشتان یک یا دو دست تجاوز نمی کرد، اما با فعالیت شبانه روزی (و بیشتر شبانه) و بسیار زیاد موفق شدند جو شهر را دگرگون جلوه دهند. مثلاً تعداد افراد اصلی اتحادیه کمونیست ها حدود ۱۱ نفر بود، افراد اصلی چریک های فدایی خلق نیز بیشتر از ۱۰ نفر نبودند، حزب رنجبران ۵ نفر بیشتر نبودند، پیکاری ها هم همین تعداد بودند، اما امکانات وسیعی در دست داشتند و از بهترین و گران قیمت ترین رنگ ها و پارچه ها برای شعارنویسی استفاده می کردند. بهترین و گران ترین کاغذ را برای اعلامیه ها و نشریات خود استفاده می کردند. البته گروه های مذهبی شهر هم بیکار نبودند، و بخش زیادی از توان خود را صرف پاک کردن و یا خراب نمودن شعارهای این گروه ها می کردند. گروه های مزبور، شبانه می نوشتند و پلاکارد نصب می کردند، و افراد حزب اللهی صبح همه را خراب می کردند. مثلاً اگر روی دیوار نوشته شده بود: «هفته نامه کار را بخوانید» توصیه ما به بچه های مذهبی شهر این بود که شعار آنها را با رنگ پاک نکنید، چراکه به مظلوم نمایی آنها کمک می کند، بلکه در کنار «هفته نامه کار را بخوانید» بنویسید: «و بخندید» و یا اگر می نوشتند: «برقرار باد جمهوری دمکراتیک خلق ایران» به جای پاک کردن، تنها یک آرم بزرگ "صلیب شکسته" که علامت "فاشیسم" است، رویش می کشیدند. این نوع از مقابله تبلیغاتی بسیار هم تأثیرگذار بود و رفته رفته تعداد شعارنویسی ها کاهش محسوسی یافت. حزب توده هم به دلیل خیانت های خود در دوران دکتر مصدق، جایگاه چندان مقبولی در میان مردم نداشت و تنها برخی توده نفتی های قدیمی شرکت نفت، هنوز سنگ آن را به سینه می زدند، معمولاً- یکی از شعارهای رایج حزب توده این بود: «حزب توده در خط امام» که به نیروهای مذهبی توصیه می شد به جای کندن پلاکاردهای آنها، پلاکارد دیگری در کنارش بگذارند و رویش بنویسند: «حزب توده، ۵۰ متر جلوتر از خط امام». به هرحال، این گونه برخوردهای مقابله ای و تبلیغاتی طنزآمیز و هجوگونه کم کم در میان جوانان و نیروهای مذهبی، که بعضاً راه و چاه مقابله را نمی دانستند و به برخوردهای قهرآمیز و درگیری فیزیکی و لفظی متوسل می شدند، جا افتاد و بسیار تأثیرگذار بود. همچنین، در مقابله با تبلیغات شفاهی این گروه ها و به ویژه جنبش مجاهدین خلق (منافقین)، بچه های مذهبی شهر شروع کردند به آموزش عقیدتی و حتی خواندن کتاب های آنها؛ ازجمله خواندن خط به خط "مانیفست جورج پولیتزر" و "کاپیتال" "مارکس" و کتاب های انگلس و لنین و دیگر ایدئولوگ های مارکسیست، گوش دادن نوارهای "شناخت مارکسیسم" استاد مطهری و نوارهای "شناخت" دکتر بهشتی و بهزاد نبوی و خواندن کتاب سه جلدی درس هایی درباره مارکسیسم جلال الدین فارسی، تا بتوانند با عوامل باسواد این گروه ها که اغلب از دانشجویان کنفدراسیون اروپا و امریکا بودند که به آبادان آمده بودند، مقابله کنند. مشکل اصلی بچه های مذهبی

در خط انقلاب، رویارویی با هواداران مجاهدین خلق (منافقین) بود؛ چراکه آنها خیلی اهل مباحثه نبودند و به جای آن به تحریک و ایجاد درگیری و بعـد هم مظلوم نمایی و جـذب هواداران بیشتر مبادرت می ورزیدنـد. جلوگیری از این درگیری ها نیز اغلب اجتناب ناپذیر بود. (براساس حضور میدانی و اطلاعات نگارنده)

است. برخوردهای این گروه ها با مردم ابعاد وسیع تری می یافت و اخطارهای مکرر امام جمعه این شهر، روحانیون و ارگان های انقلابی بی اثر بود. شهر آبادان حداقل هرهفته شاهد یک درگیری خیابانی بین مردم و این گروه ها بود. به عنوان مثال، تحصن ۱۰۵ روزه بازماندگان سینما رکس در محل اداره دارایی، بهانه خوبی به دست این گروه ها برای به اصطلاح پشتیبانی از بازماندگان متحصنین در اداره دارایی داد. هرروز به عنوان پشتیبانی از بازماندگان سینما رکس راه پیمایی می کردند و در جریان برخوردهایی که پیش می آمد تعدادی مجروح می شدند و در یک مورد جوان ۱۸ ساله ای به نام جاسم بنی رشید [در روز ۳۰/۵/۱۳۵۹] شهید شد. این وضع ادامه داشت. این گروه ها کار را به آنجا رساندند که دو نوجوان آبادانی را که یک شب شعارهای کمونیستی را از دیوارها پاک می کردند، گرفته و مدت ۲۴ ساعت در توالت یکی از خانه های تیمی خود حبس کردند. از این نوع و نمونه ها زیاد می توان ذکر کرد.(۱)

به هر تقدیر، فعالیت گروه ها به علت نبودن ضابطه خاصی برای تعیین میزان آزادی احزاب و گروه ها ادامه یافت تا آغاز جنگ تحمیلی عراق به ایران. در این شرایط خاص که شهر آبادان یکباره ازسوی دشمن از زمین و هوا مورد حمله قرار گرفت، دست از فعالیت ضدمردمی خود برنداشتند. نخستین گروهی که در اوایل جنگ در جبهه خرمشهر به اتهام دادن اطلاعات نظامی به مزدوران عراقی دستگیر شدند، ۹ تن از گروه های مارکسیستی بودند که هریک دو تا ده سال به زندان محکوم شدند. دومین گروه ۶۸ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] بودند که گویا در همین زمینه فعالیت هایی در آبادان داشته، دستگیر و تحویل دادگاه شدند. سومین دسته در جبهه آبادان مرکب از ۱۵ نفر از هواداران سازمان های مارکسیستی بودند که تعدادی سلاح را که توسط رزمندگان دلاور از ارتش عراق به غنیمت گرفته شده بود، سرقت کردند که دستگیر و تحویل دادگاه انقلاب شدند و سرانجام گروه ۷ نفره "پیشگام" که با تعدادی سلاح قصد خروج از آبادان را داشتند که دستگیر [شدند] و آخرین مورد هفته گذشته [اوایل دی ماه ۱۳۵۹] بود که گروهی مرکب از ۱۷ تن از هواداران "پیکار" بودند که با مقداری وسایل مخابراتی و اسلحه و اعلامیه دستگیر شدند.(۲) هرچند که کشف و دستگیری این گروه ها حکایت از هوشیاری و حضور بالقوه مردم در صحنه سیاسی دارد، لیکن رسیدگی عاجل به وضعیت این عده و ادامه یا عدم ادامه فعالیت این گروه ها، خاصه در آبادان ضرورت تام دارد. سخن آخر اینکه در نمازجمعه دیروز آبادان، فرمانده سپاه و امام جمعه آبادان از دولت مصرانه خواستند که نسبت به روشن کردن وضعیت این گروه ها هرچه زودتر اقدام کنند.»(۳)

۱- ازجمله در موارد مشابه دیگری، با برس رنگ روی صورت افرادی را که مبادرت به پاک کردن شعارها می کردند، رنگ آمیزی کرده و پس از زدن کتک مفصل، آنها را رها می ساختند.

۲- در همان ایام (اوایل دی ماه ۱۳۵۹) زمانی که نگارنده با دو تن دیگر از نیروها، از خط مقدم برای آوردن غذا به داخل شهر آمده بودیم، در راه بازگشت با دخترخانمی مواجه شدیم که کنار لوله های نفت ظاهراً به دنبال چیزی می گشت. پس از پرس وجو از وی، اظهار کرد که همراه مادرش برای بردن اسباب و اثاثیه خانه شان از ماهشهر به آبادان آمده است. حکم ورود به آبادان با مهر ستاد فرمانداری آبادان مستقر در ماهشهر را نیز نشانمان داد. وقتی که از وی خواستیم که کیف دستی اش را به ما نشان دهد، ترسید و ناگهان شروع کرد به دویدن. من هم بدون اسلحه به دنبالش دویدم و درحالی که نمی دانستم چگونه او را بگیرم، به او پشت پا زدم و او بر زمین افتاد. در بازدید از کیف دستی این دختر خانم - که حجاب درستی هم نداشت - یک نقشه کالک از آبادان با نقاطی که روی آنها علامت ضربدر خورده بود و یک بی سیم دستی و یک کلت کمری پیدا کردم. وقتی که به بررسی دقیق نقشه پرداختم، با نگاهی به اطراف، چشمم به پدافند روی استادیوم افتاد. به نقشه که نگاه کردم دیدم همان جا و جاهای دیگری که مقر پدافندهای ارتش بوده، همگی علامت گذاری شده است. دخترك را به مقر سپاه بردیم و تحویل نیروهای تحقیقات سپاه آبادان دادیم. بعداً فهمیدم آن بی سیمی که در کیف دستی وی یافت شد، برد بسیار زیادی داشته و وی بدین طریق با نیروهای عراقی در ارتباط بوده است. وی عضو یکی از

گروه های مارکسیستی بود.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۹۰، تاریخ ۱۴/۱۰/۱۳۵۹، صص۵ - ۲، آبادان - خبرگزاری پارس، ۱۳/۱۰/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ شنبه ۱ شهریور ۱۳۵۹ ۱۲ شوال ۱۴۰۰ ۲۳اوت ۱۹۸۰

۱

در بررسی امروز روابط خارجی عراق، مهم تر از همه، ادامه بحران در روابط و مناسبات با ایران، جلب توجه می کند.(۱) امروز یک عضو رهبری حزب بعث عراق، به نمایندگی از صدام حسین، سخنان شدیداللحنی علیه جمهوری اسلامی ایران ایراد کرد. گزارش بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد دراین مورد حاکی است:

«"توفیق" عضو رهبریت حزب بعث و مسئول امور کارگران حزب، صبح امروز کنفرانس ششم اتحادیه سندیکاهای کارگری را با [ابراز] سخنان [ی به نیابت از] پرزیدنت صدام حسین افتتاح کرد. "توفیق" طی این سخنان که به نیابت پرزیدنت صدام حسین ایراد کرد، گفت: "رژیم نژادپرست فارسی که بر ملت های ایران مسلط و با زور اسلحه حکومت می کند و هرروز جنایت های قتل را در حق فرزندان غیرفارسی ایران مرتکب می شود تا بتواند بدین طریق انقلاب عراق را از مأموریت های قومی خود مشغول [منحرف] سازد و به تجاوزهای مکرر بر مرزهای کشور دست می زند و مزدوران خود را برای انجام عملیات خرابکارانه و ارتکاب جنایت ها می فرستد. تمام اینها با برنامه مشکوکی که برخی آن را رهبری می کنند و در سلسله ترورهای مبارزین عرب چون "صلاح الدین بیطار"، "موسی شعیب" و "ریاظ طه" [ریاض طه] و غیره از مبارزین نمایان می شود، هم زمان می آید." وی در پایان سخنانش کارگران را به فعالیت درجهت تحقق هدف امت عرب در راه آزادی فلسطین و سه جزیره عربی دعوت کرد.»(۲)-(۳)

در کنار شعار رسمی آزادی فلسطین، برخورد ویژه گزینشی عراق با مقاومت فلسطین نیز مطرح است. در یک گزارش از نیروی زمینی ارتش ایران با ارزیابی "صحت دارد"، درباره وضعیت تبلیغات سیاسی فرماندهان گارد مرزی عراق چنین آمده است: «اخیراً مقامات

۱- ضمیمه دارد؛ مروری در سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت.

۲- متأسفانه خبرگزاری پارس ترجمه روان و سلیسی از گفتار رادیو عربی بغداد ارائه نداده است.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ساعت ۱۶:۳۰، ۱/۶/۱۳۵۹.

فرمانـدهی نیروهـای گـارد مرزی کشور عراق به کلیه یگـان هـای تـابعه ابلاـغ نموده است که نسـبت به جمع آوری کتـاب هـای مقاومت فلسطین و رژیم اردن در یگان ها سریعاً اقدام و پس از جمع آوری به دایره توجیه سیاسی تحویل گردد.»(۱)

در همین حال، به دنبال نزدیکی روزافزون دیپلماسی دو کشور عراق و امارات متحده عربی؛ ازجمله درمورد تکرار ادعاهای مالکیت بر سه جزیره ایرانی در خلیج فارس در اواخر هفته گذشته، امروز «شیخ سرور بن محمد، رئیس دربار امارات متحده عربی عازم بغداد شد. وی به هنگام عزیمت گفت که پیامی شـفاهی ازسوی شـیخ زاید بن سـلطان آل نحیان [نهیان] رئیس امارات متحده عربی برای صدام حسین دارد که درباره روابط دوجانبه کشورها و اوضاع جاری کشورهای عربی می باشد.»(۲)

۱

به دنبـال تشدیـد تحرکـات و نقـل وانتقالاـت نیرو و تجهیزات ارتش عراق در روزهـای اخیر و نیز حملاـت مشترک دیروز عراق و عناصـر ضدانقلاب داخلی وابسته، در منطقه عمومی قصرشـیرین، امروز نیز ارتش عراق در این منطقه، در اقدام مشترک دیگری با مهاجمان مسلح غیرقـانونی، به نیروهـای مرزی ایران حمله کرد. گزارش مرکز فرمانـدهی سـپاه غرب کشور دراین مورد حـاکی است: «از ساعت ۶ بامداد، درگیری شدیدی بین مهاجمین [ضدانقلاب] و نیروهای عراقی از یک طرف و ارتش و سـپاه پاسداران در تنگه تورشابه [ترشابه] در شمال قصرشیرین در مرز عراق زیر تنگ هوان رخ داد که یکی از فدائیان امام شهید و یک نفر زخمی شدند.»(۳)

همچنین بنا به گزارش شهربانی قصرشیرین، در ساعت ۸ صبح امروز، عده ای با سلاح های سنگین به پاسگاه های تنگ تورس، منطقه تپه رش و پل ذهاب حمله کردنـد که نیروهای مسـتقر در محل به مقابله با آنان پرداختنـد. در این درگیری یک پاسـدار شـهید و یک پاسـدار زخمی شد.(۴)در ساعت ۷ بعدازظهر، درگیری به تنگ هوان و تپه رش کشیده شد.(۵)-(۶)

فرمانـدار قصرشـیرین در یـک گفت وگوی خـبری اظهـار کرده است: «حکومت بعث عراق در ادامه فعـالیت تبلیغـاتی خود علیه جمهوری اسـلامی ایران، گروگان های ایرانی را به شدیـدترین وجه شـکنجه می دهـد تا در برنامه رادیو تلویزیونی بغـداد شـرکت کنند و علیه ایران سخنرانی کنند. ...»(۷)

امروز همچنیـن در سـاعت ۲ بعـدازظهر، دو فرونـد هواپیمـای میـگ عراقی بـه روی قصرشـیرین پرواز(۸) و اقـدام به عملیـات شـناسایی از قصرشیرین تا سومار کردند.(۹) شامگاه امروز نیز در همین منطقه دو بار هواپیماهای میگ عراقی در آسمان ایران دیده شدند.(۱۰)

۱- سـند شماره ۲۸۷۳۰۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـتاد لشـکر۹۲ زرهی (رکن۲) به اسـتانداری خوزسـتان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از ابوظبی.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (بانه)، ص۱۸۲، بولتن خبری مرکز فرمانـدهی (عملیات سپاه)، ص۲، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سـند شماره ۴۳۱۹۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۶۳، بولتن خبری فرماندهی (عملیات سـپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو سند به نقل از شهربانی قصرشیرین.

۵- در ادامه این درگیری که تا ساعت ۴ صبح روز بعد ادامه یافت، یکی از افراد سپاه پاسداران به اسارت ارتش عراق درآمد، ۲ نفر مجروح شدند و یک نفر هم به شهادت رسید.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۷- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین در مصاحبه با فرماندار قصرشیرین.

۸- سند شماره ۴۳۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران قصرشیرین به فرمانده سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۱۰- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.

از سوی دیگر، گزارش ژاندارمری حاکی است که «در ساعت ۱۱ امروز، حدود ۲۰۰ نفر از نیروهای عراقی مشغول کندن سنگر در فاصله پاسگاه نی کنه و مانگاهول عراق بوده و احتمال حمله به پاسگاه های خسروآباد و حیدرآباد از گروهان خان لیلی وجود دارد.»(۱) دراین حال، گزارش صبح امروز خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز حاکی از واردکردن نیروهای رزمی و تانک ها و نفربرهای جدید به مناطق مرزی کشور است.(۲)-(۳) همچنین، برابر اعلام بی سیمی امروز تیپ۳ ابوذر، «نیروی هوایی عراق قصد حمله هوایی به منطقه قصرشیرین را دارد.» در پایان این گزارش درخواست پشتیبانی هوایی شده است.(۴) به دنبال این اعلام و نیز درپی انتشار اطلاعیه های ستاد عملیات مشترک غرب کشور مبنی بر احتمال حمله هوایی عراق، در سه استان کرمانشاهان، کردستان و ایلام حالت فوق العاده اعلام شد و برق این مناطق را قطع کردند.(۵)

۱

هم زمان با تحرکات و درگیری های مرزی در غرب کشور، تحرکات امروز عراق در منطقه مرزی خوزستان نیز محسوس بود. در برخی گزارش های ارسالی از این تحرکات، نگرانی هایی به چشم می خورد که حاکی از آمادگی نداشتن نیروهای مسلح خودی برای مقابله با حوادث احتمالی آتی است.

گزارش اداره مرزبانی کشور به نقل از مرزبان خرمشهر، گویاست: «در ساعت ۲۰ امروز، در نوار مرز حوزه پاسگاه خرمان از روبه روی قریه سعیدان، از خاک عراق به سوی مأمورین و برادران پاسدار که درحال گشت زنی بوده اند تیراندازی و به آتش آنان توسط مأمورین پاسگاه خرمان پاسخ داده می شود. این درگیری خسارات جانی و مالی نداشته است. دستور داده شد به عمل عناصر عراقی شدیداً اعتراض گردد.»(۶)

در ساعت ۲۳:۰۵ دقیقه امروز نیز در مقابل پاسگاه شلمچه، ارتش عراق مبادرت به شلیک گلوله های منور کرد که این تیراندازی ها تا ساعت ۸ صبح روز بعد (ساعت مخابره گزارش)، همچنان ادامه داشته و نیروهای خودی نیز به تیراندازی ها جواب داده اند.(۷)

از سوی دیگر، گزارش های خودی بیانگر وخامت وضعیت در منطقه مرزی خرمشهر است. ازجمله، امروز نیروی زمینی ارتش به لشکر۹۲ زرهی اهواز دستور داد با مراقبت کامل، هرگونه نقل وانتقال نیروهای عراقی را در منطقه خرمشهر تحت نظر قرار دهد و وضعیت این منطقه را هر یک ساعت یک بار، مثبت یا منفی به نیروی زمینی گزارش کند.(۸)

گزارش دیگری از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی، وخامت کلی اوضاع دفاعی خودی را مطرح می سازد: «باتوجه به عملیاتی که دولت بعث عراق در نوار مرز غرب انجام داده و طبق اطلاعات موثق، دولت عراق در نظر دارد تمام نقاطی را که از سال ها

۱- سند شماره ۲۷۶۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه رکن۳ - رکن۲، ۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع غرب کشور.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از مسئول روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

۶- سند شماره ۳۴۶۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (اداره مرزبانی) به وزارت کشور، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و

- سند شماره ۴۳۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۸۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی به سپاه اهواز)، ۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر ۹۲ زرهی.

۸- سیدیعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد سوم، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، فصل اول، ص۴۶.

پیش ادعای مالکیت روی آنها دارد و در توافق رژیم گذشته در الجزیره، جزء خاک عراق تلقی شده، با یک حمله هماهنگ و استفاده از نیروهای زرهی و پشتیبانی جنگنده های میگ به تصرف درآورد؛ لذا نظر آن فرماندهی را به موارد زیر جلب می نماییم: ۱. پاسگاه های ژاندارمری در شرایط فعلی دارای آن چنان نیرویی نیست که بتواند دربرابر حملات زرهی حتی یک ساعت مقاومت کند. ۲. برابر دستورالعمل های رسیده، منطقه خوزستان جنگی و ناحیه [ژاندارمری خوزستان] زیر امر لشکر قرار دارد. ۳. تاجایی که اطلاع رسیده، نقاط مورد خطر: الف) پاسگاه طلائیه قدیم و زمین های اطراف آن؛ ب) چاه نفت بیات و زمین های اطراف آن؛ پ) چاه نفت شماره ۶۰ و زمین های اطراف آن؛ ت) پاسگاه کوشک و زمین های اطراف آن، در معرض خطر جدی قرار دارد. بنابراین تا حمله آغاز نشده، استدعا دارد هر اقدامی که لازم است معمول فرمایند و به هر شکلی که صلاح می دانید نیروهای ژاندارمری جابه جا و مورد استفاده قرار گیرند.»(۱)

گزارش اطلاعات سپاه اهواز نیز حاکی از آماده باش کامل یگان های زرهی عراق در استان بصره است، به طوری که مرخصی نیروهای عراقی لغو شده و یگان ها در تمرینات آمادگی شرکت می کنند.(۲) همچنین، باتوجه به تحرکات و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات ازسوی عراق در مناطق البدره و زرباطیه، گردان گارد ساحلی ژاندارمری خسروآباد آبادان، اقدامات حفاظتی و مراقبتی خود را شدت بخشید.(۳) از سوی دیگر، در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، ۱۰ فروند هواپیمای جنگنده عراقی ازطرف تپه ۳۴۳ به طرف دزفول با شعاع پرواز بالا خاک ایران را مورد تجاوز قرار دادند.(۴)

۱

هم زمان با شدت یافتن تحرکات ایذایی و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات ارتش عراق در مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز بر شدت فعالیت های خود در قالب عملیات بمب گذاری، خرابکاری، جاسوسی و عبور غیرقانونی از مرزهای این منطقه افزوده اند.

دراین خصوص، گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: انفجاری که در ساعت ۲۴ روز گذشته در لوله های گاز ایستگاه ۷ آبادان - ماهشهر براثر بمب گذاری روی داد و موجب آتش سوزی مهیبی به طول صد متر در خطوط لوله های گازرسانی شد، ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد امروز، کاملاً مهار گردید.(۵)

همچنین، دو بمب که در نزدیکی فلکه شهدای اهواز در کنار دفتر روزنامه جمهوری اسلامی کار گذاشته شده بود، با هشیاری مأموران شهربانی کشف و خنثی شد.(۶) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان نیز بمب نیرومندی به وزن چهار کیلوگرم را در نزدیکی روستای فنیخی از توابع بستان، کشف و خنثی کرد.(۷)در شهرستان دزفول نیز بامداد امروز، براثر انفجار بمب در یک خانه مسکونی که در اتومبیل صاحب خانه کار گذاشته شده بود، شخص مذکور کشته و یک پسربچه مجروح شد.(۸)

۱- سند شماره ۳۴۳۵۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن سوم) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان گارد ساحلی ژاندارمری خسروآباد به فرمانده گارد ساحلی (رکن سوم)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۸- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل ازخبرگزاری پارس از اهواز.

دراین حال، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه خرمشهر درباره عبور افراد وابسته به عراق از نوار مرزی طویحات حاکی است: «اخیراً گزارش های متعددی رسیده که عده ای در اوایل شب (ساعت ۵/۹ تا ۱۱) و در سپیده دم (ساعت ۴ تا ۵/۵) در روزهای متناوب به وسیله تیوپ های اتومبیل و یا قایق های کوچک [از مرز آبی اروند] عبور کرده و مواد منفجره وارد می نمایند.»(۱)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با عوامل داخلی و نیز پیشگیری از نفوذهای مکرر جاسوسان عراقی، گزارش دایره تحقیقات سپاه دشت آزادگان حاکی از نفوذ افراد بومی همکار با سپاه این شهر در ۱ شهریور ۱۳۵۹ به آن سوی مرز و کسب اطلاعات از اقوام و وابستگان جاسوسان عراقی درباره تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق می باشد.(۲) همچنین، در مبارزه با جاسوسان وابسته به عراق، یک عراقی به نام شیخ حسن شیخ عبدالله که در لباس روحانیت به منظور جاسوسی و ترور به ایران فرستاده شده بود، توسط پاسداران دستگیر و به دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان (مرکز اهواز) تحویل شد.(۳)

۱

تحرکات و درگیری های خونین گروه های مسلح معارض با نظام در غرب کشور و نیز مقابله نیروهای خودی با این گروه ها همچنان ادامه دارد.

در ادامه عملیات پاک سازی منطقه شمال غربی کامیاران - که از روز پنجشنبه گذشته آغاز شده است - امروز یک ستون ارتشی که به همراه سپاه پاسداران برای پاک سازی به این منطقه رفته بودند، در ساعت ۷ صبح، با مهاجمان ضدانقلاب درگیر شدند. این درگیری تا ساعت ۱۶:۵۰ دقیقه (ساعت مخابره خبر)، همچنان ادامه داشته است و تا این ساعت، ۳ پاسدار شهید و ۱۰ تن مجروح شده اند.(۴) گزارش های تکمیلی درباره این حادثه حاکی است ۴ نفر از نیروهای ارتشی شهید و چند نفر مجروح شده اند و یک عراده توپ و یک دستگاه نفربر خودی نیز منهدم شده است. از مهاجمان ضدانقلاب نیز ۳ نفر دستگیر شدند، اما از میزان دقیق تلفات آنها اطلاعی در دست نیست.(۵)

اما در آخرین گزارش که روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور درمورد این عملیات در منطقه کامیاران صادر کرده، آمده است: «به دنبال پاک سازی روزهای قبل در شمال غربی کامیاران، امروز در حوالی دهکده های ماویان، قره گل، تیانه، کوبِگار، تخته سنگی و چشمه سفید، درگیری شدیدی بین مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] که جهت منهدم ساختن واحد اعزامی کمین کرده بودند، رخ داد که طی آن ۱۳۳ تن از مهاجمین [ضدانقلاب] به هلاکت رسیدند و ۴۰ نفر از آنها با سلاح های سبک و سنگین خود تسلیم شدند. ...»(۶)دراین باره اطلاعیه ای نیز در ساعت ۱۱:۵۵ دقیقه امروز، ازسوی ستاد عملیات غرب کشور خطاب به اهالی شمال غرب کامیاران و دهات و روستاهای اطراف این منطقه منتشر و چندین بار از رادیو صدای کرمانشاه قرائت شد؛ در این

۱- سند شماره ۴۳۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی استانداری خوزستان به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دایره تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان به واحد تحقیقات سپاه اهواز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- سند شماره ۴۳۲۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱، ۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش پاسگاه کامیاران.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

اطلاعیه از مردم خواسته شده است «باتوجه به اینکه منطقه به شدت تحت محاصره نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران درآمده و برای ازمیان بردن ضدانقلاب درصورت لزوم از زمین و هوا به مناطق یادشده حمله خواهد شد، مناطق مورد بحث را تخلیه کنند.»(۱) که درنتیجه، بسیاری از اهالی روستاهای مذکور با نشان دادن پرچم سفید، همبستگی خود را اعلام داشتند و تعدادی از مهاجمان را تحویل نیروهای انقلاب دادند.(۲)

دراین حال، همراه با این گونه درگیری های شدید در مناطق کردنشین، تحرکات گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی با همکاری و هدایت مستقیم رژیم عراق امروز نیز ادامه داشت. دراین زمینه، یک گزارش از منابع اطلاعاتی ارتش جمهوری اسلامی حاکی است که امروز «رئیس استخبارات شمال عراق و فرمانده اطلاعاتی خانقین به نام سرهنگ صالح به اتفاق نماینده حزب دمکرات کردستان ایران از پایگاه های عراقی چهارکلا، قوره تو، پرویزخان، چیارفا و بردعلی بازدید نموده اند. قصد این عده از سرکشی به پایگاه های مذکور، مذاکره با مسئولین گروه های مسلح ایرانی وابسته به عراق به منظور اعزام آنان به مناطق کردنشین آذربایجان غربی مانند سردشت و کردستان بوده است و دستور داده اند هرچه زودتر با افراد تحت فرمان خود به این نقاط بروند.» این گزارش می افزاید: «سرپرستان و نیز افراد مسلح تحت فرمانشان عنوان داشته اند به علت ناآشنایی با این مناطق، قادر به مقابله مفید با نیروهای ایرانی نخواهند بود و درخواست نموده اند کماکان در مناطق مربوط به خود مانند پاوه و نوسود اقدامات خود را علیه نیروهای نظامی ایران دنبال نمایند، لکن مقامات مسئول عراقی زیر بار نرفته و تأکید نموده اند حتماً بایستی به محل های یادشده بروند.»(۳)-(۴)

یک گزارش دیگر درباره همدستی و حمایت عراق از این گروه ها حاکی است: «اخیراً دولت عراق مقادیر زیادی مهمات و تجهیزات برای گروه های ضدانقلاب از منطقه پنجوین به بانه ارسال داشته که برای تقسیم آن بین گروه های غیرمسئول نزاع درگرفته و اکنون مهمات در منطقه بانه می باشد.»(۵)خبر دیگر اینکه: «تعداد زیادی در حدود ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون در جاده مابین مریوان به بانه (در محلی به نام قیچیان یا قیجان از دوآب به طرف بانه)، سنگر گرفته و قصد حمله به سپاه را دارند.»(۶)گزارش دیگری از همین نوع حاکی است: «تعداد ۲۰۰ نفر از عناصر مهاجم از مهاباد به سنندج وارد و در اطراف سیلو مستقر گردیده اند.»(۷)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

۳- در ذیل همین گزارش در بخش ملاحظات، آمده است: «اکثریت قریب به اتفاق افراد مسلح وابسته به سردار جاف و پالیزبان و نیز گروه های مسلح دیگر را ایرانیان متواری به مناطق مرزی کرمانشاه تشکیل می دهند. این افراد به لحاظ مسائلی ازقبیل خویشاوندی نزدیک با پیشمرگان کرد وابسته به دولت ایران و ساکنین روستاهای مرزی، در درگیری ها جدیت نداشته و از شدت عمل های لازم احتراز می نمایند. این چنین روشی از دید مقامات عراقی مخفی نمانده و بدین ترتیب که متواریان قلخانی و مناطق مرزی کرمانشاه را به مناطق مرزی آذربایجان غربی و کردستان اعزام و جای آنان [را] با افراد مسلح آن مناطق پر می نمایند.»

۴- سند شماره ۴۰۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۳۳۶، از ستاد مشترک ارتش (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۷۷ و همان (سردشت)، ص۱۳۰.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر اعلام لشکر۲۸.

۶- سند شماره ۴۳۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۶۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سنندج - بانه - مریوان، ۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سنندج، ۱/۶/۱۳۵۹.

درحالی که دو روز بیشتر به آخرین مهلت ارتش(۱) برای ورود به شهر مهاباد باقی نمانده است، امروز یک عملیات ویژه علیه برخی رهبران نظامی حزب دمکرات کردستان به وقوع پیوست. در اطلاعیه ای که سپاه پاسداران ارومیه در توضیح این عملیات انتشار داده، آمده است: ساعت ۲۰ بعدازظهر امروز، در عملیات ویژه ای توسط گروه شهید "چغند" از واحد ضربت سپاه ارومیه، در شهرستان مهاباد، سرگرد عباسی مسئول عملیات نظامی حزب دمکرات کردستان و عامل خلع سلاح پادگان مهاباد در اسفندماه ۱۳۵۷ و طراح عملیاتی که چهل روز پیش موجب شهادت ۱۵ نفر از نیروهای سپاه پاسداران در روستای "بند" ارومیه گردید، به همراه ۲ سروان فراری، چلبی و محمود صالحی کشته و تعدادی از پیشمرگان حزب دمکرات زخمی شدند. احتمالاً ـ سرهنگ فراری قادری از سران حزب دمکرات کردستان نیز جزء زخمی ها باشد. در این عملیات یکی از رزمندگان پاسدار شهید و دیگری سالم به پایگاه خود بازگشت. جنازه پاسدار شهید در دست حزب دمکرات می باشد.(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به اینکه نیروهای سپاه و ارتش خود را برای یک حمله گسترده به مهاباد و شهرها و روستاهای اطراف آن آماده می سازند، سپاه ارومیه در فکر تمهیدات خاصی برای حضور نیروهای خود در شهر مهاباد است. در گزارش سپاه ارومیه آمده است: «درپی شروع عملیات در مهاباد، قرار شده افراد سپاه با لباس ارتشی وارد و بعد از مدتی به لباس سپاه درآیند؛ چون هیئتی از مهاباد در ملاقات [دیروز خود] با استاندار [آذربایجان غربی در] ارومیه اصرار داشتند که سپاه وارد شهر نشود و تنها ارتش، شهربانی و ژاندارمری عمل نمایند. با استاندار و فرمانده لشکر [توافق] و قرار شد [نیروهای] سپاه [پاسداران] لباس ارتشی بپوشد.»(۳)

همچنین، ژاندارمری ارومیه خبر از یک درگیری میان اکیپ گشتی پاسگاه "آغ بلاغ" در قریه "سنگر" از توابع اشنویه، با مهاجمان مسلح معارض با نظام می دهد. در این درگیری که از ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز به مدت دو ساعت ادامه داشت، به نیروهای خودی تلفاتی وارد نشد و ۵ نفر از مهاجمان ضدانقلاب مجروح شدند.(۴)

همچنین به گزارش خبرگزاری پارس، ساعت ۲۲:۱۵ دقیقه امروز، تعدادی سارق مسلح در گردنه "قوشچی" در مسیر راه سلماس - ارومیه، راه را بر چند اتومبیل بسته و قصد غارت اموال مسافران را داشتند، اما با اقدام و دخالت به موقع نیروهای ژاندارمری موفق به این کار نشده و گریختند.(۵)

ص: ۵۷۷

۱- مهلت خلع سلاح عمومی ازسوی لشکر۶۴ ارومیه که تا ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ بود، بنا به درخواست ۱۴ تن از نمایندگان اعزامی مهاباد به ارومیه و موافقت استاندار آذربایجان غربی، حسین طاهری، تا روز ۳ شهریور ۱۳۵۹ تمدید شد. ر.ک: روزشمارهای ۳۰/۵/۱۳۵۹ و ۳۱/۵/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۶۹، از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی - عملیات)، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب کشور به مرکز فرماندهی سپاه، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - سند شماره ۴۳۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه و اطلاعات مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹؛ همچنین ر. ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از ارومیه به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۳- سند شماره ۱۰۱۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری ارومیه مستند به گزارش پاسگاه ژاندارمری آغ بلاغ.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

در عملیات پاک سازی هفت روستای تابع شهرستان سلماس نیز که از ۲۴ مرداد گذشته با تلاش سپاه پاسداران آغاز و امروز پایان یافت، ۱۴۵ قبضه سلاح از انواع مختلف کشف و ضبط شد.(۱) همچنین باتوجه به اینکه در ماکو آخرین مهلت خلع سلاح ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ بوده است، اهالی در حدود ۷۰ قبضه اسلحه به سپاه این شهر تحویل دادند.(۲)

دراین حال، تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی همچنان ادامه دارد. بخشی از این تحرکات را می توان درارتباط با وضعیت خاص و بحرانی مهاباد و شهرهای اطراف آن تحلیل کرد. دراین زمینه، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است: امروز «دمکرات ها و کومه له پرسنل خود را از شهرهای پیرانشهر، مهاباد و بوکان جمع آوری [کردند] و فقط عناصر انتظامات در داخل شهر گذاشته اند و احتمال می رود به منطقه دولتو و کوشه یا به نقطه نامعلومی رفته باشند.»(۳) گزارش دیگری نیز از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «حزب دمکرات کردستان اخیراً عده زیادی از افراد خود را در دره قاسملو جمع نموده و قصد دارند این منطقه را مرکز عملیات خود قرار داده و به واحدهای مستقر در اشنویه و نقده و احیاناً پاسگاه های ژاندارمری ضربه وارد سازند.»(۴)

بخش دیگری از تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب نیز در قالب بمب گذاری و کاشت مین در نقاط حساس یا آتش زدن خرمن ها به وقوع می پیوندد. سپاه ارومیه در گزارشی به نقل از منابع اطلاعاتی خود، ضمن توجه دادن به لزوم هوشیاری و مراقبت بیشتر، اعلام کرد: «ضدانقلاب قصد دارد ماشین های محتوی مواد منفجره را در نقاط حساس کشور منفجر کند.»(۵) امروز همچنین درحوالی اشنویه براثر انفجار مین، یک خودرو ارتشی آسیب دید و سرنشینان آن زخمی شدند.(۶) از زنجان نیز خبر می رسد که گروهی ناشناس دو خرمن متعلق به روستای قفس آباد از توابع شهرستان ابهر را به آتش کشیدند. دراین خصوص دو نفر نیز دستگیر شدند.(۷)

۱

امروز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان اطلاعیه ای درباره کشف یک شبکه جاسوسی در دایره اسقفی ایران در اصفهان و دستگیری اکثر عوامل و عناصر این شبکه انتشار داد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«یکی از این سازمان ها تحت عنوان اسقفی اعظم معروف است که مجموعه ای از جاسوسان بین المللی و ورزیده در آن تشکل یافته اند و مرکزیت آن به نام کلیسای اسقفی در اورشلیم و خاورمیانه مشهور است و دوایر مختلف آن در کشورهای منطقه گسترش دارد. ... دایره اسقفی ایران واقع در اصفهان به سرپرستی اسقف "حسن دهقانی" که سمت اسقفی اعظم اورشلیم و خاورمیانه را نیز عهده دار است، با بهره گیری از جاسوسان بسیار کارکشته و پرسابقه همچون کشیش "ایرج متحده" (یهودی که سر از کشیشی کلیسای اسقفی درآورده) و اکنون در بازداشت به سر می برد و به مدت ۳۰ سال است که پس از طی دوره های ویژه در انگلستان و اسرائیل به خدمت دایره اسقفی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص۳۲، از فرمانده سپاه مرکز به فرمانده سپاه ارومیه، ۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۴۷، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۶۰، از سماجا (رکن۲) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۱/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از حسین طاهری، استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، در تماس با استاندار آذربایجان غربی.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از زنجان.

درآمده و در شهرهای تهران، اصفهان، شیراز فعالیت داشته و یکی از مهم ترین پایگاه های جاسوسی وابسته به اینتلیجنت سرویس محسوب می شود. ...» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است:

«دایره اسقفی دارای شعباتی در مراکز استان های شیراز، کرمان، یزد، تهران و خوزستان بوده که هرکدام از این شعب خود مؤسسات مختلفی در اختیار و زیر نفوذ داشته اند. در یکی از صدها سندی که از دایره اسقفی به دست آمده و درارابطه با کودتای اخیر در ایران می باشد ذکر شده است که مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار امریکایی از یک منبع "سیا" برای دایره اسقفی رسیده که بایستی این مبلغ بین بعضی از پرسنل ارتش ایران، رهبران بهائی و ضدانقلابیون توزیع شود و همچنین از تحویل ۳۰۰ کیلوگرم تی. ان. تی و مقداری فیوز انفجاری به عناصر و گروه های مخالف در ایران صحبت شده است. و این سند بیانگر این امر است که طراحی بمباران بیت امام و سایر نقاط استراتژیکی در تهران و قم به صورت هماهنگ بین دو سرویس جاسوسی فوق الذکر مورد مطالعه قرار گرفته است. و در همان سند از قول طراحان "سیا" اظهار شده که ما نقشه های مختلفی داریم: اولین نقشه، تشکیل دادن یک گروه کوچک است و تأسیس گروه های مقاومت در ایران به عنوان یک ضرورت؛ و گفته اند که ما نمی توانیم ساکت بنشینیم و مجاز نیستیم، رژیم فعلی و رهبران مذهبی ما را از ایران بیرون می رانند و اگر ما ساکت بنشینیم همه دوستانمان را در ایران از دست خواهیم داد. و اضافه شده که رهبران مذهبی چیزی نیستند، ولی یک گروه قاتل و تروریست هستند که باید بی درنگ آنها را بکشیم.» در پایان گزارش سپاه آمده است که درحال حاضر اکثر اعضای خارجی و داخلی این شبکه مرموز دستگیر شده اند و در بازداشت به سر می برند.(۱)

۱

درحالی که کمتر از دو ماه و نیم به انتخابات ریاست جمهوری در امریکا باقی مانده است و مطبوعات داخلی و خارجی، به ویژه رسانه های وابسته به شرق همچنان درباره توطئه های امریکا در ایران، به تفسیر و تحلیل می پردازند، امروز روزنامه انقلاب اسلامی در سرمقاله خود به قلم اسماعیل رضایی از یک سو با اشاره به تأثیر تعیین کننده ماجرای گروگان ها بر سرنوشت انتخابات در امریکا و از سوی دیگر، با محتمل دانستن توطئه ای که جک اندرسون آن را در هفته پیش مطرح کرد، چنین نوشت:

«... قرائن و شواهدی که نشانه احتمال طراحی چنین توطئه هایی می تواند باشد عبارت است از: ۱. اعزام ۱۸۰۰ تفنگ دار دریایی امریکا به پایگاهی در دریای عمان که انتقال آنها به آب های خلیج فارس به سرعت امکان پذیر است. ۲. تا انتخابات ریاست جمهوری امریکا کمتر از دو ماه و نیم باقی مانده است و از آنجا که مسئله گروگان ها اثری تعیین کننده در انتخابات رئیس جمهور دارد، کارتر باید قبل از اتمام این مدت دست به عمل شود. برای کارتر این مسئله که طرح کاملاً اجرا شود و یا آنکه شکست بخورد اثر چندانی ندارد؛ مهم آن است که وی طرحی را اجرا کند که ازطریق تبلیغات بتواند فعال بودن خود و اینکه مسئله گروگان ها برایش اهمیت دارد را به رأی دهندگان امریکایی تفهیم کند. ۳. با کنار رفتن "کندی" به نفع کارتر، شانس وی در انتخابات افزایش بیشتری یافته است و باتوجه به اینکه احتمال بردن انتخابات را دارد، برای

۱- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از اصفهان.

افزایش این شانس احتمال انجام هر توطئه ای نمی توانـد بعیـد باشـد. ۴. اگرچه سـخنگوی کاخ سـفید اظهارات جک اندرسون را تکذیب کرده، اما [با] سابقه ای که از وی درمورد [افشای] واترگیت [و سقوط نیکسون] وجود دارد، باید به اظهارات وی دقت بیشتری شود. ...»

در بخش دیگری از سرمقاله روزنامه انقلاب اسـلامی آمده است: «نامزد دیگر ریاست جمهوری رونالد ریگان از حزب جمهوری خواه به مراتب از کـارتر افراطی تر و فاشیست تر می باشـد. وی اعلام کرده است که برای حل مسئله گروگان ها بایـد دست از راه های مسالمت آمیز برداشت و با یک اقدام نظامی ۲۴ ساعته جان گروگان ها را نجات داد!!... جالب توجه است که معاون ریگان، جورج بوش، یکی از رؤسای سابق "سـیا" می باشد. بوش یکی از خطرناک ترین مهره های "سیا"ست که در آغاز ریاست جمهوری کارتر قرار بر محاکمه وی بود و حـال آنکه اوضـاع آن چنـان به نفع نیروهـای افراطی مساعـد شـده که فردی مثـل بوش ازطرف نامزد حزب جمهوری خواه به عنوان معاون انتخاب شده است. ...»(۱)

۱

تحرکات و نقل وانتقال های ناوگان های امریکایی در خلیج فارس و دریای عمان از یک سو و وضعیت بی ثبات کشور از سوی دیگر، به ویژه در منـاطق مرزی غرب و شـرق کشور و تشدیـد تحرکـات و فعـالیت های ضـدنظام در این مناطق، نگرانی هایی در مسـئولان نظامی و انتظـامی کشـور برانگیختـه اسـت کـه در قـالب گزارش هـای مختلـف بروز می کنـد. ازجمله دراین مـورد امروز سـتاد مشـترک ارتش در گزارشی وضعیت تحرکات مناطق مرزی، به ویژه شرق کشور را چنین بیان می کند:

«۱. چنـدین لشـکر ارتش سـرخ در هرات متمرکز شـده انـد تـا درصورت تجـاوز امریکـا، به ایران وارد شونـد. ۲. یک لشـکر ۱۰۰۰ نفری صهیونیست هـا [نیروهـای متجاوز بعث عراق] در نوار مرزی ایران و عراق متمرکز و قصـد حمله به ایران را دارنـد. ۳. افراد نواحی هشتاران افغانستان ازطریق رود هیرمند به مرز ایران وارد و احتمال نفوذ افراد خرابکار حزب پرچم و خلق افغانستان از این راه وجود دارد. ۴. در بین مردم این نگرانی به وجود آمـده که تقریباً امریکا قصـد حمله به ایران را دارد.»(۲) همچنین گزارش دیگری از منـابع اطلاعـاتی خودی از منطقه شـرق کشور حاکی است: «عـده کثیری از چریک های آموزش دیده بلوچ ایرانی، افغانی و پاکسـتانی در منطقه وارد پایگاه چریکی اتحادیه بلوچسـتان واقع در نظرآباد گردیـده انـد. گفته می شود هدف آنها حمله به پاسـگاه ها و سـپاه پاسداران و ترور روحانیون و طرف داران آنان و انجام خرابکاری می باشد.»(۳)

۲

شامگاه امروز، کمیسـیون بررسـی علت شـکست نظامی امریکا در حمله به طبس و نجات جان گروگان های امریکایی، نتیجه بررسی های خود را اعلام کرد. در گزارش کمیسـیون تحقیقاتی ایالات متحده امریکا آمده است: «به احتمال قوی علت شـکست عملیات نظامی امریکا برای

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و آخر.

۲- سند شماره ۴۳۲۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به نزاجا (اطلاعات)، ۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا مستند به گزارش شهربانی مشهد.

۳- سند شـماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد منـاطق کردنشـین (کردسـتان)، جلد۱، ص۲۴۴، بـولتن خـبری مرکز

فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۳.

نجات گروگان ها در ایران، تلاش اغراق آمیز و سری نگه داشتن برنامه عملیات بود.» رئیس این کمیسیون تحقیقاتی در نشستی مطبوعاتی گفت: «علل دیگر شکست این عملیات، شتاب زیاد در تهیه کردن برنامه آن بود، و به علت تلاش فوق العاده و سری نگه داشتن این برنامه، با کارشناسان مربوط پیرامون جزئیات آن مشورت لازم به عمل نیامده بود و تمرینات کافی برای تعلیم دادن سربازان شرکت کننده در عملیات صورت نگرفته بود.» وی افزود: «درصورتی که این اشکالات وجود نداشت، عملیات طرح ریزی شده می توانست با موفقیت انجام گیرد.»(۱)

۱

وضعیت درآمد ارزی ایران از محل صادرات نفت، باتوجه به مشکلات تحریم اقتصادی غرب علیه ایران، در مصاحبه امروز علی اکبر معین فر، وزیر نفت کشور، اعلام شد.

وی در گفت و گو با خبرگزاری پارس گفت: «درآمد جمهوری اسلامی ایران در مردادماه سال جاری بابت فروش نفت به خارج از کشور معادل ۸۰۸ میلیون و یک صد هزار دلار یعنی برابر ۵ میلیارد و ۶۸۵ میلیون ریال بوده است و به طور متوسط در مردادماه سال جاری، ما روزانه معادل ۲۶ میلیون دلار درآمد نفتی بابت فروش نفت به خارج از کشور داشته ایم که این فروش کلاً ـ با ارز آزاد بوده است و صورت معامله تهاتری ندارد. به این ترتیب و با جمع مبالغی که در چهارماهه اول سال عاید ایران گردیده است مجموع درآمد نفتی ایران در پنج ماهه اول سال ۱۳۵۹ معادل ۶ میلیارد و ۱۳ میلیون و ۵۳۰ هزار دلار می گردد.»

وزیر نفت سپس افزود: «میزان تولید ما درحال حاضر ۱,۷۰۰,۰۰۰ بشکه در روز است که از این میزان رقمی بیش از یک میلیون بشکه در پالایشگاه های داخلی تصفیه می شود و بقیه به صورت نفت خام به خارج صادر می گردد. به علاوه، قسمتی از فرآورده های پالایشگاه ها در حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز به صورت نفت کوره و سایر فرآورده ها به خارج صادر می شود و با این ترتیب، صادرات ما درحال حاضر اعم از نفت خام و فرآورده ها حدود یک میلیون بشکه در روز است.»

وی افزود: «با جو سیاسی و محاصره اقتصادی موجود، پیش بینی می شود که در ماه های دیگر سال نیز درآمد ما از جهت فروش نفت به خارج از کشور حدود ۳۰ میلیون دلار در روز باشد و به این ترتیب، در هفت ماه دیگر سال حدود ۷ میلیارد [دلار] درآمد نفتی خواهیم داشت و جمع درآمد نفتی سال ۱۳۵۹ ایران حدود ۱۳ میلیارد دلار خواهد شد که از مبلغ پیش بینی شده در بودجه کشور ۱۰ میلیارد کمتر است؛ لکن باتوجه به اینکه دراثر فشارهای اقتصادی و مشکلاتی که برای ورود کالاـ به ایران موجود است، واردات کالاـ نیز به ایران محدود شده است، مبلغ ۱۳ میلیارد ارز حاصله از صدور نفت، بیش از میزان ارزی است که اینک کشور برای ورود کالا به آن نیازمند است و سازمان برنامه وبودجه در تهیه بودجه اضطراری سال جاری همین مبلغ ۱۳ میلیارد دلار را ملاک قرار داده است.»(۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، رادیو اسرائیل، ساعت ۱۹، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۹، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران در مصاحبه با وزیر نفت.

ضمیمه گزارش۳۳۸: مروری بر سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت

روزنامه کیهان در شماره امروز خود متن سخنرانی ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه دولت موقت را - که در شرایط کنونی سرپرست و نماینده امام در مؤسسه فرهنگی کیهان می باشد - درج کرد. یزدی این سخنان را در دانشگاه دفاع ملی ارتش تحت عنوان "دکترین امنیت ملی؛ دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران در منطقه" ایراد کرده بود. وی در این سخنرانی ضمن مروری بر سیاست عراق به توضیح برخی برخوردها و اقدامات دیپلماتیک مؤثر در مقابله با سیاست خارجی عراق پرداخته و گفته است:

«عراق درجهت دشمنی با ما درصدد آن بوده که تمامی منطقه را علیه ما بسیج کند و به همین دلیل دیپلماسی ما در این جهت باید حرکت کند که عراق را در منطقه منزوی کنیم. خوب، چگونه منزوی کنیم؟ آمدیم و وضع عراق را در منطقه دررابطه با دولت های دیگر عربی بررسی کردیم. عراق با کشورهای عربی منطقه روابط عمیق دوستانه ای ندارد. به عنوان نمونه، کویت یک کشوری است که ما می توانیم نقطه حرکتمان از آنجا باشد. چرا؟ برای اینکه درست است که کویت رابطه دوستانه ای با عربستان سعودی و با عراق و با بقیه دولت های عربی دارد، اما کویت کشوری است که هم با عراق و هم با عربستان سعودی درگیری داشته و دارد؛ هر دوی این کشورها بر قسمتی از خاک کویت نظر دارند. در چند مورد حتی درگیری نظامی به وجود آمده است. کویت همیشه از عراق نگران بوده است. باتوجه به این ملاحظات و ملاحظات دیگری، ما به این نتیجه رسیدیم که کویت از آن کشورهایی است در منطقه که ما سریع تر از همه می توانیم با او کنار بیاییم. در ابتدای انقلاب و بعد از انقلاب، عراق شروع کرد برعلیه ما فحش دادن و تحریک کردن و خرابکاری در خوزستان و خوزستان را "عربستان" گفتن و اعراب خوزستان را "مواطنین" یا "هموطنان عرب" خود خواندن. آن اوایل اگر خاطرتان باشد، مطبوعات کویت هم، هم صدا با عراق همین حرف ها را می زدند. براساس تحلیلی که ما داشتیم به کویت نزدیک شدیم و برای کویت یک حساب جدیدی باز کردیم. سفیر جدیدی که مکتبی و وارد به کارش بود به کویت فرستادیم. وزیر امور خارجه کویت هم آمد به ایران. آنها به صراحت نگرانی های خود را بیان کردند. ما هم به صراحت مواضع خود را توضیح دادیم و روشن کردیم. آنها گفتند که اگر شما بخواهید شیعیان عراق را تحریک بکنید ما نگرانیم؛ برای اینکه ما هم شیعه داریم و می دانیم اگر امروز نوبت شیعیان عراق است فردا نوبت شیعیان ما هم می رسد. اگر شما بخواهید شیعیان عراق و کویت را تحریک بکنید در بحرین هم شیعیان هستند، در شیخ نشین ها هم هستند، پاکستانی ها هم می آیند می گویند ما هم شیعه ایم. قشر بزرگی از جامعه آنها شیعه است. در هند هم هست. در جاهای دیگر هم هست. دیدیم اگر بخواهیم روی این مطلب فشار بیاوریم که چون انقلاب ما اسلامی است و منبعث از تشیع، پس علناً می گوییم که از شیعیان عراق پشتیبانی می کنیم [و] این بسط پیدا می کند به تمام منطقه؛ لذا گفتیم که چنین چیزی فعلاً مطرح نیست؛ اگر عراق دست از این تحریکاتش بردارد. الآن ما کاری به عراق نداریم. ما نمی خواهیم آرامش تمام منطقه را برهم بزنیم. فقط باید عراق دست بردارد. [و] به جای متمرکزکردن نیروها و توجهات و امکاناتش در مرزهای ایران و علیه انقلاب اسلامی ایران، برود خود را علیه اسرائیل مجهز کند؛ مرز جنگ آنجاست نه در مرزهای عراق با ایران، مگر آنکه عراق عامل اسرائیل باشد و در خط امریکا و اسرائیل بخواهد عمل کند. به هرحال، ما مواضع خود را برای کویتی ها روشن کردیم و به آنها اطمینان دادیم. آنها قول همه گونه همکاری را دادند. بلافاصله بعد از برگشت وزیر خارجه کویت، تمام مطالب تحریک کننده علیه ایران در مطبوعات و رادیوی کویت قطع شد. حتی دولت کویت برای جلوگیری از قاچاق از کویت به مرزهای ایران اقداماتی را آغاز کرد. دیپلماسی ما کویت را از عراق جدا کرد.»(۱)

ضمیمه گزارش۳۳۹: گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع غرب کشور

«[افراد] ضدانقلاب [وابسته به] حکومت بعث عراق، عوامل مزدور داخلی به دنبال درگیری های دو هفته پیش در مناطق مرزی، دست به نقل وانتقالات وسیعی زده اند. براساس اظهارات گروهی از پیشمرگان "قیاده موقت" که به سرپرستی "ادریس بارزانی" در مناطقی بین مرز باویسی و عراق از مرزهای ایران پاسداری می کنند، این نقل وانتقالات وسیع است و اخیراً تعدادی سرباز با هویت مصری در این

مناطق با پیشمرگان مذکور درگیر شده اند. و همین خود نشانه ای است از دخالت ارتش مصر در مناطق مرزی. از سوی دیگر در مقابل پاسگاه های هدایت، پرویز، دارخور، برادرعزیز [برار عزیز]، سه تپان و سلمان کشته، نیروهای زرهی شامل تانک ها و نفربرهای جدید مشاهده شده اند که ظرف یک هفته اخیر، در رفت وآمد بودند. آخرین بار هنگام نقل وانتقالات نیروهای زرهی در مسیر راه آسفالته مرزی عراق ازسوی نیروهای ارتش جمهوری اسلامی [به تلافی حملات توپخانه ای مکرر عراق به خصوص در چند روز

۱- روزنامه کیهان، ۱/۶/۱۳۵۹، ص۶.

اخیر] ۴ گلوله توپ به سوی نیروهای بعث عراق که در حرکت بودند شلیک شد، لیکن درگیری شدیدی اتفاق نیفتاد. همین گزارش حاکی است در بعضی پاسگاه ها در ۴۸ ساعت گذشته، تیراندازی های پراکنده ای صورت گرفته است. از طرف دیگر، بین ارتش بعث عراق در کردستان این کشور با پیشمرگان کرد که سال هاست برای خودمختاری کردستان عراق با دولت مرکزی می جنگند، درگیری های پراکنده روی داده است. در این گزارش گفته شده است عوامل مزدور از مناطق عشایرنشین غرب کشور برای استخدام مزدور دست به فعالیت های تازه ای زده اند. همچنین، باتوجه به کمبود برخی مواد غذایی و مصرفی، ازطرف رژیم بعث عراق درمورد قاچاق برنج، انواع روغن نباتی، سیگار و پودر رختشویی به داخل خاک ایران اقدامات گسترده ای جریان دارد. ... یک اقدام دیگر عوامل مزدور خرید مازاد بر مصرف گندم از کشاورزان منطقه و خارج کردن آن از دسترس مردم انقلابی است. ...»

در این گزارش همچنین آمده است: «هفته ای که گذشت، مهاجمین مزدور که از گذرگاه های مرزی بین ایران و عراق در رفت وآمد هستند، چند بار دست به تجاوزاتی زدند. ازجمله می توان به حملات آنها از ارتفاعات کرند به سوی پاسگاه ژاندارمری و قرارگاه سپاه پاسداران، از دهکده نورياب به سوی شهر پاوه، درگیری خانه شور قلقله و درگیری کامیاران و اخیراً درگیری "ده شیخ" اشاره کرد. ... شایعاتی نیز در منطقه پراکنده شده که عوامل ضدانقلاب در داخل و مزدوران بعث عراق و عوامل سردار جاف و پالیزبان برای پاییز امسال حملاتی انجام خواهند داد.»(۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۲/۶/۱۳۵۹، صص ۲ و ۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲ شهریور ۱۳۵۹ ۱۳ شوال ۱۴۰۰ ۲۴اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه درگیری های مرزی ایران و عراق در غرب کشور، گزارش ها و خبرهای امروز حاکی از تـداوم وضـعیت بحرانی و فوق العاده در این مناطق است.

گزارش لشکر۸۱ حاکی است: «در ساعت های اولیه امروز در منطقه "هوان" و "گرده نو" بین نیروهای خودی و دشمن درگیری حاصل و با فعالیت نیروهای خودی، دشـمن به عقب رانده شد. در این درگیری یک جوانمرد شـهید و ۲ جوانمرد دیگر مجروح شدند.» بنا به همین گزارش، «در ساعت ۱۱ امروز نیز در تیله کوه، مجـدداً درگیری حاصـل و فعلاً (ساعت مخابره پیام: ۲۱:۱۰ دقیقه ۲/۶/۵۹) ادامه دارد و تا این لحظه یک درجه دار شهید و ۲ نفر مجروح گردیدند.»(۱)

همچنین آتشباری متقابل در گرده نو، که از ساعت ۱۰ شب گذشته شروع شده بود، حدود ۲۰ ساعت طول کشید.(۲)

درپی نقـل وانتقـال هـای نظامی وسیع عراق در هفته گذشـته در مقابل مرزهای غرب ایران؛ ازجمله نقل وانتقال یک لشـکر عراقی در مرز قصرشیرین(۳) و اعلام آن کشور مبنی بر حمله هوایی به ایران،(۴) رادارهای مرزی ایران نیز اوایل بامداد امروز، خطر حمله هوایی را اعلام کردند، که درنتیجه ستاد عملیات غرب کشور ضمن آماده باش به کلیه واحدهای خود در این مناطق، دستور داد در غرب کشور خاموشی برقرار گردد.(۵)ستاد عملیات غرب کشور همچنین در دو اطلاعیه جداگانه از مردم استان های کرمانشاهان، کردستان و ایلام و نیز سازمان ها و اداره های این استان ها خواست تا ضمن رعایت کامل دستور خاموشی، آمادگی مقابله با حوادث احتمالی را داشته باشند.(۶)

دراین حال، یک گزارش از سپاه غرب کشور، ضـمن اشاره به بحرانی بودن اوضاع این مناطق، وضـعیت پدافندی آن را ضـعیف توصـیف کرده است: «عراق با میگ های خود سراسر منطقه را شناسایی می کند، ولی متأسفانه بااینکه هم [هواپیماهای عراقی] دیده می شوند و هم رادار [آنها را] نشان می دهـد، به علل ضـعیف بودن توپ های ضـدهوایی۲۳ میلی متری و ضـعف پایگـاه هوایی، به طوری که از فرمانـده پایگاه درخواست پشتیبانی هوایی می شود و ایشان اظهار می دارد

۱- سند شماره ۴۳۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ازگله)، ص۲۰۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از ستاد عملیات غرب کشور.

۴- همان، خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از نظری زاده فرماندار قصرشیرین.

۵- سند شماره ۴۳۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۵.

بایـد به اطلاع سـتاد مشترک برساند، و تا آنها بتوانند با تهران تماس بگیرند و از آنجا تصـمیم گیری شود، میگ ها وقت دارند تمام منطقه را بکوبند، چه برسد به شناسایی.»

این گزارش می افزاید: «عراق به کلیه نیروهای خود آماده باش درجه یک داده و شدیداً تقویت کرده اند. در روز ۲/۶/۵۹ صدام حسین به پاسـگاه روبه روی باویسی آمده و شخصاً دستور حمله را صادر کرد. باتوجه به موارد بالا، اخطار می شود به احتمال قوی یک جنگ تمام عیار خواهیم داشت. ارتش ما شدیداً در منطقه ضعیف می باشد و توپ های ضدهوایی ضعیف دارند. از آن همه تجهیزات قوی ضدهوایی استفاده نمی شود. کلیه بچه ها اخطار کرده اند که اگر تا آخر این هفته اقدام لازم نشود، همگی به خانه امام خواهیم رفت.»(۱)

همچنین فرمانده سپاه پاسداران قصرشیرین اعلام کرد باآنکه در سفر هفته پیش ریاست جمهور به منطقه مرزی قصرشیرین و در جلسه وی با فرماندهان ارتش مقرر شد مشکلات موجود در این منطقه هرچه زودتر برطرف شود، اما تا این تاریخ هیچ اقدامی برای رفع آنها به عمل نیامـده است. وی در ادامه گزارش خـود به برخی از این نواقص و ایرادات که ۲۴ مورد بوده انـد، اشاره کرده است، ازجمله: تقویت نشدن ضـدهوایی در منطقه؛ عـدم تقـویت واحـدهای زرهی و پیـاده در منطقه، به طوری که واحـدهای فعلی جواب گـوی حمله احتمـالی دشـمن نیست؛ بازسـازی نکردن سـنگرها و پاسـگاه هـای مرزی؛ انجـام نشـدن مرمت و بازسـازی جـاده هـای مرزی؛ تـأمین نشـدن مهمـات منطقه قصرشیرین توسط ارتش. در پایان این گزارش نیز به احتمال حمله سراسری عراق تا یک هفته آینده اشاره شده است.(۲)

از دیگر تحرکـات امروز عراق در منـاطق مرزی غرب کشور، همچنین می توان به تجـاوز هوایی یـک فرونـد هواپیمـای شـکاری عراق در ساعت ۴ صـبح امروز برای شـناسایی منطقه سومار و نفت شـهر(۳)اشـاره کرد. یـک گزارش از مرزبـان مهران نیز حـاکی است: در ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه امروز، در هفت کیلومتری شـمال غربی پاسـگاه هلاـله ایران ۱۴ دسـتگاه زیـل (حامل) نفربر و تانک که یک سـتون نظامی به همراه داشته اند در این ناحیه مستقر شده اند.(۴) گزارش امروز اداره دوم سـتاد مشترک ارتش نیز حاکی است: «عراق نیروهای خود را در محورهـای گرده پهن، حـاجی ابراهیم و کلاشـین به عقب کشـیده. ظـاهراً این نیروهـا در مرز سوریه و [مرز] ایران (خانقین) به کار خواهد رفت.»(۵)

۱

تحرکـات امروز عراق در جنوب، شامل نقل وانتقال و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی، ادامه شـناسایی در مناطق مرزی خرمشـهر و آبادان و مرز آبی این منطقه و نیز اعزام جاسوس به داخل شهرهای هم جوار مرزی بود.

«در ساعت ۱۱ امروز، یک کشتی عراقی به نام "الخلیـج" در ساحل ایران مقابل پاسـگاه فرختی، لنگر انداخته [و] یک فروند قایق موتوری به سرنشینی دو نفر نظامی و چند غیرنظامی - که مسلح بوده اند - به طرف کشتی [مزبور] حرکت که غیرنظامیان به کشتی وارد و قایق به

۱- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۵۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش رسیده از سپاه غرب کشور.

۲- سند شماره ۴۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه پاسداران قصرشیرین به فرمانده سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۴- سـند شماره ۲۸۲۹۳۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از مرزبـانی مهران بـه نـاحیه کرمانشـاه (رکن۲ و رکن۳)، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر

گزارش گروهان صالح آباد مستند به اعلام پاسگاه هلاله، ۲/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۹۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱.

اسکله مقابل مراجعت کرده است. سرنشینان کشتی مزبور با دوربین، ساحل ایران را دیدبانی می نمودند.» این گزارش در ادامه می افزاید: «همچنین یک کامیون نظامی حامل مأمورین از مقابل ساختمان واقع در فاو که روی پشت بام آن اسلحه سنگین کار گذاشته شده، به طرف جنوب بندر فاو حرکت نموده است.»

در این گزارش سپس به تحرکات عراق در منطقه شلمچه پرداخته شده و برابر اعلام اداره دوم ارتش، آمده است: «در ساعت ۱۶ امروز، تعداد ۸ دستگاه خودرو حامل سربازان عراقی در پاسگاه شلمچه عراق مستقر گردیدند. ضمناً در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه امروز، تعدادی خودرو در ۴ کیلومتری پاسگاه مذکور مشاهده شده اند. افراد عراقی در نوار مرزی دو برابر شده و جلو پاسگاه های آنها سنگرهای جدید احداث شده است.»(۱)

دراین حال، یک منبع موثق که با واحد اطلاعات سپاه خوزستان همکاری می کند و از بستگان عوامل داخلی وابسته به عراق می باشد، خبر از اعزام نظامیان عراقی به داخل برخی شهرهای هم جوار مرزی می دهد. گزارش امروز واحد اطلاعات سپاه اهواز به نقل از این منبع موثق، حاکی است: « ۱۵۰ نظامی عراقی در خوزستان وارد شده اند و به ترتیب در آبادان ۴۰ نفر و در خرمشهر ۵۰ نفر و در اهواز ۶۰ نفر می باشند. این افراد با منطقه زرگان [از توابع اهواز] رابطه دارند.»(۲)

۱

هم زمان و همگام با تجاوزات و حملات مرزی عراق و درحالی که تنها یک روز به پایان مهلت مجدد ارتش برای ورود به شهر مهاباد باقی مانده است، حملات و تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی نیز در مناطق مختلف کردنشین ادامه دارد و اوضاع این مناطق همچنان بحرانی به نظر می رسد؛ در ادامه به برخی گزارش ها از زدوخورد و تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در این مناطق اشاره می شود.

گزارش سپاه جوانرود حاکی است: «در ساعت ۱۳ روز ۲/۶/۵۹، خودرو حامل مهمات سپاه جوانرود که به "ده شیخ" می رفت، با کمین مهاجمین مواجه و درگیری شروع می شود. در این درگیری یک نفر از نیروهای سپاه زخمی شده که بلافاصله درخواست هلیکوپتر می شود. در ساعت ۱۹ جواب داده می شود به علت تاریکی هوا امکان پرواز نیست.»(۳)-(۴)

در منطقه کرند نیز امروز بین نیروهای ارتشی مستقر در بیو نیج و افراد مسلح ضدانقلاب درگیری روی داد که در جریان آن یک نفر از مهاجمان ضدانقلاب کشته و یک نفر دیگر دستگیر شد.(۵) فرمانده

۱- سند شماره ۳۸۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۴/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش های ۲/۶ و ۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۱۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۳- این درگیری به روز بعد نیز کشیده شده، چراکه در ادامه همین گزارش آمده است: «روز بعد، از جوانرود درخواست هلیکوپتر جهت کوبیدن جوانرود و حمل زخمی نمودیم. دراثر نرسیدن هلیکوپتر، مجروح شهید می شود، خودرو حامل جسد شهید نیز در ساعت ۱۲:۱۰ دقیقه روی مین رفته و راننده آن نیز شهید شد.»

۴- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات

سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

پاسداران انقلاب اسلامی کرند به خبرنگاران اعزامی به این منطقه گفت که «۴ نفر از اهالی کرند که با ضدانقلابیون در تماس بودند، بازداشت و تحویل دادگاه انقلاب اسلامی اسلام آباد شدند.»(۱)

از منطقه پاوه نیز خبر می رسد که در ساعت ۲۱ امروز، چند نفر از افراد ضدانقلاب در ارتفاعات نوریاب مشاهده شدند که مأموران مستقر در پاوه به سوی آنان تیراندازی کردند.(۲)

اطلاعیه ستاد عملیات مشترک غرب کشور نیز که در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه امروز، خطاب به اهالی چهار روستای منطقه شمال غرب کامیاران منتشر شد، نشان می دهد که پاک سازی این منطقه همچنان ادامه دارد. در این اطلاعیه از اهالی روستاهای این منطقه خواسته شده «هرچه زودتر محل سکونت خود را ترک کنند تا سرکوبی افراد ضدانقلاب آسیبی به آنها وارد نیاورد.» در این اطلاعیه همچنین آمده است: «قسمتی از دهات و قصبات این منطقه از ضدانقلابیون پاک سازی شد و اکنون مناطق چشمه سفید، گاوانه، تخته زنگی، گرکل تا گازارخانی و دهات حدفاصل آنها در محاصره شدید نیروهای ارتش و پاسداران جمهوری اسلامی است. ...»(۳)

گزارش منابع اطلاعاتی لشکر۲۸ کردستان حاکی است: «ضدانقلابیون از آبادی های سقز سلاح های سنگین جهت حمله در یکی از روزهای آینده به پاسگاه های این پادگان کار گذاشته اند و قرار است تعدادی از افراد خود را وارد شهر نموده که با سلاح های آر.پی.جی۷ و نارنجک تفنگی شبانه به پادگان [سقز] حمله نمایند.»(۴)

از سوی دیگر، گزارش ها همچنان حاکی از پشتیبانی عراق از گروه های مسلح غیرقانونی در این مناطق است. یک گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است: «سلاح هایی که از کشور عراق وارد ایران می شود در ده واوان [از توابع سنندج] بین گروه ها تقسیم می شود.»(۵)

همچنین، بنا به گزارش امروز ستاد مشترک ارتش، «عوامل دشمن ۱۴ کیلو سیانور از عراق آورده و تا حدود برده پهن آمده اند. گفته شده قصد دارند سیانور مزبور را در آب های جاری در منطقه ریخته و به این ترتیب موجبات کشتار پرسنل ارتش و سپاه پاسداران انقلاب را فراهم آورند.» در این گزارش همچنین از قول منابع اطلاعاتی خودی آمده است: «گروگان هایی که در دولتو بوده اند [را] به عراق برده اند و چند نفر نظامی و پاسدار را از میان آنان در مقابل [به تلافی] ۴ نفر اعدامی در تبریز اعدام کرده اند.» در ادامه همین گزارش بازهم به استناد خبر یکی از افراد جمعی ضداطلاعات سابق ستاد مشترک که به عراق رفت وآمد دارد، آمده است: «احتمال هست که آقای اسداللهی نماینده ریاست جمهوری را در منطقه سرو به گروگان گرفته اند.» در این گزارش به کلیه یگان های تابع نیز هشدار داده شده که بر مراقبت خود از منابع آب و انبارهای مهمات بیفزایند.(۶)

دراین حال حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به شاهین دژ و محل استقرار سپاه این شهر که در ساعت ۲۲:۱۳ دقیقه دیشب با شلیک خمپاره آغاز شده بود، به درگیری سختی میان ضدانقلابیون مسلح و مدافعان شهر تبدیل گردید. در این درگیری که تا ساعت ۱۳:۲۲ دقیقه

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، ج۱، ص۲۴۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۴۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۶، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۵- سند شماره ۴۳۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۹۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۴۷، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲/۶/۱۳۵۹.

امروز همچنان ادامه داشت، خانه های زیادی ویران و چند نفر از اهالی زخمی شدند.(۱)

به گفته بهرنگی، فرماندار میاندوآب، مهاجمان مسلح ضدانقلاب ۹ خمپاره به داخل شهر شلیک کرده اند و در این حمله خسارات مالی بسیاری به بار آمده است.(۲) وی همچنین مشکلات و مسائل میاندوآب را نتیجه نفوذ عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در روستاهای منطقه دانست و اضافه کرد: «طرح های مهم را در استان به پیمانکاران غیربومی واگذار می کنند و این عده هم به بهانه های مختلف طرح ها را نیمه تمام گذارده اند.» وی در پایان گفت: «۲۴۰ خانوار آواره از روستاها کوچ کرده اند و باید فکر سریعی برای بازگرداندن این گروه به روستاهایشان بشود.»(۳)

از سوی دیگر، اطلاعات سپاه ارومیه امروز اعلام کرد: «به اطلاع حزب توده ارومیه، توطئه بزرگی امروز و یا فردا در شرف تکوین است و به اقرار ایشان ستاد مرکزی آنها اطلاعات بیشتری در اختیار سپاه و بسیج مرکز گذاشته است.»(۴)

همچنین، بنا به گزارش سپاه میاندوآب، «در سه راهی نقده به طرف ارومیه، اطراف یکی از کافه های مخروبه، توسط عناصر حزب دمکرات سنگربندی شده و در جاده، افراد حزب دمکرات دورتادور پل ها را سنگر کنده اند و در ساختمان های پیکار با بی سوادی، افراد مسلح مستقر هستند و اطرافش را مین گذاری کرده اند و در ساختمان های شرکت زراعی نیز مستقر هستند.»(۵)

یک گزارش دیگر از لشکر۲۸ کردستان حاکی است: «توسط گروه های غیرقانونی در مسیر بانه و سردشت سنگربندی شده و ضمناً ارتفاعات کوه خان و گردنه خان توسط این گروه ها سنگربندی شده است.» در این گزارش همچنین آمده است: «یک تریلر سیمان که توسط آنان قبلاً مصادره شده بود اکنون در منطقه نوسود جهت ایجاد سنگر به کار می رود.»(۶)

در همین حال، امروز یکی از مسئولان سپاه پاسداران تکاب اعلام کرد که ۸ روستای اطراف تکاب از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی شد. در این گزارش آمده است: «پس از چند روز مبارزه و درگیری با ضدانقلاب، بالاخره روستاهای چراغ تپه، ذره شوران، یارازی، جندی کندی، آق دره علیا، آق دره سفلی، انگوت و شیرمرد که حدود پنج ماه در اختیار ضدانقلاب بود با رشادت کامل پاسداران، تصرف شد و عناصر ضدانقلاب روستاهای فوق را تخلیه و پا به فرار نهادند.»(۷)

همچنین یک فرمانده عملیاتی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در مصاحبه ای که در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی منتشر شد، هشدار داد(۸): «اکنون با نزدیک شدن فصل زمستان، برای خاتمه دادن به درگیری ها باید هرچه زودتر تمام مناطق کوهستانی کناره های شهر که اکثراً پناهگاه گروه های ضدانقلاب است، پاک سازی شود؛ زیرا اینها اکنون نمی توانند داخل شهر بشوند و مردم اینها را می شناسند و اطلاع می دهند. اما مسئله مهم این است که چون اینها در زمستان نمی توانند در کوه بمانند، درنتیجه قصد دارند اسلحه هایشان را پنهان کنند و زمستان به

۱- سند شماره ۴۳۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه شاهین دژ به عملیات سپاه مرکز، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱۶۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، خبرنگار کیهان از ارومیه در مصاحبه با فرماندار میاندوآب.

۴- سند شماره ۴۳۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر اعلام سپاه ارومیه.

۶- سند شماره ۱۴۱۶۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۶۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران غرب، ۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی ارتش مستند به گزارش لشکر۲۸ کردستان.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تکاب.

۸- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از مصاحبه یکی از فرماندهان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

شهر بیایند، در شهر شروع به تبلیغ و شایعه سازی بکنند و باز برای تابستان نیرو جمع کنند. بنابراین، دولت باید هرچه سریع تر کار را یکسره کند و دیگر اینکه مرزها را ببندند و ارتش در آنجا مستقر شود، زیرا وقتی مرز باز است آنها از کشورهای بیگانه کمک می گیرند.»(۱)

۱

امروز احمد مفتی زاده در نامه ای در پاسخ به درخواست مردم کردستان مسئولیت "مفتی کردستان" بودن را پذیرفت. وی در این نامه نوشت:

«... در گذشته - همان طورکه می دانید - حتی المقدور احکام الهی را، در انواع آداب و رسوم و مسائل فردی و خانوادگی و اجتماعی، بیان کرده ام. منتها، نپذیرفتن مسئولیت رسمی، به خاطر محظوراتی بوده که پیروزی انقلاب باعظمت ملت مسلمان ایران بر نظام ضداسلامی شاهنشاهی، آن محظورات را از میان برداشته است و اکنون، با امید پیروزی هرچه بیشتر انقلاب، بر دشمنان آشکار بزرگ و کوچک و بر انواع گرایش های مخفی منحرف از اصول کلی خط رهبر انقلاب، ازجمله: اصل "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی" و اصل "نه تشیع، نه تسنن، بلکه اسلام"، و اصل "حکومت امت و مستضعفان، نه گروه گرایی و حزب بازی"، در جواب محبت و اعتمادی که نسبت به این برادر خدمتگزار خود ابراز داشته اید و خواسته اید تا وظیفه ای را که مرحوم عمو و پدر و جدم با عنوان "مفتی کردستان" ایفا کرده اند به عهده بگیرم، بدین وسیله اعلام می دارم: به همان ترتیب که در گذشته این وظیفه را عملاً و معناً تعهد کرده ام، از این به بعد، رسماً نیز آن را می پذیرم. ...»(۲)

گفتنی است که درخواست مردم کردستان از مفتی زاده برای پذیرش این مسئولیت در رسانه ها نیز، هرچند با تأخیر، انعکاس یافت. ازجمله خبرنگار خبرگزاری پارس، چهار روز بعد، خبر داد که طرف داران مفتی زاده در طوماری از وی خواسته اند که سمت مفتی کردستان را قبول کند. بنا به این گزارش، «مردم در طوماری ضمن تأیید کامل جمهوری اسلامی خواستار شده اند که چون عموی علامه [احمد] مفتی زاده به رحمت ایزدی پیوسته و کردستان فاقد مفتی است، ایشان به سنندج مراجعت و این سمت را بپذیرد.»(۳)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، تاریخ ۷/۶/۱۳۵۹، ص ۴، سنندج - خبرگزاری پارس، ۶/۶/۱۳۵۹.

درگیری ها و مناقشات پراکنده میان طرف داران گروه های سیاسی و مخالفان آنها در شهرهای مختلف کشور ادامه دارد. این برخوردها و مناقشات بعضاً غیرسیاسی و مربوط به مسائل صنفی محلی است، ازجمله:

عصر روز گذشته در آمل، به هنگام جمع آوری روزنامه های ممنوع الانتشار وابسته به گروه های چپ در این شهر - که با حکم فرماندار و دادستان انقلاب و سپاه پاسداران آمل صورت می گرفت - بین سپاه پاسداران و گروهی از مردم از یک طرف و هواداران گروه های چپ از سوی دیگر، درگیری شدیدی رخ داد که دو ساعت به طول انجامید.(۱)

همچنین امروز به دستور حاکم شرع بابل، کلیه دفاتر گروه های سیاسی ازجمله دفاتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سازمان چریک های فدایی خلق و سایر گروه های سیاسی در این شهر تعطیل و فعالیت های آنان تا اعلام نظر قطعی مجلس شورای اسلامی درباره فعالیت گروه های سیاسی ممنوع اعلام شد. این حکم به دنبال اعتصاب بازاریان و کسبه بابل و تعطیل یکپارچه این شهر در صبح امروز، صادر شد.(۲)

در شهرستان نور نیز امروز «در درگیری که بین مردم این شهر و هواداران مجاهدین خلق [منافقین] رخ داد، چند نفر زخمی شدند.» خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از شهرستان نور ضمن اعلام این خبر افزود: «... پس از خاتمه درگیری، مردم با برپایی یک راه پیمایی، پس از طی خیابان های شهر و اجتماع در یک خیابان قطعنامه ای در چند ماده صادر کردند که در بخشی از آن خواستار تصفیه افراد غیرمسئول در شهربانی و جلوگیری از هرج ومرج که هرروز به صورت های مختلف روی می دهد، شدند. همچنین بازاریان این شهرستان که روز گذشته مغازه های خود را تعطیل کرده بودند امروز برای رسیدگی به این امر در جلو فرمانداری اجتماع کردند.»(۳)

در محله عباس آباد تهران هم، عصر امروز یک خانه تیمی متعلق به چریک های فدایی خلق با تلاش افراد کمیته منطقه۳ شهید مفتح کشف شد. کشف چنین مخفیگاه هایی حاکی از آمادگی گروه های تندروی چپ برای ورود به فاز نظامی است. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: «در این خانه تیمی مقادیر زیادی دارو، اسلحه، مهر لشکر۲۸ کردستان و مهرهای ارگان های نظامی و انتظامی دیگر و اعلامیه های سازمان چریک های فدایی خلق کشف شد.» این گزارش همچنین افزود: «این خانه متعلق به یکی از افسران فعال در کودتای ننگین ۲۸ مرداد به نام سرهنگ "ثابت" که فعلاً فراری است، می باشد.»(۴)

دراین حال، امروز نیز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درحالی که خود محور اصلی تحریک با هدف مظلوم نمایی و جذب هواداران بیشتر است، در اقدامی هماهنگ با دیگر گروه های چپ در اعتراض به اشغال مراکز و دفاتر گروه های سیاسی چپ از جمله دفاتر و مراکزی که از بدو انقلاب به طور غیرقانونی در تصرف این سازمان قرار داشتند، «طی نامه ای خطاب به آیت الله

۱- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از بابل؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از بابل.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از نور، ۲/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار سیار جمهوری اسلامی.

موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، ضمن محکوم کردن اشغال مراکز و دفاتر سازمان مذکور در سطح کشور، از ایشان خواست باتوجه به اینکه دفاتر و مراکز رسمی سازمان از روز پنجم تیرماه سال جاری رسماً و عملاً تعطیل بوده است، دستور تخلیه دفاتر مذکور را صادر و ترتیبی دهند که از تهمت زدن های بی اساس به این سازمان جلوگیری شود.»(۱)

در همین خصوص، حزب توده نیز امروز اعلام کرد: «نزدیک سه هفته است که دادستان کل کشور اطلاعیه ای دررابطه با اشغال دفاتر سازمان ها و گروه ها صادر کرده و با آنکه مسئولیت جلوگیری از تخطی و قانون شکنی همه افراد و سازمان ها طبق قانون اساسی به عهده دادستان کل می باشد، هیچ یک از آنهایی که مشمول این اطلاعیه می شدند کمتر توجهی به آن نکرده و حتی در روزهای اخیر در بعضی از مراکز نظیر کتاب فروشی های مقابل دانشگاه تهران، این اعمال شدت و حدت بیشتری داشته است.»(۲)

از سوی دیگر، در هم اندیشی سالم سازی اداره کل آموزش وپرورش خوزستان که امروز با حضور مدیرکل اداره آموزش وپرورش استان و امام جمعه اهواز و استاندار خوزستان در اهواز برگزار شد، اعلام گردید که «معلمین وابسته به رژیم گذشته، چپی، انحرافی و التقاطی از آموزش وپرورش خوزستان اخراج می شوند.»(۳)

اما امروز در همدان اتفاقی از نوع دیگر رخ داد که مربوط به درگیری های گروه های سیاسی و مخالفان آنها نیست، اما مثل دیگر حوادث مزبور، فضای سیاسی و اجتماعی کشور را ملتهب کرده، بر ناامنی می افزاید. به گزارش خبرنگار کیهان: «درپی اشغال دو روزه استانداری همدان و گروگان گیری استاندار و کارکنان استانداری توسط گروهی از روستایاران، طرح روستایاری همدان منحل و متحصنین دستگیر و به زندان انتقال یافتند.» این گزارش می افزاید: «گروهی از روستایاران همدان به دنبال خودداری استاندار از پرداخت حقوق به آنان، در استانداری همدان تحصن کردند و مانع از خروج استاندار و کارکنان استانداری شدند. از ساعت ۶ بعدازظهر امروز، هزاران نفر از مردم همدان ضمن اجتماع مقابل استانداری، از متحصنین خواستند که محل استانداری را ترک کنند و شعارهایی به طرف داری از استاندار دادند. ...» طبق این گزارش، متحصنین از استاندار جدید همدان انتظار داشتند که همچون استاندار سابق به آنان حقوق روستایاری بدهد، اما استاندار جدید اذعان داشته است که زیر بار این زور نخواهد رفت، چراکه اغلب روستایاران با داشتن شغل دوم، بازهم انتظار دریافت حقوق از استانداری را دارند. در پایان این گزارش آمده است: «حدود ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه شب، نماینده دادگاه انقلاب اسلامی همدان اعلام کرد که کلیه متحصنین که حاضر به ترک استانداری نشده اند در اختیار دادگاه قرار گرفته اند و برای بازجویی و محاکمه به زندان انتقال خواهند یافت. سرانجام عده زیادی از متحصنین پس از متفرق شدن مردم، با تعدادی مینی بوس به زندان انتقال یافتند و بازجویی از این گروه آغاز شد.»(۴)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، تهران - خبرگزاری پارس، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه نامه مردم، شماره ۳۱۵، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

۴- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۱

گزارش های منابع اطلاعاتی خودی از مناطق شرقی و جنوبی ایران، از نگرانی های موجود در این مناطق حکایت دارد.

از سیستان و بلوچستان خبر می رسد که «در شهری کوچک نزدیک چاه بهار به نام سیرگان یا سیرجاه، پایگاه مخفی ساخته شده که به کلیه وسایل و تجهیزات برای پیاده نمودن نیروهای ضدانقلاب ایرانی که در مصر دوره دیده اند، [مجهز] می باشد.»(۱) همچنین، «برابر اعلام سپاه زاهدان، تعداد ۸ شیء نورانی در آسمان [منطقهٔ] چاه بهار با فاصله های معین دیده شده، [که] سپاه چاه بهار امکان فرستادن نیرو برای آنجا [به این منطقه] را ندارد.»(۲)

فرمانده سپاه پاسداران مشهد نیز امروز اعلام کرد: «هر شب هواپیماها و هلیکوپترهای مشکوک غیرایرانی در منطقه کویری طبس گلشن مشاهده می گردد. عدم امکانات سپاه و بی توجهی مسئولین منجر به فاجعه بزرگی خواهد شد. بارها به ارتش گفته شده است که جواب داده اند رادارهای نیروی هوایی ندیده اند.»(۳)

دراین حال، از جنوب کشور و پایگاه دریایی بوشهر و یگان هوادریای این منطقه نیز خبر می رسد که امروز «۲ ناو امریکایی در منطقه راسل حدود ۵۰ مایلی ساحل کنگان، دیده شده و دستورات مراقبتی به یگان های ساحلی داده شده است.»(۴) از همین منطقه یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «سران عشایر قشقایی با عده ای از سران عشایر جنوب تماس حاصل نموده و حتی جلسه با یکدیگر داشته اند و قرار است از [منطقهٔ تحت مأموریتِ] حوزه گروهان علویه و بوشهر ۲ کشتی مهمات برای آنان [عوامل ضدانقلاب] ارسال گردد.»(۵)

۲

درحالی که امروز محاکمه چهار تن دیگر از متهمان به شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، (یک سرهنگ تمام، یک ستوانیار سوم تیپ نوهد و دو درجه دار) در دادگاه ویژه ارتش در تهران آغاز شد،(۶)گروهی از اعضای یک شبکه مربوط به کودتای اخیر نیز در سازمان رادیو تلویزیون جمهوری اسلامی ایران دستگیر شدند.

دراین زمینه، گزارش امروز روزنامه کیهان حاکی است: «... فعالیت گروهی از عوامل سرسپرده رژیم سابق در رادیو تلویزیون از چندی پیش تحت نظر بوده است و گفته می شود که همکاران عاملان کودتا و سرسپردگان رژیم سابق تاکنون چند نوار تلویزیونی مهم را از این سازمان خارج کرده اند. همچنین گفته می شود همکاران کودتاگران در تلویزیون درارتباط با کودتا نزدیک به ۳۰ ساعت برنامه تلویزیونی تهیه کرده اند.» در ادامه این گزارش آمده است: «انجمن اسلامی صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران دیروز ضمن تأیید خبر دستگیری چند تن از اعضای این شبکه گفت که شناسایی عوامل کودتا در رادیو تلویزیون با پیگیری منظم ادامه دارد و دراین زمینه

۱- سند شماره ۴۳۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ص۳۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- همان.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴، برابر گزارش ژاندارمری کل کشور.

۶- روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

"کمیته خنثی سازی کودتا" با همکاری دیگر نهادهای انقلابی، فعالیت گسترده ای را در شناسایی و دستگیری خودفروختگان کودتاچی آغاز کرده است.» خبرنگار کیهان در ادامه گزارش خود می افزاید: «به احتمال زیاد، بین ۳ تا ۶ نفر درارتباط با کودتای نافرجام ۱۸ تیر در سازمان رادیو تلویزیون دستگیر شده اند. براساس اطلاعات تأییدنشده ای، تاکنون حدود ۳۰ نفر شناسایی شده اند و انتظار می رود که این رقم تا ۱۰۰ نفر افزایش یابد. ...»(۱)

یادآوری می شود باآنکه بی ثمربودن تحرکاتی نظیر کودتای ۱۸ تیر گذشته قطعی شده است، اخبار مربوط به طرح ریزی اقدامات مشابه، کم وبیش وجود دارد. ازجمله: هفته نامه ساندی تایمز چاپ لندن، در شماره امروز خود به موضوع ملاقات اخیر بختیار و اویسی پرداخت و نوشت: «اخیراً ملاقاتی میان شاپور بختیار آخرین نخست وزیر دوران شاهنشاهی و سرلشکر اویسی، آخرین فرمانده نیروهای مسلح ارتش رژیم گذشته، در ورسای صورت گرفته و این دو نفر با هم گفت وگوهایی به عمل آورده اند.» براساس گزارش این هفته نامه، «مذاکرات این دو نفر پیرامون یک استراتژی نظامی برای سرنگونی آیت الله خمینی و تشکیل یک دولت جدید، برقراری سلطنت و به تخت نشاندن رضا پسر شاه مخلوع صورت گرفته است.»(۲)ساندی تایمز همچنین افزوده است که «ماه اکتبر آینده، تاریخ انجام کودتا تعیین شده است.»(۳)

۱

بحث و رایزنی از یک سو و رواج گمانه زنی ها درمورد ترکیب اعضای کابینه محمدعلی رجایی از سوی دیگر در میان محافل رسمی و نیز رسانه ای همچنان ادامه دارد.

در پایان جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، رئیس مجلس با اشاره به اینکه «ان شاءالله کابینه اگر به یک نقطه ای برسیم، تا سه شنبه معرفی خواهد شد»، درباره علل تأخیر در معرفی کابینه آقای رجایی چنین گفت: «طبق آیین نامه مجلس، باید ظرف ۱۰ روز نخست وزیر کابینه اش را معرفی کند. آقای رجایی در تاریخ ۲۹/۵/۵۹؛ یعنی یک روز پیش از انقضای مدت فوق، حکم نخست وزیری شان را از دست جناب آقای بنی صدر رئیس جمهور گرفتند.»

هاشمی رفسنجانی سپس به قرائت نامه نخست وزیر پرداخت که صبح روز بعد (از گرفتن حکم نخست وزیری) به مجلس رسیده بود. در این نامه، آقای رجایی آمادگی خود را برای معرفی کابینه اعلام کرده بود. آقای هاشمی سپس افزود: «برطبق قانون اساسی قبل از اینکه کابینه به مجلس

۱- همان، ص آخر.
۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، تاریخ ۷/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۲۴ اوت، ۲/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۳/۶/۱۳۵۹، ص۲۸، رادیو مسکو (بخش عربی)، ساعت ۲۰، ۲/۶/۱۳۵۹، به نقل از ساندی تایمز.

بیاید باید به تصویب ریاست جمهوری برسد. روز پنجشنبه آقای رجایی تلفنی با آقای بنی صدر صحبت کردند. آقای بنی صدر گفتند شما اسامی اعضای کابینه تان را بدهید، من از مسافرت که برگشتم نظرم را می دهم. آقای بنی صدر دیشب تشریف آوردند و امروز آقای بنی صدر و آقای رجایی ملاقات داشتند و مقداری هم روی مسائل کابینه صحبت کردند. بنابراین ایشان نمی توانستند امروز کابینه خود را معرفی کنند و ان شاءالله روز سه شنبه کابینه معرفی خواهد شد.»(۱)

همچنین پیش ازظهر امروز، محمدعلی رجایی با بنی صدر دیدار و گفت وگو کرد. در این جلسه درمورد تعیین وزرای کابینه رجایی و اسامی وزرایی که نخست وزیر قرار است به مجلس معرفی کند بحث و تبادل نظر شد.(۲) نکته درخور تأمل در پایان این دیدار، سکوت رجایی و مصاحبه بنی صدر است. «رجایی در یک کلام در پاسخ نتیجه این ملاقات اعلام کرد که حاضر به اظهارنظر نیست و درمورد اینکه کابینه چه وقت معرفی خواهد شد، گفته است "معلوم نیست و حالا هیچ صحبتی ندارم."»(۳)

بنی صدر نیز در پایان این دیدار در مصاحبه با خبرگزاری پارس و روزنامه انقلاب اسلامی در پاسخ به این سؤال که آیا شما کابینه را تأیید کرده اید یا نه؟ گفت: «این برمی گردد به اصل قضیه» وی در توضیح اصل قضیه گفت: «بناست من راجع به این قضیه سکوت کنم تا ببینیم که بعد چه می شود.» وی آن گاه افزود: «اگر من سکوت کردم، سکوت هم معنایی دارد. یعنی انسان یک مصالح عمومی را می بیند و فکر می کند که مصلحت جامعه در این است که در یک زمینه ای سکوت کند.» بنی صدر درمورد تعیین وزیر دفاع و وزیر کشور(۴) گفت: «من وزیر کشور را نپذیرفتم.» وی تأکید کرد: «می خواستم وزیری باشد که بی طرف باشد و عامل اجرایی یک گروه معین و یک حزب معین نباشد.» بنی صدر راجع به گفت وگوی تلفنی آقای رجایی با وی هنگام سفر به کناره های کویر، گفت: «ایشان در آن تلفن گفتند که من این وزرا را بیاورم پیش شما یا نه؟ و من گفتم که اول اسامی آنها را بیاورید.»

وی سپس درباره ماده آیین نامه مجلس شورای اسلامی که گفته است "نخست وزیر باید پس از ۱۰ روز از تاریخ رأی تمایل مجلس، وزرا را تعیین کند"، گفت: «آن ماده آیین نامه با قانون اساسی سازگار نیست، برای

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۶.

۲- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- یکی از روزنامه های صبح (انقلاب اسلامی) از حجت الاسلام ناطق نوری به عنوان وزیر کشور نام برده است. (ر.ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳.)

اینکه تنها مجلس نیست که بایـد تصویب کند و یک طرفش هم رئیس جمهور است که باید وزرا را تصویب کند؛ رئیس جمهور هم مقید نمی شود که موافقت یک روزه بدهـد؛ همان حقی که من دارم، مجلس هم دارد.» بنی صدر در بخش دیگری از این مصاحبه اظهار کرد: «البته اگر بخواهیم قانون اساسی اجرا بشود، این طور است اما اگر بنا بر این باشد که شکل قانون اساسی باشد و محتوا چیز دیگری، خوب، که آن امر غلطی است.»

وی همچنین تأکید کرد که «درحال حاضر کشور باید از حاکمیت گروه ها بیرون باشد و باید قانون بر کشور حکومت کند. ...» بنی صدر در بخشی از سخنان خود گفت: «اگر دیدم که این دولت، خط مرا ندارد و مردم هم از من خواستند خوب، من باید به مردم بگویم که این دولت، دولت من نیست. ... اگر ببینم که تمـام توقع مردم از من است و امکانـات در اختیار من نیست، تردیـدی در اینکه مسئله را به مردم بگویم نخواهم کرد. ...»(۱)

۱

در ادامه تشدیـد جناح بنـدی های حکومتی، امروز تصویب اعتبارنامه علی اکبر معین فر، نماینـده مردم تهران و وزیر سابق نفت، در جلسه علنی مجلس شورای اسـلامی، با اعتراض شدیـد نماینـدگان برخی شـهرها ازجمله آبادان مواجه شـد؛ اما نهایتاً با اکثریت آرا؛ یعنی با ۱۵۳ رأی موافق، ۲۵ رأی مخالف و ۱۷ رأی ممتنع به تصویب نمایندگان مجلس رسید.

به نوشـته روزنامه انقلاب اسـلامی، محمد نصـراللهی نماینده آبادان به عنوان مخالف، با بیان اینکه مجلس شورای اسلامی جای فئودال ها، سرمـایه دارهـا و وابسـتگان به سیاست گام به گام به سوی غرب نیست و نماینـدگان بایـد مکتبی بوده و در راه پیروزی انقلاب رنـج برده باشـند، اظهـار کرد: «آقای معین فر از سال ۴۲ به بعـد کجا رنـج برده انـد و کجا محرومیت کشـیده اند؟ نه تنها رنج نبرده اند بلکه با رژیم همکاری نیز داشـته اند.» آن گاه وی سندی را به امضای عبدالمجید مجیدی قرائت کرد که در آن معین فر به عنوان نماینده سازمان برنامه وبودجه برای سـاختن یک ساختمان در نظر گرفته شـده بود، و گفت: «این سـند نشان می دهـد که معین فر مورد عنایت خاص رژیم بوده است.» سـپس نصراللهی گفته معین فر مبنی بر اینکه این اسناد ساخته کمونیست ها می باشد را با ذکر چهار دلیل رد کرد. ازجمله اتهاماتی که نصـراللهی بر معین فر وارد ساخت، روی کارگماردن افراد توده ای در صنعت نفت بوده است. وی سپس اسامی این اشخاص را با ذکر سمت های آنان در شرکت نفت، ذکر کرد.

پس از آن فومنی نماینـده فومنـات نیز به عنوان مخالف، درمورد عملکرد و مـدیریت معین فر در صـنعت نفت مطالبی را بیان کرد. مخالف بعـدی هـادی غفـاری، نماینـده مردم تهران، بود که در سه مورد به معین فر اعتراض کرد: «۱. اشـرافیت به تمام معنا در شـرکت نفت تبلور داشـته و بعد از دولت موقت و کنار رفتن نزیه این مسـئله کاملاً حفظ شده است. ۲. برخوردهای نادرست با انجمن های اسـلامی، درحالی که از چپ و راست آنها را می کوبند. ۳. عدم تصفیه در پرسنل شرکت نفت و دخالت دادن چپی ها در امور مهم این شرکت.»(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

۲- همان، صص۱ و ۳.

دراین حال، درخصوص تصویب اعتبارنـامه علی اکبر معین فر، امروز ازسوی انجمن اسـلامی صـنایع نفت آبـادان، سپاه پاسـداران، جهـاد سازندگی، انجمن اسـلامی بهداری و بهداشت شـرکت ملی نفت آبادان، سـتاد یک کمیته انقلاب اسلامی، انجمن اسلامی دانشکده نفت، ستاد عشـایر عرب آبـادان و حومه، جـامعه اسـلامی معلمـان، سـتاد همـاهنگی انجمن هـای اسـلامی دبیرسـتان هـای آبـادان، مرکز الثقافی الاسـلامی و دادسـرای انقلاب اسـلامی آبادان و خرمشـهر تلگرامی به مجلس شورای اسـلامی مخابره و رونوشت آن به دفتر امام خمینی و ریـاست جمهوری ارسـال شـد. در قسـمتی از این پیـام آمـده است: «ازجمله جریان های انحرافی که بیم نشسـتن گرد به دامن پاک مجلس است، موضوع اعتبارنامه علی اکبر معین فر می باشد. انتظار می رفت که کمیسیون تحقیق باتوجه به اسناد و مدارک ارائه شده به کمیسیون تحقیق و اعتراض برخی نماینـدگان به اعتبارنـامه ایشـان و همچنین عملکردهـای نـامبرده از هنگـام تصـدی وزارت نفت تاکنون، به اسـتناد شواهـد و مـدارک، برخورد مکتبی نموده و از نفوذ عوامل وابسته به مجلس جلوگیری نماید.» در پایان این تلگرام، نهادهای انقلابی شـهر آبادان خواسـتار رسیدگی به پرونده علی اکبر معین فر شدند. همچنین در همین خصوص، بعدازظهر دیروز در آبادان، عده ای در اعتراض بـه معیـن فر، از مسـجد نـو آبـادان بـا شـعار "در پیشـگاه ملت، پرونـده معین فر افشـا بایـد گردد" در خیابـان هـای این شـهر به راه پیمـایی پرداختند.(۱)

۱

صـادق قطب زاده، وزیر امـور خـارجه جمهـوری اسـلامی ایران، امروز در یـک مصـاحبه تلویزیونی که از کانـال ۲ پخش شـد، به تشـریح دیدگاه های خود درباره مسائل مختلف ازجمله سیاست خارجی و مسئله گروگان های امریکایی پرداخت.

وی در ابتدای سـخنانش گفت: «من ۸ ماه است که مسـئول وزارت امور خارجه هسـتم و کارهایی که در مـدت بعـد از انقلاب در وزارت امور خارجه صورت گرفته است، باید مورد مطالعه قرار داد. رابطه ما با کشورها در درجه اهم اهمیت قرار دارد. علمای سیاسـی دنیا به این نتیجه رسیدند که حتی در حالت جنگ هم حداقل روابط سیاسی بهتر است که وجود داشته باشد که اگر حرفی بود اینها بتوانند مستقیماً با همدیگر بزنند؛ این اصلی است که از آن پیروی می شود. قطع رابطه سیاسی کردن، یک مقدار شعار است.»

قطب زاده آن گاه با اشاره به حملاتی که ازسوی رسانه ها و برخی گروه های سیاسـی به وی می شود، به ماجرای گروگان های امریکایی پرداخت و گفت: «همه کشورها به ما می گویند درمورد گروگان گیری شـما دارید چه کار می کنید؟ الآن یک کشور بر روی کره زمین نیست که بگوید ادامه این گروگان گیری به نفع شـماست. اینها یک واقعیتی است که ما ایجاد کردیم و توجه به این است که ما در سطح بین المللی می توانیم جلو برویم و بایـد جلو برویم و اگر وضع داخلی مـان مرتب نشود نمی توانـد وضع خارجی مان مرتب بشود. سیاسـت خارجی ما می تواند ضـعف های داخلی مان را تاحدودی بپوشاند و به صورت مسکّن عمل بکند، ولی نمی تواند حلال مشکلات و علاج مشکلات داخلی باشد.»(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

وزیر امور خارجه ایران همچنین امروز در مصاحبه با مجله امریکایی تایم، مخالفت شدید خود را با محاکمه گروگان های امریکایی اعلام کرد و گفت: «از پارلمان ایران خواسته است از طرح خود مبنی بر محاکمه گروگان های امریکایی صرف نظر کند.» وی در این مصاحبه همچنین اظهار کرد: «یک چنین محاکمه ای به نفع ایران تمام نخواهد شد.» وی درعین حال تأکید کرد: «تا وقتی سپرده ها و اموال ایران از امریکا بازگردانده نشود، گروگان های امریکایی آزاد نخواهند شد.»(۱)

قطب زاده مؤکداً گفت: «امریکا باید ۵/۸ میلیارد دلار از دارایی های ایران را برگرداند و این کار را بایستی بدون مذاکره انجام دهد و نیز کمپانی های امریکایی که به ایران کارخانه های صنعتی فروخته اند باید طبق قرارداد، وظایف خود را برای تهیه وسایل موردنیاز و مواد خام به انجام برسانند.» درمورد این مصاحبه، خبرگزاری پارس اعلام کرد که «در تماس با وزارت امور خارجه، سخنگوی این وزارت خانه ضمن تأیید این گزارش اعلام کرد که هفته پیش، پیشنهاد مفصلی مبنی بر عدم محاکمه گروگان های جاسوس به مجلس شورای اسلامی داده شده است.»(۲)

ضمیمه گزارش ۳۵۱: بخش هایی از مصاحبه یکی از فرماندهان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد

فردی که روزنامه انقلاب اسلامی وی را یکی از فرماندهان عملیاتی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد معرفی کرد، در مصاحبه ای که در روزنامه انقلاب اسلامی امروز منتشر شد، درباره تاریخچه این سازمان، آخرین تحولات منطقه غرب کشور، نقش گروه ها و مردم و نیز عملکرد هیئت اعزامی دولت موقت موسوم به "هیئت حسن نیت" مطالبی را بیان کرد که می تواند در توضیح وضعیت گذشته و امروز مسلمانان کرد، مفید باشد. در بخشی از این مصاحبه آمده است:

«پیش از اینکه این سازمان به وجود آید، ما در سنندج مشغول فعالیت بودیم تا اینکه با آمدن هیئت حسن نیت مجبور شدیم از سنندج مهاجرت کنیم و به کرمانشاه برویم. زیرا وقتی این هیئت به کردستان آمد، شروع به مذاکره با گروه های مخالف و غیرمسئول کرد؛ همین موضوع باعث شد که آنها پایشان به این شهر باز شود و شروع به فعالیت و ایجاد دفتر و سازمان نمایند و ما چون این وضع را دیدیم احساس کردیم باید به کرمانشاه برویم که اگر مسئله ای پیش آمد، نگویند گروه ها و افراد خودی نگذاشتند ما موفق شویم. ازاین رو به کرمانشاه آمدیم و بعد چون دیدیم وضع سیاسی در سنندج به مرز انفجار رسیده، اگر ما حرکتی نکنیم به ضرر مردم کرد است، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد را تشکیل دادیم؛ البته با نظر سپاه پاسداران کرمانشاه و ازلحاظ اسلحه هم مقداری از قبل داشتیم و افرادی هم که اسلحه نداشتند سپاه پاسداران کرمانشاه برایشان تهیه کرد. ...»

وی آن گاه به عملکردهای دولت موقت در کردستان اشاره کرد و گفت: «دولت موقت نظر خوبی نسبت به ما نداشت، امکاناتی که ما از آنها می خواستیم هیچ وقت در اختیارمان قرار ندادند. قبل از آنکه سپاه پاسداران به سنندج بیاید ما خودمان در آنجا کمیته ای داشتیم و فعالیت می کردیم، ولی کمبودهایی داشتیم و بارها و بارها از دولت موقت تقاضای کمک کردیم، پیش استاندار کردستان رفتیم و مسائل حساس را در میان گذاشتیم، ولی کوچک ترین توجهی به ما نشد. به آقای طالقانی و چمران گفتیم و بارها برای آقای بازرگان نامه نوشتیم که ضدانقلاب و ساواکی ها در شهر ریخته اند و سنندج را پایگاه خود کرده اند و اگر مسلمانی در شهر پیدا شود او را قتل عام می کنند. و گفتیم آقای بازرگان ما فقط مقداری مهمات می خواهیم نه چیز دیگری و این درحالی بود که پول هایی که دولت برای عمران و آبادی کردستان می فرستاد و آقای یونسی [استاندار وقت کردستان] به گروه های مخالف مانند دمکرات و کومه له و سایرین می داد و آنها هم در آبادی ها می رفتند و تبلیغ می کردند. کومه له با پول دولت جاده و بیمارستان می ساخت و شروع به انتقاد از دولت می کرد. آنها مدعی بودند این پول مال خلق کرد و مردم کرد است که در اختیار شما قرار داده؛ درنتیجه مردم ساده لوح ما هم گول این حرف ها را خوردند، زیرا که این گروه ها نمی گفتند که مرام و ایدئولوژی ما چیست؛ فقط از دولت بد می گفتند. اینها آذوقه هایی را

که دولت به سنندج و شهرهای دیگر می فرستاد مصادره می کردند و با قیمت خیلی کم در بین مردم توزیع می نمودند. مثلاً یک بار ۲۲ تن برنج به دست آوردند و با قیمت هر کیلو ۶ تومان به مردم فروختند، درحالی که در سنندج قیمت آن هرکیلو ۲۵ تومان بود؛ درحقیقت، هم پولی به جیب

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲۳، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۸:۳۰، ۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از نیویورک.

می زدنـد و هم اینکه تبلیغ وسـیعی برای خود می کردنـد. ما تمام این مسائل را بازگو کردیم و گفتیم گروه های غیرمسئول چه می کنند، حتی پیش آقای بنی صدر رفتیم و برنامه ای را طرح ریزی کردند. ما به دولت موقت گفتیم که این مردم سـنندج همان هایی هستند که در سنندج تحصن کردند و گفتند ارتش برادر ماست و پاسدار باید از شهر خارج شود، که دولت هم به حرف اینها گوش کرد و پاسداران را از شـهر بیرون آورد. ولی بعـد اینهـا گفتنـد ارتش بایـد خلقی باشـد؛ این ارتش خلقی نیست. ... اینهـا دسـتگاه هـای رادار و تانک و حتی برادران پاسـدار و پیشـمرگان را به عراق تحویل می دادند و به جایش اسـلحه های سـبک می گرفتند. اما مسئله مهمی که باید بگویم این است که وقتی دولت اعلام کرد: "اگر کسـی قتل نکرده باشد و تقاضای عفو از دولت بکند بخشیده می شود"، خیلی ها از افراد این گروه ها بازگشـتند. زیرا اکثر این جوانان فریب خورده بودنـد، زیرا زمانی که شـهر در دست این گروه ها بود اینها به درِ خانه ها می رفتند و می گفتند یا جوانانتان را برای فعالیت به دفاتر ما بفرستید یا آنها را می کشیم. درضمن، باید اضافه کنم با بازگشت برادرِ شیخ عثمان نقشبندی ضربه محکمی به حزب رزگـاری که یکی از گروه هـای مخـالف است خورده و بـاعث شـده که خیلی از افراد این حزب بیـدار شـده و به جمهوری اسلامی بپیوندند.»

فرمانـده عملیاتی پیشـمرگان مسـلمان کرد در ادامه سـخنانش درباره رفتار گروه ها با گروگان ها چنین گفت: «اینها رفتاری با گروگان ها دارنـد که ساواک نـداشت؛ آن چنان اینها را شـکنجه می دهنـد که بسـیاری جان می سـپارند. من سؤال می کنم: قاسـملو، آقای عزالـدین حسینی، آقایان فدایی خلق کرد که مرتب از خلق کرد صحبت می کنید و شعار می دهید، آیا صدیقه جماران، آیا شهید عبدالله جماران از مردم کرد نبودنـد؟ آیا اسـماعیل زاده و برادران دیگر؛ همین هایی که در زمان شاه مـدت ها در زندان زیر بدترین شـکنجه ها بودند، خلق کرد نبودنـد؟ که شـما مدت ۹ تا ۱۱ ماه زیر بـدترین شـکنجه ها قرار دادیـد. شـما حامی که هستیـد؟ حامی خلق کرد؟ شـما کرد هستید؟ درحـالی که ما می دانیم تنها ۲۰ درصـد از افراد این گروه هـا کرد هسـتند؛ بقیه یا لر هسـتند یا عراقی یا فارس یا ترک. ...» وی آن گاه به عملکردهای هیئت حسن نیت اشاره کرد و گفت: «این هیئت هیچ گونه قدمی برای مشکل کردستان برنداشت، بلکه کار را خراب تر کرد. آقای فروهر آمدنـد و با گروه های غیرمسـئول و احزاب چپی و آقای قاسـملو و عزالـدین حسـینی به صـحبت نشسـتند و باعث تقویت آنها شدند و رفتند. این بود که آنها جری شدند و مسلح شدند و هرکدام دفتری باز کردند. من آقای فروهر را در مسلح شدن و نیروگرفتن این افراد خیلی مقصر می دانم و حاضرم با ایشان هرکجا که بخواهند به بحث و گفت وگو بپردازم.»

فرمانـده عملیـاتی پیشـمرگان مسـلمان کرد در پایان اظهار کرد: «من از دولت می خواهم که نسبت به "قیاده موقت" توجه نماینـد، زیرا تا آنجا که من می دانم اینها اسـلامی هسـتند و افراد مسلح مرحوم مصطفی بارزانی که مدت ۱۹ سـال با رژیم عراق مبارزه کرد و الآن دراثر ظلمی که رژیم شاه به آنها کرد پراکنـده هسـتند. اینها نیروهای خوبی برای ما هسـتند زیرا که می خواهنـد به مرز بروند و با آشـنایی که به مناطق مرزی طی ۱۹ سال مبارزه به دست آورده انـد می تواننـد با رژیم مزدور عراق بجنگند. پس هیچ اشـکالی ندارد که دولت امکانات کافی در اختیار اینها بگذارد.»(۱)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱.

روزشمار جنگ دوشنبه ۳ شهریور ۱۳۵۹ ۱۴ شوال ۱۴۰۰ ۲۵ اوت ۱۹۸۰

۱

در دیپلماسی جاری عراق، علاوه بر تشدید دشمنی با ایران، تلاش برای بهبود روابط و مناسبات عراق با کشورهای عربی، ازجمله عربستان سعودی و مصر، قابل توجه است. در همین حال عراق می کوشد همچنان نقش "چپ" و انقلابی خود را در تداوم نشان بدهد. اظهارات وزیر کشور عراق نمود بارزی از این دیپلماسی است.

سعدون شاکر، وزیر کشور عراق، برای شرکت در اجلاس وزیران کشور دولت های عربی که در طائف تشکیل می شود، امروز وارد عربستان شد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بغداد، وی پیش از عزیمت به عربستان سعودی اظهار کرد: «در جوامع عرب دو نیروی مخالف روبه روی یکدیگر قرار گرفته اند؛ یکی سلطه جویی امپریالیست ها و صهیونیست ها و دیگری نهضت آزادی بخش خلق.» سعدون شاکر افزود: «کشورهای عرب فقط درصورت همکاری می توانند در مقابل، امنیت و صلح خود را حفظ کنند.» وی همچنین گفت: «هیئت عراقی پیشنهادهای خود را درمورد رفع مشکلات ملت عرب در کنفرانس وزیران کشورهای عرب که از فردا در طائف عربستان سعودی آغاز خواهد شد، مطرح خواهد کرد.»(۱)

دراین حال، خبرگزاری پارس اعلام کرد: «... به دنبال حضور ده ها هزار سرباز مصری در عراق و افزایش درگیری ها و نارضایتی ها و همچنین اخراج پی در پی مسلمانان از کشور عراق، خبرگزاری پارس با سفارت عراق در ایران تماس گرفته و نظر آنها را جویا شد. دیپلمات عراقی علت حضور ده ها سرباز مصری در خاک عراق را چنین بیان داشت: مصری هایی که در کشور عراق هستند ده ها هزار نفر نیستند، بلکه یک میلیون مصری ای هستند که عراق را در رسیدن به تمدن بزرگ یاری می دهند؛ زیرا ما می خواهیم تا سال ۱۹۸۵ به هرصورت به تمدن بزرگ دست یافته و به کشوری پیشرفته و درجه یک تبدیل شویم. خبرنگار ما پرسید: آیا اخراج بیش از ۴۰ هزار نفر از عراق را که عده ای از آنها حتی در عراق متولد شده اند و در این کشور خدمت نظام انجام داده اند توطئه ای برعلیه انقلاب اسلامی ایران نمی دانید؟ وی پاسخ داد اخراج عده ای بی سلاح هیچ گونه توطئه ای نمی تواند باشد؛ اینها را به خاطر کفران نعمت از عراق اخراج می کنند. ...»(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

از سوی دیگر، عراق که ماه های متوالی همچنان موضوع جزایر سه گانهٔ ایرانی خلیج فارس را دستاویزی برای دشمنی با ایران و نشان دادن تفوق و آقایی خود بر کشورهای عربی منطقه قرار داده است، «امروز یادداشت اعتراض آمیزی نسبت به ادامه اشغال جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک توسط ایران، تسلیم این کشور [ایران] کرد که در پایان آن چنین آمده است: "موضع گیری رژیم نژادپرست ایران در ادامه اشغال جزایر سه گانه عربی، مخالفت آشکاری با قوانین بین المللی است که گرفتن زمین های دیگران را با توسل به زور نفی می کند."»(۱)

۱

امروز در رم اعلامیه ای ازطرف گروهی به نام "کمیته حراست از انقلاب اسلامی" منتشر شد که ضمن آن، شرکت های ایتالیایی و فرانسوی که وسایل علمی و اطلاعات اتمی در اختیار دولت عراق می گذارند، مورد تهدید قرار گرفتند. گزارش خبرگزاری رویتر از رم دراین باره حاکی است:

«این کمیته در بیانیه تایپ شده ای که برای خبرگزاری رویتر در رم ارسال داشتند، متذکر شد که دولت های فرانسه و ایتالیا با مجهزکردن رژیم غیرمسئول و دیکتاتور عراق به سلاح های هسته ای راه خطرناکی را در پیش گرفته اند. یک لیست شامل اسامی ۶ شرکت فرانسوی و ۵ شرکت ایتالیایی نیز ضمیمه این بیانیه بود و گروه در نامه خود نوشته است شرکت های مذکور با دولت عراق همکاری می کنند.» رویتر افزود: «چندی پیش در دفتر کار و خانه یکی از مدیران مؤسسه تحقیقات هسته ای ایتالیا بمب هایی منفجر شد و کمیته حراست از انقلاب اسلامی مسئولیت این بمب گذاری و حمله مشابهی را که در پاریس انجام شده، به عهده گرفت. ... در این بیانیه همچنین اعلام شده که انقلاب اسلامی مصمم است به مداخلات امپریالیسم در امور داخلی ایران پایان دهد. ...»(۲)

درحالی که در تبلیغات ایران، برای پرهیز از تشابه و تداعی عنوان "سپاه پاسداران انقلاب اسلامی" از عبارت "کمیته حراست از انقلاب اسلامی" استفاده می شود، رادیو اسرائیل در بخش فارسی امروز خود اعلام کرد که برخی آگاهان سیاسی در اروپا عقیده دارند که این کمیته توسط هواخواهان آیت الله خمینی اداره می شود.(۳)

۲

تجاوز مرزی، درگیری و نقل وانتقالات ارتش عراق، امروز در هر سه جبهه غرب، میانی و جنوب ادامه یافت.

از ساعت ۲۲:۲۰ دقیقه امروز در غرب قصرشیرین، اجرای آتش توپخانه و تانک نیروهای عراقی روی منطقه باویسی موجب وقوع درگیری در این منطقه شد. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس که در صحنه نبرد حضور داشته، حاکی است: «از ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه، دو فروند جنگنده نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران وارد صحنه عملیات شده اند.» این گزارش

۱- ستاد تبلیغات جنگ (شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی)، ستیز با صلح، چاپ اول، ۱۳۶۶ تهران: صص۸۶ و ۸۷.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری رویتر از رم.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، رادیو اسرائیل (بخش فارسی)، ساعت ۱۹، ۳/۶/۱۳۵۹.

به نقل از عوامل اطلاعاتی خودی، افزوده است: «حمله گسترده متجاوزان عراقی بعدازظهر امروز، ۲۴ ساعت پس از بازدید صدام حسین از پایگاه هوایی زمینی دربندیخان عراق انجام گرفته است. حاکم بعثی بغداد پس از بازدید از این پایگاه عراقی که در نزدیک مرز ایران است دستور حمله به منطقه باویسی در خاک ایران را صادر کرد.» گزارش پایانی خبرگزاری پارس در آخرین ساعات امروز حاکی است: «نیروهای بعث عراق مناطق مربوط به تنگ توشاوه [ترشابه]، تنگ هوان و تپه رش را به محاصره درآورده اند و نیروهای خودی با حملات متقابل خود، ارتش بعث عراق را در چند موضع به عقب رانده اند.»(۱)

از ساعت ۱۱ نیز ارتش عراق با توپخانه سنگین خود پاسداران مستقر در دربندجوق را هدف حمله قرار داد. با آتش متقابل نیروهای سپاه و ارتش مستقر در منطقه، این درگیری تا ساعت ۲ نیمه شب ادامه یافت.(۲)

نیروهای عراقی همچنین در ادامه حملات خود به مناطق مرزی قصرشیرین، امروز در یک عملیات مشترک و هماهنگ با مهاجمان مسلح ضدانقلاب داخلی، مناطق مرزی تنگ ترشابه، تیله کوه، برارعزیز و بیشگان را مورد حمله قرار دادند. در این درگیری که تا بامداد روز بعد ادامه داشت، مهاجمان حدود ۵۰۰ نفر بوده و با آتش توپخانه عراق حمایت می شدند. لازم به ذکر است که این سومین روزی است که مهاجمان مسلح ضدانقلاب با حمایت آتشباری ارتش عراق به این مناطق حمله می کنند.(۳)

همچنین، تحرکات مرزی ارتش عراق در قالب نقل وانتقالات سلاح های سنگین و ادوات مهندسی و راه سازی و ایجاد خطوط ارتباطی نزدیک به مرز ایران، امروز افزایش چشمگیری داشته است. گزارش منابع آگاه مرزی حاکی است: «عراق نیروهای خود را در مرز نوسود، متمرکز کرده است و تسلیحات سنگینی در این منطقه دارد.» این گزارش به نقل از کاظمی فرماندار اورامانات و مسئول سپاه پاسداران پاوه، افزوده است: «نقل وانتقال ارتش بعث عراق در نواحی مرزی نوسود عجیب است، ولی ما نیز متقابلاً در این منطقه امکانات پوششی خود را افزایش داده ایم.» وی افزود: «این عمل ارتش بعث درارتباط با پاک سازی شهر نوسود توسط نیروهای انتظامی ایران است.»(۴)

هم زمان با حملات عراق به مناطق مرزی قصرشیرین، تحرکات ارتش این کشور نیز در قالب تقویت یگان های پیاده و زرهی و ساخت استحکامات و راه های مواصلاتی در این منطقه و نیز مناطق مرزی ایلام ادامه دارد.

گزارش هنگ ایلام حاکی است: «باتوجه به مشاهدات روزانه [به] وسیله دیدبان های مرزی، نیروهای عراقی در خط مرز گروهان های مهران و صالح آباد مشغول تجدید سازمان و استحکامات و مواضع خود هستند و به احتمال قوی خود را برای یک یورش به پاسگاه های مرزی ایران آماده می نمایند.»(۵)

۱- همان، ص ۱، خبرگزاری پارس از قصرشیرین، ۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- همان، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۵- سند شماره ۲۲۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳) بـه تهران - ت - ف - ژاجـا (رکن۳، عملیات)، ۳/۶/۱۳۵۹.

گزارش دیگری از همین منطقه به نقل از مرزبانی مهران، حاکی است: «به استناد اعلام گروهان صالح آباد، در ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه امروز، در هفت کیلومتری شمال غربی پاسگاه مزبور، به تعداد ۱۴ دستگاه زیل، نفربر و تانک که یک ستون نظامی [را تشکیل داده بودند] همراه داشته اند [مستقر شدند.]»(۱)

هنگ قصرشیرین نیز در گزارش خود از تقویت مجدد پاسگاه منگاهول عراق خبر می دهد: «ساعت ۲ امروز، تعداد ۵ دستگاه [خودرو] گاز و تعدادی پرسنل نظامی در حدود ۲۰۰ الی ۳۰۰ نفر مسلح و یک نفربر به پاسگاه مزبور وارد و در اطراف پاسگاه مشغول تهیه سنگر می باشند. به طورکلی مشاهده می گردد که سلاح های سنگین خود را در سنگرها مستقر نموده اند و گویا قصد حمله به پاسگاه خسروآباد را دارند.»(۲)

همچنین گزارش بی سیمی تیپ۳ ابوذر مستقر در سرپل ذهاب، امروز مجدداً از قصد حمله هوایی عراق به قصرشیرین خبر داد و خواستار پشتیبانی هوایی و اقدام به موقع شد.(۳)

دراین حال، باتوجه به تشدید تحرکات عراق در مناطق قصرشیرین و ایلام، به ویژه در امر ایجاد و استحکام خطوط ارتباطی و جاده سازی در مناطق مرزی هم جوار، گزارش هشداردهنده امروز رکن دوم ستاد مشترک ارتش حاکی است: «مدت هاست دولت عراق دست به یک سری اقدامات وسیع درزمینه ایجاد جاده در نوار مرزی زده است که با استفاده از این جاده ها احتمالاً قادر خواهد بود در هرزمان در نقاط ضعیف مرز کشور ایران مانند دو محور مندلی - تنگه بیجار - صالح آباد - ایلام، و بدره - مهران - ایلام کاملًا نفوذ نموده و با بهره گیری از اصل غافلگیری، بدون هیچ گونه مانعی تا ایلام پیشرفت نموده و درصورت لزوم راه ارتباطی خوزستان را نیز تهدید و یا قطع نماید.» در ادامه این گزارش آمده است که باتوجه به اهمیت موضوع، اداره دوم در نامه ای در تاریخ ۲۹/۳/۱۳۵۸، لزوم ایجاد راه های ارتباطی و عملیاتی و پاسگاه های مرزی را به مبادی ذی ربط و مقامات مسئول اعلام کرده، اما تاکنون اقدام عاجلی انجام نشده است.(۴)

تحرکات مرزی امروز عراق در مناطق مرزی هم جوار خوزستان، به ویژه در مرز آبی خرمشهر و آبادان نسبت به روزهای قبل افزایش چشمگیری داشت. دراین زمینه، گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «امروز کادر نگهبانی و گشتی های عراقی در نوار مرزی ایران، مقابل آبادان و خرمشهر به دو برابر افزایش یافته است.»(۵)

گزارش دیگری خبر از تقویت بیشتر استحکامات و نیروها مقابل پاسگاه شلمچه ایران می دهد. بنا به این گزارش، «از صبح امروز در ۲ کیلومتری شمال پاسگاه شلمچه، به فاصله ۲۰۰ متری سیم خاردار نوار مرزی، در خاک عراق، خاکریزی به طول تقریباً ۵۰۰ متر و ارتفاع ۵/۱ متر توسط

۱- سند شماره ۲۸۲۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳، عملیات)، ۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۸۳۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳ و رکن۲)، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ عملیات)، ۴/۶/۱۳۵۹، هر دو به نقل از پاسگاه خسروآباد خان لیلی.

۳- سند شماره ۴۳۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، برابر گزارش ژاجا مستند به هنگ ژاجا قصرشیرین، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه غرب، ۵/۶/۱۳۵۹، برابر

همان گزارش.

۴- سند شماره ۲۶۰۹۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره دوم (مدیریت اطلاعات - ۱۵۳ م) به دفتر ریاست جمهوری، ۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی درجه یک خرمشهر به فرماندهی گارد ساحلی خسروآباد، ۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرکز مستند به گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرزبان درجه یک خرمشهر مستند به اعلامیه گروهان ژاندارمری خرمشهر.

۶ دستگاه لودر آغاز نموده اند و همچنین ۲ دستگاه لودر خاکبرداری و تعدادی افراد مسلح در منطقه موردنظر دیده شده است.»(۱) منابع اطلاعاتی خودی در گزارش دیگری اعلام کردند در ساعت ۱۶ امروز، تعداد ۸ دستگاه خودرو نظامی حامل سربازان مسلح در پشت گمرک شلمچه عراق مستقر گردیده اند. بنا به این گزارش، امروز ۸ دستگاه خودرو نظامی حامل سربازان مسلح به سرپرستی افسری به نام شادعبدالرحیم کریم از صویره به ابوغریب نقل مکان نموده است.(۲)

گزارش دیگری از نقل وانتقالات در منطقه عمومی بصره خبر می دهد براساس این گزارش، امروز مقدار زیادی مهمات جنگنده های عراقی به وسیله ۹ کامیون سنگین ارتش از اتی جی (بغداد) به پایگاه هوایی شعیبیه در بصره ارسال شده است که فردا به آنجا خواهد رسید.(۳) یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی از همین منطقه حاکی است که «به علت عدم کارایی سازمان امنیت و افراد ارتش ملی عراق در مقابله با عملیات مجاهدین اسلامی، در تاریخ ۳/۶/۵۹، تعداد ۷۵ نفر از پرسنل نیروهای ویژه به منظور خنثی نمودن عملیات آنان از بغداد به بصره وارد و در قرارگاه لشکر ۵ مستقر گردیده اند.»(۴)

از سوی دیگر، قایق های گشتی عراق مزاحمت هایی را برای لنج های ایرانی ایجاد کرده اند. گزارش واحد اطلاعات سپاه پاسداران خرمشهر حاکی است: «برابر اطلاعات عده ای از لنج داران ایرانی، اخیراً مأموران قایق های گشتی عراقی در رودخانه اروند مزاحم لنج های ایرانی شده و به زور از آنان اجناس مختلف را اخذ می نمایند.» در پایان این گزارش از مرزبان درجه یک خرمشهر خواسته شده که ضمن اعتراض به مرزبان عراق و نیز با اقدامات گارد ساحلی، از این گونه اعمال جلوگیری به عمل آورد.(۵)

۱

با گذشت دو سال از فاجعه آتش سوزش سینما رکس آبادان که تأثیر عمیقی بر مردم و شتاب گیری نهضت انقلاب اسلامی داشت و پس از ماجراهای جنجال برانگیزی که با تحریک و حمایت گروه های سیاسی چپ در آبادان صورت می گیرد و همچنان ادامه دارد، در ساعت ۱۰ صبح امروز اولین جلسه دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان در محل سینما نفت به ریاست حجت الاسلام موسوی تبریزی آغاز به کار کرد. دادستانی این دادگاه را نیز سیدحسین نقیبی به عهده داشت، که از چند هفته پیش برای رسیدگی به این پرونده، در آبادان مستقر شده بود. در این دادگاه، ۲۱ نفر به طور حضوری و ۸ نفر از متهمان فراری ازجمله عامل اصلی آتش سوزی، تیمسار رزمی رئیس سابق شهربانی آبادان و عامل کشتار در قم، به طور غیابی محاکمه خواهند شد.(۶)

۱- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۷۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن استانداری خوزستان، ص۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۹۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۴- سند شماره ۲۸۷۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به مرزبانی درجه یک خرمشهر، ۳/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آبادان.

درگیری ها در مناطق کردنشین به ویژه محور کامیاران، به منظور پاک سازی این مناطق از نیروهای مسلح ضدانقلاب با شدت هرچه تمام تر ادامه دارد.

گزارش مرکز فرماندهی غرب کشور دراین باره حاکی است در جریان پاک سازی محور کامیاران - گازرخانی، شامگاه امروز، نیروهای خودی در جاده توبره ریز از بالای کوره دره پیشروی کرده اند و تا بالای قله بلندده توربانه به تصرف سپاه و ارتش درآمده است. در این درگیری یک نفر از ارتش شهید و یک نفر از سپاه زخمی شد و تلفات سنگینی به کومه له و چریک های فدایی وارد آمد و یک نفر دمکرات نیز اعدام شد.(۱)در ادامه این درگیری، «نیروهای پیاده خودی به پشتیبانی هوانیروز وارد روستای زیوه و کشتی و گازرخانی شدند و مهاجمین که تعداد آنها ۲۰۰ نفر بود و مجهز به سلاح های سنگین بودند، متحمل تلفات سنگین شده و با برجای گذاشتن بیش از ۱۰۰ جسد، مجبور به فرار شدند. همچنین، ۱۰ نفر از افراد کومه له، فدایی، دمکرات و رزگاری دستگیر شدند.» بنا به همین گزارش، «براثر حمله مهاجمین با آر.پی.جی۷، یک تانک منهدم شد که ۳ تن از نیروهای ارتشی شهید شدند. براثر برخورد یک خودرو با مین نیز ۳ نفر زخمی شدند. گفته می شود که صدیق کمانگر، مزدور شماره یک بعث عراق، در درگیری امروز رهبری مهاجمین را بر عهده داشته است.»(۲)

صبح امروز همچنین «در جریان پاک سازی در مسیر گرده نو - ازگله، بین فداییان امام خمینی و گروهی از مهاجمان مسلح ضدانقلاب درگیری روی داد که ۲ تن از نیروهای فداییان امام خمینی مجروح [شدند] و یک گروهبان [راننده] نفربر ارتش نیز که برای کمک به آنان به منطقه رفته بود به شهادت می رسد.»(۳)

ساعت ۱۶:۳۰ بعدازظهر امروز، همچنین در آبادی گورمیله از توابع قصرشیرین، یک دستگاه نیسان در نزدیکی قبرستان شهر با یک یا دو مین ضدتانک برخورد کرد که درنتیجه، یک نفر از اهالی شهید و ۲ نفر دیگر زخمی شدند.(۴)

دراین حال، تحرکات و نقل وانتقال های گروه های مزبور با حمایت دولت عراق همچنان ادامه دارد. منابع خودی از سنندج گزارش دادند: «۶۰۰ نفر به اتفاق قاسملو به مناسبت سالگرد جوادمصطفی سلطانی، که سال پیش در درگیری های قوچان کشته شد، فردا در آلمانه جمع می شوند.» این گزارش می افزاید: «تعدادی از گروگان ها در آنجا هستند و قرار است عملیاتی در آنجا انجام دهیم.»(۵) گزارش مشابه دیگری گویاست که امروز «۶۴ نفر ایرانی که در عراق دوره [کار با] سلاح های سنگین و چریکی می بینند و فعلاً برای گذراندن یک هفته مرخصی به ایران آمده اند هم اکنون در منطقه چم سیاودانه قلخانی به سر می برند.» بنا به این گزارش: «این افراد قرار است جهت مسلح شدن به عراق رفته و سپس با سلاح های سنگینی که دوره آن را می بینند به قصد خرابکاری و حمله و دستبرد به ایران بازگردند.»(۶)

۱- سند شماره ۴۳۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به ستاد مرکز فرماندهی سپاه، ۴/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۴۳۲۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد۱، ص۱۷۳، از مرکز فرماندهی غرب به

مرکز فرماندهی، ۳/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۳۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۶۸، از مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی غرب کشور به مرکز اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز، ۹/۶/۱۳۵۹.

گزارش منابع اطلاعاتی لشکر۲۸ کردستان نیز از تجمع ۱۰۰ نفر چریـک عراقی در آبادی گاتینا و در نزدیکی بانه حکایت دارد که هرروز به کوه بامت می روند و بعضی مواقع در شهر بانه نیز رفت وآمد دارند.(۱)

همچنیـن بـه گزارش نیروی زمینی ارتش، امروز ۵ نفر از اهالی سرشـناس سـردشت به وسیله گروه های غیرقانونی به گروگان گرفته شـده اند.(۲)

از سوی دیگر، در یـک حرکت تبلیغـاتی، «رادیو صـدای کردسـتان ایران که از ساعت ۱۳ الی ۱۸ هرروز روی موج کوتـاه ردیف ۴۱ متر [مگاهرتز] به زبان فارسـی برنامه پخش می کند، امروز سـخنرانی مسـعود رجوی را پخش [کرد] و [سپس] از [هواداران] سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و فدایی خلق خواست که در تشکیل جبهه متحد ضدامپریالیستی خلق، حزب دمکرات کردستان ایران را یاری کنند.»(۳)

۱

درحـالی که حـوادث و گزارش هـای چنـد روز گذشـته گویـای تـدارک حمله ای گسـترده ازسوی سپاه و ارتش علیه گروه هـای مسـلح معـارض بـا نظـام در مهابـاد و اطراف آن است، امروز اعلام شـد که در جلسه مشـترک فرمانـدهان سـپاه و ارتش مشـخص شـده که هنوز آمادگی برای اجرای این عملیات مهم وجود ندارد. در گزارش مربوط به نتایج این جلسه مهم آمده است:

«برابر گزارش مرکز فرماندهی غرب، در جلسه ای [که] در سـتاد مشترک ارتش و سـپاه و [با حضور] سـعید بختیاری و سرهنگ شیرازی و مسئول سازمان پیشمرگان مسلمان و برادر بروجردی و مسئول اطلاعات غرب و تعدادی از برادران برگزار شد، اعلام گردید که تظاهرات مسلحانه [افراد و هـواداران حزب دمکرات کردسـتان] در مهابـاد فقـط برای روحیـه دادن به افراد بعـد از ترور سـرگرد عباسـی(۴) بـوده و عملیات فوری در مهاباد باتوجه به ضعف لشکر۶۴ ارومیه و عدم هماهنگی آن با سـپاه، بی نتیجه است. بعد از بررسی نتیجه گرفته شد که: ۱. دیـدن مهابـاد و تشـکیل جلسه هماهنگی عملیات با حضور لشـکر۶۴، سـپاه ارومیه، تبریز، مهابـاد [و] مسـئول عملیات غرب [و] مسـئول عملیات ارتش در تاریخ ۵/۶/۵۹. ۲. اولویت دادن به عملیات نوسود - سـردشت، مهاباد. ۳. تشکیل هیئت ۵ نفره برای تدارکات تسلیحاتی غرب متشکل از ۳ نماینـده از سپاه غرب و ۲ نماینـده منطقه عملیاتی ارتش. ۴. تشـکیل هیئت ۵ نفره خلع سـلاح منطقه دالاهو و قلخانی باتوجه به مصوبات قبلی. ۵. قرار پرداخت ۱۵ میلیون تومان بودجه سازمان [پیشمرگان مسلمان کرد] ازطرف ارتش.»(۵)

دراین حال، از مهاباد و بوکان خبر می رسد که وضـعیت این دو شهر همچنان بحرانی و ناآرام است. گزارش مرکز فرماندهی غرب دراین مورد حاکی است: «به علت متشنج بودن اوضاع در مهاباد

۱- سند شماره ۴۳۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـماجا (رکن۲) به سپاه پاسداران انقلاب، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش لشکر۲۸ کردستان؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۴۲۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۰۸، از سماجا۲ (ح - ع) به ف -ژاجا۲ (ح - ع)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سـند شماره ۴۳۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرمانـدهی غرب به مرکز فرمانـدهی سـپاه، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد منـاطق کردنشـین (ارومیـه)، ص۱۶۳، بولتن خـبری مرکز فرمانـدهی - عملیـات سـپاه، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- چگونگی ترور سرگرد عباسی در گزارش روزشمار ۱/۶/۱۳۵۹ آمده است.

۵- سند شماره ۴۳۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد۱، ص۲۵۱، از سپاه مرکز فرماندهی غرب به سپاه مرکز فرماندهی، ۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۸۷، از فرمانده سپاه مرکز به فرمانده سپاه ارومیه، ۳/۶/۱۳۵۹.

مردم به سوی بوکان رفته و در شهر بوکان نیز کنترل شهر از دست پیشمرگان خارج شده و مردم با عصبانیت با آنها روبه رو می شوند.» این گزارش می افزاید: امروز «به مناسبت کشته شدن سرگرد عباسی و سروان دیلمی، ازسوی حزب دمکرات عزای عمومی اعلام شده که درپی آن درگیری بین گروه های مخالف نیز بالا گرفته و حدود ۲۰ نفر زخمی شده اند. این تشنج هنوز ادامه دارد.»(۱) یک گزارش دیگر از همین منطقه حاکی است که «در مهاباد، کومه له شهر را ترک کرده است و اعتصاب عمومی در بوکان وجود دارد.»(۲)در گزارش تأیید شده ای از سپاه زنجان نیز به استناد گروهان ژاندارمری بیجار، آمده است «در شب گذشته، تیراندازی های شدیدی به وسیله مهاجمین در سطح شهر با سلاح های مختلف از ساعت ۰۰:۵۰ شروع و تا ساعت ۰۲:۳۰ امروز ادامه داشت که ازسوی سپاه پاسداران و مأمورین انتظامی ژاندارمری مستقر در محل به آتش آنها پاسخ داده شد.»(۳)

۱

وضعیت امنیتی مناطق کردنشین استان های غربی به گونه ای است که باوجود آزادسازی بخش های عمده ای از شهرها و روستاها توسط نیروهای مسلح خودی، بازهم رسیدگی به مسائل عمران و آبادی و شروع یا ادامه طرح های عمرانی این مناطق، به ویژه باوجود و رواج شایعات عناصر وابسته به گروه های مسلح معاند با نظام، با مشکلات عدیده ای روبه روست. دراین زمینه، گزارش خبرگزاری پارس از سنندج حاکی است:

«امروز خاکپور، یکی از مسئولان مخابرات سنندج، درمورد دکل مخابراتی هل توژان که در یکی از ارتفاعات بخش کامیاران واقع است، گفت این دکل پس از خاتمه درگیری های اردیبهشت ماه سنندج، با تی.ان.تی. و سایر مواد منفجره توسط ضدانقلابیون منهدم شد؛ البته خود دکل آسیبی ندیده، ولی سایر تأسیسات آن منهدم شد و ۲ دیزل مربوط به این دکل از بین رفته [است]. خاکپور یادآور شد که ما سه بار برادران خود را برای مرمت این دکل اعزام داشتیم که هر سه بار با ضدانقلابیون درگیری پیدا کردند و حتی یک بار، ۲ تن از همکاران ما زخمی شدند.» وی افزود: «در چند روز آینده ازطریق شبکه مخابراتی راه دور کشور گروهی اعزام می شوند و با همکاری برادران در جهاد مخابرات این دکل را تعمیر خواهند کرد. هم اکنون ۶۰ تن از خواهران و برادران عضو انجمن های اسلامی مخابرات از شهرهای مختلف کشور ازجمله کرمان، تهران و اهواز در جهاد سازندگی مخابرات در سنندج فعالیت دارند.»(۴)

دراین حال، باتوجه به شایعات اخیر عناصر ضدانقلاب مبنی بر کمبود مواد غذایی و عدم استحکام ساختمان های سنندج، امروز اطلاعیه ای ازطرف ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران صادر شد: «برابر اعلام شهردار سنندج، اخیراً ضدانقلاب چنین شایعه پراکنده است که در سنندج تأمین جانی نیست و ساختمان ها خراب و شهر با کمبود مواد غذایی روبه رو است. شهردار سنندج ضمن رد این گونه شایعات مغرضانه که هدفی جز تخریب روحیه مردم ندارد،

۱- سند شماره ۴۳۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان و شاهین دژ)، ص۳۹، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱:۱۵ دقیقه.

۲- سند شماره ۴۳۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه تبریز به اطلاعات سپاه مرکز، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بیجار)، ص۱۹۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا مستند به گروهان ژاجا بیجار؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۶۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

به آگاهی ملت مسلمان انقلابی ایران می رساند که در شهر سنندج ارزاق عمومی فراوان و حتی ارزان تر از سایر شهرستان ها است. ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران با بررسی ازطریق ستاد لشکر سنندج و اظهارنظر این لشکر، شایعات ضدانقلاب را تکذیب می نماید.»(۱)

۱

درحالی که در غرب و جنوب غربی کشور، درگیری با ارتش بعث عراق و نیز گروه های مسلح ضدانقلاب هرروز با افزایش و شدت بیشتری همراه است، تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در شرق و جنوب کشور نیز قابل تأمل و نگران کننده به نظر می رسد. گزارش وزارت کشور از تحرکات برون مرزی شرق کشور حاکی است:

«تعداد حدود ۴۳ نفر از اهالی ازبکستان شوروی به همراه حدود ۳۰ نفر از کمونیست های افغانی که همگی به زبان فارسی تسلط کامل دارند، برای انجام مقاصد جاسوسی ازطرف دولت شوروی و افغانستان در پوشش مجاهدین فراری از مرزهای استان سیستان و بلوچستان و خراسان [به] ایران اعزام و اکثر این عده در استان های شمالی کشور مشغول فعالیت و جاسوسی هستند. همچنین حزب دمکرات بلوچستان، فدائیان و گروه های چریکی ائتلاف نموده و در اطراف بلوچستان و مرزهای ایران و پاکستان مشغول فعالیت علیه جمهوری اسلامی ایران بوده و مشغول اجرای طرح وسیعی به منظور مقابله با حکومت و ترور شخصیت های سیاسی ایران هستند. ...»(۲)

از منطقه بوشهر و شهرهای هم جوار استان خوزستان نیز خبر می رسد که سران و خوانین قشقایی تحرکات خود را به این نواحی بسط داده و دست به ارتباطات و تحرکات تازه ای در این مناطق زده اند. دراین زمینه گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «روستاهای شول، بهمن یاری و گناوه طرف دار خسروخان هستند. خسروخان فعلاً در منطقه دوگنبدان در ییلاق باباکلان نزد جعفرخان کشکولی است.» این گزارش به نقل از منبع اطلاعاتی خود که با رابطان خسرو قشقایی در منطقه بوشهر در تماس است، می افزاید: «سه شنبه یا چهارشنبه هفته گذشته؛ یعنی حدود ۲۸ و ۲۹ [مردادماه]، رابط ما با رابط خسروخان تماس گرفته و فردای آن روز با خسروخان ملاقاتی داشته اند که در این ملاقات مدنی هم حضور داشته است.» بنا به همین گزارش: «حدود ۲۸ و ۲۹ خردادماه، یک هلیکوپتر سلاح در طین گچساران در شیراز در یک دشت معروف [به] یاردنگ پیاده و توسط بلیزر جهت خسروخان حمل شده است. چند تن از سران عشایر گچساران نیز نزد خسروخان رفته اند و مقداری هدیه برده اند.» در پایان این گزارش از انتشار شایعه قوی یک درگیری قریب الوقوع در منطقه، میان مردم گناوه سخن به میان آمده است.(۳)

ص: ۶۰۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۵.
۲- سند شماره ۹۴۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹.
۳- سند شماره ۴۳۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۳/۶/۱۳۵۹.

امروز مسئول سپاه اصفهان درخصوص افشای شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان مطالب تازه ای را بیان و به بخشی از اسناد آن، که توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان افشا شده است، اشاره کرد.

وی درمورد تاریخ آگاهی سپاه از این توطئه گفت: «پس از به ثمررسیدن انقلاب اسلامی ایران، سازمان های سیا و اینتلیجنت سرویس و موساد همیشه درپی ایجاد هرج ومرج در ایران بوده اند و طی تحقیقات وسیعی که در یک سال و نیم پیش، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان دراین زمینه به عمل آورد، به این نتیجه رسید که این سازمان های جاسوسی به ویژه اینتلیجنت سرویس انگلستان تحت عنوان دایره اسقفی فعالیت گسترده ای در شهرهای مختلف کشور ازقبیل اصفهان، یزد، کرمان، شیراز و اهواز به عمل می آورد و از همان زمان کار تحقیق پیرامون دایره اسقفی را شروع نمود و اولین نتیجه این تحقیقات، کشف شبکه های گسترده جاسوسی و مخابراتی در بیمارستان مسیحی اصفهان بود.»

وی افزود: «تاکنون اعضای خارجی شبکه که ۴ نفر بوده اند و همچنین همکاران ایرانی آنها دستگیر شده اند. البته هنوز تعدادی خارجی چون کشیش پول هندی و باربارا میچل و چند نفر ایرانی مانند اسقف دهقانی و خلیل رزم آرا فراری هستند.»

وی درمورد نقش واتیکان در این شبکه جاسوسی گفت: «بدون تردید واتیکان از آنچه در ایران می گذشته است، مطلع بوده است و نیز پس از تعطیل پایگاه های جاسوسی دایره اسقفی در ایران، مرکز میسیونری لندن سی.ام.سی. و نیز مرکز اسقفی نیکوزیا اسقف الیاخوری که اسقف اعظم اورشلیم بوده است را جهت بازپس گرفتن این مراکز به ایران اعزام داشته است.»

مسئول سپاه اصفهان درباره فردی به نام ایرج متحده - که نام او در اطلاعیه دیروز سپاه اصفهان نیز آمده است - گفت: «ایرج متحده یهودی الاصل، دوره های جاسوسی را تحت عنوان "الهیات" در اسرائیل، انگلستان و پاکستان دیده است. وی سال قبل همراه کشیش اکسل و پول هندی به اسرائیل رفت و طی ملاقات هایی با پسر موشه دایان اطلاعاتی را ردوبدل کرده است. قابل ذکر است که این ملاقات ها در یک ساختمان امنیتی در تل آویو صورت گرفته است.»

وی همچنین درمورد شایعاتی مبنی بر نقش سفارت انگلستان در این شبکه جاسوسی، گفت: «اسناد جدیدی که به دست آمده نشان می دهد که این شبکه مستقیماً با سفیر انگلستان در ایران، جان گراهام در تماس بوده است.» وی افزود: «یکی از دستگیرشدگان به نام خانم مارگریت جین وادل گفته است در آبان ۵۸ در کنفرانسی که در قدس تشکیل شده بود، شرکت کرد و سپس محرمانه به اسرائیل سفر می کند. همچنین وی اعتراف می کند ۱۱ ماه و نیم در اسرائیل مشغول کار بوده است. در سندی که به دست آمده است دایره اسقفی تحت پوشش های مختلف با سه گروه بانفوذ و رهبران قبایل و گروه های قومی، با افراد بی بضاعت و یا مقامات ناراضی و رده بالای ارتش تماس های مستمر می گرفته است.

ص: ۶۱۰

همچنین در سند دیگری سولیوان، رئیس سیا در خاورمیانه، رسماً از این دایره تشکر کرده است و در سندهای دیگر یکی از افسران پنتاگون از کشیش رزم آرا تشکر کرده و به وی گفته است که اسلحه ها و طرح های ما کاملاً آماده اند و اضافه کرده: پیش بینی می شود که کردستان در آینده نزدیک تبدیل به میدان جنگ خواهد شد. در سند دیگری گفته شده است دکتر پون - که قبلاً پزشک بیمارستان مسیحی بوده است - از پاکستان و رزم آرا از استرالیا رهبری این توطئه را بر عهده داشته و نیز خانم باربارا میچل به دستور سفیر انگلستان به عمان می رود و یک شاخه جاسوسی دیگری در این کشور ایجاد می کند. همچنین اسقف دهقانی ضمن رفت وآمد بین لندن و قبرس به توطئه های جدیدی مشغول است و لازم به یادآوری است که اکثر اسناد به دست آمده به زبان رمز نوشته شده است. ...»(۱)

۱

دادگاه ویژه انقلاب اسلامی اصفهان پس از سه جلسه رسیدگی به اتهام ۱۴ نفر از متهمان غیرنظامی این دادگاه که درارتباط با کودتای نافرجام اخیر محاکمه می شدند، ۱۰ تن از آنان را به اعدام محکوم کرد؛ این حکم شامگاه امروز اجرا شد. اسامی معدومان عبارت است از: دکتر مجید وصالی؛ سیاوش همتی؛ سفرالله وردی؛ سیاوش موم زایی؛ محمد هارونی؛ محمد رونی؛ منوچهر کریمی؛ ابراهیم کریمی؛ جلیل سلطانی و علی رحم صالحی.(۲)

از سوی دیگر، در ادامه دستگیری افراد دیگری از شبکه کودتای نافرجام تیرماه گذشته، امروز سرهنگ کوچک زاده، معاون لشکر۷۷ خراسان و دبیر بسیج ملی خراسان، اعلام کرد که یک سرتیپ و ۵ افسر کودتاگر از افراد لشکر خراسان مأمور خدمت در سنندج درارابطه با کودتای امریکایی دستگیر و به تهران اعزام شده اند.(۳)

۲

بحث و مناقشه بر سر تعیین وزرای کابینه، میان بنی صدر و محمدعلی رجایی که هرکدام نماینده یکی از دو جناح رقیب حاکم بر نظام هستند، هنوز به نتیجه قطعی نرسیده است و وزرای کابینه به مجلس شورای اسلامی معرفی نشده اند. دیدار دو ساعت و نیمه امروز بنی صدر و رجایی و نیز دیدار سیداحمد خمینی با بنی صدر از یک سو و نامه نگاری های بنی صدر به رجایی به عنوان نخست وزیر و نیز به مجلس شورای اسلامی نشان می دهد که بر سر تعیین وزرا هنوز توافق نهایی میان این دو حاصل نشده است. مطالب عنوان شده در مصاحبه رئیس مجلس نیز مؤید همین مطلب است. بنی صدر دراین مورد در یادداشت های روزانه خود نوشته است:

«امروز صبح نامه ای را نوشتم خطاب به آقای رجایی؛ نامه مفصلی است و در موقع خود به اطلاع مردم خواهد رسید. بله، حین نوشتن نامه، حاج احمدآقا آمد، درباره ترکیب دولت

۱- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۵؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، همه به نقل از خبرگزاری پارس از اصفهان؛ همچنین ر.ک: مصاحبه دکتر بهزادنیا، معاون وزارت ارشاد ملی که در آن به بخش هایی از این اسناد اشاره شده است. ر.ک: روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۱۰، همه به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از اصفهان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس از مشهد، ۳/۶/۱۳۵۹.

صحبت شد و بعد از رفتن او آقای رجایی آمد. من نامه را به او دادم. دو ساعت و نیم اینجا بود. صحبت های بسیاری شد و کوشیدم برای او روشن کنم، انسان وقتی بخواهد براساس عقیده کار کند نمی تواند روحیه اغماض و مسامحه داشته باشد. ...»(۱)

دراین حال بنی صدر امروز در نامه ای کوتاه و رسمی خطاب به محمدعلی رجایی نخست وزیر، نوشت: «با وزرایی که فهرست آنها را برای اینجانب آورده اید همان طورکه روز اول گفتم، کاری ندارم؛ خود می دانید. درباره وزراء دفاع و کشور به لحاظ حساسیت وضع کشور تصویب خود را لازم دیده ام.»(۲)

بنی صدر همچنین امروز در نامه ای خطاب به مجلس شورای اسلامی نوشت: «به آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر، گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم؛ ازبابت رویه سکوت که بنا گذاشته بودم در پیش بگیرم. در فهرستی که ایشان در اختیار من گذاشته اند کسانی هستند که درباره بعضی [از] آنها نظر موافق دارم، درباره چند تن نمی توانم حتی بی نظر باشم. بااین همه، کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. نظر خودم این است که اجرای تام و تمام قانون اساسی در این موقعیت حساس از هرکار دیگر به صواب نزدیک تر بلکه عین صواب است.»(۳)

از سوی دیگر، رئیس مجلس شورای اسلامی، هاشمی رفسنجانی، در مصاحبه هفتگی امروز عصر خود در حضور خبرنگاران داخلی و خارجی در پاسخ به سؤالی درباره اینکه «آقای بنی صدر گفته است وزیر کشور(۴) نباید حزبی باشد»، گفت: «من چنین شرطی در هیچ سمتی از سمت های کشور نمی بینم؛ افراد صالح می توانند هریک از سمت ها را از ریاست جمهوری گرفته یا سمت های پایین داشته باشند، حالا- می خواهند حزبی باشند یا نباشند.» وی درخصوص زمان معرفی کابینه گفت: «ما انتظار داشتیم که دیروز کابینه به مجلس معرفی شود که مذاکرات آقای

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، کارنامه دوشنبه ۳ شهریور ۱۳۵۹.

۲- روابط عمومی نخست وزیری، مکاتبات رجایی با بنی صدر، تهران: دفتر تحقیقات و انتشارات، ۱۳۶۰، ص۹۹.

۳- همان، ص۱۱۸.

۴- فردی که نخست وزیر به عنوان وزیر کشور معرفی کرده بود حجت الاسلام ناطق نوری یکی از اعضای برجسته حزب جمهوری اسلامی و نماینده امام در جهاد سازندگی بود. جهاد سازندگی ازجمله نهادهای انقلابی بود که میانه چندان خوبی با بنی صدر نداشت.

رجایی با آقای بنی صدر هنوز به طورکامل پایان نیافته. آقای رجایی از روز پنجشنبه گذشته نامه ای به مجلس نوشته و اعلام کرده اند که آماده اند تا کابینه را به مجلس معرفی کنند. قانون اساسی تصویب ریاست جمهوری را قبل از معرفی کابینه به مجلس پیش بینی کرده است. بنابراین ایشان باید اول کابینه خود را به تصویب ریاست جمهوری برسانند و تا امروز بعدازظهر، که آقای رجایی با ریاست جمهوری ملاقات داشتند، توافق کامل حاصل نشده است و آقای رئیس جمهور درمورد بعضی از افراد کابینه نظر دارند. درمورد وزیر کشور نظر ایشان دیشب پخش شد و ایشان با وزیر کشور پیشنهادی آقای رجایی موافق نبودند و درمورد بعضی وزیران دیگر هم بعضی مسائل برای ایشان مطرح است که هنوز دارند صحبت می کنند.» رئیس مجلس سپس درمورد موعد معرفی کابینه گفت: «تاوقتی که نخست وزیر موافقت آقای بنی صدر را نگیرد، نمی تواند کابینه را به مجلس معرفی کند و تا حالا موافقت کامل ایشان جلب نشده و شاید تا آخر وقت امشب موافقت ایشان را بگیرند. ...»(۱)

۱

تنش و سردی در روابط دیپلماتیک ایران و شوروی همچنان ادامه دارد. دراین خصوص سفارت جمهوری اسلامی ایران در شوروی با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد که شوروی باید نسبت به انحلال کنسولگری خود در رشت اقدام کند. در این اطلاعیه آمده است:

«سفارت جمهوری اسلامی ایران در شوروی قویاً معتقد است نظر به اینکه دولت ایران اکنون کنسولگری خود را در لنینگراد منحل ساخته است، دولت شوروی نیز نسبت به انحلال کنسولگری خود در رشت اقدام نماید؛ زیرا: ۱. از نقطه نظر نمایندگی های دو کشور، شوروی فقط یک کنسولگری در شهر رشت دارد که باید متقابلاً تعطیل شود و سرکنسولگری شوروی در اصفهان که با سرکنسولگری ایران در باکو ازلحاظ درجه بندی سیاسی مورد توافق طرفین می باشد، می تواند به کار خود کماکان ادامه دهد. ۲. تعداد نسبتاً زیادی از اتباع و کارشناسان شوروی در نیروگاه و ذوب آهن اصفهان و سایر نقاط مرکزی ایران به خدمت مشغول اند و خدمات کنسولی شوروی در این منطقه به مراتب بیشتر از خدمات کنسولی شوروی در شهر رشت است که تعداد قلیلی از اتباع شوروی در این شهر سکونت دارند. ۳. باتوجه به موقعیت

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

حساس رشت در مجاورت مرزهای آبی و زمینی دو کشور، انحلال کنسولگری شوروی در رشت هرگونه سوءظنی را که احیاناً مردم ایران نسبت به نقشه های احتمالی شوروی در منطقه دارند کاهش خواهد داد و از تعبیرات مختلف جلوگیری خواهد نمود.»(۱)

دراین حال، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران صادق قطب زاده، در مصاحبه با روزنامه واشنگتن استار گفته است: «مسکو سعی می کند ایران را در صحنه بین المللی منزوی کند.» وی خاطرنشان کرده است: «سیاست شوروی نسبت به ایران این است که ایران را به زانو درآورد و سپس شرایط خود را به آن تحمیل کند.» وی همچنین افزوده است: «ایران در شرق و غرب خود کشورهایی چون عراق و افغانستان دارد که سیاستشان نسبت به ایران خصومت آمیز است و روسیه شوروی نهایت سعی خود را به عمل آورده است تا روابط ایران با ترکیه، پاکستان و کشورهای حوزه خلیج فارس را شکرآب سازد تا پس از آنکه درمانده شد به دامن روسیه شوروی پناه برد.» قطب زاده گفته است: «انزوای ایران در صحنه بین المللی ناشی از افراط گرایی جوانان ایرانی است.»(۲)

۱

درحالی که نظام نوپای جمهوری اسلامی در داخل کشور با انواع منازعات حکومتی و مناقشات و درگیری های متعدد در مرزهای غرب، جنوب غرب و حتی تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در شرق و سواحل جنوبی کشور روبه روست، در خارج از مرزهای خود نیز هرروز با مخالفت گروه های مختلف و تشکل های تازه تری مواجه است. دراین زمینه، گزارش دیلی اکسپرس چاپ لندن حاکی است: «سلطنت طلبان ایرانی سخت سرگرم طرح ریزی برای بازگرداندن قدرت شاه در ایران اند. دراین رابطه، رضا پهلوی در نظر دارد خود را به عنوان پادشاه تازه ایران معرفی کند و یک به اصطلاح "دولت ایران" در تبعید تشکیل دهد. این اتفاقی نیست که کشور مصر به عنوان محل گردهمایی حامیان شاه انتخاب شده است. قرار است در این گردهمایی، رضا رسماً خود را به عنوان رهبر مخالفین انقلاب ایران معرفی کند.»(۳)

در همین حال، از آلمان غربی نیز خبر می رسد که «نمایندگان دسته جات مخالف رژیم ایران تصمیم گرفته اند یک جبهه ایرانی آزاد تشکیل دهند. یک سازمان که خود را "آژانس مطبوعاتی بین المللی ایران" می نامد و با دولت ایران مخالف است به نقل از نمایندگان مزبور گفت که آنها برای ایجاد یک دولت ملی در ایران که متکی بر اصول دمکراتیک باشد فعالیت خواهند کرد.»(۴) این جبهه همچنین «در بیانیه خود اعلام داشته است که با شاپور بختیار نخست وزیر سابق ایران و با "جنبش ارتش نجات بخش ایران" درجهت تشکیل یک دولت دمکرات ملی در کشور در تماس است.»(۵)

ص: ۶۱۴

۱- روزنامه کیهان، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۶/۱۳۵۹، ص۶، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۰، تاریخ ۴/۶/۱۳۵۹، ص۲۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت: ۲۱:۳۰ دقیقه، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، صص۲ و ۳، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری تاس از لندن، ۲۵ اوت ۱۹۸۰، ۳/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص۷، رادیو بی بی سی (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه، ۳/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۱، تاریخ ۵/۶/۱۳۵۹، ص۳۹، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت ۹:۳۰ دقیقه، ۴/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ سه شنبه ۴ شهریور ۱۳۵۹ ۱۵ شوال ۱۴۰۰ ۲۶ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه بحران در روابط سیاسی ایران و عراق، امروز وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران علیه تعدیات و تجاوزات دولت عراق درزمینه اخراج اتباع عراقی ایرانی الاصل از آن کشور و گسیل آنان به سوی مرزهای ایران، در اطلاعیه ای خطاب به مراجع بین المللی، اعلام جرم کرد.

وزارت کشور در این اطلاعیه «دولت دست نشانده صدام حسین را که پس از اخراج حدود ۴۰ هزار تن [از] خواهران و برادران مسلمان ایرانی، هم اکنون شروع به راندن مسلمانان افغانی به داخل مرزهای ایران کرده» به شدت مورد نکوهش و انتقاد قرار داده است. در بخشی از این اطلاعیه شدیداللحن آمده است:

«دولت متجاوز عراق اخیراً ۲۰ تن از برادران افغانی را نیز ناجوانمردانه به مرزهای کشور جمهوری اسلامی ایران گسیل داشته و خود را مهیای راندن گروه های بیشتری از این خواهران و برادران نموده است. باتوجه به اینکه این گونه اعمال و روش های ضدانسانی حکومت بعث و گزینش احمقانه ترین نوع تبعیض و سیستم نژادپرستی در تابعیت که موجب سرگردانی و آوارگی مسلمانان بی گناه شده مغایر و معارض قوانین جاری مربوط به تابعیت و اقامتگاه افراد انسانی و نفی آشکار کلیه موازین و مقررات بین المللی است، لذا بدین وسیله علیه اعمال این رژیم فاشیست شدیداً اعلام جرم و از جمیع مراجع بین المللی و مردم متعهد و مسلمان کلیه کشورهای جهان تقاضا می شود بیش ازاین در قبال رفتار ناهنجار و سبعانه رژیم بعث عراق سکوت نکنند...»(۱)

۲

امروز صدام حسین در یک حرکت تبلیغاتی درجهت القای ذهنی رهبری جهان عرب، ضمن یک مانور نمایش قدرت، طبل های ناسیونالیزم عربی را مجدداً به صدا درآورد. صدام در جلسه پایانی ششمین اجلاس ملی اتحادیه سندیکاهای کارگری در عراق گفت: «از آغاز انقلاب عظیم ژوئیه در سال ۱۹۶۸، پیشرفت های زیادی در همه سطوح در عراق حاصل شده است. ... اکنون

ص: ۶۱۷

۱- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

نام عراق مقرون با پیشرفت و شکوفایی و ترقی می باشد. همه درمورد اتحاد میهن پرستان و ملی گرایان سخن می گویند. وقتی نام عراق ذکر می شود، نام امت عرب را در آن می بینیم و زمانی که نام امت عرب یاد می شود، یاد عراق به میان می آید. این چیزی نیست که ما بخواهیم عراق را بزرگ جلوه دهیم، زیرا مردم کشورهای عربی همه معتقدند که جزو امت عرب هستند، لذا می بینیم اتحادی میان میهن پرستان و ملی گرایان وجود دارد. ما امنیت سوریه را امنیت عراق می دانیم، ما امنیت الجزایر را امنیت عراق به حساب می آوریم. ...»

وی در بخش دیگری از سخنرانی خود گفت: «ما برای رسیدن به اتحاد اعراب بعضی اوقات ناچار می شویم با رژیم های دست راستی کنار بیاییم. ما می دانیم بعضی از این رژیم ها با امریکا مرتبط هستند مع ذالک با آنها به گفت و گو می نشینیم، ... ما با رژیم های ارتجاعی علیه خارجیان متحد می شویم زیراکه سرزمین های اعراب متعلق به حکام عرب نیست، بلکه ملک اعراب است. به طور مثال، چنانچه به سرزمین های عمان حمله شود، ما با سلطان نشین عمان متحد می شویم و از این سرزمین دفاع می کنیم. ...» صدام حسین در پایان اظهار کرد:

«اکنون ملت عراق آماده است تا نظیر یک بعثی سازمان یافته برای دفاع از انقلاب بمیرد و این را ما امتحان کرده ایم و این نیروی حقیقی ما هست و نیروی حقیقی ما در ایمان تمام ملت است. لذا خودپسند نخواهیم بود اگر بگویم بزرگ ترین قدرت نظامی روی زمین نمی تواند عراق را اشغال کند مگر درحالی که عراق از سکنه خالی باشد. امریکا می تواند با یک بمب اتمی عراقی ها را نابود سازد، لیکن بدون ازبین بردن عراقی ها توسط بمب اتمی، قادر نخواهد بود؛ یعنی با ارتش معمولی امریکا نخواهد توانست عراق را اشغال کند. وقتی که ملت تا این سطح باشد، حتماً به روش سوسیالیسم خود ایمان دارد. ...»(۱)

مسلماً یکی از پشتوانه های صدام برای ایراد چنین سخنانی، حمایت کشورهای ثروتمندِ عربی منطقه است. برای نمونه، سخنگوی وزارت امور خارجه کویت امروز حمایت کامل خود را از تلاش جمهوری عراق برای دستیابی به رآکتور اتمی جهت استفاده از آن در اهداف مسالمت آمیز اعلام کرد. به گزارش رادیو کویت: «پیرو حمله تبلیغاتی ساختگی اسرائیل و نیروهای صهیونیسم

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۱، تاریخ ۵/۶/۱۳۵۹، صص ۴۰ و ۴۱، رادیو صوت الجماهیر بغداد (بخش عربی)، ساعت ۱۶:۳۰، ۴/۶/۱۳۵۹.

علیه جمهوری عراق، سخنگوی رسمی وزارت خارجه کویت اظهار کرد: هدف از این حمله تبلیغاتی ساختگی، منحرف کردن افکار عمومی نسبت به حملات مداوم صهیونیسم علیه امت عرب و اقدامات خشونت آمیز اسرائیل در سرزمین های اشغال شده و جنوب لبنان است.»(۱)

۱

آثار وقوع انقلاب اسلامی ایران و تأثیراتی که این انقلاب بر مردم کشورهای حوزه خلیج فارس گذاشته است، ازجمله مواردی است که امروز در شهر طائف عربستان در اجلاس امنیتی گروهی از وزیران کشور دولت های عربی بروز داشت. گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس دراین زمینه حاکی است:

«وزرای کشورهای عرب درحالی که نسبت به افزایش بی ثباتی در منطقه نفت خیز خلیج فارس احساس نگرانی می کنند، در عربستان سعودی گرد آمده اند تا راه های تحکیم کنترل مردم کشورهای خود را با همکاری یکدیگر مورد بحث و بررسی قرار دهند. این کنفرانس سه روزه که از امروز در طائف گشایش یافت، سومین کنفرانس ظرف چهار سال گذشته است. لکن کنفرانس حاضر از ضرورت زیادی برخوردار است. دلایل این اهمیت را باید در: اشغال مسجدالحرام مکه در آذرماه گذشته؛ تظاهرات مسلمانان شیعه طرف دار ایران و دیگر مسائل امنیتی و نیز عدم اعتماد و حساسیت زیادی که در میان این کشورهای پرجمعیت به وجود آمده، جست وجو کرد.» این گزارش می افزاید:

«درخواست آیت الله خمینی برای صادرشدن انقلاب ایران، تجاوز روسیه به خاک افغانستان و حضور نامعقول نظامی امریکا در اقیانوس هند، درمجموع کشورهایی را که قسمت زیادی از نفت جهان غرب را تأمین می کنند، تحت فشار قرار داده است. کویت و بسیاری از کشورهای حوزه خلیج فارس برای ایجاد همکاری میان سازمان های پلیس عرب فشار می آورند و وزیر کشور عربستان اعلام می کند کشورش سرگرم ساختن یک مؤسسه عربی برای تربیت پلیس است که هزینه اش بالغ بر ۱۳۰ میلیون دلار است. به گفته یک دیپلمات کویتی، شایعات زیاد درباره وجود بی ثباتی، مشکلات فراوانی را برای کشور متبوعش در حوزه خلیج فارس به وجود آورده است. وی می گوید نمی توانیم بگوییم که [چه] کسی این شایعات را به راه انداخته، این عامل می تواند ایران باشد، می تواند دیگر کشورهای عربی باشد، می تواند امریکا باشد، لکن این کار دعوت به حضور و مداخله یک نیروی خارجی در منطقه به بهانه وجود مشکلات است. در سال گذشته، کشورهای حوزه خلیج فارس مقررات سخت روادید را برای ده ها هزار کارگر خارجی ساکن در این کشور به اجرا گذاردند.»

آسوشیتدپرس می افزاید: «عراق دومین کشور تأمین کننده نفت غرب بعد از عربستان سعودی، حدود ۳۰۰۰۰ عراقی ایرانی الاصل را به دنبال بمباران متعدد نقاط حساس [مرزی ایران]، از عراق اخراج کرد. سال گذشته تظاهرات شیعیان در چندین کشور حوزه خلیج فارس ترتیب یافت. کویت با بزرگ ترین مشکلات دست به گریبان بود؛ دو فلسطینی یک جت کویتی را ربودند. سپس انفجار در دفتر روزنامه الرأی العام منجر به کشته شدن دو نفر شد. در خردادماه به سفارت ایران

۱- همان، ص۳۷، رادیو کویت (بخش عربی)، ساعت ۱۳، ۴/۶/۱۳۵۹.

در لندن حمله شد و در دفاتر هواپیمایی ملی ایران بمب منفجر شد. مردان ناشناس مسلح سعی کردند صادق قطب زاده را که از کویت دیدن می کرد ترور کنند. درنتیجه این بی نظمی ها وزیر کشور کویت اوایل ماه جاری بیش از ۳۰ تن از مقامات برجسته پلیس را برکنار کرد. ...»

در پایان این گزارش آمده است: «به عقیده ناظران سیاسی، کارگردانان اصلی این کنفرانس، عراق و عربستان سعودی و مصر می باشند. و این سه کشور از هم اکنون درپی ایجاد یک پیمان امنیتی گسترده در بین دولت های خویش می باشند.»(۱)

۱

درباره تحرکات مرزی عراق یکی از مسئولان سپاه قصرشیرین گفت: «در نوار مرزی تجمع و آرایش جنگی نیروهای عراقی کاملاً مشهود است و به نظر می رسد که ارتش بعث عراق درحال فراهم کردن مقدمات یک درگیری گسترده است.» اما یک گزارش به نقل از منابع آگاه مرزی، حاکی است: «احتمال دارد که پخش شایعات مربوط به حمله هوایی و زمینی عراق و فعل وانفعالات آشکار عراقی ها در آن سوی مرز که ازسوی عوامل اطلاعاتی و دیدبانی ایران گزارش شده است، بخشی از یک توطئه برای سرگرم کردن و تجمع نیروهای ایران در نوار مرزی، برای انجام عملیات دیگری باشد.»(۲)

در همین حال، به گزارش هنگ ژاندارمری ایلام: «به اعلام پاسگاه صالح آباد در ساعت ۱۲:۴۵ دقیقه امروز، تعداد ۲ دستگاه نفربر به پاسگاه صالح آباد وارد و از سوی دیگر خودروهای سنگین در تردد و در داخل سیم خاردار پاسگاه الشهداء عراق [به] وسیله تانک ها محاصره و افراد در داخل سنگرها جا گرفته اند.» هنگ ایلام در گزارش خود افزوده است که به احتمال قوی قصد حمله دارند.(۳)

مشاهدات عینی نیروهای اطلاعاتی خودی از تحرکات امروز عراق در نواحی مرزی بستان نیز حاکی از «فعالیت چشمگیر ارتش عراق در نوار مرزی» است. بنا به همین گزارش، «در ارتفاعات مشرف به پاسگاه سمیده، در ۶ محل کشور عراق سنگر کنده و نفراتی در آنها دیده می شود. واحد توپخانه [نیز] در شمال پایگاه ام الظهیر برابر پیچ انگیزه مستقر [شده] و خودروهای آنها با دوربین قابل رؤیت است. روبه روی پاسگاه طاوسیه و صفریه نیز سنگرهایی مشاهده شد.»(۴)

در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر نیز تحرکات عراق همچون روزهای گذشته ادامه داشت. امروز ۳ هواپیمای عراقی درحال اجرای مأموریت شناسایی هوایی در منطقه پاسگاه خیّن خرمشهر و به موازات اروندرود بودند که با تیراندازی نیروهای خودی متواری شدند.(۵)مرزبان جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر بلافاصله و به طور رسمی به همتای عراقی خود درخصوص این تجاوز هوایی اعتراض کرد.(۶)همچنین، تعداد ۸ دستگاه خودرو نظامی حامل نیرو در ساعت ۱۶ امروز در پاسگاه شلمچه عراق مستقر شدند.(۷)یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی از انتقال تیپ۱۹ پیاده عراق از شمال این کشور به منطقه بصره می باشد.(۸)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۲- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۷۱، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۶.

۴- سند شماره ۳۷۸۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)،

۹/۶/۱۳۵۹.

۵- فیش سیاسی شماره ۵۱۴۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۷۸۴۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی درجه۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره، ۸/۶/۱۳۵۹، بازگشت به شماره ۱/۱۲/۸۰/۲۴۶ مورخ ۲۶/۸/۱۹۸۰ (۴/۶/۱۳۵۹).

۷- فیش سیاسی شماره ۵۰۸۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مورخ ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۳/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۷۰۸۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۳/۶/۱۳۵۹.

۱

وضـعیت مهاباد و شـهرها و روستاهای اطراف آن به خصوص با معدوم شدن سرگرد عباسی از فرماندهان نظامی حزب دمکرات کردستان ایران و برخی دیگر از رهبران نظامی ضدانقلاب، به دست نیروهای عملیات سپاه ارومیه بحرانی تر به نظر می رسد.

حزب دمکرات امروز با صـدور اطلاعیه ای اعلام کرد که به خاطر ترور سـرگرد عباسـی و یارانش، تا شب چهلم آنها با خرابکاری و ترور شخصیت ها و انفجار نقاط حساس، انتقام سـختی از پاسداران و نیروهای ارتش مسـتقر در سـقز و دیگر نقاط کردستان خواهد گرفت.(۱) دراین بـاره، گزارش سـتاد مشترک ارتش حـاکی است که امروز «تظـاهراتی برعلیه دولت در بوکان، پیرانشـهر و سـردشت به خاطر کشـته شدن سـرگرد عباسـی برپا شد.» همین گزارش می افزاید: شامگاه امروز نزدیک به ۶۰ فرد مسـلح از دهکده بلاغ گذشته و به سوی بوکان در حرکت بوده اند.(۲)

دراین حال، بنا به گزارش ژانـدارمری، در ساعت ۲۳ دقیقه بامداد امروز، مهاجمان با سـلاح سـبک و تیربار، ساختمان گروهان ژاندارمری مهاباد را زیر آتش گرفتند که مأموران متقابلاً به آتش آنها پاسخ دادند.(۳)-(۴)

در گزارش اطلاعات سپاه ارومیه نیز درباره وضـعیت میانـدوآب و مهاباد آمده است امروز «تعدادی از پاسداران مهاباد به میاندوآب اعزام شدنـد تـا همراه سـتون وارد شـهر شونـد.» همین گزارش درباره وضـعیت مهاباد می افزایـد: «ضـمناً در مهاباد ۱۰۰۰ نفر پـارتیزان به عنوان چریک مخفی آموزش دیده اند تا پس از ورود ارتش و سپاه به داخل شهر، با لباس شخصی به آنها ضربه وارد سازند.»(۵)

خبرگزاری پـارس از مهاباد نیز گزارش داد که امروز «۵۰۰ نفر که اکثراً زن و کودک و مسافر هسـتند توسط مهاجمین مسـلح در مهاباد و بوکان به گروگان گرفته شدنـد. گزارش های رسیده حاکی است مهاجمین افراد گروگان را تحت آزار و اذیت قرار داده انـد و فرمانـدار میاندوآب نیز ۲۴ ساعت به عاملان گروگان گیر مهلت داده است که مسافران را بدون قیدوشرط آزاد کنند.»(۶)

۲

درگیری و زدوخورد میان نیروهای مسـلح انقلاب و گروه های مسـلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین ازجمله اطراف مریوان، کامیاران و پاوه و نیز مناطقی در آذربایجان غربی ادامه دارد.

به گزارش مرکز فرمانـدهی غرب: «۳ اتومبیـل حامل دمکرات ها که از مریوان جهت آموزش مواد منفجره عازم روسـتای بنی کنه لی [بنی کنـدی] بودنـد به وسـیله ارتش و سـپاه پاسـداران مورد حمله قرار گرفتنـد و براثر انفجـار مین ها [یی که حمل می کردنـد] و مواد منفجره خودشان ۱۷ نفر [از دمکرات ها] کشته و ۲۹ نفر زخمی شدند.»(۷)

ص: ۶۲۱

۱- سـند شماره ۴۳۳۸۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنـگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به سپاه پاسداران، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد منـاطق کردنشـین (نقـده)، ص۹۹، بـولتن خـبری مرکز فرمانـدهی (عملیـات سـپاه)، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۲- سند شماره ۴۳۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۵.

۳- این تیراندازی تا ساعت ۱۴:۱۰ روز بعد همچنان ادامه داشته است.

۴- سند شماره ۴۳۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۵۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۵- سند شماره ۴۲۵۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۶۸، از اطلاعات و عملیات سپاه ارومیه به عملیات سپاه کرمانشاه، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- سند شماره ۴۳۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۷۴، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۹۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱.

در ادامه پاک سازی منطقه کامیاران نیز امروز مرکز فرماندهی سپاه به سپاه کرمانشاه دستور داد که ضمن هماهنگی با ارتش به پیشروی خود ادامه داده و در مسیر کامیاران - روانسر، دو پایگاه برپا کنند که یکی از آن دو ازطرف کامیاران و دیگری ازطرف روانسر (در روستای الک) باشد و یک پایگاه نیز در ارتفاعات درویان ایجاد کنند.(۱)

همچنین ۸۵ نفر از نیروهای سپاه که دیروز دستور ترابری آنها با هواپیما به سنندج صادر شده بود، قرار است امروز عازم سنندج شوند.(۲) گزارش ژاندارمری نیز حاکی است که امروز «در خود شهر پاوه بین افراد سپاه پاسداران و مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] درگیری ایجاد شد که در آن یک نفر پاسدار اهل باینگان شهید گردید.»(۳)

در همین حال و درپی انتشار اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور مبنی بر دستگیری برخی از سران فراری و وابستگان به حکومت بعث عراق، گروهی مهاجم مسلح ضدانقلاب به بخش باینگان حمله و این منطقه را محاصره کردند. گزارش رسیده از فرمانداری پاوه دراین مورد حاکی است: «این حمله در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه شامگاه امروز، شروع شد و طی آن مزدوران بعث عراق - که تعداد آنان زیاد بود - تا ساعت ۲ بامداد روز بعد، به شلیک خمپاره و مسلسل پرداختند. ولی در این ساعت نیروهای مسلح ایران محاصره باینگان را شکستند و مهاجمین را با تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی ساختند. در این درگیری، یک پاسدار شهید و یک پاسدار دیگر مجروح شدند.» بنا به همین گزارش، شاهین، معاون فرمانداری پاوه، درمورد اخبار منطقه گفت: «زنان و کودکان مهاجمین(۴) نوسود امروز به مقر حزب دمکرات نوسود حمله کردند و با دست خالی قصد تخریب آن را داشتند.» وی افزود: «در دو روز گذشته [دیروز و امروز]، تظاهرات وسیعی در نوسود صورت گرفت و مردم این بخش حمایت خود را از مهاجرین اعلام کردند و خواستار خروج افراد مسلح غیرقانونی [معاند با نظام] شدند.»(۵)

دراین حال، خبرگزاری پارس از سنندج از رواج یک شایعه قوی در این شهر خبر می دهد: «در این شهر به شدت شایع شده است ۳۰ تن از اعضای کومه له که قصد داشته اند خود را به نیروهای جمهوری اسلامی معرفی کنند در یک کیلومتری روستای افریان واقع در منطقه کامیاران، به وسیله عوامل و ایادی صدیق کمانگر، یکی از گردانندگان کومه له، از پشت به رگبار مسلسل بسته شده اند.» این گزارش همچنین حاکی است که «تعدادی از اعضای مسلح حزب منحله دمکرات، کومه له و دیگر ضدانقلابیون در سه روز اخیر، خود را به نیروهای انقلابی تسلیم کرده اند.»(۶)

خبرنگار جمهوری اسلامی نیز از منطقه تکاب چنین گزارش داد: «به همت پاسداران انقلاب اسلامی تکاب و پاسداران اعزامی از تبریز و کرمان، بعد از ۴۵ روز تلاش، روز سه شنبه ۴/۶/۵۹ ساعت ۱۱ صبح، بعد از درگیری کوتاهی، پاسداران توانستند مواضع عظیم حزب دمکرات و دیگر گروه های مهاجم را در قریه حسن آباد واقع در بین جاده تکاب - شاهین دژ، درهم کوبند و جاده تکاب

۱- سند شماره ۴۳۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۷۹، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه کرمانشاه، ۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا (پ - ف)، ۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۵/۶/۱۳۵۹ برابر گزارش ژاجا؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۵.

۴- در متن خبر، کلمه مهاجمین آمده است که مهاجرین درست است.

۵- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۶- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

به طرف تخت سلیمان افشار را بعد از ۶ ماه که مسدود بود، بازنمایند و همچنین در این مدت برادران پاسدار با دادن ۱۲ شهید توانستند بیش از ۱۰۰ نفر از ضدانقلابیون منطقه را به هلاکت برسانند و تعدادی را دستگیر کرده و جمعاً حدود ۱۵ روستا را آزاد و مهاجمین آنها را خلع سلاح نمایند.»(۱)

همچنین، در ادامه تحرکات ایذایی و مین گذاری توسط گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق نقده و اشنویه، «ساعت ۸ صبح امروز، براثر انفجار مین در جاده نقده – اشنویه نزدیک روستای سلکان، یک دستگاه کمباین از دو چرخ عقب خسارت دید. به دنبال این جریان، بعد از یک ساعت [در نزدیکی] پاسگاه بکی لو بین نقده و اشنویه، یک جیپ حامل رئیس پاسگاه و ۲ تن از جوانمردان و یک نفر سرباز، که برای بازدید به محل حادثه رفته بودند، در ده متری [محل] حادثه، مین دیگری در سمت چپ جاده منفجر و منجر به زخمی شدن ۲ تن از جوانمردان و یک تن سرباز شدند.»(۲)

در گزارش سپاه ارومیه نیز علاوه بر موارد فوق، اضافه شده است: «در همین روز ساعت ۹ الی ۵/۹ صبح در جاده نقده – پیرانشهر، گردنه دوآب یک ماشین مسافربری اطمینان براثر انفجار مین خسارت دید و ۴ تن زخمی شدند. در ساعت ۱ بامداد امروز، همچنین مهاجمین با سلاح های تفنگ۵۷ و خمپاره ۶ میلی متری به پاسگاه خان لر حمله کردند که خسارات جانی و مالی برای افراد پاسگاه در بر نداشت.»(۳)

هم زمان با درگیری های خونین میان نیروهای خودی و گروه های مسلح مزبور، تحرکات و نقل وانتقالات این گروه ها در مناطق مختلف کردنشین نیز پیگیری و گزارش می شود. ازجمله، به گزارش نیروی زمینی ارتش: «نیروهای ضدانقلاب بیشتر در آویهنگ و بیساران و هوسه و توریور و حلوان فعالیت دارند.» بنا به همین گزارش، «چند قبضه توپ و خمپاره در محل های فوق مستقر نموده و به مردم گفته اند که محصولات را جمع آوری کنید که می خواهیم آماده جنگ شویم. و در کره جو در ۲۰ کیلومتری سنندج، تعداد زیادی از ضدانقلابیون تجمع نموده اند.»(۴)

یک گزارش دیگر از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که امروز «تعداد ۶۰۰ نفر از اکراد مسلح عراقی منطقه دربندبازیان (نقطه ای بین سلیمانیه و کرکوک) که چریک دولتی عراق می باشند با همراه داشتن انواع و اقسام سلاح سبک و سنگین به مرز نوسود اعزام و در این نقطه مستقر گردیده اند.» در بخش ملاحظات این گزارش همچنین آمده است: «دولت عراق با اعزام افراد مسلح به نوار مرز مشترک خود در نوسود قصد دارد درصورت درگیری نیروهای نظامی ایران با گروه های مخالف در این منطقه، به نفع گروه های مخالف وارد عمل شود.»(۵)

گزارش نیروی زمینی ارتش از منطقه بانه نیز حاکی است تحرکات و تجمع عناصر و گروه های مسلح غیرقانونی ازجمله کومه له با همراهی و حمایت تسلیحاتی دکتر شاکری در آبادی های سفیدکوه، ساوان و کوه کلوره (واقع در پشت آبادی نیزه رود) درحال انجام است و افراد و سلاح های نیمه سنگینی در این مناطق مستقر کرده اند.(۶)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تکاب.

۲- سند شماره ۴۳۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۱، از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح – ع) به ت – ف ژاجا (رکن۲)، ۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۷۴، از ستاد مشترک (اداره دوم، حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۳۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۹۱، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۴/۶/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج عصر امروز، «پیشمرگان مسلمان کرد در جریان بازدید از اتومبیل های راه سنندج - کامیاران به دختری به نام سوسن اردلان مظنون شده و پس از جست وجوی وسایل وی، مقداری اعلامیه علیه حکومت جمهوری اسلامی ایران و تعدادی کتاب متعلق به سازمان چریک های فدایی خلق از نامبرده کشف شد. ...»(۱)

۱

مشکل راه های ارتباطی و ساخت و ترمیم آنها در نوار مرزی غرب و جنوب غربی کشور، همواره از دغدغه های اساسی نیروهای درگیر در این مناطق بوده است و در گزارش های متعدد به مرکز بارها بر لزوم ترمیم و ساخت راه ها و نیز پاسگاه های مرزی تأکید شده است. بر همین اساس، امروز در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی، دو فوریت طرح ترمیم نواقص پاسگاه ها و جاده های مرزی به تصویب رسید.

در این طرح آمده است: «به منظور ایجاد امنیت بیشتر در مرزهای غربی و جلوگیری از خطراتی که برای پاسداران و افراد ارتش در مرز پیش می آید، دولت مکلف است ظرف ۱۵ روز موضوع مرمت جاده ها و پاسگاه های منهدم شده جاده قصرشیرین را مورد توجه قرار داده و اعتبار لازم جهت انجام این امر اختصاص و به مجلس اعلام دارد.» پس از آن، چند تن از نمایندگان در موافقت و مخالفت با فوریت طرح صحبت کردند و در پایان، فوریت آن به تصویب رسید تا در جلسه آینده مورد بررسی قرار گیرد.(۲)

از سوی دیگر، معاون عملیاتی غرب کشور صبح امروز، بعد از دیدار و گفت وگو با بنی صدر در یک مصاحبه اظهار کرد: «حملات مجدد ضدانقلاب در بعضی از نقاط پیش بینی شده است؛ چون این نقاط هنوز آلوده وجود آنهاست و آنها کمین می کنند و ما باید با آسفالت جاده ها اولاً مسیر عبورومرور نیروهای مسلح اسلامی را آسان تر کنیم تا بتوانند زودتر به رفع حملات آنها بشتابند و امکانات به راحتی برسد و درثانی، امکانات دیگری نظیر ماشین و نظایر آن در اختیار برادران پاسدار بگذاریم. ...»(۳)

۲

علاوه بر تحرکات و فعالیت های گروه های مسلح معاند با نظام در غرب کشور، در شرق و جنوب کشور نیز برخی گزارش ها از وجود درگیری و ایجاد ناامنی در این مناطق حکایت دارد. ازجمله «بنا به گزارش لشکر۸۸ زاهدان، ساعت ۱۰ امروز در ۷۰ کیلومتری جاده خاش - ایرانشهر، تعدادی از افراد سپاه پاسداران ایرانشهر با اشرار درگیر می شوند و بنا به خبر تأییدشده، یک پاسدار در این درگیری به شهادت می رسد. در این درگیری با کمک گروهان ژاندارمری خاش، اشرار متواری و درگیری خاتمه می یابد.»(۴)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرگزاری پارس از سنندج، ۵/۶/۱۳۵۹.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۵۴۹.

۳- روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۴- سند شماره ۴۳۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا به سماجا (مد اطلاعات)، ۴/۶/۱۳۵۹.

در اطراف طبس نیز، گزارشی از پرواز مشکوک یک بالگرد مخابره شده است: «برابر اطلاع سپاه مشهد، یک فروند هلیکوپتر با چراغ ثابت در کوه های مشرق طبس فرود آمده و تابه حال از محل پرواز نکرده است. برابر اعلام ستاد مشترک، یک فروند هواپیمای اف۱۴ جهت شناسایی هلیکوپتر مذکور به منطقه طبس اعزام شده است.»(۱)

اما در استان فارس، بازهم طرف داران خسرو قشقایی به ایجاد راه بندان و کمین برای پاسداران دست زدند و به سوی ماشین های عبوری تیراندازی کردند. گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی دراین مورد حاکی است: «ساعت حدود ۱۱:۳۰ شامگاه امروز، گروهی از عمال خسرو قشقایی با بستن جاده شیراز - کازرون در نزدیکی روستای خان زینان به یکی از روستاها حمله کرده و دست به ایجاد رعب و وحشت بین مردم زدند و عده ای دیگر جاده را بسته و حدود ۲۸ اتومبیل را به غارت می برند. روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز اعلام کرده بعد از وقوع این حادثه طی تماس های تلفنی مکرر عده ای، از ما خواسته شد به محل حادثه برویم. چون هویت این عده برای ما مشخص نبود و چون دراین رابطه کسی مستقیماً به سپاه مراجعه ننموده بود؛ لذا برای کسب تکلیف با ستاد مشترک تماس گرفتیم که به علت مشکوک بودن خبر، موافقت نشد و با هوشیاری متوجه شدیم که دامی ازطرف خوانین امریکایی برای قتل عام برادران پاسدار گسترده شده بود و بدین وسیله خنثی شد.»(۲)

همچنین به گزارش خبرگزاری پارس، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شیراز ضمن تأیید این خبر اعلام کرد: «مهاجمین از طرف داران خسرو قشقایی بودند و گفته می شود با نقشه قبلی قصد کشاندن پاسداران به منطقه و گروگان گیری آنها را داشتند که طرح آنها عقیم ماند.»(۳)

۱

امروز نیز تشنج و درگیری هایی میان هواداران سازمان ها و گروه های چپ به ویژه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و مردم در شهرهای مختلف رخ داد.

در شهرستان کازرون، در بازرسی از محل ستاد مجاهدین خلق (منافقین) در این شهر، مقدار زیادی مواد منفجره آماده و درحال ساخت و نیز اعلامیه های سازمان مذکور به دست آمد، اما اعضای این ستاد موفق به فرار شدند.(۴)

در آمل، نیز میان طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و اعضای انجمن اسلامی استه کلا درگیری شدیدی رخ داد. بنا بر اطلاعیه اتحادیه انجمن های اسلامی شهرستان آمل، این درگیری با حمله بی مقدمه طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) به دفتر انجمن اسلامی جوانان استه کلا به وقوع پیوست و موجب زخمی شدن تعدادی از افراد این انجمن شد.(۵) درپی این حادثه، دادستان انقلاب اسلامی آمل امروز با صدور اطلاعیه ای بار دیگر از هواداران گروه های سیاسی خواست که دست از توطئه و تحریک بردارند. در این اطلاعیه همچنین اخطار شده است که درصورت ادامه این تحریکات، فعالیت این گروه ها تا تعیین تکلیف قطعی آنها ازسوی مجلس شورای اسلامی ممنوع خواهد شد.(۶)

۱- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از شیراز.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کازرون.
۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از آمل.
۶- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

همچنین در تهران، به دنبال راه پیمایی اعتراض آمیز گروهی از مردم از محل مسجد الزهراء شهرآرا به طرف پارک شهرآرا، همه کتاب فروشی ها و روزنامه فروشی های اطراف این پارک که متعلق به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های سیاسی بودند، مجبور به تعطیل شدند. خبرنگار کیهان ضمن نقل این خبر، از قول امام جماعت مسجد الزهراء افزوده است: «این راه پیمایی به منظور اخطار به گروه های سیاسی برای جمع آوری بساطشان انجام شد، اما به محض اینکه ما از مسجد حرکت کردیم، آنها خود بساطشان را جمع کردند و رفتند.»(۱)

۱

ساعت ۱۲ امروز، شمار زیادی از علما و روحانیون کردستان (سنندج) در حسینیه جماران با امام خمینی دیدار کردند. در این دیدار ابتدا امام جمعه سنندج در سخنانی، ضمن گزارش وضعیت مردم آن سامان، نیازهای منطقه را برشمرد.(۲) سپس امام خمینی، با آنکه پزشکان او را از صحبت کردن منع کرده اند، امروز برای دومین بار به سخنرانی پرداخت و گفت:

«من بااینکه ازطرف اطبا محدود هستم به اینکه صحبت زیاد نکنم و امروز هم یک دفعه برای گروه های مختلفی صحبت کردم، لکن نتوانستم که حرف اطبا را قبول کنم درصورتی که برادرهای ما از کردستان، از محلی که همه در زحمت بودند و خصوصاً، روحانیون بزرگ کردستان اینجا تشریف آورده اند، با آنها بعض صحبت ها را نکنم. شما می دانید که همان طورکه کردستان بر آن ظلم شده بود - منتها شما که در کردستان بودید لمس می کردید ظلم های زمان طاغوت را - در همه جا این ظلم بود، اختصاص به کردستان نداشت، در بلوچستان هم ظلم بود، در کرمان هم ظلم بود، در فارس هم ظلم بود، در خراسان هم ظلم بود. در همه جای این کشور ظلم بود و اساس سلطنت طاغوتی سابق بر ظلم به ملت و چاپیدن منافع کشور و ریختن در جیب مخالفین اسلام و مخالفین کشور بود. بحمدالله با همت والای همه ملت، از کردستان گرفته تا همه جای مملکت، با همت آنها دست آن ظلم و ظالم قطع شد و امروز اگر ظالمی باشد، از ریشه های همان ظلم است و در بعض مناطق هم هست و خصوصاً در مناطق شما برادران کردستانی. ما از بعض دسیسه هایی که الآن هم در شرف تکوین است بی اطلاع نیستیم و من به آن اشخاصی که ادعای اسلام می کنند و مشغول توطئه هستند برضد اسلام، به آنها می گویم که شمایی که به مردم، پیش کردها، پیش کردستانی ها ادعای اسلام می کنید و مع ذالک، مشغول توطئه هستید بر ضد همین ملت محروم کردستان و غیرکردستان، چطور ادعای اسلام می کنید؟ این اسلامی که شما ادعا می کنید که نتیجه این باشد که توطئه بکنید با دشمنان اسلام و بر ضداسلام و ضدمسلمان ها و ضدملت اسلام اقدام بخواهید بکنید، این اسلام، اسلام پیغمبر اکرم نیست، ... چطور یک کسی که ادعای اسلام می کند و می گوید که من مسلم هستم و ادعای این می کند که من با ملت خوب هستم، آن وقت در یک مرکزی بنشیند و اشخاصی را دور خودش جمع بکند از این اشخاص منحرف؛ از اینهایی که هیچ اعتقاد به اسلام ندارند، با آنها رفت وآمد کند، با آنها

۱- همان، ص۳، خبرنگار کیهان از شهرآرا تهران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

بست وبند کند که اجنبی را وارد کند در ایران و مسلط کند بر همین مسلمان هایی که هستند، چه کردستانی و چه غیرکردستانی.

اینهایی که درصـدد این معانی هسـتند، بدانند که اگر همه قـدرت های خودشان را هم جمع بکنند نمی توانند به یک ملتی که همه با هم فریاد الله اکبر می زننـد، نمی تواننـد اینها با آنها مقاومت کننـد؛ بیخود درصـدد تفرقه اندازی هسـتند. مسـلمان ها برادرند و تفرقه پیدا نمی کننـد با تبلیغات سوء بعض عناصر فاسد. اصل این مسـئله که شـیعه و سـنی، شـیعه یک طرف و سـنی یک طرف، این از روی جهالت و از روی تبلیغاتی که اجانب کردنـد پیش آمـده است. چنانچه بین خود شـیعه هم اشـخاص مختلفی را با هم به مبارزه وامی دارنـد، و بین خود برادرهای سنی هم یک طایفه ای را به طایفه دیگر، در مقابل هم قرار می دهند. ...

برادرها، متوجه باشید که با اسم های مختلف، با چیزهایی که پخش می کنند و تبلیغ می کنند، می خواهند بین برادرها را جدایی بیندازند که اثر این جدایی افکندن بین برادرها، سلطه اجانب است بر همه و برگشتن همان اوضاع سابق است که به همه شما، به همه ما از مرکز گرفته تا هرجا بروید ظلم شده است و همه را آزار داده اند.

بایـد بیـدار باشید شـما برادرهـا. روحـانیون محترم کردسـتان بایـد متوجه باشـند؛ در مساجـد خودشـان، در جمعه خودشـان، در جماعـات خودشان، مردم محل خودشان را بیـدار کننـد که گول نخورنـد از این اجانب پرست ها، از اینهایی که می خواهنـد تفرقه بیندازند و بعد از اینکه تفرقه انداختند باز ما را برگردانند به آن حال اول و سلطه اجانب مستقر بشود. ...

تمام این مطالبی را که این آقای محترم گفتنـد، تمام این مطالب پذیرفته است و ما هم می دانیم که آن طوری که باید، تا حالا نشده است که رفع این مشـکلات بشود، لکن مجـال ندادنـد که رفع مشـکلات بشود. رفع مشـکلات محتـاج به این است که یـک محلّی درست، امن بشود. بعد از اینکه امن شد مشغول بشوند. اینها مجال ندادند که باز یک [محلّی] درست امن

بشود. الآن هم می بینید که بااینکه بحمدالله کردستان باز آرام است فی الجمله، لکن اشخاص و گروه ها و مفسده جوها بازهم مشغول به فعالیت و آدمکشی هستند. شما بدانید که اولًا نظر به این است که امنیت در همه کشور تحقق پیدا بکند، خصوصاً، در سرحدات که باید امنیت بیشتر پیدا بشود و خصوصاً در مناطقی که مفسده جوها بیشتر هستند، بیشتر مورد توجه واقع باید بشود. امنیت ان شاءالله حاصل می شود و پس از امنیت تمام این مطالبی که آقا فرمودند، تمام مطالب در نظر است و ان شاءالله تحقق پیدا می کند. و از کشور اسلامی و از قانون اسلام همین متوقع است که ما بین طایفه ای با طایفه دیگر اصلًا فرق نداشته باشد.

همه با هم برادرند و همه با هم شریک اند؛ هم در غم با هم شریک اند هم در شادی با هم شریک اند.»(۱)

۱

معرفی اولین کابینه نظام جمهوری اسلامی پس از افتتاح مجلس شورای اسلامی، که می بایست هفته گذشته انجام می شد، بار دیگر به تأخیر افتاد. پیش از این، قرار بود که کابینه محمدعلی رجایی در چند روز گذشته به مجلس معرفی شود، اما پس از ملاقات نخست وزیر با ریاست جمهوری و مخالفت صریح بنی صدر با یک یا چند تن از وزرا، این امر به تعویق افتاد و انتظار نمی رود که امروز نیز کابینه به مجلس معرفی شود. این موضوع در میان رسانه های گروهی داخل و خارج بازتاب وسیعی داشته است. ازجمله کیهان با اشاره به اعلام آمادگی رجایی در روز پنجشنبه گذشته برای معرفی کابینه خود و نیز ملاقات روز یکشنبه وی با بنی صدر و عدم تفاهم بر سر وزیر کشور و برخی وزرای دیگر، نوشت:

«اکنون باتوجه به مصاحبه ریاست جمهوری و همچنین خبری که ارگان حزب جمهوری اسلامی صبح امروز انتشار داد، مشخص شده است که یکی از وزیرانی که بنی صدر با انتخاب وی مخالفت کرده، وزیر کشور بوده است. رجایی برای این پست به نوشته ارگان حزب جمهوری اسلامی، حجت الاسلام ناطق نوری را کاندیدا کرده بود که با مخالفت روبه رو شد. بنی صدر در گفت وگوی خود علت مخالفت با وزیر کشور را - بدون اینکه از وی نامی به میان آورد - وابستگی حزبی وی اعلام داشته و گفته بود که وزیر کشور می بایست تعلقات حزبی و گروهی نداشته باشد. به این ترتیب انتظار می رود که شانس دیگر این پست؛ یعنی مهندس مصطفی میرسلیم، به وزارت کشور منصوب شود.» کیهان از قول یک مقام مطلع افزوده است:

«مخالفت دیگر رئیس جمهوری با انتصاب وزیر خارجه بوده است. گفته می شود رجایی برای این پست [میر] حسین موسوی سردبیر روزنامه ارگان حزب جمهوری اسلامی را پیشنهاد کرده بود که با مخالفت بنی صدر روبه رو شد. ... به هر حال، ملاقات حجت الاسلام سیداحمد خمینی، فرزند امام، با ریاست جمهوری که به گفته آگاهان در اطراف مسائل مربوط به

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۱۵۵ - ۱۵۱.

نخست وزیری و هیئت وزیران دور می زده است، حکایت از تلاشی وسیع برای معرفی هرچه زودتر کابینه به مجلس شورای اسلامی دارد. ...»(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز درمورد حذف نام وزیر کشور از لیست هیئت دولت نوشته است:

«طبق اطلاعات واصله، نام حجت الاسلام ناطق نوری، نماینده امام در جهاد سازندگی، از لیست اعضای دولت حذف شده است. ... حجت الاسلام ناطق نوری ازسوی نخست وزیر برای پست وزارت کشور در نظر گرفته شده بود. از قرار معلوم، نام حجت الاسلام ناطق نوری طبق دستور آقای دکتر بنی صدر از لیست اعضای دولت حذف شده است، و هنوز سرنوشت وزارت کشور نامعلوم است. حجت الاسلام ناطق نوری تنها روحانی عضو کابینه آقای رجایی بوده اند. ...»(۲)

دراین حال، امروز ۷ تن از وزرا استعفا کردند. به نوشته کیهان: «وزرایی که به طور مشترک استعفانامه خود را به رئیس جمهوری داده اند، وزرای ارشاد ملی، صنایع و معادن، کار، راه، مسکن و شهرسازی، پست و تلگراف، و دارایی می باشند. دکتر میناچی وزیر ارشاد ملی درزمینه علت این استعفای دسته جمعی گفت: روز چهارشنبه ۲۹ مردادماه با صدور حکم نخست وزیری رجایی ازطرف رئیس جمهور، قانوناً کار ما تمام شد و می بایستی که استعفا می دادیم. زیرا تا قبل از تشکیل مجلس و انتخاب نخست وزیر، دکتر بنی صدر بنا به تصویب شورای انقلاب، هم ریاست این شورا را داشت و هم سرپرستی نخست وزیر و وزرا را. پس وقتی که مجلس رسماً شروع به کار کرد، شورای انقلاب منحل شد و رئیس جمهوری فقط سرپرستی وزرا را داشت و حالا با صدور حکم نخست وزیر، سمت سرپرستی وزرا نیز قانوناً به نخست وزیر می رسد و از آنجا که ما وزرای رئیس جمهور بودیم، قانوناً دیگر سمتی نداریم و باید استعفا می دادیم.»(۳)اما پیش ازظهر امروز؛ یعنی بلافاصله پس از این استعفای دسته جمعی، بنی صدر در اطلاعیه ای از وزرای مستعفی و نیز دیگر وزرای کنونی خواست تا شروع کار هیئت دولت جدید، همچنان به مسئولیت های قبلی خویش ادامه دهند. در این اطلاعیه همچنین از کارمندان دولت در هر سطحی خواسته شده است تا آغاز کار دولت جدید در انجام وظایف قانونی خود کوتاهی ننمایند.(۴)

۱

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای که در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی منتشر شد، درباره مشکلات و بحران های اقتصادی، امنیتی و سیاسی که نظام نوپای اسلامی با آنها روبه روست، مطالبی را به تفصیل بیان کرده است، که این مطالب به مسئولیت وی به عنوان سرپرست دستگاه دیپلماسی کشور، چندان مرتبط نیست و بیشتر به خاستگاه جناحی وی بازمی گردد. قطب زاده از موضع یک منتقد به طرح مسائلی پرداخته که به خصوص در شرایط جناح بندی کنونی، قابل توجه و تأمل است و علامتی است از اینکه جهت گیری سیاسی وی، علی رغم اختلافات سیاسی او با بنی صدر بیشتر به نفع جریان بنی صدر می باشد.

۱- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- روزنامه کیهان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

وی با اشاره به بحران اقتصادی در کشور گفت:

«واقعیت قضیه این است که اقتصاد ما خوابیده یا در حداقل وضعیت خودش دارد تولید می کند. تولید ما پایین آمده. الآن که داشتم با نماینده کارخانه سیمان صحبت می کردم [گفت] که داریم کاغذ سیمان از خارج وارد می کنیم. ... تقریباً سازماندهی اقتصاد مملکت و سازمان های دیگر به هم ریخته و درحال اضمحلال است. خیلی صریح بخواهیم صحبت کنیم ما ناظر به هم ریختگی سازمانی هستیم. این ازلحاظ اقتصادی که وضع خیلی خراب و درهم وبرهم و ناراحت کننده است.

ازلحاظ امنیتی وضع از این هم بدتر است. تقریباً هیچ یک از مرزهای ما ساکت نیست؛ کردستان، خوزستان، حتی آذربایجان غربی سلول هایی که در آنجا درست کردند و نیروهای کمونیستی شدیداً در آنجا مشغول فعالیت هستند و ناظر انفجارهایی در آنجا خواهیم بود. ترکمنستان ساکت نیست، بلوچستان هم سر بلند کرده. وضع ما با کشورهای هم مرزمان مشخص است. وضع افغانستان معلوم است، که یکی وابسته به ابرقدرت روس است و دیگری وابسته به ابرقدرت امریکاست و آنچه که مربوط به پاکستان و ترکیه داشتیم، پاکستان هم که کمونیست ها به شدت تهدید کردند و بالاخره روابط سرد می گذرد و با ترکیه هم به همچنین. با کشورهای خلیج فارس هم متأسفانه مثل اینکه اصرار داریم که تبلیغاتمان را چنان بکنیم که با ما اختلاف پیدا بکنند؛... متأسفانه دست امپریالیسم امریکا و روس در تبلیغات ما خیلی صریح است و آنها هستند که دارند هدایت می کنند.»

قطب زاده سپس به وضعیت امنیت داخلی پرداخته و ادامه داد:

«... مقدار زیادی ما ثروت از ثروتمندان جنایتکار گذشته مصادره کرده به حق، ولی برای مستضعفان و برای محرومین اصلاً نتیجه ای نداشته، بلکه آنها را هم که گرفتیم و کار می کرده، خرابش کردیم، آنهایی هم که آنجا کار می کردند آنها را بیکار کردیم. ازلحاظ حزب بازی و دسته بازی ما بدترین و مبتذل ترین نوع فرنگی اش را وارد کردیم؛ تعداد زیادی حزب و دسته و روزنامه به وجود آمده و راه افتادند و با خودشان غنائم را تقسیم می کنند. مطالب امام برای همه لازم الاجراست؛ آن قسمتی را که بخواهیم بزرگ می کنیم و آن قسمتی که نخواهیم از بین می بریم و هر قسمتی که مربوط به دسته خودمان باشد تقویت می کنیم. ...»

ص: ۶۳۰

وزیر امور خارجه آن گاه درباره علل و ریشه این مشکلات و بحران ها چنین گفت: «تشتت، قدرت طلبی، انحصارطلبی، عدم آگاهی از وظیفه است. ما در سیاست خارجی هر تلاشی کردیم که جلو برویم از داخل آن قدر ضربه زدند که ما را فلج کردند. این واقعیتی که شما نگاه می کنید، ما الآن در حدود یک میلیون ایرانی در خارج از کشور داریم و این، رقم کمی نیست. دولت کانادا اعلام کرده است که بعد از انقلاب ۱۷ هزار دکتر و مهندس ایرانی به آنجا مهاجرت کرده اند. ...»

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «نیروهای خارجی؛ امریکا و روس به احتمال زیاد دارند روی ایران توافق می کنند. الآن نگاه بکنید، سه ماه است که وزارت نیرو اجازه می خواهد که نیروگاه هایی که از اروپا خریداری کرده ایم از رودخانه ولگا حمل بشود و به ایران بیاید، روسیه اجازه نمی دهد، یک ماه دیگر هم رودخانه ولگا بسته می شود. اجناس ما را نمی گذارند به ایران بیاید، آنهایی را که می خریم به دفع الوقت می گذرانند. چرا این کارها را می کنند؟ خیلی روشن است چون می خواهند که وقت بگذرانند. روشن است که مشغول تقسیم دنیا هستند. امریکایی ها هم به همچنین و کشورهای خلیج فارس هم دارند منافعشان را می برند. ما از هفت هشت ماه قبل، از موقع محاصره اقتصادی، درمجموع جنس را ۵/۲ میلیارد دلار گران تر خریدیم که مملکتمان را پیش ببریم، نه با برنامه ریزی. اینها را چگونه می توانیم جواب بدهیم؟...»(۱)

۱- همان، ۴/۶/۱۳۵۹، ص۶.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۵ شهریور ۱۳۵۹ ۱۶ شوال ۱۴۰۰ ۲۷ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور، امروز از ساعت ۶:۲۰ دقیقه بامداد در پاسگاه های برارعزیز، دارخور، بندباریکه، پله چفت، باباهادی و تنگ ترشابه بین نیروهای مسلح ایران و نیروهای ارتش عراق درگیری آغاز شد در این زدوخورد که تا عصر ادامه یافت، به نیروهای خودی تلفاتی وارد نیامد.(۱) در ساعت ۱۱، درگیری به پاسگاه یکه شان نیز کشیده شد و عراق با توپخانه سنگین خود این پاسگاه را هدف قرار داد که با آتش متقابل نیروهای مستقر در پاسگاه مواجه گردید. این درگیری نیز تا عصر امروز همچنان ادامه داشته است.(۲)

نیروهای مسلح خودی نیز در یک اقدام متقابل، در ساعت ۱۵ امروز، با توپخانه به مواضع و سنگرهای یگان های لشکر۶ عراق در منطقه بنی دان تیراندازی کردند که درنتیجه چند نفر از افراد آن لشکر کشته و یک ستوان و یک سرباز عراقی نیز زخمی شدند.(۳)

دراین حال، خبرگزاری پارس در ساعت ۲۲ امروز از مرز قصرشیرین گزارش داد: «درگیری بین نیروهای مهاجم ارتش بعث عراق و نیروهای جمهوری اسلامی ابعاد گسترده تری یافت و تمام پاسگاه های مرزی را فراگرفت.» بنا به همین گزارش: «اینک نبرد با ابعاد گسترده اش در پاسگاه های پرویز، هدایت، تنگاب نو، یکه شان، برج احمدی، خان لیلی، برارعزیز، دارخور، دربندجوق، بیشگان، باباهادی، تنگ توشابه [ترشابه]، تنگ کوان و تپه رش جریان دارد.»(۴)

در ادامه اقدامات خرابکارانه عوامل داخلی عراق، برابر اعلام ژاندارمری، ساعت ۲۳ امروز، مهاجمان ضدانقلاب در هفت کیلومتری پاسگاه بالاتاق - کرند، جلو اتومبیل های عبوری را گرفته و مبادرت به تیراندازی کرده اند که درنتیجه ۲ نفر از اهالی کشته شده اند و یک نفر زخمی شده است.(۵) در این درگیری، همچنین مهاجمان ضدانقلاب راننده یک کمپرسی را به گروگان برده اند.(۶)

در نقاط مرزی خوزستان نیز ساعت ۲۳ امروز، مأموران عراقی که در منطقه مرزی پاسگاه طلائیه قدیم (تابع گروهان هوزگان) قصد آسیب رساندن به تأسیسات نفتی منطقه را داشتند، با افراد پاسگاه مواجه و درگیر شدند. این درگیری تا ساعت ۲:۲۰ دقیقه بامداد روز بعد، با

ص: ۶۳۳

۱- سند شماره ۴۳۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۲۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی) برابر اعلام هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان قصرشیرین، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۵۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۷۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۷۱، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

تیراندازی و شلیک گلوله منور توسط نیروهای عراقی و پاسخ متقابل نیروهای ایرانی ادامه داشت و سپس عراقی ها متواری شدند.(۱)

گزارش منابع اطلاعاتی ارتش نیز حاکی است که امروز «یک واحد توپخانه متشکل از ۶ توپ گروهان یکم از گردان۲۵ تابع لشکر۵ بصره به فاصله ۵ کیلومتری پاسگاه النطعه (مقابل پاسگاه دیریفارم، جمعی گروهان آبادان) اعزام و مستقر گردیده است.»(۲)در گزارش مشابه دیگری آمده است: «دولت عراق در ۳ کیلومتری جنوب ابوالخصیب، یک پست کنترل هوایی به شماره ۸۹۹ که مجهز به رادارهای متحرک می باشد تشکیل داده است. استعداد پرسنل این پست ۳۸ نفر که شامل ۳ نفر افسریار، ۷ نفر درجه دار، ۲۸ سرباز و ۵ دستگاه خودرو روسی می باشد.»(۳)

۱

منابع اطلاعاتی ارتش از تشکیل یک شبکه جاسوسی در آبادان توسط سازمان استخبارات عراق خبر می دهند. بنا به این گزارش: «سازمان استخبارات کشور هدف مبادرت به تشکیل یک شبکه جاسوسی در شهر آبادان نموده که این شبکه زیر نظر شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، فعالیت می کند.» این گزارش در ادامه می افزاید: «سازمان امنیت عراق تعدادی از افسران ورزیده خود را جهت همکاری با شبکه مزبور و نخست وزیر سابق ایران، مأمور نموده است.» براساس این گزارش، شبکه مزبور در تاریخ ۱۳ تیر ۱۳۵۹ در آبادان تشکیل شده است.(۴)

یک گزارش دیگر از همین منبع حاکی است که دولت امارات متحده عربی مبادرت به صدور گذرنامه برای ایرانیان متواری به عراق می کند.(۵)

در این حال، «مأمورین سفارت عراق در کشور امارات عربی متحده سرگرم فعالیت های زیادی درجهت پشتیبانی از ایرانیان اهل تسنن و ایجاد اختلاف بین شیعیان و سنی های ایران در منطقه می باشند و همچنین سعی دارند اخبار مربوط به وقایع کردستان را برعکس جلوه داده و از این طریق به عناوین مختلف بهره برداری سیاسی نمایند. ضمناً دولت امارات نیز از سنیان ایران حمایت و پشتیبانی می کند.»(۶)

علاوه براین تحرکات اخیر و تجاوزات مرزی عراق در مناطق مرزی خوزستان از یک سو و تشدید فعالیت عوامل داخلی وابسته به عراق از سوی دیگر وضعیت این مناطق را بحرانی نشان می دهد و باعث نگرانی هایی در مسئولان نظامی کشور شده است. ازاین رو امروز ناحیه ژاندارمری خوزستان، "دستورالعمل برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان" را که در تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۹ ازسوی فرمانده کل ژاندارمری جمهوری اسلامی تهیه و صادر شده، به استانداری خوزستان و واحدهای نظامی و انتظامی این استان ابلاغ کرد. در این دستورالعمل از نیروهای مسلح مستقر در خوزستان و مرزهای خشکی و آبی این استان خواسته شده است تا بر مراقبت های خود افزوده و هرگونه تحرکات و تجاوزات دشمن و عوامل وابسته به آن را سرکوب کنند. در این دستورالعمل کلی که در سه بند به

۱- سند شماره ۳۴۶۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (امور انتظامی) به وزارت کشور (اداره کل امور انتظامی)، ۱۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مورخ ۵/۶/۱۳۵۹ هنگ ژاندارمری سوسنگرد مستند به اعلام گروهان هوزگان و پاسگاه طلائیه قدیم.
۲- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال۲، ص۲، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۵/۶/۱۳۵۹.
۳- سند شماره ۴۲۳۴۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به سپاه پاسداران انقلاب

اسلامی اهواز، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر خبر ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به استانداری خوزستان، ۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به استانداری خوزستان، ۵/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۲۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل کشور (رکن۲)، ۵/۶/۱۳۵۹.

"وضعیت" دشمن و خودی و نیز "مأموریت" و "اجرا" پرداخته شده، از همه نیروهای مسلح جمهوری اسلامی درخواست هماهنگی بیشتر با یکدیگر شده است.(۱)

۱

مهم ترین درگیری های امروز مناطق کردنشین مربوط به کامیاران است. گزارش های رسیده از عملیات پاک سازی منطقه کامیاران حاکی است که «ازسوی ارتش جمهوری اسلامی ایران با کمک هلیکوپترهای کبرا و نیروهای پیاده به حملات مهاجمین [ضدانقلاب] پاسخ داده می شود و در این درگیری ها صدها تن از مهاجمین [ضدانقلاب] کشته و ۱۰ تن از آنها ازجمله ۲ دختر زخمی شدند. در این درگیری ها همچنین ۳ افسر و درجه دار ارتش به شهادت رسیدند و ۴ ارتشی دیگر به علت انفجار مین مجروح شدند.»(۲)یادآوری می شود ستاد عملیات غرب کشور، قبلاًـ اخطار کرده بود که افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی بایستی سلاح های خود را زمین بگذارند وگرنه سرکوب خواهند شد.(۳)

مرکز فرماندهی غرب کشور در گزارش دیگری آخرین وضعیت نیروهای خودی و درگیری های امروز در پاک سازی منطقه کامیاران را بدین شرح بیان کرده است: «بعد از گرفتن مرتفع ترین تپه اطراف گازرخانی واقع در ۳۵ کیلومتری غرب کامیاران (مقر سوم)، حدود ۵۰ نفر پاسدار از کرمانشاه و ۳۰ نفر از کمیته تهران [روی تپه] مستقر شدند و ارتش ۵ تانک هرکدام با ۴ خدمه در پایین تپه و در شرق آن قرار داد و کلیه افراد ارتش به مقر دوم و اول که به ترتیب در ۷ و ۱۵ کیلومتری کامیاران می باشد، نقل مکان کرده اند که در بازدید امروز مشاهده شد که محل استقرار تانک ها بسیار نامناسب و امکان عمل برایشان نمی باشد و افرادی از ارتش برای حفاظت از تانک ها نیز نبود.»

در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «در ساعت ۱۸ امروز، حمله به تپه از غرب با خمپاره شروع شد که تانک ها به علت اینکه در پشت تپه قرار داشتند نه تنها امکان تیراندازی برایشان نبود، بلکه در محاصره نیز افتادند و پاسداران مستقر در تپه به علل زیر روحیه خود را از دست دادند: ۱. خالی کردن ارتش و در همین رابطه تضعیف روحیه افراد سپاه. ۲. عدم هماهنگی بین افراد سپاه و کمیته. ۳. تضعیف روحیه شدید افراد به وسیله افراد کمیته. ۴. عدم فرماندهی خوب و عدم تاکتیک. ۵. استقرار بسیار بد خمپاره اندازها و تیربارها. ۶. ضعف روحیه ناشی از درگیری که قبل از آن بین افراد ارتش و سپاه پیش آمده بود. ۷. عدم اجرای برنامه هایی که از قبل در ستاد مشترک طرح ریزی و توافق شده بود.» در ادامه این گزارش درباره درگیری امروز آمده است: «درگیری با خمپاره تا ساعت ۲۰، ادامه داشت و بعد قطع شد و بعد بنا به اظهار یکی از پاسداران، ۲ خدمه کالیبر ۵۰ به وسیله افراد مهاجم [ضدانقلاب] شهید و کالیبر ۵۰ به تصرف [مهاجمین] درمی آید. بعد از آن، سروان قادری به ۶ نفر ارتشی مستقر در بالای تپه و بچه ها می گوید عقب نشینی کنید. عده ای از

۱- سند شماره ۳۴۶۰۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به استاندار خوزستان، ۵/۶/۱۳۵۹، تهیه شده ازطرف فرمانده ژاندارمری کل کشور (رکن۳ عملیات)، ۲۸/۵/۱۳۵۹.
۲- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.
۳- همان.

افراد عقب نشینی کرده و به پایین تپه می آیند و بقیه نیز تا ساعت ۳ بعد از نیمه شب [روز بعد]، به مبارزه ادامه می دهند که بعد از آن، به دستور فرمانده توپ ارتش، [منطقه] به توپ بسته می شود که علت آن را کشته شدن افراد روی تپه ذکر می کنند. در این موقع بقیه افراد با هر زحمتی که شده تپه را ترک می کنند. دراین بین، ۹ نفر شهید و ۳ نفر مجروح می شوند. ...»(۱)-(۲)

دراین حال، منابع عراقی مشاهدات و اطلاعات خود را از درگیری امروز منطقه کامیاران بدین شرح گزارش کرده اند: «در تاریخ ۵/۶/۵۹ بین ارتش ایران و حزب رزگاری و دمکرات کردستان درگیری شدیدی روی داده که در این درگیری هلیکوپترهای مسلح ایران نیز شرکت داشتند که درنتیجه ۱۶ سرباز ایرانی اسیر که ۹ نفر آنها نزد حزب رزگاری و ۷ نفر نزد دمکرات می باشند و ۳ هلیکوپتر سقوط و یک تانک و تعدادی خودرو نظامی به آتش کشیده شده است.»(۳)

در ادامه درگیری ها و نبردهای خونین امروز غرب کشور علاوه بر کامیاران، اوضاع مناطق نوسود، نودشه، محورهای مواصلاتی سنندج و سقز و نیز نقاطی در مریوان، بانه و شاهین دژ ناآرام گزارش شده است.

گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه حاکی است: «ستاد عملیات غرب کشور در سه اطلاعیه پی درپی به افراد [وابسته به گروه های] مسلح غیرقانونی در منطقه کامیاران، نوسود و نودشه شدیداً اخطار کرد که هرچه زودتر اسلحه های خود را زمین بگذارند، در غیر این صورت از راه هوا و زمین مناطق آلوده به ضدانقلاب سرکوب خواهد شد.» کیهان می افزاید: «عملیات شدید هوایی و زمینی واحدهای ستاد غرب کشور، گروه های مسلح و وابستگان و مزدوران منطقه کردستان و نوار مرزی را به سوی مرز عراق کشانیده است.» در این گزارش همچنین آمده است: «با تجمع گروه های مسلح در نوار مرزی نوسود، این نقطه به صورت پایگاه بزرگ این گروه ها درآمده است.»

کیهان در ادامه، به نقل از فرماندار مریوان، افزوده است: «مخابرات مریوان که در جریان حملات اخیر ضدانقلابیون از کار افتاده بود و به علت عدم ارتباط با شهرهای دیگر مشکلاتی برای اهالی شهر ایجاد کرده بود براثر فعالیت کارکنان مخابرات مریوان امروز به کار افتاد و ارتباط تلفنی این شهر با سنندج و دیگر نقاط ایران برقرار شد. وی افزود: همچنین به علت نبودن مواد سوختنی، مردم در مضیقه به سر می بردند، دراین مورد نیز با فروش نفت، گازوئیل و بنزین توسط شرکت نفت، این مشکل نیز رفع شد.»(۴)

در امر پاک سازی محور دیواندره - سنندج نیز گزارش نیروی زمینی ارتش حاکی است که «در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه امروز در موقع گشت، گروه رزمی و سپاه در جاده دیواندره - سنندج، (در ۱۰ کیلومتری دیواندره) با حمله مهاجمین [ضدانقلاب] که حدود ۳۰ نفر بودند روبه رو و سریعاً به آتش آنان با کمک های نفربرهای زرهی پاسخ داده شد و مهاجمین با برجای گذاشتن

۱- ضمیمه دارد؛ گزارش مبسوط ستاد سپاه پاسداران غرب کشور از عملیات کامیاران - گازرخانی.

۲- سند شماره ۴۳۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، صص ۸۱ و ۸۲، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۶/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۵۰؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، صص ۲۷۱ - ۲۶۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۶/۶/۱۳۵۹، صص ۳ - ۱.

۳- سند شماره ۵۷۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

یک نفر اسیر و ۴ زخمی، از تاریکی هوا استفاده و از محل درگیری عقب نشینی کردند و ضمناً یک نفر پاسدار و یک گروهبان ارتش مفقود شدند.»(۱)

همچنین، «در درگیری که عصر امروز بین پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی از یک سو و مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] از سوی دیگر در جاده موجش واقع در دهگلان سنندج درگرفت، ۴ تن از پیشمرگان مسلمان کرد و برادران پاسدار ازجمله فرمانده پیشمرگان مسلمان کرد شاخه پیرچغای سرش آباد به شهادت رسیدند.»(۲)

یک گزارش دیگر حاکی است که امروز عناصر ضدانقلاب چهار خمپاره به سوی مقر پیشمرگان مسلمان کرد در محمودآباد سقز پرتاب کردند. علاوه براین، در یک حمله پنج ساعته نیز براثر شلیک خمپاره به منزلی مسکونی، یک نفر زخمی شده است.(۳) از همین منطقه خبر می رسد که در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، تیراندازی شدیدی در اطراف سپاه سقز و هنگ ژاندارمری برینال گام صورت گرفته است.(۴) شامگاه امروز نیز تعدادی از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در دسته های ۳ و ۴ نفری وارد شهر سقز شده و قرار گذاشته اند که به سپاه پاسداران و ارتش حمله کنند.(۵)همچنین امروز یک نفر از اعضای مهم حزب دمکرات در سقز، در جاده خاکی صالح آباد، دستگیر و تحویل سپاه سقز گردید.(۶)

علاوه بر موارد مذکور، گزارش هایی از تحرکات و اقدامات گروه های مسلح غیرقانونی درزمینه تقویت، جابه جایی و تجمع نیرو و تجهیزات در مناطق مختلفی ازجمله قریه شیخ بوکان، بانه، کوه های برستم در مریوان (ساخت باند بالگرد در ارتفاعات این منطقه)، اورامانات – مریوان، دزلی و اورامانات تخت و اطراف هانی گرمله مخابره شده است.(۷)

۱

اوضاع در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، به ویژه درپی کشته شدن سرگرد عباسی فرمانده نظامی و عملیاتی حزب دمکرات کردستان در مهاباد و نیز اقدام گروه های مسلح معاند با نظام در به گروگان گرفتن حدود ۵۰۰ نفر از مسافران در جاده میاندوآب – مهاباد و مهاباد به سه راهی محمدیار، به شدت بحرانی به نظر می رسد؛ به خصوص که گفته می شود مهاجمان وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی قصد دارند از گروگان ها به عنوان سنگر برای جلوگیری از ورود ارتش به مهاباد بهره گیرند.

درپی این گروگان گیری، سرهنگ زکیانی، فرمانده لشکر۶۴ پیاده ارومیه، با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: «در اجرای اوامر نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، مقرر است کلیه گروگان ها که در مسیر میاندوآب – مهاباد و مهاباد به سه راهی محمدیار و بالعکس به وسیله گروه های مسلح غیرقانونی دستگیر شده اند، بدون هیچ گونه قیدوشرطی در اسرع وقت آزاد و در غیر این صورت تصمیمات شدیدتری به مرحله اجرا گذاشته خواهد شد.» گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است که این اطلاعیه به وسیله بالگرد بر فراز مناطق مذکور

۱– سند شماره ۴۳۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۷۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۶/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲– روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و – روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۴۳۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از ستاد عملیات غرب کشور.

۵- سند شماره ۴۳۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۳۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۴۳۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۷۶، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۵/۶/۱۳۵۹.

پخش شـده است. این گزارش با اشاره به حملات روزهای گذشـته گروه های مسـلح معانـد با نظام به مقر سـپاه پاسداران و ژاندارمری در مهاباد، می افزایـد: «در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز نیز یـک خودرو ارتشـی حامـل خواربار که به طرف نقـده درحال حرکت بود در مسـیر جاده در محل جبرئیل آباد دراثر برخورد با مین منفجر شـد و ۳ تن از برادران سـرباز زخمی شدند که حال یکی از آنها که از ناحیه سر به شدت آسیب دیده، وخیم است.»

در ادامه این گزارش مصاحبه با فرمانده لشکر۶۴ ارومیه انتشار یافته؛ وی درباره وضـعیت راه های منطقه گفته است: «در جاده های اشنویه به نقـده و پیرانشـهر به نقـده و ارومیه رفت وآمـد آزاد است و این جـاده هـا تحت کنترل شدیـد ارتش قرار دارد.» زکیانی افزود: «نیروهای مستقر در شهرسـتان مهاباد در ارتفاعات مشـرف به شـهر استقرار یافته و از مهاباد تا سه راهی نقده رفت وآمد با احتیاط صورت می گیرد. همچنین در میانـدوآب نیروهای ارتش اسـتقرار دارنـد و رفت وآمـد در این شـهر و مهاباد با احتیاط انجام می پـذیرد و بعضـی از اوقات با اشکال صورت می گیرد.»

سرهنگ زکیانی در پاسخ به این سؤال که در چه شـهرهایی از منطقه، نیروهای ارتش مسـتقر هسـتند، اظهار کرد: «در پادگان های نظامی شهرهـای ارومیه، قوشچی، سـلماس و خوی، یگـان هـای ارتش درحال حاضـر مسـتقرند و از نزدیک مراقب اوضاع هسـتند.» وی همچنین گفـت: «در منطقـه نزدیـک اشـنویه مقر ضـدانقلابیون رو به اضـمحلال است و نیروهـای ضـدانقلاب درحـال حاضـر نیروهـای خـود را در پیرانشـهر، مهاباد و قسمتی از اشنویه متمرکز کرده اند.» بنا به همین گزارش، «نیروهای ارتش در شهرهای مهاباد، بوکان، پیرانشهر و اشنویه در پادگان ها مسـتقر است و به طورکلی شـهرهای فوق در تسلط نیروهای مسلح غیرقانونی قرار دارد.»(۱) یک گزارش از منابع خودی نیز حاکی است: «در حال حاضر مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] در قرای مرزی ارومیه مستقر هستند و هر چندوقت یک بار، حملاتی به پاره ای نقاط اسـتان انجام می دهنـد، ولی آنچه که حائز اهمیت می باشد این است که پس از درگیری روسـتای "بند" که بین پاسداران انقلاب و گروه های مهاجم [ضدانقلاب] انجام گرفت، مهاجمین [ضدانقلاب] مترصد هسـتند که دامنه درگیری را به داخل شـهر بکشانند و خود را برای جنگ شهری آماده می کنند.»(۲)

از میانـدوآب نیز خبر می رسـد که «ازطرف میانـدوآب به مهاباد ۳۰ کیلومتر مانـده، افراد دمکرات در کـافه امیرآباد تقویت شـده انـد و با کوچک ترین شک، گروگان می گیرند. شهر به طور کامل تعطیل، مغازه ها بسته و افراد دمکرات در کوچه و خیابان ها کمین کرده اند.» ایـن گزارش بـه نقـل از برخی اکراد منطقـه سومـای ارومیـه افزوده است: «چهـار نفر از افراد دولت را گروگـان و به قریه شـمیران از تـوابع سومای برادوست، محل سـکونت "سـنار مامـدی" برده انـد. حزب دمکرات به طور مسـتقیم دخالت دارد و افراد را جریمه و دادگاهی می کند، اسلحه نیز به طور مداوم [بین مردم پخش] و اجناس ایرانی و ماشین از منطقه خارج می شود.»(۳)

ص: ۶۳۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از ارومیه.

۲- سند شماره ۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۶، از سماجا (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مع. اطلاعات)، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه میاندوآب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (میاندوآب)، ص ۶۱، بولتن خبری مرکز فرمانـدهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص ۴.

از سوی دیگر، درپی اعلام ژاندارمری مبنی بر خروج نیروهایش از شهر اشنویه در تاریخ ۲۱/۵/۱۳۵۹ و درخواست سپاه برای توضیح ماجرا باتوجه به مسائل غرب، امروز ستاد مشترک ارتش پاسخی بدین شرح صادر کرد: «در نظر گرفته شد که به منظور پس گرفتن تانک مسروقه به اهالی شهر اشنویه و حومه با پخش اعلامیه و مذاکره تلفنی ازطریق آقای استاندار با انجمن شهر [هشدار داده شود]، چنانکه تا ساعت مقرر گروه های مسلح غیرقانونی از دادن تانک خودداری نمایند، ارتش با تمام قدرت به سرکوبی و انهدام شهر و نقاط مظنون اقدام خواهد کرد. به همین منظور برای اینکه به یگان های ژاندارمری مستقر در شهر ازطرف خودی و گروه های مسلح غیرقانونی آسیبی وارد نیاید، دستور داده شد فوراً به پایگاه نلی وان در ۲ کیلومتری شمال اشنویه، تغییرمکان یابد [تا] بدان وسیله لشکر فوق [لشکر۶۴ ارومیه] به دستگیری اعضای انجمن شهر و تانک مسروقه [اقدام] کند.»(۱)

دراین حال، به دنبال گزارش نیروهای اطلاعاتی خودی از وجود ۲۰۰۰ نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق و ارتفاعات سردشت و پیرانشهر، نیروی هوایی ارتش اعلام کرد که امروز «از منطقه سردشت و پیرانشهر [گشت هوایی] انجام و هیچ گونه مورد مشکوکی مشاهده نگردید.» در هامش این گزارش آمده است: «این تلفنگرام پیرو تلفنگرامی است که سپاه جهت بررسی اخبار مربوط به وجود ۲۰۰۰ نفر از ضدانقلابیون در اطراف سردشت و پیرانشهر به سماجا داده شده بود و این چندمین بار است که هواپیماهای گشتی سماجا چیزی نمی بینند.»(۲)

۱

خبرها و گزارش های متعدد و بعضاً ناهمگون از مناطق مختلف، به طورکلی ناآرامی ها را در نقاط دیگری علاوه بر مناطق غرب و جنوب غربی نشان می دهد.

در ساعت ۶:۳۸ دقیقه امروز، یک شیئ پرنده در صفحه رادار فرودگاه زاهدان ظاهر شد که بلافاصله مراتب به پایگاه هوایی بندرعباس گزارش و ازطریق این پایگاه، یک جت شکاری برای انهدام آن اعزام شد، ولی در نیمه راه، شیء مذکور از صفحه رادار محو گردید. طبق این گزارش، «از این خبرها بارها به ستاد مشترک ارتش داده شده که برادران نیروی هوایی آن را ندیده اند.»(۳)

از یزد نیز خبر رسیده است که ساعت ۲۰ امروز، بمبی در حجره دو تن از طلاب مدرسه مصلای یزد منفجر شده است. طبق این گزارش، «این دومین بار است که ضدانقلاب در این مدرسه دست به فعالیت زده و چند ماه قبل نیز در این مدرسه حضرت آیت الله صدوقی مورد سوءقصد قرار گرفتند.»(۴)

۱- سند شماره ۴۳۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص۲۸۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۹۴۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۷۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۵/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۲- سند شماره ۴۳۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص۴۷، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۸.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از یزد.

امروز خبرگزاری پارس از وضـعیت فعالیت و تحرکات گروه های سیاسـی در شـهرهای مختلف مازندران گزارشـی ارائه داد که در تحلیل وضع کنونی، ازنظر موازنه قدرت جریان های مختلف مذهبی - سیاسی منطقه قابل توجه است. در این گزارش آمده است:

«به طورکلی مازندران را ازنظر جو سیاسـی به سه منطقه می توان تقسـیم کرد: قسـمت اول، شامل آمل، بابل، قائم شهر و بابلسر که فعالیت هـواداران گروه هـای سیاسـی به خصوص جنبشـی هـا [طرف داران سازمـان مجاهـدین خلق (منـافقین)] در این منـاطق گسـترده تر است و شهرهـای بهشـهر، بنـدرگز، نـور، سـاری و گلوگـاه از ایـن نظر در مرحله دوم قرار دارد. امـا در شـهرهای قـائم شـهر در وهله اول و سـپس گنبدکاووس، هواداران چریک های فدایی فعالیت بیشتری دارند و می توان گفت که مرکزیت آنها در قائم شـهر است و دلیل آن هم این است که قائم شـهر مرکز فعالیت کارخانه های تولیـدی ازجمله نساجی مازنـدران است و کمونیست ها بیشتر در محیط های کارگری نفوذ می کنند تا سایر مناطق. در گنبد نیز فعالیت تبلیغاتی و توطئه گری این گروه تقریباً زیاد است و آنجا را به سـبب وجود فقر و تنگدستی در بین زابلی هایی که از مدت ها قبل به کارگری در مزارع مشـغول بوده اند انتخاب کرده اند و بارها مشاهده شده که تحریکاتی در بین این قشـر از ساکنین گنبد صورت گرفته است. این به اصـطلاح فدائیان خلق، گنبد را همچنین به خاطر سـکونت شـیعه و سنی انتخاب کرده اند که بتوانند با ایجاد اختلاف بین تسنن و تشیع موجبات برهم زدن نظم عمومی و ناراحتی مردم را فراهم کنند.

در گرگـان نیز فعـالیت چپی ها تقریباً زیاد است. درگیری های گروهی در مازنـدران بیشتر در شـهرهای بابلسـر، قائم شـهر، آمل و تنکابن صورت می گیرد و افراد مـذهبی بیشتر دراین زمینه ها فعالیت دارنـد، به طوری که در بعضـی موارد مشاهـده شـده که برای برچیدن بساط هواداران گروهک ها به شـهرهای دیگر سـفر کرده انـد. در ساری، آمل، بابل و تنکابن نیز فعالیت جوانان مذهبی چشـمگیر است و توطئه گران کمتر فرصت عرض انـدام پیدا می کنند. صـرف نظر از برخوردهای گاه وبی گاه بین جنبشـی ها و افراد مذهبی در سـطح مازندران، درحـال حاضـر مسـئله ای وجود نـدارد و شـکایت مردم بیشتر به خـاطر کمبودها، اجحاف ها، گران فروشـی ها و نارسایی های موجود در ارگـان هـای اداری و انقلابـی است. از سوی دیگر، تفرقه گروه های مـذهبی، نبودن روحانیون متعهـد و طراز اول در منطقه و اختلاف بین نهادهای انقلابی و دادستانی انقلاب موجبات نگرانی مردم منطقه را فراهم کرده است.

به طورکلی برخوردهای سیاسـی یکی از عمـده ترین ویژگی های اسـتان مازنـدران است. می توان گفت لااقل روزی چندین درگیری بین هواداران جنبش [مجاهدین خلق] و افراد مخالف آنان (که اغلب توده مردم و جوانان عضو انجمن اسـلامی و فدائیان اسلام و دیگر جوانان مسلمان هستند) روی می دهد. تبلیغات هواداران جنبش [مجاهدین خلق] مازندران بسیار وسیع است، به طوری که

همه جا را از عکس های شهدای گذشته سازمان و رهبران کنونی پر کرده اند و در پای هر پوستر و پلاکارد نصب شده چند عدد کتاب (۵ تا ۶ عدد) چیده شده است و یک یا دو نفر بر آن نظارت دارند. در اغلب پلاکاردها به پاسداران حمله شده و به آنان چماق داران ارتجاع لقب داده اند. اغلب درگیری ها در قائم شهر و ساری است که غالباً با زخمی شدن عده ای که اکثراً باهم آشنا هستند ختم می شود. به طور کلی می توان از گروه های چپ پیکار، فدایی و توده ای به عنوان مدافعان جنبش [مجاهدین خلق] و بالعکس نام برد. در اغلب شب نامه هایی که در شهرهای این استان به خصوص در قائم شهر که یک منطقه کارگری است منتشر می شود، به رهبران انقلاب ازجمله امام و آیت الله منتظری و نخست وزیر، همچنین رئیس جمهوری و دیگر دست اندرکاران انقلاب توهین و تهمت وارد می شود. اکثر هواداران این سازمان در ساری در قسمت های اعیان نشین شهر زندگی می کنند و غالباً جوانان کم سن وسال در بین هواداران جنبش دیده می شود.

... نبودن روحانی انقلابی در این منطقه و وجود شرایط خاص (فقر فرهنگی و اقتصادی، و وجود شیعه و سنی) باعث شده است که افراد مذهبی به چند دسته ازجمله جوانان شورای انجمن اسلامی و جوانان انجمن های اسلامی و طرف داران فدائیان اسلام تقسیم شوند. اگر در بین این نیروها وحدت ایجاد شود و خط مکتبی به آنها داده شود نیروهای قابل توجهی را تشکیل می دهند.»(۱)

۱

در بازتاب رسانه ای مسائل عراق، دوری از سوریه و نیز نزدیکی به کشورهای غربی، همچنان به چشم می خورد.

به گزارش امروز روزنامه ایتالیایی ایل تمپو (لیبرال): «کارخانه های کشتی سازی اتوملار ایتالیا مشغول مذاکره با دولت عراق برای مسلح کردن ۱۲ ناو جنگی این کشور است. قراردادی که قرار است ظرف چند روز آینده در بغداد به امضا برسد چند شرکت غربی را شامل می شود.» این روزنامه افزود: «مبلغ قرارداد به حدود ۴۰۰ میلیون فرانک (۷۰۰ میلیون تومان) بالغ می شود که از این مقدار، نصف آن به اتوملار می رسد.» به نوشته ایل تمپو، «شرکت های امریکایی این ناوها را ازلحاظ وسایل استراتژیکی مجهز می کنند، درحالی که اتوملار بر روی آنها توپ های۷۶ میلی متری که ۴۵ تیر در دقیقه شلیک می کنند نصب خواهد کرد. کارخانه های اتوملار همچنین موشک های خودکار دریابه دریا که با پرواز در نزدیکی امواج دریا، رادارها را خنثی می کنند، تحویل خواهد داد.»(۲)

از سوی دیگر، امروز رادیو دمشق اعلام کرد: «عزیز رشید عقراوی وزیر مشاور عراق که دیروز به دمشق پناهنده شده و استعفای خود را از دولت عراق اعلام کرد، امروز با عبدالله الاحمر، دبیرکل حزب بعث سوریه، ملاقات کرد. عقراوی - که کرد است - در جریان یک مصاحبه مطبوعاتی، که در دمشق انجام شد، همبستگی خود را با "نهضت ملی کرد" اعلام کرد و گفت قصد دارد برای ایجاد یک نظام دمکراتیک در عراق و یک خودمختاری واقعی برای

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، ساری - خبرگزاری پارس، ۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از رم؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از رم.

کردستان مبارزه کند. وی همچنین "اعمال سرکوبگرانه رژیم دیکتاتوری صدام حسین مستبد" را محکوم کرد.»(۱) رادیو دمشق افزود: «عقراوی اظهار کرد که وی از عراق فرار کرده، چون دیگر نمی تواند بیش از این در دولت عراق باقی بماند.»(۲)

یادآوری می شود درپی پناهنده شدن عزیز رشید عقراوی، وزیر مشاور دولت بعث عراق، به سوریه وی در یک نشست مطبوعاتی در دمشق اعلام کرد که «رژیم خون آشام صدام حسین، خلق عراق را مورد ارعاب و تهدید قرار داده و مبارزان را سرکوب می کند.» عقراوی - که یک کرد است - در این نشست با ارائه اسناد و شواهد فاش کرد که «ارتش رژیم صدام حسین ۱۲۰۰ روستای کردنشین را با خاک یکسان کرده و منابع آب را خشکانیده و محصولات کشاورزان کرد را آتش زده است. درنتیجه ۶۰ هزار کرد از خانه و کاشانه خود فرار کرده اند.» وی گفت که به جنبش مقاومت کردها در عراق علیه رژیم صدام می پیوندد. عقراوی تأکید کرد: «رژیم صدام حسین هزاران تن از مخالفان را اعدام کرده و در چند شهر تظاهرات را به خاک و خون کشیده است.» وی از تبانی دولت صدام با حکومت سادات و امریکا پرده برداشت و گفت: «عراق روزانه صد هزار بشکه نفت به امریکا تحویل می دهد و تاکنون میلیون ها دینار (عراقی) در اختیار سادات قرار داده است.» عقراوی ضمن اشاره به توطئه های رژیم بعث عراق علیه ایران گفت: «صدام به ساواکی ها و افسران فراری ایران پناه داده و به این فراریان در توطئه علیه ایران کمک می کند.»(۳)دراین حال، مسئولان حزب بعث عراق در واکنش به فرار و سخنان عقراوی اعلام کردند که مایل به پاسخ دادن به دروغ ها و بددهنی های عزیز عقراوی وزیر مشاور عراقی که سه شنبه گذشته به دمشق پناهنده شد، نیستند. دراین زمینه، الثوره روزنامه رسمی حزب بعث عراق از عزیز عقراوی (معروف به رشید عزیز در عراق) به عنوان بی لیاقت و خائن یاد کرد و نوشت: «عزیز عقراوی پس از درک این مطلب که نمی تواند یک رهبر سیاسی شود، خیانت را ترجیح داد. ...»(۴)

۱

به دنبال بالاـگرفتن اختلاف بنی صدر و رجایی درباره تفاهم بر سر اعضای کابینه جدید و نیز رواج شایعاتی درمورد استعفای نخست وزیر، امروز رجایی به مدت نیم ساعت با امام خمینی ملاقات کرد. گزارش کیهان دراین باره حاکی است: امروز «هنگامی که شایعه سازان حرفه ای با استفاده از تمام امکانات و با شدت تمام در سطح شهر شایعه استعفای نخست وزیر را پخش می کردند، محمدعلی رجایی با رهبر انقلاب اسلامی ایران ملاقات بسیار مهمی انجام داد که به خودی خود به تمام این شایعات پایان داد.» کیهان می افزاید:

«ملاقات رهبر انقلاب اسلامی ایران و نخست وزیر از اهمیت زیادی برخوردار است، چراکه نشان می دهد که تلاش های حاج سیداحمد خمینی، فرزند رهبر انقلاب اسلامی ایران، نتایج بسیار مثبت به بار آورده است و نظرات طرف های مختلف جلب شده است. این ملاقات که ظهر امروز

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، دمشق - خبرگزاری فرانسه به نقل از رادیو دمشق، ۲۷ اوت ۱۹۸۰ (۵/۶/۱۳۵۹).

۲- همان، ص۱۹، رادیو کلن آلمان غربی (بخش عربی)، ساعت ۹:۳۰، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه نامه مردم، شماره ۳۲۰، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۸؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۳۲، و - روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۸؛ به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از روزنامه ایتالیایی کوریره دلاسرا، ۲۸ اوت ۱۹۸۰ (۶/۶/۱۳۵۹).

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۶، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به

نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

پس از جلسه شب گذشته در منزل رئیس جمهوری صورت گرفت، همچنین نشانگر رفع اختلاف نظرها - حداقل - در سطح معرفی کابینه است. جلسه دیشب که در منزل دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری، با حضور نخست وزیر، محمدعلی رجایی، حجت الاسلام حاج سیداحمد خمینی و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور (که ضمناً از سران حزب جمهوری اسلامی هستند)، همراه با آیت الله مهدوی کنی وزیر کشور و عضو شورای نگهبان و مهندس بازرگان و مهندس معین فر و مهندس عزت الله سحابی تشکیل شد و خبر آن ساعتی پیش ازظهر امروز، انتشار یافت، بیشتر جلسه ای برای نزدیک کردن آرا و عقاید رئیس جمهوری، سران حزب جمهوری اسلامی و نخست وزیر بوده است. ملاقات امروز رجایی با رهبر انقلاب نشان داد که این جلسه نتایج بسیار مثبتی به بار آورده است و باید این موفقیت - تا همین جا - را مدیون فعالیت های وسیع و مثبت حاج سیداحمد دانست. ...»(۱)

از سوی دیگر، نخست وزیر در پایان دیدار امروز خود با امام خمینی درباره موضوعات مطرح شده در این ملاقات گفت: «صحبت از مشکلاتی بود که بر سر راه است و امام به طور جدی فرمودند من روی هیچ شخص خاصی نظر ندارم و تأکید داشتند به اینکه مکتب و اعتقادات را در درجه اول اهمیت قرار بدهید و براین اساس توصیه کردند که هرچه بیشتر ممکن است تفاهم کنید تا ان شاءالله بتوانید کابینه را تشکیل و معرفی کنید.»

رجایی همچنین تأکید کرد که «کابینه امروز معرفی نخواهد شد.» وی درباره نتایج جلسه شب گذشته با بنی صدر اظهار کرد: «ملاقات با آقای بنی صدر بسیار مفصل بود، بحث هم تمامش روی افراد نبود بلکه روی معیارها بحث می کردیم و قسمت عمده وقت را توضیح معیارها که برای انتخاب لازم است، گرفته بود و این دیدار ۸ ساعت به طول انجامید.» رجایی همچنین گفت: «تشکیل کابینه در این شرایط که به دنبال افراد صددرصد مکتبیِ وارد به امور می گردیم، خوب کار مشکلی است. من فکر می کنم که برای داشتن یک کابینه صددرصد مکتبی فرصت خیلی بیشتری لازم بوده که در آیین نامه مجلس برای وضع عادی ۱۰ روز پیش بینی شده است.» وی درمورد حزبی بودن تعدادی از وزرا گفت: «لیستی که نزد من است فقط دو نفر از آنها رسماً عضو حزب جمهوری اسلامی هستند.»(۲)

۱

باتوجه به انتخاب رسمی نخست وزیر، فشار دیپلماسی برای حل بحران گروگان های امریکایی ازسوی برخی کشورهای غربی همسو با امریکا، افزایش یافته است.

هلموت اشمیت، صدراعظم جمهوری فدرال آلمان، در تلگرامی به محمدعلی رجایی، نخست وزیر ایران، ضمن تبریک انتصاب وی به نخست وزیری، ابراز امیدواری کرد که به ماجرای گروگان گیری کارمندان سفارت امریکا در تهران که ازطرف کلیه کشورهای جهان

۱- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

محکوم می شود، پایان داده شود تا از این طریق سدی که بر سر راه همکاری میان ایران و دیگر کشورهای جهان وجود دارد از میان برداشته شود.»(۱)

همچنین «وزیر خارجه انگلستان اظهار امیدواری کرده است که در مذاکراتش با مقامات عربستان سعودی بتواند درمورد مشکلات گروگان های امریکایی در ایران و حمله نظامی شوروی به افغانستان تبادل نظر کند.»(۲)

دراین حال، «وزارت خارجه امریکا رسماً اعلام کرد درحالی که حدود ۳۰۰ روز از دستگیری ۵۲ گروگان امریکایی می گذرد، امید کمی به آزادی آنان می رود. جان تراتنر، سخنگوی وزارت خارجه، گفت واشنگتن همچنان کانال های مساعد برای آزادی هرچه زودتر گروگان ها را دنبال می کند. وی افزود: ما تلاش های دولت های دوست را تمجید می کنیم و امیدواریم که مقامات ایران به ناظران بی طرف اجازه ملاقات با گروگان ها را بدهند. تراتنر گفت ما همچنان دولت ایران را مسئول سلامت جان گروگان ها می دانیم.»(۳)

ضمیمه گزارش۳۸۶: گزارش مبسوط ستاد سپاه پاسداران غرب کشور از عملیات کامیاران - گازرخانی

«بعد از گرفتن تپه مشرف به گازرخانی به وسیله ارتش و سپاه، حدود ۵۰ نفر پاسداران کرمانشاه و ۳۰ نفر از کمیته تهران و ۶ نفر از ارتش روی تپه مستقر و ۵ تانک نیز هرکدام با چهار خدمه در جلو تپه در جنب چشمه مستقر شدند و بقیه افراد ارتش به مقر دوم و اول، نوهد نیز به کرمانشاه برگشتند. در بازدید روز ۵/۶/۵۹ به نظر آمد که محل استقرار تانک ها نامناسب انتخاب شده است که گزارش آن در بعدازظهر همان روز به ستاد مشترک اطلاع داده شد.

درگیری از ساعت ۶ بعدازظهر با شلیک خمپاره ازطرف مهاجمین [ضدانقلاب] شروع شد و دقیقاً محل استقرار افراد، مورد حمله قرار گرفت و بعد از بررسی معلوم شد، افراد بومی که برای بردن دوغ و آب به تپه آمده و محل را شناسایی کرده بودند که در همان موقع به وسیله سپاه به مسئله افراد بومی اعتراض شد که فرمانده ارتش جواب داد که مسئله ای نیست. شلیک خمپاره ها تا ساعت ۵/۸ [بعدازظهر] ادامه داشت که تلفاتی نداشت. در ساعت ۵/۹ شب، مهاجمین [ضدانقلاب] تپه را به محاصره درآورده و از تپه بالاـ آمدند و به گفته پاسداران، ۲ نفر خدمه کالیبر ۵۰ را شهید کردند و کسی متوجه نشد و وقتی که یکی از پاسداران می خواست به آنها سرکشی کند مشاهده می کند که چند نفر درحال رقص هستند و می گویند "جاش ها را کشتیم" و در همین موقع تیراندازی شدید شروع شد که به گفته پاسداران، سروان قادری دستور عقب نشینی می دهد که عده ای عقب نشینی می کنند. و عده ای می مانند و به جنگ ادامه می دهند. افراد باقیمانده که از پاسداران و کمیته تهران بودند جنگ را ادامه می دهند تا در ساعت ۳ بعد از نیمه شب، فرمانده توپخانه به خیال اینکه تپه به دست مهاجمین [ضدانقلاب] افتاده است، تپه را به توپ می بندد که بقیه افراد مجبور به عقب نشینی می شوند. در این درگیری ۱۰ نفر شهید (۶ نفر از کرمانشاه و ۳ نفر از کمیته تهران و یک نفر از ارتش) و ۳ نفر مفقود می شود، که بعد پیدا می شوند. علل بروز این حادثه به طور خلاصه به قرار زیر است:

۱. محل استقرار مقر، به طوری که قبلاً برنامه ریزی شده بود، قرار بود که مقر در گازرخانی و تپه های اطراف آن زده شود و مقر اصلی مهاجمین ضدانقلاب برای حمله به تپه، همین چهار دهات گازرخانی بوده است.

۲. دستور عقب نشینی به وسیله سروان قادری که موجب دودستگی شده و عده ای عقب نشینی و عده ای ماندند.

۳. خالی کردن ارتش، که خیلی زود انجام گرفت و موجب تضعیف روحیه افراد گردید.

۴. استقرار نامناسب تانک ها.

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، رادیو کلن (بخش فارسی)، ساعت ۲۱، ۵/۶/۱۳۵۹؛ و - پیتر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلام، تهران: نشر نوین، ۱۳۶۲، ص۲۶.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۲، تاریخ ۶/۶/۱۳۵۹، ص۲۸، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۸، ۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از واشنگتن.

۵. عـدم فرماندهی، به طوری که محل اسـتقرار افراد و تیربار کالیبر ۵۰ نامناسب انتخاب شـده بود. همان طوری که در گزارش آمده است، اولین سنگری که گرفته شد محل استقرار کالیبر ۵۰ بوده است.

۶. ضعف روحیه افراد از درگیری های لفظی که قبلاً بین افراد سپاه و ارتش پیش آمده بود.

۷. عدم آموزش کامل افراد سپاه و کمیته.»(۱)

ص: ۶۴۵

۱- سند شماره ۴۳۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران غرب کشور به ستاد مشترک منطقه غرب، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۶ شهریور ۱۳۵۹ ۱۷ شوال ۱۴۰۰ ۲۸ اوت ۱۹۸۰

۱

به دنبال پناهنده شدن چهار خلبان نظامی ایرانی با یک هواپیمای فراندشیب(۱) به عراق در ۱۴ مردادماه گذشته، امروز اعلام شد که قرار است هواپیمای مذکور به دولت ایران بازپس داده شود.

امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه ای اعلام کرد که برای بازپس گرفتن هواپیمای فراندشیب که با چهار خلبان به عراق فرار کرده بود اقداماتی انجام شده است و به زودی برای استرداد آن یک خلبان ایرانی به بغداد اعزام می شود تا هواپیما را به ایران بیاورد.(۲) در این اطلاعیه آمده است: «با اقداماتی که ازطریق وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به عمل آمد، یک فروند هواپیمای فراندشیبی که در تاریخ ۱۴ مردادماه گذشته از مرز ایران خارج شده و در خاک عراق به زمین نشسته بود، حکومت بعث عراق به سرنشینان آن پناهندگی سیاسی داده، ولی هواپیما بازپس گرفته می شود.»(۳) همچنین «دولت عراق به ایران اطلاع داده که برای بازگرداندن این هواپیما به خاک خود می تواند خلبانی را به عراق بفرستد.»(۴)

۲

درپی یک آرامش چندساعته در نوار مرزی قصرشیرین، مجدداً از ساعت ۴ بامداد امروز، مواضع و پاسگاه های مرزی این منطقه مورد هجوم ارتش عراق و آتشبارهای عراقی قرار گرفت. سپاه پاسداران قصرشیرین ضمن تأیید این خبر اعلام کرد: «در این حمله درحالی که ارتش عراق از آتش توپخانه و سلاح های سبک استفاده می کرده، حمله خود را متوجه شهر قصرشیرین ساخته و دراثر گلوله توپ عراقی ها که به یک خانه در منطقه نصرت آباد اصابت کرد، یک دختر چهارده ساله، یک کارگر و یک زن مجروح شدند.»(۵) این حملات درحالی رخ می دهد که شهر به تدریج حالت جنگ زده به خود می گیرد. در گزارش امروز خبرنگار خبرگزاری پارس نیز آمده است:

«تا قبل از درگیری های اخیر، مردم قصرشیرین و نفت شهر که شهر و محل خود را ترک کرده بودند،

ص: ۶۴۷

۱- Friendship

۲- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص ۱، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، ص ۲۱، رادیو اسرائیل (بخش فارسی)، ساعت ۱۹، ۶/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران.

به تدریج به قصرشیرین و نفت شهر بازمی گشتند، ولی پس از درگیری های اخیر و به ویژه روز گذشته، اتومبیل های شخصی و مینی بوس ها مملو از اهالی راهی شهرهای دیگر استان کرمانشاهان شدند. شهر قصرشیرین ازلحاظ تبلیغات اسلامی با کمبود بسیار مواجه است و زمینه نامساعدی را فراهم آورده که گروه های مختلف در این منطقه فعالیت می کنند. این موضوع را مسئولان سپاه پاسداران و فرماندهان ارتشی به خبرگزاری پارس گفتند و اظهار شد در ۵ مسجد موجود در قصرشیرین حتی نماز جماعت اقامه نمی شود. اکثر مردم در گفت وگوهایی که به عمل می آمد، خواهان قاطعیت برای حل مسئله مرزی و جلوگیری از درگیری ها بودند و می گفتند زندگی ما ازهم پاشیده شده و نمی توانیم تصمیم بگیریم که آیا در قصرشیرین بمانیم و یا کوچ کنیم؛ زیرا ارتش بعث عراق برخلاف تمام رویه ها و قراردادهای اجتماعی و بین المللی داخل شهرها را مورد هدف قرار می دهد، درحالی که نیروهای جمهوری اسلامی فقط حملات خود را متوجه پاسگاه ها و نیروهای نظامی عراق کرده است.»(۱)

این درگیری ها تا شامگاه امروز و بامداد روز بعد ادامه یافت. خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس دراین باره گزارش داد: «در درگیری های امروز که از ساعت ۱۹ [مجدداً] آغاز شد، نیروهای ایران مواضع و پایگاه های ارتش مزدور بعث عراق را درهم کوبیدند.» بنا به همین گزارش: «پایگاه [پاسگاه] پرویز عراق که ازسوی آن به مواضع نیروهای ایران آتش گشوده می شد، در یک حمله شجاعانه متقابل به وسیله نیروهای ایران درهم کوبیده شد و دستگاه ترانس مخابراتی پایگاه از کار افتاد. همچنین پایگاه مجیدقادر عراق با یک دستگاه تانک و با یک قبضه خمپاره انداز و یک واحد توپخانه عراقی در منطقه بردعلی عراق توسط نیروهای انتظامی و سپاه پاسداران از کار افتاد.»(۲)

درمورد درگیری های امروز این منطقه، گزارش خبرنگار کیهان حاکی است: «پنجشنبه شب، تنگ ترشابه با مزدوران و نیروهای بعثی درگیری شدیدی داشت که یکی از سنگرهای نوار مرزی نزدیک هوان به دست افراد سپاه پاسداران تصرف شد.» این گزارش به نقل از فرمانده سپاه قصرشیرین، افزوده است: «مزدوران بعثی با تلفات زیادی در این سنگر به عقب رانده شدند. طبق اطلاعات رسیده و دقیق از منابع بعث عراق، در درگیری های یک هفته اخیر، ۴۳ نفر از نیروهای نظامی بعثی کشته [اند] که اجساد کشته شدگان به سردخانه بیمارستان ارتش در پادگان رمادیه خانقین منتقل شده است.» در ادامه گزارش کیهان آمده است: «در درگیری پنجشنبه شب که بین مزدوران بعث و پاسگاه ژاندارمری پاطاق صورت گرفت، مزدوران بعث یک کامیون به شماره کرمانشاه و یک نیسان بار را که در جاده عبور می کردند با آر.پی.جی۷ به آتش کشیده و ۲ نفر از سرنشینان نیسان بار در دم کشته و راننده کامیون توسط مهاجمین به گروگان برده شد.» بنا به همین گزارش: «هوان و تنگ ترشابه از ساعت ۹ تا ۱۲ شب جمعه، درگیری شدیدی داشت که نیروهای خودی در این درگیری تلفاتی نداشتند.»(۳)

یک گزارش که امروز از خبرگزاری پارس ارسال شد، جنبه هایی از وضعیت مناطق درگیر غرب کشور را نشان می دهد. در گزارش امروز خبرنگار خبرگزاری پارس از منطقه مرزی قصرشیرین، سومار، نفت شهر و سرپل ذهاب درمورد وضعیت راه ها و سنگرهای مرزی ایران و عراق چنین آمده است:

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۶/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

«اکثر راه های منتهی به پاسگاه های مرزی از نوع خاکی هستند و [لذا] ازنظر مین گذاری آسیب پذیرترند. به همین دلیل، ازلحاظ سرعت عمل در رساندن تدارکات مشکلاتی وجود دارد. چند نفر از جوانمردانی که در صف مقدم در پاسگاه های ایران با دشمنان انقلاب اسلامی در ستیز هستند طی نامه ای که به خبرنگار خبرگزاری دادند، گفتند ما از شما که به مرز میان ما آمده اید تقاضا داریم خواست های ما را به مقامات مسئول برسانید. آنها مدعی شدند که حدود سه تا پنج ماه است حقوق دریافت نکرده اند. به گفته جوانمردان، وضع پاسگاه های مرزی ما با پاسگاه های عراق قابل مقایسه نیست. پاسگاه های آنها محکم و ساخته شده از بتون آرمه مسلح و اکثراً در مقابل حملات مقاوم است و علاوه برآن پاسگاه های عراق کاملاً پنهان از دید دیدبان ها است. راه های منتهی به پاسگاه های عراقی آسفالت است و طبق اظهارات فرماندهان پاسگاه های ایرانی، زمینه این تدارکات عراقی ها از ده سال پیش فراهم شده است. خبرنگار خبرگزاری پارس کسب خبر کرد یکی از موارد اختلاف قراردادهای مرزی رژیم گذشته با عراق روی چهار پاسگاه در منطقه قصرشیرین - نفت شهر است و آنها ادعا دارند که باید نیروهای ایران این پاسگاه ها را تخلیه کنند و حدود ۳ کیلومتر به داخل خاک ایران عقب نشینی کنند.»

در این گزارش همچنین درمورد وضع راه ها تأکید شده است: «وضع راه ها حائز اهمیت فراوان است و چنانچه این درگیری ها به فصل سرما کشیده شود این راه ها غیرقابل عبور خواهد شد. ...»(۱)

۱

علاوه برآنچه در منطقه قصرشیرین می گذرد تحرکات عراق در جنبه های دیگر نیز ادامه دارد. ازجمله گزارش امروز ستاد نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «حدود ۲۵ نفر از چریک های عراقی مجهز به اسلحه و بمب های آتش زا جهت خرابکاری در خوزستان و سایر نقاط ایران، وارد و اکثراً دارای شناسنامه ایرانی بوده، به طوری که شایع است خرابکاری های اخیر در لوله های نفتی کرمانشاه به وسیله این گروه ها انجام گرفته است.»(۲)

دراین حال، «گزارش واصله از شهربانی آبادان حاکی است دولت عراق اخیراً افراد نظامی شیعه مذهب را به بهانه اینکه اجدادشان ایرانی بوده از ارتش عراق اخراج نموده است.»(۳)

ازسوی دیگر، باتوجه به افزایش شدید تحرکات و درگیری های مرزی عراق در غرب و جنوب کشور و نیز تحرکات گروه های مسلح داخلی معارض با نظام و وضعیت خاص و بحرانی کشور ازلحاظ امنیتی، امروز مرکز فرماندهی سپاه مرکز به کلیه واحدهای تابعه خود بر لزوم جدی گرفتن آماده باش تأکید و شهرهای مختلف ایران را از این لحاظ به دو بخش تقسیم کرد: الف) شامل شهرهای مرزی و توابع آنها چون مشهد، زاهدان، بندرعباس، بوشهر، اهواز، ایلام، کرمانشاه، همدان، رضائیه، رشت و ساری دارای آماده باش درجه یک و ب) شامل شهرهای داخلی و استان های مرکزی نظیر زنجان، قم، اراک، اصفهان، یزد، کرمان، شیراز، سمنان، تبریز، شهرکرد، یاسوج و شهرهای تابعه آنها دارای آماده باش درجه دو اعلام گردید.(۴)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، خبرگزاری پارس از تهران، ۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر اطلاع رسیده از ستاد نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به کلیه واحدها، ۶/۶/۱۳۵۹.

در همین حال، براساس گزارش واصله به استانداری خوزستان، «پایگاه هوایی الخلیج که در ام القصر واقع است، امروز به وسیله هلیکوپتر و هواپیماهای میگ اکتشافی و هواپیماهای سوخو تقویت گردید. این هواپیماها تمرینات خود را فقط شب ها انجام می دهند.»(۱)

۱

درگیری نیروهای مسلح انقلاب با گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین به ویژه منطقه کامیاران همچنان ادامه دارد. بنا به گزارش فرماندهی سپاه مرکز، «درگیری شدیدی که از ساعت ۲۲ روز گذشته در ۳۵ کیلومتری جاده کامیاران در دهی به نام گازرخانی شروع شد، تا ساعت ۸:۵۵ صبح امروز، همچنان ادامه دارد.» براساس این گزارش: «عده تلفات خیلی زیاد است، ولی امکان تخلیه نمی باشد و تاکنون ۳ شهید تخلیه شده است. ازقرارمعلوم یک تانک ارتش به تصرف نیروهای ضدانقلاب درآمده است.» در پایان این گزارش درخواست تقویت و پشتیبانی نیروهای خودی درگیر در این منطقه شده است.(۲)

همچنین، ستاد مشترک ارتش - که از نیروی زمینی درخواست اخبار تکمیلی درباره درگیری های امروز کامیاران و آمار دقیق تر تلفات خودی را داشته است -(۳) به نقل از ژاندارمری اعلام کرد: «واحدهای مستقر در گازرخانی از ساعت ۱۱ امروز، زیر آتش شدید افراد مهاجم قرار گرفته و نیروهای خودی دراثر فشار مهاجمین حدود ۲۰ کیلومتر عقب نشینی کرده اند که در جریان عقب نشینی، پاسداران در محاصره قرار گرفته و تعدادی در حدود ۳۰ الی ۳۵ نفر از برادران پاسدار شهید شده اند. همچنین برابر اعلام تلفنی ستاد عملیات مشترک غرب، سروان نصراللهی، کلیه ارتباطات منطقه کامیاران در دست نیروهای خودی (ارتش و سپاه) می باشد و گزارش ژاندارمری مبنی بر شهادت ۳۰ الی ۳۵ نفر پاسدار تأیید نمی شود. تلفات وجود دارد، ولی نه به صورتی که ژاجا گزارش داده است.» در پایان این گزارش نیز آخرین وضعیت منطقه درگیری و میزان دقیق تلفات درخواست شده است.(۴)

دراین حال، گزارش شهربانی جمهوری اسلامی حاکی است: «به دنبال درگیری های اخیر در کامیاران، شاهپور فیروزی، فرمانده دسته دمکرات، امروز با حضور دکتر مادح نقشبندی فرزند شیخ عثمان نقشبندی و حدود ۵ نفر از افراد دمکرات جلسه ای در پایگاه خود در فاصله بین روستای گازرخانی و کاشتر در سی کیلومتری شمال شرق کامیاران، تشکیل و تصمیم گرفتند که در این هفته به عوامل ارتشی و سپاه پاسداران در کاووشان حدود ده کیلومتری پاسگاه خود، حمله نموده و پلی را که در ده کیلومتری جاده کامیاران - کرمانشاه می باشد، منهدم سازند.»(۵)همچنین یک گزارش دیگر خبر از تجمع ۲۰۰ فرد مسلح در آبادی های شمزیران و دوپل ورهر و نیز تجمع همین تعداد در شمال شرقی مریوان می دهد. طبق این گزارش: «احتمالاً ـ این افراد از مهاباد به مناطق یادشده آمده و به سمت کامیاران در حرکت اند.»(۶)

۱- سند شماره ۴۰۹۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۹/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش رکن۲ ناحیه ژاندارمری.

۲- سند شماره ۴۳۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۶/۶/۱۳۵۹، صص ۳ - ۱، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۸۳.

۵- سند شماره ۹۴۵۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر تلفنگرام

۹/۶/۱۳۵۹ شهربانی جمهوری اسلامی ایران، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۹۳؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۰/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۹۷.

۶- سند شماره ۴۳۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۸۷.

علاوه بر کامیاران، برخی از دیگر مناطق کردنشین نیز امروز دچار درگیری و ناامنی بود.

براساس گزارش روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور: «ساعت ۱۰ صبح امروز، هنگامی که اتومبیل حامل آذوقه جهت رساندن محموله خود به نیروهای مستقر در منطقه گاران مریوان [عازم این منطقه] بود با ضدانقلابیون - که در محل کمین کرده بودند - روبه رو شد.» براساس همین گزارش، «ضدانقلابیون که قصد تصرف اتومبیل را داشتند به این خودرو حمله ور شدند که با دفاع متقابل افراد ارتشی، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلح روبه رو شدند و حمله آنها خنثی شد.» در ادامه این گزارش آمده است: «مهاجمین که از این حمله ناگهانی غافلگیر شده بودند، از محل درگیری گریختند و نیروهای جمهوری اسلامی ایران به تعقیب آنها پرداختند که درنتیجه ۳۵ تن از ضدانقلابیون دستگیر و ۱۰ قبضه سلاح مختلف به غنیمت گرفته شد.» روابط عمومی این ستاد همچنین گزارش داد که «از اهالی روستاهای "سیه سیه" توسط مأموران انتظامی تعداد زیادی اسلحه جمع آوری شد و ۸ تن از اشرار منطقه نیز دستگیر شدند.» همچنین طبق گزارش های رسیده، در درگیری های دیواندره نیز ۱۰ تن از مهاجمان مسلح کشته، مجروح یا دستگیر شدند.(۱)

گزارش پاسگاه مستقر در سیلوی سنندج نیز حاکی است درگیری شدیدی که از ساعت ۲۳:۴۵ دقیقه شب پیش درپی حمله مهاجمان با سلاح های سبک و سنگین به این پاسگاه آغاز شده بود، تا ساعت ۱۳ امروز ادامه داشت و نیروهای پاسگاه به آتش مهاجمان پاسخ دادند. این درگیری تلفات و خساراتی برای نیروهای خودی درپی نداشت.(۲)

واحد اطلاعات سپاه کرمانشاهان نیز گزارش داد که یکی از افراد حزب دمکرات امروز با یک قبضه کلاشینکف خود را به پاسداران انقلاب اسلامی باینگان معرفی و امان نامه دریافت کرد.(۳)

نیروی زمینی نیز در گزارشی خبر از یک درگیری دیگر در منطقه سقز می دهد. بنا به این گزارش، امروز «خودرو حامل غذای پایگاه سه راهی سقز در بین راه مورد کمین واقع شد که با اعزام کمک به محل، درگیری خاتمه پیدا کرد و نیروهای خودی پس از پاک سازی آبادی کماره و دستگیرنمودن ۴۲ نفر بدون هیچ تلفاتی مراجعت نمودند.»(۴)

دراین حال، «حزب کومه له در بانه مدعی است که در مورخه ۶/۶/۵۹، دو دسته از پیشمرگان کومه له با استقبال گرم مردم بانه وارد این شهر شدند و در ساعت ۹:۳۰ دقیقه به کمیته انقلاب اسلامی محل استقرار جاش ها با آر.پی.جی۷ و نارنجک انداز و سلاح های سبک دیگر حمله و مدت یک ساعت آن محل را زیر آتش گرفتند. درنتیجه قسمتی از ساختمان منهدم ولی از میزان دقیق تلفات خبری در دست نیست. ضمناً در موقع بازگشت به منازل، ۲ تن از جاش ها را محاصره و آنان را دستگیر و خلع سلاح نموده و یک یوزی به غنیمت گرفته شد و وقتی یکی از جاش ها از محل محاصره فرار می کرد با رگبار پیشمرگان کومه له به شدت زخمی و احتمالاً کشته شده است. حزب کومه له همچنین مدعی است که: این عمل پیشمرگان به خاطر ایجاد وحشت و هراس عمیق در میان پاسداران و اکراد طرف دولت بوده و درعوض روحیه توده های مردم شهر و روستا را جهت مقابله با آنها بالا برده است.»(۵)

اما در کنار عملیات ها و درگیری های خونین در مناطق کردنشین، تحرکات و اقدامات تأمینی

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از روابط عمومی ستاد مشترک غرب کشور.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)،

۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۶۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات کرمانشاهان (مرکز بررسی مناطق ایران) منطقه۷ به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۵/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۱۹۲.

۴- سند شماره ۹۴۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح ع) بـه ت - ف - ژاجـا (رکن۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۴۱.

۵- سند شماره ۴۲۹۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح ع) به ت - ف - نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۰۷.

و تقویتی گروه های ضدانقلاب نیز در سایه کمک ها و حمایت های تدارکاتی دولت عراق، افزایش چشمگیری داشته است. دراین زمینه، گزارش منابع اطلاعاتی مرکز فرماندهی غرب کشور حاکی است: «حدود ۹۱۰ نفر در مزارع حوالی منطقه پنجوین واقع در خاک عراق، چادر زده اند و تجهیزات نظامی ازقبیل تانک، توپ، ماشین آلات، و وسایل جنگی زیادی در اختیار دارند.» این گزارش به نقل از منبع اطلاعاتی خود افزوده است: «اشرف پهلوی به کمیته حزب دمکرات رفته و قرار گذاشته اند که با همکاری یکدیگر دست به عملیات بزنند و همچنین نیرویی حدود ۶۰۰ نفر در اردوگاه بغداد پیاده شده اند تا به گروه فوق بپیوندند و قرار است تعداد زیادی نفرات از کشور مصر جهت امداد به گروه های ذکرشده، اعزام گردند.»(۱)

همچنین، خبرگزاری پارس به نقل از منابع آگاه مرزی از منطقه اورامانات، گزارش داد: «نیروهای مهاجم بعث عراق و مزدوران ضدانقلاب با نیروهای زیادی در نزدیکی های منطقه مقابل نوسود متمرکز شده اند. این نیروها برای مردم پاوه پیام فرستاده اند که شهر را تخلیه کنید که ما به زودی قصد حمله به پاوه را داریم.»(۲)

در یک گزارش منابع اطلاعاتی خودی نیز آمده است: «۱۴ تن از افراد شیخ جلال حسینی در درگیری با افراد بارزانی [قیاده موقت] کشته و خودِ شیخ جلال سه گلوله خورده که با تمام نفرات به پنجوین عراق رفته اند.» بنا به همین گزارش: «۶ نفر از معتمدان بوکان نیز جهت کسب اطلاع و اخبار به حضور شیخ عزالدین حسینی رسیده اند.» در پایان این گزارش آمده است: «اسلحه های زیادی به وسیله دکتر شاکری در دهات بوکان و یا زرلاب سلمان کندی بین کشاورزان تقسیم شده است.»(۳)

۱

درباره مناطق کردنشین آذربایجان غربی یک گزارش که امروز در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، حاکی از شدت تشنج در این مناطق است. این گزارش نشان می دهد که از سه روز پیش با گروگان گرفته شدن حدود ۵۰۰ نفر - که اغلب از مسافران بین راه مهاباد - بوکان بوده اند، به دست افراد مسلح، منطقه مهاباد و اطراف آن با بحران تازه ای روبه رو شده است. شورای تأمین شهرستان میاندوآب پس از کسب اطلاع از واقعیت امر، ۲۴ ساعت به گروگان گیران مهلت داده که گروگان ها را بدون قیدوشرط آزاد کنند، در غیر این صورت ارگان های نظامی منطقه به وظایف خود عمل خواهند کرد و مسئولیت هر نوع پیشامد ناگواری به عهده افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و گروگان گیران خواهد بود.(۴)

علاوه براین، گزارش های متعدد دیگر از درگیری ها و تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی، خبر از ادامه ناآرامی ها و ناامنی در این مناطق می دهد. ازجمله، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه امروز، یک گلوله توپ ۱۰۵ و بعدازظهر نیز ۲ گلوله توپ ازسمت مهاباد به سوی سه راهی محمدیار شلیک شد که با آتش متقابل نیروهای خودی به آن پاسخ داده شد.(۵)

همچنین، گزارش پاسگاه ژاندارمری ارومیه حاکی است: «اکیپ گشتی پاسگاه در قریه سکلر در

۱- سند شماره ۴۰۹۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۴۳۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از ستاد عملیات غرب.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۵- سند شماره ۴۳۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۷/۶/۱۳۵۹.

ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز، بـا ضـدانقلابیون برخورد نمود که این درگیری تـا سـاعت ۱۷:۴۰ ادامـه داشـت و در این درگیری به نیروهـای خودی تلفاتی وارد نشد و ۵ نفر از ضدانقلابیون مجروح شدند.»(۱)

از زنجـان نیز خبر می رسـد که «در منطقه تکـاب به علت درگیری، برق شـهر در محور تکاب - شاهین دژ قطع و مردم این نواحی ازلحاظ آب و برق در مضیقه هستند.»(۲)

از سوی دیگر، بنا به گزارش منابع اطلاعاتی سپاه میاندوآب: «گرچه افراد حزب دمکرات تا ده کیلومتر مانده به مهاباد، عقب نشینی کرده انـد، ولی راه های خروجی و ورودی مهاباد توسط حزب دمکرات به شـدت کنترل می شود.» براساس همین گزارش: «بین جلـدیان و نقده در جاده آسفالت، یک مین منفجر و مین دیگری خنثی شده و به تازگی در جاده آسفالت نیز مین گذاری می کنند.»(۳) گزارش شهربانی ارومیه نیز حاکی است: «صبح امروز در جاده قریه بیگم قلعه به نقده، دراثر انفجار مین، ۲ نفر کشته و ۴ نفر زخمی شدند. ...»(۴)

۱

در ادامه محاکمه و محکومیت عوامل دخیل در کودتای نافرجام تیرماه گذشـته، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان، ۷ تن ازجمله ۵ افسر و درجه دار لشکر۹۲ زرهی اهواز امروز در این شـهر تیرباران شدند. دراین باره در بخشـی از اطلاعیه دادگاه انقلاب خوزستان آمده است:

«دادگاه انقلاب اسـلامی خوزستان پس از برگزاری جلسات مکرر جهت محاکمه کودتاچیان، نهایتاً حکم خود را درمورد ۷ تن از متهمین کودتا در تاریـخ ۵/۶/۵۹ به شـرح زیر صـادر کرد: ۱. سـرگرد زرهی سـیروس ستوده، فرمانده گردان۲۲۱ تانـک، به جرم شـرکت در طرح برنـامه هـای کودتا و ارتباط با شاخه اصـلی در تهران و داشـتن مسـئولیت در انهـدام نهادهای انقلابی من جمله سپاه پاسـداران. ۲. سروان زرهی محمد براتی، رئیس رکن سوم گردان ۲۶۴ تانک، به جرم شرکت در طراحی برنامه های کودتا و داشتن مسئولیت مستقیم سرکوبی مردم در روز کودتـای نافرجـام و ارتبـاط بـا شاخه شیراز. ۳. اسـتوار یکم محمـدعلی محرابی کپورچـال، مکانیـک عمومی و مسـئول آب آشامیـدنی پادگان، به جرم شـرکت مستقیم در طراحی و اجرای کودتا ازطریق عضوگیری و تحریک عـده ای از عناصـر فریب خورده. ۴. اسـتوار یکم ایرج مرودشـتی، تعمیرکـار، به جرم شـرکت مسـتقیم در طرح و اجرای کودتـا ازطریـق عضوگیری از عناصـر فریب خورده. ۵. ستوانیار رسول یحیی پسـند کبوجانی، درجه دار بهداری بیمارسـتان لشـکر، به جرم شـرکت در طرح و اجرای کودتا ازطریق عضوگیری و تحریک عـده ای از عناصـر فریب خورده. ۶. امیـدوار آتش برو، از شـرکت نفت، به جرم شـرکت در برنـامه کودتـا و تحریک برای ایجاد زمینه ای مساعد جهت کودتا. ۷ داریوش آتش برو، غیرنظامی، به جرم شـرکت در طرح و برنامه کودتا و رازداری عوامل کودتا.» در ادامه این حکم آمـده است: «اشـخاص فوق الـذکر مفسـدفی الارض و محارب با خـدا تشـخیص داده شدنـد و محکوم به اعـدام گردیدنـد.»(۵)
همچنین برای جلوگیری از ورود اسلحه یا فرار کودتاچیان، امروز به دستور استاندار بوشهر تا اطلاع ثانوی، خروج موتورلنج های باری

۱- سـند شماره ۴۲۵۵۱۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجـا، ۶/۶/۱۳۵۹، اسـناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۸۱.

۲- سند شماره ۴۳۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به وزارت نیرو، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی ارومیه.

۵- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرنگار کیهان از اهواز.

و مسافربری از بوشهر و مناطق تابع این استانداری ممنوع شد.(۱)-(۲)

یادآوری می شود، در ادامه دستگیری و محاکمه عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، از بعدازظهر دیروز نیز محاکمه ۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتا در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز آغاز شده است.(۳)از اصفهان نیز خبر می رسد که روز گذشته ۶ تن از بازاریان سرشناس اصفهان به اتهام رابطه با کودتای مزبور دستگیر شدند. مسئول واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان ضمن تأیید دستگیری این عده اظهار کرد: چون هنوز از آنها بازجویی نشده و اتهام آنها ثابت نشده، ازنظر اصول اسلامی افشای نام آنها صحیح نیست. به گزارش خبرنگار کیهان از اصفهان، «یک گزارش تأییدنشده حاکی است که مجرمینی که تاکنون در دادگاه انقلاب اسلامی ایران درارابطه با کودتای نافرجام امریکایی دستگیر و محاکمه شده اند، در بازجویی های دادگاه، نامی از افراد دستگیرشده در بازار اصفهان آورده اند.»(۴)

۱

پس از اظهارنظر روز یکشنبه گذشته صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه، درمورد مسئله گروگان های امریکایی و لزوم آزادسازی آنها - که در مصاحبه با مجله تایم بیان شده بود، و در داخل مخالفت هایی را به ویژه درمیان گروه های چپ و مخصوصاً حزب توده برانگیخته بود -(۵) امروز نیز بنی صدر در مصاحبه با روزنامه انگلیسی زبان تهران تایمز ضمن بحث درخصوص مسائل مختلف، درباره گروگان های امریکایی گفت: «پس از گروگان گیری امریکایی ها، درحقیقت ایران خود به صورت گروگان امریکا درآمد.»

روزنامه جمهوری اسلامی ضمن درج بخش هایی از این مصاحبه، از قول تهران تایمز افزوده است: «او در صحبت هایش قبول نکرد تا درباره آینده ۵۳ گروگان امریکایی صحبت بکند، ولی تأکید کرد که نسل کنونی باید واقعیات عریان را ببیند، نه سراب ها را. او گفت اشتغالات غلط ذهن، مانع از رسیدن به استقلال واقعی و متقابل با امریکا خواهد شد. بنی صدر افزود: برای احقاق این امر باید درمورد امکانات بین المللی رسیدگی و تفکر کرده و از آنها به نفع خودمان استفاده کنیم. کارهای زیادی هست که ما می توانیم برای رسیدن به استقلال واقعی انجام دهیم، ولی تصورات غلط ذهنی به جای پرداختن به واقعیات، مانع می شود تا به آنها عمل کنیم. آقای بنی صدر از اظهارات آقای صادق قطب زاده درمورد آزادی ۵۳ گروگان امریکایی که از اواخر نوامبر (آبان) در ایران نگهداری می شوند، پشتیبانی کرد و گفت که ای کاش قطب زاده از اول این حرف ها را می زد و نه درحال حاضر که لطمات زیادی را متحمل شده ایم. ...»(۶)

۱- بنا برگزارش های استانداری خوزستان، ممانعت از خروج لنج ها از بنادر بوشهر همچنین به دلیل تحرکات اخیر عشایر فارس و وابسته به خسرو و ناصر قشقایی مبنی بر حمل ونقل قاچاق اسلحه ازطریق بنادر خلیج فارس، به ویژه بندر دیلم بوده است. بنا به گزارش سپاه اهواز، سپاه دیلم تقویت شده و حرکت لنج دارها به شدت تحت کنترل است. (سند شماره ۴۳۲۷۲۵ مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس: گزارش استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا، ۶/۶/۱۳۵۹.)

۲- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از شیراز.

۳- روزنامه کیهان، ۶/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۴- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از اصفهان.

۵- روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، مقاله "قطب زاده علیه خط امام"، شماره ۳۱۹، صص ۱ و ۸.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از تهران تایمز، ۶/۶/۱۳۵۹.

امروز همچنین، عبدالحسین جلالی، نماینده مردم نیشابور در مجلس شورای اسلامی، طی سخنانی در مجلس اظهار کرد: «مسئله اول دررابطه با گروگان هاست. اصل قضیه جاسوس های گروگان در زمان و شرایطی، مسلماً ثمرات بسیار مثبت داشت، کمااینکه مورد استقبال امام و امت نیز واقع گردید، ولی ادامه وضع گروگان ها به صورت فعلی به نظر من به نفع ما نیست و فقط امریکا از آن بهره برداری می کند و با استفاده از آن در دنیا حالتی مظلوم مآبانه به خود گرفته است... من درخواست می کنم همان طور که امام حل این قضیه را به عهده مجلس گذاشته اند، ریاست محترم مجلس این مسئله را هرچه زودتر در دستور کار مجلس قرار بدهند.»(۱)

از سوی دیگر، امروز دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، در یک مصاحبه مطبوعاتی درمورد اظهارات قطب زاده درخصوص گروگان های امریکایی، گفت: «اظهارات وزیر خارجه درباره گروگان ها، تنها نظر شخصی اوست.»(۲)

رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری پارس درباره مسائل گوناگون ازجمله گروگان های امریکایی سخن گفت. بنا به این گزارش: «حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی درمورد رسیدگی به کار تعیین سرنوشت گروگان های امریکایی گفت: این کار را در اولین فرصت باید شروع کرد؛ البته پس از انجام کارهای فوری و بسیار ضروری مجلس مثل تصویب اعتبارنامه ها و مسئله کابینه که قاعدتاً در این هفته از اهم مسائل مجلس است. ...»(۳)

در همین حال، امروز دانشجویان پیرو خط امام مستقر در شیراز، درباره انتقال گروگان های امریکایی در شیراز پیامی منتشر کردند که در بخشی از آن آمده است: «... در شرایطی که شیطان بزرگ هرروز و هرلحظه برعلیه انقلاب اسلامی ما دست به توطئه جدیدی می زند و بر آن است تا با ازبین بردن جاسوسان گروگان مانع از افشای جاسوسان پلید و عملکرد شوم و ضدانسانی شان در پیشگاه مستضعفین جهان بشود، تصمیم گرفتیم جاسوسان گروگان مستقر در شیراز را به نقطه ای نامعلوم منتقل کنیم. ...»(۴)

۱

درپی افزایش تنش و سردی در روابط ایران و اتحاد شوروی و در پاسخ به نامه شدیداللحن بیستم مردادماه گذشته صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، امروز سفارت شوروی در تهران، متن نامه جوابیه آندره گرومیکو وزیر امور خارجه اتحاد جماهیر شوروی را تسلیم وزارت امور خارجه ایران کرد. در این نامه خطاب به صادق قطب زاده آمده است:

«جناب آقای وزیر امور خارجه، نامه مورخه یازدهم اوت شما به عنوان اینجانب دریافت شد. اگر با سخن بسیار نرم حرف بزنیم، باید تذکر بدهیم که این نامه ما را دچار حیرت ساخت. رفتار بی مسئولیت درمورد تعبیر حقایق و دعاوی کاملاً بی پایه و بی اساس، و سرانجام لحن نامه شما که برای مناسبات دو کشور دارای حق حاکمیت ملی به هیچ وجه مناسب نیست، همه این عوامل را نمی توان با استناد به شیوه های تازه مکاتبه دیپلماتیک و صداقت انقلابی استتار کرد. در نامه شما که شامل حملات به اتحاد شوروی است، هیچ فکر تازه ای بیان نشده، تا چه رسد

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۵۵۶.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۶.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

به افکـار انقلابی. بـدیهی است که ممکن بود ادعای غیردوسـتانه شـما را درمورد اتحاد شوروی، که سـیاست کشور ما را وارونه نشان می دهد، نادیده گرفت، ولی چون شـما مضـمون نامه خود را علنی کردید، صـلاح می دانم به این نامه پاسخ مختصـری بدهیم، تا اشخاص بی اطلاع را در ایران، که ما نسبت به مردم آن احساسات دوستانه داریم، گمراه نکند.

شما در نامه خود تلاش کردیـد خط مشـی اصولی کشور ما را در امور بین المللی بـدنام کنیـد و اتحاد شوروی را در یک ردیف با ایالات متحـده امریکـا قرار بدهیـد، ولی از تاریـخ نمی تـوان این حقیقت را حـذف کرد که اتحـاد شـوروی در تمـام سـال هـای موجـودیت، علیه امپریالیسم مبارزه کرده و می کند و از مبارزه عادلانه ملت ها در راه آزادی و اسـتقلال پیگیرانه پشتیبانی می کند. ده ها کشوری که به راه پیشـرفت مسـتقل گـام گذاشـته انـد، به تجربه خود می داننـد که اتحـاد شوروی آنهـا را در این مبارزه یاری کرده و می کنـد. در میان این کشورها تعداد زیادی کشورهای اسلامی هم دیده می شوند.

آیا می توان این حقیقت را، که لغو قراردادهای نابرابر منعقـده میان روسـیه و ایران یکی از نخستین اقدام های جمهوری نوبنیاد شوروی در رشـته سـیاست خـارجی بوده، نادیـده گرفت و از حقیقت سـر نزد؟ اما راجع به قرارداد ۱۹۲۱ شـوروی و ایران، بایـد گفت که این قرارداد اصولاً جنبه کاملاً دیگری دارد و چند ده سالی که از روز امضای آن گذشـته، نشان داد که این پیمان به سود طرفین است. شما دررابطه با قرارداد سال ۱۹۲۱ و حوادث جنـگ جهـانی دوم اشاره کردیـد، ولی نحوه تعبیر این حوادث نمایشـگر آن است که از حقایق تاریـخ یا بی خبر هستیـد و یـا عمـداً آن را نادیـده می گیریـد. حقیقت این است که اگر اتحاد شوروی اقـداماتی را که به عمل آورده بود، به عمل نمی آورد، ایران نـاگزیر به دام آلمان هیتلری می افتاد و درنتیجه دچار همان سـرنوشتی می شـد که نصـیب آلمان هیتلری گردیـد. آیا می توان جدی گمان کرد که اگر اتحاد شوروی نبود و جمهوری اسلامی ایران از پشتیبانی مجدانه آن برخوردار نبود،

ص: ۶۵۶

امپریالیسم امریکا تلاش نمی کرد انقلاب ایران را به زور مختل سازد؟

درعین حال، اصل عدم دخالت در امور داخلی، جزء لاینفک سیاست شوروی، هم نسبت به ایران و هم نسبت به دیگر کشورها بوده و هست. ادعای اینکه گویا اتحاد شوروی در رویدادهای داخلی ایران دست دارد، گرچه با ساخته های ذهنی فانتاستیکی، ازقبیل دعاوی درباره تحویل موهوم عکس هایی از ماهواره های شوروی و عناصر ضدانقلابی درآمیخته می شود، دراین صورت هم قانع کننده تر به نظر نمی آید. حتی مشکل بتوان گفت که آیا این امر بیشتر از عدم شناخت واقعیت و ناتوانی در تشخیص آنچه که عمداً ازسوی دشمنان اتحاد شوروی و ایران، به منظور انداختن جدایی میان دو کشور در اختیار رهبری ایران گذاشته می شود، ناشی می گردد و یا نتیجه سرهم بندی عمدی بی بندوبار ادعاهای پوچ و باطل برای ایجاد سوءظن درمورد اتحاد شوروی است.

در نامه شما همچنین به مسئله افغانستان اشاره شده است. روش ما دراین مورد به کلی معلوم است و جزئیات آن را به تفصیل تکرار نخواهیم کرد. فقط می خواهم یک بار دیگر خاطرنشان سازم که خود مردم افغانستان و دولت آنها مسائل مربوط به امور داخلی افغانستان را می توانند حل کنند و حل خواهند کرد، و بجز آنها، هیچ کس دیگری این کار را نمی تواند بکند و نخواهد کرد. و اما ایران، با اعلام رضایت خود برای انجام مذاکرات با دولت قانونی این کشور پیرامون مسئله عادی کردن مناسبات جمهوری اسلامی ایران و جمهوری دمکراتیک افغانستان، خواهد توانست سهمی از خود در امر رفع تشنج ناشی از مسائل افغانستان ادا کند. ما جداً معتقدیم که این امر با مصالح اصلی ملل دو کشور و با هدف حفظ صلح و ثبات این حوزه جهان وفق خواهد داد [داشت]. تکرار می کنیم، اتحاد شوروی می خواهد با جمهوری اسلامی ایران مناسبات خوب و حسن هم جواری، مبتنی بر اصل احترام به استقلال، حق حاکمیت، تمامیت ارضی و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر داشته باشد. شما نیز در پایان نامه خود به شکل کلی بر له این امر اظهارنظر کردید. اگر سخنان به صورت کارهای مشخصی متجلی شود، این جریان البته فقط مورد حسن استقبال ما قرار خواهد گرفت. و اما درباره مسائل عملی مناسبات شوروی و ایران، من جمله مسئله تعداد پرسنل مؤسسات مربوطه دو کشور و کنسولگری های آنها، باید گفت این مسائل هم اکنون مورد بررسی وزارتخانه های دو کشور قرار گرفته است و درصورت ابراز حسن نیت و تمایل طرفین به یافتن راه حل قابل قبول می توانند کاملاً حل شود.»(۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، ۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱۸ و ۱۹، رادیو مسکو (بخش فارسی)، ساعت ۱۵:۳۰، ۶/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۳، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۷؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از رادیو مسکو؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۱.

۱

از ساعت ۶ صبح امروز، شهر قصرشیرین و پاسگاه های تابع آن: هدایت، برج احمدی، یکه شان، برارعزیز و پرویز شدیداً زیر آتش حملات ارتش بعث عراق مستقر در کوه های آق داغ و روبه روی پاسگاه برارعزیز قرار گرفت.(۱)

بنا به گزارش هنگ قصرشیرین، در ساعت ۹ صبح، براثر اصابت گلوله توپخانه ارتش عراق به روستای محمودآباد و غفورآباد، ۲ نفر از اهالی مجروح و به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین منتقل شدند.(۲) ضمناً شیشه های چند ساختمان در داخل شهر قصرشیرین براثر ترکش گلوله های توپ شکست و در محمودآباد و غفورآباد نیز ساختمان چند خانه آسیب دید.(۳)

همچنین از ساعت ۹:۳۰ تا ۱۰:۳۰، توپخانه ارتش عراق پاسگاه برج احمدی(۴) و در ساعت ۱۰ صبح، پاسگاه یکه شان را گلوله باران کرد که این حملات با آتش متقابل نیروهای خودی پاسخ داده شد.(۵)

شهربانی قصرشیرین نیز گزارش داد: «در تیراندازی نیروهای بعث عراق، پاسگاه ژاندارمری پرویز زیر آتش توپخانه قرار داده شد که با حمله متقابل مأمورین مستقر در پاسگاه روبه رو، طرفین به نبرد پرداختند.» براساس همین گزارش، در این درگیری ۲ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند.(۶)

یک گزارش دیگر از هنگ قصرشیرین حاکی است که یک غیرنظامی ساکن آغ بلاغ که در ۵ کیلومتری پاسگاه هدایت در سرکوره، مشغول کار بوده، ساعت ۳ امروز، براثر ترکش گلوله خمپاره ارتش عراق مجروح و به کرمانشاه اعزام می شود.(۷)

این درگیری ها که در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه فروکش کرده بود،(۸)از ساعت ۴ بعدازظهر، مجدداً با آتشباری عراق روی پاسگاه های مزبور و نیز حمله به تنگ ترشابه آغاز شد و تا ساعت ۱:۳۰ نیمه شب ادامه یافت. در این درگیری ها براثر آتش متقابل نیروهای خودی، ۳ تانک عراقی منهدم شد.(۹) دراین باره، در اطلاعیه روابط عمومی ستاد مشترک غرب کشور آمده است: «طی یک درگیری که ساعت ۶:۴۵ دقیقه بعدازظهر امروز، در مرز قصرشیرین روی داد، در پاسخ به حمله دشمنان انقلاب

۱- سند شماره ۲۷۷۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ناحیه کرمانشاه به ت - ف - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین؛ و - سند شماره ۴۳۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاون عملیات و اطلاعات)، ۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، ۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران ت - ف - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۳۴۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه یکه شان؛ و - سند شماره ۳۴۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۴۳۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۷/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی به نقل از یکی از مسئولان سپاه قصرشیرین.

اسلامی، به پاسگاه پرویزخان عراق حمله شد که درنتیجه چندین نفر از متجاوزین به هلاکت رسیده و چند تانک عراقی نیز منهدم شدند و خسارت هایی نیز به این پاسگاه وارد آمد.»(۱)

در همین حال، گزارشی حاکی است که امروز در یک درگیری که در دلیرصیان، بالای آردا تنگ هوان رخ داد، ۲ نفر از نیروهای گروه ضربت سپاه قصرشیرین شهید و ۲ نفر زخمی شدند که جنازه شهدا به علت حمله تانک در محل باقی ماند.(۲)

از سوی دیگر، براساس گزارش پاسگاه رضاآباد مهران، ساعت ۲۱ امروز، ۳ فروند هواپیمای جنگنده عراقی ازطرف تپه ارتفاع ۳۴۳ به فضای ایران تجاوز کردند و یک الی دو دقیقه بعد، تعداد آنها به ۶ فروند رسید.(۳)در گزارش تکمیلی هنگ ایلام دراین باره آمده است که ۲ فروند از ۶ هواپیمای متجاوز عراقی به سوی تپه ۳۴۳ و ۳ فروند آنها به طرف عراق و تعداد دیگری به گشت در آسمان مهران و سد و رضاآباد و فرخ آباد پرداختند که با آتش پدافند هوایی خودی یکی از هواپیماها آسیب دید و همگی به طرف عراق متواری شدند.(۴)گزارش ژاندارمری ناحیه کرمانشاه نیز حاکی است که امروز عراق همچنین ۴۶ دستگاه تانک خود را در نوار مرزی نوسود روبه روی شهر "شمن" مستقر ساخته است.(۵)

۱

در مناطق مختلف کردنشین ازجمله: محورهای کامیاران - سنندج، قروه و جوانرود، درگیری ها و حوادث مربوط به گروه های مسلح معارض با نظام همچنان ادامه دارد.

دراین زمینه، خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج، گزارش داد: «یک ستون نظامی که ساعت ۱۱ امروز جمعه، برای تقویت نیروهای مستقر در نزدیکی کامیاران عازم این منطقه بود در مسیر راه (گردنه مرواريد) با مهاجمین [ضدانقلاب] که از قبل در کمین نشسته بودند، درگیر شد. نیروهای انقلاب اسلامی که از قبل از این نقشه آگاه بودند، با هوشیاری خاص مهاجمین را محاصره کردند و طی یک برخورد شدید ۱۵ تن از آنان را کشته و عده زیادی را مجروح کردند.» بنا به همین گزارش، بقیه مهاجمان متواری شدند و در این درگیری تعدادی از پاسداران نیز جراحات جزئی برداشتند. این گزارش همچنین حاکی است که «ضدانقلابیون با زور اسلحه و تهدید و ارعاب، تعدادی از گوسفندان روستاییان برخی از دهات دورافتاده اطراف سنندج را به غارت بردند.»(۶)

به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، نماینده حزب کومه له شاخه سنندج، درمورد درگیری های امروز در محور کامیاران - سنندج مدعی شده است که: «در مورخه ۷/۶/۵۹، یک خودرو سیمرغ و ۳ مینی بوس و یک اتوبوس پر از ارتشی و پاسدار و جاش در بین جاده کامیاران - سنندج

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۴، به نقل ازخبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۹۸۳۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (اداره مرزبانی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۸۳۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به کرمانشاه (ناحیه رکن۳)، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۹۸۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ - عملیات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سـند شماره ۴۳۲۲۰ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا (مـد عملیات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا به استناد ناحیه ژاندارمری کرمانشاه؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به ستاد عملیات غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سـنندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج.

نزدیک آبادی "کچله"(۱) مورد حمله پیشمرگان کومه له از دسته شهید شاه بخش قرار گرفتند که درنتیجه یک خودرو همراه ۱۴ نفر سرنشین آن منهدم و کلیه سرنشینان کشته و ۱۰ نفر دیگر موقع سنگر گرفتن در منطقه کشته و زخمی شدند. ...»(۲)

همچنین به گزارش سپاه مرکز غرب، امروز مهاجمان مسلح ضدانقلاب خودرو حامل پاسداران قروه را در بین راه لاموزه و قلقون آباد محاصره کرده و به رگبار بستند که در این زدوخورد ۴ تن از نیروهای خودی شهید شدند و یک نفر نیز زخمی شد.(۳)

امروز همچنین سازمان پیشمرگان مسلمان کرد با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: «بار دیگر ۱۳ نفر از افراد فریب خورده در منطقه جوانرود به آغوش جمهوری اسلامی ایران بازگشتند. این افراد خود را به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه جوانرود معرفی و امان نامه دریافت داشتند.» در این اطلاعیه همچنین آمده است که افراد مزبور تعدادی سلاح و مقداری مهمات با خود داشتند که آنها را تسلیم این سازمان کردند.(۴)

۱

به دنبال کشته شدن سرگرد عباسی، رهبر نظامی حزب دمکرات کردستان، اوضاع در منطقه مهاباد و اطراف آن همچنان متشنج است و درگیری های پراکنده ای که با حملات پی درپی مهاجمان ضدانقلاب به پادگان ژاندارمری و مقر سپاه مهاباد از روز سه شنبه گذشته آغاز شده بود، امروز نیز با شدت بیشتری ادامه داشت.(۵)از سردشت و نقده نیز گزارش ناآرامی می رسد.

در اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور دراین باره آمده است: «این درگیری های پراکنده امروز در اطراف ارومیه و در مناطق جاده خلیفه و شهر مهاباد جریان داشت. در فاصله جاده خلیفه – نقده همچنین یک بمب ساعتی که در داخل یک سطل کار گذاشته شده بود توسط سپاه پاسداران ارومیه کشف و خنثی شد. در اطراف همین جاده درگیری های شدیدی نیز بین سپاه و ضدانقلابیون روی داد که تا ساعت ۵/۱۲ شب ادامه داشت.»(۶)

گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی نیز دراین خصوص حاکی است: «تیراندازی در مهاباد در ساعت ۱۲:۳۰ امروز، بدون تلفات جانی قطع و مجدداً از ساعت ۱۵:۱۰ دقیقه، تیراندازی شدید با سلاح های سبک و سنگین ازطرف مهاجمین به سمت گروهان ژاندارمری مهاباد شروع و هم اکنون [ساعت ۲:۱۰ دقیقه بامداد روز بعد] ادامه دارد.»(۷)

در همین حال، بنا به گزارش لشکر۶۴ ارومیه و پادگان مهاباد: «در بین گروه های مسلح غیرقانونی موجود در منطقه، افراد ناشناسی که گفته می شود از اهالی مناطق کردنشین و سایر

۱- Kachale، کچله: ده از دهستان سورسور بخش کامیاران شهرستان سنندج، واقع در ۲۴ کیلومتری شمال کامیاران و یک کیلومتری شرق جاده کرمانشاه – سنندج. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- سند شماره ۴۲۹۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۱۰۸، از سماجا۲ (ح –ع) به ت – ف – نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات – مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، گزارش واصله به نقل از نماینده حزب کومه له شاخه سنندج در تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (قروه)، ص۳۶۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۷/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۸/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان، از کرمانشاه به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور.

۷- سند شماره ۴۳۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۷، برابر گزارش و اعلام ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.

شهرستان ها هستند و نیز بعثی های عراقی مشاهده گردیده است.»(۱)

در گزارش دیگر این لشکر آمده است که «امروز از ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه در حین تعویض تانک های گروه رزمی مستقر در تپه تلویزیون مهاباد، درگیری بین تانک ها و افراد مهاجم به وقوع پیوست که تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه ادامه داشت. این درگیری تلفاتی نداشت و تانک ها در تپه تلویزیون مستقر گردیدند.»(۲)

بنا به گزارش واحد اطلاعات سپاه ارومیه: «پیش ازظهر امروز همچنین افراد مسلح غیرقانونی به خودرو ارتشی که حامل غذا بود تیراندازی کردند که یک سرباز از ناحیه دست زخمی شد.»(۳)دراین حال، وضعیت درگیری و شدت آن در مهاباد و اطراف آن باعث شده که امروز سپاه مهاباد درخواست فوری ۶۰ نفر نیرو داشته باشد.(۴)

در ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه امروز، ۲ دستگاه خودرو ارتشی سردشت که از پایگاه عازم پادگان سردشت بودند، مورد حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفتند که در این درگیری ۵ نفر از افراد ارتش زخمی شدند.(۵)

از سوی دیگر، یک گزارش از شهربانی نقده نیز درباره تلفات نیروهای خودی در پنج روز گذشته در این شهر، حاکی است که تعداد تلفات ۲ کشته و ۲۰ مجروح بوده است.(۶)

۱

در سیصدمین روز گروگان گیری در ایران، مسئله گروگان های امریکایی همچنان در داخل و خارج از ایران و میان مسئولان و رسانه های دو کشور ایران و امریکا به عنوان یک بحران پیشِ رو که باید هرچه زودتر درباره آن اقدام کرد، مطرح و مورد بحث است.

دراین زمینه، «امروز یک سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا گفت که ایران در خودداری از رهاساختن گروگان ها، به معیارهای رفتاری دنیای متمدن تجاوز کرده است. وی اظهار داشت که امریکا از هر وسیله ای برای فراهم آوردن موجبات آزادی گروگان ها استفاده خواهد کرد؛ ازجمله این وسایل قانع کردن اعضای مجلس اسلامی ایران به این واقعیت است که ادامه اسارت گروگان ها به منافع ایران و امریکا زیان وارد خواهد ساخت. ...»(۷)

همچنین، روز گذشته، نماینده ایران در سازمان ملل از ایالات متحده خواست که به عنوان یک ژست سمبلیک ۸ میلیارد دلار دارایی بلوکه شده ایران را آزاد کند، زیرا به اعتقاد وی درنتیجه این اقدام امریکا احتمال دارد پارلمان ایران بر آن شود تا بحث درباره سرنوشت ۵۲ گروگان امریکایی را سریع تر انجام دهد. جمال شمیرانی، نماینده ایران در سازمان ملل، دیروز به آسوشیتدپرس گفت: «آنچه که امریکا تاکنون انجام داده درجهت تشدید بحران بین امریکا و ایران بوده است.» وی افزود: «به اعتقاد من این به عهده امریکاست که اولین گام را بردارد و نشان دهد خواستار پیدایش یک راه حل مسالمت آمیز برای حل بحران بین ایران و امریکاست.»(۸)

دراین حال، بنی صدر در مصاحبه با روزنامه فرانسوی لوماتن – که امروز انتشار یافت – گفت:

۱– سند شماره ۴۳۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۷/۶/۱۳۵۹.

۲– سند شماره ۴۳۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۷/۶/۱۳۵۹.

۳– سند شماره ۴۳۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۷/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سپاه ارومیه به عملیات سپاه مرکز، ۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۹۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاون عملیات و اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام ژاندارمری آذربایجان غربی.

۶- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر خبر واصله از شهربانی نقده.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۷/۶/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از سازمان ملل.

«وی با محاکمه گروگان های امریکایی مخالف است، زیرا این اقدام بهانه ای به دست ایالات متحده خواهد داد تا در ایران دخالت کند.» وی همچنین گفت: «ایالات متحده علاقه ای به پس گرفتن گروگان های خود ندارد و پرزیدنت کارتر اکنون حاضر است برای پیروزی در انتخابات جمهوری، گروگان ها را قربانی سازد. رئیس جمهور ایران درضمن ادعا کرد دو رزم ناو امریکایی که به سلاح های اتمی مجهز هستند، هم اکنون به آهستگی به سوی سواحل ایران نزدیک می شوند. آقای بنی صدر در همین مصاحبه به دولت فرانسه نیز حمله کرد و حکومت پرزیدنت ژیسکار دستن را متهم ساخت که می کوشد رژیم آیت الله خمینی را در ایران سرنگون سازد. آقای بنی صدر ادعا کرد که فرانسه در خاک خود پایگاه هایی برای تعلیم دادن تروریست هایی برضد رژیم آیت الله خمینی برپا ساخته و درضمن به سیاستمداران تبعیدی که علیه حکومت انقلابی در ایران مبارزه می کنند، آزادی عمل کامل اعطا کرده است.» این گزارش می افزاید: «سخنگوی وزارت خارجه فرانسه امروز این اتهامات رئیس جمهوری ایران را به شدت تکذیب کرد.»(۱)

۱

به دنبال تحرکات نظامی اخیر امریکا در خلیج فارس و دریای عمان، امروز خطیبان جمعه سراسر کشور ازجمله قم و تهران شدیداً به امریکا حمله کردند.

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره مراسم نمازجمعه قم حاکی است: «در مراسم نمازجمعه قم که با شرکت مردم مسلمان قم برگزار شد، حجت الاسلام سعیدی، فرمانده سپاه قم، سخنرانی کرد. وی در قسمتی از سخنان خود چنین گفت: "اگر ما پاسدار هستیم فقط پاسدار داخل مرزها نیستیم. ما باید محاصره را بشکنیم و بختیارها و پالیزبان ها و ضدانقلاب ها را از بین ببریم. سیاستمدار می گوید ما نباید قوانین بین المللی را بشکنیم، ما می گوییم این قوانینی را که سرمایه داران به نفع خود تصویب کرده اند، نباید رعایت کنیم. شکستن مرزها یکی از اصولی ترین مراحل یک انقلاب است. ازنظر خارجی تعقیب ضدانقلاب را در همه جهان، ما سپاهیان وظیفه خود می دانیم. ...»

فرمانده سپاه قم در بخش دیگری از سخنانش گفت: «سپاه یک ارگان عقیدتی است، ما چماق نیستیم که در دست هرکسی قرار گیریم، ما "المأمور معذور" نمی شناسیم و از ولایت فقیه اطاعت آگاهانه می کنیم و اطاعت ناآگاهانه را به هیچ وجه قبول نداریم.» جمهوری اسلامی در ادامه گزارش خود به خطبه های نماز پرداخته و نوشته است: «آیت الله منتظری در خطبه اول نمازجمعه گفت: "... اخیراً دولت امریکا بعد از آنکه چند مرتبه خواسته است به ایران یورش بیاورد، شکست خورده، باز شروع به نشان دادن چنگ و دندان کرده است، نیرو به اطراف ایران می آورد، عراق و مصر و کشورهای دست نشانده را تحریک می کند که به ایران حمله کنند، یورش بیاورند. من ازطرف همه ملت ایران به دولت امریکا اخطار می کنم که این قدر چنگ و دندان نشان ندهد. چه کسی را می خواهی بترسانی؟ ملتی که آماده شهادت است از چه باک دارد؟ دولت امریکا، خیال نکن که اگر به ایران حمله کردی طرف تو فقط ارتش ایران و پاسداران ایران اند؛ طرف تو همه ایران است.»

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۷/۶/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه لوماتن چاپ پاریس، ۲۹ اوت ۱۹۸۰ (۷/۶/۱۳۵۹)؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۶، رادیو لندن (فارسی)، ساعت 16:15، ۷/۶/۱۳۵۹.

امـام جمعه قم آن گاه به مسـئله گروگان های امریکایی پرداخت و گفت: «امریکا [یی ها] هیـچ وقت به فکر گروگان ها نیسـتند، ولی اگر راست می گوینـد و دلشان سوخته که ۵۰ نفر در اینجا در گرو هسـتند، ملت ایران اول خواسـته هایش را گفته، خواسـته های ملت ایران را برآورده کن، گروگان ها آزاد خواهند شد. پس معلوم می شود که امریکا که به این خواسـته های مشروع ملت ایران ترتیب اثر نمی دهد، معلوم می شود که هـدفش گروگان ها نیست، بلکه گروگان ها بهانه است. هـدف این است که جمهوری اسـلامی نباشـد؛ برای اینکه اگر جمهـوری اسـلامی مسـتقل باشـد کـم کم این نهضت، این انقلاب به کشورهـای اسـلامی دیگر هم سـرایت خواهـد کرد، آن وقت کلاه ابرقدرت ها پس معرکه است. آنها به فکر گروگان ها نیسـتند. و این را هم بگوییم که ای دولت امریکا، اگر یک وقتی به ایران حمله شـد مـا می دانیم که آنهـا در پنهـان بـا ابرقـدرت شوروی توافق کرده انـد. تا در سـطح بین الملل ساخت وپاخت نشود و توافق نشود، به کشور [ایران] حمله نخواهند کرد. ...»(۱)

در گزارش روزنامه کیهان نیز درباره مراسم نمازجمعه امروز تهران آمـده است: «در مراسم نمازجمعه این هفته که امامت آن را [آیت الله] سیـدعلی خـامنه ای بـه عهـده داشـت، امـام جمعه تهران بـا اشـاره به تهدیـدات اخیر امریکـا در منطقه گفت: اگر امریکـا حمله بکنـد، اگر مزدورانش حمله بکننـد، منطقه منفجر خواهـد شـد، خلیـج فارس به آتش کشـیده خواهـد شـد. انبارها و لوله های نفت منفجر خواهد شد، غرب و تکنولوژی عظیم غرب بر زمین خواهـد خوابیـد. این ملت اینجـا را گورسـتان اسـتکبار جهـان خواهـد ساخت. بنابراین، کار آسانی نیست چه بکننـد؟ سـعی می کننـد یک جنگ روانی و تبلیغاتی راه بیندازند، ایجاد پایگاه می کنند و ناوگان و نیرو زیاد می کنند. ناوگان امریکا در اقیانوس هنـد زیاد می شود، در دریای سـرخ آن کشورهای مظلوم و محروم و بـدبختی را که از زمامـداران فاسـد رنج می برند، مورد اسـتثمار قرار می دهنـد. عراق را مثل سگ زنجیری (البته حکام آن را) به جان مرزهای ایران می اندازند، مصـر، سادات و مراکش و سلطان حسن و... را باهم همدست می کنند. از آن طرف، روزنامه های جهان، رادیوها فریاد بلند می کنند

ص: ۶۶۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص ۶.

که قصد حمله به ایران وجود دارد، چرا؟ برای اینکه روحیه مردم ایران ضعیف بشود. اما خوشبختانه آنچه در داخل ایران ما می بینیم علی رغم آن همه تبلیغات، روزبه روز قدرتمندی و همت و سلاح آماده تر است که به میدان می آید. امروز مردم همتشان و همچنین سلاحشان را آماده کرده اند و خودم به عنوان یک فرد، همت و سلاحم آماده است. ...»(۱)

۱

لئونید برژنف، دبیرکل کمیته مرکزی حزب کمونیست و صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، در جلسه ای رسمی که دیروز به مناسبت شصتمین سالگرد تأسیس جمهوری قزاقستان شوروی در آلماآتا برگزار شد درباره مسائل جهانی ازجمله توطئه های ابرقدرت امریکا درمورد ایران سخن گفت. بخش هایی از سخنان وی درباره موضوعات مختلف جهانی ازجمله ایران، امروز از رادیو مسکو پخش شد.

در بخشی از سخنان برژنف آمده است: «امریکا از اوضاع ایران نیز به عنوان بهانه ای برای متشنج ساختن اوضاع جهان و تشدید مسابقه تسلیحاتی استفاده می کند.» برژنف گفت: «محاصره اقتصادی ایران قطع نمی شود. ناوهای دریایی امریکا حامل هواپیما و تفنگ داران دریایی همچنان در نزدیکی این کشور رفت وآمد می کنند.» برژنف افزود: «ما این گونه عملیات را غیرمجاز می شماریم و جداً برآنیم که فقط خود مردم ایران می توانند راه پیشرفت خود را تعیین کنند. فکر می کنم دیگر کشورها و مقدم بر همه، همسایگان ایران نیز حق دارند انتخاب چنین برخوردی را ازسوی رهبران ایران انتظار داشته باشند. ...»(۲)

این درحالی است که به دلایلی ازجمله مسئله افغانستان، رابطه خوبی بین ایران و شوروی نیز وجود ندارد. بنا بر گزارش مرزبانی زابل: «در ساعت ۱۸ امروز، دو فروند جت جنگی که به علت ارتفاع زیاد رنگ و مشخصات آن مشخص نبوده، در حوزه گروهان دوست محمد حدود ۱۲ کیلومتر به خاک ایران تجاوز و پس از ده دقیقه مجدداً به خاک افغانستان عزیمت نمودند.»(۳)

۲

امروز دکتر سیف الله اهدایی، کاردار سفارت ایران در لندن، آخرین وضعیت نتایج دادگاه های انگلستان را که درحال رسیدگی به محاکمات دانشجویان ایرانی هستند، اعلام کرد. این دانشجویان سه هفته پیش در مقابل سفارت امریکا در لندن، به تظاهرات پرداخته بودند.

کاردار ایران در لندن ضمن اعلام این مطلب که «صبح امروز جمعه، حکم اخراج خواهر و برادر دیگری صادر شد»، افزود: «محاکمه در شرایطی تشکیل شد که خواهر متعهد و مبارز ما با شرایط جسمانی نامناسب در دادگاه حضور می یافت. این خواهر آزاده قبل از اخراج، محکوم به شش ماه زندان نیز شده است.» اهدایی آن گاه گفت: «از جمع ۷۱ نفر دانشجویان مسلمان که سه هفته پیش به جرم تظاهرات ضدامریکایی دربرابر سفارت امریکا در لندن دستگیر شدند،

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۵.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۷، رادیو مسکو (فارسی)، ساعت ۰:۲۱ دقیقه بامداد، ۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۱، ۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر اعلام

مرزبانی زابل.

تاکنون به وضعیت ۵۴ نفر رسیدگی شده که ازاین میان، حکم اخراج و زندان از یک هفته تا شش ماهِ ۴۱ نفر صادر شده است. ۱۲ نفر از دانشجویان نیز آزاد شده اند. براساس ادعای مقامات قضایی انگلستان، دادگاه ۱۷ نفر دیگر از خواهران و برادران مسلمان از ۱۰ شهریور (دوشنبه آینده) تا ۱۹ آبان متناوباً تشکیل خواهد شد.»

کاردار ایران در لندن در ادامه سخنانش گفت: «خواهران و برادران در بند که حکم اخراج آنها ازطرف دادگاه های فرمایشی انگلستان صادر شده است، خواهان بازگشت دسته جمعی به ایران هستند.» وی با اشاره به اینکه دانشجویان محکوم شده، هرگونه تقاضای فرجام خواهی را نیز محکوم کرده اند، افزود: «طبق قوانین انگلستان در این گونه موارد، چنانچه محکوم به اخراج تقاضای فرجام خواهی نکند و خود داوطلب به برگشت به وطنش شود، اخراج او فوراً صورت خواهد گرفت و در غیر این صورت سه هفته طول خواهد کشید تا مقامات وزارت امور خارجه ترتیب اخراج او را فراهم سازند. علی رغم این خواست برحق خواهران و برادران، مقامات انگلیس یک بار دیگر به تعارض با قوانین خود برخاسته اند و اعلام کرده اند خواهران و برادران بایستی درهرحال، سه هفته در بازداشت باشند و پس از طی این دوره اخراج شوند.»(۱)

۱

درحالی که در مرزهای شرقی، غربی و جنوبی ایران، کشور هرروز با توطئه ها و بحران های متعدد نظامی - امنیتی روبه روست و ازطرفی، با تحریم شدید اقتصادی و تحریک کشورهای عربی منطقه ازجمله حکومت بعثی عراق رودرروست، فشارهای مجامع حقوقی، سیاسی و تبلیغاتی بین المللی نیز به این وضعیت دامن می زند. دراین زمینه سازمان عفو بین الملل پس از انتشار آماری درباره تعداد محکومان به اعدام در ایران، در روز گذشته، امروز نیز اعلام کرد که از نخست وزیر تازه ایران درخواست کرده است که به اعدام و زندانی کردن افراد به خاطر باورها یا اصالتشان پایان دهد.

خبرگزاری فرانسه از لندن ضمن بیان این مطلب افزود: «سازمان حقوق بشر وابسته به عفو بین المللی در نامه ای خطاب به محمدعلی رجایی یادآور می شود که ما قبل از انقلاب ایران بارها و بارها از شاه سابق خواستیم تا به اعدام ها، شکنجه ها و زندانی کردن زندانی ها، درارتباط با باورهایشان پایان دهد. این سازمان همچنین درباره سوءرفتارها اطلاعاتی در اختیار افکار عمومی قرار داد. در این نامه آمده است: مرحوم آیت الله طالقانی و آیت الله منتظری در میان زندانی هایی بودند که به هنگام بازداشت در زمان رژیم شاه مخلوع مورد ملاقات سازمان عفو بین المللی قرار گرفتند.» این گزارش می افزاید:

«سازمان عفو بین الملل از اینکه از هنگام انقلاب همچنان شاهد نقض مکرر حقوق بشر و به ویژه اعدام های متعدد بوده، متأثر است. به موجب این نامه، افرادی که در مقابل دادگاه های انقلاب قرار می گیرند به نحو صحیحی محاکمه نمی شوند. همراه این نامه نسخه ای از گزارش مفصل سازمان عفو بین المللی درمورد قانون و حقوق بشر در ایران نیز ارسال شده است. این گزارش که براساس شواهد هیئت حقیقت یاب در سال ۱۹۷۹ و نیز بررسی صدها محاکمه تهیه شده است، می گوید که بسیاری از

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران در تماس با کاردار ایران در لندن.

مردم بدون انجام محاکمه های صحیح اعدام شده اند. اصل این گزارش در ماه ژانویه گذشته برای مقامات صلاحیت دار ایران ارسال شد، لیکن به ادعای سخنگوی سازمان عفو بین المللی آنها هنوز پاسخی به موارد منعکس شده در این گزارش دریافت نداشته اند. در این نامه که در تاریخ ۱۹ اوت (۲۸ مردادماه) برای محمدعلی رجایی فرستاده شد، همچنین ابراز نگرانی شده است که مقامات صلاحیت دار ایرانی به نحو فزاینده ای افرادی را که از دید آنها با آنها (مقامات صلاحیت دار) ازجمله اعضای پارلمان مخالف اند، زندانی می کنند. در این نامه آمده است: در بسیاری از موارد برای ما معلوم شده است که افراد زندانی از مخالفین سرسخت شاه و دولت او بوده و حتی در آن موقع نیز به خاطر باورهای سیاسی شان مزه زندان را چشیده اند.»

در ادامه این گزارش، بدون اشاره به اتهاماتی ازقبیل جاسوسی یا شرکت در کودتا، که مسئولان نظام به چنین افرادی وارد کرده اند، بنا بر محتویات این نامه آمده است: «زندانی کردن بهائی ها، یهودیان و اخیراً مسیحیان، روح بردباری مذهبی را که به زعم ما بعد از انقلاب وجود داشته و در قانون اساسی تازه ایران نیز منعکس است، مورد سؤال قرار می دهد. برابر محتوی این نامه، برخی از این مردم مدت ها بدون آنکه اتهامی به آنها وارد شده و یا محاکمه شوند در زندان به سر می برند و برخی نیز اعدام می شوند. ...»(۱)

رادیو دولتی انگلیس نیز با اشاره به بخش هایی از نامه مذکور، به قلم مفسر امور بین الملل خود کریستوفر سارتر، به تحلیل اوضاع حقوق بشر از بدو انقلاب اسلامی در ایران پرداخت و اعلام کرد:

«انقلاب ایران که سال گذشته به سرنگونی رژیم ظالمانه شاه منجر گردید، در بدو امر با استقبال جهانیان روبه رو شد و آیت الله خمینی، رهبر کهن سال انقلاب، احترام و تحسین همگان را به خود جلب نمود، ولی از فوریه ۱۹۷۹ به بعد، همدردی جهانیان نسبت به انقلاب ایران تدریجاً رو به کاهش نهاد. از بدو انقلاب تاکنون، مجازات اعدام درمورد بیش از هزار نفر در ایران به مرحله اجرا درآمده و از این عده، گروهی به خاطر همکاری با رژیم خودکامه شاه سابق اعدام شده اند، ولی بسیاری دیگر به خاطر ارتکاب جرائم عادی ازقبیل قاچاق مواد مخدر و یا فحشا به مجازات سنگین اعدام محکوم گردیده اند. اتهام شرکت در کودتای نظامی نیروی هوایی ایران در ماه گذشته نیز بسیاری دیگر را در مقابل جوخه اعدام قرار داد. از چندی قبل، نمایندگان مستقل سازمان عفو بین المللی به بررسی مراحل قضایی منتهی به اعدام های مزبور پرداختند و از تحقیقات خود چنین نتیجه گرفتند که حداقل چند صد نفر از محکومان تحت شرایط عادلانه محاکمه نشده اند. نتایج تحقیقات مزبور طی گزارشی در ماه ژانویه گذشته، جهت مقامات ایران ارسال گردید، ولی از آنجایی که پاسخی دربرابر آن دریافت نشد، سازمان عفو بین المللی اکنون ضمن ارسال نامه ای به نخست وزیر جدید ایران خواهان پایان بخشیدن به مجازات های اعدام و انجام محاکمات عادلانه گردیده است، ولی در این نامه همچنین علیه اقدامات رژیم انقلابی ایران مبنی بر بازداشت خودسرانه مخالفان سیاسی و اعضای اقلیت های مذهبی، که مشابه روش های معمول در دوران حکومت شاه است، اعتراض به عمل آمده است. ...»(۲)

دراین حال، هم زمان با انتشار نامه حقوق بشر سازمان عفو بین المللی در رسانه های گروهی غرب، بنا به گزارش خبرگزاری فرانسه: «امروز نیز براساس انتشار بیانیه نمایندگان جامعه بهائیت فرانسه در

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۳، تاریخ صص۴ و ۵، به نقل از خبرگزاری فرانسه از لندن، ۲۹ اوت ۱۹۸۰ (۷/۶/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۴، تاریخ ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، رادیو بی بی سی (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۷/۶/۱۳۵۹.

پاریس، انجمن روحانیت ملی بهائیان این کشور ضمن ارسال تلگرام هایی به ابوالحسن بنی صدر و محمدعلی رجایی، رئیس جمهوری و نخست وزیر ایران، آزادی ۹ تن از اعضای این جامعه را که در تاریخ ۲۱ اوت (۳۰ مرداد) گذشته در ایران دستگیر شده اند، خواستار شده اند. جامعه بهائیان فرانسه در این تلگرام ها اتهام شرکت در توطئه علیه کشور را که منجر به دستگیری ۹ تن از رهبران بهائی ایرانی شده است را بدون اساس خوانده و یادآور شده که "مطابق اصول مذهبی خود، بهائیان در هیچ گونه فعالیت سیاسی و یا تخریبی دخالت نمی کنند". در این نامه همچنین از رئیس جمهور و نخست وزیر ایران خواسته شده است تا به انواع گوناگون آزار و مزاحمت هایی که به همکیشان اعضای این جامعه در ایران اعمال می شود، پایان داده شود.»(۱)

۱

در میان مسائل مورد توجه ایران، تحرکات نظامی امریکا و شوروی در اقیانوس هند و خلیج فارس، موافقت امریکا با فروش تجهیزات جدید نظامی به عربستان سعودی، گسترش روابط عراق و مراکش و میانجیگری رهبر لیبی میان دو کشور عراق و سوریه در رسانه های جهان بیش از همه بازتاب داشته است. ازجمله:

خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع پنتاگون، وزارت دفاع امریکا، گزارش می دهد: «ناو هواپیمابر شوروی به نام مینسک - که دیروز در آب های ژاپن دیده شده - راهی اقیانوس هند شده است. این ناو هواپیمابر ۴۰۹۰۰۰ تنی یکی از مجهزترین ناوهای جهان است که دارای موشک های دورپرواز می باشد. این ناو ۴۰ هواپیما حمل می کند و هلیکوپترهای ک ۱ - ۲۵ این ناو مخصوص جنگ با زیردریایی ها تأسیس شده است.» بنا به این گزارش: «سال گذشته این ناو مدت دو ماه در اقیانوس هند به سر برد. از سوی دیگر، دو ناو امریکایی به نام های "میدوی" و "آیزنهاور" و ۲۰ کشتی دیگر متعلق به نیروی دریایی امریکا نیز درحال حاضر در دریای عمان هستند و اتحاد شوروی نیز ۲۶ کشتی در آب های استراتژیک اقیانوس هند مستقر کرده است.»(۲)

در همین حال، به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از ریاض، «سلطان بن عبدالعزیز وزیر دفاع عربستان، امروز تلویحاً گفت که ایالات متحده تقاضای این کشور را برای تجهیزات اضافی به منظور افزایش برد و قدرت آتش ۶۰ فروند جنگنده اف۱۵ که قبلاً به عربستان فروخته شده بود، تصویب کرده است. ...»(۳)

از سوی دیگر، گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از بیروت درمورد روابط تازه عراق و مراکش حاکی است: «روابط عراق و مراکش در روزهای اخیر ابعاد تازه تری یافته است. به نظر می رسد عراق و مراکش - که هر دو با مشکلات جدی در امور داخلی روبه رو هستند - برنامه مشترکی علیه انقلاب اسلامی ایران را تعقیب می کنند.» در ادامه این گزارش با اشاره به اینکه امروز صدام حسین نامه ای از سلطان حسن دوم، شاه مراکش، دریافت کرده، آمده است: «خبرگزاری عراق درباره مطالب این نامه گفته است در این نامه روابط برادرانه دو کشور و راه های تحکیم مصالح این دو کشور مطرح شده است. خبرگزاری عراق اضافه می کند این نامه توسط عبدالواحد بلقریز، وزیر

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، خبرگزاری فرانسه از پاریس، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، ص۳۳، بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۸:۳۰، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری فرانسه از پنتاگون.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از ریاض.

تبلیغات و ارشاد ملی مراکش که دیروز وارد بغداد شده است، تسلیم میشل عفلق و صدام حسین گردیده است.» خبرنگار جمهوری اسلامی از بیروت می افزاید: «خبرگزاری عراق درباره محتویات این نامه توضیح بیشتری نداده، ولی یک دیپلمات عرب در بیروت به خبرنگار ما اذعان داشت که محتویات نامه فوق به احتمال قوی درباره گسترش روابط امنیتی عراق و مراکش بوده است.»(۱)

همچنین، گزارش خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری لیبی از تریپولی حاکی است: «معمرالقذافی، رئیس جمهوری لیبی، از سوریه و عراق درخواست کرد که به اختلافات خود پایان داده، روابط عادی را از سر بگیرند. قذافی در تلگرامی به صدام حسین رئیس جمهور عراق و حافظ اسد، رئیس جمهور سوریه، اظهار کرد که بحران روابط بین عراق و سوریه منجر به تضعیف موضع اعراب دربرابر اسرائیل خواهد شد.» خبرگزاری پارس در گزارش خود افزود: «از سوی دیگر، روزنامه کویتی الوطن در شماره امروز خود از قول یک مقام ناشناس کویتی نوشت که این کشور احساس می کند اینک زمان آن فرارسیده است که کشورهای عربی برای حل وفصل اختلافات دو کشور همسایه عراق و لیبی میانجیگری کنند. ...»(۲)

۱

به دنبال حملات نیروهای امنیتی کشور سوریه به مخفیگاه های گروه اسلامی اخوان المسلمین در این کشور در دو روز گذشته، که با پایان یافتن مهلت دولت سوریه به اعضای این گروه برای تسلیم شدن و دریافت عفو تا روز چهارشنبه گذشته انجام شد، امروز نیز در سومین روز متوالی ۳ تن از اعضای جمعیت اخوان المسلمین در شهر حلب واقع در شمال کشور سوریه کشته و ۳ تن دیگر دستگیر شدند.

این حادثه در حمله ای که توسط نیروهای امنیتی سوری به مخفیگاه های اعضای این جمعیت صورت گرفت، روی داده است. خبرگزاری فرانسه از دمشق با بیان این مطالب از قول مطبوعات سوریه افزوده است: «از این مخفیگاه ها مقادیری سلاح های خودکار، طپانچه و مهمات و همچنین اعلامیه هایی که ثابت می کند این جمعیت با دشمنان داخلی و خارجی سوریه و جهان عرب در رابطه بوده اند، به دست نیروهای امنیتی افتاده است.»(۳)

۱- همان، خبرنگار جمهوری اسلامی از بیروت.

۲- همان، به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری فرانسه از دمشق.

روزشمار جنگ شنبه ۸ شهریور ۱۳۵۹ ۱۹ شوال ۱۴۰۰ ۳۰ اوت ۱۹۸۰

۱

در ادامه رونـد نزدیکی و تقویت مناسـبات عراق با رژیم های عرب همسو با غرب، این کشور روابط خود را با اردن روز به روز مسـتحکم تر کرده است. برخی اخبـار منتشـرشده دراین زمینه نشـان می دهـد دو رژیم در آسـتانه انعقاد قراردادی جهت تأسـیس یک شـرکت حمل ونقل با سرمایه ۵/۷ میلیون دلار هستند.

خبرگزاری آسوشیتدپرس از امان پایتخت اردن، ضمن بیان این مطلب، از قول منابع رسمی در اردن افزود: «قرار بود که موافقت نامه مزبور پس از دیـدار سـعدون قیدان وزیر ترابری عراق و علی شـعیمات، همتای اردنی وی، در ظرف ۴۸ ساعت به امضا برسد. قیدان روز دوشـنبه گذشـته برای یـک دیـدار رسـمی سه روزه وارد امـان شـد و هـدف از این سـفر برطرف سـاختن آخرین موانع در قرارداد مزبور بود.» این گزارش به نقـل از منـابع مزبور می افزایـد: «قیـدان و شـعیمات درمورد انعقاد قرارداد دیگری که برطبق آن عراق بتوانـد از بنـدر عقبه برای ورود کالا به این کشور اسـتفاده نماید، مذاکره کردند. این قرارداد همچنین شامل ۴۳۰ کیلومتر بزرگ راه می باشـد. بزرگ راه مزبور که ۵/۱۰۰ میلیون دلار هزینه در بر خواهـد داشت، بنـدر عقبه را به مرز عراق مرتبط می سازد.(۱) عراق قبلاً ـ برای ورود کالاهای خود به بنادر دریایی سوریه در مـدیترانه متکی بود، ولی از زمان تیرگی روابط سوریه و عراق که براثر اختلافات ایـدئولوژیکی این دو جناح مخالف از حزب حاکم بعث در دو کشور صورت گرفته و همچنین به خاطر اخراج

۱- بنـدر عقبه و بزرگ راه مـذکور، بعـدها در زمـان جنـگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسـلامی ایران، زمـانی که نیروی دریـایی ارتش جمهوری اسـلامی نیروی دریـایی عراق را نـابود ساخت و آبراه خلیـج فارس و تنگه هرمز را بر روی کشتی های وابسـته به عراق بست، در حمل ونقل ملزومات و تدارکات جنگی عراق نقش بسـیار بااهمیت و حیاتی را برای حکومت و ارتش عراق ایفا کرد، به طوری که نیروی هوایی ایران بارهـا مجبور شـد که به این بزرگ راه و محموله هـای آن یورش بـبرد و حمـل ونقـل از این شـاهراه مهم و راهبردی را مختل سازد.

دیپلمات های سوری از عراق، این کشور به اردن نزدیک تر شده و روابط خود را با آن توسعه داده است. روابط سوریه و اردن نیز تیره است. منابع مزبور اضافه کردند که قیدان و شعیمات همچنین درباره امکان ایجاد راه آهن جهت مرتبط ساختن بندر عقبه به عراق و افزایش پرواز هواپیماهای دو کشور بین بغداد و امان نیز بحث و گفت و گو کرده اند.»(۱)

دراین حال، سفیر عراق در اردن امروز اعلام کرد این کشور ۱۰۰ میلیون دلار وام به اردن داده است. مقامات رسمی اردن می گویند این مبلغ در طرح های توسعه اقتصادی مورد استفاده قرار می گیرد.(۲)

۱

برای هشتمین روز متوالی، درگیری های مرزی در مناطق تنگ ترشابه و تنگ هوان امروز نیز ادامه داشت. دراین باره، گزارش خبرگزاری پارس از قصرشیرین حاکی است: «از ساعت ۱۶ امروز یک بار دیگر ارتش بعث عراق و عناصر ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک و آتش توپخانه تنگ توشابه [ترشابه] را مورد حمله قرار دادند که این درگیری تا ساعت ۱۹ امروز همچنان ادامه داشت.»(۳)

در ساعت ۱۰ صبح امروز نیز، یکی از مواضع فرعی نیروهای بعث عراق در تنگ هوان، طعمه گلوله های خمپاره پاسداران مستقر در این منطقه شد. خبرنگار کیهان در منطقه از قول یکی از مسئولان سپاه پاسداران قصرشیرین ضمن بیان این خبر افزود: «طبق اطلاعات واصله، این موضع که به شدت درحال سوختن است، دارای زاغه های مهمات بوده است.» همچنین در ساعت ۶ صبح امروز، یکی از پاسداران مستقر در تنگ هوان که مأمور پاک سازی جاده های فرعی این منطقه بود براثر برخورد با مین ضدنفر به سختی مجروح شد و یک پای خود را از دست داد.(۴)

گزارش دیگری از خبرگزاری پارس نیز حاکی است که امروز براثر واژگون شدن یک دستگاه اتومبیل استیشن نیروهای بعث عراق، ۴ افسر عراقی کشته شدند. بنا به این گزارش، در جریان درگیری های ۴۸ ساعت گذشته، ۹ نفر از نیروهای ارتش بعث عراق کشته و تعداد زیادی نیز مجروح گردیده اند. همچنین، تعدادی از مواضع و سنگرهای نیروهای بعث عراق به کلی منهدم شده و به تأسیسات برق و سیستم ارتباطی مرزی عراق خساراتی وارد آمده است.(۵) یک تانک عراقی نیز امروز صبح در برخورد با مینی که توسط خود نیروهای عراقی در مسیر یکی از پاسگاه های مرزی این منطقه کار گذاشته شده بود، منفجر شد و همه خدمه آن کشته شدند.(۶)

از سوی دیگر، نظری زاده فرماندار قصرشیرین، امروز درمورد آخرین اقدامات مأموران نفتی در ترمیم و بازسازی لوله های آسیب دیده نفت در منطقه نفت شهر، گفت: «ترمیم و بهبود لوله های نفتی برای انجام عملیات مجدد و نفت رسانی چاه های نفت این منطقه به سوی پالایشگاه کرمانشاه پایان یافته و به زودی پالایشگاه کرمانشاه به کار خواهد افتاد.»(۷)

دراین حال، تجاوزات مکرر هواپیماهای عراق به مناطق غرب کشور در روزهای اخیر باعث

۱- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از امان.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از امان.

۳- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس با یکی از مسئولان سپاه قصرشیرین.

۷- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

نگرانی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی شده است به طوری که دستورالعمل این ستاد به یگان های مستقر در غرب گویای وخامت وضعیت سازمان رزم پدافند هوایی در این مناطق است. در این دستورالعمل آمده است: «برابر اطلاع واصله از ستاد عملیات غرب کشور و با بررسی گزارشات مکرر یگان های تابعه، روزانه میگ های عراقی بدون هیچ گونه رادع و مانعی سراسر منطقه غرب کشور را شناسایی نموده و علی رغم مشاهده عینی پرسنل نیروهای مسلح و تأیید رادارهای منطقه، بدون هیچ گونه عکس العملی به پایگاه های خود مراجعت می نمایند. و فرماندهان رده های مختلف به دلایل و به عناوین کسب دستور از رده های بالا یا ستاد مشترک، فرصت را از دست داده، درنتیجه هواپیماهای متجاوز فرصت کافی برای درهم کوبیدن یگان های مرزی یا شناسایی از مناطق را به دست می آورند.» در ادامه این گزارش آمده است: «بدین وسیله به کلیه یگان های نیروهای مسلح ابلاغ می گردد که به محض تجاوز هواپیماهای عراقی به خاک ایران، هر عنصر مسلحی با هر نوع اسلحه ای در داخل خاک جمهوری اسلامی ایران اعم از ارتشی، ژاندارمری، پاسدار مکلف به تیراندازی می باشند و مستلزم دریافت اجازه از رده های بالاتر نخواهد بود. درصورتی که متعذر به عذر عدم دریافت دستور از بالا به هواپیماهای متجاوز تیراندازی نکنند، متخلفین ارتشی تسلیم دادگاه ویژه انقلاب ارتش خواهند شد.»(۱)

اما در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر نیز تحرکات عراق همچون روزهای گذشته ادامه داشت. یک گزارش از منابع خودی حاکی است: «دولت عراق بعد از پیروزی انقلاب مبادرت به احداث جاده و تأسیسات نظامی در کنار شط اروندرود نموده است.»(۲)گارد ساحلی ژاندارمری آبادان نیز گزارش داد: در ساعت ۱۶ امروز، ارتش عراق چند راکت به نخلستان های بهمن شیر شلیک کرد.(۳)همچنین با توجه به تهدیدی که در منطقه پاسگاه کیلومتر ۲۵ خرمشهر به دلیل افزایش چشمگیر تحرکات عراق احساس می شد، امروز لشکر۹۲ زرهی، یک دسته پیاده مکانیزه برای تقویت این پاسگاه اعزام کرد.(۴)

دراین حال، به گزارش گروهان خسروآباد آبادان، بنا به اعلام پاسگاه بهمن یار، ساعت ۰۵:۰۰ امروز، یک هواپیمای عراقی که به آسمان ایران تجاوز کرده بود با تیراندازی مأموران مستقر در این پاسگاه به سمت عراق متواری شد.(۵)

۱

درگیری ها و اقدام های گروه های مهاجم مسلح ضدانقلاب با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق علیه نیروهای مسلح انقلاب در مناطق کردنشین، به ویژه در محورهای باینگان، جوانرود، نوسود، پاوه، دیواندره و مریوان با شدت و حدت بیشتری نسبت به روزهای گذشته ادامه دارد.

یک گزارش از منطقه باینگان حاکی است: «تعداد ۶۰۰ نفر از مهاجمین [ضدانقلاب] با انواع سلاح های سبک و سنگین ازقبیل انواع خمپاره انداز، کالیبر۵ و آر.پی.جی۷ ازطریق "رزمرمیل"

۱- سند شماره ۴۳۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان: نزاجا، نهاجا، نداجا، ژاجا، شهربانی، سپاه پاسداران، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص۲، ۸/۶/۱۳۵۹ بنا به گزارش ژاندارمری خوزستان (رکن۲).

۳- سند شماره ۴۳۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۸/۶/۱۳۵۹ برابر گزارش گارد ساحلی ژاندارمری آبادان.

۴- سیدیعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد ۳، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، ص۴۷.

۵- سند شماره ۳۷۸۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان به ت - ف - ژاجا و سماجا (رکن۲) و مرزبانی جمهوری اسلامی ایران، ۹/۶/۱۳۵۹.

وارد خاک ایران شده و در محلی به نام "مله رمرو" مستقر می باشند و قصد حمله به باینگان و پست پاسداران جوانرود مستقر در "کانی دوزان" را دارند و طبق همین گزارش، قسم خورده اند که تا تصرف باینگان به عراق مراجعت ننمایند.» در پایان این گزارش قید شده که «این گروه تعداد ۴۶ بار مهمات همراه دارند و ضمناً سپاه باینگان به سلاح های سنگین احتیاج دارد.»(۱)

در یک خبر تکمیلی از همین منطقه نیز آمده است: «افراد مهاجم [ضدانقلاب] و مزدوران عراقی در اطراف گردنه "رنه رو" و "ذره" مستقر و ازطرف کوه "ایراش" و "وزه توج"، افراد مهاجم با گروه ضربت باینگان درگیر شده [اند] و [نیروهای سپاه باینگان] احتیاج شدید به اسلحه سنگین دارند.»(۲) باز در همین منطقه، امروز «درگیری شدیدی در خان شور [خانه شور] بین گروهی از فدائیان امام خمینی که برای پاک سازی منطقه ده شیخ در حوالی خان شور از توابع جوانرود، عازم این محل بودند با سه گروه از افراد مسلح مزدور که در حدود ۴۰۰ نفر بودند به وجود آمد که این درگیری یک ساعت به طول انجامید و مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] با حمله متقابل فدائیان امام که به وسیله خمپاره و مسلسل صورت گرفت، با به جای گذاشتن ۳ کشته از محل درگیری گریختند. در این درگیری یکی از فدائیان امام مورد اصابت گلوله قرار گرفت و شهید شد.»(۳)

همچنین به گزارش منابع خودی از غرب کشور، «روز به روز نیروهای دشمن در منطقه [غرب، به ویژه اطراف سنندج] اضافه می شود.» در ادامه این گزارش درمورد پاک سازی هرچه سریع تر منطقه اطراف سنندج، هشدار داده شده و در پایان آن آمده است: «ستون نظامی در ساعت ۱۲ ظهر امروز در جاده سنندج - کرمانشاه، درگیر شده و از نیروهای پاسدار ۳ نفر مجروح شده اند.» این درگیری ساعتی بعد با دخالت نیروهای کمکی خودی به پایان رسیده است.(۴)

امروز همچنین ۸ ژاندارم که هنگام بازگشت از مرخصی، از دیواندره عازم سنندج بودند، به دست مهاجمان مسلح ضدانقلاب به گروگان گرفته شدند.(۵) دراین حال، گزارش امروز مرکز فرماندهی غرب حاکی است که «در جلسه تأمین استان درباره لزوم پاک سازی اطراف سنندج گفت وگو شد که مسئول رکن۲ و دیگر مسئولان، [دلیل] عدم پاک سازی [منطقه اطراف سنندج] را کمبود پرسنل لشکر اعلام نمودند.» در پایان این گزارش برای چندمین بار درباره پاک سازی اطراف سنندج هشدار داده شده و آمده است که روز به روز بر تعداد نیروهای دشمن در این منطقه افزوده می شود.(۶)

گزارش ژاندارمری کرمانشاه نیز خبر از حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به نیروهای مستقر در ملان دره تابع حوزه پاوه می دهد. بنا به این گزارش: «در این درگیری که از ساعت ۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز، در گردنه رشکا و ملان دره از توابع نوسود، که چندی پیش به تصرف نیروهای انتظامی درآمده بود بین پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کرد با پشتیبانی ارتش جمهوری اسلامی مستقر در پاوه از یک طرف و عوامل مزدور بعث عراق، دمکرات و کومه له که از پنج قسمت حمله کرده بودند از سوی دیگر روی داد و تا ساعت ۵:۳۰ دقیقه

۱- سند شماره ۴۳۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- سند شماره ۴۳۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۶.

۶- سند شماره ۴۳۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

بامداد به طول انجامید، ۲ نفر پاسدار به شهادت می رسند. از مهاجمین [ضدانقلاب] نیز تنها از یک گروه ۵ نفر کشته و تعدادی زخمی می شوند.»(۱)

از منطقه مریوان نیز خبر می رسد که پاک سازی در این منطقه همچنان ادامه دارد. به گفته فرمانده سپاه پاسداران مریوان، «صبح امروز در جریان یک درگیری بین سپاه پاسداران و ضدانقلابیون در محل [ده] جانوران(۲) واقع در گردنه گاران، یک پاسدار زخمی شد.»(۳)امروز همچنین یک دستگاه خودرو سپاه پاسداران در سه راهی مریوان - سقز - سنندج، مورد حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و به دنبال آن روستای "عمرآباد"(۴) از توابع مریوان به وسیله سپاه پاسداران پاک سازی شد و تلفاتی به مهاجمان وارد آمد. در این گزارش، به نقل از فرمانده سپاه مریوان، اوضاع منطقه نسبتاً آرام توصیف شده و آمده است: «ما به یاری خدا به عملیات خود ادامه خواهیم داد و تا فصل سرما کار پاک سازی را یکسره خواهیم کرد.» وی همچنین گفت: «در چند روز گذشته، ۶ تن از اعضای کومه له و رزگاری اسلحه های خود را تحویل داده و ۳ عضو کومه له نیز دستگیر شده اند.»(۵)

سپاه پاسداران غرب کشور نیز گزارش داد: «سپاه پاسداران شاخه گیلان غرب با مجوز دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین، جهت خلع سلاح چندین روستای ایوان غرب به این منطقه اعزام شد و روستاهای منطقه را در محاصره خود قرار داد.» بنا به این گزارش، «یکی از افرادی که در اغتشاشات سال گذشته نقش مؤثری داشت درحالی که قصد فرار داشت مورد اصابت گلوله قرار گرفت و مجروح شد.»(۶)

۱

در کنار درگیری های خونین میان قوای مسلح انقلاب و گروه های مسلح معارض با نظام، تحرکات و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات توسط گروه های مسلح غیرقانونی با حمایت رژیم عراق در مناطق مختلف کردنشین همچنان با شدت ادامه دارد.

در این زمینه گزارش منابع اطلاعاتی ارتش حاکی است: «گروه های سیاسی مسلح مخالف دولت جمهوری اسلامی ایران و نیز گروه های مزدور وابسته به عراق در چند روز اخیر به منطقه پاوه، به ویژه نوسود روی آورده و دولت عراق هم نیروهای خود را در نوار مرز مقابل این منطقه تقویت

۱- سند شماره ۴۳۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۲۱، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه مستند به اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی غرب کشور.

۲- Janavare جانوره: ده کوچکی است از دهستان سرشیوه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۵۷ کیلومتری شرق دژ شاهپور و ۱۲ کیلومتری قطوند. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۴- در سند عمرآباد آمده، ولی عصرآباد صحیح است. دهی از دهستان سرشیو بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۱۲ کیلومتری شمال شرقی دژ شاهپور و ۳ کیلومتری شمال شوسه مریوان - سنندج. ر.ک: همان.

۵- همان.

۶- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

نموده است. دامنه این فعل وانفعالات تا حوالی منطقه مریوان در دو سوی مرز ادامه دارد.»(۱)

یک گزارش مشابه دیگر حاکی است که «عراق عده ای از نیروهای خود را به صورت مخفی وارد مرز ایران کرده که درحال حاضر در شمال دزلی به سر می برند.» بنا به همین گزارش، «در اطراف غرب باشماق، حدود ۵۰ الی ۶۰ ماشین دولتی موجود است و هرروز یکی از آنها وارد کشور عراق شده و دیگر برنمی گردد. در اطراف باشماق و دزلی و سیف بالا و پایین، گروه های مسلح مستقر می باشند.» در پایان این گزارش آمده است که «محمدامین مشهور به محمدامین عبدالله و محمد سیف افراد گروه های مسلح [مزبور] را رهبری می کنند.»(۲)

گزارش دیگری از همکاری و مساعدت پیشمرگ های اتحادیه میهنی کردستان با گروه های مسلح معارض با نظام خبر می دهد. براساس این گزارش «به علت درگیری بین قوای نظامی و انتظامی دولت جمهوری اسلامی ایران با گروه های مخالف مسلح [ضدانقلاب] در منطقه دوآب، فرمانده دمکرات ها در این منطقه به نام هدایتی از گروه مسلح جلال طالبانی مستقر در مرز دروله عراق، روبه روی دروله پاوه درخواست نموده به آنان کمک نماید و جلالی ها به درخواست هدایتی جواب مثبت داده اند.» بنا به همین گزارش: «یک گردان زرهی از تیپ۲۸ سلیمانیه مورخه ۳۰/۴/۵۹ با تجهیزات کامل به مرز دروله پاوه آمده و مستقر گردیده اند.»(۳)

در گزارش لشکر۸۱ کرمانشاه نیز درباره خسارات واردشده بر اهالی دشت بیونیج(۴) و مین گذاری در این منطقه توسط عوامل مسلح ضدانقلاب آمده است: «ضدانقلاب گندم دروکرده و درونکرده محله بیونیک را آتش زده است و به احتمال قوی مهاجمین در جاده تنوره و قوشچی باشی را مین گذاری کرده اند.»(۵)همچنین، منابع اطلاعاتی خودی امروز اطلاع دادند که «اخیراً حدود ۵۰ نفر از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق به نفت شهر رفته و با عوامل پالیزبان و دولت بعث عراق همکاری می نمایند.»(۶)

۱

در ادامه مبارزه تبلیغاتی و اخطار به عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و به دنبال پاک سازی مناطقی از غرب کشور، امروز ستاد عملیات غرب کشور اطلاعیه ای خطاب به مردم مناطق مزبور صادر کرد که در بخشی از آن ضمن اشاره به توطئه های مشترک امریکا، شوروی و رژیم های مرتجع منطقه ازجمله عراق و عربستان سعودی و اخیراً اردن و مراکش، آمده است:

۱- سند شماره ۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۱۸، از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۱۷، از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۴- Bivanij، بیونیج: یکی از دهستان های بخش کرند شهرستان اسلام آباد غرب. این دهستان در شمال بخش واقع شده و محصور به ارتفاعات صعب العبور است. دشت بیونیج تقریباً به عرض ۴ الی ۶ کیلومتر و طول ۱۰ الی ۱۵ کیلومتر بوده و ۱۱ آبادی بزرگ و کوچک آن در این دشت به فاصله ۱ الی ۳ کیلومتر از هم قرار گرفته اند. روستاهای مهم آن کنهر، ده جامی، و قوشچی باشی هستند. ر.ک: همان.

۵- سند شماره ۴۳۲۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۹۳، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۹/۶/۱۳۵۹،

برابر اعلام لشکر ۸۱ کرمانشاه.

۶- سند شماره ۶۳۷۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح - ع) به تیمسار فرماندهی نزاجا (مد اطلاعات و عملیات)، ۱۳۵۹/۶/۲۴.

«چه کسی باید امنیت را به منطقه بازگرداند؟ آیا وظیفه تک تک شما دراین خصوص چیست که ساکت نشسته اید؟ آیا هنوز مصممید از امثال شیخ عزالدین حسینی ها و قاسملوها که مستقیماً با جلسات معامله اشرف با اویسی ها و پالیزبان ها شرکت می کنند، پیروی کنید و آیا هنوز [از] فلسفه های غیرمنطقی تفرقه آمیز بعضی دیگر از افراد که خود را رهبر اسلامی می دانند پیروی می نمایید؟ آیا تکلیف جمهوری اسلامی با کسانی که با خمپاره اسرائیلی، پول عراقی، آر.پی.جی۷ روسی، ضدهوایی چینی و برنامه ریزی امپریالیست ها برعلیه انقلاب شهیدپرور ایران قیام می کنند چیست؟ آیا اگر مسلمانید و در خفقان این عوامل مزدورید نباید مهاجرت کنید و به یاری مستضعفین بشتابید. شما یا پاسخ گوی مطالب ذکرشده هستید و یا با اسلام مخالفید؛ پس خود قیام کنید و این پس مانده های رژیم شاهنشاهی و متحدان امپریالیسم را خود سربه نیست کنید و باتوجه به اطلاعیه قبلی و مهلت تعیین شده، اسلحه های خود را تحویل دهید که بنای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران در منطقه تأمین امنیت است به هر قیمتی که باشد.»(۱)

۱

دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، پس از شرکت در هم اندیشی سه روزه مسئولان سازمان های مملکتی، ارگان های نظامی، انتظامی و نهادهای انقلابی که در تهران تشکیل شده بود، امروز به سنندج بازگشت. وی پس از بازگشت به سنندج، در گفت وگویی اظهار کرد: «در این سمینار مسائل جاری و نیز گذشته کردستان را برای شرکت کنندگان تشریح کردم.» وی افزود: «در پایان جلسات این سمینار که سه روز ادامه داشت، شرکت کنندگان اعلام داشتند برای اعتلای جمهوری اسلامی کوشش خواهند کرد و موجباتی فراهم خواهند نمود تا ناهماهنگی ها به صفر برسد.»

دکتر مهرآسا افزود: «اعضای سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در تهران آموزش های لازم را فراخواهند گرفت و این سازمان به طورکامل توسعه پیدا خواهد کرد.» وی اظهار کرد: «در سفرش به تهران درمورد مسائل امنیتی و عمرانی و نارسایی های استان کردستان با آقای بنی صدر رئیس جمهوری، گفت وگو کرده و نتایج مثبتی از این گفت وگوها حاصل گردیده است.» وی همچنین گفت: «در جلسه مشترکی نیز با حضور رئیس جمهوری و هیئت دولت شرکت کرده است. در این جلسه قول های مساعدی درمورد پیشرفت امور کردستان و بازسازی آن داده شده است.» استاندار کردستان درمورد رادیو سنندج و تبدیل فرستنده فعلی آن به یک صد کیلوواتی گفت: «دراین زمینه رئیس جمهور دستورات لازم را داده است.» وی در پایان افزود: «وزرا قول داده اند برای انجام امور عمرانی، اقتصادی و درمانی استان کردستان به هر تخصصی که نیاز داشته باشیم به این استان اعزام دارند.»(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

درگیری های پراکنده ای که از روز سه شنبه هفته گذشته در داخل و اطراف مهاباد آغاز شده بود، در تمام طول دیشب و امروز با شدت بیشتری ادامه یافت.

این درگیری ها که از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ساعت ۴:۳۰ بامداد امروز، با حمله مهاجمان ضدانقلاب به مقر ژاندارمری و سپاه مهاباد به وقوع پیوست، هیچ گونه خسارات جانی و مالی نداشت.(۱)زدوخوردها در ساعت ۲ بعدازظهر شدت بیشتری یافت(۲)و مهاجمان ضدانقلاب با سلاح های سبک و نیمه سنگین به مقر ژاندارمری و سپاه در مهاباد حمله کردند که با دفاع متقابل نیروهای خودی مواجه شدند و درنتیجه یک نفر از افراد ژاندارمری شهید و ۲ سرباز زخمی شدند.(۳)در درگیری های دیروز ۲ نفر و امروز ۵ نفر از مهاجمان مسلح غیرقانونی کشته و ۵ نفر نیز زخمی شدند.(۴) به گفته طاهری، استاندار آذربایجان غربی، درگیری های امروز و حمله و تیراندازی افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی و شلیک خمپاره به پادگان، باعث تشنج در شهرستان مهاباد شده و براثر این تیراندازی ۲ نفر از سربازان که درحال حمل موادغذایی بودند، زخمی شدند و یک نفر به شهادت رسید. طاهری افزود: این حملات باعث شده که ارتش نیز دست به تیراندازی های متقابل بزند و درنتیجه از افراد مسلح ضدانقلاب ۶ نفر کشته و ۲۷ نفر زخمی شدند.(۵)

یک ستون از نیروهای سپاه نیز ازسمت میاندوآب به طرف مهاباد پیشروی کرده و با الحاق به پاسداران مستقر در مهاباد، به پاک سازی این شهر ادامه دادند.(۶) درباره نتایج درگیری های امروز در مهاباد و اطراف آن، گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است: «شهر مهاباد که از ماه ها قبل در اشغال کامل گروه های مسلح غیرقانونی بود و تا روز گذشته ارتش فقط در پادگان ها و برخی ارتفاعات مشرف به شهر مستقر بود، آزاد گردید. امروز درپی اخطار لشکر۶۴ ارومیه مبنی بر آزادکردن ۵۰۰ نفر مسافری که توسط ضدانقلاب به گروگان گرفته شده بودند و عدم توجه به این اخطار، نیروهای نظامی همراه با ژاندارمری و سپاه پاسداران طی یک درگیری به شهر مهاباد وارد و در خیابان های شهر مستقر شدند.» این گزارش حاکی است: «در هنگام شب، تمام جاده های زمینی غرب کشور در دست مهاجمین است و به واحدهای نظامی یورش برده می شود.» بنا به این گزارش، «درحال حاضر تنها شهرهای بوکان و مهاباد محل تمرکز ضدانقلاب است که با اقدامات اخیر لشکر۶۴ ارومیه و تیپ مهاباد، مهاباد آزاد شده است.»(۷)

آخرین نتایج از تلفات تیراندازی ها و درگیری های مهاباد در ساعت ۲۴ امروز بوده است که طبق گزارش ستاد مشترک ارتش، ۴۰ تا ۵۰ نفر از اهالی در داخل شهر مجروح و ۵ نفر کشته شده اند. همین گزارش حاکی است که از گروگان های میاندوآب تاکنون فقط ۱۵۰ نفر آزاد گردیده اند.(۸)گفتنی است که تعداد گروگان های مهاباد و بوکان نیز حدود ۲۵۰ نفر بوده که از این عده، ۱۵۰ نفر آزاد شده اند و تلاش مسئولان محلی برای آزادی بقیه آنها ادامه دارد.(۹) استاندار آذربایجان غربی نیز دراین باره گفت: «جلسه ای با حضور فرماندهی ژاندارمری و سپاه پاسداران و سایر مسئولان در استانداری تشکیل شد و دررابطه با اوضاع منطقه و گروگان گیری ۵۰۰ نفر به وسیله مهاجمین مسلح تصمیماتی اتخاذ شد که به زودی اقداماتی انجام خواهد شد.»(۱۰)

ص: ۶۷۸

۱- سند شماره ۴۲۵۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه غرب و مرکز، ۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۸/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۶- سند شماره ۴۳۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه میاندوآب، ۸/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۶.

۸- سند شماره ۴۳۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۹- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۱۰- همان، ص۱۳.

درحالی که تا آخرین ساعات شامگاه امروز در مهاباد و اطراف آن درگیری های شدیـد میان ارتش و سپاه پاسداران با گروه های مهاجم ضدانقلاب همچنان ادامه داشته و نیروهای خودی رفته رفته بر شهر مهاباد مسلط شده اند، تحرکات و فعالیت های ایذایی گروه های مسلح معانـد بـا نظام در مناطق مختلف کردنشین آذربایجـان غربی نیز در قالب جابه جایی و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی عراق و نیز بمب گـذاری و مین گـذاری توسط این عناصر همچون روزهـای گذشـته ادامه دارد. دراین زمینه، به گزارش منـابع اطلاعاتی ارتش، «گروه هـای مسلح موجود در منطقه ازجمله کومه له ازطریق راه هـای کوهستانی و خصوصـاً از ناحیه کلوشین از توابع ارومیه، از عراق پول و اسلحه وارد خاک ایران می کنند و کسانی که با این گروه ها در رابطه هستند دو نفر به اسامی مراد علیپور و سلیم سلیمی می باشند که با افراد جلال طالبانی در رابطه هستند.» در حاشیه این گزارش آمده است که «برابر گزارشات واصله قبلی، مراد علیپور، مشهور به مراد شکره از عوامل مسلح وابسته به سردار جاف و پالیزبان بوده و در مناطق کرمانشاهان نیز فعالیت خرابکارانه دارد.»(۱)

یک گزارش نیز حاکی است «بیک زادگان جوانرود به اسامی حسن بیک، داود بیک، توفیق بیک و عزت بیک به همراه ۸۰۰ نفر مسلح و چنـد تن افسر عراقی و عـده ای درجه دار عراقی که خـدمه توپ هـا و خمپاره انـدازها می باشـند با تجهیزات کامل به کمک افراد مهاجم مستقر در منطقه نوسود آمده اند.»(۲)

مهاجمان مسلح ضـدانقلاب همچنین شامگاه امروز در جبرئیل آباد نقـده پایگاه ارتش را زیر آتش گرفتند که با پاسخ شدید افراد پایگاه، عقب نشستند.(۳)

از سوی دیگر، در ادامه عملیات مین گذاری گروه های مسلح ضدانقلاب در مسیرهای مختلف، «یک دسـتگاه خودرو ارتشی که از نقده به اشـنویه می رفت بین روسـتای جبرئیل آباد و "تپه نام" به یک مین ضـدتانک برخورد کرد که براثر انفجار مین، ۳ سرباز مجروح شدند که یکی از آنها که ضـربه مغزی شـده بود جهت معالجه به تبریز اعزام شـد.»(۴)همچنین، «بامـداد امروز بین روسـتای بگون قلعه به خلیفان نقـده، براثر انفجـار یـک اتوبوس مسافربری در برخورد با مین، صـدماتی به آن وارد شـد و ۲ تن از مسـافرین کشـته و ۲ نفر دیگر زخمی شدند.»(۵) در همین منطقه؛ یعنی در جاده نقـده - خلیفان، نیز یک بمب دستی توسط افراد سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی نقده کشف و خنثی گردید.(۶)

همچنین امروز روزنامه جمهوری اسـلامی گزارش داد: «درپی پاک سازی روسـتای محمودآباد واقع در دره قاسـملو که مرکز تجمع حزب دمکرات و کومه له بود، چنـد قبضه اسـلحه کشف و یـک روحـانی به نام صالـح باونـد که سـرپرست حزب دمکرات در این منطقه بود نیز دسـتگیر شد. وی بعد از تکمیل پرونده به زندان اوین تحویل و پس از بررسـی پرونده اش محکوم به اعدام شد. حکم اعدام نامبرده توسط دادگاه انقلاب اسلامی صادر و به مورد اجرا درآمد.»(۷)

ص: ۶۷۹

۱- سند شماره ۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۳، از سماجا اداره دوم(حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۵۵۷۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا اداره دوم (حفاظت اطلاعات) به نزاجا (مد اطلاعات)، ۸/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- همان، ص۱۴.

۵- همان، ص۱۳.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۶.

درگیری میان هواداران گروه های چپ و مجاهدین خلق (منافقین) با مردم انقلابی مخالف این گروه ها امروز نیز در شهرهای مختلف، ازجمله در بوشهر، بندر ریگ، مسجدسلیمان، صومعه سرا، کردکوی، کسماء، قائم شهر و تهران روی داد.

گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از بوشهر درباره تشنجات و درگیری های دیروز و امروز این شهر حاکی است: «عصر روز جمعه، در درگیری ای که بین هواداران مجاهدین خلق [منافقین] و گروهی از مردم بوشهر روی داد، یکی از برادران پاسدار به نام فریدون پورمحمدی به شدت مضروب و بیهوش شد. دراین رابطه مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوشهر در گفت وگویی اظهار داشت: روز جمعه یکی از طرف داران مجاهدین به هنگام پخش اعلامیه دستگیر شد و بعدازظهر عده ای از هواداران این سازمان با اجتماع مقابل کلانتری به دادن شعارهای تحریک آمیز پرداختند. هنگامی که پاسداران برای متفرق کردن این عده وارد عمل شدند، یکی از پاسداران به نام فریدون پورمحمدی به شدت مجروح شد. به دنبال این اقدام، [امروز نیز] مردم بوشهر دو کتاب فروشی متعلق به مجاهدین خلق [منافقین] و چریک های فدایی خلق را مورد حمله قرار داده و به آتش کشیدند. این عده همچنین ساختمان محل فعالیت مجاهدین خلق را به آتش کشیدند و حسین بارانی شهردار سابق شهرستان گناوه یکی از افراد مؤثر سازمان و کاندیدای مجاهدین خلق در انتخابات مجلس شورای اسلامی را در این محل دستگیر کردند.» وی افزود: «دررابطه با این درگیری ها ۹ تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق بوشهر بازداشت شده اند.»(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی در گزارش دیگری به نقل از خبرگزاری پارس درباره حوادث امروز در بندر ریگ نیز آورده است: بعدازظهر امروز در این بندر، میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین)، حزب توده و چریک های فدایی خلق از یک سو و جوانان مسلمان از سوی دیگر زدوخورد شدیدی روی داد. این درگیری که طی آن چند تن سنگ و چماق و چاقو مجروح شدند، عصر امروز با کوشش پاسداران انقلاب و مأموران ژاندارمری پایان یافت.(۲)-(۳)

گزارش امروز ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان نیز حاکی از نوعی حرکات مشکوک در برخی از این درگیری ها در شهرستان مسجدسلیمان است. بنا به این گزارش، «اخیراً در مسجدسلیمان عده ای که با لهجه کردی تکلم می نمایند با شعار "حزب الله" عصرها در خیابان ظاهر و به دکه های گروه های چپی حمله می نمایند، به طوری که روز ۸/۶/۵۹ طرفین با یکدیگر درگیر که با دخالت مأمورین شهربانی متفرق و چند نفر از آنان دستگیر و به سپاه برده می شوند.»(۴)

اما در دو روز گذشته و امروز شهرهای شمالی کشور نیز صحنه درگیری ها و زدوخوردهای مشابهی میان هواداران سازمان ها و گروه های سیاسی با مردم مخالف آنان بود. درباره حوادث روز

ص: ۶۸۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر.

۲- صبح روز بعد مجدداً در بازار بندر ریگ زدوخورد پراکنده آغاز شد.

۳- همان، به نقل از خبرگزاری پارس از بندر ریگ.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی (استانداری خوزستان)، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۷.

پنجشنبه و دیروز در صومعه سرا، امروز سپاه پاسداران این شهر اطلاعیه ای صادر کرد که در بخشی از آن آمده است: «در جریان درگیری مجاهدین خلق [منافقین] با مردم مسلمان صومعه سرا ۱۵ تن از مجاهدین به وسیله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز رشت دستگیر شده انـد. یـک نفر از دسـتگیرشدگان قبلاًـ در جریـان خونین دانشـگاه گیلان دست داشت و به دو سال حبس تعلیقی محکوم شـده بود و یکی دیگر از آنان یک سـرباز فراری است.» براساس بیانیه سپاه پاسداران رشت، «دو هفته پیش، مردم صومعه سرا در جریان پاک سازی [شهر]، مقر جنبش مجاهدین را در این شـهر به تصرف خود درآوردند و این مرکز را جهت تبلیغات در اختیار جوانان انجمن های اسلامی صومعه سرا قرار دادند. روز پنجشـنبه حدود ۳۰ تن از هواداران مجاهـدین خلق [منافقین] در صومعه سـرا به این ساختمان حمله کردنـد و وارد آن شدنـد. درپی این عمـل، مردم صـومعه سـرا در جلو این ساختمـان تجمع کردنـد و خواسـتار خروج هواداران مجاهـدین خلق شدنـد. سپاه پاسـداران انقلاـب اسـلامی گیلان مرکز رشت به محض اطلاع از این درگیری با اعزام نیرو به صومعه سـرا و همکاری با برادران سپاه این شهر وارد عمـل شــد و برای جلـوگیری از درگیری بیـن مردم و هـواداران مجاهـدین خلـق مبادرت بـه تیرانـدازی هـوایی کرد. درپی این عملیات، محلی که به انجمن اسـلامی صومعه سـرا اختصاص یافته بود از اشـغال خارج شد و موقتاً در اختیار سپاه پاسداران قرار گرفت. در این جریـان ۱۵ تـن از افراد مجاهـدین خلـق [منـافقین] دسـتگیر و ازسـوی سـپاه پاسـداران انقلاـب اسـلامی گیلاـن مرکز رشـت بازداشـت شدند.»(۱)

از ساری نیز خبر می رسد که روز سه شـنبه هفته گذشـته، سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی کردکوی در اطلاعیه ای به هواداران گروه های سیاسـی مهلت داده بود که تا روز پنجشنبه کلیه نشریات، پوسترها و اعلامیه های خود را از خیابان ها و معابر عمومی جمع آوری کنند.(۲) اما به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی «روز پنجشنبه عده ای مشغول فروش نشریه و توطئه چینی جهت درگیری بودند که سپاه پاسداران دخالت نموده و نشریات آنها را جمع آوری کرد و اعلام داشت هرگونه فعالیت گروه ها تا اعلام نتیجه نهایی مجلس ممنوع می باشد.»(۳)

روز گذشته در کسما(۴) نیز گروهی به مقر دفتر حزب توده این شهرسـتان حمله کرده و ضمن شکستن تابلو اعلانات جلو دفتر، پوسترهای موجود را پاره کرده و مقداری از روزنامه ها و نشـریات موجود در دفتر را با خود بردند. نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، ضمن اعلام این خبر افزود: «ما ضـمن اعتراض شدید به این اشـغال غیرقانونی دفتر حزب توده ایران در کسما، از مسئولان امر می خواهیم که با قاطعیت جلو این گونه اعمال را بگیرند. ...»(۵)

ص: ۶۸۱

۱- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از رشت؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از صومعه سرا.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از کردکوی.

۴- دهسـتان کسـما در مرکز شهرسـتان صومعه سرا و در میان دهستان های مرکبه، طاهرگوراب، ضیابر، هندخاله، تولمات و شهرستان های بنـدر انزلی و فومن و در منطقه ای جلگه ای قرار گرفته است. در دوران مبـارزات میرزاکوچـک خـان جنگلی، مهم ترین مرکز جنگلیان و درحقیقت پایگاه سیاست گذاران این نهضت بوده است.

۵- روزنامه نامه مردم، شماره ۳۲۷، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۸.

اما صبح امروز در قائم شهر، در درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) با گروهی از جوانان معترض به فعالیت آنان، یکی از طرف داران این سازمان با ضربات سلاح سرد کشته شد. این درگیری، به دنبال ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در این شهر و اعتراض گروهی از جوانان به فعالیت هواداران مجاهدین خلق (منافقین) روی داد.(۱)گزارش کیهان دراین زمینه حاکی است: «درگیری زمانی آغاز شد که عده ای جوان به بساط کتاب فروشی در کنار خیابان بابل که نشریات مختلف ازجمله کتاب های مجاهدین خلق را می فروخت حمله کردند و به دنبال آن با هواداران مجاهدین خلق [منافقین] درگیر شدند. در این درگیری عده ای مجروح شدند و به بیمارستان هلال احمر قائم شهر انتقال یافتند، ولی یکی از مجروحان در بیمارستان درگذشت. علت مرگ این جوان واردشدن ضربات اسلحه سرد ذکر شده است. درپی مرگ این جوان، گروه های وابسته به او دربرابر بیمارستان اجتماع کردند و خواستار جنازه وی شدند. ولی مسئولان بیمارستان از تحویل جنازه خودداری کردند.»(۲)

از سوی دیگر، در تهران نیز یک خانه تیمی که به ستاد عملیاتی و تبلیغاتی شیخ عزالدین حسینی تبدیل شده بود، امروز با تلاش پاسداران ستاد عملیاتی یک وابسته به منطقه ۸ تهران، در محله دریان نو واقع در غرب تهران کشف شد. کیهان ضمن اعلام این خبر از قول مسئول ستاد یک منطقه ۸ افزوده است: «در این خانه دستگاه های فرستنده، گیرنده و وسایل چاپ و تکثیر ازجمله اشیای کشف شده بودند. همچنین، ۲ نفر از اعضای حزب دمکرات در این خانه دستگیر شدند. همچنین اسناد و مدارک مهمی دررابطه با شرکت نفت، اعتصابات و به تعطیل کشاندن کارخانه ها و صدها هزار اعلامیه های مختلف که آماده توزیع بود، در این خانه به دست آمد.»(۳)

۱

در چارچوب دوران گذار و وضعیت "انقلابی - نهادی" حاکم بر کشور، علاوه بر درگیری های گروه های سیاسی با گروه هایی از مردم مسلمان و انقلابی، دیگر گرفتاری های نظام نیز قابل توجه است که ازجمله به تبعات کودتای اخیر، مسائل مربوط به کلیسای اسقفی اصفهان و نیز بعضاً کشمکش و اختلاف میان نهادهای انقلابی می توان اشاره کرد.

سحرگاه امروز، حکم ۱۱ نفر از عوامل کودتای نقاب که با رأی دادگاه انقلاب به اعدام محکوم شده بودند، در محوطه زندان اوین اجرا شد.(۴)درارتباط با کودتای اخیر همچنین ۱۰ کودتاچی در نجف آباد اصفهان دستگیر شدند. دراین مورد، روابط عمومی سپاه پاسداران نجف آباد اعلام کرد: «به منظور تعقیب و دستگیری شرکت کنندگان در کودتای نافرجام اخیر ستادی مرکب از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان، نجف آباد و داران در نجف آباد تشکیل شده است. این ستاد تاکنون با تلاش پیگیر خود توانسته است، ۱۰ نفر را دستگیر کند. این عده پس از تکمیل پرونده تحویل دادگاه ویژه انقلاب ارتش اصفهان شده اند.»(۵)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر.

۲- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

۳- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، خبرنگار کیهان از تهران.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۵.

از سوی دیگر، درپی دستگیری کشیش های دایره اسقفی اصفهان به اتهام جاسوسی، روزنامه کیهان امروز به نقل از خبرگزاری پارس اعلام کرد: «به حکم دادستان انقلاب، نصرالله شریفیان، فرزند مسیح، کشیش کلیسای آندریاس کرمان به جرم همکاری با این شبکه توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمان دستگیر و بلافاصله با مدارک مکشوفه به تهران اعزام گردید. وی سومین مقام کلیسای اسقفی است که دررابطه با کشف شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان در ایران دستگیر می شود.»(۱)

دراین حال، گزارش امروز خبرگزاری پارس از ساری حاکی است: «دفتر دادستانی کل انقلاب اسلامی استان مازندران در ساری موقتاً تعطیل شد. حجت الاسلام سیدمهدی طباطبایی، دادستان کل انقلاب اسلامی مازندران، امروز طی نامه ای که به خبرگزاری پارس ارسال داشت خاطرنشان ساخت که به سبب اشتغالات متعددی که در تهران دارد و به خاطر مسائل و مشکلاتی که بعضی از افراد ارگان های انقلابی در راه اجرای صحیح قوانین شرع و ضوابط دادستانی در استان به وجود آورده است، از مدت ها قبل استعفا کرده ولی ازسوی مقامات مسئول پاسخی به وی داده نشده است. آقای طباطبایی در این نامه توجه مقامات مرکز را به ضرورت حل مسائل موجود در منطقه جلب کرده است.»(۲)

۱

تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مصاحبه ای با خبرگزاری پارس درمورد نقل وانتقالات جدید امریکا در خلیج فارس و دریای عمان و نیز تحرکات و تجاوزات مرزی عراق علیه ایران مطالبی را بیان کرد. وی در این مصاحبه که در شماره امروز روزنامه کیهان منتشر شد، تصریح کرد استقرار ارتش عراق در مرزهای کشورمان هیچ خطری برای جمهوری اسلامی ایران ندارد.

تیمسار فلاحی ابتدا درباره نقل وانتقال های نظامی امریکا در اقیانوس هند و دریای عمان و خلیج فارس گفت: «این کار دلایل متعددی می تواند داشته باشد؛ زیرا می دانیم امریکا سعی دارد از گسترش انقلاب اسلامی ایران جلوگیری کند و اکنون هم اقدامات متعددی ازقبیل محاصره اقتصادی، اعمال فشار سیاسی، حمایت از عملیات روانی و ایجاد جوهای نامناسب روانی انجام داده است.» وی افزود: «آنچه برای امریکا مهم است توازن قدرت دریایی در آب های خلیج فارس است زیرا امریکا با شوروی رقیب دریایی یکدیگر هستند و این دو رقیب همیشه سعی دارند تأمین راه های دریایی را به نفع خود در اختیار داشته باشند.»

فلاحی همچنین درباره امکان حمله نظامی امریکا به ایران گفت: «من فکر می کنم ملت امریکا با تجربه تلخی که از ویتنام دارد به امریکا اجازه یک چنین کاری را نخواهد داد، ولی ما باید فرض کنیم که این تهدید به هر ترتیب و کیفیتی که باشد متصور است. لذا ارتش و ملت مسلمان ایران باید آمادگی لازم درزمینه عکس العمل را داشته باشند.»

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۵، تاریخ ۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، ساری، خبرگزاری پارس، ۸/۶/۱۳۵۹.

در ادامه این مصاحبه، تیمسار فلاحی درباره نقل وانتقال های اخیر دولت بعثی عراق در سراسر نوار مرزی ایران و همچنین اعزام تعداد زیادی از سربازان مصری به عراق، اظهار کرد: «آنچه برای ما مهم است حضور نیروهای مصری و یا استقرار نیروهای عراقی در نوار مرزی کشور ما نیست، بلکه مهم این است که این ارتش عراق که در مرز مستقر شده است چه می تواند بکند. وقتی که می دانیم کاری نمی تواند بکند، خطری نخواهد داشت.» وی افزود: «ما خطر عراق را نادیده نگرفته و تأمین لازم را ایجاد کرده ایم، ولی درزمینه میل رزمی ارتش عراق دربرابر استعداد او، می بینیم که میل زیادی دارد بدون اینکه استعداد لازم را داشته باشد و این میل است که برای او ایجاد خطر می کند.» رئیس ستاد مشترک ارتش در ادامه سخنان خود گفت: «ما در محاسبات ریاضی ازلحاظ استعداد گسترش ترکیبات و ابعاد ظاهری، ارتش عراق را مورد بررسی قرار می دهیم و اقدامات تأمین متناسب با تهدیدات نظامی آن در مرز انجام می دهیم، ولی نگرانی از ارتش عراق نداریم.»

وی در ادامه سخنان خود به ادعای امارات عربی متحده مبنی بر تملک سه جزیره ایران اشاره کرد و گفت: «پس از پیروزی انقلاب یک جنگ وسیع روانی علیه انقلاب اسلامی ایران ترتیب داده شده بود که یکی از بعدهای آن ادعای امارات عربی متحده است. دشمن با این کار خود قصد دارد با ایجاد فضاهای قابل نفوذ، از آمادگی روحی ملت مبارز ایران بکاهد؛ لذا این ادعاها گوشه ای از جنگ های وسیع دشمن است و الا با ادعای مالکیت، کسی مالک نمی شود.»(۱)

۱

رایزنی ها و رفت وآمدها در سطوح بالای مسئولان نظام جمهوری اسلامی، در روزهای جاری، ازجمله دیدار امروز بنی صدر با امام خمینی نشان می دهد که بر سر موضوع انتخاب اعضای هیئت دولت جدید، میان رئیس جمهور و نخست وزیر هنوز توافق نهایی صورت نگرفته است.

دراین زمینه، در گزارش کیهان ضمن اشاره به ملاقات پیش ازظهر امروز بنی صدر با امام خمینی، آمده است: «تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز آخرین تماس حاکی بود که ملاقات رئیس جمهور با امام ادامه دارد.» کیهان افزود: «آگاهان سیاسی باتوجه به ملاقات های چند روز اخیر سیداحمد خمینی و محمدعلی رجایی با رئیس جمهور و دیدار اخیر نخست وزیر با امام و مسائلی که درزمینه انتخاب و معرفی دولت جدید وجود دارد این ملاقات را بسیار بااهمیت تلقی کرده اند و معتقدند که این مسائل در ملاقات بنی صدر با امام مطرح و درباره آنها تصمیم گیری شده است.»(۲)

بنی صدر درباره ملاقات امروز خود با امام اظهار کرد: «در این ملاقات درباره امنیت قضائی، ترکیب دولت و امنیت کشور بحث و تبادل نظر شد.» بنی صدر همچنین گفت: «امام تأکید داشتند که اعضای دولت باید اعتقاد، تخصص و لیاقت داشته باشند.» وی در پایان درباره زمان معرفی اعضای دولت، متذکر شد «این کار زیاد طول نخواهد کشید، ولی باید انتخاب اعضای آن با سنجیدگی باشد.»(۳)

۱- روزنامه کیهان، ۸/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- همان، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

از سوی دیگر، پیش ازظهر امروز، روابط عمومی نخست وزیری با صدور اطلاعیه ای رسماً اعلام کرد که فردا هیئت جدید دولت توسط رئیس جمهور به مجلس شورای اسلامی معرفی می شود.

کیهان ضمن اعلام این خبر، افزود: «درپی انتشار این خبر، یک مقام بلندپایه و نزدیک به نخست وزیر اعلام کرد که اسامی کابینه [به] وسیله رئیس جمهور قرائت می شود. اما پیداست که نخست وزیر علاوه بر "انتخاب یکم" که [به] وسیله بنی صدر اعلام خواهد شد، "انتخابی دوم" نیز برای بعضی از پست ها در نظر گرفته است.» بنا به این گزارش، این مقام در توجیه این اقدام رجایی گفت: «نخست وزیر لیستی به رئیس جمهوری ارائه داده است که این لیست فردا ازسوی رئیس جمهوری به مجلس ارائه خواهد شد. لیست دومی به عنوان احتمال در نزد نخست وزیر محفوظ است.» در پایان این گزارش آمده است: «امروز دکتر بنی صدر با رهبر انقلاب اسلامی ایران ملاقات داشت و درپی این دیدار مشخص شد که کابینه و ترکیب آن - به هرحال - مورد تأیید بنی صدر قرار گرفته است. ملاقات امروز عصر بنی صدر و نخست وزیر نیز بر این امر تأکید داشت. ...»(۱)

۱

در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی بیانیه ای درج شد که در آستانه انتخاب و معرفی وزرای کابینه و کشمکش بر سر اسامی، میان رئیس جمهور و نخست وزیر که هریک درحقیقت، نماینده یکی از جناح های حاکم رقیب محسوب می شوند، معنی دار است. این بیانیه ای است که دو روز پیش، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با شماره ۷۵ با عنوان "ضرورت افشای موانع استقرار کابینه خط امام" منتشر کرده و در آن شدیداً به جریان بنی صدر و گروه های طرف دار آن حمله کرده است. در بخشی از این بیانیه که خطاب به نمایندگان مجلس منتشر شده، آمده است:(۲) «در این مدت کوتاه تشکیل و حرکت خوش آهنگ و پربرکت مجلس شورای اسلامی، ضرورت ها ما را بر آن داشته است که سه بار مستقیم و بی پرده مطالبی حساس را با شما در میان بگذاریم. ... به هرحال اکنون بیش از بیست روز از رأی تمایل مجلس به نخست وزیری که ازسوی رئیس جمهور معرفی شد می گذرد و بااینکه برادر محمدعلی رجایی، نخست وزیر، در موعد مقرر؛ یعنی ده روز پس از رأی تمایل، طی نامه ای به مجلس اعلام آمادگی برای معرفی کابینه نموده است، هنوز این مهم تحقق نیافته و مردم مسلمان پیرو خط امام را که مشتاقانه در انتظار واقعی "استقرار حاکمیت بی تزلزل خط امام"، لحظه شماری می کنند، بی پاسخ گذارده است!... شما به عنوان برگزیدگان منتخب این ملت و کسانی که پاسدار خط امام و مسئول تداوم انقلاب اسلامی هستید، بی تردید به اهمیت فوق العاده و حیاتی نفی هرگونه ائتلاف، نفی هرگونه غرب گرایی، طرد هر شکل ضعف، حذف هر عنصر غیرمکتبی و مقابله قاطعانه با انواع

۱- همان.

۲- این بیانیه البته در رسانه های دیگری نیز انعکاس یافت.

کارشکنی های خارجی و داخلی پیدا و نهان درمورد دولت جدید، ایمان دارید. ... اکنون براساس مشاهدات عینی و اطلاعات واصله می بینیم و می شنویم که از یک سو اژدهای پلید تبلیغاتی غرب از همه سرهای آدم خوار مشخصش، زهر توطئه و تخریب و تضعیف و تحریک و تهمت علیه دولت آقای رجایی را به همه نقاط می پراکند و چه اصرار و حساسیت و سرعتی که در این امر از خود نشان می دهد و از سوی دیگر همه عناصر ضد خط امام در داخل از فدایی و منافق و ته مانده های جبهه ملی گرفته تا عناصر مسلمان غیرخط امام که به گونه ای تجلی ائتلاف آنها را در مجلس شورای اسلامی طی بیانیه شماره ۶۹ تحلیل نمودیم، همه با هم مؤتلف شده اند. ... در یک نگاه سریع و کوتاه می بینیم که از آغاز تاکنون، چگونه برای جلوگیری از استقرار کابینه ای که بتواند تداوم بخش انقلاب اسلامی بوده و به راستی پیرو خط امام باشد، کارشکنی و توطئه های پی درپی صورت گرفته است: ۱. همه مخالفت هایی که با مجلس و قدرت و اعتبار آن شده و می شود (پیش از تشکیل آن، در جریان انتخابات و هم اکنون) بی تردید یکی از اهدافش نیز ناتوان کردن مجلس در امر مهم تأیید کاندیدای صددرصد اسلامی و انقلابی بوده است و همان طورکه دیدیم مجلس دراین مورد نقش تاریخی خویش را علی رغم خواست آنها و همان طورکه پیش بینی می شد تاکنون با دقت و قدرت انجام داده است. ... اصرار در معرفی اشخاص غیرخط امامی، چون سلامتیان، نوبری، طباطبائی و حتی زمزمه معرفی اشخاصی چون مدنی و فروهر و... به عنوان نخست وزیر. مخالفت ها و تضعیف ها و حتی توهین به نخست وزیر خط امام از قبل و در جریان انتخاب و معرفی به مجلس. تلاش سازمان یافته و هماهنگ دفتر هماهنگی و به کمک عناصر سازمان مجاهدین خلق [منافقین] و دیگر عناصر ضد خط امام و نوشتن شعارهایی چون "رجایی، نخست وزیر ارتجاعی" بر در و دیوار و یا برپاکردن سخنرانی های تحریک کننده ای که در پایانش به شکل حساب شده شعارهایی علیه نخست وزیر و به حمایت از رئیس جمهور داده می شود. مطرح کردن جنجالی مسئله تحریم اقتصادی و توطئه نظامی امریکا، به عنوان حربه ای برای فشار علیه کابینه خط امام، بدین طریق که با تکیه زیاد و بزرگ کردن مشکلات و کوچک نشان دادن توان و ایمان مردم، درصدد می آیند که افراد ساده را تحت تأثیر قرار دهند و مطرح کنند که "در چنین شرایطی مگر می شود مملکت را به دست یک عده افراد مؤمن، ولی ساده و نامتخصص سپرد؟ اوضاع به کلی ویران می شود"! و با استفاده از این اضطراب، دولت را مجبور به پذیرفتن ائتلاف با همان عناصر از غرب آمدهٔ غرب گرا نمایند. ... تکرارکردن دوبارهٔ حدیث مفتضح شده تقدم "تخصص" بر "تقوی" که هرچند نتایج درخشانی!! چون جریانات ارتش (از باقری و مدنی و علوی گرفته تا جریان پادگان نوژه و فرار اخیر دو متخصص ارتشی با یک هواپیما) و همچنین عملکرد متخصص امور خارجه و وزارت ارشاد! و نخست وزیری! و متخصص اقتصادی حذف

بهره بانکی! و متخصص کشاورزی (ایزدی) را به بار آورده است. ... البته تردید نیست این گونه تکرارها و اصرارهای مشخص، صرفاً برای خسته کردن خط امامی ها و به اصطلاح ترساندن آنها از کار و مشکلات آن است تا بلکه بتواند توافق آنها را برای به دست گرفتن گوشه ای "قدرت" و "میراث" به دست آورند. طرح ریزی برنامه های توطئه گسترده ای که از سخنرانی های تضعیف کننده و ایجاد مراکز کارشکنی تا پخش به اصطلاح نتایج سنجش آمار آن چنانی! و اشکال تراشی های بنی اسرائیلی و هماهنگی با همه عناصر "ضدارتجاع"! برای اینکه حداکثر تا سه ماه کابینه رجایی را به سقوط بکشانند. ... مطرح کردن "خط من" و سعی در تخطئه و لوث کردن "خط امام" که از مدت ها قبل آغاز شده و اکنون به روشنی اعلام شده است. ... تبلیغات گسترده ای که اینک از هرسوی درجهت "رفاه" مردم آغاز شده است و به طورمشخص اعمال وزرایی که در تمام طول وزارت خود یا خواب بوده اند یا شریک ضدانقلاب و اکنون در آستانه تشکیل کابینه جدید، انقلابی شده و طرح های انقلابی می دهند (؟) بلافاصله انسان را به یاد کابینه "شریف امامی" می اندازد و آن همه تکیه روی مسائل رفاهی و اعمال انقلابی یک شبه... به هرحال این نوع انقلابی شدن ها، تردیدی نیست جز سنگ اندازی و مشکل تراشی برای کابینه خط امامی آینده، هیچ هدف دیگری را دنبال نمی کند. ... در همین رابطه توطئه استعفادادن برنامه ریزی شده ۸ وزیر که قصدی جز تحت فشار قراردادن آقای رجایی برای پذیرفتن عناصر لیبرال و شکستن مقاومت او نبود، قابل تأمل است. ... استعفای هماهنگ آنها و آن تیتر درشت غلط اندازی که همکار و همفکرشان وزیر محروم سابق، در روزنامه کیهان (ارگان نهضت آزادی) درج نمود، همه از یک توطئه مشخص برای ایجاد جو فشار بر نخست وزیر حکایت می کرد؛ زیرا می دانیم درست در همین زمان صحبت های متعددی با آقای رجایی می شود که با تکیه و جنجال فراوان بر "اوضاع خراب مملکت"، "نارضایتی مردم"، "خواست های رفاهی آنان"، "انزوای ایران در جهان"، "حمله نظامی"، "محاصره اقتصادی" و... به شدت مانور و اصرار می شود و اینها همه ناشی از همان هجوم هماهنگ و گسترده برای تحمیل وزرای سابق (یا از همان نوع) بر خواسته های خط امامی آقای رجایی است. باتوجه به موارد فوق و موارد دیگری که وجود دارد، به سادگی ضرورت افشای کارشکنی ها و موانعی که در راه استقرار کابینه خط امام وجود دارد، روشن می شود. به ویژه آنکه می دانیم این همه هجوم همه جانبه نه فقط برای کارشکنی در کار یک کابینه، بلکه مقابله مستقیم و نبرد نهایی با خط امام و استمرار اصیل انقلاب اسلامی است. کابینه آقای رجایی را اگر بتوانند با شکست روبه رو کنند، بنا بر تحلیل های خودشان که آقای قطب زاده از تلویزیون نیز اعلام کرده اند، "دیگر باید مردم امیدشان را به کلی از این جناح" یعنی از این طرز تفکر قطع کنند و یکسره خود را در اختیار حضرات آن چنانی قرار دهند. ...»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹ ص۱۲.

۱

امروز دفتر ریاست جمهوری اعلام کرد که بنی صدر در روز هفده شهریور در میدان شهدا، سخنرانی خواهد کرد. موسوی گرمارودی مشاور مطبوعاتی بنی صدر، اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری را در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد.

در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «نظر به اینکه بیش از ۲۸ انجمن و مجمع و محل و گروه از ریاست جمهوری برای شرکت یادروز ۱۷ شهریور جهت سخنرانی دعوت به عمل آوردند و پاسخ گویی به هریک در همان روز ممکن نبود، بدین وسیله از همه تشکیل دهندگان اجتماعات و نیز خواهران و برادران در تهران دعوت به عمل می آید به مناسبت بزرگداشت شهدا و یادروز خون و حماسه جمعه سرخ، ساعت پنج ونیم بعدازظهر دوشنبه ۱۷ شهریور، در محل کربلای انقلاب (میدان شهدا) حضور به هم رسانند تا آقای ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری، با ایراد یک سخنرانی در اطراف مسائل امروز انقلاب، خواسته های همگان را یک جا برآورده باشند و دستاورد دیگران، وحدت انقلابی است که این روزها نیاز به آن چشمگیر است. گروه های سیاسی به نشان علاقه مندی به وحدت و یگانگی که در آن روز جلوه کرد، از حمل پلاکاردهایی که بیانگر تفاوت های گروهی است خودداری فرمایند.»(۱)

۲

علی اکبر معین فر، وزیر نفت، شایعات مربوط به کمبود نفت و انرژی در زمستان آینده را به شدت تکذیب و اعلام کرد ایران به هیچ عنوان با کمبود سوخت روبه رو نخواهد شد.

معین فر گفت: «درحال حاضر یک میلیارد و ۱۴۵ میلیون لیتر نفت سفید، ۶۰۰ میلیون لیتر گازوئیل و ۲۱۰ میلیون لیتر بنزین و بنزین سوپر در انبارهای کشور وجود دارد و این مقدار به مراتب بیشتر از ذخیره این مواد در سال گذشته است.» وی همچنین گفت: «قسمت دوم پالایشگاه اصفهان تا پایان همین هفته با ظرفیت روزانه ۸۰ هزار بشکه که پس از ده روز به ۱۲۵ هزار بشکه افزایش خواهد یافت، فعالیت خود را آغاز خواهد کرد.»

وزیر نفت ضمن اشاره به اجلاس آینده وزیران اوپک در وین گفت: «در این کنفرانس جمهوری اسلامی تلاش خواهد کرد تا عراق و عربستان به منظور کاهش تولید نفت تحت فشار قرار گیرند.» وی درمورد اجلاس عالی سران اوپک در بغداد گفت: «باتوجه به خصومت های دولت عراق علیه کشور ما، جمهوری اسلامی ایران در نظر ندارد در سطح عالی در این کنفرانس شرکت کند و اگر نماینده ای به کنفرانس بغداد اعزام شود، این نماینده در سطح پایین تری خواهد بود.» وی در پایان گفت: «در تماسی که با آقای بنی صدر، رئیس جمهوری، گرفته است، اطلاع یافتیم ایشان در نظر ندارند در کنفرانس بغداد شرکت کنند.»(۲)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

روزشمار جنگ یکشنبه ۹ شهریور ۱۳۵۹ ۲۰ شوال ۱۴۰۰ ۳۱ اوت ۱۹۸۰

۱

پس از چندین روز درگیری مرزی در منطقه عمومی قصرشیرین، امروز این نواحی روز نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشتند. در این منطقه مهم ترین خبر این بود: صبح امروز یک خودرو عراقی که همراه یک کاروان حامل کمک، برای پاسگاه مرزی اسماعیل کشور عراق مهمات حمل می کرد، منفجر شد و همه سرنشینان آن از بین رفتند.(۱)

اما تحرکات عراق در قالب تقویت و جابه جایی نیرو و حفر سنگرها و استحکامات تازه در بخشی از مرزهای هم جوار غرب و جنوب، به ویژه آبادان و خرمشهر، قابل توجه و چشمگیر بود.

در آذربایجان غربی یک هواپیمای جنگنده عراقی در ساعت ۲۳ امروز، به حریم فضایی پیرانشهر تجاوز کرد که با آتش شدید پدافند خودی مجبور به ترک فضای ایران شد.(۲)

گزارش پایگاه دهلران نیز حاکی است: «دولت عراق تعداد ۴ قبضه ضدهوایی ۲۳ م.م از گردان ضدهوایی عطره را در دو طرف پل میمه قرار داده و حفاظت آن را به عهده گرفته است.» در حاشیه این گزارش آمده است که «دولت عراق برای اکثر تأسیسات و پل های مهم که در شعاع ۵۰ تا ۶۰ کیلومتری مرز قرار دارند یگان ضدهوایی برای محافظت آنها گمارده است.»(۳)

دراین حال، هرچه به مرزهای خوزستان نزدیک تر می شویم تحرکات عراق را با افزایش بیشتری مشاهده می کنیم. گزارش امروز منابع خودی حاکی، از تقویت و توزیع جنگ افزارهای تازه ازجمله آر.پی.جی۷ بین پاسگاه های نوار مرزی منطقه سوسنگرد، به ترتیب شیب، صفریه، رشیده، طاوسیه، عماش، فکه، صدام حسین، العیله و شرهانی است و نیروهای این پاسگاه ها نحوه استفاده از این جنگ افزارها را فراگرفته اند. بنا به همین گزارش، ارتش عراق بدین وسیله قصد دارد با گماردن کمین در فاصله نزدیک جاده مرزی، به خودروها و افراد نظامی ژاندارمری و سپاه پاسداران ضربه بزنند.(۴)

اما در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر، تحرکات امروز عراق نسبت به روزهای پیش شدیدتر بود. بنا به گزارش سخنگوی سپاه خرمشهر، در ساعت ۲:۳۰ سحرگاه امروز و نیز در ساعت ۷ بامداد، ۳ هواپیمای عراقی که مأمور فیلم برداری و عکس برداری از تأسیسات مرزی و یگان های

ص: ۶۹۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۳۷۸۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۷۸۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی، استانداری خوزستان، شماره سریال ۲، ص۴، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۹/۶/۱۳۵۹.

مستقر در مرز ایران و عراق بودند، در آسمان خرمشهر به طور متناوب دیده شدند. درپی مشاهده هواپیماها، آتشبارهای سنگین پایگاه دریایی و دیگر یگان های مستقر در خرمشهر وارد عمل شدند و هواپیماها را مجبور به ترک آسمان کردند.(۱)از ساعت ۲۱ تا ۲۲ امروز نیز، عوامل خودی مستقر در خرمشهر با مشاهده پرواز هواپیمای غیرخودی در مرز هوایی ایران، به طرف آن شلیک می کنند و مانع از ورود آن به آسمان ایران می گردند.(۲)

واحدهای مهندسی ارتش عراق نیز در این روز تحرک بیشتری داشتند، به طوری که عراق هرروز نسبت به روزهای قبل بر تعداد سنگرها و استحکامات نظامی خود می افزاید که این امر کاملاً ـ محسوس و قابل تأمل است. دراین زمینه، گزارش امروز لشکر۹۲ زرهی حاکی است: «از چندی قبل، دولت بعث عراق از حدفاصل پاسگاه شلمچه تا حدود ۵۰ یا ۶۰ متری نوار مرزی، مبادرت به کندن نهر و خندق جهت ایجاد موانع برای عبور خودروهای سنگین کرده است.»(۳)بنا به یک گزارش دیگر «از تاریخ ۹/۶/۵۹، تعداد ۱۵ لودر مشغول حفاری خندق هایی در ضلع شمال غربی پاسگاه شلمچه واقع در کشور عراق هستند.»(۴)

در منطقه مرزی آبادان نیز گزارش ها حاکی است که نقل وانتقالات ارتش عراق در این منطقه در مقایسه با روزهای قبل شدت بیشتری دارد، به طوری که احتمال هرگونه خطر و حمله ازسوی دشمن افزایش یافته است.(۵) دادستان انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر که دارای گشت های دریایی منظمی در رودخانه اروند است، ضمن نقل این خبر، در ادامه آورده است که «باتوجه به وضع حساس منطقه (مراکز صنعتی، به خصوص پالایشگاه) مراتب را به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و فرمانده کل قوا (بنی صدر) اعلام تا سریعاً اقدامات و کمک ها و اختیارات لازم به ژاندارمری و ارتش و سپاه موجود در منطقه اعطا شود. ضمناً به علت نبودن اسلحه های سنگین در اختیار سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر دستور داده شود که ازطریق ستاد فرماندهی و یا ستاد مشترک، اسلحه های موردنیاز ارگان های مذکور در اختیار آنها قرار گیرد.»(۶)-(۷)

دراین حال، در مرز آبی اروندرود تجاوزات مرزی و مزاحمت های عراق امروز نیز ادامه داشت. دراین مورد گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است که در ساعت ۱۶ امروز، یک فروند کشتی عراقی متعلق به اداره بندر بصره، به آب های ایران تجاوز کرده و شروع به عکس برداری

۱- دفتر حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، جلد ۱، وزارت امور خارجه، بهمن ۱۳۶۱، ص ۱۷۰؛ و - روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از سخنگوی سپاه خرمشهر.

۲- سند شماره ۳۷۸۵۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار استان خوزستان، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروی انتظامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- سند شماره ۴۲۳۴۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر۹۲ زرهی.

۴- سند شماره ۱۴۱۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۳.

۵- سند شماره ۴۳۳۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع دادستانی خرمشهر و آبادان.

۶- در آن ایام، وضعیت سلاح و مهمات در دو سپاه آبادان و خرمشهر بسیار اسف انگیز بود و این درحالی بود که در انبارهای پادگان دژ

متعلق به نیروی دریایی خرمشـهر انواع سلاح های سبک و نیمه سنگین نو و دست نخورده ازجمله مسلسل های ژ۳ و خمپاره اندازهای ۱۲۰ و ۸۱ میلی مـتری و ده هـا قبضه تفنگ۱۰۶ میلی متری به میزان زیـاد انبار شـده بود و فرمانـده وقت پایگاه سوم دریایی خرمشـهر، با وجود مراجعات و نامه نگاری های مکرر [ازجمله مراجعه نگارنده] از تحویل بخشـی از آنها به سپاه آبادان و خرمشهر، به دلایل واهی خودداری می کرد؛ به طوری که با شـروع حمله سراسری عراق به خرمشهر، بخش عظیمی از این سلاح ها در بمباران دشمن بعثی از بین رفت. (سند شمار ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه)

۷- سـند شماره ۹۴۵۸۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از دادسـتان کـل انقلاـب اسـلامی ایران به فرمانـدهی سـپاه، ۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش دادستانی انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر به دادستان کل انقلاب جناب آقای حجت الاسلام قدوسی.

می کنـد که با اعتراض قایق پاسگاه هرطه روبه رو می شود. در این گزارش از اداره مرزبانی خرمشـهر خواسـته شده که در اولین تماس با مرزبانی دولت عراق، مراتب اعتراض خود را دراین مورد اعلام کرده و توضیح بخواهـد.(۱) امروز همچنین «دو فرونـد قایق گشتی ایرانی برای واحـد عمق یـاب عراقی که مشـغول تهیه آمار عمق یاب [رودخانه] کارون بوده، مزاحمت هایی ایجاد کرده و درنتیجه عملیات واحد عراقی متوقف گردیده است.»(۲)

از سوی دیگر، ارتش عراق امروز دست به یک اقدام بی سابقه زد. بنا به گزارش منابع خودی: «فرماندهی گارد مرزی بصـره به یگان های تابعه دستور داده است کلیه مین هایی که در جاده های خاکی و نوار مرزی بین ایران و عراق به منظور جلوگیری از نفوذ نیروهای ایرانی و عناصـر خرابکار کار گذاشـته شـده و تاکنون منفجر و یا خنثی نگردیده، به وسـیله مین یاب کشف و خنثی نمایند، زیرا ممکن است هنگام عبورومرور نیروهای خودی [عراقی] منفجر و تلفاتی به بار آورد.» در سابقه و حاشـیه این گزارش آمـده است: «اخیراً تیپ۳۴ زرهی لشکر۱ مکانیزه ارتش عراق از "سویره" به مناطق مرزی عماره منتقل گردیده است. باتوجه به اقدام فوق، چنین به نظر می رسد که دولت عراق در نظر دارد نیروهـای جدیـدی را به مناطق مرزی منتقل و مسـتقر نمایـد. احتمالاً دولت عراق تصـمیم دارد ضـمن جایگزین نمودن یگان های جدید در مناطق مرزی بصـره و آزادنمودن احتمالی یگان های لشکر۵ و جایگزین ساختن یگان های دیگر در مناطق مرزی مانند اسـتقرار تیپ۳۴ عماره، این لشکر را برای عملیات بعدی از درگیری فعلی رها سازد.»(۳)

یـک گزارش از منـابع اطلاعـاتی خودی نیز حـاکی از اقـدام دیگر عراق برای جاسوسـی در شـهرهای منـاطق جنوبی ایران است. بنا به این گزارش: «۶ نفر عراقی که تعـدادی از آنهـا دوره هـای خرابکـاری و تخریب را طی نموده انـد قرار است ازطرف سازمان اطلاعات عراق و ازطریق مناطق جنوبی کشور به ایران نفوذ داده شوند.» در پایان این گزارش اسامی این شش نفر قید شده است.(۴)

۱

امروز نیز در منـاطق مختلف کردنشـین ازجمله سـنندج، سـقز، مریوان و پـاوه درگیری هـای پراکنـده ای میان نیروهای خودی و گروه های مسلح معارض با نظام در جریان بود.

بنـا به گزارش سپاه مرکز، در سـاعت ۲۰ امروز، مهاجمـان ضـدانقلاب با خمپاره انـداز ۱۲۰ میلی متری به سوی تیپ و ژانـدارمری سـقز تیراندازی کردند که درنتیجه ۳ سـرباز وظیفه از تیپ سـقز و یک نفر غیرنظامی که راننده تاکسی بوده، مجروح می شوند. نیروهای خودی نیز در مقابله با حمله مهاجمان، با سلاح های سنگین و بالگرد مواضع آنها را منهدم و سرکوب کردند.(۵)

همچنیـن در درگیری شامگـاه امروز در پـاوه کـه بین افراد ضـدانقلاب و سـپاه پاسـداران رخ داد، یـک پاسـدار شـهید و ۳ نفر نیز زخمی شدند.(۶)

گزارش روابط عمومی سپاه سنندج نیز حاکی است امروز «طی عملیات پاک سازی حوالی

۱- سند شماره ۳۴۷۶۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشـهر به اداره مرزبانی خرمشهر، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۷۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شـماره ۴۳۲۳۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از گـارد سـاحلی ژانـدارمری (رکن۳) بـه فرمانـدهی گردان گـارد سـاحلی خسروآباد، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۷۸۴۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۷۸۵۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به استانداری خوزستان، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۰/۶/۱۳۵۹، اسناد مناطق کردنشین (سقز)، ص۱۳۵، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش هنگ ژاندارمری سقز؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

"کانی سانان" و قراء اطراف از توابع مریوان توسط ستون اعزامی ارتش، این مناطق به کلی از وجود اشرار و عناصر ضدانقلاب پاک سازی شد. این عملیات با درگیری های پراکنده ای همراه بود.»(۱) در اطراف سنندج نیز یک کمین مهاجمان ضدانقلاب با هوشیاری نیروهای سپاه خنثی و به ضدکمین تبدیل گردید. دراین باره، بنا به گزارش دفتر روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران: «صبح امروز درحالی که ماشین حامل غذا جهت نیروهای مستقر در گاران عازم این منطقه بود، مورد هجوم ضدانقلابیون قرار گرفت که با هوشیاری و فداکاری برادران پاسدار حمله آنها خنثی و ۳۵ نفر از ضدانقلابیون دستگیر و ۱۰ قبضه اسلحه نیز به دست آمد.»(۲)

همچنین اعلام شد که «در چند روز اخیر از چند ضدانقلاب در سنندج، ۶ قبضه سلاح کمری از نوع شورش و لاما، یک قبضه سلاح شکاری، ۳ بمب دستی و مقداری وسایل تخریبی دیگر توسط پیشمرگان مسلمان کرد کشف و ضبط شده است. همچنین صبح دیروز از یک خانه تیمی در سنندج تعداد ۳ دستگاه پلی کپی و وسایل چاپ، چند کیسه نشریات مربوط به سازمان های کومه له و چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق [منافقین] و چند نوار کشف و ضبط گردید.»(۳)

همچنین، بنا به گزارش هنگ ژاندارمری کرمانشاه، ساعت ۲۲:۵۵ دقیقه امروز یک بمب ساعتی که در نزدیکی سیم خاردار پادگان سراب نیلوفر(۴) این شهر کار گذاشته شده بود، منفجر شد که براثر این انفجار یک غیرنظامی در نزدیکی پادگان کشته شد.(۵) یک گزارش از منابع اطلاعاتی سپاه نیز حاکی از همکاری یک مهندس ساکن آبادان با گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین است که در پتروشیمی این شهر در قسمت کارگزینی کار می کند و اخیراً مقدار فراوانی سلاح به کردستان حمل کرده است.(۶)

۱

در آذربایجان غربی، مهم ترین مسئله هنوز مهاباد است، بااین حال، در دیگر مناطق نیز بعضاً ناآرامی هایی وجود دارد.

از دیروز عصر تا امروز، وضع مهاباد آرام گزارش شده است(۷) اما درگیری های پراکنده ای در اطراف مهاباد و شهرهای هم جوار ادامه داشته و ارتش و سپاه مشغول پاک سازی مسیرها و روستاهای اطراف مهاباد هستند. دراین خصوص، یک ستون ارتشی از لشکر۶۴ ارومیه، درحال رسیدن به میاندوآب است و قرار است در آنجا با نیروهای سپاه الحاق کرده و سپس مسیر میاندوآب - مهاباد را پاک سازی کنند.(۸)

امروز همچنین براثر تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب با سلاح های سبک و نیمه سنگین و

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از سنندج به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج.
۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از دفتر روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران.
۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۴.
۴- سراب نیلوفر: دهی از دهستان خالصه بخش مرکزی شهرستان کرمانشاه، واقع در ۲۱ کیلومتری شمال غربی کرمانشاه، کنار راه فرعی کرمانشاه به سنجابی. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.
۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
۶- سند شماره ۴۳۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به واحد اطلاعات سپاه آبادان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲۶۶.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه در گفت و گو با هاشمی، معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، ۹/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۳۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه میاندوآب، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۶۵.

اصابت گلوله به ژاندارمری مهاباد یک سرباز شهید و برق ساختمان قطع شد. ارتباط ژاندارمری مهاباد با ناحیه قطع گردید که تا آخرین ساعات امشب نیز برقرار نشد.(۱)

دراین حال، یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که امروز «تعدادی نامعلوم از افراد مسلح گروه های غیرقانونی ازطریق راه پیرانشهر - سردشت به طرف آبادی میرآباد در حرکت بوده و قصد داشته اند به مهاباد بروند.»(۲) امروز همچنین ۳ برادر مجروح که ۸ ماه پیش در اطراف مهاباد توسط افراد گروه کومه له به گروگان گرفته شده بودند، پس از آزادی به بیمارستان سنندج منتقل شدند که ۲ نفر از آنان براثر شدت جراحات وارده، به شهادت رسیدند.(۳)

همچنین، مهاجمان ضدانقلاب نیمه شب به پایگاه ارتش در اطراف اشنویه، حمله کردند که درنتیجه یکی از افراد ارتش به شهادت رسید.(۴)

از نخستین ساعات شامگاه امروز نیز، برخورد شدیدی بین مأموران ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی و افراد مسلح ضدانقلاب در اطراف سلماس روی داد. معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی ضمن تأیید این خبر گفت در این درگیری یک جوانمرد ژاندارم شهید و یک استوار ژاندارمری زخمی شد. وی افزود مهاجمان ضدانقلاب اکنون تحت تعقیب مأموران انتظامی هستند.(۵)

از نقده نیز خبر می رسد که شامگاه امروز، «پایگاه عملیاتی ژاندارمری مستقر در روستای شیانه از توابع نقده ازسوی نیروهای مهاجمان مسلح غیرقانونی با سلاح های سنگین و سبک مورد حمله قرار گرفت. در این حمله به افراد روستای مذکور و پایگاه شیانه آسیبی نرسید و مأمورین مستقر در پایگاه به آتش گروه های ضدانقلاب پاسخ دادند و آنان را مجبور به عقب نشینی کردند.»(۶)

همچنین، در ادامه خلع سلاح مناطقی از آذربایجان غربی، سرهنگ تاج الدینی، سرپرست ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی، اعلام کرد که «تا آخرین ساعات امروز ۴ هزار و ۸۸ قبضه جنگ افزار مختلف و ۱۳ هزار و ۷۴۷ تیر فشنگ در جریان عملیات پاک سازی در مناطق قطور، سلماس، سیه چشمه، ماکو، کلیسا کندی جمع آوری شده است. وی با اشاره به این نکته که پاک سازی از دهم خردادماه سال جاری در مناطق مذکور آغاز شده است گفت در این مدت با عنایت خداوند پاک سازی منطقه از عناصر وابسته به اجنبی، بازگشایی راه آهن قطور و جمع آوری اسلحه و مهمات غیرمجاز با موفقیت انجام شده و هم اکنون واگن های حامل کالاهای ایرانی شامل مواد غذایی، دارویی و ماشین آلات ازطریق راه آهن قطور وارد ایران می شود.»(۷)

از سوی دیگر، به گزارش امروز خبرگزاری پارس از ارومیه، «اخیراً یک فرستنده رادیویی غیرقانونی به وسیله حزب دمکرات در نزدیکی شهرستان مهاباد آغاز به کار کرده است. این رادیو چند ساعت برنامه به زبان فارسی و کردی پخش می کند. این خبر مورد تأیید ضمنی سرپرست ناحیه ژاندارمری و معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی قرار گرفت و گفته می شود این رادیو در حدود ۴۰ کیلومتری جنوب مهاباد، فعالیت دارد.»(۸)

۱- سند شماره ۴۳۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۷۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، از ستاد مشترک (اداره دوم - ح - ع) به وزارت کشور و نخست وزیری، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۶۶.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج.

۴- سند شماره ۴۳۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه تهران (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- همان.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۶، ۱۰/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، خبرگزاری پارس از ارومیه.

۱

با اینکه درگیری مسلحانه و تحرکات ایذایی گروه های مخالف نظام در اطراف شهرها و مناطق عمده کردستان همچنان ادامه دارد، امور عمرانی نیز در این استان البته با سختی درحال انجام است. معاون استاندار کردستان گزارش فعالیت های عمرانی انجام شده در این استان را در هفته های اخیر به این شرح اعلام کرد:

ایجاد یک کارخانه نان ماشینی؛ ایجاد کارخانه کالباس سازی؛ به کارانداری یک کوره آجرپزی که مدت ها راکد بود؛ آسفالت و بازسازی محورهای سنندج، سقز و مریوان؛ همچنین دو طرح مرغداری و تولید کلید و پریز برق که ازسوی بیکاران به استانداری ارائه شده بود، مورد قبول واقع شد و طرح تریکوبافی نیز بعد از تصویب، حداقل ۲۰۰ الی ۳۰۰ بیکار را به کار می گیرد. ازسوی استانداری یک صد میلیون تومان از بودجه جاری استان به کارهای عمرانی تعلق گرفت.»

فرماندار سنندج نیز اعلام کرد ازسوی فرمانداری مقدار ۱۳۴,۰۰۰ لیتر گازوئیل و ۱۴۰۰ لیتر نفت سفید و ۱۴۰۰ لیتر بنزین به مریوان ارسال شده و نیز ۱۰ تن قند، ۱۰ تن شکر و حدود ۶ فقره حواله آرد به میزان ۱۴۶ تن از کرمانشاه و همدان جهت استفاده مردم سنندج خریداری شده است. همچنین هیئت ویژه هفت نفری که ازسوی دولت به منطقه اعزام شده اند، با انتشار اطلاعیه ای اعلام کردند که کار تقسیم اراضی را در مناطق بیجار، قروه، دهگلان، دیواندره آغاز کردند و در دیگر مناطق نیز به زودی کار خود را آغاز خواهند کرد. همچنین به مالکان اخطار کردند که تحت تأثیر گروه ها قرار نگیرند و کشاورزان را تحت فشار قرار ندهند.(۱)

۲

به دنبال درگیری های سیاسی دیروز در شهرهای جنوبی و شمالی کشور، امروز نیز بندر ریگ در جنوب و کردکوی در شمال کشور بازهم صحنه این گونه برخوردها بود، اما مهم ترین درگیری در قائم شهر روی داد.

درگیری دیروز بعدازظهر بندر ریگ، مجدداً صبح امروز از بازار این شهر آغاز شد و تلاش مأموران تا ساعت ۱۳ امروز برای آرام کردن اوضاع متشنج شهر ادامه داشت.(۲)

از طرف دیگر، به دنبال حوادث روز گذشته کردکوی، دادستان انقلاب اسلامی گرگان امروز در حکمی که برای سپاه پاسداران کردکوی ارسال داشته، فعالیت گروه های سیاسی در این شهر را ممنوع اعلام کرد. در این حکم آمده است: «طی گزارشات متعدد کتبی و شفاهی و طومارهای مفصل که تابه حال به دادستانی انقلاب گرگان مبنی بر تحریکات و حرکات ضدانقلابی گروه های سیاسی از مجاهدین خلق [منافقین] گرفته تا فدایی خلق و حزب توده، توفان و غیره رسیده است؛ لذا تحت [چنین] شرایطی تا زمانی که مجلس شورای اسلامی چهارچوب فعالیت آنان را در کشور مشخص نکرده است، به خاطر جلوگیری از خون ریزی و

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از بندر ریگ.

درگیری ها و مفسده ها که تابه حال بارها اتفاق افتاده، ممنوع اعلام می گردد. ...»(۱)

اما در قائم شهر نیز وضعیت کاملاً متشنج است. درگیری قائم شهر که از ساعت ۹ صبح روز گذشته، با اعتراض برخی از مردم به پخش و فروش نشریات مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های کمونیستی آغاز شده بود، تا پاسی از شب به طورپراکنده و با شدت و ضعف ادامه داشت، چراکه هواداران گروه های سیاسی از شهرهای دیگر استان نیز به جمع آنان در قائم شهر می پیوستند. خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر ضمن ارائه این گزارش، آورده است: «به دنبال این درگیری ها و این مطلب که مردم در نقاط مختلف شهر مورد ضرب وشتم قرار می گرفتند، شورای تأمین شهر با صدور اطلاعیه ای به گروه ها هشدار داد از هرگونه ایجاد تشنج و درگیری جلوگیری نمایند و در غیر این صورت طبق قانون شورای تأمین شهر دستگیر و محاکمه خواهند شد. انتشار این اطلاعیه موجب پایان یافتن درگیری نشد تا اینکه کارگران کارخانجات ازجمله کارخانجات نساجی قائم شهر با تعطیل کارخانه ها در مقابل ساختمان فرمانداری اجتماع کرده و خواستار رسیدگی به وضع آشفته شهر و پایان یافتن درگیری و دستگیری عاملین ایجاد آن شدند. در این مکان برادر شادنوش، فرماندار قائم شهر، ضمن سخنرانی برای مردم از آنها دعوت کرد که به ایجاد تحریک ازطرف گروه ها اهمیت نداده و با این عمل، وحدت و یکپارچگی خود را نیز حفظ کنند.»(۲)

به گزارش کیهان: «صبح امروز، به دستور جامعه روحانیت مبارز قائم شهر، بازار این شهر تعطیل شد تا تکلیف گروه های سیاسی روشن شود. از سوی دیگر، امروز مجدداً هواداران مجاهدین خلق [منافقین] دربرابر بیمارستان هلال احمر اجتماع کردند و خواستار جنازه مقتول وقایع دیروز شدند. فرماندار قائم شهر نیز اعلام کرد که جنازه مقتول شب گذشته [ساعت ۱ بامداد امروز] به بستگان او تحویل شده و گروه های سیاسی به خاطر برهم زدن نظم دربرابر بیمارستان اجتماع کرده اند.»(۳)کیهان در گزارش دیگری از حوادث امروز قائم شهر آورده است: امروز «به دنبال درگیری که از دیروز بین هواداران و مخالفان سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در قائم شهر رخ داد و منجر به کشته شدن یکی از هواداران سازمان مجاهدین خلق و زخمی شدن چند تن دیگر شد، بازار و مغازه های این شهر به دستور روحانیت مبارز تعطیل شد. درپی تعطیل بازار قائم شهر روحانیون، بازاری ها و گروهی از مردم این شهر دست به راه پیمایی زدند و سپس مقابل انجمن تبلیغات اسلامی اجتماع کردند. در این اجتماع یکی از روحانیون و فرماندار قائم شهر سخنانی پیرامون لزوم اتحاد و همبستگی ایراد کردند و در پایان، قطعنامه ای خوانده شد که طی آن از مسئولان شهر خواسته شده بود که جلوی فعالیت سیاسی گروه ها گرفته شود.»(۴)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز ضمن گزارش از وضعیت دیروز و امروز این شهر می نویسد: «در ساعت یک بامداد پس از تحویل جنازه به خانواده مقتول، تعهد گرفته می شود که جنازه

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، خبرنگار انقلاب اسلامی از کردکوی.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

۴- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

بلافاصله دفن شود تا تشنج ایجاد نگردد، ولی تاکنون، ساعت مخابره خبر، هنوز جنازه دفن نگردیده و مردم شهر و کارگران کارخانجات قائم شهر در مقابل فرمانداری اجتماع کرده و ضمن اعلام پشتیبانی از مقامات شهری خواستار پیدانمودن سریع عامل این قتل می باشند. دادستان انقلاب اسلامی قائم شهر درپی یک سخنرانی اعلام کرده است درصورت حمله ازطرف گروه ها، مردم مجازند با سلاح گرم و سرد از خود دفاع کنند.» این گزارش می افزاید: «در این مدت به هیچ عنوان تاکنون سپاه پاسداران دخالت ننموده است.»(۱)

۱

به دنبال ملاقاتی که ساعت ۳ بعدازظهر دیروز، بین بنی صدر و رجایی انجام گرفت، قرار شد اعضای کابینه امروز یکشنبه، توسط ریاست جمهوری به مجلس معرفی شوند.(۲) اما برخلاف انتظار، امروز اعضای کابینه نه توسط بنی صدر بلکه در نامه ای توسط نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی اعلام گردید و همین امر باعث تنش مجدد میان دو جناح و روزنامه های وابسته به آنها شد.

به گزارش مطبوعات داخلی، مجلس شورای اسلامی امروز جلسه علنی داشت. در این جلسه نامه محمدعلی رجایی، نخست وزیر، دایر بر معرفی اعضای کابینه و ارائه برنامه دولت به مجلس، توسط هاشمی رفسنجانی قرائت گردید. در لیست معرفی اعضای کابینه، وزیر دفاع (به علت اینکه رئیس جمهور نسبت به آن نظر خاص دارند) معرفی نشده است. در نامه محمدعلی رجایی خطاب به ریاست مجلس آمده است: «به دنبال مذاکراتی که با ریاست جمهوری به عمل آمد، قرار شد هیئت دولت را به مجلس معرفی کند، براین اساس، صورت اسامی همکاران خود را به پیوست به آگاهی می رساند. ...»(۳)

دراین میان، از وزرای قبلی آقایان عباسپور، مهدوی کنی، موسی کلانتری، رضا صدر، نعمت زاده و رجایی، در کابینه جدید نیز عضویت دارند. وزرای جدید نیز عبارت اند از: محمد نوربخش وزیر اقتصاد و دارایی و سرپرست سازمان امور اداری و استخدامی؛ سیداسماعیل داودی وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه وبودجه؛ دکتر منافی وزیر بهداری؛ محمدعلی فیض بخش وزیر مشاور و سرپرست بهزیستی؛ محمد قندی وزیر پست وتلگراف؛ [میر] حسین موسوی وزیر امور خارجه؛ دکتر حسن عارفی وزیر علوم و فرهنگ و هنر؛ محمد

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و آخر، خبرنگار انقلاب اسلامی از قائم شهر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

سلامتی وزیر کشاورزی؛ احمد توکلی وزیر کار؛ بهزاد نبوی وزیر مشاور در امور اجرایی؛ محمدشهاب گنابادی وزیر مشاور و سرپرست مسکن وشهرسازی؛ حسن عباسپور وزیر نیرو؛ عباس دوزدوزانی وزیر ارشاد ملی؛ اصغر ابراهیمی وزیر نفت.

گزارش کیهان ضمن نقل این اسامی حاکی است که در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی، خلخالی و سلامتیان به معرفی کابینه به دلیل عدم تصویب رئیس جمهوری اعتراض کردند. درپی این اعتراض حجت الاسلام رفسنجانی توضیح داد که دراین مورد نخست وزیر در جلسه بعدی توضیحات لازم را به نمایندگان خواهد داد.(۱)

دراین حال، روزنامه انقلاب اسلامی وابسته به جناح بنی صدر در صفحه اول خود با تیتر درشت از قول بنی صدر نوشت: «اسامی وزرای اعلام شده در مجلس به تصویب من نرسیده است.» در تیتر دیگر این روزنامه به نقل از بنی صدر آمده است: «قرار نبود من به مجلس بروم. با چند تن از اعضای کابینه موافق هستم، ولی بقیه را تصویب نمی کنم.» این روزنامه سپس با تیتر "آخرین خبر" نوشته است: «طبق آخرین خبر رسیده از دفتر ریاست جمهوری، رئیس جمهور اعلام نمود که اعضای کابینه معرفی شده ازطرف نخست وزیر، به تصویب ایشان نرسیده است.» «رئیس جمهور ضمن تکذیب خبر دیشب رادیو تلویزیون و امروز صبح در ارگان حزب جمهوری اسلامی، رفتن خودش به مجلس را تکذیب کرد و گفت چنین چیزی نبوده و نامه ای به مجلس نوشته است.»(۲)

محمدعلی رجایی نخست وزیر، شامگاه امروز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی مفصل ضمن توضیح کامل روند انتخاب خود به عنوان نخست وزیر، به گلایه و انتقاد از برخی مطبوعات پرداخت که توافقات بین وی و بنی صدر را به منزله کاری خلاف قانون جلوه داده و به صورت تیتر در روزنامه هایشان درآورده اند. وی درباره این توافقات بر سر انتخاب اعضای کابینه گفت: «... رئیس جمهوری نامه برای من نوشته، نوشته که "آقای محمدعلی رجایی، نخست وزیر، با وزرایی که فهرست آنها را برای انتخاب آورده اید همان طورکه روز اول گفتم کاری ندارم، خود می دانی؛ درباره وزرای کشور و دفاع به لحاظ حساسیت وضع کشور، تصویب خود را لازم دیده ام." خوب، رئیس جمهوری تصویب سایر وزرا را لازم ندیده است؛ چه دلیلی داشته، خودشان می دانند. حالا فلان روزنامه چطور شده آنچه که بین من و رئیس جمهور که خود قسم یاد کرده که قانون اساسی را رعایت بکند، [به شکل وارونه ای جلوه بدهد] قطعاً حرکتی که [رئیس جمهوری] تاحال کرده براساس قانون اساسی بوده. به نظر من، این [خلاف قانونی جلوه دادن مطالب] یک حرکتی است که قابل دفاع برای آن روزنامه ها و هرکسی که می خواهد مطرح بکند نیست. ... رئیس جمهوری تا حالا هر کاری کرده، براساس قانون اساسی بوده، اگر جایی براساس قانون اساسی خواسته از حق خودش بگذرد، خوب، همان طوری که نوشته "من تصویب خود را لازم دیدم در دو جا، در بقیه

۱- روزنامه کیهان، ۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۳.

جاها لازم ندیـده ام" و اگر تصویب خودش را خودِ رئیس جمهوری لازم نمی بینـد حالا دیگه فلان روزنامه به نظر من کم لطفی است که این مسئله را از بین من و برادرم رئیس جمهور بکشد بیاورد جامعه این چنینی را در چنین وضعی قرار بدهد. ...»(۱)

از سوی دیگر، بنی صـدر در یـادداشت های روزانه خود درباره سـخنرانی امروز نخست وزیر نوشـته است: «ساعت ۱۰ شب، صحبت های آقـای رجایی را در تلویزیون گوش کردم؛ در ۱۲ مورد از بیانات ایشان یا نتیجه بدفهمیـدن بیان بوده است و یا تمام حقیقت نبود. من یک مورد را می گویم تـا ببینیم و آن یـک مورد این است که من به او نوشـته بودم که نبایـد اخلاـق و رویه ملوك را در پیش گرفت؛ اعزّه را فرود آورد و اذلّه را برکشـید. ایشـان این طور فهمیدنـد که هرکه گمنـام است، هرکه نام و نشان نـدارد، سابقه وزارت نـدارد، درجات بالا ندارد، این اذلّه است و هرکه اینها را دارد اعزّه و بزرگ است. من این طور نمی فهمم. ...»(۲)

۱

انتشار بیانیه شماره ۷۵ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در روزنامه های جمهوری اسلامی، صبح آزادگان و اطلاعات و پخش متن آن از صـدای جمهوری اسـلامی، واکنش و خشم جناح مقابل و شـخص بنی صـدر را برانگیخت. بنی صـدر در مصاحبه ای که امروز با روزنامه انقلاب اسـلامی انجام داد، ضـمن حمله شدید به جناح مقابل، نسبت به مفاد بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی واکنش شدیدی نشان داد. وی در شـروع این مصاحبه گفت: «قاعـده این نیست که رئیس جمهور به نامه هایی که گروه هایی می نویسـند پاسخ بدهد، اما روش علمی شـناخت به آدم می گوید که بسـیاری علائم از یک هدف هایی پرده برمی دارند که دقت در آن علائم انسان را از عمق خطر مطلع می کنـد. مسئله اول این است که رادیو کشور متنی را از یـک گروه بسـیار کوچـک برضـد رئیس جمهور با طول و تفصـیل و تفسـیر می خوانـد. دروغ اول اینکه وقتی که ما می گوییم اینها خطشان، خط خاص خودشان است و حاکمیت زور را می خواهنـد برقرار کنند، همین بهترین دلیل است، به لحاظ اینکه جمهوری یک مجموعه است و کسانی که در مقام حمله به رئیس جمهوری با ده دروغ شروع می کنند، چگونه می توانند مؤثر [مدعی] باشـند که قصدشان از تضـعیف رئیس جمهوری که رئیس قوه مجریه است، تقویت دولت خط امام است؟ اینها قصدشان تقویت خودشان است و همه ارکان جمهوری را وسـیله کار خودشان می دانند. هر مقامی تمکین کرد این گروه زورپرسـت حاکم باشد، او خوب است و هر کس این کار را نکرد، او باید کوبیده شود.»

بنی صـدر بـا حمله به رادیو گفت: «وقتی که می گفتم این رادیو، رادیو تحریک است و در دست همین هاست، اشـتباه نمی کردم، حالا تا چه روزی باشد که من با مردم راجع به رادیو صحبت کنم و تکلیف رادیو را معین کنم.»

وی سپس درباره این مسئله که مجلس را تضعیف کرده است، پاسخ داد: «تضعیف مجلس به این

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

است که انتخابات آن آزاد نباشد و وکلایش کاملاً آزاد انتخاب نشده باشند و بعد از تشکیل مجلس هم دائم او را تحت فشار جوهای مصنوعی قرار دهند.» وی درمورد اتهام اصرار در معرفی اشخاص غیرخط امام چون سلامتیان، نوبری، طباطبایی و حتی زمزمه معرفی اشخاصی چون مدنی و فروهر به عنوان نخست وزیر، گفت: «اولاً این آقایان که این همه دروغ گفتند در خط امام اند؟ امام هروقت حرفی بزنند که باب طبع آقایان باشد یا اینها بتوانند از آن حرف آن طور که دلشان می خواهد بهره برداری بکنند "خط"، "خط امام" است، ولی اگر هروقت بنویسند "موافقت شد" آن وقت موافقت با ضد خط امام کرده اند. پس تشخیص در خط بودن اعمال امام هم با "آقایان" است. اما اینکه اصرار در نوبری و سلامتیان و طباطبایی و اینها در خط امام هستند یا نیستند، باز تشخیص با "آقایان" است. و تازه این هم دروغ است چون من اصرار در معرفی آنها هیچ نداشتم. ...»

بنی صدر در بخش دیگری از سخنانش درباره "مخالفت ها و تضعیف ها و حتی توهین به نخست وزیر خط امام از قبل و در جریان انتخابات و معرفی به مجلس" گفت: «خوب، یکی از اینها بپرسد که "شما که این قدر متوجه هستید که تضعیف و توهین به نخست وزیر خوب نیست چطور همین رویه را که درباره ایشان می پسندید درباره رئیس جمهور نمی پسندید؟! چه کسی باور می کند که شما بر حقیقت هستید و راست می گویید؟"» وی افزود: «من که رئیس جمهور هستم تا آنجا پیش رفتم که انتخاب نخست وزیر را به تمایل مجلس و تشخیص آنها را به هیئتی واگذار کردم که از خود مجلس است.» وی همچنین گفت: «هروقت شعارهای انبوه مردم به نفع "آقایان" نبود، "مجاهد خلق" و "ضد خط امام" اند و وقتی شعار اقلیتی باب طبع "آقایان" بود، اینها می شوند خط امام! این درست همان فسادی است که ما باید از آن پرهیز کنیم و این بدترین فسادهاست.»

وی همچنین خطاب به نویسندگان بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی گفت: «چطور شما به دولتی که ۱۸ ماه بر کار بوده و اینها را امام به این کار گذاشته، می گویید که ارشادات "سولیوان" را اجرا کرده اند؟!... من این خط (خط مدنی) را خط خطرناکی برای ایران می دانستم و با قاطعیت با نخست وزیری او مخالفت کردم. ... ما تقدم را به عقیده داده ایم و در این مسئله هیچ تردیدی نداشته و نداریم. اینها نمی دانند. چون از "مکتب" بی اطلاع هستند و از "ایدئولوژی" و ربط آن به "تخصص" هم اطلاعی ندارند.»

بنی صدر در بخش دیگری از سخنان خود اظهار کرد: «اگر بتوانیم با کسانی که با اصرار از تفاهم سر باز می زنند تفاهم بکنیم، ثابت کرده ایم که "بینش توحیدی"، بینش صحیح تر و عین صواب است.» وی در پاسخ به مطلب بیانیه درمورد «مطرح کردن "خط من" و سعی در تخطئه و لوث کردن خط امام و...» گفت: «یک وقت اینجا و آنجا می رفتند و می گفتند که رئیس جمهوری می گوید: "من"! و امام فرموده اند که بگویید: "مکتب من"، حالا که گفته ایم "خط من"، می گویند که چرا گفته اید "خط من" و اینکه شما این جمله را در قبال "خط امام" مطرح کرده اید. ... اگر دولتی آمد و گفت که نمی خواهم

قانون را اجرا کنم، خوب، خط او با خط رئیس جمهور (که اجرای قانون است) فرق می کند.»

و بالاخره درباره مطلب آخر بیانیه: «می گوید تبلیغات گسترده ای که اینک از هر سو درجهت رفاه مردم آغاز شده است و به طورمشخص اعمال وزرایی که در طول مدت وزارت خود یا خواب بوده اند یا شریک ضدانقلاب» بنی صدر چنین گفت: «این وزرایی را که یا خوب بودند یا شریک ضدانقلاب همان کسانی سر کار آوردند و حاکم کردند و اکثریت شورای انقلاب بودند. من آنها را روی کار نیاورده بودم. اما اینکه صحبت از رفاه می کند، چه کسی صحبت رفاه کرده است؟ رفاه به چه معنا؟ دیروز با امام صحبت می کردیم، ایشان فرمودند که من به آقای رجایی گفته ام "نه اینکه اقتصاد در اسلام نیست. یک بعد اسلام هم اقتصاد است و کسی که معاش ندارد معاد ندارد". این را دیروز امام فرمودند. خوب، پس شما از پیش می دانید که بیشتر از ۹۰٪ مردم ما می خواهند نه اینکه رفاه داشته باشند، بلکه حداقل زندگی را داشته باشند تا بتوانند این فقر معنوی را از بین ببرند. به اکثریت نزدیک به ۹۰٪ مردم که در محرومیت کامل هستند چه معنویتی ما می توانیم آموزش بدهیم؟!»

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «من به ایشان (آقای رجایی) گفتم که اگر شما بنا را بر تفاهم بگذارید، خواهید دید که مسائل خیلی خوب و زود حل می شود.» بنی صدر همچنین گفت: «عقیده من این است که این دروغ ها و این گونه نتیجه گیری ها همان "القای ایدئولوژی" است که ابرقدرت ها در القای آنها بعد از انقلاب ها ماهر هستند؛ به این صورت که گروه هایی را با جوسازی و ایجاد محیط ترور بیاورند و این گونه القائات را به جامعه ای تزریق کنند و چنان ضعفی بر جامعه حاکم کنند که حاضر بشود هر وضعیتی را بپذیرد و دقیقاً آن خطر دوطرفه از اینجا است به این ترتیب که ازسویی این طوری جبهه داخلی را تضعیف کنند و همه را متقاعد بکنند به اینکه این حکومت حکومتی نیست که بتواند کشور را اداره کند و از سوی دیگر ضدانقلاب را تقویت کنند و در موقعش به ما ضربه وارد کنند.» بنی صدر در پاسخ به این سؤال که نکات مهمی که در نامه ای که شما به امام نوشتید و ایشان پاسخ دادند چیست؟ گفت: «نامه را به مجلس دادم و وقتی که خواندند شما آگاه می شوید، ولی نکته مهم آن این بود که من به ایشان نوشتم که "ما بنا را بر تفاهم گذاشته ایم، اما مثل اینکه وزرا لایتغیر هستند، باید همان ها که بودند باشند". ایشان هم جواب دادند که دخالت نمی کنند، ولی نظرشان این است که باید مؤمن به انقلاب باشند، مدیر باشند، مدبر باشند، فعال باشند، و با هم تفاهم هم بکنند."»(۱)

۱

در سیصدودومین روز گروگان گیری در ایران، رایزنی ها و میانجیگری برخی محافل خارجی، ازجمله الجزایر و آلمان غربی برای آزادی گروگان های امریکایی، ابعاد تازه تری به خود گرفته است. دراین زمینه، شامگاه امروز کاردار سفارت الجزایر در ایران با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در محل این مجلس ملاقات کرد و متن نامه سفارت الجزایر و نامه یکی از اساتید دانشگاه هاروارد امریکا را - که درباره حل مسئله گروگان ها به

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

سفارت الجزایر در امریکا داده شده بود - به رئیس مجلس تقدیم کرد. کاردار سفارت الجزایر گفت: شما می دانید که امریکا خواهان حل فوری مسئله گروگان هاست.(۱)

روزنامه کویتی الوطن نیز امروز گزارش داد: «یک کشور عربی که دارای مناسبات نزدیک با آیت الله خمینی رهبر ایران است، برای آزادی گروگان های امریکایی دست به میانجیگری زده است.» الوطن در گزارشی از واشنگتن به نقل از منابع دیپلماتیک "قابل اعتماد" نوشت: «میانجیگری این کشور عربی هماهنگ با یک کشور اروپایی نامشخص هفته گذشته آغاز شده است. ناظران در کویت گفتند که این کشور عربی می تواند الجزایر باشد که دارای روابط حسنه با ایران و ایالات متحده است.»(۲)

در همین حال، «هنس یورگن ویشنسکی، نایب رئیس حزب سوسیال دمکرات آلمان، اعلام داشت که حاضر است تا آنجایی که امکان برای او وجود دارد، سهمی در حل مسئله گروگان گیری ایران ایفا نماید. ویشنسکی در مصاحبه ای با یکی از رادیوهای آلمانی اعلام داشت که او باید نخست منتظر آن بماند که اعضای دولت جدید تهران چه فکری درباره آزادی گروگان های امریکایی می کنند. به نظر این سیاستمدار آلمانی، مسئله گروگان گیری تهران نه تنها برای مناسبات امریکا و ایران بلکه برای سیاست جهانی درمجموع عامل مزاحمی است. ویشنسکی مضافاً این پرسش مصاحبه کننده را که آیا او چندی پیش با داماد آیت الله خمینی [صادق طباطبایی(۳)] ملاقات کرده است یا نه، تکذیب نکرده است.»(۴)

ازطرف دیگر تلویزیون ای.بی.اس. امریکا اعلام کرد که امروز یکشنبه، نامه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، به محمدعلی رجایی، نخست وزیر جدید ایران، تسلیم شده است. در این نامه، ماسکی درباره گروگان ها گفته است که اگر آنها آزاد بشوند، امریکا رسماً رژیم انقلابی ایران را به رسمیت خواهد شناخت و در امور داخلی آن کشور مداخله نخواهد کرد.(۵)

۱

از جنگ تبلیغاتی کنونی بین ایران و عراق، دو نمونه از مطبوعات دو کشور ذکر می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود خبر داد که در ادامه تحرکات ضد رژیم بعثی عراق در لبنان، بازهم یک روزنامه نگار وابسته به عراق در بیروت به دست افراد ناشناس به قتل رسید. این روزنامه دراین باره نوشت: «بنا به اظهارات منابع خبری لبنان، یک روزنامه نگار چپ گرای لبنانی که در روزنامه اللواء کار می کرده است در نزدیکی خانه خود توسط افراد ناشناسی به قتل رسید و افراد مهاجم موفق به فرار شدند. یحیی حضوری از طرف داران حزب بعث عراق، سومین روزنامه نگاری است که در سال جاری در لبنان کشته می شود. دو خبرنگار دیگر نیز طی این مدت به ضرب گلوله زخمی شده بودند. یادآوری می شود که یحیی حضوری در سال های ۷۵ - ۱۹۷۴ سردبیری روزنامه اللواء را به عهده داشت.»(۶)

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از کویت.

۳- سیدمحمدصادق طباطبایی (زاده ۱۳۲۲) برادرِ همسر حجت الاسلام سیداحمدخمینی است.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۶، ۱۰/۶/۱۳۵۹، رادیو کلن آلمان غربی (بخش فارسی)، ساعت ۲۱، ۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از یونایتدپرس از واشنگتن.
۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از بیروت.

در عراق نیز تبلیغات رسانه های رسمی و دولتی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و رهبران آن به طور روزمره و با شدت در جریان است و معمولاً ـ در این تبلیغات روانی، به طرز ناشیانه ای از ادبیات گروه های چپ نیز استفاده می شود. ازجمله آخرین شماره هفته نامه الیرموک چاپ بغداد – که امروز منتشر شد – در مقاله ای با عنوان "این نابسامانی داخلی در ایران چه چیزی را درپی خواهد داشت؟" نوشت:

«مدتی است که ایران در وضعیتی از نابسامانی های داخلی به سر می برد که کلیه زمینه های زندگی را در بر گرفته است و نبرد و کشمکش بر سر قدرت که بین مراکز گوناگون قدرت در جریان است، روزبه روز شدیدتر می گردد و هریک از اطراف این نزاع سعی می کند که قدرت را در دستان خود قرار دهد و مهره های دیگر را از سر راه خود دور سازد. این کشمکش ها از لابه لای بیانات و حملات لفظی که بین آنان به طوردائم ردوبدل می شود، نمایان می گردد. و بدون تردید این حال و وضع، نمایی آشکار از نابسامانی همه جانبه ای است که به نهایتی ناگوار و ناخوشایند خواهد انجامید و بیانگر واقعیتی است که رژیم حاکم بر ایران با آن روبه روست.»

الیرموک در بخش دیگری از مقاله خود سران ایران را سرسپرده امپریالیسم می خواند و می نویسد: «در سایه این سرسپردگان است که اوضاع اقتصادی روزبه روز وامانده تر و بخش های صنعتی و کشاورزی دچار سردرگمی و رکود قابل ملاحظه ای گردیده است. که این امر مآلاً اثرات منفی مستقیم و خطرناکی را بر خلق های ستمدیده ایران به بار آورده، به خصوص که این عملیات ویرانگری که کلیه بخش ها را در بر گرفته با بحران های سیاسی و اقتصادی توأم بوده است. ... لذا ایران در سایه این رژیم نامسلمان از ناامنی و بی ثباتی بیداد می کند و در همین گیرودار است که رژیم دچار ضعف و ناتوانی گردیده و تنها به دستور اربابان امپریالیستی خود عمل می کند. ... و این امر، رویارویی خلق های مبارز ایران علیه رژیم و پاسداران خمینی را به اثبات می رساند، ... و چهره واقعی این رژیم مرتجع سلطه گر را برای همه جهانیان آشکار نموده است و مخالفت های توده ای که این رژیم با آن روبه رو می گردد، درواقع گویای آن است که خلق های ایران از این رژیم کاملاً بیزار گردیده و قاطعانه درصدد آن است که این رژیم را سرنگون نماید و خود را از چنگ خون آلود این رژیم سفاك نجات دهد. این خود دلیل قاطعی است بر اینکه مرحله سقوط این رژیم هم اکنون آغاز گردیده است.»(۱)

۱

با اعزام کشتی های جنگی، توپخانه ها، تانک ها و چند گردان پیاده نظام و تکاور، رژیم صهیونیستی آماده اشغال جنوب لبنان شده است. دراین زمینه، گزارش خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری تاس از بیروت، حاکی است: «نیروهای اشغالگر قدس مشغول تمرکز قوا در مرزهای جنوب لبنان می باشند. لازم به ذکر است که نیروهای تجزیه طلب [سرگرد سعد] حداد – که این منطقه را در

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۶، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲۴، رادیو بغداد (بخش فارسی)، ساعت ۱۳، ۹/۶/۱۳۵۹، به نقل از هفته نامه الیرموک.

تصرف خود دارنـد - توسـط رژیم اشـغالگر قـدس حمایت می شونـد.» براساس این گزارش ها: «۳ لشـکر توپخانه، ۱۰۰ تانک و چنـدین گردان پیاده نظام به اضافه یک گردان (سر ببرها) که با نام رسمی کماندو شناخته می شوند، وارد این منطقه شده اند. کلیه شواهد حاکی از همکاری امریکا و دولت اشغالگر قدس برای یک حمله گسترده نظامی برعلیه لبنان و به قصد تصرف سرزمین های تازه می باشد. آنچه که مورد توجه است تمرکز وسیع کشتی هـای نظـامی به اضافه دیگر سـلاح های جنگی در این منطقه است. لازم به تـذکر است از مـدتی پیش نیروهای مزدور اسرائیل به وسیله سرگرد سعد حداد عملاً بخش بزرگی از جنوب لبنان را اشغال کرده است.»(۱)

ص: ۷۰۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری تاس از بیروت.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۰ شهریور ۱۳۵۹ ۲۱ شوال ۱۴۰۰ ۱ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

از اولین ساعات بامداد امروز، پاسگاه های مرزی قصرشیرین و سپس خرمشهر مجدداً زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت. گزارش ها حاکی است ارتش عراق از ساعت ۳ بامداد امروز، تمامی پاسگاه های مرزی این منطقه ازجمله تنگاب نو، یکه شان و خان لیلی را هدف آتشبارهای خود قرار داده است. در این درگیری ها یک جوانمرد ژاندارمری در تنگاب مجروح شد.(۱)دراین خصوص، «به گزارش گروهان قصرشیرین در ساعت ۳ بامداد، دراثر درگیری بین پاسگاه قلعه سفید و پاسگاه های عراقی مقابل پاسگاه مزبور یک گروهبان دوم ژاندارمری از ناحیه شکم زخمی و بلافاصله به شهادت می رسد. این درگیری تا ساعت ۷ بامداد ادامه داشته است.»(۲)همچنین، «به گزارش پاسگاه زینل کش و گروهان خان لیلی، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، این پاسگاه ازطرف کشور عراق مورد حمله قرار گرفت که مأمورین به آتش آنها پاسخ دادند. این درگیری تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه ادامه داشته است و نیروهای خودی تلفاتی نداشتند.»(۳)

این درگیری ها همچنین در تنگ ترشابه به اوج خود رسید و تا ساعت ۱۷ همچنان ادامه داشت. مسئول روابط عمومی سپاه قصرشیرین ضمن نقل این خبر، دلیل شدت درگیری در این منطقه را حساس بودن آن دانست و گفت به دلیل آنکه پاسگاه ترشابه ازنظر سوق الجیشی به اکثر پایگاه ها و پاسگاه های عراق مسلط است، بعثی ها بیشتر حملات خود را با هدف تصرف این پایگاه متوجه این منطقه کرده اند.(۴)

روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور نیز در آخرین اطلاعیه خود از اوضاع مرزی قصرشیرین گزارش داد: «در ساعت ۱۱ صبح امروز، درحالی که تعدادی از افراد ارتش و مزدوران عراق جهت انجام مأموریت های تخریبی عازم مرز بودند در منطقه دربندجوق خسروی مین های آماده شده آنها منفجر و تعداد ۲۰ نفر از افراد ارتش بعث به هلاکت رسیدند و یک تانک، و یک دستگاه خودرو زیل آنها منهدم شد.»(۵)

امروز همچنین از ساعت ۶ بامداد، حملات مستقیم عراق به قصرشیرین آغاز شد و چندین توپ

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۲۷۶۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (پست فرماندهی)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن۳)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران درارتباط با مسئول روابط عمومی سپاه قصرشیرین.

۵- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور.

به نقاط مختلف شهر ازجمله خیابان خسرو سابق و چهارراه آبشار اصابت کرد. براثر این حملات تا ساعت ۸ بامداد، ۳ نفر کشته و ۱۹ نفر از اهالی شهر مجروح شدند.(۱) آتشباری عراق بر روی شهر قصرشیرین در ساعت ۸ صبح با آتش متقابل نیروهای خودی برای ساعتی متوقف شد.(۲) اما یک ساعت بعد، مجدداً از سر گرفته شد و در ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه براثر اصابت گلوله های توپ به خانه های سازمانی چهل دستگاه این شهر، به چندین خانه خساراتی وارد آمد.(۳)

حملات آتشباری عراق تا نزدیک ظهر همچنان ادامه داشت. در این حملات همچنین ساختمان های شرکت نفت مورد هجوم واقع شد که درنتیجه انبار آن منطقه تعطیل شد و عوامل شرکت نفت ساختمان های مزبور را ترک کردند.(۴)

این درحالی است که هم زمان، اقدامات عوامل داخلی عراق نیز کم وبیش ادامه دارد. ازجمله شهربانی جمهوری اسلامی اعلام کرد که «در ساعت ۶ بامداد امروز، به وسیله عده ای مهاجم در نزدیکی این شهر واقع در حوزه استحفاظی ژاندارمری، راه بر اتومبیلی که به طرف قصرشیرین درحال حرکت بود، بسته و به سوی آن تیراندازی می کنند. درنتیجه یکی از افراد جمعی تیپ اباذر از ناحیه پا مجروح می شود.»(۵)

در یک حادثه دیگر، در منطقه سرپل ذهاب، یک کمپرسی حامل ۶ سرنشین، در بیست کیلومتری این شهر با مینی که مهاجمان کار گذاشته بودند، برخورد کرد و منفجر شد. براثر این انفجار ۲ سرنشین کمپرسی شهید شدند. درپی این حادثه، گروه ۷ نفری پاسداران سرپل ذهاب به محل رفتند و موفق شدند یک مین را در تنگ حمام کشف و خنثی کنند.(۶)

از سوی دیگر، به گزارش مسئول روابط عمومی سپاه مرکز: «حدود ۵۰ نفر از اهالی قلخانی که فریب رژیم بعثی عراق را خورده بودند با تحویل دادن سلاح های خود به دامن جمهوری اسلامی پناهنده شدند.» وی دراین مورد افزود: «نخست سرکردگان این گروه سلاح های خود را تحویل دادند و قرار است ۶۰۰ تن از عشایر ایل مزبور خود را به مقامات مسئول معرفی کنند.»(۷)

۱

تحرکات و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات و ساخت سنگرها و استحکامات مختلف، همچنین پروازهای شناسایی و تجاوز هوایی ازسوی عراق، امروز ادامه یافت تا جایی که گزارش شد: «اخیراً نقل وانتقالات جالب توجهی از ارتش عراق در منطقه نوار مرزی آبادان و خرمشهر مشاهده گردیده و احتمال هرگونه خطر و حمله هوایی وجود دارد.»(۸)همچنین، «برابر گزارش امروز ستاد اروند، نیروهای عراقی در منطقه مرزی شلمچه با کندن سنگر و پیاده نمودن نفرات و گشت زنی خودروها، به فعالیت پرداخته و سنگرهایی احداث [کرده اند] که ۳۰ الی ۴۰ نفره می باشد و در هر سنگر خمپاره انداز نصب نموده اند.»(۹)یک خبر مشابه دیگر حاکی است که «دولت عراق روبه روی [پاسگاه] فعلیه در خرمشهر و روبه روی پاسگاه اروندکنار مشغول فعالیت و احتمالاً ساختن استحکامات می باشد.»(۱۰)

ص: ۷۰۸

۱- سند شماره ۲۷۷۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به وزارت کشور (دفتر امور انقلاب)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مجدد ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۹۴۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره کل امور انتظامی وزارت کشور به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۹۴۵۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رئیس کل حراست صنعت نفت به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص۲۷۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا.

۶- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۷- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۸- سند شماره ۲۷۶۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۲ و رکن۳)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، رونوشت به گروهان خان لیلی و سومار.

۹- سند شماره ۳۷۸۴۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر خبر لشکر۹۲ زرهی خوزستان مستند به گزارش ستاد اروند.

۱۰- سند شماره ۳۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر (عملیات و اطلاعات) به فرماندهی هنگ ژاندارمری آبادان (رکن۲)، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

اما جدی ترین تهدید و اقدام خصمانه امروز عراق در این منطقه صورت گرفت. به گزارش مرکز فرماندهی لشکر۹۲ زرهی، «در ساعت ۲۰ امروز، تعداد ۲ هزار نفر از افراد عراقی با تعدادی تانک در نزدیکی آخرین پاسگاه ژاندارمری خرمشهر بین بصره و گرمک علی درحال حرکت به سوی خرمشهر مشاهده شده و قصد حمله به خرمشهر را دارند.»(۱) در همین حال، عراق به نیروهای گارد مرزی خود در بصره دستور داده که هرگونه تجاوز علیه عراق را در نوار مرزی با آتش توپخانه شدیداً سرکوب کنند.(۲)

تمهیدات و تحرکات اخیر و به خصوص امروز عراق در نوار مرزی خوزستان، به ویژه آبادان و خرمشهر، باعث شد که امروز ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان خواستار ایجاد تغییر و تحول و تقویت مواضع و استحکامات مرزی توسط لشکر۹۲ زرهی در مقابل این تقویت محرز و قابل توجه عراق در این مناطق، به ویژه منطقه مرزی شلمچه گردد.(۳) در یک اقدام دیگر، امروز گروهان سوم مهندسی از لشکر۹۲ زرهی با ۲ افسر، ۱۵ درجه دار و ۱۶ سرباز به تیپ۳ دشت آزادگان اعزام گردید تا از منطقه سوبله تا طلائیه، اقدام به ایجاد سنگر و مواضع برای این تیپ کند.(۴)

همچنین از آذربایجان غربی خبر می رسد که ساعت ۲۲:۳۰ امروز، یک فروند هواپیمای عراقی ازطریق پیرانشهر به حریم هوایی ایران حمله کرد که با آتش پدافند مستقر در منطقه متواری شد.(۵)

۱

همراه با تحرکات و اقدامات تأمینی و ایذایی عراق در مرزهای خوزستان، به ویژه منطقه خرمشهر و آبادان، عوامل داخلی وابسته به عراق، موسوم به خلق عرب در مرزهای مجاور مناطق مختلف خوزستان ازجمله از حدود شعیب (شویب) تا سعلف به فعالیت و تحرکات خود به نفع عراق و علیه جمهوری اسلامی ایران ادامه می دهند. دراین زمینه گزارش منابع اطلاعاتی ژاندارمری خوزستان حاکی است: «وضعیت جبهه [عوامل داخلی وابسته به] عراق از سه گروه به شرح زیر تشکیل و از حدود شعیب [شویب] تا سعلف ادامه دارد: ۱. گروه اول تعداد آن ۴۰ نفر و سرپرست گروه شخصی به نام "شیخ مکی" بوده که در حدود ۱۰ روز پیش، شیخ مکی به اتفاق ۲۰ نفر از اعضای گروه خود را تسلیم مقامات ایرانی نموده [است] که اطلاع پیدا نموده عراقی ها ۲۰ نفر دیگر گروه [وی] را دستگیر نموده اند. ۲. گروه دوم، سرپرست گروه شخصی به نام کریم واغی (ایرانی) ساکن "ابوجاموسی" [ابوجاموسه است که] مدار [فعالیت] گروه برحسب موقعیت و مأموریت کم و زیاد می شود و فعالیت آنان در حدود هورالعظیم می باشد. درضمن این گروه وظیفه دارد ازطریق آب۲۰ "کاوزن" و "جراحیه" و عشیره های اطراف و همچنین ابوجاموسی که سرپرست گروه بیشتر در آنجا فامیل و آشنا دارد و کار آنها تخریب تأسیسات و حمله به پاسگاه های این مناطق و استخدام عامل برای عراق می باشد [، اقدام نماید]. ۳. گروه سوم، سرپرست آن "خلف یعقوب" است که این شخص در حدود ۵ ماه پیش بازنشسته شد و سرپرست گروه را برادر "خلف"، "حمید" عهده دار است.»(۶)

۱- سند شماره ۴۰۹۰۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به فرماندهی گردان۲۲۱ سوار زرهی، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان؛ و - سند شماره ۴۲۸۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز و کلیه واحدهای تابعه، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲، ۱۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۳- سند شماره ۴۲۳۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به ریاست رکن سوم ستاد لشکر۹۲ زرهی، ص۲، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر خبر رسیده از لشکر۹۲ زرهی، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۵۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۶- سند شماره ۲۸۷۱۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، آبادان و دشت آزادگان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۲)، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۱

درحالی که در مرزهای آبادان و خرمشهر تحرکات عراق هرروز نسبت به روزهای گذشته افزایش بیشتری می یابد، در داخل شهر آبادان جریان دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه آتش سوزی سینما رکس، از یک سو و تبلیغات شدید گروه های چپ و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای نمایشی جلوه دادن دادگاه و نیز تحریک خانواده های داغدار قربانیان این فاجعه از سوی دیگر، اذهان عمومی را به خود معطوف داشته و فضای ملتهب شهر تحت تأثیر این جریان ها از اوضاع مرزی بی خبر مانده است.

درخصوص پخش نشدن فیلم دادگاه مزبور از صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران که بهانه خوبی برای سوءاستفاده، به دست گروه های سیاسی شهر داده است، امروز اعلام شد که «حجت الاسلام علی قدوسی، دادستان کل انقلاب اسلامی، در یک گفت وگوی کوتاه درزمینه جریان دادگاه متهمین سینما رکس آبادان، در پاسخ به این سؤال که چرا محاکمه این دادگاه مهم در تهران انجام نشده و نیز چرا خبرهای کامل و گویاتری از این محاکمه در اختیار مردم قرار نمی گیرد، گفت: البته اینکه چرا متهمان حادثه سینما رکس در تهران محاکمه نمی شوند روشن است؛ زیرا جرم در آبادان واقع شده و شواهد و آثاری که در محل هست همیشه گویاتر است برای اثبات جرم تا شواهدی که از دور، آن هم با فاصله زمانی دو سال و اندی که از این مسئله گذشته است. می دانید که در آنجا گروه های مخالف تبلیغاتی می کردند که به اصطلاح بگویند که دستگاه فعلی خودش تعمد دارد که این محاکمه را به عقب بیندازد و لذا به همین دلایل مدتی تحصن کردند و طبق اطلاعی که ما داشتیم اکثر متحصنین از اعضای خانواده شهدا نبودند بلکه اکثراً از گروه های دیگری بودند که به آنها ملحق شده بودند و این مسئله را درپی هدف های خود دامن می زدند. البته ما قبلاً چندین بار بازپرس فرستاده بودیم و همه اینها معتقد بودند که محاکمات در تهران انجام بگیرد، ولی ما صلاح ندانستیم، زیرا این حربه ای [است] برای آن گروه که ثابت کند حرف آنها درست است و ما می خواهیم محاکمه [را] دور از چشم شواهد و گواهان انجام دهیم و به این جهت بود که تصمیم گرفتیم محاکمه را در آبادان انجام دهیم.» قدوسی افزود: «فکر می کنم در اینجا لازم باشد از رادیو تلویزیون گله کنم که اکثر محاکمات را ضبط می کند، لیکن به موقع مردم را از آنها مطلع نمی نماید. ...»(۱)

۲

تحرکات، درگیری ها و اقدامات ایذایی گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین امروز نیز ادامه داشت.

در یک درگیری بین مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای ژاندارمری در منطقهٔ سنندج در ساعت ۹ شب، یک جوانمرد شهید و یک استوار زخمی شد.(۲)

ص: ۷۱۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

سخنگوی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه سنندج نیز اعلام کرد: «در درگیری امروز بین ضدانقلابیون و نیروهای انقلابی در منطقه آویهنگ، یکی از برادران سرباز شهید و یک تن دیگر از سازمان پیشمرگان مسلمان کرد به گروگان گرفته شد. در این درگیری به مهاجمان نیز تلفات سنگینی وارد آمد.»(۱)

همچنین به گزارش شهربانی پاوه در ساعت ۱ بامداد امروز، در گردنه رشکا و نوسود بین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه و مهاجمان مسلح ضدانقلاب درگیری رخ داد که درنتیجه یک نفر از افراد سپاه پاسداران به شهادت رسید(۲) و ۲ نفر مجروح شدند.(۳)

گزارش امروز یک منبع اطلاعاتی خودی حاکی است: «اخیراً نماینده شیخ عثمان [نقشبندی] در روستاهای نوسود برای مردم سخنرانی کرده و به آنها گفته است که در حدود ۲ هزار نفر از افراد مسلح دمکرات، کومه له، فدائیان خلق و سربازان عراقی و عناصر حزب رستگاری آماده اند با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مقابله کنند و نخواهند گذاشت که نوسود به تصرف افراد دولتی درآید.»(۴)

اطلاعیه سپاه پاسداران غرب کشور نیز حاکی است: «براثر شلیک آر.پی.جی۷ مزدوران وابسته به بعث عراق در نوار مرزی پاوه، یک پاسدار شهید و ۳ نفر دیگر زخمی شدند.»(۵)

دراین حال، طولانی ترین درگیری از ساعت ۱۹ امروز تا ساعت ۸ صبح روز بعد، بین مهاجمان ضدانقلاب و پاسداران و پیشمرگان مسلمان و نیروهای ارتش در منطقه باینگان رخ داد. این درگیری با حمله عوامل وابسته به رژیم عراق ازطریق کوه ماکوان و روستای زردوئی از توابع پاوه، به وسیله خمپاره و سلاح های سنگین به شهر باینگان آغاز شد و با مقابله ۱۲ ساعته نیروهای خودی، مهاجمان ضدانقلاب پس از تحمل تلفات سنگین مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری یک پاسدار محلی شهید و یک نفر دیگر زخمی شد. طبق این گزارش، سپاه باینگان نیاز شدیدی به مهمات سلاح سنگین دارد.(۶)

درباره نقل وانتقالات و تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین، یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است که در اطراف جاده بانه – سردشت، مقدار زیادی سنگربندی شده است و ضمناً صبح امروز تعدادی لندرور افراد مسلح ضدانقلاب را اطراف پل کولپه پیاده کرده و افراد مزبور ازطریق ارتفاعات به سمت بانه سرازیر شده اند.(۷)گزارش نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی نیز حاکی است: «امروز حدود ۵۰ نفر از مزدوران عراقی که به زبان عربی تکلم می نموده اند ازطریق شیلر وارد ایران شده و پس از شناسایی، منطقه را ترک نموده اند.»(۸)

دراین حال، در بازرسی از محل یک دفتر آموزش رانندگی در سنندج که متعلق به یک استوار بازنشسته ارتش است، مدارک متعددی علیه نظام جمهوری اسلامی به دست آمد. گزارش خبرگزاری پارس از سنندج دراین مورد حاکی است: «امروز دفتر آموزش رانندگی "شهریار" متعلق

۱– روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۲– نام آن شهید حسین کتوئی و سومین فرزند شهید از این خانواده تهرانی است. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴.)

۳– سند شماره ۴۳۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاون عملیات و اطلاعات)، ۱۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش شهربانی پاوه؛ و – روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۴– سند شماره ۳۴۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۶۰، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران

(رکن۲) به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران غرب.

۶- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۱۴۱۶۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی غرب)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۰۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۹۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۹۴۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

به ابراهیم محمدی یکی از وابستگان رژیم منفور پهلوی به وسیله پیشمرگان مسلمان کرد مورد بازرسی قرار گرفت و مدارک زیر کشف شد: پرونده های کانون شماره ۱۰۸۶ حزب منحله رستاخیز، نشریه ها، دعوت نامه ها و تراکت های حزب، مقدار زیادی کتاب کمونیستی، نشریه و اعلامیه های گروه های سیاسی که بیشتر آنها متعلق به کومه له است، عکس هایی از قاسملو، عزالدین و جلال الدین حسینی، عکس و پوسترهای بسیار زیادی از خاندان منحوس پهلوی؛ نوشته ها و اشعار سروده شده در وصف شاه معدوم، نوار سخنرانی در جریان تحصن اسفندماه استانداری سنندج علیه جمهوری اسلامی و تعداد زیادی دسته چک متعلق به بانک های مختلف. دراین مورد یکی از مسئولان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد گفت: ابراهیم محمدی استوار بازنشسته، رئیس کانون ۱۰۸۶ حزب رستاخیز و به احتمال زیاد یکی از ساواکی های فعال سنندج همان کسی است که در تحصن استانداری که در اسفندماه گذشته ازسوی کومه له جهت اخراج پاسداران از سنندج ترتیب یافته بود نقش فعالی داشت و نوار یکی از سخنرانی هایش به زبان کردی علیه پاسداران و رژیم جمهوری اسلامی موجود است. وی اضافه کرد که ابراهیم محمدی - که درحال حاضر متواری است - خود را برای شورای شهر سنندج کاندید کرده بود که با مدارک به دست آمده به نظر می رسد کاندیدشدن این فرد نیز به وسیله کومه له طرح ریزی شده بود. ...»(۱)

از سوی دیگر، در ادامه اعزام نیرو به منطقه غرب کشور، گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: «یک ستون ارتشی مرکب از ۳۶ درجه دار و سرباز هنگ ژاندارمری سمنان امروز در میان بدرقه گرم استاندار، مقامات محلی و اقشار مختلف مردم برای مقابله با ضدانقلاب عازم غرب کشور شدند.»(۲)

۱

در آذربایجان غربی، امروز علاوه بر مهاباد، مناطقی در شاهین دژ، تکاب، میاندوآب، ارومیه، سلماس و قطور براثر اقدامات ایذایی گروه های مسلح غیرقانونی ناآرام بود.

وضعیت شهر مهاباد و اطراف آن همچنان بحرانی و متشنج است و گروه های مسلح معاند با نظام مدام به مقرهای سپاه و ژاندارمری این شهر حمله می کنند. امروز نیز مجدداً و برای چندمین روز متوالی مهاجمان مسلح ضدانقلاب به مقر سپاه مهاباد حمله کردند که براثر اصابت گلوله خمپاره، به ساختمان سپاه آسیب وارد شد.(۳)دراین باره، همچنین گزارش خبرگزاری پارس از ارومیه به نقل از استاندار آذربایجان غربی، حاکی است: «دراثر تیراندازی مهاجمان مسلح غیرقانونی به پادگان مهاباد یک سرباز شهید و سرباز دیگری زخمی شد.» استاندار آذربایجان غربی افزود: «پس از حمله مهاجمان، پادگان نیز شروع به تیراندازی متقابل کرد و درنتیجه ۶ تن از مهاجمان کشته و ۲۷ تن زخمی شدند.» این گزارش در ادامه می افزاید: «خبرنگار خبرگزاری پارس از ارومیه، کسب اطلاع کرد گروه های ضدانقلاب کومه له و چریک های فدایی خلق در مهاباد درصددند این شهر را صحنه برادر کشی تازه ای کنند و فعل وانفعالات و تهیه مقدماتی که برای ایجاد سنگربندی و

۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.
۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، سمنان - خبرگزاری پارس، ۱۰/۶/۱۳۵۹.
۳- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۷.

استحکامات ازسوی این گروه ها انجام می گیرد مؤید این قصد سوء به شمار می رود.»(۱)

دراین حال، خبرگزاری پارس به نقل از فرماندار میاندوآب، درباره پاک سازی روستاهای اطراف شاهین دژ و تکاب گزارش داد: «برادران ارتشی و سپاه پاسداران گردنه پل ساروق و ۲۴ روستای دیگر را در این منطقه از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی کردند و در چند روز اخیر واحدهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران ۲۰ کیلومتر در محور شاهین دژ و تکاب پیشروی کردند.» فرماندار میاندوآب امروز همچنین گفت: «مهاجمان مسلح غیرقانونی که مجهز به سلاح های سنگین و سبک بودند با دادن تلفات سنگین، در درگیری گردنه ساروق مجبور به عقب نشینی شدند و در این درگیری که حدود ۱۵ روز ادامه داشت، ۲ تن از برادران سرباز و یک پاسدار شهید [شدند] و یکی از اهالی روستای پهلوانی نقص عضو پیدا کرد.» بنا به این گزارش، «برادران ارتشی و پاسداران در پیشروی خود روستاهای بادمحمود، فیض آباد، قره قر، اغسقل، ترمستی، یحرلو، قزقاپان ترک، باشباواق، کریم آباد، پل و دره ساروق، چهارقلعه، حسن آباد، شیرمحمد، آنقود، احمدآبادِ علیا و سفلی، چراغ تپه ها، یارعزیز، زره سوران، الوچلی، تازه کند، آغ دره ها، امین آباد و تمام ارتفاعات مشرقی [مشرف] به روستاها را از وجود عناصر ضدانقلاب پاک سازی کردند. پس از عملیات پاک سازی، اهالی روستای یارعزیز که از خانه و کاشانه خود کوچ کرده بودند به محل سکونتشان بازگشتند.» فرماندار میاندوآب با اشاره به پاک سازی روستاهای احمدآباد علیا و سفلی خطاب به اهالی این روستاها که در بخشداری بوکان به سر می برند یادآور شد اهالی این روستاها می توانند جهت رسیدگی به کار و زندگی خود، به روستاهایشان بازگردند.(۲)

همچنین در ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، بمبی مقابل گاراژ شخصی به نام مصطفی کرد در کوچه تنورچی های ارومیه، منفجر شد که تلفات جانی نداشت، ولی به در گاراژ و اتومبیل داخل آن خساراتی وارد آمد.(۳)

از منطقه سلماس نیز خبر می رسد که «ساعت ۲۱ امروز، به هنگام مراجعت فرمانده هنگ ژاندارمری ارومیه، از سلماس به ارومیه با اکیپ همراه خود، در بین راه سنجی به تازه شهر، مورد حمله مهاجمان [ضدانقلاب منطقهٔ] سنجی قرار می گیرند که یک نفر جوانمرد از گروهان ژاندارمری سنجی شهید و یک استوار ژاندارمری نیز به شدت زخمی می شود.»(۴)

همچنین، یک گزارش حاکی است: «تعداد ۲۰ نفر مسلح به سلاح های مختلف به قریه دیشوان وارد و ساعت ۲۰ امروز ازطریق چهارستون گردنه رویان به سمت قطور حرکت کرده اند و قصد خرابکاری در خط آهن و جاده ها و یا حمله به پایگاه ها و یا کمین در جاده و گروگان گیری از پرسنل نظامی را دارند.»(۵)

ص: ۷۱۳

۱- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۴- سند شماره ۴۲۸۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر۶۴ ارومیه مستند به گزارش ژاندارمری سلماس؛ و - سند شماره ۴۲۵۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۹۴۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (خوی)، ص۱۲۵، گزارش ژاجا (رکن۲) دایره اطلاعات، ۲/۷/۱۳۵۹.

۱

باتوجه به درگیری های مناطق کوهستانی غرب کشور، موضوع آموزش پاسداران انقلاب برای افزایش بازدهی در این مناطق، مورد توجه مسئولان سپاه قرار گرفته است و اجرای دوره های چتربازی برای چند استان کشور، با همکاری نیروهای زبده ارتش در شیراز آغاز شده است.

دراین زمینه، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز اعلام کرد که چندی پیش، اولین دوره آموزش های رزمی و چتربازی افراد سپاه پاسداران فارس که در شیراز تشکیل شده بود به پایان رسید. هم اکنون لزوم برگزاری این دوره های آموزشی به لحاظ اهمیتی که در وضعیت فعلی و به منظور جلوگیری از پیشامدهای احتمالی دارد، هرچه بیشتر احساس می شود. وی همچنین درمورد مدت زمان این دوره ها گفت: «این دوره ها یک ماه و نیم طول می کشد و دوره جدید متشکل از گروه کثیری از برادران سپاه پاسداران از شهرهای مختلف کشور ازجمله تهران، مشهد، اصفهان از دیروز شروع به یادگیری آموزش های فوق کردند.» وی افزود: «تصمیم داریم این دوره ها را مرتب ادامه دهیم تا ان شاءالله بتوانیم به یک سطح جالبی در سپاه برسانیم.»(۱)

۲

اخبار و گزارش های حوادث مربوط به فعالیت های هواداران گروه های چپ در شهرهای مختلف ایران، تقریباً به طور روزانه در رسانه های مختلف کشور و نیز نشریات خود این گروه ها منعکس می شود.

به گزارش روابط عمومی سپاه بوشهر، «درپی کشف یک خانه تیمی متعلق به سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در محلی به نام بمنانع توسط واحد تحقیقات سپاه پاسداران بوشهر، مقداری وسایل چاپ و تکثیر و چندین هزار اعلامیه و کتاب علیه جمهوری اسلامی و مقداری پول و وسایل دیگر به دست آمد.»(۲)

از زاهدان نیز خبر می رسد که «به دنبال درخواست معلمین اخراجی آموزش وپرورش ایرانشهر مبنی بر اجازه تظاهرات از شورای تأمین شهرستان ایرانشهر این اطلاعیه منتشر شد: اجازه تظاهرات که در تاریخ دهم شهریور توسط معلمین درخواست گردیده بود بدین وسیله و باتوجه به اوضاع منطقه و جلوگیری از تشنج بیشتر و برابر مقررات، اجازه تظاهرات به هیچ گروه و دسته ای داده نمی شود و از مردم مسلمان ایرانشهر نیز خواسته می شود در تظاهرات شرکت نکنند.»(۳)

در تهران، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در گزارشی اعلام کرد: «برابر خبر واصله از صبح امروز، تعداد قابل توجهی از هواداران و اعضای سازمان چریک های فدایی در فلکه دوم و چهارم خزانه فرح آباد تهران اجتماع کرده و ضمن پخش اعلامیه ها و نشریات مختلف سازمان که عمدتاً حمله به دولت آقای رجایی و حزب جمهوری اسلامی است، مبادرت به شروع بحث های جنجال انگیز و تحریک کننده می نمایند تا جایی که احتمال درگیری است. مثلاً در بحث های خود عنوان می کنند که حزب جمهوری اسلامی قصد بمباران تمام مناطق کردنشین و

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوشهر.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، زاهدان - خبرگزاری پارس، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

سرکوبی خلق کرد را دارد؛ دولت آقای رجایی تماماً از حزب جمهوری اسلامی و ارتجاعی است. نامبردگان روی سوابق و عملکرد اعضا و رهبران سرشناس حزب تبلیغات مغرضانه و مسموم می کنند و مردم عادی از این موضوع ناراحت هستند.»(۱)

یک گزارش دیگر از ستاد مشترک ارتش خبر از تحرکات گروه های به ظاهر سیاسی در جنگل های آمل می دهد. بنا به این گزارش، «در جنگل های اطراف آمل حرکت های مشکوک دیده شده که اقداماتی ازطریق گروه های مخالف درزمینه حمل ونقل اسلحه و همچنین استقرار و تعلیمات افراد در جنگل انجام می شود.»(۲)

دراین حال، امروز روابط عمومی دادستانی انقلاب با صدور اطلاعیه ای از مسئولان حزب توده خواست خود را ظرف مدت ۴۸ ساعت برای توضیح مطالبی درخصوص روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده)، معرفی کنند. در غیر این صورت، دادستانی مکلف به تعقیب قانونی مسئولان می باشد.(۳)

۱

امروز بخش فارسی رادیو صدای امریکا در برنامه صبحگاهی خود اعلام کرد: «دریادار مدنی، فرمانده پیشین نیروی دریایی ایران، که نامزد احراز مقام ریاست جمهوری نیز بود، از ایران خارج شده است.» این رادیو افزود: «مدنی به عضویت مجلس اسلامی نیز برگزیده شد، ولی اعتبارنامه اش به تصویب نرسید و برخی از عناصر تندرو مجلس نیز خواستار دستگیری و محاکمه وی شدند. گفته می شود که مدنی با هواپیما و از جنوب ایران برای پیوستن به دکتر شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، به پاریس رفته است.»(۴)

۲

به دنبال دستگیری چند تن از اعضای دایره اسقفی اصفهان و کرمان، امروز علی اکبر پرورش نماینده اصفهان و نایب رئیس مجلس شورای اسلامی، اسنادی را درباره دایره اسقفی اصفهان در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد.

پرورش در گفت وگو با این خبرگزاری اظهار کرد: «میسیونرهای مذهبی در ایران که به ابتکار انگلستان پایه گذاری شده است، ازجانب انگلستان و امریکا مشترکاً در تحت حمایت قرار می گیرند و ثمره جاسوسی خود را در اختیار این دو کشور قرار می دهند.» وی افزود: «اسناد و مدارک افشاشده ازسوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان وابستگی این گروه را به امریکا و انگلیس و رژیم اشغالگر قدس به خوبی مشخص می کند. به عنوان نمونه، در یکی از اسناد که در تاریخ ۳۰ دسامبر ۱۹۶۰ از سفارت انگلیس به دایره اسقفی اصفهان نوشته شده است، از ملکه الیزابت به عنوان مادر کلیساهای اسقفی یاد شده و تأکید می شود که پس از مراسم نماز برای رئیس جمهور امریکا دعا کنند. در سند دیگری دررابطه با توطئه کودتای

۱- سند شماره ۴۳۲۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران و کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴، برابر اعلام سماجا۳ (مرکز فرماندهی).

۳- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از روابط عمومی دادستانی انقلاب اسلامی.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۳۲، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۸، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

نافرجام در ایران ذکر شده که ۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰ دلار امریکایی [به] وسیله سازمان سیا برای دایره اسقفی فرستاده شده که بین ضدانقلابیون توزیع نماید.» پرورش درباره اسقف حسن دهقانی نیز گفت: «وی کشیش کلیسای لوقا بوده که با استفاده از احساسات مذهبی جوانان و تبلیغات سوء سعی در فریب جوانان داشت. چون مسئله مشکوک به نظر می رسید، گروهی اعمال و رفتار دایره اسقفی را تحت نظر گرفته و متوجه شدند که مسئله تبلیغات مذهبی فریبی بیش نیست و در پس تبلیغات مذهبی، حرکت های مشکوک سیاسی است که به مسائل شکل می دهد.»

وی در پایان اسناد دیگری درمورد جاسوسی دایره اسقفی در اختیار خبرنگار خبرگزاری پارس قرار داد و گفت: «اسناد بسیاری دررابطه با حقوق های ثابت و فوق العاده هایی که سفارت امریکا برای میسیونرهای شاغل در دایره اسقفی اصفهان می فرستاد به دست آمده است. همچنین اسنادی که مربوط به اسرار نظامی ایران ازقبیل پایگاه های هوایی و دریایی و اسامی پرسنل نیروی هوایی و نقشه های فنی پالایشگاه اصفهان و پایگاه هوایی منجیل به وسیله دایره اسقفی تهیه و برای مأموران سیا فرستاده شده است.» پرورش افزود: «اسناد به دست آمده به روشنی بیانگر ارتباط مستقیم دایره اسقفی با شبکه رادیو و تلویزیونی امریکا و انگلیس که درواقع بنگاه های خبرپراکنی امپریالیسم و صهیونیسم بین الملل هستند، می باشد.» این نماینده مجلس شورای اسلامی درباره روابط جمهوری اسلامی ایران با انگلیس گفت: «این مسئله مستلزم ترجمه اسناد فاش شده ازسوی سپاه پاسداران اصفهان است و اگر بیش از این مطلب روشن شود طبیعی است که دولت و مجلس باید درمورد آنها تصمیم قاطع بگیرند.»(۱)

۱

رایزنی ها و گفت وگوها درباره انتخاب و گزینش وزرای کابینه دولت جدید، میان دو جناح حاکم بر کشور، در چند روز اخیر ادامه یافته و اکنون بیشتر به مجادله و مناقشه بدل گشته است. امروز باوجود توصیه حجت الاسلام انواری و برخی دیگر از نمایندگان همسو با بنی صدر به وی، مبنی بر عدم قرائت نامه های او (بنی صدر) به مجلس شورای اسلامی و نیز به امام خمینی،(۲) متن این نامه ها و پاسخ امام به بنی صدر در مجلس قرائت شد و نهایتاً شبانگاه جلسه ای دراین باره با شرکت بنی صدر، رجایی، هاشمی رفسنجانی و دیگران تشکیل شد که تکلیف نهایی بازهم چندان روشن نشد.

در نامه بنی صدر به مجلس شورای اسلامی که امروز در مجلس قرائت شد، آمده است: «به آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر، گفته بودم جز وزرای کشور و دفاع درباره دیگر وزیران نظر نمی دهم. از بابت رویه سکوت که بنا گذاشته بودم در پیش بگیرم از فهرستی که ایشان در اختیار من گذاشته اند کسانی هستند که درباره بعضی [از] آنها نظر موافق دارم، درباره تنی چند نمی توانم حتی بی نظر باشم. بااین همه، کار را به نظر آن مجلس محترم می گذارم. نظر خودم این است که اجرای تام و تمام قانون اساسی در این موقعیت حساس، از هر کار دیگر به صواب نزدیک تر، بلکه عین صواب است.»

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اصفهان.
۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، بنا به یادداشت های روزانه بنی صدر، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

سپس متن نامه رئیس جمهور به امام به این شرح خوانده شد:

«بسمه تعالی، به عرض می رساند، امروز بعدازظهر آقای رجایی آمد فهرست وزرا را آورد. غیر از یکی دو تغییر غیراساسی، همان فهرست قبلی است، حتی دو مورد وزارت بازرگانی و کشور را نیز دو نفر گذاشته که مجلس رأی بدهد. نامه ای هم نوشته است که به نظر می رسانم. به این ترتیب بنا بر همان فهرست است و در آن فهرست اسامی که در جلو آنها علامت گذاشته ام همان ها هستند که صلاحیتشان برای انتخاب محرز نیست. برای اینکه نمونه ای معروض کرده باشم به عنوان وزیر همان کسی معرفی شده است که گزارش کذایی را درباره اطرافیان من تهیه و به خدمت شما آورده است و تقاضای مصرانه کرده بودم رسیدگی و دروغ و راستش معلوم شود. با آقای رجایی بسیار صحبت کردم و فرمایشات صبح شما را که باید با هم تفاهم کنید و همه خدمتگزار اسلام باشید و تضعیف هیچ ارگانی، نه رئیس جمهوری و نه مجلس، سود کشور نیست، را گفتم. معلوم شد اعضای هیئت وزیران مثل خود نخست وزیر لایتغیرند. با هم در متن نامه ضمیمه موافقت کردیم که به مجلس بنویسم. می فرستم، هرطور می فرمایید عمل می کنم. خود مصلحت کشور و ثبات حکومت را در اجراشدن تام و تمام قانون اساسی می دانم، اما همان طورکه صبح عرض کردم و همواره نشان داده ام تصمیم شما هرچه باشد اجرا می کنم.

ابوالحسن بنی صدر، ۸/۶/۵۹»

سپس پاسخ امام به رئیس جمهور به این شرح قرائت شد:

«بسمه تعالی، اینجانب دخالت در این امور نمی کنم. موازین همان طورکه کراراً گفته ام و سفارش کرده ام آن است که آقایان تفاهم کنند و اشخاص مؤمن به انقلاب و مدیر و مدبر و فعال انتخاب نمایند. والسلام علیکم. روح الله الموسوی الخمینی.»

اما نامه دیگر بنی صدر به مجلس درحقیقت توضیحاتی درباره نامه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی خطاب به مجلس بود، بنی صدر در این نامه نوشته است: «مجلس محترم شورای اسلامی، نامه ای را که در زیر آمده دیروز تهیه شده است، دیشب آن را همراه عریضه ای خدمت امام فرستادم و امام پاسخی مرقوم فرمودند که فتوکپی آن دو را می فرستم و نیز به ساعت ۱۲ شب پس از آنکه مطلع شدم دستگاه تبلیغاتی نامه ای خطاب به مجلس محترم را با سروصدای زیاد پخش

کرده است، آن نامه را خواندم و ناگزیر این نامه را به عنوان توضیح می نویسم:

نمایندگان محترم، به شما و همه مردم کشور هشدار می دهم این نامه با ده دروغ، شروع می شود و مرا از هرگونه توضیحی درباره مطلبی که در نامه قبلی به هیئت تشخیص صلاحیت تذکر داده بودم، دایر به اصرار به تشکیل هیئت وزیران خط تضاد بی نیاز می کند. ضابطه اصلی، مخالفت با رئیس جمهوری است و من تنها محض روشن شدن ذهن ها درباره یک موضوع توضیح می دهم.(۱) تشخیص این امر که چه عمل و چه حرفی در خط امام است با آقایان است. هر وقت که اینها بگویند "خط، خط امام است"؛ وگرنه وقتی که مرقوم می فرمایند "موافقت شد" دیگر خط امام نیست. اما مسئله آنجا نیست؛ مسئله اینجاست که نامه من به امام مسبوق به طرحی است برای دردست گرفتن دولت به وسیله یک نیروی مسلح، تحت این عنوان که شرایط قبل از ۲۸ مرداد است. اگر هم طرح اجرا می شد قانون اساسی تعطیل می شد. این طرح در شورای انقلاب نیز عنوان شده است و اثر آن در صورت جلسه شورا برجاست و به گمان من طراحان آن طرح درپی عملی کردن آن هستند و می خواهند امور کشور را، تحت قبضه آوردند و بدین کار توانا نیستند. این وسوسه ها و فریب و القا و ایدئولوژی قدرت ازسوی دشمنان اسلام و ایران است و درصورت اجرا دیر یا زود دشمن را بر ما چیره می سازد.

نمایندگان محترم! چه کسی باور می کند که کسانی باشند که این دروغ ها و این توهین ها و افتراها را بنویسد، برای قبولاندن دولتی و دولتی که بدین ترتیب تحمیل شد به راه همکاری و تفاهم برود؟ بنابراین به حکم وظایف قانونی و خطیربودن وضع، به اجرای قانون اساسی اصرار تمام می دارم. همان طورکه امام فرمودند دولت باید دولت تفاهم و وزیران باید پاک و مؤمن به انقلاب، مدیر، مدبر و فعال باشند.»(۲)-(۳)

بنی صدر درباره نحوه قرائت نامه ها در مجلس، در یادداشت روزانه خود آورده است: «... به منزل آمدم. از مجلس به من تلفن کردند و دو تن از کسانی که نامه را خطاب به آنها نوشته بودم [دو تن از نمایندگان مجلس] از من خواستند که نامه هایی که به مجلس نوشته بودم در مجلس خوانده نشود. من استنکار داشتم و آنها اصرار داشتند. من گفتم "عیب ندارد و اگر می خواهید گفت وگو بشود، بعد این مسئله در مجلس عنوان بشود، حرفی نیست، ولی من موافق نیستم". بعد شنیدم که رئیس مجلس گفته است که من خواستم نامه ها در مجلس خوانده نشود و خوشبختانه آقای انواری توضیح داده است که "نه، ما از رئیس جمهور خواسته ایم که نامه ها خوانده نشود".»(۴)

به هرحال، شامگاه امروز برای رفع مشکلات و مناقشات پیشِ رو میان دو جناح، «جلسه ای با حضور آقای دکتر ابوالحسن بنی صدر، ریاست جمهور، آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر، حجت الاسلام

۱- روزنامه کیهان دراین باره توضیح داده است: «اشاره به نامه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی می باشد که در کیهان چاپ نشد.»

۲- روزنامه کیهان در توضیح صحبت های بنی صدر درمورد اجرای طرح مزبور آورده است: «اشاره رئیس جمهور به وقایع پس از جریان طبس است. در آن زمان، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی طی طرحی که به شورای انقلاب ارائه داد عنوان کرد که به علت شرایط اضطراری، کشور باید به وسیله یک هیئت سه نفری اداره شود.» (ر.ک: روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۳.)

۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۶۰۵.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور و همچنین اعضای هیئت انتخاب نخست وزیر مرکب از حجج الاسلام امامی کاشانی، محمد یزدی، محی الدین انواری و آقای علی اکبر پرورش نایب رئیس مجلس شورای اسلامی در منزل ریاست جمهوری تشکیل شد. در این جلسه که از ساعت ۲۰ آغاز شد، مسائل مربوط به اعضای کابینه و مسائل جاری و مهم کشور مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.»(۱) بنی صدر درمورد این جلسه در یادداشت روزانه اش در روزنامه انقلاب اسلامی نوشته است: «بعد آقای رجایی و آقای هاشمی و چند تن از نمایندگان مجلس آمدند و تا یک بعد از نیمه شب، درباره دولت صحبت شد. من گفتم نسبت به وزرا می توان بی نظر بود؛ یعنی نظر مخالف نداشت، یا نظر مخالف داشت. ضابطه ام برای نظر مخالف نسبت به بعضی از وزرا این است که اگر عده ای روش های تخریبی را اساس کار قرار داده باشند و من وزارت آنها را تصویب بکنم معنایش این است که به نسل امروز می گوییم در جمهوری اسلامی اصل این است که هر حزبی بیشتر ناسزا بگوید، هرکه بیشتر تهمت بزند، هر که بیشتر مخالف درست کند، هرکه بیشتر اذهان را مشوش کند او احتمال به دولت رسیدنش بیشتر است و این نفی همه تفکر و عمل من است. این نفی معنویتی است که براساس آن، مردم رأی داده اند. ... بنابراین با کسانی که در این روش ها بوده اند، نمی توانم موافقت کنم و این موافقت را سازش کاری می دانم. ... و راجع به ده یازده نفر از وزرا گفتم که مخالفتی ندارم. اینکه چقدر توانا به کار هستند و آیا بهترین کسان است، مسئله دیگری است؛ مسئله فعلی ما این نیست، مسئله ما فعلاً این است که ما وزرایی نداشته باشیم که با آنها هرروز مجبور به مجادله باشیم و در رادیو و تلویزیون و روزنامه ها یک در میان در مخالفت و ستیز با هم حرف بزنیم. ... مقداری هم راجع به مطالب شب پیش آقای رجایی صحبت شد و ایشان قبول کردند مواردی را که به نظرم نادرست بیان شده است به ایشان یادآور بشوم و وی این موارد را تصحیح کرد.»(۲)

۱

در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی، متن پاسخ نمایندگان نخستین دوره مجلس شورای اسلامی به نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره امریکا،(۳) خطاب به رئیس این کنگره، قرائت شد. در بخشی از این نامه مفصل آمده است:

«... نامه مورخه دوم جولای ۱۹۸۰، ۱۸۵ نفر از نمایندگان کنگره امریکا خطاب به مجلس شورای اسلامی واصل گردید. ما لازم می دانیم برای روشن شدن واقعیت های دردناکی که وضعیت غم انگیز بخش بزرگی از مردم جهان را پدید آورده است، این نامه را به وسیله جنابعالی در پاسخ به آنان ارسال داریم. ... پس از جنگ جهانی دوم، ملت ما فرسوده از حضور نیروهای اشغالگر و دخالت های بی حساب قدرت های بیگانه برای کسب آزادی و استقلال و پایان دادن به سلطه اجانب و مخصوصاً دخالت های استعمار انگلیس همانند سایر ملل

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

۳- ر.ک: روزشمار ۸/۵/۱۳۵۹.

مستضعف جهان مبارزه خود را آغاز کرد و درجهت نیل به چنین اهداف و آرمان هایی با دولت های دست نشانده اجنبی، خصوصاً شاه و دربارش که مرکز تمامی توطئه های ضدملی و ضداسلامی و وسیله اجرای سیاست های خارجی بود به جنگ و ستیز برخاست. اما در این صحنه نبرد میان حق و باطل دولت امریکا نه تنها در کنار باطل علیه ملت ایران قرار گرفت بلکه خود به عنوان یک شیطان بزرگ مرکز و محور تمامی توطئه ها علیه ملت ایران شد و با تمام نیرو به پشتیبانی و حمایت از کثیف ترین عناصر علیه ملت ایران پرداخت. دولت شما با حمایت از شاه و دربار پهلوی و کنترل ارتش نقشی همانند بریتانیا در کشور ما در پیش گرفت و به دخالت های واضح و آشکار در شئون داخلی ایران مبادرت ورزید. اوج دخالت های ناروای امریکا در ایران در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، حکومت قانونی دکتر مصدق را که متکی به رأی و اراده ملت ایران بود سرنگون ساخته و شاه جنایتکار را که از ترس انتقام ملت به خارج از کشور فرار کرده بود به ایران بازگردانید و یک رژیم کودتایی را بر ما تحمیل کرد. دخالت واضح و صریح امریکا در ایران و تحمیل رژیم ننگین شاه نه تنها نقض آشکار تمامی قوانین و مقررات بین المللی که نقض قوانین و مقررات خود امریکا نیز بود. قوانین امریکا هرگز به دولت های شما و سازمان سیا اجازه نمی دهد که در امور داخلی هیچ کشوری دخالت نمایید. ...

آقایان! اسناد را در اختیار مردم امریکا بگذارید و بگذارید که آنها خود قاضی باشند. به موجب اقاریر و اعترافات مقامات رسمی امریکایی و طراحی و گردانندگی امریکا در کودتای ننگین و بی شرمانه ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و تحمیل رژیم شاه فاسد فراری بر ملت ایران واضح و انکارناپذیر است و این بزرگ ترین جنایت امریکا در ایران است. این امر، امریکا را مسئول و شریک تمامی جنایات رژیم شاه در ایران می نماید. این جنایات و خیانت ها شامل: کشتار ده ها هزار تن مردم ایران، (ازجمله کشتار بزرگ ۱۵ خرداد ۴۲ که حدود ۱۵ هزار نفر مردم بی دفاع و مظلوم را به خاک و خون کشید)، زندانی و شکنجه کردن صدها هزار نفر از مردم ایران توسط ساواک که به دست سیای امریکا تربیت شده بود، تصویب کاپیتولاسیون، ازبین بردن اقتصاد ایران و وابسته کردن آن به سرمایه داری خارجی، غارت منابع طبیعی ایران و به خصوص نفت، نابودی کشاورزی ایران، طرح ازبین بردن فرهنگ اصیل اسلامی، فاسدکردن نسل جوان و آلوده ساختن آنان به مواد مخدره، تبدیل ارتش ایران به یک ارتش وابسته به امریکا و انجام نقش ژاندارم در منطقه و شرکت در سرکوبی آزادی خواهان در ظفا، در اردن (سپتامبر ۱۹۷۰) و یا لبنان در جنگ های داخلی (حمایت از فالانژیست ها)... است. ...

حضور آقای هویزر در ایران در آخرین روزهای قبل از پیروزی انقلاب و طرح هایی که اجرای آنها در دستورکارخود قرارداده بودند نشانه تلاش مستمر دولت امریکاست، اسناد و مدارک دخالت های ناروا و غیرقانونی مقامات رسمی امریکایی در امور داخلی ایران در مدارک به دست آمده از سفارت امریکا و همچنین از مرکز هیئت مستشاران نظامی امریکا در ایران همه نشان می دهند که امریکا دائماً و بدون وقفه در امور داخلی ایران دخالت می کرده است و هرگز

لحظه ای را از توطئه علیه ملت ایران غافل نبوده است. ... دولت امریکا بعـد از پیروزی انقلاب اسـلامی ایران تمامی تعهدات خود را به زیر پـا گـذاشت و به بهانه های واهی میلیاردها دلار اموال ایران را در بانک های امریکایی توقیف نمود. کالاهای سفارشـی را که تمامی بهای آنها را قبل از انقلاب نقداً دریافت نموده بود حاضـر به تحویل نگردید. مقامات دولت امریکا حتی حاضر نشدند صورت حساب میلیاردها سپرده هـای ایران را در حساب های بانکی وابسـته به دولت امریکا به ایران بدهنـد و میلیاردها دلار سـرمایه ایران توسط عناصـر ذی نفع از مقامـات رسـمی امریکـایی حیف ومیل گردیـده است. ما تعجب می کنیم که چگونه و چرا نماینـدگان کنگره به این حیف ومیل ها هرگز رسیدگی نکرده و نمی کننـد؟ و نمی پرسـند که سـرنوشت میلیاردهـا دلار سـرمایه ایران در حساب های بانکی وابسته به مقامات رسـمی امریکـا چه شـده است؟ علاـوه بر اینهـا، دولت امریکا، به عناصـر جنایتکاری که در گوشه و کنار ایران علیه انقلاب ایران توطئه می کننـد، کمک های مسـتقیم و غیرمستقیم نموده و می نماید. دولت امریکا مستقیم و یا غیرمستقیم، ازطریق دولت بعثی عراق، در حوادث کردستان و خوزسـتان و خلیج فارس توطئه های مداوم علیه جمهوری اسلامی ایران دخالت و مشارکت دارد. دولت امریکا عناصر ضدانقلاب را که سـال هـای سـال عامل اجرای جنایات شاه و همچنین عوامل اجرای برنامه های سیاسـی امریکا در ایران بوده انـد، در امریکا پناه داده است. علی رغم درخـواست رسـمی دولت جمهـوری اسـلامی ایران از تحویـل مجرمینی نظیر سـرتیپ رزمی، مسـئول آتش سـوزی سـینما رکس آبادان، خودداری نموده است و این خودداری امریکا علی رغم توافقی است که دراین زمینه به عمل آورده است. آقای سایروس ونس در ملاقات با وزیر امور خارجه جمهوری اسـلامی ایران در زمان شـرکت در سی وچهارمین اجلاسیه سازمان ملل در نیویورک، صریحاً وعده داد که ترتیب انتقـال و تحویـل این مجرمین را به دولت ایران خواهـد داد و پیرو همـان توافق وزارت خـارجه امریکـا از دولت ایران رسـماً اسامی این اشـخاص را دریافت نمود. اما نه تنها دولت امریکا به تعهـدات خود عمل ننمود و این مجرمین را تحویل دولت ایران نـداد بلکه شـاه جـانی را نیز به امریکـا پناه داد. ... پناه دادن به شاه به منزله اعلان جنگ مسـتقیم امریکا به ملت ایران محسوب می شود و به دنبال آن حمله مردم عصـبانی و خسـته از جنایـات امریکا در ایران به لانه جاسوسـی و توطئه امریکا در ایران و اشـغال آن، یک عکس العمل طبیعی بوده است. ممکن است به تصور شـما اشغال سفارت یک کشور خارجی و گروگان گیری کارمندان آن سفارتخانه ولو مرکز جاسوسی و توطئه، خلاف مقررات بین المللی محسوب گردد، اما چه کسانی متجاوزین دائمی با این مقررات بین المللی بوده اند و هستند؟ چرا امریکا و سایر ابرقدرت ها حق دارند و می توانند در هرکجا و در هر زمان که اراده کنند، تمامی قوانین و مقررات بین المللی را به زیر پا بگذارند و هیچ کس هم حق اعتراض نباید داشته باشد؟! اما اگر دربرابر خودسری ها و تجاوزات، ملتی برپاخاسته و عکس العمل نشان بدهد فوری فریاد همین ابرقدرت ها بلند می شود که قوانین بین المللی زیر پا گذاشته شده است! آیا حفظ حرمت این

قوانین فقط برعهده ملل مستضعف است و ابرقدرت ها از رعایت قوانین و مقررات بین المللی معاف هستند؟ این چه منطقی است؟ دولت امریکا بر طبق کدام یک از اصول انسانی، یا قوانین بین المللی حق داشته است که نیروهای نظامی خود را بسیج کرده و به مرزهای ایران تجاوز نماید و هواپیماها و هلیکوپترها و نفرات خود را به خاک ایران (در طبس) سرازیر نماید؟! آیا اینها تخطی آشکار از تمامی مقررات بین المللی نیست؟! آیا محاصره اقتصادی ملتی و جلوگیری از حتی صدور مواد غذایی و دارویی با موازین حقوق بشرِ مورد ادعای شما هیچ تناسبی دارد؟ در این محاصره اقتصادی علاوه بر شرکت خودتان، کشورهای بازار مشترک اروپایی و سایر همدستان خود را نیز دخالت دادید. آیا تصور می کنید ملتی که قیام کرده است از این محاصره ها وحشتی دارد و یا می توانید با این محاصره ما را از پا درآورید؟ بدانید که محاصره اقتصادی شما نمی تواند در اراده ملت ما اثر بگذارد و کارایی ندارد. ...

آقایان! چگونه می توان از درک و تفاهم بهتر آرمان ها و اهداف دو ملت سخن گفت درحالی که محافل حاکمه امریکا و تمامی رسانه های گروهی شما در یک توطئه دائم، انقلاب اسلامی ایران را تحریف می کنند، اخبار دروغ جعل می کنند و به خورد مردم امریکا می دهند. شما نگرانی عمیق خود را درمورد انحطاط روابط فیمابین و گسستن آن ابراز نمودید و آن را معلول گروگان گیری دانسته اید. آقایان، شما، به عنوان دولت امریکا، هرگز با ملت ایران روابط نداشته اید. روابط شما در طی سی و چند سال گذشته کلاً و عمدتاً با رژیم شاه بوده است؛ بله این رابطه گسسته شده است و دیگر وجود ندارد و دولت امریکا حق دارد از قطع این روابط احساس نگرانی نماید. ... گسستن روابط میان دولت امریکا با جمهوری اسلامی ایران نتیجه گروگان گیری نیست، بلکه نتیجه اجتناب ناپذیر عملکرد دولت شما در ایران علیه مصالح و منافع ملت ایران می باشد. ما نگران گسستن آن گونه روابط نیستیم آنچه که شما باید نگران آن باشید ادامه سیاست تجاوزگرانه دولت امریکاست. ... شما نوشته اید که ادامه وضع کنونی، یک بحران در سطح جهانی خلق کرده است. این بحران سال هاست که وجود دارد و حاصل عملکرد ملت ایران نیست، بلکه محصول روابط غلط بین المللی است که نتیجه جهان خوارگی ابرقدرت هاست که هرکدام برای خود، میدان نفوذی قائل شده اند که دیگری حق تجاوز به آن را ندارد. بحران جهانی نتیجه تنازع میان ابرقدرت های تجاوزگر و توسعه طلب شرق و غرب است. ...

اما درمورد گروگان ها؛ آقایان! ما از تأثیرات گروگان گیری در وضعیت شما مستحضر هستیم. ما از بحرانی که هم اکنون دولت امریکا در درون امریکا و در دوره انتخابات ریاست جمهوری با آن دست به گریبان است مطلع می باشیم. ما همچنین از بحران جهانی که دولت امریکا بعد از شکست در ایران و سقوط رژیم شاه با آن روبه روست و به مراتب عظیم تر و عمیق تر از بحران امریکا بعد از شکست در ویتنام می باشد، آگاهی داریم، ما همچنین از مشکلاتی که بحران روابط فیمابین برای دولت امریکا در کشورهای اسلامی به وجود آورده است باخبریم. ... اما حل همه اینها را تنها در دست و در اختیار دولت امریکا می دانیم، اما چگونه می توان به تقلیل بحران خوش بین بود،

درحالی که دولت امریکا به توطئه های خود هنوز هم ادامه می دهد. تمامی اخبار و شواهد حاکی از آن است که دولت امریکا دخالت نظامی جدیدی را در ایران تدارک می بیند. ما همین جا اعلام می کنیم که دولت امریکا باید بداند که دخالت نظامی در ایران سراسر منطقه خاورمیانه و دنیای اسلام را با یک انفجار عظیمی روبه رو خواهد کرد و ما مسئولیت و عواقب هر نوع ماجراجویی های نظامی را مستقیماً متوجه دولت امریکا می دانیم. دولت امریکا می تواند با قبول مسئولیت و مشارکت در عملکردهای رژیم شاه و خسارت های جانی و مالی و مادی وارده بر ملت ایران، اولین قدم را برای تقلیل خطرات و مشکلات بحران کنونی بردارد. آقایان! شما می توانید در این راه به طور مثبت قدم بردارید. و علی رغم تمامی گرفتاری هایتان بررسی خسارت های ناشی از عملکردهای گذشته دولت امریکا، و مطالبات حقه ایران، بازگردانیدن اموال شاه و بستگانش را در دستور کار فوری خود قرار بدهید و برای آن سریع ترین و بالاترین اولویت ها را قائل شوید. در این صورت است که راه حل بحران باز خواهد شد. والسلام علی من اتبع الهدی.»(۱)

ص: ۷۲۳

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۶۰۰ - ۵۹۶.

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۱ شهریور ۱۳۵۹ ۲۲ شوال ۱۴۰۰ ۲ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

در ادامه دیپلماسی فعال عراق برای بهبود و تقویت روابط با کشورهای حوزه خلیج فارس، به گزارش رادیو کویت، از امروز شیخ خلیفه بن سلیمان آل خلیفه، نخست وزیر بحرین، دیدار رسمی سه روزه خود را از عراق آغاز کرد. در این دیدار یک هیئت تبلیغاتی نیز وی را همراهی می کرد. یادآوری می شود این خبر روز گذشته، رسماً در منامه اعلام شد با این توضیح که این دیدار به دعوت عزت ابراهیم، معاون شورای انقلاب عراق، انجام می شود.

بخش عربی رادیو کویت ضمن اعلام این خبر، به نقل از خبرگزاری خلیج افزود: «شیخ خلیفه با مقامات عراق نحوه تقویت روابط دو کشور و مهم ترین مسائل منطقه عربی و خلیج [فارس] را در میان خواهد گذاشت. نخست وزیر بحرین در سال ۱۹۷۵ و ۱۹۷۹ از عراق دیدار کرده بود.»(۱)

این درحالی است که رژیم صدام در داخل با جریان کمونیستی وابسته به شرق شکافی روزافزون دارد، تا جایی که حزب کمونیست عراق، در یک نشست عمومی با اعضای اصلی خود، ضمن محکوم کردن رژیم حاکم بر عراق، از همه گروه های معارض و مبارز عراقی خواست تا در جبهه ای واحد برای سرنگونی رژیم صدام حسین تلاش کنند. دراین مورد نامه مردم، ارگان حزب توده ایران، امروز نوشت: «چندی پیش پلنوم وسیع کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، با شرکت رهبران و بسیاری از مسئولان بلندپایه آن حزب، تشکیل جلسه داد. این جلسه به بررسی اوضاع کنونی عراق و فعالیت ارگان های رهبری حزب پس از مرداد ۱۳۵۸ اختصاص داده شده بود. پلنوم کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق همچنین به مسائل مربوط به ضرورت تلاش پیگیر برای تشکیل یک جبهه دمکراتیک ملی، سازماندهی حزبی و گروه های پارتیزانی، که چندی پیش ازسوی حزب تشکیل گردید، پرداخت. درزمینه داخلی، پلنوم ضرورت مبارزه مشترک و متحد همه نیروهای ملی و دمکراتیک مخالف رژیم را برای واژگون ساختن بساط دیکتاتوری صدام حسین و استقرار حکومتی دمکراتیک و خلقی در آن کشور خاطرنشان ساخت. کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، در پیامی به گروه های پارتیزانی ملی در کردستان عراق، همبستگی خود را با پیکار مسلحانه آنها علیه رژیم

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۷، تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۴۴، رادیو عربی کویت، ساعت ۱۴:۳۰، ۱۰/۶/۱۳۵۹.

خونخوار عراق اعلام داشت. در گستره مسائل خارجی، پلنوم در دو قطعنامه جداگانه پشتیبانی بی دریغ خود را از انقلاب های ایران و افغانستان ابراز کرد و در سندی دیگر، از دولت های منطقه خواست تا علیه حضور ناوگروه و هواپیمابرهای امریکایی در خلیج فارس به اقدام جدی بپردازند. ...»(۱)

۱

تحرکات و جابه جایی نیرو و تجهیزات عراق در حجم وسیعی ادامه دارد و این، علاوه بر تجاوزات مکرر هوایی جهت شناسایی و حملات آتشباری روزمره، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین است. درمورد این جابه جایی وسیع، گزارش امروز اطلاعات سپاه ارومیه با عنوان "جابه جایی نیروی دشمن در مرز آذربایجان غربی" حاکی است: «دولت عراق تمام پایگاه ها و پاسگاه های نظامی و مرزی خود را در منطقه مرگور و ترگور و آذربایجان غربی تا شعاع ۲۰ کیلومتری در داخل خاک عراق به سرعت تخلیه و سپس آنها را بمباران و منهدم کرده و نیروهای ارتش بعث به طرف کرمانشاهان و خوزستان و خلیج فارس گسیل شده اند. احتمال حمله به مناطق نفتی ایران خیلی زیاد است. ضمناً گزارش کامل توسط پیک به تهران ارسال خواهد شد»(۲)

در کنار این گونه گزارش های کلی، گزارش هایی مبنی بر جزئیات نقل وانتقال نیرو و تجهیزات عراق نیز می رسد. ازجمله امروز «یک ستون نظامی عراقی شامل حدود ۸ دستگاه تانک، ۲۴ دستگاه خودرو ایفا، ۴ دستگاه نفربر، ۴ دستگاه جیپ گاز از تیپ۱۸ مستقر در "میدان" [عراق] به منطقه "توت خشکه" مقابل "قیطول"(۳) اعزام و مستقر گردیده است.»(۴)

از سوی دیگر، یک گزارش خودی در بازدید از وضعیت پاسگاه های مرزی ایلام که هم جوار خوزستان نیز محسوب می شود، حاکی از وضعیت نابسامان پدافندی واحدهای نظامی مستقر در این مناطق است. بنا به این گزارش، مناطق مزبور با مشکلاتی به این شرح دست به گریبان است: «ضعف فرماندهی و مراعات نکردن اصول و ضوابط نظامی حاکم بر پرسنل و ابزار جنگی و نداشتن اطلاعات کافی از منطقه مرزی؛ نامنظم بودن تانک ها و توپخانه، به طوری که در بازدید مورخه ۱۱/۶/۵۹ که از کلیه واحدهای مستقر در نوار مرزی (عین خوش، بیات، موسیان و سمیده) به عمل آمد، مکانی که تانک های چیفتن در آن مستقر شده بودند، به خصوص در نزدیکی سمیده، برای تقویت پاسگاه سمیده هیچ کارآمدی و استفاده ای نداشتند. [همچنین] نفربرهایی که در حومه پاسگاه بیات مستقر بودند، طبق گفته فرمانده مربوطه هیچ گونه بازده و کارآمدی جهت دفع نیروهای عراقی ندارند [و] فقط به خاطر چاه نفت و کارکنان آن مستقر شده اند.» در این گزارش درباره دیگر مشاهدات و کمبودهای موجود در پاسگاه های مزبور آمده است: «کمبود پرسنل در پاسگاه ها؛ ناآشنایی پرسنل نسبت به منطقه استحفاظی

۱- نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، شماره ۳۲۳، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۶.

۲- سند شماره ۴۲۵۴۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه ارومیه به عملیات غرب و اطلاعات مرکز، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۳- قیطول: دهی از دهستان ازگله (گرمسیر قبادی) بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۱۱ کیلومتری شمال ازگله و ۱ کیلومتری مرز ایران و عراق. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، ج ۵، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۴- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

و بی تفاوتی بعضی از پرسنل پاسگاه ها تا جایی که در ۳۰۰ متری پاسگاه "واوی" توسط مزدوران عراقی مین گذاری می شود و تانکر آبی که برای استفاده پرسنل از جاده اصلی وارد جاده فرعی می شود، منفجر و لاستیک [آن] متلاشی می گردد.» در پایان این گزارش، تقاضای اقدام سریع و انقلابی جهت رفع کمبودها و تقویت پاسگاه های مرزی، از مسئولان امر شده است.(۱)

درزمینه فعالیت های هوایی امروز عراق، سرهنگ کریمی، فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، درباره تجاوزات مکرر هوایی عراق به حریم فضایی ایران گفت: «دو هواپیمای عراقی امروز در آسمان مهران و دهلران به حریم هوایی ما تجاوز کردند که با آتش نیروهای مرزی ما عقب رانده شدند. به طورکلی این نوع تجاوزات هوایی بیشتر برای شناسایی و نه بمباران این مناطق است.»(۲)

در آبادان نیز ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز، یک فروند بالگرد عراقی به منطقه آبادان در نزدیکی پالایشگاه تجاوز کرد که پس از تیراندازی به آن، فوراً به سوی عراق متواری شد.(۳)همچنین، در ساعت ۲۱:۴۵ دقیقه امروز، توپخانه های ضدهوایی مستقر در فرودگاه آبادان به طرف یک هواپیمای دشمن که بر فراز آسمان ایران مشاهده شده بود تیراندازی کردند که هواپیمای مذکور محل را ترک کرد.(۴)

گزارش امروز شهربانی آبادان همچنین حاکی از تحرکات ناوهای عراقی در اروندکنار است.

بنا به این گزارش: «حرکت ناوهای بیگانه - عراقی و مصری - در اروندکنار تا نزدیکی [اسکله] نمره ۴ [آبادان] نزدیک گردیده است.»(۵) عراق همچنین عده ای از نیروهای ممتاز شرطه خود را که در یک دوره اطلاعاتی در بصره شرکت کرده بودند پس از پایان دوره، جهت کارهای اطلاعاتی به نوار مرزی مقابل ایران اعزام کرده است.(۶)

۱

در ادامه حملات عراق در منطقه عمومی قصرشیرین، گزارش صبح امروز خبرگزاری پارس از قصرشیرین درباره درگیری های این منطقه حاکی است: «دیشب تنگ توشاوه [ترشابه] همچنان صحنه درگیری های ایران و عراق بود و مهاجمین مسلح با برخورداری از آتش توپخانه عراق به سوی مواضع پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در اطراف این گذرگاه آتش گشودند، که پاسداران انقلاب اسلامی، فدائیان امام خمینی و پیشمرگان مسلمان کرد با دلاوری و شجاعت و برخورداری از پشتیبانی آتشبارهای ارتش جمهوری اسلامی مواضع مهاجمین را درهم کوبیدند و یک تپه را از تصرف آنها خارج ساختند.» در این گزارش همچنین آمده است: «نیروهای بعث عراق در ۲۴ ساعت گذشته، از مواضع خود در پله چفت به سوی منطقه مرزی قصرشیرین آتش گشودند و تیراندازی های آنها تا صبح امروز ادامه داشت.» بنا به همین گزارش، «تنها در درگیری های مرزی قصرشیرین ۴۶ تن از نیروهای بعث عراق کشته شدند و ۴ دستگاه تانک و یک خودرو عراقی از بین رفت و پاسگاه های مرزی "علی میر"، سرپاسگاه "سیاه دارخور" و منطقه "بانمیل" عراق که از مواضع مهم و انبار مهمات این کشور بود، به کلی منهدم و متحمل

۱- سند شماره ۴۰۹۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی دزفول به ستاد مرکزی هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- سند شماره ۳۹۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۶.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و

- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال۹، ص۷، برابر گزارش شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان.

۵- سند شماره ۳۴۵۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گزارش استانداری خوزستان، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱، ص۲، برابر اطلاع پایگاه دریایی خرمشهر، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

تلفات زیادی شدند. ...»(۱)در درگیری های چند روز اخیر همچنین ۳ آتشبار ضدهوایی، ۲ جیپ مخابرات سیار و ۲ آشیانه توپخانه عراق نابود شدند.(۲)

همچنین، گزارش پاسگاه هدایت تابع گروهان قصرشیرین حاکی است که در ساعت ۷:۵۰ دقیقه بامداد امروز، از سمت پاسگاه پله چفت عراق ۵ گلوله توپ به طرف آق داغ و کوره گچ های اطراف پاسگاه هدایت شلیک شد که خسارات جانی و مالی در بر نداشته است.(۳)

از طرف دیگر، به دنبال حملات پی در پی عراق در چند روز اخیر در این مناطق و پاسخ متقابل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، که موجب انهدام چند پایگاه و انبار مهمات عراق شده، ارتش عراق دورتادور شهر خانقین را حصار کشیده و در همین حال، علاوه بر ایجاد یک ستاد جنگی در شهر خانقین، که نزدیک ترین شهر به قصرشیرین و مرز خسروی ایران است، مبادرت به تعبیه سنگر و استقرار تانک ها و استحکامات نظامی در محیط این شهر کردند، به طوری که در هر سنگر که فاصله کمی با هم دارند چهار تانک و چندین نیروی عراقی مستقر هستند.(۴)

۱

درحالی که در نوار مرزی غرب و جنوب غربی کشور عراق به طور روزافزونی مشغول تقویت، آماده سازی و انتقال نیرو و تجهیزات و استحکامات است، تحرکات و تحریکات گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در برخی شهرهای خوزستان ازجمله اندیمشک، آبادان و خرمشهر ادامه دارد.

امروز اندیمشک، در واکنش به تحریکات و تبلیغات ضدانقلابی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) صحنه برخوردهای عمومی با این سازمان بود. به گزارش مسئولان امنیتی: «از ساعت ۹:۲۰ الی ۱۴:۴۰ دقیقه، به حکم دادستان انقلاب اسلامی خوزستان کلیه کتاب فروشی ها و احزاب و گروه های چپ در اندیمشک توسط سپاه پاسداران و عده ای از مردم در حضور بخشدار آن شهرستان مصادره شد.» در بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی دراین باره اضافه شده است: «این کار بدون هیچ گونه درگیری پایان پذیرفته و بعد از این جریان، مردم اندیمشک ضمن یک راه پیمایی باشکوه این عمل را تأیید کردند.»(۵)

دراین حال، درپی اعلام دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر مبنی بر ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در این دو شهر، که باتوجه به وضعیت رو به وخامت مرزی و تحرکات عراق از یک سو و برگزاری دادگاه رسیدگی به فاجعه سینما رکس از سوی دیگر انجام گرفت، امروز سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) که با رویکرد برپایی انقلاب علیه نظام موجود نقش بسیار فعالی در برهم زدن فضای این دو شهر و اغلب شهرها به ویژه در خطه شمالی کشور برعهده داشته است، ضمن مقاله مفصلی به این گونه احکام دادگاه های انقلاب در شهرهای مختلف اعتراض کرد.(۶)

ص: ۷۲۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین؛ و - روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان، از قصرشیرین.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن سوم - عملیات)، برابر گزارش گروهان قصرشیرین، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۴۳۲۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۷.

۶- هفته نامه کار (اقلیت)، شماره ۷۴، مورخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و۵.

در آذربایجان غربی، محدوده وسیعی از تکاب تا ارومیه شامل شاهین دژ و نقده، امروز عرصه درگیری های نیروهای خودی و عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی بود.

درحالی که وضع مهاباد دیروز و دیشب کاملاً آرام توصیف شده است،(۱) در ارومیه نیروهای کمکی خودی بیشتری از راه رسیده اند و ۸۳ نفر در انتظار ملحق شدن به نیروهای مهاباد هستند.(۲)دراین حال، در شهرها و روستاهای اطراف مهاباد، درگیری های پراکنده همچنان وجود دارد.

امروز درگیری در محور تکاب - ماه نشان با طول تقریبی ۱۰۰ کیلومتر، پس از ۱۵ روز نبرد سخت، با تلاش نیروهای سپاه و ارتش و پاک سازی روستاهای این محور، به پایان رسید. درنتیجه این عملیات، گردنه پل ساروق و ۲۴ روستا در ماه نشان (استان زنجان) و تکاب ازجمله مناطق بادمحمود، فیض آباد، آلاسقل، ترمکچی، بهرلو، قزقاپان ترک، داش بلاغ، کریم آباد، پهلوان، ساروق، چهارقلعه، حسن آباد، شیرمرد، انگورد، احمدآباد علیا و سفلی، چراغ تپه بالا و پایین، یارعزیز، رزه شوان، آلوچه علیا و سفلی، تازه کند، آغ دره بالا و پایین، امین آباد و تمام ارتفاعات مشرف به آنها از وجود عناصر مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی پاک سازی گردید. درمجموع این درگیری ها، ۳ نفر از رزمندگان شهید و ۵ نفر مجروح شدند. از افراد مسلح ضدانقلاب نیز ۱۷ نفر به اسارت نیروهای خودی درآمدند.(۳)

همچنین، با تلاش پیشمرگان مسلمان کرد شاخه شاهین دژ با همیاری سپاه پاسداران و کمیته انقلاب اسلامی منطقه، عملیات پاک سازی در روستاهای بی بی کن، داش گسن، قره تپه، مستان آباد، حاجی آباد، آق جوان، احمدآباد و موشان دره با موفقیت به انجام رسید. در جریان این درگیری ها که با گروه های مسلح غیرقانونی و افراد مسلح حزب دمکرات روی داد یکی از پیشمرگان مسلمان کرد از ناحیه پا مجروح شد و ۹ تن از افراد دمکرات کشته و عده زیادی از آنها مجروح شدند و تعدادی سلاح به دست نیروهای خودی افتاد.(۴)

در همین منطقه بازهم خبر می رسد که در روستای چوپلو(۵) از توابع شاهین دژ، درگیری میان قوای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی، که از دیشب آغاز شده تا صبح امروز همچنان ادامه داشته و از سپاه تکاب درخواست یک فروند بالگرد کبری شده است.(۶) اما گزارش تکمیلی درباره همین حادثه حاکی است: «درپی صحبت با استاندار آذربایجان شرقی و تماس با ظهیرنژاد [فرمانده نیروی زمینی ارتش]، ایشان قول دادند هلیکوپتر تا ساعت ۱۱ به تکاب برسد، ولی طبق اطلاع واصله یک هلیکوپتر دررابطه با کار دیگری به تکاب رفته، ولی در عملیات شرکت نکرده [است].»(۷)

در گزارش دیگری از همین منطقه آمده است: «در درگیری بین پاسداران و مهاجمین [ضدانقلاب]

۱- سند شماره ۴۲۵۴۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۶۸، از اطلاعات سپاه ارومیه به عملیات سپاه کرمانشاه، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۵۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه غرب، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، همگی به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در مصاحبه با فرماندار میاندوآب.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۵- Choplu، چوپلو: دهی از دهستان گوی آغاج بخش شاهین دژ شهرستان مراغه، واقع در ۴۳ کیلومتری جنوب شرقی شاهین دژ و ۵ کیلومتری شمال راه ارابه رو شاهین دژ به تکاب. ر.ک: همان، جلد ۴.

۶- سند شماره ۴۲۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۹۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۸۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۹۹، از مسئول ستاد تبریز به عملیات سپاه مرکز، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

در حین پاک سازی منطقه بنی کنـدی تکاب، ۱ [تا] ۲ کیلومتری بنی کندی، یک پاسدار شـهید و ۴ مهاجم کشته شدند.»(۱)طبق گزارش ناحیه ژاندارمری ارومیه نیز در ساعت ۲۲:۰۵ دقیقه امروز، از سـمت جنوب شرقی ایستگاه راه آهن قره تپه و تپه های مجاور، ازطرف اشرار به نیروهای ژانـدارمری پایگاه تیراندازی شده است که بلافاصله به آتش مهاجمان پاسخ داده شده و درگیری تا ساعت ۴:۵۰ دقیقه بامداد روز بعد، ادامه داشته است. در این درگیری به افراد خودی آسیبی وارد نشده است.(۲)

در همین حال، در اطراف نقده نیز درگیری های پراکنده ای میان قوای مسـلح خودی و گروه های مسلح معارض با نظام در جریان است. دراین زمینه، گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی حاکی است: «پایگاه عملیاتی ژاندارمری مسـتقر در روستای چیانه(۳) نقده در ساعت ۱:۴۵ دقیقه مورد حمله با سـلاح های سنگین و سبک مهاجمین قرار گرفت و افراد پاسگاه تا ساعت ۳:۱۵ دقیقه بامداد، به آتش مهاجمان پاسخ دادند و آنها را مجبور به عقب نشینی کردند.»(۴)همچنین، «در درگیری امروز بین نیروهای سپاه نقده و مهاجمین در منطقه دشتگوره(۵) و شَوَله، یک نفر از مهاجمین کشته و عده ای زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز یک نفر زخمی شد.»(۶)از سوی دیگر، در ادامه عملیات بمب گـذاری و مین گذاری توسط عوامل مزبور، به ویژه در جاده های مواصـلاتی که اغلب خاکی هسـتند، در همین منطقه در ساعت ۱۰ بامداد امروز، براثر انفجار یک مین در ۳ کیلومتری نقده، ۲ سرنشین یک وانت بار کشته و ۹ تن دیگر از اهالیِ محل مجروح شدند.(۷)

۱

امروز تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در برخی مناطق کردنشین همچنان با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق ادامه یافت.

دراین زمینه، نیروی زمینی ارتش از جمع آوری گنـدم توسـط این عوامـل از قریه شـیخ بوکـان و ارسـال آن از راه بـانه برای شـیخ جلالـ حسـینی؛ صـاف کردن منطقه ای در کوه هـای برسـتم در مریوان و اورامانات برای فرود بالگرد، ورود سـلاح های سـنگین از اورامانات به مریوان، مخفی کردن تعداد زیادی سـلاح و مهمات در باغی خان، نزدیک دزلی؛ تجمع افراد مسـلح غیرقانونی در دزلی و اورامانات تخت و اطراف هانی گرمله خبر می دهد.(۸)

یـک گزارش دیگر از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است: «عناصـر عراقی به گروه های گوناگون مهاجم ابلاغ کرده انـد که در مناطق مختلف گروگان گیری کرده و در مقابل پاداش دریافت نمایند.»(۹)

ص: ۷۳۰

۱- سـند شـماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد منـاطق کردنشـین (تکاب)، ص۱۰۰، از سـتاد مرکز فرمانـدهی سپاه به سماجا۳ (مرکز فرمانــدهی)، ۱۱/۶/۱۳۵۹؛ و - ســند شـماره ۹۴۵۶۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسناد مناطق کردنشـین (تکاب)، ص۱۰۳، از ژاجا (رکن۳ - عملیات) به سماجا۳، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری آذربایجان شرقی، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سـند شماره ۴۳۰۱۳ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژانـدارمری ارومیه.

۳- Chiyane، چیانه: دهی از دهسـتان حومه بخش سلدوز شهرستان ارومیه، واقع در ۳ کیلومتری غرب نقده و ۱۵ کیلومتری شمال جاده شوسه خانه به نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۴- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.

۵- دشت قوری: دهی از دهسـتان لاهیجـان بخش حومه شهرسـتان مهابـاد، واقع در ۵/۲۸ کیلومتری شـمال غربی مهابـاد و ۵/۲۴ کیلومتری

شرق راه شوسه خانه به نقده. ر.ک: همان، جلد ۴.

۶- سند شماره ۴۲۵۵۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه غرب (کرمانشاه)، **۱۱/۶/۱۳۵۹**.

۷- روزنامه کیهان، **۱۳۵۹**/۱۳/۶، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- سند شماره ۴۲۸۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۱۹۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، **۱۱/۶/۱۳۵۹**.

۹- سند شماره ۴۲۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۸۰، از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، **۱۱/۶/۱۳۵۹**.

این درحالی است که با انفجار یک مین دیگر در جاده روستای "نشور" سنندج، ۳ سرنشین یک لندرور به شهادت رسیدند و یک نفر دیگر به شدت مجروح شد و خودرو مزبور نیز به کلی از بین رفت.(۱)همچنین، براثر انفجار یک بمب در گاراژ "امیدوار" کرمانشاه که در ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه امروز رخ داد، ۵ نفر مجروح شدند.(۲)

۱

با انشعاب در حزب دمکرات کردستان که به نام "حزب دمکرات کردستان (پیرو کنگره چهارم)" معروف شده، حزب توده نیز همسو با گروه منشعبین، مدام به افشاگری علیه قاسملو و گروه وابسته به او دست می زند. ازجمله نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، در شماره امروز خود دو نامه منتشر کرد که نشان دهنده وابستگی قاسملو به دولت عراق است. در گزارش این نشریه آمده است:

«دو نامه ای که ذیلاً آنها را منتشر می سازیم درواقع بیان اعتراض نیروهای صدیق خلق کرد در مقابل روش خائنانه قاسملو و همفکرانش در تهی ساختن محتوی مردمی "حزب دمکرات کردستان" و تبدیل کردن آن به گروهی دزد، اوباش و مزدور بعث است. نامه نخست، که در تاریخ ۲۷ خرداد ۵۹ نوشته شده است، خواست واقعی پیشمرگان صدیق خلق کرد را می نمایاند و نشان می دهد که فرزندان واقعی خلق کرد، چگونه دشمنان منافع خویش را می شناسند. ... نامه دوم بیان به شدت اعتراض آمیز به وضعی است که قاسملو و همفکرانش در حزب دمکرات کردستان پدید آورده اند و این حزب را به وسیله ای در دست مزدوران دشمن بدل کرده اند.»

نامه اول اعتراضیه ای از نیروهای این حزب است و در آن آمده است: «از مفرضه شاهو و داوطلبان به حزب دمکرات کردستان ایران، محترماً به عرض می رساند که پیشمرگان جان بر کف مفرضه شاهو و عده ای دیگر از پیشمرگان داوطلب از حزب دمکرات کردستان ایران تقاضا می نماییم با پشتیبانی کامل حزب دمکرات، که نامبردگان آمادگی خود را برای مبارزه در مناطق کردنشین بانه، مریوان، قصرشیرین، پاوه، نوسود، جوانرود، نفت شهر و اطراف کرمانشاه با افراد پالیزبان، اویسی و سپاه رزگاری و ایادی و سرسپردگان حزب فاشیست بعث عراق شیخ محمد کربچنه، عثمان نقشبندی، سردار جاف و شیخ جلال حسینی و سایر ضدانقلابیون... اعلام می داریم. لذا تقاضا داریم امکانات لازم را در منطقه در اختیار داوطلبان قرار دهید تا به این عمل انقلابی خود جامه عمل بپوشانیم. ...»

در بخشی از نامه دوم که گزارشی از فرمانده مرز و فرماندهان شاخه مریوان به یکی از فرماندهان حزب دمکرات است، چنین آمده است: «قابل توضیح است که ح. د. ک. ا. در مریوان قبل از جنگ تابستان ۵۸، نه تنها هیچ فعالیتی نداشت، بلکه حتی عضوی نیز نداشت. دفتری در خیابان بیمارستان و تجمع ۳ نفر حسین ژاندارم، محمود آشتیانی و توفیق محمودیان در این دفتر، حزب بود و بس. همان طورکه آگاه هستید، جنگ باعث تقویت و نفوذ حزب در میان مردم کردستان، به علت جانبازی پیشمرگان در منطقه کردستان شد. این روند بر حزب دمکرات مریوان اثر

۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۳، خبرنگار کیهان از سنندج.

۲- همان، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

گذاشت و عده زیادی به عنوان پیشمرگ به حزب پیوستند که متأسفانه بیشتر بر دو قسم بودند: یک دسته برای چپاول (به هنگام خلع سلاح پاسگاه ها) مانند توفیق قادرزاده و اطرافیانش، حسین ژاندارم، کریم حاجی، علی حمه شکوفه و... دسته دوم جوانمردان محلی که از ترس جان و اسلحه خود به هنگام خلع سلاح پاسگاه ها به صفوف پیشمرگان حزب پیوستند. خوب می دانید که بعد از آمدن حزب به داخل شهر، نه تنها تنظیمات حزبی برای تشکیل حوزه و تشکیلات در سطح شهر و روستا به عمل نیامد، بلکه به علت وجود شخصی معلوم الحال چون محمود آشتیانی در سمت مسئولیت تشکیلات که در اذهان عمومی به ساواکی معروف بود، باعث دلسردی مردم از حزب شد. ...»

در بخش دیگری از نامه دوم ضمن نام بردن از برخی افراد و فرماندهان شرور که درارتباط با حزب بعث عراق نیز می باشند، آمده است: «دیدار آنها (سیدرسول و سروان شاهد) با سران رزگاری، جلوگیری نکردن از اقدامات بعث در منطقه، برکنارنکردن عوامل مشخص بعث در حزب، جلوگیری نکردن از رفتن خانواده پیشمرگان برای پناهندگی به عراق، موضع گیری نکردن در مقابل رزگاری، شیخ محمد کربچنه که هر دو در منطقه ما عمل می کنند، عدم تصفیه عناصر دزد و اوباش از صفوف حزب و... که حتماً از آنها آگاه هستید، به راستی دیگر زمینه ای برای فعالیت سالم برای من و امثال من نگذاشته است. لذا با حفظ عضویت، از کلیه مسئولیت های حزبی در منطقه که برعهده حقیر بود تازمانی که حزب اقدام به موضع گیری قاطع در مقابل مسائل فوق ننماید، سلب مسئولیت می کنم و هیچ گونه تعهدی را بر عهده نخواهم گرفت. مسئول مرز و عضو تشکیلات مریوان؛ رحمت عطری، ۱۵/۴/۵۹.»(۱)

۱

سپاه نوظهور پاسداران انقلاب اسلامی علاوه بر مقابله با تجاوزات مرزی عراق و حملات و درگیری های گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، در دیگر مناطق و شهرهای کشور نیز مأموریت های بسیار متنوعی دارد که باتوجه به ضعف نیروهای انتظامی چون شهربانی و ژاندارمری، قابل توجه است، به ویژه که گاه براثر ناهماهنگی بین نیروهای انتظامی مزبور و افراد سپاه پاسداران در شهرها، برخوردها و مشکلاتی نیز میان این نیروها، که اکنون رسماً در خدمت انقلاب اسلامی هستند، بروز می کند.

نامۀ امروز روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز یک نمونۀ قابل توجیه و تأمل دراین زمینه است. در این نامه، که به عنوان "نامه شکایت آمیز، روشنگرانه و هشداردهنده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نسبت به پاره ای از رویدادها و مسائل و مشکلات پیش آمده" منتشر شده، ضمن اشاره به ماجرای اهانت عده ای از مأموران کلانتری هجده به یک پاسدار و سپس درگیری آنان با گروه تحقیق سپاه پاسداران، مواردی چند از این نوع برخوردها در گوشه و کنار کشور یادآوری شده و آمده است:

۱- نامه مردم، شماره ۳۲۳، مورخ ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۳.

«اگر در کوهدشت چندی پیش مسئولین معلوم الحال ژاندارمری، فرمانده سپاه و مسئول تحقیقات و اطلاعات سپاه را به اتهامی واهی و پوچ (درحالی که اصولاً در صلاحیت آنان نبود) دستگیر و بازداشت می کنند، اگر در کرج در ماه گذشته ژاندارمری، پاسدار سپاه را به جرم تیراندازی به سوی اتومبیلی که به ایست پاسدار در شب توجه نکرده، بدون اطلاع سپاه دستگیر و با زدن دستبند به مدت ۲۴ روز به زندان می افکنند، اگر در الیگودرز ۲ تن از پاسداران توسط شهربانی دستگیر و بدون اطلاع سپاه زندانی می شوند (مورد جرم پاک کردن شعارهای کمونیستی در شب و شکایت یکی از چپی ها بوده است)، اگر در تهران خسروخان قشقایی به جهت والای ملی گرایان پس از شلیک گلوله به گردن برادر پاسدارمان آزاد و از مقام ایشان اعاده حیثیت می شود (ایشان از سرداران ملی و رهروان خط... هستند) اگر در جریان معروف امجدیه، سپاه این چنین به ناحق آماج حملات بی رحمانه ازسوی مسئولان مملکتی قرار می گیرد، بالاخره اگر در تهران شهربانی به کرات پاسداران را بدون اطلاع سپاه دستگیر و با پشتوانه دادسرای عادی [عمومی] زندانی می کند و حتی مورد اذیت و آزار و بی حرمتی قرار می دهد و پس از مدت زیادی سردواندن با سرِ تراشیده رها می سازد و ده ها نمونه دیگر، این همه نمودهای جزئی از همان جریان کلی است که درجهت محو و نابودی نیروهای انقلاب و درنتیجه استقرار حاکمیت مجدد نیروهای ضدانقلاب بر دوش محرومین این جامعه گام برمی دارد. اگر این جریان سریعاً از ریشه خشک نشود و رشد آن در تمامی سطوح متوقف نگردد، نیروهای انقلاب اسلامی با خشمی عظیم به آوردگاه این جریان مخرب تاخته، بنیاد آن را به دست طوفان خواهد سپرد و آن زمان هرگز بازوان فلج مزبور، ازقبیل شهربانی، ژاندارمری که به یاری همین نیروهای انقلاب اسلامی اندکی قوت و قدرت مجدد گرفته اند، هرگز مجال عرض اندام و یارای مقاومت نخواهند داشت.»(۱)

۱

به دنبال تحرکات اخیر عوامل وابسته به خسرو و ناصر قشقایی در مناطق فارس و خوزستان، به ویژه هفته گذشته «در شهرستان ایذه و تحریک و دعوت افراد برای خرابکاری و مقابله با جمهوری اسلامی»،(۲) و نیز درپی تحرکات اخیر آنها در فیروزآباد فارس و اطراف شیراز، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فیروزآباد فارس در اطلاعیه ای خطاب به عشایر فارس اعلام کرد: «روحانیت مبارز و پاسداران انقلاب اسلامی حامیان مستضعفان می باشند، فریب تبلیغات شوم خوانین مزدور امریکا را نخورید، بیدار باشید و برعلیه فئودال و خوانین، به خصوص ناصر و خسرو و ایادی معلوم الحالش متحد شوید و نگذارید توده غیرتمند عشایر و کسانی که عشق به اسلام و جمهوری اسلامی دارند دوباره گرفتار ظلم و ستم خوانین شوند. البته به یاری خدا حساب این ستمگران به زودی رسیده خواهد شد. ...»(۳)

از سوی دیگر، درخصوص حوادث و جریاناتی که امروز در شیراز اتفاق افتاد، که در آن هواداران مجاهدین خلق (منافقین) نقش بارزی داشتند، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۸، تاریخ ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۶ - ۴، تهران، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۹۲۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از شیراز.

اسلامی شیراز اطلاعیه ای منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «از چند روز قبل مردم آزاده فارس را در جریان توطئه هایی که در منطقه در شرف تکوین است گذاشتیم و گفتیم که اشرار و خوانین امریکایی به کمک گروهک های وابسته به بیگانه قصد دارند در فارس ایجاد بلوا و هرج ومرج نمایند تا بدین وسیله حاکمیت خود را بر مردم و توده های عشایر زحمت کش به دست آورده و زمینه را برای حمله های امریکا فراهم سازند. در حدود ده روز است که مرتباً ایادی این اشرار و خوانین مزدور جاده ها را بسته و اموال مردم را غارت می کنند. ضمن تحقیقات گسترده ای که در منطقه به عمل آمده، گزارشاتی مبنی بر همکاری گروهک های چپ و چپ نما خصوصاً سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به سپاه می رسید. تا اینکه در تاریخ سه شنبه ۱۱/۶/۵۹ مشاهده کردیم که اعلامیه ای به صورت بسیار گسترده در سطح شهر پخش شد که در آن از قول یکی از خانواده های مجاهدین خلق [منافقین] اعلام کرده بودند که به دستور دفتر حضرت آیت الله دستغیب و دفتر تحکیم وحدت، عده ای قصد حمله به خانه آنها را دارند و با گزارشاتی که از قبل به ما رسیده بود باتوجه به جریاناتی از قبیل "درگیری امجدیه که توسط مجاهدین خلق برنامه ریزی شده بود و زمینه ساز کودتای امریکایی بود" بلافاصله دست به کار شده و ازطریق رادیو به مردم هشدار دادیم و حضرت آیت الله دستغیب امام جمعه مبارز شیراز نیز اعلامیه فوق را تکذیب نمودند. وقتی که به محل رفتیم همان طورکه پیش بینی می کردیم میلیشیای قهرمان را دیدیم که به صورت منظم و مجهز آماده هجوم چماق داران و اراذل و اوباش و... بودند! ولی با کمال تعجب مشاهده کردند که مردم آگاه تر از آن اند که با یک اعلامیه ساختگی و تحریک آمیز آلت دست قرار بگیرند. این یک فرمول کهنه و روشده مجاهدین خلق [منافقین] است که چون مرگ خود را می بینند، با یک درگیری ساختگی عوامل و ایادی آگاه و ناآگاه خود را جمع آوری کرده و می کوشند تا با مظلوم نمایی و کشته سازی، بازار کساد خود را رونق بخشند. این جریانات در ارتباط مستقیم با توطئه های اشرار و خوانین امریکایی در منطقه می باشد که هریک زمینه ساز دیگری و نهایتاً آسان سازی دخالت مستقیم امریکا در ایران می باشد. ...»(۱)

روابط عمومی سپاه شیراز همچنین درباره حادثه امروز در بیمارستان نمازی شیراز که منجر به زخمی شدن یکی از کارکنان این بیمارستان شده است، در اطلاعیه جداگانه ای اعلام کرد: «در تاریخ سه شنبه ۱۱/۶/۵۹ چند نفر از برادران پاسدار که مورد اصابت گلوله قرار گرفته بودند به بیمارستان نمازی منتقل می گردند. در آنجا یکی از برادران به انتظامات بیمارستان که به بیماران اهانت می نموده و با وضعی غیرانسانی با آنها برخورد کرده است اعتراض می نماید، که یکی از حسابدارهای بیمارستان از موضع غیرمسئولانه با هتاکی به پاسداران به آنها حمله ور می شود و وقتی پاسداران ایشان را دعوت می نمایند تا با صحبت کردن مسئله را حل نمایند، مجدداً عده ای از پزشک نماهای پاک سازی شده با ایجاد جو سروصدا مبادرت به درگیری با پاسداران می نمایند. در همین وقت صدای تیر شلیک شده ای به گوش می رسد و تیر به پای یکی از حسابدارهای بیمارستان اصابت می نماید. طبق اظهارات دقیق یکی از مسئولین بیمارستان، که با

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴.

مشخصات کامل به دادستانی انقلاب معرفی شده، از قول یکی از رزیدنت ها نقل می نماید که پزشکی را مشاهده کرده است که کلتی را در کاغذ پیچیده و رد می نماید. علاوه براین، چند نفر از شهودی که در اطراف بودند کتباً با ذکر مشخصات کامل خود اظهار داشته اند پزشکی را دیده اند که اسلحه ای را در کیف گذاشته و از محوطه بیمارستان فرار کرده است. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «عده ای از پزشک نماهای وابسته به بیگانه و در خط امریکا در جریان اعدام یکی از همپالگی هایشان، بیمارستان های شیراز را به حالت اعتصاب کشانده و از معالجه بیمارانی که بعضی از آنها از راه های بسیار دور به امید شفا و درمان به شهر آمده بودند خودداری کردند... و در روز سه شنبه نیز همین قماش پزشک نماهای مزدور از داخل بیمارستان به طرف مردم و پاسداران تیراندازی می نمایند. ...»(۱)

۱

به دنبال تشدید فعالیت های تحریک آمیز و ضدانقلابی هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرهای مختلف کشور و ایجاد درگیری لفظی و فیزیکی با گروه هایی از مردم و نیز درپی ممنوعیت فعالیت این گروه ها در برخی شهرها در هفته پیش، امروز نیز در گرگان اعلام شد که دادستان انقلاب اسلامی گرگان فعالیت مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده را تا تعیین تکلیف آنها ازسوی مجلس شورای اسلامی در گرگان ممنوع اعلام کرده است.(۲)

امروز همچنین در اطلاعیه ای که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مازندران (مرکز علی آباد) گرگان درمورد کشف یک شبکه گسترده اطلاعاتی سازمان چریک های فدایی خلق در شمال کشور، منتشر کرد، آمده است: «طی تحقیقاتی که توسط سپاه پاسداران با همکاری مردم به عمل آمد، یک ساختمان که متعلق به چریک های فدایی خلق بود و از مدت ها قبل در آن رفت وآمدهای مشکوک صورت می گرفت زیر نظر قرار گرفت. سپاه پاسداران بعد از اخذ حکم کتبی دادستانی شهرستان گرگان از منزل مذکور بازرسی به عمل آورد که طی این بازرسی وسایل و مدارک زیر کشف شد: ۱. تهیه گزارشات مختلف از منطقه که حاکی از فعالیت های چشمگیر این سازمان در منطقه ترکمن صحرا جهت توطئه چینی و آشوب است. ۲. شناسایی نیروهای در خط امام تحت عنوان فالانژها و ارتجاع. ۳. زیرنظرداشتن نیروهای نظامی. ۴. تهیه نقشه و کروکی از برخی نقاط منطقه. ۵. شناسایی و تهیه گزارش از پاسدارانی که در درگیری گنبد شرکت داشته و ارسال این گزارشات و مشخصات پاسداران به شبکه و نیز مقدار زیادی گزارشات مختلف با دستخط افراد این شبکه از شهرهای گرگان، گنبد، آق قلا، بندر ترکمن، و دیگر نقاط منطقه که این گزارشات ارتباط آنها را در درگیری های گنبد و کردستان نشان می دهد.» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «دراین رابطه مدارک اطلاعاتی و وسایل به دست آمده عبارت اند از مقداری باروت، دستگاه فرستنده، دستگاه تقویتی، وسایل درمانی در

۱- همان.

۲- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

زمان اضطراری (وسایل جراحی)، چند برگ تقاضای گذرنامه، انواع و اقسام نشریات سازمان از کردستان و گنبد و سایر نقاط که تکثیر و بسته بندی شده بود. ...»(۱)

دراین حال، از بابل نیز خبر می رسد که جلسات دادگاه انقلاب اسلامی این شهر پس از محاکمه ۲۸ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که در ایجاد تشنج روز عید فطر در بابلسر و ایجاد بی نظمی در شهر دخالت داشتند، با صدور حکمی آنها را به ۴۰ روز تا ۴ ماه حبس تأدیبی، با احتساب مدت بازداشت، محکوم کرد.(۲)

از سوی دیگر، در تهران نیز به حکم دادستان کل انقلاب، انتشارات "نوپا" و "رزم" وابسته به حزب توده در خیابان فخر رازی تعطیل شد. در اطلاعیه روابط عمومی دادستانی کل انقلاب درمورد تعطیلی این دو انتشارات آمده است که هر دو از پایگاه های حزب توده بوده و در لوای انتشارات، از این محل به عنوان خانه تیمی نیز استفاده می شده است. طبق این گزارش، «همچنین از این محل دوربین های عکس برداری، اعلامیه های فدائیان خلق، وسایل فیلمبرداری و وسایل چاپ و عکس های مختلفی از هواداران این سازمان درحال درست کردن پلاکارد کشف و ازطرف دادستانی مصادره گردید.»(۳)

۱

بحث، گفت وگو و مناقشه بر سر تعیین هیئت وزیران و توافق دراین باره میان بنی صدر و محمدعلی رجایی هنوز به نقطه مشخص و واحدی نرسیده است و به دنبال جلسه طولانی شب گذشته میان سران دو جناح حاکم، امروز نیز دراین مورد بحث و گفت وگو ادامه داشت.

امروز صبح محمدعلی رجایی، نخست وزیر در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی شرکت کرد تا گزارشی از روند تعیین هیئت وزیران و مباحث مطرح شده با بنی صدر را بیان کند، که البته باتوجه به قرار جلسه ساعت ۱۱ صبح امروز با بنی صدر، موفق به ارائه گزارش کامل به نمایندگان مجلس نشد. وی در جلسه امروز مجلس شورای اسلامی گفت: «دیروز صبح رئیس جمهور در نامه ای به هیئت سه نفری تعیین نخست وزیر از آنها دعوت می کند که با هم جلسه ای داشته باشند. از من و چند تن از نمایندگان مجلس هم دعوت شده بود که در این جلسه شرکت کنیم؛ که البته لازم به تذکر است که این نمایندگان فقط به عنوان کسانی که می توانستند در حل مسئله کمک کنند، دعوت شده بودند نه به عنوان نماینده مجلس. به این ترتیب جلسه دیشب تشکیل شد و پس از بحث های زیاد، معلوم شد که نکات ابهامی وجود داشته که خوشبختانه آن ابهامات در حضور برادران رفع شد و جلسه با موضع محکمی وارد بحث کابینه شد و نتیجه این شد که آقای رئیس جمهور درمورد برخی از اعضای کابینه بررسی های بیشتری انجام دهد.» رجایی افزود: «که در جلسه دیشب مقرر شد که جلسه مشابهی در ساعت ۱۱ امروز تشکیل شود. ...»(۴)

جلسه موردنظر امروز از ساعت ۱۱ با حضور حجت الاسلام محیی الدین انواری، محمد یزدی و همچنین چند تن از وزرای پیشنهادی چون دکتر نوربخش، بهزاد نبوی، احمد توکلی و میرحسین

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از علی آباد گرگان.

۲- همان، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از بابل.

۳- روزنامه کیهان، ۱۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۶۱۱ و ۶۱۲.

موسوی آغاز شد و حدود چهار ساعت و سی دقیقه به طول انجامید. خبرگزاری پارس ضمن نقل این خبر، در مصاحبه با حجت الاسلام انواری و از قول وی گفت: «در این جلسه مسئله کابینه مورد بررسی قرار گرفت و من نمی توانم جزئیات این مذاکرات را بگویم چون قرار است در مجلس مطرح شود، ولی درجمع، از این ملاقات ها راضی هستیم، در کلیات توافق هست، همه در خط اسلام و تثبیت و استقرار نظام جمهوری اسلامی هستند، ولی یک موارد جزئی هست که ان شاءالله در آینده نزدیکی حل خواهد شد.» بنا به همین گزارش، «آقای رجایی، نخست وزیر، نیز در پایان این جلسه در مصاحبه با خبرگزاری پارس گفت: "از نظر من مسئله ای نمانده است." وی در پاسخ به این سؤال که آیا تمامی وزرا مورد توافق قرار گرفته اند؟ گفت: "نه، هنوز آقای بنی صدر به مقداری تحقیق نیاز دارند." وی درمورد زمان مشخص شدن ترکیب کابینه نیز گفت: "آقای بنی صدر مشخص می کنند. ازنظر من مسئله تمام است و ایشان باید جواب بدهند."»(۱)

بنی صدر نیز در کارنامه امروز خود درباره این جلسه چنین نوشته است: «من در گفت وگوها تأکید داشتم که به کاربردن روش های تخریبی و اینکه یک گروهی از راه این روش ها بخواهند استعدادها را از بین ببرند دور از اخلاق است و همه در این اصل با من موافق بودند و می گفتند زیبنده رئیس جمهوری نیست که تسلیم فشار روش هایی بشود که تمام نوشته ها و گفتارهایش در افشای آن روش ها و در مبارزه با آن روش ها بوده است. ...» وی سپس با اشاره به نامه شدیداللحن سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی خطاب به مجلس شورای اسلامی، افزود: «... من گفتم این متنی که نوشته شده بود و با ده دروغ شروع کرده بود، ولو آنها دروغ نبودند و راست بودند، وقتی در این موقعیتی که وزرا باید به تصویب رئیس جمهوری برسند چنین متنی منتشر می شود، معلوم است که مراد تحت فشار قراردادن رئیس جمهوری است برای امضاکردن و این همان کلام علی است که فرمود "کلمه الحق یراد به الباطل". اگر راست بود، کلمه حقی بود که مراد از نوشتن آن باطل بود و در آغاز حکومت جمهوری اسلامی نمی بایستی که رئیس جمهور را با این روش ها تحت فشار گذاشت. یک رادیویی در خدمت این خط تخریبی قرار بگیرد و این نوشته را چند بار بازگو کند و حال اینکه بیان رئیس جمهوری یا اصلاً منتشر نمی شود و یا حداکثر یک بار. مخاطبان من گفتند: نامه خطاب به رئیس جمهوری نبوده. که البته من این را نپذیرفتم و کار درستی نبوده و اگر مطالبش بعضاً مورد قبول باشد، اما موافقت داشتند که این کار درست نبود. ...»(۲)

از سوی دیگر، هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، در مصاحبه هفتگی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره مناقشه و مجادله بر سر تعیین وزرای کابینه گفت: «... خوب روشن بود که نخست وزیری آقای رجایی برای آقای بنی صدر یک چیز ایده آل نبود و ایشان با صراحت گفته بودند که من آقای رجایی را به دلیل اینکه در مجلس پایگاه دارد معرفی می کنم. همان حالتی که درمورد شخص آقای رجایی بین آقای رجایی و آقای بنی صدر بود، همان حالت در کابینه هم منعکس است. یعنی آقای رجایی طبعاً به مقتضای روحیه خودشان و فکر خودشان و منش خودشان، همکاران خودشان را انتخاب می کنند. آقای بنی صدر هم که منش و روحیه شان

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

عوض نشده همان حالتی که در انتخاب نخست وزیر دیدید باید انتظار داشته باشید که درمورد اعضای کابینه هم پیش بیاید؛ چراکه طبق قانون اساسی باید نخست وزیر وزرا را پیشنهاد بدهد و به تصویب ریاست جمهوری برسد و بعد به مجلس معرفی شود. ... روزهای اولی که آقای رجایی منصوب شدند نگرانی از این جهت بود که این کابینه نتواند مورد توافق آقای بنی صدر قرار گیرد. راه حلی که خودشان در مذاکرات دو نفره انتخاب کرده بودند این بود که آقای بنی صدر انتخاب وزرا را به عهده آقای رجایی بگذارند و دخالتی نکنند و سکوت کنند و فقط درمورد وزیر دفاع و وزیر کشور، ایشان علاقه داشتند نظر بدهند و تصویب بکنند. برای اینکه بیشتر با آنها کار داشتند و این مسئله در نامه ای که ایشان برای آقای رجایی نوشته بودند منعکس بود. آقای رجایی هم براساس آن نامه خیال کردند که کار تمام است و وزرایشان را به مجلس پیشنهاد کردند. دیروز ازطرف آقای بنی صدر دو نامه به من رسید در اواخر وقت علنی؛ یعنی حدود ساعت ۱۲، نامه ایشان را به من دادند که فرصت نشد من بخوانم بعد نامه ایشان را خواندم و دیدم که ایشان در این نامه ها اظهار نارضایتی از بعضی افراد عوض شده کرده اند. ...»(۱)

هاشمی رفسنجانی همچنین امروز پس از این مصاحبه، در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی درخصوص این مسئله توضیحات بیشتری داد و گفت: «مسائلی که حالا ـ مطرح است و کمی در روزنامه ها و رادیو تلویزیون هم منعکس شده یک ریشه دارد که باید به آن رسید و ظواهری هم هست که معلول همان ریشه است. ریشه قضیه این است که ضمن اینکه آقای رئیس جمهور و آقای رجایی نخست وزیر هر دو مسلمان اند و هر دو علاقه مند به انقلاب اسلامی هستند... از یک بینش مساوی و کاملاً منسجم و مثل هم برخوردار نیستند. یعنی صلاحیت ها و لیاقت ها در نظر هریک از آقایان مفهوم خاص خودش را دارد. ...»

وی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «آقای بنی صدر با صراحت گفته اند که آقای رجایی را نخست وزیر صالح نمی دانند. آقای رجایی هم با صراحت گفته اند که من ازلحاظ فکری و بینش با آقای بنی صدر اختلافاتی دارم. ... آقای بنی صدر چون می دانستند که چنین مشکلی هست ابتدا قضیه را منهای وزارت دفاع و وزارت کشور به خودِ آقای رجایی واگذار کرده بودند و گفته بودند نظری نمی دهم و سکوت می کنم؛ بعد، حالا چه مسائلی پیش آمده که ایشان فکر کردند یک مقدار باید بیشتر روی قضیه بایستند و اینکه اظهاراتی کردند و نامه هایی نوشتند که این بحث های دیروز و امروز و شاید روزهای آینده را به وجود آورد.»

رئیس مجلس شورای اسلامی درباره تکلیف نهایی وزرای کابینه گفت: «فردا که این مسئله در مجلس مطرح شود در دو مرحله بحث خواهد بود؛ یک مرحله این است که آیا باتوجه به اظهارات بعدی آقای بنی صدر و نامه هایی که به مجلس نوشته اند، مجلس می تواند باتوجه به قانون اساسی بحث روی افراد کابینه و برنامه دولت را شروع کند و ادامه دهد یا اینکه این کیفیت را ازلحاظ قانونی کافی نمی دانند. اگر پذیرفته شد که با قانون اساسی منافاتی ندارد بعد بحث روی اعضای کابینه و صلاحیت آنها و برنامه دولت شروع می شود.»(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- همان.

بحران ناشی از گروگان گیری در روابط و مناسبات میان ایران و امریکا همچنان در محافل رسمی و مطبوعاتی دو کشور انعکاس دارد. دراین زمینه امروز رادیو صدای امریکا گفت: «دیروز مجلس شورای اسلامی نامه بیش از یک صد عضو کنگره امریکا را که در آن حل فوری مسئله گروگان ها قرار داده شده بود، مورد بحث قرار داد. وزرات خارجه امریکا اعلام کرده است که ادموند ماسکی نیز در نامه ای که به مناسبت انتصاب رجایی برای نخست وزیری او فرستاده، تقاضای مشابهی را مطرح کرده است. سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا گفته است نامه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، به محمدعلی رجایی، نخست وزیر ایران، تلاش دیگری برای حل بحران گروگان ها بوده است، اما نمایانگر هیچ سیاست جدیدی ازجانب امریکا نیست. ... سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا از ذکر جزئیات بیشتری دراین مورد خودداری کرد. این سخنگو بار دیگر گفت: واشنگتن مایل به بحث درمورد شکایات ایران علیه امریکاست، اما باید این امر در چارچوب رهایی گروگان های امریکایی قرار گیرد. وی همچنین درباره تقاضای ایران برای استرداد دارایی شاه فقید در ایالات متحده امریکا گفت: ایران می تواند تقاضایش را ازطریق دادگاه های امریکا تعقیب کند.»(۱)

یادآوری می شود، روز گذشته، خبرگزاری پارس از قول خبرگزاری فرانسه از واشنگتن اعلام کرده بود که «وزارت دادگستری امریکا از دادگاه های این کشور خواست هرگونه محاکمه علیه دولت ایران تا موقعی که ۵۲ گروگان امریکایی در زندان به سر می برند، به تعویق اندازند.» بنا به این گزارش: «منابع نزدیک به وزارت دادگستری امریکا اضافه کردند بیش از ۲۰۰ پرونده ازطرف کارخانه ها و مؤسسات امریکایی علیه دولت ایران وجود دارد که اغلب آنها به علت قطع قراردادها مطرح شده اند. وزارت دادگستری امریکا دراین زمینه خاطرنشان می سازد: تصمیم گیری دادگاه های امریکایی در موقعیت کنونی علیه ایران به نفع ایالات متحده نیست و هرگونه قضاوت علیه ایران می تواند حل بحران میان دو کشور را دشوارتر سازد. ...»(۲)

ص: ۷۳۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۸، تاریخ ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۱/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۱۲ شهریور ۱۳۵۹ ۲۳ شوال ۱۴۰۰ ۳ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

باتوجه به افزایش چشمگیر تحرکات و نقل وانتقالات نیرو و تجهیزات زرهی، توپخانه و پدافند هوایی عراق که از اوایل شهریورماه جاری، به ویژه در دو روز گذشته در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی کشور صورت گرفته است، برای ارتش جمهوری اسلامی ایران مسجل شد که عراق به راستی قصد تعرض به خاک ایران را دارد؛ ازاین رو، امروز ستاد مشترک ارتش با ارائه بررسی ستادی خود از آخرین وضعیت عراق در ۵ استان هم جوار مرزی، معبرهای احتمالی نفوذ نیروهای عراقی را برشمرد و به نیروی زمینی دستور داد تا ضمن انجام دادن احتیاطات تأمینی و آمادگی و مراقبت شدید و در سطح وسیع برای جلوگیری از تعرض غافلگیرانه، آخرین تغییرات نیروهای دشمن را، به دقت و بلافاصله، در مرزهای هم جوار گزارش کند. متن کامل ابلاغیه امروز ستاد مشترک ارتش که با عنوان "بررسی ستادی از آخرین وضعیت عراق" به نیروی زمینی و رونوشت آن جهت آگاهی و اقدام مقتضی به ژاجا، نهاجا، نداجا، سماجا۳ (مرکز فرماندهی) و سپاه پاسداران ارسال شد، به شرح زیر است:

«در آخرین بررسی که روی گسترش یگان های عراقی در مرز به عمل آمد، قرائن تعرض ارتش عراق در مناطق یادشده زیرین مشهود است. محتمل ترین معبر تعرضی ارتش عراق به خاک جمهوری اسلامی ایران عبارت اند از:

۱. عماره - بستان - دوصلق - جسر نادری - اندیمشک و دزفول.

عماره - بستان - سوسنگرد - اهواز به استعداد یک لشکر، ۲ تیپ مکانیزه و یک تیپ زرهی.

کوت - موسیان - عین خوش - اندیمشک - دزفول به استعداد یک لشکر.

۲. بصره - تنومه - شلمچه - خرمشهر.

بصره - تنومه - کوشک - اهواز به استعداد یک لشکر، ۲ تیپ پیاده مکانیزه و یک تیپ زرهی.

عملیات بصره - خرمشهر به وسیله عناصر نیروهای ویژه با عبور از سیبه به آبادان و کوت زین به خرمشهر پشتیبانی می شود. ضمناً عملیات عبور از رودخانه [اروند] به وسیله آتش توپخانه از ساحل دور حمایت می گردد.

ص: ۷۴۱

۳. معبر بعقوبه – المنصور – جلولاـ – خانقین با یک لشکر زرهی و یک لشکر پیاده مکانیزه به اضافه یک تیپ پیاده مکانیزه برای هدف های خسروی – قصرشیرین و سرپل ذهاب. همین تعرض احتمالاً از معبر مندلی – سومار – گیلان غرب – قلاجه و اسلام آباد.

۴. نیروهای عراقی مستقر در حلبچه – چناره – پنجوین – چوارتا – قلعه دیزه و مرگه سور، تعرض را به صورت تک پشتیبانی با فریب و یا نمایش نیرو و یا تظاهر به منظور تثبیت نیروهای ایران در منطقه کردستان و آذربایجان غربی اجرا خواهند کرد.

۵. احتیاطات تأمینی و آمادگی و مراقبت برای خنثی کردن یک تعرض غافلگیرانه در جبهه وسیع را برابر طرح های مصوبه داشته باشید.

۶. جابه جایی نیروهای عراقی را در مناطق بلافصل مرز و یا تقویت های احتمالی را تاحدّ امکان اعلام دارند.

جانشین ستاد مشترک – سرتیپ فلاحی

ازطرف سرهنگ ستاد هاشمی روان»(۱)

۱

تحرکات عراق در قالب موارد تأمینی و نیز ایجاد استحکامات و سنگرهای تازه در مرز خوزستان، به ویژه خرمشهر، امروز نیز قابل توجه است.

در یک گزارش واصله به استانداری خوزستان با اشاره به علائمی که امروز مشاهده شده از احتمال آمادگی عراق برای حمله سخن رفته است. متن گزارش چنین است:

«برابر گزارش گروهان ژاندارمری هوزگان مستند به اعلام پاسگاه طلائیه قدیم، در ساعت ۲۲:۴۵ روز ۱۲/۶/۵۹، چراغ های کشورِ مقابل واقع در غرب پاسگاه...(۲) خاموش شده و علت خاموش شدن چراغ ها به نظر می رسد استتار تأسیسات نفتی عراق واقع در نوار مرز باشد. این عمل ممکن است طرح یک حمله یا ترس از حمله ایران باشد.»(۳)

در منطقه مرزی خرمشهر نیز گزارش ژاندارمری خوزستان حاکی از ایجاد استحکامات تازه ازجمله سیم خاردار و فعالیت بلدوزرهای عراقی برای احداث سنگرهای بزرگ در فاصله ۴ کیلومتری پاسگاه کیلومتر ۲۵ شلمچه است. طبق همین گزارش، تا ساعت ۱۷ امروز، تعداد ۲۰ سنگر بزرگ آماده شده و حدود ۲۵ الی ۳۰ سرباز عراقی در منطقه پیاده شده و حفر کانال و سنگر در طول نوار مرز از جنوب به شمال به وسیله بلدوزرها ادامه دارد. همچنین نیروهای عراقی، پاسگاه مقابل پاسگاه مؤمنی را در همین منطقه تقویت کرده اند. در پایان این گزارش، پاسگاه کیلومتر ۲۵ شمال شلمچه از اقدامات پیگیر و جدی عراق برای ایجاد جاده در سراسر مرز مزبور خبر داده و

۱– سند شماره ۴۳۱۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سماجا۲ (مدیریت اطلاعات – ۱۳۲ م) به نزاجا (معاونت عملیات – مد اطلاعات)، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۲– کلمه در سند ناخوانا است.

۳– سند شماره ۳۴۷۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی، رکن۲، دایره امنیت، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

افزوده است: ماشین های مهندسی عراق به سختی مشغول ایجاد جاده های مرزی هستند.(۱)

دراین حال، امروز مقامات نظامی عراق در یک حرکت تشکیلاتی و تبلیغاتی و «در یک گردهمایی حزبی در بصره به افراد ارتش خلقی [جیش الشعبی] هشدار داده اند که ایران قصد حمله به عراق را دارد؛ بنابراین آماده باشید که هرلحظه به جبهه جنگ اعزام شوید و هرکس از انجام مأموریت از خود سستی نشان دهد بلادرنگ اعدام خواهد شد.» بنا به همین گزارش، «ارتش ملی عراق درحال حاضر در آماده باش جیم به سر می برد.»(۲)

ازطرفی، در ادامه مقابله با فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به عراق در خوزستان، «هنگ ژاندارمری دشت آزادگان اعلام کرد که در هفته گذشته، بمبی در نزدیکی یکی از نیروهای [نیروگاه های] برق این منطقه کار گذاشته شده بود که توسط مأمورین ژاندارمری دشت آزادگان کشف و خنثی گردید.»(۳)

۱

پس از چند ساعت آرامش، بار دیگر درگیری مرزی با آتشباری عراق روی شهر قصرشیرین از ساعت ۱۲:۱۰ دقیقه امروز، آغاز شد که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه گردید.(۴) «عراقی ها شهر قصرشیرین را از منطقه پله چفت زیر آتشباری گرفتند و چندین گلوله توپ خمسه خمسه(۵) در اطراف شهر، به خصوص حوالی سپاه پاسداران، هنگ ژاندارمری و کوره های گچ به زمین اصابت کرد و منفجر شد.»(۶) در تبلیغات روزنامه های داخل درباره تبعات این حمله از آتش متقابل نیروهای خودی سخن رفته است که باعث شد: «پایگاه میه خاص عراق مستقر در نوار مرزی قصرشیرین و خسروی به کلی منهدم شود. در این آتشباری که تا ساعت ۶ بعدازظهر امروز ادامه داشت، به نیروهای خودی آسیبی وارد نشد، اما ۲ مقر ارتش عراق مستقر در ده برابربرار نابود گردید و نیروهای بعث عراق با تحمل تلفات سنگین تا روستای امام عباس عقب نشینی کردند.»(۷)

شهربانی قصرشیرین گزارش داد که درگیری ها مجدداً از ساعت ۲۲ امروز، با آتشباری سلاح های سنگین عراق روی پاسگاه های نوار مرزی باباهادی، دارخور، پرویز، هدایت و مجیدخان از سر گرفته شد که با آتش متقابل نیروهای خودی مواجه گشت.(۸) دراین حال، گزارش های منابع اطلاعاتی خودی از اخبار برون مرزی حاکی است: «اخیراً دولت عراق پاسگاه های مرزی خود را تقویت نموده و در هر پاسگاه چندین تانک دورزن مستقر نموده است.»(۹)و نیز: «اخیراً در قلعه قره جغ کشور عراق در نزدیکی شهر مندلی و روبه روی منطقه سومار ایران، ۲ گردان نظامی با تجهیزات کافی مستقر شده اند.» بنا به همین گزارش: «شهر مندلی عراق نیز از سکنه خالی شده و

۱- سند شماره ۱۴۱۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۱۲/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.

۴- سند شماره ۲۸۳۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از ۰۵ - رکن۳ به فرماندهی ژاجا (رکن۳ عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۵- خمسه خمسه یک نوع توپ فرانسوی بود با پنج لوله که باهم شلیک می شد. این اصطلاح را رسانه های عراقی به کار می بردند که به رسانه های ایرانی نیز سرایت کرد.

۶- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۸- سند شماره ۴۳۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۱۴۱۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سپاه - مرکز فرماندهی به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹، پیرو شماره ۲۶۸۸/۰۵/۲۹/۱۷۰۱/۱۳، مورخ ۱۲/۶/۱۳۵۹.

حدود یک تیپ نظامی مجهز به آتشبارهای ۱۳۰ میلی متری در تمام نقاط شهر مستقر می باشند.» این گزارش درباره تبلیغات روزنامه های عراقی آورده است: «در جراید و روزنامه های عراق درباره تورم، بیکاری و نارضایتی در ایران تبلیغات زیادی انجام می گیرد.»(۱)

۱

همکاری عراق با گروه های مسلح ضدانقلاب، همچنان ادامه دارد.

یک گزارش دراین زمینه حاکی است: «هلیکوپترهای عراقی از پیررستم (حول وحوش سنندج) که در روی کوهی فرودگاه ایجاد کرده اند، پی در پی اسلحه به سنندج وارد می کنند.»(۲)روابط عمومی سپاه پاسداران غرب نیز گزارش داد: «ازطرف دولت بعث عراق به اهالی روستای دزلی که با گروه های رزگاری و دمکرات در رابطه هستند، کمک های زیادی داده می شود.»(۳)

نیروی هوایی جمهوری اسلامی نیز اعلام کرد در گشت هوایی در ساعت ۱۰ امروز از اشنویه تا بانه، نقل وانتقال هایی در اطراف سیاه گل(۴) مشاهده شده است.(۵)

در همین حال، نوع ارتباطات گروه های مسلح معارض با نظام جمهوری اسلامی با معارضین دولت عراق نیز به گونه ای است که وضعیت را پیچیده تر می کند. طبق یک گزارش، در منطقه مرزی مریوان، در دو کیلومتری مرز ایران و عراق، یکی از اهالی روستای ساوِجی، ۲۰۰ نفر از افراد جلال طالبانی و کومه له را به این روستا آورده تا پاسداران را سرکوب کنند. همین گزارش می افزاید در شامگاه امروز، سرپرست پیشمرگ های جلال طالبانی با برخی سران محلی در روستای ساوِجی جلسه داشته اند.(۶)

همچنین در ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام و همکاری ارتشیان فراری و نیز برخی از کارکنان محلی با آنها، یک گزارش تکان دهنده از رکن دوم ارتش جمهوری اسلامی ایران حاکی است: «درحدود ۳۰۰ نفر از پرسنل فراری ارتش نزدیک پایگاه حبانیه (۴۰ کیلومتری جنوب غربی بغداد) مستقر می باشند که ارتباط آنان با ایران از دو راه زمینی به مرز تمرچین منتهی می شود و در خاک ایران با شخصی به نام کسروی که از اعضای حزب دمکرات شاخه قاسملو و از معتمدین پیرانشهر می باشد، صورت می گیرد.» در ادامه این گزارش با قید "خبر قابل تحقیق و بررسی است" آمده است: «پرسنل ارتش (با گرفتن مرخصی) و [نیز] ضدانقلابیون ازطریق بوکان - سردشت و یا پیرانشهر به عراق رفته و با عناصر بختیار تماس و گزارشات خود را تحویل آنان داده و برگشت می نمایند.»(۷)

ازسوی دیگر خبرهای متفاوتی نیز وجود دارد ازجمله: «مقامات امنیتی و انتظامی لشکر۷ پیاده عراق نیز مدعی اند که در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، یک گروه ۴۵ نفری از اکراد شورشی وابسته به حزب جبهه ملی عراق وارد قریه چیارا از توابع مریوان ایران شده و قصد دارند در فرصت های مناسب ازطریق چوارتا اقدام به خرابکاری نمایند.»(۸)

۱- سند شماره ۹۴۵۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از وزارت کشور به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۴۱۶۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹، پیرو تلفنگرام۱۴/۲۹/۰۱/۲۵۶۷ مورخ ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۶، خبرگزاری پارس از سنندج، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۴- در هامش سند راجع به سیاه گل قید شده که: «از توابع اشنویه عراق می باشد.»

۵- سند شماره ۴۳۰۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (اشنویه)، ص۲۸۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا،

۱۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۳۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین، ص۵۴، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا (مد حفاظت اطلاعات)، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۲۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۹۲، از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

پیشروی نیروهای مسلح انقلاب در مناطق شمال غرب کشور با درگیری های شدید و گاهی پراکنده همراه است، اما پاک سازی ها نیز با تلاش افراد سپاه پاسداران، ارتش و پیشمرگان مسلمان کرد و نیروهای کمیته ها ادامه دارد. دراین زمینه، گزارش لشکر۶۴ پیاده ارومیه حاکی است: «در ساعت ۱۹ امروز، پیشمرگان کرد مسلمان در ارتفاعات داشت کرسن و مستان آباد شاهین دژ با مهاجمین درگیر شده و با تحمل ۲ نفر زخمی به طرف بوکان درحال پیشروی هستند و زدوخورد تا آخرین ساعت امشب همچنان ادامه داشته است.»(۱)«در این درگیری ها یک پاسدار شهید و ۲ پیشمرگ مسلمان کرد و ۲ غیرنظامی مجروح شدند. از مهاجمین حزب دمکرات نیز ۱۲ تن به هلاکت رسیدند.» بنا به همین گزارش، فرماندار میاندوآب درمورد این عملیات گفته است: «براساس گزارش های رسیده از پاسگاه ژاندارمری بوکان و بخشداری شاهین دژ، پیشمرگان مسلمان کرد در محور شاهین دژ - بوکان درحال پیشروی هستند و در جریان حمله به شاهین دژ براثر اصابت چند گلوله خمپاره به مرکز این بخش، به چند واحد مسکونی آسیب هایی وارد شده است.» در ادامه این گزارش آمده است: «روابط عمومی سپاه ارومیه درمورد آخرین اخبار از شاهین دژ اعلام کرد: در درگیری هایی که بین مهاجمین [ضدانقلاب] و افراد کمیته شاهین دژ در کنار پیشمرگان مسلمان کرد روی داده، ۱۲ نفر از مهاجمین کشته شدند که اجساد آنها در اختیار پیشمرگان مسلمان کرد است.» همین گزارش حاکی است: «در درگیری شدیدی که بین سپاه پاسداران و مهاجمین مسلح غیرقانونی در منطقه تکاب روی داد، یکی از برادران پاسدار به شهادت رسید. همچنین در درگیری دیگری که بین مهاجمین [ضدانقلاب] در حوالی قریه چولوب به وقوع پیوست، تلفات جانی و مالی نداشته است، ولی تلفات سنگینی به مهاجمین وارد شد.»(۲)

ازسوی دیگر، در ادامه پاک سازی مناطق مختلف کردنشین آذربایجان غربی، امروز اطلاعیه ای ازسوی استاندار این استان در پاسخ به تلگرام مردم اشنویه صادر شد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: «چنانچه اهالی محترم اشنویه خواهان آرامش و امنیت می باشد، باید بدانند که خود به عنوان اولین تأمین کننده این امنیت و آرامش باید گروه های ضدانقلاب را از خود رانده و اسلحه و مهمات افراد غیرمسئول را جمع آوری و بدون هیچ قیدوشرطی تحویل نیروهای انتظامی مستقر در منطقه نموده و جلو افراد خرابکار و ضدانقلاب را که قصد مین گذاری در جاده ها را دارند بگیرند و نیز بدین منظور سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به اشنویه اعزام و ارتش نسبت به تأمین امنیت و آسایش اقدام خواهد نمود. بدیهی است هرگونه همکاری با ضدانقلابیون و پناه دادن به آنان به منزله جنگ مسلحانه برعلیه جمهوری اسلامی ایران تلقی خواهد شد.»(۳)

درزمینه تدارکات و اقدامات گروه های مسلح ضدانقلاب در یک گزارش آمده است: «برابر اطلاع [از منابع خودی] از روستای شاهینی [شاهنی] (دهی در پایین کامیاران)، کلیه نیروهای

ص: ۷۴۵

۱- سند شماره ۴۳۰۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (بوکان) و شاهین دژ، ص۵۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به شاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

دشمن دمکرات، کومه له، فدایی، رزگاری در آبادی های نجف آباد، گل حصار، فرجی، به ویژه گل حصار و آفریان علیا مستقر می باشند و قصد حمله دارند و نیروهای رزگاری در شاه آباد، گازرخانی، بَزوَش، [و] زمان گریوه متحرک [بوده] و قصد حمله دارند.»(۱)

دراین حال، در ادامه اقدامات ایذایی گروه های مسلح معارض با نظام در قالب مین گذاری و نیز ترور رزمندگان انقلابی، «سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد که امروز [در حومه سنندج] براثر برخورد یکی از پیشمرگان مسلمان کرد و یک برادر خردسال همراه وی، با مین، هر دو کشته شدند.»(۲) همچنین بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش: «امروز در منطقه سقز یکی از پیشمرگان مسلمان کرد که درحال مرخصی بود، به دست ضدانقلاب به درجه شهادت رسیده است.» بنا به این گزارش: «دراین رابطه ۴ نفر از افراد مشکوک بازداشت شده اند.»(۳)

مقابله با مین گذاری عوامل مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی در جاده ها که اغلب خاکی هستند، ادامه دارد. ازجمله امروز یک مین در ۵ کیلومتری نقده در راه دیزج به نقده، کشف و خنثی شد.(۴)

۱

اختلافات میان احزاب و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین علاوه بر اینکه اغلب به شکل تبلیغات و درج تحلیل ها و افشاگری ها علیه یکدیگر در نشریات وابسته به آنها ظاهر می شود، گاهی نیز به زدوخوردهای خونین میان طرفین می انجامد. ازجمله این موارد دو گزارش خبرگزاری پارس از سنندج است: «طبق اخبار واصله، بین حزب کومه له و دمکرات در بوکان، اختلاف شدیدی وجود دارد که از کم وکیف آن اطلاع دقیقی در دست نیست.»(۵) این خبرگزاری همچنین در گزارش دیگری، از قول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج آورده است: «در جریان درگیری روز دوازدهم شهریور بین دمکرات ها و افراد سپاه رزگاری در روستاهای اطراف مریوان، ۴ تن از افراد رزگاری کشته و یک تن زخمی شد. در این درگیری ۲ تن از افراد حزب دمکرات نیز زخمی شدند. ناظران عینی اظهار می دارند در این درگیری ها تلفات دمکرات ها بیشتر بوده است.»(۶)

۲

انشعاب خردادماه گذشته در حزب دمکرات کردستان ایران که با عنوان "کنگره چهارمی ها" مشخص شده است و نیز تقریباً همین نوع انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق که با عنوان اکثریت و اقلیت معروف گردید، اهمیت بسیاری دارد؛ اما پاره ای نیروهای هوادار نظام علاوه برآنکه آن را تاکتیکی ازسوی این گروه ها بنا به تصمیم حزب توده و شوروی برای فرار از شکست و نیز خطری برای نظام دانسته اند، درصدد برآمدند تا اثرات تبلیغاتی و روانی آن را خنثی کنند. ازجمله امروز در مقاله مفصلی در روزنامه کیهان به قلم مستعار "کاک رسول" با

۱- سند شماره ۴۳۰۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۱۰۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه تبریز، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- سند شماره ۱۰۹۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۸۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد غرب - عملیات، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا.

۴- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، از سنندج، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

عنوان "انشعاب، به مشابه تاکتیک مارکسیستی گریز از شکست!" انشعاب حزب دمکرات با همین رویکرد، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته و نویسنده آن را زیر نفوذ سیاست خارجی شوروی و حزب توده دانسته است. در بخشی از این مقاله آمده است:

«با استقرار نهاد های اساسی حکومت جمهوری اسلامی به خصوص مجلس جمهوری اسلامی، باز شاهد توطئه جدیدی ازطرف مارکسیست های مدافع خلق! می گردیم که آن استفاده از تاکتیک کهنه "انشعاب" است تا به این وسیله، مانع مرگ تدریجی خود شده و بتوانند با جان گرفتن دوباره به نوکری اربابان خود ادامه بدهند. رهبری این تاکتیک را تاکنون حزب خائن توده عهده دار بوده و توانسته است با شیوه های خاصی، ابتدا در سازمان چریک های فدایی و سپس در حزب دمکرات کردستان علی الظاهر انشعاب ایجاد نماید؛ یعنی انشعاب در منفور ترین گروه های سیاسی... آن هم دو گروهی که دراثر عملکرد های جنایت آمیزشان رفته رفته در شرف نابودی بوده اند. در این بررسی، انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش منافقانه و سالوس مآبانه حزب توده و چریک های فدایی را مورد بررسی قرار داده ایم.

حزب دمکرات کردستان، یکی از احزاب مارکسیست و وابسته بوده که در منطقه کردستان ایران از سال ها قبل با فرازونشیب های زیادی فعالیت کرده و خود را در منطقه تحمیل نموده است. بررسی مواد تصویبی کنگره های مختلف این حزب و نیز عملکرد و سابقه گردانندگان آن چون عبدالرحمن قاسملو و غنی بلوریان و... بیانگر مارکسیست و وابسته بودن کامل این حزب و رهبران آن می باشد. با اوج گیری انقلاب ایران، از آنجا که بسیاری از سردمداران این حزب در خارج، به خصوص در کشور عراق بودند، مانند دیگر فرصت طلبان مارکسیست نظیر گردانندگان حزب توده، منتظر نتیجه انقلاب شکوهمند مردم مسلمان ایران بودند... حرکت و جان فشانی مردم مسلمان سرانجام به پیروزی رسید و پایه های طاغوت فروریخت و فرصت طلبان با برنامه های تعیین شده ازطرف اربابان خود به ایران سرازیر می گردند و فعالیت علنی حزب را در منطقه اعلام نموده و باتوجه به سابقه خود در محل، می توانند در آن شرایط حساس و بحرانی بعد از انقلاب، مردم مبارز و مسلمان کرد را بار دیگر به خود جلب نمایند. ... مشاهده می کنیم در شرایطی که دولت اسلامی نخستین ماه های عمر خود را می گذراند و ارتش و تمام قوای نظامی و انتظامی با پشتیبانی کامل مشغول کار می باشند، به تحریک مهره های وابسته داخلی چون گردانندگان مزدور حزب دمکرات، مردم فریب خورده و به پادگان مهاباد حمله ور می شوند و تمام مهمات و وسایل پادگان را به غارت می برند. همین عمل سرآغاز تمام درگیری های بعد از انقلاب می باشد و همین حرکت سبب شد تا تمام گروه های ضد خلقی که با یکدیگر تضاد اساسی در ابعاد مختلف ایدئولوژی - تاکتیک و... داشتند، دست در دست یکدیگر به طور آشکار و پنهان مردم مسلمان کرد را سپر بلای خود نموده و با

پوشاندن چهره مارکسیست خود، انواع و اقسام جنایات را مرتکب گردند. ...»

در ادامه مقاله به برخی جنایات حزب دمکرات در مناطق کردنشین اشاره شده است: «۱. حمله به پادگان مهاباد. ۲. حمله به پادگان سنندج. ۳. ایجاد جنگ برادرکشی در نقده. ۴. طرح توطئه عظیم پاوه و کشتار بی رحمانه برادران پاسدار. ۵. حمله های ناجوانمردانه مرتب به ستون های ارتشی و سپاه پاسداران و اعضای جهاد سازندگی به طرق مختلف. ۶. ایجاد جو ترور و وحشت به اصطلاح خلقی در منطقه. ۸. آواره نمودن ساکنان بسیاری از شهرها جهت پیاده نمودن اهداف پلید خود. ۹. همکاری وسیع با دولت مزدور بعث عراق و اسرائیل، امریکا، مصر، روسیه و... ۱۰. تبلیغات وسیع برعلیه تمام ارگان های مملکتی در منطقه و ایجاد جو شدید سانسور. ۱۱. شرکت در هیئت نمایندگی خلق کرد متشکل از کومه له، چریک های فدایی، و عزالدین حسینی. ۱۲. غارت کامیون های آذوقه و دارو. ۱۳. همکاری وسیع با تمام ضدانقلابیون، ساواکی ها، فراریان رژیم طاغوت، فئودال ها، مجاهدین خلق و حزب توده و... ۱۴. سپر بلا قراردادن مردم بی گناه جهت برآورده شدن خواست های پلید خود. ۱۵. ممانعت از حرکت ستون های ارتشی به سوی مرز برای مقابله با رژیم وابسته و مزدور عراق و...»(۱)-(۲)

۱

به دنبال درگیری هایی که در چند روز گذشته، میان هواداران گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه هایی از مردم مؤمن به انقلاب در برخی شهرها ازجمله بوشهر و بابلسر رخ داد، سپاه پاسداران بوشهر در یک افشاگری کوشید تلویحاً نشان دهد که برخی طرف داران سازمان های درگیر، سابقه هواداری از رژیم گذشته را دارند و صرفاً برای مخالفت با نظام اسلامی، در قالب انقلابی گری از نوع چپ فرو رفته اند.

در اعلامیه روابط عمومی سپاه بوشهر آمده است: «ساعت ۲۳ امروز واحد تحقیقات سپاه بوشهر در بازدید از خانه مشکوکی که متعلق به یکی از پرسنل شهربانی بوشهر می باشد، مقداری وسایل ازقبیل تعداد ۱۱ عدد کوله پشتی، ده ها عدد رنگ فشاری، مقادیری دارو و پلاکاردهای مختلف تبلیغاتی مجاهدین خلق [منافقین] و تعداد زیادی نوار و نشریه و پوسترهای متعلق به این سازمان و نیز اعلامیه های چریک های فدایی خلق و کتاب ها و مجلات مصور و عکس های زیادی از خاندان منفور پهلوی و نیز مدارکی دال بر جانبازی ایشان برای شاه مخلوع قبل و بعد از انقلاب به دست آمده است و دراین رابطه فرزند ایشان بازداشت گردید.»(۳)

دراین حال، درپی درگیری های چند روز گذشته در بابل و بابلسر که به ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی - که پا را از فعالیت های صرفاً سیاسی فراتر گذاشته اند - تا تعیین تکلیف

۱- ضمیمه دارد؛ بخش های دیگری از گزارش انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش حزب توده و شوروی در این انشعاب.

۲- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۶.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر.

فعالیت قانونی این گروه ها ازسوی مجلس شورای اسلامی انجامید، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی بابل، ۲۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)به اتهام برهم زدن نظم عمومی در بابلسر به یک تا شش ماه حبس تأدیبی محکوم شدند.(۱)

همچنین، گزارش امروز روزنامه جمهوری اسلامی درباره مراسم چهلم تقی شهرام حاکی است: «اعضای گروهک کمونیستی پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، گروه های کمونیستی خط سوم که مابین گرایشات روسی (حزب توده) و چینی (مائوئیست ها) به سر می برند و همچنین از گروه های منشعب از مجاهدین خلق [منافقین] به رهبری رجوی و خیابانی می باشند، برای یکی از اعضای سابق معدوم گروهک مجاهدین خلق در بهشت زهرا عزاداری کردند. عزاداری فوق برای چهلم آدمکش معدوم محمدتقی شهرام عضو سابق مجاهدین خلق بود که به جرم شرکت در قتل و سوزاندن اجساد مجید شریف واقفی، صمدیه لباف و ده ها مسلمان دیگر، در دادگاه انقلاب اسلامی ایران به اعدام محکوم شده بود. ...» در پایان این گزارش آمده است: «درضمن، گروه کثیری از مردم شهری و روستاهای اطراف با شعارهایی چون مرگ بر پیکاری، ساواکی دیروزی، مرگ بر کمونیست، اسلام پیروز است، چپ و راست نابود است، به عزاداری پیکاری ها و چریک های فدایی برای عضو سابق و معدوم مجاهدین خلق معترض بودند.»(۲)

از سوی دیگر، به دنبال نامه افشاگرانه و شدیداللحن سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی به مجلس شورای اسلامی، که با واکنش شدید بنی صدر در روزنامه انقلاب اسلامی مواجه شد و نیز در آن افشا شده بود که هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های سیاسی دیگر در شهرهای مختلف علیه رجایی به شعارنویسی می پردازند، سخنگوی مجاهدین خلق (منافقین) به همان شیوهٔ مظلوم نمایانهٔ معمول خود، اعلام داشت: «اخیراً یک گروه فاشیستی - ارتجاعی که در جنگ افروزی و فتنه انگیزی ید طولایی دارد، ضمن نوشته ای تحت عنوان "ضرورت افشای مواضع استقرار کابینه خط امام"، مجاهدین خلق [منافقین] را متهم به شعارنویسی علیه آقای رجایی کرده [است]. مجاهدین خلق ضمن محکوم کردن این دروغ پردازی ها اعلام می دارد که تاکنون هیچ موضعی در قبال آقای رجایی و کابینه ایشان نگرفته اند.»(۳)

۱

درحالی که امروز در شهر اهواز، حکم اعدام ۴ نظامی دیگر از لشکر۹۲ زرهی به جرم مشارکت در کودتای نافرجام تیرماه گذشته به اجرا درآمد،(۴)هنوز هم گزارش های متناوبی از دستگیری افراد وابسته به این شبکه وسیع کودتا و نیز رفتارهای مشکوک مرتبط با آن مشاهده می شود.

دادستان انقلاب اسلامی آمل اعلام کرد که یکی دیگر از عوامل کودتای نافرجام اخیر که یک گروهبان یکم و مسئول مهمات پایگاه هشتم شکاری اصفهان و مأمور بمب گذاری در هواپیماهای پایگاه مذکور بوده است، هنگام فرار در یکی از روستاهای آمل دستگیر شد.(۵)

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از ساری.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، از تهران، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۵- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از آمل.

از سوی دیگر، باتوجه به این نکته که شبکه متلاشی شده کودتای اخیر، هنوز هم افرادی را در گوشه وکنار کشور دارد که درحال حاضر مخفی شده یا به فعالیت های سیاسی درارتباط با شبکه مزبور مشغول اند، گاه گزارش های مشکوکی نیز مشاهده می شود که در قالب همین فعالیت ها قابل توجیه است. ازجمله، خبرگزاری پارس اعلام کرد: «حدود ساعت ۲۱:۱۵ دقیقه چهارشنبه شب، هنگام پخش اخبار از صدای جمهوری اسلامی ایران، بین سه تا پنج دقیقه پیامی از رادیو پخش شد که ضمن آن مردم برای قیام علیه انقلاب دعوت می شدند. گوینده پیام که اخبار صدای جمهوری اسلامی ایران را قطع کرده بود، ضمن توهین به امام خمینی از مردم می خواست که علیه سلطه دیکتاتوری که به کمک ساواما ایجاد شده است اقدام کنند. ...»(۱)

۱

اختلاف دو جناح حاکم بر نظام بر سر تبیین نتایج و دستاوردهای گروگان گیری؛ ازجمله مصاحبه های اخیر بنی صدر و قطب زاده با رسانه های خارجی و نیز نامه اخیر وزیر امور خارجه به مجلس شورای اسلامی و درخواست محاکمه نشدن گروگان ها، در کنار مسئله اختلاف بر سر تعیین وزیران کابینه جدید میان دو جناح مزبور، جزء موضوعات بحث انگیز این روزهاست.

مصاحبه رادیو تلویزیونی امروز آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، نمودی است از آنچه ذکر شد. وی در این مصاحبه دیدگاه های خود را درمورد مسائل مختلف ازجمله اشغال سفارت امریکا و کابینه رجایی بیان کرد. بهشتی در پاسخ به این سؤال که «نظر شما راجع به استرداد ثروت های شاه مخلوع و نگهداری گروگان های جاسوس امریکا چیست؟ باتوجه به اینکه یکی از روزنامه ها از قول شما نوشته بود "گروگان گیری به نفع ایران نیست"؟» چنین گفت: «این عبارت که "گروگان گیری به نفع ایران نیست"، عبارت من نبوده است. من گفته ام ما در

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۶۹، ۱۳/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، از تهران، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

گروگان گیری دنبال سود و نفع اقتصادی نبوده ایم. مسئله اشغال لانه جاسوسی و نگهداری کسانی که در آنجا بوده اند دررابطه با سرعت بخشیدن به سیاست قطع کامل وابستگی سیاسی اقتصادی، نظامی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در غرب و شرق صورت گرفته است. بنابراین، آن عبارتی که نقل کردید اصولاً در حرف های من نبوده و نمی دانم در ترجمه فارسی متن انگلیسی چه نقصی بوده که چنین استنباطی را به وجود آورده است. به نظر من، مسئله انقلاب برای ما مسئله اساسی است [و] همه مسائل سیاسی و اقتصادی و اجتماعی دیگر باید دررابطه با حفظ انقلاب و حفظ استقلال کامل ما و حفظ هویت کامل اسلامی انقلاب مورد بررسی و تصمیم گیری قرار گیرد.»

دکتر بهشتی در بخش دیگری از این مصاحبه درباره کابینه رجایی چنین گفت: «درجمع، آن را یک کابینه مناسب با آرمان انقلاب می بینم. هرچند عده زیادی از آنها سابقه وزارت ندارند تا بتوانیم درباره کاربرد قطعی آنها از حالا نظر بدهیم و طبیعی است که در هر انقلابی چنین است. کسانی که به عنوان وزیر، رئیس جمهور، نخست وزیر، نماینده مجلس، مسئولیت قضایی، شورای نگهبان سر کار می آیند هیچ کدامشان سابقه کار در این میدان ها را نداشته اند؛ این طبیعت انقلاب است.» وی همچنین باتوجه به بیانیه اخیر سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی که در آن به عوامل اخلال در تشکیل کابینه رجایی اشاره شده، دراین باره اظهار کرد: «من این بیانیه را خواندم و پاسخ آقای بنی صدر را خواندم؛ به هرحال، اصل مسئله این است که رئیس جمهور، مجلس، احزاب و سازمان ها، روحانیت متعهد و مبارز، انجمن ها و کانون های اسلامی متعهد و همه ملت باید در حفظ ایجاد زمینه ای برای همکاری بیشتر مسئولان تلاش کنند و بهتر است همه این بحث ها به سمت روشن کردن دقیق مسائل و مشکلات از یک سو و گشودن راه برای هماهنگی بیشتر ازسوی دیگر به کار افتد.» دکتر بهشتی همچنین درباره همسویی برخی مطبوعات داخلی با رسانه های خارجی در حمله به دولت نوپای رجایی، فقط گفت: «باید به مطبوعات داخلی سفارش کنید که با دشمن هم صدا نشوند.»

وی درمورد تصویب نشدن کابینه توسط رئیس جمهور و اینکه اقدام نخست وزیر در معرفی آن به مجلس شورای اسلامی کار درستی بوده یا نه؟ گفت: «شما می دانید که در هفته پیش نخست وزیر گزارش کابینه خود را به مجلس داده است. این به این معنی نیست که این معرفی رسمی بوده است. به علاوه، آقای بنی صدر نامه ای نوشته اند درارتباط با همین موضوع. در این نامه نوشته شده که او تنها درمورد دو وزیر کشور و دفاع تصمیم خواهد گرفت. شاید مجلس فکر می کرده است که باتوجه به این نامه، مقدمات معرفی کابینه کافی به نظر می رسد.» وی در پایان درباره نقش حزب جمهوری اسلامی در تعیین کابینه گفت: «همان طوری که حزب بارها اعلام کرده است، هیچ دخالتی در تعیین کابینه نداشته است، ولی وقتی نخست وزیر عده ای از افراد را دعوت می کند آنها هم می پذیرند، حزب آماده همکاری و حمایت از نخست وزیر است؛ به این دلیل که گرچه او عضو حزب نیست، ولی دارای شایستگی های مورد توجه حزب است.»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۳۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

تلاش مقامات امریکایی ازطریق برخی کشورهای میانجی اسلامی و اروپایی مثل الجزایر و آلمان غربی گرچه با امید چندانی همراه نیست، همچنان برای رهایی گروگان های امریکایی ادامه دارد. دراین باره رادیو صدای امریکا به نقل از مصاحبه تلویزیونی امروز جیمی کارتر، رئیس جمهوری امریکا، درباره گروگان ها اعلام کرد: «خبر خوب و قابل ذکری درمورد آزادی سریع گروگان ها که از نوامبر گذشته در اسارت افراطیون ایرانی هستند ندارد.» این رادیو افزود: «رئیس جمهوری امریکا چندین بار این نکته را تکرار کرد که کوشش هایی ازطریق مجاری عمومی، کانال های دیپلماتیک خصوصی و هیئت های غیردولتی برای حل این وضعیت در جریان است.» وی اشاره کرد که «مآلاً ـ ممکن است امریکا با دولت ایران که اینک در مراحل تشکیل و تدوین است طرف معامله گردد.» رادیو امریکا از قول رئیس جمهور امریکا افزود: «ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، این هفته طرحی به تهران فرستاده که در آن ضمن ابراز امیدهای امریکا برای آزادی گروگان ها، شرایطی را که درصورت آزادی گروگان های امریکایی به همکاری با ایران رهنمون خواهد گردید، خاطرنشان شده است.»(۱)رادیو کلن نیز درباره این مصاحبه گزارش داد: «کارتر، رئیس جمهوری ایالات متحده امریکا، در موقعیت کنونی امید چندانی به آزادی ۵۲ گروگان امریکایی ندارد. ... وی اظهار امیدواری کرد به وسیله نخست وزیر جدید ایران و شروع کار پارلمان این کشور، پیشرفت هایی دراین زمینه حاصل گردد.» به گزارش رادیو کلن: «ضمناً در واشنگتن شنیده می شود که دولت امریکا سعی می کند احکام صادره به وسیله دادگاه های امریکا برعلیه ایران را موقتاً به مورد اجرا نگذارد.»(۲)

ازسوی دیگر، بنی صدر در کارنامه روزانه خود درباره ملاقات امروزش با سفیر آلمان غربی در تهران، چنین آورده است: «صبح ساعت ۸ سفیر آلمان آمد و چند مسئله داشت. ... و دست آخر نیز مسئله گروگان ها را مطرح کرد و متنی را که امریکایی ها به او داده بودند به من داد، که آماده اند شرایطی را بپذیرند و گفت وگو چه ازطریق رسمی و چه ازطریق غیررسمی را خواهان اند. من گفتم باید صبر کنند تا تصمیم مجلس [درباره رسیدگی به سرنوشت گروگان ها] مشخص بشود.»(۳)

ص: ۷۵۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۰ ، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷ بامداد، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۰ (ضمیمه)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ص۲۱، رادیو کلن (فارسی)، ساعت ۱۴:۳۰ ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱، "روزها بر رئیس جمهور چه می گذرد؟"

سفارت ایران در مسکو امروز با صدور بیانیه ای بار دیگر از دولت شوروی خواست که با متوقف کردن ارسال اسلحه به عراق به تعهد خویش درمورد صلح خاورمیانه عمل کند. در بیانیه مطبوعاتی سفارت جمهوری اسلامی ایران گفته شده است ایران از اظهارات هفته پیش لئونید برژنف، رهبر شوروی، درمورد رفع تشنجات و کاهش مسابقه تسلیحاتی در خاورمیانه و خاور نزدیک استقبال می کند. در بخشی از این بیانیه آمده: محمد مکری، سفیر جمهوری اسلامی ایران در مسکو، بارها از شوروی خواسته است با تجدیدنظر در سیاست تحویل اسلحه به رژیم عراق تعهد خود را به صلح و ثبات در منطقه ثابت کند. سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو اعلام کرده است، ایران قصد ندارد نقش ژاندارم منطقه را به عهده بگیرد و ایفای چنین نقشی به وسیله کشورهای دیگر را هم نخواهد پذیرفت. در این بیانیه اضافه شده است ایران از تمام کشورهایی که خود را دوست این کشور می دانند انتظار دارد از تحویل اسلحه به رژیم های دست نشانده که رویای ژاندارمی منطقه را در سر می پرورند خودداری کنند.(۱)

لازم به یادآوری است که «آقای مکری ماه گذشته افشا کرد شوروی که به وسیله یک معاهده دوستی با عراق پیوند دارد، پیشنهاد فروش اسلحه به ایران را نیز مطرح کرده است، ولی دولت جمهوری اسلامی ایران این پیشنهاد را رد کرده است.»(۲)

ضمیمه گزارش۴۶۷: بخش های دیگری از گزارش انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش حزب توده و شوروی در این انشعاب

«... لازم به تذکر است که انشعابیون حزب دمکرات در اعترافات خود (صفحه ۱۶ جزوه ۲۸ صفحه ای) می نویسند:" از همان اوایل انقلاب و آغاز مبارزه مجدد حزب، تکیه بر سلاح، حزب ما را از مسیر اصولی کار تشکیلاتی و تبلیغاتی و آموزش سیاسی و ایدئولوژیکی منحرف ساخت و..."»

در ادامه، نویسنده به مسئله انشعاب در حزب دمکرات کردستان می پردازد و می نویسد: «در تاریخ ۲۵/۳/۵۹، شاهد یک گردش کامل در بخشی از کادر رهبری حزب دمکرات به سرکردگی غنی بلوریان، فرد دوم حزب، می شویم. گروه جدید با انتشار یک جزوه ۲۸ صفحه ای به نام" نظریات و مواضع بخشی از کادر مرکزی، حزب دمکرات کردستان ایران درباره وضع کنونی کشور و انقلاب ایران و مسئله کردستان" دست به افشای پاره ای از مطالب و حوادث می زنند که تا دیروز منکر سرسخت آنها بودند. در این جزوه مختصر، گناه تمام جنایات را به عهده "کمیته مرکزی" حزب دمکرات کردستان دانسته و گروه خود را وفاداران به مشی انقلابی! حزب دمکرات کردستان ایران و به عنوان افراد صدیق! و انقلابی! قلمداد می نمایند و اعتراف می کنند که در افشای حقایق برای رفقا و توده های حزبی و هواداران کوتاهی کرده اند (صفحه ۲۶) و چون کاسه صبرشان برای افشای حقایق لبریز گردیده و دیگر نمی توانند انحراف رهبری اعضای کمیته مرکزی، به خصوص قاسملوی مزدور و به استثنای خود، را از مسیر تعیین شده در کنگره چهارم ببینند! لذا اعلام جدایی و انشعاب پس از گذشت یک سال و نیم از پیروزی انقلاب را می نمایند! این جزوه مدرک زنده و مستندی است مبنی بر اینکه حزب دمکرات کردستان، به همراه تمام ضدانقلابیون در خدمت مستقیم اربابان امریکایی و روسی و دولت های وابسته و مزدور بوده و عمل می نموده است. بیان پاره ای از فرازهای آن، روشنگر مطالب مهمی خواهد بود به خصوص که معتقدیم روند انقلاب اسلامی ما ضدانقلابیون را وادار به چنین اعترافات صریح و افشای هم پالگی های خود نموده است.»

نویسنده گزارش کیهان، با انتخاب صفحاتی از بیانیه به ذکر مطالب و سپس نقد آن می پردازد و ازجمله چنین می نویسد:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱۳، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از مسکو.

۲- روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱۳، ص۱۹، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری رویتر از مسکو.

«در صفحه ۴ و ۵ جزوه، انشعابیون جبهه نیروهایی که در کردستان می جنگند و نیز جبهه مقامات و نیروهای دولتی مقابل آنان را یکدست نمی داند و هریک را متشکل از دو جبهه متضاد معرفی می کند و می نویسد: "... در کردستان نیز بی کم و کاست همین دو جبهه وجود دارد؛ نخست جبهه سالم و انقلابی است که می داند و می فهمد که حفظ انقلاب ایران از خطر توطئه های امپریالیستی مقدم است و...! جبهه دوم از آنِ نیروهای ناسالم و ضدانقلابی است، بخشی از آنها آلت دست بختیارها و اویسی ها، پالیزبان ها و وابستگان سیا، بقایای ساواک و فرستادگان رژیم بعث عراق اند که اگرچه خود را در صفوف کردها جا زده اند و ادعای دفاع از خلق کرد را دارند، ولی یگانه هدف آنها استفاده از مسئله کردستان برای سرنگونی رژیم موجود و بازگرداندن سلطه امریکا به ایران است. مزدورانی چون سپاه رزگاری، شیخ عثمان [نقشبندی]، دارودسته حامدبیک و شیخ جلال حسینی و. ... از این قبیل اند. بخشی دیگر، محافل ناآگاه خلق کرد هستند که با حسن نیت و صداقت کامل در گرداب ناسیونالیسم کرد غرق شده اند و جز مسئله ملی، مسئله دیگری برایشان مطرح نیست. عده دیگر چپ نمایانی هستند که... (ص۶ و ۷ جزوه) واقعاً معجون عجیبی است و جالب اینکه ضدانقلابیون بالا همگی خود را نیروهای انقلابی، صادق، مترقی و... می دانند. البته، باند غنی بلوریان فراموش نموده که از سلطه تجاوزگر روسیه در کنار امریکای جنایتکار نام ببرد زیرا باید احترام ارباب را به هر ترتیب نگاه داشت!»

نویسنده در ادامه، صفحه دیگری را انتخاب و نقد می کند: «در صفحه ۸ جزوه می خوانیم: "به طور قاطع و بی هیچ تردید باید گفت که این جنگ برادرکشی دست پخت نیروهای ناسالم و ضدخلقی و ضدانقلابی [است] که در هر دو سو، هم در جبهه دولت و هم در جبهه کردستان عمل می کنند. در حوادث نوروز پارسال سنندج، مردم به چشم خود شخصی را دیدند که در کنار میدان جنگ قایم شده و به نوبت تیری به پادگان و تیری به سوی کردها شلیک می کرد". باید پرسید آیا مردم کرد جز به وسیله حزب دمکرات کردستان تحریک شده و ناآگاهانه به پادگان سنندج حمله ور گردیده بودند؟ و آیا حزب دمکرات کردستان به خاطر منافع مردم کرد دست به این توطئه شوم زده بود! آیا حزب که آن هنگام باند قاسملو - باند غنی بلوریان عهده دار رهبری آن بودند نمی خواستند که تجربه پادگان مهاباد را در سنندج و بعد در سایر پادگان های منطقه که درحال دفاع بودند تکرار نمایند؟ درصورت موفقیت در توطئه پادگان سنندج آیا اکنون به چنین اعترافاتی متوسل می گشتند؟ یا اکنون به خیال خود مهمان نواز اربابان داخل و خارج می بودند. پس از گذشت یک سال و نیم از ماجرای پادگان سنندج اکنون از خواب بیدار شده اند!...»

نویسنده در بخش دیگری از این گزارش، درباره تحولات پس از انشعاب چنین می نویسد: «بعد از اعلام انشعاب، همان طورکه انتظار می رفت، عده ای از سازمان های وابسته به حزب نظیر سازمان جوانان حزب دمکرات کردستان، بخشی از کادر سازمان زنان حزب دمکرات و... در شهرهای مختلف استان کردستان و نیز حزب توده به طورعلنی و پیوسته و چریک های فدایی خلق شاخه کردستان (اکثریت) با ژست خاصی ضمن صدور اعلامیه های جداگانه ای ازطریق بلندگوی روزنامه نامه مردم وابسته به حزب توده از انشعابیون اعلام پشتیبانی نمودند و متقابلاً گروه باقیمانده در حزب "گروه و دارودسته قاسملو" بیکار نبوده، ضمن اعلام اخراج باند غنی بلوریان از حزب، با حمله به دفاتر گروه جدید و ربودن طرف داران این گروه و سایر اقدامات تلافی جویانه کینه ظاهری خود را نسبت به ایشان ابراز داشتند.»

نویسنده آن گاه به پشتیبانی چریک های فدایی از حزب دمکرات پرداخته و چنین ادامه می دهد: «پشتیبانی گروه اکثریت سازمان چریک های فدایی از حزب دمکرات جای تعجب نداشت، زیرا قبل از حزب دمکرات کردستان، این سازمان که پابه پای حزب دمکرات کردستان در اکثر جنایات کردستان و نیز در سایر نقاط ایران دست داشته، برای لوث نمودن جنایات و خیانت های سازمان و نیز جهت کسب قدرت روبه زوال با تحلیل ها و توجیهات آبکی به فکر انشعاب می افتد و عملاً جذب حزب توده می شود تا این بار خود را پیرو خط امام جا بزند! این سازمان در "خبر" شماره۲۵ و روزنامه مردم شماره ۲۶۵ بعد از انشعاب در حزب می نویسد: "... رابطه ما با حزب دمکرات و هر جریان دیگر در منطقه مربوط است به مواضع آن در قبال نیروهای وابسته به رژیم بعث و سایر ایادی امپریالیسم جنایتکار امریکا. برای ما هیچ گونه وابستگی به بعث و رابطه با عمال امپریالیسم نه تنها قابل پذیرش نیست، بلکه ما شدیداً با چنین روابطی مبارزه خواهیم کرد."

گویی که قبلاً این حزب هیچ گونه وابستگی نداشته و یا برای آقایان مبهم است. و عجیب تر آنکه ایشان همان طور که در طول یک سال و نیم با وابستگی مبارزه نموده اند این بار نیز می خواهند مبارزه نمایند! و نیز

ص: ۷۵۴

اگر وابستگی به شرق تجاوزگر باشد اشکال نداشته و اقدامات بعدی قابل توجیه است. ...»

نویسنده آن گاه به موضع حزب توده دربرابر انشعابیون پرداخته و می نویسد: «حزب توده نیز که همواره مواضعش با کلی گویی و ابهام همراه می باشد، تا قبل از انشعاب در حزب دمکرات از این حزب با آن ماهیت رسوا، حمایت می نمود، لیکن پس از کسب موفقیت در ایجاد انشعاب در حزب دمکرات کردستان، از یک طرف حامی سرسخت انشعابیون و سازمان هایی که اعلام پشتیبانی نموده اند گردیده و حرکت آنها را به عنوان یک قدم سازنده و انقلابی! تلقی می نماید؛ گویی که گروه هفت نفری همراه سایر رهبران حزب دمکرات اصلاً در جنایات کردستان دخالت نداشته اند و از طرف دیگر، چون در مقابل کادر باقیمانده نمی تواند موضعی نداشته باشد تنها فرد قاسملوی خیانتکار و وابسته را می کوبد تا ضمن بیان موضع خود در آینده نزدیک یا دور در شرایط مناسب موفق شود به طور دربست حزب دمکرات را علناً تحت کنترل خود درآورده و فرقه دمکرات دیگری آن هم در کردستان به خیال خود زنده نماید! حزب توده در نامه مردم، ارگان کمیته مرکزی حزب، شماره ۲۱۱، مورخ ۲۶/۱/۵۹، در مقاله "تاکتیک انقلاب و ضدانقلاب در کردستان" می نویسد: "بختیار و پالیزبان در عراق، اویسی در رابطه نزدیک با این خائنین و سرهنگ علیار از عوامل رژیم سرنگون شده ایران برای توطئه علیه انقلاب جلسات متعدد تشکیل داده و می دهند و عوامل رژیم بعث عراق چون شیخ عثمان [نقشبندی]، سیدجلال حسینی و گروهک مائوئیستی کومه له با تمام قوا می کوشند تا جهت اصلی مبارزه علیه امپریالیسم امریکا را منحرف سازند و... در کردستان نیز، نیروهای مترقی و انقلابی خلق کرد در مجموع خویش با شور فراوان دست اتحاد ضدامپریالیستی خلق های ایران را علیه امپریالیسم امریکا و رژیم بعث عراق فشردند و قاطعانه آن را محکوم کردند. ... نیروهای مترقی و انقلابی علی رغم کاستی هایی که در مذاکرات صلح کردستان پدید آمده... در این اتحاد و رزم ضدامپریالیستی شریک هستند و در سنندج به مناسبت قطع رابطه با امریکا و دعوت وحدت ازجانب امام خمینی و... تظاهرات پرشوری به دعوت حزب دمکرات کردستان ایران، تشکیلات سنندج برگزار شد و... و آمادگی خود را جهت جانبازی در راه حفظ مرزهای ایران بیان کردند! (یکی از بندهای قطعنامه) بنابراین، حزب دمکرات کردستان ازنظر رهبران خائن حزب توده، قبل از انشعاب جزو نیروهای مترقی و انقلابی و ضدامپریالیسم امریکا می باشند! که آماده شده اند در حفظ مرزها جانبازی کنند! کمیته مرکزی حزب توده در اظهاریه خود به تاریخ ۱۳/۳/۵۹ (۱۲ روز قبل از انشعاب در حزب دمکرات) - که در نامه مردم شماره ۲۵۰ چاپ گردیده - در معرفی ضدانقلاب در کردستان از تمام گروه های ضدانقلاب جز خود و حزب دمکرات کردستان و بعضی منافقان دیگر نام می برد و حزب دمکرات را به عنوان نیروهای انقلابی هوادار راستین سوسیالیسم علمی "مارکسیستی"! و مبارزان اصیل نیروهای ضدامپریالیستی! معرفی نموده و... آقای کیانوری برخلاف افشاگری دوستانش در حزب دمکرات معتقد است که حزب دمکرات اولاً جزو نیروهای خرابکار، محرک و حادثه جو نبوده و ثانیاً به کشتن دادن بسیاری از مردم کرد با انواع تحریکات و حادثه جویی های حزب دمکرات و سایر هم پالگی هایش ازجمله حزب توده و مجاهدین خلق [منافقین] و نیز ایجاد روابط نزدیک با تمام عناصر ضدانقلابی و خائن به مردم کرد و... خیانت به خلق کرد محسوب نمی شود. ...

حزب توده پس از اعلام انشعاب توسط گروه هفت نفری، به طرق مختلف، مدافع سرسخت این گروه می گردد و در مقابل باند قاسملو موضع گرفته، دست به افشاگری و تبلیغات می زند؛ گویی باند غنی بلوریان در طول بعد از انقلاب جز خدمت به مردم کرد و انقلاب اسلامی کاری و جنایت و خیانتی همراه سایر ضدانقلابیون مرتکب نشده اند. روزنامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در مقاله ای تحت عنوان "قاسملو و همفکرانش در سراشیب انفراد و شکست" شماره ۲۶۸ مورخ ۵/۴/۵۹، مدعی است که هیچ گاه با جریانات و مسائل کردستان برخورد یک طرفه نداشته است! و در تحلیل های خود در یک سال اخیر، همواره همه عوامل ارتجاعی و ضدانقلابی را به طور یکسان افشا نموده است و گروه قاسملو و دیگر مدعیان ضدامپریالیستی را هیچ گاه به عنوان یک نیروی ضدامپریالیستی نشناخته و علی رغم ادعاهای مکرر آنها از "دفاع از حقوق حق خلق کرد" آنها را جزو نیروهای راستین مدافع حقوق این خلق محسوب نکرده است! معلوم نیست چگونه باید دروغ های شاخدار حزب توده را باور نمود. این حزب تا زمانی که حزب دمکرات به عنوان شاخه نظامی حزب

توده فرمان بردار بوده و عمل می نمایـد، به عنوان نیروهای انقلاب هوادار راستین سوسـیالیسم علمی و مبارزان اصـیل نبرد ضـدامپریالیستی خلـق ایران و... معرفی و پشتیبـانی می گردد، ولی در شـرایط خـاص سیاسـی، منکر همه چیز می شـود و این حرکت، یکی از خصوصـیات منافقان است. ...»(۱)

ص: ۷۵۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۲/۶/۱۳۵۹، ص۶.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۱۳ شهریور ۱۳۵۹ ۲۴ شوال ۱۴۰۰ ۴ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

باتوجه به آنچه در طول روزهای اخیر، در مرزهای ایران و عراق رخ داده و حملات ایذایی و نیز تحرکات و نقل وانتقالات ارتش عراق که تقریباً دائمی شده است، خطر تحمیل یک جنگ ازطرف عراق به ایران و آماده شدن آن کشور برای اجرای یک تهاجم عمومی، هرروز احتمال بیشتری می یابد، تا جایی که امروز ژاندارمری کل کشور براساس گزارش های یگان های مرزی خود، این موضوع را به ستاد مشترک متذکر شد.(۱)ستاد مشترک ارتش نیز امروز به نیروهای سه گانه ارتش، ژاندارمری و نیز سپاه پاسداران متن زیر را "جهت آگاهی و اقدام لازم عملی" اعلام کرد:

«برابر اطلاعات رسیده از تاریخ ۱۵/۶/۵۹ به بعد، حمله ارتش عراق به ایران محتمل است. لذا دستور فرمایند از هم اکنون پیش بینی های لازم ازنظر آماده بودن پرسنل و وسایل برای جلوگیری از غافلگیری و پدافند از مرزهای آبی، خاکی و هوایی کشور به عمل آورده و نتیجه اقدامات معموله را اعلام دارند. ضمناً آماده باش مورد لزوم برای یگان های مختلف آن نیرو باتوجه به گسترش فعلی و برای اجرای طرح های پدافندی را تعیین و اعلام دارند.

جانشین رئیس ستاد مشترک - سرتیپ ولی فلاحی»(۲)

در صحنه عمل امروز، درحالی که در نواحی عمومی قصرشیرین، سومار و مهران و پاسگاه های تابع آنها درگیری های سختی درحال وقوع است، نیروهای ارتش عراق در مناطق مرزی خوزستان نیز مشغول ایجاد استحکامات جدید و تقویت بیشتر نیرو و تجهیزات هستند. گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی از گسترش نیروهای عراقی در نوار مرزی از پاسگاه خیّن تا کوشک به شرح زیر می باشد:

«۱. برابر گزارش پاسگاه کیلومتر ۲۵ در ساعت ۱۲ روز جاری، تعداد ۸ دستگاه خودرو عراقی داخل خاک آن کشور به طرف شلمچه در عمق ۶ کیلومتری در حرکت بوده اند. ضمناً ۲ دستگاه لودر در ۲ کیلومتری شمال غربی پاسگاه کیلومتر ۲۵ مشغول کندن سنگر می باشند.

۲. برابر گزارش مجدد پاسگاه کیلومتر ۲۵ برابر گزارش مأمورین گشتی، ۳ دستگاه خودرو

ص: ۷۵۷

۱- سیدیعقوب حسینی و محمد جوادی پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، ج۳، فصل اول، ص۴۷.
۲- سند شماره ۴۳۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (عملیات) به گیرندگان: نزاجا، نهاجا، نداجا، ژاجا، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

نظامی و ۴ دستگاه وانت تویوتا سفیدرنگ که حامل افراد نظامی و غیرنظامی بوده اند، در نزدیکی سیم خاردار مشغول حفر سنگر و علامت گذاری بوده اند.

۳. گزارش پاسگاه شلمچه در ساعت ۱۳، حاکی است که ۱۵ دستگاه خودرو و بلدوزر در ۴ کیلومتری شمال غربی پاسگاه مشغول کار بوده اند.

۴. پاسگاه شلمچه گزارش نموده که در ساعت ۱۴ تا ۱۶ روز جاری، ۴ دستگاه گاز روسی داخل کشور عراق از شمال غربی پاسگاه درحال حرکت بوده اند.»(۱)

یک گزارش مشابه دیگر از همین منطقه حاکی است که در فاصله سه کیلومتری اطراف پاسگاه شلمچه کشور عراق، ۶ دستگاه لودر مشغول حفاری بوده و تعدادی کامیون نظامی با اسلحه و مهمات در همان محل مستقر شده اند.(۲)باتوجه به تحرکات و نقل وانتقال های اخیر عراق در این منطقه، «در ساعت ۱۶ امروز، سرپرست گروهان ژاندارمری خرمشهر در معیت نماینده فرماندار و نیروی دریایی از محل عملیات دیدن و مشاهدات خود را به شرح زیر بیان نموده است:

در حدود ۴ کیلومتری جنوب پاسگاه کیلومتر ۲۵، به فاصله ۵۰ متری سیم خاردار، تعداد ۵ دستگاه لودر و یک دستگاه گریدر مشغول حفاری بودند و ۲ دستگاه وانت و یک دستگاه پیکاب نیز موجود بود. یک ماشین ارتشی ۶۶ نیز حامل تعدادی نظامی که ظاهراً برای این عملیات تأمین برق می کنند، دیده شده است. با تماسی که به وسیله پرسنل گرفته می شود اظهار می دارند به منظور برق رسانی، جاده کشی می نمایند و قصد دارند که آسفالت کنند.» در پایان این گزارش اضافه شده که سرپرست گروهان ژاندارمری خرمشهر صحت اظهارات عراقی ها را مورد تردید قرار داده است.(۳)

همچنین در گزارش دیگری از لشکر۹۲ زرهی اهواز، آمده است: «دولت عراق مشغول حفر سنگر و بتون آرمه نمودن آن در جنوب شرقی روبه روی پاسگاه صفریه ایران می باشد و امروز نیز مقداری سیمان در این محل تخلیه کرده است.»(۴)

در منطقه مقابل پاسگاه کوشک نیز تحرکات عراق قابل ملاحظه می باشد. ازجمله در ساعت ۹:۱۰ دقیقه صبح امروز، یک یگان مرزی عراق درحال استقرار در جنوب پاسگاه های قدیم و جدید بوده است. در ساعت ۱۱ نیز، تعدادی از عوامل عراقی در مجاور پاسگاه طلائیه جدید مستقر شده اند. در ساعت ۱۱:۳۰، حدود ۹ دستگاه خودرو عراقی با تجهیزات کامل در پاسگاه مقابل پاسگاه کوشک مستقر گردیده اند. در پایان این گزارش ستاد مشترک به نیروی زمینی دستور داده است که تحرکات نیروهای عراقی را در منطقه هر ۶ ساعت یک بار، به دقت گزارش کند.(۵)یک گزارش دیگر از همین منطقه خبر از استقرار تانک ها و تجهیزات بیشتری از عراق در فاصله ۴ کیلومتری پاسگاه کوشک می دهد.(۶)

در حوالی پاسگاه فکه عراق نیز ارتش این کشور مبادرت به ایجاد سنگرهای بتونی نموده و کارگران مشغول کار روی سنگرهای مزبور هستند.(۷)

۱- سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از لشکر۹۲ زرهی ۰رکن۲)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) بـه ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)،

۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان مستند به گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر و پاسگاه کیلومتر ۲۵.

۳- سند شماره ۳۴۷۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی فرمانداری شهرستان خرمشهر به دفتر امور انتظامی استانداری خوزستان، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۳۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، برابر گزارش گروه رزمی ۳۷.

۵- سند شماره ۴۳۰۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۰۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲، بنا به گزارش ف - تی۳۷۲ مستند به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

درحالی که در شهرهای آبادان و خرمشهر وضعیت به ظاهر عادی جلوه می کند و مردم از تحولات مرزی عراق تقریباً ناآگاه هستند، نکته قابل توجهی در گزارش هنگ ژاندارمری خوزستان وجود دارد مبنی بر اینکه: «کلیه چراغ های پاسگاهی و پالایشگاه های پتروشیمی و شعله های گاز کشور عراق و همچنین چراغ های شهر بصره به کلی خاموش و در تاریکی مطلق فرو رفته است.»(۱) ازطرف دیگر، باتوجه به تحرکات و نقل وانتقال های وسیع عراق در مرزهای خوزستان، به ویژه منطقه عمومی خرمشهر و آبادان، امروز فرمانده لشکر۹۲ زرهی به فرماندهی گردان ۱۵۱ دژ خرمشهر دستور داده است که «تعداد ۳ قبضه تیربار ۷/۱۴ بدون مهمات و ۶ قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م با یک سوم مهمات بار نسب [نصب] در اختیار هنگ ژاندارمری آبادان ([آن هم] به طور امانی) واگذار گردد.»(۲)

یادآوری می شود رکن دوم ستاد مشترک ارتش گزارش داد که: «اخیراً چند افسر و درجه دار ایرانی به عراق وارد شده و اطلاعات خود را درمورد یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران در اختیار آن کشور قرار داده اند.»(۳)

دراین حال، یک گزارش حاکی است امروز «به خاطر اهانت یکی از فرماندهان ارتش عراق به یکی از نیروهای جیش الشعبی یا همان ارتش ملی، زدوخورد شدیدی بین پرسنل ارتش و افراد ارتش ملی در منطقه الحسین در بصره روی داد که منجر به کشته شدن ۵ نفر و زخمی شدن ۲۰ نفر ازطرفین گردید.»(۴)این ماجرا باتوجه به هشدار دیروز ارتش عراق به نیروهای ارتش ملی این کشور، قابل توجه است.

۱

درحالی که نقل وانتقالات ارتش عراق در جنوب اهمیت بیشتری دارد، اما شدیدترین درگیری های مرزی و حملات عراق در مناطق عمومی قصرشیرین، سومار، مهران و تمام پاسگاه های تابع آنها رخ می دهد، به طوری که ارتش عراق نه تنها از آتشبارهای سنگین و دوربرد و موشک، بلکه از واحدهای زرهی خود نیز در حمله زمینی استفاده می کند. علاوه بر شهر قصرشیرین و توابع آن که مهم ترین کانون درگیری های امروز بود، درگیری های غرب کشور نیز وسعت و شدت زیادی داشت.

از مهران خبر رسید که نیروهای عراقی از ساعت ۶:۳۰ دقیقه بامداد امروز، با سلاح های سنگین کلیه پاسگاه های گروهان صالح آباد را زیر آتش گرفتند که با آتش متقابل نیروهای ایران مواجه شده و در مرحله اول شهرک پله کانه، پاسگاه پله کانه و پایگاه تک تک مشکی عراق با خاک یکسان شده و براثر آتش کشور هدف، پاسگاه های نی خزر و نخجیر نیز آسیب دیده اند و عملیات و به خصوص درگیری در نی خزر تا ظهر امروز همچنان ادامه یافت.(۵)

گزارش خبرنگار کیهان دراین باره حاکی است: «عراقی ها در آتشباری امروز از موشک های با گلوله های سنگین و قوی ترین واحدهای توپخانه خود که دارای برد بسیار زیاد و انفجار گسترده ای است، استفاده کردند و بیشترین هدف های خود را روی مناطق مسکونی شهر مهران

۱- سند شماره ۴۳۰۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) به فرماندهی گردان۱۵۱ دژ، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹،

ص۳؛ و – سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۳، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲).

۵- سند شماره ۲۸۳۱۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران – مرزبانی کل کشور، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۲۸۲۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ صالح آباد به تهران – رکن سوم دایره عملیات ژاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

و نیز پاسگاه های مرزی آن ازجمله گمرک، بهرام آباد، فرخ آباد، رضاآباد، تپه غلامی، تپه نادر، تپه ۳۴۳، سرکنجان چم، پاسگاه صالح آباد و نیز شهر قصرشیرین متمرکز کردند.»(۱)

اما صحنه اصلی درگیری در مناطق شمالی تر مهران بود، به طوری که خبرنگار کیهان در گزارش دیگری آورده است: «درگیری های مرزی ایران و عراق که از ساعت ۷ صبح پنجشنبه شدت پیدا کرده بود منطقه ازگله تا نفت شهر را پوشاند.»(۲)در ادامه به موارد مهم این محدوده اشاره می شود.

از ساعت ۱۳ درگیری در نفت شهر، میان نیروهای عراقی و ایرانی شروع شد که تا ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه، ادامه یافت. تا این ساعت یک بالگرد عراقی هدف قرار گرفت و در داخل مقر سپاه نفت شهر سقوط کرد.(۳)

بنا بر گزارش واصله به سپاه در ساعت ۱۷، «در نفت شهر و اطراف آن درگیری شدیدتر شده و تمام پاسگاه های مرزی این منطقه، ازجمله چقاشیرگه، سلمان کشته، سانواپا و به خصوص سه تپان و سلمان کشته درگیر می باشد و نیروهای زرهی عراق به نزدیکی این دو پاسگاه رسیده اند.»(۴)گزارش دیگری حاکی است این درگیری ها تا ساعت ۱۸ امروز ادامه داشته است.(۵)

این درحالی است که گزارش های متعدد حاکی از فقدان آتش و واحدهای پشتیبانی برای پاسگاه های گروهان سومار ازجمله پاسگاه های تلخاب، بازرگان و گیسکه می باشد،(۶)ازجمله گزارش ستاد مشترک ارتش در ساعت ۱۶:۳۵ دقیقه امروز، ضمن اشاره به وقوع درگیری در سرتاسر نوار مرزی ازجمله پاسگاه قلعه سفید و تلخاب، می افزاید: «مسئله مهم این است که در پشت پاسگاه های گروهان های خان لیلی و سومار یگان ارتش پشتیبانی کننده قادر به انجام پشتیبانی اعم از مانور یا پشتیبانی آتش وجود ندارد و ضمن تماسی که فرمانده ناحیه با لشکر۸۱ کرمانشاه برقرار نموده است، لشکر مزبور اظهار نموده که ازطریق نیروی زمینی درخواست پشتیبانی شده است.» در پایان این گزارش مجدداً هشدار داده شده که پاسگاه های مزبور بدون پشتیبانی هستند.(۷)

از سوی دیگر، هم زمان با شدت گرفتن درگیری های مرزی در این مناطق، ارتش عراق بازهم نیروهای زرهی بیشتری را به این نواحی مرزی گسیل داشته است. ازجمله «در ساعت ۲۴ امروز، یک ستون از ارتش عراق [که] در حدود ۹۰ دستگاه تانک و خودرو و نفربر بوده وارد مندلی و به طرف پاسگاه های مرزی در حرکت و روبه روی پاسگاه های تلخاب و بازرگان و کانی شیخ مستقر شده اند.»(۸)

۱

قصرشیرین مهم ترین کانون درگیری های امروز بود. از اولین ساعات بامداد امروز؛ یعنی از ساعت ۱:۱۰ دقیقه، عراق با سلاح های سنگین تپه های اطراف قصرشیرین را هدف قرار داد که با آتش متقابل ایران مواجه شد.(۹) این درگیری ها ادامه یافت تا اینکه در ساعت ۶:۵۰ دقیقه بامداد، به کلیه پاسگاه های مرزی قصرشیرین و هنگ قصرشیرین کشیده شد.(۱۰)

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- همان.

۳- سند شماره ۴۳۰۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۰۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و -

سند شماره ۲۸۳۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران - رکن سوم ژاجا (دایره عملیاتی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ناحیه کرمانشاه به ت - ف - ژاجا - رکن یکم عملیات، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران (دایره عملیات - رکن۲ و رکن۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۶۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا رکن۳ (دایره عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۰۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیاتی)، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران - ت - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار مستند به اعلام پاسگاه گیسکه.

۹- سند شماره ۴۳۰۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا.

۱۰- سند شماره ۴۳۰۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات)، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

گزارش خبرنگـار کیهـان حـاکی است: نیروهای عراقی امروز شـهر قصرشـیرین را از منطقه بنـدباریکه زیر آتش توپخانه سـنگین خود قرار دادند. در ساعت ۸ صبح، به علت اصابت گلوله توپ به خط انتقال نیروی برق سرپل ذهاب – قصرشیرین، برق شهر قطع شد، ولی با تلاش مأموران اداره برق، بلافاصله روشنایی نیمی از شهر تأمین شد.(۱)

ساعت ۱۱ صـبح، شـهر قصرشـیرین هـدف حملاـت سـنگین توپخانه ای قرار گرفت. این حملات تا شب ادامه داشت و در آخرین ساعات غروب رفتـه رفته متوقـف شـد. ارتش بعث در این حمله از کـوه هـای آق داغ بیش از ۳۰ نقطه قصرشـیرین را گلوله بـاران کرد. مهم ترین نقـاط گلوله بـاران شـده عبـارت انـد از: منبع آب خیابان قرنطینه، کارخانه یـخ تازه آباد، پمپ بنزین سابق، اطراف سپاه پاسـداران، گاراژ حاتم، محمودآباد، نصـرآباد، غفورآباد، هنگ ژاندارمری، کوچه بیمه ایران، گاراژ طلوعی، تپه های روبه روی قرنطینه، اطراف بیمارسـتان و بـاغ هـای بیمارسـتان. در این حملات بیش از ۱۰۰ خـانه نیز آسیب دیـد. در این حملاـت همچنین بیش از ۱۰۰ زن و مرد و کـودک و نیروهای انتظامی زخمی شدند و ۵ نفر نیز به شهادت رسیدند. «شهر کوچک خسروی نیز از ساعت ۱۱ پنجشنبه، همچنان زیر آتش توپخانه ارتش بعث بـود و حـدود ۲۰ نفر نیز در این منطقه مجروح شدنـد و به ده هـا خـانه خسـارت وارد آمـده است. بیمارسـتان مهـدی رضـایی قصرشیرین نیز که برق آن قطع شده بود آخرین امید مجروحین حوادث بود.»(۲)

گزارش هـای بعـدی درمورد درگیری هـای مزبور حـاکی است که تـا ساعت ۱۷:۰۵ دقیقـه امروز، ۲۲ گلوله توپ عراقی به وسط شـهر و اطراف سپاه قصرشـیرین و نیز اطراف سـتاد هنـگ و در داخـل محمودآبـاد (پشت منـازل سازمانی ژانـدارمری) و منبع آب اصابت کرده و خسـاراتی به بـار آورده و تا این ساعت، ۳ نفر ازجمله ۲ درجه دار ارتش و یک پاسـدار شـهید و حدود ۴۰ نفر زخمی شـده اند. درگیری های مرزی این منطقه نیز شدت بیشتری یافته و ارتباط نیز قطع شده است.(۳)

گلوله باران امروز شهر قصرشیرین به وسیله توپخانه عراق، سرانجام ساعت ۸ شب قطع شد.

یادآوری می شود برخی منابع اطلاعاتی ارتش گزارش دادند: «در درگیری های امروز در منطقه قصرشـیرین، تعدادی از عناصر کمونیست برای توپخانه عراق دیدبانی می کردند و دولت شوروی توسط عراق به کمونیست های ایران کمک می کند.»(۴)

بـاتوجه بـه شـدت درگیری در منـاطق یادشـد و نیز محاصـره یـک دسته از نیروهـای ارتشـی در نزدیکی امـام زاده حسـن قصرشـیرین،(۵) فرمانـدهی ژانـدارمری کـل دسـتور تقویت، مراقبت و هوشـیاری بیشتر را برای یگـان هـای درگیر به نـاحیه کرمانشـاه صـادر کرد.(۶)ناحیه کرمانشاه نیز به تیپ ابوذر دستور داد تا به کمک دسته ارتشی محاصره شده شتافته و آن را از محاصره خارج سازند.(۷)

۱– روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲– روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳– سند شماره ۲۷۶۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشـین؛ و – سـند شماره ۳۴۳۷۳ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شـهربانی قصرشیرین؛ و – سند شماره ۴۳۰۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشـین؛ و – سند شماره ۲۸۳۴۳۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ، از نـاحیه ژانـدارمری کرمانشاه بـه تهران، – ت – ف – ژاجا – مرکز فرمانـدهی، ۱۳/۶/۱۳۵۹؛ سند شماره ۲۸۳۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشـین؛ و – سـند شماره ۲۸۳۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴– سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۲۷۶۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از سوی ف - ۰۵ به اسلام آباد غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
۶- سند شماره ۲۷۷۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به ف - ۰۵ - ر۳، ۱۳/۶/۱۳۵۹.
۷- سند شماره ۲۷۶۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱

در پاسخ به حملات عراق، نیروهای خودی نیز تلفاتی به مهاجمان وارد می کنند. از آن میان می توان به موارد زیر اشاره کرد که البته از جنبه های تبلیغاتی رسانه ای یا ابراز حمیت صنفی گزارش دهندگان آن خالی نیست.

درمورد پایان گلوله باران امروز شهر قصرشیرین، گزارش خبرنگار کیهان حاکی است: «آتش توپخانه ارتش بعث عراق که به طور بی امان شهر قصرشیرین را زیر بمباران گرفته بود، در ساعت ۸ بعدازظهر پنجشنبه به دنبال انهدام ۶ تانک و چند خودرو به وسیله نیروهای جمهوری اسلامی ایران خاموش شد.»(۱) و نیز به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: در حملات متقابل نیروهای مسلح ایران همچنین مواضع نظامی عراق در اطراف شهرهای منظریه و خانقین زیر آتش توپخانه قرار گرفت و ۳ پاسگاه مرزی عراق، ۳ تانک و یک هواپیمای متجاوز عراقی منهدم شدند.(۲)

درباره درگیری های امروز مهران نیز یک گزارش تکمیلی ارتش حاکی است:

«برابر گزارش واصله از گروهان مهران، دراثر آتش شدید قوای خودی ۲ پاسگاه و ۳ موضع توپخانه و یک موضع تانک و مرکز گروه رزمی و تعدادی هدف های کوچک دشمن منهدم و به آتش کشیده شده و هم اکنون نیز...(۳) زرباطیه شعله ور و صدای انفجار از محل آتش سوزی شنیده می شود. ضمناً تپه های ۴۱ و ۳۰۳ دشمن به سختی کوبیده شده و مواضع آنها منهدم و افراد دشمن پا به فرار و وسیله آتش تعاقبی تعقیب و چند دستگاه تانک دشمن به صورت هجومی حمله را آغاز که با آتش خودی متوقف و یک دستگاه به کلی منهدم و تلفات و ضایعات سنگین به دشمن وارد گردیده که به دلیل تاریکی شب آمار دقیق به دست نیامده. در این درگیری به پرسنل پاسگاه ها و ارتش جمهوری اسلامی هیچ گونه تلفاتی وارد نگردیده تابه حال دراثر آتش موشک دشمن جمعاً ۵ نفر غیرنظامی در قریه زرگوش و مهران شهید و ۶ نفر مجروح گردیده است. درگیری فوق تا ۲۳:۰۰ ادامه داشته است.»(۴)

در گزارش مشابهی از ستاد مشترک دراین باره اضافه شده است: «به نظر می رسد مواضع خالی از پرسنل رزمنده گردیده، تلفات دشمن از ۲۰۰ نفر بیشتر است و تلفات خودی ۴ نفر غیرنظامی شهید و ۵۰ نفر غیرنظامی مجروح.»(۵)

۲

گرچه کنترل بیش از ۶۰ کیلومتر مرز آبی باتوجه به کمبود نیرو و امکانات حاضر بسیار مشکل است، با تمهیدات نیروهای انتظامی و سپاه پاسداران در مرزهای مشترک مناطق خرمشهر و آبادان، از تحرکات و رفت وآمدهای عوامل داخلی وابسته به عراق ازطریق مرزهای مزبور اندکی کاسته شده

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- در سند ناخوانا است، ولی در روزنامه کیهان مورخ ۱۵/۶/۱۳۵۹ در خبری که ظاهراً از همان منبع اخذ شده است چنین آمده است: «انبار بزرگ مهمات بعثی ها در شهر مرزی زرباطیه که از سکنه خالی شده و تماماً نظامی است منفجر شد.» (روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از قصرشیرین)

۴- سند شماره ۲۸۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه - رکن سوم، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۰۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، **۱۴/۶/۱۳۵۹**.

است. بااین حال، هنوز هم این تحرکات در قالب رفت وآمدهای غیرقانونی و حمل اسلحه و مهمات قاچاق به منظور اجرای عملیات ایذایی و نیز جاسوسی به نفع کشور عراق، ادامه دارد.

دراین زمینه گزارش امروز واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه خرمشهر به نقل از نیروهای سپاه مستقر در پاسگاه خیّن، حاکی است که «در ساعت ۱۶ امروز، تعدادی خشاب و ۹۰ تیر کلاشینکف در مسیر گشت نیروهای مزبور کشف شده و در ساعت ۱۸ همین روز نیز در همان مسیر یک قبضه کلت و تعدادی تیر فشنگ پیدا شده است.»(۱)

همچنین در ادامه مبارزه و مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق، «به اطلاع سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول، پیش ازظهر امروز، پرونده جبار چنانی به اتهام تردد مکرر غیرمجاز به عراق، واردکردن بیش از ۲۵۰ قبضه اسلحه کلاشینکف، توزیع و پخش مقادیر زیادی سلاح بین افراد ضدانقلاب، برقراری روابط غیرمجاز با عوامل دولت مزدور عراق، اقدام مسلحانه برعلیه امنیت کشور جمهوری اسلامی ایران باتوجه به محتویات پرونده و قرائن موجود و اقرار صریح وی، توسط حاکم شرع استان خوزستان مفسدفی الارض و محارب با خدا و رسول شناخته و محکوم به اعدام شد. حکم اعدام، پیش ازظهر امروز در دزفول به اجرا درآمد.»(۲)

۱

پس از برگزاری هجده جلسه از دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان و عاملان فاجعه سینما رکس آبادان، در فضایی مملو از تبلیغات وسیع و تحریکات گروه های سیاسی کمونیستی و نیز سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان، دادگاه رسیدگی به این فاجعه سرانجام رأی نهایی خود را امروز صادر کرد. براساس رأی دادگاه ویژه، ۱۰ تن از عاملان این فاجعه به اعدام محکوم شدند؛ حکم اعدام ۶ تن از این عده سحرگاه امروز اجرا شد، ۴ محکوم به اعدام نیز فراری هستند. دادگاه همچنین رأی به برائت ۵ تن از متهمان داد و ۱۵ نفر را به زندان محکوم کرد.

آخرین جلسه دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان صبح دیروز تشکیل شد و متهمان به آخرین دفاعیات خود پرداختند. در پایان این جلسه، ختم دادرسی اعلام و دادگاه وارد شور شد. رأی اعضای دادگاه پس از چندین ساعت مشورت، اوایل نیمه شب گذشته اعلام گردید.

محکومان به اعدام عبارت بودند از: ۱. حسین تکبعلی زاده ۲. ستوان یکم منوچهر بهمنی ۳. علی نادری صاحب سینما ۴. اسفندیار رمضانی دهاقانی مدیر داخلی سینما ۵. سیدفرج الله مجتهدی، بازجو و شکنجه گر ساواک ۶. سرهنگ سیاوش امینی آل آقا، رئیس سابق اداره اطلاعات شهربانی و افسر به اصطلاح ضدخرابکاری. ... چهار نفر غایبی که به اعدام محکوم شدند نیز عبارت اند از: ۱. علی اصغر ودیعی رئیس سازمان امنیت ۲. سرتیپ رضا رزمی، رئیس شهربانی وقت آبادان ۳. سرهنگ محمدعلی امینی، رئیس شهربانی آبادان بعد از فاجعه ۴. سرهنگ اردشیر بیات، رئیس پلیس آبادان.(۳)

۱- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۹، ص۲، برابر اعلام مرزبانی خرمشهر.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از آبادان؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، خبرنگار انقلاب

اسلامی از آبادان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۱

در ادامه تحرکات ایذایی و درگیری های گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین گزارش لشکر۶۴ پیاده ارومیه حاکی است: از ساعت ۰۱:۰۰ امروز ضدانقلابیون از آبادی های خانلو و جبرئیل آباد حمله کرده و وارد پایگاه مجاهدین مستقر در جبرئیل آباد می شوند؛ مهاجمان ۲ قبضه خمپاره انداز ۶۰ میلی متری و ۳ قبضه تیربار ژ۳ و ۳ دستگاه تلفن و ۲ دستگاه بی سیم را به غارت می برند. ضمناً یک درجه دار ژاندارمری و یک جوانمرد پس از آن، مفقودالاثر شده اند.(۱)گزارش تکمیلی سپاه ارومیه نیز درمورد این حادثه حاکی است: «یک نفر گروهبان۳ ژاندارمری را به گروگان گرفته اند. ...» این گزارش نیز ضمن تأیید گزارش قبلی افزوده است: «در این درگیری پسر یکی از افراد بانفوذ ضدانقلاب محل به نام حاج بایزیدی کشته شد.»(۲)

همچنین در درگیری ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه دیشب با مهاجمان ضدانقلاب در بخش شاهین دژ، یک پاسدار شهید و ۲ پاسدار دیگر زخمی شدند، در ادامه این درگیری که تا پاسی از ساعات اولیه امروز نیز ادامه داشت، یکی از اعضای جهاد سازندگی نیز به شهادت رسید و یک جهادگر دیگر و ۲ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد مجروح شدند.(۳) در همین محور، مهاجمان مسلح معاند با نظام توانستند با استفاده از تفنگ ۱۰۶ میلی متری و تیربار کالیبر ۵۰ و خمپاره در نقاط مختلف اطراف تکاب مستقر شوند و منطقه ای به طول دو کیلومتر از محور شاهین دژ - تکاب را در دست بگیرند.(۴)

یادآوری می شود که در بازدید دیروز فرماندار میاندوآب از سپاه تکاب، وضعیت و مشکلات سپاه و ارتش ازنظر امکانات در این منطقه مورد بررسی قرار گرفت و قرار شد اقدامات لازم جهت تأمین خودرو و اعزام نیرو با تجهیزات برای سپاه تکاب و ارسال یک دستگاه تانکر بنزین و تانکر آب برای تأمین سوخت یگان ارتش مستقر در تکاب صورت گیرد.(۵)

همچنین شامگاه امروز حدود ۵۰ نفر از افراد مسلح ایل قلخانی با اسلحه و مهمات، از منطقه چهارکلا (عراق) به ایران وارد شده و خود را به سپاه پاسداران قصرشیرین معرفی کردند.(۶)

۲

انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق و دورشدن شاخه "اکثریت" از مشی مسلحانه، در نظر برخی جناح های نظام و هواداران آن چندان واقعی محسوب نشده و با بدبینی و سرزنش همراه گردیده است؛ چراکه قراین متعددی دال بر باقی بودن "اکثریت" بر مشی مسلحانه در مناطق کردنشین و نیز آماده سازی این گروه برای مبارزه مسلحانه با نظام در آینده ای نه چندان دور وجود دارد. یک گزارش که امروز در کیهان و جمهوری اسلامی درج شد و سپس تحلیل و توضیح روزنامه جمهوری اسلامی راجع به آن، نشانه ای از این دریافت است.

گزارش کیهان به نقل از خبرگزاری پارس در سنندج، حاکی است که امروز در سنندج یک خانه تیمی مربوط به "اکثریت"، کشف شده است. مطابق این گزارش، «درپی آگاهی سازمان

۱- سند شماره ۴۳۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۹۱، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۷۹۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۹۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳

(مرکز فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه ارومیه، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۴- سند شماره ۱۴۱۶۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۰۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۰۱، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

پیشمرگان مسلمان کرد از رفت وآمدهای مشکوک در خانه ای واقع در محله خسروآباد، منزل مذکور توسط افراد این سازمان محاصره و ضمن بازرسی از آن متوجه می شوند که این محل یکی از خانه های تیمی سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) است.»

خبرگزاری پارس از سنندج ضمن نقل این خبر افزود: «در جریان بازرسی از خانه یادشده تعدادی دستگاه چاپ زیراکس، ماشین فتوکپی، حدود یک وانت اعلامیه برعلیه حکومت جمهوری اسلامی، تعدادی وسایل جراحی که از بیمارستان های دولتی به سرقت رفته است، دارو و قرص های ضدحاملگی، وسایل صوت گیر که از سازمان های انتظامی سرقت شده است، در حدود ۵۰ تخته پتوی ارتشی و تعدادی کتاب های کمونیستی که برعلیه رژیم جمهوری اسلامی ایران نوشته شده اند، کشف و ضبط شد و به دادگاه انقلاب اسلامی سنندج انتقال یافت. افرادی نیز شناسایی شده اند که پس از دستگیری اسامی آنان فاش خواهد شد.»(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی نیز پس از نقل همین خبر در ادامه گزارش خود نوشت: «لازم به تذکر است که چریک های فدایی خلق اخیراً درپی شکست "سیاسی - نظامی" در کردستان، به طور تاکتیکی خود را به سه جناح "اکثریت"، "اقلیت" و "مستقل" تبدیل کردند و به دستور ارباب روسیه، جناح اکثریت مأموریت یافته تا خود را به حزب توده نزدیک کند و جناح اقلیت مسئولیت یافت که با "جمهوری اسلامی" به صورت خصمانه مبارزه کند. در اوایل انقلاب نیز اشرف دهقانی که از چند صد نفر عضو و کمی بیشتر هوادار سازمانی برخوردار است "چریک های فدایی خلق" را رسماً منتسب به خود دانست و رهبری چریک های فدایی که هم اکنون به سه شاخه تبدیل شده اند را غاصب نام و آرم سازمان دانست. لازم به تذکر است که چریک های فدایی شاخه اکثریت پس از انشعابات و درگیری های ظاهری، ۲ تن از کادر مرکزی خود را جهت کسب حیثیت! و آبرو! و برای "التماس" نزد آیت الله دکتر بهشتی جهت مذاکره فرستادند و به آیت الله دکتر بهشتی قول دادند که از روش های مزورانه خود در کردستان عدول کنند. کشف خانه تیمی فوق و به دست آمدن مقدار زیادی وسایل بهداری، بیمارستانی، ارتشی، قرص ضدحاملگی و... نشانه دروغین بودن شاخه شاخه شدن های چریک های فدایی خلق و تصریح وابستگی گروهک های کمونیستی فوق به ابرقدرت هاست.»(۲)

۱

درحالی که در شهرها و نقاط مرزی غرب و جنوب غربی کشور، تحرکات عراق و گروه های مسلح براندازعلیه نظام نوپای جمهوری اسلامی ایران هرروز ابعاد وسیع تری می یابد، ادامه جریان وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی و سوءاستفادهٔ گروه های چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از این وضعیت - که اغلب در قالب مشاجرات و درگیری های سازمان یافته طرف داران آنها با مردم عاشق انقلاب بروز می کند - همچنان برخی شهرها و روستاها را با ناامنی و گاه ایجاد

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۶.

بلوا و آشوب مواجه ساخته است. با نزدیک تر شدن به روزهای پایانی شهریور، تحریکات و تحرکات این گروه ها به طرز مشکوکی رو به افزایش می باشد و پیگیری هرروز موارد درگیری ها، این نکته را به اثبات می رساند.

به دنبال برخوردهای پراکنده چند روز اخیر در بوشهر، ۱۴ تن از هواداران مجاهدین و چریک های فدایی خلق در این شهر به حکم دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر بازداشت شدند.(۱)

همچنین، درپی کشف یک خانه تیمی متعلق به سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر در شهرستان مسجدسلیمان، افراد سپاه پاسداران این شهر ۲ تن از فعالان این سازمان را نیز در این خانه دستگیر کردند و اسنادی مربوط به تشکیل هسته های مقاومت در شهر مسجدسلیمان توسط این گروه به دست آمد.(۲)

علاوه براین، سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) مدعی است که در شهرستان رشت در محله صمد بهرنگی این شهر، در ساعت ۶ بعدازظهر امروز، افراد ناشناس یکی از اعضای فعال این سازمان را به رگبار گلوله بسته و کشته اند. این سازمان در اطلاعیه ای که در همین مورد منتشر کرده، ضمن درج این خبر، تلویحاً کوشیده است افراد سپاه پاسداران رشت را مسئول این حادثه معرفی کند.(۳)

در تهران، امروز عده ای از مردم مؤمن به انقلاب که از تحریکات فزایندهٔ گروه های سیاسی چپ علیه نظام به ستوه آمده بودند دفتر نشریه اتحاد مردم، ارگان سازمان اتحاد دمکراتیک مردم ایران را، که دارای مشی همسو با حزب توده است، اشغال کردند. نامه مردم ضمن درج این خبر نوشت: «اشغال دفتر نشریه اتحاد مردم به دنبال اشغال دفاتر سایر احزاب و سازمان ها و گروه های سیاسی ازجمله و به ویژه حزب توده ایران، نشان دهنده این امر است که توطئه ضدانقلاب برای ایجاد جو تشنج و درگیری در جامعه، که زمینه کودتای امریکا را فراهم می کند، ادامه دارد. ...»(۴)

دراین حال، محمود اعتمادزاده معروف به م. به آذین، صاحب امتیاز و مدیر روزنامه اتحاد مردم امروز در نامه ای خطاب به دادستان کل انقلاب، علی قدوسی، ضمن اعتراض به اشغال دفتر این نشریه، از وی خواست تا به این "هرج ومرج طلبی" پایان داده و دفتر مزبور را از اشغال کنندگان بازپس بگیرد.(۵)

۱

باآنکه چندین روز از بحث و مشاجره بین دو جناح حاکم رقیب بر سر تعیین اعضای کابینه جدید می گذرد، امروز هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، ضمن ارائه گزارشی به مجلس از اقدامات چند روز گذشته دو جناح مزبور برای انتخاب افراد کابینه و رسیدن به نقاط مشترک بیشتر، درخصوص حل وفصل نهایی این مسئله اظهار خوش بینی کرد و گفت: «جناب آقای رئیس جمهور و جناب آقای نخست وزیر بعد از روز سه شنبه، دو ملاقات طولانی داشتند. اولین ملاقات در همان روز سه شنبه ساعت ۱۱ صبح، با حضور جمعی از افراد پیشنهادی کابینه و

۱- روزنامه کیهان، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از بوشهر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۳- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۸.

۴- نامه مردم، شماره ۳۲۶، ۱۵/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۸.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۳.

آقای رئیس جمهور و آقای نخست وزیر بود و دراین رابطه آقای رجایی گفتند که این ملاقات خیلی مفید بود و بسیاری از مشکلاتی که در راه ایجاد تفاهم وجود داشت حل شد. دیشب (چهارشنبه) مجدداً بنا به دعوت جامعه روحانیت مبارز جلسه با حضور این دو نفر تشکیل شد که تا نیمه شب ادامه یافت و تقریباً به تفاهم کامل نزدیک شدند و حداکثر ۴ مورد از مجموع ۲۰ مورد باقی مانده است و آقای بنی صدر گفته اند که تا یکی دو روز آینده تحقیقات من درمورد این افراد تمام خواهد شد. امیدوارم که ان شاءالله تحقیقات آقای بنی صدر به زودی تمام شود و ما هرچه زودتر در کشور دارای کابینه و دولت شویم.»

آقای هاشمی سپس درباره شایعه دخالت مجلس در امر تعیین وزرای کابینه اظهار کرد: «الآن به هیچ نحوی مجلس حتی در مذاکرات آقایان هم دخالت ندارد و این نگرانی که مجلس یعنی قوه مقننه در تشکیل کابینه دخالت می کند کاملاً بیجاست. بنده هم به اتفاق ۲۱ نفر از اعضای جامعه روحانیت مبارز در جلسه دیشب به عنوان عضوی از اعضای شورای روحانیت مبارز تهران شرکت داشتیم. ...»(۱)

۱

فضای حاکم بر رسانه های هر دو جناح رقیب حاکم بر کشور این روزها به نحوی است که نشان می دهد هر دو گروه همراه هواداران و منسوبین و وابستگان سیاسی شان، خود را برای مراسم روز هفدهم شهریورماه یعنی دومین سالگرد شهیدان میدان شهدا آماده می کنند. به دنبال اطلاعیه دفتر رئیس جمهوری در هفته گذشته مبنی بر دریافت اطلاعیه ها و نامه های فراوان از گروه های مختلف برای دعوت از بنی صدر جهت سخنرانی در روز هفده شهریور، امروز نیز اطلاعیه ای در همین مورد ازسوی "دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور" منتشر شد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «... هنوز نیز غائله آفرینان اسارت طلب اجنبی پرست در گوشه وکنار این مملکت خون عزیزان ما را می ریزند و توطئه گران زورگو از پی ایجاد شرایطی هستند که بار دیگر استبداد به جای استقلال و تزویر به جای اسلام راستین را برای این

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۶۲۲.

امت شـهیدپرور حـاکم گرداننـد. دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهوری به دعوت دفتر ریاست جمهوری در تجدیـد میثاق شهادت با شهدا پاسخ مثبت گفته و بعدازظهر روز دوشنبه ۱۷ شهریورماه ساعت ۵:۲۰ دقیقه، از عموم مردم می خواهد در این مراسم که با حضور ریاست جمهوری در میدان شهدا برگزار می شود شرکت نمایند. ...»(۱)

۱

در طول هفته ای که گذشت، مسئله حقوق بشر در ایران به خصوص باتوجه به بحران گروگان های امریکایی، مورد توجه ویژه رسانه های تبلیغاتی غربی و نیز مسئولان و کارشـناسان حقوق بشـر سازمان ملل قرار گرفته است. دراین زمینه، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشـیتدپرس از ژنو گزارش می دهد که «اکثریت کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل برای آزادی گروگان های امریکایی که از ۱۰ ماه پیش تـاکنون، در ایران به سـر می برنـد درخواستی را به امضا رسانیـده انـد. این سـند ۱۷۷ کلمه ای توسـط "جان کاری" یک متخصـص حقوق بین المللی و کارشـناس امریکـایی به کمیسیون فرعی سازمان ملل برای جلوگیری از تبعیض و حراست از اقلیت ها ارائه شـده. جان کاری گفت که وی انتظار دارد این قطعنامه که منعکس کننده تصـمیم ماه مه گذشته دیوان داوری لاهه، مبنی بر آزادی گروگان هاست، روز جمعه به رأی گذارده خواهد شد. وی گفت تمام سعی خود را خواهم کرد تا در روز مذکور رأی به این قطعنامه را که پیش بینی می کنم بـا اکـثریت زیـادی تصویب شود، به دست آورم. جـان کـاری افزود: ۳ تن از اعضـای کمیسـیون فرعی ازجمله کارشـناسان ایرانی، از هنگـام بررسـی این ماجرا در ماه گذشـته غایب بودنـد.» بنا به این گزارش، «این قطعنامه که درصورت تصویب لازم الاجراست می خواهد که گروگـان هـا آزاد شونـد به نحوی که بتواننـد نزد خـانواده هـای خود در کشورشـان بازگشـته و زنـدگی عادی خود را مطابق با اصول بشردوسـتانه از سر بگیرند. در این قطعنامه آمده است که گروگان ها طی ۳۰۰ روز با خارج ارتباط نداشـته اند و اگر ارتباطی وجود داشته بسیار مختصر بوده است و به همین لحاظ باید رحم و شفقت را درمورد آنان رعایت کرد.»(۲)

ص: ۷۶۸

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص ۶ژنو - آسوشیتدپرس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ جمعه ۱۴ شهریور ۱۳۵۹ ۲۵ شوال ۱۴۰۰ ۵ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

اقدامات عراق امروز در غرب کشور همچنان به صورت درگیری های موضعی و اجرای آتش پاسگاهی ادامه یافت.

در قصرشیرین آب شهر قطع شده و ارتباط هنگ ژاندارمری قصرشیرین با کرمانشاه به علت قطع سیم های مخابرات مختل گردیده و ارتباط فقط ازطریق بی سیم ۶۱۰ برقرار می باشد.(۱) بااین حال به دلیل توقف حملات توپخانه ای عراق، این شهر و پاسگاه های تابع آن در طول شب گذشته تا نیمه امروز به طور نسبی اوضاع آرامی داشت. اما این آرامش دیری نپایید و در ساعت ۱۳ امروز، ارتش بعث عراق با آتش سنگین توپخانه به پاسگاه تپه رش حمله ور شد و میان قوای مهاجم عراقی و مدافعان ایران زدوخورد شدیدی رخ داد که در این درگیری یک نفر درجه دار شهید و ۵ نفر از مأموران مجروح شدند.(۲)

در منطقه سومار نیز گروهان سومار گزارش می دهد که «در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً ارتش عراق پاسگاه های سه تپان، چقاشیرگه، سلمان کشته و سانواپا و نفت شهر را زیر آتش شدید توپخانه خود گرفت. این درگیری تا ساعت ۱۸ امروز ادامه داشت که خساراتی به پاسگاه سه تپان وارد آمد، ولی تلفات جانی در بر نداشت. به دشمن نیز خسارات جانی و مالی قابل توجهی وارد آمده است.»(۳)

در منطقه مرزی مهران، در ساعت ۸:۵۰ دقیقه بامداد، افسر رابط پایگاه چهارم شکاری در مهران در یک تماس تلفنی از علائم وقوع حمله خبر داد و برای اطمینان بیشتر درخواست شناسایی هوایی کرد. با انجام دو پرواز، حمله گسترده عراق به مرزهای مهران مورد تأیید قرار گرفت؛ اما گروهان های تابع هنگ ایلام این حمله را تأیید نکردند.(۴)

به این ترتیب، به نظر می رسد که حالت حمله یا زدوخورد پراکنده یا مانور قابل توجه در نیروهای زرهی و پیاده عراق وجود داشته؛ چراکه حمله اصلی طبق گزارش های بعدی، از ساعت ۱۳ امروز آغاز شده و ادامه یافته است. خلاصه ای از گزارش های درگیری های امروز در مناطق مختلف مرزی ایلام بدین شرح است:

ص: ۷۷۱

۱- سند شماره ۴۳۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شاجا قصرشیرین، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۷۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۷۹۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۰۱.

۴- سند شماره ۴۳۰۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرمانده هنگ ایلام، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران تیمسار فرماندهی ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و -

سند شماره ۲۹۸۳۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به فرماندهی ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا.

الف) گروهان مهران

در ساعت ۱۳، درگیری مجدد بین کلیه پاسگاه های گروهان مهران و پاسگاه های کشور عراق شروع شد که براثر آتش توپخانه عراق تعدادی از غیرنظامیان مجروح و به بیمارستان محل تخلیه شدند. نیروهای خودی به آتش آنها پاسخ دادند.(۱) این درگیری ها در ساعت ۱۶ با آتشباری سنگین عراق به شهر مهران نیز کشیده شد و علاوه بر پاسگاه های مرزی درگیر، این شهر نیز زیر آتش شدید عراق گرفت.(۲) براثر حملات متقابل نیروهای مسلح خودی، دو موضع زرباطیه عراق و باغ های حسن مشهدی و توپخانه و تانک های دشمن به شدت زیر آتش قرار گرفت و ۵ دستگاه تانک در زرباطیه و ۴ دستگاه تانک دیگر منهدم گردید و پاسگاه زرباطیه در سه نقطه دچار آتش سوزی شد. به پاسگاه زالوآب و دراجی و مغان عراق خسارات سنگینی وارد آمد و افراد دشمن نیز متحمل تلفات بسیاری شدند. پاسگاه بهرام آباد هم خسارات جزئی دید و دو سه نفر از اهالی رستم آباد و مهران مجروح شدند، ولی به نیروهای مسلح خودی تلفاتی وارد نیامد و درگیری تا غروب هنوز ادامه داشته است.

نیروهای پاسگاه رضاآباد (ایران) به پاسگاه زالوآب عراق خسارات سنگین وارد آورده و براثر آتش سلاح های سنگین ارتش خودی مستقر در پاسگاه گمرک، به پاسگاه مقابل از سه طرف خسارات زیادی وارد شد.(۳)

ب) گروهان دهلران

در ساعت ۷:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً چند واحد توپخانه عراق ازطرف علی غربی به مرز چلات وارد و ضمن تجاوز مرزی، شروع به تیراندازی با سلاح های سنگین به نیروهای خودی کردند که نیروها به مقابله پرداخته و به آتش مهاجمان به شدت پاسخ دادند و آنها را مجبور به عقب نشینی کرده و پاسگاه شرطه و چند پایگاه و انبار مهمات و شرکت ماشین آلات و تانکرهای نفت و بنزین و محوطه شرکت شن و ماسه و کلیه متعلقات که به تازگی تأسیس شده بود را منهدم کردند.(۴)

با ارزیابی اینکه نیروهای عراق در ساعت ۲۰ امروز، مجهز به توپخانه و تانک و افراد پیاده، قصد حمله به پاسگاه چلات را دارند، برای مقابله از نیروهای ارتش مستقر در موسیان و مهران درخواست کمک گردید.(۵) در پاسخ به قرارگاه هنگ دستور داده شد دسته ضربت را ظرف امشب به مهران اعزام دارد و به ستوان یکم پزشک آب خضر دستور داده شد تا برای رسیدگی به مجروحان به شهر مهران برود و ازطریق ناحیه نیز تقاضا شده است تا ظرف امشب ازطریق ارتش (مستقر در) اهواز به قوای ارتش مستقر در موسیان، کمک کرده و برای مقابله با مهاجمان، نیروی کمکی به پاسگاه چلات دهلران اعزام کنند.(۶)

ص: ۷۷۲

۱- سند شماره ۳۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام و پشتکوه به وزارت کشور (معاونت امور سیاسی و اجتماعی)، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری ایلام.

۲- سند شماره ۲۸۲۹۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (اداره مرزبانی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه (رکن۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۳۱۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پاسگاه چلات به ناحیه (رکن۳) و هنگ ایلام (رکن۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۲۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش هنگ موسیان، ۱۴/۶/۱۳۵۹، براساس بی سیم گروهان موسیان؛ و -

سند شماره ۲۸۳۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (ژاندارمری) به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.
۶- سند شماره ۲۸۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۳۰۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲:۳۰.

پ) گروهان صالح آباد

در ساعت ۱۳ امروز، درگیری بین پاسگاه های شوروشیرین، انجیره، نی خزر و هلاله با پاسگاه های کشور مجاور شروع و تا غروب ادامه یافت. نیروهای خودی با سلاح های سنگین ارتش به آتش دشمن پاسخ داده و به مقاومت پرداختند. در این درگیری یک دستگاه تانک عراق منهدم شد و براثر ترکش خمپاره دشمن یک جوانمرد مجروح و به بیمارستان ایلام منتقل گردید.(۱)

در ساعت ۲۲:۱۵ دقیقه امروز نیز ۲ دستگاه تانک به پاسگاه منظریه عراق وارد شد.(۲) به گزارش مرزبانی دهلران، در منطقه مقابل پاسگاه چلات ایران نیز که نیروهای عراقی امروز متحمل تلفات شدند، مجدداً عراق اقدام به تقویت بیشتر نیرو و زرهی کرد.(۳) همچنین مقابل پاسگاه تلخاب تابع هنگ ژاندارمری ایلام، ۳ دستگاه تانک و ۸ دستگاه نفربر موضع گرفتند. این تانک ها و نفربرها در ساعت ۲۲:۴۰ دقیقه امروز وارد خاک ایران شدند.(۴)

۱

علاوه بر حملات مکرر و روزافزون عراق به مرزهای ایلام و قصرشیرین، تحرکات روزمره عراق در نواحی مرزی استان خوزستان هرروز بیشتر از روز پیش و قابل توجه، خطرآفرین و بسیار تهدیدآمیز شده است و این امر خطرِ حمله عراق به شهرها و مناطق مرزی این استان را نیز جدی و قریب الوقوع کرده است.

درزمینه این گونه تحرکات عراق در نزدیکی مرزهای خوزستان، گزارش امروز واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز حاکی است: «از مدتی پیش، دولت بعثی عراق جاده مرزی خود را به یک جاده دیگر که از میان هور می گذرد وصل نموده. این جاده طوری ساخته شده که ارتفاع آن از دو متر تا یازده متر می رسد و به صورت یک سد به عرض ۹ متر درآمده و چنانچه باعث شود آب هور در دو طرف جاده جریان نیابد برای ایران خطر برگشت آن به داخل خاک و نتیجتاً روستاهای مرزی و مقداری از زمین های ایران به زیر آب خواهد رفت و به علت شیب خاک به داخل کشور، این مسئله بسیار حائز اهمیت می باشد. ...»(۵)

عراق امروز همچنین برای چندمین روز متوالی، در منطقه پاسگاه طلائیه قدیم اقدام به تقویت نیرو، تجهیزات اقامتی برای نیروها و استقرار زرهی در غرب پاسگاه مزبور کرده است. در همین منطقه، اخیراً یک کانال سرتاسری در مجاورت چاه های نفت خود حفر و در پشت کانال مذکور نیرو مستقر کرده است.(۶)در منطقه مرزی خرمشهر نیز عراق بازهم درحال تقویت نیرو بوده و بلدوزرهای عراقی همچنان مشغول حفر سنگر و ایجاد خاکریز در سه کیلومتری پاسگاه شلمچه(۷)و نیز مقابل پاسگاه کیلومتر ۲۵ این منطقه می باشند.(۸)

باتوجه به خطرهای مزبور، مسئولان نظامی، انتظامی و سیاسی استان خوزستان امروز دستورهای مراقبتی را به کلیه شهرهای استان و واحدهای نظامی و انتظامی تابع خود صادر کردند. ازجمله:

۱– سند شماره ۲۸۳۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به فرمانده ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۳۴۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲– سند شماره ۱۴۱۶۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به ستاد عملیات غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و – سند شماره ۷۹۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳– سند شماره ۲۸۳۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (مرزبانی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۵۵ دقیقه بامداد.

۵- سند شماره ۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران اهواز به اطلاعات و بررسی های سیاسی مرکز (تهران)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۱۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۱۸/۶/۱۳۵۹، طبق خبر رسیده از ژاندارمری خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۷۶۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - ژاجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات اروند مستند به اعلام گروهان ژاندارمری خرمشهر.

۸- سند شماره ۳۴۷۶۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - ژاجا (مد اطلاعات)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات اروند مستند به اعلام گروهان ژاندارمری خرمشهر.

ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی گردان امداد بهبهان ابلاغ کرد: «چون امکان یک درگیری نظامی در مرزهای خوزستان وجود دارد، به [محض] وصول امر، کلیه افسران موجود آن یگان را احضار و نسبت به وظیفه خطیری که در این شرایط حساس باید به عهده بگیرند آشنا نموده و سپس تمام امکانات خود را برآورد و آماده به کار کرده و منتظر دستور بعدی باشید.» در این ابلاغیه همچنین دستور داده شده به خودروها، آمبولانس ها، مهمات و سلاح ها رسیدگی شود و بر بازآموزی افراد تحت امر و بالارفتن کارایی آنان نیز تأکید شده است.(۱)

معاونت امور سیاسی و اداری استانداری خوزستان نیز از تمام فرمانداری های خوزستان خواسته است که «در هر شهرستان شورای تأمین شهر را فوراً تشکیل داده و طرح آماده باش عمومی را برای زمان جنگ و نحوه اعلام خاموشی دربرابر حملات هوایی را تهیه و به استانداری ارسال دارند.»(۲)

این معاونت همچنین در نامه ای به مدیرکل بهداری و بهزیستی استان خوزستان نوشته است که «اخبار واصله حاکی است دولت عراق ممکن است دست به یک تعرض مرزی بزند. لذا از لحظه وصول این نامه تا دستور ثانوی تمام پزشکان، پرستاران و مسئولین بیمارستان ها و آمبولانس ها و اتاق عمل و غیره را به صورت آماده باش نگه داشته و از دادن مرخصی و مأموریت به آنان خودداری فرمایید. ...»(۳)

معاونت امور سیاسی استانداری خوزستان در نامه دیگری به سازمان بسیج مستضعفین این استان، با اشاره به اینکه احتمال درگیری مرزی با عراق زیاد است، درخواست کرده که «نسبت به آمادگی کامل درزمینه بسیج نیروهای تعلیم یافته نظامی، کمک های اولیه، اعلان خاموشی در زمان حمله هوایی و جلوگیری از نشر اکاذیب به وسیله ستون پنجم و مقابله با جنگ های روانی دشمن و ایادی ضدانقلاب و نیز بسیج عمومی اقدام نمایند.»(۴)

همچنین، معاونت مزبور در نامه های جداگانه ای به فرمانده سپاه خوزستان و نیز شهربانی استان خواسته است که «ضمن آمادگی نیروهای اصلی و نیروهای ذخیره، طرح حراست از نقاط و مراکز حساس و حیاتی مثل پمپ بنزین ها و... را در لحظات حساس تهیه نمایند.»(۵)

این معاونت در نامه دیگری از مدیرکل مخابرات استان خوزستان خواسته است که «خطوط مختلف تلفن های لشکر۹۲، ناحیه ژاندارمری، سپاه پاسداران، شهربانی و استانداری را دقیقاً بازرسی و اطمینان حاصل نمایید که روی این خطوط استراق سمع نمی شود.» همچنین در این نامه آمده است که «درصورت بروز یک حمله هوایی و یا زمینی، تقدم مکالمات بین شهری با سازمان های مورد بحث و فرمانداری ها و واحدهای نظامی شهرستان هاست. ضمناً درخواست های تلفنی ارگان های نظامی و استاندار و فرمانداری های سراسر استان باید بلافاصله و خارج از نوبت و با اولین اعلام درخواست، صورت گیرد و تمامی ابزار تعمیراتی باید درحالت آماده باش باشند.»(۶)

۱- سند شماره ۲۹۲۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۳) به فرماندهی گردان امداد بهبهان و مرکز آموزش خسروآباد و مرکز آموزش کوت عبدالله، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانداری آبادان، اهواز، دشت آزادگان، خرمشهر، شادگان، دزفول، ایذه، رامهرمز، بهبهان، شوشتر، مسجدسلیمان، ماهشهر، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۷۶۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به مدیرکل بهداری و بهزیستی استان خوزستان آقای دکتر وزیریان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۷۶۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به سازمان بسیج

مستضعفین خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۷۶۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۷۶۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به شهربانی استان خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۷۶۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به مدیرکل مخابرات استان خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

معاونت امور سیاسی و اداری استانداری خوزستان از فرمانداران مناطق مرزی هم درخواست کرده که ماشین آلات سنگین موجود در حوزه خود را به پاسگاه های مرزی اعزام و با نظر فرماندهان پاسگاه های مرزی و سایر برادران نظامی مبادرت به کندن سنگر، کانال و زاغه برای مهمات کنند. ضمناً جهت تهیه سوخت لازم و امکانات کار برای ماشین آلات مزبور اقدام لازم را انجام دهند.(۱)

علاوه براین، از هلال احمر استان نیز درخواست شده که «سریعاً کلیه امکانات آن سازمان را آماده ساخته و مراتب را با تعیین نوع کمک هایی که آن سازمان در مواقع بحرانی می تواند انجام دهد به استانداری منعکس نماید. ...»(۲)

۱

برخورد عراق در تبلیغات، به گونه ای است که هرچند دخالت خود را در درگیری های اخیر در غرب کشور تأیید می کند، اما درمورد خوزستان بیشتر با تظاهر به بی تفاوتی، درگیری با ایران را در محدوده عناصر تجزیه طلب خلق عرب وانمود می کند. ازجمله امروز «یکی از سخنگویان وزارت اطلاعات عراق گفت که گزارشات دولت ایران از برخوردهای مرزی ایران و عراق حقیقی نیستند و مسئولیت این درگیری ها با ایران می باشد. این سخنگو به خبرنگار خبرگزاری فرانسه بیان داشته است عراق هر چند وقت یک بار نقطه نظرهای خود را انتشار می دهد، زیرا ایرانیان اغراق می کنند و مقاومت [و حملات] اعراب [خوزستان] را تهاجمات عراق بیان می کنند.»(۳)

همچنین بخش عربی رادیو اسرائیل از مفاد یک اعلامیه عراق خبر داد با این توضیح که: «در اعلامیه عراق خاطرنشان شده است که زدوخوردهایی که در منطقه خوزستان رخ داده جز درگیری میان انقلابیون استان خوزستان و نیروهای ایرانی نبوده است.»(۴)

این درحالی است که درگیری های روز گذشته و اجرای آتش توپخانه عراقی ها، انکار نمی شود، اما این گونه بازگو می گردد؛ به گزارش یونایتدپرس از بغداد: «برابر اطلاع امروز وزارت کشور عراق، در مرز مشترک جنگ زده ایران و عراق، سربازان دو کشور با توپ مواضع یکدیگر را زیر آتش گرفتند. یک سخنگوی وزارت کشور عراق به نقل از خبرگزاری دولتی این کشور، گفت نبرد توپخانه که از سحرگاه روز پنجشنبه آغاز شده بود تا صبح ادامه داشت. همین سخنگو گفت مشاهده گردید که نیروهای نژادپرست رژیم ایران پس از آنکه مورد ضربات متعدد مستقیم توپخانه ما قرار گرفتند مبادرت به انتقال تلفات خود کردند. دراثر این حملات خسارات سنگینی به تجهیزات نیروهای ایرانی وارد آمد. وی گفت: گزارشی درباره تلفات نیروهای ما نرسیده است.»(۵)

ص: ۷۷۵

۱- سند شماره ۳۴۷۶۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانداران مناطق مرزی (دشت آزادگان، آبادان، خرمشهر، شادگان، دزفول، ماهشهر)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به مدیرکل هلال احمر استان خوزستان، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، صص۶ و ۷، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص۴۰، بخش عربی رادیو اسرائیل، ساعت: ۱۹، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۵- همان، ص۳، بغداد - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۱

هم زمان با افزایش اقدامات نظامی عراق در غرب کشور، تحرکات عوامل داخلی عراق در این منطقه نیز مورد توجه است؛ گروه هایی غیرسیاسی مزدور و ضدانقلاب که با هدایت برخی رهبران محلی برای عراق و درجهت تحقق و نقشه ها و برنامه های آن فعالیت می کنند. بنا به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، تعدادی از رهبران و فرماندهان گروه های مزبور ازجمله «مراد شکره، علی اکبر شاهمراد، جهانگیر تاجاری، محمدکریم حاج احد، طلاعلی تاجرزی و اعظم علی حیدر و عبدالله بابایی در منطقه چهارکلاو عراق رفته و با سردار جاف درحدود ۵ ساعت دیدار کرده و پشتیبانی خود را از سردار جاف اعلام نموده اند. ضمناً تعداد ۱۰ توپ خمسه خمسه و تعدادی توپ فوز و تعداد ۵۰ مین ضدتانک به آنها می دهد که احتمال حمله مرزی دارند.» در ادامه همین گزارش آمده است: «یک عده از افراد عراقی در منطقه کوه ساراون - ریزه صلوت و باباخانی هستند و سرپرست این گروه فتاح بیگ و سعید برارشی هستند که ازطرف حامدبیگ کلاشی اسلحه و مهمات برای آنها آمده است. این گروه قصد حمله به پایگاه سپاه مستقر در قلعه زیرآباد را دارند.»(۱)

۲

درکنار درگیری های مرزی با عراق در مناطق قصرشیرین و ایلام، در مناطق کردنشین نیز، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی همچنان درحال پاک سازی و پیشروی به سمت اهداف ازجمله مهاباد هستند.

درپی درگیری های سختی که در محور شاهین دژ - بوکان از روز گذشته در جریان بوده است، «امروز نیز نیروهای سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد در این محور در حین پاک سازی، درگیری سختی با افراد مسلح حزب دمکرات داشتند که طی آن ۱۱ نفر از دمکرات ها کشته و تعدادی نیز از آنها زخمی شدند. ۲ نفر پیشمرگ مسلمان کرد نیز زخمی شدند و مواضع زیادی در این محور به تصرف نیروهای خودی درآمد و افراد خودی درحال حاضر [۱۲:۳۰ دقیقه] نزدیک بوکان می باشند.» در پایان این گزارش آمده است که «نیروهای زیر برای ورود آنها به بوکان موردنیاز است: یک گردان زرهی، یک گردان پیاده و یک گردان مهندسی.»(۲)

دراین باره، بهرنگی، فرماندار میاندوآب، که امروز از این منطقه بازدید کرده بود، اظهار کرد: «هفت روستای دیگر به نام های مستان آباد، خاتون آباد، حاجی آباد، داش کسن، توشان دره، کانی سوره و آغ تپه نیز از وجود افراد مسلح غیرقانونی پاک سازی شد.» وی افزود: «در درگیری روز جمعه، یکی از افراد کمیته انقلاب اسلامی شاهین دژ شهید و ۲ تن دیگر زخمی شدند و یکی از پیشمرگان مسلمان کرد نیز زخمی شد.» بهرنگی افزود: «در این درگیری ها ۱۲ تن از افراد حزب دمکرات کشته شدند. [اسامی ۵ تن از آنها ذکر شده است]...»(۳)

دراین حال، سپاه پاسداران اعزامی از مهاباد به میاندوآب امروز ساعت ۱۶، منطقه عملیاتی

۱- سند شماره ۴۳۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۰۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

میانـدوآب را به طرف مهاباد ترک کردند که البته بنا به اعلام گروه ۱۱ مراغه و منطقه عملیات میانـدوآب، این حرکت بدون هماهنگی با ارتش بوده است.(۱)

امروز همچنین اولین مرحله پـاک سازی محور بانه - سـردشت با طول تقریبی ۶۳ کیلومتر و اطراف آن توسط نیروهای سپاه و ارتش آغاز گردید. بنا به گزارش سـتاد مشترک عملیاتی غرب کشور، ستون اعزامی بانه و سردشت درپی درگیری های شدید امروز با قدرت کامل و قاطعیت هرچه تمام تر جهت پاک سازی همچنان به پیش می رود. در اطلاعیه این سـتاد همچنین آمده است: «یک سـتون متشـکل از افراد ارتش، سـپاه پاسـداران، پیشـمرگان مسـلمان کرد و ژانـدارمری امروز از بـانه عـازم سـردشت بودنـد. این سـتون مـورد حملات پی در پی مهاجمین مسلح غیرقانونی در این مسیر قرار گرفتند که این حملات تا شب ادامه داشت.» بنا به این گزارش، «ستون یادشده که برای پاک سازی منطقه و استقرار در سردشت عازم سردشت بود شب را در این مسیر توقف کرد.»(۲)

همچنین یـک گزارش دیگر از منـابع اطلاعـاتی خودی از منطقه مریوان حـاکی است که «تعـدادی از افراد کومه له در تاریـخ ۱۴/۶/۵۹ به سرپرستی عثمان خالـدی چند قبضه خمپاره انداز در پشت کوه سیاش بزرگ بین سـیف بالا و پایین مستقر نموده و قصد حمله به پادگان [مریوان] را دارند.»(۳)

خبرگزاری پارس نیز از قول یکی از اهالی روسـتای صوفیان سـنندج، گزارش داد: «عده ای از افراد حزب رزگاری که قصد داشتند در این روستا مقری ایجاد کننـد با مقاومت مردم روبه رو می شونـد و به سوی آنان تیرانـدازی می کنند. درپی این تیراندازی، روسـتاییان متواری می شوند و سپس ضدانقلابیون خرمن های کشاورزان را به آتش می کشند.»(۴)

۱

در ادامه درگیری های مربوط به گروه های چپ، امروز نیز برخوردهایی رخ داد که نتیجه بهره برداری سازمان چریک های فدایی خلق از وضعیت دوگانه دوران گذار و با هدف ابتدایی تضعیف قدرت حاکمیت نظام بود.

بعـدازظهر روز گذشـته، شخصـی به نام حسن صالحی، از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق، به دست افراد سپاه رشت در حین فرار کشـته شـد، درپی این حـادثه سازمـان مزبور اطلاـعیه شدیـداللحنی را علیه سـپاه پاسـداران رشت صـادر کرد،(۵) امروز به نوشـته روزنـامه جمهوری اسـلامی، فرمانده عملیات سـپاه رشت در گزارش تلفنی خود به مرکز فرماندهی سپاه مطالب تازه ای را درباره این شـخص افشا کرد. در این گزارش آمده است: «حسن صالحی معروف به

ص: ۷۷۷

۱- سند شماره ۴۳۰۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۷۳ از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش گروه۱۱ مراغه و منطقه عملیات میاندوآب، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسـلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگـار جمهوری اسـلامی از تهران، در تمـاس تلفنی با سـتاد مشترک عملیات غرب کشور.

۳- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۳۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۵- سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) مدعی است که در شهرستان رشت در محله صمد بهرنگی این شهر، در ساعت ۶ بعدازظهر ۱۳/۶/۱۳۵۹، یکی از اعضـای فعال این سازمان به دست افراد ناشـناس با شـلیک چنـد رگبار گلوله کشـته می شود. (هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۸)، همچنین، ر.ک: روزشمار ۱۳/۶/۱۳۵۹.

"شَل حسن"، مجرم به ۱. چندین فقره زنا و لواط بوده، ۲. همچنین در درگیری های سپاه و گروه های چپی شرکت فعالانه داشته و ۳. در درگیری دانشگاه رشت که منجر به شهادت ۱۲ نفر گردید شرکت داشته و تحت تعقیب سپاه بوده و چندین بار که برای دستگیری به محل مراجعه کرده بودیم با استفاده از جو محل فرار کرده بود. ۴. ضمناً سابقه باج گیری نیز داشته؛ مثلاً یک بار اسلحه را روی پیشانی سرهنگ رقابی، رئیس اسبق شهربانی رشت، گذاشته و تقاضای پول نموده است. ضمناً دستور دستگیری از طرف حاکم شرع مخصوصِ درگیری دانشگاه آقای بروجردی شفاهاً به سپاه داده شده بود و دادستان رشت آقای کریمی نیز دستور پیگیری را داده بودند. ضمناً عکسی از او با چماق در درگیری دانشگاه وجود دارد.»(۱)

دراین حال، از اوایل صبح امروز، حدود ۵۰۰ نفر از اعضا و هواداران چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های چپ در قبرستان رشت برای به خاک سپردن شخص مذکور گرد آمده بودند.(۲)گزارش تکمیلی خبرگزاری پارس درمورد این مراسم حاکی است: «صبح جمعه، یک راه پیمایی با شرکت بیش از یک هزار تن از هواداران چریک های فدایی خلق، راه کارگر، و پیکار در راه آزادی طبقه کارگر جهت به خاک سپردن حسن صالحی برپا شد. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از رشت، حسن صالحی که از مدت ها قبل تحت تعقیب دادگاه های انقلاب بود، اواخر شب گذشته (پنجشنبه) بدون توجه به دستور [ایست] افراد سپاه [در] حین فرار کشته شد. اطلاعیه سپاه پاسداران دراین مورد حاکی است این شخص به جرم ارتکاب لواط، تجاوز به دختران معلول در آسایشگاه معلولین، چاقوکشی، اهانت به مقدسات توده های میلیونی، فعالیت های ضدانقلابی براندازی جمهوری اسلامی، فحاشی علنی علیه رهبر انقلاب، شرکت و رهبری توطئه ضدانقلاب در دانشگاه گیلان، از مدت ها قبل تحت تعقیب دادگاه های انقلاب و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوده است. خبرنگار خبرگزاری پارس یادآور می شود به دلیل اعتراض و راه پیمایی نمازگزاران جمعه در رشت، از دفن جسد در گورستان مسلمانان شهر رشت جلوگیری و جنازه به سپاه پاسداران تحویل داده شد تا به بستگانش تحویل داده شود.»(۳)

۱

سخنان کوتاه امروز رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در بین خطبه های نمازجمعه اهل تسنن در شهر زاهدان، بخشی از سرمایه گذاری عراق را در منطقهٔ سیستان و بلوچستان نشان می دهد. عراق با تحریک و دامن زدن به جریان تجزیه طلبی قومی زیر پرچم حزب "جنبش مسلمانان بلوچ" معروف به "جمبا"، از ماه ها پیش از این، زمینه های اغتشاش و جنگ در این منطقه را برنامه ریزی کرده است. سخنان امروز رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در این قالب می گنجد؛ ضمن اینکه پاره ای از مشکلات موجود در استان را نیز بازگو می کند. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس دراین مورد حاکی است: «نمازجمعه برادران اهل تسنن امروز در

۱- سند شماره ۴۳۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی رشت به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۴/۶/۱۳۵۹، و - سند شماره ۴۳۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۴۳۰۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، رشت - خبرگزاری پارس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

مسجد جامع این شهر برگزار گردید و دکتر گمشاد زهی، رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در بین خطبه به بلوچی شروع به صحبت کرد. او ضمن برشمردن کمبودهای مردم بلوچ ازجمله فقر و بی سوادی، گفت: دولت باید کار ایجاد کند و به خواسته ها و مشکلات اینها رسیدگی نماید؛ ولی افرادی که در این منطقه ازطرف دولت کار می کنند به بلوچ توجهی ندارند، بودجه مملکت می آید، ولی برمی گردد. مردم انقلاب کردند تا این قوانین طاغوتی از بین برود. در دانشگاه کسانی که رکیک ترین فحش ها را به بلوچ می دادند همه کاره شده اند. ... قاضی شرع ما یک نفر اصفهانی است، چرا نباید از بلوچ قاضی داشته باشیم. ما تصمیم داریم با مرتجعینی که به عنوان دولت در این منطقه کار می کنند مبارزه کنیم. ای مردم، هوشیار باشید هر موقع روحانیت دستور داد دست از کار بکشید و مغازه ها را تعطیل کنید.» به گزارش خبرگزاری پارس: «این صحبت ها با تکبیر افراد نمازگزار همراه بود. و درضمن، گمشاد زهی تأکید کرد که از این هفته به بعد برای دادن آگاهی سیاسی به مردم به مسجد خواهد آمد و تا زمانی که او را دستگیر و یا نکشته اند، به این کار ادامه خواهد داد.»(۱)

۱

مسئله توافق بر سر اعضای کابینه دولت جدید همچنان درمرحله رایزنی، بحث و جدل است. دراین میان بنی صدر بیشتر روی چهار نفر از افراد معرفی شده برای وزارت حساسیت نشان می دهد. امروز بنی صدر ساعت ۶ بعدازظهر، بازهم با امام خمینی به مدت ۲۰ دقیقه ملاقات داشت. گزارش کیهان از این ملاقات چنین است: «در این دیدار آخرین تحولات و رویدادهای مملکتی و جریان مسافرت بنی صدر به خوزستان و مسائلی درمورد نیروهای مسلح و امنیت کشور در غرب به استحضار رهبر انقلاب اسلامی رسید. رئیس جمهوری پس از ملاقات با رهبر انقلاب اسلامی ایران امام خمینی در گفت وگویی با خبرگزاری پارس اعلام داشت که امام فرموده اند: "وزرایی که تصویب شده اند معرفی بشوند و چند نفری که مانده اند به تدریج که اشخاص قابلی پیدا شد معرفی شوند." باتوجه به اظهارات رئیس جمهوری انتظار می رود که کابینه معرفی شده رجایی منهای چهار نفر در مجلس حضور یافته و تصویب نامه رئیس جمهوری نیز به مجلس ارائه شود.» مفسر سیاسی کیهان درمورد اشخاصی که درحال حاضر به تصویب رئیس جمهوری نرسیده اند، می نویسد: «باتوجه به سخنان نخست وزیر در مجلس و اینکه قرار بود وی جلسه ای با رئیس جمهوری و وزرایی که مورد سؤال رئیس جمهوری هستند شرکت کند و سپس اعلام شد که در این ملاقات چهار نفر از اعضای کابینه شرکت داشته اند، اکنون مشخص است که این چهار تن چه کسانی می توانند باشند.» به نوشته مفسر سیاسی کیهان: «اگر بنی صدر نظر خود را درمورد این چهار تن تغییر نداده باشد، کابینه رجایی به احتمال زیاد و باتوجه به فرموده امام، فردا یا روز سه شنبه، منهای این چهار تن به

۱- همان، زاهدان - خبرگزاری پارس، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

مجلس معرفی خواهد شد.» وی همچنین می افزاید: «احتمال دارد در میان این چهار تن، یک یا دو تن پس از این ملاقات به تصویب رسیده باشند وگرنه هر چهار تن درحال حاضر مورد بحث، در کابینه قرار نخواهند گرفت.» مفسر سیاسی کیهان باتوجه به اسامی وزرایی که در ملاقات و جلسه تفاهم رئیس جمهور و نخست وزیر حضور داشتند اسامی کسانی را که مورد سؤال قرار دارند به این شرح اعلام کرد: «نوربخش، نامزد وزارت دارایی و اقتصاد، مهندس حسین موسوی، سردبیر ارگان حزب جمهوری [اسلامی] و کاندیدای وزارت امور خارجه، [احمد] توکلی نامزد وزارت کار و [بهزاد] نبوی وزیر مشاور در امور اجرایی در کابینه پیشنهادی محمدعلی رجایی. ضمناً گفته می شود که یک سرهنگ ارتش عنوان وزارت دفاع را خواهد داشت که از فرمانده ستاد عملیات غرب کشور نام برده می شود.»

در ادامه گزارش کیهان آمده است: «بنی صدر در پایان ملاقات خود با امام به مسائل دیگر و مسئله دولت اشاره داشته است. بنی صدر در پاسخ سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس که "مردم انتظار دارند هرچه زودتر کابینه معرفی شود؛ آیا اعضای کابینه قطعاً به تصویب شما رسیده و چه وقت به مجلس معرفی می شود؟" گفت: " من درمورد تعدادی از وزرا حرفی نداشتم، راجع به آنها چند نفری را حالا تصویب نشده اند، آن مقداری که تصویب شده اند حالا همین مطلب را هم با امام صحبت شد. ایشان فرمودند همان مقداری که تصویب شده، آنها معرفی بشوند تا آن چند نفری که مانده اند آنها به تدریج یک اشخاص قابلی پیدا بشوند و معرفی شوند." بنی صدر در پایان افزود: "مطالب دیگری هم درزمینه مسائل عمومی کشور دارم که ان شاءالله در روز هفده شهریور در میدان شهدا(۱) خواهم گفت."»(۲)

بنی صدر همچنین در گزارش روزانه خود درباره ملاقات امروز با امام چنین می نویسد: «حدود ساعت ۶، به نزد امام رفتم در آنجا درباره سه موضوع به اختصار صحبت شد که عبارت اند از مسئله امنیت ما در غرب کشور از آذربایجان غربی تا خوزستان، آنچه گفتنی بود به عرض ایشان رساندم و مطلب دوم دولت بود که گفتم من درپی بهترین استعدادها و لیاقت ها نیستم، همین مقدار قانعم که بعضی ضوابط اصلی رعایت شود و وزارتخانه هایی که با کارگر سروکار دارند، با اقتصاد کشور سروکار دارند، اینها به دست کسانی نیفتد که وضعیتی غیرقابل جبران به وجود بیاورد؛ یکی هم اینکه کسانی که روش های تخریبی را رویه کرده اند و بخواهند به این ترتیب خود را تحمیل بکنند

۱- نکته مورد اشاره بنی صدر، حادثهٔ سخنرانی جنجالی روز هفده شهریور ایشان است که درحقیقت نوعی همسویی و شاید اولین برداشت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) از عملیات روانی پیوسته از ماه ها پیش، روی شخص رئیس جمهوری باشد. حوادث روزهای بعد، به خصوص حادثه پرتنش ۱۷ شهریور، نشان می دهد که نوعی هماهنگی میان هواداران و اعضای اصلی سازمان مزبور با هواداران بنی صدر برای زمینه سازی تنش های روی داده در این روز وجود داشته است.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

اینها بـا همین وسایـل کارهـای دیگر را هم در قبضه خواهنـد آورد و چـون توانـایی این بـار سـنگین را ندارنـد، خـودبه خود عامـل رشـد ضـدانقلاب می شونـد و انقلاب ما را به خطر می افکنند؛ این است که معنویت اخلاق اسـلامی را ما ناچار باید به جد، اساس قرار دهیم تا خطر رشد ضدانقلاب به حداقل برسد؛ مطالبی را که فکر کردم بعد تکمیل آن را در روز هفده شهریور بگویم. بعد ایشان هم فرمودند بله، عیب نـدارد آنهایی که معین شـده اند به مجلس معرفی بشوند، بحث و کارها بشود و بقیه را هم به تدریج بعداً اشـخاص لایق پیدا شدند و به کـار گمـارده شونـد. ...» بنی صـدر در ادامه گزارش امروز خود افزود: «یـادم می آیـد از آنجـا که آمـدم آقـای رجـایی تلفن کردنـد و پرسـیدند. نظر امام را گفتم. ایشان [رجایی] گفتنـد "ترجیح می دهم بماند تا همه را باهم معرفی کنم." و من گفتم "پس باید منتظر نتیجه تحقیق من درباره دو سه تن از وزرا شد".»(۱)

۱

حساسـیت مسئله کابینه و جوانب آن امروز در نمازجمعه قم و نیز تهران، محسوس بود. در خطبه های امروز نمازجمعه قم آیت الله منتظری علاوه بر اشاره به ضرورت بازگشایی سریع تر دانشگاه ها به دلیل نیاز کشور به افراد متخصص و لزوم تجدیدنظر در برخی پاک سازی ها، بـه امکـان ایجـاد تـوطئه در مراسم سـالگرد هفـده شـهریور در تهران و نیز مسـئله لزوم تسـریع در معرفی کـابینه پرداخت. گزارش روزنـامه جمهوری اسلامی دراین مورد حاکی است:

«... روز دوشـنبه آینده روز هفده شـهریور است که توجه دارند آن روزی که فاجعه بود برای ملت مسـلمان در تهران و بیش از چهار هزار برادران و خواهران ما را شـهید کردند در میدان شـهدا. شـنیده شده است که گروهک هایی تصمیم دارند در روز هفده شهریور شعارهای نفاق افکنانه ای بین ملت ذکر بکنند و ملت را به اختلاف و جنگ و دعوا بکشانند. بنابراین با این درک انقلابی که همه تان دارید مواظب باشـید اگر چنـانچه شعارهایی خلاـصه، ضـدانقلاب شـنیدید در نطفه خفه بشـود و آنهـا می خواهنـد درگیری درست بشـود، سـعی بکنید درگیری درست نشود. ان شاءالله...

موضوع دیگر این مسئله تأخیر کابینه است که واقعاً جای نگرانی است. ما انتظار داشتیم، بازهم انتظار داریم که بیایند طرفین گذشت بکنند و با آن روحیه گـذشتی که ما در آنها سـراغ داریم زودتر ختم بکنند. الآن به حیثیت انقلابی ما دارد لطمه می خورد. من عرض کردم یک موضوع کوچک در خارج انعکاسش خیلی زیاد خواهد شد. دشمن های ما زیادند و منتظر این هستند که سوژه بگیرند. بنابراین لازم است هم آقـای رئیس جمهور و هم آقـای نخست وزیر زودتر بـا هم توافق کننـد و کارهایشان را هماهنگ کننـد و کابینه زودتر معرفی بشود به مجلس و مشـغول کار بشود. صـرف معرفی کابینه دردی دوا نمی کنـد، کابینه هم باشد ان شاءالله انقلابی، تند، سـریع مشـغول کار بشود و خلأ ها ان شاءالله پر شود. ...»(۲)

ص: ۷۸۱

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

این درحالی است که در نمازجمعه این هفته تهران در سخنرانی قبل از اقامه نماز، مهندس میرحسین موسوی سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی و وزیر خارجه پیشنهادی کابینه آقای رجایی درباره ملی گرایی و خطرهای آن برای جامعه امروز ما سخن گفت. به گزارش خبرگزاری پارس:

«سپس [آیت الله] خامنه ای، امام جمعه تهران، در نخستین خطبه نمازجمعه ضمن عرض تسلیت شهادت امام جعفر صادق(ع) به یکی از رهنمودهای آن امام بزرگوار اشاره کرد و سپس اظهار کرد: ... امروز خط امام امت با خطوط اموی که همان جناح های وابسته به رژیم غرب و حامیان بین المللی آن می باشند و هم با خط عباسی؛ یعنی همان کسانی که می خواهند از حرکت مردم به نفع اهداف سیاسی خود سوءاستفاده کنند، مبارزه می کند.» بنا به این گزارش، امام جمعه تهران در خطبه دوم در بخشی از سخنان خود اظهار کرد: «من می خواهم از بعضی از این روزنامه ها و مسئولین بخواهم که تسلیم افکار و نظریات غربی نشوند زیرا تبلیغات غربی در مواجهه با کابینه جدید جسورانه جبهه گرفته و برای کوبیدن آن تلاش وسیعی را آغاز نموده اند و این فقط به خاطر آن است که موضوع قابل اهمیت برای کابینه جدید، مکتب است و برای این کابینه مکتب اصالت دارد و تعلیم و تربیت، اقتصاد و امنیت را می خواهد در پرتو اسلام تأمین نماید. غربی ها از همین امر وحشت دارند.»(۱)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

امروز آقای محمدعلی رجایی، نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران، در پاسخ به پیام تبریک مارگارت تاچر، نخست وزیر انگلستان، ضمن هشدار به دولت انگلیس از آن دولت خواست به تحریکات خود علیه ایران پایان دهد.

در بخشی از جوابیه نخست وزیر ایران به نخست وزیر انگلستان آمده است: «... از پیام تبریک دولت شما به مناسبت انتخاب اینجانب به نخست وزیری جمهوری اسلامی ایران تشکر می نمایم. مردم ایران خواهان تجدیدنظر در نگرش دولت انگلستان نسبت به ماهیت انقلابی اسلامی دولت ایران و قطع فوری تحریکات مغرضانه علیه جمهوری اسلامی ایران می باشند. نتیجه این تجدیدنظر تغییر در کیفیت عملکرد آن دولت نسبت به جمهوری اسلامی ایران می باشد و زمانی آثار این تغییر جهت مشاهده می گردد که اولین اقدام درزمینه رفع ستم از دانشجویان متعهد مسلمان که به جرم طرف داری از انقلاب اسلامی تحت فشار هستند باشد. بدیهی است که اگر دولت انگلیس بدون توجه به واقعیت های انقلاب اسلامی به روش خصمانه خود کماکان ادامه دهد مجلس شورای اسلامی و دولت اینجانب بلادرنگ عکس العمل مناسبی نشان خواهند داد. امید است مبارزات مستضعفین جهان علیه مستکبران و سلطه گران به پیروزی نهایی رسیده و به کمال انسان به سوی "الله" برسد.»(۱)

دراین باره، مفسر رادیو لندن ضمن بیان بخش هایی از نامه مذکور، به تحلیل روابط اخیر ایران و انگلستان که به سردی گراییده، پرداخته و می گوید: «حمله آقای رجایی در پاسخ به پیام تبریک دولت بریتانیا به مناسبت انتخاب وی به مقام نخست وزیری صورت گرفت. نخست وزیر ایران هشدار داد که اگر بریتانیا رویه خصمانه خود را تغییر ندهد دولت او دست به اقدامات مقتضی خواهد زد. وی گفت اولین قدم بریتانیا برای تغییر رویه خود باید خاتمه دادن به اقدامات اختناق آمیز علیه دانشجویان ایرانی باشد که در بریتانیا به حال بازداشت به سر می برند و بعد از تظاهرات دانشجویان ایرانی در خارج از ساختمان سفارت امریکا در لندن در چهارم ماه اوت، ۶۷ نفر بازداشت شدند و به مناسبت اینکه هویت خود را برای دادگاه روشن نکردند این عده به زندان روانه شدند. از این ۶۷ نفر، هنوز ۴۵ نفر در بازداشت به سر می برند. ... روابط ایران با بریتانیا حتی قبل از این ماجرا حسنه نبود، ولی بعد از این وقایع روابط دو کشور تیره تر شده است. به غیر از مسئله دانشجویان بازداشت شده، ایران شکایت دیگری نیز از بریتانیا دارد که به تیرگی روابط این دو کشور کمک کرده است. یک شکایت دائمی ایران رویه غرض آلود ادعاشده منابع خبری بریتانیاست. در عرض دو ماه گذشته، سه خبرنگار انگلیسی من جمله خبرنگار بی بی سی از ایران اخراج شده اند و یک خبرنگار دیگر انگلیسی چندین روز بازداشت بود و اینک در انتظار تصمیم گیری مقامات درباره آینده اش می باشد. ... اتهامات شدیدتری که علیه انگلیسی ها شده جاسوسی و دسیسه چینی علیه جمهوری اسلامی می باشد. این اتهامات اکثراً مربوط به کلیسای اسقفی می شود که یکی از اسقف های آن درحال حاضر در لندن به سر می برد. هفته گذشته در تهران اعلام شد که مدارکی به دست آمده که ثابت می کند کلیسای اسقفی در ایران حزبی از یک شبکه جاسوسی است که با دستگاه های جاسوسی و اطلاعات بریتانیا، امریکا و اسرائیل رابطه داشته است. وزارت امور خارجه بریتانیا این اتهامات را رد کرد و آن را دروغ هایی خوانده که بر جعل مدارک،

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

پایه ریزی شده است. ... بازداشت انگلیسی ها با بازداشت دانشجویان ایرانی در لندن ارتباط داده نشده است، ولی نظریه ای که منابع خبری ایران و عده زیادی از مقامات رسمی ایران می دهند این است که بریتانیا در اقدامات خصمانه علیه ایران و اتباع ایرانی چه در داخل و چه در خارج از کشور دست دارد. البته بریتانیا این امر را تکذیب می کند. ولی درحالی که اکثر وزرای کابینه جدید ایران ازنظر ایدئولوژی با غرب گرایی مخالف اند، محتمل است که بهبود روابط ایران و بریتانیا با مشکلات بسیاری روبه رو شود.»(۱)

۱

موضوع بحران گروگان های امریکایی و تحولات تازه ای که در ایران و دررابطه با سرنوشت آنها روی داده است، این روزها در صدر اخبار و تحلیل های رسانه های گروهی امریکاست. بنا به گزارش رادیو صدای امریکا:

«روزنامه کریسچین ساینس مانیتور که معتقد است پرزیدنت کارتر با دست زدن به فعالیت های دوباره درباره گروگان ها می خواهد ازنظر سیاسی به پیروزی هایی دست یابد، افکار تازه و احتیاط آمیز وزارت خارجه امریکا را نسبت به ایران عاقلانه می داند و بررسی خود را چنین ادامه می دهد: با تشکیل دولت تازه ای در تهران کاملاً منطقی بود که ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه، نامه ای به نخست وزیر ایران بنویسد و خواستار آن شود که مجلس شورای اسلامی اقدام لازم را برای آزادی ۵۲ گروگان امریکایی به عمل آورد. این درخواست، مقامات رژیم ایران را به آرامی متوجه این نکته می سازد که امریکا خواهان حل بحران است و نیز افکار عمومی امریکا را از ادامه نگرانی واشنگتن نسبت به این موضوع مطمئن می سازد. ... ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور ایران، که با استفاده از شیوه ها و اندیشه های نو برای اداره کشور موافق است، قدرت خود را دربرابر حزب جمهوری اسلامی که با نظرهای بنیادگرایانه افراطی اش هم کابینه و هم مجلس اسلامی را زیر تسلط دارد، از دست داده است. این روزنامه که معتقد است این مسئله از اعتماد به کارایی دیپلماسی می کاهد در پایان تفسیر خود می نویسد برای امریکا بسیار دشوار است که می بیند نمی تواند از قدرت گسترده اش برای وادارکردن ایران به احترام گذاشتن به قوانین بین المللی استفاده کند. باوجوداین، در چنین شرایطی تنها سیاستی که می تواند ادامه یابد، سیاست صبر و بردباری و خودداری است. ...

شیکاگو تریبون به خودداری رژیم انقلابی ایران در پاسخ دادن به پیام های "سازمان بین المللی بخشودگی" اشاره می کند که در آن از رژیم ایران خواسته شده بود که به اعدام و زندانی کردن مردم به دلایل سیاسی، پایان دهد و می نویسد: اعتراف های پی در پی این سازمان علیه ادامه اسارت گروگان های امریکایی نیز پاسخی درپی نداشته است. ...

روزنامه واشنگتن پست نیز در سرمقاله اش زیر عنوان "آیا ایران برای گفت وگو آماده است" درباره مجلس اسلامی و مسئولیتش دربرابر گروگان ها به اظهارنظر پرداخته و می نویسد: مجلس اسلامی ایران به تدریج گرفتار رسیدگی به مسئله گروگان ها می شود. کمیسیون خارجه مجلس پیشنهاد کرده است که درخواست هایی در قبال آزادی گروگان ها به امریکا ارائه شود. تندروهایی که

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۱، تاریخ ۱۵/۶/۱۳۵۹، صص ۲۷ و ۲۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۴/۶/۱۳۵۹.

گروگـان هـا را در اسارت دارنـد می گوینـد که تصـمیم گیری درباره سـرنوشت آنها با مجلس است. باوجوداین بایـد محتاطانه گفت که پیش نویس تقاضاهای مجلس اسـلامی ایران که می تواند آغاز گفت وگوها به شـمار آید کمتر از چیزهایی است که ایران در گذشته می خواست. ... روزنامه واشـنگتن پست از تفسیر خود چنین نتیجه می گیرد: باوجوداین، تردید نیست که بسیاری از ایرانی ها از آن می ترسند که امریکـا از نیرو و اراده اش برای تحقیرکردن آنها در موضوع گروگان ها اسـتفاده کنـد. این چیزی است که نه تنها بار دشواری بر روی دیپلماسـی امریکا می گذارد، بلکه نامزدهای ریاست جمهوری را هم تحت فشار قرار می دهد تا بحث های مبارزاتی خود را بر سـر مسائل ایران به طریقی انجام دهند که انجام گفت وگوها را از آنچه که هست دشوارتر نسازد. ...

روزنامه واشنگتن استار نیز... صلاح نامزدها را در این مرحله از مبارزات انتخاباتی آن می داند که صبر و شکیبایی خود را از دست ندهند. وجود یک جبهه یکپارچه در رویارویی با مسئله به ایرانی ها نشان خواهد داد که از ایجاد شـکاف های سیاسی در امریکا چیزی عایدشان نخواهد شد. مسلماً شاید اجازه داد که مسئله انتخابات در کار گفت وگوها دخالت کند.»(۱)

یـادآوری می شود درزمینه بازتـاب مسـئله گروگـان ها، از صادق قطب زاده نیز مواضـعی متفاوت با جریان کلی سـیاست ایران، بازگو می شود. ازجمله دراین زمینه، رادیو صـدای امریکا با اشاره به مصاحبه صادق قطب زاده با تلویزیون بین المللی یونایتـدپرس، چنین می گوید: «صـادق قطب زاده، وزیر خـارجه ایران، که اینـک پست خود را ترک می کنـد، گفت: "ایران بایـد مسـئله گروگان های امریکایی را حل کنـد و یا خود را با انزوای مـداوم بین المللی روبه رو ببینـد." قطب زاده در این مصاحبه تلویزیونی همچنین از محمـدعلی رجایی، نخسـت وزیر ایران، انتقاد کرد و گفت: "آقای رجایی صـلاحیت و شایسـتگی لازم را برای این کار ندارد و مضافاً اینکه دارای هیچ سـیاستی برای آینده نیست". ...»(۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۲، تاریخ ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص ۲۰ - ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۱، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ شنبه ۱۵ شهریور ۱۳۵۹ ۲۶ شوال ۱۴۰۰ ۶ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

امروز تهاجم عراق در غرب کشور، در دو منطقه مرزی ادامه یافت؛ در منطقه مرزی قصرشیرین تا سومار این حملات سبک تر و حساسیت ها متوجه منطقه خان لیلی و پاسگاه های آن بود، اما برخوردها در منطقه مرزی ایلام شدت بیشتری داشت، به این ترتیب که جنوب سومار تا چیلات، با تمرکز روی منطقه مورد اختلاف میمک، عرصه دیگری از تهاجم امروز عراق بود.

درباره محور اول که عراق قبلاً موفق شده بود بخشی از محدوده پاسگاه زینل کش(۱) را تصرف کند، مهم ترین گزارش ها به قرار زیر است:

فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه گفت: «۵ پاسگاه مرزی سومار، سه تپان، سلمان کشته، ولدکشته و گروهان سومار از دیشب زیر آتش توپخانه بعث واقع شده»(۲) نخستین بیانیه رسمی ستاد مشترک عملیات غرب کشور نیز حاکی از حمله بالگردهای عراقی در ساعت ۱۵:۳۰ امروز است. طبق این بیانیه: «۵ فروند هلیکوپتر عراق به خاک ایران تجاوز کردند که با مقابله هوایی نیروی هوایی جمهوری اسلامی روبه رو شدند. در این فاصله، یک فروند هلیکوپتر عراقی به وسیله آتشبارهای جمهوری اسلامی ایران سرنگون شد.» در بیانیه همچنین آمده است: «در ساعت ۱۶:۲۵ دقیقه، هواپیماهای عراق "نصرآباد" و قصرشیرین را مورد هجوم هوایی قرار دادند.»(۳)

یک گزارش واصله به سپاه از منطقه مرزی قصرشیرین نیز حاکی است: «امروز یک زیل و یک نفربر ارتش عراق روی مین رفته و تلفات سنگینی بر آنها وارد شده است.»(۴)همچنین هنگ قصرشیرین گزارش داد: «برابر گزارش گروهان خان لیلی، مستند به اعلام پاسگاه زینل کش، در ساعت ۱۹:۳۰ یوم جاری، ۲ فروند هواپیمای عراقی از حریم هوایی قصرشیرین وارد خاک کشور جمهوری اسلامی ایران شده، از مسیر پاسگاه خورشیدبگ به حوزه استحفاظ آن پاسگاه و روی پایگاه قلعه لان

۱- در میان عراقی ها منطقه خان لیلی، زین القوس خوانده می شود. پاسگاه زینل کش درواقع نام این منطقه را با عبارتی دیگر نشان می دهد.

۲- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از نخستین بیانیه رسمی ستاد مشترک عملیات غرب کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

وارد خاک عراق شدند که پرسنل پاسگاه زینل کش به سوی آن [ها] تیراندازی کردند.»(۱)

همچنین، درپی اشغال برخی سنگرهای متعلق به پاسگاه زینل کش تابع گروهان خان لیلی توسط نیروهای عراقی در روزهای گذشته، امروز فرماندهی ژاندارمری کل کشور به ناحیه کرمانشاه دستور داد که «ضمن هماهنگی با واحد نظامی مستقر در منطقه، نسبت به باز پس گرفتن سنگرهای اشغالی پاسگاه زینل کش اقدام و نتیجه را اعلام دارند.»(۲)

هم زمان با تهاجمات عراق در شمال سومار تا قصرشیرین، مهران و دهلران نیز زیر آتش توپخانه دشمن قرار دارد. در بیانیه ستاد مشترک عملیات غرب کشور دراین باره آمده است: «این نوع تجاوزات در سرتاسر مرز در یک زمان معینی، حاکی از یک طرح گسترده و پیش بینی شده است. ...»(۳)

خبر ساعت ۱۹:۴۰ دقیقه امروز، حاکی است: «تانک های عراقی درحال حاضر در مهران مواضع سپاه و ارتش را می کوبند، ولی وارد خاک ایران نشده اند.»(۴)بنا به همین گزارش، «درگیری هنوز ادامه دارد و براثر تیراندازی اشتباهی، [گلوله] تانک اسکورپین به هلیکوپتر [خودی] اصابت و هلیکوپتر سقوط می کند و سرنشینان آن شهید می شوند.»(۵)

هنگ ژاندارمری ایلام نیز وضعیت امروز جبهه های مرزی منطقه را این طور گزارش کرده است: «۱. گروهان های موسیان، مهران، دهلران تا این ساعت (۲۰:۳۰ دقیقه) درگیری نداشته اند و دسته ارتش مورد تقاضا(۶)در پاسگاه چیلات گروهان دهلران مستقر گردیده است. ۲. گروهان صالح آباد: در ساعت ۹ صبح، درگیری در پاسگاه های انجیره و نی خضر و شوروشیرین شروع شده که به پاسگاه انجیره خساراتی وارد آمده و یک نفر از جوانمردان و یکی از افراد بسیج دراثر ترکش خمپاره به طورجزئی جراحتی برداشتند. دراثر آتش شدید ازطرف پاسگاه های انجیره و نی خضر با پشتیبانی نیروی ارتش مستقر در محل، خسارات فراوانی به نیروی دشمن وارد و درنتیجه یک تانک در پاسگاه الشهداء [عراق] منهدم و ساختمان ۳ پاسگاه آنها منهدم شده و افراد دشمن عقب نشینی کرده و متواری شده اند. این درگیری ها تا این ساعت (۲۰:۳۰) همچنان ادامه دارد.»(۷) اما گزارش تکمیلی از همین منطقه صالح آباد حاکی است که «دراثر آتش صحیح و فداکاری پرسنل مستقر در منطقه صالح آباد، پاسگاه های تک تک مشکی، پلکانه و تک سرخ [عراق] تخریب و منهدم و دسته تانک عراق وادار به عقب نشینی شده اند.» این گزارش می افزاید: «فرمانده گروهان صالح آباد، دسته پیاده ارتش، جوانمردان و افراد بسیج تقاضای پیشروی در پناه آتش توپخانه را دارند. ...»(۸)

همچنین، در گزارش مرزبان دهلران آمده است: «نیروهای دشمن با تقویت و تجهیز قوای تانک و توپ و سلاح های مختلف و نفرات پیاده نظام و [حفر] سنگرهای عمیق و کانال کشی در چندین منطقه تقریباً دو کیلومتری و عرض هزار و پانصد متری، پراکنده و مستقر و سازماندهی

۱- سند شماره ۲۷۷۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۶۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ عملیات) به فرماندهی (ناحیه ژاندارمری) کرمانشاه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از نخستین بیانیه رسمی ستاد مشترک عملیات غرب کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروه رزمی۱۸۲ مستقر در مهران به فرماندهی تیپ۸۴ پایگاه وحدتی دزفول،

رونوشت: هنگ ایلام (رکن۳)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۷۹۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۲۸۲۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه فرماندهی گروه رزمی مستقر در منطقه موسیان، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده هنگ ایلام (رکن۳) به فرمانده گروه رزمی مستقر در موسیان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۲۹۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵(رکن۳) به فرماندهی ژاجا (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) عملیات به دفتر ریاست جمهوری، رونوشت: وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۲۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۹۸۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳) به ت - ف - ژاجا (مرکز عملیات)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

ص: ۷۸۹

شـده انـد و عبورومرور آنها از بزرگ راه علی غربی قطع شـده است.» این گزارش می افزاید: «در ساعت ۷ صـبح امروز، یک دستگاه و از ساعت ۱۶ تـا ۱۷ امروز، ۲۰ دسـتگاه خـودرو حامـل نیرو و تـدارکات به مواضـع مزبور وارد و تخلیه شـده انـد.»(۱)یـک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی نیز حاکی است: «در ۲۴ ساعت آینـده، نیروهای عراقی تصـمیم به اجرای آتش پرحجم توپخانه علیه مواضع ایران از نفت شهر تا ارتفاعات نزدیک چلات [چیلات] را دارند.»(۲)

از سوی دیگر، در ادامـهٔ ابلاغیهٔ هشدارآمیز قبلی سـتاد مشترک ارتش، امروز مرکز فرماندهی سپاه پاسداران نیز در ابلاغیه مشابهی خطاب به سـتاد عملیات مشترک غرب کشور اعلام کرد: «بنا بر خبر واصله، ارتش عراق در مورخه ۱۵/۶/۵۹ به بعد، در نظر دارد حمله همه جانبه خود را به ایران آغاز کند؛ لذا مقتضـی است برای جلوگیری از غافلگیرشدن از [حمله] مرزهای هوایی، دریایی و زمینی کاملاً هشـیار بوده و نسبت به تجهیزات افراد و آماده باش لازم توصیه نموده و حرکت دشمن را زیر نظر بگیرند.»(۳)

۱

وضـعیت تحرکات و اقدامات اخیر و جاری عراق در مرزهای خوزسـتان ازلحاظ تقویت نیرو، اسـتحکامات، تجهیزات آفندی و پدافندی به گونه ای بوده است که ناحیه ژانـدارمری خوزسـتان امروز به اسـتانداری خوزسـتان اطلاع داد: «به طوری که بارها در جلسات به اسـتحضار رسیده، ژانـدارمری بـاتوجه به امکانـات، حـداکثر تلاش خود را برای تقویت پاسـگاه ها به کار برده، ولی شـرایط به شـکلی است که باید ازطریق نیروهای ارتش اقدام شود.»(۴)

تحرکـات زمینی عراق در کنار تجاوزات هوایی هواپیماهای عراقی که برای مأموریت های شـناسایی به طور مکرر در یک ماه گذشـته، به حریم هوایی ایران، به ویژه خرمشـهر، آبادان و ایلام تجاوز کرده اند، باعث شده که سـتاد مشترک ارتش نیز دراین مورد به نیروهای تحت امر خود و نیز سپاه پاسـداران هشـدار دهـد. در این گزارش آمده است: «در یک ماه گذشـته، هواپیماهای ناشـناس و مشـکوک در مناطق مشـروحه زیرین مشاهده شده است. دستور فرمایید مراقبت های ویژه ای در مناطق یادشده معمول فرمایند: آبادان ۴ بار، ایلام ۵ بار، سومار ۳ بار، خرمشهر ۹ بار، پاوه ۳ بار، قصرشیرین ۲ بار، طبس ۲ بار، ایرانشهر ۲ بار، یزد و سوسنگرد و زابل و چاه بهار و پیرانشهر و گنبدکاوس و بندرعباس هریک ۲ بار.»(۵)

در همین حـال، امروز تحرکـات عراق در قـالب تقویت نیروها، اسـتحکامات، زرهی و تجهیزات بیشتر از روزهای گذشـته در مناطق مرزی خوزسـتان، بـه ویژه منـاطق مرزی سوسـنگرد، بسـتان، خرمشـهر و آبـادان ادامه داشت. ازجمله گزارش گروهـان ژانـدارمری بسـتان از حفر سنگرها و اسـتحکامات تازه در قسمت شرقی پاسگاه فکه عراق در فاصله ۲۵۰ متری مرز در خاک عراق و فعالیت شدید بلدوزرها و دیگر تجهیزات مهندسی رزمی عراق در این منطقه حکایت دارد.(۶) یک

۱- سـند شـماره ۴۳۰۲۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) بـه نزاجـا، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبـان دهلران، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شـماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (نقـده)، ص۱۰۵، بولتن خبری فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش مرزبانی دهلران.

۲- سند شماره ۱۴۱۶۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد عملیات غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا.

۳- سند شماره ۷۹۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی به ستاد غرب، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۷۹۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان (نیروی زمینی، دریایی، هوایی، ژاندارمری، شهربانی، سپاه پاسداران)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از گزارش هنگ سوسنگرد مستند به گزارش گروهان ژاندارمری بستان مستند به گزارش پاسگاه فکه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

گزارش دیگر از پاسگاه فکه حاکی است که در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، ارتش عراق در پاسگاه فکه خود مبادرت به تمرین عبور تانک از روی پل کرده است. در این گزارش همچنین اضافه شده است که امروز ۵ دستگاه جیپ حامل سلاح های سنگین در این منطقه استقرار یافته اند.(۱)

در گزارش دیگری آمده است که در منطقه مرزی هم جوار بستان و پاسگاه طاووسیه ایران، ارتش عراق در ساعت ۱۲ امروز با ۶ دستگاه تانک دیگر ازطریق پایگاه رشیدیه، بازهم پاسگاه دویرج را تقویت کرده است.(۲)

عراق همچنین در منطقه مقابل کوشک تابع گروهان هوزگان در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، مبادرت به تقویت زرهی، نیرو، استحکامات نظامی و نیز تجهیزات مهندسی زرهی در این نقطه مرزی کرده و درحال ساخت و بازسازی استحکامات در سه کیلومتری پاسگاه کوشک است.(۳)

اما در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان، نیروهای ارتش عراق بازهم دست به تحرکات و تقویت نیرو و ایجاد استحکامات بیشتری زدند، به طوری که ۶ بلدوزر عراقی امروز نیز حفر کانال و خندق را در اطراف پاسگاه شلمچه عراق از سر گرفتند.(۴)

مشاهدات نیروهای سپاه پاسداران خرمشهر مستقر در پاسگاه های مؤمنی و خیّن حاکی است: «ظرف مدت دیروز و امروز ۱. تعداد نفرات پاسگاه شلمچه عراق ۳۰ تا ۴۰ نفر افزایش یافته است. ۲. تعداد ۱۲ تا ۱۴ سنگر در نزدیکی پاسگاه شلمچه (مقابل پاسگاه خین) بر روی جاده خاکی نوار مرزی عراق توسط کیسه های شنی احداث گردیده است. این سنگرها به طول ۲ متر و به شکل هلالی و ارتفاع تقریبی نیم متر است که با یکدیگر ۵ تا ۶ متر فاصله دارند. پاسگاه شلمچه عراق همچنین مجهز به یک تیربار ضدهوایی شده که بر روی پاسگاه مزبور قرار گرفته و در اطراف این پاسگاه نیز سنگرهای بتونی ساخته شده است. ۳. تعداد نفرات پاسگاه بارین نیز ۳۰ تا ۴۰ نفر افزایش یافته و تحرکات و رفت وآمدهای مکرر در قسمت جنوبی پل پاسگاه بارین مشاهده می شود. ۴. پاسگاه خرنوبیه عراق (روبه روی پاسگاه حدود ایران) نیز ازلحاظ نیرو و تجهیزات ضدهوایی تقویت شده است.(۵) گروهان۱۵۱ دژ خرمشهر نیز گزارش داد: «در مقابل دژ ۳ در خط و در حدود ۲ کیلومتری شمال پاسگاه ژاندارمری شلمچه، نیروهای دشمن در کنار سیم خاردار نوار مرزی (فاصله ۱۰۰ متری) با سه دستگاه لودر مشغول خاک برداری و ایجاد سد و تهیه سنگرهای انفرادی می باشند.»(۶)

اما در آبادان امروز تانک های بیشتری در مواضع مقابل این شهر مستقر شدند.(۷) در ادامه تجاوزات مکرر هواپیماهای عراقی به حریم هوایی منطقه خرمشهر و آبادان برای شناسایی، امروز در ساعت ۶ صبح، یک فروند هواپیمای عراقی از یک طرف مرز هوایی خرمشهر وارد حریم فضایی ایران شد که با آتش پدافند هوایی نیروهای خودی مواجه و متواری گشت.(۸)در این روز همچنین تجاوز هوایی دیگری در منطقه خسروآباد آبادان، پاسگاه بهمنیار گزارش شده است.(۹)

۱- سند شماره ۳۴۷۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن۲، دایره امنیت)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۵۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران ت - ف - ژاجا - رکن۳ و رکن۲)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از گزارش گروهان هوزگان به استناد پاسگاه کوشک، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی به استانداری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۷۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری خوزستان مستند به اعلام گروهان ۱۵۱ دژ، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش منطقه سوم دریایی خرمشهر، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۹- سند شماره ۴۰۹۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلان گروهان ژاندارمری خسروآباد مستند به گزارش پاسگاه بهمنیار، ۱۵/۶/۱۳۵۹؛ و - دفتر حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، وزارت امور خارجه، بهمن ۱۳۶۱، ص ۱۷۰.

یادآوری می شود باتوجه به تحرکات اخیر عراق و مشاهدات مکرر نیروهای خودی، در گزارش امروز ستاد مشترک ارتش به استانداری خوزستان به دو نکته مهم اشاره شده است: اول اینکه حمله عراق به ایران حتمی است و نکته مهم دیگر توجه به مسائل روحی - روانی نیروهای ارتش است. متن گزارش چنین است:

«از: ستاد مشترک مرکز فرماندهی

به: استانداری خوزستان

برابر اعلام نیروی هوایی مستند به گزارش استانداری خوزستان، ارتش عراق با آمادگی کامل در طول مرز خوزستان با عراق مستقر و باتوجه به نقل وانتقالات اخیر و کلیه قرائن که حکایت از تعرض ارتش عراق دارد، باتوجه به این امر، لشکر۹۲ زرهی و پایگاه هوایی و دریایی نیاز به تقویت روانی دارند.

جانشین رئیس ستاد مشترک - سرتیپ فلاحی»(۱)

۱

در کنار تحرکات مرزی عراق در مناطق هم جوار استان خوزستان، فعالیت و تحرکات عوامل داخلی وابسته به این کشور علاوه بر رفت وآمد به منظور قاچاق و حمل و انتقال سلاح و بمب های آماده، بیشتر معطوف به گردآوری اخبار و اطلاعات از مواضع نیروهای خودی و نیز آموزش و سازماندهی افراد وابسته به خود شده است. دراین مورد گزارش های متعددی از عوامل اطلاعاتی خودی از ارتباط برخی مرزنشینان عراقی با عوامل داخلی این رژیم در ایران و ایجاد پایگاه های آموزشی و جذب نیروها و عوامل بیشتر برای خدمت به رژیم عراق حکایت دارد. ازجمله:

گزارش منابع اطلاعاتی ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی است: «در کشور مقابل، نزدیک قلعه صالح عراق یک جبهه آموزش برای خرابکاری و جمع آوری اطلاعات وجود دارد که این جبهه تا قبل از درگیری اخیر ایران و عراق (پاسگاه سوبله ایران و پاسگاه سوبله کشور مقابل در تاریخ ۲/۵/۱۳۵۹) فعالیتی نداشت، اما از آن تاریخ به بعد فعالیت این جبهه چشمگیر بوده. بدین منظور، به وسیله اعلامیه و سفارش از عشیره های مرزی برای آموزش و دریافت اسلحه و پول دعوت می کنند که به جبهه مزبور رفته و دوره کوتاه مدت چریکی ببینند.»(۲)

یک گزارش دیگر از نزدیکی همین منطقه حاکی است: «اشخاصی که جهت دیدن دوره های کوتاه مدت خرابکاری به جبهه های عراق (جبهه شیب، معلق المنظمه) می روند، بین یک هفته تا سه روز به طور فشرده دوره می بینند. به این افراد بعد از پایان دوره و در هنگام برگشتن، مقداری اسلحه و مهمات و پول به شرح زیر تحویل داده می شود: اسلحه جدیدی که به جای کلاشینکف می دهند به نام طرمه به اضافه ۲۰۰ تیر فشنگ (یک قبضه)؛ یک قبضه کلت ۹ تیر؛ و ۱۵۰ دینار

۱- سند شماره ۴۳۲۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (مرکز فرماندهی) به استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۲۸۷۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن دوم) به استاندار خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

عراقی، و مقداری تی.ان.تی. و وسایل برای ساخت بمب های ساعتی(۱) (سبک و سنگین)»(۲)

یک گزارش با تأکید «موثق و منبع قابل اعتماد» نیز از منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران خرمشهر گویای این مطلب است که «مدتی است که ضدانقلابیون از منطقه ای به نام الصلیب که در نزدیکی منطقه العزیز در عراق و در مقابل بخش هویزه قرار دارد، به طور بسیار فعال تردد دارند و همراه خود سلاح های سنگین وارد می نمایند. برابر همین گزارشات، در منطقه الصلیب جنگلی وجود دارد که پایگاه ضدانقلابیون و مرکز آموزشی می باشد و اخیراً دولت بعثی عراق به علت اینکه راه استان عماره عراق به این جنگل دور بوده است، لذا اقدام به احداث یک جاده از استان بصره به طرف جنگل فوق الذکر کرده است. لازم به تذکر است که وسیله تردد ضدانقلابیون اسب می باشد، زیرا از مناطقی عبور می کنند که خودروهای پاسداران و ارتش نتوانند عبور کنند.»(۳)

از سوی دیگر، باتوجه به ارتباط عشیره های مرزی عراق با افراد و عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق در ایران، یک گزارش موثق از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «افراد بعثی که در عشیره ها و نقاط مرزی ماهیانه ۱۲۰ دینار از دولت عراق دریافت نموده، اخیراً مبلغ ۳۰ دینار به حقوق این افراد اضافه شده است.» در ادامه این گزارش آمده است: «برابر گزارش گروه رزمی۳۷ مستقر در جوار پاسگاه سفریه، عشیره حاج خلف شنبل در نزدیکی پاسگاه سفریه به نظر آن گروه رزمی رفتاری مشکوک دارد.» گزارش مزبور می افزاید: «سازمان اطلاعات فرماندهی گارد مرزی کشور عراق به کلیه یگان های تابعه و عناصر وابسته به آن سازمان دستور داده است هر ۱۵ روز یک بار، اقدام به جمع آوری کلیه شایعات و اطلاعات موجود در منطقه استحفاظی خود نموده و به سازمان مذکور ارسال دارند.»(۴)-(۵)

دراین حال، از آبادان خبر می رسد که در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه امروز، ۲ نفر که درصدد تیراندازی به سوی شهربانی آبادان بودند، با هشیاری نگهبان متواری شدند. تیراندازی بعدی با سلاح کمری نیز بی اثر بود.(۶)

۱- این بمب های دست ساز گرچه شکل های ساده ای داشتند، اما معمولاً در عراق و توسط افسران عراقی ساخته می شدند، زیرا افرادی که این بمب ها را حمل می کردند و آن دوره های فشرده را می دیدند اغلب به خاطر سطح سواد و اطلاعات پایین خود، قادر به ساخت چنین بمب هایی نبودند. معمولاً این بمب ها ساعتی بودند، اما گاهی بمب هایی با ماسوره تأخیری حرارتی - که در دمای بالای ۳۵ تا ۴۰ درجه سانتی گراد منفجر می شدند - همراه یک چاشنی الکتریکی و فتیله تندسوز، و مقداری تی.ان.تی. قالبی همه یک مجموعه بمب را تشکیل می داد، طوری که از بیش از ۵۰ بمبی که توسط نگارنده در شهرهای آبادان و خرمشهر خنثی گردید، تنها یک مورد بمب رله ای با سیستم فریب داشت که آن هم در خود عراق ساخته شده بود و خنثی گردید. یک مورد هم بمب گلابی شکل سیاه رنگ سیانوری بود که کار گروه های وابسته داخلی به عراق نبود، بلکه کار گروه های چپ مخالف با نظام بود که در روبه روی فروشگاه کارگری منطقه بهمن شیر آبادان کار گذاشته بودند که آن نیز بحمدالله خنثی گردید. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه)

۲- سند شماره ۴۰۹۰۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن دوم) به فرمانده سپاه پاسداران اهواز، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- طبیعی است که مأموران اطلاعاتی عراق با کنارهم گذاشتن این شایعات و اطلاعات که از رابط های خود در مرزها دریافت می کردند و با تحلیل محتوای آنها می توانستند به راحتی به بسیاری از اطلاعات مربوط به یگان های نظامی ما دست یابند.

۵- سند شماره ۳۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن ۲)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۹۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان از شنبه ۱۵/۶/۱۳۵۹ الی پنجشنبه ۲۰/۶/۱۳۵۹.

شایان ذکر است که در ادامه مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق، روز گذشته نیز در دزفول، «دادگاه انقلاب اسلامی این شهرستان پس از رسیدگی به پرونده محمد کعب... وی را به جرم کشتن ۲ تن روستایی در نزاع دسته جمعی، داشتن سلاح جنگی غیرمجاز کلاشینکف، قیام مسلحانه علیه حکومت جمهوری اسلامی ایران و به شهادت رساندن یکی از برادران پاسدار به نام محمدحسن احمدی مفسدفی الارض و محارب با خدا شناخت و به اعدام محکوم کرد. حکم صادره ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه دیروز در محوطه زندان یونسکو دزفول به مورد اجرا درآمد.»(۱)

۱

نبردهای شدید در مناطق کوهستانی و صعب العبور کردنشین میان قوای مسلح جمهوری اسلامی که در حال پاک سازی این مناطق هستند با گروه های مسلح معارض با نظام همچنان ادامه دارد.

در ادامه پاک سازی در محورهای بانه - سردشت، و بایوه - باشماق از یک سو و شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان از سوی دیگر، امروز نیز درگیری های خونینی در این مناطق روی داد. درپی انتشار اطلاعیه ستاد مشترک غرب کشور خطاب به مردم سردشت و توابع آن، مبنی بر اجرای پاک سازی مناطق آلوده، ستونی که دیروز از بانه عازم سردشت بود، پس از درگیری های شدیدِ روز و پاسی از شب گذشته، مجبور شد شب را در مسیر بانه - سردشت به سر ببرد. گزارش ستاد مشترک عملیات غرب کشور ضمن بیان این مطلب در ادامه آورده است: «صبح امروز، هنگام حرکت، ستون مزبور بار دیگر مورد حمله مهاجمین مسلح قرار گرفت. بنا به آخرین خبر از این ستاد: «درگیری میان ستون اعزامی به سردشت با مهاجمین تا ساعت مخابره خبر؛ یعنی ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه امروز، همچنان ادامه داشته و تلفات زیادی به وسیله نیروهای انقلاب به دشمن وارد شده است.»(۲)

آخرین خبر از این محور حاکی است که «در پاک سازی راه بانه - سردشت، ۲ نفر از برادران ارتشی شهید و ۴۳ نفر زخمی شدند.» بنا به همین گزارش، ستون نیروهای مشترک خودی «تا ساعت ۱۹ امروز، با قدرت به طرف سردشت رفته و بعد از سه ساعت درگیری، در بوکان مستقر شده است. امشب [نیز] در بوکان به سر خواهد برد.»(۳)

همچنین، دراین باره، روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج اعلام کرد: «کلیه افراد ضدانقلاب شهر سردشت را تخلیه نموده، به سوی کوه ها متواری شدند و ستون اعزامی [متشکل] از نیروهای انقلاب همچنان با موفقیت به حرکت خود ادامه می دهند.»(۴)

در محور بایوه - باشماق از توابع مریوان نیز امروز یک عملیات نامنظم توسط گروه متشکل از ارتش، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد اجرا شد. «در درگیری یک ساعته میان نیروهای خودی و مهاجمین کومه له در این منطقه، ۱۰ تن از افراد کومه له به هلاکت رسیدند و نیروهای خودی بدون هیچ گونه تلفاتی به پادگان مراجعه نمودند. در این عملیات، تعداد ۱۴ قبضه

۱- روزنامه کیهان، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در تماس تلفنی با ستاد مشترک عملیات غرب کشور؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از کرمانشاه، به نقل از روابط عمومی ستاد مشترک عملیات غرب کشور.

۳- سند شماره ۷۹۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۰۲، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از سنندج؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج.

اسلحه شکاری به غنیمت گرفته شد و ضمناً یک نفر از افراد کومه له و ۲۴ نفر از افراد مشکوک و ۲ نفر قاچاقچی نیز با وسایل مربوط دستگیر و تحویل سپاه پاسداران گردیدند و یکی از افراد بومی توسط مهاجمین [ضدانقلاب] زخمی شد.»(۱)

اما ادامه پاک سازی در محور کامیاران به طرف گازرخانی به دلیل عقب نشینی روزهای گذشته نیروهای خودی در این محور، با مشکل مواجه شده است. گزارش مرکز فرماندهی غرب حاکی است: «دراثر درگیری امروز ارتش و سپاه با مهاجمین ضدانقلاب در کامیاران، یک نفر شهید و ۵ نفر از برادران ارتشی زخمی شدند.»(۲)دراین حال، بنا به اطلاعات منابع خودی، قرار بوده است که امروز عراق به وسیله ۵ فروند هلیکوپتر تحت نام پاک سازی، مواضعی را در مرز ایران و عراق از ناحیه سردشت تا پیرانشهر، شناسایی و بمباران کند،(۳)ازاین رو، ستاد مشترک ارتش پیش ازظهر امروز، از نیروی هوایی درخواست کرد که یک فروند هواپیما به مدت یک ساعت و نیم در منطقه موردنظر پرواز کرده و هدف های دشمن را بزند. ستاد مشترک همچنین از واحدهای نیروی زمینی در مناطق سردشت، گردنه خان، بانه، پیرانشهر، جلدیان، سده، و اردوگاه نلیوان خواست که به محض مشاهده بالگردهای ناشناس در آسمان آنها را بزنند.(۴)

در عملیات پاک سازی نیروهای خودی در استان آذربایجان غربی، امروز نیروهای سپاه پاسداران با همراهی ارتش، ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد از دو محور شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان به پیشروی خود ادامه دادند.(۵) در محور شاهین دژ به طرف تکاب، امروز نیروهای سپاه توانستند از هلاسو که پایگاه اصلی آنان [نیروهای سپاه] بود، حدود ۱۰ کیلومتر به سوی تکاب، پیشروی کنند که با مقاومت چندانی ازسوی مهاجمان مسلح غیرقانونی مواجه نشدند؛ چراکه مهاجمان پیش از رسیدن نیروهای سپاه، روستاهای اطراف را خالی کرده بودند.(۶) درمورد پیشروی به سوی بوکان نیز، گزارش ژاندارمری حاکی است: «افراد ژاندارمری و سپاه پاسداران در ساعت ۱۴ امروز، قریه ترگواران در ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی پاسگاه شاهین دژ را به تصرف درآورده و عده‌ای از مأمورین ژاندارمری نیز کماکان در قریه یاریم قلعه در ۳ کیلومتری جنوب پاسگاه در جاده تکاب - شاهین دژ مستقر می باشند. افراد پیشمرگ کرد و سپاه پاسداران همچنین به سوی قراء بوکان پیشروی و در قراء قاضی اخوی و بی بی کندی، ۱۸ کیلومتری غرب شاهین دژ با مهاجمین [ضدانقلاب] درگیر می باشند.»(۷)

در همین منطقه، در یک درگیری دیگر، مهاجمان ضدانقلاب ضمن حمله به پایگاه جبرئیل آباد، یک گروهبان سوم ژاندارمری را به گروگان گرفتند.(۸)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سنندج؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۷۹۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۹۹، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۷۹۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۰۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا۲.

۴- سند شماره ۷۹۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۰۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه صبح.

۵- ضمیمه دارد؛ گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ از پاک سازی در محورهای شاهین دژ- تکاب و شاهین دژ- بوکان.

۶- سند شماره ۷۹۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش مسئول ستاد سپاه تبریز اعزامی به شاهین دژ، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۷۹۰۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص۵۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه تبریز، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۹۴۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ژاجا (رکن۲ - دایره اطلاعات)، ۲/۷/۱۳۵۹.

در مناطق کردنشین، تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام و اقدامات ایـذایی آنها با پشتیبانی عراق و بعضاً همکاری فراریان ارتش، درقـالب هـای مختلف ترور، خرابکـاری، بمب گـذاری، مین گـذاری و شـایعه سـازی صورت می گیرد. متقابلاً نیروهای خودی نیز به امر توانمنـدسازی نیروهای محلی مبادرت می کنند. دراین زمینه، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی شـهربانی جمهوری اسـلامی حاکی است: «عـده ای از افراد پـاک سـازی شـده ارتش جمهوری اسـلامی ایران در نظر دارنـد بـا کمـک نیروهای بعث عراق به مرزهای ایران حمله و مبادرت به خرابکاری نمایند.»(۱)

در ادامه تحرکات گروه های مسلح معانـد با نظام درزمینه بمب گـذاری، مین گذاری و ترور انفجار یک بمب امروز در مقابل بیمارستان عباسـی میانـدوآب خسارات مالی فراوان به بار آورد، اما تلفات جانی نـداشت.(۲) در سه راهی میانـدوآب - شـاهین دژ نیز بامـداد امروز، براثر انفجار یک مین، یک اتومبیل سواری پیکان آسیب دید، ولی صدمه ای به سرنشینان آن نرسید. مسئول روابط عمومی سپاه ارومیه نیز اعلام کرد که در ساعت ۴ بامـداد امروز، براثر انفجـار یـک مین ضـدنفر در جاده میانـدوآب - شاهین دژ خساراتی به یک تراکتور وارد آمد. وی افزود: یک مین دیگر در همین جاده امروز به همت افراد سپاه پاسداران کشف و خنثی گردید.(۳)

از سقز نیز خبر می رسد که امروز یکی دیگر از پیشمرگان مسلمان کرد به نام سیدکشف الدین در خیابان ساحلی این شهر به دست عوامل امپریالیست به شـهادت رسـید. به دنبال شـهادت نامبرده، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۶۰ نفر را دسـتگیر کرده اسـت و تحقیقـات دراین زمینه ادامه دارد.»(۴)

از سوی دیگر، بخشـی از مقابله نیروهای مسـلح خودی به صورت توانمندسازی و آموزش نیروهای بومی منطقه است؛ دراین خصوص می توان به متشـکل سـاختن این افراد در قـالب سازمـان پیشـمرگان مسـلمان کرد، اشـاره کرد. نیروهـای بومی باتوجه به شـناختی که از مناطق مختلف و کوهسـتان های صـعب العبور این نواحی دارند، توان نیروهای مسلح خودی را افزایش می دهند. به همین منظور، امروز حدود ۲ هزار نفر از عشـایر کرمانشـاه با سـلاح و مهمات شخصـی خود یک رزمایش نظامی و چریکی ترتیب دادنـد و در دشت ماهیـدشت قابلیت رزمی و مهـارت هـای فردی خود را به نمـایش گذاشـتند. گزارش خبرنگـار کیهـان دراین زمینه ضـمن نقـل این خبر، حاکی است: «امروز حدود ۲ هزار نفر از عشایر مسـلح ایلات کلهر، کاکاوند، جلالوند، عثمانوند، پالاوند، زردلان، هلیلان، سنجابی و چند عشیره دیگر پس از ده روز تمرینات فشـرده زیر نظر ستاد بسیج، بدون اخذ کوچک ترین کمک مالی از دستگاه های دولتی و نهادهای انقلابی... مانور نظامی باشکوهی در دشت ماهیدشت برپاکردند. ...»(۵)

ص: ۷۹۶

۱- سـند شماره ۳۰۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـماجا۲ (ح - ع) به سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹. ابلاغ به اطلاعات سپاه پاسداران در ایلام، کرمانشاهان و کردستان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از فرماندار میاندوآب.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

بـا افزایش فعـالیت ها و برخوردهای اغلب عمـدی و تحریک آمیز هواداران گروه های سیاسـی چپ و سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) با مردم وفـادار به انقلاـب در شـهرهای مختلف کشور، اعلاـم شـد: «به دنبـال برخوردهـای پراکنـده چنـد روز گذشـته در بوشـهر، ۱۴ تـن از هواداران سازمان مجاهـدین خلق [منافقین] و چریک های فـدایی خلق بازداشت شدند. این عده به اتهام ایجاد درگیری و آشوب و زخمی ساختن یکی از پاسـداران در دادگاه انقلاب اسـلامی بوشـهر محاکمه خواهند شد.»(۱)در اهواز نیز در «سـاعت ۲۰ امروز، یکی از اعضـای فعال سازمان پیکار که در تحریک مردم عرب منطقه کوت عبـدالله نقش فعالی داشـته است، به جرم پخش اعلامیه سازمان پیکار در داخل بهشت آباد شناسایی و توسط مأمورین پاسگاه کوت عبدالله دستگیر و با صورت جلسه تنظیمی، به سپاه اهواز تحویل گردید.»(۲)

اما در شهرهای شمالی کشور، گزارش امروز خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی حاکی است: «مردم مسلمان قائم شهر شامل اصناف، پیشه وران، کشـاورزان و کـارگران کارخـانه هـا به عنـوان اعـتراض به عملکرد گروه هـای خلقی [چریـک هـای فـدایی خلـق و دیگر هواداران کمونیست مدعی طرف داری از خلق]، هواداران مجاهدین خلق مبنی بر ایجاد مزاحمت به دفعات و پخش اعلامیه های سراپا کذب محض در سـطح شـهر و مورد ضـرب و شـتم قراردادن گروه های زحمت کش، در مقابل شهربانی این شهر تحصن نموده و ضمن محکوم نمودن اعمال آنها، خواسـتار دستگیری رهبران این گروه های خلقی شدند. در این اجتماع، فرماندار قائم شهر حضور یافته و ضمن سخنانی، مردم را به آرامش دعوت نمود، در پایـان از مـأموران انتظامی خواست برای جلوگیری از ایجاد درگیری ها از نصب پوستر و پلاکاردهای گروه های مختلف در شـهر ممانعت نمایند. سـپس دادستان انقلاب اسلامی قائم شهر بعد از ایراد سخنانی پیرامون عملکرد دادگاه انقلاب، مردم را به نمـاز جمـاعت دعوت نمود.» خبرنگـار جمهوری اسـلامی می افزایـد: «هواداران مجاهـدین خلق دراین مورد، از ورود نمـازگزاران به داخل مسـجد که به پایگاه این گروه تبـدیل شـده است جلوگیری به عمل آوردند، لکن مردم مسـلمان در مسـجدی دیگر نماز جماعت را برپا داشتند.»(۳)

در تبریز ظاهراً باتوجه به درگیری های هفته گذشـته، مسئولان مشـکلات دیگری پیش بینی می کنند. گزارش شهربانی جمهوری اسلامی دراین باره حاکی است: «عـده ای از مجاهدین خلق [منافقین] شاخه تبریز، در نظر دارند که روز ۱۷/۶/۵۹ دست به تظاهرات مسلحانه بزنند [و] امکان صحت خبر وجود دارد.»(۴)

در خیابان مصـدق (ولیعصـر) تهران نیز تعـدادی از دختران که به نظر می رسـد از هواداران سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) باشـند، برای سومین روز متوالی دست به تظـاهرات زدنـد و طبق شـیوهٔ معمول هواداران این سازمـان که همـان ایجـاد درگیری، مظلوم نمـایی و جـذب هوادار بیشتر است، رفتار کردند. گزارش خبرگزاری پارس دراین مورد چنین است: «درپی تظاهرات

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس از بوشهر.

۲- سند شماره ۳۹۱۷۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص۷، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قائم شهر.

۴- سـند شماره ۷۹۱۴۴ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـتاد مرکز فرمانـدهی سـپاه به سـپاه تبریز، ۱۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصـله از شهربانی جمهوری اسلامی ایران.

پریروز و دیروز گروهی از دختران که ادعا می کردنـد دانشـجوی مدرسه عالی علوم تغذیه در تهران هسـتند، ساعت ۷ بعدازظهر امروز نیز عده ای که تعدادشان کمتر از یک صد نفر می باشد درحالی که پلاکاردهایی در دست داشـتند و شعارهایی می دادند، در خیابان مصدق تهران دست به راه پیمایی زدند. این افراد مدعی بودند که وادار به تخلیه خوابگاه شده اند.»(۱)

۱

شامگاه امروز، بنی صدر در یک مصاحبه با صداوسیمای جمهوری اسلامی، مطالب مهمی درمورد وضعیت امنیت کشور، درگیری های اخیر مرزی بین ایران و عراق و بسیج عمومی مردم بیان کرد. بنی صدر با تأکید بر این نکته که امنیت در درجه اول اهمیت برای ما قرار دارد گفت: «باتوجه به موجودیت کشور، مسائلی مانند قضیه کردستان و سایر جاها است که ما بسیاری از آنها را خنثی کرده ایم و سرگرم خنثی کردن بقیه هستیم و ناگزیر باید اینها را به پایان برسانیم و حاکمیت دولت را کاملاً مستقر کنیم.»

وی درمورد چگونگی پاسخ ایران به حملات اخیر عراق گفت: «حمله یک زمینه ای دارد؛ یعنی آنها فکر می کننـد به اینکه با یک جنگ فرسایشـی دو کار را باهم انجام دهنـد: یکی اینکه ما را به تدریـج از پرداختن به کارهای اساسـی در داخل بازمی دارنـد که این به تدریج زمینه نارضـایتی را در داخـل بالاـ می برد و حمـایت از حکـومت را کم می کنـد و تـوجه عمـومی به مـا کم می شود و دراین صورت قوه نظامی ما آسیب پذیر می شود و می تواند ضـربه خودش را بزند. پس جنگ آنها تا این زمان جنگ فرسایشـی بوده است تا این جمهوری را در داخل و خارج بی اعتبار کنند.»

بنی صدر با اشاره به سـفر خود به کرمانشاه و اهواز گفت: «در این سـفرها دسـتور یک طرح عمومی دادیم تا اگر حملات آنها در این حد باقی مانـد ما چگونه عمل کنیم و اگر آنها طرح هایی که ما اطلاع داریم و ممکن است بعـد به اجرا بگذارنـد، خواسـتند اجرا کننـد، ما در سطـح منطقه چگونه و به چه صورت منـافع امریکـا را بزنیم تـا آنهـا نتواننـد در خاورمیانه مقام و موقعی داشـته باشـند و بداننـد که ما یک انقلابی نیستیم که مفت و مجانی حاضـر بشویم خودمان را قربانی کنیم و نسبت به مرز هم هر ضـربه ای که آنها زدنـد، نیروی ما بایـد دو برابر ضربه وارد کند.»(۲)

وی همچنین دربـاره بسیج مسلحانه مردم به هنگـام ضـرورت گفت: «... من دسـتور داده ام در همه پادگان ها و همه جاهایی که نیروهای مسلح ما مسـتقرند اسلحه به تعـداد کافی نگهـداری بشود تا موقعی که خطر پیش آمـد، مردم و داوطلبان را برای دفاع از خودشان مسلـح کنند. ... اگر بسیج عمومی انجام گرفت، ارتش یک دسـتگاه تعلیم دهنده و ضربه زننده می شود وقتی که دشمن از خارج حمله می کند. این ارتش ازطریق تعلیم، جـامعه را دائم آمـاده دفـاع از خود می کنـد که دراین صورت ارتش دیگر سـتون فقرات یـک نیروی اسـتبدادی نیست. ما باید ارتش و نیروهای مسلح را برای چنین هدف بزرگی آماده کنیم، پس باید ساخت آن را تغییر دهیم، روابط داخلی و خارجی ارتش و

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، از تهران، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنـامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقـل از خبرگزاری پـارس از تهران.

نیروهای مسلح را به صورتی درآوریم که بتواند ایفای چنین نقشی را در جامعه بر عهده بگیرد.»(۱)

بنی صـدر همچنین در یـادداشت روزانه امروز خود، درباره این مصاحبه چنین می نویسـد: «همین امروز هم مصاحبه مطبوعاتی انجام دادم؛ مصـاحبه بـا تلویزیون برای امنیت غرب کشور و تقویت روحیه نظامیـان، که این روزهـا سـخت لطمه دیـده است؛ یعنی متجـاوز از یک ماه است که دربـاره روش غلـط بـا ارتش، درحال بحث و گفت وگو و هشـداریم. و چه وقت این روش های غلط به پایان می رسـد خـدا می داند. ولی من خود می دانم که در لحظه خطر ما صدمات سخت این رفتار را خواهیم چشید.»(۲)

۱

بـا اینکه امروز ظهر، نخست وزیر و رئیس جمهور بـاهم یـک ملاقـات دوسـاعته درخصوص تشـکیل کـابینه و حل وفصل اختلافات درباره برخی وزیران پیشـنهادی نخسـت وزیر داشـتند،(۳) امـا بـازهم بنی صـدر تصـویب وزیران پیشـنهادی را بـه تعویـق انـداخت. بنی صـدر در یـادداشت روزانه خود درباره این ملاقات فقط به اختصار چنین نوشـته است: «بعـد آقای رجایی آمـد با فهرست وزیران؛ همان فهرستی که روز اول بود. گفتم که این همان فهرست است. گفت آنهایی را که شـما قبول نداریـد، قبول نکنیـد و آنهایی را که قبول داریـد به مجلس بنویسید. و من هم، چنین کردم.»(۴)

از سـوی دیگر، محمـدعلی رجـایی امروز در شـهرک دولـت آبـاد درمـورد موضوعـات مختلفی ازجملـه معرفی کـابینه، تلاش وی برای جلوگیری از ایجاد اختلاف و نیز شایعات و حملات تبلیغاتی داخلی و خارجی علیه خود، سـخنرانی کرد. رجایی در بخشی از سخنان خود گفت: «آقای رئیس جمهوری به هنگام معرفی وزرا بر ایشان، گفته اند به غیراز وزیران دفاع و کشور با دیگر وزرا کاری ندارند، اما بعد از معرفی کابینه، آقای رئیس جمهوری درارتباط با چنـد وزیر نظراتی داشـته اند که بعد از اظهارنظر ایشان، کابینه را به مجلس معرفی خواهد کرد.» رجـایی سـپس دربـاره شایعـاتی که به ویژه ازسوی گروه هـایی ماننـد "فرقـان" و نیز گروه های چپ درباره وی منتشـر شـده است، گفت: «اکنون که جمهوری اسـلامی پیروز شـده، گروه هایی ماننـد فرقان شـروع به ترور شخصـیت ها کرده انـد، البته نه ترور فردی، بلکه ترور اجتماعی؛ می گوینـد فلان شخصـیت فئودال است، فلان شخصـیت سـرمایه دار است. گفته انـد نخست وزیر یکی از سـرمایه داران و بسـاز و بفروش هـاست.» نخست وزیر برای آشـنایی بیشتر مردم بـا ایشان، گوشه ای از سوابق مبارزاتی خود را در مـدرسه رفاه و همکاری هایش با مرحوم آیت الله طالقانی و شخصـیت های روز را بازگو کرد و سپس درباره وجود اختلاف در میان مسئولان چنین گفت: «وجود اختلاف در میان افراد امری است طبیعی و چون من به شدت احساس مسـئولیت می کنم از بیان سـخنانی که باعث اختلاف و بهره برداری ضدانقلاب شود، خودداری می کنم.»(۵)

ص: ۷۹۹

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

امروز صادق قطب زاده، که این روزها به پایان کار خود در وزارت امور خارجه نزدیک می شود، برای دومین روز متوالی درباره وضعیت و سرنوشت گروگان های امریکایی در ایران، با خبرگزاری های خارجی مصاحبه کرد. به گزارش رادیو صدای امریکا: «قطب زاده در مصاحبه امروز خود با خبرگزاری فرانسه گفته است "درصورتی که ایالات متحده امریکا شرایط ایران را قبول کند، گروگان های امریکایی احتمالاً ظرف دو سه روز آزاد خواهند شد". اکثر شرایطی که قطب زاده نام برده است مربوط به بازگشت دارایی ایران است که در امریکا مسدود شده است. در مصاحبه امروز خود با خبرگزاری فرانسه، قطب زاده خواستار آزادشدن دارایی ایران از بانک های امریکا شده است. وی همچنین گفته است امریکا باید شکایات خود را علیه ایران در دادگاه های جهانی پس بگیرد و ضمناً به تحریم اقتصادی علیه ایران نیز پایان بدهد.» بنا به گزارش رادیو صدای امریکا: «سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا چند روز قبل اظهار داشته بود ایران می تواند شکایات مالی خود را علیه امریکا ازطریق دادگاه های امریکا دنبال کند. قطب زاده خاطرنشان ساخته است که [این] اظهارات نظر نماینده دولت جدید ایران نیست و کاملاً نظر شخصی است. ...»(۱)

از سوی دیگر، درحالی که کمیسیون روابط خارجی مجلس امروز تشکیل جلسه داده است تا درباره مشکل گروگان های امریکایی و آماده شدن برای بحث در جلسه علنی مجلس مذاکره کند،(۲) دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، امروز در اطلاعیه شماره ۱۴۳ خود که به مناسبت سالروز ۱۷ شهریور، منتشر شد، ضمن هشدار درباره زمزمه ها و شایعاتی که درباره آزادی گروگان های امریکایی در محافل عمومی و خصوصی مطرح می شود، آورده اند: «... این روزها به طوری که از اخبار استفاده می شود مجلس در آستانه بحث و بررسی درباره مسئله گروگان های امریکایی است، ولی هم زمان در خارج مجلس فعالیت ها و تبلیغات و نیز شایعه سازی ها و سم پاشی هایی شروع شده است که ممکن است خدای نخواسته قبل از آنکه نمایندگان محترم در یک بحث و بررسی آزاد در مجلس به نتیجه برسند، در خارج مجلس تصمیم درباره آن گرفته شده باشد که اگر این شیوه ادامه یابد جامعه و ملت امید خود را نسبت به استقلال مجلس از دست خواهد داد. ما ضمن اینکه هیچ گونه اظهارنظری در امر تعیین سرنوشت جاسوسان نمی کنیم و همان گونه که حضرت امام خمینی فرمودند تصمیم را برعهده مجلس می دانیم، امیدواریم که مجلس شورای اسلامی به تصمیمی درخور انقلاب اسلامی ایران برسد.»(۳)

ص: ۸۰۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۲۳، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۲، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۶:۱۵ دقیقه، ۱۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از رادیو صدای جمهوری اسلامی ایران.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳.

امروز وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران با انتشار اعلامیه ای، موضع این وزارتخانه را درباره موضوع جهاد علیه رژیم اشغالگر قدس و مستکبران جهان اعلام کرد. در بخشی از این اعلامیه آمده است: «ما اسرائیل و امریکا و هر دولتی را که در کنار آنان باشند و برعلیه ملل اسلامی و مصالح انسانی مستضعفین قدم بردارد دشمن خود می دانیم و آنان را نه در حرف، بلکه با عمل محکوم می کنیم.»

در قسمت دیگری از این اعلامیه چنین آمده است: «ملت ایران از سال ها قبل و دولت ایران از بعد از تشکیل جمهوری اسلامی، نشان داده اند که با تمام وجود حامی و مدافع آرمان های اسلام هستند و اصولاً انقلاب ایران درجهت برافراشتن پرچم اسلام در سراسر دنیا به وقوع پیوست. ما از اینکه می بینیم برادران مسلمان ما در سراسر دنیا نسبت به آنچه که در قدس عزیز می گذرد اهمیت قائل هستند به وجد می آییم و از اینکه می بینیم دول ممالک اسلامی می خواهند و مترصدند تا برعلیه اسرائیل غاصب اعلام جهاد کنند آرزوی دیرینه خود و ملتمان را شکل گرفته می بینیم، ... ملت و دولت ایران به شما برادران عرب و مسلمان اطمینان می دهند و هر آن تصمیمی جدی برای جهاد علیه اسرائیل غاصب گرفتند یقین داشته باشید که ما از زن و مرد با همه وجودمان در صف مقدم خواهیم بود.»

در قسمت دیگری از این اعلامیه به قطعنامه اجلاس عمان که ایران نیز در آن شرکت داشت، پرداخته شده و ضمن اشاره به تلاش ایران برای گنجاندن بندهایی در قطعنامه مبنی بر تحریم علیه کشورهایی که با رژیم اشغالگر قدس روابط حسنه داشته یا بیت المقدس را به عنوان پایتخت این رژیم به رسمیت بشناسند و نیز کاهش حجم مبادلات بازرگانی با این کشورها ازجمله قطع صدور نفت به آنها، آمده است: «به علت قرارگرفتن مصر در صف کشورهای دوست اسرائیل، این کشور مشمول تحریم خواهد گردید.»(۱)

ضمیمه گزارش۴۹۹: گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ از پاک سازی در محورهای شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان و مشکلات موجود در این نواحی

«سپاه پاسداران شاهین دژ دو سری عملیات پیشروی انجام داده است: ۱. درجهت تکاب ۲. درجهت بوکان.

۱. حدود یک ماه قبل "هلاسو" در ۵ کیلومتری شاهین دژ توسط سپاه آزاد و پایگاهی در آنجا ایجاد شد. برادران در تاریخ ۱۴ و ۱۵ شهریورماه تا حدود ۱۰ کیلومتری "هلاسو"، به سوی تکاب پیشروی کرده و این ناحیه را پاک سازی کرده اند. مقاومت دشمن دربرابر سپاه جدی نبوده و دهات را قبل از رسیدن سپاه تخلیه کرده اند. تا زمانی که قصد پیشروی تا تکاب را نداریم استقرار در این مواضع جز اتلاف نیرو و خسته کردن افراد سودی ندارد و نیز پیشروی غیرقابل کنترل خواهد بود؛ یعنی هر چقدر که جلو برویم برای حفظ مواضع جدید مجبوریم بازهم جلوتر برویم، زیرا یال ها رفته رفته بلندتر و مسلط تر می شوند. همچنین، به موازات پیشروی، طول خط الرأسی که باید حفظ شود طولانی تر خواهد شد و هم فاصله تا پایگاه زیاد می شود. لذا برای نگهبانی و ارتباط، نیاز به نیرو و تدارکات و مهمات بیشتری خواهد بود.

ص: ۸۰۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۶/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۳.

مجموعاً صلاح این است که فعلاً برادران از "هلاسو" پیشروی نکنند. درصورتی که بخواهیم پیشروی کنیم، شرکت هلیکوپتر در عملیات بسیار ضروری است.

۲. تا چندی پیش، شاهین دژ از مواضع پشت رودخانه و جنگل در معرض شلیک خمپاره دشمن بوده است. لذا برادران توسط [ماشین جیپ] سیمرغ و خودروهای بزرگ از رودخانه گذشته، اولین موضع دشمن یعنی "آق تپه" را آزاد کردند. سپس درجهت بوکان حرکت کرده و تا تاریخ ۱۵/۶/۵۹ دو دهِ "ساروجه بزرگ" و "ساروجه کهنه" را پاک سازی کردند. در کنار "ساروجه کهنه"، قله بلندی وجود دارد که مشرف به منطقه است. درحقیقت با استقرار در این قله می توان یکی از راه های ارتباطی دمکرات [ها] را قطع کرد. استقرار کالیبر ۵۰ بر فراز قله قرار است روز ۱۶/۶/۵۹ انجام گیرد. چون فاصله این نقطه تا شاهین دژ نسبتاً زیاد است برای ارتباط باید حدود ۱۵ تا ۲۰ نفر به افراد شاهین دژ افزود. درضمن، استقرار در این نقطه، حفاظت جدی از مواضع پیشمرگان مسلمان نیز به شمار می رود - پیشمرگان از محل استقرار خود در "محمودجوق" (یا محمودآباد) تا نزدیکی های بوکان جلو رفته اند - تنها نقطه خطر برای برادران پاسدار "تمیزکوربی" (نزدیک ترین پل به شاهین دژ) می باشد. این پل و همچنین سد روی رودخانه اگر با یک عملیات ضربتی آزاد شوند، کلاً راه ارتباطی دشمن از منطقه تکاب به بوکان قطع می شود. درضمن، ماشین وسیله خوبی برای گذشتن از رودخانه نیست؛ به خصوص درصورتی که دشمن، سد را باز کند. پل متحرک ارتباطی و چند قایق موردنیاز است. روحیه برادران در شاهین دژ به لطف خدا بسیار عالی است.»(۱)

ص: ۸۰۲

۱- سند شماره ۷۹۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۶ شهریور ۱۳۵۹ ۲۷ شوال ۱۴۰۰ ۷ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

درپی درگیری های اخیر در نوار مرزی قصرشیرین، امروز شدیدترین نبردها در طول چهار ماه گذشته، در این مناطق میان قوای مسلح ایران و عراق روی داد، چراکه برای نخستین بار عراق به طور هم زمان دست به عملیات مشترک زد و علاوه بر نیروهای زرهی و پیاده و نیز آتشباری توپخانه سنگین و خمپاره انداز، از هواپیماها و بالگردهای جنگنده و نیز هلی برد استفاده کرد. این درگیری ها به سقوط منطقه خان لیلی و پاسگاه های مربوطه انجامید و عراق اعلام کرد "زین القوس" را آزاد کرده است. دراین زمینه، گزارش های متعددی وجود دارد که نشان می دهد با آنکه حملات از ابتدای روز آغاز شده بود، درگیری های تعیین کننده، بعدازظهر امروز رخ داده است. در یک گزارش واصله به تهران و ناحیه ژاندارمری کرمانشاه چنین آمده است:

«گزارش گروهان اعزامی از ناحیه مازندران به گروهان خان لیلی حاکی است که در ساعت ۰۹:۰۰ مورخه ۱۶/۶/۵۹، خودرو گاز ۶۶ شماره ۱۸۶۹۷ آن گروهان به رانندگی حسین حسینی [که] در جاده خان لیلی قصرشیرین در حرکت بوده اند مورد اصابت میگ های عراقی قرار گرفته درنتیجه ۲ نفر از سرنشینان خودرو مذکور زخمی که به بیمارستان قرنطینه قصرشیرین اعزام و بستری [می شوند] و به خودرو مذکور نیز خساراتی وارد [می گردد]. گروهان [در] گزارش خود اسامی مجروحین و علت تأخیر گزارش را قید نکرده [است] که [درنتیجه] مشروح [گزارش این درگیری] از آنها خواستار [شده است و] نتیجه متعاقباً به عرض خواهد رسید.»(۱)

یادآوری می شود حملات هوایی عراق نیز امروز چشمگیر بوده است به گونه ای که گزارش هنگ قصرشیرین درباره حمله جنگنده های عراقی حاکی است: «برای دومین روز متوالی هواپیماهای عراقی با نهایت دقت و بی باکی به حریم هوایی ایران تجاوز و دیوار صوتی را شکسته و به خاک خود مراجعت می نمایند. به این کیفیت، دشمن برتری را ازنظر هوایی به دست می گیرد.» در این گزارش همچنین درخواست پشتیبانی هوایی شده است.(۲)

اما همان گونه که ذکر شد، تهاجم عمده و تعیین کننده زمینی عراق بعدازظهر رخ داد. برخی گزارش های مربوط به این حمله به قرار زیر است:

ص: ۸۰۵

۱- سند شماره ۲۷۷۱۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان اعزامی از ناحیه مازندران به گروهان خان لیلی، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی عملیاتی غرب کشور (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۵ امروز، ارتش عراق نیروهای بیشتری را به سمت مرزهای ایران و نقاط درگیری روانه کرد. این نیروها بنا به گزارش پاسگاه خسروی، عبارت اند از ۳۰۰ الی ۴۰۰ تانک که ازسمت خانقین به طرف شرکت نفت بانمیل درحال حرکت می باشند و ۴ فروند هواپیمای عراقی نیز آنها را پشتیبانی می کنند.(۱)

یک گزارش از منطقه عملیاتی حاکی است: «از ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه روز یکشنبه، به موازات حمله مجدد توپخانه عراق به نوار مرزی قصرشیرین و ایلام، هلیکوپترها و هواپیماهای عراقی نیز به عنوان پشتیبان از نیروهای خود وارد خاک ایران شدند و از راه هوا و زمین پاسگاه های خسروی، خان لیلی، تنگاب نو و تیله کوه از توابع قصرشیرین را زیر آتش قرار دادند.» در این گزارش به عملیات پشتیبانی بالگردهای جنگی عراق اشاره شده که: «برای نخستین بار با چنین تعدادی صورت می گرفت (۱۰ هلیکوپتر و ۳ فروند هواپیمای عراقی).» براساس این گزارش: «به محض شروع درگیری هوایی و زمینی ارتش بعث عراق علیه نیروهای ایرانی، لحظاتی بعد فانتوم های نیروی هوایی ایران وارد عمل شدند.» این گزارش می افزاید: «در درگیری های امروز یک فروند هلیکوپتر عراقی و خدمه آن نابود و حدود ۱۲ بعثی مجروح شدند.»(۲)

بنا به گزارش هنگ قصرشیرین: «از ساعت ۱۵:۱۴ دقیقه امروز، [مجدداً] تعداد ۷ فروند هلیکوپتر عراقی در منطقه مرزی قصرشیرین وارد معرکه شدند و عراقی ها پاسگاه های دربندجوق و قصرشیرین و اغلب پاسگاه های خان لیلی را با توپخانه و حمله هوایی به شدت زیر آتش قرار دادند.»(۳) دراین حال، نیروهای عراقی با تانک و آتش سلاح های سنگین به طرف گروهان خان لیلی درحال پیشروی بوده و گروهان مزبور تقاضای پشتیبانی هوایی و زمینی کرده است.(۴)گزارش بعدی از همین منطقه حاکی است که «تانک های عراقی دورتادور پاسگاه تپه گل و گروهان خان لیلی و پاسگاه زینل کش را گرفته و درحال پیشروی به سوی پاسگاه های دیگر در این منطقه هستند.» هنگ قصرشیرین نیز برای مقابله با پیشروی دشمن در این منطقه تقاضای پشتیبانی هوایی کرده است.(۵)

همچنین، «فرمانده پاسگاه تنگاب نو و ولدکشته اعلام کرده که ارتش عراق با تانک و ادوات زرهی، دو پاسگاه مزبور را به محاصره خود درآورده و تانک ها تا چند صدمتری پاسگاه نزدیک شده اند و چنانچه کمک فوری نشود صددرصد احتمال سقوط آنها می رود.» وی در این گزارش همچنین اعلام کرده که عراقی ها در اطراف این دو پاسگاه ایرانی با هلیکوپتر نیرو پیاده کرده اند.(۶)

گزارش پاسگاه خسروی نیز خبر از سقوط قریب الوقوع این پاسگاه می دهد. بنا به این گزارش: «شهر خسروی کاملاً از سکنه خالی شده و افراد عراقی با ادوات زرهی روبه روی پاسگاه خسروی مستقر شده اند.» در گزارش آمده است: «چنانچه کمکی به آنها نرسد صددرصد احتمال سقوط پاسگاه می رود.»(۷)

۱- سند شماره ۲۷۷۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه فرماندهی (رکن۲ و رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- سند شماره ۲۷۶۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۷۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب کشور (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ت - ف - ژاجا)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سـند شماره ۲۷۷۱۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشـیرین به تهران (فرمانـدهی ژانـدارمری)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۷- سند شماره ۲۷۷۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ت - ف - ژاندارمری)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

ص: ۸۰۷

از ساعت ۱۶ بعدازظهر، بازهم بر شدت تهاجمات ارتش عراق افزوده شد، به گونه ای که موجب عقب نشینی نیروهای خودی از خان لیلی گردید. در گزارش شهربانی کل کشور به وزارت کشور آمده است:

«برابر اعلام شهربانی کرمانشاه مستند به گزارش شهربانی قصرشیرین، مهاجمان از خاك عراق به پاسگاه های ژاندارمری خان لیلی، سه تپان و تنگاب نو با سلاح های سنگین و تانک حمله [کرده]، ضمن تخریب پاسگاه ژاندارمری تعدادی از مأمورین ژاندارمری را نیز کشته و تعدادی از مأمورین از محل متواری و به قصرشیرین مراجعه نموده اند.

معاون شهربانی سرهنگ وحید»(۱)

در گزارش سرتیپ ولی فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، به نیروی زمینی نیز آمده است: «برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، در ساعت ۱۶:۰۰ روز ۱۶/۶/۵۹، نیروهای عراقی [به] وسیلهٔ توپخانه، هواپیما [و] تانک به گروهان خان لیلی حمله کرده و پرسنل مستقر در پاسگاه پس از مقاومت شدید در راه نیمه، عقب نشینی [کردند] که ازطریق ارتفاعات هم جوار [عقب نشینی] نموده اند.»(۲)-(۳)

اما برخی گزارش ها نشان می دهد لااقل عده ای از مدافعان پاسگاه ها، پیش از حمله ای که در ساعت ۱۶ رخ داده، عقب نشینی کرده بودند. در یک گزارش از هنگ قصرشیرین به تهران و مقامات محلی چنین آمده است: «برابر گزارش پاسگاه مرزی قصرشیرین در ساعت ۱۵:۵۵ دقیقه امروز، تعدادی از نظامیان ارتش جمهوری اسلامی (به دلایل نامعلومی) ازسمت پاسگاه خان لیلی به سوی قصرشیرین در حرکت بودند که در حدود چهار کیلومتری شرق پاسگاه، اطراف رادیو و تلویزیون مورد اصابت گلوله توپ ارتش عراق قرار گرفته و درنتیجه ۳ نفر از آنان شهید و ۲۰ نفر مجروح شده اند.»(۴)

و سرانجام، آخرین گزارش ها از مناطق نبرد حاکی است که پاسگاه های یگان خان لیلی در پایان امروز به شرح زیر سقوط کرده و به تصرف دشمن درآمدند: مرکز گروهان خان لیلی و پاسگاه های چقاحمام، خسروآباد، رضاآباد، حیدرآباد، امینه، زینل کش، تنگاب کهنه و تپه گل.(۵)

تهاجم امروز عراق در منطقه قصرشیرین منحصر به سقوط خان لیلی یا به قول عراقی ها آزادسازی زین القوس نبود؛ در شمال و جنوب این جبهه نیز درگیری های شدیدی رخ داد که چه بسا برای کمک به پیروزی در خان لیلی بوده باشد. ازجمله:

ص: ۸۰۸

۱- سند شماره ۳۴۳۸۱ از شاجا به وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه مستند به گزارش شهربانی قصرشیرین

۲- در ادامه گزارش ستاد مشترک درباره نیروهایی که عقب نشینی کرده اند اضافه شده است: «در ساعت ۱۱:۳۰روز ۱۷/۶/۱۳۵۹، خود را به یکی از توپخانه های ارتش جمهوری اسلامی معرفی و کلیه پاسگاه های گروهان خان لیلی به تصرف دشمن درآمده و تعداد ۷۳ نفر از پرسنل پاسگاه ها خود را به یگان های عملیاتی معرفی و از بقیه پرسنل تاکنون اطلاعی در دست نیست. مراتب جهت آگاهی و اقدام لازم و هماهنگی با ژاجا اعلام می گردد. ج- ر سماجا سرتیپ فلاحی»

۳- سند شماره ۴۳۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی۹ به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه

۴- سند شماره ۲۷۷۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژ)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۸

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ – مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، **۱۷/۶/۱۳۵۹**.

۵- سند شماره **۲۷۷۱۳۴** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، **۱۶/۶/۱۳۵۹**؛ و – سند شماره **۲۷۶۹۳۲** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به تهران (ت – ف – ژاجا – رکن۳ – مرکز فرماندهی)، **۱۹/۶/۱۳۵۹**؛ و – سند شماره **۲۷۷۱۴۹** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به تهران (ت – ف – ژاجا – رکن۳ – مرکز فرماندهی)، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

در شمال منطقه اصلی و در نوار مرزی شمال قصرشیرین، حدود ساعت ۱۶، پاسگاه قلعه سفید(۱) هدف آتشباری توپخانه عراق قرار گرفته و درنتیجه یک جوانمرد به شهادت رسید و یک استوار دوم که فرمانده پاسگاه بود و یک جوانمرد دیگر زخمی شدند.(۲) در این درگیری، بالگردهای ارتش جمهوری اسلامی تلفاتی به نیروهای عراقی وارد آوردند.(۳)

در همین ساعت، پاسگاه هدایت(۴) تابع گروهان قصرشیرین، زیر آتش شدید پاسگاه محمدسالار عراق و یک پاسگاه دیگر عراقی - که در ۵ کیلومتری این پاسگاه قرار دارد - قرار گرفت. این حمله با مقابله آتشباری نیروهای خودی مواجه شد و پس از دو ساعت و نیم درگیری، در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه، آتش دشمن خاموش شد. این درگیری تلفات جانی نداشت و فقط خساراتی به ساختمان پاسگاه هدایت وارد آمد و جیپ فرمانده پاسگاه عراقی نیز منهدم شد.(۵)

در جنوب منطقه خان لیلی نیز درگیری ها شدید بوده است؛ ازجمله در محدوده گروهان سومار و نفت شهر.

یک گزارش حاکی از دخالت بالگردهای عراقی است. طبق این گزارش، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه صبح، ۲ بالگرد کبری (جنگنده) عراقی در دو کیلومتری شرق پاسگاه سانواپا دیده شدند که با سرعت زیاد به سمت عراق رفتند.(۶)

بنا به گزارش دیگری: «ارتش عراق با توپخانه سنگین پاسگاه های سانواپا، میان تنگ، سلمان کشته و نفت شهر را زیر آتش شدید خود قرار داده و تعداد زیادی تانک و پیاده نظام تا نزدیکی پاسگاه درویش کشته پیشروی کرده اند و هرلحظه امکان تصرف پاسگاه را دارند و توپخانه مستقر در نفت شهر توان پشتیبانی ندارد و گروهان مزبور، تقاضای اعزام واحد زرهی را نموده است.»(۷) گزارش شهربانی نفت شهر نیز حاکی است که «به علت حمله مکرر ارتش عراق، نفت خانه دچار حریق شده و برق و آب شهر نیز قطع گردیده و اهالی، شهر را تخلیه نموده و ۳ نفر از مأمورین شهربانی جراحات مختصری برداشته اند.»(۸)

با فرارسیدن شب، خطر سقوط شهر قصرشیرین را نیز تهدید می کرد. این پیام به تهران و نیز به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی، نشانی از این تهدید است: برابر اعلام تلفنی سرگرد حریقی سرپرست هنگ قصرشیرین، «در ساعت ۲۰:۲۰ دقیقه روز جاری، وسیله عوامل عراقی با روشن کردن تعدادی نورافکن ازسمت ارتفاعات آق داغ و مقابل قصرشیرین، درحال پیشروی به سمت قصرشیرین می باشند.»(۹)

۱- قلعه سفید روستایی است واقع در شمال شرقی قصرشیرین کنار رودخانه قوره تو و مرز عراق که دارای پاسگاه مرزبانی و گمرک بوده است. (منبع: سازمان جغرافیایی کشور، فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵ استان ۵ کردستان، ص۳۳۳.)

۲- سند شماره ۲۷۷۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ت - ف - ژ)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۴- واقع در شمال غربی قصرشیرین کنار رودخانه قوره تو و مرز عراق (منبع: سازمان جغرافیایی کشور، فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۵ استان ۵ کردستان، ص۴۷۴.)

۵- سند شماره ۲۷۷۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژ)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه هدایت.

۶- سند شماره ۲۷۷۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۲ و رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۸- سند شماره ۳۴۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه مستند به گزارش شهربانی نفت شهر.

۹- سند شماره ۲۷۶۷۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن۳ - دایره عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

نگرانی از حمله به قصرشیرین در گزارش ناحیه خوزستان به فرماندهی هنگ ایلام هم منعکس است. در این گزارش آمده است: باتوجه به حمله هوایی عراق به شهر قصرشیرین، لازم است واحدهای تابعه آمادگی مقابله ازنظر پدافند عامل و غیرعامل را داشته باشند.(۱)

۱

ارتش عراق امروز علاوه بر تهاجم گسترده به محدوده مرزی قصرشیرین تا سومار که منجر به سقوط خان لیلی و پاسگاه های مربوط به آن شد، در منطقه مرزی ایلام (مهران و دهلران) نیز به تهاجم گسترده ای دست زد. عراق موفق به تصرف منطقه مورد ادعای خویش در ارتفاعات میمک نشد، اما به تهاجمات خود ادامه داد. گزارش تهاجم عراق در میمک چنین است:

با آغاز روشنایی صبحگاهی، عراقی ها از نقطه مقابل پاسگاه های نی خزر شروع به اجرای آتش پراکنده کرده و از ساعت ۱۰ صبح این منطقه را با شدت تمام زیر آتش سنگین خود گرفتند.(۲)

در ساعت ۱۰ صبح، نیروهای عراقی تپه ۳۴۳، هنگ ایلام و کلیه پاسگاه های مهران و نیروهای مستقر در مرز و خود شهر مهران را زیر آتش شدید قرار دادند(۳)که موجب شهادت ۳ غیرنظامی، مجروح شدن یک غیرنظامی دیگر در داخل شهر مهران و زخمی شدن ۲ سرباز ارتش در پاسگاه های فرخ آباد و بهرام آباد شد.(۴)ستاد مشترک ارتش از نیروی هوایی درخواست یک فروند هواپیمای جنگنده برای پشتیبانی هوایی و مقابله با دشمن کرده است.(۵)

بنا به گزارش گروهان صالح آباد: «از ساعت ۱۰ صبح، مجدداً پاسگاه های شوروشیرین و انجیره و هلاله و نی خزر با نیروهای عراقی شدیداً درگیر شدند. بهداری مهران نیز درخواست خون از گروه خونی "اُ مثبت" و "اُ منفی" نموده است.»(۶) گزارش هنگ ایلام درمورد این درگیری حاکی است که در پاسگاه های انجیره و نی خزر به ترتیب یک جوانمرد و یک بسیجی مجروح شدند. ۴ تانک عراقی نیز به شدت آسیب دیده و نیروهای عراقی در این مناطق مجبور به عقب نشینی شدند.(۷)

در ساعت ۱۵، شدت آتش دو طرف در منطقه پاسگاه نی خزر بالا گرفت و در این ساعت، شهرک مقابل پاسگاه مزبور که از سکنه خالی شده و محل آتش توپخانه کشور عراق بوده، به وسیله نیروهای ژاندارمری خودی هدف قرار گرفته و درنتیجه انبار مهمات عراقی ها آتش گرفته و حملات توپخانه آنها نیز قطع گردید. این گزارش حاکی است که «درگیری در پاسگاه های نی خزر، انجیره، شوروشیرین و هلاله همچنان تا ساعت ۲۱ امروز ادامه داشته است.»(۸)

در ساعت ۱۶، کلیه پاسگاه های مرزی و شهر مهران مجدداً با آتش سنگین توپخانه و موشک های عراقی بمباران شدند. بنا به این گزارش، در درگیری تپه ۳۴۳، دو سرباز وظیفه و یک درجه دار ژاندارمری زخمی شدند.(۹)

درنهایت، درباره آخرین وضعیت امروز منطقه میمک این گزارش گروهان صالح آباد شایان توجه است که «در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه امروز، شدت آتش پرسنل عراقی روی پاسگاه انجیره فزونی یافته و یک نفر افسر و یک سرباز ارتش و چند نفر از بسیج ملی زخمی و شاید شهید

۱- سند شماره ۲۸۲۹۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرمانده هنگ ایلام، رونوشت به: مرزبان درجه ۱ مهران و ناحیه ژاندارمری خوزستان جهت اقدام لازم.

۲- سند شماره ۲۷۷۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، رکن۲، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تیپ ۳ زرهی ابوذر مستند به اعلام لشکر ۸۱ زرهی.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - دایره عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۲۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - دایره عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۲۹۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) - مرکز فرماندهی به ف - ۰۵ - رکن۳، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به گزارش استاندار ایلام.

۶- سند شماره ۲۸۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (مرزبانی کشور)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۲۹۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه (ف - ۰۵ - رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن۳ فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۳۱۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه ژا کرمانشاه (رکن۳ - فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش هنگ ایلام برابر اعلام گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۳۴۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به معاونت امور سیاسی و اجتماعی وزارت کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام مستند به اعلام گروهان صالح آباد.

۹- سند شماره ۲۸۳۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین. ؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

شده باشند و تقاضای آمبولانس و پزشک و نان گردیده است که به وسیله استانداری ایلام و بهداری محل، آمبولانس و پزشک اعزام و نان نیز فرستاده شد.»(۱)

یادآوری می شود در جنوب این منطقه نیز تهاجم عراق وجود داشته، اما به شدت میمک نبوده است. طبق گزارش گروهان دهلران، تهاجم عراق با پشتیبانی آتش توپخانه در ساعت ۱۴:۳۰ شروع شد، ولی با مقاومت نیروهای خودی، قوای دشمن، در دو مرحله مغلوب و مجبور به عقب نشینی شدند. طبق این گزارش: «درنتیجه، ۲ دستگاه خودرو مجهز به تیربار با خدمه مربوطه و یک دستگاه خودرو زردرنگ و یک دستگاه ساختمان سفید نظامی و یک پل و چندین چادر و انبار مهمات با مواضع جدید منهدم و خسارت های مالی و جانی به دشمن وارد آمد. این درگیری تا ساعت ۲۴:۵۰ دقیقه ادامه داشت و [تلفاتی] به قوای خودی وارد نشد فقط دراثر ترکش گلوله شیشه یک دستگاه گاز ۶۶ خودی شکسته است و فعلاً تیراندازی [احتمالاًدر سند یک کلمه کم است که چاپ نشده] دشمن تجدید قوا نموده و هر آن قصد حمله را دارد.»(۲)

۱

نبردهای امروز میان قوای ایران و عراق در نواحی مرزی قصرشیرین و ایلام، در میان رسانه های غربی بازتاب داشت. ازجمله به گزارش خبرگزاری رویتر: «نیروهای ارتش ایران امروز برای درهم کوبیدن نیروهای عراقی که نواحی مرزی ایران را هدف آتشبارهای خود قرار داده بودند هواپیماهای نظامی ساخت امریکا از نوع فانتوم و هلیکوپترهای کبرا به کار بردند. با وخیم شدن بحران مرزی ایران و عراق، سرلشکر ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش [جمهوری] اسلامی ایران، گفت وی منتظر دستور آیت الله خمینی و یا آقای بنی صدر می باشد تا حمله وسیعی را علیه عراق آغاز کند.(۳) به گزارش خبرگزاری پارس، در جریان نبرد هوایی امروز یک هلیکوپتر عراقی سرنگون شده و همه هواپیماهای ایرانی سالم به پایگاه های خود بازگشته اند. نبرد هوایی امروز هنگامی آغاز شد که آتشبارهای عراقی پاسگاه های مرزی ایران را زیر آتش گرفتند و هواپیماهای عراقی بر فراز شهرهای قصرشیرین و نصرآباد به پرواز درآمدند. سرلشکر فلاحی گفت در جریان نبردهای امروز به نیروهای عراق خسارات سنگینی وارد آمده است، ولی درباره جزئیات آن توضیحی نداد. رادیو دولتی ایران گفت تعداد تلفات نظامی ایران اعلام نشده، ولی ۵ نفر از افراد غیرنظامی به قتل رسیدند. سرلشکر فلاحی گفت: نیروهای عراقی امروز شهر مهران را در منطقه ایلام هدف آتشبار قرار دادند و نیروهای ایرانی شهرهای خانقین و زرباطیه را در خاک عراق متقابلاً زیر آتش گرفتند. به گفته مقامات ارتش ایران، در جریان درگیری های امروز ۵ تانک و یک آتشبار عراقی و تعدادی از تأسیسات نظامی آن کشور منهدم گردیده است.» به عقیده رویتر: «حوادث امروز شدیدترین درگیری نیروهای ایران و عراق در ظرف چهار ماهه اخیر بوده است.»(۴)

۱- سند شماره ۲۸۳۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ژاجا - رکن سوم)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش پاسگاه انجیره. ؛ و - سند شماره ۳۴۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۲۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (ت - ف - ژاجا - رکن)۳، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان دهلران، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۳- چنین جمله ای که رادیو اسرائیل به نقل از خبرگزاری رویتر، از سرلشکر ولی الله فلاحی آورده است در اسناد و منابع نظامی و رسانه های داخلی یافت نشد.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۴ ، ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۱۷/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری رویتر.

درحالی که ظرف چند روز گذشته، به خصوص امروز نبردهای شدیدی میان قوای زمینی و هوایی ایران و عراق در مرزهای قصرشیرین و ایلام در جریان بوده است، در مرزهای هم جوار خوزستان، عراقی ها با شدت هرچه تمام تر مشغول ساخت و تقویت استحکامات، سنگرها و کانال ها و افزایش نیروها و تجهیزات خود هستند. تحرکات عراق در یک مورد موجب درگیری مختصری میان گشتی های دو طرف در منطقه هورالعظیم شد که خسارتی همراه نداشت.(۱)همچنین امروز، «تعرض هوایی عراق توسط یک فروند هواپیمای جنگنده به حریم فضایی خرمشهر و نیز تعرض زمینی جهت شناسایی و تیراندازی به سوی پاسگاه خسروآباد آبادان گزارش شده است.»(۲)

گزارش های زیر از تجهیز و تقویت نیروهای عراقی در جنبه های مختلف مهندسی، زرهی، انسانی و... حکایت می کند.

گزارش پاسگاه کوشک حاکی از استقرار ۲ دستگاه تانک، ۴ دستگاه خودرو مجهز به سلاح سنگین و یک دستگاه لودر در ساعت ۱۵:۳۰ و ۴ دستگاه لودر دیگر در ساعت ۱۹ در سه کیلومتری شرق این پاسگاه داخل خاک عراق است.(۳)

دراین حال، برابر گزارش گردان ۱۵۱ دژ، درباره تحرکات امروز عراق در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان: «در مقابل دژ۳ در خط و درحدود دو کیلومتری شمال پاسگاه ژاندارمری شلمچه، فعالیت نیروهای مهندسی عراقی در آن سوی سیم خاردار و ایاب وذهاب خودروهای این کشور ازقبیل وسایل مهندسی به شدت افزایش یافته و از قرائن و شواهد به نظر می رسد که اکیپ نقشه برداری مشغول تهیه نقشه جهت احداث تأسیسات و مواضع جدید دفاعی می باشند.»(۴)

به گزارش فرمانداری خرمشهر: «در ساعت ۱۶ امروز، در حین گشت در نوار مرز مشاهده گردید تعداد ۱۶ دستگاه ماشین آلات سنگین راه سازی شامل لودر، گریدر، بلدوزر و غلطک که توسط پرسنل نظامی عراقی به شدت محافظت می گردیدند در شش کیلومتری ضلع شمال غربی شلمچه در فاصله ۸۰ الی ۱۰۰ متری سیم خاردار کشور مقابل مشغول احداث کانال و جاده سازی و [ایجاد] مکان برای تانک و نفربرها می باشند.»(۵)

گروهان خرمشهر نیز گزارش داد: «برابر گزارش پاسگاه مؤمنی در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه امروز، ازطرف پاسگاه خین، نفربرهای عراق که تعداد آنها مشخص نیست، ازطرف مغرب به سمت مشرق در حرکت بودند. گزارش پاسگاه شلمچه نیز حاکی است در ساعت ۲۳ امروز، مأمورین کمین، صدای وسایل و خودروها را که در پاسگاه مقابل [مشغول کار] می باشند شنیده اند.»(۶)

در گزارش منطقه سوم دریایی خرمشهر آمده است: «تانک هایی درحال موضع گیری برای ضربه زدن به شهرهای آبادان در نوار مرزی می باشند و همچنین روبه روی پاسگاه کوشک، تعدادی چادر عراقی و در پشت چادرها قوای سنگینی موضع گیری نموده است.»(۷)

گزارش هنگ ژاندارمری آبادان از تحرکات مهندسی نظامی در آن سوی مرز آبی و در دهانه

۱- سند شماره ۳۴۷۶۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به ف - ژاجا (رکن۳)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ سوسنگرد به استناد گزارش گروهان هوزگان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص۳، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ سوسنگرد، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- دفتر حقوقی وزارت امور خارجه، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، جلد اول، وزارت امور خارجه،

بهمن ۱۳۶۱، تهران، ص۱۷۱.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از هنگ سوسنگرد مستند به گزارش گروهان هوزگان به استناد گزارش پاسگاه کوشک، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گردان ۱۵۱ دژ.

۵- سند شماره ۳۴۷۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار خرمشهر به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر مستند به گزارش پاسگاه مؤمنی، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۷۶۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر (عملیات و اطلاعات) به فرماندهی نداجا (مدیریت اطلاعات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

اروندرود خبر می دهد: «مهندسی دفاع ساحلی کشور هدف مبادرت به ایجاد سنگرهای توپخانه ساحلی نموده [است.] این سنگرها در مرز ایران و عراق در نزدیکی مرداب العمیه و خوری مردابی، که [در خاک عراق و در مجاورت ایران و] روبه روی الفاو است، می باشد. خور یادشده از مغرب به دهانه فاو، دهانه اروندرود و ازطرف مشرق به کشور کویت هم مرز است. لازم به یادآوری است این سنگرها جهت استفاده های آینده تهیه گردیده است.»(۱)

گزارش امروز نیروی زمینی ارتش حاکی است: «اخیراً ارتش عراق با جابه جایی وسایل و تجهیزات و آذوقه بین شهرهای مختلف آن کشور به مناطق مرزی، نسبت به تقویت هرچه بیشتر پاسگاه های خود در طول نوار مرزی بین دو کشور ایران و عراق ازنظر پرسنل و تجهیزات مبادرت نموده است. ضمناً با استحکامات و مواضع بتونی، پناهگاه های پیشرفته ای برای پرسنل و تجهیزات ایجاد کرده است. علاوه بر موارد فوق، کلیه یگان های رزمی در طول نوار مرزی کماقی السابق در وضعیت آمادگی رزمی از نوع (ج) به سر می برند.»(۲)

۱

گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی از اقدامات احتیاطی عراق به منظور نفوذ ها و خرابکاری های مخالفان رژیم بعث می باشد که آن را به ایران نسبت می دهد ازجمله:

یک گزارش حاکی است: «تیپ۲ گارد مرزی مستقر در بصره به واحدهای تابعه دستور داده است که در موقع گزارش اتفاقات مرزی و درگیری ها با دشمن، دقت لازم را درمورد نکاتی چون نوع انفجار، تلفات وارده و نوع اسلحه ای که دشمن به کار می برد، داشته باشند.»(۳)

طبق گزارش دیگر، مقامات دولت عراق مدعی اند که «گروهی از کارشناسان نفتی ایران در منطقه طبعدان واقع در حوزه استحفاظی پایگاه شرهانی در یک کیلومتری مرز عراق اقدام به حفر چاه های نفتی نموده که حفاظت گروه مذکور به عهده تعداد زیادی از چریک های فلسطینی و پاسدار می باشد.» مقامات مذکور طی بخشنامه هایی به یگان های مرزی متذکر شدند که احتمالاً دولت ایران در پوشش اکتشاف نفت، قصد حمله و خرابکاری علیه نیروهای عراقی را دارد و به همین دلیل دستور آمادگی کامل و تدابیر امنیتی شدید را صادر کرده اند.(۴)

در گزارش دیگری نیز آمده است: «در روبه روی پادگان آموزشی خسروآباد، در قرارگاه شرطه (ژاندارمری) الدویب انفجاری ایجاد گردید که منجر به ویرانی دیوار عقب قرارگاه شده است.» در این خبر اضافه شده که «بمب مذکور توسط عده ای ناشناس کار گذاشته شده بوده و مقامات امنیتی تمام پرسنل شرطه و گشتی های شب وقوع حادثه را بازداشت نموده است.»(۵)

دراین حال، برخی اخبار متفاوت با سیطره شدید دولت بعث بر ارتش عراق که بعضاً موثق هم خوانده می شود ازطریق منابع سپاه واصل می شود. نمونه ای از این گونه اخبار که در ساعت ۲۳:۳۰ شب گذشته، از سپاه غرب واصل و از مرکز فرماندهی سپاه برای رکن سوم ستاد مشترک ارتش ارسال شده چنین است:

۱- سند شماره ۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری (رکن۳) به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۲- . سند شماره ۳۴۷۵۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به گیرندگان، برابر

اعلام نزاجا، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن)۲ به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری)، برابر اعلام نزاجا، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۲، ص۱، به نقل از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن)۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا.

۴- سند شماره ۳۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۷۶۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار برون مرزی استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال:۱، ص۱، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن)۲، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

«خبر واصله از غرب حاکی است که نیروهای ارتش عراق در بغداد شورش کرده و از پادگان فرار کرده اند و طبق اطلاع موثق، درحال حاضر در بغداد درگیری مسلحانه بین مردم و نیروهای شورشی ارتش با گارد ارتش عراق ادامه دارد.»(۱)

۱

بخش عمده عملیات پاک سازی امروز مربوط به محور تکاب، شاهین دژ، بوکان، سردشت، بانه است. «گزارش ژاندارمری حاکی است که در محور شاهین دژ به طرف تکاب، نیروهای سپاه پاسداران تا قریه ساروجه پیشروی کرده و در آنجا مستقر شده اند.» بنا به همین گزارش: «ازطریق ضدانقلابیون به وسیله خودروهای مینی بوس و لندرور و سیمرغ به مهاجمان کمک و مهمات رسانده می شود و سپاه پاسداران اعلام نموده که جهت سرکوبی مهاجمان درخواست یک فروند هلیکوپتر کبری نموده است.»(۲)

در همین خصوص، گزارش ژاندارمری میاندوآب نیز حاکی است: «امروز افراد سپاه در قریه ساروجه تازه شاهین دژ با افراد حزب دمکرات درگیر شده اند و ازطریق ژاندارمری نیروی کمکی اعزام و تقاضای اعزام هلیکوپتر گردیده است.»(۳)

درمورد پیشروی در دو محور شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان، گزارش امروز فرمانده سپاه تبریز حاکی است: «برادران شاهین دژ در دو جهت به سمت تکاب و بوکان پیشروی کرده اند و مواضعی از دشمن را به منظور دفاع بهتر از شهر فتح کرده اند و مستقر شده اند و روحیه برادران عالی و ضدانقلاب درحال فرار می باشد. برای پیشروی وسیع تر و فتح مواضع برتر دشمن [و] سد و پل قیزگورپی، احتیاج به پشتیبانی سریع و تجهیزات و مهمات می باشد. ...»(۴)

دراین حال، استاندار آذربایجان غربی در آخرین ساعات امروز، درمورد درگیری های این دو محور گفت: «سه روز است در منطقه شاهین دژ درگیری قوای نظامی و انتظامی منطقه با افراد مسلح ادامه دارد که ۳ نفر از افراد کمیته و یک نفر از پیشمرگان مسلمان کرد در درگیری های دیروز زخمی شده اند و به مهاجمان تلفاتی وارد شده است.»(۵)اما پیام عملیات سپاه تبریز نشان می دهد که وضعیت نیرو در منطقه تکاب چندان رضایت بخش نیست: «نیروهای اعزامی از تبریز به تکاب در تاریخ ۱۶/۶/۵۹ به تبریز بازگشتند و الآن منطقه تقریباً خالی می باشد؛ فقط تعدادی از نیروهای خرم آباد و گرگان در آنجا هستند و مسئول عملیات هم سلب مسئولیت کرده است. منطقه بسیار حساس و احتیاج ضروری به یک فرمانده عملیاتی و همچنین نیرو است.»(۶)

از سوی دیگر، ستاد عملیات مشترک غرب کشور در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، درباره درگیری های غرب کشور بیانیه ای صادر کرد که در بخشی از آن آمده است: «با تأییدات خداوند ستون اعزامی به سردشت همچنان درحال پیشروی و منهدم کردن پایگاه های ضدانقلاب است. واحدهای ما نیز در مرزها درحال سرکوب کردن شدید دشمن متجاوز عراق

۱- سند شماره۷۹۱۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۶۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۸۹، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- سند شماره ۷۹۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۰۷، از فرمانده سپاه تبریز به فرمانده سپاه

مرکز، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۶- سند شماره ۷۹۰۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۰۸، از طرح و برنامه عملیات سپاه تبریز به طرح و برنامه عملیات سپاه مرکز، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

می باشد. ... اکنون که این امر بر ما مشهود است، فشار دشمن از داخل و خارج در این منطقه نه ضامن برای آزادی و استقلال خلق های کرد است و نه برای کنترل امنیت منطقه؛ چگونه می توانند ضامن آزادی خلق های کرد باشند درحالی که مأموریت این عمل را بختیار و پالیزبان و اشرف و اویسی با همکاری دقیق عراق به عهده گرفته اند. چگونه می توانند ضامن استقلال خلق کرد باشند درحالی که هم زمان با تجاوزات مرزی عراق به خاک ایران، احزاب چپ و راست منطقه فعالیت های مسلحانه خود را علیه جمهوری اسلامی گسترش می دهند، چگونه می توانند حافظ منافع کرد باشند؟ این گروه های پوسیده فدایی و کومه له و دمکرات درحالی که سرانشان بودجه تسلیحاتی خود را مستقیماً از سیا و موساد دریافت می نمایند. مگر همین مزدوران وابسته نبودند که وقتی از مردم کرد در بعضی نقاط درباره جنگ با رژیم جمهوری اسلامی نظرخواهی کردند، با مخالفت شدید همین مردمی که اکنون با زور سرنیزه به اختناق کشانیده اند روبه رو می شوند. برادر مسلمان و غیور کرد، فریب این ناپاکان دون صفت را که هرروز به شکر خدا درحال فرار می باشند نخورید، شما مرزدار اسلام باشید. اینان را خود بگیریدشان و تحویل جمهوری اسلامی دهید تا خدا از شما راضی شود. ...»(۱)

۱

امروز علاوه بر مسائل مربوط به پاک سازی محور تکاب تا سردشت، در برخی مناطق کردنشین در هر سه استان کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی نیز درگیری ها و تحرکات ایذایی وجود داشته است. ازجمله:

در استان کرمانشاه شهربانی پاوه گزارش داده است که «ساعت ۱۸:۵۰ دقیقه امروز، در اطراف کوه های پاوه در حدود ۱۰ خمپاره متوالی به وسیله افراد مهاجم به اطراف شهر پرتاب گردید.»(۲)

در استان کردستان، قرار است ظرف یک ماه آینده، ایستگاه مخابراتی هارتوزان واقع در ۶۰ کیلومتری کرمانشاه - سنندج، که چندی پیش به دست عوامل مهاجم غیرقانونی تخریب شده است، به سرعت تعمیر و راه اندازی شود چون در غیر این صورت ارتباط مخابراتی ایران با خارج از کشور قطع خواهد شد؛ به همین دلیل، ستاد مرکزی سپاه پاسداران از ستاد مشترک ارتش درخواست کرده است به نیروی زمینی ارتش مستقر در منطقه دستور داده شود تا محافظت و امنیت منطقه موردنظر را تأمین کند.(۳)

در آذربایجان غربی بنا بر گزارش واصله در ساعت ۱ بامداد امروز، در تپه ناصری این منطقه، درگیری شدیدی بین افراد کمیته نقده و مهاجمان ضد انقلاب رخ داده است و درنتیجه ۳ نفر از افراد کمیته به اسامی بنی قاسمی، حسن محمدی و حسن یوسفی شهید و ۲ نفر دیگر مجروح شده اند.(۴) در این درگیری همچنین یک تن از افراد کمیته نقده به نام اکبر بزرگ به گروگان مهاجمان درآمد.(۵)اهالی این شهرستان به علت درگیری که امروز در این منطقه رخ داد در مسجد

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه ۱۶/۶/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۲۷، از شاجا به وزارت کشور، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی پاوه.
۳- سند شماره ۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۶/۶/۱۳۵۹.
۴- سند شماره ۷۹۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۹۴، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۱۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۰۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، در مصاحبه با استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، به نقل از استاندار آذربایجان غربی.

صاحب الزمان تجمع کردند و خواستار تعطیلی مغازه ها و بازار از امروز به مدت سه روز شدند.(۱)

در آذربایجان غربی همچنین تحرکات گروه های مسلح سیاسی مخالف نظام، زیر نظر است، ازجمله برابر گزارش منابع اطلاعاتی خودی: «قرارگاه های حزب دمکرات در منطقه ارومیه عبارت اند از: روستاهای گیسیان، دستاره، ده بانی، گلی بانی، دزج، و ده نوی. ضمناً سرپرست حزب دمکرات منطقه مزبور سروان خلبان حاتم ملارسول می باشد که گفته می شود از افسران [عراقیِ] هواپیمایی [عراق] است.»(۲) یک خبر مشابه دیگر در همین مورد، حاکی است که «سروان حاتمی [حاتم ملارسول] (خلبان عراقی) در ده دِزج ارومیه سکونت دارد و یک قرارگاه در منطقه ذکرشده تشکیل داده و در منطقه فوق الذکر جست وجو می نماید.»(۳)

۱

درمورد اوضاع ناآرام و پیچیده مهاباد و شهرها و روستاهای اطراف آن که نه کاملاً ـ ذیل حاکمیت نظام قرار دارد و نه به اصطلاح "آزادشده" محسوب می شود، گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان به ارومیه و مهاباد حاوی اطلاعاتی است که در ترسیم آخرین وضعیت شهر مفید است. کیهان امروز چنین نوشت:

«براساس گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان به مهاباد، این شهر در حالت متشنج به سر می برد و حالت قبل از جنگ را به خود گرفته است و هر آن بیم آن می رود که درگیری شدیدی نظیر آنچه که در شهر سنندج به وقوع پیوست، روی دهد. گروه های زیادی از مردم شهر را ترک کرده و به روستاها و شهرهای اطراف کوچ کرده و خانواده هایی که در مسیر سنگربندی سپاه پاسداران مستقر در خانه جوانان و پیشمرگان حزب دمکرات هستند، خانه های خود را تخلیه کرده اند. حزب دمکرات در رادیو خود که در کوه های اطراف نصب شده و شهر مهاباد را زیر پوشش رادیویی خود قرار داده، اعلام کرده است که در شهر نخواهد جنگید، ولی مسئولان سپاه پاسداران عنوان کرده اند که سه روز پیش، تانکی که برای تعویض با ستون ارتشی عازم ارتفاعات اطراف شهر بود با خمپاره مورد حمله قرار گرفت و درگیری شدیدی بین نیروهای انتظامی و پیشمرگان حزب دمکرات روی داد که درنتیجه اصابت گلوله خمپاره به داخل شهر، ۸ تن کشته و بیش از ۳۱ نفر زخمی شدند.

براساس گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان که با چند تن از اهالی شهر گفت وگو به عمل آورده اند، حزب دمکرات انسجام و پایگاه خود را در میان مردم شهر از دست داده است و ارگان های حزبی به شکل خودمختار عمل می کنند و روز به روز بر تعداد مخالفان سیاسی - مذهبی حزب دمکرات اضافه می شود تا جایی که برای خاموش کردن مخالفان خود، درحالی که شعار دمکراسی می دهند، ۲۰ تن از مخالفان سیاسی را بازداشت و زندانی کرده اند و به گروه های سیاسی که از انقلاب ایران دفاع می کنند اجازه فعالیت نمی دهند.

۱- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۳۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا - رکن۲، ۳/۷/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۷۹۰۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۹۵، از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی آذربایجان - ارومیه به مرکز اطلاعات سپاه، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۲۰۰، از سپاه - مرکز فرماندهی به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

براساس همین گزارش، کلیه مسئولان و من جمله عبدالرحمن قاسملو، دبیرکل این حزب، شهر را ترک کرده و فقط گروهی از پیشمرگان در شهر باقی مانده اند. به طورکلی می توان گفت که شهر در آرامش قبل از جنگ به سر می برد و در انتظار حادثه ناگواری است. براساس شایعات موجود در داخل شهر، ارتش و سپاه پاسداران و ژاندارمری به زودی به داخل شهر خواهند آمد، زیرا مهلت خارج شدن گروه های مسلح از داخل شهر فرارسیده است، ولی هنوز افراد مسلح وابسته به گروه ها و احزاب در داخل شهر رفت وآمد می کنند. ...

خبرنگاران اعزامی کیهان همچنین در گزارش خود اضافه می کنند تمامی ادارات شهر مهاباد به علت عدم پرداخت حقوق به حالت تعطیل درآمده است و مدارس شهر امتحانات شهریورماه را به تعویق انداخته اند. فرماندار استعفا کرده است و امور شهر را بجز شهردار و معاون فرماندار که دارای پست اداری می باشند، یک شورای شهر اداره می کند. این شورا نیز به علت کشمکش سیاسی در درون شهر قدرت ندارد. ...

خبرنگاران اعزامی کیهان می نویسند: به علت سنگربندی در حوالی سپاه پاسداران و عدم امنیت و کنترل این منطقه، رفت وآمد به سپاه [مهاباد] غیرممکن است و لذا نتوانستیم با مسئولان سپاه پاسداران مستقر در مهاباد گفت وگو کنیم و دراین زمینه با فرمانده سپاه پاسداران ارومیه به گفت وگو نشستیم. حمید صداقت پیشه، فرمانده سپاه پاسداران ارومیه، درمورد وضعیت کردستان و نقش ضدانقلاب در منطقه توضیحاتی داد و گفت: طبق توافق هایی که سال گذشته صورت گرفت، تصمیم گرفته شد که عملیات پاک سازی توسط ژاندارمری انجام گیرد و سپاه نیز از مواضع خود دفاع کند و به همین منظور، ما از سال گذشته تاکنون، در پادگان مهاباد و اطراف آن مستقر هستیم. وی همچنین گفت: برطبق همین توافق، قرار بود که هیچ نیرویی مسلحانه در شهر رفت وآمد نکند، ولی متأسفانه این قرار رعایت نشد و گروه ها مسلحانه در شهر رفت وآمد کردند و ما مجبوریم قاطعانه منطقه را پاک سازی و مرزهای کشور را حفظ کنیم. ...

فرمانده سپاه پاسداران [ارومیه] اضافه کرد: نارضایتی مردم از حزب دمکرات هرروز بیشتر شده و گروه های بیشتری از مردم انزجار خود را از این حزب اعلام می کنند و به تازگی یک گروه مذهبی اهل تسنن نیز در مهاباد تشکیل شده است. وی افزود: ما حتی اطلاع یافتیم که شیخ عزالدین حسینی قصد آمدن به مهاباد را داشته است، ولی مردم مخالفت کرده و مانع ورود وی به شهر شده اند تا وضعیتی شبیه به سنندج پیش نیاید. نامبرده اضافه کرد: ما به زودی در پاسگاه های مرزی مستقر می شویم و مانع فعالیت ضدانقلاب خواهیم شد.»(۱)

از سوی دیگر، درپی شایعاتی که درمورد ارتباط استانداری آذربایجان غربی با خوانین و فئودال های منطقه ازجمله منگور(۲) رواج یافته است، امروز استاندار آذربایجان غربی

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اعزامی کیهان از ستاد خبری غرب کشور (مهاباد).
۲- از دهستان های مهاباد است که در جنوب غربی این شهر واقع و خود از تعداد زیادی روستا تشکیل شده است. (منبع: سازمان جغرافیایی کشور، فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۴ استان ۳ و۴ آذربایجان، ص۵۰۸.)

اطلاعیه ای خطاب به اهالی این استان منتشر کرد که در بخشی از آن آمده است: «گویا حزب دمکرات در منطقه چنین شایعه نموده است که چکی به مبلغ ۵ میلیون تومان ازطریق این استانداری برای مالکین و خوانین منطقه منگور ارسال گردیده تا ضمن تطمیع، آنها را برعلیه حزب دمکرات بشوراند. لذا بدین وسیله به اطلاع می رساند که دولت جمهوری اسلامی به پیروی از خط سازش ناپذیر امام خمینی حامی منافع و بیت المال مسلمین بوده و به منظور داشتن معیارهای مکتبی و اسلامی به هیچ وجه من الوجوه دیناری از آن را در اختیار خوانین و مالکین و اشرار و ضدانقلابیون قرار نخواهد داد. لذا ضمن تکذیب شایعه فوق که هدفی جز تضعیف دولت جمهوری اسلامی ایران در منطقه ندارد، اشعار می دارد که ارتش و سپاه پاسداران و ژاندارمری... به خوبی توان آن را دارند که احزاب غیرقانونی و دارودسته هم سنگر آنها را درهم کوبیده و طومار حیات سیاسی و نظامی آنها را درهم پیچند. ...»(۱)

۱

حزب دمکرات کردستان، ازنظر خط مشی تنوع بسیاری دارد و برای دستیابی به اهداف خود با جریان های متفاوت و حتی متضاد، به همکاری و اتحاد عمل می پردازد. دامنۀ این تنوع، جریان های الحادی کمونیستی تا برخی مذهبی های اهل تسنن و حتی جریان های ضدانقلابی و سلطنت طلب را در بر می گیرد، ازجمله:

به گزارش امروز کیهان، یکی از مسئولان سابق حزب دمکرات که خود را از پیروان کنگره چهارم معرفی می کرد در گفت وگویی با خبرنگاران اعزامی کیهان چنین گفته است: اویسی، پالیزبان و بختیار با همیاری و کمک تسلیحاتی کشور عراق، ضدانقلابیون را در مناطق اطراف پاوه، نوسود، مریوان، گوره شیر، بیوران، پل قطور و شکاک تجهیز کرده، به فعل وانفعالات نظامی علیه جمهوری اسلامی ایران مشغول هستند. وی افزود: متأسفانه گروه هایی به نام کرد عامل حزب بعث عراق هستند که از آن جمله می توان گروه شیخ محمد کربچند و شیخ جلال حسینی را نام برد که با گروه های ضدانقلابی نظیر ارتش آزادی بخش، که از افسران ضدانقلابی تشکیل شده و نقش آن در کودتای اخیر مشاهده شد، همکاری می کنند و ازطریق کمک مستقیم عراق درزمینه تسلیحات، حمایت کامل می شوند. فرد مذکور درمورد سلاح هایی که عراق به تازگی در اختیار ضدانقلابیون قرار داده است گفت: سلاح هایی نظیر آر.پی.جی۷، ۹ و ۱۱ و مسلسل "ج - شی" عراقی و توپ و خمپاره انداز و مواد غذایی و پوشاک از چهار راه نفوذی سردشت، پیرانشهر و نوسود و بیوران در اختیار گروه های ضدانقلابی قرار می گیرد. وی درمورد اینکه چگونه می توان باوجود این عناصر در منطقه آرامش و صلح را به منطقه بازگرداند، گفت: دولت با قبول ابتدایی ترین خواسته های مردم می تواند نیروهای اصیل خلق کرد را با خود همراه سازد و دوش به دوش یکدیگر مناطق را از وجود این عناصر وابسته به بعث و امریکا پاک سازی کند.(۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار اعزامی کیهان از ستاد خبری غرب کشور (مهاباد).

این گونه دعاوی منحصر به پیروان کنگره چهارم نیست. صداقت پیشه فرمانده سپاه ارومیه نیز درمورد وجود ضدانقلابیون در مرزهای ایران و عراق چنین می گوید: طبق اخبار رسیده، اویسی و پالیزبان در داخل خاک عراق ارتشی را سازمان می دهند که عناصر آن از ساواکی ها و سرمایه داران فراری است و ازطرف بختیار نیز حمایت می شوند. این ارتش قرار است در مرزهای غرب کشور مستقر و در کردستان دولت آزاد اعلام کند.(۱)

ارتباط عوامل حزب دمکرات کردستان با برخی جریان های مذهبی سنی نیز چشمگیر است و اتفاقاً دراین مورد تحرکات حزب دمکرات کردستان، تنها به مناطق کردنشین منحصر و محدود نمی شود، بلکه در مناطق سنی نشین شمال ایران نیز فعالیت هایی از این گروه سیاسی مسلح مشاهده شده است. گزارش منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران دراین باره حاکی است: «در طوالش؛ بخش های ماسال، شاندرسی، رضوانشهر، بالاخص در کوه های طالش، طلاب چریک را حزب دمکرات پرورش می دهد. این تحرکات در منطقه سنی نشین زیاد است و رهبری آن را شخصی به نام خسرواُف یگانی و پسرانش که با حزب دمکرات در رابطه هستند و زمان انقلاب رهبر چماق به دستان بوده، بر عهده دارند. ...»(۲)

۱

درحالی که شهر کرمانشاه حالتی فوق العاده به خود گرفته است و مردم مترصد شنیدن اخبار درگیری های مرزی بوده و با اعلام مکرر استمداد از صدای جمهوری اسلامی ایران مرکز کرمانشاه، عده ای نیز برای اعزام به مناطق مرزی، به مراکز نظامی و انتظامی مراجعه می کنند،(۳) امروز در شهر کرمانشاه، هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که به طرف داری از این سازمان دست به تظاهرات زده بودند، با مردم درگیر شدند و درنتیجه، شهر به تشنج کشیده شد.

گزارش شهربانی کرمانشاه دراین مورد حاکی است: «ساعت ۱۹ امروز، بین دختران [هوادار] سازمان مجاهدین خلق ایران [منافقین] که درحال نصب تعدادی پلاکارد و عکس به دیوارهای شهر بودند، با عده ای که به آنها اعتراض نمودند مشاجره لفظی به وجود آمد، که کلانتری محل از درگیری جلوگیری می نماید. ...»(۴)

خبرگزاری پارس نیز دراین باره گزارش داد: «بعدازظهر امروز، گروهی درحدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ تن از هواداران مجاهدین خلق [منافقین] در مسیر خیابان افشار طوس کرمانشاه هم زمان با گروهی دیگر از هواداران این سازمان در میدان وزیری درحالی که عکس هایی از آیت الله طالقانی و مسعود رجوی در دست داشتند و شعارهایی به طرف داری سازمان مجاهدین خلق می دادند، در چهارراه افشار طوس با گروه های دیگر مردم درگیر شدند. در جریان این درگیری ۲ نفر مجروح شدند که معلوم نیست از کدام طرف بودند.»

در گزارش خبرگزاری پارس همچنین آمده است: «در ساعت ۱۹ امروز، دفتر نشریه امت

۱- همان.

۲- سند شماره ۴۳۰۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۹۰، ۱۶/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات

سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از شهربانی کرمانشاه، ۱۶/۶/۱۳۵۹.

وابسته به جنبش مسلمانان مبارز در خیابان چهل متری مطهری کرمانشاه، به آتش کشیده شد. به دنبال این واقعه، دفتر نشریه امت طی نامه ای به خبرگزاری پارس مرکز کرمانشاه، حمله به دفتر مذکور را به گروه های حزب اللهی نسبت داد. ...»(۱)

۱

امروز آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب، نماینده امام در استان فارس و امام جمعه شیراز، پس از دیدار با امام خمینی در محل جماران، در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد و درباره موضوعات مختلف ازجمله: اولیای امر و مسئولان، لزوم تصویب هرچه زودتر اعضای کابینه، دادگاه انقلاب اسلامی فارس و برخی مسائل امنیتی و اختلاف برانگیز در استان فارس سخن گفت.

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وی سخن خود را درمورد کابینه آقای رجایی چنین آغاز کرد: «... حکومت اسلامی که قانون اساسی آن تصویب شد، مقرر گردید که تمام موازین زیر نظر نایب امام و ولی امر باشد. یکی از موازین این است که در هر مشاجره ای که بین مقامات رخ می دهد اولاً ـ باید تفاهم حاصل شود و اگر تفاهم حاصل نشد لازم است که رجوع شود به امام امت. و هرچه که امام امت فرمود بدون چون وچرا اطاعت کنند. چون در اوامرش نظری جز نظر خدا و مصلحت عامه نیست. درمورد آقای بنی صدر، رئیس جمهور که فرمانده کل قوا هستند، این پست را امام به ایشان سپرده اند و باید ایشان در تمام کارها مطیع امام و اسلام باشند و بر آقای بنی صدر واجب است که تا بتوانند درمورد اعضای کابینه با آقای رجایی تفاهم کنند و اگر نظرشان طوری است که نمی توانند با اینها همکاری کنند، بر ایشان واجب است که رجوع کنند به امام و ایشان حق ندارند که بگویند من تأیید نمی کنم، چون موافق نظر من نیست و اگر آقای بنی صدر ذره انحرافی داشته باشند ما هم بر ایشان تأییدی نخواهیم گذاشت و ایشان باید طبق حکم الهی عمل کنند، نه اینکه نظر خودشان را اعمال کنند و کابینه را معطل نگه دارند. این پیغام من است به آقای بنی صدر و تمام ارگان ها هم همین طور باید اختلافات را با امام یا نماینده امام حل نمایند. نظر شخص خود بنده نسبت به کابینه آقای رجایی (سامحه الله) [که] تعیین فرموده اند این است که بزرگ ترین دلیل بر خوب بودن اعضای این کابینه "مخالف دشمنان انقلاب و کشورهایی که با جنگ با انقلاب هستند می باشد." و این آقایان به راستی به کار این انقلاب می خورند و امیدواریم که نظر آقای بنی صدر هم با کابینه موافق شود.»

آیت الله دستغیب در پاسخ به این سؤال که در دیدار با امام چه مسائلی مطرح شد، گفت: «در دیدار با امام مسائل کلی مطرح شد و از امام خواستم که به خاطر جلوگیری از اختلافات، مدتی از نمازجمعه کناره گیری کنم، ولی ایشان نهی صریح فرمودند و گفتند که سنگر را نباید خالی گذاشت. و درمورد عشایر هم مطالبی به عرض رسید که ایشان آقای سیداحمد را مأمور رسیدگی به این موضوع کردند.»

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

درمورد دادگاه انقلاب، آیت الله دستغیب اظهار کردند: «شکایت های بسیاری با مدرک به من رجوع شد و تماماً دال بر این بود که آقای عندلیب در قضاوت صلاحیت ندارند؛ قرآن را پرت کرده اند و سیلی زده اند و بسیاری کارهای دیگر، که خود پاسداران هم ناراحت بودند و از بنده کسب تکلیف کردند و بنده هم چون ایشان را صالح نمی دیدم، به سپاه گفتم که حکم ایشان را اجرا نکنند. اصولاً کارهای ایشان، ضدانقلاب درست می کرد.»

درمورد خوانین منطقه، آیت الله دستغیب اظهار کرد: «آنچه را که از چند ماه قبل از منابع موثق به بنده گزارش داده اند ارتباط آنها را با خارج و ارتباط مدنی را روزهای اواخری که می خواسته از ایران خارج شود گزارش داده اند و اینها از چند ماه قبل در مقام توطئه بوده اند. و یکی از بهترین دلایل ما تجمع آنها می باشد و یکی دیگر از دلایل، مثل کردستان، اینها سخت مخالف پاسداران هستند. بنده اخیراً به آقای بنی صدر پیغام داده ام که گویا آقای خسرو قشقایی به شما اطمینان داده است که هروقت شما بخواهید حاضر می شوم، شما او را حاضر کنید و به او تأمین بدهید و اگر حاضر نشد، کار را یکسره کنید و با آنها صریح وارد عمل شوید و مذاکره را کنار بگذارید و به سران و خوانین عشایر اعلام می دارم که این ملت بعد از سرنگون کردن رژیم شاهی، هر نوع خانی را هم می تواند سرنگون کند. و آقای بنی صدر باید کار را یکسره کند، اینها باید متفرق شوند و اسلحه ها را تحویل دهند. ...»

آیت الله دستغیب درمورد اختلاف با آیت الله محلاتی گفت: «عده ای اطراف آقای محلاتی هستند که گزارشات خلاف واقع به عرض ایشان می رسانند. چندی قبل در نمازجمعه اطلاعیه ای برعلیه آقازاده ایشان پخش شده بود که ایشان بنا به گزارشات غیرصحیح مرا متهم به این کار کرده اند که باید بگویم به طور کلی بنده در جریان نبوده ام. چند هفته قبل هم اطلاعیه ای ازطرف مجاهدین خلق برعلیه من در نماز جماعت خودِ من پخش کردند.» ایشان افزود: «نمازجمعه یک پشتیبانی عظیمی است برای وحدت مسلمین، تضعیف نمازجمعه تضعیف اسلام است و در مواردی که [آیت الله محلاتی] فرموده اند "نمازجمعه مکان فساد است"، باید بگویم این حرف براساس گزارشات خلافی است که به ایشان رسانیده اند، می باشد و ما امیدواریم که ایشان جبران کنند. ...»(۱)

ص: ۸۲۱

۱- همان.

وضعیت کنونی ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیز مشکلاتی که این نهاد دارد، در یک مصاحبه چهارساعته با تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، که امروز در روزنامه کیهان منتشر شد، مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. وی در آغاز درباره اینکه آیا در کار نیروهای مسلح دخالت می شود یا نه؟ گفت:

«درحال حاضر در کار نیروهای انتظامی و نیروهای مسلح دخالت هایی می شود. نیروهای مسلح که می گوییم شامل ارتش، شهربانی، ژاندارمری و سپاهیان پاسدار انقلاب می شود. من می پردازم به بیان آن قسمت که در کار ارتش بیشتر دخالت می شود. این دخالت ها می توانند سه کانون داشته باشد: یک کانون خارجی که از آن کانون طرح ریزی می شود و این دخالت ها مهم است از آن کانون مثل امریکا و وقتی که این دخالت در ارتش اعمال می شود به صورتی است که کسی نمی تواند باور کند ناشی از کانون سیاسی و روانی امریکا باشد. عملیات روانی هدایتش بسیار ظریف است؛ دوم یک سری کانون های سیاسی در داخل هستند که آگاهانه و غیرمستقیم در کار ارتش دخالت می کنند. اینها بیشتر گروه های سیاسی غیرقانونی هستند و در پاره ای موارد دست اینها از آستین تعدادی پرسنل ناآگاه ارتش درمی آید، و سرانجام منتهی به دخالت می شود. و یک سری دخالت ها هم ناآگاهانه در داخل کشور است به وسیله گروه های قانونی مشروع، چه در درون ارتش و چه در بیرون ارتش. ظاهراً همه این دخالت ها رنگ دلسوزی دارد، ولی در عمل می بینیم که موجب کاهش انسجام ارتش و تضعیف ارتش می شود. من مطالب را به عرض امام خمینی رهبر انقلاب و دکتر بنی صدر فرمانده کل قوا، رساندم و سایر مسئولان نیروهای مسلح نیز این مطلب را به عرض امام رسانده اند. و سرانجام هم تأکید امام را به صورت یک اعلامیه در همین زمینه؛ یعنی منع مسئولان و غیرمسئولان درزمینه دخالت در ارتش، منتشر کردیم. امام تأکید فرمودند هیچ نهادی حق ندارد نهاد دیگری را تضعیف کند و یا در کار نهاد دیگری دخالت کند.»

فلاحی افزود: «اشکال عمده این است که حد و مرز مأموریت و وظایف پاره ای از نهادها به طور دقیق مشخص نیست و درنتیجه این دوگانگی و بی نظمی ناشی می شود از مشخص نبودن مرز وظایف. این مسئله یک مقدار کاهش پیدا کرده است، ولی به این زودی هم این کار تمام نمی شود و تنها عاملی که به عنوان یک سد می تواند جلو مداخلات عناصر رسمی و غیررسمی را بگیرد، فرمان امام است و نمی شود نام برد که اینها چه گروهی هستند.»

فلاحی درمورد موانعی که بر سر راه اتحاد ارتش و سپاه پاسداران وجود دارد، گفت: «ارتش با برادران پاسدار در چهار مورد می تواند هماهنگ و یا ناهماهنگ باشد. به عنوان

مثال، ما در رده های تصـمیم گیری ناهماهنگی نـداریم. ژانـدارمری، پاسداران و ارتش هر سه باهم کار می کنند، چون مأموریت مشترک دارنـد و در مقابـل یـک تهدیـد خـارجی، به خصوص وسـیله حکومت غـاصب بعثی بـا آتش توپخـانه ها، ما مواجه هستیم. ما ناهماهنگی نـداریم چراکه مـأموریت مشترک داریم، مقصـد مشترک و منـافع مشترک داریم و اگر محرومیتی نیز وجود دارد یـک محرومیت مشترک است. در مناطق واامن داخلی که درگیر عملیات هستیم، ظرف چند روز اول، ناهماهنگی هایی داریم، ولی خیلی سـریع - که بیشتر از یک هفته طول نمی کشـد - پرسـنل نظامی با برادران پاسدار و حتی ژاندارمری به تفاهم کامل می رسـند؛ یعنی خودبه خود و طبیعی هماهنگی پیـدا می کنند. ... و ناهماهنگی در این مناطق هم معلول فرهنگ انقلابی سـپاه پاسداران و فرهنگ سـنتی ارتش است. به عبارت دیگر، این خلأ باعث این ناهماهنگی شده است و به عنوان مثال، اگر مأموریتی در پیش باشد سپاه پاسدار بلادرنگ حتی تعداد کمی هم که شده، به اسـتقبال حـادثه می رونـد، ولی از زمانی که اعلام کننـد حادثه ای در شـرف وقوع است و یا اتفاق افتاده است ارتش با طبیعتی که دارد تا آماده شود و طرح ریزی کنـد، آشپزخانه و خبازخانه خود را ببرد و آن شـناسایی لازم را بنمایـد، خودبه خود یک مـدتی زمان صـرف می شود. اما پاسـدار بلافاصـله حرکت می کنـد و ارتش پس از چنـد ساعت حرکت می کند و سوءتفاهم در اینجا پیدا می شود که ارتش آن میل و رغبتی را که باید به استقبال حادثه و به دنبال واامنی های داخلی برود ندارد، درحالی که چنین نیست و این ناشی از فرهنگ سنتی و طبیعت ارتش است.»

فلاحی درمورد وقوع احتمـالی یـک جنـگ ناگهـانی میـان ارتش ایران و یـک ارتش متوسط خارجی و اینکه پیروزی از آن کـدام ارتش خواهد شد، چنین اظهارنظر کرد: «در روزهای اول جنگ با ارتشـی که شـما توصیف کردید ممکن است در کار ما نارضایتی وجود داشته باشـد. احتمـال دارد که در قسـمتی از مرز، ارتش مهـاجم وارد مرز شود و در قسـمتی دیگر مـا وارد خاک مهاجم شویم، ولی هرچه که از طول مدت جنگ بگذرد انسـجام و روحیه ارتش ما بالا می رود و می تواند آنچه را که از دست داده است پس بگیرد و جبران کند و مرز را ترمیم کنـد. ... و این ارتش هـای متوسـطی که هم جوار مـا هسـتند از چنـان مکتبی که مـا الهـام می گیریم آنها نمی گیرنـد و قشـری و سطحی هسـتند و در روزهـای اول جنگ ممکن است که توفیق های محـدود و محلی داشـته باشـند، ولی دراثر مـداومت عملیات با اعتقاد کامل می توانم بگویم که ما موفق می شویم. ...»(۱)-(۲)

۱

امروز امـام خمینی دسـتوری به این شـرح خطـاب به دادگـاه هـای ارتش صـادر کرد که در وضـعیت کنونی ارتش، از اهمیت ویژه و تأمل برانگیزی برخوردار است:

«بسم الله الرحمن الرحیم. به تمام دادگاه های ارتش اخطار می شود:

۱. تعقیب افراد ارتش باید با اطلاع فرمانده شخص متهم باشد و دادگاه های ارتش خود مستقلاً

۱- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از قسمت دوم مصاحبه با تیمسار ولی الله فلاحی که ۸ روز بعد در کیهان مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ درج شد درباره میزان آمادگی رزمی و سازمان فعلی ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، گفت وگوی اختصاصی با کیهان.

نباید در بازداشت ارتشی ها اقدام نمایند. و چنانچه مورد اتهام یکی از فرماندهان ارتش باشد باید به وسیله فرمانده کل قوا احضار شود.

۲. فرمانده شخص متهم موظف است در مهلتی که دادگاه های ارتش معین می نمایند متهم را به دادگاه ها تسلیم نماید.

۳. درصورتی که شخص متهم در مدت مقرر در دادگاه حاضر نشد، دادگاه خود مستقیماً اقدام می نماید.

۴. برای خدشه دار نشدن حیثیت افراد متهم قبل از اثبات جرم اقدام دادگاه باید به صورت غیرعلنی باشد و نشر و پخش آن ازطرف دادگاه و غیره ممنوع اعلام می گردد.

۵. دادگاه های غیرارتشی عموماً و افراد غیرمسئول به هیچ وجه حق دخالت در این امور را ندارند و دخالت کنندگان تعقیب خواهند شد.»(۱)

۱

سرانجام پس از گذشت روزهای متوالی کشمکش بر سر تعیین وزیران کابینه جدید بین دو جناح حاکم بر کشور، در جلسه علنی امروز مجلس، نامه بنی صدر مبنی بر تصویب فقط ۱۴ وزیر از ۲۱ وزیر معرفی شده ازجانب نخست وزیر، مطرح گردید. سپس نخست وزیر درباره معرفی اعضای کابینه توضیحاتی داد و در پایان با تصویب مجلس، مقرر گردید رجایی در نامه ای خطاب به مجلس بیش از نصف اعضای کابینه را تا روز سه شنبه معرفی کند و جلسه سه شنبه نیز به بحث درمورد برنامه دولت اختصاص یابد.

ابتدا رئیس مجلس نامه رئیس جمهور به مجلس شورای اسلامی را قرائت کرد. در این نامه که شامل اسامی افراد مورد تصویب بنی صدر است، آمده است: «رئیس محترم مجلس شورای اسلامی، نسبت به وزرای زیر که آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر پیشنهاد کرده اند، نظر مخالف ندارم و طبق اصل ۱۳۳ قانون اساسی قابل معرفی به آن مجلس محترم هستند. ۱. آموزش عالی و فرهنگ، دکتر حسن عارفی. ۲. ارشاد ملی، عباس دوزدوزانی. ۳. بهداری، دکتر هادی منافی. ۴. بهزیستی، دکتر محمدعلی فیاض بخش. ۵. پست و تلگراف و تلفن، محمود قندی. ۶. دفاع، سرهنگ جواد فکوری. ۷. راه، موسی کلانتری. ۸. صنایع، محمدرضا نعمت زاده. ۹. شهرسازی و مسکن، محمدشهاب گنابادی. ۱۰. کشاورزی، محمد سلامتی. ۱۱. کشور، حجت الاسلام محمدرضا مهدوی کنی. ۱۲. مشاور سرپرست شرکت ملی فولاد، محمود احمدزاده. ۱۳. نیرو، حسن عباسپور. ۱۴. مشاور در امور اجرایی، بهزاد نبوی.»

سپس نامه نخست وزیر خطاب به مجلس قرائت شد که در آن آمده است: «ریاست محترم مجلس شورای اسلامی، صورت اسامی ضمیمه را به عنوان اعضای همکاران در دولت به خدمت آقای رئیس جمهوری فرستاده ام. ایشان موافقت خود را با بعضی از آنها اعلام داشته اند با امید به اینکه هرچه زودتر ایشان در موارد تحقیق به نتیجه برسند و نیز اینجانب در موارد حذف شده اقدام نمایم تا بقیه اعضای هیئت دولت در آینده نزدیک به مجلس معرفی شوند. لذا اینجانب برای معرفی و توضیح لازم برای نمایندگان محترم آمادگی خود را اعلام می دارم.»

۱- صحیفه نور، ج۱۳، ص۶۱.

رئیس مجلس سپس نامه ای را که نخست وزیر برای رئیس جمهوری فرستاده است به این شرح خواند: «برادر دکتر ابوالحسن بنی صدر، ریاست جمهوری، بدین وسیله آخرین صورتی که در جلسات مختلف مطرح شده و بسیاری مورد توافق و بعضی هم هنوز در گرو اظهارنظر نهایی شما می باشد، به خدمت تسلیم می دارد تا هرطور مصلحت می دانید اقدام فرمایید.»(۱)

در ادامه، لیست وزیران پیشنهادی ذکر شده است که علاوه بر ۱۴ نفری که در نامه بنی صدر نامشان آمده بود، اسامی دیگری به شرح زیر درج شده، درواقع اسامی وزرایی که بنی صدر با آنها موافقت نکرده بود، به قرار زیر است:

آموزش وپرورش، علی اکبر پرورش؛ اقتصاد و دارایی، دکتر محسن نوربخش؛ برنامه وبودجه، سیداسماعیل داوودی؛ خارجه، مهندس میرحسین موسوی؛ کار، احمد توکلی؛ نفت، اصغر ابراهیمی.(۲)

در این جلسه عده زیادی از نمایندگان، بسته به جهت گیری جناحی یا نظر کارشناسی خود به نقد وضعیت و اینکه اصلاً این گونه معرفی قابل طرح در مجلس هست یا نه پرداختند.

سپس محمدعلی رجایی، نخست وزیر، به دعوت هاشمی رفسنجانی برای توضیح درمورد اعضای کابینه و ایرادات نمایندگان پشت تریبون قرار گرفت و گفت: «... قسمت عمده بحث امروز این بود که آیا رئیس جمهور باید به مجلس نامه بنویسد یا نخست وزیر، درحالی که فاعل معرفی کننده در آنجا معلوم نیست. آیا شما اکثراً همان هایی نبودید که از کیفیت کاغذبازی در ادارات گله می کردید و انقلاب نمودید که به چنین وضعی خاتمه دهید.» رجایی افزود: «درمورد کیفیت انشای نامه برادرمان رئیس جمهور، زمانی که من خدمت ایشان بودم و گفتند برایت نامه ای نوشتم، من به عنوان نخست وزیر به ایشان گفتم: "آنچه که به من مربوط می شود، به هیچ وجه

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۶۳۴ و ۶۳۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۶.

حاضـر نیسـتم شـما برخلاف میلتان حرکت کنید. شـما در یک مقام خاصی در کشور هستید، آنچه که گفتنی است بگویید و اگر ملاحظه می کنیـد و تشـخیص می دهیـد که باید ملاحظه کرد، نگویید."» سـپس رجایی اظهار کرد: «من تکرار می کنم نخست وزیری را هیچ گاه اصـرار نداشته ام و اگر کوچک ترین حرفی یکی از برادران یا خواهران دررابطه با نخست وزیر بزنند، من به عنوان فردی باید از شخصیت نخست وزیر دفاع کنم؛ اگر حرفی داشـته باشـیم بی تردیـد باید مطرح شود، اگر مطلبی هست که بنا به دلایلی شـما پذیرفتید ازجمله اصـل نخست وزیرشـدن من، کـدام یک از ما معتقـدیم که در جامعه، صالـح تر از من وجود نـدارد، من کجا چنین ادعایی کردم که صالح ترین فرد برای نخست وزیری هستم.»

درباره برنامه دولت، نخست وزیر گفت: «این برنامه نه وحی منزل است و نه یک چیز منسجمی است که سال های سال گروه های مختلف روی آن بحث کرده باشـند و آورده باشند و نه چیزی که بخواهیم بگوییم منحصراً همین باید کار دولت باشد. برنامه آینده دولت هم اگر مجلس بخواهـد تغییر خواهـد کرد و یـا برنـامه ای را تصویب و به دولت ابلاغ می کنـد و دولت نیز تاحـد توانایی خود به آن عمل خواهد کرد.» رجایی در قسـمت دیگری از سخنان خود گفت: «چون من وزرایی را که انتخاب کرده ام صددرصد مطمئن هستم که نمایندگان به صلاحیت آنان درحدی که من معرفی خواهم کرد رأی خواهند داد، پیشنهاد و تقاضای من آن است که قبل از اینکه بحث درباره وزرا در مجلس مطرح شود، یک جلسه غیرعلنی داشـته باشـیم تا نمایندگان هر مطلبی که نسبت به همکاران من دارند مطرح کنند و جواب آن را بشـنوند. پس از آن در جلسه علنی اگر همچنـان انتقاد وجود داشت و دفاع به انـدازه کافی نشـده بود، آن وقت برای رد یک وزیر، مسـئله مطرح خواهد شد تا مردم نیز از آن نقطه ضـعف مطلع باشند.» نخست وزیر افزود: «... درمورد مجموع هیئت وزرا، به نظر من، این برداشت که هیئت وزرا در کل باشـد، صـحیح نیست و آن را من در جایی ندیـده ام و فکر می کنم که مخصوصاً باتوجه به مسـئله تصویب نخسـت وزیر، می شود چند نفر از وزرا نباشند. من خودم به هیچ وجه این وضع را جالب نمی بینم و جداً معتقدم که برادرمان رئیس جمهور هرچه زودتر دربـاره چنـد نفری که احتیـاج به تحقیق دیگری داشـتند نظر خودشـان را بدهنـد، منتهـا فکر می کنم که این کار را می شود در این فاصـله انجـام داد؛ اگرچه به نظر من تمـام برنامه دولت قابل طرح است. و ضـمناً آقای رئیس جمهور نیز بقیه وزرا را اعلام و من نیز آنها را معرفی خواهم کرد.»

پس از سخنان نخست وزیر، بحث درمورد اینکه آیا معرفی ۱۲ یا ۱۱ نفر از اعضای کابینه صحیح است و آیا می توان به این تعداد کابینه و هیئت وزیران اطلاق کرد تا مطابق قانون اساسی قابل معرفی

به مجلس باشند، بقیه وقت مجلس را به خود اختصاص داد. عده زیادی از نمایندگان معتقد بودند که مطابق اصل ۱۳۶ قانون اساسی که می گوید: «درصورت تغییر نیمی از اعضای کابینه، دولت باید مجدداً از مجلس تقاضای رأی اعتماد کند»، اگر تعداد وزرای معرفی شده بیش از نصف باشد به این تعداد نیز اطلاق هیئت دولت می شود و مطابق قانون اساسی، معرفی آنها فاقد اشکال خواهد بود. عده کمی از نمایندگان نیز عقیده داشتند از آنجا که کابینه باید یکدست و منسجم باشد، معرفی چند وزیر بعد از تشکیل هیئت دولت، خلاف این یکدستی و انسجام خواهد بود. سرانجام، پس از اظهارنظر نمایندگان درخصوص این مسئله، با قیام و قعود نمایندگان، تصویب شد که نخست وزیر بیش از نصف وزیران را باتوجه به نامه رئیس جمهور، در نامه ای به مجلس معرفی کرده و این معرفی نامه همراه با برنامه ای که ایشان به مجلس داده اند در دستور روز سه شنبه قرار گیرد.»(۱)

۱

سردی و تنش در روابط سیاسی ایران و شوروی، به خصوص بر سر ماجرای نقل وانتقال کنسولگری های دو کشور، نه تنها بر روابط اقتصادی و تجاری دو کشور نیز تأثیرات سوئی داشته است، اخیراً باعث شده که هم در مطبوعات چپ داخلی و هم در مطبوعات داخلی اتحاد شوروی، حملات سختی بر مسئولان جمهوری اسلامی وارد شود. این مسئله اعتراض رسمی جمهوری اسلامی را درپی داشت، به طوری که «سفارت جمهوری اسلامی در مسکو ضمن انتقاد از عملکرد رسانه های گروهی شوروی که درمورد تهمت زدن به شخصیت های جمهوری اسلامی پای خود را در جای پای رسانه های گروهی صهیونیستی و امپریالیستی گذاشته است، در بیانیه ای اعلام کرد ادامه این گونه اعمال موجب خدشه دارشدن روابط حسن هم جواری میان دو کشور می شود.»(۲)

از سوی دیگر، این سردی و تنش در روابط اقتصادی و تجاری دو کشور نیز وجود دارد و این امر در اظهارات امروز علی اکبر معین فر، وزیر سابق نفت و رئیس کمیسیون نفت مجلس شورای اسلامی، محسوس است. وی درمورد صادرات گاز به شوروی که چندی پیش ایران آن را متوقف کرده است، گفت: «ایران چندی پیش درخواست کرد قیمت گاز صادراتی ایران به شوروی با قیمتی که معادل حرارتی نفت خام در بازار جهانی نفت دارد برابر شود و قیمت گاز برمبنای انرژی که از آن تولید می شود تعیین و سنجیده شود، ولی دولت شوروی با قبول نکردن این اصل ما را وادار کرد تا صدور گاز به آن کشور را متوقف کنیم. دولت ایران دراین مورد از تصمیم اوپک پیروی می کند و به خریداران گاز طبیعی خود اعلام کرده که قیمت گاز صادراتی ایران برمبنای معادل حرارتی نفت خام تعیین می شود.»

معین فر افزود: «نکته قابل توجه این است که اقدام دولت جمهوری اسلامی ایران به نفع دولت شوروی هم هست، زیرا پس از درخواست ایران، شوروی نیز با خریداران اروپایی خود مسئله تعادل قیمت گاز صادراتی با نفت خام را مطرح کرد. امید ما این است که دولت شوروی حقانیت خواست ایران را به طور عمقی درک نماید.»

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۶۳۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

وی درباره صدور مجدد گاز ایران به شوروی گفت: «همان طور که قبلاً هم اعلام شده، هنگامی که شوروی سیستم جدید قیمت گذاری گاز طبیعی ما را بپذیرد، ما حاضر هستیم مجدداً صدور گاز به آن کشور را از سر بگیریم و قیمت جدید گاز صادراتی با احتساب معادل حرارتی نفت خام آن هر هزار فوت مکعب ۴ دلار می باشد. قیمت گاز صادراتی به شوروی در مقایسه با قیمت آن در رژیم گذشته که حدود ۸۰ سنت برای هر هزار فوت مکعب بود، افزایش درآمد چشمگیری را به نفع دولت جمهوری اسلامی ایران به دنبال دارد.»

وی همچنین درمورد درخواست اخیر شوروی برای خرید نفت خام از ایران، گفت: «وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران پس از کسب نظر وزارت خارجه کشورمان دراین مورد به دولت شوروی اعلام نمود درصورتی که شرایط معامله ازجهت قیمت و نحوه عمل عیناً مثل شرایط فروش نفت ایران به سایر خریداران باشد، انجام معامله فروش نفت ازطرف ما بلامانع است.»(۱)

۱

امروز اعلام شد که امریکا تحت پوشش یک شرکت اندونزیایی، برای عراق فرودگاه می سازد. دراین زمینه، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری ملی اندونزی، حاکی است: «این کشور به منظور ساختن یک فرودگاه بین المللی در بصره دومین شهر بزرگ عراق، کمک هایی در اختیار این کشور قرار خواهد داد. اندونزی از یک سیستم آرشیتکتی که مخصوص احداث ساختمان در اراضی باتلاقی می باشد، استفاده خواهد کرد. احداث ساختمان فرودگاه در ماه اکتبر (مهرماه) آغاز خواهد شد. عراق و اندونزی ماه گذشته یک موافقت نامه همکاری اقتصادی در جاکارتا امضا کردند.» جمهوری اسلامی در پایان این گزارش آورده است: «یادآوری می شود امریکا با اندونزی قراردادی امضا کرده که طبق آن تمام نیازهای تسلیحاتی و نظامی اندونزی را تأمین کند و اکنون امریکا تحت نام یک شرکت اندونزی قصد دارد یک فرودگاه بین المللی در شهر بصره عراق بسازد.»(۲)

ضمیمه گزارش۵۱۷: بخش هایی از قسمت دوم مصاحبه با تیمسار ولی الله فلاحی درباره میزان آمادگی رزمی و سازمان فعلی ارتش جمهوری اسلامی ایران که ۸ روز بعد در کیهان مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ درج شد.

کیهان قسمت دوم مصاحبه با فلاحی درباره میزان آمادگی رزمی و سازمان فعلی ارتش جمهوری اسلامی ایران را، به دلیل تراکم مطالب، در روز ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ یعنی ۸ روز بعد، درج کرد. در این بخش، تیمسار ولی الله فلاحی ضمن رد این مطلب که لوازم یدکی ارتش به طور غیرمستقیم از امریکا به ایران می رسد، خاطرنشان کرد که از امریکا به طور مستقیم یا غیرمستقیم خرید نمی کنیم. وی درمورد مسئله قطعات یدکی جنگ افزارها چنین گفت: «برخی از قطعات تندمصرف را که مشکل داریم در داخل تولید می کنیم، اما اگر درگیر یک جنگ شدیم یک مقدار باید طبیعت جنگ را باید تغییر دهیم. یعنی این ملت است که می جنگد نه تنها ارتش. به همین دلیل هم سازمان بسیج تشکیل شده است و کارش را آغاز کرده است و ارتش هم تجهیز و هم آموزش سازمان بسیج را که همان ارتش بیست میلیونی است پشتیبانی می کند که سرانجام اگر جنگی در منطقه درگیر شود و طولانی بشود، از این نیروهای بسیج و همه مردم کمک می گیریم و اینکه طبیعت جنگ را تغییر می دهیم؛ یعنی بیشتر تأکید کنیم به جنگ در شب و درحال حاضر آموزش شبانه را شروع کرده ایم تا عملیات را به شب بکشانیم تا از شر هواپیماهای متجاوز راحت باشیم یا جنگ را به صورت نامنظم به وسیله ملت و ارتش؛ یعنی جنگ را به وسیله عملیات ممانعتی و به صورت تخریبات، طبیعت جنگ را از این شکل منظم و هندسی

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری ملی اندونزی.

خارج کنیم و اگر جنگ چندین ماه طول بکشد، بابت قطعات یدکی ما مشکل نداشته باشیم، ولی اگر ترسیم این سازمان بسیج را به پایان برسانیم و تشکیل دهیم و اگر به این زودی درگیر جنگ منطقه ای شویم که ناچاریم از هواپیما و ناوها و تانک ها و توپخانه استفاده کنیم، مسلماً با مشکل قطعات یدکی مواجه خواهیم شد. ...»

سرلشکر فلاحی درمورد اوضاع و احوال مناطق کردنشین و گروه های مسلح گفت: «این گروه های مسلح سیاسی و غیرقانونی معتقد هستند که تا زمانی که تفنگ در دستشان هست ممکن است جمهوری اسلامی ایران حاضر به مذاکره با آنها باشد و اگر روزی تفنگ را زمین بگذارند دیگر جمهوری اسلامی با آنها مذاکره نخواهد کرد؛ درحالی که این تصور باطلی است؛ اگر اسلحه را زمین بگذارند و جمهوری اسلامی ایران و انقلاب ایران را بپذیرند و تأیید کنند، مسلماً جمهوری اسلامی ایران با این گروه صحبت خواهد کرد، ولی مادامی که اسلحه دست اینها است جمهوری اسلامی ایران مذاکره نمی کند و اسلحه اینها را با اسلحه سنگین تری پاسخ گو خواهد بود.»

فلاحی درمورد درگیری های مهاباد و آخرین وضعیت این شهر چنین گفت: «درمورد حوادث مهاباد، مردم مهاباد تجربه ای که از سنندج به دست آوردند چند بار غیرمستقیم اعلام کردند که به هیچ قیمتی حادثه سنندج در مهاباد تکرار نمی شود. مردم گفتند اجازه نمی دهیم که گروه های مسلح غیرقانونی با ارتش در داخل مهاباد درگیر شود، خود مردم مهاباد گفتند با ارتش درگیر نمی شویم و به گروه های سیاسی مسلح هم اجازه نمی دهیم با ارتش درگیر شود که بخواهد جنگ را به داخل مهاباد ببرد. درحال حاضر، بعد از سنندج ما می توانیم بگوییم که پایگاه مردمی در قسمت اعظم کردستان داریم و از حمایت مردم نیز برخورداریم و دلیل روشن من این پیشمرگان کرد مسلمان هستند که از خود همان مردم کردستان برخاستند و خودشان هستند که می خواهند امنیت را برقرار کنند و این طبیعی ترین طریق استقرار امنیت است که خودشان می خواهند این ناامنی ها را ریشه کن کنند. در این پاک سازی های اخیر ما با استقبال نسبی مردم روبه رو شدیم و از مردم هم کمک گرفتیم و به آنها کمک می کنیم در این راه. در مهاباد گروه های مسلح سیاسی غیرقانونی سعی می کنند از داخل شهر و خانه های مختلف به طرف پادگان تیراندازی کنند و تحریک کنند پادگان را که پادگان هم متقابلاً به طرف شهر تیراندازی کند و این گروه های سیاسی مسلح بگویند مردم اگر شما به پادگان تیراندازی نکنید، پادگان به شما تیراندازی می کند و تحریک و وادار کنند مردم را که به پادگان تیراندازی کنند. این نقش را دو سه بار گروه های مسلح سیاسی غیرقانونی در داخل مهاباد ایفا کرده اند، ولی خوشبختانه به علت آگاهی و بیداری مردم همین چند خانه ای که در داخل شهر گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی به آنها تیراندازی کردند خودشان مانع تیراندازی اینها شدند. و درمورد مرز، برنامه ای تنظیم شده است و آمادگی نسبی داریم که مرز از بالا و پایین بسته بشود، البته مشکلاتی هم دراین زمینه داریم و امروز می بندیم و باید هم ببندیم و بالاخره نیرویی باید مستقر کنیم در آنجا. ...»(۱)

ص: ۸۲۹

۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، قسمت دوم مصاحبه.

روزشمار جنگ دوشنبه ۱۷ شهریور ۱۳۵۹ ۲۸ شوال ۱۴۰۰ ۸ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

به دنبال حملات اخیر ارتش عراق به نواحی مرزی قصرشیرین و ایلام و سقوط منطقه خان لیلی در روز گذشته، امروز دولت عراق(۱) یادداشتی را درخصوص مناطقی که تعلق ملی آنها براساس عهدنامه ۱۹۷۵ الجزایر تغییر یافته است، به کاردار سفارت ایران در بغداد تحویل داد. در این یادداشت اعلام شده بود: ارتش عراق در اجرای حقوق قانونی خود برای دفاع از خویش ناگزیر شده است که زین القوس و سایر اراضی عراق را که ایران در تصرف داشت، اشغال کند.(۲)-(۳)

ص: ۸۳۲

۱- عراق در روزهای ۱۷، ۱۹ و ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد را به وزارت امور خارجه عراق احضار و سرانجام نیز طی دو یادداشت اعلام کرد که «نیروهای مسلح عراق ناگزیر از دفع تجاوز ایران به منطقه زین القوس - حوض میمک گردیده اند.» (ر.ک: محمد جوادی پور، علی نیکفرد و سیدیعقوب حسینی، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد اول، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۳، ص۴۴.)

۲- وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پس از گذشت یک هفته در شهریور ۱۳۵۹، در یادداشتی به سفارت جمهوری عراق، ادعای این دولت را مردود و آن را بهانه ای برای تجاوز بیشتر به خاک ایران دانست؛ در بخشی از این یادداشت آمده است: دولت عراق حتی قبل از اینکه انقلاب اسلامی ایران پیروز شود، دشمنی خود را نسبت به حرکت ملت ایران نشان داده، همگام با ابرقدرت ها و دولت های مرتجع منطقه تا آخرین لحظات در کنار شاه جانی ایستاد و او را یاری نمود... بعد از پیروزی انقلاب که برخلاف انتظار و خواسته تمام دشمنان ما بود، آغاز به تحریک و دشمنی کرده کردستانی ها و خوزستانی ها را به بهانه اقلیم گرایی تحریک نمود و اسلحه های ساخت دولت های ابرقدرت را از حدود ایران عبور داده، با تطمیع عده ای خودفروخته، آنان را برعلیه دولت مرکزی شوراند. متن کامل این یادداشت در ضمیمه گزارش درج شده است. ضمیمه دارد؛ متن کامل یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به سفارت جمهوری عراق درباره ادعای ارضی این کشور براساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و مردود دانستن این ادعا.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

عکس

نقشه

ص: ۸۳۳

پس از درگیری های شدید مرزی روز گذشته، میان قوای زمینی، هوایی و آتشبارهای سنگین ایران و عراق در مناطق مرزی قصرشیرین تا سومار که به سقوط منطقه خان لیلی و ۸ پاسگاه آن انجامید، امروز نیز درگیری ها در این مناطق ادامه یافت و ازجمله پاسگاه برج احمدی از ساعت ۷ صبح تا ۱۷ امروز، زیر آتش تو÷خانه عراق قرار گرفت.(۱)

در گزارش گروهان قصرشیرین مواردی از درگیری های امروز این منطقه آمده است. بنا بر این گزارش: «یک جت فانتوم اف۱۴ به شماره ۵۹۱ در ساعت ۱۳:۲۰ دقیقه که ازطرف قصرشیرین به طرف خانقین در حرکت بود به محض ورود به آسمان عراق توسط پدافند عراقی مورد اصابت قرار گرفت و سقوط کرد. خلبان آن سرگرد محمد اسکندری بااینکه با شلیک پدافندهای عراقی، به شدت مجروح شده بود، میان قوای دو طرف با چتر به زمین نشست و تلاش عراقی ها برای دستگیری وی به خاطر حمله متقابل قوای خودی مستقر در پاسگاه خسروی به این سمت، به نتیجه نرسید و خلبان مزبور نجات یافت. اما چتر نجات کمک خلبان وی، ستوان خلبان ستوان یکم علی ایلخانی، براثر اصابت گلوله پدافندهای دشمن، پاره می شود و وی در نزدیکی گمرک خسروی سقوط کرد و به شهادت رسید.»(۲)گزارش خبرنگار کیهان به نقل از فرماندار قصرشیرین، نیز حاکی است که یک فروند بالگرد خودی نیز در منطقه مرزی سرپل ذهاب سقوط کرده است.(۳)

در همین حال افراد گروهان خان لیلی و پاسگاه های هشت گانه تابع آن، که دیروز شدیدترین درگیری را شاهد بودند و تا ظهر امروز در تصرف نیروهای عراقی قرار داشتند، امروز ازطریق ارتفاعات هم جوار اقدام به عقب نشینی کرده، ۲۳ نفر از آنان حدود ظهر به یکی از واحدهای توپخانه ارتش رسیدند. ساعاتی بعد تعدادشان به ۷۵ نفر رسید.(۴) اما بعدازظهر امروز، با تقویت مرزی، نیروهای خودی برای بازپس گیری پاسگاه های گروهان خان لیلی که در تصرف عراقی ها بود، دست به حملاتی زدند که در آن ۸ تن از نیروهای خودی مجروح شدند.(۵)

در ساعت ۱۷:۵۰ دقیقه، اعلام شد که پاسگاه های تنگاب نو، خسروی و ولدکشته نیز همچنان با مهاجمان عراقی درگیر بوده و زیر آتش شدید آنان قرار دارند و پاسگاه قلعه سفید نیز تقاضای کمک دارد.(۶)

در جنوب این منطقه، نفت شهر و سومار، نیز درگیری ها ادامه یافت ازجمله:

پاسگاه نفت شهر اعلام کرد که در ساعت ۱۷:۴۰ دقیقه امروز، ۴ فروند هواپیمای عراقی به آسمان نفت شهر تجاوز کردند که براثر تیراندازی مأموران پاسگاه به وسیله کالیبر ۵۰، دو فروند از هواپیماهای عراقی، یکی در روبه روی پاسگاه سه تپان و دیگری در نزدیکی چقاشیرگه سقوط کرده، آتش گرفتند. درپی این تجاوز هوایی مرزبان ایران رسماً به مرزبان عراق اعتراض کرد.(۷)

ص: ۸۳۴

۱- سند شماره ۳۴۴۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) مرکز عملیات به دفتر ریاست جمهوری، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرمانده عملیات غرب، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵(رکن۳) به فرمانده منطقه عملیات غرب، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی قصرشرین به تهران - ر مرزبانی کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، از قصرشیرین، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از فرماندار قصرشیرین؛ و - روزنامه

کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از فرماندار قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۸۳۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱:۴۵، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس در مصاحبه با بهروز ماکوئی استاندار کرمانشاه.

۶- سند شماره ۳۴۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۷۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان سومار به تهران (اداره مرزبانی) دایره عملیات (رکن۲)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرمانده عملیات غرب، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

ص: ۸۳۵

در ساعت ۱۹ نیز ۷ فروند بالگرد عراقی در نوار مرزی کشور جمهوری اسلامی پرواز و به حریم هوایی ایران تجاوز کردند. بر اثر تیراندازی نیروهای پاسگاه ژاله پناه به سوی آنها یکی از بالگردها در خاک عراق سقوط کرد. گروهان سومار ضمن اعلام این خبر افزوده است که هر آن احتمال حمله نیروهای عراقی به پاسگاه ژاله پناه می رود.(۱)

آخرین خبر از قصرشیرین نیز حاکی است که از ساعت ۲۱ امروز، شهر قصرشیرین و خسروی زیر آتش شدید توپخانه سنگین عراق قرار گرفت که براثر این حملات ۷ نفر از اهالی زخمی شدند. این آتشباری نیم ساعت به طول انجامید که با پاسخ گویی متقابل آتشبارهای ایران، حملات عراقی ها قطع شد.(۲)به گزارش سپاه در این حمله آتشباری، علاوه بر مجروح شدن افراد مزبور، تعدادی از مغازه های شهر قصرشیرین نیز خسارت دیدند. این گزارش می افزاید: «عکس العمل نیروهای مسلح ارتش در مقابل حمله شدید توپخانه عراق، ناچیز می باشد و امکان حمله شدیدی توسط عراق و تصرف قصرشیرین زیاد است.»(۳) ضمناً در تمام طول شب تا روشنایی صبح، آب و برق شهر قصرشیرین قطع می باشد.(۴)

درگیری های امروز هرچند موجب بازپس گیری مناطق اشغالی روز قبل نشد، اما تلفاتی را به ارتش عراق وارد آورد؛ ازجمله عراق که هیچ گاه به تلفات خود اقرار نمی کند، به انهدام یک فروند جنگنده خویش اعتراف کرد. در گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی ایران به استانداری آمده است که خبر این سقوط امروز از رادیو تلویزیون عراق پخش شده است. در گزارش آمده است: «[درمورد] هواپیمای نظامی که توسط ارتش جمهوری اسلامی ایران سرنگون شده بود مقامات عراقی جهت انحراف اذهان عمومی، وانمود کردند هواپیمای فوق نقص فنی داشته و [خلبان آن] به خاطر اینکه به مخازن نفتی خانقین و مردم شهر برخورد نکند حاضر به پرش نشده و درنتیجه خلبان کشته شده است و ازطرف صدام حسین به درجه سرهنگی ارتقا یافته است.»(۵)

یادآوری می شود عراق که خود باعث وقوع درگیری های شدید مرزی چند روز گذشته، به ویژه دیروز و امروز میان قوای مسلح ایران و عراق بوده است، در یک حرکت سیاسی کوشید واقعیت را وارونه بازتاب دهد. خبرگزاری فرانسه از بغداد عنوان کرد که شامگاه امروز، «یک سخنگوی وزارت دفاع عراق به ایران هشدار داد و تهدید کرد هرگونه تجاوز به مرزهای این کشور با عکس العمل و پاسخ شدید همراه خواهد بود. این سخنگو سپس نیروهای مسلح ایران را متهم کرد که بانی حوادث و برخوردهای مرزی میان دو کشور می باشند. سخنگوی وزارت دفاع عراق ضمن اعلام این مطلب که نیروهای ایرانی با این تجاوزات اصول حقوق بین المللی را نقض کرده اند افزود کشورش هر جنگ طلبی را که با آتش بازی کند، به شدت تنبیه خواهد کرد.»(۶)

ص: ۸۳۶

۱- سند شماره ۲۷۷۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرمانده منطقه عملیات غرب، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۴۳۰۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۴۵؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن۳) ژاجا به ناحیه کرمانشاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۳۴۷۶۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر۹۲ زرهی

(رکن۲)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - سند شماره ۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام لشکر۹۲ زرهی (رکن۲).

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

تهاجم نیروهای عراقی در منطقه میانی - مناطق مرزی ایلام - که یکی از اهداف اصلی آنان، یعنی میمک در آنجا واقع است، مرتباً شدیدتر می شود. امروز نیز این تهاجمات ادامه یافت. درگیری ها در منطقه میمک، صالح آباد و مهران پراکنده بود و پاسگاه های هلاله، نی خزر، تلخاب و بازرگان، ضمن پرداختن به اقدام متقابل درخواست نیرو کردند.(۱)

اما درگیری پاسگاه چیلات، یکی از شدیدترین درگیری های امروز بود. عراقی ها که از ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه روز گذشته، این منطقه را زیر آتش گرفته و به سمت آن پیشروی کرده بودند، با مقاومت نیروهای خودی و بعد از تحمل تلفات سنگین، ساعت ۵۰ دقیقه پس از نیمه شب، مجبور به عقب نشینی شدند. ولی امروز با طلوع خورشید مجدداً با تمرکز تعداد بیشتری از نیروهای زرهی و پیاده در این قسمت همراه آتشباری سنگین، خود را برای حمله گسترده در منطقه چیلات آماده کرده اند، به طوری که گروهان دهلران اعلام کرد، درصورتی که اقدام عاجلی برای مقابله با دشمن انجام نشود، احتمال دارد نیروهای خودی مواضعشان را ترک کنند. دراین مورد، میان قوای پشتیبانی و حدود وظایف آنها اختلافاتی بروز کرده است: لشکر۹۲ زرهی خوزستان، ضمن اینکه تقویت گروهان دهلران را از وظایف هنگ ایلام و ناحیه کرمانشاه و نیز تیپ۸۴ خرم آباد دانسته، اعلام کرده که در حد مقدورات خود به تقویت این منطقه کمک کرده است و درصورت نیاز به تقویت بیشتر، از تیپ۸۴ خرم آباد تقاضا کنید.(۲)

به هرحال، نیروهای زرهی عراقی امروز در این قسمت تجدیدقوا کرده و با گسیل نیروی زرهی و افراد پیاده و کندن کانال و حملات آتشباری خمسه خمسه از پشت پاسگاه چناره در یک کیلومتری غرب پاسگاه چیلات، این منطقه و اطراف آن را زیر آتش شدید خود گرفته اند.(۳)نیروهای عراقی در یک اقدام تهاجمی سعی کردند با ایجاد پرده دود ازطریق پرتاب خمپاره های دودانگیز، ضمن حرکت به سوی تپه مشرف به پاسگاه چیلات، آن را به تصرف خود درآورند. نیروهای مستقر در این پاسگاه تقاضای کمک و پشتیبانی هوایی کردند.(۴)در این حمله یک گروهبان سوم به نام رفیعی به اسارت عراقی ها درآمد و تعدادی سلاح و بی سیم نیز به دست آنها افتاد. همچنین، در این تهاجم که با مشارکت عوامل مسلح داخلی وابسته به عراق صورت می گرفت، پسر یکی از متنفذترین افراد ضدانقلاب محلی به نام حاج بایزیدی کشته شد.(۵)

بااین حال، نیروهای ایران در پاسگاه چیلات، در یک اقدام متقابل در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، به پاسگاه مقابل؛ یعنی پاسگاه خزانه میزار عراق حمله کردند. در این درگیری شدید که تا ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه شب، به طول انجامید نیروهای عراقی متحمل خسارات زیادی شدند؛ ازجمله ۳ خودروی گاز، یک زیل، یک تانکر بنزین و ۳ تانک زرهی عراق منهدم شد و خسارات شدیدی به مهمات و سنگرهای دشمن وارد آمد، به طوری که عراقی ها مجبور به ترک پاسگاه خود شده، بخشی از پاسگاه آنان نیز نابود و تعداد زیادی از قوای دشمن در حین عقب نشینی کشته شدند.(۶)

«گزارش مرزبانی دهلران همچنین حاکی است که در منطقه مزبور از ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، با همکاری مأمورین ارتشی و برادران پاسدار با مأمورین عراق درگیری [بود] و به کلیات عملیات آنان

۱- سند شماره ۲۸۳۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (رکن۳ - مرکز عملیات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۵۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی غرب)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ - عملیات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۳۴۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: معاونت امور سیاسی و اداری استانداری ایلام به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳ - عملیات) به تیمسار فرماندهی نزاجا (مد عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۲۹۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ت - ف - ژاجا (رکن۳ - عملیات)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان دهلران؛ و - سند شماره ۳۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب کشور، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۲۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۰۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به نزاجا، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر اظهار تلفنی آقای ضیائی استاندار ایلام، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۳۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳(مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات و اطلاعات)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش مرزبانی دهلران.

پاسخ داده شد.»(۱) اما عراقی ها مجدداً در این منطقه از ساعت ۱۶ تا ۱۷ امروز، با ارسال ۲۰ دستگاه خودرو حامل تدارکات و نفرات و استقرار در مواضع خود، دست به تقویت نیرو و تدارکات زدند.(۲)

درنهایت، هنگ ژاندارمری ایلام آخرین وضعیت گروهان های مرزی این منطقه را تا ساعت ۲۰ امروز بدین شرح اعلام کرد: الف) گروهان دهلران: پاسگاه چیلات این گروهان همچنان درگیری شدیدی دارد. ب) گروهان صالح آباد: پاسگاه های انجیره، شوروشیرین، هلاله و نی خزر گاه گاهی درگیری دارند. ج) گروهان مهران: گروهان مذکور درگیری ندارد، اما گزارش پاسگاه فرخ آباد حاکی است که عراق در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه های کله شرقی و دراجی خود و مابین آن دو را با نیرو و تجهیزات دیگر تقویت کرده است. د) گروهان موسیان نیز امروز درگیری نداشته است.(۳)

۱

تحرکات عراق امروز نیز در مناطق مرزی خوزستان ازجمله مناطق هم جوار سوسنگرد، بستان و نیز خرمشهر و آبادان در قالب تقویت نیرو، تجهیزات و ایجاد استحکامات و حفر سنگرها و کانال های جدید و شناسایی های هوایی و زمینی و نیز ازطریق عوامل داخلی ادامه داشته است.

دراین زمینه، گزارش گروهان هوزگان حاکی از جاده سازی و سدبندی و همچنین، نقشه برداری در جنوب شرقی پاسگاه کوشک است. گزارش گروهان بستان نیز حاکی است که: «در ساعت ۱۴، تعداد ۶ دستگاه جیپ حامل توپ۱۰۶ ازطرف پاسگاه فکه عراق به طرف پاسگاه طاوسیه عراق درحال حرکت مشاهده شدند.»(۴) یک گزارش دیگر از گروهان بستان حاکی از تقویت پاسگاه های دویرج، رشیدیه و طاوسیه عراق ازلحاظ نیرو و نیز با ۷ خودرو مجهز به تفنگ۱۰۶ میلی متری است.(۵)

شناسایی هوایی عراق نیز ادامه یافت و برای چندمین روز متوالی، امروز نیز در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقه، یک فروند هواپیمای عراقی روبه روی البوارین در منطقه پاسگاه مؤمنی، وارد حریم ایران شد. مرزبان درجه یک خرمشهر در یادداشتی رسمی به مرزبان بصره، مراتب اعتراض شدید ایران را به این تجاوز هوایی اعلام کرد.(۶)

همچنین، آتشبار مستقر در فرودگاه آبادان اعلام کرد که امروز یک هواپیمای میگ عراقی را سرنگون کرده است.(۷) این خبر را ساکنان جزیره مینو که صدای انفجار آن را در خاک عراق شنیده اند و نیز رسانه های عراق ازجمله تلویزیون این کشور تأیید کردند.(۸)

از سوی دیگر، عراق نه تنها ازطریق گشت های مکرر هواپیماهای خود اقدام به شناسایی مناطق مرزی، به خصوص خرمشهر و آبادان می کند، ازطریق اعزام نیروهای ایرانی وابسته به خود نیز، به این کار مبادرت می ورزد. دراین زمینه، گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «عراقی ها از راه شلمچه و کوت، ۲۵ نفر خرابکار به ایران نفوذ داده اند که آنها از عناصر ساواک می باشند. منظور آنها نقشه برداری از راه های ایران است تا اینکه مناطق حساس را بمباران کنند؛ به طوری که شنیده شده عراق می خواهد زندان های ایران مخصوصاً در خوزستان را بمباران کند زیرا اکثر زندانیان از خرابکاران ایرانی و عراقی هستند.»(۹)

۱- سند شماره ۴۳۰۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا (م.ع و الف مد اطلاعات)، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی دهلران.

۲- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۰۵، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات

سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش مرزبان دهلران.

۳- سند شماره ۳۴۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۴۳۲۷۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان هوزگان و گزارش گروهان بستان.

۵- سند شماره ۴۳۱۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱ بامداد؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان ژاندارمری خرمشهر مستند به گزارش پاسگاه مؤمنی؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از مرزبانی درجه یک جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان درجه یک بصره، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۲۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، بولتن خبری، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۸- سند شماره ۳۴۶۰۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۲۳۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان به واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش لشکر۹۲ زرهی، ۱۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از ستاد لشکر۹۲ زرهی، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

یک گزارش دیگر، از تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در منطقه سابله تابع بستان خبر می دهد. بنا به این گزارش، «شخصی به نام سیدخلف ساکن سوبله [سابله] اخیراً به استخدام جبهه عراق درآمده و مأموریت دارد که از اهالی مرزنشین جهت دیدن دوره خرابکاری دعوت به عمل بیاورد. ضمناً شخص مذکور هر بیست روز یک بار جهت آموزش کوتاه مدت به کشور هدف به طور غیرمجاز مسافرت می نماید.»(۱) گزارش مشابه دیگری نیز حاکی است که «در ساعت ۲۳:۳۰ دقیقه امروز، صدای انفجار در ضلع شرقی گروهان هوزگان تابع هنگ سوسنگرد شنیده شد که پس از بررسی ازسوی مأمورین پاسگاه مشخص گردید که مربوط به انفجار یک بمب در ساختمانی مخروبه و متروکه بوده است. تحقیقات درمورد شناسایی عاملین ادامه دارد.»(۲)

دراین حال «صدای امریکا نیز از قول رادیو اهواز، گزارش داد که به علت وضع حساسی که در خوزستان پیش آمده، به کلیه واحدهای آن استان دستور آماده باش داده شده است. رادیو اهواز درضمن به کلیه افراد نظامی که آموزش دیده اند دستور داد تا با جمعیت اسلامی در لشکر شماره ۹۲ اهواز تماس بگیرند.»(۳)

۱

در مناطق کردنشین، درگیری ها در محورهای بانه - سردشت و نقده - اشنویه و نیز در ارومیه، سلماس و شاهین دژ با شدت کمتری رخ داد. در سنندج نیز تحرکات تبلیغاتی گروه های سیاسی غیرقانونی به بهانهٔ طرف داری از احمد مفتی زاده و نیز ادامه پاک سازی شهری خودی قابل ذکر است.

در محور بانه - سردشت، پیشروی ستون اعزامی از بانه به سردشت همچنان ادامه دارد و در چند روز گذشته و امروز تلفات سنگینی به مهاجمان مسلح ضدانقلاب وارد شده است.(۴)این ستون که متشکل از ارتش و سپاه است صبح امروز در بیست کیلومتری سردشت بود و تا حدود ساعت ۱۲ به ده کیلومتری سردشت رسید و پیشروی ادامه یافت.(۵)

دراین حال، امروز پادگان و پایگاه ملاشیخ سردشت زیر آتش انواع سلاح های سبک و سنگین گروه های مسلح معارض با نظام قرار گرفت که با آتش متقابل نیروهای توپخانه پایگاه تلفات سنگینی به مهاجمان ضدانقلاب وارد آمد.(۶)

در محور نقده - اشنویه، ستون ارتش که شامگاه امروز با هدف پاک سازی مسیر و گرفتن اشنویه، ازطرف نقده به سوی اشنویه حرکت کرده بود،(۷)با طایفه زرین گلابی برخورد کرده و ۲ کشته داد.(۸) در این درگیری، یک ماشین ارتش حامل آرد به دست افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی افتاد و ۲ سرباز وظیفه شهید و ۴ نفر دیگر به گروگان گرفته شدند.(۹)

در ارومیه گزارش ژاندارمری حاکی است: «۴۰ تن از افراد حزب دمکرات در ساعت ۲۰ امروز، مسلحانه به قریه حیدرلو واقع در حوزه ارومیه حمله کردند که درنتیجه تیراندازی مهاجمین، یک نفر از اهالی کشته و یک نفر مجروح و یک نفر به گروگان گرفته و پس از واردکردن خسارت به تراکتورهای اهالی و منزل مسکونی حاج سیف الله رحمتی، یک دستگاه

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۶، برابر گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۷۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳ - مرزبانی) به ت - ف - ژاجا (امور مرزی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ سوسنگرد مستند به اعلام گروهان هوزگان.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، ۱۷/۶/۱۳۵۹، به نقل از رادیو صدای امریکا.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از سنندج، در گفت و گو با سرهنگ کشاورز فرمانده پادگان سردشت.

۵- سند شماره ۴۳۰۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب (عملیات) به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲؛ و - سند شماره ۴۳۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۰۶، از عملیات سپاه سنندج به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۱۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۵۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۱۲، از سپاه ارومیه به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۳۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۰۷، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه تبریز و ارومیه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه به نقل از هاشمی معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی.

جیپ سیمرغ متعلق به یکی از اهالی را به سرقت برده و متواری می شوند.»(۱)

در سلماس، درگیری اطراف این شهر که از شب پیش شروع شده بود تا ساعت ۱۳ امروز به طول انجامید. این درگیری زمانی رخ داد که گروه ضربت متشکل از پیشمرگان مسلمان کرد به سرپرستی ظلمات مامدی و افراد کمیته انقلاب اسلامی و جوانمردان ژاندارمری سلماس به منظور پاک سازی روستای کوزه رش، عازم این روستا بودند(۲)که «در دو نقطه یعنی روستای کش کاویج و حاج جفان هدف حمله افراد سنار مامدی قرار گرفتند، که با پشتیبانی پایگاه کوزه رش و اعزام هلیکوپتر و کوبیدن مواضع اشرار، ۴ نفر از اشرار کشته و ۳ نفر زخمی و ۴ اسب آنها سقط و ۲ قبضه سلاح کشف و ۲ نفر از افراد گروه ضربت و ظلمات مامدی مجروح گردیدند.»(۳)

درباره شاهین دژ، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی شامگاه امروز به نیروی زمینی ارتش اعلام کرد: «برابر خبر واصله از مراغه، در نزدیکی شاهین دژ، حدود ۳۰ نفر از برادران پاسدار به همراه فرمانده سپاه شاهین دژ و تنی چند از شورای فرماندهی [سپاه] شاهین دژ و بخشدار این شهر در محاصره شدید مهاجمین قرار گرفته و تقاضای نیروی کمکی از نیروی زمینی نموده اند که با هماهنگی سپاه شاهین دژ به منطقه اعزام شوند. دستور فرمایید دراین مورد اقدام بایستی انجام گیرد.»(۴)

همچنین به گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران ارومیه، «ساعت ۴ بامداد امروز، براثر انفجار یک مین ضدنفر در جاده میاندوآب به شاهین دژ به یک تراکتور خساراتی وارد آمد.» بنا به همین گزارش، در ساعت ۶ بامداد امروز نیز یک مین دیگر با هوشیاری افراد سپاه پاسداران در منطقه مذکور کشف و خنثی شد.(۵)

از باینگان نیز خبر می رسد که «از ساعت ۱۹ تا ۲۲ امروز، مناطق وزرپوچ و سردانی واقع در بخش باینگان و نیز مقر سپاه پاسداران این بخش توسط نیروهای مهاجم وابسته به بعث عراق زیر آتش سلاح های سنگین قرار گرفت، که با هوشیاری برادران ارتشی و پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب به این حملات شدیداً پاسخ داده شد. در این درگیری ۴ تن از مهاجمین کشته و ۶ تن از آنها مجروح شدند.»(۶)

در سنندج، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد: «امروز در خیابان ۱۷ شهریور سنندج، مغازه یکی از افراد ضدانقلاب که اینک متواری است مورد بازرسی قرار گرفت که طی این بازرسی چند دستگاه چاپ و فتوکپی و تکثیر از این مکان به دست آمد.»(۷) دراین حال، در راه پیمایی امروز گروهی از عوامل وابسته به گروه های سیاسی غیرقانونی در سنندج، عده ای به طرف داری از احمد مفتی زاده چنین شعار می دادند: "خواست مفتی زاده، خواست خلق کرد است". در گزارش این تظاهرات آمده است که این طرف داران نمی خواهند ازطریق مفتی زاده، برنامه عزالدین حسینی را تکرار کنند.(۸)

در کرمانشاه، بنا به اعلام روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور: « ۷۰ نفر از افراد فریب خورده که تاکنون در دامن حکومت متجاوز عراق بودند خود را تسلیم کردند.» براساس این گزارش، «این عده شامگاه امروز خود را در منطقه دالاهو به همراه ۷۰ قبضه سلاح تسلیم فدائیان امام مستقر در پاسگاه های مرزی نمودند.»(۹)

۱- سند شماره ۴۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ژاندارمری ارومیه؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات) سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر خبر واصله از ژاندارمری ارومیه؛ و -

روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه به نقل از هنگ ژاندارمری ارومیه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه، به نقل از هاشمی معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه به نقل از هاشمی معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی.

۳- سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۶۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات) سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش ژاندارمری ناحیه ارومیه؛ و - همان، اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۰۵، همان.

۴- سند شماره ۴۳۰۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۳:۱۰.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنندج.

۸- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۳۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۱

روزنـامه فرانسوی لومونـد در شـماره امروز خود مصاحبه ای با یکی از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردسـتان به نام هـدی انجام داده و به نقـل از وی آورده است: نیروهـای دولـتی (ارتش جمهوری اسـلامی ایران) و پاسـداران (سپاه پاسـداران انقلاـب اسـلامی)، اکثر شهرهای کردنشـین ازجمله سـنندج، سـقز، بانه، مریوان و... را تحت کنترل خود دارنـد. به گزارش لومونـد: «آقای هـدی حزب کومه له را مورد انتقاد و اتهام شدید قرار داده و گفته است "دسـتورات حزب کومه له مبنی بر مطرح کردن هرچه بیشتر شعار سرنگونی دولت تهران، خسـارات جبران ناپـذیری برای مردم کردسـتان به بـار آورده است." آقـای هـدی همچنین به اعلاـمیه هـای حزب کـومه له که در آوریل (فروردین و اردیبهشت ماه گذشـته) مردم سـنندج را دعوت می کرد تا شـهر خود را به یک استالینگراد جدید تبدیل کنند، به شدت حمله کرد و گفته است "این دستور کومه له برای مردم محلی به بهای بسیار گزافی تمام شده است".»

عضو کمیته مرکزی و سخنگوی حزب دمکرات کردستان در قسمت دیگری از مصاحبه با لوموند ضمن اعتراف به اینکه حزب دمکرات از حکومت جمهوری اسـلامی حمایت نمی کند، افزود: «حزب دمکرات بدون جنگ مسلحانه نمی تواند به خواسته خود برسد.» در ادامه این مصاحبه آقای هدی به خبرنگار روزنامه لوموند، گفت: «بلوریان که از حزب دمکرات منشعب شد معتقد است حزب دمکرات کردستان با دولت بغداد روابط نزدیکی دارد.» سخنگوی حزب دمکرات همچنین به اظهارات یکی از سران انشعابی این حزب که قصد دارد به کمک یـاران توده ای خود از حزب دمکرات کردسـتان یک شاخه کمونیستی پدیـد آورد اشاره کرد و افزود: «حزب دمکرات کردسـتان درزمینه همکاری با کمونیست ها مخالفتی ندارد.»(۱)

۲

درحـالی که در سرتاسـر مرزهای غرب کشور روز به روز بر تحرکات ارتش عراق و عوامل ضـدانقلاب و نیز درگیری ها افزوده می شود، در پایتخت، بنی صدر همان گونه که وعده داده بود درپی افشاگری و انتقام جویی از مخالفان و رقیبان خود است. در این راسـتا امروز در مراسم سالروز هفده شهریور در میدان شهدای تهران، در جمع صدها هزار نفر از مردم تهران، بنی صدر در یک سخنرانی نسبتاً طولانی، به طور بی سابقه ای به مخالفان خود ازجمله حزب جمهوری اسـلامی و سـران آن به شـدت حمله کرد و آنان را "اقلیتی مسـتبد" خواند؛ این سخنان به نظر می رسد آغاز دور تازه ای از مبارزه با رقیبان حاکم بر نظام نوپای اسلامی است.

گزارش کیهان و اغلب روزنامه ها دراین مورد حاکی است: درپی دعوت قبلی ریاست جمهوری، امروز هزاران نفر از مردم مسـلمان تهران به مناسبت سالروز شهدای هفده شهریور در مراسمی که در میدان شهدا تشکیل شده بود شرکت کردند. ...

بنی صدر در سـخنانی به تشریح مشخصات جامعه شرک زده پرداخت و گفت: «شرک و کفر، انحصار و کوشش برای در قبضه درآوردن مقام های تعیین کننده حکومتی از راه طرد و نفی دیگران، مشخصه

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از روزنامه فرانسوی لوموند، هشتم سپتامبر، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

سیاسی این جامعه است.» وی در ادامه سخنان خود با اشاره به این نکته که نشانه های دیگر روش های جاهلی دروغ و بهتان بستن رویاروی است، گفت: «وقتی در جامعه ای بتوان رویاروی به رئیس جمهوری آن جامعه بهتان زد و دروغ گفت، طبیعی است که دیگران ترس و وحشت می کنند و توانایی اظهار عقیده را از دست می دهند، وقتی در جامعه ای بتوان ایجاد مسابقه ذهن کرد و حتی بتوان از راه تکرار، دروغی را در فکر مردم القا کرد البته می توان در جامعه حاکمیت اقلیتی را مستقر کرد، وقتی بتوان یک حرفی را به رئیس جمهوری نسبت داد و از زیادی تکرار حتی کاری کرد که خود او نتواند تکذیب کند، طبیعی است که مقدمات بازگشت و رجعت شرک و حکومت طاغوت فراهم می شود.»

وی با اشاره به این نکته که گفته اند که او با مجلس مخالف است، گفت: «آیا من تا این زمان به روشی بر ضد قانون پناه برده ام و خواسته ام قانون را زیر پا بگذارم؟ آیا کسی می تواند بگوید من در انتخابات در جایی از کشور دخالت کرده ام و وکیل قلابی به مجلس فرستاده ام و کسی می تواند بگوید که من با دروغ و تحریک برای مجلس جو درست کرده ام تا او را مجبور کنم چنین رأی بدهد؟ معنای تضعیف مجلس اینها است؛ آیا این کارها از من سر زده است؟ و جای خوشبختی برای من این است که جز دروغ نمی توانند بهانه حمله و تاخت وتاز قرار دهند.»

بنی صدر با اشاره به این نکته که عده ای این مطلب را که وی از نهادها خواسته است که با نظم و انضباط باشند، دلیل مخالفت رئیس جمهور با آنها دانسته اند، گفت: «من از جوانانی که قبل از انتخابات با من بودند و حالا مخالف شدند دعوت می کنم تا روز جمعه ساعت ۵/۸ تا ۹ صبح، در جلو نخست وزیری جمع شوند تا من ببینم چرا موافق بودند و چرا مخالف شدند.»

وی با اشاره به این نکته که ما باید حقیقت را به مردم بگوییم، گفت: «یک نظریه ای وجود دارد که باید یک اقلیت منسجم در خطی حاکمیت کامل برقرار کند. این اقلیت برای استقرار حاکمیت خویش کوشیده است و می کوشد رهبری نهادهای انقلابی را در دست بگیرد. کوشیده است و می کوشد رادیو و تلویزیون و روزنامه ها را در دست بگیرد و نگذارد هیچ نشریه ای که مخالف باشد امکان حیات داشته باشد. می خواهد سپاه انقلاب و کمیته های انقلاب، انجمن های اسلامی و هر گروه و حزب اسلامی را در قبضه بیاورد و ازطریق حاکمیت، برنامه ای را به اجرا بگذارد. این اقلیت می خواهد حکومت را قبضه کند و مخالفان

حکومت را از راه همان روش هایی که گفتم، منکوب کند و از سر راه بردارد و درنتیجه بدون مزاحم و مانعی برنامه خود را به اجرا بگذارد.» رئیس جمهوری سپس درمورد بازتاب سیاسی این عمل گفت: «اگر ما یک گروه را حاکم کنیم و بگوییم تنها این گروه حق دارند حاکمیت کامل را داشته باشند، نخست مسلمان ها تجزیه می شوند؛ موافق و مخالف می شوند و درنتیجه روبه روی هم می ایستند و وقتی روبه روی هم ایستادند، نیروهایشان از بین می رود و ضعیف می شوند. روحانیت ما به حکم پایبندی مکتب و به حکم پایبندی به مردم نمی تواند این چنین یکنواختی را بپذیرد و درنتیجه نزد آنها هم خدای ناکرده وحدت از بین می رود؛ تمام نیروهایی که در جامعه ما خود را رهاشده می بینند به مخالفت می گرایند و درنتیجه همان زمینه اجتماعی و سیاسی که برژینسکی به آن امید بسته است، به وجود می آید. پس این بازتاب سیاسی، بازتاب اختلاف و تجزیه و دشمنی و کینه است. ...»

بنی صدر افزود: «من می گویم مشکل را با زور نمی توان حل کرد، هیچ سازمانی نمی تواند با شیوه لنین و استالین و حزب معاویه در صدر اسلام بیاید و بخواهد حکومت کند و بتواند.»... وی سپس با تأکید بر اینکه حضور شما در صحنه ما را از به کاربردن زور و استقرار یک رژیم فاشیستی باز می دارد، گفت: «من در انتخاب وزیران و ترکیب دولت به دنبال حداکثر صلاحیت نرفتم برای اینکه نشان بدهم کمال علاقه را به همکاری با مجلس داشتم و معلوم بکنم در این جمهوری که جز از راه همکاری نمی خواهیم به هدف های انقلاب اسلامی ایران برسیم، براساس ضوابط زیر عمل کردم: یکی جلوگیری از حاکمیت همان گروه اقلیتی که در همه جا چنگ افکنده و می خواهند حکومت را در دست بگیرد و از راه برقرارکردن استبداد ایران را مناسب بکند. او نمی داند اما من می دانم که این خطرناک است و ممکن است کشور را برای حاکم کردن جناح های وابسته به امریکا مساعد بکند؛ این است که با وزیرانی که معرف آن خط باشند موافقت نمی کنم.» وی افزود: «دوم اینکه با وزیرانی که معرف روش های تخریبی بودند؛ کسانی که خواسته اند با جوسازی، نوشتن و تبلیغات دروغ و ناسزا خود را به کرسی بنشانند، موافقت نمی کنم.» بنی صدر اضافه کرد: «اگر سابقه است برای همه است، اگر نامه و نوشته ملاک رد اعتبارنامه این و آن می شود و یا ملاک توبیخ و تصفیه و پاک سازی می شود، این ملاک باید برای همه باشد، لذا با کسانی که از این گونه سوابق داشته باشند برای وزارت موافقت نمی کنم. بنابراین با آنهایی که موافقت کردم کسانی نیستند که من آنها را صددرصد در خط بدانم؛ به حداقل قانع بودم و خواسته ام حداکثر تفاهم را به وجود بیاورم. اینها گفته اند که به راه شور و تفاهم خواهند رفت؛ صمیمانه آرزو می کنم این طور باشد، اما اگر برخلاف وعده و نوشته ای که گفته و نوشته اند عمل کردند من یک لحظه درنگ در بیان آن به مردم به خود راه نخواهم داد.»(۱)-(۲)

۱- یک شاهد صحنه به نگارنده یادآوری کرد: در این سخنرانی بنی صدر، آنجا که "لبه ای تیز" علیه رقیب داشت، با شعارهای قوی و حساب شده افراد سازمان مجاهدین خلق (منافقین) که به طور سازمان یافته در میدان شهدا و اطراف آن حاضر بودند، فضای پرهیجان و طالب افشاگری و رادیکالی علیه جریان خط امام ساخته می شد. عده ای از افراد عادی نیز هم صدا می شدند و عده ای هم مبهوت از این تقابل مسئولان نظام، نظاره گر بودند. اگر کسانی با دقت ملاحظه می کردند، خطر نزدیکی روزافزون جریان بنی صدر و سازمان مجاهدین (منافقین) را به خوبی احساس می کردند.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

مراسم امروز میدان شهدا و سخنرانی بنی صدر و وقایع قبل و پس از آن، که علامتی از افزایش رویارویی جناحی حکومتی محسوب می شد، در روزنامه های دو جناح حاکم بر نظام و نیز در برخی رسانه های گروهی غربی بازتاب چشمگیری داشته است که از عمق اختلافات دو جناح و رشد و جبهه گیری در مقابل یکدیگر حکایت می کند.

روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، در مطلبی تحت عنوان "در حاشیه گردهمایی" نوشت: «بعد از پایان سخنرانی آقای بنی صدر، گروه هایی از مردم، آرام به طرف مقصد خود در حرکت بودند. گروهی معدود در میدان شهدا شروع به دادن شعارهای تفرقه انگیز با صدای بلند و تکرار آنها کردند. این مسئله باعث شد که مردم مسلمان که جهت فقط وحدت در مقابل دشمنان انقلاب اسلامی راهی میدان شهدا شده بودند، جهت پاسخ گویی به شعار انحرافی و تفرقه افکن این عده... که از اول نیز چنین قصدی داشتند و [می خواستند] باتوجه به جوی که با سخنان آقای بنی صدر که در محیط ایجاد شده بود [چنین اوضاعی را] به پای گروهی خاص بگذارند، با شعار "منافق حیاکن - بنی صدر را رها کن"، "حزب فقط حزب الله، جنبشی ضدالله"، به پاسخ گویی برخاستند و در مدتی کوتاه دامنه این شعارها به تمام خیابان ها کشیده شد. در میدان، مقابل جایگاه به علت رودررو قرارگرفتن گروه ها، درگیری هایی به وجود آمد که با دخالت مردم و برادران پاسدار شدت پیدا نکرده و مردم از میدان عازم مسیرهای خود شدند، ولی چون دامنه موضوع به خیابان ها کشیده شده بود، تظاهرات گروه های مختلف، با شعارهای مختص به خود ادامه پیدا کرد و در بعضی نقاط (من جمله خیابان مجاهدین) گروه ها راه را به یکدیگر می بستند که این باعث به وجودآمدن درگیری هایی جزئی گردید.»(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی، ارگان رسمی وابسته به جناح بنی صدر نیز در بخشی از مطلب خود تحت عنوان "در حاشیه تظاهرات ۱۷ شهریور در میدان هفده شهریور" چنین نوشته است: «... از نکات قابل توجه اینکه دیشب و امروز [۱۸/۶/۱۳۵۹] رادیو تلویزیون در اخبار خود به جای پرداختن به نکات مهم و اساسی بیانات رئیس جمهور، بیشتر به توضیح چگونگی برگزاری مراسم مثل خواندن سرود، پیام ها، هیاهوی مردم و... پرداخت. البته باتوجه به اینکه در خلاصه اخبار دیشب [۱۷/۶/۱۳۵۹] تلویزیون حتی یک کلمه ای هم از تظاهرات میلیونی مردم در بعدازظهر دیروز [هفده شهریور] نگفت.»(۲)

این روزنامه همچنین در بخش وقایع اتفاقیه خود درباره برخی وقایع قبل از شروع مراسم نوشت: «... حدود ساعت ۲ که عده ای از صحبت های امام جمعه تهران از بهشت زهرا دائر بر احتمال آشوب در اجتماع مردمی عصر و اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران مطلع شده بودند، گروهی دویست سیصد نفری وارد میدان [شهدا] شدند و به اصرار در مقابل جایگاه قرار گرفتند و مدعی بودند برای مقابله با آشوبگران احتمالی آمده اند و جالب اینکه تا آخر مراسم و سخنرانی رئیس جمهوری تشنج و آشوب در اطراف جایگاه از همان منطقه ای برمی خاست که این "حافظین امن" در آنجا مستقر شده بودند.»(۳)

ص: ۸۴۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳- همان.

از سوی دیگر، خبر روزنـامه کیهـان به نقل از گزارش خبرگزاری پارس، حاکی است: به دنبال مطلبی که صـدای جمهوری اسـلامی ایران درمورد احتمـال بمب گـذاری در میـدان شـهدا پخش کرد، پیامی ازسوی بنی صـدر به مردم تهران و حومه داده شـد که در بخشـی از آن آمـده است: «... یک بار دیگر هوشـیاری شـما همه آنها را که گمان می کردنـد مردم آگاهی ندارنـد، احساسات دارند، حیرت زده کرد، امواج عظیم انسانی روی به میـدان شـهدا دارد چون می دانـد حضور شـما در صـحنه تا کجا تعیین کننـده است. تبلیغ می کنند که به اینجا حمله خواهد شد، به آنجا حمله خواهد شد، بهتر است در خانه های خود بنشینید و سخنان رئیس جمهور را با آرامش گوش کنید و اینک رئیس جمهور به تو مادر، به تو پدر، به تو خواهر و به تو برادر هشدار می دهد که آرامش کامل خواهد بود، امروز روزی است که حضور تو در صحنه، تعیین کننده است، خانه ها را ترک کنید و به کوچه و خیابان ها درآیید و به سوی میدان شهدا روی آورید. ...»(۱)

دراین حـال، مراسم امروز در برخی رسـانه هـای غربی ازجمله رادیو کلن آلمـان و رادیو مونت کـارلو همین امروز بازتـاب داشت. در این بازتـاب هـا دشـمن نتـوانست شادمـانی خـود را از اوج گرفتن اختلافـات میـان دو جنـاح داخـل ایران، پنهـان کنـد. رادیو کلن اعلام کرد: «ابوالحسن بنی صـدر، رئیس جمهوری ایران، بالاخره پس از حدود یک ماه کشـمکش و مبارزه و درگیری با رجایی و طرف داری وی از حزب جمهـوری اسـلامی، درمورد تشـکیل اعضـای کـابینه موفق شـده است نظرات خود را به کرسـی بنشانـد. اضـافه براین، بنی صـدر در مانورهـا و مقـاومت هـای خود دربرابر افراطیون مـذهبی موفق شـده است علاوه بر کسب پشتیبانی افکار عمومی مردم ایران، در میان جناح های مذهبی نیز اختلافاتی به وجود آورد.»(۲)

رادیو عربی مونت کارلو هم دراین باره گفت: «... رئیس جمهور در سـخنان بسـیار مبسوط خود ضـمن بررسی پاره ای از مسائل سیاسی و مهم روز، از مخالفین خود خواست که روز جمعه آینـده و دربرابر ساختمان نخست وزیر جمع شوند و علیه وی شـعار بدهند تا معلوم شود مخالف زیاد دارد یا هوادار؟»(۳)

۱

درحـالی که تهران امروز شاهـد سـخنرانی جنجـالی بنی صـدر بود، نخست وزیر محمـدعلی رجایی، در یک مراسم نسـبتاً آرام به مناسـبت بزرگداشت مراسم شـهدای هفده شـهریور در دبیرسـتان حکیم نظامی قم سـخنرانی مفصـلی ایراد کرد و علاوه بر بزرگداشت یاد و خاطره شهدای هفده

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱.
۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵، رادیو کلن، ۱۷/۶/۱۳۵۹.
۳- همان، ص۲۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت: ۲۱:۳۰، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

شهریور، نامه ادموند ماسکی(۱) وزیر امور خارجه امریکا را قرائت و درباره برنامه های دولت و سیاست خارجی و ترکیب کابینه مطالبی را بیان کرد.

نخست وزیر ضمن اشاره به تشکیل حکومت مکتبی براساس قانون اساسی در رابطه مردم با عدل ولایت فقیه تأکید کرد: «تمام وزیران از میان افرادی انتخاب شده اند که مسئول، متعهد و معتقد به انقلاب اسلامی در تمام جوانب آن هستند، تمام وزرای من تعهد نموده که مقلد امام باشند و من همان طورکه تا قبل از ۲۲ بهمن، مقلد رساله عملیه رهبر انقلاب بوده، امروز نیز پیرو رهنمودهای ایشان خواهم بود و در تمام مراحل انتخاب وزرا، مقلد امام بودن، معتقد و متعهد به انقلاب اسلامی بودن را ملاک قرار داده ایم و من بر آنم که وضعی به وجود آید که تمام متعهدین، خود را از کابینه بدانند.»

ص: ۸۴۷

۱- متن نامه وزیر امور خارجه امریکا که در تاریخ ۲۹/۵/۱۳۵۹ ارسال شده بود، چنین است: «آقای نخست وزیر! این نامه را به عنوان وزیر خارجه امریکا که به تازگی با مسائل جاری در روابط دو کشور روبه رو شده ام می نویسم. می دانم که این مسائل جزء مسئولیت های سنگینی است که شما به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران پذیرفته اید. امیدوارم من و وزیر خارجه منتخب شما بتوانیم برای رسیدن به راه حل های سازنده درباره مشکلات بین دو کشور با یکدیگر کار کنیم. یقیناً با مرگ شاه سابق، اینک فصلی از تاریخ ایران بسته شده و با استقرار دولت شما فصل جدیدی باز شده است. به عقیده من زمان آن رسیده که نگاهی تازه به مسائل بین ایران و امریکا بیفکنیم. ایالات متحده واقعیت انقلاب ایران و قانونی بودن جمهوری اسلامی را درک می کند. مردم ایران با اقدامات جدی پیگیر خود فرصت یافتند در مراحل ایجاد نهادهای جدید شرکت کنند. من به شما اطمینان می دهم ایالات متحده مایل به مداخله در آن مراحل نبوده است. ما معتقدیم که هیچ نیروی خارجی نباید در حق تصمیم گیری های سیاسی مداخله کند. ۵۲ نفر از امریکایی های هم وطن من مدت ۹ ماه است در ایران در اسارت به سر می برند. من با خانواده های آنان ملاقات کرده ام، من قادر نیستم برای شما توصیف کنم که این اشخاص بی گناه چه رنج عمیق و یأس آوری را تجربه کرده اند. همه امریکایی ها با هر عقیده خواستار آزادی سریع گروگان ها هستند. من امیدوارم شما بپذیرید وقت آن رسیده است که به رنج آنان شرافتمندانه پایان داده شود و گروگان ها به خانه هایشان نزد خانواده هایشان فرستاده شوند. من می پذیرم که ایرانی ها هم رنج برده اند، ادامه بن بست تنها می تواند تلخی و رنج دو طرف را افزایش دهد. کاسه صبر و تحمل رنج پر شده است، بگذارید این رنج را به پایان برسانیم. من به شما اطمینان می دهم که ما حداکثر احترام را برای استقلال تمامیت ارضی شما و رعایت اصل عدم مداخله نشان خواهیم داد. ما می دانیم که تصمیم گیری درباره بحران گروگان ها به پارلمان ایران به عنوان نمایندگان مردم ایران واگذار شده است. ما همچنین می دانیم که در ایران مانند امریکا احساسات تندی درباره تظلمات گذشته وجود دارد. مسائل مورد اختلاف بین دو کشور فراوان است. ما به سهم خود مایلیم که این مسائل به طور منصفانه بررسی شود و درباره آنها به راه حل هایی براساس احترام متقابل و برابر برسیم. فکر می کنم در آغاز مرحله تفاهم بیشتر، ایجاد کانال ارتباطی منظم مفید باشد. من شخصاً ترجیح می دهم اگر شما هم موافق باشید، این ارتباط به طور مستقیم با حسن ظن بین نمایندگان دو دولت ما برقرار شود. مذاکره مستقیم و صریح بهترین راه حل برای برطرف ساختن دشمنی و سوءتفاهم است. اگر موافق باشید ما می توانیم ازطریق یک گروه ثالث که پیام های بین ما را به طور منظم ردوبدل کنند عمل کنیم. سفارتخانه های سوئیس و الجزایر که حافظ منافع دو کشورند می توانند این نقش را بازی کنند. اشخاص دیگر هم به عنوان میانجی رسمی یا خصوصی می توانند همین وظیفه را انجام دهند. امیدوارم آمادگی داشته باشیم که نقطه نظرهای خود را برای بحث درباره چنان مبادله افکاری که مفید باشد به ما ارائه دهید. من منتظرم که به خاطر منافع مردم دو کشورمان پاسخ را دریافت دارم. ارادتمند- ادموند ماسکی، ۲۰ اوت ۱۹۸۰.»

نخست وزیر سپس دو برنامه از برنامه های دولت خود را تشریح کرد. یکی تقسیم درآمد ملی به طور مساوی که دراین باره گفت: «تخصیص اعتبار برای تهران و شیراز و اصفهان و شهرهای بزرگ از اعتبار برای روستاها بیشتر نخواهد شد. چرا تهران مترو و مدرن ترین وسایل رفاه زندگی داشته باشد، اما روستاهای ما از داشتن حتی یک جاده برای رساندن آذوقه از شهر محروم باشند.»

وی سپس به سیاست خارجی ایران اشاره کرد و گفت: «ما براساس پیام و فریاد شهدای هفده شهریور، سیاست خارجی خود را بر پایه این شعار "نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی"تنظیم نموده و مسئول سیاست خارجی این دولت باید معتقد به این سه بعد باشد و تمام سفارتخانه ها رنگ شرقی و غربی را باید از خود پاک کنند.»

رجایی با اشاره به توطئه های امریکا و عامل آن یعنی حکومت بعث عراق اظهار کرد: «مگر ما به عراق چه کرده ایم که هرروز شهرهای مرزی ما را به گلوله می بندد، مگر عراق یک کشور مسلمان نیست؟ ما که شعار ملی خود را براساس خدا، قرآن، خمینی قرار داده ایم. پس چرا در مرزهای کشور ما مشغول توطئه است؟ به خاطر آنکه می داند اسلام همچنان می خروشد تا حکومت آنها و اربابانشان را مانند حکومت جبار رژیم گذشته ایران، به زباله دان تاریخ بیندازد. ...»(۱)

۱

درحالی که مقامات امریکایی امیدوارانه در انتظار رسیدگی مجلس شورای اسلامی به وضعیت گروگان های امریکایی هستند، مقاله ویلیام سولیوان، آخرین سفیر امریکا در ایران، که امروز منتشر شد از یک سو و مصاحبه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، از سوی دیگر بیم و امیدهایی را در امر رسیدگی به وضعیت گروگان ها در میان محافل رسمی و مطبوعاتی امریکا برانگیخته است.

رادیو لندن اعلام کرد: «نامه ویلیام سولیوان آخرین سفیر امریکا در ایران که امروز انتشار یافت سؤالاتی را درباره سیاست های سابق امریکا مطرح کرده است. ازآن رو که همه طرف های

۱- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴.

ذی نفع توافق کرده اند که امکان راه های [آزادی] گروگان ها را دچار مشکل نسازند، مسئله گروگان ها در انتخابات ریاست جمهوری چندان مطرح نشده است. اما مقاله سولیوان می تواند انتخاب مجدد کارتر را به خطر اندازد. در این مقاله سولیوان که در آخرین لحظه های حکومت شاه در ایران بود شدیداً به مشاور امنیتی کارتر یعنی برژینسکی حمله کرده و او را متهم ساخته است که به سخنان کارشناسان مجرب گوش نداده و لذا مسئولیت عظیمی از برانگیختن مخاصمات رژیم انقلابی ایران نسبت به امریکا بر گردن اوست.»(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز به نقل از سولیوان آورده است: «دولت جیمی کارتر با بینش کم، عدم تصمیم گیری و تغییراتی بی موقع در سیاست خویش در زمانی که رژیم سلطنتی رو به نابودی می رفت سهواً در هرج ومرجی که در ایران بعد از انقلاب به وجود آمد، کمک کرد.» بنا به این گزارش، «سفیر پیشین امریکا می گوید: "دولت امریکا با سعی در سرکوبی انقلاب ایران در زمانی که پیروزی نیروها به رهبری آیت الله روح الله خمینی مشهود بود کاملاً ـ درجهت خلاف منافع امریکا عمل کرد". ... سولیوان نوشت: "تا آنجا که من می توانم تشخیص دهم امریکا به دنبال عزیمت شاه مخلوع از ایران، سیاست مشخصی را در نظر نداشت."» گزارش آسوشیتدپرس می افزاید: «یکی از اهداف اصلی سولیوان در تجزیه و تحلیلش، سیاست برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر است. سخنگوی برژینسکی به نقل از وی، گفته است که این مقاله سولیوان، انعکاس نظرات خود او و کاملاً ـ ناصحیح است. مع ذالک برژینسکی ضمن خودداری از رد نتایج تجزیه وتحلیل سولیوان، گفت: "درحالی که ۵۲ امریکایی به عنوان گروگان هنوز در ایران نگاهداری می شوند، این عمل مقتضی نیست". ... سولیوان تصمیم دولت امریکا را درمورد حمایت همه جانبه اش از شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پادشاهی در ایران، شدیداً مورد انتقاد قرار داد. ... در همین حال، جودی پاول، سخنگوی جیمی کارتر، امروز درمورد گفته های سولیوان که برژینسکی، مشاور امنیتی کارتر، روش درستی در قبال گروگان ها نداشته، برخورد تندی نمود. جودی پاول، رئیس مطبوعاتی کاخ سفید، گفت:... درحال حاضر، واردشدن به جزئیات، کمکی به بهترشدن اوضاع [گروگان ها] در ایران نمی کند. ...»(۲)

از سوی دیگر، در یک حرکت امیدوارانه، ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، در یک مصاحبه تلویزیونی گفته است: «بنا به شهادت شواهد موجود، تهران به حل این بحران ده ماهه علاقه مند می باشد.» وی افزود: «به هنگام طرح مسئله گروگان ها در مجلس اسلامی ایران، احتمال دارد که گفت وگوهایی بین دو کشور نیز آغاز گردد.» وی همچنین گفت: «به دنبال آزادشدن ۵۲ گروگان امریکایی، کنگره ایالات متحده تحقیق درباره نقش ایالات متحده در ایران را در زمان شاه فقید آغاز خواهد کرد.»(۳)خبرنگار بی بی سی در نیویورک نیز درمورد اظهارات ادموند ماسکی گفت: «آقای ماسکی روش بسیار نرمی نسبت به این موضوع در پیش گرفت که

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص۴ و ۵، رادیو لندن، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۴، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، صص۱۴ و ۱۵، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، مورخ ۱۷/۶/۱۳۵۹.

دلالت ضمنی بر این داشت که اگر در کنگره امریکا به سیاست امریکا در ایران رسیدگی شود، ممکن است در حل نهایی قضیه اثر داشته باشد. آقای ماسکی این نظر خود را تکرار کرد که با رسیدگی به اعمال گذشته امریکا در ایران توسط کنگره مخالف نیست.»(۱)

دراین حال، در ادامه رایزنی برخی کشورهای عربی و اروپایی برای حل بحران گروگان های امریکایی، «شماری از کشورهای عربی و غربی و بی طرف مجدداً دست به ابتکاراتی جهت آزادی گروگان های امریکایی زدند. سفرای کشورهای هلند، اسپانیا و ژاپن به نمایندگی ازطرف نوزده کشور درباره این مسئله با ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، ملاقات و مذاکره کردند. این ملاقات که قرار بود در ماه اوت صورت گیرد به علت مشکلات مربوط به تشکیل کابینه، به تأخیر افتاده بود.»(۲)

ضمیمه گزارش۵۲۲: متن کامل یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به سفارت جمهوری عراق درباره ادعای ارضی این کشور براساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و مردود دانستن این ادعا.

«وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با اظهار تعارفات خود به سفارت جمهوری عراق، عطف به یادداشتی که در تاریخ ۱۷/۶/۵۹ (۸/۹/۱۹۸۰) به کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد تسلیم شده است اشعار می دارد: دولت عراق حتی قبل از اینکه انقلاب اسلامی ایران پیروز شود، دشمنی خود را نسبت به حرکت ملت ایران نشان داده، همگام با ابرقدرت ها و دولت های مرتجع منطقه تا آخرین لحظات در کنار شاه جانی ایستاد و او را یاری نمود، در طی سی وسومین اجلاس سازمان ملل در سپتامبر ۱۹۷۸، چهار وزیر خارجه ایران، عراق، رژیم اشغالگر قدس و امریکا در خلال ملاقات های طولانی خود طرح توطئه مشترکی را برای خفه کردن انقلاب اسلامی ایران که درحال شکل گیری بود ریخته بودند و همگی از پیروزی آن توطئه چنان مطمئن بودند که هریک به نحوی در مصاحبه های خود از آن ذکری به میان می آوردند، ولی با اراده خدای متعال که همیشه یاور ما و انقلاب ما بوده است، این توطئه نیز همچون دیگر توطئه های دشمنان ما به نتیجه نرسید. بعد از پیروزی انقلاب که برخلاف انتظار و خواسته تمام دشمنان ما بود، آغاز به تحریک و دشمنی کرده کردستانی ها و خوزستانی ها را به بهانه اقلیم گرایی تحریک نمود و اسلحه های ساخت دولت های ابرقدرت را از حدود ایران عبور داده، با تطمیع عده ای خودفروخته، آنان را برعلیه دولت مرکزی شوراند. دلیل روشن بر عدم حسن نیت دولت عراق هنگامی بهتر آشکار می گردد که درحالی که دولت انقلابی ایران با ابرقدرت ها و حامیان رژیم اشغالگر قدس در جریان جنگ روبه روست، دولت عراق به عوض آنکه دست در دست دولت نوپای جمهوری اسلامی ایران بگذارد تا به اتفاق یکدیگر بتوانند بهتر و تواناتر، دشمنان مشترک همه مستضعفین را سرکوب کنند، دست به تجاوزات آشکار خود زده و همچنین متجاوز از ۴۰ هزار عراقی را فقط به دلیل اینکه شیعه و ایرانی الاصل هستند، با بدترین و غیرانسانی ترین وضعی از خاک عراق بیرون راند. دولت عراق مدت چند ماهی است که تحریکات و درگیری های مرزی را به نهایت حد رسانده است؛ در خلال چند روز گذشته، با دادن یادداشتی گنگ و نامفهوم می خواهد مستمسکی به دست آورد تا به قول خود سرزمین هایی را که بنا به قرارداد ۱۹۷۵ به عراق تعلق داشته، ولی موفق به تثبیت حاکمیتش بر آن نشده

۱- همان، ص۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۱۶:۱۵، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۲، رادیو کلن (فارسی)، ساعت ۱۴:۳۰، ۱۷/۶/۱۳۵۹.

است، بازپس بگیرد. البته دولت عراق انتظار دارد که وزارت خارجه ایران دربرابر دشمنی ها و ناآرامی هایی که تاکنون در حدود ایران و در منطقه به وجود آورده است سکوت کند و این ادعای نامفهوم را که فقط بهانه ای برای تجاوز است بپذیرد و به ادعاهای واهی عراق تسلیم شود و به قول او سرزمین های اشغالی را بازپس بدهد. دولت عراق خود به خوبی می داند و ما و دیگران نیز می دانیم که یکی از وجوه مشترک حکومت بغداد و حکومت تل آویو در این است که هر دو متجاوز و هر دو همگام شیطان بزرگ امریکا قدم برمی دارند و تمام دول منطقه می دانند که جمهوری اسلامی ایران نه قصد تجاوز به خاک همسایگان را داشته و نه ازلحاظ مکتبی، مجوزی برای آن دارد؛ علی الخصوص که درگیری با ابرقدرت ها و رژیم اشغالگر قدس فرصت چنین تجاوزی را به ایران نمی دهد. ما انتظار داشتیم که دولت های منطقه سرنگونی شاه جبار و ژاندارم منطقه را استقبال کنند و با دولت انقلابی ایران همگام شوند و تمام دشمنان انسانیت را از منطقه بیرون رانند، درحالی که می بینیم عراق دست در دست دشمنان ما گذارده و در راه ایفای مصالح و هماهنگ با آنان با ایران می جنگد. ما انتظار داشتیم دولت عراق به جای اینکه اتحاد نامیمون خائنانه مصر و رژیم اشغالگر قدس را سرمشق خود قرار دهد و به طور غیرمستقیم از آن تبعیت کند، از اتحاد برادرانه و یکرنگی دو دولت برادر سوریه و لیبی درس می گرفت و به جای اینکه منطقه را به هم بریزد و زمینه را برای نشو و نمای عوامل ابرقدرت ها آماده کند با اتحاد و همکاری و پیوستگی با همسایگان محیطی آرام به وجود آورد تا بتوان در سایه آن دست دشمنان منطقه و در رأس آن امریکا و رژیم اشغالگر قدس را از منافع مشترکمان کوتاه کرد. یکی از افتخارات انقلاب اسلامی ما این بود که با دست خالی و با دادن خون و بدون کمک گرفتن از ابرقدرت های شرق و غرب و یا دول منطقه، توانستیم یکی از پابرجاترین دولت های منطقه را به زانو درآوریم. درحالی که دولت عراق در همین درگیری های مرزی خود برای اینکه احتیاجی به نیروی مردمی خود نداشته باشد در تحت پوشش نیروی کار، از سربازان مصری کمک گرفته است و گویا در طول درگیری های اخیر ۱۴۰ نفرشان کشته شده اند، که موجب آن دولت مصر شده است. ما ازطریق دولت هایی که با عراق در ارتباط هستند کوشش کرده ایم که دو مطلب را به آنان تفهیم کنیم: ۱. اگر دولت عراق دست نشانده و فرمانبردار ابرقدرت ها نیست متوجه باشد که درگیری با دولت انقلابی و اسلامی ایران فقط و فقط به نفع دشمنان ملت های منطقه است و دولت عراق هر تیری را که به سمت ایران پرتاب می کند و یا یک سرباز مسلمان را شهید می کند، یکی از دشمنان رژیم اشغالگر قدس متجاوز را کشته است. ۲. اگر دولت عراق نمی داند، خوب است متوجه باشد مردمی که با دست خالی و با نیروی ایمان توانستند شاهی را که همه قدرت ها یاری اش می دادند در خلال مدتی کوتاه و به آسانی خلع سلاح کند و از ایران بیرون براند، اکنون که مسلح هستند و ارتش باایمانی در اختیار دارند، توانا هستند هر دولت متجاوز جسوری را تأدیب کنند. علت آنکه دولت ایران فقط موضع دفاعی دربرابر حملات دولت بعث می گیرد این است که ما قصد عمل متقابل نداریم چون می دانیم که دشمنان ما در حدود بین عراق و ایران نیستند، بلکه دشمنان ما در کاخ های خود نشسته اند و ملت برادر و مبارز ما را استثمار کرده اند و آنها را به جنگ با ما واداشته اند. ما نسبت به برادران مسلمان عراقی احساس همدردی می کنیم و تا وقتی که مجبور نباشیم، به رویشان آتش نخواهیم گشود. ما یقین داریم که این حسن نیت ما در خلال این هیجده ماه گذشته بعد از انقلاب، به همه ثابت شده است. موقع را برای تجدید مراتب احترام مغتنم می شمارد.»(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

روزشمار جنگ سه شنبه ۱۸ شهریور ۱۳۵۹ ۲۹ شوال ۱۴۰۰ ۹ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

درپی درگیری های شدید دو روز گذشته در نوار مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر به خصوص در اطراف پاسگاه های تنگاب نو، خان لیلی، زینل کش و تیله کوه که موجب واردآمدن تلفات نسبتاً سنگینی، (ازجمله انهدام ۶ تانک) به نیروهای عراقی شد، امروز نیز درگیری ها در این مناطق با همان شدت ادامه یافت.

بنا به یک گزارش، در ساعت ۷:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً پاسگاه های مرزی تابع گروهان سومار زیر آتش شدید عراق قرار گرفت و در ساعت ۸:۳۰ نیز، ۲ فروند میگ شکاری عراق با فاصله زیاد روی ارتفاعات پاسگاه ها پرواز و به طرف نیروهای ارتش مستقر در نفت شهر تیراندازی کردند. در این گزارش از تلفات احتمالی در نفت شهر اظهار بی اطلاعی شده است.(۱)همچنین در ساعت ۱۲ امروز، مرزبانی سومار اعلام کرد که پاسگاه های مرزی کانی شیخ، بازرگان و تلخاب مدت ۲۴ است که در محاصره نیروهای ارتش عراق قرار دارند و باوجود درخواست های مکرر برای پشتیبانی، تاکنون اقدامی برای کمک به آنها نشده است. وضع پاسگاه های مزبور بسیار خطرناک است و عراقی ها از هوا و زمین پاسگاه ها را هدف حمله قرار داده اند. ضمناً راه پاسگاه تلخاب - سومار قطع شده است.(۲)

دراین حال، در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، گروهان سومار اعلام خطر کرد که ارتش عراق پاسگاه های نفت شهر، سه تپان، سلمان کشته، سانواپا و چقاشیرگه را زیر آتش شدید توپخانه گرفته و تانک های آنها به طرف پاسگاه ها درحال پیشروی می باشند. در این گزارش اعلام شده که پاسگاه سانواپا به طورکلی منهدم شده و اگر ازطریق ارتش به پاسگاه های دیگر کمک نشود، احتمال دارد پاسگاه ها به تصرف ارتش عراق درآیند.(۳) در این درگیری ها در پاسگاه سانواپا در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه، ۲ درجه دار ازجمله استوار یکم لطیفی، فرمانده پاسگاه سانواپا، به شدت زخمی شده اند و بقیه نیروها نیز به تلافی، پاسگاه ابوعبید عراق را با خمپاره ۱۲۰ میلی متری منهدم ساختند.(۴)

شهربانی کرمانشاه نیز در ساعت ۱۶:۱۸ دقیقه امروز، گزارش داد که «توپخانه سنگین و سبک و نیروی هوایی عراق مرتباً مناطق مرزی و پاسگاه های داخل نفت شهر را می کوبند.

۱- سند شماره ۲۷۶۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به ریاست اداره مرزبانی ژاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی سومار به تهران - ر۲ در امور مرزی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش های گروهان سومار در ۱۸/۶/۱۳۵۹ و ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۷۲۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ف - ژاندارمری، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سومار به تهران - ف - مرزبانی، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا - ر۳ - دایره عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور و سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری کرمانشاه؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)،۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

نیروهای عراقی نیز ازطریق پاسگاه اسموز [التموز] با تانک به طور مرتب درحال پیشروی هستند و پاسگاه درویش کشته مورد تجاوز می باشد [درحالی که] نفت شهر در چهار کیلومتری این پاسگاه قرار دارد.» بنا به همین گزارش، گروهان خان لیلی به دست ارتش عراق افتاده و ارتباط آن به کلی قطع شده است.(۱)گزارش سپاه مرکز فرماندهی غرب کشور نیز حاکی است که حدود ساعت ۱۸ امروز، ۸ هواپیمای عراقی مجدداً به نفت شهر حمله کردند.(۲)همچنین، در ساعت ۲۰ نیز، نیروهای عراقی به وسیله ۱۲ بالگرد اقدام به هلی برد کرده و تعداد ۳۰۰ نفر از نیروهای چترباز خود را درحوالی نفت شهر و پاسگاه های مرزی اطراف پیاده کردند. در پایان این گزارش آمده است: «دراین مورد اقدام مؤثر و عاجل به عمل آید چون وطن صددرصد در خطر است و بایستی هرچه زودتر کمک برسد. ...»(۳)

اما در منطقه عمومی قصرشیرین نیز حملات نیروهای زرهی، پیاده، توپخانه و هوایی عراق جدی و وضعیت بحرانی است. دراین باره، گزارش هنگ قصرشیرین حاکی است که رئیس اداره آبیاری این شهر در ساعت ۱۴ امروز اعلام کرد که تانک های عراقی که تعدادشان زیاد است، قصد تخریب منبع آب را دارند. در این گزارش درخواست پشتیبانی آتش و زرهی شده است.(۴)آتشباری دشمن روی شهر قصرشیرین نیز از روز گذشته نه تنها باعث قطع برق شده، شهر را با بی آبی نیز مواجه ساخته است، به طوری که سپاه پاسداران ضمن درخواست تانکر آب از ارتش اعلام کرده است که هم اکنون در بیمارستان ها آب برای زخمی ها یافت نمی شود.(۵)و «در ساعت ۱۰ صبح امروز، مجدداً به پاسگاه سمیه [سمیده] و حافظیه حمله آغاز شد [که تا ساعاتی از روز بعد نیز ادامه یافت]. و ارتش به حملات آنان پاسخ داده [است.]» این گزارش می افزاید: «نیروهای خودی مهمات برای سلاح های سنگین ندارند و هنوز مهمات به آنها نرسیده است، به طوری که در حین درگیری، ارتش فاقد مهمات بوده است.»(۶)از ساعت ۱۲:۵۰ دقیقه، عراقی ها به پاسگاه تنگاب نو تابع هنگ قصرشیرین حمله هوایی کردند گزارش هنگ مزبور نیز حاکی است که در همین زمان، تانک های دشمن در نزدیکی این پاسگاه بوده و قصد پیشروی دارند. در این گزارش درخواست کمک هوایی و پشتیبانی فوری شده است.(۷)

وضعیت در منطقه خسروی نیز بحرانی است. به گزارش پاسگاه خسروی، ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، ۴ فروند میگ عراقی پاسگاه های تنگاب نو، منبع آب کناره پاسگاه و آبادی تنگاب نو و اطراف آن را بمباران کرده و در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه نیز مجدداً میگ های دشمن مناطق یادشده را بمباران کردند. این گزارش می افزاید نیروهای بعث عراق نیز درحال پیشروی به سوی پاسگاه های تنگاب نو و ولدکشته هستند و ضمناً یک ستون زرهی ارتش عراق از بانمیل به طرف پاسگاه قلعه یهودی عراق (روبه روی همین منطقه در ایران) در حرکت است.(۸) هنگ قصرشیرین نیز در گزارش تکمیلی خود از این درگیری ها، اخطار کرده که باتوجه به بمباران پاسگاه های تنگاب نو، ولدکشته و خسروی توسط میگ های عراقی و آتش تانک و توپخانه مهاجمان، چنانچه نیروی زرهی به پاسگاه های مزبور سریعاً اعزام نشود، احتمال سقوط

۱- سند شماره ۳۴۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ساعت۱۶:۱۸، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه مستند به اعلام شهربانی نفت شهر.

۲- سند شماره ۴۳۱۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ۱۸:۲۰.

۳- سند شماره ۲۷۷۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ر۳ به ف - ع - غ، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش کتبی سرهنگ صمدی معاون اداری ناحیه در قصرشیرین به استناد اعلام بی سیم پاسگاه نفت شهر.

۴- سند شماره ۲۷۷۱۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۳۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳(مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱ صبح؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی -

عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۶- سند شماره ۴۲۹۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۱۰.

۷- سند شماره ۲۷۷۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - تیمسار فرماندهی (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۰۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

پاسگاه ها می رود،(۱)چراکه تانک های عراقی درحال پیشروی به سوی پاسگاه های مزبور هستند.(۲) در گزارش بعدی این هنگ نیز به نقل از گروهان قصرشیرین، آمده است: «پاسگاه های خسروی، تنگاب نو و ولدکشته نمی توانند در مقابل نیروهای عراق مقاومت داشته باشند و احتیاج به تقویت یک گروهان زرهی و ادوات سنگین دارند.»(۳)حتی پاسگاه خسروی گزارش داده که چون این پاسگاه در ارتفاعات قرار دارد، با اعزام دیدبان توپخانه ارتش، می توان حرکات عوامل عراقی را زیر نظر داشت و به موقع اقدامات لازم را انجام داد.(۴)

در ساعت ۱۴:۴۰ دقیقه، ۳ فروند هواپیمای میگ عراقی، ایستگاه رادیو تلویزیون [قصرشیرین] را بمباران کرده و خساراتی به ایستگاه وارد آوردند.(۵)گزارش ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه سپاه قصرشیرین نیز حاکی است: نیروهای عراق اطراف رادیو تلویزیون را زیر آتش گرفته اند که این حملات تلفاتی نداشته است. تنگاب نو نیز هدف حمله قرار گرفته که خساراتی به نیروهای خودی وارد نیامده، اما عراق پاسگاه تنگاب کهنه را تسخیر کرده است. درضمن، تانک های عراقی به سوی قصرشیرین درحال پیشروی هستند و نیاز به پشتیبانی فوری می باشد.(۶)

در ساعت ۱۸:۴۵ دقیقه، نیز خبر رسید که «پاسگاه تنگاب نو نیز به دست نیروهای عراقی افتاده و یک تانک ارتش نیز به وسیله میگ های عراقی منهدم شده و نیروهای عراقی به صورت گازانبری به طرف قصرشیرین درحال حرکت هستند.»(۷)این درحالی است که وضعیت پدافندی منطقه قصرشیرین باتوجه به حملات هوایی مکرر هواپیماهای عراقی بسیار وخیم است و تنها وسیله مقابله با میگ های جنگنده عراقی، مسلسل کالیبر ۵۰ می باشد. ازاین رو هنگ قصرشیرین از ناحیه کرمانشاه تقاضای ارسال ۲ قبضه توپ ضدهوایی ۲۳ میلی متری با خدمه مربوط به آنها را کرده است.(۸)درخصوص حمله زرهی عراق نیز، هنگ قصرشیرین ۱۵۰ عدد مین ضدتانک با ۴ گروه متخصص و مین گذار درخواست کرده تا جلو پیشروی زرهی عراق را به طرف قصرشیرین بگیرد.(۹)-(۱۰)

فرماندهی هنگ قصرشیرین نیز از ناحیه کرمانشاه خواسته است تا با هماهنگی با نیروهای ارتش حاضر در منطقه، برای بازپس گیری سنگرهای اشغالی پاسگاه زینل کش - که از دو روز پیش به اشغال عراقی ها درآمده - اقدام کنند.(۱۱)شدت درگیری های مرزی در مناطق یادشده به حدی است که مرکز فرماندهی غرب، عصر امروز از سپاه مرکز درخواست کرد یک گردان از نیروهای سپاه پاسداران را به کرمانشاه اعزام کند.(۱۲) در حدود ساعت ۱۸، دو فروند هواپیمای اف۴ نیروی هوایی به پشتیبانی نیروهای درگیر در منطقه قصرشیرین شتافتند که ضمن شناسایی ۲۰ تانک و تعدادی کامیون عراقی که در همان نزدیکی استتار شده بودند، با حمله از چند جهت، بسیاری از آنها را منهدم کردند.(۱۳)در ساعت ۱۸:۳۹ دقیقه نیز، ۲ فروند دیگر از

۱- سند شماره ۲۷۷۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ف - ژاندارمری، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ت - ف - ژاجا - ر۳ دایره عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۶۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ژاندارمری (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به ف - ع - غ، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پاسگاه ۹۵۱ به ت - ف - ژاجا - ر۲ - راوآج، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۱۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳(مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند

شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۴۳۱۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷:۴۵.

۸- سند شماره ۲۷۷۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا - ر۳ - دایره عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۹- لازم به یادآوری است که ما در این روزشمار درصدد پیگیری این نکته نیستیم که درخواست های هنگ ها، گروهان ها و واحدهای درگیر در مرز، برآورده می شده یا نه؛ اصولاً ـ باتوجه به وضعیت کند اداری و کاغذبازی و نوع سازمان اداری ارتش در آن زمان این درخواست ها یا اصلاً اجرا نمی شده یا با تأخیر و فوت وقت بسیار و در حد نامطلوب و غیرکافی به آن ترتیب اثر داده می شده است.

۱۰- سند شماره ۲۷۷۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تیپ ابوذر (رکن۳ - فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۲۷۶۹۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین (فرماندهی هنگ - رکن۳) به ناحیه کرمانشاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۱۲- سند شماره ۴۳۱۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۱۳- سند شماره ۴۳۱۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا.

هواپیماهای اف۴ به منطقه عملیاتی یورش آورده و تعداد زیادی از نیروهای پیاده، زرهی و کامیون های دشمن را نابود ساختند.(۱)دراین حال، میگ های عراقی بر فراز مرزهای پاسگاه های ولدکشته، خسروی و تنگاب نو به پرواز درآمدند و با پرتاب راکت، این مناطق را زیر آتش گرفتند،(۲)که در این هنگام، یک میگ عراقی توسط یک فروند هواپیمای اف۱۴ ایران منهدم شد و در نصرآباد در خاک ایران سقوط کرد و خلبانان آن نیز کشته شدند. طبق این گزارش، این دومین میگ سرنگون شده عراقی در ۴۸ ساعت گذشته می باشد.(۳) یک میگ عراقی دیگر نیز با آتش پدافند هوایی منطقه سرنگون و منهدم شد.(۴)در ساعت ۲۰ امروز، توپخانه عراق در فاصله چهار الی پنج کیلومتری جنوب غربی پشت بانمیل شرکت نفت عراق، تانک های خودی را که در بین ولدکشته و خسروی هستند زیر آتش گرفت.(۵)

۱

در منطقهٔ مرزی ایلام، امروز نیز مثل روز گذشته، نبض شدیدترین درگیری های خونین به خصوص در اطراف منطقهٔ چیلات می تپید. گزارش های متعدد حاکی از وخامت اوضاع در این منطقه است.

«طبق اظهار تلفنی استاندار ایلام، آقای ضیائی، بعثی ها قصد دارند با ایجاد پرده دود، پاسگاه کلات [چیلات] را تصرف نمایند.» در این گزارش درخواست کمک و رعایت پیش بینی های لازم از سپاه غرب کشور شده است.(۶) طبق آخرین گزارش های رسیده امروز از همین منطقه و از منطقه مرزی دهلران، «واحد توپخانه و واحد تانک و پیاده نظام دشمن در نوار مرزی به طور وسیع و گسترده ای مستقر شده و با به اهتزاز درآوردن پرچم های قرمز و گشت مرتب هواپیماهای گشتی شناسایی و مانورهای هلیکوپترهای جنگی، از طرح های حمله بزرگ در این مناطق خبر می دهد.» در این گزارش نیز از ارتش درخواست اعزام واحد توپخانه و تانک و نیروی پشتیبانی و هوایی شده است.(۷)گزارش یگان دهلران هم از تقویت وسیع نیرو و تجهیزات توپخانه و تانک عراق در نوار مرزی چیلات حکایت دارد. در این گزارش نیز اخطار شده که اگر طبق درخواست های مکرر قبلی، اقدامی درمورد ارسال نیروی کمکی صورت نگیرد، افراد خودی مجبور به ترک مواضع خود خواهند شد.(۸) گزارش های دیدبان های پاسگاه چیلات نیز حاکی است: «دشمن مرتباً نیروهای تقویتی خود را به مرز چیلات گسیل و مشغول موضع گیری هستند و پرچم بزرگی برقرار نموده اند. حتی تعداد ۱۳ دستگاه تانک سنگین در داخل کانال ها موضع گیری نموده اند و مشاهده استقرار توپخانه سنگین درحوالی پاسگاه جناح عراق، معلوم است که به زودی قصد حمله دارند.» در این گزارش نیز باتوجه به الحاق نشدن توپخانه به واحدهای خودی، درخواست اعزام سریع نیروی تقویتی و تانک و توپخانه و پشتیبانی هوایی شده است.(۹)

دراین حال، باوجود درخواست های مکرر هنگ و گروهان ایلام و ناحیه کرمانشاه و استانداری ایلام از روز ۱۵/۶/۱۳۵۹ جهت نجات پاسگاه چیلات و تقویت این نقطه مهم مرزی، کمک های

۱- سند شماره ۴۳۱۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی)به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۴۳۱۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۱۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب (مرکز کرمانشاه و ایلام)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۳۰۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (ژاندارمری) رکن سوم به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به تهران - ت - ف - ژاجا - مرکز عملیات، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۲۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۸۳۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

لشکر۹۲ زرهی اهواز نیز به دلیل وسعت پوشش مأموریت این لشکر، کافی نبوده و از تیپ۸۴ خرم آباد و گروه رزمی مستقر در عین خوش درخواست کمک فوری شده است.(۱) اما بااینکه احتمال حمله زمینی و هوایی عراق به دهلران محرز شده است، تیپ۸۴ خرم آباد به دلیل استقرار یگان هایش در پاوه و مهران قادر به تقویت گروهان دهلران و پاسگاه مرزی چیلات نیست. از سوی دیگر گزارش فرماندار دهلران حاکی است که گروه رزمی مستقر در عین خوش نیز همکاری لازم و جدی و پشتیبانی کافی از نیروهای پاسگاه چیلات را به عمل نیاورده است، لذا فرمانده ژاندارمری کل کشور از ستاد مشترک درخواست کرده که به لشکر۸۱ زرهی کرمانشاه دستور دهد تا درمورد پشتیبانی گروهان دهلران و پاسگاه چیلات اقدام کند.(۲)

دراین حال، آخرین اخبار از منطقه مهران نیز حاکی از بحرانی بودن وضعیت این مناطق است. به گزارش ستاد مشترک ارتش، «دولت عراق قصد دارد با یک حمله غافلگیرانه، ضربه سنگینی به یگان های مستقر در مهران وارد نماید.» بنا به این گزارش، «امروز تعداد نامعلومی تانک و توپ در رشته کانال واقع در جنوب شرقی زرباطیه که از گردان۴ زرهی لشکر واسط می باشد، مستقر گردیده اند. کانال های شرق شهر زرباطیه که به وسیله نیروهای خودی منهدم شده بود، ترمیم گردیده است. کلیه جاده های عراق در مقابل مهران، کانال کشی و ایاب وذهاب در کانال ها انجام می شود. همچنین، تعداد نامعلومی تانک و توپ در بین کانال از "صدرالعرفات" تا "دوراجی" مستقر شده اند.»(۳)

از سویی در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، یک درگیری میان پاسگاه سمیده جمعی گروهان موسیان با نیروهای عراقی رخ داد. مهاجمان با سلاح های سبک به طرف پاسگاه مزبور تیراندازی کردند که مأموران ایرانی مستقر در پاسگاه سمیده به آتش آنها پاسخ دادند. بنا به همین گزارش، تعدادی تانک و وسایل موتوری مقابل چاه نفت واقع در خاک عراق مستقر گردیده است.(۴) گزارش بعدی لشکر۹۲ زرهی دراین باره حاکی است که چاه های نفت شماره ۲ و ۷ در منطقه گروهان موسیان هدف حمله نیروهای عراقی قرار گرفته و نیاز به پشتیبانی دارد.(۵)

به این ترتیب، باتوجه به درگیری های شدید مرزی و حملات مکرر عراق به مناطق قصرشیرین و ایلام، بامداد امروز، سرتیپ ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، به اتفاق تیمسار ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی و سرهنگ فکوری، فرمانده نیروی هوایی، برای بازدید و رسیدگی به مناطق مزبور وارد کرمانشاه شدند و در دو جلسه طولانی صبح و عصر با حضور فرماندهان ارتش، سپاه و ژاندارمری در منطقه شرکت کردند.(۶)

۱

در درگیری های چند روز اخیر میان قوای مرزی ایران و عراق، مسئولان و رسانه های کشور عراق با همراهی رسانه های گروهی غربی چنان وانمود می کنند که گویی طرفِ مظلوم، کشور و مردم عراق هستند و این جمهوری اسلامی است که بانی و آغازگر این درگیری های خونین بوده است.

۱- سند شماره ۴۳۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳(مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۶:۳۰.

۲- سند شماره ۲۹۸۳۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ عملیات) به ت - ر - سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۳۴۶۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ سوسنگرد مستند به اعلام گروهان بوستان و پاسگاه فکه؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳ عملیات) به ت - ف - ژاجا - عملیات، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) به گروه رزمی ۳۷ - تیپ۲ زرهی - تیپ۳ زرهی - گروه رزمی عین خوش، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۴.

«خبرگزاری عراق اعلام کرد که در جریان حوادث اخیر میان ایران و عراق ۲ فروند هواپیمای نیروی هوایی توسط آتش ضدهوایی عراق سرنگون و چندین سرباز ایرانی زندانی شده اند. برابر همین گزارش، سعدون حمادی، وزیر امور خارجه عراق، امروز با سفرای عرب مقیم بغداد ملاقات کرد تا آنها را از حوادث اخیر آگاه سازد. خبرگزاری عراق به نقل از سخنگوی وزارت دفاع این کشور، افزود: در جریان حوادث ناشی از تجاوز ایران به شهرهای خانقین، زرباطیه و نیز ایالات مسفه و نفت الخانه در هفته های گذشته، ۹ تن از غیرنظامیان عراقی مجروح شده اند. همین سخنگو گفته است بغداد نسبت به هر تجاوزی ازسوی ایران به مرزهای عراق هشدار داده است.»(۱)

گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز حاکی است: «شامگاه امروز تلویزیون عراق سه ژاندارم ایرانی از پاسگاه خان لیلی را در یک مصاحبه تلویزیونی که تصویرش در قصرشیرین مشاهده شد، نشان داد. این سه ژاندارم در این مصاحبه گفتند که حکومت ایران مدام ارتشیان را مورد اذیت قرار می دهد و از دست سپاه پاسداران شکوه داشتند.» در همین گزارش اضافه شده است: «تلویزیون عراق یکی از پاسگاه های خان لیلی که پرچم عراق روی آن برافراشته شده بود را نشان داد.»(۲)

علاوه براین بخش عربی رادیو کویت ضمن اشاره به ملاقات وزیر امور خارجه عراق با سفرای کشورهای عربی در بغداد و ارائه گزارشی از نبردهای مرزی چند روز اخیر به آنان، درباره این نمایش تلویزیونی عراق در شامگاه امروز، گفت: «تلویزیون عراق فیلمی درباره اسیران ایرانی و سلاح های امریکایی که در زدوخوردهای نیروهای عراقی با نیروهای ایرانی در مرز دو کشور به دست نیروهای عراقی افتاده، به نمایش گذاشته است. ...»(۳)

۱

هرروز که می گذرد، عراق نیروها و تجهیزات بیشتری را در منطقه مرزی خوزستان، به خصوص مناطق هم جوار سوسنگرد، بستان، خرمشهر و آبادان مستقر می کند و بر تعداد استحکامات، سنگرها و کانال های نظامی در این مناطق می افزاید. دراین زمینه گزارش های متعددی وجود دارد؛ ازجمله:

ناحیه ژاندارمری خوزستان خبر داد که لشکر پیاده مکانیزه ارتش عراق که قرارگاه آن در دیوانیه است، ساعت ۶ صبح امروز، دستور گرفت که به منطقه العماره واقع در ۹۰ کیلومتری مرز ایران انتقال یابد و در ۲ کیلومتری العماره مستقر شود. بنا به همین گزارش، این لشکر دارای ۳ تیپ از بهترین تجهیزات و برخوردار از تجربه های عملیاتی است.(۴)

عراق همچنین امروز پاسگاه فکه خود (در مقابل فکه ایران) را تقویت و ۶ دستگاه تانك و نفربر پی. ام. پی- یك و ۵ دستگاه جیپ در این منطقه مستقر کرد. بنا به همین گزارش، در فاصله ۲۵۰ متری نوار مرزی داخل خاك عراق، در مقابل پاسگاه فکه، بلدوزرهای عراقی همچنان مشغول ایجاد خاکریز و پیِ ساختمان و سنگر می باشند.(۵)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری عراق.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶، تاریخ ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۴۳، بخش عربی رادیو کویت، ۱۵:۳۰، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۳) به استاندار محترم خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹،

برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ستاد عملیات غرب کشور.

۵- سند شماره ۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز ارتش عراق علاوه بر فعالیت های روزمره مهندسی رزمی، امروز همچون روزهای گذشته، اقدام به شناسایی هوایی و زمینی کرد. دراین مورد، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است که امروز یک یدک کش عراقی درحال عکس برداری از سواحل ایران مشاهده شده است.(۱)

در ساعت ۴ بامداد امروز، برای چندمین روز متوالی یک فروند هواپیمای میگ عراقی به حریم هوایی ایران در منطقه خرمشهر تجاوز کرد که با آتش پدافند خودی پس از گشت زنی در نوار مرزی و آسمان خرمشهر به سمت بصره بازگشت.(۲)یک گزارش دیگر از فعالیت های حفاری و لایروبی بی سابقه عراق در اروندرود و از منطقه مقابل جزیره مینو تا روبه روی اسکله نیروی دریایی ایران به وسیله یک ناوچه عراقی حکایت دارد.(۳) دراین حال، گشت شناسایی هوایی خودی نیز گزارش داد که در ساعت ۷:۵۰ دقیقه بامداد امروز، در ۲ تا ۳ مایلی غرب خرمشهر، نیروهای زرهی و خودروها و سنگرهای عراقی مشاهده شده اند.(۴)

گزارش نیروهای پاسدار مستقر در پاسگاه مؤمنی نیز حاکی از تحرکات واحدهای زرهی عراق در ساعت ۱:۳۵ دقیقه بامداد امروز، در نزدیکی این منطقه بوده است.(۵)همچنین، امروز واحد اطلاعات سپاه اهواز گزارش داد که عراق واحدهایی از توپخانه خود را در دهانه خلیج فارس در منطقه "فاو شمالی" و "المعجر الصحی" و "المعامر" مستقر کرده است. بنا به همین گزارش، «ارتش عراق قصد دارد دکل رادیو تلویزیون آبادان را به وسیله توپ مورد هدف قرار دهد.»(۶)

۱

پاک سازی مسیر بانه - سردشت همچنان ادامه دارد و ستون اعزامی به سردشت بااینکه مدام هدف حمله گروه های مهاجم ضدانقلاب و افراد حزب دمکرات، کومه له و چریک های فدایی خلق قرار می گیرد، گرچه به کندی، به پیشروی خود به سوی سردشت ادامه می دهد. دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، ضمن بیان این مطلب، افزود: «این ستون که شامل [یگان هایی از] لشکر۱۶ قزوین، لشکر ۸۱ کرمانشاه، لشکر۲۸ کردستان، پیشمرگان مسلمان کرد، پاسداران و دیگر نیروهای نظامی انقلاب است تاکنون موفق شده است که تلفات فوق العاده سنگینی به مهاجمین وارد آورد.» وی درمورد کمک هایی که به مهاجمان ضدانقلاب می شود، گفت: «همه کمکی که به مهاجمین می شود ازطرف حکومت بعث عراق است و کمک هایی به نسبت کمتر از مهاجمینی که در اطراف شهرهای کردنشین استان آذربایجان غربی مستقرند مانند مهاباد نیز به آنها می شود.» مهرآسا درباره مواضع و سنگرهای مهاجمان مسلح معاند با نظام گفت: «مکانی که مهاجمین در آن مستقرند در نزدیکی مرز عراق قرار دارد، ولی نیروهای نظامی موفق شده اند راه ارتباطی آنها با مرز عراق را تحت کنترل کامل خود درآورند.»(۷)

استاندار کردستان خاطرنشان کرد: «توسط سپاه پاسداران سقز، محور بوکان - سقز بسته شد.» وی افزود: «به خاطر ممانعت از ارسال آذوقه و مواد سوختنی به مهاجمین مستقر در سردشت و

۱- سند شماره ۳۴۷۵۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به فرمانده منطقه سوم دریایی خرمشهر، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر.

۳- سند شماره ۳۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناوچه ۵۰۱۳۵ به ف. گردان ساحلی خسروآباد، ۲۲/۶/۱۳۵۹، عطف به امریه مورخ ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۳۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، برابر اعلام پدافند هوایی نهاجا مستند به گزارش خلبان اعزامی به منطقه خرمشهر.

۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۳۱۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد اطلاعات سپاه اهواز به اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۵.

برای پیشروی قاطعانه تر ستون اعزامی به سردشت، این محور بسته شد.» مهرآسا درمورد دلیل کندی پیشروی ستون اعزامی چنین گفت: «پیشروی ستون با قاطعیت ادامه دارد و دلیل کندی این پیشروی، پیاده روی ستون و پاک سازی سنگر به سنگر مهاجمین است. با پاک سازی محور بانه - سردشت، ازطرف بانه انواع کمک ها برای ستون ارسال می شود و درگیری با مهاجمین فقط در مقابل ستون که به زودی به سردشت خواهد رسید ادامه دارد. ...» وی درباره تعداد تلفات مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای خودی گفت: «تلفات مهاجمین فوق العاده زیاد است و دراین مورد گزارشات دقیقی از بانه و سقز رسیده است که حاکی از تلفات بی شمار مهاجمین است. تعداد شهدا نیز همان ۵ تن است و آسیبی به برادران ستون وارد نشده است.»

استاندار کردستان درباره وضعیت دیگر مناطق کردنشین، با اشاره به موفقیت عملیات پاک سازی در مریوان اعلام کرد: «تاکنون اطراف شهر مریوان به شعاع ۱۰ کیلومتری، پاک سازی شده و عملیات پاک سازی همچنان با قاطعیت ادامه دارد.» وی افزود: «حتی عده کثیری از مهاجمین نیز خواستار تسلیم خود شده اند من جمله "ارسلان پاشاخانی"، معاون حزب دمکرات شاخه سنندج، که طی ارسال نامه ای به استانداری و اشاره به این مطلب که از پنجم خرداد از حزب دمکرات استعفا داده است، از اعمال خود اظهار ندامت کرده و برای تسلیم شدن، از استانداری استمداد طلبیده است. ...»(۱)

دراین حال، «به دنبال حمله شب گذشته مهاجمین با سلاح های سنگین و سبک به پادگان سردشت، این حمله تا ساعت ۷ بامداد، به طول انجامید که با پاسخ شدید پرسنل مستقر در پادگان مواجه شد. در این حمله فقط یک نفر از سربازان پادگان زخمی شد. بنا به همین گزارش، در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز، حمله مهاجمین به پادگان سردشت از سر گرفته شد که در این درگیری سرباز وظیفه "ولی برفی پور" جراحت شدید برداشت و در بیمارستان درگذشت.»(۲)

همچنین، برای دومین روز متوالی پایگاه و پاسگاه ملاشیخ سردشت زیر آتش خمپاره قرار گرفت که در این حملات، یک سرباز شهید شد.(۳)

اما سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) که در درگیری های خونین مناطق مختلف کردنشین ازجمله محور بانه- سردشت، نقش مهمی داشته است، در هفته نامه کار، درباره درگیری های امروز در این محور چنین نوشته است: «در درگیری شدیدی که هیجدهم شهریور در راه سردشت بین ستون ارتشی و پیشمرگان کرد روی داد، رفیق فدائی به نام های کاک قاسم معروفی و کاک ابوبکر آرمان، یک پیشمرگ دمکرات و ۴ پیشمرگ کومه له شهید شدند. در این درگیری تلفات سنگینی به ستون ارتش وارد آمد، ۲ تریلی هیجده چرخ حامل مهمات، ۲ تانک و ۲۸ خودروی نظامی منهدم شد، ۲ هلیکوپتر سرنگون شد، ۱۳ نفر از ارتشیان به گروگان گرفته شدند، یک مسلسل کالیبر ۵۰ و یک آر.پی.جی۷ نیز مصادره شده است. میزان کشته ها و زخمی های ارتش حدود ۳۰۰ نفر تخمین زده می شود. ...»(۴)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۹۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۱۰، از سماجا۳ به نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۰۶، از عملیات سپاه سنندج به عملیات سپاه مرکز، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۹:۳؛ و - سند شماره ۴۲۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۱۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- هفته نامه کار (اقلیت)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

علاوه بر محور بانه - سردشت، درگیری های پراکنده ای نیز در دیگر مناطق کردنشین رخ داد.

در منطقه تکاب، «در ساعت ۱۷ امروز، مأمورین ژاندارمری و پیشمرگان کرد مسلمان در پل ساروق با مهاجمین درگیر می شوند که درنتیجه یک پیشمرگ مسلمان کرد به نام اباذر عبادی شهید و در درگیری اطراف توپ کندی نیز ۲ نفر از پیشمرگان کرد مسلمان به اسامی اسکندر فتاحی و بابابراتی مجروح شدند.»(۱)

از شاهین دژ نیز خبر می رسد که درگیری شامگاه گذشته که در آن فرمانده سپاه شاهین دژ و بخشدار و تعدادی از افراد سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد به محاصره مهاجمان درآمده بودند، تا ساعت ۱۶ امروز، همچنان ادامه داشت. بنا به این گزارش، «در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، در درگیری اطراف شاهین دژ با مهاجمین مسلح، ۹ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد شهید و یک نفر از افراد سپاه پاسداران به گروگان گرفته شده و ۲۰ نفر در محاصره مهاجمین قرار دارند.» در این گزارش که ساعت ۱۶ مخابره شده، از ستاد مشترک ارتش درخواست کمک ازطریق نیروی زمینی و شکستن حلقه محاصره شده است.(۲)

در درگیری دیگری که بعدازظهر امروز، میان یگان های خودی و مهاجمان مسلح در منطقه اشنویه رخ داد، ستوان یکم حبیب الله پرویزی براثر اصابت گلوله از ناحیه بازو مجروح شد.(۳)

دراین حال، در ادامه عملیات ایذایی مین گذاری توسط افراد گروه های مسلح غیرقانونی، ساعت ۹:۲۰ دقیقه صبح امروز، در جاده نقده - پیرانشهر در نزدیکی پاسگاه دوآب براثر انفجار مین، ۲ نفر کارمند اداره پست و تلگراف ارومیه مجروح شدند.(۴)در ساعت ۱۸ امروز نیز مینی در جاده نقده - اشنویه، نزدیک روستای نلیوان منفجر شد که درنتیجه یک نفر ستوان و ۳ درجه دار شهید شدند و یک نفر زخمی گردید.(۵)-(۶)

از سوی دیگر، باتوجه به درگیری های شدید مرزی با عراق و نیز گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق مختلف غرب کشور و نزدیک بودن فصل سرما در این مناطق، به ویژه نواحی کوهستانی همچون بانه، سقز و جوانرود، مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور از یک سو نیاز شدید به لباس گرم و همچنین خودرو دارد(۷) و از سوی دیگر فهرست بلندبالایی از ادوات و ملزومات نظامی و جنگی را از ارتش درخواست کرده است، که اداره چهارم ارتش دستور داده در حد مقدورات درخصوص تحویل آنها به سپاه اقدام شود.(۸)-(۹)

ص: ۸۶۳

۱- سند شماره ۴۲۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)۱۹۶/۱۳۵۹، طبق اطلاع رسیده از سپاه غرب؛ و - سند شماره ۵۰۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱۲، از سماجا۲ به سپاه پاسداران، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا مستند به ناحیه آذربایجان غربی.

۲- سند شماره ۴۳۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۱۸۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۱۸/۶/۱۳۵۹، پیشین.

۳- سند شماره ۴۳۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به ژاجا، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۳۱۴۹ مرکز مطالعات تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، ص۱۱۰، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا،

۱۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش قرارگاه عملیاتی نقده.

۵- ضـمیمه دارد؛ نامه شکوائیه با امضای ۱۵۵ نفر از اهالی و معتمـدین شهرسـتان نقده به رئیس جمهور، وزیر کشور، اسـتاندار آذربایجان غربی و صداوسیمای مرکز ارومیه، درپی تشدید حملات و مین گذاری های مهاجمان مسلح ضدانقلاب در روزهای اخیر در این شهرستان و حوالی آن و درخواست کمک و رسیدگی به این مسئله.

۶- سـند شماره ۴۲۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (نقـده)، ص۱۱۶، از سماجا۳ (مرکز فرمانـدهی)به نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۱۵.

۷- سـند شماره ۴۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـنادمناطق کردنشـین (کردسـتان)، ج۱، ص۲۹۳، از مرکز فرمانــدهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۸- ضمیمه دارد؛ فهرست جنگ افزارهای درخواستی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موردنیاز سپاه غرب کشور.

۹- سـند شماره ۴۳۱۴۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (کردسـتان)، ج۱، صص۲۹۱ و ۲۹۲، از اداره چهـارم (مدیریت منابع) به معاونت لوج نزاجا (مد - آماد)، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

درگیری هـای مرزی و حملات عراق علیه ایران در نقاط مرزی، روزافزون است و احتمال گسترش و تـداوم آن وجود دارد. از سوی دیگر در داخـل کشور نیز وضـعیت به لحـاظ قواعـد ظـاهری مناسب نیست. علاوه بر اینکه نیروهای مسـلح جمهوری اسـلامی با مهاجمان مسـلح معارض با نظام در مناطق کردنشـین غرب کشور درگیرند، آثار منفی کودتای ۱۸ تیرماه گذشته نیز هنوز خود را نشان می دهد. یک جنبه مهم این مسـئله محاکمـات مربوط به عوامل شـرکت در کودتا است که ناچار همچنان ادامه دارد و همین امروز نیز با حکم دادگاه انقلاب اسلامی اهواز ۴ تن از متهمان ارتشی به جرم شرکت در توطئه کودتا اعدام شدند.(۱)

افزون بر آنچه ذکر شـد، برخی حوادث و رویدادهای داخلی به خصوص فعالیت ها و تحرکات عوامل ضدانقلاب در نواحی شـرقی کشور از یـک سو و ادامه تحریکـات و توطئه چینی هـای گروه هـای چپ و سازمـان مجاهـدین خلق (منافقین) در ایجاد درگیری های خیابانی با گروه هـایی از مردم مؤمن به نظـام از سوی دیگر، بر تشدیـد بحران هـای داخلی و درنتیجه نـاآرامی و نـاامنی در کشور افزوده و نیروهـای سیاسـی و نظـامی و انتظامی را نیز به خود مشغول کرده است. به عنوان مثال، گزارش خبرگزاری پارس از زاهـدان حاکی است که ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، یک کامیون ارتشی که با ۸ سرنشین به طرف ساربوک از توابع چاه بهار در حرکت بود مورد هجوم اشرار و مهاجمان مسلح ضدانقلاب قرار گرفت و همه سرنشینان آن که ۷ نظامی و یک غیرنظامی بودند، به شهادت رسیدند.(۲)

همچنین، بعـدازظهر امروز، بمبی که زیر پل سـتارخان (تاج سابق) کار گذاشـته شده بود به همت پاسداران کمیته منطقه ۲ تهران کشف و خنثی شد.(۳)

از سوی دیگر، ادامه وضـعیت دوگـانه انقلابـی - نهـادی و نبود یک قانون صـریح درمورد چگونگی فعالیت احزاب و گروه های سیاسـی، بهانهٔ مناسبی به دست گروه های فرصت طلب و زیاده خواه سیاسـی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) داده است تا با سوءاسـتفاده از این وضـعیت، اقـدام به ایجاد نزاع های عمـدی و سازمان دهی شده و برخوردهای خونین خیابانی با مردم در شـهرها و روسـتاهای مختلف کشـور کننـد. این امر مسـئولان قضـایی برخی شـهرها را بر آن داشت تـا درصـدد چاره اندیشـی و برخـورد بـا گروه هـای مزبـور برآینـد. درخصـوص این برخوردهـای خیابـانی که تقریباً هرروز در گـوشه وکنـار کشور اتفـاق می افتـد، امروز نیز در کرمانشـاه برای دومین روز متوالی دفتر روزنامه امت در این شهر به آتش کشیده شد و به کلی از بین رفت.(۴)

خبرگزاری پـارس از مشـهد نیز گزارش داد: «در بازرسـی از یـک خـانه تیمی متعلق به سازمـان مجاهـدین خلق [منافقین] در سبزوار که به دستور دادستان انقلاب اسلامی این شهرستان صورت گرفت، گزارش هایی از اوضاع داخلی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و دیگر ارگان های انقلابی و شهربانی سبزوار کشف شد و دراین رابطه ۵ تن دستگیر شدند و عده ای نیز تحت تعقیب قرار گرفتند. ...»(۵)

ص: ۸۶۴

۱- . روزنامه کیهان، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۲- روزنـامه جمهـوری اسـلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، بـه نقـل از خـبرگزاری پـارس از زاهـدان؛ و - روزنـامه کیهـان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از زاهدان.

۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار کیهان.

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۵- همان، ص۲.

دراین حال، مسائل اجتماعی و کاستی های این دوره نیز بعضاً رنگ سیاسی می گیرد. به عنوان مثال، بررسی و تحلیل وضعیت بیکاری در برخی شهرها و استان ها ازجمله همدان نشان می دهد که این معضل همواره دستاویز گروه های سیاسی علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی قرار گرفته است. گزارش خبرگزاری پارس ضمن برشمردن مسائل و مشکلات اجتماعی و اقتصادی استان همدان، حاکی است: «مهم ترین مسئله، وضع نابسامان اقتصادی اکثر مردم این منطقه است که به دستاویزی برای گروه های سیاسی تبدیل شده است. از اقداماتی که برای رفع بیکاری و درنتیجه سامان بخشیدن به وضع اقتصادی صورت گرفته، که چندان هم مؤثر واقع نشده است، استخدام دیپلمه های بیکار به عنوان روستایار به وسیله استاندار قبلی این استان بود که استاندار جدید آقای کی نژاد این طرح را غیرمفید و حیف ومیل در بیت المال تشخیص داد و انحلال این طرح را اعلام کرد. این اقدام به تحصن و ایجاد درگیری های مختلف بین خانواده های روستایاران و مردم در شهرهای مختلف منجر شد.» این گزارش در پایان می افزاید: «چنانچه چاره ای اساسی اندیشیده نشود باید در انتظار عواقب وخیم آن بود.»(۱)

۱

سخنرانی جنجالی دیروز بنی صدر در میدان شهدا، همان طورکه انتظار می رفت، واکنش جناح مقابل یعنی سران حزب جمهوری اسلامی را، هرچند نسبتاً ملایم و همراه با خویشتن داری، به دنبال دارد و این امر کمک می کند تا همان گونه که مخالفان می خواهند این کشمکش، دعوای بنی صدر - حزب جمهوری اسلامی تلقی شود. البته سخنان بنی صدر در تمام نهادهای انقلاب واکنش ایجاد کرد و به طور پراکنده و غیررسمی آنان را وادار به پاسخ گویی کرد، اما دراین ارتباط، واکنش سران حزب جمهوری اسلامی که مسئولیت های کلیدی نظام را هم دارند، طبعاً اهمیت بیشتری می یابد.

شامگاه امروز، دکتر آیت الله بهشتی دبیرکل حزب جمهوری اسلامی و رئیس دیوان عالی کشور در یک گفتار تلویزیونی با تکیه بر موارد قانونی حاکم بر جمهوری اسلامی ایران، بخش عمده ای از سخنان بنی صدر را رد کرد و درعین حال خاطرنشان ساخت در موقعیت حساس فعلی هرگونه بیان و مطلبی که موجب نگرانی افکار عمومی شود به زیان انقلاب است. بهشتی در ابتدا گفت:

«آقای رئیس جمهور روز ۱۷ شهریور، کراراً در سخنان خود از گروه اقلیتی که مانع کار ایشان می شوند یاد می کردند بدون آنکه به صراحت نام این گروه را ببرند. اگر منظورشان حزب جمهوری اسلامی بود که باید دراین مورد توضیح داد مواضع حزب در قبال رئیس جمهور، دولت، مجلس و انقلاب مشخص است و بیانیه های حزب گویای این مواضع است.»

بهشتی، که به گزارش روزنامه کیهان، برخلاف گفتارهای قبلی کمتر تبسم به چهره آورد و خیلی جدی در مقابل دوربین تلویزیون ظاهر شده بود درمورد آن بخش از سخنان

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۳، از همدان، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

رئیس جمهور که گفته بود "نمی گذارند من کار کنم"، خاطرنشان ساخت: «قانون وظیفه رئیس جمهور را روشن کرده است؛ کجا رئیس جمهور طرح و پیشنهادی به مجلس و یا دولت - حتی دولت فعلی که مجری شورای انقلاب است - ارائه کرده اند و این طرح و پیشنهاد مورد بحث و تبادل نظر قرار نگرفته که تصویب و یا رد و اصلاح شود. رئیس جمهور اگر بخواهد کار کند آن طوری که خودشان می گویند مطابق قانون، طرح خود را باید به هیئت دولت بدهند و ازطریق دولت این طرح به مجلس رفته و سپس در آنجا مورد بحث و بررسی قرار بگیرد، اگر مجلس با طرح ایشان موافق بودند تصویب شود و یا رد و یا اصلاح شود.»

وی در قسمت دیگری از سخنان خود گفت: «آقای رئیس جمهور بارها تأکید کرده اند که مردم به برنامه های من رأی داده اند. که دراین مورد باید گفت... مردم به برنامه های ایشان رأی نداده اند؛ مردم رأی داده اند و رئیس جمهور انتخاب کرده اند. چگونگی اداره کشور را هم قانون مشخص کرده است، نه اینکه هرچه که رئیس جمهور گفت باید اجرا شود. طبق قانون، کشور دولت دارد، مجلس دارد و برای اجرای هر برنامه ای دولت و مجلس وظایفی دارند. ...»

بهشتی همچنین با اشاره به سخنان رئیس جمهور درمورد علاقه نداشتن مردم به برنامه های رادیو و تلویزیون و نارضایتی آنها از این دو رسانه گروهی گفت: «اظهارات رئیس جمهور دراین مورد یک نظر است؛ همان طوری که ایشان از رادیو تلویزیون ناراضی هستند برادرمان آقای خامنه ای ضمن برشمردن مواردی از نارسایی رادیو، عملکرد این رسانه را مورد تأیید قرار دادند. خوب، این یک نظر است و آنچه هم که آقای بنی صدر گفتند یک نظر است. اما صحیح نیست که دراین زمینه افکار عمومی ساخت. تکلیف اداره رادیو تلویزیون را ان شاءالله با شروع کار دولت و نمایندگان سه قوه مجریه، قضائیه و مقننه، تکلیف این سازمان روشن می شود و دیگر مسئله ای نمی ماند.»(۱)

ص: ۸۶۶

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲.

اما لحن و شیوه بیان و گفتار آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، به مراتب، شدیدتر بود و صراحت بیشتری درباره نقاط اختلاف با جناح بنی صدر داشت. وی عصر امروز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی گفت: «البته من مطلب دراین زمینه بسیار دارم، منتها همه مطالبم را الآن نمی خواهم عنوان کنم. یک مطالبی است که دررابطه با شخص آقای بنی صدر است و نقطه مقابل حرف هایی که ایشان زده اند، آنها را در فرصت دیگری خواهم گفت. اما یک مطالبی راجع به کیفیت اظهارات ایشان که به شخص خودشان مربوط نمی شود به طورخلاصه می گویم. به نظر من سخنرانی دیروز آقای بنی صدر هیچ قابل توجیه در این مقطع زمانی ما نیست و ازنظر شخص من، ایشان از مقام یک رئیس جمهوری که مورد قبول همه مردم باید باشد و به قول قانون اساسی دومین شخصیت کشور باید باشد، ایشان تنزل کردند در حد رهبری یک گروه مخالف دولت. بعضی اوقات در ایشان، نقاط ضعف خیلی بود و من دلم نمی خواست اینچنین باشند.

اولین مسئله این است که ایشان همان حرف هایی که مکرر زده بودند این بار هم به عنوان افشاگری، که هیچ به رئیس جمهوری نمی خورد که این گونه افشاگری کنند، آمدند برای مردم؛ مردمی که روی آسفالت گرم نشسته بودند و خون شهدا اینها را جمع کرده بود، به این عنوان یک افشاگری مطرح کنند که درواقع تکرار بود.

دوم یک اقلیتی را مورد نکوهش قرار می دادند که من دلم می خواست که ایشان آن قدر صداقت به خرج می دادند که صریح نام آن اقلیت را می بردند. آیا این اقلیت حزب جمهوری اسلامی است؟ آیا این اقلیت مجاهدین انقلاب اسلامی اند؟ یا دانشجویان پیرو خط امام اند؟ آیا انجمن های اسلامی اند؟ آیا مدرسین حوزه علمیه قم اند؟ کی هستند اینها! یا همه اینها هستند، یا افراد دیگری هستند. چه خوب بود این را به خوبی مشخص

ص: ۸۶۷

می کردند و ذهن مردم را این طرف و آن طرف نمی کشاندند و این در شأن رئیس جمهور نبود.

ثالثاً، ایشان به مجلس اهانت کرد و با صراحت گفتند که یک عده ای هستند که خودشان را قیم مجلس می دانند و اگر اینها نباشند، مجلس راه خودش را می رود. ... مجلس مرکب از ۲۳۰ نفر انسان است که عده زیادی از آنها شخصیت هایی مجتهد، دانشمند و باسابقه هستند. اینها آدم هایی نیستند که به حرف این و آن تصمیم بگیرند و قیم بخواهند، اینها کسانی هستند که شخصیتشان از بنده و رئیس جمهور و خیلی کسان دیگر بالاتر است. به نهادهای انقلابی هم اهانت کردند و گفتند که من نهادها را قبول دارم، ولی اینها تحت تأثیر احزاب و گروه ها عمل می کنند؛ یعنی اینها در وضع فعلی شان از خودشان اختیار ندارند. آیا این حق است که به کسانی که در روستاهای کشور که مشغول اداره کردن جهاد سازندگی هستند و در مرز عراق درحال جان دادن و شهیدشدن هستند و استقبال از شهادت می کنند بگوییم که اینها تحت تأثیر گروه هایی که ایشان آنها را مخرب و انحصارطلب معرفی کرده اند قرار گرفته اند؟!»

آقای هاشمی رفسنجانی در ادامه سخنانش افزود: «[ایشان] به کابینه [هم] اهانت کرده اند و گفتند که این افراد حداقل شرایط را ازنظر من دارند. دیگر چی می توانستند به کابینه بگویند!... بزرگ ترین اهانتی که رئیس جمهوری که خودشان کابینه را تصویب کرده اند این بود که بگویند کابینه از حداقل شرایط برخوردارند. خوب، کابینه ای که رئیس جمهور درباره اش این جور قضاوت بکند چگونه می توانند در شرایط موجود کشور یک کابینه فعال باشند؟!...»

رئیس مجلس درباره دعوت و فراخوانی بنی صدر از مخالفان خود برای تجمع در مقابل ساختمان ریاست جمهوری، گفت: «ایشان به شیوه مرحوم دکتر مصدق مخالفین خود را دعوت کردند که به کاخ ریاست جمهوری بروند و مخالفت خودشان را ابراز کنند. این تقلید ساده ای است که به نظر من اولاً من از مخالفین می خواهم که چنین کاری نکنند. ما نمی خواهیم در این شرایط هیاهو راه بیندازیم. اگر کسی با رئیس جمهور مخالف باشد در خودش نگه دارد و بگذارد رئیس جمهور کارش را انجام بدهد. چرا مردم در جلو کاخ جمع بشوند و بگویند ما مخالفیم. مردم مسلمان اند، امام گفتند رئیس جمهور و دولت و مجلس تأیید بشوند، اینها بیایند درست خلاف این گفته عمل کنند؟! من تقاضا می کنم از آنهایی که حداقل از من حرف شنوی دارند این دعوت را قبول نکنند. این فاجعه است.»

هاشمی رفسنجانی افزود: «ایشان به سبک خیلی غیرقابل قبول فرمودند که هروقت جهاد سازندگی خواست بیاید از من پول بگیرد. حالا که ما مجلس و قانون داریم، چطور و از چه حسابی رئیس جمهور می توانند پول بدهد؟ پول با حساب وکتاب داده می شود، دیگر مثل سابق نیست که ایشان مثل سابق یک چک بکشند و از حساب بردارند. ایشان در این لحظه خوب بود مراعات حال امام را می کرد. ایشان می دانند که امام بیش از هر چیز از این گونه مشاجرات رنج

می برد و اگر این را نمی دانستند من حرفی نداشتم، ولی ایشان می دانند که امام رنج می برند.»

رئیس مجلس با اشاره به این قسمت از سخنان بنی صدر که عده ای را به کاربرد روش های تخریبی و انحصارطلبی و قدرت گرایی متهم کرد، گفت: «به همین ها صفت کفر و شرک دادند و اینها هم حضور نداشتند که دفاع کنند. ... ایشان ازلحاظ مذهبی مطالبی را به قرآن نسبت دادند که در قرآن نبود، که اگر لازم بود من بعداً توضیح می دهم. من آماده ام تا دلایل خود را مبنی بر عدم توافق صددرصد با آقای بنی صدر اعلام کنم و بگویم که چرا ما نمی توانیم به طور همه جانبه با ایشان، مثل آقای رجایی، موافق باشیم. خلاصه، همان قدر که ایشان از حکومت مکتبی ها احساس وحشت می کنند، ما هم به همان اندازه از حکومت لیبرال ها وحشت داریم و نمی توانیم بعد از انقلاب تحمل بکنیم که یک لیبرالیسم بر کشور حکومت بکند، که انقلاب به کلی نابود بشود. ... از نقاط ضعف کار ایشان این بود که من در مواردی با رهبر مخالفم، اظهارنظر نمی کنم و نظرم با ایشان موافق نیست، ولی مطیع هستم. شاید ایشان این را یک صفت خوب بدانند و بگویند که قوه ای است در یک شخص آزاده که در بعضی موارد اظهار کند که من با رهبر مخالفم. خوب، این هزار تفسیر می شود، شما در چی مخالف هستید؟ خوب است که روشن کنیم. ... چه لزومی دارد که شما این مسائل را در آنجا بگویید؟...»

آقای رفسنجانی در پایان اظهار کرد: «انتقاد اصلی من این است که جلسه ۱۷ شهریور آن نقطه عطف تاریخ در کشور ما، جای این نبود که ما به این مسائل بپردازیم. ملت ما آماده شنیدن خیلی مطالب دیگری بود که آقای رئیس جمهور به عنوان فرمانده کل قوا، خوب بود یک مقدار از غرب [کشور] می گفتند و توضیح می دادند که بچه های مسلمان آن دارند شهید می شوند و خوب بود یک مقدار از مسئولیت تأمین اسلحه، نفرات و امکانات برای آنها صحبت می کردند، خوب بود از مسائل جاری کشور که مسئولیتش مستقیماً به عهده ایشان است می گفتند. ... و اما مسائل دیگری که ما با ایشان اختلاف داریم، چیزهای دیگری است، که همان طور ایشان شروع کردند و درواقع این یک اعلان جنگ بود که من به خودم حق می دهم با اجازه امام، آن مسائلی را که باید مردم بدانند بگویم. چرا ما با رئیس جمهور؛ شخصی که وقتی از فرانسه تشریف آوردند ما بودیم که ایشان را در شورای انقلاب دعوت کردیم و حمایت کردیم و دوستش هم می داشتیم و هنوز هم دوستش داریم، این اختلافاتمان را آن روز می گوییم.»(۱)

رئیس مجلس شورای اسلامی همچنین در مصاحبه مطبوعاتی هفتگی خود که امروز برگزار شد با اشاره به اختلاف سلیقه رئیس جمهوری، نخست وزیر و مجلس، بسیار صریح وجود یک دوگانگی آشتی ناپذیر را در قوه مجریه اعلام کرد. وی گفت: «بینش آقای بنی صدر و بینش آقای رجایی – ضمن آنکه هر دو مسلمان اند – باهم فرق دارد و طبعاً روششان هم درارتباط با مسائل کشور یکی نیست و ارزیابی شان هم درمورد افراد و همکارانشان یکی نیست. ...» آقای

۱– روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۱۹؛ و – روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲.

رفسنجانی ادامه داد: «من تا جلسه قبلی گفتم که آقای بنی صدر و آقای رجایی هر دو صدیق اند و حسن نیت دارند، ولی با سخنرانی روز ۱۷ شهریور آقای بنی صدر، در یک طرف قضیه تردید دارم. بااین حال، راه حلی که برای این مسئله فکر می کنم زیاد مشکل نیست و ما دچار بحران نمی شویم زیرا اختیارات برای رئیس جمهور و نخست وزیر مشخص است. ...»(۱)

۱

درحالی که بنی صدر مخالفت خود را با انتخاب ۷ وزیر از ۲۱ وزیر کابینه که محمدعلی رجایی امروز به مجلس معرفی کرد، در یک نامه به مجلس شورای اسلامی اعلام کرده بود، در دو جلسه علنی صبح و عصر امروز مجلس شورای اسلامی، نخست وزیر، درباره چگونگی تشکیل کابینه و برنامه دولت خود سخن گفت و در پایان نیز از سخنان دیروز بنی صدر در مراسم هفده شهریور گله کرد و به برخی از آنها پاسخ داد.

رجایی ابتدا گفت: «من شخصاً تردیدی ندارم که چه بسا افراد صالح و شایسته ای وجود دارند که می توانند ازجهت تخصص و تبحر و اطلاع از بسیاری جهات دیگر نخست وزیر باشند. دراین مورد تردیدی ندارم و این یک تعارف معمولی نیست. ...» وی سپس افزود: «اعضای کابینه در حد مقدورات من و کسانی که با آنها کار می کنیم انتخاب شده اند. من درجریان انتخاب همکارانم با مسائل دیگری هم مواجه شده ام؛ معیارهایی که برای انتخاب همکارانم داشتم در همه ابعاد مورد قبول همه آنهایی که قبولشان داشتم بود و با تمام قوا سعی می کردم که در تشکیل کابینه خودم باعث ایجاد اختلاف جدید نباشم، بدون اینکه از اصول معتقداتم در انتخاب عدول کنم ناچار شدم که به جای یک نفر اصلی که به آن رسیده بودم افراد دیگری را هم معرفی کنم. حقیقت آن است که جامعه انقلابی ما از دو گروه نسبتاً مشخص تشکیل می شود که هر دو نیز در متن انقلاب بوده اند و هر دو هم دلسوز به حال انقلاب هستند ولی دارای دو فرهنگ و دو روان شناسی جداگانه می باشند. ...» رجایی در بخش دیگری از سخنانش گفت: «مطلبی که در فاصله این چند روزه من احساس کردم این بوده که مسئله کابینه و اعضای هیئت دولت را طوری در جامعه جلوه می دهند که اگر دولت موفق شد کوهی از توقع و انتظار در مقابل او باشد تا از هدف اصلی خود که برگرداندن خط منحرف مادی گرایی به خط اصلی انقلاب است، باز دارند. ... اگر دولت فردا مشغول به کار شد و تا دو هفته دیگر چهار تا روستا برق نداشت، پشت تریبون نگویید که ما منتظر تشکیل دولت بودیم و حالا که دولت تشکیل شده است همچنان کشور آب و برق ندارد، همچنان بهداری و بهداشت مملکت کمبود دارد و امکان خدمتی آن همچنان ضعیف است. من اعلام می کنم، اگر چنانچه هر قدر پول بخواهیم باشد قطعاً هر چقدر هم که کار بخواهید هست. ...»

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

رجایی آن گاه درمورد بحث های موافقان و مخالفان با اعضای کابینه گفت: «من یک بار دیگر تقاضا می کنم بحث درباره شخصیت و هویت اعضای کابینه به طور مقدماتی در جلسه غیرعلنی انجام شود و وقتی در آن جلسه حرف ها زده شد و به نتیجه رسیدیم بعداً به جلسه علنی بیاییم و نتیجه را به اطلاع عموم مردم برسانیم. من این مطلب را جدی می گویم.»

نخست وزیر سپس درباره برنامه دولت خود گفت: «از همه همکاران خود که قرار بود در هیئت دولت با من همکاری کنند تقاضا کردم و پرسیدم که شما اگر بخواهید وزیر شوید چه کارهایی حاضرید برای مملکت بکنید، آن را بنویسید. آنها هم نوشتند و بعد جلسه مشترک تشکیل دادند و در جلسه مشترک برنامه وزرا را اصلاح کردیم و در آن حد که تقدیم مجلس کردیم برنامه این دولت را تشکیل می دهد. ... اگر مجلس تشخیص داد که کل این برنامه قابل اجرا نیست آن را کنار می گذاریم و می رویم فکر می کنیم چون که ما به خاطر مردم هستیم و در خدمت مردم هستیم و هیچ گونه تعصبی هم دراین زمینه نداریم.»(۱)

در ساعت ۱۱:۵۰ دقیقه، به دنبال یک جلسه خصوصی دوساعته که به پیشنهاد بیش از ۳۰ تن از نمایندگان برای رسیدگی مقدماتی به صلاحیت وزرای معرفی شده به مجلس تشکیل شد، مجدداً جلسه علنی مجلس رسمیت یافت. در این جلسه که چند تن از اعضای کابینه نیز حضور داشتند، نمایندگانی به عنوان موافق و مخالف برنامه دولت سخنانی ایراد کردند که بخشی از این سخنان به جلسه بعدازظهر کشیده شد. سپس محمدعلی رجایی به پشت تریبون مجلس رفت و به ایرادات نمایندگان مخالف چنین پاسخ گفت:(۲)«با فرصت کمی که در پیش داشتیم نمی توانستیم برنامه کاملی ارائه دهیم. اگر می خواستیم این کار را بکنیم مجبور بودیم از برنامه های غرب یا شرق و یا دولت های گذشته رونویسی کنیم و آن را به مجلس ارائه دهیم. ...» رجایی در بخش پایانی سخنان خود، درباره تضعیف کابینه در سخنان بنی صدر در مراسم دیروز میدان شهدا، اظهار کرد: «قرار نبود چنین صحبت هایی بشود، ایشان تعهد کرده بودند کابینه را تضعیف نکنند. این امر جزء تعهداتشان بود. وقتی از قم بازمی گشتم حرف های ایشان را شنیدم، از حرف هایشان پیدا بود که نسبت به خیلی ها نظر دارند؛ ایشان بهترین وسیله را کابینه در نظر گرفتند. حقیقت این است که نسبت به برادران من که در کابینه

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۶۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۳.

تصویب کرده انـد حمله کردنـد و آنها را خراب کردنـد. در آخرین نامه ای که به مجلس می نوشـتم تلفنی پرسـیدم تصویب می کنیـد؟ و ایشـان گفت بله، تصویب می کنم.» رجـایی افزود: «آنچه دررابطه بـا اعضـای کابینه گفتنـد مرا به تعجب انـداخت. اینکه ایشان گفتنـد من کسانی را نپـذیرفته ام، بد جمله ای را گفته اند؛ من همکارانم را از کوچه و خیابان پیدا نکردم که آقای بنی صدر چنین جمله هایی درباره آنها بگوید، اخلاق اسلامی چنین چیزی را نمی پذیرد. ...» سپس رجایی با ناراحتی گفت: «۲ نفر را کنار زدند، بعداً گفتند یک نفر را من کنار بزنم و یک نفر را ایشان، من قبول کردم. من این کار را فقط و فقط برای تفاهم کردم چون آن شخصـی که کنار گذاشـتم ازنظر تقوا و صـلاحیت و فضـیلت، بهترین بود. من نمی توانم تحمل کنم میکروفن را بدهم دست او و هرچه می خواهد بگوید. از اول بنای من این بود که با بنی صدر روی مشترکات و با مردم کار کنیم، قول تفاهم دادم، دقیقاً هم به آن چیز معتقد هستم. ...»(۱)

۱

جلسۀ خصوصـی دو ساعتۀ امروز مجلس مورد انتقاد شدید و صـریح احمد سلامتیان، نماینده اصفهان و یکی از طرف داران سرسخت بنی صـدر، قرار گرفـت. بنـا بر نقـل مطبوعـات، مـاجرا از این قرار بـود که بعـد از پیشـنهاد بیش از ۳۰ نماینـده مبنی بر تشـکیل جلسـه غیرعلنی غیررسمی برای رسیدگی مقدماتی به صلاحیت وزرای معرفی شده کابینه، احمد سلامتیان، نماینده اصفهان، با این موضوع مخالفت کرد و علت حضورنیـافتن خویش را در این جلسه خصوصـی در یـک مصـاحبه مطبوعـاتی چنین اظهـار کرد: «... اصل ۶۹ قانون اساسـی صراحت دارد که بجز در مـواردی که مربـوط به امنیت کشـور و وضـعیت خـاص و فوق العـاده ای نمی شود جلسـات مجلس بایـد به صورت علنی برگزار شـود و مـذاکرات آن ازطریق رادیو و تلویزیون و روزنـامه رسـمی منتشـر شود. ... علاـوه براین، مـا تجربه بـدی داریم از دو جلسـه خصوصـی که در مجلس گذاشـته شد. چون این فرمولی شده است برای فرار از ماده ۶۹ قانون اساسـی که عنوان رسمی و خصوصی روی جلسه گذاشـته و مطـالب این جلسـات را از دیـد خبرنگـاران و مردم پنهان کننـد. در جلساتی خصوصـی که تابه حال تشـکیل شـده، هیئت بررسـی صـلاحیت نخست وزیری انتخاب شـده است و بعـد از آن رأی تمایل در جلسه ای که حتی به حدنصاب قانونی مجلس نبود (۱۵۰ نماینده از ۱۸۰ نماینده در این جلسه شـرکت داشـتند) گرفته می شود، فکر نمی کنم هیچ یک از شـماها با من در این قول شـریک نباشید که تأثیر این دو جلسه خصوصی در مشخص شدن آقای رجایی به نخست وزیری چقدر تعیین کننده بوده است. ...»(۲)

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص ۶۷۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

تنش و سردی در روابط و مناسبات سیاسی ایران و انگلستان بازهم شدت بیشتری یافته است. مقامات رسمی دولت انگلیس که تا دو روز پیش، هیچ واکنشی درمورد نامه نخست وزیر ایران در پاسخ به نامه تبریک نخست وزیر انگلیس نشان نداده بودند،(۱)باتوجه به رأی دادگاه های انگلستان درباره اخراج دانشجویان ایرانی محاکمه شده در این کشور، امروز درمورد بستن سفارت خود در تهران سخن گفتند. دراین باره، گزارش رادیو لندن حاکی است: «امروز وزارت خارجه بریتانیا اعلام کرد که کارمندان سفارتخانه خود را از تهران فراخوانده است. اعلام فراخواندن دیپلمات های بریتانیا از ایران به دنبال تصمیم وزیر کشور بریتانیا مبنی بر آن بود که ۳ تن از دانشجویان ایرانی باید به ایران بازگردند.» براساس این گزارش: «از میان ۵۳ دیپلمات انگلیس که در تهران به سر می بردند، ۳ نفر از آنها با هواپیما به انگلستان مراجعت کرده اند و نفر چهارم در سفارت سوئد در تهران خواهد ماند. سفارت سوئد موافقت کرده است که مسئولیت حفاظت از منافع بریتانیا و وظایف کنسولی این کشور را به عهده گیرد. ... تصمیم اخیر وزارت خارجه بریتانیا به دنبال تیرگی تدریجی روابط میان دو کشور، اعلام گردید. یک سخنگو [ی وزارت خارجه انگلستان] اظهار داشت که اظهارات اخیر مقامات ایران در اخذ این تصمیم مؤثر بوده است. اخیراً محمدعلی رجایی نخست وزیر ایران ضمن حمله شدیدی علیه بریتانیا اعلام کرده بود که دولت بریتانیا در روش خود نسبت به انقلاب اسلامی ایران تجدیدنظر نماید و از ایذا و اذیت دانشجویان ایرانی که به دنبال تظاهرات دربرابر سفارت امریکا در لندن دستگیر شده اند دست بردارد. وزیر کشور امروز حکم اخراج ۳ تن از دانشجویان مزبور را از انگلستان امضا کرد. پیشنهاد اخراج ۲۱ تن دیگر از دانشجویان به وزارت کشور ارائه شده است و انتظار می رود که وزیر کشور حکم اخراج این عده را نیز صادر نماید. ...»(۲)

همچنین، به گزارش رویتر: «دولت انگلستان ادعا کرد: از بیم آنکه دیپلمات های آن کشور در تهران، احتمالاً ـ به عنوان گروگان گرفته نشوند [امروز] مبادرت به بستن سفارت خود در ایران کرده است. داگلاس هرد همچنین مدعی شد: مقامات رسمی ایران به بهانه نادرست بدرفتاری با دانشجویان بازداشت شده ایرانی قبلاً تهدیداتی کرده بودند. هرد گفت ما تصور می کنیم مخاطرات ناشی از باقی ماندن چهار دیپلمات دیگر انگلیسی در ایران، بسیار عظیم است. ...»(۳)

اما یکی دیگر از موارد اختلاف و تشدید بحران در روابط ایران و انگلستان، ماجرای خودداری دولت انگلیس از تحویل ناو ۲۰ هزار تنی خارک به ایران است. گزارش رادیو لندن دراین مورد حاکی است: «دولت ایران برای تحویل گرفتن ناو ۲۰ هزار تنی، دولت بریتانیا را به دادگاه عالی که عقیده بر آن است که تا یک هفته دیگر تشکیل می گردد، احضار خواهد کرد. ناو مزبور که خارک نامیده شده است توسط شرکت کشتی سازی بریتانیایی سوآن هانتر به قیمت ۲۰ میلیون لیره استرلینگ ساخته شده است و درحال حاضر در بندر نیوکاسل واقع در

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از فرانس پرس از لندن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص۱۷ و ۱۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵ ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲۰، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از رویتر.

شمال شرقی انگلستان لنگر انداخته است. ... دولت ایران گفته است که آخرین قسط خرید ناو را که ۱۰ میلیون لیره استرلینگ بوده است در ماه آوریل به شرکت کشتی سازی با این شرط پرداخت کرده است که تحریم های اقتصادی شامل این ناو نگردد، ولی ایران می گوید بعد از اینکه سرنشینان کشتی آن را تحویل گرفتند، به آنها اطلاع داده شد که بدون اخذ پروانه خروج، آنها قادر نخواهند بود این ناو را حرکت دهند. وزارت بازرگانی بریتانیا گفته است تحت این شرایط، صدور پروانه خروج در آینده نزدیکی نامحتمل به نظر می رسد. ... عدم صدور پروانه خروج برای ناو خارک که یک کشتی حمل ونقل وسایل یدکی و مهمات برای نیروی دریایی ایران است و به سلاح های نظامی مجهز می باشد همگام با توافقی بوده که وزرای خارجه کشورهای اروپایی در آوریل گذشته در لوکزامبورک حاصل کردند، مبنی بر اینکه از فروش وسایل جنگی به ایران خودداری شود. ولی گفته مقامات ایران این خواهد بود که خارک یک کشتی حمل ونقل است و احتیاجی به پروانه خروج ندارد. ...»(۱)

۱

امروز محمدعلی رجایی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، در پاسخ به پیام تبریک همتای فرانسوی خود، ریموند بار، پیامی برای وی ارسال کرد که در آن آمده است: «پیام تبریک جناب عالی به مناسبت انتخاب اینجانب به نخست وزیری جمهوری اسلامی ایران موجب تشکر گردیده، ملت ما خواهان آن است که دولت فرانسه به ماهیت انقلاب اسلامی ایران بیشتر بیندیشد و در رفتارهای آینده خود آنچه را که در گذشته ازطرف آن کشور نسبت به آنان و آرمان های ایشان گذشته، جبران نماید و اصالت آن را در محاسبات خویش به طور جدی در نظر داشته باشد. ملت ما خواهان پایان یافتن همه تجاوزهای آشکار و نهان علیه جمهوری اسلامی ایران می باشد. دراین رابطه دولت اینجانب بدون درنگ عکس العمل مناسب نشان خواهند داد. به امید آنکه با تحقق پیروزی روزافزون مستضعفین بر مستکبرین، راه برای کمال انسان به سوی الله هموار گردد.»(۲)

۲

خبرگزاری پارس به نقل از آسوشیتدپرس از نیویورک گزارش داد که «ایران داوطلبی خود را برای عضویت در شورای امنیت پس گرفت. بدین ترتیب ژاپن در پایان سال جاری فرنگی، کرسی آسیایی را در شورای امنیت برای مدت دو سال صاحب خواهد شد. دوران عضویت بنگلادش به عنوان یکی از نمایندگان آسیا در شورای امنیت نیز امسال پایان می پذیرد.» براساس این گزارش «این مطلب در پایان یک جلسه خصوصی بین دیپلمات های آسیایی که برای انتخابات اعضای شورای امنیت در اجلاس سالانه سازمان ملل آماده می شوند، اعلام شد.»(۳)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۵، تاریخ ۱۹/۶/۱۳۵۹ ص۱۸، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۸/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- همان.

ضمیمه اول گزارش۵۳۷: نامه شکوائیه با امضای ۱۵۵ نفر از اهالی و معتمدان شهرستان نقده به رئیس جمهور، وزیر کشور، استاندار آذربایجان غربی و صداوسیمای مرکز ارومیه، درپی تشدید حملات و مین گذاری های عناصر ضدانقلاب در روزهای اخیر در این شهرستان و درخواست کمک و رسیدگی به این مسئله

«... ما اهالی شهرستان نقده توجهات آن مقام را به عرایض ذیل معطوف داشته و به استحضار می رساند شهرستان نقده ازطرف غرب به منطقه اشنویه، از جنوب به پیرانشهر و از شرق به منطقه مهاباد که هر سه سمتِ مذکور، جولانگاه علنی مسلحین حزب دمکرات و کومه له بوده و ازطرف شمال به دریاچه ارومیه محدود [می شود] و از اول پیروزی انقلاب باران گلوله های ضدانقلابیون به سمت فوق بر سر اهالی نقده مدام می بارد و مردم این شهرستان مثل سد فولادین برای پیروزی انقلاب اسلامی با ایمان راسخ و عزم قاطع در مقابل مهاجمین مسلح به انواع سلاح های سبک و سنگین مقاومت نموده و درطول این مدت، جوان و پیر و زن و مرد قربانی این جهاد اکبر گردیده، ولی در این روزهای اخیر کشته ها به وسیله مین گذاری و انفجارات ناشی از آن و حمله مهاجمین در شب ها روزافزون شده و اهالی این شهرستان در تعجب و حیرت است از اینکه باوجود نیروهای شهربانی و پاسداران کمیته انقلاب و ارتش و ژاندارمری چرا جلو این گونه فجایع روزافزون گرفته نمی شود و هرروز از روز قبل وضع [بدتر از] این است، ما به خطر افتاده و از هر طرف مسلحین ضدانقلاب دایره امنیت را به ما تنگ نموده اند. چنین به نظر می رسد که اختلاف و ناهماهنگی فاحش بین ارگان های دولتی در منطقه و بی تفاوتی و بی توجهی آنها به مسائل جاری باعث جرئت و پیشروی ضدانقلابیون گردیده؛ لذا استدعای عاجزانه داریم دستور فرمایید قوای انتظامی با قاطعیت هرچه تمام تر جلو این گونه فجایع را بگیرد و قبل از آنکه ضدانقلاب، قوای انتظامی را در پایگاه خود غافلگیر نماید و به کشتار مردم بی گناه دست زند، ارگان های دولتی از غفلت بیدار شده و به وظایف انسانی و دینی و امنیتی خود عمل نمایند و لااقل اگر قوای مملکتی موانعی در پیش دارد، اجازه فرمایند اهالی شهرستان از خود دفاع نمایند. [در ادامه سند نام و نام خانوادگی ۱۵۵نفر افرادی از اهالی شهرستان نقده ذکر شده است.]»(۱)

ضمیمه دوم گزارش۵۳۷: فهرست جنگ افزارهای درخواستی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی موردنیاز سپاه غرب کشور

فهرست اقلام و تجهیزات موردنیاز سپاه غرب کشور که تیمسار جانشین ریاست سماجا با تحویل آنها در حد مقدورات به سپاه موافقت کرده است بدین شرح است:

۱. توپ ۱۵۵ م.م کششی ۱۰ عراده. ۲. تفنگ ۱۰۶ م.م ۲۰ قبضه با خودرو. ۳. تفنگ ۵۷ م.م ۵۰ قبضه. ۴. خمپاره ۱۲۰ م.م ۵۰ قبضه. ۵. خمپاره ۸۱ م.م ۱۰۰ قبضه. ۶. خمپاره ۶۰ م.م ۱۰۰ قبضه. ۷. موشک انداز ۵/۲ اینچی ۱۰۰ قبضه. ۸. موشک انداز آر.پی.جی۷، ۵۰ قبضه. ۹. تیربار کالیبر ۵۰، ۵۰ قبضه. ۱۰. تیربار ام ژ [یک آ]-۳، ۲۰۰ قبضه. ۱۱. تفنگ ژ۳، ۵۰۰ قبضه. ۱۲. تیربار ضدهوایی ۱۰۰ قبضه.(۲)

۱- سند شماره ۱۳۶۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، صص۱۲۲ - ۱۱۹، از وزارت کشور (سرپرست اداره کل امور انتظامی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ارسال تلفنگرام شماره ۵۲۶ مورخ ۱۸/۶/۱۳۵۹، اهالی شهرستان نقده.

۲- سند شماره ۴۳۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

روزشمار جنگ چهار شنبه ۱۹ شهریور ۱۳۵۹ ۳۰ شوال ۱۴۰۰ ۱۰ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

در پی حملات همه جانبه چند روز گذشته عراق به مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام که به تصرف بخش هایی از خاک جمهوری اسلامی ایران توسط نیروهای عراقی انجامید، C۸۷۹.jpg^

امروز صدام حسین، رئیس جمهور و رهبر رژیم عراق در محل ساختمان مجلس ملی عراق، در جلسه هیئت دولت اعلام کرد: «ما نمی خواهیم با ایران بجنگیم و تصمیم ما جنگ نیست؛ ما تصمیم داریم هر قطعه ای از سرزمین عراقی که فارس ها آن را غصب کرده اند بازپس بگیریم. ما هیچ گونه طمعی به سرزمین های ایران نداریم.»(۱) صدام حسین افزود: «ما تجاوزکار نیستیم، ما از سرزمین های خود دفاع می کنیم.» وی اضافه کرد: «ما دوستان جدی در میان خلق های ایران من جمله خلق فارس داریم، ولی آنان هیچ دوستی در میان ملت عراق ندارند. ما همیشه قدرت اتخاذ تصمیم مناسب را داریم. ...»(۲) صدام حسین در توجیه اظهارات خود گفت: «این یک روش مبتنی بر قانون است و به منزله تجاوز محسوب نمی شود.»(۳)

دراین حال، دیپلماسی عراق نیز ضمن اینکه فعال تر شده، حالت خصمانه تری نیز در قبال جمهوری اسلامی ایران به خود گرفته است. یک مقام آگاه عراقی ضمن تکذیب اینکه عراق در خلال نبردهای اخیر با نیروهای ایران، هواپیماهایی از دست داده، به سخنان امروز صدام حسین اشاره کرد و گفت: «ایران با تهدید ملل منطقه، از پس دادن جزایر عربی در خلیج (فارس) ابوموسی، تنب بزرگ و

۱- ضمیمه دارد؛ قراین تعرض وسیع ارتش عراق در مناطق غرب و جنوب غربی، برخلاف گفته های صدام حسین.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴۵، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ص۱۸، به نقل از رادیو صوت الجماهیر بغداد، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۹، خبرگزاری فرانسه از بغداد به نقل از خبرگزاری عراق.

تنب کوچک که نیروهای شاه در سال ۱۹۷۱ آنها را اشغال کرده اند، خودداری می کند.»(۱)

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق نیز که روز گذشته جلسه ای با سفیران کشورهای عربی، شوروی، فرانسه، کوبا و یوگسلاوی درمورد تشریح اوضاع و حوادث مرزی ایران و عراق تشکیل داده بود، امروز هم جلسه دیگری در همین خصوص با سیاستمداران عراقی، داشت.(۲)وی امروز همچنین در یک نشست خبری با خبرنگاران گفت: «وزارت امور خارجه عراق، دوشنبه گذشته، دست نوشته ای را به عنوان یادداشت، تقدیم کاردار سفارت ایران در بغداد کرده، ضمن آن اظهار داشته که نیروهای عراق، برای مقابله با موضع گیری ایران، ناچار از پاک سازی منطقه زین القوس از نیروهای ایران گشت.»(۳)

گزارش امروز روزنامه الثوره ارگان حزب بعث حاکم عراق نیز حاکی است: «نیروهای نظامی عراق موفق شده اند ۷۶ کیلومتر مربع از سرزمین های غصب شده توسط ایران را آزاد کنند. آزادساختن این اراضی در نبردهای شنبه گذشته که ۴۵ ساعت به طول انجامید، صورت گرفت.» الثوره همچنین نوشت: «در تاریخ هفتم سپتامبر [یکشنبه]، عراق با ارسال یادداشتی از ایران خواست منطقه زین القوس را که ۱۰ سال پیش از استان دیالی عراق منتزع کرده بود تخلیه کند. در این یادداشت سیاسی عراق متذکر شده است که شاه در موافقت نامه ۱۹۷۵ الجزایر حاضر شده بود این منطقه را به عراق بازگرداند.» الثوره افزود: «مقامات دولت تاریک اندیش ایران به جای اینکه درمورد اختلافات ارضی خود با عراق به گفت وگو بنشینند، به تقویت نیروهای نظامی خود در این منطقه مبادرت ورزیده است.»(۴)

درحالی که صدام امروز به هیئت دولت خود اعلام کرد: «تصمیم گرفته ایم زمین های اشغال شده خود را از ایران بازگیریم»، در بغداد سخن از آزادسازی زمینی به وسعت ۱۲۰ کیلومتر مربع می رود.(۵) به گزارش خبرگزاری پارس از اهواز، شامگاه امروز تلویزیون بصره با قطع برنامه های عادی خود اطلاعیه وزارت دفاع عراق را دایر بر آماده باش به افراد ارتش و ساکنان نوار مرزی این کشور قرائت کرد.(۶)خبرگزاری عراق نیز اعلام کرد که دفاع ضدهوایی عراق امروز ۲ فروند هواپیمای فانتوم متعلق به نیروی هوایی ایران را سرنگون کرده است. این خبرگزاری افزود: نیروی هوایی عراق همچنین ۷ تانک، یک خودرو و نفربر و ۵ سنگر ارتش ایران را منهدم کرده است.(۷)

از سوی دیگر، بخش عربی رادیو مسکو، در تفسیر امروز خود درباره نبردهای اخیر ایران و عراق گفت: «... واقعیت این است که ادامه این برخوردها نتایج نامطلوبی دارد و به نفع هیچ کدام تمام نخواهد شد. اگرچه هریک از طرفین درگیر طرف دیگر را متهم به رخنه در داخل [خاک] یکدیگر می سازند و هرکدام از ایران و عراق حوادث مرزی را به گردن یکدیگر می اندازند، ولی درهرحال، این حوادث اکنون به صورت نبرد و درگیری شدید درآمده که طرفین، هواپیماها و سایر سازوبرگ های نظامی خود را علیه یکدیگر به کار می گیرند و درنتیجه به طرفین خسارت های مالی و نظامی و تلفات جانی زیادی وارد شده است. آنچه مسلم است ادامه این نبرد و برخوردها تنها به نفع دشمنانشان تمام می شود و بهتر است که هرچه زودتر این نگرانی ها برطرف گردد. ...»(۸)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۲۱/۶/۱۳۵۹،۱۷۷، ص۳۴، رادیو مونت کارلو (بخش عربی)، ساعت: ۲۱:۳۰ دقیقه، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری عراق، ۱۹/۶/۱۳۵۹، بغداد.

۳- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، چاپ اول، تهران: ستاد تبلیغات جنگ، شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۹، ص۸۲.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، صص ۸ و ۹، خبرگزاری فرانسه از بغداد، به نقل از روزنامه الثوره، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- ستیز با صلح، پیشین.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۷، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- همان، ص۶، خبرگزاری فرانسه از بغداد، به نقل از اینا (خبرگزاری عراق)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶ ، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴۲، بخش عربی رادیو مسکو، ساعت: ۲۰، مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۱

در ادامه مبارزه و مقابله گروه های معارض عراقی علیه رژیم عراق، امروز در دو تلمبه خانه نفت در استان کرکوک عراق براثر بمب گذاری انفجارهایی رخ داد. روزنامه السفیر با نقل این خبر اضافه کرد: «عاملین آن، اعضای حزب اسلامی الدعوه طرف دار انقلاب ایران می باشند.» براساس گزارش السفیر، «عاملان سوءقصد، ابتدا مرکز پخش نفت باباسرشیاه که روزانه یک میلیون بشکه نفت خام را ازطریق ترکیه صادر می کنند، هدف قرار داده اند. دومین سوءقصد [به] تلمبه خانه گاز اسکای وان بود که روزانه چهارصد هزار مترمکعب گاز مایع تولید می کند.»(۱) رادیو اسرائیل نیز ضمن نقل این خبر از دو روزنامه لبنانی السفیر و الشرق، این روزنامه ها را طرف دار دولت سوریه دانست و تأکید کرد که گروه مزبور که مسئولیت این دو انفجار را به عهده گرفته اند خود را "الدعوه" نامیده اند که به جانب داری از رژیم آیت الله خمینی شهرت دارد.(۲)

دراین حال، امروز از منطقه قصرشیرین نیز خبر می رسد که «سازمانی تحت عنوان [سازمان] پیکار اسلامی(۳) مجاهدین عراقی در منطقه قصرشیرین تشکیل شده است. بنا به این گزارش، هدف این سازمان، مبارزه با رژیم صدام حسین است و ناراضی های عراق که بیشتر طرف دار جمهوری اسلامی هستند و از مشی انقلاب ایران پیروی می کنند، در این سازمان عضویت دارند.»(۴)

۲

نبردهای شدیدی که از روز پنجشنبه گذشته با عملیات مشترک ارتش عراق در منطقه عمومی قصرشیرین آغاز شده است، امروز نیز با شدت بیشتری ادامه یافت.

به گزارش خبرگزاری پارس، «در ساعت ۳:۳۰ دقیقه بامداد امروز، ۶ فروند هلیکوپتر عراقی وارد خاک ایران شدند و تا نزدیکی پاسگاه دربندجوق پیش آمدند. در این منطقه یکی از هلیکوپترها فرود آمد و به طرف پاسگاه دربندجوق تیراندازی کرد که خوشبختانه به برادران سازمان پیکار اسلامی عراق که در این منطقه موضع گرفته بودند، آسیبی وارد نیامد و براثر تیراندازی مأمورین پاسگاه، هلیکوپترهای مزبور که قصد پیاده کردن افراد نظامی را داشتند، مجبور به عقب نشینی شدند.»(۵)

اما از اولین ساعت روشنایی صبحگاهی یعنی «از ساعت ۶:۳۰ دقیقه، نبرد سختی بین نیروهای توپخانه عراق و ایران روی داد که پس از نیم ساعت پایان یافت. اما نیروهای ایران مجدداً در ساعت ۸ بامداد، مورد هجوم جنگنده های میگ عراقی قرار گرفتند که با ریختن مقدار زیادی بمب و راکت روی نیروهای ارتش، با مقاومت سرسختانه توپ های ضدهوایی، هواپیماهای عراقی متواری می شوند.»(۶)

امروز همچنین در منطقه خسروی قصرشیرین، در ساعت ۸:۰۵ دقیقه بامداد، یک فروند میگ عراقی در نبرد با یک جنگنده ایرانی مغلوب شد و سقوط کرد. نیروهای ایرانی پاسگاه

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری بیروت، به نقل از روزنامه السفیر، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۹، ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص۱۷ و ۱۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- المنظمه العمل الاسلامی (سازمان پیکار اسلامی)

۴- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرگزاری پارس از قصرشیرین به نقل از سخنگوی سازمان پیکار اسلامی عراق.

۶- سند شماره ۳۴۴۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی کرمانشاه.

بازدار را هم کوبیدند که چندین تانک عراقی در آن منهدم گردید.

بااین حال، در ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه بامداد، درگیری همچنان در تنگاب نو و پاسگاه های اطراف، از قصرشیرین به پایین ادامه دارد.(۱) همچنین، با پناهنده شدن یک سرباز عراقی در این منطقه، مشخص شد که تیپ۱۰ زرهی عراق تحت امر لشکر۶ مأموریت یافته که به قصرشیرین حمله کند.(۲)

بنا به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، در ساعت ۱۰ بامداد امروز، یک فروند بالگرد جنگی عراق که به حریم فضایی قصرشیرین تجاوز کرده بود توسط ضدهوایی مستقر در این شهر هدف قرار گرفته و در منطقه آق داغ قصرشیرین سقوط کرد.(۳) در منطقه پاسگاه هدایت قصرشیرین نیز در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه یک فروند بالگرد ۲۱۴ ایران با ۶ سرنشین براثر آتش ضدهوایی عراق در ارتفاعات آق داغ قصرشیرین سرنگون شد که ۲ تن از سرنشینان آن شهید و ۴ نفر دیگر مفقود شده اند.(۴)

گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس حاکی است: «ساعت ۱۲:۴۰ دقیقه امروز، حدود ۱۷ تانک ارتش عراق از مسیر رودخانه قلعه یهودی تنگاب به طرف خاک ایران شروع به پیشروی کردند.» این گزارش به نقل از آگاهان مرزی افزود: «حدود ۲۰۰ دستگاه تانک عراقی در فاصله بین خسروی تا نفت شهر و ایلام موضع گرفته اند و در ۴۸ ساعت گذشته، بیشتر حملات متوجه ۸ پاسگاه منطقه خان لیلی بوده است. درگیری های بعدازظهر دیروز با حمله نیروی زمینی، تانک ها و هواپیماهای عراقی به سوی منطقه قصرشیرین، خان لیلی، سومار و نفت شهر شروع شد.»(۵)

طبق گزارش شهربانی قصرشیرین: «درحدود ساعت ۱۲:۴۵ دقیقه امروز، نیروهای بعث عراق با سلاح های سنگین، هنگ ژاندارمری و پل شیرازی را که نیروی ارتش در آنجا مستقر بودند را زیر آتش توپخانه قرار داد که درنتیجه یک درجه دار کشته و ۳ نفر دیگر مجروح و در بیمارستان شهر بستری شدند.»(۶) در ساعت ۱۳:۱۰ دقیقه، سپاه غرب کشور اعلام کرد که «یک فروند میگ عراقی به وسیله نیروهای سپاه سقوط کرده و به خاطر اقدامات بعدی احتیاج به ۲ فروند فانتوم برای کمک به سپاه می باشد.»(۷)

همچنین خبرگزاری پارس گزارش داد که امروز بعدازظهر «اتومبیل جیپ استیشن حامل تیمسار ظهیرنژاد و گروهی از خبرنگاران و عکاسان رسانه های گروهی در منطقه تنگاب کهنه مورد حمله و اصابت گلوله نیروهای عراقی قرار گرفت. در این حمله، جیپ مزبور به کلی منهدم شد و وسایل خبرنگاران از بین رفت، اما سرنشینان آن که در زیر پلی پناه گرفته بودند سالم ماندند.»(۸)

در درگیری های زمینی و هوایی امروز، همچنین، ۲ میگ و یک بالگرد عراقی سرنگون شدند که با انهدام آنها، مجموع میگ ها و بالگردهای منهدم شده عراقی در چند روز اخیر به ۸ فروند رسید.(۹) فانتوم های ایران همچنین توانستند ضمن شناسایی تانک های عراقی ۲۰ تانک دشمن را در اطراف کوه های آق داغ قصرشیرین منهدم سازند و بقیه نیز مجبور به عقب نشینی شدند.(۱۰)

در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه، شهر قصرشیرین مجدداً زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت

۱- سند شماره ۴۲۹۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه بامداد؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- سند شماره ۴۲۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۴۲۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی به مرکز فرماندهی غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ مرکز فرماندهی به نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصرشیرین (فرمانده هنگ ژاندارمری)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر ابلاغ رکن۳ ژاجا به استناد اعلام سماجا.

۴- سند شماره ۲۷۶۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژاجا - رکن۳)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین، مستند به گزارش پاسگاه هدایت.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس از قصرشیرین، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۴۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۰۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۱۰ دقیقه.

۸- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس با روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۱۰- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

که توپخانه ارتش ایران نیز متقابلاً پاسخ گفت. این آتشباری به خانه ها، مغازه ها و تأسیسات شهر آسیب زیادی وارد ساخت و آب و برق شهر همچنان قطع می باشد.(۱)

در درگیری های امروز، علاوه بر کمبود آتش توپخانه، مهمات سنگین و زرهی، کمبود شدیدی نیز ازلحاظ موشک تاو و تفنگ ۱۰۶ م.م برای مقابله با زرهی دشمن احساس می شود.(۲) در ساعت ۲۲، درگیری ها هنوز در مناطق مرزی قصرشیرین ادامه داشته و ضمن انهدام ده ها تانک دشمن توسط هواپیماهای جنگنده خودی، منبع آب خسروی نیز براثر تهاجم دشمن آسیب دیده است.(۳)

ازطرفی، در ساعت ۷ بامداد، عراق تعداد بیشتری از نیروهای زرهی و تجهیزات سنگین خود را از ارتفاعات زینل کش به سمت تنگاب کهنه در جاده نفت شهر - قصرشیرین انتقال داد.(۴) عراق امروز همچنین منطقه مقابل باویسی، گرده نو و تپه رش را با زرهی و نیرو و یک ستون کامل تقویت کرد.(۵)در ساعت ۷:۲۰ دقیقه بامداد، پاسگاه های مرزی منطقه سومار مجدداً زیر آتش سنگین عراق قرار گرفتند و در ساعت ۸:۳۰ دقیقه، ۲ فروند میگ عراق با فاصله زیاد روی ارتفاعات پرواز و به طرف ارتش مستقر در نفت شهر تیراندازی کردند.(۶)

۱

با شدت گرفتن نبردها در اطراف شهر قصرشیرین، اوضاع عمومی در این شهر هرروز وخیم تر می شود. آخرین گزارش خبرنگار کیهان از وضعیت شهر قصرشیرین حاکی است: «شهر قصرشیرین به تدریج خالی از سکنه می شود و مقامات مسئول اظهار می دارند که حدود ۸۰ درصد مردم شهر را ترک کرده اند و اکثر مغازه های قصرشیرین نیز بسته است. هجوم مردم قصرشیرین برای دریافت پول از بانک ها نیز به علت تعطیل اضطراری بانک ها بی نتیجه مانده است. تعداد زیادی از مردم قصرشیرین به کرمانشاه رفته اند و دربرابر استانداری اجتماع کرده اند و خواستار محلی برای سکونت در این شهر شدند و همچنین عده زیادی از مردم نیز به اسلام آباد و شهرهای دیگر رفته اند و بیشتر در مساجد و منازل اشخاص اسکان یافته اند.»(۷)

۲

در ادامهٔ تلاش عراق برای تصرف بخش های مورد ادعای خود در منطقهٔ مرزی ایلام، امروز نیز نبردهای شدیدی در این مناطق رخ داد.

حملات آتشباری و هوایی ارتش عراق در تمام پایگاه های مرزی ایلام از ساعت ۷ صبح، آغاز شد که با مقابله نیروهای مسلح خودی در منطقه مقابل مهران، ۲ تانک عراقی، پاسگاه زالوآب و ۲ پاسگاه دیگر عراق و یک انبار مهمات و یک نفربر و یک خودرو دشمن منهدم گردید. در این درگیری ها به پاسگاه انجیره ایران نیز آسیب هایی وارد آمد. درگیری در این منطقه تا ساعت ۱۹ امروز هنوز هم ادامه داشته است.

۱- سند شماره ۳۴۳۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین.

۲- سند شماره ۴۲۹۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۵۰ دقیقه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژاجا - رکن۳)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند

شماره ۴۲۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران، از ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۶۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به ریاست اداره مرزبانی ژاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و -سند شماره ۲۷۷۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات منطقه غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری قصرشیرین مستند به گزارش گروهان سومار.

۷- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

برخی گزارش ها از محرزبودن وجود سربازان مصری در مرز ایلام حکایت داد؛ ازجمله(۱) یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «اخیراً تعدادی از نیروهای ارتش مصر و اردن که در ظاهر برای کمک به ارتش عراق به آن کشور وارد شده اند، دارای تعدادی هواپیمای بدون مارک از نوع میراژ و سوخو می باشند که در پایگاه هوایی کرکوک مستقر شده اند.»(۲)یادآوری می شود که از اوایل بامداد امروز، ارتش عراق نیروهای زیادی را - نزدیک به یک ستون همراه زرهی و توپخانه سنگین - در شهرک پلکانه الشهدا روبه روی پاسگاه انجیره ایران مستقر کرده است. بنا به همین گزارش، در ساعت ۸:۳۰ دقیقه نیز یک ستون ارتش عراق شامل تانک و توپ و خودرو و بلدوزر در جنوب پاسگاه تک تک مشکی و همواری های پشت آن وارد و مستقر شدند.(۳) ارتش عراق امروز همچنین تعداد ۱۱ دستگاه تانک و ۲۵ دستگاه خودرو حامل نیروهای تکاور از لشکر ۱۰ زرهی و ۲ دستگاه کامیون مهمات را از پادگان التاجی به منطقه کوت، (روبه روی پاسگاه صالح آباد در مهران) اعزام کرده است.(۴) علاوه براین، عراق بازهم منطقه مرزی کوت را امروز با ۴۱ کامیون سرپوشیده مهمات از پایگاه ابوغریب و زرباطیه، تقویت کرد.(۵) علاوه بر منطقه مرزی کوت، امروز همچنین مناطق فلوجه و دیوانیه، پادگان های ابوغریب و التاجی و نیز پایگاه خانقین عراق با ۲۸ کامیون نظامی شامل نیروهای کماندو، سلاح های ضدهوایی، مهمات و تجهیزات مخابراتی تقویت شدند.(۶)

شهر مهران نیز مجدداً از ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد، زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت و این درگیری تا روز بعد نیز ادامه یافت. در این نبرد، براثر پرتاب موشک ازسوی نیروهای خودی، پاسگاه زالوآب و قسمتی از زرباطیه آتش گرفت و عراقی ها نیز متقابلاً با پرتاب موشک، قسمتی از پاسگاه بهرام آباد را به آتش کشیدند. بنا به همین گزارش، در آخرین لحظات امشب اعلام شد که پاسگاه نی خزر ایران نیز به تصرف ارتش عراق درآمده است. عراق با ۴۵ تانک به این پاسگاه حمله کرد و علت عقب نشینی جوانمردان ژاندارمری مستقر در این پاسگاه، کمبود سلاح مناسب ذکر شده است.(۷)

در گزارش دیگری، باتوجه به گلوله باران شدید شهر مهران و احتمال پیشروی تانک های دشمن به طرف این شهر، درخواست فوری موشک تاو شده است.(۸)در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، شهر مهران و مرزبانی و پاسگاه های مرزی آن همچنان زیر آتش سنگین توپخانه و بمباران هوایی عراق قرار داشتند.(۹)در ساعت ۲۰، پاسگاه رضاآباد مهران اطلاع داد که در این ساعت صدای انفجاری را از سمت عراق شنیده است که معلوم شد یک خودرو عراقی در دو کیلومتری جنوب غربی زالوآب با مین برخورد و منفجر شده است.(۱۰) در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز نیز اعلام شد که درگیری شدید در نوار مرزی ایلام همچنان با مهاجمان عراقی ادامه دارد و چند تن از نیروهای نظامی ایران زخمی شده اند.(۱۱) لذا بنا به درخواست ناحیه ژاندارمری ایلام مبنی بر تقاضای کمک از ناحیه ژاندارمری خوزستان، امروز عده ای از نیروهای سپاه خوزستان عازم منطقه مرزی مهران شدند. درخواست مزبور شامل توپخانه سنگین و پشتیبانی هوایی نیز می باشد.(۱۲)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی، در تماس با ابراهیمی استاندار ایلام در ساعت ۱۹، مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت۱۵:۰۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - سند شماره ۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن

سوم) به استاندار خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به اطلاع واصله.

۵- سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۶- سند شماره ۶۵۱۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت۱۱:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۴۲۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۲:۵۰ دقیقه.

۸- سند شماره ۴۲۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۹:۳۰

۹- سند شماره ۲۷۶۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به اهواز (فرمانده لشکر۹۲ زرهی)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (فرماندهی ژاندارمری کل کشور، دایره عملیات، رکن۳)، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به آقای مهندس میرسلیم، معاونت امور سیاسی و اجتماعی وزارت کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام به استناد گزارش گروهان مهران، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش پاسگاه رضاآباد مهران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس با استاندار ایلام، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ساعت۲۱:۳۰ دقیقه.

۱۲- سند شماره ۳۴۷۶۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن سوم) به استاندار خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر تلگراف ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام مستند به درخواست فرمانده گروه زرهی مستقر در منطقه مهران، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

ص: ۸۸۵

تلاش عراق برای تصرف منطقهٔ میمک امروز هم ادامه داشت که با مقاومت نه چنـدان مسـتحکم قوای مرزی ایران روبه رو شـد. دراین خصوص، مشاهـدات عینی فرمانـده گروهان صالح آباد از منطقه عملیاتی زیر نظر سـتون عملیاتی در میمک حاکی است که در ساعت ۱۴ امروز، حداقل ۲۰۰ تانک عراقی در مقابل پاسـگاه های نی خزر، انجیره، هلاله و شوروشـیرین شـروع به تیراندازی کردند که آتش ضعیف نیروهـای خودی قادر به پاسخ گویی به دشـمن نبوده و سـتون مزبور درخواست پشتیبانی و آتشـبار ۱۳۰ م.م، خمپـاره ۱۲۰ م.م، حـداقل ۲ دسـتگاه تانک، یک دسته موشک سهند، ۲۰ قبضه موشک انداز آر.پی.جی۷ و نیروهای کمکی کرده است که بایـد قبل از روشن شـدن هوا و آغاز روز بیسـتم شهریور در اختیار این ستون و گروهان مزبور قرار گیرد. ضمناً طبق همین گزارش، پاسگاه نی خزر به تصرف عراق درآمده است.(۱)گزارش های بعدی اوضاع را از این هم وخیم تر نشان می دهد: پاسگاه هلاله ایران در ساعت ۱۹:۰۵ دقیقه و متعاقب آن پاسـگاه نخجیر نیز در مرز ایلام سـقوط کرده و به دست قـوای عراقی افتادنـد و یـک هواپیمـای اف۵ زمـانی که دیگر دیر شـده بود برای پشتیبانی از آنها به پرواز درآمد.(۲)

از سوی دیگر و درحالی که گروهان صالـح آباد خود به شـدت با دشـمن درگیر است، از هنگ ایلام خبر می رسـد که پاسـگاه تلخاب با پیک اطلاع داده که دشمن رأس ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، پاسگاه مزبور را به شدت زیر آتش تانک و توپخانه گرفته و پاسگاه تلخاب منهدم و ارتباط افراد آن با سایر پاسـگاه ها قطع می باشد. در گزارش حاضر آمده است که ۵ دستگاه تانک دشمن در تیررس قرار دارد و امکان حمله و پیشـروی می رود. به همین دلیـل، تقاضای کمک ازطریق ارتش مسـتقر در منطقه را دارد و از گروهان صالـح آباد نیز درخواسـت کمک و مواد غذایی و متخصص مخابرات کرده است.(۳)

اما باتوجه به اسـتقرار و تجمع نیروهای پیاده و زرهی عراق در مقابل پاسگاه چیلات ایران، امروز تیپ۲ دزفول، این پاسگاه را با ۳ دستگاه نفربر، ۱۸ نفر کارکنان، ۲ قبضه خمپاره انداز۱۲۰ م.م، یک قبضه تفنگ۱۰۶ م.م، ۳ دسـتگاه زیل حامل مهمات بار مبنا، ۲ عراده توپ ۱۵ م.م با مهمات بار مبنا تقویت کرده است.(۴)

همچنین در ساعت ۷ بامداد، پاسـگاه بیات تابع گروهان موسـیان گزارش داد عراق در ادامه تقویت نیروهایش در روزهای گذشـته، امروز نیز دست به تقویت بیشتری ازلحاظ نیرو و زرهی زده و امکان هرگونه حمله و درگیری می باشد.(۵)

در ساعت ۱۰ بامداد، نیروهای عراقی با توپخانه سـنگین به دو پاسگاه حافظیه و سمیده در مرز ایلام حمله کردند که با آتش متقابل ارتش ایران مواجه شدنـد. این درگیری تـا ساعت ۱۵ امروز، هنـوز ادامه داشـته است. بنـا به گزارش سـپاه غرب کشور: «نیروهـای خودی در این درگیری مهمات برای سلاح های سنگین ندارند و هنوز مهمات به آنها نرسیده است.»(۶)

۱- سـند شماره ۲۸۳۱۵۷ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ ایلام به تهران (ژاجا - رکن۳ - دایره عملیـات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ۲ سیار، ۱۹/۶/۱۳۵۹، سرکار سرهنگ لکی از گروهان صالح آباد.

۲- سند شماره ۲۸۳۰۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرمانـدهی) به فرماندهی - ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به گزارش ف - شاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۰۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات مشترک غرب کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر تلگراف واصـله از هنگ ژاندارمری ایلام مستند به گزارش پاسگاه تلخاب، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۸۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ ایلام به تهران (ف - ژاجا - رکن۳ - دایره عملیـات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسـگاه تلخاب، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۱۴۱۶۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرمانـدهی سـپاه به مرکز فرمانـدهی غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹،

برابر اعلام ژاندارمری.

۴- سند شماره ۵۰۵۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، **۲۱/۶/۱۳۵۹**، برابر گزارش لشکر۹۲ زرهی، **۱۹/۶/۱۳۵۹**.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (ت - ف - ژاجا - دایره عملیات)، **۱۹/۶/۱۳۵۹**؛ و - سند شماره ۳۴۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری ایلام به وزارت کشور، **۲۰/۶/۱۳۵۹**، برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام، **۱۹/۶/۱۳۵۹**.

۶- سند شماره ۴۲۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، **۱۹/۶/۱۳۵۹**، ساعت ۱۵.

۱

در ادامه کمک رسانی و تقویت مناطق مرزی غرب کشور درپی درگیری های اخیر، شامگاه امروز، ۲ گردان از سربازان مرکز توپخانه اصفهان، در میان بدرقه دیگر سربازان و مردم اصفهان، عازم این مناطق شدند.(۱)دراین حال، باتوجه به شدت درگیری ها و افزایش شمار مجروحان نظامی و غیرنظامی، امروز اعلام شد که به درخواست جمعیت هلال احمر کرمانشاه، هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، یک گروه امداد درمانی مرکب از یک جراح، متخصص بیهوشی، دو بهیار، چند امدادگر و یک تن داروهای مختلف را با هواپیما به کرمانشاه اعزام کرد.(۲)

۲

باتوجه به درگیری های شدید روزهای گذشته در مناطق قصرشیرین و نقاط مرزی مهران و نیز با درنظرگرفتن تحرکات مرزی عراق و جابه جایی و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات زرهی و پدافندی ارتش این رژیم در مناطق مرزی خوزستان، امروز برای فرماندهی لشکر۹۲ زرهی و ستاد عملیاتی اروند محرز شد که حمله ارتش عراق به خوزستان قطعی است؛ لذا به یگان های لشکر دستور داد که بدون غفلت و با تمام امکانات آماده مقابله و مبارزه دربرابر نیروهای عراقی باشند.(۳)

در کنار دستور لشکر۹۲ زرهی، تکرار گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز قابل توجه است، زیرا در گزارش خود، برای چندمین بار نقاطی که به احتمال قوی، ارتش عراق قصد حمله به آنها را دارد را پیش بینی کرده و مورد تأکید قرار داده است. بنا به این گزارش: «طبق اطلاعات موثق، دولت عراق در نظر دارد تمام نقاطی را که طبق قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، ادعای ارضی درباره آنها دارد را طی یک حمله همه جانبه و با استفاده از نیروهای زرهی و پشتیبانی هوایی به تصرف خود درآورد.» در این گزارش همچنین تأکید شده که «پاسگاه های ژاندارمری تابع ناحیه خوزستان که تحت امر لشکر۹۲ زرهی هستند، در شرایط فعلی دارای آن چنان نیرو و امکاناتی نیستند که بتوانند دربرابر حملات عراق حتی یک ساعت هم مقاومت کنند.» در ادامه، نقاط مورد مناقشه که حمله عراق به آنها قطعی است، چنین گزارش شده است:

«۱. پاسگاه طلائیه قدیم و زمین های اطراف آن؛ ۲. چاه نفت [بیات] و زمین های اطراف آن؛ ۳. چاه نفت شماره ۱۰۰ و ۴. پاسگاه کوشک و اطراف آن.»(۴) به همین منظور، فرماندهی ژاندارمری کل کشور امروز دستورالعملی در ۲ صفحه و ۵ بند تحت عنوان "دستورالعمل برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان" به ناحیه ژاندارمری خوزستان ابلاغ کرد که در آن ضمن هماهنگی با ارتش و سپاه منطقه، درباره چگونگی مبارزه با ضدانقلاب و تهاجم عراق و حفاظت از پاسگاه ها و هماهنگی بین نیروهای مستقر در منطقه مطالبی کلی عنوان شده است.(۵)

بااین حال، در ساعت ۱۱ صبح امروز، ۲ دستگاه کامیون عراقی حامل ۷۰ نفر نیروی نظامی، با نفوذ از غرب چاه نفت شماره ۱۰۰، به داخل خاک ایران وارد شده و قصد تصرف این چاه

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اصفهان به نقل از گزارش روابط عمومی مرکز توپخانه اصفهان.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رمز ستاد عملیاتی اروند) به استانداری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، رونوشت: گروه رزمی ۱۶۵، گردان ۲۲۱، تیپ ۲ و ۳ گروه رزمی ۳۷ (گروه رزمی عین خوش).

۴- سند شماره ۳۴۴۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور و سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، دستورالعمل ابلاغی از مرکز ژاجا به منظور برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

را داشتند که با تیراندازی و مقابله مأموران مستقر در محل، مجبور به عقب نشینی شدند. هنگ ژاندارمری سوسنگرد ضمن ارسال این گزارش، اضافه کرده: «چون چاه نفت شماره ۱۰۰ حائز اهمیت می باشد و با مرز یک کیلومتر بیشتر فاصله ندارد، ۲ دستگاه نفربر و ۲ دستگاه تانک برای حفاظت از تأسیسات آن اعزام شود.»(۱)

امروز برای چاه نفت طلائیه نیز اتفاق مشابهی رخ داد؛ «در ساعت ۱۲:۲۵ دقیقه، ازسوی رئیس حفاظت نفت خبر رسید که ارتش مزدور عراق به چاه نفت شماره ۶۰ واقع در ۳۰ کیلومتری غرب محور اهواز – خرمشهر، حدود پاسگاه یزدنو حمله کرده و ارتباط به کلی قطع گردیده است.» بنا به همین گزارش، در ساعت ۲۳:۳۰ امروز، اعلام شد که دشمن عقب نشینی کرده(۲) و دستور توبیخ فرمانده پاسگاه ژاندارمری مزبور صادر و نیروی کمکی ازطریق تیپ۱ زرهی لشکر۹۲ به محل اعزام گردیده است.(۳)

دراین حال، تحرکات عراق در نواحی مرزی خوزستان امروز نیز ادامه داشت.

بنا به گزارش گروهان ژاندارمری سوسنگرد، بین ساعت ۷ تا ۲۰ امروز، در منطقه هورالعظیم، عوامل عراقی سه ماهیگیر محلی ایرانی به نام های جاسب، قاسم و بویح سواری را که در داخل هور مشغول ماهیگیری بودند، دستگیر و به عراق بردند.(۴)

در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز تحرکات چشمگیر عراق و شناسایی هوایی و زمینی ادامه داشت. دراین مورد، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است: امروز «چند یگان نظامی که دارای ضدهوایی و خودروهای هورگرافت [هاورکرافت] می باشند از مقابل پاسگاه خین در بیابانی که یک کیلومتر تا مرز فاصله دارد تا روبه روی پاسگاه هرطه به طول تقریبی هفت کیلومتر مستقر گردیده اند.» در این خبر افزوده شده است: «مشابه یگان ذکرشده با سلاح های فوق مقابل جزیره مینو واقع در سیحان به طول پنج کیلومتر مستقر گردیده اند.»(۵)

مخبرین خودی گزارش دادند: «امروز تعداد زیادی سلاح های سنگین که در بین آنها تانک های لوله بلند دیده شده است، از بصره به سمت پادگان تنومه و از آنجا به سمت مرز [خرمشهر و آبادان] سرازیر شده اند.» در این گزارش آمده است که «احتمال می رود که قوای ذکرشده از لشکر۵ بصره و احتمالاً از گردان۷ توپخانه بصره که در کنار پایگاه هوایی شعیبیه قرار دارد، باشند.»(۶)

در همین منطقه مرزی، ساعت ۱۹:۱۰ دقیقه امروز، یک فروند هواپیمای عراقی به حریم فضایی ایران تجاوز کرد. سخنگوی سپاه پاسداران خرمشهر ضمن نقل این خبر افزود: «دولت بعث عراق در یک ماه گذشته، ده ها هواپیما روانه مرزهای خرمشهر کرده است که اکثراً به دلیل اکتشافات مرزی بر روی مرزهای خرمشهر پرواز می کنند.»(۷)

در منطقه مرزی آبادان نیز تجاوز هوایی برای شناسایی ادامه یافت و با تیراندازی پدافند نیروهای خودی یک میگ متجاوز عراقی در خاک عراق سقوط کرد.(۸) امروز همچنین، ۲ ناو جنگی عراق ازطریق اروندرود درحال حرکت به طرف خلیج فارس مشاهده شدند.(۹)

ص: ۸۸۸

۱- سند شماره ۳۴۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن۳)، به وزارت کشور و سماجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

۲- سند شماره ۴۲۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه خوزستان.

۳- سند شماره ۳۴۷۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن سوم) به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد مستند به اعلام گروهان ژاندارمری سوسنگرد، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، برابر گزارش فرمانداری خرمشهر، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- همان، صص۱۰ و ۱۱، برابر گزارش فرماندار خرمشهر، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر به نقل از سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر.

۸- سند شماره ۵۱۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ژاندارمری خسروآباد، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، گزارش مرزبانی آبادان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۱

درپی تشدید درگیری های مرزی در مناطق غربی کشور و تحرکات و نقل وانتقالات نظامی عراق در خوزستان و در حالی که فعالیت گروه های سیاسی چپ و طرف داران سازمان مجاهدین خلق [منافقین] در خوزستان نیز همچون شهرهای دیگر همچنان ادامه دارد، احتمال برخورد و درگیری آنها با مردم مؤمن به انقلاب و نظام افزایش یافته و وجود وضعیت جنگی، نوع ارتباط متقابل گروه های سیاسی مزبور را با توده های هوادار نظام حادتر کرده است.

برای مثال در کرمانشاه که حالت یک شهر جنگ زده را به خود گرفته شایعه پراکنی بیداد می کند که برخی از آنها مسلماً ریشه در واقعیت دارد. برخی از این شایعات چنین است:

احزاب کردستان در آذرماه که بارندگی شده و زمین گل ولای می شود، حملات شدید خود را به مراکز اصلی نیروهای خودی ازجمله پادگان سنندج آغاز می کنند؛ چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق مشترکاً گروه های ضربتی خود را به همین منظور تشکیل داده اند؛ درحال حاضر شاپور بختیار در عراق است و روی حمله به ایران مطالعه می کند و با همیاری رضا پهلوی و از سوی دیگر با عشایر سنجابی، قلخانی و باباخانی همکاری هایی داشته و پالیزبان نیز درحال تقویت خود در مرزهای غرب کشور می باشد.(۱)

اما در خوزستان موقعیت حادتر است. حاکم شرع استان خوزستان امروز با صدور اطلاعیه ای، فعالیت گروه های سیاسی مزبور در خوزستان را ممنوع اعلام کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «باتوجه به موقعیت حساس سوق الجیشی خوزستان که دشمنان داخلی و خارجی از همه طرف آماده واردکردن ضربه به این استان زرخیز می باشند و باتوجه به آماده باش کامل و خطر حمله هوایی ازطرف صدام حسین این عامل خودفروخته امریکا، به کلیه گروه های سیاسی اخطار می شود که تا تعیین تکلیف آنها ازطرف مجلس شورای اسلامی، حق هیچ گونه فعالیتی را ندارند و درصورت تخلف، از طرف این دادگاه تحت پیگرد قرار خواهند گرفت. ...»(۲)

۲

عمده ترین درگیری های مناطق کردنشین مربوط به محور بانه - سردشت و شاهین دژ - بوکان است. در سایر نقاط نیز بعضاً برخوردهای پراکنده و تحرکات چندی ازسوی افراد مسلح ضدانقلاب وجود دارد.

پاک سازی محور بانه - سردشت، به شدت ادامه دارد و تا ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، ستون اعزامی نیروهای مسلح انقلاب به نزدیک سردشت رسیدند. در درگیری های این محور، یکی از سران مهم کومه له به نام دکتر شاکری کشته شد. بنا به این گزارش، در ۲۴ ساعت گذشته، ۲ تن از نیروهای ستون اعزامی شهید و حدود ۱۵ نفر زخمی شده اند.(۳)دراین حال، از خودِ سردشت خبر می رسد که امروز نیز مهاجمان با سلاح های سبک و سنگین به پادگان این شهر

۱- سند شماره ۴۲۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح - ع) به دفتر نخست وزیری، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، خبرنگار کیهان از اهواز.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی در تماس تلفنی با دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

حمله کردند، اما با تیراندازی متقابل افراد مستقر در پادگان، مجبور به فرار شدند. در این درگیری یک نفر از نیروهای خودی شهید و ۳ نفر نیز زخمی شدند.(۱)

نیروی زمینی ارتش گزارش داد که امروز «گروه های مسلح غیرقانونی جاده بانه را از بوئین به سمت سردشت و از منطقه کوه پیچ تا سردشت مین گذاری کرده اند.»(۲)

درباره محور شاهین دژ - بوکان که پاک سازی آن چند روزی است به سختی ادامه دارد، گزارش امروز نیروی انتظامی (ناجا) به نقل از فرماندار میاندوآب، حاکی است که نیروهای خودی از روز ۱۷ شهریور تاکنون، همچنان در محاصره افراد حزب دمکرات و کومه له هستند و بخشی از نیروهای درگیر نیز مجبور به عقب نشینی شده اند و تلاش برای شکستن محاصره و نجات محاصره شدگان و گروگان ها با ارسال ۲ فروند بالگرد جهت کمک رسانی ادامه دارد.(۳)فرماندار میاندوآب همچنین امروز اعلام کرد که حسن قمی فرمانده پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در محمودآباد شاهین دژ و فتحعلی راستی (راثی) بخشدار این منطقه که در تاریخ ۱۷/۶/۱۳۵۹ به دست مهاجمان مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی به گروگان گرفته شده بودند، امروز ۱۹ شهریور توسط افراد حزب کومه له به طرز فجیعی به شهادت رسیدند و تا ساعت ۱۶ امروز، جنازه های آنها که در روستای قره موسی لو نگهداری می شود را کومه له تحویل نداده است.(۴) اما در پایان امروز، جنازه های این دو شهید درحالی تحویل سپاه شاهین دژ شد که جنازه حسن قمی مغزش را با تبر درآورده بودند و زبان از حلقوم فتحعلی راستی بیرون کشیده بودند و در بدنشان آثار شکنجه به چشم می خورد.(۵)

دراین حال، مسئول ستاد عملیاتی ژاندارمری خوی در اطلاعیه ای ضمن اخطار شدید به آشوبگران مناطق مختلف آذربایجان غربی، عاملان اصلی این کشتار و ناامنی های منطقه را معرفی کرد. بنا به این اطلاعیه که خطاب به مردم سلماس، سنجی، شیپران و صدمای صادر شده است، ضمن هشدار به این عوامل، آنها را به شرح زیر معرفی کرده است: ۱. سنار مامدی ۲. حکمت مامدی ۳. نورالدین جلال پور ۴. فیصل اطمانی ۵. محمد بارگان (علیزاده) معروف به طالو ۶. ملاداود ۷. خالد مامدی ۸. چنگیز مامدی.(۶)همچنین، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی امروز اعلام کرد که «در عرض ۲۴ ساعت گذشته، دراثر تلاش مأموران ستون عملیات مستقر در خوی، تعداد ۸۲ قبضه جنگ افزار مختلف همراه با مهمات مربوطه از منطقه مزبور جمع آوری شده است.»(۷)

در سنندج نیز امروز صبح، خانه یک نفر از افراد وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی که درحال ساخت بمب بود، به علت انفجار این مواد آتش گرفت و وی به شدت مجروح شد.(۸)

دراین حال، به گزارش منابع خودی عزالدین حسینی و قاسملو نمایندگانی را نزد جلال طالبانی فرستاده و خواستار همکاری برای سرنگونی رژیم ایران شده اند.(۹) مقامات عراق نیز

۱- سند شماره ۴۲۹۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، طبق گزارش هنگ سردشت، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۹۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۰۸، از سماجا۲ (ح - ع) بـه ف - ژاجا (رکن۲)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۳- سند شماره ۴۲۹۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۷۵، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به

نزاجا، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ناجا مستند به گزارش فرماندار میاندوآب، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، ۱۹/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از میاندوآب.

۵- سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر خبر واصله از شاهین دژ، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از خوی.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از سنندج به نقل از روابط عمومی سپاه پاسداران سنندج.

۹- سند شماره ۴۲۹۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۲۹۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله.

مدعی اند که مقامات حزب دمکرات کردستان ایران دکتر عبدالرحمن قاسملو و شیخ عزالدین حسینی، از جلال طالبانی تقاضا کرده اند که از دست زدن به عملیات تخریبی در نوار مرزی ایران و عراق خودداری و فعالیت های خود را در مناطق شمالی و دور از مرز گسترش دهد.(۱)

۱

علاوه بر حملات عراق در مرزهای غرب و جنوب غرب کشور و درگیری های شدید مناطق کردنشین، ادامه وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی در سایر شهرهای ایران و سوءاستفادهٔ گروه های سیاسی چپ و مجاهدین خلق (منافقین) از این وضعیت برای ایجاد تشنج بیشتر و بهره برداری برای آیندهٔ نزدیک و محتمل، ناامنی در کشور را افزایش می دهد. نمونه های زیر گویای تداوم این وضعیت است.

«در سمنان، فارغ التحصیلان بیکار این شهر به منظور اعتراض به استخدام مخفیانه یک صد نفر از معلمان سمنان که در مرکز صورت گرفته است، بامداد امروز در ساختمان اداره کل آموزش وپرورش سمنان اجتماع کردند. این اجتماع که منجر به تعطیل اداره آموزش وپرورش شده بود با حضور محمدحسن اصغرنیا، استاندار سمنان، در این محل و گفت وگو با آنان متفرق گردید.»(۲)

اما بیشترین نمونه ها در مناطق شمالی کشور رخ می دهند. ازجمله، شامگاه امروز، «پس از برگزاری نماز مغرب و عشا در مسجد سردار جنگل رشت و سخنرانی حجت الاسلام هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، گروهی از شرکت کنندگان در این آیین، دست به یک راه پیمایی زدند و در مسیر راه خود در خیابان طالقانی، محل کانون دانش آموزان [از شاخه های دانش آموزی گروه های سیاسی] و حزب ملت ایران شعبه رشت را به اشغال خود درآوردند.»(۳)

در شهرستان تنکابن نیز امروز حجت الاسلام صادق خلخالی، سرپرست ستاد مبارزه با مواد مخدر، در یک سخنرانی در اجتماع مردم این شهر، به مجاهدین خلق (منافقین) و فداییان خلق اعلام کرد: «روزی فراخواهد رسید که او آنها را از میان خواهد برد.» وی افزود: «ارزش فدائیان خلق بیش از مجاهدین خلق [مجاهدین] است، زیرا آنها از آغاز نشان دادند چه رنگی دارند درحالی که مجاهدین مخفیانه بازی می کنند.»(۴)

در همین خطه شمال، «شهرک ساحلی دریاکنار صبح امروز به وسیله گروهی که خود را جوانان مسلمان پیرو راه امام خوانده اند اشغال شد. در نخستین بیانیه صادره ازسوی این جوانان، هدف از این حرکت تأکید بر لزوم مبارزه با فساد و مستکبرینی که دسترنج مردم مستضعف را به غارت برده اند و نیز توجه دادن بیشتر مقامات مسئول دراین مورد عنوان شده است.»(۵)

دراین حال، روابط عمومی شهربانی همدان امروز اعلام کرد: «در ۴۸ ساعت گذشته، تعداد ۹ بمب در کارخانه یخ سازی همدان کار گذاشته شده بود که قبل از رسیدن مأموران شهربانی به محل، ۳ عدد از بمب ها منفجر و ۶ عدد بقیه توسط مأمورین کشف و خنثی شد. انفجار این بمب ها تلفات و خسارات جانی و مالی در بر نداشته است.»(۶)

۱- سند شماره ۴۲۹۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۰۴، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات - مد اطلاعات)، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرگزاری پارس از سمنان، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۷ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری پارس از رشت، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص۳، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.
۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶ ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس از ساری، ۱۹/۶/۱۳۵۹.
۶- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از همدان.

سخنرانی شدیداللحن بنی صدر در مراسم هفده شهریور و پاسخ برخی سران حزب جمهوری اسلامی به آن در روز گذشته، ضمن اینکه در رسانه های داخلی و خارجی بازتاب وسیعی داشته و همچنان واکنش نیروها و تشکل های جناح موسوم به خط امام را درپی دارد، نگرانی هایی را نیز در میان برخی مراجع عظام تقلید برانگیخته است. آیات عظام گلپایگانی،(۱) نجفی مرعشی(۲) و شیرازی(۳) هریک در تلگرام های جداگانه ای به حضور امام خمینی، ضمن ابراز نگرانی از وضعیت موجود، باتوجه به خطرهایی که کشور و انقلاب را تهدید می کند، افزایش تنش و اختلاف در میان مسئولان کشور را به ضرر انقلاب و ایران دانسته و از امام خواسته اند که به هر شیوه مقتضی و مناسب، جلو این اختلافات را بگیرند.(۴) دراین حال، «امروز ۱۰۴ تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز در متنی که تقدیم رئیس مجلس کردند، طبق اصل ۷۰ قانون اساسی و به خاطر توهماتی که بنی صدر در سخنرانی مراسم هفده شهریور در اذهان عمومی ایجاد کرده است، خواستار دعوت رئیس مجلس از وی برای ادای توضیحات شدند.»(۵)

از سوی دیگر، بعدازظهر امروز، نمایندگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرده و به طورکلی به سخنرانی بنی صدر در روز هفده شهریور و همچنین به مصاحبه وی با روزنامه انقلاب اسلامی درباره بیانیه ۷۵ سازمان خود پاسخ دادند. نمایندگان مجاهدین انقلاب اسلامی در آغاز این نشست درمورد انگیزه تشکیل مصاحبه مطبوعاتی اظهار کردند: «ما به دلیل جو موجود در جامعه از جواب دادن به اتهاماتی که به سازمان ما زده می شد، خودداری کردیم، اما پس از سخنرانی ۱۷ شهریور در میدان شهدا متوجه شدیم همان مطالب در قالب دیگر مطرح شد و ازآنجاکه احساس کردیم برنامه ای برای محو خط امام در جامعه جریان دارد، بر آن شدیم تا طی مصاحبه ای، ابهامات را مرتفع سازیم.»

آنان افزودند: «آنچه در ۱۷ شهریور در میدان شهدا تحت عنوان "گروهک" عنوان شد نمی تواند گروه و یا سازمان خاصی باشد، بلکه خطی است که سازمان ما ازجمله گروه هایی است که آن خط را داراست و آن خط امام است.»

نمایندگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درمورد اظهارات آقای بنی صدر مبنی بر کوشش برای تضعیف مقام ریاست جمهوری گفتند: «آیا دفاع کردن از یک سری مسائل سیاسی - ایدئولوژیکی و یا گفتن بعضی از انحرافات تضعیف است؟... ما با ریاست جمهوری هیچ گونه مشکلی نداریم، زیرا تمام تلاش ما برای استقرار قانون اساسی است و ریاست جمهوری هم یک اصل از اصول آن است، پس ما چطور می توانیم برعلیه آن توطئه کنیم؟ ما فقط اگر انحرافی ببینیم آن را گوشزد خواهیم کرد.»

آن گاه در پاسخ به این سؤال که شما قصد کودتا و به دست گرفتن قدرت را داشته اید،

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱.
۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از مشهد.
۴- ضمیمه دارد؛ متن تلگراف های آیات عظام قم و مشهد به حضور امام خمینی مبنی بر اظهار نگرانی از افزایش اختلافات میان دو جناح حاکم بر نظام و درخواست پادرمیانی امام برای رفع این اختلافات.
۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

افزودنـد: «پس از تجـاوز نافرجـام نظـامی طبس، براسـاس اطلاعاتی که به دست آورده بودیم وجود توطئه دیگری را برای سـرنگونی نظام جمهوری اسـلامی محتمـل دانسـته و طی نـامه ای به شورای انقلاب هشـدار داده و رهنمودهـایی برای مقـابله با این توطئه ذکر کردیم که ازطرف رئیس جمهوری با این عنوان که اینها به بهانه احتمال کودتا خود می خواهنـد کودتا کننـد، ما را متهم به قدرت طلبی کردند؛ ولی در آن نامه چیزی جز هشدار و رهنمودهایی برای مقابله با کودتای احتمالی امریکا نبوده است و ما طی آن نامه، خواسـتار دستگیری فوری عوامل ساواک، فراماسونرها، طرف داران بختیار، [و] آماده باش کامل سپاه پاسداران و کمیته ها در تمام شـهرها و مسلح کردن توده های مردم مسلمان زیر نظر کمیته ها و سپاه شده بودیم.»

نماینـدگان مجاهـدین انقلاب اسـلامی سـپس با اشاره به برخی بخش های جوابیه بنی صـدر به بیانیه شـماره ۷۵ این سازمان، گفتنـد: «ما معتقـدیم که در نظام جمهوری اسـلامی انگیزه حرکت مردم نباید مسائل رفاهی باشد؛ نه اینکه ما اعتقادی به وجود رفاه در جامعه نداریم، بلکه می گوییم بایـد انگیزه، مسائل معنوی و الهی باشد.» آنان افزودند: «اگر لازم باشد درباره این ۱۰ مورد که گفته می شود دروغ است، توضیح بیشتری خواهیم داد.» نماینـده سازمان مزبور در قسـمت بعـدی سـخنان خود، سؤالی از آقای بنی صدر کرد مبنی بر اینکه: «در این برهه از زمـان که انقلاب مـا در معرض شدیـدترین حملات شـرق و غرب است، در غرب کشور، عراق مسلحانه با انقلاب ما می جنگـد، ناوگـان دریـایی امریکا در خلیج فارس آماده برای حمله به کشور ما هسـتند و ما با مشـکلات اقتصادی، سیاسـی، فرهنگی بسـیار دست به گریبـان هستیم، آیـا بـاوجود این همه خطرات، بزرگ ترین خطر، وجود نیروهـای در خـط امـام است؟ آیـا لیبرالیسم خطرش بیشتر است یا نیروهای خط امام که در وجود همین گروهِ به قول شما اقلیت، تبلور پیدا کرده است؟»

نماینـدگان مجاهدین انقلاب در آخرین قسـمت این مصاحبه مطبوعاتی، به مسـئله وحدت گروه ها و تفاهم اشاره کرده و افزودند: «ما این مسئله را از مدت ها پیش تذکر داده بودیم برای اینکه در مقابل ضدانقلاب که وحدت دارد، نیروهای مدافع انقلاب و در خط امام نیز باید وحـدت داشـته و هماهنگ باشـند. ما برای وحـدت به همه گروه ها و افراد در حول سه محور خط امام، ولایت فقیه و قانون اساسـی اعلام آمـادگی می کنیم، ولی نمی توانیم بـا گروه هـایی که معتقـد به خـط امام و ولایت فقیه نبوده و یا متکی به شـرق و غرب باشـند، وحـدت داشته باشیم.»(۱)

اما سـخنرانی بنی صدر در روز هفده شـهریور و پاسخ سـران حزب جمهوری اسلامی به آن، امروز واکنش برخی هواداران دو طرف را در بعضـی شـهرها ازجملـه مشـهد، جهرم، مراغـه و اصـفهان بـه دنبـال داشـت. دراین میـان نفس سازمـان دهی و حرکت تشـکیلاتی سازمـان مجاهـدین خلق (منافقین)، هواداران خودجوش بنی صدر را در قالب مطلوب خود قرار می دهد و شـعارها را مشـخصاً علیه بهشتی با جهت گیری تندی دامن می زند ازجمله:

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲.

در مشهد شامگاه امروز «تظاهراتی در این شهر روی داد که طی آن گروهی موافق بنی صدر و گروه دیگر در موافقت با بهشتی شعار می دادند.(۱)در شهرهای جهرم، مراغه و اصفهان نیز طرف داران دو طرف دست به تظاهرات زده و شعارهایی بر له یا علیه بنی صدر و آیت الله بهشتی سر می دادند.»(۲)

۱

درحالی که هنوز تکلیف وزیران وزارتخانه های نفت، دارایی، امور خارجه، کار و سازمان برنامه و بودجه مشخص نشده است،(۳)مجلس شورای اسلامی امروز جلسه علنی داشت و پس از ساعت ها گفت وگو و بحث درمورد برنامه ها و اعضای کابینه و اظهارنظر نمایندگان مخالف و موافق، سرانجام درباره هیئت دولت و برنامه آن رأی گیری به عمل آمد و با ۱۶۹ رأی موافق، ۱۴ رأی مخالف و ۱۰ رأی ممتنع به دولت محمدعلی رجایی نخست وزیر، رأی اعتماد داده شد. از میان نمایندگان، احمد سلامتیان، یدالله سحابی، عزت الله سحابی، علی گلزاده غفوری، مهدی بازرگان، رمضانی، محمدمهدی جعفری، صدر حاج سیدجوادی، غضنفرپور، کاظم سامی، ابراهیم یزدی و اعظم طالقانی و علی اکبر معین فر و یک نفر دیگر به عنوان مخالفت، رأی کبود دادند.(۴)

در این جلسه که محمدعلی رجایی و ۹ تن از اعضای کابینه وی حضور داشتند،(۵) نخست وزیر پس از پایان سخنان موافقان و مخالفان به پاسخ گویی پرداخت و درمورد اینکه آیا در تدوین برنامه با رئیس جمهوری نیز مشورت شده است؟ گفت: «درمورد کابینه همه می دانید که حتی وقتی می خواستم نامه جدیدی به مجلس بنویسم، به آقای رئیس جمهور تلفن کردم و گفتم از افرادی که مورد تحقیق شما

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۷، ۲۱/۶/۱۳۵۹، صص۲ و ۳، خبرگزاری پارس از مشهد، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۴- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۶۹۸.

۵- شش نفر دیگر بنا به گفته محمدعلی رجایی، نخست وزیر، به علت مسافرت و بازدید دسته جمعی در مجلس حضور نداشتند.

بودند اگر کسی اضافه شده است من به مجلس بنویسم. ولی تاکنون ایشان مشغول تحقیق هستند و درباره چهار نفری که قرار است به من جواب بدهند، جواب روشنی نداده اند. و طبیعی است که چنین وضعیتی اجازه اینکه انسان فرصت کند برود و بنشیند درباره برنامه ها صحبت کند نمی دهد. و همان شب که برنامه دولت بین نمایندگان توزیع شد یک نسخه را نیز خدمت ایشان فرستادم، اما ایشان هنوز چیزی به من نگفته اند که نظر تازه ای درباره برنامه دارند.»

نخست وزیر در پاسخ سؤال دیگر درمورد انسجام سه قوه و همکاری آنها با یکدیگر و اینکه با رئیس جمهوری چه خواهد کرد، گفت: «من تاآنجاکه در توان داشتم عمل کردم و در آینده نیز همان راه را خواهم رفت. من تفاهم و هماهنگی و یکپارچگی با رئیس جمهور را در خدمت به مردم می بینم و در جای دیگر من به این زودی امکان اینکه با رئیس جمهوری به تفاهم برسم ندارم، زیراکه ایشان متجاوز از بیست سال در محیطی با یک سری منابع مطالعه داشته و به نتایجی رسیده اند و من هم متجاوز از بیست سال در ایران و با شرایط و زندگی و معتقدات حاکم بر مردم ایران زندگی کرده ام و نتایجی به دست آورده ام. من وقتی می گویم مقلد امام هستم، آن روستایی دورافتاده ای که برق و آب و راه و حمام ندارد این کلمه را می شناسد و خوب می فهمد، خط امام یعنی چه. برادرم بنی صدر، لغت "خشک سر" را درمورد من به کار می برد که حتی خود من که قرار است نصیحت بشوم، به سختی آن را می فهمم. من قبلاً هم گفته ام که با رئیس جمهوری در عمل به تفاهم خواهم رسید. من اعلام می کنم که اتاق رئیس جمهور را صبح به صبح جارو خواهم کرد، من برای همین آمده ام، ما باید بنشینیم و باهم حرف بزنیم و در عمل و در خدمت به مردم به تفاهم خواهیم رسید. ...»(۱)

۱

سخنرانی بنی صدر و پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی و نخست وزیر به وی، در مطبوعات و رسانه ها بازتاب وسیعی داشت و علاوه بر رسانه های داخلی طرف دار بنی صدر ازجمله روزنامه انقلاب اسلامی که در سرمقاله امروز خود به قلم احمد سلامتیان، نماینده اصفهان و از طرف داران سرسخت بنی صدر، با عنوان "مدعی یا قاضی!؟" شدیداً دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، آیت الله دکتر بهشتی را مورد حمله قرار داد.(۲)رسانه های غربی نیز به تحلیل و تفسیر منازعات و اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم پرداخته و ضمن حمایت از سخنان بنی صدر، آشکارا علیه حزب جمهوری اسلامی و سران آن موضع گیری کردند. ازجمله، رادیو کلن آلمان غربی در گزارشی گفت: «سخنرانی مهم ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران در روز ۱۷ شهریورماه در تهران که در حضور ده ها هزار نفر ایراد گردید و در آن بنی صدر ضمن

۱- همان، ص۶۹۵.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

تشریح علل مخالفت های خود با ترکیب کابینه محمدعلی رجایی، مذهبیون افراطی، انحصارطلبان و رهبران حزب جمهوری اسلامی را شدیداً مورد حمله قرار داد، با عکس العمل بسیار شدید و خشن رجایی نخست وزیر، رفسنجانی رئیس مجلس، آیت الله بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و رهبر حزب جمهوری اسلامی، حدود ۱۰۰ نفر از نمایندگان پارلمان وابسته به این حزب و از افراطیون مذهبی روبه رو شد.» رادیو کلن سپس به نقل بخش هایی از سخنان رجایی، بهشتی و رفسنجانی در پاسخ به بنی صدر پرداخت.(۱)

رادیو لندن نیز اعلام کرد: «... جرقه آخرین و شدیدترین دور اختلافات داخلی سیاسی ایران توسط رئیس جمهوری این کشور افروخته شد و این ظاهراً آخرین تیر ترکش او است که تا قبل از اینکه کلیه اعضای اجزای دولت در اختیار مخالفانش به رهبری حزب جمهوری اسلامی قرار گیرد، تلاشی برای جلب پشتیبانی کرده باشد. کابینه ای که امروز از مجلس رأی اعتماد گرفت، ۷ پست خالی دارد، من جمله پست وزیر خارجه و بیشتر وزارت های اقتصادی، چون آقای بنی صدر از تأیید کاندیداهای آقای رجایی برای این سمت ها خودداری کرده است. رئیس جمهوری ایران به دنبال مخالفت با کسانی که ازطرف نخست وزیر برای این پست ها در نظر گرفته شده بودند، در تظاهراتی که روز دوشنبه گذشته به منظور یادبود از تظاهرکنندگانی که دو سال پیش در روز جمعه سیاه منفور کشته شده اند، برپا شده بود، نطق شدیدی ایراد کرد. بعد از اینکه وی دشمنان خود را متهم کرد که درصددند جلوی دهان او را بگیرند، وی گفت: حتی او آن عده از وزرایی را که رسماً مورد تأیید قرار داده است، صددرصد قبول ندارد. وی اضافه کرد: که او هرگز وزرایی را که به یک گروه اقلیت وابسته هستند؛ گروهی را که کنترل خود را بر همه چیز توسعه داده و می خواهد که به طریق استبدادی امور را اداره کند، قبول ندارد. آن عده ای که به این سخنان گوش فرادادند، شکی ندارند که منظور رئیس جمهوری، حزب جمهوری اسلامی و متحدین آن است. ... همان طورکه آقای بنی صدر روز دوشنبه گفت او به روشنی مطمئن است که هنوز مورد اعتماد آیت الله خمینی است. آقای بنی صدر ظاهراً امیدوار است که با ایستادگی قاطع دربرابر مخالفان خود از پشتیبانی آن عده از کسانی که چه در داخل و چه در خارج مجلس که در نگرانی و هراس او شریک اند، برخوردار خواهد شد؛ نگرانی و هراس از اینکه اگر تندروهایی که در حزب جمهوری اسلامی گرد آمدند بیش از پیش، کلیه مقام های دولتی را در اختیار خود داشته باشند، بر سر ایران چه خواهد آمد، ولی در این مرحله واپسین امکان اینکه آقای بنی صدر آن ابتکار سیاسی را که بعد از موفقیت انتخاباتی عظیمش در ژانویه گذشته از دست داد مجدداً به دست آورد، کم است.»(۲)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۶، ۲۰/۶/۱۳۵۹، صص۳۲ - ۳۰، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، صص۲۸ - ۲۶، رادیو لندن (فارسی)، ساعت۲۰:۴۵ دقیقه، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، که چند روز بیشتر به پایان زمان وزارتش باقی نمانده است، در مصاحبه ای اختصاصی با خبرگزاری فرانسه که امروز در روزنامه کیهان منتشر شد، درخصوص مسئله گروگان های امریکایی که ۱۰ ماه است در ایران به سر می برند و نیز روابط ایران با کشورهای روسیه و انگلیس و فرانسه مطالبی را در اختیار این خبرگزاری گذاشت. گزارش خبرگزاری فرانسه درباره این مصاحبه چنین است:

«وی ابتدا گفت: "حل مسئله گروگان ها بستگی به تأمین شرایطی دارد." وی این شرایط را لغو انسداد دارایی های ایران در امریکا و استرداد ثروت های شاه سابق و خانواده اش و عوامل وابسته به رژیم سابق، لغو تحریم اقتصادی، به ویژه درزمینه لوازم یدکی که ایران قبلاً از امریکا خریداری کرده بود، اعلام کرد. وی همچنین اظهار داشت: "نباید به ادعاهای شرکت های امریکایی ترتیب اثر داد، زیرا این شرکت ها با سوءاستفاده از اوضاع کنونی و مطرح کردن درخواست خسارت، درواقع حل مسئله گروگان ها را مشکل تر می کنند. همچنین دراین رابطه امریکا باید از طرح ادعاهای خود در دیوان داوری لاهه صرف نظر کند."

قطب زاده گفت: "تنها با قبول این شرایط است که می توان به طور شرافتمندانه و عادلانه ای درمورد تضمین عدم مداخله امریکا در امور داخلی ایران چه مستقیم و چه غیرمستقیم به مذاکره نشست. امریکا ضمناً باید بپذیرد که در امور داخلی ایران مداخله می کرده است."

قطب زاده درمورد روابط ایران و شوروی گفت: "این روابط خیلی حسنه نیست و هدف های شوروی و عاملینش بهره برداری از اوضاع و رخنه در همه جا است و باید با وضوح اعلام کرد که ما به دلیل خواست شوروی نیست که با امریکا مواجهیم و عکس این موضوع درمورد امریکا نیز صادق است". بااین وصف، قطب زاده تصور نمی کند که به زودی روابط ایران و شوروی قطع شود. وی معتقد است که این روابط کاهش خواهد یافت.

درمورد روابط ایران و انگلیس وی اظهار داشت: "علاوه بر مسئله فعالیت های جاسوسان انگلیسی که دادگاه ها به آن رسیدگی خواهند کرد، مسئله بازداشت دانشجویان ایران در انگلستان نیز مطرح است". از وی درمورد نحوه تحت

ص: ۸۹۷

فشارگذاردن دولت انگلیس سؤال شد، وی گفت: "چون انگلستان دیپلمات های خود را در ایران به حداقل کاهش داده است، منطقاً تنها راه چاره قطع روابط سیاسی است."

قطب زاده درمورد فرانسه گفت: "هنوز علایق شدیدی که با فرانسه داشتیم وجود دارد و ما از فرانسه نمی خواهیم که ایرانی های مخالف با دولت ما را از فرانسه اخراج کنند. ولی همان محدودیت هایی که درمورد ما اعمال می شد (منظور اقامت آیت الله خمینی رهبر کنونی ایران در فرانسه است) بایستی درمورد آنان نیز اعمال شود". وی افزود: "اینجا مسئله (اصول) مطرح است و ما از اینکه مخالفان ما در تبعید بتوانند در انجام توطئه های خود موفق شوند، واهمه ای نداریم."»(۱)

ضمیمه گزارش۵۴۵: قراین تعرض وسیع ارتش عراق به خصوص به مناطق جنوب غربی کشور، برخلاف گفته های صدام حسین

گزارش های متعدد ازجمله گزارش رکن دوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران درمورد تحرکات وسیع و نقل وانتقالات نیرو و تجهیزات سنگین ارتش عراق، به ویژه در دو روز گذشته و مخصوصاً در مناطق هم جوار استان خوزستان، نشان می دهد که عراق خود را برای حمله ای وسیع به مرزهای ایران آماده می کند. این قراین عبارت اند از:

«۱. تیپ۱ لشکر۱ ارتش عراق - که قبلاً در عملیات شمال علیه اکراد شرکت داشت - در هفته های اخیر به تیغاره انتقال یافته است. ساعت ۱۶ روز ۱۸/۶/۱۳۵۹، به تیپ مزبور دستور داده شد که از مسیر تیغاره - شطی - لغمانیه - کوت - شیخ سعد - علی غربی [نزدیک دهلران] - علی شرقی و کمیت به عماره در حدود ۹۰ کیلومتری ایران حرکت و در محل تعیین شده (۵ کیلومتری شرق شهر عماره) مستقر گردد.

۲. قرارگاه لشکر۱ پیاده - مکانیزه ارتش عراق - که قرارگاه آن در دیوانیه مستقر است - به عماره در ۹۰ کیلومتری مرز ایران مقابل فکه انتقال یابد. به همین مناسبت، در تاریخ ۱۸/۶/۱۳۵۹ یک گروه جهت تعیین قرارگاه لشکر از دیوانیه و بغداد به عماره اعزام گردیدند.

۳. لشکر۵ ارتش عراق، ۳ گردان از گارد مرزی بصره را با اعزام چند دسته زرهی و یک گروهان ترابری و یک دسته خمپاره انداز ازجهت پاسخ به حملات احتمالی ایران تقویت خواهند نمود. در ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه مورخه ۱۷/۶/۱۳۵۹، یک گروهان تانک [که] شامل ۱۰ تانک ازنوع تی۵۵ می باشد به آن واحد واگذار گردیده است. پاسگاه کوت الزین [نیز که نزدیک علی غربی در خاک عراق می باشد] خودروهایی از نوع بی.تی.آر۶۰ دریافت داشته است. [همچنین] ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه روز ۱۸/۶/۱۳۵۹، فرمانده گردان توپخانه گارد مرزی در گروهان چهار دوباره حضور یافت و دستور داد یک دسته توپخانه در آنجا مستقر شود.

۴. در ساعت ۱۵ مورخه ۱۸/۶/۱۳۵۹، هواپیماهای عراقی شهر قصرشیرین و واحدهای ارتش و ژاندارمری مستقر در منطقه را زیر آتش گرفته و رادیو تلویزیون را نیز هدف قرار داده اند.

۵. در ساعت ۸:۴۰ دقیقه بامداد روز ۱۷/۶/۱۳۵۹، تعداد ۷ فروند هلیکوپتر عراقی در نوار مرزی در پرواز و به خاک کشور جمهوری اسلامی ایران تجاوز [کردند] که پرسنل پاسگاه ژاله پناه سومار به سوی آنها تیراندازی و درنتیجه یک فروند از هلیکوپترهای مزبور مورد اصابت گلوله قرار گرفته و در خاک عراق سقوط کرده است.»

در هامش این گزارش، ضمن تصریح به این نکته که خبرهای مذکور همگی صحت دارند، درباره سوابق امر نکاتی ذکر شده است:

ص: ۸۹۸

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، خبرگزاری فرانسه از تهران.

سابقه:

۱. لشکر۱ مکـانیزه دارای سه تیپ است که از بهترین تجربه هـای عملیـاتی و جنگی برخوردار بوده و درحال حاضـر در نقاط زیر اسـتقرار دارند:

- تیپ۱ مکانیزه مستقر در عماره.

- تیپ۲۷ مکانیزه حدود ۲ ماه پیش به کوت انتقال یافته است.

- تیپ۳۴ زرهی مستقر در عماره.

۲. لشکر۵ مکانیزه در بصره با ۳ تیپ تابعه خود در منطقه مزبور استقرار دارد.

نظریه:

بـا نگرش به مـوارد فـوق و بـاتوجه به اینکه در چنـد روز گذشـته قراین آفنـد ازجـانب ارتش عراق علیه ارتش جمهوری اسـلامی ایران به وضوح مشـهود بوده است و نیز بـا نگرش به اعزام قرارگاه لشکر۱ مکـانیزه به عمـاره (منطقه مرزی) و انتقال قبلی تیپ۳۴ زرهی لشکر۱۰ زرهی از دیوانیه به آن منطقه، چنین برآورد می شود که عملیات تعرضی ارتش عراق نسبت به گذشته، قریب الوقوع گردیده و بعید به نظر نمی رسد که لشکرهای ۹ و ۱۰ زرهی نیز درجهت منـاطق مرزی به عنوان یگان های پشتیبان و یا به منظور اسـتفاده از موفقیت تغییر مکان دهند.»(۱)

ضمیمه گزارش۵۵۵: متن تلگراف هـای آیـات عظام قم و مشـهد به حضور امام خمینی مبنی بر اظهار نگرانی از افزایش اختلافات میان دو جناح حاکم بر نظام و درخواست پادرمیانی امام برای رفع این اختلافات

متن تلگرام حضرت آیت الله العظمی گلپایگانی به محضر امام خمینی:

بسم الله الرحمن الرحیم. حضـرت مسـتطاب آیت الله آقای خمینی دامت برکاته، به عرض عالی می رساند عواقب وخیم اختلافات مشـهوده بین مصـادر امـور و مسـئولین مملکـتی را کراراً تـذکر داده ام و خود حضـرت مسـتطاب عـالی هم چنـدی قبـل نسـبت به آن اظهـارنگرانی فرمودید، اکنون به مرحله ای رسـیده که انقلاب و حکومت جمهوری اسـلامی را در مخاطره شدید قرار داده، به نظر می رسد خاتمه دادن به بحران از عهده هیچ کس جز شخص جناب عالی برنیاید. امید است قبل از وقوع حوادث ناگوار سریعاً اقدام و رفع اختلافات بفرمایید.

أدام الله تأییداتکم - الگلپایگانی. ۱۹/۶/۱۳۵۹.(۲)

متن تلگرام حضـرت آیت الله العظمی سیدشـهاب الـدین مرعشـی نجفی به امام خمینی: تهران - جماران - فوری. حضور محترم رهبر عالی قـدر انقلاب اسـلامی حضـرت مسـتطاب آیت الله آقای خمینی دامت برکاته، با سـلام و اهدای تحیات، همان طورکه حضـرت عالی کراراً عمـوم ملت به خصوص مسئولین امور مملکت را به وحـدت و یگـانگی دعوت فرموده ایـد و در این رهگـذر تـاکنون توصـیه هـای مکرر سرکار دراین خصوص باعث پیشـرفت کارها شـده است، متأسـفانه علی رغم این همه راهنمایی ها اخیراً کار به جایی رسـیده که این گونه برخوردهای لفظی به مطبوعات و رادیو تلویزیون کشانده شده است. من نمی دانم چه کسی درحال حاضر از این موضوعات غیرقابل بحث سود می برد، آیـا جز دشـمنان اسـلام و مسـلمین و مملکت؟ حـال که مـا کشوری درحـال جنـگ با ابرقـدرت ها هستیم، سـزاوار است که

خودمان را پیش آنان این طور جلوه دهیم؟ احیاناً اگر اختلافی هم در سر بعضی مسائل باشد نگذاریم عوامل بیگانه به عنوان حربه از آن سوءاستفاده نمایند. حقیر، فوق العاده از این پیشامد نگرانم. اینک بدین وسیله مستدعی هستم دراین خصوص اقدام فرموده، آقایان را مجدداً به وحدت دعوت نموده چه آنکه ملت ما در انتظار اقدام عاجل آن جناب می باشد. از خداوند متعال توفیقات آن جناب را در راه خدمت به اسلام و مذهب اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام مسئلت نموده و امیدوار است جزئی نقاهت که می دانم این

۱- سند شماره ۴۲۹۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا و گیرندگان: نداجا، نهاجا، سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ژاجا، سپاه پاسداران، شماره ۲۲ - ۱۲۱۷ مورخ ۱۹/۶/۱۳۵۹، با عنوان: "قرائن تعرضی ارتش عراق در منطقه توسعه می یابد".
۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

موضوعات باعث بر تشدید آن خواهد شد، هرچه زودتر برطرف گردد. بمحمد و اله الطاهرین.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته، ۳۰ شوال ۱۴۰۰ ق. م – شهاب الدین الحسینی المرعشی النجفی.(۱)

متن تلگرام آیت الله العظمی شیرازی به امام خمینی: بسم الله الرحمن الرحیم. تهران – حضرت مستطاب آیت الله آقای خمینی رهبر محترم انقلاب اسلامی ایران دامت برکاته الشریف. ضمن ابلاغ سلام و تهنیت، باتوجه به اینکه چند روز قبل، طی پیامی به مصادر امور مسائلی را دررابطه با مختلف اوضاع مملکت تذکر دادم و درخصوص لزوم رفع اختلافات میان خودشان و نیز وحدت کلمه به بهترین شکلی که برای جهان اسلام نمونه باشد، نکاتی را یادآور شدم، ولی با کمال تأسف در روزهای اخیر مجدداً اختلافاتی مشاهده می شود که بر نگرانی نسبت به اوضاع می افزاید و مثل آن است که بیانات ارزنده و قاطعانه اخیر حضرت عالی را هم در لزوم رفع اختلافات مدنظر نگرفته اند. اینک باتوجه به اوضاع حساس این کشور و آماده بودن دشمنان اسلام و انقلاب اسلامی برای صدمه زدن به اسلام و جمهوری اسلامی ایران و خوف ناامیدشدن ملت از انقلاب، ضرورت دارد هرچه سریع تر نظر قاطعانه و رهبرانه خود را در خاتمه دادن به این بحران اعلام فرمایید و این ملت ستمدیده و شهیدداده و مآلاً اسلام را از نتایج سوء این اختلافات رهایی بخشید. اینجانب با درنظرگرفتن اختلافات و اوضاع نامطلوب و حملات پی در پی رژیم ننگین صدام و دیگر همفکرانش و اربابانشان، آینده خوبی را نمی بینم مگر آنکه اصلاحی اساسی در اوضاع کشور صورت بگیرد. سلامتی و دوام وجود حضرت عالی را از خداوند مسئلت می نمایم. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته. مشهد مقدس – ۳۰ شوال – ۱۴۰۰ – ۱۹ شهریور ۱۳۵۹ – شیرازی.(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و – روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۸؛ و – روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از مشهد.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۰ شهریور ۱۳۵۹ ۱ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۱ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

امروز نبرد شدید آتشبارها، تانک ها، زره پوش ها و جنگنده های ایران و عراق به خصوص در منطقه خان لیلی وارد مراحل سرنوشت سازی شده است و نیروهای مدافع ایران تمام تلاش خود را برای ایستادگی مقابل ارتش عراق به کار بسته اند. درپی شدت یافتن درگیری ها، امروز سازمان بسیج مستضعفین دستور احضار افراد بین ۱۸ تا ۴۰ ساله منطقهٔ غرب کشور را صادر و اعلام کرد که این افراد تا ساعت ۱۲ امروز خود را به این سازمان معرفی کنند.(۱)

درگیری ها از ساعت ۱ بامداد امروز، به منطقه نفت شهر کشیده شده بود و توپخانه سنگین عراق علاوه بر آتشباری روی نقاط مرزی این منطقه، خود شهر را هم به شدت می کوبید و با پرتاب منورهای متوالی همه شهر را روشن کرده بود. توپخانه ایران نیز در مقابل، به آتشباری پرداخت. این درگیری که تا صبح ادامه داشت پس از وقفه ای کوتاه، مجدداً از ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه از سر گرفته شد.(۲)

منابع خودی ساعت ۹ صبح، وضع قصرشیرین را آرام توصیف کرده، خبر دادند که یک میگ عراقی به وسیله نیروهای ایران سرنگون شده و لاشه آن درحوالی گیلان غرب، در آبادی امامزاده عباس به زمین افتاده است.(۳)

امروز همچنین پاسگاه سانواپا تابع گروهان سومار زیر آتش عراق قرار گرفت که درنتیجه، یکی از سربازان ایرانی به نام جمال الناصر با اسلحه و مهمات مربوط به آن، مفقودالاثر شد.(۴)از ساعت ۹:۱۵ دقیقه امروز، همچنین کلیه پاسگاه های مرزی گروهان سومار زیر آتش شدید عراق قرار گرفت که با پاسخ متقابل نیروهای ایرانی مواجه شد.(۵)

در ساعت ۹:۵۰ دقیقه بامداد، براثر آتش متقابل ایران، انبار مهمات تله چفت عراق واقع در جنوب غربی کریم آباد در غرب آق داغ و پاسگاه دوراجی دشمن منهدم گردید.(۶)طبق همین گزارش، گروهان سومار نیز اعلام کرده که ۱۴ دستگاه تانک عراقی در پاسگاه بازرگان و ۹ دستگاه در پاسگاه لجمه و ۵ دستگاه نیز در پاسگاه قلعه یهودی عراق استقرار یافته و احتمالاً قصد حمله به پاسگاه های تلخاب و بازرگان ایران را دارند. این گروهان، تقاضای زرهی و سلاح سنگین کرده است.(۷)گزارش بعدی گروهان سومار حاکی است: «نیروهای ارتش بعث عراق پاسگاه های سه تپان،

ص: ۹۰۵

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- سند شماره ۳۴۴۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور و سماجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع شهربانی نفت شهر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۳۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن۳ - ژاجا) به ناحیه۰۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (رکن۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۶- سند شماره ۴۲۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۹۸۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف - ۰۵ به تهران - ف - ژاجا - دایره عملیات، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

بازرگان و کانی شیخ را زیر آتش شدید خود قرار داده و باتوجه به اینکه نیروهای کمکی به سوی پاسگاه های مزبور حرکت نموده است، نیاز فوری به آتش توپخانه و تانک می باشد.»(۱)

در ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه بامداد، از پاسگاه خسروی خبر رسید که عراق با ۶ تانک دیگر منطقه ارتفاعات زینل کش و پاسگاه تنگاب کهنه را تقویت کرده و تعداد یک ستون زرهی را نیز از ارتفاعات قلعه یهودی در مقابل زینل کش و تنگاب کهنه به سوی مرزهای ایران حرکت داده است.(۲) همچنین، «در ساعت ۱۰:۳۰ صبح امروز، بین نیروهای عراق و برادران پاسدار مستقر در پاسگاه های دارخور، قلعه سفید و برارعزیز درگیری شدیدی رخ داد. در این درگیری که تا ساعت ۳ نیمه شب ادامه داشت، تلفات سنگینی به دشمن وارد شد.»(۳)

در ساعت ۱۲ ظهر، عراق بازهم واحدهای زرهی و قوای پیاده خود را در شرکت نفت بانمیل و شهرک پوکه (واقع در روبه روی پاسگاه امینه ایران و ارتفاعات زینل کش قلعه یهودی) تقویت کرد. این اقدام عراق در ساعت ۱۳:۴۰ دقیقه افزایش چشمگیری داشت، به طوری که حدود ۵۰ تا ۷۰ تانک و خودرو سنگین عراق در سمت جنوب و غرب شرکت نفت بانمیل در فاصله سه چهار کیلومتری مرز ایران، استقرار یافتند و تیراندازی آنها به طرف پاسگاه خسروی افزایش یافت.(۴)

آخرین گزارش پاسگاه خسروی نیز حاکی است: «در ساعت ۱۷:۴۰ دقیقه امروز، به وسیله نیروهای بعث عراق مستقر در پاسگاه منظریه با سلاح های سبک، پاسگاه خسروی را زیر آتش قرار داده و در سه کیلومتری منظریه نیز تانک های عراقی مستقر شده و امکان حمله به پاسگاه خسروی و انهدام آن وجود دارد.»(۵)دراین حال، «طبق گزارش تیپ۱ زرهی [ارتش]، پاسگاه های کله جوب، اسماعیل خان و قلعه یزدانی فاقد نیرو هستند. فرمانده ژاندارمری که در محل حضور دارد دستور داده است که درخصوص به کارگیری نفرات در این پاسگاه ها اقدام شود تا بتوانند در مقابل نیروهای دشمن مقاومت کنند.»(۶)

همچنین، در ساعت ۲۰ امروز، توپخانه ایران پاسگاه صدام را زیر آتش خود قرار داد و درگیری همچنان ادامه دارد. دراین حال عراق امروز اقدامات زیادی درزمینه تقویت نیروهای خود انجام داد؛ ازجمله، نیروها و تجهیزات زرهی و آتشباری بیشتری را از پادگان التاجی ازطریق دیوانیه به مناطق مرزی اعزام کرده است.(۷)

۱

در کنار درگیری های شدید در مناطق مرزی استان کرمانشاه، نبردهای پرشدت و خونینی در مرزهای استان ایلام جریان دارد:

در منطقه مهران، نیروهای عراقی در خط مرز مهران و میمک - صالح آباد مشغول تجدید سازمان و تحکیم مواضع و استحکامات خود هستند و احتمال یورش به پاسگاه های مرزی ایران، زیاد است.(۸) این درحالی است که «استعداد نیروهای عراقی در منطقه مرزی مهران، یک تیپ بوده و شهر مهران و کلیه مواضع توپخانه و پاسگاه های مرزی ایران زیر آتش شدید

۱- سند شماره ۲۷۷۱۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه خسروی.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۴- سند شماره ۲۷۷۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹ برابر گزارش پاسگاه خسروی.

۵- سند شماره ۲۷۷۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش یگان قصرشیرین مستند به اعلام پاسگاه خسروی.

۶- سند شماره ۲۷۷۱۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصرشیرین (فرمانده هنگ)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از ژاجا مستند به اعلام سماجا، طبق گزارش تیپ۱ زرهی.

۷- سند شماره ۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح - ع) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۳۴۷۶۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی و انتظامی) و دفتر هماهنگی و ق. ناحیه ژاندارمری خوزستان و فرماندهی تیپ ۲ زرهی و فرمانده تیپ ۳۷، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

دشـمن است و گروهـان رزمی مسـتقر در مهران نیز از مبـادی مربوط، تقاضـای اعزام ۵ دسـتگاه تانک و ۵ قبضه تفنگ۱۰۶ م.م و آتشـبار ضـدهوایی را نمـوده که پس از ۴۸ ساعت هنوز نرسـیده است.»(۱)-(۲) سـرانجام، این یورش در سـاعت ۸:۴۵ دقیقه بامداد، با آتشـباری شدیدتر عراق روی پاسگاه های مرزی گروهان مهران آغاز شد که با پاسخ آتشباری ایران مواجه گردید.(۳)

در ساعت ۱۰ صبح، گروهـان صالـح آباد اعلام کرد که ارتش عراق با یک تغییر موضع اساسـی، نقل وانتقالات زیادی در مقابل پاسـگاه انجیره ایران انجام داده و قصـد حمله به پاسـگاه را دارد. گروهان مـذکور تقاضای ۵ فرونـد هواپیمـا و تانک جهت پشتیبانی و دفاع از این منطقه کرده است.(۴)در همین خصوص، گزارش بعـدی حاکی است نیروهای عراقی به دو کیلومتری پاسـگاه انجیره رسـیده و قصد حمله دارد و مقابله با آنها غیرممکن است.(۵)

هنگ ژاندارمری ایلام نیز اعلام کرد: «پاسـگاه نی خزر از داخل و خارج به وسـیله هواپیماهای دشـمن کوبیده می شود و دشمن در خارج پاسـگاه های شوروشـیرین، هلاله و انجیره درحال پیشـروی است و هیچ گونه قوای تانک خودی در منطقه وجود ندارد و چنانچه پشتیبانی زمینی و هـوایی نرسـد، سـقوط پاسگاه هـای مرزی گروهـان صالـح آبـاد حتمی خواهـد بود.»(۶) ضـمناً در درگیری پاسـگاه نی خزر با بالگردهـای عراقی، یـک بـالگرد آنها توسط تیربار نیروهای خودی هـدف قرار گرفت و سـقوط کرد. در اطراف همین پاسـگاه، ۵ دسـتگاه تانک عراقی نیز منهدم شدند.(۷) در این درگیری، ۱۰ فروند بالگرد عراقی شرکت داشتند که خبر تکمیلی حاکی است که ۲ فروند از آنها با آتش کالیبر۵۰ نیروی خودی منهـدم شدنـد. یک اتومبیل لنـدرور خودی نیز که حامل مهمات بود، به وسیله موشک عراق منهدم شد و بالاخره، پاسـگاه نی خزر به تصـرف نیروهای عراقی درآمد و «نیروهای عراقی درحال پیشـروی به سوی پاسـگاه هلاله هستند. ضمناً تانک هـای ارتش عراق تـا چشـمه آقازیبـای ایران پیشـروی نموده انـد. طبق این گزارش، برای چنـدمین بـار است که هنگ ایلام تقاضای نیروی هوایی و زمینی می نمایـد، ولی تاکنون اقـدامی به عمل نیامـده است و گروهان رزمی ارتش مسـتقر [در این منطقه]، در پاسـخ درخواسـت کمک گروهان صالـح آباد، اعلام نموده که چون دشـمن و تعـداد تانک های آنها چنـدین برابر و فوق العاده زیاد است، از این بیشتر نمی تواند مقاومت کند.»(۸)

ص: ۹۰۷

۱- پیام امروز بروجردی از "مرکز فرماندهی غرب" به "مرکز فرماندهی سپاه" و نقل اظهارات فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایلام دربـاره وضـعیت مرزی منطقه و عـدم همکـاری کامـل و به موقع ارتش، گویای وضـعیت وخیم دفاعی در این منطقه است. متن کامل پیام چنین است: «بنـا به اظهار فرمانـده سـپاه ایلام، وضع مهران درحال حاضـر خوب نیست و درگیری ادامه دارد. ارتش به هیـچ وجه همکاری لازم را نمی کنـد. طبق اطلاع رسـیده، عراق نیروی زیادی را در مرز مهران و دهلران متمرکز نموده و قصد حمله و تجاوز به خاک ایران را دارد. و دیروز از صبـح تا شب، عراق با توپ و خمسه خمسه اکثر شهرهای ایلام را ازجمله مهران و بهرام آباد را کوبیده، ولی ارتش اصلاً جوابی نداده و ضـمناً ستون نظامی خیلی بزرگی که مجهز به ۸۰۰ الی ۹۰۰ تانک و زره پوش و نفربر است که ما خود مشاهـده کرده ایم، ازطرف اسـتان پود به طرف مرز مهران و دهلران در حرکت است و طبق اطلاعات واصـله، عراق خودش این قدر نیرو ندارد و اینها احتمالاً از اردن یا عربستان و یا مصر و یا از امریکا آورده شده اند. ... [امضاء] ف- بروجردی»

۲- سند شماره ۲۸۳۲۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرمانده منطقه عملیاتی غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۰۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (دایره عملیات - رکن سوم)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سـند شـماره ۳۴۴۱۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از ژاجـا (رکن۳ - عملیـات) بـه دفـتر ریـاست جمهـوری و وزارت کشـور،

۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه مستند به اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۶- سند شماره ۲۸۳۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن سوم - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، برابر خبر واصله از سپاه غرب، ساعت ۱۷:۴۰.

۸- سند شماره ۲۸۳۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - فرماندهی ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

در ساعت ۱۰ صبح، پاسگاه های گروهان صالح آباد زیر فشار شدید و آتشباری عراق قرار داشتند و در همین حال نیروهای پیاده و زرهی عراق به طرف پاسگاه های انجیره و تپه شینو پیشروی کردند.(۱)آخرین گزارش از گروهان صالح آباد حاکی است که در ساعت ۱۳:۴۰ دقیقه، کلیه پاسگاه های صالح آباد از هوا و زمین مورد هجوم واقع شده و بجز پاسگاه نی خزر، بقیه پاسگاه ها به سختی درحال مقاومت می باشند.(۲)

در گزارش بعدی درباره پاسگاه انجیره آمده است که «پاسگاه انجیره سخت درگیر با آتش دشمن می باشد.» و «دو فروند هلیکوپتر عراقی درحال بمباران این منطقه اند و درخواست کمک فوری هوایی و زمینی شده است.» در این گزارش اخطار داده شده: «درصورتی که کمک به موقع نرسد این پاسگاه تا چند دقیقه دیگر سقوط خواهد کرد.»(۳)

سرانجام، همان گونه که انتظار می رفت نیروهای خودی باتوجه به کمبود شدید امکانات زرهی و پشتیبانی هوایی در این منطقه، تاب مقاومت نیاورده و دست به عقب نشینی زدند، چنانچه در گزارش ساعتی بعد، آمده است: «واحدهای مستقر در پاسگاه شوروشیرین و انجیره نیز درحال عقب نشینی می باشند.»(۴) این واحدها همراه دیگر واحدهای مستقر در سایر پاسگاه های گروهان صالح آباد، خمپاره های خود را حدود ۱۰ کیلومتر به عقب آورده و در تلخاب مستقر کردند. ضمناً تعدادی از تانك ها و توپ های نیروهای گروهان مزبور از کار افتاده و نیاز فوری به تقویت نیرو و زرهی دارد.(۵)

همچنین در ساعت ۱۵، اعلام شد نیروهای کمکی و تقویتی ارتش، پاسگاه شوروشیرین را ترک و عقب نشینی کرده اند و به اردوگاه خود برگشته اند و ازطرفی، تانك های عراقی در پایین رودخانه شوروشیرین در جنوب پاسگاه مستقر شده و قصد حمله به این پاسگاه را دارند. در این گزارش درخواست کمک مجدد شده تا پاسگاه شوروشیرین به سرنوشت پاسگاه نی خزر دچار نشود. گزارش سرهنگ لکی، فرمانده هنگ ژاندارمری ایلام نیز گویاست که افراد ارتشی به کلی در گیسکه و شوروشیرین عقب نشسته و به اردوگاه خود برگشته اند، فرمانده هنگ به گروهان صالح آباد و گروه رزمی مستقر در منطقه دستور داده ضمن تقویت بیشتر از سابق با تمام قدرت دفاع و با نیروی دشمن مقابله کنند چنانچه قصوری به عمل آید، مسئولان مربوط تسلیم دادگاه زمان جنگ خواهند شد.(۶)

در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، هنگ ژاندارمری ایلام اعلام کرد که «پاسگاه نخجیر توسط میگ های عراقی بمباران و احیاناً تعدادی کشته و زخمی شده اند که تقاضای هلیکوپتر برای تخلیه مجروحین گردیده است.»(۷)«در این حمله هوایی که به مدت ۵ دقیقه به طول انجامیده، جنگنده های عراقی پس از بمباران منطقه پاسگاه صالح آباد، به طرف دکل رادار پاسگاه نخجیر نیز تیراندازی کرده که درنتیجه، ۳ تن از برادران نیروی هوایی شهید و ۱۵ نفر زخمی شده اند.»(۸)

در گزارش بعدی سپاه غرب کشور دراین باره آمده است: «پاسگاه نخجیرآباد و صالح آباد به وسیله دو فروند میگ عراقی به مدت سه ربع ساعت است که کوبیده می شود و تابه حال ۵ شهید و ۴ زخمی داده ایم.» براساس همین گزارش، «در مهران نیز درگیری شدید بین نیروهای عراقی و خودی ادامه دارد که در این درگیری، فرمانده عملیات سپاه ایلام برادر روح الله شنبه ای شهید شده است.»(۹)

ص: ۹۰۸

۱- سند شماره ۲۸۳۰۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (رکن سوم - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۰۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ ژاندارمری ایلام مستند به گزارش گروهان ژاندارمری صالح آباد.

۲- سند شماره ۲۸۳۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن سوم - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹،

برابر گزارش گروهان ژاندارمری صالح آباد.

۳- سند شماره ۲۷۳۰۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی عملیات منطقه غرب، **۲۰/۶/۱۳۵۹**؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

۵- سند شماره ۲۸۳۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن۳)، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

۶- سند شماره ۲۸۳۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به قصرشیرین - ف - ژاجا و ف - ۰۵، **۲۱/۶/۱۳۵۹**.

۷- سند شماره ۲۸۳۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

۸- سند شماره ۵۰۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، **۲۱/۶/۱۳۵۹**، برابر خبر واصله از سپاه غرب، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

۹- سند شماره ۴۲۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، **۲۰/۶/۱۳۵۹**.

عکس

نقشه

ص: ۹۰۹

آخرین گزارش از وضعیت پاسگاه های گروهان صالح آباد تا ساعت ۱۷ امروز، حاکی است که پاسگاه های انجیره و هلاله به شدت درگیر می باشند و ارتش عراق درحال پیشروی به سوی پاسگاه انجیره است. پاسگاه شوروشیرین نیز به طور پراکنده درگیر است. عراق به شدت پاسگاه تلخاب را کوبیده و ۳ تانک ارتش در نزدیکی پاسگاه تغییر مسیر داده و عقب نشینی کرده است و افراد پاسگاه با تفنگ در مقابل زرهی مهاجمان ایستادگی می کنند.(۱)درمورد آخرین وضعیت پاسگاه تلخاب در ساعت ۱۸ امروز، گزارش شده است که با عقب نشینی ارتش از این منطقه، فقط ۲ درجه دار و یک جوانمرد در این پاسگاه بوده که درحال دفاع هستند و ازنظر مهمات و آذوقه شدیداً در مضیقه می باشند.(۲)گزارش بعدی نیز حاکی است که نیروهای عراقی ضمن اینکه به شدت دشت لکه را، که بین دو پاسگاه نی خزر و هلاله قرار دارد، می کوبند، درحال پیشروی به طرف این دشت بوده و نیروهای خود را با بالگرد در کوه های میمک پیاده کرده اند و چون پاسگاه هلاله در میان دو پاسگاه سقوط کرده نی خزر و تلخاب می باشد، هر آن امکان سقوط این پاسگاه وجود دارد.» در پایان گزارش گروهان صالح آباد آمده است: «گروهان نمی داند با چه زبانی بگوید که تقاضای استمداد و کمک داریم.»(۳)

در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه نیز، اعلام شد که پاسگاه ژاندارمری تلخاب تابع گروهان سومار مدت ۲۴ ساعت است که زیر آتش شدید عراق قرار دارد و ارتباط این پاسگاه با مرکز گروهان سومار قطع شده و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی کرده است.(۴) گزارش بعدی نیز در همین خصوص حاکی است که پاسگاه تلخاب در محاصره دشمن قرار گرفته است، در این گزارش تقاضای پشتیبانی فوری هوایی شده است.(۵) فرمانده ژاندارمری نیز در پاسخ درخواست فوری آنها، نوشته است که گروهان سومار باید از کرمانشاه درخواست پشتیبانی هوایی کند. همچنین، هنگ ژاندارمری ایلام نیز باید از لشکر ۸۱ یا ستاد عملیاتی غرب تقاضای پشتیبانی کند.(۶)

از سوی دیگر، به گزارش گروهان دهلران و پاسگاه چیلات، «در ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۹ دستگاه تانک دشمن ازطرف علی غربی وارد اطراف پاسگاه چیلات شده و در مواضع ساخته شده، استقرار یافته و به نظر می رسد که قصد حمله به پاسگاه چیلات را دارند.» دراین باره، گزارش بعدی حاکی است که پاسگاه چیلات شدیداً درگیر می باشد و تقاضای نیروی کمکی کرده است.

گروهان موسیان نیز گزارش داد که کشور عراق یک واحد از ارتش خود را در یک کیلومتری میله مرزی ۴۵ -۴۲ مستقر کرده و درحال انتقال نیرو به مرز می باشد.(۷) گروهان موسیان همچنین در ساعت ۱۰ صبح، اعلام کرد که در این منطقه عراق درحال اجرای عملیات مهندسی و راه سازی و تقویت استحکامات است و به احتمال زیاد قصد حمله از این منطقه را دارد.

۱- سند شماره ۲۸۳۲۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرمانده منطقه عملیات غرب؛ و - سند شماره ۲۸۳۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات).

۲- سند شماره ۲۸۳۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (ژاجا - رکن سوم)، ۲۰/۶/۱۳۵۹ سرهنگ لکی، برابر گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش مأموران گشتی این گروهان.

۴- سند شماره ۳۴۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور و سماجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ف - ژاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاندارمری)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۷۱۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده ژاجا (سرهنگ ستاد کنزی) به ف - ۰۵، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۳۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

آخرین وضعیت و نتایج نبردهای امروز بین قوای مسلح ایران و عراق تا ساعت ۲۳ امروز بنا به گزارش خبرنگار ویژه خبرگزاری پارس، چنین است: «۱. قسمتی از محوطه پایگاه پرویز توسط نیروهای عراق به تصرف درآمد. ۲. منطقه گروهان خان لیلی و پاسگاه هایش توسط نیروهای عراق تصرف شد. ۳. عدم هماهنگی فعالیت های نیروی هوایی با عملیات زمینی و عدم تشخیص به موقع هواپیماها و هلیکوپترهای خودی از بیگانه به چشم می خورد. ۴. حالت نگرانی و اضطراب بین عده ای از پرسنل ارتش و به ویژه ژاندارمری وجود دارد. ۵. خانه های قصرشیرین ازسوی اهالی به دلیل عدم امنیت کافی، کاملاً تخلیه شده و شهر خالی است.»(۱)

دراین حال، باتوجه به اینکه ارتش عراق در مناطق قصرشیرین و به خصوص مرز ایلام، موفق به گرفتن چندین پاسگاه ایرانی شده است و نیروهای مدافع پاسگاه ها با کمترین امکانات درحال نبرد بوده یا بعضاً ناگزیر به عقب نشینی شده اند، امروز فرمانده ژاندارمری کل کشور، سرهنگ حسنعلی فروزان، که چند روزی است به این سمت منصوب شده و درحال حاضر در منطقه جنگی به سر می برد به نیروهای تحت امر در مناطق مرزی دستور داد تا آخرین نفس مقاومت کنند.(۲)

یک گزارش دیگر خبر از ادامه کوچ مردم از شهر قصرشیرین می دهد: «در طول سه روز گذشته، جمع زیادی از مردم شهر قصرشیرین و روستاهای اطراف آن به کرمانشاه، سرپل ذهاب، کرند و اسلام آباد کوچ کرده اند و این کوچ همچنان ادامه دارد.» بنا به همین گزارش، «در سرپل ذهاب چند مسجد و همچنین یک مرکز آموزشی و محل هایی برای اقامت پناهندگان قصرشیرینی به وجود آمده است.»(۳) خبرگزاری پارس تعداد کشته های اخیر نیروهای خودی و غیرنظامیان را در درگیری های چند روز اخیر، ۳۷ نفر ذکر کرده است، که البته، بنا به همین گزارش، مقامات مسئول از تأیید یا تکذیب این رقم خودداری کرده اند.(۴)

دراین حال، کمک های مردمی به مناطق درگیر با قوای عراقی در غرب کشور به ویژه قصرشیرین افزایش یافته است. دراین زمینه، امروز اعلام شد که «ازسوی مردم کرمانشاه، اسلام آباد، سرپل ذهاب و اسدآباد مقادیر زیادی میوه و خواربار و مایحتاج عمومی به منطقه جنگ زده قصرشیرین ارسال شده است که ازجمله آنها مقدار ۳ تن برنج است. ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب نیز آب شیرین برای اهالی قصرشیرین و نان به تعداد ۴۰۰۰ نفر تهیه شده است. ...»(۵)همچنین «دومین گروه پزشکی اعزامی از تهران به طور داوطلبانه وارد قصرشیرین شده و در بیمارستان مهدی رضایی این شهر مستقر شدند. دکتر فاضل، سرپرست این گروه، گفت: گروه ما به طور داوطلبانه وارد شهر شد و قرار است که هر هفته این گروه با یک تیم پزشکی دیگر تعویض شوند.»(۶)

ص: ۹۱۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۷، خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به وسیله کرمانشاه به کلیه واحدهای تابعه ژاندارمری، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، قصرشیرین - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص۱.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

درحالی که درگیری های شدید میان قوای مدافع ایران و ارتش مهاجم عراق در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام همچنان ادامه دارد و این نبردها به ویژه در مناطق مرزی ایلام شدت بیشتری یافته است، شامگاه امروز وزارت دفاع عراق در بیانیه ای رسمی، بر تهاجمات اخیر خود به مرزهای ایران و دلایل آن تأکید کرد.

در بخشی از این بیانیه آمده است: «نیروهای عراقی سرزمین های عراق را که به موجب قرارداد ۱۹۷۵ قرار بود ایران از آن عقب نشینی کند و این کار را نکرد، بازپس گرفته است.» به گفته وزارت دفاع عراق، «طول منطقه بازپس گرفته شده ۱۵ کیلومتر و عرض آن ۸ کیلومتر است.» در بیانیه وزارت دفاع عراق آمده است که «نیروهای عراقی به مرزهای بین المللی عراق در منطقهٔ دیالی رسیده اند.»(۱)

روزنامه کویتی الانباء نیز امروز ضمن ستایش از نیروهای عراقی برای بازپس گیری (!) منطقه ای واقع در مرز ایران و عراق، نوشت: «نیروی نظامی تنها راه اعاده حقوق ازدست رفته اعراب است.» این روزنامه افزود: «ما دیروز شاهد نخستین نشانه پیروزی اعراب بودیم زیرا که تنها از راه فشار و نه مجاری دیپلماتیک و فرستاده است که سرزمین غصب شده می تواند آزاد شود.» الانباء همچنین افزود: «اگر عربستان (خوزستان) و اسکندرون (ایالت سابق سوریه که اینک بخشی از خاک ترکیه است) غصب نشده بود، رژیم اشغالگر قدس نمی توانست فلسطین را غصب کند. ما ازطریق اشغال شدن سرزمین هایمان تحقیر شده ایم و دراین رابطه یک راه برای اعراب وجود دارد تا سرزمین های خود را آزاد کنند و یا همچنان در اسارت دیگران باقی مانند.»(۲)

دراین حال، ساعت ۳ بعدازظهر امروز، تیمسار ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران، پس از بازگشت از مناطق مرزی قصرشیرین، در پادگان ابوذر اذعان کرد که عراقی ها توانسته اند بخش هایی از خاک ایران را به اشغال خود درآورند. وی دراین مورد گفت: «جنگ را عراق شروع [کرده] با طرح ریزی های قبلی و با پشتیبانی مادی و تسلیحاتی و پرسنلی کشورهای امپریالیستی جهان. این واضح است که هر نیرویی که طرح تجاوز را بریزد، هرچقدر هم نیروی ضعیف تری باشد، باز در آن مراحل اولیه نبرد، به موقعیت هایی کم وبیش نایل می شود. و چون مهاجم ماه ها قبل نیروهای خویش را متمرکز کرده و کمک های خارجی می گیرد، نقاطی که آسیب پذیر است انتخاب می کند، ولی برای نیروهای مدافع معمولاً مدت زمانی طول می کشد تا

ص: ۹۱۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۳۲، بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۱۲، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

نیروهای خود را نسبت به تهدیدی که انجام گرفته است آرایش دهد تا آثار تجاوز را از بین ببرد. ارتش عراق با پشتیبانی تمام قدرت های امپریالیستی جهان این عمل را انجام داده است و در نقاطی از مرز نسبت به پاسداری مرزی ما، عناصر ژاندارمری برتری و تفوق به دست آورده و مقداری از مناطق مرزی ما را اشغال کرده است. ...»(۱)همچنین امروز تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، اظهار کرد: «رژیم عراق به موجب قراردادی مدعی است که ۶ پاسگاه مرزی متعلق به آنها است.» وی افزود: «کلیه پاسگاه های مرزی تخلیه شده است و ارتفاعات غربی پاسگاه ها به اشغال نیروهای ارتش مزدور عراق درآمده است.»(۲)

۱

به نظر می رسد که رژیم بعث عراق در عملیات و تهاجمات چند روز اخیر خود، ضمن اشغال بخش هایی از خاک ایران و پاسگاه های مورد ادعای خویش، اهداف دیگری را نیز در سر داشته که از نظر مسئولان نظامی ایران دور نمانده است؛ بدین گونه که عراق از چند روز قبل حملات خود را متوجه نوار مرزی قصرشیرین کرده بود و با حملات مستقیم زمینی و هوایی خود سعی در متمرکزکردن نیروهای جمهوری اسلامی در این محل داشت، اما امروز ناگاه شهرهای مرزی مهران، ایلام و نفت شهر را کانون حملات خود قرار داد تا بدین ترتیب جبهه وسیع تری را علیه نیروهای مسلح ایران باز کند.(۳)

ازاین رو، بخشی از اهداف شناخته شده عراق در گزارش نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران چنین آمده است: «۱. انهدام استحکامات و تجهیزات نظامی و صنعتی و تولیدی در مرز و داخل ایران. ۲. تضعیف روحیه پرسنل نظامی و غیرنظامی. ۳. کشانیدن نیروهای نظامی ایران به مرز و فرسودگی تجهیزات نظامی و انهدام جنگ افزارهای سبک و سنگین و سایر وسایل نظامی. ۴. مصرف مهمات جنگ افزارهای سبک و سنگین و ۵. در نظر دارد این وضع ادامه یابد تا آمادگی رزمی نیروهای ایران تقلیل یافته و سپس عملیات آفندی خود را به داخل مرزهای ایران گسترش دهد.»(۴)

از سوی دیگر، یک سند کاملاً سری عراق نیز حاکی است که نیروهای ارتش این کشور، قصد تهاجمی بزرگ در منطقه جنوب غربی را دارند. در این پیام سری، ازطرف فرمانده لشکر سوم زرهی، سرلشکر کامل جاسم حمید، به همه افسران تحت امر چنین ابلاغ شده است: «از همه افسران وابسته به [یگان] شما می خواهیم در روزهای پنجشنبه و جمعه در منازل خود باقی بمانند و درصورت ترک منزل که به هر دلیلی صورت گیرد، بستگان خود را از محل اقامتشان مطلع کنند و در شرایط کنونی بهتر است مناطق سکونت خود را ترک نکنند.»(۵)-(۶)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از پادگان ابوذر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان در مصاحبه با تیمسار فلاحی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، منطقه عملیاتی قصرشیرین.

۳- همان، ص۲، خبرنگار کیهان از ایلام.

۴- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۶، مستند به اعلام نزاجا.

۵- لازم به یادآوری است که تیپ زرهی ابن الولید با شروع جنگ، ازطریق چزابه به طرف بستان حمله برد و این شهر را به اشغال خود درآورد. ر.ک: هامش سند شماره ۳۵۰۹۸، که نظریه نیروهای خودی را درباره این سند مهم درج کرده است و نشان می دهد که ارتش عراق و سران این رژیم درحال آمادگی برای حمله گسترده به مناطق ایران بوده اند.

۶- سند شماره ۳۵۰۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تیپ زرهی ابن الولید، ۱۱/۹/۱۹۸۰ برابر با ۲۰/۶/۱۳۵۹ (بیانیه سری شماره ا س/۱/۱۵۶۷) فرماندهی لشکر۳ زرهی - ستاد کل عمومی (اطلاعات).

درپی تحرکات وسیع عراق و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات زرهی و عملیات مهندسی رزمی در چند روز گذشته در مناطق مرزی خوزستان، به ویژه در منطقه سوسنگرد و بستان، «ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه های طاوسیه، صفریه، دویرج و رشیده از گروهان بستان هنگ سوسنگرد مورد هجوم ناگهانی ارتش بعث عراق قرار گرفت که با درخواست کمک ازسوی این هنگ، بلافاصله در ساعت ۱۷:۵۵ دقیقه، نیروهای کمکی ازسوی ژاندارمری خوزستان به محل اعزام شدند، ولی تاکنون از پشتیبانی هوایی و زمینی درخواستی هیچ گونه خبری نشده است.»

در منطقه چاه نفت شماره ۶۰ و پاسگاه طلائیه قدیم نیز در ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۶ دستگاه وسیله موتوری و زرهی همراه ۷۰ نظامی عراقی به طرف چاه شماره ۶۰ حرکت کرده و وارد خاک ایران شدند که افراد ژاندارمری و نیروهای مستقر در پاسگاه طلائیه قدیم بلافاصله با ادوات زرهی به سمت آنان رفته و پس از نیم ساعت درگیری با سلاح های سبک، آنان را وادار به ترک خاک ایران کردند.(۱) بنا به همین گزارش، «ساختمان پاسگاه های صفریه و دویرج ایران منهدم شده و از تعداد تلفات پرسنل ژاندارمری اطلاعی در دست نیست و مأمورین ژاندارمری تاکنون موفق شده اند ۳ دستگاه تانک دشمن را منهدم سازند.» این گزارش افزوده است که پاسگاه های مزبور مسلماً قادر به دفاع در مقابل حملات زرهی نیستند.(۲)

دراین حال، به دلیل وخامت اوضاع در مناطق مرزی خوزستان، «نیروی زمینی ارتش در ساعت ۲۴ امروز، به یگان های لشکر۹۲ زرهی دستور داد که کلیه یگان های لشکر آماده باشند و طبق طرح پدافندی موجود، به مناطق عملیاتی تغییر مکان دهند و مواضع پدافندی را در امتداد خط مرز اشغال نمایند.»(۳)-(۴)ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز مجدداً نقاط مورد ادعای عراق را به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی گوشزد کرد و باتوجه به کمبود سلاح های سنگین و زرهی در پاسگاه های مرزی مورد ادعای عراق، در باره تصرف این پاسگاه ها توسط عراق هشدار داد.(۵)دراین زمینه، گزارش رسیده از غرب کشور حاکی است:

ص: ۹۱۴

۱- سند شماره ۳۴۷۶۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران - ف - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابرگزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد مستند به اعلام گروهان هوزگان و مأموران مستقر در چاه نفت شماره ۶۰ و پاسگاه طلائیه قدیم.

۲- سند شماره ۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور و سماجا و وزارت امور خارجه، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- اما این نیروها، تنها در مناطق مرزی اهواز، سوسنگرد و بستان مستقر شدند و در مناطق مرزی آبادان و خرمشهر بجز نیروهای اندک ژاندارمری، تکاوران نیروی دریایی و نیروهای سپاه آبادان و خرمشهر، نیروهای زمینی ارتش استقرار نداشتند. ضمناً باوجود حتمی بودن حمله همه جانبه عراق، به رغم تذکرات و گزارش های مکرر مسئولان سپاه آبادان و خرمشهر- از حدود هفت ماه پیش از این- مبنی بر آمادگی عراق برای حمله به مرزهای ایران، پالایشگاه آبادان همچنان به کار و فعالیت خود مشغول بود و هیچ کدام از مسئولان استان و کشور، به ویژه آقای استاندار وقت، در فکر خالی کردن تانک های عظیم سوخت آن نبودند. گمرک خرمشهر نیز دچار همین بی توجهی بود؛ چراکه باوجود لبریزبودن انبارها و محوطه گمرک از انواع و اقسام اجناس گران قیمت، ازجمله سه هزار اتومبیل تویوتا و مواد اولیه و لوازم یدکی کارخانه های داخلی، همچنان پروپیمان باقی ماند تا اینکه عراق به خرمشهر حمله کرد و تقریباً اغلب وسایل موجود در آن نابود شد؛ همچنان که پالایشگاه آبادان، ماه ها در آتش بیداد دشمن، شعله ور بود. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)
۴- سند شماره ۲۹۷۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن سوم) به گیرندگان (کلیه یگان های لشکر و ارکان ستاد لشکر)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر امریه نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران.
۵- سند شماره ۲۹۷۷۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن سوم) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

«به احتمال قوی ارتش عراق قصد دارد ظرف امروز یا فردا به یک حمله گسترده از محور طلائیه قدیم به خاک جمهوری اسلامی ایران دست بزند.» در این گزارش تأکید شده است: «نظر به اینکه یگان های مستقر در طلائیه قدیم و جدید و فکه قادر به دفع کامل دشمن نخواهند بود، استدعا دارد به هر طریق ممکن که مصلحت می دانند نسبت به تقویت و پشتیبانی مأمورین مستقر در محل اقدام لازم را معمول فرمایند. ...»(۱)هنگ سوسنگرد همچنین در گزارش بعدی خود آورده است: «با توجه به امریه ابلاغی و دیگر قرائن و شواهد و گزارشات مشاهدات مرزی که تاکنون ازطریق این هنگ به ناحیه و دیگر مقامات منعکس گردیده، معلوم و ثابت گردیده که نقل وانتقالات وسیع نیروهای عراقی در آن سوی مرز انجام گرفته و هرروز نیروهای بیشتری را در مقابل پاسگاه های مرزی این هنگ مستقر می نماید و در وضعیت فعلی ایجاب می نماید که پاسگاه حوزه استحفاظی این هنگ توسط پرسنل و گروه رزمی۶ و رزمی لشکر۹۲ زرهی خوزستان با سلاح های مجهز، تقویت گردند. ...»(۲)

دراین حال خبر می رسد که در همین منطقه، عراق تحرکات چشمگیری داشته است، ازجمله: «در ساعت ۱۲ امروز، نیروهای دشمن در مقابل چاه نفت منطقه نیر کبیر حوزه پاسگاه کوشک متمرکز شده و احتمالاً قصد حمله دارند.»(۳) در منطقه هم جوار پاسگاه طاوسیه، در ساعت ۹ صبح امروز، فعالیت های مهندسی و اقدامات نیروهای عراقی درزمینه احداث سنگرها و کانال های جدید ادامه داشته است.(۴)پاسگاه فکه عراق نیز در ساعت ۱۲ امروز با ۲۷ دستگاه تانک و ۶ نفربر تقویت شده است.(۵) این پاسگاه در ساعت ۱۳:۳۰ و ۱۳:۵۰ دقیقه امروز، مجدداً با ۹ دستگاه تانک و ۶ نفربر و نیز ۵۰ خودرو شنی دار و چرخ دار تقویت شده است.(۶) یک گزارش دیگر از گروهان بستان، پاسگاه دویرج حاکی است که در ساعت ۲۱ امروز، نیروهای عراقی مقابل یک اردوگاه نظامی در نزدیکی پاسگاه دویرج عراق درحال مانور بوده اند.(۷)

۱

پس از ماه ها تحرکات و فعالیت های ایذایی عراق در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر، امروز درگیری های نه چندان شدیدی در مرزهای خشکی و آبی ایران و عراق روی داد.

در منطقه مرزی خرمشهر ساعت ۲۰ امروز، نیروهای بعث عراق به طور ناگهانی پاسگاه های ایران را در مرز خیّن با سلاح های سنگین و سبک زیر آتش گرفتند که با مقاومت و آتش متقابل نیروهای خودی مواجه شده و ۲ پاسگاه عراقی در این درگیری منهدم شدند.(۸) همچنین یکی از افراد سپاه پاسداران خرمشهر به نام بیژن دست یاب (دست یار) به شدت مجروح شد.(۹) لازم به ذکر است که ۱۵ دقیقه پیش از حمله آتشباری عراق و این درگیری، ۵ تن از افراد سپاه پاسداران خرمشهر در اطراف پاسگاه خیّن مشغول تله گذاری برای جلوگیری از تردد عناصر نفوذی وابسته به عراق بودند که براثر انفجار یکی از تله ها بیژن دست یاب به سختی مجروح می گردد.(۱۰)

۱- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، برابر خبر واصله از غرب کشور.

۲- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۵، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۳۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع تلفنی شرکت نفت.

۴- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش گروهان بستان،

۲۰/۶/۱۳۵۹، مستند به اعلام پاسگاه طاوسیه.

۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، مستند به اعلام پاسگاه فکه؛ و - سند شماره ۳۸۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه خوزستان (اهواز)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۴۲۹۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

۶- سند شماره ۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، برابر گزارش گروه رزمی ۳۷، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۶۵۱۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به مرکز فرماندهی نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش گروهان بستان پاسگاه دویرج، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان بستان، پاسگاه دویرج، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش نیروی دریایی؛ و - سند شماره ۶۵۱۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نیروی دریایی، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۹۴۵۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور و سماجا و فرمانده سپاه پاسداران، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری خرمشهر مستند به اعلام پاسگاه خین، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

همچنین «نیروهای خودی از ساعت ۱۸:۴۵ دقیقه، با نیروهای عراقی در منطقه مرزی واصلیه خرمشهر که اقدام به تک محدود کرده بودند، به سختی درگیر شدند و آنان را مجبور به عقب نشینی کردند.»(۱) و باز در همین خصوص، «یک فروند قایق ایرانی نیز که در اروندرود قصد انتقال مجروحین خودی از ناوچه شماره ۶۵ واقع در جزیره مینو را داشت، مورد حمله و اصابت گلوله توپخانه عراق قرار گرفت و غرق شد. در این حادثه ۵ نفر نظامی ایرانی شهید و یک قایق غرق شد.»(۲)

علاوه بر درگیری های امروز در پاسگاه خین و واصلیه در مرز خرمشهر، دیگر تحرکات نیروهای عراقی نیز در این منطقه و مرز آبی آبادان همچون روزهای گذشته چشمگیر بوده است. ازجمله در ساعت ۱۴ امروز، یک ناوچه سفیدرنگ عراقی که متعلق به اداره بندر بصره بوده و در روزهای اخیر به طور مکرر از سواحل ایران عکس برداری می کرده است، یک ایرانی را که در میانه رودخانه اروند درحال شنا بود، دستگیر کرده و پیش از آنکه گارد ساحلی ایران بتواند عکس العملی دراین باره نشان دهد، در مقابل چشمان آنها، با خود به عراق می برد.(۳)

امروز همچنین تعداد ۲۰ نفربر حامل نیرو از بصره حرکت کرده و در ۴، ۵ کیلومتری غرب پاسگاه شلمچه عراق مستقر شدند. این درحالی است که در این منطقه ارتش عراق همچنان مشغول احداث سنگرها و کانال ها و استحکامات است.(۴)در همین منطقه و جاده هم جوار آن در عراق، تعداد زیادی ضدهوایی و تانک عراقی مستقر شده است.(۵)۲۰ نفربر همراه با نیروهای سرباز نیز امروز درحال حرکت از بصره به سوی شلمچه عراق مشاهده شده اند.(۶)همچنین، برابر اعلام پاسگاه خرمان تابع یگان خرمشهر، در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، ۳ فروند ناو کشور عراق ازطریق مرز خرمشهر در حرکت بوده و روبه روی پاسگاه کشور عراق لنگر انداخته اند.(۷)گزارش پاسداران سپاه خرمشهر مستقر در پاسگاه خین نیز حاکی است که «اخیراً دولت عراق در نزدیکی پاسگاه شلمچه مقابل پاسگاه خیّن توسط ۵ چادر بزرگ، ۵ نفربر را استتار کرده و یک تیربار ضدهوایی و چند قبضه خمپاره انداز در اطراف پاسگاه خود گذاشته اند و اضافه نموده که در پاسگاه خین فقط یک نفربر وجود دارد که فاقد توپچی آموزش دیده است.»(۸)

دراین حال، بااینکه ظرف مدت دیروز و امروز، مرزبان ایران در خرمشهر از مرزبان بصره تقاضای ملاقات کرده تا مراتب اعتراض خود را درمورد تحرکات و تحریکات مرزی عراق به اطلاع وی برساند، مرزبان عراقی از حضور در محل ملاقات که پاسگاه شلمچه ایران بوده، امتناع ورزیده است.(۹) نیروهای عراقی نیز باتوجه به درگیری های روزهای گذشته در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی، درحالت آماده باش کامل و جنگی به سر می برند.(۱۰)

امروز همچنین اعلام شد که عراق یک حلقه چاه نفت واقع در جنوب پاسگاه صدام حسین حفر کرده و هم اکنون نیز درحال حفاری در همان منطقه است.(۱۱)

ص: ۹۱۶

۱- سند شماره ۴۲۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش ستاد مشترک ارتش (رکن۲) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۰/۶/۱۳۵۹،

۳- سند شماره ۳۴۷۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری خرمشهر به استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ناوچه ۵۰۱۳۹ به فرماندهی گارد ساحلی خسروآباد، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷.

۴- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳، بنا به خبر رسیده از اداره مرزبانی خرمشهر.

۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش مرزبانی آبادان،

۲۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، از مرزبانی آبادان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان خرمشهر.

۷- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری آبادان، برابر گزارش یگان خرمشهر مستند به اعلام پاسگاه خرمان، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، از مرزبانی آبادان برابر اعلام واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص۸، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی خرمشهر، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۳۲۷۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۵۷۳۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بازگشت به ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۳۴۷۶۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (سرپرست دفتر سیاسی و انتظامی) به برادر تندگویان (سرپرست مناطق نفت خیز استان خوزستان)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۱

از آنجـا که مجموعه تحرکـات و فعـالیت هـای ارتش عراق در منـاطق مرزی اسـتان خوزسـتان درحال شـکل گیری کامل است، مسـئولان اسـتان، تا حـدودی هوشـیار شـده و تمهیداتی را در نظر گرفته اند، ازجمله اسـتانداری خوزسـتان مجدداً از کلیه فرمانداران شهرسـتان های مناطق مرزی خواسته است که سـریعاً کلیه وسایل سـنگین موجود خود را ازقبیل لودر، بلـدوزر، گریـدر و کمپرسـی، به مرز فرسـتاده و در اختیـار بالاترین مقام نظامی منطقه قرار دهنـد.(۱)همچنین، بعـدازظهر امروز از سـیمای جمهوری اسـلامی ایران مرکز اهواز برنـامه ویژه ای درزمینه آمـادگی کامـل مردم در مـواجهه بـا حملات هوایی، به نمـایش درآمـد که در آن ضـمن تشریح وضـعیت حمله هوایی دشـمن، چگونگی برخورد مردم با این گونه حملات، تشریح شد.(۲)

۲

فضـای حـاکم بر مطبوعـات و رسـانه هـای داخلی عراق ظـاهراً بـا جو ملتهب مردم این کشور، به ویژه شـیعیان جنوب عراق، متفاوت است. دراین باره، روزنامه جمهوری اسـلامی از کویت به نقل از مسافرانی که از عراق وارد کویت شـده انـد، گزارش داد: «شب جمعه تظاهرات وسـیعی در شـهرهای نجف و کربلا و شـهرک الثوره در حومه بغداد صورت گرفت. تظاهرات نجف از صـحن حضرت علی(ع) آغاز شد، جمعیتی درحالی که شـعار "الله اکبر" و "لااله الاالله" را فریاد می کردنـد، از صـحن مطهر وارد خیابان شدنـد و در اوایل خیابان الصادق با نیروهـای امنیتی و مزدوران رژیم بعث درگیر شدنـد. جمعیت درحـالی که طی شـعارهایی، برخورد نظـامی بعثی هـا بـا انقلاب اسـلامی را محکوم می کرد، به پیش می رفت. حضور زنـان مسـلمان در این تظاهرات بسـیار چشـمگیر بود. همچنین تظاهرات مشابهی در شـهر کربلا صورت گرفت. در این شهر، مردم مسلمان پس از نماز مغرب و عشا دست به تظاهرات زدند و درحالی که طول خیابان الحسین را طی می کردنـد، بـا مزدوران امنیتی برخورد کردنـد. در این تظاهرات چنـد تن از مسـلمانان به شـدت زخمی شدنـد. یک مأمور امنیتی نیز از ناحیه چشم آسیب دید. به دنبال این درگیری شدید، کامیون های حامل مأمورین گارد ملی وارد صحنه شده و ده ها تن از مسلمانان را با ضرب و شتم دستگیر کرده و با خود بردند.»

همین گزارش حاکی است که «مردم انقلابی شـهرک الثوره، که در حومه بغداد واقع است، در مقابل مسـجد این شهرک تجمع کرده و به جنایات بعث و مقابله آن با انقلاب اسـلامی به شدت اعتراض کردند. این مسجد به خاطر فعال بودن جوانان آن و تبدیل آن به یک پایگاه ضدبعثی، تعطیل شده بود و روحانی این مسجد نیز قبلاً توسط جلادان حزب بعث زندانی و شهید شده است. جمعیت درحالی که هرلحظه بر تعداد آن افزوده می شد، با شعار "الله اکبر"، انزجار و تنفر خود را نسبت به جنایات بعث عراق اعلام می کردند. جمعیت یکپارچه فریاد می زد: ایرانی! آن که با تو می جنگد عراقی نیست بلکه مزدوران مصری هستند.» این گزارش می افزاید با رسیدن مأموران و برخورد میان آنان و تظاهرکنندگان، مردم متفرق شدند و گزارشی درمورد زخمی شدن کسی در شهرک الثوره نرسیده است.(۳)

ص: ۹۱۷

۱- سند شماره ۳۴۷۶۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزسـتان به فرمانداران مناطق مرزی (دشت آزادگان، خرمشهر، آبادان، شادگان، دزفول)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۶، خبرنگار جمهوری اسلامی از کویت.

۱

هم زمان با تحرکات ایذایی عراق در مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به عراق نیز در شهرها دست به تحرکات و فعالیت هایی در قالب بمب گذاری، شایعه سازی، کسب اطلاعات و هر آنچه که به نفع دشمن است، می زنند. ساعت ۱ بامداد امروز، پاسداران انقلاب اسلامی آبادان یک بمب بسیار قوی ازنوع خرج پلاستیکی را که برای انفجار در ساعت ۱:۳۰ بامداد تنظیم شده بود، زیر خطوط لوله های نفت در ایستگاه ۵/۴ کشف و خنثی کردند.(۱)در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز نیز یک نارنجک دستی روبه روی ستاد مبارزه با مواد مخدر اهواز کشف شد.(۲)

یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی نیز حاکی است: «اخیراً یک ستاد عملیاتی چریکی در داخل خاک عراق در محل شهرک کمیت در نزدیکی عماره تشکیل و افراد مستقر در این شهرک که تابع این ستاد عملیاتی است حدود ۲۰۰۰ نفر و از نژادهای کرد و عرب و ایرانی های فراری می باشند.» این گزارش افزوده است: «هر نفر ماهیانه مبلغ ۹۰ دینار عراقی حقوق دریافت می دارند. ...»(۳)

از سوی دیگر، در چنین فضایی، رواج شایعات مختلف نیز بر ناامنی و التهاب در میان مردم می افزاید. ازجمله به گزارش شهربانی خوزستان، «اخیراً بین مردم، به خصوص طبقه حقوق بگیر دولت شایع شده است که دولت فقط قادر است حقوق شهریورماه را به کارمندان بپردازد و از ماه آینده وضع حقوق ها دگرگون خواهد شد.»(۴)

۲

در غرب کشور، مهم ترین مسئله حرکت ستون اعزامی متشکل از نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از بانه به سوی سردشت است که با مشکل مواجه شده است، البته در سایر موارد نیز درگیری هایی وجود دارد.

امروز در بانه درگیری های پراکنده میان گروه های مسلح معارض با نظام و نیروهای خودی وجود داشت؛(۵) در حدود ساعت ۰۰:۳۰ بامداد امروز، اعلام شد که ستون اعزامی از بانه به سردشت، در محاصره مهاجمان ضدانقلاب قرار گرفته و تلاش خلبان یک فروند بالگرد کبری برای شکستن محاصره و نجات مجروحان ادامه دارد.(۶)

باتوجه به محاصره نیروهای خودی، سپاه درصدد اعزام نیرو به منطقه جهت رفع محاصره برآمد، اما به علت درگیری شدید در این منطقه و از آنجا که ارتش نیز کلیه امکانات هوایی خود را برای اعزام نیروها و امکانات تقویتی برای رهایی نیروها از محاصره مهاجمان به کار گرفته بود، نتوانست با درخواست سپاه مبنی بر اعزام نیرو ازطریق هوا موافقت کند و آن را به وقت و روز دیگری موکول کرد.(۷)

دراین حال، از منطقه مریوان نیز خبر می رسد که امروز هنگامی که نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مشغول پاک سازی در روستای "کانی سانان" از توابع مریوان بودند، مورد حمله

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۳- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال:۰، ص۷، گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی

(رکن۲)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا، مستند به خبر واصله.

۴- سند شماره ۳۴۷۶۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار محترم استان خوزستان و ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۱۰۹۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ژاندارمری، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۵۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به مرکز فرماندهی نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ژاندارمری، ۲۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش ژاندارمری بانه، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، طبق خبر رسیده از سپاه بانه، مستند به تماس با مجروحان و خلبان کبری؛ و - سند شماره ۴۲۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ساعت: ۰۰:۵۵؛ و - سند شماره ۲۱۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۱۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۰/۶/۱۳۵۹، برابر خبر رسیده از غرب، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۹۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

مهاجمـان مسـلح معانـد بـا نظـام قرار گرفتنـد که در این درگیری، یک نفر عضو کومه له به نام امینی کشـته شـد و شخصـی به نام شـمس پهلوونـد و دخترش زخمی شدنـد. ضـمناً در این درگیری، نیروهـای مسـلح نظـام اتومبیـل تویوتـای جهـاد سازنـدگی را که قبلاًـ به دسـت مهاجمان مسـلح افتاده بود، بازپس گرفتنـد.(۱) همچنین، شامگـاه امروز، ۶۸ نفر از افراد مسـلح وابسـته به گروه هـای غیرقـانونی در آبادی انجیران واقع در شمال غربی مریوان، مشاهده شدند.(۲)

در منطقه کامیاران نیز امروز «تعـداد ۶۰۰ نفر از افراد مهاجم به کوه میش سُرخاب لَهُن بخش کامیاران آمده اند تا افراد مسلحی را که در منطقه مذکور درحال نبرد با پاسداران هستند، تقویت کنند.»(۳)

در بیجـار هم امروز ۶ فرد مسلح بـا هجوم به روسـتای سلطان آبـاد از توابع این شهرسـتان، مبادرت به اخاذی از اهالی محل کردنـد که با اعتراض یکی از ساکنان محل مواجه شدنـد. درپی این اعتراض، مهاجمان شـروع به تیرانـدازی کردند، اما با رسـیدن کشاورزان، مجبور به فرار شدند.(۴)

در ادامه مین گـذاری هـای عوامل مسـلح ضـدانقلاب، در ساعت ۱۶ امروز، یـک مین در نزدیکی روسـتای جبرئیـل آباد از توابع اشـنویه، منفجر شـد. این انفجـار هنگـامی روی داد که خـودرو ژانـدارمری از جلـدیان عـازم نلیوان بود و براثر این انفجـار ۳ درجه دار ژانـدارمری زخمی شدند.(۵) همچنین بعـدازظهر امروز، «یک تانکر آب در جاده های خاکی تپه رش به گرده نو به یک مین ضدتانک اصابت کرد و راننده آن پاسدار اکبر رستمی، از ناحیه دست و پا مجروح و به بیمارستان مهدی رضایی قصرشیرین منتقل شد.»(۶)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با گروه های مسـلح غیرقانونی، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی تبریز، ۶ نفر از افراد حزب دمکرات و کومه له که در درگیری های خونین منطقه بند ارومیه در روز جمعه مورخ ۲۷/۴/۱۳۵۹ دست داشتند به جرم قیام مسلحانه علیه جمهوری اسلامی ایران پس از محاکمه در جلسات متعـدد، محکوم به اعدام شدند و حکم اعدام آنان شامگاه امروز اجرا شد. گفتنی است در درگیری های فوق ۱۴ تن از پاسداران انقلاب به شـهادت رسیدند. در همین رابطه، ۴ نفر دیگر نیز به جرم همکاری با عوامل مسـلح غیرقانونی به زنـدان محکوم شدند.(۷)

۱

درگیری و مناقشـات سیاسـی میـان دو جنـاح حـاکم بر نظـام، در برخی مسائل مربوط به مناطق عملیاتی غرب کشور نیز بروز می کنـد. دو گزارش از خبرگزاری پارس به نقل از حجت الاسـلام پرتوی، مسـئول روابط عمومی سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی غرب کشور، گویای این نکته تأمل برانگیز است.

پرتوی در مصـاحبه بـا خبرگزاری پـارس و روزنـامه اطلاعات، ضـمن اشاره به تحریکاتی که در منطقه انجام می شود و با ارائه اطلاعیه ای اظهار کرد: «کسـی را که سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران از کار برکنار کرده است آقای پیرحسینی، مشاور رئیس جمهوری، است که ظاهراً به عنوان بازدید از منطقه غرب، ولی درواقع [برای] دفاع از خوانین به کرمانشاه آمده. او مأمور دستگیری ۱۵ تن از افراد انقلابی شده بود.»(۸)

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۲- سند شماره ۹۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۳۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن ۲)، ۳/۷/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۰۶۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کامیاران)، ص۱۱۴، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۶- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- همان، ص۱، خبرنگار کیهان از تبریز.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۶، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

مصاحبه دیگر گویای تأثیر درگیری های میان دو جناح است که گاه در ناهماهنگی میان ارتش و سپاه تبلور می یابد. گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: حجت الاسلام پرتوی، مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران غرب کشور، در مصاحبه با خبرنگاران خبرگزاری پارس و روزنامه اطلاعات گفت: «سپاه ازلحاظ تدارکاتی کمبود دارد. این مسئله بارها تذکر داده شده است که باید کمبودها مرتفع شود تا افراد سپاه بتوانند با آسودگی به پاسداری از مرزها بپردازند.» وی افزود: «درگیری های دولتمردان ما در این چند روز در خارج از مرزها انعکاس وسیعی علیه انقلاب داشته است.» پرتوی همچنین تأکید کرد: «ما برای پاک سازی منطقه از ضدانقلابیون مصمم هستیم و دراین بین، بین برادران نظامی، ارتش و سپاه پاسداران هماهنگی وجود دارد، اما فرماندهان نظامی در رده های بالا تسهیلات در اختیار برادران ما قرار نمی دهند و اگر لازم باشد موارد را با ذکر نمونه ارائه خواهیم داد.»(۱)

۱

درحالی که در شهرهای مختلف درگیری های سازمان یافتهٔ مربوط به هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های مردمی ادامه دارد، این سازمان برای برون رفت از فشارهای مختلفی که ازسوی مردم وفادار به انقلاب و نظام به آن وارد می شود امروز در یک حرکت تاکتیکی حساب شده، با اعلام موضع جدید ضمن طرح مطالبات خویش به نوعی خاص، برای حضور در مناطق درگیری های اخیر غرب کشور اعلام آمادگی کرد.

سازمان دراین باره اطلاعیه ای با این عنوان صادر کرد: "سازمان مجاهدین خلق ایران ضمن محکوم کردن استبداد حاکم بر عراق، برای دفاع از مرزها، شهرها و مردم بی دفاع غرب کشور اعلام آمادگی می کند." در این اطلاعیه که با عبارت «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران» آغاز شده سازمان با درپیش گرفتن روشی مشابه خط مشی حزب توده و انشعابیون حزب دمکرات و شاخه های انشعابی چریک های فدایی (اکثریت) بدون اینکه از فعالیت های عوامل مسلح حزب دمکرات، کومه له، چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های وابسته به جناح های کمونیستی نامی ببرد، تنها با اشاره به نقش گروه های ضدانقلابی پالیزبان و سرسپردگان رژیم سابق، آورده است: «سازمان مجاهدین خلق ایران ضمن ابراز تأسف شدید از همه خسارت جانی و مالی جنگ های غرب کشور و تسلیت به تمامی خلق قهرمان بدین وسیله اعلام آمادگی می کند تا چنانچه مقامات کشور مجاز نمایند در دفاع از مرزها و شهرها و هم وطنانی که تحت تهاجم استبداد بعثی حاکم بر عراق و یا مزدوران سابق شاه خائن (امثال پالیزبان) واقع شده اند شرکت کنند. ...»

در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «از کلیه مسئولان رسمی کشور خودمان نیز درخواست می کنیم تا با گسترش شوراهای مردمی و قدم برداشتن به جانب حل ریشه ای مشکلات متعدد اقتصادی و اجتماعی و قطع تضییقات مختلف نسبت به آزادی ها و حقوق قانونی

۱- همان، صص۵ و ۶، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

نیروهای انقلابی ازقبیل "مجاهـدین خلق ایران" و اعاده هرچه سـریع تر حقوق عادلانه ملیت ها (به ویژه در کردسـتان) هرچه زودتر وسایل تحکیم وحـدت و همکاری ملی علیه طمع های امپریالیستی را فراهم نموده و هیـچ زمینه ای را برای ضدانقلاب در خارج و یا داخل کشور مبنی بر تصور فروکش کردن شور و شوق انقلابی توده های مردم باقی نگذارند.»(۱)

این درحـالی است که این روزها هواداران مجاهـدین خلق (منافقین) در خیابان ها و کوچه های برخی شـهرها و روسـتاهای کشور به بهانه دسـتگیری و تشـکیل دادگـاه محمـدرضا سـعادتی عضو مرکزی این سازمـان، به اتهام جاسوسـی به نفع کشور شوروی، دست به تظاهرات اعتراض آمیز و ایجاد درگیری و اغتشاش می زنند. دراین باره، امروز روابط عمومی دادسـتانی کل کشور با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: محاکمه آقای محمدرضا سعادتی روز شنبه ۲۹/۶/۱۳۵۹ ساعت ۹ صبح در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز جهت رسیدگی به پرونده اتهامی ایشان دررابطه با جاسوسـی به نفع کشور بیگانه شوروی و حمل اسـلحه غیرمجاز آغاز می شود. در این اطلاعیه همچنین از موسی خیابانی، به عنوان مسئول مستقیم سعادتی، خواسته شده که در دادگاه مزبور حاضر شود.(۲)

از سوی دیگر، درگیری میـان هواداران مجاهـدین خلق (منـافقین) و گروه هـایی از مردم انقلابی همچنان در برخی شـهرها ادامه دارد و به همین دلیل، امروز نیز همچون روزهای گذشته، فعالیت هواداران این سازمان در برخی شهرها تا اطلاع ثانوی ممنوع اعلام شد.(۳)

هم زمان، در مراسمی که امروز به مناسبت سالگرد فوت آیت الله طالقانی در شهرستان کاشان برگزار شده بود، «حجت الاسلام ناظم زاده، حاکم شـرع، طی سـخنانی درباره مجاهـدت های مرحوم طالقانی، به روش منافقانه مجاهـدین خلق اشاره کرد و به شـهربانی و سـپاه اخطار کرد که مسئول اند از پخش هرگونه کتاب و پوستر این سازمان تا اعلام تصمیم نمایندگان ملت، خودداری کنند.»(۴)

۱

درحالی که خطر تهاجم عراق هرروز جدی تر خود را نشان می دهد، کشـمکش بر سر انتخاب و معرفی وزرای کابینه نخست وزیر جدید، به خصوص مناقشه و اختلاف بنی صـدر و رجایی بر سـر ۷ وزیر باقیمانـده از یک سو و سـخنرانی جنجالی بنی صـدر در مراسم روز هفده شهریور، به صورت عمده ترین موضوعات و مهم ترین مشکلات نظام، فضای سیاسی ملتهبی را بر کشور حاکم ساخته است.

از میـان واکنش هایی که همچنان شخصـیت های حقیقی و حقوقی و نهادهای انقلاب در مقابل این سـخنرانی و نیز اختلافات موجود میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام، نشان می دهنـد، می توان به این موارد اشاره کرد: بیانیه شورای فرمانـدهی سـپاه؛ اطلاعیه دفتر مرکزی جهاد سازندگی؛ نامه سرگشاده ستاد عملیات غرب کشور به امام؛ اظهارات آیت الله خامنه ای، یکی دیگر از بلندپایگان حزب جمهوری اسلامی و امام جمعه تهران و نیز مصاحبه رادیو تلویزیونی آیت الله منتظری.

در بیانیه ای که امروز شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منتشر کرد، چنین

۱- سـند شماره ۲۳۴۱۸۸ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (کردسـتان)، ج۱، صص۳۰۶ و ۳۰۷، اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق ایران، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۳- همان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از سنقر.

۴- همان، ص۱۱.

آمـده است: «... مع الاسف از همـان هفته هـای اول احسـاس نمودیم که آقـای بنی صـدر برای اصـلاح ما روش حمله و به قول خودشان، تخریب را درپیش گرفتنـد. سازمان جوان سپاه پاسـداران انقلاب که همواره مورد تهاجم دولت موقت در قبل از ایشان بود، با کمبودهای مختلـف ازنظر بـودجه و تـدارکات نظـامی قرار داشت. همواره به رهنمودهـا و حمـایت هـای بی دریغ امـام دلخوش کرده بود و سـربلند و پرافتخـار راه شـهادت را می پیمود. ... باوجود همه اینها، فرمان امام بود که علی رغم حمله های آقای بنی صـدر به سپاه، ما موظف بودیم که از ایشان اطاعت کنیم، ایشان بارها در سـخنان خویش ازجمله سخنرانی ۱۷ شهریور، یک بار دیگر عنوان نمودند که قدرت ها و گروه هایی در سـپاه نفوذ نموده اند. تنها سؤالی که دراین باره مطرح است و ما از آقای بنی صدر مصـراً می خواهیم به ما و امت اسـلامی پاسـخ دهنـد، این است که چرا می بایست تصور کننـد قـدرت هایی در سپاه نفوذ نموده انـد. مگر رهبری قاطعانه امام و ولایت فقیه که فرمانـده سپاه پاسـداران می باشد، چه عیب و نقصـی دارد که ما خود را در اختیار قدرت دیگر به زعم ایشان، قرار دهیم. ... آقای رئیس جمهور! به گمان ما در شـرایط کنونی که ملت ما آزمایش مقاومت و صبر انقلابی در مقابل دسایس دشـمنان را می دهـد، همگی ما باید سـعی کنیم اختلاف سـلیقه ها و روش ها را در یک جو تفاهم حل نماییم، نه اینکه تنها راه خود را صـحیح بدانیم و به اصیل ترین ارگان های انقلابی برچسب های ناچسبی بزنیم. ... ما گله های بسـیاری دراین مورد از شـما داریم که آن را حضوراً بارها ذکر نموده ایم و امیدواریم این گله برادرانه سپاه پاسداران را جوشیده از صداقت انقلابی آنان تلقی نمایید. ...»(۱)

در بخشـی از اطلاعیه دفتر مرکزی جهاد سازنـد گی نیز که به همین منظور صادر شـده، آمـده است: «تقوا پیشه کنید ای دولتمردان، بر سـر ارث که به دعوا نشسـته اید. در روز خون، در روز عاشورای انقلاب اسلامی ایران در کربلای عشق به که می تازید، به که حمله می برید، سرنوشت چه کسانی را به بازی گرفته اید و حیثیت چه کسانی را جهت وجیه المله شدن خود به یدک می کشـید؟ از پاسداران شرم کنید که در سنگرها کمین گرفته اند و در جنگ اند، از کودکان شهیدان شرم کنید که هنوز چشم به راه پدرند و از مجاهدان شرم کنید که در جنگ و گریز مشـغول بازسازی ایران اند. ... شـما را چه شده است که این گونه به جان هم افتاده اید؟... بس کنید ای دولتمردان، آخرین اخطار ما را بشنوید و به دامان مردم بازگردید که صلاح خلق و شما در آن است.»(۲)

همچنین، ستاد عملیات مشترک غرب کشور در نامه ای دردمندانه خطاب به امام خمینی، خواستار رفع این اختلافات شده است. در بخشی از این نـامه آمـده است: «درحـالی که آتش دشـمنان اسـلام از داخـل و خارج یک لحظه قطع نمی گردد و شـهرها و قصـبات مرزی ایران پیوسـته مـورد هجـوم مزدوران شـرق و غرب است و درحـالی که دشـمن همگـام بـا جنـگ تسـلیحاتی، یـک لحظه از آتش تبلیغـاتی برای تضعیف روحیه جنگجویان و مرزداران اسلام فروگذار نمی کند، ... آری،

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص ۱۴.

دراین حال، در این موقعیت حساس و سرنوشت ساز، در زمان جنگ با اجانب کفار، با تو ای رهبر کبیر انقلاب درد دل می کنیم و در نزد تو شکایت داریم. ... یا امام! شکایت از خویشان و آشنایان داریم؛ اعمال آنان چنان موجب تضعیف سربازان ما در درون سنگرهای این مرزوبوم شده که به خود گوییم نکند خون شهدایمان پایمال شود و تلاش و جانبازی ما به علت غفلت و اهمال کاری بعضی از مسئولین هدر رود. این آقایان را چه شده که همواره بر یکدیگر می تازند و هرکدام خود را محق می داند و به دنبال خود، عده ای را موافق و یا مخالف می گردانند؟... ای یاور مستضعفین! اکنون چشم به تو دوخته ایم تا از روح الهی خود بر پیکر دولتمردان بتابی و راهگشای اختلافاتشان باشی تا بار دیگر با عمل انقلابی، روحی تازه بر کالبد سربازان اسلامی بیفزایی. ...»(۱)

گزارش خبرگزاری پارس نیز درمورد اظهارنظر امام جمعه تهران و نماینده امام در شورای عالی دفاع، درباره جلسات این شورا و نیز سخنرانی بنی صدر حاکی است: «[آیت الله] خامنه ای از عدم تشکیل جلسات شورای عالی دفاع انتقاد کرد و گفت: "متأسفانه جلسات شورای عالی دفاع تاکنون بجز جلسه معارفه تشکیل نشده است." امام جمعه تهران در پاسخ به این سؤال که برداشت شما از مجموع سخنان آقای بنی صدر در میدان شهدا چگونه بود، اظهار کرد: آنچه که من در شرایط کنونی به مصلحت انقلاب می دانم تنها یک جمله است که بگویم اطلاعاتی که به آقای بنی صدر می رسد از کانال های مطمئنی عبور نمی کند و این اطلاعات دقیق نیست؛ چرا که برای ایشان موهوماتی را ایجاد کرده است که اظهارنظرها در روز ۱۷ شهریور بر همین اساس بود. وی اضافه کرد که توضیح تفصیلی نسبت به اظهارات آقای رئیس جمهور را در شرایط کنونی به مصلحت انقلاب نمی دانم و البته اگر روزی این کار به صلاح مملکت باشد از گفتن حقایق دریغ نخواهم کرد.»(۲)

آیت الله منتظری نیز امروز در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی با اشاره به این نکته که انقلاب اسلامی ما برای پیروزشدن بیش از ۷۰ هزار شهید و حدود ۱۰۰ هزار معلول و خسارت های بی شماری را داده است و با توجه دادن مسئولان نظام به وضعیت اقتصادی و اجتماعی داخلی و توطئه های داخلی و خارجی دشمنان اسلام و انقلاب، اظهار کرد: «من بااینکه نسبت به جناب آقای بنی صدر علاقه دارم و از دوستان ما هستند و ایشان از طرف داران انقلاب هستند و همین طور جناب آقای دکتر بهشتی و جناب آقای هاشمی رفسنجانی از دوستان قدیمی من هستند، ولی همان شب وقتی صحبت های جناب آقای بنی صدر را می شنیدم، بهت زده و متحیر شدم که الآن در چنین وقتی که ما درحال جنگ با دشمن هستیم و دشمنان ما را تحت فشار قرار داده اند، آیا صلاح است بیاییم و اختلافات جزئی که داریم در مجامع عمومی و در یک انجمنی که به مناسبت ۱۷ شهریور و آن هم در میدان شهدا تشکیل شده بود دو ساعت مردم را معطل بکنیم و گله بکنیم به اینکه مثلاً بعضی گروه ها با من مخالف اند!...»

وی در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به اینکه باید رعایت حال امام را کرد و ایشان از این گونه

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

اختلافات و مشاجرات، ناراحت و مکدر می شوند، افزود: «بااینکه من نسبت به آقای بنی صدر ایمان دارم، ولی این انتقاد را از ایشان دارم، زیرا ایشان اول شروع کردند و بایستی ایشان کاری را که انجام داده اند جبران بکنند و دنبال این نزاع را کشیدن؛ چه از ناحیه آقای بنی صدر و چه از ناحیه دوستان دیگر در شرایط فعلی جداً حرام است و به ضرر انقلاب تمام می شود.» وی در بخش دیگری از سخنانش با اشاره به آیات وحدت آفرین قرآن گفت: «من بنا نداشتم که در این مسائل وارد بشویم ولی دیدیم که شاید وظیفه شرعی من باشد که از باب تذکر هم به جناب آقای بنی صدر و هم به دوستان خودمان که دنبال این مسائل را نکشند. و جناب آقای بنی صدر مثل اینکه یک حالت سوءظن در ایشان پیدا شده و این یک واقعیتی است که سخنرانی های ایشان نشان می دهد که فکر می کنند کسانی مخالف ایشان هستند و علیه ایشان فعالیت می کنند؛ لذا در سخنرانی هایشان می تازند به یک گروه مشکوکی که معلوم نیست مرادشان کی هست. اگر ایشان به حزب می خواهند بتازند، اصل حزب که گناه نیست. ... اگر به اشخاصی ایشان نظر دارند خوب بروند با خود آن اشخاص بنشینند و حسابشان را تصفیه کنند و ما نباید این نزاع را به مجالس عمومی و رادیو تلویزیون و روزنامه ها بکشیم. از طرف دیگر، روزنامه ها و رادیو تلویزیون هم نباید هر چیزی را منعکس بکنند و وقتی می بینند یک مطلبی به ضرر انقلاب و به ضرر کشور هست، آن را منعکس نکنند. من اصلاً تعجب می کنم زیرا آقای بنی صدر درضمن سخنرانی هایشان به رادیو تلویزیون هم حمله کردند و من تعجب کردم زیرا که رادیو تلویزیون در اختیار ایشان هست و هرکجا می روند رادیو تلویزیون دنبال ایشان هست و هم فیلم می گیرد و هم سخنرانی ایشان را پخش می کنند. ...»

آیت الله منتظری در پایان اظهار کرد: «دنبال این گونه مسائل این دو خط آقای بنی صدر و خط افراد مجلس و یا افراد دیگر بخواهند این خطوط اختلافاتشان را علنی بکنند، حرام است بالبداهه و به ضرر اسلام و مسلمین است. آقای بنی صدر بایستی سعی بکنند برای مجلس احترام قائل بشوند؛ اگر ایشان منتخب مردم اند، وکلای مجلس هم هرکدام منتخب مردم اند و از علما و دانشمندان در مجلس زیاد هستند و ایشان خیال نکنند که وکلای مجلس باید همه شان دنبال ایشان بروند، نخیر، هرکدام فکر دارند و قوه مجریه باید دنبال مجلس باشد؛ یعنی رئیس جمهور و دولت باید همیشه مجری دستورات مجلس باشند. ...»(۱)

۱

سخنرانی امروز بنی صدر در مزار آیت الله سیدمحمود طالقانی، به مناسبت سالگرد درگذشت ایشان، نسبت به لحن شدید وی در روز ۱۷ شهریور، با ملاحظهٔ بیشتری توأم بود. وی در بخشی از سخنان خود در این مراسم که با حضور صدها هزار نفر در بهشت زهرا برگزار شد، اظهار کرد: «... بعد از هفده شهریور، از دو سر عکس العمل هایی بروز کرد. برای اینکه معلوم بشود عکس العمل های مخالف از کدام منشأ است، کافی است که خود شما درباره افرادی که موضع اتخاذ کرده اند تحقیق کنید و اگر

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۹.

دیدیـد که این افراد از یک گروه اند، آن وقت معلوم می شود که حق به جانب من بوده است. اما عکس العمل دوم که از ناحیه روحانیت گران قـدر مـا و امـام عزیز و رهبر گرامی مـا انجـام گرفته است، عکس العمـل و بیـان دیگری است و من در اینجـا از قضاوت صـمیمانه و صریح مردم کشور سپاسـگزارم و نسبت به تلگرافات مراجع عالی قدر و روحانیون عزیز و صمیمی از صمیم دل شکرگزارم به لحاظ اینکه من در هفده شهریور گفتم که روحانیت ما اختلاف را تحمل نخواهد کرد و همچنان پاسدار وحدت این امت خواهد ماند.»

وی در بخش دیگری از سـخنان خود گفت: «امـام که همواره نگران وحـدت امت خویش است، دیشب آقـای اشـراقی و امروز بعـدازظهر فرزنـد خود را به نزد من فرسـتادند و من به احترام نظر و خواست امـام و بـا سـپاس از روحـانیت کشور، مراجع تقلیـد، روحانیون شـهرها و خصوصاً روحانیت مبارز تهران در این معنی در آنچه که گفته شده است، سـخنی نمی گویم و امیدوارم که امام خود دسـتور و سـفارش و نصیحت لازم را به اینان خواهنـد فرمود تا کشور ما در راه وحـدت اسـتوار بمانـد و این معنا معلوم باشـد که رأی یک ملتی در جمهوری اسـلامی رأیی است که بایـد محترم شـمرده شود و من به عنوان معتمـد مردم کشور بر جا می مانم، اسـتوار هم می مانم و پاسـدار وحـدت مردم خواهم بود. ...»(۱)

از طرف دیگر، اختلاف میان دو جناح شناخته شده حاکم بر نظام، که پیش تر در میان مردم هم راه یافته بود، به ویژه پس از سخنرانی بنی صدر در هفده شـهریور، در برخی شهرها شدت بیشتری یافته است. ازجمله، به گزارش خبرگزاری پارس از مشهد، امروز پس از سخنرانی شیخ علی تهرانی در میدان ورزشگاه مهران این شهر و تأکید وی بر اختیارات رئیس جمهوری، شرکت کنندگان ضمن اعلام حمایت خود از بنی صـدر، اقـدام به راه پیمـایی کردنـد. براسـاس این گزارش، گروهی دیگر از مردم مشـهد نیز در مقـابله بـا جمعیت مـذکور دست به تظاهرات زدند.(۲)

گزارش خبرگزاری پارس همچنین از اصـفهان حاکی است که «امروز بازار این شهر به حالت تعطیل درآمد.» بنا به این گزارش، «برخی از بازاریـان اصـفهان ابراز کردنـد که چنـد موتورسوار بامـداد امروز، وارد بـازار شدنـد و بـا تهدیـد، بازاریان را به بسـتن مغازه ها واداشـتند. بازاریان گفتند: بنابراین، تعطیل امروز بازار اجباری بوده است.» این گزارش می افزاید: «سخنگوی سپاه پاسداران اصفهان اظهار داشت این کار به پشتیبانی از آقای بنی صـدر صورت گرفته، درحالی که سـخنگوی مـدرسه صـدر، که معمولاً بازگوکننـده نظریات آیت الله خادمی است، گفت: این اقدام در مخالفت با رئیس جمهور انجام شده است.»(۳)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۸.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، مشهد - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۳، اصفهان - خبرگزاری پارس، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

اولین جلسه رسمی کابینه دولت محمدعلی رجایی امروز درحالی کار خود را آغاز کرد که جای هفت وزیر کابینه خالی است. گزارش کیهان دراین زمینه حاکی است: «وزیران جدید طی امروز و فردا در وزارتخانه ها حضور یافته و ضمن معارفه با کارکنان بخش های خود، به طور رسمی کار را از دولت - بخش اجرایی شورای انقلاب - تحویل خواهند گرفت. همچنین صبح امروز اولین جلسه هیئت دولت با حضور رجایی تشکیل شد.» براساس این گزارش، «کار رسمی دولت در شرایطی آغاز می شود که تکلیف هفت وزیر دیگر کابینه که اغلب نیز از پست های مهمی محسوب می شوند، هنوز تعیین نشده و همچنان احتیاج به مذاکره رئیس جمهوری با نخست وزیر دارد. ناظران سیاسی برای وزارتخانه هایی که هنوز وزیر آنها به تصویب رئیس جمهوری و تأیید مجلس نرسیده است، اهمیت فراوان قائل هستند. نگاهی به پست هایی که هنوز در دولت رجایی خالی است نیز نشانگر همین اهمیت است. هم اکنون پست های وزارت نفت، امور خارجه، کار، اقتصاد، دادگستری و دارایی، بازرگانی و سازمان برنامه وبودجه معلوم نیست. ... رجایی برای پست های مهم کابینه خود اغلب از جوانانی که در میان افراد جامعه نام و رسمی شناخته شده برای عامه ندارند، سود برده است و گویا عدم تصویب بنی صدر نیز ضمن مسائل دیگری که مطرح است، بازمی گردد به عدم شناخت از این جوانان.»

مفسر سیاسی کیهان می نویسد: «درحال حاضر، کشور ما با دو نوع دولت روبه روست؛ یک بخش از دولت قدیم که به گفته دکتر بهشتی می توان آن را بخش اجرایی شورای انقلاب دانست و دوم دولت رجایی که ازسوی مجلس شورای اسلامی با ۱۴ وزیر تصویب شده است. بی گمان چنین دوگانگی در بخش اجرایی نمی تواند دوام چندانی داشته باشد. چراکه از یک سو وزیران قدیم - اعضای بخش اجرایی شورای انقلاب - نمی توانند برنامه های ویژه ای در نظر بگیرند؛ چون می دانند که به طورموقت انجام وظیفه می کنند. از سوی دیگر، دولت به علت اینکه کامل نشده، نمی تواند به طور همه جانبه فعالیت خود را شروع کند. این عدم هماهنگی باعث می شود که قوای مقننه و قضایی بکوشند تا دولت به زودی کامل شود و رجایی نیز در این تلاش خواهد بود. یک ناظر آگاه اظهارنظر کرده است که رجایی باتوجه به جوی که پیش آمده تلاش خواهد کرد تا وزیرانی را که معرفی کرده، به تصویب رئیس جمهوری برساند و از سوی دیگر چنین برمی آید که رئیس جمهوری خواهان تغییرات در بقیه اعضای کابینه است، که تعداد آن هنوز مشخص نیست. اما گویا رئیس جمهوری بر وزارت خارجه، نفت و دارایی تأکید دارد و درمورد وزرای آن حاضر به مصالحه نیست. رجایی برای وزارت امور خارجه مهندس حسین موسوی، سردبیر ارگان حزب جمهوری اسلامی، برای وزارت دارایی نوربخش، برای وزارت کار توکلی نماینده بهشهر و [برای] سازمان برنامه وبودجه داودی را معرفی کرده است. به هرحال ناظران آگاه پیش بینی می کنند که طی هفته آینده تا حدودی - و نه به طور کامل - سرنوشت بقیه اعضای کابینه نیز مشخص شود. ...»(۱)

ص: ۹۲۶

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۶/۱۳۵۹، ص۲.

دراین حال، نخست وزیر امروز پس از ملاقات بـا امـام خمینی، در مصاحبه ای کوتاه با خبرگزاری پارس، در پاسـخ به این سؤال که بقیه اعضـای کـابینه را چه وقت به مجلس شورای اسـلامی، معرفی خواهـد کرد، گفت: «این بسـتگی به نظر برادرمان آقای بنی صـدر دارد. ان شاءالله ایشان هم زودتر جواب می دهند و ما هم سعی می کنیم وزرایی را که تعیین نشده اند معرفی کنیم.»(۱)

۱

صبـح امروز محمدعلی رجایی، نخست وزیر، همراه ۱۰ تن از وزرای کابینه خود که به تصویب مجلس رسـیده انـد، در حسـینیه جماران با امام خمینی دیـدار داشـتند. در این ملاقات آقای رجایی از روند انتخاب وزرا گزارش مختصـری داد. سـپس امام خمینی در سـخنان بسـیار مبسوطی با اشاره مختصـری به کردسـتان و برخی مسائل دیگر، بیشتر به اختلافات اخیر مسـئولان دو جناح پرداخت و ضمن نصیحت آنان، ریشه هـای اخلاـقی این اختلافـات را شـکافت و همه را بـازهم به حفـظ وحـدت دعوت کرد. امام در بخشـی از سـخنان خود به موارد زیر پرداخت:

«ما هرچه داریم از این ملت است، البته ملت اسـلامی که با فریاد الله اکبر این کار را انجام دادنـد، ما باید بگوییم که این ملتی که ماها را به این مقام ها رسانده اند از ما چه می خواهند و ما باید برای آنها چه بکنیم، از ما می خواهند که تمام این ارگان هایی که هسـتند، تمام این رؤسـایی که هسـتند، از رئیس جمهور گرفته، نخست وزیر و وزرا تـا وکلاـ و عرض می کنم که وزارتخانه ها و هرچه در آنها هست، اینها می خواهند که همه در راه اسـلام که خواست ملت بود و همه کوشـش شان برای اسلام بود و اسلام آنها را موفق کرده، اینها هم در همان طریق اسـلامی راه بروند. طریق اسـلامی این است که مستضعفین را حمایت کنند، بیشتر توجهشان به آنها باشد. ... حکومت اسلام که الآن شمـا مـدعی هستیـد که نخست وزیر اسـلام هستیـد و دولت اسـلامی هستیـد و آقایان، وزرای اسـلام هسـتند و آقای رئیس جمهور، رئیس جمهور یک کشور اسـلامی هسـتند و وکلا وکلای یک کشور اسـلامی هسـتند، باید از آنچه که در سابق گذشـته است، نسیان کنید، دفع کنیـد از دیکتاتوری ها از چپاولگری ها از خودخواهی ها و خودپسـندی ها، همه اینها را باید دفع کنید و وارد بشوند در یک مملکت تازه ای که از صدر اسلام که بگذریم، دیگر یک همچنین چیزی نبود.»

و نیز: «این را من کراراً گفته ام اگر همه انبیـا جمع بشونـد در تهران و بخواهنـد کـار بکننـد، بخواهنـد دخـالت در امور بکننـد، هیـچ بـاهم اختلاف پیدا نمی کنند، امکان ندارد، برای چه؟ برای اینکه آنها نفس خودشان را کشـته بودند و مبدأ اختلاف نداشـتند. ... همان شـیطانی که اغوا می کند آدم را اکثر اغوائش این است که انسان را بازی می دهد، وسوسه می کند، در انسان وسوسه های دامنه دار، از همه طرف وسوسه می کنـد که تو حالا صاحب قـدرت هستی، تو حالا صاحب کذا هستی، دیگران چه کار می کنند، شـما حالا وزیر هستید، دیگران باید اطاعت کنند، چشم بسته باید اطاعت کنند، شما وکیل هستید، دیگران باید از شما اطاعت بکنند و چشم بسته هم باشند، این همه برای این است که انسان

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳.

خودش را نساخته است. اگر انسان خودش را ساخته بود، هیچ بـدش نمی آمد که یک رعیتی هم به او انتقاد کند، از این بدش نمی آ ید، از انتقاد بـدش نمی آید. ... الآن یک مملکت اسـلامی به شـما سپرده شده؛ یعنی این مردم با فریادهایشان سدها را شکسـتند و رأی به همه شماها دادند؛ به وکلا و به رئیس جمهور، بعد هم وکلای آنها به شـما و اینها؛ این مردمی که به این زحمت به شما رأی دادند و شما را بر سر مسند نشاندند، حالا شما بخواهید سرِ مسند باهم اختلاف کنید. ببینید پیش خدا چی هست، یک دسته زحمت کشیدند و جوان هایشان را دادنـد. الآن هم شـما کردسـتان را می بینیـد چه جور هست و این پاسدارها در کردسـتان، این ارتشـی ها در آنجا هرروز دارند جان می دهند، هرروز دارند خون می دهند، مردم آنجا دارند بمباران می شوند، دشـمن های ما مشـغول فعالیت زیاد هسـتند، در این حالی که همه جوانب بر ضـد مـا هست، همه قـدرت هـای بزرگ و کوچک بر ضـد ما هست و این ملتی که با این زحمت به دست شـما این مملکت را داده، شـما حالا بنشـینید سرِ اینکه من چطور و شما چطور و همه اش از شیطان است؛ هیچ شکی در این نکنید که هرکه گفت "من"، این "من" شیطان است. هرکه گفت باید به "من" اطاعت کنید، این شیطان است.»

همچنین: «این روزنامه هایی که من امروز دیدم و بعضی شان را دیروز دیدیم، این روزنامه ها ببینید درش چه مسائلی هست که مردم وقتی این روزنامه ها را بخوانند چه خواهند گفت. یک قدری توجه داشته باشند همه کسانی که متصدی امرند. اینها خیال نکنند که ما حکومت هستیم و مـا رأس هستیم و مـا وزیر هستیم و مـا نخست وزیر هستیم و مـا رئیس جمهور هستیم و مـا بایـد هرچه دلمـان بخواهـد بکنیم، نه، مملکت اسـلامی است نه طاغوتی. مملکت اسلامی را به طاغوت نکشید. ... شما فکر این ملت، فکر این زاغه نشین ها، فکر این مردمی که همه چیزشان را داده اند و شما را به مسند نشاندند، فکر آنها را بکنید. شب وقتی که خلوت می کنید فکر بکنید که من امروز کار کرده ام برای خودم کرده ام یا برای مردم؟ امروز که صحبت می کنم برای خودم صحبت

می کنم یا برای مصالح کشور؟... شما انصاف می دهید که یک مملکتی که خونش را داده و شما را به مسند نشانده، سرِ مسند جنگ بکنید، دعوا بکنید، هرروز صحبت بکنید، هرروز انتقاد بکنید، روزنامه ها هرروز انتقاد بکنند، همدیگر را بکوبند، به هم تهمت بزنند، به هم افترا بزنند، آخر این انصاف است؟ پیش خدا چی خواهد شد؟ این پیش ملت چه انعکاسی دارد؟ خارجی ها چه استفاده از آن می کنند؟... اگر حالا ـ هم شما کارهایی بکنید توجه مردم را از مصالح و توجه خودتان را از مصالح دیگر به چیزهایی دیگر متوجه بشود، عوض اینکه فکر حل مشکل کردستان را بکند، بنشینید و باهم دعوا بکنید، عوض اینکه برای این پابرهنه ها و برای این ضعفا و اینهایی که زحمت کشیدند و شما را به اینجا رساندند و حالا هم از شما توقع خیلی ندارند، برای اینکه یک آب و یا نانی یک برقی یک چیزهای اولیه را به اینها برسانید، از این غفلت کنید، که بروید سراغ جنگ اعصاب و بحث ها؛ خوب، این همان است که آن وقت امریکا می کرد و حالا شما می کنید، آن وقت آن طاغوت می کرد، حالا شما می کنید، شما هم طاغوتید. آنها هم طاغوت اند؛ فرق نمی کند، یکی شیطان است و یکی شیطان کوچک تر. ... این همان است که قدرت های بزرگ می خواهند تا این مملکت خرابه بماند و صدای مردم بلند درآید، این همان است؛ شما هم عمال امریکایید، منتها ملتفت نیستید. ...»

و نیز: «اسلام حکومت به آن معنی ندارد، اسلام خدمتگزار دارد. ... شما خودتان را حاکم مردم ندانید، شما خودتان را خدمتگزار مردم بدانید؛ این پیش خدا ثوابش بیشتر از این است که حکومت بکنید. ... حالا ما عوض اینکه شکر نعمت را به جا بیاوریم و برای خدا قیام کنیم و برای ملت کار بکنیم، جایی برایشان درست بکنیم، آب و برق این مملکت را درست بکنیم، الآن شما می دانید که در بعضی دهات هیچ ندارند. ... برای این هیچ ندارها فکری بکنید. هی ننشینید و دعوا بکنید، ... وقتی که بنا شد به دعوا بگذرد، دیگر نمی رسد، انسان مجال ندارد دیگر بنشیند یک کاری بکند، طرحی بریزید برای این ملت، برای این بیچاره ها. من تقاضا می کنم از همه آقایانی که متصدی امری از امور هستند، چه آنهایی که در وزارتخانه ها، در طبقه پایین تر مشغول کارند و چه خود وزرا و نخست وزیر و چه رئیس جمهور و چه همه کسانی که در مرکز امور هستند. در شورای انقلاب بودند و حالا هستند، در جاهای دیگر بودند، من از همه شان تقاضا دارم که از این چیزی که برخلاف رضای خدا و برخلاف رضای اولیاء اسلام است و برخلاف رضای ملت است اجتناب کنند. ... اما افسوس این است که شما مشغول دعوا هستید و از مردم غافل؛ نه اقتصاد را توانسته اید درست کنید، نه امنیت را توانسته اید درست کنید نه هیچ چی؛ همه اش دعوا و همه اش باهم دعوا، همه در تهران نشسته اند دعوا می کنند، این صحیح نیست، خلاف اسلام، خلاف اخلاق اسلامی است و به همه آقایان هم می گویم باهم جنگ نکنید، روزنامه ها را پر نکنید دوباره از بدگویی از هم و انتقاد از هم. انتقاد غیرِ

انتقام جویی است. انتقاد صحیح باید بشود. هرکس از هرکس می تواند انتقاد صحیح بکند، اما اگر قلم که دستش گرفت انتقاد کند برای انتقام جویی، همان قلم شیطان است. ... این را باید انسان توجه بکند که این چند روز می گذرد و این ریاست ها می گذرد. شما هرچند هم بخواهید چیز کنید از محمدرضا نمی توانید بالا [تر] بروید و هرچند دست و پا بکنید به آنجا نمی رسید و... شما به طورضربتی کار بکنید، برای مردم کار بکنید. این غائله کردستان را همه جمع بشوید باهم طرح بدهید، کار بکنید تا این غائله رفع بشود، نه اینکه در کردستان فرض کنید که یک جوان هایی می خواهند فداکاری کنند، یک هلیکوپتر هم به آنها ندهند، این کار [را] بکنند این نظارت می خواهند، باید این کار بشود، همه باید نظارت بشود، باید توبیخ بشوند، باید محاکمه بشوند آنهایی که نمی گذارند کارها انجام بگیرند. در هر صورت من از همه شما خواهان این برادری هستم که سفارش خدای تبارک و تعالی است و خدا شما مؤمنین را برادر قرار بدهد و باهم باید برادر باشید، برابر باشید و برای این مملکت کار بکنید و در رأس برنامه تان برای این بیچاره ها، این مستضعفین که هستند، برای اینها کار بکنید. امنیت کشور را جاری کنید. ...»(۱)

۱

در کنار کشمکش و منازعه دو جناح رقیب حاکم بر نظام بر سر انتخاب کابینه و سخنرانی اخیر بنی صدر و واکنش گروه رقیب، بحران گروگان های امریکایی نیز همچنان خودنمایی می کند و واکنش مسئولان رسمی دو کشور ایران و امریکا را برمی انگیزد.

امروز وزارت امور خارجه امریکا به سخنان روز هفده شهریور نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران، محمدعلی رجایی، در شهر قم مبنی بر اینکه امریکا باید از ایران عذرخواهی کند، واکنش نشان داد. گزارش رادیو لندن دراین مورد حاکی است: «آقای "جون فوکنر"، سخنگوی وزارت خارجه امریکا، گفت: "ایالات متحده آماده است تا هر چیزی را که ایران بخواهد مورد بحث قرار دهد و ما آماده ایم تا درباره عذرخواهی گفت وگو کنیم، ولی آماده عذرخواهی نیستیم و باید میان آنچه که دست به آن می زنیم و آزادی صلح آمیز گروگان ها ارتباطی وجود داشته باشد". ...» بنا به این گزارش: «آقای ماسکی [وزیر امور خارجه امریکا نیز] اظهارات آقای محمدعلی رجایی را مخالفت با مذاکرات ندانسته است. در اظهارات گذشته پرزیدنت کارتر همواره به این موضوع اشاره می شد که ایالات متحده چیزی که از آن عذرخواهی کند، ندارد.»(۲)

رادیو صدای امریکا گزارش داد: «سخنگوی وزارت خارجه امریکا گفت: ما قصد پوزش نداریم، اما فکر می کنم نامه وزیر خارجه بیانگر حسن نیت امریکا در پذیرفتن واقعیت انقلاب ایران است.» براساس این گزارش: «سرانجام مجلس شورای اسلامی ایران از روز یکشنبه رسیدگی به سرنوشت گروگان های امریکایی را که بیش از ده ماه از اسارتشان می گذرد، آغاز می کند. حجت الاسلام موسوی خوئینی [ها] به رسانه های گروهی ایران گفته است که آزادی

۱- صحیفه نور، جلد ۱۳، صص ۸۰ - ۷۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۷، تاریخ ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۲۹، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت: ۱۷:۴۵، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

گروگان ها، تنها سبب این می شود که بر میزان توقعات امریکا افزوده شود.»(۱)

از سوی دیگر، بنی صدر امروز در مصاحبه با شبکه رادیوی سراسری هند، درباره نامه اخیر ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، گفت که «در این نامه چیز تازه ای دیده نشده است.» «رئیس جمهور ایران، امریکا را متهم ساخت که گفته های مقامات این کشور چیزی است و عملکردهایشان چیز دیگری که درست برخلاف گفته هایشان است و این روش دوچهره بازی کردن است که راه را بر روی حل مشکل گروگان ها پیچیده تر می کند.» رادیو صدای امریکا ضمن نقل این خبر افزوده است: «دراین میان، دانشجویان تندرو که گروگان ها را در اختیار دارند، بنی صدر را متهم به سازش کاری کرده و تأکید دارند تا زمانی که امریکا به تمام خواسته های آنان جامه عمل نپوشاند، گروگان ها را آزاد نخواهند کرد.»(۲)

ص: ۹۳۱

۱- همان، ص۱۰، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ۲۰/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۷۸، تاریخ ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳۵، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ساعت: ۳۰/۸، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ جمعه ۲۱ شهریور ۱۳۵۹ ۲ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۲ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

نبردی که از هشت روز پیش با تشدید حمله های عراق علیه مناطقی از ایلام آغاز شده بود، دیروز و امروز، به خصوص با حملات گسترده نیروهای بعثی به نقاط مختلف ایلام، مهران غرب و میمک وسعت بیشتری یافت. در این نبرد که به ویژه در طول دیروز و امروز یکی از شدیدترین درگیری های چند روز اخیر بین دو طرف بود، بخش هایی از خاک ایران به تصرف مهاجمان عراقی درآمد.

گزارش ژاندارمری ایران درمورد طرح حمله جاری عراق حاکی است: «دشمن قصد دارد ازطریق شوروشیرین به جاده جدید که ازطریق سد کنجان چم به پاسگاه جدید کانی سخت کشیده شده است، دست یابد تا به راحتی ارتفاعات "کولك" را متصرف و به طرف سد کنجان چم پیشروی نماید.» بنا به این گزارش، تقاضا شده که نیروهای خودی قبل از پیشروی نیروهای عراقی، در محل مزبور مستقر شوند، زیرا هم اکنون عراقی ها در مصب دره شوروشیرین هستند.(۱)

در ساعت ۱۳:۲۵ دقیقه اعلام شد که پاسگاه شوروشیرین ایلام به محاصره نیروهای عراقی درآمده و درصورت نرسیدن نیروهای کمکی و پشتیبانی هوایی، تا چند دقیقه دیگر سقوط خواهد کرد.(۲)

ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه، جنگنده های نیروی هوایی ایران، پاسگاه "عنبری" عراق واقع در چهار کیلومتری پاسگاه الشهدا این کشور در منطقه زرباطیه را بمباران کردند.(۳)

بنا به گزارش استاندار ایلام: «در ساعت ۱۴ امروز، ۲ فروند میگ عراقی ایستگاه نخجیر را مورد حمله قرار دادند که در این تهاجم ۳ درجه دار ارتش به شهادت رسیدند و ۱۳ نفر دیگر زخمی شدند. در این درگیری ها که هم زمان با حمله به پاسگاه شوروشیرین رخ داد، نیروهای ارتش عراق حداقل با ۲۰۰ تانک به پاسگاه نخجیر و شوروشیرین حمله ور شدند. در این درگیری ها فرمانده عملیات سپاه پاسداران مهران نیز به شهادت رسید.»(۴)گزارش مسئول اطلاعات سپاه ایلام نیز دراین زمینه حاکی است که «در ساعت ۱۴، درگیری در منطقه مرزی ایلام شروع شد و تانک های دشمن در ساعت ۱۵ شروع به پیشروی کردند که نیروهای خودی به ناچار وسایل سنگین را روی ماشین گذاشتند و عقب نشینی کردند. دراین حال، ۴ تانک ارتش

ص: ۹۳۵

۱- سند شماره ۳۴۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش رسیده از مرزبانی مهران.

۲- سند شماره ۳۴۴۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور و سماجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبان مهران؛ و - سند شماره ۲۸۳۵۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصرشیرین (دفتر فرماندهی ناحیه)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبان مهران؛ و - سند شماره ۲۸۳۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به اهواز (فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبانی مهران مستند به اعلام گروهان صالح آباد؛و - سند شماره ۲۸۳۸۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۳- سند شماره ۶۵۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاعات واصله از شنود مستند به

گزارش مقامات اطلاعات نظامی عراق، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، در تماس با استاندار ایلام، بعدازظهر ۲۱/۶/۱۳۵۹.

جمهوری اسلامی با یک قبضه تفنگ ۱۰۶ م.م به جلو آمده و به دنبال آن برادران پیشروی کردند که حدود ۲ ساعت درگیری ادامه داشت، ولی متأسفانه تانک ها عقب نشینی کردند و تانک های دشمن جلو آمدند. در حین عقب نشینی با فرمانده ستون تماس گرفته شد و وی اظهار داشت فقط ۲ تانک سالم داریم، درصورتی که پایین تر از موضع خودِ ما ۱۵ تانک سنگین مستقر بودند. در حین عقب نشینی، یک تانک از جاده منحرف و راننده آن بلافاصله بیرون آمد. بدین ترتیب، نیروهای عراقی تا آخر بلندی های "میمک" و "نمک" پیشروی کردند و فعلاً در خاک متصرفی می باشند. ساعت ۲۳ امروز، ارتش ایران تغییر موضع داد و ۲ کیلومتر عقب نشینی کرد و در "سرنی" مستقر شد. افراد سپاه نیز ۵۰۰ متر جلوتر از ارتش رو به ایلام مستقر هستند. فرمانده ستون می گوید از اصفهان نیروی کمکی اعزام شده و موقعی می توانیم پیشروی کنیم که آنها برسند. سؤال این است که چرا در این درگیری، ارتش فقط ۴ تانک وارد جنگ کرده درحالی که ۱۵ تانک دیگر در موضع داشت و بنا به گفته ستاد ارتش، ۱۰۰ تانک و تعدادی خودرو ارتش عراق در مناطق متصرف شده مستقر هستند.»(۱)

دراین حال، جنگنده های عراقی وارد معرکه شده و شهر ایلام را به رگبار بستند، اما با آتش سپاه پاسداران ایلام و ارتش مجبور به عقب نشینی شدند و در برگشت چند راکت به طرف سایت نخجیر زدند که خساراتی به بار آورد. بنا به این گزارش: «ارتش عراق حدود ۶۰ کیلومتر در خاک ایران پیشروی کرده و پاسگاه سرنی به دست ارتش عراق سقوط کرد و درحدود ۱۰ الی ۲۰ نفر از برادران پاسدار شهید و حدود ۴۰ نفر نیز زخمی شده اند که به دلیل اینکه هنوز در محاصره قرار دارند، اجساد آنها به شهر منتقل نشده است.» در این گزارش همچنین آمده است: «پاسداران و افراد ژاندارمری در پاسگاه هلاله و شوروشیرین در محاصره اند و پیشروی ارتش عراق ادامه دارد و ایلام در آستانه سقوط است و تقاضای یک اسکادران هوایی شده است.»(۲)

گزارش های بعدی حاکی از تصرف ارتفاعات میمک،(۳)میمه و نی خضر و سقوط پاسگاه های هم جوار پاسگاه انجیره(۴) ازجمله پاسگاه تلخاب به دست نیروهای عراقی و محاصره پاسگاه های انجیره و شوروشیرین توسط دشمن است.(۵)

اما خبرگزاری پارس در آخرین گزارش از وضعیت منطقه، آورده است که شامگاه امروز «ارتش بعث عراق با تمام تجهیزات به منطقه مرزی مهران حمله کرد.» طبق این گزارش، «فرمانده عملیات نیروهای جمهوری اسلامی ایران در این منطقه که به منطقه آشنا نبوده، دستور عقب نشینی می دهد؛ درنتیجه ۴ پاسگاه مرزی در منطقه نی خزر، هلاله، انجیره و شوروشیرین به تصرف نیروهای بعث عراق درمی آید و نیروهای بعث عراق به سوی صالح آباد شروع به پیشروی می کنند. در این عملیات، ارتش بعث عراق تعداد زیادی تانک داشته است.» بنا به همین گزارش: «برای رسیدگی به این مسئله، آقای رئیس جمهور و همراهان عازم ایلام شدند. در جریان عملیات امروز یک میگ عراقی سرنگون شد. قسمتی از این میگ در منطقه عشایری چگر باقی مانده و راکت های آن را به استانداری ایلام برده اند.»(۶)

۱- سند شماره ۶۵۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ ساعت ۱۲:۴۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۵۰۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله از سپاه غرب بنا به اظهار مسئول اطلاعات سپاه ایلام.

۲- سند شماره ۵۰۵۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، طبق خبر واصله از سپاه غرب و سپاه ایلام، ساعت ۲۱:۴۵.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (ژاجا)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان صالح آباد به فرمانده هنگ ایلام، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به قصرشیرین، فرمانده عملیات مشترک غرب کشور، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۹، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از کرمانشاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

ص: ۹۳۷

به دنبال درگیری های یک هفته گذشته، امروز در منطقه عمومی قصرشیرین و نفت شهر یکی از شدیدترین نبردهای خونین در جریان بود و نیروهـای مـدافع ایرانی در نبردی نـابرابر به دفـاع از خـاک میهن پرداختنـد. این درگیری هـا که با تبادل آتش و تلاش ارتش عراق برای پیشروی زیر آتش بالگردهـا و زرهی خـود ادامه داشت، هنگـام ظهر به اوج خـود رسـید، به طـوری که در سـاعت ۱۳:۲۰ دقیقـه، عراق با توپخانه و سـلاح های دیگر همه پاسـگاه های مرزی را زیر آتش شدیـد قرار داد و فرمانـده یکی از گردان های ارتش با اکیپی کمکی به پاسـگاه های نفت شـهر و سه تپان عزیمت کرد.(۱) همچنین، دو انبـار مهمات در پله چفت عراق و نیز پاسـگاه دوراجی این کشور منهـدم شد.

در درگیری هـای منطقه تنگـاب کهنه نیز ۸ نفر از افراد نیروهـای مسلح ایران مجروح شدنـد. ۲ نفر دیگر نیز براثر انفجـار یـک تانـک در قصرشیرین مجروح شدند.(۲)

گزارش فرزام یکی از مسئولان تأسیسات نفتی نفت شهر نیز حاکی است: «ارتش مزدور بعث عراق امروز از ساعت ۲ بعدازظهر، با توپخانه و سـلاح های سـنگین دیگر شـهر نفت را زیر آتش گرفته که این حملات تا ساعت ۵ بعـدازظهر با شدت هرچه تمام تر ادامه داشت.» وی افزود: «در این درگیری به هیچ یک از تأسیسات نفتی و نظامی ما آسیب وارد نیامد.»(۳)

گزارش ها حاکی است که این درگیری ها بعـدازظهر امروز به اوج خود رسـید، «به طوری که از ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، ارتش بعث عراق با توپخانه و سـلاح های سـنگین، کلیه پاسـگاه های گروهان سومار ازجمله پاسـگاه های نفت شهر، گیسکه، سلمان کشته، سه تپان، سانواپا، چقاشیرگه، کانی شیخ، تلخاب و بازرگان را زیر آتش شدید قرار داد و پاسـگاه های مزبور نیز با سـلاح های موجود به آتش آنها پاسـخ دادند. در این درگیری یک نفر دلاور به نام سبیب یاری مجروح شد و ضایعات مالی نیز به بار آمد. درضمن، پاسگاه و سنگرهای الصمور عراق نیز توسط نیروهای ایران منهـدم شدند.(۴)گزارش بعـدی گروهان سومار نیز خبر از محاصـره پاسـگاه بازرگان از سه طرف و انهدام کامل این پاسـگاه می دهد. این گزارش افزوده است که افراد پاسـگاه مزبور با سـلاح های سبـک ازقبیل خمپاره قادر به سرکوبی توپخانه عراق نمی باشـد و بااینکه چنـدین بار از ارتش مسـتقر در سومار خواسـته شـده تعـدادی تانک به این منطقه گسیل دارنـد، ولی هیچ گونه کمک و پشتیبانی به عمل نیامده است.»(۵)

در ساعت ۲۰:۴۰ دقیقه امروز، تحرکـات زرهی ارتش عراق ازطرف قوره تو عراق به طرف حسین آبـاد نشان می دهـد که درگیری هنوز خاتمه نیافته است. پاسـگاه هدایت ضـمن درج این گزارش افزوده است: «به نظر می رسد عراقی ها قصد حمله به گرمک که معبری اسـت نفوذی بین پاسـگاه یکه شان و پاسگاه هدایت را دارند و فاصله پاسگاه تا این معبر زیاد است و تقاضا نموده قبل از اینکه عراقی ها آنجا را تصرف کنند، واحدی در گرمک مستقر گردد.»(۶)

امروز همچنین، «در جاده نوار مرزی، ماشین تانکر آب سپاه پاسداران قصرشیرین با یک مین

۱- سند شماره ۲۷۷۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژاجا)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۲- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- همان.

۴- سند شماره ۳۴۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ قصرشیرین مستند به اعلام گروهان سومار؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ رکن۲ به فرماندهی عملیات مشترک غرب، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار، ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف - ژاجا)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۵- سند شماره ۲۷۷۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به تهران (مرزبانی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۹۸۳۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه هدایت قصرشیرین.

ضـدتانک برخورد کرد که آسیب دیـد و راننـده آن نیز مجروح گردیـد.» بنا به این گزارش: «امروز یک گروهبان عراقی از یگان مربوطه فرار کرد و خود را تحویل سپاه پاسداران خسروی داد.»(۱)

دراین حال، امروز نیز «طی ابلاغیه ای از مرکز فرمانـدهی ژاندارمری به کلیه رده های تابعه تا رده پاسگاه دستور داده شده که هیچ کس، به هیچ عذر و بهانه ای حق عقب نشینی ندارد و باید تا آخرین نفس از مواضع خود دفاع نموده و ضـمن اثبات وفاداری خود به نظام عدل الهی، در راه مملکت جانبازی کند.»(۲)

۱

در نبردهای خونین چند روز گذشته در نوار مرزی غرب کشور که با آتشباری و بمباران های وسیع ارتش عراق روی مناطق مسکونی و تأسیسات شهری همراه بوده است، زن ها، بچه ها و افراد مسن بیش از دیگران در معرض آسیب بوده اند. دراین زمینه از اسلام آباد غرب خبر می رسد که «با آغاز تهاجمات وسیع ارتش عراق به شهرهای قصرشیرین، خسروی، مهران و دهلران، نیمی از مردم مهاجر این شهرها و آبادی های اطراف که اغلب زن و بچه ها هستند به اسلام آباد غرب آمده اند و عده ای از آنها به علت عدم وابستگی به اهالی و یا نداشتن سرپرست، در معابر شهر سرگردان هستند.»(۳)

دراین حال، در ادامه کمک های امدادی به مناطق جنگی، «صبح امروز نیز ازسوی هلال احمر کرمانشاه یک تن دارو به همراه ۱۰ نفر از امدادگران ورزیده به منظور کمک و مراقبت های پزشکی به شهرستان قصرشیرین فرستاده شد.»(۴)

۲

هم زمان با حملات پی در پی و شدید نیروهای عراق به مناطق قصرشیرین، خسروی، ایلام، مهران و دهلران، ارتش عراق در این مناطق تحرکات گسترده ای داشته و بخش وسیعی از نیروهایش را در مجاور مناطق مذکور تقویت و مستقر کرده است. دراین زمینه، براساس یک مکالمه شفاهی با رئیس ستاد مشترک ارتش عراق، همه بخش های این یگان به حالت آماده باش ازنوع "ج" درآمده اند.(۵)

در گزارش لشکر۸۱ نیز ضـمن اذعان بر آماده باش نیروهای عراقی، آمده است که عراق علاوه برآن، «اطراف پاسگاه های مرزی توپ های ضدهوایی مستقر کرده و تانک های عراقی از سنگرهای زیرزمینی استفاده می کنند. همچنین، کشور عراق با تقویت نیروهای خود در منطقه نفت خانه، قصد تصرف یک الی چند حلقه چاه های نفت شهر را دارد.» بنا به همین گزارش: «در ارتفاعات زینل کش، اطراف پاسگاه خورشیدبیک، جمعاً ۸ قبضه موشک انداز سام ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۲ مستقر شده که یک قبضه آن در اطراف کانی سبز می باشد. در منطقه مابین کانی سبز و زینل کش نیز نقاط آماد و مهمات عراق قرار دارد. [درضـمن] نیروهای دشـمن که در ارتفاعات زینل کش مستقر گردیده اند ۴ گردان و هر گردان به استعداد ۳۰۰ نفر مرکب از یگان های پیاده و رزمی تابع لشکر۶ می باشند.»(۶)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ رکن۳ به فرماندهان هنگ های ایلام، قصرشیرین و گردان امداد، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از مرکز فرماندهی ژاندارمری.

۳- سند شماره ۳۴۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۵- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، منبع عربی: مکالمه محرمانه، ترجمه زهرا محب احمدی، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹).

۶- سند شماره ۲۸۳۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن۳ ژاجا) به ناحیه ۰۵، ۲۱/۶/۱۳۵۹.، برابر نامه واصله از سماجا، مستند به گزارش لشکر۸۱ زرهی.

امروز همچنین، «دو لشکر سلیمانیه و کرکوک به کمک افراد ارتش عراق مستقر در مناطق قوره تو نفت شهر و نوار مرز خانقین اعزام شده و مابین پایگاه های مرزی منطقه قصرشیرین تقسیم گردیده اند.»(۱) یک گزارش مشابه دیگر حاکی از انتقال قرارگاه گردان۳ تیپ۳ لشکر۸ پیاده کوهستانی ارتش عراق از منطقه راوندوز به پادگان رزان واقع در ۲۵ کیلومتری شرق راوندوز از توابع استان اربیل و تقریباً به فاصله ۳۰ کیلومتری از مرز ایران است.(۲)عراق همچنین مشغول جاده کشی بین پاسگاه های صدرالعرفات و گرمیشه و آبزیادی این کشور در خط مرز به طرف پاسگاه های مرزی دهلران می باشد که دراین مورد، چگونگی امر به پاسگاه های آبزیادی و چنگوله ایران ابلاغ شده است.(۳) امروز همچنین عراق ۴۰ دستگاه تانک خود را توسط کامیون های تانک بر جمعی تیپ۱۰ زرهی به منطقه فلوجه منتقل ساخته است.(۴)

۱

درگیری های چند روز اخیر در مناطق مرزی کرمانشاه و ایلام میان قوای ایران و عراق و اقدام عراق در تصرف بخش هایی از خاک ایران، در میان مقامات رسمی و مطبوعاتی عراقی و رسانه های وابسته به این کشور قابل تأمل و حاکی از تأکیدهای مکرر عراق بر آغاز تهاجم ها و درگیری های خونین ازسوی این رژیم است.

دراین زمینه، «یک منبع رسمی عراق خاطرنشان ساخت که ارتش عراق ۱۲۰ کیلومتر مربع از اراضی خود در مرزهای ایران را درپی شدیدترین درگیری از زمان شروع درگیری ها در شش ماه قبل، آزاد کرده است. ازطرفی عراق اعلام کرد که نیروهایش ۳ فروند هواپیمای ایرانی و ۲۹ دستگاه تانک را منهدم ساخته است. ... روزنامه الشرق الاوسط اطلاع حاصل نمود که عراق پس از بازپس گیری اراضی خود خواستار اصلاح توافقنامه شط العرب و تثبیت مرزها به صورت نهایی براساس توافقنامه الجزایر خواهد شد. این درگیری ها در هفته جاری در منطقه "زین القوس" آغاز و طی پنج روز گذشته ادامه یافت. یک سخنگوی مطبوعاتی عراق در لندن اظهار داشت که این درگیری ها تنها حوادث مرزی نیست، بلکه اساساً درگیری هایی برای آزادسازی اراضی اشغالی عراق می توانند باشد. وی اظهار نمود عراق ده ها یادداشت برای دولت ایران و سازمان ملل متحد پیرامون این اراضی و ضرورت بازگشت آن به عراق با استفاده از تقسیم مرزهای بین المللی، به موجب توافقنامه قسطنطنیه در سال ۱۹۲۱ و نیز توافقنامه الجزایر [بین شاه و صدام حسین] در سال ۱۹۷۵ ارسال داشته است، اما ایران از پاسخ به خواسته های مشروع عراق سر باز زده است. وی تأکید نمود که نیروهای عراق پیشروی خود را ۸ کیلومتر ادامه می دهد تا به مرزهای ثبت شده سازمان ملل به موجب توافقنامه مرزی دو کشور برسد. ... وی بیان داشت که شدیدترین درگیری ها در روز گذشته صورت گرفته که نیروهای عراقی در شرایطی سخت در مقابل ضدحمله ایران – که در بامداد دیروز به وقوع پیوست – پیشروی کردند. "حسن طوالبه" مدیرکل وزارت [فرهنگ و] اطلاعات عراق، اعلام کرد که این کشور ۱۲۰ کیلومتر مربع از اراضی خود در

۱- سند شماره ۱۴۱۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی هنگ قصرشیرین (رکن دوم)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا (مرکز فرماندهی) و به استناد اعلام نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصل.

۴- سند شماره ۶۳۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

منطقه دیاله واقع در منطقه مرزی شمال شرقی بغداد [را] از اشغال ایران آزاد کرده است. این اقدام درپی گلوله باران شهرهای خانقین و زرباطیه، واقع در این منطقه، صورت گرفته است. این سخنگو از ذکر سرنگونی هواپیماهای جنگی عراقی در خلال این درگیری ها سر باز زد.»(۱)

دراین حال «روزنامه اللواء چاپ بیروت - که ازسوی عراقی ها حمایت می شود - گفت: "یاسر عرفات اخیراً طی پیام جداگانه ای برای صدام و آیت الله خمینی برای میانجیگری اعلام آمادگی کرده است."»(۲)

روزنامه فایننشال تایمز نیز در گزارش امروز خود (به قلم پاتریک تاک بورن) درباره درگیری های چند روز گذشته بین ایران و عراق با اشاره به اطلاعیه های وزارت دفاع عراق درمورد اشغال بخش هایی از اراضی ایران، از قول صدام حسین، رئیس جمهور عراق، نوشته است: «صدام گفت که عراق خواهان جنگ گسترده با ایران نبوده و ادعای ارضی دیگری به غیر از اراضی که در قراردادهای قبلی از عراق گرفته شده، نسبت به ایران ندارد.» بنا به این گزارش: «اراضی که عراق ادعا می کند آزاد کرده ظاهراً آن قسمت از اراضی است که براساس قرارداد ۱۹۳۷ به ایران واگذار شده است. یک مقام وزارت دفاع عراق گفت: "سربازان عراقی، تمامی اراضی که ایرانی ها از استرداد آنها خودداری کرده بودند، آزاد کردند."»

پاتریک تاک بورن، نویسنده مقاله افزود: «عراقی ها از چریک های جدایی طلب استان نفت خیز خوزستان به شدت حمایت کرده و حمایت های مالی و نظامی ای را نیز در اختیار کردهای ایران قرار داده اند. ایران اشغال سفارت خود را در لندن به عراق نسبت داده است و متعاقباً از نیروهای ضددولتی در عراق حمایت کرده است. ایران و عراق مدت هاست درگیر حملات تبلیغاتی علیه یکدیگر هستند، ولی تاکنون از گسترش جنگ خودداری کرده اند.»(۳)

سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق نیز امروز اعلام کرد که «عراق توانسته است کلیه زمین های اشغال شده توسط ایران را آزاد سازد و زمین های دیگر را نیز اشغال کند.» وی گفت: «دولت عراق به هیچ وجه قصد به وجودآوردن جنگ گسترده ای علیه ایران ندارد، بلکه می خواهد که صلح، در منطقه پایدار بماند.»(۴)

از سوی دیگر، رادیو صوت الجماهیر بغداد در برنامه "بررسی مطبوعات" خود به تیترهای مهم روزنامه های صبح امروز چاپ بغداد پرداخت: «۱. وسایل تبلیغاتی عرب و جهان گفته های اخیر صدام حسین را در جلسه هیئت دولت که تأکید کرد "عراق تا پس گرفتن تمام مناطق اشغالی عراق از فارس ها، راحت نخواهد نشست"، با توجه و اهمیت زیاد دنبال می کنند. ۲. نیروهای قهرمان عراق همچنان به پاک سازی اراضی اشغال شده این کشور ادامه می دهند. ۳. سقوط دو فروند هواپیمای فانتوم دشمن و واردآوردن تلفات جانی و خسارات مالی فراوان به افراد آن. ۴. سربازان دلیرمان قهرمانانه در نبرد سرنوشت ساز در راه پاسداری از استقلال میهنمان و حفظ کرامت خلیج (فارس) جانبازی می کنند و قربانی می دهند.»(۵)

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، صص۲۸۱ و ۲۸۲، روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط، چاپ انگلستان، از بغداد، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب افضلی.

۲- همان، ص۲۸۵، روزنامه گاردین (چاپ انگلستان)، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹)، به نقل از خبرگزاری رویتر از تهران، ترجمه مهدی رنجبران.

۳- همان، ص۲۸۳، فایننشال تایمز، پاتریک تاک بورن، ۱۲/۹/۱۹۸۰ (۲۱/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۴- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، چاپ اول، تهران: ستاد تبلیغات جنگ، شورای عالی دفاع، ۱۳۶۶، ص۸۴.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۸، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۸:۳۰ دقیقه ۲۱/۶/۱۳۵۹.

به دنبال حملات دیروز عراق به پاسگاه های منطقه بستان و سوسنگرد، امروز ضمن فروکش کردن شدت درگیری ها در مناطق یادشده، درگیری ها در پاسگاه های مرزی خرمشهر شدت یافت.

طبق گزارش ها از ساعت ۱۱ صبح امروز، در منطقه مرزی خرمشهر، ارتش عراق از سه طرف آتش شدید توپخانه و خمپاره انداز خود را متوجه پاسگاههای مؤمنی، خین و حدود و مقر پاسداران و مأموران این پاسگاه ها کرد که با مقاومت شجاعانه نیروهای ایرانی مواجه شد.(۱)

تا ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، که این درگیری ها همچنان ادامه داشته است، یک ارتشی شهید و ۳ پاسدار و یک نفر از مأموران ژاندارمری زخمی شده اند. ضمناً برابر گزارش ژاندارمری مرکز، ازطریق لشکر۹۲ زرهی درمورد تقویت پاسگاه های مزبور اقدام گردیده است.(۲)این درگیری با اعزام نیروی تقویتی مرکب از افراد پایگاه دریایی، تکاوران و ژاندارمری خرمشهر به مرز، در ساعت ۲۰ خاتمه یافت،(۳)گفتنی است براثر حمله متقابل آتشباری نیروهای خودی، تنها پل ارتباطی عراق در مرز خیّن به کلی منهدم و یک پاسگاه عراقی در همان حوالی طعمه حریق شد.(۴)

توپخانه ارتش ایران نیز در ساعت ۱۶ امروز، پاسگاه الربیعه عراق را در استان عماره زیر آتش سلاح سنگین قرار داد.(۵)

درپی حملات امروز نیروهای عراقی که منجر به حدود ده ساعت درگیری شدید بین دو طرف شد، مرزبان دولت جمهوری اسلامی ایران مراتب اعتراض شدید و رسمی ایران را به این اقدام عراق به اطلاع همتای خود در مرزبانی بصره رساند. در بخشی از نامه اعتراض آمیز مرزبان خرمشهر آمده است: «با کمال تأسف، مقارن ساعت ۱۰ صبح جمعه ۲۱/۶/۵۹، گزارش رسید که برخلاف تمام حقوق بین المللی و قرارداد انتظامات سرحدی و آرمان دولت مسلمان ایران و عراق، مأمورین پاسگاه های البوارین و شلحه و العقبات و خرنوبیه عراق با سلاح سنگین و توپخانه، پرسنل پاسگاه های خیّن و مؤمنی و [حدود] ایران را زیر آتش خمپاره و توپ قرار دادند. درنتیجه یکی از سربازان ما شهید و تعدادی مجروح شدند که هم اکنون بستری هستند.» در ادامه این نامه، ضمن اشاره به درخواست های قبلی مرزبان ایران مبنی بر مذاکره مستقیم با همتای عراقی خود و نیز درخواست خون بهای سرباز شهید ایرانی، اشاره شده است که «دعوت ما را برای مذاکره درباره این گونه نقل وانتقالات نیرو در مرز نپذیرفتید و مسلماً مسئول پاسخ گویی به هر دو حادثه خواهید بود. ...»(۶)

همچنین، در ادامه تجاوزات هوایی هواپیماهای عراقی به حریم فضایی آبادان و خرمشهر، شامگاه امروز یک فروند هواپیمای عراقی در دو نوبت ازطریق آبادان به حریم فضایی ایران تجاوز کرد که هر دو بار با شلیک ضدهوایی مأموران مستقر در فرودگاه مواجه و ناچار به ترک آبادان شد. این، دومین تجاوز هوایی عراق در طول این هفته به فضای آبادان بوده است.(۷)در

۱- سند شماره ۲۸۶۸۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۵۰۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۷:۰۵دقیقه؛ و - سند شماره ۶۵۱۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۵۷دقیقه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز در تماس تلفنی با فرماندار خرمشهر.

۲- سند شماره ۳۴۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه.

۳- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۹، ص۴، به نقل از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) برابر گزارش یگان مستقر در شلمچه و گزارش ستاد عملیات جنوب، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز در تماس تلفنی با فرماندار خرمشهر.

۵- سند شماره ۶۵۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ازسماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۸، ص۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از مرزبانی آبادان به ف - ژاجا - رکن؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۹، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹، مستند به متن اطلاعیه روابط عمومی ژاندارمری ناحیه خوزستان، شامگاه ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۷- فیش سیاسی شماره ۵۱۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

ساعت ۱ بامداد نیز یک فروند و در ساعت ۳:۳۰ دقیقه بامداد نیز ۲ فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی خرمشهر تجاوز کردند.(۱) درخصوص کسب اطلاعات ازسوی عراق، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است که «دولت عراق با همکاری امریکایی ها از چندی قبل اقدام به پخش پارازیت روی صدای [جمهوری] اسلامی ایران می نماید و در همین اواخر اقدام به تأسیس دستگاهی کرده که کلیه مکالمات هواپیماها و برج های مراقبت فرودگاه ها را ضبط و احتمال می رود که در دستگاه های رادار کشور جمهوری اسلامی ایران خرابکاری هایی انجام دهد.» در ادامه این خبر آمده است: «موضوع [موردنظر] به منظور تحقیق و بررسی به پایگاه چهارم شکاری دزفول و تیم کنترل فرکانس اهواز ارسال [شد]. پاسخ واصله از تیم مزبور حاکی است که فاقد دستگاه و یا آنتن لازم جهت شناسایی پخش پارازیت است.»(۲)در گزارش مشابه دیگری نیز آمده است که «مراکز دیدبانی گارد ساحلی عراق حرکات یگان های شناور نیروی دریایی جمهوری اسلامی را زیر نظر گرفته و کلیه حرکات را با ذکر زمان و موقعیت فرماندهی گارد ساحلی نیروهای دریایی گزارش می نمایند.»(۳)

بااین حال، عراقی ها در ساعت ۲۰ امروز نیز پاسگاه دویرج را در منطقه مرزی بستان زیر آتش گرفتند و پاسگاه طاوسیه را نیز در معرض تک تیرهای پراکنده خود قرار دادند.(۴)

از سوی دیگر، در ادامه تقویت و نقل وانتقالات نیرو و تجهیزات نظامی ازسوی عراق در مناطق هم جوار مرز خوزستان، امروز نیز این تحرکات در حجم وسیعی ادامه داشت. دراین زمینه، بنا به گزارش عوامل اطلاعاتی خودی، عراق در منطقه کوت، یک تیپ کامل با تجهیزات و وسایل مربوطه متمرکز کرده است.(۵)همچنین، گزارش ستاد عملیات جنوب حاکی است: «تعداد ۲۰ دستگاه تانک و تعدادی نفربر و سلاح خمپاره انداز و ضدهوایی ارتش عراق در روبه روی دژ شماره ۳ واقع در ۶ کیلومتری شلمچه، در پشت دیواره خاکریزی شده مستقر شده اند.»(۶) در گزارشی از نیروی زمینی ارتش نیز آمده است: «یگان های نظامی عراق در محلی به نام "غرقل" در بالای شلمچه مستقر شده و تصمیم دارند ساعت ۵ صبح روز بعد به یگان های ایرانی حمله کنند.»(۷) همچنین، طبق گزارش گروهان بستان، علاوه بر اینکه تعداد ۲۷ دستگاه تانک و ۶ نفربر در مقابل پاسگاه فکه عراق موضع گرفته اند، در ساعت ۲۱ امروز، یک ستون نظامی به طرف پاسگاه دویرج درحال مانور بوده و بالاتر از پاسگاه مزبور، یک اردوگاه نظامی مستقر گردید. در ادامه این گزارش آمده است که «عراق یک واحد ارتش خود را در یک کیلومتری میله مرزی مستقر و درحال انتقال نیرو می باشد.»(۸) دراین حال، باتوجه به تشدید تردد عوامل داخلی وابسته به عراق ازطریق مرزهای هم جوار خوزستان، به خصوص مرز خرمشهر، نیروهای سپاه پاسداران خرمشهر مبادرت به تله گذاری در نقاط مختلف مرزی کرده اند، این امر باعث شد که در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، فردی که قصد گریز از مرز "سعیدان" را داشت در برخورد با تله انفجاری که در نوار مرزی کار گذاشته شده بود مجروح و متواری گردد.(۹)

۱- فیش سیاسی شماره ۵۱۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا.

۴- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، به نقل از فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان (عملیات)، حسب اعلام گروهان ژاندارمری بستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۵۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)،

.۲۱/۶/۱۳۵۹

۶- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:گزارش استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۹، ص۴، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۳۲۷۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن سوم)، برابر اعلام نزاجا به رکن سوم لشکر، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۹- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار کیهان از خرمشهر به نقل از یک مقام سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر.

به دنبال تحرکات و حملات چند روز اخیر عراق، به ویژه دیروز و امروز در مرز خرمشهر و بستان و نیز تجاوزات مکرر هوایی عراق به حریم فضایی ایران در مناطق مرزی خوزستان، مقامات استان تمهیداتی برای مقابله با تجاوزات آتی و احتمالی عراق پیش بینی و در نظر گرفته اند. ازجمله:

شامگاه امروز به مدت ۱۰ دقیقه برق قسمتی از شهر اهواز قطع شد و ازطریق رادیو اهواز برنامه ویژه مقابله با حملات هوایی و آشنایی مردم با آژیر خطر در هنگام حمله هوایی پخش شد.(۱) همچنین، امروز استانداری خوزستان طی دستورالعملی که صادر کرد از شرکت ملی نفت ایران و مناطق نفت خیز خوزستان درخواست نمود تا «باتوجه به شرایط حساس منطقه و درگیری نظامی در مرزهای خوزستان، کلیه امکانات موردنیاز لشکر۹۲ زرهی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خوزستان را براساس تقاضای فرمانده لشکر و یا فرمانده سپاه منطقه خوزستان در اختیار این ارگان ها قرار دهند.» در پایان این ابلاغیه آمده است که «تخلف در اجرای این دستورالعمل موجب پیگرد قانونی زمان جنگ خواهد بود.»(۲) استانداری خوزستان همچنین در دستورالعمل مشابهی به فرماندار خرمشهر ابلاغ کرد که تمام امکانات مؤسسات دولتی در اختیار تدارکات نیروهای نظامی درگیر در مرز قرار گیرد. در این ابلاغیه همچنین از فرماندار خواسته شده که با استفاده از روحانیون محل، مردم را بسیج کرده تا از تجاوز نیروهای عراقی به شهر جلوگیری کرده و ضمناً اطلاعات لازم را به طور مستمر ازطریق امکانات مخابراتی در اختیار مردم قرار دهند.(۳) در چنین موقعیت و اوضاعی، مشکل اصلی سپاه پاسداران خوزستان علاوه بر آموزش های مناسب نظامی که ازسوی مرکز آموزشی سپاه واقع در منطقه پروکان دیلم اهواز توسط مربیان زبده نظامی و سپاهی تاحدودی برطرف می گردد، وسایل و ادوات جنگی نیمه سنگین و سنگین است. دراین مورد برابر دستورالعمل امروز معاونت عملیات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی به فرماندهان نظامی در منطقه خوزستان، ازسوی لشکر۹۲ زرهی اهواز به یگان های تابع لشکر ابلاغ شد «درصورتی که به آمادگی رزمی آن یگان لطمه ای وارد نمی شود، وسایل موردنیاز سپاه در اختیار آنان قرار داده شود.»(۴)-(۵)

ص: ۹۴۴

۱- همان، ص۲، خبرنگار کیهان از اهواز.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به شرکت ملی نفت ایران (مناطق نفت خیز خوزستان)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت۱۷:۱۵ دقیقه.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۰۹ و سند شماره ۳۴۳۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و اداری) به فرمانداری خرمشهر، برادر گلی، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۴- شایان ذکر است که یگان های تابع لشکر۹۲ زرهی، در آبادان و خرمشهر ازلحاظ کمی و کیفی بسیار ضعیف بودند، به طوری که عملاً هیچ کدام از درخواست های ملزومات و جنگ افزارهای سپاه آبادان و خرمشهر را نمی توانستند تأمین کنند. پایگاه دریایی خرمشهر و دژ نیروی دریایی نیز بااینکه در زمان جنگ، عملاً و قانوناً باید زیر نظر لشکر عمل می کرد و باوجوداینکه ازلحاظ سلاح های سبک و نیمه سنگین بسیار غنی بود، حاضر به همکاری با سپاه خرمشهر و آبادان نبود. وضعیت سلاح در دو سپاه مزبور به حدی وخیم بود که با شروع جنگ تحمیلی، سپاه آبادان و خرمشهر به طور مشترک فقط سه یا چهار قبضه آر.پی.جی۷ و چند عدد مهمات آن را داشتند که آنها را نیز از عوامل ضدانقلاب به غنیمت گرفته بودند. سلاح های سبک نیز اغلب خراب بوده و مدام گیر می کردند. ژاندارمری خسروآباد نیز خودش ازلحاظ جنگ افزار در مضیقه بود و نمی توانست کمک زیادی به این دو سپاه کند؛ گرچه در امر آموزش همکاری خوبی با سپاه داشت. (سند شماره ۱۵۵۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)

۵- سند شماره ۳۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:گزارش استانداری خوزستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ص۷، از ستاد لشکر۹۲ زرهی - رکن

سوم (عملیات)، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

در میان درگیری هایی که در مناطق مختلف کردنشین در جریان است، شدیدترین درگیری ها میان ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت و مهاجمان در نزدیکی سردشت درحال وقوع است. در سایر نقاط نیز تحرکات و عملیات ایذایی پراکنده ادامه دارد.

درباره ستون مزبور که از نیمه شب گذشته در محاصره است، متن پیام مرکز فرماندهی سپاه در ساعت ۱۰:۱۵ امروز به رکن۳ ستاد مشترک ارتش چنین است:

«برابر آخرین خبر رسیده از غرب، ستون اعزامی به سردشت، شدیداً در محاصره بوده و تعداد ۱۵ نفر شهید و ۱۴۴ نفر از برادران ارتشی و پاسدار زخمی شده اند. مراتب جهت آگاهی و اقدامات لازم اعلام می گردد.»(۱) این، شدیدترین درگیری ها و سنگین ترین تلفات نیروهای خودی در چند روز گذشته در مناطق کردنشین بوده است. دراین حال، در ساعت ۱۴:۰۰، رکن۲ ستاد مشترک ارتش در پاسخ به پیگیری های رکن۳، درخصوص پیام مزبور چنین نوشت: «هرگونه درخواستی که تاکنون از ستون مزبور، ازطریق دسک [احتمالاً منظور دفتر ستاد کل است!] کرمانشاه واصل گردیده، پشتیبانی شده است و بازهم پشتیبانی خواهد شد»(۲)

از پاوه نیز خبر می رسد که در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، افراد مهاجم حدود ۱۲ عدد گلوله خمپاره به طرف این شهر پرتاب کردند که تلفات جانی در بر نداشت.(۳)

گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است: «جمال کاوند، فرمانده عملیات سپاه پاسداران سرپل ذهاب، که دو ماه قبل توسط دمکرات ها به گروگان گرفته شده بود، امروز ازسوی آنها به طرز ناجوانمردانه ای به درجه شهادت نائل آمد.(۴)...»(۵)

در ارومیه، ساعت ۲۲ امروز، بمبی در مقابل مسجد جعفرآباد معروف به مسجد چهاسو، که زیر یک ماشین سواری پارک شده کار گذاشته شده بود، منفجر شد که تلفات جانی نداشت و فقط شیشه های مسجد و خانه های مجاور خرد شدند.(۶)

همچنین، در اولین ساعات بامداد امروز، یعنی «در ساعت ۰۰:۳۰ بامداد، یک دسته از گروه گشتی که در شهر سنندج با اتومبیل درحال گشت بودند، در خیابان وکیل سابق سنندج از سه جهت مورد حمله و تیراندازی غافلگیرانه مهاجمین مسلح قرار گرفتند که درنتیجه ۲ تن از پیشمرگان مسلمان به نام منصور محمودی ۲۴ ساله و سیدحسین حسینی ۳۳ ساله به شهادت رسیدند و ۲ نفر پاسدار و یک نفر از افراد شهربانی مجروح شدند. مهاجمین نیز در تاریکی شب موفق به فرار شدند.»(۷)

امروز همچنین، در نمازجمعه سنندج یکی از پیشمرگان مسلمان کرد اعلام کرد که ابراهیم یونسی، استاندار اسبق کردستان، دستگیر و زندانی شده است. گزارش خبرگزاری پارس دراین زمینه

ص: ۹۴۵

۱- سند شماره ۵۰۵۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه صبح.

۲- سند شماره ۵۰۵۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سماجا۲، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۴.

۳- سند شماره ۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۱/۶/۱۳۵۹، ساعت۱۰:۲۰دقیقه.

۴- پیکر این پاسدار شهید صبح روز ۲۲/۶/۱۳۵۹ از مسجد شیخ احمد بروجرد تشییع شد. وی تمام دوران خدمت پاسداری اش را در غرب کشور گذرانده بود.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد.

۶- . سند شماره ۳۲۵۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۲۲۹، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن۲، دایره اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۳/۷/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۷- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱۶، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر گزارش شهربانی کردستان، ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

همچنین حاکی است که «مردم با امضاکردن طوماری خواستار مجازات وی به علت همکاری با ضدانقلابیون منطقه و به مصرف رسانیدن اعتبارات مالی کردستان در راه ضدانقلاب شدند.»(۱)

از سوی دیگر، تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در روزهای اخیر، به ویژه امروز چشمگیر گزارش شده است. دراین زمینه، منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران از مناطق آذربایجان غربی گزارش دادند: «حدود ۴۵۰ نفر خرابکار از نقاط کردنشین غرب کشور به دهات بازرگان و ماکو وارد شده اند و مشغول تعلیمات و استخدام مزدور هستند و قصد دارند در فرصت مناسب در مرز بازرگان دست به خرابکاری بزنند.» بنا به همین گزارش: «سرهنگ کامرانی، سرپرست حزب دمکرات، قصد دارد دست به اقدامات خرابکارانه در شهر ارومیه بزند.» این گزارش می افزاید: «درحال حاضر، تعدادی از افراد مسلح پیشمرگ حزب دمکرات و کومه له در دره قاسملو مستقر شده اند.»(۲)یک گزارش دیگر از ژاندارمری مربوط به همین منطقه گویاست که تعداد ۷۰۰ نفر از افراد پاک سازی شده از منطقه "قطور"، به دره "مصطفی قالاس" یا "آواجیق" وارد شده و قصد حمله به بازرگان را دارند.»(۳) همچنین، تحرکات و تجمع نیروهای مسلح مزبور در آبادی های بزیلا و شینو از توابع سردشت(۴)و نیز روستاهای طَوره و ملح ملو [ملحملی] از توابع خوی مشاهده شده است که همگی مجهز به سلاح های انفرادی و نیمه سنگین بوده اند.(۵)

۱

در درگیری های اخیر محور بانه - سردشت، چند تن از عناصر اصلی سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) کشته شدند. این سازمان در همان حالی که در شهرهای مختلف به شدیدترین جنگ تبلیغاتی علیه نظام پرداخته، در مناطق کردنشین نیز در کنار سایر نیروهای ضدانقلابی علیه نظام جمهوری اسلامی درحال جنگ مسلحانه است. امروز سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) پیامی به مناسبت کشته های اخیر خود در محور بانه - سردشت صادر کرد که سندی گویا از حرکت مسلحانهٔ این سازمان علیه انقلاب اسلامی است. در بخشی از این پیام آمده است: «... در جنبش مقاومت خلق کرد نیز فداییان خلق همراه با سایر پیشمرگان نیروهای انقلابی و ترقی خواه شرکت نموده و فعالانه مبارزه کرده و شهید شدند. تا جایی که خاطره شهدایی چون رفیق یوسف کشی زاده، هرمز گرجی بیانی، یعقوب تقدیری، در کنار شهدایی چون کاک فؤاد سلطانی همواره در خاطره توده های محروم خلق کرد باقی مانده و باقی می ماند. شهادت رفقای فدایی در جنبش مقاومت خلق کرد که جزئی از جنبش ضدامپریالیستی دمکراتیک خلق های ایران است همچون برگ های زرینی خواهد بود که در تاریخ جنبش کمونیستی ایران ثبت خواهد گردید. دولت جمهوری اسلامی که مدعی دفاع از "مستضعفین" می باشد، در ماه های اخیر، تهاجمات گسترده ای را علیه خلق زحمت کش کردستان آغاز کرده و در این راه از هیچ جنایتی فروگذار نکرده است. ... در روزهای اخیر در جریان درگیری

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۲- سند شماره ۴۲۵۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۲۰۵، از فرمانده سپاه تهران به سپاه ارومیه، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۲۵۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص۳۴، از فرمانده سپاه تهران به سپاه ارومیه، ۲۱/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص۳۵، از سپاه ماکو (اطلاعات) به سپاه ارومیه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری ماکو، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۶۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۱۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به

شاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۲۵۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (خوی)، ص۱۲۸، از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن۲ - دایره اطلاعات) به دفتر ریاست جمهوری ایران، ۳/۷/۱۳۵۹.

پیشمرگان قهرمان خلق کرد با پاسداران و ارتش ضدخلقی در راه بانه - سردشت، ۲ نفر از فداییان خلق؛ رفیق کاک قاسم معروفی و رفیق ابوبکر آرمان در راه آرمان طبقه کارگر و زحمت کشان جان باختند. ... در جریان انشعاب در درون سازمان، وی فعالانه علیه خط مشی سازش کارانه "کمیته مرکزی" مبارزه نمود. وی بارها به مردم می گفت که "اینها که راه سازش در پیش گرفته اند، فدایی نیستند. اینها به دروغ نام فدایی بر خود نهاده اند." کاک قاسم همواره خط مشی اپورتونیستی "اکثریت کمیته مرکزی" را افشا می نمود و برای جبران عقب نشینی "اکثریت کمیته مرکزی" که به دروغ نام فدایی بر خود نهاده اند و برای نشان دادن خط مشی انقلابی فداییان واقعی، در بازسازی سازمان در کردستان به فعالیت چشمگیری می پرداخت. وی یکی از مسئولین نظامی سازمان در کردستان بود و سرانجام در ساعت ۵/۴ روز ۱۸/۶/۵۹ دراثر اصابت گلوله خمپاره به سنگرش شهید شد. رفیق کاک ابوبکر آرمان از پیشمرگان قهرمان سازمان بود که در یکی از روستاهای حوالی بوکان متولد شد... وی از اولین پیشمرگانی بود که پس از انشعاب به جناح انقلابی سازمان پیوست. ... رفیق کاک ابوبکر همراه هم رزم قهرمانش در روز ۱۸/۶/۵۹ در راه آرمان زحمت کشان سراسر ایران شهید شد. ...»(۱)

۱

عصر امروز محمدعلی رجایی، نخست وزیر جدید جمهوری اسلامی ایران، در سخنانی که به مناسبت سالگرد رحلت آیت الله طالقانی در "کانون مالک اشتر" ایراد کرد، موضع دولت را در قبال گروه های سیاسی کشور اعلام نمود. رجایی در سخنرانی خود پس از تجلیل از مقام شامخ آیت الله طالقانی در به راه انداختن مبارزات ضداستعماری و استبدادی در ایران و نقش وی در گردهم آوردن تمام گروه های مذهبی و غیرمذهبی برای مبارزه علیه رژیم گذشته شاهنشاهی، به موقعیت گروه های سیاسی در ایران اشاره کرد و گفت: «دولت باتوجه به حرکت سیاسی گروه ها، برخوردی مناسب با حرکات آنان خواهد داشت.» رجایی سپس گروه های سیاسی فعال در ایران را به چهار گروه تقسیم کرد و موضع دولت را در قبال هریک از این گروه ها چنین اعلام کرد: «گروه اول که در خط امام هستند و انقلاب را با تمام نیرو درک کرده اند، آنهایی هستند که به فرمان امام گردن نهاده اند و به فرمان امام می جنگند. این گروه ها از شروع انقلاب با تمام قدرت پابه پای آن حرکت کردند و امروز نیز خود را طلبکار نمی دانند و همچنان در فکر پیروزی انقلاب هستند.

۱- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت)، شماره ۷۷، مورخ ۱/۷/۱۳۵۹، ص۱۶.

پس تمام امکانات دولت در اختیار این گروه است و آنها هستند که با عنوان وزیر و معاون تصمیم می گیرند. گروه دوم کسانی هستند که صددرصد و به طور همه جانبه در خط امام نیستند؛ یعنی در بعضی از موارد امام را قبول دارند و در بعضی از مواقع منکر آن می شوند. دولت اگرچه با این گروه رابطه نزدیک دارد و در کارهای اجرایی از وجود آنها استفاده می کند، اما در تصمیم گیری ها نمی توانند نقشی داشته باشند. گروه سوم کسانی هستند که انقلاب اسلامی را مطلقاً قبول ندارند و خود را شکست خورده می دانند. آنهایی که آرم داس و چکش و یا سندان چکش داشتند، می گویند جامعه باید از مراحل تاریخی خود بگذرد تا انقلاب به معنای علمی آن تحقق یابد و چون تصور ویژگی های انقلاب اسلامی را یک شیوه علمی صددرصد قبول کردند و وقتی هم که دیدند شیوه انقلاب اسلامی با معیارهای آنان مطابقت نمی کند، راه دیگری انتخاب کردند. اینها این انقلاب را قبول ندارند و برخورد دولت و همه نهادهای انقلابی با این گروه هشیارانه خواهد بود.» نخست وزیر افزود: «گروه چهارم کسانی هستند که به شکل های مختلف با انقلاب اسلامی در جنگ اند و دولت با این گروه همان طور عمل می کند که آنها عمل می کنند؛ یعنی تبلیغات ضدانقلابی آنها را افشا می کند و حرکاتشان را در نطفه خفه می سازد و در مقابل مسلسل هایی که از اربابان گرفته و یا از بیت المال به یغما برده اند، چه در کردستان و چه در گنبد و چه در نقاط دیگر کشور، مبارزه ای درخور مبارزه خودِ آنها خواهیم داشت، زیرا آنان را فتنه می دانیم و خداوند فرموده است که با آنها بجنگید که بسیاری از فتنه ها از قتل شدیدتر است.»(۱)

۱

نمازجمعه این هفته تهران، امروز در بهشت زهرا و در کنار مزار گلگون کفنان انقلاب برگزار شد. در مراسم امروز که به یاد و در ایام سالگرد فوت آیت الله طالقانی در بهشت زهرا برگزار شد، محمدعلی رجایی نخست وزیر و اعضای هیئت دولت و چند تن از اعضای شورای نگهبان و گروهی از علمای اهل تسنن بلوچستان شرکت داشتند.

به گزارش خبرگزاری پارس: «[آیت الله] خامنه ای امام جمعه تهران در خطبه اول نماز به ویژگی های اخلاقی مرحوم طالقانی و نقش آن مرحوم در تداوم انقلاب اسلامی اشاره کرد و سپس درمورد بحث های پرمناقشه ای که در طول هفته ای که گذشت، گفت: "هفته شهیدان، هم سوز و داغ شهیدان را داشت و هم پیروزی هدرنرفتن خون آن شهیدان را. هفته شهدای ما متأسفانه با مناقشات لفظی به تلخ کامی کشیده شد و از جمع های کوچک به میان توده های انبوه مردم برده شد." امام جمعه تهران خطاب به انبوه نمازگزاران گفت: "مردم ایران، اختلاف درک و فهم مسائل میان مسئولان نباید شما را مضطرب و نگران بکند. در میان مسئولان مملکت بر سر مسائل مختلف یک سری اختلافات هست. اختلافات بین مسئولان مملکت به لحاظ طرز تفکرهایشان طبیعی است، زیرا گروهی از مسئولین سال های ترور و اختناق را در ایران دیده و از نزدیک لمس کرده اند و

۱- روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴.

عده ای سال های طولانی را در محیط های دیگر گذرانده اند. مسئولین دو نوع فرهنگ در ذهنشان حاکم است. اما طبیعی است که هر دو گروه دلسوزند و اگرچه بر سر بعضی از مسائل باهم اختلاف داشته باشند، اما شما مردم نباید به خود اضطراب و نگرانی راه بدهید، زیرا قانون اساسی که خون بهای شهیدان است نقش حَکم را دارد. مردم باید از مسئولان بخواهند که طبق قانون اساسی عمل کنند. قانون اساسی حدود اختیارات رئیس جمهور، نخست وزیر و سایر مسئولان را معین کرده است.

مردم نباید اضطراب پیدا کنند و صحنه را ترک گویند، در غیر این صورت، خواست دشمن را اجابت کرده اند. اختلاف آفرینی فاجعه است. مردم باید بدانند که رهنمودهای امام امت اجازه نخواهد داد که اختلاف در ارگان های مختلف مملکتی ایجاد شود." [آیت الله] خامنه ای در ادامه سخنانش گفت: "امام مدت ها بود که می دانستند در میان مسئولین اختلاف نظر هست و این اختلاف نظرها بر سر همان مسائلی است که در رادیو تلویزیون مطرح کردند. امام وقتی دیدند که اختلاف نظرها ناشی از طرز تفکر مسئولان است، از آنان خواستند که اختلافات را پیش مردم علنی نکنند؛ چراکه مردم گناهی نکرده اند." امام جمعه تهران گفت: "چه مانعی داشت که رئیس جمهور و نخست وزیر و سایر مسئولان اختلافاتشان را در اتاق های دربسته بین خودشان حل کنند. چه لزومی داشت که اختلافات به میان مردم کشیده شود. من به برادرمان آقای بنی صدر در این پایگاه الهی توصیه می کنم سعی کنند دم از اختلاف نزنند تا اعصاب مردم آرام بماند. رئیس جمهور هماهنگ کننده نیروهاست. ما از رئیس جمهور انتظارمان این است که از یک موضع بالاتری به مسائل نگاه کنند. انتظار ما از رئیس جمهور این است که اختلافات را در وجود خود حل کند و اجازه ندهد این اختلافات باقی بماند." امام جمعه تهران سپس با انتقاد از سخنان بنی صدر در روز ۱۷ شهریور اظهار کرد: "سخنرانی روز دوشنبه رئیس جمهور تند بود و صحیح نبود که ایشان این طور مردم را مضطرب و نگران بکند و اگر تصورات خود را حقیقت می دانند، حقایقی را باید گفت که مردم را وادار به حرکت و

امیدواری بکند، حقیقت این است که برای مردم باید حقایقی را گفت که آنها شاد و خوشحال بشوند و وادار به حرکت شوند."... [آیت الله] خامنه ای آن گاه به سخنان امام اشاره کرد و گفت: "همگان دیدیم که امام چگونه "من" را و "منیت" را کوبیدند و گفتند "من" نگویید و بگویید "ما". "... مسئله دیگری که امام جمعه تهران اضافه کرد، درباره چماق داری و چماق کشی است. وی دراین مورد گفت: "نامه ها و مراجعات بسیاری ازطرف افراد مورد اطمینان من، به من شده است که گاهی عده ای در شهرها و خیابان ها به مراکزی و کتاب فروشی ها حمله می کنند. بدانید این کار خطا و خلاف است. اگر این خرابکاری ها ازسوی مغرضین انجام بگیرد، من به صراحت می گویم که ملت را دربرابر آنان قرار خواهیم داد و اگر این کارها ازسوی خیرخواهان صورت بگیرد آنها باید بدانند که کار آنها اهداف مقدس جمهوری اسلامی را مخدوش می کند. امروز ما دولت و قانونگذاری داریم و اگر قرار بشود مراکز تعطیل بشود باید از کانال های قانونی انجام بشود.»(۱)

۱

در آستانه فرارسیدن ایام حج و برگزاری گردهمایی عظیم جهان اسلام در سرزمین وحی، امروز امام خمینی پیام مبسوطی خطاب به زائران بیت الله الحرام ارسال کرد که محورهای اساسی آن به قرار زیر است:

- «شیطان بزرگ که خوف آن دارد که انقلاب اسلامی ایران به سایر کشورهای اسلامی و غیراسلامی صادر شود و دست پلید او را از کشورهای تحت سلطه قطع کند. درحالی که از حصر اقتصادی و حمله نظامی طرفی نبست، به حیله دیگری دست زده است تا انقلاب اسلامی ما را در پیشگاه مسلمانان جهان خدشه دار کند و مسلمانان را به جان هم اندازد و خود به ستمگری ها و چپاول هایش در کشورهای اسلامی ادامه دهد و آن اینکه درست در آستانه کوشش بی امان ایرانیان برای وحدت کلمه و تشبث به اسلام بزرگ و توحید بین جمیع مسلمین جهان به یکی از مهره های خبیث امریکا و از دوستان شاه مخلوع معدوم دستور می دهد تا از فقها و مفتیان اهل سنت، فتوا بر کفر ایرانیان عزیز بگیرند. و بعضی از این مهره ها گفته اند اسلامی که ایرانیان می گویند غیر از اسلامی است که ما می گوییم. آری، اسلام ایران غیر از اسلام آنان است که از مهره های امریکا چون سادات و بگین پشتیبانی می کنند و در مقابل فرمان خدای متعال با دشمنان اسلام دست دوستی می دهند و برای تفرقه بین مسلمین از هیچ افترا و کوششی دریغ نمی کنند.

در آستانه هجوم ابرقدرت ها به کشورهای اسلامی همچون افغانستان و کشتار بی رحمانه و وحشیانه مسلمانان افغانی که نمی خواهند اجنبی در مقدرات آنان دخالت کند و یا امریکا که در فسادی دست دارد و هم زمان با هجوم همه جانبه اسرائیل جانی به مسلمین در فلسطین و لبنان عزیز و هم زمان با طرح جنایتکارانه اسرائیل برای انتقال پایتخت خود به بیت المقدس و

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۵؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

- گسترش جنایات و کشتار وحشیانه مسلمانان آواره از وطن خویش و در وقتی که مسلمانان بیشتر از هرزمان احتیاج به وحدت کلمه دارند، سادات این نوکر خیانتکار امریکا و دوست و برادر بگین و شاه مخلوع معدوم و صدام، آن خادم سرسپرده امریکا، دست به تفرقه افکنی مسلمانان زده اند و از هیچ جنایتی در این راه که ارباب جنایتکارشان امر نموده است فروگذار نمی کنند.

- از مسائلی که طراحان برای ایجاد اختلاف بین مسلمین طرح و عمال استثمارگران در تبلیغ آن به پا خاسته اند قومیت و ملیت است که دولت عراق سال هاست به آن دامن می زند و بعضی از طوایف هم همان راه را پیش گرفته اند تا مسلمانان را در مقابل هم قرار داده اند و حتی به دشمنی کشیده اند.

- از ملی گرایی خطرناک تر و غم انگیزتر، ایجاد خلاف بین اهل سنت و جماعت با شیعیان است و القای تبلیغات فتنه انگیز و دشمنی ساز بین برادران اسلامی است. و بحمدالله تعالی در انقلاب اسلامی ایران هیچ اختلافی بین این دو طایفه وجود ندارد و همه با دوستی و اخوت در کنار هم زندگی می کنند و اهل سنت که در ایران جمعیتش بی شمارند و در اطراف و اکناف کشور زیست می کنند و دارای علما و مشایخ بسیار هستند با ما برادر و ما با آنها برادر و برابریم.

از تبلیغات دامنه داری که به ظاهر ضدایران و درحقیقت ضداسلام است آن است که انقلاب ایران نمی تواند کشور ما را اداره کند و یا دولت ایران درحال سقوط است؛ چون نه اقتصاد سالم و نه فرهنگ صحیح و نه ارتش منسجم و نه قوای مسلح آماده دارد. و این تبلیغات از همه رسانه های

- گروهی امریکا و وابستگان به آن پخش می شود و مایه دلخوشی دشمنان ایران و اسلام است و درحقیقت این تبلیغات علیه اسلام است و می خواهند وانمود کنند که اسلام در این زمان قدرت اداره کشورها را ندارد.

- بدانید که قدرت معنوی شما بر همه قدرت ها چیره خواهد شد و قریب یک میلیارد جمعیت شما با خزاین و ثروت بی پایان می تواند تمام قدرت ها را درهم شکند. نصرت کنید خدا را تا نصرت دهد شما را. ای اقیانوس بزرگ مسلمانان خروش برآورید و دشمنان انسانیت را درهم شکنید، که اگر به خدای بزرگ روی آورید و تعلیمات آسمانی را وجهه خود قرار دهید، خدای تعالی و جنود عظیم او با شماست.

- امریکا دشمن شماره یک مردم محروم و مستضعف جهان است. امریکا برای سیطره سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و نظامی خویش بر جهان زیر سلطه از هیچ جنایتی خودداری نمی نماید. او مردم مظلوم جهان را با تبلیغات وسیعش که به وسیله صهیونیسم بین الملل سازماندهی می گردد استثمار می نماید.

- امریکا عراق را وادار نموده است خون جوانان ما را بریزد. او سایر کشورهای تحت نفوذش را وادار نموده است تا ما را با حصر اقتصادی از پای درآورد؛ مع الاسف اکثر کشورهای آسیایی هم با ما سر ستیز برداشته اند.

- ملت های مسلمان باید بدانند که ایران کشوری است که رسماً با امریکا می جنگد و شهدای ما، این جوانان و دلاوران ارتش و سپاه از ایران و اسلام عزیز در مقابل امریکا دفاع می کنند. پس ذکر این مسئله ضروری است که درگیری های غرب کشور عزیز ما، درگیری هایی است ازجانب امریکا که گروه های ازخدا بی خبر وابسته هرروز ما را با آن مواجه کرده اند.

- بدانید که ما با عراق جنگی نداریم و مردم عراق پشتیبان انقلاب اسلامی ما هستند. ما با امریکا در ستیزیم و امروز دست امریکا از آستین دولت عراق بیرون آمده است و به امید خدا این ستیز تا استقلال واقعی ادامه دارد، که بارها گفته ام ما مرد جنگیم و تسلیم برای مسلمانان معنا ندارد. ای کشورهای بی طرف، شما را به شهادت می طلبیم که امریکا قصد نابودی ما را دارد، کمی به خود آیید و ما را در هدفمان کمک کنید.

- بارها گفته ام که گروگان گیری توسط دانشجویان مسلمان و مبارز و متعهد ما عکس العمل طبیعی صدماتی است که ملت ما از امریکا خورده است و این فعلاً با باز پس دادن اموال شاه معدوم و لغو تمام ادعاهای امریکا علیه ایران و ضمانت به عدم دخالت سیاسی و نظامی امریکا در ایران و آزادگذاشتن تمامی سرمایه های ما، آزاد می گردند. که البته این امر را محول به مجلس اسلامی نموده ام تا آنان به هر نحو که صلاح می دانند عمل نمایند.»(۱)

۱- صحیفه نور، ج۱۳، ص ۸۰ تا ۸۵، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۱

وضـعیت داخلی ایران، به ویژه بالاگرفتن اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام جمهوری اسلامی ایران، نگرانی هایی را در مقامات رسمی و رسانه ای امریکا و نیز سازمان ملل متحد درباره امکان آزادی قریب الوقوع گروگان های امریکایی برانگیخته است، به طوری که کورت والـدهایم، دبیرکـل سازمان ملل متحـد، در مصاحبه ای با خبرنگاران در نیویورك اظهار کرد: «انتظار نمی رود که بحران گروگان هـای امریکـایی در ایران به زودی حـل شود.» وی اضافه کرد: «بااین وجود، سازمان ملل تماس هایی را با نخست وزیر جدیـد ایران برقرار کرده و کمیسـیون تحقیق سازمان ملل - که در زمسـتان گذشـته تشـکیل یافته - برای حل مسئله گروگان ها به حال آماده باش می باشد.» والدهایم اعلام کرد: «پارلمان ایران روز یکشـنبه آینده درباره نامه ۱۸۶ تن از نمایندگان کنگره امریکا که تقاضای آزادی فوری گروگان ها را نموده اند، به مذاکره خواهد نشست.»(۱)

دراین حـال، رادیو لنـدن امروز به نقـل از روزنـامه تـایمز مـالی آورده است: «درحـالی که دولت تهران دراثر منازعات فرقه ای فلـج شـده، چنـدان امیـدی به آزادی فوری گروگـان های امریکایی نیست.» بنا به گزارش این رادیو: «در سـرمقاله امروز روزنامه فاینـنشال تایمز آمـده است که ایران به کلی فلج شده است. این سـرمقاله درباره اینکه به زودی گروگان های امریکایی آزاد خواهند شد، خوش بین نیست.»(۲) از سوی دیگر، «وزارت خارجه ایالات متحـده تقاضا کرده است تا رسیدگی به ادعای خسارت دولت ایران از امریکا - به تقاضای دادگاه این کشور - علیه شـاه سابق به مبلغ ۵۶ و نیم میلیارد دلار، به تعویق بیفتد. معاون وزیر خارجه امریکا توضـیح داد که رسـیدگی به این ادعا احتمالاً آزادی گروگان های امریکایی را مشکل خواهد ساخت.»(۳)

۲

امروز در ترکیه یـک کودتـای نظامی بـدون خونریزی به وقوع پیوست و ۱۱۸ تن از رهبران و مقامات سیاسـی این کشور بازداشت شدنـد. دراین زمینه، رادیو دولـتی ترکیه در سـاعت ۵:۴۵ دقیقه بامـداد امروز به وقت تهران، خبر کودتـای نظـامی در این کشور را اعلام کرد. به گزارش رادیو دولتی ترکیه، فرماندهی این کودتای نظامی را ژنرال چهارستاره "کنان اورن" به عهده دارد.

بنـا به گزارش خبرگزاری هـا، در بیـانیه نیروهای مسـلح ترکیه - که از رادیو آنکارا پخش گردیـد - آمـده است: ارتش برای جلوگیری از وقوع جنگ داخلی میان چپ گرایان و راست گرایان افراطی دست به کودتا زده است. براساس

۱- ۱۷۸ خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۸ (ضمیمه)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره۱۷۸، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۵، رادیو لندن، ۲۱/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۲۸، رادیو اسرائیل (فارسی)، ساعت ۱۹، مورخ ۲۱/۶/۱۳۵۹.

بیانیه فوق، مقررات منع عبورومرور در سراسر ترکیه اعلام گردید،

همچنین پارلمان و کلیه احزاب سیاسی و اتحادیه های حرفه ای ترکیه منحل اعلام و تمام فعالیت های سیاسی ممنوع گردید. حکومت نظامی نیز که درپی اغتشاشات سیاسی در بیش از یک سوم استان های ترکیه برقرار شده بود، در سراسر ترکیه اعلام شد. به گزارش خبرگزاری ها، واحدهای گشتی ارتش ترکیه در خیابان های شهرهای مهم این کشور به حرکت درآمده اند و در مناطق راهبردی شهرها نظامیان راه بندهای موقت ایجاد کرده اند. به نظر می رسد کودتای امروز ترکیه بدون خونریزی بوده است. بلافاصله پس از وقوع کودتا ارتباط ترکیه با خارج قطع گردید و تمام فرودگاه های این کشور بسته شدند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، "سلیمان دمیرل" نخست وزیر، "بلند اجویت" رهبر حزب جمهوری خواه خلق و ۱۱۸ تن دیگر از مقامات سیاسی ترکیه توسط نظامیان دستگیر شدند. ژنرال "کنان اورن" رهبر نظامی تازه ترکیه امروز در نطق رادیو تلویزیونی خود به شدت دولت "سلیمان دمیرل" نخست وزیر دولت سرنگون شده ترکیه را مورد حمله قرار داد. ژنرال اورن اظهار کرد ترکیه در دوران حکومت سلیمان دمیرل کشوری بی صاحب بود. وی همچنین اختلافات سیاسی در جامعه ترکیه را که در سال جاری بیش از ۵ هزار قربانی به جای گذاشته است تقبیح کرد و جناح های افراطی راست و چپ را شدیداً مورد حمله قرار داد. به گزارش یونایتدپرس، اورن همچنین به مسلمانانی که خواهان استقرار حکومت اسلامی در ترکیه هستند به شدت حمله کرد و آنها را متهم ساخت که از اصول میهن پرستی که کمال آتاتورک بنیانگذار آن بوده، منحرف شده اند.(۱).

ص: ۹۵۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و۴، به نقل از خبرگزاری ها از آنکارا.

روزشمار جنگ شنبه ۲۲ شهریور ۱۳۵۹ ۳ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۳ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

درحالی که از روز سه شنبه هفته پیش، کلیه پاسگاه ها و مرکز گروهان خان لیلی به تصرف نیروهای مهاجم ارتش عراق درآمده است و نیروهای خودی همچنان درصدد اجرای عملیاتی برای بازپس گیری این منطقه هستند،(۱) ارتش عراق از ساعت ۷:۳۰ دقیقه بامداد امروز، در جنوب منطقه خان لیلی، پاسگاه های سانواپا و سلمان کشته را زیر آتش شدید توپخانه خود قرار داد. در این آتشباری، ۵ نفر درجه دار ارتش و ژاندارمری مجروح شدند و یک اکیپ از گروهان سومار به کمک پاسگاه های مزبور شتافته است.(۲) دراین باره، گزارش های مکرر گروهان سومار حاکی است که درگیری با شدت تمام در پاسگاه های تابع این گروهان ادامه دارد و پاسگاه های گروهان مزبور زیر آتش سنگین توپخانه عراق قرار دارند. در گزارش های مزبور تقاضای پشتیبانی جهت جلوگیری از پیشروی تانک های دشمن و اعزام گروه امداد با داروی زیاد شده است.(۳)

گزارش های بعدی گروهان سومار حاکی است که تانک های عراق به سوی پاسگاه های سلمان کشته، سانواپا و بازرگان درحال پیشروی هستند. در این گزارش همچنین آمده است: «باتوجه به وضعیت فعلی چنانچه ازطریق مقتضی از ارتش کمک به پاسگاه های فوق نرسد و اقدام جدی نگردد پاسگاه های تابعه گروهان سومار به تصرف عراق در خواهد آمد و واحد ارتش مستقر در سومار قصد جابه جایی دارند؛ با این وضع امکان پشتیبانی از پاسگاه های سومار ضعیف و خطر جدی پاسگاه ها را تهدید می کند.»(۴)

در این لحظات، پاسگاه تلخاب نیز وضعیت مشابهی داشته و همانند پاسگاه بازرگان، تقاضای کمک فوری کرده است.(۵) دراین حال پیرو درخواست های مکرر یگان مستقر در سومار، دستور اعزام دو دستگاه تانک ۶۰۲۱ ازسوی هنگ قصرشیرین برای پشتیبانی یگان مذکور و جلوگیری از نفوذ تانک های عراقی به پاسگاه بازرگان صادر شده، اما برای بردن تانک ها درخواست وسیله نقلیه شده است.(۶)گزارش مرکز فرماندهی سپاه غرب نیز ضمن اشاره به درگیری های شدید در منطقه سومار و پاسگاه های تلخاب و بازرگان که از شب پیش

۱- سند شماره ۲۷۶۸۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ر) مرز (ژاجا)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۲۷۶۸۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به فرمانده ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.
۳- سند شماره ۲۸۳۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۳۴۴۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن۳ (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری سومار.
۴- سند شماره ۲۸۳۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵- ژ (رکن۳) به فرمانده ع - م - غ (رکن۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژ، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان سومار.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، **۲۲/۶/۱۳۵۹**.

۶- سند شماره ۲۸۳۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژ، **۲۲/۶/۱۳۵۹**، برابر اعلام یگان سومار.

آغاز شده بود و باتوجه به ناهماهنگی بین نیروهای مدافع ایرانی، تنها راه بالابردن کیفیت کار در نفت شهر و مقابله با مهاجمان را تشکیل ستاد مشترك از ارتش و سپاه و ژاندارمری می داند.(۱)

علاوه بر نواحی مختلف سومار، نفت شهر نیز زیر آتش سنگین عراق قرار گرفت و اوضاع شهر متشنج شد.(۲)در درگیری شدید امروز عصر منطقه نفت شهر، با آتش متقابل نیروهای خودی مواضع و سنگرهای عراق درهم کوبیده شد و به دشمن تلفاتی وارد آمد. در این درگیری همچنین ۴ نفر از پاسداران و افراد ارتش جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیدند، که به گزارش مرکز فرماندهی سپاه غرب، علت آن پشتیبانی نکردن نیروهای ارتش از سپاه بوده است.(۳)

اوضاع قصرشیرین و اطراف آن نیز پس از چند روز آرامش نسبی، بار دیگر به هم ریخت و از ساعت ۱۳ امروز، ارتش عراق با آتشباری روی مسیر جاده قصرشیرین به سرپل ذهاب به مدت دو ساعت این جاده را بند آورد(۴) و از ساعت ۶ بعدازظهر نیز شهر قصرشیرین و پاسگاه پرویز را با توپخانه سنگین خود تا بامداد روز بعد، زیر آتش شدید گرفت و نیروهای مستقر در این پاسگاه نیز به آتش توپخانه عراق پاسخ دادند.(۵)

گزارش سپاه غرب کشور نیز حاکی است امروز یک افسر مسلح عراقی، خود را به نیروهای ایران واقع در منطقه قصرشیرین تسلیم کرده و سلاحش را تحویل داده است.(۶)

از ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه نیز موضع کلانتر و نصرآباد و مجدداً محور اصلی قصرشیرین به سرپل ذهاب زیر آتش عراق قرار گرفت که موجب آتش سوزی باغ های این مسیر شده است. در ساعت ۱۹:۱۰ دقیقه، علاوه بر مواضع فوق، ستاد و قرارگاه هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز زیر آتش سنگین توپخانه عراق قرار گرفت که با پاسخ نیروهای ارتشی مستقر در محل مواجه شد.(۷)همچنین، «گزارش تلفنی گروهان قصرشیرین حاکی است در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه، تعدادی از تانک های ارتش بعث عراق از روبه روی پاسگاه تنگاب نو شروع به پیشروی نموده که بلافاصله از واحد ارتش مستقر در خرناصرخان تقاضای پشتیبانی گردیده که به آتش واحد موصوف، تانک های دشمن درهم کوبیده شده و مجبور به عقب نشینی شده اند.»(۸) باوجوداین، درگیری سنگین میان قوای طرفین در منطقه بین تنگاب نو و تنگاب کهنه تا پاسی از شب ادامه داشته است.(۹) بنا به گزارش بعدی این گروهان، «۶ دستگاه تانک عراقی مجدداً با پشتیبانی ۲ فروند میگ به پاسگاه تنگاب نو حمله [کردند] و درنتیجه رشادت پرسنل پاسگاه و با پشتیبانی آتش ارتش جمهوری اسلامی، تانک ها عقب نشینی و دراثر اصابت راکت هواپیماهای مذکور منبع آب و گازوئیل تلمبه خانه تنگاب نو آتش گرفته، لیکن تلفات جانی در بر نداشته است.»(۱۰)سرانجام با فشار مهاجمان، نیروهای ژاندارمری پاسگاه را تخلیه کرده و این پاسگاه شامگاه امروز به تصرف عراق درآمد و ۳ تانک عراقی در محل پاسگاه مستقر گردیدند، اما گروهی از تکاوران سپاه پاسداران با دشمن درگیر شدند و یکی از تانک های دشمن را از بین برده و بقیه نیز متواری شدند و پاسگاه و سلاح های موجود در آن مجدداً به دست نیروهای خودی افتاد.(۱۱)

۱- سند شماره ۵۰۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۴:۴۰ دقیقه.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۶۵۱۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه مرکز فرماندهی به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹،ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت وگو با فرماندار قصرشیرین، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر تلفنگرام

واصله از شهربانی قصرشیرین، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۶- سند شماره ۵۰۶۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۶:۲۵دقیقه، برابر اعلام سپاه غرب.

۷- سند شماره ۲۷۶۸۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرمانده ع - م - غ (رکن۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین؛ و - سند شماره ۳۴۴۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری.

۸- سند شماره ۲۷۶۸۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت وگو با آذربان فرمانده سپاه قصرشیرین.

۱۰- سند شماره ۲۷۶۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرمانده ژاجا (دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

۱۱- سند شماره ۵۰۶۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه، ۲ فروند میگ عراقی به حریم فضایی ایران در نوار مرزی قصرشیرین تجاوز کردند که بلافاصله با به پرواز درآمدن فانتوم های ایران و تعقیب میگ های دشمن، آنها متواری شده و در این نبرد هوایی، یکی از هواپیماهای عراقی به وسیله فانتوم ها هدف قرار گرفت و سرنگون شد. بنا به همین گزارش، در ساعت ۱۰ شب، نیروهای عراقی مجدداً به پاسگاه پرویز حمله کردند که با مقاومت پاسداران مستقر در محل مواجه شده و تلفات سنگینی به دشمن وارد آمد.(۱)

روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور به نقل از فرمانـدار قصرشیرین، اعلام کرد: «نیروهای مرزی تقویت شده اند و علاوه بر نیروهای نظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از طلبه های حوزه علمیه قم، بسیج مستضعفین و داوطلبان شهرهای مختلف ازجمله اصفهان، قم، یزد و کرمان به این منطقه آمده اند.»(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به نوع نبرد و دفاع در مقابل نیروهای زرهی، پیاده، مکانیزه و هوایی عراق، سپاه غرب کشور نیازهای خود را اعلام کرد؛ اغلب موارد درخواستی شامل مهمات و سلاح آر.پی.جی۷، کالیبر ۵۰، تفنگ ۱۰۶، مهمات تیربار ژ۳ و فشنگ برنو، نارنجک تفنگی، نارنجک دستی، و فشنگ ام - یک می شود.(۳) لازم به یادآوری است که گزارش مزبور حاکی از نوع سلاح هایی است که نیروهای سپاه و اغلب افراد ژاندارمری(۴) در این وضعیت بغرنج در مقابل سلاح های سنگین دشمن به کار می برند.

۱

در بخش شمالی استان ایلام، گرچه تجاوز ارتش عراق در ۱۹ شهریور به منطقه میمک با تصرف تعدادی از پاسگاه های این منطقه و گرفتن سرپل همراه بوده است، با تمهیدات و اقدامات دفاعی نیروهای مدافع در این بخش، عراق هنوز نتوانسته است موقعیت خود را در جنوب میمک تثبیت کند و پاسگاه های منطقه هنوز محل زدوخوردهای خونین میان قوای دو طرف است:

پاسگاه انجیره تابع گروهان صالح آباد از ساعت ۹:۴۵ دقیقه بامداد امروز، از سه طرف زیر آتش شدید و محاصره نیروهای عراق قرار گرفت و راه عبوری پاسگاه به گروهان مسدود شد. طبق همین گزارش، به گروهان صالح آباد دستور داده شد تا رسیدن پشتیبانی زمینی و هوایی مقاومت کنند.(۵)«نیروهای سپاه در این درگیری به پشتیبانی اکیپ ارتشی مستقر در ارتفاعات میمک شتافته و ۶ تانک عراقی را منهدم کردند و اکیپ ارتش دست به عقب نشینی تاکتیکی زد

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان در نوار مرزی مهران به نقل از خبرگزاری پارس.

۳- سند شماره ۴۰۹۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات سپاه پاسداران غرب کشور به ستاد عملیات مشترک غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب کشور به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۴؛ و - سند شماره ۵۰۶۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۰:۱۵ برابر آخرین خبر رسیده از غرب کشور.

۴- طبق مشاهدات نگارنده، اغلب نیروهای ژاندارمری در آن زمان هنوز از تفنگ نیمه خودکار ام - یک استفاده می کردند. سلاح برنو نیز اسلحه سازمانی نیروهای محلی بسیج بود. (سند شماره ۱۵۵۹/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)

۵- سند شماره ۲۸۳۴۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به کرمانشاه (ن ر ۳۷۶) و به قصرشیرین (فرماندهی) ستون

عملیات غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

و خود را به دامنه ارتفاعات میمک کشانـد و درگیری در صبح و بعـدازظهر همچنان ادامه داشـته است.»(۱)در همین زمینه، هنـگ ایلام درخواست کرد که ساعت ۶ صبح فردا، مواضع و تانک های عراق در نی خزر و دامنه ارتفاعات اطراف توسط یک اسکادران از جنگنده هـای نیروی هوایی درهم کوبیـده شود تـا با همکاری نیروها بتوان به مواضع قبلی برگشت. براساس این گزارش، آخرین وضـعیت پاسـگاه های تابع گروهان صالح آباد حاکی است که پاسـگاه های انجیره و شوروشیرین زیر آتش شدید توپخانه و تانک های عراقی قرار دارند و نیروهـای خودی درحـال مقـاومت هسـتند. این گزارش می افزایـد: افراد پاسـگاه نی خزر و نیروهـای گروهان صالـح آباد که در ارتفاعات میمک مستقر بودند به علت آتش توپخانه مهاجمان و بی اثربودن سنگر و سلاح آنان، موضع خود را ترک کرده و تغییر داده و هم اکنون نیروها مشغول نبرد بوده و نیاز به توپ دوربرد دارند.(۲)

در یـک گزارش تکمیلی دیگر آمـده اسـت که نیروهـای عراقی پاسـگاه انجیره و تپه شـینو را محاصـره کرده و نیروهـای مسـتقر در محـل، سنگرهای خود را ترک و عقب نشسـته اند و همچنان درحال دفاع هسـتند.(۳) دراین حـال و باآنکه امروز ۹ فروند جنگنده اف۵ از پایگاه چهارم شکاری جهت پشتیبانی جبهه های غرب ایلام به پرواز درآمدند و مواضع و اهداف موردنظر را بمباران کردند،(۴) گزارش تکمیلی گروهان صالح آباد گویای آن است که نیروهای عراقی در اکثر ارتفاعات میمک مستقر و کنترل راه های مشـرف به پاسـگاه های خودی را به دست گرفته انـد و هر آن احتمال سـقوط پاسـگاه های انجیره و شوروشـیرین می رود. این گروهان به طور مکرر درخواست پشتیبانی زمینی و هوایی دارد.(۵)

هنگ ایلام نیز در گزارشی اعلام کرد که در ساعت ۱۵ امروز، یک فروند هواپیمای عراقی به ایسـتگاه (سایت) نخجیر حمله کرد که براثر تیرانـدازی مـأموران ایسـتگاه (سـایت)، متواری شـده و در حین فرار، کوه هـای اطراف ایلاـم را بمبـاران کرد، اما قبل از خروج از مرزهای کشـور، در کوه هـا در منطقه چمن بولی واقع در ۶۵ کیلومتری غرب شهرسـتان ایلام سقوط کرد.(۶) دراین خصوص، گزارش سـپاه مرکز حاکی است که میگ مزبور براثر آتش جنگنده ایران مجبور به فرود اضـطراری شده که در حین نشستن به زمین خورده، بدنه اش متلاشی می شود.(۷)

دراین حال، گزارش روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور درباره حملات شامگاه امروز ارتش عراق به منطقه ایلام حاکی است: «براثر حملات مجدد ارتش بعث عراق در منطقه ایلام این ارتش متجاوز توانست از تاریکی هوا اسـتفاده کند و نقاط مرزی ایران را مورد تجاوز قرار دهـد. در این حمله شامگاهی که از پشتیبانی هوایی برخوردار بود، چنـدین پایگاه مورد هجوم قرار گرفت و تعـدادی از برادران سـپاه پاسداران، ژاندارمری و ارتش جمهوری اسلامی مجروح شدند. ...»(۸)

۱- سـند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: اسـناد مناطق کردنشـین (تکاب)، ص۱۱۶، بولتن خـبری مرکز فرمانـدهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳، طبق خبر واصـله از ژاندارمری ایلام؛ و - سـند شماره ۶۵۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۹:۵۰ دقیقه صبح.
۲- سـند شـماره ۲۸۳۷۲۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از مرزبـانی مهران بـه تهران، مرزبـانی کشـور، ۲۲/۶/۱۳۵۹، بنـا به گزارش گروهان صالح آباد؛ و - سـند شـماره ۲۹۸۳۳۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ ایلاـم به تهران - ف - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۴۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - ژ - رکن۳ بـه ف - ع - م - غ، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش تلفنی سـرهنگ لکی فرمانده هنگ ایلام؛ و - سند شماره ۲۸۳۲۵۵ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ف - ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مورخ ۲۲/۶/۱۳۵۹، فرمانده گروهان صالح آباد.

۳- سند شماره ۲۸۳۳۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ف - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان صالح آباد؛ و - سند شماره ۲۷۷۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵(رکن۳) به ناحیه کرمانشاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۴- . سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال۹، ص۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرکز پشتیبانی هوایی مستقر در لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۸۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به هنگ قصرشیرین - فرماندهی ستون عملیات غرب، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۶- سند شماره ۲۸۳۴۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به تهران - ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری ایلام.

۷- سند شماره ۵۰۶۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان در نوار مرزی مهران، به نقل از خبرگزاری پارس.

درحالی که در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام نبردهای سختی میان قوای مهاجم عراق و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در جریان است، امروز بنی صدر، رجایی و هیئت همراه وارد کرمانشاه شدند و به مدت ۱۳ ساعت، در دو جلسه صبح و عصر با فرماندهان قوای مسلح ارتش، سپاه و ژاندارمری در محل ستاد عملیات مشترک غرب کشور وارد شور و جلسه شدند. گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه دراین مورد حاکی است: «این دو جلسه با تصمیمات مهمی همراه بود و آقایان بنی صدر و رجایی در پایان این جلسات وضع امنیتی غرب کشور را مطلوب اعلام کردند. رجایی، نخست وزیر، نیز با تأکید بر نقش هماهنگی نیروها اضافه کرد: یکی از تصمیمات مهم این دو جلسه امنیتی تشکیل یک ستاد عملیات مشترک در تهران است تا در رفع نارسایی ها و هماهنگی نیروها سرعت بیشتری به خرج داده شود. وی سپس درمورد تصمیمات دیگر گفت: برای ایجاد نظم در تهیه و گزارش اخبار منطقه جنگی نیز مقرر شد مرکزیتی ازنظر خبری در تهران تشکیل شود و رئیس جمهور اعلام کرد که در ساعت ۱۰ صبح هرروز گزارش دقیق مناطق جنگی را در اختیار رسانه های گروهی قرار خواهد داد.» در پایان این گزارش آمده است که «بنی صدر، رجایی و فرماندهان ارتش در ساعت ۳:۳۵ دقیقه بعدازظهر، با هلیکوپتر عازم ایلام شدند و سپس به اتفاق ابراهیمی، استاندار ایلام، به نواحی مرزی صالح آباد که نقطه اوج درگیری های دیروز و امروز در منطقه ایلام بود، عزیمت کردند.»(۱)

در گزارش دیگر کیهان آمده است: «رئیس جمهور سپس به همراه آقای رجایی نخست وزیر، تیمسار فلاحی جانشین رئیس ستاد مشترک، تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده نیروی زمینی، سرهنگ فکوری وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی، استاندار ایلام و کرمانشاه و فرماندهان نظامی منطقه ساعت ۱۷ امروز با هلیکوپتر از ایلام وارد روستای صالح آباد شدند و بلافاصله با اتومبیل به منطقه ای بین هلاله و سرنی در فاصله بیست کیلومتری مرز ایران و عراق رفتند.»(۲)یادآوری می شود منطقه یادشده در نزدیکی منطقه اشغالی میمک قرار دارد.

دراین حال، گزارش دیگری از خبرنگار کیهان حاکی از پرخطربودن سفر بالاترین مقامات کشور به منطقه جنگی است. در این گزارش که البته چاشنی تبلیغات با بازگوکردن اتفاقی عجیب (فرارکردن میگ از چنگ بالگرد!) در آن وجود دارد، آمده است: «هلیکوپتر حامل آقای بنی صدر و آقای رجایی و همراهان مورد حمله یک میگ عراقی قرار گرفت، که با حرکات تاکتیکی خلبان هلیکوپتر و رسیدن به موقع جنگنده های ایرانی، میگ عراقی مجبور به فرار شد و آسیبی به بنی صدر، رجایی و همراهان وی وارد نیامد.»(۳)

۱- همان؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- همان.

این روزها که شهرها و پاسگاه های مرزی ایران در مناطق قصرشیرین و ایلام مورد هجوم شدید زمینی و هوایی عراق قرار گرفته، بررسی مطالب رسانه های گروهی داخلی عراق و برخی کشورهای عربی قابل تأمل و حاکی از توجیه تهاجم عراق علیه ایران براساس تفکرات ناسیونالیسم عربی و با هدف جذب دیگر کشورهای عربی منطقه به این درگیری تازه و اشاعه تقابل دیرینه قومیت هاست.

دراین زمینه، روزنامه الثوره ارگان رسمی حزب بعث اشتراکی عراق در شماره امروز خود تحت عنوان "دست کوبنده انقلاب قادر به پس گرفتن سرزمین ما از فارس های غاصب و حفظ حیثیت و حاکمیت ملی و قومی است" چنین نوشته است: «نیروهای مسلح پیروز ما به نبردهای آزادسازی سرزمین غصب شده ازسوی تجاوزکاران فارس ادامه می دهند و در این راه بهترین نمونه های دلیری و کارایی و پافشاری برای جانبازی و قدرت رزمندگی و معنویت عالی که قدرت قاطع انقلاب پیشرو ما را در تأکید خط مشی انقلابی و مستقل و سعی مداوم برای حفظ حاکمیت ملی و قومی امت عرب و نشان دادن مقام لایق آن در صحنه عربی و جهانی منعکس می سازد را ارائه داده است. ...» در بخش دیگری از سرمقاله الثوره با اشاره به هشدارهای دیپلماتیک عراق به ایران مبنی بر بازپس دادن سرزمین های مورد ادعای عراق، آمده است: «آزادساختن منطقه "زین القوس" به مثابه آغاز عملیات جسورانه و مقدمه ای برای آزادی "سیف سعد" بود. ...»(۱)

رادیو صوت الجماهیر نیز در برنامه عربی عصرگاهی خود به نقل از روزنامه لبنانی الجمهوریه اعلام کرد که این روزنامه «از کلیه رژیم های عربی خواست از عراق در جنگ خود برای بازگرداندن سرزمین عربی غصب شده پشتیبانی کنند.» بنا به این گزارش: «این روزنامه در سرمقاله خود نوشت: "جای تعجب نیست که عراق به زبان رئیس جمهوری خود اعلام کند که قصد دارد هر سرزمینی که غصب شده را بازپس بگیرد. و جای شگفتی نیست که پرزیدنت صدام حسین که به خود اطمینان دارد و به ملت خود اعتماد دارد بگوید که نمی خواهد با ایران بجنگد و طمعی به سرزمین های ایرانی ندارد."» این روزنامه در پایان سرمقاله خود نوشته است: «عراقی های مؤمن به عربیت بارها نشان دادند پیام جهاد را می پذیرند؛ لذا بایستی اعراب از عراق پشتیبانی کنند، زیرا عراق می جنگد و می خواهد سرزمین های عربی من جمله فلسطین را آزاد کند.»(۲)

از سوی دیگر، «خبرگزاری عراق امروز گزارش داد: در جریان نبردهای شب گذشته و اوایل امروز در مرز ایران، ۳ تن از نیروهای عراقی کشته و ۸ تن مجروح شدند. خبرگزاری عراق به نقل از یک سخنگوی ارتش این کشور افزود که حدود ساعت ۶ بامداد امروز (به وقت تهران) نیروی هوایی عراق، مواضع خان لیلی ایران در شهر قصرشیرین را بمباران کرد. همین سخنگو گفت: نیروهای عراقی همچنین به گلوله باران مناطق مرزی "بیلون" و "جبل بامو" واقع در جنوب کشور توسط نیروهای ایرانی، پاسخ دادند.»(۳)

ص: ۹۶۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۷۹، تاریخ ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص ۱۰ و ۲۵ و ۲۶ به نقل از رادیو صوت الجماهیر بغداد، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، (ضمیمه) ص۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۶، بغداد - خبرگزاری فرانسه به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۱

یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است که در ساعت ۱۱ امروز، در جلسه ای که در پادگان سیدصادق عراق میان فرماندهان عراقی برگزار شد، مقرر شد که تیپ۳۸ لشکر پیاده ارتش عراق و گردان های تابعه تکاور این تیپ ضمن آماده کردن کلیه توپ ها و خدمه خود، عازم مناطق مرزی درگیر شوند. درضمن، همین گزارش افزوده است که گروهان تکاور عقبه که در تابعیت تیپ۱۱۶ گارد مرزی می باشد و در تاریخ ۱۱/۶/۱۳۵۹ جهت پاک سازی اکراد شورشی از پنجوین به توتمان واقع در مرز مشترک عراق و ایران انتقال یافته بود، پس از انجام مأموریت محوله، امروز به پنجوین مراجعت کرد.(۱)

۲

برای مرزهای خوزستان، به خصوص منطقه عمومی خرمشهر و آبادان، امروز روز پرحادثه ای بود؛ زیرا عراقی ها علاوه بر تعرضات مرزی، دست به تحکیم و تقویت بیشتر نیروها و تجهیزات خود زدند، طوری که گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است: «باتوجه به گسترش اخیر یگان های عراقی در مرزهای خوزستان و طی تجاوزاتی که این کشور در منطقه لشکر۸۱ انجام داده، چنین استنباط می شود که ممکن است عراق حمله اصلی خود را در منطقه خوزستان انجام دهد.» در پایین این دستورالعمل از کلیه یگان های نیروی زمینی مستقر در منطقه خوزستان خواسته شده که گسترش پدافندی خود و سایر اقدامات تأمینی ازجمله تجهیز پاسگاه ها ازنظر نیرو و تجهیزات را به عمل آورند.(۲)

دراین حال، نیروهای اطلاعاتی ارتش ایران خبردار شدند که قرار است «نیروهای مهاجم عراقی با پشتیبانی گارد مرزی در ساعت ۵ [بامداد] امروز به منطقه ای به نام غزیله (در خاک عراق) بین شلمچه تا ۷۵ کیلومتری خاک ایران حمله و تجاوز نمایند.»(۳)این احتمال قوی ازاین رو بود که «امروز نیروهای ارتش عراق از منطقه غزیله تا شلمچه آرایش جنگی کامل گرفتند.»(۴) البته قراین دیگر نیز حمله عراق را برای امروز مسجل می ساخت، ازجمله حوادث دیگر امروز:

«پیاده شدن تعداد زیادی سرباز عراقی در مقابل مرز خرمشهر در خاک عراق»؛(۵) «استقرار موشک های زمین به هوای سام در منطقه مقابل استان خوزستان در خاک عراق به وسعت ۲۰ کیلومتر به همراه تعداد زیادی تانک و زره پوش در اطراف آنها.»؛(۶)گزارش سپاه خوزستان مبنی بر اینکه عراق قصد دارد در روز ۲۳/۶/۱۳۵۹ یک حمله هوایی خیلی شدید به بوشهر و خرمشهر بنماید و در این حمله جزیره مینو و شلمچه و گارد ساحلی خسروآباد آبادان و ناوگان های ایران در معرض تهدید است.(۷) و این مسئله که «از روز گذشته تا امروز در روبه روی دژ شماره ۳ واقع در ۶ کیلومتری شلمچه در خاک عراق تعداد ۲۰ تانک و تعدادی نفربر و سلاح خمپاره انداز و ضدهوایی دشمن در پشت دیواره خاکریزی شده مستقر شده اند و حالت تعرضی به خود گرفته اند.»(۸)علاوه براین، «گزارش مرزبانی خرمشهر نیز حاکی است که

۱- سند شماره ۶۳۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۵۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۸، ص۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۵۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳(مرکز فرماندهی) به گیرندگان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۸۹۰۳

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۶۵۱۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۵۰۵۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۱۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص۷۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نهاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

در ۷ کیلومتری شلمچه واحد توپخانه و تعداد زیادی ادوات ضدهوایی به طول ۱۰ کیلومتر استقرار یافته اند و در ۴ کیلومتری شط العرب، روبه روی جزیره مینو نیز واحد توپخانه و ضدهوایی به طول ۵ کیلومتر مستقر شده اند.»(۱) همچنین، به گزارش نیروهای اطلاعاتی ارتش: «در روز جاری علاوه بر نیروهایی که به گردان ۵ گارد مرزی عراق مأمور و تقویت شده اند، یک آتشبار توپخانه از لشکر۵ مکانیزه بصره مجهز به توپ ۸۷ م.م و خمپاره انداز ۶۰ م.م و نیز دو گردان از تیپ۲ گارد مرزی مستقر در شلمچه نیز به گردان یادشده مأمور گردیده اند.»(۲)

افزون براین، «اخبار مکتسبه از ۳ نفر پناهندگان عراقی در پاسگاه سمیده حاکی است: یک سرگرد شیعه مذهب به نام عدنان، امروز بسیار نگران بوده و اظهار داشته قرار است امروز یا فردا عراق به ایران حمله کند.» طبق اظهارات این پناهندگان، «ارتش عراق حدود ۳ لشکر از یگان های خود را به منطقه مرزی لشکر۹۲ زرهی اعزام نموده است.» این افراد با اشاره به روحیه ضعیف ارتش عراق و ترس آنها از دقت توپخانه ارتش ایران، اظهار کردند که «تصفیه شدیدی در ارتش انجام گرفته و به طورکلی پرسنل شیعه مذهب را اخراج و پرسنل مصری را جایگزین می کنند.»(۳)و خبر دیگر اینکه «برابر اطلاع واصله ارتش عراق با جابه جایی نیروهای خود قصد داشته است که شب ۲۲/۶ و یا ۲۳/۶ به منطقه فکه - سوسنگرد حملاتی را آغاز کند.»(۴)

اما در منطقه عمومی خرمشهر و آبادان، پیش از حمله صبحگاهی عراق که برای نیروهای نظامی ایران مسجل شده بود، نیروهای خودی برای جلوگیری از نفوذ دشمن، پیش دستی کرده و «بنا به گفته یک مقام آگاه از سپاه خرمشهر در ساعت ۳:۱۵ دقیقه بامداد شنبه، افراد نظامی ایران توانستند از مرز عراق عبور کنند و پاسگاه بوارین عراق را که در مقابل منطقه جرگه ایران است، مین گذاری کنند که به دنبال آن، پاسگاه مزبور براثر تیراندازی های قوای نظامی ایران منهدم شد. وی افزود: درحال حاضر، تأسیسات مرزی عراق از ناحیه شلمچه، خرمشهر با خاک یکسان شده است.»(۵)

به هرحال، طبق پیش بینی و انتظاری که می رفت، در ساعت ۵:۵۰ دقیقه بامداد امروز، ناوچه های کشور عراق، پاسگاه خین و گروهان خرمشهر را به محاصره درآورده و آتشباری خود را ازطریق دریا با دو ناوچه روی مناطق مزبور آغاز کردند که تا ساعت ۷:۲۰ دقیقه بامداد، این درگیری همچنان ادامه داشت.(۶)در این درگیری، «قوای نظامی ایران با خمپاره یک ناوچه عراقی را در مرز شلمچه به آتش کشیدند و تعداد زیادی از نیروهای عراقی نیز مجروح شدند. نیروهای خودی همچنین کلیه پاسگاه های مرزی عراق را زیر آتش خمپاره قرار دادند.» دراین ارتباط، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان حاکی است: «شروع تیراندازی روز جاری [در ساعت ۵:۵۰ دقیقه بامداد] ازسوی کشور عراق به تلافی انهدام پاسگاه آنها [بوارین] صورت گرفته است.»(۷)

تا ساعت ۱۰ صبح، در پاسگاه خین و مؤمنی هیچ گونه درگیری نبود، اما از این ساعت به بعد تیراندازی و درگیری بین یگان های پیاده عراقی و ایرانی شروع شد.(۸)یک گزارش دیگر در همین

ص: ۹۶۴

۱- سند شماره ۱۳۳۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر گزارش اداره مرزبانی خرمشهر.

۲- سند شماره ۵۰۵۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی، انتظامی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ص۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۶- سند شماره ۵۰۵۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اخبار استانداری خوزستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ آبادان - رکن دوم، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات جنوب و گروهان خرمشهر.

۷- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان (رکن۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص۱۸، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش فرمانداری خرمشهر، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۴، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستاد عملیات جنوب، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

خصوص حاکی است که یگان های شناور مستقر در شلمچه عراق آتش هماهنگ خود را روی مواضع ایران ازجمله پاسگاه خین و مؤمنی ادامه داده اند، به طوری که صدای انفجارها تا خرمشهر به گوش می رسد.(۱) نیروهای ایرانی نیز ۲ فروند ناوچه های ۸۵ تنی تیران و مهران را به منطقه اعزام کردند.(۲)درگیری زمینی مزبور بین عوامل گردان یک از تیپ۲۰ لشکر۵ عراق درحوالی شلمچه با نیروهای خودی اتفاق افتاد که در این درگیری یک نفر از نیروهای عراقی کشته و ۴ تا ۶ نفر هم مجروح شدند.(۳) گزارش خبرنگار کیهان دراین باره حاکی است: «از اولین روز درگیری ایران و عراق در مرز خوزستان، مردم غیور خرمشهر به مساجد رفته و از روحانیون این شهرستان خواستار دریافت اسلحه برای مقابله با مزدوران عراقی شدند.»(۴)درگیری پاسگاه های خین و مؤمنی در منطقه شلمچه در ساعت ۱۷ امروز، بدون هیچ گونه تلفاتی به نیروهای خودی پایان یافت و تا ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه (ساعت مخابره خبر) اوضاع همچنان آرام توصیف شده است.(۵) نتیجه این درگیری در پایان امروز انهدام کامل پاسگاه شلمچه عراق و پل رابط نزدیک البوارین بود. در این درگیری یک پزشکیار از نیروهای خودی نیز زخم سطحی برداشت.(۶)

باتوجه به درگیری های نظامی در مرز شلمچه و خین و استقرار نیروهای نظامی، از امروز مرز شلمچه به دنبال بازدید معاون سیاسی و امور انتظامی استانداری خوزستان ازسوی استانداری مسدود اعلام و تردد از آن ممنوع گردید.(۷)

علاوه بر تحرکات و درگیری هایی که عراق امروز در مرز خرمشهر ایجاد کرده بود، در منطقه دریایی مابین گارد ساحلی به طرف آبادان، نیز در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه نیروهای عراقی از روی دکل مخابراتی مقابل منطقه شُطَیط در آبادان مشغول فیلم برداری از ساحل ایران بوده اند.(۸)

۱

اخبار مربوط به درگیری های پراکنده روزهای اخیر، به خصوص نبردهای امروز در خرمشهر و آبادان منتشر شده است و صدای انفجارهای ناشی از آتشباری ناوچه های عراقی روی پاسگاه های مرزی خرمشهر در این شهر به گوش می رسد. دراین حال، مسئولان نظامی، انتظامی، شهری و مردم به تکاپو افتاده اند. گزارش ستاد عملیات مشترک جنوب دراین باره حاکی است: «به منظور در جریان امر گذاردن جامعه روحانیت خرمشهر و آبادان از درگیری های نوار مرزی، جلسه ای با حضور روحانیون و فرمانداری خرمشهر تشکیل گردیده... ضمناً تأکید گردید که روحانیون درمورد تشویق یگان های درگیر در سخنرانی ها اشاره هایی بنمایند و همچنین توده مردم را برای معرفی به بسیج مستضعفین همراه با سایر برادران از خط مرزی تشویق بنمایند.»(۹)

در میان مسئولان شهری آبادان نیز این تکاپو به چشم می خورد، چنانچه امروز فرماندار آبادان، "فریور باتمانقلیچ" در ابلاغیه ای به صداوسیمای مرکز آبادان خواسته است که «باتوجه به احتمال زیاد حملات هوایی عراق علیه شهرهای مرزی ایران، با همکاری و هماهنگی سازمان

۱- سند شماره ۵۰۵۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲، گزارشات روز ۲۲/۶/۱۳۵۹، گزارش ستاد عملیات جنوب.

۳- گزارش شماره ۵۰۵۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سماجا۲ (م۱۳۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۵- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۹:۳۰.

۶- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۱، ۲۳/۶/۱۳۵۹، گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳ - عملیات)، ۲۲/۶/۱۳۵۹ و گزارش ژاندارمری آبادان.

۷- سند شماره ۳۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان (معاونت امور سیاسی و انتظامی) به ناحیه ژاندارمری خوزستان و گیرندگان دیگر، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از روابط عمومی استانداری خوزستان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرگزاری پارس از آبادان.

۸- سند شماره ۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناوچه ۵۰۱۴۱ به گارد ساحلی (رکن۳)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ساعت۱۲:۴۵.

۹- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، هر دو به نقل از ستاد عملیات مشترک جنوب، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

بسیج مستضعفین و دیگر ارگان های مربوط، برنامه های رادیو و تلویزیونی ترتیب دهید تا مردم به طوری شایسته و بایسته آمادگی لازم جهت این گونه اتفاقات را داشته باشند.»(۱)

فرماندار آبادان در نامه دیگری همچنین از کفیل پالایشگاه آبادان خواسته است که باتوجه به اینکه «دولت عراق دست به یک سری نقل وانتقالات وسیع در مجاورت مرزهایش زده است که به احتمال زیاد قصد حمله به ایران را در این منطقه خواهد داشت، بنا به دستور استانداری و بنا به حساسیت منطقه مرزی آبادان و خرمشهر، تمام امکانات ارگان های انقلابی، ادارات، ارتش و نیروهای انتظامی باید در اختیار فرمانداری قرار گیرد تا طرح های امنیتی ضربتی ازجمله ساختن سنگر، برج های دیدبانی، جاده مرزی آبادان - اروندکنار، اسکله دهانه اروندکنار و غیره هرچه سریع تر عملی گردد.» در این نامه برای اجرای ضربتی مقاصد موردنظر تقاضای فهرستی از ابزار و وسایل موردنیاز ازجمله ماشین آلات سنگین، طرح و نقشه برج های دیدبانی و مهندسان ماهر شده است.(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به تشدید درگیری های مرزی و تحرکات وسیع عراق، مرکز فرماندهی سپاه پاسداران از ستاد مشترک ارتش درخواست کرده که «جهت ترابری یکی از برادران سپاه همراه با ۱۰ تن بار مهمات و اسلحه از تهران به مقصد خرمشهر اقدام سریع انجام گیرد.»(۳)

یک گزارش جالب و قابل تأمل نیز حاکی است باتوجه به اینکه نیروهای دادسرای انقلاب اسلامی آبادان حفاظت و امنیت بخشی از مرز آبی را در این منطقه به عهده دارند، ستاد مشترک عملیات جنوب بنا به درخواست دادسرای مزبور، از نیروی زمینی ارتش «تقاضای واگذاری ۲۰ قبضه تفنگ ام - یک با خشاب همراه و ۳ خشاب اضافی برای هر قبضه نموده و تأکید کرده که باتوجه به وضعیت حساس منطقه، اقدام لازم دراین مورد انجام پذیرد.»(۴)

دراین حال، عوامل داخلی وابسته به عراق دست به تحرکات ایذایی در مناطق و شهرهای مرزی خوزستان می زنند. ازجمله، «در ساعت ۲۳ امروز، بمبی در ۵ متری پادگان آموزشی خسروآباد آبادان در کنار یک ساختمان درحال احداث تولید خوراک طیور منفجر شد که دیوار کناره این ساختمان تخریب گردید. محل حادثه در ۶ کیلومتری گروهان ژاندارمری خسروآباد بود.»(۵)

۱

در ادامه تحرکات نسبتاً وسیع گروه های مسلح معاند با نظام و ارتباطات تنگاتنگ و نزدیک تر آنان با عوامل ارتش عراق، از مرز کرمانشاه خبر می رسد که شب شنبه «یک مأمور ویژه عراقی در جلسه ای که با برخی از سران مهاجمین مزبور ازجمله فرد سرشناسی چون دکتر ثروت داشته، دکتر ثروت اوضاع ارتش ایران را برای وی تشریح کرده و گفته است که نیروی زمینی ازهم پاشیده شده و نیروی هوایی نیز قدرت کامل ندارد و سپاه پاسداران نیز به علت عدم آموزش، کارایی لازم را ندارد. ...»(۶)همچنین، «برابر گزارش یگان جوانرود پاوه به استناد یگان قلقله و پاسداران مستقر در منطقه نیز یک فروند هلیکوپتر عراقی در شب ۲۲/۶/۱۳۵۹ در

۱- سند شماره ۳۴۳۵۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران - آبادان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ص۴، ۲۴/۶/۱۳۵۹، از فرمانداری آبادان، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۳۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری آبادان به کفیل پالایشگاه آبادان، ۲۲/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره

۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۵۰۵۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از ستاد مشترک عملیات جنوب، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۸، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان برابر گزارش گروهان خسروآباد مستند به اعلام پاسگاه حیر، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۷۳۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، به قصرشیرین (ایلام - فرماندهی هنگ)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه پاسداران به استناد گزارش سپاه غرب کشور، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

منطقه دالاهو پرواز نموده و به ضدانقلاب مهمات رسانیده است.»(۱) یک گزارش دیگر از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است علاوه بر تحرکات افراد گروه کومه له و همراهی نیروهای جلال طالبانی با آنها در شهر ربط و استقرار آنها در این محل، تحرکات عوامل مسلح بختیار و جابه جایی نیرو و تجهیزات آنان نیز توسط کامیون هایی که نام ارتش بختیار بر روی آنها حک شده بود، از منطقه پنجوین عراق به سوی شیلر مشاهده شده است.(۲) دراین حال، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است که امروز «تعداد ۱۰۰۰ نفر از افراد وابسته به عراق به کوه کانی دزدان آمده اند و قصد آنها حمله به پاسداران مستقر در این محل است.»(۳)

۱

در ادامه درگیری های مناطق کردنشین امروز، بانک ملی مهاباد مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: «نزدیک ظهر امروز، تعداد ۱۵ الی ۲۰ نفر از افراد حزب منحله دمکرات کردستان مسلحانه وارد بانک ملی مهاباد شده و طی گروگان گرفتن ۲ تن از کارمندان بانک، ۸۰ میلیون تومان به سرقت بردند و با یک وانت متواری شدند.»(۴)-(۵)

این درحالی است که پیام امروز سپاه ارومیه به سپاه مرکز از عملیات قریب الوقوع در این شهر حکایت می کند. متن پیام چنین است: «از فردا، ۲۳/۶/۱۳۵۹ عملیات مهاباد شروع [می شود] هرچه سریع تر ۳۰۰ نفر نیرو همراه یک فرمانده سپاه اعزام دارید. منتظر هستیم.»(۶)

دراین حال، ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت همچنان با دادن تلفات و درگیری های جنگ وگریز با گروه های دمکرات، کومه له، رزگاری و چریک های فدایی خلق، به سختی و کندی درحال نزدیک شدن به سردشت است.(۷)بنا به گزارش های کیهان از غرب کشور، ستون اعزامی به سردشت در ادامه پاک سازی منطقه، تلفات سنگینی به مهاجمان وارد کرده است. در درگیری ها و برخوردهای پراکنده امروز در این منطقه، ۶ نفر از نیروهای خودی به شهادت رسیدند. خبرنگار کیهان ضمن نقل خبر مذکور، درباره درگیری منطقه تکاب نیز افزوده است: «در درگیری های اطراف پل ساروق و بنی کندی از توابع تکاب، بین واحدهای ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد با مهاجمان، یک پیشمرگ مسلمان به نام اباذر عبادی شهید و ۲ تن دیگر به اسامی باب الله براتی و اسکندر فتاحی زخمی شدند. بهرنگی، فرماندار میاندوآب، ضمن بیان این مطلب اعلام کرد که برق بخش تکاب از ۱۵ روز قبل ازسوی افراد مسلح قطع شده که هنوز هم خاموشی در این شهر ادامه دارد.»(۸)

گزارش پاسگاه شاهین دژ نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳ امروز، مهاجمین مسلح بخش شاهین دژ را مورد حمله قرار داده و با سلاح های سنگین به طرف شهر تیراندازی و پاسگاه و سایر ارگان های انتظامی درحال دفاع می باشند و به شدت مقابله می کنند.»(۹)

۱- سند شماره ۲۱۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص۶۹، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- سند شماره ۹۴۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا.

۳- سند شماره ۵۰۶۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- ضمیمه دارد؛ اظهارات استاندار آذربایجان غربی درباره سرقت از بانک ملی شعبه مهاباد.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در تماس با استاندار آذربایجان غربی؛ و -

روزنامه جمهوری اسـلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگـار جمهوری اسـلامی از ارومیه؛ و - روزنـامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۶- سند شماره ۴۲۵۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه مرکز (مرکز فرماندهی)، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۸- همان.

۹- سند شماره ۳۴۴۵۵ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از ژانـدارمری کل کشور (مرکز فرمانـدهی) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه مستند به گزارش پاسگاه شاهین دژ، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی نیروی زمینی نیز حاکی است: «چون سالروز فوت ۲۲ نفر از ضدانقلابیون در سقز نزدیک است، گفته می شود که در نظر دارند به یگان های ارتش و سپاه پاسداران حمله نمایند. بنا به همین گزارش، «در درگیری مسیر سنندج - مریوان میان نیروهای خودی و مهاجمین مسلح نیز یک نفر پاسدار زخمی شد.»(۱)

از سنقر نیز خبر می رسد که امروز صبح «تعدادی از مأمورین ژاندارمری پاسگاه سنقر برای دستگیری ضدانقلاب به قریه گرجی بیانی در ۳۵ کیلومتری غرب پاسگاه عزیمت که بین مأمورین و ضدانقلاب درگیری و درنتیجه ۵ نفر از مهاجمین کشته و ۶ نفر از آنها زخمی و یک برادر پاسدار نیز شهید گردید.»(۲)

۱

درحالی که تهدید عراق هرروز جدی تر می شود، در داخل نیز نظام جمهوری اسلامی که هنوز نهادهای قانونی آن به طور کامل شکل نگرفته، با مشکلات متعدد امنیتی و سیاسی روبه رو است. ازجمله اینکه درکنار درگیری های مربوط به گروه های سیاسی، تبعات مسئله کودتای ۱۸ تیر گذشته هنوز مبتلاـ به نظام است. از طرف دیگر، گروه های سیاسی همچون سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و سازمان چریک های فدایی خلق که رفته رفته ماهیت ضدانقلابی و برانداز آنها آشکارتر می شود، سعی در انکار دخالت خود در جریان کودتای نقاب دارند.

امروز بعدازظهر، محاکمه ۶ تن دیگر از عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته، در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز آغاز شد. «برابر محتویات پرونده، ۳ نفر از آنها از عوامل اصلی و سرشاخه هایی هستند که افراد زیادی را فریب داده و پس از بازداشت تقریباً کلیه همکاران خود را معرفی نموده اند و یکی دیگر از آنها از عوامل ساواک بوده که مدت ۲ سال مأمور تعقیب و مراقبت بوده و با سرشاخه کودتا سرهنگ احسان (سرهنگ بنی عامری) رابطه داشته و دررابطه با کودتا مبلغ ۱۰۰۰۰ تومان دریافت کرده است.»(۳)

این درحالی است که سازمان چریک های فدایی خلق بار دیگر شرکت خود را در کودتای نافرجام امریکایی تکذیب کرد و این قسمت از اعترافات برخی کودتاچیان را مبنی بر شرکت سازمان مزبور دروغ محض و «توطئه انحصارطلبان سیاسی و تبلیغاتی بی شرمانه علیه نیروهای انقلابی و پیشرو» خواند. در بخشی از اطلاعیه این سازمان آمده است: «... انحصارطلبان سیاسی در شنبه شب (۲۲ شهریور) برای چندمین بار کوشیدند با استفاده از یکی از عوامل کودتا، مردم میهن ما را بفریبند و کودتای امریکایی را به فدائیان خلق نسبت دهند؛ درحالی که همه مردم ایران می دانند که کودتاگران و همه عوامل وابسته به امپریالیسم دشمنان سرسخت انقلابیون کمونیست اند. ... ما کسانی را که با بی شرمی تمام، کودتای امریکایی را به انقلابیون خلق نسبت می دهند، خدمتگزاران دانسته یا ندانسته امپریالیسم امریکا می دانیم و سیاست تبلیغاتی رادیو

۱- سند شماره ۹۴۵۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۹۴، از سماجا۲ (ح.ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۲۲/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۷، بولتن مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

تلویزیون را که در خدمت این سیاست قرار دارد، قویاً محکوم می کنیم.»(۱)

در همین حال باتوجه به نزدیک شدن زمان برگزاری دادگاه محاکمه محمدرضا سعادتی از اعضای کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به جرم جاسوسی برای کشور شوروی، هواداران این سازمان تقریباً به طور روزمره در برخی شهرهای کشور دست به تظاهرات اعتراض آمیز سازمان یافته می زنند تا در یک برنامهٔ عملیات روانی فشرده، فشار بیشتری به مسئولان قضایی کشور وارد کنند. درخصوص تشکیل دادگاه سعادتی، امروز دادستانی کل انقلاب در اطلاعیه ای اعلام کرد که هفته آینده محاکمه محمدرضا سعادتی آغاز می شود. در این اطلاعیه آمده است: «محاکمه آقای سعادتی روز شنبه ۲۹/۶/۱۳۵۹ ساعت ۹ صبح در دادگاه انقلاب اسلامی مرکز جهت رسیدگی به پرونده اتهامی ایشان دررابطه با جاسوسی به نفع کشور بیگانه (شوروی) و حمل اسلحه غیرمجاز آغاز می شود. لازم است آقای موسی خیابانی که بنا به گفته سازمان مجاهدین خلق و اظهار متهم، مسئول آقای سعادتی می باشد در دادگاه حاضر شوند.»(۲) در این ارتباط، امروز «دکتر عبدالکریم لاهیجی، وکیل محمدرضا سعادتی، در نامه ای خطاب به آیت الله موسوی اردبیلی دادستان کل کشور، از ایشان تقاضای تعویق وقت محاکمه و دعوت نامبرده برای مطالعه پرونده و ملاقات با موکل خود به منظور تدارک دفاع و تعیین وقت جدید محاکمه با رعایت اصول و ضوابط شرعی و قانونی نموده اند.»(۳)

دراین حال، درارتباط با درگیری های چند روز پیش هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ با مخالفان آنها، از بوشهر خبر می رسد «افرادی که در جریان درگیری های اخیر در استان بوشهر بازداشت شده بودند آزاد شدند و تنها ۲ الی ۳ نفر هنوز در بازداشت به سر می برند که ممکن است آنها نیز قریباً آزاد شوند. انصاری، حاکم شرع دادگاه انقلاب بوشهر، ضمن اعلام این خبر، به افرادی که آزاد شده اند برادرانه توصیه نمود که با دقت بیشتری گروه ها و مکتب ها را بررسی کنند و بعد به سوی آنها بروند. ...»(۴)

۱

تیمسار باقری، فرمانده پیشین نیروی هوایی، که در زمان حمله نظامی تکاوران امریکایی به طبس به دستور بنی صدر حکم بمباران بقایای اجساد و لاشه هواپیما و بالگردهای امریکایی را صادر کرده بود، «ساعت ۶ صبح امروز در حین خروج از کشور، توسط پاسداران انقلاب در فرودگاه مهرآباد دستگیر شد. لازم به یادآوری است که تیمسار باقری ازسوی حاکم شرع دادگاه های ویژه ارتش ممنوع الخروج شده بود.»(۵)روزنامه کیهان نیز ضمن بیان این مطلب، از قول یکی از نزدیکان تیمسار باقری نوشته است: «سرلشکر امیربهمن باقری هنگام عزیمت به خارج از کشور برای شرکت در یک کنفرانس مربوط به هواپیمایی، توسط افراد غیرمسئول بازداشت شد. وی افزود: سرلشکر باقری به موجب حکمی ازسوی رئیس جمهور به همراه هیئتی برای شرکت در یک

۱- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱۳ و ۲۰.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، خبرنگار انقلاب اسلامی از بوشهر.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۱۰.

کنفرانس هواپیمایی عازم خارج از کشور بود. ... این شخص نزدیک به تیمسار باقری گفت: دفتر ریاست جمهوری و امام از جریان چگونگی بازداشت سرلشکر باقری بااطلاع شده اند و ما منتظر بازگشت دکتر بنی صدر ریاست جمهوری از غرب کشور به تهران هستیم.»(۱)

دراین باره، محمدی ری شهری، رئیس دادگاه انقلاب ارتش، گفت: «حدود یک ماه قبل ایشان ممنوع الخروج گردید و این مطلب به تیمسار فلاحی گفته شد که به ایشان اعلام کنند.» وی افزود: «تیمسار باقری متهم به اختلاس و حیف ومیل بیت المال و نیز دست داشتن در جریان طبس و جمع کردن توپ های ضدهوایی در تهران و مشهد می باشد. البته موارد اتهام دیگری نیز درمورد ایشان مطرح است که فعلاً مطرح نمی کنیم.» رئیس دادگاه انقلاب ارتش افزود: «تقریباً سه هفته قبل بود که ایشان قصد داشت با ایرتاکسی از ایران خارج شود که از ایشان محترمانه خواسته شد تا از ایران خارج نشوند تا به پرونده شان رسیدگی بشود و آقای قدوسی هم با دفتر آقای بنی صدر ریاست جمهور تماس گرفته بودند تا اعلام کنند ایشان ممنوع الخروج است، ولی متأسفانه آن طوری که به من گزارش دادند، یک گذرنامه سیاسی برای ایشان درست شده است که برخلاف اجازه دادستانی کل و برخلاف حکمی است که ما قبلاً ایشان را ممنوع الخروج اعلام کرده بودیم، می باشد و از این نظر، ما نیز بنا به وظیفه ای که داریم ایشان را بازداشت کردیم تا بعداً بازجویی شوند.»(۲)

۱

پیام روز گذشته امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام که در بخشی از آن مطالبی راجع به شرایط ایران برای آزادی گروگان های امریکایی آمده است، بازتاب نسبتاً وسیعی در میان محافل رسانه ای غرب و مقامات ارشد امریکایی داشته است و عموماً آن را، درمورد گروگان ها نسبتاً ملایم تر و آشتی جویانه تر از قبل تحلیل کرده اند. البته سخنان وزیر خارجه ایران نیز به همین گونه تلقی شد.

تفسیر رادیو لندن درباره شرایط امام خمینی برای آزادی گروگان ها چنین است: «در ظاهر امر، دخالت آیت الله خمینی؛ یعنی تنها شخصیتی که همه حرف او را در ایران گوش می دهند، دخالتی بسیار مهم به نظر می رسد. در فوریه گذشته آیت الله صریحاً اعلام کرده بود که سرنوشت گروگان ها می باید توسط مجلس تعیین شود درحالی که وی اکنون خود شرایط آزادی ۵۲ امریکایی باقیمانده را تعیین کرده است؛ گرچه باید توجه کرد که آیت الله هنوز قضیه گروگان ها را کاملاً از اختیار مجلس خارج نکرده است؛ [یعنی این] گفته آیت الله خمینی درمورد اینکه تصمیم نهایی با مجلس می باشد. ...»

این گزارش آن گاه به بیان و تفسیر شرایط امام خمینی درباره آزادی گروگان ها می پردازد: «این شرایط به ترتیب اهمیت عبارت اند از: بازگردانیدن ثروت شاه، آزادکردن دارایی های ایران در امریکا که نزدیک به ۸ میلیارد دلار تخمین زده می شود، بازپس گرفتن ادعاهای امریکا علیه

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

ایران و قول عدم مداخله سیاسی و نظامی در ایران. ... در اینکه قسمت اعظم ثروت شاه در بانک ها و مؤسسات امریکایی است شکی نیست اما مقدار آن چقدر است، معلوم نیست. درصورتی که می شد بر سر این مهم ترین شرط و مشکل ترین ازجهت امریکا سازشی شود؛ مثلاً امریکا قولی می داد تا بر سر اقدام قانونی ایران جهت بازپس گرفتن ثروت شاه ازطریق دادگاه های امریکا مانعی ایجاد نکند، آن وقت شاید شرط مزبور می توانست آغاز حل مسئله باشد. ... خبرنگار بی بی سی در نیویورک می گوید: خواسته هایی که آیت الله خمینی مطرح کرده است از آنچه نخست وزیر ایران هفته پیش مطرح کرد، ملایم تر است. ...»(۱)

رادیو لندن در همین بخش و بخش صبحگاهی امروز خود نظر رئیس جمهور امریکا را درباره پیام دیروز امام خمینی چنین بیان کرده است: «پرزیدنت کارتر در یک کنفرانس مطبوعاتی اظهار داشت که وی اظهارات آیت الله خمینی را با دقت تحت بررسی قرار داده است، ولی دولت امریکا در ارزیابی تحولات اخیر، جانب احتیاط کامل را رعایت می کند و اظهارات اخیر مقامات ایران را مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد داد. اظهارات محتاطانه پرزیدنت کارتر نه تنها از سابقه ممتد شکست در حل مسئله گروگان هاست، بلکه از تردید امریکا دراین مورد که با کدام مقام ایرانی تماس بگیرد و مذاکره کند، سرچشمه می گیرد. ... شاید مهم ترین نکته اظهارات اخیر آیت الله خمینی حذف دو نکته از نکات قبلی باشد. وی درمورد لزوم عذرخواهی امریکا و یا امکان محاکمه گروگان های امریکایی مطلبی اظهار نداشته است. باتوجه به این مسائل، به نظر می رسد که امریکا ازطریق یک مرجع ثالث بی طرف بکوشد که از نظرات مقامات ایران آگاه شود.»(۲)

دراین حال، صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، که درحال ترک این وزارتخانه است امروز؛ یعنی در سیصد و پانزدهمین روز اشغال سفارت امریکا به دست دانشجویان پیرو خط امام، درباره پیام دیروز امام اظهار کرد: «شروط چهارگانه ای که توسط امام خمینی عنوان و مطرح گردیده، وضع موجود را از بن بست خارج نموده و مفاد نامه مورخ ۳۱ اوت ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، که در آن تقاضای حل وفصل بحران گروگان ها گردیده با "نظر مساعد" تهران روبه رو شده است.»(۳)

۱

تلاش مجامع بین المللی و شخصیت های سیاسی برای حل بحران گروگان های امریکایی همچنان ادامه دارد. دراین زمینه، ازجمله «در پایان اجلاس سالانه کمیسیون فرعی حقوق بشر سازمان ملل متحد که در ژنو تشکیل شده بود، قطعنامه ای به تصویب رسید که طی آن از ایران مصراً تقاضا شده که گروگان های امریکایی را آزاد سازد. ... یکی از مقامات دولت ایران که در این اجلاس به عنوان ناظر شرکت کرده بود با قطعنامه مزبور مخالفت کرد و گفت که مسئله گروگان ها می بایستی در چارچوب روابط ایران و امریکا مورد بررسی قرار گیرد.»(۴)دررابطه با حل مسئله

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۷۹، تاریخ ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص۱۳ و ۱۴، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۲- همان؛ و - همان، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۷:۴۵، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

۳- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلام، نشر نوین، ۱۳۶۲، ص۲۷.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۷۹، تاریخ ۲۳/۶/۱۳۵۹، صص۱۴ و ۱۵، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۷:۴۵، ۲۲/۶/۱۳۵۹.

گروگان های امریکایی امروز همچنین در ملاقات سفیر الجزایر با هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، نامه ای که ازطرف خانواده های گروگان های امریکایی به سفارت الجزایر در امریکا تحویل داده شده بود، به ریاست مجلس شورای اسلامی داده شد.(۱)

۱

کودتای دیروز در ترکیه توسط نظامیان این کشور، بازتاب وسیعی در رسانه های گروهی جهان داشت. ازجمله، روزنامه کویتی القبس، امروز امریکا را متهم به رهبری کودتای نظامی در ترکیه کرد. این روزنامه دلیل کودتا را ترس از امکان وقوع انقلابی اسلامی همچون انقلاب ایران در این کشور، توصیف کرد. القبس نوشت: «اوضاع ترکیه در شب کودتا بسیار شبیه به زمان شاه در ایران بود و درحالی که امریکا از اوضاع ایران پند گرفته بود، ترتیب کودتای نظامی ترکیه را داد.»

الرأی العام، روزنامه دیگر کویتی از این موضوع ابراز نگرانی کرده است که کودتای ترکیه سرپوشی باشد جهت بی توجهی به برکناری وزیر امور خارجه این کشور که متهم به اعمال سیاست های طرف دار رژیم اشغالگر قدس شده بود. این روزنامه می افزاید: «اعلامیه نظامی درحالی که اشاره به ادامه روابط با امریکا و جوامع بین المللی داشت، ذکری از روابط ترکیه و اسرائیل و یا مسئله بیت المقدس به میان نیاورد.»

روزنامه لوموند چاپ فرانسه نیز دراین مورد نوشت: «حقیقت این امر که نخست خبر کودتای ترکیه از واشنگتن شنیده شد این است که "امریکا مسئول عملیات و مشوق این امر بوده است".» نیویورک تایمز نیز در شماره امروز خود نوشت: «اخیراً مقامات ترکیه اظهار داشته بودند که بدون تأیید امریکا مداخله ای در امور کشور نخواهند کرد.» دو روزنامه چپی لبنان نیز امریکا را متهم به دخالت در کودتای نظامی ترکیه کرده اند. روزنامه تایمز چاپ هند نیز نوشت: «باوجود بحران های ترکیه، دخالت ارتش حتمی بود ولی زمان آن قابل پیش بینی نبوده است.» این روزنامه افزود: «کودتای نظامی نمی تواند اوضاع کشور را به حال عادی بازگرداند و فقط سرپوشی موقت روی مسائل سیاسی و مذهبی ترکیه می باشند.» روزنامه عربی النهار نیز نوشت: «تنها ترکیه درصورت خارج شدن از دامن امریکا و الحاق به دنیای اسلام و عرب می تواند نجات یابد و درحالی که این کشور نیاز به اعراب ثروتمند دارد، غیرعادی است اگر خود را به دست غرب بسپارد. ...»(۲)

ضمیمه گزارش۵۹۹: اظهارات استاندار آذربایجان غربی درباره سرقت از بانک ملی شعبه مهاباد

«به دنبال سرقت پول از بانک ملی شعبه مهاباد، مهندس طاهری استاندار آذربایجان غربی در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس در ارومیه در پاسخ این سؤال که چگونه درحالی که شما قبلاً اعلام کرده بودید، به علت عدم حاکمیت کامل دولت در مهاباد حتی به کارمندان حقوق پرداخت نشود، در بانک ملی شعبه

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس.

۲- همان، ص۱۴.

مهاباد ۸۰ میلیون تومان پول نگهداری می شد؟ گفت: این سؤالی است که من هم مطرح کرده ام و هنوز کسی پاسخ بدان نداده است. وی افزود: مسئولان بانک در کشور باید به این سؤال پاسخ دهند. آقای طاهری در پاسخ این سؤال که آیا قبلًا ازطرف شما به بانک های منطقه درزمینه احتمال پیشامد چنین حوادثی هشدار یا اخطاری داده شده بود؟ گفت: وقتی در شهری، شهربانی وجود ندارد و اخطار شده است که به ادارات و افراد پول داده نشود، آیا مسئول بانک در مهاباد فکر نکرده است که چگونه می توانسته ۸۰ میلیون تومان را نگهداری کند؟ استاندار آذربایجان غربی درباره جزئیات جمع شدن پول در بانک ملی شعبه مهاباد و سرقت آن گفت: اولاً براساس اظهار رئیس بانک ملی شعبه ارومیه، شعب بانک مهاباد چند روزی بود که پول به مرکز استان منتقل نکرده بودند، ثانیاً رئیس بانک ملی شعبه مهاباد بدون اطلاع قبلی به مرخصی رفته است. ثالثاً مجموعه پول های چند بانک در مهاباد در شعبه بانک ملی جمع شده و سپس این حادثه روی داده است. رابعاً یکی از کارمندان بانک پس از جمع شدن پول ها در بانک، تلفنی دفتر حزب دمکرات را باخبر ساخته و حتی کسی که به تلفن وی جواب داده، گفته است که ما پس از جمع شدن همه پول ها اقدام خواهیم کرد. خامساً ۶ مرد مسلحی که به بانک وارد شده اند از در پشت اقدام به این کار کرده اند و این درحالی است که در بانک ۲۰ نفر کارمند مشغول کار بوده و حتی یکی از آنان نیز این مسئله را با مردم و اهل بازار در میان نگذاشته است. ضمناً اشخاصی که با خزانه یا وضع صندوق بانک آشنایی دارند، می دانند که دسترسی به صندوق بانک ملی به سادگی امکان ندارد، مگر اینکه افرادی که در آنجا کار می کنند، به این جریان تمایل نشان بدهند. زیرا کلید صندوق و خزانه در دست افراد مختلف است و اینها مسائلی بود که باید بیایند و بررسی کنند، که متأسفانه هنوز از آمدن کسی خبری نیست. و اگر هم بیایند امکان رفتن آنان به مهاباد مشکل است. آقای طاهری در پایان گفت: رئیس بانک ملی شعبه مهاباد از مرخصی به شهر مهاباد بازگشته و به پادگان اطلاع داده است که می خواهد با دمکرات ها دراین زمینه وارد مذاکره شود.»(۱)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص۵ و ۶، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲۳ شهریور ۱۳۵۹ ۴ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۴ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

امروز نیز مناطق مرزی قصرشیرین، نفت شهر و سومار صحنه زدوخوردها و درگیری های خونینی میان مدافعان جمهوری اسلامی ایران و قوای مهاجم عراق بود. با استقرار توپخانه عراق همراه ۶ دستگاه تانک به حالت آماده در سمت جنوب غربی شرکت نفت بانمیل (به فاصله ۱۰۰۰ متری)،(۱) ارتش عراق از ساعت ۹:۴۰ دقیقه بامداد از منطقه بانمیل، پاسگاه ولدکشته تابع گروهان قصرشیرین را زیر آتشباری شدید توپخانه خود گرفت که با پاسخ نیروهای مدافع این پاسگاه مواجه شد. بنا به این گزارش، «تمام سنگرهای پاسگاه ولدکشته خراب شده و افراد جایی برای سکونت ندارند و در زیرزمین های اطراف پاسگاه مشغول انجام وظیفه هستند.»(۲)در این آتشباری «قسمتی از پاسگاه ولدکشته نیز آسیب دیده است.»(۳)

گزارش لشکر۸۱ زرهی درمورد تحرکات عراق در منطقه عمومی قصرشیرین حاکی است: «یگان های دشمن درحال استحکام مواضع خود در زینل کش هستند. یگان های دشمن همچنین در هفت مایلی شمال قصرشیرین در خاک عراق مستقر شده اند.» براساس همین گزارش، «یگان های پدافندی دشمن نیز در ۱۰ مایلی شمال غربی قصرشیرین قرار دارند. درضمن تعداد ۴۷ دستگاه تانک در اطراف قلعه سفید مستقر شده اند.»(۴) این درحالی است که هنگ قصرشیرین امروز استعداد گردان امداد خود را در حد ۵۰ درصد اعلام کرد و با توجه به درگیری های منطقه این هنگ بارها خواستار تکمیل گردان امداد شده است.(۵)

همچنین، در ساعت ۲۴ امروز، ۲۰ نفر از نیروهای قرارگاه هنگ قصرشیرین همراه ۱۰ تن از تکاوران ارتش که جهت ضربه زدن به نیروهای عراقی اعزام شده بودند، در نزدیکی پل تنگاب کهنه مشاهده می کنند که مأموران عراقی با بولدوزر درحال تخریب پل هستند. نیروهای خودی با مأموران عراقی به مدت ۲ ساعت درگیر شده و به آنها تلفاتی وارد می آ ورند و خود سالم به پایگاه برمی گردند.(۶)

ص: ۹۷۷

۱- سند شماره ۲۷۶۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش فرمانده هنگ قصرشیرین.

۲- سند شماره ۳۴۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۳۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران (رکن۳ - ژاجا) به کرمانشاه، اهواز، سنندج، ارومیه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به گزارش لشکر۸۱ زرهی.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران فرماندهی - ژاجا (رکن۳ - عملیات).

۶- سند شماره ۲۷۶۸۵۹ از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا(رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

به هرحال، بـا اسـتقرار بیشتر نیروهـای عراقی در منـاطق هم جوار، درگیری هـا از ظهر امروز بالاـ گرفت و به منـاطق بیشـگان، تنگ هوان، تنگاب و سومار نیز کشیده شد و در ساعت ۱۴:۴۰ دقیقه، ۲ فروند میگ عراقی نیز وارد صحنه عملیات شدند. آتشبارهای ارتش جمهوری اسـلامی ایران درپی حمله میگ های عراق در مناطق بیشـگان و تنگ هوان به طرف آنها تیراندازی کردند و باعث سرنگونی یکی از آنها در منطقـه تنـگ ترشـابه شدنـد. فـانتوم هـای ارتش جمهـوری اسـلامی نیز میـگ دیگر را کـه درحـال فرار بـود در آسـمان بین بیشـگان و زیدیحیایی به گلوله بسـتند و آن را منهدم ساختند.(۱)این درگیری هـای هوایی هنگـامی رخ داد که رئیس جمهور و نخست وزیر و هیئت همراه درحال بازدید از خطوط مقدم جبهه در نوار مرزی بودند.(۲)

در زدوخوردهـای منطقه تنگاب، با انهـدام ۳ دسـتگاه تانـک عراقی توسـط نیروهای خودی، عراقی ها عقب نشسـتند، اما در درگیری های منطقه سومار ۲ نفر از سـربازان ارتش به نام های حسـین حبیبی و حسین رستمی و یک سرباز ژاندارمری به نام عباس الگوناصر به شهادت رسیدند. در همین منطقه ۳ نظامی دیگر مجروح شدند.(۳)

در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، پاسـگاه کانی شیخ از گروهان سومار زیر آتش سنگین عراق قرار گرفت که این آتشباری تا ساعت ۲۰ با واکنش نیروهای ایرانی خاتمه یافت، اما دوباره از ساعت ۲۳ تا ۲۴ از سرگرفته شد.(۴)این درحالی است که «گروهان سومار اعلام نموده که یک گروه رزمی خودی به اسـتعداد ۴ قبضه تـوپ ۱۵۵ م.م بـا یـک گروه پیاده و ۹ دسـتگاه تانک و ضـدهوایی در دو کیلومتری پاسـگاه های گیسکه و نیز در قسمت سمت چپ "قلمی" و سنگرهای "اسماعیل خان" مستقر هستند، اما هیچ گونه پشتیبانی از پاسگاه های کانی شیخ، تلخاب و بازرگان به عمل نمی آورند.»(۵)

دراین حال، «در درگیری امروز بعدازظهر در نوار مرزی بیشگان نیز ۴ تانک عراقی منهدم و تعداد زیادی از قوای بعثی و مصری مستقر در مرز به هلاکت رسیدند که رفت وآمدهای آموبولانس ها [آمبولانس ها] حاکی از تلفات سنگینی است که به دشمن وارد آمده است.»(۶)

۱

بـااینکه منطقه میمک به اشـغال نیروهای عراق درآمـده، اما ارتش عراق به دلیل مقاومت نیروهای ایرانی هنوز نتوانسـته موقعیت خود را در این منطقه کاملاـ تثبیت کنـد و زدوخوردهای خونین و نابرابر همچنان ادامه دارد. دراین زمینه، گزارش پاسـگاه تلخاب حاکی از وضـعیت بسـیار اسف بار و وخیم این پاسگاه است؛ چراکه طبق این گزارش، «پاسگاه تلخاب از روز ۱۹/۶/۵۹ از سه طرف زیر آتش شدید توپخانه عراق بوده و تعداد ۲ دستگاه

۱- سند شماره ۲۷۶۸۵۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از هنگ قصرشـیرین به تهران - ت - ف - ژاجا (مرکز فرمانـدهی - رکن۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان قصرشیرین به استناد پاسگاه هدایت؛ و - سند شماره ۲۸۳۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹، گزارش هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان و پاسگاه هدایت؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشـیرین به تهران - ف - ژاجا (مرکز فرمانـدهی - رکن۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (بانه)، ص۲۱۷، بولتن خبری مرکز فرمانـدهی - عملیـات سـپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنـامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشـیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسـلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۲- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از ستاد عملیات مشترک غرب کشور، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به فرماندهی ناحیه کرمانشاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار، ۲۴/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش پاسگاه کانی شیخ، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۳۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن۳) مرکز فرماندهی ژاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان سومار.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴.

نفربر و ۳ دستگاه تانک ارتش خودی که در پشت پاسگاه فوق مستقر بوده، به طرف ایلام عقب نشینی کرده اند و پاسگاه تلخاب به کلی منهدم و نابود شده و خودرو گاز پاسگاه نیز منهدم و قابل استفاده نمی باشد و درحال حاضر پرسنل در بدترین شرایط به سر می برند و ازطرف هنگ ایلام و گروهان هیچ گونه کمکی ازنظر خواروبار و پشتیبانی به آنها نمی شود و به محض اینکه خودرویی از پاسگاه هلاله یا گروهان صالح آباد به طرف پاسگاه مزبور بیاید، مورد هدف توپخانه دشمن قرار می گیرد و درحال حاضر فاقد آب آشامیدنی و خواروبار و حتی مهمات و وسایل خواب و غیره می باشد. ...»(۱)

گزارش هنگ ایلام درباره همین منطقه حاکی است که ۲۰۰ دستگاه تانک عراقی با پوشش کامل به طرف پاسگاه انجیره و ارتفاعات اطراف آن حرکت کرده و شروع به حمله شدید کرده اند و هنگ ایلام تقاضای تقویت هوایی نموده است.(۲)در یک گزارش دیگر درمورد پاسگاه انجیره و اطراف آن آمده است که «امروز تعدادی از افراد خودی که برای کمک رسانی به پاسگاه انجیره عزیمت کرده بودند، مشاهده کردند که جاده انجیره به وسیله تعداد زیادی تانک عراقی تسخیر و ازطرف تپه شینو و پشت سر محاصره شده اند و هم اکنون در محاصره دشمن می باشند و پاسگاه تقاضای فوری دفاع هوایی دارد. ...»(۳)

گزارش دیگری از «هنگ ایلام، آخرین وضعیت پاسگاه های تابع این هنگ را تا ساعت ۱۹ امروز بدین شرح اعلام می دارد: ۱. پاسگاه انجیره در محاصره مزدوران عراقی می باشد و نبرد همچنان ادامه دارد و چنانچه کمک هوایی نرسد هر آن احتمال سقوط دارد. ۲. پاسگاه نی خزر و شوروشیرین با فداکاری و جانبازی با عراقی ها درحال نبرد هستند. ...»(۴) در درگیری پاسگاه نی خزر و نمک ۲ نفر از پاسداران و ۳ یا ۴ نفر از ارتش و ۲ نفر از مأموران ژاندارمری مجروح شدند و یک تن به شهادت رسید.(۵)

در منطقه مرزی ایلام، وضعیت پاسگاه چیلات نیز همچنان رو به وخامت است؛ بنا به گزارش این پاسگاه، «نیروهای مزدور دشمن [با] یک گردان مکانیزه با پشتیبانی یک گروهان کماندو از واحدهای خود در مقابل مرز چیلات گسترش یافته و شدیداً مواضع خود را محکم [کرده اند] و "سه گلال" و "عین منصور" که مناطق قابل نفوذ هستند، فاقد نیروی خودی می باشند و [معبر] "عین خلاه" [نیز] سبب می شود که دشمن به راحتی نفوذ کرده و عملیات محاصره و غافلگیری را انجام دهد.» در پایان این گزارش، جهت سدکردن راه نفوذ دشمن از معابر مزبور، تقاضای ۱۵ نفر درجه دار و جوانمرد و مهمات کافی شده است.(۶)

۱- سند شماره ۲۸۳۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (رکن۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ - ژاجا به فرمانده عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۳/۶/۱۳۵۹، از هنگ ایلام به تهران (رکن۳) دایره عملیات - مرکز فرماندهی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به فرماندهی عملیات غرب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۶- سند شماره ۲۸۳۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۱

در درگیری های کنونی، مقایسه دو نیروی زمینی و هوایی ایران و عراق با یکدیگر قابل تأمل است.

به گزارش خبرنگار کیهان و به گفته یک منبع مطلع نظامی، ارتش ایران ازلحاظ نیروی هوایی بر ارتش بعث تفوق کامل دارد، اما ازلحاظ نیروهای زمینی، ارتش بعث و پشتیبانی تجهیزات آنها از نیروهای ما بهتر است. این منبع همچنین گفته است: بیشترین مشکل ما تجمع و تمرکز واحدهای ما در جنگ داخلی کردستان است و دشمن با تحریک عوامل داخلی در منطقه کردستان و کشانیدن مقدار زیادی از نیروهای ایران در این قسمت، ما را در دو جبهه وسیع درگیر کرده است.» در همین گزارش، درمورد ادعاهای ارضی دولت عراق که مدعی است "پیشروی نیروهای بعثی و تصاحب چند پاسگاه تخلیه شده مرزی ایران در منطقه خان لیلی، انجام عملیاتی در خاک خود بوده است"، خبرنگار کیهان به نقل از یک مقام مطلع مرزی، که نامش در گزارش نیامده، می نویسد: «در معاهده ۱۹۷۵ که بین شاه معدوم و صدام حسین در الجزیره با وساطت هواری بومدین، رئیس جمهور فقید الجزایر، به امضا رسیده بود، شاه موافقت کرد که در نوار مرزی ایران و عراق میله گذاری جدید مرزی شود و قسمتی از خاک ایران به عراق داده شود، اما به دنبال پیروزی انقلاب ایران، این معاهده کان لم یکن و غیرقابل قبول تلقی شد و به همین جهت یکی از انگیزه های درگیری های مرزی ایران و عراق و نفوذ عراق در خاک ما همین موضوع بوده است.»(۱)

۲

درپی شدت یافتن درگیری ها در نوار مرزی خرمشهر و پاسگاه های تابع آن که از دیروز میان قوای نظامی ایران و عراق به اوج خود رسید، امروز نیز از ساعت ۵:۴۵ دقیقه بامداد، نیروهای عراقی با دو فروند ناوچه ازطریق شط العرب و نیز با قوای زمینی خود پاسگاه خیّن ایران و اطراف آن را مورد حمله قرار دادند که با مقاومت شدید مأموران خودی و ناوچه های نیروی دریایی ایران مواجه شدند. این درگیری ها در ساعت ۱۰ صبح، به درگیری پراکنده در منطقه خین و مؤمنی تبدیل و یک ساعت بعد از آن به خاموشی گرایید. این درگیری موجب اعتراض شدید مرزبانی خرمشهر به مرزبان مقابل شد.(۲) دراین خصوص، گزارش فرمانداری خرمشهر حاکی است: «... برق تمام نوار مرز قطع گردیده و دهکده ولی عصر آتش گرفته که به وسیله مأمورین آتش نشانی اطفاء حریق گردید. ...»(۳) همچنین، «یک مقام آگاه در فرمانداری خرمشهر اطلاع داد که در این درگیری که به مدت ۳ ساعت به طول انجامید، ۴ نفر از مزدوران بعث به هلاکت رسیدند. وی افزود که هم اکنون (ساعت ۶ بعدازظهر) نوار مرزی آرام است و تنها تک تیراندازی هایی صورت

۱- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۳۴۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۶/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری خوزستان، ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۸، ص۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، گزارش هنگ ژاندارمری خوزستان؛ و - سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲).

۳- سند شماره ۴۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۸، از فرمانداری خرمشهر، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

می گیرد.» در این گزارش همچنین آمده است که «بعدازظهر امروز، غرضی، استاندار خوزستان، به همراه معاون سیاسی و فرماندار خرمشهر و تنی چند به منظور بازدید از مناطق مرزی جنوب، به نوار مرزی عزیمت کردند. ضمناً طی امروز در منطقه شلمچه هیچ گونه درگیری رخ نداده است.»(۱) در درگیری های امروز ۵ نفر از افراد پایگاه ۲ دریایی خرمشهر مجروح شدند.(۲)

یک گزارش دیگر از نیروهای خودی حاکی است که نیروهای تکاور عراق با ورود به منطقه روبه روی پاسگاه دریایی خرمشهر در خاک عراق، مشغول عملیات بوده و خود را برای حمله احتمالی در ساعت ۱۹ امروز آماده می سازند. این حمله به صورت پراکنده از این ساعت آغاز شده است.(۳)

درباره درگیری های امروز مقامات کشور عراق ادعا می کنند که «براثر تیراندازی نیروهای عراقی به پاسگاه خیّن ایران، پاسگاه مزبور آتش گرفته و یک ناوچه جنگی ایران منهدم گردیده است.» بنا به این گزارش، «برج دیدبانی ام الرصاص در ساعت ۱۱:۴۰ دقیقه امروز، به گارد ساحلی بصره اطلاع داد که وضعیت در منطقه غیرعادی بوده و دراثر تیراندازی نیروهای ایرانی کابل برق قطع و چند عدد درخت آتش گرفته است. درضمن به نیروهای امداد پزشکی نیز آسیب رسیده و تقاضای کمک نموده اند.»(۴) یک گزارش مشابه دیگر به نقل از مقامات نظامی عراقی حاکی است: «امروز ارتش ایران ۴ دستگاه تانک و ۳ دستگاه چادر و تعدادی توپ در مقابل برج های دیدبانی گارد ساحلی بصره مستقر نموده است.» در ادامه همین گزارش آمده است: «امروز نیروهای ایرانی مستقر در نوار مرزی با سلاح سبک و سنگین پایگاه ها و برجک های دیدبانی عراق را در شب هدف گلوله قرار داده و برج مراقبت شماره ۱ (ام الرصاص) را منهدم نموده است.»(۵)در همین حال، «تیپ۲ گارد مرزی بصره که درحال نبرد با نیروهای ایرانی می باشد، ازجانب مقر تیپ در بصره به شدت تقویت می شود و این تیپ باتوجه به درگیری های دیروز و امروز، بازهم تقاضای پشتیبانی و تقویت نیروهای خود را نموده است. فرماندهان این تیپ باتوجه به آتشباری سنگین نیروهای ارتش ایران که امروز در پاسخ به حملات نیروهای تیپ۲ گارد مرزی صورت گرفته، اوضاع خود و منطقه را خطرناک توصیف نموده اند. ...»(۶)

۱

درحالی که امروز برای دومین روز متوالی، درگیری شدیدی در مرز خرمشهر و پاسگاه های تابع میان قوای زمینی و دریایی ایران و عراق در جریان بود، عراق در این منطقه و دیگر مناطق مرزی خوزستان بازهم دست به تحرکات و تقویت نیروهای خود زده است. دراین مورد، گزارش نوبه ای لشکر۹۲ زرهی اهواز درباره حوادث و رخدادهای امروز در مناطق مرزی تابع یگان های این لشکر حاکی است: «۱. برابر تحقیقات انجام شده، پلی نظامی و فلزی از ساحل عراق به

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در تماس تلفنی با فرمانداری خرمشهر.

۲- سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص۳، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از هنگ ژاندارمری آبادان، برابر اعلام ستاد مشترک عملیات جنوب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۷۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۰:۴۰ دقیقه بعد از نیمه شب؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۶۳۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا - رکن۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سماجا۲، به نقل از مقامات نظامی عراق، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۷۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، **۲۳/۶/۱۳۵۹**؛ و - سند شماره **۲۱۴۲۳** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، **۲۵/۶/۱۳۵۹**، ص۲، برابر خبر واصله از رکن۲ ارتش به نقل از منابع عراقی، **۲۳/۶/۱۳۵۹**.

۶- سند شماره ۶۳۷۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، **۲۴/۶/۱۳۵۹**.

جنوبی ترین قسمت جزیره ام الرصاص (روبه روی پایگاه دریایی خرمشهر) به طول ۳۰۰ یارد(۱) زده شده که تصور می رود به منظور انجام نقل وانتقالات از خاک عراق به جزیره مزبور باشد. ۲. اعلام سماجا مبنی بر احتمال حمله شبانه عراق در مورخه ۲۳/۶/۵۹ و دستور آمادگی به یگان های منطقه تابع لشکر. ۳. حضور کماندوهای مصری در مرز جنوب و شرکت آنها در کلیه درگیری ها که رهبری عملیات را به عهده داشته اند. ۴. ورود دو گروه نظامی عراق در ساعت ۱۰ روز ۲۳/۶/۵۹ در منطقه کیلومتر ۲۵ و طلائیه قدیم و به عقب رانده شدن آنها با آتش ۷/۱۲ و ژ۳ توسط یگان های خودی. ۵. استقرار یک گردان توپخانه عراق در ۱۷ کیلومتری مقابل ریگ حفاری شرکت نفت (چاه شماره ۶۰ که دیدبانان خود را در پاسگاه کوشک عراق و پاسگاه عراق، مقابل طلائیه جدید مستقر نموده است). ۶. تقویت نیروهای زرهی عراق در پاسگاه چیلات. ۷. زیر آتش قرارگرفتن پاسگاه خین ایران به وسیله ناوچه های عراقی و ۸. احتمال حمله شدید عراق به خرمشهر و بوشهر در مورخه ۲۳/۶/۵۹ توسط هواپیماهای دشمن.»(۲)

گزارش مربوط به احتمال حمله هوایی شدید عراق به مناطق بوشهر، خرمشهر و مورد تهدید واقع شدن جزیره مینو، شلمچه، گارد ساحلی و ناوگان دریایی ایران، امروز نیز تکرار شد؛ گرچه تا ساعت مخابره این گزارش یعنی ساعت ۲۲:۱۰ دقیقه، هنوز از این حمله هوایی هیچ خبری نشده است.(۳)

همچنین، در ادامه تقویت نیروهای عراقی در منطقه مرزی خرمشهر، «یک گزارش از گروهان ژاندارمری خرمشهر نیز حاکی است که امروز عراق اقدام به اعزام ۲۰ [دستگاه] نفربر پر از سرباز از بصره به طرف شلحه نموده است.»(۴)

علاوه براین امروز عراق در مناطق تابع هنگ سوسنگرد و ژاندارمری بستان ازجمله در مناطق هم جوار پاسگاه دویرج و رشیدیه عراق(۵) و طاوسیه بازهم دست به تحرکات مهندسی رزمی ازجمله حفر تونل و احداث سنگر زده است.(۶) دراین حال، باتوجه به حوادث و درگیری های مرزی در مناطق تابع بستان و نیز مرز خرمشهر و تحرکات عراق در مقابل منطقه تابع هنگ آبادان، فرمانده ژاندارمری کل کشور امروز به هنگ های سوسنگرد و آبادان دستور داد تا نیروها و تجهیزات خود را جمع آوری کرده و به مرزها اعزام دارند و برای نگهداری پاسگاه ها از نیروهای مردمی و سپاه پاسداران کمک بخواهند.(۷)

۱– Yard؛ هر یارد برابر است با ۴۴/۹۱ سانتی متر.

۲– سند شماره ۳۴۶۰۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به استانداری استان خوزستان (معاونت سیاسی، انتظامی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۴۰۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص۱۵ و ۱۶.

۳– سند شماره ۶۳۷۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نداجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۱۰.

۴– سند شماره ۶۳۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ساعت ۹:۴۵.

۵– سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، مستند به گزارش گروهان ژاندارمری بستان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام پاسگاه دویرج.

۶– سند شماره ۲۹۷۷۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به تهران – ف – ژاجا (رکن۳ – دایره عملیات)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۷– سند شماره ۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۹، ص۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۳)، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

درگیری های اخیر مرزی میان قوای نظامی ایران و عراق، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام، همچنان در محافل رسانه ای عراق و نیز رسانه های گروهی منطقه و غرب بازتاب وسیعی دارد.

به گزارش بخش عربی رادیو کویت: «یک فرمانده نظامی عراقی در مصاحبه ای با خبرگزاری عراق گفت: نیروهای عراق آزادی سرزمین های عراق را به پایان رسانده و نیروهای ایرانی را مجبور به بازگشت به مرزهای بین المللی کردند. فرمانده نیروهای نصر به روزنامه الثوره گفت: سرزمین هایی که در بین واسط و دیالی قرار دارد از هرگونه نیروی ایرانی خالی گردید. ...»(۱)

خبرگزاری فرانسه از بغداد نیز به نقل از روزنامه الثوره، ارگان مرکزی حزب بعث عراق، آورده است: «به دنبال سه روز نبرد، نیروهای عراقی موفق شدند ۲۱۰ کیلومتر از مناطق واقع در مرز ایران و عراق را متصرف شوند. نوار مرزی مورد بحث بین شهرهای الکوت و مندلی واقع است. ... این روزنامه تعداد تلفات نیروهای ایران را طی ۴ روز گذشته در منطقه قصرشیرین ۱۵۴ کشته و زخمی ذکر کرده است. ...»(۲)

روزنامه الثوره همچنین در سرمقاله امروز خود تحت عنوان "یک مأموریت قومی شرافتمندانه و مجسم نمودن قدرت اعراب برای کسب پیروزی" نوشت: «... آنچه که در مرزهای شرقی ما گذشت و می گذرد به طور آشکار ثابت کرد آزادی هر قسمتی از سرزمین های اشغالی غصب شده امری است امکان پذیر و چنانچه تصمیم سیاسی با جرئت و قاطعیت وجود داشته باشد، پیروزی بر دشمن ممکن است.» الثوره همچنین افزود: «آزادی زین القوس و سیف سعد و هر سرزمین عراقی که مجوسیان جدید اشغال کرده اند، نتیجه توطئه رژیم های ارتجاعی و گذشتن این رژیم ها از حاکمیت ملی و قومی بوده است. این پیروزی تنها برای ملت عراق نبود بلکه آن پیروزی جدیدی برای امت عرب به شمار می رود. ...»(۳)

بامداد امروز همچنین، «یک سخنگوی نظامی در وزارت دفاع عراق اعلام کرد: نیروهای ایرانی دشمن حملات خود را به مواضع و پاسگاه های ما ادامه دادند. شب گذشته و بامداد امروز توپخانه و اسلحه سنگین ایران پاسگاه های الشلحه و البوارین در منطقه البصره را بمباران کردند. نیروهای ما به شدت مراکز آتش آنها را بمباران و خسارت های فراوانی به آنها وارد کردند و ۲ ماشین ایرانی در این بمباران آتش گرفت. در ساعت ۵:۳۰ دقیقه امروز، هواپیماهای ایرانی به مواضع ما در منطقه سیف سعد حمله کردند. اسلحه ضدهوایی ما با هواپیماهای ایرانی مقابله کرده و آنها را مجبور به فرار نمودند و هیچ گونه خسارتی به نیروهای ما وارد نشده است. ...»(۴)

ص: ۹۸۳

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۰،تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، به نقل از رادیو کویت، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - همان (ضمیمه)، ص۳۶، رادیو کویت (بخش عربی)، ساعت ۱۵:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص۳ و ۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه الثوره.

۳- همان (ضمیمه)، صص۳۷ و ۳۸، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص۳۶، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

بخش عربی رادیو لندن نیز دراین باره چنین گزارش می دهد: «تیمسار سرتیپ فلاحی، جانشین رئیس ستاد فرماندهی مشترک نیروهای ایران، اعلام کرد نیروهای عراقی با تمام قدرت در طول مرزهای دو کشور متمرکز شده و هرروز بر میزان این نیروها و حجم سلاح های تهاجمی شان می افزایند. تیمسار فلاحی اضافه کرد که عراق تمام نیروهای خود را از مرزهای غربی و شمالی این کشور و همچنین در سایر مناطق دیگر به منطقه مرزی ایران گسیل داشته است.» در ادامه این گزارش آمده است: «رادیو تهران گزارش داد نیروهای این کشور چندین موقع استراتژیک را در مرز از نیروهای عراقی بازپس گرفته است و در این نبرد تلفات و خسارات سنگینی را به نیروهای مهاجم عراقی وارد کرده اند. ...»(۱) یک گزارش مشابه دیگر از این رادیو ضمن اشاره به درگیری های دیروز و امروز در مرز خرمشهر حاکی است: «... به گفته خبرگزاری عراق نیروهای عراقی در پاسخ به آتشباری نیروهای ایرانی که دو پاسگاه مرزی را هدف قرار داده بودند تلفات سنگینی بر نیروهای ایران وارد آورده اند. به گفته رادیو اهواز در این برخوردها نیروهای عراقی از دو جنگنده و نیروهای ایرانی نیز از دو رزم ناو استفاده کردند. رادیو اهواز گفت که اواسط امروز این برخوردها خاتمه یافتند. ...»(۲)رادیو لندن در همین بخش خبری درباره حمله جنگنده های عراقی به بالگرد حامل بنی صدر و رجایی و همراهان نظامی آن دو به نقل از خبرگزاری پارس چنین آورده است: «بنی صدر رئیس جمهور ایران و علی رجایی نخست وزیر این کشور از حادثه حمله جنگنده های عراقی به هلیکوپتر حامل آنان که شب گذشته در نزدیکی مرز دو کشور انجام گرفت جان سالم به در بردند. ...»(۳)

۱

باآنکه غرب و جنوب کشور هر دو درمعرض تهدید عراق است، اما در شرایط کنونی شهرهای مرزی غرب کشور به کلی حالت جنگ زده دارد، درحالی که وضعیت شهرهای مرزی خوزستان چنین نیست. برای نمونه دو مطلب حاشیه ای درباره تهدید عراق در این دو منطقه، ذکر می شود که گویای نوع بازخورد خطر عراق در مناطق مذکور است.

در غرب کشور، در ادامه حرکت نیروهای مردمی به سوی جبهه های این منطقه و کمک رسانی به مناطق جنگ زده، سرپرست بسیج لرستان امروز اعلام کرد: «به دعوت بسیج مستضعفین خرم آباد، ظرف دو روز گذشته، ۷۰۰ نفر، که ۱۰۰ نفر آنها بعدازظهر دیروز با سلاح های شخصی خود و ۶۰۰ نفر نیز امروز با سلاح ها و تجهیزاتی که بنیاد مستضعفین خرم آباد، استانداری لرستان و فرمانداری خرم آباد در اختیار آنها گذاشته است به صورت ستون به سوی مرزهای غرب کشور اعزام شدند.» سرپرست ستاد بسیج استان لرستان افزود: «در دو روز گذشته، بیش از چهار هزار نفر از عشایر غیور و جوانان پاکدامن لرستان با مراجعه به مرکز آموزش بسیج، آمادگی خود را برای شهادت در راه اسلام و اعزام به مرزهای کشور اعلام نموده اند. ...»(۴)

درارتباط با کمک رسانی به مناطق جنگ زده قصرشیرین نیز امروز فرماندار این شهرستان اظهار

۱- همان، ص۳۳، بخش عربی رادیو لندن، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، صص۹ و ۱۰، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

کرد: «در فرمانداری این شهرستان کمیته ای برای توزیع مواد غذایی و کالاهای ضروری تشکیل داده که مردم خیر می توانند کمک های خود را به آدرس فرمانداری قصرشیرین بفرستند.»(۱) گزارش خبرنگار کیهان نیز دراین مورد حاکی است که «مردم دسته دسته به فرمانداری قصرشیرین مراجعه می کنند و سهمیه خواروبار خود را تحویل می گیرند.» بنا به گزارش کیهان، «اکثر مغازه ها تعطیل هستند و ۸۰ درصد مردم از شهر خارج شده اند و فقط مردان برای مراقبت از اموال خود نتوانسته اند کوچ کنند، اما ادارات دولتی دیروز در اولین روز هفته، کار خود را آغاز کرده اند.»(۲) لازم به ذکر است که دیروز نیز «ازسوی کمیته انقلاب اسلامی اسدآباد همدان کمک های جمع آوری شده غیرنقدی مردم اسدآباد و روستاهای اطراف آن که شامل ۳ کامیون میوه، ۲ کامیون نان و کمپوت، خرما و سایر مواد غذایی و ۲۵ صندوق داروی ضروری می باشد به سپاه پاسداران قصرشیرین تحویل شد تا بین مردم قصرشیرین و مبارزین که در سنگرها می جنگند، توزیع شود.»(۳)

در ادامه مبارزه با عوامل داخلی وابسته به عراق، ستاد خبری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز امروز اعلام کرد: «با کسب خبر از محل اختفای "احمد اسحاقی" فرزند "عبدالزهرا اسحاقی" که از افراد ضدانقلاب و خرابکار می باشد، گروهی از افراد عملیات سپاه پاسداران اهواز به محل اختفای وی که در "زرگان" واقع در سی کیلومتری اهواز بود، اعزام شدند، که با مقاومت مسلحانه نامبرده روبه رو شدند و پس از درگیری مسلحانه، احمد اسحاقی کشته شد.» ستاد خبری سپاه پاسداران اهواز اضافه کرد: «احمد اسحاقی که در قتل پاسدار شهید رسولی که در تیرماه سال قبل صورت گرفت، شرکت داشت جهت انجام دوره نظامی به عراق رفت و حدود دو ماه قبل توسط سپاه پاسداران انقلاب آبادان دستگیر و به زندان تحویل داده شد. وی پس از یک ماه بازداشت، موفق به فرار از زندان شد و بعد از آن به همراه دو نفر دیگر به عراق رفت. هنگام بازگشت از عراق مقادیری اسلحه ازقبیل آر.پی.جی۷، نارنجک و کلاشینکف با خود به همراه آورد.» بنا به این گزارش، «هنگام بازرسی از منزل احمد اسحاقی یک قبضه کلاشینکف و ۴ خشاب به دست آمد.»(۴)

۱

مهم ترین درگیری های امروز مناطق کردنشین، در محورهای بانه - سردشت، نقده - اشنویه و شاهین دژ - تکاب رخ داد. در دیگر مناطق نیز ناآرامی ها و تحرکات نیروهای مسلح وجود داشت.

امروز مهاباد روز نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشت، اما در اطراف آن تحرکاتی گزارش شد ازجمله اینکه: در روستای قاضی آباد(۵) و طرفِ غرب آن، افرادی با سلاح های سبک و سنگین

۱- همان، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه در گفت وگو با فرماندار قصرشیرین، ۲۳/۶/۱۳۵۹.
۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.
۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از همدان.
۴- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۵، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
۵- قاضی آباد: ده از دهستان منگور بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۴۹ کیلومتری جنوب غربی مهاباد و ۵/۳ کیلومتری شمال غربی جاده شوسه مهاباد به سردشت. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۴، آذربایجان غربی، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

مستقر شده و مهمات زیادی را در یکی از خانه های این روستا انبار کرده اند.(۱)

در محور بانه - سردشت، به گزارش روابط عمومی سپاه سنندج، «ستون اعزامی [از بانه] به سردشت به نزدیکی های این منطقه رسیده و همچنان مشغول پاک سازی نقاط اطراف می باشد.» بنا به این گزارش: «در این پاک سازی، مهاجمین تلفات سنگینی را متحمل شده اند و مقاومت خود را از دست داده و درحال فرارند.»(۲) همچنین، ارتفاعات منطقه سردشت به تصرف ستون اعزامی درآمده و در درگیری این ستون با گروه های مسلح مهاجم، ۲ غیرنظامی مجروح شدند و خسارات زیادی به شهر سردشت وارد آمده است.(۳)بااین همه، گزارش امروز ستاد مشترک ارتش حاکی است که «تعداد زیادی از ضدانقلابیون مسلح از مهاباد و پیرانشهر به منطقه سردشت وارد شده اند.» براساس این گزارش، «اهالی مستقر در دهات اطراف سردشت فعلاً دهات خود را ترک کرده و به سردشت کوچ نموده اند.»(۴)اما شهر سردشت نیز همچنان ناآرام است و گروه های مهاجم مسلح معاند با نظام مدام شهر را گلوله باران می کنند. دراین باره «گزارش هنگ ژاندارمری سردشت حاکی است در ساعت ۱:۳۰ دقیقه بامداد امروز،(۵) مهاجمین مسلح با سلاح های سبک و سنگین به پایگاه های اطراف و گروهان سردشت حمله کردند که به آتش آنها پاسخ قاطعانه داده شد. در این درگیری که تا نزدیک روشنایی صبح به طول انجامید، تلفاتی به نیروهای خودی وارد نیامد.»(۶)

در محور نقده - اشنویه با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر و اطراف آن، از ساعت ۱۰ صبح دیروز تا ساعت ۴ صبح امروز، ستون اعزامی ارتش در مسیر خود به سوی اشنویه، از سه طرف مورد هجوم قرار گرفت و تلفاتی به نیروهای پیشمرگان مسلمان کرد همراه این ستون وارد آمد،(۷)بااین حال، امروز نیروهای ارتش دومین عملیات جدی خود را برای پاک سازی محور نقده - اشنویه(۸) آغاز کردند.(۹) مهاجمان مسلح ضدانقلاب نیز به تلافی این عملیات، «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه امروز از اطراف کولان علی آباد به داخل شهر نقده به وسیله توپخانه تیراندازی کردند که [تا روشنایی صبح ادامه داشت و] براثر آن ۲ نفر از اهالی شهر شهید شدند.»(۱۰)

در محور شاهین دژ - تکاب نیز امروز درگیری سختی میان نیروهای خودی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب روی داد. دراین زمینه، گزارش ژاندارمری میاندوآب حاکی است امروز «حدود ساعت ۱۴، ستون عملیات مستقر در بخش تکاب با همکاری سپاه پاسداران درحوالی بنی کندی یک گروه از مهاجمین مسلح را محاصره و تعداد ۸ نفر از آنها را به قتل رساند و ۲ نفر دیگر زنده دستگیر و تعداد زیادی مهمات و اسلحه به غنیمت گرفته شده است.»(۱۱)در

۱- سند شماره ۶۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص ۶۰، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به شاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از سردشت.

۴- سند شماره ۶۳۷۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بیجار)، ص۱۹۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به شاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص ۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص ۱، گزارش شماره ۱۰۱۹۸۱ مورخ، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- در برخی منابع ساعت شروع درگیری ۲۲:۳۰ دقیقه ۲۳/۶/۱۳۵۹ اعلام شده که تا ساعت ۴ صبح روز بعد همچنان ادامه داشته است. (سند شماره ۳۴۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹.)

۶- سند شماره ۳۴۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سردشت؛ و - سند شماره ۳۴۴۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سردشت.

۷- سند شماره ۶۳۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۵۰، برابر اعلام ژاجا.

۸- ضمیمه دارد؛ مراحل آزادسازی و پاک سازی محور نقده - اشنویه.

۹- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج۴، ص۲۵۱، آزادسازی و پاک سازی محورهای مواصلاتی.

۱۰- سند شماره ۶۳۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۲۰، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش لشکر۶۴ ارومیه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش لشکر۶۴ ارومیه.

۱۱- سند شماره ۵۷۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۲۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام فرمانداری میاندوآب مستند به گزارش گروهان ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر گزارش ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۶۳۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۲۳، از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۰:۲۵.

همین ارتباط، گزارش تکمیلی سپاه پاسداران مرکز، تعداد کشته های مهاجمان را ۲۰ تن اعلام کرده و گفته است که اجساد ۱۰ تن از آنها ازجمله فرمانده آنان به نام بایزید اهل تکاب و حبیب اهل عراق و سلیمان اهل للجان، اکنون در تکاب می باشد.(۱) ازسمت شاهین دژ نیز خبر می رسد که «از ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه امروز تا ساعت ۳ بامداد روز بعد، مهاجمین بخش شاهین دژ را مورد حمله قرار داده و با سلاح های سنگین به طرف شهر تیراندازی می نمایند. ارگان های نظامی مستقر در شاهین دژ از مواضع خود به شدت دفاع می نمایند.»(۲) در این حمله آتشباری مهاجمان، «۳ نفر از اهالی شهید و ۲ نفر نیز زخمی شدند. ضمناً در همین شب، مهاجمین مسلح به ده عباسی بلاغی در اطراف شاهین دژ، حمله کرده و یک فرد مسلح این روستا را شهید می کنند.»(۳) از سوی دیگر، بهرنگی، فرماندار میاندوآب، ضمن تأیید ادامه پاک سازی در محور تکاب، اعلام کرد که برق این منطقه که از مدت ها قبل قطع بود با فعالیت مجدد مأموران تأمین شد.(۴)

اما در دیگر مناطق کردنشین نیز درگیری های پراکنده میان قوای مسلح جمهوری اسلامی و گروه های مسلح معاند با نظام روی داد؛ ازجمله:

«در درگیری جوانرود بین سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد از یک سو و مهاجمین از سوی دیگر یک پاسدار زخمی شد.» بنا به همین گزارش، «در منطقه باینگان نیز در جریان پاک سازی کوه رنگ و خورموج یک پیشمرگ مسلمان کرد شهید شد.»(۵)

«در پاک سازی منطقه وزیوج (ورزه پوش) [و] زردویی (زردویسی) واقع در جنوب غربی پاوه، فرماندار پاوه به همراه افراد سپاه پاسداران در ساعت ۰۳:۰۰ امروز، در ارتفاعات این منطقه با مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] درگیر شده که یک پاسدار محلی به نام محمود فرشیدی شهید و ۲ نفر از افراد خودی مجروح می شوند. با اعلام اینکه یگان مستقر در پاوه با آتش توپخانه، افراد خودی را حمایت می نمایند، تقاضای پشتیبانی هوایی به عمل آمده است.»(۶)همچنین «از ساعت ۲۴ امروز، مهاجمین [ضدانقلاب] با سلاح های سنگین از داخل شهر سقز شروع به تیراندازی [به مقرهای نیروهای خودی] کردند که براثر آتش متقابل، مواضع مهاجمین منهدم [شد.]»(۷)

علاوه بر درگیری ها و زدوخوردها در مناطق کردنشین، تحرکات و نقل وانتقالات نیروهای خودی و مهاجمان ضدانقلاب نیز قابل ذکر است؛ ازجمله: «براساس گزارش رسیده از ستاد مشترک ارتش، ستون تدارکاتی ارتش که صبح روز یکشنبه از سنندج به قصد مریوان حرکت کرده بود، غروب همین روز بدون هیچ گونه درگیری به سلامت وارد مریوان شد.»(۸)

از سوی دیگر، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی ارتش حاکی است: «گروه های مسلح مستقر در نوسود و مناطق اطراف، توسط کشور عراق تقویت گردیده اند و خود را آماده می نمایند به هر

۱- سند شماره ۶۳۷۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۷۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۲۳، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام فرمانداری میاندوآب مستند به گزارش گروهان ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، برابر گزارش ژاندارمری میاندوآب، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، طبق خبر واصله

از شاهین دژ، به شماره ۵۷۸۳، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه در تماس با فرماندار میاندوآب.

۵- سند شماره ۶۳۷۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۱۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۶- سند شماره ۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش شاجا برابر اعلام شهربانی پاوه، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۶۳۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش گروهان پاوه؛ و - سند شماره ۱۴۳۶۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی سپاه غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش گروهان پاوه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی پاوه؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از روابط عمومی ستاد عملیاتی غرب کشور.

۷- سند شماره ۲۱۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۲۰، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر اطلاع واصله از سقز، ازجمله گزارش طلاعی فرماندار سقز، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲.

قیمتی از تصرف و تأمین نوسود به وسیله قوای دولت جمهوری اسلامی ایران ممانعت به عمل آورند.» بنا به همین گزارش، «ضدانقلابیون در ارتفاعات اطراف نوسود مواضعی را تهیه و آماده نموده اند و به انواع سلاح های سبک و سنگین و تیربار ضدهوایی مجهز می باشند.» همچنین «دولت بعث عراق به منظور حمایت بیشتر، یک پایگاه به استعداد یک گردان همراه با بیمارستان صحرایی در منطقه سازان تشکیل داده است و از ضدانقلابیون حمایت می کند.»(۱)

در یک گزارش مشابه دیگر به نقل از منابع اطلاعاتی ژاندارمری آمده است: «ضدانقلابیون در آبادی های آویهنگ، بیساران، هویه، کلوته، توری ور و سروآباد درحوالی سنندج تقویت شده اند.» براساس این گزارش، «اخیراً دولت عراق به هر پاسگاه نوار مرزی در منطقه مریوان ۵۰ الی ۶۰ پرسنل اضافه نموده است.» همچنین، «تعداد ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون درحوالی آبادی بندخوی واقع درحوالی بانه مستقر می باشند.»(۲)

ناحیه ژاندارمری کرمانشاه نیز گزارش داد: «بیش از یک صد نفر به سرپرستی عبداله بابایی ساکن قریه دشتیله حلول(۳) که به عراق متواری شده بودند ازطرف سردار جاف به ایران مراجعت و قصد خرابکاری در منطقه دارند.»(۴) همچنین، بنا به گزارش شهربانی جمهوری اسلامی، «اکراد کومه له به سرپرستی قاسملو خائن... از ناحیه اکراد ترکیه و از راه های غیرمجاز به انواع سلاح های مختلف مجهز گردیده اند و قصد دارند پس از برداشت محصول گندم و جو و ذخیره نمودن آن و مناسب شدن اوضاع جوی، به نقاط حساس جهت خرابکاری [و] به پادگان های نظامی جهت خلع سلاح حمله نمایند.»(۵)

۱

درگیری و ایجاد تشنج میان هواداران گروه های سیاسی که با سوءاستفاده های تبلیغاتی از ادامه وضعیت انقلابی - نهادی مدام درپی دامن زدن به ناآرامی ها و ایجاد منازعات با گروه هایی از مردم وفادار به نظام هستند، شهرستان رشت را با مشکلات عدیده و هشداردهنده ای مواجه ساخته است. دراین زمینه، امروز نامه مردم (ارگان مرکزی حزب توده) در مطلبی تحت عنوان "اوضاع رشت متشنج است؛ ما هشدار می دهیم" از موضع خاص خود به بررسی اجمالی این وضعیت در شهرستان رشت پرداخته و چنین می نویسد: «خرابکاری گروهک های مائوئیستی - امریکایی و عناصر راست افراطی در رشت، جو متشنج و نگران کننده ای در این شهر به وجود آورده است. براساس اطلاعات رسیده، کوشش عوامل وابسته به امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا و ارتجاع داخلی برای به آشوب کشاندن شهر رشت، این روزها بالا گرفته و با کمال تأسف زمینه

۱- سند شماره ۹۴۵۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۶۳، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۲- سند شماره ۹۴۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۹۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاجا؛ و - سند شماره ۵۷۲۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به (مرکز فرماندهی) سنندج، ۲۶/۶/۱۳۵۹، پیرو ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- دشتیله حَلول: ده از دهستان ولدبیگی بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۱۶ کیلومتری جنوب شرقی نهرآب و ۲ کیلومتری حلول.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۲، بنا به گزارش کرمانشاه، به شماره ۱۰۴۱۳۶، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۷۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۱، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا، ۲۳/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شاجا.

مساعدی برای ایجاد درگیری در این شهر به وجود آمده است. ...»(۱)

از سوی دیگر امروز علی انصاری، استاندار گیلان نیز از موضع خاص خود، با اشاره به برخی مشکلات و نارسایی های اقتصادی و اجتماعی در این استان، به تشریح مشکلات فرهنگی و سیاسی و نحوه فعالیت و عملکرد گروه های سیاسی چپ و نقش شوروی در حمایت و پشتیبانی از این گروه ها در شهرهای استان گیلان پرداخت و اظهار کرد: «مردم گیلان ازنظر طرز تفکر خوش فهم هستند. البته این درصورتی است که کسی بتواند برایشان استدلال صحیحی بیاورد... و وقتی در یک منطقه فرهنگ درست پیاده نشد، دزدان ایدئولوژی، آن چیزی را که خودشان دارند به جای موارد اصیل و اصلی غالب می کنند و در مردم انحراف به وجود می آورند. ...»

استاندار گیلان سپس با اشاره به هماهنگی میان ارگان های انقلابی و استانداری گیلان برای حل مشکلات مختلف مردم، به بررسی اجمالی عملکرد گروه های سیاسی پرداخت و گفت: «در گیلان حدود ۱۷ گروه سیاسی وجود دارد که برخی از این گروه های سیاسی مستقیماً با شوروی در ارتباط هستند و شاهد این حرف من، کاغذهایی است که از شوروی می رسد و این کاغذها با چهار دست به یک گروه سیاسی دیگر منتقل می شود یا اینکه کتاب هایی که در آن طرف به فارسی چاپ می شود و به ایران آورده می شود و معمولاً در مقابل اسلام، همه آنها باهم همدست می شوند؛ همان طورکه در شهرهای دیگر هم شما دیده اید، توطئه های زیادی هم می کنند. چند روز پیش بود که در میدان شهرداری رشت کسی به عنوان دفاع از حجاب اسلامی و مبارزه با بی حجابی، روسری سر می کند و بعد با چماق به سرِ دیگری می کوبد، وقتی او را دستگیر کردیم و پیگیری کردیم معلوم شد که مال فلان گروه سیاسی است. می خواهم بگویم که جنبه تخریبشان در منطقه به طریقی است که رنگ عوض می کنند. تمام اینها فقط درگیر شعارهاشان هستند و به شعور نرسیده اند و میل هم ندارند مردم را به شعور برسانند. ما به صورت "اشداء علی الکفار" با اینها رفتار خواهیم کرد.»

استاندار گیلان در پاسخ به این سؤال که «شنیده شده که گروه های سیاسی منحرف در استان گیلان بیش از سایر گروه ها فعالیت می کنند، علت چیست؟» اظهار کرد: «این منطقه، منطقه تفریحی است و کسانی که از مناطق دیگر رانده شده اند به این منطقه می آیند. البته آن چیزی هم که درمورد فعالیت این گروه ها می گویند، درست نیست؛ لااقل با چهار، پنج ماه پیش فرق می کند و ما با شعار کوبنده "الله اکبر" با آنها برخورد کرده ایم و به کرات هم آنها را برای مباحثه دعوت کرده ایم که جرئت نکرده اند، همان طورکه قبلاً هم جرئت نکرده بودند که بیایند و مشی خود را روشن کنند. این شایعه است که می گویند اینها فعالیت زیاد دارند؛ اینها کسانی نیستند که بتوانند در مقابل اسلام مقاومت کنند. ...»(۲)

۱- نامه مردم، شماره ۳۳۲، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص۷.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

واکنش دربرابر سخنان بنی صدر در مراسم روز هفده شهریور و نیز پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن، در داخل و خارج از مجلس شورای اسلامی همچنان ادامه دارد؛ هرچند بیانات امام خمینی و آیت الله منتظری و نیز ابراز نگرانی آیات عظام قم و مشهد باعث شد که فضای ملتهب حاکم بر مجلس و نیز دو جناح رقیب حاکم بر نظام، اندکی فرونشیند و نامه نمایندگان مجلس برای احضار بنی صدر و بازخواست از وی، امروز با اکثریت آرای نمایندگان، مسکوت گذاشته شود.

درزمینه مسکوت گذاشتن طرح دعوت از رئیس جمهور، امروز آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس، در ابتدای جلسه علنی چنین گفت: «در جلسه قبل، نامه ای با امضای ۱۱۴ تن به امضا رسیده بود که رئیس جمهور به خاطر توضیح سخنان خود به مجلس بیاید. در مقابل، نامه دیگری با امضای ۱۵ نماینده رسیده که به استناد بیانات امام و آیت الله منتظری خواسته اند که این مطلب از موضوع مجلس خارج شود.» سپس متن دو نامه را یکی از منشی های مجلس قرائت کرد و آن گاه تعدادی از نمایندگان موافق و مخالف دعوت بنی صدر به مجلس سخنانی ایراد کردند و سپس توسط عده دیگری از نمایندگان کفایت بحث به رأی گذاشته شد که با اکثریت آرا، نامه دعوت رئیس جمهور به مجلس، باتوجه به شرایط کنونی مسکوت گذاشته شد.(۱)

همچنین، جامعه روحانیت مبارز تهران نیز در تلگرامی به امام خمینی که امروز منتشر شد، از شخص امام درخواست کردند «ریاست جمهوری و سایر مسئولین را از مشاجرات لفظی نهی فرمایید»(۲)

از سوی دیگر، امروز امام خمینی در پاسخ تلگرام های آیات عظام قم و مشهد که در آن از روند مشاجرات لفظی دو جناح حاکم ابراز نگرانی شده بود، چنین برخوردهایی را گله های لفظی که ریشه دار نیست، اختلافات جزئی و کوچک و البته مخالف مصالح اسلام و کشور اسلامی خواند که به نفع دشمنان اسلام است و با موازین عقلی و شرعی وفق نمی دهد. متن پاسخ امام خمینی به تلگرام های آیات عظام قم و مشهد به قرار زیر است:

پاسخ به آیت الله گلپایگانی: «بسم الله الرحمن الرحیم. حضرت آیت الله آقای گلپایگانی، دامت برکاته - قم. تلگراف شریف مبنی بر نگرانی اوضاع واصل گردید. ان شاءالله تعالی ارشادات حضرت عالی و سایر مراجع و علماء اعلام موجب آرامش و عمل به موازین اخوت اسلامی گردد. معلوم است اختلاف ریشه داری در کار نیست و همه بحمدالله تعالی وفادار به جمهوری اسلامی و پیرو احکام آن هستند و گله های لفظی ان شاءالله تعالی حل و موجب تفاهم خواهد شد. آقایان متذکر هستند که با مشکلات فراوان کشور و خطرهای متوقع برای اسلام و مسلمین این برخوردها که به نفع دشمنان است، با موازین عقلی و شرعی وفق نمی دهد. از خداوند تعالی اصلاح امور و عظمت اسلام و مسلمین را خواستارم. سلامت و سعادت جناب عالی را از خداوند تعالی خواستارم. والسلام علیکم و رحمه الله. روح الله الموسوی الخمینی.»(۳)

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، صص ۷۰۸ - ۷۰۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۳- صحیفه نور، جلد ۱۳، ص۸۵.

پاسخ به آیت الله مرعشی نجفی: «بسم الله الرحمن الرحیم. حضرت آیت الله آقای نجفی مرعشی دامت برکاته - قم. به دنبال مذاکرات و مصاحبات چندروزه که اظهارتأسف و ناراحتی کرده بودید و وسیله مخابره تلگراف، اعلام آن را نموده بودید باید عرض کنم گرچه قشرهای مختلف نیز ناراحت شده اند لیکن آقایان متوجه هستند که در این وضع فعلی باید به این اختلافات جزئی پایان دهند و ملت را از نگرانی درآورند. امید است به دعای جناب عالی و سایر آقایان مسائل به خوبی حل شود. والسلام علیکم و رحمه الله. روح الله الموسوی الخمینی.»(۱)

پاسخ به آیت الله سیدعبدالله شیرازی: «بسم الله الرحمن الرحیم. حضرت آیت الله آقای شیرازی دامت برکاته - مشهد مقدس. تلگرام شریف پیرو بعضی مباحثات و برخوردهای لفظی بین متصدیان امور واصل، امید است خواست خداوند تعالی و ارشاد علماء اعلام مسائلی که پایه های اساسی ندارد حل شود و واضح است که این نحو برخوردها گرچه کوچک و بی ریشه است، مخالف مصالح اسلام و کشور اسلامی است. از جناب عالی امید دعای خیر دارم. والسلام علیکم و رحمه الله. روح الله الموسوی الخمینی.»(۲)

۱

موضوع چگونگی رسیدگی نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مسئله گروگان های امریکایی و حل وفصل آن، ازسوی کمیسیون امور خارجه در جلسه علنی امروز مجلس، مطرح شد و برخی نمایندگان دراین باره به اظهارنظر پرداختند.

دراین زمینه، سیدمحمد خاتمی، مخبر کمیسیون امور خارجه مجلس، درمورد نامه مجلس به کنگره امریکا گفت: «پیش نویس این نامه به کمیسیون ها ارائه شده است و خواهران و برادران نظرات خود را داده اند و این نامه باتوجه به نظریات [کتبی نمایندگان، یعنی] بیش از ۲۰۰ نامه تهیه شده است. تعداد زیادی از نمایندگان آن را تأیید مطلق کرده اند، تعدادی تأیید کرده اند و گفته اند که خلاصه شود و تعدادی تأیید کرده اند حتی اینکه نکاتی اضافه شود. نظریه های اعتراضی نیز وجود داشت که ازجمله درمورد یک نکته تاریخی کمیسیون معتقد نیست که بحث در این نامه وجود ندارد بلکه این نامه یک سند تاریخی است نه یک تاریخ نویسی. واردشدن در بحث تاریخی ایجاب می کرد که تفصیل بیشتری داده شود. بیشترین مواضع نامه روی مسئله جنایات امریکا از پانزده خرداد به بعد دور می خورد. ...»(۳)

سپس برخی نمایندگان ازجمله محمد رشیدیان نماینده آبادان و دیالمه نماینده مشهد، نظرهایی درمورد برخی مطالب نامه داشتند و درخواست کردند که متن نامه به طور کامل در مجلس خوانده شود تا نمایندگان نظر نهایی خود را اعمال کنند. سپس هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، درمورد مطالب گفته شده، رأی گیری کرد که درنتیجه تصویب شد که نامه به کمیسیون امور خارجه برگردانده شود و کمیسیون باتوجه به تذکرات جدید، نامه

۱- همان، ص۸۶.

۲- همان، ص۸۷.

۳- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۷۰۸.

را مورد بررسی قرار دهد و پس از تصویب آن را برای کنگره امریکا ارسال دارد.

بعـد از بررسـی نـامه مجلس به کنگره امریکـا، خاتمی گزارش خود را درمورد مسـئله اشـغال لانه جاسوسـی و گروگان ها قرائت کرد. در بخشـی از این گزارش با اشاره به سابقه این عمل آمده است: «... امام امت امر رسـیدگی به مسئله گروگان ها را به مجلس شورای اسلامی محول فرمودنـد و کمیسـیون امور خـارجه این موضوع را که در رابطه مسـتقیم با سـیاست خارجی جمهوری اسـلامی است جزو اولین و نه مهم ترین موضوعاتی یافت که می بایست در جلسات این کمیسیون مطرح می کرد. به همین منظور طی چند جلسه درباره اصل موضوع و شیوه رسیدگی به آن به بحث و تبادل نظر پرداخت. ...»

مخبر کمیسـیون امور خـارجه مجلس در ادامه گزارش خود، افزود: «... در اینجـا لازم است نظریه کمیسـیون امور خارجه را دراین زمینه به اطلاع برسانیم. باتوجه به موقعیت خطیری که انقلاب در آن به سـر می برد و باتوجه به اینکه اشغال لانه جاسوسی و گروگان گیری به کل انقلاب و تمـامی مردمی که فـداکارانه در صـحنه پیکـار گـام نهـاده انـد مربـوط می گردد و بـاتوجه به اینکه در آسـتانه رسـیدگی به امر گروگان ها ازسوی مجلس شورای اسلامی، در خارج و داخل ایران تلاش برای ایجاد جو ساختگی و تحمیل آن بر فضای رسیدگی به این مسئله به چشم می خورد و باتوجه به نقطه نظرهای گوناگونی که نمایندگان محترم درزمینه اصل مسئله و شیوه رسیدگی به آن ابراز داشته انـد، کمیسـیون امور خـارجه، جلسه علنی مجلس شورای اسـلامی را شایسـته ترین پایگـاه طرح مسـئله و رسـیدگی به آن و تصـمیم گیری درباره آن می داند. ... طبیعی است که مجلس می تواند اصول مسـتخرجه از نظریات نمایندگان را به عنوان چارچوب حل وفصل مسئله به وسـیله هیئتی که ازسوی نمایندگان انتخاب می گردند، اجرا و پیاده نماید.» خاتمی در پایان گزارش خود گفت: «از ریاست محترم مجلس شورای اسـلامی تقاضا داریم که بحث پیرامون گزارش کمیسـیون خارجه را در دسـتور کار یکی از جلسات علنی مجلس شورای اسـلامی قرار دهنـد تا طبق تصـمیم و رأی نمایندگان دراین زمینه اقدام لازم به عمل آید.» پس از پایان قرائت نامه، بحث دراین مورد به جلسه فردا موکول شد.(۱)

ص: ۹۹۲

۱- همان، صص ۷۱۵ - ۷۰۸.

۱

در آستانه شروع رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی در مجلس شورای اسلامی، عصر امروز حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، با کاردار سوئیس دیدار و گفت وگو کرد. در این ملاقات کاردار سوئیس پیرو نامه قبلی، نامه دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا را به هاشمی رفسنجانی تحویل داد. رئیس مجلس درمورد جواب نامه کنگره امریکا اظهار کرد: «امروز مجلس درمورد جواب نامه کنگره امریکا تصمیم گرفت و اصل مذاکره درباره گروگان ها فردا آغاز خواهد شد و مجلس تصمیم را خواهد گرفت. اکنون نوبت امریکاست که اگر درمورد گروگان ها حسن نیت دارد، صداقت خود را در عمل نشان دهد.» هاشمی رفسنجانی افزود: «همان طورکه نامه کنگره امریکا در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی برای عموم خوانده شد - و حتی در مطبوعات هم منعکس گردید - ما نیز انتظار داریم دولت امریکا نیز متن جوابیه مجلس شورای اسلامی ایران را برای اطلاع مردم امریکا منتشر کند و اگر چنین نکند، عدم حسن نیت خود را نشان داده است و این تخلف، در مذاکرات ما هم اثر سوء خواهد گذاشت.» هاشمی رفسنجانی در پایان گفت: «به هرحال، مجلس تصمیم نهایی را خواهد گرفت.»(۱)

۲

آخرین پیشنهادهای امام خمینی درمورد آزادی گروگان های امریکایی و اظهارنظرهای مقام های دولت امریکا دراین باره، مورد بحث رسانه های گروهی غرب، به ویژه مطبوعات امریکا قرار گرفته است.

«رونالد ریگان که ازطرف حزب جمهوری خواه امریکا نامزد مقام ریاست جمهوری آن کشور شده، گفته است: "وی فکر می کند که ایالات متحده می تواند با سه فقره از چهار شرطی که آیت الله خمینی رهبر ایران دو روز پیش برای آزادی گروگان های امریکایی پیشنهاد کرد، موافقت کند." ریگان خطاب به گزارشگران افزود: "امریکا باید از دارایی ها و سپرده های ایران در امریکا رفع توقیف به عمل آورده و ضمانت بسپارد که در امور داخلی ایران مداخله نکند". آقای ریگان گفت: "کلیه ادعاهای امریکا علیه ایران نیز باید پس گرفته شود، " ولی درمورد تقاضای آیت الله خمینی مبنی بر استرداد ثروت شاه سابق، ریگان گفت که "به چنین اقدامی بدون مراجعه به محاکم قضایی امریکا نمی توان دست زد." ریگان متعهد شد که درمورد مسئله گروگان ها که یکی از موضوعات مطروحه در مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری امریکاست مذاکراتی در آینده انجام ندهد و درصورتی که به مقام ریاست جمهوری امریکا انتخاب شود به هر توافقی که صورت گیرد گردن خواهد نهاد، هرچند آقای ریگان به ایران هشدار داد که اگر به ریاست جمهوری برسد بیش از آنچه که درحال حاضر ایران از امریکا انتظار دارد، به آن کشور امتیاز نخواهد داد.»(۲)

ص: ۹۹۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۳، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۹، رادیو لندن (فارسی)، ساعت ۷:۴۵، ۲۳/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ص۳۲، رادیو لندن (بخش عربی)، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، امروز سناتور هوارد بیکر، رهبر اقلیت جمهوری خواه سنای امریکا، اظهار عقیده کرد: «آزادی گروگان های امریکایی تهران قبل از انتخابات امریکا در نوامبر آینده (آبان ماه) ازلحاظ سیاسی می تواند به جیمی کارتر کمک کند، لیکن این امر نتیجه کلی را چندان تغییری نمی دهد. ...»(۱)

مطبوعات امریکا نیز دراین مورد به اظهارنظر و تفسیر پرداخته اند: روزنامه نیویورک تایمز می نویسد: «ایالات متحده که می کوشد در پاسخ به شرایط ظاهراً متعادل تر خمینی برای آزادی گروگان ها جانب احتیاط را از دست ندهد، خواستار ازسرگیری گفت وگوهای مستقیم دو کشور برای حل بحرانی شده است که ۳۱۴ روز از آغاز آن می گذرد. در بیانیه وزارت امور خارجه امریکا گفته شده است که "از سخنان دیروز آیت الله خمینی و یا گفته های تند محمدعلی رجایی نخست وزیر رژیم جمهوری اسلامی ایران که سه شنبه گذشته ایراد کرد، امکان نتیجه گیری مشخصی وجود ندارد". در این بیانیه ضمن تکرار پیشنهاد دو هفته پیش ادموند ماسکی وزیر امور خارجه امریکا با رجایی، گفته می شود که امریکا آماده است برای تضمین آزادی گروگان ها در زودترین زمان ممکن تقاضاهای دولت ایران را مورد بررسی قرار دهد. اظهارنظر پرزیدنت کارتر درباره شرایط پیشنهادی آیت الله خمینی نیز محتاطانه بود. وی گفت: "ما آموخته ایم نسبت به بیانیه ها و اظهارنظرهای مقامات ایرانی بسیار محتاط باشیم." نیویورک تایمز اضافه می کند، باوجوداین به گفته مقامات امریکایی در سخنان خمینی نکته قابل توجهی وجود دارد و آن اینکه وی برای نخستین بار نسبت به شرایط آزادی گروگان ها نرمش زیادی نشان داده است و درخواست قبلی ایران را که به محاکمه کشیدن گروگان ها و پوزش خواهی امریکا بوده، کنار گذاشته است. ... به گفته نیویورک تایمز، امریکا می تواند به بخشی از شرایط خمینی پاسخ دهد. پرزیدنت کارتر می تواند با یک دستور بیش از هشت میلیارد دلار پول های ایران را که در نوامبر گذشته و به دستور خود او توقیف شده بود آزاد کند، اما دولت در پاسخ دادن به درخواست دیگر ریاست جمهوری اسلامی ایران و بازگرداندن ثروت شاه پیشین، فاقد هرگونه قدرتی است. ...

واشنگتن پست نیز دراین مورد می نویسد: به گفته مقام های امریکایی بازگرداندن ثروت شاه پیشین ایران خارج از قدرت دولت امریکاست و از ژانویه سال ۱۹۷۹ که شاه ایران را ترک کرد، میزان

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

ثروت شاه و محل نگهداری آن در خارج از کشور همچنان در پرده اسرار باقی مانده است. ...»(۱)

بنـا به گزارش خبرگزاری رویتر: «پارلمـان ایران امروز بحث دربـاره سرنوشت گروگـان هـای امریکـایی را آغاز خواهـد کرد. در نامه ای خطـاب بـه پارلمـان ایران صـادق قطب زاده وزیر امـور خـارجه خاطرنشـان سـاخت که تنهـا جرم جاسوسـی تعـداد انگشت شـماری از ۵۲ گروگان می تواند اثبات شود. وزارت امور خارجه امریکا در قبال بیانیه اخیر آیت الله خمینی بسیار محافظه کارانه رفتار کرده و گفته است بررسی های بیشتری دراین زمینه لازم است. ...»(۲)

۱

تنش و تیرگی روابط با ادامه جریان جابه جایی سفارتخانه ها میان ایران و شوروی همچنان روبه افزایش است. دراین زمینه، امروز، «روابط عمـومی اسـتانداری گیلاـن اعلاـم کرد که کلیه پرسـنل کنسولگری شوروی در رشت بایـد تـا پایـان ۲۹ شـهریور از گیلان خارج شونـد.» گزارش خبـرگزاری پـارس حـاکی اسـت که «این اخطـار به این دلیـل است که مهلت قبلی دولت جمهـوری اسـلامی ایران به کنسـولگری شوروی در رشت پایان یافته است.»(۳)

ضمیمه گزارش۶۱۲: مراحل آزادسازی و پاک سازی محور نقده – اشنویه

«این جاده با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر و اطراف آن ۴ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاک سازی گردید:

– اولین عملیات مورخ ۶/۱/۵۹ توسط نیروهای ارتش (لشکر۶۴ ارومیه) اجرا شـد که در جریان آن ۴ نفر از نیروهای دشـمن کشته و ۸ نفر اسیر شدند.

– دومین عملیات مورخ ۲۳/۶/۵۹ توسط نیروهای ارتش انجام شد.

– سومین عملیات مورخ ۲۲/۱۰/۵۹ توسط نیروهای سپاه و بسیج اجرا گردید.

– چهارمین عملیات مورخ ۲۵/۶/۶۰ توسط نیروهای سپاه، بسیج و ژاندارمری به اجرا درآمد.

– و پـاک سـازی نهایی این جاده سه روز پس از آزادسازی شـهر اشـنویه، یعنی بیست وسوم شـهریورماه ۱۳۶۰، انجام شـد. به این ترتیب، جاده نقده – اشـنویه پس از مدت ها از اشـغال نسبی گروهک کومه له و حزب منحله دمکرات آزاد گردید و به تصـرف رزمندگان اسلام درآمد. تصـرف این محور درپی پاک سازی ارتفاعات مشـرف به روستای جبرئیل آباد توسط نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد و با حرکت سریع یگان های ژاندارمری صورت گرفت. هم زمان با آن، مین های فراوانی نیز کشف و خنثی شد.»(۴)

۱– خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه (ضمیمه)، شماره ۱۸۰، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص ۳۰ – ۲۷، به نقل از رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۲– همان، صص ۳۰ و ۳۱، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷، ۲۳/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری رویتر.

۳– روزنامه کیهان، ۲۳/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۴– مصـطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسـلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده

فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج۴، ص۲۵۱، آزادسازی و پاک سازی محورهای مواصلاتی.

روزشمار جنگ دوشنبه ۲۴ شهریور ۱۳۵۹ ۵ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۵ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

با تشدیـد درگیری های نظامی در مرزهای ایران و عراق، به ویژه در مناطق مرزی قصرشـیرین و ایلام، تلاش دیپلماتیک مقامات عراقی نیز برای توجیه حملات خود و تصـرف بخش هایی از اراضـی ایران با استناد به قرارداد ۱۹۷۵ شاه - صـدام در الجزیره، شدت یافته و واکنش مقامات ایرانی نیز به این حملات و فعالیت های سیاسی، وضوح بیشتری یافته است.

دراین خصوص و در ادامه تلاـش هـای دیپلماتیک عراق، امروز «عزت ابراهیم الـدوری، معاون ریاست شورای انقلاب عراق، در رم اعلام کرد: "عملیات جنگی این کشور در مرزهای ایران برای بازپس گرفتن ۱۳۰۰ کیلومتر مربع خاک متعلق به عراق تا پایان هفته جاری خاتمه خواهد یافت." وی سپس تصریح کرد: "تصمیم به انجام این عملیات ۱۰ روز پیش توسط بغداد اتخاذ شد تا سرزمین های این کشور را که طبق قرارداد ۱۹۷۵ (۱۳۵۴) الجزایر باید به عراق عودت داده شود، بازپس بگیرد." عزت ابراهیم که در یک کنفرانس مطبوعاتی سخن می گفت، افزود: "قبـل از انجام عملیات نظامی، عراق طی ارسال یادداشتی، به ایران یک هفته مهلت داد تا سـرزمین های این کشور را بازپس دهـد." وی خاطرنشان ساخت: "نیروهای عراقی تاکنون بخش های زین القوس و سـیف سـعد را تصـرف کرده اند" و افزود: "ما درحالت جنگ با ایران به سر نمی بریم."... عزت ابراهیم سپس درمورد طرح های نفتی، مخالفت خود را با هرگونه

افزایش بهای تازه نفت و همچنین کاهش تولید اعلام کرده، افزود: "عراق این حق را دارد که نفت مورد احتیاج ایتالیا را تأمین کند، به شرطی که این کشور نیز موضع درستی دربرابر بغداد چه در طرح های سیاسی و چه در برنامه های فنی ازجمله بخش نظامی و اتمی اتخاذ کند".»(۱) عزت ابراهیم همچنین در این مصاحبه گفت: «حکام فعلی ایران بیگانه از زمان معاصر هستند و با افکار قرون وسطی زندگی می کنند و هیچ رابطه ای با رویدادهای روزانه جهان ندارند.»(۲)

دراین حال، بنی صدر در اجتماع امروز نیروهای پادگان سرپل ذهاب اظهار کرد: «باید کاری بکنید که هم مرزهای خود را حفظ کنید و هم اینکه این بازی برای همیشه تمام شود و عراقی ها به خود جرئت ندهند تا هرروز قصد حمله کنند.»(۳)

محمدعلی رجایی، نخست وزیر نیز در ایلام در یک مصاحبه تلویزیونی شرکت کرد و درمورد حملات اخیر عراق به مرزهای ایران گفت: «مسئله بسیار مهم این است که این جنگ غرب کشور به هیچ وجه نباید جنگ بین دو کشور برای کشورگشایی تلقی شود بلکه یک جنگی است علیه انقلاب اسلامی. و خود دولت بعث عراق هم این را می داند که اکنون چه حرکتی را انجام می دهد و این عمل به دستور کدام ارباب است که حرکت کرده، ما سال های سال زیر سلطه رژیم دست نشانده بوده ایم. ارباب سابق شاه همان ارباب دولت عراق است و او خوب می داند که هرگونه حرکتی برعلیه ایران، حرکتی است علیه انقلاب ما. و درحقیقت دولت عراق با این حرکت خودش ضدانقلاب بودن، ضدانسان بودن، ضدآزادی بودن و ضدشرافتمند بودن را احساس می کند. ...»(۴)

اما مهم ترین و حساس ترین عکس العمل را امروز تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگو با خبرگزاری پارس نشان داد. وی نظر شخصی خود را درباره قرارداد الجزایر و ادعاهای مرزی عراق چنین بیان کرد: «ما قرارداد ایران و الجزایر را درمورد مرزهای ارضی قبول نداریم و یک میلی متر از خاک خود را به کسی نخواهیم داد. درمورد شط العرب و اروندرود هم که به گمان عراق امتیازی به ما داده است، ما آن را حق خود دانسته و امتیازی برای خود نمی دانیم. و اگر نیروهای بعث عراق در داخل خاک خود قسمتی از ارتفاعات مشرف و سرکوب و یا قسمتی از مرز مشترک را اشغال کرده است، به هر بهایی که شده آن را پس خواهیم گرفت.»(۵)

۱

درحالی که نبرد میان قوای ایران و عراق در مرزهای غربی کشور و نیز به طور پراکنده در مرزهای استان خوزستان ادامه دارد، در میان برخی کشورهای عربی تلاش هایی نه چندان محکم و استوار برای جلوگیری از گسترش جنگ میان ایران و عراق، آغاز شده است، هرچند برخی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری فرانسه از رم، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - ر.ک: خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری رویتر از رم، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، به نقل از بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه میزان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، از کرمانشاه.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

۵- همان، ص۹، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

کشورهای عربی جبهه خود را در مقابل جمهوری اسلامی ایران با وضوح بیشتری نشان می دهند. درمورد تلاش برخی کشورهای عربی، گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری سوریه حاکی است که شامگاه امروز کنگره خلق عرب(۱) و اتحادیه کشورهای عرب تشکیل جلسه داد و تصمیم گرفت هیئتی به ریاست عمر الحمیدی دبیرکل این کنگره به عراق بفرستد تا دولت عراق را ترغیب به پایان دادن جنگ علیه انقلاب اسلامی ایران بکنند. لیکن تاریخ دقیق حرکت این هیئت مشخص نشده است. خبرگزاری سوریه افزود: «الحمیدی طی سخنانی در این کنگره اظهار داشت که حملات توطئه آمیز امپریالیسم و واکنش های اعراب علیه انقلاب ایران قسمتی از سلسله اقدامات خصومت آمیز علیه انقلاب اسلامی و جنبش های آزادی بخش عربی و جهانی می باشد.» بنا به این گزارش: «دبیرکل اتحادیه کشورهای عرب نیز درخواست کرده است برای درگیری های مرزی عراق با ایران، راه حلی دوستانه ارائه شود تا حسن همسایگی و وحدت اعراب و مسلمین حفظ شود. وی در پایان هفتادوچهارمین نشست عادی شورای اتحادیه اعراب اظهار داشت که اگر وحدت اعراب ما را مجبور به حمایت از عراق که یک کشور عربی است، بکند، ما آرزومندیم که یگانگی بر تمام خلق ها و کشورهای منطقه حکمروا گردد. ما اعلام می کنیم که ملت عرب با اظهار دوستی به مردم ایران نمی تواند از وضع موجود اظهار تأسف نکند. این ملت می ترسد که درگیری های عراق با ایران سبب سستی پیوستگی های متحدکننده اعراب با ایران شود و حمایت های انقلاب اسلامی ایران از مسئله فلسطین را کم اهمیت تر کند.» بنا به همین گزارش: «از سوی دیگر، خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری وفا از کویت، گزارش داد هانی الحسن، عضو کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین، در مصاحبه ای با خبرگزاری کویت، ضمن تکذیب نقش میانجیگری ساف میان ایران و عراق، گفت: این ستیز مانع وحدت نیروهای رزمی مسلمانان برای آزادی فلسطین است. هانی الحسن همچنین از عموم مسلمانان خواست که شکیبایی پیشه کنند تا انقلاب ایران استوار بماند و همه به اتفاق هم برای آزادی قدس اقدام کرده و سپس روابط اعراب و ایران به طور منطقی حل وفصل شود. ...»(۲)

دراین حال، شاه حسین، پادشاه اردن نیز در یک گفت وگوی تلفنی با صدام حسین، حمایت و پشتیبانی اردن را از عراق در مبارزه با ایران اعلام کرده و گفته است: «میل داریم موضع اردن را در پشتیبانی و حمایت از دولت عراق در دفاع از خاک خود اعلام کنیم. ...»(۳)

۱- کنگره خلق عرب در سال ۱۹۷۷ تشکیل شد و بیش از ۱۵۰ حزب سیاسی و سازمان اجتماعی - حرفه ای در آن عضو می باشند. (ر.ک: روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری سوریه از دمشق.)

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۶، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری سوریه و خبرگزاری وفا.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از آسوشیتدپرس از امان.

از اولین ساعات بامـداد امروز، آرامش نسبی و چندساعته منطقه قصرشـیرین به هم خورد و پاسـگاه های ولدکشـته، هدایت، پرویز، تنگاب نو، خسـروی، قلعه سـفید و هنگ ژانـدارمری قصرشـیرین زیر آتش شدیـد و سـنگین عراق قرار گرفت.(۱)در ساعت ۲:۵ بامداد، نیروهای عراقی ازسـمت بانمیل، با سـلاح های سـنگین پاسـگاه ولدکشته را بازهم زیر آتش گرفتند که این آتشباری با پاسخ مدافعان پاسگاه بدون هیـچ تلفـاتی ازطرف نیروهـای خودی، در سـاعت ۳ بامـداد پایان یافت.(۲) گزارش خبرنگـار کیهـان از قصرشـیرین حاکی است: «شـدت درگیری های مزبور در منطقه خسـروی و تنگاب بیشتر از سایر مناطق بود.» بنا به این گزارش: «ارتش بعث مستقر در منطقه بانمیل به دنبال انهـدام چنـد تانک و آتش گرفتن چند منبع نفتی بانمیل توسط قوای ایران، عقب نشـینی کرد. این درگیری ها تا ساعت ۵ بعدازظهر امروز در این مناطق ادامه داشت.»(۳)در این درگیری ها که دامنه آن به پاسگاه خان لیلی(۴) نیز کشـیده شده است، نیروهای جمهوری اسلامی موفق شـده اند از زمان پس گرفتن سه پاسگاه مرزی، بیش از ۷۰۰ نفر از افراد ارتش عراق را کشته یا زخمی کننـد و خسارات زیادی به تأسیسات، سـلاح هـا و آلات و ادوات جنگی عراق وارد سازنـد.(۵)در ساعت ۱۱ صبح نیز، بین ارتش بعث عراق و نیروهـای جمهـوری اسـلامی در تنگاب نو درگیری شدیدی به وقوع پیوست که براثر اصابت موشک های دشمن، ۳ تن از جوانمردان مستقر در پاسگاه مزبور زخمی شدند. این درگیری تا ساعت ۲۲ امروز همچنان ادامه داشت.(۶) همچنین، «در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه بامداد امروز، ارتش بعث عراق هنـگ ژانـدارمری قصرشـیرین را زیر آتش توپخـانه قرار داد که ازطرف نیروهـای خـودی به آتش آنهـا پاسـخ داده شـد. در این درگیری چندین گلوله به ارتفاعات نزدیک ستاد هنگ اصابت کرد، ولی ضایعات و تلفاتی در بر نداشت.»(۷)

از نفت شـهر نیز خبر می رسد که «از ساعت ۱۳:۵۰ دقیقه امروز، کشور عراق شـهر نفت و منابع نفتی را زیر آتش توپخانه خود قرار داده و این یگـان تقاضای کمک یک یگان زرهی برای حفاظت از شـهر نفت را دارد.»(۸)در ادامه آتشـباری عراق بر این شهر نفتی، «در ساعت ۱۶:۵۰ دقیقه، نفت شـهر و پاسـگاه هـای مرزی و تأسیسات نفتی آن ازطرف منطقه نفت خـانه عراق همچنـان زیر آتش انواع سـلاح هـای ارتش عراق قرار داشت که براثر این آتشـباری، ساختمان بهداری و بهزیستی و چندین خانه مسـکونی منهدم و ویران شده و برق شهر قطع گردیـده است. مرزبـانی سومـار نیز از مرزبانی قصرشـیرین درخواست نمود که نسبت به این مسئله به مرزبان خانقین اعتراض نمایـد.»(۹) دراین مورد گزارش هنگ قصرشـیرین حاکی است که «پاسـگاه نفت شـهر قادر به سـرکوبی دشـمن نیست و [توان] مقاومت دربرابر آتش توپخانه را

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سـند شماره ۲۷۶۸۳۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از ۰۵ - رکن۳ بـه ف - منطقه عملیـات مشـترک غـرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مرزبـانی قصرشـیرین مستند به گزارش گروهان قصرشیرین به اسـتناد گزارش پاسـگاه ولدکشـته؛ و - سـند شـماره ۵۷۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا، گزارش ناحیه کرمانشاه و هنگ قصرشیرین، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (رکن۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاندارمری ناحیه کرمانشاه و هنگ قصرشیرین.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- ضمیمه دارد؛ شرح وضعیت حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی که یک دسته از افراد این گروهان شناسایی آن را انجام دادند.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- همان.

۷- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ الی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۶۸۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژاجا)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه نفت شهر.

۹- سند شماره ۲۸۳۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی سومار به مرزبانی قصرشیرین به وسیله هنگ قصرشیرین، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه نفت شهر؛ و - سند شماره ۳۴۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی به وزارت کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر تلفنگرام حاصله از نفت شهر، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

ندارد و شهر در خطر فراوان قرار گرفته و ارتش مستقر در حوالی شهر نفت به آتش آنان پاسخ نداده، لذا تقاضای اعزام توپخانه سنگین و یک گروهان سوار زرهی را نموده و این درگیری تا ساعت ۱۹:۵۵ دقیقه امروز ادامه داشت.» هنگ مزبور در این گزارش افزوده است: «ستون ارتش مستقر در شهر نفت آنچنان که باید و شاید به آتش آنان پاسخ نمی دهد و باتوجه به وضع حساس و نفت خیز، امکان هرگونه خطر برای نفت شهر در بردارد. ...»(۱)

اما گزارش مرکز فرماندهی غرب حاکی است که به تلافی این حملات، «نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران نفت شهر در ساعت ۵ بعدازظهر امروز برای اولین بار حالت تهاجمی به خود گرفته و مواضع ارتش عراق را زیر آتش توپخانه و خمپاره انداز خود قرار دادند که در این حمله متقابل، ۲ پاسگاه عراق منهدم گردید و خسارات زیادی به دشمن وارد شد.»(۲)در گزارش ستاد مشترک عملیات غرب کشور که در ساعت ۶ بعدازظهر امروز منتشر شد، ضمن تأیید این حمله متقابل آمده است: «به دنبال حملات نیروهای ارتش و پاسداران و ژاندارمری، ارتش بعث عراق با هواپیمای جنگنده خود بر فراز نفت شهر به پرواز درآمدند. درپی این تجاوزات هوایی که به وسیله ۲ فروند هواپیمای میگ در ساعت ۵:۴۵ و ۶ بعدازظهر امروز روی داد، نیروهای پدافند ارتش جمهوری اسلامی ایران به شدت به مقابله برخاستند و متجاوزین را مجبور به عقب نشینی کردند.»(۳)

ارتش عراق همچنین در ساعت ۱۶ امروز، پاسگاه های ژاله پناه، گمرک نو، نفت شهر و چقاشیرگه را زیر آتش شدید توپخانه و سلاح های سنگین دیگر قرار داد که پاسگاه های مزبور به آتش دشمن پاسخ دادند.(۴) در ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه، ارتش عراق مجدداً اطراف هنگ ژاندارمری قصرشیرین را هدف آتشباری سنگین خود قرار داد که آسیبی به ساختمان هنگ و افراد آن وارد نشد. در ساعت ۲۱:۵۰ دقیقه، از شدت این آتشباری کاسته شد.(۵) این درگیری ها در اطراف قصرشیرین تا بامداد روز بعد، همچنان ادامه داشت.(۶)

ساعت ۱۱ شب، درگیری بین ارتش عراق و افراد سپاه پاسداران مستقر در منطقه تنگ هوان شدت گرفت و با دفاع متقابل افراد سپاه پاسداران نیروهای متجاوز عراقی که قصد تجاوز به این منطقه را داشتند، مجبور شدند چند کیلومتر در خاک خود عقب نشینی کنند که در حین عقب نشینی تلفات سنگینی به نیروهای دشمن وارد آمد. از سوی دیگر، در همین شب، در تنگ ترشابه نیز بین افراد سپاه پاسداران و ارتش عراق درگیری شدیدی رخ داد که بازهم عراقی ها مجبور به عقب نشینی شدند. این درگیری ها تا روز بعد نیز ادامه داشت.(۷) در همین منطقه، گزارش خبرگزاری پارس حاکی است که «در درگیری های اخیر مرزی، ۵ افسر، استوار یکم، گروهبان، سرباز و یک نفر که درجه او مشخص نیست، ازطریق مرزهای قصرشیرین و هلاله خود را به ایران رسانده و تقاضای پناهندگی کردند. این ۵ نفر هم اکنون در ستاد عملیات مشترک غرب به سر می برند.»(۸)

۱- سند شماره ۲۸۳۱۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژاجا)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه نفت شهر.

۲- سند شماره ۶۵۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه، به نقل از ستاد عملیات مشترک غرب کشور، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵، رکن۳ به تهران (ف ژاجا) (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار؛ و - سند شماره ۵۷۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ف ژاجا - رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛

و – سند شماره ۵۷۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا، گزارش ناحیه ژاجا کرمانشاه و هنگ ژاجا قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

هم زمان و همراه با حملات عراق به منطقه عمومی قصرشیرین، نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در کنار پاسداران انقلاب و نیروهای ژاندارمری و بسیج روزها و لحظه های سخت تری را در مرزهای هم جوار ایلام سپری می کنند. گروهان صالح آباد و پاسگاه های تابع آن همچنان درگیر نبردی سخت و نابرابر با ارتش عراق هستند.(۱) دراین مورد، گزارش گروهان مذکور حاکی است براثر درگیری های بسیار شدیدی که از شب پیش در پاسگاه های انجیره و شوروشیرین در جریان بوده، راه های منتهی به این دو پاسگاه توسط ارتش عراق بسته شده و نیروهای کمکی نتوانسته اند تا ساعت ۹:۳۰ بامداد امروز، مهمات و خواربار به این دو پاسگاه برسانند. در این گزارش تقاضای بالگرد برای ارسال خواربار شده است.(۲) در گزارش هنگ ایلام درمورد پاسگاه های گروهان صالح آباد آمده است که پاسگاه های هلاله و نی خزر در همان اوایل سقوط کردند، ولی دو پاسگاه انجیره و شوروشیرین همچنان درگیر نبردی سخت با قوای مسلح عراق هستند.(۳)دراین حال، گزارش دیگر هنگ ایلام حاکی است که «استاندار ایلام دستور اکید داده که تیپ مزبور [ایلام] به هیچ وجه مواضع خود را ترک ننماید و تا آنجا که امکان دارد در حفظ مواضع و پشتیبانی از پاسگاه های شوروشیرین و انجیره بکوشند.» هنگ ایلام افزوده است: «ضمناً فرمانده تیپ اسلام آباد به منطقه مزبور عزیمت نموده و قول داده به زودی تانک و توپ جهت تقویت گروهان صالح آباد و مهران اعزام خواهد شد.»(۴) آخرین گزارش ژاندارمری، غروب سخت منطقۀ صالح آباد را نشان می دهد و اینکه «برادران پاسدار که قرار شده از ایلام جهت تقویت به گروهان صالح آباد اعزام شوند تاکنون خود را به آن گروهان معرفی نکرده اند و درحال حاضر پاسگاه انجیره و شوروشیرین در حلقه محاصره دشمن قرار گرفته اند و اقدام از زمین مقدور نیست، مگر به وسیله هلیکوپتر آذوقه برای آنها فرستاده شود.»(۵)

امروز همچنین ستاد مشترک ارتش یک بار دیگر با استناد به گزارش های قبلی اعلام کرد که «برابر آخرین اطلاعات به دست آمده، دشمن قصد دارد ازطریق شوروشیرین به جاده جدیدی که ازطریق جاده کنجان چم به پاسگاه جدید کانی سخت احداث گردیده، دست یابد تا به راحتی ارتفاعات کولک را تصرف و به طرف سد کنجان چم پیشروی نماید و هم اکنون دشمن در دره شوروشیرین و رودخانه شوروشیرین در انتهای جاده جدید کانی سخت مستقر است. ...»(۶) دراین حال، گزارش پاسگاه شوروشیرین که به وسیله پیک دریافت شده، حاکی است که «امروز از ساعت ۲ بعدازظهر تا ۱۲ شب، پاسگاه شوروشیرین [مجدداً] درگیری سختی با دشمن داشته و توانسته به وسله [وسیله] خمپاره انداز ۱ خودرو دشمن را منهدم و عده ای از افراد دشمن را مجروح نماید. ...»(۷)

«در منطقه مهران نیز پاسگاه بازرگان مجدداً از سه طرف زیر آتش شدید دشمن قرار گرفته و هیچ گونه پشتیبانی ازطرف ارتش مستقر در سومار به عمل نیامده است و [ضمناً] مدت ۴۸ ساعت است که ارتباط پاسگاه بازرگان قطع می باشد و اطلاعات درباره پاسگاه مزبور ازطریق

۱- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران (فرماندهی ژاندارمری - رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد؛ و - نامه شماره ۱۳۵۹ - ۲ - ۳ - ۵۰۱ مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، برابر گزارش گروهان صالح آباد، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۵۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۶۳۸۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام؛ و - سند شماره ۱۰۹۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام.

۵- سند شماره ۶۳۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۵۵ دقیقه و همین سند، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، هر دو برابر گزارش ژاجا.

۶- سند شماره ۲۷۶۸۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن۳ عملیات به ناحیه کرمانشاه، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به نامه استانداری ایلام برابر اعلام سرگرد ناطق مرزبان مهران.

۷- سند شماره ۲۸۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ازهنگ ایلام به تهران (ف - ژ. ک. ج. ۱ - دایره عملیات - رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه شوروشیرین.

پاسگاه کانی شیخ دریافت می گردد.»(۱) از سوی دیگر، در مقابله با آتشباری دشمن در منطقه مهران، «توپخانه سنگین ایران مستقر در مهران، در ساعت ۱۴ امروز، پاسگاه های منطقه بدره را زیر آتش خود گرفت و خساراتی به دشمن وارد ساخت. ضمناً خسارت عراقی ها در منطق عماره، تا ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، انهدام ۴ تانک و یک قبضه ۱۰۶ و کشته شدن ۳ نظامی بوده است.»(۲)

درباره منطقه موسیان نیز گزارش هنگ ایلام حاکی است: «در ساعت ۱۲ امروز، در یک کیلومتری پاسگاه بیات تابع گروهان موسیان، یک دستگاه خودرو ارتشی خودی که از موسیان به طرف پاسگاه ارتش در حرکت بود با مین برخورد کرده و درنتیجه خودرو مزبور دچار خسارت شده و یک سرباز نیز زخمی شده است.» بنا به همین گزارش: «پاسگاه سمیده و بیات از دو طرف زیر آتش نیروهای دشمن قرار گرفته اند و تقاضا شده که ازطریق تیپ دزفول نیروی لازم جهت کمک اعزام گردد.»(۳)(۴) آخرین وضعیت از این منطقه بنا به گزارش هنگ ایلام از این قرار است که «در ساعت ۲۳ امروز، درگیری بین مأمورین پاسگاه و ارتش مستقر در سمیده با نیروهای عراقی با سلاح های سنگین و سبک شروع و ازطرف نیروهای خودی شدیداً به آتش دشمن پاسخ داده شده که احتمالاً تلفات سنگینی به آنها وارد شده است. ...» بنا به این گزارش، این درگیری در ساعت ۲ بامداد روز بعد خاتمه یافته است.(۵)

و آخرین خبر از منطقه موسیان حاکی است که «شامگاه امروز نیروهای ارتش عراق با آتش توپخانه و خمپاره انداز به شهر موسیان حمله کردند که به دنبال آن، نیروهای جمهوری اسلامی ایران به مقابله برخاستند و موفق شدند آتش توپخانه عراق را خاموش کنند.» بنا به همین گزارش: «یک شیء نورانی شامگاه امروز بر فراز پاسگاه صالح آباد به پرواز درآمد که با شلیک مسلسل های مرزداران ایلام، این شیء نورانی پس از مدتی از فراز پاسگاه دور شد.»(۶)

۱

هم زمان با حملات شدید عراق و مقابله نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در مرزها و مناطق هم جوار غرب، عراق همچنان نیروها و تجهیزات بیشتری را به این مناطق گسیل داشته است. ازجمله: «یک آتشبار ضدهوایی در غرب زرباطیه گسترش دارد که توپ های خود را در نخلستان استتار نموده و رفت وآمدهای خودروهای این یگان ازطرف شمال زرباطیه از یک جاده خاکی صورت می گیرد.»(۷)عراق همچنین در اطراف مناطقی که تصرف کرده درحال احداث جاده و استحکامات می باشد. دراین باره «گزارش پاسگاه ژاندارمری خسروی حاکی است: از ساعت ۵:۳۰ دقیقه امروز، عوامل مزدور عراقی در داخل خاک خودی در ارتفاعات پاسگاه قلعه یهودی و زینل کش و اطراف مقابل تنگاب کهنه مشغول احداث سنگر می باشند.»(۸)

در منطقه چیلات نیز عراق بازهم دست به تقویت بیشتر نیروها و تجهیزات زده است، طوری که برابر اعلام پاسگاه چیلات، «آخرین وضعیت دشمن به شرح زیر است: ۱. گردان مکانیزه که از

۱- سند شماره ۵۷۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۲- سند شماره ۶۵۱۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (مد عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲:۲۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از اطلاعیه ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۵۷۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد،

برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۴- سند شماره ۵۷۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد، برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام هنگ ژاندارمری ایلام.

۵- سند شماره ۲۸۳۸۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به قصرشیرین (فرماندهی ستون عملیات غرب)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش بعدی گروهان موسیان.

۶- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۷- سند شماره ۴۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نهاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۶۸۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به فرماندهی ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه ژاندارمری خسروی؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - رکن۳ به ت - ف ژاجا (رکن سوم - مرکز عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، بنابه گزارش هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان و پاسگاه خسروی.

تیپ۲۷ سماره عراق می باشد، در نوار مرز چلات [چیلات] با برخورداری از ۶ قبضه توپخانه گسترش یافته. ۲. در سه روز اخیر، دشمن مواضع خود را مستحکم تر [کرده] و [به حالت] آرایش تاکتیکی قرار گرفته. ۳. آنچه به چشم می خورد نیروی دشمن دارای ۹ دستگاه تانک زرهی و ۱۲ دستگاه نفربر پی. ام. پی. مجهز به توپ و ۷ قبضه خمپاره انداز سنگین و توپخانه فوق الذکر می باشد که در مواضع خود مستقر شده اند.»(۱) این، درحالی است که امروز ستاد فرماندهی لشکر۷۷ خراسان در "دستور آگهی شماره ۲" به فرمانده تیپ۳ این لشکر دستور داده که بخشی از نیروهای خود را آماده کنند تا در ساعت "س" روز "ر" به منطقه غرب کشور اعزام شوند.(۲)

۱

از اولین لحظات روشنایی امروز، ارتش عراق مجدداً حملات آتشباری خود را روی مناطق مرزی خرمشهر آغاز کرد و نیروهای مدافع جمهوری اسلامی به پاسخ گویی پرداختند. گزارش پایگاه دریایی خرمشهر دراین باره حاکی است که این «حملات از ساعت ۵ صبح ازسوی مزدوران بعث عراق شروع گردید و در ساعت ۵:۱۵ دقیقه امروز، خاتمه یافت و تعداد ۳ نفر از سربازان پاسگاه ژاندارمری خین و یک برادر پاسدار و ۳ نفر از اهالی مجروح گردیدند.»(۳) در گزارش هنگ آبادان ضمن ذکر نام مجروحان درگیری در پاسگاه خین، اضافه شده که یکی از سه غیرنظامی یادشده به نام "ابراهیم گونی زاده" به شهادت رسیده است.(۴) این درگیری در ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه ازطریق خشکی به منطقه جلگه نیز کشیده شد و در این زمان درگیری بین قوای ایرانی مستقر در خین و جلگه با قوای عراقی به اوج خود رسید.(۵) در درگیری مزبور همچنین، «برابر اعلام نیروی دریایی، پاسگاه روبه روی خین به نام شلحه آتش گرفت و منهدم شد. و پل رابط دو جزیره کوچک مجاور به نام های "رومایلا" و "ام الوابی" منهدم گردید. [ضمناً] خساراتی به پاسگاه خین وارد نگردیده.»(۶)

اما در منطقه پاسگاه خین، مجدداً در ساعت ۱۹ امروز، بین نیروهای عراقی و مأموران این پاسگاه درگیری شروع شد که با اصابت دو گلوله خمپاره به وسط پاسگاه، خسارات جزئی به پاسگاه و منازل اطراف آن وارد و ۲ سرباز ارتش مجروح و عده ای از ساکنان روستاهای اطراف نیز زخمی شدند.(۷) آخرین گزارش دراین مورد از ستاد عملیات اروند است که از آرامش در منطقه خین در ساعت ۲۴ امروز حکایت می کند.(۸)

همچنین، یک مقام آگاه در سپاه پاسداران خرمشهر اعلام کرد که صبح امروز یک فروند هواپیمای عراقی وارد حریم فضایی ایران شد که بلافاصله با سلاح های سنگین یگان های مستقر در مرز به این تجاوز پاسخ داده شد. برابر همین گزارش، اکثر تجاوزات به منظور اکتشافات مرزی صورت می گیرد و این چندمین بار است که دولت بعث عراق تجاوزاتی به این صورت در مرزهای ما انجام داده است. خبرنگار کیهان ضمن بیان گزارش فوق، افزوده است: «شورای شهر خرمشهر اطلاعیه ای دررابطه با جریانات مرزی شلمچه صادر کرد. در این اطلاعیه

۱- سند شماره ۲۸۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری دهلران مستند به اعلام پاسگاه چیلات.

۲- سند شماره ۳۰۷۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۲، از ستاد لشکر۷۷ (رکن۳) به فرماندهی تیپ۳، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۴۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش پایگاه دریایی خرمشهر.

۴- سند شماره ۲۹۰۹۳۰ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش هنگ آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سـند شـماره ۶۳۷۷۹ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) بـه نزاجـا (معـاونت عملیـات و اطلاعـات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرمانـدهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر اعلام نیروی دریایی، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۳۴۴۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان.

۸- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۵، برابر گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) مستند به گزارش واصله از ستاد عملیات اروند.

از مردم خرمشهر خواسته شده که اهالی مناطق مرزی را در منازل خود جای دهند.»(۱)

فرماندار خرمشـهر نیز با اشاره به درگیری های پیش ازظهر امروز در منطقه مرزی خرمشـهر، از مردم خرمشهر خواست آمادگی رزمی خود را بیشتر کننـد و اعلام کرد که کمیته های امـداد در فرمانـداری خرمشـهر، هلال احمر و مساجـد خرمشـهر تشـکیل شده و مردم می توانند کمـک هـای نقـدی و جنسـی خود را به این امـاکن تحویـل دهنـد. وی همچنین از مردم خرمشـهر خواست ضـمن حفـظ آمـادگی رزمی، خونسـردی خود را نیز از دست ندهند. درضـمن، «درپی این درگیری ها، بعدازظهر امروز اسـتاندار خوزسـتان به اتفاق چند تن از مسئولان سیاسـی و انتظامی اسـتان از پاسـگاه های مرزی شـلمچه، مؤمنی و خین در خرمشـهر بازدید کرد و دسـتوراتی برای رفع کمبودهای موجود صادر نمود. اسـتاندار خوزسـتان سـپس در جلسه شورای تأمین اسـتان در خرمشـهر شـرکت کرد و درخصوص مشکلات و مسائل مرزی و اتخـاذ تـدابیر لازم دراین زمینه، مـذاکراتی صورت گرفت.» اسـتاندار خوزسـتان همچنین در تلفنگرامی به وزارت کشور «باتوجه به شـدت گرفتن درگیری هـای مرزی در اسـتان خوزسـتان و امکـان واردشـدن در یـک جنگ گسترده و ادامه این درگیری ها»، درخواست کرد تا «ضـمن در اولویت قراردادن آمادگی های پزشـکی و امـدادی، نسبت به احتیاجات اداره کل بهداری و بهزیستی اسـتان خوزسـتان ازجمله اعزام آمبولانس ها، پرسـتار و بهیار، متخصـص بیهوشـی و اطاق عمل، داروهای لازم، رادیولوژی و کیسه های خون به مقدار زیاد و تخت ها و تشک های معمولی به مقدار لازم، اقدام مقتضی و سریع صورت پذیرد.»(۲)

۱

درگیری هـای مرزی امروز فقط در مرز خرمشـهر نبود، بلکه در منطقه هورالعظیم نیز یک درگیری هفت ساعته رخ داد: «در ساعت ۱۴:۱۵ دقیقه امروز، پاسـداران جهت کنترل نوار مرزی به هورالعظیم عزیمت نموده بودنـد که بـا عوامل نیروهای عراقی در قسـمت زمین های باز، درگیر شدنـد. بلافاصـله پس از اطلاع به پاسـگاه سـعیدیه، فرمانده پاسـگاه به همراه تعدادی از مأمورین با تجهیزات کافی جهت کمک به سپاه پاسـداران به محـل عزیمت و طی یـک درگیری هفت سـاعته که بین مـأمورین و سـپاه بـا نیروهـای عراقی روی داده بود، مأمورین و پاسداران با شجاعت نیروی عراقی را سرکوب و آنان را به داخل خاک عراق رانده و در ساعت ۲۰:۲۰ دقیقه، درگیری خاتمه یافت و هیچ گونه خسارت مالی و جانی به مأمورین خودی وارد نشد، ولی از تلفات و خسارت به نیروهای عراقی اطلاعی در دست نیست.»(۳)

همچنین، «نیروهـای عراقی که از سـاعت ۱۱:۳۰ دقیقه امروز، بـا هفت دسـتگاه بولـدوزر و لودر در ۳ کیلومتری پاسـگاه کوشک ایران در خاک عراق مشـغول حفر سـنگر بودنـد»،(۴)«در سـاعت ۱۴:۵۰ دقیقـه امروز، بـه پاسـگاه صـفریه ایران حمله کردنـد، ولی بـا آتش متقـابل نیروهای نظامی ایران مواجه شدند. در این درگیری – که تا ساعت ۲۱ ادامه داشت – با همکاری و هماهنگی برادران

ص: ۱۰۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۲- سـند شـماره ۶۳۸۲۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از اسـتانداری خوزسـتان بـه وزارت کشـور (برادر آیـت الله مهـدوی کنی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- سـند شـماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: گزارش اسـتانداری خوزسـتان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، از فرمانـداری دشت آزادگان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهـان بسـتان؛ و – سـند شـماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: بـولتن خـبری مرکز فرماندهی – عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۲، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۷۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت: ۱۷/۹ دقیقه؛ و – سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲، از فرمانداری دشت آزادگان،

۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

ژاندارمری، سپاه پاسداران، ارتش و نیروی هوایی، پنج پاسگاه صفریه، طاوسیه، شیب، فکه و رشیدیه عراق و یک واحد چاه نفت جنب پاسگاه شیب عراق منهدم گردیدند. بنا به گفته معاون سیاسی اداری استانداری خوزستان، در این درگیری همچنین انبار مهمات پاسگاه فکه عراق و ۱۴ تانک عراقی منهدم شدند. ... بهداری و بهزیستی استان خوزستان اعلام کرد که در این درگیری ها ۱۱ نفر از نیروهای خودی زخمی شده اند که حال همه آنها رو به بهبود است. ...»(۱)

۱

باتوجه به استقرار سه لشکر عراق در منطقه مرزی حوزه مأموریت لشکر۹۲ زرهی خوزستان،(۲) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز اعلام کرد: «امکان دارد یک لشکر زرهی و یک لشکر مکانیزه ارتش عراق در محور عماره – دوسلق – دزفول به خوزستان حمله نماید.» فرماندهی ژاندارمری کشور با اعلام این مطلب در ابلاغیه خود، از هنگ های ژاندارمری سوسنگرد و آبادان خواسته که نهایت دقت و هوشیاری و مراقبت و پیش بینی های لازم را معمول دارند.»(۳) یک گزارش مشابه دیگر از لشکر۹۲ زرهی اهواز حاکی است: «برابر اطلاع حاصله، دشمن در محور عماره – فکه قصد تجاوز به خاک کشور اسلامی ایران را دارد.» در این گزارش از یگان های تحت امر لشکر و نیروهای دیگر نظامی خواسته شده که هوشیاری صددرصد خود را به خصوص برای جلوگیری از غافلگیری حفظ کنند.(۴)

امروز همچنین عراق به تحرکات خود در قالب جابه جایی و تقویت نیرو و تجهیزات زرهی و توپخانه و ایجاد استحکامات بیشتر در نواحی مرزی خوزستان ادامه داد. ازجمله دراین مورد، «گزارش گروهان ژاندارمری آبادان مستند به اعلام پاسگاه شُطَیط حاکی است در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، دیدبان های این پاسگاه از برج دیدبانی مشاهده کردند که عراق در خاک خود در ۱۲ کیلومتری لبه شط العرب [اروندرود] تعداد سه سنگر توپخانه هریک به فاصله تقریبی سه کیلومتر مستقر نموده، به طوری که اولین سنگر روبه روی پاسگاه شطیط و آخرین آن روبه روی پاسگاه هیر گروهان خسروآباد می باشد.»(۵) در همین منطقه، «گزارش گروهان خسروآباد مستند به اعلام پاسگاه علی شیر برابر اعلام عوامل اطلاعاتی گشتی این پاسگاه، حاکی است: کشور عراق مابین انهار وسماوی و صافی خود، مقابل انهار شنوف و علم حوزه پاسگاه علی شیر گروهان خسروآباد، یک واحد نظامی زرهی استقرار داده است.»(۶)

در همین منطقه، دو گزارش مختلف از واحد تحقیقات سپاه آبادان گویای اقدامات نیروهای اطلاعاتی سپاه پاسداران آبادان در شناسایی تحرکات نظامی عراق از یک سو و نیز ضربه زدن و جنگ پارتیزانی علیه ارتش بعثی به تلافی تجاوزات مکرر و تحرکات خصمانه ارتش عراق از دیگر سو است. یکی از این گزارش ها حاکی است که «در ساعت ۱۷ امروز که ناوچه گشتی این سپاه مشغول گشت زنی بود، مشاهده گردید که یک واحد سنگین توپخانه عراقی شامل توپ و تیربار ضدهوایی

۱– روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از معاون سیاسی اداری استانداری خوزستان.

۲– سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳– سند شماره ۳۴۳۵۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری (رکن۳ – مرکز فرماندهی) به فرماندهان هنگ های سوسنگرد و آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا؛ و – سند شماره ۶۵۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴– سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۲، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱، از هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان آبادان مستند به اعلام پاسگاه شطیط؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، مستند به اعلام پاسگاه شطیط، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، از ا. ه. ن. ر ۳۱۰ آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان خسروآباد مستند به اعلام پاسگاه علی شیر.

با نور استتار، مقابل گمرگ خرمشهر در ساحل عراق مستقر گردیده اند.»(۱) گزارش بعدی واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه آبادان حاکی است: «در تاریخ ۱۵/۸/۱۹۸۰، به وسیله دو بمب که توسط این واحد برای یکی از برادران در عراق فرستاده شده بود، یک انبار خواروبار ارتش بعث عراق در ام القصر منفجر که درنتیجه ۶ نفر کشته و ۶ نفر ناپدید شدند که تحقیقات سازمان امنیت عراق به جایی نرسید و یکی از بمب ها در زیر جیپ متعلق به نیروی دریایی کار گذاشته شد که درنتیجه راننده جیپ و یک استوار کشته شدند.»(۲)یک گزارش از گروهان ژاندارمری آبادان به نقل از پاسگاه دیری فارم گویای این مطلب است که «پاسگاه المطوع عراق در روبه روی شرکت شناوه با اسلحه و پرسنل تقویت شده و یک دستگاه تانک و دو قبضه خمپاره انداز نیز استتار شده اند و یک عدد دوربین چینی با سه پایه مربوطه در کنار ساحل مستقر شده و این پاسگاه عراقی با دوربین مزبور مشغول دیدبانی نوار مرزی و پاسگاه ایران می باشد.»(۳)

از سوسنگرد نیز خبر می رسد که در ساعت ۱۱:۲۰ دقیقه امروز، پاسگاه های دویرج و طاوسیه عراق با نیروهای جدید تقویت شده اند.(۴) گزارش دیگری از همین منطقه حاکی است که عراق امروز بازهم در پاسگاه های رشیدیه، سوبله، صفریه دست به تقویت نیرو و ادوات زده است.(۵)«از همین منطقه یک خبر دیگر حاکی است که در ساعت ۶:۱۵ دقیقه بامداد امروز، ۳ نفر از نظامیان پاسگاه شیب عراق با دردست داشتن پرچم سفید و درحالی که مسلح بودند، خود را به پایگاه ژاندارمری سوبله جمعی بستان تسلیم نمودند.»(۶)-(۷)رماندار دشت آزادگان نیز امروز ضمن تأیید این خبر و چگونگی آن، گفت: «پناهنده شدگان خود را عضو حزب الدعوه که از طرف داران شهید آیت الله سیدمحمدباقر صدر می باشد، معرفی کرده اند.»(۸)

از سوی دیگر، نیروهای ارتش ایران در منطقه مرزی بستان خود را تاحدودی تقویت کرده اند: «برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، تعداد ۶ دستگاه تانک چیفتن و ۲ دستگاه ب. ام. پ۱ و یک دستگاه نفربر ام۱۳ امروز به منظور تقویت پاسگاه های گروهان بستان در پشت تپه فکه مستقر گردیده اند.»(۹)

۱

گزارش هـای متعـدد از وضـعیت برون مرزی؛ چه اطلاعـاتی که با تلاش نیروهای اطلاعاتی خودی از داخل عراق جمع آوری می شود، یا اطلاعاتی که ازطریق شنود نیروهای مسلح خودی از دستگاه های مخابراتی دشمن استراق سمع می گردد، در نوع خود جالب توجه و قابل تأمل است و نشان از دقت دستگاه های اطلاعاتی ایران و نیز دقت آتشباری توپخانه و خمپاره اندازهای

ص: ۱۰۰۹

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۱۳، برابر گزارش گروهان ژاندارمری آبادان مستند به اعلام پاسگاه دیری فارم، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۹۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد و هنگ آبادان.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، از فرمانداری دشت آزادگان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۶- ضمیمه دارد؛ اطلاعات کسب شده از سه پناهنده عراقی - که جمعی گردان۳ تیپ۱ عراق هستند - درباره گسترش یگان های عراقی و

استعداد نسبی آنها در منطقه مرزی ایلام و خوزستان.

۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، برابر گزارش گروهان بستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز در مصاحبه با فرماندار دشت آزادگان.

۹- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، از لشکر۹۲ زرهی (رکن سوم)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

خودی و وضعیت روحی و روانی دشمن در داخل منطقه خود دارد و ضمناً قابل مقایسه با اخبار و گزارش های نیروهای خودی می باشد. دراین زمینه، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی که در ساعت ۱۱ شامگاه امروز دریافت شد، حاکی است: «۱. بیمارستان نظامی بصره در سه روز اخیر پر از زخمی های جنگ اخیر است و زخمی ها به شدت محافظت می شوند. ۲. تقویت پادگان تنومه ادامه دارد و تانک ها و توپ ها و کامیون های پر از مهمات که از بصره می آیند در آنجا مستقر و سپس تقسیم می شوند. ۳. اکثر مردم جزیره ام الرصاص از وحشت جنگ اخیر این جزیره را ترک کرده اند. ۴. در جزیره ام الرصاص واحدهای پیاده نظام مستقر گردیده است. ۵. پل جزیره ام الرصاص توسط متخصصین مورد ترمیم قرار گرفته است. ۶. در جزیره البوارین، مردم، این جزیره را ترک کرده اند. خمپاره هایی در جزیره طویله و شمشاع که پشت جزیره البوارین می باشد، مستقر گردیده است. اکثر جنگ دیروز و امروز ازطریق این خمپاره اندازها هدایت می شده است. ۷. طبق آخرین خبر واصله، یکی از هدف های دشمن سرگرم نمودن نیروهای نظامی مقابل (ایرانی) است تا بتوانند در یک محل دیگر با تمام قوا جنگ را شروع کند که احساس می شود محل دیگر مرز شلمچه است؛ زیرا گسترش نیروهای نظامی دشمن باتوجه به اخبار داده شده قبلی در این مکان، برای هجوم است نه دفاع. ضمناً درگیری بین نیروهای متقابل در محل مذکور تا ساعت ۱۴ امروز به شدت ادامه داشته است.»(۱) گزارش مشابه دیگری از نیروهای اطلاعاتی خودی از تحرکات دیگر عراق در داخل خاک خود و نزدیک به مناطق مرزی ایران حکایت دارد: «لشکر۲، [و] ۳ گردان از تیپ ۳ ارتش عراق امروز صبح به طرف خانقین حرکت نمودند؛... وضع پاسگاه ام الرصاص بحرانی است و تقاضای کمک نموده؛ عوامل اطلاعاتی عراق با استفاده از ارتفاع اطاق فرمان کشتی های تجارتی با دستگاه های مجهز اقدام به تهیه اطلاعات از نوار مرزی داخل ایران می نماید؛... عصر امروز تعداد زیادی مهمات به وسیله ۲۰ دستگاه کامیون از تکریت به دیوانیه ارسال گردید؛ گروهان۳ گردان۵ گارد مرزی عراق در بوارین مستقر می باشد؛ امروز یک دسته خمپاره انداز به منظور سرکوبی نیروهای ایرانی مستقر در خین، به گارد مرزی مأمور گردید.»(۲)

یک گزارش دیگر به نقل از شنود از وسایل مخابراتی ارتش عراق، اتفاقات مرزی بین ایران و عراق را به این شرح گزارش کرده است: «از ساعت ۱۶:۴۵ دقیقه، نبرد توپخانه های سنگین بین قوای مستقر در نفت شهر ایران و نفت خانه عراق شروع و ادامه یافته است و بنا به اظهار شعبه سازمان اطلاعات نفت خانه، نیروهای عراقی قادر به جواب گویی آتش توپخانه ایران نخواهند بود؛ نیروهای ایرانی مستقر در منطقه اروندرود (شط العرب) کلیه پاسگاه های عراقی را زیرنظر گرفته و پاسگاه ام الرصاص عراق را مورد حمله و زیر آتش توپخانه قرار داده اند؛ پاسگاه نعمان عراق زیر آتش شدید توپخانه سنگین ایران قرار گرفته و این درگیری تا ساعت ۲۰ ادامه یافته است؛ حملات سنگین توپخانه و تانک های ایرانی

۱- سند شماره ۴۳۲۷۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش اداره دوم سماجا.

به پاسگاه الشهدای عراق باعث کشته شدن ۴ نفر از افراد پاسگاه و واردکردن خسارات زیادی شده است؛ تا ساعت ۲۰:۳۰، درگیری بین ارتش ایران و نیروهای عراقی در منطقه پاسگاه خین ادامه داشته است؛ دولت ایران اعراب محلی منطقه خوزستان طرف دار رژیم خمینی را جهت حفاظت از مرزها و مناطق مسکونی خود با اسلحه های سبک مسلح نموده است؛ از ساعت ۹:۴۰، تیراندازی پراکنده بین پاسگاه های مرزی ایران و عراق در منطقه شلمچه شروع و پس از مدتی درگیری، نیروهای عراقی مستقر در منطقه با توپ ۱۲۰ میلی متری مرز ایران را زیر آتش سنگین قرار داده اند؛ پاسگاه های عراقی منطقه کوت که مورد حمله هوایی هواپیماهای شکاری ایران قرار گرفته اند، فوراً با خمپاره انداز تقویت و زخمی ها را از منطقه خارج و افراد تازه نفس جایگزین نموده اند. ... کلیه سیم های خط تلفن یگان های عراقی مستقر در منطقه سیبه بصره به علت اصابت گلوله توپ و خمپاره قطع و تماس تلفنی آنها با سایر واحدها غیرممکن شده است. ...»(۱)

۱

هم زمان با تحرکات و حملات ایذایی عراق به مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز در داخل شهرهای مرزی، به خصوص منطقه عمومی آبادان و خرمشهر دست به تحرکاتی ازجمله بمب گذاری در تأسیسات صنعتی و نفتی، جاسوسی و تبلیغ برای رژیم عراق و ورود اسلحه قاچاق می زنند. این تحرکات گرچه این روزها باتوجه به درگیری های مرزی کمتر شده است، همچنان ادامه دارد.

دراین باره، گزارش شهربانی آبادان حاکی است: «اخیراً عوامل بعث عراق بین عشایر عرب جزیره مینو نفوذ کرده و فعالیت های گسترده ای علیه جمهوری اسلامی ایران انجام می دهند.» بنا به این گزارش: «دررابطه با این مسئله، اعلامیه هایی به زبان عربی و همچنین عکس هایی از صدام حسین به دیوارهای بعضی مناطق جزیره مذکور نصب کرده اند. ...»(۲)

از سوی دیگر، در مصاحبه ای که امروز منتشر شد، مهندس فریور باتمانقلیچ، فرماندار آبادان، درمورد مسائل امنیتی منطقه گفت: «موتورلنج ها عامل انتقال جاسوس و اسلحه به خوزستان هستند و با بستن مرزها در منطقه ازطریق بسیج نیروها و سنگرسازی در طول نوار مرزی، قادر به مقابله دربرابر حملات و توطئه ها خواهیم بود و بمب گذاری ها و ورود اسلحه به خوزستان کاهش خواهد یافت و همراه با بستن مرزها، ایجاد کار برای ملوانان و جاشوها ضروری است.»

فرماندار آبادان در ادامه درباره چگونگی برقراری امنیت در شرایط فعلی افزود: «در این منطقه طرح جامعی تهیه کرده ایم که مرزها را ببندیم و هم اکنون تمام بمب گذاری ها و اسلحه هایی که وارد می شود در این منطقه ازطریق مرز عراق است.» وی افزود: «چند روز عده ای را دستگیر کردند که حامل یک گونی پر از کلاشینکف بودند. ما باید مرز را ازطریق بسیج نیروها کاملاً ببندیم و برای مرز سنگر بسازیم که اگر احتمالاً حمله ای صورت گیرد، بتوانیم مقابله کنیم.»

۱- سند شماره ۵۷۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۹۲۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز) به استاندار خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان.

وی بـا اشـاره به مشـکلات اساسـی اجرای این طرح گفت: «اگر مرز را ببندیـد دیگر اجازه عبور قایق داده نمی شود و حـدود ۳۰ هزار نفر بیکار می شوند و باید برای آنها کار پیدا کرد و ما هم امکاناتی که بتوانیم ۳۰ هزار نفر را سر کار بفرستیم نداریم.»

فرماندار آبادان در پایان افزود: «اقدام مهمی که در منطقه انجام گرفته، جلوگیری از جدایی خوزسـتان به عنوان "عربسـتان" بوده است؛ ما دست تمام شـیخ های ساواکی را که در زمان شاه از ساواک پول می گرفتند و در این جدایی می توانسـتند نقشی اساسی ایفا کنند، کوتاه کردیم. ...»(۱)

۱

امروز «هزاران نفر از مردم کرمانشـاه و سـنقر کلیـائی به منظور پشتیبانی از ارتش جمهوری اسـلامی ایران علیه نیروهای متجاوز بعث عراق، در سـطح خیابان های کرمانشاه و سـنقر دست به راه پیمایی گسترده زدند و همبستگی خود را با برادران ارتشی اعلام کردند. درپی انتشار بیـانیه هـایی ازسوی جـامعه روحـانیت، حزب جمهوری اسـلامی و نهضت اسـلامی دانشـجویان غرب کشور، هزاران تن از مردم کرمانشـاه ساعت ۱۷ امروز در مقابل مسـجد معتضـدی شـهر کرمانشاه اجتماع کردنـد و سـپس درحالی که علما و جمع زیادی از پاسـداران و درجه داران نیروهای مسلح جمهوری اسـلامی آنها را همراهی می کردند از مسیر خیابان های شـهر کرمانشاه گذشـتند و درحالی که شـعار می دادنـد "صدام ناجوانمرد این آخرین پیام است، ارتش ۲۰ میلیونی آماده قیام است"، وارد محوطه مقابل باشـگاه سـربازان کرمانشاه شدند. این تظـاهرات و راه پیمـایی به منظور اعلام پشتیبانی از نیروهای جمهوری اسـلامی ایران در مرزها که با عوامل سـرسپرده امپریالیسم جهان خوار امریکا و رژیم بعث عراق در ستیزند، انجام گرفت. ...»(۲) از سوی دیگر، امروز «فرماندار قصرشیرین از نهادها و ارگان های مملکتی درخواست کرد که به منظور تأمین مایحتاج و ارزاق عمومی مردم قصرشیرین، هرچه سریع تر کمک های خود را عرضه کنند.»(۳)

۲

درگیری ها و برخوردهای مربوط به مهاباد، محورهای بانه - سردشت و سقز - بوکان و نیز جوانرود، مهم ترین درگیری های امروز مناطق کردنشین بوده است.

در مهاباد، سـرانجام پس از هفته ها بحث و مـذاکره میان معتمـدان شـهر و اسـتاندار آذربایجان غربی و فرماندهان نظامی و انتظامی منطقه، امروز صـبح دو سـتون اعزامی ازسوی ارومیه و میانـدوآب به طرف مهابـاد حرکت کردنـد و نزدیـک غروب وارد این شـهر شدنـد. سـتون اعزامی از ارومیه متشـکل از نیروهای لشکر۶۴ ارومیه، ژاندارمری و ۳۰۰ نفر از سـپاه پاسداران بود که در ساعت ۱۹ امروز با موفقیت وارد ارومیه شده و در محل های تعیین شده ازجمله تلویزیون، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری (دفتر حزب دمکرات)، خانه

۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، در مصاحبه با خبرنگاران اعزامی کیهان به منطقه آبادان.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۶/۱۳۵۹، ص۴.

پیشاهنگی و ارتفاعات مشرف بر شهر مهاباد استقرار یافت. ستون اعزامی از ارومیه در طول مسیر با مهاجمان مسلح ضدانقلاب درگیر شد که در این زدوخورد، ۸ نفر از مهاجمان کشته شدند و سلاح های زیادی به دست نیروهای خودی افتاد.(۱)

در اطلاعیه لشکر۶۴ ارومیه – که به همین منظور صادر شده – آمده است: «روز دوشنبه ۲۴ شهریورماه ۵۹، هنگامی که ستون ارتشی به طرف مهاباد حرکت می کرد، یک گروه مسلح ۹ نفری در اولین پل در دو کیلومتری شمال شرقی آبادی "کوسه کهریزه"(۲) بین محمدیار و مهاباد، مجهز به آر.پی.جی۷ و کلاشینکف و ژ۳ به ستون نظامی تیراندازی نموده که بلافاصله با کشف محل کمین، مهاجمین با مقاومت نیروهای ارتشی روبه رو گردیده و هر ۹ نفر ضدانقلابیون به هلاکت رسیدند.»(۳) در این اطلاعیه همچنین از افراد مسلح در مهاباد خواسته شده که تا ساعت ۱۲ ظهر فردا، جنگ افزار و مهمات خود را به اولین پایگاه ارتش یا ژاندارمری تحویل دهند، در غیر این صورت دستگیر و تحویل دادگاه خواهند شد.»(۴)

درباره ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت نیز گزارش سپاه بانه حاکی است: «امروز یک تپه که ازنظر سوق الجیشی دارای اهمیت زیادی بوده، به دست نیروهای اعزامی [افتاد] و با تسخیر این تپه، تمام منطقه تا سردشت زیر نظر ستون [قرار گرفته است] و در جریان تسخیر تپه، یک تانک دشمن منهدم و انبار مهمات دشمن با فانتوم منفجر و همچنین ۷ پاسدار شهید و ۲ ارتشی مجروح شدند.» بنا به همین گزارش: «ضدانقلابیون با گرفتن کانال بی سیم ارتش اعلام آتش بس دادند که مورد قبول واقع نشده است.»(۵)

رادیو صدای آزاد ایران وابسته به سران فراری ارتش رژیم گذشته، ازجمله ارتشبد اویسی – که مقر اصلی آن در عراق است – امروز اعلام کرد:

«عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردها از همه برادران مسلمان کرد خواسته است تا با مبارزان کرد مسلح همکاری کرده، به هر وسیله ای که شده از پیشروی و یا ادامه حرکت ستون اعزامی به سردشت جلوگیری کنند.»(۶)

دراین حال، گزارش خبرگزاری پارس به نقل از فرماندار سقز نیز حاکی است که امروز «در جاده سقز – بوکان گروهی از برادران پاسدار با عده ای از اعضای حزب دمکرات که سوار یک ریوی ارتشی بودند، درگیر شدند که به دنبال آن یک فروند هلیکوپتر جهت کمک به پاسداران اعزام شد.» بنا به این گزارش: «در این درگیری حدود ۱۵ تن از دمکرات ها به هلاکت رسیدند و هیچ گونه آسیبی به برادران پاسدار وارد نیامد.»(۷)

۱– سند شماره ۴۲۵۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به ستاد عملیاتی غرب، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۵۷۲۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از سپاه ارومیه؛ و – سند شماره ۶۳۷۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۴/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و – روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه در مصاحبه با استاندار آذربایجان غربی.

۲– کوسه کَهریزه: ده از دهستان شهر ویران بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۱۹ کیلومتری شمال غربی مهاباد و ۲ کیلومتری غرب جاده شوسه مهاباد به ارومیه. (ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد۴، استان آذربایجان غربی، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.)

۳– روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- سند شماره ۵۷۲۱۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۲۲، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه بانه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر اعلام سپاه بانه، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۶، رادیو صدای آزاد ایران، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۱۳۵۹، صص۱۴ و ۱۵، از سنندج، ۲۵/۶/۱۳۵۹، به نقل از فرماندار سقز.

اما در اطراف جوانرود، ماجرا درست برعکس بود؛ دراین مورد، برابر گزارش گروهان پاوه: «در ساعت ۱۹ امروز، واحد اسکورت پاسداران که از خانشور به بانی سر درحال بازگشت بودند، به کمین مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] برخورد کردند که درنتیجه این حمله، هر ۴ پاسدار شهید و خودرو متلاشی و اسلحه شهیدان را هم برده اند.»(۱)

امروز همچنین «در جاده کهنه قورچی باشی [قوشچی باشی]:(۲) یک دستگاه تراکتور غیرنظامی با مین برخورد [کرد] و یک نفر غیرنظامی شهید و ۲ نفر غیرنظامی مجروح شده اند.»(۳)

۱

تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام با همکاری بیشتر عراق در مناطق کردنشین، مورد توجه و پیگیری نظام است.

دراین زمینه، یک خبر از منابع اطلاعاتی ارتش حاکی است: «برابر اطلاع، کومه له و دمکرات و چریک های فدایی ستادی در غرب تشکیل [داده] و ۱۳ قبضه آر.پی.جی۷ از عراق دریافت داشته و قصد حمله به پاسگاه گردنه بانه را دارند.» همین گزارش حاکی است: «سرهنگ دوم، "سنگ کوه" - که از اکراد ارتش است و در عراق قبلاً ـ دوره هایی نیز طی کرده - به بوکان آمده و یک گروه چریکی تشکیل داده و با پادگان مهاباد در روزهای اخیر در تماس می باشد و ظاهراً عواملی در آن پادگاه [پادگان] دارد.» و باز بنا به همین گزارش: «در تهران، دکتر سیف الله فاتح - که کرد بانه ای است - مجروحین ضدانقلاب را در مطب خویش معالجه می کند. نامبرده چند شب پیش کشیک بیمارستان سینا بوده است.»(۴)

گزارش مشابه دیگر با ارزیابی "صحت دارد" خبر از موقعیت سران گروه های مزبور دارد. بنا به این گزارش: «محل سکونت عبدالرحمن قاسملو قریه سیدآوه و لک بی و گاهاً ارتفاعات آبادی های مذکور می باشد و از آن محل، افراد مسلح را به جنگ پارتیزانی هدایت می نماید و بعضی از مشاورین مانند مهندس آریا و بابائی زاده نیز همراه قاسملو می باشند.» این گزارش می افزاید: «محل استقرار و سکونت دائمی عزالدین حسینی، رهبر کومه له، در دهات کولیجه، برهان حاج کند بوکان می باشد که دهات یادشده تقریباً در ۳۰ کیلومتری غرب بوکان قرار دارند و تعداد ۸۰ نفر از افراد مسلح کومه له مسئول حفاظت از جان عزالدین می باشند و این افراد با چند دستگاه لندرور او را اسکورت می نمایند. رفت وآمد عزالدین حسینی به شاهین دژ و

۱- سند شماره ۵۷۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۴۲، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ژاندارمری مستند به اعلام گروهان ژاندارمری پاوه؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲۰۹، طبق گزارش رسیده از جوانرود، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- قوشچی باشی: ده از دهستان بیونیج بخش کرند شهرستان اسلام آباد، واقع در ۸۶ کیلومتری جنوب شرقی قصبهٔ رزن و ۴ کیلومتری رودخانهٔ قره چای. (ر.ک: همان، جلد۵.)

۳- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۳ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ الی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۴- سند شماره ۶۳۸۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ص۲۱۸، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - نزاجا، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

دیوانـدره و اسـتان سـنندج [کردسـتان] محرمانه صورت می گیرد و اخیراً مقادیری اسـلحه و مهمات از عراق دریافت داشـته اند. لیکن وی رفتن اهالی را به عراق منع کرده، زیرا بیم آن دارد خانواده ها در عراق گروگان گرفته شوند.»

این گزارش سپس درباره وضـعیت اسرای خودی در اطراف مهاباد آورده است: «یک عده از نظامیان گروگان گرفته شده که در بین آنها چند افسـر و درجه دار هوایی دیده می شوند، در کوهی به نام "شازوقاز" روبه روی قریه خرنج منطقه لیکبین مابین بسوه – مهاباد، زندانی هستند و برابر همین خبر، وضع روحی گروگان های نظامی خوب نیست.»

در این گزارش دربـاره انبـارکردن خواربار و سوخت و آماده شـدن گروه های مزبور برای نبردهای آتی آمـده است: «گروه های مسـلح با عجله خواروبـار و بنزین را به وسیله ریوهـای ارتشـی – که غـارت نموده انـد – به ارتفاعـات و پناهگـاه های نامعلوم برای روزهای مبادا و اضطراری احتکار می نمایند و بنزین موردنیاز را از جایگاه بنزین در پیرانشهر به ارتفاعات انتقال داده و مخفی می نمایند.»

در پایان این گزارش به مقر اصـلی حزب کومه له اشاره شده است: «مقر اصـلی حزب کومه له به استعداد ۶۰ نفر در قریه نالوس مستقر می باشد.»(۱) و باز یک گزارش مشابه دیگر خبر از وجود انبار سـلاح های افراد کومه له در دامنه های کوه آبیدر در اطراف سنندج می دهد. در این گزارش همچنین از تصـمیم اخیر سـران حزب کومه له برای ترور سـرهنگ صـیاد شیرازی سخن به میان آمده و اینکه برای این کار مبلغ یک صد هزار تومان جایزه تعیین کرده اند.(۲)

همچنین، برابر گزارش گروه رزمی در بیونیـج،(۳) «ضـدانقلابیون در جاده ها و منطقه مـذکور مین گذاری نموده و احتمال دارد که جاده کرنـد را [نیز] میـن گـذاری نماینـد. ...» در ایـن گزارش آمـده است که به گروهـان مهندسـی ارتش جهت پـاک سـازی منطقه مـوردنظر، دستورات لازم داده شده است.(۴)

یک گزارش از نیروی زمینی ارتش نیز حاکی است: «به علت فعالیت گروه ضـربت [سازمان پیشمرگان] کرد مسلمان و وحشت پیشمرگان [مسلح مخالف نظام] از این گروه، تعدادی از پیشمرگان سنار مامدی گفته اند اگر دولت با ما کاری نداشته باشد و اعلامیه پخش نماید ما اسلحه خود را تسلیم دولت خواهیم کرد.»(۵)

ص: ۱۰۱۵

۱- سند شماره ۶۳۸۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (پیرانشهر)، صص۶۱ و ۶۲، از سماجا۲ (ح – ع) به ت – ف ژاجا (رکن۲)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۲- سند شماره ۶۳۸۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۴، از سماجا۲ (ح – ع) بـه ت – ف – نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

۳- Bivanij: یکی از دهستان های بخش کرند شهرستان اسلام آباد. این دهستان در شمال بخش واقع شده و محصور به ارتفاعات صعب العبور است. سرچشـمهٔ رودخانـهٔ زمکـان بخش گوران از این دهسـتان بوده است. کوه های جنوبی بخش گوران در شـمال این دهسـتان و ارتفاعـات جنوبی آن مشـهور به کوه نار و کوه جنوب غربی آن کوه سـیاهان می باشـد. دشت بیونیـج تقریباً به عرض ۴ الی ۶ کیلومتر در طول ۱۰ الی ۱۵ کیلومتر ۱۱ آبادی بزرگ و کوچک آن در این دشت به فاصلهٔ ۱ الی ۳ کیلومتر از هم قرار گرفته اند. (همان)

۴- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شـماره ۶۳ سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی، از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹، الی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، برابر گزارش گروه رزمی در بیونیج.

۵- سند شماره ۹۴۵۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (سلماس)، ص۱۶۷، از سماجا۲ (ح –ع) به دفتر ریاسـت

جمهوری، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

درحالی که بامداد امروز، پس از جلسات متعدد محاکمه، حکم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز، مبنی بر اعدام ۹ تن دیگر از دست اندرکاران کودتای نقاب به اجرا درآمد،(۱)سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی، با تبلیغات روانی خاصی(۲) اتهام دست داشتن در کودتای نافرجام اخیر را بازهم به شدت تکذیب کردند. باوجوداین، تکذیبیه سران مجاهدین خلق (منافقین) حاوی نکاتی است که نه تنها آنان را از این اتهام مبرا نمی کند، بلکه سرنخ هایی از همدستی این سازمان با کودتاگران به دست می دهد.

ماجرا بنا به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از این قرار است که «به دنبال پخش برنامه تلویزیونی سروان رکنی، یکی از عوامل مؤثر کودتای نافرجام اخیر که گفته بود با رهبران مجاهدین خلق [منافقین] صحبت شده بود که در زمان انجام کودتا سکوت اختیار کنند و درحقیقت دال بر آگاهی مجاهدین و شرکت ضمنی آنها در این کودتا بود و پس از آن در مجلس شورای اسلامی حجت الاسلام هادی غفاری، نماینده تهران، اعلام داشت که بنا بر اخباری که به دست آوردم بنا بود پس از کودتا به رجوی پست نماینده دائمی ایران در سازمان ملل متحد داده شود؛ و خبر امروز روزنامه صبح آزادگان مبنی بر اینکه مسعود رجوی، یکی از رهبران سازمان مجاهدین خلق [منافقین]، به پاریس فرار کرده و در آنجا با شاهپور بختیار دو بار ملاقات کرده و در کودتای ۱۸ تیر دست داشته است، امروز در منزل شهید رضائی ها، مسعود رجوی و موسی خیابانی طی یک مصاحبه مطبوعاتی درمورد مسائل چند ماهه اخیر و شایعه ارتباط مجاهدین خلق در کودتای نافرجام اخیر توضیحاتی دادند.»(۳) مضمون گفته های آن دو به اضافه ناگفته های دیگری در اطلاعیه این سازمان امروز در "نشریه مجاهدین خلق ایران، فوق العاده" تحت عنوان "پاسخ به اراجیف افسر ضدانقلابی" منتشر شد. در بخشی از این اطلاعیه که در روزهای نزدیک به محاکمه محمدرضا سعادتی، از اعضای مرکزی این سازمان، به اتهام جاسوسی برای شوروی منتشر شده، آمده است: «در نامه ای که قبل از کودتای اخیر به رئیس جمهوری و دفتر امام داده شد، چنین می خوانیم: "... عملیات قرار است روز چهارشنبه (۱۸/۴) با اشغال پایگاه شاهرخی همدان آغاز شود. طبق... ۳۰ فانتوم و ۴۰ خلبان در این پایگاه طبق نقشه آماده پرواز هستند. نقطه آغاز عملیات محلی در چهار کیلومتری پایگاه است که محل تجمع... می باشد. فانتوم ها پس از پرواز قرار است صبح پنجشنبه چند نقطه حساس تهران را مورد حمله و بمباران قرار دهند. ازجمله این نقاط مقر امام، نخست وزیری و... می باشد. امید است که اطلاعات مزبور درجهت خنثی ساختن این توطئه به موقع مورد استفاده قرار گیرد و جمهوری اسلامی ایران از گزند این اقدام ضدانقلابی آسیبی نبیند."»(۴)

ص: ۱۰۱۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- ضمیمه دارد؛ کودتای نقاب و نقش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۱؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۱۳۵۹، صص ۱۱ تا ۱۴، از تهران، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۲۲۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه مجاهدین خلق ایران (فوق العاده)، ۲۴/۶/۱۳۵۹.

از سوی دیگر و در همین خصوص، بنی صدر در کارنامه امروز خود درباره تماس تلفنی امروز مسعود رجوی، از رهبران سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، آورده است: «... بعد گفتند آقای رجوی می خواهد با شما صحبت کند، اجازه دادم که وصل کنند و صحبت بکند. گفت که با رئیس مجلس صحبت کرده درباره صحبت هایی که در مجلس شده درخصوص مشارکت مجاهدین خلق [منافقین] در کودتای نافرجام. و گفت که به رئیس مجلس گفته است که ما به موقع به رئیس جمهوری گزارش کتبی کرده ایم و این گزارش موجود است، چطور ما را متهم می کنند به اینکه ما در این کودتا دخالت یا دست داشتیم [؟] و گفت که رئیس مجلس گفته است که چرا به خودِ رئیس جمهوری مراجعه نمی کنید. و من گفتم: "بله، من تصدیق می کنم که شما گزارش فرستاده اید و لابد برای همین است که اگر من تصدیق می کردم بعد بوق و کرنا راه می اندازند [که] این هم دلیل دیگر بر همکاری". ...»(۱)

۱

اظهارات مقامات ایران و امریکا درباره گروگان ها حاکی از نوعی انتظار و درعین حال هنوز بلاتکلیفی دراین باره است. ولی چشم انداز حل مسئله، به هرحال نزدیک تر شده است؛ هرچند نه خیلی نزدیک.

در ایران، هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، طبق معمول هر هفته، صبح امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی با شرکت خبرنگاران داخلی و خارجی، به سؤالات مختلف آنها ازجمله درباره روابط ایران با سوریه و لیبی، کودتای اخیر ترکیه، ملاقات با برخی سفیران و نامه دو تن از نمایندگان کنگره امریکا و نیز نامه خانواده های گروگان های امریکایی پاسخ گفت.(۲)

رئیس مجلس درباره ملاقات های اخیر خود با نمایندگان سفارتخانه های خارجی و نامه هایی که ازطریق آنها از مقامات امریکایی دریافت کرده، اظهار کرد: «یک نامه ازطرف خانواده گروگان ها به امضای ۵۲ خانواده به من رسیده است که لحنی التماس آمیز دارد و در آن از امام و مجلس تقاضای کمک شده است و همچنین با ملت ایران درمورد تجاوزات امریکا ابراز همدردی شده است و نامه دیگری ازطرف دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا به دست من رسیده که در آن با اشاره به نامه قبلی این کنگره، خواستار جواب به آن نامه و رسیدگی به وضع گروگان ها شده است. ...»(۳)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۷/۷/۱۳۵۹، صص۱ و آخر، کارنامه دوشنبه ۲۴ شهریور ۱۳۵۹.

۲- هاشمی رفسنجانی علاوه بر موارد فوق، درباره روابط ایران با سوریه و لیبی اظهار کرد: «روابط ما با سوریه از روز اول بسیار خوب بوده و درباره لیبی، مفقودشدن امام موسی صدر مانع آن بوده که روابط ما به سطح عالی برسد. ...» وی همچنین درمورد کودتای اخیر در ترکیه و نقش ابرقدرت ها در این کودتا گفت: «قراینی که تاکنون به دست ما رسیده و همچنین تحلیل سیاسی ما از جریان حاکی از آن است که این کودتا، کودتای امریکایی است. اینکه توافقی هم با ابرقدرت دیگر در کار بوده یا نه، من فعلاً دراین باره نمی توانم اظهارنظر کنم.» (روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - همچنین ر.ك: روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲.)

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲.

هاشمی رفسنجانی در بخش دیگری از این مصاحبه درمورد زمان آغاز بحث اصلی درباره گروگان ها گفت: «در جلسه فردا بحث درباره گروگان ها شروع می شود. فردا کیفیت حرکت را مشخص می کنیم که آیا مجلس خودش مستقیماً به این مسئله بپردازد یا کمیسیون ویژه ای مأمور این کار خواهد شد.» رئیس مجلس در پاسخ اینکه آیا شرایط مجلس همان هایی که ازطرف امام خمینی بیان شد خواهد بود یا خیر، گفت: «نخیر، یقیناً بیشتر است، برای اینکه امام تمام شرایط را نگفتند. امام به طورکلی مسئله را به مجلس واگذار کردند و به طور مختصر چیزهایی را اشاره کردند. مجلس وقتی وارد بحث شد شرایطی را ارائه خواهد داد که من فکر می کنم حداقل چیزی که قابل گذشت نیست، این است که امریکا باید سیاست گذشته اش را در ایران محکوم کند؛ این چیزی است که مجلس روی آن پافشاری خواهد کرد. ...»(۱)

این درحالی است که امروز ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، در یک نشست مطبوعاتی درباره امید به حل قریب الوقوع بحران گروگان های امریکایی گفت: «درحالی که بیانیه ها و اظهارنظرهای رهبران ایران در خلال یک ماه گذشته ممکن است راهگشای حل مسئله گروگان ها باشد، ایالات متحده و ایران هنوز حتی در مراحل اولیه گفت وگوهای مربوط به بحرانی که ۱۰ ماه از آغاز آن می گذرد، نیستند.» رادیو صدای امریکا ضمن بیان این مطلب، از قول ادموند ماسکی، "امیدوارشدن به اظهارنظرهای دولت ایران را اشتباه خواند."(۲)

از سوی دیگر، در حاشیه نامه نگاری مقامات امریکایی با رهبران ایران، روزنامه فرانسوی زبان لاپرس به نکته تأمل برانگیزی اشاره کرده و در شماره امروز خود نوشته است: «موقعیت قطب زاده از ریشه و بن متزلزل است و از آنجا که نامه ادموند ماسکی، وزیر خارجه امریکا، خطاب به علی رجایی، نخست وزیر جدید ایران بوده، می تواند به عنوان توهینی به وزیر خارجه و رئیس جمهوری ایران تلقی شود.» بنا به همین گزارش: «رئیس جمهوری و وزیر خارجه ایران سعی کردند نسخه دوم نامه ماسکی را از سفارت سوئیس در تهران (حافظ منافع امریکا در

۱- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار سیاسی کیهان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۵، رادیو صدای آمریکا (فارسی)، ساعت ۷ بامداد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

ایران) دریافت کنند، لکن موفق نشدند. کاردار سفارت سوئیس گفت: وی هیچ گونه دستوری از امریکا مبنی بر تحویل رونوشت نامه ماسکی، دریافت نکرده است.» مقاله مذکور در پایان می افزاید: «مذاکرات بین مقامات ایرانی و امریکایی که در معرض خطر قرار گرفته بود، پس از آنکه امریکا تصمیم گرفت بار دیگر کانال های سری اروپایی را مورد استفاده قرار دهد، این مذاکرات به حالت اولیه خود بازگشت. ...»(۱)

ضمیمه گزارش۶۲۱: شرح وضعیت حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی که یک دسته از افراد شجاع این گروهان شناسایی آن را انجام دادند.

«برابر گزارش گروهان خان لیلی، ۸ نفر از پرسنل آن گروهان جهت شناسایی حوزه استحفاظی در ساعت ۱۱ مورخه ۲۳/۶/۵۹ حرکت و در ساعت ۶ صبح مورخه ۲۴/۶/۵۹ بدون هیچ گونه تلفات و با موفقیت تمام ضمن شناسایی وضعیت نیروهای عراقی، به گروهان مراجعه و مشاهدات خود را به شرح زیر اعلام کردند: ۱. از منطقه گرصدف(۲) تا سرتاسر حوزه استحفاظی گروهان خان لیلی هیچ گونه اکیپ یا نفراتی جهت شناسایی و چه جهت ضربت مشاهده نشده. ۲. گروه اعزامی پس از عبور از تنگه تنگاب مشاهده می نماید که بین پاسگاه تنگاب کهنه زینل کش مقداری آهک و گچ و سایر مصالح ساختمانی خالی شده و نیروهای عراقی سریعاً مشغول کار هستند. ۳. پاسگاه آمنه وسیله بلدوزر صاف شده، ضمناً قبلاً نیز ساختمان گلی بوده. ۴. تمام ماشین آلات وزارت راه و ماشین های ژاندارمری در سر جای خود باقی بوده اند. ۵. در قسمت پشت گروهان خان لیلی درحدود ۶۰۰ متری و در امتداد میله مرزی تانک و توپ های عراقی مستقر بودند و در سمت چپ گروهان به طرف پاسگاه رضاآباد یک واحد پیاده [عراق] مستقر بوده. ۶. پشت پاسگاه زینل کش [عراقی ها] دو پاسگاه مهم تأمین کرده اند. ۷. از پاسگاه تپه گل به رضاآباد و از پاسگاه محمدخدر عراق تا پشت گروهان خان لیلی و از پاسگاه زینل کش ایران به آمنه جاده درست شده بود و بلدزرها [بلدوزرها] درحال کندن سنگر بودند. ۸. افراد پس از تاریک شدن هوا با شناسایی و پاک سازی محیط به داخل مرکز گروهان نفوذ کرده و توانستند با تعداد کمی که بودند تعداد سه قبضه تیربار ام.ژ [یک. آ]۳، سه قبضه تفنگ ژ۳، ۲ قبضه یوزی، یک قبضه نارنجک انداز که در گروهان به جا مانده بوده با خود بیاورند که در این موقع دشمن ازطرف پاسگاه تپه گل شروع به پرتاب خمپاره منور نموده و با کالیبر۵۰ شروع به تیراندازی کردند که از افراد گروه با جنگ وگریز خود را به رودخانه تنگاب رسانیده و سپس با سازماندهی مجدد از بین دو پاسگاه عراقی به پاسگاه تنگاب کهنه نفوذ [کردند] و پس از شناسایی، اسلحه های زیر را نیز از این پاسگاه تخلیه [کردند] که عبارت اند از ۸ قبضه تفنگ برنو، ۲ قبضه تفنگ ژ۳، ۲ قبضه یوزی، یک قبضه نارنج انداز [نارنجک انداز]، یک قبضه کلت کالیبر۴۵. و گروه بعد از انجام عملیات با اسلحه های تخلیه شده با هوشیاری به طرف محل قبلی خود حرکت و به قصرشیرین مراجعت نمودند.» لازم به ذکر است که تمامی افراد فوق یعنی: ۱. سرپرست ستوان یکم احمد رضیتپور ۲. گروهبان یکم تیمور سوزنی ۳. گروهبان یکم محمدمراد بخشی ۴. جوانمرد امین یاری ۵. جوانمرد سلمان عزیزی ۶. جوانمرد شاهمراد بابایی ۷. جوانمرد علی فاروق و ۸. جوانمرد علی باپیری، توسط فرمانده کل ژاندارمری که در محل بود، مورد تشویق و ارتقا قرار گرفتند.(۳)

۱- همان، صص۴ و ۵، خبرگزاری یونایتدپرس از مونترال، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- Gar - sadaf، گرصدف: ده از دهستان خالصه بخش مرکزی شهرستان قصرشیرین، واقع در ۱۲ کیلومتری شرق خسروی و کنار رودخانه الوند. (همان)

۳- سند شماره ۲۸۳۷۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۴/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان خان لیلی.

ضمیمه گزارش۶۲۶: اطلاعات کسب شده از سه پناهنده عراقی که جمعی گردان۳ تیپ۱ عراق هستند، درباره گسترش یگان های عراقی و استعداد نسبی آنها در منطقه مرزی ایلام و خوزستان تا به امروز

«۱. قرارگاه تیپ۲۷ در بند بازرگان [تابع مهران] مستقر می باشد.

۲. گردان تیپ۲۷ از پاسگاه صدام حسین تا فکه در نوار مرز گسترش یافته.

۳. گردان۳ تیپ۲۷ از فکه تا شیب گسترش یافته.

۴. گردان۳ تیپ۲۷ در احتیاط تیپ در منطقه بند بازرگان.

۵. گردان۸ تانک در منطقه فرهانیه بین فکه و شیب.

۶. گردان۸ توپخانه صحرایی در منطقه پل خزیله.

۷. قرارگاه سپاه ۳ در منطقه حلفائیه به منظور کنترل عملیات آتی مستقر و قرار است ظرف امروز تا فردا با لشکرهای ۱ و ۹ به مرزهای ایران حمله کنند.

۸. گردان شناسایی قدس از طیب تا چیلات در پشتیبانی پاسگاه ها.

۹. تعداد تانک هایی که برای این عملیات در نظر گرفته شده ۵۰۰ دستگاه می باشد.

۱۰. تیپ۱ مکانیزه لشکر۱ از نجف به عماره تغییر مکان نموده و دیشب وارد عماره شده است.

۱۱. نوع تانک هایی که این لشکرها در اختیار دارند تی۵۵ روسی می باشند.

۱۲. نوع نفربرهای پیاده زرهی بی.تی.آر ۶۰.

۱۳. نوع تانک های شناسایی پانهارد فرانسوی می باشد.

۱۴. یک آتشبار شلیکا در منطقه شیب به منظور حفاظت آسمان منطقه مستقر و در تابعیت سپاه ۳ می باشد.

۱۵. تیپ۵ نیروی مخصوص تابع نیروی دریایی در بصره و ام القصر مستقر است.

۱۶. نقطه تدارکات و آمار مهمات و سوخت یگان ها در فکه در روی کالک وضعیت، مشخص شده و از امروز یگان های در خط را پشتیبانی لجستیکی می کند.

۱۷. نوع بی سیم های یگان های عراقی آر۱۲۳، فرکانس ۲۲۰ و فرکانس احتیاط ۳۰۰.

۱۸. نوع دیگر بی سیم ها ۱۱۳ - ۱ ژ روی نفربرهای پیاده و با فرکانس ۲۱۶۰۰ و فرکانس احتیاط ۲۳۳۰ می باشد.

۱۹. فرکانس بی سیم های استخبارات سپاه ۳، ۸۴۰۰ می باشد که در عماره مستقر و با بصره در تماس می باشد.

۲۰. لشکر۹ زرهی از دو تیپ زرهی و یک تیپ مکانیزه با یگان های توپخانه خود در عماره مستقر شده و به سوی مرز ایران درحال حرکت می باشد.

۲۱. یک اسکادران میگ۲۱ در فرودگاه المیمونه واقع در ۲۰ کیلومتری جاده عماره به بصره در منطقه مسعیده مستقر است.

۲۲. دیدبانان یگان های توپخانه عراقی پاسگاه های نوار مرزی ایران را برای توپخانه هدف یابی کرده اند.

۲۳. تیپ۳۴ زرهی در محور علی غربی به چیلات گسترش یافته و زیر امر سپاه ۳ قرار گرفته است.

۲۴. این عملیات وسیله نیروی هوایی عراق پشتیبانی می شود.

۲۵. روحیه پرسنل ارتش در وضع فعلی در سطح پایین قرار گرفته و چندان علاقه و تمایل جنگیدن با نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران را ندارند.»(۱)

ضمیمه گزارش۶۳۲: کودتای نقاب و نقش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن(۲)

در ۱۹ تیر ۱۳۵۹ خبر کشف یک کودتای نظامی منتشر شد. این کودتا که قرار بود در روز ۱۸ تیر آغاز شود و بعدها به کودتای نوژه شهرت یافت، ازسوی سازمان جاسوسی امریکا برنامه ریزی و تدارک شده بود.

ص: ۱۰۲۰

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۴/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) برابر اطلاعات کسب شده از سه نفر پناهنده عراقی.

۲- به کوشش جمعی از پژوهشگران، سازمان مجاهدین خلق پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴ - ۱۳۸۴)، جلد ۲، مؤسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، صص۴۸۷ تا ۴۹۰، پاییز ۱۳۸۴،

مطابق برنـامه کودتاچیان قرار بود عملیات از پایگاه هوایی شـهید نوژه(۱) همـدان آغاز شود و هدف آن اسـتقرار یک حکومت سوسـیال دمکرات به ریاست شاهپور بختیار، آخرین نخست وزیر رژیم شاه و درصورت امکان، اعاده سلطنت پهلوی بود.

به نوشته کتاب کودتای نوژه: «این کودتا ازلحاظ تجهیزات نظامی که قرار بود از داخل و خارج در جریان آن به کار گرفته شود در تاریخ کودتاهای جهان بی سابقه بود و چنان دقیق طرح ریزی شده بود که سیا موفقیت آن را قطعی می دانست. ... و به جرئت می توان ادعا کرد که کودتای ۲۸ مرداد ۳۲ در مقایسه با آن، بازی کودکانه ای بیش نبود.»(۲)

حجت الاسـلام ری شـهری، رئیس دادگاه ویژه انقلاب اسـلامی ارتش، در پانزده مرداد ۱۳۵۹، در مصاحبه ای درمورد ارتباط چنـد گروه سیاسی با عاملان کودتا، به ارتباط آنان با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اشاره کرد و چنین گفت:

«[براسـاس اعترافات گرداننـدگان کودتا]... سازمان ها و گروه هاییماننـد پان ایرانیست ها، جبهه ملی، سازمان چریک های فـدایی خلق و سازمان مجاهـدین خلق ایران [منافقین] در جریان این طرح قرار داشـته انـد و مطالعات و بررسـی هایی نیز درزمینه همکاری یا موافقت [با] هریـک از این گروه هـا صورت گرفته بوده است. ... ضـمن بررسـی هـای انجام شـده توسط چنـد تن از افراد شـرکت کننـده در این طرح [کودتا]، قـدرت رزمی سازمان مجاهدین در تهران ۸۰۰ نفر و سازمان چریک های فدایی خلق، ۳۰۰ نفر اعلام گردید. پس از این بررسی ها تصـمیم گرفته شده است که با این دو سازمان صـحبت شود و از آنها قول گرفته شود که علیه یا له عاملان این طرح وارد عمل نشوند و درعوض، پس از پیروزی [کودتا] و اجرای کامل طرح، امتیازات خوبی به آنها داده شود.»(۳)

در همین مصاحبه، آقای ری شـهری برای تسهیل تحقیقات بعدی و جلوگیری از فشارهای سیاسی تأکید کرد: «هیچ گونه تضمینی بر اینکه مطالب عنوان شده توسط این افراد صـحت داشـته باشد، وجود ندارد. ما صرفاً به این دلیل که ملت مسلمان را در جریان وقایع آنچه که در دادگاه های ویژه ارتش می گذرد قرار داده باشیم، این مطالب را بازگو می کنیم.»(۴)

از متن بازجویی یکی از سـران کودتا به نقل از مسئولان سیاسی کودتا، آمده است که مذاکره با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به نتیجه رسیده بود: «می گفت که ما این قول را از مجاهدین خلق گرفته ایم که آن روز [روز کودتا] بی طرف بمانند. درعوض اینکه آن روز بی طرف می مانند، بهشان قول داده ایم که آزادی فعالیت سیاسی داشته باشند.»(۵)

به نوشته کتاب کودتای نوژه: «از سوی دیگر، سازمان منافقین به واسطه قدرت اطلاعاتی خود که ناشی از وجود عناصر نفوذی اش ازجمله میـان کودتاچیـان و همچنین سـتاد خنثی سـازی کودتا بود، به ارزیابی احتمالات و سـرانجام کودتا پرداختنـد. اطلاعاتی که عناصـر نفوذی سازمان در میان کودتاگران از روند و حجم وسیع کودتا در اختیار سازمان قرار می دادند، سازمان را متقاعد ساخت تا رضایت خود را از وقوع کودتـا و همکاری در خفا اعلام نماینـد. ... تحلیل سـران سازمان منافقین این گونه بود که سرنگونی حکومت کودتا به دلیل فقـدان اعتقادات اصولی و مناسـبات تشـکیلاتی پیچیـده، آسان تر از نظام جمهوری اسـلامی است و براساس این تحلیل، سازمان تصـمیم گرفت با طرحی بسـیار پیچیده ضـمن شـرکت در کودتا و تقویت کودتاچیان، برنامه مناسبی را نیز برای مواجههٔ بی خطر با وجه عدم موفقیت کودتا تـدارک ببینـد. سازمان منافقین با سـرعت و شـتاب زیاد، تعـدادی از افراد نظامی را که تا آن هنگام در ارتش شـناسایی و جذب کرده بود فراخواند و دو محور اساسی زیر را به عنوان دستور کار سازمانی به آنها ابلاغ کرد:

الف) نفوذ در تشکیلات کودتا و ارزیابی نیرو و امکانات کودتاچیان و سنجش قطعیت انجام کودتا.

ب) با استفاده از شناسایی های قبلی سازمان از ناراضیان داخل ارتش، ضمن تشکیل تیم های جداگانه،

۱- شـهید محمـد نوژه از خلبانـان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسـلامی ایران بود که درپی فرمان امام خمینی برای کمک به شـهید دکتر مصـطفی چمران و نیروهای رزمنده که در مقابله با تجزیه طلبان وابسـته در کردستان به محاصره درآمده بودند، به پرواز درآمد و درحالی که روزه بود، هواپیمایش در منطقه پاوه، هدف نیروهای ضدانقلاب قرار گرفت و به شهادت رسید. از آن پس پایگاه سوم شکاری همدان به پایگاه شهید نوژه تغییر نام یافت.

۲- به کوشش جمعی از پژوهشگران، کودتای نوژه، چاپ چهارم، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، ۱۳۶۸، صص۵۲ و ۵۴.

۳- روزنامه کیهان، ۱۶/۵/۱۳۱۳۵۹، ص۲.

۴- همان.

۵- کودتای نوژه، پیشین، صص ۱۷۸ - ۱۷۷.

افراد ناراضـی را جـذب نموده و در پوشـش چنـدین تیم عمل کننـده در اختیار کودتاچیان قرار گیرند. تعدادی از این افراد ازجمله اسـتوار ایرج بهی و گروهبان یکم حمیـدرضا ترکپور(۱) و چند تن از تیپ۲۳ نوهـد مرتبط با سازمان مأمور انجام این مأموریت شدند. ... سازمان نتیجهٔ کودتا را هرچه می بود به نفع خود ارزیابی می کرد. ... درصورت مشاهده علائم شـکست کودتا می توانست با محورساختن تماس هـای خود، اطلاعـات خود را در اختیـار رئیس جمهور گـذارده تـا ضـمن مرعوب سـاختن او نسبت به توان تشـکیلاتی و اطلاعـاتی خود، سازمان را دربرابر اعترافات کودتاگران بیمه سازند.»(۲)

و همین گونه نیز شـد. پس از انتشـار مفـاد بازجویی ها و برخی مصاحبه های سـران کودتا مبنی بر تماس آنان با سازمان، آنها «همیشه این ادعا را داشتند که بله ما داخل کودتاچیان نفوذی داشتیم و اطلاعات آنها را در اختیار رئیس جمهور بنی صدر می گذاشتیم.»(۳)

درپی پخش تلویزیـونی مصـاحبه یکی از افسـران دسـتگیرشده در کودتـای نافرجـام نقـاب، در تاریـخ ۲۲ شـهریور ۱۳۵۹، مبنی بر تمـاس کودتاچیان با سازمان و توافق درمورد خودداری از اقـدام برضـد کودتا ازسوی سازمان، مسـعود رجوی و موسـی خیابانی در یک مصاحبه مشترک با خبرنگاران ضـمن تکـذیب شدیـد این موضوع،(۴)اسـناد و مـدارکی دال بر همکـاری بـا مقامـات کشور در کشف کودتا ارائه دادنـد. همچنین یک ویژه نامهٔ ۶ صـفحه ای نشـریه مجاهـد به این موضوع اختصاص یافت و اطلاعیه رسـمی سازمان نیز دراین باره منتشـر شد.(۵) در ویژه نامهٔ مزبور، تأییـد بنی صـدر، رئیس جمهور، مبنی بر نقش سازمان در کشف کودتا و تصویر چنـد نامه درج گردیده بود. مطابق اسناد ادعایی سازمان، در دو روز ۱۷و ۱۸ تیر، نامه هایی خطاب به رئیس جمهور و رونوشت به دفتر امام درمورد اطلاع طرح کودتا ارسال شده بود، حال آنکه این اطلاعات در زمان ارائه عملاً سوخته و بی فایده بوده اند و کودتا قبل از اطلاع سازمان کشف و خنثی شده بود. درواقع سازمان کوشیده بود با برجای گذاردن این اسناد، هم امکان پاک کردن ردهای احتمالی خود را فراهم سازد و هم دلیلی برای سهم خواهی و ادعـای نقش اساسـی در کشف کودتـا داشـتن، سـاخته شود. بعـدها همچنین فاش شـد که کودتاچیان توافق های مشـخص دیگری نیز با سازمان داشته اند:

«طبق اسـناد و مدارکی که به دست آمده، تماس هایی میان کودتاگران و موسـی خیابانی صورت گرفته بود و ضـمن پیشنهادی که رهبران کودتا به سازمان مجاهـدین [منافقین] داده بودند، موافقت شده بود که سازمان مجاهدین در مقابل پستی که به مسعود رجوی واگذار می شود، به نفع کودتاگران از موضع گیری در مقابل عمل کودتا، خود را کنار بکشد.»(۶)

گازیوروسکی در مقالهٔ خود دربارهٔ کودتای نقاب،(۷)که براساس صـدها ساعت مصاحبه با افراد مختلف ایرانی و خارجی مرتبط با کودتا در نقاط مختلف جهان تهیه کرده، تصـریح می کنـد که کودتاچیان با مسـعود رجوی تماس گرفته و همکاری وی را به کودتا جلب کرده بودند.

در سـتاد ضـدکودتا عوامـل نفوذی سازمـان تـا سـطوح بالا حضور داشـتند و توانسـتند بسـیاری از سـرنخ ها و ردپاهای همکاری سازمان با کودتاچیان را از بین ببرند. بنا بر اطلاعات منتشره، مسعود کشمیری، عضو سازمان و عامل بعدی انفجار نخست وزیری در شهریور ۱۳۶۰ و جواد قـدیری، از اعضـای قـدیمی سازمان و وفاداران رجوی در زنـدان و همسـر زهره عطریانفر،(۸) در سـتاد خنثی سـازی کودتا همکاری داشتند. بخشی از اطلاعات و اسناد مربوط به عملیات ضد کودتای نوژه [نقاب] را قدیری سرقت کرد و به خارج از کشور گریخت.(۹)وی یکی از طراحان انفجار مسجد ابوذر در ششم تیر ۱۳۶۰ بود که به مجروح شدن شدید آیت الله خامنه ای منجر شد.(۱۰)

۱- ایرج بهی بعـدها در کسوت جاسوس نظامی ارتش عراق در یک پایگاه عراقی کشـته شـد و حمیدرضا ترکپور در رده های تشـکیلاتی

سازمان پیشرفت کرد و مسئول یکی از نهادهای آن گردید. نام ترکپور در فهرست اعضای شورای مرکزی سازمان در سال ۱۳۶۴ اعلام گردید. (نشریهٔ مجاهد، شماره ۲۵۲، ص۵۶.)

۲- همان، صص ۱۸۰ - ۱۷۸.

۳- همان، ص۱۸۰ (پانوشت).

۴- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۱۳۵۹، ص۱۶.

۵- نشریه مجاهد، شماره فوق العاده (مصاحبه رجوی و خیابانی)، منتشرشده در ۲۶ شهریور ۱۳۱۳۵۹، ۶ صفحه.

۶- کودتای نوژه، پیشین، ص۵۴.

۷- Gasirowski. Mark. J. "The Nuzhih plot and Iranian politics", International Journal of Middle East Study ۲۰۰۲. No ۳۴. pp. ۶۴۵ - ۶۶۶

۸- زهره عطریانفر از اعضای مرکزیت سازمان در خارج کشور مدتی به عنوان مسئول اول سازمان تعیین شد.

۹- سازمان مجاهدین خلق پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴ - ۱۳۸۴)، پیشین، ص۴۹۰، به نقل از: غائله چهاردهم اسفند، ص۸۲، اشاره به نفوذ قدیری در ادارهٔ دوم ستاد ارتش. سایر اطلاعات درباره وی مأخوذ از گفت وگو با یک کارشناس امنیتی.

۱۰- همان، به نقل از: قدیریان، خاطرات، ص۱۷۹ (پانوشت).

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۵ شهریور ۱۳۵۹ ۶ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۶ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

بیانیه امروز وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران که درخصوص تصمیم اخیر دو کشور سوریه و لیبی مبنی بر اتحاد دو با یکدیگر، صادر شده است، علاوه بر اینکه اتحاد این دو کشور را مقدمه ای بر اتحاد بین همه کشورهای اسلامی دانسته و به شدت به رژیم های دست نشانده امریکا در منطقه ازجمله رژیم مصر به دلیل ارتباط رسمی با اسرائیل حمله کرده است، رهبران عراق را نیز مورد حمله قرار داده و تلاش آنها را در جنگ با ایران برای دستیابی این کشور به جانشینی شاه مخلوع ایران و ژاندارمی منطقه دانسته است. در بخشی از این بیانیه درباره عراق گفته شده است که:

«... نمونه دیگر آن فعالیت هایی است که تحت رهبری عراق در خلیج فارس صورت می گیرد. رژیم عراق در زیر پوشش نداشتن روابط سیاسی با امریکا و مبارزه ظاهری و ریاکارانه با آن کشور توانسته است قیافه ای انقلابی به خود بگیرد، به این وسیله دولت های مرتجع و دوستان امریکا را به دور خود جمع کند؛ حال آنکه در واقع امر، هدف نهایی آنان جبهه گیری و توطئه برعلیه دولت جمهوری اسلامی است. آنچه که عراق در سر دارد و دیگران به این کشور القا می کنند جانشینی رژیم شاه در منطقه و ژاندارمی خلیج فارس است. عواقب خطرناک این قدرت وابسته آن است که دولت عراق می خواهد از هم اکنون حاکمیت خود را که با صرف میلیاردها دلار بودجه مملکت و با اتکای به غرب به دست آورده، بر دیگر حکومت های منطقه تحمیل کند و این امر یا با مسالمت صورت خواهد گرفت که حاصلش همین مسافرت ها و قراردادهایی است که بین عراق و دیگر دولت های منطقه بسته می شود و یا با توسل به زور که اثرات آن را در آینده و چه بسا به صورت کودتاهایی به چشم خواهیم دید.»

این بیانیه پس از برشمردن خطرهای بالقوه عراق برای منطقه، به جمع بندی خطرهایی که منطقه را تهدید می کند پرداخته و آنها را چنین ذکر کرده است: «۱. اشغال افغانستان توسط نیروهای روسیه شوروی و درگیری خونین آنان با مجاهدین مسلمان. ۲. حمله نظامی ناموفق امریکا به ایران و یورش های احتمالی آینده و کودتاهای طراحی شده توسط دشمنان انقلاب که

با نظارت امریکا در شرف تکوین است و احتمال اجرای نقشه بعدی برعلیه جمهوری اسلامی ایران. ۳. توسعه طلبی عراق و یورش خفیف و شدید این کشور به مرزهای ایران که موجبات ناراحتی و ناآرامی ملت ها و دولت های ناحیه را فراهم آورده است. ۴. تجاوزات رژیم اشغالگر قدس به جنوب لبنان و توسعه طلبی آن و انتخاب قدس به عنوان پایتخت جدید که موجی از نگرانی و ناآرامی را در تمام ملل اسلامی به وجود آورده است. ۵. اغتشاش در ترکیه که بالاخره منجر به کودتای نظامی شد. ...»(۱)

۱

در نوع بازتاب مسائل ایران و عراق در رسانه های عراقی این نکته قابل ذکر است که درحالی که همه قرائن و شواهد اسنادی و خبری نشان از تجاوزات مکرر عراق به خاک ایران و تشدید درگیری های مرزی میان قوای دو کشور در مناطق مرزی غرب و جنوب غرب دارد، مسئولان و رسانه های رسمی عراق با ارائه اخبار و تحلیل های یک سویه، سعی در متجاوز جلوه دادن ایران دارند و نبردهای قوای عراق را فقط برای بازپس گیری خاک خود بر مبنای قرارداد مارس ۱۹۷۵ الجزایر می دانند.

دراین زمینه، امروز بخش فارسی رادیو بغداد چنین گفت: «... ازجمله حقایقی که در سطح بین المللی شناخته شده است، اینکه عراق از برجسته ترین دولت های جهان است که با هرگونه تجاوز و دخالت خارجی در هر دولتی و در امور داخلی دیگر دولت ها شدیداً مخالف است و شاید در منشور صادره در ماه مارس سال جاری متون صریح روشنی را بتوان یافت که حضرت رئیس جمهور رهبر، جناب آقای صدام حسین، بر زبان جاری ساختند که تأکیدکننده تمایل عراق و امت عرب درزمینه برقراری مناسبات حسنه با دولت های همسایه است و در عین وقت، کاربرد زور را مگر برای مقاصد دفاع مشروع جایز نمی داند. امروز خمینی تلاش می کند این خط مشی های اصولی را در سیاست عراق از راه اقدامات تحریک آمیزش علیه ارتش دلیر عراق و به پرواز درآوردن جنگنده هایش بر فراز خاک عراقِ مسلمان و اعزام تانک ها و جیره خوارانش به قصد تجاوز به عراقِ با ثبات، خدشه دار کند. ...»(۲)

روزنامه الثوره، ارگان رسمی حزب بعث عراق نیز در مقاله امروز خود تحت عنوان "پیرامون اظهارات رئیس جمهور رژیم ایران درباره جنگ ضدعراق و اظهارات [جانشین] رئیس ستاد ارتش ایران درباره قرارداد ۱۹۷۵ و قانونی بودن روش عراق در استرداد حقوق خود" نوشت: «بار دیگر بنی صدر، رئیس رژیم ایران، تهدید کرده است که جنگ را به داخل عراق خواهد کشاند. ... جنگ های روزهای گذشته حقیقتی را که ما همواره بدان اشاره می کردیم تأکید کرد و آن این است که ملت و ارتش عراق نسبت به حاکمیت ملی در یک صف قرار دارند و آنها به قدرت حق تکیه دارند و به رهبری خود... و چنانچه این حقیقت نبود؛ یعنی بنی صدر که رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح است این سخن را نمی گفت وی به خوبی می داند که نیروهایش دربرابر نیروهای

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار سیاسی کیهان.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص۲۵ و ۲۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ساعت ۱۲، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

مسلح ما با شکست عظیمی روبه رو شدند و چنانچه این مسئله نبود، نایب رئیس ستاد ارتش ایران اظهارات اخیر خود را که در این شماره روزنامه درج شده است ایراد نمی کرد. او آنچه را که ایران به موجب قرارداد مارس ۱۹۷۵ از شط العرب گرفت یک حق مسلم می داند درحالی که او حق عراق را برای باز پس گیری سرزمین ملی خویش به موجب آن قرارداد به رسمیت نمی شناسد و آن سرزمین ها را به ادعای خود ایرانی می داند. ... از زمان تغییر اوضاع در ایران، همواره تأکید می کنیم که عراق هیچ گونه هدف های ویژه ای در ایران ندارد و علاقه مند است روابط حسن هم جواری با ایران را داشته باشد، ولی به هیچ وجه مسئله حاکمیت را کم اهمیت قرار نمی دهد و او تصمیم دارد حقوق تاریخی که از او در شرایط سابق سلب شده است، بازپس گیرد. ...»(۱)

دراین حال، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر عراق نیز اعلام کرد که روزنامه کویتی الانباء امروز ضمن نکوهش برخی کشورهای عرب - که نامی از آنها نبرده - آنها را به پشتیبانی از عراق در جنگ قومی خود علیه ایران دعوت و ترغیب کرده است.(۲)

۱

به دنبال شدت گرفتن درگیری های مرزی میان ایران و عراق، برخی کشورها درصدد ایجاد آشتی و رفع سوءتفاهم ها میان این دو کشور برآمده و سفرای بلندپایه ای به عراق و ایران اعزام کرده اند تا شاید رهبران دو کشور را به پایان جنگ متقاعد سازند؛ علاوه براین رسانه ها و مقامات عربی و انقلابی نیز با یادآوری این موضوع که گسترش چنین جنگی می توانـد بر روابط دو کشور با برخی کشورهای دیگر تأثیر بسزایی داشته باشد، به بازگویی همین قصد و نیت پرداخته انـد. برای نمونه روزنامه الجزیره چاپ الجزیره، در شماره امروز خود «ایران و عراق را تشویق کرد اختلافات خود را با گفت وگو بر سر یک میز رفع کرده به این جنگ برادرکشی که تنها نتیجه اش به سود دشمنان عرب و مسلمان است پایان دهند. ...»(۳)

دراین حال، تصمیم به اعزام یک هیئت بلندپایه فلسطینی به بغداد و تهران نشان می دهد که سازمان آزادی بخش فلسطین درصدد متقاعدکردن رهبران دو کشور عراق و ایران برای رفع کدورت و پایان دادن به جنگ در مرزها می باشد. دراین زمینه، گزارش خبرگزاری کویت حاکی است: «دو هیئت بلندپایه از سازمان آزادی بخش فلسطین برای واردآوردن فشار بر مقامات ایرانی به منظور پایان دادن به برخوردهای خونین در مرزهای این کشور با عراق، راهی تهران شده انـد.» خبرگزاری کویت اضافه کرد: «این دو مقام فلسطینی قبلاًـ از بغداد دیدار کرده انـد و نامه ای ازطرف یاسر عرفات، رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین، دراین خصوص تسلیم صدام کرده اند.»(۴)

از سوی دیگر، رادیو کلن گزارش داد: «اختلاف مرزی ایران با عراق باعث تیرگی روابط ایران با اتحاد جماهیر شوروی نیز گردیده است. هنگامی که اتحاد شوروی به تقاضای ایران مبنی بر عدم تحویل اسلحه به عراق، جواب رد داد، ایران تهدید به قطع روابط دیپلماسی

۱- همان، ص۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، به نقل از سرمقاله امروز روزنامه الثوره، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۳۹، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰ به نقل از روزنامه کویتی الانباء، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از الجزیره، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۳۶، بخش عربی رادیو لندن، ساعت ۱۷:۳۰، به نقل از خبرگزاری کویت ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری وفا، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

نمود.»(۱) رادیو کلن در بخش دیگر خبری خود آورده است: «... سفیر ایران در مسکو گفت: باعث تعجب و شگفتی زیاد است که عراق با سلاح های اتحاد جماهیر شوروی دست به یک جنگ امپریالیستی زده است. آیت الله خمینی حتی حدس می زند که ایالات متحد امریکا برعلیه ایران با اتحاد شوروی همدست شده است؛ مسکو به عراق که ازطرف امریکا حمایت می شود کمک های نظامی و اسلحه می دهد. ...»(۲)

۱

نبردهای سخت و نفس گیر میان قوای مسلح ایران و عراق در مناطق مرزی قصرشیرین، نفت شهر و سومار امروز نیز ادامه داشت و مدافعان جمهوری اسلامی در این مناطق، به خصوص در پاسگاه های برارعزیز، پرویز، تنگاب نو، هنگ قصرشیرین، نفت شهر و پاسگاه های تابع سومار همچنان دربرابر قوای مجهز عراق مقاومت می کنند.(۳)

از اولین ساعات بامداد امروز، با آتشباری سنگین عراق روی نفت شهر، درگیری میان قوای دو طرف آغاز شد که در ساعت ۲۰:۰۷ دقیقه امروز بدون تلفات به نیروهای خودی، درحالی که خسارات زیادی به شهر وارد شد، خاتمه یافت.(۴)به گزارش فرماندار سومار، ارتباط تلفنی نفت شهر با دیگر نقاط کشور قطع شده است و تنها تماس تلفنی ازطریق تأسیسات نفت انجام می گیرد.(۵)این درحالی است که در منطقه تنگاب نو و عقداء ظرف ۲۴ ساعت گذشته، درگیری میان مدافعان جمهوری اسلامی و ارتش عراق همچنان ادامه دارد که صدمات سنگینی به نیروهای عراقی وارد آمده، ازجمله پاسگاه بانمیل عراق در نزدیکی مرز خسروی منهدم شده و تعدادی از تانک ها و نفربرهای عراقی که قصد تهاجم به نوار مرزی ایران را داشتند در این نقطه توسط جنگنده های نیروی هوایی ارتش ایران منهدم شدند.(۶)

عراق امروز در دو نوبت؛ یعنی در ساعت ۷ بامداد و ۱۶، نیروهای زرهی بیشتری شامل ۱۴ دستگاه تانک و ۱۶ نفربر و ۲۰ دستگاه خودرو دیگر را از مندلی به طرف تپه بازرگان منتقل کرد.(۷) عراق همچنین در ساعت ۱۶ امروز با آتش توپخانه خود پاسگاه سانواپا و روستاهای بخش سومار و پاسگاه های مرزی این نقطه را زیر آتش قرار داد.(۸)

در ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه بامداد، ارتش عراق از هوا و زمین پاسگاه بازرگان را زیر آتش توپخانه و بمباران هوایی قرار داد و بااینکه برای چندمین بار از فرمانده ارتش مستقر در سومار تقاضای پشتیبانی پاسگاه مزبور شده و خطر سقوط قریب الوقوع این پاسگاه گوشزد شده، اما هنوز اقدامی برای نجات آن نشده است.(۹)از سوی دیگر، درحالی که «پاسگاه تلخاب مدت چهار روز است که ضمن درگیری با قوای عراق، ارتباطی با گروهان سومار ندارد، عراق بازهم امروز نیروهای زرهی بیشتری را به سوی این پاسگاه گسیل داشته است. ازطرفی، جاده بین تلخاب و سومار نیز مین گذاری شده و هیچ گونه اطلاع یا کمکی ازطرف گروهان سومار برای آنها مقدور نیست و

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲۳، رادیو کلن آلمان غربی، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۳۳، بخش فارس رادیو کلن، ساعت ۱۱، به نقل از روزنامه فرانکفورتر روند شاو، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶۳، از ۲۴/۶/۱۳۵۹، الی ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری پارس.

۶- روزنـامه جمهوری اسـلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنـامه جمهـوری اسـلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگـار جمهوری اسـلامی از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۸- سند شماره ۲۷۶۷۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاندارمری)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۹- سـند شماره ۲۷۶۸۳۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرمانـدهی عملیـات منطقه غرب کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین مستند به اعلام گروهان سومار، مستند به اعلام بی سیم پاسگاه کانی شیخ.

گروهـان مزبور تقاضا نموده که ازطریق هنگ ژانـدارمری ایلام درمورد پشتیبانی و رسانـدن آذوقه به پاسـگاه تلخاب اقـدام گردد؛ چراکه گروهان صالح آباد نیز خود به شدت درگیر می باشد.»(۱)

نیروهـای مسلح ایران نیز به تلافی تجاوزات مکرر ارتش عراق و در جهت پیش گیری از اقـدامات متوالی عراق و نیز بازپس گیری مناطق اشـغال شـده توسط متجاوزان بعثی، در دو عملیات پارتیزانی جـداگانه در خاک عراق و نیز مناطق اشـغالی توسط ارتش عراق، ضـرباتی به آنها وارد کردنـد: نخستین عملیات، مین گـذاری توسط برادران پاسدار در ۱۰ کیلومتری خـانقین به طرف داخـل ایران در زیر قطار حامل مـواد سوختنی بود که در سـاعت ۸:۳۰ دقیقه بامـداد امروز، مین هـا منفجر شـد و قطـار حامـل سوخت آتش گرفت و به سرنشـینان آن نیز تلفاتی وارد شـد.(۲)روزنـامه هـای ایران ازجمله روزنـامه انقلاب اسـلامی این حمله برون مرزی را به مبارزان مسـلمان عراقی نسبت داده اند.(۳)

در یـک عملیـات پارتیزانی دیگر که به همت گروه ضـربت جوانمردان هنگ ژانـدارمری قصرشـیرین صورت گرفت، در ساعت ۳۰ دقیقه بامـداد امروز، گروه مزبور پاسـگاه پله چفت عراق را بـا آر.پی.جی۷ و نارنجـک انـداز و سـلاح های دیگر مورد حمله قرار دادنـد و انبار مهمات عراقی ها را به آتش کشیده و تلفاتی بر آنها وارد کردند.(۴)عراق نیز در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، اطراف هنگ ژاندارمری قصرشیرین را هدف گلوله های توپخانه خود قرار داد که خساراتی در بر نداشت.(۵)

شهر قصرشـیرین نیز که از سـاعت ۱۱ دیشب تـا ۵ صـبح امروز، زیر آتشـباری شدیـد قـوای عراق قرار داشت،(۶)در ساعت ۱۶:۴۵ دقیقه، مجـدداً هـدف آتشـباری دشـمن واقع شـد که نیروهای خودی به پاسخ گویی پرداختند. اصابت گلوله توپ به اطراف شـرکت نفت، باعث سوراخ شدن مخازن گاز و نفت سفید و جاری شدن آن گردید و درضمن یک سرباز نیز مجروح شد. این آتشباری تا شامگاه امروز ادامه داشت.(۷) یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی سپاه پاسداران، از وضعیت بحرانی تری خبر می دهد. براساس این گزارش، «حدود ۷۰۰ الی ۸۰۰ نفر عراقی همراه بـا مهاجمین [مسـلح معارض با نظام] با تانک و توپ ظرف امشب به [طرف] سـرپل ذهاب ایران حرکت می کننـد و ضمناً یک لشـکر با عده نامعلومی ظرف امشب به قصد حرکت به نوار [مرزی] خان لیلی و نفت شهر را دارند.» در این گزارش از نیروهای ارتش خواسته شده که تحرکات دشمن را با هوشیاری زیر نظر داشته باشند.(۸)

در مقابل، «بامداد امروز یک واحد ضدهوایی از گروه ۴۴ مرکز آموزش توپخانه به منظور تقویت نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی عازم صفحات غرب کشور شد.»(۹)

ص: ۱۰۳۱

۱- سند شماره ۲۷۶۸۳۷ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران ت - ف - ژاجا (رکن۳)، مورخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش گروهان سومار.

۲- سند شماره ۵۷۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۴- سند شماره ۲۸۳۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشـیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۴۸ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشـیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، قصرشیرین - خبرگزاری پارس، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۲۷۶۷۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از افسر جانشین ستوان یکم صادقی به قصرشیرین (فرمانده هنگ)، شماره ۲۷۸ - ۳ - ۶۸ - ۴۰۱۳، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۵۷۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۳:۳۵؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴.

امروز نیز نیروهای مدافع جمهوری اسلامی ایران دربرابر حملات ارتش عراق و مهاجمان مسلح وابسته به این رژیم در مناطق مرزی ایلام به شدت درحال مقاومت بوده اند، طوری که وخیم ترین وضعیت در منطقه پاسگاه های گروهان صالح آباد، به خصوص پاسگاه انجیره و تپه شینو گزارش شده است.

براساس گزارش های متعدد، پاسگاه انجیره و تپه شینو امروز پس از درگیری های سختی که از چند روز گذشته در این منطقه در جریان بوده است، سقوط کردند و افراد آن در کوه های اطراف پراکنده شده اند. بنا به همین گزارش، وضعیت پاسگاه شوروشیرین نیز بسیار وخیم است و نیاز مبرم و فوری به تقویت از راه هوا و زمین دارد و وضعیت پاسگاه به علت قطع تماس معلوم نیست.(۱) لازم به ذکر است که پاسگاه شوروشیرین که از ساعت ۱۴ تا ۲۴ روز گذشته به شدت با نیروهای دشمن درگیر بوده و تلفات و خساراتی نیز به نیروهای ارتش عراق وارد ساخته، امروز با حملات تلافی جویانه عراق مواجه شد و از ساعت ۶:۲۵ دقیقه بامداد تا ساعت ۱۴ امروز، زیر آتشباری سنگین و شدید ارتش عراق قرار گرفته و تقاضای پشتیبانی زرهی و نیرو کرده است.(۲)

دراین حال، سرگرد ناطق مرزبان مهران نیز در بازدید امروز خود از منطقه پاسگاه کانی سخت، تحرکات نیروهای دشمن را چنین گزارش کرده است: «از پاسگاه کانی سخت بازدید و در انتهای جاده کانی سخت جدید به شوروشیرین قدیم کلیه ادوات زرهی دشمن به خوبی مشاهده و راه مواصلاتی و تدارکاتی آنها کاملاً ـ زیر دید می باشد و به راحتی می توان با خمپاره و تفنگ ۱۰۶ و توپ تمام نیروهای پشتیبانی کننده با سلاح سنگین دشمن را که به طرف شوروشیرین و انجیره و سرنی تیراندازی می نمایند، زیر آتش گرفت و به آنها آسیب رساند.» در پایان این گزارش آمده است: «پرسنل پاسگاه کانی سخت فقط دارای تفنگ انفرادی می باشند.»(۳)

دراین حال، در منطقه موسیان نیز «گزارش پاسگاه بیات حاکی است در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد امروز، عده ای مهاجم به چاه نفت ریگ ۵۸ با سلاح های سنگین و سبک حمله [کردند که به] وسیله نگهبانان و افراد کمکی پاسگاه ارتش مستقر در محل، حمله مهاجمین دفع گردید. این درگیری در ساعت ۹:۳۰ دقیقه بامداد امروز، مجدداً بین مهاجمین و نیروهای مستقر در پاسگاه بیات شروع شد که تا ساعت ۱۲ ظهر (ساعت مخابره خبر) درگیری همچنان ادامه داشته است. در این درگیری ۲ نفر از افراد بسیج ملی زخمی شدند و تلفات دشمن نیز سنگین گزارش شده است.»(۴)در گزارش بعدی، مرزبانی دهلران، ضمن اشاره به ادامه درگیری در منطقه بیات، از تقویت نیروها و تجهیزات بیشتر عراق در این منطقه خبر داده است.(۵) این درگیری در ساعت ۱۸ با انهدام توپخانه مکانیزه عراق مستقر در منطقه حلب سیاه و فرار باقیمانده افراد این یگان به اتمام رسید.(۶)

ص: ۱۰۳۲

۱- سند شماره ۲۷۶۸۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژ. ک. ج. ا (دایره عملیات - رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش حضوری گروهبان یکم سیف الله قادری فرمانده پاسگاه انجیره؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران (مرزبانی کشور)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد، ساعت ۱۱ صبح؛ و - سند شماره ۲۸۳۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - فرماندهی ژاندارمری کشور (دایره عملیات - رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستوان غلامی از تپه شینو.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف - ژ. ک. ج. ا دایره عملیات (رکن۳)، مورخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه شوروشیرین.

۳- سند شماره ۴۲۳۵۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبان مهران به گروهان مهران، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۲

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۲۸۳۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پاسگاه کانی سخت به گروهان صالح آباد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (عملیات – رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان موسیان؛ و – سند شماره ۲۸۳۷۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به قصرشیرین (فرماندهی ستون عملیات غرب)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان موسیان و پاسگاه بیات.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران (اداره مرزبانی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان موسیان.

۶- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۱۱، ص۸، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

یـک گزارش دیگر از یگـان موسـیان حـاکی است که «در حوزه سـمیده بین نیروهـای خودی و قوای عراق از ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه امروز، مجـدداً درگیری سـختی آغاز شد که دراثر آتش توپخانه خودی تلفات سـنگینی به نیروهای عراقی وارد آمد، طوری که دشـمن مجبور به ترک منطقه شد و تأسیسات و ساختمان دشمن در نوار مرز منهدم گردید و نیروهای خودی تلفات جانی و مالی نداشتند.»(۱)

مرزبانی دهلران همچنین اعلام کرده است که باتوجه به گزارش وضـعیت بحرانی و تحرکات اخیر و شدیـد عراق در منطقه مجاور پاسـگاه چیلات ایران، فرمانده هنگ ایلام درخصوص تقویت این پاسـگاه و هماهنگی با ارتش مستقر در محل و نیز تذکر به لشکر۹۲ زرهی اهواز درمورد حساسیت منطقه چیلات، دستورهای لازم را داده است.(۲)

۱

گزارش هـای متعـدد دربـاره تحرکات و نقل وانتقالات نیرو و تجهیزات سـنگین زرهی، توپخانه و پدافنـد و گسیل نیروهای بیشتر به نقاط حسـاس مقابـل مرزهـای خوزستان در چنـد روز گذشـته و امروز؛ به ویژه احـداث سـنگرهای بیشتر و انجام نقل وانتقالات و تقویت منطقه مرزی فکه تـا شیب توسط عراق در تمام ساعات شب گذشـته،(۳)نشـان می دهـد که ارتش عراق رفته رفته فلش حملات خـود را به این سمت از خاک ایران نشانه می رود. دراین باره، امروز لشکر۹۲ زرهی اهواز، یک بار دیگر به معبر اصلی ورودی عراق به خوزستان اشاره کرد: «ارتش عراق قصـد تجاوز به خاک کشور اسـلامی ایران را ازطریق عماره - دوسـلک - دزفول دارد.» در این گزارش ضـمن دسـتور آمادگی و هوشیاری بیشتر به یگان های خودی برای مقابله با حملات دشمن، تجاوز عراق به خاک ایران محرز دانسته شده است.(۴)

این اعلام خطر دور از ذهن نبود؛ چراکه حوادث امروز نشـان می دهـد که یکی از معبرهـای ورودی عراق به خـاک ایران، محور یادشـده است. دراین حال، پاسگاه فکه تابع هنگ سوسنگرد از صبح امروز، هدف آتشباری و حملات ارتش عراق قرار گرفت و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی کرد.(۵) دیری نپایید که عراق از بعدازظهر یعنی از حدود ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه،(۶)حملات آتشباری سنگین خود را متوجه پاسـگاه های دیگر تابع هنگ سوسـنگرد ازجمله رشـیدیه، صـفریه، دویرج و طاوسـیه کرد و پاسگاه های مزبور هدف شدیدترین آتشباری عراق قرار گرفتنـد، طوری که ضـمن رویارویی با توپخانه عراق، تعـدادی از افراد پاسـگاه های یادشـده و تعدادی از پاسداران بومی منطقه زخمی و به عقب منتقـل شدنـد. دراین میـان، هواپیماهای خودی نیز به کمک شـتافته و مواضع عراق را به شـدت درهم کوبیدنـد و تلفات سنگینی به ارتش عراق وارد ساختند.(۷) اما پاسـگاه های تابع هنگ سوسنگرد و جبهه بستان مدام تقاضای پشتیبانی رزمی و هوایی دارند؛ چراکه از راه زمین هنوز کمکی به آنها نرسیده است و ممکن است تمام

۱- سـند شماره ۲۸۳۵۴۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنگ ژانـدارمری ایلام به تهران (دایره عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام یگان موسیان؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، اطلاعیه شماره ۲ ستاد مشترک ارتش.

۲- سند شماره ۲۸۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرزبانی دهلران.

۳- سـند شماره ۳۴۶۰۷۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـتاد لشـکر۹۲ زرهی (رکن۲) به معـاونت سیاسـی و انتظامی اسـتانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سـند شـماره ۲۸۳۳۹۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ژاجا (فرمانـدهی - رکن۳) به نـاحیه کرمانشاه و اهواز، ۲۵/۶/۱۳۵۹، طبق خبر واصـله از سماجا؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۳ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به هنگ ایلام (فرمانده هنگ ژاندارمری)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، بنا به امریه ژاجا به اسـتناد خبر واصـله از سماجا؛ و - سند شماره ۳۴۶۰۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـتاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجـا (مـد اطلاعات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه سوسـنگرد؛ و - سند شماره ۵۷۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ به ژاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۱۲، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، برابر گزارش پاسگاه سمیده.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۵، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

نیروهـای این پاسـگاه ها از بین رفته یا به اسارت درآینـد.(۱) گزارش ناحیه ژانـدارمری خوزسـتان حاکی است که با شـروع درگیری های امروز، پاسداران سپاه سوسنگرد و عده زیادی از مردم سوسنگرد به کمک نیروهای ژاندارمری شتافتند و وارد درگیری شدند. براساس این گزارش، تـا پایان روز جاری در درگیری های مزبور ۱۰ نفر از نیروهای خودی زخمی شدند.(۲)یک سرباز وظیفه جمعی تیپ حمیدیه نیز که هویتش معلوم نشد، به شهادت رسید.(۳)

همچنین، «از جبهه بسـتان اطلاـع می دهنـد که گروه رزمی [توپخـانه] الله اکـبر به طرف محـل درگیری حرکت کرده است ولی هنوز وارد عمل نشده.»(۴)

«در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، درگیری به پاسـگاه های سوبله و رشـیدیه کشیده شده و دشمن به چاه های نفت شماره ۵۷ و ۵۸ و ریگ۲ حمله کرده است و کارگران ریگ۲ نیز کار را تعطیل و درخواست کمک کرده انـد.»(۵)دراین میان، شـهربانی سوسنگرد نیز در ساعت ۱۵:۳۵ دقیقه باتوجه به شدت گرفتن درگیری های مرزی در این حوزه، امکان حمله هوایی عراق به شـهر سوسنگرد و به خصوص حمله هوایی به پل فلزی و مخابرات شهر را محرز دانسته و تقاضای پدافند هوایی کرده است.(۶)

طبق گزارش بعـدی ناحیه ژاندارمری خوزسـتان، «تانک های عراق از سـنگرها خارج شده و به طرف پاسـگاه صـفریه با آرایش نظامی در حرکت هسـتند، ساختمان پاسگاه های صـفریه، دویرج، رشـیدیه و طاوسـیه ایران منهدم شده و اگر کمک هوایی نرسد همه پرسنل از بین خواهنـد رفت و ارتش عراق با آرایش نظامی وارد خاک ایران خواهـد شد. علی رغم تماس های مکرر با "سـرگرد رامین"، فرمانده گروه رزمی الله اکبر [، وی] اظهـار می دارد فقـط بایـد فرمانـده لشـکر به من دسـتور دهـد. تا ساعت ۱۸:۴۰ دقیقه، هیـچ کمـک زمینی و هوایی نرسـیده است و مأمورین شـجاعانه می جنگند و از سـرنوشت بعضـی از آنان اطلاعی ندارم.»(۷)گزارش بعدی از جبهه جنگ بسـتان از این قرار است که «پاسگاه فکه عراق به وسـیله نیروهـای مسـتقر در پاسـگاه فکه ایران، منهـدم شـده، امـا تاکنون پشتیبانی هوایی و زمینی مؤثر نرسـیده است. ضـمناً علاوه بر انهدام پاسـگاه های رشـیدیه و طاوسیه ایران، به علت قطع تماس، از سرنوشت پرسنل این دو پاسگاه اطلاعی در دست نیست. در این گزارش بازهم تقاضای کمک هوایی و زمینی شده است.»(۸)

درحـالی که هوا کاملاًـ تاریـک شـده است درگیری در منطقه بسـتان میـان دو طرف همچنان ادامه دارد و «پیرو آخرین نامه جبهه بسـتان، آخرین خبر حاکی است ۴ نفر از درجه داران ژاندارمری به شدت زخمی که به عقب تخلیه شده اند. از سـرنوشت پاسـگاه های رشیدیه و طاوسـیه و صفریه اطلاعی در دست نیست. هنوز توپخانه گروه رزمی الله اکبر وارد عمل نشده و حتی یک تیر هم شلیک نکرده. هواپیماها [ی خـودی] هـم به علت تـاریکی شب احتمالاًـ نتوانسـته [انـد] هـدف هـای مشـخص را بمبـاران کننـد. ...»(۹) گزارش تکمیلی شـهربانی سوسنگرد حاکی است که پاسگاه رشیدیه

ص: ۱۰۳۴

۱- همان، ص۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۳۲۷۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به تهران (کنترل عملیات)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۴۵ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرمانـدهی) به دفتر ریـاست جمهوری، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به گزارش هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اسـتانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، صص۴ و۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۷۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سـماجا۳ (مرکز فرمانـدهی) به نزاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به

گزارش لشکر۹۲ زرهی؛ و – سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۱۲، گزارش لشکر۹۲ زرهی (رکن۳).

۶- سند شماره ۲۹۲۶۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار محترم خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی سوسنگرد.

۷- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۲، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد.

۸- همان، صص۴ و۵، از جبهه بستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان از جبهه جنگ.

۹- همان، صص۱ و ۲، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹، پیرو آخرین نامه جبهه بستان.

ایران منهدم و به تصرف دشمن درآمده است.(۱) اما «در ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، فرمانده گروهان بستان برادر "ستوان کاظمی" خود را با شجاعت به پاسگاه دویرج رسانیده و اطلاع داد که پاسگاه [دویرج ایران] براثر مقاومت شدید، سقوط نکرده و هواپیماها [ی خودی] هدف های خود را در خاک دشمن به خوبی بمباران کرده اند.» همین گزارش گویاست که «گروه رزمی الله اکبر [سرانجام] ازطریق بستان - سوبله خود را به پشت پاسگاه سوبله رسانیده و آماده پشتیبانی است.»(۲)

همچنین، «در ساعت ۲۲، سرگرد افضلیان، فرمانده هنگ سوسنگرد، در پاسگاه سوبله ایران به گردان مکانیزه اعزامی از تیپ۳ لشکر۹۲ ملحق شد و پس از هماهنگی، در معیت مأمورین ژاندارمری به طرف سه پاسگاه رشیدیه، صفریه و طاوسیه ایران در حرکت هستند تا از چگونگی قطع تماس پاسگاه های مزبور مطلع شوند.»(۳) این درحالی است که عراق تجهیزات بیشتری ازجمله یک واحد از توپخانه سنگین و یک گردان خود را در پشت پاسگاه سوبله و شیب عراق واقع در مقابل پاسگاه های "خرابه" و "سوبله" ایران مستقر کرده است.(۴)در درگیری های امروز در این مناطق، بااینکه هیچ گونه کمک زمینی به نیروهای مستقر در پاسگاه های ایرانی نرسید، نیروهای خودی توانستند پاسگاه های فکه، دویرج و رشیدیه عراق و نیز چندین تانک و نفربر عراق را منهدم سازند.(۵)همچنین، ۲ فروند جنگنده خودی در ساعت ۱۹:۲۵ دقیقه امروز، وارد صحنه نبرد شدند و با راکت و مسلسل پاسگاه شیب و همچنین یونیت شرکت نفت واقع در شیب عراق را هدف قرار دادند، که تا روز بعد همچنان در آتش می سوخته و آتش به بخشی از هور نیز سرایت کرده است. بنا به همین گزارش، درگیری ها در مناطق جبهه بستان در ساعت ۲۱:۴۵ دقیقه به حالت پراکنده درآمد.(۶) جنگنده های نیروی هوایی ایران امروز همچنین در حملات خود به واحدهای زرهی عراق، ۱۴ دستگاه تانک دشمن را منهدم ساختند.(۷)ضمناً، مشاهدات هوایی جنگنده های خودی نشان می دهد که عراق بازهم درحال گسیل نیروهای زرهی بیشتر ازجمله حدود ۳۰ تا ۴۰ دستگاه تانک به سمت جبهه های بستان و سوسنگرد است.(۸) امروز همچنین در دو نوبت (در ساعت ۱۹:۳۰ و ۱۹:۴۶ دقیقه) تعداد ۴ فروند هواپیمای عراقی با ارتفاع کم از سمت غرب به شرق در منطقه فکه ظاهر شدند که با آتش پدافند هوایی ایران مجبور به فرار شدند.(۹)

۱

درحالی که امروز در نوار مرزی بستان و سوسنگرد درگیری های نسبتاً سخت و شدیدی میان قوای مهاجم عراق و نیروهای مدافع ایران در جریان بوده است، در منطقه مرزی خرمشهر اوضاع نسبتاً آرام بود و فقط درگیری نه چندان شدیدی میان قوای دو طرف در پاسگاه خین رخ داد.

گزارش فرمانداری خرمشهر دراین زمینه، حاکی است: «درگیری امروز پاسگاه خین در مرز شلمچه خرمشهر ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه شروع شد. در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه شدت یافت و در حوالی ساعت ۵ [بعدازظهر] خاتمه یافت. در این درگیری ۵ نفر زخمی [شدند] که در بیمارستان دکتر

۱- سند شماره ۴۲۳۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار محترم خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی سوسنگرد.

۲- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۷، از هنگ سوسنگرد.

۳- همان، صص۶ و ۱۰، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۴- سند شماره ۵۷۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند

شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۶، از هنگ سوسنگرد، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۵- سند شماره ۳۴۶۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲زرهی (رکن۲) به معاونت سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۱۰، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش رسیده از پایگاه سوسنگرد.

۷- همان، ص۱۲، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه چهارم شکاری دزفول.

۹- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) ۲۵/۶/۱۳۵۹.

مصدق بستری هستند. از این ۵ نفر، ۲ نفر از اهالی و ۲ نفر سرباز و یک نفر پاسدار می باشد.»(۱) درضمن، فرماندار خرمشهر امروز اطلاع داد که «در درگیری های اخیر نوار مرزی جنوب، یک زن روستایی که مشغول نان پختن بود براثر اصابت گلوله خون آشامان بعث به شهادت رسید.» بنا به همین گزارش، «یکی از مأمورین سازمان جاسوسی و ضدانقلابی استخبارات عراق به نام "هادی شناور" توسط نیروهای جمهوری اسلامی به هلاکت رسیده است.»(۲)

دراین حال، از برخی گزارش های مقامات انتظامی چنین برمی آید که گاه ناهماهنگی در اجرای دستورها یا صدور برخی دستورها بدون هماهنگی با مافوق، باعث ایجاد خلل در امر دفاع از مرزهای منطقه خواهد شد. دراین مورد گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی است: «به قرار اطلاع، ستوانی به نام "خلیلیان" جمعی دژبان نیروی دریایی خرمشهر به پرسنل پاسگاه "خرمان" پیشنهاد نموده پاسگاه را تخلیه و به عقب برونـد.» فرمانده ناحیه از مقامات نیروی دریایی خرمشهر درخواست کرده که موارد زیر را روشن کنند: «الف) آیا چنین دستوری صادر شده است یا خیر؟ و مقام دستوردهنده کیست؟ و ستوان خلیلیان چه سمتی دارد؟ ب) مأموریت ژاندارمری در طرح های عملیاتی مشخص و تا آخرین قطره خون این مأموریت را انجام داده و درحال حاضر باوجود گسترش در طول ۴۳۰ کیلومتر درحد یک تیپ تقویت شده پیاده ولی به صورت گسترده عمل می کند. پ) حتی اگر تمام نیروها به عقب کشیده شوند و ژاندارمری با قبول شهادت در مرزها باقی ماند، حداقل ساعت و تاریخ شروع حمله دشمن را گزارش خواهد کرد و این، امر فرمانده ژاندارمری است. ج) مسلماً ژاندارمری نه مأموریت دفع حملات زرهی و هوایی دشمن را دارد و نه قادر به انجام این کار است و در طرح های عملیاتی هم چنین پیش بینی نشده و ما انتظار داریم همکاران عزیزمان موقعیت و مأموریت ژاندارمری را درک کنند؛ ولی آنچه بر آن تأکید شده، هرگز در هیچ شرایطی ژاندارمری نباید حتی یک متر عقب برده شود. ...»(۳)

۱

گزارش های شنود نیروهای اطلاعاتی خودی از مخابرات نیروهای ارتش عراق در مناطق درگیر غرب و جنوب غربی حاکی است که مقامات ارتش عراق، اتفاقات مرزی ایران و عراق را به شرح زیر گزارش کرده اند:

- «پاسگاه های مرزی منطقه بصره با تانک و نفربر تقویت شده و به کلیه پرسنل ابلاغ گردیده در سنگرهای خود به صورت آماده باش کامل به سر برند.

- از ساعت ۱۶:۱۵ الی ۱۷:۱۵ دقیقه امروز، پاسگاه های طاوسیه و رشیدیه و صفریه واقع در منطقه بستان ایران تابع استان خوزستان توسط نیروهای عراقی منهدم گردیده است.

- از ساع [ساعت] ۱۸:۱۵ تا ۱۹:۱۵ دقیقه امروز، یک پاسگاه در منطقه عماره عراق توسط نیروهای ایرانی منهدم گردید.

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص۱۲ و ۱۳، گزارش فرمانداری خرمشهر، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از خرمشهر، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص۴ و ۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

– ساعت ۲۳ دقیقه، دو فروند هواپیمای شکاری ایران به حریم هوایی عراق تجاوز و بر فراز پاسگاه های مرزی منطقه عماره اقدام به پرواز و شناسایی نموده که دراثر تیراندازی نیروهای عراقی هواپیماها به خاک ایران مراجعه نمودند.

– در درگیری هـای فوق یک قبضه تفنگ۱۰۶ م.م، یک دستگاه خودرو جیپ حامل تفنگ۱۰۶ م.م و تعدادی تفنگ و مسلسل و مهمات مربوطه و یک دستگاه بولدوزر متعلق به ایران به دست نیروهای عراقی افتاده است.

– دراثر درگیری نیروهای ایرانی با عراق، یک نفر افسر جمعی گردان ۸ تانک عراق کشته شده است.

– نیروهای عراقی ساعت ۱۷:۱۵، دو پاسگاه ایرانی را در منطقه خوزستان تصرف و پرچم عراق را بالا برده و ۲ نفر درجه دار و یک نفر سرباز ایرانی را اسیر و یک دستگاه خودرو ارتشی حامل مسلسل و توپ به غنیمت برده اند و نیز ۲ نفر درجه دار عراقی در این درگیری زخمی شده اند.

– ساعت ۱۰، نیروهای ایرانی پاسگاه شلحه عراق واقع در استان بصره را زیر آتش قرار داده و بنا به گفته عناصر اطلاعاتی عراق، پاسگاه مزبور مقاومت خود را از دست داده و احتمال سقوط آن حتمی است.

– از ساعت ۷:۳۰ دقیقه توپخانه و نیروی هوایی ایران به طول ۱۸ کیلومتر مرز عراق را در منطقه پاسگاه طیب عراق مقابل موسیان ایران را زیر آتش سنگین قرار داده اند.

– ساعت ۲۰ نیروهای ایرانی یکی از دو پاسگاه ایرانی ذکرشده در بند ۷ را از نیروهای عراقی پس گرفته و مجدداً پرچم ایران را در بالای آن به اهتزاز درآورده اند.

– ساعت ۱۸ نبرد بین توپخانه ایران و عراق در خط مرزی واقع در منطقه بوارین خاتمه [یافت] و تانک های عراقی که تعدادی در خاک ایران پیشروی کرده بودند اجباراً عقب نشینی و به مرز قبلی مراجعت نموده اند.

– ساعت ۱۶:۳۰ نیروهای ایرانی پاسگاه محمد عراقی را زیر آتش توپخانه گرفتند و ۲ کیلومتر در خاک عراق پیشروی نموده اند.»
ارزیابی: خبر صحت دارد.(۱)

۱

در ادامه تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در شهرهای مرزی خوزستان، گزارش پاسگاه بهمن شیر گروهان آبادان حاکی است: «در ساعت ۳:۱۵ دقیقه بامداد امروز، اطلاع حاصل شد که در ۳۴ کیلومتری آبادان – ماهشهر، ۷ خط لوله از لوله های گاز و نفت پالایشگاه آبادان براثر انفجار بمب در ساعت ۲ بامداد، طعمه حریق شد. این آتش با اعزام مأمورین آتش نشانی شرکت نفت در ساعت ۱۱ صبح امروز کاملاً مهار شد.»(۲)از سوی دیگر، گزارش رکن دوم

ص: ۱۰۳۷

۱– سند شماره ۵۷۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲– سند شماره ۴۰۹۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۱، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، مستند به گزارش گروهان آبادان برابر اعلام پاسگاه بهمن شیر؛ و – روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹،

ص۱، خبرنگار کیهان از اهواز.

ستاد مشترک ارتش درمورد فعالیت جاسوسی عوامل ایرانی وابسته به عراق گویاست که «سازمان استخبارات استان العماره عراق، فراریان ایرانی را از عراق به داخل ایران نفوذ داده تا اخبار نظامی درباره گسترش یگان های ایرانی را جمع آوری نمایند.»(۱) این درحالی است که در گزارش دیگری از منابع اطلاعاتی ایران آمده است: «رژیم مزدور عراق اقدام به جمع آوری و مسلح نمودن عشایر [عراقی] روبه روی جراحی ایران و تبور و شط علی با خودروهای کمپرسی به منظور پشتیبانی از نیروهای نظامی خود نموده است.»(۲)

از طرف دیگر، به گزارش خبرگزاری پارس، امروز «مردم عرب بخش هویزه در دشت آزادگان ضمن انتشار اطلاعیه ای، پشتیبانی بی دریغ خود را از برادران رزمنده ارتشی و سپاه پاسداران و ژاندارمری مستقر در نوار مرزی و آمادگی خود را برای دفاع از کشور و فرمانبرداری از امام خمینی و فرمانده کل قوا اعلام کردند.» بنا به همین گزارش، «فرمانداری ایذه اطلاع داد: ۵۰۰ نفر از جوانان غیور و مسلمان متعهد به اسلام و کشور از ایل بهمئی در ایذه آمادگی رزمی خود را برای حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و سرکوبی مزدوران بعث عراق و ضدانقلاب در داخل کشور اعلام داشتند.»(۳)

۱

منطقه ای که از شمال به نقده و اشنویه، از جنوب به بانه، از غرب به پیرانشهر و نوار مرزی و از شرق به سقز، بوکان و شاهین دژ محدود می شود و مرکز مهمی چون مهاباد را در خود دارد، در روزهای اخیر کانون مهم ترین درگیری ها و حوادث غرب کشور بوده است. این محدوده امروز نیز پرحادثه بود.

ستون اعزامی متشکل از نیروهای لشکر۶۴ ارومیه، سپاه پاسداران و افراد ژاندارمری که دیروز وارد مهاباد شدند، پس از درگیری های پراکنده ای توانستند در اماکن و جایگاه های مهم و حیاتی شهر مستقر شوند.(۴) دراین زمینه، مجتبی هاشمی، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، ضمن اعلام این خبر گفت: «از بعدازظهر دیروز تاکنون، علاوه بر ژاندارمری، تلویزیون، استادیوم ورزشی، باشگاه افسران، سازمان پیشاهنگی نیز به تصرف مجدد نیروهای خودی درآمده است.»(۵)استاندار آذربایجان غربی نیز عصر امروز ضمن تأیید مطالب فوق، اذعان کرد: «در این عملیات درگیری های پراکنده ای روی داده، ولی هنوز از کیفیت آن و یا احتمال زخمی شدن و تلفات احتمالی افراد طرفین گزارش دقیقی نرسیده است.» وی همچنین درباره ستون اعزامی ازسوی شهرستان میاندوآب به شهر مهاباد گفت: «ستون مزبور به پیشروی خود ادامه می دهد و امروز در منطقه نلیوان از توابع اشنویه درگیری های پراکنده ای بین نیروهای نظامی و گروه های مسلح غیرقانونی روی داده است، ولی از چگونگی آن اطلاع دقیقی در دست نیست.»(۶)

گزارش رسیده از پادگان سردشت نیز حاکی است: «ضدانقلابیون جلو ستون اعزامی به

۱- سند شماره ۲۸۳۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۳۴۶۰۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- همان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت وگو با طاهری استاندار آذربایجان غربی، عصرِ ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت وگو با معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، بامداد ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه در مصاحبه با سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر۶۴ ارومیه، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس در مصاحبه با استاندار آذربایجان غربی، عصر ۲۵/۶/۱۳۵۹.

سردشت، در سه راهی پیرانشهر، افراد زیادی همراه با اسلحه های سنگین و سبک مستقر نموده و قصد نابودی ستون را دارند.» بنا به همین گزارش، «در آبادی های کوسیالو، کانیشو(۱) و قلعه رشت(۲) تعداد زیادی از گروه های مسلح به سلاح های سبک و سنگین مستقر شده اند.»(۳)

مهرآسا، استاندار کردستان، درباره پاک سازی این محور امروز گفت: «ارتفاعات زاگرس در سردشت که مقر مهاجمین بود به تصرف نیروهای نظامی ستون اعزامی به سردشت درآمد و ستون در این ارتفاعات مبادرت به احداث پایگاه کرد.» وی درباره اهمیت این ارتفاعات اظهار کرد: «این ارتفاعات که قبلاً ـ در تصرف مهاجمین بود از حساسیت و اهمیت فوق العاده ای برخوردار است و مقاومت شدید مهاجمین دربرابر ستون نیز به خاطر استقرار آنها در این ارتفاعات بود. با متصرف شدن این ارتفاعات، ستون اعزامی به سردشت کاملاً ـ به مهاجمین مسلط است.» مهرآسا افزود: «تلفات مهاجمین فوق العاده زیاد است و مهاجمین که جان سالم به در برده اند به طرف سردشت متواری شده اند. دیروز نیز ازطرف مهاجمین به سوی پادگان سردشت حمله شده بود که پادگان سردشت به مقاومت پرداخت و حملات آنها خنثی شد. با پیشروی ستون اعزامی و فرار مهاجمین به سوی سردشت، اگر پادگان سردشت نیز مانع فرار مهاجمین شود مهاجمین در این منطقه به طورکامل و جملگی تارومار خواهند شد.» استاندار کردستان در پایان افزود: «چون با فرار مهاجمین به سوی سردشت و درنتیجه استقرار قوای آنها، پیشروی ستون کند می شود، کوبیدن مواضع آنها ازسوی پادگان سردشت به پیشروی هرچه سریع تر ستون کمک خواهد کرد و به نظر من پادگان سردشت باید از موضع دفاعی خارج شود.»(۴)

از سوی دیگر، امروز اولین عملیات پاک سازی در محور سقز - بوکان به طول تقریبی ۳۵ کیلومتر با تلاش نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آغاز شد.(۵)-(۶) این عملیات درحالی صورت می گیرد که تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق همچنان ادامه دارد. دراین ارتباط، یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «اخیراً نماینده شیخ عثمان [نقشبندی، از رهبران حزب رزگاری] در روستاهای نوسود [واقع در ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق] برای مردم سخنرانی [کرده] و به آنها گفته حدود ۲۰۰۰ نفر از افراد دمکرات، کومه له، فدائیان خلق و سربازان عراقی و عناصر حزب رزگاری آماده [اند] و نخواهند گذاشت نوسود به تصرف نیروهای دولتی درآید.»(۷)

از سوی دیگر، برابر اعلام نیروهای اطلاعاتی خودی، امروز «عبدالرحمن قاسملو به بوکان

۱- کانی سو [صحیح است]: ده از دهستان ایل تیمور بخش حومه شهرستان مهاباد، واقع در ۵/۳۸ کیلومتری جنوب شرقی مهاباد و ۱۰ کیلومتری جاده شوسه مهاباد - سردشت. ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، جلد ۴، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور.

۲- قلعه رشه [صحیح است]: ده از دهستان بریاجی بخش سردشت شهرستان مهاباد، واقع در ۵/۷ کیلومتری جنوب غربی سردشت و ۵ کیلومتری جنوب جاده شوسه سردشت به مهاباد. کوهستانی و جنگلی. ر.ک: همان.

۳- سند شماره ۵۷۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه غرب به مرکز فرماندهی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۲۵.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، خبرنگار جمهوری اسلامی از تهران در گفت وگوی تلفنی با استاندار کردستان.

۵- ضمیمه دارد؛ مراحل پاک سازی محور سقز - بوکان.

۶- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون) تهران: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶.

۷- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مطالعات مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۷، بولتن خبری مرکز

فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲.

عزیمت و مردم روستای رحیم خان را به قیام مسلحانه تشویق و تأکید نموده که پیران و کودکان را در روستای دوردست اسکان دهند.» همین گزارش حاکی است: «محافظان وی ۵۰ نفر مسلح با یک قبضه ۱۰۶ بوده اند. [ضمناً] نامبرده از ناحیه اکراد ترکیه به انواع سلاح های مختلف مجهز گردیده و اکراد بعد از برداشت محصول قصد حمله به پادگان ها را دارند.»(۱)

از اطراف نقده نیز خبر می رسد که «حزب دمکرات گروه های مسلحی را که استعداد آنان بین ۱۰ الی ۲۰ نفر می باشند به اطراف نقده(۲) اعزام نموده که با تیراندازی های شبانه با سلاح های سنگین به قراء و محل استقرار مأمورین انتظامی در منطقه محمدیار و بیگم قلعه و کارگذاشتن مین و تله های انفجاری ایجاد رعب و وحشت نموده و از فشار مأمورین مستقر در منطقه اشنویه کاسته شود.» این گزارش در ادامه می افزاید: «شایع است که "سرهنگ ربیعی" [فراری] مأموریت دارد که با مراجعه به منطقه "صومای برادوست"،(۳) "سنار مامدی" و "جهانگیر اسماعیل زاده" و افرادشان را به حدود پاوه گسیل دارد و از طرف دیگر گفته شده که سرهنگ مزبور به اتفاق همراهانش جهت تقویت سنار مامدی به منطقه آمده و قصد دارند به یگان های نظامی منطقه حمله نموده و دستبرد بزنند. ضمناً سوابق سرهنگ مزبور تحت پی جویی است.»(۴)

۱

با نزدیک شدن به روزهای پایانی شهریور، گزارش های متعددی دربارهٔ تحرکات بی سابقه و وسیع گروه های مسلح معارض با نظام وجود دارد که حاکی از تلاش آنها برای درگیرکردن نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند جبهه در روزهای آتی است. دراین زمینه یک گزارش جمع بندی شده از خبرنگاران خبرگزاری پارس حاکی از آن است که:

«ظرف چند روز گذشته، سازمان ها و گروه های مسلح غیرقانونی با یک تشکل و برنامه ریزی همه جانبه درصدد برآمده اند تا نیروهای مسلح جمهوری اسلامی را که هم اکنون با مقاومت در مقابل حملات ارتش عراق، به خصوص در نواحی غرب مواجه هستند، در محاصره خود قرار داده و عملاً- نیروهای ارتش، سپاه پاسداران و ژاندارمری را به جنگ در دو جبهه بکشانند. دراین ارتباط، حوادث و برخوردهای امروز در مناطق مختلف کردنشین ازجمله اورامانات، دیواندره، جوانرود، پاوه، سرپل ذهاب و حتی قصرشیرین حاکی از این تشکل و برنامه ریزی وسیع است.»(۵)

۱- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- ضمیمه دارد؛ گزارش هیئت اعزامی واحد هماهنگی مناطق از سپاه مرکز درباره وضعیت سیاسی، اجتماعی و امنیتی شهر نقده و مشکلات و وضعیت سپاه این شهر.

۳- برادوست یا صومای برادوست: نام یکی از دهستان های سه گانه بخش صومای شهرستان ارومیه، واقع در جنوب بخش و سردسیر و کوهستانی می باشد. حدود آن از شمال به دهستان "صومای حومه" و از جنوب به "ترگور" و از شرق به "کناربروژ" و از غرب به مرز ایران و ترکیه است. راه های آن عموماً مالرو فقط از ارومیه به روستای "سرویک" راه ارابه رو دارد که به خاک ترکیه امتداد دارد و یکی از راه های ارتباطی کشور ایران و ترکیه می باشد.

۴- سند شماره ۵۷۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف - ژاجا (رکن۲)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش نزاجا.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۸، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

دراین زمینه، «برابر اعلام نیروی زمینی، ساعت ۱۷ امروز، یک واحد از سپاه پاسداران دیواندره حسین آباد به تعداد ۴۰ نفر بدون هماهنگی با گردان مستقر در دیواندره و لشکر۲۸، جهت پاک سازی به منطقه الله دره عزیمت و در ساعت ۱۸ در کمین مهاجمان واقع و تا ساعت ۱۳ روز بعد که درگیری شدید ادامه داشته، ۲ نفر شهید، ۵ نفر زخمی و ۳ نفر ناپدید شده اند. واحد مزبور در ساعت ۲۰:۲۵ دقیقه امروز، از لشکر۲۸ درخواست هلیکوپتر نمود که واگذاری آن مقدور نبود. ...»(۱)-(۲)

در منطقه پاوه نیز امروز دو درگیری روی داد: «در عملیات پاک سازی ساعت ۱۷ در منطقه سلیمان دوست اورامانات (پاوه) بین پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی از یک سو و مهاجمین مسلح از سوی دیگر درگیری روی داد که درنتیجه یک نفر از پیشمرگان مسلمان کرد شهید و مهاجمین نیز متواری شدند.»(۳) درگیری دوم در ساعت ۲۳:۵۰ دقیقه امروز در منطقه رشکا و با حمله مهاجمان به افراد سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و مأموران ژاندارمری روی داد که با پاسخ متقابل نیروهای خودی، مهاجمان بعد از دو ساعت درگیری مجبور به فرار شدند.(۴)

در منطقه غلغله از توابع جوانرود نیز شامگاه امروز به مدت ۳ ساعت بین سپاه پاسداران و مهاجمان ضدانقلاب درگیری روی داد که درنتیجه ۳ تن از مهاجمان کشته شدند یک قبضه خمپاره ۶۰ م.م روسی نیز به غنیمت گرفته شد.(۵)

از قصرشیرین نیز خبر می رسد که «ساعت ۲ بامداد امروز، عده ای از مهاجمین مسلح از پشت مقر سپاه پاسداران قصرشیرین با انواع سلاح ها شروع به تیراندازی کردند که پاسداران انقلاب اسلامی به تعقیب آنها پرداختند و مدت ۲ ساعت درگیری جریان یافت. در این درگیری به مهاجمین مسلح تلفاتی وارد شد و آنها با استفاده از تاریکی شب، همراه با اجساد کشته شدگان و مجروحان خود گریختند.» بنا به همین گزارش، همچنین شب پیش نیز صدای تیراندازی های پراکنده ای در داخل شهر قصرشیرین شنیده می شد.(۶)

درباره منطقه سقز، «فرماندار این شهر اوضاع شهر را آرام توصیف کرد و یادآور شد که علاوه بر راه سقز - بوکان، راه سقز به بانه نیز به دلایل امنیتی بسته شده است.»(۷)

دراین حال، درپی پخش شایعاتی در منطقه کرمانشاه مبنی بر اینکه آقای احمد مفتی زاده محرمانه به سازمان پیشمرگان و افراد مکتب قرآن و هواداران خود اعلام کرده است که آماده باشند برنامه پناه به کوهستان و مبارزه علیه دولت جمهوری اسلامی را به زودی اجرا کنند،(۸)مرکز فرماندهی سپاه، از سپاه غرب «بررسی سریع و اعلام نتیجه صحیح آن» را خواستار شد.(۹)

۱- برابر همین گزارش و گزارش های دیگر، بالگرد درخواستی تا ساعت ۱۲ روز بعد نیز اعزام نشد و در ساعت ۶ صبح روز بعد گروه ضربت و نیروهای کمکی از سپاه سنندج به منطقه درگیری اعزام شده و ضمن واردآوردن تلفات سنگین به مهاجمان، آنها را متواری ساختند.

۲- سند شماره ۵۷۳۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه مرکز فرماندهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (دیواندره)، ص۲۷۸، از مرکز فرماندهی سپاه به مرکز فرماندهی غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه در تماس با فرماندار پاوه.

۴- سند شماره ۴۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با فرماندار پاوه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۵- سند شماره ۵۷۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (جوانرود)، ص۷۶، از مرکز فرماندهی غرب به سپاه - مرکز فرماندهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۲۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۷- روزنامه کیهان، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس در گفت و گو با فرماندار سقز.

۸- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۷، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۲، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه؛ و - سند شماره ۵۷۲۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۸، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی کرمانشاه.

۹- سند شماره ۱۰۹۱۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۱۵، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سماجا به نقل از شاجا کرمانشاه.

۱

به دنبال مصاحبه مطبوعاتی دیروز دو تن از سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و رد اتهاماتی که حاکم شرع دادگاه ویژه ارتش به نقل از یکی از مهره های اصلی مشارکت در کودتای اخیر، عنوان کرده بود، از سوی آنها، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود متن کامل مصاحبه تلویزیونی ستوان دوم فنی هوایی، ناصر رکنی افسر نیروی هوایی را که در برنامه شنبه گذشته سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش گردید، منتشر ساخته است. در بخشی از این مصاحبه، برخلاف ادعاهای سران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) درباره دست نداشتن آنان در کودتای اخیر، ناصر رکنی درباره «توافق رسمی با مجاهدین خلق!» چنین گفته است: «گروه های سیاسی مختلفی بودند. البته گروه سیاسی دکتر بختیار عقیده داشت گروه های سیاسی مختلف قدرت چندانی ندارند بجز دو گروه؛ یکی گروه فدائیان خلق و یکی مجاهدین خلق. برآوردهایی هم روی تعداد نیروهایی که آنها مسلح در تهران داشتند، کرده بودند که چه تعداد چریک جنگی در تهران دارند که می توانند اسلحه به دست بگیرند و احتمالاً به نفع جمهوری اسلامی یا به ضرر جمهوری اسلامی وارد کار بشوند. بیشتر این همّ و غمشان ازطرف مجاهدین خلق بود و از حدود سه هفته قبل از کودتا به تکاپو افتاد [ند] و سازمان سیاسی با مجاهدین خلق تماس گرفتند و یک هفته قبل از کودتا بود که رسماً سازمان سیاسی (سازمان نقاب) رسماً اعلام کرد که رسماً با سازمان مجاهدین خلق به توافق رسیده و سازمان مجاهدین خلق هیچ عملی در روز کودتا که به ضرر ما باشد انجام نخواهد داد و به نفع رژیم جمهوری وارد کار نخواهد شد. در اظهارش [در این توافق] هم تعهد کردیم که بعد از پیروزی، آزادی سیاسی بدهیم، آزادی صحبت بدهیم، بتوانند حزب تشکیل بدهند، بتوانند روزنامه انتشار بدهند و جلوگیری شان نباشیم. البته با فدائیان خلق هم وارد صحبت شده بودند و البته به توافق هایی هم رسیده بودند و به پیشرفت هایی هم نائل شده بودند ولی با این سازمان هم مثل مجاهدین به نتیجه مطلوب رسیدند یا نه، چیزی است که من اطلاع چندانی ندارم. ...»(۱)

۲

مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی امروز صبح خود رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی را آغاز کرد. در ابتدای این جلسه نمایندگان با تشکیل یک جلسه غیرعلنی برای رسیدگی به مسئله گروگان ها مخالفت کردند.(۲)در این جلسه همچنین درمورد اینکه آیا مسئله گروگان ها مستقیماً به مجلس واگذار شود یا یک کمیسیون ویژه ازسوی مجلس شورای اسلامی مأمور رسیدگی به این مسئله شود، بحث و بررسی شد که پس از رأی گیری، مقرر گردید که با تشکیل

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۶.

۲- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۷۲۵.

یک کمیسیون ویژه، این امر دنبال شود.(۱) لازم به یادآوری است که در جلسه علنی گذشته مجلس شورای اسلامی در روز ۲۳/۶/۱۳۵۹، ازسوی کمیسیون امور خارجه مجلس شورای اسلامی طرحی درمورد مسئله گروگان ها به مجلس ارائه شده است که گویا اساس مذاکرات خواهد بود.(۲) در جلسه امروز همچنین چند تن از نمایندگان درمورد به تعویق انداختن رسیدگی به مسئله گروگان ها پیشنهادهایی دادند که چون حائز اکثریت کافی (حداقل ۱۵ نفر) نبود، مورد توجه واقع نشد.(۳)

۱

در بازتاب های متفاوت مطالب مربوط به گروگان های امریکایی، امروز صادق قطب زاده، که تا تشکیل کابینه رجایی وزیر خارجه بود، گزارش یک روزنامه کانادایی را مبنی بر وجود تماس های سری میان وی و ایالات متحده امریکا درارتباط با ۵۲ گروگان امریکایی در تهران، شدیداً تکذیب کرد.

قطب زاده در مصاحبه امروز خود با خبرگزاری فرانسه گفت: «وظیفه اولیه من به عنوان وزیر خارجه این بود که مردم را متقاعد سازم که به بن بست موجود پایان دهند. باید در درجه اول مردم را واداشت که هرگونه فکری درباره محاکمه را از سر بیرون کنند و این مسئله اینک عملی شده است.» قطب زاده با اشاره به این نکته که باید منتظر عکس العمل و پاسخ مجلس شورای اسلامی بود، درباره مذاکره مستقیم با امریکا بر سر مسائل فیمابین ازجمله بحران گروگان های امریکایی، گفت که شخصاً احساس می کند که مذاکرات مستقیم بهترین راه برای حل وفصل مشکل باشد؛ میانجیگری، چه ازجانب دولت ها یا سازمان ها باشد، هیچ گاه قابل توجه نیست. وی تصریح کرد که نبود مناسبات دیپلماتیک میان ایران و ایالات متحده را مانع عمده ای در راه گشایش مذاکرات مستقیم، نمی داند.(۴)

دراین حال، باتوجه به اینکه بحران گروگان های امریکایی ظاهراً درحال نزدیک شدن به حل نهایی خود است، تحرکات و تبلیغات ضدامریکایی گروه های چپ، به خصوص حزب توده افزایش شدیدی یافته و به طور روزمره مطالبی تحلیلی و اغلب تکراری در نامه مردم، ارگان مرکزی این حزب منتشر می شود. ازجمله در شماره امروز این نشریه تحت عنوان "گروگان ها، مسئله امریکا نیستند؛ مسئله اصلی سرکوب انقلاب ایران است" به تکرار مطلب مندرج در روزنامه اطلاعات ۲۲ شهریور ۱۳۵۹ به نقل از هفته نامه نیوتایمز چاپ شوروی، پرداخته است و با مروری بر برخی توطئه های امریکا ازجمله حمله نظامی به طبس و شرکت در کودتای

۱- همان، ص ۷۲۴.

۲- ضمیمه دارد؛ طرح دو پیشنهاد ازسوی مخبر کمیسیون امور خارجه درباره پاسخ مبسوط مجلس به نامه نمایندگان کنگره امریکا، در جلسه روز ۲۳/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۷۲۶.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۲، تاریخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱۸ - ۱۶، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۶/۱۳۵۹.

اخیر با همراهی برخی کشورها ازجمله مصر و رژیم اشغالگر قدس، نامه اخیر ۱۸۵ تن از اعضای کنگره امریکا را خطاب به مجلس شورای اسلامی برای آزادی گروگان های امریکایی، یک مانور انحرافی ازسوی سردمداران این کشور دانسته و نوشته است: «... امریکا برای برآوردن مقاصد خود در انجام عملیاتی علیه ایران، دست به یک مانور انحرافی جدید زد؛ بدین ترتیب که ۱۸۰ نفر از نمایندگان کنگره امریکا در نامه ای خطاب به نمایندگان مجلس ایران تمایل خود را برای حل اختلافات موجود اعلام نمودند و رئیس و سخنگوی مجلس، هاشمی رفسنجانی بعد از اتمام قرائت نامه در مجلس، امریکا را متهم به دروغ گویی نمود و اظهار داشت که این تنش ها در برداشتن قدمی در حل بحران گروگان ها کمکی نمی کند، بلکه به اوج گیری این بحران کمک می نماید. او دلیل را نیز حادثه طبس، توطئه ماه جولای و فشار امریکا بر متحدانش برای شرکت در تحریم اقتصادی ایران ذکر کرد.» نامه مردم در ادامه مقاله خود نتیجه می گیرد: «آن طور که ما معتقدیم، مسئله اساسی که باعث بروز اختلاف میان ایران و امریکا شده است مسئله گروگان ها نمی باشد، مسئله اساسی سعی امریکا به هر قیمت برای سرکوبی انقلاب و به دست آوردن موقعیت ازدست رفته می باشد، ولیکن طرح های امریکا باتوجه به امکانات موجود و احتمال وقوع آنها، به شدت مورد تردید می باشد.»(۱)

ضمیمه اول گزارش۶۴۳: مراحل پاک سازی محور سقز - بوکان

«این جاده به طول تقریبی ۳۵ کیلومتر و اطراف آن، ۵ بار به ترتیب زیر توسط رزمندگان اسلام پاک سازی گردید:

- اولین عملیات مورخه ۲۵/۶/۵۹، توسط نیروهای سپاه آغاز شد.

- دومین عملیات مورخه ۱۰/۱۰/۵۹، توسط نیروهای سپاه با پشتیبانی هوانیروز ارتش از سقز به طرف بوکان آغاز شد. در این عملیات ۲۴ روستا در محور پاک سازی شدند.

- سومین عملیات مورخه ۹/۱/۶۰، توسط نیروهای سپاه، ارتش و هوانیروز انجام شد.

- چهارمین عملیات مورخه ۷/۷/۶۰، توسط نیروهای سپاه، ارتش و هوانیروز انجام شد. در این عملیات مشترک نیروهای عمل کننده با پشتیبانی هوانیروز و واحدهای ضربت سپاه، محور سقز - بوکان را پاک سازی کردند و آن را برای استقرار نیروهای ارتشی آماده نمودند؛ همچنین روستای "سرا" که چندین بار پاک سازی شده بود، در جریان این عملیات به طور کامل از اشغال ضدانقلاب خارج گردید.

- پنجمین عملیات مورخه ۱۱/۷/۶۰، توسط رزمندگان اسلام به اجرا درآمد. در این عملیات دو روستای "نعل کش" و "برده زرد" در نزدیکی بوکان پاک سازی شدند. پس از این عملیات نیروها آمادگی لازم را برای پاک سازی شهر بوکان به دست آوردند.»(۲)

ضمیمه دوم گزارش۶۴۳: گزارش هیئت اعزامی واحد هماهنگی مناطق از سپاه مرکز درباره وضعیت سیاسی، اجتماعی و امنیتی شهر نقده و مشکلات و وضعیت سپاه این شهر.

«وضع جغرافیایی منطقه: شهر نقده حدود ۳۰ هزار نفر جمعیت دارد که با توابع حدود ۲۰۰ هزار می باشد. شهر نقده بر سر چهارراهی قرار گرفته و گذرگاهی است که شهرهای کردنشین مهاباد و پیرانشهر و اشنویه را به هم

۱- نامه مردم، شماره ۳۳۴، ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۶.

۲- مصطفی ایزدی، همان.

مربوط می سازد. مناطق کردنشین شهر نقده را از هر طرف احاطه می کند. شهر نقده حدود سه چهارم اهالی اش ترک و بقیه کرد می باشند؛ که البته باتوجه به اینکه اهالی کرد این شهر به علت وضع جنگی منطقه از شهر خارج شده اند و به مناطق دورتری رفته اند و به نسبت اهالی ترک در شهر متمرکز هستند. البته کردهای ساکن در شهر نقده حدود ۵۰۰ خانوار می باشند که همه از کردهای بارزانی که پناهنده اند تشکیل شده اند که جایگزین کردهای قبلی شده اند و دولت به آنها امکانات و پول می دهد و کردها نیز رهبری ادریس و مسعود بارزانی را قبول دارند.

وضع سیاسی منطقه: اوضاع سیاسی منطقه بالاخص بعد از جنگ نقده قابل توجه می باشد. این جنگ که در اردیبهشت سال گذشته ازجانب حزب دمکرات که به منظور تشکیل میتینگ در شهر شروع شده [بود] باعث کشته شدن عده زیادی از اهالی کرد و ترک گردید و پس از شکست حزب [دمکرات] و تصرف دفتر آنها و مهاجرت بیشتر کردها، یک احساس شدید ضدکرد در بین ترک ها ایجاد گردیده است و از آن به بعد نیز روزبه روز دراثر حملات پراکنده دمکرات ها در گوشه وکنار تشدید شده است. ...

اهمیت نقده درارتباط با وضع سیاسی منطقه: نقده به واسطه موقعیت جغرافیایی اش سخت مورد توجه ضدانقلاب است؛ چراکه نقده تنها راه ارتباطی بین پادگان های جلدیان و پسوه و پیرانشهر به ارومیه است و اگر موفق شوند نقده را در اختیار بگیرند سقوط پادگان های ذکرشده، امری بسیار ساده و طبیعی است و به خاطر همین است که قصدشان فقط و فقط ایجاد رعب و وحشت و تضعیف روحیه مردم شهر شده، درنهایت باعث شود که مردم شهر را تخلیه نمایند و اخیراً هم بیشتر جاده های اطراف شهر و دهات را مین گذاری نموده اند، که در یک ماه نزدیک ۱۱۰ نفر کشته و زخمی برجای گذاشته است و این عمل باعث شده است که مردم امنیت را حیاتی ترین خواسته شان بدانند تاجایی که در موقع انتخابات ریاست جمهوری اکثریت آرا به نفع مدنی بود؛ چراکه معتقدند مدنی کسی است که می تواند امنیت را به ارمغان بیاورد و هم اکنون عده ای از مردم به شخصی به نام حاج عظیم معبودی سرمایه دار و ساواکی بزرگ منطقه روی آورده اند و ایشان نیز به وسایلی که طی گزارشی جداگانه تهیه شده است نظر مردم را نسبت به خودش جلب نموده است.(۱)

وضعیت گروه ها و احزاب: حزب توده فعالیت مخفی و آرامی دارد و روزنامه مردم می فروشد. جنبشی ها [طرف داران دکتر پیمان] تاحدودی فعالیت دارند. فرقان قبلاً در نقده خیلی فعال بوده که باتوجه به متلاشی شدن فرقان و اعدام یکی از مسئولین این گروه در شهر، بیشتر افرادش یا منزوی شده و عده ای نیز جذب مجاهدین و جنبش شده اند و عده ای نیز به آرمان مستضعفین روی آورده اند. پیشگام کم وبیش فعالیتی دارد که تماماً به صورت مخفی است. حزب جمهوری اسلامی هم هیچ گونه فعالیتی جز فروختن روزنامه جمهوری اسلامی ندارد. انجمن اسلامی فرهنگیان نیز با قسمت تبلیغات سپاه همکاری می کند و فعالیتی در سطح شهر دارد و تعداد اعضایش نیز بیش از ۱۰ نفر نیست.

وضع روحانیت و ارگان های اجرایی: روحانی متعهد در این شهر فقط یک نفر است به نام دانشپایه که درارتباط با سپاه و جهاد و غیره است. کمیته ای هم در شهر تشکیل گردیده که ۶۰ یا ۷۰ نفر هستند که رئیس

۱- در گزارش دیگری از وضعیت امنیتی نقده که توسط واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه نقده تهیه شده، درباره عظیم معبودی و دیگر گروه های مسلح این منطقه آمده است: «نقده که یکی از شهرهای کوچک مرزی واقع در آذربایجان غربی می باشد از سه طرف غرب- شرق- جنوب در محاصره افراد ضدانقلاب اعم از حزب دمکرات - کومه له - چریک های فدایی خلق و بازمانده های رژیم گذشته که عبارت باشد از عظیم معبودی - ملاابراهیم محرر - مراد قطاری و نوکران آنها، که [این سه نفر آخر و افرادشان] توسط ظهیرنژاد در منطقه مسلح شده اند و سپاه نقده بعد از چهار ماه سرگردانی بالاخره از استان و مرکز تأیید گردید. ...» (سند شماره ۱۳۶۶۱۲ مرکز مطالعات و

تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (سردشت)، ص۱۲۳، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه نقده، ۲۵/۶/۱۳۵۹، تهیه کننده: احمدزاده.)

کمیته شخصی روحانی به نام داننده می باشد که معاون وی همان [عظیم] معبودی می باشد که در عمل همان معبودی است که در کمیته حاکم است و عملکرد مفیدی هم ندارد. جهاد سازندگی که بیشتر کارهایشان عمرانی بوده مثل ساختن حمام - مدرسه - خانه، ولی کار فرهنگی نداشته است. بنیاد مستضعفین که حدود ۸۰ خانه مسکونی برای مردم ساخته است. ژاندارمری و شهربانی هیچ گونه کارایی در شهر ندارند جز اینکه حدود ۴۵۰ نفر جوانمرد در اختیار ژاندارمری است و بدون هرگونه سازماندهی است که بعضی از آنها در منازل خودشان هستند و بعضی در پادگان و بعضی هم در شهر پراکنده هستند و فرماندار نقده به نام [حمید] جلائی پور که قبلاً جزو پاسداران اعزامی بوده، شخص پرکار و مؤمنی است و نقش عمده ای در هماهنگی بین نیروها دارد و از اهالی تهران است و حدود ۴۰ روز است که مشغول به کار گردیده است. ...» در بخش دیگری از این گزارش پس از آنکه شرح مختصری از وضعیت نابه هنجار سپاه نقده و چنددستگی موجود در آن و ناهماهنگی بین نیروها و نیز کمبود جا و ساختمان مناسب و ضعیف بودن واحد اطلاعات و تحقیقات و عدم کارایی واحد عملیات و کارگزینی و... داده، چنین ادامه می دهد:

«مسئله ناهماهنگی نیروها در منطقه: باوجودی که حدود ۱۵۰ نفر از افراد سپاه و حدود ۷۰۰ و یا ۸۰۰ نفر از جوانمردان ژاندارمری و افراد معبودی و ستون های اعزامی لشکر۶۴ و نیز پادگان های اطراف وجود دارند، ولی از یک هماهنگی مفید برخوردار نیستند.»(۱)

ضمیمه گزارش۶۴۶: طرح دو پیشنهاد ازسوی مخبر کمیسیون امور خارجه درباره پاسخ مبسوط مجلس به نامه نمایندگان کنگره امریکا، در جلسه روز ۲۳/۶/۱۳۵۹

خاتمی - بسم الله الرحمن الرحیم. پیش نویس این نامه به کمیسیون ها داده شد و برادران و خواهران نظرات خودشان را دادند و براساس آن نظرات نامه دوم تهیه شد که در اینجا قرائت شد و باز نمایندگان محترم نظریاتی داشتندکه سه چهار روز فرصت داده شد تا همه نظرات آمد. و براساس آن نظرات این نامه ای که در دسترس نمایندگان محترم قرار گرفته و تکثیر شده است تهیه شد. نکته ای که در اینجا باید عرض کنم این است که همه توجه داشته باشید که این نامه باتوجه به نظریات بیش از ۲۰۰ نفر تهیه شده است (آیت - همه نظرات رعایت نشده است) اجازه بدهید به نظر شما هم می رسیم. طبیعی است که نظر دویست نفر که بخواهد گنجانیده شود بعضی از قسمت هایش مورد پسند بعضی از نمایندگان عزیز نیست. نظراتی که آمده و موجود هم هست تعداد زیادی تأیید مطلق شد که گفتند خوب است. تعدادی تأیید کردند ضمن اینکه خواهش کردند که نامه تلخیص بشود و اعتراضی به مطالب نداشتند و تعداد دیگری نظرات هست که تأیید کردند ضمن اینکه گفته اند نکات دیگری اضافه بشود و دقیقاً سه نظریه اعتراضی وجود داشت درمورد یکی از نکات تاریخی که در این نامه وجود ندارد. منتها معتقد است که این بحث در میان ما است و ما درصدد جواب گویی با کسی هستیم که علی ای حال فجایع بزرگی درتاریخ ما ایجاد کرده است و درزمینه جواب گویی به او اکثریت اعضا نیازی ندیدند که وارد آن بحث بشویم و باز توجه داشته باشیم که ما گفتیم این نامه یک سند تاریخی است نه یک تاریخ نویسی. سند تاریخی باتوجه به موضعی که مجلس می خواهد داشته باشد و موضع خودش را دربرابر دشمنش اعلام کند و ازاین جهت فکر نمی کنم که کسی اعتراضی داشته باشدکه این نامه موضع خودش را دربرابر امریکا گرفته است. ازجمله همان که جناب آقای آیت اعتراض کردند که یک تحریف تاریخی است و نیز خیلی رقیق است، درباره رقت این نامه در نامه مفصلی که نوشته بودند منشی چیزی ندیدم که درخور شأن مجلس نیست. تکیه ایشان روی یک نکته تاریخی بود که البته قابل بحث است، منتها واردشدن در این بحث تاریخی خودش ایجاب می کرد که تفصیل زیادی داده بشود؛ یعنی برداشت های مختلف دراین زمینه هست، صحبت بر سر صحت یا سقم این مطالب نیست.

۱- سند شماره ۱۳۶۶۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نقده)، صص۱۳۲ - ۱۲۸، گزارش هیئت اعزامی واحد

هماهنگی مناطق سپاه مرکز درباره سپاه و شهر نقده، ۲۵/۶/۱۳۵۹، (علی مقدم، حسین محرک و رضا منفرد).

توضیحات بسیار زیادی بدهیم که از مجال این نامه خارج می شود. درعین حال که ما مخاطبمان کسی بود که این همه جنایات را انجام داده است و ما درصدد نوشتن تاریخ نبودیم، درصدد ارائه یک سند تاریخی بودیم دربرابر دشمنی که این جنایت را انجام داده است و بیشترین تکیه این نامه هم روی موضع گیری های امریکا از پانزدهم خرداد سال هزار و سیصد و چهل ودو به این طرف است. باتوجه به این نکات این نامه ای است که کمیسیون تهیه کرده است و من خواهش می کنم که اگر یک کاری بخواهد به کمیسیون محول بشود قبلاً چارچوب وظایف و درنتیجه چارچوب اختیارات کمیسیون مشخص بشود که دچار این جور مسائل نشود حالا بازهم اگر نظری داشته باشند هرجوری که ریاست محترم مجلس صلاح بدانند عمل می شود و اگر احساس می کنند که این مسئله کافی است رأی گیری بشود و فکر می کنم که اکثریت افراد مجلس هم موافق با ردکردن این نامه و طول ندادن بیشتر درباره این نامه هستند، هرجوری که جناب رئیس تصمیم بگیرند.(۱)

ص: ۱۰۴۷

۱- مشروح مذاکرات مجلس شورای اسلامی، دوره اول، ص۷۰۸.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۶ شهریور ۱۳۵۹ ۷ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۷ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

پس از ماه های متوالی تحرکات مرزی، تجاوزات زمینی و هوایی، تحریک اقوام کرد و عرب در مرزهای غربی و جنوب غربی کشور و پشتیبانی و حمایت تسلیحاتی، تبلیغاتی و مالی از گروه های سیاسی مخالف نظام در پنج استان هم جوار مرزی با عراق توسط رژیم بعث حاکم بر این کشور، و به دنبال تشدید درگیری ها و حملات مرزی عراق در دو هفته گذشته، به ویژه در مرزهای قصرشیرین و ایلام و تصرف بخش هایی از خاک ایران توسط ارتش عراق، سرانجام شامگاه امروز صدام حسین، رئیس جمهور و رهبر شورای انقلاب عراق، در یک حرکت یک جانبه، قرارداد ۱۹۷۵ (۱۳۵۴ شمسی) ایران و عراق را مبنی بر مشخص کردن حدود مرزی بین دو کشور ملغی اعلام کرد. صدام در اجلاس اضطراری مجلس ملی تازه تأسیس عراق در سخنان مفصلی در مقابل نمایندگان مجلس،(۱) گفت:

- «دربرابر شما اعلام می کنم که ما قرارداد مارس ۱۹۷۵ را کاملاً ملغی می دانیم و شورای فرماندهی انقلاب تصمیم خود را دراین زمینه اتخاذ خواهد کرد. براین اساس، باید روابط قانونی در شط العرب به وضع قبل از مارس ۱۹۷۵ بازگردد و تمام حقوق تصرف شده به حاکمیت کامل عراق بازگردد.

- ما تصمیم تاریخی خود را برای اعاده حاکمیت کامل خود بر سرزمین و آب خود اتخاذ کردیم و با قدرت هرچه تمام تر دربرابر هرکس که این تصمیم قانونی را نادیده بگیرد می ایستیم.

ما به جهانیان تأکید می کنیم که عراق که روزی اداره کشتیرانی در شط العرب را طبق

ص: ۱۰۵۱

۱- دو ضمیمه دارد؛ بخش هایی از سخنرانی مفصل صدام حسین درباره علل الغای یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر؛ گزارش مختصر کیهان، تحت عنوان "در حاشیه خبر" درباره تصمیم صدام مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

- حقوق حاکمیت کامل پیش از مارس ۱۹۷۵ به عهده داشت، قدرت و توانایی کامل خود را در این امر ثابت نموده و عراق امروز توانایی بیشتری برای انجام وظایف خود دراین زمینه دارد و ما از تمام طرف های ذی ربط ازجمله ایران می خواهیم که حاکمیت عراق را بر شط العرب محترم شمرده و براساس حقایق جدید رفتار کند.»(۱)

گزارش آسوشیتدپرس از بغداد درمورد قرارداد مزبور و لغو یک طرفه آن ازسوی صدام حسین، حاکی است: «صدام در اجلاس اضطراری مجلس ملی جدیدالتأسیس عراق گفت این اقدام را به خاطر "ادامه سرپیچی های حکام ایران از قرارداد مزبور" صورت می دهد. قرارداد ۱۹۷۵ مرزبندی ایران و عراق، توسط صدام معاون وقت رئیس جمهور عراق و شاه مخلوع ایران طی اجلاس سران کشورهای صادرکننده نفت [اوپک] در الجزایر به امضا رسید. این قرارداد به درگیری های مرزی دو کشور که از سال ۱۹۶۹ (۱۳۴۸ شمسی) تا زمان عقد قرارداد ادامه داشت، پایان داد. این درگیری ها به خاطر حمایت شاه مخلوع از ملامصطفی بارزانی، رهبر شورشیان کرد در شمال عراق، به وجود آمده بود. برطبق قرارداد مزبور، حدود مرزی بین دو کشور و حقوق کشتیرانی هریک در آب های اروندرود که مرز جنوبی دو کشور را معین می سازد، مشخص می گردید. صدام خطاب به مجلس ملی گفت: "الغای این قرارداد مطابق با سیستم شورای فرماندهی انقلاب عراق می باشد و ایرانیان باید مسئولیت قانونی الغای قرارداد را به طور کامل به دوش بگیرند." صدام حسین همچنین گفت: باوجودی که قرارداد مرزبندی مزبور در آب های اروندرود به نفع ایرانیان بود، ولی ایران پیوسته از این وظیفه خود سر باز زده و رژیم شاه مخلوع به خاطر مشکلاتی که با آن روبه رو بود نیروی نظامی خود را از اراضی مورد ادعای عراق فرانخوانده است. وی رهبران کنونی ایران را متهم کرد که "از ابتدا روش های خصمانه ای نسبت به عراق در پیش گرفته و روابط خوب موجود را مغشوش ساخته اند". عراق در دهم سپتامبر گذشته

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، رادیو عراق، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

(۱۹ شهریور) همین استدلال را درمورد تجاوزات و حملات خود به مرز ایران به کار برد. ...»(۱)

رژیم عراق امروز همچنین این اعلامیه رسمی را درمورد لغو قرارداد الجزایر صادر کرد:

«نظر به اخلالگری های دولت ایران در قرارداد ۶ مارس ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳ه.ش) و موافقت نامه های متمم آن و نقض مفاد و روح آن به واسطه عدم احترام به روابط حسن هم جواری و دخالت آشکار و عمدی در امور داخلی عراق و امتناع از بازگرداندن سرزمین های غصب شده عراقی که براساس قرارداد یادشده، توافق بازگشت حاکمیت عراق بر آن حاصل شد و این موضوع، طرف ایرانی قرارداد مارس ۱۹۷۵ را بر آن داشت تا این پیمان را کان لم یکن تلقی کند، شورای فرماندهی انقلاب، در نشست مورخ ۱۷/۹/۱۹۸۰ (۲۶/۶/۱۳۵۹ ه.ش)، تصمیم گرفت پیمان مذکور را لغو نماید و حاکمیت کامل قانونی و واقعی خود را بر شط العرب بازگیرد و براساس این تصمیم عمل کند.»(۲)

در همین حال، شامگاه امروز، «دکتر ریاض محمود سالم، رئیس دایره قانونی وزارت خارجه عراق، گفت کشتی هایی که می خواهند از شط العرب عبور کنند باید تنها پرچم عراق را حمل کنند و دستورات عراق را اجرا کنند. وی افزود: تصمیم عراق درمورد لغو قرارداد الجزایر، بدین معنی است که شط العرب [به صورت] یک رودخانه ملی درآمده و تحت حاکمیت عراق قرار گرفته است. وی گفت: لغو قرارداد مزبور به بغداد حق حاکمیت کامل بر منطقه و صادرکردن دستورات را می دهد.»(۳)

اما پیش از نطق مستقیم صدام و اظهارنظر مقامات دیگر عراق دراین مورد، امروز صدام حسین، از نمایندگان فرانسه و فلسطین در این کشور خواست تا پیام های شفاهی وی را درمورد جنگ ایران و عراق به اطلاع رهبران کشورشان برسانند. برابر این گزارش: «فرستادگان دیگر عراق به عربستان سعودی، یمن شمالی، کویت و بحرین، امروز با دردست داشتن پیام های صدام حسین درارتباط با تحولات جهان عرب، بغداد را ترک کردند.»(۴)

۱

بنی صدر در یک مصاحبه اختصاصی با خبرگزاری فرانسه در تهران درمورد درگیری های مرزی با عراق و ادعاهای ارضی این رژیم گفت: «این امکان هست که عراق برعلیه ایران به ویژه در استان خوزستان دست به یک حمله وسیعی بزند.» وی افزود: «عراق خود را ازنظر نظامی آماده می سازد و درحال حاضر دو لشکر زرهی عراق در مرز دو کشور در استان خوزستان مستقر شده اند.» وی درمورد ادعاهای ارضی عراق درباره ایران گفت: «عراق با تمرکز نیروهایش فکر یک حمله وسیع را در سر می پروراند و ادعاهای ارضی عراق یک بهانه بیشتر نیست و شاید این کشور خواستار تصرف تمامی

۱- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد.

۲- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح، چاپ اول، تهران: ستاد تبلیغات جنگ، شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۶، ص۷۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۴۳، به نقل از بخش عربی رادیو امان - ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، بغداد - خبرگزاری رویتر، به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

ایران است.» بنی صدر افزود: «درحال حاضر، مسئله به صورت برخوردهای مرزی و به صورت جنگ های فرسایشی است و عملیات نظامی محدود به استان های ایلام و کرمانشاهان است، ولی این امکان قویاً وجود دارد که به یک جنگ تمام عیار و حقیقی تبدیل شود.»

وی آن گاه درباره نقش شاپور بختیار در طرح حمله عراق اظهار کرد که گزارش مربوط به طرح تجاوز عراق به ایران را ماه گذشته دریافت کرده است و این طرح در مقر شاپور بختیار در بولوار "اسپیل" پاریس تهیه شده است. در توجیه این طرح، بنی صدر گفت: «مستقرکردن عوامل ضدانقلاب در خاک ایران و سپس تعمیم دادن تدریجی آنان به تمام مناطق غرب کشور، اساس طرح را تشکیل می دهد."» بنا به همین گزارش: «بنی صدر که اخیراً به مدت سه روز از مرز دیدار کرده است، افزود: "نیروهای عراقی درحال حاضر تنها چند پاسگاه ژاندارمری را متصرف شده اند." بنی صدر گفت: "نیروهای ما را تمام ملت ایران تشکیل می دهند و من اطمینان دارم که این حمله به منزله یک خودکشی برای عراق خواهد بود". بنی صدر در یک موضع گیری نه چندان قوی در توجیه جنبه سیاسی این مسئله و در پاسخ به الغای یک جانبهٔ قرارداد ۱۹۷۵ میان دو کشور ازسوی صدام حسین، گفت: "ایران مفاد موافقت نامه ۱۹۷۵ الجزایر را به مورد اجرا نگذارده است، ولی باید توجه داشت که چه کسی این موافقت نامه را امضا کرده است. حتی رژیم شاه هم به این موافقت نامه عمل نکرد و علاوه براین، عراق از ابتدا روش خصومت آمیزی در قبال انقلاب اسلامی ایران در پیش گرفت". رئیس جمهور ایران درمورد امکان مذاکره برای رفع اختلاف های مرزی گفت: "بین دو کشور مسلمان مرزی وجود ندارد، سرچشمه مشکل این نیست، ادعاهای ارضی بهانه است و فکر نمی کنم که قابل مذاکره باشد. اگر عراق صداقت داشته باشد، باید با متوقف کردن تجاوز خود به ایران این موضوع را ثابت کند. ما دراین مورد مسئله ای نداریم. مسئله اساسی اینجاست که رژیم عراق یک رژیم مردمی نیست و با امریکا در ارتباط است و یک رژیم دیکتاتوری مجبور است به کمک خارجی متکی باشد. و درمورد عراق، این کشور خارجی، شوروی نیست؛ بنابراین، لزوماً امریکاست". بنی صدر گفت: "یک رژیم واقعاً مردمی و مسلمان برای آزادساختن فلسطین نبرد می کند، نه تصرف چند تپه و ماهور"...»(۱)

ص: ۱۰۵۴

۱- همان، صص۵ تا ۳، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

امروز نیز نبردهای نسبتاً شدیدی در مناطق مرزی و شهر قصرشیرین میان قوای مهاجم عراق و نیروهای مدافع ایران روی داد. بنا به اطلاعیه شماره ۲ ستاد مشترک ارتش، امروز «نیروهای رزمنده و شجاع ژاندارمری و سپاه پاسداران و سایر نیروهای مسلح منطقه با یک رشادت سربازی در منطقه خان لیلی ضربه مهلکی به نیروهای مزدور عراقی وارد کردند و توانستند ۳۰ قبضه اسلحه که در آن منطقه [از نیروهای خودی] به جای مانده بود به دست آورند، ولی موفق به استرداد ارتفاعات مشرف به پاسگاه نگردیدند و ارتفاعات خان لیلی و زینل کش همچنان در کنترل ارتش عراق می باشد.» بنا به این گزارش، نیروهای عراقی در منطقه پاسگاه تنگاب نو با آتش توپخانه و حمله یگان های زرهی، یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران را زیر آتش گرفتند.(۱)

ستاد مشترک ارتش همچنین در اطلاعیه شماره ۳ خود درمورد درگیری های امروز در منطقه قصرشیرین گفته است: «در روز ۲۶ شهریورماه، ارتش عراق شهر قصرشیرین را زیر آتش شدید توپخانه و هوایی قرار می دهد و به تأسیسات نفتی و نیروگاه برق و اداره پست و تلگراف و تلفن این شهر خساراتی وارد می گردد.» بنا به این گزارش: «عده زیادی از اهالی به شهرهای دیگر کوچ می کنند و شهر هم اکنون در حفاظت نیروهای نظامی و انتظامی می باشد و براثر آتش توپخانه دشمن دو تن از هم میهنان عزیزمان به شهادت رسیده و ۱۰ نفر مجروح می شوند.»(۲)در پنجمین اطلاعیه ارتش نیز آمده است: «در روز ۲۶ شهریورماه، یک فروند هواپیمای ارتش عراق مورد اصابت موشک های هواپیماهای نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و به نظر می رسد در خاک عراق سقوط کرده باشد، ولی تاکنون تأیید نشده است.»(۳)

دراین حال، گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین گویاست که گروهان های خان لیلی و گروهان مأمور از ناحیه ژاندارمری، بازسازی شده و در عملیات ضربت امروز در مناطق خان لیلی و زینل کش که تنها به بازپس گیری بخشی از سلاح های به جای مانده نیروهای خودی انجامید، شرکت داشتند. بنا به همین گزارش، یگان سومار نیز با یک گروهان زبده از نیروهای ناحیه ژاندارمری مازندران تقویت شده و پاسگاه پله چفت عراق نیز هدف حمله گروه ضربت ژاندارمری و جوانمردان این یگان قرار گرفته است. همچنین، ضمن عملیات شناسایی نیروهای خودی، یک سرباز عراقی در منطقه گروهان گرده نو به نیروهای ژاندارمری پناهنده شد. ضمناً نیروهای ژاندارمری همراه اکیپ ارتش، معبر قلعه یهودی به تنگاب نو را مین گذاری کردند. این گزارش در پایان افزود است که نیروهای پیاده همراه نیروهای

ص: ۱۰۵۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، بخشی از اطلاعیه شماره ۲ ستاد مشترک ارتش.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش.

ژاندارمری قصرشیرین و نیروهای اعزامی برای حملات امشب به ارتش عراق در مناطق اشغالی، سازماندهی مجدد شده و آماده نبرد هستند؛ ازجمله قرار است با حمله شبانه، پاسگاه چقاحمام را از اشغال عراق درآورند.(۱)

حمله آتشباری شدید عراق به شهر قصرشیرین که از ساعت ۸:۳۰ دقیقه صبح امروز آغاز شده بود، همان طور که در اطلاعیه ارتش نیز اشاره شده، «باعث شهادت دو کارگر ایرانی به نام های علی شیرخانی و صفر رستمی شد و ۳۷ نفر از اهالی قصرشیرین نیز مجروح شدند. ارتش عراق همچنین در این حملات، پاسگاه های نوار مرزی باویسی را مورد حمله قرار داد، اما در این نقطه با ازدست دادن چند موضع نظامی و ۳ آشیانه توپخانه و برج دیدبانی محل، به سختی شکست خورد.»(۲)در ساعت ۹:۳۰ دقیقه بامداد، علاوه بر شهر، هنگ قصرشیرین نیز هدف آتشباری دشمن قرار گرفت و گلوله هایی به اطراف آن اصابت کرد.(۳) آتشباری روی شهر قصرشیرین با پاسخ نیروهای خودی مواجه و پس از دو ساعت قطع گردید،(۴)اما آتشباری روی هنگ قصرشیرین تا ساعت ۱۳:۱۵ دقیقه امروز، ادامه یافت و خساراتی به مخابرات و ساختمان هنگ و آمبولانس آن وارد آمد.(۵)

پیش از آتشباری عراق روی شهر قصرشیرین، در ساعت ۶ صبح بامداد، ارتش عراق پاسگاه بازرگان را ازطریق هوا و زمین زیر آتش شدید قرار داده و بنا به گزارش این پاسگاه، «بااینکه کراراً چه کتبی و چه شفاهی از ارتش مستقر در سومار درخواست کمک و پشتیبانی شده، متأسفانه اقدامی به عمل نیامده و اظهار می دارند که خودِ ژاندارمری باید پاسگاه را تقویت نماید.» بنا به این گزارش: «با عنایت به اینکه سلاح های موجود در پاسگاه، جواب گوی حملات توپخانه و تانک های عراقی نمی باشد، مقرر فرمایند قبل از اینکه پاسگاه بازرگان به سرنوشت پاسگاه تلخاب دچار شود، نسبت به پشتیبانی پاسگاه دستورات مؤکدی صادر فرمایند.»(۶) لازم به یادآوری است که پاسگاه تلخاب، غروب روز گذشته پس از یک هفته نبرد نابرابر و عدم پشتیبانی نیروهای ارتش، با وجود مقاومت سرسختانه نیروهای ژاندارم حاضر در پاسگاه مزبور دربرابر حملات زمینی و زرهی و هوایی شدید عراق، سرانجام به تصرف قوای مهاجم عراق درآمد و نیروهای خودی ناگزیر به عقب نشینی شدند.(۷)

یک گزارش پایانی از یگان قصرشیرین به استناد پاسگاه خسروی نشان می دهد که «در ساعت ۱۹:۳۰ دقیقه امروز، در تپه های جنوب شرقی به فاصله دو کیلومتری بین سیدبرزو و قلعه یهودی کشور بعث عراق، با توپخانه پاسگاه خسروی و اطراف تنگاب نو و ولدکشته را زیر آتش قرار دادند.»(۸)

۱- سند شماره ۳۴۴۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۲- سند شماره ۴۱۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان: نزاجا، ژاجا و سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی قصرشیرین، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۳۸۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به فرماندهی هنگ قصرشیرین (رکن۲)، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه و قصرشیرین؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس براساس گزارش روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن۳) ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۵- سند شماره ۳۴۴۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۸۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار به استناد گزارش پاسگاه بازرگان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۷۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به لشکر ۸۱ زرهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۳۱۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش های متعدد هنگ ژاندارمری قصرشیرین: گزارش های روزهای ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۴ و ۲۵/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۳۸۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاجا)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش یگان قصرشیرین به استناد پاسگاه خسروی، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

عکس

نقشه

ص: ۱۰۵۷

ادامه تحرکات وسیع و نقل وانتقال نیرو، تجهیزات سنگین زرهی، تانک و ضدهوایی ازسوی عراق در مناطق هم جوار مرزی استان کرمانشاه، به ویژه مناطق عمومی قصرشیرین و نفت شهر نشان می دهد که عراق در اندیشه حملات سنگین دیگری به این مناطق است.

دراین زمینه، گزارش های متعدد نیروهای خودی، ازجمله گزارش لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه حاکی است:

«۱. ارتش عراق درحال آماده باش کامل می باشد [و] اطراف پاسگاه های مرزی دارای یک الی دو توپ ضدهوایی مستقر کرده اند و تانک ها از سنگرهای زیرزمینی استفاده می نمایند.

۲. کشور عراق با تقویت نیروهای خود در منطقه نفت خانه قصد تصرف یک الی چند حلقه از چاه های نفت شهر را دارند.

۳. در ارتفاعات زینل کش، اطراف پاسگاه خورشیدبیگ جمعاً ۸ قبضه موشک انداز سام ۵ و ۶ و ۷ و ۸ و ۱۲ مستقر شده که یک قبضه در نزدیکی کانی بز می باشد و نقطه آماد و مهمات دشمن در فاصله بین زینل کش و کانی بز قرار دارند.

۴. نیروهای دشمن که در ارتفاعات زینل کش مستقر گردیده اند، ۴ گردان که هر گردان به استعداد ۳۰۰ نفر ترکیبی از یگان های پیاده و رزمی تابع لشکر۶ می باشد.»(۱)

ارتش عراق همچنین در ساعت ۲۲ امروز، در منطقه بندباریکه و پرویزخان که روبه روی پاسگاه هدایت ایران قرار دارند، دست به تقویت نیرو و تجهیزات زرهی زده است.(۲) عراق، در ساعت ۲۳:۳۵ دقیقه امروز نیز یک ستون زرهی خود را که شامل تانک و خودرو بوده از منطقه خانقین به سمت بانمیل و پاسگاه سیدبرزو حرکت داده و در مقابل پاسگاه هدایت ایران مستقر کرده است و بنا به همین گزارش، به احتمال زیاد قصد حمله ناگهانی را دارند.(۳) همچنین، «یک تیپ زرهی ارتش عراق از تاریخ ۲۶/۶/۵۹ از پادگان جبل المنصوریه به طرف مرز قصرشیرین، باویسی و سومار حرکت نموده است که دراین مورد دستورات مراقبتی به یگان های خودی داده شده است.»(۴)یک یگان عراقی نیز ازطریق چهارظلم سلیمانیه به سمت نفت شهر ایران در حرکت بوده و قصد حمله به این شهر نفتی را دارد.(۵) یک گزارش دیگر، خبر از افزایش نیروهای عراقی در مناطق نوار مرزی حاجی عمران می دهد.(۶)

ص: ۱۰۵۸

۱- سند شماره ۲۷۷۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به هنگ قصرشیرین (فرمانده هنگ - رکن۳) ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از مرکز به استناد نامه واصله از سماجا مستند به گزارش لشکر ۸۱ زرهی؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا به گزارش لشکر ۸۱ زرهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۷۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش لشکر۸۱ زرهی.

۲- سند شماره ۲۷۶۷۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین مستند به پاسگاه هدایت.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به هنگ قصرشیرین، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۷۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (اداره دوم، ح -ع) به وزارت کشور، **۲۶/۶/۱۳۵۹**.

عکس

منبع: حسن دری، اطلس راهنما - ۷ (کرمانشاه در جنگ)، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ اول، ۱۳۸۳، ص۴۴.

ص: ۱۰۵۹

در ادامه درگیری ها و حملات ارتش عراق به نقاط مرزی استان ایلام، از اولین دقایق روز جاری؛ یعنی در ساعت ۲۰ دقیقه از نیمه شبْ گذشته، نیروهای عراقی ازطریق زمینی به سایت ایلام حمله کردند که با مقاومت نیروهای مستقر در منطقه مواجه شدند.(۱)

اما اوضاع در منطقه پاسگاه های صالح آباد همچنان بحرانی و درحال وخیم ترشدن است. دراین زمینه، گزارش هنگ ایلام برای چندمین بار متوالی حاکی است: «باتوجه به اینکه [ازسوی] هنگ و گروهان کلیه گزارشات حملات ارتش بعثی عراق به فرمانده ارتش مستقر در سرنی به موقع گزارش شده بود که پاسگاه های ژاندارمری احتیاج به پشتیبانی و سلاح های سنگین توپ و تانک دارد؛ مع الوصف هیچ گونه اقدامی تا سقوط پاسگاه [های مزبور] ازطریق گروه رزمی مستقر در صالح آباد انجام نگرفته [است].» در ادامه این گزارش بازهم اخطار شده: «چون آتش واحدهای عراقی قوی است و هرلحظه تقویت می شوند منجر به سقوط پاسگاه های مرزی ژاندارمری شده و چنانچه ازطریق سلاح های سنگین و نیروی کافی به پاسگاه های شوروشیرین و کانی سخت در اسرع وقت پشتیبانی نرسد افراد پاسگاه مزبور استقامت مقابله با نیروی عراقی نخواهند داشت.»(۲)

یک گزارش دیگر از گروهان صالح آباد، سقوط پاسگاه های انجیره و تپه شینو را مجدداً تأیید کرده و تقاضای تقویت و نجات پاسگاه شوروشیرین را دارد. در این گزارش همچنین تأکید شده که «بنا به اظهار فرمانده پاسگاه انجیره، قریب یک لشکر عراق با تجهیزات به سوی پاسگاه شوروشیرین عزیمت نموده اند و [بنا به شواهد موجود] نیروهای دشمن قصد دارند به راحتی ارتفاعات کولک را تصرف و به طرف سد کنجان چم پیشروی نمایند.»(۳)اما گزارش فرمانده گروه رزمی۲۱۷ مستقر در سرنی و گزارش نماینده استاندار ایلام در منطقه جنگی حاکی از این مطلب است که فرمانده پاسگاه انجیره که یک گروهبان یکم ژاندارمری است، به همراه افراد خود، بدون کوچک ترین درگیری با دشمن، پاسگاه مرزی انجیره را تخلیه و عازم صالح آباد شده اند. درپی این گزارش ها از فرماندهی هنگ ایلام درخواست مجازات افراد مزبور برابر مقررات زمان جنگ شده است.(۴)در همین حال، از ستوان فرخی پور و افراد همراهش که از دو روز گذشته برای رساندن خواربار به مناطق مذکور عزیمت کرده بودند، هیچ اطلاعی در دست نیست.(۵)

درگیری در پاسگاه سمیره تابع گروهان مهران نیز از ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز، با آتشباری شدید و سنگین عراق آغاز شده است.(۶)

دراین حال، چون صدای گروهان دهلران و گروهان موسیان در تماس با مرکز هنگ ایلام به دلیل بُعد مسافت به سختی شنیده می شود، هنگ ایلام از ناحیه کرمانشاه تقاضای نصب یک

ص: ۱۰۶۰

۱- سند شماره ۵۷۲۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف. ژ. ک. ج. ا (دایره عملیات - رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف - ۰۵ به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرزبانی مهران مستند به اعلام گروهان صالح آباد.

۴- سند شماره ۳۵۹۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام (اصغر ابراهیمی) به فرماندهی هنگ ژاندارمری ایلام،

۳۱/۶/۱۳۵۹، باتوجه به نامه شماره ۱۷ -۴۳/۲۰۱، ۲۶/۶/۱۳۵۹ فرمانده گروه رزمی ۲۱۷ مستقر در سرنی و گزارش نماینده استاندار در منطقه جنگی.

۵- سند شماره ۲۸۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۳۴۴۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرزبانی مهران مستند به اعلام گروهان مهران و پاسگاه سمیره.

دکل مخابراتی صد فوتی در گروهان دهلران و تقویت صدا را کرده است تا ارتباط با مناطق مزبور که به سختی با دشمن درگیر هستند، برقرار شود.(۱) از سوی دیگر، از پاسگاه سمیده تابع گروهان موسیان خبر می رسد که این پاسگاه از ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز، هدف آتشبارهای سنگین عراق قرار گرفت.(۲)گزارش بعدی حاکی است که نیروهای مستقر در پاسگاه سمیده توانستند به وسیله آتش خمپاره خودی، تلفات سنگینی به نیروهای دشمن وارد و تا انتهای برد آتش، نیروهای دشمن را وادار به فرار کنند. در پایان این گزارش تأکید شده: «اگر پاسگاه سمیده که این شجاعت را از خود نشان داده اند تقویت نشود، مسلماً دشمن در فکر انتقام جویی درخواهد آمد. ...»(۳)این درگیری در ساعت ۲۲ امروز، با فرار نیروهای عراقی پایان یافت.(۴) یک گزارش دیگر از همین منطقه حاکی است که در ساعت ۱۲ ظهر امروز، در یک کیلومتری پاسگاه بیات گروهان موسیان یک دستگاه خودرو ارتشی خودی از موسیان درحال حرکت بود که با مین برخورد کرد و یک سرباز مجروح شد و خساراتی به خودرو وارد آمد.(۵) لازم به یادآوری است که درگیری پاسگاه سمیده در حوزه مأموریت تیپ۲ زرهی دزفول رخ داده است و تیپ مزبور بنا به گزارش مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی و نظامی دزفول، «فاقد یک فرماندهی کاردان، متعهد و متدین است» و باتوجه به اینکه حوزه مأموریت تیپ مزبور منطقه نسبتاً وسیعی از موسیان تا فکه است، درخواست فوری جهت تعیین فرمانده برای تیپ۲ زرهی دزفول شده است.(۶)

ازطرفی، «رادیو بغداد [امروز] گفت: نیروهای عراقی به دنبال یک نبرد سریع و تعیین کننده، منطقه مرزی موسیان را به تصرف خویش درآورده اند. این رادیو اضافه کرد ایرانی ها مدت ها قبل این منطقه را اشغال کرده بودند. رادیو بغداد گفت: نیروهای عراقی در یک نبرد سریع و تعیین کننده دیگر پاسگاه انجیره را نیز اشغال کرده اند. براساس این گزارش موسیان بین بغداد و بصره و در جنوب شرقی پایتخت عراق قرار دارد. رادیو بغداد گفت: یک پایگاه راکت های ضدتانک، ۴ تانک و یک موضع توپخانه طی این حمله نابود و ۴ سرباز ایرانی به اسارت گرفته شده اند. حمله به موسیان شش روز پس از تصرف محدوده ۷۵ میلی شرق بغداد به وقوع پیوسته است. از آن پس، عراق و ایران از این ۳۵۰ کیلومتر نوار مرزی که از شمال به قصرشیرین و از جنوب به بصره محدود می شود، برخوردهای سنگینی را گزارش کرده اند.»(۷)

از سوی دیگر، گزارش های متعدد از تقویت بیشتر مناطق هم جوار مرزی با ایلام خبر می دهند. ازجمله افزایش تقویت نیروها و تجهیزات و انتقال آنها از اربیل به استان عماره در عراق؛(۸)جاده سازی ازسمت پاسگاه شهابی عراق به سمت خاک ایران در منطقه پاسگاه چنگوله. این جاده در نزدیکی میله مرزی ۱۶ اصلی و حد مرز رودخانه چنگوله قرار دارد که تا

۱- سند شماره ۲۸۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به ناحیه کرمانشاه (فرمانده ناحیه - رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش مخابرات هنگ ایلام، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران به تهران - دایره عملیات، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان موسیان مستند به گزارش پاسگاه سمیده.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران (فرماندهی ژاندارمری کشور - رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان موسیان و گزارش بخشدار محل.

۴- سند شماره ۲۷۶۷۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به ف - ژاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام گروهان موسیان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۱۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۶- سند شماره ۳۴۳۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی نظامی دزفول به ستاد هماهنگی نیروهای

انتظامی استان - اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص۲ و ۳، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به قصرشیرین - ایلام - فرماندهی هنگ، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر امریه واصله از رکن۳ ژاجا به استناد سماجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۸۶۴۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به شنود نیروهای خودی از مخابرات رزمی نیروهای عراقی، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

چاه نفت چنگوله هشت کیلومتر فاصله دارد. بنا به این گزارش: «به احتمال قوی، قصد کشیدن جاده در این سمت و تصرف تپه گرشیرگه که در نزدیکی چاه نفت چنگوله می باشد و سپس دستیابی به چاه نفت است.»(۱) عراق همچنین در منطقه پاسگاه چیلات ایران و معابر ورودی این منطقه، بازهم دست به تقویت نیروها و تجهیزات بیشتر ازجمله استقرار یک تیپ پیاده زرهی برای تصرف ارتفاعات مقابل و راه های نفوذی همچون معابر گلاله و چشمه نیزار و عین منصور و سایر معابر در این منطقه زده است(۲) و به همین منظور، هنگ ایلام «باتوجه به عدم توازن قوا در این منطقه، تقاضای یک گروهان پیاده را از ناحیه کرمانشاه و تیپ۸۴ خرم آباد» کرده است.(۳)

۱

میل آشکار تحرکات و تهاجم ارتش عراق از مناطق غرب به سوی مناطق مرزی خوزستان، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی را بر آن داشت تا امروز یک بار دیگر درمورد راهبرد نظامی عراق اعلام دارد: «ارتش عراق در نظر دارد با ایجاد درگیری های مرزی در منطقه غرب کشور خصوصاً قصرشیرین، ارتش ایران را در این منطقه درگیر نموده تا بتواند با آماده نمودن یگان های خود در منطقه مقابل خوزستان، به آسانی نیروهای نظامی را درهم کوبیده و طرح جدایی استان خوزستان را از ایران میسر نماید. ...»(۴) این نکته به علاوه افزایش تحرکات عراق و انتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های بیشتر مناطق مقابل پاسگاه های تابع بستان و سوسنگرد در چند روز گذشته، به ویژه دیروز و امروز، نشان می دهد که عراق علاوه بر درگیری های دیروز در این مناطق، قصد حملات شدیدتری را در این نقاط دارد. این تحرکات از نظر لشکر۹۲ زرهی دور نمانده است و نیروهای اطلاعاتی خودی، مجدداً به معبرهای نسبتاً حتمی تجاوزات آتی عراق ظرف امروز و یا فردا، اشاره کرده اند. طبق این گزارش، «دشمن قصد دارد ظرف امشب تا فردا از محورهای زیر اقدام به حمله نماید: ۱. محور فکه - دوسلق؛ ۲. محور سمیده - دوسلق؛ ۳. محور تنومه - شلمچه؛ و ۴. محور تنومه - کوشک کیلومتر ۲۵.»(۵)

ازجمله تحرکات امروز عراق می توان به این موارد اشاره کرد: استقرار یگان هایی از لشکر۵ عراق در منطقه مرزی هورالعظیم و طلائیه تا کوشک؛ جمع آوری عشایر عراق توسط این رژیم در روز جاری، در مناطق روبه روی جراحی ایران و تبور و شط علی با خودروهای کمپرسی و مسلح ساختن آنها برای حمله به نقاط و پاسگاه های مرزی ایران و پشتیبانی از نیروهای عراقی مهاجم؛(۶) تقویت پاسگاه های زردان و القرنه که در مقابل پاسگاه طلائیه جدید ایران است و

۱- سند شماره ۲۸۲۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - رکن سوم به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مرزبانی مهران مستند به گزارش پاسگاه چنگوله.

۲- سند شماره ۲۸۳۲۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران ف. ژاجا (دایره عملیات - رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ستوان محمودی از هنگ ایلام.

۳- سند شماره ۲۸۲۹۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر درخواست و گزارش هنگ ایلام، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران - ژاجا (رکن۳) به ناحیه ژاندارمری اهواز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اظهارنظر اداره دوم سماجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۱۲، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۶۵۱۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، از رکن سوم لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

پاسگاه کوشک البصره که در مقابل پاسگاه کوشک ایران است با خودروهای شنی دار و نفرات و کامیون های مهمات و احداث سنگرهای جدید، در صبحگاه امروز، که همگی حاکی از قصد عراق برای اجرای عملیات در این منطقه می باشد؛(۱) استقرار تانک ها و نفربرهای بیشتر در نزدیکی پاسگاه های کوشک و دویرج و حفر سنگرهای جدید در این دو نقطه و نیز استقرار تانک ها و نفربرهای بیشتر در ۱۰ کیلومتری روبه روی پاسگاه طلائیه قدیم و طلائیه جدید؛(۲)حفر سنگرهای جدید با چهار دستگاه بلدوزر در ساعت ۱۷ امروز در مقابل پاسگاه طلائیه قدیم ازسوی عراق؛(۳) احداث سنگر و استقرار سلاح های ضدتانک در مقابل پاسگاه سوبله و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات از ازگله تا شعیب از یک سو و گسیل داشتن متواریان ایرانی به سوی ایران توسط سازمان استخبارات عراق برای جمع آوری اطلاعات از سوی دیگر و نیز تقویت اطراف پاسگاه فکه عراق با تانک در مقابل پاسگاه گلزاران ایران؛(۴) استقرار یک آتشبار توپخانه سنگین در اطراف پاسگاه شعیب که لوله های توپ ها به سمت تپه های الله اکبر نشانه رفته است؛(۵)تقویت پاسگاه های صفریه و رشیدیه عراق با نیروهای پیاده - مکانیزه و زرهی در ساعت ۹:۱۰ دقیقه صبح امروز؛(۶) دولت عراق همچنین به دامداران نوار مرزی دستور داده است که از نزدیک شدن به فاصله ۳ کیلومتری مرز ایران و عراق خودداری کنند؛ در غیر این صورت رئیس عشیره مسئول نافرمانی خواهد بود.(۷)

۱

حملات بی وقفه ارتش عراق به پاسگاه های منطقه بستان و سوسنگرد در روز گذشته، باعث سقوط پاسگاه های رشیدیه، صفریه و طاوسیه ایران شد، اما «یگان های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران مرکب از یک گردان از لشکر۹۲ زرهی و قسمتی از گروه رزمی تیپ۳۷ زرهی [شیراز] به اتفاق همرزمان ژاندارم در یک درگیری شبانه توانستند در ساعت ۲:۳۰ دقیقه بامداد به وسیله واحد زرهی ارتش به همراهی مأمورین ژاندارمری سه پاسگاه ایرانی یادشده را پس گرفته و در آنجا حالت پدافندی به خود بگیرند.»(۸)اما درگیری ها در این مناطق همچنان در مقابل پاتک های عراق ادامه داشت و اوج درگیری ها در ساعت ۴:۱۵ دقیقه بامداد بوده که واحد ارتشی مستقر در فکه، به کمک پاسگاه طاوسیه آمده و نبرد سختی با واحدهای زرهی ارتش عراق داشتند. در این ساعت، نیروهای خودی که با کمبود سوخت نیز مواجه بوده اند، درخواست کمک هوایی کرده اند.(۹)«درحدود ساعت ۸ صبح، درگیری در فکه ایران نیز میان واحد ارتشی مستقر در این منطقه با نیروهای زرهی عراق شدت یافت که درنتیجه، کارخانه سیمان فکه عراق و همچنین کامیون ها و بلدوزر موجود در شرکت [عراقی]

ص: ۱۰۶۳

۱- سند شماره ۳۴۶۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت. ف. نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۲۳۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۲) به ف ۲۱ - ۰۷ (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۲، از هنگ سوسنگرد، مستند به اعلام پاسگاه طلائیه قدیم، ۲۶/۶/۱۳۵۹

۴- سند شماره ۱۴۱۶۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۵- سند شماره ۱۴۱۶۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۲۹۲۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۷، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۸، از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) سوم، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۸، از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - همان برابر گزارش شماره ۶ سیار ۲۶/۶/۱۳۵۹، سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد از محل مخاصمه.

۹- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۷، از هنگ سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی گروهان بستان؛ و - سند شماره ۲۹۲۶۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

به آتش کشیده شد.» همین گزارش حاکی است که «از آن پس، کلیه پاسگاه های مرزی بستان اعلام درگیری با پاسگاه های مقابل خود نموده اند و بلافاصله مأمورین پاسگاه دویرج ایران به سرپرستی ستوان یکم کاظمی فرمانده گروهان بستان که شخصاً پشت تفنگ۱۰۶ قرار گرفته و پاسگاه دویرج عراق و همچنین ۴ دستگاه تانک مدافع آن پاسگاه را منهدم نمود.(۱) در این درگیری همچنین، قسمتی از پاسگاه دویرج ایران هم تخریب می گردد.» بنا به همین گزارش: «در ساعت ۱۲:۰۵ دقیقه امروز، هواپیماهای خودی برای بار دوم با موفقیت، مواضع دشمن را منهدم و یک ساعت قبل از حمله هوایی گزارش رسیده که مأمورین ژاندارم و ارتش، پاسگاه سوبله عراق را با خاک یکسان و ۵ دستگاه تانک های مدافع پاسگاه را منهدم و تلفات جانی سنگین به دشمن وارد آمده است. ...»(۲) بار اول در ساعت ۸:۳۰ دقیقه بامداد، دو فروند هواپیمای اف۵ مواضع و محل تجمع تانک های عراقی را در اطراف پاسگاه طاوسیه به شدت بمباران کردند که میزان خسارات واردشده به دشمن ۷۰ درصد برآورد شده است.(۳)

فرمانده زرهی مستقر در پاسگاه صفریه نیز اعلام کرد که توپ های خودی، یک قسمت از توپخانه دشمن را منهدم کرده اند.(۴) بااین حال، عراق نیروها و نفربرهای بیشتری را به پاسگاه دویرج خود انتقال داده است.(۵) سرگرد صفوی، فرمانده واحد زرهی درگیر، در گزارش بعدی خود اذعان کرده که«من با واحدم قطع تماس نمودم و تاآنجاکه اطلاع دارم آنها زیر آتش واحد زرهی دشمن هستند و دشمن درحال پیشروی می باشد» و درخواست کمک هوایی کرده است. خبر مذکور ازطرف ژاندارمری خوزستان نیز تکرار شده است.(۶)این درحالی است که فرمانده گردان۳۱۸ ایران باتوجه به شدت درگیری، تقاضای مهمات با کالیبر بزرگ کرده است.(۷)

در درگیری شدید پاسگاه سوبله نیز که از ساعت ۱۰ صبح تا ۱۴ و مجدداً از ۱۷ تا ۲۰ امروز به طول انجامید، پاسگاه سوبله عراق توسط نیروهای خودی به کلی نابود شد و یکی از سربازان ایرانی نیز به شهادت رسید.(۸) همچنین، «در ساعت ۱۱:۱۵ دقیقه، هنگ سوسنگرد اعلام کرد که نیروهای مستقر در خط سوبله – صفریه – رشیدیه – طاوسیه – دویرج و فکه تماماً درگیر و زیر آتش توپخانه دشمن می باشند و چنانچه پشتیبانی هوایی نشوند، سقوط آنها انتظار می رود.»(۹)گزارش بعدی هنگ سوسنگرد حاکی است که در ساعت ۱۱:۲۰ دقیقه، ارتباط پاسگاه سوبله قطع و کلیه نیروها شدیداً درگیر هستند. در همین گزارش به نقل از فرمانده هنگ سوسنگرد آمده است که چاه صدام حسین به وسیله توپخانه پشتیبانی فکه، به آتش کشیده شده است.(۱۰) در ادامه درگیری ها در این منطقه، «در ساعت ۱۶:۴۵ دقیقه امروز، هنگ سوسنگرد به طور تلفنی گزارش داد، پاسگاه دویرج ایران به طور گازانبری مورد حمله قرار گرفته و تنها راه نجات خود را پشتیبانی هوایی اعلام نموده است.»(۱۱)همچنین، فرمانده

۱- سند شماره ۲۸۷۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد از محل واقعه؛ و – سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، گزارش جبهه بستان.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۶، از هنگ سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و – نیز همان، گزارش ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از پایگاه چهارم شکاری (پست فرماندهی) به نهاجا (پست فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۱۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان (سوسنگرد) به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و – سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۶، برابر گزارش ژاندارمری

بستان به استناد پاسگاه دویرج، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۶، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان، با استناد پاسگاه دویرج، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۷، از هنگ سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۹۲۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانداری دشت آزادگان به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۱۹۸۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش کار سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حمیدیه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۱۰- همان، ص۱۰.

۱۱- سند شماره ۲۹۰۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۶، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش تلفنی هنگ سوسنگرد.

عکس

نقشه

ص: ۱۰۶۵

هنگ سوسنگرد از منطقه درگیری خبر می دهد که «به علت عدم امکان عبور خودرو در جاده مرزی سوبله - فکه، امکان تدارک یخ و مواد غذایی به پاسگاه های دویرج و فکه میسر نیست، لذا تدارک پاسگاه های مذکور ازطریق دزفول انجام شود.» بنا به همین گزارش: «به پیشنهاد هنگ سوسنگرد، چون درحال حاضر پاسگاه فکه نیز شدیداً درگیر می باشد، عمل تدارک از راه هوا انجام پذیرد.»(۱)

دراین حال، نیروهای خودی درگیر در منطقه بستان، به دلیل کمبود امکانات پدافندی و امکان حملات هوایی جنگنده های عراقی، تقاضای پشتیبانی هوایی ازطریق پایگاه چهارم شکاری دزفول را دارند.(۲)یک گزارش دیگر از دشت آزادگان، از امکان پذیرنبودن پدافند هوایی در این منطقه حکایت دارد. در این گزارش تقاضای تأمین منطقه دشت آزادگان با جنگ افزار سهند۳ شده است.(۳) درخصوص درگیری های این منطقه، گزارش شنود واحدهای خودی به نقل از نیروهای عراقی، حاکی است که «رزمندگان ایرانی مرکز عملیات نیروهای عراقی را در منطقه فکه سرکوب نموده و عراقی ها تقاضای تانک برای مقابله با نیروهای ایرانی نموده اند.»(۴)گزارش بعدی نیروهای ایرانی، ازطرف سرگرد رامین [فرمانده هنگ سوسنگرد] در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، حاکی است که وی «تقاضا نموده باتوجه به تقویت سریع نیروهای عراقی در جلو پاسگاه فکه و دویرج عراق، سریعاً یک گردان تانک تقویت شده به پاسگاه های فکه و دویرج ایران اعزام شود.»(۵) در ساعت شروع تاریکی شب، در آخرین گزارش فرمانده هنگ سوسنگرد آمده است که «مأمورین ژاندارم و ارتشی تا ساعت ۲۰ امروز، تعداد ۵ دستگاه تانک دشمن را منهدم نموده اند و مجموع عملیات بعدازظهر امروز موفقیت آمیز بوده است.»(۶)

در ساعات پایانی امروز، روابط عمومی سپاه اهواز گزارش داد که «در درگیری های امروز در محور بستان، ۵ پاسگاه مهم عراق به نام های شیب، طاوسیه، صفریه، فکه و رشیدیه به همراه انبار مهمات پاسگاه فکه و یک واحد چاه نفت که جنب پاسگاه شیب عراق قرار داشت و ۱۴ تانک دشمن منهدم شدند و تعدادی از مزدوران عراقی کشته و زخمی شدند.»(۷)بااین حال، آخرین گزارش ها از این مناطق حاکی است که عراق شامگاه امروز، ۱۱ کامیون نظامی مهمات و تجهیزات را از پادگان ابوغریب به پادگان بعقوبه حمل و در اختیار لشکر۶ زرهی قرار داده؛ همچنین در منطقه زرباطیه نیز دست به تقویت یگان ها و زرهی خود زده و در منطقه بستان نیز تانک های بیشتری از عراق در مقابل پاسگاه های ایران مجدداً آرایش حمله به خود گرفته و قصد حمله تلافی جویانه در فردا به خاطر شکست های امروز را دارند.(۸)

۱- سند شماره ۳۰۲۷۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش و درخواست سرگرد افضلیان از بستان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۹، از هنگ سوسنگرد، بنا به گزارش سرگرد افضلیان از منطقه درگیری.

۲- سند شماره ۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۱، ص۸، از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، صص۸ و ۹، از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۵۷۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۰۹۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۷، از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز، مستند به گزارش روابط عمومی سپاه اهواز.

۸- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱.

درحالی که نبردهای نسبتاً پرشدتی در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد در جریان است، در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان نیز امروز در چند نوبت، درگیری هایی به وقوع پیوست و نیروهای عراقی چندین بار به پاسداران مستقر در مرز شلمچه و همچنین روستانشینان نوار مرزی با سلاح های سنگین حمله کردند.(۱)

گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی اهواز درمورد نخستین حمله عراق حاکی است که «از ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه امروز، پاسگاه های خیّن و مؤمنی با نیروهای دشمن درگیر و زدوخورد به شدت ادامه دارد.»(۲)این حمله، با واکنش شدید نیروهای خودی مواجه شد و حدود ۴۰ دقیقه به طول انجامید.(۳) گزارش هنگ ژاندارمری آبادان نشان می دهد که این درگیری یک ربع ساعت بیشتر طول نکشید و در ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه با مجروح شدن یک سرباز ایرانی خاتمه یافت.(۴)

دومین حمله ارتش عراق به پاسگاه های مؤمنی و خیّن با میل به سوی مناطق روستایی از ساعت ۱۷:۲۵ دقیقه مجدداً آغاز شد و تا ساعت ۱۹ که این درگیری همچنان ادامه داشت، تعدادی از ساکنان روستاها نیز مجروح شدند.(۵)

مهندس گلی، فرماندار خرمشهر، درمورد بازدیدهای خود از مرزهای شلمچه و وضعیت منطقه گفت: درحال حاضر اکثر نقاط خالی از سکنه است و مردم در مساجد و مدارس شهر مستقر شده اند.(۶) بنا به گزارش فرمانداری خرمشهر، در درگیری های امروز با نیروهای عراقی، خسارات و تلفات سنگینی به دشمن وارد شد و بیمارستان نظامی بصره از زخمی شدگان عراقی پر شده است و نیز روستاهای خروبیه و البواری واقع در نوار مرزی عراق از سکنه خالی شده است.(۷)

از سوی دیگر، در ادامه تحرکات روزافزون عراق در مناطق مرزی آبادان و خرمشهر، شب گذشته و سرتاسر شامگاه امروز، نیروهای عراقی تحرکات قابل توجهی در نوار مرزی بصره و نیز در مقابل منطقه خسروآباد آبادان داشته اند.(۸) نیروهای عراقی امروز همچنین در آن سوی اروندرود در خاک خود، مشغول قطع نخل ها و احداث سنگرهای متعدد در مقابل "حفار بریم" و اسکله های ۳ و ۴ و ۲۶ و ۲۷ آبادان مشاهده شده اند.(۹) گزارش امروز شنود خودی از منابع ارتش عراق حاکی است: «در منطقه "کوت الزین" و "المطوعه" و "سیبه" عراق نیز تعداد ۱۰۰ دستگاه خودرو زیل و ایفا عراقی با تجهیزات کامل و تعدادی توپ ضدهوایی استقرار یافته و به حالت آماده باش به سر می برند و آماده اجرای تیراندازی روی منطقه ایران می باشند.»(۱۰)

ص: ۱۰۶۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- سند شماره ۴۲۳۴۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نماینده ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۵، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نماینده ژاندارمری خوزستان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- سند شماره ۲۹۰۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی هنگ آبادان.

۵- سند شماره ۵۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م ۱۳۲) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹، مستند به شنود و گزارش ستاد گارد

مرزی بصره عراق؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۱و ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
۶- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱، خبرنگار کیهان از خرمشهر.
۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
۸- سند شماره ۵۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
۹- سند شماره ۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی هنگ ژاندارمری آبادان، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
۱۰- سند شماره ۵۷۳۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

شدت گرفتن درگیری های مرزی میان ایران و عراق در روزهای گذشته و امروز، نه تنها در رسانه های جهان بازتاب وسیعی داشته، برخی سازمان های عربی و اسلامی منطقه را نیز به منظور دستیابی به راه حلی مسالمت آمیز برای حل مشکلات میان دو کشور درگیر جنگ، به تکاپویی هرچند نسبتاً ضعیف، واداشته است. دراین میان برخی گروه های مخالف عراقی نیز اقدام به اعلام موضع می کنند. تکاپوی برخی عناصر ایرانی نیز که مورد استفاده عراق قرار می گیرد، ازجمله خبرهای حاشیه ای این درگیری ها است.

به گزارش رادیو کلن آلمان غربی، «دبیرکل اتحادیه عرب در جلسه شورای اتحادیه در تونس از ایران و عراق خواست که اختلافات مرزی را ازطرق مسالمت آمیز حل نمایند. روابط حسنه بین اعراب و کشورهای اسلامی و همچنین روابط خوب همسایگی باید حفظ شود.» بنا به همین گزارش: «طبق اطلاعات حاصله از محافل مطلع، قرار است پاکستان و چند کشور اسلامی دیگر، جهت حل اختلافات ایران و عراق میانجیگری کنند.»(۱)

در همین خصوص، همچنین بخش فارسی رادیو پاکستان در برنامه صبحگاهی خود اعلام کرد: «دبیرکل شورای اسلامی، تشکیل یک کنفرانس فوق العاده وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی را به منظور غور و بررسی پیرامون منازعه ایران و عراق پیشنهاد کرده است. وی از آقاشاهی، وزیر امور خارجه پاکستان که رئیس کنفرانس وزیران امور خارجه اسلامی نیز می باشد، برای تشکیل این کنفرانس در آتیه نزدیک تقاضا نموده، گفته است که وجود چنین اوضاعی برخلاف روحیه اخوت و برادری اسلامی است.»(۲)

همچنین در ادامه اعلام مکرر مبارزات گروه های معارض عراقی علیه رژیم بعث عراق، یک عضو نهضت پیکار اسلامی عراق اعلام کرد که امروز «مجاهدین پیکار اسلامی عراق - شاخه نظامی - با یک شبیخون ناگهانی موفق شدند که تعداد زیادی از قوای ارتش بعث عراق و یک پست نظامی آنها را در خانقین نابود کنند.» عضو نهضت اسلامی عراق اضافه کرد: «افراد ما موفق شدند قبل از ورود نیروهای کمکی ارتش بعث عراق از صحنه نبرد دور شوند.» وی سپس درمورد ارتش بعث عراق گفت: «رژیم جنایتکار بعث هر سرباز و افسری را که حاضر به جنگیدن در نوار مرزی ایران نباشد در یک محاکمه فوری صحرایی اعدام می کند.»(۳)

دراین حال، روزنامه نامه مردم ارگان مرکزی حزب توده، در شماره امروز خود اعلام کرد که «حزب کمونیست عراق توطئه های رژیم ضدخلقی صدام حسین را شدیداً محکوم کرد. عزیز محمد، دبیراول کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، در تلگرامی به حافظ اسد، رهبر سوریه، که در مطبوعات دمشق منتشر شده است، "دیکتاتوری منفور حاکم بر عراق" را محکوم و اعلام کرد که رژیم عراق با نیروهای امپریالیستی، صهیونیستی و ارتجاع همکاری می کند و قصد دارد از پشت به سوریه خنجر بزند. در تلگرام آمده است که رژیم صدام حسین از به اصطلاح ابتکار صلح

ص: ۱۰۶۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۳، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۱۳:۳۰، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۳، بخش فارسی رادیو پاکستان، ساعت ۸، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان در مصاحبه با یک عضو سازمان پیکار اسلامی عراق.

کشورهای بازار مشترک و از پیمان خائنانه کمپ دیوید حمایت می کند. ...»(۱)

از سوی دیگر، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد: «طبق گزارشات رسیده از سفارت جمهوری اسلامی ایران در ابوظبی، ساعت ۳ بامداد امروز، مزدوران بعثی عراق قصد داشتند دفتر هواپیمایی ملی ایران در ابوظبی را منفجر کنند.» بنا به این گزارش، این عملیات، با دستگیری ۷ نفر عراقی توسط پلیس ابوظبی خنثی شده است.(۲)

دراین حال، یک گزارش از نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است: «سازمان امن العام عراق تعدادی از افراد به اصطلاح جبهه تحریر خوزستان را جهت عضوگیری ازطریق پاسگاه شیب به ایران نفوذ داده است. و در قبال استخدام هر عضو مبلغی حدود ۳۰۰ دینار به آنان پرداخت می شود.»(۳)یک گزارش مشابه و «با ارزیابی صحیح» دیگر حاکی است: «اخیراً شاهپور بختیار با دو نفر از امرای سابق ارتش وارد بغداد شده و از محل آموزش افراد فراری ایرانی در جنوب پادگان الرشید در مغرب رودخانه دجله بازدید به عمل آورده است.»(۴)

۱

درحالی که درگیری های مرزی، به خصوص ظرف دیروز و امروز، با شدت بیشتری، به استان خوزستان نیز کشیده شده است، عصر امروز «جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی به ریاست دکتر ابوالحسن بنی صدر، رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، تشکیل شد. در این جلسه که استانداران ایلام و کرمانشاهان، چند تن از مسئولین استانداری استان خوزستان، نمایندگان خرم آباد و ایلام در مجلس شورای اسلامی و چند تن از مسئولین سپاه پاسداران در غرب کشور نیز حضور داشتند مسائل کلی امنیت کشور و آمادگی رزمی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و نحوه عملیات آنها در جبهه های نبرد با عراق مورد بررسی و تبادل نظر قرار گرفت.»(۵)

از سوی دیگر، باتوجه به احتمال قوی تشدید درگیری ها میان قوای دریایی ایران و عراق در آب های ساحلی اروندرود و دهانه خلیج فارس، صبح امروز فرمانده نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران جهت بازدید و آگاهی از میزان آمادگی رزمی نیروی دریایی ایران در خلیج فارس، وارد بوشهر شد. سخنگوی فرمانده نیروی دریایی ایران امروز اعلام کرد: «پرسنل و ناوگان نیروی دریایی ایران در آب های خلیج فارس درحال آماده باش کامل به سر می برند. ...»(۶)

۲

وضعیت امنیتی در مناطق کردنشین، با افزایش تحرکات اخیر عراق در حمایت از گروه های مسلح معاند با نظام جمهوری اسلامی، کار را برای نیروهای مسلح خودی سخت تر کرده است. گزارش های متعددی حاکی از این امر است؛ ازجمله:

۱- نامه مردم، شماره ۳۳۵، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- سند شماره ۴۲۳۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه دهلران؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص۳، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه دهلران، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)،

۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، صص۳و ۴، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۶- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از بوشهر.

منطقه نوسود با بحران اساسی تری روبه روست. بنا به یک گزارش: «گروه های مسلح مستقر در نوسود و مناطق اطراف، توسط کشور عراق تقویت گردیده و خود را آماده می نمایند به هر قیمتی از تصرف و تأمین نوسود به وسیله قوای دولت ایران ممانعت به عمل آورند. ضدانقلابیون در ارتفاعات نوسود مواضعی را تهیه و آماده نموده اند و به انواع سلاح های سبک و سنگین ازقبیل آر.پی.جی۷ و خمپاره اندازهای ۶۰ و ۸۱ و احتمالاً ۱۲۰ م.م و تیربار ضدهوایی مجهز می باشند.» بنا به همین گزارش: «دولت بعث عراق به منظور حمایت بیشتر یک پایگاه به استعداد یک گردان همراه با بیمارستان صحرایی در منطقه سارال تشکیل داده است و از ضدانقلابیون حمایت می کند.»(۱)

و درباره همین منطقه، یک گزارش دیگر حاکی است: «در کشور عراق ۳ نفر به اسامی ولی، پهلوان و علی اکبر پالانی به دستور رئیس ارتش عراق حدود ۸ هزار نفر را که بیشتر آنها ایرانی هستند، اجیر کرده و به آنها مأموریت داده اند تا به منطقه نوسود رفته و با حزب دمکرات همکاری لازم را بنمایند و به نوار مرزی حمله کنند.»(۲)

دراین حال، روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور به نقل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه، ضمن هشدار شدید به گروه های مسلح ضدانقلاب در این منطقه، به اهالی نوسود و روستاهای اطراف گوشزد کرده که «بدانید که این مزدوران شرق و غرب و حکومت بعث عراق برای اجرای خواست های پلید خود از هرگونه مکر و حیله ای دریغ نمی ورزند، لذا فریب این خودفروختگان و خیانت پیشگان را نخورید و آنان را با قهر انقلابی خویش از منطقه رانده، سرزمین خود را از شر آنان پاک گردانید. ...»(۳)

اما در منطقه مریوان و بانه نیز این گونه ناامنی همچنان حکم فرماست. بررسی تحرکات ارتش عراق در منطقه مرزی مریوان نشان می دهد که ارتش عراق اخیراً تمامی پاسگاه های نوار مرزی خود را در این منطقه با نیروهای بیشتری در حدود ۱۵۰ نفر برای هر پاسگاه، تقویت کرده است.(۴) این درحالی است که فرماندار مریوان نیز امروز درباره اوضاع مرزی این منطقه اظهار کرد: «راه مریوان - سنندج ازطریق سروآباد - شوئیشه امنیت ندارد. مرز ایران و عراق در حوزه استحفاظی فرمانداری مریوان بدون حفاظ است و در سراسر مرز پاسگاهی مستقر نشده و ما نیاز [به] پاسگاه هایی در این منطقه به خاطر مرزنشینان و حفظ حدود و ثغور خود داریم.» فرماندار مریوان یادآور شد: «به علت عدم امنیت نمی تواند از بخش های تابعه بازدید کند.»(۵)

از طرف دیگر، گاهی در تعامل گروه های مسلح معارض با نظام ایران با دولت و ارتش عراق برخوردها و اختلافاتی پیش می آید و منجر به درگیری های میان افراد وابسته به آنها با یکدیگر و تشدید ناامنی در منطقه می شود. ازجمله گزارش مأموران اطلاعاتی سپاه پاسداران حاکی است: «اخیراً مأمورین دولت عراق مشغول راه سازی بین "طویله" و "شمشی" هستند و

۱- سند شماره ۵۷۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۶/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۵۷۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از اطلاعیه روابط عمومی ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۴- سند شماره ۵۷۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه کرمانشاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۷، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

گفته می شود از این راه برای خودروها و تانک های عراقی استفاده خواهد شد و بر سر مسئله راه سازی بین مأمورین عراقی و افراد حزب دمکرات درگیری رخ داده کـه طی آن ۲ تـن از دمکرات هـا کشـته و ۳ تـن مجروح شـده انـد و از مـأمورین عراقی نیز ۵ تن کشـته شده اند.»(۱)-(۲)

و سرانجام بنا به یک گزارش دیگر: «درپی حملات عده ای از مهاجمین وابسته به عراق به پاسگاه "کم زیریس" از توابع سرپل ذهاب، عده زیادی از آنان در درگیری با قوای ایران کشته شدند.»(۳)

۱

تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام امروز نیز در قالب درگیری های خونین، ایجاد رعب و وحشت، مین گذاری، راه بندان و گروگان گیری و جابه جایی نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق، در مناطق مختلف استان کردستان، آذربایجان غربی و در مناطقی از استان کرمانشاه ادامه داشت.

برابر اطلاع روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در درگیری ای که از ساعت ۲۲:۲۰ شب گذشته بین نیروهای ارتش، سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد از یک سو و مهاجمان مسلح ضدانقلاب از سوی دیگر در منطقه دیواندره - حسن آباد و ده افراسیاب از توابع کردستان رخ داد، ۲ تن از افراد سپاه پاسداران شهید و ۳ نفر مجروح شدنـد. در این درگیری که تا ساعت ۱۱ صبح امروز، همچنان ادامه داشته است تلفات سنگینی به مهاجمان وارد آمد.(۴)

همچنین، بنـا به گزارش سـتاد مشـترک ارتش جمهوری اسـلامی: «در سـاعت ۲۰:۳۶ دقیقه امروز، خودرو استیشن حامـل [نیروهـای] سـپاه پاسداران در محور ده گُلان در راه قروه به سنندج در فاصله ۲ کیلومتری کُرَج آباد به طرف دهگلان، دچار کمین ضدانقلاب [واقع] شده و درنتیجه یک پاسدار به نام عزت الله مظفری شهید و ۴ نفر پاسدار دیگر و یک نفر غیرنظامی مجروح شدند.»(۵)

گفتنی است شهر سنندج با اینکه کاملاً در اختیار نیروهای خودی است، بازهم هرازگاهی گروه های مسلح ضدانقلاب برای ایجاد رعب و وحشت و یا ترور افراد مهم نظامی و انتظامی دست به تحرکاتی چون بمب گذاری می زنند که یک نمونه دیگر آن انفجار بمبی درحدود ساعت ۲۲:۳۰ امروز، در منزل مسـئول سـتاد مبـارزه بـا مواد مخـدر واقع در محله آقازمان شهرسـتان سـنندج بوده است که براثر آن پیرمرد مستأجر خانه کشته و دختر مسئول ستاد مبارزه با مواد مخدر زخمی شد.(۶)

۱- یـادآوری می شـود بخش دوم این گزارش راجع به اختلافـات درونی احزاب مزبور در منـاطق کردنشـین است که در آن آمـده است: «اختلاف شدیـدی بین اهالی نودشه و گروه های ازجمله کومه له به وجود آمـده و افراد کومه له کاملاً به مردم زور می گوینـد و مردم را زیر فشـار قرار داده انـد و مردم درِ خـانه هایشـان را به روی افراد کومه له بـاز نمی کننـد. و افراد حزب دمکرات با مردم مقـداری کنار می آیند.»

۲- سند شماره ۵۷۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۲۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه به نقل از روابط عمومی ستاد مشترک عملیات غرب کشور.

۴- سـند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ، پیشـین، ص۱؛ و - روزنـامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگـار کیهان از

کرمانشاه به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.

۵- سند شماره ۴۱۹۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی؛ و - سند شماره ۵۰۶۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

در اطراف بانه نیز تحرکات افراد مسلح معارض با نظام قابل توجه بوده است. دراین باره گزارش سپاه مرکز حاکی است: «تعداد ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون درحوالی آبادی بندخوی واقع در حوالی بانه مستقر می باشند.»(۱)

به گزارش امروز مرکز فرماندهی غرب سپاه، محور باینگان و مناطق سروانی در دزه کوت و زردوئی با تلاش نیروهای مشترک ارتش و سپاه و پیشمرگان به طور نسبی پاک سازی شد و طی آن یک نفر از پیشمرگان باینگان به نام محمود فرشیدی به شهادت رسید و ۲ تن از پاسداران اعزامی زخمی شدند.» در ادامه این گزارش آمده است: «درحال حاضر، مهاجمین مسلح در کوه جزند و لشکرگاه (در دامنه کوه ماکوان) مستقرند و ازطریق قره خیل بیش از ۶۰ تن از مهاجمین مسلح جهت تقویت اعزام شده اند و قصد حمله به نیروهای انقلاب در باینگان و در "کانی دوزان" را دارند.»(۲)

از ارومیه نیز خبر می رسد که شامگاه امروز «افراد مسلح غیرقانونی به پاسگاه ژاندارمری امام کندی از توابع ارومیه با سلاح های سنگین و سبک حمله کردند.» فرمانده هنگ ژاندارمری ارومیه ضمن تأیید این خبر گفت: «حمله مهاجمین که از ساعت ۵/۲ تا حدود ۴ بامداد، ادامه داشت، با مقابله شدید افراد ژاندارمری روبه رو شد و مهاجمین مجبور به فرار شدند.» این حمله تلفات جانی برای نیروهای خودی نداشت و تنها به قسمتی از پاسگاه خسارت وارد شد.(۳)

از ماکو و بازرگان نیز خبر می رسد که «تعداد ۴۵۰ نفر از گروه های مهاجم مسلح مخالف نظام مسلح به ژ۳ و آر.پی.جی۷ و غیره خود را از مناطق کردنشین به آن مناطق کشانده و مشغول استخدام و تعلیمات مزدور هستند و قصد دارند در فرصت مناصب [مناسب] (هرلحظه احتمال دارد) با حمله ناگهانی به گمرک و کامیون های مستقر در آن و همچنین با عملیات تخریبی، مناسبات بین ایران و ترکیه را تیره و شاهراه اقتصادی ترانزیت را مسدود نمایند. ...»(۴)و باز در همین خصوص، گزارش نیروهای اطلاعاتی ارتش حاکی است که «ملاحسن شیوه اصل همراه با ۳۰۰ نفر از سردشت به طرف ماکو حرکت نموده اند.»(۵)

در همین منطقه خبر رسیده است «۱۵ نفر از اعضای جهاد سازندگی ماکو که در قریه "دانالو" مشغول ساختن مدرسه و خانه برای مستضعفین می باشند، امروز هنگام عزیمت به ماکو در محلی به نام "گلیش لاموش" مورد هجوم ۱۰ نفر از افراد مسلح حزب غیرقانونی دمکرات قرار گرفتند.» بنا به همین گزارش: «سردسته اشرار مسلح در این منطقه حسن فرزند حاجی عبدالله است که وابسته به حزب منحله دمکرات کردستان است.» در این گزارش، درباره سرنوشت افراد دستگیر شده آمده است: «افراد دستگیرشده جهاد سازندگی ماکو پس از تحمل شکنجه ضدانقلابیون آزاد شدند، اما دو دستگاه وسیله نقلیه متعلق به جهاد را افراد مسلح به سرقت بردند.»(۶)

ص: ۱۰۷۲

۱- سند شماره ۵۷۳۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۵۷۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پاوه)، ص۲۴۴، از مرکز فرماندهی سپاه غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۴- سند شماره ۹۴۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، صص۴۲ و ۴۳، از گمرک بازرگان به مقام محترم گمرک ایران، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۷۱۳۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص۴۴، از سماجا۲ (۴۱ - خ) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مورخ ۲۶/۶/۱۳۵۹، وزارت امور اقتصاد و دارایی و گمرک ایران.

۵- سند شماره ۵۷۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (پیرانشهر)، ص۶۵، از سماجا۲ (ح - ع) به ت - ف -

ژاجا (رکن ۲)، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۵، خبرنگار انقلاب اسلامی از ماکو.

دراین حال، در یک بولتن خبری سپاه امروز اعلام شد که «طبق خبر تأییدشده، ۵ نفر از گروگان های حزب دمکرات به دست حزب اعدام شدند. اسامی آنها عبارت است از سرگرد سامی مقام، علیرضا شورافتخار، حمید تفرشی و محمد خاکزاده و همافر از همدان اسدالله افتخاری.»(۱)

علاوه بر همه اینها، خبرهای تازه تری از تحرکات و حملات آتی و قریب الوقوع گروه های مسلح غیرقانونی وجود دارد. ازجمله: «عناصر مسلح و گروه های غیرقانونی درحال آماده شدن بوده و قصد دارند در آینده (زمان دقیق نامعلوم) به شهرهای نقده، شاهین دژ، تکاب و میاندوآب و به ویژه ارومیه حمله نمایند.»(۲)

۱

پیشروی ها و پاک سازی های نیروهای خودی در مهاباد، محور تکاب - شاهین دژ - میاندوآب، سردشت و نقده امروز هم ادامه یافت.

در مهاباد، نیروهای ارتش، ژاندارمری و سپاه پاسداران که از دو روز قبل وارد این شهر شده و مواضعی را به تصرف درآورده اند، امروز نیز همچنان به پیشروی و تسلط خود در این منطقه افزودند. هاشمی، معاون سیاسی استانداری آذربایجان غربی، بعدازظهر امروز اعلام کرد: «نیروهای مسلح جمهوری اسلامی صبح امروز در شهرستان مهاباد وارد عمل شده و مواضع دیگری ازقبیل اداره آب و برق، اداره فرهنگ، فرمانداری و سیلو را بدون درگیری تصرف کردند.» وی ضمن آرام توصیف کردن وضع دیگر مناطق استان، افزود: «ساعت ۴ بعدازظهر فردا، در مسجد ارومیه یک گردهمایی با شرکت مقامات و مسئولان ادارات و مردم برگزار می شود. در این گردهمایی مشکلات مردم بررسی خواهد شد.»(۳)سرهنگ زکیانی فرمانده لشکر۶۴ ارومیه نیز درمورد وضعیت امنیتی مهاباد گفت: «هم اکنون راه های ورودی و خروجی مهاباد ازسوی نیروهای انتظامی به شدت کنترل می شود.» وی به گروه های مسلح غیرقانونی اخطار کرد درصورت ایجاد مزاحمت و مقاومت دربرابر نیروهای مسلح جمهوری اسلامی که به وظیفه خود عمل می کنند، این نیروها با قاطعیت عمل کرده و هرگونه مقاومتی را درهم خواهند شکست.(۴)

دراین حال، در روستاهای اطراف مهاباد، تحرکات و جابه جایی نیرو توسط گروه های کومه له و دمکرات به ویژه در مناطق برده پهن بیوران، کیله، ربط، بناویله، راوان، میرآباد، بنوخلف، دیوالان و پیرانشهر، چشمگیر بوده و افراد زیادی از این دو گروه در این مناطق مستقر شده اند. بنا به همین گزارش: «ملاخضر و ملاابراهیم ساکنین قراء قلعه رشه و درمان آباد از توابع مهاباد، از کشور عراق سلاح های گوناگون تهیه و در قریه قوله سو به محمود محمودزاده که یکی از اعضای فعال حزب منحله دمکرات می باشد، تحویل می نمایند و مشارالیه نیز سلاح های مزبور را در منطقه به افراد توزیع می کند.»(۵)

اسدالله بهرنگی فرماندار میاندوآب نیز وضع دیروز و امروز مناطق تکاب، شاهین دژ و میاندوآب را نسبتاً آرام توصیف کرد. وی گفت: «عملیات پاک سازی در منطقه تکاب همچنان

۱- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۲- سند شماره ۵۷۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- سند شماره ۵۷۳۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

ادامه دارد و نیروهـای انقلاب تاکنون ۲۵ کیلومتر در محور تکـاب به شـاهین دژ عملیـات پـاک سـازی را انجـام داده و منطقه را از وجود عناصر مسلح غیرقانونی پاک سازی کرده اند.»(۱)

دراین حـال، بنـا به یـک گزارش، «در تکاب نیز براثر رفتن خودرو حامل برادران از روی مین، ۵ نفر زخمی شدند که به علت دیررسـیدن هلیکوپتر ۲ نفر از آنها شهید شدند.»(۲)ستاد مشترک عملیات غرب کشور ساعت برخورد با مین را ۱۵ امروز و تعداد شهدا را ۴ نفر اعلام کرد.(۳)

همچنین شامگاه امروز، طبق اطلاع واحد اطلاعات سپاه میاندوآب، در منطقه خیرآباد واقع در ۸ کیلومتری غرب میاندوآب، طی درگیری شدیدی که با گروه های دمکرات رخ داد، ۲۵ نفر از نیروهای خودی شهید و ۱۴ نفر نیز زخمی شدند. همچنین یک نفر به گروگان گرفته شد و تعداد زیادی از مهاجمان نیز کشته شدند. طبق این گزارش: «اجرای طرح مزبور ازجانب ستاد مشترک ارتش بود.»(۴)

در منطقه سردشت نیز امروز پیشروی نیروهای خودی برای پاک سازی و آزادسازی مسیر نهایی بانه به سردشت در نزدیکی سردشت ادامه داشت. در این عملیات یک فرونـد هواپیمای اف۴ نیروهـای خودی را در این منطقه پشتیبانی کرد.(۵)دراین باره، فرماندار سردشت اعلام کرد: «به هیئتی از معتمدان محل مأموریت داده شده است که از گروه های مسـلح غیرقانونی بخواهند که از کشانیدن نبرد به شهر سردشت خودداری کننـد. ایـن هیئت قرار است بـا مقامـات دولـتی نیز گفت وگـو کنـد.» بنـا به همین گزارش، دیروز براثر تیرانـدازی به سردشـت خسارات مالی فراوانی به این شهر وارد شد.(۶)

از نقده نیز خبر می رسد که در سه نقطه از مسـیر نقده به اشـنویه، براثر انفجار مین کار گذاشته شده به دست مهاجمان مسلح، به ترتیب در ساعت ۸ بامـداد در جـاده نقـده به روسـتای کهریز عجم و در ساعت ۸:۳۰ دقیقـه در سه راه نقـده به اشـنویه و نیز در سـاعت ۱۱:۴۵ دقیقه امروز، در همین مسـیر، خساراتی به بار آمد و ازجمله یک کمپرسـی و یک خودرو ارتشی و یک مینی بوس براثر برخورد با مین خسارت دیدند و ۲ نفر شهید و حدود ۲۰ نفر زخمی شدند.(۷)

ازطرف دیگر، «در پـاک سـازی ۲۹ روسـتای نقده، ۴۷۹ قبضه جنـگ افزار و مهمـات مربـوط جمع آوری شـده است و اهـالی هیـچ گونه مقاومتی دربرابر مأموران پاک سازی نشان ندادند.»(۸)

۱

درحـالی کـه در غرب کشـور نیروهـای مسـلح انقلاب در جبهه گسـترده ای بـا عوامـل مسـلح غیرقـانونی و نیز قـوای مهـاجم عراق درگیر نبردهایی سـهمگین هسـتند، شـرق کشور، به ویژه منطقه سیسـتان و بلوچستان نیز آبستن توطئه ها و ناامنی های تازه ای است. دراین زمینه، روزنـامه انقلاب اسـلامی در شـماره امروز خـود در گزارشـی از ایـن منطقـه بـا عنـوان "تـوطئه جدیـد ضـدانقلاب ایـن بـار در سیسـتان و بلوچسـتان"درخصوص بی توجهی مسـئولان سیاسـی و انتظـامی کشور به مسائـل این منطقه، هشـدار داده است. در بخشـی از این گزارش آمده است:

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص۲.

۳- روزنـامه کیهـان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، براســاس گزارش ســتاد مشـترک عملیــات غرب کشـور؛ و - روزنـامه جمهـوری اســلامی،

۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از ستاد عملیات مشترک غرب کشور.

۴- سند شماره ۴۱۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (میاندوآب)، ص۷۹، از اطلاعات سپاه میاندوآب به مناطق ایران، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۷۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، هر دو از ارومیه در گفت و گو با استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

«... سیستان و بلوچستان با انبوهی از مشکلات داخلی مواجه است؛ طی ماه های اخیر (پس از فرود هواپیماهای امریکایی در اطراف طبس) ازسوی ایادی درون مرزی وابسته به امپریالیسم امریکا، ضدانقلابیون، ساواکی ها و مخالفین انقلاب تحریکات دامنه داری در سراسر منطقه به خصوص نواحی چاه بهار، سراوان و مرکز استان آغاز شده است که قابل بررسی و ریشه یابی اساسی می باشد. مروری بر درگیری ها و نـاآرامی هـایی که پس از انقلاب کم وبیش در سیسـتان و بلوچسـتان به وقوع پیوست، مؤیـد این نظر است؛ گروه های چپ با اعمال زور (نظیر کردسـتان) نمی تواننـد در این منطقه نفوذ کننـد. عمـده ترین دلیل درمورد این ادعا عملکردهای روسـیه در قبال افغانسـتان است که سیسـتانی ها و بلوچ ها ازطریق رسانه های گروهی پاکسـتان و کشورهای حوزه خلیج فارس و ترددهایی که به افغانستان انجام می گیرد از جریانات افغانسـتان آگاه می شوند و عملاً جریان فکری مردم یک جریان ضدکمونیستی است. ... در کردسـتان چپ نماها شناسایی و ترد [طرد] شده اند و در نوار مرزی غرب کشور، دشـمن اصـلی و عامل امپریالیسم؛ یعنی بعث عراق، چهره مشخصی دارد، اما مشکل اصلی در سیستان و بلوچستان عدم شناخت ضدانقلاب درون مرزی به طور مشخصی می باشد.»

این گزارش سـپس بـا اشاره به وقوع برخی حوادث ازجمله کشـته شـدن پاسـداران و نظامیان کمین عوامل درون مرزی در این منطقه، نظر برخی مسـئولان نظامی و سیاسـی استان را جویا شده و آورده است: «فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان می گوید: جـو منطقـه بـه گـونه ای است که احتمـال یـک درگیری در سراسـر منطقه وجـود دارد. اشـرار وابسـته ای نظیر "ملاداد"، "امـان الله خـان میربلـوچ"، "حـاجی بلـوچ" و "اعظم"، همواره بین بلوچسـتان ایران و پاکسـتان در تردد می باشـند و خبرهـایی داریم که اخیراً در سراسـر منطقه، به خصوص نواحی سـراوان و چاه بهار کمین کرده انـد. در گذشـته اینان افراد سـپاه یا ژاندارم ها را فقط گروگان می گرفتند، ولی حالا پس از دسـتگیری و یا شبیخون زدن بلافاصـله افراد را به شهادت می رسانند و این می رساند که توطئه اخیر در این منطقه برای ایجاد درگیری ازسوی امریکا و ازطریق پاکسـتان، طرح ریزی شـده و هـدف آنها گسترش درگیری هاست. ما اطلاعاتی تاکنون به دست آورده ایم و مسـئولین را در جریان امر قرار داده ایم. وی در پایان اضافه کرد: جاسوس های امریکایی به طور صددرصد در سیسـتان و بلوچسـتان فعالیت می کنند و اشرار داخلی هم با آنها همکاری فعالانه دارند.»

در ادامه این گزارش آمده است: «پارسـی، رئیس دفتر اسـتانداری سیسـتان و بلوچسـتان، وضع کلی منطقه را آرام توصیف می کند، ضمن اینکه احتمال بروز ناآرامی را نیز رد نمی کنـد. وی درمورد احتمال حمله نظامی و یا اقـدامی دیگر ازسوی امریکا در این منطقه می گوید: آنچه را که دراین رابطه به دست آورده ایم به آقـای میرسـلیم در وزارت کشور و دفـتر ریـاست جمهوری گزارش کرده ایم؛ می توانیـد با آنها تماس بگیرید.» «یکی از مسئولین استان که نمی خواست

نـامش فاش شود اظهار داشت: اوضاع در سیسـتان و بلوچسـتان قـدری متشـنج است؛ البته نه در سراسـر اسـتان؛ فقط در پاره ای از مناطق و شهرهای نزدیک مرز و دریا. تاکنون چنـدین بار هواپیماهای امریکایی دیـده شده اند که پس از بررسـی معلوم شده برای عکس برداری و شناسـایی در منطقه به سیسـتان و بلوچسـتان آمـده انـد؛ تردد ناوهـای جنگی امریکـا به خوبی در آب هـای دریای عمان قابل رؤیت است، اطلاعاتی واصل شده که چریک های امریکایی در پایگاه دریایی عمان به منظور پیاده کردن عملیاتی در سـطح بسـیار وسـیع در سیستان و بلوچسـتان، دوره می بیننـد. وی علت تمـامی این ترددهـا را عـدم کنترل مرزها می دانـد.» در پایان این گزارش وضـعیت کلی منطقه چنین توصـیف شـده است: «به هرحـال وضـعیت سیسـتان و بلوچسـتان را می توان به صورت زیر جمع بنـدی کرد: اظهـار نارضـایتی ارگان ها و نهادهای انقلابی و مردم از عملکردهای اسـتانداری؛ عدم امنیت در جاده ها که باعث فجایع بسیاری شده است و ژاندارمری باوجود تلاش فراوان قـادر به کنترل تمـامی راه ها و مرز نیست؛ بر ترددهای مشـکوک و غیرقانونی ازسوی افراد بومی و حتی غیربومی و ناشـناس افزوده گشـته است؛ ساواکی ها، وابسـتگان رژیم [سابق] و ایادی درون مرزی امپریالیسم امریکا با تحریک مردم و کشـتار پاسـداران و ژاندارم ها قصـد فراهم آوردن زمینه هـای یـک درگیری وسیع را دارنـد؛ جو کلی منطقه متشـنج و شبیه به آتش زیر خاکستر است؛ پرواز بالون ها و یـافتن وسایـل مخـابراتی جاسوسـی و... در بیابـان های اطراف سـراوان همه و همه گویای اقـداماتی است که از سوی امپریالیسم امریکا در شرف تکـوین است. به هرحـال، این نشـانه هـا بیـانگر آن است که در اسـتان سیسـتان و بلوچسـتان وضـعیت فـوق العـاده ای وجود دارد و مسئولین بایـد هرچه زودتر برای آن منطقه فکری بکننـد و قبل از هر چیز زمینه های نفوذ امپریالیسم را از میان بردارند؛ راه های مرزی که این روزها جولانگاه تاخت وتاز افراد ناشناس و ترددهای مشکوک می باشند، کنترل کنند؛ انقلابی نماهایی که امور را قبضه کرده اند ترد [طرد] و در نحوه پاک سازی که مورد اعتراض کلیه نهادها، ارگان ها و حتی مردم عادی استان است، تغییری جدی بدهند.»(۱)

۱

موضوع جنجـال برانگیز اعترافات یکی از سـران شـبکه کودتای نافرجام ۱۸ تیرمـاه گذشـته درباره اطلاع و دست داشـتن برخی گروه های سیاسـی در این کودتا، ازجمله سازمان مجاهـدین خلق (منافقین)، از یک سو و اعلام محاکمه قریب الوقوع محمـدرضا سـعادتی از اعضای کـادر مرکزی سازمـان به اتهـام جاسوسـی برای شوروی، در کنـار مسائـل جانبی دیگر ازجمله مصاحبه مطبوعاتی و بیشتر تبلیغاتی مسـعود رجوی و موسی خیابانی دراین مورد آن هم در خانه شهیدان رضایی ها، این روزها بهانه هایی است برای سران و هواداران این سازمان که در ادامه سیاست مظلوم نمایی، به جذب هواداران بیشتری برای خود بپردازند.

ص: ۱۰۷۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

اما نامه مورخ ۲۲ ماه جاری لاهیجی، وکیل سعادتی که در روزنامه انقلاب اسلامی مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ منتشر شده و در آن به تاریخ محاکمه باتوجه به زمان موردنیاز برای مطالعه پرونده متهم مزبور، اعتراض شده و تقاضای تعویق مجدد وقت محاکمه شده بود، امروز ازسوی دادستانی کل انقلاب پاسخ داده شد. در اطلاعیه دادستانی کل انقلاب آمده است: «باید تذکر داده شود که اعلان شروع محاکمه آقای سعادتی روز پنج شنبه ۲۰/۶/۵۹ توسط رادیو و مطبوعات انجام گردیده و از آن تاریخ تا روز ۲۹/۶/۵۹ مدت ۱۰ روز وقت برای مطالعه پرونده و سایر امور مربوطه بوده است و مطمئناً این مهلت برای مطالعه یک پرونده چند صفحه ای کافی است. ضمناً آقای سعادتی شخصی را به نام مهندس جلال زاده برای ارتباط با آقای لاهیجی معرفی نموده بودند که به ایشان دو بار در طی روزهای اخیر برای ابلاغ مسئله فوق به آقای لاهیجی تماس گرفته شده که جوابی به دادستانی نداده اند. بنابراین، تقاضای ایشان به هیچ وجه قابل قبول نبوده و همان طورکه قبلاً اعلام گردیده، محاکمه در موعد مقرر انجام خواهد شد.»(۱)

از سوی دیگر، امروز مسعود رجوی در نامه سرگشاده ای به دادستان کل کشور، آیت الله موسوی اردبیلی، علیه ناصر رکنی از عوامل اصلی کودتا به دلیل اتهاماتی که به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وارد ساخته و نیز علیه روزنامه آزادگان به علت انتشار خبر ملاقات رجوی و بختیار در پاریس و شخص آقای هادی غفاری به دلیل سخنان و اتهامات وی علیه این سازمان در مجلس شورای اسلامی، اعلام جرم کرد و از دادستان کل کشور خواست که به این مسئله رسیدگی کند.(۲)

اما هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، در پاسخ به سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ضمن رد دعوت این سازمان از وی برای مناظره تلویزیونی، گفت: «بعد از پیام امام و روشن شدن موضع ایشان و آیت الله منتظری نسبت به این سازمان منافق، جای هیچ گونه بحثی باقی نمانده و این دعوت به مناظره را وسیله ای برای مطرح شدن و بیرون آوردن خود از انزوای سیاسی قرار داده اند و من معتقدم که موضع این سازمان دقیقاً مارکسیستی بوده و اینان بارها حرف های خود را در کردستان، گنبد و هر جای دیگری که غائله ای بوده است، زده اند. ...»(۳)

۱

درحالی که مجلس شورای اسلامی رسماً از دو روز پیش کار خود را درمورد بررسی نحوه رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی آغاز کرده است، این روزها در خارج از مجلس ازسوی مسئولان نظام جمهوری اسلامی و گروه های چپ که دائم بر آتش این بحران می دمند اظهارنظرهای گوناگونی درباره نحوه رسیدگی و نیز سرنوشت گروگان های امریکایی ابراز می شود.

ازجمله امروز آیت الله دکتر بهشتی در مصاحبه مطبوعاتی خود با خبرنگاران داخلی و خارجی ابتدا درمورد سرنوشت گروگان ها با اشاره به این نکته که رسیدگی به سرنوشت

۱- همان، ص۱۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۱۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۹، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۸، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

گروگان ها را امام به مجلس واگذار کرده اند، نظر شخصی خود را چنین بیان کرد: «ازنظر شخصی، به عنوان یک فرد مکرر عرض کرده ام که هدف دررابطه با گروگان ها باید محاکمه سیاست تجاوزگرانه امپریالیسم امریکا و هم پیمانانش باشد. بنابراین، ما باید همه مسائل مربوط به اینها را دررابطه با این هدف ارزیابی کنیم و درمورد آن تصمیم گیری کنیم.»

بهشتی آن گاه درمورد فواید گروگان گیری گفت: «اشغال لانه جاسوسی و جلوگیری از خروج دیپلمات های امریکایی که برطبق اسناد موجود از مرزِ وظایف دیپلماتیک خود تجاوز کرده، نقطه عطفی بود در انقلاب اسلامی ما که ضرورت این انقلاب ایجاب می کرد. تنها و تنها مسئله ای که دراین رابطه برای ما گران بها بوده و هست، همین است که عامل نیرومند و مؤثری برای تأکید بر استقلال هرچه تمام تر سیاسی و فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی از امپریالیزم جهانی داشته باشیم و این چیزی بوده است که آن قدر گران بهاست که تحمل هرنوعِ خسارت دیگر از این باب در راه آن آسان است، چه رسد به اینکه اصولاً در پرتو این اقدام حتی سودهای اقتصادی هم برده ایم؛ مقدار زیادی از نفتمان را مفت نفروخته ایم که پول های آن را در بانک های جهانی ذخیره کنیم و ارزش آن هرروز افت کند، کالاهای مصرفی بیجا را به کشورمان کمتر راه داده ایم و... از دیدگاه من مسئله اصلی برای این ملت، بازگشت هرچه کامل تر به خویشتن خویش است و اشغال لانه جاسوسی از عوامل مؤثر در شتاب دادن به این بازگشت به خویش است.»(۱)

درباره حل بحران گروگان های امریکایی، بنی صدر رئیس جمهور ایران نیز امروز در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه در تهران اظهار کرد: «ایالات متحده اصل تشکیل یک "کمیسیون تحقیق برای بررسی مناسبات میان ایالات متحده امریکا و شاه" را پذیرفته است." بنی صدر گفت: به نظر شخص وی این امر خوشنودی [خشنودی] ایران را درمورد تقاضاهایش پیرامون جنایات امریکا در ایران فراهم خواهد ساخت. رسیدگی به جنایات امریکا در ایران، یکی از شرایط قبلی برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران است. رئیس جمهوری ایران در همین حال تلویحاً گفت مجلس ایران که اعلام داشته یک کمیسیون ویژه برای رسیدگی به مسئله گروگان ها تشکیل خواهد داد، رسماً از دولت ایالات متحده خواهد خواست تا درباره سیاست های گذشته خود در قبال ایران، گزارشی تسلیم مجلس کند و به این ترتیب من تصور می کنم که درخواست ما مورد قبول ایالات متحده قرار گیرد. وی گفت که تصمیم ایالات متحده، توسط "اریک لانگ"، سفیر سوئیس در ایران، که درحال حاضر حافظ منافع امریکا در تهران است، به وی اطلاع داده شد. بنی صدر درعین حال تأکید کرد آزادی گروگان ها نمی تواند قبل از شروع مذاکرات عمل شود. من درباره نتیجه نهایی مشکل گروگان ها بدبین نیستم. وی افزود: بعد از آنکه امام خمینی در روز جمعه گذشته مواضعی را درباره آزادی گروگان ها اتخاذ کردند، من معتقدم کارها آسان خواهد شد، مگر آنکه ایالات متحده مانعی ایجاد کند. در ایالات

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

متحده، گروه های فشار قرار دارنـد که سر گرم طرح ریزی اقـدامات تحریک آمیزند.» بنا به این گزارش: «بنی صدر امریکایی ها را متهم ساخت که نمی خواهنـد درک کننـد که دیگر اربابان دنیا نیستند. امریکایی ها ایران را از دست داده انـد، لاکن [لکن] هنوز درپی جبران آن اند. ...»(۱)

امـا در میـان گروه هـای چپ، حزب توده و سازمـان چریک های فـدایی خلق (چه اکثریت و چه اقلیت)، شدیـدترین حملات را همیشه به افرادی از بـدنه حـاکمیت و نظـام داشـته انـد که به نحوی درپی حـل بحران گروگان گیری بوده انـد. نامه مردم، که تقریباً به طور روزمره مطالبی هرچند تکراری درباره گروگان های امریکایی و ضـرورت محاکمه آنان دارد، امروز در مطلبی با عنوان "پیروان خط برژینسـکی" به بررسـی و تحلیـل نـامه قطب زاده به مجلس شورای اسـلامی و مخالفت وی با محاکمه گروگان ها پرداخته و شدیـداً به قطب زاده حمله کرده است. در بخشـی از این مقـاله آمـده است: «نـامه آقـای قطب زاده به مجلس شورای اسـلامی برای آزادی "گروگـان هـای جاسوس امریکـایی" بـار دیگر تلاش پیروان خـط برژینسـکی را برای هموارساختن راه سازش با امریکا، با وضوح تمام - و البته چنانچه رسم آقای قطب زاده است، بـا دشـنام و اتهـام به مخالفـان خـط برژینسکی؛ یعنی مخالفـان شـیطان بزرگ امریکا، دشـمن اصـلی انقلاب و جمهوری اسلامی ایران - آشکار می سازد. ...»(۲)

هفته نامه کار (اکثریت) نیز در شـماره امروز خود با عنوان "بایـد جاسوسان امریکایی در پیشـگاه خلق محاکمه شوند" به بررسـی عملکرد دولت هـای گذشـته در جمهوری اسـلامی در قبال این مسـئله پرداخته و در بخشـی از مقاله خود نوشـته است: «... لیبرال ها و دیگر محافل مورد حمـایت امپریالیسم خوب می داننـد که محاکمه گروگان های جاسوس که در قتل و کشـتار مردم مبارز ایران، در طراحی نقشه های امپریـالیسم امریکـا برای به شـکست کشانـدن انقلاب ایران و ایجـاد نفـاق و دشـمنی میـان مردم ایران مسـتقیماً دست داشـته انـد، محاکمه تجـاوزگری، غـارتگری، آدمکشـی و همه اقـدامات جنایتکارانه امپریالیسم امریکا و متحـدان داخلی آن علیه خلق سـتمدیده ما و همه خلق های تحت ستم جهان است. ...»(۳)

ضمیمه اول گزارش۶۴۸: بخش هایی از سخنرانی مفصل صدام حسین درباره علل لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

صـدام در این سـخنرانی که به طور مسـتقیم از رادیو و تلویزیون عراق پخش شـد، با اشاره به این موضوع که در سال ۱۹۷۵ از یک سو به دلیـل فشاری که ازجانب جنگجویان کرد شـمال عراق (بارزانی ها) و کمک های شاه به آنها، بر ارتش و مردم عراق وارد می آمـده، و از سوی دیگر خود را برای نـبرد در جبهه سوریه علیه رژیم اشـغالگر قـدس آمـاده می سـاخته، مجبور به امضـای قرارداد مزبور بـا ایران بوده، چنین ادامه می دهـد: «... عراق برای اینکه نیروهای خود را برای نبرد با دشـمن صـهیونیستی آماده کند، شورای فرماندهی انقلاب در هفتم اکتبر ۱۹۷۳، بیـانیه ای انتشـار داد که طی آن [بر] آمـادگی عراق برای حل مشـکلات خود با ایران از راه های مسالمت آمیز تأکیـد شـد و سپس نیروهـای خود را به سوریه اعزام داشت و شـرافت شـرکت در جلوگیری از سـقوط دمشق را به دست آورد. صـدور این بیـانیه ازنظر واقعیت، اعلام آمـادگی عراق برای توجه به خواسـته های ایران در شط العرب بود و در سال ۱۹۷۵ هنگامی که پرزیـدنت بومدین مرحوم اقدام به تماس با عراق و ایران نمود و پیشنهاد مذاکرات مستقیم فیمابین آنها در الجزایر

۱- خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص۷ تا ۵، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۶/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش هـای ویژه، شـماره ۱۸۴، تاریـخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۷، بخش فارسـی رادیو صـدای امریکـا، سـاعت ۷، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- نامه مردم، شماره ۳۳۵، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۷.

۳- هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت)، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۳.

درباره مسائل مورد اختلاف را عنوان کرد، با این ابتکار موافقت کردیم و آن را فرصتی برای نجات امنیت عراق و یکپارچگی ملی و امنیت ارتش دلیر عراق دانستیم. براین اساس، فرماندهی حزب و انقلاب تصمیم مربوط به قبول مذاکرات با ایران را گرفت و خط تالوگ را به عنوان خط مرزی در شط العرب در مقابل عقب نشینی ایران از سرزمین های عراقی که در گذشته برخلاف پروتکل ۱۹۱۳ قسطنطنیه و صورت جلسات الحاقی کمیسیون های مرزی برای نشانه گذاری مرز میان عراق و ایران در سال ۱۹۱۴ ازجمله منطقه زین القوس و منطقه شیخ سعد [سیف سعد] غصب کرده بود، پذیرفت. در منطقه، زین القوس و شیخ سعد را نیروهای ما چند روز پیش آزاد ساختند. ازجمله شرایط عراق این بود که از کمک نظامی و سایر کمک ها به دارودسته مزدور و مرتد در شمال میهن [ازسوی شاه] خودداری شود. براین اساس، مذاکرات با ایران صورت گرفت و قرارداد ششم مارس ۱۹۷۵ به امضا رسید و این قرارداد آن وقت یک رویداد مهم بود و بلافاصله پس از اعلام آن، نیروهای مزدور شورشی سقوط و شورشیان تسلیم شدند و سلاح هایی که به دست ارتش عراق افتاد ۱۵۲۰۰۰ قبضه بود. ... ای برادران، قرارداد مارس ۱۹۷۵ در وقت خود یک تصمیم شجاعانه و حکیمانه و یک تصمیم ملی و قومی بود (پارازیت) قرارداد مذکور در آن شرایط عراق را از خطرات جدی که یکپارچگی و آینده آن را تهدید می کرد نجات داد و به ملت ما فرصت پیشبرد انقلاب و سازندگی و رسیدن به سطح عالی قدرت و پیشرفت و رفاه اعطا کرد. ... پس از امضای قرارداد مارس ۱۹۷۵، تماس ها و مذاکرات متعددی برای اجرای مفاد آن، به ویژه آنچه که به خط کشی مرز و کارگذاشتن ستون های [پایه گذاری] مرزی مربوط می شد، صورت گرفت و پروتکل های اصلی به استناد قرارداد امضا شد و این پروتکل ها مشخص کردن مرز آبی و خط کشی مرز زمینی و امنیت مرزی را در بر داشت. ایران توانست هرچه زودتر قرارداد تجدید مرز آبی در شط العرب را اجرا کند؛ درصورتی که نسبت به اجرای پروتکل خط کشی مرز زمینی، وقت بیشتری می خواست و این یک امر عادی بود. اقدامات مربوط به تسطیح زمین ها به خاطر شرایطی که رژیم سابق ایران در سال ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ در آن به سر می برد [به خاطر شروع و اوج گیری انقلاب اسلامی در ایران]، به تأخیر افتاد و سپس رژیم جدید ایران روی کار آمد و سرزمین های ما زیر تسلط طرف دیگر باقی ماند. ما پیش بینی کردیم که رژیم جدید نیاز به وقت دارد تا تعهداتی را که به موجب قرارداد پذیرفته اند اجرا کنند، ولی از نخستین روز روی کارآمدن گروه حاکم در ایران جز با روش های تجاوزکارانه و اخلال در روابط حسن هم جواری از آنها ندیدیم و اظهارات پیاپی آنها درباره عدم پایبندی به قرارداد ماه مارس ۱۹۷۵ را شنیدیم. ... قرارداد مذکور علی رغم شرایط دشواری که عراق به هنگام امضای آن داشت متکی به مواد برابر بوده و اخلال در هر ماده از مواد آن به منزله اخلال در روح قرارداد بوده است. باتوجه به اینکه حکام ایران که از ابتدای روی کارآمدن خود در این قرارداد اخلال کرده اند و دخالت آشکار و مغرضانه ای که در امور داخلی عراق نموده اند و همانند شاه از سران شورشی حمایت شده ازسوی امریکا و صهیونیسم پشتیبانی کرده اند و از اعاده سرزمین های عراقی که مجبور به آزادساختن آنها با توسل به زور شدیم، امتناع ورزیده اند، دربرابر شما اعلام می کنم که ما قرارداد ششم ماه مارس ۱۹۷۵ را کاملاً ملغی می دانیم و شورای فرماندهی انقلاب تصمیم خود را دراین زمینه اتخاذ خواهد کرد. براین اساس، باید روابط قانونی در شط العرب به وضع قبل از مارس ۱۹۷۵ بازگردد و تمام حقوق تصرف شده به حاکمیت کامل عراق بازگردد. عراق در روابط خود با تمام جهان ثابت کرد که شرافتمندانه پایبند تمام تعهدات خود می باشد و همچنین ثابت کرده که هیچ نوع از انواع تهدید و تجاوز به حاکمیت و حیثیت خود را نمی پذیرد و ملت و ارتش عراق کاملاً آماده اند تا وارد نبرد دلیرانه ای برای حفظ شرافت و حاکمیت شوند. ما تصمیم تاریخی خود را برای اعاده حاکمیت کامل خود بر سرزمین و آب خود اتخاذ کردیم و با قدرت هرچه تمام تر دربرابر هرکس که این تصمیم قانونی را نادیده بگیرد می ایستیم. ما به شما و تمام جهان تأکید می کنیم که ما خواستار روابط حسن هم جواری با کشورهای هم جوار و به ویژه ایران هستیم و عراق هیچ طمعی در سرزمین های ایرانی ندارد و به هیچ وجه قصد نداریم علیه ایران وارد جنگ شویم و یا دامنه درگیری با ایران را خارج از چارچوب دفاع از حقوق و حاکمیت خود گسترش دهیم. ... پوشش دینی جز پوششی برای سرپوش گذاردن به نژادپرستی فارسی و کینه نسبت به اعراب نیست و این دارودسته از این پوشش برای ایجاد روح تعصب، کینه و تفرقه میان ملل منطقه و به نفع نقشه های صهیونیستی جهانی استفاده می نمایند. ما با صداقت گفتیم که امیدواریم [آیت الله] خمینی با شاه تفاوت داشته باشد و به او فرصت کافی دادیم تا ثابت کند

که آیا با شاه تفاوت دارد، ولی او و آنهایی که

ص: ۱۰۸۰

در کنار وی مسئولیت حکومت را بر ایران به عهده دارند ثابت کردند که با شاه تفاوت ندارند. آنها در روش های خود در قبال همسایه های عرب خود برخلاف حق، تمام سرزمین هایی را که شاه در عراق تصرف کرد و همچنین سه جزیره عربی تنب بزرگ و تنب کوچک و ابوموسی [را] در اختیار گرفتند و حتی ادعاهای توسعه جویانه ای که شاه تحت فشار اراده عربی از آنها منصرف شد، تجدید کردند. آنان نسبت به عراق حتی از اعاده سرزمین هایی که شاه در سال ۱۹۷۵ تعهد اعاده آنها را کرده بود، خودداری نمودند. ... ما به جهانیان تأکید می کنیم که عراق که روزی اراده کشتیرانی در شط العرب را طبق حقوق حاکمیت کامل پیش از مارس ۱۹۷۵ به عهده داشت، قدرت و توانایی کامل خود را در این امر ثابت نموده و عراقِ امروز توانایی بیشتری برای انجام وظایف خود دراین زمینه دارد و ما از تمام طرف های ذی ربط ازجمله ایران می خواهیم که حاکمیت عراق بر شط العرب را محترم شمرده و براساس حقایق جدید رفتار کند. ...»(۱)

ضمیمه دوم گزارش۶۴۸: گزارش مختصر کیهان، تحت عنوان "در حاشیه خبر" درباره تصمیم صدام مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

روزنامه کیهان ضمن درج عکس بزرگی از صدام و شاه درحالی که یکدیگر را در آغوش گرفته اند، با عنوان خلاصه ای از سخنرانی صدام درمورد لغو قرارداد مذکور، می نویسد:

«... اختلافات محمدرضا پهلوی و صدام حسین پیش از سال ۱۳۵۴ نیز چیزی جز یک اختلاف ظاهری نبود، که هر دو یک مأموریت را برای سرکوب و به بازی گرفتن برادران کرد دنبال می کردند و درنتیجه هنگامی که ارباب آنها دستور آتش بس داد، دشمنان خونی دیروز که زشت ترین دشنام ها و جنایات را به یکدیگر نسبت می دادند (که شایسته هر دوشان نیز بود) ناگهان خاموش شدند و دوستی و روبوسی آغاز شد. امپریالیسم امریکا صدام را به عنوان مهره ای ذخیره نگه داشته بود. اگرچه در ظاهر همیشه رژیم بعث عراق جبهه ضدامریکایی و ضدصهیونیستی به خود می گرفت، اما با سقوط رژیم شاه مخلوع، صدام که از احساس و جوشش میلیون ها مسلمان عراقی (به خصوص ۶۰ درصد جمعیت شیعه) به وحشت افتاده بود، با همکاری و در رأس رژیم های مرتجع و وابسته دیگر منطقه، جبهه مشترکی را علیه انقلاب اسلامی ایران تشکیل دادند. بحث بیشتر دراین زمینه را به فرصتی دیگر موکول می کنیم و تنها به عنوان اشاره به بعضی خبرهای اخیر درمورد عراق می توانیم اشاره کنیم تا چهره وابسته صدام بیش از پیش آشکار شود:

- امریکا ۵ جت بوئینگ به عراق می فروشد.

- ایتالیا با همکاری امریکا ۱۲ ناو جنگی به عراق می فروشد.

- عراق از اندونزی هلیکوپترهای فرانسوی می خرد.

- فرانسه به عراق رآکتورهای اتمی می فروشد.

- صدام حسین و مارکوس [دیکتاتور امریکایی فیلیپین] روابط دیپلماتیک در سطح سفارت برقرار کردند.

- ماسکی وزیر امور خارجه امریکا: "عراق در آینده نقش مهمی برای غرب و شرق در منطقه ایفا خواهد کرد."

- شوروی سال گذشته بیش از ۱۵۰۰ میلیون دلار به عراق اسلحه فروخته است.

- عراق تأمین کامل نفت ایتالیا را مورد بررسی قرار می دهد.

- به دنبال قطع فروش نفت ایران به ژاپن (به دلیل بالابودن قیمت نفت ایران) عراق تولید خود را ۲ میلیون تن افزایش داده و احتمالاً تا ۳

میلیون تن دیگر پیش خواهد رفت.

- کاردار سفارت عراق در تهران: "یک میلیون مصری، عراق را در رسیدن به "تمدن بزرگ یاری" می دهند".

- به دنبال پهلوگرفتن دو ناو امریکایی در جیبوتی، عراق ۵/۱۴ میلیون دلار به این کشور (هدیه) داد.

- عراق، عربستان سعودی و مصر پیمان امنیتی منعقد کردند تا به طورمشترک نیروهای امنیتی خود را به کار گیرند.

- و بسیاری نمونه های دیگر که می توان برشمرد. آیا همین اندازه برای نشان دادن ادعای صدام حسین در مبارزه ضدامپریالیستی او کافی نیست؟!»(۲)

ص: ۱۰۸۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۳۶ تا ۳۰، پخش مستقیم نطق پرزیدنت صدام حسین از فرستنده های رادیو تلویزیون عراق، ساعت ۲۰:۳۰، ۲۶/۶/۱۳۵۹

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، در حاشیه خبر.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۷ شهریور ۱۳۵۹ ۸ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۸ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

با لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر در شامگاه گذشته ازسوی صدام حسین، فعالیت ها و تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق در منطقه عربی، که پیش از این رویداد مهم نیز درخور توجه بود، بازهم شدت بیشتری یافته است. دراین مورد خبرگزاری عراق اعلام کرد که امروز هیئت های دیپلماتیک کشورهای عربی خلیج فارس به وزارت امور خارجه عراق فراخوانده شدند. این خبرگزاری اضافه کرد: به سفیران عربستان سعودی، کویت، بحرین، قطر، امارات متحده عربی و سلطان نشین عمان اطلاع داده شد رژیم ایران دربرابر اعمال خود درمورد هواپیماهای عراقی که میان عراق و این کشورها پرواز می کنند، هیچ گونه مسئولیتی به عهده نمی گیرد.(۱)

همچنین، «نورالفیصل، وزیر اوقاف عراق و فرستاده ویژه صدام حسین، شامگاه امروز پس از یک دیدار کوتاه مدت از تونس که طی آن پیامی را ازجانب رئیس جمهور عراق به حبیب بورقیبه، رئیس جمهور تونس، تسلیم محمد مظالی، نخست وزیر تونس، کرد، این کشور را ترک و راهی عراق شد.» بنا به این گزارش، فرستاده ویژه صدام آخرین تحولات نبردهای مرزی میان ایران و عراق و حاکمیت این کشور بر شط العرب را به اطلاع نخست وزیر تونس رساند. به گفته فرستاده صدام، در این دیدار، نخست وزیر تونس حمایت بورقیبه، دولت و ملت تونس از حقوق اعراب و استرداد هر وجب از سرزمین های اشغالی اعراب را اعلام کرده است.(۲)وی امروز پیش از تونس، سفر کوتاهی به الجزایر داشت و پیام مشابهی را به شاذلی بن جدید رئیس جمهور این کشور رساند.

عراق همچنین امروز یک فرستاده دیگر به نام «برهان الدین عبدالرحمن را با مأموریتی مشابه عازم موریتانی و مغرب کرد تا پیام صدام حسین پیرامون اوضاع منطقه و تشریح تصمیم شورای فرماندهی عراق درمورد لغو قرارداد ۶ مارس ۱۹۷۵ و اعاده حاکمیت عراق بر سرزمین های غصب شده و شط العرب را به اطلاع ملک حسن دوم پادشاه مغرب و سرهنگ دوم محمد خونا ولدهیدالا، رئیس کمیته نجات ملی موریتانی، برساند.»(۳)از سوی دیگر، نامه روز چاپ پاریس، در شماره امروز خود خبر داد که «ملک حسین، پادشاه اردن، در یک تماس تلفنی با رئیس جمهور عراق قول داده است که از او در مبارزه اش علیه جمهوری اسلامی حمایت کند. در این پیام، وی موضع اردن را در پشتیبانی از عراق اعلام کرده است.»(۴)

ص: ۱۰۸۷

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۸، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۶، تونس - خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳۱، رادیو ایران، ساعت ۸:۳۰، ۲۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از نامه روز چاپ پاریس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

لغو یـک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ میان ایران و عراق ازسوی صدام حسـین در شب گذشـته و بررسـی اجمالی بازتاب بسیار وسیع آن در رسانه های گروهی جهان، می تواند تاحدودی پرده از نیات رهبری رژیم بعث عراق درباره جنگ با جمهوری اسلامی ایران بردارد.

دراین بـاره، بخش عربی رادیـو قـاهره در برنـامه امروز عصـر خـود گفت: «یکی از همکـاران ابوالحسن بنی صـدر، رئیس جمهوری ایران، تأکیـد کرد تصـمیم صدام حسـین، رئیس جمهوری عراق، درمورد لغو قرارداد ایران و عراق درمورد شط العرب به عنوان اعلام جنگ علیه ایران تلقی می شـود.» به گفته این رادیـو، «هنوز ایران هیـچ گونه عکس العمـل رسـمی دربرابر تصـمیم عراق دایر بر تسـلط کامـل بر شـط العرب نشان نداده است. ...»(۱)

همچنین، خبرگزاری «یونایتـدپرس از بیروت خبر داد ارتش هـای ایران و عراق عملاًـ در آسـتانه جنگ وسـیعی قرار گرفته انـد. این وضـع خطرنـاک به دنبال سـخنان دیشب پرزیـدنت صـدام حسـین ایجاد شـده که قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر را به طور یـک جـانبه باطـل سـاخت. به گزارش یونایتـدپرس، رادیو دولتی ایران امروز طی تفسیری گفت: پرزیـدنت صـدام حسـین با این سـخنان عملاً گور خود را کنـده است. ...»(۲)

رادیو کلن آلمان غربی نیز در تفسیری با اشاره به لغو این قرارداد ازسوی عراق گفت: «ریاست جمهوری عراق، صدام حسـین، تجاوزهای دائمی ایران به مرز کشور خود را علت اتخـاذ تصـمیم مـذکور نامیـد. یـک چنین تجزیه وتحلیلی به این خاطر شـگفت انگیز است که: این نیروهـای مسلح عراق هسـتند که خاک ایران را طی هفته های اخیر اشـغال کرده انـد. به زعم دولت عراق، این اقـدامی است که به منظور جبران اشـتباهات گذشـته صورت می گیرد، زیرا بغـداد حـدود پانصـد کیلومـترمربع از خـاک زین القوس که در جوار منطقه نفـتی ایران، خوزسـتان قرار دارد، ادعای ارضـی داشت. ادعاهای ارضـی بغداد همچنین شامل این منطقه که عراقی ها آن را خوزسـتان عربی می نامند، می گردد که درواقع هدف اصـلی دولت عراق را تشـکیل می دهد. ...» در بخش دیگری از این تفسیر با اشاره به مناقشات سیاسی و مرزی ایران و عراق از اوایل پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به زمینه سازی های سیاسی عراق اشاره شده و آمده است: «عراق می خواست نخست این اطمینان را به دست آورد که از حمایت کشورهای سـلطنتی عرب و در رأس آنها عربسـتان سعودی برخوردار خواهد شد تا بعداً بتواند ایران را مورد حمله قرار دهـد. عراق که خود را قـدرت رهبری خلیـج فارس می نامـد می بایستی ناگزیر دیر یا زود به اثبات می رساند که آیا از عهده چنین نقشی برخواهد آمد؟ ...»(۳)

بخش فارسـی رادیو لندن نیز در برنامه شامگاهی خود علاوه بر تفسیر مبسوطی(۴) درباره سابقه اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر، با اشاره به عواقب لغو این قرارداد ازسوی صـدام حسـین اذعان کرد: «... اینک پرزیـدنت صـدام حسـین رسـماً اعلام کرده است که قرارداد سال ۱۹۷۵ الجزایر توسط پارلمان عراق لغو شده است. ...»(۵)

ص: ۱۰۸۸

۱- خبرگزاری پارس، نشـریه گزارش های ویژه، شـماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۴۲، بخش عربی رادیو قـاهره، ساعت: ۱۶:۴۵ دقیقه، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۲۱، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ساعت ۲۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۲۱، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- ضـمیمه دارد؛ تفسیر رادیـو بی بی سـی دربـاره مـوقعیت شـط العرب و اختلافـات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقـد قرارداد ۱۹۷۵

الجزایر.

۵- همان، ص۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۱:۴۵، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

دراین حال، روزنامه انگلیسی زبان تایمز به قلم میشلاوی از بیروت با اشاره به لغو یک جانبه قرارداد مزبور ازسوی عراق، درباره زمینه سازی سیاسی این مسئله چنین نوشته است: «... صدام که از فقدان حمایت آشکار کشورهای خلیج فارس از عراق در جنگ با ایران ناراحت است، ظاهراً درصدد کسب حمایت آنها به ویژه عربستان سعودی برآمده است. درگیری در مرز ایران – عراق ادامه دارد، عراقی ها دربرابر دستور ضدحمله بنی صدر و رجایی مقاومت می کنند. این دستور پس از بازدید این مقامات از محدوده ناآرام مرزی صادر شد.»(۱)روزنامه نیویورک تایمز نیز با اشاره به درگیری های شدید چند روز گذشته ایران و عراق درباره سابقه ادعاهای ارضی عراق نوشته است: «در فوریه گذشته، صدام خواستار بازنگری در این قرارداد شد تا آنچه را که او حقوق ارضی می نامید، به دست آورد. ... صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، گفت: "عراق از پذیرش این قرارداد سر باز می زند." بنا به گفته خبرگزاری پارس، این قرارداد به نکاتی راجع به بازگرداندن هرگونه منطقه ای از ایران به عراق اشاره نمی کند. او افزود: "عراق فریب کار است."» براساس همین گزارش: «منابع دیپلماتیک عرب وجود ۵۰۰۰۰ نیروی عراقی را تخمین زده اند که در امتداد مرز ایران متمرکز شده اند. آنان گفتند تمرکز اصلی این نیروها به سمت خوزستان است که اقلیت بزرگ قومی عرب را دارا می باشد. ...»(۲)

روزنامه واشنگتن پست نیز ضمن اشاره به لغو یک جانبه قرارداد الجزایر توسط عراق، نوشته است: «... عراق به شکل فزاینده ای دررابطه با مسئله مرزی در خلال سال گذشته مدعی شده است و ظاهراً از موضع ضعف ایران نهایت بهره را می برد. پس از گذشت ۱۸ ماه از وقوع انقلاب و به دنبال پاک سازی ها و قطع رابطه کامل با امریکا که تأمین کننده سلاح های ایران قبل از سقوط شاه بود، معمولاً [عموماً] تصور این است که نیروهای مسلح ایران در یک حالت بی ثباتی به سر می برند. ...»(۳)

نشریه انگلیسی زبان کریستین ساینس مانیتور نیز در شماره امروز ضمن بررسی تأثیرات جنگ ایران و عراق بر بی ثباتی منطقه و بهای نفت، نوشت: «عراق درحال بهانه تراشی در خصومت خود علیه ایران است. اگرچه حرکت اخیر عراق علیه ایران [زنده کردن نزاع مرزی با ایران] می تواند با جلوگیری از افزایش کلی قیمت نفت درحال حاضر به نفع غرب باشد، ولی می تواند خطر بروز "جنگی نامعقول" را نیز افزایش دهد. ...»(۴)

۱

درحالی که دامنه درگیری های مرزی میان قوای مسلح ایران و نیروهای عراقی از غرب تا دهانه اروندرود، رو به گسترش است، در مناطق مرزی ایلام و کرمانشاه نیروهای مدافع جمهوری اسلامی همچنان دربرابر قوای مهاجم عراق به شدت مقاومت می کنند. بااین حال، مضمون گزارش های متعدد حاکی از تقویت بیشتر قوای عراق در مرزهای این دو استان و احتمال حملات زمینی و هوایی ارتش عراق در روزهای ۲۹ و ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ به مناطق هلاله – سومار – خسروی تا کرمانشاه است.(۵)

اما امروز نیز گروهان سومار برای چندمین بار متوالی خبر از اوضاع وخیم پاسگاه های تابع خود داد و بازهم درخواست کمک کرد. در این گزارش آمده است: «از تاریخ ۲۱/۶/۵۹، ارتش مزدور عراق از

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ص۳۰۷، روزنامه تایمز، میشلاوی، بیروت، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۲- همان، ص۳۰۳، نیویورک تایمز (ویژه نیویورک تایمز) بیروت، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۳- همان، ص۳۰۴، واشنگتن پست، دیوید بی. اوتاوی (سرویس خارجی)، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۴- همان، صص ۳۰۰ و ۳۰۱، کریستین ساینس مانیتور، ند تمکو -استاف کرسپندنت، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.
۵- سند شماره ۱۴۱۶۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱.

سه طرف پاسگاه بازرگان را زیر آتش شدید توپخانه قرار داده است و خودِ پاسگاه را به طورکلی منهدم و آثاری از آن باقی نمانده و طعمه حریق شده و درگیری تا این لحظه ادامه دارد و افراد پاسگاه با سلاح های سبک ازقبیل خمپاره قادر به سرکوبی توپخانه عراق نمی باشند و به طوری که افراد آن پاسگاه فرسوده گردیده و حتی در روز جاری اکیپی از مخابرات هنگ قصرشیرین جهت برقراری ارتباط و نصب بی سیم به پاسگاه فوق اعزام ولی دراثر شدت آتش توپخانه موفق نگردیده اند به بازرگان بروند و ارتباط برقرار نمایند و مراجعت می نمایند. درحال حاضر اطلاعی از پرسنل پاسگاه موصوف در دست نیست و چندین بار چه کتبی و چه شفاهی به ارتش مستقر در سومار اعلام گردیده که تعدادی تانک به نزدیکی پاسگاه اعزام، ولی هیچ گونه کمکی و پشتیبانی به عمل نیامده. با عرض مراتب فوق مقرر فرمایید تا پاسگاه بازرگان به تصرف نیروی دشمن در نیامده، چگونگی علت عدم پشتیبانی ارتش و وضع پاسگاه تلخاب ازطریق مقتضی بررسی گردد.»(۱)

لازم به ذکر است که پاسگاه بازرگان که در بالای پاسگاه تلخاب قرار دارد، در ساعت ۵۰ دقیقه بامداد امروز، توسط نیروهای عراق از سه طرف با آتش توپخانه منهدم گردیده است.(۲)این درحالی است که فرمانده گروهان سومار همراه ۲۰ نفر از نیروهای خود برای بازپس گیری پاسگاه تلخاب پیاده عازم آن سمت شده و پشتیبانی زمینی برای گروهان مزبور مقدور نیست و تقاضای پشتیبانی با دو فروند بالگرد کرده اند.(۳) گزارش بعدی گروهان ژاندارمری سومار حاکی است: «ارتش بعث عراق در ساعت ۱۹:۵۰ دقیقه امروز، آبادی های اطراف سومار را زیر آتش شدید قرار داده و هم زمان پاسگاه های میان تنگ، سانواپا، گیسکه و سلمان کشته درگیر و زیر آتش شدید قرار گرفته اند. ازطرفی پاسگاه های بازرگان و کانی شیخ گروهان مزبور مدام زیر آتش و [درحال] درگیری می باشند. درگیری درحال حاضر ادامه دارد و همه جانبه گردیده است و اکثر پاسگاه ها زیر آتش می باشند.» در پایان این گزارش بازهم برای گروهان سومار و پاسگاه های تابع آن، به خصوص پاسگاه بازرگان که درحال سقوط است، درخواست کمک و پشتیبانی فوری شده است.(۴)

از منطقه خسروی نیز خبر می رسد که این پاسگاه ازسمت نی کنه عراق شدیداً زیر آتش توپخانه قرار گرفته و تقاضای حمایت آتشباری دارد.(۵) و آخرین وضعیت منطقه عمومی قصرشیرین حاکی از درگیری پراکنده و آتشباری عراق از ساعت ۱۲ شب تا صبح روز بعد بر روی مواضع ایران در مناطق تیله کوه، تنگ هوان و تنگ ترشابه و تنگاب نو است که با آتش متقابل نیروهای پاسدار و ارتشی مستقر در این مناطق، تلفاتی بر ارتش عراق وارد شد.(۶)

از سوی دیگر، گزارش های متعددی از تقویت نیروهای عراقی در این منطقه و پشتیبانی عراق و نیز دولت شوروی از ارتشیان فراری ایرانی در مناطق هم جوار مرزی حکایت دارد. دراین زمینه، یک گزارش با ارزیابی "صحت دارد" حاکی از آماده باش و تقویت نیروهای عراقی در پنجوین توسط تیپ۱۱۶ گارد مرزی است که در این منطقه استقرار یافته است.(۷) و بنا به یک گزارش مشابه دیگر: «اخیراً دولت شوروی تعدادی اسلحه مدرن سنگین که به ۱۶۰ تیری معروف است به فراریان من جمله افسران و درجه داران فراری داده است و عده ای از فراریان مسلح به منطقه هوان و محمودقجر آمده اند.»(۸)

۱- سند شماره ۲۸۳۸۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳ - مرکز عملیات) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۲- سند شماره ۴۱۹۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت عملیات اطلاعات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- سند شماره ۲۷۷۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب،

۲۷/۶/۱۳۵۹، بنا به اعلام هنگ قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۸۱ (رکن۳ - عملیات) به فرمانده تیپ۳ زرهی، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۴۱۹۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، به استناد شنود از مخابرات تیپ۱۱۶ گارد مرزی.

۸- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

تمایل آشکار و قابل توجه حملات مرزی عراق به سمت استان خوزستان، باعث شد تا منطقه مرزی ایلام نسبت به روزهای قبل، روز آرام تری را داشته باشد؛ بااین حال، تحرکات عراق در مناطق هم جوار این استان در قالب تقویت و جابه جایی نیرو، تجهیزات مکانیزه و زرهی و نیز آرایش و پیشروی به سمت نقاط مشرف، چشمگیر بوده است. یک گزارش از منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران غرب کشور حاکی از آماده شدن ارتش عراق برای حملات زمینی و هوایی شدید به مناطق مهران، دهلران، ایلام و سومار در روزهای ۲۸ و ۲۹ شهریور می باشد.(۱) دراین میان، جنگنده های نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران نیز که صبح امروز برای سرکوب خطوط مواصلاتی و تجهیزات دشمن، از پایگاه چهارم شکاری دزفول به پرواز درآمده بودند، موفق شدند بخشی از تجهیزات زرهی - مکانیزه عراق را نابود سازند، اما به دلیل نامعلومی، یک فروند هواپیمای اف۵ ایران در خاک عراق سقوط کرد و خلبان آن اسیر عراقی ها شد.(۲)

اما مشاهدات امروز صبح مرزبانی مهران حاکی است که «دشمن از انتهای ارتفاعات الجبل و کانی سخت عراق به طرف پاسگاه پلکانه و تک تک مشکی و چک سرخ [و] به طرف [پاسگاه های] شوروشیرین و سرنی [ایران] درحال پیشروی هستند.»(۳) گزارش های متعدد دیگر نیز گویای اقدامات عراق درزمینه تقویت نیرو، ایجاد استحکامات و جاده سازی در مناطق اشغال شده در روزهای گذشته است، ازجمله: تقویت نیرو و تجهیزات در مناطق پاسگاه زالوآب عراق روبه روی پاسگاه سالاری ایران؛(۴) ایجاد استحکامات دریک کیلومتری جنوب غربی رودخانه چنگوله؛(۵)جاده سازی در خط مرز از میله های ۲۶ تا ۲۹(۶) و جاده سازی در مناطق بین باغسای عراق و پاسگاه عین عبد.(۷) عراق همچنین امروز گردان۳ تیپ۲ را به همراه یگان های پشتیبانی کننده و توپخانه صحرایی به منطقه خانقین اعزام کرده است.(۸)

مشاهدات یک اکیپ شناسایی از گروهان ژاندارمری صالح آباد نیز حاکی است که نیروهای عراقی در اطراف تپه شینو و پاسگاه انجیره ایران، که آن را در روزهای قبل به تصرف خود درآورده اند، نیروها و سلاح های سبک و سنگین فراوانی ازقبیل خمپاره اندازهای ۱۲۰ م.م و تانک ها و نفربرهای زیادی مستقر و موضع گیری کرده اند.(۹) دراین حال، گزارش رادار دهلران و رادار دزفول حکایت از عدم پرواز هواپیماهای عراقی در این روز در مناطق ایلام و خوزستان دارد که باتوجه به گزارش های متعدد نیروهای خودی، احتمال آماده شدن نیروی هوایی عراق برای حملات شدید هوایی در روزهای آتی خیلی زیاد خواهد بود.(۱۰)برعکس، امروز نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران روز نسبتاً فعالی در مناطق غرب و جنوب غربی کشور داشت و با اعزام ۶ فروند هواپیمای جنگنده اف۵ در دو نوبت صبح و بعدازظهر از پایگاه چهارم شکاری دزفول، توانست پشتیبانی نسبتاً مفیدی از واحدهای زمینی درگیر در دو استان ایلام و خوزستان داشته باشد.(۱۱)

ص: ۱۰۹۱

۱- سند شماره ۲۸۳۸۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳) به ناحیه کرمانشاه، سنندج، ارومیه، اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا مستند به اعلام سپاه پاسداران به استناد گزارش سپاه غرب کشور

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۲۸۳۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به ف - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ایلام مستند به اعلام مرزبانی مهران.

۴- سند شماره ۲۸۲۹۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام به تهران فرماندهی ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)،

۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران.

۵- سند شماره ۲۸۲۹۰۴ از هنگ ژاندارمری ایلام به فرماندهی ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران.

۶- سند شماره ۲۸۳۸۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران - مرزبانی کشور، ۲۵/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه آبزیادی تابع گروهان مهران.

۷- فیش سیاسی شماره ۱۵ - ۱۵ - ۶۸ - ۴۰۱ - ۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به تهران فرماندهی ژاجا (رکن۳ - عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران.

۸- سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، گزارش روز ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۸۳۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به کرمانشاه (فرماندهی ناحیه - رکن۳)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان صالح آباد مستند به گزارش ستوان دوم اژند، سرپرست اکیپ شناسایی به اطراف پاسگاه انجیره و تپه شینو، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص۱۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از مدیر دسک مستقر در لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، از مرکز پشتیبانی هوایی مستقر در لشکر۹۲ زرهی، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۱

در ادامه اعزام نیرو و اعلام آمادگی سازمان ها و مردم مناطق هم جوار با استان های درگیر جنگ با عراق، برای اعزام به جبهه و یا ارسال کمک های جنسی و دارویی و پزشکی، دیروز و امروز علاوه بر اعلام آمادگی مجدد مردم استان لرستان و عشایر عرب و نیز مردم و عشایر بختیاری شهرستان رامهرمز خوزستان برای شرکت در جنگ علیه نیروهای مهاجم عراق،(۱) از اسدآباد نیز خبر می رسد که روز گذشته «کمیته انقلاب اسلامی اسدآباد به منظور کمک به مرزداران غیور قصرشیرین، ۲ کامیون نان و داروهای ضروری و مواد غذایی و همچنین مبلغی پول نقد ازطرف مردم مسلمان و متعهد اسدآباد و روستاهای اطراف آن جمع آوری شده است و با ۷ کامیون به قصرشیرین فرستاد.» بنا به این گزارش، «این دومین سری کمک های مردم اسدآباد به قصرشیرین است.»(۲) دیروز همچنین، «ازسوی فرمانداری سنقر ۴ کامیون آذوقه شامل نان و سیب زمینی و برنج و روغن به قصرشیرین فرستاده شد.» براساس این گزارش، «مردم اسلام آباد غرب نیز در یک اجتماع باشکوه در این شهر برای اسکان تعداد بیشتری از مهاجرین قصرشیرین و ارسال کمک های بیشتر به این عده و اعزام نیروی داوطلب به نوار مرزی اعلام آمادگی کردند.»(۳) امروز نیز از خرم آباد، اکیپ پزشکی آیت الله طالقانی وابسته به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استان لرستان همراه گروه پزشکی جهاد سازندگی لرستان به مناطق غرب کشور عزیمت کردند. به گفته سخنگوی جهاد سازندگی استان لرستان در خرم آباد، این اکیپ با داروی کافی و آمبولانس جهت کمک به مجروحان و مصدومان درگیری های غرب کشور به این منطقه عزیمت کرده است.(۴)امروز همچنین اعلام شد که «سه تیم جراحی از اصفهان، کرمانشاه و تهران جهت تقویت کادر پزشکی بیمارستان مهدی رضائی قصرشیرین به این شهر اعزام شدند.» دکتر کاظمی مدیرعامل بهداری استان کرمانشاهان، دراین مورد گفت: «به موازات تقویت کادر پزشکی بیمارستان، یک بیمارستان بزرگ صحرایی نیز در شهر قصرشیرین احداث می شود.» وی افزود: «۱۰ تکنسین اورژانس و ۴ دستگاه آمبولانس نیز به قصرشیرین فرستاده شده است.»(۵)

۲

لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق ازسوی صدام حسین و ادعای عراق مبنی بر حق استیلای کامل این کشور بر اروندرود، نگرانی هایی را در میان مسئولان نظامی و انتظامی استان خوزستان برانگیخته و آنها را وادار به اندیشیدن تمهیدات تازه و استمداد و درخواست چاره اندیشی بیشتر و جدی تر از مسئولان کشوری و لشکری کرده است. دراین زمینه، امروز ستاد لشکر۹۲ زرهی اهواز، ناحیه ژاندارمری استان خوزستان و مرزبانی خرمشهر در گزارش های جداگانه و تقریباً مشابهی، با اشاره به اعلام رسمی لغو قرارداد ۱۹۷۵ ازسوی عراق در شب گذشته، به مناطق مورد ادعای عراق پرداخته و نگرانی های خود را بیان داشته اند.

ص: ۱۰۹۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اسدآباد؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه، ۲۶/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از خرم آباد.

۵- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

لشکر۹۲ زرهی اهواز در گزارش خود با اشاره به سخنرانی شب گذشته صدام حسین، ادعاهای ارضی عراق را در استان خوزستان چنین برشمرده است: «[۱. صدام] فقط قرارداد ۱۹۱۶ را قبول دارد و سایر قراردادها باطل است. ۲. [عراق مدعی است] شط العرب تماماً آب های ساحلی عراق می باشد. ۳. قرارداد الجزایر را مردود اعلام کرده است. ۴. گفته است که آنچه که به موجب قرارداد الجزایر باید به ایران داده می شد نخواهیم داد و آنچه که باید از ایران می گرفتیم به زور خواهیم گرفت. توضیح اینکه نقاط موردنظر صدام حسین: پاسگاه صفریه - چاه شماره ۶۰ - پاسگاه طلایه قدیم - طلایه جدید - پاسگاه کوشک در خوزستان [است]. لذا باتوجه به درگیری های چندروزه اخیر در مناطق حوزه استحفاظی لشکر و فشارهای شدید در مناطق یادشده فوق و ادعاهای بی مورد عراق، استدعا می شود موضوع را جدی تلقی کرده و این یگان را که با تمام وجود و مقدورات، با حملات نیروهای عراقی مقابله می کند و حتی در چندین مورد تلفاتی نیز به دشمن وارد آورده است و [تا] آخرین قطره خون نیز به دشمن اجازه تجاوز نخواهیم داد، پشتیبانی های لازم ازقبیل نیرو، یگان زرهی و توپخانه به عمل آید و به خصوص پشتیبانی هوایی موردنیاز این یگان را تأمین فرمایید و موضوع را با مقامات مسئول کشوری نیز مطرح نمایید. ...»(۱)

در گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز باتوجه به الغای یک جانبه قرارداد الجزایر و اینکه در قرارداد ۱۹۱۶ شط العرب تماماً آب های ساحلی عراق قلمداد شده، آمده است: «... ازطرفی کشور دشمن ناوچه های جنگی خود را چند روز پیش از شط خارج و به خلیج فارس برده است، امکان دارد دهانه فاو را بسته و از ورود کشتی های ایرانی به شط العرب جلوگیری و حتی اسکله های موجود در شط العرب را به بهانه اینکه به آب های عراق تجاوز شده است مورد هجوم قرار دهد و منهدم کند، بنابراین، تا زمان باقی است به فکر چاره باشید.» در بخش دیگری از این گزارش ضمن اشاره به نقاط مورد ادعای عراق در استان خوزستان، به نقاط مورد ادعای این رژیم در استان های ایلام و کرمانشاه نیز اشاره شده و آمده است: «... ازجمله این نقاط پاسگاه هلاله و نی خزر در استان ایلام و تمام پاسگاه های خان لیلی در استان کرمانشاهان و ارتفاعات بازرگان از گروهان سومار و پاسگاه های سلمان کشته و چقاشیرگه و سان بابا [سانواپا] و سه تپان و تلخاب و گیل که از گروهان سومار و پاسگاه صالح آباد ایلام و پاسگاه هدایت از گروهان قصرشیرین می باشد. ...»(۲) مرزبانی خرمشهر نیز در اطلاعیه نسبتاً مشابهی آورده است: «... چون هم اکنون این قرارداد [قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر] ملاک عمل مرزبانی خرمشهر می باشد، مستدعی است مقرر فرمایند نظریه وزارت امور خارجه را دراین مورد به مرزبانی خرمشهر ابلاغ فرمایند.»(۳)

۱- سند شماره ۲۹۰۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲/۴۳۲۷۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۷، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، از مرزبانی خرمشهر، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ ازسوی عراق و ادعای حاکمیت کامل این کشور بر اروندرود، نقطه آغازی برای مناقشه ها و درگیری های تازه میان قوای زمینی و دریایی ایران و عراق در منطقه آبی اروندرود یا شط العرب و دهانه فاو و خلیج فارس است. دراین زمینه، رژیم عراق بازهم پیش قدم بوده است؛ چنان که امروز «خبرگزاری عراق اعلام کرد کشتی هایی که بر روی شط العرب رفت وآمد می کنند از این پس ملزم هستند پرچم عراق را بر بالای خود به اهتزاز درآورند. "ریاض محمود سامی"، رئیس بخش امور قانونی وزارت امور خارجه عراق، دراین زمینه اعلام کرد: لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر ازجانب عراق به این کشور اجازه می دهد که با قدرت تمام در شط العرب حکم کند. خبرگزاری عراق سپس به نقل از یک مسئول عراقی اضافه کرد کشتی هایی که بر روی شط العرب تردد می کنند باید از این پس حق عبور خود را به مقامات عراقی پرداخت کنند.»(۱) خبرگزاری عراق همچنین اعلام کرد: «به دنبال دستور دولت عراق مبنی بر لزوم عبور کشتی ها از شط العرب با پرچم عراق، امروز یک کشتی ژاپنی به عنوان نخستین کشتی خارجی از این دستور پیروی کرد. کشتی ژاپنی به هنگام عبور از شط العرب و ورود به بندر بصره، از پرچم عراق استفاده کرد.» این خبرگزاری افزود: «یک قایق گشتی ایرانی کشتی ژاپنی را متوقف کرده و دستور داد پرچم عراق را فرود آورد، اما زمانی که مأمور عراقی در این کشتی از اجرای دستور خودداری کرد، قایق ایرانی عقب نشینی کرد.»(۲) بااین حال، امروز یک سخنگوی نظامی وزارت دفاع عراق اعلام کرد که «در ساعت ۸ صبح دیروز [۲۶/۶/۱۳۵۹]، یک نفتکش عراقی به نام الخالده در شط العرب مورد اصابت گلوله های سلاح های سبک منطقه محمره [خرمشهر] قرار گرفت.»(۳) در گزارش دیگری همچنین از قول سخنگوی مزبور عراقی آمده است: «در ساعت ۱۹ همان روز [۲۶/۶/۱۳۵۹]، توپخانه دشمن جزیره ام الرصاص در بصره را گلوله باران کرد و نیروهای ما متقابلاً پاسخ دادند.»(۴)

از سوی دیگر، بااینکه «سرگرد درگاهی، آجودان تیمسار فلاحی [جانشین] رئیس ستاد مشترک ارتش، عمل تلافی جویانه ایران را درمورد جلوگیری از ورود کشتی های تجارتی عراق به شط العرب شدیداً تکذیب کرد، یک مقام آگاه در فرمانداری خرمشهر اعلام کرد به دنبال اعلام لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر ازسوی صدام حسین، مرزداران دریایی عراق امروز از حرکت یک کشتی تجارتی ایران در دهانه شط العرب جلوگیری کردند. این مقام افزود: مزدوران عراقی به ناخدای کشتی اعلام کرده اند که کشتی های تجارتی ایران باید با پرچم عراق از دهانه خارج شوند. این مقام یادآور شد به دنبال این تصمیم، دولت جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک عمل تلافی جویانه متقابلاً ـ از ورود کشتی های تجارتی عراق به شط العرب جلوگیری کردند. این مقام همچنین گفت: مراتب به اطلاع ریاست جمهوری و مقامات کشوری جمهوری اسلامی ایران رسید و قرار است در جلسه کمیسیون امنیت ملی رسیدگی شود.» بنا به این گزارش، «درحال حاضر، تنها ناوچه های نظامی ایران و عراق در شط العرب تردد می کنند.»(۵)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۶، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از خبرگزاری عراق، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بغداد - خبرگزاری عراق؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴۰، بخش عربی رادیو لندن، ساعت ۱۷:۳۰، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بغداد.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، به نقل از رادیو صوت الجماهیر بغداد، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- همان، ص۴۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۶:۳۰، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

ص: ۱۰۹۵

دراین حال، گارد مرزی عراق ادعا کرد که «در ساعت ۱۹:۵۰ دقیقه ۲۷/۶/۵۹ یک کشتی عراقی که روی آن پرچم عراق نصب بود در نزدیکی پاسگاه المعامر فاو مورد حمله ناوچه های ایرانی قرار گرفت و ارتش عراق دو فروند ناوچه جهت مقابله با ناوچه های ایرانی به محل حادثه اعزام نموده است.» بنا به همین گزارش: «یک فروند هواپیمای ایرانی در نوار مرزی خرمشهر سقوط کرده و ارتش ایران مشغول جست وجو می باشد.»(۱) خبر سقوط این جنگنده اف۵ ایرانی که صبح امروز به دلیل نامعلومی اتفاق افتاد، ازسوی مقامات نظامی ایران نیز تأیید شده است.(۲)اخبار برون مرزی استانداری خوزستان نیز حاکی است امروز «... خمپاره هایی که ازطرف ایران شلیک گردید در چند متری پتروشیمی عراق منفجر گردید و ۴ نفر از پرسنل ارتش عراق کشته شدند.»(۳)

از سوی دیگر، به دنبال درگیری های دو روز گذشته در منطقه مرزی شلمچه، امروز نیز از ساعت ۱۹:۲۰ دقیقه، درگیری شدیدی بین قوای نظامی ایران و عراق در این نقطه روی داد. به گزارش خبرنگار کیهان، «یک مقام آگاه از سپاه پاسداران خرمشهر ضمن تأیید این خبر اظهار داشت: درگیری امروز با آتش های سنگین هر دو طرف آغاز شد و نظامیان و پاسداران به آتش های دشمن پاسخ دادند. در این درگیری، مزدوران بعث عراق تلفات سنگینی دادند.»(۴)

۱

درحالی که هرروز بر شدت تحرکات و درگیری های ایذایی عراق در مناطق مرزی استان خوزستان افزوده می شود، به دنبال درگیری های چند روز گذشته در منطقه مرزی شلمچه و پاسگاه های مؤمنی و خین میان قوای ایران و عراق و اعتراض های رسمی مرزبانی خرمشهر به این تجاوزات، امروز مرزبان خرمشهر در گزارشی به مرزبانی کل کشور اعلام کرد: «الف) مرزبان بصره طی دو نامه ضمن رد ادعا و اعتراض ما اعلام داشته که مأمورین ایرانی با اسلحه مختلف پاسگاه البوارین و شلحه الاغوات را زیر آتش گرفتند و اضافه گردیده دلایل زیادی وجود دارد که مأمورین ایرانی مقررات و قوانین بین المللی را رعایت نمی کنند [و] ما از مأمورین خود خواسته ایم که صبر و شکیبایی پیشه کنند درحالی که عملیات مأمورین شما مخالف ساده ترین اصول بین المللی است؛ لذا شدیداً اعتراض کرده و خواسته اند مرزبانی خرمشهر شخصاً مداخله کرده، جلو این اعمال غیرانسانی گرفته شود و مسببین مجازات شوند. ب) در پاسخ، اعتراضیه ای به شرح زیر به مرزبان بصره منعکس گردیده است: بااینکه طی [نامه] شماره ۱۰/۱۴۲/۵۰/۴۰۱/۱۲ مورخ ۲۳/۶/۵۹ از آن همکار گرامی خواسته شده بود که پیرامون خاتمه عملیات تجاوزکارانه مأمورین عراقی دستورات قاطعی صادر بفرمایید مع الوصف گزارش می رسد که مأمورین مرزی شما بر شدت تیراندازی خود افزوده که درنتیجه پدر یک خانواده شهید و فرزندش به سختی مجروح می شود. علاوه بر ۳ نفر سرباز، یکی از اهالی دهکده نیز به شدت زخمی می شود و دراثر ترکش خمپاره به پاسگاه خین خسارات کلی وارد گردیده است و ۲ دستگاه موتورسیکلت نابود می شود. با اعلام مراتب فوق، تصدیق خواهید فرمود که عملیات مأمورین عراقی تا چه حد

۱- سند شماره ۵۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر شنود و ادعای گارد مرزی بصره، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو براساس اطلاعیه شماره ۳ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳- سند شماره ۴۲۳۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

ناجوانمردانه و غیرانسانی است که دهکده محل سکونت مسلمانان [را] زیر آتش سلاح سنگین قرار داده اند. لذا ادعای شما به کلی مردود دانسته و به اعتراض خود پایدار بوده و مصراً خواستار خون بهای شهیدان و جبران خسارات وارده می باشیم. از همکار گرامی مان خواهشمندیم دراین مورد اقدام بایسته معمول داشته و بهره کار را به این مرزبانی اعلام فرمایند.»(۱)

۱

تحرکات نظامی و حملات عراق در چند روز گذشته از یک سو و تشدید دیپلماسی عراق در میان کشورهای میانه رو عرب منطقه از دیگر سو، به ویژه تحولات دیروز و امروز که با لغو یک جانبه قرارداد مرزی الجزایر ازسوی عراق، اوضاع را در منطقه به شدت متشنج کرده است، همه حاکی از حمله همه جانبه و قریب الوقوع عراق به مناطق خوزستان و ایلام است؛ چنانچه در گزارش بولتن فرماندهی سپاه نیز بر این نکته به وضوح تأکید شده است: «طبق گزارش رسیده، ارتش عراق آماده شده در مرزهای مهران، دهلران، ایلام، اهواز، سومار در تاریخ ۲۸/۶ و ۲۹/۶ نبرد شدیدی را آغاز و حتی از هلیکوپتر و میگ روسی استفاده نمایند.»(۲) دراین زمینه، گزارش های متعدد و بسیاری وجود دارد که ازجمله به برخی از آنها که حاکی از حمله حتمی عراق به خوزستان است، اشاره می شود:(۳)

- تمرکز بیش از ۵۰,۰۰۰ نفر از نیروهای مسلح عراقی در امتداد مرز ایران و عراق، به ویژه با میل اصلی این تمرکز به سوی مرزهای خوزستان.(۴)

- بسیج بیش از دو لشکر زرهی عراق در مقابل خوزستان.(۵)

- تجمع مجدد حدود ۱۰۰ دستگاه تانک زره پوش ارتش عراق در ساعت ۱۰:۱۵ دقیقه صبح امروز، در جلو سنگرهای پاسگاه طلائیه قدیم و قطعی بودن حمله عراق در این نقطه.(۶)همچنین، ایجاد استحکامات جدید به همراه انتقال نیروها و تجهیزات بیشتر در مقابل پاسگاه طلائیه جدید که با عنایت به مشاهدات اعلام شده، تردیدی در حمله نیروهای عراقی از این نقطه وجود ندارد.(۷)

- آرایش جنگی مجدد تانک های عراقی روبه روی پاسگاه های گروهان بستان و قصد حمله تلافی جویانه در امروز.(۸) و نیز استقرار یگان هایی از ارتش عراق در کیلومتر ۲۵ روبه روی محل استقرار و مأموریت تیپ۱ لشکر۹۲ زرهی اهواز و احداث استحکامات تازه ازسوی یگان های عراقی.(۹)

- پیشروی ۶۰ دستگاه تانک عراقی به طرف پاسگاه فکه ایران و تقاضای کمک فوری و پشتیبانی هوایی ازسوی این پاسگاه.(۱۰)

استقرار یک تیپ تقویت شده زرهی عراق در مقابل پاسگاه های دویرج و فکه و قصد حمله زمینی و هوایی به این پاسگاه ها جهت تصرف آنها. تقویت نیروهای ارتش عراق در

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۲، ص۲، از مرزبانی خرمشهر، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۳- ضمیمه دارد؛ نظریه تخصصی فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره شیوه جنگ عراق و حتمی بودن حمله به خوزستان.

۴- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ص۳۰۴، روزنامه نیویورک تایمز (ویژه

نیویورک تایمز) بیروت، به نقل از منابع دیپلماتیک عرب، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران؛ و - همان، ص۳۰۵.

۵- همان، ص۳۰۰، روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط، انگلستان، ۱۸/۹/۱۹۸۰ (۲۷/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب افضلی، به نقل از فرانس پرس در مصاحبه با بنی صدر.

۶- سند شماره ۲۹۰۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر مشاهدات مرزی توسط گروهان هوزگان.

۷- سند شماره ۲۹۰۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری هوزگان.

۸- سند شماره ۴۱۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات و عملیات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نهاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۶۵۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص۱، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، برابر آگهی فرمانده تیپ۱، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۲۹۰۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ سوسنگرد.

- این منطقه درحالی است که نیروهای مستقر در پاسگاه های مزبور حدود هشت ساعت است که به طور مستمر درحال جنگ و دفاع از این منطقه هستند.(۱)

- استقرار ۴۰ قایق موتوری حامل افراد مسلح ارتش عراق در محلی به نام فحل در مرز آبی هورالعظیم نزدیک میله مرزی در محل آبی سعیدیه برای حمله به ایران.(۲)

- لغو مرخصی و احضار همه نیروهای گارد مرزی عراق در مناطق مختلف مجاور خوزستان.(۳)

- استقرار ناوچه های جنگی جدید ازسوی عراق در پاسگاه ابوفلوس نزدیک پاسگاه شلحه به همراه یک کشتی غواصی. همچنین، استقرار تعدادی ناوچه جنگی در اسکله المعامر و افزایش گشتی های عراقی در اروندرود.(۴)

- ایجاد مزاحمت در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز ازسوی دو فروند ناوچه عراقی برای کشتی های ایرانی در اروندرود که با واکنش ناوچه گشتی ایران، ناوچه های عراقی ناپدید شدند.(۵)

- استقرار یک فروند ناوچه عراقی با معرف G - R - P به طور شبانه روزی در روزهای اخیر در سواحل بندر خرمشهر و لنگرانداختن مقابل روستای تویجات و کمک و همکاری با جاسوسان عراقی و فراریان مخالف نظام در رفت وآمد به ایران و عراق در استان خوزستان.(۶)

- ورود نیروها و تجهیزات بیشتر عراق به بندر فاو در مقابل آبادان؛ ازجمله ورود ۸۰ قبضه توپ و خمپاره انداز۸۲ میلی متری در امروز و استقرار و موضع گیری آنها در انتهای بندر فاو و مشرف بر شط العرب.(۷)

- ادامه فعالیت های مهندسی و نقل وانتقال تجهیزات و نیرو در منطقه کوت زین عراق ازجمله تشدید فعالیت های احداث استحکامات در این منطقه در امروز(۸) و نیز ورود حدود ۱۰۰ دستگاه خودرو ازنوع زیل و ایفا حامل تجهیزات کامل و توپ ضدهوایی و ساحلی که توسط کامیون های مزبور یدک کشیده می شد به منطقه فاو، سیبه، کوت زین و المطوعه، که همگی بدون استتار و به حالت آماده باش روبه روی آبادان و خرمشهر موضع گرفته اند.(۹)

- شناسایی کلیه سلاح ها، تجهیزات و تانک های ارتش ایران توسط نیروهای اطلاعاتی عراق در روزهای اخیر، که پشت پایگاه دریایی خسروآباد و نخلستان های اطراف آن استتار شده اند.(۱۰)

- اعلام حالت قرمز در خوزستان ازسوی نیروی زمینی و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.(۱۱)

۱

به دنبال افزایش تحرکات عراق و جابه جایی و تقویت بیشتر نیروهای پیاده - مکانیزه و ادوات توپخانه، زرهی و حتی واحدهای دریایی عراق در مناطق مرزی استان خوزستان، نبردهایی که در این مناطق از دو روز گذشته با حملات عراق آغاز شده بود، امروز شدت بیشتری یافت و به خصوص در پاسگاه های فکه و دویرج ایران، درگیری های خونینی گزارش شده است.(۱۲)

۱- سند شماره ۲۹۰۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به تهران - فرماندهی ژاجا (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندامری بستان.

۲- سند شماره ۲۹۰۹۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه دشت آزادگان به ستاد عملیات لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به گیرندگان: نزاجا، ژاجا، سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۱۲۴۵۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از گارد ساحلی عراق.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، از ستاد مشترک جنوب، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۲۳۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه شماره ۴؛ و - سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۷، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه شماره ۴.

۸- سند شماره ۴۲۳۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۹- سند شماره ۴۱۹۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نهاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳، برابر گزارش لشکر۹۲ زرهی.

۱۰- سند شماره ۴۱۹۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از واحدهای فرماندهی عراق در منطقه.

۱۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۲، از استانداری خوزستان، برابر دستور نزاجا و سماجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۱۲- سند شماره ۲۹۰۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به تهران (مرکز فرماندهی - رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی گروهان بستان؛ و - سند شماره ۲۹۰۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی گروهان بستان.

دراین زمینه، گزارش گروهان ژاندارمری بستان حاکی است: «در ساعت ۸ صبح امروز، حدود ۶۰ دستگاه تانک دشمن با پشتیبانی توپخانه به پاسگاه های فکه و دویرج حمله نمودند که با آتش متقابل واحدهای مستقر در پاسگاه های فوق و آتش پشتیبانی هوایی مواجه [شده] و درنتیجه تلفات و خسارات سنگینی به دشمن وارد و مجبور به عقب نشینی شدند. این درگیری که تا ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه بامداد، ادامه داشت، بدون اینکه تلفاتی به نیروهای خودی برسد، با انهدام سه دستگاه تانک دشمن به پایان رسید.» در این گزارش، تقاضای اعزام یک گروهان تقویت شده تانک شده است.(۱)یک گزارش دیگر درباره این درگیری، تعداد تانک های منهدم شده دشمن را ۴ دستگاه برآورد کرده و متذکر شده که براثر آتش توپخانه ایران مستقر در فکه، چاه نفت صدام حسین به آتش کشیده شده است.(۲) در همین ارتباط، همچنین «گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد حاکی است که گروه رزمی مستقر در پاسگاه فکه امروز به دنبال درگیری با نیروهای عراقی موفق شد با کمک و پشتیبانی هوایی: انبار مهمات، سرتاسر جاده نظامی و اردوگاه و پالایشگاه و کارخانه خاک برداری [کارخانه گچ فکه عراق و تعدادی از ماشین های مستقر در این کارخانه ازجمله بلدوزر موجود در آن](۳) در حوالی پاسگاه صدام حسین و نوار مرزی بین فکه و دویرج عراق و بیمارستان شیروخورشید [هلال احمر] عراق را منهدم نماید.»(۴)

در همین ساعت؛ یعنی در ساعت ۸ صبح امروز، «یگان های زرهی دشمن با پشتیبانی توپخانه، پاسگاه سوبله و اطراف آن را زیر آتش قرار داده که توسط پرسنل نیروی زمینی، ژاندارمری و سپاه پاسداران به آتش آنان پاسخ داده شد. این درگیری [نیز] تا ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه به شدت ادامه داشت، ولی در این ساعت اوضاع نسبتاً آرام و تیراندازی های پراکنده جریان یافت.» براساس این گزارش، درگیری پاسگاه سوبله، تلفات جانی نداشت، اما به دلیل اصابت گلوله خمپاره دشمن، به دیوار پاسگاه خسارت کلی وارد شد.(۵)

همچنین برابر گزارش هنگ سوسنگرد، ساعت ۲۱ دقیقه امروز، تیراندازی های پراکنده ای میان قوای ایران و عراق در پاسگاه سعیدیه رخ داد که طولی نکشید.(۶) در درگیری میان دو طرف در منطقه پاسگاه شیب عراق، توپخانه ایران تأسیسات نفتی منطقه شیب عراق را زیر آتش گرفت و تلفاتی بر دشمن وارد آمد، به طوری که عراق ناگزیر شد توپخانه ۱۳۰ م.م خود را به عقب تغییر موضع دهد. همین گزارش حاکی است که «یونیت طرار عراق واقع در بند بازرگان نیز مورد اصابت گلوله های توپخانه ایران قرار گرفت و خساراتی به آن وارد شد.»(۷) بااین حال، شدت حملات عراق در روز جاری به حدی بوده که در طول روز و در ساعات پایانی امروز، هنگ سوسنگرد بارها استدعای کمک و تقویت مناطق درگیر در حوزه مرزی خود را کرده است.(۸) گزارش هنگ سوسنگرد درباره آخرین وضعیت منطقه حاکی است: «ساختمان پاسگاه های دویرج - صفریه - طاوسیه و سوبله ایران براثر اصابت گلوله های توپخانه دشمن منهدم گردیده

۱- سند شماره ۲۹۰۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۲، ص۴، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۴- سند شماره ۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۹۰۹۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد (رکن۳) به ف ۰۷ (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان فرمانده هنگ سوسنگرد.

۶- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، از ناحیه ژاندارمری

خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی هنگ سوسنگرد؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱، اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۷- سند شماره ۲۹۰۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش یگان های در خط.

۸- سند شماره ۲۹۰۸۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

است. مجروحین امروز نیز به تعداد ۸ نفر رسیده اند.» بنا به همین گزارش، «پرسنل پاسگاه های صفریه - رشیدیه و طاوسیه به سایر پاسگاه های درگیر جهت تقویت گمارده شده اند.» ضمناً گزارش حاکی از آن است که در محل پاسگاه های مذکور، واحدهای زرهی تیپ۳ دشت آزادگان به سرپرستی سرگرد صفوی و سرگرد ابراهیمی مستقر می باشد.(۱)

دراین حال، گزارش ژاندارمری اهواز حاکی است که «امروز صبح و بعدازظهر هواپیماهای خودی ضربات سنگینی بر نیروهای دشمن در محور مقابل پاسگاه های فکه، رشیدیه، دویرج و صفریه وارد ساخته، آشیانه های توپخانه دشمن را هدف قرار دادند.» این گزارش متذکر شده است که «چون نیروی هوایی کشور هدف، فعالیت چشمگیری در این منطقه از خوزستان [نشان] نمی دهد امکان دارد برای حمله هوایی به پایگاه وحدتی دزفول طراحی نمایند. ...»(۲)خبرگزاری پارس نیز تعداد تانک های منهدم شده عراق را در درگیری های جنوب از روز ۲۳/۶/۱۳۵۹ تا امروز ۵۰ دستگاه ذکر کرده است.(۳) اما باوجود حمایت جنگنده های اف۵ نیروی هوایی ایران و انهدام یا عقب نشینی تانک های دشمن، در ساعت ۲۰ امروز، مجدداً تعداد ۱۵ دستگاه تانک عراقی در مقابل پاسگاه دویرج صف آرایی کردند که ستوان کاظمی، فرمانده گروهان بستان مستقر در پاسگاه مزبور، درخواست یک گروهان تقویت شده تانک را برای مقابله با زرهی دشمن داشته است.(۴)

۱

امروز نیز تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق و نیز فعالیت جاسوسان عراقی در مناطق و شهرهای هم جوار مرزی همچون روزهای پیش چشمگیر بوده است. گزارش عوامل اطلاعاتی ستاد مشترک ارتش حاکی است که «سازمان اطلاعات عراق قرار است ۶ تن از جاسوسان زبده خود را که دوره های خرابکاری و تخریب را طی کرده اند ازطریق مناطق جنوبی کشور به ایران نفوذ دهد.» اسامی این افراد در گزارش مخبر این ستاد ذکر شده است.(۵) گزارش مجدد رکن دوم لشکر۹۲ زرهی اهواز بازهم از قول ماهیگیران ایرانی ساکن حاشیه هورالعظیم، از فعالیت عوامل جاسوس عراقی در این منطقه و نیز جمع آوری عشایر هورنشین عراقی توسط مأموران عراقی و مسلح ساختن آنان برای حمله آتی به ایران خبر می دهد.(۶) یک گزارش برون مرزی دیگر با ارزیابی "صحت دارد" حاکی است: «اخیراً جبهه های خرابکاری عراق واقع در استان عماره، ایرانیانی را که جهت دیدن دوره های خرابکاری به عراق بروند بیمه کرده و هنگام برگشتن به ایران حدود ۱۵۰ دینار نیز به آنان پرداخت می نماید.»(۷)

دراین حال، یکی از تحرکات قابل توجه عوامل داخلی وابسته به عراق باتوجه به درگیری های اخیر مرزی در استان خوزستان، رواج شایعات در شهرهای نزدیک به مرز است. دراین باره،

۱- سند شماره ۲۹۰۹۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش سرگرد افضلیان.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص ۸ و ۹، از ناحیه ژاندارمری اهواز، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۲، ص۳، ۲۷/۶/۱۳۵۹، از هنگ سوسنگرد، ۲۷/۶/۱۳۵۹.، برابر گزارش ستوان کاظمی از محل.

۵- سند شماره ۴۱۹۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نداجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۹۰۹۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - تی۳ و ف تی۲ و ف تی۳۷، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش هنگ سوسنگرد.

۷- سند شماره ۲۸۷۵۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۲) به فرمانده هنگ ژاندارمری آبادان (رکن۲)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

گزارش شهربانی استان خوزستان حاکی است: «به وسیله اهالی عرب نشین لشکرآباد(۱) که به زبان عربی نیز تکلم می نمایند، شنیده شده که دولت بعث عراق به وسیله ایادی خود به عشایر عرب نشین نوار مرزی اعلام داشته چون در نظر دارد بعضی از محل ها را بمباران نمایند، محل سکونت خود را ترک [کنند]، که [این] موضوع باعث ناراحتی عشایر گردیده است.»(۲) از آبادان نیز خبر می رسد که امروز «عوامل دست نشانده داخلی حکومت بعث عراق در جزیره مینو از توابع آبادان، به یک اتومبیل گشت حامل مأموران ژاندارمری حمله کردند. در این حمله یکی از سربازان ژاندارمری به شهادت رسید.»(۳)

۱

علاوه بر اینکه از غرب تا جنوب غربی، جبهه های وسیعی توسط ارتش عراق به روی مدافعان مسلح جمهوری اسلامی ایران گشوده شده است، در جبهه وسیعی از مناطق کردنشین نیز مقابله با گروه های مسلح معاند با نظام، بخش اعظمی از توان نیروهای مسلح خودی را گرفته است. در بعضی از این مناطق نیز عناصر ضدانقلاب از حمایت و پشتیبانی همه جانبه عراق برخوردارند. دراین زمینه، ازجمله گزارش امروز صبح خبرگزاری پارس به نقل از آگاهان منطقه اورامانات، حاکی است: «گروه هایی از عوامل بعث عراق تحت عنوان های یاره، اکبر ولایی و محمدطاهربیک از مزدوران بعث عراق با دو گروه دیگر از دمکرات ها تحت عنوان دسته های زردویی و "صابر برار مصطفی شهید" به همدیگر پیوسته و قصد عملیات جدیدی را در منطقه دارند.»(۴)

دراین میان، منطقه باینگان نیز همچنان صحنه نبردهای شدیدی بین قوای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی بوده است. دراین باره، روابط عمومی عملیات ستاد مشترک غرب کشور ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه صبح امروز، در اطلاعیه ای اعلام کرد: «به دنبال درگیری های چند روز اخیر بخش باینگان در منطقه نوسود، نیروهای رزمنده جمهوری اسلامی متشکل از سپاه پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد موفق شدند در یک درگیری بیست وچهار ساعته با دمکرات ها و عوامل مزدور بعثی عراق، کوه های "سردانی" و "وزه پوچ" را که قبلاً در تصرف و کنترل مهاجمین بود، تصرف کنند.» ستاد عملیات مشترک غرب کشور همچنین در اطلاعیه جداگانه ای خطاب به کلیه افراد مسلح در بخش باینگان اخطار کرد که تمام منطقه زیر نظر نیروهای انقلاب

۱- لازم به ذکر است که لشکرآباد یکی از محله های بزرگ و قدیمی شهرستان اهواز است که اغلب ساکنان آن عرب هستند. مردم این محله از دیرباز به انقلابی بودن و طرف داری از نهضت اسلامی امام خمینی معروف بوده و چه در دوران انقلاب و چه بعد از آن، به خصوص در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، شهدای بسیاری را تقدیم انقلاب اسلامی کرده اند. عوامل موسوم به خلق عرب یا همان طرف داران جبهه تحریر خوزستان نیز در این محله تبلیغات وسیعی به راه انداخته بودند که همگی به وسیله جوانان عرب لشکرآباد خنثی شد. در طول جنگ تحمیلی نیز محله لشکرآباد بارها به وسیله هواپیماهای عراقی بمباران شد. (سند شماره ۱۵۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه.)

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۳، ص۶، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی استان خوزستان (اهواز)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

اسلامی است و کوچک ترین حرکت مشکوک به شدت سرکوب خواهد شد. در این اطلاعیه از گروه های مسلح غیرقانونی خواسته شده که سلاح های خود را ظرف ۲۴ ساعت آینده تحویل مقامات نظامی و انتظامی دهند.(۱)

امروز همچنین درارتباط با همکاری افراد و گروه های مسلح ضدانقلاب با عوامل اطلاعاتی رژیم عراق، ۳ تن از اهالی پشت تنگ قلخانی به اتهام جاسوسی برای رژیم عراق دستگیر شدند(۲)

۱

در درگیری های امروز مناطق کردنشین، مربع مهاباد، بوکان، سقز، سردشت، در ناآرامی به سر می برد. این ناآرامی ها همچنین در شرق این مربع، تا شاهین دژ و تکاب و در جنوب شرقی آن، تا دیواندره و سنندج ادامه داشت.

مهاباد(۳) امروز روز نسبتاً سختی را پشت سر گذاشت. دراین زمینه، گزارش ها حاکی است که از «ساعت ۱۰ صبح امروز، درگیری و تیراندازی در شهر بین نیروهای لشکر۶۴ ارومیه، سپاه پاسداران و ژاندارمری از یک سو و افراد مسلح حزب دمکرات، کومه له و گروه های سیاسی [ضدانقلاب] از دیگر سو به شدت آغاز شد که در وحله [وهله] اول تا ساعت ۲۳ امروز به طول انجامید. بنا به گزارش ها، افراد احزاب از داخل منازل شهر با اسلحه های کالیبر کوچک به طرف قرارگاه های سپاه تیراندازی می کنند. سپاه مراکز مهم شهر ازجمله رادیو تلویزیون مهاباد، فرمانداری، گمرک، تربیت بدنی و شهربانی را اشغال کرده است. در این درگیری تا ساعت ۲۳ امروز، ۵ نفر از پاسداران براثر واژگونی خودرو و یک نفر براثر اصابت گلوله زخمی و ۲ نفر نیز از نیروهای پاسدار و ارتشی شهید و ۲۸ الی ۳۰ نفر از مهاجمین نیز کشته و ۳۳ نفر از آنها زخمی شدند. دشمن از اواخر شب با خمپاره و توپ ۱۰۵ م.م به سپاه و داخل پادگان حمله کرد که تا ساعت پایانی امروز از آمار تلفات احتمالی اطلاعی در دست نیست.»(۴)دراین میان، معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی ضمن تأیید این درگیری، افزود: «نیروهای مدافع انقلاب اسلامی در شهر مهاباد مستقر شدند.»(۵)

ازطرف دیگر، ستون اعزامی از بوکان تقریباً به سردشت رسیده، اما اوضاع بی ثبات شهر، کار نیروهای نظامی و انتظامی خودی را با مشکل مواجه ساخته است. دراین باره در گزارش ستاد مشترک ارتش آمده است: «پادگان و شهر سردشت به علت عدم وجود سپاه پاسدار [ان] و ضعیف بودن شهربانی (بدون اسلحه) در مضیقه می باشد و تقاضا نموده هرچه سریع تر مقر سپاه پاسداران در سردشت تشکیل تا بتوان ضدانقلابیون را که وارد شهر می گردند شناسایی و دستگیر و محاکمه انقلابی نمایند.»(۶)

ص: ۱۱۰۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.

۳- ضمیمه دارد؛ مرور درگیری های مهاباد به روایت یکی از مراکز سپاه.

۴- سند شماره ۴۲۵۴۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به ستاد فرماندهی غرب، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۱۹۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا۲؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به مرکز فرماندهی سپاه تهران، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۵۰۶۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده و اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۰۲:۵۵ بامداد؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص ۱۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در مصاحبه با معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۶- سند شماره ۴۱۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۲۵ دقیقه.

از سقز نیز خبر می رسد بااینکه این شهر در دست نیروهای مسلح جمهوری اسلامی است، اما اوضاع آن همچنان ناامن است. دراین زمینه، فرماندار سقز اعلام کرد: «ضدانقلابیون مسلح اکنون از همه سو در شهر بوکان گرد آمده اند، راه های منطقه بی نهایت مخاطره آمیز است، اغلب شب ها با سلاح های سبک و سنگین به محل استقرار نیروهای ارتش و ژاندارمری و سپاه پاسداران حمله می شود، لیکن شهر ظاهراً پاک سازی شده است و عملاً فرد مسلحی در شهر رفت وآمد نمی کند، اما حومه شهر و راه های خروجی معمولاً در معرض تهاجم افراد مسلح ضدانقلاب قرار دارد.»(۱)

دیواندره نیز وضعیتی مشابه سقز دارد. به گفته بخشدار دیواندره، چهار روز پیش، ۳ تن از علمای روحانی اهل سنت که به دست گروه های مسلح معارض با نظام به گروگان گرفته شده بودند، بعد از دو روز که در بازداشت افراد مزبور بودند، آزاد شدند.(۲)

از سوی دیگر، یک گزارش حاکی است که در ادامه پاک سازی منطقه دیواندره، که طی آن در شب گذشته ۲ تن شهید و ۳ نفر از نیروهای انقلاب زخمی شدند، تمام مدت امروز نیز درگیری در این منطقه ادامه داشته و نیروهای مسلح خودی همچنان درحال پیشروی در منطقه دیواندره هستند.(۳) درگیری مزبور در منطقه الله دره دیواندره از عصر روز ۲۵/۶/۱۳۵۹ آغاز شده و بنا به گزارش نیروی زمینی، نیروهای سپاه پاسداران بدون هماهنگی با گردان مستقر در دیواندره و لشکر۲۸ جهت پاک سازی منطقه اقدام کرده و با کمین دشمن مواجه شده اند و این درگیری همچنان ادامه یافته است،(۴) به همین دلیل، امروز مرکز فرماندهی سپاه پاسداران به کلیه واحدهای سپاه در غرب کشور دستور داد که صرفاً زیر نظر ستاد عملیات مشترک غرب کشور عمل کنند و تمامی مأموریت ها و اجرای عملیات نظامی با مسئولیت این ستاد می باشد.(۵)

یک گزارش نیز بیانگر این است که در اطراف سنندج، «در روستای آویهنگ گروه زیادی از افراد مسلح مخالف نظام ضمن تجمع، مشغول فراگیری [شیوه کار با] یک نوع جنگ افزار روسی هستند.»(۶)

دراین حال، در شرق مربع یادشده (مهاباد، بوکان، سقز و سردشت) درگیری در شاهین دژ قابل ذکر است. معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، درباره این درگیری گفت: «در روستاهای احمدآباد، نیکی آباد چیچکلو و نیکی اصل و حسین آباد از توابع شاهین دژ نیز درگیری هایی بین پیشمرگان مسلمان کرد و سپاه پاسداران با مهاجمین مسلح روی داد که به دنبال آن مهاجمین متواری شدند.»(۷)

از منطقه تکاب نیز خبر می رسد که «بعدازظهر امروز، دراثر برخورد یک خودرو ارتشی با مین که توسط ضدانقلاب در نزدیک روستای چوبلو از توابع تکاب کار گذاشته شده بود، ۴ نفر از سرنشینان آن شهید و یک نفر مجروح شد.» بنا به این گزارش، اسامی شهدا عبارت اند از: سرگرد احمد ترابی فر، سرگرد پورمهر، غلامرضا شبرنگی و ستوان دوم نادر عظیمی.(۸)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۱۴، در مصاحبه با خبرنگار انقلاب اسلامی در سقز.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از سنندج.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۴- سند شماره ۴۱۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به سپاه پاسداران، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نیروی زمینی ارتش.

۵- سند شماره ۴۱۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۳۱، از سپاه (مرکز فرماندهی) به کلیه واحدها، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۳۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه در مصاحبه بامعاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، ۲۷/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از تکاب.

از نقده تا شمالی ترین قسمت های آذربایجان غربی، امروز با ناآرامی هایی همراه بود. بنا به اطلاعیه ستاد مشترک ارتش: «در بعدازظهر روز ۲۷ شهریورماه، ازسوی ضدانقلاب با سلاح های سبک و سنگین به سوی ستون نظامی ژاندارمری که به منظور گشت زنی و تأمین جاده در نزدیکی کوسه کهریز در حرکت بود، در مراجعت به سوی محمدیار نقده تیراندازی شد که با مقاومت شدید نیروهای نظامی روبه رو گردید، که با اجرای آتش متقابل نیروهای پادگان، مواضع ضدانقلابیون منهدم و درهم کوبیده شد. در این درگیری یک جوانمرد ژاندارمری نیز مجروح شد.»(۱)

در ارومیه نیز مهاجمان مسلح ضدانقلاب با آر.پی.جی۷ و دیگر سلاح های سبک به کمیته کارخانه قند این شهر حمله کردند که افراد کمیته نیز به مقابله برخاستند و بخشی از دیوار کمیته براثر اصابت گلوله آر.پی.جی. صدمه دید. این درگیری که از ساعت ۲ نیمه شب، شروع شده بود یک ساعت ادامه داشت و با رسیدن کمک از کمیته مرکزی ارومیه، مهاجمان ضدانقلاب مجبور به فرار شدند.(۲) هم زمان با این حمله، به پاسگاه ژاندارمری در امام کندی بالاتر از کارخانه قند نیز تیراندازی شد که تا ۴ بامداد ادامه داشت و با مقابله شدید نیروهای ژاندارمری، مهاجمان ضدانقلاب مجبور به فرار شدند. در این درگیری فقط خسارت جزئی به دیوار پاسگاه وارد آمده است.(۳)

در منطقه ماکو نیز در ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه شامگاه امروز، عناصر مسلح وابسته به گروه های غیرقانونی که تعداد آنها در حدود ۱۰۰ نفر بود، با مسدودکردن جاده ماکو - بازرگان (در سر راه باغچه جوق واقع در ۵ کیلومتری ماکو) و ایجاد مزاحمت و متوقف ساختن خودروهای اشخاص، دو دستگاه خودروی گمرک (یک کامیون تانکر و یک مینی بوس) را به آتش کشیدند و یک صد نفر از سرنشینان اتومبیل های مختلف را نیز به گروگان گرفتند، ولی یک ساعت و نیم بعد کلیه گروگان ها را آزاد کرده و خود متواری شدند.»(۴)مشخص است که هدف عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در این مناطق خرابکاری و ایجاد رعب و وحشت بیشتر در میان اهالی است. دراین باره، یک گزارش مستقل دیگر حاکی است: «در ایستگاه گمرک بازرگان عده ای جمع شده و قصد تخریباتی داشته تا بتوانند راه های ارتباطی زمینی ایران و ترکیه را قطع نمایند.»(۵)

دراین حال، «درپی انتشار خبری درزمینه بازبودن قسمتی از مرز شوروی و ایران در منطقه ماکو (توسط روزنامه انقلاب اسلامی)(۶) آقای طاهری، استاندار آذربایجان غربی، گفت: از چندی قبل در جریان پاک سازی منطقه قطور - خوی، شخصی به نام حسن حسن زاده با ۱۵ نفر مسلح به مرز ایران و شوروی در منطقه ماکو فرار کرده و در کنار مرز مستقر و تهدید کرده اند "درصورت نزدیک شدن نظامیان ایرانی، به طرف شوروی تیراندازی خواهند کرد." باتوجه به اینکه علی رغم لغو قرارداد ۱۹۲۱ مشترک ایران و شوروی ازسوی ایران، هنوز شوروی این قرارداد را لغو نکرده است، احتمال دخالت نظامی شوروی در این منطقه وجود دارد؛ به همین علت ما نمی توانستیم به ضدانقلابیون مستقر در مرز نزدیک شویم. حزب دمکرات کردستان نیز

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سند شماره ۴۲۵۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۵۰۶۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۲۱۶، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا (معاونت اطلاعات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۴- سند شماره ۴۲۵۷۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص۳۶، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مدیرکل گمرک بازرگان؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص۳۸، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه ارومیه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شاجا؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، بنا به گزارش خبرگزاری پارس از ارومیه در تماس با هاشمی معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان در گفت وگوی تلفنی با داود ملکی سرپرست هیئت اعزامی نخست وزیری مستقر در مرز بازرگان.

۵- سند شماره ۴۱۹۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۷/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا۲.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۱۲.

پس از اطلاع از این وضعیت، ۴۰۰ نفر مسلح را برای کمک به این ۱۵ ضدانقلاب به مرز فرستاد. همچنین مأمورین مرزی شوروی قسمتی از سیم های خاردار مرز خود را برداشته و تابلویی به این مضمون که "ناراضیان از حکومت مرکزی ایران به کشور ما خوش آمدید" نصب کرده اند و رفت وآمد از مرز در آن منطقه آزاد است. ...»(۱)

۱

درحالی که هرروز بیش از پیش بر وخامت اوضاع در غرب و جنوب غربی کشور افزوده می شود، در دیگر نقاط کشور از جنوب تا شمال و شرق، ادامه وضعیت دوگانه نهادی - انقلابی از یک سو و تشدید تحرکات گروه های سیاسی و غیرسیاسی مسلح معاند با نظام در این مناطق، با بهره برداری فرصت طلبانه از وضعیت مذکور، به اوضاع ناامن و متشنج کشور دامن می زند و همین، تأمین امنیت و تثبیت اوضاع کشور را برای مسئولان نظامی، انتظامی و سیاسی کشور مشکل تر ساخته است. مروری بر حوادث دو روز گذشته و امروز، که ادامه وضعیت مشابه در روزها و هفته ها و حتی ماه های گذشته است، فضای حاکم بر کشور را آشکارتر می سازد. دراین زمینه، به موارد زیر می توان اشاره کرد:

- «محکومیت دو تن از عوامل اخلالگر و آشوب طلب کارخانه پوشش توسط دادگاه انقلاب اسلامی رشت در روز سه شنبه گذشته.» بنا به گزارش خبرگزاری پارس: این دو تن به اتهام تحریک کارگران به تعطیل کارخانه و حمایت از کارگران اخراجی و به استهزاگرفتن مقامات اسلامی و پرتاب سنگ به طرف پاسداران مجرم شناخته شده و یکی از آن دو به ۵ سال زندان و ۵۰ ضربه شلاق و دیگری به ۲ سال زندان و ۲۵ ضربه شلاق محکوم شد.(۲)

- حمله گروهی که بنا به گزارش خبرگزاری پارس، «هویت آنها مشخص نبود» در سحرگاه روز گذشته به کتاب فروشی طالقانی وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) واقع در خیابان مطهری اصفهان و شکستن در و به آتش کشیدن کتاب فروشی مزبور با انداختن بطری آتش زا به داخل آن.(۳)

- «حمله عده ای در روزهای گذشته، ازجمله ساعت ۱۱:۳۰ دقیقه دیروز به ساختمان جاما (جنبش انقلابی مردم ایران) توسط ۳۰ نفر از افرادی که خود را نماینده مردم می دانستند و محکومیت این عمل ازسوی نماینده دادستان»(۴) و اطلاعیه امروز جاما درمورد این موضوع و «درخواست از مسئولان امر به خصوص [آیت الله] خامنه ای، امام جمعه تهران، که در خطبه نمازجمعه هفته قبل اعلام کرد که باید تکلیف چماق و چماق داری و حمله به سازمان ها و گروه ها در این مملکت روشن شود، که ازطریق مهاجمان دستگیرشده سرنخ چماق داری و چماق داران را پیدا کنند.»(۵)

- ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در دو شهر زنجان و بابل ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی این دو شهر تا تعیین تکلیف نحوه فعالیت گروه های مزبور توسط مجلس شورای اسلامی.(۶)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۱، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.
۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۱، تاریخ ۲۵/۶/۱۳۵۹، ص۱، رشت - خبرگزاری پارس، ۲۴/۶/۱۳۵۹.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۳، تاریخ ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۹، اصفهان - خبرگزاری، ۲۶/۶/۱۳۵۹.
۴- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۵- همان، ص آخر.

۶- روزنـامه کیهان، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص۳، به نقـل از خبرگزاری پـارس از زنجـان؛ و - خبرگزاری پـارس، نشـریه گزارش های ویژه، شـماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۹، ساری - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

– اطلاعیه روز گذشته دفتر ریاست جمهوری مبنی بر اینکه «کسانی که به نام ریاست جمهور یا این دفتر دست به اقداماتی خودسرانه بزنند مورد پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.» بنا به این اطلاعیه: «عناصری فرصت طلب در استان آذربایجان شرقی... به نام ریاست جمهوری دست به اقداماتی زده اند؛ ازجمله با نصب پارچه هایی دربرابر ساختمان ها اعلام داشته اند که ساختمان های مذکور به حکم ریاست جمهوری مصادره شده است. دفتر ریاست جمهوری ضمن تکذیب این گونه اعمال، مرتکبین آن را که بدون مجوز قانونی دست به این اقدامات آلوده اند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد داد. ...»(۱)

– تلگرام خانواده های زندانیان وقایع دانشگاه اهواز به رئیس جمهور که در آن آمده است: «با گذشت ۵ ماه از مراجعات مکرر به مقامات مسئول من جمله مذاکرات شفاهی و کتبی با جناب عالی و علی رغم وعده های مساعد، متأسفانه فرزندان ما همچنان در بازداشت و بلاتکلیفی به سر می برند.» و درخواست ترتیب رسیدگی و فراهم آوردن آزادی فرزندانشان، از وی.(۲)

– «دستگیری ۵ مهره خطرناک رژیم پهلوی ازجمله پرویز آموزگار، عامل اصلی کودتای اخیر و درگیری های کردستان و گنبد و از عوامل فاجعه سینما رکس آبادان، در هفته های اخیر توسط پاسداران کمیته انقلاب اسلامی منطقه ۱۲ تهران.»(۳)

– گزارش محرمانه سپاه مرکز درباره «قصد حمله و اغتشاش در زندان ها توسط عوامل ضدانقلاب با هدایت امپریالیست های خارجی»(۴)

۱

با نزدیک شدن به روز ۲۹ شهریورماه که ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی مرکز زمان محاکمه محمدرضا سعادتی اعلام شده است، در چند روز گذشته و به ویژه امروز، تبلیغات و عملیات روانی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و هواداران آن در داخل و خارج از کشور طوری شدت یافته که برخی سازمان های حقوقی و سیاسی را در خارج از کشور به واکنش و طرف داری از سعادتی برانگیخته است. امروز نوری البلا، دبیرکل انجمن دوستی و همبستگی فرانسه با خلق ایران، درارتباط با محاکمه محمدرضا سعادتی اطلاعیه ای انتشار داد که در آن ضمن تجلیل از مبارزات سعادتی و زندانی بودن وی به مدت ۷ سال در رژیم گذشته و اشاره به فعالیت های مبارزاتی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن دوران، آمده است: «در چنین شرایطی یک محاکمه نیمه مخفی و محکومیت سعادتی، ضربه و خنجری است بر کسانی که خواستار پیروزی انقلاب ایران هستند. ...»(۵)همچنین، «گروه سیاسی "فیل" در شهر "گیسن" آلمان در تلگرام های جداگانه ای که به دفتر ریاست جمهوری، دادستان کل انقلاب و وزارت دادگستری ارسال داشت، اعلام کرد که این گروه خواستار علنی بودن دادگاه محمدرضا سعادتی با حضور خبرنگاران بین المللی است.» در این تلگرام همچنین آمده است که نامبرده باید از حق قانونی استفاده از وکیل مدافع نیز برخوردار باشد.(۶)

در اطلاعیه شماره یک هواداران مجاهدین خلق (منافقین)، موسوم به «کمیته دفاع برای آزادی

۱– روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۲– روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۶/۱۳۵۹، ص ۳.

۳– روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴– سند شماره ۲۱۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵– خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹ ص ۵، تهران – خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۶- همان، ص۹، تهران - خبرگزاری پارس از تهران، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

سعادتی» که امروز در نیویورک منتشر شد، آمده است: «متحداً به دفاع از مجاهد اسیر سعادتی برخیزیم. ...» بخش دیگری از این اطلاعیه ضمن اشاره به دستگیری وی توسط «کمیته غیرقانونی مستقر در لانه جاسوسی امریکا به اتهام واهی جاسوسی برای بیگانه» و بازداشت طولانی سعادتی در زندان اوین و ادعای شکنجه وی توسط افراد کمیته مزبور، خواستار علنی بودن محاکمه سعادتی، شرکت نماینده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در جریان محاکمه، رعایت موازین قانونی لازم برای دفاع از سعادتی، شرکت همه مطبوعات و رسانه های داخلی و خارجی در جلسه محاکمه و تعقیب عاملان دستگیری، شکنجه و زندان سعادتی شده است.(۱)

در همین حال، صبح امروز اطلاعیه ای ازسوی روابط عمومی دادستانی کل انقلاب درباره پرونده جاسوسی محمدرضا سعادتی منتشر شد که در آن، «"اکبر طریقی"، سارق پرونده "مقربی" جاسوس معروف روسیه که به نحوی به پرونده سعادتی مربوط می شود، برای ادای توضیح درباره مفقودشدن اوراق اصلی پرونده مقربی، در ساعت ۸ صبح روز ۲۹ شهریور، به دادستانی کل انقلاب دعوت شده است.»(۲)

امروز همچنین «آقای محمد کچوئی، رئیس زندان اوین، در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد و درباره وضعیت رفاهی، تعداد زندانیان و اعدام شدگان و نحوه ملاقات ها و نیز تبلیغات مسمومی که بعضی گروه ها علیه این ارگان به راه می اندازند توضیحاتی برای خبرنگاران عنوان کرد و آن گاه خبرنگاران به منظور آشنایی با نحوه عملکرد این ارگان، به قسمت های مختلف زندان رفتند.»(۳) کچویی آن گاه با اشاره به تاریخچه زندان اوین از اوایل انقلاب و تحولاتی که برای رفاه حال زندانیان در آن صورت گرفته، درباره جوسازی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای محمدتقی شهرام و مشابه آن برای محمدرضا سعادتی اظهار کرد: «... ولی بعضی اوقات ما شاهد آن هستیم که تبلیغات این اقلیتی که منافعشان به خطر افتاده بر جامعه حاکم می شود؛ مخصوصاً سازمان مجاهدین خلق [منافقین] به عنوان مثال از چند روز قبل از محاکمه تقی شهرام شروع به جوسازی کردند و چقدر اطلاعیه پخش کردند و یا حتی ستاد تقی شهرام تشکیل دادند. ...» وی سپس با اشاره به قهرمان سازی هایی که در بیرون از زندان درباره محمدتقی شهرام توسط خانواده، هواداران سازمان و خود سازمان مجاهدین خلق (منافقین) انجام شد، گفت: «وقتی جلو جوخه اعدام می ایستد از ترس سکته می کند. بعد بیرون چه قهرمان سازی هایی می کنند! حالا هم همین جوسازی درمورد محاکمه سعادتی ازطرف سازمان مجاهدین درست شده و شروع کردند به اعلامیه دادن و ویژه نامه درست کردن، که تمام آنها دروغ است. در اطلاعیه خود نوشتند که چرا فقط مجاهدین را می گیرند. مسئله به سازمان مجاهدین [منافقین] ربط ندارد، مسئله این است که افرادی را که کارهای ضدانقلابی انجام بدهند دستگیر می کنند و به اینجا می آورند؛ حالا می خواهد این افراد عضو سازمان مجاهدین یا

۱- همان، صص ۷ - ۵، تهران - خبرگزاری پارس، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از تهران؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۳- ضمیمه دارد؛ بخش هایی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در بازدید امروز خود از قسمت های مختلف زندان اوین.

عضو چریک های فدایی، یا فلان آیت الله زاده و آیت الله باشد. ...» رئیس زندان اوین آن گاه در پاسخ به اتهامات مجاهدین خلق (منافقین) گفت: «درباره وضعیت سعادتی در ویژه نامه ای که به منظور محاکمه وی منتشر کرده اند نوشته اند که ازطرف زندان به وی ملاقات نمی دهند و یا نامه هایی می نویسند که ۱۶ ماه است در یک سلول نمور و تاریک زندانی است. درصورتی که وی از صبح تا شب در باغ زندان است و در این جای خوش آب وهوا دائم درحال استراحت و ورزش کردن و کتاب خواندن است و حتی از بعضی از امکانات که خانواده های معمولی در شهر از آن برخوردار نیستند، او برخوردار است. ...»(۱)

۱

صبح امروز مجلس شورای اسلامی تشکیل جلسه داد و به ادامه بحث درباره مسئله گروگان های امریکایی پرداخت، اما در میانه بحث، کار به انتقاد از دولت موقت و رفتار نرم آن با سردمداران امریکا کشیده شد و نمایندگان مجلس به رد و تکذیب سخنان یکدیگر پرداختند. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این جلسه به قرار زیر است:

ابتدا رئیس مجلس نامه بیست تن از نمایندگان مجلس را قرائت کرد که در آن پیشنهاد شده که پیش از انتخاب کمیسیون ویژه جهت بررسی گروگان ها، چهار نکته در نظر گرفته شود: ۱. موضع انقلاب اسلامی ایران درباره امریکا چگونه است؟ ۲. آیا گروگان گیری اساساً یک عمل انقلابی بوده است؟ ۳. آیا محاصره سیاسی و اقتصادی دولت امریکا فقط به دلیل گروگان گیری بوده است یا ماهیت تجاوزکارانه آن دولت است؟ ۴. آیا همان طورکه بعضی معتقدند این گروگان گیری، انقلاب اسلامی ما را به انزوا کشانده است؟ پس از قرائت این نامه، برخی نمایندگان در پاسخ به پرسش های چهارگانه مذکور به ایراد سخنانی پرداختند. ازجمله، دکتر علی اکبر ولایتی، نماینده تهران، دراین مورد ضمن اشاره به ماهیت و طبیعت تجاوزکارانه حکومت و سیستم امریکا، به انتقاد از عملکرد سازش کارانه و ملایم دولت موقت و وزارت خارجه وقت این دولت با امریکا، پرداخت و در پایان سخنانش گفت: «کسانی باید به عضویت کمیسیون ویژه انتخاب شوند که اصولاً به اصالت تصرف لانه جاسوسی اعتقاد داشته باشند و معتقد باشند که این اقدام یعنی تصرف لانه جاسوسی بزرگ تر از انقلاب اول بود و باعث صدور انقلاب اسلامی ما شده است.»

به دنبال اظهارات دکتر ولایتی، دکتر ابراهیم یزدی، دیگر نماینده تهران، به عنوان اعتراض به سخنان وی، با استفاده از اخطار آئین نامه ای، در پاسخ به سخنان ولایتی گفت: «چندین بار تاکنون اتهامات واهی به ما زده شده، شماها

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳.

بزرگ ترین ظلم را درباره ما انجام داده اید.» دکتر یزدی آن گاه در دفاع از اتهامات وارده، گفت: «من از نمایندگان می پرسم که کجای قرآن می گوید با نمایندگان خصم صحبت نکنید؟ اگر تا آن زمان امام صراحتاً دستور فرموده بودند، بله. شما انحصارطلب هستید، شما حق دارید سؤال کنید که در آن مذاکره چه گفته شد. هر مذاکره ای سازش نیست. موقع برگشتن از الجزایر تمام جزئیات را به اطلاع مردم رسانده ایم. حال اگر رسانه های گروهی در سانسور بودند، ما چه گناهی داریم. در آنجا اولین مطلبی که برژینسکی گفت این بود که ما به خدا معتقدیم و شما هم همچنین. سؤال کردیم در این ۲۷ سال این خدای شما کجا بود؟ وقتی بمب افکن های شما ویتنام را بمباران می کردند خدای شما کجا بود؟ آقای بازرگان در آنجا گفتند که از ۲۸ مرداد ۳۲ تمام جنایاتی را که در ایران انجام شد شما کردید.» یزدی افزود: «اما خط مشی سیاست خارجی را شورای انقلاب معین می کرد. شورای انقلاب چرا آن موقع این رهنمود را نداد؟ یک قلم موجودی دولت ایران در ارتش امریکا به نام حساب تنخواه گردان ۲۱ میلیارد دلار بود. چه کسی باید حساب آنها را برسد؟ اگر رهنمودی بود که قطع رابطه مثل مصر شود، این کارِ شورای انقلاب بود. مسئله استرداد مجرمینی که به امریکا پناهنده شده بودند، بله ما راجع به اینها صحبت کردیم. وقتی که شاه می خواست به امریکا بروند ما به آقایان گفته بودیم و اینها آمدند. ما ساده لوحانه عمل کردیم، ولی کسانی که در مقام وزارت نبودند به چه مجوزی با هنری پرکت ملاقات کردند. ... بعد از اینکه شاه به امریکا رفت در مقام دولت به امریکا اخطار کردیم و خواهان استرداد شاه شدیم. اما آن زمان کوچک ترین رهنمودی به ما داده نشد. خودِ امام گفته بود با امریکا کج دار و مریز رفتار کنید، به همین دلیل گفتیم که باید بحث آزاد گذاشت تا این مسائل روشن شود.» یزدی در ادامه افزود: «بعد از مسئله گروگان گیری، اولین کسی که آن را تأیید کرد من بودم، خودم با آقای موسوی خوئینی ها تماس گرفتم. ازطرف وزیر امور خارجه امریکا دراین مورد می خواستند با ما صحبت کنند که ما گفتیم دیگر مسئولیتی نداریم.»

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه نوشته است: «متعاقب سخنان دکتر یزدی، [آیت الله] خامنه ای دررابطه با اظهارات ایشان متذکر شد که: اول اینکه شورای انقلاب کی و طی چه حکمی گفته بود که با امریکا کج دار و مریز رفتار کنید؟ دوم اینکه شورای انقلاب از ملاقات خبر نداشته است. سوم

راجع به نطق ایشان در سازمان ملل و سانسور رسانه های گروهی که امروز هم مورد حمله هستند، باید بگویم ایشان خیلی رندانه می خواهند این حملات را به حساب امروز بگذارند. رسانه های گروهی در آن زمان در اختیار صادق قطب زاده بود که عضو نهضت آزادی است.»

سپس مهندس بازرگان هم دراین باره تذکراتی داد و گفت: «در آغاز خواهش می کنم حتی اگر منکر وجود خدا شدم سخنان مرا قطع نکنید. اولاً ـ اول مقامی که شخصاً علیه پناه دادن شاه به امریکا اعتراض کرد، دولت موقت بوده و وزارت خارجه؛ پیش از آنکه در هیچ اعلامیه یا راه پیمایی این مسئله مطرح شود. ثانیاً، سیاست خارجی دولت در شورای انقلاب طی دو یا سه جلسه با حضور وزیر خارجه و پیش از طرح آن، در هیئت دولت مشخص شده بود. در آنجا آقایان دررابطه با ابرقدرت ها نظرات و نکاتی بیان داشتند ولی بیشتر روی روابط با کشورهای هم جوار تأکید می شد. سیاست ما با ابرقدرت ها براساس موازنه منفی بود. اما علاوه بر شورای انقلاب، رئوس مسائل اعم از اقتصادی و سیاسی و... با امام مطرح می شد، اما جزئیات را طرح نمی کردیم. سه دفعه به خصوص راجع به امریکا خدمت رسیدم، یک یا دو بار با وزیر دفاع وقت و با حضور آقای یزدی راجع به روابط با امریکا و یک بار یا بیشتر روی سفارش لوازم و قطعات یدکی به امام گفتم: آیا ما به کلی وسایل را کنار بگذاریم یا راجع به قطعاتی که قبلاً خریداری شده صحبت کنیم؟ فرمودند که: "نه، فعلاً احتیاج هست و این کار را بکنید ولی باید افکار عمومی را هم برای ادامه روابط در این وضع محدود و فرضی آماده بکنید." حالا ممکن است بعضی ها بگویند دروغ می گویی و امام این را نفرموده اند. این صحبت با حضور وزیر دفاع و دیگران بوده و ما از ایشان کسب اجازه کرده بودیم. ...» در اینجا سیدحسین پور میرغفاری (موسوی تبریزی)، حاکم شرع دادگاه تبریز و نماینده تبریز، اظهار کرد: «روز اول آقای بازرگان اگر یادتان باشد اینجا آمد و به همه آقایان گفت که امام اجازه دادند که حتی اگر نیم وزراء بی نماز هم باشند و اگر در دولت های قبلی هم شرکت داشته باشند، عیب ندارد. من عین این جمله را خدا شاهد است از خودِ امام پرسیدم که آیا شما چنین حرفی فرموده اید؟ امام به این لفظ فرمودند: "دروغ می گوید."»(۱)

۱- همان، صص۳ و ۶؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳.

درحالی که در روزهای جاری، مجلس شورای اسلامی در تب وتاب بحث درباره چگونگی رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی است، مقامات امریکایی هنوز هم امید چندانی به حل وفصل این ماجرا در آینده خیلی نزدیک ندارند. دراین زمینه، امروز جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا، در یک مصاحبه مطبوعاتی که از شبکه رادیو تلویزیون سراسری امریکا پخش می شد،

گفت: «ایالات متحده امریکا به خاطر اقدامات گذشته خود در قبال ایران عذرخواهی نخواهد کرد.» وی افزود: «ما توجه خود را به تلاش های سخت و نسبتاً کند دیپلماتیک متمرکز کرده ایم تا موجبات آزادی گروگان های امریکایی را در ایران فراهم کنیم. من در موضع خود نسبت به احتمال آزادی گروگان ها تغییری نداده ام و حل این مسئله را در آینده بسیار نزدیکی پیش بینی نمی کنم؛ چراکه حل این بحران به تنهایی از دست من ساخته نیست و این موضوعی است که باید ازطریق گفت وگو با مقام های ایران حل وفصل شود و این به خاطر تصمیمات یک جانبه ای که ازسوی آنان اتخاذ می شود، کار آسانی نیست. یکی از بزرگ ترین موانع در گفت وگوهای گذشته، فقدان یک دولت معتبر در ایران بوده است. تنها در روزها و هفته های اخیر است که ایران صاحب مجلس شده و رئیس مجلسی دارد که ازجانب مجلس سخن می گوید و گو اینکه مدت هاست رئیس جمهوری دارند، اخیراً نخست وزیر خود را نیز انتخاب کرده اند. پرزیدنت بنی صدر همواره از آزادی گروگان ها جانب داری کرده است.» کارتر در ادامه، افزود: «حال که دولت ایران تشکیل شده و اینک که آیت الله خمینی طی بیانیه رسمی برای نخستین بار حدود شرایط موردنظر ایران را مشخص کرده است، در موقعیت گروگان ها نیز بهبود حاصل خواهد شد و اما موضع ما نیز همواره ثابت بوده است؛ ما دو هدف داریم که از نخستین روزهای گروگان گیری تاکنون تغییر نیافته است. یکی آنکه شرف و حرمت ملت خود را محفوظ بداریم و از مصالح و منافع آن پاسداری کنیم، دیگر اینکه کاری نکنیم که سلامت و امنیت گروگان ها را به مخاطره اندازد و در آزادی سریع آنان اختلال به وجود آورد. ...»(۱)

ص: ۱۱۱۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱، رادیو صدای امریکا (بخش فارسی)، ساعت ۷:۳۰، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

ضمیمه گزارش۶۶۵: تفسیر رادیو بی بی سی درباره موقعیت شط العرب و اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر

«شط العرب از رودخانه دجله و فرات سرچشمه می گیرد و تا دهانه خلیج فارس ادامه دارد. قسمت عمده شط العرب منتهی الیه مرز جنوبی میان عراق و ایران را تشکیل می دهد؛ مرزی که تاکنون بارها مورد اختلاف میان دو کشور و مورد میانجیگری بین المللی قرار داشته و اکنون یک بار دیگر بر سر آن اختلاف بروز کرده است. قبل از انعقاد موافقت نامه الجزایر در سال ۱۹۷۵ که اکنون توسط عراق ملغی شده است، حدفاصل مرزی در امتداد بخشی از شط العرب که متعلق به ایران بود قرار داشت، ولی تنها در قسمت کوتاهی واقع در آب های میان خرمشهر و آبادان عمیق ترین نقطه شط به عنوان حدفاصل تعیین شده بود. بدین ترتیب، عراق کنترل قسمت اعظم آب های قابل کشتیرانی شط العرب را در دست داشت و نارضایی ایران از این مسئله در برخوردهای متعددی که میان کشتی های ایرانی و مسئولان گمرکی عراق روی می داد به خوبی منعکس بود. ولی در سال ۱۹۷۵، سرانجام مسئله مورد اختلاف بدین ترتیب حل شد که دربرابر تعهد شاه سابق مبنی بر خاتمه دادن به حمایت از کردهای عراق که بلافاصله به شورش آنان تحت رهبری ملامصطفی بارزانی پایان بخشید، دولت عراق نیز تحت رهبری صدام حسین موافقت کرد که خط طولی میانه آب های قابل کشتیرانی شط العرب به عنوان حدفاصل مرزی تعیین گردد و بدین ترتیب، هر دو کشور به تساوی از حق حاکمیت در شط العرب برخوردار گردیدند. علت اصلی اهمیتی که هر دو کشور برای تعیین دقیق حدفاصل مرزی قائل می شوند، آن است که شط العرب وسیله دسترسی به بزرگ ترین بنادر و اسکله های حمل ونقل محمولات هر دو کشور را فراهم می سازد. بندر بصره درواقع تنها بندر عمده عراق و محل اصلی حمل واردات عراق به داخل کشور است. خرمشهر نیز به همین سان بزرگ ترین بندر تجاری ایران به شمار می رود و باآنکه ایران در خلیج فارس دارای بنادر دیگری ازقبیل بندرعباس و بوشهر است، هیچ یک از بنادر مزبور ازلحاظ ظرفیت حمل ونقل کالا و داشتن جاده ها و خطوط ارتباطی به تهران و سایر شهرهای عمده، موقعیتی چون بندر خرمشهر ندارند. علاوه براین، بزرگ ترین پالایشگاه نفت ایران در آبادان و در کناره شط العرب قرار دارد، بااین حال لوله های نفت برای حمل نفت تصفیه شده از آبادان، بدون عبور از شط العرب به بندر ماهشهر کشیده شده است. شط العرب درحال حاضر اهمیتی را که ازلحاظ ارسال صادرات نفت ایران و عراق در بر داشت، از دست داده است. قسمت اعظم نفت خام ایران اکنون از جزیره خارک واقع در خلیج فارس به خارج ارسال می شود و عراق لوله هایی برای صدور نفت از خور علیا واقع در کناره جنوبی شط العرب احداث کرده است. بااین حال، اهمیت شط العرب ازلحاظ حمل واردات، که هر دو کشور به آن متکی هستند، موجب می گردد که موقعیت مرزی شط العرب همچنان به عنوان مسئله اساسی و حیاتی خود را حفظ نماید. دولت عراق برای نخستین بار در سال گذشته قصد خود را مبنی بر ایجاد تغییراتی در موافقت نامه سال ۱۹۷۵ اعلام داشت، ولی الغای موافقت نامه در روز گذشته همراه با تشدید نبردهای مرزی در عرض چند هفته اخیر، یک بار دیگر مسئله شط العرب را در صدر مسائل مورد اختلاف شدید میان ایران و عراق قرار داده است.»[(۱)]

ضمیمه گزارش۶۷۲: نظریه تخصصی فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره شیوه جنگ عراق و حتمی بودن حمله به خوزستان

«بررسی عملیات ارتش مزدور عراق در مرزهای غرب و عملیات چند روز گذشته مرزهای خوزستان برای من که یک افسر هستم مسائل زیر را دقیقاً روشن نموده است:

۱. نیروهای زرهی عراق که از قبل در مقابل پاسگاه های بلادفاع ایران موضع گرفته اند به طور ناگهانی از مواضع استتارشده خود خارج و در پناه آتش سنگین توپخانه به خاک ایران تجاوز و پاسگاه های مرزی را محاصره، اسلحه و مهمات و تجهیزات پاسگاه را غارت و اگر بتوانند چند نفری را اسیر می کنند. همراه این گروه زرهی متجاوز، فیلم بردار و عکاس وجود دارد که به محض اینکه پاسگاه ایران در محاصره نیروی زرهی عراق قرار گرفت شروع به فیلم برداری کرده و با مأمورین اسیرشده مصاحبه می کند و بلافاصله از تلویزیون بغداد

پخش می نماید.

ص: ۱۱۱۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، صص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

۲. پس از عملیات بند یکم، اگر با مقاومت روبه رو شدند به داخل خاک خود عقب نشینی و در مواضع بتنی که از ماه ها پیش مشغول تهیه آن هستند موضع گرفته، با نیروی تعقیب کننده ایرانی مبارزه می کنند و اگر با مقاومتی مواجه نشوند فوراً با استفاده از کیسه های شنی تحکیم هدف کرده و توپخانه خود را به جلو حرکت داده و برای یک دفاع جدی آماده می شوند، کمااینکه عملاً در عملیات غرب و عملیات چند روز گذشته خوزستان اتفاق افتاد.

۳. در کنار کمتر پاسگاه ژاندارمری واحد ارتشی وجود دارد؛ بنابراین بیشتر پاسگاه های خوزستان می تواند مورد هجوم عراقی ها به شکل فوق قرار بگیرد.

۴. عراق از تنظیم این برنامه هدف تبلیغاتی زیر را دارد:

الف) روحیه مردم ایران و نیروهای مسلح را تضعیف و درعوض روحیه نیروهای مسلح و مردم عراق را بالا ببرد.

ب) [به] مجاهدین عراقی که در داخل خاک عراق فعالیت می کنند عملاً اثبات کند مدافع آنان؛ یعنی ایران، هیچ قدرتی دربرابر عراق ندارد.

پ) درصورت امکان قسمتی از سرزمین ایران را اشغال و با این ترتیب ایران را وادار به قبول پیشنهادات عراق نماید.

۵. [با] توجه به موارد فوق و اینکه تاکتیک عراق دقیقاً روشن است، پیشنهادات زیر را مطرح می سازم:

الف) در کنار تمام پاسگاه های مرزی نیروی زرهی و یا ضدزره مستقر گردد تا از سقوط آنها جلوگیری شود.

ب) پاسگاه هایی که آسیب پذیر هستند جمع آوری و ساختمان آن وسیله خودِ ما منفجر شود و چند پاسگاه در یک پاسگاه که دارای ساختمان محکم تری است ادغام و در پشت آن نیروی زرهی مستقر گردد.

پ) بدون فوت وقت نیروهای ایران حالت تهاجمی موضع گرفته، هرجا نقطه ضعیف پیدا می کنند وارد خاک عراق شده، ضرباتی بر پاسگاه ها و تأسیسات آنها وارد کرده و به خاک ایران با سرعت مراجعت کنند.

چ) هیچ راهی نداریم جز با هلیکوپترهای کبری و موشک و هواپیما و ادوات ضدزره از زمین و هوا تمام نیروهای زرهی عراق را در داخل خاک آن کشور که هم اکنون در نزدیک مرزهای ایران موضع گرفته اند منهدم سازیم و الا به زودی عملیات دیگری روی پاسگاهی دیگر انجام داده و از تلویزیون بغداد پخش می کند و سقوط پاسگاه های ژاندارمری با شرایطی که اکنون دارند، قطعی است.»(۱)

ضمیمه گزارش۶۷۶: مرور درگیری های مهاباد به روایت یکی از مراکز سپاه

«شهر مهاباد از مناطقی بود که از همان ابتدای بحران در محدود ه غرب و شمال غرب کشور به علت داشتن سابقه ای دیرین در امر خودمختاری و به عنوان شهر قاضی محمد به وسیله گروه های سیاسی مدعی دفاع از حقوق کرد اشغال و به آشوب کشیده شد. در این دوران، اکثر گروهک های ضدانقلاب و سران مرتجع آنها به خصوص حزب منحله دمکرات که خود را وارث جنبش قاضی می دانستند، حضور گسترده ای در شهر مهاباد، به عنوان پایتخت کردستان بزرگ و خودمختار نشان دادند. در دوران فترت نیز این شهر به عنوان محل انجام مذاکرات ازسوی طرفین برگزیده شده بود. اکثر جلسات هیئت اعزامی دولت با (به اصطلاح) نمایندگان سیاسی و مذهبی مردم کردستان در این شهر صورت می گرفت. در این مدت به ظاهر برای بهترشدن مذاکرات، در شهر اعلام آتش بس شده بود، لکن این امر

فقط ازسوی نیروهای جمهوری اسلامی رعایت می شد و قتل، غارت، تجاوز، گروگان گیری، اعدام های بی دلیل با صدور حکم دادگاه های فرمایشی، حملات پی در پی و بی وقفه به پادگان شهر و محل حضور پاسداران همچنان ازسوی دشمن به قوّت خود باقی بود. در ادامه به ارائه بعضی از گزارش های مستند می پردازیم:

- سرتاسر شب مورخه ۱/۸/۵۸، زدوخورد بین نیروهای جمهوری اسلامی و گروه های ضدانقلاب در باغات شمالی مهاباد ادامه داشت. در این زمان کلیه راه های ورودی شهر (میاندوآب - مهاباد، سردشت - مهاباد و ارومیه - مهاباد) به شدت ازسوی گروهک ها کنترل می شد و کسی به راحتی قادر به ورود و یا خروج از شهر نبود.

مورخه ۳/۱۱/۵۸، با تحریک گروه های غیرقانونی، عده ای از دانش آموزان دبیرستان ها و مدارس راهنمایی دخترانه و پسرانه مهاباد در پشتیبانی از خواسته های مردم سنندج و خروج پاسداران از شهرهای کردستان به خصوص مهاباد، دست به تحصن زدند. این عده درباره علت تحصن خود اعلام کردند: درحالی که ۲۲ روز از تحصن مردم سنندج می گذرد، هنوز هیئت نمایندگی خلق کرد درباره خودمختاری کردستان

ص: ۱۱۱۳

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال ۱۳، ۲۷/۷/۱۳۵۹، صص۲ و ۳، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۳)، ۲۷/۶/۱۳۵۹.

– تصمیمی نگرفته است، بنابراین ما تا رسیدن به خواسته های خود به تحصن در مدارس ادامه می دهیم.

– در همین روز (۳/۱۱/۵۸) دویست نفر از نیروهای آموزش وپرورش مهاباد که از پنج روز قبل در سالن فرمانداری شهر تحصن کرده بودند، خواسته های خود را در یک قطعنامه پنج ماده ای مبنی بر پرداخت هزینه ساعات اضافه کاری، تهیه مسکن، تقلیل سنوات ارتقاء گروه، تغییر سمت منتشر کردند.

– به دنبال بالا ـ گرفتن اعتراضات به حضور نیروهای سپاه در منطقه، مورخ ۱۶/۱۱/۵۸، دشمن با تحریک و تهدید مردم و اعلام تعطیل عمومی، اقدام به برپایی راه پیمایی در سطح شهر و روستاهای اطراف آن نمود.

– ساعت ۲۱ روز جمعه شانزدهم اسفندماه ۱۳۵۸، براثر انفجار دینامیت، دیوار بیرونی مسجد جامع مهاباد ویران و شیشه های چند خانه مجاور آن شکسته شد.

– مورخه ۲۷/۱۲/۵۸، دیپلمه های بیکار مهاباد دست به یک راه پیمایی اعتراض آمیز زدند و با سردادن شعارهایی از مسئولین خواستار کار شدند.

– در چهاردهمین روز از فروردین ماه ۱۳۵۹، درپی ناآرامی های چند ماه اخیر در مهاباد که به قسمت هایی از آن اشاره شد، حجت الاسلام شیخ حسین کرمانی، نماینده حضرت امام(ره) در منطقه غرب کشور، برای بررسی مشکلات، مسائل موجود و ملاقات و گفت وگو با (به اصطلاح) رهبران سیاسی و مذهبی کردستان وارد این شهر شد. این گفت وگوها نیز تأثیر چندانی در بهبودی اوضاع شهر نداشت؛ زیرا حملات دشمن به مراکز و تأسیسات نظامی و غیرنظامی دولتی به خصوص محل استقرار ارتش و سپاه در پادگان و کاخ جوانان همچنان ادامه داشت.

الف) شدت یافتن درگیری ها و حرکت نیروها به منظور پاک سازی شهر:

اوضاع مهاباد هرروز وخیم تر می شد. شهر در اشغال مهاجمان مسلح بود و دولت درعمل، در آن کوچک ترین اختیاری نداشت. نیروهای ارتش در پادگان و پاسداران در کاخ جوانان محصور شده بودند.

شهر که از سوم اردیبهشت ماه ۱۳۵۹ در محاصره قرار گرفته بود، ازنظر ارزاق عمومی با مشکلات زیادی مواجه بود. اکثر وسایط نقلیه، نانوایی ها و گرمابه ها به علت کمبود مواد سوختی از کار افتاده بود. دشمن هرروز به بهانه های مختلف به منظور برهم زدن هرچه بیشتر اوضاع شهر، مردم را وادار به راه پیمایی، تظاهرات و تحصن می کرد.

در هیجدهمین روز از مردادماه ۱۳۵۹، پادگان مهاباد طی اطلاعیه ای اعلام کرد که قصد دارد روز آینده پرسنل خود را با تجهیزات سازمانی جهت آموزش از داخل شهر عبور دهد. با حرکت ستون، حزب منحله دمکرات پس از واگذاری درگیری ها به هسته های مقاومت خود، شهر را ترک کرد. زیرا باتوجه به سوابق قبلی و موقعیت بسیار حساس شهر مهاباد، همچنین سخنان نمایندگان مجلس شورای اسلامی مبنی بر اینکه ارتش باید شهرهای مهاباد، بوکان، سردشت و پیرانشهر را از وجود ضدانقلاب پاک سازی کند، حرکت نیروهای ارتش را به منزله استقرار در شهر تلقی نموده بود.

مورخه ۱/۶/۵۹، ستون ارتش (لشکر۶۴ ارومیه)، سپاه و ژاندارمری مرکب از ۱۱۰ دستگاه خودرو و ۳ دستگاه تانک که به وسیله ۴ فروند بالگرد حمایت می شد، به منظور آزادسازی و پاک سازی مهاباد از ارومیه عازم این شهر شد. ستون اعزامی در نزدیکی شرکت کشتارگاه

مورد هجوم نیروهای کومه له، حزب منحله دمکرات و سایر گروهک ها قرار گرفت. براثر این حمله، ستون به دو قسمت تقسیم شد و از ۱۱۰ دستگاه خودرو همراه آن چیزی درحدود ۶۰ دستگاه وارد شهر شد و بقیه مجبور به بازگشت به ارومیه گردیدند. به این ترتیب مهاباد آماده پاک سازی توسط نیروهای جمهوری اسلامی قرار گرفت. گروه های ضدانقلاب که استعدادشان به هزاران نفر نیروی مسلح می رسید با ایجاد سنگر و مواضع در نقاط مختلف شهر، نیروهای دولتی را تهدید به مقابله جدی کردند. این تهدیدها در روند حرکت رزمندگان به منظور پاک سازی شهر و اعمال حاکمیت دولت در مهاباد، کوچک ترین خللی وارد نکرد. ستون اعزامی با ورود به مهاباد مشغول پاک سازی شهر از وجود ضدانقلاب گردید. در این زمان، شهر وضعیت مطلوبی نداشت.

ص: ۱۱۱۴

تمامی ادارات به علت عدم پرداخت حقوق کارمندان به حالت تعطیل درآمده بود. مدارس امتحانات شهریورماه خود را به تعویق انداخته بودند. فرماندار استعفا داده بود و امور شهر توسط شهردار، معاون فرماندار و یک شورای شهری اداره می شد. هیچ ترددی در سطح شهر دیده نمی شد. تمامی مغازه ها بسته بودند. جز خانواده های فقیری که در شهر باقی مانده بود، بقیه ساکنین مهاباد به تبریز، ارومیه و دیگر شهرهای اطراف مهاجرت کرده بودند.

مورخه ۲۶/۶/۵۹، پاک سازی شهر توسط ستون اعزامی از ارومیه همچنان ادامه داشت. واحدهای نظامی از زمان ورود به مهاباد چند نقطه مهم ازجمله ساختمان صداوسیما، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری (یکی از دفاتر حزب منحله دمکرات)، سازمان پیشاهنگی و باشگاه افسران را از اشغال دشمن خارج نمود و خود در آنها مستقر شدند. پس از آن، نوبت پاک سازی سازمان های مهم شهر مانند آب و برق، فرمانداری، آموزش وپرورش و سیلو بود. در این زمان سپاهیان اسلام، علاوه بر اجرای عملیات پاک سازی شهر، با صدور اطلاعیه ها و اعلامیه هایی به گروه های ضدانقلاب اخطار کردند که هرچه زودتر اسلحه های خود را تحویل دهند و تسلیم شوند، در غیر این صورت به شدت سرکوب خواهند شد.

با استقرار نیروهای جمهوری اسلامی در مواضع متصرفه، کسب موفقیت در امر پاک سازی شهر و پیشروی به سوی مواضع جدید، دشمن با واردکردن نیروهای جنبش مقاومت خود در میدان نبرد، برای مقابله با آنها به سختی وارد عمل شد. درگیری میان ضدانقلابیون و رزمندگان اسلام در شهر به شدت ادامه داشت. حملات گروه ها برای بازپس گیری مواضع ازدست رفته بدون وقفه در جریان بود. با همت والا و عزم راسخ دلیرمردان سپاه اسلام، شهر مهاباد از وجود گروه های مسلح غیرقانونی پاک شد. دشمن شکست خورده به نقاط اطراف شهر متواری گردید و برای به تسلیم کشاندن رزمندگان اسلام، حملات خود را روی پادگان شهر متمرکز نمود. به همین دلیل، پاک سازی شهر به راحتی صورت نگرفت. هر دو هفته یک بار، ستونی از ارومیه برای برقراری آرامش و تثبیت امنیت به مهاباد اعزام می شد.

ب) عادی سازی اوضاع شهر پس از پاک سازی:

پس از پاک سازی شهر، برقراری امنیت اهمیت ویژه ای یافت. جهت عادی سازی اوضاع شهر و اجرای طرح های عمرانی، ازسوی رزمندگان اسلامی اقداماتی پیش بینی و اجرا شد. در این راستا و در مرحله اول، طی اطلاعیه ای از کلیه مردم مسلمان و متعهد مهاباد دعوت شد تا برای برقراری انتظامات و جلوگیری از دزدی و تخریب اماکن دولتی، همکاری لازم را با نیروهای نظامی و انتظامی جمهوری اسلامی به عمل آورند. ارزاق و سوخت (به صورت رایگان) همچنین کمک های مردمی در میان اهالی شهر تقسیم شد. حقوق معوقه و مزایای کلیه کارمندان ادارات مهاباد توسط هیئت پاک سازی استان آذربایجان غربی مورد تأیید قرار گرفت و به آنها پرداخت گردید. با کمک پزشکان تیپ ارتش در مهاباد، یک واحد بهداری برای پاسخ گویی به نیازهای مردم در کنار پادگان تأسیس شد. سازمان ها و ارگان های دولتی که به دلیل نفوذ ضدانقلابیون به حال تعطیل درآمده بود، با دعوت فرماندار فعالیت خود را از سر گرفتند. مسائل فرهنگی، ارشادی و تبلیغاتی در جلسه ای با حضور فرماندار و نمایندگان روحانیت شهرستان مهاباد، ارگان های انقلابی، نماینده دفتر تبلیغات حضرت امام(ره) اعزامی از قم و سرپرست صداوسیمای جمهوری اسلامی مرکز مهاباد مورد بحث و بررسی قرار گرفت. دراین رابطه، تعدادی کتاب و پوستر در شهر توضیح [توزیع] شد. (در این زمان چیزی درحدود ۱۲ هزار جلد کتاب توسط مردم خریداری شد) با استقرار امنیت در شهر و آغاز روال عادی فعالیت های روزمره در مهاباد، آن عده از اهالی که به دیگر شهرها مهاجرت کرده بودند به موطن خود مراجعت نمودند. حرکت های اقتصادی و عمرانی با اجرای طرح های بزرگ و اساسی آغاز شد. رزمندگان اسلام در راستای ایجاد امنیت در منطقه و کنترل اوضاع، طرحی با نام طرح ایمن سازی والفتح اجرا نمودند که براساس آن ۳۰ پایگاه در شهر مهاباد ایجاد گردید.»(۱)

۱- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج۴، ص۱۷۲، (آزادسازی مهاباد).

ضمیمه گزارش۶۷۹: بخش هایی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در بازدید امروز خود از قسمت های مختلف زندان اوین

«... مسئول زنـدان اوین در ادامه گفت: اصولاً زنـدان انقلاب ابتدا در مدرسه رفاه تشکیل شد که در آن زمان تمام دستگیری ها را مردم انجام می دادنـد و دادستان انقلابی در کار نبود. ... کچویی در بخش دیگری از سخنانش گفت: از بـدو پیروزی انقلاب تاکنون یعنی تا تاریخ ۲۴/۶/۵۹ که کارنامه زنـدان انقلاب را به شورای انقلاب دادیم، مجموعاً زندان انقلاب از آغاز؛ یعنی از مدرسه رفاه تا زندان اوین، ۸۴۱۵ نفر را پذیرایی کرده است که از این عده ۳۲۶ نفر محکوم به اعدام شده اند، اعم از ضدانقلاب و کودتاچی؛ ۳۹۷ نفر هم که دوران محکومیتشان را می گذرانند؛ ۷۰۴۵ نفر آزاد شده اند و ۱۰۴۰ نفر در بند هستند که مشغول رسیدگی به پرونده آنها می باشند. وی گفت: از اعـدامی ها تعـداد ۶۵ نفر تـا تاریـخ ۲۴/۶/۵۹ کودتـاچی بوده انـد، ۱۹ نفر از اعضـای گروه فرقـان و بقیـه هـم از عوامـل رژیـم سـابق و ضدانقلابیون، ۲ نفر هم در زندان انقلاب دست به خودکشی زده اند. ...»

در ادامه این گزارش، خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی درباره نحوه بازدید از قسمت های مختلف زندان چنین گزارش می دهد: «پس از پایان توضیحات مسئول زندان اوین، به اتفاق خبرنگاران به بازدید از زندان اوین و قسمت های مختلف زندان پرداختیم. ... در بین راه با محمدرضا سعادتی که به اتفاق دادستان انقلاب آقای لاجوردی به اتاق دادستانی انقلاب می رفتند تا با وکیل خود آقای لاهیجی ملاقات کنند. سعادتی در بین راه به سؤالات خبرنگاران پاسخ گفت. وی گفت در زمان دستگیری ام شکنجه شده ام، لیکن از زمانی که در زندان اوین هستم کوچک ترین شکنجه ای نشدم، اما به هر صورت زندان، زندان است، در سلول انفرادی و نمور و نمناک هستم. وی در پاسخ به سؤال خبرنگار ما که آیا شما می توانید از فضای حیاط استفاده کنید یا نه؟ گفت: بلی، آزاد هستم و می توانم از فضای حیاط استفاده کنم. وی در پاسخ به اینکه چرا در زنـدان انفرادی هست، گفت: البته می خواستند مرا به بنـد عمومی منتقل کنند، در بند عمومی هم چه کسانی هستند: ساواکی ها و ضـدانقلابیون و من نمی توانستم این وضع را تحمل کنم. بنابراین ترجیح دادم که در سلول انفرادی باشم تا در بنـد عمومی. سعادتی درمورد وکیـل خود گفت: البته آقـای لاهیجی را سازمان معرفی کرده و چون سازمان معرفی کرده، من هم قبول دارم. [وی دربـاره] اینکه چرا درخـواست کرده ایـد که موسی خیابـانی در محـاکمه شـما حضـور داشـته باشـد، گفت: موسـی خیابـانی به درخواست سازمـان در این محـاکمه شـرکت می کنـد. سـعادتی درمورد پرسـش دیگر خبرنگـاران گفت: همه مسائـل را در دادگاه عنوان خواهم کرد. آن گاه به بنـد سـلول های انفرادی زنـدان رفتیم و از سـلول سـعادتی دیدن کردیم؛ سـلولی کوچک پر از کتاب های مختلف قرآن، کتـاب هـای سازمـان، پوسترهـایی از آیت الله طالقانی و تلویزیون بود و سایر وسایل رفاهی در سلول انفرادی سعادتی موجود بود. ...»(۱)

ص: ۱۱۱۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار انقلاب اسلامی از تهران.

روزشمار جنگ جمعه ۲۸ شهریور ۱۳۵۹ ۹ ذی القعده ۱۴۰۰ ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

بـا گـذشت دو روز از لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر ازسوی رژیم عراق و ادعـای ارضـی این کشور بر بخش هـایی از خاک ایران و اعلام حـاکمیت مطلق خود بر کل ارونـدرود، بیانیه ای نه چنـدان مسـتحکم و قانع کننـده ازسوی وزارت امور خارجه ایران دراین مورد و درباره تجاوزهای مرزی عراق انتشار یافت که دیشب از رادیو ایران قرائت شد.(۱)در این بیانیه آمده است: «وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران بـار دیگر خود را موظف می دانـد نکـاتی را که تـاکنون بارهـا گفته شـده است تکرار کنـد تـا وجـدان بیـدار دنیای آزاد و غیروابسته به ابرقدرت های شرق و غرب را به حقیقت آنچه که در این منطقه می گذرد متوجه کند. ما همچنان که در گذشته نشان داده ایم پایبنـد مکتب اسلامیم و مطـابق اعتقـادات مکتبی مان عمل می کنیم و ازاین رو است که: اولاً، هرگونه تجاوزی را که به آب و خاک هر کشوری صورت گیرد همواره محکوم کرده و این را نه با حرف بلکه در عمل نیز نشان داده ایم. ما همان گونه که تجاوزات اسرائیل به حریم اعراب، روسیه شوروی به افغانستان و حملات نظامی امریکا را به کشورهای دیگر و ایران محکوم کرده ایم تجاوزات خصمانه رژیم عراق را نیز که در همـان خـط تجاوزات امریکا است محکوم می کنیم و ادعاهای واهی بعث عراق را که ناشـی از انجام توطئه ای مخالف مصالـح و منـافع ملـل مسـلمان است درمـورد لغـو یـک جـانبه قراردادی که قسـمت مربـوط به ایران آن اجرا شـده است، هرگز نمی توانیم بپذیریم. ثانیاً، باتوجه به اینکه انقلاب ما اسلامی و انگیزه اش توحید صفوف و یکپارچگی تمام مسلمانان است و از آنجا که چنین حرکت و جنبشـی نه به مذاق حکام مسـتبد خوش می آید و نه ابرقدرت های شـرق و غرب را خوشایند است، لذا سرسپردگان از چپ و راست به دشـمنی با ما و هدف خدایی ما برخاسـته اند و اکنون خواسـته یا ناخواسـته در صـفوف دشـمنان ما قرار گرفته اند. ما یقین داریم اگر ندای حق طلبانه ما به گوش ملل اسـلامی و غیراسـلامی برسـد قلوب آزادگان گیتی سراسـر با ما خواهـد بود و همچنان اهـداف اسـتعمارگران و تجـاوزاتی را که برعلیه مـا صـورت می گیرد یکپـارچه محکـوم خواهنـد کرد. ثالثـاً، مـا تمـام مشـکلات داخلی و خـارجی خود را ازجمله تجـاوزات رژیم عراق و تحریکـاتی را که در مرزها به وجود می آورد زاییـده توطئه هایی می دانیم که ابرقـدرت امریکا از قبل از پیروزی انقلاب برعلیه ما

۱- پژوهشـگاه علـوم و معـارف دفـاع مقـدس، جنـگ ایران و عراق از نگـاه مطبوعـات جهـان، ج۱، ص۳۰۹، روزنـامه عربی الانوار، ۱۹/۹/۱۹۱۹۸۰ (۲۸/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب فضلی.

و ملت مسلمانان طراحی کرده است. پس از سقوط رژیم شاه، امریکا بزرگ ترین پایگاهش را در منطقه از دست داد و خود را ناگزیر دید به ما و حرکت ما ضربه بزند و هر رژیم دست نشانده ای را که آمادگی داشته باشد برعلیه ما بشوراند و نابسامانی هایی که اکنون منطقه ما با آن دست به گریبان است همگی دنباله همان توطئه ها است و دست امریکا به وضوح در آنها دیده می شود. رابعاً، ما دیده حقیقت بین و وجدان بیدار ملل و دول آزاده دنیا را به قضاوت می خوانیم و برادران مسلمان عراقی خود را شاهد می گیریم و به رژیم عراق هشدار می دهیم که ادامه تجاوز به حدود غربی ایران همان چیزی است که دولت های استعمارگر غرب و شرق خواستار آن اند و اسرائیل از بعد از انقلاب پیروزمندانه ما چشم انتظار آن بوده است. هر گلوله ای که به سمت حدود ما شلیک شود و هر سربازی که در این راه شهید گردد درنهایت امر به سود دولت های استعمارگر شرق و غرب و اسرائیل متجاوز خواهد بود و لذا رژیم بعث عراق به وضوح عامل و سرسپرده امریکا و اسرائیل و مجری نیات آنها شده است. خامساً، مجدداً تأکید می کنیم اگر رژیم عراق دررابطه با ادعاهای گنگ و مبهم خود حسن نیت می داشت می باید نه با زبان توپ و تانک بلکه با استفاده از منطق سلیم و رابطه حسن هم جواری ما وارد می شد. درحالی که با کمال تأسف می بینیم و دنیا شاهد است که دشمنی خود را نسبت به ما از دیرباز نشان داده است و برخلاف آنچه که ادعا می کند اقدام به نبرد و تشدید و توسعه آن کرده است تا بتواند همیشه و بهتر سرسپردگی خود را به اربابان خود نشان دهد، غافل از آنکه ملت مسلمان ایران با تمام وجود از تمامیت ارضی و استقلال خود تا آخرین نفر دفاع خواهد کرد.»(۱)

۱

در ادامه تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق به منظور توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق، در میان کشورهای مختلف و به دنبال سفر روزهای گذشته دو تن از سفیران و وزرای عراق به تونس، الجزایر، مغرب و موریتانی و دعوت از سفیران کشورهای عربی حوزه خلیج فارس به وزارت خارجه عراق در بغداد،(۲)امروز هم «الیاس سرکیس، رئیس جمهور لبنان، پیامی ازسوی صدام حسین، رئیس جمهور عراق، دریافت داشت. انتظار می رود این پیام دررابطه با اوضاع مرزی ایران و عراق باشد. از سوی دیگر، خبرگزاری اسلامی از بیروت گزارش داد یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین نیز پیامی از صدام دریافت داشته است که این پیام نیز احتمالاً درباره برخوردهای مرزی ایران و عراق می باشد.» بنا به همین گزارش: «صدام پیام های مشابه دیگری نیز اخیراً به رهبران عرب ارسال داشته است. وی همچنین بارها سفیران تمام کشورها را در بغداد فراخوانده و علت تحمیل جنگ را در مرز کشور خود با ایران برای آنان توجیه نموده است.»(۳) همچنین، بنا به گزارش رادیو بغداد، امروز «فیدل کاسترو رئیس جمهوری کوبا و رئیس جنبش غیرمتعهدها، نامه ای از دولت عراق پیرامون وضع "مرز شرقی و وطن عربی" و موضع عراق نسبت به آن دریافت نمود. ...»(۴)

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص۶ و ۷، به نقل از خبرگزاری فرانسه از تونس، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از خبرگزاری رویتر از بیروت.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲۲؛ و - همان، ص۴۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

با رو به وخامت گذاشتن بیشتر روابط ایران و عراق، تشدید درگیری های نظامی در مناطق مرزی دو کشور، لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان دو کشور ازسوی عراق و درمجموع، احتمال حملۀ نظامی سراسری عراق به ایران، منطقه خلیج فارس و اقتصاد کشورهای صادرکننده منطقه و نیز کشورهای صنعتی جهان به خطر افتاده است. دراین زمینه، نگاهی به رسانه های جهان، وضعیت رو به وخامت این منطقه را آشکار می سازد. ازجمله: به گزارش امروز روزنامه الشرق الاوسط چاپ لندن، «وخامت روابط ایران و عراق ازنظر نظامی و سیاسی درحالی ادامه می یابد که کشورهای منطقه بررسی تصمیم رئیس جمهور صدام حسین مبنی بر لغو توافقنامه سال ۱۹۷۵ الجزایر را آغاز نموده اند. ...»(۱)

روزنامه اقتصادی فایننشال تایمز نیز به قلم "راجر ماتیوس" دراین باره می نویسد: «بروز جنگ بین ایران و عراق از هر درگیری دیگر در خاورمیانه برای کشورهای صنعتی جهان خطرناک تر است، چون هر دو کشور تولیدکننده نفت بوده و در قلب یک منطقه کشتیرانی بین المللی قرار دارند. زمانی را که صدام برای لغو یک جانبه قرارداد مرزی با ایران انتخاب کرده باعث تعجب دیپلمات های غربی شده است. صدام برای دردست گرفتن رهبری جهان عرب و مطرح شدن به عنوان قدرت برتر خلیج فارس سخت تلاش می کند. اقدام مصر در امضای موافقت نامه صلح با اسرائیل و بروز ناآرامی در ایران، فرصت مناسبی را برای صدام پدید آورده تا به آرزوهای خود جامه عمل بپوشاند. ... ایران و عراق از زمان سقوط امپراتوری عثمانی بر روی کنترل شط العرب اختلاف نظر داشته اند.» در ادامه این مقاله آمده است: «مقامات عراق معتقدند اوضاع نابسامان ایران باعث خواهد شد رهبران این کشور از واردشدن در یک جنگ تمام عیار با عراق خودداری کنند. نیروهای عراق در طول چند هفته گذشته در برخی از مناطق مرزی، ۸ مایل در خاک ایران نفوذ کرده اند. درضمن، عراق اقدام به تمرکز وسیع نیروهای خود در مرز با ایران کرده و سلاح های پیشرفته جدیدی از شوروی و اروپای غربی دریافت کرده است. در همین مدت، نیروهای ایرانی ازلحاظ تجهیزات و آمادگی رزمی به شدت ضعیف شده اند. کارشناسان نظامی معتقدند عراق در جنگ زمینی و هوایی به آسانی بر ایران غلبه خواهد کرد، ولی در دریا این اطمینان را ندارد. درصورت تلاش ایران برای دخالت در صدور نفت عراق [درصورت بروز یک جنگ تمام عیار] اوضاع برای جهان غرب نگران کننده تر خواهد شد. همچنین شوروی نیز با دقتی بیشتر، به دلیل اهمیت استراتژیک و نیز امکاناتی که در دهانه شط العرب و فاو دایر کرده است، مراقب اوضاع هر دو کشور خواهد بود. صدام درصورت جنگ با ایران با خطرات کاهش صدور نفت روبه رو خواهد بود. ازطرفی، خط لوله نفتی عراق در سوریه هرلحظه ممکن است بسته شود. احتمالاً در آینده، جنگ بر کنفرانس های اوپک و جنبش عدم تعهد که در بغداد برپا خواهد شد و نیز نقش صدام به عنوان میزبان، تأثیر بسزایی خواهد گذاشت. ... وضعیت اقلیت عرب در استان خوزستان ایران نقش عمده ای را دررابطه با آینده مناقشات ایران ایفا خواهد کرد. از زمان وقوع انقلاب ایران، عراق همواره به اعراب ایران آموزش های ایدئولوژیکی و خرابکاری داده است. عراق سعی کرده تا آگاهی سیاسی اعراب خوزستان را افزایش دهد. اعراب جدایی طلبِ آموزش دیده در عراق مسئول انفجار خطوط لوله نفت از فوریه سال گذشته هستند. هرچند این اقدام آنها تأثیر چندانی در تولید نفت خام یا

ص: ۱۱۲۳

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ص۳۱۰، روزنامه الشرق الاوسط (انگلستان) بغداد، ۱۹/۹/۱۹۸۰ (۲۸/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب فضلی.

کار پالایشگاه ها نداشته است. تلخی روابط میان ایران و عراق در اجلاس این هفته اوپک در وین نمایان شد و باعث دشواری هایی برای اجلاس برنامه ریزی شده اوپک در ماه آینده در بغداد گشت. ایران به عنوان بزرگ ترین مانع در توافق بر تولید بلندمدت نفت و سیاست قیمت گذاری اوپک مطرح شده است و ادعا کرده که اوپک همراه با عراق به عنوان یکی از مقصران اصلی و دراصل مسئول تولید اضافه نفت هستند. خشم ایران بی شک درک متقابل میان عراق و عربستان سعودی را تشدید می کند و سرانجام عراق، ایران را از ریاست اوپک با زور برکنار کرد. و الجزایر جایگزین ایران شد.»(۱)

دراین حال، بخش عربی رادیو امان به طرف داری از صدام پرداخته است: «رهبری ایران باید به طور جدی تقاضای عراق را مدنظر قرار داده و تسلیم آنها شود. رفتارهای ایران نسبت به حل خواسته های عادلانه عراق شاید در بطن خود منجر به توسعه دامنه زدوخوردهای فعلی برای جنگی شود که هدف و مقصد آن معلوم نیست.»(۲)رادیو صدای امریکا نیز در برنامه صبحگاهی امروز خود از نگرانی دولت امریکا از درگیری های مرزی ایران و عراق سخن به میان آورده است: «... نبردهای مرزی بین عراق و ایران ابراز نگرانی وزارت خارجه امریکا را به دنبال داشته است. سخنگوی وزارت خارجه دیروز در واشنگتن فیصله اختلافات مرزی ایران و عراق را به طریق مسالمت آمیز خواستار شد. وی افزود ایالات متحده در اختلافات بین ایران و عراق دخالتی ندارد و قصد هیچ گونه مداخله ای دراین مورد ندارد. بااین حال، امریکا هرنوع اقدامی را که به مشتعل شدن اختلافات دامن می زند، مورد تقبیح قرار می دهد. ... مقامات رسمی در واشنگتن گوشزد می کنند که اعلام تکذیب امریکا مبنی بر هرنوع دخالت در نوارهای مرزی ایران و عراق به دنبال ادعای مقامات ایران صورت گرفته است. دولت ایران، ایالات متحده را به همدستی و کمک به عراق در نبردهای مزبور متهم ساخته است. ...»(۳)

از سوی دیگر، بخش عربی رادیو لندن امروز اعلام کرد: «لغو قراردادی که عراق در سال ۱۹۷۵ با ایران در الجزایر امضا کرده بود، تاحدی ازطرف ایران صورت گرفته است، زیرا رئیس ستاد نیروهای این کشور هفته گذشته گفته بود که ایران آن قرارداد را به رسمیت نمی شناسد.»(۴)-(۵) لازم به توضیح است که سخنان تیمسار فلاحی در مقابل تجاوزهای مکرر مرزی عراق به ایران، خصوصاً اشغال منطقهٔ سیف سعد و زین القوس و نقاط همجوار آن صورت گرفته است و این به معنای لغو قرارداد نیست. دراین زمینه عراق ادعا داشت که در قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر به ایران امتیاز داده است و تیمسار فلاحی در پاسخ گفت که این قرارداد امتیاز نبوده است، بلکه حق ایران بوده است.

۱- همان، صص۳۱۶ تا ۳۱۸، فایننشال تایمز، راجر ماتیوس، ۱۹/۹/۱۹۸۰ (۲۸/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۶ به نقل از رادیو عربی امان، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۲، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۷:۳۰ دقیقه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- در روز ۲۴ شهریور ۱۳۵۹، تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگو با خبرگزاری پارس درباره ادعاهای مرزی و نبردهای شدید در مرزهای غربی کشور به شدت واکنش نشان داد. وی درباره قرارداد الجزایر و ادعاهای مرزی عراق گفت: «ما قرارداد الجزایر را درمورد مرزهای ارضی قبول نداریم و یک میلی متر از خاک خود را به کسی نخواهیم داد. درمورد شط العرب و اروندرود هم که به گمان عراق امتیازی به ما داده است، ما آن را حق خود دانسته و امتیازی برای خود نمی دانیم. و اگر نیروهای بعث عراق در داخل خاک خود قسمتی از ارتفاعات مشرف و سرکوب و یا قسمتی از مرز مشترک را اشغال کرده است، به هر بهایی که شده آن را پس خواهیم گرفت.» رجوع کنید به گزارش اول روزشمار ۲۴ شهریور ۱۳۵۹.

۵- همان، ص۱۶، به نقل از بخش عربی رادیو لندن، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

نبرد در زمین و هوا در قسمت های عمده مرز ایران و عراق در غرب و جنوب غربی کشور ادامه دارد و بروز جنگ دریایی نیز پیش بینی می شود. تحرکات نیروهای عراقی در روزهای اخیر و به خصوص حوادث و درگیری های امروز، میل قابل توجه این درگیری ها و نیز حملات آتی عراق به مناطق مرزی خوزستان را آشکار می سازد. دراین زمینه، گزارش امروز لشکر۹۲ زرهی اهواز بالاخص گویای تدابیر نظامی عراق در این منطقه است: «برابر اطلاعات واصله و تجزیه وتحلیل زمین و استقرار یگان های نظامی عراق در محل های زیرین، ارتش عراق قصد دارد که از محورهای زیر به خاک ایران یک حمله غافلگیرانه را با نیروهای زرهی و مکانیزه و پشتیبانی هوایی انجام دهند به قسمتی که یک گروه رزمی تانک سنگین در محور عماره - فکه - دوسلق، [شهرهای] دزفول و شوش را تهدید نموده و یک گروه رزمی پیاده مکانیزه از حلفائیه - شیب - الله اکبر، [شهر] اهواز را تهدید نماید. در این زمان، یک گروه رزمی تانک سنگین ازطریق محور تنومه - کوشک وارد منطقه بنی تمیم گردیده و با گروه رزمی که ازطریق محور تنومه - کیلومتر ۲۵ [خرمشهر] در همین ساعت در حرکت خواهد بود، تلاقی نماید. بدیهی است دراین حالت ازطریق محور تنومه - شلمچه، شهر خرمشهر نیز محاصره خواهد شد. ...»(۱)

دراین حال، درگیری های شدید چند روز اخیر در محور بستان و سوسنگرد میان قوای مهاجم عراق و مدافعان ایران امروز نیز با شدت تمام ادامه یافت. «در ساعت ۶:۳۰ دقیقه امروز، ازسوی مأمورین عراق به سمت پاسگاه سوبله تیراندازی شد که مأمورین ایرانی متعاقباً به آتش آنها پاسخ دادند.»(۲) در این درگیری که تا ساعت ۱۸ امروز همچنان ادامه داشت، یک کامیون بزرگ واحد سوبله عراق به دست نیروهای خودی منهدم شد.(۳)همچنین، «در ساعت ۹ امروز، مجدداً درگیری بین نیروهای خودی و نیروهای مزدور عراقی در نوار مرزی پاسگاه فکه و دویرج از سر گرفته شد.» بنا به این گزارش، در این درگیری یک درجه دار به نام گروهبان یکم "فیروز اسدی" شهید و ۶ نفر از نیروهای خودی مجروح شدند. یک هواپیمای میگ عراق نیز در همین منطقه توسط نیروهای خودی سرنگون شد و تلفات سنگینی به دشمن وارد آمد.(۴)این درگیری در ساعت ۱۵ همچنان ادامه داشت و در این ساعت به پاسگاه صفریه نیز کشیده شد، که هر دو پاسگاه دویرج و صفریه تقاضای پشتیبانی هوایی کردند.(۵) گزارش بعدی شهربانی سوسنگرد حاکی است: «در درگیری بین نیروهای خودی و نیروهای مزدور عراقی که در نوار مرزی جنب پاسگاه فکه رخ داده، وسیله توپخانه ایران ۲ پاسگاه عراق و تعداد ۴ تانک و تعدادی ماشین آلات منهدم گردیده است.» بنا به این گزارش: «ضمناً درحوالی پاسگاه فوق یک فروند هواپیمای ایرانی به علت نامعلومی سقوط نموده.»(۶) یک گزارش دیگر از هنگ سوسنگرد حاکی است که در همین منطقه، امروز یک سرباز عراقی که خدمه و تیرانداز تانک بوده، با سلاح انفرادی خود، به پاسگاه فکه پناهنده شده است.(۷) دراین حال، از ناحیه ژاندارمری خوزستان به هنگ آبادان هشدار داده شد که باتوجه به اقدامات نیروهای خودی در روز جاری در انهدام و ایجاد خسارت به چاه های نفت عراق در منطقه فکه عراق، مراقب خرابکاری عوامل وابسته به عراق در خارک باشند، زیراکه تأسیسات نفتی این منطقه در خطر اقدامات تلافی جویانه عراق و عوامل داخلی آن است.(۸)

از سوی دیگر، تحرکات عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد امروز نیز قابل توجه بود. ازجمله:

ص: ۱۱۲۵

۱- سند شماره ۲۹۰۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۴، ص۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی معاون ناحیه از سوسنگرد.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره سریال: ۱۴، ص۱، ۲۸/۶/۱۳۵۹، از هنگ سوسنگرد، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به وزارت کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی سوسنگرد، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۳۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استاندار خوزستان - ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله از شهربانی سوسنگرد؛ و - سند شماره ۲۹۰۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به ف - ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان بستان.

۵- سند شماره ۲۹۰۸۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۵۴۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (امور اجتماعی) به استاندار استان خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش شهربانی سوسنگرد؛ و - سند شماره ۳۴۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران به وزارت کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شهربانی سوسنگرد.

۷- سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۴، ص۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ سوسنگرد مستند به اعلام تلفنی پاسگاه فکه.

۸- سند شماره ۳۴۳۵۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به آبادان - هنگ ژاندارمری، ۲۸/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۴، ص۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان.

امروز تقویت زرهی عراق در منطقه هورالعظیم با عبور از هور و استقرار در منطقه خشکی عشیره ساهندی عراق، که محل یک حلقه چاه نفت و یک پاسگاه عراقی است؛(۱) جابه جایی و نقل وانتقال نیرو، تجهیزات، پل های فلزی، خودروهای حامل پل، تانک برها و خودروهای حامل نیروهای تکاور و کامیون های حامل مهمات در مناطق فلوجه تا کوت، کوت تا خان بنی سعد، دیوانیه به فلوجه، تکریت به کوت، و نیز حمل کامیون های ایفا حامل مسلسل های ضدهوایی از پادگان التاجی به نوار مرز بصره قابل توجه و چشمگیر بوده است.(۲) همچنین، «عوامل عراقی در مقابل پاسگاه طلائیه جدید از خاک عراق مشغول حفر سنگر هستند و از قراین چنین برمی آید که حمله مرزی عراق حتمی است.»(۳)

۱

به دنبال درگیری آتشباری شدیدی که غروب روز گذشته بین قوای نظامی ایرانی مستقر در مرز شلمچه با نیروهای مهاجم عراقی درگرفت،(۴) «از ساعت ۱۲ ظهر امروز نیز مجدداً با شلیک آر.پی.جی۷ ازسوی عراق به پاسگاه خین ایران درگیری شروع شد و تا ساعت ۱۳:۲۰ دقیقه ادامه یافت. در این درگیری برادران پاسدار و ارتشی با سلاح های سنگین خمپاره۱۲۰ و ۸۰ میلی متری و تفنگ۱۰۶ میلی متری موضع دشمن را درهم کوبیدند و همچنین تانک های سنگین و توپخانه ۱۷۵ میلی متری [ایران] به حالت آماده باش قرار گرفت. در این درگیری ۳ نفر (۲ نفر ارتشی و یک نفر پاسدار) شهید و تعداد ۱۰ نفر زخمی شدند.» بنا به این گزارش: «دامنه درگیری در امتداد بندر خرمشهر ادامه یافت و دشمن با آر.پی.جی۷ به ترمینال نظامی بندر حمله کرد که باعث یک شهید و ۵ نفر زخمی شد.»(۵)گزارش خبرگزاری پارس نیز درمورد دامنه این درگیری حاکی است: «ساعت نیم(۶) بعدازظهر امروز، مزدوران بعث عراق مجدداً با خمپاره و آر.پی.جی۷ به منازل مسکونی اهالی نوار مرزی نهر خین حمله کردند که با عکس العمل دلاوران جمهوری اسلامی مواجه شدند. در این درگیری که حدود نیم ساعت ادامه یافت، تنها به قسمتی از ساختمان های منازل مذکور آسیب رسید.»(۷)

درحالی که ارتش عراق آتشباری خود را به مناطق مسکونی روستاهای اطراف خرمشهر کشانده و باتوجه به اینکه به روز بازگشایی مدارس نزدیک می شویم، امروز «یک مقام اداره آموزش وپرورش خرمشهر درمورد وضع تحصیل افرادی که در مرز بوده و هستند، گفت: به خاطر موقعیت کنونی درحال حاضر حدود ۲ تا ۳ مدرسه از مدارس ما پر از مهاجرین منطقه مرزی شلمچه است و به خاطر شایعاتی که درمورد بازنشدن مدارس در روز اول مهر، رواج یافته همین مسئله به ضدانقلاب کمک می کند. اما ما برای دانش آموزان مرز شلمچه کلاس های سیار خواهیم گذاشت و از مسئولین امر می خواهیم که مهاجرین را به جای دیگری انتقال داده و مدارس را در اختیار دانش آموزان بگذارند.» همین گزارش حاکی است که امروز همچنین مردم خرمشهر به طرز باشکوهی در تشییع جنازه پاسدار شهید سیدجعفر موسوی که چند روز پیش در درگیری های ایران و عراق شهید شده بود، شرکت کردند.(۸)

۱- سند شماره ۳۴۳۵۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد به تهران (ف - ژاجا - رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان ژاندارمری بستان.

۲- سند شماره ۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به ژاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش شنود و دیدبانی ارتش.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن۲) به فرماندهی عملیات جنوب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۵- سند شماره ۷۱۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه خرمشهر به ستاد فرماندهی مرکز، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- عین متن سند می باشد.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری پارس از خرمشهر، ۲۸/۶/۱۳۵۹، به نقل از مقامات آگاه خرمشهر.

۸- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

تجاوزات دشمن در نوار مرزی خوزستان

منبع: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، اطلس راهنما - ۱، ص۸.

ص: ۱۱۲۷

دراین حال، تحرکات چند روز گذشته و امروز در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان به اوج خود رسیده، که حاکی از حمله قریب الوقوع ارتش عراق از این مناطق است.(۱) امروز نیز علاوه بر اقدامات عراق در ایجاد استحکامات و سنگرهای بیشتر در منطقه ام الرصاص،(۲) تحرکات این کشور به خصوص در امر انتقال تجهیزات نظامی و جنگ افزار در اروندرود و نیز اقدام ناوچه های عراقی در ایجاد مزاحمت برای کشتی های تجارتی ایران، قابل توجه بود. امروز «یک کشتی روسی حامل خودروهای نظامی و جنگ افزار از شط العرب به طرف بصره در حرکت بوده است.»(۳)درارتباط با اعلام و ادعای عراق مبنی بر حق حاکمیت مطلق این رژیم بر اروندرود و اجبار کشتی های عبوری از این آبراه برای نصب پرچم عراق، گزارش هنگ ژاندارمری آبادان حاکی است که «در ساعت ۳:۵۰ دقیقه بامداد امروز، ۳ فروند کشتی تجارتی ایران در دهانه فاو [به] وسیله نیروی دریایی عراق متوقف و به آنها اظهار داشته اند که بایستی پرچم عراق و راهنما همراه داشته باشند. هر سه کشتی فعلاً در دهانه فاو متوقف هستند.»(۴)

۱

در ادامه تحرکات و حملات ارتش عراق به مناطق مرزی و منطقه عمومی قصرشیرین، امروز علاوه بر تحرکات وسیع ارتش عراق، درگیری های شدیدی نیز در پاسگاه های یکه شان، ولدکشته، تنگاب نو و تلمبه خانه آب با نیروهای ارتش عراق به وقوع پیوست.(۵)درزمینه تحرکات و نقل وانتقالات امروز ارتش عراق، در اولین ساعات بامداد، فرماندهی سپاه مرکز مجدداً خبر از قصد حمله هوایی عراق ظرف امروز و فردا به مناطق هلاله، سومار، مرز خسروی تا کرمانشاه را داد و گوشزد کرد که واحدهای مستقر در غرب کشور، پیش بینی های لازم را اعمال کنند.(۶)این درحالی است که عراق بازهم دست به تقویت نیرو در این مناطق زده و ازجمله «تیپ۹۲ احتیاط خود را امروز به منطقه راینه اعزام و مستقر نموده است.»(۷)

نیروهای عراقی همچنین در ادامه حملات شدید خود به مناطق مرزی قصرشیرین، از ساعت ۶ صبح امروز با تعدادی تانک و ادوات زرهی به پاسگاه تنگاب نو و تلمبه خانه آب حمله کردند. ارتش عراق همچنین در همین ساعت روبه روی پاسگاه ولدکشته تعدادی تانک مستقر کرد. گزارش گروهان قصرشیرین حاکی است که «یک لحظه عدم پشتیبانی و کمک به موقع، باعث سقوط پاسگاه»های مزبور می گردد. بنا به همین گزارش: «متأسفانه از ساعت [شروع] درگیری، از طریق گروهان و هنگ [به] وسیله بی سیم، واحد ارتشی مستقر در تپه های ولدکشته را صدا زده که متأسفانه تا ساعت ۷:۴۵ دقیقه ارتباط برقرار نگردیده است.» همین گزارش می افزاید که نیروهای مستقر در پاسگاه خسروی مجبور شده اند حضوراً موضوع را به اطلاع واحد ارتشی مزبور برسانند. در ادامه آمده است: «با عنایت به اینکه دو پاسگاه مذکور ازنظر سوق الجیشی فوق العاده مهم و موقعیت آنها در خطر است، چنانچه تعدادی تانک خودی در پشت پاسگاه های ولدکشته و تنگاب نو مستقر نگردند، احتمال سقوط هر دو پاسگاه می رود.»(۸) اما نیم ساعت بعد، اوضاع وخیم تر شد، چنانچه گزارش پاسگاه خسروی حاکی

ص: ۱۱۲۸

۱- سند شماره ۶۵۱۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک عملیاتی جنوب (خرمشهر) به یگان های تابعه، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۵:۴۸ دقیقه صبح.

۲- سند شماره ۴۲۳۵۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۵۰۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به گزارش هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۴، ص۵، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۵ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۶- سند شماره ۱۴۱۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی به مرکز فرماندهی غرب، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد.

۷- سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۸- سند شماره ۲۸۳۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

است: «در ساعت ۷:۳۰ دقیقه امروز، تعداد ۲۰ دستگاه تانک زرهی دشمن ازسمت سید برزو به طرف پاسگاه های ولدکشته و تنگاب نو در حرکت و درحال حاضر تعدادی از آنها در ۳۰۰ متری جنوب پاسگاه ولدکشته مستقر شده و هرلحظه احتمال حمله به پاسگاه های فوق می رود.» بنا به این گزارش: نیروهای مستقر در پاسگاه تنگاب نو با آر.پی.جی۷ به طرف تانک های عراقی تیراندازی کرده و درحال دفاع هستند و شدیداً تقاضای نیروی زرهی ازسوی ارتش دارند.(۱)نیم ساعت بعد بازهم به تعداد تانک های عراقی در این منطقه اضافه شد: «در ساعت ۸ صبح امروز، ۵ دستگاه تانک دشمن از قریه سید برزو روبه روی خسروی گذشته و در دو کیلومتری مرز ایران مستقر شدند.»(۲)

از آنجا که در منطقه خسروی گمرک و جاده ترانزیتی در حفاظت پاسگاه خسروی قرار دارد، این پاسگاه باتوجه به نقل وانتقال زرهی دشمن در این ناحیه اعلام کرد: «باتوجه به وضع کنونی و موقعیت ترانزیتی منتهی به کشور عراق و حفاظت اداره گمرک و جاده مربوطه، احتیاج به دو دستگاه تانک دارد. ...»(۳) بالاخره ارتش عراق که از صبح امروز دست به تقویت قوای زرهی خود در روبه روی پاسگاه ولدکشته زده بود، «در ساعت ۹ صبح پاسگاه مزبور را زیر آتش شدید خود گرفت که دراثر این آتشباری، پاسگاه ولدکشته به کلی منهدم شد و کلیه وسایل و سایر سازوبرگ پرسنل آن زیر آوار مانده اند و پاسگاه شدیداً با تیراندازی نیروهای دشمن مقابله نموده و پس از دو ساعت، آتش دشمن خاموش شد و هیچ گونه خسارات جانی به نیروهای خودی وارد نیامده است.»(۴)

«در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، بار دیگر ارتش عراق اطراف قصرشیرین را زیر آتش شدید توپخانه خود قرار داد که بلافاصله ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران مستقر در منطقه به آنها پاسخ دادند. براثر این درگیری ها که تا ساعت ۵ بعدازظهر به طول انجامید ارتش عراق با دادن تلفات سنگین بار دیگر مجبور به عقب نشینی شد.»(۵)در این درگیری های آتشباری، نیروهای جمهوری اسلامی موفق شدند که خسارات کلی به پاسگاه حسین آباد عراق در ارتفاعات آق داغ وارد آورند. ضمناً نیروهای خودی مستقر در منطقه تنگاب توانستند امروز یک تانک عراقی را منهدم سازند.(۶)در ساعت ۱۳:۱۵ دقیقه، شهر قصرشیرین نیز زیر آتش شدید توپخانه عراق قرار گرفت و متعاقب آن، در ساعت ۱۳:۴۵ دقیقه درگیری و آتشباری عراق بر روی دو پاسگاه یکه شان و برج احمدی تابع گروهان قصرشیرین بالا گرفت که واحدهای آتشباری ارتش مستقر در منطقه به آتش دشمن پاسخ دادند.(۷)

و آخرین گزارش از وضعیت پاسگاه های این منطقه که در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، مخابره شده، حاکی است: «پاسگاه های یکه شان، ولدکشته، تنگاب نو و خسروی درحال سقوط است و تقاضای پشتیبانی زمینی و هوایی را نموده است.» بنا به این گزارش، مراتب در تیپ۳ درحال بررسی است و هماهنگی های لازم با هنگ قصرشیرین و افسر ناظر مقدم هوایی برای پشتیبانی زمینی و هوایی صورت گرفته است. همچنین در همین ساعت، سرهنگ۲ ستاد، زمانفر فرمانده لشکر ۸۱ زرهی، به اتفاق افسران ستاد لشکر به منطقه درگیری عزیمت کرده اند.(۸)

۱- سند شماره ۲۸۳۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پاسگاه خسروی؛ و - سند شماره ۲۸۳۷۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به فرماندهی منطقه عملیاتی غرب کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین مستند به اعلام پاسگاه خسروی.

۲- سند شماره ۵۰۶۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش پاسگاه

خسروی.

۴- سند شماره ۲۸۳۷۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش هنگ قصرشیرین؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۶۵ مرکزمطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به فرماندهی منطقه عملیات مشترک غرب (رکن۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین مستند به گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه ولدکشته.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.

۶- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۷- سند شماره ۲۷۶۸۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا - رکن۳ - دایره عملیات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۷۷۳۱۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۸۱ زرهی - رکن۳ به ت - ف - نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد اطلاعات)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، برابر اظهار تلفنی معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه.

۱

بااینکه عموماً گزارش های معارضین عراقی بیشتر چاشنی تبلیغاتی همراه دارد، درهرحال از کانال های خبری داخل عراق محسوب می شوند. ازجمله، در ادامه این گونه تحرکات علیه رژیم بعث، سازمان پیکار اسلامی عراق اعلام کرد که «روز گذشته در نزدیکی روستای حاجی صالح عراق چند تن از نیروهای بعث عراق را در یک حمله سریع به هلاکت رساندند. رزمندگان این سازمان ساعت یک بامداد امروز نیز به نیروهای بعث عراق مستقر در اطراف خانقین شبیخون زدند و تعدادی خمپاره انداز، آر.پی.جی۷ و مسلسل را از آنها به غنیمت گرفتند.»(۱)شایان ذکر است که این سازمان در اعلامیه ای که دیروز انتشار یافت «خطاب به پرسنل ارتش عراق از آنها خواست که با توسل به پیام رهبران انقلاب اسلامی ایران، خمینی بزرگ، درجهت سرنگونی رژیم سفاک صدام حسین که نماینده امپریالیسم امریکا در منطقه است کوشا باشند. ...» در این اعلامیه باتوجه به جنگ مرزی بین ایران و عراق از نظامیان عراق خواسته شده که از پادگان های خود فرار کرده و به صفوف نیروهای اسلامی بپیوندند.(۲)

از سوی دیگر، «جنگجویان کرد عراقی که ازجانب پسر ملامصطفی بارزانی رهبری می شوند، با تشکیل مجمع قانونگذاری مخالفت کرده اند.»(۳) رادیو امریکا ضمن بیان این مطلب، در بخش خبری شامگاهی امروز خود نیز گفت: «این مجمع قانونگذاری سازمانی است که توسط دولت بعث عراق برای جلب رضایت کردهای این کشور که خواهان خودمختاری هستند به وجود آمده است.» بنا به این گزارش، علت مخالفت جنگجویان کرد معارض عراقی با این انتخابات آن است که «این مجمع زیر کنترل دولت بعث عراق اداره می شود.» همین گزارش حاکی است که «جنگجویان کرد عراقی هنوز در مناطق کوهستانی این کشور فعالیت دارند.»(۴)

۲

در درگیری های استان آذربایجان غربی، امروز هم، مهاباد مرکز اصلی بود، ولی در مرکز و دیگر نقاط این استان نیز ناآرامی هایی وجود داشت.

در مهاباد، نبرد و تیراندازی بین افراد لشکر۶۴ ارومیه و ژاندارمری و سپاه پاسداران از یک سو و مهاجمان مسلح ضدانقلاب از سوی دیگر - که از ساعت ۱۰ صبح دیروز آغاز شده بود - در تمام مدت امروز نیز ادامه داشت، که درنتیجه براثر تیراندازی های متقابل، یک نفر از افراد سپاه شهید و ۴ نفر پاسدار و ۲ نظامی ارتشی مجروح شدند.(۵) درگیری های امروز که به دنبال پایان مهلت به "گروه های مسلح غیرقانونی" تا ساعت ۱۰ صبح امروز برای تحویل سلاح ها و گروگان های تحت اختیار خود، رخ داده بود،(۶) «در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه با حمله آتشباری سنگین مهاجمین به مقر پادگان و سپاه مهاباد شدت یافت. در این حملات به نیروهای خودی آسیبی نرسید، اما مهاجمین براثر آتش متقابل نیروهای خودی متحمل خسارات سنگینی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، به نقل از رادیو صدای امریکا، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
۴- همان، ص۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.
۵- سند شماره ۵۰۶۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۳۰ دقیقه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

شدند.»(۱)اما اوج درگیری ها در ساعت بین ۷ تا ۸ شب بود و تا ساعت ۲۱ به طول انجامید.(۲) در این ساعت«دراثر حمله مهاجمین به یک ستون تدارکاتی ارتش در داخل شهر مهاباد، ۵ نفر شهید و ۵ نفر زخمی شدند که حال یکی از آنها وخیم است و یک نفر نیز ناپدید شده است. در این حمله ۲ دستگاه نفربر و یک دستگاه جیپ اورال منهدم گردید.»(۳)

اما درحالی که دیروز و امروز شهر مهاباد شاهد درگیری های خونینی بود، از مرکز استان آذربایجان غربی خبر می رسد که امروز «مهاجمین مسلح غیرقانونی ازطرف جنوب و جنوب غربی شهر ارومیه به طرف پادگان و داخل شهر با سلاح های سنگین تیراندازی کردند. معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی ضمن تأیید این خبر، گفت که حمله شدید مهاجمین از ساعت ۱:۳۰ دقیقه با خمپاره های ۸۱ و ۱۲۰ میلی متری شروع شد و تا ساعت ۴:۳۰ دقیقه بامداد ادامه داشت. در این تیراندازی خسارات جزئی به پادگان وارد شده و هیچ گونه تلفات جانی به بار نیامده است. ...»(۴)

از منطقه مرزی قمرگلن ارومیه نیز خبر می رسد که «حدود ۱۲ نفر از ارتشیان عراق از این مرز جهت پیوستن به نیروهای ایرانی، به دام حزب دمکرات افتادند و حزب دمکرات آنها را دستگیر و بلافاصله آنها را تحویل ارتش عراق داده اند.»(۵) امروز همچنین «در تپه ناصر اشنویه بین نیروهای پاک سازی لشکر۶۴ ارومیه با مهاجمین مسلح، یک درگیری شدید رخ داد که گفته می شود در این درگیری ۴ نفر از نیروهای ارتش زخمی شدند.»(۶) از منطقه میاندوآب نیز خبر می رسد که «در ساعت ۱۶ امروز افراد کمیته میاندوآب که جهت پاک سازی مناطق اطراف میاندوآب عازم شده بودند، با ضدانقلابیون برخورد می نمایند که با متواری کردن مهاجمین، یک نفر از افراد کمیته مجروح می گردد.»(۷) دراین زمینه، یک گزارش دیگر حاکی است که «کمیته میاندوآب و تکاب - که درحال پاک سازی منطقه است - ازنظر مهمات ژ۳ و نارنجک در مضیقه می باشد و نیاز به ارسال سریع مهمات دارند. و ضمناً در عملیات آنان در روز جاری تعداد ۱۰ نفر از مهاجمین را کشته و ۶۰ نفر از آنان را دستگیر کرده اند.»(۸)

دراین حال، گروه های مسلح معاند با نظام بازهم درحال تحرکات تازه و تجمع و آماده سازی بیشتر افراد خود برای حمله به نیروهای مسلح انقلاب هستند. دراین زمینه، امروز بنا به گزارش منابع اطلاعاتی خودی، اعلام شد: «[تعداد و تجمع] افراد مسلح در بوکان زیاد شده و به جمع آوری آذوقه و مهمات جهت حمل [و نقل] به افراد درگیر در سردشت مشغول هستند و ضدهوایی ساخت شوروی که تازه وارد شده در شهر بوکان دیده شده، در پاسگاه قره مرسیل ضدانقلابیون ضدهوایی مستقر کرده اند و تعدادی از جوانان مشغول آموزش می باشند.» بنا به همین گزارش: «شیخ عثمان نقشبندی طی پیامی از اهالی پایجوز دعوت کرده است که علیه جمهوری اسلامی مسلحانه اقدام نمایند. این درخواست شیخ عثمان مورد قبول مردم واقع نشده است.»(۹)

۱- سند شماره ۵۰۶۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات و عملیات مرکز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲:۴۵ دقیقه.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۳- سند شماره ۵۰۶۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات و عملیات سپاه مرکز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲:۳۰ دقیقه؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه غرب کشور، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۵- سند شماره ۴۵۸۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۸- سند شماره ۵۰۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۲۷، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به کمیته مرکزی، ۲۸/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۱:۳۰ دقیقه، برابر اعلام تلفنی برادر ناصری رئیس دادگاه های منطقه میاندوآب و تکاب.

۹- سند شماره ۵۰۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۳۴، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

در استان کردستان امروز درگیری ها و ناآرامی هایی از سقز در شمال تا کامیاران در جنوب استان و به خصوص در مریوان وجود داشت.

درحالی که اطلاعات نیروهای خودی حاکی از «تجمع نیروهای عراقی در پنجوین (روبه روی مریوان) و احتمال حمله [مشترک نیروهای عراقی و گروه های مسلح معارض با نظام] به منطقه مریوان است»،(۱) امروز جهت شناسایی منطقه موردنظر، «هواپیماهای جنگی ایران به مدت ۱۵ دقیقه مناطق و اطراف روستاهای مریوان را که محل تجمع افراد مسلح غیرقانونی بود، شناسایی کردند. همچنین، ۲ فروند هلیکوپتر ارتش به مدت چند دقیقه در مناطق مرزی کشور پرواز کردند.» همین گزارش حاکی است که در این منطقه؛ یعنی در حدفاصل بین سنندج و مریوان «ساعت ۱۰ صبح امروز یک درگیری در منطقه گاران - جانوران بین مهاجمین غیرقانونی کومه له و نیروهای انقلاب رخ داد. این درگیری هنگامی صورت گرفت که عده ای از برادران ارتشی قصد آوردن آب به پایگاه خود را داشتند که ناگهان ضدانقلابیون به خودروی آنها تیراندازی کرده و خودرو واژگون شد. در این درگیری یکی از برادران سرباز شهید و چند تن دیگر زخمی شدند. در اواسط این درگیری، نیروهای انقلاب متشکل از برادران ارتشی و ژاندارمری برای کمک در منطقه حاضر شدند. ۳ نفر از ضدانقلابیون نیز در این درگیری کشته شدند.»(۲) همچنین، برهان قانعی، فرماندار مریوان، درباره وضعیت کنونی این شهر گفت: «مریوان درحال حاضر آرام است و مردم زندگی عادی خود را شروع کرده اند، اما در روستاهای شهر مریوان به علت عدم امنیت، هیچ گونه فعالیتی اعم از خدمات عمرانی - بهداشتی و خواربار انجام نگرفته است و دیگر اینکه ازنظر امنیت مرزی باید توجه بیشتری به اطراف مریوان بشود.» وی افزود: «ازنظر پزشک نیز در مضیقه هستیم.»(۳)

دراین حال، به دنبال درگیری های دیروز در اطراف سقز، «از ساعت ۴ بامداد امروز نیز ازطرف ضدانقلابیون مستقر در سقز به طرف پادگان سقز تیراندازی گردید که با اجرای آتش متقابل نیروهای پادگان، مواضع ضدانقلابیون منهدم و درهم کوبیده شد.»(۴) اما باتوجه به فشار نیروهای مسلح جمهوری اسلامی به گروه های مسلح غیرقانونی در محور کامیاران و عقب نشینی و تجمع ۱۵۰۰ نفر از افراد مسلح مزبور در کوه شاهو (بین کامیاران و جوانرود)، گزارش امروز نیروهای اطلاعاتی خودی حاکی است که افراد مزبور در کوه شاهو، درخواست نیروهای بیشتری کرده اند و قرار است هزار نفر دیگر به آنان بپیوندند و سپس با کمک افراد تازه نفس، شهر کامیاران را محاصره کرده و به تصرف خود درآورند. بنا به همین گزارش، دیگر افراد مسلحِ ضدانقلاب در ارتفاعات مناطق باباجانی، جوانرود، روانسر، کامیاران و اورامانات تخت و لَهُن مستقر و آماده حمله به نیروهای نظامی دولت جمهوری اسلامی هستند.(۵)

ص: ۱۱۳۲

۱- همان.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس در تماس با روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

۳- همان، در گفت وگو با فرماندار مریوان.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- سند شماره ۱۴۱۶۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

درحالی که تهدید عراق برای شروع جنگ هرروز جدی تر می شود، نگرانی از چگونگی رفتار و واکنش دانش آموزان در اول مهر، تحت تأثیر گروه های مختلف، به یکی از عمده ترین نگرانی های کنونی مسئولان نظام تبدیل شده است. بروز این نگرانی در نمازجمعه امروز قم و تهران قابل ملاحظه است.

در قم، امام جمعه این شهر، آیت الله منتظری، در دومین خطبه نمازجمعه امروز، درباره دو محور اساسی؛ تحریکات و تبلیغات برخی گروه ها برای به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه و نیز راجع به درگیری های مرزی در جبهه ها سخن گفت. گزارش روزنامه کیهان دراین مورد چنین است: «... بر ما مسلم شده که ضدانقلابیون درصدد هستند که با تحریکات خود نگذارند اول مهر مدارس باز شود. و نوجوانان عزیز ما باید بدانند ضدانقلاب نمی خواهد شما باسواد باشید و برای آنکه مشت محکمی به دهان آنها بزنیم، اعلام می داریم که تمام دانش آموزان روز اول مهر بر سر کلاس درس حاضر شده و بعد از پایان کلاس، اقدام به راه پیمایی بنمایند و اگر اولیای آنها فرزندان خود را همراهی کنند بهتر است. ...»(۱)

این مسئله همچنین در مراسم این هفته نمازجمعه تهران بروز داشت. امام جمعه در کنار طرح مسائل مختلف، درباره درگیری های مرزی در غرب کشور، نقشه گروه های سیاسی ناهمسو و مخالف نظام برای به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه و فعالیت های منافقانه برخی گروه های مزبور سخن گفت. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی دراین مورد چنین است: «[آیت الله] خامنه ای، امام جمعه تهران، در خطبه دوم درباره تحرکات و تبلیغات گروه های سیاسی داخلی و خارجی پیرامون به تعطیلی کشاندن مدارس در اول مهرماه چنین گفت: "ازجمله مسائلی که لازم است تذکر داده شود، مسئله توطئه همه جانبه دشمن برای به تعطیل کشیدن مدارس ما می باشد. آن هفته من گفتم توطئه ای در کار است. در طول این هفته خبرهایی که رسید: رادیو صدای امریکا از یک طرف، رادیوی دشمنان خائنی که در اروپا نشسته اند به نام به اصطلاح رادیو آزاد ایران، از طرف دیگر منافقین و ضدانقلابیون داخلی که زیر پوشش نام های خلقی قرار گرفته اند و از یک طرف گروه های چپ، قالبشان [غالبشان] با شیوه های مختلف می خواهند کاری کنند که اول، دوم مهر مدارس شروع نشود؛ از چند شعار می خواهند استفاده کنند و بچه های معصوم و نونهالان عزیز را سرگرم تظاهرات کنند. مثلاً از شعار حجاب معلمین: چرا باید معلمین حجاب داشته باشند؟ از شعار تعطیل دانشگاه ها: چرا باید دانشگاه ها تعطیل باشد؟ [و اینکه اگر] دانشگاه ها باز نشود، سرِ کلاس نمی رویم. از فعالیت گروه های سیاسی: آقا چرا نمی گذارید گروه های سیاسی در مملکت فعالیت کنند؟ درحالی که بیشترین فعالیت مضر را آنها دارند می کنند. ... از اختلاف سطح مسئولان مملکت: یک نفر طرف دار این مسئول، یکی طرف دار آن مسئول، این شعار و آن شعار و نتیجه همه این بهانه ها به تعطیل کشاندن مدارس است. ...» امام جمعه تهران آن گاه مسئولان دو جناح حاکم بر نظام را برای

ص: ۱۱۳۳

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۹، خبرنگار کیهان از قم؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۵.

جلوگیری از سوءاستفاده گروه های مزبور، به اتحاد و رفع اختلاف دعوت کرد و سپس افزود:

«من هشـدار می دهم به برادران پاسـدار، ای برادران پاسـدار، یکی از اجزای نقشه دشـمن این است که می خواهنـد کاری کننـد که شاید بتوانند میان پاسداران و محصـلین مدارس درگیری ایجاد کنند؛ محصلان مدارس را در مقابل پاسداران قرار بدهند. ...» وی در پایان خطبه دوم دربـاره پیـام هـای بختیـار و چریـک های فـدایی درمورد اخیر گفت: «این تحریکات امریکایی است. بختیار خائن، مفلوک [و] فراری بیچاره هم پیام داد. چریک [های] فـدایی خلق هم پیام دادنـد، فلان گروهک بی نام و نشان چپ هم پیام داده و بعضـی از گروهک هایی که نـام اسـلام رویشـان هست، آنهـا هم به انواع و اقسـام پیـام هـایی می دهنـد و تحریکاتی می کننـد. اینها می خواهنـد مملکت را به فلج بکشاننـد، می خواهند فردای این مملکت افراد درس خوانده و تحصـیل کرده نداشـته باشد. ... آقایانی که توی روزنامه هایتان، توی شـب نامه هایتان سـعی می کنیـد بچه ها را وادار کنیـد به تعطیل مدارس، این ملت و این انقلاب بیش از این تحمل رذالت های شـما را نخواهد داشت (تکبیر)...»(۱)

۱

تحریم هـای اقتصـادی غرب درمـورد ایران از یـک سـو و تشدیـد درگیری هـای مرزی زمینی و به خصـوص هوایی میـان ایران و عراق در سرتاسر مناطق غربی کشور، دولتمردان ایران را به دنبال منابع قابل اطمینانی که بتوانند تسلیحات هوایی غربی ایران را پشتیبانی کنند، سوق می دهـد. در همین خصوص، دو کشور یونان و ایتالیا که جزء کشورهای غربی عضو سازمان آتلانتیک شـمالی (ناتو) به شـمار می رونـد، در نگـاه برخی مسـئولان جمهوری اسـلامی گزینه های مناسبی به نظر می رسـند. دراین مورد «منابع رسـمی دولت یونان امروز گفتنـد این دولت سرگرم بررسی پیشنهادات ایران درزمینه سرویس هواپیماهای نظامی و بازرگانی این کشور در یونان است. روزنامه ویما چاپ آتن، گزارش داد به نظر می رسـد وزارت خـارجه یونـان مایـل است تـا موافقت نامه ای را برای تعمیر هواپیماهای غیرنظامی ایران منعقـد سازد، لکن به دلیل ادامه گروگان گیری در تهران، تمایلی به بحث پیرامون تعمیر و نگهداری هواپیماهای نظامی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۲.

ایران ندارد. به نوشته این روزنامه، دولت ایران پیشنهاد مشابهی دراین زمینه به دولت ایتالیا داده است. چنین پیداست که منابع هوایی آتن - که بخشی از آن در اختیار امریکاست - توانایی تعمیر و سرویس جنگنده بمب افکن های فانتوم را - که نیروی هوایی ایران عمدتاً از این جنگنده ها تشکیل یافته است - دارد.»(۱) این درحالی است که «رئیس جمهور ایران خاطرنشان کرده است که روابط اروپای غربی با ایران درصورتی بهبود خواهد یافت که رأساً و جدا از امریکا به لغو تحریمات اقتصادی علیه ایران اقدام کنند.» بنا به این گزارش: «روزنامه نیویورک تایمز نیز می نویسد: ایران با هرنوع محاسبه قابل درکی می تواند از آزادی گروگان ها بیشتر از اسارت آنها سود جوید.»(۲)

۱

روزنامه واشنگتن پست در شماره امروز خود از جمع آوری مجموعه ای از اسناد طبقه بندی شده و دیگر مدارک سری درمورد تاریخ روابط ایران و امریکا خبر داد. روزنامه مزبور نوشت: «گروه کوچکی در وزارت خارجه امریکا به دستور کارتر از دسامبر گذشته سرگرم تهیه یک گزارش بسیار محرمانه ای بوده اند که تاریخ آن به سال ۱۹۴۱، آغاز اولین درگیری عمیق امریکا در ایران، به عقب بازمی گردد و تنها ۲۰ تن از مفاد این گزارش مطلع می باشند. رئیس عملیاتی طرح، یک مقام وزارت خارجه "فیلیپ استود آرت" می باشد. واشنگتن پست به نقل از یک منبع معرفی نشده، نوشت که رئیس جمهوری در فراهم آوردن مقدمات یک هیئت تحقیق بین المللی خواستار دانستن این می باشد که چه مطالبی در ضبط و بایگانی وجود دارد تا درصورت لزوم آن را منتشر سازد. واشنگتن پست همچنین فاش ساخت این مجموعه شامل ۶۰۰ هزار ورق از اسناد دولت امریکا و یک گزارش ۵۰۰ صفحه ای درمورد سیاست امریکا نسبت به ایران می باشد که به قول چندین منبع، درصورتی که مدارک و اسناد منتشر شوند همه رؤسای جمهوری امریکا از فرانکلین روزولت، به این طرف مورد انتقاد شدید قرار خواهند گرفت. به گزارش این روزنامه، طبق گزارشی، پرزیدنت کارتر شدیداً مورد انتقاد قرار خواهد گرفت، ولی واشنگتن پست به نقل از یک منبع افزود: "درصورتی که ایرانیان خواستار اعتراف امریکا به گناه جنایاتش در ایران باشند، این گزارش برای آنان نیست." روزنامه فوق الذکر می افزاید که تنها دو کپی از گزارش و مدارک و اسناد همراه آن وجود دارد؛ که یکی نزد برژینسکی مشاور امنیتی رئیس جمهور و دیگری در صندوقی برای دسترسی مقامات بالای وزارت خارجه حفظ می شود. در جمع آوری مدارک و اسناد از آرشیوهای وزارت خانه های دفاع و امور خارجه و سیا استفاده شده است.

به دنبال انتشار این گزارش، مقامات امریکایی بلافاصله عکس العمل نشان دادند و سعی کردند به نوعی آن را توجیه و تعبیر کنند. ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه، درارتباط با گزارش روزنامه واشنگتن پست گفت: "مطلع بودم که اوراقی از انواع مختلف درحال جمع آوری شدن می باشد که احتمالاً می تواند درصورت مقررشدن انجام تحقیقاتی درمورد سیاست گذشته امریکا نسبت به

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص۴ و ۵، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس از آتن، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۴، تاریخ ۲۸/۶/۱۳۵۹، ص۱۴، به نقل از رادیو صدای امریکا (بررسی خلاصه اخبار).

ایران توسط کنگره یا شخص دیگری مورد استفاده قرار بگیرد. ... ولی غلط است اگر برچسبی مثل پذیرفتن هرگونه تقصیری ازجانب ایالات متحده درمورد ایران به خاطر این مجموعه هماهنگ اوراق بزنیم. ... آن طوری که من فهمیده ام هیچ گونه سند قابل اتخاذی وجود ندارد، بلکه صورت برداری از اوراق وجود دارد. ... من نمی دانم چگونه چنین چیزی درمورد ایران انجام پذیرفته است و مخصوصاً از هویت کار مطلع نمی باشم. ... مواظب باشید برداشت غلطی نکنید، زیرا می توانند اثراتی ناخوشایند به خاطر عکس العمل احتمالی ایران در بر داشته باشد."

همچنین جان تراتنر، سخنگوی وزارت خارجه امریکا، "طرح" افشاشده توسط واشنگتن پست را "مجموعه ای از اسناد و حقایق خلاصه شده درمورد روابط گذشته ایران" توصیف نمود و گفت هیچ گونه نتیجه و یا قضاوتی از این مجموعه نمی توان گرفت زیرا "این فقط یک صورت برداری است و بس." تراتنر از پاسخ خبرنگاران مبنی بر اینکه افشای "طرح" می تواند به تلاش های ایالات متحده برای آزادساختن گروگان ها لطمه ای وارد آورد یا خیر، خودداری ورزید. دراین میان، وزارت خارجه امریکا بیانیه ای منتشر نمود که در آن آمده است: "این اوراق پنتاگون نمی باشد. این یک تاریخ و یا یک تحلیل روابط ایالات متحده با ایران نیز نمی باشد و هیچ گونه مطالعه ای به این صورت انجام نپذیرفته است. این مجموعه فقط جمع آوری از اسناد و حقایق خلاصه شده از روابط گذشته فیمابین ایالات متحده و ایران است. این جمع آوری بر اشتباهات گذشته امریکا تکیه نمی کند و هیچ گونه نتیجه و یا قضاوتی از آن نمی توان کرد و اساساً یک صورت برداری به معنی کلمه می باشد."»(۱)

۱- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۸، به نقل از خبرگزاری ها از واشنگتن؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از یونایتدپرس از واشنگتن؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۵، تاریخ ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳۷، به نقل از بخش عربی رادیو کویت، ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه، ۲۸/۶/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ شنبه ۲۹ شهریور ۱۳۵۹ ۱۰ ذی القعده ۱۴۰۰ ۲۰ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

بااینکه رژیم عراق ادعا می کند «که تنها کمتر از نصف آنچه را که طبق قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر با توافق ایران به عراق تعلق می گرفت و نیز کنترل کامل شط العرب - آبراهی که دو کشور را از هم جدا می کند - به دست آورده است، صدام برای بهبود روابط با تهران پیشنهاداتی ارائه داده است؛ ازجمله: پس گرفتن جزایر ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ در دهانه خلیج فارس و نیز قول خودمختاری به اقلیت های کرد، عرب و بلوچ»(۱)این درحالی است که نیروی دریایی ایران نیز «هشدار داده که به زودی درگیری بر سر کنترل شط العرب تبدیل به نبرد دریایی می شود.»(۲)

بدون شک، پیشنهادهای تازه صدام در میان مقامات سیاسی و نظامی ایران نوعی مبارزه طلبی تلقی می شود و همین نگرانی برخی محافل سیاسی، انقلابی، عربی را برانگیخته و آنان را به تکاپو برای جست وجوی راه هایی جهت حل مخاصمه و جلوگیری از پیشرفت آن واداشته است. دراین زمینه از دمشق خبر می رسد که امروز «خبرگزاری قطر به نقل از منابع رسمی فلسطینی، گزارش داد یاسر عرفات، رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین، به زودی از تهران و طرابلس دیدار خواهد کرد. منابع فلسطینی گفتند عرفات در مدت اقامتش در تهران اوضاع مرزی ایران و عراق را با رهبران ایران بررسی خواهد کرد. ...»(۳)دراین باره، یک گزارش دیگر حاکی است: «سازمان آزادی بخش فلسطین به تلاش های میانجیگرانه خود برای پایان دادن به اختلافات مرزی ایران و عراق افزوده است. ...» بنا به این گزارش، «دو تن از اعضای کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین پس از انجام مذاکراتی با رهبران عراق در بغداد با ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، دیدار و گفت وگو کرده، پیامی ازطرف عرفات به وی تسلیم کردند.»(۴)

از سوی دیگر، «درحالی که نبرد بین نیروهای ایران و عراق در حاشیه شط العرب ادامه دارد وزارت خارجه ایران علیه منهدم ساختن کشتی های نفتکش که عازم بنادر ایران هستند به عراق

۱- پژوهشگاه علوم معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ص۳۲۷، فایننشال تایمز، راجر ماتیوس، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، مترجم: مهدی رنجبران.

۲- همان، ص۳۲۸، تایمز (انگلیسی)، توفیق میشلاوی، بیروت، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه: مهدی رنجبران.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، همگی به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری اسلامی از دمشق.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، صص۱۴ و ۱۵، به نقل از رادیو فارسی کلن، ساعت: ۲۱، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

هشدار داده است.» گزارش خبرنگار رادیو صدای امریکا دراین باره چنین است: «وزارت خارجه ایران، عراق را به خاطر ملغی ساختن قرارداد مرزی ۱۹۷۵ محکوم کرده است. به موجب این قرارداد، آزادی عبور کشتی ها به مقصد هر دو کشور تضمین شده بود. در اعلامیه وزارت امور خارجه ایران به دولت عراق اخطار شده است که از مداخله در رفت وآمد کشتی هایی که عازم بنادر ایران هستند و یا از بنادر ایران خارج می شوند بپرهیزد و نیز مناطقی را که در حاشیه شط العرب اشغال کرده است تخلیه نماید. این مناطق براساس قرارداد مرزی ۱۹۷۵ به ایران واگذار شده بود.» تحلیل گر رادیو امریکا افزود: «اعلامیه منتشره ازسوی وزارت امور خارجه ایران و تلاش های سوریه و سازمان آزادی بخش فلسطین ازجمله اقدامات سیاسی برای پایان دادن به منازعات ایران و عراق می باشند. ...» بنا به این گزارش، «رادیو بغداد دیروز ادعا کرد که در آینده کنترل تمامی خلیج فارس به دست عراق خواهد افتاد. رادیو بغداد همچنین بر حاکمیت عراق بر سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی تأکید نموده است. ...»(۱)

۱

در تبلیغات رسانه های عراق و نیز برخی رسانه های عربی، اعلام حمایت برخی کشورها، سازمان ها و رسانه های عربی منطقه از رژیم عراق و اقدامات اخیر رهبری این کشور در حمله به خاک ایران و لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان دو کشور، رفته رفته، آشکارا، پررنگ تر می شود.

رادیو صوت الجماهیر عراق گزارش داد که امروز «ملک حسین بن طلال، پادشاه اردن هاشمی، مجدداً در یک تماس تلفنی با پرزیدنت صدام حسین اعلام کرد دولت و ملت اردن کنار عراق در مبارزه خود برای بازگرداندن حقوق کامل خود خواهد ایستاد.»(۲)

یک گزارش دیگر از رادیو بغداد حاکی است که امروز سرهنگ "محمد خانا ولد یدانا"، رئیس جمهور موریتانی، که شب گذشته نامه صدام حسین را از سفیر ویژه وی، برهان الدین عبدالرحمن، دریافت کرده بود، ضمن حمایت از موضع عراق تأکید کرد که موریتانی آماده است از کلیه اقدامات عراق پشتیبانی کند.(۳)

خبرگزاری عراق نیز در گزارشی اعلام کرد: «شازلی کلیبی [شاذلی قُلَیبی] دبیرکل اتحادیه عرب، حمایت خود را دررابطه با درگیری های مرزی این کشور با ایران ابراز داشته و گفته است که در برخوردهای کنونی ایران و عراق باید از عراق که خواستار به دست آوردن سرزمین های خود می باشد حمایت کرد. ...» خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از همین خبرگزاری، اعلام کرد قلیبی امروز با سعدون حمادی، وزیر امور خارجه عراق، ملاقات کرده است. گفت وگوهای این دو عمدتاً درباره اوضاع مرزی ایران و عراق بوده است.(۴)

ص: ۱۱۴۰

۱- همان، به نقل از بخش فارسی رادیو صدای آمریکا، ساعت: ۷ بامداد ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۴۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۴۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر بغداد، ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری رویتر از بغداد به نقل از خبرگزاری عراق.

دراین مورد امروز رسانه های کویتی گوی سبقت را از دیگر کشورهای عربی ربوده اند. ازجمله، «روزنامه کویتی الرأی العام به نقل از منابع سیاسی در بغداد، نوشت کشورهای خلیج (فارس) مراتب پشتیبانی خود را از لغو پیمان ایران و عراق توسط صدام حسین به اطلاع سفرای ویژه رئیس جمهوری عراق رسانیده اند.» بنا به این گزارش، «صدام حسین هم زمان با اعلام لغو پیمان، سفرایی به قطر، کویت، عربستان سعودی، امارات عربی متحده و بحرین اعزام داشت.»(۱)روزنامه کویتی الانباء نیز در یک حرکت تبلیغاتی تهدید آمیز «امروز هشدار داد ایران به تلافی اقدام اخیر دولت عراق مبنی بر زیرپاگذاردن مفاد پیمانی که اجازه می دهد بنادر نفتی ایران به آب های خلیج فارس دسترسی داشته باشند، احتمالاً مبادرت به بستن تنگه استراتژیک هرمز خواهد کرد.» بنا به این گزارش، «روزنامه الانباء این مطلب را از قول منابع دیپلماتیک ناشناس نوشته است. الانباء می نویسد: چنانچه مقامات ایران این راه آبی را ببندند به طور اجتناب ناپذیری درگیری مرزی خود با عراق را دامن زده، یک جنگ واقعی در این منطقه به راه خواهد انداخت.»(۲) مجله کویتی معات الامه نیز خبر داد: «کشور عراق هنگامی که در معرض تجاوزات رژیم ضدخلقی [آیت الله] خمینی قرار گیرد، از حقوق ملی و ناسیونالیستی و قانونی دفاع می کند که افراط و تفریط به آن، خیانت به شمار می رود.» مجله مزبور «به ضرورت رجوع به موافقت نامه قسطنطنیه که مرزهای میان عراق و ایران و خطوط آن را تعیین کرده، دعوت نمود. این مجله کویتی از حکمرانان ایران دعوت کرد تا از ادعاها و رؤیاهای فاسد خود صرف نظر کنند و به عقل بازگردند.»(۳)

۱

درحالی که نبردهای سنگین میان ایران و عراق در مرزهای غرب و جنوب غربی کشور ابعاد وسیع تری به خود گرفته است، موضوع توازن قوای نظامی و ظرفیت های ملی دو کشور، در کنار ریشه یابی علل و عوامل شروع درگیری های مرزی و تشدید آن و لغو قرارداد مرزی ازسوی دولت عراق، یکی از موضوعات مهم مورد بحث امروز محافل مطالعاتی بین المللی و تحلیل گران رسانه ای جهان، بوده است. دراین زمینه، «براساس گزارش آژانس بین المللی مطالعات استراتژیک در سال ۸۰ [۱۹]، درخصوص توازن نظامی، ارتش عراق متشکل از ۲۴۲۲۵۰ نیرو می باشد که درنتیجه بزرگ ترین ارتش در منطقه خلیج [فارس] به شمار می رود. این آژانس که یک سازمان غیردولتی است و شامل کارشناسانی از ۵۰ کشور است، بیان می کند، ارتش این کشور شامل ۴ لشکر زرهی، ۴ لشکر مکانیزه، ۴ لشکر پیاده کوهستانی، یک تیپ زرهی گارد جمهوری و نیز ۲ لشکر از نیروهای مخصوص می باشد. عراق دارای ۲۷۵۰ تانک

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۴، کویت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۳۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ساعت ۱۲، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

روسی و ۱۰۰ تانک MX فرانسوی است. نیروی هوایی عراق، ۳۳۲ جنگنده روسی و ۱۵ فروند هواپیمای شکاری قدیمی از نوع هانتر ساخت انگلیس و بالگرد های مدرن ۴۷ از نوع "الیوت" ۱۱۱ و ۱۰ فروند بالگرد "سوپرفرلون" و ۴۰ فروند بالگرد "غزال" ساخت فرانسه و نیز ۳ فروند هواپیمای "بوماس" ساخت فرانسه و انگلیس را دارا می باشد. همچنین نیروی هوایی این کشور درخواست خرید ۱۵۰ فروند هواپیمای میگ ۲۳، ۲۵، ۲۷ و ۶۰ فروند میراژ "اف سی ۱" و ۷۶ فروند بالگرد دیگر را در برنامه خود دارد.»(۱)

دیوید آدامسون، تحلیل گر روزنامه نیویورک تایمز نیز دراین مورد چنین نوشته است: «... ارتش عراق به میزان قابل ملاحظه ای برتر از نیروهای ایران است، اما در درازمدت جنگ عراق با ایران برای عراق خطرناک خواهد بود. دلیل این مطلب سه برابر بودن جمعیت ایران نسبت به جمعیت عراق و برتری نیروی دریایی ایران است.»(۲)این تحلیل گر امریکایی در ادامه این بحث افزوده است: «در یک سخنرانی طولانی در روز چهارشنبه صدام گفت که شرایط توافقنامه را تنها به خاطر آن پذیرفته بود که شوروی عراق را در جنگ با کردهای شورشیِ مورد حمایت ایران، ازلحاظ مهمات و تسلیحات در مضیقه قرار داده بود.» آدامسون سپس درباره حمایت علنی ایران از گروه های معارض عراقی مخالف رژیم صدام نوشت: «ایران علناً از حزب الدعوه، جنبش شیعی عراق، حمایت می کند. تصور می شود این جنبش مسئولیت حمله به سفارت انگلیس در بغداد را در ماه ژوئن به عهده داشته است. شیعیان اکثریت جمعیت این کشور را تشکیل می دهند، آنها در بغداد به لحاظ سیاسی دارای نفوذ نیستند، در آنجا سنی ها قدرت را در دست دارند. صدام در سخنرانی خود توجه ویژه ای نسبت به وحدت اعراب در مواجهه با "نژادپرستی ایرانی ها و خشم پنهان" آنها نشان داد.»(۳)

همچنین، ورنر ویسکاری، یکی دیگر از تحلیل گران نشریه نیویورک تایمز نوشت: «دیپلمات های عرب دیروز در بیروت گفتند عراق با استفاده از ۱۰۰۰ نیرو و با فسخ قرارداد خود با ایران به اهداف خود در درگیری های اخیر دست یافته و آماده دفع هرگونه ضدحمله ایرانی ها می باشد.» وی با اشاره به آمارهای طرفین درگیری از خسارات واردشده به دیگری، به نقل از دیپلمات های عرب افزود: «عراق طرح ریزی حملات مرزی خود علیه ایران را ۶ ماه پیش آغاز کرده، تقریباً ۵۰,۰۰۰ تن از نیروهای ۲۰۰,۰۰۰ نفری خود را حرکت داده، اما تاکنون فقط از تعداد ۱۰۰۰۰ نیرو استفاده کرده است. اما مقامات اطلاعاتی واشنگتن گفتند که عراقی ها ظاهراً بیش از ۵۰۰۰ نیرو مستقر نکرده اند و تعداد سربازان ایرانی بسیار کمتر از این می باشد.»(۴)

ص: ۱۱۴۲

۱- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، صص۳۲۲ و ۳۲۳، الشرق الاوسط (انگلستان)، خبرگزاری فرانسه - لندن، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهتاب فضلی.

۲- همان، ج۱، ص۳۲۴، نیویورک تایمز، دیوید آدامسون، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۳- همان، ج۱، صص۳۲۵ و ۳۲۶، دیلی تلگراف، دیوید آدامسون، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۴- همان، ج۱، صص۳۲۳ و ۳۲۴، نیویورک تایمز، ورنرویسکاری، ۲۰/۹/۱۹۸۰ (۲۹/۶/۱۳۵۹)، ترجمه مهدی رنجبران.

۱

به دنبال حملات عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد، امروز نیز در این نواحی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در مقابل قوای زرهی، مکانیزه و پیاده عراق مقاومت کردند. دراین زمینه دو گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد حاکی از ادامه و شدت درگیری در پاسگاه های سوبله و دویرج است: «[گزارش] پاسگاه دویرج حاکی است در ساعت ۱۰:۳۰ دقیقه بامداد امروز [در ادامه درگیری های روز قبل] در پاسخ به حملات توپخانه دشمن، یک دستگاه خودرو زیل دشمن دراثر آتش سلاح های خودی منهدم و خساراتی به پاسگاه دویرج عراق وارد و درگیری به صورت پراکنده [تا غروب روز جاری] ادامه داشته است.»(۱) همچنین: «از ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه بامداد امروز، [مجدداً] درگیری شدید بین مأمورین پاسگاه سوبله گروهان بستان با عراقی ها شروع شده که تقاضای پشتیبانی هوایی شده است.»(۲)

این درحالی است که ارتش عراق بازهم دست به تحرکات و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات بیشتر به منطقه هم جوار هویزه زده است؛ چنان که برابر گزارش ستاد مشترک ارتش، «عصر امروز، قرارگاه لشکر۱۲ ارتش عراق با یکی از تیپ های تابعه که هویت آنها نامشخص می باشد از شمال عراق به منطقه هویزه حرکت نموده اند.»(۳)

از طرف دیگر، امروز نیز همچون دو روز گذشته نیروی هوایی عراق در منطقه خوزستان و ایلام، هیچ تحرکی نداشت که این امر مشکوک به نظر می رسد، «طبق گزارش افسر شیفت رادار دزفول هیچ گونه تجاوز هوایی که در دید رادار قرار گرفته باشد، صورت نگرفته است.»(۴)

در همین حال، بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح، از صبح امروز در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران حاضر شده تا شخصاً بر عملیات نیروهای مسلح انقلاب در غرب و جنوب کشور نظارت کند.(۵)

۲

به دنبال لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق ازطرف دولت بعث حاکم بر عراق، درگیری نه تنها در پاسگاه های شلمچه - که از چند روز قبل از آن درحال دفاع در مقابل حملات آتشباری عراق بودند - شدت بیشتری یافته، بلکه این درگیری ها امروز به رودخانه اروند و دهانه خلیج فارس نیز کشیده شده است.

درزمینه وضعیت کشتیرانی در اروندرود در اوضاع کنونی، امروز «یک مقام آگاه در اداره بنادر و کشتیرانی آبادان اعلام کرد که از روز گذشته تاکنون [پیش ازظهر]، هیچ گونه کشتی تجارتی ازطریق شط العرب وارد بنادر آبادان و خرمشهر نشده است. این مقام آگاه افزود:

۱- سند شماره ۲۹۰۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش پاسگاه دویرج.

۲- سند شماره ۶۵۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره ۱۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، از ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ سوسنگرد.

۳- سند شماره ۷۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۶، صص۳ و ۴، از مرکز پشتیبانی هوایی مستقر در لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲.

شب گذشته تنها ۹ فروند موتورلنج حامل کالا وارد بندر آبادان شده و در اسکله ها پهلو گرفته اند.» بنا به این گزارش، «مقامات بنادر و کشتیرانی خرمشهر نیز اظهار کردند که تا ساعت ۱۳ امروز، هیچ گونه کشتی تجارتی وارد بندر خرمشهر نشده لیکن ۳ کشتی لایروبی متعلق به سازمان بنادر و کشتیرانی با پایلوت و پرچم ایرانی ازطرف بنادر و کشتیرانی خرمشهر به طرف دهانه شط العرب حرکت کردند. این مقام آگاه همچنین افزود: ازسوی وزارت امور خارجه و مقامات انتظامی کشور دراین خصوص دستورالعمل خاصی صادر شده، ضمناً ازسوی فرماندار خرمشهر به اداره بنادر و کشتیرانی خرمشهر دستور داده شده که فردا کارکنان این بنادر سرِ کار خود حاضر شوند.»(۱)

اما اوضاع اروندرود و دهانه آن به سمت خلیج فارس، باتوجه به تردد کشتی های مختلف وابسته به ایران، از اولین ساعات بامداد امروز تهدیدآمیز به نظر می رسید؛ چراکه براساس یک گزارش با ارزیابی "صحت دارد" منابع عراقی می دانند که «قرار است سه فروند کشتی تجارتی روسی، یوگسلاوی و ایرانی در ساعت ۱۵ امروز با اسکورت ناوچه های نیروی دریایی از بندر خرمشهر جدا و به طرف دریا عزیمت نمایند.» بنا به این گزارش، «سربازان و پرسنل ارتش عراق با اسلحه و مهمات در مقابل نیروی دریایی مستقر شده اند که با چشم دیده می شوند.»(۲)

دراین حال، «در ساعت ۱۸ امروز، مزدوران بعث عراق با سلاح های سنگین و شلیک آر.پی.جی۷ پاسگاه ترمینال نظامی بندر خرمشهر را به گلوله بستند.»(۳)و «درپی آن، قوای نظامی ایران با آتش سلاح های سنگین، دو ناوچه عراقی را در آب های عراق به آتش کشیدند. طی این درگیری ها که در سراسر نوار مرزی خرمشهر صورت گرفت، ۱۵ تن از نظامیان ایران زخمی شدند که ۲ تن از آنان در بیمارستان های خرمشهر به درجه شهادت نائل آمدند.» بنا به این گزارش، «به دنبال درگیری های شدید امروز، قوای نظامی ایران کلیه مرزها را در منطقه جنوب و جنوب غربی ایران زیر کنترل شدید گرفت و شلمچه خرمشهر [از پل نو به طرف بالا](۴) خالی از سکنه شد. [همچنین] درپی درگیری های امروز گروه کثیری از مردم از روحانیون و مسئولان خواستند که به آنان اجازه داده شود به کمک قوای مستقر در مرزها بشتابند.»(۵)دراین حال، به دنبال غرق شدن دو ناوچه عراقی توسط قوای ایران، عراقی ها به سوی یک یدک کش ایرانی به نام "بابک" شلیک کردند که سرنشینان آن بلافاصله به آب زدند و همگی نجات یافتند، اما یدک کش بابک به آتش کشیده شد.(۶)

درگیری در منطقه مرزی خیّن در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه امروز، با آتشباری عراق بر روی این ناحیه آغاز شد،(۷) که ازطریق هنگ ژاندارمری آبادان، نیروی کمکی به این منطقه اعزام

ص: ۱۱۴۴

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، اهواز - خبرگزاری پارس، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۷۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نداجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، براساس شنود از ارتش عراق.

۳- سند شماره ۲۹۲۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری محترم خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۴۴۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره ۱۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، از ستاد عملیاتی جنوب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از آبادان.

۶- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۶، صص۴و ۵، از گارد

ساحلی، **۲۹/۶/۱۳۵۹**؛ و - روزنامه کیهان، **۳۱/۶/۱۳۵۹**، ص آخر، خبرنگار کیهان از آبادان.

۷- سند شماره **۵۰۷۱۹** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، **۲۹/۶/۱۳۵۹**، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

شد.(۱) در گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی اهواز، ضمن اشاره به ساعت این درگیری (۱۲:۵۰) درباره ادامه درگیری های امروز آمده است: «این درگیری در بعدازظهر شدت پیدا کرد که درنتیجه پاسگاه خیّن دچار حریق شد و یک فروند ناوچه عراقی [در ساعت ۱۶:۵۴ الی ۱۷](۲) براثر اصابت گلوله آر.پی.جی۷ دچار آتش سوزی گردید. ضمناً ۲ نفر شهید و یک نفر زخمی گردید. [همچنین] ۳ فروند [کشتی] لایروب به دهانه اعزام گردید که بدون درگیری از کانال خارج شدند. در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه امروز، ۳ فروند کشتی توسط راهنمایان اداره بندر به صوب دهانه حرکت [کردند] که کشتی بدر مجبور به برگشت شده و به طرف آبادان در حرکت است و هنوز به آن تیراندازی سبک می شود. در ساعت ۱۸:۳۰ به طرف پایگاه دریایی تیراندازی گردید که هیچ گونه خساراتی تاکنون نبوده و ۳ عدد خمپاره عمل نکرده که خنثی گردید. در درگیری بین کشتی های تجارتی و ناوچه های عراقی یک فروند قایق ژاندارمری مورد اصابت گلوله قرار گرفت که ناوچه مزبور از کنترل خارج که پرسنل با شنا به ساحل ایران برگشتند. ...»(۳)

ناوچه های عراقی همچنین در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، در داخل اروندرود یک کشتی ایرانی به نام "فرنال" را که حامل خواربار و از آبادان عازم خارک بوده، متوقف و ناخدای کشتی ایرانی را مجبور کردند پرچم ایران را پایین آورده و پرچم عراق را روی کشتی ایرانی بالا ببرد. «این مسئله باعث ناراحتی شدید مأمورین گارد ساحلی شده و هر آن بیم درگیری وجود دارد و تقاضا کرده اند اجازه داده شود عکس العمل نشان دهند ولو اروندرود بسته شود.»(۴)در همین ساعت (۱۵:۳۰ دقیقه)، نیروهای خودی اطلاع یافتند که عراق یک فروند ناوچه جنگی خود را با تمام تجهیزات ازسمت خرمشهر به طرف آبادان حرکت داده است. بنا به همین گزارش، یک کشتی عراقی حامل مهمات نیز از منطقه بصره به منطقه درگیری (نزدیک دهانه اروند) حرکت کرده است.(۵)

در مقابله با حملات آتشبارها و تیراندازی های عراق در این مناطق، امروز ارتش ایران یک قبضه توپ در منطقه روبه روی پاسگاه ابوالخصیب عراق مستقر کرد و نیروهای ایرانی محل توقف قایق های گشتی عراقی را در جزیره ام الرصاص با خمپاره هدف قرار دادند. همچنین، در ساعت ۱۶:۱۵ دقیقه، توپخانه سنگین ایران پاسگاه شط القوات عراق را زیر آتش گرفته و درگیری تاکنون ادامه دارد و عراقی ها تا ساعت ۱۶:۳۰ دقیقه یک کشته داده اند. بنا به همین گزارش، عراق تعداد بیشتری از ناوچه های خود را از ابوفلوس عازم جزیره ام الرصاص کرد تا این پایگاه دریایی را تقویت کند.(۶) یک گزارش مشابه دیگر حاکی است: «نیروهای رزمنده ایران به وسیله آتش توپخانه، مهمات و پاسگاه عراقی روبه روی خیّن را منهدم نمودند.

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، شماره ۱۵ ، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، از ناحیه ژندارمری خوزستان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر ستاد عملیات و هماهنگی ژاندارمری آبادان.

۲- سند شماره ۲۹۰۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) به ت - ف نزاجا (مدیریت عملیات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام فرمانده عملیات جنوب؛ و - سند شماره ۲۹۰۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به تهران (مرکز عملیات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۹۰۸۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۴۳۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به استانداری، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام تلفنی هنگ ژندارمری آبادان؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره ۱۵، ص۱، از ناحیه ژندارمری خوزستان.

۵- سند شماره ۵۰۷۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی.

۶- سند شماره ۵۰۷۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع شنود ارتش از یگان های عراقی.

[همچنین] ناوچه های عراقی که از منطقه ابوفلوس عازم جزیره ام الرصاص می باشند، به ناوچه های ایرانی تیراندازی می کنند.»(۱) عراق همچنین، اعلام کرد که «ناوچه شماره ۴ آنها در جزیره ام الرصاص توسط توپخانه ایران منهدم شده است.» براساس همین گزارش، «یک قایق جنگی دیگر عراق نیز توسط ناوچه های ایرانی در جزیره ام الرصاص منهدم شده است.»(۲) طبق ادعای مقامات عراقی، «ناوچه های عراقی در ساعت ۱۷ امروز، یک کشتی روسی را با پرچم عراق از بصره تا خلیج فارس عبور داده اند.»(۳) «در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز نیز توسط توپخانه عراق مستقر در منطقه رأس تنومه یک قایق ایرانی به علت نداشتن پرچم عراق غرق شده است.»(۴) گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان نیز درباره این درگیری حاکی است که درحدود همین وقت، «یک فروند ناوچه جمعی گارد ساحلی ژاندارمری که در دهانه فاو حدفاصل بین پاسگاه های علی شیر و ابطر، لنگر انداخته بود از خشکی هدف گلوله مزدوران عراقی واقع و درحال غرق شدن است و احتمالاً یک نفر از سرنشینان آن مجروح گردیده است.»(۵) همچنین، «در ساعت ۱۸:۳۰ دقیقه امروز، ۳ فروند کشتی تجارتی با پرچم ایران از خرمشهر به سمت خلیج فارس در حرکت بوده، در محلی به نام "دهانه" وسیله ۳ فروند ناوچه جنگی عراقی به آنها تیراندازی و خواسته می شود که پرچم ایران را پایین بیاورند و پرچم عراق را بالا ببرند. در این موقع یک فروند ناوچه گارد ساحلی با پرسنل مربوطه به محل مزبور وارد [اما سه ناوچه عراقی] ناوچه ژاندارمری را محاصره می کنند. پرسنل ناوچه ژاجا با نهایت قدرت ۳ فروند ناوچه عراقی را زیر آتش قرار می دهند و یکی از ناوچه های عراقی به شدت آسیب می بیند. متعاقب آن، نیروهای عراقی ازطریق خشکی با جنگ افزارهای سنگین به ناوچه ژاجا و پاسگاه "دهانه" تیراندازی می نمایند که ناخدای ناوچه ژاندارمری و ۳ تن دیگر از درجه داران زخمی شده و به بیمارستان شرکت نفت اعزام می گردند.»(۶)به هرحال، امروز «۳ فروند کشتی لایروبی و ۲ فروند کشتی های خارجی [توانستند] با پرچم ایران از کانال [دهانه اروند] خارج و وارد خلیج فارس گردند.»(۷)

در ادامه این درگیری های پراکنده، «گروه ضربت دریایی دادستانی انقلاب آبادان در ساعت ۲۰:۵۰ دقیقه امروز، در مقابل دادسرای انقلاب واقع در بوارده جنوبی با ناوچه های عراقی درگیر و درنتیجه یک فروند قایق از اکیپ ضربت دادستانی غرق و ۳ نفر از برادران پاسدار زخمی و درگیری تا چند ساعت ادامه داشته است.»(۸)یک گزارش دیگر، از هنگ ژاندارمری آبادان حاکی است که در این درگیری، یک پاسدار و یک درجه دار که از گارد ساحلی به گروه ضربت دادسرای آبادان مأمور شده بود، به شهادت رسیده و ۴ نفر دیگر زخمی شده اند.(۹)

ص: ۱۱۴۶

۱- سند شماره ۵۰۷۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی.

۲- سند شماره ۵۰۷۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از نیروی دریایی عراق.

۳- سند شماره ۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از مقامات عراقی.

۴- سند شماره ۵۰۷۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م - ۱۳۲) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شنود از یگان های عراقی.

۵- سند شماره ۵۰۷۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۶- سند شماره ۳۴۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، عملیات گارد ساحلی ژاجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹، پیرو گزارش گارد ساحلی ژاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، صص۱ و ۲، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۸- سند شماره ۲۹۰۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش منطقه سوم دریایی خرمشهر؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال: ۱۶، ص۲، از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران - مرکز فرماندهی.

۹- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، از ناحیه ژندارمری خوزستان (رکن۳ - عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژندارمری آبادان برابر اطلاع حجت الاسلام وهابی از دادسرای انقلاب اسلامی آبادان.

عکس

نقشه

ص: ۱۱۴۷

۱

درحالی که امروز حملات و تحرکات ارتش عراق در منطقه عمومی خرمشهر و آبادان شدت یافته و به سمت اروندرود و دهانه خلیج فارس کشیده شده است، نیروهای ارتش عراق در این مناطق بازهم دست به تقویت بیشتر زدند. چنان که از گزارش های دیدبان های خودی برمی آید، امروز یک واحد زرهی ارتش عراق روبه روی پاسگاه مرزی علی شیر ایران در خاک عراق مستقر شد. همین گزارش حاکی است: «پاسگاه مرزی المطوّعه عراق روبه روی پاسگاه مرزی دیریفارم ایران ازلحاظ پرسنل و اسلحه تقویت شده است و یک دستگاه تانک و ۲ قبضه خمپاره انداز در آن محل استتار شده و ضمناً یک دستگاه دوربین با سه پایه در ساحل اروندرود مستقر و مشغول دیدبانی از ساحل ایران می باشد.»(۱) بنا به یک گزارش مشابه و صحیح دیگر، «در کوت زین و مطوعه [عراق] حدود ۵۰ قبضه توپ های دوروزن در زمین های باز موضع گرفته اند. همچنین در کوت زین و القطعه تعدادی تانک و نفربر در نخلستان ها استقرار یافته و اکثر نفربرها تی.بی.آر.(۲) روسی و تعدادی هم فرانسوی می باشد. کلیه این نیروها در آماده باش (ج) بوده و شبانه روز به حفر سنگر مشغول اند.»(۳)

از سوی دیگر تحرکات دیگر عراق در منطقه ام الرصاص نشان می دهد که عراق قصد تعرض از این منطقه را دارد، آن طورکه در گزارش ستاد لشکر۹۲ زرهی اهواز آمده است: «ساکنان ام الرصاص منازل خود را ترک نموده و به جاهای دیگر نقل مکان نموده اند. ... چون منطقه ام الرصاص مقابل پایگاه دریایی خرمشهر می باشد، تخلیه منازل نشانه داشتن هدف های تعرضی در این قسمت می باشد.»(۴) دراین حال، بنا به اعلام پاسگاه هرته تابع هنگ آبادان، «در ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز، یک فروند ناوچه جنگی عراقی ازسمت آبادان به طرف خرمشهر حرکت و در مقابل پایگاه دریایی به داخل جزیره واقع بین رود خیّن و اروندرود عزیمت [کرد].» براساس این گزارش، همچنین «روبه روی گمرک و پایگاه دریایی ایران در ساحل کشور عراق فعل وانفعالاتی در جریان است.»(۵)نیروی دریایی عراق امروز همچنین «۲ فروند ناوچه موشک انداز و ۲ فروند ناوچه را در دهانه فاو مستقر نموده است.»(۶)

۲

با بالاگرفتن درگیری ها در منطقه مرزی خرمشهر، بخشی از نیروهای اعزامی به این منطقه فرستاده شده اند. ازجمله «ساعت ۱۲ امروز، ازطرف ستاد فدائیان امام خمینی یک اکیپ ۱۰ نفره شامل یک گروه رزمی و یک گروه امداد متشکل از دکتر و خواهر بهیار عازم جبهه شلمچه شدند.»(۷)

ص: ۱۱۴۸

۱- سند شماره ۵۰۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۱۰، برابر اعلام سماجا۲ مستند به گزارش ژاجا و مرزبانی خرمشهر.

۲- منظور از تی.بی.آر. همان نفربر بی.تی.آر. روسی است.

۳- سند شماره ۳۴۳۵۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه ۴.

۴- سند شماره ۲۹۰۸۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، برابر اعلام پایگاه آبادان و نظریه رکن۲ لشکر۹۲ زرهی.

۵- سند شماره ۴۰۹۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره ۱۵، ص۴، برابر اعلام کتبی هنگ ژندارمری آبادان مستند به اعلام پاسگاه هرته، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۵، خبرنگار جمهوری اسلامی از آبادان.

درگیری های مرزی و حملات عراق به مرزهای استان کرمانشاه که از ساعت ۱۲ دیشب شدت یافته بود، امروز نیز ادامه داشت و از ساعت ۹ صبح امروز این درگیری ها در منطقه سومار و نفت شهر بالاـ گرفت و تا ساعت ۱۲ ظهر با مقابله شدید نیروهای مسلح خودی پایان یافت.(۱)در ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، دو فروند میگ عراقی چهار مرتبه به حریم هوایی ایران در منطقه سومار تجاوز کردند و با انداختن راکت، خساراتی به پاسگاه گیسکه سومار وارد آوردند. هم زمان با حمله این میگ ها، ۴ بالگرد عراق نیز قصد ورود به نفت شهر را داشتند که با تیراندازی نیروهای سپاه و نفربر ژاندارمری مستقر در شهر، مجبور به عقب نشینی شدند.(۲)بنا به گزارش منابع مرزی ژاندارمری، یکی از میگ های عراقی بر فراز پاسگاه گیسکه هدف آتشبارهای ضدهوایی ایران قرار گرفت و در منطقه پاسگاه مندلیج عراق سقوط کرد.(۳)گزارش گروهان سومار نیز حاکی از وخامت اوضاع در کلیه پاسگاه های مرزی این منطقه است. بنا به این گزارش، «کلیه پاسگاه های مرزی در خطر می باشد و پاسگاه بازرگان فاقد پشتیبانی آتش است و هرلحظه امکان دارد دراثر عدم پشتیبانی ارتش سقوط نمایند و پاسگاه های بازرگان، شهر نفت، گمرک و سه تپان ارتباطشان قطع می باشد. ...»(۴)

در این حال، «با توجه به درگیری بین پاسگاه هدایت و مأمورین سپاه با نیروهای عراقی که [از غروب روز گذشته و تمام طول شب ادامه داشت] و واحدهای ارتش خودی پاسگاه مزبور را پشتیبانی می کردند، متعاقب آن، در ساعت ۳۵ دقیقه گذشته از نیمه شبِ امروز، واحدهای ارتش بعث عراق اطراف هنگ ژاندارمری قصرشیرین را [مجدداً] زیر آتش شدید توپخانه قرار داده و درگیری متناوباً تا چند ساعت ادامه داشته است.»(۵) همچنین، «در ساعت ۲۳:۴۵ دقیقه شب گذشته، نیروهای عراقی مستقر در ارتفاعات بالای رودخانه [مشرف به پاسگاه هدایت] به مدت سه ساعت با سلاح های سنگین پاسگاه هدایت را زیر آتش شدید قرار دادند که درنتیجه پاسگاه به کلی منهدم شد و تعدادی از سلاح های سبک نفرات در اسلحه خانه به علت ریزش دیوار پاسگاه شکسته و قابل استفاده نیست، ولی تلفات جانی به پرسنل وارد نیامده [است].»(۶)

در ساعات پایانی شب نیز از «ساعت ۹ تا ۱۲، ارتش عراق مستقر در بابااسماعیل، اطراف شهر قصرشیرین را مجدداً زیر آتش سنگین توپخانه خود قرار داد که با مقاومت آتشباری نیروهای خودی، آتش دشمن در این منطقه خاموش شد. این درگیری تنها منجر به زخمی شدن یک کارگر به نام علی اکبر نادری شد که در یکی از باغ های قصرشیرین بود.»(۷)

از سوی دیگر، دیدبان های مرزی ایران خبر می دهند که ارتش بعث عراق امروز نیز دست به نقل وانتقالات جدیدی زده است و نیروهای زرهی بیشتری مرکب از سلاح های سنگین و تانک به سوی

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۲- سند شماره ۳۲۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز بررسی مناطق ایران (منطقه۷)، ۳۱/۶/۱۳۵۹، آخرین اخبار واصله از مرکز اطلاعات غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۴- سند شماره ۲۷۶۸۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران - ژاجا (رکن۳ - عملیات)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان سومار.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (ژاجا۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۷۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ (رکن۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژندارمری قصرشیرین.

۷- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

مناطق مرزی ایران در نزدیکی های پاسگاه های خسروی، تنگاب نو و ولدکشته حرکت داده است. این نیروها ارتش عراق را در این مناطق تقویت خواهند کرد و بدین ترتیب از شواهد امر برمی آید که حملات جدیدی ازسوی عراق در این مناطق در شرف وقوع است. این گزارش حاکی است که اخبار مربوط به این تحرکات مورد تأیید تیمسار فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش نیز قرار گرفته است.(۱)

۱

بخش هایی از مناطق مرزی استان ایلام در چند روز گذشته به تصرف ارتش عراق درآمده و این مناطق، بارها میان قوای دو طرف دست به دست شده است. نیروهای مسلح خودی همچنان به دنبال راهکارهایی برای بازپس گیری مناطق ازدست رفته هستند. دراین خصوص، گروه شناسایی ژاندارمری، گزارش شناسایی خود را از نقل وانتقالات عراق و وضعیت تپه شینو و پاسگاه انجیره که فعلاً به تصرف عراق درآمده چنین بیان کرده است: «تقریباً ۵ تانک در اطراف تپه مزبور مستقر و افراد زیادی از دشمن با سلاح های سبک و سنگین در سنگرها مستقر و تانک ها به طور منظم استقرار داشته و در داخل پاسگاه انجیره، ۸ دستگاه تانک با چند خودرو و افراد در سنگرهای خود مستقر و در خط الرأس اطراف پاسگاه تانک مشاهده گردید.» بنا به این گزارش، «از سرنوشت اکیپی که به منظور تصرف مجدد پاسگاه تلخاب عزیمت نموده بود، اطلاعی در دست نیست.»(۲) همچنین، «۲ نفر از درجه داران پاسگاه نی خزر که مفقودالاثر شده بودند، امروز با وضع وخیمی خود را به گردان صالح آباد معرفی نموده و اظهار داشته اند که زیر کانال و در داخل دل دشمن بوده اند که موفق به فرار گردیده اند. ...»(۳)

همچنین، براساس گزارش دیگری از نیروهای خودی، «در ساعت ۱۵:۴۵ دقیقه امروز، تعداد ۳۰ دستگاه خودرو ایفا حامل مهمات از پادگان ابوغریب ازطریق کوت جهت تقویت بیشتر یگان های مستقر در نوار مرزی عراق اعزام گردیده اند.»(۴)گزارش مشترک پاسگاه های بهرام آباد، فرخ آباد و گمرک یگان تابع هنگ ایلام نیز حاکی است: «در ساعت ۲۳ امروز، یک ستون ارتش عراقی که تقریباً ۲۰ دستگاه خودرو و تانک بوده ازطریق شهر زرباطیه به طرف پاسگاه دراجی به [طرف] ارتفاع ۳۰۳ در حرکت بوده است.»(۵)

۲

هم زمان با اوج گیری تحرکات و حملات ارتش عراق به مرزهای غرب و جنوب غربی ایران، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز بر فعالیت های خود افزوده اند و با کمک دولت عراق، در برخی مناطق مشرف به استان های کرمانشاه، ایلام و خوزستان درحال فراگیری دوره های نظامی و تخریب هستند.

ص: ۱۱۵۰

۱- همان.

۲- سند شماره ۵۰۶۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا، مستند به گزارش ستوان آژند (سرپرست اکیپ شناسایی از تپه شینو و اطراف پاسگاه انجیره).

۳- سند شماره ۱۴۱۶۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- سند شماره ۱۴۱۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۳:۲۰.

۵- سند شماره ۲۹۸۳۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی مهران به تهران - مرزبانی کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

دراین زمینه، یک گزارش نیروهای اطلاعاتی ارتش با ارزیابی "صحت دارد" حاکی است: «مأمورین دولت عراق همچنان با تلاش زیاد مشغول انتخاب و مسلح نمودن ایرانیان متواری که در اردوگاه های دربندیخان، پیواز، شهرزور، سلیمانیه، کرکوک و خانقین به عنوان پناهنده ایرانی اسکان داده شده اند، می باشد. این افراد را مأمورین اداره مخابرات [استخبارات= سازمان اطلاعات ارتش عراق] شمال به ریاست سرتیپ خزعل اجرا می نماید. افرادی که بدین ترتیب مسلح و به عنوان چریک روانه نقاط مرزی ایران می گردند مبلغ صد دینار بابت هزینه راه دریافت می نمایند.»(۱)در گزارش دیگری از غرب کشور آمده است: «رژیم مزدور عراق به پناهندگان ایرانی در عراق پیشنهاد کرده است که یا با خانواده های خود به ایران برگردند یا اسلحه به دست گرفته و علیه جمهوری اسلامی وارد عمل شوند. براساس گزارش روابط عمومی سپاه پاسداران، تمام بمب گذاری ها در سطح کشور به وسیله مزدوران بعثی عراق بوده که در عراق آموزش دیده اند.»(۲)

در همین حال، در مناطق مرزی استان خوزستان نیز عوامل داخلی وابسته به عراق، به شیوه های مختلف ازجمله تبلیغات برای جذب نیرو برای عراق، شایعه پراکنی، خرید و فروش سلاح و جمع آوری اطلاعات برای ارتش عراق مشغول اند. دراین زمینه، نیروهای اطلاعاتی خودی در این مناطق، که اغلب از نیروهای بومی و عرب منطقه هستند، گزارش داده اند که «شخصی به نام سیدخلف فرزند سیدطاهر ساکن سوبله (بستان) جهت دیدن دوره خرابکاری، از مردم دعوت به عمل آورده و خودش هم هر ۲۰ روز یک بار، به صورت غیرمجاز به عراق مسافرت می نماید.»(۳) یک خبر دیگر از همین منطقه حاکی است: «اخیراً عوامل بعث در ناحیه رفیع کاویان و جراحیه از حوزه هوزگان، شایع کرده اند که دولت ایران با کمک ارتش و سپاه می خواهد سلاح های این منطقه را که غیرمجاز به ایران وارد شده، جمع کند و پیشنهاد خرید به مردم داده که چند مورد هم دیده شده است.»(۴)

۱

در استان کردستان و در جنوب آن (نواحی شمالی استان کرمانشاه) تحرکات و فعالیت ها و گاه درگیری های ضدنظام ادامه دارد و این به خصوص در مریوان چشمگیرتر است؛ تحرکاتی که بعضاً همکاری مستقیم عراق در آن مشهود است ازجمله:

مطابق اطلاعیه ارتش: «در درگیری های امروز سپاه پاسداران و ضدانقلابیون در گردنه صلوات آباد(۵) و محور دهگلان، تلفات قابل ملاحظه ای به ضدانقلابیون وارد گردید و از نیروهای پاسدار یک تن شهید و ۳ نفر مجروح گردیدند.»(۶) دراین حال، گزارش هنگ قصرشیرین حاکی است: «عده ای از مهاجمین که مسلح به انواع سلاح های سنگین و مختلف می باشند قصد دارند در ظرف چند روز آینده

۱- سند شماره ۵۰۷۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- همان، ص۱.

۵- صلوات آباد: ده از دهستان ییلاق بخش حومه شهرستان سنندج، واقع در ۱۳ کیلومتری شرق سنندج، کنار جاده شوسه سنندج به همدان. (ر.ک: فرهنگ جغرافیایی ایران (آبادی ها)، از انتشارات سازمان جغرافیایی کشور، جلد۵)

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد

مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

- تاریخ دقیق نامعلوم - به واحدهای ژاندارمری مستقر در شرکت زراعی قره بلاغ(۱) حمله نمایند. ...»(۲)

یک گزارش از منابع اطلاعاتی خودی از استقرار و آمادگی گروه های مسلح معاند با نظام در منطقه نوسود برای درگیری با قوای دولتی خبر می دهد. بنا به این گزارش، «برابر نقشه قبلی قصد دارند اجازه دهند نیروهای نظامی و سپاه پاسدار [ان] به طرف نوسود حرکت و راه سرابیان(۳) را تخلیه نمایند تا در نزدیکی شهر نوسود که رسیدند آنان را محاصره و با پشتیبانی ارتش عراق و افراد مهاجم وابسته به عراق، از چند سو به آنان حمله و با توپ های دورزنی که در کوه های این مناطق مستقر نموده اند، آنان را بکوبند.»(۴)

یک خبر مشابه دیگر از همین منطقه حاکی است: «مسئولین نگهداری از تعداد ۵۰۰ نفر از افراد ارتش و سپاه پاسداران و پیشمرگان وحدت [اسلامی] که [به] وسیله گروه های سیاسی [مسلح غیرقانونی] مخالف تحت مسئولیت افرادی نظیر صدیق کمانگر و یوسف اردلان نگهداری می شوند به تازگی تلگرافی به دفتر سیاسی حزب کومه له اطلاع داده اند چون به احتمال [زیاد]، نیروهای ارتش و سپاه پاسداران به این مناطق حمله خواهند نمود، نگهداری این عده مشکل خواهد بود و کسب تکلیف نموده اند، دفتر حزب به آنان دستور داد گروگان ها را [به] وسیله یک گروه مسلح به کوه پیزل واقع در پشت طُوَیلَه و حلبچه عراق انتقال دهند.»(۵)

اما تحرکات سپاه رزگاری نیز با پشتیبانی دولت عراق در منطقه مریوان افزایش یافته است: «اخیراً ۲۰ دستگاه کامیون حامل سلاح و مهمات و ارزاق ازطرف سرتیپ خزعل رئیس مخابرات [استخبارات] شمال عراق، برای دکتر مادح نقشبندی فرزند شیخ عثمان که سرپرستی سپاه رزگاری را عهده دار می باشد، ارسال گردیده است. رزگاری ها وسایل و اشیای ارسال شده را به منطقه اورامانات تخت مریوان برده اند.»(۶)همچنین، «به تازگی ۵۰۰ نفر از افراد عراقی از اهالی مناطق دهوک و روانـدوز عراق ازطرف مخابرات [استخبارات] سلیمانیه به اسلحه های مختلف من جمله آر.پی.جی۱۱ مجهز و توسط سپاه رزگاری به کوه برده رسه [برده رش] مریوان برده و مستقر کرده اند.»(۷)

یک گزارش دیگر درباره تحرکات ارتش عراق از منطقه مریوان حاکی است: «[اخیراً] یک گردان زرهی ارتش عراق از "خانم شیخان"(۸) گذشته و بلدوزرهای آنها مشغول جاده سازی در

۱- قره بلاغ: ده از دهستان اسفندآباد بخش قروه شهرستان سنندج، واقع در ۲۸ کیلومتری شمال شرقی قروه و ۵ کیلومتری شرق نَدِرشِه. (ر.ک: همان)

۲- سند شماره ۲۷۶۸۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه ۰۵ (رکن۳)، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۶۸۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۰۵ (رکن۳) به فرماندهی عملیات مشترک غرب کشور، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ قصرشیرین.

۳- سرابیان: ده از دهستان ولدبیگی بخش ثلاث شهرستان کرمانشاهان، واقع در ۲۴ کیلومتری شرق نهرآب و ۳ کیلومتری فیروزه. (ر.ک: همان)

۴- سند شماره ۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۷۵، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۵۰۷۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص۲۷۶، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۵۰۷۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۱۹۹، از ستاد مشترک (اداره دوم -

حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۵۰۷۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۲۰۰، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۸- خانم شیخان: ده از دهستان مرکزی بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۲۷ کیلومتری شمال غربی دژ شاهپور و یک کیلومتری مرز ایران و عراق. (ر.ک: همان)

منطقه برای تانک ها می باشند. [این گردان زرهی] از "سردیش" [سردوش][(۱)](#) گذشته و با نیروهای پیاده تا پشت ارتفاعات سردوش (۵ کیلومتر در خاک ایران) رسیده اند.» در این گزارش، ازسوی سپاه پاسداران درخواست شده که «هرچه سریع تر باید منطقه خانم شیخان بمباران شود.»[(۲)](#)

از سوی دیگر، با افزایش درگیری های موضعی بین افراد دو حزب سیاسی مسلح کومه له و دمکرات در دو سه ماه گذشته، امروز اعلام شد که «اخیراً بین پیشمرگان حزب دمکرات کردستان ایران و حزب کومه له در کوه گاران (بین مریوان و سنندج) زدوخوردی روی داد که منجر به زخمی و کشته شدن چند تن از طرفین گردیده است. ... علت درگیری بر سر مسئله دخالت این دو حزب در امور مربوط به کشاورزان و عشایر روستاهای منطقه بوده است.»[(۳)](#)

از طرف دیگر، رهبر حزب دمکرات، عبدالرحمن قاسملو، برای جذب دوباره خرده مالکین و فئودال های مناطق کردنشین، از آنها خواسته است که به مناطق مسکونی خویش مراجعت کنند و آنها را دعوت به همکاری علیه جمهوری اسلامی کرده است. دفتر حزب دمکرات در اعلامیه مشابهی از پیشمرگان وحدت اسلامی نیز که کرد هستند، همین درخواست را کرده است.[(۴)](#)-[(۵)](#)

دراین حال، مجموعه درگیری ها، ایجاد ناامنی و فشار بر مردم ازسوی گروه های مسلح ضدانقلاب، گاه مردم مسلمان کردستان را به تنگ آورده و آنها را به روش های مختلف وادار به واکنش در مقابل اعمال و رفتار گروه ها و احزاب مزبور و حمایت و پشتیبانی از نظام و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی می کند. ازجمله «بنا به گزارش اطلاعات سپاه کردستان، در روزهای ۲۸ و ۲۹/۶/۵۹ توسط مردم روستاهای اورامانات، درکی، دزلی، اورامان تخت و کماله از توابع شهرستان مریوان، تظاهراتی صورت گرفت. مردم در این تظاهرات گفته اند که ما دولت عراق را نمی خواهیم و تابع جمهوری اسلامی هستیم. گروهک رزگاری در همین رابطه، اقدام به بازداشت ۱۵۰ نفر از اهالی منطقه کرده است.»[(۶)](#)

بنا به گزارش دیگری، «پایگاه چهارکلاه [عراق] از وجود ایرانیان متواری که به طور مسلح در اختیار سردار جاف بوده اند تخلیه شده است. افراد مسلح مورد بحث دو دسته شده اند: دسته ای برابر دستور سردار جاف به مرز استان کردستان و آذربایجان غربی (مهاباد، بانه و سردشت) برای پیوستن به افراد ایرانی اعزام گردیده اند تا با کمک آنها دولت ایران را وادار به دادن خودمختاری نمایند.

۱- سردوش: ده از دهستان ویسه بخش مریوان شهرستان سنندج، واقع در ۱۲ کیلومتری غرب دژ شاهپور و ۴ کیلومتری غرب کانی سانان. (ر.ک: همان)

۲- سند شماره ۵۰۶۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به مرکز فرماندهی سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر خبر واصله از مریوان؛ و - سند شماره ۵۰۶۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۰۷۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، ج۱، ص۲۰۱، از ستاد مشترک (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۴- لازم به یادآوری است که بعضی مالکین و خرده مالکین ساکن در مناطق کردنشین براثر عملیات خشونت آمیز افراد کومه له در جریانات بعد از انقلاب اسلامی، در فشار و ناراحتی قرار گرفته و ضمن ترک محل های خود، به مقامات دولت جمهوری اسلامی پناهنده گردیده اند. (ر.ک: هامش سند شماره ۵۰۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، از ستاد مشترک (اداره دوم- حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۳۳۵.)

۵- سند شماره ۵۰۷۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسنادمناطق کردنشین، کردستان، ج۱، ص۳۳۵، از ستاد مشترک (اداره دوم -

حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۶- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج۳، ص۸۱.

دسته دیگر حاضر به قبول دستور سردار جاف نشده و اسلحه های خود را تحویل و به اردوگاه های پناهندگان [در عراق] نزد عائله خویش رفته انـد. گروه دیگر از ایرانیـان مسـلح در کوه هـای دالاهو سـنگر گرفته و گهگاه به شـهرها و نقاط اطراف یورش می برنـد و عملیاتی را انجام می دهند؛ کمااینکه چند روز قبل در ذهاب، ۳ نفر را دسـتگیر و به عراق برده و این قبیل دستگیرشدگان را نیز سوزانده اند. یک نفر از دستگیرشدگان فرزند خان خدامراد از اهالی سرپل ذهاب می باشد.»(۱)

۱

در استان آذربایجـان غربی، مهابـاد همچنـان محور اصـلی درگیری هـاست، ولی در نقاط دیگر نظیر ارومیه و حوالی آن، بوکان، تکاب و میاندوآب نیز درگیری هایی جریان دارد.

در مهاباد، با پایان یافتن مهلت نیروهای مسلح خودی به مهاجمان مسلح معاند با نظام برای تحویل سلاح هایشان تا ساعت ۱۰ صبح امروز، درگیری های شدیدی در این شهر آغاز شده بود که تا بعدازظهر همین روز ادامه یافت.(۲) دراین مورد گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه حاکی است: «مسئولان کشوری و لشکری استان آذربایجان غربی تا ساعت ۱۰ بامداد شنبه، به گروه های مسلح غیرقانونی در مهاباد مهلت داده بودند که اسلحه و گروگان های تحت اختیار خود را به نزدیک ترین پادگان و پایگاه نظامی تحویل دهند. ساعت ۱۰ صبح امروز، با پایان گرفتن مهلت مقرر برای استرداد گروگان ها و جنگ افزار و مهمات ازطرف افراد مسلح در مهاباد به نیروهای مستقر در منطقه، پاک سازی و خلع سـلاح در شـهر مهاباد آغاز شـد. به موازات این اقدام، درگیری هایی نیز بین قوای مسـتقر در مهاباد با افراد مسـلح پیش آمد. این خبر به وسیله مهنـدس حسـین طاهری، اسـتاندار آذربایجان غربی، اعلام شد. وی افزود: این درگیری ها تا پاک سازی منطقه از وجود ضـدانقلاب و خلع سـلاح کامل با قاطعیت ادامه خواهـد یافت.» به گزارش خبرنگار کیهان: «درگیری های شدیـد امروز مهاباد تا ۱۰ شب، بین نیروهـای جمهوری اسـلامی مسـتقر در مهابـاد بـا افراد مسـلح در جریـان بود که درنتیجه این نبرد، ۵ نفر از پرسـنل نیروهـای جمهوری اسـلامی به شـهادت رسیدند و ۶ نفر دیگر مجروح شدنـد. هاشـمی، معـاون سیاسـی اسـتانداری آذربایجان غربی، ضـمن اعلام این خبر از درگیری های دیگری در مهاباد خبر داد که بین قوای مسـتقر جمهوری اسلامی ایران با افراد مسلح ضدانقلاب، بعد از نیمه شب نیز به طور پراکنده جریان داشته است.(۳)

همچنین در درگیری دیگری که در سه راهی ارومیه و مهابـاد و محمـدیار بین جوانمردان ژانـدارمری بـا افراد مسـلح معانـد با نظام رخ داد یک جوانمرد زخمی شد که به بیمارستان نقده منتقل گردید.(۴)این درحالی است که درگیری های شهری و برخوردهای تن به تن بیشتر به عهده سپاه، پیشمرگان مسلمان کرد و افراد ژاندارمری می باشد؛ ازاین رو، سپاه برای

۱- سـند شماره ۵۰۷۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (بانه)، ص۲۲۶، از سـتاد مشترک (اداره دوم - حفـاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ خلاصه گزارش عملیات مهاباد از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۰ شب ۲۹/۶/۱۳۵۹ به روایت فرمانده سپاه ارومیه.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۴- همان.

درگیری های روزهای آینده به نیروهای بیشتری احتیاج دارد. این موضوع در گزارش سپاه آمده است: «برای پاک سازی مهاباد احتیاج فوری به ۳۰۰ نفر نیروی ورزیده برای مدت ۱۵ روز و همچنین احتیاج به ۵ قبضه کالیبر ۵۰ و ۱۰ قبضه تیربار ژ۳ می باشد. ...»(۱) علاوه براین، در درخواست دیگری تعداد ۴۰۰ گلوله خمپاره ۱۲۰ م.م با خرج موشکی، ۲۰۰ جعبه فشنگ برنو و ۵۰۰ عدد مین ضدتانک درخواست شده است که البته این مهمات تنها برای مهاباد نیست بلکه برای پاک سازی غرب کشور و مقابله با مهاجمان مسلح ضدانقلاب است.(۲)

دراین حال، گروه های مسلح معارض با نظام برای کم کردن فشار بر شهر مهاباد و مشغول کردن نیروهای خودی در مناطق اطراف، حملاتی را به شهرها و نقاط مهم اطراف مهاباد ترتیب می دهند. ازجمله برای دومین شب متوالی به ارومیه و کارخانه قند این شهر حمله کردند. «این حمله در ساعت ۳ بامداد با آتشباری مهاجمین با سلاح های خمپاره ۸۱ م.م و بازوکای ۵/۳ اینچی و آر.پی.جی۷ به پادگان و شهر ارومیه آغاز شد که هیچ خسارت جانی به بار نیامد و دراثر آتش متقابل لشکر۶۴ ارومیه، حمله مهاجمین قطع گردیده و براثر تیراندازی اسلحه کالیبر کوچک به گشتی های داخل پادگان، ۳ نفر زخمی شدند.»(۳) در این درگیری به چند خانه و ساختمان ازجمله اداره ریشه کنی مالاریا نیز خساراتی وارد شد و مخزن نفتِ شهر نیز آتش گرفت.(۴) همچنین، «از ساعت ۱۸ امروز، بین سه راه بوکان - سقز میان برادران پاسدار و افراد مسلح غیرقانونی درگیری رخ داد که طی آن یک پیشمرگ مسلمان به نام علی درخشان شهید و ۳ نفر از مهاجمین کشته شدند.»(۵)درباره پاک سازی جاده بوکان به نوروزمهر نیز روابط عمومی سپاه ارومیه بعدازظهر امروز اعلام کرد: نیروهای مسلح جمهوری اسلامی قسمت اعظم کنترل این جاده را به دست گرفتند. بنا به همین گزارش: «کنترل جاده بوکان به نوروزمهر قبلاً در اختیار گروه های مسلح غیرقانونی بود و از بامداد امروز پاک سازی این جاده و روستاهای اطراف به وسیله نیروهای مشترک ارتش و سپاه پاسداران آغاز شده است. در این عملیات تاکنون برخورد مهمی روی نداده و تعداد قابل توجهی اسلحه از انواع مختلف به دست نیروهای جمهوری اسلامی افتاده است.»(۶)

از منطقه تکاب نیز خبر می رسد که «امروز افراد حزب دمکرات در آبادی [های] تکاب با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی مستقر در منطقه، درگیری ایجاد کردند که درنتیجه ۱۰ نفر از ضدانقلابیون به هلاکت رسیدند. در این درگیری، ضدانقلابیون ۱۱ نفر از اهالی آبادی های اطراف را به گروگان می گیرند.»(۷)دراین ارتباط، بنا به یک گزارش دیگر: «عوامل حزب دمکرات پس از شکست و [دادن] ۱۰ کشته، [و پس از آنکه] تعداد ۱۱ نفر از اهالی را به گروگان گرفتند، تأکید نمودند "تا جنازه ها را ندهند، گروگان ها را آزاد نخواهند کرد"، ولی بازهم پس از تحویل جنازه ها از تحویل گرفتن جنازه ها و آزادی گروگان ها خودداری نمودند.»(۸)

۱- سند شماره ۷۱۳۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه کرمانشاه به فرمانده سپاه مرکز، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۵:۳۰.

۲- سند شماره ۴۰۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۳۶، از مرکز پشتیبانی عملیات غرب کشور به پشتیبانی منطقه یک سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۵۰۶۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به مرکز فرماندهی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲؛ و - سند شماره ۵۰۶۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ساعت ۲۲:۵۵.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- سند شماره ۵۶۸۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص۷۴، از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۶/۱۳۵۹؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۹، تاریخ ۲/۷/۱۳۵۹، ص۴، سنندج -

خبرگزاری پارس، ۱/۷/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۸- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، ج۱، ص۳۳۸، بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱.

از منطقه میاندوآب نیز گزارش ستون عملیاتی ارتش در مراغه حاکی است: «در ساعت ۴ صبح، افراد کمیته میاندوآب بدون هماهنگی با ارتش و سپاه، جهت پاک سازی به اطراف میاندوآب رفته که با مهاجمین درگیر شد [ند] و به محاصره آنها افتادند. نیروهای کمیته، با اعزام یک گروه از افراد سپاه در ساعت ۱۴:۱۰ دقیقه و یک گروه رزمی از ارتش در ساعت ۶ بعدازظهر، تنها با دادن یک زخمی از محاصره دشمن خارج شدند و به مقر خود بازگشتند.»(۱)

۱

نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، در شماره امروز خود همچون روزهای پیش مطالبی درمورد مسائل، روابط و سیاست خارجی جمهوری اسلامی داشت و بازهم مثل گذشته، در محکومیت امریکا و عراق به عنوان عامل امپریالیسم، تحلیل نوشت و نیز تلاش وافری در ترغیب مسئولان نظام برای نزدیک شدن هرچه بیشتر به کشور شوروی و اقمار آن تحت عنوان کشورهای جبهه پایداری و افغانستان معطوف داشت. این درحالی است که در یک مقاله مستقل دیگر، این بار به طرزی آشکار از ضدانقلابیون مسلح زیر عنوان "انقلابیون کمونیست" دفاع کرده، بازهم دادگاه انقلاب اسلامی سنندج را برای محکوم کردن انقلابیون کمونیست، محکوم و نکوهش کرده است.(۲)

نامه مردم در اولین مقاله، باعنوان "جنگ فرسایشی عراق علیه ایران، برای براندازی جمهوری اسلامی ایران است" ضمن اشاره به درگیری های اخیر مرزی و شدت یافتن آن، تحرکات عراق را چیزی فراتر از یک درگیری مرزی صرف دانسته و هدف این کشور را به عنوان عامل امپریالیسم امریکا در منطقه، سرنگونی جمهوری اسلامی ایران می داند؛ سپس به اختصار به ریشه یابی این درگیری ها می پردازد.(۳)

مقاله دوم نامه مردم با عنوان "تقویت و گسترش همکاری با کشورهای عضو جبهه پایداری، به نفع انقلاب و جمهوری اسلامی ایران است"، ضمن ابراز خرسندی از اتحاد سوریه و لیبی که درجهت تقویت جبهه پایداری در مقابل رژیم اشغالگر قدس صورت گرفته است، از اینکه مقامات جمهوری اسلامی ایران از این اتحاد استقبال و حمایت کرده اند، ابراز خوشبختی کرده و آن را ناشی از درک واقع بینانه از آرایش نیروهای استقلال طلب و ضدامپریالیستی دربرابر رژیم های دست نشانده هوادار امپریالیسم در منطقه دانسته است. در این مقاله همچنین آمده است: «امپریالیسم امریکا، که درنتیجه پیروزی انقلاب ایران بزرگ ترین پایگاه و مهم ترین مواضع سیاسی و نظامی و اقتصادی خود را در منطقه از دست داد و پس از آنکه توطئه ها و نقشه های تجاوز مستقیم و غیرمستقیم نظامی آن علیه جمهوری دمکراتیک افغانستان و طرح های توطئه ها و تجاوز نظامی آن علیه جمهوری اسلامی ایران، یکی پس از دیگری با شکست های مفتضحانه و ناکامی روبه رو شد، برنامه تبدیل کشورهای وابسته در منطقه را به پایگاه نظامی و سرپل تجاوز به مورد اجرا گذارد و تمام تلاش خود را به کار برده و می برد که با تقویت تسلیحاتی و نظامی این کشورها و گسترش روابط و همکاری های سیاسی و نظامی میان آنها، جمهوری اسلامی ایران، جمهوری دمکراتیک افغانستان و کشورهای عضو جبهه پایداری و

۱- سند شماره ۵۰۶۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین، ص۸۱ از سماجا (مرکز فرماندهی) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به گزارش ستون عملیاتی مراغه.

۲- نامه مردم، شماره ۳۳۷، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۸.

۳- همان، ص۱.

سازمان آزادی بخش فلسطین را در حلقه محاصره رژیم های ضدخلقی و وابسته به خود قرار دهد. فعالیت های سیاسی و نظامی و گسترش روابط کشورهای مصر، اسرائیل، عربستان سعودی، دولت بعثی عراق، عمان، پاکستان، امارات عربی، تشدید حملات نظامی اسرائیل در جنوب لبنان با هدف سرکوب و نابودی سازمان آزادی بخش فلسطین، تمرکز واحدهای نظامی مصر در مرزهای لیبی و گسترش دامنه جنگ فرسایشی و عملیات مسلحانه تعرضی دولت بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، همه این اقدامات طبق برنامه مشخص و تدوین شده ازجانب امپریالیسم امریکا انجام می گیرد. کودتای نظامی امریکایی در ترکیه نیز طبق همین برنامه اجرا گردید. پس دربرابر چنین وضعی، منافع مشترک همه نیروهای انقلابی و کشورهای مستقل ملی این منطقه؛ یعنی جمهوری اسلامی ایران، کشورهای عضو جبهه پایداری: لیبی، سوریه، الجزایر، جمهوری دمکراتیک خلق یمن و سازمان آزادی بخش فلسطین و نیز جمهوری دمکراتیک افغانستان که به حکم مواضع امپریالیستی و دفاع از آزادی و استقلال خود، آماج توطئه ها و طرح های تجاوزی دشمن مشترک؛ یعنی امپریالیسم، به سرکردگی امپریالیسم امریکا و رژیم های دست نشانده وابسته به آن در منطقه قرار دارند، ایجاب می کند که روابط و همکاری های همه جانبه میان خود را گسترش دهند و از این راه، به خاطر دفاع از دستاوردهای انقلاب و حفظ امنیت و استقلال خود، جبهه متحد ضدامپریالیستی در منطقه را تقویت کنند. منافع انقلاب و مصالح جمهوری اسلامی ایران نیز ایجاب می کند که در شرایط کنونی، گسترش روابط و همکاری های همه جانبه جمهوری اسلامی ایران با کشورهای مستقل ملی و ضدامپریالیستی در منطقه، به عنوان یکی از هدف های بنیادی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پذیرفته شود و در راه تحقق آن، تدابیر مشخص اتخاذ گردد و اقدامات عملی انجام گیرد.»(۱)

۱

در ادامهٔ تحریکات و تحرکات سازمان یافتهٔ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ که به طور روزمره در برخی نقاط کشور رخ می دهد، از صبح امروز تا پاسی از شبْ گذشته، اوضاع شهرستان قائم شهر به دلیل درگیری میان هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ با گروهی از جوانان مذهبی، به شدت متشنج و مغازه ها تعطیل شده بود. در این درگیری که با پرتاب چوب و سنگ ازسوی طرفین به یکدیگر به اوج خود رسید، شهربانی و ژاندارمری هیچ دخالتی نکردند.(۲) گزارش خبرنگار کیهان از قائم شهر دراین مورد چنین است: «این درگیری از محل چهارشنبه بازار قدیم آغاز گردید و گفته می شود که علت آن دستگیری فروشنده یک نشریه بوده است. این درگیری به خیابان های اصلی شهر کشیده شد و گروه ها در مقابل هم به صف آرایی پرداختند. این درگیری در ساعات اولیه بعدازظهر شدت یافت که منجر به دخالت مأمورین انتظامی و شلیک تیرهای هوایی گردید. از این ساعت جنگ وگریز در دیگر خیابان های شهر آغاز شد و در این گیرودار یک نوجوان پانزده ساله کشته شد و چگونگی

۱- همان، صص۱ و ۷.

۲- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱.

کشته شدن آن دقیقاً معلوم نگردید. در این درگیری ها شیشه های چندین ساختمان مسیر شکسته و به صاحبان آنان خساراتی وارد آمد. این درگیری نزدیکی عصر به محل پل هوایی مجاور محله کشیده شد. گروهی بر بالای پل و گروهی دیگر جلوی بیمارستان هلال احمر به مقابله با یکدیگر پرداختند و با سنگ و پاره های آجر به این درگیری ادامه دادند که در این ناحیه ده ها نفر مجروح و مصدوم شدند و به وسیله چندین آمبولانس به بیمارستان های شهر و بابل و ساری انتقال یافتند. ... این حملات تا پاسی از شب ادامه داشت که در این موقع با شلیک گاز اشک آور، گروه ها متفرق شدند و پس از آن درگیری ها در محل های مجاور محله، کبریت محله و حوالی تونل راه آهن شدت یافت و عده ای از افراد مشکوک در این محل دستگیر شدند.»(۱)دراین باره، روزنامه جمهوری اسلامی نیز به نقل از خبرگزاری پارس، نوشته است: «در جریان پاک سازی خیابان های قائم شهر از پوسترهای تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق [منافقین] امروز بین هواداران این سازمان و مردم درگیری شد که طی آن یک نفر به نام محمدحسین صادقی کشته و درحدود ۱۰۰ نفر دیگر مجروح شدند، که یکی از آنها حالش وخیم است.»(۲)

۱

محاکمه محمدرضا سعادتی، عضو کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، به اتهام جاسوسی برای کشور شوروی، که بنا به اطلاعیه قبلی دادستانی انقلاب قرار بود امروز شنبه آغاز گردد، باتوجه به فشار تبلیغاتی هواداران این سازمان در تهران و شهرهای مختلف و بهره برداری های تبلیغاتی و نیز تجمع امروز گروه زیادی از آنها در مقابل زندان اوین، مجدداً به تعویق افتاد.(۳) گزارش خبرگزاری پارس دراین زمینه حاکی است: «در آستانه محاکمه محمدرضا سعادتی، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] مبادرت به انتشار چهار شماره ویژه نامه محاکمه سعادتی کرده است. محاکمه محمدرضا سعادتی عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین] که قرار بود صبح امروز (شنبه) آغاز شود با صدور اعلامیه ای که دادستانی کل انقلاب دراین رابطه انتشار داد با ذکر دلایلی، این محاکمه را تا روز سه شنبه اول مهرماه ۵۹ به تأخیر انداخت. دلایلی که در این اطلاعیه ذکر شده است بدین قرار است: به علت عدم حضور موسی خیابانی، مسئول مستقیم سعادتی که قبلًا حضور ایشان در دادگاه ازطرف دادسرا تأکید شده بود و نیز به دلیل حفظ مسائل امنیتی و جلوگیری از هرگونه درگیری احتمالی، دادگاه تصمیم گرفت که محاکمه محمدرضا سعادتی تنها با حضور خبرنگاران جراید و رادیو تلویزیون در روز سه شنبه اول مهرماه ساعت ۴

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۵.

۳- ضمیمه دارد؛ در حاشیه محاکمه سعادتی؛ گزارش و تفسیر مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی از جریان دستگیری محمدرضا سعادتی و جوسازی های مکرری که از بدو دستگیری وی ازسوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سطح شهر تهران و سایر شهرها انجام گرفته است.

بعدازظهر، تشکیل گردد. درپی این اطلاعیه، هواداران سازمان مجاهدین خلق با گردآمدن در جلو دانشگاه تهران و چهارراه های خیابان های اطراف دانشگاه، مبادرت به نصب و حمل پلاکاردها و پوسترهایی درباره محاکمه سعادتی نمودند. ... درارابطه با این اجتماع هواداران مجاهدین خلق هم زمان با آغاز محاکمه سعادتی، عده ای از مردم به مخالفت با این اقدام مجاهدین پرداخته و با ذکر این مطلب که امام مجاهدین خلق را منافق می داند، به اجتماع آنها معترض بودند، اما جز چند درگیری کوچک بین طرفین، امروز (شنبه) واقعه مهمی رخ نداد.»(۱)

این درحالی است که «از نخستین ساعات صبح امروز گروه های زیادی در مقابل درب ورودی زندان اوین اجتماع کرده و خواستار شرکت در جلسه محاکمه سیدمحمدرضا سعادتی، عضو سازمان مجاهدین خلق [منافقین]، شدند که به علت ازدهام [ازدحام] بیش از حد، پاسداران انقلاب که انتظامات اوین را به عهده گرفته اند، مجبور به شلیک تیر هوایی شدند.»(۲)دراین حال، «گروهی از زنان طرف دار سازمان مجاهدین خلق [منافقین] با تحریکات سازمان یافته در خارج از زندان دست به اغتشاش زده و به پاسداران فحاشی کردند. ضمناً درپی عدم حضور موسی خیابانی برای آخرین بار به وی اخطار شد که غیاباً محاکمه می شود.»(۳)

۱

امروز نیز گزارش های متعدد حاکی از ادامه وضعیت ناامنی و ناآرامی ها در کشور است؛ ازجمله:

– شوروی در مرز ایران و افغانستان مشغول نقشه برداری جهت تشکیل یک پایگاه نظامی می باشد.(۴)

– پرواز یک هواپیمای بدون مشخصات و مشکوک ازسمت زاهدان به طرف بم.(۵)

– ورود ۱۱۰۰ تا ۱۳۰۰ فرد مسلح ازطریق بندر گواتر و دشتیاری به خاک ایران به منظور برهم زدن نظم منطقه و ایجاد ناامنی.(۶)

– تحرکات تازه شوروی و نقل وانتقال زرهی و تجهیزات دیگر نظامی در نزدیکی مرز جلفا در ساعت ۱۴:۳۰ دقیقه روز گذشته.(۷)

– اعلام فرار دریادار دکتر سیداحمد مدنی، وزیر دفاع دولت موقت و نامزد سابق ریاست جمهوری و نماینده رد صلاحیت شده مردم کرمان در مجلس شورای اسلامی، در محافل تبعیدیان و فراریان ایرانی در اروپا.(۸)

– دستگیری یک افسر نیروی زمینی مرتبط با تیمسار باقری، فرمانده سابق نیروی هوایی، که با بختیار نیز در ارتباط بوده و تحت تعقیب قرار داشته، توسط کمیته منطقه ۹ انقلاب اسلامی در خانه اش واقع در حوالی پارک شهر. وی هنگام دستگیری، قصد فرار داشته است.(۹)

– تبلیغات وسیع و درخواست رادیو صدای آزاد ایران برای تعطیلی مدارس و اعتصاب سراسری در روز اول مهر به عنوان اعتراض به نظام جمهوری اسلامی(۱۰) و هشدار حزب توده و نامه مردم دراین مورد.(۱۱)

۱– خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، صص ۷ – ۵، تهران – خبرگزاری پارس، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲– روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار شهری کیهان.

۳– روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۴؛ و – روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۳، خبرنگار کیهان از تهران؛ و – روزنامه انقلاب

اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۳.

۴- سند شماره ۲۱۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۵- همان.

۶- همان.

۷- همان.

۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، پاریس - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۹/۶/۱۳۵۹؛ و - همان، ص۱۲، بخش فارسی رادیو کلن، ساعت ۲۱، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۲.

۱۰- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲۷، رادیو صدای آزاد ایران، ساعت ۷:۳۰، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۱۱- نامه مردم، شماره ۳۳۷، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۶.

۱

درحالی که وضعیت امنیت و ثبات ایران در مرزهای غربی، جنوبی، شرقی و شمالی و حتی در بدنه و لایه های داخلی نظام با بحران های روزافزون دست به گریبان است، تحرکات سیاسی مهمی نیز به رهبری امریکا و با حضور قدرت های مطرح اروپای غربی در جریان است؛ چنان که وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد یک هیئت عالی رتبه امریکایی درباره بحران ایران با مقامات اروپایی بحث و تبادل نظر کرد؛ این هیئت شب گذشته به کار خود پایان داد. گزارش رادیو صدای امریکا دراین زمینه حاکی است: «یک هیئت عالی رتبه امریکایی مرکب از کارشناسان امور مختلف مربوط به ایران پس از دیدار با بعضی از رهبران کشورهای اروپای باختری ازجمله والری ژیسکاردستن، رئیس جمهور فرانسه، هلموت اشمیت، صدراعظم جمهوری فدرال آلمان و مارگارت تاچر نخست وزیر انگلستان، به واشنگتن بازگشت. وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که وارن کریستوفر، معاون این وزارتخانه، ریاست این گروه را به عهده داشته است و مسئله ایران ازجمله مسائل مهم مورد بحث طرفین بوده است. ...»(۱) دراین مورد همچنین «منابع نزدیک به وزارت خارجه امریکا گفتند هیئت عالی رتبه دولت امریکا این هفته چند جلسه خیلی محرمانه درباره ایران با سران کشورهای اروپایی داشته است. مأموریت این هیئت هم زمان با تأیید وزیر خارجه امریکا درمورد تهیه یک گزارش مفصل درباره روابط ایران و امریکا اعلام شد.»(۲)

۲

سردی در روابط ایران و شوروی همچنان ادامه دارد، گرچه برای رفع مشکلات فیمابین، رایزنی ها و تماس هایی نه چندان مستحکم و قابل اعتماد در جریان است. دراین ارتباط، کنسولگری شوروی در رشت دیروز با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد که طبق تصمیم دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، کنسولگری این کشور در رشت از تاریخ ۲۹ شهریور سال۱۳۵۹، تعطیل خواهد شد. به گفته سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران، کنسولگری شوروی در رشت امروز نیز با صدور اطلاعیه ای تعطیلی این سفارتخانه را اعلام کرد.(۳) «این اقدام به دنبال خودداری شوروی از دادن اجازه به ایران انجام گرفته است. ایران درخواست کرده بود که در شهر دوشنبه پایتخت ایالت تاجیکستان که نزدیک ترین جمهوری شوروی به افغانستان است، کنسولگری باز کند.»(۴)

از سوی دیگر، باتوجه به کاهش شدید حجم مبادلات تجاری میان ایران و شوروی و حل نشدن اختلافات این دو کشور بر سر قیمت گاز ارسالی از ایران به شوروی، مسئولان اتاق بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی امروز در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی شرکت کردند و درباره روابط تجاری دو کشور مطالبی را بیان کردند. دراین ارتباط، وابسته بازرگانی روسیه شوروی با اشاره به صدور گاز ایران به شوروی گفت: «حجم گاز صادراتی ایران به

ص: ۱۱۶۰

۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۶، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷ بامداد، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۶، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس به نقل از خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۳- روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۱۷؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از رشت.

۴- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۶، تاریخ ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

روسیه شوروی در سال های ۸۰ - ۱۹۷۹ به نحو چشمگیری کاهش یافت و این کاهش دراثر اختلاف نظر در قیمت گاز صادراتی ایران بود و متعاقب این اختلاف نظر، صدور گاز به شوروی قطع شد.» وی سپس به میزان تجارت بین دو کشور اشاره کرد و گفت: «حوادث داخلی ایران و قطع گاز، حجم مبادله کالا بین دو کشور را به ۲۷۰ میلیون دلار رساند که این رقم نسبت به سال ۱۹۷۷، ۴۲ درصد کاهش نشان می دهد و امسال نیز حجم مبادلات در سطح سال گذشته است.» وابسته بازرگانی روسیه شوروی در ایران گفت: «ما هر زمان آماده هستیم تا روابط اقتصادی بین دو کشور را گسترش دهیم.» بنا به این گزارش: «مسئول غرفه [اتاق بازرگانی] شوروی نیز در این مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت: "فردا هیئتی از مقامات شوروی به ریاست معاون تجارت خارجی آن کشور وارد تهران خواهد شد. این هیئت با مقامات ایرانی دیدار و گفت وگوهایی انجام خواهند داد." وی افزود: "هم اکنون معاون وزارت راه و ترابری جمهوری اسلامی ایران در مسکو است و درمورد حمل ونقل کالاهای ترانزیتی روسیه شوروی با مقامات کرملین گفت وگو می کند و قرار است قراردادی دراین زمینه بسته شود".»(۱)

ضمیمه گزارش۷۰۵: خلاصه گزارش عملیات مهاباد از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۰ شب ۲۹/۶/۱۳۵۹، به روایت فرمانده سپاه ارومیه

«در تاریخ ۲۴/۶/۵۹ همراه ستون ارتش به طرف مهاباد جهت شروع عملیات حرکت [کردیم]. در طرح قرار بر این بود که ارتش تمام تپه های اطراف شهر را گرفته و راه های ورود و خروج شهر را کنترل کند. تمام راه های اصلی گرفته شده بود به غیر از یک راه فرعی که به طرف بوکان می رود و از همان روز ورود به مهاباد جهت کنترل و اشغال تپه مشرف به آن جاده، هرچه فشار بود به ارتش وارد آوردیم [ولی] متأسفانه تا این تاریخ، ۲۹/۶/۱۳۵۹ (ساعت ۱۰ شب) اقدامی نگردیده و ضدانقلاب از آنجا رفت وآمد دارد. و در این طرح سپاه قرار بود مواضعی را در شهر اشغال و نسبت به پاک سازی اقدام کند، که از روز اول نسبت به این کار اقدام شد و پس از تصرف چند نقطه در شهر با همکاری ژاندارمری نسبت به پاک سازی بعضی نقاط اقدام گردید و چون مقاومت در شهر دیده می شد مجبور به پاسخ گویی شدید بودیم؛... ولی از ارتش تا ساعت ۱۰ شب روز ۲۹/۶/۵۹ حرکتی دیده نشده [است.] باتوجه به اینکه شب ۲۸/۶/۵۹ با آر.پی.جی، ۳ دستگاه نفربر ارتش را منهدم و ۶ نفر را شهید و ۶ نفر را زخمی کرده اند، مراتب جهت بررسی و اقدام لازم گزارش می گردد. فرمانده سپاه ارومیه، ۲۹/۶/۵۹.»(۲)

ضمیمه گزارش۷۰۸: در حاشیه محاکمه سعادتی؛ گزارش و تفسیر مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی از جریان دستگیری محمدرضا سعادتی و جوسازی های مکرری که از بدو دستگیری وی ازسوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سطح شهر تهران و سایر شهرها انجام گرفته است

«محاکمه سعادتی بسیار به طول انجامید در این مدت دادسرای انقلاب بارها ازسوی گروه های گوناگون سیاسی مورد سؤال قرار گرفته است و امیدواریم شروع این محاکمه بتواند بسیاری از نکات مبهم ازجمله علت این تأخیر را روشن نماید. دررابطه با این محاکمه، سازمان مجاهدین خلق [منافقین] با تبلیغات زیاد دست به فعالیت هایی زده است. تذکر نکات زیر دراین زمینه مفید به نظر می رسد:

۱. سازمان مجاهدین خلق از همان اوان دستگیری سعادتی سخت از او دفاع کرده است و این بدین معناست که عمل سعادتی خواه خوب و خواه بد، جاسوسی و یا عدم جاسوسی، خیانت و یا خدمت، به پای سازمان نیز نوشته خواهد شد. (بگذریم از اینکه سعادتی با اقرار خود دررابطه با سازمان عمل کرده است، نه منفرد) در چنین

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۹؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۶/۱۳۵۹، ص۴، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- سند شماره ۵۰۶۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (تکاب)، ص۱۲۸، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۲۹/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام ژاجا مستند به گزارش ناحیه ژندارمری آذربایجان غربی؛ و - سند شماره ۴۲۵۷۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه تهران (مرکز فرماندهی)، ۲۹/۶/۱۳۵۹.

شرایطی قضاوت دادگاه انقلاب درحقیقت قضاوتی درباره سازمان مجاهدین خلق نیز خواهد بود. به عبارتی روشن، این تنها سعادتی نیست که به اتهام ارتباط با یک جاسوس شوروی محاکمه می شود، بلکه این سازمان مجاهدین خلق است که به خاطر سیاست متمایل به شوروی و ارتباط با این ابرقدرت محاکمه می گردد.

۲. در اوایل دستگیری آقای سعادتی، مجاهدین از قول پدر طالقانی عنوان می کردند که چرا همیشه در ایران جاسوس روس می گیرند و جاسوس امریکایی نمی گیرند. این کلام که در آن تاریخ می توانست دررابطه با فضای سیاسی روز و حضور دولت موقت (دولتی متمایل به غرب) معنایی عمیق داشته باشد این روزها به شکل ریاکارانه ای ازسوی مجاهدین خلق [منافقین] به کار گرفته شده است و تمامی این تبلیغات در شرایطی است که ۵۲ جاسوس امریکایی در دستان پرقدرت ملت اسیرند و به دنبال اشغال لانه جاسوسی امریکا، امریکازدایی شدید در صحنه سیاسی و فرهنگی کشورمان انجام پذیرفته و از سوی دیگر دستگیری صدها کودتاچی و مفسد مرتبط با امریکا و نیز توقیف امیرانتظام و امثالهم تبلیغاتی از این قبیل را بی اعتبار ساخته است. امروز در کشور ما هم جاسوس روس و هم امریکا باهم گرفته می شوند و باهم به پای محاکمه کشانده می شوند، گرچه دادگاه های ما و نیز دولت ما در مقابل ابرقدرت شوروی تساهل بیشتری را نشان داده اند. که مسلماً درصورت گسترش فعالیت های جاسوسی شوروی این تساهل جای خود را به سختگیری بیشتری خواهد داد. ۱۸ ماه مبارزه و رنج و مقابله با ابرقدرت های غرب و شرق به خوبی نشان داده است که ملت ما عمیقاً به شعار نه شرقی، نه غربی، جمهوری اسلامی باور دارد و هرروز که می گذرد برای عینیت بخشیدن به این شعار بیشتر مصر می گردد.

۳. مجاهدین خلق [منافقین] بسیار کوشیده اند که با ادخال مسئله دستگیری سعادتی توسط کمیته مشکوک در لانه جاسوسی با اصل موضوع (یعنی اتهام جاسوسی) حقیقت را بپوشانند. برای روشن ساختن این مسئله باید توجه کنیم: الف) اگر کمیته لانه جاسوسی در دستگیری سعادتی دخیل است، این مسئله آقای سعادتی و نیز سازمان مجاهدین خلق [منافقین] را تطهیر نخواهد ساخت. چراکه درمورد سعادتی مسئله اصلی ارتباط ایشان با جاسوس روسی است. ب) درمورد کمیته مشکوک مذکور و نحوه تشکیل آن سؤال های بسیاری مطرح است و می دانیم که این کمیته در اوان تشکیل دولت موقت فعالیت خود را آغاز کرده و می توان تصور نمود که جاسوسان امریکایی با نفوذی که در دولت موقت داشته اند (ازطریق دولتمردانی چون امیرانتظام و...) اگر با مخالفت دولت روبه رو می گشته و یا خود با این امر مخالف بود، سریعاً به حیات این کمیته خاتمه داده می شد. در اینجا باید به استقلال این کمیته از کمیته های دیگر و کمیته مرکزی باید اشاره گردد و لذا جا دارد که دادگاه در عین تفکیک اصل اتهام، به ابهاماتی که درمورد کمیته مذکور وجود دارد پایان بخشد و دراین زمینه هم به داوری بنشیند. باتوجه به واقعیت های فوق باید صریحاً گفت که محاکمه سعادتی محاکمه سازمان مجاهدین خلق [منافقین] نیز هست و اگر نفس ارتباط با شوروی و جاسوسی می تواند جرم محسوب گردد تمام کسانی که سعادتی را به عنوان یک مهره بدین کار واداشته اند، شریک جرم محسوب می گردند. در اینجا باید به یک ترفند سازمان مجاهدین خلق اشاره بکنیم و آن اینکه حضرات بعد از مصاحبه رکنی (افسر کودتاگر) فریاد برداشته اند که بین ادعاهای رکنی و جاسوسی برای شوروی تناقض وجود دارد؛ یعنی نمی شود هم برای شوروی جاسوسی کرده و هم در خط امریکا بود. ولی نگاهی به خیانت های حزب توده در زمان دولت دکتر مصدق و شیوه عمل گروه های چپ در برهه کنونی، نمونه های زیادی در دسترس ما قرار خواهد داد که قبول کنیم می شود هم جاسوسی برای شوروی کرد و هم خدمت به امریکا. مگر نه آنکه تمام گروهک های چپ که ادعای وابستگی به بلوک شرق دارند نوکران بی جیره و مواجب و گاه با جیره و مواجب امریکا نیز هستند. آیا لازم است با اتکا به جراید فرنگی و نیز آثار عملی فعالیت های این گروهک ها نشان دهیم که چگونه اینان در خدمت امپریالیسم امریکا گام برمی دارند. ما لحن دوستانه رادیوی عراق و رادیوی امریکایی را درمورد مجاهدین خلق [منافقین] تصادفی و یا از روی جهل و ناآگاهی و حماقت نمی دانیم و بلکه باور داریم که اینان خوب فهمیده اند که چه کسانی را باید در مقابل دولت جمهوری اسلامی ایران تقویت نمایند. دراین میان، تذکر این معنا را مفید می دانیم که دادگاه اسلامی نباید تحت تأثیر تبلیغات این گروه یا آن گروه دست به قضاوت بزند و دراین میان، دادگاه عدل اسلامی باید آن شجاعت

و روحیه را داشته باشد که اگر درمورد بازداشت طولانی آقای سعادتی اشتباه کرده،

ص: ۱۱۶۲

بـدین اشـتباه اعتراف نمایـد و از آثار سیاسـی و اجتماعی این اعتراف نهراسد. در مقام قضاوت ابراز حق، خود بالاترین مصـلحت هاست و برعکس اگر دادگـاه به این نـتیجه رسـید که سـعادتی و به تبـع آن، سازمـان مجاهـدین خلـق [منـافقین] دراین میـان مجرم بوده انـد، حکم اسلامی خود را دراین زمینه صـادر نمایـد. مسـلماً بـا اطمینـانی که خلق مسـلمان و دلیر و آگـاه مـا به دادگاه های انقلاب دارد هر حکمی ازسوی دادگاه (خواه حکم بر برائت و یا مجرمیت سـعادتی) مورد تأییـد و پشتیبانی ملت بزرگ ایران قرار خواهد گرفت. در خاتمه مقاله، نامه ای که درمورد محاکمه سـعادتی به آقای رجایی نوشـته شـده و رونوشتی از آن به دفتر روزنامه ارسال گردیده است می آوریم. آقای علی بابایی، نویسـنده نامه، در قسـمتی از این نامه عنوان کرده است که "در تمام دنیا رسم است گاه مصلحت های اساسی، قوانین متعارف را تحت الشـعاع قرار می دهد." ما با احترام به نویسـنده و عقایدشان، اعتقاد داریم در برهه کنونی کشورمان احترام به قوانین متعارف، عین مصـلحت های اساسـی ماست. دادگاهی که به خاطر ارعاب و جوسازی این گروه یا آن گروه از قضاوت باز بمانـد دیگر قادر نخواهد بود که پسونـد انقلاب اسـلامی را یـدک بکشـد، این دادگـاه به درد شـرایط حـاد و انقلاب کشور ما نمی خورد و چنین دادگاهی با امتناع از قضاوت در مواردی اینچنین، درحقیقت حکم مرگ خود را عنوان کرده است.

متن نـامه علی بابایی درباره محاکمه سـعادتی به آقای رجایی: «جناب آقای رجایی، نخسـت وزیر، رونوشت جناب آقای اسـدالله لاجوردی دادستان انقلاب تهران – اوین، محمدرضا سعادتی هر گناهی مرتکب شده باشد سزاوار یک سال و نیم کشمکش و بلاتکلیفی و کشور را دسـتخوش تشنجات گوناگون کردن نیست. او روزهایی به جاسوسی متهم شد که برای مملکت اسراری دیگر باقی نبود! در تمام دنیا رسم است گـاه مصـلحت هـایی اساسـی، قوانین متعارف را تحت الشـعاع قرار می دهـد، صـلاح نیست درحالی که کشور به انحای گرفتاری ها دست به گریبان است مسئله جدید و جنجال نوی برایش به وجود آید. هر مصـلحتی که رسیدگی به جرم کوچکی را دادگاه انقلاب یک سال و نیم به تأخیر انداخته امروز بیشتر و بیشتر همچنان وجود دارد. روزهای بزرگداشت مرحوم طالقانی است. او راضی نبود این مسئله را شما این قدر بزرگ کنید. او بارها برای انصـراف و چشم پوشـی از این امر به شـماها توصـیه کرد. شـما می دانید من نه دیروز عاشق سـینه چاک آنها بودم، نه امروز دشـمن خونی آنها؛ ولی از گفتن این حقیقت که مـدیریت مملکت در این شـرایط بحرانی بایـد با وسـعت نظر و درک مسئولیت عظیم و همه جانبه همراه باشد ناگزیرم. با احترام احمد علی بابایی.»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۶/۱۳۵۹، صص ۱ و ۲.

روزشمار جنگ یکشنبه ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ ۱۱ ذی القعده ۱۴۰۰ ۲۱ سپتامبر ۱۹۸۰

۱

درحالی که دولت جدیـد جمهوری اسـلامی ایران با نخست وزیری محمدعلی رجایی، به دلیل اختلاف میان رئیس جمهور و نخست وزیر بر سر تعیین برخی اعضای کابینه جدید ازجمله وزیر امور خارجه، فاقد وزیر امور خارجه و یک مسئول دیپلماسی فعال است، رژیم عراق هم زمان با افزایش تحرکات و حملات نظامی در جبهه های غرب و جنوب غربی، بر فشارهای سیاسی و دیپلماتیک خود بر ایران در مجامع منطقه ای و بین المللی نیز افزوده است. دراین ارتباط، امروز وزیر امور خارجه عراق در نامه ای رسمی(۱) به دبیرکل سازمان ملل، در توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق، به دلایل واهی متعددی متوسل شده و چنین نوشته است: «شما بدون شک اطلاع دارید که عراق و ایران با میانجیگری الجزایر و درپی مذاکرات طولانی در حضور آخرین رئیس جمهوری الجزایر، آقای هواری بومدین، در تاریخ ۶ مارس ۱۹۷۵، درمورد روابط میان دو کشور به توافق دست یافتند. در این توافقنامه، دو طرف تصمیم گرفتند به طور صادقانه به منظور دستیابی به حل وفصل نهایی و دائمی کلیه مسائل موجود میان دو کشور، با رعایت اصول تمامیت ارضی و مصونیت مرزها و عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر، به موارد ذیل اقدام نمایند:

۱. جهت علامت گذاری قطعی مرزهای سرزمین خود، براساس پروتکل ۱۹۱۳ قسطنطنیه و صورت جلسه کمیسیون ۱۹۱۴، درمورد تعیین حدود اقدام نمایند.

۲. حدود مرزهای آبی را براساس خط تالوگ مشخص سازند.

۳. امنیت، صلح و اعتماد دوجانبه در امتداد مرزهای مشترکشان بازگردانده شود و همچنین

ص: ۱۱۶۷

۱– نامه مورخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۰ شهریور ۱۳۵۹) وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیرکل، که به همراه نامه مورخ ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۱ شهریور ۱۳۵۹) کاردار موقت هیئت نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیرکل، آمده است. شماره سند مجمع عمومی: A/۳۵/۴۸۳، شماره سند شورای امنیت: S/۱۴۱۹۱، ۲۴ سپتامبر ۱۹۸۰ (۲ مهر ۱۳۵۹).

خودشان جهت کنترل دقیق و مؤثر بر مرزهای مشترکشان به منظور خاتمه دادن کامل به کلیه اقـدامات نفوذی و خرابکاری، اقـدام نموده و به مسائل حاشیه ای اهمیت ندهند.

۴. طرفین همچنین موافقت کردنـد که ترتیبـات خود را به عنوان عناصـر لاینفـک حل وفصل جامع مورد توجه قرار دهنـد. بنابراین هرگونه سهل انگاری در اجرای آن طبیعتاً مغایر با روح توافقنامه الجزایر خواهد بود.

۵. به علاوه، طرفین تصـمیم گرفتنـد برای ازسـرگیری روابط سـنتی دوسـتانه، حسن هم جواری، حـذف عوامل منفی در روابط و تبادل نظر مداوم برای گسترش همکاری و منافع دوجانبه، اقدامات لازم را به عمل آورند.

۶. طرفین رسماً اعلام کردند که منطقه باید از هرگونه دخالت خارجی عاری باشد. همچنین موافقت کردند که وزیران خارجه دو کشور با یکـدیگر ملاقـات نموده و ترتیبـات لازم را برای ایجـاد کمیسـیون مشترک ایران و عراق جهت اجرای تصـمیمات اتخاذشـده در توافقنـامه دوجانبه به عمل آورنـد. همچنین موافقت کردنـد که الجزایر بایـد به اجلاس مشترک مذکور دعوت شود. درنتیجه مذاکرات ایران و عراق در حضور و با شـرکت هیئت الجزایری تشـکیل شد، پیمان بین المللی مرزی و حسن هم جواری و نیز سه پروتکل و ضمیمه های آن را که در ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵ در بغداد امضا شده بود و به یکی از سه پاراگراف توافقنامه الجزایر که در بالا ذکر شد مربوط می شد، ضمیمه گردید. همچنین در دسـامبر ۱۹۷۵، چهـار توافقنـامه دیگر نیز در بغـداد درمورد مرزهـا و مـأموران عـالی رتبه، قوانین دریـانوردی در شـط العرب، اسـتفاده از آبراه هـا و چراگـاه هـای مرزی، همراه با مبادله نامه ها و صورت جلسه مشترک درباره سایر موارد مهم فنی که به امضا رسـید، مورد تأکید قرار گرفت.

شایان ذکر است که ماده چهار پیمان نامه مرزی بین المللی و حسن هم جواری که با صـراحت در بالا ذکر شـده مربوط به مواد پاراگراف چهار قرارداد مذکور (الجزایر) بوده که به شرح ذیل می باشد:

طرفین عالی رتبه قرارداد تصـریح کردند که مواد سه پروتکل و ضـمیمه های آنها به ماده های ۱، ۲، ۳ این پیمان و ضمیمه مربوط، مرتبط بوده و شامل بخش های کاملی است که نهایی و دائمی می باشد و نمی تواند در هیچ زمینه ای و به هیچ وجه نقض گردد و شامل عناصـر لاینفـک حـل وفصـل مناقشـات جهـانی است. بنابراین نقض هر جزء تشـکیل دهنـده این حل وفصل به طور آشـکار مغایر با روح توافقنامه الجزایر است.

نخسـتین نکتـه کـه دراین بـاره مـورد تـوجه می باشـد اینکه در مرحله اولیه توافقنـامه الجزایر و پیمـان مرزی، ایران دارای مزیت بـوده و از پروتکـل تعییـن حـدود مرز آبی در شـط العرب بهره می برد، امـا از سـوی دیگر بـا شـانه خـالی کردن از تعهـداتش که تحت این پروتکل درمورد روند علامت گذاری مرزهای زمینی متعهد بود دفع الوقت نمود و با تأخیر زیاد در اجرای اقدامات جهت بازگرداندن

سرزمین هـای عراق تخطی نموده و آنهـا را تحت کنترل خویش حفظ کرده است. در این مهم دولت عراق این حقیقت را مورد توجه قرار داد که رژیم جدیـد ایران به زمـان نیـاز دارد تـا به تعهـداتش تحت این توافقنـامه احترام بگـذارد. به هرحـال دیری نگـذشت که این رژیم قدرتمنـدتر شد و نقض این تعهدات خود را آغاز کرد و به همین صورت هنوز ادامه می دهد. از آنجایی که قرارداد الجزایر براساس اصـل عـدم دخالت در امور داخلی دیگر کشورها تهیه شده، اما مقامات حاکم بر ایران سـیاست مداخله مداوم در امور داخلی جمهوری عراق را دنبال کردند. قبلاً نیز گزارش کاملی از این سیاست که مغایر با توافقنامه الجزایر می باشد ارائه داده ام که طی نامه مورخ ۲۵ ژوئن ۱۹۸۰ و – سند رسمی مجمع عمومی و شورای امنیت منتشر شد (A/۳۵/۳۰۵ – S/۱۴۰۲۰).(۱)

در ادامه نامه وزیر امور خارجه عراق به دبیرکل سازمان ملل آمده است:

«از سوی دیگر درحـالی که ایران در قرارداد الجزایر جهت اعـاده امنیت و پـذیرش مرزهـای مشترکش بـا عراق متعهـد شـده و می بایسـت کنترل شدید را به منظور پایان بخشیدن به کلیه اقدامات مخرب نفوذی به کار می گرفت، اما ازسوی رژیم جدید، این مفاد اصلی تنها پس از مـدت کوتاهی نقض شـد و این رژیم درصدد نشان دادن اقتدار خویش برآمد و به رهبران شورشـیان علیه عراق پیشـنهاد پناهندگی داد. یعنی پسـران بارزانی جاسوس و حامیان آنها که از خاک ایران اسـتفاده می کردنـد سـریعاً به وسـیله مقامات حاکم بر ایران حمایت شده و ایران به عنوان پایگاهی جهت تهدید و دخالت در امنیت داخلی و همبستگی ملی عراق توسط معارضین قرار گرفت.

دولت ایران هرگز خودش جهت توقف خـدشه به روابط حسن هم جواری میان دو کشور اقـدام نکرد و با اقـدامات نفوذی و خرابکاری به پاشـیدن بـذر نفـاق پرداخته است. همچنین به غـارت و چپـاول به ویژه در منـاطق مرزی که مغایر با روح توافقنامه الجزایر می باشـد، اقـدام نموده است. از سوی دیگر، دولت ایران مـاده دیگری از قرارداد مـذکور را با تجاوز مکرر به مرزهای عراق، به طوری که در بالا ذکر شـد نقض کرده و از بازگردانـدن این اراضـی به عراق علی رغم درخواست های مکرر عراق، اجتناب نموده است و نیز ادعای جدیدی را حتی درمورد پایتخت عراق و درواقع درمورد تمامیت کشور عراق مطرح ساخته است.

بنابراین، جای تعجب نیست که دولت عراق اکنون خود را ملزم می بیند از حق قانونی اش جهت دفاع از حاکمیت خود و تمامیت ارضی و بازگرداندن اراضی اش با استفاده از زور اقدام نماید.

۱- جنـگ ایران و عراق در اسـناد سازمـان ملـل، ترجمه محمـدعلی خرمی، تهران: مرکز اسـناد و تحقیقات دفاع مقـدس، صـص۴۸ – ۴۵، شماره ۸.

ملاحظه می کنید که دولت ایران کلیه راه های قانونی شناخته شده جهت حل وفصل مسائل منبعث از تعهداتش را مسدود نموده است. به علاوه، دولت ایران در اعلامیه ها و اقدامات مقامات مسئول خود تصریح کرده و هرگز به طور تلویحی یا صریح تردید نداشته که بیش از این خودش را در قید و بند قرارداد الجزایر قرار دهد که کلیه این موارد نقض آشکار پاراگراف چهارم پیمان مرزی بین المللی و حسن هم جواری قرارداد سال ۱۹۷۵ میان دو کشور می باشد.

بنابراین، ایران تعهدات بین المللی خویش تحت موافقت نامه و پیمان مذکور را نفی کرده است، از مواد قانونی حاکم بر مرزهای ایران و عراق به ویژه شط العرب که می بایست به دولت عراق قبل از مارس ۱۹۷۵ بازگردانده می شد، سرپیچی می نماید و این رودخانه همان طورکه همیشه در طی تاریخ یک رودخانه عراقی و تحت کنترل کامل و حاکمیت عراق بوده باید مجدداً تحت کنترل عراق قرار گیرد.

دراین زمینه دولت عراق اعلام می نماید که روابطش با کلیه کشورهای جهان صادقانه بوده و به کلیه تعهداتش پایبند می باشد. همچنین ثابت کرده است که نمی تواند هیچ گونه تهدید و یا نقض حاکمیت و خدشه به مقام و اقتدار خود را بپذیرد و اراده اش بر این است که به خاطر حفظ حقوق قانونی اش بیشترین قربانی ها را بدهد.

همچنین دولت عراق می خواهد در این فرصت، همان طورکه در گذشته نیز عمل کرده، تأکید نماید که در حفظ روابط حسنه با کلیه کشورهای همسایه به ویژه ایران پیش قدم بوده و هیچ چشمداشتی به سرزمین های ایران ندارد. به علاوه، عراق قصد ندارد جنگی را علیه ایران آغاز نماید و یا حوزه مناقشه اش را با این کشور بیش از محدوده دفاع از حاکمیت و حقوق قانونی اش گسترش دهد.

دولت عراق صادقانه امیدوار است که دولت ایران وضعیت جدید را بپذیرد و با بصیرت عقل و منطق باتوجه به احترام عراق در حق قانونی اش در تمامیت ارضی خود و نیز خطوط آبی شط العرب عمل نماید. دکتر سعدون حمادی - وزیر امور خارجه.»(۱)

۱

با گسترش دامنه زدوخوردهای مرزی میان ایران و عراق از مناطق غربی کشور به مرزهای خوزستان، به ویژه مرز آبی اروندرود و دهانه خلیج فارس، رسانه های گروهی جهان، به خصوص غرب، اوضاع منطقه و پیامدها و عواقب گسترش بیشتر درگیری های مزبور را به طور وسیعی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده اند.

خبرگزاری فرانسه: «مسئله لغو موافقت نامه همزیستی مسالمت آمیز سال ۱۹۷۵ بین ایران و عراق که با هیچ عکس العملی ازطرف ایران مواجه نشد و نیز مسئله مقاصد واقعی عراق و تأثیر اوضاع کنونی بر مسئله گروگان های امریکایی ازجمله مسائلی است که امروز توجه محافل سیاسی در تهران را به خود مشغول کرده است. به اعتقاد منابع سیاسی، تصمیم بنی صدر، رئیس جمهوری ایران، برای هدایت عملیات نظامی در غرب کشور یک عکس العمل شدید در

۱- همان.

قبال تشنجات رو به تزاید در مرزها محسوب نمی شود. ... عراق با لغو پیمان دوجانبه خود با ایران عملاً منکر کلیه توافق های مرزی بین دو کشور شده و ادعای ارضی خود را بر مناطقی واقع در درون مرزهای ایران مطرح کرده است. ... درمورد مسئله ۵۲ گروگان امریکایی اکثر منابع سیاسی که با آنان مصاحبه شده اظهار داشتند اوضاع ایران و عراق بر مسئله گروگان ها تأثیری نامطلوب به جای گذارده است. درست یا غلط، ایران اطمینان دارد که اگر واشنگتن بخواهد می تواند مانع از اقدامات عراق بشود. ... یک دیپلمات ایرانی گفت به امریکا گفته ایم تا اوضاع مرزی عادی نشود، مسئله گروگان ها حل نخواهد شد. ...»(۱)

رادیو لندن: «مشکل ایران آن است که درنتیجه پاک سازی و تصفیه نیروهای نظامی بعد از انقلاب، ایران برای ادامه عملیات نظامی آمادگی کامل ندارد. کسانی که صدام حسین را به خوبی می شناسند عقیده دارند که او درصدد است خود را رهبر خلیج فارس و جهان عرب بنماید. تجزیه ایران یا جداشدن احتمالی خوزستان از ایران در خارج از این منطقه ایجاد نگرانی شدیدی خواهد کرد. ظاهراً ایران پس از تحصیل و تعمق فراوان تصمیم گرفته است که دربرابر تصمیم یک جانبه عراق درمورد شط العرب و سایر مناطق مرزی دو کشور به مقابله پردازد. درحالی که اوضاع به حالت انفجار درآمده، یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، که با ایران و عراق روابطی حسنه دارد، سعی دارد که میان دو کشور وساطت کند، کوشش های او دراین زمینه از هفته گذشته آغاز شد، ولیکن تاکنون ثمری نبخشیده است.»(۲)

نشریه تایمز لندن: «... نه غرب و نه جهان عرب هیچ یک خواستار افزایش تشنج در این منطقه نیستند، بلکه عکس آن صادق است، لکن همواره این خطر وجود دارد که تضعیف ارتش قوی ایران به دنبال انقلاب این کشور، ممکن است اعتماد کافی را در عراق برای حمله به ایران ایجاد کند. فشارهای غرب می تواند این اعتماد عراق را کاهش دهد لکن فشارهای داخلی در این کشور نیز باید علیه اعتماد زیاد عراق عمل کند. صدام حسین، رئیس جمهور عراق، می داند مسلمانان شیعه عراقی طرف دار انقلاب ایران هستند و برای نشان دادن تظلمات خود از بروز هر قیامی امتیاز خواهند گرفت.»(۳)

رادیو لندن: «در صفحه اول هفته نامه ساندی تایمز مقاله ای تحت عنوان "ایران برای جنگ در خلیج فارس نیروهای خود را بسیج کرده است" این مقاله نظری به عواقب احتمالی یک جنگ واقعی بر تولید نفت و بهای نفت در جهان افکنده است. هفته نامه آبزرور نیز در صفحه اول خود از قول خبرنگار خود در بغداد می گوید: عراق تعداد زیادی از نیروها، تانک ها و توپخانه خود را از قسمت های شمالی و غربی کشور به مرز جنوبی خود با ایران منتقل کرده است. در مقاله دیگری، پاتریس سیل صاحب نظر روزنامه آبزرور در امور عربی، می نویسد: سؤالی که درنتیجه جنگ ایران و عراق پیش می آید آن است که کنترل شط العرب و سایر مسائل مرزی، منتهای حد مقاصد عراق خواهد بود یا خیر؟ سیل می گوید: آیا می توان سخنان پرزیدنت صدام حسین را مبنی بر اینکه عراق نظری توسعه طلبانه بر مناطق ایران ندارد و طالب جنگ نیست باور کرد؟ سیل می گوید: ایران در محافل بین المللی تقریباً بدون دوست و پشتیبان است و این موضوع تا اندازه ای ناشی از ادامه

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۱۴، رادیو لندن، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۳، لندن - آسوشیتدپرس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

بازداشت گروگان های امریکایی است. سیل اضافه می کند: پرزیدنت صدام حسین بدون شک عقیده دارد که فرصت مناسب تری برای خوارکردن تکان دهنده یک همسایه خطرناک پیش نخواهد آمد. ... احتمالاً صدام حسین امیدوار است با تضعیف کنترل ایران بر استان خوزستان که بیشتر جمعیتش را ایرانیان عرب تشکیل می دهند و ازلحاظ نفت غنی می باشد، به این هدف خود برسد. ...»(۱)

رادیو امریکا: «دولت عراق برای مطلع ساختن سایر کشورها از موقعیت عراق در اختلافاتش با ایران دست به یک سلسله اقدامات و تبلیغات دامنه دار زده است. خبرگزاری عراق گزارش داد که طارق عزیز از مشاوران نزدیک صدام حسین، رئیس جمهور عراق، برای مشورت و تبادل نظر با مقامات کرملین درزمینه اختلافات با ایران به مسکو رفته است.»(۲) و نیز: «ازجمله نقاط ضعف ایران در جنگ با عراق، نداشتن متخصصین آگاه به سلاح های پیچیده نظامی ازقبیل هواپیماهای جنگنده ای.اف.اف۵ و جت های فانتوم است. بسیاری از خلبانان ایرانی در ماه های اخیر توسط مقامات رژیم ایران تصفیه شده اند و بدین خاطر فرماندهان نیروی هوایی ایران از خلبانان اخراجی درخواست کرده اند که خود را به پایگاه های هوایی معرفی نمایند.»(۳)

روزنامه الشرق الاوسط: «... بنی صدر تاکنون هیچ گونه عکس العمل رسمی در مقابل اظهارات صدام حسین مبنی بر حاکمیت عراق بر شط العرب [اروندرود] از خود نشان نداده است. ...»(۴)

روزنامه واشنگتن پست: «بنی صدر، رئیس جمهور ایران، امروز [۲۰ سپتامبر] هزاران نفر از نیروهای ذخیره مسلح ایران را "برای دفاع از تمامیت کشور" به خدمت فراخواند. ... طبق برآورد، عراق ۲۲۰ هزار سرباز درحال خدمت و ۲۵۰ هزار نیروی ذخیره دارد، ولی تصور می شود روحیه نیروهای مسلح ایران [۲۸۵ هزار نفر به اضافه ۳۰۰ هزار نفر ذخیره در قبل از انقلاب اسلامی] به واسطه موج جدید دستگیری ها و پاک سازی هایی که به دنبال ادعای کشف یک توطئه کودتا در ژوئیه گذشته آغاز شد، ضعیف تر شده است. چند هزار پاسدار انقلاب اسلامی، یگان های ژاندارمری و داوطلبان مردمی اکنون در مرزها مشغول دفاع می باشند. این نیروها از زمان سرنگونی شاه ایران مشغول زدوخوردهایی با اشرار و نیروهای تجزیه طلب می باشند. ... مجلس ایران در روز سه شنبه قرار است بحران عراق و موضوع گروگان ها را مورد بحث قرار دهد و تمام ابعاد این موضوعات را بررسی کند.»(۵)

۱

امروز آیت الله دکتر بهشتی پس از دیدار با امام امت در پاسخ به پرسش خبرنگار خبرگزاری پارس درباره درگیری های مرزی ایران و عراق اظهار کرد: «... ارتش ما، ژاندارمری ما، سپاه پاسداران ما، بسیج ما و همه نیروهای ما با تمام توان مشغول مقابله با تعرضات مزدوران بعثی عراق هستند، ولی مسئله اساسی این است که سربازان ارتش عراق و ملت عراق باید هوشیار باشند که نیرویی که بایستی در مرزهای فلسطین اشغال شده بجنگند در مرزهای عراق و ایران، دو کشور برادر، چه کار می کند - و این سؤالی است که ملت عزیز و شریف عراق و سربازان عراقی آنها باید از دولتشان بکنند - و این

۱- همان، ص۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۷، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۲۱:۳۰، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- همان، ص۶، رادیو صدای امریکا (فارسی)، ساعت ۷ صبح، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق از نگاه مطبوعات جهان، ج۱، ص۳۳۶، الشرق الاوسط (چاپ لندن)، ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۱۳۵۹)، ترجمه: مهتاب فضلی.

۵- همان، ص۳۳۴، واشنگتن پست، رویتر، تهران، ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۱۳۵۹)، ترجمه: داود علمایی.

مسئولان حکومت تحمیلی عراق هستند که موظف اند به این سؤال ملت پاسخ دهند و اگر آنها پاسخ ندادند ملت باید این پاسخ را بخواهد.» دکتر بهشتی در پایان این گفت و گو افزود: «ارتش عراق به هرحال بایستی واقعاً هوشیارانه از مرزهای کشور برادرش دور بشود و نیروها را به سمت مرز فلسطین اشغال شده، محل حکمرانی رژیم اشغالگر قدس، دشمن اسلام و مسلمین و بشریت ببرد.»(۱)

۱

از صبح امروز، نبردهای سنگینی در طول آبراه اروندرود و دهانه این رودخانه پهناور تا خرمشهر با انواع سلاح های سنگین و نیمه سنگین به وقوع پیوست و دامنه این تیراندازی ها به ترمینال خرمشهر و فرودگاه و حتی پالایشگاه آبادان و مخازن عظیم نفت در بوارده جنوبی نیز کشیده شد و در مقابله با حملات آتشباری عراق بر روی این مناطق، تمامی نواحی ساحلی عراق در طول اروندرود زیر آتش سنگین ایران قرار گرفت.

به گزارش گارد ساحلی ژاندارمری آبادان، نیروهای بعثی امروز در دو نوبت با سلاح های سنگین به گارد ساحلی خسروآباد(۲) حمله کردند. در حمله آتشباری اول که در ساعت ۸:۴۵ دقیقه بامداد، صورت گرفت و با آتش متقابل نیروهای ژاندارمری مواجه شد، ۳ نفر از نیروهای ژاندارمری زخمی شدند.(۳) دومین درگیری و حمله عراق به گارد ساحلی خسروآباد در ساعت ۱۰:۴۰ دقیقه با آتشباری سنگین عراق بر روی گارد ساحلی رخ داد که با آتش شدید نیروهای ژاندارمری پاسخ داده شد. ضمناً نیروهای خودی تقاضای اعزام هواپیما و پشتیبانی آتش توپخانه کردند.(۴) دراین باره، یک سخنگوی نظامی عراق مدعی شد نیروهای عراقی امروز ۵ قایق جنگی ایران را در پایگاه خسروآباد از بین برده و در حمله به این پایگاه خساراتی وارد کرده اند.(۵)گارد ساحلی و هنگ آبادان نیز در گزارش های خود اعلام کردند که «دشمن در دهانه اروندکنار به پاسگاه شناور نمره ۴ گارد ساحلی حمله ور شده و قصد بردن پاسگاه شناور را دارد.» بنا به این گزارش، فرماندهی ژاندارمری کل کشور درخواست کرده است از گارد ساحلی آبادان توسط یگان های نیروی دریایی پشتیبانی و حمایت شود.(۶) در این درگیری پاسگاه "دشنه" عراق با سلاح های نیمه سنگین نیروهای خودی منهدم شد.(۷)

این درگیری ها در ساعت ۱۰ صبح امروز، با آتشباری عراق بر روی نیروی دریایی خرمشهر اوج گرفت،(۸) اما پیش از آن، تغییرات عمده ای در آرایش نیروهای عراقی در نقطه مرزی مقابل ایران در منطقه خرمشهر به چشم می خورد: «چهار دستگاه تانک تی۵۵ در مقابل پاسگاه شلمچه ایران به طور استتار مستقر شده اند. تعداد ۶ دستگاه لودر به سرعت مشغول احداث سنگر می باشند و یک گروهان مکانیزه از لشکر۵ مکانیزه به گشتی های ساحلی روبه روی آبادان - خرمشهر اضافه شده است.»(۹) به هرحال، این درگیری در ساعت ۱۰:۵۰ دقیقه به اداره گمرک خرمشهر نیز کشیده شد.(۱۰) حادثه، زمانی رخ داد که مردم در ساعت ۱۰ صبح، تازه راه پیمایی خود را برای تشییع شهدای روز قبل، آغاز

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.
۲- ضمیمه دارد؛ گزارش کوتاه گارد ساحلی خسروآباد درباره میزان آمادگی رزمی این واحد نظامی و هشدار درباره زاغه های مهمات خسروآباد آبادان.
۳- سند شماره ۳۴۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گارد ساحلی ژاجا مستند به اعلام گارد ساحلی خسروآباد آبادان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۵، اهواز - خبرگزاری پارس به نقل از فرمانده گارد ساحلی خسروآباد از توابع آبادان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
۴- سند شماره ۳۴۴۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور،

سماجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گارد ساحلی ژاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، مستند به اعلام گارد ساحلی خسروآباد؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۵، اهواز - خبرگزاری پارس به نقل از فرمانده گارد ساحلی خسروآباد از توابع آبادان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۳، بغداد - یونایتدپرس به نقل از خبرگزاری عراق، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به اعلام هنگ آبادان و گارد ساحلی ژاندارمری.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۳۵۴۳۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری محترم خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۳۵۴۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۴۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن سوم - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری و...، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه خوزستان مستند به اعلام هنگ ژاندارمری آبادان.

کرده بودند. در این درگیری که با پاسخ شدید نیروی دریایی خرمشهر مواجه شد، پاسگاه روبه روی بندر خرمشهر و برج دیدبانی عراق واقع در دهانه اروند منهدم گردید. این درگیری که تا ساعت ۱۴:۵۲ دقیقه امروز، همچنان ادامه یافت، خسارت جانی نداشت،(۱) اما براثر اصابت گلوله دشمن، یک ناوچه نیروی دریایی خودی روبه روی پاسگاه بغلانیه غرق شد.(۲) امروز همچنین در آتشباری عراق بر روی ساختمان اداره بنادر و کشتیرانی و ترمینال خرمشهر، ۵ نفر زخمی و یک نفر شهید شد.(۳)

«در ۵ کیلومتری جاده خسروآباد، یک فروند هلیکوپتر خودی دراثر اصابت گلوله ضدهوایی دشمن سقوط کرد و سرنشینان آن مصدوم و مقتول شدند.»(۴) همین گزارش حاکی است: «ازسوی دشمن، تیراندازی های پراکنده ای به سوی گاراژ مرکزی جنب پالایشگاه آبادان شروع شده و تاکنون خسارات و تلفات مشخص نشده است.»(۵)

در ساعت ۱۱ صبح امروز، نیروهای شنود ارتش اعلام کردند که عراق قصد دارد در ساعات آتی امروز با توپخانه نیروهای مستقر در نوار مرزی جنوب را مورد حمله قرار دهد. بنا به این گزارش در همین ساعت، درگیری بین پایگاه دریایی خرمشهر و نیروهای عراقی همچنان ادامه دارد و خساراتی به پایگاه وارد آمده است.(۶) در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه، درگیری های شدید میان قوای دو طرف در نوار مرزی پاسگاه های خیّن، مؤمنی تا اطراف آبادان همچنان ادامه داشته است و دو ناوچه عراقی روبه روی پایگاه دریایی خرمشهر در نزدیکی جزیره بئرعلی (قیس علی) از دور تیراندازی می کنند. یک ناوچه عراقی نیز روبه روی پایگاه خین و یک ناوچه در جزیره فیصله (فیله) لنگر انداخته و افراد آنها در نخلستان ها موضع گرفته اند.(۷) این ناوچه عراقی براثر آتش متقابل نیروهای خودی آتش گرفته و قسمتی از آن منفجر شد.(۸) حملات آتشباری نیروهای عراقی از آن سوی اروند بر روی پایگاه دریایی خرمشهر، خسروآباد، ترمینال خرمشهر و اسکله های ۱۱ و ۱۲ آبادان چنان شدید شده بود که در ساعت ۱۱:۴۵ دقیقه، ستاد مشترک ارتش به کلیه یگان های آتشباری نیروی زمینی (یک آتشبار ۱۳۰ و یک آتشبار۱۰۵) دستور داد که یگان های عراقی را با آتشباری شدید خود، درهم بکوبند و در این آتشباری ترجیحاً از توپخانه ۱۰۵ میلی متری استفاده کنند.(۹)این درحالی است که براثر آتشباری سنگین عراق بر روی منطقه سوم دریایی خرمشهر، کلیه سیستم های

۱- سند شماره ۷۱۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه خرمشهر به فرمانده سپاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۸، ص۱، از شهربانی به استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی خرمشهر؛ و - سند شماره ۲۹۰۸۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳ به فرمانده لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ آبادان.

۳- سند شماره ۲۹۷۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) به ت - ف (نزاجا - مدیریت عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- نگارنده خود در محل حضور داشته است. با شروع درگیری بین ژاندارمری خسروآباد و نیروهای عراقیِ آن سوی اروندرود، فرمانده پاسگاه خسروآباد از سپاه آبادان تقاضای کمک کرد و نگارنده و تعدادی از نیروهای سپاه برای مقابله با دشمن به سوی خسروآباد به راه افتادیم که در محل مربوط شاهد سقوط بالگرد شدیم. بالگرد مزبور که ازنوع توفورتین (۲۱۴) ارتش بود ظاهراً برای انتقال زخمی های درگیری مزبور به محل آمده بود، که به علت نقص فنی (و نه اصابت گلوله دشمن)، کنترل خود را از دست داد و در مقابل دیدگان ما به دکل برق فشارقوی اصابت و سقوط کرد. هر دو خلبان و یک سرنشین دیگر آن نیز به شهادت رسیدند. (سند شماره ۱۵۵۹ /گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه) همچنین علت سقوط و نحوه شهادت سرنشینان بالگرد مزبور در گزارش بعدی شهربانی آبادان (سند شماره ۲۹۲۶۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری

خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان) نیز آمده است.

۵- سند شماره ۲۹۲۵۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شـهربانی استان خوزستان به استانداری محترم استان خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۱:۱۵، برابر اعلام شهربانی آبادان.

۶- سند شماره ۷۱۳۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود رکن۲ ارتش از یگان های عراقی.

۷- سند شماره ۷۱۳۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، برابر اعلام شنود از یگان های عراقی.

۸- سند شماره ۲۹۷۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۹- سند شماره ۷۱۳۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

ارتباطی پایگاه دریایی با یگان های شناور در دریا قطع شده و پایگاه دریایی بوشهر کنترل یگان ها را به عهده گرفته است.(۱) درحدود ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه تا ۱۳ امروز، براثر آتش توپخانه دشمن، یک ناوچه نیروی دریایی خودی در روبه روی جزیره مینو غرق شد و ۳ نفر زخمی و ۲ نفر نیز مفقود الاثر شدند.(۲) این درگیری تا ساعت ۱۲:۳۰ دقیقه، همچنان ادامه داشته است.(۳) در همین خصوص، عراق مدعی شد: یک قایق ایرانی که قصد انتقال مجروحان از ناوچه۶۵ واقع در جزیره مینو را داشت، مورد اصابت گلوله توپخانه ارتش عراق قرار گرفت و غرق شد.(۴)دراین حال، عراق امروز در منطقه مقابل جزیره مینو بازهم دست به جابه جایی و تقویت نیروهایش زد.(۵)

از طرف دیگر، آتشباری عراق درحدود ساعت ۱۳ امروز، به فرودگاه و باند پرواز و هواپیماهایی که در درون آشیانه های خود بودند نیز کشیده شد و ستاد مشترک ارتش به نیروهای تحت امر خود دستور اکید داد که هواپیماهای موجود در فرودگاه آبادان تخلیه و فعلاً از پروازها به علت درگیری خودداری شود.(۶)

اما عراق در حملات خود فقط به یگان های زمینی و شناورهای نیروی دریایی ارتش ایران اکتفا نکرد بلکه «در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه امروز، یک کشتی راهنما به نام "آزادی" را که متعلق به سازمان بنادر و کشتیرانی بندر امام بود و از خورموسی به طرف دریا درحال حرکت بود را با هواپیما یا مین دریایی مورد هدف قرار داد که درنتیجه کشتی مزبور از سمت چپ آسیب دید و ۳ نفر از سرنشینان آن زخمی شدند که به بیمارستان مصدق ماهشهر انتقال یافتند.»(۷)گزارش مجدد گروهان خسروآباد نیز حاکی است که «از ساعت ۱۶ امروز، نیروهای عراقی اطراف اروندکنار و پاسگاه علی شیر را زیر آتش سلاح های سنگین قرار دادند و گروهان خسروآباد تقاضای پشتیبانی با سلاح های سنگین را نموده است.»(۸) در این درگیری، چند قایق جنگی ایران صدمه دید و دو قایق نیز منهدم گردید.(۹)نیروهای ژاندارمری نیز با کمک نیروهای مردمی و کمیته ها و پشتیبانی آتش سنگین ارتش و دو فروند ناوچه گارد ساحلی خسروآباد، پاسگاه قشله و اسکله گارد ساحلی عراق و انبار مهمات آنها در منطقه را منهدم کرده، به آتش کشیدند. آتشباری عراق نیز به چند باب منزل مسکونی در اطراف پاسگاه علی شیر خسارت وارد کرد و یک پسربچه ۱۰ ساله مجروح شد.(۱۰)

اما بعدازظهر امروز، حملات آتشباری عراق بر روی پاسگاه مؤمنی ایران در مرز خرمشهر مجدداً شروع شد که با آتش متقابل نیروهای مستقر در پاسگاه، برج دیدبانی عراقی ها در جلو پاسگاهِ خیّن منهدم شد و شیشه های پاسگاه مؤمنی نیز شکست. پاسگاه مؤمنی نیز تقاضای کمک کرده است.(۱۱)

گزارش فرمانده گارد ساحلی آبادان همچنین حاکی است: براثر درگیری هایی که بعدازظهر امروز، در دهانه فاو خلیج فارس صورت گرفت، ۲ ناوچه عراقی و یک انبار مهمات به آتش کشیده شد و آتش سوزی تا پاسی از شب همچنان ادامه داشته است.(۱۲) یکی از دو ناوچه مزبور، ناوچه جنگی شماره ۴ عراق به نام ضرغام بوده که به وسیله جنگنده های نیروی هوایی منهدم شده است.(۱۳) در ساعت ۱۷:۵۰ دقیقه امروز، توپخانه ایران مواضع عراقی ها را در بندر

۱- سند شماره ۷۱۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع تلفنی از منطقه سوم دریایی خرمشهر.

۲- سند شماره ۳۴۶۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان به استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۴، از شهربانی استان خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام شهربانی آبادان.

۳- سند شماره ۴۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی با

ارزیابی.

۴- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی.

۵- سند شماره ۳۴۶۰۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی خوزستان (رکن۲) به ت ف نزاجا، آگهی به: فرماندهی عملیات جنوب - تی۱ - گد۲۲۱ سوار زرهی، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۷۱۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ساعت ۱۳:۱۰ دقیقه، برابر اعلام نداجا.

۷- سند شماره ۳۵۴۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی ماهشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۹۰۸۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به ف - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان مستند به گزارش گروهان خسروآباد.

۹- سند شماره ۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (م۱۳۲) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراقی.

۱۰- سند شماره ۰۷۲۹۰۸۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن۳ به ف ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام هنگ آبادان.

۱۱- سند شماره ۴۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - سند شماره ۶۵۱۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مستند به اعلام هنگ ژاندارمری آبادان.

۱۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹، در گفت و گو با فرمانده گارد ساحلی آبادان.

۱۳- سند شماره ۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

واصلیه زیر آتش قرار داده و درگیری تا ساعت ۱۹:۴۵ دقیقه ادامه داشته است و از قسمتی از بندر، دود مشاهده گردیده و مرکز بی سیم بندر به کلی منهدم شده است. بنا به همین گزارش، عراق درحال حاضر ۴ ناوچه جنگی خود را در بندر البوفلس مستقر کرده است.(۱)

از سوی دیگر، بعدازظهر امروز، عراق اندکی از آتش خود را متوجه پالایشگاه آبادان کرد. دراین زمینه، در گزارش هنگ ژاندارمری آبادان آمده است: «در برخوردهای روز جاری، گروهان یکم حفاظت [صنعت] نفت به مدت ۲ ساعت و نیم با دشمن برخورد داشته که در این درگیری تعداد ۲ عدد [موشک] آر.پی.جی۷ به سمت پالایشگاه شلیک و در زمین پالایشگاه افتاد، ولی عمل نکرده و تقاضا شده اقدام عاجلی دراین مورد به عمل آورند.»(۲)گزارش خبرگزاری پارس نیز حاکی است: «در این آتشباری، تانک نفت شماره ۵۱۳ واقع در پالایشگاه آبادان نیز مورد [اصابت] گلوله توپ قرار گرفت و به آتش کشیده شد، لیکن این آتش خیلی زود خاموش شد و خسارت زیادی به بار نیاورد.»(۳) در ساعت ۱۷:۳۰ دقیقه، عراق آتش خود را به سمت تانک های عظیم نفت تانک فارم واقع در بوارده جنوبی متمایل کرد که درنتیجه دو تانک بنزین ازجمله تانک شماره ۵۳۲ آتش گرفتند و نیروهای آتش نشانی تا پاسی از شب مشغول اطفای حریق بودند.(۴)-(۵)در ساعت ۲۲ امروز، یک فروند هواپیمای عراقی به حریم ماهشهر تجاوز کرد که با آتش پدافند خودی، از آنجا دور شد. بعد از این واقعه، به مدت یک ربع خاموشی در سطح شهر اجرا شد.(۶)همچنین، بنا به اعلام ستاد مشترک ارتش، در ساعت ۱۰:۴۵ دقیقه شامگاه امروز، کلیه چراغ های شهر بصره و شعله های نفت پالایشگاه بصره خاموش گردید.(۷)

۱

درپی ادامه تحرکات عراق در مناطق روبه روی خرمشهر و آبادان، به خصوص تحرکات عمده روزهای گذشته و امروزِ ارتش عراق، ازجمله ورود نیروی ۶۵ نفره تکاوران دریایی عراق در غروب امروز به جزیره ام الرصاص، ساخت استحکامات و سنگرهای جدید و نیز استقرار تعدادی تانک لوله بلند در این منطقه، ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی واحد خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان توصیه کرد که «بهتر است واحدهای نظامی و انتظامی خودی هدف خمپاره ها و

۱- سند شماره ۴۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۴۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان.

۳- همان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- متأسفانه باوجود گزارش های مکرری که از ماه ها پیش (از حدود ۷ یا ۸ ماه پیش از شروع جنگ) ازسوی سپاه آبادان و خرمشهر و نیز هنگ ژاندارمری آبادان و نیروی دریایی خرمشهر به استانداری خوزستان و مراکز بالاتر درمورد آمادگی و تحرکات مشکوک و آشکار عراق و آماده سازی قوا و نیروهای این کشور در آن سوی مرزهای این دو شهر (حدود ۶۰ کیلومتر مرز) ارسال می شد، و حتی با شروع درگیری های مرزی در خرمشهر و احتمال قوی حمله عراق به خاک ایران ازطریق خرمشهر و آبادان، بازهم می بینیم که پالایشگاه عظیم آبادان و همه واحدهای آن ازجمله بنج های ۶۵، ۶۴ و برج عظیم الجثه کت کراکر و واحدهای تولید قیر و بخار و دیگر واحدهای پروسس و تولید به طور کامل مشغول به کار بوده اند و تمام تانک های عظیم نفتی در داخل پالایشگاه اعم از تانک های بنزین، بنزن، نفت سیاه و نفت سفید و قیر و... و نیز تانک های عظیم موجود در تانک فارم واقع در بوارده جنوبی لبریز از مواد مربوط بودند. همچنین، فرودگاه بین المللی آبادان نیز همچنان مشغول کار بود و هیچ کدام از هواپیماهای مسافربری و حمل ونقل و غیره، از این فرودگاه بزرگ

تخلیه نشده بودند! (سند شماره ۱۵۵۹ /گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات، نعمت الله سلیمانی خواه)

۵- سند شماره ۳۴۶۰۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۲۹۰۹۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان به ف - ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری آبادان؛ و - خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۰، اهواز - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۵۴۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲، اطلاعیه شماره ۸ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

جنگ افزارهای سنگین خود را متوجه مناطق ذیل کنند: الف) کوت زین، که دارای پاسگاه قوی و چند واحد زرهی و یک واحد توپخانه و ضدهوایی است. ب) جزیره طویله و ام الخصایص و البوارین، از این جزایر به ترتیب با خمپاره و آر.پی.جی۷ تیراندازی می کنند. ج) پل مابین خرنوبیه و سلیمانیه، زیرا شاهرگ ارتباطی برای جزایر البوارین و خرنوبیه و شلحه می باشد.»(۱)

۱

درگیری های شدید آتشباری میان قوای زمینی و دریایی ایران و عراق در آبراه اروندرود و دهانه اروند مشرف به خلیج فارس از یک سو، و جزرومد شدید رودخانه پهناور اروند از سوی دیگر، امروز باعث شد تا برخی از واحدهای شناور دو طرف درگیر به موقع نتوانند به مقصدهای خود برسند و در دهانه اروند به گل بنشینند. همچنین، خطر انهدام ازسوی نیروهای دو طرف، واحدهای دریایی تجارتی را نیز در این آبراه تهدید می کند. دراین زمینه، بنا به خبر رسیده از ایستگاه راهنمایی نوید مستقر در دهانه اروندرود به فاصله ۳ مایلی واحد مذکور، دو فروند ناوچه موشک انداز عراقی و یک فروند ناوچه گارد ساحلی عراق در نزدیکی یک کشتی تجارتی (ایرانی) به گل نشستند و ۲ فروند ناوچه عراقی نیز در نزدیکی بویه شماره ۱۰ مستقر گردیده اند.(۲)بنا به همین گزارش، «باتوجه به اینکه ایستگاه راهنمایی نوید و یدک کش اصفهان مستقر در دهانه، توسط دو ناو [چه] موشک انداز عراقی تحت نظر می باشند و پرسنل این واحدها پیشنهاد ترک دهانه و عزیمت به بندر امام خمینی را دارند، خواهشمند است دراین مورد اعلام نظر فرمایید تا مراتب به اطلاع فرماندهان کشتی نوید و یدک کش اصفهان برسد.»(۳) در یک گزارش مشابه نیز آمده است: یک فروند یدک کش که حامل دوبه بزرگ و وسایل شرکت نفت بود در نزدیکی دوبارج کنترل تردد قاچاق در دهانه شط العرب لنگر انداخته، همراه نفرات دوبارج دیگر همگی به ساحل آمده و کلیه واحدها را بدون سرنشین رها کردند و یدک کش و دوبه را تقریباً به نزدیکی پایگاه ساحلی نمره ۴ رسانده و روی گل نشانده اند.(۴)

دراین حال، باتوجه به تحرکات تازه عراق و درگیری های دیروز و امروز در مرز آبی خرمشهر و اروندرود و تهدید شناورهای دریایی ایرانی، اداره بندر خرمشهر به دستور فروزنده، معاونت امور اداری و سیاسی استاندار خوزستان، درخواست کرد که کلیه یدک کش ها و واحدهای شناور بندر خرمشهر از تیررس دشمن دور شده و به رودخانه کارون و اسکله های نیروی دریایی منتقل شوند.(۵)دستور معاون اداری و سیاسی استاندار خوزستان به دنبال گزارش و کسب تکلیف اداره کل بنادر و کشتیرانی خرمشهر از این استانداری بود که در آن آمده است: «باتوجه به تجاوزاتی که علیه یدک کش های عسلو، لنگه و جرثقیل شناور بابک که باعث خسارات فراوان و احتمالاً باعث غرق شدن آنها گردیده، تعدادی زخمی و احتمال تلفات جانی نیز می رود، خواهشمند است درمورد چگونگی انتقال یا عدم انتقال تجهیزات دریایی بندر خرمشهر و یدک کش ها و واحدهای آتش نشان این بندر به بنادر دیگر نظریه لازم اعلام فرمایید.»(۶)

۱- سند شماره ۳۵۴۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، از ستاد مشترک عملیات جنوب، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۲، از اداره کل بندر و کشتیرانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۷۷۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۵- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، از اداره بندر خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، از اداره کل بنادر و کشتیرانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

همچنین، مرزبان خرمشهر در نامه اعتراضیه ای که امروز به مرزبان بصره ارسال کرد، به هدف قرارگرفتن قایق بیست فوتی بابک (یدک کش بابک) در روبه روی نهر ناهید در روز گذشته توسط مأموران گشتی دریایی عراق، به شدت اعتراض کرد. در این نامه آمده است: «ناخدای یدک کش به نام محمد شهید و تعدادی از کارکنان اداره بندر خرمشهر به شدت مجروح شده اند.»(۱)

از طرف دیگر، رادیو صوت الجماهیر بغداد امروز ادعا کرد: «هنگامی که کشتی انگلیسی اورینت استار در راه خود به بندر بصره پرچم عراق را برافراشته بود مورد تعرض ناوچه های جنگی ایران در منطقه الزیابیه در شط العرب قرار گرفت.»(۲)

۱

به دنبال درگیری های دیروز و امروز در منطقه مرزی خرمشهر، مردم این شهر با اجتماع در مقابل ستاد امداد هلال احمر مستقر در مسجد جامع، کمک های خود را به این ستاد اهدا کردند. مجروحان جنگ نیز به بیمارستان های مصدق، پایگاه دریایی و مهر در خرمشهر و بیمارستان طالقانی آبادان انتقال یافتند. دکتر کلانتر، رئیس بیمارستان مهر خرمشهر، درباره تعداد مجروحان گفت: از بین ۱۲ مجروح، ۹ نفر نظامی هستند که زیر نظر پزشکان قرار دارند و از مردم می خواهیم که خون کافی هدیه کنند. بنا به این گزارش، در خرمشهر برای اهدای خون صف های طولانی تشکیل شده است. پیکر دو شهید درگیری های شنبه از مقابل بیمارستان مصدق تا گورستان شهر تشییع شد و مردم در شعارهای خود، صدام دست نشانده را محکوم کردند.(۳)

۲

علاوه بر اطلاعیه های نظامی که به تبیین خلاصه ای از وقایع و درگیری های میان قوای ایران و عراق در مرزهای غرب و جنوب غربی می پردازد، امروز دو اطلاعیه دیگر ازسوی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران صادر شد. در اطلاعیه شماره ۶ این ستاد درباره نحوه اطلاع رسانی وقایع جنگی آمده است: «به فرمان مقام ریاست جمهوری و فرماندهی کل نیروهای مسلح، از این تاریخ اطلاعیه های عملیاتی و درگیری های عملیاتی درون مرزی، مرزی و برون مرزی نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی منحصراً ازطریق ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به استحضار ملت شریف ایران می رسد. اخبار و اطلاعیه های دیگر که ازطریق سایر سازمان ها اعلام می گردد، مورد تأیید ستاد مشترک نمی باشد.»(۴)

آقای محمدعلی رجایی نخست وزیر نیز پس از ملاقات امروز صبح خود با امام خمینی، در پاسخ به سؤال خبرگزاری پارس درباره اوضاع جبهه های غرب، تأکید کرد: «این مطلب را حتماً اعلام کنید که حتی نخست وزیر هم ترجیح داد که اخبار مرزی ازطریق یک کانال واحد منتشر شود تا هرج ومرج خبری پیش نیاید.»(۵)

۱- سند شماره ۴۰۹۳۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۹، ص۱، از مرزبانی خرمشهر، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۷، رادیو صوت الجماهیر بغداد، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از خرمشهر.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۶ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۳؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

در اطلاعیه شماره ۷ ستاد مشترک ارتش نیز از نیروهای ذخیره منقضی خدمت سال ۱۳۵۶ درخواست شده که از روز سه شنبه ۱/۷/۱۳۵۹ با دردست داشتن کارت پایان خدمت، خود را به نزدیک ترین هنگ یا گروهان یا پاسگاه ژاندارمری محل اقامت خود معرفی کنند.(۱)

۱

تحرکات شب گذشته و امروز و آرایش جدید نیروهای عراقی در مناطق هم جوار مرزی در محور بستان و سوسنگرد، به ویژه اعلام و دستور سکوت رادیویی به کلیه بی سیم های تابع لشکر۵ مکانیزه عراق ازسوی ستاد این لشکر،(۲)نشان می دهد که عراق ظرف امشب یا فردا دست به یک حمله غافلگیرانه وسیع در سطح استان خوزستان خواهد زد.

استقرار موشک های زمین به هوای سام به تعداد تقریبی ۸ دستگاه در مسافتی به طول ۳۰ کیلومتر در منطقه مقابل بستان به همراه تعداد فراوانی تانک و زره پوش در اطراف این منطقه مرزی؛(۳)تقویت بی سابقه و پرحجم نیروهای پیاده مکانیزه و تجهیزات زرهی در سرتاسر حوزه استحفاظی گروهان هوزگان و پاسگاه طلائیه قدیم و سنگربندی تا نزدیکی میله مرزی، که با استقرار تعدادی از نیروهای ایرانی در مقابل آنها هم زمان بوده است؛(۴)تقویت رادارهای وابسته به موشک های زمین به هوای سام۶ و انواع دیگر آن در مناطق مختلف عراق ازجمله جنوب بغداد، ناصریه و غرب الکوت (مواردی که مورد شناسایی نیروهای خودی قرار گرفته)، ازجمله تحرکات چشمگیر عراق در روزهای اخیر به ویژه روز گذشته بوده است.

به علاوه، طبق بررسی ها و تحقیقات دیدبان های لشکر۹۲ زرهی اهواز، فرمانده(۵) لشکر اعلام کرد: باتوجه به «استقرار یک گروه رزمی مرکب از یک گروهان تانک و یک گردان پیاده زرهی و عوامل پشتیبانی رزمی دیگر در مقابل منطقه ساهندی (این زمین سال های متمادی مورد اختلاف ایران و عراق بوده است) با احداث جاده و متصل کردن به این زمین که تا مقابل سعیدیه ایران ادامه دارد، مسلماً پس از نفوذ و استقرار در این زمین، محور بستان را کنترل نموده تا عمده قوای دشمن بتواند پس از عبور از سابله، بدون درگیری، در ارتفاعات الله اکبر مستقر گردد.» بنا به این گزارش، «درصورت موفقیت، دشمن قادر خواهد بود:

۱. از محور بستان – سوسنگرد – اهواز تکِ خود را دنبال نماید.

۲. از محور الله اکبر – سد کرخه – اهواز اقدام به تک نماید.

۳. پس از تسخیر ارتفاعات الله اکبر، یگان های ایرانی را دور زده و از پشت مورد محاصره قرار دهد.

۴. پس از تسخیر ارتفاعات مزبور، [با] یک گردش ۹۰ درجه به ارتفاعات دوسلق و عین خوش دست یافته و تک خود را در محور پای پل دزفول دنبال کند.»

در ادامه این گزارش آمده است: «باتوجه به عرایض بالا و عطف توجه به تمایلات [تعداد

۱– روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و ۲؛ و – روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، هر دو به نقل از اطلاعیه شماره ۷ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۲– سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص۱، از س – لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا.

۳- سند شماره ۲۸۷۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲) به مقام محترم استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۳۳۹۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال۲، اخبار برون مرزی، ص۱، از ناحیه ژاندارمری خوزستان (رکن۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۸۶۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان به ف. ژاجا - رکن۳ (دایره عملیات - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان هوزگان مستند به اعلام پاسگاه طلائیه قدیم؛ و - سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص۱، تهران - ف. ژاندارمری - رکن۳ (دایره عملیات و مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۵- لازم به یادآوری است که لشکر۹۲ زرهی خوزستان که بزرگ ترین لشکر ایران محسوب می شد، در این زمان زیر نظر سرهنگ زرهی ستاد ملک نژاد اداره می شد.

قلیلی از افرد وابسته به] عشایر منطقهٔ حیادر - ابوکملیله - محیره که اکثراً [بعضاً] از اعضای جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان و وابسته به جبهه خلق عرب بوده و اکثراً از عوامل اطلاعاتی و ستون پنجم دشمن هستند، استدعا می شود به این مسئله حیاتی و مهم بذل توجه فرمایند تا خدای نکرده، دشمن نتواند در منطقه نفوذ کرده و خسارات جبران ناپذیری را به بار آورد.»(۱)-(۲)دراین حال، با عطف به موارد فوق در گزارش لشکر۹۲ زرهی و نیز تحرکات و نقل وانتقالات چند روز اخیر و به ویژه شب گذشته نیروهای ارتش عراق به نزدیکی خطوط تماس، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز در امریه ای که صادر کرد، حمله غافلگیرانه عراق را در ساعات آتی، از محورهای زیر برآورد کرده است:

«۱. گروه تانک سنگین از محور عماره - فکه - دزفول - شوش.

۲. گروه پیاده - مکانیزه از محور حلفائیه - الله اکبر.

۳. یک گروه رزمی سنگین از محور تنومه - کوشک وارد منطقه شده و شهر خرمشهر را محاصره نماید.»(۳)-(۴)

۱

درحالی که عراق در شب گذشته و امروز دست به انتقال بخش زیادی از نیروهای پیاده و زرهی خود به منطقه مرزی بستان و سوسنگرد زده است، حجم آتش سنگین عراق نسبت به روزهای پیش در این نواحی افزایش ملموس و چشمگیری داشته است. لذا امروز نیز پاسگاه های فکه، سوبله و دویرج بازهم مورد هجوم نیروهای زرهی و توپخانه عراق قرار گرفتند.

دراین زمینه، «گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد حاکی است که از ساعت ۸:۴۵ دقیقه بامداد امروز، توپخانه دشمن اجرای آتش بر روی پاسگاه های دویرج و سوبله را شروع نموده است.»(۵) در ساعت ۱۰:۳۵ دقیقه بامداد، حملات آتشباری عراق متوجه پاسگاه فکه نیز شد که با آتشباری متقابل نیروهای مستقر در منطقه مواجه گردید.(۶)درگیری فکه که ساعتی بعد اندکی فروکش کرده بود، مجدداً از ساعت ۱۲ امروز از سر گرفته شد و نیروهای دو طرف بر روی یکدیگر آتش گشودند.(۷)گزارش بعدی ناحیه ژاندارمری خوزستان گویاست که در درگیری فکه که در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه تشدید شد، با حمله متقابل نیروهای مستقر در منطقه،

۱- لازم به یادآوری است که فقط تعداد قلیلی از افراد عشایر ذکر شده در سند ارتش، تمایلات و وابستگی به جبههٔ به اصطلاح تحریر خوزستان داشتند و همان گونه که همه می دانند عرب های خوزستان شیعیانی خالص و مخلص و همواره از جانبازان و فداکاران در راه آرمان های امام خمینی(ره) و جمهوری اسلامی بوده و هستند؛ شاهد آن گلزارهای شهدا در خوزستان و حتی سایر شهرهای ایران است که پر از شهدای گران قدر عرب خوزستان است که در دفاع از میهن اسلامی جان خود را در طبق اخلاص گذاشتند و به لقای حق تعالی شتافتند.

۲- سند شماره ۲۹۰۹۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف - نزاجا (مد اطلاعات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ آرایش و استعداد نیروهای ارتش عراق قبل از تجاوز و خلاصه طرح حمله عراق به ایران؛ دست نوشته ها و اعترافات یکی از فرماندهان عالی رتبه ارتش عراق در زمان اسارت در ایران.

۴- سند شماره ۲۹۸۷۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از س - لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ف - تی۱ و ۲ و ۳ و ۳۷ و ستاد عملیات

اروند، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا مستند به امریه سماجا؛ و - سند شماره ۲۹۱۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه تهران به سپاه اهواز، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا؛ و - سند شماره ۴۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص۲، از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام نزاجا، مستند به امریه سماجا.

۵- سند شماره ۴۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه خوزستان مستند به اعلام هنگ ژاندارمری سوسنگرد؛ و - سند شماره ۴۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱، از فرماندهی ناحیه ژاندارمری، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اطلاع واصله از گروهان بستان.

۶- سند شماره ۲۹۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ (رکن۳) به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز (رکن۳)، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص۱، از تهران - ف ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات - مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۹۰۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین؛ و - سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص۱، از فرماندهی لشکر۹۲ زرهی خوزستان (عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش مجدد سرگرد افضلیان فرمانده هنگ ژاندارمری سوسنگرد.

یک دستگاه نفربر عراق منهدم و دیواره شمالی پاسگاه فکه عراق نیز ویران شد و باتوجه به رفت وآمد آمبولانس های دشمن، تعداد زیادی از افراد آنها نیز زخمی شده اند.(۱)

ناحیه ژاندارمری خوزستان همچنین اعلام کرد که در آخرین ساعات امروز، وضعیت پاسگاه های این منطقه به قرار زیر است: «۱. در پاسگاه سوبله، تانک های ایرانی مستقر و تانک های عراقی عقب نشینی نمودند. ۲. پاسگاه طلائیه قدیم منهدم [شد] و سقوط کرده و تانک های عراقی در آن مستقر هستند. ۳. پاسگاه طلائیه جدید و کوشک [همچنان] زیر آتش شدید دشمن قرار دارد. ۴. از پاسگاه های طاوسیه، دویرج و صفریه به علت قطع ارتباط، خبری در دست نیست.»(۲)

از سوی دیگر، باتوجه به ناامن بودن راه های مواصلاتی در نوار مرزی و مشکل بودن کمک رسانی به نیروهای درگیر، طبق گزارش لشکر۹۲ زرهی خوزستان، «آقای شیخ علی کرمی، نماینده دشت آزادگان، در ساعت ۱۰ امروز از راه های ارتباطی نوار مرزی دیدن نمود.» بنا به این گزارش، «نماینده دشت آزادگان به نیروهای نظامی و وزارت راه و ترابری پیشنهاد نمود که تمام تلاش خود را در ایجاد راه های متعدد وصولی از پشت جبهه به واحدهای درگیر با همه قدرت انجام دهند. ...»(۳) همچنین، باتوجه به حتمی بودن حمله هوایی عراق به شهرهای مرزی، امروز اداره کل مخابرات استان خوزستان در نامه ای از استاندار خواست «دررابطه با وضع جاری تقاضامند است دستور فرمایید جهت حفظ و حراست یکی از مهم ترین مراکز مخابراتی در ایران؛ یعنی تپه اهواز که در حاشیه شهر جای دارد، اقدام لازم معمول فرمایند.»(۴)

۱

درپی افزایش حملات و تحرکات ارتش عراق و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق غرب کشور، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی اعم از ارتش، ژاندارمری، سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و دیگر نیروهای داوطلب مردمی نیاز به هماهنگی بیشتر و وحدت فرماندهی را بیش از پیش احساس می کنند. ازاین رو، امروز «بنا به امر و رهنمود امام در شرایط حساس کنونی دایر بر همکاری نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و سپاه پاسداران انقلاب، کمیسیونی متشکل از نمایندگان امام در ارتش و سپاه و فرماندهی نیروی زمینی و شورای فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب و سرکار سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده قرارگاه عملیات غرب تشکیل شد و موارد زیر مورد توافق و تصویب قرار گرفت:

۱. عملیات نظامی درحال حاضر به وسیله دو قرارگاه هدایت خواهد شد:

الف) قرارگاه تاکتیکی مقدم مستقر در کرمانشاه.

ب) قرارگاه فرماندهی مخصوص مستقر در کرمانشاه یا سنندج درحال حاضر با فرماندهی سرهنگ توپخانه صیاد شیرازی.

۲. درحال حاضر فرماندهی مخصوص [متشکل از یگان های زیر] تشکیل می شوند:

۱- سند شماره ۳۴۴۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، سماجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور،

سماجا، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۶۰۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از لشکر۹۲ زرهی (رکن۳) به معاونت سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۳، از اداره کل مخابرات استان خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

الف) قرارگاه هدایت کننده.

ب) تیپ نیروهای ویژه هوابرد.

پ) لشکر۲۸ سنندج.

ت) عناصری از هوانیروز بنا به وضعیت موجود.

ث) سپاهیان پاسدار منطقه تحت مسئولیت.

ج) پیشمرگان و سایر عناصر مسلح مردمی.

چ) علی الاصول عناصر ژاندارمری و شهربانی منطقه در جریان عملیات و در کنترل عملیاتی واحدهای نظامی خواهند بود.

۳. قرارگاه تاکتیکی مقدم درحال حاضر عبارت است از:

الف) لشکر۸۱ زرهی کرمانشاه.

ب) لشکر۹۲ [زرهی] خوزستان.

پ) لشکر۱۶ زرهی قزوین.

ت) عناصر دیگری از سایر یگان های نیروی زمینی به موجب وضعیت.

ث) سپاه پاسداران منطقه خوزستان و ایلام و قسمتی از کرمانشاه که در منطقه عملیاتی قرار می گیرند.

ج) عناصری از هوانیروز برحسب وضعیت.

چ) ژاندارمری و شهربانی، نیروهای مردمی و هر نیروی مسلح موجود دیگر در منطقه در کنترل عملیاتی ارتش خواهد بود.

۴. فرماندهی هر دو قرارگاه با فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی می باشد.

۵. نظارت بر حسن اجرای این صورت جلسه و عدم تخلف از آن به عهده نمایندگان ویژه امام می باشد.

۶. نیروهای وابسته به لشکر۸۱ و ۱۶ که هم اکنون تأمین جاده ها و محورها را در منطقه غرب به عهده دارند تا جایگزین کردن نیروهای جدید، همچنان در منطقه باقی می مانند. (نیروهای جایگزین عبارت اند از: یک گروهان از لشکر۷۷ خراسان و گردان مالک ارتش از منطقه لشکر۸۱ و عناصری از سپاه پاسداران اعزامی از مرکز و بالاخره نیروهای مردمی).

۷. رهاکردن عناصر لشکر۸۱ و ۱۶ زرهی مستقر در محورهای غرب، حداکثر یک هفته پس از آنکه دو گردان موردنظر (گردان لشکر۷۷ و گردان مالک اشتر) در اختیار فرماندهی مخصوص کرمانشاه قرار گرفت، انجام خواهد گرفت.

امضا: سرهنگ شیرازی»(۱)-(۲)

۱- در هامش این صورت جلسه، علاوه بر امضای سرهنگ صیاد شیرازی به عنوان فرمانده عملیات مشترک منطقه غرب کشور، دو امضای دیگر مشاهده می شود که یکی از آنها متعلق به فرمانده وقت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرتضی رضایی است که پیش از امضا، چنین پاراف کرده است: «این طرح با [توجه] به دستور امام امت و شرایط حساس فعلی، قابل قبول است.»

۲- سند شماره ۴۳۶۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: صورت جلسه کمیسیون متشکل از نمایندگان امام در ارتش وسپاه، فرماندهی نیروی زمینی ارتش، شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب، سرکار سرهنگ صیاد شیرازی فرمانده قرارگاه عملیات غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

دراین حـال، پیش از همـاهنگی کامـل فرمانـدهی در میـان نیروهـای مسـلح مـدافع مرزهـای کشور و بـاوجود رشادت های کم نظیر اغلب نیروهای ارتش و ژانـدارمری جمهوری اسـلامی ایران، باتوجه به مسائل متعـدد و مختلف ازجمله نابرابری آشـکار قوا و تجهیزات نیروهای خودی دربرابر دشـمن، عـدم آمادگی خودی و در مقابل آمادگی و حملات غافلگیرانه دشـمن با حجم آتش چندین برابر، گاه مواردی از فرار و ترک جبهه جنـگ از نیروهـای مزبور مشاهـده شـده، که این روزها رو به افزایش است. دراین زمینه، امروز سـرهنگ توپخانه صـیاد شیرازی، فرمانـده عملیات مشترک منطقه غرب کشور، در گزارشـی به فرمانـده نیروی زمینی از این موارد متعدد گلایه کرده است: «همان گونه که قبلاً به عرض رسـیده است تعدادی از یگان های ژاندارمری مسـتقر در نوار مرزی، کمترین مقاومتی در مقابله با تهاجمات دشمن ننموده و خاک وطن را با جاری نشـدن خون از بینی یک نفر از ابواب جمعی و بهای سـلامتی شان فروخته اند. بازپس گرفتن هر وجب از این خاک در گرو خسارات سنگین و جان صدها نفر از سربازان و پاسداران جان برکف این مرزوبوم است. گزارش های گروه رزمی۲۱۷ مستقر در منطقه ایلام و [تیپ] نوهد که به پیوست تقدیم می گردد دلیلی است بر اثبات موضوع. استدعا می شود مقرر فرمایند:

۱. هیئتی جهت رسیدگی به مواردی که تخلفات آشکار تا این حد روشن است، اعزام نمایند.

۲. درصورت امکان با رسیدن نیروهای جدید ارتش، پاسگاه های مرزی ترمیم و تقویت گردد.

ف عملیات مشترک منطقه غرب - سرهنگ صیاد شیرازی.»(۱)

۱

گزارش هـای امروز بـازهم حـاکی از تشدیـد و افزایش تجـاوزات عراق و درگیری میـان قـوای دو کشـور ایران و عراق در منـاطق مرزی کرمانشاه می باشـد. «پاسـگاه چقاحمام که دیروز به وسـیله ژاندارمری تخلیه شده و مهمات زیادی ازجمله ۲ قبضه تفنگ۱۰۶ و یک قبضه خمپاره۸۱ میلی متری و مقـدار زیادی مهمات به جا گذاشـته شـده بود، دیروز بعدازظهر به وسـیله ۳ تـن از برادران تیپ نوهـد و ۱۰ تن از برادران پاسـدار تخلیه شـد و امروز صـبح عراق این پاسـگاه را به علت کمبود نیروی [خودی] به تصـرف درآورد.»(۲)در گزارش دیگری، علاوه بر تأیید و ذکر موارد فوق، ازجمله تصرف پاسگاه چقاحمام، آمده است: «... باتوجه به اینکه پاسگاه تلخاب نیز

۱- سند شماره ۲۸۲۹۰۲ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از سـتاد عملیات مشترک منطقه غرب (رکن۳) به تیمسـار ف نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، آگهی به ژاندارمری ۰۵ - لشکر۸۱ (هنگ ژاندارمری ایلام)، پیرو شـماره رمز شماره ۱۲۲۸، ۱۹/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۷۱۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

در آن طرف نفت شهر قرار دارد و به تصرف دشمن درآمده، [بنابراین] نفت شهر از دو طرف محاصره است و احتیاج به یک حمله عراق دارد که از سومار به نفت شهر به تصرف عراق درآید. لذا درخواست می شود که ازطریق ارتش اقدام به حمل توپخانه به گیلان غرب برای پشتیبانی آتش و تصرف این پاسگاه [چقاحمام] شود.»(۱)دراین خصوص و به منظور اجرای دستور ستاد عملیات مشترک غرب برای آزادسازی پاسگاه چقاحمام، نزدیک ظهر امروز «یک اکیپ به سرپرستی یک نفر افسر از گروهان خان لیلی جهت اشغال پاسگاه مزبور ازطریق گروهان به [سمت] پاسگاه چقاحمام حرکت [کرد.]»(۲)

درزمینه پشتیبانی آتش سنگین از پاسگاه های تابع گروهان سومار ازجمله پاسگاه های یادشده و نیز پاسگاه بازرگان، مشکل اصلی، دوربودن گروه رزمی مستقر در سومار است که به همین دلیل قادر به اجرای آتش برای پاسگاه بازرگان و پاسگاه های دیگر این گروهان نیست.(۳)اما پاسگاه های مرزی گروهان سومار از ساعت ۱۷ امروز با آتشباری پرحجم ارتش عراق مواجه شدند، چنان که علاوه بر این مطلب، در گزارش مرزبانی سومار آمده است: «مخصوصاً پاسگاه های گیسکه و میان تنگ در زیر آتش شدید نیروهای بعث عراق قرار گرفته و پاسگاه میان تنگ منهدم و پاسگاه گیسکه بعد از دو ساعت مقاومت سقوط نموده که از افراد [آن] تاکنون اطلاعی در دست نیست. کلیه سلاح ها در پاسگاه جا مانده و کشور عراق سریعاً نیروهایی ازقبیل توپخانه و پیاده نظام در پاسگاه مستقر [کرده است.]» این گزارش در پایان درخواست بمباران پاسگاه مزبور و نیروهای دشمن را نموده و هشدار داده است: «اگر چنانچه پاسگاه از وجود عناصر نظامی عراق پاک نشود، بخش سومار و نفت شهر و پاسگاه های مرزی صددرصد سقوط می نمایند.»(۴)

علاوه بر دو پاسگاه گیسکه و میان تنگ، پاسگاه سانواپا نیز در ساعتی بعد زیر آتش شدید ارتش عراق قرار گرفت و ضمن تقاضای پشتیبانی هوایی درمورد سقوط احتمالی این سه پاسگاه هشدار داد.(۵)هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز علاوه بر تأیید مطالب یادشده، تقاضای اعزام و استقرار یک دسته موشک انداز تاو در محل نموده و اصرار دارد که حتماً پیش از سقوط پاسگاه های مزبور، این اقدام صورت پذیرد. ادامه این گزارش درباره سرنوشت نیروهای پاسگاه گیسکه است: «پس از سقوط پاسگاه گیسکه، پرسنل پاسگاه به همراه مأمورین اعزامی از سومار در ارتفاعات گیسکه درحال نبرد با عوامل بعث عراق بوده و تقاضای پشتیبانی هوایی دارند.»(۶)در این درگیری که تا ساعت ۲۰:۳۰ امروز همچنان ادامه داشته، ۳ نفر از نیروهای ژاندارمری زخمی شدند.(۷) آخرین گزارش درمورد پاسگاه های گیسکه، سانواپا و میان تنگ حاکی است که تا ساعت ۲۳:۳۰ امروز، درگیری در این سه پاسگاه همچنان با شدت تمام ادامه داشته است(۸)و نیروهای مسلح خودی توانستند پیشروی ۷۰ دستگاه تانک عراقی را سد کنند و ۴ دستگاه تانک دشمن نیز براثر آتش متقابل واحد ژاندارمری منهدم شد.(۹)

۱- سند شماره ۲۷۶۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳) به ف - ۱۴ - ۰۵ - قصرشیرین - آگهی به ف - هنگ قصرشیرین، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر امریه مرکز به استناد اعلام سماجا به گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ و - سند شماره ۷۱۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به ف - منطقه عملیات غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹، بنا به گزارش واصله از هنگ ژاندارمری قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۸۳۳۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه (رکن۳ - عملیات) به فرماندهی منطقه عملیات غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین به استناد گزارش گروهان سومار.

۴- سند شماره ۲۸۳۸۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی سومار به تهران (رکن۳ - دایره عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۶۸۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به ف - ۰۵ - ر۳ - عملیات مستقر در شرکت زراعی،

۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش مجدد گروهان سومار.

۶- سند شماره ۲۸۳۸۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۷- سند شماره ۲۷۶۸۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گروهان سومار به تهران (رکن۳)، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۸- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، کرمانشاه خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۹- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

عکس

نقشه

ص: ۱۱۸۵

اما از منطقه گروهان خسروآباد خبر می رسد که نیروهای عراقی در ساعت ۱۷:۴۰ دقیقه، تعداد زیادی از نیروهای خود را به همراه چندین دستگاه تانک روی تپه های مقابل و مشرف بر پاسگاه خسروی و ولدکشته به فاصله ۸۰۰ الی ۱۰۰۰ متری پاسگاه خسروی و ۱۶۰۰ الی ۱۸۰۰ متری پاسگاه ولدکشته مستقر کرده، آرایش حمله به خود گرفته اند. گروهان قصرشیرین نیز تقاضای اعزام چند دستگاه تانک به پاسگاه های مزبور را کرده است.(۱)این حمله که درمورد آن هشدار داده شده بود، در ساعت ۲۰ امروز با آتشباری سنگین عراق بر روی پاسگاه های خسروی و ولدکشته آغاز شد و بااینکه واحد توپخانه ارتش مستقر در "خرناصرخان" پاسگاه های فوق را پشتیبانی می کند، ولی بازهم آتش نیروهای خودی جواب گوی دشمن نیست و باید نیروهای زرهی در پاسگاه های مزبور مستقر گردند. در این گزارش بازهم هشدار داده شده که «اگر ارتش در این امر [ارسال زرهی] پاسگاه ها را یاری نکند درصورت سقوط پاسگاه ها، مسئولیت از عهده گروهان [قصرشیرین] خارج است.»(۲)آخرین وضعیت پاسگاه خسروی در شامگاه و ساعات پایانی امروز چنین است: «در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه، ارتش عراق مستقر در پشت ارتفاعات گمرک منذریه، به وسیله توپخانه، پاسگاه و سنگرهای اطراف خسروی را زیر آتش شدید قرارداده که [به] وسیله افراد موجود با سلاح های مربوطه به آتش توپخانه دشمن پاسخ داده شد و تا ساعت ۲۳:۴۵ دقیقه، این درگیری ادامه داشته است و خسارتی به ساختمان پاسگاه وارد آمده است.»(۳)

از ساعت ۶ بعدازظهر امروز نیز آتش توپخانه عراق شهر قصرشیرین را هدف قرار داد و برق شهر به مدت ۲ ساعت قطع بود. خبرنگار کیهان ضمن بیان این مطلب، از قول یکی از منابع مطلع مرزی، اعلام کرد: «عراق در مسیر پاسگاه های مرزی خان لیلی به طرف زینل کش، حدود ۲۵۰ الی ۳۰۰ دستگاه تانک مستقر کرده است.»(۴)همچنین، «در ساعت ۲۲ امروز، نیروهای مزدور عراق مستقر در ناحیه قوره تو، ارتفاعات آق داغ قصرشیرین و محورهای آن را زیر آتش شدید توپخانه قرار داده که دراثر اصابت گلوله به داخل شهرداری و ساختمان های اطراف خساراتی وارد گردید و ۲ نفر از درجه داران ارتش مجروح شدند.»(۵) آخرین گزارش ها حاکی است علاوه بر سقوط پاسگاه گیسکه، پاسگاه های کانی شیخ و بازرگان در سومار و نیز پاسگاه های ولدکشته و خسروی در قصرشیرین شدیداً زیر آتش دشمن و درحال سقوط می باشند.(۶) همچنین، جنگ آتشبارهای دو طرف در تمام طول مدت شب و روز بعد هم در این مناطق ادامه داشته است.(۷)

۱- سند شماره ۲۸۳۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به تهران (فرماندهی ژاجا)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه خسروی.

۲- سند شماره ۲۷۶۸۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه به تهران - ف - ژاجا (رکن۳ - عملیات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان قصرشیرین.

۳- سند شماره ۲۸۳۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه کرمانشاه (رکن۳ به فرماندهی منطقه عملیات غرب)، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام مرزبانی قصرشیرین.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۵- سند شماره ۲۸۳۷۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۷۱۳۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سپاه غرب؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری مرکز فرماندهی - عملیات سپاه، ۳۰/۶/۱۳۵۹، ص۱.

۷- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

عکس

نقشه

ص: ۱۱۸۷

در ادامه تحرکـات و تجـاوزات زمینی و هوایی عراق به مناطق مرزی ایلام، گزارش های متعـدد نیروهای خودی حاکی از جابه جایی ها و نقـل وانتقـال نیروهـا و تجهیزات زرهی و توپخـانه هـای عراقی به منـاطق نزدیـک مرز به ویژه در منطقه چیلات و بیات است. دراین زمینه، امروز نیروی هـوایی عراق سه بـار به حریم هوایی ایلام تجـاوز کرد؛ در نخسـتین حمله، در سـاعت ۱ بامـداد امروز، یک فروند هواپیمای عراقی بـا حمله به منـاطق مرزی ایلام موضع توپخانه ایران را هـدف قرار داد که هیـچ گونه تلفات جانی و خساراتی نـداشت. دومین حمله هوایی عراق در سـاعت ۴:۲۰ دقیقه بامـداد، با تجاوز ۲ فرونـد هواپیمـای دشـمن صورت گرفت که منطقه فرح آباد ایلام را بمباران و فرار کردند که این حمله نیز تلفاتی نداشت.(۱)سومین حمله هوایی عراق در ساعت ۱۳:۳۰ دقیقه امروز، رخ داد که تعدادی بمب افکن عراقی اطراف شهر دهلران را بمباران کردند که هیچ گونه خسارتی به بار نیاورد.(۲)

علاوه براین، ارتش عراق امروز تحرکـات زمینی وسیعی در نقـاط مرزی هم جوار ایلام داشت. ازجمله گزارش گروهان موسیان حاکی است: «ارتش عراق واحـدهایی از تانـک و پیـاده نظـام خود را در منطقه روبه روی پاسـگاه بیات مسـتقر کرده و احتمالاً قصـد حمله تلافی جویانه را دارد.»(۳)صبح امروز همچنین ۲ دسـتگاه خودرو حامـل نیروی تکاور از دیوانیه و ازطریق کوت به مناطق مرزی ایلام اعزام شـد. این گزارش حاکی است که عراق، در منطقه کوت تعداد بیشتری سـرباز و لودر مسـتقر کرده است.(۴)امروز همچنین عراق اقدام به انتقال نیروهـا و تجهیزات بیشتر به مناطق هم جوار و نزدیک مرز ایلام کرده است. ازجمله: اعزام ۱۰ دستگاه خودرو حامل افراد تکاور از پادگان التـاجی ازطریق دیوانیه به مناطق مرزی در عصـر امروز و انتقال ۲۴ تانک دیگر به عماره، ابلاغ و دسـتور به تیپ۳ لشکر۲ برای استقرار در عمـاره. بنـا بـه همین گزارش، جلـودار این تیپ فعلاً ـ به بغـداد رسـیده است.(۵)گزارش گروهـان مهران نیز حـاکی از فعـالیت های شـدید واحدهای مهندسی رزمی عراق در ایجاد استحکامات و سنگرها در پاسگاه "تعان" عراق، روبه روی پاسگاه گمرک قدیم ایران در ساعت ۱۵ امروز، می باشد. طبق این گزارش، نیروهای پیاده و خودروهای عراقی نیز در این محل حضور فعالی دارند.(۶)

دراین حـال، به دنبـال افزایش تحرکـات و انتقـال نیرو و تجهیزات زرهی عراق در منطقه چیلاـت، نیروهـای عراقی از سـاعت ۱۷:۳۰ دقیقه امروز، با شدت تمام به پاسگاه چیلات ایران حمله کردند و پاسگاه مزبور ضمن دفاع متقابل، تقاضای تانک و تفنگ۱۰۶ میلی متری کرده است. بر اسـاس این گزارش: «ضـمناً دشـمن از قسـمت رودخـانه درحال پیشـروی است و تمام افراد با تمام رشادت ایسـتادگی کرده و می جنگند و پاسـگاه چیلات عراق منهدم گردیده است و عراقی ها درخواست کمک هوایی کرده اند.»(۷) ضمناً درگیری بین ارتش عراق و نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه انجیره نیز در همین ساعت با شدت تمام آغاز شده و تا پاسی از شب

ص: ۱۱۸۸

۱- سند شماره ۶۵۱۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سـماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۱۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سـند شـماره ۲۸۳۲۰۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ ایلاـم بـه تهران - فرمانـدهی ژاندا (رکن۳ - دایره عملیـات)، ۳۱/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان دهلران، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۵۱۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه اهواز، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراق.

۵- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراق.

۶- سـند شماره ۲۸۲۹۰۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از هنـگ ژانـدارمری ایلاـم بـه تهران - ف ژاندا (رکن۳ - مرکز عملیـات)،

۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش گروهان مهران به استناد پاسگاه گمرک قدیم.

۷- سند شماره **۲۵۰۴۴۹** مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ایلام به تهران - ف ژاجا (رکن۳ - دایره عملیات)، **۳۱/۶/۱۳۵۹**، برابر اعلام سرگرد میلانی، فرمانده عملیات پاسگاه چیلات، **۳۰/۶/۱۳۵۹**.

ادامه داشته است.(۱)درارتباط با تلفات نیروهای عراقی در این درگیری، پایگاه دهلران به نقل از یک منبع اطلاعاتی خود، اعلام کرد که در این برخورد، نیروهای عراقی حدود ۴۷ نفر تلفات داشته اند که اکثراً جمعی تیپ۲۷ عماره و ۳ نفر نیز شرطه بوده اند.(۲)

همچنین، در مقابله با حرکت رو به جلوی نیروهای زرهی و یگان های پیاده - مکانیزه ارتش عراق، در ساعت ۷ بعدازظهر امروز، هواپیماهای جنگنده نیروی هوایی ایران بر فراز مواضع و شهرهای هم جوار عراق به پرواز درآمده و ۳ ستون زرهی و مکانیزه عراق را که درحال حرکت به سمت مرز ایلام بودند، درهم کوبیده و تلفات سنگینی به آنها وارد آوردند.(۳)یک گزارش دیگر نیز از منطقه ایلام حاکی است: «نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران به پشتیبانی از نیروی زمینی، پاسگاه اینزی عراق را منهدم ساخت.» بنا به همین گزارش، «در درگیری های منطقه میمه ایلام ۴ دستگاه تانک عراقی منهدم شدند و خبرهای تأییدشده حکایت از کشته شدن ۱۲۰ مزدور بعث عراق را دارند.»(۴) در ساعت ۲۰ امروز نیز، توپخانه ایران پاسگاه صدام را زیر آتش قرار داد که تا چندین ساعت درگیری بین دو توپخانه ادامه داشته است.(۵)

۱

درمورد درگیری های امروز میان قوای ایران و عراق، سخنگوی نظامی عراق اعلام کرد: «۱. در ساعت ۱۷ روز ۳۰/۶/۵۹، توپخانه ارتش ایران شهر مندلی عراق را زیر آتش توپخانه خود قرار داده است. ۲. در روز ۳۰/۶/۵۹ نیروی هوایی ایران مجدداً به شهر مندلی حمله کرده است. ۳. نیروهای ایرانی مستقر در قصرشیرین در تاریخ ۳۰/۶/۵۹ منطقه مسکونی شهر خانقین را زیر آتش توپخانه خود گرفته اند. ۴. در ساعت ۲۲ روز ۳۰/۶/۵۹ نیروهای ایرانی به مخفرالحسین در خانقین حمله کرده که ارتش عراق به آتش نیروهای ایران جواب داده و موفق شدند آتش نیروهای ایران را ساکت نمایند. ۵. در ساعت ۲۲ روز ۳۰/۶/۵۹ نیروهای ایران پاسگاه موسی الکاظم واقع در خانقین عراق را مورد حمله قرار دادند که با پاسخ آتشباری نیروهای عراقی مواجه شد. ...»(۶)

۲

درپی بالاگرفتن و گسترش نبردهای میان نیروهای مسلح ایران و عراق از غرب تا جنوب غربی و دهانه خلیج فارس، عصر امروز، کمیسیون امنیت ملی جلسه فوق العاده خود را در ستاد مشترک ارتش تشکیل داد. به گزارش کیهان: «این جلسه با حضور دکتر سیدابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا و محمدعلی رجایی نخست وزیر و فرماندهان نیروها تشکیل شد. در این جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی، [دربارهٔ] مشکلات امنیتی غرب کشور و نحوه عمل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در رویارویی با نیروهای مزدور رژیم بعث عراق گفت وگو، تبادل نظر و تصمیماتی اتخاذ شد. جزییات این گفت وگوها به دلیل اهمیت مسائل و

۱- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۲- سند شماره ۲۹۰۹۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن۲ ستاد لشکر۹۲ زرهی خوزستان به ت - ف نزاجا (مد اطلاعات)، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر گزارش پایگاه دهلران.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۵، ایلام - خبرگزاری پارس، گزارش خبرنگار اعزامی این خبرگزاری به منطقه میمه.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از ایلام.

۵- سند شماره ۷۱۳۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.

۶- سند شماره ۴۱۷۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۲/۷/۱۳۵۹، بنا به شنود از رادیو عراق در ساعت ۱۶ ۳۱/۶/۱۳۵۹.

همچنین مسائل نظامی اعلام نشده است.» بنا به این گزارش، «نکته قابل توجه این جلسه کمیسیون امنیت ملی، حضور حجت الاسلام مجد سرپرست سازمان بسیج مستضعفین و همچنین فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی [مرتضی] رضایی بود. علاوه بر این مسئولان، سرتیپ فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، سرتیپ ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی، سرهنگ فکوری وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی و دکتر مصطفی چمران حضور داشتند.»(۱)

از سوی دیگر، بنی صدر پیش ازظهر امروز، از قسمت های مختلف نیروی هوایی بازدید کرد. گزارش خبرگزاری پارس دراین زمینه حاکی است: «در این بازدید که حدود چهار ساعت به طول انجامید، قسمت های مختلف ستاد نیروی هوایی و پس از آن انبارهای لوازم یدکی و قسمت های مختلف آمادگاه الکترونیک و قسمت جهاد سازندگی نیروی هوایی مورد بازدید رئیس جمهوری قرار گرفت و در هر قسمت، به وسیله سرهنگ فکوری وزیر دفاع و فرمانده نیروی هوایی و مسئولان مربوطه توضیحات لازم داده شد.»(۲)

۱

هم زمان با گسترش حملات عراق به مرزهای استان های غرب و جنوب غربی کشور، فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق نیز ادامه دارد. دراین زمینه، ازجمله گزارش لشکر۹۲ زرهی خوزستان حاکی است: «در ساعت ۲۲ مورخه ۳۰/۶/۵۹، دو عدد بمب ساعت شمار در زیر لوله های نفتی که از یونیت به طرف پاسگاه بیات ادامه دارد کار گذاشته شده که دراثر انفجار، لوله نفت متلاشی و منفجر و آتش سوزی مختصری می شود.» براساس این گزارش، آتش سوزی مزبور با تلاش مأموران آتش نشانی بلافاصله با قطع نفت، خاموش می گردد. در هامش این گزارش علاوه بر ارزیابی "صحت دارد" آمده است که «در طول مدتی کمتر از ۲۰ روز، این چهارمین اقدام تخریبی عوامل ضدانقلاب در منطقه چیلات تا بستان می باشد.»(۳)

۲

رژیم بعث عراق علاوه بر حمایت و پشتیبانی تدارکاتی و تسلیحاتی از گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین، افراد فراری و پناهنده شده به عراق را که در اردوگاه های نزدیک مرز نگهداری می کند، مورد سوءاستفاده و بهره برداری قرار می دهد. معمولاً این افراد بمب های آماده ای را - که توسط مأموران عراقی در ماشین های سواری یا وانت جاسازی شده - با خود از مرز عبور داده و در شهرهای مهم ازجمله تهران و در جاهای شلوغ منفجر می کنند. گزارش حاضر که توسط یکی از عوامل کُرد نفوذی خودی مأمور مرکز اطلاعات سپاه غرب کشور تهیه شده، دراین مورد حائز توجه و اهمیت است: «موضوع: طرح خرابکاری عراق در تهران. محمدامین عظیم مریوانی که خانه اش در چادرهای پنجوین [عراق] است، ماشینی را که خیلی

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۳، ؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۸، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۳- سند شماره ۲۹۴۲۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (رکن۲) به ت - ف نزاجا (مد اطلاعات)، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

تازه [نو] و شماره خارجی بوده [را] به شخصی که هنوز اسمش مشخص نشده، تحویل داده و شخص تحویل گیرنده خانه اش در مریوان می باشد. بنا به شایعات صحیح، ماشین را در عراق مجانی در اختیار آورنده گذاشته اند که در مقابل ۵۰ هزار تومان، آن را به تهران برده و در خیابان لاله زار بگذارد و دست روی سویچ موردنظر [کلید انفجار] که قبلاً سویچ را به آورنده نشان داده بودند گذاشته و فوری خودش را از آن منطقه دور کند. پس از ورود به ایران تا ژنین، از دهات ژاوه رود کردستان نزدیک پایگلان، توسط دمکرات و پیکار ماشین نگه داشته می شود و آورنده ماشین از ۵۰ هزار تومان اجرت خرابکاری، فقط ۲۵ هزار تومان پیش قسط گرفته و احساس می کند که این ماشین را از او می خواهند بگیرند، دست روی سویچ موردنظر می گذارد و ماشین منفجر شده و چندین انسان و قاطر و درخت را از بین برده و آورنده ماشین به این علت در زندان پیکار می باشد و از طرف دیگر، شایعه را عوض کرده و به نفع خودشان در بین مردم پخش می کنند: که این ماشین توسط یک نفر به نام حسین بیک دزی و توسط حکومت ایران از تهران آورده شده که برای خرابکاری بوده است و به این جرم حسین بیک دزی بی گناه را که روحش از این جریان خبر نداشت، اعدام می کنند. درصورتی که این ماشین از عراق برای کشتار مردم تهران و به وجودآوردن جو متشنج و ناآرام در تهران که بتوانند عده ای را به وحشت بیندازند آورده شده بود، که به یاری خدا موفق نشدند.»(۱)

۱

امروز مریوان و نوسود جولانگاه مهم ترین موارد تحرکات غرب کشور با همراهی مستقیم عراق است. به دنبال خبرهایی که از نقل وانتقال زرهی و نیروهای ارتش عراق ازجمله استقرار ۱۸ تانک در منطقه "خانم شیخان" در ۱۲ کیلومتری مریوان، تا صبح امروز، گزارش شده و همچنین درپی جاده سازی عراقی ها در ارتفاعات این منطقه با ۸ دستگاه لودر و تقاضای پادگان مریوان مبنی بر استقرار توپخانه ۱۳۰ میلی متری و هشدار این پادگان دراین مورد که عراق قصد حمله و تصرف مریوان را دارد،(۲) گزارش ها از نوار مرزی مریوان حاکی است که شب گذشته واحدهایی از ارتش عراق با کمک عوامل داخلی خود، با نیروهای مرزی ایران درگیر شدند. این درحالی است که «از مریوان خبر می رسد که ازطرف بایوه [در ۱ کیلومتری مرز ایران و عراق] و باشماق [صدای] تیراندازی و انفجار شدید به گوش می رسد.»(۳)

امروز همچنین، شاهین، معاون فرمانداری پاوه، گفت: «پایگاه عوامل مزدور بعث عراق هنوز در نوسود تخلیه نشده، ولی پیشروی ما تا حدود ۷ کیلومتری نوسود ادامه داشته است.» وی افزود: «تمام بلندی ها و ارتفاعات نوسود در اختیار قوای ارتش، سپاه پاسداران، پیشمرگان مسلمان کرد و افراد ژاندارمری است.» شاهین گفت: «اوج درگیری در نقطه ای به نام "دودان" است، که پس از پیشروی نیروهای ما از باینگان به طرف نوسود به وجود آمد. در این نقطه که نزدیک مرز ایران و

۱- سند شماره ۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز اطلاعات سپاه غرب به اداره مرکزی اطلاعات، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۴۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه غرب به اطلاعات و فرماندهی سپاه مرکز، ۳۰/۶/۱۳۵۹.
۳- سند شماره ۴۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ (۱۳۲م) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر شنود از یگان های عراق.

عراق قرار دارد، مزدوران بعثی و افراد مسلح غیرقانونی درحال عقب نشینی هستند.» وی همچنین افزود: «۳۳ نفر از عوامل فریب خورده "زردوئی" که خود را به ما معرفی کرده بودند، پس از آموزش و جلب اطمینان، مجدداً به منطقه درگیری اعزام شدند.»(۱) باوجوداین، آخرین خبر امروز از شهر نوسود حاکی است: «شهر نوسود همچنان در محاصره نیروهای نظامی و انتظامی قرار دارد و رزمندگان اسلام مشغول پاک سازی روستاهای منطقه هستند. بااین حال، اوضاع نوسود کاملاً متشنج است و افراد حزب دمکرات کاملاً بر امور شهر حاکمیت دارند.»(۲)

۱

در آذربایجان غربی، مهاباد همچنان محور اصلی درگیری هاست، ولی در حاشیه آن، مسائل ارومیه (مرکز استان) و نیز بوکان در جنوب آن همچنین سقز از نواحی نزدیک به استان نیز قابل ذکر است.

در مهاباد، در ادامه پاک سازی شهر و مناطق هم جوار آن، امروز نیز از ساعت ۱ بامداد تا ۴ بعدازظهر، در این شهر درگیری های نسبتاً شدیدی رخ داد. دراین زمینه گزارش خبرنگار کیهان از ارومیه حاکی است: «پایگاه ژاندامری که در تلویزیون مرکز مهاباد مستقر است، از ساعت ۱ تا ۴ بامداد امروز، مورد حمله و تیراندازی مهاجمین در مهاباد قرار گرفت که مأمورین با آتش شدید به آنان پاسخ دادند. در این تیراندازی ها یک خمپاره به داخل ساختمان تلویزیون اصابت کرد و ۳ نفر از درجه داران ژاندارمری مجروح شدند. ...»(۳) گزارش سپاه ارومیه تعداد تلفات و مجروحان خودی را در شب گذشته و امروز در درگیری مهاباد، ۲ نفر پاسدار شهید و ۳ نفر پاسدار زخمی اعلام کرده است. از مهاجمان (ضدانقلاب) نیز تعداد زیادی کشته و زخمی شده اند. بنا به این گزارش، «اعزام نیرو جهت ادامه پاک سازی شهر مهاباد امری است حیاتی» و درخواست اقدام عاجل برای اعزام نیرو شده است.(۴)اما گزارش امروز سپاه ارومیه، وضعیت مهاباد را وخیم تر نشان می دهد، چنان که در این گزارش آمده است: «پیرو مذاکرات تلفنی و ارسال پیام حدود ۱۵ روز پیش، درخواست ۴۰۰ نفر نیرو جهت عملیات مهاباد شده و اگر تا ساعت ۴ بعدازظهر ۳۱/۶/۵۹، نیرو اعزام نشود احتمال ۹۰ درصد سقوط مهاباد می رود و سپاه ارومیه دیگر هیچ گونه مسئولیتی را به عهده نخواهد گرفت.»(۵)

درحالی که فشار نیروهای خودی در مناطق مختلف استان آذربایجان غربی به ویژه شهرستان مهاباد است، نیروهای مهاجم برای کاستن از این فشار به مراکز و ستون های نظامی در دیگر شهرها و روستاها و راه های ارتباطی به مهاباد حمله می کنند تا از توان نیروهای خودی برای تصرف این شهر راهبردی بکاهند. ازجمله، «از ساعت ۲۴ شنبه تا ساعت ۴ بامداد امروز، پاسگاه ژاندارمری مستقر در روستای نلیوان اشنویه مورد تهاجم و تیراندازی های افراد مسلح قرار گرفته که به وسیله افراد مستقر، این حمله ها بدون تلفات دفع شد.»(۶)

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص آخر، خبرنگار کیهان از کرمانشاه.

۲- مصطفی ایزدی، تاریخ بیست ساله پاسداری از انقلاب اسلامی (ضدانقلاب و ضدانقلابیون)، تهران: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۶، ج۴، ص۱۸۹.

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه، در مصاحبه با سرهنگ تاج الدینی فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی.

۴- سند شماره ۴۲۵۴۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به مرکز فرماندهی تهران، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۴۲۵۴۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه ارومیه به سپاه تهران (مرکز فرماندهی) برادر مرتضی رضایی.

۶- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه، در مصاحبه با سرهنگ تاج الدینی فرمانده ناحیه ژاندارمری آذربایجان

غربی.

اما شهرستان ارومیه که مرکز استان و جبهه پشتیبانی اصلی برای نیروهای خودی به شمار می رود، دیروز و امروز با حملات متعدد مهاجمان مسلح ضدانقلاب مواجه شد. به گزارش روابط عمومی سپاه ارومیه، در جریان درگیری های امروز ازسوی مهاجمان مسلح به طرف برادران ستون اعزامی در نقاط مختلف تیراندازی شد و درنتیجه یکی از پاسداران به نام عبدالصمد بختیاری شهید و ۳ پاسدار دیگر و یک سرباز ژاندارمری نیز مجروح شدند. بر اساس این گزارش، «امروز ضدانقلابیون در روستای بالقچی نقده یک انبار علوفه را به آتش کشیدند. این انبار علوفه آذوقه ۱۵۰ رأس گوسفند در زمستان بود.»(۱) همچنین در اطلاعیه لشکر۶۴ ارومیه نیز درباره حمله به پادگان ارومیه آمده است: «این درگیری که از ساعت ۱:۳۰ دقیقه تا ۵ بامداد ادامه داشت، به غیر از اندک خسارت مالی، هیچ گونه خسارت مهم و جانی نداشت و با حملات متقابل افراد مستقر در پادگان ارومیه آتش ضدانقلاب نیز خاموش شد.»(۲)البته درخصوص طرح حمله های مجدد و آتی به ارومیه، امروز هشدار داده شد؛ چنان که در گزارش امروز اداره دوم ستاد مشترک ارتش آمده است: «برابر اطلاع واصله، سرهنگ فراری کامرانه [یا کامرانی] سرپرست حزب دمکرات قصد دارد در مورخه ۳۰/۶/۵۹ در شهر ارومیه دست به اقدام خرابکارانه بزند.» این گزارش می افزاید: «درحال حاضر عده ای از افراد مسلح پیشمرگ حزب دمکرات و کومه له در ده قاسملو - شلمکان و مندول مستقر شده اند.»(۳)به هر ترتیب، به دنبال این هشدار، «در ساعت ۵/۱ بامداد امروز، با انفجار شدیدی که توسط گلوله آر.پی.جی۷ ضدانقلابیون رخ داد، منبع شماره ۹ شرکت نفت ارومیه واقع در بلوار آزادی طعمه حریق شد که برای خاموش کردن آن تقاضای هلیکوپتر یا هواپیمای آتش نشانی شد، اما در ساعت ۹ بامداد روز بعد، این آتش سوزی مهیب توسط مأمورین آتش نشانی و مردم خاموش شد.»(۴)بنا به این گزارش، «این مخزن دارای ۱,۲۰۰,۰۰۰ لیتر نفت سفید بوده است که فقط یک میلیون لیتر آن توسط مأمورین از این مخزن خالی شده است و بقیه درحال سوختن است.»(۵)

دراین حال از منطقه میاندوآب - بوکان خبر می رسد: «افراد سپاه پاسداران به همراهی واحد ارتش مستقر در میاندوآب که از تاریخ [چهار] شنبه ۲۶/۶/۵۹ به طرف بوکان درحال پیشروی می باشند بعد از خلع سلاح چند روستا همچنان به پیشروی خود ادامه می دهند.» سخنگوی روابط عمومی سپاه ارومیه ضمن بیان این مطلب، افزود: «مردم روستاهای گاومیش گلی، ابراهیم، حسین قلعه، شینوا و عسگرآباد در مسیر راه ضمن استقبال از واحد، اسلحه های خود را تحویل سپاه دادند.» وی افزود: «هم اکنون افراد سپاه و ارتش در مناطق حساس این نواحی بدون هیچ گونه درگیری مستقر شده اند.»(۶)

شهر سقز نیز بااینکه در دست نیروهای خودی است، وضعیت امنیتی مطلوبی ندارد؛ بدین شرح که: «ارتش و سپاه پاسداران در سقز هماهنگی ندارند و از مقر پادگان خارج نمی شوند و هر شب ضدانقلاب شهر را به گلوله می بندد و چند زخمی از سپاه و ارتش می گیرد و روز به روز به جسارت ضدانقلاب افزوده می گردد.»(۷)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۸، تاریخ ۱/۷/۱۳۵۹، ص۴، ارومیه - خبرگزاری پارس، ۳۱/۶/۱۳۵۹، مصاحبه با مسئول روابط عمومی سپاه ارومیه، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۳- سند شماره ۱۴۱۶۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۲۲۱، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به سماجا۲، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۴۲۵۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه کرمانشاه به اطلاعات سپاه ارومیه، ۳۱/۶/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۷۱۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص۲۱۹، از سپاه (مرکز فرماندهی) به سماجا۳ (مرکز فرماندهی)، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه؛ و - روزنامه

کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از ارومیه.

۵- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگـار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری اسـلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از ارومیه.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۴.

۷- سند شماره ۷۱۳۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسـناد مناطق کردنشـین (سقز)، ص۱۵۰، از سماجا۳ (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۳۰/۶/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۱۴۱۶۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به مرکز فرماندهی غرب، ۳۰/۶/۱۳۵۹، برابر اعلام سماجا.

۱

درپی درگیری های شدید روز گذشته در قائم شهر که به دنبال تصفیه و پاک سازی شهر از پوسترهای تبلیغاتی و کیوسک ها و دکه های نشریات غیرمجاز گروه های سیاسی، بین هواداران این گروه ها و عده ای از مردم ایجاد شد و طی آن یک نفر به نام محمدحسین صادقی کشته و حدود ۴۰۰ نفر زخمی شدند، گروه زیادی از مردم قائم شهر امروز مقابل شهربانی تحصن کردند؛ تقاضای آنها از مسئولان، جلوگیری از فعالیت گروه های سیاسی به دستور دادگاه انقلاب اسلامی قائم شهر تا تعیین تکلیف آنها ازطرف مجلس شورای اسلامی بود.(۱) «مردم متحصن همچنین خواهان محاکمه سریع عاملان این درگیری ها شدند. فرماندار قائم شهر دراین مورد اظهار داشت: برای ازبین بردن این گونه تشنجات، شورایی به نام شورای تأمین تشکیل شده است.»(۲)به گزارش خبرگزاری پارس، «شادنوش، فرماندار قائم شهر، در اجتماع متحصنین شرکت کرد و طی سخنانی از مردم خواست حفاظت شهر را به عهده مأمورین انتظامی بگذارند و خود پشتیبان آنها باشند و همچنین قول داد کلیه مسببین این درگیری ها دستگیر و مجازات خواهند شد. وی در خاتمه از مردم خواست به ندای آیت الله منتظری لبیک گفته و راه پیمایی سه شنبه را با شکوه هرچه بیشتر برگزار کنند.» بنا به این گزارش، «در این تحصن جامعه روحانیت، بازاریان، کارگران و کشاورزان شرکت دارند و خواستار رسیدگی به وضع آشفته شهر و دستگیری عاملین شده اند. در این درگیری ها که تا ساعت ۲۲:۳۰ شب گذشته ادامه داشت، علاوه بر یک شهید (حسین صادقی فرزند اسمعیل، ۱۴ ساله، ساکن آهنگرکلاه) بیش از ۴۰۰ زخمی، خساراتی نیز به دفاتر روزنامه و کانون تبلیغات اسلامی و جنبش معلمان این شهر وارد آمد.» خبرگزاری پارس درباره علت و انگیزه اصلی درگیری، در گزارش خود آورده است: «در ساعت ۹ صبح ۲۹ شهریور، اعلامیه توهین آمیزی نسبت به رهبر انقلاب در یکی از نشریه های گروه های چپ منتشر و در سطح شهر پخش شده بود. درپی آن ستادی متشکل از شهربانی، سپاه پاسداران، کمیته و ژاندارمری برای اجرای حکم دادستانی تشکیل شد.»(۳)

۲

در ساعت ۹:۳۰ دقیقه صبح امروز، آقای محمدعلی رجایی، نخست وزیر، با امام خمینی دیدار و گفت وگو کرد و پس از این ملاقات به چند پرسش خبرنگار خبرگزاری پارس پاسخ داد. رجایی ازجمله درباره معرفی دیگر اعضای کابینه دولت خود گفت: «دراین مورد گزارشی تسلیم امام کردم و ان شاءالله چند نفر از این افراد را تا روز سه شنبه معرفی می کنم. چون هنوز بعضی از آنها خیلی قطعی نشده، فعلاً از گفتن نامشان خودداری می کنم، ولی به طور قطع ان شاءالله روز سه شنبه چند نفر از آنها معرفی می شود.»(۴)

امروز همچنین در آستانه بازگشایی مدارس و پخش شایعات و افزایش فشار تبلیغاتی گروه های سیاسی ناهمسو با نظام، آقای محمدعلی رجایی در گردهمایی رؤسای مدارس

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص ۱۱ و ۱۲، خبرنگار انقلاب اسلامی از قائم شهر.

۲- روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۲، خبرنگار کیهان از قائم شهر.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۷، ساری - خبرگزاری پارس، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۳.

شرکت کرد و درخصوص مسائل مختلف آموزش وپرورش و مشکلات پیش رو و نیز درباره توطئه به تعطیلی کشاندن مدارس در روز اول مهر سخن گفت. «آقای رجایی ضمن اشاره به توطئه های ضدانقلاب گفت: امسال مدارس با یک برنامه خاص باز خواهد شد. مسئله توطئه در بازگشایی مدارس از حد یک شایعه گذشته است، زیرا می دانیم ضدانقلاب به دنبال آن است که تا خللی در بازگشایی مدارس ایجاد کند.» وی افزود: «ضدانقلاب همیشه توطئه های خود را به گونه ای انجام می دهد که شناخته نشود و همیشه سعی دارد برای پیاده کردن اغراض خود از دانش آموزان استفاده کند؛ لذا نباید برای مقابله با ضدانقلاب، رودرروی دانش آموزان قرار گرفت. ما باید ضدانقلاب را خوب بشناسیم و با آن مقابله کنیم زیرا می دانیم دانش آموزان هیچ گاه انگیزه توطئه ندارند.» آقای رجایی گفت: «آنچه که بیش از تربیت مهم است، راه و روش تربیت است و ما باید آن را مراعات کنیم. ما باید بدانیم که در هنگام تدریس و کار در مدارس به تعداد دانش آموزان خود، دنیا داریم و هر دانش آموزی بسان یک دنیا است، لذا ما باید برخوردی متناسب با هریک از آنها داشته باشیم. آقای رجایی آن گاه ضمن تأکید بر چگونگی برخورد با مشکلات گفت: باید در هنگام مقابله با مشکلات از خداوند بخواهیم به ما ظرفیت لازم را بدهد تا بتوانیم حرف خودمان را به دانش آموزان بفهمانیم. ...»(۱)

۱

درحالی که تلاش های رسمی و غیررسمی برای حل بحران گروگان های امریکایی همچنان با ناکامی و شکست مواجه می شود، امروز رادیو امریکا اعلام کرد: «از حوادث ناخوشایند در هفته گذشته در خارج از امریکا آن بود که هم زمان با شدت یافتن مبارزات انتخاباتی در امریکا، ناگهان امید رهایی گروگان ها در دل ها جوانه زد، ولی پارلمان ایران نشان داد که عجله ای برای حل مشکل گروگان ها و آزادی آنان ندارد. دولت ایران علاوه بر مسکوت گذاشتن مشکل گروگان ها، سیاست ستیزه جویانه ای در کنفرانس اوپک در وین پیش گرفت. حکومت ایران اخیراً مشکل درگیری های نظامی با عراق را نیز به دیگر مشکلات خود افزوده است.»(۲) از سوی دیگر، «در مصاحبه ای که در کویت انتشار یافت از قول کاردار لیبی در واشنگتن گفته شده است دولت لیبی سال گذشته به درخواست رئیس جمهوری ایالات متحده هیئتی را برای میانجیگری درزمینه آزادکردن گروگان های امریکایی به ایران فرستاد. روزنامه کویتی الانباء به نقل از دکتر علی احمد الخدیری دیپلمات لیبیایی، نوشت که وی ازسوی برژینسکی، مشاور امنیتی پرزیدنت کارتر، به کاخ سفید دعوت شده بود. برژینسکی که می گفت ازسوی پرزیدنت کارتر صحبت می کند، پرسید که آیا سرهنگ قذافی، رهبر لیبی، می تواند برای تضمین آزادی گروگان ها با آیت الله خمینی میانجی شود یا نه. در این مصاحبه از قول وی اضافه شده است که این درخواست [که] در ملاقاتی توسط برژینسکی در روز ۶ دسامبر در کاخ سفید ترتیب یافته بود، توسط شخص کارتر

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، صص۱ و آخر، به نقل از خبرگزاری پارس از تهران.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۱۸۷، تاریخ ۳۱/۶/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ساعت ۲۱:۳۰، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

نیز تکرار شد. خدیری در این مصاحبه گفته است: به درخواست پرزیدنت کارتر، سرهنگ قذافی هیئتی را به ایران اعزام کرد، در جریان ملاقاتی با آیت الله خمینی، ما نقطه نظرهای خود را پیرامون به گروگان گرفتن دیپلمات های امریکا بیان داشته و درخواست کردیم که آنها باید بدون آنکه محاکمه شوند آزاد گردند.»(۱)دراین حال، خبرگزاری فرانسه نیز خبر از ملاقات یکی از مقامات پشت پرده ایران با وزیر خارجه آلمان غربی داد. بنا به این گزارش، «صادق طباطبائی هفته اخیر در بن با هانس دیتریش گنشر، وزیر امور خارجه آلمان فدرال، دیدار و گفت وگو کرد. دیدار طباطبائی از آلمان فدرال تا به امروز اعلام نشده بود. سخنگوی دولت آلمان اعلام داشت در این ملاقات وضع گروگان های امریکا و اوضاع ایران مورد مذاکره قرار گرفته است.» براساس این گزارش، «جزئیات دیدار طباطبائی از آلمان فدرال افشا نشد.(۲)

ضمیمه گزارش۷۱۵: گزارش کوتاه گارد ساحلی خسروآباد درباره میزان آمادگی رزمی این واحد نظامی و هشدار درباره زاغه های مهمات خسروآباد آبادان

«با عنایت به شدت درگیری گارد ساحلی با کشور عراق، امکان حمله با سلاح های دوربرد ازطریق هوا و زمین به این پاسگاه امکان دارد، لذا موارد زیر جهت صدور اوامر لازم و ارشاد مرکز آموزش ذکر می گردد: ۱. درحال حاضر فقط یک گروهان از این مرکز آموزش، برنامه تیراندازی را اجرا و آمادگی نسبی دارد و بقیه آمادگی رزمی لازم را ندارند. ضمناً تعداد ۱۶ نفر افسر و درجه دار از این پاسگاه به هنگ آبادان و سوسنگرد اعزام شده اند. ۲. حدود ۸۰ خانواده پرسنل این مرکز آموزش و حدود ۴۰ خانواده پرسنل گردان دژ در این پادگان مستقر و در معرض خمپاره قرار دارند. ۳. تعداد زاغه های مهمات مربوط به هنگ آبادان و گارد ساحلی و ناحیه در پایگاه های دریایی خرمشهر و همچنین واحد کاتیوشا در این مرکز مستقر می باشند که درصورت حمله هوایی، موجب انفجار و آتش سوزی شدید خواهد شد. ...»(۳)

ضمیمه گزارش ۷۲۰: آرایش و استعداد نیروهای ارتش عراق قبل از تجاوز و خلاصه طرح حمله عراق به ایران؛ دست نوشته ها و اعترافات یکی از فرماندهان عالی رتبه ارتش عراق در زمان اسارت در ایران

«[مقدمه]. ... در ۱۷/۹/۱۹۸۰ (۲۶/۶/۵۹) عراق یک طرفه قرارداد الجزایر را لغو کرد و در ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) عراق حمله بزرگ و گسترده خود را به کیان اسلام آغاز کرد و نیروهای عراق در محورهای زیر حمله را آغاز کردند:

الف) محور خانقین – قصرشیرین – سرپل ذهاب.

ب) محور مندلی – سومار – گیلان غرب.

ج) محور بدره – مهران.

د) محور امامزاده عباس – پل نادری – دزفول.

ه) محور فکه – شوش – عمق ایران.

و) محور شیب – بستان – سوسنگرد – اهواز.

ز) محور نشوه – جفیر – هویزه.

ح) محور کباصی - اهواز.

ط) محور شلمچه - کارون - آبادان.

ی) محور شلمچه - خرمشهر.

ص: ۱۱۹۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱، به نقل از خبرگزاری پارس، به نقل از آسوشیتدپرس از کویت.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۶/۱۳۵۹، ص۱۲، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بن.

۳- سند شماره ۴۰۹۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش استانداری خوزستان، ۳۰/۶/۱۳۵۹، شماره سریال ۱۷، ص۳، از مرکز آموزش خسروآباد، ۳۰/۶/۱۳۵۹.

- آرایش نیروهای عراقی قبل از تجاوز و در زمان ضربه اول

الف) سپاه دوم:

۱. لشکر۲.

۲. لشکر۴ پیاده.

۳. لشکر۶ زرهی.

۴. لشکر۸ پیاده.

۵. لشکر۱۲ زرهی.

۶. تیپ۳۲ نیروهای ویژه.

ب) سپاه سوم:

۱. لشکر۲ زرهی.

۲. لشکر۵ مکانیزه.

۳. لشکر۹ زرهی.

۴. لشکر یک مکانیزه.

۵. لشکر۱۰ زرهی.

۶. تیپ۳۱ نیروهای ویژه - با کمبود یک گردان.

۷. تیپ۳۳ نیروهای ویژه دریایی.

پ) احتیاط کلی:

۱. تیپ۱۰ زرهی.

۲. تیپ گارد ریاست جمهوری [که هر دو نیروهای گارد ریاست جمهوری هستند.]

- خلاصه طرح حمله عراق

الف) اقدام به حمله غافلگیرانه هوایی بر روی پایگاه های هوایی ایران برای نابودی هرچه بیشتر هواپیماهای ایران و فلج ساختن کار پایگاه های هوایی و ازبین بردن باندها، تا یگان های زمینی عراق بتوانند پیشروی کنند و اهداف خود را به دست آورند، بدون آنکه نیروی

هوایی ایران بتواند بر سیر و روند عملیات آنها تأثیر گذارد.

ب) پیشروی و هجوم غافلگیرانه و سریع به وسیله نیروی زمینی (سپاه های دوم و سوم) در عمق خاک ایران و اشغال شهرهای اصلی مرزی، تنگه ها و ارتفاعات حساس و اشغال منطقه نفت خیز خوزستان ازسوی سپاه سوم و تحمیل شرایطی بر ایران و سقوط رژیم اسلامی.

- محور سپاه دوم

مسئولیت سپاه دوم منطقه بمو، منطقه جنوب دربندیخان، مناطق سرپل ذهاب و از شمال قصرشیرین تا جنوب منطقه مهران.

قبل از اجرای مأموریت، یگان ها در مناطق زیر تجمع نمودند:

الف) لشکر۶ زرهی، تجمع در منطقه خانقین.

ب) لشکر۸ پیاده، تجمع در تپه های غرب خانقین و سعدیه.

ج) لشکر۴ پیاده، تجمع در نزدیکی منطقه سعدیه.

د) لشکر۱۲ زرهی، تجمع در نزدیکی مندلی.

و) تیپ۳۲ نیروهای ویژه، تجمع در منطقه دراوشکه.

ز) مقر سپاه در منطقه منصوریه مستقر شد.

ص: ۱۱۹۷

- طرح حمله سپاه دوم

خلاصه طرح حمله ای که سپاه دوم مأمور اجرای آن گردید:

الف) اشغال قصرشیرین و گرفتن گردنه پاطاق و ارتفاعات مهم منطقه در سه محور:

۱. محور زین القوس - گردنه کوهینه - امام حسن، برای قطع کردن راه گیلان [غرب] - قصرشیرین و اشغال کوه کمکو و امام حسن. فرماندهی این پیشروی به دست تیپ شانزدهم زرهی که با یک گردان نیروهای ویژه و بعضی از یگان ها تقویت شده بود، قرار داشت.

۲. محور قره نو تا کوه کچل سرپل ذهاب برای محاصره قصرشیرین از جناح چپ یگان های عراقی. فرماندهی این قسمت به عهده تیپ سوم و احتیاط محور تیپ۲۵ مکانیزه مأمور پیشروی و الحاق به محور راست و محاصره قصرشیرین گردید.

۳. محور مرکزی که درپی کامل شدن محاصره شهر عمل می شود.

ب) اشغال شهر گیلان غرب با پشت سرگذاشتن مرزهای بین المللی در محور مندلی و اشغال سومار و پیشروی به سوی گیلان غرب؛ که به عهده لشکر چهارم گذاشته شد.

ج) اشغال شهر مهران و مناطق اطراف آن که به صورت زیر به عهده لشکر۲ پیاده گذاشته شد:

۱. محور بدره - پاسگاه الصیحه - پاسگاه الزیادی، تیپ۲

۲. محور زرباطیه - پاسگاه رضاآباد - سد کنجان [چم] - این مأموریت به عهده تیپ۴ پیاده لشکر۲ (جناح چپ) گذاشته شد.

۳. محور زرباطیه - پاسگاه محمدالقاسم - مهران - تیپ۳۶ پیاده لشکر۲ و تیپ۳۷ زرهی لشکر۱۲ زرهی این مأموریت برای اشغال شهر مهران را به موقع به اجرا می گذارند.

د) مقر سپاه در منصوریه گذاشته و مستقر می شود.

- روند نبرد یگان های سپاه دوم تا اتخاذ موضع دفاعی

یگان ها در نزدیکی مرزهای بین المللی و در مقابل محورهای مربوط به خود قبل از عملیات در ساعت ۱۹ موضع گرفتند و در ساعت... روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) درپی اجرای ضربه هوایی به فرودگاه های ایران، یگان های مرزی، مرزهای بین المللی ایران را پشت سر گذاشتند و در عمق خاک ایران برای اشغال اهداف تعیین شده، به صورت غافلگیرانه نفوذ کردند. ...

ز) اما در محور مهران، یگان هایی که در اشغال آن مشارکت داشته عبارت اند از:

۱. تیپ۲ پیاده لشکر۲ به فرماندهی سرهنگ دوم ستاد مدلول مهنا.

۲. تیپ ۴ پیاده لشکر۳ به فرماندهی سرهنگ دوم ستاد عبالزهره شکاره.

۳. تیپ۳۶ پیاده لشکر۲ به فرماندهی سرهنگ دوم ستاد جبریر بهی عبود.

۴. تیپ۳۷ زرهی لشکر۱۲ به فرماندهی سرهنگ ستاد منذر عبدالله.

۵. چهار گردان توپخانه.

در آن زمان فرماندهی لشکر دوم به عهده سرتیپ ستاد حازم سلیمان برهاوی بود.

ح) یگان ها به سوی منطقه تجمع کردند و در روز ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۵۹) در منطقه جصان کامل شدند.

ط) طرح حمله برای اشغال مهران براثر بند شماره ۱۸ ج بود.

ی) یگان ها در منطقه زرباطیه آرایش گرفتند.

- مسیر نبردها برای اشغال مهران به صورت خلاصه

۱. در ساعت ۱۵ روز ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۵۹)، به یگان های فوق الذکر دستور داده شد از راه بدره - دیوانیه که در آن مستقر بودند به سوی منطقه تجمع در جصان حرکت کنند.

۲. در ساعت ۳ روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹)، به یگان های مستقر در منطقه تجمع دستور داده شد به سوی منطقه استقرار

خود حرکت نمایند و همه یگان ها باید قبل از ساعت ۵ روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) در مناطق خود حاضر گردند.

۳. ساعت ۶، روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ به عنوان ساعت شروع تعیین گردید. ...

- محور سپاه سوم

حوزه مسئولیت سپاه سوم از جنوب منطقه مهران (و دهلران) در شمال و تا رأس البیشه و آبادان در جنوب.

یگان های سپاه سوم قبل از تجاوز، در مناطق زیر تجمع کرده بودند:

الف) لشکر یک پیاده مکانیزه در پل غزیله در محور عماره تجمع کرده بود.

ب) لشکر۳ زرهی ناقص: تیپ۶ در منطقه تنومه در مقابل شلمچه - تیپ۸ مکانیزه در منطقه النشو مقر لشکر غرب شط العرب به عنوان نیروی احتیاط برای شرایط بحرانی مستقر گردید.

ج) لشکر۵ پیاده مکانیزه در منطقه الکباسی تجمع کرده بود و تیپ های ۶ زرهی و ۸ زرهی و ۳۳ نیروهای ویژه تحت امر این لشکر قرار گرفته بودند.

د) لشکر۹ زرهی در محور العماره در مقابل شیب (محور عملیات لشکر) تجمع کرده بود.

ه) لشکر۱۰ زرهی در محور العماره جنب ایستگاه رادیو تلویزیون تجمع کرده بود - البته لشکر، تیپ۲۴ و تیپ۴۲ زرهی را در اختیار نداشت که بعداً به لشکر پیوستند.

و) تیپ۳۱ نیروهای ویژه به استثنای گردان یک: گردان سوم تحت امر لشکر۹ زرهی قرار گرفت و گردان دوم تحت امر لشکر۵ پیاده قرار گرفت و گردان یکم در کرکوک باقی ماند.

ز) تیپ۳۳ نیروی ویژه درزمینه عملیات تابع سپاه سوم شد و تحت امر لشکر۵ قرار گرفت و از ابوالخصیب تا فاو به عنوان موضع دفاعی به این تیپ داده شد و دفاع از شط العرب نیز به عهده تیپ قرار داده شد و همچنین به عنوان نیروی احتیاط سپاه قلمداد گردید.

ح) تیپ۱۲ زرهی ابن الولید به عنوان نیروی احتیاط سپاه.

ط) قرارگاه اصلی سپاه در [پایگاه] میمونه در استان میسان (العماره) قرار گرفت.

طرح حمله سپاه سوم

فرمانده سپاه سوم، سرلشکر ستاد عدنان الجبوری، دستور عملیات را به صورت کتبی فقط برای لشکر۵ مکانیزه و تیپ۳۳ نیروی ویژه فرستاد که البته به علت سهل انگاری بود (نه عمداً) ولی این مسئله موجب برکناری و بازنشستگی وی شد و بعداً دستورات بخشنامه ای بازپس گرفته شد. در روز ۲۱/۹/۱۹۸۰ (۳۰/۶/۵۹) سپتامبر، فرماندهی سپاه سوم به سپهبد ستاد اسماعیل تابه الیغمی سپرده شد که وی به دلایلی که گفته شد، دستورات عملیات را شفاهاً صادر کرد.

طرح حمله ای که سپاه سوم موظف به اجرای آن بود به صورت زیر بود

الف) پیشروی لشکر ۱۰ زرهی و یگان های تابعه:

جاده – دوراهی فکه – شرهانی – امامزاده عباس و پل نادری و عبور از رودخانه کرخه و جاده اهواز به اندیمشک و محاصره دزفول و پیشروی به طرف کرخه جاده اصلی.

ب) لشکر یک مکانیزه: پیشروی در محور فکه – شوش و عبور از نهر کرخه و گذشتن از جاده اهواز – دزفول برای محاصره اهواز از شمال و دزفول از جنوب و هماهنگی با لشکر ۱۰ زرهی با تسلط بر دزفول و مناطق اطراف آن.

ج) لشکر ۹ زرهی: پیشروی در محور شیب – بستان – سوسنگرد و پیشروی به طرف اهواز برای سقوط آن با هماهنگی با لشکر ۵ مکانیزه که در جنوب این محور قرار داشت.

د) لشکر ۵ مکانیزه:

۱. تیپ۲۶ زرهی در روز ۲۲/۹/۱۹۸۰ (۳۱/۶/۵۹) به منظور قطع نمودن جاده خرمشهر – اهواز و محاصره خرمشهر تا رودخانه کارون و اشغال آن، حمله می کند؛ درپی محور شلمچه – خرمشهر و شرق منطقه ساختمان های پیش ساخته.

ص: ۱۱۹۹

۲. تیپ۶ زرهی درپی محور شلمچه – خرمشهر – شرق خرمشهر و گذشتن از جاده خرمشهر – اهواز و پیشروی به سوی رود کارون و عبور از کارون در منطقه گصبه [قبصه] و پیشروی به طرف جاده آبادان – اهواز و جاده آبادان – شیخ بدیر و کنترل این جاده و سپس عبور از نهر بهمنشیر و شط العرب برای محاصره آبادان و خرمشهر یا اشغال آن.

ه) تیپ نیروی ویژه: مأموریت دفاع از شط العرب از منطقه ابوالخصیب تا فاو به منظور ممانعت از نفوذ عبور ایران برعهده این تیپ گذاشته شد.

و) مقر لشکر سوم: به عنوان احتیاط در حالت های اضطراری و پیش بینی نشده.

ز) تیپ الکولید: احتیاط کلی سپاه.

ه) مقر سپاه در میمونه، استان میسان (العماره). ...»(۱)

ص: ۱۲۰۰

۱- سند شماره ۵۱۰۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جزوه تحلیل نبردهای بین ایران اسلامی و بعثیان عراق، تاریخ سند: ۳۱/۶/۱۳۵۹.

گزارش روزشمار

فشرده اهم مطالب

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب نهم: عنوان کتاب تصمیم صدام به جنگ علیه ایران

ص: ۱۲۰۵

گزارش روزشمار ۱/۵/۱۳۵۹

۱ تشدید بحران در روابط ایران و عراق: مصاحبهٔ صدام حسین با روزنامهٔ السیاسه کویت علیه ایران؛ نامهٔ قطب زاده، وزیر امور خارجهٔ ایران، به دبیرکل سازمان ملل دربارهٔ رفتار دولت عراق علیه ایران. (ضمیمه دارد)

۲ ادامهٔ روند نزدیکی عراق به غرب: گزارش آسوشیتدپرس از بغداد دربارهٔ روند رو به گسترش بهبود روابط عراق با امریکا و افزایش حجم مبادلات تجاری عراق و امریکا؛ تفسیر خبرگزاری پارس دربارهٔ نقش فرانسه در تجهیز تسلیحاتی برخی از کشورهای عربی ازجمله عراق؛ روابط هسته ای فرانسه با عراق.

۳ افزایش تحرکات مرزی عراق، چه به صورت تقویت مواضع نیروهای نظامی و پاسگاهی و چه به صورت درگیری های مرزی در غرب کشور، امروز متوجه مناطق قصرشیرین، خان لیلی، نفت شهر و سومار بوده است. (ضمیمه دارد)

۴ دو گزارش ازسوی مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی شهرستان آبادان و گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، درباره تشریح وضعیت دو طرف مرز و پاسگاه های ایران و عراق در روزهای اخیر.

۵ ادامهٔ فعالیت های بمب گذاری و خرابکاری عناصر وابسته به عراق در خوزستان: کشف بمب در جادهٔ اهواز - اندیمشک؛ هشدار واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه اهواز به دفتر سیاسی استانداری خوزستان دربارهٔ خرابکاری احتمالی عوامل ضدانقلاب؛ ادامه برخورد با عوامل خرابکار وابسته به عراق در خوزستان: اعدام چهار بمب گذار در آبادان. (ضمیمه دارد)

۶ انفجار سه بمب قوی در پاساژ کمپانی تهران و احتمال دست داشتن عناصر وابسته به عراق در آن.

۷ بمب گذاری در شهرهای کرمانشاه و ارومیه.

۸ گزارش های ارتش و سپاه درباره برخی فعالیت ها و ناهماهنگی های سازمان پیشمرگان مسلمان کرد. ادامهٔ اقدامات تامینی در مناطق آزادشدهٔ استان آذربایجان غربی و خلع سلاح نیروهای مسلح غیرقانونی در این منطقه.

۹ گزارش استاندار کردستان درمورد وضعیت عمومی کردستان و ادارات دولتی آن؛ خاتمهٔ تحصن و صدور قطعنامه گروهی از اهالی بانه به مناسبت دستگیری ۵ تن از اعضای جهاد سازندگی این شهر توسط افراد کومه له.

ص: ۱۲۰۶

۱ بازتاب قتل علی اکبر طباطبایی همکار پرویز ثابتی و وابستۀ مطبوعاتی اردشیر زاهدی در رسانه های غربی.

۲ مقالۀ مفصل روزنامه انقلاب اسلامی دربارۀ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و انتقاد از برخی مواضع آن.

۳ برخورد دو روزنامۀ جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی با مطالب مندرج در روزنامۀ کیهان: (موضوع بحث برانگیز استعفای استاندار زنجان و مصاحبۀ علیرضا نوبری، رئیس کل بانک مرکزی ایران، با روزنامه کیهان.)

۴ مصاحبۀ آیت الله دکتر بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب، با رسانه های داخلی و خارجی دربارۀ پیام امام و چگونگی تغییرات آتی در سطح مسئولان نظام؛ اطلاعیۀ شمارۀ ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام دربارۀ دولت موقت و حسن نزیه و ارائۀ پیشنهادهایی به مجلس شورای اسلامی درمورد انتخاب نخست وزیر و وزیران کابینۀ دولت جدید؛ و نیز اطلاعیۀ جامعۀ روحانیت مبارز دربارۀ انتخاب نخست وزیر و تشکیل دولت جدید. (ضمیمه دارد)

۵ ادامۀ شایعات درمورد معرفی نخست وزیر: شایعات درمورد افرادی چون محمدعلی رجایی، مصطفی میرسلیم، موسی کلانتری، جلال الدین فارسی و مهندس غرضی؛ شایعۀ افزایش احتمال نخست وزیری میرسلیم؛ بازتاب مناقشۀ موجود میان جناح های مطرح حاکمیت در رسانه های خارجی. (ضمیمه دارد)

۶ بروز جناح بندی در مجلس شورای اسلامی بر سر انتخاب نخست وزیر و بحث و مشاجره در مجلس درباره تعیین صلاحیت احمد غضنفرپور نماینده لنجان و دکتر حسن آیت نماینده تهران.

۷ بازتاب مسائل ایران در رسانه های جهان: تفسیر روزنامۀ فایننشال تایمز (لندن) دربارۀ ادامۀ ناامنی و تیرگی اقتصادی در ایران؛ تفسیر هرالد تریبیون دربارۀ تحریم اقتصادی و تأثیر آن بر اقتصاد ایران.

ضمیمه اول گزارش۱: بخش های دیگری از مصاحبۀ صدام حسین با روزنامۀ کویتی السیاسه.

ضمیمه دوم گزارش۱: ادامۀ نامۀ وزیر امورخارجه، صادق قطب زاده، به دبیرکل سازمان ملل.

ضمیمه گزارش۳: وضعیت نامطلوب پاسگاه های مرزی منطقۀ عمومی قصرشیرین.

ضمیمه گزارش۵: شکل گیری گروه چهارشنبه سیاه و بخشی از فعالیت های آن.

ضمیمه اول گزارش۱۳: بخش هایی از سخنان مهم امام خمینی در روز یکشنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۵۹.

ضمیمه دوم گزارش۱۳: بخش های دیگری از اطلاعیۀ شمارۀ ۱۳۸ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام.

ضمیمه گزارش۱۴: نامه بنی صدر به امام و پاسخ وی به نقل از صحیفه امام.

گزارش روزشمار ۲/۵/۱۳۵۹

۸ ادامۀ تشدید مناقشات سیاسی میان ایران و عراق؛ تأیید رسمی خبر اعدام آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت الهدی ازطرف یک مقام عراقی؛ ترور ریاض طه یک شیعۀ لبنانی طرف دار ایران و رئیس سندیکای مطبوعات لبنان به دست عوامل عراقی در لبنان؛

اخراج گروه دیگری از افراد ایرانی الاصل از عراق و ورود آنها به ایران؛ تشدید تبلیغات رسانه های عراق علیه ایران. (ضمیمه دارد)

۹ ادامهٔ حملات ایذایی عراق علیه ایران: وضعیت بحرانی نفت شهر؛ ادامهٔ درگیری های مرزی در منطقهٔ قصرشیرین.

۱۰ بررسی تحرکات مرزی عراق و عوامل وابسته به آن در مرزهای خوزستان ازسوی شورای فرماندهان سپاه استان خوزستان و تصمیم این شورا مبنی بر تشکیل واحد مرزبانی سپاه.

۱۱ ادامـهٔ تحرکات عوامل مسـلح غیرقانونی در برخی مناطق کردنشـین: نقل وانتقالات عناصـر مسـلح معارض با نظام در منطقـهٔ دیواندره و حومه آن؛ درگیری در گردنهٔ مزیدی از توابع پاوه؛ کمبودها و ناهماهنگی نیروهای خودی در برخورد با عوامل مسلح غیرقانونی.

ص: ۱۲۰۷

۱ ارائهٔ گزارشی از وضعیت امنیتی و اوضاع بی ثبات آذربایجان غربی توسط نمایندگان ارومیه و خوی در مجلس شورای اسلامی؛ تعطیل شدن ادارهٔ آموزش وپرورش میاندوآب به دستور فرماندار این شهر.

۲ بروز وضعیت خاص و غیرعادی حاکی از عدم ثبات در کشور: اعلام جرم دادگاه انقلاب اسلامی کرمان علیه اعظم طالقانی نماینده مردم تهران در مجلس به خاطر مقالهٔ وی علیه حکم سنگسار؛ خبر احضار فرماندار قم به دادگاه انقلاب و اعمال نفوذ برخی عوامل غیرمسئول؛ اطلاعیهٔ دادگاه انقلاب اسلامی تبریز دربارهٔ ایجاد ناامنی گروه های سیاسی.

۳ اعدام محمدتقی شهرام عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به همراه ۲۰ تن از کودتاچیان؛ تفسیر رادیو لندن دربارهٔ اعدام کودتاچیان؛ پیام سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) دربارهٔ اعدام محمدتقی شهرام. (ضمیمه دارد)

۴ بازتاب وسیع حملهٔ گروهی موسوم به پاسداران اسلام به منزل شاپور بختیار در پاریس در مطبوعات داخل و خارج. (ضمیمه دارد)

۵ تقابل و اصطکاک دو جناح حکومتی نظام نوپای اسلامی در جریان انتخاب و معرفی نخست وزیر: مصاحبهٔ جلال الدین فارسی دراین باره.

۶ تشنج شدید و بی سابقه در جلسهٔ امروز مجلس به هنگام رأی گیری دربارهٔ اعتبارنامهٔ حسن آیت و دفاع آیت از خود.

۷ گزارش روزنامه های کیهان و انقلاب اسلامی درمورد استعفای حجج الاسلام انواری و شجاعی از نمایندگی مجلس در اعتراض به جو حاکم بر جلسه امروز مجلس و نوع رأی گیری درمورد پرونده حسن آیت.

۸ بازتاب حواشی جلسه جنجالی امروز مجلس در مطبوعات داخلی.

۹ کشف بیش از پنج میلیون تومان اسکناس پنج هزار ریالی قاچاق در فرودگاه مهرآباد تهران؛ کشف یک باند بزرگ جعل و چاپ اسکناس در ورامین و کرج.

۱۰ تفسیر رادیو مسکو و خبرگزاری تاس دربارهٔ افزایش حضور نظامی امریکا و انگلیس در خلیج فارس و نقشه های تسلیحاتی آنها.

ضمیمه گزارش۱۷: یادآوری چگونگی اعلام شهادت آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت الهدی.

ضمیمه گزارش۲۳: معرفی تقی شهرام؛ عضو مؤثر مرکزیت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در امر تغییر مواضع ایدئولوژیک سازمان به مارکسیسم و تصفیه های خونین درون سازمانی مربوط به این کار.

ضمیمه گزارش۲۴: درباره ترور ناموفق بختیار و برخی تبعات و بازتاب های آن.

گزارش روزشمار ۳/۵/۱۳۵۹

۱۱ چراغ سبز امریکا به فرانسه در تجهیز عراق به اورانیوم غنی شده؛ گزارش خبرگزاری ترکیه دربارهٔ نقض حقوق بشر در عراق.

۱۲ افزایش درگیری های مرزی با قوای مهاجم عراق در منطقهٔ نفت شهر و قصرشیرین: درگیری در پاسگاه های پرویز، دربندجوق و تنگ هوان، گروهان های قصرشیرین، خان لیلی، سومار و پاسگاه های تابعه.

۱۳ اطلاعیه های ستاد مشترک ارتش درمورد حملهٔ عوامل مسلح غیرقانونی به پادگان سقز و هنگ ژاندارمری این شهر.

۱۴ تیرباران چهار تن از کسانی که در جریان حوادث و درگیری های اسفندماه ۵۸ در اندیمشک، شرکت فعال داشتند، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی شهرستان دزفول. (ضمیمه دارد)

ص: ۱۲۰۸

۱ درگیری عوامل مختلف سیاسی - اجتماعی با گروه های سیاسی در چند شهر: تصرف دفتر سازمان توحیدی حدید همدان توسط هزار نفر؛ اشغال دفتر حزب رنجبران در شیراز؛ اشغال دفتر حزب توده در تبریز؛ اشغال و تخریب دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در رشت؛ اشغال ادارهٔ کل ارشاد ملی استان اصفهان.

۲ مناظرهٔ تلویزیونی پنج تن از عاملان کودتای نافرجام اخیر از لشکر۹۲ زرهی خوزستان؛ سخنان موسوی جزایری دربارهٔ نقش استاندار خوزستان در خنثی سازی کودتا در خوزستان.

۳ سخنان امام خمینی دربارهٔ ارتش، کودتا در ارتش و حمایت از ارتش.

۴ سخنرانی امام خمینی در دیدار با فرماندهان ارتش و دعوت جناح های موجود در مجلس و دولت به حفظ وحدت و رعایت قوانین؛ خطبه های نمازجمعهٔ تهران دربارهٔ وجود دو جریان فکری در جامعه و تبیین اختلافات آنها؛ سخنان امام جمعه قم درباره انتخاب نخست وزیر و انتقاد وی از دولت موقت.

۵ ملاقات کاردار سفارت شوروی در تهران با هاشمی رفسنجانی، موضوعات مطرح شده در این دیدار: روابط ایران و شوروی، دخالت شوروی در افغانستان و مسئلهٔ صدور گاز ایران به شوروی.

۶ مناقشهٔ دیگری در حوزهٔ سیاست خارجی میان ایران و امریکا: سخنان شمس اردکانی رئیس هیئت نمایندگی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل و حمله به رژیم صهیونیستی و امریکا و واکنش اعتراض آمیز هیئت نمایندگی امریکا با ترک جلسه. (ضمیمه دارد)

ضمیمه گزارش۳۴: مروری بر حوادث خونین اسفند ۱۳۵۸ در اندیمشک.

ضمیمه گزارش۴۰: روند تهیه و تصویب پیش نویس و قطعنامهٔ مجمع عمومی سازمان ملل دربارهٔ مسئلهٔ فلسطین و تعیین سرنوشت بیت المقدس.

گزارش روزشمار ۴/۵/۱۳۵۹

۷ حملهٔ آتشباری ارتش عراق در منطقهٔ عمومی قصرشیرین: آتشباری بر روی پاسگاه برارعزیز؛ ادامه درگیری ها در خان لیلی، تنگ هوان و تنگ ترشابه؛ شلیک آر.پی.جی به روستای مشمشیه و برگه در نوار مرزی دشت آزادگان ازسوی عوامل وابسته به عراق؛ تحرکات و نقل وانتقالات نیروهای عراقی در مناطق قصرشیرین و مرز آبی آبادان؛ درگیری در داخل نیروهای مسلح عراق ازجمله پادگان خانقین.

۸ ادامهٔ تبلیغات تحریک آمیز رسانه های عراق با هدف تحریک مردم عرب خوزستان: گفتار و تفسیر امروز رادیو عربی صوت الجماهیر بغداد.

۹ درگیری و تیراندازی شدید میان اعضای سازمان امل و افراد مسلح حزب بعث عراق در جریان تشییع جنازهٔ ریاض طه در بیروت؛ درگیری و تیراندازی میان اعضای سازمان امل و جبهه آزادی بخش عرب (وابسته به عراق) در بعلبک لبنان و کشته شدن ۱۶ نفر و زخمی شدن تعداد زیادی از طرفین.

۱۰ ادامهٔ تحرکات عوامل مسلح غیرقانونی و حمایت، تجهیز و سازماندهی معارضان با نظام در غرب کشور؛ درگیری نیروهای مسلح خودی با عوامل مسلح کرد در حین پاک سازی ارتفاعات ماکووان؛ پاک سازی منطقهٔ قطور و الند به دست نیروهای مسلح جمهوری

اسلامی ایران؛ ارعاب مردم و آتش زدن خرمن های روستای خان کندی از توابع میاندوآب توسط گروه های مسلح غیرقانونی؛ ورود یک بالگرد به حریم هوایی ایران در نوار مرزی ایران و شوروی.

ادامهٔ درگیری های سیاسی در برخی شهرها ازجمله: درگیری هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق با جوانان انجمن اسلامی شهر لنگرود و کشته شدن یک نفر از اعضای این

ص: ۱۲۰۹

۱ انجمن؛ درگیری میان چریک های فدایی خلق با مردم نظرآباد آبیک؛ دستگیری ۳۵ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز؛ حمله افراد ضدانقلاب به مسجد جامع تنکابن؛ هشدار دادسرای انقلاب اسلامی دزفول به هواداران گروه های سیاسی معاند با نظام در اندیمشک.

۲ آغاز محاکمه ۶ نفر دیگر از عوامل کودتای نافرجام تیرماه در دادگاه ویژه انقلاب؛ کشف شبکهٔ دیگری از عوامل کودتا در رشت؛ کشف دو بمب در نزدیکی منزل حجت الاسلام معادیخواه؛ دستگیری یک فرد خرابکار پیش از اقدام به پرتاب بمب در حوالی بازار تهران؛ تفسیر نامهٔ مردم ارگان مرکزی حزب توده درخصوص نقش ساواکی های فراری در حوادث، بمب گذاری ها و سوءقصدهای اخیر.

۳ نامهٔ رسمی رئیس جمهوری بنی صدر به رئیس مجلس شورای اسلامی و معرفی مصطفی میرسلیم به عنوان اولین نخست وزیر ایران به مجلس؛ مصاحبهٔ عزت الله سحابی و رد کارایی دولت تفاهم ملی و اظهار خوش بینی دربارهٔ نخست وزیری میرسلیم.

۴ مصاحبهٔ رادیو تلویزیونی مفصل بنی صدر دربارهٔ معرفی میرسلیم به عنوان نخست وزیر، وضعیت دولت گذشته و آینده و جو حاکم بر انتخاب میرسلیم.

۵ ارسال نامهٔ بنی صدر به امام خمینی درمورد تشریح اوضاع جاری و وضع اقتصادی کشور و ضرورت حل سیاسی آن؛ سرمقالهٔ روزنامهٔ انقلاب اسلامی دربارهٔ سودجستن از راه حل سیاسی برای خروج از بن بست اقتصادی.

۶ بروز جناح بندی کنونی حاکمیت در عرصهٔ مطبوعات داخلی به شکل بحث طرف داری یا ضدیت با ملی گرایی و حاشیه های آن: سخنان دکتر یدالله سحابی، نماینده مردم تهران، دربارهٔ ملی گرایی و طرف داری از آن، سخنان دکتر ابراهیم یزدی دربارهٔ ناسیونالیسم و ملی گرایی و تناقض آن با اسلام.

۷ بازتاب رخدادهای جاری ایران در برخی محافل خبری ازجمله گزارش خبرنگار بی بی سی از تهران دربارهٔ انتخاب و معرفی نخست وزیر؛ گزارش رادیو کلن آلمان غربی درباره رخدادهای سیاسی هفتهٔ گذشته ایران؛ گزارش رادیو بغداد دربارهٔ نزاع میان مراکز قدرت در ایران.

۸ گزارش نشریهٔ اکونومیست دربارهٔ نوسانات موجود در روابط عراق و شوروی، نزدیکی عراق به غرب و کشورهای ساحلی خلیج فارس و تلاش این کشور برای جایگزینی ژاندارمی منطقه به جای ایران زمان شاه.

۹ سیاست تبلیغاتی حزب توده همسو با رسانه های بلوک شرق مبتنی بر مخالفت شدید با امریکا و حمایت موضعی از ایران: تحلیل نامهٔ مردم بر تهدیدات داخلی و پیرامونی انقلاب اسلامی ایران.

۱۰ انعکاس ترور علی اکبر طباطبایی در مطبوعات امریکا.

۱۱ بازتاب تقویت حضور نیروهای غربی در خلیج فارس در رسانه های بلوک شرق و عربی؛ برگزاری اولین جلسهٔ کمیتهٔ مرکزی حزب بعث سوریه در دمشق و سخنرانی حافظ اسد درباره سرکوب مخالفان این کشور ازجمله گروه اخوان المسلمین در سوریه.

گزارش روزشمار ۵/۵/۱۳۵۹

۱۲ حملهٔ هوایی عراق به پاسگاه های مرزی منطقهٔ گرده نو - باویسی ازجمله حملهٔ هوایی به تنگ هوان، بیشگان، تیله کوه، تپه رش و شیخ سله؛ تجاوز هوایی عراق جهت شناسایی در مناطق دالهو؛ درگیری های مرزی میان نیروهای مرزی ایران و عراق در نوار مرزی بستان واقع در شهرستان دشت آزادگان؛ درگیری پاسداران با عده ای از عوامل عراق که قصد ورود به خاک ایران را داشتند.

۱۳ ادامهٔ مبارزه با عوامل داخلی و ستون پنجم رژیم عراق: اعدام یک جاسوس عراقی در آبادان.

ص: ۱۲۱۰

۱ ادامهٔ تحرکات ایذایی عوامل و گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین به ویژه در منطقهٔ مریوان؛ اخبار گسیل افراد کمکی گروه پیکار از استان های همجوار کردستان و دستور اجرای اقدامات تأمینی ازسوی سپاه مرکز به سپاه های شهرهای کرمانشاه، همدان و زنجان؛ تیراندازی افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب از داخل شهر بانه و منازل مسکونی به مواضع سپاه پاسداران و گروهان ژاندارمری.

۲ اطلاعیهٔ دادستان کل کشور و انتقاد و هشدار به حمله کنندگان به دفاتر گروه های سیاسی به دلیل ادامهٔ ناآرامی ها و ناامنی ناشی از برخوردهای بعضاً خشونت بار سیاسی؛ حملهٔ جمعی موسوم به جوانان مسلمان اهواز به دفتر حزب توده مرکز اهواز و اشغال آن.

۳ قرائت نامهٔ رئیس جمهور خطاب به نمایندگان مجلس دربارهٔ معرفی مهندس مصطفی میرسلیم در مجلس شورای اسلامی و ایراد و انتقاد برخی نمایندگان دربارهٔ نحوهٔ انشای نامه؛ نامهٔ آیت الله پسندیده، برادر امام، به رئیس مجلس شورای اسلامی و درخواست ایشان از نمایندگان که دست رئیس جمهور را برای انتخاب نخست وزیر باز بگذارند.

۴ رسیدن اولین خبر رسمی مرگ شاه در مصر به ایران و بازتاب و واکنش های داخلی و خارجی آن؛ بررسی تأثیر مرگ شاه بر سرنوشت گروگان های امریکایی توسط تیم رسمی بحران در امریکا؛ نظر مشاور رئیس جمهور مبنی بر اینکه مرگ شاه تأثیری در روابط ایران و امریکا نخواهد گذاشت.

۵ حملهٔ پلیس امریکا به تظاهرات طرف داران انقلاب اسلامی ایران در واشنگتن و تشدید درگیری سیاسی ایران و امریکا.

۶ اظهارات سخنگوی وزارت نفت درمورد درآمد ایران در تیرماه ۱۳۵۹ بابت فروش نفت خام و نیز سخنان وزیر نفت دربارهٔ سیاست های عمومی ادارهٔ صنعت نفت، وضعیت گاز کشور و نیز اوضاع مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی.

۷ ادامهٔ حواشی جلسهٔ پنجشنبه گذشته مجلس شورای اسلامی: مصاحبهٔ روزنامه کیهان با حجت الاسلام انواری، نماینده رزن همدان، دربارهٔ دلیل استعفای وی از نمایندگی مجلس و یادداشت روز ابراهیم یزدی در روزنامه کیهان دربارهٔ علت رأی کبود وی به حسن آیت.

۸ تبلیغات پرحجم رسانه های جهانی علیه گروه های موسوم به خط امام ازجمله بازتاب مناقشهٔ جناح های حاکم نظام بر سر انتخاب نخست وزیر و دولت جدید در رادیو صدای امریکا به نقل از دو روزنامهٔ مشهور امریکایی و نیز در رادیو کلن آلمان غربی.

گزارش روزشمار ۶/۵/۱۳۵۹

۹ ادامهٔ تحرکات عراق در مرزهای غرب و جنوب غربی ایران: گسترش یگان های مانوری لشکر۶ زرهی ارتش عراق در منطقهٔ سومار؛ سه گزارش از هنگ قصرشیرین درباره احتمال حملهٔ برخی از این یگان ها در ساعات آتی.

۱۰ ادامه و تشدید روند ناآرامی در مرزهای غربی و جنوب غربی با تجاوز عراق به حریم هوایی ایران و درگیری های پراکنده مرزی: حملهٔ یک میگ عراقی به مناطق باویسی و ازگله، پروازهای مکرر شناسایی هواپیماهای عراقی در این مناطق، آتشباری عراق بر روی پاسگاه سوبله در نوار مرزی بستان.

۱۱ افزایش مبارزات گروه های معارض عراقی: انفجار بمب در سفارت عراق در ابوظبی توسط حزب الدعوهٔ عراق؛ کشته شدن یک سیاستمدار هوادار رژیم عراق در بیروت؛ هشدار حزب الدعوهٔ اسلامی عراق به برخی رژیم های منطقه درمورد همکاری اطلاعاتی و امنیتی با عراق برای سرکوب مجاهدین عراقی. (ضمیمه دارد)

۱ کشف و خنثی شدن یک بمب در اهواز؛ محاکمه و اعدام یک جاسوس عراقی در شادگان؛ تفسیر رادیو صدای امریکا دربارهٔ تأثیر خرابکاری های مداوم در تأسیسات صنعت نفت بر روند تولید نفت ایران.

۲ مصاحبهٔ شاپور بختیار با رادیو فرانسه و اذعان به ارتباط خود با عراق و حمایت این کشور از وی.

۳ ادامهٔ تحرکات ایذایی و درگیری های مسلحانهٔ گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین: گزارش های متعدد درمورد تقویت و نقل وانتقالات عوامل آنها و کسب آمادگی برای حمله به یگان های خودی؛ حملهٔ مهاجمان مسلح به پیشمرگان مسلمان کرد در روستای "چره" در اطراف ارومیه؛ درگیری و تیراندازی گروهی از مهاجمان مسلح در ناحیهٔ سیدفاطمه و خیابان گلستان کرمانشاه؛ انفجار بمب در دهلران و مجروح شدن تعدادی از مردم این شهر؛ تسلیم شدن یکی از افراد حزب دمکرات به نیروهای سپاه بانیگان؛ دستگیری اصغرخان سنجابی در کرمانشاه.

۴ گزارش مسئول جهاد سازندگی سنندج درمورد نبود امنیت کامل برای اجرا یا ادامهٔ روند بازسازی و عمران شهری و روستایی در کردستان؛ گزارش سپاه مرکز از وضعیت وخیم مریوان ازلحاظ امنیتی و اقتصادی؛ اطلاعیهٔ سازمان پیشمرگان مسلمان کرد مبنی بر درخواست اعزام هیئت تقسیم زمین به کردستان.

۵ ادامهٔ تحرکات و ناآرامی های سیاسی و بعضاً خشونت آمیز در شهرها و روستاها: راه پیمایی هواداران مجاهدین خلق (منافقین) به همراه گروه های چپ همچون چریک های فدایی، پیکار و توفان در شهر آمل؛ محاکمه عامل توزیع نشریات کار در قزوین؛ درگیری بین مردم لنگرود با متحصنین در فرمانداری این شهر و کشته شدن یک نفر براثر جراحات واردشده، بیانیه واحد دانشجویی حزب جمهوری اسلامی دراین باره.

۶ نامهٔ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به بنی صدر درمورد دادگاه محمدرضا سعادتی: معرفی نمایندگان این سازمان برای شرکت در دادگاه و درخواست از بنی صدر برای فراهم کردن امکان حضور آنها در دادگاه سعادتی.

۷ شروع دادگاه ویژهٔ انقلاب اسلامی برای رسیدگی به پرونده احمدرضا کریمی عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به اتهام همکاری با ساواک و کمیتهٔ مشترک و قرائت متن کیفرخواست وی ازسوی نماینده دادستان. (ضمیمه دارد)

۸ نامه رئیس جمهور به مجلس و درخواست به تعویق افتادن اخذ رأی تمایل درمورد نخست وزیری میرسلیم. سخنرانی بنی صدر در مسجد انصارالحسین دربارهٔ مسئلهٔ انتخاب نخست وزیر و هیئت دولت، رابطهٔ مجلس و رئیس جمهوری و دولت آینده و توجه دادن مردم به تبلیغاتی که علیه او و اطرافیانش می شود.

۹ مصاحبهٔ آیت الله لاهوتی نماینده مردم رشت با روزنامه انقلاب اسلامی درمورد علت انتخاب میرسلیم ازسوی رئیس جمهور و انتقاد از دخالت بعضی از ارگان های غیرمسئول و تحمیل افراد به ریاست جمهوری. بیانیهٔ حزب جمهوری اسلامی دربارهٔ شرایط و ویژگی های نخست وزیر ازنظر این حزب.

ضمیمه گزارش۶۸: پیشنهاد علامه یحیی نوری برای سازماندهی رانده شدگان عراقی و استفاده از آنها جهت مبارزه با رژیم عراق.

ضمیمه گزارش۷۵: بخشی از دفاعیات احمدرضا کریمی.

گزارش روزشمار ۷/۵/۱۳۵۹

۱ شدت گرفتن درگیری های مرزی در منطقهٔ عمومی قصرشیرین ازسوی عراق: حملهٔ آتشباری به پاسگاه های تنگاب، گروهان و قرارگاه هنگ خان لیلی؛ حمله به تأسیسات نفتی ایران در نفت شهر؛ حمله به پاسگاه های چقاشیرگه، سه تپان و نفت شهر از سومار؛ و حمله به پاسگاه های برج احمدی، یکه شان، دربندجوق، تنگاب نو از گروهان قصرشیرین و پاسگاه های زینل کش، امینه و واحد توپخانهٔ مستقر در خان لیلی؛ مأموریت دادن به مرزبان دشت آزادگان برای اعتراض به مرزبان عراق به دلیل حملات انجام شده ازسوی ارتش عراق به مرز ایران در چند روز گذشته.

۲ حملهٔ عناصر مسلح وابسته به عراق به مقر سپاه پاسداران شادگان؛ اعدام یک کماندوی عراقی به جرم جاسوسی در آبادان؛ خنثی شدن دو بمب در اسلام آباد غرب و اعدام دو جاسوس در سرپل ذهاب.

۳ ادامهٔ تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین با اتکا به حمایت های دولت عراق: پیمان همکاری شیخ جلال حسینی با دولت عراق و احتمال حملهٔ نیروهای وی - که حدود ۵۰۰ الی ۶۰۰ نفر می باشند - در روزهای آتی به پادگان بانه؛ تدارک و آمادگی افراد حزب کومه له در اطراف سنندج و قصد حمله به قریهٔ زنوری؛ تحرکات گروه های مسلح معارض با نظام در محور سنندج - مریوان؛ گزارش رکن۲ ارتش درمورد وضعیت تحرکات گروه ها و احزاب مسلح مخالف نظام در مناطق سقز، تکاب و دیواندره؛ افشاگری حزب توده درخصوص سخنرانی قاسملو در دهکده "عیسی کند" مبنی بر ارتباط حزب دمکرات با رژیم عراق.

۴ اطلاعیهٔ وزارت آموزش وپرورش مبنی بر دعوت به خدمت مجدد فرهنگیان استان کردستان و ادارات و مدارس این استان.

۵ کشف یک شبکه از کودتاچیان در نیشابور و دستگیری اعضای آن.

۶ کشف یک خانهٔ تیمی گروه های چپ در مسجدسلیمان؛ اقدام شهرداری قائم شهر در برچیدن بساط دکه های گروه های سیاسی در این شهر؛ حادثه آفرینی هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان نور و درگیری با مردم این شهر؛ انفجار مهیب در ساختمان یک سالن غذاخوری در خیابان پیروزی تهران؛ هشدار سپاه پاسداران شهرستان جهرم درمورد تکوین یک توطئهٔ وسیع در سطح استان فارس ازسوی گروه های چپ و مجاهدین خلق [منافقین]؛ اطلاعیهٔ اشغال کنندگان ادارهٔ کل ارشاد ملی اصفهان در پنجمین روز اشغال این اداره؛ کشف یک بالن مخابراتی و اطلاعاتی در روستای "دریامان" از توابع "گرمی" استان آذربایجان شرقی.

۷ مصاحبهٔ بنی صدر با خبرگزاری پارس دربارهٔ شرکت در جلسهٔ خصوصی روز گذشتهٔ مجلس: قرار بر انتخاب هیئتی ازطرف امام، رئیس جمهور و مجلس برای رسیدگی به کار صلاحیت داوطلبان نخست وزیری و وزارتخانه ها؛ اطلاعیه دفتر امام خمینی دربارهٔ دخالت نکردن امام در این موضوع.

۸ اطلاعیهٔ نسبتاً تند جامعهٔ روحانیت مبارز تهران دربارهٔ برخوردهای غیراسلامی و موضع گیری های خصمانهٔ تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در موضوع پرمناقشهٔ جلسهٔ پنجشنبه گذشتهٔ مجلس؛ گزارش کیهان دربارهٔ جلسهٔ امروز مجلس: سخنان رئیس مجلس درباره استعفای انواری نماینده رزن همدان و درخواست بازگشت ایشان به مجلس؛ قرائت نامهٔ استعفای نمایندهٔ زنجان و جواب رئیس مجلس به ایشان؛ سخنان ابراهیم یزدی در پاسخ به رئیس مجلس و دفاع از شیوهٔ برخورد روزنامهٔ کیهان دربرابر حوادث اخیر.

تقدیم نامهٔ بیش از ۱۸۰ نفر از نمایندگان کنگرهٔ امریکا به رئیس مجلس در ملاقات کاردار سفارت

۱ سوئیس در تهران با ایشان؛ مصاحبهٔ رئیس مجلس با خبرنگاران تلویزیون آلمان غربی و اعلام شروط ایران برای آزادسازی گروگان های امریکایی.

۲ تبلیغات شدید رسانه های جمعی امریکا علیه ایران با دستاویز قراردادن موضوعاتی چون مرگ شاه مخلوع و تأثیرات احتمالی آن بر سرنوشت گروگان های امریکایی و روابط ایران و امریکا، ترور علی اکبر طباطبایی و ترور ناموفق بختیار.

۳ مقالهٔ نامهٔ مردم ارگان مرکزی حزب توده، دربارهٔ نقش فعال دولت بعثی عراق در ادامهٔ توطئه های خطرناک امپریالیستی علیه ایران.

۴ اعلامیهٔ نهضت انقلاب اسلامی پاکستان علیه سفارت پاکستان در تهران مبنی بر جایگزینی این سفارتخانه به جای لانهٔ جاسوسی امریکا.

گزارش روزشمار ۸/۵/۱۳۵۹

۵ ورود یک هیئت از نمایندگان مجلس عوام انگلستان به بغداد به دنبال سفر روز گذشتهٔ یک هیئت عراقی به لندن؛ بیانیهٔ دولت فرانسه مبنی بر موافقت با قرارداد مربوط به تحویل یک مرکز تحقیقات اتمی به عراق و تفسیر روزنامهٔ واشنگتن پست از این واقعه.

۶ اوج گیری تشنج و بحران در روابط ایران و عراق با حوادث خونین رخ داده در اتریش و لبنان: انفجار بمب به دست یک کرد عراقی در نزدیکی سفارت ایران در وین؛ دو حادثهٔ زدوخورد شدید میان جنبش امل و احزاب و سازمان های لبنانی و فلسطینی وابسته به رژیم عراق و درگیری میان سفارتخانه های عراق و ایران در بیروت و اجرای آتش علیه یکدیگر با سلاح های سبک و نیمه سنگین.

۷ ادامهٔ آتشباری و حملهٔ عراق به پاسگاه های مرزی ایران در منطقهٔ عمومی قصرشیرین: حملهٔ دو تانک عراقی به پاسگاه پرویز، آتشباری بر روی پاسگاه ژاله پناه در منطقهٔ سومار و آتشباری نیروهای عراقی مستقر در چهارکلات بر روی منطقهٔ کلانتر؛ تشدید درگیری در منطقهٔ باویسی، گرده نو و پاسگاه های زینل کش، تنگاب نو و دیگر پاسگاه های خان لیلی و هنگ ژاندارمری قصرشیرین؛ آتشباری عراق روی نفت شهر و آتش سوزی سه منبع نفت و لولهٔ نفت چاه شماره۹ سومار به نفت شهر؛ تقویت بیشتر نیروهای عراقی در منطقه همجوار پاسگاه های مرزی سوسنگرد.

۸ انفجار یک بمب قوی در مقابل هتل نوفل لوشاتو اهواز و کشته شدن ۸ نفر و زخمی شدن حدود ۴۰ نفر؛ انفجار یک بمب در مقابل منزل یکی از کارگران صنعت نفت در گچساران که تلفات جانی نداشت؛ هشدار ادارهٔ مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی به سپاه اهواز درمورد رعایت جوانب احتیاط در مقابله با خرابکاری های عوامل فراری ایرانی که در عراق آموزش دیده و برای انجام تحرکات ایذایی و خرابکاری به خوزستان گسیل می شوند.

۹ تشدید تحرکات گروه های مخالف نظام به منظور کسب آمادگی برای حمله به نیروهای خودی، ازجمله تجمع حدود ۲۰۰۰ نفر افراد مسلح در روستاهای اطراف "میوان" و تجمع حدود ۵۰ نفر از پیشمرگان کومه له در "بایندال"؛ به اسارت گرفتن ۲ نفر از اعضای گروه ۱۴ وابسته به وزارت دفاع ملی توسط افراد مسلح غیرقانونی در منطقهٔ مهاباد؛ ارتباط اکراد ایرانی با اکراد ترکیه جهت دریافت کمک و پشتیبانی؛ انعکاس اخبار پاک سازی مناطق کردنشین از عناصر ضدانقلاب در روزنامه جمهوری اسلامی؛ مصاحبهٔ دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، دربارهٔ تأثیر ناامنی در امر سوخت رسانی به شهرهای مریوان و سنندج.

۱ اختلافات اساسی در کادر رهبری حزب دمکرات کردستان به دنبال انشعاب گروهی موسوم به "کمیتۀ مرکزی حزب کردستان ایران پیرو کنگرۀ چهارم" و تشدید تبلیغات علیه یکدیگر ازجمله اطلاعیۀ گروه منشعب علیه قاسملو و اشاره به علل انشعاب در حزب دمکرات.

۲ تحلیل دفتر تحکیم وحدت از مواضع عقیدتی و سیاسی اعضای سازمان مجاهدین خلق (منافقین) منتشرشده در روزنامۀ انقلاب اسلامی و مصاحبۀ مهندس مهدی بازرگان با روزنامه کیهان دربارۀ مواضع این سازمان.

۳ افشاگری روزنامه کیهان درباره تیمسار مهدیون و انتشار بخشی از سخنان هرمز زمانپور سیاهکلی، یکی از عوامل کودتای اخیر، در دادگاه انقلاب اسلامی ارتش درباره افشای طرح کودتا، نقشۀ بمباران نقاط حساس و ارتباط با سعید مهدیون عامل اصلی طرح توطئۀ کودتا.

۴ نامۀ مهندس مهدی بازرگان، نخست وزیر دولت موقت، در پاسخ به سخنرانی ۲۹ تیرماه امام خمینی و دفاع از دولت موقت و انتخاب و سیاست های امام و شورای انقلاب.

۵ سخنرانی ابوالحسن بنی صدر در اجتماع جامعۀ زنان انقلاب اسلامی شعبۀ شمیران دربارۀ توطئه هایی که علیه وی در جریان است، انتخاب میرسلیم و حواشی آن؛ مصاحبۀ اختصاصی آیت الله دکتر بهشتی با روزنامۀ جمهوری اسلامی دربارۀ انتخاب نخست وزیر، کاندیدای حزب جمهوری اسلامی و جریان تضعیف مجلس؛ تشنج در جلسۀ سخنرانی حسن آیت در یکی از مساجد جنوب تهران و ناتمام ماندن آن.

۶ قرائت نامۀ ۱۸۵ تن از اعضای کنگرۀ امریکا خطاب به پارلمان ایران در پایان جلسۀ امروز مجلس شورای اسلامی و سخنان رئیس مجلس دربارۀ شروط ایران برای آزادی گروگان های امریکایی. (ضمیمه دارد)

۷ سخنرانی ادموند ماسکی، وزیر امور خارجۀ امریکا، دربارۀ تلاش این کشور برای آزادسازی گروگان ها و تماس غیرمستقیم با همۀ مراجع سیاسی و بیشتر شخصیت های مهم در ایران برای حل این بحران.

۸ بازتاب موضوع درخواست ایران برای استرداد اموال شاه مخلوع از بانک های امریکا در رسانه های غربی و تفسیرهای متفاوت رادیو لندن و رادیو مسکو دراین باره.

۹ اعلام پارلمان اسرائیل مبنی بر قرارگرفتن بیت المقدس به عنوان پایتخت این کشور و واکنش برخی کشورها به این تصمیم؛ تسلیم طرح قطعنامه ای ازسوی ۳۴ کشور عضو سازمان ملل متحد درزمینۀ حل مسئلۀ فلسطین به اجلاس فوق العادۀ مجمع عمومی این سازمان.

ضمیمه گزارش ۱۰۰: بخش هایی از مقالۀ تحلیلی روزنامه جمهوری اسلامی دربارۀ نامۀ اعضای کنگرۀ امریکا خطاب به پارلمان ایران.

گزارش روزشمار ۹/۵/۱۳۵۹

۱۰ مصاحبۀ وابستۀ فرهنگی سفارت اتریش در تهران درمورد انفجار بمب در نزدیکی سفارت ایران در وین و هشدار دولت اتریش به عراق؛ اخراج دو دیپلمات عراقی دخیل در بمب گذاری از اتریش؛ حمله عوامل مزدور عراق به سفارت ایران و بیمارستان زهرا در بیروت.

۱۱ حملۀ آتشباری عراق از اولین ساعات بامداد و درگیری در مناطق پاسگاه تنگاب نو، برارعزیز و تنگ هوان؛ آتش توپخانه عراق بر روی پاسگاه های نفت شهر، گروهان خان لیلی و سومار؛ حملۀ مجدد به پاسگاه های گروهان خان لیلی، سومار، تنگاب، زینل کش،

سلمان کشته، برارعزیز، پرویز، دارخور، منطقهٔ باویسی، تیله کوه، تنگ هوان، گرده نو؛ به آتش کشیده شدن چاه های شمارهٔ ۱۱ و ۱۲ و ۴ و یک لولهٔ گاز در نفت شهر؛ اوضاع بحرانی شهر نفت شهر و عقب نشینی توپخانهٔ ارتش مستقر در این شهر در حدود ۱۵ کیلومتر.

ص: ۱۲۱۵

۱ تجاوز یک فروند هواپیمای نظامی عراق به آسمان ایران در حوالی خسروآباد آبادان و اعتراض مرزبان خرمشهر به مرزبان عراق دراین مورد؛ دعوت مرزبان سوسنگرد از مرزبان عراق برای بازدید از آثار تجاوزات ارتش عراق در چند روز گذشته در منطقهٔ فکه؛ گزارش مرزبان سوسنگرد از وقوع چند انفجار در غرب پاسگاه سعیدیه براثر شلیک آر.پی.جی۷ عوامل عراقی؛ حمله جنگنده های عراقی به قریه چمشیر، رودبار غرب و ارتفاعات پاسگاه بدر از توابع ایلام به وسیله راکت و بمب های آتشزا.

۲ ادامهٔ فعالیت های عوامل وابسته به عراق در داخل ایران: کشف سه بمب در زیر یکی از پل هایی که سوسنگرد را به هویزه متصل می کند؛ کشف سه عدد مین ضدتانک در زیر پلی واقع در دشت آزادگان؛ کشف یک مخفیگاه اسلحه و شبکهٔ جاسوسی عراق بین اهواز - بندر امام؛ محاکمه و اعدام دو تن به اتهام خرابکاری و جاسوسی برای حزب بعث عراق در آبادان و خرمشهر.

۳ ادامهٔ بحران در کردستان و درگیری های شدید به ویژه در مثلث بحرانی بانه - سقز - مریوان: حملهٔ عوامل مسلح غیرقانونی به ستون نظامی آذوقه و سوخت در محور سنندج - مریوان و شهادت ۱۱ تن از نیروهای خودی؛ پاک سازی روستاهای آرمرده، بلکه، بانوان و کوچر از توابع بانه و کشته یا زخمی شدن ۲۰۰ مهاجم؛ بروز تشنجاتی در نقده و سلماس و انفجار بمب در قسمت کمربندی ارومیه؛ برخورد یک خودرو سیمرغ سپاه جوانرود با مین؛ اظهارات استاندار کردستان دربارهٔ اوضاع امنیتی این استان. (ضمیمه دارد).

۴ ادامه مراقبت های اطلاعاتی از تحرکات گروه های مسلح در مناطق کردنشین: گزارش واحد اطلاعات و بررسی های سیاسی کردستان دربارهٔ تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی ازجمله حزب رزگاری و قصد حمله به پاسگاه تیژتیژ؛ به کارگیری نیروهای کرد عراقی در حمایت و تقویت گروه های مسلح مخالف نظام؛ سفر سردار جاف به همراه دکتر حسن و کدخدا کریم چفته ای به مناطق سلیمانیه عراق و استخدام پیشمرگان کرد عراقی برای حمله به پاسگاه های ایران.

۵ اطلاعیهٔ هیئت اعزامی وزارت آموزش وپرورش به استان کردستان درمورد استخدام کادر اداری و آموزشی این استان؛ ارسال طوماری ازسوی مردم سردشت و روستاهای اطراف برای جهاد سازندگی استان کردستان و درخواست شروع مجدد فعالیت جهاد سازندگی در این منطقه.

۶ محاکمه و اعدام ۱۵ تن دیگر از عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته و نیز عوامل رژیم گذشته ازجمله ابراهیم بروخیم سرمایه دار یهودی معروف.

۷ گزارش و تحلیل مجلهٔ فرانسوی زبان نوول ابسرواتور دربارهٔ فعالیت های برخی مخالفان نظام جمهوری اسلامی همچون بختیار، اویسی و... در خارج از کشور علیه ایران.

۸ نامهٔ بنی صدر به هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر و یادآوری نکاتی به آنها دربارهٔ لیست ۱۴ نفری که قبلاً ارائه شده است.

۹ ادامهٔ حواشی جلسهٔ جنجالی پنجشنبه گذشته مجلس شورای اسلامی: نامهٔ سرگشادهٔ محمدجواد حجتی کرمانی به رئیس مجلس و مصاحبهٔ حجت الاسلام محلاتی با خبرگزاری پارس که هر دو در کیهان امروز منتشر شده است.

۱۰ تفسیر نشریهٔ انگلیسی زبان کریستین ساینس مانیتور دربارهٔ گسترش روابط عراق با غرب به ویژه روابط هسته ای و نظامی این کشور با فرانسه.

ضمیمه گزارش۱۰۸: گزارش سپاه پاسداران مستقر در بانه از طرح کلی عملیات پاک سازی چند روستا.

گزارش روزشمار ۱۰/۵/۱۳۵۹

۱ یک گام بلند و جدی دیگر درجهت نزدیکی عراق و امریکا: موافقت وزارت امور خارجه امریکا با فروش چندین موتور جت امریکایی برای نصب در ناوچه های جنگی عراق که در ایتالیا در دست ساخت است.

۲ دستگیری دو دیپلمات عراقی در برلن غربی (پایتخت آلمان غربی) به جرم اقدام برای انفجار یک مرکز جوانان که محل تشکیل کنگرهٔ دانشجویان کرد بود.

۳ آرامش نسبی در خطوط مرزی ایران و عراق؛ حالت فوق العاده در آن سوی مرز؛ ادامهٔ تحرکات و نقل وانتقالات نیروهای عراقی در طول نوار مرزی ایران از سومار تا باویسی و ازگله؛ مشاهدهٔ تحرکات در منطقهٔ چهارکلاب عراق که پایگاه عوامل وابسته به عراق همچون سردار جاف است؛ استقرار ۳۳ گردان عراقی در مناطق مجاور مرزی ازجمله خانقین و نفت خانه (مقابل قصرشیرین) و نیز مناطق مرزی مقابل سردشت؛ ادامهٔ مانور تعدادی از یگان های وابسته و تحت امر لشکر۷ پیادهٔ ارتش عراق در منطقهٔ سیدصادق و حلبچه (مقابل نوسود)؛ نقل وانتقالات نیرو و تجهیزات ازسوی عراق در مرز شلمچه؛ آماده باش نیروهای عراقی به دلیل حملات احتمالی کردهای معارض عراقی طرف دار جلال طالبانی در استان سلیمانیه عراق؛ اخبار منابع ایرانی از برخی درگیری های جزئی و سرپیچی از دستورات در ارتش عراق.

۴ ادامهٔ تحرکات و فعالیت های عوامل وابسته به عراق در مناطق مرزی خوزستان: ورود چهار نفر از اعضای جبههٔ آزادی بخش عرب به خاک آبادان؛ درگیری مأموران گشت پاسگاه حاشیهٔ هورالعظیم با سرنشینان یک قایق موتوری و دستگیری یکی از آنها با مقادیری اسلحه.

۵ ادامهٔ تحرکات ایذایی عوامل مسلح غیرقانونی و درگیری آنها با نیروهای مسلح خودی در مناطق کردنشین: شهادت ۱۲ نفر از نیروهای خودی در عملیات پاک سازی جادهٔ مریوان؛ تیراندازی به سوی پادگان بانه و مقر سپاه پاسداران در سقز.

۶ حضور ملموس برخی گروه های سیاسی مثل سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ در ناآرامی های داخلی برخی شهرها به منظور سازماندهی اعتراض ها، ایجاد درگیری های ساختگی و مظلوم نمایی و جذب طرف داران بیشتر؛ سخنرانی مهندس جعفری، فرماندار جدید آمل، در نمازجمعهٔ امروز این شهر درباره دادن مهلت یک هفته ای به گروه های سیاسی برای جمع آوری دکه ها و وسایلشان از سطح شهر؛ دستگیری ۴ تن از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در ساری به اتهام برهم زدن نظم یک مجلس سخنرانی و ایجاد آشوب و درگیری؛ تحصن حدود ۴۰ نفر از اعضای خانوادهٔ دستگیرشدگان در اعتراض به دستگیری ۱۸ نفر از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق و حزب توده در محوطهٔ فرمانداری شهرستان اهر و ایجاد درگیری میان آنها و سپاه پاسداران اهر.

۷ حملات مکرر و تبلیغات رسانه های جمعی غرب همسو با گروه های مخالف داخلی علیه آیت الله دکتر سیدمحمدحسین بهشتی به بهانه بررسی اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام.

بازتاب تظاهرات روز یکشنبهٔ گذشتهٔ دانشجویان مسلمان ایرانی در مقابل کاخ سفید و حملهٔ پلیس امریکا به آنان در رسانه های خبری جهان: گفتار رادیو امریکا دربارهٔ اعتصاب غذای دانشجویان در بند؛ ادعای رادیو اسرائیل درمورد تأثیر احتمالی رفتار پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی بر موضوع آزادسازی گروگان های

۱ امریکایی؛ محورهای خطبه های نمازجمعهٔ امروز تهران: هشدار امام جمعهٔ تهران درمورد بی نظمی ها و اختلافات میان گروه ها، تأکید بر جایگاه مکتبی و قاطع نخست وزیر درحال انتخاب، حمله به دولت امریکا به خاطر رفتار خشونت آمیز پلیس این کشور با تظاهرات دانشجویان مسلمان ایرانی در واشنگتن.

گزارش روزشمار ۱۱/۵/۱۳۵۹

۲ بازتاب موافقت نهایی دولت فرانسه با ساخت یک مرکز اتمی در عراق و گسترش روابط دو کشور در رسانه های جهان؛ بازتاب ماجرای دستگیری دو دیپلمات عراق در پایتخت آلمان غربی به اتهامات مختلف ازجمله دست داشتن در توطئهٔ نافرجام بمب گذاری در محل اجلاس سالانهٔ دانشجویان کُرد در برلن غربی در رسانه های جهان.

۳ تحرکات چشمگیر امروز ارتش عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی: تقویت چشمگیر پاسگاه های زالوآب، پایگاه زالوآب، پاسگاه های دوراجی، گمرک و سایر پاسگاه های روبه روی نوار مرزی مهران در کشور عراق؛ تقویت احتمال عملیات نظامی عراق در نوار مرزی مهران؛ پرواز سه فروند هواپیمای جنگندهٔ عراقی بر فراز شهر مریوان؛ تقویت نیروهای عراقی در پاسگاه های مقابل پاسگاه های دویرج و طاووسیه واقع در منطقهٔ مرزی بستان؛ آتشباری توپخانهٔ هوایی مرزبان ایران در منطقهٔ آبادان به طرف هواپیمای ناشناس؛ تشدید اقدامات تأمینی و حفاظتی و اطلاعاتی عراق در داخل مرزهای خود ازجمله دستور رعایت اقدامات تأمینی و حفاظتی توسط فرمانده گارد مرزی بصره؛ دستور مسئولان عراقی به سندیکاهای رانندگان وسایط نقلیهٔ عمومی مبنی بر ثبت نام در حزب بعث و پرکردن فرم استخدام به عنوان مأموران اطلاعاتی. (ضمیمه دارد)

۴ آتشباری و پیشروی تانک های عراقی به طرف شش نقطهٔ مرزی قصرشیرین از ساعت ۱۲ ظهر امروز و بروز یکی از شدیدترین درگیری های مرزی در ۴۸ ساعت گذشته: آتشباری شدید روی پاسگاه های دارخور و برارعزیز و پاسگاه های دربندجوق، پرویز و تنگ ترشابه ازسوی عراق؛ حملات مکرر عراق به پایگاه سابق خاله کشته مشرف به زینل کش و تصرف کوتاه آن؛ زیر آتش قرار دادن تمام پاسگاه های قصرشیرین؛ تشدید درگیری های مرزی منطقهٔ عمومی قصرشیرین در ساعت ۲۰ و واردآمدن خسارات به واحدهای مسکونی و سیم های برق؛ واردآمدن خسارات به تأسیسات نفتی نفت شهر براثر آتشباری توپخانهٔ سنگین و خمپاره اندازهای عراقی و قطع صدور نفت خام به پالایشگاه کرمانشاه.

۵ افزایش اقدامات و تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق به صورت بمب گذاری در مناطق پرجمعیت و سازمان های دولتی، عبور قاچاقی از مرز به منظور آوردن سلاح و بمب های آماده، بردن افراد فراری به آن سوی مرز به منظور آموزش و سازماندهی آنها، جاسوسی برای دولت عراق و ارتباط با کودتاگران فراری.

۶ بررسی معضل قاچاق اجناس ازسوی مسئول واحد هماهنگی نیروهای انتظامی آبادان باتوجه به مرزی بودن این شهر و ارائهٔ پیشنهادهایی به دولت جهت بهبود وضع لنج داران.

ادامهٔ تحرکات ایذایی گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین به ویژه در کردستان و ایلام با حمایت های دولت عراق: تأسیس پایگاهی به دست گروه های مخالف نظام در نزدیکی مرز کلاشین در خاک عراق؛ تجمع قابل توجه عناصر مسلح گروه های مخالف نظام در برخی مناطق به ویژه در اطراف اسلام آباد و نیز در محدودهٔ سنندج - مریوان؛ تجمع افرادی حدود ۲۰۰۰ نفر در ارتفاعات دالاهو در منطقهٔ ریجاب و قصد حملهٔ آنها بعد از عید رمضان؛ تجمع ۷۰۰ نفر از افراد حزب کومه له در آبادی گلیه از

۱ توابع مریوان؛ ورود ۲۷۰ نفر از پیشمرگان کومه له و دمکرات و فدایی از دزلی به قریهٔ آویهنگ؛ همکاری اهالی آویهنگ با افراد کومه له و دمکرات؛ الحاق گروه های مسلح غیرقانونی در منطقهٔ مریوان؛ تجمع ۳۰۶ نفر از افراد سپاه رزگاری در منطقهٔ مریوان.

۲ ادامهٔ تحرکات و حملات گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی و کردستان: ترور ۳ نفر از پیشمرگان مسلمان کرد در روستای دهگلان؛ حملهٔ ۸۰ نفر به پاسگاه تازه شهر سلماس و محاصرهٔ اطراف آن؛ حملهٔ مهاجمان مسلح به پاسگاه مرکزی نقده که در منطقهٔ کردنشین واقع است؛ انفجار یک بمب در قسمت کمربندی خیابان آپادانای ارومیه؛ برخورد مسلحانه میان پیشمرگان حزب کومه له و دمکرات در بوکان.

۳ اطلاعیهٔ شاخهٔ کردستان چریک های فدایی خلق (اکثریت) دربارهٔ بروز اختلافات در برخی گروه های مسلح غیرقانونی و نیز دستگیری حامد محمدطاهربیگ به دست افراد چریک های فدایی خلق در مهاباد و افشای وابستگی وی و برخی از دیگر سران گروه های مسلح غیرقانونی به رژیم عراق.

۴ بررسی نقش گروه های سیاسی چون سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، سازمان چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های سیاسی چپ در تشدید بحران های قومی، صنفی و سیاسی در شهر مرزی آبادان؛ ازجمله تحریک خانواده های بازماندگان شهدای سینما رکس به ادامهٔ تحصن ۱۰۵ روزهٔ خود در ادارهٔ دارایی این شهر. (ضمیمه دارد)

۵ ادامهٔ تحرکات گروه های سیاسی در داخل شهرها: اقدام هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در برهم زدن مراسم سخنرانی جواد منصوری در شب احیای دانشگاه امام صادق(ع) و ایجاد درگیری در مسجد و خیابان؛ آغاز محاکمهٔ سعید متحدین عضو سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی مرکز به اتهام اقدام به سرقت از جواهرفروشی واقع در خیابان نادری با سلاح گرم که ناموفق ماند و دستگیر شد.

۶ اقدام مسئولان سیاسی - انتظامی کشور به منظور مقابله با تحرکات عوامل مخالف نظام در سراسر کشور به ویژه کشف شبکه های برجای مانده از عوامل فراری کودتای نافرجام اخیر و تصمیم به تشکیل کمیته های اطلاعاتی در هر استان؛ ابراز نگرانی واحد عملیات سپاه تهران از وضعیت پوشش هوایی مرکز صداوسیمای کشور؛ پرواز یک هواپیمای مشکوک اف۵ ازسمت شمال به طرف جنوب شهر بیرجند با سرعت زیاد و اظهار بی اطلاعی نیروی هوایی مشهد از این واقعه.

۷ حملهٔ مجدد بنی صدر به مخالفان خود و آن دسته از نمایندگان مجلس که دم از مخالفت با وی می زنند در مراسم سخنرانی اجتماع امروز مردم در مدرسهٔ عالی شهید مطهری.

۸ ادامهٔ درگیری سیاسی میان ایران و امریکا: بازتاب موضوع ضرب وشتم و بازداشت دانشجویان ایرانی در تظاهرات روز یکشنبه گذشته و اعتصاب غذای گروهی دیگر از دانشجویان در مقابل کاخ سفید در اعتراض به رفتار پلیس امریکا، در رسانه های غرب.

۹ بررسی روابط ایران و شوروی که این روزها به سردی گراییده، در دیدار امروز سفیر ایران در مسکو با بنی صدر در تهران.

۱۰ بازتاب نبردهای ۴۸ ساعت گذشته در مناطق کردنشین میان قوای خودی و گروه های مسلح کرد مخالف نظام و نیز اعدام های اخیر در ایران در میان برخی محافل خبری غربی.

۱۱ تحلیل و تفسیر رادیو لندن و مرور مفسر آن درخصوص سیر تیرگی روابط ایران و امریکا و وضعیت کنونی این مناسبات به بهانهٔ مرگ

شاه مخلوع در هفتهٔ گذشته.

ص: ۱۲۱۹

۱ بررسـی و تحلیـل موضوع افزایش و تشدیـد حضور ناوگـان هـای جنگی امریکا در اقیانوس هنـد و خلیـج فارس از سه دیـدگاه مختلف: دیدگاه کمونیستی و ضدروسی رادیو آلبانی، دیدگاه رادیو مسکو و دیدگاه رادیو لندن.

ضمیمه گزارش۱۲۵: متن نامهٔ اعتراض آمیز مرزبان درجه۱ جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به مرزبان دولت جمهوری عراق در بصره

ضمیمه اول گزارش۱۳۲: مصاحبه فرماندار آبادان درباره علت پایان دادن به تحصن خانواده های بازماندگان سینما رکس آبادان.

ضمیمه دوم گزارش۱۳۲؛ مصاحبه فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آبادان درباره پرونده فاجعه سینما رکس و پایان تحصن.

گزارش روزشمار ۱۲/۵/۱۳۵۹

۲ فروکش کردن درگیری های مرزی در منطقهٔ مرزی قصرشـیرین؛ گزارش خبرنگار روزنامهٔ انقلاب اسلامی از اوضاع قصرشیرین مبنی بر شـایعه پراکنی عوامـل ضـدانقلاب و گروه هـای چپ گرا دربـارهٔ بمباران قریب الوقوع این شـهر و ایجاد نگرانی در مردم؛ دسـتگیری یک گروهبـان فراری ارتش بـه جرم جاسوسـی برای عراق در منطقـهٔ خسـروی که به دنبـال آن ۸ نفر دیگر هـم به اتهـام جاسوسـی برای عراق دستگیر شدند؛ جابه جایی نیروها و تانک های عراقی در منطقهٔ مقابل پاسگاه قلعه سفید؛ تجمع نیرو و تجهیزات و تحرکات محسوس عراق در مقابل پاسـگاه های چزابه، کوشک و طلائیه جدیـد؛ دسـتور فرمانـده هنگ ژاندارمری خوزسـتان به مرزبان سوسـنگرد مبنی بر اعتراض مجـدد به مرزبـان عراق به دلیـل درگیری هـای چنـد روز اخیر در مرز ایران و عراق؛ کشـف دو گلولـهٔ خمپـارهٔ ارتش عراق در نوار مرزی بستان؛ اعلام آماده باش ستاد عملیات اروند به کلیهٔ یگان های تابعه به دلیل حملات احتمالی عراق در روزهای آتی.

۳ ادامـهٔ مبارزه علیه نفوذ و فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسـته به عراق در شـهر مرزی آبادان: اعدام دو تن از عوامل بعث عراق در آبادان؛ ملتهب شدن جو سیاسی آبادان درپی شایعه پراکنی و تظاهرات افراد وابسته به مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های چپ در آستانهٔ ورود بازپرس ویژهٔ دادگاه به این شهر برای رسیدگی به پرونده متهمان فاجعهٔ سینما رکس.

۴ حملـهٔ مهاجمان مسـلح از سه طرف به تلمبه خانـهٔ پاطاق و بالاطاق پاسـگاه ژاندارمری؛ هجوم افراد مسـلح به اطراف پاسـگاه شـیروان در منطقهٔ ایلام؛ تشکیل ستادی در کرمانشاه برای هماهنگی نیروهای سپاه پاسداران و ارتش در مناطق کردنشین.

۵ ادامهٔ حملات عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین آذربایجان غربی: حملهٔ مهاجمان مسلح از ساعت ۲۴ نیمه شب گذشـته به پایگـاه نلی وان اشـنویه که تا ساعت ۳ بامـداد امروز ادامه داشت؛ حملـهٔ عوامـل مسـلح حزب دمکرات و کومه له از چهار طرف به پاسگاه آغ بلاغ در ساعت ۲۰ که تا ساعت یک بامداد روز بعد ادامه یافت و در این درگیری ۲ نفر شهید، ۲ نفر زخمی و ۱۵ نفر از اهالی آغ بلاغ به گروگان گرفته شدند. همچنین یکی از فرماندهان مهم حزب دمکرات به نام سیدانور علوی به اسارت نیروهای خودی درآمد؛ اطلاعیهٔ لشکر۶۴ ارومیه خطـاب به مردم منطقـهٔ اشـنویه و اعلـام مقررات منع عبورومرور در این منطقه از ساعت ۲۱:۳۰ تا ۵ صبح روز بعد.

۶ بازتاب درگیری های شدید سه روز گذشـته میان نیروهای مسـلح جمهوری اسلامی ایران و عناصر وابسته به گروه های معارض با نظام، در رسانه های جمعی جهان.

۱ سخنرانی آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی در جمع صدها هزار نفر از مردم در مسجد امام اصفهان درخصوص دستاوردهای انقلاب، برخی خطرهایی که آن را تهدید می کند، روند انتخاب نخست وزیر و... ؛ اجتماع هزاران نفر از مردم اصفهان در مسجد جامع این شهر و امضای طوماری به عنوان رهبر انقلاب اسلامی مبنی بر حمایت و پشتیبانی از رئیس جمهور و درخواست لغو اعتبارنامهٔ حسن آیت.

۲ درج قسمت هایی از مصاحبهٔ مفصل پنجشنبه گذشتهٔ بنی صدر با روزنامهٔ آلمانی فرانکفورتر روندشاو در رسانه های جمعی جهان و تفسیر و تحلیل موضوعات مطرح شده در آن ازجمله مسائل اقتصادی ایران و نیز تعیین نخست وزیر و استقرار دولت جدید.

۳ ملاقات اسقف کاپوچی، نماینده پاپ ژان پل دوم، رهبر کاتولیک های جهان، با امام خمینی و تقدیم نامهٔ پاپ (درمورد مدرسه مسیحیان در تهران) به امام، بیانات مهم امام در پاسخ به این نامه.

۴ بررسی و بازتاب دو مسئله تأثیرگذار در حل بحران گروگان های امریکایی: رفتار خشونت آمیز پلیس امریکا با دانشجویان تظاهرکننده ایرانی و موضوع رسیدگی به برخی پرونده های اختلافات مالی شرکت های امریکایی با ایران.

۵ گزارش های منابع خبری جهان درمورد برخی موضع گیری ها و تلاش های شاپور بختیار در مبارزه برای سرنگونی نظام جمهوری اسلامی ایران؛ مصاحبهٔ صادق قطب زاده وزیر امور خارجهٔ ایران با روزنامهٔ فرانسوی لوماتن و اعتراض به دولت فرانسه دربارهٔ اعطای پناهندگی به بختیار و دیگر هواداران او.

گزارش روزشمار ۱۳/۵/۱۳۵۹

۶ بررسی تأثیر سقوط شاه و وقوع انقلاب اسلامی ایران بر سیاست های داخلی و خارجی رژیم عراق به ویژه در ارتباط رژیم عراق با همسایگان خود در گزارش آسوشیتدپرس از بغداد؛ اعلام انعقاد یک قرارداد ۱۵۰ میلیون دلاری ازسوی شرکت بوئینگ امریکا برای فروش چهار فروند هواپیمای جت مسافربری به دولت عراق؛ بررسی موضوع تفوق طلبی عراق و نقش جدید این رژیم در خلیج فارس از نگاه نشریهٔ میدل ایست چاپ لندن.

۷ تجاوز هوایی عراق در اولین ساعات بامداد امروز به منطقهٔ مرزی شلمچه؛ ازسرگیری درگیری های مرزی ایران و عراق در منطقهٔ عمومی قصرشیرین از ساعت ۹:۳۰ بامداد با حملهٔ آتشباری عراق به پاسگاه های گروهان خان لیلی: آتشباری بر روی پاسگاه خسروآباد، تپه گل؛ آتشباری بر روی پاسگاه های تپه گل، زینل کش، امینه، رضاآباد و خسروآباد ازطریق پایگاه محمدخسرو و مانگاهول عراق از ساعت ۱۰:۳۰؛ حملهٔ عراق به پاسگاه های تنگ هوان، تنگ ترشابه واقع در منطقهٔ ازگله از ساعت ۱۸ امروز؛ درگیری در قریهٔ مرزی باباهادی میان پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش عراق؛ تیراندازی مهاجمان ارتش بعث عراق به شهرک امام خمینی قصرشیرین؛ اخبار منابع اطلاعاتی ژاندارمری مبنی بر آمادگی تعداد زیادی از عوامل وابسته به پالیزبان برای ایجاد ناامنی و تحرکات ایذائی در منطقه عمومی قصرشیرین؛ کشف یک بمب تخریبی قوی در بازار علاف خانه بخش۳ کرمانشاه؛ ادامهٔ نقل وانتقالات مرزی ارتش عراق ازجمله ورود ۴۰۰ نفر با ۴۰ خودرو زیل، ۷ دستگاه تانک و ۲ قبضه ضدهوایی سام۶ به پنجوین؛ سخنرانی تیمسار ظهیرنژاد، فرمانده نیروی زمینی ارتش، در اجتماع نیروهای لشکر۸۱ زرهی در پادگان صالح آباد و تأکید بر سرکوبی متجاوزان عراقی و مقابلهٔبه مثل.

ادامهٔ تحرکات و حملات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: حملهٔ عوامل مهاجم مسلح از دو طرف به پاسگاه مریوان؛ کمین یک گروه ۱۰ نفره از مهاجمان مسلح در گردنهٔ گاران در راه سنندج - مریوان

۱ به قصد حمله به نیروهای ارتش و سپاه و ایجاد درگیری و کشته شدن هر ۱۰ نفر مهاجم؛ حملهٔ مهاجمان با سلاح سنگین و سبک به طرف واحدهای مستقر در کامیاران؛ حمله به پاسگاه ژاندارمری نقده از بالای تپهٔ مشرف به پاسگاه؛ دستگیری یکی از عوامل جلال طالبانی توسط پیشمرگان مسلمان کرد مقر شهید عدنان مردوخی؛ انفجار یک بمب در ساختمان آموزش وپرورش کامیاران؛ اطلاعیهٔ ستون عملیاتی هنگ ژاندارمری ماکو خطاب به اهالی و عشایر و چادرنشین های شهرها و بخش های ماکو، سلماس، پلدشت، شوط، سیه چشمه، قره ضیاءالدین و ساکنان حوزهٔ استحفاظی هنگ ژندارمری ماکو و اعلام ضرب الاجل جهت تحویل سلاح ها و مهمات خود به نیروهای انتظامی.

۲ انفجار دو بمب نسبتاً قوی در مقابل مسجد جامع همدان و مجروح شدن حدود ۲۴ نفر از نمازگزاران؛ راه پیمایی مردم آبادان به حمایت از سپاه پاسداران و حاکم شرع دادگاه انقلاب اسلامی به دلیل ادامهٔ درگیری ها و تظاهرات گروه های چپ و هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان به بهانهٔ حمایت از بازماندگان فاجعهٔ سینما رکس و اعلام پشتیبانی و حمایت مردم از سپاه و حاکم شرع حجت الاسلام طباطبایی.

۳ ارائهٔ دو گزارش از فیروزآباد و آباده فارس دربارهٔ تحرکات خوانین و اشرار وابسته به خسرو و ناصر قشقایی در روزنامه های امروز؛ اخباری مبنی بر حضور ناصر و خسرو قشقایی در سرحد چهاردانگه و نیز حضور عبدالله قشقایی در کوه های مهرپویه فیروزآباد که درحال جمع آوری نیرو و تجدیدقوا و آماده سازی افراد خود برای جنگ و ایجاد درگیری در پاییز آینده هستند.

۴ ادامهٔ مناقشات میان مطبوعات وابسته به دو گروه رقیب حاکم بر کشور؛ روزنامه های جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی و ادعای یکی مبنی بر تضعیف رئیس جمهوری و دیگری مبنی بر تضعیف مجلس شورای اسلامی و نیز مناقشه بر سر انتخاب نخست وزیر و دولت جدید.

۵ انتشار سخنان سه مقام عالی رتبهٔ جمهوری اسلامی که نشان می دهد بحران گروگان های امریکایی به طرز خاصی با بحران تازهٔ دستگیری دانشجویان ایرانی توسط پلیس امریکا گره خورده است: سخنان هاشمی رفسنجانی (رئیس مجلس)، پیام صادق قطب زاده به دبیرکل سازمان ملل و پیام بنی صدر خطاب به دانشجویان مسلمان ایرانی در امریکا.

۶ تظاهرات بامداد امروز دانشجویان عضو "اتحادیهٔ انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا" در لندن به منظور اعتراض به رفتار پلیس امریکا با دانشجویان ایرانی در امریکا و درگیری با پلیس اسکاتلندیارد که به دستگیری تعداد بیش از ۱۵۰ نفر از دانشجویان توسط پلیس انگلیس انجامید.

۷ گزارش مبسوط نشریهٔ ایت دیز دربارهٔ مثلث سیا - عراق - فراریان رژیم گذشته و نقش عراق، مصر و امریکا در تجهیز تبلیغاتی و رادیویی فراریان سلطنت طلب به ویژه در مصر و عراق.

گزارش روزشمار ۱۴/۵/۱۳۵۹

۸ دیدار غیرمنتظرهٔ امروز صدام حسین از کشور عربستان سعودی در چارچوب تلاش رهبری عراق برای برقراری روابط نزدیک تر با کشورهای میانه رو عرب و بازتاب آن در محافل رسانه ای غرب.

۹ ادامهٔ جنگ تبلیغاتی رسانه های عراق علیه جمهوری اسلامی ایران: مقالهٔ روزنامهٔ الجمهوریه بغداد به بهانهٔ بررسی و تحلیل یک گزارش دروغین از روزنامهٔ کویتی الانباء مبنی بر درخواست امام خمینی برای انتقال مرکزیت علمی دینی از نجف به قم و حملهٔ شدید به امام

خمینی.

ادامهٔ عملیات تعرضی و تهاجمی نیروهای عراقی با شدت کمتر نسبت به روزهای گذشته: آتشباری عراق روی

ص: ۱۲۲۲

۱ پاسگاه های تیله کوه؛ وقوع درگیری های پراکنده در منطقهٔ گرده نو، باویسی، تنگاب و خان لیلی؛ آرامش در منطقهٔ مرزی نفت شهر و سومار؛ برخورد یک نفربر ایرانی با مین ضدتانک در جادهٔ باویسی و مجروح شدن ۸ نظامی ایرانی؛ ادامه یافتن آتش سوزش انبار مهمات شهرک چارکلا عراق که در درگیری های روز گذشته منفجر شده بود؛ اعمال تدابیر حفاظتی ازسوی ایران در حفاظت بیشتر از چاه نفت موسیان. تشدید تحرکات و نقل وانتقالات ارتش عراق در مناطق مرزی غرب و جنوب غربی کشور: ورود ۳۰۰ نفر از نیروهای عراقی با ۳۵ دستگاه تانک و ۵ قبضه توپ دورزن به پایگاه بویان عراق؛ اقدام عراق برای ایجاد استحکامات نظامی تازه و احداث ۵ فرودگاه و اعزام نیروهای تازه نفس در نوار مرزی ایران و عراق؛ اقدام عراق برای پاک سازی منطقهٔ مرزی خود به ویژه در مناطق کردنشین؛ اقدام مشکوک عراق در اطراف پاسگاه چیلات؛ هشدار منطقهٔ سوم دریایی خرمشهر دربارهٔ امکان خرابکاری یک گروهان از مردان قورباغه ای مستقر در بندر ام القصر.

۲ اقدام خصمانهٔ دیگر عراق علیه جمهوری اسلامی در مناطق همجوار مرزی: حفر غیرمجاز چاه های نفت در مرز مشترک؛ اقدام به آموزش و پشتیبانی نظامی و تبلیغاتی از ایرانیان فراری به آن کشور و اعزام آنان به داخل ایران برای اجرای عملیات بمب گذاری و ترور مسئولان ایرانی؛ گزارش منابع اطلاعاتی ایران دربارهٔ رابطهٔ دولت عراق با کودتای اخیر و شخص شاپور بختیار. فرار یک هواپیمای فراندشیب نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی با چهار سرنشین و فرود آن در خاک عراق.

۳ همکاری اطلاعاتی عوامل داخلی وابسته به عراق موسوم به جبههالتحریر با استخبارات عراق در العماره و دریافت حقوق ماهیانه از رژیم بعثی؛ انفجار یک بمب روبه روی سینما میهن خرمشهر.

۴ انتشار نامهٔ افشاگرانهٔ شورای فرماندهی سران منشعب از حزب دمکرات موسوم به "سمکو" دربارهٔ وابستگی سران حزب دمکرات کردستان به دولت عراق و دریافت تدارکات مالی و نظامی مستمر از این رژیم. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش هایی از منابع خودی حاکی از تدارک گسترده و آمادگی گروه های مسلح مخالف نظام در مناطق کردنشین: تبلیغات و عضوگیری سران احزاب غیرقانونی در میان مردم بوکان؛ استفاده افراد حزب کومه له از گروگان هایی که در اختیار دارند برای کندن تونل در زمین و قصد محاصرهٔ پاسداران در منطقهٔ بانه.

۶ ادامهٔ ناآرامی در منطقهٔ عمومی نقده - اشنویه: حملهٔ مهاجمان با سلاح های سنگین به پایگاه مهرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نقده؛ تیراندازی مهاجمان با سلاح های سنگین از ارتفاعات روستاهای جلوآن و قارنا به شهر نقده و تیراندازی از محل کردنشین به ساختمان مرکزی ژاندارمری این شهر؛ حملهٔ مهاجمان با سلاح های سنگین و سبک از چهار طرف به پاسگاه نلی وان در حوالی اشنویه؛ اطلاعیهٔ لشکر۶۴ ارومیه درباره درگیری های اخیر در شهر اشنویه و پاک سازی این شهر؛ انفجار یک بمب صوتی قوی در شهر ارومیه در راستهٔ غلام خان و اول کوچهٔ معتمدی.

گزارشی از عملکرد ۱۴ روز گذشتهٔ سپاه پاسداران دزفول درخصوص حفاظت از پادگان کرخه و زندانیان ضدانقلاب در زندان یونسکو، گشت مستمر و روزانه در نوار مرز از بخش موسیان تا فکه و کنترل و بازرسی اشخاص و اتومبیل ها در جادهٔ دهلران، تعقیب و دستگیری عوامل ساواک منحله در منطقه، دستگیری عوامل بمب گذار و جاسوسان وابسته به عراق و انتقال آنان به زندان اوین و اجرای احکام صادره ازسوی دادگاه انقلاب اسلامی دزفول؛ مبارزهٔ سپاه پاسداران در برخی مناطق داخلی ازجمله کرمان با عوامل دیگر ایجاد ناامنی و ناآرامی ازجمله مبارزه با قاچاقچیان در اطراف شهرهای

۱ بم، فهرج و ماهـان؛ کشف و خنثی سـازی یـک بمب بسـیار قوی – که در زیر پـل شـاه طره واقع در کیلومتر ۱۰ جـادۀ تهران – ساوه کار گذاشته شده بود – با تلاش پاسداران ستاد عملیاتی ۸ یاسر.

۲ مشخص شدن محمدعلی رجایی به عنوان آخرین گزینه برای نخست وزیری؛ جلسۀ سه ساعتۀ هیئت تشخیص صلاحیت نخست وزیر با بنی صدر؛ اعلام بنی صدر مبنی بر اینکه تا دو روز دیگر نتیجۀ بررسی تعیین نخست وزیر اعلام می شود؛ بررسی روند تعیین نخست وزیر در کارنامۀ روزانۀ بنی صدر و انتقاد وی از فشارهای گروه رقیب؛ هشدار آیت الله محمد صدوقی امام جمعۀ یزد در اطلاعیه ای خطاب به رئیس و نمایندگان مجلس دربارۀ انتخاب نخست وزیری مکتبی و در خط امام.

۳ مصاحبۀ رئیس مجلس درباره اولویت های مجلس شورای اسلامی و نیز انتخاب نخست وزیر.

۴ بحث و بررسی دربارۀ اعتبارنامۀ احمـد مـدنی نماینـده شهرسـتان کرمان، رد اعتبارنامۀ وی و ارائۀ پیشـنهاد بازداشت و محاکمۀ مدنی ازسوی خلخالی؛ نامۀ درخواستی ۲۱ تن از نماینـدگان مجلس به دادستان کل انقلاب مبنی بر درخواست دسـتگیری مـدنی؛ تفسـیر رادیو لندن درمورد رد اعتبارنامۀ احمد مدنی.

۵ پیامدهای تظاهرات روز گذشته دانشجویان مسلمان انجمن های اسلامی در انگلستان در مقابل سفارت امریکا در لندن به حمایت و در تأیید دانشجویان در بند ایرانی در امریکا: مصاحبۀ آقای آرتور رایت کاردار سفارت انگلستان در تهران و ارائۀ گزارشی درباره دستگیری و قرار محاکمۀ دانشجویان؛ گزارش رادیو کلن دربارۀ تظاهرات ۴۰ نفر از ایرانیان دربرابر ساختمان میسیون دیپلماتیک واتیکان در تهران و درخواست از پاپ ژان پل دوم جهت اقدام برای آزادی تظاهرکنندگان ایرانی در امریکا و بریتانیا.

۶ امیدوارشدن مقامات امریکایی به حل بحران گروگان گیری باتوجه به رویدادهای اخیر چون مرگ شاه مخلوع، بحث بر سر طرح مسئلۀ گروگان ها در مجلس شورای اسلامی و طرح موضوع بازپس گیری دارایی های شاه و نیز دارایی های مسدودشدۀ ایران از نظام اقتصادی امریکا ازسوی مقامات ایرانی.

ضمیمه گزارش۱۶۵: مواردی از نامۀ افشاگرانۀ سمکو که ارتباط این انشعاب با انشعاب سازمان چریک های فدایی خلق و ارتباط هر دوی آنها را با حزب توده نشان می دهد.

گزارش روزشمار ۱۵/۵/۱۳۵۹

۷ تصـمیم کمیته مشترک سازمـان آزادی بخش فلسـطین و متحـدان لبنـانی چپ گرای آن مبنی بر مـداخله جهت متوقف کردن برخوردها میـان دو گروه طرف دار ایران و عراق؛ گزارش هـایی دربـارۀ سـیاست هـای منطقه ای عراق درجهت مـداخله در امـور داخلی کشورهـای منطقه با هدف استیلا بر کشورهای عربی و نیز رویارویی با انقلاب اسلامی ایران.

۸ ادامۀ عملیـات و تحرکـات مرزی عراق علیه پاسگاه ها و شـهرهای مرزی ایران: آتشـباری توپخانـۀ عراقی ها بر روی شـهر قصرشـیرین؛ گزارش اسـتاندار کرمانشاهان دربارۀ وضـعیت بحرانی نفت شهر؛ ادامۀ تحرکات عراق در حد جابه جایی و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی در پاسگاه های هم جوار؛ گزارشـی دربارۀ آماده سازی مردم بصـره برای جنگ آتی ازسوی دولت عراق؛ اقـدامات ایذایی عوامل داخلی وابسته به عراق در شهرهای مرزی و تشدید اقدامات تأمینی عوامل انتظامی برای مقابله با آنها.

۹ گزارش اجمـالی و آمـار بـولتن امروز اسـتانداری خوزسـتان دربـارۀ رونـد عملکرد عناصـر داخلی وابسـته بـه رژیـم عراق، میزان و نحـوۀ

درگیری ها و تحرکات مرزی عراق و اقدامات نیروهای انقلابی در مقابله با آنها از آغاز سال جاری تا نیمۀ مردادماه.

ص: ۱۲۲۴

۱ حملات و تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین: حملهٔ مجدد به پایگاه میرآباد واقع در شش کیلومتری جنوب غربی نقده؛ حملهٔ عوامل گروه های مسلح غیرقانونی با خمپارهٔ ۸۱ میلی متری به روستای میرآباد از توابع نقده؛ حملهٔ مهاجمان مسلح به روستای گوران آباد از توابع نقده؛ برخورد پاسداران گشتی مرز بازرگان در جادهٔ ترانزیتی بازرگان - ماکو با افراد مسلح و تیراندازی متقابل به مدت یک ساعت؛ گزارش های متعدد از تحرکات، تجمعات و آمادگی گروه های مسلح غیرقانونی به ویژه افراد وابسته به حزب دمکرات و کومه له و سردار جاف در مناطق روستای بید (در منطقهٔ کوهستان اورامانات)، نوسود، پاوه، باینگان و آبادی های اطراف بانه و آمادگی آنها برای حمله در روزهای آتی؛ گزارش نسبتاً مفصل منابع خبری سپاه پاسداران دربارهٔ تجمع عوامل کومه له و دمکرات در غارها و کوه های اطراف شهر تکاب؛ اطلاعیه سپاه درمورد عملیات خلع سلاح در مریوان؛ فرماندار میاندوآب وضعیت منطقه محمودآباد شاهین دژ را آرام توصیف کرد.

۲ تحصن ۲۰ نفر از روحانیون روستاهای اطراف اشنویه در فرمانداری مهاباد در اعتراض به رفتار جوانمردان ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان کرد؛ کوچ گروهی از اهالی اشنویه به پیرانشهر و درخواست محل سکونت و آذوقه از فرمانداری این شهر؛ گزارش استاندار آذربایجان غربی دربارهٔ کوچ این افراد و تلگرام سرهنگ زکیانی، فرمانده لشکر۶۴ ارومیه، مبنی بر شایعه سازی و تبلیغات افراد و گروه های مسلح مخالف نظام دراین مورد با هدف متوقف کردن خلع سلاح منطقه. (ضمیمه دارد)

۳ مقاله نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) درخصوص بررسی مسائل کرمانشاهان با عنوان "برای مبارزه با دارودسته ضدانقلابی پالیزبان - بختیار، زحمت کشان روستا در منطقه (ایلام و کرمانشاهان) باید مسلح شوند."

۴ مصاحبهٔ مطبوعاتی حجت الاسلام ری شهری رئیس دادگاه های انقلاب اسلامی ویژهٔ ارتش و بیان اطلاعات و مطالب تازه ای درخصوص اعترافات عاملان کودتای نافرجام تیرماه و نقش و رابطه گروه های مختلف سیاسی با طراحان این توطئه و نیز ارتباط برخی روحانیون طراز اول با کودتاچیان. (ضمیمه دارد)

۵ واکنش آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، به حمله های مکرر افراد به گروه های سیاسی و محکوم دانستن این گونه تحرکات که باعث دامن زدن به جو بی ثباتی و ناامنی می شود.

۶ آزادشدن ۱۹۲ دانشجوی دستگیرشدهٔ ایرانی در تظاهرات ده روز پیش در واشنگتن و بازتاب آن در محافل سیاسی دو کشور: مقامات ایرانی این موضوع را یک عقب نشینی ازسوی امریکا و یک پیروزی برای ایران تلقی کرده اند و رسانه های امریکایی آن را برخلاف گروگان گیری افراد سفارت امریکا در تهران، نوعی اقدام انسان دوستانه و نشانه قانون مداری امریکا دانسته اند؛ اظهارات کاردار ایران در انگلستان درخصوص وضعیت دانشجویان زندانی در لندن.

۷ نزدیک شدن روند پرتنش بررسی صلاحیت، معرفی و انتخاب نخست وزیر به پایان کار خود: گزارش روزنامه اطلاعات از جلسهٔ خصوصی مجلس شورای اسلامی دراین مورد مبنی بر اعلام اسامی افراد واجد صلاحیت پست نخست وزیری ازسوی مجلس به بنی صدر؛ مصاحبهٔ امروز آیت الله دکتر بهشتی که حاکی از هماهنگی و توافق نهایی مسئولان دو جناح رقیب بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر می باشد.

۸ واکنش شدید محافل رسمی و رسانه ای فرانسه و نیز مخالفان جمهوری اسلامی ایران در آن کشور به اظهارات بنی صدر در مصاحبه با تلویزیون فرانسه که شب گذشته از یک برنامهٔ تلویزیونی در پاریس پخش شد.

۱ انتشار متن نامۀ گروهی موسوم به "روحانیت بیدار" خطاب به بنی صدر ازسوی خبرگزاری پارس که در آن شدیداً به بنی صدر و دفتر هماهنگی مردم با رئیس جمهور حمله شده و اعمال و رفتار ناشایست برخی از اطرافیان وی برملا گردیده است.

۲ بخش هایی از سخنان امروز امام خمینی به مناسبت روز جهانی قدس: لزوم زنده نگه داشتن روز قدس، هشدار درمورد زیاده خواهی های رژیم اشغالگر قدس، لزوم قیام ملت ها و قطع امید از دولت هایشان، رفتار خشونت بار امریکا با دانشجویان ایرانی در امریکا، حمله به دولت های عراق و مصر و سران آنها، بازی دادن شوروی ازسوی امریکا به دلیل کمک های شوروی به عراق و...

ضمیمه گزارش۱۷۸: علت تحصن گروهی از اهالی اشنویه در فرمانداری مهاباد در بیانیه بخشداری اشنویه.

ضمیمه گزارش ۱۸۰: تحلیل حزب توده از مصاحبۀ ری شهری.

گزارش روزشمار ۱۶/۵/۱۳۵۹

۳ از دلایل عمدۀ نزدیکی دوسویۀ غرب به ویژه امریکا و رژیم عراق: بحران و تنش روزافزون در روابط و مناسبات ایران و عراق و نیز ایران و امریکا که مناسبات تجاری و نظامی عراق با امریکا، فرانسه، ایتالیا و برخی کشورهای غربی دیگر در همین چارچوب قرار می گیرد؛ بازتاب این مناسبات در محافل خبری غرب. (ضمیمه دارد)

۴ ادامۀ تحرکات و حملات آتشباری عراق در مناطق غرب و جنوب غربی ایران: ادامۀ آتشباری توپخانه های سنگین عراق روی شهرهای قصرشیرین؛ آتشباری روی پاسگاه های هوان و تیله کوه؛ حملۀ عراق به نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در منطقۀ باویسی؛ ادامۀ تحرکات مرزی عراق و تقویت نیرو در مناطق مرزی استان خوزستان ازجمله پیاده کردن نیرو و تجهیزات کامل در پاسگاه سوبلۀ عراق، اقدام چند روز اخیر مهندسان نیروی دریایی عراق به نقشه کشی در جزیرۀ ام الرصاص جهت تأسیس پایگاه نظامی در این جزیره؛ اقدام و تحرکات ایذایی هم زمان عوامل داخلی وابسته به عراق ازجمله حمله شبانه با آر.پی.جی۷ به انبارهای عمومی واقع در پنج کیلومتری خرمشهر و نیز انفجار بمبی که روی خط آهن ایستگاه بام دژ - آهودشت کار گذاشته شده بود.

۵ خلاصۀ دو مقاله از نشریۀ نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، درباره توطئه های دولت بعث عراق علیه انقلاب اسلامی ایران و نیز افشای سندی از وابستگی عبدالرحمن قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان به عراق.

۶ ادامه تحرکات مسلحانه گروه های درگیر در مناطق کردنشین، ازجمله در مناطق کامیاران، بانه، سقز، مریوان، سنندج و ارومیه که گزارش های آن به مراکز ذیربط واصل شده است.

۷ ادامۀ محاکمه و مجازات عوامل دخیل در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته: تیرباران ۱۳ کودتاگر و یک سرتیپ ساواک در سحرگاه امروز؛ صدور حکم برائت برای ۱۲ نفر از نظامیان متهم به شرکت در کودتای اخیر ازسوی شعبۀ اول دادگاه انقلاب اسلامی مرکز.

۸ بازرسی خانۀ عزت الله کفایتی وابسته به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شهرستان محلات توسط سپاه و کشف مقادیری مواد منفجره، مهمات و سلاح از این خانه؛ گزارش مبسوط خبرنگار روزنامۀ جمهوری اسلامی دراین باره از محلات.

۹ اختلاف رئیس جمهور بنی صدر و مجلس شورای اسلامی به عنوان مهم ترین موضوع مناقشه برانگیز میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام بر سر معرفی نخست وزیر ازسوی بنی صدر و به تعویق افتادن آن؛ سخنرانی شامگاه امروز بنی صدر در مسجد سیدالشهدای نازی آباد دربارۀ سیر انتخاب نخست وزیر و مناقشاتی که دراین باره با حزب جمهوری اسلامی داشته اند. (ضمیمه دارد)

۱ تشریح وضعیت دیپلماسی و سیاست های وزارت امور خارجه و هشت ماه تصدی صادق قطب زاده در این سمت، در جلسهٔ امروز مجلس شورای اسلامی، با حضور وی و پاسخ به پرسش های صریح برخی نمایندگان مجلس ازجمله دربارهٔ موضع گیری وزارت خارجه درمورد حمله به خانهٔ شاپور بختیار توسط گروهی موسوم به پاسداران اسلام.

۲ ادامه اعتصاب غذای ۷۰ دانشجوی ایرانی دستگیرشده در لندن در زندان های این کشور و صدور اطلاعیه وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران درباره دستگیری این دانشجویان و اقدامات وزارت امور خارجه.

ضمیمه گزارش۱۸۷: نگاهی به درآمدهای نفتی عراق در گزارش نشریه اخبار مالی بین المللی.

ضمیمه گزارش۱۹۳: بخش هایی از سخنرانی امروز بنی صدر در مسجد سیدالشهدای نازی آباد و حوادث پس از سخنرانی.

گزارش روزشمار ۱۷/۵/۱۳۵۹

۳ گزارش امروز روزنامهٔ واشنگتن پست دربارهٔ ادامه روند نزدیکی عراق به غرب، مسلح شدن عراق به فناوری هسته ای و درپی آن سلاح هسته ای، که دو کشور فرانسه و ایتالیا مشغول تجهیز، پشتیبانی و تدارک آن هستند.

۴ آتشباری شدید عراق در شهر قصرشیرین و دو منطقهٔ قلعه سفید و دربندجوق و گزارش نصر، فرمانده عملیات سپاه قصرشیرین، دراین مورد؛ اقدام عوامل بعث عراق به مسموم کردن یک چشمه آب آشامیدنی در روستاهای مله دزکه و تپه کبود و درنتیجه مسموم شدن ۲۰ نفر از اهالی که اکثر آنها کودک بودند؛ اعدام دو تن از جاسوسان بعث عراق به نام های علیرضا خیرخواه و یدالله پیکان به حکم دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب.

۵ حملهٔ حدود صد جوان به دفتر حزب توده در میدان قاضی محمدشهر مهاباد و سردادن شعارهایی به طرف داری از قاسملو، گزارش نامهٔ مردم دراین مورد.

۶ افزایش یافتن احتمال نخست وزیری محمدعلی رجایی درپی ملاقات پیش ازظهر دیروز رئیس مجلس شورای اسلامی، شیخ محمد یزدی و فضل الله محلاتی و محمدعلی رجایی با بنی صدر از یک سو و ملاقات امروز شیخ محمد یزدی و فضل الله محلاتی (دو تن از اعضای هیئت بررسی صلاحیت نخست وزیر) به همراه آقای رجایی با امام خمینی از سوی دیگر، مصاحبهٔ تلویزیونی امشب رئیس مجلس شورای اسلامی نیز حاکی از معرفی قریب الوقوع وی ازسوی رئیس جمهور می باشد.

۷ گذشت یک سال از نام گذاری آخرین جمعهٔ ماه رمضان به نام "روز جهانی قدس" و برپایی راه پیمایی ها و اجتماعات وسیع در تهران و شهرستان ها که در بعضی شهرها ازجمله رشت، خوی و گزنک آمل با تنش ها و بعضاً تلفاتی همراه بود؛ برپایی تجمعات و اعتراض هایی به همین مناسبت در برخی مناطق در خارج از ایران.

۸ مصاحبهٔ مطبوعاتی محمد مکری، سفیر ایران در مسکو، که چشم اندازی از افزایش تیرگی در مناسبات و روابط ایران و شوروی ترسیم کرده بود و بازتاب آن در رسانه های غربی.

۹ اختصاص بخشی از گزارش ها و اخبار رسانه های جمعی غرب به فعالیت های تازهٔ مخالفان نظام جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور؛ گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس درزمینه ایجاد یک "جنبش مقاومت ملی ایرانی" توسط شاپور بختیار نخست وزیر پیشین ایران.

گزارش روزشمار ۱۸/۵/۱۳۵۹

۱ آتشباری مجدد نیروهای عراقی با توپخانهٔ سنگین روی مناطق باویسی تا نفت شهر و اطراف قصرشیرین؛ ادامهٔ تحرکات مرزی عراق ازجمله در اطراف پاسگاه کانی شیخ، تابع گروهان سومار و نیز تقویت پاسگاه عراقیِ مقابل پاسگاه های انجیره و شوروشیرین؛ ادامه تحرکات مهندسی رزمی عراق در مناطق مرزی خوزستان و ساخت راه های ارتباطی در مناطق مرزی؛ اقدام حکومت بعث عراق در اخراج ۷ عراقی ایرانی الاصل دیگر از خاک این کشور؛ ادعای منابع اطلاعاتی ارتش عراق درخصوص قصد حمله ۱۰۰ فرد مسلح به سرپرستی بگ حاج صفر به واحدهای تیپ۱۱۶ گارد مرزی عراق.

۲ ادامه ناآرامی ها در نقده، اشنویه و دو مورد بمب گذاری ناموفق در ارومیه: حملهٔ اوایل صبح عناصر ضدانقلاب با خمپاره انداز از داخل منطقهٔ کردنشین نقده به سپاه این شهر؛ گزارش های متفاوت ستاد مشترک ارتش و استاندار آذربایجان غربی دربارهٔ درگیری های نقده و تعداد تلفات آن؛ حمله گروه های مهاجم به دو پایگاه ژاندارمری در روستاهای شیطان آباد از توابع ارومیه و دوآب از توابع شهرستان نقده؛ گزارشی حاکی از ناهماهنگی در عملیات مشترک بین نیروهای خودی در این مناطق؛ درگیری در اطراف اشنویه و نیز میان کردها و ترک های اشنویه که به مهاجرت ۱۵۰ نفر از کردهای اشنویه به مهاباد و تحصن در مقابل فرمانداری این شهر انجامیده است. (ضمیمه دارد)

۳ ادامه تحرکات و درگیری های مسلحانه در چندین نقطه از مناطق کردنشین ازجمله: حملهٔ مهاجمان ضدانقلاب از ارتفاعات اطراف پاوه به گردان ارتش مستقر در این شهر؛ گزارش کاظمی، فرماندار پاوه، دربارهٔ مهاجرت گروهی از مردم نوسود به شهر پاوه؛ اجرای عملیات پاک سازی توسط سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی ایران در روستای کانی سانان مریوان و زدوخورد خونین با مهاجمان مسلح؛ کشف اسلحه و مهمات از سنندج توسط سازمان پیشمرگان مسلمان کرد؛ درخواست واحد عملیات سپاه سنندج مبنی بر تجهیز بیشتر پیشمرگان مسلمان کرد باتوجه به نقل وانتقالات گسترده دشمن در منطقه بانه.

۴ ادامهٔ اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و هواداران آن در ایجاد درگیری و سپس مظلوم نمایی در ادامهٔ درگیری روز قدس در منطقهٔ گزنک آمل و گزارشی از میزان تلفات آن؛ ایجاد درگیری توسط هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در خرم آباد. (ضمیمه دارد)

۵ مقالهٔ نشریهٔ میدل ایست چاپ لندن، با عنوان "ایران: هیچ کودتایی ناگهانی و در کوتاه مدت ممکن نیست" که در بخش هایی از این مقالهٔ تحلیلی به بررسی وضعیت داخلی و زمینه های کودتا در ایران پرداخته شده است.

۶ مصاحبهٔ ناخدا یکم بهرام افضلی، فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، درباره وضعیت جغرافیای سیاسی منطقه و تهدیدات پیرامونی انقلاب نوپای اسلامی ایران.

۷ معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی ازسوی بنی صدر پس از حدود دو هفته مناقشه بر سر معرفی و انتخاب نخست وزیر، که متن نامهٔ بنی صدر دراین خصوص به رئیس مجلس و نیز سخنرانی وی در پنجشنبه گذشته.در اجتماع مردم جنوب تهران نشان می دهد که تمایل چندانی به این انتخاب نداشته است؛ اعلام مواضع جامعهٔ روحانیت مبارز تهران - که سابقهٔ نوعی حمایت از بنی صدر در مقابل حزب جمهوری اسلامی را دارد - و ضمن تأکید بر اسلامیت نظام، شرایط انتخاب نخست وزیر و لزوم اتحاد و عدم اختلاف میان جناح های حاکم بر نظام؛ بازتاب نامه امروز بنی صدر در معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر به مجلس در رسانه های غربی.

۱ سخنان مبسوط امام خمینی در دیدار با شرکت کنندگان در همایش قدس که برای حضور در این همایش به ایران آمده اند. (ضمیمه دارد)

۲ اقدام دولت سوریه در تمدید مهلت تسلیم شدن اعضای سازمان اخوان المسلمین.

۳ بازتاب موضوع ورود روز گذشتهٔ ناوهای جنگی و تفنگ داران دریایی امریکا به اقیانوس هند و پیوستن قریب الوقوع آنها به ناوگروه امریکا در خلیج فارس، در رسانه های خارجی، ازجمله خبرگزاری آسوشیتدپرس از واشنگتن.

ضمیمه گزارش۲۰۴: نامهٔ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران به فرماندهی سپاه پاسداران دربارهٔ حادثهٔ زخمی شدن چند پاسدار در حین درگیری در روستاهای اطراف نقده.

ضمیمه گزارش۲۰۶: بخش هایی از اطلاعیهٔ حزب جمهوری اسلامی آمل دربارهٔ حوادث روز گذشته در راه پیمایی روز قدس در گزنک آمل.

ضمیمه گزارش۲۱۰: بازتاب سخنان امام درباره پاکستان در رادیو امریکا.

گزارش روزشمار ۱۹/۵/۱۳۵۹

۴ انتشار اطلاعیه اخیر حزب کمونیست عراق در نامه مردم، ارگان مرکزی حزب توده، دربارهٔ سرکوب، خشونت زایدالوصف و شکنجه مردم و مبارزان عراقی توسط حکومت بعث عراق.

۵ نشانه های ادامهٔ درگیری های فرسایشی در نوار مرزی غرب و جنوب غربی: گزارش مالکیان، فرمانده سپاه مستقر در قصرشیرین، درخصوص اقدام عراق در تقویت سراسر نوار مرزی قصرشیرین از باویسی تا سومار با ۳۰۰ تانک، تعداد زیادی آتشبار و توپخانه و نیز اوضاع نوار مرزی در ۳۶ ساعت گذشته و نقل وانتقال نیروهای عراقی در مرز؛ حمله مجدد آتشباری توپخانهٔ عراق در ساعت ۲۳ به پاسگاه دربندجوق و یکه شان قصرشیرین؛ تقویت احتمال ورود مواد غذایی مسموم از داخل عراق به ایران و اتخاذ تدابیری جهت جلوگیری از این موضوع؛ ادامهٔ تحرکات مرزی عراق و جابه جایی نیرو و ادوات نظامی در منطقهٔ مرزی مهران ازجمله تقویت منطقهٔ مقابل جنوب پاسگاه هلاله حوزهٔ گروهان صالح آباد؛ هشدار سپاه مرکز به سپاه اهواز دربارهٔ آمادگی و قصد نیروهای عراق برای حملهٔ قریب الوقوع در مناطق مرزی خوزستان؛ درخواست ادارهٔ مرزبانی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران از مرزبان خرمشهر مبنی بر اعتراض به مرزبان مقابل در عراق به دلیل تجاوزات مکرر مرزی در روزهای اخیر در این منطقه.

۶ افزایش تحرکات و تقویت مواضع گروه های مسلح معاند با نظام تحت حمایت رژیم عراق با نزدیک شدن به روز عید فطر: گزارش های متعدد منابع خودی مبنی بر حملهٔ همه جانبهٔ عوامل مسلح ضدانقلاب در روز عید فطر و تجمع آنان در روستاهای اطراف سنندج؛ درگیری نیروهای خودی که درحال پاک سازی اطراف بانه بودند با مهاجمان مسلح که قصد حمله به پادگان بانه را داشتند؛ پایان پاک سازی روستای وله ژیر از توابع مریوان بدون تلفات نیروهای خودی؛ حملهٔ حدود ۲۵۰ تن از پیشمرگان بارزانی - که در مناطق مرزی ایران به سر می برند - به پاسگاه نوماچک عراق.

گسترش درگیری های نقده و اشنویه به مهاباد و برخی روستاهای تابع شاهین دژ: دستور فرماندهی سپاه مبنی بر کنترل همهٔ راه های ورود و خروج ارومیه و نقده؛ ادامه کمک رسانی به نیروهای مستقر در نقده. اعلام لشکر۶۴ ارومیه مبنی بر خلع سلاح نقده و آرام بودن اوضاع

این شهر؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب با سلاح های سنگین و سبک از بالای چهارراه ژاندارمری مهاباد به مقر سپاه پاسداران این

ص: ۱۲۲۹

۱ شهر؛ پناه بردن گروهی از مردم به کوهستان ها درپی تشنج در شهر مهاباد؛ حمله افراد مسلح به روستاهای هولاسو، محمودآباد و ینجی آباد از توابع شاهین دژ با خمپاره و تفنگ ۱۰۶؛ خارج شدن نیروهای ژاندارمری تحت امر لشکر۶۴ ارومیه از اشنویه بنا به دستور فرماندهی این لشکر باتوجه به اوضاع متشنج این شهر در چند روز گذشته.

۲ ادامه ناامنی ناشی از وضعیت انقلابی، در شهرهای مختلف: تعطیلی بازار آمل دیروز و امروز به درخواست امام جمعهٔ این شهر درپی درگیری هایی که در روز قدس بین طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و طرف داران انجمن های اسلامی در گزنک آمل روی داد؛ ادامهٔ تحصن گروهی از مردم آمل که از روز گذشته در تکیهٔ "اسک" شروع شده بود به منظور روشن شدن وضعیت گروه های سیاسی و برچیدن بساط آنها در سطح شهر آمل؛ درگیری میان موافقان و مخالفان حمله به چند زن بی حجاب در شهر رشت.

۳ دستگیری یک جاسوس زن انگلیسی در اصفهان به نام مارگارت جین وادل، با تلاش نیروهای سپاه این شهر.

۴ قرائت نامهٔ بنی صدر در معرفی محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر در جلسهٔ علنی امروز مجلس شورای اسلامی؛ ایرادات و انتقادات اکثر نمایندگان مجلس - که طیف مقابل رئیس جمهور را تشکیل می دهند - به متن این نامه و سرانجام پذیرش نامه به همین صورت از رئیس جمهوری.

۵ انتشار دو مطلب در شماره امروز روزنامهٔ انقلاب اسلامی که تفکرات و دیدگاه های بنی صدر را منعکس می سازد و حاکی از نارضایتی جناح وی از انتخاب محمدعلی رجایی به عنوان نخست وزیر است.

۶ سخنان امروز ادموند ماسکی وزیر خارجه و جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا و بررسی احتمالات آزادی گروگان ها و نیز آغاز اعمال جنبه ای دیگر از تحریم های امریکا علیه ایران.

۷ ادامهٔ بازتاب سفر غیرمنتظرهٔ صدام حسین به عربستان سعودی در هفتهٔ گذشته و دیدار با مقامات این کشور؛ انتشار خبر روزنامهٔ کویتی الانباء در رسانه های غربی مبنی بر ابراز تمایل مقامات امریکایی برای میانجیگری عربستان میان امریکا و عراق برای ازسرگیری روابط رسمی دیپلماتیک.

۸ تظاهرات آرام صدها نفر در مقابل سفارت انگلیس در تهران به دعوت دانشجویان عضو اتحادیهٔ انجمن های اسلامی دانشجویان در اروپا، تظاهرکنندگان خواستار آزادی هرچه سریع تر دانشجویان دستگیرشده در لندن و نیز محاکمهٔ پلیس انگلیس در یک دادگاه انگلیسی که قاضی آن صهیونیست نباشد، شدند؛ دانشجویان ایرانی که در زندان های انگلستان به سر می برند اعلام کردند پلیس این کشور را به اتهام ضرب و شتم آنان در جریان تظاهرات ضدامریکایی که منجر به بازداشتشان شد، تحت تعقیب قانونی قرار می دهند. اطلاعیهٔ انجمن اسلامی دانشجویان در ایتالیا درخصوص آغاز محاکمه ۲۲ دانشجوی مسلمان ایرانی که به درخواست مستقیم مقامات واتیکان در مراسم روز قدس دستگیر شده اند.

گزارش روزشمار ۲۰/۵/۱۳۵۹

۹ مقالهٔ روزنامهٔ تایم دربارهٔ جاروجنجال سیاسی ناشی از کمک هسته ای پاریس به بغداد؛ پاسخ روزنامهٔ الجمهوریه بغداد به انتقاد دولت انگلیس از برنامهٔ هسته ای عراق؛ گزارش رادیو اسرائیل و خبرگزاری یونایتدپرس درمورد تهدید یک سازمان ایرانی به نام "جمعیت طرف داران انقلاب اسلامی" مبنی بر اینکه رؤسای شرکت های فرانسوی را که در ساختمان کورهٔ اتمی برای عراق دست دارند به قتل خواهد رساند؛ افزایش مخالفت ها در کنگرهٔ امریکا با درخواست شرکت بویینگ برای مجوز فروش پنج فروند هواپیمای بویینگ به

عراق.

ادامهٔ ناآرامی های مرزی و تحرکات عراق ازجمله: حملات آتشباری نامنظم به پاسگاه پرویز،

ص: ۱۲۳۰

۱ پاسگاه هـای مرزی خان لیلی و زینل کش در منطقـهٔ عمومی قصرشـیرین؛ افزایش میزان حفاظت مأموران عراقی از جاده های خانقین و بغـداد به منظور جلوگیری از تردد عناصـر مخـالف رژیم بعثی در منـاطق عراق؛ ایران حراست و مراقبت از چاه های نفت منطقـهٔ دهلران را افزایش داد؛ اعطای پناهندگی سیاسی دولت عراق به چهار تن از افسران نیروی هوایی ایران که در ماه جاری از ایران گریختند.

۲ گزارش های متعـدد از تحرکات گروه های مسـلح معانـد با نظام در مناطق کردنشـین حاکی است این گروه ها در هفته های گذشـته، با حمـایت رژیم عراق، خود را برای حملـهٔ همه جـانبه در روز عیـد فطر آماده کرده انـد. این تحرکات امروز به ویژه در مناطق اطراف پاوه و بانه به اوج خود رسیده است.

۳ مهاجرت ۴۷ نفر دیگر از معلمان و کارمندان دولت مستقر در منطقهٔ نوسود به شهر پاوه درپی درگیری های اخیر در نوسود و فشار گروه های مسـلح غیرقانونی به مردم این شـهر؛ گزارش تیپ مهاباد مبنی بر اینکه دولت عراق قصـد دارد تعـدادی در حدود ۳۰ هزار نفر از اتباع پاکسـتانی و افغـانی که در خاک عراق هسـتند را به زور اسـلحه به داخل خاک ایران سوق دهـد؛ یک گزارش دیگر از نیروهای اطلاعاتی ایران دربارهٔ ادامهٔ حمایت عراق از گروه های مسلح معاند با نظام ایران و اسکان آنها در اردوگاه های هم جوار مرزی.

۴ ادامهٔ پاک سازی روسـتاهای اطراف نقده و درگیری در این منطقه، خلع سلاح و پاک سازی سه روستای مهم دیزج، خلیفان و مهماندار از توابع نقده.

۵ روابـط عمومی ژانـدارمری جمهوری اسـلامی ایران درپی شایعاتی مبنی بر بمباران قریب الوقوع مناطق عشایری اسـتان فارس که منجر به کوچ زودهنگام آنان شـده است، با صدور اطلاعیه ای ضـمن تأکید به دوستی و همکاری قدیم الایام این مردم شـریف با ژاندارمری، همهٔ شایعات را تکـذیب کرده است؛ درگیری در منطقـهٔ وارزین آباد بین افراد ضـدانقلاب و سـپاه بم و شـهادت ۳ نفر از پاسداران؛ دسـتگیری یکی از عوامـل کودتـای نافرجام نقاب در رشت؛ ادامه محاکمـهٔ متهمان شـرکت در کودتای نافرجام نقاب و اتمام محاکمـهٔ تیمسار سـعید مهدیون در روز گذشته.

۶ گزارش تـازه فرمانـده سـپاه محلات دربـارهٔ عزت الله کفـایتی عضو فعال سازمان مجاهـدین خلق (منافقین)، درپی ارسال نامـهٔ شـکوائیهٔ خانوادهٔ وی به بنی صدر مبنی بر تهدید و ارعاب هایی که درمورد آنها می شود؛ انتشار اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و هشدار این سازمان نسـبت به تصـفیهٔ هواداران خود از ادارات و نهادهای رسمی؛ تلگراف سازمان مذکور به امام خمینی و افترادانستن اتهاماتی که در بازجویی یکی از متهمان شـرکت در کودتای نافرجام نقاب به این سازمان زده شده بود؛ به تشـنج کشیده شدن مجلس سـخنرانی آیت الله خزعلی در حوزهٔ علمیـهٔ قائم چیذر توسط گروهی از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و نامهٔ حجت الاسـلام معادیخواه دراین باره.

۷ انتخـاب محمـدعلی رجـایی به عنوان اولین نخست وزیر جمهوری اسـلامی بـا اکثریت آرا در مجلس شورای اسـلامی و گزارش مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی دراین باره. گزارش روزنامه اطلاعات از مصاحبهٔ رجایی پس از رأی تمایل به وی.

۸ ارائهٔ گزارش نهایی هیئت منتخب بررسی صلاحیت نامزدی نخست وزیر توسط محمد یزدی نماینده قم و عضو این هیئت در جلسه علنی امروز مجلس.

۹ سخنان امام خمینی به مناسبت فرارسیدن روز عید فطر، در حضور سی تن از نمایندگان کشورهای اسلامی.

۱ تیرگی روزافزون روابط میان ایران و روسیهٔ شوروی: سخنان صادق قطب زاده وزیر امور خارجه در حوزهٔ علمیه قائم چیذر و حملهٔ شدید وی به حزب توده؛ انتقاد محتاطانهٔ رئیس مجلس شورای اسلامی از شوروی با بیان اینکه شوروی از دشمنان ایران حمایت می کند.

گزارش روزشمار ۲۱/۵/۱۳۵۹

۲ روز نسبتاً آرام در مناطق مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر؛ حملهٔ چریکی نیروهای سپاه پاسداران به پاسگاه پرویزخان عراق و منهدم کردن آن به تلافی حملات مکرر عراق به پاسگاه های مرزی ایران؛ ادامهٔ تحرکات مرزی و نقل وانتقال های نیرو و تجهیزات و تقویت استحکامات توسط عراق، در مناطق هم جوار سومار و نیز اقدام واحد مهندسی دفاع ساحلی عراق در ایجاد سنگرهای توپخانهٔ ساحلی در مرز ایران و عراق و در نزدیکی خور (مرداب) العلیه و ورودی مرداب مقابل الفاو؛ خروج یک فروند ناوچه نیروی دریایی ایران از منطقهٔ دریایی خرمشهر در اروندرود و انتقال آن به بوشهر به دلیل احتمال وقوع درگیری در منطقهٔ دریایی خرمشهر و آبادان.

۳ به تأخیرافتادن حملهٔ گسترده گروه های ضدانقلابی مسلح در مناطق کردنشین به شهرها و یگان های مسلح جمهوری اسلامی در روز عید فطر و نزدیک بودن حملات اصلی این گروه ها؛ درگیری های پراکنده ازجمله: درگیری در عباس آباد سنندج میان پیشمرگان مسلمان کرد و گروه های ضدانقلاب مسلح، حملهٔ مهاجمان ضدانقلاب به خودرو حامل غذای پادگان مریوان، حملهٔ آتشباری سبک مهاجمان مسلح در پشت ارتفاعات زردویی به سوی گردان ارتش جمهوری اسلامی ایران مستقر در قلعه راهیان واقع در چهار کیلومتری غرب پاوه؛ حمله حدود ۵۰ نفر از اعضای حزب دمکرات به درمانگاه وَرلَه و سرقت وسایل پزشکی و همه داروهای موجود درمانگاه، حملهٔ مهاجمان مسلح به پایگاه سیلوی سقز، درگیری بین یک ستون نظامی درحال حرکت از سنندج به طرف دیواندره با ضدانقلابیون، تیراندازی به طرف پل سه چشمه در نزدیکی ایستگاه شیرکی راه آهن سلماس، درگیری در گردنهٔ قوشچی واقع در چهار کیلومتری پادگان قوشچی میان نیروهای خودی با بیش از ۲۰ نفر از نیروهای مسلح غیرقانونی، احتمال درگیری و حملهٔ مهاجمان مسلح وابسته به عراق و نیروهای بعث عراق و دمکرات ها در منطقهٔ ارومیه تا منطقهٔ سردشت و ارتفاعات پیرانشهر.

۴ تحرکات چشمگیر گروه های مسلح ضدانقلاب (نقل وانتقالات و آمادگی نظامی و تدارکاتی) در مناطق مهاباد، سنندج، اشنویه، جوانرود، مریوان؛ پیام شیخ عزالدین حسینی به مناسبت روز عید فطر و درخواست از مردم منطقه مبنی بر تجلیل از کشته شدگان نبردهای اخیر در مناطق کردنشین؛ چند گزارش دیگر حاکی از همکاری مؤثر رژیم عراق با گروه های مسلح و حمایت های همه جانبه از آنان در مناطق کردنشین؛ مشاهده یک فروند هواپیمای توپولف روسی در آسمان شهرهای سنندج و سقز و گزارش هایی مبنی بر پیاده کردن نیرو در روستاهای سقز؛ ادامهٔ مین گذاری روزمره در جاده ها و بمب گذاری در شهرها و روستاهای مناطق کردنشین به دست افراد وابسته به گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام. (ضمیمه دارد)

۵ ادامهٔ وضعیت متشنج و دوگانه به خصوص در شهرهای شیراز، تبریز، بهشهر و پره سو به دلیل برخوردهای سیاسی خشونت بار گروه هایی همچون هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های سیاسی با هواداران نظام.

۶ تبلیغات گروه های چپ و چپ نما برضد محمدعلی رجایی بااینکه تنها دو روز از معرفی محمدعلی رجایی ازسوی بنی صدر به عنوان نخست وزیر به مجلس شورای اسلامی گذشته است؛ ازجمله حملهٔ شدید هفته نامهٔ کار ارگان چریک های فدایی خلق (اقلیت)، به نخست وزیر جدید.

۱ سخنان امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مناسبت عید سعید فطر که در این دیدار محمدعلی رجایی (نخست وزیر) نیز حضور داشت.

۲ ملاقات های قابل تأمل و جداگانهٔ بنی صدر، هاشمی رفسنجانی و محمدعلی رجایی با امام خمینی.

۳ ادامهٔ اجرای تحریم اقتصادی ایران: اقدام پلیس کانادا در مصادرهٔ یک محمولهٔ لوازم یدکی اتومبیل که قرار بود به ایران ارسال شود؛ اقدام وزارت نفت ایران در دعوت از ۱۲ شرکت ژاپنی برای حضور در تهران به منظور مذاکره دربارهٔ ازسرگرفتن فروش نفت.

ضمیمه گزارش۲۳۷: گزارش و توضیحات سپاه (مرکز فرماندهی) به ستاد مشترک ارتش دربارهٔ هواپیمای توپولف روسی.

گزارش روزشمار ۲۲/۵/۱۳۵۹

۴ حمایت دولت چین کمونیست از تجهیز عراق به فناوری هسته ای؛ تلاش حکومت عراق برای ایجاد روابط نزدیک تر با پاکستان به خصوص با تیره شدن روابط ایران و پاکستان.

۵ خبرهای منابع نیروهای خودی دربارهٔ تحرکات وسیع عراق و نقل وانتقالات نیروها و تجهیزات این کشور به ویژه در مناطق مرزی ایلام و مناطق همجوار مریوان.

۶ دستگیری یک جاسوس عراقی در میان رانده شدگان ایرانی الاصل توسط سپاه اصفهان.

۷ گزارش های متعدد مبنی بر همسویی و کمک های همه جانبهٔ رژیم عراق به گروه های معاند با نظام.

۸ شبی کاملاً ناآرام در شهر ارومیه و شنیده شدن صدای تیراندازی و انفجارهای متعدد و نیز قرائت چهار اطلاعیه ازسوی لشکر۶۴ ارومیه و قرائت پیام امام جمعهٔ این شهر از رادیو ارومیه؛ حملهٔ مهاجمان مسلح به پاسگاه شیطان آباد و دوآب از توابع ارومیه و نقده؛ انتشار اطلاعیهٔ شماره۲ پادگان مهاباد خطاب به مردم مهاباد.

۹ گزارش های متعددی از حملات ایذایی گروه های سیاسی مسلح مخالف نظام در مناطق مختلف کردنشین ازجمله: حملهٔ مهاجمان با سلاح های سنگین و سبک به واحدهای مستقر در بخش کامیاران؛ درگیری بین نیروهای ارتش جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و مأموران ژاندارمری از یک سو و افراد بعث عراق و دمکرات ها در منطقهٔ دشه که به تازگی به تصرف نیروهای انتظامی درآمده است؛ حملهٔ مهاجمان مسلح ضدانقلاب به مواضع نیروهای ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی در منطقهٔ نودشه از توابع اورامانات؛ حملهٔ مهاجمان معاند با نظام به پایگاه سیلوی سقز؛ درگیری میان نیروهای ارتش و مهاجمان ضدانقلاب در سنندج؛ تجمع ۳۰۰ نفر از افراد وابسته به گروه های دمکرات و کومه له و فدایی در آبادی توریور و نیز تجمع ۴۰۰ نفر دیگر با سلاح های مختلف در آبادی حلوان؛ تجمع و آمادگی گروه های انبوه مهاجمان مسلح مخالف نظام در آبادی های جنوب شرقی پادگان مریوان، منطقهٔ پاوه – نوسود، ارتفاعات هانی گرمله، کیمنه و بیدرواز و در منطقهٔ نیسانه، گردنهٔ شمنی، داریان و نودشه.

۱۰ ادامهٔ وضعیت امنیتی بغرنج و پیچیده مناطق کردنشین و گزارش های متعددی که حاکی از نگرانی مسئولان و مردم این مناطق است.

۱۱ ادامه درگیری های طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در شیراز با گروهی از مخالفان خود که به دنبال درگیری روز گذشته روی داد و چندین مجروح نیز برجای گذاشت.

۱۲ تشنج و درگیری لفظی میان مشاور رئیس جمهور و استاندار خوزستان و طرف داران دو جریان اصلی حکومتی در حسینیۀ اعظم اهواز.

ص: ۱۲۳۳

۱ متن کامل نامه سفرای نُه کشور خارجی مقیم تهران در دیدار امروز با رئیس مجلس شورای اسلامی.

۲ بازتاب وسیع موضوع دستگیری یک زن میسیونر مذهبی به جرم جاسوسی در اصفهان و نیز دستگیری دو تن از دیگر اتباع انگلیس در یزد در هفتهٔ گذشته به همین جرم، در میان رسانه های غربی؛ بازگشت سه میسیونر مذهبی انگلیسی بازداشت شده در اصفهان به کشورشان.

گزارش روزشمار ۲۳/۵/۱۳۵۹

۳ آتش سوزی در یکی از سینماهای بغداد؛ رسانه های داخلی ایران و گروه های معارض عراقی آن را به رژیم بعث عراق نسبت دادند، اما مسئولان عراقی این حادثه را ناشی از اتصال کابل برق دانستند.

۴ ادامه حملات تبلیغاتی رسانه های عراق علیه ایران و سیاه نمایی اوضاع داخلی ایران: حمله رادیو بغداد به محمدعلی رجایی، نخست وزیر.

۵ ادامه تحرکات مرزی عراق، به خصوص در نواحی جنوب و مرز آبی؛ تحرکات عراق در نواحی مرزی تپه گل، نفت شهر؛ استقرار آتشبارهای با کالیبر مختلف در منطقه بصره به فاو (روبه روی خرمشهر)؛ ایجاد سنگرهای متعدد مقابل نهر فعلیه؛ تقویت نیرو در شلمچه؛ تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین با حمایت آشکار عراق: تجهیز و ارسال ۱۲۰ تن از مهاجمان مسلح ضدانقلاب با حمایت استخبارات "میدان" عراق به ایران جهت حمله به پاسگاه های مرزی.

۶ درگیری در مناطق مختلف کردنشین ازجمله: سردشت، بانه و مریوان؛ محاصره یک بالگرد خودی که دچار نقص فنی شده بود توسط مهاجمان ضدانقلاب که سرنشینان آن با یک عملیات نجات و واردآوردن تلفات سنگین به مهاجمان نجات یافتند؛ دستگیری ۱۰ تن از عناصر مسلح غیرقانونی در پاک سازی شمال شرقی مریوان؛ استقرار گروه های مسلح ضدانقلاب در ارتفاعات و مناطق کرسی، روستای کرجو، نوره، زلکه و آبادی های واقع در گردنه سنگ سرخ آویهنگ؛ استقرار افراد حزب دمکرات در روستای پلیسلو از توابع نقده؛ استقرار پیشمرگ های کومه له و دمکرات در قره موسی در بین بوکان و میاندوآب و نیز روستای نصرت در نزدیکی تونل کنگاور. (ضمیمه دارد)

۷ پایان محاکمه ۷ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتای نافرجام و محکومیت ۳ تن از آنان به اعدام؛ انتشار نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به امام خمینی در روزنامه انقلاب اسلامی که در آن اتهام شرکت عوامل این سازمان در کودتا شدیداً رد شده است.

۸ ادامه حوادث و درگیری میان گروه های سیاسی مخالف و موافق در شهرهای مختلف ازجمله درگیری در بابلسر بین هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و مردم؛ حمله به کتاب فروشی حزب توده در ورامین؛ ارسال نامه اتحادیه فلورانس عضو کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایران در ایتالیا به دادستان کل انقلاب و اعتراض به حملات مکرر به دفاتر گروه های سیاسی ازجمله حزب رنجبران.

۹ بازدید بنی صدر از پایگاه هوایی نوژه همدان، محورهای سخنرانی بنی صدر در جمع مردم همدان: اعتراض شدید به یکی از نامزدهای ریاست جمهوری امریکا (ریگان)؛ حمله به گروه رقیب به دلیل انتشار نقل قول های غلط از وی و تأکید بر اینکه نمایندگان حق مداخله در امور اجرایی را ندارند.

ادامه تنش و سردی در روابط ایران و شوروی: نامه شدیداللحن قطب زاده به آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی که در آن به

موارد متعدد دخالت های شوروی در امور داخلی جمهوری اسلامی ایران، به ویژه در امر کمک به گروه های مسلح و چپ مخالف نظام اشاره شده است؛ انتقاد شدید برنامه

ص: ۱۲۳۴

۱ شامگاهی رادیو مسکو از نامه قطب زاده و حمله به سیاست "نه شرقی، نه غربی" جمهوری اسلامی ایران.

ضمیمه گزارش۲۵۷: اطلاعیه بعدی روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور درمورد حمله مهاجمان ضدانقلاب به بالگرد۲۱۴ و چگونگی نجات سرنشینان.

گزارش روزشمار ۲۴/۵/۱۳۵۹

۲ عملیات مشترک ارتش عراق و مهاجمان مسلح غیرقانونی در حمله به پاسگاه های تنگ هوان، تپه رش و دارخور؛ تحرکات مرزی عراق در منطقه عمومی مهران؛ ادامه تحرکات ایذایی عوامل وابسته به عراق در منطقه سرپل ذهاب و گروگان گرفتن سه تن از اهالی این منطقه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب در هتل آفتاب کرمانشاه با تلاش پاسداران؛ هشدار مرکز فرماندهی سپاه به سپاه اهواز درباره احتمال استفاده عراق از سلاح های شیمیایی در درگیری های مرزی؛ درخواست فرماندهی سپاه مرکز از نیروهای تحت امر خود در مناطق مرزی خوزستان مبنی بر ارائه شرح چگونگی درگیری ها به مرزبان منطقه.

۳ وضعیت بغرنج مهاباد: باوجود استقرار افراد سپاه و ژاندارمری در شهر مهاباد، عقب نشینی ارتش در هفته گذشته به بلندی های مشرف به شهر، نیروهای خودی را تضعیف کرده و این شهر عملاً در دست گروه های مسلح غیرقانونی قرار گرفته است؛ حمله ۶ ساعته مهاجمان با خمپاره انداز به پاسگاه ژاندارمری و مقر سپاه مهاباد؛ عوامل نفوذی حزب دمکرات در ارتش داخل پادگان مهاباد را مین گذاری کرده اند؛ بحرانی بودن وضعیت اشنویه: اهالی شهر را ترک کرده اند و درنتیجه، تمام قسمت های شهر توسط گروه های مسلح غیرقانونی سنگربندی شده است؛ حمله عناصر ضدانقلاب با سلاح سنگین و سبک به روستاهای توابع شاهین دژ؛ حمله مهاجمان به رادار دوآب از توابع اشنویه؛ تیراندازی های پراکنده عناصر مسلح غیرقانونی به سوی سپاه مستقر در شهربانی و نیز گروهان ژاندارمری سقز؛ سوءقصد به جان یکی از پیشمرگان مسلمان کرد.

۴ برخورد میان حزب دمکرات و گروه انشعابی از این حزب موسوم به حزب دمکرات کردستان ایران (پیرو کنگره چهارم): گزارش نامه مردم درباره حمله گروهی از افراد حزب دمکرات در بوکان به خانه های تعدادی از رهبران کنگره چهارمی ها و دستگیری آنان.

۵ اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) درخصوص مسائل کردستان، در این اطلاعیه با ادبیات مشابه حزب توده بدون اشاره به فعالیت های نظامی و تبلیغاتی گروه های چپ در کردستان، صرفاً به توطئه های عوامل بختیار و مهاجمان همسو با وی پرداخته شده است.

۶ محاکمه و تیرباران ۱۵ تن از عوامل شرکت در کودتای نافرجام در تهران ازجمله تیمسار سعید مهدیون رهبر اصلی کودتا؛ محکومیت ۳ نفر دیگر از عوامل کودتا در اصفهان و اجرای حکم اعدام آنها؛ کشف یک گروه تشکیلاتی سلطنت طلب در ساری که با کودتای نافرجام تیرماه گذشته مرتبط بوده است.

۷ نگرانی مسئولان دستگاه قضایی و دیگر نهادهای کشور از ادامه درگیری های گروه های سیاسی و مردم در شهرهای مختلف: مصاحبه آیت الله موسوی اردبیلی، دادستان کل کشور، درمورد انتقاد از وضع خاص گروه های سیاسی، تأکید بر ضرورت رسمیت یافتن آنها برای برخورداری از حمایت نظام و دعوت به قانون گرایی.

ادامه تظاهرات و تجمعات در مقابل سفارت انگلستان در تهران که از هفته پیش آغاز شده بود: راه پیمایی مردم تهران پس از نمازجمعه به سوی سفارت انگلیس و اعتراض به دستگیری دانشجویان تظاهرکننده ایرانی در مقابل سفارت امریکا در لندن؛ تذکرات آیت الله خامنه

ای، امام جمعه تهران،

ص: ۱۲۳۵

۱ درمورد خودداری از هرگونه اقدام خشونت آمیز در تظاهرات مقابل سفارت انگلیس.

۲ قصه پردازی تازه رسانه های غربی به ویژه امریکا درخصوص قتل علی اکبر طباطبایی در واشنگتن: ادعای حضور ارتشبد سابق حسین فردوست در امریکا و دست داشتن وی در قتل طباطبایی.

گزارش روزشمار ۲۵/۵/۱۳۵۹

۳ اطلاعیه شدیداللحن وزارت امور خارجه ایران که در آن ضمن حمله شدید به دولت عراق، این رژیم را نزدیک ترین دوست برای دشمنان خلق فلسطین، انقلابی نما و درعمل همکار امپریالیسم دانسته است.

۴ حملات مجدد عراق به نواحی و پاسگاه های مرزی ایران: تیراندازی به سوی پاسگاه زینل کش تابع گروهان خان لیلی، دو عملیات مشترک و جداگانه ارتش عراق و مهاجمان مسلح به پاسگاه قلعه سفید و پاسگاه منطقه بیشگان؛ ادامه تحرکات مرزی عراق که به طور چشمگیری به سمت جنوب غرب تمایل داشت: گزارش نیروهای خودی از منطقه ایلام درخصوص احتمال حمله سراسری عراق و اعلام وضعیت فوق العاده برای مقابله با حمله احتمالی امشب عراق؛ اقدام عراق در نصب یک دکل چاه نفت در منطقه همجوار مرزی در موسیان؛ استقرار ۸۰ دستگاه تانک و ۲۵ قبضه توپ بزرگ در منطقه کانی مانگا در عراق؛ گزارش اطلاعات سپاه ارومیه از ورود ۱۳ فروند هواپیمای سی۱۳۰ از کشور ترکیه به خاک عراق؛ تجاوز هوایی یک فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی آبادان و خرمشهر؛ فعالیت نیروهای مهندسی نظامی عراق در روبه روی حفار بریم آبادان در منطقه فاو؛ سخنرانی دیروز بنی صدر در اجتماع مردم کرمانشاه در واکنش به حملات مکرر مرزی رژیم عراق.

۵ اقدامات و درگیری های گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین ازجمله درگیری در بانه در ارتفاعات آربابا در گردنه خان و در محور بانه – سردشت و پاسگاه سکنته سقز؛ حمله مهاجمان مسلح به روستای هولاسو از توابع شاهین دژ؛ کشف و ضبط یک صد قبضه سلاح با تلاش گروه مبارزه با مواد مخدر آذربایجان غربی در دره آشنا آباد؛ ادامه تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین ازجمله: عزیمت عبدالرحمن قاسملو به منطقه بوکان و سخنرانی در روستاهای اطراف، علیه جمهوری اسلامی ایران؛ تحرکات افراد مسلح دمکرات و کومه له در منطقه پاوه؛ راه بندان افراد مسلح حزب دمکرات در سه راهی پی تهن شهر؛ بستن جاده سنندج – مریوان در نزدیکی روستای کوله و گروگان گرفتن ۱۵ نفر از افراد دولتی و اتومبیل های آنان؛ نامه درخواستی سردار جاف به ایل قلخانی برای استخدام و نفوذ افراد ایل خود در سپاه پاسداران.

۶ سقوط بالگرد حامل بنی صدر، رئیس جمهوری، هنگام بازگشت شبانه وی از نوار مرزی ایران و عراق در نزدیکی اسلام آباد براثر نقص فنی و صدور پیام های جداگانه ازسوی امام خمینی و آیت الله منتظری به بنی صدر به شکرانه نجات جان وی و همراهانش که این امر از عنایات معجزه آسای خداوند بوده است؛ پیام متقابل بنی صدر به امام خمینی؛ سخنان رئیس مجلس درباره سانحه هوایی شب گذشته و شکرگزاری برای نجات جان بنی صدر و همراهانش.

۷ احضار دریادار سیداحمد مدنی ازسوی رئیس دادگاه های انقلاب ارتش برای رسیدگی به اتهامات وی و بازتاب این خبر در رسانه های غربی.

۸ دو مطلب از نامه مردم درباره توطئه های جدید امریکا و کشورهای وابسته به آن در منطقه علیه جمهوری اسلامی ایران؛ گزارش نامه مردم از ملاقات امروز اشرف پهلوی با شاپور بختیار در پاریس.

۱ گزارش های متعددی از تحرکات و تجمع افراد وابسته به خسروخان و ناصرخان قشقایی در مناطق مختلف استان فارس: منطقه آب پخش، فراش بند، نورجین، فیروزآباد.

۲ قرائت متن نامه سفرای نُه کشور اروپایی در ملاقات چهارشنبه گذشته آنان با رئیس مجلس شورای اسلامی مبنی بر درخواست آزادسازی گروگان های امریکایی، در جلسه علنی امروز مجلس و پاسخ رئیس مجلس به این نامه.

۳ افشای توطئه جدید امریکا با نام "جهش مثبت ۸۰" ازسوی خبرنگار معروف و جنجال برانگیز امریکایی، جک اندرسون و بازتاب آن در داخل و خارج، به ویژه در رسانه های چپ.

۴ حمله شدید روزنامه چپ گرای اومانیته (چاپ پاریس) به صادق قطب زاده درپی ارسال نامه وی به آندره گرومیکو وزیر امور خارجه شوروی و نیز به دنبال اقدام سفیر ایران در مسکو مبنی بر بستن کنسولگری ایران در لنینگراد.

۵ گزارش وزارت نفت کشور درباره عملکرد یک ساله گذشته شرکت های تابع این وزارتخانه و میزان تولید و صادرات نفت.

گزارش روزشمار ۲۶/۵/۱۳۵۹

۶ ادامه روند چرخش عراق به سوی امریکا و غرب: تصمیم اندونزی برای خرید مسلسل های ضدتانک از فرانسه و نصب آن روی بالگردهای سفارشی عراق و فروش آن به این رژیم؛ درخواست دبیرکل شورای فرماندهی عراق از متخصصان اتمی عرب برای کمک به توسعه نیروی هسته ای در این کشور؛ گزارش رادیو اسرائیل و نیز خبرگزاری فرانسه درباره تماس های پشت پرده امریکا با عراق از راه های گوناگون.

۷ تحرکات مرزی امروز عراق در مناطق سومار: خالی کردن شهر مندلی عراق از سکنه؛ تقویت پاسگاه منگاهول عراق با تانک و خودرو نظامی؛ تقویت شمال غربی پاسگاه هلاله در هفت کیلومتری خاک عراق با یک ستون از ارتش این رژیم؛ تجاوز جنگنده های عراقی به حریم هوایی ایران در نوار مرزی اورامانات، بانه و سردشت؛ تجاوز هواپیماهای عراقی به حریم هوایی خرمشهر و اروندرود؛ تحرکات مرزی عراق در منطقه روبه روی آبادان و استفاده از نیروهای مقاومت ملی عراق.

۸ مشکلات امنیتی خوزستان در دو بعد مقابله با جاسوسان عراقی و عناصر داخلی وابسته به این رژیم و نیز فعالیت ها و برخوردهای گروه های سیاسی در شهرهای مختلف نوار مرزی: دستگیری یک جاسوس وابسته به عراق در مرز خرمشهر و فرار دو جاسوس دیگر و ورود آنان به خاک ایران؛ جمع آوری ۴۰ دکه متعلق به گروه های مختلف سیاسی در آبادان، که در شایعه سازی و حرکت های ضدمردمی دست داشته اند؛ مصاحبه حاکم شرع دادگاه های انقلاب خوزستان درمورد تحرکات و فعالیت های سیاسی در خوزستان؛ سخنان حاکم شرع دادگاه انقلاب آبادان و خرمشهر درخصوص فعالیت گروه های سیاسی در این دو شهر مرزی.

۹ درگیری خونین نیروهای خودی با مهاجمان ضدانقلاب هنگام پاک سازی محور کامیاران - روانسر و پاک سازی جاده کامیاران - روانسر از وجود عناصر مسلح غیرقانونی؛ درگیری شدید با صدیق کمانگر و افراد وی در منطقه سنندج - دیواندره که منجر به کشته شدن ۴۰ نفر از مهاجمان شد؛ کشف و خنثی سازی مین و مواد منفجره در زیر پل بین راه سراب نیلوفر و کوزران؛ ادامه خلع سلاح در آبادی های اطراف دالاهو در منطقه قصرشیرین و کشف و ضبط ۲۰ قبضه از انواع سلاح ها.

۱ اطلاعیه استاندار آذربایجان غربی خطاب به مدیرکل امور اقتصاد و دارایی این استان مبنی بر قطع بودجه کلیه ادارات و سازمان های دولتی و نهادهای وابسته در مهاباد و بوکان و خودداری از پرداخت حقوق کلیه افراد دولتی در این دو شهر؛ معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی: «در برخی از مناطق کردنشین، رسانه های گروهی بیگانه جای صداوسیمای جمهوری اسلامی را گرفته اند و صداوسیمای جمهوری اسلامی در این نقاط شنیده و دیده نمی شود.»؛ مبادله ۵ نفر از نیروهایی که توسط عناصر ضدانقلاب به گروگان گرفته شده بودند با ۳ نفر از گروگان های طرف مقابل در مهاباد؛ ادامه پاک سازی سلاح منطقه قطور و ماکو و جمع آوری ۱۱۵ قبضه سلاح جنگی.

۲ ارائه تقاضانامه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در دیدار امروز سفرای کشورهای هلند، ژاپن و کاردارهای ایتالیا و انگلیس با رئیس مجلس شورای اسلامی مبنی بر درخواست آزادسازی گروگان های امریکایی و پاسخ رئیس مجلس به آنان.

۳ ابعاد مختلف بحران در روابط و مناسبات ایران و انگلیس: ادامه اعتراض و راه پیمایی یک هفته ای مردم و دانشجویان در مقابل سفارت انگلیس در تهران؛ تعطیل سفارت انگلیس و احضار برخی از دیپلمات های انگلیسی ازسوی این کشور؛ قرار تشکیل دادگاه ۵ تن از دانشجویان ایرانی در انگلیس در بعدازظهر امروز؛ گزارش کمیته رسیدگی به بحران در روابط ایران و انگلیس: هنوز روزنه امیدی برای پایان بخشیدن به این بحران دیده نمی شود.

گزارش روزشمار ۲۷/۵/۱۳۵۹

۴ به اوج رسیدن تنش در روابط عراق و سوریه: دستگیری و اخراج عده ای از دیپلمات های سوری از عراق به دلیل کشف مقادیر زیادی مواد منفجره و اسلحه در سفارت سوریه در بغداد؛ بیانیه نسبتاً ملایم سوریه در اعتراض به این عمل عراق و رد اتهامات واردشده و دست داشتن رژیم عراق در این توطئه.

۵ گزارش امروز خبرنگار کیهان از آخرین تحولات مناطق مرزی غرب کشور: بیشترین فعالیت نیروهای ارتش بعث عراق در چند روز گذشته صرف تدارکات زمینی و هوایی و تخلیه افراد مزدور در پاسگاه های مرزی و نقل وانتقال تسلیحات سنگین خود بوده است؛ گزارش های متعدد درخصوص حمایت های عراق از گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین ازجمله در اختیار قراردادن تعداد زیادی سلاح و مین به آنها؛ تحرکات گروه های معارض با نظام به شکل نقل وانتقال نیرو و تجهیزات در ارتفاعات بمو در منطقه باویسی و ازگله؛ پیاده شدن نیروی خارجی در حوالی نقده و اشنویه، تحرکات مرزی عراق با میل قابل توجهی به سمت جنوب غربی: ورود ۸ خودرو عراقی به منطقه ابوعبیده در مناطق مشرف به پاسگاه سانواپا از توابع یگان سومار و احتمال درگیری در این منطقه، انتقال دو گردان زرهی از لشکر ۱۰ زرهی عراق به مناطق مقابل مهران تا دهلران، حمله کماندوهای عراقی با آتش پشتیبانی به پاسگاه مرزی رضاآباد گروهان مهران عرب؛ تجاوز هوایی عراق به منطقه مرزی خرمشهر و آبادان؛ غیرعادی بودن تحرکات عراق در مرز شلمچه: استقرار دو ناوچه مسلح به سلاح سنگین در مقابل پاسگاه خیّن، حضور دو ناوچه دیگر عراق در آب ایران و عبور از نزدیک ترین نقطه ممکن نسبت به پاسگاه خیّن، پیاده کردن نیرو در پاسگاه مقابل خیّن.

نامه ستاد هماهنگی اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه منطقه ۵ که حاوی شرح وضعیت بحرانی یکی از فرماندهان نظامی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ناحیه ای حساس از مناطق کردنشین است و از

۱ توطئه مشترک این فرمانده نظامی و احزاب مستقر در منطقه با همکاری رژیم عراق پرده برمی دارد.

۲ افشای ماهیت و عملکرد سپاه رزگاری توسط محمد ضیایی نقشبندی، برادر شیخ عثمان نقشبندی (رهبر حزب رزگاری)، که در مصاحبه اش هم به وابستگی این گروه سیاسی مسلح به رژیم عراق و هم به درگیری های میان احزاب و گروه های مسلح مستقر در مناطق کردنشین اشاره دارد؛ درگیری بین افراد کومه له و رزگاری در منطقه واوان (نزدیک سنندج) که براثر آن ۳ نفر از افراد رزگاری و ۱۵ نفر از کومه له کشته یا زخمی شدند.

۳ ادامه درگیری ها و حملات ایذایی گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق کردنشین ازجمله در منطقه بانه، غرب سردشت، مریوان و اطراف ارومیه؛ ادامه پاک سازی منطقه مریوان و درگیری در روستاهای سیف بالا و سیف پایین؛ پایان پاک سازی روستاهای چهارستون و رشگیران از توابع سلماس که از روز شنبه گذشته آغاز شده بود؛ ادامه پاک سازی و خلع سلاح در منطقه قطور از توابع شهرستان خوی.

۴ نامه محرمانه فرمانده سپاه پاسداران غرب کشور به مدیرعامل مخابرات استان کرمانشاهان و درخواست خط تلفن، که حاوی نکات قابل تأملی است که هم به وضعیت تخلیه و مداوای مجروحان درگیری های غرب کشور اشاره دارد و هم متن نامه، باتوجه به فضای عمومی استان و احتمال نفوذ عناصر گروه های سیاسی مخالف و لورفتن اطلاعات، در نوع خود بحث برانگیز است.

۵ کشف یک خانه تیمی مربوط به گروه "کومه له" و "پیکار" در تهران و دستگیری چند نفر از افراد این گروه ها، افشای توطئه های آنان توسط روزنامه جمهوری اسلامی باتوجه به مدارک به دست آمده از این خانه تیمی.

۶ دستگیری ۸ تن از سران بانفوذ ایل بختیاری سپاه پاسداران شهرستان بروجن درارتباط با کودتای اخیر؛ خودکشی سرلشکر حسن یزدی، یکی از عاملان اصلی کودتای نافرجام تیرماه گذشته، هنگام محاصره خانه وی در خیابان پاکستان تهران ازسوی پاسداران کمیته مرکز.

۷ مصاحبه هفتگی هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، درباره موضوعات متعددی ازجمله رابطه با امریکا و توطئه جدیدش علیه جمهوری اسلامی ایران و رسیدگی به بحران گروگان ها در مجلس.

۸ اقدام وزارت امور خارجه در فراخواندن کاردار سفارت انگلیس در تهران و تسلیم یک یادداشت اعتراض آمیز به وی مبنی بر محکوم کردن اعمال پلیس انگلیس، حقانیت تظاهرات دانشجویان ایرانی و درخواست آزادی فوری آنان؛ اظهار امیدواری وابسته مطبوعاتی سفارت انگلیس در تهران درمورد اینکه تعطیلی سفارت انگلیس موقتی بوده و امیدوار است هرچه زودتر قسمت های تعطیل شده باز و شروع به کار کند.

۹ اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران: اعلام خبر بسته شدن کنسولگری ایران در لنینگراد، ارائه گزارش روند فعالیت های دیپلماتیک این وزارتخانه درخصوص دیپلماسی اخیر ایران درارتباط با شوروی.

۱۰ اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر اعلام قطع رابطه ایران و رژیم دیکتاتور شیلی.

گزارش روزشمار ۲۸/۵/۱۳۵۹

۱۱ سخنرانی شدیداللحن و توهین آمیز صدام حسین در اردوگاه نظامی "دلیران قادسیه"، که کینه وی را به انقلاب اسلامی و شخص امام خمینی آشکار می سازد؛ تبلیغات رسانه های گروهی عراق که بر این آتش کینه دامن می زند.

اوضـاع نسـبتاً آرام مرزی و آمـاده بـاش نیروهـای خودی در مرزهـای مشترک بـا عراق؛ ادامه تحرکـات مرزی عراق با میل به سوی جنوب غربی: تقویت نیرو و تجهیزات زرهی در پاسگاه المصور عراق روبه روی پاسگاه سلمان کشته ایران، حرکت نیروهای ارتش عراق به طرف نوسود به قصد استقرار در ارتفاعات

ص: ۱۲۳۹

۱ سوق الجیشی روبه روی این شهر؛ تقویت شدید نیروهای زرهی عراق در منطقه مرزی خرمشهر: اعلام آماده باش به یک یگان زرهی ارتش عراق در استان بصره و تقویت شدید نیروهای عراقی در مناطق مرزی بصره؛ تجاوز یک فروند هواپیمای ناشناس به حریم هوایی پایگاه نیروی دریایی خرمشهر.

۲ ادامه تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین ازجمله در مناطق دزلی، سه راهی گاران، آبادی کوریزه، اطراف بانه، مریوان و اورامانات؛ اعزام دو نفر از جاسوسان وابسته به عراق به منطقه بانه، ورود محمدصادق خان جاف با ۵۰۰ نفر تفنگ دار به شیلر؛ احتمال خرابکاری پیشمرگان وابسته به قاسملو و عزالدین حسینی در ارتفاعات شمال تهران - شمیرانات؛ ورود سلاح های سنگین و جدید از اورامانات و مریوان؛ تجمع اغلب عناصر ضدانقلاب در دزلی، اورمان تخت و هانی گرمله؛ رواج شایعات و انجام تبلیغات روانی ازسوی عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در نقده و مریوان که باعث مختل شدن امور شهرها و ایجاد رعب و وحشت در مردم این نواحی شده است؛ ورود ۱۳ هواپیما حامل نیرو، مهمات و اسلحه برای مهاجمان ضدانقلاب از ترکیه به عراق؛ هشدار اطلاعات سپاه ارومیه درمورد احتمال وقوع درگیری بین مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای خودی در روز آینده.

۳ ادامه درگیری های شدید نیروهای مسلح خودی با گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: کشته شدن ۴۱ مهاجم در درگیری سه راهی سنندج - مریوان و ۴ مهاجم دیگر در درگیری آبادی نی آباد (از سنندج به طرف مریوان)؛ تیراندازی مهاجمان مسلح ضدانقلاب به سوی فرمانده و افراد سپاه روانسر و کامیاران در آهنگران و احتمال کشته شدن ۳ نفر از مهاجمان؛ حمله آتشباری افراد کومه له و فدائیان خلق به مقر سپاه و محل استقرار ارتش در جاده توبره ریز و کشته شدن ۶ نفر از اهالی محل؛ درگیری بین گروه رزمی تیپ یک اسلام آباد مستقر در ارتفاعات شمال قلخانی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه بیو نیج؛ حمله آتشباری افراد مسلح به پایگاه ارتش در ارتفاعات غربی پاسگاه ژاندارمری کامیاران؛ حمله عناصر ضدانقلاب به ارتفاعات قریه نوریاب و اطراف آن و شلیک ۴ خمپاره به سوی این روستا؛ درگیری در پاسگاه مرزی خانه شور بین افراد سپاه پاسداران و فدائیان امام خمینی با مهاجمان مسلح غیرقانونی؛ انفجار بمب در درمانگاه آغداشت ارومیه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب ساعتی در زیر پل مرگ سنجابی در منطقه خوره؛ اقدام عناصر کومه له به عبوردادن یکی از گروگان هایشان از روی مین؛ آزادشدن ۵ تن از پاسداران و سربازانی که در جریان درگیری های مهاباد در سال گذشته و اوایل امسال دستگیر شده بودند؛ اقدامات دفتر ویژه کردستان مستقر در نخست وزیری.

۴ تشدید تحرکات مرزی عراق و گروه های سیاسی مسلح معاند با نظام در کردستان و خوزستان؛ دو مطلب از نامه مردم دراین باره و هشدار به مسئولان کشور.

۵ تحریکات و تبلیغات شدید گروه های سیاسی در شهرها و روستاهای مختلف در قالب دامن زدن به اعتصابات و تحصن ها، اغلب باعث ایجاد درگیری هایی میان هواداران آنها و مخالفینشان می شود: اطلاعیه سپاه پاسداران ملایر درخصوص دستگیری ۱۲ تن از دیپلمه های بیکار که قصد اشغال فرمانداری این شهر را داشتند؛ برخورد و درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و مخالفان آنها در صومعه سرا؛ فعالیت شدید گروه های چپ در مسجدسلیمان و نگرانی مسئولان امور انتظامی استان خوزستان.

ادامه و تشدید فعالیت گروه های سیاسی چپ به ویژه هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در آبادان در آستانه تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه سینما رکس آبادان به بهانه حمایت از

۱ بازماندگان و خانواده های شهدای این فاجعه؛ راه پیمایی ده ها هزار نفر از مردم آبادان به مناسبت فرارسیدن دومین سالگرد فاجعه سینما رکس و صدور قطعنامه ای مبنی بر محکوم کردن هرگونه فرصت طلبی و سوءاستفاده از خون شهدای این فاجعه و درخواست رسیدگی عاجل به این پرونده.

۲ محورهای مهم سخنان امام خمینی در جمع عده ای از مردم کرمانشاه: تأکید بر ضرورت شکل گیری نظام جدید و استقرار ارکان آن؛ تکیه بر مردمی بودن مسئولان کشور و اسلامی بودن مضمون و مقصود حرکت نظام.

۳ اخراج ۷ تن از دانشجویان ایرانی که دو هفته پیش مقابل سفارت امریکا در لندن دستگیر شده بودند به حکم دادگاه های انگلیس؛ قرار محاکمه ۱۲ دانشجوی ایرانی که در تظاهرات ۱۷ مردادماه جاری در رم دستگیر شده بودند.

۴ گزارش های متعدد درباره اوضاع اقتصادی دو کشور ایران و عراق که به شدت به نفت متکی هستند: مصاحبه وزیر نفت ایران درباره فعالیت هماهنگ دو رژیم عراق و عربستان در سازمان اوپک و اقدام عراق به پر کردن جای خالی ایران در بازار فروش نفت؛ گزارش رئیس کل بانک مرکزی ایران درباره برخی مشکلات اقتصادی ایران ازجمله کاهش صادرات نفت و کسری بودجه و تورم اقتصادی که پس از جنگ جهانی دوم بی سابقه بوده است؛ گزارش روزنامه عربی زبان الشرق الاوسط به نقل از خبرگزاری فرانسه از تهران درباره اوضاع اقتصادی ایران.

گزارش روزشمار ۲۹/۵/۱۳۵۹

۵ اقدام جدید رژیم عراق در اخراج اتباع پاکستانی و افغان مقیم این کشور ازطریق مرز مهران به استان ایلام، اطلاعیه استاندار ایلام دراین مورد؛ مصاحبه معاون سیاسی استاندار ایلام درباره طرح وسیع عراق برای عربی کردن نوار مرزی خود با ایران.

۶ ازسرگیری حملات عراق علیه پاسگاه های مرزی ایران: حمله زمینی ارتش عراق به پاسداران مستقر در پاسگاه قلعه سفید و پرویز با پشتیبانی هوایی و آتشباری توپخانه؛ حمله آتشباری عراق به پاسگاه رضاآباد ایلام، تجاوز دو هواپیمای عراقی در همین منطقه به حریم هوایی ایران؛ ادامه تحرکات مرزی عراق در قالب تقویت پاسگاه های مرزی و استحکامات و تجهیزات نظامی و شناسایی های هوایی در منطقه یرخان، پاسگاه منظریه، منطقه چارکلا و سرغزل و پاسگاه محمدخدر عراق؛ گزارش مرزبان مهران از مشاهده اشیاء نورانی در شب که در ارتفاع بسیار بالا در حرکت هستند؛ تقویت نیروهای عراق در تمام مرز خوزستان تا شلمچه و احداث سنگرهای کمین در تمام این نقاط؛ تجاوز یک فروند هواپیمای شکاری ناشناس به حریم هوایی ایران در مرز شلمچه.

۷ نامه جمعی از دانشجویان مسلمان خوزستانی درباره افزایش شدید تبلیغات رادیو تلویزیونی کشورهای حوزه خلیج فارس با هدف بزرگ نمایی و سیاه نمایی مشکلات موجود در خوزستان و نیز جذب مردم عرب این منطقه.

موج جدید حملات مهاجمان مسلح غیرقانونی در مناطق غرب کشور ازجمله حملات ۲۴ ساعت گذشته به مناطق بیو نیج، کرند، کامیاران، پاوه و کرمانشاه؛ تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین که خبر از توطئه جدیدی با حمایت مستقیم رژیم عراق می دهد: تشکیل جلسه ای با شرکت نمایندگان گروه های سیاسی مخالف دولت ایران در مناطق کردنشین با حضور احمد ملاقادر و بهاءالدین نوری از سران حزب شیوعی عراق و جلال طالبانی در حوالی مرز پیرانشهر؛ گزارشی درمورد ملاقات بختیار با عزالدین حسینی؛ احتمال حمله مهاجمان ضدانقلاب در غرب کشور با همکاری زمینی و هوایی

۱ عراق و درخواست پرواز شناسایی ازسوی ستاد مشترک ارتش ایران؛ مبنی بر احتمال درگیری دیگری از منطقه سردشت تا بلندی های کالیشن و درخواست فرمانده سپاه پاسداران مرکز آماده باش پایگاه های شکاری تبریز و همدان؛ تحرکات دیگر گروه های مزبور در مناطق روستای کلاته و پاسگاه تیژتیژ، اطراف مریوان، و منطقه قطور؛ دستبرد ۵ فرد مسلح ملبس به اونیفورم های ارتشی به بانک ملی بخش "صحنه" کرمانشاه.

۲ دو گزارش تکان دهنده درباره شهر تکاب و روستاها و راه های اطراف آن که وضعیت امنیتی ناپایدار این منطقه و مردم این دیار را منعکس می سازد. (ضمیمه دارد)

۳ کشف شبکه ها و وسایل جاسوسی در مناطق مختلف ایران ازجمله: گزارش سپاه گیلان درخصوص مشاهده اشیاء نورانی و ماهواره های جاسوسی شوروی در حریم فضایی ایران، دستگیری یک شخص روسی درارتباط با گروه های چپ داخلی و اخراج وی از ایران؛ کشف دو خانه تیمی مجهز به وسایل مخابراتی و ارتباطی با تلاش پاسداران کمیته تهران.

۴ گزارش فرمانده سپاه مرکز به سپاه اهواز درباره حرکت یک لنج حامل مهمات و سلاح قاچاق ازطریق مسقط و عمان که بناست در بندر گواتر تخلیه و با انتقال به بلوچستان ایران بین سران عشایر این منطقه تقسیم شود؛ گزارش میرسلیم، معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، درباره وضعیت امنیتی استان سیستان و بلوچستان.

۵ ادامه برخوردهای گروه های سیاسی و مخالفان آنها در شهرها و روستاهای کشور: راه پیمایی اعتراض آمیز اهالی و کسبه نازی آباد تهران درپی آزادی ۶ تن از طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) که در روز ۲۶ مردادماه در یک درگیری گروهی دستگیر شده بودند؛ هجوم به کتاب فروشی هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در بندر گناوه و نامه شکوائیه کانون دانش آموزان مسلمان به دادسرای انقلاب اسلامی بوشهر دراین مورد؛ اعتراض هواداران سازمان چریک های فدایی خلق (اکثریت) به حکم دادگاه انقلاب بهشهر درمورد یکی از هواداران این سازمان؛ ادامه نزدیکی گام به گام مناسبات جریان بنی صدر و مجاهدین خلق (منافقین) که از مدت ها پیش به صورت نامه نگاری به رئیس جمهور یا انتشار اطلاعیه های سازمان در روزنامه انقلاب اسلامی (وابسته به جریان بنی صدر) آغاز شده است: انتشار نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به دادستان کل کشور درمورد اشغال ساختمان ها و برخورد برخی نهادهای رسمی با این سازمان در روزنامه امروز انقلاب اسلامی.

۶ صدور حکم انتصاب نخست وزیری محمدعلی رجایی ازسوی بنی صدر پس از چند هفته مناقشه بر سر تعیین و انتخاب نخست وزیر.

۷ افزایش و حضور چشمگیر ناوگان های جنگی امریکا و تفنگ داران دریایی این کشور در اقیانوس هند و خلیج فارس که باعث ایجاد نگرانی هایی در جمهوری اسلامی ایران شده است؛ تشکیل جلسه شورای امنیت ملی در همین ارتباط و مصاحبه بنی صدر، فرمانده نیروی دریایی و فرمانده نیروی هوایی در پایان این جلسه.

۸ نامه ادموند ماسکی، وزیر امور خارجه امریکا، به نخست وزیر جدید ایران، محمدعلی رجایی و درخواست مذاکره مستقیم برای حل مسائل بین دو کشور ازجمله مسئله گروگان های امریکایی؛ مصاحبه هفتگی آیت الله بهشتی، رئیس دیوان عالی کشور، با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره مسائل گوناگون ازجمله وضعیت آزادی گروگان های امریکایی؛ تصویب طرح کمیسیون خارجه مجلس شورای اسلامی مبنی بر جواب دادن به نامه ۱۸۵ نماینده کنگره امریکا، در جلسه امروز مجلس.

۱ ادامه تنش و سردی روابط و مناسبات میان ایران و شوروی: اطلاعیه وزارت امور خارجه ایران مبنی بر اخطار ۲۴ ساعته به دولت شوروی برای تعطیل کردن یکی از دو کنسولگری خود در رشت؛ گفت وگوی یک مقام وزارت خارجه ایران با خبرنگار کیهان درباره علل اصرار ایران بر داشتن کنسولگری در شهر دوشنبه تاجیکستان.

ضمیمه گزارش۳۱۴: وضعیت امنیتی بیجار، دیواندره، تکاب و اطراف آن و موقعیت سپاه و نیروهای مستقر در این شهرها.

گزارش روزشمار ۳۰/۵/۱۳۵۹

۲ ادامه بحران روزافزون در روابط و مناسبات سیاسی ایران و عراق: نامه نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل به دبیرکل این سازمان که در آن ضمن تکرار ادعای عربی بودن جزایر سه گانه ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک اظهارات وزیر امور خارجه ایران را مبنی بر صحت اسناد تاریخی مالکیت ایران بر این سه جزیره، نادرست شمرده است؛ ادعای مشابه امارات متحده عربی درخصوص جزایر سه گانه.

۳ ادامه روند چرخش عراق به سوی غرب: گزارش نشریه وال استریت ژورنال از قراردادهای تازه شرکت های فرانسوی با عراق برای ایجاد یک کارخانه صنایع الکترونیکی و تولید رادار برای دفاع ساحلی؛ ملاقات معاون نخست وزیر لوگزامبورک و رئیس شورای وزرای جامعه اروپا با صدام حسین در بغداد؛ ادامه تشنج و بحران در روابط سیاسی عراق و سوریه: استقرار بیش از ۵۳ هزار سرباز مصری در عراق برای حمله به سوریه و مقابله با انقلاب اسلامی؛ اخراج سفیر عراق به همراه ۹ نفر از کارکنان این سفارت خانه از سوریه.

۴ تحرکات مرزی و نقل وانتقال نیرو و ادوات نظامی امروز عراق در منطقه عمومی قصرشیرین: حمله آتشباری سنگین عراق به پاسداران مستقر در تپه های زیدیحیایی، تنگ هوان و تنگ توچاله؛ حرکت دو ستون زرهی ارتش عراق از طرف پرویزخان و چارکلا به ناحیه خانقین؛ حرکت یک ستون زرهی عراق در جاده عراق به سوی یدخان و امکان حمله به خاک ایران؛ اخراج ۵ نفر دیگر از عراقی های ایرانی الاصل به سوی مرز خسروی؛ تجدید سازمان نیروهای عراقی در خطوط مرزی مهران و صالح آباد؛ تجاوز یک فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی مهران؛ تقویت زرهی و نیرو در پاسگاه پلکانه عراق؛ اقدامات مهندسی و حفر سنگرهای هلالی شکل در دو روز گذشته ازسوی عراق در منطقه مرزی خیّن تا شلمچه در مرز خرمشهر.

۵ تشنج و درگیری شدید در بخش ها و محله هایی از آبادان میان طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ با مردم انقلابی که به شهادت یک نفر به نام جاسم بنی رشید انجامید؛ حکم دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر مبنی بر ممنوعیت فعالیت های چند گروه سیاسی ازجمله سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده تا تعیین تکلیف آنها ازسوی مجلس شورای اسلامی؛ بازتاب درگیری امروز و نیز حکم دادسرای انقلاب در رادیو لندن.

تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی به صورت نقل وانتقال نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی تدارکاتی عراق: تحرکات وسیع این گروه ها در اطراف اشنویه و پیرانشهر، تشکیل جلسه هماهنگی گروه های مسلح ضدانقلاب با حضور پالیزبان، بختیار، صدام حسین و دیگران در عراق؛ انتقال ۴۰۰ قبضه خمپاره انداز، آر.پی.جی۱۱ و چندین توپ توسط نمایندگان شیخ جلال حسینی و عبدالرحمن ذیبی ازطریق مرز پنجوین به ایران و منطقه مهاباد؛ ورود روزانه اسلحه از عراق به ایران در منطقه سردشت و تقسیم آن در میان مردم؛ تحویل ۶ دستگاه تراکتور حامل مهمات خمپاره و کلاشینکف از

۱ مرز "بایوه ستوه" عراق به پیشمرگ های کرد مستقر در "سیاه فاوهه" جهت حمله به پادگان مریوان.

۲ نشانه های وقوع درگیری های تازه میان ارتش و سپاه با گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق مهاباد، سردشت و اطراف آن: حمله گروه های ضدانقلاب به پادگان لشکر۶۴ ارومیه؛ حمله مهاجمان مسلح به شاهین دژ؛ تلاش ضدانقلاب برای به آتش کشیدن مخزن نفت میاندوآب؛ ادامه هماهنگی سپاه و ارتش برای پاک سازی مهاباد و اطراف آن؛ ادامه پاک سازی روستاهای اطراف مریوان و کشته شدن ۴ نفر از مهاجمان؛ حمله افراد ضدانقلاب به یگان های لشکر ارتش در اشنویه؛ ادامه پاک سازی در حومه کامیاران و دستگیری ۵۰ تن از عناصر غیرقانونی؛ آتشباری توپخانه ارتش ایران بر روی دهکده های نجمه، بوئین پایین، کانی سود، صدبار و دوراهی بکره تا شعاع ۱۵ کیلومتری.

۳ آموزش چریکی نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد زیر نظر نیروهای زبده تیپ نوهد برای اجرای عملیات پاک سازی در مناطق تحت نفوذ گروه های مسلح غیرقانونی؛ اقدام عراق به تقسیم پول در روستاهای مرزی ایران برای تطمیع مرزنشینان و استخدام مزدور.

۴ کشف یک خانه تیمی و مخفیگاه عوامل کودتای نافرجام اخیر متعلق به امیرهوشنگ نور، سرهنگ بازنشسته ارتش و رابط میان کودتاچیان، در شمیران تهران؛ دستگیری یکی دیگر از عوامل فراری کودتا در ساری.

۵ سرمقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی تنها یک شب پس از صدور حکم نخست وزیری محمدعلی رجایی، مطالب مندرج در این سرمقاله هم حاکی از بالابودن توقعات از دولت جدید است و هم تصویری کوتاه از چشم انداز مقابل؛ یعنی مشکلات پیش روی دولت رجایی را منعکس ساخته است.

گزارش روزشمار ۳۱/۵/۱۳۵۹

۶ ادامه تجاوزات و حملات مرزی عراق: عملیات مشترک عراق و مهاجمان ضدانقلاب داخلی علیه نیروهای ایرانی در تنگ هوان، کشیده شدن این عملیات به تیله کوه و آتشباری ارتش عراق تا ساعت ۱۲ شب؛ مشاهده تعدادی هواپیما و بالگرد در ارتفاع بالا در غرب کشور (سنندج - کرمانشاه)؛ آماده باش درجه یک نیروهای مسلح خودی در مناطق غرب و خوزستان باتوجه به حملات و تحرکات اخیر عراق و عوامل داخلی وابسته به این رژیم.

۷ تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در قالب جاسوسی، تخریب و انفجار خط لوله های نفت و گاز و حمل سلاح قاچاق به داخل ایران در منطقه خوزستان: انفجار چند رشته از خطوط انتقال گاز در فاصله ده کیلومتری پاسگاه بهمن شیر آبادان، درگیری اعضای گروه تحقیق ستاد عشایر با دو سرنشین موتورسیکلت حامل سلاح و مهمات در بازار سپه؛ اطلاعیه دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر درمورد خلع سلاح عمومی مناطق هم جوار مرزی.

۸ فضای ملتهب آبادان و خرمشهر درپی درگیری های دیروز و امروز در این دو شهر: سخنان امام جمعه آبادان باتوجه به درگیری خونین دیروز در این شهر؛ درگیری امروز هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در خرمشهر با اعضای انجمن اسلامی این شهر؛ اعتراض حزب توده شاخه آبادان به حکم دادسرای انقلاب این شهر مبنی بر ممنوعیت فعالیت چند گروه سیاسی ازجمله حزب توده؛ نامه اعتراض آمیز حزب توده سازمان شهرستان خرمشهر به دادگاه انقلاب این شهر و سپاه پاسداران درخصوص تصرف و تخریب اموال موجود در دفتر این حزب در خرمشهر. (ضمیمه دارد)

وضعیت بحرانی و همراه با درگیری در مناطق کردنشین به خصوص در نقده، مهاباد، اشنویه و نیز

۱ جوانرود: حمله مهاجمان ضـدانقلاب به پاسـگاه شیطان آباد نقـده؛ اسـتقرار عناصـر ضدانقلاب در دره قاسـملو و کنترل ارتفاعات و راه عبوری "ناناس" و تیرانـدازی های شـبانه آنان به پاسـگاه ژاندارمری؛ درگیری شدید و حمله افراد مسـلح غیرقانونی به پاسداران در حوالی گردنه (پـل) ساروق در بخش تکاب؛ آماده باش کلیه نیروهای سـپاه در غرب کشور باتوجه به وضـعیت بحرانی منطقه و درخواست انتقال سپاه مهاباد به پادگان این شـهر؛ درخواست فرمانده سپاه ارومیه برای اعزام ۴۰۰ نیروی پاسدار جهت حمله به منطقه مهاباد؛ درگیری در ده "درزیـان" از توابع مریـوان؛ در خونین ترین درگیری در منطقه جوانرود، ۸ تن از نیروهای سـپاه براثر کمین کومه له به شـهادت رسـیدند؛ اقدام افراد کومه له به تیرباران سه تن از پاسداران اسیر در دست این گروه.

۲ ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام با حمایت بیشتر و آشکارتر دولت عراق در مناطق کردنشین: آماده باش لشکر عراق، تأیید خبر قصـد حمله ۳۰ فرونـد هواپیمـا به ایران؛ اقـدام عـده ای از افراد ضـدانقلاب به تجمع، سـنگرگیری و نصب خمپاره انـداز در ارتفاعات اطراف نوسود و دوآب که به وسـیله هواپیماهای عراقی به آنها آذوقه و مهمات می رسـد؛ پیام فرمانـده سـپاه مرکز مبنی بر قصـد مهاجمان مسـلح غیرقـانونی برای یک حمله وسـیع ازطریق مناطق ماکو، سـلماس، شاهین دژ، تکاب، سـراب، زنجان تا قصرشـیرین در اواخر مرداد و اوایـل شـهریور؛ گزارش سـپاه غرب کشور از وضـعیت تحرکـات و اقـدامات کلی گروه هـای ضـدانقلاب بـا حمایت عراق؛ گزارش سـتاد مشترک ارتش از آخرین وضـعیت تحرکات ارتش عراق در حمایت از نیروهای مهاجم مسـلح ضدنظام؛ گزارش های متعددی از تجمعات این گروه ها و ملاقات های سران آنها برای هماهنگی و اقدامات آتی علیه نیروهای خودی.

۳ آمادگی سپاه و ارتش از یک سو و گروه های مسلح غیرقانونی از سوی دیگر برای یک درگیری بزرگ در مهاباد و اطراف آن و تلاش مسـئولان شـهر مهابـاد و سـران گروه هـای سیاسـی ضـدانقلاب برای حفـظ و کنترل شـهر و بحران پیش رو: انتشار اطلاعیه مشترک حزب دمکرات و سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق در شـهر مهاباد؛ ملاقات ۱۴ نفر از نماینـدگان مردم مهابـاد بـا اسـتاندار آذربایجـان غربی و موافقت اسـتاندار بـا درخواست آنهـا درمورد تمدیـد مهلت ورود ارتش به شـهر مهابـاد تا سوم شـهریور؛ سـخنان امام جمعه ارومیه درباره وضعیت امنیتی منطقه و گروه های مسلح ضدانقلاب.

۴ ادامه درگیری هـای طرف داران گروه هـای سیاسـی بـا مردم در شـهرهای مختلـف ازجمله در صومعه سـرا؛ دسـتگیری یـک عضو موثر مجاهدین خلق (منافقین) با مقادیر زیادی پول، اسناد و مدارک در جاده قم - اراک.

ضمیمه گزارش۳۳۳: گزارش خبرگزاری پـارس از تاریخچه وضـعیت گروه های سیاسـی در آبادان بعـد از انقلاب تا تاریـخ ۱۳/۱۰/۱۳۵۹ (یعنی حدود چهار ماه و نیم پس از شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران).

گزارش روزشمار ۱/۶/۱۳۵۹

۵ ادامه بحران در روابط و مناسـبات سیاسـی ایران و عراق: سـخنان شدیـداللحن یک عضو رهبری حزب بعث عراق به نماینـدگی از صدام حسـین علیه جمهوری اسـلامی ایران و متجاوزدانستن ایران در درگیری های مرزی؛ جمع آوری کتاب های مقاومت فلسطین و رژیم اردن از یگـان هـای مرزی عراق به دسـتور فرمانـدهی نیروهای گارد مرزی این کشور؛ عزیمت رئیس دربار امارات متحـده عربی به بغـداد برای تقدیم پیام رئیس این شیخ نشین به صدام حسین. (ضمیمه دارد)

اقدام مشترک ارتش عراق و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در حمله به تنگ ترشابه در شمال قصرشیرین؛

۱ هجوم افراد مسلح به پاسگاه های تنگ تورس و پل ذهاب، که این درگیری بعدازظهر به تنگ هوان و تپه رش کشیده شد؛ تجاوز دو میگ عراقی به حریم هوایی ایران در دو نوبت و شناسایی بر روی محور قصرشیرین، فعالیت چشمگیر نیروهای عراقی و سنگرکنی در اطراف پاسگاه های نی کنه و مانگاهول و احتمال حمله به پاسگاه های خسروآباد و حیدرآباد از گروهان خان لیلی؛ ورود نیروهای رزمی و تانک ها و نفربرهای جدید عراقی به مناطق مرزی کشور؛ خبر بی سیمی تیپ سه ابوذر مبنی بر قصد حمله هوایی عراق به منطقه قصرشیرین؛ اعلام حالت فوق العاده در سه استان کرمانشاهان، کردستان و ایلام. (ضمیمه دارد)

۲ افزایش محسوس تحرکات عراق در نقاط مرزی خوزستان و عدم آمادگی کامل نیروهای خودی: تیراندازی عناصر عراقی در نوار مرزی حوزه پاسگاه "خرمان" در مرز خرمشهر؛ شلیک گلوله های منور ازسوی نیروهای عراقی در مرز شلمچه؛ وخامت روزافزون اوضاع در منطقه مرزی خرمشهر: دستور نیروی زمینی ارتش به لشکر۹۲ زرهی برای ارائه گزارش ساعت به ساعت از وضعیت این منطقه؛ گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره قصد حمله عراق و بازپس گیری مناطقی که طبق معاهده الجزایر ادعای ارضی بر آنها دارد و نیز عدم آمادگی نیروهای نظامی خودی در این مناطق؛ آماده باش کامل یگان های زرهی عراق در استان بصره و لغو مرخصی نیروهای نظامی؛ افزایش اقدامات حفاظتی و مراقبتی ازسوی گارد ساحلی ژاندارمری آبادان درپی تحرکات عراق در منطقه البدره و زرباطیه؛ تجاوز ۱۰ فروند هواپیمای عراقی از طرف تپه ۳۴۳ به سمت دزفول.

۳ افزایش تحرکات و فعالیت عوامل داخلی وابسته به عراق در خوزستان: مهار کامل آتش سوزی مهیب شب گذشته که براثر انفجار در لوله های گاز ایستگاه ۷ آبادان - ماهشهر رخ داده بود در ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد امروز، کشف و خنثی سازی دو بمب در نزدیکی فلکه شهداء اهواز؛ کشف و خنثی سازی یک بمب قوی در روستای فنیخی از توابع بستان؛ انفجار بمب در خانه ای در دزفول؛ گزارش سپاه خرمشهر درباره عبورومرور شبانه و صبحگاهی عناصر نفوذی وابسته به عراق از مرز آبی اروند؛ نفوذ عناصر محلی و بومی برای کسب اطلاعات از عراق توسط سپاه دشت آزادگان به منظور پیشگیری از نفوذ مکرر جاسوسان عراقی؛ دستگیری یک جاسوس عراقی که در لباس روحانیت به منظور جاسوسی و ترور به ایران فرستاده شده بود و تحویل وی به دادگاه انقلاب خوزستان در اهواز.

۴ وضعیت بحرانی مناطق غرب کشور: ادامه عملیات پاک سازی منطقه شمال کامیاران و گزارش های متعدد دراین زمینه؛ اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور خطاب به مردم نواحی شمال غرب کامیاران؛ گزارش های متعددی درباره تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب با هدایت و پشتیبانی عراق در مناطق کردنشین.

۵ عملیات نیروهای ویژه سپاه پاسداران در شهر مهاباد و ترور چند تن از سران نظامی حزب دمکرات کردستان ازجمله سرگرد عباسی مسئول عملیات نظامی این حزب؛ تمهیدات خاص سپاه برای ورود پاسداران به شهر مهاباد با لباس ارتشی؛ درگیری میان اکیپ گشتی پاسگاه آغ بلاغ در قریه سنگر از توابع اشنویه با مهاجمان مسلح معارض با نظام؛ اقدام سارقان مسلح به ایجاد راهبندان در گردنه قوشچی به قصد غارت اتومبیل های عبوری؛ پایان عملیات پاک سازی هفت روستای تابع شهرستان سلماس؛ پایان مهلت خلع سلاح در ماکو؛ تحرکات چشمگیر گروه های مسلح غیرقانونی در استان آذربایجان غربی باتوجه به وضعیت خاص و بحرانی مهاباد و شهرهای اطراف آن.

۶ اطلاعیه سپاه پاسداران اصفهان درخصوص کشف یک شبکه وسیع جاسوسی در دایره اسقفی ایران در اصفهان و دستگیری اکثر عوامل و عناصر این شبکه وسیع.

ص: ۱۲۴۶

۱ سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی درباره تأثیر تعیین کننده مسئله گروگان ها بر سرنوشت انتخابات ریاست جمهوری در امریکا و نیز محتمل دانستن اجرای توطئه تازه ای که هفته پیش ازسوی خبرنگار امریکایی جک اندرسون افشا شد.

۲ نگرانی مسئولان نظامی و انتظامی کشور و نیز مردم نواحی مرزی از تحرکات و نقل وانتقال های ناوگان های امریکایی در خلیج فارس و دریای عمان: گزارش ستاد مشترک ارتش از وضعیت تحرکات مناطق مرزی، به ویژه شرق کشور؛ گزارشی از ورود عده ای از چریک های آموزش دیده بلوچ ایرانی، افغانی و پاکستانی به پایگاه "اتحادیه بلوچستان" "نظرآباد" به قصد حمله به پاسگاه ها و سپاه پاسداران و ترور روحانیون و افراد دیگر.

۳ انتشار گزارش کمیسیون بررسی علل شکست نظامی امریکا در حمله به طبس و نجات جان گروگان های امریکایی.

۴ وضعیت درآمد ارزی ایران از محل صادرات نفت در نیمه اول سال، پیش بینی آن تا پایان سال ۵۹ باتوجه به تحریم اقتصادی غرب علیه ایران و اشاره به کسری شدید بودجه، در مصاحبه وزیر نفت با خبرگزاری پارس.

ضمیمه گزارش۳۳۸: مروری بر سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت.

ضمیمه گزارش۳۳۹: گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع منطقه غرب کشور (تحرکات عراق و ضدانقلاب).

گزارش روزشمار ۲/۶/۱۳۵۹

۵ ادامه درگیری های مرزی ایران و عراق در مناطق مرزی قصرشیرین ازجمله تیله کوه، تنگ هوان و گرده نو؛ اعلام وضعیت فوق العاده و آماده باش و رعایت خاموشی در مناطق غرب کشور باتوجه به نقل وانتقال های نظامی وسیع عراق در هفته گذشته در مقابل مرزهای ایران؛ گزارشی از وضعیت ضعیف پدافندی نیروهای مسلح خودی در مناطق غرب کشور؛ حضور صدام حسین در مرز باویسی و دستور مستقیم وی برای حمله به این مناطق؛ گزارش فرمانده سپاه پاسداران قصرشیرین از باقی بودن مشکلات موجود در این منطقه و نیز احتمال حمله سراسری عراق در هفته آینده؛ تجاوز هوایی یک هواپیمای شکاری عراق برای شناسایی مناطق سومار و نفت شهر؛ تقویت زرهی و نیروهای عراق در مرز مهران روبه روی پاسگاه هلاله.

۶ تحرکات مرزی عراق در قالب نقل وانتقال و تقویت نیرو و تجهیزات نظامی و ادامه شناسایی در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان: دیدبانی و شناسایی در اروندرود توسط یک کشتی عراقی؛ تقویت تجهیزات و استحکامات در فاو و روبه روی شلمچه؛ ورود ۱۵۰ نظامی عراقی به شهرهای آبادان، خرمشهر و اهواز برای جاسوسی و تماس با عوامل داخلی خود در منطقه زرگان اهواز.

ادامه تحرکات و حملات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین ازجمله درگیری در ده شیخ از توابع جوانرود؛ درگیری در منطقه کرند و بیو نیج؛ بازداشت چهار نفر از اهالی کرند به جرم همکاری با ضدانقلابیون؛ تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در ارتفاعات نوریاب از توابع پاوه؛ اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور خطاب به اهالی روستاهای منطقه شمال غرب کامیاران مبنی بر ترک محل سکونت خود باتوجه به شروع پاک سازی این منطقه؛ تحرکات دیگر گروه های ضدانقلاب در اطراف سقز، برده پهن و... ؛ بحرانی بودن اوضاع و درگیری های پراکنده در مناطق اطراف مهاباد ازجمله درگیری در شاهین دژ، نفوذ ضدانقلاب در روستاهای اطراف میاندوآب و مشکلات ناشی از آن برای اجرای طرح های عمرانی در این منطقه؛ ادامه تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق اطراف ارومیه، سه راهی نقده به طرف

۱ ارومیه، مسیر بانه به سردشت و نوسود؛ پاک سازی هشت روستای اطراف تکاب؛ مصاحبه فرمانده عملیاتی سازمان پیشمرگان مسلمان کرد درباره تاریخچه این سازمان و مشکلات کردستان به ویژه در زمان دولت موقت، مشکلات فعلی مناطق کردنشین و راه حل بحران در کردستان. (ضمیمه دارد)

۲ پاسخ علامه احمد مفتی زاده به درخواست مردم کردستان مبنی بر پذیرش رسمی مسئولیت "مفتی کردستان".

۳ ادامه درگیری ها و مناقشات پراکنده میان هواداران گروه های سیاسی و مخالفان آنها در شهرهای مختلف ازجمله در آمل، بابل و نور؛ تعطیلی کلیه دفاتر گروه های سیاسی به دستور حاکم شرع بابل؛ کشف یک خانه تیمی متعلق به سازمان چریک های فدایی خلق در محله عباس آباد تهران؛ نامه سازمان مجاهدین خلق (منافقین) خطاب به آیت الله موسوی اردبیلی و اعتراض و محکوم کردن اشغال دفاتر و مراکز سازمان در سراسر کشور؛ درپی اشغال دو روزه استانداری همدان توسط گروهی از روستایاران در اعتراض به قطع مستمری خود، طرح روستایاری همدان منحل شد.

۴ ادامه تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق شرقی و جنوبی کشور: تحرکات و ایجاد پایگاه نظامی توسط افراد مزبور در سیرگان یا سیرجاه نزدیک چاه بهار؛ رؤیت ۸ شیئی نورانی در آسمان چاه بهار؛ مشاهده هواپیما و بالگردهای مشکوک هرشب در منطقه گلشن طبس؛ تحرکات ناوگان امریکا در نزدیکی سواحل کنگان در بوشهر؛ تحرکات سران قشقایی در منطقه بوشهر.

۵ آغاز محاکمه چهار تن از متهمان به شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته؛ دستگیری گروهی از اعضای یک شبکه مرتبط با عوامل کودتای اخیر در سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران؛ گزارش هفته نامه ساندی تایمز از ملاقات اخیر شاپور بختیار و اویسی در ورسای.

۶ ادامه بحث و رایزنی و گمانه زنی درمورد ترکیب اعضای کابینه رجایی در محافل رسمی و رسانه ای؛ سخنان رئیس مجلس شورای اسلامی درباره علل تأخیر در معرفی کابینه ازسوی نخست وزیر؛ ملاقات پیش ازظهر امروز رجایی و بنی صدر و گفت وگو درباره ترکیب کابینه، سکوت رجایی بعد از این دیدار و مصاحبه بنی صدر که حاکی از عدم دستیابی به تفاهم کامل است.

۷ تصویب اعتبارنامه علی اکبر معین فر، نماینده مردم تهران؛ نامه اعتراض آمیز گروهی از نهادهای انقلابی و نمایندگان آبادان به مجلس شورای اسلامی درمورد تصویب اعتبارنامه نمایندگی معین فر.

۸ مصاحبه تلویزیونی صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه، درباره مسائل مختلف کشور ازجمله سیاست خارجی و مسئله گروگان های امریکایی؛ وی در مصاحبه با مجله تایم گفت که از مجلس شورای اسلامی خواسته است تا از طرح محاکمه گروگان ها صرف نظر کند.

ضمیمه گزارش۳۵۱: بخش هایی از مصاحبه یکی از فرماندهان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد.

گزارش روزشمار ۳/۶/۱۳۵۹

۹ سرفصل های دیپلماسی جاری عراق: ادامه تشدید دشمنی با ایران در کنار تلاش برای بهبود روابط و مناسبات با کشورهای عربی ازجمله عربستان سعودی و مصر؛ مصاحبه خبرگزاری پارس با سفارت عراق درباره حضور ده ها هزار سرباز مصری در عراق و نیز اخراج عراقی های ایرانی الاصل از این کشور؛ یادداشت اعتراضآمیز عراق به ایران درباره جزایر سه گانه در خلیج فارس.

انتشار اعلامیه ای در رم ازطرف گروهی به نام "کمیته حراست از انقلاب اسلامی" که ضمن آن، شرکت های ایتالیایی و فرانسوی که

وسایل علمی و اطلاعات اتمی در اختیار دولت عراق می گذارند، مورد تهدید قرار

ص: ۱۲۴۸

۱ گرفتند؛ ادعای رادیو اسرائیل مبنی بر اینکه کمیته مذکور توسط هواداران آیت الله خمینی اداره می شود.

۲ ادامه تجاوزات مرزی، درگیری و نقل وانتقالات ارتش عراق در هر سه جبهه غرب، میانی و جنوب: اجرای آتش توپخانه و تانک نیروهای عراقی روی منطقه باویسی در غرب قصرشیرین؛ محاصره مناطق مربوط به تنگ ترشابه، تنگ هوان و تپه رش به دست نیروهای بعث عراق و دفاع نیروهای ایرانی؛ عملیات مشترک و هماهنگ مهاجمان مسلح داخلی با نیروهای عراقی و حمله به مناطق تنگ ترشابه، تیله کوه، برارعزیز و بیشگان؛ تمرکز نیروهای عراق در مرز نوسود به همراه تسلیحات سنگین؛ ادامه تحرکات ارتش عراق در قالب تقویت یگان های پیاده و زرهی و نیز ساخت استحکامات و راه های مواصلاتی در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام؛ هشدار رکن دوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی درباره تحرکات شدید ارتش عراق در مناطق هم جوار مرزی قصرشیرین و ایلام؛ افزایش چشمگیر تحرکات مرزی عراق در مناطق مرزی خوزستان، به ویژه در مرز آبی خرمشهر و آبادان؛ ایجاد مزاحمت قایق های گشتی عراق برای لنج های ایرانی در رودخانه اروند.

۳ تشکیل اولین جلسه دادگاه ویژه رسیدگی به فاجعه سینما رکس آبادان در محل سینما نفت با گذشت دو سال از فاجعه آتش سوزی سینما رکس و پس از ماه ها جنجال آفرینی گروه های چپ و ضدانقلاب.

۴ پاک سازی و درگیری در مناطق کردنشین به ویژه محور کامیاران - گازرخانی؛ درگیری بین فدائیان امام خمینی و گروهی از مهاجمان مسلح در جریان پاک سازی در مسیر گرده نو - ازگله؛ گزارش های متعدد از تحرکات و نقل وانتقال های گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت دولت عراق در مناطق مختلف کردنشین ازجمله روستاهای اطراف سنندج؛ پخش سخنرانی مسعود رجوی از رادیو صدای کردستان.

۵ اعلام عدم آمادگی سپاه و ارتش برای حمله گسترده به عوامل مسلح ضدانقلاب در مهاباد در جلسهٔ مشترک فرماندهان این دو نیروی نظامی؛ ادامه وضعیت بحرانی و ناآرامی در شهرهای بوکان و مهاباد؛ اقدام مهاجمان مسلح ضدانقلاب به تیراندازی های شبانه در سطح شهر بیجار.

۶ بررسی پاره ای مشکلات عمرانی و به تعویق افتادن طرح های آبادانی در مناطق کردنشین آذربایجان غربی که باوجود آزادسازی بخش های عمده ای از شهرها و روستاها، همچنان باقی است؛ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش در تکذیب شایعات اخیر مبنی بر کمبود ارزاق عمومی در سنندج.

۷ تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در شرق و جنوب کشور: اعزام تعدادی از اهالی ازبکستان شوروی و کمونیست های افغانی برای انجام مقاصد جاسوسی ازطرف دولت شوروی و افغانستان به ایران ازطریق مرزهای استان سیستان و بلوچستان و خراسان؛ ائتلاف حزب دمکرات بلوچستان، فدائیان و دیگر گروه های چریکی ضدانقلاب و فعالیت علیه جمهوری اسلامی در اطراف بلوچستان و مرزهای ایران و پاکستان؛ گسترش تحرکات سران و خوانین قشقایی در منطقه بوشهر و شهرهای هم جوار استان خوزستان.

۸ افشای مطالب تازه ای درمورد شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان توسط مسئول سپاه این شهر.

۹ اعدام ۱۰ تن دیگر از متهمان مرتبط با کودتای نافرجام اخیر با حکم دادگاه ویژه انقلاب اسلامی اصفهان؛ دستگیری افراد دیگری از شبکه کودتای نافرجام تیرماه گذشته، ازجمله یک سرتیپ و ۵ افسر کودتاگر از افراد لشکر خراسان مأمور خدمت در سنندج.

۱۰ عدم توافق نهایی میان محمدعلی رجایی و بنی صدر بر سر تعیین وزرای کابینهٔ جدید و ادامهٔ نامه نگاری میان نخست وزیر و رئیس

جمهور بر سر این موضوع.

۱ ادامه تنش و سردی در روابط دیپلماتیک ایران و شوروی: اطلاعیه سفارت جمهوری اسلامی ایران در شوروی، مبنی بر لزوم اقدام شوروی به انحلال کنسولگری خود در رشت؛ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مصاحبه با روزنامه واشنگتن استار: «مسکو سعی می کند ایران را در صحنه بین المللی منزوی کند.»

۲ تلاش های گروه های مختلف ضدانقلاب در خارج از مرزهای کشور ازجمله: طرح ریزی سلطنت طلبان ایرانی برای بازگرداندن قدرت شاه و بر تخت نشاندن رضا پهلوی در ایران و تشکیل به اصطلاح "دولت ایران" در تبعید؛ تصمیم نمایندگان دسته جات مخالف نظام ایران به تشکیل یک جبهه ایرانی آزاد و یک دولت دمکرات ملی.

گزارش روزشمار ۴/۶/۱۳۵۹

۳ ادامه بحران در روابط سیاسی ایران و عراق: اطلاعیه وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران خطاب به مراجع بین المللی علیه تعدیات و تجاوزات دولت عراق درزمینه اخراج اتباع عراقی ایرانی الاصل از آن کشور و گسیل آنان به سوی مرزهای ایران.

۴ سخنان صدام حسین در یک حرکت تبلیغاتی درجهت القاء ذهنی رهبری جهان عرب و به صدا درآوردن مجدد طبل های ناسیونالیزم عربی همراه با یک مانور نمایش قدرت؛ اعلام رسمی حمایت کامل کویت از تلاش جمهوری عراق برای دستیابی به رآکتور اتمی.

۵ بروز آثار وقوع انقلاب اسلامی ایران و تأثیرات آن بر مردم کشورهای حوزه خلیج فارس، در اجلاس امنیتی گروهی از وزیران کشورهای عرب در شهر طائف عربستان با کارگردانی سه کشور عراق، عربستان سعودی و مصر.

۶ گزارش های متعدد درباره تجمع و آرایش جنگی کاملاً مشهود نیروهای عراقی در نوار مرزی قصرشیرین و ایلام و تلاش ارتش عراق در فراهم کردن مقدمات یک درگیری گسترده؛ ادامه تحرکات عراق در منطقه مرزی آبادان و خرمشهر ازجمله اجرای مأموریت شناسایی هوایی به وسیله سه هواپیمای عراقی در منطقه پاسگاه خیّن خرمشهر و به موازات اروندرود، اعتراض رسمی مرزبان جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر به همتای عراقی خود درخصوص این تجاوز هوایی؛ تقویت پاسگاه شلمچهٔ عراق ازلحاظ نیرو و تجهیزات؛ انتقال تیپ۱۹ پیاده عراق از شمال این کشور به منطقه بصره.

۷ حزب دمکرات کردستان در اطلاعیه ای اعلام کرد به دلیل ترور سرگرد عباسی و یارانش، تا شب چهلم آنها ازطریق خرابکاری، ترور شخصیت ها و انفجار نقاط حساس، انتقام سختی از پاسداران و نیروهای ارتش مستقر در سقز و دیگر نقاط کردستان خواهد گرفت؛ گزارش های متعدد درباره تحرکات و نقل وانتقال عناصر ضدانقلاب و نیز نیروهای مسلح خودی در مناطق کردنشین ازجمله اطراف مهاباد؛ به گروگان گرفته شدن ۵۰۰ نفر - که اکثراً زن و کودک و مسافر هستند - به دست مهاجمان مسلح ضدانقلاب در مهاباد و بوکان.

۸ ادامه درگیری و زدوخورد میان نیروهای مسلح انقلاب و گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق مختلف کردنشین ازجمله اطراف مریوان، کامیاران، پاوه و نیز مناطقی در آذربایجان غربی: تحرکات و نقل وانتقالات گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق آویهنگ، بیساران، هوسه، توریور و حلوان و منطقهٔ مرزی نوسود؛ تحرکات و تجمع عناصر و گروه های مسلح غیرقانونی ازجمله کومه له با همراهی و حمایت تسلیحاتی دکتر شاکری در آبادی های سفیدکوه، ساوان و کوه کلوره؛ دستگیری دختری به نام سوسن اردلان از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق با هشیاری پیشمرگان مسلمان کرد در جریان بازدید از اتومبیل های راه سنندج - کامیاران.

۱ تصویب دو فوریت طرح ترمیم نواقص پاسگاه ها و جاده های مرزی مناطق غرب و جنوب غربی کشور در جلسه علنی امروز مجلس شورای اسلامی.

۲ ادامه تحرکات و فعالیت های گروه های مسلح معاند با نظام در شرق و جنوب کشور و ایجاد درگیری و ناامنی در این مناطق: درگیری تعدادی از افراد سپاه پاسداران ایرانشهر با اشرار در ۷۰ کیلومتری جاده خاش - ایرانشهر؛ پرواز مشکوک یک بالگرد در اطراف طبس؛ اقدام طرف داران خسرو قشقایی به ایجاد راه بندان و کمین برای پاسداران و تیراندازی به سوی ماشین های عبوری و بستن جاده شیراز - کازرون در نزدیکی روستای خان زینان و حمله به یکی از روستاها و ایجاد رعب و وحشت بین مردم.

۳ کشف و ضبط مقادیر زیادی مواد منفجره آماده و درحال ساخت و نیز اعلامیه های سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در بازرسی از محل ستاد این سازمان در کازرون؛ وقوع درگیری شدید میان طرف داران مجاهدین خلق (منافقین) و اعضای انجمن اسلامی استه کلا در آمل؛ راه پیمایی اعتراض آمیز گروهی از مردم از محل مسجد الزهراء شهرآرا به طرف پارک شهرآرا در تهران و تعطیلی کلیه کتاب فروشی ها و روزنامه فروشی های متعلق به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و دیگر گروه های سیاسی در اطراف این پارک.

۴ دیدار گروهی از علما و روحانیون کردستان (سنندج) با امام خمینی در حسینیه جماران و سخنرانی امام خمینی در این دیدار با وجود اینکه پزشکان او را از صحبت کردن منع کرده اند.

۵ به تعویق افتادن معرفی اولین کابینه نظام جمهوری اسلامی پس از افتتاح مجلس شورای اسلامی که می بایست هفته گذشته انجام می شد و مخالفت بنی صدر با برخی از وزیران پیشنهادی نخست وزیر.

۶ انتشار مصاحبه صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی درباره مشکلات و بحران های اقتصادی، امنیتی و سیاسی پیش روی نظام نوپای اسلامی و جهت گیری سیاسی وی که باوجود اختلافات سیاسی اش با بنی صدر، بیشتر به نفع جریان بنی صدر می باشد.

گزارش روزشمار ۵/۶/۱۳۵۹

۷ ادامه تحرکات مرزی عراق در غرب و جنوب کشور ازجمله: زدوخورد و درگیری در پاسگاه های برارعزیز، دارخور، بندباریکه، پله چفت، باباهادی و تنگ ترشابه بین نیروهای مسلح ایران و نیروهای ارتش عراق؛ گسترش نبرد در پاسگاه های پرویز، هدایت، تنگاب نو، یکه شان، برج احمدی، خان لیلی، برارعزیز، دارخور، دربندجوق، بیشگان، باباهادی، تنگ ترشابه، تنگ کوان و تپه رش؛ تلاش عوامل داخلی عراق در ایجاد درگیری و ناامنی: تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب وابسته به عراق در هفت کیلومتری پاسگاه بالاتاق - کرند به سوی اتومبیل های عبوری؛ درگیری میان مأموران پاسگاه ژاندارمری ایران با مأموران عراقی که در منطقه مرزی پاسگاه طلائیه قدیم (تابع گروهان هوزگان) قصد آسیب رساندن به تأسیسات نفتی منطقه را داشتند؛ اقدام عراق به تقویت واحدهای توپخانه و نیروهای خود در مقابل پاسگاه دیریفارم ایران.

۸ تشکیل یک شبکه جاسوسی در آبادان توسط سازمان استخبارات عراق که زیر نظر شاپور بختیار، نخست وزیر پیشین ایران، فعالیت می کند؛ فعالیت شدید مأموران سفارت عراق در کشور امارات عربی متحده برای پشتیبانی از ایرانیان اهل تسنن و ایجاد اختلاف بین شیعیان و سنی های ایران در منطقه؛ ابلاغ "دستورالعمل برقراری امنیت و مراقبت از مرزهای خوزستان" ازسوی فرمانده کل ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران به استانداری خوزستان و واحدهای نظامی و انتظامی آن.

درگیری های سخت در جریان پاک سازی منطقه کامیاران؛ آخرین وضعیت نیروهای خودی و

ص: ۱۲۵۱

۱ درگیری هـای امروز در پـاک سـازی منطقه کامیـاران در گزارش مرکز فرمانـدهی غرب کشور و انتقاد از عملکرد نظامی ارتش در این عملیـات؛ گزارش منـابع عراقی از مشاهـدات و اطلاعـات خود دربـاره درگیری منطقه کامیـاران؛ گزارش های متعـدد دربارهٔ ناآرامی ها و درگیری هـای امروز غرب کشور در منطقه نوسود، نودشه، محورهای مواصـلاتی دیوانـدره - سـنندج، سـقز و نیز نقاطی در مریوان، بانه و شـاهین دژ؛ ادامـهٔ تحرکات و تقویت و جابه جایی و تجمع نیرو و تجهیزات توسط گروه های مسـلح ضـدانقلاب در مناطق مختلفی ازجمله قریه شـیخ بوکـان، بـانه، کوه های برسـتم در مریوان (ساخت بانـد بالگرد در ارتفاعات این منطقه)، اورامانات - مریوان، دزلی و اورامانات تخت و اطراف هانی گرمله. (ضمیمه دارد)

۲ اوضاع بحرانی در مناطق کردنشـین آذربایجان غربی درپی ترور فرمانـده نظامی و عملیاتی حزب دمکرات و نیز به گروگان گرفته شـدن حدود ۵۰۰ نفر از مسافران در جاده میاندوآب - مهاباد به سه راهی محمدیار؛ اطلاعیه فرمانده لشکر۶۴ پیاده ارومیه درخصوص آزادی بی قیدوشـرط گروگـان هـا در اسـرع وقت؛ برخورد یـک خوردو ارتشـی بـا مین در حوالی جبرئیـل آباد؛ گزارش روزنامه انقلاب اسـلامی از مصاحبه فرمانده لشکر۶۴ ارومیه درمورد وضعیت راه های منطقه و شهرهایی که نیروهای ارتش در آن مستقر هستند؛ گزارشی درخصوص اسـتقرار عناصـر ضـدانقلاب در قراء مرزی ارومیه و قصد آنها برای کشاندن دامنه درگیری به داخل شـهر؛ تقویت افراد حزب دمکرات در کـافه امیرآباد و گروگان گرفتن ۴ نفر از افراد دولتی در نزدیکی سومـای برادوست؛ پاسـخ سـتاد مشترک ارتش به سـپاه درخصوص دلیل خروج نیروهای ژاندارمری از شـهر اشنویه؛ درپی گزارش نیروهای اطلاعاتی خودی از وجود ۲۰۰۰ نفر از عناصر ضدانقلاب در ارتفاعات سردشت و پیرانشهر، نیروی هوایی ارتش اعلام کرد که در این مناطق گشت هوایی انجام داده، هیچ مورد مشکوکی مشاهده نشده است.

۳ گزارش های متعدد از شـهرهای مختلف کشور که حاکی از ناآرامی هایی در این مناطق است: مشاهده یک شیء پرنده در صفحه رادار فرودگاه زاهدان؛ انفجار بمب در حجره دو تن از طلاب مصلای یزد.

۴ گزارش خبرگزاری پارس از وضعیت فعالیت و تحرکات گروه های سیاسی در شهرهای مختلف مازندران.

۵ بازتـاب رسـانه ای مسائـل عراق، دوری از سوریه و نزدیکی به کشورهـای غربی: گزارش روزنـامه ایل تمپو درمورد مـذاکرات کارخانه هـای کشتی سازی اتوملار ایتالیا با دولت عراق برای مسـلح کردن ۱۲ نـاو جنگی این کشور؛ اعلام خبر ملاقات عزیز رشـید عقراوی وزیر مشـاور عراق - که دیروز به دمشق پناهنـده شـده بود - بـا عبـدالله الاحمر، دبیرکل حزب بعث سوریه، در رادیو دمشق؛ موضوعات سـخنان عقراوی در یـک نشـست مطبوعـاتی در دمشق: برخوردهـای خشونت آمیز رژیم عراق بـا اکراد، تبـانی دولت صـدام بـا حکومت سادات و امریکا؛ الثوره (روزنامه رسمی حزب بعث سوریه): «عزیز عقراوی پس از درک این مطلب که نمی تواند یک رهبر سیاسی شود، خیانت را ترجیح داد.»

۶ ملاقـات محمـدعلی رجایی، نخست وزیر، با امام خمینی درپی بالاگرفتن اختلاف بنی صـدر و رجایی درباره اعضای کابینه جدیـد و نیز رواج شایعـاتی درمورد اسـتعفای نخست وزیر: تأکیـد امام خمینی بر اولویت دادن به مکتب و اعتقادات و نیز تلاش برای تفاهم در انتخاب کابینه.

افزایش فشارهای دیپلماسـی برخی کشورهای غربی همسو با امریکا برای حل بحران گروگان های امریکایی درپی انتخاب رسـمی نخست وزیر: تلگرام صـدراعظم جمهوری فـدرال آلمـان به محمـدعلی رجایی؛ اظهار امیـدواری وزیر خارجه انگلسـتان برای تبادل نظر با مقامات عربستان درمورد مشکلات

۱ گروگان های امریکایی در ایران؛ سخنگوی وزارت خارجه امریکا: «تلاش های دولت های دوست را تمجید می کنیم و امیدواریم که مقامات ایران به ناظران بی طرف اجازه ملاقات با گروگان ها را بدهند.»

ضمیمه گزارش۳۸۶: گزارش مبسوط ستاد سپاه پاسداران غرب کشور از عملیات کامیاران - گازرخانی.

گزارش روزشمار ۶/۶/۱۳۵۹

۲ اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی درخصوص پناهنده شدن ۴ خلبان نظامی که در تاریخ ۱۴ مردادماه گذشته با یک هواپیمای فراندشیب به خاک عراق گریخته اند و قول مساعد دولت عراق برای استرداد هواپیما.

۳ شروع آتشباری دوباره عراق روی مواضع و پاسگاه های مرزی قصرشیرین پس از یک آرامش چند ساعته؛ گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس درباره وضعیت شهر قصرشیرین و مردم آن و نیز وضعیت راه ها و سنگرهای مرزی ایران و عراق در مناطق قصرشیرین، سومار، نفت شهر و سرپل ذهاب.

۴ گزارش ستاد نیروی زمینی ارتش درخصوص ورود شماری از چریک های عراقی مجهز به اسلحه و بمب های آتش زا جهت خرابکاری در خوزستان و سایر نقاط ایران با شناسنامه های ایرانی؛ اقدام دولت عراق در اخراج افراد نظامی شیعه مذهب این کشور به بهانه ایرانی بودن اجدادشان؛ تأکید مرکز فرماندهی سپاه مرکز به همه واحدهای تابعه خود مبنی بر لزوم جدی گرفتن آماده باش؛ اقدام دولت عراق در تقویت پایگاه هوایی الخلیج در ام القصر.

۵ ادامه درگیری نیروهای مسلح انقلاب با گروه های مسلح ضدانقلاب در مناطق کردنشین به ویژه منطقه کامیاران و تحرکات گروه های معارض با نظام: درگیری خونین در منطقه گازرخانی؛ جلسه شاهپور فیروزی، فرمانده دسته دمکرات ها، با دکتر مادح نقشبندی، فرزند شیخ عثمان نقشبندی، در پایگاه خود در سی کیلومتری شمال شرقی کامیاران به منظور حمله به نیروهای ارتش و سپاه مستقر در کاووشان؛ تجمع ۲۰۰ فرد مسلح ضدانقلاب در آبادی های شمزیران و دوپل ورهر و تجمع همین تعداد در شمال شرقی مریوان به منظور حرکت به سوی کامیاران.

۶ خنثی شدن عملیات کمین ضدانقلابیون در منطقه گاران مریوان و دستگیری تعدادی از آنان؛ به دست آمدن تعداد زیادی اسلحه از اهالی روستاهای سیه سیه و دستگیری ۸ تن از اشرار منطقه؛ درگیری های مهاجمان مسلح و نیروهای خودی در مریوان؛ درگیری شدید میان افراد ضدانقلاب با نیروهای پاسگاه مستقر در سیلوی سنندج؛ تسلیم شدن یکی از افراد حزب دمکرات به واحد اطلاعات سپاه کرمانشاه؛ خنثی شدن عملیات کمین نیروهای ضدانقلاب در سقز و پاک سازی آبادی کماره با تلاش نیروهای اعزامی به این منطقه؛ ادعای حزب کومه له درباره استقبال مردم بانه از پیشمرگان کومه له و ورود دو دسته از آنان در این شهر؛ افزایش تحرکات و اقدامات تأمینی و تقویتی گروه های ضدانقلاب در مناطق کردنشین در سایه کمک ها و حمایت های تدارکاتی دولت عراق: استقرار حدود ۹۱۰ نفر به همراه تجهیزات نظامی در مزارع حوالی منطقه پنجوین واقع در خاک عراق، ملاقات اشرف پهلوی با اعضای کمیته حزب دمکرات و قرار آنان برای همکاری به منظور اجرای عملیات در ایران؛ اعزام ۶۰۰ نفر از بغداد و تعداد زیادی نفرات از مصر برای پیوستن به گروه مزبور؛ استقرار تعدادی از نیروهای بعثی عراق و مزدوران ضدانقلاب در نزدیکی نوسود و پیام آنان به مردم پاوه برای تخلیه این شهر؛ تقسیم اسلحه میان کشاورزان بوکان و زرلاب سلمان کندی؛ درگیری افراد شیخ جلال حسینی با افراد بارزانی.

افزایش تشنج در مناطق کردنشین آذربایجان غربی؛ ایجاد بحران در منطقه مهاباد با گروگان گرفته شدن حدود ۵۰۰ نفر که اغلب از مسافران بین راه مهاباد - بوکان بوده اند، مهلت ۲۴ ساعته شورای تأمین شهرستان میاندوآب به گروگان گیران برای آزادکردن بدون قید

و شـرط گروگان ها؛ ادامه درگیری ها و تحرکات گروه های مسـلح معارض با نظام در شمال غرب کشور: شلیک ۳ گلوله توپ از سمت مهاباد

ص: ۱۲۵۳

۱ به سوی سه راهی محمدیار، درگیری نیروهای پاسگاه ژاندارمری ارومیه با ضدانقلابیون، ادامه درگیری در منطقه تکاب، کنترل راه های خروجی و ورودی مهاباد توسط حزب دمکرات، انفجار مین در جاده آسفالت بین جلدیان و نقده و نیز در جاده قریه بیگم قلعه به نقده.

۲ اجرای حکم اعدام ۷ تن از عوامل دخیل در کودتای نافرجام تیرماه گذشته پس از محاکمه و محکومیت آنان در دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان؛ محاکمه ۳ تن دیگر از متهمان شرکت در کودتا، در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز؛ دستگیری ۶ تن از بازاریان سرشناس اصفهان به اتهام رابطه با کودتای مزبور.

۳ اظهارنظر مقامات کشور درخصوص موضوع گروگان های امریکایی پس از سخنان روز یکشنبه گذشته صادق قطب زاده درباره گروگان ها و لزوم آزادسازی آنان: مصاحبه مطبوعاتی بنی صدر با روزنامه انگلیسی زبان تهران تایمز و حمایت وی از سخنان قطب زاده مبنی بر آزادی گروگان ها، درخواست عبدالحسین جلالی، نماینده مردم نیشابور در مجلس شورای اسلامی، از رئیس مجلس برای در دستور کار قرارگرفتن موضوع گروگان ها در مجلس و حل سریع تر این مسئله، مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی درخصوص اظهارات قطب زاده درباره گروگان های امریکایی، مصاحبه اختصاصی رئیس مجلس شورای اسلامی با خبرگزاری پارس درباره موضوعات گوناگون ازجمله گروگان های امریکا؛ پیام دانشجویان پیرو خط امام مستقر در شیراز درباره انتقال گروگان ها به نقطه ای نامعلوم در شیراز.

۴ تسلیم متن نامه جوابیه آندره گرومیکو، وزیر امور خارجه اتحاد شوروی، به وزارت امور خارجه ایران درپی افزایش تنش و سردی در روابط ایران و اتحاد شوروی و در پاسخ به نامه شدیداللحن بیستم مردادماه گذشته صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی.

گزارش روزشمار ۷/۶/۱۳۵۹

۵ حملات ارتش بعث عراق به شهر قصرشیرین و پاسگاه های تابع آن ازجمله: برج احمدی، یکه شان، پرویز و هدایت؛ درگیری در منطقه تنگ هوان؛ برجای ماندن ۲ شهید و ۲ زخمی از نیروهای گروه ضربت سپاه قصر شیرین؛ تجاوز ۶ فروند هواپیمای جنگنده عراقی به فضای ایران ازطرف تپه ۳۴۳ و مقابله پدافند هوایی خودی با آنها؛ استقرار ۴۶ دستگاه تانک عراقی در نوار مرزی نوسود.

۶ ادامه درگیری و حوادث مربوط به گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین؛ درگیری یک ستون نظامی اعزامی به کامیاران با مهاجمان مسلح ضدانقلاب در نزدیکی گردنه مروارید؛ حمله مهاجمان مسلح غیرقانونی به خودرو حامل پاسداران قروه؛ تسلیم شدن ۱۳ نفر از افراد وابسته به سازمان پیشمرگان مسلمان کرد شاخه جوانرود.

۷ ادامه درگیری های پراکنده در منطقه مهاباد و اطراف آن درپی کشته شدن رهبر نظامی حزب دمکرات کردستان؛ گزارش ناآرامی از مناطق سردشت و نقده.

۸ مطرح بودن موضوع گروگان های امریکایی در میان مسئولان و رسانه های ایران و امریکا و نیز در خارج از ایران به عنوان یک بحران پیش رو که باید هرچه زودتر درباره آن اقدام کرد.

۹ حمله شدید خطیبان جمعه سراسر کشور ازجمله قم و تهران به امریکا به دنبال تحرکات نظامی اخیر این کشور در خلیج فارس و دریای عمان.

سخنان لئونید برژنف، دبیرکل کمیته مرکزی حزب کمونیست و صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی، درباره مسائل جهانی

ازجمله توطئه های ابرقدرت امریکا در مورد ایران (محاصره اقتصادی

ص: ۱۲۵۴

۱ ایران، بهره برداری از اوضاع جهان به منظور متشنج ساختن اوضاع جهان و تشدید مسابقه تسلیحاتی، رفت وآمد ناوهای دریایی امریکا در نزدیکی ایران)؛ گزارش مرزبانی زابل درخصوص تجاوز دو فروند جت جنگی به خاک ایران و سپس عزیمت آنها به خاک افغانستان.

۲ بیان آخرین وضعیت نتایج دادگاه های انگلستان درخصوص اتهامات دانشجویان ایرانی که سه هفته پیش دربرابر سفارت امریکا در لندن تظاهرات کرده بودند - توسط کاردار سفارت ایران در لندن.

۳ فشار مجامع حقوقی، سیاسی و تبلیغاتی به ایران در وضعیتی که کشور هرروز با توطئه ها و بحران های متعدد نظامی - امنیتی روبه روست؛ درخواست سازمان عفو بین الملل از نخست وزیر ایران برای پایان دادن به اعدام و زندانی کردن افراد به خاطر باورها و اصالتشان؛ بیانیه نمایندگان جامعه بهائیت فرانسه در پاریس و انجمن روحانیت ملی بهائیان به رئیس جمهور و نخست وزیر ایران برای آزادی ۹ تن از اعضای این جامعه هم زمان با انتشار نامه حقوق بشر سازمان عفو بین المللی.

۴ بازتاب تحرکات نظامی امریکا و شوروی در اقیانوس هند و خلیج فارس، موافقت امریکا با فروش تجهیزات جدید نظامی به عربستان سعودی، گسترش روابط عراق و مراکش و میانجیگری رهبر لیبی میان دو کشور عراق و سوریه در رسانه های جهان.

۵ کشته شدن ۳ تن از اعضای جمعیت اخوان المسلمین در شهر حلب سوریه و دستگیری ۳ تن دیگر از آنان در حملات نیروهای امنیتی سوریه به مخفیگاه های گروه اخوان المسلمین با پایان یافتن مهلت دولت سوریه به اعضای این گروه برای تسلیم شدن و دریافت عفو.

گزارش روزشمار ۸/۶/۱۳۵۹

۶ ادامه روند نزدیکی عراق به رژیم های عرب همسو با غرب: تلاش عراق و اردن برای انعقاد قراردادی جهت تأسیس یک شرکت حمل ونقل؛ مذاکرات وزیر ترابری عراق با همتای اردنی اش درخصوص احداث بزرگ راهی به طول ۴۳۰ کیلومتر از بندر عقبه اردن تا مرز عراق، افزایش پرواز هواپیماهای دو کشور بین بغداد و امان؛ اعطای وام ۱۰۰ میلیون دلاری عراق به اردن.

۷ ادامه درگیری های مرزی در مناطق تنگ ترشابه و تنگ هوان؛ مجروح شدن یک پاسدار در منطقه هوان براثر برخورد با مین؛ واژگونی یک استیشن عراقی و هلاکت ۴ افسر عراقی؛ کشته شدن ۹ نفر از افراد ارتش عراق و انهدام تعدادی از مواضع و سنگرهای نیروهای بعث عراق در درگیری های ۴۸ ساعت گذشته؛ انفجار یک تانک عراقی براثر برخورد با مینی که نیروهای عراقی کار گذاشته بودند؛ پایان کار ترمیم و بازسازی لوله های آسیب دیده نفتی در منطقه نفت شهر؛ دستورالعمل ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی درخصوص وخامت وضعیت پدافند هوایی در مناطق غرب کشور و لزوم برخورد کلیه یگان های نیروهای مسلح با تجاوزات هوایی عراق؛ اقدام دولت عراق به احداث جاده و تأسیسات نظامی در کنار اروندرود و شلیک چند راکت به نخلستان های بهمن شیر؛ اعزام یک دسته پیاده مکانیزه ازسوی لشکر۹۲ زرهی ارتش به پاسگاه کیلومتر ۲۵ خرمشهر درپی افزایش چشمگیر تحرکات عراق در این منطقه؛ متواری شدن یک هواپیمای متجاوز عراقی با تیراندازی مأموران پاسگاه بهمن یار.

افزایش درگیری ها و اقدامات گروه های ضدانقلاب با حمایت رژیم عراق در مناطق کردنشین: ورود ۶۰۰ نفر از مهاجمان ضدانقلاب با انواع سلاح های سبک و سنگین به خاک ایران، این افراد قصد حمله به بانیگان و پست پاسداران جوانرود مستقر در کانی دوزان را دارند؛ درخواست سپاه بانیگان مبنی بر تأمین

۱ سلاح های سنگین جهت مقابله با مهاجمان؛ درگیری شدید میان گروهی از فدائیان امام خمینی با سه گروه از عناصر مسلح ضدانقلاب در خانه شور؛ گزارش های متعدد از تقویت افراد مسلح غیرقانونی در مناطق غرب به ویژه سنندج و هشدار در مورد ضرورت پاک سازی این مناطق؛ به گروگان گرفته شدن ۸ ژاندارم در حوالی سنندج به دست مهاجمان مسلح؛ حمله عناصر ضدانقلاب به نیروهای مستقر در ملاـن دره در حوالی نوسود؛ ادامه پاک سازی در منطقه مریوان؛ اعزام سپاه پاسداران شاخه گیلان غرب به ایوان غرب با مجوز دادگاه انقلاب اسلامی قصرشیرین جهت خلع سلاح چندین روستای این منطقه.

۲ ادامه تحرکات و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق کردنشین: گزارش های منابع اطلاعاتی ارتش درمورد تجمع افراد وابسته به گروه های مسلح معاند با نظام در اطراف پاوه و نوسود و تقویت نیروهای عراقی در نوار مرزی مقابل این منطقه؛ ورود مخفیانه تعدادی از نیروهای عراقی به ایران و استقرار گروه های مسلح غیرقانونی در شمال دزلی، اطراف باشماق و سیف بالا و پایین؛ همکاری پیشمرگ های اتحادیه میهنی کردستان با گروه های مسلح ضدانقلاب ازجمله دمکرات ها؛ گزارش لشکر ۸۱ کرمانشاه درباره خسارات وارد شده به اهالی بیونیج و مین گذاری این منطقه توسط عوامل مسلح ضدانقلاب؛ همکاری اعضای سازمان چریک های فدایی خلق با عوامل پالیزبان و رژیم عراق.

۳ اطلاعیه ستاد عملیات غرب کشور درمورد توطئه های مشترک امریکا، شوروی و رژیم های مرتجع منطقه و ضرورت همکاری اهالی مناطق غربی کشور با نیروهای نظامی برای پاک سازی این مناطق.

۴ مصاحبه استاندار کردستان درخصوص مسائل مطرح شده در هم اندیشی سه روزه مسئولان نهادهای مملکتی، نظامی، انتظامی و انقلابی کشور.

۵ تشدید درگیری ها میان مهاجمان ضدانقلاب و نیروهای مسلح خودی در مهاباد و اطراف آن؛ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی درمورد نتایج درگیری های امروز مهاباد و آزادسازی این شهر؛ آزادی ۱۵۰ نفر از گروگان های میاندوآب؛ تشکیل جلسه ای با حضور فرماندهی ژاندارمری و سپاه پاسداران در استانداری آذربایجان غربی و تصمیم گیری درمورد اوضاع منطقه.

۶ تحرکات و فعالیت های ایذایی گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی: اقدام گروه کومه له به وارد کردن پول و اسلحه از عراق به ایران ازطریق ناحیه کلوشین از توابع ارومیه؛ تقویت نیرو و تجهیزات افراد ضدانقلاب در منطقه نوسود؛ حمله به پایگاه ارتش در جبرئیل آباد نقده؛ برخورد خودرو ارتش با مین در همین منطقه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب دستی در جاده نقده – خلیفان؛ پاک سازی روستای محمودآباد (واقع در دره قاسملو) و کشف چندین قبضه اسلحه و دستگیری سرپرست حزب دمکرات در این منطقه.

۷ درگیری میان هواداران گروه های چپ و مجاهدین خلق (منافقین) با مردم در شهرهای مختلف ازجمله بوشهر، بندر ریگ و مسجد سلیمان؛ اطلاعیه سپاه پاسداران صومعه سرا درباره حوادث روز پنج شنبه و دیروز این شهر؛ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره جمع آوری نشریات گروه های سیاسی در ساری؛ حمله به دفتر حزب توده در شهرستان کسما؛ کشته شدن یک تن در درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) با گروهی از جوانان معترض به فعالیت آنان؛ کشف یک خانه تیمی در تهران که به ستاد عملیاتی و تبلیغاتی شیخ عزالدین حسینی تبدیل شده بود.

اجرای حکم اعدام ۱۱ نفر از عوامل کودتای نقاب سحرگاه امروز در محوطه زندان اوین؛ دستگیری ۱۰ تن دیگر درارتباط با کودتای نافرجام تیرماه گذشته در نجف آباد اصفهان؛ دستگیری کشیش کلیسای

۱ آندریاس کرمان به جرم همکاری با شبکه جاسوسی کلیسای اسقفی اصفهان؛ تعطیلی دفتر دادستانی کل انقلاب اسلامی مازندران.

۲ مصاحبه تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، با خبرگزاری پارس درمورد نقل وانتقالات جدید امریکا در خلیج فارس و دریای عمان و تحرکات و تجاوزات مرزی عراق علیه ایران.

۳ ملاقات بنی صدر با امام خمینی و بحث درمورد امنیت قضائی، ترکیب دولت و امنیت کشور؛ روابط عمومی نخست وزیری با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد فردا هیئت جدید دولت توسط رئیس جمهور به مجلس معرفی می شود.

۴ انتشار بیانیه دو روز پیش سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی با عنوان "ضرورت افشای موانع استقرار کابینه خط امام" در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، در این بیانیه به شدت به بنی صدر و گروه های طرف دار وی حمله شده است.

۵ اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری مبنی بر سخنرانی بنی صدر در روز هفده شهریور در میدان شهدا.

۶ اظهارات علی اکبر معین فر، وزیر نفت، درمورد تکذیب شایعات مربوط به کمبود میزان ذخایر نفت و انرژی کشور، اجلاس آینده وزیران اوپک در وین و اجلاس عالی سران اوپک در بغداد.

گزارش روزشمار ۹/۶/۱۳۵۹

۷ انفجار یک خودرو عراقی حامل مهمات برای پاسگاه مرزی اسماعیل عراق و کشته شدن همه سرنشینان آن؛ تحرکات گسترده عراق در قالب تقویت و جابه جایی نیرو و حفر سنگرها و استحکامات تازه در بخشی از مرزهای هم جوار غرب و جنوب به ویژه آبادان و خرمشهر؛ ادامه تجاوزات مرزی و مزاحمت های عراق در مرز آبی اروندرود؛ دستور فرماندهی گارد مرزی بصره به یگان های تابعه مبنی بر کشف و خنثی سازی همه مین هایی که در جاده های خاکی و نوار مرزی بین ایران و عراق به منظور جلوگیری از نفوذ نیروهای ایرانی و عناصر خرابکار کارگذاشته شده بود؛ گزارش منابع اطلاعاتی خودی حاکی از اقدام عراق برای جاسوسی در شهرهای مناطق جنوبی ایران.

۸ درگیری های پراکنده میان نیروهای خودی و گروه های مسلح معارض با نظام در مناطق مختلف کردنشین: تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب به سوی تیپ سقز و ژاندارمری این شهر؛ درگیری میان افراد ضدانقلاب و نیروهای سپاه پاسداران در پاوه؛ پاک سازی منطقه کانی سانان مریوان و روستاهای اطراف آن از وجود اشرار و عناصر ضدانقلاب با تلاش ستون اعزامی ارتش به این منطقه؛ خنثی شدن عملیات کمین مهاجمان ضدانقلاب در اطراف سنندج با هوشیاری نیروهای سپاه؛ کشف تعدادی سلاح و وسایل تخریب از چند ضدانقلاب و همچنین کشف و ضبط تعدادی وسایل چاپ نشریات، چند عدد نوار و چند کیسه نشریات مربوط به سازمان های چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق (منافقین) و گروه کومه له از یک خانه تیمی در سنندج.

برقراری آرامش نسبی در مهاباد از دیروز عصر تا امروز: تیراندازی مهاجمان ضدانقلاب به سوی ژاندارمری مهاباد که به شهادت یک سرباز، قطع برق و قطع ارتباط ژاندارمری مهاباد با ناحیه انجامید؛ درگیری های پراکنده در اطراف مهاباد و شهرهای هم جوار و تلاش ارتش و سپاه برای پاک سازی این مناطق؛ گزارش حرکت تعداد نامعلومی از افراد مسلح گروه های غیرقانونی از طریق راه پیرانشهر - سردشت به طرف مهاباد؛ حمله مهاجمان ضدانقلاب به پایگاه ارتش در اطراف اشنویه در نیمه شب؛ شهادت ۳ برادر که ماه پیش به اسارت افراد کومه له درآمده بودند؛ درگیری شدید میان مأموران ناحیه

۱ ژاندارمری آذربایجان غربی و افراد مسلح ضدانقلاب در اطراف سلماس؛ حمله مهاجمان مسلح غیرقانونی به پایگاه عملیاتی ژاندارمری در شیانه از توابع نقده؛ گزارش سرپرست ناحیه ژاندارمری آذربایجان غربی درخصوص پاک سازی مناطق قطور، سلماس، سیه چشمه، ماکو و کلیساکندی از عناصر وابسته به اجنبی و جمع آوری اسلحه و مهمات غیرمجاز از این مناطق؛ اقدام حزب دمکرات در راه اندازی یک فرستنده غیرقانونی در نزدیکی مهاباد.

۲ انجام فعالیت های عمرانی در کردستان درحالی که درگیری های مسلحانه و تحرکات ایذایی گروه های مخالف نظام در اطراف شهرها و مناطق عمده کردستان همچنان ادامه دارد.

۳ ادامه درگیری های سیاسی در شهرهای جنوبی و شمالی کشور: آغاز مجدد درگیری در بندر ریگ که از دیروز بعدازظهر آغاز شده بود؛ صدور حکم ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در کودکوی درپی حوادث روز گذشته این شهر؛ در ادامه درگیری روز گذشته در قائم شهر که با اعتراض مردم به پخش و فروش نشریات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های کمونیستی آغاز شده بود، امروز مردم با تعطیلی کارخانجات نساجی، مغازه ها و بازار این شهر و نیز راه پیمایی و تجمع در مقابل انجمن تبلیغات اسلامی این شهر خواستار رسیدگی به وضعیت این گروه ها و ممانعت از فعالیت آنان شدند.

۴ معرفی اعضای کابینه توسط نخست وزیر برخلاف انتظار و قرار قبلی مبنی بر معرفی آنان توسط رئیس جمهور و ایجاد تنش مجدد میان دو جناح و روزنامه های وابسته به آنان.

۵ واکنش شدید بنی صدر به انتشار بیانیه شماره ۷۵ سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در روزنامه های جمهوری اسلامی، صبح آزادگان و اطلاعات و پخش متن آن از صدای جمهوری اسلامی.

۶ ادامه رایزنی ها و میانجیگری برخی محافل خارجی ازجمله الجزایر و آلمان غربی برای آزادی گروگان ها و نامه وزیر امور خارجه امریکا به نخست وزیر ایران که در آن وعده داده شده است درصورت آزادی گروگان ها، امریکا رژیم انقلابی ایران را به رسمیت خواهد شناخت و در امور داخلی این کشور دخالت نخواهد کرد.

۷ جنگ تبلیغاتی میان ایران و عراق: گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره قتل یک روزنامه نگار دیگر وابسته به رژیم عراق به دست افراد ناشناس؛ مقاله هفته نامه الیرموک چاپ بغداد که به سیاه نمایی وضعیت داخلی ایران پرداخته است.

۸ گزارش تحرکات رژیم صهیونیستی در مرزهای جنوبی لبنان که از آمادگی این رژیم برای اشغال جنوب لبنان حکایت می کند.

گزارش روزشمار ۱۰/۶/۱۳۵۹

۹ ادامه حملات آتشباری عراق به پاسگاه های مرزی قصرشیرین و خرمشهر؛ انفجار مین های آماده شده عراقی ها در منطقه دربند جوق خسروی و انهدام یک تانک و یک خودرو زیل ارتش عراق؛ آغاز حملات مستقیم عراق به شهر قصرشیرین از ساعت ۶ بامداد امروز؛ اقدامات عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق در منطقه قصرشیرین و سرپل ذهاب؛ کشف و خنثی سازی یک مین در تنگ حمام؛ گزارش مسئول روابط عمومی سپاه مرکز درمورد پناهنده شدن ۵۰ نفر از اهالی ایل قلخانی به جمهوری اسلامی.

اقدامات و تحرکات عراق درزمینه نقل وانتقال نیرو و تجهیزات و ساخت سنگرها و استحکامات در نوارمرزی آبادان و خرمشهر، منطقه مرزی شلمچه و روبه روی پاسگاه اروندکنار؛ گزارش مرکز فرماندهی

۱ لشکر۹۲ زرهی درمورد حرکت ۲ هزار نفر از نیروهای عراقی به سمت خرمشهر و احتمال حمله آنها به این شهر؛ درخواست ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی خوزستان برای تقویت مواضع و استحکامات مرزی توسط لشکر۹۲ زرهی؛ اعزام یک گروهان مهندسی به تیپ۳ دشت آزادگان به منظور ایجاد سنگر و مواضع برای این تیپ از سوبله تا طلائیه؛ تجاوز یک هواپیمای عراقی به حریم ایران در پیرانشهر.

۲ گزارش منابع اطلاعاتی ژاندارمری خوزستان از وضعیت و فعالیت های عوامل داخلی وابسته به عراق در منطقه شعیب تا سعلف.

۳ مصاحبه دادستان کل انقلاب اسلامی در مورد دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان آتش سوزی سینما رکس آبادان و دلیل تشکیل نشدن دادگاه در تهران.

۴ درگیری های مهاجمان مسلح ضدانقلاب با نیروهای خودی در سنندج، آویهنگ، گردنه رشکا و نوسود؛ گزارشی از سخنرانی اخیر نمایندگان شیخ عثمان نقشبندی در روستاهای نوسود مبنی بر آمادگی گروه های ضدانقلاب ازجمله (دمکرات، کومه له، فدائیان خلق، سربازان عراقی و حزب رستگاری) برای مقابله با نیروهای مسلح جمهوری اسلامی؛ درگیری شدید ۱۲ ساعته میان عناصر مسلح غیرقانونی با نیروهای پاسدار، ارتش و پیشمرگان مسلمان در منطقه باینگال؛ گزارش هایی از تحرکات، نقل وانتقال نیرو و اقدامات شناسایی گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین؛ کشف مدارک متعددی علیه نظام جمهوری اسلامی در بازرسی از یک دفتر آموزش رانندگی در سنندج که متعلق به یک استوار بازنشسته ارتش بود؛ اعزام یک ستون ارتشی مرکب از ۳۶ درجه دار و سرباز هنگ ژاندارمری از سمنان به مناطق غرب کشور.

۵ ادامه درگیری ها و ناآرامی ها در مناطق مختلف آذربایجان غربی: حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به مقر سپاه پاسداران در مهاباد؛ تحرکات گروه های کومه له و چریک های فدایی خلق درزمینه سنگربندی و ایجاد استحکامات در مهاباد؛ پاک سازی روستاهای اطراف شاهین دژ و تکاب ازجمله گردنه پل ساروق با تلاش نیروهای ارتش و سپاه و گزارش فرماندار میاندوآب دراین باره؛ انفجار بمب مقابل گاراژ در ارومیه؛ حمله مهاجمان مسلح به فرمانده هنگ ژاندارمری ارومیه در حوالی سلماس؛ حرکت ۲۰ فرد مسلح به سمت قطور با هدف خرابکاری در خط آهن و جاده ها.

۶ برگزاری دوره آموزش های رزمی و چتربازی برای نیروهای سپاه پاسداران در شیراز و توضیحات مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز دراین باره.

۷ کشف تعدادی وسایل چاپ و تکثیر و اعلامیه و کتب ضدنظام در یک خانه تیمی متعلق به سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در بوشهر؛ اطلاعیه شورای تأمین ایرانشهر مبنی بر عدم موافقت با برپایی تظاهرات توسط معلمان اخراجی این شهرستان باتوجه به اوضاع متشنج منطقه؛ گزارش ستاد مشترک ارتش درمورد تجمع هواداران سازمان چریک های فدایی خلق در فلکه دوم و چهارم خزانه فرح آباد تهران و مبادرت آنها به شروع بحث های جنجال انگیز به ویژه علیه دولت آقای رجایی و حزب جمهوری اسلامی؛ تحرکات مشکوک گروه های به ظاهر سیاسی در جنگل های آمل؛ روابط عمومی دادستانی انقلاب اسلامی از مسئولان حزب توده خواست برای توضیح برخی مطالب مندرج در روزنامه نامه مردم خود را ظرف ۴۸ ساعت معرفی کنند.

۸ اعلام خبر خروج دریادار مدنی، فرمانده پیشین نیروی دریایی ایران، از کشور در برنامه صبحگاهی رادیو صدای امریکا.

۱ گفت و گوی علی اکبر پرورش، نماینـده اصـفهان و نـایب رئیس مجلس شورای اسـلامی، بـا خبرگزاری پـارس و ارائه اسـنادی دربـاره اقدامات جاسوسی دایره اسقفی اصفهان.

۲ ادامه رایزنی ها درمورد انتخاب کابینه دولت جدیـد، که بیشتر به مجادله و مناقشه تبدیل شده است: قرائت نامه های بنی صدر به مجلس شورای اسـلامی و امـام خمینی، در جلسه امروز مجلس؛ تشـکیل جلسه ای با شـرکت بنی صـدر، رجایی، هاشـمی رفسـنجانی و چنـدتن از مسئولان به منظور بحث و تبادل نظر درمورد مسائل مربوط به اعضای کابینه و مسائل جاری و مهم کشور.

۳ قرائت متن پاسخ نمایندگان مجلس شورای اسلامی به نامه ۱۸۵ تن از نمایندگان کنگره امریکا در جلسه علنی امروز مجلس.

گزارش روزشمار ۱۱/۶/۱۳۵۹

۴ ادامه دیپلماسـی فعـال عراق برای بهبود و تقویت روابـط بـا کشورهـای حوزه خلیـج فارس: سـفر رسـمی سه روزه نخست وزیر بحرین به عراق؛ افزایش روزافزون شـکاف میان رژیم عراق با جریان کمونیستی وابسته به شرق، نشست عمومی حزب کمونیست عراق و درخواست این حزب از مبارزان عراق برای تلاش و اتحاد جهت سرنگونی رژیم صدام حسین، گزارش نامه مردم از این نشست.

۵ گزارش هـایی از تحرکـات، جـابه جـایی نیرو و تجهیزات عراق در منـاطق مرزی آذربایجـان غربی و قصرشـیرین: اقـدام عراق به تخلیه و انهدام پاسگاه های مرزی خود در منطقه ترگور و مرگور آذربایجان غربی و اعزام نیروهای عراقی به سمت کرمانشاهان، خوزستان و خلیج فارس؛ گزارشـی از وضـعیت نابسامان پدافندی واحدهای نظامی مسـتقر در پاسگاه های مرزی ایلام؛ تجاوزات مکرر هوایی عراق به حریم فضـایی ایران در مهران، دهلران و آبـادان؛ گزارش شـهربانی آبـادان از تحرکـات ناوهـای عراقی در ارونـدکنار؛ اعزام عـده ای از نیروهای اطلاعاتی عراق به نوار مرزی مقابل ایران.

۶ تداوم حملات عراق به منطقه عمومی قصرشـیرین؛ حمله مهاجمان مسلح با حمایت آتش توپخانه عراق به تنگ ترشابه و مقابله نیروهای مسلح جمهوری اسلامی با آنها؛ شلیک ۵ گلوله توپ ازسـمت پاسـگاه پله چفت عراق به طرف پاسـگاه هدایت؛ اقدام عراق به ایجاد یک ستاد جنگی در شهر خانقین و تعبیه سنگر و استقرار تانک و استحکامات نظامی در این شهر.

۷ مصادره کلیه کتاب فروشـی های احزاب و گروه های چپ در انـدیمشک با حکم دادسـتان انقلاب اسـلامی خوزسـتان؛ اعلام ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسـی در آبادان و خرمشـهر ازسوی دادسـرای انقلاب اسـلامی و اعتراض سازمان چریک های فـدایی خلق (اقلیت) به این گونه احکام دادگاه های انقلاب.

۸ درگیری های نیروهای خودی و عناصر وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی در آذربایجان غربی: اوضاع آرام در مهاباد، وقوع درگیری های پراکنده در شـهرها و روستاهای اطراف آن؛ پایان درگیری ۱۵ روزه در محور تکاب - ماه نشان و پاک سازی روسـتاهای این محور؛ پـاک سازی روسـتاهای توابع شاهین دژ با تلاش پیشـمرگان مسـلمان کرد، سـپاه پاسـداران و کمیته انقلاب اسـلامی منطقه؛ درگیری میان قوای خودی و عناصـر ضـدانقلاب در روسـتای چوپلو از توابع شـاهین دژ و نیز منطقه بنی کنـدی تکاب؛ درگیری های پراکنـده میان افراد سپاه و ژاندارمری با گروه های مسلح معارض با نظام در اطراف نقده؛ انفجار یک مین در ۳ کیلومتری نقده.

تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین ازجمله: صاف کردن منطقه ای در کوه های

۱ مریوان اورامانـات برای فرود بـالگرد؛ ورود سـلاح های سـنگین از اورامانات به مریوان؛ مخفی کردن تعـداد زیادی سـلاح و مهمات در نزدیکی دزلی و... ؛ گزارشی از تصمیم عناصر عراقی مبنی بر پرداخت پاداش به گروه های ضدانقلاب در مقابل گروگان گیری در مناطق مختلف؛ انفجار یک مین در حوالی سنندج و انفجار در گاراژ امیدوار کرمانشاه.

۲ درپی انشـعاب در حزب دمکرات کردسـتان، حزب توده همسو با گروه منشـعبین (پیروان کنگره چهارم) مدام به افشاگری علیه قاسملو و گروه وابسته به او می پردازد: انتشار دونامه در شماره امروز نامه مردم (ارگان حزب توده) که نشان دهنده وابستگی قاسملو به دولت عراق است.

۳ انتشار نامه روابط عمومی سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی مرکز با عنوان "نامه شـکایت آمیز، روشـنگرانه و هشداردهنده سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی نسـبت به پاره ای از رویدادها و مسائل و مشکلات پیش آمده"، اعتراض به ناهماهنگی های نیروهای انتظامی (شهربانی و ژاندارمری) با افراد سپاه پاسداران و برخوردها و مشکلات میان این نیروها.

۴ صدور ۳ اطلاعیه جداگانه از سوی سـپاه: اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فیروزآباد فارس خطاب به عشایر فارس درپی تحرکات اخیر عوامل وابسـته به خسـرو و ناصـر قشقایی در فیروزآباد فارس و اطراف شیراز؛ اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران شیراز درخصوص حوادث و جریانات امروز شـیراز و نقش بارز مجاهدین خلق (منافقین) در آن؛ اطلاعیه دیگر روابط عمومی سپاه شیراز درباره حادثه امروز بیمارستان نمازی این شهر که به زخمی شدن یکی از کارکنان این بیمارستان انجامید.

۵ ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسـی ازجمله مجاهدین خلق (منافقین)، فدائیان خلق، پیکار و حزب توده در گرگان تا تعیین تکلیف آنها ازسوی مجلس شورای اسـلامی؛ اطلاـعیه سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی مازنـدران (مرکز علی آباد گرگان) درمورد کشف یک شـبکه گسترده اطلاعاتی سازمان چریک های فدایی خلق درشـمال کشور؛ محکومیت ۲۸ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به ۴۰ روز تا ۴ ماه حبس تأدیبی به جرم ایجاد تشنج در روز عید فطر در بابلسر؛ تعطیلی انتشارات "نوپا" و "رزم" وابسته به حزب توده در تهران با حکم دادستان کل انقلاب.

۶ ادامه بحث و مناقشه بر سر تعیین هیئت وزیران میان بنی صدر و رجایی: گزارش محمدعلی رجایی از روند تعیین هیئت وزیران و مباحث مطرح شـده بـا بنی صـدر، در جلسـه علنی امروز مجلس شـورای اسـلامی؛ جلسـه نخست وزیر و رئیس جمهـور بـا حضـور حجت الاسـلام انواری، محمـد یزدی و چنـد تن از وزرای پیشـنهادی برای بررسـی مسائل مربوط به تشـکیل کابینه جدیـد، رجایی: «[زمان مشـخص شدن ترکیب کابینه را] آقای بنی صـدر مشـخص می کنند، ازنظر من مسـئله تمام است»؛ سـخنان هاشـمی رفسـنجانی در مصاحبه هفتگی خود با خبرنگـاران داخلی و خارجی درباره مناقشه و مجادله بر سـر تعیین وزرای کابینه؛ مصاحبه رادیو تلویزیونی رئیس مجلس و توضـیحات وی درخصوص اختلافات رئیس جمهور و نخست وزیر بر سر تعیین کابینه جدید.

۷ انعکـاس بحران ناشـی از گروگـان گیری در روابـط و مناسـبات ایران و امریکا، در محافل رسـمی و مطبوعاتی دو کشور: گزارش رادیو صـدای امریکـا درباره تلاش های مقامات امریکایی برای حل بحران گروگان گیری؛ درخواست وزارت دادگستری امریکا از دادگاه های این کشور مبنی بر به تعویق انداختن هرگونه محاکمه علیه ایران تا زمان آزادشدن گروگان ها.

گزارش روزشمار ۱۲/۶/۱۳۵۹

۱ بررسی ستادی ستاد مشترک ارتش از آخرین وضعیت عراق در پنج استان هم جوار مرزی و معبرهای احتمالی نفوذ نیروهای عراقی.

۲ قابل توجه بودن تحرکات عراق در مرز خوزستان، به ویژه مرز خرمشهر و بستان در قالب موارد تأمینی و ایجاد استحکامات و سنگرهای تازه و جاده سازی؛ اعلام آماده باش عراق به ارتش ملی خود در بصره برای رفتن به جبهه؛ کشف و خنثی سازی یک بمب به همت مأموران ژاندارمری دشت آزادگان.

۳ شروع مجدد آتشباری عراق روی شهر قصرشیرین از ساعت ۱۲:۱۰ دقیقه، ادامه درگیری دو طرف تا ساعت ۶ بعدازظهر امروز و عقب نشینی عراقی ها تا روستای امام زاده عباس؛ آتشباری سنگین عراق از ساعت ۲۲ بر روی پاسگاه های نوار مرزی باباهادی، دارخور، پرویز، هدایت و مجیدخان. استقرار دو گردان عراق با تجهیزات کافی در منطقه مقابل سومار. خالی شدن مندلی عراق از سکنه و استقرار یک تیپ نظامی مجهز به آتشبارهای ۱۳۰ میلی متری.

۴ همکاری عراق با گروه های مسلح ضدانقلاب: ارسال اسلحه به سنندج، کمک به اهالی روستای دزلی که با گروه های رزگاری و دمکرات ارتباط دارند، نقل وانتقال و تحرکات گروه های مهاجم مسلح مخالف با نظام در مناطق سیاه گل از توابع اشنویه عراق، ارتباط و کمک گروه های وابسته به جلال طالبانی به عوامل دمکرات و کومه له؛ تجمع حدود ۳۰۰ نفر از کارکنان فراری ارتش در ۴۰ کیلومتری جنوب غربی بغداد و ارتباط آنان با اعضای حزب دمکرات شاخه قاسملو؛ رفت وآمد برخی از کارکنان ارتش وابسته به رژیم سابق و شماری از ضدانقلابیون از شهرهای بوکان، سردشت و پیرانشهر به عراق و دادن گزارش به عناصر بختیار.

۵ ادامه پیشروی نیروهای مسلح انقلاب با درگیری های شدید و گاهی پراکنده در شهرهای هم جوار مهاباد ازجمله درگیری در محور شاهین دژ به طرف بوکان و کشته شدن ۱۲ تن از مهاجمان مسلح معارض با نظام در این درگیری، درگیری افراد سپاه با مهاجمان ضدانقلاب در منطقه تکاب. صدور اطلاعیه هشداردهنده از سوی استاندار آذربایجان غربی خطاب به مردم اشنویه و روستاهای اطراف مبنی بر همکاری با ضدانقلاب و تحویل سلاح های غیرمجاز؛ استقرار عناصر وابسته به گروه های معارض با نظام در روستاهای کامیاران و تحرکات افراد رزگاری در چند روستای دیگر این منطقه؛ کشته شدن یک پیشمرگ مسلمان کرد و پسربچه همراه وی در حومه سنندج و ترور یک پیشمرگ مسلمان کرد در سقز؛ کشف و خنثی سازی یک مین در ۵ کیلومتری نقده.

۶ تشدید اختلاف میان برخی گروه های سیاسی مخالف نظام ازجمله اختلاف شدید میان حزب دمکرات و کومه له در بوکان و نیز درگیری مسلحانه امروز میان افراد دمکرات و سپاه رزگاری در روستاهای اطراف مریوان.

۷ مقاله روزنامه کیهان به قلم کاک رسول با عنوان "انشعاب، به مثابه تاکتیک مارکسیستی گریز از شکست" که در آن به دو انشعاب در حزب دمکرات و نیز سازمان چریک های فدایی خلق حمله شده و آن را فرمایشی و دستوری ازسوی شوروی و حزب توده دانسته است. (ضمیمه دارد)

کشف یک خانه تیمی متعلق به یکی از کارکنان شهربانی در بوشهر که از آن تعداد زیادی نوار و نشریات مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق به دست آمد؛ محکومیت ۲۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) به حکم دادگاه انقلاب اسلامی بابل به جرم برهم زدن نظم

۱ عمومی در درگیری های روزهای گذشته در بابلسر؛ برگزاری مراسم چهلم محمدتقی شهرام، عضو سابق سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، ازسوی گروه کمونیستی پیکار و برخی گروه های مائوئیستی در بهشت زهرا و اعتراض مردم شهرری و شعاردادن علیه گروه های کمونیستی؛ اعلام موضع سخنگوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) علیه بیانیه و ادعای سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی مبنی بر شعارنویسی هواداران مجاهدین خلق (منافقین) علیه رجایی و رد این ادعا.

۲ اعدام چهار کودتاچی دیگر در اهواز؛ دستگیری یک کودتاچی دیگر در یکی از روستاهای آمل؛ گزارش و ادعای خبرگزاری پارس درباره قطع صدای رادیو جمهوری اسلامی ایران به مدت چند دقیقه و پخش پیامی که مردم را به قیام علیه نظام جمهوری اسلامی دعوت می کرد.

۳ واکنش آیت الله دکتر بهشتی در مصاحبه امروز خود به مطالب بیان شده از قول وی درباره بحران گروگان گیری و سخنان وی درباره انتخاب اعضای کابینه دولت جدید.

۴ ادامه تلاش مقامات امریکایی برای حل وفصل مشکل گروگان های امریکایی و آزادی آنها ازطریق برخی کشورهای میانجی اسلامی و اروپایی مثل الجزایر و آلمان غربی؛ مصاحبه جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا، مبنی بر نداشتن امید چندانی به آزادی قریب الوقوع ۵۲ گروگان امریکایی.

۵ صدور مجدد بیانیه ای ازسوی سفارت ایران در مسکو و درخواست از دولت شوروی مبنی بر ارسال نکردن اسلحه به عراق.

ضمیمه گزارش۴۶۷: ادامه بخش های دیگری از مقاله کیهان درباره انشعاب در حزب دمکرات کردستان و نقش حزب توده و شوروی در این انشعاب.

گزارش روزشمار ۱۳/۶/۱۳۵۹

۶ تداوم حملات ایذایی و تحرکات ارتش عراق در مناطق مرزی و افزایش احتمال تحمیل یک جنگ ازطرف عراق به ایران: نامه ستاد مشترک ارتش به نیروهای سه گانه ارتش، ژاندارمری و سپاه مبنی بر احتمال حمله عراق از تاریخ ۱۶/۵/۱۳۵۹ به بعد و لزوم آمادگی تمامی نیروها؛ گزارش هایی از اقدامات عراق درزمینه ایجاد استحکامات و تقویت نیرو و تجهیزات در مناطق مرزی خوزستان ازجمله: در نوار مرزی از پاسگاه خین تا کوشک، اطراف پاسگاه شلمچه عراق روبه روی پاسگاه صفریه ایران، مقابل پاسگاه کوشک حوالی پاسگاه فکه عراق؛ گزارش هنگ ژاندارمری خوزستان مبنی بر خاموش شدن کلیه چراغ های پاسگاه ها، پالایشگاه های پتروشیمی و شهر بصره عراق؛ دستور فرمانده لشکر۹۲ زرهی به فرماندهی گردان ۱۵۱ دژ خرمشهر برای دادن تجهیزات و مهمات به هنگ ژاندارمری آبادان؛ ورود چند افسر و درجه دار ایرانی به عراق و افشای اطلاعات یگان های ارتش ایران؛ زدوخورد بین نیروهای ارتش عراق در بصره درپی اهانت یکی از فرماندهان عراقی به نیروهای جیش الشعبی.

حملات عراق و درگیری های شدید مرزی در مناطق عمومی قصرشیرین، سومار، مهران و پاسگاه های تابع آنها؛ آتشباری شدید عراق روی کلیه پاسگاه های گروهان صالح آباد و آتش متقابل نیروهای ایرانی؛ ادامه درگیری ها در نی خزر؛ گزارش کیهان از حملات عراق با استفاده از موشک و واحدهای زرهی به مناطق مسکونی شهر مهران و پاسگاه های مرزی منطقه به ویژه ازگله تا نفت شهر؛ سقوط یک بالگرد عراقی در داخل مقر سپاه نفت شهر؛ شدت درگیری ها در نفت شهر و پاسگاه های مرزی چقاشیرگه، سلماس کشته، سانواپا و سه تپان؛ گزارش های متعدد از فقدان آتش و واحدهای پشتیبانی برای

۱ پاسگاه های گروهان سومار ازجمله تلخاب، بازرگان و گیسکه؛ تقویت نیروهای زرهی عراقی در مقابل پاسگاه های تلخاب، بازرگان و کانی شیخ.

۲ قصرشیرین، کانون درگیری های مرزی غرب کشور: حملات ارتش عراق با سلاح های سنگین به منطقه قصرشیرین از نخستین ساعات بامداد امروز؛ قطع برق قصرشیرین براثر اصابت گلوله توپ به خط انتقال برق سرپل ذهاب - قصرشیرین؛ حملات توپخانه ای عراق از کوه های آق داغ و گلوله باران بیش از ۳۰ نقطه از شهر قصرشیرین که تلفات و خساراتی درپی داشت؛ اقدام تعدادی از عناصر کمونیست به دیدبانی برای توپخانه عراق در درگیری های امروز قصرشیرین؛ محاصره یک دسته از نیروهای ارتشی در نزدیکی امام زاده حسن قصرشیرین و اعزام تیپ ابوذر برای کمک به آنها؛ دستور فرماندهی ژاندارمری کل به ناحیه کرمانشاه مبنی بر تقویت، مراقبت و هوشیاری بیشتر.

۳ پاسخ متقابل نیروهای خوی به حملات عراق و گزارش هایی از تلفات واردآمده به مهاجمان، که البته از جنبه های تبلیغاتی رسانه ای یا ابراز حمیت صنفی گزارش دهندگان خالی نیست.

۴ تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در قالب رفت وآمدهای غیرقانونی، حمل اسلحه و مهمات قاچاق به منظور اجرای عملیات ایذایی و جاسوسی به نفع کشور عراق؛ کشف تعدادی سلاح و مهمات در مسیر گشت نیروهای سپاه مستقر در پاسگاه خین؛ ادامه مبارزه و مقابله با عوامل داخلی وابسته به عراق: جبار چنانی به جرم تردد مکرر غیرمجاز به عراق، اقدام مسلحانه علیه امنیت کشور و... به اعدام محکوم شد.

۵ اعلام رأی نهایی دادگاه رسیدگی به پرونده متهمان فاجعه سینما رکس آبادان: ۱۰ تن از عاملان این فاجعه به اعدام و ۱۵ نفر به زندان محکوم شدند، دادگاه همچنین رأی به برائت ۵ تن از متهمان داد.

۶ ادامه تحرکات ایذایی و درگیری های گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: حمله عناصر ضدانقلاب به پایگاه مجاهدین مستقر در جبرئیل آباد و غارت تعدادی از وسایل و تجهیزات این پایگاه؛ درگیری نیروهای خودی با مهاجمان مسلح غیرقانونی در بخش شاهین دژ؛ استقرار افراد مسلح معاند با نظام در نقاط مختلف اطراف تکاب و تصرف منطقه ای به طول ۲ کیلومتر از محور شاهین دژ - تکاب؛ درپی بازدید فرماندار میاندوآب از سپاه تکاب، مقرر شد اقدامات لازم برای رفع مشکلات و کمبود نیرو و تجهیزات سپاه و ارتش در این منطقه انجام شود؛ تسلیم شدن ۵۰ نفر از افراد مسلح ایل قلخانی به سپاه پاسداران قصرشیرین.

۷ بدبینی و تردید برخی جناح های نظام درمورد انشعاب در سازمان چریک های فدایی خلق و دورشدن شاخه "اکثریت" از مشی مسلحانه باتوجه به وجود قراین متعدد دال بر آماده شدن این گروه برای مبارزه مسلحانه با نظام در آینده نزدیک، ازجمله: کشف یک خانه تیمی مربوط به این سازمان در سنندج، از این خانه تعدادی وسایل چاپ و تکثیر، اعلامیه علیه نظام، وسایل جراحی و... به دست آمد؛ تحلیل روزنامه جمهوری اسلامی در این باره.

۸ ادامه تحرکات گروه های مسلح برانداز علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی در شهرهای مختلف: بازداشت ۱۴ تن از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق در بوشهر به دنبال برخوردهای پراکنده چند روز اخیر در این شهر؛ کشف اسنادی مربوط به تشکیل هسته های مقاومت در شهر مسجدسلیمان در یک خانه تیمی متعلق به سازمان رزمندگان راه آزادی طبقه کارگر؛ ادعای سازمان چریک های فدایی خلق مبنی بر کشته شدن یکی از افراد این سازمان در رشت به دست افراد ناشناس؛ اشغال دفتر نشریه اتحاد مردم در تهران به دست عده ای از مردم انقلابی و نامه اعتراض آمیز مدیر این نشریه خطاب به دادستان کل انقلاب.

۱ گزارش هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، از اقدامات چند روز گذشته دو جناح حاکم رقیب برای انتخاب کابینه جدید و اظهار خوش بینی درمورد حل وفصل نهایی این مسئله و دستیابی به تفاهم کامل، وی شایعه دخالت مجلس در تعیین وزیران را رد کرد.

۲ آماده شدن هر دو جناح رقیب حاکم بر کشور برای برگزاری مراسم دومین سالگرد حادثه هفدهم شهریورماه، دفتر هماهنگی همکاری های مردم با رئیس جمهور در اطلاعیه ای از مردم خواست در مراسم بعدازظهر دوشنبه ۱۷ شهریورماه که با حضور رئیس جمهور در میدان شهدا برگزار می شود، شرکت کنند.

۳ تنظیم یک قطعنامه مبنی بر درخواست آزادی گروگان های امریکایی توسط یک متخصص حقوق بین المللی و کارشناس امریکایی که به امضای اکثریت کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل رسیده است، این قطعنامه درصورت تصویب لازم الاجرا است.

گزارش روزشمار ۱۴/۶/۱۳۵۹

۴ تحرکات عراق در غرب کشور در قالب درگیری های موضعی و اجرای آتش پاسگاهی؛ قطع ارتباط مخابراتی هنگ ژاندارمری قصرشیرین با کرمانشاه؛ حمله توپخانه ای ارتش عراق به پاسگاه تپه رش؛ آتشباری شدید عراق بر روی پاسگاه های سه تپان، چقاشیرگه، سلمان کشته، سانواپا و نفت شهر در منطقه سومار؛ تأیید حمله گسترده عراق به مرزهای مهران با انجام دو پرواز شناسایی در این منطقه؛ خلاصه ای از گزارش های مربوط به درگیری های امروز در مناطق مختلف مرزی ایلام: گروهان مهران، درگیری بین کلیه پاسگاه های مهران و پاسگاه های کشور عراق و آتشباری سنگین عراق روی شهر مهران؛ گروهان دهلران، تجاوز مرزی واحدهای توپخانه عراق به منطقه چیلات؛ درخواست کمک از نیروهای ارتش مستقر در موسیان و مهران برای مقابله با حمله احتمالی عراق به پاسگاه چیلات؛ گروهان صالح آباد، درگیری های مرزی در پاسگاه های شوروشیرین، انجیره، نی خزر و هلاله؛ اقدام عراق به تقویت نیرو و واحدهای زرهی خود در منطقه مقابل پاسگاه های چیلات و تلخاب.

۵ افزایش روزافزون و نگران کننده تحرکات عراق در نواحی مرزی خوزستان: اتصال جاده مرزی عراق به جاده ای که از میان هور می گذرد و خطر برگشت آب هور به داخل خاک ایران؛ اقدام عراق به تقویت نیرو و تجهیزات زرهی حفر کانال سرتاسری در منطقه پاسگاه طلائیه قدیم؛ تحرکات عراق در منطقه مرزی خرمشهر: حفر سنگر و ایجاد خاکریز در مقابل پاسگاه شلمچه و پاسگاه کیلومتر ۲۵؛ دستورات مراقبتی مسئولان نظامی، انتظامی و سیاسی استان خوزستان به کلیه واحدهای تابعه در شهرهای مختلف استان.

۶ عراق در عرصه تبلیغات، درگیری های مرزی در خوزستان را در محدوده اقدامات عناصر تجزیه طلب خلق عرب جلوه می دهد؛ گزارشی از خبرگزاری فرانسه و رادیو اسرائیل دراین باره.

۷ فعالیت های چشمگیر عوامل داخلی وابسته به عراق در غرب کشور، تجمع تعدادی از رهبران و فرماندهان گروه های مزبور در منطقه چهارکلا عراق و ملاقات آنها با سردار جاف؛ استقرار تعدادی از افراد عراقی در منطقه کوه ساراون به قصد حمله به پایگاه سپاه مستقر در قلعه زیرآباد.

ادامه پاک سازی و پیشروی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در مناطق کردنشین ازجمله مهاباد؛ درگیری نیروهای سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با افراد مسلح حزب دمکرات در محور شاهین دژ - بوکان و اظهارات فرماندار میاندوآب پس از بازدید از این منطقه؛ اقدام سپاه پاسداران اعزامی از مهاباد به میاندوآب به ترک منطقه عملیاتی میاندوآب بدون هماهنگی با ارتش؛ آغاز اولین مرحله پاک سازی

۱ محور بانه – سردشت؛ گزارشی درمورد استقرار افراد کومه له در پشت کوه سیاش بزرگ به قصد حمله به پادگان مریوان؛ درگیری افراد حزب رزگاری با مردم روستای صوفیان سنندج.

۲ گزارش تلفنی فرمانده عملیات سپاه رشت به مرکزی فرماندهی سپاه درباره جرائم حسن صالحی، عضو سازمان چریک های فدایی خلق، که روز گذشته حین فرار کشته شد؛ گزارش تکمیلی خبرگزاری پارس درمورد تجمع اعضا و هواداران سازمان مذکور برای خاک سپاری این فرد.

۳ سخنان کوتاه رئیس دانشگاه سیستان و بلوچستان در بین خطبه های نمازجمعه شهر زاهدان؛ این سخنان ضمن بیان پاره ای از مشکلات موجود در استان حاکی از سرمایه گذاری عراق از طریق دامن زدن به جریان تجزیه طلبی قومی در این منطقه است.

۴ ادامه رایزنی، بحث و جدل درمورد اعضای کابینه دولت جدید؛ ملاقات بنی صدر با امام خمینی و گفت وگو درخصوص آخرین تحولات و رویدادهای کشور، مسئله دولت و انتخاب وزیران، سفر بنی صدر به خوزستان و امنیت کشور؛ حساسیت بنی صدر بر روی ۴ نفر از افراد معرفی شده برای وزارت و تفسیر کیهان دراین باره. بنی صدر در مصاحبه با خبرگزاری پارس: امام فرموده اند وزرایی که تصویب شده اند، معرفی بشوند و چند نفری که مانده اند به تدریج که اشخاص قابلی پیدا شد معرفی شوند.

۵ سخنان آیت الله منتظری در خطبه های نمازجمعه قم درخصوص ضرورت بازگشایی سریع تر دانشگاه ها، لزوم تجدیدنظر در برخی پاک سازی ها، امکان ایجاد توطئه در مراسم سالگرد هفده شهریور و لزوم تسریع در معرفی کابینه؛ مهندس میرحسین موسوی، وزیر خارجه پیشنهادی کابینه رجایی، پیش از خطبه های نمازجمعه تهران بر خطرهای ملی گرایی برای جامعه امروز تأکید کرد؛ محورهای سخنان آیت الله خامنه ای، امام جمعه تهران: مبارزه خط امام با جناح های وابسته به غرب، تبلیغات غربی و جبهه گیری آنان علیه کابینه جدید به دلیل اهمیت مکتب در آن.

۶ پاسخ محمدعلی رجایی به پیام تبریک مارگارت تاچر نخست وزیر انگلستان و هشدار به دولت انگلیس برای پایان دادن به تحرکات خود علیه ایران؛ تفسیر رادیو لندن درمورد روابط اخیر ایران و انگلستان که به سردی گراییده است.

۷ بازتاب بحران گروگان های امریکایی و تحولات تازه ای که در ایران و دررابطه با سرنوشت آنها روی داده است، در رسانه های امریکایی: گزارش رادیو صدای امریکا از تحلیل روزنامه های کریستین ساینس مانیتور، شیکاگو تریبون، واشنگتن پست و... دراین باره؛ مواضع متفاوت صادق قطب زاده با جریان کلی سیاست ایران درمورد گروگان های امریکایی.

گزارش روزشمار ۱۵/۶/۱۳۵۹

ادامه حملات عراق به مناطق مرزی غرب کشور: حملات توپخانه ای عراق به ۵ پاسگاه مرزی سومار، سه تپان، سلمان کشته، ولدکشته و گروهان سومار، تجاوز هلیکوپترهای عراقی در سه نوبت به حریم هوایی ایران در مرزهای غربی کشور؛ ابلاغیه فرماندهی ژاندارمری کل کشور به ناحیه کرمانشاه درخصوص بازپس گیری سنگرهای اشغال شده پاسگاه زینل کش؛ حملات توپخانه ای عراق به مهران و دهلران که حاکی از یک طرح گسترده و پیش بینی شده است؛ هدف قرار گرفته شدن مواضع سپاه و ارتش در مهران به وسیله تانک های عراقی؛ سقوط یک هلیکوپتر خودی براثر تیراندازی اشتباه تانک خودی؛ گزارش هنگ ژاندارمری ایلام از وضعیت امروز جبهه های مرزی؛ گزارش مرزبانی دهلران درباره تقویت و تجهیز نیروهای عراقی و گسترش و

۱ سازماندهی آنها در چندین منطقه مرزی؛ ابلاغیه هشدارآمیز سپاه درپی ابلاغیه ستاد مشترک ارتش مبنی بر تصمیم عراق به حمله همه جانبه به ایران و لزوم هشیاری به منظور جلوگیری از غافلگیری.

۲ درخواست ژاندارمری خوزستان از استانداری برای واردعمل شدن ارتش باتوجه به تحرکات و اقدامات اخیر و جاری عراق در مرزهای خوزستان؛ هشدار ستاد مشترک ارتش به نیروهای تحت امر خود و نیز سپاه پاسداران برای اعمال مراقبت های ویژه به دلیل مشاهده تحرکات زمینی و هوایی عراق که برای اجرای مأموریت های شناسایی به طور مکرر در یک ماه گذشته به حریم هوایی ایران به ویژه خرمشهر و آبادان تجاوز کرده اند؛ شدت یافتن تحرکات عراق در قالب تقویت نیروها، استحکامات، زرهی و تجهیزات در مناطق مرزی خوزستان به ویژه سوسنگرد، بستان، خرمشهر و آبادان؛ گزارش ستاد مشترک ارتش به استانداری خوزستان مبنی بر اینکه حمله عراق به ایران حتمی است و بایستی به مسائل روحی و روانی نیروهای ارتش توجه شود.

۳ فعالیت و تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق در کنار تحرکات مرزی در مناطق هم جوار استان خوزستان که علاوه بر رفت وآمد به منظور قاچاق و حمل و انتقال سلاح و بمب های آماده بیشتر معطوف به گردآوری اخبار و اطلاعات از مواضع نیروهای خودی و نیز آموزش و سازماندهی افراد وابسته به خود شده است؛ بی نتیجه ماندن اقدامات چند فرد مسلح که قصد تیراندازی به شهربانی آبادان داشتند؛ اجرای حکم اعدام عامل وابسته به عراق که به دلیل ارتکاب جرایم متعدد مفسدفی الارض و محارب با خدا شناخته شده بود.

۴ وقوع درگیری های خونین میان قوای مسلح جمهوری اسلامی و گروه های مسلح معارض با نظام در ادامه پاک سازی محورهای بانه – سردشت، بایوه – باشماق، شاهین دژ – تکاب و شاهین دژ – بوکان از عناصر ضدانقلاب. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش شهربانی درخصوص آمادگی شماری از افراد پاک سازی شده ارتش جمهوری اسلامی با کمک نیروهای بعث عراق برای حمله به ایران و انجام اقدامات خرابکارانه در کشور؛ انفجار یک بمب در مقابل بیمارستان عباسی میاندوآب؛ انفجار دو مین در سه راهی میاندوآب – شاهین دژ و کشف و خنثی سازی یک مین دیگر در همین جاده؛ ترور یک پیشمرگ مسلمان کرد در سقز به دست عوامل امپریالیست؛ رزمایش نظامی و چریکی دو هزار نفر از عشایر کرمانشاه در دشت ماهیدشت.

۶ دستگیری ۱۴ تن از هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و چریک های فدایی خلق در بوشهر به اتهام ایجاد درگیری، آشوب و زخمی ساختن یک پاسدار؛ دستگیری یک عضو سازمان پیکار در اهواز که در تحریک مردم عرب منطقه نقشی فعال داشته است؛ تحصن اقشار گوناگون مردم قائم شهر در مقابل شهربانی این شهر در اعتراض به اقدامات هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و درخواست آنان مبنی بر دستگیری رهبران این گروه؛ گزارش شهربانی جمهوری اسلامی از برنامه شماری از هواداران مجاهدین خلق (منافقین) شاخه تبریز برای برپایی تظاهرات مسلحانه؛ تظاهرات عده ای از هواداران دفتر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران با هدف ایجاد درگیری، مظلوم نمایی و جذب هوادار بیشتر.

۷ مصاحبه تلویزیونی بنی صدر و بیان مطالب مهمی درباره وضعیت امنیت کشور، درگیری های اخیر مرزی بین ایران و عراق و بسیج عمومی مردم.

به تعویق افتادن تصویب وزیران پیشنهادی نخست وزیر باوجود ملاقات دو ساعته رئیس جمهور و نخست وزیر با یکدیگر و گفت وگو درباره تشکیل کابینه و حل وفصل اختلافات درمورد برخی وزیران

۱ پیشنهادی نخست وزیر؛ سخنرانی محمدعلی رجایی در شهرک دولت آباد درخصوص موضوعات مختلفی ازجمله معرفی کابینه، تلاش وی برای جلوگیری از ایجاد اختلاف و نیز شایعات و حملات تبلیغات داخلی و خارجی علیه خود.

۲ مصاحبه صادق قطب زاده، وزیر امور خارجه ایران، با رسانه های خارجی درباره وضعیت و سرنوشت گروگان های امریکایی در ایران برای دومین روز متوالی؛ هشدار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام درباره زمزمه ها و شایعاتی که درخصوص آزادی گروگان ها در محافل عمومی و خصوصی مطرح می شود، در اطلاعیه شماره ۱۴۳ آنان به مناسبت سالروز ۱۷ شهریور.

۳ اعلامیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی درباره مواضع این وزارتخانه درخصوص موضوع جهاد علیه رژیم اشغالگر قدس و مستکبران جهان.

ضمیمه گزارش۴۹۹: گزارش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهین دژ از پاک سازی در محورهای شاهین دژ - تکاب و شاهین دژ - بوکان و مشکلات موجود در این نواحی.

گزارش روزشمار ۱۶/۶/۱۳۵۹

۴ وقوع شدیدترین نبردها در طول چهارماه گذشته در نوار مرزی قصرشیرین میان قوای مسلح ایران و عراق درنتیجه عملیات مشترک عراق با به کارگیری هم زمان نیروهای زرهی و پیاده و نیز آتشباری توپخانه سنگین و خمپاره انداز و هواپیماها و بالگردها جنگنده و نیز هلی برد؛ سقوط منطقه خان لیلی و پاسگاه های مربوط براثر حملات گسترده عراق؛ تهاجم تعیین کننده عراق در بعدازظهر؛ درگیری های شدید در شمال و جنوب منطقه قصرشیرین: حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه های قلعه سفید و هدایت در شمال و وقوع درگیری در محدوده گروهان سومار و نفت شهر در جنوب منطقه خان لیلی؛ خطر سقوط قصرشیرین با فرارسیدن شب.

۵ تهاجم گسترده عراق به منطقه مرزی ایلام (مهران و دهلران)؛ شدت یافتن درگیری های در منطقه میمک و ناکامی عراق در تصرف این منطقه.

۶ بازتاب نبردهای امروز میان قوای ایران و عراق در نواحی مرزی قصرشیرین و ایلام در میان رسانه های غربی ازجمله خبرگزاری رویتر.

۷ تحرکات عراق در مرزهای هم جوار خوزستان شامل تقویت استحکامات، سنگرها و کانال ها افزایش نیرو و تجهیزات؛ درگیری مختصر میان گشتی های ایران و عراق در منطقه هورالعظیم؛ تعرض هوایی عراق به حریم فضایی خرمشهر و تعرض زمینی به منظور شناسایی و تیراندازی به پاسگاه خسروآباد آبادان.

۸ گزارش منابع اطلاعاتی خودی از اقدامات احتیاطی عراق به منظور جلوگیری از نفوذ و خرابکاری های مخالفان رژیم بعث که آن را به ایران نسبت می دهند: دستور تیپ ۲ گارد مرکزی مستقر در بصره به واحدهای تابعه مبنی بر به کارگیری دقت لازم حین گزارش اتفاقات مرزی درمورد نوع انفجارها، تلفات وارده و نوع اسلحه دشمن، ادعای مقامات دولتی عراق مبنی بر اقدام ایران در حفر چاه های نفتی در منطقه طبعدان واقع در حوزه استحفاظی پایگاه شرهانی و هشدار به یگان های مرزی درباره احتمال حمله و خرابکاری علیه نیروهای عراقی در پوشش اکتشاف نفت، انفجار بمب روبه روی پادگان آموزشی خسروآباد در منطقه الدویب که عده ای ناشناس عامل کارگذاری آن معرفی شدند و همه کارکنان پادگان و گشتی های شب بازداشت گردیدند؛ گزارش موثق درباره شورش نیروهای ارتش عراق در بغداد و فرار آنان از پادگان و ایجاد درگیری مسلحانه بین مردم و نیروهای شورشی ارتش با گارد ارتش.

۱ اجرای عملیات پاک سازی نیروهای خودی در محورهای تکاب، شاهین دژ، بوکان، سردشت و بانه؛ بیانیه ستاد عملیات غرب کشور درباره پیشروی نیروهای خودی و انهدام پایگاه های ضدانقلاب در غرب کشور و مقابله با نیروهای متجاوز عراقی در مرزها و نیز درخواست از مردم مسلمان کرد منطقه برای همکاری با نیروهای امنیتی و هشیاری دربرابر توطئه های دشمنان داخلی و خارجی.

۲ درگیری ها و تحرکات ایذایی در استان های کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی: شلیک ۱۰ خمپاره از جانب افراد وابسته به گروه های معارض با نظام به اطراف شهر پاوه، درگیری شدید بین افراد کمیته نقده و مهاجمان ضدانقلاب؛ درخواست ستاد مرکزی سپاه پاسداران از ستاد مشترک ارتش برای تأمین امنیت ایستگاه مخابراتی هارتوزان در ۶۰ کیلومتری کرمانشاه - سنندج که به دست عوامل وابسته به گروه های غیرقانونی تخریب شده و قرار است به سرعت تعمیر و راه اندازی شود؛ تجمع اهالی شهرستان نقده در مسجد صاحب الزمان این شهر و درخواست آنان برای تعطیلی مغازه ها و بازار به مدت سه روز برای رسیدگی به وضعیت ضدانقلاب در این شهر؛ زیرنظرگرفتن تحرکات گروه های مسلح سیاسی مخالف نظام در آذربایجان غربی.

۳ گزارش خبرنگاران اعزامی کیهان به ارومیه و مهاباد: متشنج بودن وضعیت شهر مهاباد، خروج شماری از مردم از شهر و سکونت در روستا، شلیک خمپاره به داخل شهر و کشته یا زخمی شدن شماری از مردم باوجود اعلام قبلی حزب دمکرات مبنی بر خودداری از جنگ در داخل شهر، دستگیری مخالفان حزب دمکرات به وسیله عوامل این گروه، خروج مسئولان حزب دمکرات ازجمله عبدالرحمن قاسملو از مهاباد و حضور گروهی از پیشمرگان در شهر، تعطیلی همه مدارس و ادارات مهاباد و استعفای فرماندار این شهر، نارضایتی مردم و انزجار آنان از حزب دمکرات؛ گسترش شایعاتی درخصوص ارتباط استانداری آذربایجان غربی با خوانین و فئودال های منطقه ازجمله منطقه منگور و اطلاعیه استانداری آذربایجان غربی دراین باره.

۴ همکاری حزب دمکرات کردستان با جریان های الحادی کمونیستی و مخالفان خود و نیز برخی مذهبی های اهل تسنن و جریان های ضدانقلابی و سلطنت طلب ایران به منظور دستیابی به اهداف خود: همکاری سلطنت طلبان و عوامل حزب بعث عراق در حمایت از ضدانقلابیون داخلی و کمک های تسلیحاتی به آنان در مناطق مرزی غرب کشور؛ گزارش فرمانده سپاه ارومیه درخصوص اقدامات اویسی و پالیزبان در داخل خاک عراق به منظور سازماندهی ارتشی از عناصر ساواکی و سرمایه داران فراری و حمایت بختیار از آنان، به منظور استقرار در مرزهای غربی کشور و اعلام دولت آزاد در کردستان؛ فعالیت حزب دمکرات کردستان در مناطق سنی نشین ایران ازجمله بخش هایی از طوالش.

۵ درگیری در کرمانشاه و متشنج شدن اوضاع این شهر درحالی که مرزهای کشور ناآرام است و عده ای از مردم این شهر برای اعزام به مناطق مرزی به مراکز نظامی مراجعه می کنند: درگیری هواداران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با مردم؛ به آتش کشیده شدن دفتر نشریه امت وابسته به جنبش مسلمانان مبارز در این شهر.

۶ سخنان آیت الله دستغیب، نماینده امام در استان فارس و امام جمعه شیراز، در مصاحبه ای مطبوعاتی پس از دیدار با امام خمینی در جماران، درباره موضوعات مختلفی ازجمله: اولیای امر و مسئولان، لزوم تصویب هرچه زودتر اعضای کابینه، دادگاه انقلاب اسلامی فارس و برخی مسائل امنیتی و اختلاف برانگیز در استان فارس.

۷ مصاحبه چهارساعته روزنامه کیهان با تیسمار فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش، درباره وضعیت کنونی ارتش جمهوری اسلامی و مشکلات این نهاد. (ضمیمه دارد)

۱ فرمان امام خمینی به دادگاه های ارتش باتوجه به اهمیت ویژه ای که ارتش در وضعیت کنونی دارد.

۲ قرائت نامه بنی صدر مبنی بر تصویب فقط ۱۴ وزیر از ۲۱ وزیر معرفی شده از جانب نخست وزیر در جلسه امروز مجلس پس از گذشت روزهـای متوالی کشـمکش بر سـر تعیین معرفی وزیران کابینه جدیـد بین دو جناح حاکم بر کشور، توضـیحات نخست وزیر درباره معرفی اعضای کابینه، تصمیم مجلس برای بحث درباره برنامه دولت در جلسه سه شنبه و معرفی بیش از اعضای کابینه توسط نخست وزیر در این روز.

۳ حمله مطبوعات چپ داخلی و مطبوعات داخلی اتحاد شوروی به مسـئولان جمهوری اسـلامی درپی سـردی و تنش در روابط سیاسی دو کشور به خصوص بر سر ماجرای نقل وانتقال کنسولگری ها و اعتراض رسـمی جمهوری اسلامی به این موضوع؛ تنش در روابط اقتصادی و تجـاری دو کشور و اظهارات علی اکبر معین فر، وزیر سابق نفت و رئیس کمیسـیون نفت مجلس، درباره صادرات گاز به شوروی و بیان شرایط ایران برای ادامه این کار.

۴ اقدام امریکا برای ساخت فرودگاه در عراق تحت پوشش یک شرکت اندونزیایی.

ضمیمه گزارش۵۱۷: بخش های دیگری از مصاحبه با تیمسار فلاحی که ۸ روز بعد در کیهان مورخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ درج شد.

گزارش روزشمار ۱۷/۶/۱۳۵۹

۵ یادداشت دولت عراق به کاردار سـفارت ایران در بغداد درخصوص مناطقی که تعلق ملی آنها براساس عهدنامه ۱۹۷۵ الجزایر تغییر یافته است. (ضمیمه دارد)

۶ ادامه درگیری ها در مناطق مرزی قصرشیرین تا سومار؛ سقوط یک جت فانتوم اف۱۴ ایرانی براثر شلیک پدافندهای عراقی؛ سقوط یک بـالگرد خودی در منطقه مرزی سـرپل ذهاب؛ عقب نشـینی افراد گروه های خان لیلی و پاسـگاه های هشت گانه تابع آن ازطریق ارتفاعات هم جوار؛ تقویت مرزی نیروهای خودی و انجام حملاتی برای بازپس گیری پاسگاه های خان لیلی؛ درگیری افراد پاسگاه های تنگاب نو، خسـروی و ولدکشـته بـا مهاجمـان عراقی؛ تجاوز هوایی عراق به آسـمان ایران در دو نوبت و سـقوط دو هواپیما و یک بالگرد عراقی براثر تیراندازی نیروهای خودی؛ آتشـباری سـنگین توپخانه های عراقی روی شهر قصرشیرین و خسروی؛ واردآمدن تلفات و خساراتی به ارتش عراق در درگیری هـای امروز و اعـتراف این کشـور به سـقوط یـک جنگنـده عراقی؛ حرکت سیاسـی عراق برای وارونه جلوه دادن وقـایع مربوط به درگیری های مرزی اخیر: سخنگوی وزارت دفاع عراق نیروهای مسلح ایران را بانی برخوردهای مرزی دو کشور دانست.

۷ تشدیـد حملاـت عراق در منـاطق مرزی ایلاـم: درگیری های پراکنـده در منطقه میمک، صالـح آباد و مهران؛ آمادگی عراق برای حمله گسترده در منطقه چیلاـت، تمرکز نیروهـای زرهی و پیـاده عراق در این منطقه؛ بروز اختلاف میان قوای پشتیبانی خودی و حـدود وظایف آنها ازجمله درمورد تقویت گروهان – دهلران تهاجم مشترک عراق و عوامل مسـلح داخلی وابسـته به آن با هـدف تصـرف تپه مشـرف به پاسـگاه چیلات؛ نیروهای پاسـگاه چیلات در اقـدامی متقابل به پاسـگاه خزانه میزار عراق حمله کردنـد؛ گزارش هنگ ژاندارمری ایلام از آخرین وضعیت گروهان های مرزی این منطقه.

۸ ادامه تحرکات ارتش عراق در مناطق مرزی خوزسـتان ازجمله مناطق هم جوار سوسنگرد، بستان و نیز خرمشهر و آبادان در قالب تقویت نیرو، تجهیزات و ایجاد استحکامات و شناسایی هوایی و زمینی با کمک عوامل داخلی وابسته به عراق.

۱ ادامه پیشروی ستون اعزامی از بانه به سردشت؛ آشتباری گروه های ضدانقلاب بر پادگان و پایگاه ملاشیخ در سردشت و مقابله نیروهای توپخانه پایگاه با آنها؛ درگیری ستون ارتش با طایفه زرین گلابی در محور نقده - اشنویه؛ حمله مسلحانه افراد حزب دمکرات به قریه حیدرلو از توابع ارومیه؛ ادامه درگیری نیروهای خودی با افراد سنار مامدی در اطراف سلماس؛ محاصره شدن تعدادی از افراد سپاه و چندتن از اعضای شورای فرماندهی شاهین دژ و بخشدار این شهر توسط مهاجمان ضدانقلاب و درخواست کمک از نیروی زمینی ارتش؛ انفجار مین در جاده میاندوآب - شاهین دژ؛ حمله عوامل داخلی وابسته به عراق به مقر سپاه پاسداران بخش باینگان و پاسخ متقابل نیروهای خودی؛ تحرکات تبلیغاتی گروه های سیاسی غیرقانونی به بهانه طرف داری از احمد مفتی زاده؛ ۷۰ نفر از افراد فریب خورده با تحویل ۷۰ قبضه سلاح خود را به نیروهای فدائیان امام در منطقه دالاهو تسلیم کردند.

۲ مصاحبه روزنامه فرانسوی لوموند با یکی از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان.

۳ تلاش بنی صدر برای افشاگری و انتقام جویی از مخالفان و رقیبان خود، سخنرانی طولانی بنی صدر در مراسم سالروز هفده شهریور در میدان شهدای تهران و حمله شدید و بی سابقه وی به مخالفان خود ازجمله حزب جمهوری اسلامی.

۴ بازتاب مراسم امروز میدان شهدا و سخنرانی بنی صدر و وقایع قبل و پس از آن در روزنامه های دو جناح حاکم بر نظام که حاکی از عمق اختلافات دو جناح و رشد و جبهه گیری در مقابل یکدیگر است؛ انعکاس مراسم هفده شهریور و سخنرانی بنی صدر در رادیو کلن آلمان و رادیو مونت کارلو.

۵ سخنان محمدعلی رجایی، نخست وزیر، در مراسم بزرگداشت شهدای هفده شهریور در دبیرستان حکیم نظامی قم؛ وی در این مراسم ضمن قرائت نامه وزیر امور خارجه امریکا به تبیین برنامه های دولت، سیاست خارجی و ترکیب کابینه پرداخت.

۶ پیدایش بیم و امیدهای تازه ای درمورد رسیدگی به وضعیت گروگان های امریکایی در میان محافل رسمی و مطبوعاتی امریکا درپی انتشار مقاله ویلیام سولیوان آخرین سفیر امریکا در ایران و نیز مصاحبه ادموند ماسکی وزیر خارجه این کشور؛ دیدار سفرای هلند، اسپانیا و ژاپن (به نمایندگی ازطرف نوزده کشور) با بنی صدر به منظور مذاکره برای آزادی گروگان های امریکایی.

ضمیمه گزارش۵۲۲: متن کامل یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و سفارت جمهوری عراق درباره ادعای ارضی این کشور براساس قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و مردوددانستن این ادعا.

گزارش روزشمار ۱۸/۶/۱۳۵۹

ادامه درگیری ها در نوار مرزی قصرشیرین، سومار و نفت شهر: آتشباری شدید عراق بر روی پاسگاه های مرزی تابع گروهان سومار و تیراندازی ۲ فروند میگ شکاری عراق به طرف نیروهای ارتش مستقر در نفت شهر؛ گزارش مرزبانی سومار درمورد محاصره شدن پاسگاه های کانی شیخ، بازرگان و تلخاب توسط ارتش عراق؛ اعلام خطر گروهان سومار درمورد حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه های نفت شهر، سه تپان، سلمان کشته، سانواپا و چقاشیرگه و احتمال سقوط آنها؛ گزارش شهربانی کرمانشاه مبنی بر حملات زمینی و هوایی عراق به مناطق مرزی و پاسگاه های داخل نفت شهر، قطع کامل ارتباط با گروهان خان لیلی که به دست ارتش عراق افتاده است؛ حمله ۸ هواپیمای عراقی به نفت شهر و پیاده شدن ۳۰۰ چترباز درحوالی این منطقه؛ وضعیت بحرانی منطقه عمومی قصرشیرین؛

۱ قطع آب و برق در این منطقه براثر آتشباری شدید عراق؛ حمله هوایی به پاسگاه تنگاب نو تابع هنگ قصرشیرین و پیشروی تانک های عراقی در این منطقه؛ حملات میگ های عراقی به پاسگاه های تنگاب نو، منبع آب کناره پاسگاه و آبادی تنگاب نو؛ حرکت یک ستون زرهی عراق از بانمیل به طرف پاسگاه قلعه یهودی عراق؛ هشدار هنگ قصرشیرین درمورد احتمال سقوط پاسگاه های تنگاب نو؛ ولدکشته و خسروی درصورت اعزام نشدن نیروی زرهی به آنجا؛ حمله عراق به ایستگاه رادیو تلویزیون قصرشیرین و پیشروی آنها به سمت قصرشیرین؛ تصرف دو پاسگاه تنگاب کهنه و تنگاب نو به دست نیروهای عراقی؛ وخامت وضعیت پدافندی قصرشیرین درپی حملات هوایی مکرر عراق؛ درخواست مرکز فرماندهی غرب از سپاه مرکز مبنی بر اعزام یک گردان از نیروهای سپاه به کرمانشاه؛ اعزام چهار هواپیمای اف۴ برای پشتیبانی از نیروهای خودی درگیر در منطقه قصرشیرین؛ سقوط یک میگ عراقی در نصرآباد ایران و انهدام یک میگ دیگر با آتش پدافند هوایی خودی.

۲ درگیری های مرزی در منطقه ایلام به ویژه اطراف منطقه چیلات؛ گزارش هایی از تحرکات و اقدامات عراق در منطقه چیلات و دهلران که حاکی از طرح حمله بزرگ به این مناطق است؛ درخواست اعزام سریع نیروی تقویتی، تانک، توپخانه و پشتیبانی هوایی به منطقه چیلات؛ اوضاع بحرانی در منطقه مهران، گزارش ستاد مشترک ارتش از اقدامات عراق در این منطقه با هدف انجام یک حمله غافلگیرانه؛ درگیری میان پاسگاه سمیده با نیروهای عراقی؛ حمله مهاجمان عراقی به چاه های نفت شماره ۲ و ۷ در منطقه گروهان موسیان؛ تشکیل جلسه ای با حضور جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش و فرماندهان نیروی زمینی و هوایی ارتش برای رسیدگی به وضعیت مناطق قصرشیرین و ایلام.

۳ مظلوم نمایی مسئولان و رسانه های کشور عراق در انعکاس درگیری های مرزی اخیر چنان که گویی جمهوری اسلامی ایران آغازگر و بانی این درگیری های خونین بوده است؛ سه گزارش دراین باره.

۴ اقدامات عراق درزمینه تقویت نیرو، تجهیزات و ساخت استحکامات در مناطق مرزی خوزستان: انتقال لشکر پیاده مکانیزه ارتش عراق به منطقه العماره؛ تقویت زرهی و ساخت خاکریز و سنگر در پاسگاه فکه عراق؛ شناسایی هوایی و زمینی در کنار فعالیت های روزمره مهندسی در خرمشهر و آبادان؛ تجاوز یک میگ عراقی به حریم هوایی خرمشهر؛ فعالیت های حفاری و لایروبی در اروندرود از مقابل جزیره مینو تا روبه روی اسکله نیروی دریایی ایران؛ تحرکات واحدهای زرهی عراق در نزدیکی پاسگاه مؤمنی؛ استقرار تعدادی از واحدهای توپخانه عراق در دهانه خلیج فارس.

۵ ادامه پاک سازی مسیر بانه - سردشت؛ پیشروی ستون اعزامی به سردشت باوجود حملات گروه های مهاجم ضدانقلاب و توضیحات دکتر مهرآسا، استاندار کردستان، در این باره؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به پادگان سردشت و پاسگاه ملاشیخ این شهر؛ مطالب هفته نامه کار درباره درگیری های امروز در محور بانه - سردشت.

درگیری های پراکنده در مناطق کردنشین ازجمله درگیری میان نیروهای خودی و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در تکاب و اشنویه؛ ادامه درگیری در اطراف شاهین دژ برای نجات فرمانده سپاه شاهین دژ، بخشدار و تعدادی از افراد سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد که از روز گذشته به محاصره مهاجمان درآمده بودند؛ انفجار ۲ مین در جاده نقده - پیرانشهر و نیز جاده نقده - اشنویه؛ نیاز شدید نیروهای خودی در مناطق مختلف غرب کشور به لباس گرم و خودرو باتوجه به نزدیک شدن فصل سرما و تقاضای مرکز

۱ فرماندهی سپاه غرب از ارتش برای تهیه ادوات و ملزومات نظامی و جنگی موردنیاز. (ضمیمه دارد)

۲ اعدام ۴ تن از متهمان ارتشی به جرم شرکت در توطئه کودتای نافرجام تیرماه گذشته؛ حمله اشرار و مهاجمان مسلح ضدانقلاب به یک کامیون ارتشی در حوالی چاه بهار؛ کشف و خنثی سازی یک بمب در زیر پل ستارخان؛ ادامه تحریکات و توطئه چینی های گروه های سیاسی چپ و سازمان مجاهدین خلق (منافقین) با سوء استفاده از فقدان یک قانون صریح درمورد چگونگی فعالیت احزاب و گروه های سیاسی: به آتش کشیده شدن دفتر روزنامه امت در کرمانشاه؛ بازرسی از یک خانه تیمی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در سبزوار و کشف گزارش هایی درباره اوضاع داخلی نهادهای انقلابی؛ استفاده گروه های سیاسی از برخی مسائل و کمبودهای اجتماعی علیه نظام نوپای جمهوری اسلامی؛ نظیر مسئله بیکاری در برخی شهرها.

۳ واکنش نهادهای انقلابی به ویژه سران حزب جمهوری اسلامی به سخنرانی جنجالی دیروز بنی صدر در میدان شهدا؛ سخنان آیت الله بهشتی؛ دبیرکل حزب جمهوری اسلامی در یک گفتار تلویزیونی و ردکردن بخش عمده ای از سخنان دیروز بنی صدر؛ مصاحبه رادیو تلویزیونی رئیس مجلس که لحنی صریح درباره نقاط اختلاف با جناح بنی صدر داشت؛ هاشمی رفسنجانی در مصاحبه مطبوعاتی هفتگی خود با اشاره به اختلاف سلیقه رئیس جمهوری، نخست وزیر و مجلس، بسیار صریح وجود یک دوگانگی آشتی ناپذیر را در قوه مجریه اعلام کرد.

۴ معرفی اعضای کابینه جدید به مجلس باوجود مخالفت بنی صدر با ۷ وزیر از ۲۱ وزیر پیشنهادی؛ نخست وزیر در دو جلسه علنی صبح و عصر امروز مجلس شورای اسلامی درباره چگونگی تشکیل کابینه و برنامه دولت خود سخن گفت و در پایان نیز از سخنان دیروز بنی صدر در مراسم هفده شهریور گله کرد.

۵ انتقاد شدید و صریح احمد سلامتیان، نماینده اصفهان و از طرف داران سرسخت بنی صدر، به جلسه خصوصی دوساعته امروز مجلس که به پیشنهاد بیش از ۳۰ تن از نمایندگان برای رسیدگی مقدماتی به صلاحیت وزرای معرفی شده تشکیل شد.

۶ افزایش تنش و سردی در روابط و مناسبات سیاسی ایران و انگلستان؛ تصمیم مقامات رسمی دولت انگلیس برای تعطیلی سفارت خود در تهران درپی رأی دادگاه های انگلستان به اخراج دانشجویان ایرانی محاکمه شده در این کشور؛ خودداری انگلیس از تحویل ناو ۲۰ هزار تنی خارک به ایران عامل دیگری در تشدید بحران در روابط میان دو کشور.

۷ پاسخ رجایی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران، به پیام تبریک همتای فرانسوی خود.

۸ انصراف ایران از داوطلبی برای عضویت در شورای امنیت، بدین ترتیب در پایان سال جاری میلادی، کرسی آسیایی در شورای امنیت برای مدت دو سال، به ژاپن خواهد رسید.

ضمیمه اول گزارش۵۳۷: نامه شکوائیه با امضای ۱۵۵ نفر از اهالی و معتمدان نقده به رئیس جمهور، وزیر کشور، استاندار آذربایجان غربی و صداوسیمای مرکز ارومیه، درپی تشدید حملات و مین گذاری های عوامل ضدانقلاب در این شهرستان.

ضمیمه دوم گزارش۵۳۷: فهرست جنگ افزارهای درخواستی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، موردنیاز سپاه غرب کشور

گزارش روزشمار ۱۹/۶/۱۳۵۹

۱ سخنان صدام حسین در ساختمان مجلس ملی عراق درباره اینکه این کشور قصد جنگ با ایران را ندارد و فقط می خواهد سرزمین هایی را که متعلق به عراق است و ایرانیان آنها را غصب کرده اند بازپس بگیرند؛ فعال شدن دیپلماسی عراق و اتخاذ موضع خصمانه دربرابر ایران؛ جلسات سعدون حمادی، وزیر خارجه عراق، با سفیران کشورهای عربی، شوروی، فرانسه، کوبا و یوگسلاوی به منظور تشریح اوضاع و حوادث مرزی ایران و عراق و نیز نشست خبری وی با خبرنگاران و بیان این موضوع که عراق برای مقابله با موضع گیری ایران ناچار به پاک سازی منظم زین القوس شده است؛ گزارش روزنامه الثوره درباره آزادسازی ۷۶ کیلومتر مربع از سرزمین غصب شده توسط ایرانیان، اشاره به درخواست عراق از ایران برای تخلیه منطقه زین القوس و تصمیم شاه برای بازگرداندن این منطقه؛ تفسیر رادیو مسکو درباره نبردهای اخیر ایران و عراق. (ضمیمه دارد)

۲ وقوع انفجار در دو تلمبه خانه نفت در استان کرکوک عراق در ادامه مبارزه گروه های معارض عراقی علیه رژیم حاکم بر این کشور؛ تشکیل سازمانی تحت عنوان سازمان پیکار مجاهدین عراقی با هدف مبارزه با رژیم صدام.

۳ شدت یافتن حملات زمینی و هوایی عراق در منطقه عمومی قصرشیرین: تجاوز ۶ فروند بالگرد عراقی به حریم هوایی ایران و پیش آمدن آنها تا پاسگاه دربند جوق با هدف پیاده کردن افراد نظامی، نبرد سخت میان نیروهای توپخانه عراق و ایران به مدت نیم ساعت، بمباران منطقه به وسیله جنگنده های میگ عراقی، پیشروی تانک های ارتش عراق از مسیر قلعه یهودی تنگاب به طرف خاک ایران، حملات توپخانه ای عراق به هنگ ژاندارمری و پل شیرازی قصرشیرین، سقوط ۲ میگ، یک بالگرد عراقی و انهدام ده ها تانک عراقی در درگیری های امروز منطقه عمومی قصرشیرین، هدف قرار گرفته شدن اتومبیل حامل تیمسار ظهیرنژاد و گروهی از خبرنگاران و عکاسان در منطقه تنگاب کهنه، واردآمدن خسارت های سنگین به خانه ها، مغازه ها و تأسیسات شهر قصرشیرین در حملات توپخانه ای مجدد عراق در این روز؛ انتقال تعداد زیادی نیروهای زرهی و تجهیزات سنگین عراق از ارتفاعات زینل کش به سمت تنگاب کهنه در جاده نفت شهر – قصرشیرین؛ تقویت منطقه مقابل باویسی، گرده نو و تپه رش با زرهی، نیرو و تجهیزات کامل؛ اجرای آتش سنگین عراق روی پاسگاه های مرزی منطقه سومار؛ تیراندازی ۲ فروند میگ عراقی به طرف ارتش مستقر در نفت شهر.

۴ وخیم تر شدن اوضاع عمومی قصرشیرین با شدت گرفتن نبردها در اطراف این شهر: خروج ۸۰ درصد مردم از شهر، تعطیلی مغازه ها، هجوم مردم به سوی بانک ها برای دریافت پول، عزیمت تعداد زیادی از مردم قصرشیرین به کرمانشاه، اسلام آباد و شهرهای دیگر.

۵ حملات آتشباری و هوایی عراق در تمام پایگاه های مرزی ایلام از ساعت ۷ صبح؛ حضور سربازان مصری و اردنی در مرز ایلام به منظور کمک به عراق؛ اعزام تعداد زیادی نیرو، زرهی و توپخانه سنگین روبه روی پاسگاه انجیره، جنوب پاسگاه تک تک مشکی و همچنین تقویت مناطق مرزی کویت، فلوجه، دیوانیه، پادگان های ابوغریب و التاجی و پایگاه خانقین با نیرو، سلاح، مهمات، تجهیزات مخابراتی و... ؛ حملات توپخانه ای شدید به مهران و دو پایگاه حافظیه و سمیده در مرز ایلام؛ سقوط پاسگاه های نی خزر، هلاله و نخجیر و انهدام پاسگاه تلخاب؛ تلاش گسترده عراق برای تصرف منطقه میمک.

۶ اعزام دو گردان از سربازان مرکزی توپخانه اصفهان و یک گروه امداد درمانی از هلال احمر جمهوری اسلامی به مناطق مرزی غرب کشور.

۱ محرزشدن حمله ارتش عراق به خوزستان برای فرماندهی لشکر۹۲ زرهی باتوجه به درگیری های شدید روز گذشته در مناطق قصرشیرین و نقاط مرزی مهران؛ نفوذ تعدادی از نیروهای عراقی از غرب چاه نفت به خاک ایران به قصد تصرف این چاه و مقابله نیروهای خودی با آنان؛ حمله ارتش عراق به چاه نفت شماره ۶۰ در ۳۰ کیلومتری غرب محور اهواز - خرمشهر؛ دستگیری ۳ ماهیگیر محلی به دست عوامل عراقی و انتقال آنان به عراق؛ تحرکات چشمگیر عراق و شناسایی هوایی در منطقه مرزی خرمشهر و آبادان.

۲ فعالیت گروه های سیاسی چپ و طرف داران سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در مناطق غربی و جنوبی کشور درپی درگیری های مرزی: انتشار شایعاتی در کرمانشاه مبنی بر حمله احزاب کردستان در آذرماه به مراکز اصلی نیروهای خودی، همکاری شاپور بختیار با گروه های سلطنت طلب و اقدامات پالیزبان درجهت تقویت خود در مرزهای غربی کشور برای حمله به ایران؛ اطلاعیه حاکم شرع استان خوزستان مبنی بر ممنوع شدن فعالیت گروه های سیاسی در خوزستان.

۳ ادامه پاک سازی محور بانه - سردشت؛ کشته شدن یکی از سران مهم کومه له در این محور؛ حمله مهاجمان ضدانقلاب با سلاح های سبک و سنگین به پادگان سردشت؛ اقدام گروه های مسلح غیرقانونی در مین گذاری جاده بانه - سردشت؛ ادامه تلاش برای شکستن محاصره و نجات نیروهایی که از روز ۱۷ شهریور تاکنون در محاصره افراد دمکرات و کومه له هستند؛ شهادت ۲ تن از پیشمرگان مسلمان کردِ در بند افراد کومه له؛ اخطار ژاندارمری خوی به آشوبگران مناطق مختلف آذربایجان غربی و معرفی عاملان اصلی کشتارها و ناامنی ها.

۴ ادامه وضعیت دوگانه انقلابی - نهادی در شهرهای کشور و سوءاستفاده گروه های سیاسی چپ و مجاهدین خلق (منافقین) از این وضعیت برای ایجاد تشنج و بهره برداری برای آینده نزدیک: اجتماع شماری از فارغ التحصیلان بیکار در سمنان و اعتراض آنان به استخدام مخفیانه یک صد نفر از معلمان این شهر، راه پیمایی گروهی از شرکت کنندگان در مراسم سخنرانی حجت الاسلام هادی غفاری (نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی) در مسجد سردار جنگل رشت و اقدام آنان در اشغال کانون دانش آموزان و حزب ملت ایران شعبه رشت، اشغال شهرک ساحلی دریاکنار توسط گروهی که خود را جوانان مسلمان پیرو راه امام خواندند؛ کارگذاشتن ۹ بمب در کارخانه یخ سازی همدان و انفجار ۳ عدد از آنها؛ سخنرانی حجت الاسلام صادق خلخالی، سرپرست مبارزه با مواد مخدر، در شهرستان تنکابن، درباره اقدامات سازمان مجاهدین خلق (منافقین) و فداییان خلق.

۵ واکنش نیروها و تشکل های جناح موسوم به خط امام به سخنرانی شدیدالحن بنی صدر در مراسم هفدهم شهریور و ابراز نگرانی برخی مراجع عظام تقلید از این موضوع: تلگرام های جداگانه آیات عظام گلپایگانی، نجفی مرعشی و شیرازی به امام خمینی و درخواست آنها از امام برای پادرمیانی به منظور رفع این اختلافات؛ مصاحبه مطبوعاتی نمایندگان سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درخصوص سخنرانی بنی صدر و مصاحبه وی با روزنامه انقلاب اسلامی درباره بیانیه ۷۵ این سازمان؛ تظاهرات برخی هواداران دو جناح رقیب حاکم بر کشور در شهرهای مشهد، جهرم، مراغه و اصفهان پس از سخنرانی بنی صدر در روز هفدهم شهریور و پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن. (ضمیمه دارد)

۶ رأی اعتماد مجلس شورای اسلامی به کابینه محمدعلی رجایی درحالی که هنوز تکلیف وزیران هفت وزارتخانه مشخص نشده است؛ پاسخ گویی نخست وزیر پس از پایان سخنان موافقان و مخالفان.

۱ بازتاب سخنرانی بنی صدر و پاسخ حزب جمهوری اسلامی و نخست وزیر به وی در رسانه های داخلی طرف دار بنی صدر ازجمله روزنامه انقلاب اسلامی و رسانه های غربی ازجمله رادیو کلن و رادیو لندن که آشکارا علیه حرب جمهوری اسلامی و سران آن موضع گیری کردند.

۲ انتشار مصاحبه اختصاصی قطب زاده، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران با خبرگزاری فرانسه درخصوص مسئله گروگان های امریکایی در ایران و روابط ایران با کشورهای روسیه، انگلیس و فرانسه در روزنامه کیهان امروز.

ضمیمه گزارش۵۴۵: قراین تعرض وسیع ارتش عراق به خصوص به مناطق جنوب غربی کشور، برخلاف گفته های صدام حسین.

ضمیمه گزارش ۵۵۵: متن تلگراف های آیت عظام قم و مشهد به حضور امام خمینی مبنی بر اظهار نگرانی از افزایش اختلافات میان دو جناح حاکم بر نظام و درخواست پادرمیانی امام برای رفع این اختلافات.

گزارش روزشمار ۲۰/۶/۱۳۵۹

۳ تشدید نبردهای زمینی و هوایی در منطقه مرزی حساس خان لیلی میان قوای نظامی ایران و عراق؛ درگیری در منطقه نفت شهر، پاسگاه سانواپا تابع گروهان سومار و سپس گسترش آن در کلیه پاسگاه های مرزی گروهان سومار؛ تقویت زرهی عراق در ارتفاعات زینل کش و پاسگاه تنگاب کهنه مقابل منطقه خسروی ایران؛ وقوع درگیری شدید بین نیروهای عراق و برادران پاسدار مستقر در پاسگاه های دارخور، قلعه سفید و برارعزیز که این درگیری تا ساعت ۳ نیمه شب ادامه داشت و تلفات سنگینی به دشمن وارد شد.

۴ ادامه نبردهای پرشدت و خونین در مرزهای استان ایلام: تقویت بیشتر مواضع و استحکامات عراق در منطقه مهران در خط مرز مهران و میمک - صالح آباد و افزایش احتمال یورش به پاسگاه های مرزی ایران؛ نقل وانتقال نیروهای عراقی و پیشروی به سوی پاسگاه انجیره ایران در منطقه صالح آباد؛ حملات هوایی عراق به پاسگاه نی خزر و نیز پیشروی دشمن در خارج پاسگاه های شوروشیرین، هلاله و انجیره و احتمال سقوط پاسگاه های ایران؛ مقاومت ۲۴ ساعته نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه تلخاب (تابع گروهان سومار) دربرابر حملات شدید هوایی دشمن و درخواست مکرر کمک؛ درگیری شدید در پاسگاه چیلات پس از تقویت زرهی عراق در مقابل این پاسگاه؛ ادامه عملیات مهندسی و راه سازی و تقویت استحکامات در منطقه مقابل گروهان موسیان توسط عراق و افزایش احتمال حمله عراق از این منطقه.

۵ آخرین وضعیت و نتایج نبردهای امروز بین قوای مسلح ایران و عراق تا ساعت ۲۳ امروز بنا به گزارش خبرنگار ویژه خبرگزاری پارس، ازجمله: تصرف قسمتی از محوطه پایگاه پرویز و منطقه گروهان خان لیلی و پاسگاه هایش به دست نیروهای عراق؛ عدم هماهنگی فعالیت های نیروی هوایی با عملیات زمینی و عدم تشخیص به موقع هواپیماها و بالگردهای خودی از بیگانه؛ ادامه کوچ مردم از شهر قصرشیرین؛ افزایش کمک های مردمی به مناطق درگیر با مهاجمان عراقی.

۶ بیانیه رسمی وزارت دفاع عراق درباره تهاجمات اخیر عراق به مرزهای ایران و تأکید بر دلایل آن؛ سخنان فرمانده نیروی زمینی ارتش پس از بازگشت از مناطق مرزی قصرشیرین.

۷ گزارش نیروی زمینی ارتش درباره اهداف عراق از تهاجمات اخیر به خصوص به شهرهای مرزی استان ایلام و بازکردن جبهه وسیع تری در مقابل ایران؛ بازخوانی یک سند سری ارتش عراق درمورد حمله قریب الوقوع عراق به جنوب غربی کشور.

۱ هجوم ناگهانی ارتش عراق به پاسگاه های طاوسیه، صفریه، دویرج و رشیده از گروهان بستان و درگیری شدید میان مدافعان ایران با مهاجمان عراقی؛ تحرک ارتش عراق و قصد حمله به چاه نفت شماره ۶۰ و پاسگاه طلائیه قدیم و مقاومت پرسنل پاسگاه و عقب راندن دشمن در این منطقه؛ دستور نیروی زمینی ارتش به یگان های لشکر۹۲ زرهی مبنی بر تغییر مکان به مناطق عملیاتی؛ گزارش های متعدد درباره تحرکات عراق در مقابل پاسگاه های مرزی هنگ سوسنگرد.

۲ هجوم ناگهانی ارتش عراق به پاسگاه خین در مرز خرمشهر؛ غرق شدن یک قایق ایرانی در اروندرود توسط نیروهای عراقی؛ ادامه تحرکات عراق در نقاط مرزی خوزستان.

۳ درخواست استانداری خوزستان از فرمانداران مناطق مرزی این استان برای پشتیبانی از نیروهای درگیر در مرز؛ پخش ویژه برنامه ای درخصوص آموزش نحوه برخورد با حملات هوایی دشمن از سیمای مرکز اهواز.

۴ گزارش شاهدان عینی در کویت از تظاهرات مردم عراق در محکومیت حملات عراق به ایران در شهرهای نجف، کربلا و شهرک الثوره در حومه بغداد.

۵ تشدید تحرکات و فعالیت های عوامل داخلی وابسته به عراق با حمایت کامل این رژیم در شهرهای مرزی ازجمله آبادان و اهواز در قالب بمب گذاری، شایعه سازی و کسب اطلاعات به نفع دشمن.

۶ محاصره ستون اعزامی نیروهای خودی از بانه به سردشت توسط مهاجمان مسلح غیرقانونی و درگیری سخت میان طرفین، تلاش یک فروند بالگرد کبری برای نجات جان محاصره شدگان؛ حمله عناصر مسلح ضدانقلاب به نیروهای خودی در روستای کانی سانان و آبادی انجیران از توابع مریوان؛ تحرکات گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی در مناطق مختلف کردنشین ازجمله در منطقه کامیاران و بیجار؛ انفجار مین در روستای جبرئیل آباد از توابع اشنویه و زخمی شدن سه درجه دار ژاندارمری؛ حکم دادگاه انقلاب اسلامی تبریز مبنی بر اعدام ۶ نفر از افراد دمکرات و کومه له به جرم قیام مسلحانه علیه نظام.

۷ تأثیر منفی درگیری و مناقشات سیاسی میان دو جناح حاکم بر نظام بر برخی مسائل غرب کشور: برکناری نماینده بنی صدر توسط سپاه غرب کشور، ناهماهنگی میان ارتش و سپاه و خودداری برخی فرماندهان ارتش از رساندن تدارکات نظامی به سپاه.

۸ حرکت تاکتیکی و حساب شده سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در محکومیت تجاوزات مرزی عراق و اعلام آمادگی این سازمان برای دفاع از مرزها و شهرهای غرب کشور؛ تظاهرات هرروزه هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در اغلب شهرها در اعتراض به دستگیری و تشکیل دادگاه محمدرضا سعادتی، عضو مرکزی این سازمان، که به جرم جاسوسی برای شوروی دستگیر شده است؛ ممنوعیت فعالیت هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در برخی شهرها؛ اخطار حاکم شرع کاشان به نهادهای نظامی و انتظامی برای جلوگیری از پخش کتب مجاهدین خلق تا اعلام رأی مجلس شورای اسلامی.

۹ ادامه التهاب در فضای سیاسی کشور به دلیل سخنرانی بنی صدر و بازتاب های آن در میان گروه رقیب و اقشار دیگر ازجمله: مصاحبه آیت الله منتظری و پیام به مسئولان دو جناح درمورد رفع اختلاف بین خود و درنظرگرفتن صلاح مملکت؛ اظهارنظر امام جمعه تهران و نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره تشکیل نشدن جلسات این شورا و انتقاد از سخنان بنی صدر؛ بیانیه شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در واکنش به سخنان بنی صدر؛ اطلاعیه دفتر مرکزی جهاد سازندگی و دعوت مسئولان دو جناح به وحدت؛ نامه سرگشاده ستاد عملیات غرب کشور به امام.

۱ سخنرانی بنی صدر بر مزار آیت الله طالقانی در بهشت زهرا در مراسم بزرگداشت سالگرد درگذشت ایشان، که طی آن با لحن نسبتاً ملایم تری به جناح رقیب حمله شده است. تشدید واکنش طرف داران دو جناح و تظاهرات علیه یکدیگر، به ویژه در شهرهای مشهد و اصفهان.

۲ تشکیل اولین جلسه رسمی کابینه دولت محمدعلی رجایی درحالی که جای هفت وزیر آن خالی است و گزارش مفصل کیهان دراین مورد.

۳ دیدار محمدعلی رجایی، نخست وزیر، به همراه ۱۰ تن از وزرای کابینه با امام خمینی و سخنان مبسوط امام درباره ریشه اصلی اختلافات اخیر دو جناح و دعوت مجدد آنان به حفظ وحدت.

۴ واکنش مقامات امریکایی به سخنان چند روز پیش نخست وزیر ایران در قم که طی آن خواستار عذرخواهی امریکا از ایران شده بود: واکنش سخنگوی وزارت خارجه و نیز واکنش وزیر امور خارجه امریکا دراین باره.

گزارش روزشمار ۲۱/۶/۱۳۵۹

۵ شدیدترین نبرد امروز در طول هشت روز گذشته، به خصوص با حمله های گسترده نیروهای بعثی به نقاط مختلف ایلام، نفت شهر و مهران غرب و وسعت یافتن نبرد در این مناطق و اشغال بخش هایی از خاک ایرات توسط نیروهای عراقی؛ گزارش استاندار ایلام در مورد نبردهای امروز در این منطقه.

۶ یکی از شدیدترین نبردهای خونین در طول امروز در منطقه عمومی قصرشیرین و نفت شهر و دفاع نیروهای مدافع ایرانی در نبردی نابرابر؛ شدت یافتن این درگیری ها در بعدازظهر امروز و آتشباری سنگین ارتش عراق روی پاسگاه های گروهان سومار ازجمله پاسگاه های نفت شهر، گیسکه، سلمان کشته، سه تپان، سانواپا، چقاشیرگه، کانی شیخ، تلخاب و بازرگان؛ محاصره پاسگاه بازرگان تابع گروهان سومار از سه طرف و انهدام کامل این پاسگاه توسط عراق.

۷ وضعیت نابهنجار مردم به خصوص زن ها، بچه ها و افراد مسن به دلیل نبردهای خونین چند روز گذشته در نوار مرزی غرب کشور که با آتشباری و بمباران های وسیع ارتش عراق روی مناطق مسکونی و تأسیسات شهری همراه بوده است: آواره شدن مردم شهرهای قصرشیرین، خسروی، مهران و دهلران و مهاجرت نیمی از آنها به منطقه اسلام آباد غرب؛ ادامه کمک های امدادی به مناطق جنگی.

۸ ادامه تحرکات وسیع ارتش عراق و استقرار و تجهیز و تقویت نیروها در مناطق همجوار قصرشیرین، خسروی، ایلام، مهران و دهلران.

۹ واکنش مقامات رسمی عراق و مطبوعات این کشور درباره درگیری های هشت روز گذشته در مناطق مرزی کرمانشاه و ایلام میان قوای ایران و عراق و اقدام عراق در تصرف بخش هایی از خاک ایران، که قابل تأمل و حاکی از تاکیدهای مکرر مقامات عراقی بر آغاز تهاجم ازسوی این کشور است.

۱۰ حمله آتشباری عراق از سه طرف به پاسگاه های مؤمنی، خین و حدود در مرز خرمشهر و درگیری ده ساعته بین طرفین و اعتراض رسمی مرزبان درجه یک خرمشهر به همتای بصری خود درباره این حمله و تحرکات اخیر عراق در منطقه؛ حمله آتشباری و تیراندازی عراقی ها به سوی پاسگاه های دویرج و طاوسیه برای دومین روز متوالی در منطقه مرزی بستان؛ تجاوز هوایی مکرر به حریم فضایی آبادان و خرمشهر؛ پخش پارازیت ازسوی عراق بر روی صدای جمهوری اسلامی ایران در خرمشهر و آبادان؛ ادامه و تشدید تحرکات عراق در

مرزهای بستان، آبادان و خرمشهر.

ص: ۱۲۷۸

۱ تمهیدات مقامات استان خوزستان برای مقابله با تجاوزات عراق باتوجه به درگیری های دیروز و امروز در برخی مناطق مرزی استان، ازجمله: پخش برنامه ویژه مقابله با حملات هوایی دشمن و آشنایی مردم با آژیر خطر هنگام حمله هوایی در شهر اهواز، دستورالعمل استانداری خوزستان به شرکت ملی نفت و مناطق نفت خیز جنوب و نیز فرمانداری خرمشهر برای در اختیار قراردادن امکانات و خدمات به ارتش و سپاه؛ مشکل اصلی سپاه در خوزستان ازنظر تجهیزات و ادوات جنگی.

۲ ادامه درگیری های سخت و خونین در مناطق مختلف کردنشین: وقوع شدیدترین درگیری ها در محور بانه - سردشت، ادامه محاصره نیروهای خودی از نیمه شب گذشته و واردشدن تلفات سنگین به نیروهای خودی ازجمله شهادت ۱۵ نفر و مجروح شدن ۱۴۴ نفر از نیروهای مرکب ستون اعزامی از بانه به سوی سردشت؛ آتشباری مهاجمان به شهر پاوه؛ حمله مهاجمان مسلح به گروه گشتی در شهر سنندج و شهادت دو پیشمرگ مسلمان کرد؛ چشمگیربودن و تشدید تحرکات گروه های سیاسی مخالف نظام در مناطق کردنشین، به خصوص در استان آذربایجان غربی.

۳ پیام سازمان چریک های فدایی خلق (اقلیت) به مناسبت کشته شدن دو تن از فرماندهان این سازمان که در درگیری های چند روز گذشته در محور بانه - سردشت به دست رزمندگان انقلاب کشته شدند.

۴ سخنان محمدعلی رجایی، نخست وزیر، در مراسم سالگرد رحلت آیت الله طالقانی: تقسیم گروه های سیاسی داخلی کشور به چهار دسته و بیان مواضع دولت در برخورد با آنها.

۵ برگزاری نمازجمعه این هفته تهران در بهشت زهرا و در کنار مزار آیت الله طالقانی و گزارش مبسوط خبرگزاری پارس درباره این مراسم.

۶ پیام مبسوط و مفصل امام خمینی به زائران بیت الله الحرام در آستانه ورود به موسم برگزاری گردهمایی عظیم جهان اسلام که در این پیام به مسائل معتنابه جهان اسلام ازجمله حمله عراق به مرزهای ایران، حمله شوروی به افغانستان و حملات اسرائیل به فلسطین و لبنان پرداخته شده است.

۷ ابراز نگرانی مقامات رسمی و رسانه های امریکا درباره آزادی قریب الوقوع گروگان های امریکایی باتوجه به وضعیت داخلی ایران، به خصوص بالاگرفتن اختلافات میان دو جناح رقیب حاکم بر نظام جمهوری اسلامی ایران؛ سخنان دبیرکل سازمان ملل و اظهار ناامیدی وی از آزادی زودهنگام گروگان ها.

۸ وقوع یک کودتای نظامی در ترکیه به رهبری یک ژنرال چهار ستاره به نام کنان اورن، بازداشت ۱۱۸ تن از مقامات سیاسی و رهبران دولت ترکیه و اعلام حکومت نظامی در اغلب شهرهای این کشور.

گزارش روزشمار ۲۲/۶/۱۳۵۹

۹ تلاش مجدد ایران برای بازپس گیری پاسگاه ها و مرکز گروهان خان لیلی از ارتش عراق؛ آتشباری و پیشروی ارتش عراق به سوی پاسگاه های سانواپا، سلمان کشته، بازرگان و تلخاب از توابع گروهان سومار و وضعیت وخیم این پاسگاه ها؛ ناهماهنگی میان قوای ایران و پیشنهاد تشکیل یک ستاد عملیات مشترک در غرب متشکل از فرماندهان ارتش، سپاه و ژاندارمری؛ درگیری های شدید در نفت شهر؛ آتشباری عراق روی جاده و شهر قصرشیرین و پاسگاه پرویز و نواحی سومار؛ شکست عراق در پیشروی به سوی پاسگاه های تنگاب نو و تنگاب کهنه و ادامه درگیری در این منطقه.

حمله ارتش عراق به پاسگاه انجیره و شوروشیرین و محاصره پاسگاه های انجیره و تپه شینو تابع گروهان صالح آباد؛ عقب نشینی تاکتیکی ارتش به دامنه ارتفاعات میمک و انهدام ۶ تانک عراقی به همت

ص: ۱۲۷۹

۱ نیروهای سپاه در این منطقه؛ اقدام نیروهای خودی به ترک موضع دفاعی خود در پاسگاه نی خزر به علت آتش سنگین عراق؛ بمباران مواضع ارتش عراق به وسیله ۹ فروند جنگنده اف۵ از پایگاه چهارم شکاری؛ سقوط یک فروند هواپیمای عراقی در ارتفاعات ایلام؛ حمله شبانه عراق به پایگاه های مرزی منطقه ایلام که از پشتیبانی هوایی برخوردار بود.

۲ ورود بنی صدر، رجایی و فرماندهان ارتش و سپاه به کرمانشاه و تشکیل جلسه در ستاد عملیات مشترک غرب کشور؛ بازدید رئیس جمهور و نخست وزیر از نوای مرزی صالح آباد، حمله یک میگ عراقی به بالگرد حامل بنی صدر و رجایی و نجات آن با مهارت خلبان و سررسیدن جنگنده های ایرانی.

۳ بررسی مطالب رسانه های گروهی داخلی عراق و برخی کشورهای عربی که حاکی از توجیه تهاجم عراق علیه ایران براساس تفکرات ناسیونالیسم عربی و با هدف جذب دیگر کشورهای عربی منطقه به این درگیری تازه و اشاعه تقابل دیرینه قومیت هاست.

۴ جلسه فرماندهان عراقی در پادگان سیدصادق این کشور و تصمیم به اعزام نیروهای بیشتر ازجمله نیروهای تکاور به مناطق مرزی درگیر.

۵ تعرضات ارتش عراق در مرزهای خوزستان و تحکیم و تقویت بیشتر نیروها و تجهیزات به ویژه در مناطق شلمچه و روبه روی جزیره مینو؛ استقرار موشک های زمین به هوای سام در مقابل مرزهای خوزستان همراه تعداد زیادی تانک و زره پوش در اطراف آنها؛ احتمال قوی حمله هوایی عراق ظرف ۲۴ ساعت آینده به مناطق بوشهر، خرمشهر و آبادان؛ پناهنده شدن سه نظامی عراقی به پاسگاه سمیده ایران؛ حمله پیشگیرانه ایران به پاسگاه البوارین و مین گذاری این منطقه و انهدام تأسیسات مرزی عراق از ناحیه شلمچه؛ محاصره پاسگاه خین و گروهان خرمشهر توسط دو ناوچه عراقی و آتشباری بر روی آنها؛ درگیری در پاسگاه خین و مؤمنی؛ انهدام کامل پاسگاه شلمچه عراق و پل رابط نزدیک البوارین؛ مسدود اعلام شدن مرز شلمچه ازسوی استانداری خوزستان از امروز؛ اقدام نیروهای عراقی به فیلم برداری از سواحل آبادان از روی دکل مخابراتی مقابل منطقه شطیط.

۶ تمهیدات مسئولان نظامی، انتظامی، شهری و مردم خرمشهر و آبادان برای مقابله با تجاوزات مرزی مکرر عراق، ازجمله: جلسات توجیهی با روحانیت و فرماندار خرمشهر برای توجیه و بسیج مردم؛ دستورالعمل فرماندار آبادان به صداوسیمای مرکز آبادان برای آموزش و آماده سازی مردم در برخورد با حملات هوایی؛ دستور فرماندار آبادان به کفیل پالایشگاه آبادان برای پشتیبانی و در اختیار قراردادن کلیه امکانات خود به فرمانداری جهت ساخت سنگر و استحکامات برای نیروهای نظامی خودی؛ ادامه تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق ازجمله بمب گذاری در مناطق مرزی خوزستان.

۷ خبرهای متعدد حاکی از تحرکات نسبتاً وسیع گروه های سیاسی مسلح معاند با نظام و ارتباطات تنگاتنگ و نزدیک آنها با عوامل ارتش عراق: جلسه سران مهاجمان مسلح ضدانقلاب با یک مأمور ویژه عراق؛ پرواز یک بالگرد عراقی در شب ۲۲/۶/۱۳۵۹ در منطقه دالاهو و رساندن مهمات به ضدانقلاب؛ تحرکات عوامل مسلح بختیار و جابه جایی نیرو و تجهیزات آنان، با کامیون هایی که نام ارتش بختیار بر روی آنها حک شده است، از منطقه پنجوین عراق به سوی شیلر؛ اعزام تعداد ۱۰۰۰ نفر از افراد وابسته به عراق به کوه کانی دزدان به قصد حمله به پاسداران مستقر در این محل.

سرقت ۸۰ میلیون تومان از بانک ملی مهاباد توسط افراد مسلح حزب دمکرات؛ درخواست سپاه ارومیه

۱ مبنی بر اعزام ۳۰۰ نفر نیرو و یک فرمانده عملیاتی در آستانه حمله به مهاباد؛ ادامه حرکت کند ستون اعزامی از بانه و رسیدن به نزدیکی سردشت؛ درگیری در منطقه تکاب و شاهین دژ؛ ادامه خاموشی و قطع برق در بخش تکاب پس از گذشت ۱۵ روز؛ احتمال حمله افراد ضدانقلاب به یگان های ارتش و سپاه در سقز در سالروز فوت ۲۲ نفر از ضدانقلابیون؛ درگیری در مسیر سنندج - مریوان و نیز قریه گرجی بیانی در منطقه سنقر میان افراد مسلح غیرقانونی و نیروهای خودی. (ضمیمه دارد)

۲ آغاز محاکمه ۶ تن دیگر از عوامل شرکت در کودتای نافرجام ۱۸ تیرماه گذشته در دادگاه ویژه انقلاب اسلامی مرکز؛ تکذیب مجدد شرکت در کودتای نافرجام امریکایی ازسوی سازمان چریک های فدایی خلق؛ تظاهرات هرروزه و اعتراض آمیز هواداران مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و شهرهای مختلف در آستانه تشکیل دادگاه محاکمه سعادتی؛ اطلاعیه دادستانی کل انقلاب مبنی بر اعلام تشکیل دادگاه سعادتی در روز شنبه ۲۹/۶/۱۳۵۹ و لزوم شرکت موسی خیابانی در دادگاه مزبور؛ نامه دکتر عبدالکریم لاهیجی، وکیل محمدرضا سعادتی، خطاب به دادستان کل کشور و تقاضای تعویق وقت محاکمه برای مطالعه پرونده و ملاقات با موکل خود و نیز تدارک دفاع و تعیین وقت جدید محاکمه؛ آزادی تعدادی از هواداران گروه های سیاسی که در درگیری چند روز پیش بوشهر دستگیر شده بودند.

۳ دستگیری تیمسار باقری فرمانده پیشین نیروی هوایی هنگام خروج از کشور در فرودگاه مهرآباد.

۴ بازتاب نسبتاً وسیع پیام روز گذشته امام خمینی خطاب به زائران بیت الله الحرام که در بخشی از آن راجع به شرایط ایران برای آزادی گروگان های امریکایی صحبت شده است؛ گفتار صادق قطب زاده در آخرین روزهای وزارت خود درباره پیام اخیر امام، مبنی بر خارج شدن بحران گروگان ها از بن بست.

۵ ادامه تلاش مجامع بین المللی و شخصیت های سیاسی برای حل بحران گروگان های امریکایی: تصویب قطعنامه ای در پایان اجلاس سالانه کمیسیون فرعی حقوق بشر در ژنو و درخواست از ایران برای آزادی فوری گروگان های امریکایی؛ دیدار امروز سفیر الجزایر در تهران با رئیس مجلس شورای اسلامی و تقدیم نامه خانواده های گروگان های امریکایی به رئیس مجلس.

۶ بازتاب وسیع کودتای دیروز در ترکیه توسط نظامیان این کشور در رسانه های گروهی جهان.

ضمیمه گزارش۵۹۹: اظهارات استاندار آذربایجان غربی درباره سرقت از بانک ملی شعبه مهاباد.

گزارش روزشمار ۲۳/۶/۱۳۵۹

۷ ادامه درگیری های مرزی در مناطق غرب کشور و تحرکات تازه رژیم عراق، به ویژه در پاسگاه های تابع گروهان قصرشیرین ازجمله پاسگاه ولدکشته، زینل کش، قلعه سفید، بیشگان، تنگ هوان، تنگاب و گروهان سومار؛ سرنگونی دو میگ عراقی در تنگ ترشابه و بیشگان به هنگام بازدید رئیس جمهور، نخست وزیر و هیئت همراه از خطوط مقدم جبهه.

۸ تثبیت نشدن موقعیت عراق در منطقه اشغال شده میمک به دلیل ادامه مقاومت نیروهای ایرانی در این منطقه؛ تحرکات و تقویت نیرو و زرهی عراق در اطراف پاسگاه های تلخاب، گیسکه، انجیره، تپه شینو، نی خزر و مقابل مرز چیلات؛ گزارشی از وضعیت وخیم پاسگاه تلخاب.

۹ گزارش کیهان به نقل از یک منبع مطلع نظامی درباره مقایسه دو نیروی زمینی و هوایی ایران و عراق با یکدیگر و نیز معاهده مرزی ۱۹۷۵ الجزایر و زمین هایی که طبق این معاهده قرار بود به عراق داده شود.

حمله مجدد نیروهای عراقی به پاسگاه خین و مؤمنی ایران و اطراف آن با دو فروند ناوچه ازطریق

ص: ۱۲۸۱

۱ شط العرب، آتش سوزی در دهکده ولی عصر و اعتراض شدید مرزبان خرمشهر به مرزبان بصره؛ بازدید استاندار خوزستان و دیگر مقامات محلی از نوار مرزی جنوب؛ افزایش تقویت تیپ۲ گارد مرزی عراق در منطقه مرزی خرمشهر.

۲ ادامه تحرکات و تقویت نیرو و تجهیزات زرهی و استحکامات مهندسی عراق در مناطق مرزی خرمشهر و دیگر مناطق مرزی استان خوزستان؛ گزارش لشکر۹۲ زرهی اهواز درباره حوادث و رخدادهای امروز در مناطق مرزی تابع یگان های این لشکر؛ تکرار گزارش مربوط به احتمال حمله هوایی شدید عراق به مناطق بوشهر، خرمشهر و در معرض تهدید واقع شدن جزیره مینو، شلمچه، گارد ساحلی و ناوگان دریایی ایران.

۳ بازتاب وسیع درگیری های اخیر مرزی میان قوای نظامی ایران و عراق، به ویژه در مناطق مرزی قصرشیرین و ایلام در رسانه های عراق، منطقه و غرب.

۴ ادامه عزیمت نیروهای مردمی به سوی جبهه های غرب کشور و کمک رسانی به این مناطق جنگ زده ازجمله اعزام ۷۰۰ نفر داوطلب مسلح از خرم آباد به جبهه های غرب؛ تشکیل کمیته ای در فرمانداری قصرشیرین برای دریافت و پخش کمک های مردمی شهرهای مختلف کشور؛ گزارش کیهان درباره وضعیت عمومی شهر قصرشیرین؛ تحویل کمک های غذایی و دارویی مردم اسدآباد به سپاه قصرشیرین در روز گذشته؛ ادامه مبارزه با عوامل داخلی وابسته به عراق در خوزستان ازجمله کشف محل اختفای احمد اسحاقی یکی از این عناصر ضدانقلاب در محله زرگان اهواز و کشته شدن وی در یک درگیری مسلحانه.

۵ آرامش نسبی در مهاباد و استقرار افراد مسلح و انبارکردن سلاح های سبک و سنگین در روستاهای اطراف آن؛ درگیری های مسلحانه میان ستون اعزامی از بانه و گروه های مسلح ضدانقلاب در نزدیکی سردشت؛ ورود تعداد زیادی از عوامل مسلح غیرقانونی از مهاباد و پیرانشهر به منطقه سردشت؛ ناآرامی در شهر سردشت و گلوله باران مکرر شهر و گروهان ژاندارمری مستقر در آن توسط مهاجمان ضدانقلاب؛ آغاز دومین عملیات ارتش برای پاک سازی محور نقده - اشنویه (با طول تقریبی ۳۲ کیلومتر) و اطراف آن؛ حمله توپخانه ای عناصر مسلح غیرقانونی از اطراف کولان علی آباد به داخل شهر نقده؛ درگیری سخت نیروهای خودی با عناصر مسلح ضدانقلاب در محور شاهین دژ - تکاب در حوالی بنی کندی؛ حمله شبانه مهاجمان به بخش شاهین دژ و اطراف آن؛ درگیری های پراکنده در دیگر مناطق کردنشین ازجمله در جوانرود، باینگان، سقز، ورزه پوش و زردویی واقع در جنوب غربی پاوه؛ رسیدن ستون تدارکاتی ارتش به مریوان؛ تقویت گروه های سیاسی مسلح ضدانقلاب با کمک و حمایت مستقیم عراق در نوسود، آبادی های آویهنگ، بیساران، هویه، کلوته، توری ور و سروآباد در حوالی سنندج؛ تقویت پاسگاه های عراق در نوار مرزی مقابل مریوان؛ استقرار ۴۰۰ تن از افراد مسلح غیرقانونی در آبادی بندخوی واقع در حوالی بانه؛ گزارش ژاندارمری کرمانشاه درمورد مراجعت بیش از یک صد نفر به سرپرستی عبداله بابایی از عراق به ایران به قصد خرابکاری در منطقه؛ کمک اکراد ترکیه به کردهای ایرانی به سرپرستی قاسملو؛ (ضمیمه دارد)

مشکلات عدیده در شهرهای شمالی کشور به خصوص شهرستان رشت به دلیل درگیری و ایجاد تشنج میان هواداران گروه های سیاسی و مردم وفادار به نظام: گزارش نامه مردم (ارگان مرکزی حزب توده) از اوضاع

۱ رشت و هشدار به مسئولان درزمینه برخوردهای گروه های سیاسی در منطقه؛ سخنان استاندار گیلان درخصوص برخی مشکلات و نارسایی های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی این استان و نحوه فعالیت گروه های سیاسی چپ و نقش شوروی در حمایت و پشتیبانی از این گروه ها در شهرهای استان گیلان.

۲ ادامه واکنش ها در داخل و خارج مجلس شورای اسلامی دربرابر سخنان بنی صدر در مراسم روز هفده شهریور و نیز پاسخ سران حزب جمهوری اسلامی به آن؛ مسکوت گذاشتن طرح احضار رئیس جمهور به مجلس درپی بیانات امام خمینی و آیت الله منتظری؛ پاسخ امام خمینی به تلگرام های آیات عظام قم و مشهد.

۳ طرح موضوع چگونگی رسیدگی نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مسئله گروگان های امریکایی و حل وفصل آن ازسوی کمیسیون امور خارجه در جلسه علنی امروز مجلس.

۴ ملاقات هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، با کاردار سوئیس و تحویل نامه دو نفر از نمایندگان کنگره امریکا به هاشمی رفسنجانی.

۵ بررسی آخرین پیشنهادهای امام خمینی درمورد آزادی گروگان های امریکایی و اظهارنظرهای مقامات دولت امریکا در رسانه های گروهی غرب، به ویژه مطبوعات امریکا.

۶ افزایش تنش و تیرگی روابط میان ایران و شوروی با ادامه جریان جابه جایی سفارتخانه های دو کشور.

ضمیمه گزارش۶۱۲: مراحل آزادسازی و پاک سازی محور نقده - اشنویه.

گزارش روزشمار ۲۴/۶/۱۳۵۹

۷ شدت یافتن تلاش دیپلماتیک مقامات عراقی برای توجیه حملات خود و تصرف بخش هایی از اراضی ایران با استناد به قرارداد ۱۹۷۵ شاه - صدام در الجزیره و واکنش واضح تر مقامات ایرانی به این حملات و فعالیت های سیاسی عراق: سخنان عزت ابراهیم الدوری و نیز سخنان بنی صدر درباره درگیری های مرزی جاری، مصاحبه مهم و حساس تیمسار ولی الله فلاحی، جانشین رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در گفت وگو با خبرگزاری پارس مبنی بر اینکه «ما قرارداد ایران و الجزایر را درمورد مرزهای ارضی قبول نداریم و یک میلی متر از خاک خود را به کسی نخواهیم داد.»

۸ آغاز تلاش هایی نه چندان محکم و استوار برای جلوگیری از گسترش جنگ میان ایران و عراق، در میان برخی از کشورها و محافل عربی.

۹ از سرگیری حملات سنگین آتشباری عراق روی مناطق قصرشیرین و پاسگاه های ولدکشته، هدایت، پرویز، تنگاب نو، خسروی، قلعه سفید و هنگ ژاندارمری قصرشیرین؛ نخستین حمله تهاجمی آتشباری نیروهای ایرانی به پاسگاه های عراقی مقابل نفت شهر؛ تجاوز دو میگ عراقی به نفت شهر؛ حملات آتشباری عراق به پاسگاه های ژاله پناه، گمرک نو، نفت شهر و چقاشیرگه و شدت یافتن درگیری در تنگ هوان و تنگ ترشابه؛ پناهنده شدن ۵ افسر، درجه دار و سرباز عراقی از مرز هلاله به نیروهای ایرانی. (ضمیمه دارد)

۱۰ بالاگرفتن شدت درگیری ها در مناطق مرزی ایلام ازجمله: درگیری و نبردهای نابرابر در منطقه گروهان صالح آباد و پاسگاه های تابع آن، به خصوص در پاسگاه های انجیره و شوروشیرین، هلاله و نی خزر، و قصد حمله وسیع دشمن از منطقه شوروشیرین و سد کنجان

چم؛ حمله مجدد عراق از سه طرف به پاسگاه بازرگان در منطقه مهران؛ درگیری در پاسگاه های سمیده و بیات در منطقه موسیان؛ آتشباری سنگین ایران روی پاسگاه بدره عراق در منطقه مجاور مهران؛ حمله آتشباری و شب هنگام عراق به شهر موسیان.

گسیل و اعزام نیروها و تجهیزات بیشتر ازسوی عراق به مناطق مرزی غرب کشور: گسترش

ص: ۱۲۸۳

۱ آتشبارهای ضدهوایی ازجانب عراق در منطقه زرباطیه، ایجاد استحکامات و جاده سازی در مناطق تصرف شده به دست نیروهای عراقی، تقویت بیشتر نیروها در مناطق قلعه یهودی، زینل کش و چیلات؛ آگهی شماره۲ ستاد فرماندهی لشکر۷۷ خراسان به فرمانده تیپ۳ این لشکر مبنی بر آماده شدن برای اعزام به مناطق مرزی غرب در ساعت "س" روز "ر".

۲ آغاز مجدد حملات آتشباری ارتش عراق روی مناطق مرزی خرمشهر و پاسخ گویی نیروهای مدافع خودی: اوج گیری درگیری ها در مناطق خین و جلگه، انهدام پاسگاه عراقی روبه روی خیّن به نام شلحه و پل رابط دو جزیره کوچک مجاور به نام های رومایلا و ام الوابی؛ تجاوز یک فروند هواپیمای عراقی به حریم فضایی خرمشهر؛ اطلاعیه شورای شهر خرمشهر درخصوص جریانات مرزی شلمچه و درخواست از مردم خرمشهر برای جای دادن اهالی مناطق مرزی در منازل خود؛ درخواست فرماندار خرمشهر از مردم این شهر برای بالابردن آمادگی رزمی خود و تحویل کمک های نقدی و جنسی به کمیته های امداد در فرمانداری خرمشهر، هلال احمر و مساجد خرمشهر؛ بازدید استاندار خوزستان و چند تن از مسئولان محلی و استان از پاسگاه های مرزی شلمچه، مؤمنی و خین و شرکت در جلسه شورای تأمین استان در خرمشهر؛ تلفنگرام استاندار خوزستان به وزارت کشور درباره در اولویت قراردادن امدادهای پزشکی به مناطق خوزستان.

۳ ادامه و تشدید درگیری در دیگر مناطق مرزی استان خوزستان ازجمله در هورالعظیم و پاسگاه صفریه ایران؛ انهدام ۵ پاسگاه عراقی با تلاش نیروهای زمینی و هوایی ایران در منطقه بستان و سوسنگرد.

۴ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران باتوجه به استقرار سه لشکر عراق در منطقه مرزی حوزه مأموریت لشکر۹۲ زرهی خوزستان و اعلام راه های احتمالی حمله عراق به خوزستان؛ ادامه تحرکات، جابه جایی و تقویت نیرو ازسوی عراق در مناطق مختلف مرزی خوزستان؛ اقدامات نیروهای اطلاعاتی سپاه پاسداران آبادان در شناسایی تحرکات عراق و نیز ضربه زدن و جنگ پارتیزانی علیه قوای بعثی؛ تقویت محدود نیروهای ارتش ایران در منطقه مرزی بستان. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش های متعدد و جالب توجه از وضعیت برون مرزی عراق؛ چه اطلاعاتی که نیروهای اطلاعاتی خودی از داخل عراق جمع آوری کنند یا اطلاعاتی که ازطریق واحد شنود نیروهای مسلح خودی از دستگاه های مخابراتی دشمن استراق سمع می شود.

۶ ادامه تحرکات و حملات ایذایی عوامل داخلی وابسته به عراق در داخل شهرهای مرزی، به خصوص منطقه عمومی آبادان و خرمشهر ازجمله بمب گذاری در تأسیسات صنعتی و نفتی، جاسوسی برای عراق و ورود اسلحه قاچاق؛ مصاحبه فرماندار آبادان درباره چگونگی برقراری امنیت در مناطق مرزی منطقه.

۷ راه پیمایی گسترده هزاران نفر از مردم کرمانشاه و سنقر کلیائی به منظور پشتیبانی از ارتش جمهوری اسلامی ایران علیه نیروهای متجاوز بعث عراق، در سطح خیابان های کرمانشاه و سنقر؛ درخواست فرماندار قصرشیرین از نهادها و ارگان های مملکتی به منظور تأمین سریع تر مایحتاج و ارزاق عمومی مردم قصرشیرین.

حرکت دو ستون اعزامی از ارومیه و میاندوآب به طرف مهاباد در صبح امروز و ورود ستون اعزامی از ارومیه به مهاباد هنگام غروب و استقرار در محل های تعیین شده ازجمله تلویزیون، استادیوم ورزشی، محل سابق گروهان ژاندارمری (دفتر حزب دمکرات)، خانه پیشاهنگی و ارتفاعات مشرف بر شهر مهاباد؛ درگیری خونین ستون اعزامی از ارومیه در طول مسیر با مهاجمان مسلح پیش از ورود به شهر مهاباد؛ گزارش سپاه بانه درباره ستون

۱ اعزامی از بـانه به سـوی سـردشت؛ درگیری هـای خونین در جـاده سـقز - بوکـان بـا گروهی از اعضـای حزب دمکرات و نیز در اطراف جوانرود؛ ادعای رادیو صدای آزاد ایران وابسـته به سران فراری ارتش رژیم ساقط شده گذشته، ازجمله ارتشبد اویسی - که مقر اصلی آن در عراق است - درباره برخی حوادث کردستان.

۲ ادامه و افزایش تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام با همکاری بیشتر عراق در مناطق مختلف کردنشین ازجمله: اطراف بانه، بوکان، اطراف و ارتفاعـات مهابـاد، شاهین دژ، دیوانـدره، پیرانشـهر، کوه آبیـدر در اطراف سـنندج؛ تصـمیم اخیر سـران حزب کومه له برای ترور سرهنگ صیاد شیرازی و اختصاص مبلغ یک صد هزار تومان جایزه برای این کار.

۳ اجرای حکم اعدام ۹ تن دیگر از کودتاچی ها پس از جلسات متعدد محاکمه در نیمه شب امروز به حکم دادگاه انقلاب اسلامی مرکز؛ مصاحبه مطبوعاتی سـران سازمان مجاهـدین خلق (منافقین) و تکـذیب دست داشـتن در کودتای نافرجام، ادعای کشف کودتا ازسوی این سازمان و انتشار ویژه نامه ای در همین خصوص؛ گفته های بنی صدر در کارنامه روزانه خود درباره تماس تلفنی رجوی با وی.

۴ مصـاحبه مطبوعـاتی هاشـمی رفسـنجانی، رئیس مجلس شورای اسـلامی، بـا شـرکت خبرنگـاران داخلی و خارجی درباره روابط ایران با سوریه و لیبی، کودتـای اخیر ترکیه، ملاقـات بـا برخی سـفیران، نـامه دو تن از نماینـدگان کنگره امریکا و نامه خانواده های گروگان های امریکـایی؛ سـخنان ادمونـد ماسـکی، وزیر امور خارجه امریکا، در نشـستی مطبوعاتی، درباره اشـتباه بودن امیـد به حل قریب الوقوع بحران گروگان های امریکایی.

ضمیمه گزارش۶۲۱: شـرح وضـعیت حوزه اسـتحفاظی گروهان خان لیلی که یک دسـته از افراد شـجاع این گروهان شناسایی آن را انجام دادند.

ضمیمه گزارش۶۲۶: اطلاعـات کسـب شـده از سه پناهنـده عراقی - که جمعی گردان۳ تیپ۱ عراق هسـتند - دربـاره گسترش یگان های عراقی و استعداد نسبی آنها در منطقه مرزی ایلام و خوزستان تا به امروز.

ضمیمه گزارش۶۳۲: کودتای نقاب و نقش سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در آن.

گزارش روزشمار ۲۵/۶/۱۳۵۹

۵ صدور بیانیه ای ازسوی وزارت امورخارجه جمهوری اسـلامی ایران درخصوص تصمیم اخیر سوریه و لیبی بر اتحاد با یکدیگر، انتقاد از رژیم هـای دست نشانـده امریکـا در منطقه؛ حمله به رهبران عراق به خاطر تلاش آنها برای جنگ با ایران با هـدف دستیابی به ژانـدارمری منطقه و برشمردن خطرهای بالقوه عراق برای منطقه.

۶ نوع بازتاب مسائل ایران و عراق در رسانه های عراقی، تلاش مسـئولان و رسانه های رسمی عراق در ارائه اخبار و تحلیل های یک سویه با هدف متجاوز جلوه دادن ایران و محق دانستن عراق در بازپس گیری خاک خود برمبنای قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

۷ کوشش برخی کشورها، رسانه ها و مقامات عربی و انقلابی برای ایجاد آشتی و رفع سوءتفاهم ها میان ایران و عراق درپی شدت گرفتن درگیری های مرزی دو کشور ازجمله: اعزام دو سـفیر ازطرف یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، به تهران و بغداد؛ گزارش رادیو کلن درباره تأثیر اختلافات مرزی ایران و عراق بر روابط ایران با شوروی.

ادامه درگیری های شدیـد در مناطق مرزی قصرشـیرین، نفت شـهر و سومار؛ درگیری در منطقه تنگاب نو و عقداء و انهدام پاسـگاه بانمیل

عراق در نزدیکی مرز خسروی؛ تقویت و نقل وانتقال نیرو و زرهی عراق از منـدلی به طرف تپه بازرگـان؛ حملات توپخـانه ای عراق به پاسگاه های سانواپا و بازرگان و روستاهای بخش

ص: ۱۲۸۵

۱ سومـار؛ ادامه درگیری ها در پاسـگاه تلخاب و قطع ارتباط آن با گروهان سومار؛ دو عملیات پارتیزانی نیروهای خودی در منطقه خانقین و پاسگاه پلـه چفت عراق به تلافی تجـاوزات مکرر عراق؛ آتشـباری شدیـد عراق روی شـهر قصرشـیرین؛ گزارشـی از تحرکـات عراق و مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه سرپل ذهاب و نوار مرزی خان لیلی و نفت شهر؛ اعزام یک واحد ضدهوایی به غرب کشور.

۲ حملات ارتش عراق و مهاجمان مسـلح وابسـته به این رژیم در مناطق مرزی ایلام و مقاومت نیروهای خودی؛ وخامت اوضاع در پاسگاه های تابع گروه های صالح آباد و سـقوط پاسـگاه های انجیره و تپه شـینو؛ آتشباری شدید عراق روی پاسگاه شوروشیرین؛ گزارش مرزبان مهران از وضـعیت منطقه پاسـگاه کانی سـخت؛ درگیری میان نیروهای خودی و مهاجمان مسلح ضـدانقلاب در منطقه بیات؛ عقب نشـینی قوای عراق در منطقه سمیده براثر آتش توپخانه خودی؛ دستور فرمانده هنگ ایلام مبنی بر تقویت پاسگاه چیلات.

۳ هشدار لشکر۹۲ زرهی اهواز درمورد قصد تجاوز عراق به ایران از طریق عماره - دو سلک - دزفول؛ حملات آتشباری عراق به پاسگاه های تابع هنگ سوسـنگرد ازجمله فکه، رشیدیه، صفریه، دویرج و طاوسیه؛ تقاضای مکرر پاسگاه های تابع هنگ سوسنگرد و جبهه بستان برای پشتیبانی رزمی و هوایی؛ حرکت گروه رزمی "الله اکبر" به طرف پاسـگاه سوبله؛ محرزدانستن امکان حمله هوایی عراق به سوسنگرد به ویژه مناطق پل فلزی و مخابرات شهر؛ ادامه درگیری های شدید در منطقه بستان و انهدام پاسگاه رشیدیه ایران؛ تقویت نیرو و واحدهای زرهی عراق در مقابل پاسـگاه های خرابه و سوبله ایران و نیز در جبهه های بسـتان و سوسـنگرد؛ انهدام پاسگاه های فکه، دویرج و رشیدیه عراق؛ حملات جنگنده های ایران به پاسگاه شیب و یونیت شرکت نفت عراق.

۴ اوضـاع نسـبتاً ناآرام در منطقه مرزی خرمشـهر؛ وقوع یک درگیری نه چنـدان شدیـد میان مهاجمان عراقی و مـدافعان ایرانی در پاسـگاه خین؛ ایجـاد خلل در امر دفاع از مرزهای منطقه براثر ناهماهنگی در اجرای دسـتورها یا صـدور برخی دسـتورها بـدون هماهنگی با مافوق؛ گزارشی درمورد تخلیه و عقب نشینی نیروهای پاسگاه خرمان.

۵ گزارش شـنود نیروهـای اطلاعـاتی خودی از مکالمات ارتش عراق در مناطق درگیر غرب و جنوب غربی درمورد اتفاقات مرزی ایران و عراق.

۶ ادامه تحرکـات عوامل داخلی وابسـته به عراق در شـهرهای مرزی خوزسـتان: آتش سوزی در ۷ خط لوله گاز و نفت پالایشـگاه آبادان براثر انفجـار بمب؛ گزارش رکن دوم سـتاد مشترک ارتش درمورد فعـالیت جاسوسـی عوامـل ایرانی وابسـته به عراق؛ اعلام حمایت مردم عرب بخش هویزه از امام خمینی و نیروهای سپاه وارتش.

۷ مهم ترین درگیری ها و حوادث غرب کشور: استقرار ستون اعزامی متشکل از نیروهای لشکر۶۴ ارومیه، سپاه و ژاندارمری در نقاط مهم و حیاتی شـهر مهاباد پس از درگیری های پراکنـده؛ ادامه پیشـروی سـتون اعزامی از میانـدوآب به مهاباد باوجود درگیری های پراکنـده با مهاجمان ضدانقلاب؛ اسـتقرار افراد مسلح ضدانقلاب بر سر راه ستون اعزامی به سردشت در سه راهی پیرانشهر؛ تصرف ارتفاعات زاگرس در سـردشت توسط نیروهای خودی و سخنان استاندار کردستان در این باره؛ آغاز اولین عملیات پاک سازی در محور سقز - بوکان؛ ادامه تحرکات گروه های مسلح ضدانقلاب با حمایت رژیم عراق در نوسود، بوکان، و نقده. (ضمیمه دارد)

تحرکات بی سابقه و وسیع گروه های مسلح معارض با نظام که حاکی از تلاش آنها برای درگیرکردن

۱ نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در چند جبهه است، گزارش خبرگزاری پارس در این باره؛ درگیری میان نیروهای خودی و مهاجمان ضدانقلاب در مناطق الله دره، اورامانات، رشکا، غلغله (از توابع جوانرود) و قصرشیرین؛ بسته شدن راه سقز به بانه به دلایل امنیتی؛ دستور مرکز فرماندهی سپاه مبنی بر بررسی شایعات اخیر درمورد اقدامات احمد مفتی زاده علیه دولت جمهوری اسلامی.

۲ انتشار متن مصاحبه تلویزیونی ناصر رکنی، افسر نیروی هوایی، درمورد توافق رسمی کودتاگران (سازمان نقاب) با سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در روزنامه جمهوری اسلامی؛ براساس این توافق مجاهدین خلق متعهد شدند در روز کودتا هیچ عملی که به ضرر کودتاگران باشد انجام ندهند و در مقابل بعد از پیروزی از آزادی سیاسی برخوردار شوند.

۳ آغاز رسیدگی به مسئله گروگان های امریکایی در جلسه علنی امروز صبح مجلس: مخالفت نمایندگان با بررسی این موضوع در یک جلسه غیرعلنی؛ پیگیری ماجرای گروگان های امریکایی با تشکیل یک کمیسیون ویژه در مجلس. (ضمیمه دارد)

۴ تکذیب وجود تماس های سری با ایالات متحده امریکا درمورد گروگان های امریکایی ازسوی صادق قطب زاده؛ مصاحبه قطب زاده با خبرگزاری فرانسه درباره راه حل مشکل گروگان های امریکایی؛ افزایش تحرکات و تبلیغات ضد امریکایی گروه های چپ به ویژه حزب توده، ازجمله انتشار مقاله ای در نشریه نامه مردم با عنوان "گروگان ها، مسئله امریکا نیستند؛ مسئله اصلی سرکوب انقلاب ایران است."

ضمیمه اول گزارش۶۴۳: مراحل پاک سازی محور سقز - بوکان.

ضمیمه دوم گزارش۶۴۳: گزارش هیئت اعزامی واحد هماهنگی مناطق از سپاه مرکز درباره وضعیت سیاسی، اجتماعی و امنیتی شهر نقده و مشکلات و وضعیت سپاه این شهر.

ضمیمه گزارش۶۴۶: طرح دو پیشنهاد ازسوی مخبر کمیسیون امور خارجه درباره پاسخ مبسوط مجلس به نامه نمایندگان کنگره امریکا، در جلسه روز ۲۳/۶/۱۳۵۹.

گزارش روزشمار ۲۶/۶/۱۳۵۹

۵ حرکت یک جانبه صدام حسین در ملغی اعلام کردن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر؛ گزارش آسوشیتدپرس از بغداد درباره قرارداد مزبور و لغو یک طرفه آن ازجانب صدام حسین؛ اعلامیه رسمی رژیم عراق درباره لغو قرارداد الجزایر؛ سخنان رئیس دایره قانونی وزارت خارجه عراق درباره اینکه شط العرب (اروندرود) به صورت یک رودخانه ملی درآمده و کشتی هایی که می خواهند از آن عبور کنند باید فقط پرچم عراق را حمل کنند؛ درخواست صدام از نمایندگان فرانسه و فلسطین برای رساندن پیام های شفاهی وی درباره جنگ ایران و عراق به رهبران کشورشان و نیز پیام های کتبی وی به مقامات کشورهای عربستان سعودی، یمن شمالی، کویت و بحرین.

۶ مصاحبه اختصاصی بنی صدر با خبرگزاری فرانسه در تهران درباره درگیری مرزی با عراق و ادعاهای این رژیم.

۷ وقوع نبردهای نسبتاً شدید در مناطق مرزی و شهر قصرشیرین میان قوای مهاجم عراق و مدافعان ایرانی: عملیات ضربتی نیروهای نظامی ایران در منطقه خان لیلی که به استرداد سلاح های به جامانده نیروهای خودی انجامید، اما آزادسازی ارتفاعات خان لیلی و زینل کش را به همراه نداشت؛ حمله آتشباری شدید عراق روی شهر و هنگ قصرشیرین؛ حملات ناموفق عراق به پاسگاه های نوار مرزی باویسی؛ حمله هوایی و زمینی شدید عراق به پاسگاه بازرگان و حملات توپخانه ای به پاسگاه خسروی و اطراف تنگاب نو و ولدکشته.

۱ ادامه تحرکات وسیع و نقل وانتقال نیرو، تجهیزات سنگین زرهی، تانک و ضدهوایی ازسوی عراق در مناطق هم جوار مرزی استان کرمانشاه، به ویژه مناطق عمومی قصرشیرین و نفت شهر که نشان می دهد عراق در اندیشه حملات سنگین دیگری به این مناطق است.

۲ حمله شبانه نیروهای عراقی به سایت ایلام؛ سقوط پاسگاه های انجیره و تپه شینو و درخواست های مکرر هنگ ایلام مبنی بر ارسال سلاح های سنگین و نیرو به پاسگاه های شوروشیرین و کانی سخت؛ آغاز درگیری در پاسگاه سمیده تابع گروهان مهران؛ درخواست هنگ ایلام از ناحیه کرمانشاه برای نصب یک دکل مخابراتی صد فوتی در گروهان دهلران به منظور تقویت صدای گروهان دهلران و موسیان در تماس با مرکز هنگ ایلام؛ آتشباری سنگین عراق روی پاسگاه سمیده؛ گزارش رادیو بغداد درخصوص تصرف منطقه مرزی موسیان و ادعای اشغال این منطقه توسط ایرانیان از مدت ها قبل؛ اقدام ارتش عراق در تقویت بیشتر مناطق هم جوار مرزی با ایلام.

۳ توضیحات ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی درباره راهبرد نظامی عراق باتوجه به میل آشکار تحرکات و تهاجم ارتش عراق از مناطق غرب به سوی مناطق مرزی خوزستان؛ افزایش تحرکات عراق و انتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های بیشتر مناطق مقابل پاسگاه های تابع بستان و سوسنگرد در چند روز گذشته که از قصد عراق برای حمله شدیدتر به این نقاط حکایت می کند؛ گزارش لشکر۹۲ زرهی و نیروهای اطلاعاتی خودی درباره تحرکات و اقدامات ارتش عراق و نیز معبرهای نسبتاً حتمی تجاوز قوای بعثی.

۴ نبرد سخت میان نیروهای عراقی و قوای خودی درمنطقه بستان و سوسنگرد: آزادسازی پاسگاه های رشیدیه، صفریه و طاوسیه که روز گذشته به اشغال نیروهای بعثی درآمده بود؛ آتشباری شدید عراق روی نیروهای مستقر در خط سوبله – صفریه – رشیدیه – طاوسیه – دویرج – فکه و درخواست هنگ سوسنگرد برای پشتیبانی هوایی در این مناطق؛ انهدام پاسگاه های سوبله، دویرج، شیب، طاوسیه، صفریه، فکه و رشیدیه عراق به همراه انبار مهمات پاسگاه فکه و به آتش کشیده شدن چاه نفت صدام حسین به وسیله توپخانه پشتیبانی فکه؛ ارسال مهمات و تجهیزات به پادگان بعقوبه و منطقه زرباطیه و آرایش نظامی تانک های عراقی در مقابل پاسگاه های ایران به منظور اجرای حمله تلافی جویانه در فردا.

۵ اقدامات و تحرکات عراق درمنطقه مرزی خرمشهر و آبادان: حملات ارتش عراق به پاسگاه های خین و مؤمنی در دو نوبت با میل به سوی مناطق روستایی؛ تحرکات قابل توجه عراق در نوار مرزی بصره و نیز در مقابل منطقه خسروآباد آبادان، حفار بریم و اسکله های آبادان؛ استقرار ۱۰۰ دستگاه خودرو زیل و ایفای عراقی با تجهیزات کامل و تعدادی توپ ضدهوایی در مناطق کوت الزین، المطوعه و سیبه که در حالت آماده باش به سر می برند و آماده تیراندازی به سوی ایران هستند.

بازتاب شدت گرفتن درگیری های مرزی میان ایران و عراق در روزهای گذشته و امروز در رسانه های جهان و نیز تکاپوی نسبتاً ضعیف برخی سازمان های عربی و اسلامی منطقه به منظور دستیابی به راه حلی مسالمت آمیز برای حل مشکلات میان دو کشور: درخواست دبیرکل اتحادیه عرب از ایران و عراق برای حل اختلافات مزری از طریق مسالمت آمیز، پیشنهاد دبیرکل شورای اسلامی برای برگزاری اجلاس فوق العاده وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی به منظور بررسی منازعه ایران و عراق و درخواست وی از وزیر امور خارجه پاکستان (رئیس اجلاس وزیران امور خارجه اسلامی) برای

۱ تشکیل هرچه زودتر این جلسه؛ شبیخون ناگهانی مجاهدین پیکار اسلامی عراق به قوای ارتش بعث که هلاکت تعداد زیادی از نیروهای بعثی و نابودی یک پست نظامی آنها را درپی داشت؛ محکومیت توطئه های رژیم ضدخلقی صدام حسین توسط حزب کمونیست عراق؛ خنثی شدن توطئه مزدوران بعثی عراق که قصد انفجار دفتر هواپیمایی ملی ایران در ابوظبی را داشتند؛ حمایت سازمان امن العام از افراد جبهه تحریر خوزستان برای نفوذی به ایران و عضوگیری؛ ورود شاهپور بختیار و دو تن از سران سابق ارتش به بغداد و بازدید آنان از محل آموزش افراد فراری ایرانی.

۲ تشکیل جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی به ریاست بنی صدر به منظور بررسی مسائل کلی امنیت کشور، آمادگی رزمی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی و نحوه عملیات آنها در جبهه های نبرد با عراق؛ ورود فرمانده نیروی دریایی جمهوری اسلامی به بوشهر جهت بازدید و آگاهی از میزان آمادگی رزمی نیروی دریایی ایران در خلیج فارس.

۳ افزایش حمایت های عراق از گروه های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین: اقدام عراق در تقویت گروه های مسلح مستقر در نوسود و مناطق اطراف، به منظور ممانعت از تصرف نوسود به دست قوای دولت ایران، تقویت منطقه مرزی مریوان با اعزام ۱۵۰ نفر نیرو به پاسگاه های مرزی عراق در این منطقه و ناامن شدن راه مریوان - سنندج؛ بروز اختلافاتی میان گروه های مسلح معارض با نظام ایران و دولت عراق: درگیری افراد حزب دمکرات با مأموران عراق بر سر موضوع احداث راهی بین طویله و شمشی.

۴ ادامه تحرکات گروه های مسلح معاند با نظام در قالب درگیری های خونین، ایجاد رعب و وحشت، مین گذاری، راه بندان و گروگان گیری و جابه جایی نیرو و تجهیزات با حمایت و پشتیبانی رژیم عراق در مناطق مختلف استان کردستان، آذربایجان غربی و مناطقی از استان کرمانشاه: درگیری نیروهای ارتش، سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد با مهاجمان مسلح ضدانقلاب در منطقه دیواندره - حسن آباد و ده افراسیاب از توابع کردستان، گرفتارشدن خودرو حامل نیروهای سپاه در کمین افراد ضدانقلاب در محور ده گلان و شهادت یک پاسدار و مجروح شدن ۴ پاسدار دیگر، انفجار بمب در منزل مسئول ستاد مبارزه با مواد مخدر سنندج، استقرار ۴۰۰ نفر از افراد مسلح معارض با نظام در حوالی بانه، حمله افراد مسلح غیرقانونی به پاسگاه ژاندارمری امام کندی ارومیه، استقرار ۴۵۰ نفر از افراد وابسته به گروه های ضدانقلاب در ماکو و بازرگان و احتمال حمله آن به گمرگ و مسدودکردن شاهراه اقتصادی ترانزیت به ترکیه، حمله افراد حزب دمکرات به ۱۵۰ نفر از اعضای جهاد سازندگی ماکو، افزایش تحرکات گروه های مسلح غیرقانونی و احتمال حمله قریب الوقوع آنان به شهرهای نقده، شاهین دژ، تکاب، میاندوآب و ارومیه، اعدام ۵ نفر از گروگان های حزب دمکرات به دست افراد حزب؛ پاک سازی محور باینگان و مناطق سروانی در دزه کوت و زردوئی از عناصر ضدانقلاب.

ادامه پیشروی ها و پاک سازی های نیروهای خودی در مهاباد، محور تکاب - شاهین دژ، میاندوآب، سردشت و نقده و تحرکات و اقدامات گروه های ضدانقلاب در این مناطق: تسلط بیشتر نیروهایی نظامی ایران بر شهر مهاباد و افزایش پیشروی های آنان؛ تحرکات گسترده گروه های کومه له و دمکرات در روستاهای اطراف مهاباد و حمایت های عراق از آنان؛ ادامه عملیات پاک سازی در منطقه تکاب؛ درگیری شدید میان نیروهای سپاه و افراد وابسته به گروه دمکرات در میاندوآب، پیشروی نیروهای خودی برای پاک سازی و آزادسازی مسیر نهایی بانه - سردشت در نزدیکی سردشت؛ انفجار مین در

۱ سه نقطه از مسیر نقده به اشنویه و واردآمدن تلفات و خساراتی به نیروهای خودی، به دست آمدن تعداد زیادی سلاح و مقادیر فراوانی مهمات در پاک سازی ۲۹ روستای نقده.

۲ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی درخصوص توطئه ها و ناامنی های ضدانقلاب در شرق کشور به ویژه منطقه سیستان و بلوچستان و هشدار به مسئولان سیاسی و انتظامی کشور دراین باره.

۳ پاسخ دادستانی کل انقلاب به نامه لاهیجی، وکیل سعادتی، مبنی بر انجام شدن محاکمه در موعد مقرر و کافی بودن وقت برای مطالعه پرونده چند صفحه ای وی؛ نامه سرگشاده مسعود رجوی به دادستان کل کشور علیه ناصر رکنی از عوامل اصلی کودتا به دلیل اتهاماتی که به سازمان مجاهدین خلق (منافقین) وارد ساخته و نیز علیه روزنامه آزادگان به علت انتشار خبر ملاقات رجوی و بختیار در پاریس و شخص آقای هادی غفاری، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی، به دلیل سخنان و اتهامات وی علیه این سازمان در مجلس شورای اسلامی؛ رد دعوت سازمان مجاهدین خلق (منافقین) برای برگزاری مناظره تلویزیونی ازجانب هادی غفاری.

۴ اظهارنظرهای گوناگون درباره نحوه رسیدگی و نیز سرنوشت گروگان های امریکا ازسوی مسئولان نظام جمهوری اسلامی و گروه های چپ: مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی با خبرنگاران داخلی و خارجی، مصاحبه بنی صدر با خبرگزاری فرانسه در تهران، حمله شدید روزنامه نامه مردم به قطب زاده به دلیل مخالفت وی با محاکمه گروگان های امریکایی، مقاله هفته نامه کار با مضمون ضرورت محاکمه جاسوسان امریکایی.

ضمیمه اول گزارش۶۴۸: بخش هایی از سخنرانی مفصل صدام حسین درباره لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

ضمیمه دوم گزارش۶۴۸: گزارش مختصر کیهان باعنوان "در حاشیه خبر" درباره تصمیم صدام مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

گزارش شماره ۲۷/۶/۱۳۵۹

۵ افزایش فعالیت ها و تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق در منطقه عربی درپی لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر ازسوی صدام حسین: احضار سفرای کشورهای عربی خلیج فارس به وزارت خارجه عراق؛ سفر نورالفیصل، وزیر اوقاف عراق، به الجزایر و تونس و تسلیم نامه صدام حسین به مقامات این دو کشور؛ عزیمت برهان الدین عبدالرحمن، فرستاده ویژه صدام، به موریتانی و مغرب به منظور ابلاغ پیام رئیس جمهور عراق درباره اوضاع منطقه و تشریح تصمیم شورای فرماندهی عراق درمورد لغو قرارداد ۱۹۷۵؛ اعلام حمایت پادشاه اردن از عراق در مبارزه علیه ایران.

۶ لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ میان ایران و عراق ازسوی صدام حسین در شب گذشته و بررسی اجمالی بازتاب گسترده آن در رسانه های گروهی جهان که تاحدودی پرده از نیات رهبری رژیم بعث عراق درباره جنگ با جمهوری اسلامی ایران برمی دارد. (ضمیمه دارد)

۷ گسترش دامنه درگیری های مرزی میان قوای مسلح ایران و عراق از غرب تا دهانه اروندرود؛ گزارش های متعدد مبنی بر تقویت بیشتر قوای عراق در مرزهای ایلام و کرمانشاه و احتمال حملات زمینی و هوایی ارتش عراق در روزهای آتی به مناطق هلامه – سومار – خسروی تا کرمانشاه؛ وخیم شدن وضعیت پاسگاه های تابع گروهان سومار؛ آتشباری عراق روی آبادی های اطراف سومار و پاسگاه های میان تنگ، سانواپا، گیسکه و سلمان کشته؛ حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه خسروی؛ درگیری پراکنده در منطقه عمومی قصرشیرین؛ حمایت عراق و شوروی از ارتشیان فراری ایرانی.

۱ تحرکات چشمگیر عراق در قالب تقویت و جابه جایی نیرو، تجهیزات مکانیزه و زرهی و پیشروی به سمت نقاط مشرف در مناطق هم جوار استان ایلام ازجمله دراطراف تپه شینو و پاسگاه انجیره؛ آماده شدن ارتش عراق برای حملات زمینی و هوایی به مناطق مهران، دهلران، ایلام و سومار در ۲۸ و ۲۹ شهریورماه؛ عدم پرواز هواپیماهای عراقی در مناطق ایلام و خوزستان در روز جاری و احتمال آماده شدن نیروی هوایی عراق برای حملات شدید در روزهای آتی؛ پشتیبانی نیروی هوایی ایران از واحدهای زمینی درگیر در دو استان ایلام و خوزستان با اعزام ۶ جنگنده اف۵.

۲ ادامه اعزام نیرو و ارسال کمک های جنسی، دارویی و پزشکی به مناطق درگیر جنگ با عراق ازجمله: اعلام آمادگی مجدد مردم استان لرستان و عشایر عرب و نیز مردم و عشایر بختیاری رامهرمز خوزستان برای مقابله با مهاجمان عراقی؛ کمک های نقدی و غیرنقدی مردم اسدآباد همدان و سنقر؛ اعزام اکیپ از خرم آباد به مناطق غرب کشور و... .

۳ نگرانی مسئولان نظامی و انتظامی استان خوزستان و استمداد آنها از مسئولان کشوری و لشکری درپی لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق ازسوی صدام حسین و ادعای عراق مبنی بر حق استیلای کامل این کشور بر اروندرود.

۴ لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵ ازسوی عراق، نقطه آغازی برای مناقشه ها و درگیری های میان قوای دو کشور در منطقه آبی اروندرود و دهانه فاو و خلیج فارس: اقدامات مقامات عراقی در راستای عملی کردن ادعای استیلای عراق بر اروندرود: لزوم نصب پرچم عراق بر روی کشتی های عبوری از شط العرب و پرداخت حق عبور به مقامات عراقی؛ اقدام مرزداران دریایی عراق در جلوگیری از حرکت یک کشتی تجاری ایران در دهانه اروندرود؛ درگیری شدید بین قوای نظامی ایران و عراق در منطقه مرزی شلمچه. ادعاهای عراق مبنی بر حمله ایران به نفتکش ها و کشتی های عراقی.

۵ گزارش مرزبان خرمشهر به مرزبانی کل کشور درمورد برخورد مرزبان بصره به اعتراضات رسمی مرزبانی خرمشهر به حملات و تجاوزات مأموران عراقی در منطقه مرزی شلمچه و پاسگاه های مؤمنی و خین.

۶ تحرکات نظامی و حملات عراق درچند روز گذشته از یک سو و تشدید دیپلماسی عراق در میان کشورهای میانه رو عرب منطقه از سوی دیگر، حاکی از حمله همه جانبه و قریب الوقوع عراق به مناطق خوزستان و ایلام است: گزارش های متعددی از منابع نظامی و انتظامی مبنی بر حمله حتمی عراق به خوزستان. (ضمیمه دارد)

۷ نبردهای شدید در مناطق مرزی خوزستان به دنبال افزایش تحرکات عراق در این مناطق: درگیری های خونین در پاسگاه های فکه و دویرج ایران؛ حملات توپخانه ای عراق به پاسگاه سوبله و پاسخ متقابل نیروهای خودی؛ تیراندازی های پراکنده میان قوای ایران و عراق در پاسگاه سعیدیه؛ انهدام بخشی از تأسیسات نفتی منطقه شیب عراق براثر آتش توپخانه ایران؛ تخریب ساختمان پاسگاه های دویرج - صفریه - طاوسیه و سوبله ایران در حملات ارتش عراق؛ گزارشی از فعالیت های امروز هواپیماهای خودی؛ استقرار ۱۵ تانک عراقی در مقابل پاسگاه دویرج.

۸ تحرکات چشمگیر عوامل داخلی وابسته به عراق و جاسوسان در مناطق و شهرهای هم جوار مرزی: اعزام ۶ جاسوس عراقی به ایران برای خرابکاری؛ مسلح ساختن عشایر هورنشین عراقی در منطقه هورالعظیم؛ رواج شایعات در شهرهای مرزی ازجمله احتمال بمباران نوار مرزی استان خوزستان؛ حمله عناصر ضدانقلاب وابسته به عراق به خودرو ژاندارمری در جزیره مینو.

ص: ۱۲۹۱

۱ همکاری گروه هایی از عوامل بعث عراق با دمکرات ها در منطقه اورامانات با هدف اجرای عملیات جدید در این منطقه؛ کمک های مالی و نظامی عراق به حزب رستگاری برای انجام اقدامات خرابکارانه؛ درگیری های شدید میان قوای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه باینگان؛ اطلاعیه ستاد عملیات مشترک غرب کشور و مهلت ۲۴ ساعته به گروه های مسلح ضدانقلاب برای تحویل سلاح هایشان.

۲ ادامه درگیری ها و ناآرامی ها در مناطق کردنشین ازجمله: درگیری و تیراندازی بین نیروهای خودی و گروه های مسلح ضدانقلاب در مهاباد و شاهین دژ؛ رسیدن ستون اعزامی از بوکان، به شهر سردشت؛ گزارش ستاد مشترک ارتش درباره اوضاع بی ثبات و بحرانی سردشت و درخواست تشکیل هرچه سریع تر مقر سپاه در این شهر؛ ناامن بودن اوضاع شهر سقز به رغم حضور نیروهای خودی در شهر؛ آزادی ۳ تن از علمای اهل سنت دیواندره که چهار روز پیش به دست گروه های مسلح ضدانقلاب گروگان گرفته شده بودند؛ ادامه پیشروی نیروهای مسلح خودی در منطقه دیواندره باوجود تداوم درگیری ها در این منطقه؛ دستور مرکز فرماندهی سپاه به کلیه واحدهای سپاه در غرب کشور مبنی بر اینکه صرفاً زیر نظر ستاد عملیاتی مشترک غرب کشور عمل کنند؛ تجمع افراد مسلح ضدانقلاب در روستای آویهنگ؛ برخورد یک خودرو ارتش با مین در منطقه تکاب. (ضمیمه دارد)

۳ تداوم ناآرامی ها از نقده تا شمالی ترین بخش های آذربایجان غربی: حمله عناصر ضدانقلاب به ستون نظامی ژاندارمری در حوالی کوسه کهریز؛ حمله مهاجمان مسلح ضدانقلاب به کمیته کارخانه قند ارومیه و نیز پاسگاه ژاندارمری در امام کندی؛ اقدام عوامل وابسته به گروه های مسلح غیرقانونی به بستن جاده ماکو - بازرگان؛ توضیحات استاندار آذربایجان غربی درمورد علت بازبودن قسمتی از مرز شوروی و ایران در منطقه ماکو.

۴ نمونه هایی از تحرکات گروه های سیاسی و غیرسیاسی مسلح معاند با نظام در مناطق مختلف کشور که با بهره برداری فرصت طلبانه از وضعیت دوگانه نهادی - انقلابی، به اوضاع ناامن و متشنج کشور دامن می زنند: حمله به کتاب فروشی مجاهدین خلق (منافقین) در اصفهان؛ حمله به ساختمان جاما؛ ممنوعیت فعالیت گروه های سیاسی در زنجان و بابل؛ اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری مبنی بر پیگرد قانونی کسانی که به نام رئیس جمهور یا دفتر وی دست به اقدامات خودسرانه بزنند؛ تلگرام خانواده های زندانیان وقایع دانشگاه اهواز به رئیس جمهور؛ دستگیری ۵ مهره خطرناک رژیم پهلوی ازجمله پرویز آموزگار و گزارش محرمانه سپاه درباره احتمال اغتشاش در زندان ها توسط عوامل ضدانقلاب.

۵ واکنش برخی سازمان های حقوقی و سیاسی خارج از کشور و طرف داری آنها از محمدرضا سعادتی درپی تبلیغات و عملیات روانی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در داخل و خارج از کشور؛ صدور اطلاعیه ای ازسوی روابط عمومی دادستان کل انقلاب و احضار اکبر طریقی (سارق پرونده مقربی، جاسوس روسیه) به جلسه دادگاه سعادتی در روز ۲۹ شهریور برای ادای برخی توضیحات؛ مصاحبه رئیس زندان اوین درباره وضعیت رفاهی و تعداد زندانیان این زندان و تبلیغات مسموم برخی گروه ها علیه این ارگان و... (ضمیمه دارد)

۶ جلسه مجلس شورای اسلامی و ادامه بحث درباره مسئله گروگان های امریکایی؛ اظهارات ولایتی، نماینده مردم تهران، در انتقاد از دولت موقت و رفتار نرم آن با سردمداران امریکا و پاسخ ابراهیم یزدی و تذکرات مهندس بازرگان دراین باره.

۷ اظهارات کارتر، رئیس جمهور امریکا، درباره مسئله گروگان های امریکایی.

ضمیمه گزارش۶۶۵: تفسیر رادیو بی بی سی درباره موقعیت شط العرب و اختلافات مرزی ایران و عراق و چگونگی عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر.

ضمیمه گزارش۶۷۲: نظریه تخصصی فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان درباره شیوه جنگ عراق و حتمی بودن حمله به خوزستان.

ضمیمه گزارش۶۷۶: مرور درگیری های مهاباد به روایت یکی از مراکز سپاه.

ضمیمه گزارش۶۷۹: بخش هایی از گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در بازدید امروز خود از قسمت های مختلف زندان اوین.

گزارش روزشمار ۲۸/۶/۱۳۵۹

۱ انتشار بیانیه نه چندان مستحکم و قانع کننده وزارت امور خارجه ایران درباره تجاوزهای مرزی عراق با گذشت دو روز از لغو یک طرفه قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر ازجانب رژیم عراق.

۲ ادامه تحرکات سیاسی و دیپلماتیک عراق به منظور توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق: ارسال پیام هایی ازجانب صدام حسین به الیاس سرکیس رئیس جمهور لبنان، یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، فیدل کاسترو رئیس جمهور کوبا و نیز پیام های مشابه دیگری به رهبران عرب و دعوت از سفیران تمام کشورها به بغداد برای توجیه تعرضات مرزی این کشور به ایران.

۳ گزارش ها و تحلیل های رسانه های جهان درباره رو به وخامت گذاشتن بیشتر روابط ایران و عراق و افزایش نگرانی ها درباره به خطرافتادن منطقه خلیج فارس و اقتصاد کشورهای صادرکننده منطقه و نیز کشورهای صنعتی جهان.

۴ افزایش احتمال حمله غافلگیرانه عراق به مناطق مرزی خوزستان باتوجه به تحرکات گسترده اخیر ارتش عراق در این نقاط: گزارش لشکر۹۲ زرهی اهواز درباره تدابیر نظامی عراق در مناطق مرزی جنوب ایران؛ ادامه درگیری شدید در محور بستان و سوسنگرد میان قوای مهاجم عراق و مدافعان ایران؛ افزایش تحرکات عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد به صورت تقویت زرهی؛ نقل وانتقال نیرو، تجهیزات و مهمات و نیز احداث سنگر.

۵ شروع مجدد آتشباری شدید میان قوای نظامی ایران با نیروهای مهاجم عراقی مستقر در مرز شلمچه: آتشباری عراق روی پاسگاه خین ایران و پاسخ متقابل قوای ایران، حمله عراق به ترمینال نظامی بندر خرمشهر، شلیک خمپاره و آر.پی.جی۷ به منازل مسکونی اهالی نوار مرزی نهر خین توسط قوای بعثی؛ پاسخ یک مقام اداره آموزش و پرورش خرمشهر درباره دایرکردن کلاس های سیار برای دانش آموزان ساکن در مرز شلمچه با آغاز سال تحصیلی؛ حضور باشکوه مردم در تشییع پیکر شهید سیدجعفر موسوی که در درگیری های ایران و عراق در چند روز گذشته به شهادت رسید؛ تحرکات گسترده عراق در مناطق مرزی خرمشهر و آبادان: ایجاد استحکامات و سنگرهای بیشتر در منطقه ام الرصاص، انتقال تجهیزات نظامی و جنگ افزار در اروندرود، مزاحمت ناوچه های عراقی برای کشتی های تجاری ایران.

تحرکات وسیع ارتش عراق و درگیری های شدید در پاسگاه های یکه شان، ولدکشته، تنگاب نو و تلمبه خانه آب میان قوای خودی با نیروهای ارتش عراق؛ هشدار فرماندهی سپاه مرکز درباره احتمال حمله هوایی عراق به مناطق هلاله، سومار، مرز خسروی تا کرمانشاه، ظرف امروز و فردا؛ حملات

۱ توپخـانه ای شدیـد عراق به منطقه عمـومی قصرشـیرین؛ تقاضـای پشتیبـانی هـوایی و زمینی به منظور کمـک به پاسـگاه هـای یکه شـان، ولدکشته، تنگاب نو و خسروی که درحال سقوط می باشد.

۲ گزارش هـایی از داخل عراق درخصوص تحرکات و اقـدامات معارضـین عراقی علیه رژیم بعثی حاکم بر این کشور: به هلاکت رسـیدن چنـد تن از نیروهـای بعثی به دست افراد وابسـته به سازمـان پیکـار اسـلامی عراق؛ اعلامیه سازمان پیکار اسـلامی خطاب به نیروهای ارتش عراق برای فرار از پادگـان هـا و پیوسـتن به نیروهـای اسـلامی؛ مخـالفت جنگجویان کرد عراقی با تشـکیل مجمع قانونگـذاری که زیر نظر دولت بعث عراق اداره می شود.

۳ ادامه درگیری ها در استان آذربایجان غربی: شدت یافتن حملات گروه های مسلح غیرقانونی به مقر پادگان و سپاه مهاباد به دنبال پایان یـافتن مهلت گروه هـای مزبور برای تحویـل سـلاح هـا و گروگـان هـای تحت اختیار خود، تیرانـدازی مهاجمان مسـلح غیرقانونی ازطرف جنوب و جنوب غربی شـهر ارومیه به طرف پادگان و داخل شهر ارومیه با سلاح های سنگین، وقوع درگیری شدید میان مهاجمان مسلح و نیروهای لشکر۶۴ ارومیه در اشـنویه، پاک سازی مناطق اطراف میاندوآب و منطقه تکاب از عناصـر ضدانقلاب و ایجاد درگیر ی هایی در این منـاطق؛ تحرکـات و تجمع گروه های مسـلح معانـد با نظام در بوکان و جمع آوری آذوقه و مهمات به منظور کمک به افراد درگیر در سردشت؛ پیام شیخ عثمان نقشبندی به اهالی پایجوز برای انجام دادن اقدامات مسلحانه علیه جمهوری اسلامی و پاسخ منفی مردم به آنان.

۴ وقوع درگیری ها و بروز ناآرامی ها در اسـتان کردسـتان به ویژه در منطقه مریوان: تجمع نیروهای عراقی در پنجوین (روبه روی) مریوان و احتمـال حمله مشترک نیروهـای عراقی و گروه هـای مسـلح معارض با نظام به منطقه مریوان، ایجاد درگیری در منطقه گاران - جانوران در حدفاصل سـنندج - مریوان میان افراد کومه له و نیروهای خودی، تیراندازی ضدانقلابیون مستقر در سقز به طرف پادگان سقز و اجرای آتش متقابـل نیروهـای پادگـان؛ تجمع گروه های مسـلح غیرقانونی در کوه شاهو (بین کامیاران و جوانرود) و درخواست نیروی آنان برای محاصـره و تصـرف شـهر کامیاران؛ اسـتقرار افراد مسـلح ضدانقلاب در مناطق باباجانی، جوانرود، روانسـر، کامیاران و اورامانات به منظور حمله به نیروهای نظامی جمهوری اسلامی.

۵ نگرانی مسئولان نظام از چگونگی رفتار و واکنش دانش آموزان در اول مهر باتوجه به تحریکات و اقدامات گروه های مختلف: سخنان آیـت الله منتظری امـام جمعـه قم و آیت الله خـامنه ای، امـام جمعه تهران، در خطبه هـای نمـازجمعه این هفته شـهرهای قم و تهران دربـاره تحرکـات و تبلیغـات برخی گروه هـا برای به تعطیلی کشانـدن مـدارس در اول مهرمـاه، درگیری هـای مرزی و فعالیت های منافقانه برخی گروه ها.

۶ توجه دولتمردان ایران به کشور یونان و ایتالیا درزمینه پشتیبانی تسلیحات هوایی غربی باتوجه به تحریم های اقتصادی غرب از یک سو و تشدید درگیری های مرزی زمینی و هوایی میان ایران و عراق از سوی دیگر.

۷ گزارش روزنامه واشـنگتن پست درباره جمع آوری مجموعه ای از اسـناد طبقه بنـدی شـده و دیگر مدارک سـری درمورد تاریخ روابط ایران و امریکـا به دسـتور کـارتر رئیس جمهور امریکـا؛ واکنش ادمونـد ماسـکی وزیر امور خارجه و جان تراتنر سـخنگوی وزارت خارجه امریکا به گزارش واشنگتن پست.

گزارش روزشمار ۲۹/۶/۱۳۵۹

۱ مبارزه طلبی صدام علیه ایران در قالب پیشنهادهای تازه برای بهبود روابط با تهران ازجمله تعهد ایران به پس دادن جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک و نیز دادن خودمختاری به اقلیت های کرد، عرب و بلوچ؛ نگرانی برخی محافل سیاسی انقلابی، عربی و تلاش آنها جهت حل مخاصمه بین ایران و عراق:

دیدار یاسر عرفات از تهران و طرابلس در آینده نزدیک؛ هشدار وزارت خارجه ایران به عراق درمورد پرهیز از مداخله در رفت وآمد کشتی هایی که عازم بنادر ایران هستند و نیز تخلیه مناطق اشغالی در حاشیه شط العرب.

۲ آشکارتر شدن حمایت برخی کشورها، سازمان ها و رسانه های عربی منطقه از رژیم عراق و نیز اقدامات اخیر رهبری این کشور در حمله به خاک ایران و لغو یک جانبه قرارداد مرزی ۱۹۷۵: اعلام حمایت پادشاه اردن، رئیس جمهور موریتانی و دبیرکل اتحادیه عرب از اقدامات عراق؛ مطالب و تبلیغات روزنامه های کویتی درباره حمایت کشورهای عربی از عراق و واکنش احتمالی ایران به لغو قرارداد ۱۹۷۵.

۳ اظهارات محافل مطالعاتی بین المللی و تحلیل گران رسانه ای جهان درمورد موضوع توازن قوای نظامی و ظرفیت های ملی ایران و عراق، ریشه یابی علل و عوامل شروع درگیری های مرزی و تشدید آن؛ گزارش آژانس بین المللی مطالعات استراتژیک و تفسیر دو تن از تحلیل گران نیویورک تایمز دراین خصوص.

۴ ادامه مقاومت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی دربرابر حملات قوای زرهی، مکانیزه و پیاده عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد؛ درگیری شدید در پاسگاه های سوبله و دویرج؛ تحرکات و نقل وانتقال نیرو و تجهیزات عراق در منطقه هم جوار هویزه؛ عدم تحرک نیروی هوایی عراق در منطقه خوزستان و ایلام طی روزهای اخیر که مشکوک به نظر می رسد؛ حضور بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل نیروهای مسلح، در ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران برای نظارت بر عملیات ها در غرب و جنوب کشور.

۵ تشدید درگیری ها در پاسگاه های شلمچه و کشیده شدن آن به رودخانه اروند و دهانه خلیج فارس به دنبال لغو یک جانبه قرارداد ۱۹۷۵ ازسوی عراق: گزارش یک مقام آگاه در اداره بنادر و کشتیرانی آبادان درمورد وضعیت کشتیرانی در اروندرود؛ درگیری در سراسر نوار مرزی خرمشهر؛ آغاز درگیری در منطقه مرزی خین با آتشباری عراق روی این منطقه و گزارش لشکر۹۲ زرهی اهواز درباره درگیری های امروز؛ تحرکات عراق در اروندرود و دهانه خلیج فارس ازجمله متوقف کردن یک کشتی ایرانی و مجبورکردن آن به نصب پرچم عراق و نیز انتقال یک کشتی حامل مهمات به این منطقه؛ اقدامات ارتش ایران در مقابله با حملات آتشبارهای عراقی و گزارش های متعدد از درگیری های دو طرف در مناطق ام الرصاص، رأس تنومه، دهانه فاو و پاسگاه دهانه؛ درگیری گروه ضربت دریایی دادستانی انقلاب آبادان با ناوچه های عراقی در بوارده جنوبی.

۶ تحرکات و تقویت قوای عراقی در منطقه عمومی خرمشهر و آبادان: استقرار یک واحد زرهی ارتش عراق روبه روی پاسگاه مرزی علی شیر ایران؛ تقویت نیرو و تجهیزات در پاسگاه مرزی المطوّعه عراق و نیز در منطقه کوت زین؛ تحرکات عراق در منطقه ام الرصاص که نشانه قصد تعرض عراق از این منطقه است؛ حرکت یک ناوچه جنگی عراقی ازسمت آبادان به طرف خرمشهر و استقرار چند فروند ناوچه عراقی در دهانه فاو.

۱ اعزام نیروی کمکی اعم از گروه های رزمی و امداد به منطقه مرزی خرمشهر درپی بالاگرفتن درگیری ها در این منطقه.

۲ ادامه درگیری هـای مرزی در کرمانشـاه به ویژه در منـاطق سومـار و نفت شـهر؛ تجـاوز هـوایی مکرر دو میـگ عراقی در منطقه سومـار؛ گزارش گروهان سومار مبنی بر وخامت اوضاع در کلیه پاسگاه های مرزی این منطقه؛ درگیری در پاسگاه هدایت بین نیروهای خودی و مهاجمان عراقی و آتشباری شدیـد عراق روی این پاسگاه؛ حملات توپخانه ای عراق به اطراف قصرشـیرین و مقابله نیروهای خودی؛ نقل وانتقالات جدید عراق در پاسگاه های خسروی، تنگاب نو و ولدکشته.

۳ اشـغال بخش هایی از مناطق مرزی ایلام توسط ارتش عراق در چند روز گذشته و تلاش نیروهای خودی برای بازپس گیری این مناطق: گزارش هایی از نقل وانتقالات عراق و وضعیت تپه شینو و پاسگاه انجیره.

۴ افزایش فعـالیت هـای عوامـل داخلی وابسـته بـه عراق در منـاطق مشـرف بـه اسـتان هـای کرمانشـاه، ایلام و خوزسـتان؛ تلاش مـأموران اسـتخبارات عراق برای مسـلح کردن پناهندگان ایرانی و اعزام آنها به ایران جهت خرابکاری؛ فعالیت عناصـر ضدانقلاب داخلی وابسـته به عراق درزمینه جمع آوری اطلاعات و جذب نیرو برای عراق، شایعه پراکنی و خرید و فروش سلاح در مناطق مرزی خوزستان.

۵ تحرکـات و درگیری هـای گروه هـای ضـدانقلاب بـا نیروهـای خـودی در کردسـتان و کرمانشـاه: درگیری میـان سـپاه پاسـداران و ضدانقلابیون در گردنه صلوات آباد و محور دهگلان؛ گزارشی از استقرار و آمادگی گروه های مسلح معاند با نظام در منطقه نوسود برای درگیری بـا قوای دولتی؛ افزایش تحرکـات سـپاه رزگـاری بـا پشتیبانی دولت عراق در مریوان؛ پیشـروی یک گردان زرهی عراق تا پشـت ارتفاعـات سـردوش؛ زد و خـورد میـان پیشـمرگان حزب دمکرات و حزب کومه له در کوه گـاران؛ دعوت رهـبر حزب دمکرات از خرده مالکین، فئودال های مناطق کردنشـین و نیز پیشـمرگان وحدت اسـلامی برای همکاری با این حزب علیه جمهوری اسلامی؛ تظاهرات مردم روسـتاهای اورامانـات، درکی، دزلی، اورامـان تخت و کمـاله در حمایت از نظام جمهوری اسـلامی؛ تخلیه پایگاه چهارکلا عراق از وجود ایرانیان متواری که به طور مسلح در اختیار سردار جاف بوده اند.

۶ مهاباد، محور اصـلی درگیری ها در استان آذربایجان غربی؛ درگیری های شدید در مهاباد با پایان یافتن مهلت نیروهای مسلح خودی به مهاجمان مسلح ضدانقلاب برای تحویل سلاح هایشان؛ آغاز پاک سازی و خلع سلاح در این شهر؛ درگیری میان جوانمردان ژاندارمری با افراد مسـلح معانـد بـا نظـام در سه راهی ارومیه و مهابـاد و محمـدیار؛ درخواست نیرو و تجهیزات از سوی سـپاه برای پـاک سازی مهاباد و مقـابله بـا مهاجمـان ضـدانقلاب در دیگر منـاطق غرب کشور؛ حمله مجـدد مهاجمان مسـلح غیرقانونی به ارومیه و کارخانه قنـد این شـهر؛ درگیری بین پاسداران و عناصـر مسـلح ضدانقلاب در سه راه بوکان – سـقز؛ زد و خورد افراد حزب دمکرات با نیروهای مسـلح جمهوری اسلامی در منطقه تکاب. (ضمیمه دارد)

انتشـار دو مقـاله تحلیلی در نامه مردم (ارگان مرکزی حزب توده) درمورد مسائل، روابط و سـیاست خارجی ایران: در مقاله نخست ضـمن اشـاره به درگیری هـای اخیر مرزی ایران و عراق، امریکـا و عراق به عنوان عامـل امپریـالیسم به شـدت محکوم شـده انـد؛ در مقاله دوم نیز تلاش فراوانی در ترغیب مسئولان نظام برای نزدیک شدن هرچه بیشتر به شوروی و اقمار آن تحت عنوان کشورهای جبهه پایداری و

۱ افغانستان شده است؛ مقاله مستقل دیگر نامه مردم در نکوهش دادگاه انقلاب اسلامی سنندج برای محکوم کردن انقلابیون کمونیست.

۲ ادامه تحریکات و تحرکات سازمان یافته مجاهدین خلق (منافقین) و گروه های چپ در نقاط مختلف کشور: درگیری میان هواداران مجاهدین خلق (منافقین) با گروهی از جوانان مذهبی در قائم شهر که موجب تعطیلی مغازه ها شده بود و تا پاسی از شب ادامه داشت.

۳ تعویق محاکمه محمدرضا سعادتی، عضو کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق (منافقین)، درپی فشار تبلیغاتی این سازمان در تهران و شهرهای مختلف و بهره برداری های تبلیغاتی؛ طبق اطلاعیه دادستانی کل انقلاب جلسه دادگاه به روز سه شنبه اول مهرماه ۱۳۵۹ موکول شد. (ضمیمه دارد)

۴ گزارش های متعدد از ادامه وضعیت ناامنی در کشور ازجمله: ورود تعدادی افراد مسلح ازطریق بندر گواتر به خاک ایران؛ تحرکات تازه شوروی در نزدیکی مرز جلفا؛ تبلیغات وسیع و درخواست رادیو صدای آزاد ایران برای تعطیلی مدارس و اعتصاب سراسری در اول مهر و... .

۵ ملاقات یک هیئت عالی رتبه امریکایی با برخی رهبران کشورهای اروپای غربی ازجمله رئیس جمهور فرانسه، صدراعظم جمهوری فدرال آلمان و نخست وزیر انگلستان و بحث و تبادل نظر درباره بحران ایران.

۶ ادامه سردی در روابط ایران و شوروی؛ تعطیلی کنسولگری شوروی در رشت از امروز؛ مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی مسئولان اتاق بازرگانی اتحاد جماهیر شوروی درباره روابط تجاری ایران و شوروی.

ضمیمه گزارش۷۰۵: خلاصه گزارش عملیات مهاباد از تاریخ ۲۴/۶/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۰ شب ۲۹/۶/۱۳۵۹، به روایت فرمانده سپاه ارومیه.

ضمیمه گزارش ۷۰۸: گزارش و تفسیر مبسوط روزنامه جمهوری اسلامی از جریان دستگیری محمدرضا سعادتی و جوسازی های مکرری که از بدو دستگیری وی ازسوی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) در تهران و سایر شهرها انجام گرفته است.

گزارش روزشمار ۳۰/۶/۱۳۵۹

۷ افزایش فشارهای سیاسی و دیپلماتیک عراق بر ایران در مجامع منطقه ای و بین المللی؛ نامه رسمی وزیر امور خارجه عراق به دبیرکل سازمان ملل و توجیه لغو یک جانبه قرارداد مرزی میان ایران و عراق با توسل به دلایل واهی.

۸ توجه گسترده رسانه های گروهی جهان، به خصوص غرب، به پیامدها و عواقب گسترش درگیری های مرزی میان ایران و عراق؛ تحلیل و تفسیرهای خبرگزاری فرانسه، رادیو لندن، رادیو امریکا نشریه تایمز لندن و روزنامه های الشرق الاوسط و واشنگتن پست دراین باره.

۹ آیت الله بهشتی پس از دیدار با امام خمینی در مصاحبه با خبرگزاری پارس اظهار کرد: «ارتش عراق به هرحال بایستی واقعاً هوشیارانه از مرزهای کشور برادرش دور بشود و نیروها را به سمت مرز فلسطین اشغال شده... ببرد.»

نبردهای سنگین میان ایران و عراق در طول آبراه اروندرود و دهانه این رودخانه تا خرمشهر: حملات عراق با سلاح های سنگین به گارد ساحلی خسروآباد در دو نوبت؛ تغییرات عمده در آرایش نیروهای عراقی در نقطه مرزی مقابل ایران در منطقه خرمشهر؛ آتشباری سنگین عراق بر روی نیروی دریایی خرمشهر؛ ساختمان اداره بنادر و کشتیرانی و ترمینال خرمشهر و پاسخ متقابل نیروهای خودی؛ سقوط

۱ یک بالگرد خودی در ۵ کیلومتری جاده خسروآباد؛ درگیری های شدید میان قوای دوطرف در نوار مرزی پاسگاه های خین، مؤمنی تا اطراف آبادان؛ حملات آتشباری عراق از آن سوی اروند بر روی پایگاه دریایی خرمشهر، خسروآباد، ترمینال خرمشهر و اسکله های ۱۱ و ۱۲ آبادان، دستور ستاد مشترک ارتش به کلیه یگان های آتشباری نیروی زمینی برای درهم کوبیدن واحدهای عراقی؛ غرق شدن یک ناوچه نیروی دریایی ایران روبه روی جزیره مینو براثر آتش توپخانه دشمن؛ جابه جایی و تقویت نیروهای عراقی در مقابل جزیره مینو؛ گسترش دامنه حملات عراق به فرودگاه و پالایشگاه آبادان و مخازن عظیم نفت در بوارده جنوبی؛ اقدامات متقابل نیروهای خودی و انهدام پاسگاه قشله و اسکله گارد ساحلی عراق. (ضمیمه دارد)

۲ توصیه ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی واحد خرمشهر به ستاد هماهنگی نیروهای انتظامی استان خوزستان درمورد هدف قراردادن مناطق کوت زین، جزیره طویله، ام الخصایص و البوارین و پل مابین خرنوبیه و سلیمانیه باتوجه به تحرکات عراق در این مناطق و اهمیت آنها برای نیروهای دشمن.

۳ مشکلات ایجاد شده برای برخی واحدهای شناور ایران و عراق درپی درگیری های شدید آتشباری میان قوای زمینی و دریایی دو کشور در آبراه اروندرود و دهانه فاو و نیز جزرومد شدید اروندرود ازجمله: به گِل نشستن ۳ ناوچه عراقی و خطر انهدام واحدهای دریایی تجارتی در این آبراه؛ دستور معاونت امور اداری و سیاسی استانداری خوزستان مبنی بر انتقال کلیه یدک کش ها و واحدهای شناور بندرخرمشهر به رودخانه کارون و اسکله های نیروی دریایی؛ اعتراض مرزبان خرمشهر به مرزبان بصره درپی هدف قرارگرفتن یدک کش بابک در روز گذشته؛ ادعای رادیو صوت الجماهیر مبنی بر تعرض ناوچه های جنگی ایران به یک کشتی انگلیسی در منطقه الزیابیه در شط العرب.

۴ اهدای کمک های مردم خرمشهر به ستاد امداد هلال احمر مستقر در مسجد جامع این شهر و انتقال مجروحان جنگ به بیمارستان های مصدق، پایگاه دریایی و مهر در خرمشهر و بیمارستان طالقانی آبادان.

۵ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران درمورد نحوه اطلاع رسانی وقایع جنگی که در آن تأکید شده است کلیه اخبار عملیاتی و درگیری های درون مرزی و برون مرزی ارتش منحصراً ازطریق ستاد مشترک ارتش به اطلاع مردم می رسد؛ تأکید نخست وزیر بر انتشار اخبار مرزی ازطریق یک کانال واحد؛ اطلاعیه شماره ۷ ستاد مشترک ارتش درمورد فراخوانی نیروهای ذخیره منقضی خدمت سال ۱۳۵۶.

۶ تحرکات و آرایش جدید نیروهای عراقی در مناطق هم جوار مرزی در محور بستان و سوسنگرد و دستور سکوت رادیویی به کلیه بی سیم های تابع لشکر۵ مکانیزه عراق ازسوی ستاد این لشکر که حاکی از برنامه عراق برای حمله غافلگیرانه وسیع در سطح استان خوزستان ظرف امشب یا فرداست؛ گزارش فرمانده لشکر۹۲ زرهی خوزستان دراین خصوص براساس تحقیقات و مشاهدات دیدبان های این لشکر؛ امریه ستاد مشترک ارتش و اشاره به محورهای احتمالی حمله عراق در ساعات آتی. (ضمیمه دارد)

۷ افزایش چشمگیر حجم آتش سنگین عراق در مناطق مرزی بستان و سوسنگرد؛ حمله نیروهای زرهی و توپخانه عراق به پاسگاه های فکه، سوبله و دویرج؛ گزارش ژاندارمری خوزستان از آخرین وضعیت پاسگاه های منطقه؛ بازدید نماینده دشت آزادگان از راه های ارتباطی نوار مرزی؛ درخواست اداره کل مخابرات خوزستان از استاندار این استان برای انجام اقدامات لازم جهت حفظ و حراست تپه اهواز که یکی از مهم ترین مراکز مخابراتی در ایران است.

۱ تشکیل کمیسیونی متشکل از نمایندگان امام در ارتش و سپاه، فرماندهی نیروی زمینی ارتش، شورای فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب و سرهنگ صیادشیرازی و تصویب مواردی دررابطه با هدایت عملیات های نظامی، فرماندهی نیروها، یگان های تشکیل دهنده قرارگاه تاکتیکی مقدم و... ؛ گلایه فرمانده عملیات مشترک منطقه غرب کشور از اقدام تعدادی از نیروهای خودی به فرار یا ترک جبهه.

۲ تشدید و افزایش تجاوزات عراق و درگیری میان قوای ایران و عراق در مناطق مرزی کرمانشاه: تصرف پاسگاه چقاحمام به دست نیروهای عراقی؛ اعزام یک اکیپ به سرپرستی یکی از افسران گروهان خان لیلی برای بازپس گیری پاسگاه مزبور؛ آتشباری شدید عراق روی پاسگاه های مرزی گروهان سومار به ویژه پاسگاه های گیسکه، میان تنگ و سانواپا و احتمال سقوط این سه پاسگاه؛ استقرار تعداد زیادی از نیروهای عراقی به همراه چندین تانک روی تپه های مشرف بر پاسگاه خسروی و ولدکشته؛ حمله سنگین عراق به پاسگاه های خسروی، ولدکشته و درگیری شدید در این منطقه؛ حملات توپخانه ای عراق به شهر قصرشیرین؛ گزارش هایی مبنی بر احتمال سقوط پاسگاه های کانی شیخ و بازرگان در سومار و نیز پایگاه های ولدکشته و خسروی در قصرشیرین.

۳ نقل وانتقال نیروها و تجهیزات زرهی و توپخانه های عراقی به مناطق نزدیک مرز به ویژه در منطقه چیلات و بیات؛ حمله هوایی عراق به ایلام در سه نوبت؛ تحرکات زمینی وسیع عراق در نقاط مرزی هم جوار ایلام ازجمله استقرار واحدهایی از تانک و پیاده نظام عراق در روبه روی پاسگاه بیات و اعزام دو دستگاه خودرو حامل نیروی تکاور به مناطق مرزی ایلام؛ فعالیت گسترده واحدهای مهندسی رزمی عراق روبه روی پاسگاه گمرک قدیم ایران؛ حمله نیروهای عراقی به پاسگاه چیلات ایران و دفاع متقابل نیروهای ایرانی؛ درگیری شدید بین ارتش عراق و نیروهای ایرانی مستقر در پاسگاه انجیره؛ انهدام سه ستون زرهی و مکانیزه عراق که درحال حرکت به سمت مرز ایلام بودند، به وسیله جنگنده های نیروی هوایی ایران.

۴ گزارش یک سخنگوی نظامی عراق درمورد درگیری های امروز میان قوای ایران و عراق.

۵ تشکیل جلسه فوق العاده کمیسیون امنیت ملی در ستاد مشترک ارتش و بحث درباره مشکلات امنیتی غرب کشور و نحوه عمل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در رویارویی با مهاجمان عراقی؛ بازدید بنی صدر از بخش های مختلف نیروی هوایی.

۶ فعالیت های تخریبی عوامل داخلی وابسته به رژیم عراق: انفجار دو بمب در زیر لوله های نفتی که از یونیت به طرف پاسگاه بیات ادامه دارد.

۷ سوء استفاده و بهره برداری رژیم بعث عراق از افراد فراری و پناهنده شده به عراق برای اجرای طرح های خرابکاری نظیر انفجار بمب در شهرهای مهم ایران ازجمله تهران؛ گزارش یکی از عوامل کرد نفوذی خودی دراین باره.

۸ مریوان و نوسود، جولانگاه مهم ترین تحرکات امروز عوامل ضدانقلاب و نیروهای بعث عراقی در غرب کشور: خبرهایی از نقل وانتقالات زرهی و فعالیت های مهندسی عراق در حوالی مریوان و هشدار پادگان مریوان مبنی بر قصد حمله عراق به این شهر؛ درگیری واحدهایی از ارتش عراق و عوامل داخلی آن با نیروهای مرزی ایران در نوار مرزی مریوان؛ تیراندازی و انفجار در حوالی بایوه و باشماق؛ پیشروی نیروهای خودی تا ۷ کیلومتری نوسود و ادامه پاک سازی روستاهای منطقه؛ متشنج بودن اوضاع شهر نوسود و حاکمیت کامل افراد حزب دمکرات بر امور شهر.

۱ درگیری های نسبتاً شدید در مهاباد در ادامه پاک سازی این شهر و مناطق هم جوار آن؛ درخواست اقدام عاجل برای اعزام نیرو جهت ادامه پاک سازی شهر مهاباد؛ هجوم افراد مسلح ضدانقلاب به پاسگاه ژاندارمری مستقر در روستای نلیوان اشنویه؛ حملات و اقدامات خرابکارانه مهاجمان مسلح غیرقانونی در شهرستان ارومیه ازجمله حمله به پادگان ارومیه؛ آتش زدن یک انبار علوفه در روستای بالقچی نقده؛ انفجار منبع شماره ۹ شرکت نفت ارومیه براثر اصابت گلوله آر.پی.جی۷ عناصر انقلاب؛ هشدار مسئولان نظامی درخصوص طرح حمله های مجدد و آتی به ارومیه؛ استقرار عده ای از پیشمرگان دمکرات و کومه له در ده قاسملو - شلمکان و منددول؛ ادامه پیشروی نیروهای سپاه و ارتش به طرف بوکان؛ وضعیت امنیتی نامطلوب سقز به رغم حضور نیروهای خودی در این شهر.

۲ تحصن اقشار مختلف مردم قائم شهر در مقابل شهربانی این شهر و تقاضای جلوگیری از فعالیت های گروه های سیاسی تا تعیین تکلیف آنها ازطرف مجلس شورای اسلامی و نیز محاکمه سریع عاملان درگیری های شدید دیروز در این شهر.

۳ ملاقات نخست وزیر با امام خمینی؛ رجایی در مصاحبه با خبرگزاری پارس، از معرفی دیگر اعضای کابینه دولت تا روز سه شنبه خبر داد؛ شرکت نخست وزیر در گردهمایی رؤسای مدارس و سخنان وی درخصوص مسائل مختلف آموزش وپرورش، مشکلات پیش رو و نیز توطئه به تعطیلی کشاندن مدارس در روز اول مهر.

۴ تلاش های رسمی و غیررسمی برای حل بحران گروگان های امریکایی: انتشار مصاحبه ای در روزنامه کویتی الانباء که در آن از قول یک دیپلمات لیبیایی به درخواست برژینسکی و کارتر از لیبی برای میانجیگری جهت آزادی گروگان ها اشاره شده است؛ گزارش خبرگزاری فرانسه از ملاقات صادق طباطبایی با وزیر خارجه آلمان غربی و مذاکره درباره وضع گروگان های امریکایی و اوضاع ایران.

ضمیمه گزارش۷۱۵: گزارش کوتاه گارد ساحلی خسروآباد درباره میزان آمادگی رزمی این واحد نظامی و هشدار درباره زاغه های مهمات خسروآباد آبادان.

ضمیمه گزارش۷۲۰: آرایش و استعداد نیروهای ارتش عراق قبل از تجاوز و خلاصه طرح حمله عراق به ایران؛ دست نوشته ها و اعترافات یکی از فرماندهان عالی رتبه ارتش عراق در زمان اسارت در ایران.

ص: ۱۳۰۰

نمایه فهرست راهنمای موضوعی (اعلام)

اشاره

ص: ۱۳۰۱

اشخاص

ص: ۱۳۰۲

فرمانده سپاه سرپل ذهاب: ۴۷۱

فرمانده سپاه شاهین دژ: ۸۴۱،

فرمانده سپاه کوهدشت: ۷۳۳،

فرمانده سپاه مریوان: ۶۷۵،

فرمانده سپاه مشهد: ۵۹۳

ص: ۱۳۰۸

ص: ۱۳۱۰

مکان ها

پادگان بانه: ۱۳۳، ۱۷۰، ۲۷۶

پادگان بعقوبه (عراق): ۱۰۶۶

ص: ۱۳۱۵

پاسگاه سفریه: ۷۹۳

پاسگاه سلمان کشته: ۹۴، ۱۶۸، ۲۱۶، ۳۶۹، ۷۶۰، ۷۷۱، ۸۰۹، ۷۸۷، ۸۵۵، ۹۳۸، ۹۵۷، ۱۰۹۰، ۱۰۹۳

پاسگاه سمیده [سمیه]: ۶۲۰، ۷۲۶، ۸۵۶، ۸۵۹، ۸۸۶، ۹۶۴، ۱۰۰۵، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱

ص: ۱۳۱۷

ص: ۱۳۱۹

جاده روستای بیگم قلعه - نقده: ۶۵۳

جاده سقز - بوکان: ۱۰۱۳

جاده سنجی - تازه شهر: ۷۱۳

جاده سنندج - سقز: ۳۹۲

ص: ۱۳۲۰

ص: ۱۳۲۲

ص: ۱۳۲۳

سایر اسامی و اصطلاحات

۲۱۹، ۲۲۱، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۷۱، ۲۷۳، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۹۰، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۴۰، ۳۴۵، ۳۷۰، ۳۷۲، ۳۹۴، ۴۱۳، ۴۲۳، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۴۶، ۴۷۲، ۴۸۹، ۴۹۸،

ص: ۱۳۳۸

ص: ۱۳۴۰

گروه چهارشنبه سیاه (سیدهاشم موسوی): ۴۵، ۶۴، ۶۶

ص: ۱۳۴۱

ص: ۱۳۴۳

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵
دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱
بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹
امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹